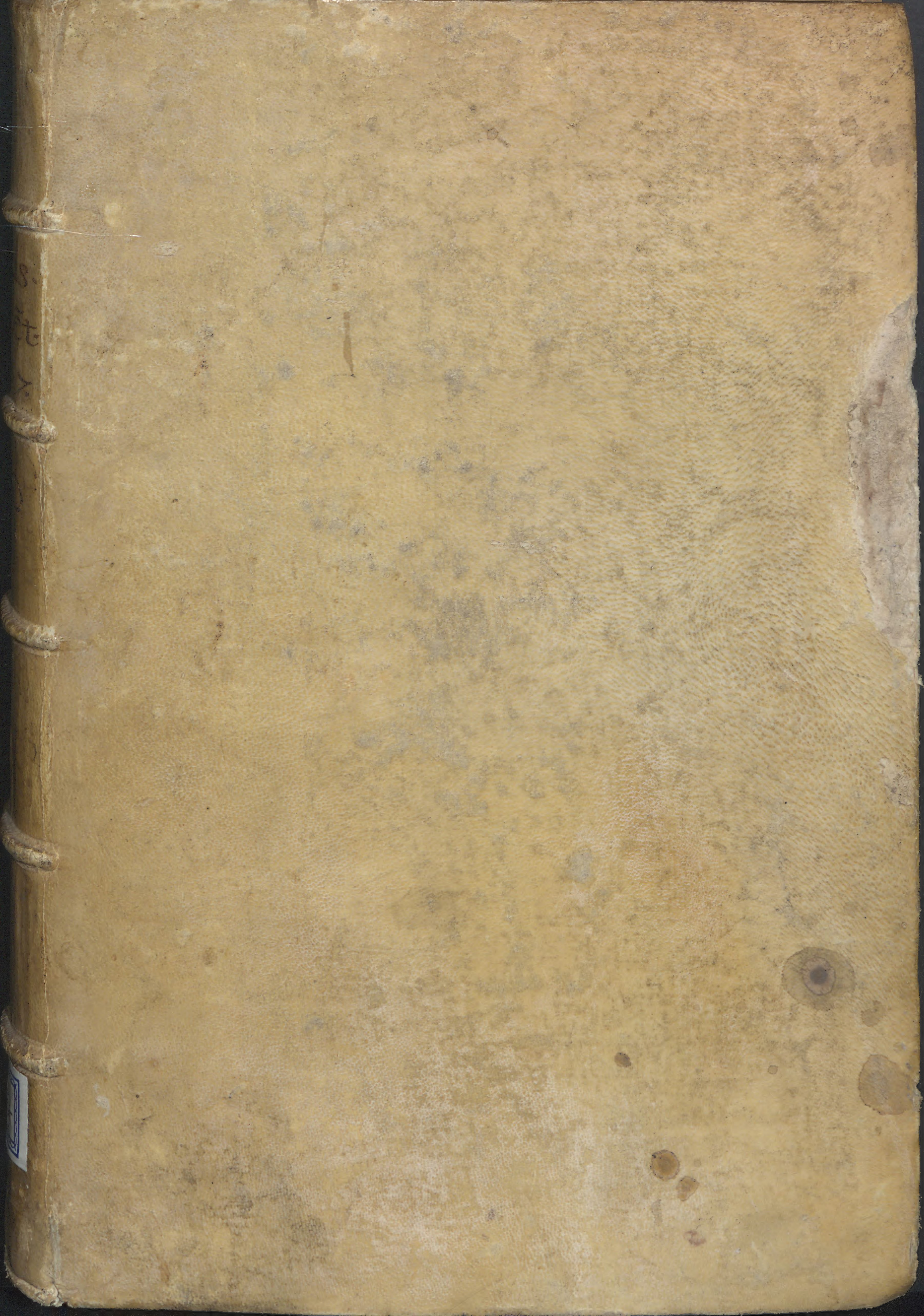

SACRAE ROTAE ROMANAE DECISIONES RECENTIORES

Maximè ab anno MDCXXXV. vsq. ad annum MDCXXXVII.

PARS SEPTIMA

A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO

TERTIO LOCO SELECTÆ, ET NVSQVAM ANTEHAC PVBLICI IVRIS FACTÆ

Opus omnibus per quàm fructuosum, & in foro versantibus maximè necessarium.

CVM ADDITIONE NONNVLLARVM DECISIONVM, QVÆ IN IPSIS DECISIONIBVS ALLEGANTVR, IN EISDEM CAVSIS, FACTARVM.

Cum Argumentis, Summarijs, & Indicibus Locupletissimis.

ROMÆ, Typis Vaticanis. MDCXLII.

Superiorum auctoritate, & Priuilegijs.

SANCTISSIMO
ET BEATISSIMO PATRI
ET D. N.
VRBANO VIII.
PONT. OPT. MAX.

PAVLVS RVBEVS ROMANVS
PERPETVAM FELICITATEM P.

INTER cœtera, PATER BEATISSIME, quibus ſeculum noſtrum prȩteritis, futuriſque inuidioſum ſemper erit, non poſtrema eſt ex Principatu tuo diuturna felicitas. Nec eò ſolùm, quod difficillima hæc tempora, & contumax rerum tenor à te diu regi, vincique exigant, vt pietatis, auctoritatiſque tuæ prorogatis in æuum conſilijs, Christiana Reſpublica, diſciplina Eccleſiaſtica, Sedis Apoſtolicæ ditio, etiam inter luctuoſas, ac iam planè ſeculares Principum diſſenſiones ſartæ, auctæque diutiùs efflo-reant; ſed quæ ad auguſtiſſimos Principatus tui faſces prȩſer-

tim attinet, quod vbique constans, vbique innocens iustitiæ laurus ad longiores tui Solis adspectus in dies magis reuirescat; Testantur id luculentiùs Sacra Rotæ oracula, quæ vt ab integerrimo tuo numine afflata, conceptaque sic felicissimis sub auspicijs tuis excrescere, ac edi gloriantur. Repetitis igitur votis illa, PATER BEATISSIME, tibi vti tua nuncupo, mei nihil adferens, quando etiam omnes, qui optimum, diuturnumque Principem obtinuisse Romam gratulantur, in voce hac non mea, sed iam vulgari conueniunt.

Serus in Cœlum redeas, diuque
Lœtus intersis populo Quirini.

SVMMA-

SVMMARIVM SEQVENTIS EPISTOLÆ SEV DISCVRSVS AD IVRIS STVDIOSOS

PAVLI RVBEI I. C. ROMANI.

1 Iurisprudentiæ scientia est sanctissima.
2 Dum crepitant rauca, canora silent.
3 Phormio meritò redarguitur, qui cum esset ignarus de re militari, non erubuit de ea disputare coram Anibale.
4 Natura omnes impellimur, vt velimus quàm plurimis prodesse.
5 Reipublicæ, quis nascitur.
6 Collectio, & editio Decisionum Rotæ Rom. est perquàm vtilis Reipublicæ.
7 per Decisiones Rot. Rom. causidici instruuntur.
8 Iudices quid agere debeant admonentur per decisiones Rotæ Rom.
9 Decisiones Rotæ Rom. fugatis tenebris litium statum Reipublicæ Christianæ roborant.
10 in Decisionibus Rotæ Romanæ mira dexteritas agendi, cũ magno acumine coniuncta inspicitur.
11 Veritas in decisionibus Rotæ Romanæ sic perscrutatur, & sic perscrutatæ disponitur, & sic disposita rationibus illustratur, vt mirabile sit dictu.
12 Decisiones Rotæ Romanæ sunt Iurisconsultorum pulcherrimus, & amœnissimus deliciarum campus.
13 Satiari non potest lectione decisionum Rotæ Rom. eo quia in eis tanta grauitas, tam resoluta, doctrina tam firma scientia, cum verborum pondere emicat.
14 Decisiones Rotæ Romanæ tamquam stellæ firmamenti corruscant, & sunt præcipuè Iustitiæ iubar, ac totus Romanæ Curiæ splendor, & gloria.
15 Duodecim Rotæ Romanæ Auditores sunt duodecim Salamones.
16 Decisiones cum prospiciant humano generi, rectè ad instar legis vocari possunt.
17 Decisiones possunt dici fauorabiles, sicuti & ipsa lex dicitur fauorabilis, dum cernit publicam vtilitatem.
18 Referuntur verba Imp. Iustinian. in l. 1. §. fin. C. de caduc. toll. quæ arridere videntur editioni decisionum.
19 Bene faciunt, & laudandi sunt, (secundum Neuizan.) qui in lucem edunt decisiones, & quare.
20 Honoribus cohonestandi sunt illi (secundùm text. in l. 2. ff. de orig. iur.) qui in lucem edunt libros spectan. ad publicam vtilitatem, quamuis ab alijs subtractos.
21 Enarratur historia quare Diogenes dolium sursum, & deorsum reuoluebat, & quare id peragebat, num. 22.
23 Certatim hodie plura eduntur.
24 Res literariæ tam felici prouentu augeretur, vt nihil addi posse videatur.
25 Rerum magnitudo in re literaria sicuti præstantia ingenia euocauit, ita scriptorum præstantia rerum magnitudinem adæquauit.
26 Preceptum illud impium, & prophanum dictum Neolis λάθε βιώσας Atheniensis dici potest quod recessit ab aula.
27 Ouidius, & Horatius susurrabant quod latendum erat, ipsi tamen latere noluerunt.
28 Absurdũ putari debet vitam silentio transigere veluti pecus.
29 Triste est homini diuiti decedere sine hærede.
30 Miserrimum iudicari debet, habenti à Deo gratiam intellectus, posteris suis, idest studiosis nullum scriptum relinquere.
Quo possint veluti hæredes intellectus aliquantulum consolari, num. 30.
31 Cum nobis denegetur diu viuere, aliquid relinquendum est, vt nos vixisse testemur.
32 Fortiter ea, quæ fiunt vnius ætatis sunt, quæ verò Reipublicæ causa scribuntur æterna sunt.
33 Antiquorum laboribus sicuti nos ditati sumus, ita & nos laborare debemus, vt à nobis posteri ditentur.
34 Doctores, qui in lucem edunt libros, sunt præferendi alijs, cũ sint tamquam Stellæ in firmamento Cœli, &c.
35 Refertur historia de Octauiano Augusto.
36 Theodosius Rubeus inter doctissimos celeberrimus, & vide num. 37. 38. 39.
40 Vires quando deficiunt, est laudanda voluntas.
41 Melius est cum Diogene reuoluere sursum, & deorsum dolium, quàm inter oscitantes nihil memoria dignum agens, numerari.
42 Origines sex millia volumina scripsit.
43 Apud Lacedæmones mos erat, quando in Senatu malus vir bonam diceebat sententiam, iubebant ab alio probo, & gratioso dici, vt magis placeret.
44 Vinum ex vili vase in pretiosum transfusum, gratius euadit.
45 Gneus Flauius eo quia obtulit Populo Romano libellum de legum actionibus, quem subripuit Appio Claudio auctori d. libelli, quibus fuit decoratus honoribus, num. 46.
47 Premium quis consequitur ex dolo suo.
48 Scientia abscondita, & thesaurus inuisus in vtrisque, quæ vtilitas?
49 Scientia potius reijcienda est, vt ait Seneca, quàm inclusa tenenda.
50 Alexander Magnus corripuit Aristotelem ex eo, quia libros de naturali auscultatione ediderat, & quare.
51 Auctoritas Rotæ Rom. adeo in dies creuit, quod ad summum peruenisse videatur.
52 Orbis vniuersus expostulat decis. Rotæ Rom.
53 Decisiones Rotæ Romanæ sunt illa oracula, quæ per omnia Tribunalia magna omnium admiratione proferuntur.
54 Decisiones Rotæ Rom. in lumine publico positas aspicere, quilibet ex imo pectoris suspirat.
55 Rota Neapolitana (secundùm Viuium) si imprimeret omnes casus in ea occursos, fœlix ætas nostra vocari posset.
56 Rota Romana Monarchiam inter omnia Orbis Tribunalia gloriosè obtinet.
57 Sicut Sol inter minora sydera, ita Rot. Romana inter alias Rotas emicat.
58 Decisiones inter alias causas extenduntur, vt partes victæ sciant, quare succubuerunt.
59 Auditores Rotæ Rom. humanitate, cum grauitate coniuncta pleni sunt, prout erant pariter illi Areopagistæ.
60 Humaniores reddit eruditio.
61 Iustitia vera miserationem habet, falsa verò dedignationem, & superbiam.
62 Decisiones optimum consilium dant litigare volentibus, ne in vasto litium Oceano tam facilè se precipitent, & quare, num. 63.
64 Auditores Rotę Romanę omnium sagatius preciosa legum aromata odorãt, & omnium dulcius suauissimum Iuris succum gustant &c.
65 Auditores Rotæ Romanæ omnium perfectius Iuris arcana hauriunt, acutius penetrant, & verius interpretantur nu 64.
66 Locus non est in Mundo, vbi ita bene causæ discutiuntur sicuti in Rota Romana, & quare.

67 Scientia Iuris ciuilis est omnium disciplinarum nobilissima, imò Domina, & Regina.
68 Ius Ciuile quare M. Tullius tam enixè suadebat, vt studiosè retineretur.
69 Domus vniuscuiusque Iurisconsulti Oraculum est Ciuitatis, quia Ciues ad eos euntes incerti de rebus suis, certi postea dimittuntur.
70 Opiniones hominum sunt (secundum Senecam) sicuti horologia pulsantia.
71 Horologia pulsantia, quando discordant adiri debet horologium solare, & hora ab eo demonstrata tenenda pro vera est, & quare.
72 Doctores in proferendo eorum sententias imitantur horologia pulsantia.
73 Ex tribus Consultoribus, (vt ait Comicus in Phorm.) vnus affirmat, alter negat, tertius verò deliberandum putat.
74 inter Doctores tam magna contrarietas vix est credibilis, & quare.
75 Lucius Gellius voluit sedare diuersas philosophorum opiniones, sed à philosophis derisus fuit, eo quia intendebat assequi id, quod impossibile erat.
76 Controuersiæ nonnullæ potius gladio, quàm iure decidi posse arbitrantur, & hoc ob desperatam concordiam inter Doctores.
77 Doctorum sententiæ trans vltraque alpes veluti arietes sæpè pugnant.
Opiniones tempore mutantur, num. 77.
78 Iuris misera conditio semper in infinitum decurrit, & nihil est in eo, quod perpetuò stare possit.
Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno, num. 78.
79 Ius nostrum quasi potest dici, potius opinione hominum, quã re ipsa, & ratione consistere.
80 Rota in controuersijs valdè ancipitibus non respicit ad numerum Doctorum, sed ad ipsas rationes.
81 Legum auctoritas omnem iniquitatem expellit.
82 Iniquum, & perniciosum videtur, quòd opiniones pro, & contra tamquam communes teneantur.
83 Crebriores Doctorum sententias inter se reluctantes videmus.
84 Partes litigare volentes, aduertant ne temere intentent, & quare.
85 Aduocati aduertant ne temerè consulant, cum omnia in magna tempestate contrarietatum reposita sint.
86 Rationes nonnullæ afferuntur, cui attribuẽda sit tam magna dissensio inter Doctores.
87 Nullus vult ingenio cedere alteri.
88 Opinionem eo ipso, quod quis animo expressit, numquam deponit, diutissimè errorem suum quis delectat.
89 Leges sunt difficiles vt intelligantur, quia plerumque aliud videntur velle, quàm velint, & sepe decipiuntur Magistri, & Scholares.
90 Post tot Doctorum scripta in Iure non cognoscitur amplius veritas.
Veritas in quibusdam quæstionibus est penitùs incognita. num. 90.
91 Verum à falso, iustum ab iniusto, æquum ab iniquo, licitum ab illicito, in iure amplius non cognoscitur, & hoc post tot interpretationes.
92 Ius nostrum, stantibus tot interpretationibus est tamquam Cretensis ille Labyrintheus, quo semel ingresso nullus, aut difficillimus erat ab eo exitus.
93 Ius totum per contrarias interpretum sententias conturbatum olim fuit, & quid hodie.
94 Iuris interpretationes quæ fiunt per doctores Imperator vocabat peruersiones.
95 Veritas occultatur multitudine intelligentiæ, & per eas obscuratur veritas.
Multipliciter id quod exponitur, eius veritas ignoratur.
Intellectus multiplex parit obscuritatem, num. 95.
Multitudo arguit imperfectionem, num. 95.
96 Doctores inter tot interpretationem fluctus omni vento circumaguntur.
97 In Iure hodie nihil est firmum, fixum, stabile, nihil non lubricum, & vndique non controuersum, reliqua vide hic.
98 Superuacuum, & ineptum est in Iure quidquam pro certo asserere.
99 Erramus omnes, & Andabatarum more, clausis oculis plerumque certamus.
100 Rarum est in Iure, quod subuerti non possit.
Areopagitæ nocte, & obscura luce, ac numquam die iudicabant, & hoc vt facta tantùm cognoscerent, & non personas viderent, & quid ex hoc inferri possit, sub n. 101.
102 Doctores multi amarè plorant preclaræ scientię Iuris miseriem, considerando tot opinionum contrarietates tanquam litium seminaria.
Occasionem dant tot contrarietates, & interpretationes iudicandi ad libitum, n. 102.
103 Lex est periculosa, si aliquid relinquat arbitrio Iudicis, & è contra, sancta si nihil eius arbitrio relinquat.
104 Iudices in tanta caligine interpretationum, & contrarietatum toto cœlo aliquando aberrant.
105 Iuris disciplina in ambiguum, & incertum quæstionum abyssum venit.
106 Ius nostrum post tot interpretationes, & contrarietates est sicuti Mare Anglicum, quod est sine fundo.
107 Ius etiam antiquitus excreuit in vastam, & tenebrosam syluam interpretationum, ita vt erat quasi opus desperatum.
108 Iustinianus prophetauit, & inaugurauit, quod ius iterum conturbaretur, nisi librorum multitudini parcius indulgeretur.
Iustinianus edicto perpetuo, sed penitùs inobseruato sanxit, vt nullis Iurisperitis liceret in posterum legibus commentarios applicare, ne eorum verbositate ius confunderent, numero 108.
109 Iustinianus melius forte fecisset, si præterijsset prohibitionem applicandi commentarios legibus.
Nitimur in vetitum semper, cupimusq; negatæ. num. 109.
110 Iustinianus strictè, quia prohibuit edi commentaria, innumeri tamen in eis incumbunt, quia ipse id vetuit.
111 Interitus librorum veterum Iuris consultorum, in maximã iacturam, & perniciem redundasse compertum est, & cur.
112 Dolendum est tàm ad viuum fuisse resecata olim elegantissima illa veterum Iurisconsultorum responsa.
113 Volumina in Iure scripta vsque quò excreuerint.
114 Commentariorum tot acerui ius totum conturbarunt, ne dixerim lumen obscurarunt, & quasi totum abstulerunt.
115 ex Tot interpretationibus, & contrarietatibus in Iure orta est tanta materia, & fomes accendendi ad lites.
116 Lites Christianam Remplicam miserè lacerant, & flagrant incendio vix numquam deflagraturo.
117 Sancta mater Ecclesia quotidie orat Saluatorem nostrum, vt litium flammas extinguat.
118 Litigantium tam magna proteruia, & pertinacia vnde proueniat.
119 Curandum est ne lites fiant immortales.
120 Lites diuturnæ sunt flagella omnium durissima.
121 Litium diuturnitatem leges odio plus quàm capitali prosequuntur.
122 Sacrosanctum Concilium Tridentinum enixè orat omnes Iudices, vt quanto citiùs possunt, studeant terminare lites.
123 Iura mirum in modum fauent transactionibus, quia accelerant finem litibus.
124 Transactio dicitur quasi transitus ab actione.
125 Leges ad hoc vt transactiones substineantur, quædam libenter permittunt, quæ sunt contra omnes Iuris regulas, & hoc quia ad nihilum reducit lites.
126 Transactiones sunt adeo priuilegiatę, quod nec etiã rescripto imperiali rescinduntur.
127 Rescriptum imperiale impetrans ad rescindendam transactionem, infamia notatur.
128 Instrumenta omnia, omnesque probationes, facta transactione, rescinduntur, etiamsi inter partes de hoc nihil actum fuit.
129 Post transactionem non est licitum petere pœnam ex veteri causa, & de hoc fuit magna quæstio inter Regem Vngariæ, & Venetos ex qua natum fuit horribile, & pessimum bellum.
130 Transactio habet executionem paratam.
131 In toto iure non est cõtractus adeo priuilegiatus, & cuius fauore magis sit sumenda interpretatio, sicuti est transactio.
132 Leges ideo tam anxiè anhelant litium expeditionem, quia in hoc tractatur de summo fauore Reipublicæ.

133 Lites

133 Lites diuturnæ sunt in maximum detrimentum Reipublicæ, cuius status, & potentia Ciuium litibus minuitur.

Ex Litibus diuturnis odia, & dissensiones oriuntur, & omnia in maximas angustias deducuntur, num. 133.

Ex Ciuium ruina non parum damni Reipublicæ accedit, numero 133.

134 Lites sunt causa, vt consumentur familiæ in expensis, & iurgijs.

135 Litigantes passim propter litium diuturnitatem incidunt in calamitates paupertatis.

Pauperes facit homines ridiculos, n. 135.

136 Testes reddunt bonam rationem paupertatis alicuius, si asserant quem esse pauperem propter lites.

137 Miseria est comes litis.

138 Litigantes regulariter cogi nequeunt ad faciendum compromissum.

139 Litigantes cogi possunt ad compromittendum, si iam diu litigassent.

140 Iudex pati non debet, quod partes deueniant ad arma, & rixas, cum possit eas sua iurisdictione componere.

Iudex potest cogere litigantes ad pacem, & transactionem faciendam causa dirimendarum litium, n. 140.

141 Ex Litibus longæuis oriuntur scandala, odia, rixę, dissidia, homicidia, falsa testimonia, & denique omnia mala.

142 Lites vocantur cruentæ, & funestæ.

143 Homines à pessimis ventis execrandarum litium quatiuntur magnis motibus, & procellis in variorum scelerum horrenda præcipitia.

Abstine te à lite, & minues peccata, inquit Sapiens, n. 143.

144 Actibus Dæmonum nihil est tam simile, quàm litigare.

Litigia inter grauia peccata, vt plurimum numerantur, numero, 144.

145 Testatoris præceptum de non concordando cum aduersario factum hæredi, cum sit per se malum, & contra bonos mores, non est obseruandum.

146 Litigans si iurauerit ad pacem non venire cum aduersario, non tenetur tali sacramento.

147 Multi propter lites ad Inferos descendunt.

148 Litigantes diu, noctuq; manent in continua animi tortura.

149 Contritio magna est in animo eorum, qui litigant, quousq; lis finiatur.

150 Lites illatæ Clericis, aut Monachis velociter iura decreuerunt, vt expediantur, & quare.

151 Litigantium mens à continua turbulentia agitatur, ita vt ad omne aliud negotium inepti sint.

Litigantes respirare dicuntur die dominico, sub num. 151.

152 Lites etiam ex eo capite debellandæ veniunt, quia homines in illis distenti publicis muneribus vacare nequeunt, & aliorium hominum commodo deseruire non possunt, cum tamen adhoc nati sint.

153 Lites vocantur vanæ.

Lites non prosequuntur sine laboribus, & expensis, sub numero 153.

154 Litigare ditiorum est, pauperum verò quiescere, & vide num. 158.

155 Litigantes aliquando tandem lassi, & fatigati, clamant cum Isaia Proph. in cap. 57. In æternum non litigabo, quia tumultus inhæret animabus litigantium.

Litigantes nonnunquam tandem coacti sunt aut liti cædere, vel eam redimere, n. 155.

156 Litis fructus sunt expensæ.

157 Litigare quis non potest sine sumptibus siue habeat iustam, vel iniustam causam.

158 Lites fugere debet, qui plenam non habet domum &c. vt ait Euripides.

159 Referuntur quædam verissimæ sententiæ, quæ tribuuntur Beatissimo Iuo pauperum Aduocato circa acquisitionem, quæ fit per lites.

160 In procelloso, & periculoso litium pelago, contrarijs ventis, & turbinibus excitato, multi apparent nantes, & hoc contra illud vulgatum dictum.

161 In Iudicijs frequenter amarissimus animi rancor, & liuor innascitur.

Lites insanæ sunt. n. 161.

162 Litigantes, qui post tot, tantosque insudatos animi, & bursæ, labores portum aliquem attingere nequeunt, quasi ad desperationem vltimam deducuntur.

Qui nauigant, pericula narrent, n. 162.

163 Salamon adhortatur, vt quis non contendat cum homine diuite, & ne forte ille contra eum moueat litē, & quare hoc.

164 Iustitiam licet quis foueat, si tamen litiget cum potentioribus, qui ducerent eum per anfractum iudiciorum, debet capere concordiam, & sic consultum fuit per famosissimos Doctores.

Litiganti pauperi accidit sicuti furi, n. 164.

165 Laudandus est, qui execratur lites.

166 Intentio eius, qui lites execratur, vituperanda non est.

167 A lite, qui discedit, non dicitur diffidere de iure suo, sed lites execrari visis tot miserijs.

168 Commodum magnum consequitur, qui à lite discedit.

Litibus non vexari, valde nostra interest. n. 168.

169 Litium dirimendarum gratia multæ conniuentibus oculis permittuntur, quæ aliàs nullo modo tollerabilia essent.

170 Ad Lites euitandas sæpe non concedenda conceduntur.

Inuitus nemo cogi potest ad litigandum, n. 170.

171 Odium tam acerbissimum quidam in lites cōcitarunt, quod malint ius suum penitus indiscussum relinquere, potius quā incidere in horrorem litium.

172 Litium horrorem Sancta Mater Ecclesia à nobis alienum desiderat, vt legitur quotidie ad Primam. Ne litis horror insonet.

173 Lites illi, qui abhorrent, sequuntur salubre monitum rerum omnium Opificis, de quo scribit Apostol. Matth. cap. 5.

Lites amaræ sunt, n. 173.

174 in Litibus aliquando plus expenditur, quàm non valet res, quæ litigatur.

175 Homines melius facerent, si se sumptibus inanibus non vexarent.

176 Litem, qui alicui infert, iudicio fortunæ se committit.

177 Res aliqua quando est indecisa, & valdè dubitatur de rei euentu, solemus dicere, Res sub Iudice est.

178 Ad sententiam post varios casus, & post multa discrimina rerum vix peruenitur.

179 Sententia Iudicis æquiparatur casui fortuito.

180 In Transactione est impossibile probare læsionem, & hoc propter dubium litis euentum.

181 Ad litem, aliquando quis per vim ducitur, dum aliter, quod suum est, consequi non valet.

182 Durum est, quod quis ex necessitate ad litem perducatur, sed magis durum est, ius quod suum est, amittere.

183 Multi, qui bonum ius fouebant, fato, vel culpa litem perdiderunt.

Lites vocantur pericula, num. 183.

184 Difficile est obtinere sententias, sed difficilius est obtinere rei iudicatæ executionem, & nu. 185.

186 Lites rapidæ sunt, & earum commoda dura.

187 Sententiarum executio si non obtineatur, frustratorium fuit iudicium, cuius executio tendit in vanum.

188 Nihil prodessent, (vt ait Aristotel.) de rebus iustis iudicia, & sententiæ, nisi executioni demandarentur.

189 In executione stat tota vis, & principalis substantia iudicij.

190 Alex. & Iass. in proœm. C. de execut. rei iud. dicunt, quod ille titulus est plenus auro.

191 Homines procliuiores esse debent ad componēdum, quàm ad contendendum, & hoc consilium quamplurimi Doctores dant.

192 Rota adhortatur, vt quantum fieri potest, obuiandum sit litibus.

193 Rota sæpe animaduertere solet, ne lites suscitentur.

194 Rota admonet, vt occasio suscitandi lites tollatur.

195 à Litibus quantum licet, & plus quàm licet (vt ait Mar. Tul.) est abstinendum, cum non modo sit liberale, sed interdum fructuosum paulum de iure suo decedere.

196 Cum pari contendere anceps est, cum superiori furiosum, cum inferiori sordidum.

197 Lites charitatis mutuæ vincula disrumpunt.

198 Litigatores sunt aues, forum arcæ, iudicium rete, aucupes verò patroni.

199 Litigantes sequi debent exemplum Iurisconsultorum, qui rarò litigant, nam ipsi in hoc faciunt, sicuti pistores, qui panem ponunt in furnum, & non seipsos.

200 Doctores rarò litigando, faciunt sicuti ille, qui præbet venenum

num alicubi, nam de eo ipse nequaquam gustat.

201 Litibus inquietatur Iudex, læditur Respublica, & partes grauantur sumptibus, & laboribus, & quid sit faciendum.

202 Tutior est certa pax, quam sperata victoria.

203 Litigantes, vt ait Martialis, miseri sunt, & dementes.

204 Ouidius hortatur ad fugiendum lites.

205 Pax germano, & vnanimi affectu, & indissolubilis fœderis nexu retinenda est.

206 Ex Pace, quæ bona proueniant.

207 Doctores non curant de his, quæ non faciunt bursam hydropicam.

208 Marianus Soccinus hortabatur suos discipulos, & ex charitate eis consulebat, vt quando erant Doctores, non solũ persuaderent, sed etiam impellerent, & constringerent litigare volentes ad pacem, & concordiam.

209 Alexand. Tartagn. solitus erat dicere, quod legibus vacauit, vt sciret, non vt eas venderet.

Lites sunt tetricæ, & funestæ, num. 19.

210 Budei exclamatio in l. 2. ff. de orig. iur. circa tot aceruos voluminum, quæ in iure scripta sunt.

211 Veritas perfectissima per ampliores homines reuelatur iuxta l. fin. C. de fideicomm.

212 Veritas, vt in Iure eruatur in tam varia, verèque miseranda opinionum obscurissima faragine, recurrendum est ad decisiones Rotæ Rom.

213 Auditores Rotæ Romanæ sunt duodecim I. C. ex amplioribus, primioribus, & sapientioribus totius Reipublicę Christianæ scientiæ, & ingenio fulgentissimis.

214 Auditores Rotæ Romanæ sunt tamquam Lucernæ ardentissimæ supra montem positæ, vt omnibus lumen prestent.

215 Sacra Rota Romana est splendor Vrbis, & Orbis, & est tamquam Lux supra Montem posita, per quam Mons Montium clarior redditur.

216 Fulgor, & splendor Rotæ Romanæ tantus est, quod vniuersam Mundi machinam illuminet.

217 De Rota Romana asseri potest, quod scriptum est in Ecclesiast. cap. 12. ibi, Quæsiuit verba vulia, & conscripsit sermones rectissimos, & veritate plenos.

218 Romani Pontifices in grauioribus causis, quæ ad Sedem Apostolicam deuoluuntur Sacræ Rotæ Auditorum iudicio vti non dedignantur.

219 Romani Pontifices olim ad relationem Auditorum Sacræ Rotæ iudicabant.

220 Ex Responsis prudentissimis Auditorum Rotæ Decretales Epistolæ, quibus conflatum est corpus Iuris Canonici, prodijt.

221 Rota Romana, vt quoddam virtutis templum ab omnibus appellari debet.

222 Ad Rotam Romanam non secus, ac sitibundus ad limpidissimum fontem currendum velociter est.

223 Ad Rotam Romanam confugiendum tutò est tamquam ad Aram, & Sedem iustitiæ.

224 Io. Baptista Mandosius in Romana Curia Aduocatus prestantissimus &c.

225 Rex Galliæ, & Rex Hispaniæ, immo & ipse Augustus Imperator, libenter se subijciunt integerrimæ censuræ Rotæ Romanæ.

226 Sacrum Consilium Neapolitanum consuluit in quodam casu Rotam Rumanam, & iuxtà eiusdem opinionem iudicauit.

227 Auditores Rotæ Rom. meritò gloriari possunt, sicuti Cæsar Augustus aliquando iactare solebat se Romam lateritiam accepisse, marmoream reddidisse, & quare n. 228.

229 Solis encomia secundùm S. Ambrosium.

230 Rotæ Romanæ laus, & gloria.

231 Rota Romana dum emittit suas decisiones, tunc in eo casu fugantur omnes tenebræ difficultatum.

Decisiones Rotæ Romanæ in hoc caliginoso, & tenebroso Iuris vasto gurgite lumen præstant, ne infeliciter naufragetur, & spem dant attingendi portum, sub n. 231.

Per Decisiones Rotæ Romanæ omnia patent, omnia erumpunt, & omnia illustrantur, sub n. 231.

232 Decisiones Rotæ Romanæ densæ caligine lucem miram forensibus negocijs afferunt.

233 Decisiones Rotæ Romanæ manu nos ducunt ad ipsam Iustitiam solam Dominam omnium, & Reginam virtutum.

234 Iustitia quid sit, secundùm S. Cyprianum.

235 Duce Rota Romana, nec fluctus, nec quiddam aliud timendum est, quia voti compotes feliciter erimus, & vide nu. seq.

Maiestas, & authoritas Rotæ Romanę tanta est, vt sicuti magnes ferrum, ita illa omnes gentes attrahit ad se ipsam venerandam, sub n. 235.

236 Sonus Rotæ Romanæ iam in omnem terram exiuit.

237 Rota Romana loquente, cuncti reuerenter silere debent, non secus ac (vt Gentiles asserebant) Oraculo Delphico loquente, cætera obmutescebant.

238 Alexandria, quanti propter admirabilem virtutem erat habita.

239 Ad Iuris veram, germanamque intelligentiam nihil est validius, quam quod ex Rota Romana emergit.

Medici omnes Galeni potius, quàm suo vtuntur iudicio, sub num. 139.

240 Doctores acquiescendo opinionibus Rotæ Romanæ, non tam videntur in eius opinione, quàm in ipso Iure acquiescere.

241 Authoritas Rotæ Romanæ in tam illustri loco reposita est, vt ab ea recedere nefas quodammodo videatur.

242 Rotæ Romanæ auctoritas, quando habetur, non est vlterius quærendum.

243 Iudicium vllius si nos mouere debet, certè Rota Romana omnium pace, cæteris anteferenda est.

Auditores Rotæ Romanæ cum sint doctissimi, prudentissimi, & iustissimi viri, verisimiliter non errant, & plura vide sub hoc n. 243.

244 Inter Iurisconsultorum antiquorum, varias vna de re sententias, illa valebat, in qua erat excellentissimi ingenij vir Papinianus.

245 Opinio, cui adhæret Rota Romana, pro firma tenenda est.

246 Veritas magis perfecta per plures perspicitur.

A pluribus, quod videtur prudentiùs deciditur, n. 247.

247 Decisiones Rotæ Romanæ, maximè si pro illis sæpè iudicatum fuerit, tamquam venerandarum legum domata seruari debent.

248 Decisiones Rotæ Romanæ tamquam Canones seruantur.

249 Placita Rotæ Romanæ potiùs diuina quàm humana censeri debent, & vox eius Auditorum vox Dei est.

250 Rotæ Rumanæ non insidet fortuna, sed presidet sapientia, & prudentia.

Referuntur nonnulli versus S. D. N. Vrbani VIII. Pont. Opt. Max. in laudem Rotæ, n. 250.

251 Rota Romana si vnquam vbique locorum micauit fide, & integritate, hoc euenit præsenti tempore, & quare.

252 Iurisconsulti summi illi, qui legum tenebras illustrarunt nobis magis admirationem, quàm spem imitationis reliquerunt.

253 Auditores, qui hodie in Rota Romana feliciter sedent, referuntur.

254 Auditores hodierni Rotæ Romanæ tot Regum sunt consessus, quot sunt Auditores.

Sapiens est, vno minor Ioue, diues, liber, honoratus, pulcher, & Rex Regum, n. 254.

255 Nihil Sol admirabilius vidit viro sapiente.

256 Vir sapiens vbi est, ibi Deus est in humano corpore hospes.

257 Sapiens dominatur astris.

258 Quanta sit sapientia in hodiernis Rotæ Auditoribus, verbis consequi non potest.

259 Tellus, & astra resonant de sapientia Auditorum Rotę Romanæ.

260 Exemplum Thimanthi vetustissimi Pictoris refertur.

261 Auditore Rotæ Romanæ tantum ex vberrimis, & christallinis iuris fontibus hauserunt, quantum vnquam alio mortali haurire fas fuit.

262 Auditores Rotæ Rom. sunt Iudices totius Orbis, & Summi Sacerdotes Iustitiæ, sub n. 243.

263 In scrinio pectoris Auditorum Rotæ Romanæ omnia iura reposita sunt, & vide 264.

265 Ptolomei Philadelphi Regis bibliotheca, sexaginta millibus librorum habebatur Alexandriæ absoluta.

266 In Auditoribus Rotæ Romanæ benè consideratur acies ingenij Platonis, lumen doctrinæ Aristotelis, & flumen eloquentiæ Demosthenis.

267 Auditoribus Rotæ Romanæ quilibet Rex, & Monarcha

dicere

dicere potest: Maior est sapientia, & opera vestra, quàm rumor, quem audiui.

268 Lex 12. tabularum, statuerat circa ordinem Senatorum, vt ille ordo vitio vacaret, & cæteris specimen esset.

269 Princeps dum preposuit fidos satrapas populo, potest dulci somno potiri, Pastori similis &c.

270 Areopagitis Rotæ Romanæ longe præclarum esset potius mori, quàm in nihilo fœdari.

271 Auditores Rotæ Romanæ ita iustitiam exercent, vt cum omnibus semper vna atque eadem voce leges loquantur.

272 Auditores Rotæ Romanæ sunt illi, qui insudant, & acriter certant, atque anfractus litium debellant, & sunt causa, vt à nobis aliena sint multa horrenda portenta.

273 Caput generosum Auditorum Rotæ Romanæ dignissimũ est vt cingatur triumphali, & victrici fronde.

274 Legislatores olim non Sacerdotes, & Pontifices fuerunt habiti, sed etiam (quod nos Christiani deridemus) in Deorum numerum fuerunt relati.

275 Omnis, qui facit iustitiam, ex DEO natus est.

276 Benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus Deorum in Sion.

277 Docti qui fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.

278 Superuacuis laborat impendijs, qui solem certat facibus adiuuare.

279 Auditores Rotæ Romanæ probati sunt, tamquam aurum in fornace.

280 Fama communis non mentitur.

281 Obloquentibus de Rota Romana, eorum latratibus non dandum responsum.

282 Bonorum, & non malorum virorum intuitus animus aggreditur ad opera aggredienda.

283 Ille magnus, & nobilis est, qui more magnæ feræ latratus minutorum canum securus exaudit.

284 Cum Criticis non est verbis certandum, sed modestia, rectisque factis eos vlcisci pulcherrimum est.

285 Magnum, & honestum vindictæ genus est ignoscere.

286 Origo opinionum diuersarum, & contrariarum vnde originem traxerit.

287 Inuidiosi viso tam magno fulgore Rotæ Romanæ, & tot diuina virorum ingenia, vehementer admirantur, & tamquam Vespertiliones nequeunt tantam lucem sufferre.

288 Et non valentes diu retinere conceptam rabiem, & ab odij furijs agitati, dictante stultitia venenum indigestum ab eorum impuro pectore, turpiter euomunt.

289 Molestum licet sit substinere inuidiam, multo tamen molestius est nihil habere inuidendum.

290 Virtus excellentissima vix carere potest odio, & inuidia.

291 Infelix est gloria sine aduersario.
Hospes dum desunt, deest etiam causa triumphi. num. 291.
Virtus sine aduersario marcescit, num. 291.
Virescit vulnere virtus, num. 291.

292 Decisiones Rotæ Romanæ in qua veneratione sint habendæ.

293 Libri Genio indigent.

294 Libri non sunt, vt ait S. Hieronymus, sicuti vinum, quòd eò antiquius, eò pretiosius.

DIVI-

DIVINI HVMANIQVE IVRIS PERITIS, AC STVDIOSIS OMNIBVS PAVLVS RVBEVS IVRISCONSVLTVS ROMANVS F.

ADmiratio ingens facilè vos inuasit,
& temeritatis vitio me forsitan in-
culpabitis, *Excellentissimi Domi-*
ni, cur in hac gloriosa Vrbium Re-
gina vbi florent tot, tantiq; Viri in
1 Sanctissima Iurisprudentiæ † Sa-
pientia, (vt ore Vlpiani loquar in *l.*
Præses.1.§.proinde.vers.est enim res
quidem sanctissima ciuilis sapien-
tia ff. de var. & extraordin. cogn.)
maximæ quidem auctoritatis, & ce
lebritatis, ego eorum omnium sciē
tia, & ingenio longè postremus, & vt verum fatear, tali nomi-
ne prorsus, penitusque indignus, & præsertim in adolescentia
mea, quo spiritus stimulo pulsus, aut qua Genij aura euectus,
hanc, necnon superiores duas partes Dicisionum magni, & su
premi Vrbis & Orbis Tribunalis in lumine publico ponere
sim ausus, itaut non incongruum erit allegare illud vulgatum
dictum,

2 *Dum crepitant rauca, canora silent.*

Et ero sicut alter Phormio, qui cum penitùs esset ignarus Rei
3 militaris, nihilominus de ea non erubuit coram † Anibale di-
sputare, & iure de eius audacia conquæritur *Marc. Tull.* &
ex nostris referunt *Alciat. in tractat. de quinque ped. præscript.*
in conclus. & Sebastian. Hom. in Repertor. Sent. & Regul. Iur.
in prælud.

Sed tantisper cesset admiratio, quia plures fuerūt causæ, quæ
mouerunt me, vt seligerem, & in omnium hominum conspe-
ctu ponerem inæstimabilem thesaurum Decisionum Areopa
gi mundi, & omnium potentissima fuit publica, & communis
4 vtilitas, cum omnes † natura impellamur, vt prodesse velimus
quam plurimis, & ideo ad omnium vtilitatem hilariter suscepi
5 tale opus, & feliciter prosequor, nam & nos † Reipublicæ na-
scimur, vt ex nostris, inquit Vlpianus *in l. sicut liberorum. 1. §.*
& generaliter. vers. verum etiam Reipublica nascitur &c. ff. de
ventr. in possess. mitt. vbi gloss. in verb. Reipublica, adaucit con
6 *cordantes.* Quod enim collectio, & editio † Decisionum Ro-
tæ Romane sit PERQVAM VTILIS REIPVBLICÆ, in
confesso est apud omnes, & præsertim de hoc amplam fidem
facit *Ludouic. Gomes. Episcopus Sarnens. in suis Commentarijs*
ad Regul. Cancellar. in Epistol. nuncupator. ad fel. rec. Paulum
7 *Tertium, vbi etiam eleganter subdit*, quod per dictas † Deci-
siones causarum patroni, cæteriq; Causidici instruuntur, Iudi-
8 ces † quid agere debeant admonentur, & tanquam adhibitis
luminibus litium tenebris fugatis CHRISTIAMÆ REIPV
9 BLICÆ † STATVS ROBORATVR, &c.

Nimis enim clarum est, & libenter hoc assero, quòd in Deci
10 sionibus Rotæ † Romanæ mira dexteritas agendi cum ma-
gno acumine coniuncta inspicitur, & sic perscrutatur veritas,
11 & sic perscrutata disponitur, & sic disposita, † rationibus illu-
stratur vt non sit ita facilè verbis assequi, & veluti in amænissi-
mo viridario, quid magis veniat admirādum in dubio hæreat,
12 & iure dici potest quod dictæ Decisiones † sint Iurisconsul-
torum pulcherrimi deliciarum Campi, & egregiè cani potest
cum Mantuan. Poeta.

O decor, ò campi dulces, ò gloria Cœli.

itaut meritò gustando dictas delicias *Io. Petrus Surd.* exopta-
uit eis saturari, & ideo anxiè exclamando fatetur *in cons. 403.*
13 *n. 84. vol. fi. lib. 3.* quòd nunquam satiari † poterat lectione deci-
sionum Rotæ Romanæ eo quia tanta in eis grauitas, tàm re-
soluta doctrina, tàm firma scientia cum verborum pondero
emicat &c. Insuper *Sebastian. Vant.* qui quoque ipse prælib a-
uit supradictas delicias pro æterno Encomio Rotæ Romanæ
scriptum reliquit *in tractat. de nullitate tit. de nullitat. ex defe-*
14 *ctu Iurisdiction. & c. n. 17.* quod † dictæ Decisiones vbiq; gen-
tium tamquam stellæ firmamenti corruscant, & sunt præcipuè
IVSTITIÆ IVBAR, AC TOTIVS ROMANÆ CV-
RIÆ SPLENDOR ET GLORIA &c. & de hoc non est
mirandum; nam vt ait *Quintilianus Mādos. in praxi commiss.*
15 *formul. 14. in verb. Auditorio.* Quòd duodecim † Rotæ Ro-
manæ AVDITORES sunt duodecim SALAMONES, &c.
& de eis plura, & pulchra dicam infra, hic tamen pergamus ali
qua dicere circa vtilitatem typis mittendi Decisiones, quæcum
16 prospiciant † humano generi, rectè ad instar legis vocari pos-
sunt, facit ad hoc *text. in l. lege, & ibi Bald. ff. de legitim. hæred.*
17 immò etiam dici possunt decisiones ipse fauorabiles, † quem-
admodum & lex ipsa dicitur fauorabilis dum concernit publi-
cam vtilitatem *l. dotis, causa. ff. solut. matrim, & l. ad instru-*
ctionem. C. de Sacrosanct. Eccles.

Intantum quod attingendo præsentis speculationis cētrum
quo

quò ad dictam editionem Decisionum, læta fronte expendo
verba Imp. nostri Iustiniani *in l. & nomen. 1. § final.* ibi. Hæc
18 omnia ad † vos Patres conscripti duximus esse sancienda, vt
nemini maneat incognitus nostræ beneuolentiæ labor, sed edi
ctis ex solemnitate à nostris Magistratibus proposita omnibus
innotescat &c. *C. de caduc. tollend.*

Non immeritò igitur iam testatum reliquit *Ioan. Neuizan.
in Syl. Nuptial. li. 5. n. 62.* quod benè faciunt, & laudandi sunt,
19 † qui in lucem edunt Decisiones, vt deueniant ad notitiam
omnium, vt possint scire, quomodo partes in litibus habeant
se continere, & quibus opinionibus adhærere &c. Immò &
20 quod † honoribus amplissimis cumulandi sint illi, qui in lucẽ
edunt libros ad publicam vtilitatem spectantes, etiam si ab alijs
eos subripuerint, videatur textus expressus *in l. necessarium. 2. §.
Gneus Flauius Scriba. ff. de origin. iur.* & de hoc etiam latius
dicam infra, sicuti alia quoque de magna vtilitate editionis de
cisionum Rotæ Romanæ.

Alia etiam causa, quæ me impulit, vt in lucem darem placi-
21 ta Rotæ, est, nam vt enarrant historiæ, † cum repentino quo-
dam apud Corinthios rumore percrebuisset, Philippum Re-
gem Macedonum, Vrbi cum vasto exercitu imminere, ciuesq;
ad obsidionem ferẽdam impigrè, quæ forent ex vsu, parassent,
narratur ille Diogenes deposito philosophico, & pileo, & pal-
lio sordidatus, & squalore obsitus, dies aliquot suum illud do-
lium, quasi quippiam magnum moliturus, per Collem Vrbi vi-
cinum, nouo quodam, & antea nunquam viso laboris genere
pluries sursum, ac deorsum varijs, diuersisq; modis voluisse, &
reuoluisse, Quod cum plerique mirarentur, atque adeo inusi-
tato rei spectaculo attoniti, & quid insueta hac vasis volutatio-
22 ne significaret, rogarent, respondit, † ne ipse alijs omnibus ne-
gociosis, solus otiosus videret.

Intelligetis, ni fallor, quid ex hoc inferre vellem. Cum enim
simus in eo seculo, in quo omnes ferè, qui literis operam na-
23 uant, plura † certatim edendo, (& vtrum hoc in iure bene sit
latè infra dicam,) ita de literis, & posteritate bene merentur vt
mirabile sit dictu, & tàm felici prouentu res literaria augetur,
24 † vt nihil addi posse videatur & quemadmodum rerum ma-
25 gnitudo prẹstantia ingenia euocauit, † ita sciptorum prẹstan
tia rerum magnitudinem adæquauit.

26 Mediante enim Diuini Numinis aura recessit ab aula, † im
pium illud prẹceptum, & prophanum dictum λαθε βιώσας,
Neolis Atheniensis quod olim in hominum animis radices
aliquas fixerat, scilicet, *vt quisque potius lateat, quàm velit ir-
radiare scripus, & exemplis &c.* quæ insipiens opinio absit sẽ-
per à viris virtute prẹditis, susurret etiam, & dicat quidquid
27 vult Ouidius in 4. de Tristib.

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & intra
Fortunam debet quisque manere suam.

cui se subscribere videtur Horatius Epist. li. 1. ad Sæuam dicẽs.

Nec vixit male, qui natus, moriensq; fefellit.

nam, & ipsi, qui hoc dixerunt, latere noluerunt, & cum suis scri
28 ptis se immortales reddiderunt; putari † enim longe absurdũ
debet, vitam silentio transigere, veluti pecus, quæ est natura
29 prona, ventriq; obedientia finxit, vt inquit Salust. Et sicuti † tri-
ste est homini diuiti decedere sine hæredes, *§. adhuc autem In-
stit. de bonor. possess. & l. & quia, & ibi glos. in verb. successores.
ff. de interrogat. act.* Ita quoque miserrimum iudicari debet, ha
benti à Deo Optim. Max. gratiam intellectus posteris suis idest
30 studiosis † nullum scriptum relinquere, quo possint velut hæ-
redes intellectus aliqualiter consolari, vt inquit *Bal. in proem.
Decretal. sub num. 3. & in prælud. feud.* Quod dictum mirificè
extollit *Ias. pariter in prælud. feud. vers. verum vt præclarè &c.*

Et quidem egregiè dixit *Plinius Iun. scribens Ruffo.* ibi, cum
31 nobis denegetur † diu viuere, aliquid relinquamus, quo nos
vixisse testemur. *Et Flauius Vegetius de re milit. lib. 1. cap. 4.*
32 elegantissimè ait. Quod ea † quæ fortiter fiunt, vnius ætatis
sunt, quæ verò Reipublicæ causa scribuntur, æterna sunt, & ex
nostris inquit Albericus *in proœm. Cod. in princ.* Quod om-
nium hominum maximè interest, vt quemadmodum ipsi an-
33 tiquorum laboribus ditati sunt, ita † & ipsi laborent, vt posteri
ab ipsis ditentur. Et de laudibus Doctorum, qui edunt libros,
*Luc. de penn. in l. mulieres n. 14. C. de dignitat. li. 12. & Cassan.
in Catalog. Glor. mund. par. 10. consid. 29.* asserunt dictos DD.
34 esse prẹferendos † alijs, cum sint tanquam Stellæ in firmamẽ-
to cœli, & non solum arbitrantur palmas, & coronas his tri-
bui oportere, sed etiam triumphos, & inter Deorum sedes esse
collocandos. Et ad hoc addo id, quod enarrant historiæ de O-
ctauian. Augusto, qui postquam M. Antonio, Cleopatraq. in
35 Ægypto deuictis † Alexandriam ingressus fuisset, quod pri-
mùm in ea Vrbe optauit conspicere Alexandri Magni corpus
fuit, quod non verborum solum, sed etiam coronæ prosecutus
honore, totum fragrantibus conspersit floribus. Rogatus po-
stea an Ptolemeorũ Ægypti Regũ cadauera inspicere etiã nũ
vellet: Respondit se Reges, & non mortuos videre velle graui
ostendens testimonio inter eos vnum esse Alexandrum, qui fa
ma, & virtute viuebat, sed ne longior in hoc sim, aliã nõ referã.

Excitatus igitur à tot doctissimis viris, & prẹsertim à D.
Theodosio Rubeo Priuernate S. Theologiæ, & I. V. D. patre
36 amantissimo, viro † inter doctissimos celeberrimo, de quo,
eiusque operum laudibus, quicquam in medium afferre absti-
neo, nè, vel me ipsum laudarem, cum lex quasi non distinguat
personam patris à persona filij, prout etiam in simili occasione
dicit Ioannes Baptista Cephalus *in princ. 5. volu. consil. Ioanni
Cephali* eius patris, vel nimis errarem, nam quod per se lauda-
tum est, commendatione non indiget, & facit dictum Horat.
In Syluam non ligna feras, ipsa enim res se ostendit, vt inquit
Vlpianus in l. 1. ff. de restit. in integ. Nam qualis: & quantus sit,
37 abundè testificantur † eius opera edita, & prẹsertim Singu-
laria Decisionum Sacræ Rotæ Romanæ in sex partes distribu
ta. Et obseruationes etiam extant, nondũ tamen impressæ Pra-
cticarũ Iuris conclusionum ex multis Decisionum Rotæ Ro-
manæ collectæ sex voluminum numerum excedentes.

Vnde Stephanus Gratianus *in 2. tom. disceptation. forens. ca.
288. sub num. 17.* Eum nominat Virum omnium Scientiarum
38 † genere præstantissimum. Quantum enim præexcellat in
Mathematicis disciplinis, omnibus notũ est, & iam olim Chri-
stophorus Clauius in rebus Mathematicis nostri temporis fa-
cile princeps in libro de noua descriptione Horologiorum in
principio ponit eiusdem D. Theodosij inuentionem de nouo
Quadrante, & vocant eum Virum eruditum, & in rebus Ma-
thematicis peritissimum. Intantum quod propter eius excellen
tem peritiam in dictis mathematicis disciplinis dum Pragæ
anno 1591. moram duceret, ab Inuictissimo Romanorum Im
peratore Rodulpho secundo in Sacri Romani Imperij nobi-
lium numero adscriptus fuit, in persona Petri Rubei eius pa-
tris, & totius familiæ, cuius diploma habetur in eius secundo
Tomo Singularium in principio.

39 Multa, & prẹclara opera, & opuscula in lucem dedit, † quo-
rum nonnulla recenset *Leo Alatius de Viris Illustribus in lit-
tera T. in §. Theodosius Rubeus &c.* & plura alia deinde com-
posuit, & præsertim (ne longior sim ad ea enumeranda) vlti-
mam manum apposuit Praxi Romani Calendarij à Gregorio
XIII. restituti, cõtinens Lunarium Ecclesiasticum perpetuum
ab anno 1582. vsque ad annum 1700. & ad vlteriores futuros
annos certis temporibus adhibita æquatione.

Excitatus autem, vt dicebã, à tot doctissimis Viris, ego etiã
pro mea tenuitate in medium cum illis prodire nisus sum lon-
gè quidem ac multum dispari facultate, sed non dispari volun-
tate, & ad hoc me adhortante Ouid. ad Russinum dicente.
40 *Vt desint vires tamen est laudanda voluntas.*
41 Et malui potiùs exemplo Diogenis dolium sursum, † & deor-
sum reuoluere, quàm inter oscitantes nihil memoria dignum
agens vti feriata acies ferrugine obtegi.

Et quamuis pro indubitato habeam, quod ob ingenij imbe-
cillitatem sperare non possum, nec debeo, vt præstantibus vi-
ris placeam, at certè consequar nunc seligendo, & publici Iu-
ris faciendo has magni Areopagi Romani decisiones, & iam
ad maiora insudo, & si dedignamini, quòd ego nullius sim au-
ctoritatis, fingite quòd Decisiones istæ in lucem sint editæ ab
aliquo grauissimo, & locupletissimo scriptore, vt in simili oc-
casione ratiocinatur. *Ranald. Ridolf. in tractat. de ratione, &
modo scribend. libros &c. post princ.* fingatur enim, quod in lu-
cem edantur, si magis libet ab Origene, qui tot millibus libro-
rum Mundum repleuit, nam vt ex nostris refert *Alberic. in suo*
42 *Dictionar. in verb. Origenes*, sex † millia volumina scripsit,
quemadmodum etiam olim Lacedæmones, vt testis est *Plut.*
43 *in polit. fol. 3.* bonam † sententiam à malo viro in Senatu di-
ctam, iubebant ab alio probo, & gratioso dici, vt magis place-
44 ret, & quasi vinum ex † vili vase in pretiosum transfusum,
gratius euadat.

Communicando igitur Decisiones has cum argumentis,
summatijs, & indicibus locupletissimis, omnibus Populis, qui
legi-

legibus,& moribus reguntur, existimo munus eis offerre gratissimum, & mihi persuadeo, quod non minus gratum erit,
45 quàm † fuit populo Romano libellus de legum actionibus ei oblatus a Gneo Flauio; quem ipse furatus fuit Appio Claudio, qui composuerat dictum librum, de qua re habemus *text.* de quo dixi supra *in l.necessarium 2. ff. de orig. iur.* & tale factum adeo arrisit Populo Romano, quod honoribus amplissimis dictum Gneum cumulauit, nam vt legitur *in d.l. 2. in §. & adeo*
46 *gratum fuit id munus.* Fuit † enim Tribunus Plebis creatus,& Ædilis curulis,& inde nō ius Claudianum, sed ius Flauianum fuit appellatum, vnde *glos. ibi in verb. Tribunus* de hoc quasi
47 admirata notabiliter animaduertit, quod præmium † consequitur quis ex dolo suo.

Decisiones tamen istæ forsitan gratiores erunt, quia non subreptas, sed Sacra Rota annuente, omnibus offero, longè enim absurdum esset, vt tantus labor apud quemquam ignotus
48 esset, vnde dicitur *in Ecclesiast.c.*12. Scientia † abscondita, & thesaurus inuisus in vtrisque, quæ vtilitas? Quasi dicat, nulla, Et *Seneca ait in Epist. 6.circa med.*ibi quod SI CVM HAC
49 EXCEPTIONE † DETVR SCIENTIA, VT INCLVSAM TENEAM, NE ENVNCIEM, REIICIAM, Et non facere sicuti enarratur de Alessandro Magno, qui corri-
50 puit Aristotelem † eius præceptorem ex eo, quod libros de naturali auscultatione edidisset, cupiebat enim ille Rex magnus eos sibi esse proprios,& vt potestate, & gloria, ita rerum cognitione cæteris mortalibus anteire, & sic priuare omnes tali admirando opere tantoque Philosopho digno.

Quid enim hodie desiderabilius publici iuris fieri potest, quàm decisiones Sacræ Rotæ Romanæ, cuius auctoritas ad-
51 deo in dies creuit, vt † ad summum peruenisse videatur, itaut nulla ferè in toto Orbe Christiano sit Natio, nulla Prouincia,
52 nullaque Ciuitas, a qua Decisiones Romanæ Rotę aui-
53 dè non postulentur,& istæ sunt † illa oracula, quæ per omnia Tribunalia, & Fora magna omnium admiratione proferun-
54 tur. Et quilibet cum ardenti † desiderio has Rotæ Romanę Decissiones in lumine publico positas ardēter aspicere ex imo pectoris suspirat. Et si *Fraccis̄cus viuius in Sylua communium opinion.opin.*398.*sub num.*18.testatum reliquit. quod si Sacro-
55 sancta Neapolitana Rota † accingeret se ad imprimendum omnes articulos hactenus in ea occursos, ventilatos, & decisos, felix quippe nostra etas vocari posset &c.

Quid enim dixisset, & quæ suspiria emisisset egregius ille Doctor, si contigisset ei desiderare, vt ad publicam vtilitatem in omnium hominum conspectu exirent omnia ferè Oracula Rotæ Romanæ, quæ (teste eodem *Viuio in epistola nuncupatoria ad tertium,& quartum librum Decisionum Regni Nea-*
56 *politani*) Principatum, † & Monarchiam inter omnia Orbis Tribunalia gloriosè obtinet, & sicut Sol inter minora sydera,
57 sic Rota Romana inter alias † Rotas presulget, emicatq; ego enim earum summam,& incredibilem vtilitatem forsitan adumbrare possem; nam illam exprimere, & ad viuum effingere penicilli mei imbecillitas prohibet; absit enim dū viribus meis maiora confido temeritatis vitio notari & hoc admonere videtur Horat.in art. poetic.

Sumite materiam vestris,qui scribitis, æquam
Viribus

Solum tamen dicam, quod licet tempus in omne laudabile fuit in causis extendendi decisiones, & hoc inter alias causas,
58 vt pars, quæ † in lite succubuit sua sorte contenta remaneat, non ignorando causas, quare superata fuit, pietatis enim officium postulat, & ratio æquitatis exigit, vt qui mœrore dimissus est, consolatione etiam releuetur, alias adderetur afflictio afflicto contra text.*in l.iure succursum.ff.de iur.dot.*
59 Ideo benigni illi Auditores † humanitate, cum grauitate coniuncta, pleni (quales etiam erant Areopagitæ illi Athenienses,scribit *Athen. Dipnosoph.lib* 13 *cap.*7. *& lib.* 14.*c.*3.) Vnde,& prouerbialis extat senarius, & ex nostris refert. *Alciat.in l.vt responsum num.*11.*C.de transact.*scilicet.

60 *Humaniores reddit eruditio,*

61 vltra quod † Iustitia vera miserationem habet; falsa verò dedignationem, & superbiam, *iuxt. can. vera iustitia compassionem habet, distinct.*45. Propterea in dictis decisionibus solent enarrare causas, cur pars victrix palmā obtinuit,& quare pars victa debellata remansit,quasi velint superatæ partis lamentationes, dulci voce lenire, & placido sermone eius querimonias placare, & valido quodam Pharmaco satagunt eius dolores mitigare, & si possibile esset afflictum, & languentem animum in totum ad hilaritatem reuocare.

Si igitur semper laudabile fuit,vt supra dixi, in causis extendere decisiones, multo tamen laudabilius esset easdem decisiones, vt omnibus communes essent, in lucem edere, & sic
62 non solum mœrentes recrearent, verum etiam † litigare volentibus optimum consilium darent, ne in vasto litium Ocea-
63 no tam facilè se præcipitarent, videndo eorum vel similes † casus iam occursos, trutinatos, libratos, & decisos in supremo Orbis Tribunalis per Iurisconsultos doctissimos, & sapientissimos, qui omninm sagacius pretiosa legum aromata
64 † odorant, sacratissimarum sanctionum, suauissimum succum omnium dulcius gustant, vtriusque iuris occulta mysteria omnium perfectius hauriunt, acutius penetrant, & verius interprætantur,
65 Et non temerè, aut fortuito ventilatos, † sed maturo consilio, rigidissima speculatione, integerrima censura, sanissimo iudicio, incredibili diligentia,& indefesso labore (& quasi ne dicam, quod pro iustitia agonizant iuxta *Ecclesiast. cap.* 4.) atque purissimo veritatis tantum assequendæ zelo, digestos, definitos, & resolutos, & perfectius, quàm in quolibet alio loco Mundi sic attestante *Bellamer.in conclus.*37.*sub titul.*
66 *de appellat. in fin.* vbi ait, Quòd non † est locus in Mundo, vbi causæ, ita benè terminentur sicuti in Rota Romana, vt experientia docet,& hoc facit copia peritorum, quæ ibi est,& disertissimus modus causas audiendi,consulendi, & decidendi,qui ibi habetur.

Vbi est ille Oratorum quasi Deus, Marc. Tullius flos,& tuba Romana Eloquij (secundum *glos.nostram in l. vniuersos* 1. §. *sin autem.in verb.in ijs. Cod. de stud.liberal.Vrb.Roma.*)vt cum illo aureo orationis flumine has decisiones supremorum Iurisconsultorum splendidissimis titulis ornaret, atque vsque in Cœlum ferret,nam & etiam ille Iurisconsultus fuit, & quan
67 tùm huic scientiæ præ cæteris tribuerit, cum sit † omnium disciplinarum nobilissima, imò Domina, & Regina omnis eius
68 opera fidem amplam præstant,& sæpè enixè suadebat,† quod nihil diligentius retinendum erat, quàm ius ciuile, quo sublato exploratum esse nemini, quid suum, quid alienum, quid a patre accepturus, quid liberis porrò relicturus esset, nihil denique inter mortales æquale, nihil consors remaneret; cum & illud pulchrè flores faciat, quodcumque aspexerit, & regalibus suis sceptris omnia complectitur, fouet, tuetur, moderatur.

Et insuper tam vltrà deuenit, quod eius professores Dijs ip-
69 sis adæquauit,nam in *lib.* 1.*de Oratore* dixit, quod DOMVS VNIVSCVIVSQVE IVRISCONSVLTI ORACVLVM EST CIVITATIS, quia Ciues ad eos euntes de rebus suis incerti, certi postea dimittuntur, & ex nostris hoc referunt *Natt.in consil.*1.*num.* 2. *& Decian.in Apologia contra Alciatum cap.*3. *num.*4.

Sed vt ad Decisiones Rotæ Romanæ reuertar, adducam illud, quod solitus erat dicere haud obscurus, & inglorius Se-
70 neca, nempe quod opiniones hominum sunt † sicuti horologia pulsantia, de quibus quando plures adsunt in vna Ciuitate, rarò simul conueniunt ad pulsandum eandem horam, & ideo si quis desiderat scire quota hora diei sit, sentit vnum horologium, quod pulsat, verbi gratia vigesimam horam, aliud decimam nonam cum dimidia, aliud vix pulsauit decimam octauam &c. Et sic dubius erit ob talem varietatem, cui fidem adhibere debeat; & in hac dubietate ni fallor, adibit aliquod
71 horologium Solare, & hora ab eo demonstrata † pro certa habebit; nam cum dictum horologium sit moderatum a regulatissimo cursu cœli, non potest viciari in vmbris gnomonum,nisi cœli motus(quod Omnipotens auertat) corrūpatur.

Sic etiam affirmari potest,quod sint opiniones singulorum,
72 Doctorum, scilicet quod imitentur † horologia pulsantia, nam in vno,eodemque articulo sic variè, & hinc inde pugnātes inuicem,& contrarias proferunt sententias, vt absurdum sit
73 dictu, itaut benè facit dictum illud *Comici in Phorm.* quod † ex tribus Consultoribus,vnus affirmat,alter negat; tertius verò deliberandum putat. Videtur enim res vix credibilis,quod
74 inter eos, qui † vnam, eamdemque disciplinam profitentur,

tur, qui eisdem sunt instituti præceptis, qui cum eodem doctrinæ lacte nutriti, & educati sunt, qui in eisdem legibus student, & qui eisdem sententijs, definitionibus, ac verbis vtuntur, nihilominus vnus alteri non cohæret, & in eadem raro conueniunt sententia.

Ita vt si quis ad concordiam eorum opiniones vellet reducere, ei eueniret, quod accidit Lucio Gellio, (vt scribit *Mar. Tull. lib. 1. de legibus*) qui cum Proconsul ex prætura in Græ-
75 ciam venisset, & Athenis Philosophos omnes, † qui tunc ibi erant in vnum conuocasset, vt de tot dissidijs eos componeret, & cum illis ad hoc operam suam pollicitus esset, tandem ab illis derisus fuit, quia ita intricatæ, & obscuræ eorum controuersiæ erant, quod impossibilis existimabatur dicta compositio.

In iure enim nostro sæpe videmus, quod in quibusdam controuersijs Doctores perterriti à tam horribili Interpretum
76 conflictu, penitùs † de eorum concordia desperati, putant prædictas controuersias potius gladio, quàm iure dirimendas esse, & sic afflicti, & irresoluti transeunt. Insuper durum vi-
77 detur, quod trans, vltraque Alpes Doctorum † sententiæ veluti arietes sæpè pugnent, & se lacessent, sed & duriùs est, quod opiniones tempore mutentur quasi veritas, ius ciuile, æquum, & bonum, immò ipsa iustitia constans non sit, & perpetua, & ad hoc arridet dictum Horatij in art.

Multa renascentur, quæ iam cecidere, cadentque.
Quæ nunc sunt in honore . . . . . .

ita vt necesse erit suspirare vnà cum *Marc. Tull. lib. 2. offic.* & ex nostris refert *Fortunat. Garc. in tractat. de vltim. fin. Iur. Can. & Ciuil.* quod veri iuris, germanæque iustitiæ solidam, & expressam imaginem nullam tenemus, vmbra, & imaginibus vtimur, & congruit dictum Isaiæ in cap. 53. Non immeritò igitur exclamat Iustinianus *in l. tanta circa nos. 2. C. de vete.*
78 *iure enuclean.* quod misera † iuris conditio semper in infinitum decurrit, & nihil est in eo, quod perpetuò stare possit, & nouas quotidie deproperat edere formas &c. & ad hoc facit *Cassador. decis. 9. num 5. de caus. possess. & propriet.* vbi ad hoc allegatur Persius Satyra 5.

Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno.

non mirum igitur si aliqui Doctores cum non paruo animi
79 angore asserant, ius nostrum potiùs † opinione hominum, quàm re ipsa, & ratione consistere. Vnde laudabiliter obser-
80 uat Rota, quando in ea accidit † aliqua valde anceps quæstio, tunc nullatenus respicit ad numerum Doctorum, vt multi faciunt, sed benè ad ipsas rationes, vt fuit dictum coram *Robusterio decis. 501. post princip. par. 1. diuers. & coram Card. Seraph.* 1360. *num.* 2. & nouissimè coram *R. P. D. meo Panzirolo in Romana de Ghezzis 9. Februarij* 1635. *& coram R. P. D. meo Verospio in Romana Domus* 23. *Iunij* 1636. Sed
81 vt redeam vnde digressus sum, si legum † auctoritas omnem iniquitatem expellit, iuxta *leg. Deo 1. Cod. de veter. iur. enucl.* quid quæso iniquius, & perniciosius est opinionibus illis, quæ
82 † & si communes censeantur, contrariæ etiam communi applausu, vel communiores nuncupentur, sed (heu) quod
83 passim † etiam crebriores ipsas Doctorum sententias inter se reluctantes videmus, & de hoc testis locupletissimus mihi fit Hieronymus de Ceuallos, qui quatuor volumina in lucem dedit de opinionibus communibus contra communes. Ex
84 quibus benè discernere possunt, tàm partes † litigare volentes ne temerè intentent, quàm etiam Aduocati, ne temerè
85 consulant, & vtrique persuasum habeant † penè omnia in magna dissensionum tempestate posita esse. Et cui tam dira opinionum diuersitas in iure sit attribuenda, non ita facilè as-
86 signari potest ratio, siue † hoc faciat naturalis hæc hominum ad dissentiendum facilitas iuxta *text. in l. quia poterat ff. ad Trebellianica* siue Legum, & Litium inextricabiles Labyrinthi, siue litigantium iniquitas, & perfidia, siue Scriptorum temeritas, & peruicacia, siue quod in iuris scientia pertractanda, summi etiam viri, domestica potiùs gloria, quàm veritatis splendore capti, ea solum probent, in quibus singulares
87 ipsi cęteris opponantur, Nullus enim vult ingenio † alteri cædere. Vnde Martial.

Aurum, & opes, & rura tibi donabit amicus,
Qui velut ingenio cadere, nullus erit.

siue quod quamprimum opinionem animo expresserunt, nunquam quamuis notoriè erroneam deponunt, volentes ceruicosè, & obstinato animo eam defendere.

De quibus enim dolere videtur *Innocent. III. in cap. qualiter* 17. ibi, non pudeat vos errorem vestrum corrigere, qui positi estis vt aliorum corrigatis errores &c. *extr. de accusat.* & optimè facit paternum monitum Imperatoris nostri Iustinianus, *in §. plurima.* 1. in eius persona loquendo, *ibi*, Non enim erubescimus, si quid in melius etiam eorum quæ nos prius diximus competentem prioribus imponere correctionem, ne ab alijs corrigi expectemus &c. *auth. de nuptijs.*

Videmus etiam Marc. Tull. Ciceron. Romanæ eloquentiæ Monarcham, in libro de Oratore pleraque à se iam tradita præ damnasse. Hippocrates Medicorum Princeps, qui ne posteri errarent, quædam ma e à se tradita correxit, videatur *Cornel. Cels. lib. 8. capit. 4.* Papinianus Iurisconsultorum facili negotio Phœnix, quoque ex rationabili causa suas variabat sententias, vt in pluribus locis apparet, & pręsertim ne longior sim *in leg. si venditor §. finali* ibi, nobis aliquan do placebat &c. *ff. de seru. exportand.* STELLA Matutina rutilantis Rotæ Romanæ, seu Orbis vniuersi Splendor (vt infra latè dicam) quoque ex causis rationabus non dedignatur a suis recedere opinionibus, vt in aperto est. Sanctus Hieronymus Ecclesiæ DEI Doctor Maximus, suas mutabat sententias, & pręsertim exemplum habemus in *interpretatione posteriori in Isaiam in prefatione*, vbi fatetur se deceptum. Et Sanctus Augustinus Ecclesiæ lucerna ardentissima varijs in locis opinionem suam retractauit, integrumque librum retractationum edidit.

Sed ad quid plura, Omnipotens ipse DEVS semper idem, & immutabilis, vt ipsemet testatur per *Malachia Propheta, capit. 3.* ibi, Ego Dominus, & non mutor &c. aliquando tamen suam dicitur mutare sententiam, vt habetur *in capit. incommutabilis Deus 22. quæstio. 4.* vbi adhoc nonnulla exempla adducuntur, & idem attestatus est Innocent. III. *in cap. non debet reprehensibile iudicari 8. vers. Quoniam ipse Deus, extr.*
88 *de consang. & affinit.* Quis igitur recusauerit amplius recedere à suis opinionibus.

Sed vt reuertar ad causas dissensionum siue hoc faciat legum obscuritas, seu difficultas, nam vt post *Bald.* dixit *Rota coram bon. memor. Coccino in Viterbien. Castrorum 12. Iunij* 1623. *num. mihi* 25. Leges sunt difficiles vt intelligantur, quia
89 † plerumque aliud videntur velle, quàm velint, & ideo sæpe decipiuntur Magistri, & Scholares, &c. Igitur; siue omnia supradicta sint causa prędictæ dissensionis siue illorum singula, illud tamen est indubitatum, & certum quod
90 in iure nostro post tot Doctorum scripta non cognoscitur † amplius veritas, itaut in aliquibus controuersijs tamquam de re incognita, si quis mentionem faciat de veritate, vnà cum Pilato, vt habetur penes *Ioannes capit. 18.* replicari potest, Quid est veritas, &c. & non amplius discernitur verum à
91 falso, † iustum ab iniusto, æquum ab iniquo, licitum ab illicito, ò res non solum periculosa, sed etiam misaranda, & inconsolabiliter deploranda, (desiderarem tamen in hac materia potiùs auditorem esse, quàm verba facere,) dolenter igitur assero ius nostrum post tot contrarietates esse tanquam
92 Cretensis ille Dedali † Labyrintus, quo semel ingresso, nullus, aut difficillimus fit ab eo exitus, & benè affirmabat *Iustinianus Imperator. in l. 1. §. nostram. Cod. de veter. iur. enuclean.*
93 quod olim iam per contrarias Interpretum sententias † totum ius conturbatum erat.

Et hodie id iustioribus de causis etiam affirmari potest, & quasi ne dicam vnà cùm Virgilio Æneidos. 5.

. . . . ruit æthere toto
Turbidus imber aqua, densisque nigerrimus auster.

Nam post tot, tantasque interpretationes, seu peruersiones,
94 vt eas † vocabat imperator, veritas adumbrata remansit *gloss. in clem. sæpe. de verb. significat.* cum & ea occultetur multitudine intelligentiæ, vt habetur in *leg. bonæ fidei ff. de iur. fisc.* & secundùm Boetium, (vt ex nostris refert *Bald. in consilio. 218. venia petita liber. 3.*) id, quod multipliciter exponi-

* *

95 ponitur, † eius veritas ignoratur, etenim multiplex intelle-
ctus parit obscuritatem, quia multitudo arguit imperfectio-
96 nem, & sic inter tot interpretationum † fluctus omni ven-
to circumagimur, ita vt non mirum si hodie in iure nihil sit
97 fixum, stabile † nil non lubricum, & vndique non con-
trouersum. Et nihil tàm lucidum, & clarum, quod ad Cym-
merias vsque vmbras deduci non possit, & nihil tàm certum,
quod in dubium non reuocetur, nulla controuersia est tà m
expedita, quæ non impedita reddatur, seu in sollicitam quan-
dam dubitationem non pertrahatur, vt inquit *text. in §. si ve-
rò indignus. Auth. de Tabellar. collat.* 4. nullusque contra-
ctus tàm stabilis, qui rescindi non possit, nulla sententia tàm
firma, quæ perfringi non valeat. O veritas quò celata ma-
nes?

Sed tandem opus est, vt fateamur, vnà cum *Alciato in
prœmio paradox. Iuris Ciuilis ante fin.* vbi postquam affli-
ctim attestatur, quod superuacuum, & ineptum est in Iure
quidquam pro certo asserere, cum tot opinionibus referta sint
98 huius disciplinæ volumina, subdit, Erramus † omnes, &
Andabatarum more, clausis oculis plerumque certamus, &c.
vltra quod non sine causa, inquit Vlpianus in *leg. omnis defi-
99 nitio. ff. de regul. iuris.* ratum esse † in iure, quod subuerti
non possit.

Et non est mirum, si videamus hodie plurimas Prouincias,
100 quæ legibus † non vtuntur, sed vel statutis, vel consuetu-
dinibus reguntur, & hoc propter multifarias cauillationes
professorum in hac scientia, quod cum non paruo mœrore
refert *Ant. Petr. Ferrar. in pract. Papien. de form. interrog.
act. real. cap. 2. numer. 2.* & addo, quod optimum esset, &
vtinam vbique obseruaretur id, quod etiam in nonnullis Ci-
uitatibus practicatur, & sanciuit Alexandro III. in quodam
casu, vt habemus *in cap. ex litteris 1. de mut. petit. circa finem*,
101 ibi, monitione † præmissa compellatis eosdem inconti-
nenti coram vobis, super suis quæstionibus respondere, & vi-
cissim post modum rationem partium audientes, concordia,
vel iudicio vtriusque negotium terminetis, &c. vbi *gloss. in ver-
bo, incontinenti*, ait illud verbum incontinenti intelligendum
esse nullo actu medio interposito, & idem significat quod
mox.

Et forsitan hoc etiam seruabatur Athenis in Areopago, &
id credi potest, quia (vt refert *Alexand. in lib. Genial.* & ex
nostris adducit *Rebuff. in leg. vrbis 2. circa fin. vers. licet. ff. de
verbor. significat.*) Areopagitæ nocte, & obscura luce, ac
numquam die iudicabant, & hoc ipsi faciebant, vt procul ab
omni affectu, qui animos in diuersum trahit, tantummodo
facta cognoscerent, personas autem non viderent, & ex hoc
colligi potest, si causæ expeditio in longum seu in plures dies
protraheretur, facilè dictæ Areopagitæ in cognitionem per-
sonarum litigantium deuenissent, & sic certè, erat frustra-
torium iudicare in obscura luce, vt litigantes nequaquam vi-
derent.

Sed redeamus ad nostrum, & non ab re multi Doctores
amarè plorant huius præclaræ scientiæ miseriam cosideran-
102 tes † tot opinionum contrarietates tamquam litium se-
minaria, vt infra dicam, & præbentes occasionem Iudican-
di ad libitum (hinc tot leges pro amico, ne iustiùs dicam,
quot leges pro Diabolo, Absit hoc enim semper, vt in
Iudicijs fiat vlla acceptatio personarum *capit. nouit extra de
iudicijs.*) & facit id, quod optimè dixit Aristoteles Retho-
103 ricorum primo, quod *periculosa est lex, quæ arbitrio Iu-
dicis aliquid relinquit, & è contra sancta, & iusta si nihil Iu-
dicis arbitrio committat.* Insuper, & aliquando Iudices in
104 tanta caligine † contrarietatum, & interpretationum toto
cœlo aberrant.
105 Adeout sancta hæc iuris disciplina, † quæ esse non debe-
ret sine certis, & claris finibus, in ambiguum, & incertum
quæstionum abyssum deuenerit, & vtinam falsum hoc esset,
asserendo, quod ius nostrum post tot Doctorum interpreta-
106 tiones, † & contrarietates hodie sit, sicut Mare Anglicum,
quod est sine fundo.

Quod sanè vetustis etiam illis sæculis contigit, dum vasta
107 illa, & tenebrosa interpretum sylua † in immensum ex-
creuit, nam opus desperatum, quasi per medium profun-
dum vadens vocauit ius antiquum Iustinianus Imperator in §.
*Quorum vtrumque, versiculo ad immensa Iurisprudentiæ
volumina, &c. in prœmio Institut.* & prophetando necnon
augurando, quod pariter idem in posterum euenturum esset,
108 nisi † librorum multitudini parcius indulgeretur, edicto
perpetuo, sed non obseruato, sanxit in *dicta leg. 1. §. nostram.
Cod. de vet. iur. enuclea.* vt nullis Iurisperitis in posterum lice-
ret legibus commentarios applicare, ne eorum verbositate ius
confunderent.
109 Sed melius forsitan fuisset, si Iustinianus talem † prohibi-
tionem præterijsset; quia accidit sicuti habemus in vulgato il-
lo dicto.

Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.

Et in his terminis animaduertit *Cuiac. in Epistol. Dedicat.
110 Paratit. ff.* ibi Iustinianus † districtè commentaria edi ve-
tuerit, existant tamen innumeri, quod in id solum incumbant,
quod is vetuit &c.

Nec temerè forte aliqui conqueruntur de Iustiniano, qui
& si præclarè ius ciuile perstrinxerit; & id laudabile fuit, ta-
111 men in maximam † iacturam, & perniciem redundasse
compertum est interitum librorum veterum Iurisconsulto-
rum istis temporibus, quibus ius tam inuolutum inuenitur.
Si enim illi extarent, ex quibus leges, velut fragmenta pro-
manarunt, & velut riuuli ex clarissimis, & limpidissimis fon-
tibus, certe ius ciuile tot inutilibus rupibus, & tot, ne dicam
promontorijs, & cauernis careret, Accursij quem magnum
112 vocitant, sinuosa cessarent glossemata, & sic † dolendum
est, tam ad viuum fuisse olim resecata elegantissima illa Iu-
risconsultorum responsa, in quorum locum suffecta videmus
infinita nostratium commentaria, & de nonnullis eorum
permutatio similis est illi Glaucis, & Diomedis, quam Pau-
lus Iurisconsultus noster attingit *in leg. origo 1. ff. de contrahen.
emption.*
113 Adeo enim volumina in Iure scripta excreuerunt, † vt pe-
rample Crassi opes deficerent, si quis omnibus illis commu-
114 niri proposuerit; Et sic tot commentariorum † aceruitio-
tum penè ius conturbarunt, eiusque lumen obscurarunt, ne di-
xerim in totum abstulerunt, ita ut quasi obscurum remanserit,
& potest dici cum Mant. Poeta.

Tu mihi per noctem horriferam, tenebrosa per antra.

& (heu) quot tenebræ in Iure, & quot densa, & atra perple-
xitatum vepreta, & dumeta, ne peius dicam.
115 Hinc tot iurgia inter litigantes, hinc tanta † materia, &
fomes accendendi lites, quæ Rempublicam Christianam,
116 quod dolenter dicendum est, † miserè lacerant, & flagrant
incendio vix vnquam deflagraturo, vnde Sancta Mater Ec-
117 clesia quotidie orat Saluatorem † Nostrum, vt talis ignis ex-
tinguatur, Ad Sextam ibi.

Extingue flammas litium &c.

Hinc tot patrimoniorum, & familiarum euersiones, condem-
natis, vt plurimum ijs, pro quorum victoria si Papinianum
Iudicem haberent, nec Vlpianus, nec Paulus quamuis gloriæ
Papinianeæ alioquin æmuli spondere, respondereque dubi-
118 tarent. Hinc tandem tam magna litigantium † proteruia, &
pertinacia, dum futuram litis victoriam sperant ex eo, quod
audiuerint ab aliquo Doctore, vel à minimo Leguleio pro sua
119 parte stare communem opinionem, & hac de causa † lites
fiunt immortales contra *text. in leg. properandum est, ne lites
fiant immortales. Cod. de iudic.*
120 Et sic homines incidunt in flagella † omnium durissima,
quæ sunt lites diuturnæ, vt inquit *Rebuff. in praxi de subro-
121 gand. litig. gloss. 1.* Quam litium diuturnitate † leges odio
plusquam capitali prosequuntur, vt sæpe sæpius exclamat.
Vnde *Sacrosanctum Concilium Tridentinum, sessione 25.
capit. 10.* exoptat ab omnibus Iudicibus, vt quantò citius
122 possunt lites terminent ibi. Admonet dehinc † Sancta
Synodus tàm Ordinarios, quàm alios quoscumque Iudi-
ces, vt terminandis causis quanta potest fieri breuitate stu-
123 deant &c. Et videmus etiam quod iura mirum in † modum
fauent transactionibus, vt substineantur, vt dixit *Rota coram
R. P. D. meo Merlino in causa Casenaten. Predij 17. Mar-*
tij

124 rij 1634. Et hoc ea de causa, quia transactiones † accelerant finem litibus, nam transactio est quædam pax, & dicitur transactio quasi transitus ab actione ad concordiam, vt inquit *Bald. in l. 2. num. 3. ff. de iur. iur.* cum alijs relatis à *Rota in causa Bononien. Transactionis 27. Februar. 1640. coram R. P. D. meo Verospio.*

125 Vnde leges, quando audiunt nomen transactionis † velociter currunt applaudendo ei, diligenterque assistendo, & quædam contra omnis Iuris regulas permittendo vt substineatur, quæ aliàs nullo modo tollerabilia essent, quæ nisi breuitati studerem libenter ea teferrem, quorum nonnulla adduxi in annotatione ad bon. memor. *Reuerendissimo Peniam Decanum in causa Romana Pecudum 19. Februarij 1590. est decisio 70. in littera B.* solum hic dicam Legum quasi magnam spem assequendi anxium suum desiderium finiendi lites repositam esse in transactione, & ad hoc inter alia expendi potest *text. in leg. fratris* 10. ibi, nullus erit finis litium, si à transactionibus bona fide interpositis cœperit facilè recedi, &c. *Cod. de traansactio.* vnde dixit *Rota coram R. P. D. meo Merlino in causa Bononiensis. Transactionis 25. Februarij 1639.* quod per secundam transactionem non potest recedi à prima, quia illa prima iam fecit de albo nigrum, & assignatur supradicta ratio, quia aliàs lites numquam terminarentur, cum nullus alius sit effectus transactionis, nisi lites tollere, & ad hoc facit laudabile mos Sancti Gregorij Magni, qui transactiones libenter roborabat, & solitus erat dicere, & præsertim habemus *in Epistola 13. lib. 7.* Ab æquitate valde dissentire, quod aliquid in dubio contentio recidiua perducat, & gignat ex pace litigium, &c. Insuper videmus etiam vt transactiones magis inconcussæ, firmæ, & inuiolabiles sint, & remoueatur spes eas annullandi, quod Diocletianus, & Maximilianus Cæsares rescripserunt *in leg. causas. Cod. de*
126 *transaction.* vt † nec etiam rescripto Imperiali infirmari
127 possint in tantum, quod, si quis illud impetraret, † infamia notaretur, iuxta *leg. final. Cod. vt lit. penden.* Vltra & omnia instrumenta, & iura, omnesque probationea etiam
128 per testes, transactione † facta annullantur, & cassantur ipso iure, quamuis expressè, & specificè, nihil dictum fuerit inter partes, text. est singularis *in cap. sicut graue 1. extra de transact.* & dixit *Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 125. num. 12. supra par. 1.*

Et *Bald. in rubr. de transaction.* supradictum text. in cap. 1. multum extollit, & dicit, nequaquam post transactionem
129 esse licitum petere pœnam ex veteri causa; quia transactio omnia vetera cassat, & annullat, subdens quod aliàs de hoc fuit magna quæstio de facto inter Regem Vngariæ, & Venetos, ex qua natum fuit horribile, & pessimum bellum &c.
130 Videmus quoque quod † transactio habet priuilegium viæ executiuæ, seu vt dicimus paratam executionem, sicut constat ex pluribus pleno calamo relatis à *Rota coram Reuer. P. Domino meo Merlino in Hydrutina Pecuniaria 26. Iunij 1641.*

Tandem, vt multa breuibus perstringam non est con-
131 tractus in toto iure † adeo priuilegiatus, & cuius fauore magis sumatur interpretatio, vt substineatur, & valeat, quam contractus transactionis, *argumen. capit. finem 5. de dol. & contum.* & respondit *Rota coram Eminentiss. & Reuerendiss. Domino Cardinal Vbaldo in Romana Affictus 29. Nouembris 1629. post princip. vers. hanc præsumptionem sumendam magis esse fauore transactionis, quam cuiusuis contractus*, & circa prædicta nulla alia assignatur ratio, nisi ea, quam dixi, quia accelerat finem litibus, easque ad nihilum deducit.

132 Causa enim cur Iura, tam anxiè † desiderarit, vt lites quantò citius terminentur inter alias potentissima est summus fauor Reipublicæ, vt prudenter considerauit *Rota coram bon. memor. Cardin. Marquemont. in Romana Separationis Thori 16. Ianuarij 1606. in fin.* ibi, immò Reipublicæ summus fauor continetur, ex quo citiùs imponitur finis litibus. Et benè in his terminis aduertit *Augustin. Moral in Emporio Iur.*
133 *par. 1. titul. 4. quæstio. 2. sub num. 9.* quod lites † diuturnæ sunt in maximum detrimentum, & perniciem Reipublicæ, cuius status, & potentia Ciuium litibus minuitur, odia, & dissensiones oriuntur, omnia in maximas angustias deducuntur, præsertim cum Ciues sint membra Reipublicæ, & exipsorum ruina non parum damni Reipublicæ accedat, &c. Et pariter quoque propter eamdem causam quod lites sint cau-
134 sa, vt consumentur familiæ in expensis, & iurgijs † quæ familiæ, Reipublicæ interest, vt conseruentur, & ideo quod illæ quanto citius sint terminandæ, egregiè ratiocinata est *Rota coram bona memoria Cardinal Sacrato in Romana Aperitionis oris 8. Martij 1613. est decisio 461. numer. 8 par. 1. recent.*

135 Passim enim videmus, quod † litigantes propter dictam litium diuturnitatem incidunt in calamitates paupertatis, vt quotidie practicatur, & id habetur *in §. ex quo nos. authen. vt differ. Iud. coll. 9.* Vnde Rota *coram bon. memor. Reuerendiss. Penia in causa Cathanien. Quartæ portionis 15. Ianuarij*
136 *1607.* dixit testes assignare bonam † rationem paupertatis alicuius, si asserant quem esse pauperem propter lites, & sic aliquando litigantes tota substantia consumpta in litibus, omnibus postea ludibrio sunt. Vnde inquit Iuuenal. Satir.

Nihil habet infelix paupertas durius in se,
Quam quod ridiculos homines facit.

Et in terminis litium non ab re dicebat *Chilo Lacedæmon'*
137 quod COMES LITIS † EST MISERIA, vt referunt *Diog. Laert. de vit. philosoph. lib. 1. in eius vita, & Plin. lib. 7. cap. 32.*

Vnde ad euitandam hanc litium diuturnitatem, videmus,
138 quod quamuis † regulariter litigantes cogi non possent ad faciendam concordiam § *fin. auth. vt litigan. iuren. in exord. lit.* nec ad compromissum, teste *gloss. in l. furti §. iussu, & ibi Angel ff. de his qui not. infam.* Nihilominus hoc cessat, quan-
139 do partes diu litigassent, † quia tunc Iudex posset ipsas partes cogere ad concordandum, seu ad compromittendum text. est *in can. placuit 90. distinct. vt dixit gloss. in cap. ex literis 1.* quam ibi sequuntur *Anton. de Imol. & Butr. extr. de mut. petition.* & facit *text. in leg. si vsufructus 16. §. sed si inter*, ibi, cur
140 enim ad arma, † & rixas procedere patiatur Prætor, quos potest iurisdictione sua componere. *ff. de vsufruct. &c. vbi gloss. in verbo componere* plura allegat, ad probandum, quod Iudex potest cogere litigantes ad pacem, & transactionem faciendam causa dirimendarum litium, &c. Addo etiam textum *in l. hoc edicto 1. §. deinde*, ibi, quid enim ailud agebat Prætor, quàm nisi vt controuersias eorum diminueret. *ff. de nou. oper. nunc.* & supradicta etiam secundum casuum contingentiam obseruantur in Rota SVMMA ENIM LAVS EST LITIS MATERIAM AMPVTARE.

141 Cum veritas sit, ex longis † litibus oriri scandala, odia, homicida, quare lites, non sine causa, cruentas nuncupauit Mantuan. Poeta, hoc versu.

In rixas, in bella, etiam litesque cruentas.

item etiam causa sunt tot dissidiorum rixarum, & occasio-
142 nem præbent falsis testimonijs, & denique omnibus malis, & ad hoc facit text. *in leg. seruus vero. §. si aliquæ. ff. de act. & obligat.* & sæpe homines à pessimis ventis execrandarum
143 litium † quatiuntur magnis motibus, & procellis in variorum scelerum horrenda præcipitia, & ideò meritò habetur *in Ecclesiastico cap. 28.* ibi. Abstine te à lite, & minues peccata, & Sanctus Augustinus ait, quod Nihil est tam
144 † simile actibus Dæmonum, quàm litigare. Hincque litigium inter grauia peccata, vt plurimum connumeratur. *Sanctus Thomas 2. 2. quæst. 16. art. 1.* & meritò resoluit Rota *coram R. P. D. meo Panzirolo in causa Fauentina Legatorum 23. Ianuarij 1637.* Quod præceptum testatoris factum hære-
145 di de non concordando cum aduersario, † est præceptum per se malum, & contra bonos mores, & ideo nullatenus ob-
146 seruandum. Immò si litigans iurauerit ad † pacem non venire cum aduersario suo, non tenetur tali sacramento, *can. qui sacramento 22. q. 4.*

Vtinam enim falsum asseruisset *Rebuff. in proœm. Concordat, in verbo sumptibus, ante fin.* quod multi propter lites
147 ad Inferos † descendunt, & hoc ita alienum à vero expopto, sicuti indubitatum est, dictos litigantes in hoc mun-
148 do multa quidem, & acerba pati, manendo, † diu, noctuque in continua animi tortura, & id forsitan asserere voluit (ni fallor) *gloss. in §. iudicent in verbo contritione.*

 ** 2 auth.

149 *auth. de iudic.* ibi, quia magna est † contritio eorum, qui
litigant quousque lis finiatur, & ad hoc potest expendi id,
quod decreuit Iustinianus *in §. plurimæ, auth. vt cleric. apud
prop. Episcop. & in §. communis auth. apud quos oportet. cauſ.*
150 *monachor.* vt velociter accelerari † debeant lites clericis,
aut monachis illatæ, ne mens eorum occupetur circa litis so-
licitudinem, sed festinanter liberati sacris operibus obsecun-
dent, CVM OPORTEAT DEVM PLACARI, ET
DECENTIA SACERDOTIBVS AGI, &c. & sic benè
colligitur quod mens eorum, qui litigant à continua turbulen-
151 tia agitatur, ita vt † ad omne aliud negotium inepti sint.
Hinc etiam est, quod litigantes respirare dicuntur die Domi-
nico, prout rescripserunt *Leo, & Anthenius Impp. in l. dies 10.*
ibi respirent à controuersijs litigantes &c. *C. de fer.*
Vnde sapienter animaduertit Rota in supra allegata *Roma-
na Aperitionis oris coram bon. mem. Cardin. Sacrato est decis.
461. num. 6. verſ. verum etiam homines in illis, par. 1. recent.*
quod ex eo capite etiam veniunt debellandæ, & profligan-
152 dæ † lites, quia homines in illis distenti publicis muneribus
vacare nequeunt, & aliorum hominum commodo deseruire
prohibentur, cum tamen ad hoc nati sint, iuxta illud scitissi-
mum de quo auctor est *Diuinus Plato scribens ad Architam
Tarentinum & 1. offic.* refert *Marc. Tull. in tit. de Iustit.*
Litigantes postremò (ne longior sim in enarrando eorum
miserias) postquam diu substinuerunt pondus diei, & æstus
153 atque post longum tempus cognoscentes, quod in vanum
laborauerunt, & benè iactabat Calphurin. Poeta hoc
versu,

Sed quid opus vana consumere tempora lite.

itaut aliquando litigantes tandem lassi, & fatigati laboribus,
& expensis, cum fine eis lites non prosequantur, vt inquit *In-
nocent. III. in cap. finem litibus 5. de dol. & contumel.* (& be-
154 nè igitur dicebat *Monost.* Litigare ditiorum † est, paupe-
rum est quiescere) & ne dicam desperati clamantes cum *Isaia
Propheta in cap. 57.* ibi, In sempiternum non litigabo, quia
155 tumultus inhæret † animabus litigantium, vltra quod &
lites ipsæ rabiosæ sunt, & cecinit Stroz. Sen. hoc ver.

Non vbi cura minor rabiosas tollere lites.

Coacti sunt aut liti cædere, vel eam redimere, vt animaduer-
tit idem *Innocent. in cap. nonnulli 28. de rescript.*
156 Fructus † enim litis sunt expensæ *leg. si procurator. 18. ff.
rem rat. habere* ibi quod consumit, quod aduocat, quod con-
demnatus soluit &c. & facit text. *in leg. hoc 1. & tot. tit. Cod. de
fruct. & lit. expenſ.* siue enim quis habeat iustam causam, siue
157 non, nullatenus † potest sine sumptibus litigare. *Bald in
cap. cum. dilecti, col. penult. de dol. & contum.* & ad hoc benè
conueniunt sequentes versus Hesiodi.

158 *Ille etenim lites fugere, & contemnere debet
Cui non plena domus, cui non sunt horrea plena
Maturi fructus, Cereris quem terra dat alma
Huius si sat habes, age, iurgia dira moueto.*

Acquisitio autem, quæ fit per lites, his sequentibus verissi-
159 mis sententijs † mirè describitur, quas multi Doctores Bea-
tissimo Iuo Aduocatorum optimo ascribunt, & in marmoreo
lapidæ sculptæ reperiuntur Mediolani ad scalas Buleuterij no-
ui, seu vt aiunt Broleti, & sunt sequentes.

IN CONTROVERSIIS CAVSARVM CORPO-
RALES INIMICITIÆ ORIVNTVR
FIT AMISSIO EXSPENSARVM
LABOR ANIMI EXERCETVR
CORPVS QVOTIDIE FATIGATVR
MVLTA, ET INHONESTA CRIMINA INDE
SEQVVNTVR
BONA, ET VTILIA OPERA POSTPONVN-
TVR
ET QVI SÆPE CREDVNT OBTINERE, FRE-
QVENTER SVCCVMBANT
ET SI OBTINENT
COMPVTATIS LABORIBVS, ET EXPENSIS
NIHIL ACQVIRVNT.

Quare igitur quemadmodum in gurgite vasto pauci appa-
160 rent nantes, in hoc tamen procelloso, † & periculoso li-
tium pelago, contrarijs ventis, & turbinibus excitato, & sco-
pulis, syrtibusque pleno, Miseri mortales tam facilè se com-
mittunt, & tranare contendunt, tamquam ad tutissimam
arcem confugientes, nescientes forsitan, quod in iudicio
161 frequenter amarissimus † animi liuor, & rancor innasci-
tur, nam & deinde audiuntur tot gemitus, clamores, vocife-
rationes, strepitus, maledictiones, suspiria, & iam dixit Saxus
Poeta.

Obstrepit insanibus litibus omne forum

& hoc non tantum illorum, qui naufragantur, sed etiam eo-
162 rum, qui post tot, tantosque continuos † insudatos ani-
mi, & bursæ labores, portum aliquem attingere nequeunt,
quasi ad vltimam desperationem redacti, & vt solet dici, *Qui
nauigant, pericula narrent.* Non sine enim magna causa in-
quit ille omnium Sapientissimus Salamon in *Ecclesiastic. ca-
163 pit. 8.* ibi, Ne contendas † cum viro locuplete, ne forte
contra te constituat litem tibi, &c. quasi quod illa lis erit eius
vltimum exterminium. Vnde dixit *Io. Baptista Caccialuppus
in tractat. de transact. cap. 19. numer. 3.* quod vidit consultum
per famosissimos Doctores, quod licet quis foueat iustitiam,
164 tamen si litiget cum † potentioribus, qui ducerent eum
per anfractus iudiciorum, quod debet capere concordiam, &
facit dictum *gloſſ. in leg. quia etiam, in verbo, non possunt. ff.
de alien. iudic.* quod contra maiorem nemo præsumat hono-
rem. Pauperibus enim litigantibus accidit, vt furi, qui si tem-
pus, & impensam, quam cum tot periculis consumit in furan-
do, exponeret in aliquo honesto exercitio, ditior, & quietior
esset.
165 Meritò † igitur generaliter loquendo laudandus venit qui
lites execratur, *iuxta text. in leg. item §. fin. ff. de ali. iud.* & di-
xit *Rota coram bon. mem. Card. Mantic. decis. 187. sub num. 1.*
166 ibi, neque † enim vituperanda est intentio eius, qui lites
execratur, videatur etiam text. in *cap. 2. §. statutum*, ibi, lauda-
bile votum execrantium lites &c. *de verbor. signifi. in 6.* Hinc
167 qui discedit à lite, non dicitur diffidere de iure suo, sed † li-
tes execrari, visis tot miserijs. *Felin. in capit. illud colum. 5. de
168 prescript.* Magnum enim commodum † consequitur qui
à lite discedit *text. est in l. Lucius §. final. ff. ad Trebell.* Litibus
autem non vexari valdè nostra interest, vt inquit *text. in l. mi-
noribus. ff. de minor. Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis.
318. num. 8. supra par. 1.*
169 Hinc est, quod litium dirimendarum gratia, † multa con-
niuentibus oculis tollerantur, quæ alias nullo modo tollera-
bilia essent, vt constat ex pluribus relatis in *Romana Heredi-
tatis 24. Nouembris 1578. coram san. memor. Clement.* VIII.
Vnde *Felinus in capit. in nostra in 36. corroll. de rescript.* dicit
170 quod ad † euitandas lites sæpe non concedenda conceduntur.
tur. Et videmus insuper inuitum neminem cogi posse ad liti-
gandum, vt dixit *Rota coram bon. mem. Cardin. Seraphin. de-
cis. 1012. numer. 3. verſ. cum nemo inuitus &c.* & fuit etiam di-
ctum in *Pampilonen. Statutorum 9. Iunij 1636. coram Illustriſ.
Ferrarien.*
Nam aliqui, vt palam est & refert *Felin. in cap. nihil in prin
171 cip. de prescript.* tàm acerbissimum † in lites odium conci-
tarunt, & ad talem, & tantam nauseam lites eis deuenerunt
quod malunt ius suum penitus indiscussum relinquere, quàm
incidere in horrorem litium, quem S. Mater Ecclesia à nobis
172 † alienum desiderat, vt quotidie legitur ad Primam, ibi,

Ne litis horror insonet &c.

Et isti, qui adeo abhorrent lites, in hoc sequuntur salubre mo-
173 nitum † Saluatoris Nostri, de quo scribit *Apostolus Mat-
theus cap. 5.* ibi, Si quis voluerit tunicam tuam tollere, & in iu-
dicio contendere, dimitte ei, & pallium, Et quicunque te an-
gariauerit mille passus, vade cum illo alia duo, & *Apostolus
Paul. ad Titum epistol. 1. cap. 2.* testatur, Oportere seruum Dei
humilem esse, & non litigare. Recusant etiam prædicti ma-
nere perpetuo in ea contritione, de qua dixi supra num. 149.
vt *per gloſ. in §. indicent. auth. de iudic.* & benè cum Martial.
lib. 12. Epigram. affirmant.

Non sum ego causidicus, nec amaris litibus aptus.

& senes ille Ternetianus iure fugiendo lites dixit in Phorm. 2. sc. 2.

Et si facta mihi iniuria est, verumtamen.
Potius quam lites secter, minas quinque accipe.

174 Vltra quod aliquando plus † expenditur in lite, quàm non valet ipsa res, quæ litigatur, & de hoc est pulcher *text. in Can. illud etiam secunda quæstio. 6.* ibi, magnis fatigantur dispendijs, vt forsitan totius litis æstimatio ad sumptus iudiciales non sufficerent, & facit quod dicit *Vlpian. in l. sciendum 1. ff. de in-*
175 *offic. testa.* ibi, melius † facerent, si se sumptibus inanibus non vexarent &c.

Dici etiam potest, quod ideo odio prosequuntur lites, quia
176 sciunt, eos qui litem alicui † inferunt iudicio fortunæ, se committere, *text. est in l. seruus 13. ff. de stat. homin.* sicuti belli euentus dicitur varius 2. *Regum cap. 11.* hinc est, quando ali-
177 qua res est indecisa, & valde dubius est rei † euentus, solemus dicere, res est sub Iudice, & cecinit Horatius in art.

Grammatici certant, & adhuc sub Iudice lis est.

& hunc versum allegare voluit *gloss. in l. ex consensu §. fin. ff. de*
178 *appellat.* post enim varios casus, † & post multa discrimina rerum vix ad sententiam peruenitur, nam & casui fortui-
179 to æquiparatur † sententia Iudicis, vt inquit *Bart. in l. si per imprudentiam, ff. de euict.* & in proprijs terminis abominationis litium dixit *Rota coram bon. mem. Cardin. Sacrato in d. Romana Aperitionis oris, est decisio 461. num. 7. vers. & casus fortuitus par. 1. recent.* & non sine causa fuit dictum *coram R. P. D. meo Verospio in Meleuitana Hereditatis 11. Martij*
180 *1633.* quod impossibile † est probare læsionem in transactione, & hoc causatur ex dubio litis euentu, vt constat ex notatis *l. qui transegit 1. ff. de transact. & in l. si voluntate tua Cod. eodem, cum alijs ibi allegat. facit etiam decisio in causa Viterbien. Castrorum 1. Iunij 1615. coram Card. Sacrato.*

Et quamuis fateri opporteat, quod aliquando quis ex neces-
181 sitate ad litem quasi per vim perducatur, † dum aliter quod suum est, consequi non valet, *iuxta text. in leg. qui iudicium 6.* ibi, quia ex necessitate hoc fecerunt, *ff. de separat.* & tamen li-
182 cet † hoc durum sit, nihilominus durius est ius, quod suum est amittere, cum non esset res noua asserere, multos, qui bo-
183 num ius † fouebant, fato, vel culpa litem perdidisse, *l. si de communi*, ibi, quis benè quidem deberi intendit, sed aliquo modo litem perdidit. *ff. si seruitus vindic.* est igitur cur *Marcus Tull. in Oratione pro Cecinna.* Lites vocauit pericula. Et ad-
184 uerte, si post tot labores, & tot † sumptus, quis obtinuerit sententias fauorabiles, oleum, & operam perdidit, nisi etiam
185 obtinuerit earum executionem, quia † licet (vt dixi) difficile sit obtinere sententiam, sed difficilius est obtinere executio-
186 nem *l. quod debetur ff. de pecul.* in † tantum quod lapsus, & fastiditus iure suspirare potest litem prosequens cum Cornel. Gall. exclamando.

Litibus (heu) rapidis commoda dura sequor.

cum parum sit obtinuisse sententias, cum etiam adhuc longa restet via, nam si sententiarum executio non obtineatur, fru-
187 stratorium fuit iudicium, † cuius executio tendit in vanum, *Bald. in cap. Ecclesia. post princ. vt lit. pend.* vnde optimè dixit *Aristo. in 6. Politicorum c. 8.* ibi, Nihil prodessent de rebus iustis
188 iudicia, aut sententiæ, † nisi forent, qui eas executioni de-
189 mandarent &c. In executione enim sententiæ stat † substantia, & vis, facit ad hoc text. in *cap. vbi periculum de electio. in 6.* Vnde non mirum si *Alexand. & Ias. in proœm. rub. Cod.*
190 *de execut. rei iudic.* asserant, quod ille † titulus est plenus auro.

Vtinam alibi me reperirem, & non in his angustiis cancellis breuis epistolæ, nam tam multa dicere vellem, vt quærerem auertere homines à tam facilè litigando, sed hoc alibi mihi re-
191 seruo, hic tamen rogando † omnes *iuxta 90. distinctionem per totum*, quod procliuiores sint ad componendum, quàm ad contendendum, & hoc etiam atque etiam suadet, & precatur *speculat. in titul. de præparat. iudic. post med. vers. Insumma nota quod nemini expedit, vt sit nimis promptus ad litigandū &c.* & sic etiam innumera cohors Doctorum adhortatur, & aliqui ex eis ingenuè admonent, melius esse inclinare ad concordiam etiamsi litigare volens optimum ius foueat.

192 Rota pariter sæpe suadet, vt quantum fieri potest † obuiandum sit litibus, & præsertim dixit *Rota coram bon. memor. Gypss. in causa Romana Beneficiatus S. Petri 3. Iulij 1595. circa finem.* ibi, litibus, quibus quantum fieri potest, obuiandum est.
193 Hincque † videmus, quod ipsa Rota sæpe animaduertere
194 solet, (teste *bon. mem. Buratt. in decis. 735. num. 10.*) ne † lites suscitentur, & *coram san. mem. Gregor. XV. decis. 63. num. 15.* inquit, quod occasio suscitandi lites tolli debet.

Et insuper in memoriam reuoco vtilem, & preclaram sententiam *Marc. Tull. lib. 2. offic.* ibi, A litibus verò quantum li-
195 ceat, & nescio an † paulò plus, quàm liceat est abstinendum, cum sit non modo liberale, paulum nonnumquam de Iure suo decedere, sed interdum etiam fructuosum. Et *Seneca*
196 dixit, & ex nostris refert *Bald. in cons. 218. lib. 3.* Quod cum † pari contendere anceps est, cum superiore furiosum, cum inferiori sordidum, & *Pius II. Pont. Max.* litium & cōtentionum,
197 quæ charitatis mutuæ vincula † disrumpunt hostis fuit accerrimus, *vt narrat Platina in eius vita*, sæpe iocando dice-
198 bat. Litigatores † sunt aues, forum area, iudicium rete, aucupes verò patroni &c.

Quare, bone Deus, litigantes in hoc exemplum non sumunt
199 à Iurisconsultis, qui † raro litigant, ipsi in hoc sumendo exemplum à pistoribus, qui panem proprium ponunt in furnum, & non seipsos, isti enim causas proprias tanquam rem perniciosam fugiunt, benè sciendo, litis euentum dubium esse, vt dixi supra
200 a num. 176. & addo quod sicuti ille, qui præbet † alicui venenum, ipse nequaquam de eo gustat, ita &c. Qua metaphora iam olim vsus est Cato Minor. lib. 2. ibi.

Iurisconsultus rarò cur litigat, aut cur
Qui mihi multa dedit pharmaca, nulla bibit

201 Si ergo litibus inquietatur Iudex, † læditur Respublica, &
202 partes grauantur laboribus, & sumptibus, cum & tutior sit † certa pax, quàm sperata victoria iuxta *l. fin. Cod. de commun. Epistol.* & melius est de iure suo aliquid tradere cum pace, quā totum consequi litigando. Et insuper Martialis Epigram. lib. 7.
203 litigantes vocat † miseros, & dementes his versibus.

Ah miser, & demens, viginti litigat annis
Quisquam? cui vinci, Gargaliane, licet?

204 relictis igitur litibus, & controuersijs quilibet lætus canat † vnà cum Ouidio lib. 2. de Arte Amand.

Este procul lites & amara prælia linguæ
Dulcibus est verbis mollis amandus amor,
Odimus accipitrem, quia viuit semper in armis
Et pauidum solitos in pecus ire lupos.

Et ex nostris eruditus vir Andr. Alciat. embl. 177. perbellè inquit.

Arma procul iaceant, fas sit tunc sumere bellum,
Quando aliter pacis non potes arte frui.

205 Pax enim germano, † & vnanimi affectu, & insolubilis fœderis nexu retinenda est. Quare laudabiliter dixit *Christophorus Marcellus in Oratione habita in Concilio Lateranensi sub Iulio II. sess. 4.* ibi, Pax est animi quies, pax vita, pax huma-
206 na felicitas, † à pace amicitiæ, societates, fœdera, affinitates, cognationes, coniugia, procreationes, liberi, virtus, religio, & rerum publicarum incrementa procedunt, & ex poetis Baptist. Mantuan. mirè dixit.

Pax plenum virtutis opus, pax summa laborum.
Pax belli exacti pretium est, pretiumque pericli.
Nil placidum est sine pace Deo, nec munus ad aram.

Et licet benè sciam, quod loquor contra proprium interes-
207 se, cum bellum faciat pro militibus, † maximè cum Doctores non curent de eis, quæ non faciunt bursam hydropicam, vt dicebat

dicebat *Io. de Blanas in §. actionum Instit. de action. in mate-
ria actionis de pecul. in fin. & Anton. Mar. Corat. in tract. de
comm. opinion. lib. 1. tit. 5. inspect. 8. num. 63.* tamen non imme-
mor sum aurei illius præcepti, quod dedit *Marian. Socc.* suis
discipulis *in cap. 2. in prima conclus. 1. numer. 96. de libell. oblat.*
208 ibi, Hoc ego in primis † ex charitate vobis consulo, potissi-
mum cum eritis Doctores, vt non solùm persuadeatis, verum
etiam impellatis, & astringatis partes ad compositionem, &
concordiam &c. & Alexander Tartagn. I.C. egregius, solitus
209 erat dicere, (vt refert *Grauat. in eius vita*) quod legibus †
vacauit, vt sciret, non vt eas venderet. Sed quia iustè timeo, ne
mihi iam obiectum sit id, quod fuit responsum à Lacedæmo-
nijs Legationi Samiorum, eo quia satis longam habuit oratio-
nem, & licet me excusare possem, & pro defensione adducere
text. in l. legauit. ff. de liber. legat. cum simolib. tamen vt ego ve-
rum fateat, iam tædio affectus sum manendi in ea Iuris turbu-
lentia, & obscuritate, de qua latè supra dixi, & materia ista li-
tium est satis tenebrosa, vnde Martial. lib. 5. Epigram. lites tam
quam tetricas fugiebat.

Nec nos atria, nec domus Potentum
Nec lites tetricas, forumq; triste.

& insuper eas quoq; funestas vocauit Stroz. sen. hoc vers.

Quod nisi funestam properasset tollere litem.

Reiectis ergo his rebus funestis, tetricis, & tenebrosis, tempus
quidem est aspirare ad claram lucem, & dicam cum Iob. *Post
tenebras spero lucem.*

Ideo post lõgum interuallum ad nos, & terminabo id, quod
est dictum de diuersitate opinionum DD. ex imo pectoris ex-
clamando, vnà cum *Budeo in leg. 2. de orig. iur.* ibi vtinam pro-
210 deat nobis superstitibus Tribonianus alter, † qui cornicum
oculos Iurisconsultis nostri temporis configat, idest, qui tot vo
luminum aceruos, quot ne Ptolomæi quidem bibliotheca ca-
peret, certo quodam numero circumscribat &c.

Sed quid erit faciendum, quò conuertendum, & recurren-
dum ad sciendam, & eruendam veritatem in tam varia, verè-
que miseranda opinionum obscurissima varietate, & faragi-
ne, certè ad Horologium solare, & sic oculi conuertendi sunt
ad Rotam Romanam, & mirabile est dictu.

Quam læto splendore micat, quam grata vetustas.

Et si verum est quod rescripsit Imper. Iustinianus Ioanni Pręf.
211 Præt. *in l. quæstionum. fin. §. sed si hæc. Cod. de fideicom.* ibi, †
PER AMPLIORES HOMINES PERFECTISSIMA
VERITAS REVELETVR &c. proculdubio enim fateri
necesse erit, quod non alio erit recurrendum, quàm ad Deci-
212 siones Rotæ Romanæ, quæ † emanarunt à duodecim Iu-
213 risconsultis ex amplioribus, primioribus, & sapientioribus †
totius Reipublicæ Christianæ scientia, & ingenio fulgentissi-
mis, & lucidissimis, & isti sunt, tanquam Lucernæ ardentissi-
214 mæ supra montem positæ, vt omnibus † lumen præstent,
vt inquit *Hieron. Grat. in cons. 22. in fin. lib. 1.* & melius *Fran-
cisc. Bursatt. in concl. 392. nu. 23. vers. in quo duodecim viri mo-
rum candore eminentique scientia, & vice Papæ viuentis &c.*
215 *lib. 4.* Nam sacra Rota est lux Vrbis, & Orbis, † & istæ
est splendor supra Montem positus, per quæ etiam Mons Mõ
tium clarior, & lucidior redditur; Ita vt possum dicere vnà cũ
Horatio lib. 4. Carm.

& ò Sol pulcher.

216 Et tantus est † splendor, & fulgor Rotæ Romanæ, vt vni-
uersam Mundi machinam illuminet, sicuti notum est, & affir-
mauit *Anton. Thesaur. in procem. Decisionum Pedemont. sub
num. 32.* ibi, iddem euenit in Sacra Rota Romana totius orbis
lumine, &c. Et meritò de ea asseri potest, quod habetur apud
217 *Ecclesiast. cap. 12.* ibi, Quæsiuit † verba vtilia, & conscripsit
sermones rectissimos, & veritate plenos.

Non ergo mirum, si Romani Pontifices in grauioribus, &
218 difficilioribus causis, † quæ ad Sedem Apostolicam deuo-
luuntur eiusdem Rotæ Auditorum iudicio vti non dedignan-
tur, vt asserit *Præposit. in can. multis, post princip. 17. distinct.* &
219 ipsimet Pontifices olim ad eorum relationem † iudicabant,
vt inquit *Speculator in tit. de Audit. num. 3. vers. & generales
Auditores Palatij Domini Papæ, vice, & loco ipsius Domi-
ni &c. Gomes. in procem. Regular. Cancellar. sub tit. de Rotæ im-*
220 *mutat.* Vnde mox ex eorum prudentissimis responsis † De-
cretales Epistolæ, quibus conflatum est corpus Iuris Canonici,
prodijt, vt asserit *Vestr. in prax. lib. 1. cap. 17. num. 2.*

Et Doctores plures ingenuo ore fatentur, & præsertim
Grauat. in additione ad Vestr. d. lib. 1. cap. 1. quod cum in Ro-
221 ta Romana omnia † ad doctrinam, prudentiam, integri-
tatem, ac sanctitatem pertinentia insint, meritò vt quoddam
222 virtutis † templum ab omnibus sit vocandum, &c. Ita vt
223 ad eam non secus ac sitibundus ad limpidissimum fontem, †
currendum sit, & quasi ad Aram, sedemq; Iustitiæ tutò con-
fugiendum veniat.

Iure igitur meritò affirmauit *Insignis Doctor Quintilianus*
224 *Mandosius* (auus Dominici Io. Baptistæ † Mandosij in
Romana Curia Aduocati prestantissimi, & integerrimi, &
mihi carissimi, tùm ob eius animi candorem, tùm ob eius pre-
excellentem scientiam, & miram eruditionem, cui multùm
me debere intelligo) dictus inquam *Quintil. in praxi Com-*
225 *mission. formul. 14.* ait, quod Rex potentissimus † Galliæ,
& alter non minoris potentiæ, ditionis, & maiestatis Hispania-
rum Rex, & Reges omnes, immò ipse Augustus Imperator
Christianæ Religionis assertor libenti, & hilari animo se sup-
ponunt integerrimæ censuræ, sanoq; iudicio Rotæ Romanæ.
Non mirum ergo, quòd aliàs Sacrum Consilium Neapolita-
226 num † Rotam Romanam consuluerit, & iuxta eiusdem
opinionem iudicauerit, & hoc presertim attestatur *Matth. de
Afflict. in decis. 351. n. 9. & 10. incip. Fuit bis dubitatum.*

Auditores enim Rotæ Romanæ non iniuria gloriari pos-
227 sunt, quemadmodum Cęsar Augustus † aliquando iacta-
re solebat, *se Romam lateritiam accepisse, marmoream red-
didisse*; ita quod ipsi ius acceperunt, & retrusum, & opacum,
& obscurum, plurima arte illud firmum, & illustre reddide-
228 runt, & expeditum, † itaut quæstionum tempestates ferè
omnes ex seditiosis, & turbulentis, tranquillas statim reddide-
rint, & placatas. Et Rota in hoc imitatur naturam olei, quod
(vt referunt rerum naturæ indagatores) si effundatur in agi-
tatum, & turbatum mare ventorum vi, & turbinibus inhorre-
scens illud placat, & tranquillat &c. Rerum verò difficultates,
& obscuritates miro splendore illuminarunt, itaut in atra, &
valde periculosa obscuritate difficultatum Iuris, possumus di-
cere contemplando decisiones Rotæ Romanæ, vnà cum
Tibull. Eleg. 6. lib. 3.

Venit post multos vna serena dies.

229 Dici enim potest, quod sicuti Sol, oculus † Mundi, *vt ait S.
Ambrosius in Hexamorone*, iucunditas diei, pulchritudo Cę-
li, mensura temporum, virtus omnium nascentium, decor, &
perfectio Stellarum, Planetarum Rex, & Dominus, dum emit-
tit suos splendores, omnia quamuis obscura illuminat.
230 Sic Rota Romana eximium decus, † summa venustas,
ampla magnificentia, & inæstimabilis thesaurus Iurisprudẽn-
tiæ, Dominatrix, ac Phęnix omnium Iurisconsultorum, & Iu-
ris amœnissimus deliciarum capus, dum emittit suos radios,
231 idest Decisiones, tunc in eo casu † fugantur omnes diffi-
cultatum tenebræ, & in hoc caliginoso, & tenebroso Iuris va-
sto, altoque gurgite, lumen ardentissimum prębent, ne infeli-
citer naufragetur, & aberretur, & spem tutissimam pręstant
miseris nauigantibus aliquando attingendi desideratum por-
tum, Per istas enim decisiones omnia patent, omnia erum-
punt, & omnia illustrantur, non secus atque

Splendidior liquidis cum Sol caput extulit vndis.

232 & illæ sunt, quæ densa † caligine lucem miram forensibus
negocijs afferunt, & ideo eleganter dixit *Sarnen.* in loco su-
pracitato, ibi tam quam adhibitis luminibus, litium tenebris
fugatis Reipublicæ status roboratur, &c. & affirmare non est
dubitandum, quod Decisiones Rotæ Romanæ sic splendidè
233 lucent, & vt verius loquar, manu nos ducunt † ad ipsam
Iustitiam solam Dominam omnium, & Reginam virtutum,
& ea visa, quis non admiretur eius splendorem, & pulchritu-
dinem, vt dixit *Marc. Tull. lib. 2. de offic.*

Iustitia

Iustitia enim (vt preclarè inquit *S. Cyprianus de 12. abusio-*
234 *nibus.*) Pax † est populorum, Tutamen patriæ, Immunitas plebis, Munimentum gentis, Cura languorum, Gaudium hominum, Temperies aeris, Serenitas maris, Terræ fœcunditas, Solatium pauperum, Hæreditas filiorum, & sibi ipsi spes futuræ beatitudinis.
235 Duce ergo Rota Romana † non timemus scopulos, fluctus superamus, portum appellimus, & tandem voti compotes esse gaudemus, & ea mediante ad cuncta facilis est aditus, facilior progressus, facillimus verò regressus, & eadem opem præstante non difficulter inter spinas durissimas, purpureas rosas, inter lolium sterilesque auenas, optatum frumentum maxima animi satisfactione capimus, imò ex profundo Iuris Oceano pretiosos lapillos, & quotquot ibi sunt obruta attalica facili negotio subtrahimus.

Tanta enim est maiestas, vis, & auctoritas Rotæ Romanæ, quod sicuti magne, ferrum, ita illa omnes gentes ad se ipsam
236 admirandam, & venerandam attrahit, & † iam in omnem terram exiuit sonus eius, itaut eadem loquente, cuncti reue-
237 renter sileant, non † secus, ac (vt Gentiles asserebant) oraculo Delphico loquente, cętera obmutescebant, vt inquit *egregius Doctor Quinilian. Mandos. de Monitor. quæst. 37. nu. 6.* Et non ab re dixit *Bellam. in decis. 37. sub tit. de appellat.* quod inter loca Ecclesiastica, nullus est in toto Orbe prestantior Rota Romana &c.
238 Quocirca quemadmodum olim Alexandria Vrbs † Ægypti celeberrima, tanti propter admirabilem virtutem erat habita, vt Iurisconsultis, Medicis, Philosophis, &c. satis fuerit ad doctrinæ testificationem probare se esse Alexandriæ eruditos,
239 † ita ad veram, germanamque Iuris intelligentiam, nihil puto esse validius, quàm quod ex sacro Rotæ Romanæ Auditorio emergit, nam vt Medici omnes, Galeni potius, quàm suo vtuntur iudicio, ita omnis Iurisconsultorum turba, dum Rotæ Romanæ minimè reclamat opinioni, non tam videtur
240 † in eius opinione, quàm in ipso iure acquiescere.
241 Et in tam illustri, & excelso † loco reposita est auctoritas Rotæ eiusdem, quod ab ea recedere nefas quodammodo videatur, vt inter alios testatur *Marc. Anton. Marsil. in tract. de reddit. Ecclesiastic. cap. 36. num. 8. vers. Ex iat etiam pro hac parte Dominorum de Rota auctoritas &c.* ita vt ea stante acquiescendum est, vt inquit *Cornel. in cons. 16. sub num. 5. lib. 1.*
242 *vers. Et cum habeamus Rotæ Romanæ auctoritatem † non vlterius quærendum, &c.* & *Menoch. in consil. 736. num. 2.* se retractat ab opinione, quam alias tenuit, quia in contrarium Rotæ Romanæ decisionem inuenerat, & *Surd. in consil. 403. sub num. 83.* amplè attestatur, quod si vllius vnquam iudicium
243 mouere † nos debet, certè Rota Romana (pace omnium aliorum) ceteris anteferenda est, cum nemo ignoret, quanta sit eius auctoritas, & cogitandum est, cum Auditores Rotæ Romanæ sint doctissimi, prudentissimi, & iustissimi viri, verisimiliter non errant. Supradictis quoque addo cum Auditores Rotæ Romanæ videant, se summos Sacerdotes Iustitiæ esse, ideo vehementer ardent, & cupiditate incredibili nihil magis habent in votis quàm solam veritatem assequi cum, & hoc Imperiale sit, secundum Iustinianum Imperat. *in l. de diuitia 1. vers. Nos enim, qui veritatem colimus &c. Cod. de caduc. toll.* Et ideo post factas ab ipsismet Dominis iuxta ea, quæ proposita sunt decisiones, vtrique parti panduntur, & quæ, se putat læsam, nisi (euidens sit quærimoniæ calumnia) patienter iterum benigni illi Patres audiunt partes, exemplo Diui Antonini Imperat. de quo scribit *Marcellus Iur. C. in l. proxime 3. vers. Audi me patienter ff. de his q. in test. del.* cum patientia sit magna pars Iustitiæ, vt inquit *Plin. lib. 6. epist. 2.* & facit dictum Stobæi serm. 44. ex Euripide.

Quisnam de causa iudicat, & sententiam fert
Priusquam vtriusque sermonem patienter audierit?

immò patientia est vna ex principalioribus virtutibus, quæ Iudici conueniat, vnde inquit Dauid in Psal. 7. DEVS IVSTVS IVDEX, FORTIS, ET PATIENS, & talis, qui vt ait Apostolus Paulus nouit vti DEVS ipse compati infirmitatibus nostris, &c. sed ac nos, & auditis, vt dixi, iterum partibus, denuo causa in Rota proponitur, atque discutitur, & si aliqua perperam proposita, aut intellecta sunt, ea libenter cum puritate satagunt reducere ad veritatem, aliàs statut in decisis, & dirisio Decisionum, (præterquam in Rota Romana,) in alijs supremis Tribunalibus extra Romanam Curiam res quasi penitus insolita videtur, vt notum est, & hoc patet ex eisdem decisionibus, His igitur, & alijs supra iactis inconcussis fundamentis redeo ad auctoritatem Rotæ Romanæ, & dico.

Si inter Iurisconsultorum antiquorum varias vna de re sen-
244 tentias, † illa valebat, & præferebatur, in qua excellentissimi ingenij vir Papinianus erat, & hoc ex Constitutione Imperatorum Theodosij, & Valentiniani *in l. vnic. tit. 4. lib. 2. in C.*
245 *Theodos.* quare idem non est dicendum † de sententia, cui adhæret Rota Romana, cum in ea non vnicus tantum habea
246 tur Papinianus, sed benè duodecim. Veritas enim magis † perfecta per plures perspicitur, necnon à pluribus (& maxime talis eminentissimi ingenij), quod videtur prudentius deciditur, *cap. prudentiam, de offic. deleg.* cum alijs allegatis in causa *Nucerina Nullit. 28. Iun. 1628. coram bo. me. Card. Virili.*

Vnde non mirum si asserat *Felin. in cap. cum Bertoldus col. fin. de iudic.* quod in vna causa allegauit contra quandam decisionem Rotæ dictum *Io. de Imol. Ant. de Butrio, & Abb.* & quod non fuit exauditus. Et non immeritò *Io. Franciscus de Pauin. in preludijs ad extrauag. Ioann. XXII.* quasi iratus reprehendit Dominic. à Sant. Gemin. & Petrum de Anchar. eo quia non erubuerunt consulere contra Rotam, dicens Petrum de Anchar. & Dominic. qui contra Rotam consuluerunt, pace eorum, iniquè egisse.

Immò maiora dicam de decisionibus Rotæ Romanæ, & præsertim subdam cum *Gomes in repetitione cap. iuris non esse 1. sub num. 51. extra de iudic.* quod Decisiones istæ maximè si
247 pro illis sępè iudicatum fuerit tamquam venerandarum † legum dogmata ab omnibus seruari debent. Et quod tamquam sacri Canones sequantur, testatum reliquit *Io. Francisc. Rip. in respons. 3. num. 11. de caus. poss. & propriet.* ibi. Maximè venerandum, & sapientissimum Collegium Dominorum de Rota, quod nullum aliud excellentius est, & cuius Decisiones iam
248 vti Canones † videmus obseruari. Sed ad quid plura, non desunt Doctores, & quidem clari nominis, qui asserunt, placita Rot. Roman. potius Diuina, quàm humana censeri debere, &
249 quod vox † Auditorum illius, vox DEI sit.

Equidem Romanæ huic Rotæ non insidet fortuna, sed pre-
250 sidet sapientia, & prudentia, immò referre Cœli † orbem videtur, vnde preclarè, & elegantissimè dixit Sanctiss. Dominus Noster VRBANVS VIII. Pont. Opt. Max in suo poemate: quod inscribitur, Responsio Antonij Gigantis ad gratulationem nomine Dionysij Rattæ in numerum Auditorum Rotæ Romanæ adscripti, in fine ibi,

. . . dum Rota in Orbe constitutus
Aeui, quod superest agam: mihique
Hoc ab Orbe refertur Orbis ille
Cœli, vt hisce laboribus libenter
In motu, veluti Polus quiescam.

Enimuerò si vnquam fuit tempus, quo Rota Romana pru-
251 dentia, fide, & integritate † vbique locorum micauit, hoc certè præsenti tempore euenit, in quo fausta conspiratione aggregati sunt maximi Iurisconsulti, viri sancti, & numeris omnibus absolutissimi, & Legum religiosissimi, & sapientissimi Antistites, itaut seculum nostrum hac ex parte felicissimum videre meruerit, & vt nos dicere solemus, iure postliminij iterum reuersos, alterum Papinianum, alterum Vlpianum, alterum Tribonianum, alterum Paulum, alterum Sceuolam, alterum Calistratum, alterum Caium, & ceteros illos summos Iur. C.
252 qui † Legum tenebras illustrarunt, & nobis magis admirationem, quàm imitationis spem reliquerunt RR. PP. DD. Au
253 ditores, qui hodie feliciter in Rota Romana † sedent, sunt sequentes.

Reuerendiss. P. D. Clemens Merlinus Foroliuien. Ciuis Ferrarien. Rotæ Romanæ Decanus.
R. P. D. Amatus Dunozettus Gallus.
R. P. D. Franciscus Maria Ghisiletius Bononien.
R. P. D. Hieronymus Verospio Romanus.
R. P. D. Io. Iacobus Panzirolus Romanus.
R. P. D. Petrus Carrillus Hispanus.
R. P. D. Franciscus de Rojas Hispanus.
R. P. D. Christophorus Peutingerius Germanus.
R. P. D. Cælius Bichus Senen.
R. P. D. Carolus Cerrus Romanus.

Absque

Absque enim controuersia de his tam eximijs Auditoribus
254 potest affirmari id, quod de Senatu Romano Cyneas ad Pyrrum Epirotarum Regem retulisse fertur, scilicet, tot Regum esse consessus, quot Sunt Senatores &c. & hoc de eis asserere non est dubitandum; nam vt ait Hor. in ep. 1. ad Mœc.

Ad summam sapiens, vno minor est Ioue diues,
Liber honoratus, pulcher, Rex denique Regum.

255 & *Aristippus* solitus erat dicere, † Nihil Solem vmquam admirabilius vidisse viro sapiĕte, & *Euripides* affirmauit, quod
256 vbi est vir sapiens, ibi DEVS est in † humano corpore hospes, & facit quod scriptum est *A Ptolomęo in libro suæ magnæ constructionis quem Almagestum vocant*, & è nostris affirmant *Bald. in cap. 1. ext. vt lit. pend. nihil innou. & in cons. 458.*
257 *Quidam Dominus in fin. lib. 2.* nempe † quod Sapiens dominatur astris.

Qualis autem, & quanta sit sapientia, & maximè in legali philosophia in istis Auditoribus, verbis consequi quilibet, etiã si
258 esset † alter Demosthenes, vel Marcus Tullius desperare iam potest, ego autem quantum in me est, cum iustè verear, nec cum illos amplificare velim, minuam etiam gloriam, latissimum etenim eorumdem laudum, & gloriarum quasi campum ingressus, video difficiliorem exitum esse, quàm introi-
259 tum, & cum sentiam tellus, † & astra de illorum sapientia resonare.

Sequar exemplum Timanthi vetustissimi pictoris qui cum Iphigeniæ ad aras perituræ, non satis morientem, & afflictum
260 patrem ductis † lineis repræsentare posset, caput eius sindone operuit, vt vniuscuiusque animo quàm maximum mœrorem existimandum relinqueret. Quod enim maximè cupio, vt plus hic intelligatur, quàm à me scriptum sit. Et si aliqua dicere vellem in casu isto opus esset vt more Vatum exoptarem, vt apud Persium legitur.

Vatibus hic mos est, centum sibi poscere voces,
Centum ora, & linguas optare in carmine centum.

Solùm enim asseram, quod tantùm ex vberrimis, & chri-
261 stallinis iuris fontibus hauserunt † prædicti Auditores, quantum vnquam alio mortali haurire fas fuit, & non contentus ero affirmare vnà cum *Grat. in respons. 22. in fin. lib. 1.* ibi, Plura scripsissem in hac causa magni ponderis, si coram Audito-
262 ribus Rotæ Romanæ verba non facerem, qui † vti Iudices totius Orbis, ita prima inter Iudices Iuris lumina esse constat, &c. Nec cum *Decio in consil. 217. incip. In casu ad me transmisso, post princip.* ibi, Procedam breuiter, quia Romæ vbi cau-
263 sa agitatur, filaterias non audiunt, & † meritò, quia nausea excitatur consumatissimis illis Rotæ Auditoribus, quibus omnia iura in scrinio pectoris reposita sunt &c. Sed his minimè satisfactus, vlterius progredior, & dico, quod tanta in eis abundat sapientia, quod in eorum fortunato sinu, tanquam in Iu-
264 ris † sacrario omnes habitare videantur iuris opifices, eorumque in pectore vniuersa Ptolomei Philadelphi Regis delitescere bibliotheca, quæ sexaginta millibus librorum habe-
265 batur Alexandriæ † absoluta, & in quolibet eorum benè consideratur, Acies ingenij Platonis, Lumen doctrinæ Aristo-
266 telis, & eloquentiæ flumen † Demosthenis.

Porrò sine dubio asseri potest, vt longè alios omnes sapientes, qui iam fuerunt excellant, sicque cum *Ecclesiast. cap. 1.* dicere possunt, Ecce magni effecti sumus, & præcessimus omnes sapientia, qui fuerunt ante nos, &c. Et eis non solum Regina
267 Saba, sed quilibet alius Rex, & † Monarcha dicere poterit, Maior est sapientia, & opera vestra, quàm rumor quem audiui &c. Et etiam certè in hoc sacro Auditorio verificatum videmus, quod lex 12. Tabul. statuerat circa ordinem Senato-
268 rium, † scilicet Is ordo vitio vacato, cæteris specimen esto.

In tantùm, quod Sanctissimus D. N. VRBANVS VIII. Pont. Opt. Max. circa hanc difficilem prouinciam iudicandi,
269 potest dulci somno, & † quiete potiri, Pastori similis, de quo egregium illud Poema.

Pastor, vtramque lupi securus dormit in aurem
Cum vigiles ouibus sentit adesse canes.
Dulcia sic Princeps positis agit otia curis
Cum fidos Populo prępositi Satrapas.

270 Supremis enim † his Areopagitis, ò quam longè præclarum esset, potiùs mori, quàm in nihilo fœdari, & iustitiam ita
271 exercent, vt cum omnibus † semper, vna atque eadem voce Leges loquantur, & isti sunt, qui insudant, & acriter certant
272 atque anfractus litium debellant, † nam eorum ope à nobis aliena sunt funesta, & horrenda illa portenta, quæ acciderent, si verum à falso victoriam reportaret, iustum ab iniusto debel-
273 laretur, æquum ab iniquo † superaretur, certè digni censendi sunt cingere eorum generosum caput triumphali, & victrici fronde.

Nam & viri DIVINI appellari possunt, & hoc non quia, Hesiodus Legislatorum auctoritatem à Ioue initium habuis-
274 se, scriptum in Teogonia reliquit, ideoque illi non solum † Sacerdotes, & Pontifices sunt crediti, sed etiam diuini homines, quales fuerunt Æacus, Radamantus, Numa Pompilius, Lycurgus, Draco, Solon, Pittacus, qui omnes pro Legum dignitate, quas scripserunt, in Deorum numerum (quod Christiana Religio deridet) fuerunt relati, sed hoc assero, quia in sacris paginis apud *Apostolum Ioannem 1. cap. 11.* habemus,
275 quod omnis, qui facit iustitiam † ex DEO natus est. Insuper in eorum honorem expendi potest, quod dixit *Regius Propheta in Psalm. 83. in vers.* Benedictionem dabit Legisla-
276 tor ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus † Deorum in Sion. & quod habetur apud *Danielem cap. 12.* ibi. Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iusti-
277 tiam erudiunt † multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates, &c. quod transumptiuè posuit *Honorius III. in capit. super specula fin. de magist.*

Sed quia denuò video, quòd iam breuitatis cancellos transiui, & incidi in id, de quo *in can. si omnia 6. quæst. 1.* Quod su-
278 peruacuis laborat impendijs, qui Solem certat † facibus adiuuare, & iuxta illud Ouidij Elegiarum.

Quid folia arboribus, pleno quid sydera Cœlo
In freta collectas alta quid addis aquas.

Reliquum est, vt solùm addam, quod licet ex amœnissimo, & odorifero horum insignium Auditorum laudum campo vbique suauissimis floribus nitescentibus eis, coronam tentaui compingere, non putetur tamen hoc me fecisse assentationis artificio, scilicet, vt eorum gratiam quæram, ABSIT: Laudo solùm quod laudat Orbis vniuersus, Viros scilicet grauissi-
279 mos, cognitos, atque in primis † probatos, & tamquam aurum in fornace depuratos, vt iam dixit *Galiaul. in leg. centurio sub num. 4. vers. Auditores Sacri Palatij, ff. de vulg. & pupill.* Et quorum ingenium omnes suspiciunt, & virtutum eorumdem constans opinio in omnium pectoribus viuit, omniumq;
280 linguis celebratur: Fama † enim communis non mentitur.

Verum enimuerò licet non ignorem, quamplures obtrecta-
281 tores esse de Rota † Romana, tamen his omnibus potest responderi, sicuti habemus *in cap. vnico, §. 1. de schismat. in 6.* ibi, Latratibus eorum non duximus dare responsum, &c. Animus
282 † enim inducitur ad opera aggredienda non malorum, sed bonorum virorum intuitu tantum, si quidem

Curandum est, semper placeas doctisque bonisque
Summa quidem laus est displicuisse malis.

Rota enim aspernatur zoylorum latratus, & benè congruit, quod dixit *Senec. in lib. de Ira cap. 32.* ibi, Ille magnus, & no-
283 bilis est, qui † more magnæ feræ latratus minutorum ca-
284 num securus exaudit. Cum Criticis enim non est † admodum verbis decertandum, sed modestia rectè factis vlcisci pulcherrimum est, & perbellè scriptum reliquit idem *Seneca in tractat. de virtutibus*, & ex nostris refert *Io. Andr. tuba, & fons Canonistarum in cap. ad hec 1. num. 31. ext. de postulat. Prelat.*
285 quod HONESTVM † ET MAGNVM VINDICTÆ GENVS EST IGNOSCERE.

Porrò causa, quæ mouere potuit supradictos ad obloquendum de Rota Romana, eam optimè describam, & dico, quia sicut origo opinionum diuersarum, & contrariarum, fuit, (vt refert *Petrus Andreas Gamarr. in tractat. de verit. & excellent. Legalis scientiæ,*) quia cum homines tot mundi pulcher-
286 rima, Cœlum, Solem, Lunam, † & clarissima Ætheris lumina conspicerent, admirati sunt, & ex tali admiratione non paruum natum est desiderium dignoscendi causas, & naturam earum rerum.

Ita

Doctores.

287 Ita etiam affirmari poteſt de iſtis Zoylis,& Momis, † quòd
viſo tàm magno fulgore Rotæ Romanæ, & tot diuina viro-
rum ingenia miro eruditionis torrente ſcatentia, vehementer
admirantur, & tamquam alteri Veſpertiliones nequeunt tan-
288 tam lucem ſufferre,& vt cecinit Apul.Poet.ſequenti verſu.

Inuidia nefaria lathali plaga percuſſi.

& vltra etiam non valentes diù retinere conceptam rabiem,
& rancorem,fremere,& ſibilare incipiunt, & odij,inuidiæque
furijs agitati, dictante ſtultitia, ab eorum impuro pectore, ne
dicam ſterquilinio venenum indigeſtum turpiter euomunt. Fa
ciant tamen quicquid ſolent, non quod debent. Lux lucet &
non lucere nequit, nec velo nec alio poteſt impedimento pro-
hiberi; prędicti blaterones etiam faciant ſicuti canes, qui ina-
ni quadam conſuetudine Lunæ latrare conſueuerunt. Et li-
289 cet † moleſtum ſit ſubſtinere inuidiam, tamen multo mo-
leſtius eſt nihil habere inuidendum, Nam virtus excellentiſſi-
290 ma (*ſecundum Marcum Tullium*) vix † carere poteſt o-
dio,& inuidia. Sed ſi benè animaduertatur,etiam prędicti ve-
lint nolint,honorem addiderunt Rotæ Romanæ, cùm infelix
291 ſit gloria, † quæ eſt ſine aduerſario,& dum deſunt hoſtes,
deeſt etiam cauſa triumphi. Et facit quod dicit. *Seneca de pro-
uident.* Virtutem ſine aduerſario marceſcere, & cōgruit etiam
illud vulgatum *Vireſcit vulnere virtus,&c.* cum & ea multum
ſibi adijciat,quando eſt laceſſita,& arridet, id, quod dixit Ca-
mer.11.Cent.1.

Maior in aduerſis, virtutis gloria vera eſt.
Vberior venus Myrrha agitata fluit.

Tandem has Deciſiones (*Excellentiſſimi Domini*) libenti
animo, & hilari vultu excipite, & curiosè; & fructuosè perle-
292 gite, & non † in minori veneratione habeatis, quàm Ale-
xander ille Magnus habuit Illiadas Homeri,quas fertur ſeruaſ-
ſe in ſcrinio ex Regia præda Darij capto auro, gemmiſque fa-
brefacto. Nec huic libro opus eſt,vt exoptem id,quod *Ari-
ſtoteles in Moralibus ad Nicomachum*, prudenter dicere ſo-
293 lebat, † LIBROS ſcilicet GENIO INDIGERE, non-
ne enim,ſi veritas dicenda eſt, eo libri Deciſionum Rotæ Ro-
manæ apud omnes abundant, Et hoc maximè quia ex recen-
tioribus deciſionibus prę ſens liber ſelectus eſt; Nam *S. Hiero-
294 nymus in Pręfat.ſuper Pentateu.* eleganter † dixit: Libros
non eſſe,ſicut vinum,quod eò antiquius,eò pretioſius.

Valete. Et præcor rerum omnium OPIFICEM, vt fauſta
vobis cuncta ſemper,& ſecundis ventis eueniant,nihilque ad-
uerſi patiamini,& ad Thitoni ſenectam perueniatis.

Romæ Nonis Auguſti anno à Partu Virginali, 1641.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſs.P.Mag.Sac.Palat.Apoſtol.

I. B. Epiſc. Camerin. Viceſg.

ALienum à me ſit, immò numquam mihi veniat in mentem, quidquam malè ſuſpicari de Sacræ Rotæ Romanæ Deciſionibus. Quare dictæ Deciſiones Sacræ Rotæ Romanæ à Perilluſtr.& Excellentiſs. D.Paulo Rubeo I.C.Romano tertio loco ſelectę nihil quod pias, vel Catholicas aures offendant, continentes,digniſſimæ,vt in lumine publico ponantur amplè atteſtor,cum eas viderim,& perlegerim ex ordine Reuerendiſs. P.Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri. In quorum fidem hanc mea manu ſubſcripſi. Romæ hac die 14.Februarij 1640.

Ego Ioannes Baptiſta Mandoſius Patritius Romanus,
& in Romana Curia Aduocatus.

Imprimatur

Fr. Thomas Aquauiua Magiſter & Socius Reuerendiſſimi Patris F. Vincentij à Florentiola Ordinis Prędicatorum S.P.A.Magiſtri.

NOTA

NOTA
RR. PP. DD. AVDITORVM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
Coram quibus Decisiones in hac parte contentæ prodierunt.

REV.MVS P. D. CLEMENS MERLINVS ROTÆ DECANVS.

R. P. D. BENEDICTVS VBALDVS, deinde S. R. E. CARDINALIS.

R. P. D. AMATVS DVNOZETTVS.

R. P. D. FRANCISCVS GHISILERIVS.

R. P. D. HIERONYMVS VEROSPIVS.

R. P. D. IOANNES IACOBVS PANZIROLVS.

R. P. D. PETRVS CARRILLVS.

R. P. D. FRANCISCVS DE ROIAS.

✠ R. P. D. IOANNES BAPTISTA COCCINVS.

R. P. D. PHILIPPVS PIROVANVS.

R. P. D. LVCAS ANTONIVS VIRILIS, deinde S. R. E. CARDINALIS.

R. P. D. FRANCISCVS VBALDVS.

R. P. D. CORNELIVS HENRICVS MOTMANNVS.

R. P. D. ALEXANDER BVCCABELLA.

INDEX CAVSARVM
IN QVIBVS FACTÆ SVNT DECISIONES
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
IN PRÆSENTI VOLVMINE POSITÆ.
Alphabetica serie dispositus.

Et primò per Diœceses: Secundò per Materias: Tertiò per singulos RR. PP. DD. Auditores.

A

B

Bri-

Lau-

Index Decisionum per Diœceses.

L

M

N

O

P

R

To-

INDEX CAVSARVM DECISIONVM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
PER MATERIAS.

A

B

C

Roma-

Fauen.

INDEX CAVSARVM DECISIONVM PER SINGVLOS SACRÆ ROTÆ ROMANÆ AVDITORES

Alphabetico ordine compositus.

DECISIONES SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Coram R.P.D. BVCCABELLA.

Coram R.P.D. CARRILLO.

Coram R.P.D. COCCINO.

Coram

Coram R.P.D. DVNOZETTO.

Coram R.P.D. GHISILERIO.

Coram Illustriss. D. MACCHIAVELLO Patriarcha Constantinopolitano.

Coram R.P.D. MERLINO.

Coram R.P.D. MOTMANNO.

Nar-

Index Decisionum per singulos Auditores.

Coram R. P. D. PANZIROLO.

Coram Reuerendissimo P. D. PIROVANO, Decano.

Coram R. P. D. de ROIAS.

Coram bon. memor. VBALDO, & coram Emin. & Reu. D. Cardin. VBALDO.

Coram R. P. D. VEROSPIO.

Bono-

INDEX VERBORVM

Sub quibus extensus reperitur sequens Index Materiarum.

Dictio

Te-

F I N I S.

INDEX

DECLARATIONVM.

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONES NOVISSIMÆ

A PAVLO RVBEO I.C. ROMANO SELECTÆ.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Toletana Iurispatronatus,

Die Lunæ 29. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Executoriales, quanto temporis interuallo, & quid sit necessè, vt dicantur præscriptæ, ita vt ius exequendi remaneat extinctum, & quid Rota in hoc seruet. Executorialium virtus non præscribitur, quando executio est cœpta, sed nondum perfecta, item quando versamur in materia habente tractum successiuum, & quidnam ad hoc requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia dicitur antiqua, si sit lata ante triginta annos.*
2 *Pro Sententia antiqua est præsumendum etiã sine actis, & hoc Tam quoad iustitiam,*
Quàm quoad validitatem,
3 *Sententia, & eius executoriales post triginta annos executioni mitti minime possunt, & quare vide num. 4.*
4 *Ius exequendi spatio triginta annorum legitimè sine dubio remanet præscriptum.*
Ius exequendi, quid sit, num. 4.
5 *L. post rem iudicatam, ff. de re iud. reputatur singularis.*
6 *Rota de stylo nunquàm exequitur exequutorials etiam Rotales post lapsum decennij, nisi gustato de iustitia, & quare n. 7.*
7 *Quia per lapsum decennij cum taciturnitate, si ex actis constet de non iure partis; lis, & negotium habetur pro derelicto.*
8 *Lis, quando habeatur pro derelicta.*
9 *Cassador. decis. 5. vt lit. pend. declaratur.*
10 *Barchinonen. Canonicatus 7. Iunij 1567. quo casu loquatur.*
11 *Executoriales, vt dicantur extinctæ, quid copulatiuè requiratur.*
12 *ad Litem extinguendam, & eneruandas vires executorialiũ requiruntur triginta anni.*
13 *ad Litis derelictionem inducendam per taciturnitatem, cum lapsu, temporis, debet interuenire ius calumniosum tacentis.*
14 *Sed hoc est impossibile dare in executorialibus, & quare.*
15 *ex Executorialibus oritur præsumptio iustitiæ sententiæ.*
16 *Legionen. præstimoniorum 27. Nouembris 1592. coram bonæ mem. Card. Pamphil. quo casu loquatur.*
17 *Executoriales, si habeant tractum successiuum, possunt quandocumque exequi.*
18 *Executorialium virtus regulariter euanescit anno, sed hoc intellige, vt num. 19. & 22.*
19 *Executorialium virtus non euanescit anno, quando executio est cœpta, & nondum perfecta.*
20 *Quia, quando executio est cœpta, & nondum fuit perfecta, durat perpetuò, & debet finiri.*
21 *Exequutores ad aliquid ordinandum, & exequendum, licèt in parte actum executioni demandauerint, non dicuntur functi officio suo, donec plenè executionem perfecerint.*
22 *Executorialium virtus non euanescit anno, quando versamur in causis habentibus tractum successiuum.*
In quibus licèt semel sit executa sententia, si iterum ex interuallo res reincidat, poterit peti denuo executio.
23 *in Terminorum materia, si sit lata sententia, & eius vigore sint oppositi limites. si postea amoueantur, potest peti iterum eiusdem sententiæ executio contra nouiter turbantes, & quare num. 24.*
25 *Executoriales, vt non expirent per annum in materia habente tractum successiuum, non tantùm requiritur ista qualitas successiua,*
26 *Sed etiam, vt executoriales fuerint executæ, & quod postmodum in actu successiuo interueniat turbatio.*
27 *Executoriales ex quibus præsumatur quòd nõ fuerint executæ.*

DECISIO I.

DE ANNO 1577. Ordinarius Toletanus condemnauit Abbatissam, & Moniales, vt deinceps obseruarent, & adimplerent, conditiones ordinatas per fundatorem de anno 1540. & eis nolentibus obseruare, & adimplere; condemnauit Monasterium ad dandum, & restituendum Patrono bona, quæ de dicto anno 1540. eis fuerunt assignata, exceptis illis, quæ continentur in donatione anni 1525. & pro huiusmodi condemnationis effectuatione relaxauit executoriales, De anno 1590, inter tunc Patronum, & Moniales fuit inita concordia cum quibusdam pactis, idemque Patronus liberauit dictas Moniales à conditionibus, & Capitulis factis per fundatorem de dicto anno 1540. De anno 1624. Anna tunc Patrona coram moderno Ordinario Toletano petijt executionem dictæ sententiæ, & obtinuit decretum, quòd infra tres dies ab intimatione, dictæ Moniales se subijciant adimplere, & cum effectu adimpleant, & obseruent contenta in dicta sententia absque excessu, vel contradictione, & elapso dicto termino illis non adimpletis, ex nunc prout ex tunc, mandat dari, & tradi possessionem bonorum, de quibus in dicta sententia anni 1577. à quo decreto Moniales appellauerunt ad Reuerendissimum Nuncium Hispaniarum; qui per sententiam diffinitiuam reuocauit d. decretum, quam sententiam DD. censuerunt sub die 26. Februarij 1627. coram me esse confirmandam, & idem hodie repproposita causa DD. censuerunt, &c. Cum enim sententia fuerit lata de anno 1577.
1 licet † sit antiqua tanquam lata ante 30. annos, *Put. decis. 328. num. 2. lib. 2. in correctis Rip. resp. 1. n. 9. 14. & 15. de iure patr.*
2 *lib. 2. Mantic. dec. 296. num. 6.* & sic pro illa sit † præsumendum etiam sine actis, tàm quoad iustitiam, quàm quoad validitatem, *Curt. iun. in l. admonendi, nu. 172. de iureiur. Cassad. decis. 3. num. 2. de procurator. Mantic. & Put. locis citatis.* non potuit tamen de anno 1624. peti executio illius, aut dictarum
3 executorialium, quia post 30. † annos, nec sententia, nec eius executoriales executioni mitti possunt, quia per hoc temporis spatium ius exequendi (hoc est actionem in factum, & offi-
4 cium Iudicis, quæ illis præstantur) † legitimè præscribi non est dubium, *Innocent. in cap. final. de exception.* quod *Bald.* ibi

 nota-

notabile dignum reputat. *Glos. final. in l. fin. C. de prescript. 30. annorum. idem Bald. in rubric. de prescript. & in l. debitor q. 3. C. de pact. Marant. in prax. par. vlt. tit. de exequut. sentent. nu. 54. Balb. de prescript. 4. par. quar. partis principalis q. 31. Roder.*
5. *Suar. in repetitione leg. post rem iudic. not. 1. in 3.* vbi reputans † singularem textum *in l. sicut C. de prescrip. 30. annorum* illum expendit ibi persecutione, iuncta ibi *Glos. ff. de re iud. Gregor. Lopez in l. 5. tit. 27. par. 3. Afflict. decis. 345. Parlador. rer. quotid. lib. 1. cap. 1. §. 11. num. 12. Anton. Gomez ad l. 63. Taurin. num. 1 Olan. in concord. iur. lit. I. num. 57. Surd. cons. 186. nu. 3. Azzeued. in l. 6. tit. 15. lib. 4. recompilat. num. 1. Gratian. discept. 66. num. 21. tom. 1. qui allegat text. in l. actori C. de iniciur. Marescot. var. lib. 2. cap. 121. num. 10. Cum. tit. 19. num. 103. & tit. 76. num. 158. Giurb. decis. 96. num. 1. Carol. Tapp. in compilat. iur. Regni Neapolitan. rubr. 41. tit. 262. Carpan. ad statut. Mediolan. cap. 158. num. 271.*

6 Et prędicta eò magis videntur procedere † in Rota, quæ attento eius stylo, post lapsum decennij nunquam exequitur exequutoriales etiam Rotales nisi gustato de Iustitia, quod est
7 quia † per lapsum decennij cum taciturnitate, si ex actis con-
8 stat de non iure partis † lis, & negotium habetur pro derelicto.
9 *Cassad. decis. 5. vt lit. pendent.* qui licèt † loquatur de decem, & octo annis, tamen perpetuò Rota censuit de annis decem *Achill. decis. 3. & decis. vlt. vt lit. pend. Put. dec. 7. & 14. eod. titu. vt lit. pend. Simonet. decis. 35. eod. tit. Put. decis. 95. Lancellot. de attentat. 2. par. cap. 4. in prefat. num. 275. vbi num. 283. refert in puncto decisionem Guicciard in causa Barchinonen. Canonica-*
10 *tus 7. Iunij 1567.* in qua † cum dubitaretur an vires exequutorialium essent extinctæ ex eo quod, qui illas obtinuerat siluit per 18. annos, nec executionem fecit. Domini tenuerunt non esse extinctas, & hoc ideo fuit determinatum, quia licèt constaret de tempore legitimo ad inducendam obliuionem ex parte tacentis, ad inducendam tamen extinctionem non constabat
11 de alio requisito sicut de malo iure eius, quod si constitisset † vtique extinctas esse executoriales fuisset declaratum, vt fuit resolutum *in causa Vrgellen. Canonicatus 15. Maij 1592. coram bon. mem. Penia.*

Et concordat non autem contradicit (vt aliqui voluerunt) decisio *in causa Legionen. prestimoniorum 27. Nouēbris 1592. coram bon. mem. Card. Pamphilio, relata per Garz. de benef.*
12 *par. 6. cap. 4. num. 42.* vbi dicit quod ad extinguen. litem, † & eneruandas vires executorialiū requiruntur triginta anni quod tempus non interuenerat, & licèt etiam in eadem decisione di-
13 catur, quod † ad inducendam derelictionem litis per taciturnitatem cum lapsu temporis debeat interuenire ius calumniosum tacentis ex *Achil. decis. 165.* quod in executorialibus est
14 impossibile † dare, sed potius oritur presumptio iustitiæ sen-
15 tentiæ ex dd. † executorialibus, quæ verba traxerunt quendam Doctorem putantem decisionem Pamphilij contradicere decisioni Guicciardini: quod non est verum, cum decisio
16 Pamphilij † loquatur in casu, quo ex actis non constabat de iustitia illius, qui obtinuit executoriales.

Non obstat, quòd cum executoriales in hac facti specie ha-
17 beant † tractum successiuum possint quandocunque exequi, *Rota in meis impressis decis. 144. num. 5. & fuit dictum in causa Cesaraugustana de Caspe 16. Februarij 1632. coram R. P. D. meo Motmanno,* quia pro responsione huius obiecti, altius ma-
18 teria est reperenda; videlicet, quòd virtus † executorialium regulariter euanescit anno *cap. quærenti, & ibi Abb. col. 2. in fin. Fel. col. fin. in fin. de offic. deleg.* Hæc tamen regula dupliciter
19 solet limitari. Primò quando † executio est cœpta, & nondum
20 perfecta quia cepta, & nōdū finita durat perpetuò, † & debet finiri, *Anch. cons. 42. Tria in fauorē n. 4. vsq. ad fin. Bart. cons. 139. li. 1. quod est Bartholomæi Frācisci à Pisis, & repetit Bal. in cons. 142. num. 1. vers. ad hoc respondetur lib. 1. & benè Anchar.*
21 *in cons. 412.* vbi dicit quod † exequutores ad aliquid ordinandum, & exequendum licèt in parte actum executioni demandauerint non dicuntur functi officio suo, donec plenè executionem perfecerint. Secundò predicta regula limitatur quando versamur in causis habentibus tractum successiuum in qui-
22 bus † licèt semel sit executa sententia, si iterum ex interuallo res reincidat in potestatem condemnati, iterum peti poterit executio sententiæ, vt loquendo in sententia lata in materia ter-
23 minorum, vt † etiam semel, positis limitibus, si postea amoueātur, valebit petere denuo eiudem sententiæ executionem contra nouiter turbantes, etiamsi sint vicini postea nam in po-
24 pulo condemnato, † quia idem est consilium, vt post *Capyc. decis. 1. affirmat Auend. de exequut. mand. cap. 4. num. 49.* vbi plures citat *in vers. quod maximè verum est, &c. par. 1. Put. decis. 326. in fin. lib. 1. in correct.* & sic vt recedatur à regula quod exequutio non expiret per annum in materia, quæ habet tra-
25 ctum † successiuum, & vt non dicantur prescripte executoriales, non solum requiritur quòd materia habeat tractum suc-
26 cessiuum, sed etiam quòd exequutoriales fuerint exequutæ, & quod postmodum in actu successiuo interueniat turbatio, at in casu isto tantùm abest quòd exequutoriales semel fuerint exe-
27 quutæ, † vt imò potius appareat de contrario; cum postmodum fuerit facta concordia, quæ licèt non afficiat Annam modernam Patronam iuxta resolutiones factas, probat tamen exequutoriales, nunquam fuisse effectuatas.

Et ita vtraque parte informante conclusum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Piscien. Beneficij.

Die Lunæ 29. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus relictum pluribus personis, quando eis relictum pro virili intelligatur. Iuspatronatus relictum pluribus vti singulis, tunc vnusquisque qualiter possit presentare. Qualitas Iurispatronatus quando non sit necessè disputare.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus relictum pluribus personis nominatim distinctis, vnicuique censetur acquisitum iuspatronatus pro virili.*
2 *Iuspatronatus, si sit relictum pluribus nominatis, & cuiuslibet eorum descendentibus, cum isti descendētes comprehensi sint sub nomine collectiuo plurium graduum, & non proprio. qualiter vocati censeantur.*
3 *Iuspatronatus quando est acquisitum pluribus personis, vti singulis, tunc in presentatione non est necessarius simultaneus, & collegialis consensus, sed vnusquisque potest separatim, & de per se presentare.*
4 *Presentatus à maiori parte patronorum est instituendus.*
5 *Patroni, vbi non intrant ad presentandum, vt vniuersi, vel collegialiter, & tanquam vnum corpus, sed tanquam diuersi, & voces distinctæ sunt.*
6 *Tunc presentatio non fit in capita, habita ratione omnium descendentium, sed in stirpes ab vnoquoque ex vocatis.*
7 *Qualitas iurispatronatus, an scilicet sit hæreditarium, vel gentilitium, aut familiare, vt inde cognosci possit, quomodo vocati intrare possint, ad presentandum, quando spectanda non sit.*
8 *In Iurepatronatus, quando agitur de concursu habentium particulares voces parum refert videre, an intrent in stirpes, vel in capita.*
9 *Iuspatronatus si sit relictum quinque personis nominatim, & eorum descendentibus, tunc illæ quinque voces nō possunt multiplicari; etiamsi mille descendentes ex vno ex dictis quinque reperirentur.*
10 *Qui quidem tantum sunt considerandi ad integrandam illam vocem, vel in totum, vel in maiori parte, ad hoc vt presentatus dicatur habere illam vocem.*

DECISIO II.

EX duobus presentatis ad capellam, de qua agitur dictum fuit sub die 7. Nouembris 1629.* & 27. Aprilis 1633.* Tiberium esse instituendum, vti à maiori parte patronorum presentatum, supposita hac resolutione, incidit quæstio super supputatione maioris partis, quænam maior pars diceretur; An habita ratione ad voces in quinque patronis distinctas in testamento fundatoris, vel potius ad personas omnes descendentes indifferenter à predictis nominatis; nam primo casu, quia vocati intrant ad presentandum per stirpes, & non per capita; Tiberius habet maiorem partem, & de hoc non dubitatur; In secundo vero casu, quia si omnes admittantur, nec de maiori

parte

parte personarum, qui Hieronymum præsentarunt dubitari po test; aliter esset determinandum, nempe Hieronymum non autem Tiberium esse instituendum, attenta maiori parte patronorum, qui illum presentarunt.

Et in hac controuersia visum fuit Dominis habendam esse rationem ad quinque voces, prout sunt distinctę inter quinque nominatos, & ad eorum respectiuè descendentes, & sic in stirpes, & lineas, nō autem ad omnes descendentes in vniuersum per capita ad præsentandum vocatos.

Clara est enim voluntas, & dispositio Georgij fundatoris huius capellaniæ, qui in suo testamento, enunciata prius ædificatione, & dotatione illius, subdens quod nondum de ipsis patronis prouiserat, & de hoc prouidere volens, patronos dicti sui Altaris, reliquit, instituit, & esse voluit Franciscum proprium filium, & Matthæum Mei Georgij, Franciscum Ludouici de Poschis, Petrum Mei Georgij, Aptum de Pagnis, & eorum, & cuiuslibet eorum descendentes per lineam masculinam, ex

1 quibus verbis cum legatum † appareat factum quinque personis nominatim distinctis vnicuique censetur iuspatronatus acquisitum pro Virili, *leg. nonnunquam ff. ad Trebell. l. fin. Co. de impub. Paris. cons. 4. num. 8. vol. 3. Surd. cons. 150. num. 33. & 211. num. 1.* respondens in legato pluribus, nominatim facto; nec eorum, & cuiuslibet eorum descendentes, tanquam compræhensi sub nomine collectiuo plurium graduum, & non proprio censeri debent inter primos acquirentes ad simultanee

2 præsentandum; † sed ordine successiuo secundum graduum prærogatiuam vocati dicuntur, *leg. si quis Attio ff. de vsufruct. accresc. Isernia in cap. 1. num. 1. post medium ibi*, si verum est datum Patri, & filio nominatim *de success. feud. Iacobus de S. Georgio in sua inuestitura feudi in verbo feudorum clausulæ, Afflict. decis. 393. num. 5. & 6. Hond. cons. 54. nu. 16 lib. 1. Velasch. de iur. emphit. q. 49. nu. 11. Menoch. presump. 70. num. 17. lib. 4. Mantich. de contract. lib. 14. tit. 20. num. 9.* & vbi iuspatro-

3 natus est acquisitum † pluribus vt singulis, vt supradictis contigit, tunc in præsentatione non est necessarius simultaneus, & collegialis consensus, sed vnusquisque potest separatim, & de per se præsentare, *Io. And. in cap. quoniam de iur. patron.* cum quo omnes conueniunt *Abb. ibid. in 2. dubio Dec. in cap. cum omnes num. 9. in fin. de const. Rip. respons. 1. num. 4. de iur. patro. Lambertin. eod. tit. lib. 2. par. 2. art. 8. num. 5. & 11. Cas. de Grass. de iur patro. decis. 2. & idem fuit firmatum in causa Taurinens. iurispatro. 11. Ianuarij, & 1. Aprilis 1585. coram bon. memor. Hieronymo Cardin. Pamphilio.*

Retentis igitur prędictis, ac firmato, quod agatur de patronatu acquisito pluribus, vt singulis; inde resultat fundamētum

4 præsentis resolutionis Tiberium esse instituendum † vti presentatum à maiori parte patronorum per *cap. quoniam de iur. patron.* quia vbi patroni non intrant ad præsentandum, vt vni-

5 uersi, † vel collegialiter, & tanquam vnum corpus, sed tanquam diuersi, & voces distinctæ sunt; tunc præsentatio non fit in capita habita ratione omnium descendentium, sed in stirpes

6 ab vnoquoque † ex vocatis prouenientes attenta maiori parte concurrentium ad illam vocem *Abb. in cap. scriptum num. 6. de elect. & in cap. pastoralis in fine principij vbi Felyn. num. 9. de rescript. Caccialup. in leg. omnes populi num. 141. de iust. & iur. Lambert. de iur. patron. lib. 1. par. 2. quæst. 1. art. 25. num. 17. Silua de benef. par. 2. q. 17. num. 2. & idem fuit comprobatum in supradicta Taurinen. iurispatronatus 1. Aprilis 1585. coram Cardin. Pamphilio.*

7 Neque necessarium est ingredi disputationem qualitatis † iurispatronatus, an sit hæreditarium, vel gentilitiū, aut familiare, vt inde cognosci possit quomodo vocati intrare possint ad præsentandum, vel in stirpes, vel in capita secundum Baldi distinctionem *in l. 2. num. 4. C. de suis, & legit. & Alex. de Neuo. cons. 63. num. 1. approbatum in Regien. patronatus 13. Nouembris 1601. coram bon. mem. Penia*, quia quidquid esset dicendum pro firmanda hac qualitate respectu descendentium ex

8 vnaquaque linea; attamen † cum agatur de concursu habentium particulares voces, parum refert ad terminos de quibus

9 agitur, quod vocati intrent in stirpes, vel in capita, † cum certum sit, quod illæ quinque voces non possunt multiplicari, etiā quod mille reperirentur masculi descendentes ab vno ex lega-

10 tarijs, sed quidem essent considerandi † ad integrandam illam vocem, vel in totum, vel pro maiori parte, ad hoc, vt præsentatus dicatur habere illam vocem. *Imol. in Clem. plures nu. 7. de iur. patron. Cardin. ibid. num. 2. Rocch. eodem tit. in verbo ipse, vel is, num. 6. Lambertin. lib. 1. par. 2. qu. 1. art. 25. num. 8. & 13. Cassad. decis. 2. de iur. patron.* & benè distinguitur *in Aretina capellaniæ 20. Ianuarij, & 9. Maij 1603. coram Cardin. Hieronymo Pamphilio*; vnde in pręsenti sufficit, quod Tiberius

11 habeat maiorem partem illarum † quinque vocum, prout non dubitatur, omissa controuersia qualitatis hæreditariæ, vel gentilitiæ inter descendentes ab ipsis respectiuè legatarijs, cuius determinatio non pertinet ad causam Tiberij dum habeat suas voces absque discordia concurrentium pro qualibet voce ad præsentandum, & ea quæ pro Hieronymo adducuntur ad probandam contrariam obseruantiam magis declarant descendentes legatariorum non esse vocatos ad simultaneè, & in vniuersum præsentandum, sed respectiuè secundum voces particulares, & distinctas, & ab eodem fundatore nominatas.

Et ita &c.

☞ *Vide infra has decisiones prout in Indice posito in fine Decisionum, & in hac eadem causa sub hoc eodem anno, & mense habes infra alteram decisionem sub die 31. quæ est decisio. 14.*

R. P. D. MERLINO.

Mediolanen. Pensionis.

Veneris 19. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Quamquam de stylo supremorum Tribunalium condemnatio ad restitutionem fructuum decursorum non soleat fieri, nisi à die motæ litis, quo tempore reus possessor constituitur in mala fide, & excitatur ad inquirendum de iuribus suæ possessionis, tamen hæc regula fallit, quando petuntur fructus non vti fructus accessorij ad aliquod subiectum, sed tanquā sors, & vti capitale de per se. Item fallit quoties adest mala fides in possidente, quia tunc debentur fructus etiam ante motam litem à die, quo mala fides superuenit, Item fallit, quando à bonæ fidei possessore fructus non sunt consumpti, sed adhuc extant, vel si non extent possidens factus est locupletior, vt quia auctum fuit eius patrimonium, tunc illi debent restitui, vel eorum æstimatio.

SVMMARIVM.

1 *ad Fructuum restitutionem Rota non solet condemnare possessores, nisi à die motæ litis.*

2 *Et ita seruat consil. Neapolit. Rot. Bononiens. nu. 3. Regia Audient. Cataloniæ, & alia Tribunalia.*

4 *ad Fructus decursos lucrandum ante litem contestatam non requiritur bona fides positiua, neque titulus verus, sed sufficit abesse malam fidem, & titulum putatiuum, vel etiam nullum adesse.*

5 *Itaut nedum ignorātia facti, sed etiam iuris error ad effectum acquisitionis fructuum suffragetur.*

6 *Fructus, vbi non vti fructus accessorij ad aliquod subiectum, & distinctum à capitale petuntur, sed tanquam sors, & vti Capitale de per se, tunc debentur omnes vsque ab initio.*

7 *Quia tunc non tanquam fructus, sed tanquam sors petuntur Et idem dicendum est in redditibus, pensionibus, &c. & numero 20.*

8 *in Legatis annuis fructus debentur decursi, nedum ante motam litem, sed etiam ante apertas tabulas, & ante aditam hæreditatem, statim post mortem Testatoris.*

9 *Quod procedit etiamsi ignotum fuerit tale legatum, ipsi legatario deberetur, nam adhuc termini decursi ei deberentur.*

10 *Tertiæ debentur tanquam sors principalis, & capitale, non autem accessoriè ad aliud capitale.*

11 *Fructus omnes, qui considerantur de per se, & principaliter, vt alimenta, annuæ præstationes &c. & ipsi constant sortem, tunc etiam decursi ante petitionem, atq; interpellationem debenur.*

12 *Quia tunc non tanquam vsura, sed tanquam sors considerantur.*

13 *Pensiones considerari possunt vti fructus distincti ab ipso iure vniuersali exigendi pensiones, & tunc dicitur commoditas, declara vt num. 15.*
14 *Census distinguitur à fructibus census.*
16 *Ius percipiendi pensiones in litem deduci non potest absq; apertissima calumnia si reseruatio sit clara.*
17 *Pensiones, vt debeantur ante motam litem, obseruandum est, an ius percipiendi pensiones fuerit petitum an verò fructus tantum. vide num. 18. & 19.*
21 *Decisiones 400. nu. 1. par. 1. & 86. num. 7. par. 4. diuers. declarantur.*
22 *Titularis habet intentionem pro se, pro libertate beneficij, vt beneficia sine diminutione conferantur.*
23 *Fructus etiam debentur ante motam litem, quando adest mala fides.*
24 *ad Fructuum acquisitionem, & restitutionem singula temporis, momenta considerantur.*
25 *Errorem in facto proprio, si quis alleget, siue consistat in iure, siue in facto, non est tolerandus.*
26 *Scientia rei alienæ data intrat positiua mala fides.*
27 *Mala fides præsumitur in eo, qui in suo Archiuio habet scripturas contrarias earum rerum quas possidet.*
28 *Bona fides, vt excludatur sufficit probabilis scientia rei alienæ.*
29 *Læsio solet dolum arguere, & bonam fidem adstruit.*
30 *Redditus annui Ecclesiastici, quando distrahuntur, requiritur Beneplacitum Apostolicum.*
31 *Bona ecclesiastica, licet alienentur inter personas eiusdem Ecclesiæ, nihilominum requiritur Beneplacitum Apostolicum.*
32 *Error iuris resistentis non excusat à mala fide ad effectum restitutionis fructuum.*
33 *Contrahens sine solemnitatibus dicitur in mala fide, & tenetur ad omnes fructus.*
34 *Cum Ecclesia contrahens sine solemnitatibus requisitis tenetur ad omnes fructus.*
35 *Ignorantia nullo modo excusat quando sumus in viris, qui nobilitate, ingenio, & literis valde præcellunt.*
36 *Ignorantia iuris alieni debet esse inuincibilis, ad hoc vt non teneatur quis ad restitutionem fructuum vsque ab initio.*
37 *Sententiæ, quæ transitum fecerunt in iudicatum, omnino sunt supponendæ.*
38 *Fructus percepti à bonæ fidei possessore, etiam ante motam litem, debent restitui, si non sint consumpti; sed adhuc extent, vel ex eis possidens factus est locupletior, & num. 42. & 45.*
Et ista est receptior doctrina num. 39.
40 *Possessor bonæ fidei, licet faciat fructus suos, non tamen eos facit irreuocabiliter, vide hic, & num. 41.*
43 *in Fructuum restitutionis materia nullum discrimen constituendum est inter forum conscientiæ, & forum externum.*
44 *Restitutionis fructuum materia non est fundata in præsumptione, sed in refectione damni illati, & illius, quod ab alio, vel iniustè acceptum est, vel iniustè retinetur.*
46 *Decis. in Romana fructuum portarum 20. Nouemb. 1585. coram Gypsio. declaratur, & num. 48. & 49.*
47 *Possessor bonæ fidei etiam factus locupletior, non tenetur restituere fructus, quando agitur in iudicio particulari; sed secus in iudicio vniuersali.*
50 *Fructus industriales possessor bonæ fidei pro eorum speciali cultura, & industria, acquirit irreuocabiliter, etiam cum eius lucro, & vtilitate, quod secus est in fructibus naturalibus, & num. 51.*
52 *Fructus ciuiles veluti pensiones, & c. in omnibus sequuntur naturam fructuum naturalium.*
53 *Pensionarij pro pensione exigenda nulla cultura, labore, aut opera desudant.*
54 *Pensiones domorum, & similium recensentur inter fructus industriales.*
55 *Fructus ciuiles dicuntur industriales, quia ex prouisione hominis, hoc est ex precedentibus aliorum obligationibus percipiuntur, & natura illos non creat, sed iuris interpretatio illos gignit.*
56 *Fructus ciuiles impropriè appellantur industriales.*
57 *Fructus ciuiles, neque naturales, neque industriales sunt dicendi, sed separandi sunt ab vtraque specie, & potius dici possunt obuentiones.*
58 *Fructus ciuiles sub dispositione de fructibus industrialibus venire non possunt.*
59 *In Pensionibus Ecclesiasticis percipiendis non potest considerari aliqua industria, sicut consideratur in alijs fructibus ciuilibus.*
60 *Affictus, & fructus ciuiles & c. quare dicantur fructus industriales.*
61 *Creditor alicuius, si quis sit, contra illius bona ire debet, & non contra tertium.*
62 *Pensionis reseruatio ad fauorem alicuius, tribuit ei titulum, & actionem ad eam exigendam.*
63 *Pensiones decursas ante motam litem, qualiter pensionarius possit illas recuperare.*
64 *Canonici, si aliquid exegerunt, quod postea veniat restituendum, licet dicti Canonici defuncti sint, quia quando agitur contra eos, non agitur contra personas vti singulas, sed contra Capitulum, vti Collegium, quod cum numquam moriatur, ideo tenentur ad restitutionem illi Canonici, qui adsunt tempore, quo conueniuntur.*
65 *Collegium semper censetur illud, & idem.*
66 *Beneficiatorum mensa numquam deficit, & eam repræsentant Beneficiati, qui successiuè adsunt.*
67 *Fructus si iure actionis debentur, & tanquàm sors principalis; nouo iudicio, & de per se peti possunt.*

DECISIO III.

TEr ad disputationis trutinam reuocata resolutione, quæ in hac causa emanauit sub die 6. Iunij 1633. * Hodie Domini in illa persistendum esse responderunt, scilicet terminos pensionis decursos etiam ante motam litem restituendos esse Beneficiatis.

1 A Rota enim quamuis condemnatio † non consueuerit fieri nisi à die motæ litis, quo tempore Reus possessor constituitur in mala fide, & excitatur ad inquirendum de iuribus suæ possessionis, *l. sed & si lege, §. si ante. ff. de petit. hæredit. l. nemo, C. de acquir. possess. l. 3. ff. de interdict. Io. Cop. de fructibus natural. cap. 5. num. 2. & 3. Rota decis. 4. de restit. spoliat. in nou. & apud Caputaqu. decisio 27. par. 2. & coram Cardin. Caualer.*
2 *decis. 409. num. 5.* & alibi passim, quem stylum † retineri etiam à Concilio Neapolitano testatur *Afflict. decis. 46. num. 2.* & à Rota Bononiensi, *Benint. decis. 20. per tot. Cabal. cons. 163. num.*
3 *32.* necnon † in Regia Audientia Cataloniæ, *Peguer. decisio 178. & Cancer. var. resolut. par. 3. cap. 16. num 67.* & de alijs Tribunalibus refert *Surd. cons. 293. num. 8. & cons. 514. num. 5. D. Fachin. cons. 50. num. 3. lib. 3.*

4 Et ad lucrandum fructus decursos ante litem † contestatam non requiritur bona fides positiua, neque titulus verus, sed sufficiat abesse malam fidem, & titulum putatiuum, vel etiam nullum adesse, *d. l. sed et si lege, §. scire, & ibi Doct. communiter, ff. de petit. hæred. & præsertim Bart. num. 4. Bal. num. 1. Castr. num. 7. Curt. sen. cons. 71. num. 14. Soccin. iun. cons. 76. num. 60. lib. 1. Becc. cons. 95. num. 15. latè Caball. dict. consil. 163. num. 40. lib. 1. Ant. Franciscus Costa cons. 11. num. 24. Rota apud*
5 *Cinic. de cens. decis. 206. num. 5.* & alias passim, itaut nedum † ignorantia facti, sed etiam iuris error ad effectum acquisitionis fructuum suffragetur, vt in dict. *l. sed & si lege. §. scire. ff. de petit. hæred. ibi non puto hunc esse Prædonem, qui dolo caret, quamuis in iure errauit,* & latè *Curt. sen. cons. 77. num. 14. Menoch. de recuper. rem. 15. num. 629. Hondend. cons. 31. num. 72. lib. 1. Caball. dict. cons. 163. num. 36. lib. 1. Ant. Franc. Costa cons. 41. num. 31. & fuit dictum in Meleuitana hæreditatis 5. Martij 1625 coram me.*

Nihilominus tres allatæ fuerunt limitationes ad hanc regulam generalem, quæ ad præsentem casum benè applicari visæ sunt.

6 Prima est vbi fructus, non † vti fructus accessorij ad aliquod subiectum, & distinctum capitale petuntur, & debentur, sed tanquàm sors, & vti capitale de se, tunc enim debentur omnes etiam ab initio, alioquin non diceretur restitutum totum, & integrum capitale, prout si petatur fundus, & ad illius restitutionem reus condemnetur, vniuersus est restituendus, ita in pensionibus, & annuis legatis, & redditibus dicendum est, quia
7 non tanquam fructus, † sed tanquam sors petuntur, & debentur, nec ex mora, aut ex causa malæ fidei, sed iure dominij, vt perpetuo Rota in his terminis pensionum distinxit *coram Cardin. Paleotto in decis. 689. lib. 3. par. 3. diuers. coram Card. Seraphin. d. 1162. num. 3. coram Card. Plato in Mediolan. fructuum 26. Maij 1589. quæ est apud Marches. de Commiss.*

par-

par.2.fol.206.*& coram Gypsio in Cæsaraugustana pensionis 15. Maij 1580.* quæ est *decis.176.num.6.par.4.diu.* vbi quod hæc est recepta in Rota opinio, *& coram bon.mem. Card. Sacrato in Calaguritana liquidationis 4. Maij 1611. impressa apud Marchesan.par.1.fol.988.num.2.ad fin.& est decisio 317.nu. 13.par.1.rec.& coram bon.mem. Buratto in dec. Romana pensionis 15. Decemb. 1617.* qui testatur de stylo Rotæ, *& coram Eminentissimo D. Card. Pamphilio in Toletana pensionis 26. Febr. 1618. & coram Reuerendissimo D. meo Decano in Romana pecuniaria 25. Octobris 1622. & coram Eminentissimo D.Card. Vbaldo in Florentina legati 30. Maij 1633. & notat Cancer.var.resolut.par.3.cap.16.num.97. &* D. Theodosius Rubeus *in Singul. Decisionum in concordant. ad dictam decis. Card. Seraph. 1168. fol. 465.* vbi Rotæ decisiones concordes esse ostendit.

8 Et in legatis annuis, quod debeantur decursa nedum † ante motam litem, sed etiam ante apertas tabulas, & ante aditam hæreditatem, statimque à die mortis testatoris legantis est *text. rotundus in l. nec semel in princip. vers. idem Celsus. ff. quando dies legati cedat, & ibi Glos. in verb. omnium*, etiamsi ignotum
9 † fuerit tale legatum ipsi legatario, nam adhuc debentur termini omnes decursi, *Bald. cons.235.lib.1. Egregiè, Bim. cons.230*
10 *num.51 lib. 2.* & in terminis † tertiarum, quod ille considerentur tanquam sors principalis, & capitale, non autem accessoriè ad aliud capitale, est *Franch. decis. 634 quam sequitur Gratian. discep. forens. cap. 224. num. 52. Fab. de Anna. cons. 30. num. 6. lib. 1.* & demum de omnibus fructibus, qui considerantur de per se, & principaliter, vt alimenta, & annuæ præsta-
11 tiones, & ipsi constant † sortem non autem sunt accessiones alterius sortis, neque producti ab alio distincto capitali, quod debeantur etiam decursi ante petitionem, atque interpellationem deducitur *ex l. libertis. §. manumissis. ff. de alim. & cibar. legat. & ibi perbellè. Bart. in 9. oppositione num. 2.* assignat ratio-
12 nem, quia non tanquàm † vsura, sed tanquàm sors considerantur, & sequuntur. *Franch. dict. decis. 634. in fin. Soccin. sen. cons.41. num.8. lib.4. Ruin. cons.182. num. 8. lib. 2. Bim. d. cons. 203. num. 51. ad fin. lib.2. & cons.243. nu.36. & 37. lib.3. Giurb. decis.97. num.16. Rouit. cons.36. num.2.*
13 Quibus non obstat, quod pensiones etiam † considerari possint vti fructus distincti ab ipso iure vniuersali exigendi pensiones, & tunc dicitur commoditas, *vt in dec.400. num.5. & se-*
14 *quentibus par. 1. diuers.* quemadmodum Doctores † distinguunt censum à fructibus census, vt per *Modern. Perusin. de censib. par.2. cap.2. q.2. art.6. num.15. Rota apud Card. Mant. dec.24. num.8. & 9. & in Romana spolij 15. Aprilis 1622. coram me.* Quoniam fortasse obiectum vrgeret, si Beneficiati
15 petijssent principaliter † ius vniuersale exigendi pensiones, & accessoriè deinde per modum sequelæ petijssent terminos, vti fructus, sed in casu præsenti petierunt principaliter terminos decursos pensionum in prima Commissione directa bon. mem. Vbaldo, vt in summario DD. Canonicorum num. 8. *ibi, necnon recuperationis pecuniarum dictæ pensionis indebitè perceptarũ*, in Commissione verò mihi directa Beneficiati institerũt principaliter, & solùm pro consecutione terminorum decursorum, & sic in hoc casu termini decursi etiam ante motam litem considerari debent tanquàm sors principalis, non autem tanquàm fructus, & ius percipiendi pensiones non fuit in litem deductũ,
16 neque deduci poterat sine apertissima calumnia, † reseruatio quippe pensionis est clara in fauorem Beneficiatorum, & ideo prudenter, *Rota apud Card. Seraph. d. decis. 1168. num.3. & in dicta Mediolanen. fructuum coram Card. Platto num. 2. vers.*
17 *quare cum in hoc iudicio* obseruauit contextum libelli, † an scilicet ius ipsum percipiendi fructus, seu pensiones fuerit petitum an verò ipsi fructus, & hoc idem obseruauit. *Rota in Tirasonen. decimarum 25. Iunij 1607. coram bo.me. Card. Marco-*
18 *montio*, ibi enim actores † institerant non super decimis, sed super iure decimandi, vt patet ex *decis. 205. par. 2. rec.* quæ est prima decisio illius causæ, & hoc etiam sensit *Cancer. variar. resol. par.3. cap.16. num.97.* sique semper, & absolutè retineretur illud discrimen inter ius exigendi pensiones, decimandi legatum seu redditum annuum percipiendi, & ipsas pensiones,
19 decimas, † exactiones censuum, annuas præstationes, & legata nunquam esset locus dispositioni dictæ *l. nec semel vers. nec Celsus, ff. quando dies legati cedat*, & tot decisionibus, ac receptissimis Doctorum placitis, in quibus firmatur pensiones
20 † legata annua, & similes præstationes considerari tanquam sortem, & capitale, & vnum corpus de per se, & deberi à die mortis testatoris etiam pro tempore, quo legata huiusmodi erant ignota legatarijs, vt supra fuit ostensum.

21 Decisiones verò 400. *nu.1. par.1. & 86. nu.7. par.4. diuers.* † non negant istas annuas præstationes posse considerari tanquã sortem principalem, neque ad effectum, de quo nunc agitur, ipsa loquuntur.

Nec suffragatur distinctio, quod intersit vtrùm agatur contra titularem debitorem pensionis, an verò contra tertium habentem bonam fidem, & quod decisiones quotquot allegari possunt loquantur in primo casu, & nos versari in secundo. Quoniam hæc distinctio neque auctoritate, neque ratione aliqua differentiæ innititur, imò ratio, & æquitas magis fauet pensionario contra tertium, quàm contra titularem, titularis quip-
22 pe habet assistentiam iuris pro se † pro libertate beneficij, vt beneficia sine diminutione conferantur, sustinet curam animarum, & tamen contra eum fit condemnatio pro omnibus terminis decursis etiam antè motam litem, vt in illis decisionibus Paleotti Seraphini, Platti, & aliorum, ergo multò magis idem erit dicendum in tertio, vt est mensa capitularis, quæ habet tantum temporalem assignationem pro duobus quinquennijs, & sic non perpetuum ius, & quotiescumque agitur principaliter ad aliquid tanquam ad sortem nihil inter est an ille, qui detinet sit tertius; sic si quis petat prædium à tertio possessore, non rectè is se tuebitur etiam clypeo bonæ fidei quominus illud totum restituat; & ratio est, quia sors principalis est totum integrale vniuscè consideratum, quod nequit pro vna parte deberi, & pro alia non deberi.

23 Secunda, afferebatur limitatio ad regulam † principalem quoties adest mala fides ante motam litem, quia tunc debentur fructus etiam ante motam litem à die quo mala fides superue-
24 nit, quippe quoad † fructuum acquisitionem, & restitutionem singula temporis momenta considerantur, & statim, ac mala fides superuenit oritur obligatio fructus restituendi, vt habetur in *l. qui bona fide, C. de acquir. rer. domin. l. certum. C. de rei vendic.* & tradunt *Ioann. Copp. de fructibus lib.2. tit.4. c. 5. Menoc. de recuper. remed. 15. nu.612.* & pleniùs pluribus cumulatis, & enucleatis textibus comprobat *cons.595. num.11. & sequentibus. Peregr. de fideicomm. art.49. num.130. & sequentibus benè D. Fachin. controuers. forens. cap. 59. lib. 1.* vbi conciliat leges de quarum concordia desperare dixerat *Couar. var. resolut. lib.1. cap.3. num.7.*

Quæ mala fides positiua hic plerisque ex Dominis videbatur adesse, assignationes enim factæ à Ven. mem. Sancto Carolo, & facultates concessæ à sanct. record. Pio Quinto, sunt restrictæ ad duo quinquẽnia, vnde extremus dies secundi quinquẽnij decolorabat, & irritabat omnem titulum Dominis Canonicis, & eos interpellabat pro restitutione pensionis, hancq; malam fidem augebant protestationes factæ per DD. Beneficiatos vsque ab initio in commissione directa Ordinario Bergomen, & dum in eadem scriptura aderat assignatio huius pensionis pro duobus quinquennijs in fauorem fabricæ, nec non etiam assignatio redditũum Prioratus Caluenzani ad fauorem eiusdem fabricæ, & Canonici elapso secundo quinquennio sciuerunt finitum esse tempus applicationis Prioratus, quem statim ad suam reuocarunt mensam, ita sciuerunt, etiam pensiones ad illorum fabricam non spectare dum eadem scriptura vtramque assignationem ad idem tempus limitatam continebat, vnde nec iuris, neque facti ignorantia, aut error à Cano-
25 nicis allegari potest, † sique allegarent, non essent tolerandi, vt in simili habetur in *l. non est ferendus, vbi Doct. ff. de transact.*
26 Hincque data scientia rei alienæ † resultat positiua mala fides *l. ex diuerso. §. 1. ff. de rei vendic. l. sed, & si lege, §. si ante litem, ff. de petit. hæred. l. finali, C. vnde vi Menoch cons.595. num.14. Card. Seraph. decis. 693. num. 1.* sique in Archiuio Canonici habebant instrumentum applicationis restrictæ ad duo quin-
27 quennia, vtique eius scientiam habuerunt, † indeque malam fidem contraxerunt, vt per *Rotam apud Caputaq. decis. 24. nu. 2. par. 2. & apud Card. Caual. decis.77. num. 7. ac decis. 91. nu.*
28 *10.* & sufficere probabilem † scientiam ad hunc effectum dixit *Rota in Mediolanen. fructuum 13. Februar. 1595. coram Gypsio.*

Neque hanc malam fidem velare possunt transactiones, & Concordiæ initæ inter Beneficiatos, & Capitulum, quia continent manifestam, & totalem læsionem Beneficiatorum. quæ
29 læsio † dolum solet arguere, & præcipuum, tantum abest, quod bonam

bonam fidem adstruat, *Cephal. consil. 207. nu. 14. Gayll. obseru. 77. num. 32. lib. 2. Menoch. de præsump. lib. 5. cap. 3. nu. 69.* & non fuit adhibitum beneplacitum Apostolicum, quod tamen
30 requirebatur, cum ageretur † de distractione annui redditus, qui comprehenditur sub dispositione *extrauagantis Ambitiosæ de rebus Eccles. non alien.* & hoc beneplacitum requirebatur,
31 tur, etiam si ageretur inter personas † eiusdem Ecclesiæ, quia cum habeant præbendas distinctas, dari etiam potest vni occasio spoliandi aliam in diminutione Cultus Diuini, vt post *Nauarr. consil. 9. & 10. de rebus Eccles. non alienandis, & Rodoan. eodem tracta. q. 51. cap. 18. num 19. respondit Rota in Elnen. distributionum 4. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Buccabella*, & quia fuerat ibidem reseruatum, ideoque cum ius resi-
32 sisteret ex defectu beneplaciti Apostolici, talis † error iuris resistentis non excusat a mala fide ad effectum restitutionis fructuum, vt monuit *Bartol. in l. sed & si lege, §. scire, num. 4. ff. de petit. hæredit. Roder. de annuis redditibus, q. 17. num. 83. Surd. cons. 115. num. 21. & 22. Card. Mantic. decis. 51. num. 2.* & admittit etiam *decis. 520. num. 4. par. 2. recent.* & regulariter con-
33 trahens † sine solemnitatibus dicitur in mala fide, & tenetur ad omnes fructus secundum *Surd. dicto cons. 115. num. 15. & sequentibus, qui sub num. 25. 31. & 32. post Soccin. Sen.* & alios
34 in his terminis firmat, quod contrahens cum Ecclesia sine † solemnitatibus tenetur ad omnes fructus, *& in decis. 45. num. 10.* & idem tradit *Sanchez in Decalogo lib. 2. cap. 23 num. 165.* & dixit etiam *Rota in Placentina Decimarũ 13. Maij 1630. coram Reuerendiss. Vrgellen*, Præsertim quia non versamur in rusticis, aut alias rudibus, sed in Collegio Canonicorum in quo
35 non cooptantur nisi viri, † qui nobilitate, ingenio, & litteris valde præcellant, vnde ignorantia nullo modo excusat ad tradita per *Sanchez. d. cap. 23. num. 160. & 162.* vbi quoad hunc
36 effectum requiritur † ignorantiam esse inuincibilem.

Et demum ex triginta duobus Beneficiatis solum tresdecim interuenerunt transactionibus, vnde, & meritò dictas transactiones, seu capitulationes non esse attendendas in hac causa, Rota in pluribus decisionibus coram bon. memor. Vbaldo, & R. P. D. meo Pirouano resoluit, *vt in decis. 596. par. 1. & decis. 631. & 755. par. 2. recent.* & in alijs, idque etiam implicitè firmauit per sententias diffinitiuas subinde prolatas, quæ cum transi-
37 uerint in † iudicatum sunt omninò supponendæ, & in ijsdem etiam decisionibus fuit firmatum fabricam pro duobus quinquennijs solùm pensiones exigere potuisse non autem quousque fabrica foret absoluta, itaut nec suffragarentur verba, *arbitrio tuo*, scilicet Sancti Caroli, quia Sanctus Carolus tali arbitrio vsus non fuit, nec Capitulum vti voluit, quia statim reuocauit ad suam mensam Prioratum Caluenzani.

Tertia ex abundanti adducta fuit limitatio, quod fructus
38 etiam percepti à bonæ fidei possessore si nō sunt consumpti, † sed adhuc extent, vel ex ijs possidens factus sit locupletior, vt puta, quia inde auctum fuerit eius patrimonium, tunc illi debent restitui, vel eorum æstimatio *l. item veniunt, §. præter hæc, ff. de petit. hæred. ibi eos autem, qui iustas causas habuissent quare bona ad se spectare existimassent eousque dumtaxat, quo locupletiores ex ea re facti essent condẽnandos esse*, & tradit *Bart. in l. ex diuerso num. 7. ff. de petit. hæred. Bald. in l. 2. C. de fructibus, & litus expen. & ex l. vbi adhuc in fine vers. item per Glos. C. de iur. dot. Ioan. Cop. de fructibus cap. 7. num. 4. Couar. in regula peccatum par. 3. in princ. num. 3. & var. resol. lib. 3. cap. 3.*
39 *num. 6.* qui testatur † de receptiori sententia. *Odd. de restitu. in integr. qu. 45. art. 2. num. 18. & sequentibus. Gabriel. consil. 108. num. 8. lib. 2. Surd. cons. 115 num. 19. & cons. 293 num. 13.* ac *decis. 45. num. 15. Menoch. de recuper. remed. 15. num. 598. & cons. 1173. num. 11. Negus. lun. q. 140. num. 65.* vbi, quod in consulendo, & iudicando ab hac opinione non est recedendũ, *Torneil. cons. 64. num. 12.* & sequuta fuit *Rota decis. 516. num.*
40 *1. par. 1. diuers.* licet enim possessor bonæ † fidei faciat fructus suos non tamen facit irreuocabiliter, sed si emergat notitia ad alium spectare, & extent, intrat obligatio restitutionis, prout cumulatis innumeris propemodum, tam Iurisconsultis, quàm Theologis docet, *Sanchez. super decal. lib. 2. cap. 23. num. 4. & magis præcisè num. 73. 74. 75. & 65.* vbi dicit conuenire omnes Doctores, quoad fructus naturales, prout sunt pensio-
41 nes, & alij fructus ciuiles, qui nulla exigentia industria † percipiuntur, quos verè magis accedere fructibus naturalibus, quã industrialibus tradunt *Alex. cons. 144. lib. 5. & cons. 81. in fine lib. 1. Bero. in cap. grauis num. 9. de restitut. spoliat. Afflict. decis. 44. num. 7. Franch. decis. 268. num. 13.* & quoad fructus industriales esse hanc probabiliorem quoque opinionem monet *Sanchez. d. cap. 23. num. 77.* & de annuis redditibus hoc idem in puncto tradit *Petr. Nauar. de restit. lib. 3. cap. 4. num. 190.*
42 quod † debeantur à principio si extent, vel ex eis quis sit factus locupletior etiamsi fuerit possessor bonæ fidei.

43 Nullumque discrimen esse constituendum † inter forum conscientiæ, & forum externum in hac materia restitutionis fructuum animaduertit *Sanchez. super decalogo d. l. 2. cap. 23.*
44 *num. 40. in fine*, quia materia restitutionis non † est fundata in præsumptione, sed in re fectione, damni illati, & illius quod ab alio vel iniustè acceptum est, vel iniustè retinetur secũdum *Diu. Thom. in 2. 2. q. 62. art. 6.* cum alijs, quorum vtrumque hic videtur concurrere, iniusta receptio, quia Domini Canonici non poterant recipere pensiones finito quinquennio, & quas tunc sciebant spectare ad DD. Beneficiatos quemadmodum sciebant ad ipsos Dominos Canonicos eodem tempore spectare Prioratum Caluenzani, iniusta est etiam retentio, quia dictæ pensiones fuerunt erogatæ in fabrica ædium ipsorum Doctorum Canonicorum super quo partes non ambigunt & fuit firmatum in *decisione in hac causa emanata 5. Martij 1618.*
45 *coram R. P. D. meo Pirouano*, & sic † locupletati sunt, & auctum eorum Patrimonium, estque perinde, ac si pecuniæ, seu pensiones extarent, vt in *l. idem seruandum, ff. de leg. 2. ibi non enim absumitur, quod in corpore patrimonij retinetur, & not. Sanchez. d. cap. 23. num. 4. vers. quando autem est factus locupletior.*

46 Nec prædictis obstat, *decisio* † *in Romana fructuum portarum 20. Nouembris 1585. coram Gypsio*, in qua Rota dinumeratis Doctoribus pro vtraque sententia, sequuta fuit sententiam *Accursij, & Azonis in l. ex diuerso, ff. de petit. hæred* contra sententiam *Bart.* hoc est bonæ fidei possessorem etiam fa-
47 ctum † locupletiorem non teneri restituere fructus quando agitur in iudicio particulari, sed solum, vbi agitur in iudicio vniuersali, & sic in casu præsenti non applicari limitationem cum versemur in iudicio particulari.

Quoniam omisso, quod in eadem decisione asseritur, non fuisse discussum, sed inter Doctorum multum controuersum, an illa opinio esset verior, & solummodo conclusum illam esse
48 communiorem, † sed hodie numerando recentiores Doctores, qui post decisionem scripserunt fortasse illa non esset communior.

49 Animaduerterunt Domini decisionem † Gypsij, & Doct. in ea allegatos loqui de fructibus industrialibus in quibus pro cultura quam adhibet possessor, & pro speciali industria in illis percipiendis æquum videtur ex illa quadam negociatione vt
50 fructus huiusmodi acquirantur † ipsi irreuocabiliter, etiam cum eius lucro, & vtilitate, secus autem est in naturalibus, quos
51 sine † possessoris cultura, & sine industria sponte sua natura producit, & ratiocinantur *Doct. in decis. Gypsij* allegati, & præter eos ingeniose disserit *Ladrch. cons. 165. per totum, & præsertim num. 7. & 8.* vbi hanc culturam & curam multum pon-
52 derat, & propterea cum pensiones, & alij fructus ciuiles † in omnibus naturam fructuum naturalium sequantur, & illis æquiparentur quippe, quod pensionarij aut possessoris nulla exi-
53 getur cultura nec † eius labor aut opera desudat pro ijs percipiendis, vt deducitur ex textu in *l. mercedes, ff. de petit. hæred. l. prædiorum, l. vsuria vicem, ff. de vsuris*, & præter supra allegatos tradunt *Franch. Solsona de laudem. §. nunc restat videre num. 58. Franc. Marc. decis. 1240. num. 8. par. 2. Barbos. in leg. diuortio, num. 38. in fine, ff. solut. matrimon. Gutierez. de tutela par. 3. cap. 23. num. 17. Schrader. de feu. 2. par. 9. par. principal. sect. 3. num. 59. vers. præterea quoque & num. 62. vers. præsertim cum dubio careat Ioan. Franc. à Ponte cons. 32. nu. 3. Manent. decis 34. nu. 20.* hinc est decisionem prędictam emanatam coram Gypsio super controuersia fructuum industrialium non refragari, quia hic non adest cultura, quæ vel titulum, vel colorem iustitiæ præbeat pro lucrandis fructibus.

54 Neque aduersatur quod pensiones † domorum, & similium recenseantur inter fructus industriales à *Bald. in l. si tradito in fine Cod. de act. emp. vbi industriosissimos appellat, & ab alijs congestis per Sanchez. super decalogo lib. 2. cap. 23. nu. 51.* & sequen. videtur *Rota in Rom. pecuniaria 29. Aprilis 1593. coram Blanchetto, & 20. Iunij 1594. coram Pena*, quoniam
55 Doctor. & decisiones allegatæ firmant fructus † ciuiles dici industriales, quia ex prouisione hominis hoc est, ex pręcedente con-

contractu locationis, vel alterius obligationis percipiuntur, & natura illos non creat, sed iuris interpretatio gignit. At non est hęc industria circa curam, & culturam, quam ponderant ad hunc effectum Doct. & Rota, & quæ tribuit titulum pro fructibus irreuocabiliter acquirendis, a qua speciem, & denominationem sumunt fructus industriales, & ideoq; *Bald.* & alios
56 † impropriè omnino loquutos fuisse dum fructus ciuiles appellant industriales, monuit, *Gutier. de tutel. cap. 23. num. 5. Castill. de vsufructu cap. 36. num. 71.*

Et aliquibus ex Dominis placebat opinio, quod re vera fru-
57 ctus ciuiles, neque naturales, neque industriales sint dicendi, † sed separandi ab vtraque specie, & obuentiones potius dici, ex ipsiusque iuris interpretatione fructuum vicem obtinere, vt constat ex *l. vsuræ vicem, ff. de vsuris, l. ancillarum, vers. sed, & pensiones, ff. de petit. hæredit. leg. apud Iulianum. §. fructus, ff. de leg. 1.* & latius prosequitur *Castill. d. cap. 36. num. 64. & 70. ac 71.* & consequenter sub dispositione de fructibus industriali-
58 bus † comprehendi non posse, quod præsertim dicendum videtur in pensionibus Ecclesiasticis in quibus nec considerari
59 † potest industria, quæ perpenditur in locandis domibus, &
60 constituendis censibus, & ex qua desumitur, † quod affictus, & fructus ciuiles dicantur industriales, vt deducit *Sanchez. d. cap. 23. num. 53. ad fin.* & in his terminis loquuntur decisiones præallegatæ non autem in specie de pensionibus Ecclesiasticis, & ad effectum de quo agitur sat est, quod mensa Capitularis nec curam, nec industriam impenderit in pensionibus exactis.

Nec dicant Domini Canonici ex causa onerosa habere illud ædificium eo quod S. Carolus esset debitor eorumdem Canonicorum, quia hoc nihil refert respectu ipsorum Benefi-
61 ciatorum, †, qui non erant debitores Mensæ Capitularis, & ex eorum pensionibus constructæ sunt ædes, & Canonici debebant (quatenus verum esset eorum creditum) agere contra hæreditatem Sancti Caroli, non autem exigere pensiones debitas, & reseruatas Beneficiatis.

Neque obstat, quod Beneficiati actione careant pro istis ter-
62 minis decursis, quia imò reseruatio pensionis † ad illorum fauorem facta tribuit eis titulum, atque actionem, & cum fuerit elapsum secundum quinquennium pensio reuertebatur ad
63 eosdem, qui si non rei vindicatione, vel alia actione reali, † certè conditione sine causa, vel officio Iudicis, ex æquitate, *l. si me & Titium* possūt recuperare istos fructus decursos, vt post alios tradit *Couar. var. resolut. lib. 1. cap. 3. num. 6. vers. quibus quidem verbis, Sanchez super decalogo dicto cap. 23. num. 73. Surd cons. 293. num. 13.*

64 Nec obstat, quod Canonici, qui pensiones illas exegerunt † defuncti sint, quia non agitur contra personas particulares vti singulas, sed contra Capitulum, vti Collegium, quod cum nun
65 quam moriatur, idem † semper censetur, & contra illud rectè agitur iuxta *Calder. cons. 21. de brab.* quod semper Rota sequitur, & idem fuit resolutum in hac causa sub *die 5. Maij, & 1. Iulij 1618. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Pari que ratione tollitur obiectum, quod obierunt Beneficiati, quibus debebantur pensiones decursæ ante motam litem, nam præterquam quod hoc non probatur, viget eadem ratio,
66 quod † pensio fuit reseruata mensæ Beneficiatorum, quæ nūquam deficit, eamque repræsentant Beneficiati hodie agentes.

Illud etiam quod dicebatur sententias Rotales condemnasse solùm in pensionibus decursis post litem motam, & ideo censeri DD. Canonicos absolutos quoad terminos decursos ante, nec hodie posse condemnari, sublatum fuit in prima decisione, eo, quia sententia Reuerendiss. Vrgelleñ. reseruauerat fructus, de quibus agitur, & sic non potest dici DD. Canonicos
67 fuisse absolutos, & † quoniam si iure actionis debentur isti fructus, & tanquam sors principalis, nouo iudicio rectè fuerunt petiti ex Doctorum allegatum in eadem decisione, quibus addi possunt, *Peguer. dec. 178. num. 2. Modern. Roman. de sent. & re iudic. Gloss. 14. quæst. 17. num. 22. Fab. Anna. cons. 117. per tot. lib. 2. Surd. consil. 293. num. 15. vers. item si, & num. 17.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

☞ * *Vide infra hanc decisionem prout in Indice posito in fine Decisionum.*

R. P. D. GHISILERIO.

Maioriceñ. Iurisdictionis.

Die Veneris 12. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Episcopus contra Capitularem accusatum de incontinentia, aut de alijs criminibus atrocioribus, vt validè procedat contra eum ad summariam informationem sine Adiunctis, ad effectum illum carcerandi, quid obseruare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Concil. Trident. sess. 2. cap. 6. de reformat. quando concedat facultatem Episcopo procedendi ad summariam informationem contra Capitulares sine Adiunctis, & num. 5. 12. 19. 28. & 31.*
2 *Informationi summariæ, quæ repugnent.*
3 *Iudici, quando summaria informatio est permissa, vbi de fuga timetur, debet eam capere secretè, aut mediante processu camerario.*
4 *Actus iudiciarij, qui differant à summaria informatione.*
6 *Coactio qualis fieri nequit, nisi mediante processu iudiciali.*
7 *Probationes de iure non sunt coangustandæ.*
Testium numerus non dicitur effrenatus infra 40. num. 7.
8 *Informatio, summaria, vbi de fuga timetur, debet esse breuis, & valde secreta, & quantum sufficit, vt arbitrium Iudicis aliquantulum regulari possit ex indicijs summariè sumptis.*
9 *De Fuga, quando timetur, & periculum est in mora, hoc casu de iure sufficit, vt Iudici de fugæ suspicione summariè constet, etiam non præcedentibus indicijs.*
10 *Propter Fugæ suspicionem permittitur id, quod aliàs de iure non permitteretur.*
11 *Iudici, si est data facultas summariè procedendi, ista facultas censetur restricta ad examinandum illum numerum testium, qui summariæ informationi non repugnat.*
13 *Permissio conditionalis, cessante conditione, & ipsa cessat.*
14 *Facultas concessa in vno casu, censetur adèpta in alijs casibus.*
15 *Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis.*
16 *Casus priuilegiatus, & contra dispositionem iuris, est strictè interpretandus.*
17 *Episcopus solus regulariter non procedit contra Canonicum exemptum absque Capitulo.*
18 *Aretin. dictum in cap. cum non ab homine de iudic. quando cesset.*
19 *Concil. Trid. sess. 25. cap. 6 de reform. limitatio, vt intret, duo copulatiuè requiruntur.*
21 *Primò, quòd agatur de criminibus ex incontinentia prouenientibus, seu de delictis atrocioribus.*
22 *Secundò, quòd timeatur de fuga.*
23 *Quod potui nolui, quod nolui adimplere nequiui.*
24 *Monitorium habet vim libelli & citationis.*
25 *Citatio dicitur fundamentum ordinis iudiciarij.*
26 *Monitorium, seu citatio in criminalibus omnino arctat ad comparendum.*
27 *Monitorium non dicitur relaxatum ad effectum carcerationis contra latitantem, vbi non solum comminantur censuræ, & pœnæ pecuniariæ, sed etiam processus ad vlteriora, prout iustitiæ ratio exegerit.*
29 *Cum tunc potius delinquens concitatur ad fugam.*
30 *Iurisdictionis fundamentum si cesset, cessat etiam iurisdictio.*

DECISIO IIII.

☞ Resolutum fuerat sub die 2. Iunij 1634.* Episcopum Maioriceñ. processisse iuxta formam Conc. Trident. *sess. 25. cap. 6. de reform.* contra Thomam Dezbach Canonicum dict. Ecclesiæ, excepto monitorio, quia per illud excludebatur suspicio fugæ. Causa postea super ijsdem sub die 28. eiusdem men-
☞ sis, * reproposita, Rota declarauit, dictam resolutionem esse intelligendam hoc modo; videlicet: dispositionem Sac. Conc.

fuisse seruatam vsque ad relaxationem monitorij exclusiuè, ab
inde autem non fuisse seruatam, sed Episcopum processisse à
monitorio intra contra formam dict.cap.6.Sac. Conc. Hodie
verò in præsenti repropositione, quoad primam partem vlti-
mæ decisionis, in qua fuit firmatum, dispositionem Sac. Conc.
fuisse seruatam vsque ad relaxationem monitorij exclusiuè,
DD. recesserunt à decisis. Quo verò ad secundam partem, in
qua decisum fuit, dispositionem Conc. non fuisse seruatam,
sed contra illius formam Episcopum à monitorio infra proces-
sisse, steterunt in decisis, rationibus, & fundamentis tunc in de-
cisione deductis.

Ex hoc autem recesserunt Doctor. à prima parte decisionis,
quia ex deductis per Informantes pro Capitulo apparet Epi-
1 scopum non processisse iuxta formam Conc. vbi † Episcopo
tantùm conceditur facultas procedendi ad summariam infor-
mationem sine Adiunctis, quando agitur de criminibus ex in-
continentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinar.
& de atrocioribus delictis depositionem, aut degradationem
requirentibus, vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, &
ideo opus sit personali detentione. Ex sequentibus autem pa-
tet Episcopum non processisse præcedente summaria infor-
2 tione, vt à Conc. præscribitur sed potius plenaria; † quia fuit
fabricatus processus ad instantiam Fiscalis; fuit interpositum
decretum Iudicis pro capiendis informationibus; fuerunt cita-
ti testes ad se subijciendum examini sub pœnis & censuris, qui
postmodum fuerunt examinati cum iuramēto super omnibus
delictis, de quibus erat quærelatus Canonicus; & examen du-
rauit per plures dies; fuit mandatum citari Canonicum ad cō-
parēdum coram Episcopo, & Notarius pluries accessit ad eius
domum pro eo reperiendo, & pro dicta citatione facienda,
quo denique non reperto, fuit deuentum ad monitorium con-
tra eumdem ad comparendum personaliter infra 24. horas sub
pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ, & ducato-
rum 1000. & aliàs prout in monitorio, ex quibus apparet Epi-
3 scopum non cœpisse † informationem secretè, aut mediante
processu camerario, sed palam; & iudicialiter processisse iuris
ordine seruato, præuia querelæ admissione, alijsque supradi-
4 ctis † iudicialibus actibus, qui actus iudiciales omnino diffe-
rūt à summaria informatione, & processu camerario. *Alphons.
Villagut. in Pract. crimin. Canon. lib. 3. tit. de Inquisit. cap. 12.
post 8. & vlt. conclus.* Quibus accedit magnus numerus testium
examinatorum mediante coactione, & præuia illorum citatio-
ne sub censurarum comminatione, quo casu iuxta declaratio-
nem Sacr. Congregat. Concil. in Orioleñ Iurisdictionis inter
Episcopum, & Capitulares de mense Maij 1603. confirmatam
per Breue fel. record. Clementis VIII. sub 14. Kalend. Septem-
5 bris eiusdem anni, procedendum † erat cum Adiunctis, Talis
6 namque coactio fieri † nequit nisi mediante processu iudicia-
li, *cap. 1. cap. super eo, & cap. peruenit de testib. cogen.*

Non obstat quòd nullibi reperiatur prohibitum, quòd pro
capiendis inditijs Iudex non possit examinare numerum testiū
7 sibi beneuisum, ne sibi pereant probationes, quæ de iure non †
sunt coangustandæ, nec dicitur effrenatus numerus testium in-
tra 40. *c. cum causa vbi Gloss. in verbo effrenatam de testibus,
cum alijs alleg. in prima decis. 2. Iun. 1634. in hac causa.* Quia
licèt facultas hæc examinandi testes non habeat certam restri-
ctionem, attamen videtur declarata saltem virtualiter ex qua-
litate permissæ informationis summariæ, non plenariæ contra
dispositionem Conc. & eius mentem, quod voluit prouidere in
casu suspicionis fugæ, nè iudicium eludatur, vt iuris ordine non
seruato, procedatur ad summariam informationem, quæ ad
8 hunc effectum debet † esse breuis & valdè secreta; & quan-
tùm sufficit, vt arbitrium Iudici concessum in ordine ad captu-
ram regulari aliquatenus possit ex inditijs summariè sumptis
quod fit si duo vel tres testes statim examinentur super princi-
pali delicto, & deinde ad capturā deueniatur, & hoc propter pe-
9 riculum in mora, quo casu etiam † de iure sufficit; vt Iudici de
fugæ suspicione summariè constiterit, etiam non præcedenti-
bus inditijs, *argum. text. cum ibi not. in l. ait Prætor. §. si debito-
rem. ff. de ijs quæ in fraudem creditor. Marsil. in pract. §. con-
stante. num. 5.* vbi pluribus comprobat hanc opinionem, *Paul.
de Castr. in leg. si longius §. si filius familias num. 3. ff. de iudic.*
10 vbi quòd † propter fugæ suspicionem permittitur id, quod
aliàs de iure non permitteretur. Hincque sequitur non obsta-
re facultatem Episcopi, non esse ad certum numerum testium
11 restrictam quia eo ipso, quod eius facultas † est restricta ad
summariam informationem est etiam restricta ad eum nu-
merum testium, qui summariæ informationi non repugnat, &
per consequens dictum examen tot testium detegitur manife-
stè vitiosum, & in fraudem vti repugnans causæ permissionis,
nè Reus conscius fugeret, cum a Sacro Concilio facultas ca-
12 piendi informationem † permittatur soli Episcopo dumta-
xat, nè sequatur fuga in verbis illis, *vbi de fuga timetur ne iudi-
13 cium eludatur, &c.* itaut propterea conditione † cessante etiā
cesset huiusmodi permissio cōditionalis, *iuxta l. si ita scriptum;
vbi Bartol. num. 2 ff. de lib. & posthum. & in l. repetendis, circa
fin. vers. contrarium credo ff. de legat. 3. Rota recent. decis. 105.
num. 1. in fin. par. 2.* Idque suadent subsequentia verba Conci-
lij, *seruato in reliquis ordine permisso*, per quæ patet faculta-
14 tem sic tributam in certo † casu ibi expresso censeri ademp-
15 tam in alijs casibus, cùm exceptio † firmet regulam in casibus
non exceptis, *l. quæsitum §. deniq; ff. de fund. instruct. l. in his ff.
de legib. & notatur in l. 1. de reg. iur. Ruin. consil. 41. num. 9. lib. 2.*
16 Maximè quia iste casus est priuilegiatus, & contra † disposi-
tionem Iuris, vt Episcopus solus procedat contra Canonicum
exemptum absque Capitulo, & sic exceptio Concilij, est stri-
17 ctè † intelligenda in casu, quo loquitur *cap. odia de regul. iur.*
18 Et ex his cessat dictum † *Aretin. in cap. cum non ab homine,
de iudic.* quia Episcopus non processit tanquàm contra suspe-
ctum de fuga, nèc habuit illum pro tali.

Pariter non obstat, quòd ex dispositione Concilij in crimi-
19 nibus ex incontinentia † prouenientibus, possit Episcopus ab
initio solus absque coniudicibus procedere. Nam primò re-
spondetur ex supradeductis sufficienter probari, Episcopum
non processisse ad summariam informationem, sed fabricasse
processum diuersum à summaria informatione, de qua loqui-
tur Concilium. Vlterius, vt in alijs decisionibus fuit firmatum,
20 ad hoc vt intret limitatio Concilij † duo copulatiuè requirun-
tur; nimirum, quod agatur de criminibus ex incontinentia pro-
21 uenientibus, † seu de delictis atrocioribus, depositionem, aut
22 degradationem requirentibus; & alterum, † quod timeatur de
fuga, vnde licèt delicta, de quibus in querela contra Canoni-
cum porrecta, saperent incontinentiam, & essent de atrociori-
bus; attamen Episcopus non recepit summariam informatio-
nem, sed formauit processum, vt patet ex supra deductis, &
23 sic intrat † regula, *quod potui nolui, &c.*

Et ex prædictis infertur, quod si Episcopus non processit iux-
tà dispositionem Concilij sumendo summariam informatio-
nem, multò minus eiusdem dispositioni se conformauit; dum
24 monitorium trāsmisit contra Canonicum, † quod habet vim
libelli, & citationis, vt latè fuit firmatum in decisione, quæ re-
uidetur, quam DD. respectu huius secundæ partis confirma-
runt. Et quia Episcopus prohibetur procedere sine Adiunctis,
& nomine processus intelligitur monitorium, seu prima cita-
25 tio, † quæ etiam dicitur fundamentum ordinis iudiciarij, &
26 in † criminalibus omnino attētat ad comparendum, vt in de-
cisione, & conferunt adducta per Rotam *decisio. 483. num. 2.
par. 1. recent.*

Non obstat, quod monitorium non fuerit relaxatum ad ef-
fectum punitionis, sed ad effectum carcerationis contra latitan-
27 tem, quod obiectum † tollitur ex lectura ipsius monitorij; vbi
non solùm comminantur censuræ, & pœnæ pecuniariæ, sed
etiam processus ad vlteriora, *prout Iustitia ratio exegerit, An-
gelus de Maleficijs in verbo super quibus omnibus num. 2. & se-
28 quentibus,* quod Episcopus † facere non potuit absque Adiun-
ctis. Et cessare videtur omnis difficultas, quia huiusmodi mo-
nitorium tantùm abest, vt dici possit ordinatum ad carceratio-
29 nem, quin potius ad concitandum † delinquentem ad fugam,
vt latius in prima decisione, dum fuerunt examinati tot testes,
& gesta tot alia ex quibus fiebat notus omnibus processus con-
tra Canonicum & ideo cum non concurrat ista qualitas suspi-
cionis fugæ, quæ fundat iurisdictionem, immò ea excludatur,
30 † cessat quoque iurisdictio permissa à Concilio soli Episcopo;
vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur.

Et ita, cum ex supradictis pateat Episcopum non processisse
ad summariam informationem, sed formasse processum, in
cuius formatione idem Concilium disponit Episcopum solum
31 procedere non posse, sed illum † formare debere cum Adiun-
ctis, Doctorum vtraque parte informante resoluerunt: Epi-
scopum Maioriceñ. in proposito casu, non potuisse procedere
sine Adiunctis, & per cōsequens non obstare gesta vsq; adhuc
per Episcopū sine iurisdictione, & forma Conc. nō seruata, &c.

Vide

Vide infra hanc Decisionem prout in Indice posito in fine Decisionem.

Habes pariter hanc Decisionem infra prout in dicto indice.

R. P. D. D V N O Z E T T O.

Brixinen. Parochialium.

Die Lunæ 15. Ianuarij 1635.

A R G V M E N T V M.

In Parochialibus secularibus vnitis alicui Dignitati, vel Monasterio, quando deputari debent Vicarij perpetui seculares, & non Regulares, & quando è contra.

S V M M A R I V M.

1 *Pacta, & conditiones contentæ in concordia facta in limine vnionum Parochialium, veniunt seruandæ.*
2 *in Parochialibus secularibus vnitis alicui Dignitati, aut Monasterio deputari debent Vicarij perpetui seculares.*
3 *in Parochialibus secularibus vnitis alicui Monasterio, &c. cura animarum per Vicarios perpetuos ab Ordinario deputandos exerceri debet. & num. 4.*
5 *Beneplacitum Apostolicum interuenire debet in concordia rerum Ecclesiæ.*
6 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione rerum Ecclesiæ, stante obseruantia præsumitur spatio 30. annorum.*
7 *Monasterium aut alia Dignitas potest de iure communi deputare Vicarium amouibilem in Ecclesia curata sibi vnita.*
8 *Sed hoc intellige, quando cura principaliter, & in capite residet penes ipsum Monasterium pleno iure, etiam quoad institutionem authorizabilem.*
9 *Confirmatio facta sub conditione, si conditio non verificetur, confirmatio subsistit.*
10 *Status nouus, & nō antiquus in beneficialibus est attendendus.*

D E C I S I O V.

POstquam sub die 12. Iunij anni præteriti * fuit resolutum in hac causa Abbati Monasterij Montis S. Georgij Brixinen̄ diœcesis non esse dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione deputandi Rectores regulares in Ecclesijs Parochialibus, de quibus agitur, suscepta fuit disputatio super bono iure. Quapropter proposui hodie dubium, An d. Abbati competeret Ius instituendi, & destituendi eosdem Rectores regulares in dd. Parochialibus, & per DD. fuit negatiuè responsum. Nam huic prætensioni Abbatis obstare visæ fuerunt litteræ concessionis, seu nouus titulus vnionis dd. Parochialium factæ de anno 1510. per Cardinalem S. Crucis, tunc in Germania Legatum à Latere, quorum vigore inita fuit concordia inter Christophorum tunc Episcopum Brixinen̄, & Abbatem, & Conuentum d. Monasterij, in qua fuit inter alia expressè conuentum, quod ad prædictas Parochiales vnitas, Abbas eiusque successores tenerentur præsentare coram ipso Episcopo, Sacerdotes seculares, qui ab eodem præuio examine approbarentur, & institutionem pro cura Animarum reciperent; Quæ quidem Concordia fuit postmodum inter easdem partes accepta,
1 vt in instrumento dato *in summ. D. Episcopi num. 1.* Vnde † pacta, & conditiones in ea contenta, vti in limine d. vnionis appositæ veniunt seruandæ *Gloss. in cap. de Monachis, verb. de prouentibus, vers. si habent Ecclesiam, de præb.* Maximè quia
2 est iuri communi conformis, secundùm quòd in † Parochialibus secularibus vnitis alicui Dignitati, vel Monasterio deputari debent Vicarij perpetui seculares, *cap. extirpandæ, §. qui vero, de preb. cap. cum & plantare § in Ecclesijs de priuil. cap. 1. §. 1. & ibi Gloss. de verb. signif. cap. vnic. de Capell. Monach. in 6. Clem. vnic. de offic. Vic. Rebuff. in prax. benef. tit. de vicar. perpet. num. 1. Hoied. de incompat. benef. par. 1. cap. 15. num. 2. Gonz. ad reg. 8. Gloss. 5. § 3. num. 10. Rot. decis. 2. num. 2. de excess. Prælat. in non.* Idem q. disponit Concilium Tridentinum
3 *sess. 7. cap. 7. de reformat.* Vbi cauetur † quod in huiusmodi Parochialibus vnitis cura Animarum per Vicarios perpetuos ab Ordinario deputandos, exerceri debet, nisi aliter ipsi Ordinario pro bono Ecclesiarum regimine expedire videbitur. Et prædicta adeo vera sunt, quòd etiamsi in litteris vnionis fuerit expressum, quòd Ecclesia vnita possit deseruiri per Vicarios amouibiles, nihilominus si dd. litteræ fuerint concessæ ante
4 Concilium Tridentinum, † debet deputari Vicarius perpetuus, secus verò si post Concilium. *Garz. de benef. par. 11. cap. 2. num. 5. & sequentibus. Flores de Mena. var. quæst. lib. 1. qu. 10. num. 36. & sequentibus.*
5 Non obstat, quòd non probetur interuenisse † Beneplacitum Apostolicum, sine quo d. concordia subsistere non valet,
6 quia illud satis præsumitur interuenisse † ex obseruantia subsequuta per 30. immò 60. annos *Gabr. cons. 80. num. 18. lib. 2. Garz. de benef. par. vlt. cap. 2. num. 178. Seraphin. decis. 1042. num. 3. Rot. decis. 459. num. 4. part. 1. recent.*
7 Nec releuat quod etiam de iure communi Monasterium, † aut alia Dignitas possit deputare Vicarium amouibilem in Ecclesia curata sibi vnita, *Gloss. in Clem. 1. verb. haberent de rescript. & in Clem. 1. § eod. verb. de mensa. de suppl. negl. Prælat. & in Clem. 1. §. quidem etiam, verb. ad mensam. de excess. Prælat. Felin. in cap. cum accessissent, num. 2. de constit. Hoied. de incompat. benef. par. 1. cap. 15. num. 8. Coras. de benef. par. 1. cap. 8. n. 4. Garz. d. par. 11. cap. 2. num. 4.* Quia prædicta iura, & similia pro
8 cedunt, quando cura † principaliter, & in capite residet penes ipsum Monasterium pleno iure, etiam quoad institutionem authorizabilem *Gloss. in d. Clem. 1. verbo prouentibus de præben. Abb. ibid. num. 5. Rot. d. decis. 2. de excess. Prælat. in nou.*

Non obstant antiquæ concessiones dictũ Parochialium ab Ordinarijs Brixinen̄ diuerso tempore factæ. Quia in illis non legitur concessa huiusmodi facultas instituendi, & destituendi Rectores præsertim Regulares, sed ius dumtaxat præsentandi, & possessionis dd. Ecclesiarum, per quam concessionem prædictum ius instituendi, & destituendi non acquiritur ex supra deductis.

Minus releuant litteræ Pij II. emanatæ 1459. per quas prætenditur confirmari omnes alias antiquas Concessiones. Quia vltra quod dd. Concessiones non tribuunt prætensum ius instituendi, & destituendi Rectores regulares, vt mox dictum fuit, Doctorum aduertetunt dictas litteras non continere puram, & simplicem confirmationem dictarum concessionum, sed solum simplex mandatum de confirmando, vt constat ex earum lectura ibi. *Nos itaque discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si, & postquam vocatis, qui fuerint vocandi, tibi de litteris, & concessionibus prædictis legitimè constiterit, illas authoritate nostra approbes, & de nouo confirmes, &c.* Et propterea dicta confirmatio resoluitur in conditione, qua-
9 tenus constet de dictis concessionibus, qua † quidem conditione non probata, confirmatio nō subsistit, iuxta *decis. Cassad. 2. num. 2. de confirm. Rot. decis. 229. num. 11. par. 2. recent.* Et quatenus etiam de dd. concessionibus doceretur, attamen non releuarent, nec essent attendendæ ex quo per d. concordiam
10 fuerunt sublatæ, & inductus nouus status, † qui venit attendendus, non autem antiquus, *Put. decis. 403. num. 2. lib. 1. Surd. cons. 336. num. 11. lib. 1.*

Nec dicatur dict. concordiam non habuisse effectum, quia illius effectuatio visa fuit sufficienter probari ex pluribus, & successiuis præsentationibus Rectorum sæcularium iuxta formam dictæ Concordiæ postmodum subsequutis, necnon ex petitionibus per Abbatem dicti Monasterij coram Vicario Brixinen̄ exhibitis, in quibus idem Abbas enixè rogat dictum Vicarium, quatenus pro illa vice dumtaxat, si non ad plures, ad vnum saltem, vel duos annos quemdam regularem ad curam vnius ex dictis Ecclesijs admitteret, ac demum ex obligatione facta pro parte eiusdem Abbatis de præsentando Sacerdotes sæculares iuxta formam dictæ concordiæ *summ. Episcopi numero 3. 4. & 5.* Quæ omnia satis demonstrant prædictam concordiam suum habuisse effectum.

Et ita vtraque, &c.

Vide infra in Additione hanc decisionem prout in Indice posito in eius fine.

R.P.D.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Dismembrationis.

Die Lunæ 15. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

In Beneficij Curati dismembratione quidnam requiratur, vt validè fiat. Cura animarum si ab aliqua Ecclesia dismembratur est necessarium consensus Patronorum, & Parochianorum.

SVMMARIVM.

1 *in Beneficij dismembratione copulatiuè requiritur solemnitas, & iusta causa, cum ea dicatur alienatio.*

2 *in Beneficij dismembratione, requiruntur omnes solemnitates, quæ requiruntur in alienationibus rerum Ecclesiæ.*

3 *in Alienatione rerum Ecclesiæ solemnitas, & iusta causa requiruntur, nec vnus sine alio sufficit.*

4 *Cura animarum si sit dismembranda ab aliqua Ecclesia Parochiali, vocandi sunt omnes Patroni, & Parochiani pro eorum consensu alias non substinetur.*

5 *in Beneficij dismembratione, quando dicatur concurrere defectus causæ, & solemnitatum.*

DECISIO VI.

CVm iam Rota coram me 22. Iunij 1633. *firmauerit dismembrationem curæ Animarum ab Ecclesia S. Gregorij Terræ Dughioli illiusque vnionem, & applicationem Ecclesiæ S. Michaelis de Mezzolaria esse nullam, & inualidam cum omnibus inde secutis, sed esse locum decreto facto in visitatione de anno 1630. vt in loco apto, & ab aquarum inundationibus tutò construeretur Ecclesia. Hodie reproposita causa super ijsdem DD. cum ex pluribus in facto deductis iustificetur istam Ecclesiam non minari ruinam, nec esse aquis suppositam, sed esse capacem pro cura animarum, & Sacramentorum administratione, respectu dicti decreti tantùm recesserunt à decisis approbando in reliquis d. resolutionem.

Quia ex deductis in dicta decisione semper subsistit non interuenisse solemnitatem, & iustam causam ad validitatem dis-
1 membrationis † copulatiuè requisita, ex allegatis in dicta decisione, cum ea dicatur alienatio *Acch l dec. vnica de reb. Ec-*
2 *clesi. non alien.* & in ea requirantur omnes solemnitates, † quæ requiruntur in alienatione rerum Ecclesiæ. *Franch. in cap. 1. col. 1. de reb. Eccl. non alien. lib. 6. Rebuff. in compend. alien. rer. Eccles. num. 68. Rot. dec. 1. de reb. Eccles. non alien. in nou.* Et
3 consequenter copulatiuè solemnitas, & iusta † causa requiruntur, nec vnum sine alio sufficit, *cap. 1. de reb. Eccles. non alienand. in 6. Clem. 1. eod. tit. Doct. in can. sine exceptione 12. quæst. 2. Dec. cons. 142. num. 4. Couar. qui alios citat. var. resol. lib. 2. c. 17. num. 2.* vbi testatur de communi, & sæpius per Rotam fuit ita resolutum.

Hic autem vtrumque deficit, nam de solemnitate non constat, cum vt fuit firmatum in alia decisione, cum qua transierunt DD. dismembratio fuerit facta non adhibito consensu
4 omnium interesse habentium, non † enim fuit requisitus, & adhibitus omnium Patronorum consensus, nec omnium Parochianorum, quorum intererat, quo casu non valet, tàm ex Iure communi, quàm *ex Conc. Trident sess. 7. cap. 6. & sess. 24. cap. 15. de reform. Petr. de Perus. in tract. de vnion. cap. 5. num. 1. cum reliquis per Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 202. & sequentibus. Caput. decis. 350. par. 3. Rot. decis. 133. num. 4. par. 2. diuers.* Præterea neque probatur interuenisse consensum duorum Canonicorū ad formam præscriptam in facultatibus concessis Archiepiscopo Bononiensi, qui in similibus tenebatur procedere cum consilio duorum Canonicorum seniorum Capituli Bononiensis.

Nec causæ allegatæ sufficiunt ad sustinendum dismembrationem, quia expressè constat, tàm ex noua visitatione facta à moderno Vicario Eminentiss. D. Cardinalis Columnæ Archiepiscopi, quàm ex attestatione plurium testium, ac planta loci, Ecclesiam S. Gregorij non minari ruinam, neque subiectam existere aquarum inundationi, & esse capacem pro exercendâ Animarum cura, & administrandis Sacramentis, quibus attentis tantò magis apparet causas enumeratas in ipsa dismembratione non subsistere, nec esse locum executioni decreti anni
5 1630. & per consequens † in huiusmodi dismembratione tàm defectum causæ, quàm solemnitatis concurrere.

Et ita fuit resolutum in contumaciam partis, quæ sæpiùs citata non curauit informare.

* *Est decisio 223. in precedenti parte, & in eadem parte adsunt aliæ Decisiones in ista eadem causa vt sub die 14. Iunij 1634. & sub die 10. Nouemb. eiusdem anni, & sub die 11. Decembris pariter 1634. coram R. P. D. eodem Ghisilerio sunt Decisiones 291. 203. & 315. Et infra in hac parte habes alteram decisionem sub die 4. Iulij 1635.*

R. P. D. CARRILLO.

Aretina Cappellaniæ.

Die Lunæ 19. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Citatio ad dicendum contta Commissionem infra annum, potest quandocumquè produci. Acta diuersa à causa non sunt transportanda. Sententia lata à Iudice allegato suspecto, quando sit nulla. Subrogato gratiosè in beneficio quibus probatis detur immissio.

SVMMARIVM.

1 *Principalis citatus personaliter, si per se, vel per eius procuratorem, non compareat, meritò proceditur per contradictas.*

2 *Citatio prima emanata vigore Commissionis, de iure potest, quandocumq; reproduci intra annum.*

3 *Actorum transportatio non est necessaria, stante diuersitate causæ. & hoc tàm secundum ius commune, quàm secundum Concil. Trid.*

4 *Sententia lata post recusationem Iudicis, suspecti est nulla.*

5 *Iudex, si fuerit allegatus suspectus non sufficit dicta allegatio, nisi etiam fuerit appellatum ab vlteriori processu, prout requiritur.*

6 *in Iudicis iurisdictionem, si fuerit consensum per plures actus, non potest allegari suspectus, sine expressione causæ superuenientis post illos actus.*

7 *Sententia, non potest dici precipitanter lata, si lis durauerit per mensem, & plus.*

8 *Subrogatio in beneficio debetur, si concurrant illa tria requisita, nempè Clericatus, Lis, & obitus in possessione.*

9 *Subrogatio in beneficio, si lis non est super titulo beneficij, nullatenus conceditur.*

10 *Beneficium, vt dicatur litigiosum ad effectum subrogationis, sufficit, si duo sint præsentati ad idem beneficium, & vterque instat coram Ordinario super institutione obtinenda, & latæ fuerunt sententiæ desuper.*

11 *Lis, si fuerit contestata per plures, & prosecuta, si postea aliqua acta fuerint facta ad instantiam vnius tantum partis, suffragantur, etiam alteri collitiganti.*

DECISIO VII.

DOmini responderunt sententiam Rotalem R. P. D. mei Pirouani confirmandam esse, in qua pronunciatum fuit sententias latas contra Grazinium esse infirmandas, & mandatum de immittendo in possessionem Cappellaniæ, de qua agitur dandum esse eidem Grazinio vigore subrogationis in forma dignum commissæ Vicario Aretino, & obtentæ in iuribus, & possessione Comitis Rotelli colligantis, qui decesserat pendente lite in Rota, non obstantibus nullitatibus, & iniustitia contra dictam sententiam Rotalem oppositis.

Fundamentum fuit, quia prædicta sententia est valida, & iusta. De validitate constat ex commissione Rotali, & ex citatione cum inhibitione contra Franciscum Rotellum personaliter

liter, † expeuta, vnde d. Rotello per se, aut per eius procuratorem non comparente meritò fuit processum per contradictas iuxta stylum de quo *Caputaq. dec. 262. par. 2. Vant. de nullit. ex defect. iurisd. deleg. num. 1. & 2.*

Nec obstant nullitates oppositæ contra validitatem. Non prima quod citatio emanata vigore commissionis Rotalis non fuerit intra annum reproducta in actis, quia tollitur ex facto cũ præsentata fuerit in partibus de mense Martij 1632. & & repro
2 ducta in actis de mense Ianuarij 1633. & † de iure potest intra annum quandocumque reproduci, nec dicitur circum ducta. *Vant. de null. ex defec. cit. num. 111. Vestr. in prax. lib. 4. num. 1. Rot. decis. 14 de dol. & contumel. in nou. & dec. 21. de appell. eod. tit.*

Non obstat secunda ex defectu transportationis actorum præcedentis causæ inter Comitem Rotellum, & Grazinium, quoniam sufficit integrè transportata esse acta facta super subrogatione in iuribus dicti Comitis nec erat necesse transportare acta præcedentia cum dicto Comite persona diuersa, & su-
3 per diuerso titulo agitata, quia † stante diuersitate causæ cessat obligatio transpontandi, tàm ex dispositione iuris communis, quam *Concil. Trident. Seraph. decis. 1305. Gregor. XV. dec. 55. per tot.*

Minus subsistit tertia nullitas deducta ex eo quod sententia Rotalis confirmet sententiam d. Decani Aretini, quæ dicitur
4 nulla ex duplici capite eo quia, † lata fuit post recusationem Iudicis, causa suspicionis, & quia lata fuit præcipitanter. Nam
5 allegatio suspicionis non releuat, † cum non fuerit appellatum ab vlteriori processu, prout de iure requiritur. *Ruin. cons. 61. num. 36. lib. 5. Curt. iun. cons. 175. num. 2. Lancellot. de attent. ca. 4. limit. 2. num. 71. Rot. dec. 563. num. 2. par. 1. diu. Gregor. decis.*
6 *466. num. 7. vbi add.* Imò cum fuerit † consensum in iurisdictionem dicti Decani per plures actus, non potuit allegari suspectus sine expressione causæ superuenientis post illos actus. *Natt. cons. 532. num. 9. Bero. cons. 16. num. 27. Grat. discep. 100. num. 31. & seq. Rot. diu. dec. 2. num. 2. par. 2. & coram Caualer. decis. 158. num. 2.* Nec adest vlla præcipitantia, cum lis duraue-
7 rit coram dicto Iudice per mensem cum dimidio, † & ad istũ effectum tempus attenditur à die deputationis, vt in specie tenet *Rot. decis. 743. num. 5. par. 2. recent.* vbi defenditur sententia lata intra 30. dies à die deputationis.

Iustitia verò sententiæ patet quia in subrogatione probata fue-
8 runt tria necessaria requisita, nempè Clericatus, † lis, & obitus in possessione, quibus concurrentibus, mandatum de immittendo concedendum est, & executioni mandandum, *cap. si quando. de rescr. Garz. de benef. 6. par. cap. 4. in princip. num. 4. & 16. cum sequentibus. Greg. dec. 32. & decis. 103. vbi add. Seraph. decis. 990. per tot.*

Præterea quia narrata in litteris subrogationis fuerunt verificata, nempe Cappellaniam esse beneficium simplex, & de iurepatronatus, & solitam obtineri per Clericos sæculares, & valorem beneficij non excedere 24. ducatos & idoneitatem Grazinij, vt latè constat ex decisione in hac causa facta coram D. meo Pirouano.

Neque obstat obiectum factum contra iustitiam dictæ sententiæ Rotalis, nempè quod lis quæ vertebatur contra Grazi-
9 nium, & Comitem non fuerit super titulo beneficij, † & ideo cessare vnum requisitum dictæ subrogationis, quia cum dicti Grazinius, & Comes essent ambo præsentati ad d. beneficium, & vterque instaret coram Ordinario super institutione obtinen-
10 da, & latæ fuerint desuper sententiæ sufficit, † vt dicatur beneficium litigiosum ad effectum obtinẽdi subrogationẽ *Sarn. in reg. de subrog. collit. q. 13. sub num. 1. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. §. 1. num. 82. & 83. Seraph. d. dec. 990. num. 3.*

Nec releuat, quod citatio vigore commissionis obtentæ pro Grazinio, & Monacis assertis patronis contra dictum Comitem, fuerit tantùm præsentata ad instantiam Monacorum, & non ad instantiam Grazinij, nam vltra quod ex attestatione Nuncij constat de contrario, tollitur difficultas, quia cum lis fuerit in partibus per Monacos, & Grazinium cœpta, & prosecu-
11 ta, † euenit vt acta postea facta ad instantiam vnius partis tantùm, suffragentur etiam alteri colliganti, vt latè probat *Crau. cons. 45. num. 2. Rot. decis. 579. num. 1. & 3. par. 1. diuer. & dec. 191. num. 1. in fin. par. 2. Put. decis. 459. lib. 2. in correct.*

Et ita decisum vtraque, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Perusina Fideicommissi de Cincijs.

Die Veneris 19. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum non censetur inductum in casu mortis, ex verbis consequutiuis post prohibitionem delicti &c. Item pariter, quando fideicommissum non censeatur inductum in casu mortis, ex prohibitione alienationis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario immissio denegari non potest, si doceat de fideicommisso, de identitate bonorum, & de possessione fideicommittentis.*
2 *Fideicommissum non censetur inductum in casu mortis ex verbis consequutiuis ad substitutionem.*
3 *Verba, vendere, & alienare, simul posita, faciunt, vt sicut vendere significat actum inter viuos, ita pariter alienare, de eodem actu intelligatur non autem de vltima voluntate.*
4 *Et hoc procedit, siue verbum vendere, sequatur siue præcedat verbum alienare.*
5 *Alienationis prohibitio, quando non stat principaliter, & de per se, sed continuatiuè ad præcedentem substitutionem, non potest ex ea resultare fideicommissum in casu mortis.*
6 *Quodque multò magis procedit, quando adest in casu mortis particulare fideicommissum præcedens.*
7 *Legatarius non potest vti beneficio vniuersalis hæredis.*
8 *Hæres institutus in re certa, & determinata, comprehenditur sub reciproca in defectum hæredum vniuersalium.*
9 *Fusar. quæst. 261. num. 7. cum alijs ab eo allegatis, in quo casu loquantur.*
11 *Dispositio corruit, conditione deficiente.*
12 *Alienationis prohibitio, quando fuit posita continuatiuè per viam qualificationis præcedentis substitutionis, debet intelligi retento eodem themate.*
13 *Fideicommissi casus, quando venit, cessat illius effectus.*
14 *de Iure tertij, quis dare non potest.*

DECISIO VIII.

CVm per tres decisiones * in hac causa emanatas duas coram bon. mem. Cardin. Virili, & alteram coram me fuerit firmatum D. Ludouico Cincio vocato ad fideicommissum q. Petri Hieronymi dandam esse immissionem in possessionẽ quarumdam Domorum, & Censuum per dictum fideicommittentem acquisitorum, reseruato tamen videre de reliquis bonis tunc in controuersiam deductis, super quibus sub die 19. Aprilis 1630. * DD. dixerunt ei etiã esse dandam immissionem, ea moti ratione, quia docebatur de fideicommisso de idẽ-
1 titate bonorum, de quibus agitur, & de possessione dicti Petri Hieronymi vsque ad eius obitum: Cumque hodie reassumpta causa & firmato per binas decisiones illi non obstare exceptionem compromissi initi ad componendam litem inter ipsum, & DD. de Columbis hæredes ex testamento q. Olimpiæ sororis, & hæredis grauatæ dicti Petri Hieronymi, ijdem de Columbis institerint pro reuisione d. decisionis, & super eisdem audientiam obtinuerint; iterum proposui causam super ijsdem, & DD. steterunt in decisis ex rationibus, & fundamentis in decisione deductis.

Non obstant prætensa fideicommissa, q. Francisci patris, & Herculis patrui Olimpiæ, super quibus Columbi, alias magnam vim faciebant.

Nam quoad fideicommissum Francisci patris, aut prætenditur illud deduci ex verbis adiectis post prohibitionem delicti, ibi (& hoc fecit ad hoc, vt bona sua conseruentur &c.) & subsistere visa fuit responsio decisionis, videlicet; ex illis verbis tan-
2 quam consequutiuis ad substitutionem in casu † delicti induci non posse fideicommissum in casu mortis, vt vltra allegatã in decisione tenent *Odd. de fideicom. quæst. 11. num. 175. Rota decis.*

decis.30. num.20. & 21. par.1. recent. & fuit decisum in Bononien. de Barzellinis 12. Decemb.1633. & 22. Martij 1634. coram R.P.D. meo Ghisilerio.

Aut verò ex prohibitione alienationis ex verbis, ibi (casu, quo dicti Instituti, & Substituti venderent, vel alienarent, voluit bona vendita, vel alienata deuenire ad alios institutos, vel substitutos, vt supra) & nullum ex inde resultat fideicommissum ad fauorem d. Olimpiæ sub prætextu, quod Petrus Hieronymus hæres alienauerit in extraneum illum instituendo hæredem, ex quo verbum alienare subiectum legitur verbo vendere, & sic prohibitio non compræhendit alienationem per viam institu-
3 tionis, † & substitutionis testamentariam, sed solùm per actus inter viuos *ad text. in l. pater filium 36. §. fundum ff. leg.3. Ruin. cons. 126. num.15. in fin. & sequentibus, lib.2. Odd. de fideicom. d. quæst. 11. num. 116. & quæst. 18. num. 132. Gratian. discept. 594. num.7. & fuit dictum in Romana fideicommissi de Milesus 15. Nouemb. 1624. coram R.P.D. meo Pirouano.*
4 Quod procedit siue verbum (vendere) sequatur † siue prout hic, præcedat verbum alienare, *Alex. cons.155. num.1. & sequ. lib.2. Curt. iun. cons.45. num.22. vers. ergo illa verba, Soccin. cons.13. sub num.8. & 9. lib.3. Ruin. cons.7. num.10. ad fin. vers. nec obstat, & cons.116. num.15. in fin. & 16. lib.2. Riminal. iun. cons.632. num.50. & 51. & cons.673. num.27. & sequentibus lib. 6. Gratian. discept. 594. num.7. Rota decis.49. num.2. par.1.*
5 *recent.* Cumq; ista † prohibitio non stet principaliter, & de per se, sed continuatiuè ad præcedentem substitutionem, non potest ex ea resultare fideicommissum in casu mortis, *Rot. decis. 568. num.9. par.1. & decis. 473. sub num.2. par.4. diuers. cum alijs in d. Bononien. de Barzellinis*, cum præsertim in casu mor-
6 tis adsit particulare † fideicommissum præcedens, eaque sit personalis facta institutis, & substitutis, *Seraph. dec.482. num.2. Rot. decis.316. num.6. par.1. diu.*

Et quatenus etiam censeretur prohibita alienatio per viam institutionis, & substitutionis, adhuc tamen non esset comprehensa d. Olimpia, ex quo testator vocauit alios hæredes institutos, & substitutos, quorum appellatione cum veniant solùm hæredes, & substituti vniuersales, non fuit in hac vocatione ipsa Olimpia compræhensa tanquam hæres in re certa, & in determinata quantitate instituta pro illius dotatione cum ampla
7 prohibitione nihil amplius petendi, ideoque † vti legataria non potest frui beneficio vniuersalis hæredis, *Bart. in l. fin. n.2. ff. ad Trebell. Ruin. consil.158. num.9. & cons.90. num.11. lib.2. Menoch. cons.125. num.1. & sequentibus, lib.6. Honded. cons. 63. num.15. lib.2. Curt. iun. cons.14. num.2. Gabr. cons.132. num. 42. ad med. vers. Nam id procedit, & sequentibus, lib.1. & firmauit Rota in Perusina fideicommissi de Baptistis 15. Decembris 1628. coram R.P.D. meo Pirouano, & in eadem causa 17. Martij 1631. coram me.*
8 Nec dicatur compræhendi † sub reciproca in defectum hæredum vniuersalium, vt per *Bald.* & alios, quos refert, & sequitur *Fusar. quæst.261. num.7.* Quia ratio, qua dd. auctores mo-
9 uentur, non applicatur casui nostro, † quòd scilicet ratio recti sermonis non admittat institutionem ad masculos, Nam in præsenti casu, post institutionem hæredum vniuersalium cum substitutione, decedente Carolo, ad fauorem Petri Hieronymi, & Filiorum fuit subiecta prohibitio alienationis ibi (& quod bona in casu alienationis deuenirent ad alios hæredes institutos, & substitutos, vt supra) & sic verba restringuntur necessariò ad Pettum Hieronymum, & filios, nec Olimpiæ conuenire
10 possunt tanquam supra non substituta, † & pluralitas potest in filijs Petri Hieronymi verificari, vt in his ferè terminis tenent *Cuman. cons.15. num.1. vers. Cæterum, Tob. Non. consil.40. nu. 10. & sequentibus, Menoch. cons.198. sub num.27. Intrigl. de subst. cent.2. q.68. num.15.*

Minus visum fuit obstare fideicommissum Herculis patrui d. Olimpiæ, quia licet testator institutis hæredibus vniuersalibus Francisco, & Ludouico fratribus, alteri eorum sine prole decedente substituerit superuiuentem, & præmortui filios, tamen Olimpia nihil potest exinde prætendere ex fideicommisso in casu mortis, postquàm per obitum Ludouici fideicommissum
11 † expirauit per superuiuentiam Francisci alterius cohæredis instituti, cuius filij dici non possunt vocati, quia vocantur filij præmortui, non filij superuiuentis, *Decian. resp.1. numer.191. vers. Item vocauit, & 192. lib.1. Greg. XV. dec.207. num.1.*

Non obstat prohibitio alienationis in casu contrauentionis deducta, ex illis verbis ibi (quod dd. eius hæredes, & filij, ac descendentes ipsorum in infinitum non possint vendere, neque alienare, vocando in casu contrauentionis Hospitale Misericordiæ; Nam ista prohibitio non potest suffragari Olimpiæ, & causam ab ea habentibus; Tum quia non sumus in casu alienationis, vt fuit supra firmatum; tum etiam quia prohibitio
12 fuit posita † continuatiuè per viam qualificationis præcedentis substitutionis, & sic debet intelligi retento eius themate, *Dec. cons.191. sub num.2. vers. non obstat, & cons.384. num.6. vers. non obstant, Gabr. cons.138. num.25. & 26. lib.2. Rota dec. 473. num.3. par.4. diuers.* & sic cum non venerit casus præce-
13 dentis substitutionis † cessat illius effectus, *Dec. & Rot. in locis prox. cit.* Tum demum quia vocatio ex d. testamento esset ad
14 fauorem tertij, scilicet Hospitalis, † de cuius iure nec Olimpia, neque ab ea causam habentes dare possunt, *Alexand. in l. fin. num.23. post med. vers. & isto casu, Codic. de edict. Diu. Adr. toll. Rota in Romana fideicommissi 9. Iunij 1617. coram Remboldo.*

Et ita vna tantum parte Informante, & altera licèt sæpius citata informare recusante fuit resolutum.

☞ * *Idest sub diebus Veneris 8. Iunij 1628. & Veneris 9. Iunij 1629. & Vener. 19. Aprilis 1630. Prima est decisio 184. par.5. recent. reliquas duas vide infra prout in Indice posito in fine Decisionum.*

☞ * *Est decisio 368. supra eadem par.5. recent.*

R. P. D. MERLINO.

Anconitana Prædij.

Die Mercurij 24. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Donatio, quando dicatur inter viuos, non obstante, quòd in instrumento donationis sit facta mentio mortis, latè, & doctè declaratur in hac magistrali decisione.

Donatio, vt dicatur, facta causa mortis, quidnam sit necessarium exponitur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio causa mortis caducatur, si donatarius præcedat donanti.*
2 *Donatio talis est censenda, qualem verba demonstrant. Et sic est donatio inter viuos, dum dicitur inter viuos, licet sit facta mentio mortis, num. 2.*
3 *in Donatione inter viuos, si adsunt verba post mortem, dicuntur adiecta causa demonstrationis, non per modum causæ finalis.*
4 *Donans, si in instrumento pluries appellauit donationem inter viuos irreuocabilem ex hoc, enixa eius voluntas ostenditur faciendi donationem inter viuos, non obstante, si aliquando fuerit facta mentio mortis, amplia num.5.*
6 *Voluntatis quæstio non est admittenda, quando verba sunt clara, & præcisa.*
7 *Donatio inter viuos transmittitur ad hæredes, etiam præmoriente Donatario.*
8 *Donantis mentem benè arguitur fuisse faciendi donationem inter viuos, si adsit stipulatio pro hæredibus, & successoribus.*
9 *Donationi inter viuos conuenit promissio, perpetuam, ratam, & firmam habendi donationem, & contra nunquam veniendi. Et operatur, vt talis sit censenda non obstante, quod sit facta mentio mortis, num.9.*
10 *Donationi causa mortis repugnat si sit conuentum, vt numquã possit reuocari, sed omnino sit irreuocabilis. Item si fuerit renunciatum dispositioni l. si vnquam, Cod. de reuoc. donat. num. 10.*
11 *Donatio causa mortis est reuocabilis. Donatio inter viuos est irreuocabilis, num.11.*
12 *Donatio causa mortis transfunditur in donationem inter viuos si adsint pacta, quæ conueniant donationi inter viuos.*
13 *Donatio inter viuos transformatur in donationem causa mortis, si adsunt pacta reuocatoria donationis.*

14 Do-

14 Donatio quæ inter viuos à donante pluries fuit pronunciata, vti talis est permanenda, si adsunt pacta ei conuenientia, nu. 30.

15 in Donationibus inter viuos sufficiunt duo testes in Contractibus omnibus sufficiunt duo testes, num. 15.

16 in Donationibus causa mortis exiguntur quinque testes.

17 Donans præsumitur voluisse donare inter viuos, & non causa mortis si in donatione non quinque sed duos testes adhibuit.

18 Mulier donando, quando adhibuit solemnitates, statutarias, & alias, quæ in donationibus causa mortis non requiruntur, præsumitur donare inter viuos, & num. 19.

20 Donans, si donet causa mortis in eius potestate est reuocare, & disponere prout vult.

21 Clausulæ, constituti, & ad haben. declarant donationem factã fuisse inter viuos, non autem causa mortis, alias inepta essent.

22 in Donatione, si sint positæ clausulæ, purè, merè, liberè, & omni meliori modo, operantur, vt d. donatio si sit causa mortis transeat in donationem inter viuos.

23 Iuramentum habet virtutem faciendi actum irreuocabilem.

24 Donatio deducitur esse causa mortis, si substantia donationis conferatur post mortem donantis. declara num. 25.

26 in Donatione inter viuos, quare apponatur pactum, quod donatio valeat post mortem donantis.

27 in Donationis instrumento, dicitur, quod res donata, titulo donationis inter viuos donatur, semper verba subsequentia, quibus de morte fit mentio censentur apposita pro dilatione temporis effectuationis.

28 Ita vt mentio mortis sit designatio temporis, à quo rei donatæ fruitio incipiat effectum sortiri.

29 Donatio, vt dicatur causa mortis non sufficit fieri mortis mentionem, sed opus est, vt donator declaret verbis ipsis se donare ob suspicionem, & cogitationem mortis.

31 Donatio dicitur personalis, si verba donationis sunt directa in donatarium, & expressa causa beneuolentiæ donantis, quæ soli donatario conueniunt.

32 Donatio personalis cum donatore extinguitur.

33 Donatio inter viuos reijcit arctam interpretationem personalitatis, & operatur transmissionem ad hæredes.

34 Donatio inter viuos est realis.

35 Verba non possunt dici restricta ad vnam tantum personam, si fuerunt considerati etiam eius hæredes, & successores.

36 in Donationibus, si sit facta mentio hæredum, intelligenda est secundum subiectam materiam, idest si donatio locum habuerit in persona donatarij debeat ex eius persona transire ad hæredes, non autem, vt ab ipsis hæredibus incipiat.

37 Donatio quando est indubitatum, quod est causa mortis, tunc ex stipulatione pro hæredibus non inducitur transmissio.

38 Bald. in cons. 108. & cons. 391. lib. 3. declaratur. & nu. 40. 41.

39 Donatio, tunc non transmittitur ad hæredes, quando est facta cum conditione expressa in persona donatarij, donec ille superstes sit, & ad illum solum præcisè restricta.

40 in Donatione causa mortis, si sit facta mentio hæredum, vel donationem transfundit inter viuos, vel importat ius transmittendi ad hæredes.

41 Donatio, quando clarum est, quod est inter viuos & adsunt pacta, & conditiones pro ea, de ea amplius non est dubitandum.

42 Supplementum legitimæ, quando petitur, non competit retentio, sed solum actio personalis.

43 Filius sibi præiudicat in legitima, si acceptet legatum vsusfructus sibi à patre loco legitimæ relicti.

44 Mulier in mandato de acceptando legatum, an debeat seruare solemnitates statutorum.

45 Obliuio præsumitur stante lapsu longi temporis.

DECISIO IX.

Censuerunt Domini subsistere decisionem in hac causa, sub die 19. Iunij preteriti coram me * emanatam in qua resolutum fuit Prædium Poluerigij deberi Crescijs in eo per Benuenutum hæredibus institutis, non autem Stracchis habentibus causam à Fiordalisa relicta vsufructuaria eiusdem Prædij, & iam defuncta, neque obiecta, quibus per informantes pro Stracchis impugnabatur decisio, releuare, visum fuit.

Primò enim non obstat, quod ius Benuenuti Testatoris super hoc prædio, in quo Crescij fuerunt instituti hæredes caducatum fuerit eo, quia Fiordalisa prius donauerat illud Benue-
1 nuto titulo donationis causa † mortis, quæ resoluta fuit dum Benuenutus Donatarius præmortuus fuit Donanti *l. si filiusfamil. l. si mortis, l. fin. ff. de donat. caus. mort. DD. in l. non omnis, ff. si cert. pet.*

Quoniam immo ex verbis instrumenti, necnon ex pactis, & clausulis in eo positis, donationem censendam esse inter viuos dixerunt Domini.

Verba quidem suadere id videntur ibi, *Dedit, Donauit, & titulo Donationis irreuocabilis inter viuos valituræ tamen post*
2 *eius mortem concessit, &c.* vnde talis censeatur † donatio, qualem verba demonstrant, & sic donatio inter viuos, dum dicitur donari inter viuos, etiam si facta fuerit mentio mortis, *leg. qui fundum, §. fundi, ff. de contr. emp. Alexand. cons. 14. num. 5. lib.*
3 *1. & cons. 78. num. 5. lib. 4.* vbi quod verba † post mortem dicuntur adiecta causa demonstrationis non per modum causæ finalis, & quod per verba, Inter viuos, tolluntur omnia iura in contrarium facientia, benè *Sigismund. Neapolit. cons. 15. num. 4. & sequent. inter cons. feud. diuers. Soccin. Sen cons. 53. num. 1. & sequent. per tot lib. 1.* qui consuluit in casu omnino simili casui præsentis controuersiæ, *Ruin. cons. 180. num. 8. & 16. lib. 1. Menoch. præs. 35. num. 1. & 2. lib. 3. Card. Mantic. de Coniect. vlt. vol. lib. 1. tit. 13. num. 11. Rota decis. 107. num. 5. par. 1. diuers.*

Præsertim quia pluries in Instrumento appellata est donatio ir-
4 reuocabilis inter viuos, quæ † geminatio magis enixam voluntatem ostendit faciendi donationem inter viuos ad *l. Balesta, ff. ad Trebell.* & in his terminis ponderat *Barbos. in l. quæ*
5 *dotis num. 96. ff. solut. matr.* dum maxime tali † mentio facta fuit in verbis dispositiuis ex quibus fortius arguitur qualitas donationis, quàm si facta fuisset in exequutiuis *iuxt. trad. per Alexand. d. cons. 14. num. 5. lib. 1. Soccin. Sen. d. cons. 53. num. 3.*
6 *lib. 1. Ruin. cons. 51. num. 3. & 13. lib. 1.* vnde non videtur † admittenda quæstio voluntatis dum verba sunt præcisa, & clara, *l. ille aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3. l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. obligat. l. pediculis, §. argento, ff. de aur. & arg. legat. &* ratiocinantur per alleg. DD.

Pacta etiam, & clausula Instrumenti inferunt donationem esse inter viuos.

Primum enim adest stipulatio *pro hæredibus, & successori-*
7 *bus*, quæ solum adaptatur ad donationem † inter viuos, quæ de sui natura transmittitur etiam præmoriente Donatario, *l. si quis argentum, § fin, C. de donat. Roland. cons. 77. num. 12. lib. 1.*
8 vnde bene arguitur mentem † Donantis fuisse non facere donationem causa mortis, sed inter viuos, vt in terminis scripserunt *Bald. in l. 2. num. 4. C. de iur. dot. Alexand. cons. 14. num. 3. lib. 1. & cons. 78. num. 4. lib. 4. Ruin. cons. 98. num. 16. lib. 1. Crau. cons. 214. num. 18. Rol. cons. 8. num. 19. lib. 1. Menoch. præsump. 35. num. 7. lib. 3. Card. Mant. de tacit. lib. 1. tit. 13. num. 13. Magon. dec. Flor. 64. num. 6. & 7. Surd. cons. 244. num. 22. Rot. Bonon. dec. 125. num. 3. Sanchez. cons. moral. lib. 4. cap. 1. dub. 13. nu. 8. vers. Tertius casus.*

Secundò, adest promissio *perpetuo ratam, & firmam haben-*
9 *di donationem, & contra nunquam veniendi, &c.* quæ pariter † conuenit donationi inter viuos, & operatur, vt talis omnino cẽseri debeat non obstante etiam, quod mortis mentio facta fuerit in Instrumento, *l. si alienam. § fi. l. vbi ita donat. ff. de donat. caus. mort. Alexan. cons. 14. n. 1. lib. 1. & cons. 78. n. 4. lib. 4. Ruin. cons. 123. n. 5. & cons. 180. n. 8. lib. 1. Natt. cons. 104. n. 6. Rol. cons. 8. nu. 26. lib. 1. & cons. 61. nu. 43. lib. 2. Card. Mant. de coniect. d. lib. 1. tit. 13. nu. 5. & sequent. Menoch. d. præsumpt. 35. n. 21. Ciriac. Nigr. controu. forens. c. 314. n. 12. Sanchez d. dub. 13. nu. 8. vers. Quintus casus*, fuitque renunciatum dispositioni, *l. si vnquam, C. de reuoc. donat.* & conuentum, vt donatio nunquam possit reuocari, sed omnino sit irreuocabilis, quæ conuentio re-
10 pugnat naturæ, & substantiæ † donationis causa mortis, quæ
11 sui natura est reuocabilis, & congruit donationi inter viuos † quæ est irreuocabilis, *l. possessionem l. fin. C. de reuocand. donat. l. mortis causa, l. Senatus, §. sed mortis, ff. de donat. caus. mort. cap. fi. eod. tit. de donat.* Indeque propter huiusmodi pacta donatio-
12 nem etiam causa mortis mutari, & transformari † in contractum donationis inter viuos, & e conuerso per pactum reuo-
13 cabilitatis donationem inter viuos transfundi † in donationem causa mortis tradunt *DD. in l. vbi ita donatur, & in leg. Seia §. vlt. ff. de donat. caus. mortis. Angel. cons. 179. num. 6. Cast. cons. 61. num. 1. lib. 2. Barbos. in l. quæ dotis num. 113. ff. solut. mat. Molin. de primog. Hispan. lib. 4. cap. 2. num. 40. & 52. Pancirol. consil. 59. & 92. Bellon. Iun. consil. 8. num. 28. & 29. Caldas. consil. 19. num. 26.* latè *Matienz. ad ll. Castellæ titul. 10. leg. 7. Glos.*

Gloss. 1. num. 10. & sequent. Fontanell. de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. Gloss. 2. 1. num. 56. Rot. Bonon. d. decis. 125. num. 2. Cabal. cons. 14. 138. num. 14. lib. 2. vnde multo magis donatio † quæ inter viuos à donante toties fuit pronunciata, vti talis permanebit ob huiusmodi pacta, & conditiones, vt per *Sigismund. Neapolit. d. cons. 5. n. 13. & sequent.*

Tertiò, idem colligitur ex numero duorum testium in hoc
15 contractu donationis adhibito, qui testes sufficiunt † in donationibus inter viuos, & in quibuscunque alijs contractibus, *l. vbi numerus, ff. de testib. c. in omni negocio ex eod. tit.* non du-
16 tem quinque † testes, qui exiguntur in donationibus causa mortis & in alijs vltimis voluntatibus, *l. fin. Cod. de donat. caus. mort. l. fin. C. de codicill. l. fin. C. de fideicom.* ex quo insurgere ef-
17 ficacem coniecturam voluntatis donantis, † quod voluerit donare inter viuos, quamuis de morte mentionem fecerit, arguunt, *Alex. in l. quæ dotis num. 13. Ias. num. 46. ff. solut. matr. Parisi. consil. 90. num. 4. lib. 3. Natt. consil. 113. num. 3. & 4. Menoch. d. præs. 55. num. 5. Magon. dec. Floren. 64. num. 15. Giouagn. cons. 83. n. 23. lib. 1. Sanchez. cons. moral. lib. 4. cap. 1. dub. 13. n. 8. vers. quartus casus. Ciriac. Nigr. contr. for. cap. 314. n. 14.*

Quartò in hac donatione adhibitæ fuerunt solemnitates sta-
18 tutariæ decretum Iudicis † proximiorum præsentia, insinuatio, & aliæ quæ in donationibus causa mortis non sunt necessariæ secundum *Bald. cons. 89. lib. 4. Tiraq. ad ll. connubial. Gloss. 5. num. 66. Peregr. cons. 76. num. 2. lib. 1. Menoch. cons. 261. num. 37. & fuit dictum in Spoletana Fideicommissi 10. Decembris 1610. coram Eminentissimo D. Card. Pamph.* vnde censetur
19 facta donatio inter viuos, cui solemnitates † illæ adaptantur ex notatis *per DD. in l. vbi ita donat. ff. de donat. caus. mort. cum alijs præalleg.*

Quintò, Donatrix sibi reseruauit scuta mille ad effectum testandi, necnon dotem suam, quæ reseruatio superuacanea omnino, & inutilis fuisset, si intellexisset donare causa mortis, cum
20 de omnibus bonis, etiam donatis disponere † potuisset, & totum foret, in eius potestate reuocare, vt considerant *Bald. cons. 107. num. 2. lib. 2. Alexand. cons. 14. num. 2. lib. 2. Soccin. sen. consil. 53. num. 3. & sequent. lib. 1. Magon. dec. Floren. 64. num. 17. Pancirol. cons. 59. num. 93. & 94. Mastrill. dec. 211. num. 25. Rot. Bonon. d. decis. 125. num. 6.*

Sextò, demum appositæ fuerunt clausula *Constituti*, & clau-
21 sula *ad haben. &c.* quæ † declarant donationem factam fuisse inter viuos, non autem causa mortis, alioquin essent ineptæ, vt arguit *Rol. cons. 61. num. 45. & 48. lib. 2. Menoch. d. præs. 55. num. 6. & 38. Surd. cons. 450. num. 26. Rota Bonon. d. decis. 125. num. 4. Ciriac. Nigr. controu. forens. cap. 314. num. 15.* necnon clausula *purè, merè, & liberè*, & clausula *omni meliori mo-*
22 *do*, quas operari, vt donatio causa mortis transeat † in donationem inter viuos voluerunt, *Ruin. cons. 52. num. 4. lib. 1. Roland. consil. 8. num. 24. lib. 2. Menoch. consil. 388. num. 31. Gratian. discep. forens. cap. 586. num. 2. & 3. Surd. cons. 450. num. 24. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. Gloss. 3. num. 29.* Prout etiā
23 iuramentum, cuius † virtus est facere actum irreuocabilem præsertim dum adiectum fuit disponenti habenti pactum de non reuocando, vt in casu præsenti *ad trad. per Surd. d. consil. 450. num. 25. late Matienz. ad ll. Castill. tit. 10. leg. 7. Gloss. 1. n. 21. & 22. Sanch. cons. mor. l. 4. c. 1. dub. 13. n. 8. vers. 6. casus.*

Non obstant verba illa *titulo donationis valitura tamen post*
24 *mortem ipsius Fiordalisæ Donantis*, ex quibus † cum videatur substantiam donationis conferri post mortem donantis, inde deducatur donationē esse causa mortis *iuxta trad. per Natt. cons. 626. n. 15. in fin. & 16. Gamma dec. 103. cum moralijs.*

Quoniam verius est verba prædicta non respicere,
25 aut suspendere substantiam † donationis, sed eius duntaxat executionem, & effectum differre, seu demonstrare illum collatum esse in tempus mortis donantis, itaut statim dicatur orta actio, & quæsitum ius donatario, suspensum autem exercitium, seu rei donatæ fruitio vsque ad donantis obitum, quasi quod
26 Fiordalisa donans † per talem pactum sibi consulerit, vt quandiu viueret ipsa non molestaretur à Donatario, vel eius hæredibus, sed liberè frueretur vsufructu rei donatæ prout huiusmodi verba præcisa *valitura post mortem*, interpretati sunt *Rolan. cons. 8. n. 26. vers. imo subdit lib. 1. Cels. Hugo cons. 53. n. 1.* & est
27 regulare, vt dum dicitur † in Instrumento prædium donari titulo donationis inter viuos, semper verba subsequentia quibus de morte fit mentio censentur apposita pro dilatione temporis
28 effectuationis, seu emolumenti donationis † itaut mentio mortis sit designatio temporis, à quo rei donatæ fruitio incipiat effectum sortiri, vt per *Franch. dec. 436. n. 6. Barbos. in leg. quæ dotis, n. 113. ff. solut. matrim. Caldas qui plures congerit de emphyteus. lib. 3. c. 2. n. 48. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 4. Gloss. 3. n. 6. bene Matienz. ad ll. Castill. tit. 10. lib. 7. Gloss. 1. n. 5. Sanchez. resp. moral. lib. 4. c. 1. dub. 13. n. 8. Hugo Bonel. in comment.*
29 *iur. ciuil. lib. 14. c. 33. §. est autem mortis causa*, vbi quod vt † donatio dicatur causa mortis, non sufficit fieri mortis mētionem, sed opus est, vt donator declaret verbis ipsis donationis, donare se ob suspicionem, & cogitationem mortis alioquin Donator magis donare videtur moriens, quam mortis causa, vt inquit *Vulpian. in l. Seia. §. fin. ff. de donat. caus. mort.* & notant etiā *Card. Mant. de coniect. lib. 1. tit. 13. num. 3. Ciriac. Nigr. contro forens. cap. 314. num. 9. & 10.* Quod eo magis recipiendum videtur in casu præsenti in quo præter verba contractum dona-
30 tionis inter viuos importantia, † concurrunt tot pacta, & præsumptiones eamdem Donantis mentem exprimentes.

31 Nec aduersatur donationem saltem dicendam esse † personalem, cum verba donationis sint directa in Benuenutum, & expressa causa beneuolentiæ donantis, quæ soli Benuenuto
32 conueniebat; Indeque † cum eius persona fuisse extinctam *iuxt. Franch. decis. 591. num. 1. Molfes. ad consuetud. Neapol. par. 3. quæst. 5. num. 8. in fin.*

Quoniam stipulatio pro hæredibus, & successoribus, natu-
33 raque contractus donationis inter † viuos reijciunt hanc personalitatis arctam interpretationem, & operantur transmissio-
34 nem ad hæredes, ac donationem † faciunt realem, ita consuluerunt *Ruin. cons. 98. num. 16. & cons. 123. num. 6. lib. 1. Rimi. iun. consil. 436. num. 3. Aldobrand. cons. 93. num. 8. lib. 1. & tradunt Grass. in §. donatio causa mortis, quæst. 1. num. 7. Cardin. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 1. tit. 13. num. 13. Bellon. Iun. cons. 8. num.*
35 *45.* verbaque non sunt restricta taxatiuè † ad Benuenutum, sed ad eius hæredes, & successores extensa, prout etiam causa beneuolentiæ.

Nec resistit *Bald. cons. 108. & cons. 391. lib. 3.* asserens men-
36 tionem hæredum † intelligendam esse secundùm subiectam materiam, idest, vt si donatio locum habuerit in persona Donatarij debeat ex eius persona transire ad hæredes, non autem,
37 vt ab ipsis hæredibus incipiat; Quia *Bald.* loquitur quando † indubitatum est donationem esse causa mortis, tunc enim ex stipulatione pro hæredibus non induci transmissionem, consuluit *Bald. d. cons. 108.* & ita cum eo trāseunt *Dec. consil. 470. num. 10. Alciat. in leg. non omnis, num. 9. ff. si cert. pet.* ibi, *ego cum verba clara sint Menoch. cons. 84. num. 16. Bellon. Iun. cons. 8. num. 49. & 50. appositè Matienz. ad ll. Castill. tit. 10. leg. 7. Gloss. 1. num. 7. Sanch. respons. moral. lib. 4. cap. 1. dub. 13.*
38 *num. 8. vers. tertius casus ad fin.* illiusque opinio procedere † potest, & est intelligenda, vel quando in donatione adest pactum expressum, vt donatio quandocunque reuocari possit, tunc enim ad euitandam contrarietatem potest habere locum huiusmodi interpretatio, vt res donata competat hæredibus, quatenus primo Donatario antea fuerit acquisita, ita declarauit *Ias. cons. 6. sub num. 1. col. 7. vers. non quoque obstat lib. 3. & sequitur Bellon. Iun. cons. 8. num. 51.* vel quando donatio est facta
39 cum conditione † expressa in persona donatarij, donec ille superstes sit, & ad illum solum precisè restricta *prout Bald. intellexit Alciat. consil. 3. num. 21. lib. 8. Peregr. de fideic. art. 51. n. 20. Vasq. de iur. emphit. q. 50. num. 44. ad fin. Molfes. cons. 41. nu. 6. Cancer. var. resol. lib. cap. 21. num. 106.* & benè dixit *Rota in Romana Donationis de Vrsinis 21. Aprilis 1614. coram bon. mem. Vbaldo quæ est decis. 142. num. 8. par. 4. recent.* Et de-
40 mum † contra *Bald.* vt etiam in casu donationis causa mortis mentio hæredum, vel donationem transfundat contractum in donationem inter viuos, vel importet ius transmittendi ad hæredes tradunt *DD. alleg. supra in 1. coniectura, & in princ. responsionis & Baldi* rationes, & sectatorum refellit, *Molin. de iustit. nuptiar. quæst. 25. num. 35. & 36.* sed hic cessat omnis diffi-
41 cultas, quia verba sunt † adeo aperta, quod donatio sit inter viuos, & tot pacta, & conditiones talem esse demonstrant, vt non applicetur *doctr. Bald.* & sectatorum in quorum casu hæc non concurrebant.

Secundò, Non obstat, quod admissio etiam donationem fuisse inter viuos tamen Fiordalisæ Donanti, & postea per Benuenutum relictæ vsufructuariæ istius prædij competere retentionem pro credito scutor. mille, necnon pro legitima in bonis eiusdem Benuenuti filij sibi debita. Quoniam ex ipso

ipso vsufructu prædij per sexennium retento intrare præsumptionem satisfactionis legitimæ responsum fuit, itaut pro supple
42 mento in omnem † casum non competat retentio, sed solùm
43 personalis actio ex deductis in alia decisione, vel Fiodarlisam, † dum acceptauit legatum vsusfructus sibi præiudicasse in pręten sione legitimæ iuxtà cautelam *Soccin.iun.cons.122.num.8.lib. 1.cum alijs in 1.dec. allegatis*, & de credito scut.mille fuisse satisfactam ex bonis mobilibus, & animalibus in hanc causam per eam expressè receptis, vt ex *summ.num.4.& 10.* nec non ex fructibus istius prædij per octo annos, perceptis post obitum Fiordalisæ ab eius hæredibus.

Neque intrat nullitas deducta contra acceptationem legati vsusfructus factam per Fiordalisam, eò quia fecerit mãdatum ad illud acceptañ sine solemnitatibus Statuti Anconæ lib.2.ca.
44 43. vnde per † acceptationem nullam non dicatur, sibi præiudicasse circa legitimam; Quoniam quicquid sit an in mandato ad acceptañ legatum requirantur solemnitates; Doctores enim allegati ab informanribus pro Stracchis loquuntur de mandato ad contraheñ, sat est quod vsumfructum de facto perceperit ad hoc, vt veniat imputandus, & pro supplemento denegetur retentio.

Tertiò, Non obstat apposita retentio per Fiordalisam ex credito dotis fuisse restitutam in prædio Posatoris constat ex publico Instrumento *summ.num.1.* Et quamuis de eodem prędio disposuerit Beneuenutus in testamento, id non tollit, quin verè de credito suæ dotis fuerit Fiordalisa satisfacta, dum prędium hodie per ipsam, seu eius hæredes retinetur seq. illud acceptasse, & retinere, velle pro dote declarauit, erroneaque est Beneuenuti dispositio, & excusabilis ex causa obliuionis, cum restitutio facta fuerit per 20. annos antea nempè de anno *1593.*
45 ex cuius † temporis lapsu præsumitur obliuio *ex trad.per Rot. dec.131.n.3.& dec.774.n.4.par 2.recent.*

Cæteris obiectis satisfactum fuisse in prima decisione visum fuit, & per informantes pro Crescijs cum quibus Domini transierunt.

Et ita vtraque parte informante, resolutum fuit standum esse in decisis.

☞ * *Vide infra in Additione hanc decisionem prout in Indice posito in fine Decisionum.*

R. P. D. VEROSPIO.

Vrbeuetana Successionis.

Die Mercurij 24. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur, qualiter filiatio probetur. In materia probationum, quale tempus dicatur antiquum. Instrumentum quando dicatur antiquum.

SVMMARIVM.

1 *Descendentia cuiuscunque gradus probari potest, vel per testes, vel per instrumenta.*
2 *Filiatio non probatur ex sola nominatione, si illa ad alium effectum emanauit.*
3 *Enunciatiuæ antiquæ fidem facere possunt ad probandam filiationem.*
4 *Tempus centum annorum ab omnibus reputatur antiquum, in materia probationis orientis publicis instrumentis.*
5 *Actus institutionis est valde conueniens & proportionabilis filijs, & iuncta nominatione plenè probat filiationem.*
6 *ad Filiationis plenam probationem faciendam coniungi possunt præsumptiones, & adminicula.*
7 *in Filiationis quasi possessione quis dicitur constitutus, ex nominatione in filium iuncta institutione in hæredem.*
8 *Filiationis quasi possessio satis probatur per testes deponentes de publica voce, & fama.*
9 *Filiationis titulus, & proprietas ex quibus probetur, & nu.13.*
10 *Instrumentum attingens metam nonaginta annorum videtur tempus antiquum, cum nõ multum distet à termino annorum centum, & vide num.11.& 12.*

DECISIO X.

☞ POstquam resolutum fuit in hac causa, * vt successio in bonis, & hæreditate Iosephi ab intestato defuncti pertinere deberet ad Flaminiam, siue ad Co. Petrum de Auuiamontijs, cui eadem Flaminia cesserat iura huius successionis, proposui dubium, An esset probata descendentia Flaminiæ ex Hectore Auuiamontio, ex quo etiam descendebat Ioseph, prout præsup positum fuerat inter partes in dubbio tunc proposito, in quo ex pluribus competitoribus, qui ad eam successionem aspirabant omnes asserebant sibi conuenire eam qualitatem, quæ requirebatur ex dispositione statuti Vrbeuetani, vt in patrimonio, siue bonis paternis defuncti succedere deberent post lineam descendentium, & agnatorum vsque ad tertium gradum, qui essent eidem defuncto proximiores ex latere patris. Et visum fuit DD. probari eam descendentiam tàm respectu Flaminię, quam respectu Iosephi, quia in singulis gradibus, quos vterque numerabat ab Hectore communi parente datæ fuerunt pro-
1 bationes distinctæ, vel per testes, vel per instrumenta publica, † ex quibus constabat de descendentia cuiuscunque gradus iuxtà theoricam positam *in cap. licèt ex quadam. de test. & quæ post Gloss. notant ibi DD. & in c. series eod.tit. Innoc. num. 1. in fin. Bald. num. 3. & in leg. 1. num. 18. Cod. de testam. Mascard. de probat. conclus. 512. num. 7.*

Et incipiendo a Iosepho, siue illius parẽtibus probatum fuit, quinque gradibus eum distare ab Hectore, ex quibus primum occupabat Franciscus, secundum alius Hector, tertium Attilius, a quo descendebat Franciscus, qui fuit pater Iosephi, quòd verò Franciscus esset filius Hectoris senioris probabatur ex tribus instrumentis, in quorum primo, & altero talem apparebat enunciatum fuisse ipsum Franciscum occasione emptionis, quàm idem fecerat vineæ, & partis terreni in Ciuitate Vrbeuetana, in tertio quod erat eiusdem Francisci testamentum, & apparebat ab eo conditum anno 1560. talem ipse se nominabat, quæ enunciatiuæ v sæ sunt satis esse ad hanc probationem,
2 quia licet † filiatio non probetur ex sola nominatione, si illa ad alium effectum emanauit *argument. text. in § fin. instit. de adopt.* & quæ notant ibi scribentes, *& in leg. non nudis. Cod. de probat. vbi Cyn. num. 2. Bartol. in l. 1 § quod Senatus ff. de lib.*
3 *agnosc. nu. 3.* tamen propter antiquitatem † earundem enunciatiuarum poterant illæ hanc fidem facere, *vt tradit Butr in c. cum dilectus, num. 30. de success. ab intest. Ias. cons. 34. num. 7. volum. 1. & fuit dictum in Papien. Iurispatronatus 18. Aprilis 1603. cora Reuerendiss. D. meo Decano inter impress. dec. 105. num. 6. & in Terrusina feudi 1. Martij 1632. coram R. P. D. Quespo*; erat enim prima in instrumento quod apparebat rogatum de anno *1529.* Secunda continebatur in instrumento condito de anno *1533.* & vtraque erat supra centum annos,
4 quod tempus ab omnibus antiquum reputatur † in hac materia probationis orientis ex publicis instrumentis, *vt fuit dictũ in adducta Papien. iurispatronatus coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & notant *Ias. in l. cum aliquis, num. 7. Alex. n. 5. C. de iur. delib. Aym. de antiq. temp. in pręf. num. 4. & 5.*

Secundus, & tertius gradus siue descendentia Hectoris iunioris, ex Francisco, & Attilij ex Hectore probabatur ex eodem Francisci Testamento, in quo vterque vti talis nominabatur; & ea quidem nominatio respectu Hectoris visa fuit ex se sufficere quia cum idem Hector fuisse etiam hæres institutus non poterat dici quod illa emanauerit ad alium effectum,
5 sed ille † actus institutionis tanquàm conueniens, & maximè proportionabilis filio iniuncta nominatione plenè dicebatur probare hanc filiationem, *vt tradiderunt Bald. in cap. ex transmissa. de restitut. spoliat. num. 14. Butr. in cap. transmissa num. 10. qui fil. sint legitim. Felyn. in cap. per tuas num. 17. de probat. Aret. num. 23. qui de communi attestat. Soccin. sen. consil. 89. num. 5. volum. 1. Surd. consil. 1. numer. 50. Rota in dicta decision. 105. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & decision. 472. num. 8. par. 1. recent.* Respectu verò Attilij recipiebat adminiculum ex enunciatiuis aliorum duorum instrumentorum, atque etiam ex depositione duorum testium, qui fuerunt examinati in hac causa coram A. C. & de hac filiatione eiusdem Attilij deponebant de publica voce, & fama,
6 & communi reputatione † ex quibus omnibus simul iunctis non potest negari quin resultaret plena probatio huius filiationis iuxta notata per *Gloss. in leg. 2. §. 1. in verb. legitimus. ff.*

de excus. tutor. quam singularem dicit *Bald. in rubr. de probat. num. 3. Surd. consil. 1. num. 59. Paris. cons. 10. num. 68. vol. 1. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. casu 89. num. 66.* Præsertim cum neque dici posset, vt ea enunciatiua in testamento Francisci emanauerit ad alium effectum, quia cum ipse Attilius fuisset honoratus titulo particularis legati vnius vineæ, quã Franciscus illi reliquit tanquàm suo nepoti ex Hectore fuit ex eodem legato constitutus in quasi possessione eius gradus consanguinitatis testatori, sicut Hector illius parens fuit constitu-
7 tus † in quasi possessione filiationis ex nominatione in filium iuncto titulo institutionis, vt docet *Bartol. in leg. non nudis, Cod. de probat. in nou & antiq. lect. Alexan. cons. 181. num. 8. vol. 7. Castren. cons. 151. num. 1. vol. 1. Mascard. de prob. concl. 790. num. 16.*

Quartus, & quintus gradus, in quo erant Franciscus filius Attilij, & Ioseph filius Francisci de cuius hæreditate agitur, probabantur ex eisdem testibus, qui optimam rationem scientiæ reddebant eorum depositionis respectu vtriusque huius gradus, quia præter attestationem de publica voce & fama, & cõmuni reputatione, quæ satis esse potuissent ad probandam qua
8 si † possessionem filiationis deponebant, quod cognouerunt vtrumque nempe Franciscum, & Iosephum, & præterea Attilium patrem Francisci, & Alphonsam, quæ fuit illius mater, & vxor eiusdem Attilij, & demum Lucretiam, quæ fuit mater
9 Iosephi & vxor Francisci, ex quibus dicebatur probata † proprietas, & titulus eiusdem filiationis, secundùm notata per *Doctor. in l. filium definimus, ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. & in leg. non epistolis, Cod. de probat. Bart. ibi num. 2. in antiqu. lect. Salicet. in leg. non nudis, Cod. eod. tit. num. 5. Alexand. cons. 51. lib. 1. Ruin. cons. 52. num. 4. volum. 5. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. cas. 89. num. 19.*

Descendentia Flaminiæ ab Hectore probabatur ex pluribus alijs instrumentis; nam cum illius pater fuisset Thomas, qui fuit eiusdem Hectoris filius, descendentia Thomę ex Hectore probabatur ex enunciatiuis quinque instrumentorum, ex quibus
10 vnum attingebat metam nonaginta † annorum, quod tempus poterat etiam videri antiquum, cum non multum distaret ab eo termino annorum centum, vt in terminis huius probationis deductæ ex publicis instrumentis sæpiùs tenuit Rota, & coram *Put. decis. 204. lib. 1.* in qua tale existimatum fuit tempus 99. annorum, *& in decis. 149. lib. 2.* in qua agebatur de tempore annorum octoginta nouem, & in alijs pluribus relatis *in Burgi S. Sepulchri Donnini iurispatronatus 20. Iunij & 9. Decemb. 1622. coram R. P. D. meo Merlino, & in Romana fideicommissi de Castanis 25. Februa. 1633. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Alia verò licèt essent recentiora, nec excederent spatium annorum septuaginta tamen poterant hanc fidem fa-
11 cere, † tum propter adminicula, quæ recipiebant ex alijs in-
12 strumentis, tum propter difficultatem † probationis ex latè deductis per *Aym. de antiqu. temp. par. 1. num. 5. Dec. in cap. 1. num. 47. de appell.* quem ibi sequutus fuit *Aym. & fuit resolutum in Maceraten. hæreditatis 28. Maij 1608. coram Iusto, & 13. Febr. 1609. coram bon. mem. Manzanedo, & in decis. 695. num. 2. par. 2. recent.*

Vnum ex his quinque instrumentis quod adducebatur ad probandum, vt Thomas fuerit filius Hectoris probat etiam, quod Flaminia esset filia Thomæ, quia non solùm in eo talis nominabatur idem Thomas, sed ipsa Flaminia simul cum duobus alijs suis sororibus sę asserebant illius filias, & in eodem instrumento vti tales, & eiusdem Thomæ hæredes dederunt propterea licentiam Hectori Iuniori, & Herculi filijs Francisci Aurimõtij, vt possent capere possessionem aliquorum bonorum Thomæ sui patris: ex quo actu eò magis visæ fuerunt illæ declarari filiæ eiusdem, quia non potuissent eum actum facere cessante titulo hæreditario. Et datum præterea fuit testamentum in quo cum eadem Flaminia, & aliæ eius sorores institutæ fuerint ab eodem Thoma hæredes, vtrumque iustificabatur, &
13 illarum † filiatio, & titulus hæreditarius, vt supra deductum fuit ex *Bald. in cap. ex transmissa de rest. spoliat.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum.

☞ * *Idest sub die Lunæ 24. Maij 1632. coram eodem R. P. D. Verospio est decisio 349. in præcedenti parte.*

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen. Simulationis.

Die Mercurij 29. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Pœnæ appositæ in contractibus matrimonialibus, penitus sunt irritæ, nec violans fidem ad aliquid tenetur. Simulatio, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*
2 *ad Simulationem probandam, requiritur causa simulationis.*
3 *in Matrimonialibus contractibus pœna apposita est prorsus irrita, nec violans fidem tenetur in vtroque foro eam soluere.*
4 *Simulationis causa, vt in aliquo contractu insit, non requiritur, vt vera probetur, sed quod à partibus fuerit opinata, & possit tollere dubitationem.*
5 *Simulationis causa, sufficit de ea verisimiliter apparere etiam si aliter non iustificetur.*
6 *Donans, vel vendens, si remaneat in possessione rei donatæ, vel venditæ, ex hac retentione arguitur simulatio.*
7 *Simulatio arguitur stante precedenti tractatu.*
8 *Testes de auditu, negari non potest, quin deseruiant pro adminiculo.*
9 *Depositio viri Religiosi, admodum grauis, plurimum attendenda est.*
10 *Solutionem, si quis fecisset summæ considerabilis, in actu solutionis adhibuisset testes, & vide num. 11.*
12 *Simulatio argui potest ex publica voce, & fama.*
13 *Testes singulares etiam admittuntur ad probandam simulationem.*
14 *Testes probant simulationem, si reddant verisimilem causam, & alias circumstantias facti dictæ simulationis.*
15 *Simulandi causa non probatur, si aliquid gestum est inter personas non prohibitas, id fieri.*
16 *Simulationis causa facilius præsumitur, quando contractus reperitur celebratus inter personas à iure prohibitas.*
17 *Simulatio præsumi etiam potest in contractibus celebratis inter personas non prohibitas.*
18 *Simulatione probata, omnes clausulæ in scriptura posita, sunt inefficaces, ac etiam ipse simulatę.*
19 *Iuramentum in contractu simulato non obligat, cum absit consensus.*
20 *Contractus simulatus dicitur pictus.*
21 *Iuramenta sequuntur naturam contractus.*

DECISIO XI.

PEr Apocam propria manu subscriptam Ægidius promisit quod Dionysius filius infra biennium ducet Martam in vxorem, & viceuersa in eadem apoca promisit Marta, se daturam in dotem Dionysio omnia sua bona, & ad illius computum Ægidius fassus fuit, habuisse, & recepisse realiter, & cum effectu scuta duo millia auri, cum obligatione illa restituendi in omnem repetitionis euentum, & etiam casu, quo dictum matrimonium infra biennium suum non sortiretur effectum, nisi hoc proueniret culpa ipsius Martæ, quo solo casu ad nihilum teneri voluit.

Lapso biennio, & matrimonio non sequuto, petijt Marta sibi restitui dicta scuta 2000. & non obstante, quòd Ægidius allegaret numerationem dictæ quantitatis fuisse in apoca simulatè appositam, obtinuit Marta mandatum exequutiuum in vim
1 obligationis † quæ habet executionem paratam, & sic summam scutorum 2000. consecuta est, cum autem ab eo iudicio Ægidius appellasset, obtinuit disputari dubium, an constet de simulatione numerationis, & DD. affirmatiuè responderunt, quia pręter plures coniecturas, quæ in casu isto concurrunt, ad-
2 est † etiam causa, prout ad simulationem probandam requiritur *Bartol. in leg. post contractum num. 3. ff. de donat. & consil. 65. incipit, Petrus. Nicolè in principio, & num. 3. lib. 1. Farinac. in crimin. quæst. 162. num. 97. Rota decis. 69. par. 2. diuers.*

diuers.& decis.413.num.1.par.1.recent.& fuit dictum in Romana donationis 24. Februarij 1620.coram bo. mem. Cardin. Sacrato, & alias passim.

1 Et quidem causa visa est satis apertè probari ex Testibus, deponentibus, quòd cum Ægidius retrahere vellet Martam à secundis nuptijs, ne filij primi viri remanerent prorsus inopes, promisit ei dare Dionysium in virum, sed tamen infra biennium, sperans intra dictum tempus Martam secundi matrimonij desiderium intuitu filiorum dimissuram, sed quia ipsa dubitabat matrimonium cum Dionysio effectum non habiturum, cogitauit de appositione pœnæ, sed admonita à Iurisperitis pœnam appositam in contractibus matrimonialibus esse prorsus

3 irritam, † nec violans fidem teneri in vtroque foro, eam soluere ad *tex.in cap.Gemma de sponsal.l. Titia ff.de verb.oblig. l. final.Cod.de sponsal.Sanch.de Matr.lib.1.disp.30.num.2.& 3. Gutier.de sponsal.c.17.num.18.in fin.& num.19.& sequentibus. Gregor. Lopez l.39.verb.quares tit.11.partit.5.* ideo Marta, ne pœna effugeretur casu, quo matrimonium non sortiretur effectum, reportauit ab Ægidio confessionem de recepto in dictis

4 scutis duobus millibus, quæ † quidem sufficiens fuit causa simulandi, cum in hac materia non requiratur, quod vera probetur, sed quod à partibus fuerit opinata, & possit tollere dubitationem, *l.is, qui putat.ff.de acqu.hered. Aym.cons.88. num. 15. Rota in Romana residui pretij appaltus 25.Iunij 1584.coram bon.mem.Orislen.& in Ciuitatis Castelli bonorum 8.Feb.*

5 *1602.coram bo mem.Card. Lancellotto*, & sufficit † de ea verisimiliter apparere *Seraph.decis.660.num. 3. & fuit dictum in Romana locorum montium 27. Ianuarij 1626.coram R.P. D. Pirouano* etiam si aliter non iustificetur *Honded.cons.46.num. 28.lib.1.Rot.dec.140.num.4.post 2.volum.cons.Farin.idem Farin.de fals.& simul.q 162.num.138.*

Quò verò ad coniecturas, pro illis visa sunt cōcurrere quam plura, & quidem vrgentia, &c.

Primò tenor ipsius apocæ, in qua si matrimonium non haberet effectum culpa Martæ, Ægidius non tenebatur restituere quantitatem receptam, ergò respectu Martę conuentio erat omninò pœnalis; & tamen non est credendum, quod respectu Martæ adsit pœna, non autem respectu Ægidij, vel Dionysij si esset verum, quòd Ægidius in casu non adimplementi solùm teneretur restituere, quod sibi fuerat solutum, non autem aliquid de proprio, ex qua inæqualitate contractus resultat clara præsumptio simulationis.

Secundò concurrit, quòd Marta dedit in dotem primo Viro omnia, quæ habebat, & hæc etiam omnia semper cum effectu retinuit, & hodie retinet, ex qua retentione arguitur simulatio,

6 vt de † eo, qui donauit, vel vendidit, & remansit in possessione rei donatæ, vel venditæ. *Bart.in l.sicut §. superuacuum num. 15.ff.quibus mod.pign.vel hipot.Bald.cons.70.num.3.& sequent. lib.1. Dec.cons.587.num.8.vers.2.efficax,& cons. 659.num. 8. vers.3. præsump'io, Paris.cons.82. num.49.lib.3.Corn. cons.203. col.2.vers.voluit,lib.3.Caputaq.dec.143.num.6.par. 1.*

Tertiò adest præcedens tractatus Martæ cum Iurisperitis faciendi contractum cum expressione numerationis secutæ ad effectum, vt quantitas expressa restitui deberet casu, quo ma-

7 trimonium culpa Ægidij seu Dionysij non sequeretur, † vnde stante hoc tractatu, apoca postea facta præsumitur simulata, *Bald.in l.multum interest.nu.2.vers.& conclude.C. si quis alteri vel sibi, & fuit dictum in Romana dotis 10. Ianuarij 1630. coram bon.mem. Card.Sacrato*, & de extensione dictæ apocæ à iurisperito deponit *in summario Aegidij 4.& 6.* testis qui quam-

8 uis sint de † auditu, negari non potest quin deseruiant pro adminiculo; Accedente præsertim depositione Rectoris Societate IESV in Ciuitate Auenionem, asserentis se ante confectionem dictæ apocæ intellexisse ab Ægidio intentionem, quam habebat, ac illi consilium dedisse, ne apocam vllo pacto subscriberet, imò cum ipse post subscriptionem, Martam hortatus fuisset ad restituendam Ægidio apocam, ne videretur illam retinere velle intuitu lucri dictarum pecuniarum, dum iam certum erat, quòd matrimonium nullo modo perfici debebat, Martam respondisse, se nunquam apocam restituturam, nec moueri intuitu pecuniarum Ægidij, cum illas pauperibus ero-

9 gare vellet, quæ † depositio Viri Religiosi admodum grauis; visa est plurimum attendenda, vt in depositione confessarij infortioribus terminis dixit *Rota apud Mantic.decis.325.à num. 1.& sequentibus.*

10 Quartò concurrit, quod in actu solutionis, † nulli fuerunt adhibiti testes, cum tamen ageretur de summa considerabili soluta à muliere, & dum Marta curauit, vt postea Ægidius coram testibus recognosceret subscriptionem à se factam, vtique si

11 numeratio vera † fuisset, multò magis curasset, quòd testes actui tam substantiali interessent.

Quintò concurrit nimis illa properata solutio scutorū 2000. per bienium scilicet ante matrimonium, cum tamen tota dos, Martæ non ascenderet ad scuta 2000. vt probant testes *summ. numero 4.*

Denique concurrit publica vox, & fama per totam Ciuitatem Auenionen, quod numeratio dictorum scutorum 2000.

12 erat simulata, & apposita in contractu † ex causa, de qua supra, quæ vox arguit etiam simulationem, *Innocent.in cap.cum in diœcesi,de vsur. Bart.cons.126.lib.1. Mascard. de probat. conclus.446.num. 14.*

Et saltem ex his omnibus simul vnitis, visum est non posse

13 dubitari de simulatione, † quæ admittit testes singulares *Castrens. cons.169.num.4.lib. 2. Roland.cons.50.lib.4. Petra de fidei.quæst. 12.num.732. Farinacc.de simul. & fals.quæst. 162.*

14 *num.125.* ac etiam alias † circumstantias facti reddentes rem verisimilem arbitrio Iudicis *Honded.cons.46. numero 3. lib.1. Castill.decis.89.num.17.& sequent.*

Non obstat, quòd non probetur causa simulandi, ex quo

15 apoca non fuit facta inter † personas à iure reprobatas, videlicet inter patrem & filium, maritum, & vxorem, Prælatum Ecclesiæ, & eius propinquos, aut ratione venditionis loco pignoris, vel similium prout recenset *Abb.cons.97.num. 25.*

Quia licèt verùm sit, quod causa simulationis facilius præsu-

16 matur, quando contractus † reperitur celebratus inter personas à iure reprobatas, non tamen ex hoc sequitur, quod in contractibus celebratis inter alias personas à iure non repro-

17 batas, † non possit præsumi causa simulandi, prout ex supradictis assignatur in præsenti casu.

Nec releuat, quod ista apoca, de qua agitur fuerit munita clausulis adeo pregnantibus, vt ex illis excludatur quælibet si-

18 mulatio, stante præsertim iuramento, Quia probata † simulatione, omnes clausulæ in apoca positę sunt inefficaces, ac etiam ipse simulatæ *Soccin.sen.cons.66.num. 14. vers. in quibus iuribus,lib.1.Paris. Consil.55.num.23.lib.1.* nec iuramentum obli-

19 gat, † quia stante simulatione abest consensus, & præstitus, est nullius momenti *Roman.consil.44.num.4. versicul. 2.ratio Soccin.sen.cons.6.num.22.lib.1. Gratian. discept. forens.255. num. 28. & fuit resolutum in Romana fructuum dotis de Vellis 23 Februarij 1598.coram bon.mem.Orano.* Nam contractus

20 † simulatus dicitur pictus *l. ab Anastasio C.mand. vbi Bald. in 4.notab.* & caret omni spiritu *Paris.cons. 54.num. 26.& sequentibus lib.1.Soccin.cons.65.num.14.lib.1.& cons.264. num. 4. lib.2.Ias.cons.170.num.3.lib.2.* ob quam rationem, siue iuramentum fuerit assertorium, siue promissorium, non attenditur, quia cum vtrumque accedat ad contractum, cuius nulla est sub-

21 stantia, iuramenta † prædicta sequentia eandem naturam, consensu carent, & non sunt obligatoria, *Ruin.cons.130.nu. 4. lib.1.& cons.167.num.23.li.2.Gabr.de donat.concl.3.n.8. & 9. Mantic.de tacit.lib.21.tit.8.num.54.& sequent. vbi de veriori.*

Verùm cum inter Doctores dubitetur, an debeatur pœna quando promittens iniustè à promissione recedit, ideo mandauerunt DD. particulariter videri, an pœna in promissione scripta debeatur.

Et ita parte vtraque informante, fuit resolutum &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Florentina Decimarum.

Die Lunæ 29. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Ecclesiæ Rector petere potest, vt Ecclesia, in sua antiqua possessione manuteneatur. Sententiæ, decreta, probationes, & omnia alia acta iudiciaria facta contra Rectorem Ecclesiæ, probant etiam contra successores. Et aliqua circa continuationem possessionis. In confessione propria quid de iure canonico potissimùm attendatur.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum retinendæ, nominatim competit turbato in posses-
sione, & iure percipiendi decimas.*
2 *Rector Ecclesiæ bene potest petere, vt eadem Ecclesia in anti-
qua sua possessione conseruetur.*
3 *Sententia lata contra Rectorem Ecclesiæ afficere etiam solet
contra successorem.*
4 *Probationes, & alia acta iudiciaria facta contra antecesso-
rem, probant pariter contra successorem, & num. 7.*
5 *in Manutentionis iudicio solent adhiberi leuiores probationes.*
6 *à Decreto, si non appelletur transit in rem iudicatam.*
8 *Decretum latum contra Rectorem Ecclesiæ afficit etiam suc-
cessores cum eorum ius non sit distinctum, a iure d. Rectoris,
cuius sunt successores.*
9 *Possessio, semel probata, præsumitur continuata vsque ad tem-
pus motæ litis, nisi probetur interrupta.*
10 *in Possessionis continuationis materia non valet illatio à præte-
rito tempore ad præsens, vltra terminum 10. annorum.*
11 *Possessionis ciuilis continuatio non datur post 10. annos, sed re-
quiritur possessio actualis.*
12 *pro Iudicato habetur, qui aliquid fatetur.*
13 *Confessiones coniungi possunt ad constituendam plenam pro-
bationem.*
14 *in Confessione propria, de Iure Canonico, non inspicitur, nisi
mens proferentis, & non attenditur vtrùm confessio sit iudi-
cialis, aut extra iudicium prolata.*
15 *Et hanc opinionem semper secuta est Rota.*
16 *Ecclesiæ matrici, vsque ab initio censentur reseruatæ decimæ
prediales.*

DECISIO XII.

CVm in dubio, quod hodie proposui Carolus Perottus Re-
ctor Ecclesiæ Sancti Petri in Bossolo peteret mandatum
de manutenendo in iure exigendi certam portionem decima-
rum, quæ quartesium nuncupatur, & dicebatur solita fuisse sol-
ui à Rectoribus aliarum Ecclesiarum eidem Ecclesiæ Sancti
Petri tanquàm matrici. Visum fuit DD. probari eam posses-
sionem Ecclesiæ, propterea responderunt ad fauorem Recto-
ris eiusdem Ecclesiæ, quod concedendum erat illi mandatum,
quod petebat pro confirmatione, & defensione suæ possessio-
1 nis, vt erat natura huius † interdicti retinendæ possessionis,
quod idem intentauerat, & quod nominatim competere tur-
bato in hac possessione, & iure percipiendi Decimas tradit
*Rebuff. de decim. quæst. 9. num. 3. Monet. eod. tractat. cap. 8.
q. 2. num. 30. & notant DD. in cap. dudum de decim. Hostiens.
num. 4. & 7. in fin. Anchar. num. 10. Abb. num. 13. post glos. in
verb. decimas, & in ver. prohibemus.*
Et ex pluribus visa fuit probari ea possessio, cum Rector nõ
se restrinxerit ad vnum solum genus probationis, & probatio-
nes ab eo datæ adhuc effectum omnes concluderent hanc pos-
2 sessionem Ecclesiæ, cuius nomine benè † poterat ipse Rector
petere, vt eadem Ecclesia in antiqua possessione conseruare-
tur, vt voluit *Innoc. in d. cap. dudum de decim. Abb. in cap. olim
12. num. 1. de restit. spol. & in cap. cum super num. 21. de caus.
poss. & propr.* & fuit resolutum *in Colimbrien. Præstimoniorum
18. Decembris 1631. coram R. P. D. meo Dunozetto, & 17. Iu-
nij 1633. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
Et primò visa fuit eadem possessio probari ex depositione
septem Testium qui vsq; ab anno 1503. ad instantiam Recto-
ris, qui tunc viuebat examinati citatis Parochis aliarum Eccle-
siarum deponebant de hoc solito soluendi Ecclesiæ nomine d.
decimæ ex omnibus prædijs, in quibus essent duo Bobum capi-
pita ad eorum prædiorum culturam, certam portionem Deci-
marum nempe medietatem vnius stadij frumenti, mannas de-
cem lini pro quolibet prædio, quam portionem asserebant ij-
dem Testes solitam fuisse Ecclesiam recipere de manu Recto-
rum Ecclesiarum filialium, eæ autem probationes licet factæ
contra Rectores, qui tunc aderant, visę sunt afficere etiam Re-
ctores, qui nunc sunt propter præiudicium, quod ex ijsdem pro-
bationibus principaliter illatum fuit Ecclesiæ, cuius præiudicij
3 causa, & iuris Ecclesiæ sententia † lata contra Rectorem affi-
cere solet etiam successorem, & ad ipsius sententiæ exemplum
hoc idem receptum est in probationibus, & alijs actis iudicij, vt
de primo est *text. in c. cum inter. de sent. & re iud. notant. Abb.
in cons. 62. num. 2. in fin. lib. 1. Oldrad. cons. 94. num. 17. & 18.
Aym. in cons. 10. num. 8.* & fuit dictum *in Miranden. Vnionis*
4 *27. Iunij 1629. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & super †
probationibus, & alijs actis iudiciarijs regulam firmat *Innoc.
in c. causam 13. de testibus, Abb. in c. quamuis num. 40. de sent.
& re iud. Bart. in l. sæpè num. 12. ff. eod. tit. & in l. si mater, §. vlt.
ff. de except. rei iud. Alex. cons. 61. num. 9. & 135. num. 7. lib. 2.*
Probabatur secundò ea possessio ex antiquo libro, & Codi-
ce Ecclesiæ, in quo adnotatæ erant solutiones harum Decima-
rum, qui liber non solum poterat hanc fidem facere, eo quod
5 ageretur in iudicio † manutentionis, in quo solent adhiberi le-
uiores probationes *ex not. per Bart. in l. admonendi num. 54. ff.
de iur. iur. & in l. 1. num. 10. Cod. quorum bonorum, & in termi-
nis libri Ecclesiæ, Dec. in c. cum causam nu. 16. de prob. Aym.
cons. 158. num. 11. Menoch. consil. 402. nu. 44. Bursat. cons. 350.
num. 106. Aym. de antiq. temp. part. 1. §. quid in libro officialis,
num. 9.* sed etiam quia fides eiusdem libri approbata fuerat ex
decreto Vicarij, qui citatis Rectoribus Ecclesiarum subiecta-
rum declarauit dandam esse plenam fidem eidem libro. Cum
6 enim ab eodem decreto † non fuisset appellatum ex parte Re-
ctorum firmata fuit res iudicata respectu probationis, & fidei
eiusdem libri, quæ non solùm nocet Rectoribus contra quos
7 datum fuit idem decretum, † sed etiam eorum successoribus
8 ex eadem ratione, quia scilicet eorum ius non fit diuersum † à
iure Rectorum, quorum sunt successores cum semper agatur
de præiudicando Ecclesiæ, vt benè declarat, *Aym. in adduct.
cons. 10. num. 8.* Et quamuis tàm hic liber, quàm testes adducti
non viderentur concludere, vt Ecclesia fuerit in hac possessio-
ne de tempore litis, cum testes examinati fuissent iam inde ab
anno 1503. quod tempus, etiam respiciebat liber cum ad fir-
mandam illius fidem eam suam possessionem probauerit Re-
ctor, qui tunc temporis præerat Curæ huius Ecclesiæ, quia ta-
9 men apparebat eadem possessio nunquam interrupta † præsu-
mi debebat continuata vsque ad tempus, quo dicitur fuisse mo-
ta hæc lis, iuxta præsumptionem, *Gloss. in l. siue possidetis*, &
quæ notant ibi scribentes, *Cod. de probat. Menoch. de præsump.
lib. 6. præsumpt. 64. nu. 1. Alciat. reg. 2. præsumptionum præsumpt.
21. nu. 1.* neque poterat ad hoc replicari, quod præsumptio eius
legis non posset habere locum hoc casu, quo ea possessio Ec-
clesiæ erat supra centum annos, quia licet verum sit, quod in
10 hac materia continuationis possessionis non † valeat illatio à
præterito tempore ad præsens vltra terminum decem annorũ,
11 cum post id tempus non † detur continuatio ciuilis possessio-
nis, sed requiratur possessio actualis vt aduertit *Additio ad Glos.
in d. l. siue possidetis, C. de probat. sequendo Salyc. super ead. leg.
num. 7. Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 38. de caus. pos-
sess. & propr.* & respondendo contrarijs argumentis *Alciati,
& Didaci & Couar. tenet Menoch. de præsumpt. præsumpt. 66.
num. 7. lib. 6.* Tamen neque deerant signa, & probationes hu-
ius possessionis etiam respectu temporis præsentis, cum data
fuerit confessio vnius Rectoris, qui agnoscendo ius Ecclesiæ
Matricis renunciauit liti contra eam motæ, & reuocauit man-
datum, quod ipse dederat ad eandem litem, quæ confessio licet
non posset habere eandem vim sicut confessio iudicialis, dùm
non fuit facta coram Iudice, sed solum in actis Notarij causæ,
12 quod non satis erat ad hunc effectum, quod Rector, † qui eam
confessionem fecit haberi deberet pro iudicato, prout consti-
tutum est *in l. 1. C. de confess.* & declarat *Bald. post Glos. in l. in-
terrogatam, & l. iubemus, C. de liberal. caus. Bald. in l. cum sci-
mus sub nu. 6. Cod. de Agric. & censit. lib. 11. Marant. de ord.
iud. par. 9. tit. de confess. num. 30.* quia tamen aderant confessio-
nes extraiudiciales aliorum Rectorum, qui peculiari apoca de-
clararunt se nomine Ecclesiæ S. Petri, & loco portionis deci-
mæ eidem Ecclesiæ debitæ exegisse dimidiam partem vnius
stadij frumenti ab omnibus Parochianis, qui in prædijs intra fi-
nes suæ Parochiæ retinebant vnum par bobum, & quartam
partem eiusdem stadij ab ijs, qui vnum tantum bouem habe-
13 bant, poterant eædem † confessiones coniungi ad constituẽdã
plenam probationem iuxta *reg. text. in l. cum scimus, C. de agric.
& censit. lib. 11.* ex qua hoc idem notat *Bart. ibi in princip. Ias.
in l. Iurisgentium, §. sed cum nulla sub num. 16. ff. de pact. Felin.
in cap. si cautio, num. 39. de fid. instrum.* Præsertim de æquitate
14 Canonica, quia cum ex † ea non inspiciatur nisi mens profe-
rentis non attenditur vtrùm confessio sit iudicialis, aut extra iu-
dicium prolata, vt notant Canonistæ communiter *in d. cap. si
cautio*

emitio de fid. instrum. & ibi Felin. num. 27. Butr. num. 7. Card. in fin. in vltima oppositione. Gabr. de confess. conclus. 1. num. 46. &
15 fuit opinio † semper recepta in hoc Tribunali, vt testatur *Put. decis. 12. num. 2. lib. 2. & decis. 57. num. 11. eod. libro, & fuit dictum in Romana redditionis rationis tutelæ 34. Maij 1633. & 16. Iunij 1634. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Et cum his omnibus concurrere videbatur assistentia iuris, quam habebat Ecclesia S. Petri ratione sui tituli; & tanquam matrix, quia cum ageretur de Decimis prędialibus, censeban-
16 tur reseruatæ eidem Ecclesiæ † vsque ab initio suæ fundationis in signum dicti tituli ad notata per *Glos. in cap. statuimus in verbo Baptismale 16. quæst. 1. & in cap. cum contingat de decim. Rebuff. de decim. quæst. 6. num. 12.* & fuit resolutum *in Mediolanen. Decimarum de Varisio 12. Ianuarij 1618. coram R. P. D. meo Pirouano & in Nouarien. Decimarum 1. Decembris anni proximè pręteriti coram me.*

Et ita vna tantùm, &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Meleuitana Status.

Die Lunæ 29. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Fratres Cappellani, & Seruientes armorum de limitibus Religionis Hierosolymitanæ, an sint in quasi possessione pręsentandi suffragia in Linguis, & Capitulis Prouincialibus, in probationibus nobilitatis, & receptione Militum.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda est ei, qui probat suam possessionem de tempore motæ litis.*
2 *ad Manutentionem obtinēdam sufficiunt leuiores probationes.*
3 *Priuatio pręsupponit habitum.*
4 *Statut. Relig. Hierosolymit. cap. 27. & ordinat. 17. tit. de consil. quid disponant.*
5 *Dictio, omnis, est vniuersalis.*
6 *Fratrum alicuius Religionis appellatione, comprehenduntur omnes qui Professionem in d. Religione emiserunt.*
7 *Actus, qui dederunt causam liti, non attenduntur.*
8 *Manutentio lite pendente possessori non est deneganda.*

DECISIO XIII.

FVit pro fratribus Cappellanis, & Seruientibus armorum de limitibus Religionis Hierosolymitanæ informantibus resolutum, dandam illis esse manutentionem in possessione, seu quasi præstandi suffragia in linguis, & Capitulis Prouincialibus in probationibus nobilitatis, & receptione Militum. De ipsa
1 enim quasi † possessione de tempore litis motæ ad hunc effectum requisita *iuxta text. in §. hodie institut. de interd. & in l. 1. §. fin. vbi Bart. ff. vti possid. cum vulg.* fuit visum sufficienter constare ex testibus datis in summario num. 3. de visu, & auditu, ac
2 etiam de publica voce, & fama deponentibus; † cum tamen ad manutentionem obtinendam sufficiant etiam leuiores probationes, *Rot. decis. 81. num. 1. par. 1. diuers. & in recent. decis. 225. num. 1. & decis. 459. num. 3. par. 1.*

Quibus etiam accedunt attestationes plurium Sacerdotum ante motam litem factæ similiter de publica voce, & fama, ac publico, & notorio, & confessio impliciter, & virtualiter contenta in ipsamet vltima ordinatione, super cuius validitate pendet hodie causa appellationis: Cum enim in ea prohibeatur fratribus Cappellanis, & Seruientibus armorum in Nobilitatis probationibus, Militumque receptionibus suffragia in futurum
3 præstare, † & apertè depræhendi videtur, quod in præteritum præstare consueuerant ad *l. Titio vsusfructus, ff. de condit. & demonstr. cum allegatis in decis. 212. num. 1. par. 2. recent.*
4 Idque est etiam Statutorum ipsius † Religionis dispositioni conforme in *cap. 27. & ordinat. 17. tit. de consil.* vbi cauetur, quod omnes fratres debeant in gratijs conuenire, & sic etiam fratres Cappellani, & Seruientes censentur compræhensi pro-
5 pter dictionem illam † vniuersalem (omnes) vt fuit dictũ coram me *in Meleuitana Grauaminum 15. Decembris pręteriti*, ac etiam Statuto desumpto ex Bibliotheca Vaticana à suo originali Gallico idiomate conscripto disponente, quod consensus fratrum accedere debeat in Militum receptione; Fratrum au-
6 tem † appellatione compræhenduntur omnes, qui professionem in dicta Religione emiserunt, & sic etiam fratres Cappellani, & Seruientes armorum, vt patet ex Statuto *cap. 1. titul. de signif. verb.*

Neq; obstat ordinatio prędicta vltimo loco facta, quia cum
7 illa † dederit causam liti, quæ super eiusdem validitate adhuc pendet indecisa in gradu appellationis, non est interim dictis
8 fratribus Cappellanis, & Seruientibus † armorum, deganda manutentio, *Abb. in cap. 1. num. 4. vt lit. penden. Rot. decis. 41. num. 9. & sequent. & decis. 50. num. 1. & 29. par. 2. diuers.*

Et ita decisum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Piscien. Beneficij.

Die Mercurij 31. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Testator, si disposuerit, quòd ad iuspatronatus pręsentetur Presbyter, an vigore huius nominis sit necessarium, quod præsentatus sit Sacerdos, necnè, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Presbyteri appellatio pernecesse non infert ad qualitatem Sacerdotalem.*
2 *Clericis conuenire potest etiam nomen Presbyteri.*
3 *Presbyteri nomen de proprietate sermonis designat seniorem, non autem Sacerdotem.*
4 *Obseruantia est optima cuiuslibet dispositionis interpres.*
5 *in Obseruantia interpretatiua, pręscriptione opus non est, sed sufficit ita fuisse obseruatum per duos, vel tres actus.*
6 *Beneficium vtrum requirat ordinem pro, eius cognitione semper recurritur ad consuetudinem.*
7 *Verbum, Presbyter, si reperiatur prolatum in lingua Latina, semper accipitur pro Sacerdote.*
8 *Rot. decis. 216. num. 2. par. 2. recent. in quo casu loquatur.*
9 *Barbat. in consil. 33. num. 9. lib. 2. declaratur.*
10 *Monet. de commutat. vltim. volunt. cap. 10. num. 55. in quibus*
11 *Garz. de benef. par. 7. cap. 1. num. 58. declaratur. terminis loquatur.*
12 *Decis. Gerunden Beneficij, & Alexandrina Decanatus, quo casu loquantur.*
13 *Verbum, Presbyter, potest conuenire, tàm illis, qui sunt Sacerdotes, quàm illis, qui sunt Clerici.*

DECISIO XIV.

IN Decisione 7. Nouembris 1629. * reseruatum fuit, vt particulariter videretur, an in Tiberio requiratur qualitas Sacerdotij, & hodie posita hac parte reseruata, dictum fuit non requiri hanc qualitatem.

Quia in testamento Georgij nullum verbum de hac qualitate requisita in eo, qui sit pręsentandus, sed tantummodo, quod duę partes ex tribus ipsorum patronorum in concordia possint præsentare Episcopo Presbyterum dicti Altaris; cuius nomi-
1 nis Presbyteri † appellatione pernecesse non infertur ad qua-
2 litatem Sacerdotalem, cum possit, & Clericis † conuenire, *cap. vestra de cohabit. Cler. & mulier. cap. cleros § pręsbyter 21.*
3 *distinct.* vbi de proprietate † sermonis designatur senior, non autem Sacerdos *Carol. de Graff. de effect. cler. in prælud. num. 293. & 390. Mantic. decis. 129. num. 2. Burgat. de irregul. par. 5. tit. de presbyt. non baptiz. Molignat. de appell. in verbo presbyt.* & ad euitandam necessitatem illationis concurrit etiam communis vsus loquendi scilicet nominandi simplices Clericos, Presbyteros, ac obseruantia pręsentandi Clericos etiam minorum ordinum, prout factum fuit in pręsentationibus de huiusmodi beneficio de anno 1478. & 1564. & datur testes de hac
4 obseruantia deponentes, quæ † cum sit optima cuiuslibet disposi-

spositionis interpres cap. cum dilectus, de consuet. Crauet. cons.
5 101. num. 4. nec egeat præscriptione, sed † sufficiat aliquando ita fuisse obseruatum per duos, vel tres actus, Dec. in cap. at si clerici num. 25. & 37. de iud. Becc. cons. 101. num. 50. Menoch. cons. 21. num. 15. lib. 1. benè potest determinare controuersiam
6 hanc vtrùm † beneficium requirat ordinem, ex quo pro cognitione semper recurritur ad consuetudinem cap. 1. cum Glos. in verb. Episcopus 60. distinct. Abb. in cap. cum in cunctis, §. inferiora num. 12. de elect. Monet de commut. vlt. volunt. cap. 10. num. 135. Mantic. d. decis. 129. num. 3. & idem admittitur in dec. 216. num. 2. par. 2. recent.
7 Non obstat, quod vbi verbum † presbyter reperitur prolatum in lingua Latina, prout legitur in testamento Georgij semper accipiatur pro Sacerdote, Rot. decis. 216. num. 2. par. 2. recent. quæ est Recanaten. beneficij coram bon. memor. Horatio Lancellotto, Barbat. cons. 33. num. 9. lib. 2. Dec. cons. 22. num. 5. Monet. de commut. vlt. volunt. cap. 10. num. 55. Garz. de Benef. par. 7. cap. 1. num. 58. Rota in Gerunden. beneficij 27. Maij 1596. coram bon. mem. Iusto, & in Alexandrina Decanatus 12. Iunij 1598. coram Orano.

Quia supra allegati non determinant casum controuersum, concurrente obseruantia in præsentatione Clerici minorum
8 ordinum; nam Decisio † 216. loquitur de Presbytero, & Altarista qui debebat esse Sacerdos, & obseruatum fuerat præsen
9 tari Sacerdos; Barbat. † loquitur de præsentatione, vt Cappella conferatur Presbytero, qui per se ipsum celebrare tenea-
10 tur; Moneta † excipit à communi conclusione nisi contraria
11 obseruantia præualeat; Garzias † non tangit latam significationem verbi Presbyteri, sed quærit, supposito quod sit idem Presbyter prout Sacerdos in tempore præsentationis debeat
12 esse actu Sacerdos, & decisiones Alexandrina, & † Geruden. ponunt actus diuersos non concurrente obseruantia.

Neque hodie est dubitandum, an Ordinarius potuerit mutare qualitates fundationis, siue ante, siue post Tridentinum, cum non agatur de qualitate clara, & indubitata, sed de verbo
13 Presbyterum † præsentare aptum recipere vtramque interpretationem, quæ per obseruantiam solet determinari.

Et ita &c.

☞ * *Vide infra hanc Decisionem prout in Indice posito in fine Decisionum vna cum altera decisione in eadem causa sub die 27. Aprilis 1633. & supra pariter in hac eadem causa habes alteram decisionem sub die 29. Ianuarij 1635. quæ est in ordine 2.*

R. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Formicinis.

Die Mercurij 7. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Ex prohibitione alienationis quando non, videatur inductum fideicommissum simplex, & absolutum in casu mortis. Testator, quando præsumatur vocasse ad fideicommissum familiam effectiuam, & quādo contentiuam. Ad fideicommissum si quis asserat se esse vocatum, quid probare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum simplex, & absolutum nullum resultare videtur in casu mortis, ex prohibitione alienationis.*
2 *Alienationis prohibitio facta absque causa, est nulla, tanquam nudum præceptum.*
3 *Alienationis prohibitio nullum videtur inducere simplex, & absolutum fideicommissum, nisi in casu contrauentionis.*
4 *Fideicommissum simplex, & absolutum ad fauorem substitutorum, ex prohibitione alienationis, pro conseruatione bonorum in familia, censetur inductum.*
5 *Alienationis prohibitio non ampliat, aut extendit fideicommissum, sed intelligi debet iuxta terminos fideicommissi præcedentis, cui annectitur.*
6 *in Alienationis prohibitione, dum exprimitur familia, debet intelligi de familia effectiua.*
7 *Familia effectiua, & descendentes alicuius quando fuerunt vocati, tunc appellatione familiæ, posita in adiacenti prohibitione alienationis, venit familia effectiua tantum, et descendentes, de quibus in vocatione.*
8 *Verba, dictis, & c. sunt restrictiua, & relatiua personis, de quibus in præcedenti dispositione.*
9 *Verba consequutiua, ad supra expressa restringuntur.*
10 *Dictionis aduersatiuæ (sed) ea est natura, vt retentis iisdem terminis, & qualitatibus, prohibitio dicatur facta personis eiusdem generis cum præcedentibus.*
11 *Alienationis prohibitio dicitur personalis, si sit adiecta solùm hæredibus vocatis pro maiori robore vocationis.*
12 *Alienationis prohibitio, quando est generalis, tunc illa inducit fideicommissum, seu extēdit illud etiam vltra vocatos in præcedenti substitutione.*
13 *Quod intellige, vbi prohibitio alienationis stat de per se independenter per viam principalis dispositionis in separata oratione.*
14 *Sed secus si accessoriè, & consequutiuè subnectatur, ac deseruiat præcedenti vocationi, tunc tam prohibitio, quàm ratio prohibitionis non egreditur personas nominatas.*
15 *Dictio, perpetuò, adiecta in prohibitione alienationis extra familiam ex ea desumitur coniectura, quod vocata fuerit familia contentiua, non autem effectiua.*
16 *Paris. cons. 22. num. 2. lib. 3. & Riminal. iun. 482. num. 41. in quibus terminis loquuntur.*
17 *Fideicommissi multiplicatio, quando non inducatur ex alienationis prohibitione.*
18 *Verbum, perpetuò, secundùm subiectam materiam debet interpretari.*
19 *Fideicommittens, quando nullos habuit descendentes, & ad fideicommissum vocauit alium, qui nullos legitimè potest habere descendentes, infertur, quod vocatio intelligi de familia contentiua.*
20 *Familia appellatio debet capi pro contentiua, quando agnati sunt principaliter, & indefinite vocati.*
21 *Agnationis conseruandæ ratio considerari etiam potest ex persona hæredis instituti.*
22 *Descendentes suos, vel alicuius tertij si quis vocauerit, semper vocatio est restricta ad tales descendentes, & sic ad familiam effectiuam.*
23 *in Vocatione actiua, dum versamur, veniunt propriè filij, & cæteri descendentes, siue vocentur hæredes, siue vocentur hæredes, & successores.*
24 *Familia contentiua ad fideicommissum censetur vocata, si addatur nomen proprium familiæ.*
25 *Familiæ propriæ nomen, si exprimatur, ex se non potest operari extensionem ad familiam contentiuam, & num. 26. & 27.*
28 *Causa, & ratio in specie restringit dictum in genere.*
29 *In Fideicommisso, si quis dicat se esse comprehensum, omnia requisita necessaria ad hoc probare debet.*
30 *Agens tanquàm talis, probare debet se talem, quàmuis de hac pars non opponat.*
31 *Insignium stemmatis gentilitij discrepantia, etiam in coloribus, solet inferre familiæ diuersitatem.*
32 *Agnatio, & descendentia ab vno stipite, quamuis remotissima sufficit ad probandam identitatem familiæ, & ad hoc nequaquam sufficit identitas cognominis.*
33 *Testes, si de auditu deponant non probant.*

DECISIO XV.

Francisca Formicina, disposuit in contractu donationis de Domo hodie controuersa, his verbis; *Quod Domus sit, & esse debeat, prout iure legati eam reliquit Reuerendiss. Episcopo Strongolen. ac filijs, & hæredibus q. D. Io. Battista de Formicinis ipsius Donatricis fratris, Quam Domum voluit, & vult nullo vnquam tempore posse à dictis Episcopo, & filij q. Io. Baptistæ, eorumque hæredibus, & successoribus vendi, alienari, vel quouis modo etiam in aliqua eius parte distrahi, vel obligari, sed perpetuò penes familiam Formicinorum illam esse voluit, ac mandauit, &c.* In vim cuius dispositionis successerunt in domo filij Ioan. Baptistæ, & successiuè Nepotes, quorum postremus superstes, nempe Ioannes Franciscus in hac domo hæredem proprietariam scripsit Venerabil. Archiconfraternitatem Sanctiss. Annunciatæ, vsufructuariam verò D. Catharinam vxorem, à qua post obitum Testatoris capta, etiam fuit possessio

istius domus, sed cum prætenderetur per Vincentium ex fami-
lia de Formicinis de Monte Rotũdo fideicommissum in dicta
domo sibi apertum esse, post latam sententiam absolutoriam
ab impetitis in fauorem D. Catherinæ per Iudicem Capitoli-
num, ab ea Vincentius interposuit Appellationem, & cum Ar-
chiconfraternitas prædicta Sanctiss. Annunciatæ admissa fue-
rit ad causam, in Signatura Sanctiss. causa commissa fuit R. P.
D. Fachenetto Iudici eiusdem Sanctiss. Annunciatæ de Voto
Rotæ, in qua hodie per me proposito dubbio; An constet de
fideicommisso purificato ad fauorem Vincentij, negatiuè fuit
resolutum.

Quamuis enim, quoad existentiam fideicommissi Domini
non essent concordes, aliqui enim putabant ex dispositione, vt
1 supra per Franciscam concepta, † nullum resultare simplex,
& absolutum fideicommissum in casu mortis, eò quia prohibi-
tio alienationis facta per Franciscam, licèt habeat causam sub-
sequentem, quia voluit domum perpetuò esse penes familiam,
tamen quia hæc causa addita videtur solùm ad confirmandam
2 prohibitionem, † quæ alioquin sine ea fuisset nulla, tanquam
nudum preceptum, *l. filiusfam. §. Diui il 2. ff. de leg. 1. leg. pater
filium, §. Iulius Lucius in princ. ff. de leg. 3.* Hinc est, quod ea-
3 dem prohibitio nullum videtur inducere † simplex, & abso-
lutum fideicommissum, sed tantùm in casu contrauentionis,
*ex Soccin. sen. cons. 227. num. 3. vers. ex quibus omnibus, lib. 2.
Curt. iun. cons. 43. num. 9. vers. ego tamen, & cons. 167. num. 2. &
3. Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 14. num. 24. Peregr.
de fideic. art. 14 num. 15.* qui refert *Rim. iun.* attestantem sic Ro
tam iudicasse, *Od. l. cons. 65. n. 20. 21. & 22.* cum alijs congestis
per *Bellon. iun. cons. 1. n. 89. & 92. Fusar. de substit. q. 688 n. 9. &
14.* & sæpius sequuta fuit *Rota, vt in dec. 568. num. 2. ac 7. & 8.
par. 1. diuers. & dec. 203. num. 3. par. 2. recent. & coram bon. me.
Card. Caual. dec. 481. nu. 4. & nuper in Romana fideicommissi
de Donatis 23. Iunij 1634. coram R. P. D. meo Panzirolo.*

Alij verò ex Dominis existimabant reuera ex dispositione
Franciscæ resultare simplex, & absolutum fideicommissum,
etiam in casu mortis, quia post vocationem, & substitutionem
saltem vulgarem descendentium filiorum Io. Battistæ facta fuit
prohibitio alienationis, quo casu cum censeatur valida, etiam
sine alia adiectione causæ, tamquàm facta fauore substituto-
rum, & ad maius precedentis substitutionis robur, propterea,
vt verba sequentia, *Sed perpetuò penes Familiam Formicino-*
4 *rum illam esse voluit, &c.* aliquid † operentur, debent induce-
re fideicommissum simplex, & absolutum iuxtà distinctionem
in omnibus Italiæ Tribunalibus receptam, de qua *Soccin. sen.
d. cons. 227. num. 3. lib. 2. Cephal. cons. 153. num. 54. & 56. Pere-
grin. de fideic. d. art. 14. num. 16. & cons. 45. num. 16. lib. 1. Odd.
cons. 46. num. 6. & 23. Laderch. cons. 92. num. 1. Bellon. iun. cons.
1. num. 74. & cons. 61. num. 20. & admittit Rota in d. decis. 568.
num. 8. par. 1. diuers. & in dec. 681. num. 1. par. 2. recent.* & in
alijs decisionibus preallegatis.

Attamen in hoc Domini conuenerunt, quod quatenus citra
veri præiudicium extet fideicommissum, illud tamen ad fauo-
rem Vincentij non fuerit purificatum.

Quoniam prohibitio alienationis extra familiam, ex qua de
ducitur fideicommissum, non stat independenter, ac principa-
liter de per se, sed accessoriè, & consequutiuè ad præcedentem
vocationem descendentium Io: Baptistæ, & respicit easdem
personas, & eadem bona, quæ respicit substitutio, & consequẽ
ter censetur facta fauore dumtaxàt substitutorum, vt robur ad-
ijciat vocationi precedenti, quam propterea non ampliat, aut
5 extendit, † sed ipsa prohibitio accessoria restringitur ad ter-
minos, & declaratur secundùm qualitates ipsius substitutionis
cui adnectitur iuxtà celebre *Dec. consil. 636. numer. 7.* cum quo
transeunt communiter Doctores cumulati post alios per *Bel-
lon. iun. cons. 12. num. 43. & cons. 17. num. 90. Fusar. de substit. q.
688. num. 36.* & millies amplexa fuit *Rota, vt apud Cardin. Se-
raph. dec. 482. num. 3. & dec. 883. num. 4. & 5 ac dec. 1023. nu.
10. & diuers. dec. 698. num. 16. par. 1. atque in rec. dec. 54. num. 5.
& dec. 100. num. 7. ac dec. 300. num. 20. & dec. 316. num. 6. par.
1. & dec. 267. nu. 5. ac dec. 707. nu. 7. par. 2. & coram Reueren-
diss. D. meo Decano dec. 294. num. 7. & apud Card. Caual. dec.
481. num. 5. & dec. 513. num. 3.* quæ loquitur etiam in fideicom
misso reali, *& in Romana de Milesijs 15. Nouemb. 1624. corã
R. P. D. meo Pirouano, & 29. Maij 1616. coram bo. me. Rembol
6 do,* Quo posito sequitur, quòd dum in hac † prohibitione ex-
primitur familia intelligi debeat de familia effectiua, hoc est de
scendentium Io: Baptistæ, quos prius vocauerat, qualis non est
Vincentius, non autem de familia contentiua de Formicinis,
7 prout in his terminis, quod scilicet vbi † vocata fuit familia ef-
fectiua, & descendentes alicuius, tunc appellatione familiæ po-
sitæ in adiacenti prohibitione alienationis, veniat familia effe-
ctiua tantùm, & descendentes de quibus loquitur precedens vo
catio, scripserunt *Ruin. cons. 153. n. 11. lib. 2. Socc. sen. inter cons.
Curt. sen. cons. 40. nu. 14. & 15. Socc. iun. cons. 97. n. 62. lib. 2. Ce-
phal. cons. 510. n. 16. Torniol. cons. 76. num. 19. Peregr. cons. 57.
num. 11. & 12. lib. 5.* vbi conciliat contrarias doctrinas, *& dec.
Patauin. 134. num. 3. & 7. Fusar. de subst. q. 351. num 14. & 21.*
& consuluerunt celebres I. C. inter eiusdem *Fusar. cons. 18. nu.
18. & cons. 169. n. 61. Marta cons. 96. n. 6. & sequentib. & dixit
Rota in decis. 300. n. 21. & 31. par. 1. recent.*

Quod autem prohibitio prædicta stet accessoriè, & conse-
quutiuè ad vocationem præcedentem descendentium, & fa
miliæ effectiuæ Io: Bapt. desumpserunt Domini, tum ex verbis
illis, *voluit, & vult nullo vnquam tempore à dictis filijs, & here
8 dibus posse alienari, &c.* quæ verba *dictis* sunt restrictiua † &
relatiua personarum, de quibus in præcedenti dispositione, ita
tradunt *Crauet. cons. 98. num. 8. Menoch. cons. 86. n. 44. & cons.
1005. n. 3. ac cons. 1177. n. 1. & præs. 69. num. 7. lib. 4. Fusar. cons.
115. n. 10. & fuit dictum in Perusina fideicommissi de Baptistis
17. Martij 1631. coram R. P. D. meo Dunozetto,* & in specie
prohibitionis alienationis scripsit *Ruin. cons. 96. n. 12. lib. 2.*

Tum ex alio relatiuo, *Quam Domum*, immediatè dispositio
ni in fauorem descendentium annexo, ex quo pariter secundũ
9 eius naturam restringitur prohibitio † ad limites substitutio-
nis, & operatur, vt connectatur prohibitio cum substitutione,
itaut vna, alteri inesse dicatur *ex trad. per Curt. iun. cons. 115. n.
21. ad med. Rota coram Card. Caual. dec. 296. num. 1. & in rec.
decis. 267. num. 5. par. 2.* tum demum ex alijs verbis, *sed perpe-
10 tuò esse penes familiam, &c.* cuius aduersatiuæ † (*sed*) ea est
natura, vt retentis iisdem terminis, & qualitatibus, prohibitio di
catur facta personis eiusdem generis cum præcedentibus, &
sic, Descendentibus, & familiæ effectiuæ Io. Baptistæ, vt est *tex.
in l. peto, §. fratre, ff. de leg. 2. & notat Cyn. in auth. Sacramenta.
num. 2. Cod. si aduers. vend. Natt cons. 570. num. 10. latè Surd.
cons. 315. num. 2. Ciriac. Negr. controuers. forens. cap. 400. num.
121. & dixit Rota in Beneuentana territorij 2. Maij 1586. co-
ram Gypsio,* quæ omnia verba videntur etiam inferre prohibi-
11 tionem alienationis † esse personalem, & sic adiectam solùm
descendentibus vocatis pro maiori robore eorum vocationis,
& pro difficiliori eius euersione, *Surd. cons. 77. num. 22. Fusar.
de subst. q. 673. num. 19. & 20. & Rota apud Card. Seraph. dec.
482. n. 2. & dec. 1216. num. 12. & in dec. 316. n. 6. par. 1. rec.*
12 Non obstat, quod vbi ratio † prohibitionis est generalis,
prout in casu præsenti, tunc illa inducat fideicommissum, seu
extendat etiam, vltra vocatos in precedenti substitutione ex
theorica *Bart. in l. pater filium, §. fundum, nu. 3. ff. de leg. 3.* Quia
13 id locum obtinet, † vbi prohibitio alienationis stat de per se
independenter per viam principalis dispositionis in separata
oratione, sed dum accessoriè, & consequutiuè subnectitur, ac
14 deseruit precedenti vocationi, tunc tàm prohibitio, quàm † ra-
tio prohibitionis non egreditur personas vocatas, sed ad illas re
stricta censetur, vt post alios declarat, *Gabr. cons. 132. num. 21.
lib. 1. & Rota apud Card. Seraph. d. decis. 482. num. 3. & diuers.
decis. 698. num. 16. par. 1. ac in rec. decis. 300. numer. 20. par. 1.*
vbi plenè satisfit contrarijs obiectis, *& in d. Rom. de Milesijs
coram bo. me. Remboldo.*
15 Nec etiam obstat dictio (*perpetuò*) † adiecta in prohibitione
alienationis extra familiam, ex qua desumi coniecturam, quod
vocata fuerit familia contentiua, non effectiua prætenditur *ex
Paris. cons. 22. num. 62. lib. 3. Riminald. iun. cons. 482. num. 41.*
16 Quia loquuntur † præallegati Doctores in casu quo prohibi-
tio stat independenter, & in separata oratione de per se; secus
autem vbi, vt hic, est accessoria, & consequutiua præcedenti vo
cationi; tunc enim intelligitur demandata conseruatio bono-
rum perpetuò in familia effectiua, & descendẽtia, de qua dispo-
nens loquutus est in præcedenti vocatione, quæ apta est esse
perpetua, & sic operatur futuram durationem fideicommissi
17 in casu disposito, † non autem operatur fideicommissi mul-
tiplicationem, vt consuluerunt. *Cephal. cons. 510. in princip. &
n. 16. Menoch. cons. 85. n. 104. & cons. 326. num. 38. latè Mart.
de success. par. 3. q. 1. art. 5. num. 34. Fusar. cons. 169. num. 24.
Rota dec. 698. num. 16. par. 1. diuers. & dec. 490. num. 10. par. 4.
diu.*

diu. & coram Card. Caual. dec. 454. *num.* 11. & signanter in his terminis *in dec.* 300. *num.* 28. *& decis.* 486. *num.* 12. *par.* 1.
38 *rec.* & verbum, *perpetuò*, secundum † subiectam materiam nedum verificari dicitur in vna familia effectiua, sed etiam in vita vnius vocati, vt per *Rol. cons.* 84. *num.* 11. *lib.* 1. *Surd. cons.* 123. *nu.* 14. *& 15. Fusar. cons.* 4. *nu.* 56.

Minus aduersatur, quòd Francisca fideicommitens nullos haberet descendentes, & ad fideicommissum vocauerit etiam
39 Episcopum Strongoleñ, qui nullos † legitimè poterat habere descendentes, & inde infertur vocationem intelligendam esse de familia contentiua, *ex Rota decis.* 193. *nu.* 10. *par.* 1. *rec. cum alijs.*

Quoniam dum Francisca vocauit descendentes Io. Baptistæ fratris, non autem agnatos simpliciter, ad eos etiam dicitur restricta familiæ appellatio, etiam si proprios descendentes non haberet fideicommittens, & in ea tunc solum cótineri
20 transuersales etiam, & capi † pro familia contentiua, quando agnati sunt principaliter, & indefinitè vocati resoluit *d. decis.* 193. & ita fuit declarata in alia decis. in eadem causa emanata, quæ est *decis.* 300. *num.* 19. *par.* 1. *rec.* Dumq. vna cum Episcopo vocati fuerunt descendentes alterius fratris, ad illos refertur subsequens vocatio familiæ, in quibus potest verificari, non autem ad Episcopum ad *trad. per Fusar. cons.* 91. *num.* 8.
21 & de quorum agnatione censetur † intellexisse Francisca, non autem de propria cum esset mulier ex deductis per *Gabr. consil.* 116. *num.* 6. *lib.* 2. Nullumq. est discrimen, quod quis vo-
22 cauerit suos descendentes, † vel alicuius tertij, semper enim vocatio est restricta ad tales descendentes, & sic ad familiam effectiuam, & propterea censentur exclusi, qui non sunt descendentes, sed sunt in familia contentiua.

Nec facit, quod non fuerint vocati descendentes Io. Bapt. sed filij, & eorum hæredes, ac successores; Quoniam dum
23 † versamur in vocatione actiua, veniunt propriè filij, & cæteri descendentes, siue vocentur hæredes, siue vocentur hæredes, & successores, vt latè comprobat *Menoch. cons.* 958. *nu.* 3. *& seqq. & cons.* 1177. *num.* 2. *& 10. & fuit dictum in Spoletana fideicommissi* 27. *Nouemb.* 1628. *& 30. Aprilis* 1629. *coram Eminentiss. D. Card. Vbaldo.*

Minus releuat quòd in prohibitione fuerit vocata familia
24 addito proprio nomine Formicinorum, ex † qua expressione censeri vocatam familiam contentiuam arguunt *Peregr. cons.* 149. *num.* 21. *lib.* 5. *Fusar. q.* 351. *nu.* 37.

Quoniam si prohibitio non esset accessoria, & dependens, connexaq. vocationi restrictæ ad familiam effectiuam procederet obiectum, & applicarentur allegati Doctores, sed data
25 consequutiua hac adiectione familiæ Formicinorum † non potest expressio nominis proprij operari extensionem ad contentiuam, vt in his terminis consuluit *Socc. sen. inter cons. Curt.*
26 *sen. cons.* 40. *num.* 14. vbi vocata † fuerat familia de Fontana, & tamen ob consequutiuam accessionem venire solū descendentes probat, & censeri exclusos alios ex familia contentiua, plenè *Menoch. cons.* 233. *num.* 17. *& 27. & cons.* 732. *num.* 41. *Marta cons.* 96. *num.* 4. *Roger. cons.* 37. *sub num.* 28. *lib.* 2. idemq; *Fursar. cons.* 107. *nu.* 2. *& 4.* & hac distinctione conciliantur quotquot alij in contrarium facere videntur; Præser-
27 tim quia in casu præsenti pro restrictione † ad familiam effectiuam viget etiam duplex ratio per fidei committentem expressa; Prima scilicet charitatis, qua prosequebatur descendentes Ioannis Baptistæ; Secunda Iurium, quæ ijdem habere poterant ratione dotis super bonis fideicommittentis, quæ rationes quemadmodum non applicantur Transuersalibus, & alijs de familia contentiua, hinc neque ad illos trahi potest
28 vocatio, causa † enim, & ratio in specie restringit dictum in genere, vt est *Text. in l. cum pater, §. dulcissimis, ff. de leg.* 2. *& dixit Bald. in l. iubemus, in* 2. *notab. C. ad Velleian. Anchar. cons.* 254. *num.* 4. *Alex. cons.* 170. *nu.* 9. *lib.* 2. *Surd. consil.* 77. *num.* 33.

Addebant aliqui ex Dominis, Vincentium non posse agere ad fideicommissum domus dato etiam, quod vocata fuerit familia contentiua, quia ad hoc, vt ipse censeatur compræhen-
29 sus † probare debet concludenter se descendere à communi stipite, & eodem colonello, à quo descendit Ioannes Baptista, cuius filij, & successores fuerunt vocati, ita vt sit illis cóiunctus, & de eadem prosapia, ita tradunt *Paris. cons.* 51. *num.* 6. *lib.* 2. *Peregr. cons.* 42. *num.* 4. *lib.* 5. *Roger. cons.* 37. *num.* 28. *lib.* 2. *Rota apud Card. Mant. dec.* 88. *num.* 2. *& 3.* Neque so-
30 lùm se esse descendentem, † sed etiam descendentem, & agnatum legitimum, quamuis de hoc pars non opponat, *Roland. cons.* 32. *num.* 19. *lib.* 3. *Cephal. cons.* 82. *num.* 10. *lib.* 1. *Honded. cons.* 4. *nu.* 103. *lib.* 1. *Gratian. discept. forens. cap.* 491. *num.* 15. *& 16.* & Et stemmatis gentilitij, Insigniumq. iden-
31 titas est iustificanda; † cum discrepantia etiam in coloribus soleat inferre familiæ diuersitatem, vt monuerunt *Alex. consil.* 213. *in princ. & num.* 2. *lib.* 6. *Paris. de Put. de re militar. lib.* 5. *tit. de Insignijs nu.* 8. *Chassan. in chatalog. glor. mund. par.* 1. *concl.* 20. *Pereg. de fideic. art.* 22. *nu.* 26. adeo vt non sufficiat
32 sola identitas cognominis, cum † nō cognomen, sed agnatio, & descēdentia ab vno stipite, equamuis remotissimo operetur identitatem familiæ ad *l. pronunciatio, ff. de ver. signif. Pereg. de fideic. d. art.* 22. *nu.* 26. *Surd. cons.* 316. *nu.* 10. *Menoch. de præs. lib.* 4. *præs.* 78. *nu.* 2. *& cons.* 1177. *nu.* 3. *& 7. ad Med.* vbi reprobat *Cabr. cons.* 132. *nu.* 59. *lib.* 1. contrarium consulentem, *Bellon. iun. cons.* 45. *nu.* 55. *& seqq.* quas probationes ita concludentes visum fuit, non esse, quæ deducebātur ex Testibus pro Vincentio, quia hanc descendentiam, & quidem legitimam à communi stipite concludere non videntur, dum deponunt
33 † de auditu, & rationes dicti sufficientes reddere neque vidētur; in quo tamen motiuo alij Domini dissentiebant putantes sufficere allatas probationes dum familiam Formicinam Vrbis descendere à familia Montis Rotundi, & descendentes vtriusque inuicem vti agnatos se gessisse semper affirmant.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Messaneñ, seu nullius tenimenti

Mercurij 7. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Feudi, vel emphyteusis concessio, vt probetur, debet ea doceri per instrumentum concessionis, & an aliunde probari possit, Procurator, si contestet litem, vel alium actum faciat, vt præiudicet Domino, debet constare de mandato, & quando non sit necesse hoc disputare.

SVMMARIVM.

1 *in Iudicio spolij, duo extrema sunt probanda, idest possessio antiqua spoliati, & recens spoliantis.*
2 *ex Temporis cursu præsumi debet omnia interuenisse, quæ requiruntur ad validitatem actus.*
3 *Tituli iustitia non potest probari ex solo cursu temporis.*
Solemnitas materialis ex cursu temporis non præsumitur. numer. 3.
4 *Concessio siue feudalis, siue emphyteutica, vel ad meliorandū probanda est ex ipso instrumento concessionis iuxta veriorem, & communiorem sententiam.*
5 *Inuestitura instrumentum, tanquam necessarium antecedens præsumi debet, ex cursu temporis iuncta possessione 30. annorum, aut ex alijs adminiculis.*
6 *Proprietarius, sicuti ex solutione sibi facta probare potest promissionem eiusdem solutionis, ita eodem modo permissum esse debet emphyteuta probare concessionem emphyteusis, ex eisdem solutionibus.*
7 *Instrumentum inuestituræ in emphyteusim &c. vt probetur ex lapsu temporis, necesse est vt ostendatur obseruantia per triginta annos.*
8 *De Titulo præsumendo contra Ecclesiam, requiritur spatium 40. annorum.*
9 *Tempus motæ litis detrahi debet, vt aliquid præsumatur validum ex cursu temporis.*
10 *Procuratoris potestas est necessaria, ad hoc, vt ex lite, quam mouit, possit Domino præiudicare.*
11 *Procurator, an haberet mandatum ad contestandam litem, vel ad alium actum non est disputandum, quando lis, vel alius actus pluries à principali fuit ratificatus.*
12 *Confessio dum emanauit à Procuratore non informato, libera est, & in potestate principalis eandem confessionem reuocare.*

DE-

DECISIO XVI.

Resolutum fuit in hac causa,* quod Ecclesiæ S. Saluatoris in Ciuitate Messanæ concedenda erat restitutio ad possessionem tenimenti, cuius vtile dominium dicebatur cõcessum olim fuisse ab eadem Ecclesia, & hodie detineri per D. Ferdinandum Iuuenium, cui decisioni cũ ipse Ferdinandus nõ acquiesceret, proposui hodie iterum idem dubium in quo responderunt DD. ad fauorem Ecclesiæ, confirmando decisionem factam ex eisdem fundamentis, quia scilicet probabatur tam antiqua possessio Ecclesiæ quàm recens Ferdinandi, quæ
1 † sunt duo extrema requisita in hoc iudicio, *cap. conquerente c. cum ad sedem. cum ibi not. de resti. spol. Rot. decis. 21. eod. tit. in nouis Menoch. de recuper. poss. rem. 1.*

Nec ista fuerunt obstare, quæ pro parte eiusdem Ferdinandi aliàs deducta fuerunt (cum recusauerit informare in hac disputatione licet pluries citatus) quod cum à die concessionis vsq, ad diem litis motæ lapsi essent anni septuaginta, & vltra posset idem Ferdinandus iuuari titulo concessionis præsumptæ, dum
2 ex cursu eius temporis præsumi † debebat omnia interuenisse, quæ requirebantur ad validitatem eiusdem concessionis, *arg. text. in l. si filius familias, cum ibi notat. C. de petit. hæred. & ibi Alex. nu. 2. & in cons. 45. nu. 9. lib. 3. Bald. in l. sciendũ nu. 1. ff. de ver. oblig.* Pluribus enim modis visa fuit tolli hęc obiectio, quia non solum poterat ad hunc effectum satis esse id tempus, quod dicebatur intercessisse à die concessionis, vsque ad diẽ litis, sed cum neq; probaretur, quòd verè lapsum esset totũ id tempus super quo fundabatur præsumptio eius tituli, & primò non visum fuit suffragari tempus, cum illud non adduceretur ad præsumendã aliquam solemnitatem extrinsecam, quæ respiceret formam ipsius actus, prout videntur esse consensus, siue authoritas Superioris, aut etiam Beneplacitum Apostolicũ, & similia, quæ licet requisita sint ad ipsius actus validitatem, sunt tamen ab illo diuersa, in quibus terminis loquebantur authoritates adductæ, sed id ipsum tempus reducebatur ad pro-
3 bandam solẽnitatem † substantialem hoc est iustitiam tituli, quæ non poterat ex tempore suppleri, prout neque solemnitas materialis, vt declarat idem *Alex. in d. l. qui in alienan. 11. ff. de acquir. poss. hæred. & in cons. 50. num. 6. lib. 5. Bald. in l. filius nu. 2. C. de petit. hæred. Dec. cons. 442. n. 22. Aym. de antiq. temp. par. 3. nu. 22.* Præsertim attenta natura, & qualitate huius contractus, in quo cum ageretur de separatione vtilis Dominij à directo, necesse erat, vt ea concessio, siue illa fuerit feudalis, & pro homagio, siue emphiteutica, & ad meliorandum proba-
4 retur ex ipso instrumento Inuestituræ † secundum veriorem, & magis communem opinionem quam tenent *DD. in l. 1. C. de Iur. Emph. post Glos. ibi in verb. alienationis. & in §. adeo instit. loc. & voluit Alex. in add. cons. 50. nu. 4. lib. 5. & cons. 17. nu. 11. lib. 4. Ruin. cons. 69. nu. 9. lib. 1.*

Neque poterat eadẽ scriptura præsumi ex cursu tẽporis iuncta possessione diuturna triginta annorum, aut ex alijs adminiculis, quæ dicebantur interuenisse in eodẽ contractu nempe venditionis factæ, reseruato consensu Ecclesiæ dominæ directæ, & Laudemij postea soluti eidem Ecclesiæ, quo casu exi-
5 stimauit † Rota præsumi instrumentũ inuestituræ tanquã necessarium antecedẽs in vna *Romana Domus 21. April. 1589. coram Lancel. & in Romana Vineæ 30. Martij 1612. coram Cardinali Sacrato inter recent. dec. 400. par. 1. & voluit Alex. in d. l. qui in aliena. nu. 12. ff. de acquir. hæred. sequendo Ang. ibidem nu. 2. Bal. in c. cum Ecclesia Sutrina nu. 17. de caus. poss.*
6 *& propr.* vbi pro ratione considerat, quod sicut Dominus † ex solutione sibi facta probare potest promissionem eiusdem solutionis, ita eodem modo permissum esse debet emphiteutæ probare concessionem emphiteusis ex ijsdem solutionibus. Nam & huic obiectioni fuit alia responsione satisfactum, quod scilicet nõ probabatur, vt verè lapsum esset totum id tẽpus, quod ad hunc effectum requirebatur; debuisset enim ea-
7 dẽ † concessio ostendi obseruata per spatium annorum triginta vt in terminis cõcessionis feudalis probat *text. cũ Glos. in c. 1. qual. oli pote feud. alien. tradit Guidop. q. 161.* & de emphiteusi notat, *Glos. in l. 2. C. de Iur. emph. in verb. repellere auth orita- te text. in l. 1. C. de fund. patrim. lib. 10. & probat text. in l. compe-*
8 *tit C. de præscr. trig. vel quadrag. ann.* aut certè annorum quadraginta † cum ageretur de præsumendo eo titulo aduersus Ecclesiam secundũ notata per DD. in *Auth. quas actiones C. de Sacros. Eccles. & per Aym. de antiq. temp. par. 3. num. 4. &* *relatis aliorum DD. opinionibus concludit Guidop. d. qu. 161.* quod tẽpus nõ probabatur verè lapsum fuisse in casu de quo agitur, quia desumebatur illius initium ab anno 1552. quo dicebatur Ecclesiã consensisse venditioni huius tenimenti, quam Cæsar Filius q. Scipionis primi acquirentis fecit Gaspari, qui fuit author Ferdinãdi, à quo tẽpore vsq; ad annum 1580. quo fuit introducta lis super validitate huius concessionis nõ intercedunt nisi anni 28. siue anni 26. detractis duobus annis, quibus post eam venditionem vixit Prælatus à quo dicitur cõces-
9 sa fuisse inuestitura Scipioni, quod tempus † erat detrahendũ, vt deductum fuit in decisione præterita, & tradit *Rebuff. in cõpend. alien. Rer. Eccles. nu. 36. Rodoan. in tract. de reb. Eccles. non alienand. rubr. 1. cap. 3. num. 5.*

Nec dicatur, quod cũ eadem lis fuerit introducta per viam iactationis ex remedio *l. diffamari* à Procuratore Gasparis, qui fuit author Ferdinandi non potuerit ex ea aliquod præiudicium illi inferri, cum non solum non ostenderetur mandatum eiusdem Procuratoris, sed fuerit postea ab ipsomet Ferdinãdo reuocata confessio, quã procurator fecerat in cõmissione impetrata in eo iudicio respectu dominij Ecclesiæ quod enim at-
10 tinet ad potestatem Procuratoris, † quæ dicebatur necessaria, vt ex lite quam mouit, potuerit Domino præiudicare non visa fuit necessaria probatio eius potestatis siue mãdati in illius per-
11 sona cum ille † actus, & lis ab eo mota fuerit pluries ratificata *l. vlti. ff. ad macedon. cap. rati habitionem de reg. iur. lib. 6. Rot. decis. 39. de procur. in nouis.* Omissis enim, quæ dici possent super præsumptione eius mandati, ex impensa, quã opus fuit in impetratione commissionis, vt fuit in alia decisione consideratum, eadem commissione præterea vsus fuerat tàm Gaspar cuius nomine Procuratori cum commissionem impetrauit, dum a Iudicibus curiæ Missanẽ. obtinuit, vt posset exequi inhibitionem concessam vigore eiusdem commissionis, quã ipsemet Ferdinandus, contra quem hodie agit Ecclesia, cum vigore eiusdem commissionis, & litis ex ea pendentis, obtinuerit causam motam per Reuerendiss. Archimandritam à curia Archiep. & cõmitti in Rota producendo primò citationem, & inhibitionem vigore eius primæ cõmissionis deinde aliã inhibitionem vigore nouæ cõmissionis subrogatoriæ, & 3. rescriptum signaturæ quæ noluit concedere moderationẽ dictæ inhibitionis, quã ipse à Rota obtinuerat postquam nomine Ecclesiæ, quæ eãdem moderationem petebat fuerat introducta causa coram Ordinario Panormitano, Ex ijs verò actibus, quibus cõstabat de dominio Ecclesiæ vel ex ipsa cõfessione partis cessabant, quæ dicebantur de confessione Pro-
12 curatoris, vt dum illa emanauit † à persona non informata liber fuerit, & in potestate eiusdem principalis eandem confessionem reuocare, quia non solum apparebat Ferdinandum vsum fuisse ea confessione in iudicio, sed neque eadem confessio poterat hodie negari, dum non controuertitur à Ferdinando directum dominium Ecclesiæ, quinimo ad effectum præsumendi titulum, & concessionem, factam Scipioni primo inuestito adducit solutiones Laudemij, & canonum factas ipsi Ecclesiæ à suis authoribus. Et ita, &c.

* *Sub die Mercurij 18. Iunij 1634. quam decisionem habes infra in additione pro vt in Indice posito in eius fine.*

Et infra in eadem causa coram eodem R. P. D. Verospio habetur alia decisio sub die 22. Iunij 1635. qua tres decisiones fuerunt postea confirmatæ à Rota in eadem causa coram R. P. D. Merlino sub die Veneris 15. Februarij 1636. vbi tanquam docta, & loculentæ canonizantur, & iterum prædictas omnes decisiones confirmauit Rota coram eodem R. P. D. Merlino sub die Lunæ 5. Maij 1636. vt infra suo loco.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana de Ghezzis.

Die Veneris 9. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Discutitur materia, an in legatis conditionalibus in quantitate relictis, hypoteca incipiat currere à die mortis Testatoris, vel à die purificatæ conditionis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *pro Legatis conditionalibus in quantitate relictis hypoteca nō debet incipere à die mortis Testatoris, sed purificata conditionis, contra nu. 3. declara prout nu. 7. & 8.*

2 *in Legatis speciei conditionalibus, purificata conditione, hypoteca retrotrahitur ad diem obitus Testatoris & alienatio medio tempore facta resoluitur ipso iure.*

3 *pro Legatis conditionalibus, etiam in quantitate consistentibus, datur hypotheca à die obitus Testatoris ante euentum conditionis.*

4 *Rota in diuersitate opinionum non tam mouetur ex numero Doctorum, quam ex rationibus.*

5 *in Hæredum facultate stare non debet, priuare, & eludere legatarios à suis legatis.*

6 *Testatoris voluntati omnibus modis satisfaciendum est.*

7 *Hypotecæ, quod non debeatur in legatis conditionalibus vsque ab initio, nec possit fieri retrotractio, ista opinio procedit, quod ius acquirendi dominium legati, vel eius spem transmittendi ad heredem, si ante euentum conditionis legatarius decedat.*

8 *Cum hoc non procedat respectu hypotecæ, cum nulla adsit implicantia, quominus, hæc possit retrotrahi in præiudicium eorum, qui medio tempore acquisiuerunt ius ab herede in bonis defuncti.*

9 *Decisiones Rotales non releuant in causa, dum non continent principaliter discussionem articuli, sed incidenter.*

10 *Opinio illa videtur amplectenda, pro qua non solum concurrit æquitas, verum etiam firmiores rationes.*

11 *Legatarius conditionalis, dum agit de auocandis bonis à creditoribus, quibus medio tempore fuit ius quæsitum, tunc intrat quæstio, an hypoteca retrotrahatur in illorum præiudicium.*

12 *Sed secus est, si legatarius concurrat cum ipsis creditoribus, & vti legatarius petat præferri in bonis defuncti, & creditores veniunt ex contractibus initis cum herede, quo casu, cum conditio sit purificata, absque vlla difficultate legatarius debet præferri.*

13 *Legatarius petere potest separationem bonorum Testatoris, à bonis hæredis vt ex his prius ipsi, quàm creditoribus heredis satisfiat.*

DECISIO XVII.

CReditores filiorum Caroli Ghezzi instabant, vt recederetur à decisis sub die 17. Martij 1634. *ex quo hypoteca legalis, quæ competit filiabus dicti pro legatis conditionali-
1 bus dotium ipsis relictarum † in quantitate non debet incipere à die mortis Testatoris, sed purificatæ conditionis ex *Glos. in l. si filius familias 78. sub verbo, quo contrahimus, ff. de verb. oblig. & in l. legati, verb. deberi, ff. de pignor. Bart. in l. si is, qui pro emptore. num. 47. ff. de vsucap. & in d. l. filius familias. num. 1. & per tot. Bald. in l. 1. num. 11. in l. vlt. num. 2. C. com. de leg. Castr. in d. l. filius familias, & ibi Alex. num. 3. & 4. Ias. in l. si is qui pro emptore. num. 112. & seqq.* vbi latissimè. *Alex. in addit. ad Bart. in l. qui Balneum, vers. & ita ista lex. ff. qui pot. in pig. hab. Port. in §. omnis instr. de verb. oblig. Anchar. in clement. vnica. num. 21. versic. quarto probo de concess. præben. Castrens. cons. 446. num. 1. lib. 2. Socc. Sen. cons. 41. num. 24. lib. 4. Paris. cons. 11. num. 76. lib. 1. Ruin. cons. 152. num. 7. lib. 4. Loderch. cons. 42. nu. 4. & 5.* vbi dat rationes differentiæ inter contractus, & vltimas voluntates, *Negus. de pignor. 5. par. membr. 1. num. 20. & membr. 1. num. 74. Peregr. de fideicomm. art. 4. num. 14. Gratian. discept. for. 756. num. 14.* & hanc opinionem sequuta est *Rota decis. 760. num. 6. vers. & licet par. 2. recent. & decis. 302. nu. 6. par. 4 recent.* impressa etiam post *Merlin. de legit. decis. 100. confirmata coram R. P. D. meo Pirouano, vt post Merlin. d. tract. decis. 99. nu. 11. & fuit dictum in Venusina legati 28. Iunij 1623. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*; Quicquid sit in
2 legatis speciei, in quibus purificata † conditione hypoteca retrotrahitur ad diem obitus Testatoris, & alienatio medio tempore facta resoluitur ipso iure, *l. vlt. §. sin autem sub conditione, C. com. de leg. Castrens. d. cons. 446. num. 1. lib. 2. Rot. d. decis. 760. num. 2. par. 2. recent. & decis. 302. satis num. 3. par. 4. recent. decis. 132.*

Ex aduerso pro dictis filiabus Caroli respondebatur, non deesse Doctores quamplures eosque grauissimos qui contra-
3 riā tueantur opinionem nimirū pro † legatis conditionalibus, etiam in quantitate consistentibus, dari hypotecam à die obitus Testatoris ante euentum conditionis; *ita Crot. in l. si is qui pro emptore num. 134. ff. de vsucapion. Ruin. in l. 1. sub nu. 87. ff. de leg. 1. vbi Paris. num. 111. vers. Moderni autem, Iacob. de Negr. num. 135. vers. contrarium, Bolognet. num. 308. Torniell. num. 117. & seqq.* qui dicit communem *Modern. Giouagn. cons. 8. à num. 23. & per totum lib. 2. Fusar.* qui alios *cumulat cons. 52. num. 20. & à nu. 28. vsque ad 54. vers. venio ad 2. & in tract. de subst. qu. 612. a num. 2. vsque ad finem vbi sub nu. 8. reiicit distinctionem Castrens. inter legatum speciei, & quantitatis, & idem dicit d. cons. 52. sub num. 39. vers. nec obstat, Giouagn. d. cons. 8. nu. 32. & seqq. Caualer. decis. 112. nu. 2. vers. non obstat, & decis. 132.*

Præterea addebant informantes, quod licet cōtrariæ opinioni magnus Doctorū numerus videretur fauere, nihilominus
4 Rotā in diuersitate opinionum † non tam moueri ex numero Doctorum, quam ex rationibus; quæ quidem pro confirmatione decis. videntur adesse meliores, ac solidiores, & inter il-
5 las duæ præcipue, vna scilicet ne † sit in facultate hæredum filias suis dotibus priuare, & eludere legatarios, vt aduertit *Imol. in d. l. si quis pro emptore in princ. ff. de vsucap.* Altera vt in om-
6 nibus modis † voluntati Testatoris satisfiat, *iuxta disposita in l. 1. C. comm. de leg.* Quæ Imperatoris prouisio aliter impleri nō potest, quàm per datiuitatem hypotecæ de tempore testamenti, vt inde oriatur actio, licet actionis exercitium suspendatur in tempus euenientis conditionis, & Doctores dicentes non
7 dari hypotecam in legatis conditionalibus † vsque ab initio, nec posse fieri retrotractionem, debere intelligi quoad ius acquirendi dominium legati, vel eius spem transmittendi ad hæredes, si ante euentum conditionis contingat, legatarium decedere, cum interim non sit creditor, *iuxta regulam, l. si is cui sub conditione, ff. de verb. obl.* non autem respectu hypo-
8 tecæ, † cum nulla adsit implicantia quominus, hæc possit retrotrahi in præiudicium eorum, qui medio tempore acquisiuerūt ius ab hærede in bonis defuncti, *vt tradit Angel. in d. l. qui Balneum in princ. nu. 2. vers. vlt. noto, ibiq. etiā Alex. in addit. ad Bart. verb. conditione, ff. qui pot. in pign. hab. Imol. in d. l. si is qui pro emptore. num. 20. Roman. num. 25. vers. sed responderunt, Ias. num. 312. & seq. Crot. num. 128. in fine, & num. 134. prope finem, Bologn. nu. 112. vers. ex qua declaratione, ff. de vsucap. idem Imol. in l. quæsitum est nu. 93. §. si seruus, num. 4. vers. sed si equitas, ff. de leg. 1. Alban. cons. 153. nu. 6. Gabr. cons. 141. nu. 8. & 9. lib. 1.* & in terminis nostris de legato pro dote, *Socc. Sen. cons. 269. sub num. 1. vers. si adhuc videtur lib. 2. Giouagn.*
9 *d. cons. 8. num. 25. lib. 2.* Et tanto magis quia decisiones † Rotales pro contraria parte allegatæ non continent principaliter discussionem huius articuli sed solum incidenter, vt patet ex illarum lectura.

Quare articulo maturè discusso, fuit resolutum standum
10 esse in decisis cum pro hac † secunda opinione non solum æquitas verum etiam firmiores rationes concurrere videatur, quæ opinio, eo facilius in casu præsenti videtur amplectenda, ex quo filiæ Caroli quibus fuerunt relicta scuta tria millia pro
11 singulis in dotem, non agunt † de auocandis bonis à Creditoribus, quibus medio tempore fuit ius quæsitū (quo casu intraret controuersia an hypoteca retrotrahatur in præiudiciū ter-
12 tij possessoris) sed concurrunt † cum ipsis creditoribus, & vti legatariæ petunt præferri in bonis patris, & Creditores veniūt ex contractibus initis cum Ioanne Baptista filio dicti Caroli, quo casu cū iam conditio sit purificata pro legatarijs, absque vlla difficultate ipsæ debent præferri Creditoribus ipsius hæredis, *iuxta distinctionem Cuman. in l. si filius familias, num. 5.* & ibi *Ias. num. 4. vers. item illud, ff. de verb. oblig. Socc. consil. 41. num. 28. lib. 3. Caual. d. decis. 512. num. 3. in fine vers.*
13 *præterea.* Hoc enim casu filiæ legatariæ † veniunt non in vim retrotractionis, sed petendo beneficium separationis bonorū Testatoris à bonis hæredis, vt ex his prius ipsis, quàm creditoribus hæredis satisfiat, *l. 1. §. sciendum l. Creditoribus, §. legatarios autem, & l. quoties. ff. de separatione bonorum, Caualer. decis. 41. 51. & 112. & fuit dictum in Bononien. legati 17. Iunij 1633. coram R. P. D. meo Ghislerio.* Reliqua sunt sublata in decisione, quæ reuidetur.

Et sic fuit decisum parte vtraque, &c.

☞ *Est decisio 169. i 1 præcedenti parte.*
§ *Etiā eadem causa adsunt infra aliæ decisiones nempe sub die 6. Iunij 1636. & sub die 1. Decembris eiusdem anni 1636. & 18. Iunij 1638. sed ista vltima decisio erit in §. quinti parte.*

R. P. D. GHISILERIO.

Fauentina Legatorum.

Die Lunæ 12. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Arbitrium ad effectum sanandi, testiū examen quando intrare nequaquàm possit. Notarius, quando probet, testes iurasse, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Defectus citationis ad videñ. iurare testes, & defectus commissionis iuramenti testium, an sint nullitates, quæ sanari possint.*
2 *Processus non est in forma probanti, si non sit à Notario authenticatus, & subscriptus.*
3 *Testium examen est nullum ex defectu citationis ad dicendum contra articulos, & decreti illorum admissionis.*
4 *Pro examinis testium validitate; quando deficiunt omnia substantialia, tunc nullo modo intrare potest arbitrium pro illius validitate.*
5 *Iuris rigor non dicitur remitti si totaliter ab eius dispositione recedatur.*
6 *Rota solet adhibere arbitriū, ad effectum sanandi examen testium, ex defectu citationis, quando fuerunt data interrogatoria à parte, & super illis testes fuerunt examinati.*
7 *Interrogatoria, quando producuntur, Notarij solent super illis adnotare productionem, & receptionem.*
8 *Iura, quæ non sunt in forma probanti, nullam fidem merentur in iudicio.*
9 *Arbitrium pro sanatione examinis testium concessum, nunquam intrat cessantibus interrogatorijs.*
10 *Testium examen si careat tempore, rogitu, & subscriptione Notarij est nullum.*
11 *Scriptura etiam manu Notarij scripta non probat, nisi sit authenticata ab eodem.*
12 *Defectus citationis ad videndum iurare testes, & si nec appareat per testes fuisse præstitum iuramentum, isti defectus sunt insanabiles.*
13 *Testis depositionis substantia consistit in iuramento.*
14 *Testes quando examinantur, si pars non citetur, vel alias non sit præsens, depositiones non valent.*
15 *Notarius non probat testem iurasse, si in principio dicat, testis inductus, productus, monitus, iuratus, &c.*
16 *Testem iurasse non probat Notarius, si asserat, testes medio iuramento, tactis, &c. iurasse si nō exprimat, an in actu ipsius examinis, & coram quo fuerit d. iuramentum præstitum, vel coram Iudice, vel corā eodem Notario de mandato Iudicis.*
Executor, licèt possit recipere iuramentum testium, & deinde demandare examen non tamen potest iuramentum demandare. num. 16.
17 *Iuramentum recipere est actus iurisdictionis.*
18 *Notario enuncianti testem iurasse non creditur, licèt dicat talem testem iuratum super Crucem sui habitus, vel tactis, &c. deposuisse.*
19 *Decis. 3. num. 6. & 15. de testib. coram Achill. & aliæ, in quibus casibus procedant.*
20 *Nullitates processus non iustificantur eò ipso, quòd non docetur de integra actorum transportatione cum quid sit pro illo necesse, præsumatur esse inter acta omissa.*
Nullitates non probatæ, non sunt narrandæ, in commissione sanatoria nullitatum num. 20.
21 *Nullitates, quando sunt claræ, & indubitatæ, tali casu non intrat arbitrium, pro illarum sanatione.*
22 *Actorum amissio non præsumitur, & ideo est iustificanda.*
23 *Diligentiæ ad effectum aliquid reperiendi, amissionem non iustificant, nisi sit facta in omnibus locis in quibus reperiri poterat.*
24 *Processus præsumitur integer.*
25 *In testium examine, si quis se fundat incumbit ei onus probandi omnia requisita necessaria, pro illius validitate.*
26 *De Actis quando non constat, omnia præsumuntur solemniter gesta: sed hoc intellige in materia antiqua, quæ excedat spatium 30. annorum.*
27 *Nullitates, quando sunt prorsus insanabiles de Iure, arbitrium non intrat, cum à iure reguletur.*

DECISIO XVIII.

DOmini de Naldis attentis nullitatibus, & exceptionibus, quæ per Fabricam S. Petri opponebantur contra sententiam absolutoriam ad eorum fauorem in partibus latam, adiuerunt Sign. Sanctiss. vbi narrato defectu citationis ad videñ. iurare testes, & decreti commissionis iuramenti testium, obtinuerunt rescribi, vt in causa procedatur reiectis prætensis nullitatibus resultañ. ex defectu citationis, & decreti prædicti arbitrio, &c. Vnde cum ego deputatus proposuissem dubium, an intraret arbitrium DD. negatiuè responderunt.

Dicebant enim in cōmissione sanatoria fuisse expressas tantummodò duas nullitates, videlicet citationis ad videñ. iurare testes, & decreti commissionis iuramenti testium, & esto quod
1 hæ duæ † nullitates sanari possint; supersunt adhuc aliæ nullitates in cōmissione sanatoria non expressæ, qualis est illa, quod
2 processus non sit in forma probanti, † cū non sit à Notario authenticatus, & subscriptus, *ad text. in Auth. de instrum. caut. & fid. l. vlt. C. de assessor. Felin. ac Dec. post alios in cap. 1. de fid. instr. Bar. in l. si quis §, si initium ff. de eden. in repet. nu. 32.*
3 Quod sit nullus † ex defectu citationis ad dicendum contra articulos, & decreti illorum admissionis, *Cas. de Grass. decis. 2. nu. 6. de solut. Rot. decis. 555. nu. 4. insi. par. 1. recent.* Et sic cum
4 deficiant omnia substantialia † pro validitate examinis testiū nullo modo arbitrium intrare potest, vt fides adhibeatur scripturæ non probanti, & vt omnia substantialia, quæ hic defi-
5 ciunt, suppleantur, quia ita non † remitteretur aliquid de rigore iuris, sed totaliter ab eius dispositione recederetur, quod stante clausula, arbitrio, non licet, vt in specie arbitrij concessi pro sanatione testium, *dixit Rota decis. 403. sub num. 2. ad fin. par. 3. recentior.*

Quò verò ad duas nullitates expressas im commissione pariter fuit dictum nō intrare arbitriū; quod quamuis Rota soleat
6 † adhibere quando fuerunt data interrogatoria, & super illis testes examinati, *Put. dec. 300. nu. 2. lib. 3, Crescen. dec. 1. nu. 1. de ferijs Cas. de Grass. decis. 11. nu. 8. de probat. Rot. decis. 122. post secundum vol. cons. Farinacc. & coram Reuerendiss. Domino meo Decano decis. 423. nu. 1.* Tamen in præsenti casu solùm dantur sola continentia interrogatoria facienda testibus examinandis in causa, & propter informitatem processus nō constat interrogatoria data fuisse a parte, nec quod fuerint à
7 Notario in processu reposita, cum nulla adsit † adnotatio à Notario facta eorundem productionis, & receptionis, vt fieri solet; & propterea stante informitate ipsius processus, nec
8 datio interrogatoriorū, nec examen ipsum probatur, cū † iura quæ non sunt in forma probanti nullam in iudicio fidem faciant, *c. 1. & 2. de fid. instru. Alex. cons. 105. nu. 3. Afflic. dec. 81. nu. 4. Rota in recentior. decis. 543. nu. 3. par. 1. & 493. nu. 4.*
9 *par. 2.* & consequenter cessantibus interrogatorijs † nunquā intrat arbitrium post sanatione examinis concessum, *vt dixit Rota decis. 239. nu. 6 par. 4. recentior.* Tantò minus quia ipsum
10 quoque testium examen eodem vitio laborat, † cum careat tempore, rogitu, & subscriptione Notarij *iuxt. notat. per Bar. & alios in Authent. ad hæc C. de fid. instrum. Put. decis. 136. nu. 2. lib. 3. Caputaq. decis. 104 p. 2. Cardin. Caualer. decis. 193. nu. 2.* Præterea non apparet testium depositiones esse originaliter, Imò constat, quod ipsimet de Naldis pro originalibus non habuerunt, dum Ludouicus eas transmisit Ambruno tunc temporis fabricæ Notario in partibus, vt eas anthenticaret, offerendo non solùm mercedem, sed munera, vt apparet ex litteris in actis productis, & ex depositione eiusdem Ambruni, dum eas authenticare recusauit. Nec facit quod idē Ambrunus dicat esse sua manu scriptas, cum non inde sequatur esse originales, sed potuerunt esse copiæ extractæ ex originali, de quo tamen non const t, & talis copia quamuis manu No-
11 tarij scripta, † nisi sit authenticata ab eodem, non probat,

 Felin.

Felin.in ca.vlt.num.13.vers. vnde si diceret & ibi Cardinalis num.3 de fid. Instrum.Boer.decis.36.num.4.& 5. Rot. coram Caualer. decis.25. num.1.

Sed quatenus huiusmodi depositiones testium essent origi-
nales, & in forma probanti, DD. dicebant non releuare, neq;
suffragari ad effectũ de quo agitur, quia non constat de citatio
12 ne ad videndum † iurare testes, nec ex ijs apparet per testes
fuisse præstitũ iuramentum, qui defectus sunt insanabiles. Re-
spectu citationis ea omnino requiritur de iure, *cap. 2. de testib. Soccin. in tract. de citat. articol. 7. numer. 11. Caputaq. decis.*
13 *274. numer.3.par.3.* cum substantia depositionis † testis con-
sistat in iuramento, *leg. Iurisiurandi, C. de testib.* Quare si pars
14 non citatur, † vel alias sit præsens, depositio nihil valet, *capit. 2. & ibi Abb. sub numer. 6. & seqq. de testib. l. si quando. vbi Bald. numer. 5. C. eod. Laufranc. in tract. de testib. numer. 8. versic. quæro 6. Achill. decis. 1. de fid. Instrum. numer. 3. & 4. in nou.* Respectu verò iuramenti, nec de eo constat, quam-
uis Notarius in principio examinis dicat testis inductus, pro-
15 ductus, † monitus iuratus, &c. *Caputaq. decis. 246. par. 2.*
deindeque dicat, qui medio eius iuramento tactis, &c. cum
16 non exprimat an in actu ipsius examinis, † & coram quo fue-
rit iuramentum, huiusmodi præstitum, *Caputaq. decis. 122. numer. 1. part. 2.* dum non dicat coram iudice fuisse præsti-
tum, vel coram eodem Notario de mandato Iudicis. Et li-
cèt executor possit recipere iuramentum testis, & deinde de-
mandare examen, non tamen potest iuramentum demanda-
17 re, cum † sit iurisdictionis illud recipere, Ita tenuit. *Rota in vna Nicien. Parochialis 12. Iunij 1551. coram Capizuccho, quam refert, & sequitur Caputaq. decis. 167. part. 1.* Nec va-
18 let attestatio Notarij, quia non stat dispositiuè, † sed enun-
ciatiuè, & Notario enuncianti non creditur, licèt dicat talem
testem iuratum super Crucem sui habitus, vel tactis, &c. de-
posuisse, *Rota coram Caputaq. decis. 285. numer. 4. part. 2.*
Vnde non obstant deducta per Rotam coram *Cæsar. de Grassis decis. 3. numer. 6. & 15. de testib. & latè deducta per D. meum Merlinum in Squillacen. Abbatia 20. Nouembris.*
19 1630. quia in illis † casibus, ex pluribus videbatur colligi ve-
rè interuenisse iuramentum, & ideo illæ resolutiones non
possunt operari in hoc casu, cum coniecturæ deductæ, Do-
minis visæ fuerint satis leues.

Non obstat, quod supradictæ nullitates examinis non iusti-
20 ficentur eò ipso, quòd non docetur † de integritate actorum;
itaut intret præsumptio validitatis, & quidquid deficit præsu-
matur esse inter Acta amissa, ideoque tales nullitates, tam-
quam non probatæ, non essent in commissione narrandæ, &
per consequens facilius sanari debeant, quia cum ex supradi-
21 ctis sint † claræ & indubitatæ, tali casu numquam adhibetur
arbitrium pro illarum sanatione licèt clausula Arbitrio, ali-
quid remittat de rigore iuris, *iux. vulg.* Nec præsumptio du-
cta ab amissione actorum facit, vt ea quæ deficiunt præsu-
22 mantur inter amissa, † quia talis amissio, nullatenus per Nal-
dos iustificatur, vt fieri debet, cum non præsumatur. *Surd. consil. 109. numer. 9. Rot. post 2. vol. cons. Farinac. decis. 278. numer. 6. in fin.* Nec diligentiæ factæ pro reperiendo Proces-
23 su originali hanc amissionem iustificant cum † non fuerint fa-
ctæ in omnibus locis, vbi reperiri poterat, *S. m. Greg. XV. decis. 287. num. 1.* Et dum prætendunt Processum esse origi-
nalem, dicunt etiam esse integrum, quia processus præsumi-
24 tur integer, & in omnem casum ad Naldos, qui se fundant
25 in eiusmodi examine, † incumbit onus producendi omnia re-
quisita pro validitate ex *allegat. per Surd. cons. 3. num. 11. & seqq.* Minus obstat, quod cum non constet de actis, omnia
26 præsumantur † solemniter acta, quia hoc procedit in materia
antiqua, quæ excedit spatium 30. annorum, *Cassad. dec. 3. de Procur. Put. decis. 328. lib. 2. in correct.*

Quare stantibus dictis nullitatibus Dominis visum fuit
27 non intrare arbitrium, cum hæ sint † nullitates prorsu
insanabiles de iure, arbitrium enim à iure regulatur, *Bart. in extrauag. Ad reprimendum in verbo videbitur cum vulgatis.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CARRILLO.

Meleuitana Antianitatis.

Lunæ 12. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Antianitas Equiti Hierosolymitano, quando incipiat currere. Probationes secundæ, cum præsumantur factæ in corroborationem primarum probationũ, ad illud tempus trahuntur. Impeditus est excusandus, & hoc quando multo magis procedat.

SVMMARIVM.

1 *Antianitas currit Equiti Hierosolymitano à die solutionis pecuniarum commum thesauro.*
2 *Statutum confirmatum auctoritate Apostolica, est omnino seruandum.*
3 *Libri scripti ab Officialibus ad hoc deputatis, probant.*
4 *Antianitas numeranda est, & currit in Religione Hierosolymitana, a die solutionis, & non à tempore factarum probationum.*
5 *Fundamentum intentionis suæ, quilibet tenetur concludenter probare.*
6 *Consequens, qui vult, censetur etiam voluisse antecedens.*
7 *Probationes primæ si non fuerint totaliter reprobatæ, secundæ postea, quæ factæ fuerunt, ex iuris interpretatione trahuntur ad tempus primarum probationum, cum illæ non dicantur nouæ, sed in corroborationem primarum nu. 8.*
9 *Antianitas currere incipit à die quo, quis admitti debuisset, atque per eum minimè stetit, quin admitteretur.*
10 *Impeditus tunc multò magis est excusandus, quando impedimentum prouenit ab eo qui partes aduersarij sustinebat.*
11 *Antianitas de iure communi regulariter currit à die antiquioris ingressus.*

DECISIO XIX.

FVit resolutum Antianitatem Domini Equitis Ludouici in-
formantis numerandam esse à die 14. Nouembris 1608. In
quo soluit Communi thesauro Religionis Hierosolymitanæ
1 † pecunias vulgo passagium, à quo tempore secundum stabi-
limẽta eiusdem Religionis, vt in statuto 15. *tit. de cont. Thes. incipit* currere antianitas, & ita firmauit *Rota coram Greg. dec. 341. circa fin. & decis. 499. nu. 2. & in Neritonen Antianitatis 15. Aprilis 1622. coram bo. me. Remboldo, & in Meleuitana Antianitatis 24. Martij 1634. coram Reuerendiss. D. meo Vrgellen.* quæ decisiones fundantur in clara dispositione
2 dicti statuti, quod † cum sit confirmatum auctoritate Aposto-
lica omnino seruandum est, *Abb. in c. dilecti nu. 14. de præb. Fel. in c. cũ accessissent n.4. & 7. vbi Dec. n. 19. de const. Gabr. conclus. 3. num. 20. de claus.* Solutio verò d. passagij probatur
3 ex libris dictæ Religionis, qui tanquam † scripti a deputatis
ad hunc effectum plenè probant *Bart. in l. argentum in princip. & l. quamuis ff. de ed. Salicet. in l. 1. colum. 3. vers. quæro C. eod. tit. Barb. cons. 53. lib. 3. Seraph. dec. 341. nu. 6. & dec. 1088.*

Non obstat, quod contradictis primis probationibus nobi-
litatis factis de anno 1600. D. Ludouicus fuerit admissus ex no-
uis probationib. factis de anno 1612. & ideo, quod ab hoc tẽ-
pore numeranda sit antianitas, quia vltra quod non probatur,
quòd D. Ludouicus fuerit admissus vigore secundarum proba-
tionũ, cum imo constet indistinctè admissum fuisse vigore tam
primarum quã secundarum probationum, nec propterea ap-
pareat secundas probationes fuisse factas ex quo primæ cõtra-
dictæ fuerunt, sed solum, quia primæ fuerunt deperditæ ex abũ-
danti respondetur, quòd ad effectum de quo agitur non atten-
ditur tẽpus probationum, sed tempus solutionis passagij iux-
ta dispositionem supradicti statuti 15. dicentis antianitatem
4 † numerandam esse, & currere à die solutionis, & non à tem-
pore factarum probationum, vt in his terminis resolutum fuit
dicta *Neritonen. coram Remboldo.*

Nec etiã obstat obiectum factum pro parte D. Ferdinandi
& Consortium prætendentium primas probationes nobili-
tatis

tatis fuisse robatas in Capitulo prouinciali nemine discrepante in quo casu reprobatus ab ingressu huius ordinis, omnino, & penitus excludendus est, itaut postea admitti non possit ad nouas probationes, vt disponitur in ordinatione 14. de cons. nam
5 fuit responsum id non probari † cū tamen tamquā fundamentū d. Ferdinādi concludenter ab eo probādum esset, *l. actor. C. de prob. l. ei qui dicit. ff. eod. Surd. cons. 34. nu. 11.* Imò constat de contrario, nam ex eo, quod prædictæ probationes fuerunt desumptæ ex Archiuio, Prioratus Castellæ, & ad conuentum transmissæ, clare colligitur non fuisse reprobatas nemine discrepante, nam si fuissent sic reprobatæ, non potuissent transmitti contra formam dictæ ordinationis 14. nec D. Ludouicus admissus fuisset à tribunalibus Religionis ad nouas probationes, habitū, & professionem vt fuit postea admissus, ex quo sequi-
6 tur † necessariò primas probationes non fuisse reprobatas nemine discrepante ad *text. in l. ad rem. mobilem. ff. de procur. l. illud. ff. de acq. rer. dom. Aret. cons. 20. num. 21. Alex. cons. 110. lib. 5. Ant. Gom. lib. 1. vār. cap. 3. num. 23. Rot. decis. 44. nu. 2. & dec. 105. par. 1. recent.*

Vnde cum primæ probationes non fuerint totaliter reprobatæ, sed tantum ab aliquibus contradictæ, secundæ quæ po-
7 stea factæ fuerunt ex iuris interpretatione † retrotrahuntur ad tempus primarum probationum *Bald. in cap. 1. in princ. de fid. instr. Dec. in auth. si quis in aliquo num. 3. C. de edendo.* & ideo secundæ probationes non dicuntur nouæ, sed censentur factæ
8 † in corroborationem priorum probationum *Cæsar. de Gras. decis. 20. nu. 11. de prob. Rot. diuers. decis. 435. num. 4. par. 1. & in Cæsaraug. portionis coram Iusto impres. penes Marchido commiss. 1. par. fol. 340.*

Quæ eo facilius procedunt in hoc casu cum nón steterit per Ludouicum quo minus transmitterentur primæ probationes,
9 quinimò constat ipsum instasse pro illarum transmissione, † & impeditum fuisse à Priore Castellæ, in quo casu haberi debet pro admisso, & venit excusandus *l. sine hærede. §. idem iuris, ff. ad l. rod. de iact. l. non exigimus. §. 1. ff. si quis caut. l. Celsus. §. 1. ff. de arb. Bald. in l. diffamari. num. 5. de ingen. Gonz. super reg. 8. §. 3. num. 38. in prohem, Surd. cons. 374. num. 7.* & in his terminis *Gregor. d. decis. 341. num. 2.* Et tanto magis quā-
10 do † impedimentum vt in proposito casu præstitūm fuit ab eo qui partes aduersarij substinebat *l. si cum ipse vbi Bart. ff. de excus. tut. l. intra vtile vbi Bald. ff. de min. Purp. cons. 90. nume. 6. Greg. vbi prox.*

Quibus omnibus accedit pro D. Ludouico iuris assistentia
11 iuxta quam † antianitas regulariter currit à die antiquioris ingressus *cap. 1. vbi Abb. nu. 1. & 3. de mai. & obed. Aret. cons. 23. nu. 3. Roc. de Curt. de consuet. sectio. 4. in 3 requis. num. 11. Chas. in catal. glor. mund. par. 11. consider. 99. & in puncto de milite Hierosolymitano Rot. apud Seraphin. decis. 326. num. 3. & Greg. d. decis. 341. nu. 1.*

Et ita resolutum D. Ludouico tantùm informante &c.

¶ *Habentur infra aliæ decisiones in hac causa nempe sub die Lunæ 5. Martij 1635. coram eodem R. P. D. Carrillo, & sub die Veneris 16. Nouemb. 1635. coram Reuerendiss. P. D. Coccino Decano.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Die Lunæ 12. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Extrauag. Prouide, de sentent. excommun. an procedat in interdicto speciali, vel generali. Interdictum, quando dicatur speciale, & quando generale.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum an possit relaxari pro debito pecuniario. & nu. 6.*
2 *Extrauag. Prouid de sent. excom. licet aliqui Doctores voluerint d. extrauag. habere locum etiam in interdicto speciali.*
3 *Tamen communior opinio est, quod debeat esse generale, & hoc est notandum ad intelligentiam d. extrauag. nu 4.*
5 *Extrauag. Prouide de sentent. excomm. non habet locum in interdicto particulari, quando adest consuetudo in contrarium.*
7 *Interdictum, quotiescunque fertur contra Regnum, Prouinciam, Ciuitatem, Castrum, vel Villam, Vniuersitatem, vel Collegium, dicitur generale.*
8 *Interdictum particulare dicitur, quando vna Ecclesia, vel plures Ecclesiæ specifice, & non sub nomine Vniuersitatis interdicuntur.*
9 *Interdictum generale dicitur, quando vniuersitas vnius loci interdicitur, siue locus sit paruus, siue sit magnus.*
10 *in Villa, licet adsit, nisi vna Ecclesia, tamen, quia est apta habere plures Ecclesias, nihilominus continet in se Vniuersitatem.*
11 *Interdictum speciale dicitur, quando vna, vel plures Ecclesiæ eiusdem Ciuitatis interdicuntur.*
12 *in Interdicto personali, quid sit necessarium.*
13 *Interdictum generale respicit aliquod corpus, seu collegium hominum primò, & per se secundario singulares persona illius corporis, vt sunt membra illius, & partes.*
14 *Singulares personæ sunt interdictæ, Vniuersitate interdicta.*
15 *Interdictum cadere non potest in vniuersitate, tanquam re inanimata.*
16 *Interdictum speciale est, quod in determinatam, aut determinatas personas fertur.*
17 *Et hoc casu nihil refert si ad vnam, vel plures personas referatur, dummodo ad singulas de per se, vt dicitur, per modum plurium dirigatur.*
18 *Mandatum factum Capitulo censetur factum singulis.*
19 *Interdictum contra Capitulum an censeatur speciale.*

DECISIO XX.

FVit relaxata Declaratoria Interdicti, & licèt Archidiaconus Cæsaraugustanus, de Belchite, & Aliaga, & Archipresbyter Cæsaraugustanus verbo professi sint, se paratos parere, nihilominus facto contrarium ostenderunt, cum die 4. Iunij superioris anni protestati sint, se non ligari censuris, stante appellatione interposita, & supersessoria obtenta à Nuntio. Vnde ex rationibus deductis in hac causa 15. Ianuarij præteriti * visum fuit Dominis, dandam esse Aggrauatoriam, mitius tamen agendo cum istis quatuor dignitatibus placuit Dominis, concedi tempus vnius mensis ad parendum.

Non enim censuerunt Domini obstare duo fundamenta, quæ prædictæ dignitates ad effugiendam aggrauatoriam deducebant, Primum quod interdictum non poterat de iure sustine, ex quo illud fuerit relaxatum sub prætextu, quod Canonici, & dictæ dignitates non poruerint mandato de manutenendo concesso Portionarijs ad effectum consequendi pro distributionibus diurnis qualibet die tria regalia. Pro debito nam-
1 què pecuniario, † dicebant, interdictum non posse relaxari, *vt in extrauag. Prouide de sent. excom.*

Secundum fundamentum erat, quod stante supersessoria concessa a Nuncio veniebant excusandi.

Quia quantum attinet ad primum fundamentum, fuit re-
2 sponsum, quod licet aliqui Doctores † voluerint dictam extrauagantem habere locum etiam in interdicto speciali, *Archidiacon. in cap. præsenti in princip. vers. siue videtur de sentent. excomm. in 6. Couarr. in cap. Alma mater, in secunda parte num. 5. de sentent. excomm. in 6. Auila de censur. titu. de interdict. disput. 3. colum. 5. vers. sit secunda conclusio,* Tamen
3 communior opinio est, quod † interdictum debeat esse generale, *Ioan. Menoch. in d. cap. præsenti nùmer. 9. vbi etiam Ioan. Andr. num. 1. & seqq. Gemin. num. 2. Franch. num. 5. vers. sed quæritur, Calder. de interd. Ecclesiast. par. 1. nu. 12. & 17. Sanctus Antoninus de Interd. cap. 2. nu. 1. & 7. Nauar. in Manuali cap. 27. nu. 166. & 168. Abb. in cap. cum in partibus num. 1. de verb. signif. Felin. in cap. sanè 11. num. 3. de*
4 *offic. deleg.* qui dicunt hoc notandum † ad intelligētiam dictæ *extrauagantis Prouide*, in casu autem nostro sumus in interdicto speciali, vt statim probabitur, & cessat omnis difficultas,
5 quia extrauagans prædicta † non habet locum in interdicto particulari, quando adest consuetudo in contrarium. *Siluester in verbo Interdictū 3. q. 5. quem sequitur Auila de censur. loco proximè citato in d. vers. sit secunda conclusio, ibi,* concedo

6 tamen cum Siluestro, & apud nos ita seruatur, & † interdictum speciale conceditur pro debito pecuniario.

Informantes pro dignitaribus prædictis agnoscentes hanc veritatem, replicabant huiusmodi interdictum esse generale,
7 non autem speciale, quia † quotiescumque interdictum fertur contra Regnum, Prouinciam, Ciuitatem, Castrum, vel Villam Vniuersitatem, vel Collegium, dicitur generale, *S. Antoninus loco supra allegato, Mandos. commiss. 2. in verbo specialiq. interdicto, Nauar. in manuali c.27. num.166. Suarez de censur. tom.5. disp.33. sect.2. nu.11. & 12. Alter. de censuris to.2. tit. de interd. disput.1. cap.3. col. penult. vers. eodem, & c.5. col.6. vers. vtraque Vgolin. eod. tract. tit. de interd. col.5. dis.32. sect. 2. nu.1.*

Pro resolutione huius difficultatis dicebant Domini, quod
8 particulare interdictum dicitur, quando vna Ecclesia, † vel plures Ecclesiæ specificè, & non sub nomine Vniuersitatis in-
9 terdicuntur, Generale verò interdictum est, quando † Vniuersitas vnius loci interdicitur, siue locus sit paruus, siue magnus, vt est Villa, vel Castrum, & ratio est, quia si in Villa non adesset
10 nisi vna Ecclesia, tamē apta est habere plures Ecclesias, † vnde continet in se Vniuersitatē, *Abb. in d. c. cum in partibus nu.1. de verb. signif.* vbi dicit hoc esse notandum, quia facit ad multa, & maximè ad Constitutionē Bonifacij Prouidè, & ibi etiā notat, *Boich. nu.2. Gemin. in d. c. præsenti nu.2. vers. ad interdicta Ecclesiarum de sent. excom. in 6. sequitur Suar. de censur. disp.36. sect.3. num.8. tom.5. fol.604. Calder. de interd. par.1. nu.12. & 17. S. Antonin. de interd. cap.2. num. 1. & 7.* vbi
11 dicit, quod † interdictum speciale dicitur, quando vna, vel plures Ecclesiæ eiusdem Ciuitatis interdicuntur, *Nauar. in manuali c.27. n.168. Alter. de censur. tit. de interd. disp.1. c.3. col. 4. vers. probatur hæc conclusio.*

12 Hoc posito idem dicendum est de interdicto personali † in quo solum sunt necessaria duo membra, quæ differunt circa
13 obiecta, nam generale † interdictum respicit aliquod corpus, seu collegium hominum primò, & per se secundariò singulares personas illius corporis, vt sunt membra illius, & partes, *cap. si sententia in fine de sent. excom. in 6. vbi glos. in verb. non com-*
14 *petant*, inquit † interdictas esse singulares personas, Vniuersi-
15 tate interdicta, quia in Vniuersitate, vt res inanimata † cadere non potest interdictum, vt benè per *Alterium loco supra allegato vers. eodem modo fol.* 288. sed de hoc non est agendum in
16 casu nostro, speciale † verò interdictum est, quod in determinatam, aut determinatas personas fertur, vt singulares sunt. Ni-
17 hil enim refert, si ad vnam, vel plures personas † referatur, dummodo ad singulas per se, & ad omnes, vt dicitur, per modum plurium, dirigatur sicut dictum est de locali, *Alterius loco proximè allegato*, & iste secundus est casus noster, quia interdictum fuit relaxatum contra Decanum, Dignitates, & Canonicos, & sic contra omnes per modum plurium, non autem per modum corporis, & sic in personas determinatas, & quamuis in relaxatione, interdictum fuerit relaxatum contra Decanū, Dignitates, Canonicos, & Capitulum, tamen non ideo sequitur, quòd ex illo verbo vniuersali, Capitulum, dicatur interdictum generale, quia cum determinatæ personæ fuerint interdictæ, illud verbum, & Capitulum iunctis alijs verbis præcedentibus denotat, quòd ad plures personas de per se refertur, & ad omnes per modum plurium, vt dicit Alterius loco
18 supra allegato, † quia mandatum factum Capitulo censetur factum singulis *cap. eam te de rescript.* & ideo hoc interdictum
19 † censetur speciale, *Ioan. Monach. in d. cap. præsenti num. 9. de sent. excom. in 6.*

Quantum attinet ad secundum fundamentum de excusatione ob supersessoriam Nuntij, Dominis visum fuit nullatenus releuare cum dictæ dignitates non debuerint adhærere appellationi, nec dictæ supersessoriæ obtentæ à Nuntio Apostolico, qui in ista causa non poterat manus apponere.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

☞ * *Habetur infra ista decisio in additione prout in Indice posito in eius fine.*

¶ *Adsunt etiam infra aliæ decisiones in hac causa scilicet sub dicbus 28. Ianuarij 1636. & 13. Iunij eiusdem anni. & 7. Nouembris pariter 1636. & 6. Nouemb. 1637. & 8. Februarij 1638. & 17. Martij eiusdem anni coram eodem Reuerendiss. P. D. Coccino. & 13. Ianuarij 1640. & 6. Febr. pariter 1640. coram R. P. D. Panzirolo. sed quatuor vltimæ Decisiones erunt in sequenti parte.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Barbastren. Canonicatus.

Die Veneris 2. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Arbitrium, ad effectum retardandi vlteriorem executionem, quando intret, nec ne; Ius exequendi, quanto tempore præscribatur, & aliqua circa materiam præscriptionis.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium intrare solet ad effectum retardandi vlteriorem executionem sub prætextu nullitatis dictæ executionis.*
2 *Delegatus à Papa sententiam suam exequi potest vsque ad annum, quo expirato cessat facultas.*
3 *Iudex postquam functus est officio suo, non potest amplius se intromittere.*
4 *Nisi executio fuerit cœpta, & non completo.*
5 *Executio præscribi potest spatio 30. annorum.*
6 *Actio in factum, & officio, quæ actioni præstantur, spatio 30. annorum legitimè præscribuntur. Et hoc est dictum Innocent. notata. nu.7.*
8 *Executor, si sit deputatus in materia de sui natura habente tractum successiuum, hoc casu licet semel executio facta sit si inueniat noua turbatio, potest iterum exequi, & num.9. & 10.*
11 *De præscriptione obijci potest, nisi doceatur de legitimo tēpore.*
12 *Præscriptio non datur, nisi præcedat actio.*
13 *Actionem formatā quis non dicitur habere, si agere non potest.*
14 *Præscriptio non currit non valenti agere.*
15 *Negligens quis non dicitur ad effectum præscriptionis, si non potest agere.*
16 *Præscriptio non currit contra non negligentem.*
17 *Præscriptio partim est inducta fauore possidentis bona fide, & partim odio negligentis.*
18 *Negligere non dicitur, qui non valet agere.*
19 *De Præstationibus annuis, quando agitur, hoc casu tot censentur obligationes, quot sunt anni, & ideo si currat aliqua præscriptio, non currit nisi pro illo anno, quod habet post se tempus sufficiens ad præscribendum.*

DECISIO XXI.

☞ DOmini præstiterunt in resolutis coram bon. mem. Francisco Vbaldo sub dieb. 10. Nouemb. 1623. * & 14. Iunij 1624. * in quibus fuit tantum non intrare arbitrium pro retardatione executionis litterarum Apostolicarum agitur enim de executione iam facta per A. C. cuius sententia transitū fecerat in iudicatum, & ideo non intrat arbitrium pro reuocatione executionis ex deductis in prędictis decisionibus, nec etiam
1 pro retardatione vlterioris † executionis sub prætextu nullitatis dictæ executionis, quo casu arbitriū solet operari, vt in *causa Barbastren. pecuniaria 16. Ianuarij 1617. coram bo. mem. Andrea* quia sententia, & executio sunt validæ, vt latæ fuit deductum in prædictis duabus decisionibus.

Nam omissis nullitatibus, quæ hodie non deducebantur, & merito, cum benè sint sublatæ in prædictis decisionibus difficultas restringebatur ad illud, quod agitur de executione litterarum fel. rec. Pauli Tertij datis de anno 1544. & propterea
2 dicebatur, quod aut ab initio fuerunt executa, † & facultas executoris post annum expirauit, *c. quærenti de off. deleg.* ita vt etiā quod interuenerit noua turbatio, Aud. C. nō potuerit amplius
3 se intromittere, † quia functus erat officio suo *Innoc. cap. pro*
4 *illorum num.3. vers. in alijs autem de præben.* Nisi † executio fuerit cœpta, & non completa ex allegatis in causa *Toletana Iurispatronatus 29. Ianuarij præteritis coram me, & in causa Cęsaraugustana de Caspe 16. Februarij 1632. coram Reu. P. D. meo Motmano.* Aut non fuerunt executæ, & executio
5 fuit præscripta, † quia præscribitur spatio triginta annorum, per istud enim tempus ius exequendi, hoc est actio in factum,
6 & officiū † quæ actioni præstantur, legitimè præscribuntur,

Innoc.

Innot. in ca. finali. de except. & ibi Bal. hoc dictum Innocen-
7 tij † dignum notatu reputat, *glos. fin. in l. fi. C. de præscript. tri-
ginta, vel quarantaginta annorum idem Bald. in rubr. de præ-
script. & in l. debitori q. 3. C. de pactis, Marant. in prax. par.
vlt. tit. de execut. sent. nu. 54. & Balbus de præscript. 4. par. quar
tæ partis principalis q. 31. latè Marescot. var. lib. 2. cap. 121. nu.
10. Giurb. dec. 96. nu. 1. Surd. cons. 296. nu. 1.*

His tamen nō obstantibus Domini, vt supra dixi, censuerūt
non intrare arbitriū, quia Paulus Tertius Ecclesiam Parochia-
lem Sancti Petri erexit in Collegiatam cum translatione curæ
animarum, cum creatione vnioris Prioris, & octo Portiona-
riorum, quibus applicauit omnes fructus &c. certarum Eccle
siarum, & huius gratiæ effectuatio non potest controuerti, sed
cum sanct. mem. Pius Quintus assignauerit scuta 150. Deca-
no Barbastreñ, iste hodie turbat Collegiatam, quæ non con-
trouertit dictam solutionem, sed respondet quod Decanus
debet agere contra eius verum debitorem, Vnde aut literæ
Apostolicæ semel fuerunt executæ, aut non fuerunt executæ,
& vtroq; casu Aud. C. potuit procedere ad executionē. Tum
8 quia materia † de sui natura habet tractum successiuū, quo ca-
su licèt litteræ semel executæ fuerint, sufficit quod veniat no-
na turbatio, ex quo respiciunt etiam tractum futurum, & quo-
tiescunque fit turbatio, litteræ possunt exequi, *Capic. Auen-
dan. & Put. Allegati in dicta causa Toletana Iurispatrona-
tus coram me*, si vero non fuerunt semel executæ, sed habue-
9 runt effectū sufficit, quod hodie Collegiata turbetur † vt exe-
cutor in materia, quæ habet tractum successiuum, possit proce
dere ad executionē ex supra allegatis. Tum etiā quia in dictis
litteris clarè disponitur, quod A. C. vbi & quando expedierit,
& pro parte Iuratorum & Consiliariorū, necnon Prioris de no
uo erectæ Collegiatæ pro tempore existentis, & Capituli, seu
10 alicuius eorū fuerit requisitus faciat dictas litteras, † & in eis
contenta firmiter obseruari, contradictores, &c. & propterea
illius iurisdictio post annum non cessauit.

Quantum attinet ad præscriptionem cum hæc materia ha-
beat tractum successiuum deberet dori ad effectum præscri-
ptionis, quod venerit casus contrauentionis, & quod pars ac-
11 quieuerit tanto tempore, † vt potuerit præscriptio induci, de
quo cum non doceatur, antequam ille casus euenerit non po-
test obijci de præscriptione, *l. si in diem. ff. de condit. & demon.
Curt. iun. cons. 181. num. 4.* & hoc probatur duplici ratione.
12 Prima quia præscriptio est exceptio, † quæ nō datur nisi præ-
13 cedat actio, quia non dicitur habere actionem † formatam,
qui non potest agere. Sed sic est quod cum Ecclesia non mo-
14 lestaretur, nō poterat agere ad executionem dd. litterarū † &
ita non intrat præscriptio, ita innuit *Bald. cons. 342. in princip.
vers. sed in contrarium lib. 1.* Secunda ratio est, quia ille, qui
15 non † potest agere non dicitur negligens, & contra non ne-
16 gligentem † non currat præscriptio, *Bald. cons. 193. in de-
cidendo lib. 3. Castrens. cons. 466. num. 2. li. 2. Abb. cons. 101.
num. 6. in fin. lib. 1. & cons. 22. numer. 3. lib. 2.* vbi quod præ-
17 scriptio † est inducta partim fauore possidentis bona fide,
18 partim odio negligentis, ideo non † valens agere non di-
citur negligere.

Placuit etiam alia responsio data in decisionibus bo. mem.
Vbaldi quòd cum agatur de præstationibus annuis, & sic de
obligationibus successiuis, quo casu tot censentur obligatio-
19 nes quot sunt anni, † & præstationes successiuæ, & ideo non
currit præscriptio, nisi pro illo anno, quod habet post se tem-
pus sufficiens ad præscribendum, *Aym. de antiq. tempor. in 4.
par. §. materia ista q. 20. num. 24. & seqq.*

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

☞ ** *Adsunt istæ decisiones infra in Additione prout in Indicè
posito in eius fine.*

R. P. D. VEROSPIO.

Ispaleñ Decimarum.

Die Veneris 2. Martij. 1635.

ARGVMENTVM.

Episcopus quando dicatur habere intentionem fun-
datam in perceptione Decimarum, & an Capitulū
eas exigere possit vt Administrator Episcopi: Lai-
ci non sunt capaces Decimarum Decimæ quando
dicantur temporales quando spirituales.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ vniuersaliter debentur ab omnibus prædijs Archie-
piscopo vti vniuersali Parocho ratione vniuersalis curæ,
quam gerit in sua Diœcesi in qua Parochiæ non sunt di-
stinctæ.*
2 *Termini & limites locorum Diœcesis probantur ex dispositio
nibus testium, & adminiculis.*
3 *Iurisdictio Archiepiscopi, & vsus Archiepiscopalis authori-
tatis tam in ordine ad legem iurisdictionis, quam in ordine
ad legem Diœcesanam in quibus consistat.*
4 *Probatis actibus denotantibus plenum vsum authoritatis Ar-
chiepiscopalis indistinctè infertur ad probationem possessio-
nis reliquorum actuum.*
5 *Episcopo ius commune assistere dicitur vt in omnibus locis suæ
Diœcesis gerat curam vniuersalem, & num. 6.*
7 *Capitulum, quamuis iure proprio non habeat iurisdictionem
in locis Diœcesis, potest tamen illam habere ex concessione
administrationis sibi demandata ab Archiepiscopo.*
8 *Mandatum ab Archiepiscopo simpliciter datum non com-
prehendit administrationem decimarum.*
9 *Possessio actualis percipiendi decimas ex quibus probetur,
& 10.*
11 *Locationes regulariter non probant possessionem, & dominiū
in præiudicium tertij.*
Nisi concurrentibus adminiculis. 12. & 13.
14 *Decimę vt debeantur Laico necessarius est titulus priuilegij,
vel probatio immemorabilis cum fama priuilegij.*
15 *Testes deponentes de immemorabilis debent deponere de visu
in annis pubertatis.*
16 *Decimę vt debeantur laico in recognitionem dominij, siue ex
causa tributi ius commune non resistit, & quare.*
17 *Decimarum temporalitas ex quibus deducatur 18. 19. & 20.*
18 *Decimæ spirituales propriè soluuntur ex fructibus.*
19 *Decimę non dicuntur temporales eo, quia debeantur ex aliquo
opificio, aut negotiatione.*

DECISIO XXII.

HÆc causa, quæ pendet hòdie coram me fuit primum mo
ta in partibus ad instantiam Decàni, & Capituli Hispalen
sis, & deinde ab eisdem introducta in Rota vsque *de anno
1568. coram bon. mem. Gropperio*: In eo autem consistebat il-
lorum actio vt cum intrà fines eius Diœcesis Hispaleñ sita es-
sent Oppidá de Almonte & Nicelba, & loca de Lucerna, de
puerto, Bobullos, Nielba Roziana, Villaraza, & Bonares ad
eos tanquā generales administratores bonorū Archiepiscopa-
tus Ispalensis spectarent Decima oliuarum, olei, laterum, & fi-
cuum aridarum, quæ in eisdem oppidis, & locis colligebantur,
quarum decimarum exactionem sibi vindicabat Dux Sydo-
niæ tanquam Dominus eorumdem locorum: Cum verò no-
mine vtriusq; fuissent expeditæ literæ compulsoriales, quæ fue
runt illi primùm decretæ sub eodem Gropperio, & deinde à
bo. mem. Ortembergo in eius locum subrogato, & demum
coram me *anno 1631.* confecto processu in vim earumdē lit-
terarum Dubitaui An esset fundata intētio Capituli in iure per
cipiendi has decimas; quo dubio hodie proposito Domini af-
firmatiuè responderūt moti eo fundamento, quod visum fuit
probari ex testibus, & alijs iuribus adductis pro Capitulo, vt cū
in hac Diœcesi Ispalensi non adsint Parochiæ distinctæ, sed cu
1 ra omniū Ecclesiarum exerceatur ab Archiepiscopo, † siue il-
lius nomine per Vicarios ab eo pro tempore deputatos, ratio-
ne eiusdem Curæ debitæ essent eidem Archiepiscopo tanquā
vniuersali Parocho decimę eorumdem prædiorum *authorita
te textus in c. 1. §. has vero decimas 15. quæst. 7.* cuius dispositio-
nem in his terminis procedere notat *Abbas in c. cum contin-
gat. nu. 7. de decim. & fuit plenissimè firmatum in Paceñ deci-
marum 21. Iunij anni 1604. & 5. Decemb. anni 1605. coram
R. D. meo Decano inter impressas decis. 187 & 254. & in hac
diœcesi dixit Rota in Hispaleñ Iuris nominandi 29. Aprilis
anni 1613. coram Card. Pamphilio.*

Et quidem ex iuribus, & probationibus quæ datæ fuerunt pro parte Capituli visum fuit probari non solùm quod hæc loca erant intra fines Diœcesis, ad quem effectum sufficere poterant depositiones plurium Testium, & alia adminicula, ex
2 quibus probabatur contineri ea loca intra terminos † eiusdem Diœcesis *ex notat in cap. cum causam de probat. & in c. cum olim, vbi gloss. in verbo per alia, & in verbo instrumenta, de censib. Dec. cons. 146. num. 19. Card. Seraph. decis. 441. nu. 3.* sed quod Archiepiscopus in eisdem locis iurisdictionem exercebat quod ostensum fuit ex collationibus beneficiorum, visitationibus licentijs confitendi, ac concinandi & pluribus alijs actibus qui complectebantur plenissimum vsum Archiepisco
3 palis authoritatis tàm in ordine ad legem iurisdictionis quàm in ordine ad legem Diœcesanam, *iuxta notata per glos.* quæ communiter est recepta *in ca. dilectus filius in verbo delegatio iurisdictionis de off. ordin. & in cap. in summa 10. quæstion. 1.* quam sequitur ibi *Præposit. & Gemin. sub numer. 1. Turre-*
4 *crem. num. 2.* & propterea benè inde infertur sine † alia distinctione ad possessionem cæterorum actuum vt est casus *in cap. 1. de Relig. domib.* quem text. in his terminis considerat *Butr. in cap. vlt. num. 46. de caus. possess. & propriet.* totum id
5 operante † causa vniuersali siue assistentia iuris communis, quam censetur habere Episcopus in omnibus locis suæ Diœcesis, *vt in cap omnes Basilicæ 16. q. 7. ca. de xenodochijs, & ibi gloss. in verbo quorum Diœcesi de relig. domib gloss. in clement. vnica in verbo earum parte de for. compet.* quam communiter receptam attestatur *Verall decis. 201. nu. 1. par. 2. & decis. 306. num. 2. par. 1.*

Ex hoc iure Archiepiscopi dixerunt Domini probari etiam
6 ius Capituli, quia licèt Capitulum non diceretur † habere eamdem assistentiam iure proprio, prout illam habebat Archiepiscopus, tamen poterat idem venire ex iuribus eiusdem Archiepiscopi ratione administrationis, quam gerebat bonorum Ar-
7 chiepiscopatus, † *vt fuit dictum in Oscen. decimarum della Pedia 25. Martij 1564. coram Rubeo, & in Pacen. decimarũ 21 Iunij 1604. coram Reuerendiss. D. meo Decano inter impressas decis. 187.* Et ea quidem administratio non solùm visa fuit probari ex mandato dato eidem Capitulo ab Archiepiscopo ad hanc causam prosequendam in quo cum fuerit ab illo
8 nominatus generalis administrator cessare † videbatur difficultas, quæ fuit considerata *in d. causa Pacen. decimarũ in alia decisione facta sub die 5. Decemb. anni 1605. coram eodem Reuerendiss. D. meo Decano,* vt scilicet ex simplici mandato non censeretur Archiepiscopus voluisse concedere dictam admini
9 strationem Capitulo: sed præterea fuit pro parte Capituli ostẽsa possessio actualis super illo facto perceptionis harum deci-
10 marum. † Nam datæ fuerunt plures locationes earumdẽ decimarum factæ, nomine ipsius Capituli post constitutã auctionem sub hasta publica & voce Præconis, quæ locationes licèt regulariter non probent dominium aut possessionem in præ-
11 iudicium tertij. † *vt statuitur in c. inter dilectos § per instrumẽta de fid. instr.* Tamen visæ fuerunt posse hanc fidem facere
12 propter plura adminicula quæ videbantur † in hoc casu concurrere, vt notat *Felyn. in eod. c. inter dilectos n. 8. Gabr. de locat. concl. 4. n. 16 Cæsar. de Grass. dec. 10. n. 7. de caus. possess. & propriet. Rot. dec. 573. n. 3. par. 2. recent.* Ea verò adminicula col-
13 ligebantur ex pluribus solutionibus, † quæ ostendebantur factæ occasione earumdem locationum ex attestatione calculatoris, & distributoris generalis earumdem decimarum, & demum ex testibus deponentibus non solùm de facto huius exanis verùm de causa eiusdem propter administrationem competentem Capitulo.

Neque visæ fuerunt obstare probationes, quæ datæ fuerunt in contrarium pro parte Ducis; Nam cum ad dictum effectũ
14 † necessarius fuisset titulus priuilegij, vel probatio immemorabilis cum fama eiusdem priuilegij *iuxta notata per Doctores in c. cum Apostolica de his quæ fiunt à Prælat. & ibi Io. Andr. num. 9. Abb. num. 12. Butr. num. 17.* & fuit pluries decisum, *vt apud Verall. decis. 242. num. 1. par. 1. & decis. 215. num. 2. par. 2. diuers. & in decis. 193. num. 6. par. 2. & decis. 702. num. 1. par. 1. recent.* Non solùm non fuit proba a existentia d. tituli per illius exhibitionem, aut relationem ex fama, sed visa fuit impossibilis probatio immemorabilis, dum subducto tempore litis, qua incæpit ab anno 1565. non poterant reperiri Testes qui depo-
15 nerent ab eo † tempore de visu additis in quolibet teste annis pubertatis, qui etiam requirebantur, vt eorum depositio concluderet iuxta requisita *per gloss. in c. 1. de præscrip. in 6. & tradita per Couar. in c. possessor. 2. p. § 3. n. 7. de reg. iur. lib. 6.* cuius probationis difficultatem sæpius in hac materia considerauit, Rot. vt *apud Verallũ dec. 71. n. 1 par. 2. & in Abulen. decimarum 10. Martij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & alijs relatis in vna Ispalen. decimarum 20. Iunij 1594. coram Mantica,* quæ decisio fuit facta contra authorem huius Ducis occasione decimarum loci de Niebla.

Nec etiã visa fuerunt obstare, quę dicebãtur super qualitate
16 earũ decimarũ, quod illæ essent debitæ † Duci in recognitionẽ dominij siue ex causa tributi quarũ respectu sicuti nõ poterat considerari aliqua Iuris resistentia contra Ducem cũ non participarent de aliquo iure spirituali, ita neque poterat dici quod earũ causa Ius assisteret Capitulo, siue Archiepiscopo *argum. text. in cap. vestra nobis 2. de locat.* & pluribus fundamentis cõprobat *Bald. in cons. 419. lib. 1. & tenuit Rota dec. 313. num. 3.*
17 *par. 1. recent. & coram Greg. decis. 404. num. 2.* Etenim † temporalitas earumdem decimarum deducebatur ex duplici fundamento; Et quia hoc videretur ostendere causã propter quã illæ soluebantur, cum dicerentur consistere nõ in solis fructi-
18 bus pro quibus propriè soluuntur † decimæ spiritualis, *vt in cap. Nuncius de decimis, cap. non est eod. tit.* Et quia hoc idẽ videbatur colligi ex depositionibus Testium, qui asserebant has decimas debitas fuisse Duci, etiam quòd ille soluendæ essent Capitulo: Sed non visa fuerunt ea fundamenta comprobare hanc exceptionem Ducis; Et quantum attinet ad testes, Non poterant illi obstare, propter nullitatem examinis, cum non solùm fuissent examinati sine citatione partis, sed etiam in loco quem Capitulum declarauerat sibi suspectum; Quod verò attinet ad causam solutionis non ideò poterant dici eædem decimæ temporales eò quia soluerentur etiam ex lateri-
19 bus, † cum pro ijs etiam lateribus debitæ Ecclesię essent decimæ, & illę consisterent non solùm in fructibus, sed etiam in omni opificio aut negociatione, *vt in cap. omnes, c. quicumq. 16. q. 7. cap. decimæ 16. quæst. 1. & notat ibi glos. in verbo negotio, Io. And. in cap. peruenit num. 2. de decim. Rebuff. de decim. quæst. 8. nu. 19.* & de opificio ceræ, & mellis *est decis. Mobedan. 2. de decimis,* & de lapidicinijs loquitur, *Io. Andr. in d. cap. peruenit sub eodem num. 2. Rebuff. ead. q. 8. num. 23.* & omnem difficultatem videbatur sustulisse ipsemet Dux deducendo probationem immemorabilis cum eadem probatio non fuisset necessaria, nisi præsupposita spiritualitate earumdem decimarum.

Demùm non visa fuit obstare altera exceptio Ducis contra probationes factas à Capitulo, quod illæ non possent nocere tanquam factæ contra antiquum Ducem, cuius ipse non erat successor, cum eas decimas diceret ad se spectare non iure proprio, sed ratione maioratus ex notatis *in l. sæpè. ff. de re iudicat. & per Alex. ibi num. 125. Achill. dec. 5. eod. tit. & fuit dictum in Hispalen. Decimarũ de Aymonte 19. Ianuarij 1605. coram Gregor. inter impress. decis. 205. & in Miranden. vnionis 27. Iunij 1629. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Potuisset enim obstare ea exceptio, si vel iura huius maioratus fuissent probata in persona Ducis, vel super ijs solis probationibus fundata esset intentio Capituli: Cum verò probationes datæ pro parte Ducis non solùm non concluderent pertinentiam harum decimarum ratione maioratus, sed neque ex aliquo alio iure deficiente fundamento probationis immemorabilis, satis esse poterat Capitolo sola assistentia, qua habebat ex dispositione iuris communis, quando etiam subsisteret exceptio, quæ afferebatur contra easdem probationes.

Et ita &c.

R. P. D. MOTMANO.

Perusina Laudi.

Die Veneris 2. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Actiones inter cohæredes, pro parte, qua quis est hæres ipso iure scinduntur. Via executiua, si cedenti competebat, cessionario etiam competere debet.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Actiones inter hæredes ipso iure scinduntur.*
2 *Actiones inter cohæredes, pro ea parte, qua quis est hæres, & num. 5.*
3 *Cessionario competit via executiua, si cedenti competebat.*
4 *Obligationis Cameralis beneficium ob cessionem, transit in ipsum cessionarium.*
6 *Possessio vera alicuius recogniti in dominium probatur, si ei respondeatur de fructibus.*
7 *Bonorum descriptio in inuentario probat prossessionem defuncti, contra ipsos inuentarium conficientes.*
8 *Actus præsumuntur gesti, vigore tituli, seu tractatus præambuli.*
9 *Exceptio illiquida, & requirens altiorem indaginem non potest retardare solutionem crediti liquidi, & num. 10.*

DECISIO XXIII.

ITerum † Domini vtraque parte informante dixerunt contra Ioannis Antonij hæredes relaxandum esse mandatum executiuum pro restitutione medietatis fructuum census, quos Iosephus cohæres integrè soluit Collegio creditori, & consequenter persistendum esse in decisis sub die 3. Iulij preteriti, quoniam constat Marcellum dicti census impositorem hæredes suos cum reciproca inter eos substitutione instituisse Ioannem Baptistam, Ludouicum, & Ioannem Antonium fratres, ex quibus Ludouicus nulla relicta ex se prole obijt, & Ioanni Baptistæ successit Iosephus, qui reportata iurium cessione soluit vt supra terminos census, & ideo post restitutam dicto Ioanni Antonio medietatem portionis hæreditariæ Ludouici defuncti, rectè petit sibi restitui fructus census solutos pro huiusmodi medietate, ac pro alia portione ex dicta Marcelli hæreditate
1 eidem Ioanni Antonio obuenta, cum † inter hæredes ipso iure scindantur actiones *Bartol. in leg. cui fundus, num. 4. ff. de condit. & demonstr. & in l. g. 4. §. Cato num. 6. ff. de verb. oblig. Bald. cons. 194. volum. 4. Palador. rer. quotid. lib. 2. cap. fin.*
2 *4. par. §. 1. num.* 11 & dantur † pro ea parte, qua quis est hæres *leg. 2. vbi Salyc. Cod. de hære d. act. Bart. in leg. frater. num. 40. d. tit. ff. de verb. oblig.*

Eidemque Iosepho ad dictorum fructuum consecutionem
3 competit via executiua, † quæ ante cessionem competebat
4 Collegio, idque vigore obligationis Cameralis † cuius beneficium, vt cessionis, iure translatum in ipsum cessionarium *Bart. in leg. 1. num. 22. ff. de act. & oblig. Galles. de oblig. camer. quæst. 5. num. 7.* & in his terminis *Rota in Romana Census. 15. Nouembris 1627. coram R. P. D. meo Merlino.*

Non obstat, quod ex concordia inter dictos Ioannem Antonium, & Iosephum inita in qua habetur quod Iosephus teneatur alteri tradere medietatem bonorum, quæ de Marcelli hæreditate Ludouico obuenerant, constet integram hæreditatem Ludouici esse penes Iosephum, & ideo ipsum vti posses-
5 sorem hæreditatis non modo Ioannis Baptistæ, sed etiam Ludouici pro duabus, hæredes verò Ioannis Antonij pro vna † tantum portione hæreditatis Marcelli condemnandos esse ad fructus de quibus agitur. Quoniam Testes probant post laudum latum vigore dictæ concordiæ fuisse à Iosepho transmissas Ioanni Antonio claues prediorum Miraldoli, ac Pontis S. Ioannis, de quibus in Concordia tanquam de bonis pro medietate inter ipsos diuidendis fit mentio, & ab eo tempore Colonos, ita mandante Iosepho, recognouisse, ipsum Io. Antonium vti Dominum dd. bonorum, eiq; respondisse de fructibus pro
6 medietate, quæ omnia probant veram ipsius † Domini recogniti possessionem *Afflict. decis. 335. num. 4. vbi allegat Innoc. in ca. cum venissent n. 7. de restitut. in integr.* cui probationis suffragatur descriptio eorumdem bonorum, quæ habetur in Inuentario hæreditatis ipsius Io. Antonij adita per Franciscum,
7 & alios illius filios, ac hæredes, & probat † possessionem patris defuncti contra ipsos Inuentarium conficientes *Rot. decis. 387. num. 2. par. 1. recent. & in Romana donationis de Capranica 26. Iunij 1628. coram Reuerendiss. D. Vrg llen.*

Cum verò supradicta clauium cõsignatio in aliam causam vel de alijs bonis, quam quæ continentur in concordia non probe-
8 tur facta, rectè intrat præsumptio quod actus † huiusmodi consignationis, & subsecuta possessio referantur ad titulum præcedentis Concordiæ, siue tractatus *l. 2. C. de acqui. poss. l. quædam cum Gloss. final. ff. de rei vendic. Bald. cons. 10. nu. 7. vol. 5. Alciat. reg. 2. præsum. 24. num. 1. Rota decis. 549. num. 10. par. 1. diuers.* Non autem ad Maioratum, qui vt in eadem Concordia maiori natu seu ipsum maioratum cupienti non debetur nisi alijs cohæredibus per eum tradita in bonis liberis æquiualenti quantitate, cuius tamen traditionis adimplementum non probatur, & cum non contineat maiorem Ioannis Antonij vtilitatem non præsumitur.

Neque relaxationem dicti mandati executiui retardare potest restitutio fructuum, quos Iosephus antequam d. bonorum medietatem consignaret exegit, quia cum constet huiusmodi fructus fuisse liquidatos in summa scutorum 55. & dicti hæredes Ioannis Antonij in longe maiori summa sint debitores Io-
9 sephi, vel erit locus compensationi, vel si † nolint admittere d. liquidationem, poterunt huiusmodi fructus seruatis de iure seruandis liquidari, vel denique pro summa liquidata ea ratione
10 petitum mandatum relaxari; quod † exceptio illiquida, & requirens altiorem indaginem non potest retardare solutionem crediti liquidi *Bald. cons. 152. in fin. vol. 3. Lancelloit. de attent. par. 2. cap. 4. limit. 28. num. 1. Gregor. XV. decis. 552. numer. 5.* neque impedire executionem obligationis Cameralis *idem Gregor. decis. 220. in fi. & Zacch. post Galles. tract. de obligat. Cameral. decis. 42. nu. 9. & dec. 155. num. 3.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

* *Fuit iam proposita sub die 3. Iulij 1634. coram eodem bon. mem. Motmanno quam decisionem vide infra in Additione prout in Indice posito in eius fine.*

Infra in eadem causa habes alteram decisionem sub die Veneris 27. Aprilis 1635. coram eodem.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Dotis.

Die Veneris 2. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Dotis receptæ confessio facta per maritum constante matrimonio, concurrentibus adminiculis, & coniecturis, probat veram numerationem dotis non solum contra se ipsum, sed etiam contra eius creditores.

SVMMARIVM.

1 *Dos soluto matrimonio reddi debet.*
2 *Mariti confessio, de dote recepta constante matrimonio, præsumitur facta in fraudem donationis prohibitæ inter virum, & vxorem.*
3 *Sed ista conclusio non procedit, quando plures concurrunt coniecturæ, & adminicula, ex quibus appareat dotem confessatam, verè solutam fuisse.*
4 *Matrimonia sine dote regulariter non contrahuntur.*
5 *Dotis receptio, probatur ex confessione de recepto, quæ stante præcedenti promissione, probat veram solutionem non solum contra ipsum maritum, sed etiam contra creditores.*
6 *Apoca priuata, si non sit trino teste munita, videtur militare contra eam suspicio antidatæ fallit num. 7.*
8 *Confessio iurata dotis receptæ probat veram numerationem.*
9 *Dotis solutio, si probetur in parte vera, in totum vera præsumitur.*
10 *Referens quando probet sine relato.*
11 *Maritus, si præstet alimenta vxori inducit coniecturam solutionis dotis.*
12 *Alimenta non tenetur maritus præstare vxori, quæ dotem non soluit.*
13 *à Sententia, si quis non appellauit censetur illi acquieuisse.*
14 *Confessione propria, nulla est maior probatio.*
15 *Dotis receptæ confessio præsumitur vera si sit satis verisimilis, & congrua.*
16 *Pater non est verisimile, quod vni ex filiabus constituerit longe notabilem dotem, & alteri nihil dare voluerit.*
17 *Dotes, vt plurimum non inuestiuntur.*

Ma-

Maritus ad inuestiendum dotem non tenetur, num. 17.
18 *Dotis confessio non dicitur facta à marito dum proximus est decoctioni, & sic in fraudem, si post 4. annos decoxit. vide num. 19.*
20 *Presumptiones vrgentiores, & fortiores elidunt leuiores.*
21 *Bona obnoxia pro restitutione dotis non possunt exequutioni demandari in preiudicium ipsius vxoris.*
22 *in Necessitate, quis non potest, si rem habeat pretio æstimabilē.*
23 *Licentia data à Testatore alienandi bona in casu maxima necessitatis intelligitur de necessitate fatali, vel naturali, non autem de voluntaria.*
24 *Necessitas voluntaria dicitur illa, in quam, quis voluntariè se coniecit.*
25 *Prodigalitatis actus, si sint causa vt oriatur necessitas, priuant hæredem facultate alienandi, sibi à Testatore concessa in casu maxime necessitatis.*
26 *Taciturnitas Iuris tertij vitiat rescriptum, & illud subreptitium reddit.*

DECISIO XXIV.

PRoposito à me dubio sub die 20. Maij preteriti anni * An
D. Lauræ de Crescentijs deberetur dos, & alimenta, itaut
decreta Eminentissimi Vicarij emanata ad instantiam Maxi-
miliani, & Marij Caffarelli pro alienatione bonorum fideicom
missi quondam Bernardini Caffarelli; essent reuocanda, fuit di
ctum dotem deberi, & decreta obtenta ad instantiam Marij es-
se reuocanda. Hodie iterum proposita causa super resolutis
Domini steterunt in decisis.
Si quidem quoad primam partem decisionis, in qua firma-
tur D. Lauræ deberi dotem res visa fuit clara, quia de illius solu-
tione in summa scutorum decem millium apparet ex publico
Instrumento quietantiæ factæ per dictum Maximilianum eius
Virum de anno 1601. in quo idem Maximilianus promisit di-
ctam dotem restituere in omnem euentum restitutionis tàm
1 constante, quàm soluto matrimonio, vndè eo † soluto per obi-
tum eiusdem Maximiliani absque filijs ex dicta Laura factus
fuit locus restitutioni dictæ dotis iuxta *tex. in leg. prima, ff. solu.
matr. l. vnica, §. cum autem, C. de rei vxor. act.* cum alijs in de-
cisione allegatis.
Nec hodie obstare visum fuit, quod dictum Instrumentum
contineat solam confessionem de recepto, quæ vti facta con-
stante matrimonio non videatur probare veram solutionem,
2 nec etiam in præiudicium Mariti confitentis, † cum presuma-
tur facta in fraudem donationis prohibitæ inter virum, & vxo-
rem iuxta *doctrin. Bar. in l. 2. §. creditum sub num. 5. ff. si cer. pe.
Ioan. Andr. in addi. ad specula. tit. de dona. inter vir. & vxor.
Soccin. in dicta leg. 1. num. 101. ff. solu. matrim. Castr. consil. 86.
num. 1. lib. 2. Alexand. cons. 46. num. 6. lib. 1. Menoch. de pres.
presump. 12. num. 57. & sequent. Mascard. de proba. concl. 362.
num. 1. Maresco. var. resolu. lib. 1. cap. 8. num. 1. Rota, decisio
468. num. 1. lib. 3. par. 3. diuers. & decis. 683. num. 2. par. 2. re-
cen. & alibi.*
Nam dicta conclusio non procedit quando (prout hic) plu-
3 res concurrunt coniecturæ, & adminicula † ex quibus ap-
paret dotem confessatam verè solutam fuisse *Bald. in leg. vnic.
Cod. de priuil. dotal. Soccin. consil. 82. col. 2. & consil. 122. col. 4.
post med. lib. 4. Dec. cons. 538. col. 3. circa med. Aym. consil. 40.
num. 4. Bero. consil. 60. num. 43. lib. 2. Rota coram S. mem. Gre-
gor. XV. dec. 62. num. 2.*
In præsenti autem casu vltra generalem coniecturam, quod
4 matrimonia † sine dote regulariter non contrahantur *Cam-
peg. tract. de do. ar. vl quæst. 57. Nat. consil. 581. num. 5. & 15.
Purpura. consil. 461. num. 10. Surd. cons. 489. num. 12. Rota,
decis. 153. num. 3. par. 2. diuers. & coram S. mem. Greg. XV. di-
cta decis. 62. num. 3.* Concurrit primo præcedens promissio
dictæ dotis facta in Capitulis matrimonialibus vsq; de anno
1591. ab Equite Octauiano Crescentio patre dictæ Lauræ, &
in Instrumento dictæ quietantię registrata, quo casu confessio
subsequens Mariti probat veram solutionem non solum con-
tra ipsum confitentem, sed etiam contra Creditores excipien-
5 tes de non solutione dotis, † quia presumitur facta potius ani-
mo liberādi promissionem dotis, quam animo fraudandi *Cyn.
Salyc. & alij in l. contractibus, §. sed quoniam, Cod. de non nu-
mera. pecun. Bald. Nouell. in repeti. contr. opin. lib. 3. tit. de dona.
inter vir. & vxor. conclus. 4. num. 2. Menoch. presump. 12. num.
13. Mascard. de proba. concl. 362. num. 20. Afflict. decis. 402.
num. 2. Ioseph. Ludou. decis. 66. num. 25. Greg. dicta decis. 63. nu.
4. & 491. num 7.*
Nec obstat, quòd de dicta promissione non constet nisi ex
6 apoca priuata, † quæ cum non sit trino teste munita videtur
militare contra eam suspicio antidatæ iuxta text. *in l. scripturas,
Cod. qui pot. in pign. hab.* Nam dicta suspicio tollitur ex multis
coniecturis, & adminiculis, & Primò ex Indulto postmodum
obtento per dictum Equitem Octauianum de eodem anno
7 1591. à Grego. XIV. pro derogatione † Constitutionis Sixti
V. super excessiuis dotibus, in quo Constitutio, & promissio di-
ctæ dotis expresse narrata fuerunt *Gratian. discep. forens. cap.
951. num. 5. vers. adminiculum*, & fuit dictum *in Rauennaten.
pecuniaria 6. Nouembris 1624. coram R. P. D. meo Merlino, &
in Romana Anterioritatis 20. Decembris 1628. coram me.*
Secundò quia Maximilianus promisit cum iuramento dictam
dotem confessatam restituere in omnem casum restitutionis,
8 tàm constante, quàm soluto matrimonio, quo casu † confessio
dotis receptæ probat veram numerationem *Ari. consil. 74. nu.
7. Dec. consil. 202. num. 7. vers. nec obstat, Bald. Nouell. dicto
tract. de dot. in princip. col. 5. vers. nec obstat, & in repeti. dicta
leg. 1. num. 198. & 203. ff. solu. matrimon. Gabr. dicto ti. de dot.
conclus. 3. num. 4. & 5. Surd. dicto consil. 489. num. 16. versic.
quinto concurrit, Ioseph. Ludou. d. decis. 66. num. 11.* Tertiò quia
de anno 1592. cum effectu recepit scuta 1500. pro finali solu-
tione dictæ dotis, vt constat ex partitis formiter extractis ex li-
bro Banchi de Caualcantibus in eodē Instrumento dictæ quie
9 tantiæ enunciatis; Vnde cum † solutio dictæ dotis probetur
in parte vera, in totum vera præsumitur *Glos. & Doct. in d. l. 1.
Cod. de non numera. pecun. Soccin. Sen. d. cons. 82. col. 3. lib. 3.
Aim. consil. 152. num. 6. in fin. Rota decis. 547. num. 26. & de-
cis. 124. nu. 4. par. 2. recen. Gregor. XV. d. dec. 62. num. 8.* & fuit
dictum *in Veliterna dotis 21. Maij 1621. coram Manzane-
do & in Romana legati, seu dotis. 19. Ianuarij preteriti coram
me.* Nec obstat, quod Maximilianus in quietantia se retulerit
ad partitas Banchi, ex quibus partitis pretenditur non probari
integra solutio. Nam vltra, quod solutio cantat pro residuo,
& finali solutione fuit responsum, quod quietantia vltra rela-
tionem continet actum certum, & habet orationem perfectā,
tàm circa tempus, quàm circa substantiam & quantitatem ex-
10 actæ sub verbis † dispositiuis quo casu referens probat etiam
sine relato *Surd. cons. 540. num. 4. Seraph. dec. 1083. num. 4.*
Quartò quia ne dùm post dictam confessionem dictam Lauram
11 eius vxorem penès se retinuit, eique † diù alimenta prestitit,
quam coniecturam iunctis alijs ponderatis alias *Rota ad hunc
effectum, & signanter coram S. mem. Gregor. XV. dict. decis. 62.
num. 5. & in precitata Romana Legati, seu dotis coram me.* Ve-
rùm etiam dicta Laura iudicialiter egit contra ipsum Maximi-
lianum post illius decoctionem pro dictorum alimentorum
prestatione, ac pro illis mandatum obtinuit, citatis illius Credi-
toribus, & dicto Mario, quæ quidem alimenta Maximilianus,
12 si dotem non † recepisset, præstare non tenebatur, vt per *Glos.
Cyn. & alios in l. quod vxorem, C. de negoc. gest. Bald. in leg. fin.
Cod. ad Velleian. Sur. de alim. tit. 7. quæst. 17. num. 1. & a. cons.
489. num. 10.* Quintò quia eadem Laura obtinuit ab A. C. si-
mile mandatum pro assecuratione dictæ dotis citatis pariter
creditoribus mariti, ac dicto Mario qui à dictis mandatis rela-
13 xatis vsque ab annis *1606.* & *1607.* non appellarunt, † adeo vt
censeantur illis acquieuisse ad *tradit. per Bald. in l. si vt proponis
n. 1. & 2. C. de nupt. & in l. qui satis dare num 3. de fideiuss.*
Hic accedit propria confessio eiusdem Marij, qui in precib.
de anno 1624. Sanctiss. porrectis fassus fuit dictam Lauram es-
se creditricem Maximiliani viri occasione suæ dotis, & pro illa
14 mandata exequutiua obtinuisse qua † confessione nulla ma-
ior probatio ad *l. cum te, C. de probat.* Demum accedit qualitas,
& dignitas personarum cuiusque coniugis quibus attentis di-
cta dos scutorum decem millium satis verisimilis, & congrua
15 visa fuit quo casu † confessio receptæ dotis vera presumitur.
*Tiraq. in l. si vnquam verb. donatione largitus, num. 101. Cod.
de reuoc. donat. Mascard. de probat. d. conclus. 362. num 18. in
fin. Surd. dicta cons. 489. num. 14. vers. accedit 4. Ioseph. Ludou.
d. decis. 66. num. 24. circa med.* & fuit dictum *in Ferrarien. do-
tis 2. Iunij 1627. coram Manzanedo.*
Presertim quia Eques Octauianus pater dictæ Lauræ dedit
dotem scutorum vigintiquinque millium Hieronymæ alteri
eius filiæ, vt constat ex *decis. 294. num. 3. par. 1. recent.* Vnde
verisi-

16 verisimile non est † patrem vni ex filiabus dotem scutorum vigintiquinque millium dedisse, alteri vero nihil dare voluisse, prout etiam considerauit *Rota in dict. Ferrarien. dotis coram Manzanedo*.

Nec obstant coniecturæ ex aduerso ponderatæ ad infringẽdam veritatem dictæ solutionis, & Primò non obstat coniectura desumpta ex eo quòd Maximilianus dictam dotem scutorum decem millium non inuestiuerit, prout eam verisimiliter inuestiuisset, si vere recepisset; Nam vt plurimum dotes non
17 inuestiuntur, † nec maritus ad huiusmodi Inuestimentum de Iure tenetur *tot. tit. C. ne fideiuss. dot. dent.* & latè fuit dictum *in Romana dotis de Ruinis 3. Decembris 1632. coram me.*

Similiter non obstat secunda desumpta ex eo, quod Maximilianus de tempore dictæ confessionis erat magno ære alieno grauatus, ac proximus decoctioni. Tùm quia dicta decoctio
18 superuenit quadriennio † post dictam confessionem, vt constat ex Cõgregatione facta ab eius creditoribus de anno 1606.
19 Summario responsionis num. 1. Tùm etiã quia sufficit † quod aliunde constet de veritate solutionis.

Tertia verò desumpta ex eo, quod solutio dictę dotis in summa scutorum 3000. appareat facta ante tempus destinatæ solutionis non subsistit in facto, quia solutio dictæ summæ non erat facienda post biennium (vt supponebatur) sed infra biennium, vnde solutio facta hoc medio tempore non fuit ante, sed infra tempus destinatæ solutionis.

Et quidem dictæ coniecturæ eò minus veniunt attendendæ, quia versamur in confessione pluribus, & quidem vrgentibus coniecturis, & adminiculis comprobata, vt supra ostensum
20 fuit, præsumptiones autem, † quæ stant pro veritate confessionis, pręualent alijs, quæ pro simulatione ponderantur *Grego. XV. d. decis. 62. num. 11.*

Quo verò ad secundam partem decisionis, in qua firmatur decreta obtenta ad instantiam Marij esse reuocanda, adhuc eius fundamentum subsistere visum fuit; Si quidem rescriptũ Sanctiss. cuius vigore dicta decreta emanarunt, fuit subreptitiè obtentum, ex quo Marius narrauit Papæ se esse in maxima necessitate constitutum, nec habere bona libera ex quibus suis prętensis necessitatibus satisfacere posset, & tamen constat ipsum de eo tempore habuisse annua scuta 360. sibi assignata super Palatio pro credito dotis materne scutorum 9000. vt in decisione firmatur; Vnde decreta pro alienatione bonorum dicti
21 fideicommissi non poterant exequutioni demandari in † prę iudicium ipsius Lauræ, cui dicta bona erant obnoxia pro restitutione suæ dotis; *Osasch. decis. Pedem. 168. n. 10. Crauett. cons. 296. num. 3.* cum alijs in decisione allegatis.

Non obstat, quod Marius de tempore gratiæ careret Palatio, quod anteà vendiderat, & careret etiam precio quod emptor illi tunc soluere non tenebatur stante euictione eiusdem Palatij sequuta contra ipsum emptorem in possessorio ad instantiam Battinelli Marij creditoris in scutis 800.

Quia adhuc subreptio Dominis visa fuit patens cum nihilominus Marius remansisset creditor pretij eiusdem Palatij quod consequi debebat ab emptore statim atque Battinellus immissus ex fructibus eiusdem domus, de dicto credito scutorũ 800. fuisset satisfactus, quod quidem creditum cum esset pretio æstimabile, & per Marium vendi potuisset vtique cessabat eius
22 necessitas, & consequenter intrat subreptio, cum † dici non possit in necessitate is, qui rem habet pretio æstimabilem, vt firmauit *Rota in Romana prętensæ dotis 2. Decembris 1633. coram R. P. D. meo Mohanno.*

Secundò fuit responsum, quòd etiamsi Marius de tempore gratiæ fuisset in necessitate, adhuc gratia fuit subreptitia, quia non narrauit Papæ qualitatem necessitatis an scilicet necessitas esset fatalis, vel naturalis, aut voluntaria; prout erat necessè expri-
23 mere: nam licentia † data à Testatore alienandi in casu maximæ necessitate, intelligitur de necessitate fatali, vel naturali,
24 non autem de voluntaria, in quam † quis voluntariæ se coniecit *Bald. cons. 20. lib. 2. Crauett. in respons. progenero num. 13. cum plurib. sequent. & num. 94. & 486. vers. idem in specie Menoch. de arbitr. Iudic. cas. 181. n. 31. 32. & 38. lib. 2. cent. 2. Osasc. decis. Pedem. 168. per totam.*

Quòd autem necessitas Marij fuerit voluntaria ex eo deducitur quòd debita, pro quibus soluendis Papæ supplicauit, fuerunt contracta nulla præcedente necessitate fatali, vel naturali, & ex eo quod post susceptum terminum coram A. C. ad illa soluen. per paucos dies, antequam laberetur, exegit creditum scutorum 500. quam summam erogare poterat in extinctionem illius debiti, seu maioris partis, & se eximere ab illa necessitate, quod non solum non fecit, sed vt in maiori necessitate se constitueret, condonauit eidem suo debitori aliud creditum scutorum 497. sibi debitum, pro fructibus vnius Census scutorum 1500. ad se spectantibus, & vlterius eidem debitori sortem principalem eiusdem Census donatione inter viuos pura, & mera liberalitate donauit, & pro euictionem donatorum se
25 obligauit, qui actus † prodigalitatis ex quibus necessitas orta fuit, priuarunt Marium facultate alienandi sibi à Testatore concessa in casum maximæ necessitatis, vt in puncto firmat *Osasc. d. dec. Pedem. 168. n. 6. in fi. & per totam.*

Denique clarior Dominis visa fuit subreptio ex quo Marius non narrauit Papæ Ius hypothecæ, quod habebat D. Laura super dicto multiplico, quod ipse non ignorabat, nam taciturni-
26 tas † Iuris Tertij vitiat rescriptum, & illud subreptitium reddit *Natt. consil. 211. sub num. 14. in fin. & sequent. Gratian. discept. 730. n. 32. & 33. Osasch. d. decis. 168. num. 10.*

Et ita vtraque, &c.

☞ * *Vide eam infra in additione prout in Indice posito in eius fine.*

R. P. D. CARRILLO.

Meleuitana Antianitatis.

Die Lunæ 5. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Reus, efficitur actor in probanda exceptione, postquam actor fundauit suam intentionem itaut non sufficit reo, vt obtineat, illam reddere turbidam. Verba dubia, ad quam personam sint adaptanda, & qualitet etiam veniant interpretanda Militi Hierosolymitano, quando currat antianitas.

SVMMARIVM.

1. *Actor postquam fundauit intentionem suam, tunc reus in probanda sua exceptione sit actor.*
2. *Reus tenetur concludenter probare suam exceptionem alias succumbit.*
3. *Actor postquam fundauit intentionem suam concludenter, non sufficit reo illam reddere turbidam. num. 2.*
4. *Res quæ nunquam fuit in rerum natura, non est verum dicere, quod adsit.*
5. *Verbum, suum, est personale, denotans propriam personam.*
6. *Verba, quando sunt ambigua referri debent ad personam, cui magis adaptantur.*
7. *Verba quando sunt dubia interprętanda sunt, secundum ius commune, & statuta locorum.*
8. *Antianitas Equiti Hierosolymitano currit, à die solutionis passagij, & quando à d. die non currat. vide num. 11.*
9. *Facultatem aliquid faciendi, si quis minimè habeat, si id faciat non preiudicat.*
10. *Res, quæ nunquam fuit in rerum natura, dari non potest illius approbatio.*
11. *Renunciatio in dubio non pręsumitur.*

DECISIO XXV.

Domini steterunt in decisis sub die 12. Februarij pręteriti, nempe Antianitatem Domini Equitis Ludouici numerandam esse à die solutionis passagij secundum Statutum Religionis Hierosolymitanæ XV. de com. Thes. ex rationibus, & fundamentis adductis in decisione, & quia hodie D. Ferdinandus, & consortes concludenter non probant suas exceptiones
1 in quibus se fundant pro vt probare tenentur; nam † postquam actor suam fundauit intentionem vt fecit Dominus Ludouicus in hoc casu, tunc reus, qui in probanda exceptione sit actor ex *leg. 1. vbi Bartol. ff. de except.* Debet quoque concludenter
2 probare suam exceptionem alias † succumbit ita vt non sufficiat illam reddere turbidam *Seraph. decis. 524. num. 1. Rota decis.*

decis.19. num.2.par.2.diuers.Mant.decis.274.num.4.

In præsenti autem prædictus Ferdinandus duas exceptiones in quibus se fundat non probat. Prima enim exceptio, quòd primæ probationes fuerint ab omnibus reprobatæ diluitur ex rationibus adductis in dicta decisione, & etiam quia prædicta reprobatio nunquam fuit in rerum natura, cum deficiat decretum reprobationis Capituli prouincialis quia vt benè aduerterunt Domini locus in quo fieri debebat decretum reprobationis fuit relictus in Albo vt in processu fol.*25.*& *26.* Et ideò si ex
3 oculari inspectione non constat † de tali decreto, non est verum dicere, quòd adsit reprobatio dum illa aliunde non probatur, & cum Commissarij, seù deputati ad probationes non haberent facultatem approbandi, nec reprobandi: quia talis facultas conceditur Capitulo Prouinciali ex ordinatione capitulari de *cons.lib.7.num.*14.& postea Prioratui vt in ordinatione *cap.* 17. *de cons.num.* 17. & in casu contradictionis Consilio Ordinario cui præest Magnus Magister vt in Statut. 26. de cons. tantummodo potuerunt contradicere prout fecerunt, & relationem facere de prædictis probationibus ex eadem Constitut. 14.

Secunda autem exceptio, quòd secundæ probationes fuerint admissæ ea conditione, vt antianitas curreret à die illarum præsentationis in Conuentu factæ de anno 1642. omnino tollitur ex verbis decreti admissionis, ibi, *quòd currat ei eius antianitas à die illius præsentationis*, Vnde constat quòd illa verba *currat Antianitas à die illius præsentationis*, non dicunt cum probationibus & ideo cum possint intelligi à die præsentationis suæ personæ in Conuentu sine probationibus, quæ fuit de anno 1608. quo tempore ei tabulæ fuerunt assignatæ, & soluit passaggium, consequenter dicendum est intelligenda esse de præsentatione personæ in Conuentu, non autem de præsentatione probationum.

Quod apertius explicatur ex verbis Hispanicis *des del dia de su presentacion* quibus dictum decretum conceptum fuit, licet postea in Latino sermone traductum fuerit, quæ verba *de su presentacion* propriè intelliguntur de præsentatione suæ perso-
4 næ cum verbum † *suum* sit personale denotans propriam personam ipsius Equitis *Crauett.cons.929.num.11. Menoch.consil.328.num.14. Seraph.decis.1337.num.4.*& quando ver-
5 ba essent ambigua referri deberent ad † personam Domini Ludouici cui magis adaptantur *Natt.consil.508.num.24.lib.2. Gabr.consil.56.numer.11.lib.2.* & interpretanda essent secun-
6 dum Ius commune, † & Statuta eiusdem Religionis *Bartol. in leg. omnes populi, ff.de iust.& iur. Morlait.5.quæst.5.num.*
7 17. Quæ disponunt Antianitatem numerandam esse † à die solutionis passagij, & sic à tempore suæ præsentationis in Conuentu, non autem à tempore præsentationis suarum probationum in Prioratu de quibus verbum *suum* non potest intelligi ex super allegatis.

Et cessat difficultas, quia licèt D. Ludouicus admissus fuisset ea conditione, vt curret Antianitas à die præsentationis suarum probationum: tamen ei non obstaret prædicta conditio, quia
8 fuit apposita à Commissarijs & deputatis, quia cum † non haberent facultatem approbandi, nec reprobandi vt supra dixi non poterant imponere dictam conditionem, nec præiudicare Statuto dictæ Religionis numerandi Antianitatem à die solutionis passagij.

Nec obstat, quod D. Ludouicus visus fuerit renunciasse Statuto prædicto ex eo quod acquieuerit decreto reprobationis, & conditionis numerandæ Antianitatis à tempore præsenta-
9 tionis, quia primùm obiectum tollitur ex supradictis cum † dictum decretum nunquam fuerit in rerum natura, vnde dari non potest illius approbatio, & licèt adesset non valeret ex defectu potestatis approbandi, vel reprobandi: secundò verò obiectum cessat etiam, tum quia dicta conditio numerandi Antianitatem a tempore præsentationis potest intelligi de præsentatione suæ personæ in Conuentu, quæ fuit de anno 1608. vt supra dictum est, & sic acceptatio dictæ conditionis in hoc casu D. Ludouico non noceret, sed potius prodesset, tum etiam quia quando dicta conditio esset intelligenda de præsentatione probationum de anno 1642. tamen non constaret dictam conditionem fuisse per D. Ludouicum expressè acceptatam prout requireretur ad hoc vt posset dici renunciatum dicto Sta-
10 tuto, cum † eius renunciatio in dubio non præsumatur *Alexand. consil 33.col.4.leg.5.Decian.consil.452.num.24. Surd. consil.431.numer.1.* Et tollitur omnis difficultas cum postea prædictus Ludouicus fuerit admissus in Prioratu Summ.num. 3. & deinde sine vlla conditione vnanimiter, & indistinctè vigore primarum, & secundarum probationum in Consilio Ordinario Summ.num.4.ibi, *Illustriss.& Reuerendiss. D. Magnus Magister, & ven.Consilium in contumaciam contradicentium cum Scrutinio bollatarum nemine discrepante dictas probationes admiserunt pro bonis, & validis ac pro talibus haberi, & admitti mandauerunt.*

Denique non obstat, quòd quando solutum fuit passagium
11 post motam litem super † Antianitate illa non currit à die solutionis ex dicto Statuto XV. quia cessat difficultas in præsenti, cum lis non fuerit mota ante solutionem passagij, sed longè postea, in quo casu non intrat Statutum, vt constat ex verbis ibi, *Ma non gli giouarà se pagherà doppo, che la lite sarà cominciata.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

☞ *Est decisio 19. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. D V N O Z E T T O.

Meleuitana Commendæ de Mazzara.

Die Lunæ 5. Martij 1635.

A R G V M E N T V M.

Sententia contra sententiam lata, ea contraria non reuocata, quando substineatur. Equites Hierosolymitani non possuut obtinere aliquam Commendam, si de tempore smutitionis sunt debitores Communis Ærarij, & quando hoc habeat locum declaratur, & an in hoc casu admittatur compensatio, & aliqua habes circa hanc materiam compensationis.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Sententia contra sententiam non tenet, nisi reuocata contraria.*
3 *Commissio, si habeat clausulam, quam, & quas, iudex potest pronunciare prout in prima.*
Sententia, si feratur contra sententiam, ea non reuocata, substinetur, si in commissione adest clausula quam, & quas, numero 3.
4 *Statut. Religionis Hierosolym. declarant incapaces, & inhabiles Milites ad obtinendas Commendas si sint debitores Communis Aerarij.*
5 *Fidei Officialis in pertinentibus ad eius officium standum est, & num.11.*
6 *Credita, liquida, & certa, sunt, quæ efficaciter ab inuitis extorqueri possunt.*
7 *Debitum litigiosum non est debitum, maximè ad inducendam pœnam caducitatis.*
8 *Inhabilitatis pœna tollitur ex qualibet causa colorata.*
9 *Interpretatio ea sumenda est per quam euitatur pœna.*
10 *Statutum, si mandet aliquid seuerissimè obseruari, ex hoc nunquam censetur sublata interpretatio legalis.*
12 *ad Capacitatis, vel incapacitatis effectus, quod tempus attendatur.*
13 *Compensatio est facienda, cum illo debito cum quo potest esse causa inhabilitatis.*
14 *Compensatio ad euitandam pœnam fit ipso iure.*
15 *Compensatio censetur inducta cum debitis antiquioribus.*
16 *Creditum liquidum, & certum præsumitur compensatum cum debito pariter liquido, & certo.*
17 *Compensatio regulariter præsumitur facta in causam duriorem.*
18 *Compensatio regulariter non fit ipso iure potius in vnam causam, quam in aliam: sed fit debitore opponente, seu allegante.*
19 *Compensare potest ipse creditor suum creditum, cum debito sibi benè viso, etiam cum debito minus antiquo.*
20 *L. in potestate, ff. de solut.& alia intra hic allegata in quibus terminis loquantur.*

23 Pri-

23 *Priuilegium exequendi, quando est concessum alicui personæ, non extenditur extra illam personam.*
24 *Dictio, de, est similis dictioni ex.*
25 *Dictio, ex, importat causam proximiorem, & immediatam.*
26 *Dictio, de, idem importat, quam propter.*
27 *Dictio, de, quando est coniuncta materiæ, denotat causam materialem immediatam.*

DECISIO XXVI.

Domini responderunt pro confirmatione sententiæ Rotalis, per quam fuit pronunciatum, Commendam, de qua agitur esse adiudicandam Domino Equiti Renato Cacciæ,
1 quia ex reuolutione actorum visum fuit † constare de eius validitate, & iustitia ex latè deductis in decisione R. P. D. mei Merlini, * in qua benè remanet probata capacitas, & habilitas Domini Cacciæ, & viceuersa incapacitas Equitis Grimaldi.

2 Non obstat nullitas deducta contra † dictam sententiam, ex quo in ea non fuit reuocata sententia lata Melitæ, *leg. 1 Cod. quand. prouoc. non est necess. Cassad. decis. 1. nu. 4. de sequest. poss. & fruct.* Quia, cum commissio habeat clausulam (quam, &
3 quas) Dominus meus † Merlinus benè potuit, sicut fecit, pronunciare prout in prima, nec opus erat reuocatione dictæ sententiæ, *Achil. decis. 14. n. 1. & dec. 17. in fin. de rescript. Sarnen. de infirm. resign. q. 34. n. 4. Mohed. dec 6. de appell.*

Nec etiam obstat, quòd non fuerint prorogata fatalia infra biennium, quia hoc tollitur ex facto, in quo iustificatur, Equitem Cacciam obtinuisse commissionem cum facultate prorogandi fatalia, & in integrum restituendi, prout de iure, illiusq; vigore fuisse obtentum solitum decretum.

Minus obstant ea, quæ deducuntur contra iustitiam, scilicet, Equitem Cacciam de tempore smutitionis fuisse debitorem
4 communis Ærarij, † & propterea ei obstare statuta Religionis *cap. 24. & 26. tit. de Erar. & cap. 43. titul. de commend.* quæ declarant incapaces, & inhabiles ad obtinendas Commendas debitores communis Ærarij; quod quidem debitum informantes pro Equ. Grimaldo restringunt ad quatuor partitas, nempe ad partitam scutorum 25. debitam (vt prætenditur) occasione spolij quon. Equitis Nibbiæ; & ad partitam scutorum decem prouenientem ex spolio Prioris Lamarræ; & ad alias duas partitas, vnam (videlicet) scutorum quinque debitam ab Equite Caccia spolio q. Prioris Mazzinghi; & aliam scut. quatuor debitam pariter spolio q. Commendatoris Migliau, quæ partitæ in totum constituunt summam scutorum 44.

Sed ex huiusmodi debitis non visum fuit Dominis induci incapacitatem d. Equitis Cacciæ; Nam quoad debitum scutorum 25. proueniens ex spolio q. Equ. Nibbiæ, illud facilè tollitur, ex quo de tempore smutitionis Equ. Cacciæ non erat liquidum, nec iustificatum cum super eo pendeat lis, vt patet ex fide Notarij officij spoliorum, ex qua apparet, litem super dicto debito scut. 25. vertentem coram Commissarijs spoliorum adhuc sub
5 die 9. Augusti 1632. & sic post smutitionem dicti † Equitis Cacciæ reperiri indecisam; quæ quidem fides benè probat *Adden. ad Greg. decis. 114. sub littera B.* Quapropter respectu istius partitæ videntur non posse intrare statuta Religionis, quę imponunt pœnam inhabilitatis, quia debent intelligi de credi
6 tis liquidis, † & certis, quæ efficaciter ab inuitis extorqueri possunt *Soccin. in l. quibus diebus. §. Dominus num. 8. ff. de condit. & demonstr. Aret cons. 93. num. 2. vers. nec obstat præmissis, & num. sequ. Cephal. cons. 14. num. 8. cum sequentib.* & propterea donec pēdet lis super iustitia huius crediti non potest dici, quod
7 dictus Eques Caccia sit debitor, quia † debitum litigiosum non est debitum, maximè ad inducendam pœnam inhabilitatis, ad
8 quem effectum quælibet † colorata causa sufficit *Gabr. concl. 8. tit. de crimin.* vbi plenè hanc conclusionem exornat.

Nec obstat, quod præfatum debitum fuerit descriptum in libro communis Ærarij sub die 14. Octobris 1630. & sic non obstet supradicta fides Notarij facta sub die 19. August. 1632. quia stante dicta lite, non potuit fieri descriptio, nisi de debito litigioso, & semper vrget credulitas rationabilis in dicto Equite Caccia, quod illi non obstaret, debitum, dum erat in contro-
9 uersiam per litem deductum; quæ † interpretatio videtur facienda maximè ad effectum euitandi pœnam, *Gabr. vbi supra, conclusio. 8. titulo de crimin. Put. decisio, 93. libro 2. in correct.*

Non obstat, quod statuta de debitis communis Ærarij sint
10 seuerissimè interpretanda, vt in *cap. 20. tit. de Thesaur.* Quia † nunquam propterea censetur exclusa interpretatio legalis *Rota dec. 686. num. 9. par. 1. diuers. Put. dec. 55. n. 5. lib. 3.*

Quoad partitam scutorum 10. prouenientem ex spolio Prioris Lammarræ, illa non videtur releuare, quia illud debitum fuit contractum de mense Decembris 1631. de quo tempore obijt
11 dictus Prior, vt patet ex † fide Secretarij Religionis, quæ benè probat, vt fuit dictum *in Aquitanien. Prioratus 19. Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Meleuitana Prioratus Nauarræ 18. Februarij. & 14. Iunij 1628. coram bon. me. Card. Virili*, & sic per sex menses post smutitionem dicti Equitis Cacciæ, quod tempus particulariter attenditur ad effectum habilitatis ex *Statu. cap. 43. de commend.* ibi, (*al tempo della smutitione*) & *ex Statut. 26. de ærar.* ibi, (*che il fratello, il quale al tempo, che si douerà fare la smutitione in lingua sarà*
12 *debitore &c.*) & de iure etiam † attendi debet ad effectum capacitatis, vel incapacitatis, *cap. ei, cui de prebend. num. 6. Felin. in cap. eam te num. 18. vers. fallit primo de rescript. Cels. Hug. cons. 69. num. 1. vers. prædictis non obstantibus, Rot. decis. 155. num. 4. par. 1. recent.*

Quo verò ad alia duo debita prouenientia ex spolijs Prioris Mazzinghi, & Commendatoris Migliau, licèt illa pro parte Equ. Cacciæ non controuertantur, & dicantur facta ante ipsius smutitionem, tamen non videntur habenda in consideratione ad effectum inducendi incapacitatem in dicto Equite, quia benè iustificatur in facto, dictum Cacciam fuisse creditorem Religionis ex causa solidæ saltum in scutis 17. nempè pro scutis 11. per totum mensem Februarij 1631. & pro scutis sex vsque ad diem 14. Iunij quo fuit facta smutitio, quod non negatur pro parte Equitis Grimaldi, sed solùm impugnatur creditum ipsius Cacciæ in maiori summa, nempè in scutis 83. & ita de-
13 bet induci compensatio debiti dicti Equitis Cacciæ † cum dicto credito ad tollen. eius inhabilitatem, vt fuit dictum in *Elboren. Commenda 30. Iunij 1600. coram Penia*, & quòd ad eui-
14 tandam pœnam inducatur † compensatio ipso iure tenent *Soccin. in l. Iulianus nu. 9. ff. de cond. & demon. Gabr. conclus. 7. de iur. iur. n. 9. & 10. Corbul. de caus. priuat. ob can. non solut. lim. 5. num. 1. Mant. de contract. lib. 22. tit. 27. n. 65. Soccin. cons. 179. nu. 4. lib. 2. & cons. 99. num. 5. vers. hac opinio est rationabilis, & vera lib. 1. Rolan cons. 87. nu. 28. lib. 1.*

Nec dicatur, dictam compensationem censeri inductam cū
15 alijs debitis antiquioribus † eiusdem Equitis in eodem libro descriptis iuxta *Text. in l. 1. d. in his, vbi fideiussor, l. si ex pluribus, §. fin. ff. de solut. Rot. decis. 113. n. 5. vers. aut saltem, & decis. 679. n. 5. par. 1. diuer. Gregor. XV. dec. 521. n. 30.*

Nam, omisso an dicta debita sint antiquiora, & an illa verè debeantur necne, fuit responsum dicta prætensa debita antiquiora non esse de illis, de quibus loquitur Statutum 20. declaratum per *Statutum 21. de signif. verb.* sed esse debita ex alijs causis, quæ non reddunt Equites incapaces ad assecutionem Commendarum, nisi postquam fuerint legitimè interpellati ad illorum solutionem, & per sententiam condemnati, aut dicta debita confessi fuerint, vt expresè disponitur in dicto *Statut. 21. de signif. verbor.* Vnde cum Eques Caccia non fuerit legitimè interpellatus ad solutionem prætensorum debitorum antiquiorum, & per sententiam condemnatus, nec eadem debita
16 confessus fuerit, præsumitur compensasse suum creditum † liquidum, & certum ex causa soldeæ cum debitis spoliorum liquidis, & certis, & quæ ipsum incapacem redderent ad Commendam, non autem cum alijs debitis incertis, & illiquidis, &
17 quæ ipsum incapacem reddere non possunt; cum † regulariter compensatio censeatur facta in causam duriorem *dict. leg. 1. & d. l. ex pluribus, ff. de solut. Ruin. cons. 136. num. 15. lib. 4. Alex. cons. 39. num. 1. lib. 7.*

Et in omnem euentum cum dictus Eques fuerit descriptus debitor ex diuersis causis in vna pagina dicti libri, è regione autem eiusdem paginæ fuerit descriptus creditor ex alijs causis, nec appareat dictum Equitem aliqui soluisse in extinctionem huius debiti ex causa spoliorum, nec partitas debiti, & crediti hinc inde descriptas solidatas fuisse, est in electione eiusdem Equitis debitoris; in quam causam vult compensare id quod si-
18 bi debetur, quia † compensatio non fit regulariter ipso iure potiùs in vnam causam, quàm in aliam, sed fit, debitore opponente, seu allegante, & ideo potest ipse debitor compensare suum
19 creditum cum † debito sibi magis beneuiso, etiam cum debito minus

minus antiquo, vt eleganter firmat *Imol.in d.l.* 1.*col.fin.nu.* 9. *vers.tu adde.ff.de solu.vbi ait,d.l.*1.& alia iura, quæ in contra-
20 rium allegari possent, † habere locum non in compensatione, sed in solutione debiti simpliciter facta *idem Imol.in d.leg.cum ex pluribus in fin.eod.tit.quem secuti sunt Alex cons.85.num.2.& 3.lib.3. Menoch.cons.121.nu.43 lib.2.Surd. decis.112.n.10.& 186.num.7.Rot.Ianuen.decis.16.num.8.*

Sed quatenùs etiam non intraret dicta compensatio, prout illam omninò intrare Domini censuerunt, adhuc tamen non obstarent ista debita Equitis Caccię, quia Domini aduerterunt quòd illa non sunt de comprehensis per d. Statutum *in cap. 20. de verbor. significat.* in quo disponitur (*che dovunque si parla de dritti del Commune Thesoro, si deue intendere de' mortorij, de' Spogli, e de' vacanti, responsioni, & impositioni, di pensione, di passaggi, &c.* subdit cap. 21. *per simili dritti solamente non pagati, s'intendano i fratelli nostri esser debitori in modo, che possono esser priuati delle Commende, & amministrationi, che pretendono senza speranza di conseguirne dell'altre, ma per altri debiti non s'intendano esser debitori per l'effetto suddetto, se prima non saranno leggitimamente ammoniti da Riceuitori, Procuratori, &c.* Quia licèt ista debita prouenerint ad Religionem occasione spolij; attamen respectu Cacciæ non possunt dici debita contracta ex causa spolij, neque propter spolium, quia Equ. Caccia non erat debitor Equitum defunctorum ex causa spolij, vel propter spolium, & ideo quamuis per obitum
21 dictorum Equitum Caccia † fuerit effectus debitor Religionis ad tradita per *Roman. cons.* 142. nihilominùs, cum Statutum loquatur de debito ex spolio, vel propter spolium, dici non potest, quòd ista debita sint talia, cum Statutum non consideret
22 id, quod spolijs debetur, sed † creditum principaliter debitum ex spolio, vt benè ad propositum *Roman. cons.38. in princ.* vbi quòd, quando priuilegium exequendi principaliter est concel-
23 sum personæ, non extenditur † extra illam personam; quæ interpretatio videtur sumenda si attendantur verba dicti Statuti, dum dicit, quòd incapacitas inducatur absque alia monitione, quando quis est debitor (*de dritti*) quorum nomine inter alia intelliguntur (*de spogli, de mortorij, &c.*) ponderando il-
24 lam dictionem † (de,) quæ similis est dictioni (ex), quæ im-
25 portat † causam proximiorem, & immediatam iuxta *Tex. in l.1.§.fin.ff. de incend.ruin.& naufr.& in l. ex hoc iure, ff. de iust.& iur. Bald.in l.1.Cod.si seruus extero l.1.§.nunc videamus ff. de coniu gen.cum emancipat.liber. & ibi Bart. in §. emancipatus,& in l. Prętor ait,§.quod de fructibus nu.2.ff.de bon.auct. iud.poss. Ias.in l.non dubium,num.24.Cod.de legib. Paris.cons.9. num.44.lib.2. Deo.in rubr.ff.si cert.pet.* eoque magis, quòd illa
26 dictio † (de) adiuncta spolijs potest etiam intelligi propter spolia, *l.vnic.C.quem ciuil.act.in princ.*ibi, de re familiari, quæ verba ibidem *Gloss.& Doctor.* exponunt propter rem familiarem, *leg.4.ff. de petit.hęred.vnde Terent. in Eunucho. Est quod nos amas de fiducia istac, idest propter fiduciam hanc,* & cum dicta
27 dictio † (de) sit coniuncta materiæ, denotat causam materialem immediatam, *Bart.in l.ex arrahi in princip.C.de act.empt.*

Ex quibus sequitur, debita ista duo scut. 9. siue sint de comprehensis à Statuto, siue non sint non posse præiudicare Cacciæ ad effectum consequendi Commẽdam de qua agitur; quia si non sunt, de comprehensis, intrant proximè dicta, quòd (scilicet) propter illa Caccia non fuit effectus inhabilis, & incapax; si verò comprehenduntur, & tunc intrat compensatio ex supra deductis.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum &c.

☞ * *Vide infra hanc decisionem in additione prout in Indice posito in eius fine.*

R. P. D. MOTMANO.

Fauentina Dotis.

Die Mercurij 14. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Donatio facta absenti, si contineat onus, & obligationem, non presumitur acceptata si à Donatario non ratificetur, & donec non sequatur d.ratificatio stat in suspenso. Et quid si dicta donatio, sit iuramento roborata.

SVMMARIVM.

1 *Donationis acceptationis pręsumptio excluditur in absente, si donatio non sit simpliciter lucrosa, sed mixta, cum insit possibilitas damni.*
2 *Bona donata si longè excedant onus impositum in excessu, donatio dicitur lucrosa.*
3 *Donationis acceptatio non pręsumitur facta ab absente, ex eo, quod adsit lucrum quatenus recipere potest damnum, seu pręiudicium, quo casu non approbare est improbare num.4.*
5 *Donatarij animus, si reddatur indifferens ad acceptandam donationem, quę potest esse damnosa, oritur pręsumptio tacitę voluntatis non acceptandi.*
6 *Cardin.Seraphin.decis.181.num.2.& Gabr.cons.127.* [illegible] *31.quo casu loquantur.*
8 *De Donatione facta antea à Testatore haeredi, si in testamento d.testator nulla facta mentione, haeredem instituerit donatarium, ex hoc videtur d.donatio confirmata. vide n.8.& 9.*
10 *Donatio facta absenti si sit firmata iuramento, redditur irreuocabilis, quo ad eum, qui donata.*
11 *De Iuramento, si constet in donatione facta absenti donans compellitur ad obseruationem erga absentem.*
12 *Deus est vbique pręsens.*
13 *Promissionis adimplementum, non curat quærere Deus, si in eum promittentis obligatio non fuit principaliter directa.*
14 *per Iuramentum quis non obligatur, nisi consentiat, vel ratificet ille ad cuius fauorem fuit iuratum.*
15 *Iuramento apposito in donatione, donans non pręsumitur velle arctari, si donatarius non acceptauerit donationem, vel non adimpleuerit conditionem in ea positam.*
16 *Iuramenti proprietas est sequi naturam actus, cui apponitur.*
17 *ex Stipulatione alterius nomine facta, illi etiam ignoranti, & non consentienti acquiritur.*
18 *Donatarij consensus pro validitate donationis est requisitus.*
19 *Donatio est contractus, qui nisi duorum, vel plurium consensus interueniat, non perficitur.*
20 *Roland. cons.19.num.25.vol.5.Honded.cons.37.num.21.vol.1.& alij declarantur.*
21 *Donatio iurata si nullum onus, sed lucrum contineat respectu donatarij, tunc eius scientia, vel patientia sufficit ad acquirendum.*
22 *Secus vero si contineat onus, & mutuã obligationem, tunc enim donatio in suspenso remanet, donec sequatur ratificatio.*
Et interim, potest donatio contraria voluntate etiam tacita reuocari, num. 23.

DECISIO XXVII.

☞ DOmini censuerunt non esse recedendum à decisione in hac causa sub die 3. Aprilis superioris anni * emanata, in qua resolutum fuit filiæ petenti Legatum Dotis librarum sexdecim millium suffragari Testamentum, & non obstare donationem omnium bonorum per patrem antea factam Iosepho, & Camillo filijs absentibus cum onere dotandi eandem filiam in summa scutorum 2500. eique tradendi quotannis scuta 400. pro alimentis ea scilicet ratione, quòd donationi non simplici-
1 ter lucrosæ, sed mixtæ inest possibilitas damni, † quæ in absente excludit pręsumptionem acceptationis, vt alias distinguendo casum donationis lucratiuæ, & propriæ ab ea, quæ est onerosa, & impropria iuxtà *Gloss.in l.1. in verb. liberalitatem, ff.de donat. dixit Rota in Romana donationis 18. Maij. 1618. coram bon.mem Cardin. Sacrata.*

Neque obstat, quod annui redditus bonorum donatorum longè excedant dictum onus scutorum 400. quodque in hu-
2 iusmodi excessu † donatio sit lucrosa, iuxtà *Gabriel. consil. 127.numero 31. volum.* 1. & *Cardin. Seraphin. decisio* 181. *numero* 2. Quoniam ex eo, quod adsit lucrum non sequitur ac-
3 ceptatio actus † quatenus recipere potest damnum, seu præiudicium eius, cuius nomine fuit stipulatum, quo casu non ap-
4 probare, perinde † est ac improbare dicit *Bartol. in leg. qua enim.§.1.numero 1. ff. rem rat. hab.* & cum propterea ani-
5 mus donatarij redderetur indifferens, † minus potuit oriri præsumptio tacitæ voluntatis acceptandi, *leg.penult. Cod. vnde legit. Soccin. consil. 24.numero 46. volu. 1.Rota in Viterbien.* bono-

bonorum 17. Maii 1596. coram Card. Arigonio Gabriel ve-
6 *ro, & Seraphin.* † in locis supra allegatis loquuntur de æstimatione donationis deducto onere, vel datione insolutum, & sic extra terminos acceptationis.

Minus obstat, quòd Testamentum solùmodo contineat hæredis institutionem, per quam non censeatur reuocata
7 præcedens donatio, † cuius nulla in eo fit mētio, sed potius per eam videatur confirmata iuxta *text. in l. cum hic status, §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor.* Quia obiectum procede-
8 ret, si ageretur de donatione, † quæ contineret rem diuersam ab eo, quod hæres capturus est ex institutione, vt ex dispositione dictæ *legis cum hic status §. 1. responderunt Frāc. Aretin. cons. 74. n. 1. & Paris. cons. 128. n. 42. vol. 1.* non autē, quando instituendo vniuersaliter ipsum Donatarium in omnibus bonis contentis in donatione, vt in præsenti casu, apparet Donatorem voluisse in locum huiusmodi donationis succedere institutionem vniuersalem, & in locum oneris de dotando substituit actualem dotationem; Vnde sumi
9 probabilem † coniecturam mutationis prioris voluntatis, resolutum fuit in Senatu Sabaudiæ, vt testatur *Fab. in Cod. suo lib. 8. tit. 28. defin. 20.*

Non etiam obstat iuramentum donatoris appositū post
10 promissionem de obseruando contenta in donatione, † eo quod faciat actum irreuocabilem, quoad eum qui donat, vt per *Thesaur. dec. 79. n. 8. vers. sed contrarium.*
11 Quia licet constito de iuramento, promittens † compellatur ad obseruātiam erga absentem, ea ratione, quòd Deus
12 qui vbique est † præsens tūc recipiat, attamen cum in hac donatione Pater, qui eam fecit iurando, nō respexerit principaliter Deum, sed filiorum absentium commodū, illi vero neglexerint quærere adimplementum promissionis, mi-
13 nus id † curat quærere Deus, in quem patris obligatio non fuit principaliter directa. Vnde *Abb. in c. sicut il 3. n. 5. de iu-*
14 *re iur.* concludit, quòd non obligetur, † per iuramentū, nisi consentiat, vel ratificet ille ad cuius fauorem fuit iuratum, quam sententiam pluribus comprobat *Gutter. in c. quamuis pactum n. 50. de pactis in 6. & in cons. 41. n. 8.* Immò cum ipsemet pater donans noluerit valere donationem, vbi donatarij non satisfecissent supradictæ obligationi de soluendo ei quotannis summam scutorum 400. pro alimentis, cō-
15 sequens est, quòd cum filij Donatarij non acceptauerint, † neque adimpleuerint huiusmodi obligationem, ipse quoq; noluerit arctari iuramento. Ne autem cōtingat donationē vltro citroque obligatoriam claudicare, admitti nō debet,
16 quod iuramentum, cuius proprietas † est sequi naturam actus cui apponitur donationem non acceptatam afficiat irreuocabilem, vel quemadmodum supplet præsentiam partis, eo quod tunc Deus videatur recipere pro absente, ita operetur consensum, & acceptationem absentis dona-
17 tarij, cum nullo iure cautum reperiatur, quòd † ex stipulatione alterius nomine facta illi etiam ignoranti, aut non consentienti acquiratur, vt per *Paul. de Castr. cons. 171. vol.*
18 *2.* Ea enim ratione consensus Donatarij † pro validitate
19 donationis est requisitus, quando donatio † est contractus, qui nisi duorum, vel plurium consensus interueniat nō perficitur, *l. absenti, l. hoc iure, §. 2. l. cum qui ff. de donat. Dec. cōs. 226. ante num. 16. Paris. cons. 77. nu. 20. vol. 1. Roland. cons. 19. nu. 11. & vol. 2.* & latè disputato articulo *Rota in Romana fideicomissionis Nauarræ coram Robusterio, quæ est decis. 12. nu. 15. post Galles. de oblig. Camer.*
20 Neque obstant auctoritates † Doctorum per *Roland. d. cons. 19 nu. 20. & seqq. vol. 5. ac Hondded. cons. 37. num. 21. & etiam vol 1. & Rota coram Seraph. dec. 472. & decis. 1184. allegatas* quòd per iuramentum confirmetur donatio facta
21 absenti. Quia loquuntur de iuramento apposito † in donationibus nullum onus, sed lucrum tātum afferentibus Donatario, in quibus sola scientia, vel patientia ad acquirendum est sufficiens, vt declarat *Couar. in rubr. de Testam. p. 3. nu. 13. vers. verùm si donatarius,* & dictum fuit *in Romana donationis quinquaginta millia, quæ est decis. 248. part. 1. diuers.* quòd si donatio onus, vel mutuam obligationem
22 contineat † tunc actum in suspēso remanere donec sequatur ratificatio volunt *Alex. cons. 22. num. 2. & ibi addit Rub. Alexandrin. cons. 117. nu. 5. & Rota post Galles. d. decis. 123. nu. 17.* ac interim donationem posse contraria voluntate,
23 etiam tacita, † veluti rei donatæ alienatione per donātem

reuocari censuit Senatus Pedemontanus, vt per *Thesaur. in add. ad dictam decis. 70. in verbo reuocatio.*

Et ita vtraque, &c.

* *Est decisio 274. in præcedenti parte.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Bonorum de Augustinis.

Die Mercurii 14. Martii 1635.

ARGVMENTVM.

Societas bonorum, si inter aliquos fuerit inita, qualiter probetur, Et si semel fuerit probata, præsumitur continuata vsque ad mortem, nisi aliud doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Socio debetur medietas bonorum, in quibus adfuit societas.*
2 *Communio inter aliquos semel probata præsumitur cōtinuata vsque ad mortem nisi de contrario doceatur.*
3 *Testes, si sint Religiosi, sunt omni exceptione maiores.*
4 *in Societatum materia probanda, admittuntur etiam Testes singulares, & de diuersis actibus deponentes.*
5 *Testium contrarietates, si non sint circa substantialia non attenduntur.*
6 *Testes omnibus modis reduci debent ad concordiam.*
7 *Litteræ contra scribentem, & habentes causam ab eo sufficienter probant.*
8 *Tutoris confessio adminiculata benè probat, contra pupillum.*
9 *Tutor, ex quibus non præsumatur, quòd aliquid gesserit, aut fassus fuerit contra rei veritatem in præiudicium pupilli.*
10 *Societas & communio facilius præsumitur inter fratres.*
11 *Testes examinati in iudicio criminali absque partis citatione, non probant in iudicio ciuili.*
12 *Socius si aliquid contrahat in rebus socialibus nomine proprio, qualiter hoc facere videatur, & num. 12.*
13 *ex Obseruantia, & solito arguitur animus contrahentium, quamuis id non expresserint.*

DECISIO XXVIII.

CENSVERVNT Domini medietatem bonorū, de quibus agitur spectare ad Benedictum. Cum .n. constet inter ipsum, & q. Augustinum eius germanum fratrem adfuisse Societatē, quoad bona stabilia in loco eorū originis, & quoad Pecudes, & alia animalia, & agriculturæ artē, apertè sequitur, tam ipsa animalia, quàm etiam frumētum, vinum, & alias fruges, necnō credita, & alia, quæ ex dd. bonis communibus, & negotiationibus prouenerūt fuisse pa-
1 riter inter dd. fratres communia, † & consequenter eorum medietatem ad d. Benedictum spectare, vt per *Bart. in l. si patruus, n. 5. C. comm. vtriusq. Iudic. Seraph. decis. 1303. nu. 9. & sub num. 13. Gratian. discept. 842. num. 5. 52. & 53.*

De communione autem, ac societate, quoad bona prædicta, & negotiationem, siue artem Pecudum, & agrariam visum fuit Dominis satis cōstare, ex pluribus Testibus formiter examinatis, qui benè deponunt Augustinum, & Benedictum semper in communione bonorum de quibus supra permansisse, dictasque artes exercuisse, & Domum communem, tam in Vrbe, quàm in loco eorum originis habuisse, & vtrumquē vti Dominum, ac socium se tractasse, & pro tali reputatum fuisse, lucra, communicasse, & expensas necessarias fecisse, ac sibi inuicem subministrasse, & alios actus sociales exercuisse, & Augustinum vti natu maiorem in Vrbe permanendo omnia ferè administrasse. Et vlterius dicunt ipsos, tam dicta bona stabilia, quàm etiam oues, boues, equas, & alia animalia dictamque artem agrariam communiter habuisse, & exercuisse cum q. Antonio eorum Patruo, & successiuè post illius obitum cum Lutio, & Ascanio eiusdem Antonii filijs, quorum successiuè defunctorum ipsi Augustinus, & Benedictus hæredes remanserant, vt ex Testamento dicti Lutij, qui vltimus decessit; & demum ipsos Augustinum, & Benedictum
2 semper in huiusmodi communione cōtinuasse prout † etiā

de iure vsque ad d. Augustini obitum continuasse præsumitur, cum de aliqua diuisione, inter eos facta non doceatur *l. pen. Cod. comm. diuid. §. fin. & ibi, Angel. instit. de societ. Seraphin. d. decis. 1303. num. 10.*

Neque obstant exceptiones, tàm contra personas, quã contra dicta prædictorum Testium, & præcipuè cõtrarietates pro parte Mariæ oppositæ. Quia exceptiones nõ fuerunt visæ reuelantes præsertim cum inter illas adsint duo
3 Religiosi optimè deponentes, qui sunt omni exceptione maiores, *glos. in c. Monachus 77. dist. Alex. cons. 45. n. 5. libr. 7. Aym. cons. 169. nu. 3. Cephal. consil. 721. nu. 20. vol. 5. Castr. cons. 143. nu. 2. lib. 2.* Et in hac societatum materia sufficiunt
4 † Testes etiam singulares, & de diuersis actibus deponẽtes, *Gabr. in lit. de test. concl. 2. num. 44. cum alijs per Felic. de societ. cap. 11. num. 12. 13. & 20.* Contrarietates verò cum non
5 sint † circa substantialia non sunt habendæ in consideratione *Ias. in l. 2. sub num. 16. vers. confirmo, C. de bon. possess. secund. tab. Dec. cons. 100. post num. 4. Ruin. cons. 36. nu. 2. libr. 4. Caputaq. decis. 270. n. 2. par. 3.* & facilè conciliari, & ad cõ-
6 cordiam reduci possunt, † prout regulariter omnibus modis reduci debent, *Rota coram san. mem. Gregor. XV. decis. 344. nu. 14. & decis. 351. num. 38. & decis. 558. nu. 7.*

Præterea eadem communio, & societas præcipuè quoad oues, & alia animalia, ac artem agrariam visa fuit probari ex pluribus literis missiuis dicti Augustini ad ipsum Benedictum eius fratrẽ scriptis, in quibus illum de statu, & qualitate ouium, segetum, & tenutarum ab eo conductarum, & signanter Tragliatæ certiorando loquitur semper tanquã de rebus inter dd. fratres communibus, & ad vtrumq; spectantibus, vt patet ex earum lectura, quæ communionem
7 ipsam, tàm contra Augustinum scribentem, † quàm etiam contra d. Mariam eius filiam, & hæredem sufficienter probant, *l. publia, §. si Titius, ff. deposit. l. cum de indebito, ff. de probat. Decian. cons. 97. num. 28. lib. 2. Felic. de societ. d. cap. 11. num. 11. Seraphin. decis. 996. num. 1. Card. Caualer. decis. 248. num. 3.*

Denique concurrit etiam confessio Tutorum d. Mariæ, tàm in literis missiuis, quàm etiam in publico Instrumento concordiæ cum dicto Benedicto initæ cum præsentia, & consensu Consanguineorum, & Iudicis decreto, quæ videtur satis clara cum in dicti Instrumenti prohemio, dicatur ad ipsam concordiam fuisse deuentum ad tollendam, & extinguendam litem, & controuersiam super rebus, & bonis, tàm mobilibus, quàm stabilibus, ac semouentibus, frumentis, bladis, vinis, & omni alia re, tàm in Vrbe, quàm extra, & in quocunque loco existentibus, communiter, & pro indiuiso à dd. Augustino, & Benedicto possessis, & ab ipso Augustino viuente administratis, quàm etiã positis, & existentibus in loco eorum originis, & alibi administratis, à d. Benedicto. Et deinde elegerunt Peritos ad bona prædicta æqualiter diuidenda, inter quæ non videtur dubitari posse, quin etiam bona, de quibus agitur comprehendatur, super quibus etiam præcipuè lis, & controuersia, quam transigẽtes extinguere voluerunt orta fuerat, vt patet ex libello, & articulis, alijsque actis hinc inde factis, vt in summario Be-
8 nedicti num. 5. & 7. quæ confessio † cum sit dd. Testium depositionibus, & Augustini literis omnino conformis, & vlterius etiam adminiculetur ex fide Communitatis, & loci originis dd. Fratrum, & ex alijs pro dicto Benedicto deductis benè probat contra d. Mariam, *Rota decis. 177. n. 4. p. 2. diuers. & decis. 506. num. 2. & seqq. coram Gregor. XV. & in Romana Laudi, seu participationis 17. Aprilis 1617. coram bo. me. Buratto.*

Præsertim quia vnus ex dd. Tutoribus est vxor d. Augustini, & mater dictæ Mariæ, alius verò est eiusdem Auunculus, & ambo cum eodem Augustino semper cohabitarũt, vt de-
9 ponunt Testes in dicto Summario Benedicti nu. 20. † & sic tãquam sanguine iuncti, & de omnibus verisimiliter informati, nullo modo est credibile, quòd aliquid gesserint, aut fassi fuerint cõtra rei veritatem in d. pupillæ præiudicium.

Et præmissa tanto magis visa fuerunt Dominis procede-
10 re, quia sumus inter fratres, inter † quos societas, & communio facilius præsumitur *Bald. in l. cum oportet. nu. 4. C. de bon. quæ liber. & cons. 178. num. 1. lib. 4. Anchar. cons. 22. in princ. Mant. de tacit. lib. 6. tit. 10. nu. 3. & tit. 12. nu. 9.*

Quibus non obstant Testes dati in Summario Mariæ n.
11 15. quia illi tanquam examinati † in iudicio criminali absque partis citatione non probant in hoc iudicio ciuili *cap. 2. de test. Bart. in l. ult. ff. de quæst. Alex. cons. 186. nu. 7. lib. 2. Mant. decis. 145. num. 1. Rota part. 4. diuers. decis. 58. num. 6. & 7. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 119. nu. 1. & 131. num. 2.*

Neq; obstat quòd Augustinus semper contraxerit, ac Tenutas, & signanter Tragliatæ, ac Sanctæ Mariæ Celsani cõduxerit proprio nomine nulla facta d. Benedicti fratris mẽtione; Quia id faciebat tanquam natu maior, & generalis administrator hic in Vrbe permanens, & à contrahentibus cognitus, prout etiam alii antecessores, & præsertim d. Antonius facere consueuerat vt dicunt Testes in dicto Sũmario Benedicti nu. 13. & 14. & patet etiam ex eo, quòd eundem stylum seruabat etiam in venditionibus casei, lanarũ, agnorum, & alijs pertinentibus ad bona, quæ citra omnem controuersiam erant inter ipsos fratres communia, vt patet ex pluribus instrumentis datis in eodem Summario nu. 22. & in dd. Tenutis quamuis per Augustinum tãtum proprio nomine conductis pascebant Pecudes, & alia animalia cõmunia, & affictus promiscuè, & indistinctè soluebantur, tàm ex pretio frumenti, quàm etiam ex agnis, caseo, lana, & illorum pretio, & frumentum in eisdem Tenutis recollectũ Pistori tradebatur pro confectione panis, qui indistinctè inseruiebat, tàm pro arte agraria, quàm etiam pro Pastoribus, & Custodibus animalium communium, signum euidens, quod d. Tenutæ, & earum vsus, & effectus omnes, fuerunt communicati, & pro communibus omnia inter eos habita, absque vlla distinctione, vt benè deponunt, & declarãt supradicti Testes, & coadiuuatur etiam ex dd. literis missiuis Augustini in quarum aliquibus fit explicita mentio dictæ Tenutæ Tragliatæ, ac etiam ex quietantijs, & alijs
12 datis in dicto Summario Benedicti. Ideò nõ obstat, † quòd Augustinus proprio nomine contraxerit, *l. si quis societatẽ, ff. pro soc. Bald. cons. 452. lib. 3. Soce. Sen. cons. 160. nu. 6. lib. 2. Mantic. de tacit. d. libr. 6. tit. 10. nu. 22.* Ex huiusmodi enim solito, & obseruantia manifestè arguitur ad ipsius societa-
13 tis, † & vtriusque commodum contrahendi animum habuisse, quamuis id non expresserit, *Gratian. discept. 852. nu. 49. & 51. Rot. decis. 700. num. 12. 13. & seqq. par. 2. recent. & decis. 308. nu. 4. & seqq. coram Gregor. XV.*

Nec etiam obstat, quòd in Instrumẽto locationis Tenutæ prædictæ fuit appositum pactum, quod mortuo Augustino expiraret, quia duo ex dd. Testibus pro Benedicto examinatis deponunt Augustinum declarasse pactum huiusmodi apponi curasse ex eo quia eo mortuo Benedictus solus capax, ac sufficiẽs esse, & in tali affictu continuare nõ poterat. Cætera, quæ pro Maria afferebantur visa fuerunt Dominis nimis leuia, & in concursu cum supradictorum Testiũ depositionibus, & alijs supra pro communione, & societate adductis non esse habenda in consideratione.

Et ità vtraque parte informante, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Ianueñ Abbatiæ.

Die Mercurii 14. Martii 1635.

ARGVMENTVM.

Præsentandi quasi possessio centenaria, quando non agitur de probatione Iurispatronatus Potentum, quid operetur. Iuspatronatus in Ecclesia Regulari, vt quis possit acquirere, quid sit necesse. Productio, vt noceat producenti, quid requiratur. Possessio, quando præsumatur ex titulo præambulo. Negatiua existentiæ alicuius scripturæ, quando dicatur probata per diligentias factas ad affectum illam reperiendi, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *In Iurispatronatus materia tempus 100. annorũ habet vim imme-*

immemorabilis, & inducit verum titulum, & nu.17.
2 ex Præsentandi centenaria quasi possessione, resultat titulus habilis ad probandum Iuspatronatus ex dotatione, & fundatione, vbi non agitur de familia Potenti.
3 Et hæc est opinio communis, verissima, & vsu recepta, secundum quam Rota sæpissimè iudicauit, & iudicat.
4 In Iurepatronatus Priuatorum Concil. Trident. nihil innouauit.
5 Iuspatronatus, quando prætenditur à personis Potentibus, cũ intret præsumptio vsurpationis, non sufficit allegare titulũ fundationis, & dotationis, sed requiruntur præsentationes continuatæ spatio 50. annorum, & probari possessionem temporis immemorabilis. & nu 62.
6 Probationem iurispatronatus priuati, Conc. Trident. reliquit in terminis iuris communis.
7 Iuspatronatus, si sit ex priuilegio, non sequitur ex hoc, non posse etiam esse ex fundatione, & dotatione. Cum possit impetrari priuilegium tempore fundationis, & dotationis pro consensu Papæ. num.7.
8 Papa est Ordinarius Ordinariorum.
9 Iuspatronatus in Ecclesia Regulari, vt acquiratur, requiritur priuilegium Apostolicum in limine fundationis. declara vt num.16.28.29.
10 Priuilegium Apostolicum in acquisitione iurispatronatus in Ecclesiæ Regulari, præsumitur interuenisse in limine fundationis, stante antiquitate temporis, & obseruantia præsentationum.
11 Papa, si dicat in reseruatione de Iurepatronatus Regis ex priuilegio, cui non est hactenus in aliquo derogatum, ex hoc videtur innuere per reseruationes ei non esse derogatum.
12 Exceptio debet esse de regula.
13 Innocent. VIII. de Anno 1485. reuocauit concessiones Iurispatronatus ad beneficia Ecclesiastica per Sedem Apostolicam eiusq. Officiales ab annis 25. citra factas.
14 Item reuocauit simpliciter concessiones iurispatronatus, quoad beneficia electiua. vide nu.15.
18 Dataria in materia prouisionum Apostolicarum ad supplicationem partis, solet adhibere diligentias, ne aliquid relaxetur in præiudicium libertatis Ecclesiasticæ.
19 Enunciatiua assertio Papæ probat qualitatem iurispatronatus, stante effectuatione, & longissimi temporis obseruantia.
20 Præsentare, nemo potest se ipsum.
21 Beneficium, nemo potest sibi conferri.
22 inter Præsentantem, & præsentatum debet esse differentia. Et hæc conclusio procedit etiamsi agatur de beneficio. & num.23.
24 Possessionis causam, quis mutare potest, ex titulo bono superueniente.
25 Et in dubio absque alia animi declaratione præsumitur mutata.
26 Ex Actu nullo, & non effectuato sicuti non interrũpitur præscriptio, ita pariter non interrumpitur obseruantia, & diuturna quasi possessio.
30 Augumentum dotis factum Ecclesiæ, nõ est dotatio, qui enim auget dotem dicitur benefactor, & non dotator.
31 Titulorum multiplicatio datur in materia beneficiali.
32 ex Tituli vnius productione facta per partem aduersam, alia pars potest iuuari præsumptione alterius tituli. & numero 42.
33 Priuilegium secundum non tollit primum, data compatibilitate, & num.43.
34 Declarationi aliquid facientis potius est standum, quam præsumptionibus.
35 Procuratoris productio nocet principali, si ab eo fuit ratificata.
36 Titulum aliquem producens, præsumitur alium meliorem non habere. & num.41.
37 Confessio resultans ex productione est ficta, & præsumpta.
38 Productio facta in vno iudicio non nocet in alio, etiam inter easdem personas.
39 Et hoc multo magis procedit in productione extraiudiciali, & inter diuersas personas. & n.40.
44 Tituli vnius productio non excludit existentiam alterius.
45 Productio, vt operetur contra producentem, quid requiratur.
46 Productio, tunc operatur contra producentem, quando est facta in eodem iudicio, non autem in diuerso.
47 Productio vt noceat producenti, illa facienda est parte petẽte, vel saltem tacite acceptante per non contradictionem.
48 Secus, si pars aduersa illis contradixit isto enim casu tales productiones non nocent producentibus.
49 Productio, tunc nocet producenti, quando fuit facta ad eum finem qui concludat intentionem partis, nam productio extra finem, ad quem intenditur non operatur.
50 Præsentandi quasi possessio centenaria, in materia iurispatronatus habet vim immemorabilis.
51 in Actibus possessoriis probatur titulus ex antiquissima quasi possessione.
52 Tituli præsumptio resultans ex centenaria quasi possessione, non tollitur per contrariam præsumptionem resultantem ex productione vnius tituli insufficientis.
53 Et prædicta præsumptio est iuris, & de iure.
54 Iuspatronatus acquiritur, si Ecclesia fuit redotata, stante quòd eius prima dos fuit perempta.
55 Præsentandi quasi possessio quæritur ex præsentatione effectuata, licèt pars opponat, quòd fuerit nulla stante cursu 30. annorum.
56 Possessio præsumitur ex titulo præambulo, sed ista regula procedit in possessione de recenti, secus in centenaria. numer. 57. Item procedit, quando possessio est vniformis titulo. numero 58.
59 Actus, vt dicatur factus vigore causæ, seu præcedentis obligationis, necesse est, vt secundum illius actus formam, & naturam sit factus, non autem si præter, vel contra.
60 Titulus, quando producitur à possessore tunc stante propria productione, illius possessio præsumitur ex d. titulo producto, sed secus, si ista productio fiat à parte aduersa. n.61.
63 Possessor centenarius in materia iurispatronatus, potest allegare titulum fundationis, dotationis, & alium meliorem de mundo, & ei magis bene visum.
64 Negatiua alicuius rei per diligentias factas, in eo loco, vbi esse potest, probatur, & iste modus probandi negatiuam per diligentias, quotidie seruatur. num.65.
66 Et huiusmodi diligentiis factis, & nihil reperto, excluditur præsumptio prædicta rei.
67 Diligentiæ ad effectum probandi negatiuam alicuius scripturæ, vt suffragentur, debent fieri in omnibus scripturis, officiis, & locis, vbi expeditio fieri potuit, maximè si multis modis potuerit expediri.
68 Scripturæ confectæ in Vrbe ante annum 1527. propter Vrbis excidium, quod contigit de d. anno fuerunt deperditæ & ideo diligentiæ ex post non possunt probare negatiuam.
69 Scripturarum negatiua non probatur ex diligentiis factis in loco, vbi conseruabantur, si desit aliquis liber, vel aliqua folia, cum potuerint esse descriptæ in libro deperdito, vel in foliis ab altero libro abstractis.
70 Negatiuæ probatio non existentiæ vt non concludat, sufficit aliquid esse possibile. & num 71.
73 Gratiæ Apostolicæ olim non omnes registrabantur, nec in registris supplicationum, nec in Registris Bullarum, & Breuium, & multæ expediebantur cum derogatione Regulæ de non registrandis, ac etiam de non expediendis.

DECISIO XXIX.

COMMISSA mihi causa appellationis interpositæ per Reuerendiss. P. D. Saulium prou sum Apostolicum de Abbatia Ecclesiæ Sancti Antonii Ordinis Sancti Benedicti Ciuitatis Ianueñ tanquam reseruata, & deuoluta, à sententia Rotali confirmatoria alterius pariter Rotalis in prima instantia ad fauorem D. Cypriani Pallauicini ad eamdem Abbatiam à Babilano patre præsentati, & tanquam de Iurepatronatus laicali maioris natu descendentium à quondam Babilano Pallauicino ab Ordinario Ianueñ instituti; Proposui dubium super confirmatione dictarum sententiarum, & per omnes Doctor. articulo Iustitiæ bene discusso, quia de validitate non dubitabatur, fuit resolutum, sententias Rotales esse confirmandas. Verum enim est Iuspatronatus probari per D. Cypria-

Cyprianum ex fundatione, & dotatione desumpta ex priuilegio coæqualis dotationis Leonis X. enunciato in prouisionibus Apostolicis annorum 1514. tempore Leonis X. 1528. Clementis VII. & 1583. tempore fel. recor. Gregorij XIII. Iuncta quasi possessione præsentandi supra centū an-
1 nos, quod tempus in materia Iurispatronatus † habet vim immemorabilis, & inducit verum titulum *Put. dec. 206. lib. 1. Acchil. decis. 4. de Iurepatr. Rot. decis. 254. nu. 10. par. 3. diuers.* plures congerit *Garz. de benef. par. 5. c. 9. n. 107.* Cum sufficiat possessio centenaria præsentandi, Eaq. probetur in hoc casu, Nec eliditur ex deductis de priuilegio Leonis X. de anno 1513. ex causa augmēti tertię partis dotis, & quod prætendatur productum nedum per Hectorem Pallauicinum, qui seipsum præsentauit de anno 1528. sed etiam per Procuratorem Babilani in actu presentationis Cypriani de anno 1622. Et diligentiæ factæ per R.P.D. Saulium in Registris supplicationum & Bullarum Apostolicarum non suffragentur ad excludendam multiplicationem Titulorum; Vnde merito per DD. pro confirmatione sententiarum fuit resolutum.

Et quantum attinet ad primum fundamentum huius re-
2 solutionis DD. non dubitarunt, quin ex centenaria quasi † possessione præsentandi resultet titulus habilis ad probandum Iuspatronatus ex dotatione, & fundatione vbi non agitur de familia potenti *Federic. de sen. cons. 134. nu. 3. vers. ad propositū, Gabr. cons. 198. n. 5. lib. 2. Paris. cons. 14. n. 4. li. 4.*
3 *Dec. cons. 174. nu. 4.* Et hæc opinio † est verissima, communis, & in vsu recepta, secundùm quam Rota sæpissimè iudicauit, & iudicat *Cassad. decis. 2. num. 5. & 6. & decis. 4. de probat. Rot. decis. 254. n. 10. vsque ad fin. lib. 3. p. 3. diuers. Rot. in recent. decis. 211. num. 1. & 312. num. 4. & seqq. part. 1. & fuit resolutū in causa Parmen. prioratus 23. Iunij 1621. coram bo. me. Archiepiscopo Seleucien.* Ita pluries decarauit Sacr. Congregatio Concilij, & aliàs tenuit *Rota in causa Barchinonen. vnionis 5. Decemb. 1597. coram Gypsio*, siquidem *Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. de reformat.* in Iurepa-
4 tronatus Priuatorum † nihil innouauit, sed tantùm quando Iuspatronatus prætenditur ab Vniuersitatibus, & Dominis ita Potentioribus vt præsumi possit vsurpatio, quo
5 casu vult non sufficere allegare † titulum fundationis, & dotationis, sed requiri præsentationes continuatas spatio 50. annorum, & probari possessionem temporis immemorabilis iuxt. *notat. a Speculat. de iurepat. col. penult. nu. 11.* sed quando agitur de familia priuata, non exigit maiorem pro-
6 bationem, quàm ius commune exigat, & sic † probatio Iurispatronatus in hoc casu est relicta in terminis iuris cōmunis, vt sæpè dixit Rota, & signanter in *Tuden. Iurispatronatus 13. Iunij 1572. coram bo. me. Card. Lancellotto, & in recent. d. decis. 312. num. 2. par. 1.*

Quòd autem constet de cētenaria quasi possessione præsentandi per DD. de Pallauicinis, satis patet ex quatuor cōtinuatis prouisionibus Apostolicis factis ad præsentationē Patronorum, quia de anno 1514. 14. kal. Augusti vacante Abbatia per resignationem in manibus Papæ factā à Ioanne Baptista Pallauicino Episcopo Caualliceñ postea Cardinali S. Apollinaris nepote ex fratre Antoniotti Pallauicini Cardinalis S. Praxedis creati ab Innocentio VIII. de anno 1489. pridie Idus Martij, Leo X. mandauit eandem cōmendari Antoniotto Pallauicino nepoti dicti Cardinalis Sācti Apollinaris præsentato à Babilano patrono eiusdem Cardinalis fratre cum clausula, quòd Abbatia est de Iurepatronatus laicorum ex priuilegio Apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum.

Non obstat, quòd non dicatur Iuspatronatus esse ex dotatione, & fundatione, quia non sequitur ex eo quod esset
7 ex priuilegio, quòd non sit etiā ex fundatione, & dotatione, cum potuerit impetrari priuilegium tēpore fundationis
8 vel dotationis pro consensu Papæ † vti Ordinarij ordinariorum, vt concludit *Gabr. cons. 192. n. 9. vers. 2.* quia non sequitur *lib 2.* quod tanto magis est dicendum in hoc casu,
9 cum versemur † in Ecclesia Regulari, in qua requiritur priuilegium Apostolicum in limine fundationis *cap. nobis vbi glos. in verbo de sua iurisdictione de iurepatr. Mohed. decis. 10. nu. 5. de iurepatr. Put. decis. 382. libr. 2. in correct. Rota in Regien. prioratus 24. Maij 1585. 9. Maij 1586. coram bon. me. Card. Pamphilio inter impress. p. 4. diuers. decis. 572. &* 573. *n. 1.* quod quidem priuilegium stante antiquitate tem-
10 poris cum obseruantia † præsentationum omnino præsumendum est interuenisse in limine fundationis *Ang. & alii in l. sciendum de uerb. oblig. Felin in c. sicut de re iudicat. Put. decis. 345. libr. 1. in correct.* & in terminis Iurispatronatus, *Abb. in c. iura de iurepatr. & Dec. cons. 135. & ita tenuit Rota in allegatis decisionibus Regien. prioratus 573. & 574. par. 4. diuers.* Et ad hoc bene facit ratio, de qua per *Paris. consil.*
11 *114. n. 4. li. 4.* vbi si Papa † dicat in reseruatione de Iurepatronatus Regis ex priuilegio, cui nō est hactenus in aliquo derogatum, ex hoc videtur innuere per reseruationes ei nō
12 esse derogatū cum † exceptio debeat esse de regula, vt per *Bald. in l. in his ff. de legib. & Bart. in l. maritum. §. fin. ff. de adulter.* In proposito autem cum Papa dicat, de Iurepatronatus ex priuilegio Apostolico, cui hactenus non fuit derogatum, vtique intellexit esse ex coæquali dotatione, & fundatione, quia si aliter, fuisset ei derogatum ex Constitutione Innocentij VIII. 5. in Bullario nouo edita 23. Augusti
13 1485. in qua † declarantur, & reuocantur concessiones Iurispatronatus ad beneficia ecclesiastica per Sedem Apostolicam eiusq. Officiales ab annis 25. citra factæ. Et licèt dicta
14 Constitutio in † §. 2. reuocet simpliciter concessiones Iu-
15 rispatronatus quoad beneficia electiua, & in §. 3. † quoad non electiua cum declarationibus, & modificationibus ibi expressis; Attamē hic sumus in beneficio electiuo, cum Ecclesia sit regularis, & licet careat conuentui, nihilominus habitu est electiua, & hoc sufficeret ad effectum vt intraret dicta reuocatio, sed dato sine veri præiudicio, quòd Ecclesia non possit dici electiua, nihilominus intrat reuocatio dictæ Constitutionis Innocentij VIII. quia nulla ex modificationibus in dicto § 3. allatis applicatur. Vltra quòd
16 illa conclusio, quòd in Ecclesiis † Conuentualibus requiratur Priuilegium in limine fundationis procedit, quando fundatur Ecclesia, secus quādo ex post facto Papa reseruat Iuspatronatus per Priuilegium ex causa dotationis æquipollentis primæ dotis, quia tunc verū est in limine dotationis auctæ interuenire priuilegiū reseruationis Patronatus.

Neque obstat, quòd intra tēpora Innocētij VIII. & Leonis X. intercesserit multum spatiū temporis, cum hic Summus Pont. fuerit pronunciatus 15. Martii 1513. alter vero obierit 25. Iulij 1492. & ideo non possit inferri, quod Iuspatronatus esset acquisitum de tempore Innocentij. Itaut ca-
17 dat sub prædicta reuocatione, quia si centenaria † præbet titulum legitimum, ille titulus potest allegari vsque ab initio. Nec dicatur, quòd hoc est præsupponere id, de quo quęritur, quasi de tempore istius primæ præsentationis sit probata centenaria, quia ista præsentatio non est de per se cosideranda, sed coniungenda cum alijs, de quibus infra, quæ quidē aliæ præsentationes fuerunt factæ post tēpora Adriani VI. qui per particularem Constitutionem, quæ habetur in Bullario nouo 3. in ordine, 9. Decembris 1522 reuocauit Iurapatronatus ex priuilegio eodem modo prout Innocētius VIII. tamē in omnibus prouisionibus postea factis post dictam regulam Adriani dicitur quòd Abbatia est de Iurepatronatus laicorum ex priuilegio Apostolico ratione dotationis, cui non est in aliquo derogatum. Nec opponi potest, quòd dicta Constitutio Adriani VI. fuerit temporalis, cum sufficiat, quod sortita fuerit effectum suum declarando, & reuocando concessiones Iurispatronatus, & Iurispræsentandi ad beneficia Ecclesiastica ex priuilegio.

Cum autem per obitum dicti Antoniotti vacauerit Abbatia de anno 1529. de ea à Clemente VII. fuit prouisus Hector Pallauicinus frater eiusdem Antoniotti cum expressione, quòd erat præsentatus à Patronis cum clausula quòd Abbatia est de Iurepatronatus ex priuilegio Apostolico ratione dotationis concesso, cui non est in aliquo hactenus derogatum, atque ita, cum, vt fuit dictum supra, regula reuocatoria Adriani emanauerit 9. Decembris 1522. & ista vacatio contigerit de anno 1529. non est verisimile, quòd illa verba, cui non fuit in aliquo hactenus derogatum fuissent tàm de recenti apposita post regulam Adriani, & quòd tam breui temporis interuallo dicta regula Adriani è memoria hominum, & præ-
18 sertim Ministrorum Datariæ excidisset. Et licèt istæ † sint prouisiones Apostolicæ ad supplicationem partis; Tamen in ista materia Dataria adhibet causæ cognitionem, nec rela-

relaxasset tot gratias cum tali narratiua in præiudicium libertatis Ecclesiasticæ, nisi constitisset de illius veritate, & concurrit pluralitas Prouisionum cum enunciatiuis sæpius geminatis cum earũdem prouisionum effectuatione,& obseruantia centenaria, quæ præsumit veritatem omniũ nar-
19 ratorum in eisdem litteris, † qua concurrente,enunciatiuę Pontificum in hac materia probant, *vt ponderat Rot. decis. 312.n.5. vsque ad n.18.p.1. recent. iuxta communem opinionem*, de qua pluribus testatur *Gabr.tit. de probat. concl.2 n. 59.vers 3 limita.*

Nec fuit interrupta ista centenaria per dictum Hectorẽ Pallauicinum,qui de anno 1528. præsentauit se ipsum corã Ordinario cum expressione Iurispatronatus sibi cõpetentis ex litteris Leonis X.sub Dat.11.kal.Augusti 1513.& confirmatis 16. kalend. Iunii 1514. Vnde cum primus actus possessionis Patroni incipiat a dicta præsentatione,inde sequitur vsque ad postremam vacationem non fuisse lapsum tẽpus habile ad constituẽdam centenariam, quia, vt patet ex supradictis,huiusmodi præsentatio non habuit effectũ, nec
20 fuit de re valida, † cum nemo possit præsentare se ipsum *c. per nostras de iurepatr.cap.cum in iure,de elect.c.final.de instit. cap.debitum. de baptism. Cassad. decis.18.nu.3. de præb.*
21 sicuti non potest † quis sibi conferre beneficium *d.cap. fin. de instit. Goffred. in summa de iurepatr.nu.17.Hostien. in §. in quibus num.10. vers. illud omittendum non est Rot. decis. 185.nu. par.2.diuers.* vbi explicantur rationes huius con-
22 clusionis, prima ambitionis euitandæ, secunda, † quia debet esse differentia inter præsentantem, & præsentatum.Et
23 quòd hæc conclusio † habeat locum etiamsi agatur de beneficio simplici *fuit dictum in causa Aquileien.iurispatronatus 8.Iunii 1587.coram Rubeo.*

Quòd huiusmodi præsentatio Hectoris de se ipso nõ habuerit effectum,satis patet,dum obtinuit à Clemente VII. nouam prouisionem Apostolicã sub ista narratiua in calce supplicationis, quod dictum Monasterium de Iurepatronatus ex fundatione,& dotatione existit, & ex speciali priuilegio Apostolico iuspræsentandi ad eos legitimè spectat, ergo illa præsentatio facta ex priuilegio Leonis tanquã nulla non habuit effectum,sed idem Hector habuit nouum ti-
24 tulum, ex quo præsumitur † possedisse tanquam ex titulo bono superueniẽti,cuius vigore potuit sibi mutare causam possessionis, *†.3.§. illud,l.qui bona fide,§. quod scriptum ff. de acqu. possess. l.non solum,§. quod vulgo de vsucap. l.licet,vers.*
25 *planè C. de acquir. poss.* & in dubio absque aliqua animi † declaratione intelligitur mutasse secundum receptam sententiam *Decii in cons.400.n.5.vers.nec obstat. Acchil. decis. 4. de caus.possess.& propriet.* vbi dicit, hanc opinionem in Rota seruari tanquam magis æquam,& consonam iuri, reprobato *cons.314.lib.3.Mantic.decis.7.nu.2.& nu.10.in fin.Surd.decis.11.n.19. Rot.par.1. diuers. decis.205.& 524.* Si ergo Hector habuit duos titulos, vnum nullum, qui fuit factus vigore priuilegii Leonis, alterum Apostolicũ,& validum, qui fuit factus vigore alterius priuilegii concessi ratione coæqualis dotationis, & possedit vigore tituli validi, & non vigore tituli nulli,sequitur ex isto actu non fuisse in-
26 terruptam centenariam, quia ex † actu nullo, & non effectuato, sicuti non interrumpitur præscriptio, ita non interrumpitur obseruantia,& diuturna quasi possessio, *Odd.consil.20.nu.10. Accorambon.decis.15. incip.executio lib.2. Rot. par.1.recent.decis.689. in fin.*

Et cum post sex menses idem Hector resignauerit, & tãquam Patronus præsentauerit ad dictam Abbatiã Cyprianum Pallauicinum Archiepiscopum Genuen. eius fratrem cum expressione supradicta Iurispatronatus ex priuilegio Apostolico ratione dotationis,cui non est derogatum, prædictusq. Cyprianus Archiepiscopus possidendo vsque ad annum 1583.resignauerit in manibus Papæ ad fauorem R. P.D.Ioannis Baptistæ Pallauicini vtriusque Signaturæ Referẽdarii eius ex fratre nepotis cum supradicta clausula Iurispatronatus ex priuilegio ratione dotationis, cui non est hactenus in aliquo derogatum,dictaq. prouisio habuerit effectum vsque ad annum 1622. de quo tẽpore per obitũ dicti Ioannis Baptistæ fuit præsentatus a Babilano eius fratre Cyprianus filius irrefragabiliter sequitur nõ fuisse interruptam centenariam,sed possessionem cęptam de anno 1514. in vim priuilegii ex causa dotationis non fuisse interruptã, sed continuatam vsque ad annum 1622. Ex his autem satis patet inficiari non posse, quin adsit centenaria.

Neque obstat,quòd priuilegium præsumptum ex centenaria non possit esse ex coæquali dotatione, cũ in prouisionibus Apostolicis fuerit expressum, quòd Monasteriũ non excedit ducatos 40.cum tamen debuisset exprimi in ducatis 300.vt esset ex coæquali dotatione,ex eo, quòd in priuilegio Leonis fructus fuerunt narrati in ducatis 150. Nã respondetur hoc non referre,quia in prouisionibus Apostolicis solum fuit narratum, quòd fructus dictæ Abbatiæ sunt taxati in libris Cameræ in ducatis 40. vt patet ex prouisionum lectura,non autem fuit dictũ simpliciter, quod nõ ex-
27 cedebat ducatos 40. & propterea ex dicta narratiua non † potest inferri ad præsumptionem exaduerso allegatam, siquidem expressio consueuit fieri pro solutione annatæ, *vt per Galles. in tract. de annat.nu.3.& 24.*

Et ex hoc tertio fundamẽto resoluerunt DD. pro confirmatione sententiarum Rotalium,cum ista centenaria possessio non elidatur ex priuilegio Leonis X. 11. Kal. Augusti 1513. ex causa augmẽti tertiæ partis dotis, quia in præsentationibus, de quibus fuit dictũ supra,nulla habetur mẽtio priuilegij Leonis. Imò verba præsentationum repugnant, cum in eis dicatur ex priuilegio Apostolico ex dotatione, cui non est hactenus derogatum, quæ verba repugnant litteris Leonis,cum in illis iuspatronatus fuerit concessum ex augmento dotis.Et verba,ex priuilegio Apostolico non re-
28 pugnant dotationi,cum simus in Ecclesia regulari,† in qua requiritur priuilegium in limine fundationis, & d. priuilegium potuit impetrari tẽpore dotationis pro consensu Papæ vti Ordinarii ordinariorum, vel etiam ad cautelam pro
29 confirmatione, † & ita præsumi debet stãtibus alijs verbis ex dotatione,vt dixit *Gabr.alleg.cons.192.n.2. vers. secundo quia lib.2.* Et sic cum priuilegium enũciatum in dictis prouisionibus Apostolicis spatio centum annorum effectuatis dicat ratione dotationis,cui non est hactenus derogatum, non potest verificari illud priuilegium enunciatum in dicto priuilegio Leonis X. per Saulium in iudicio Rotali productio, cum illud sit ex augmento tertiæ partis dotis, nõ ex dotatione, & fuerit reuocatũ per Constitutionem Adriani VI.& successiuè ex Concilio,& propterea ex confessione priuilegii Leonis anni 1513. non concluditur pernecesse nõ existentia alterius, cum ea benè probetur ex supradictis prouisionibus Apostolicis per 100.annos, in quibus fuit facta mentio iurispatronatus vigore priuilegij ratione dotationis concessi,cui non fuit hactenus derogatũ, quæ verba arguunt non fuisse ex augmento dotis,quia huiusmodi priuilegijs ex causa augmenti dotis fuit derogatum per Constitutiones Pontificum,& Concilium Trid. priuilegium .n. concessum ratione coæqualis dotationis differt à priuilegio
30 ratione augmẽti tertiæ partis,quia † augmentum dotis nõ est dotatio,qui enim auget dotem dicitur benefactor, non dotator *Abb.cons.59.nu.2.lib.2.Io. Andr.in c. nobis de iurepatr.facit text.in cap.requisitis de testam.& quod not.glos. in cap.3.de iurepatr. Rocch.de iurepatr. in verb. & dotauit q.2. Rot.par.1.diuers. decis.528.nu.2.* vnde patet non obstare
31 dictum priuilegium Leonis, quia cum detur † multiplicatio titulorum, ex quo versamur in materia multiplicabili, cum post impetratum priuilegiũ patronatus super ista Abbatia ex augmento tertiæ partis fructuum, potuerit postea impetrari aliud priuilegium patronatus ex coæquali dotatione,vt sic pinguius prouideret Ecclesiæ,& acquireret iuspatronatus magis securum,sequitur,quòd ex productione
32 † vnius priuilegij facta per partem aduersam,alia pars possit iuuari præsumptione alterius tituli *Crescent. decis.21.de probat.& fuit dictum in Cæsaraugustana parrochialis de Maella 8 Nouemb.1589.coram bo.me.Card. Pamphilio,* &
33 cum secundum † priuilegium non tollat primum,data cõpatibilitate, non excluditur præsumptio alterius priuilegii ratione dotationis *Caputaq. decis.377.par.2. Put. decis.83. lib.3. in correct.* Ex quo potuit vtrumque diuerso tempore impetrari; Primo ex augmento tertiæ partis, Secundò ex coæquali dotatione, vt apertè probant dictæ enunciatiuæ ratione dotationis, cui non est derogatum.

Nõ obstat quòd in vltima vacatione de anno 1622.coram Ordinario Cyprianus fuerit præsentatus à Babilano patre in vim priuilegij Leonis X. de anno 1513. concessi, qui

cum illius vigore fuerit institutus ab Ordinario, illud taliter magni fecit, quod nõ potuerit amplius recurrere ad ti-
34 tulum præsumptiuum, vnde potius † est standum eius declarationi, quam recurrendum præsumptioni *Crauett. cons. 33. nu 11. Natt. cons. 446. n. 10. Rot. decis. 285. n. 4. p. 2. recent.* Nec facit quòd fuerit productum à Procuratore, quia talis
35 productio † fuit ratificata à Patrono, & Cyprianus eam acceptando, petens, & obtinens institutionem dictã productionem comprobauit *Seraph dec. 360. Rot. decis. 650. n. 3. par. 1. recent. & 388. nu. 1. & 712. nu. 1. p. 2.* Ex quibus cum videatur Babilanum patronum se restrinxisse ad istum titulum, eliditur præsumptio melioris tituli ex fortiori præsum-
36 ptione contraria, † quòd meliorem titulum non haberet *Aegid. consil. 10. n. 20. Aym. cons. 134. sub n. 44. vers. pro hoc facit Put. decis. 239. n. 1. & 2. lib. 3. in correct. Caputaq. 304. nu. 1. & decis. 314. p. 3. Rot. decis. 731. nu. 18. vers. quia ista allegatio p. 1. diuers. sanct. mem. Greg. XV. decis. 467. n. 7. & fuit dictum in Casalen. Canonicatus 24. Aprilis 1606. coram bon. me. Attrebaten.* Quia supradictis respondetur, confessionẽ
37 resultantem † ex productione tanquam fictam, & præsum-
38 ptam, factam in vno iudicio, † non præiudicare in alio etiã
39 inter easdẽ personas, & multo minus in productione † extraiudiciali facta inter diuersas personas pro habenda institutione, *Dec. in l. 2. n. 8. C. de instit. & substit. Gabr. tit. de confess. conclus. 4. n. 32. Bald. in l. 2. n. 25. vers. sed iuxta prædicta C. de eden. Aretin. in c. causam, quæ nu. 26. vers. 2. limitatur vbi Felin. n. 9. vers. item non procedit de testib. Honded. qui cumulat concordantes cons. 66. nu. 58. libr. 1. Cephal. qui alios allegat cons. 377. n. 86. Rimin. iun. cons. 213. n. 20. Acchil. decis. 2. de confess. san. mem. Greg. XV. decis. 462. n. 5. Rot. in recent. decis. 284. n. 10. p. 1. & 539. n. 4. p. 2.* Diuersitas autẽ causæ est patens, quia coram Ordinario Ianueñ nullus aderat Contradictor, nisi solus Promotor Fiscalis, & agebatur ad effectum dandi fumum patronatus, seu ad docendum de patronatu pro obtinenda institutione, qua probatione Ordinarius remansit contentus. In ista vero causa proceditur in figura iudicij, adest enim certus Cõtradictor, qui est prouisus Apostolicus, & agitur ad effectum canonizandi iuspatronatus, vt excludatur reseruatio, quæ causæ sunt diuersæ, & separatæ, nedum ratione personarum, sed etiam finis, & effectus, qui licèt tendat circa eandem probationẽ patronatus. Tamen primus fuit ad effectum institutionis diuersus ab isto, in quo propterea potuit Cyprianus producere diuersum titulũ ab illo, de cuius probatione non potest dubitari stantibus enunciatiuis 100. annorum, in quibus enũciatur diuersum priuilegium ab illo Leonis per Saulium in hoc iudicio producto, & sic productio facta per Procuratorem pro obtinẽda institutione contra Promotorem Fiscalem non præiudicat in ista causa, itaut ex illa productione
40 resultet † confessio Cypriani, quòd non habeat alium titulum tanquam facta in alia causa; & inter diuersas personas ex iuribus supra allegatis.

Minus productio dicti priuilegii probat, centenariam istam processisse ex illo priuilegio, motiuũ .n. applicaretur, si productio in Rota fuisset facta per Cyprianum, quia tunc
41 præsumitur † productus melior titulus; ideo cessat præsumptio alterius; sed quando productio fit à parte aduersa tunc
42 non excluditur † præsumptio alterius tituli iuxta decisionẽ *Crescent. vltimam de probat.* quam Rota perpetuo seruat *Rot. decis. 731. n. 20. p. 1. diuers. & 489. n. 4. p. 2. recent. & fuit dictum in Cæsaraugustana parrochialis de Maella 8. Nouembr. 1599. coram bon. mem. Card. Pamphilio, in Casalen. Canonicatus 14. Maii 1617. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & in Cremonen. pensionis 16. Ianuarii 1609. coram bo. mem. Card. Sacrato, & in Carthaginen. & Abulen. beneficiorum 25. Februarii 1609. coram eodem.* Ideo cũ
43 priuilegia sint † multiplicabilia, nec secundum tollat primum, vt fuit dictum supra, non data repugnantia, sed diuersitate, stant simul quòd post impetratum dictum priuilegium ex augmẽto tertiæ partis, fuerit aliud pinguius impetratum ratione coæqualis dotationis, ergo productio
44 † vnius per Saulium facta non excludit existentiã alterius, de quo constat per enunciatiuas supradictas.

45 Vlterius ad effectũ, vt productio tituli † contra producentem operetur, tria debent concurrere, quorum si alterum desit, cessat etiam effectus huiusmodi productionis;
46 Primò requiritur, quòd † productio sit facta in eodem iudicio, non autem in diuerso *Bald. in d. l. 2. sub num. 25. vers. item quæro C. de eden. Honded. consil. 66. num. 58. libro 1. cum aliis supra allegatis*, quod quidem requisitum cessare in hoc casu, patet ex iam dictis, quia hoc priuilegium Leonis in hoc iudicio Rotali non fuit productum à Pallauicinis patronis, sed fuit productum à Saulio. Secundo requi-
47 ritur † ad effectum, vt productio huiusmodi noceat producenti, illam factam esse parte petente, vel saltem tacitè acceptante per non contradictionem, secus si pars aduersa il-
48 lis † contradixit; Isto enim casu talia narrata non nocent confitenti, & narranti, ita *Bald. in l. cum precum C. de liberal. caus. & melius in l. si magnam in fin. C. qui accus. nõ poss.* & post alios tradit *Paris. cons. 115. numer. 31. vol. 1. Osasch. decis. 38. num. 8. Surd. decis. 267. num. 4. in fin.* & hoc requisitum non interuenit, quia Saulius non erat in illo iudicio,
49 quando Ianuæ fuit petita institutio; Tertio requiritur, † quòd productio sit facta ad eum finem, qui concludat ad intentionem partis, nam productio extra finem ad quem intenditur non potest operari. *Grat. cons. 14. nu. 17. lib. 1. Seraphin. decis. 377 num. 5. sanct. mem. Greg. XV. decis. 467. n. 8. & in causa Valentina decimarum de Gandia 17. Martii 1604. coram bo. me. Card. Pamphilio*, & cum coram Ordinario Ianueñ productio fuerit facta ad effectum institutionis nulla habita ratione Saulij, qui nec tunc erat prouisus, nec erat in causa, nec hoc requisitum interuenisse patet, ex quo non fuit productum priuilegium Leonis X. ad effectũ excludendi prouisum Apostolicum, sed institutionis obtinendæ ad fauorem præsentati à patronis.

Concessionem autem secundi priuilegii euidenter pro-
50 bat centenaria quasi possessio præsentandi, † quæ cum in materia iurispatronatus habeat vim immemorabilis, *Put. dec. 206. libr. 1. in correct. Rot. par. 3. diuers. lib. 3. decis. 254. latè Garz. part. 5. c. 9. nu. 107. cum pluribus seqq.* ex ea concluditur priuilegiũ diuersum d. ex aduerso producto, quia productum, est ratione augmenti, eique fuisset derogatum,
51 illud verò, de quo in centenaria, est ratione dotationis. † Et generale est ex antiquissima quasi possessione probari titulum in actibus possessoriis semper enunciatum *Crau. cõs. 390. numer. 7. Surd. consil. 94. numer. 53. Gabr. consil. 88. num. 18. lib. 1. Put. dict. decis. 206. num. 1. 4. & 5. libr. 2. in cor-
52 rect.* Et præsumptio resultans ex centenaria † non tollitur per contrariam præsumptionem resultantem ex productione vnius tituli insufficientis, vt in terminis iurispatronatus, *Menoch. cons. 90. nu. 63. cum seqq. vbi nu. 67.* testatur de magis communi *lib. 1. Bero. cons. 115. n. 31. lib. 1. idem Menoch.
53 lib. 3. præsump. 131. num. 50.* ex quo ista est † præsumptio iuris, & de iure, vt in puncto, *Menoch. & Bero. vbi supra*, & in casum, in quem probata centenaria quasi possessione præsentandi, eius vigore allegabatur dotatio, cum ad eam excludendam, fuissent producta instrumenta antiqua probantia existẽtiam Ecclesiæ ante illud tempus, quia erat im-
54 possibile, quòd postea † illa dos fuisset perempta, & Ecclesia fuisset redotata, pro patronata fuit conclusum in dicta *decis. 254. lib. 3. par. 3. diuers. idemque fuit resolutum in Parmen. Prioratus coram bon. me. Dunozetto 23. Ianuarii 1621. & in dec. 183. lib. 1. in correct. coram Puteo*, vbi præsumptio
55 resultans ex sola possessione 30. annorum effectuatæ, † præsentationis, & institutionis non fuit sublata ex productione instrumenti per partem facta, ex quo constabat de nullitate, quod idem bene defendit *Gabr. cons. 88. num. 17. vsque ad 22. lib. 1.* vbi quod debet contraria probatio conuincere pernecesse præsumptionem resultantem ex centenaria, pro qua sufficit dare casum possibilem.

56 Pariter nec obstat quòd possessio † præsumatur ex titulo præabulo, de quo constat, quia si ista regula applicaretur, destrueret præsumptionem resultantem ex centenaria, & immemorabili, quæ dato vno infecto, præsumit meliorem,
57 ideo † regula procedit in possessione de recenti, secus in
58 centenaria, & dicta regula procedit, quando possessio † est vniformis titulo, quod hic cessat, quia titulus loquitur de priuilegio ex augmento tertiæ partis reuocato, & derogabili. Possessio vero centenaria loquitur de priuilegio ratione dotationis, cui non est hactenus derogatum, & per consequens de titulo penitus diuerso à producto, quo casu data difformatione possessionis à titulo non præsumitur quis

possidé-

possidere ex titulo præambulo, quia vt actus dicatur factus
59 vigore causæ, † seu præcedentis obligationis, necesse est,
vt secundum illius naturam, & formam fuerit factus, non
autem præter vel contra *l. 1. §. adijcitur de verb. oblig. l. 3. §.*
sed quidquid de tutore ff. solut. matr. l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Ruin. cons. 174. num. 4. vol. 1. Rota decis. 262. n.
1. par. 2. diuers. Prout etiam regula procedit quando titu-
60 lus producitur à possessore, † tunc quia præsumitur non ha-
bere alium titulum stante propria productione, meritò pos-
sessio subsequens præsumitur ex titulo præambulo, secus
61 quando † productio fit à parte aduersa, quia cum illa non
excludat præsumptionem alterius tituli iuxta *decisionem*
Crescent. vltimam de probat. cum aliis supra allegat. non
intrat præsumptio, quòd præsumatur possidere ex illo titu-
lo, quia sic destrueretur conclusio supradicta quod produ-
ctio facta per Saulium non tollit Cypriano possessori facul-
tatem allegandi alium titulum, ergo ista possessio centena-
ria non potuit sumere originem à priuilegio per Saulium
62 producto omnino diuerso, & separato; & cum non † verse-
mur in familia potenti, bene probant Pallauicini patroni
centenariam possessionem præsentandi, non solùm prout
requiritur de iure communi, sed etiam ex dispositione Sa-
63 cr. Concil. Trident. quæ centenaria † possessio dat titulum
iurispatronatus ex dotatione, & fundatione, vel alium
quemuis meliorem de mundo, & magis beneuisum cente-
nario possessori, vt sunt iura, & doctrinæ vulgatæ.

Quartum & vltimum principale fundamentum supradi-
ctæ resolutionis consistit in eo, quod DD. censuerũt istam
multiplicitatem titulorum non tolli ex diligentiis factis ad
instantiam prouisi Apostolici in registris publicis supplica-
tionum, & bullarum Apostolicarum per eorum Custodes
attestantes per totum Pōtificatũ Leonis X. non reperiri a-
liquam aliam concessionem, seu priuilegium concernens
istud Monasterium, seu Abbatiam Sancti Antonii, nisi præ-
dictum priuilegium Leonis anni 1513. & illius confirma-
tionem de anno 1514. quia licèt vera sit conclusio, quòd
64 negatiua † alterius tituli probatur per diligentias factas in
registris in quibus cōsueuerunt prouisiones huiusmodi re-
gistrari. *Corn. 191. nu. 2. lib. 1. Mohed. decis. 4. de caus. pos-*
sess. & propriet. Caputaq. decis. 45. ad fin. & decis. 192. num.
3. part. 3. Cassad. super regul. decis. 5. num. 5. & decis. 8. num.
2. Crescent. decis. 7. de probat. sanct. mem. Gregor. XV. decis.
287. nu. 1. vbi Addent. nu. 10. & ita fuit resolutum in Roma-
na Præpositura 6. Iunii 1633. confirmata 17. Martii 1634.
coram R. P. D. meo Pirouano, in quibus firmatur, quòd iste
65 † modus probandi negatiuam per diligentias quotidie ser-
uatur, & huiusmodi diligentiis factis, & nihil reperto, ex-
66 cluditur præsumptio alterius † tituli, itaut non possit indu-
ci ex quacumque temporis diuturnitate. *Fel. in c. illud sub*
n. 7. ad fin. vers. & idem si forte probaretur de præs. Caputaq.
dec. 335. lib. 1. in manuscrip. sanct. mem. Gregor. XV. decis.
242. n. 6. Nihilominus ad hoc, vt huiusmodi diligentiæ suf-
67 fragentur, & ad effectum vt per † eas probetur negatiua,
debent fieri in omnibus scripturis, officiis & locis vbi ex-
peditio fieri potuit, præsertim cum multis modis expediri
potuerit, vt notum est. *Corn. cons. 210. circa fin. volu. 4. Cra-*
uet. cons. 112. num. 7. Ruin. cons. 35. num. 19. lib. 1. Rot. decisi.
636. num. 2. & 3. par. 1. diuers. & decis. 356. num. 3. inter im-
press. penes Farinac. post 2. lib. consil. & decis. 333. num. 4. par.
2. recent. & vt diligentiæ suffragentur, quid seruari debeat,
tradunt *Addent. ad decis. 287. sanct. mem. Greg. XV.* signã-
ter debet constare de existentia librorum, illorumque con-
tinuatione, & quòd in eis nulla deficiunt folia, maximè vbi
prout hic ex centenaria supra relata est probatum priuile-
gium coæqualis dotationis, & propterea cum ob temporis
antiquitatem, varios casus, & propter vrbis excidiũ, quod
68 contigit de anno 1527. multæ scripturæ † confectæ ante
dictum annum sint deperditæ, diligentiæ ex post non pos-
sunt probare negatiuam, quæ suffragetur cum gratia fue-
rit habita ante dictum annum 1527. *vt fuit consideratum*
in Albanen. Prioratus 17. Nouembris 1603. coram bon. mē.
Penia, & in hac causa 2. Decembris 1633. in decisione in
secunda instantia facta, & in fortioribus terminis, quando
69 defuit vnus liber, vel aliqua folia, quòd diligentiæ non †
suffragentur, cum potuerit gratia esse descripta, vel in libro
deperdito, vel in foliis ab altero libro abstractis, dixit Rota
in *Ispalen. iurisd. seu Iuris notādi 26. Iun. 1591. corā Orano.*
Vlterius apparet, diligentias non fuisse factas in Archiuio
Cameræ Apostolicæ, vt attestatur Præfectus, & tamen in
eo asseruantur Breuia Apostolica, nec in registro secreto
Bullarum, & in registris, in quibus fuerunt factæ diligen-
tiæ, iidem Officiales, qui fecerunt diligentias, testantur in
libro duodecimo anni secundi Leonis X. deesse 140. folia,
& pariter in rubricellis deesse folia 140. & quòd libri con-
70 stant foliis 300. vnde bene intrat supradicta decisio Orani
cum sufficiat aliquid esse possibile, vt probatio negatiuæ
non existentiæ non concludat, quinimo, cum ex attestatio-
ne Archiuistæ pateat in Archiuio non extare rubricellas
Breuium Apostolicorum tempore Pontificatus Leonis X.
ac etiam probetur in libro anni 1513. & 1514. Bullarum ex-
peditarum per registrum Secretariorum Apostolicorũ de-
ficere multa folia, & deesse tertiam partem libri, nec extare
rubricellam; frustratoria erat in illis locis diligentia.

Non obstat defectum in registro supplicationum nō re-
71 leuare, dum non est in Registro Bullarum, † cum non de-
tur communiter clausula, quod sola Signatura sufficiat,
quia in contrarium facit decisio *sanct. mem. Greg. XV. 262.*
& d. decis. Ispalen. coram Orano, nam sufficit, quòd proba-
72 tio negatiuæ non concludat pernecesse, † dum possibile est
in contrarium iuribus vulgatis; imo probatio omnino con-
funditur ex eo, quod in dictis Registris, & rubricellis, in
quibus diligentiæ factæ fuerunt, nec supplicatio dicti pri-
uilegii Leonis X. anni 1513. ex dotis augmento, cuius exi-
stentia est indubitata, fuerit reperta, nam eodem modo de-
perdita, vel non registrata quoque esse potest supplicatio
concessionis ex coæquali dotatione, maximè quia de illo
73 tempore non † omnes gratiæ registrabantur, nec in regi-
stris supplicationum, nec in registris Bullarum, & Breuium,
& multæ expediebantur cum derogatione regulę de nō re-
gistrandis, ac etiam de non expediendis, vt practici testan-
tur; vnde sicut illa supplicatio ob augmentum tertiæ partis
non fuit registrata, vel si fuit registrata, registrũ fuit deper-
ditum ita potuit esse deperditum, vel non registratum pri-
uilegium ratione coæqualis dotationis, de quo agitur.

Et ita articulo benè discusso conclusum fuit, sententias
Rotales esse confirmandas, &c.

§ *In hac causa in præcedenti parte habetur duæ decisiones co-*
ram R. P. D. Pirouano scilicet sub die 13. Iunii 1633. & 2. De-
cembris eiusdem anni, sunt in ordine decisiones 218. & 241.

R. P. D. MERLINO.

Romana Dotis.

Die Mercurii 14. Martii 1635.

ARGVMENTVM.

Patruus, an teneatur dotare fratris filiam in subsidium. Bona, etiam arctissimo fideicommisso subiecta, rectè possunt alienari pro constituenda dote descendentibus. In constituenda dote filiabus illegitimis, quid sit spectandum, item qualiter alimenta sint eis decernenda. Dispositio cap. cum haberet, extra de eo, qui dux. in vxor. est vbique seruanda.

SVMMARIVM.

1 *Patruus, an teneatur dotare fratris filiam in subsidium, dum illa non habet vnde se possit dotare.*
2 *In hac opinione negatiuam sententiam multi Doct. tenent, eo quia id nullo iure cautum reperitur.*
3 *Alii vero Doctor. affirmatiuam tenent, cum hoc casu non deficiat quoddam naturale dictamen rationis.*
4 *Frater nedum tenetur alere fratrem etiam naturalem, imo spurium, sed etiam filios fratris, qui sub ingrediuntur locum patris in commodo recipiendi alimenta. num. 5.*
6 *Dos succedit loco alimentorũ, maximè in filiis naturalibus.*
7 *Dos maximè necessaria existimatur, vtpote, sine qua mulier plerūq; turpissimo vitæ instituto, ac illecebris allicitur.*

8 Pa-

8 *Patruus in subsidium tenetur dotare filiam fratris, sumpto argumento ab alimentis ad dotem.*

9 *Auo ex obligatione iuris incumbit onus assignandi dotem descendenti nepti etiam spuriæ.*

10 *Quod procedit, tàm in auo paterno, quàm materno. Et tàm si matrimonium in seculo contrahere velit, quam si per ingressum Monasterij, spiritualiter nubat. num. 11. Atque cum ista obligatione eius bona ad quoscumque transeunt num. 12.*

13 *Hæres non excusatur à necessario onere dotandi descendẽtes Testatoris, sub prætextu fideicommissi.*

14 *Bona etiam arctissimo fideicommisso subiecta, possunt distrahi ad effectum constituendi dotem pro spiritualibus nuptijs.*

15 *Quod etiam intellige pro spuria, in quam causam rectè bona fideicommissaria alienantur.*

16 *Quamuis fideicommittentes expressè id prohibuissent. & num. 18.*

17 *Testator non potest ordinare, vt leges non habeant locum in sua dispositione.*

19 *De dote præstanda filiæ naturali, quando agitur ad mensuram alimentorum regulari debet.*

20 *Vel etiam vltra alimentorum modum, si dignitas naturalium, conditio mulieris, & mos patriæ id exposcant.*

21 *Dos 1500. aureorum priscis temporibus notabilis erat.*

22 *Alimenta, dum præstantur miserationis causa ex æquitate Canonica, non iuxta necessitatem victus tantùm, sed secundum status, dignitatem, & decẽtiam sunt decernenda.*

23 *Alimenta, quando sunt decernenda filio naturali id totum ab æqui Iudicis pendet arbitrio, qui neque rigidam, & solam naturæ indigentiam, nec etiam lautos, & nimis splendidos seculi mores respicere debet.*

25 *In alimentis decernendis mos, & consuetudo potissimum pensari debet.*

26 *In Dote constituenda Monialibus nubentibus sponso cælesti, seruanda est moderata Monasterij consuetudo. Et in minori quantitate, quam vbi mulieres nubunt terrestri sponso.*

27 *Dotis appendices pro Monialibus, reputantur acconcium, & regalia.*

28 *Circa Nuptiarum solemnitates, pompas, & apparatus inter filias illegitimas, atque ipsas filias legitimas de iure est constituta differentia.*

29 *Filijs illegitimis l. 12. tabul. contra naturalem omnium animantium institutum alimenta denegabantur.*

30 *Castitatem, sic ll. 12. tab. coluit, vt pietatẽ omnem abiecerit.*

31 *Natis quibuscunque prospectuum lege Pontificia est iuris diuini, & naturalis vestigijs insistente, vt necessaria vitæ suppeditentur.*

32 *Alimentorum nomine veniunt omnia, quæ sunt necessaria ad vitam conseruandam.*

33 *In Vrbe seruandum est ius Ciuile.*

34 *Aequitas Canonica, qua durities iuris Ciuilis circa denegationem alimentorum filijs spurijs, emollitur, pietasque à natura insita erga liberos imbuitur, seruanda est etiam, vbi tantum vigent leges Ciuiles, & etiam in Terris, & in iurisdictione Imperij.*

35 *Statut. Vrb. cap. 42. lib. 1. non habet locum, quando ius Ciuile expressè reperitur correctum per ius Canonicum, tũc enim non ius Ciuile. quod sublatum fuit, etiam inter Vrbis incolas seruandum est ius Canonicum.*

36 *Constitutio Pij V. contra illegitimos non derogauit cap. cum haberet extra de eo, qui dux. in vxor. cum sit pietatis, æquitatis, & rationis plenum.*
Filijs tribuens, quod pietatis, quod æquitatis, quod naturæ ius postulat hoc est alimenta. num. 36.

37 *Filiabus spurijs debentur dotes, tam ex bonis patrimonialibus, quam ex redditibus Ecclesiasticis Clericorum, aut Laicorum non obstante Const. Pij V. contra illegitimos.*

38 *Bona ab Ecclesia recepta, tanquam Christi peculium, auferenda est ab illegitimis, quos habere successores scandalum, & noxium videtur ordini Clericali.*
Ecclesia est speculum pudicitiæ. num. 38.

39 *Bulla Pij V. contra illegitimos, non habet locum, quando sumus in bonis Laicorum, nullam habentibus mixturam cum Ecclesiasticis.*

40 *Illegitimi solent esse exosi legibus, vti excitantes memoriam impudicæ originis, & creduntur imitatores paternæ impuritatis.*

41 *Filia illegitima dum in ministerio templi vult manere, castasque cum Agno cælesti inire nuptias, abstergit omnem à parente haustam impuritatis notam.*

42 *Illegitimitatis omnis macula aboletur per ingressum Monasterij, & professionem in Religionem.*

43 *Patruus tunc multò magis est cogendus ad dotandam fratris filiam illegitimam si opibus affluit, & nullam habet legitimam sobolem, ita ut præstatio dotis nullum possit afferre detrimentum filijs legitimis.*

DECISIO XXX.

☞ POST emanatam in hac causa resolutionem, * quod
satis constet Margaritam, esse filiam bon. mem. Io. Baptistæ Vittorij fratris Domini Marci Antonij; Dubitaui an
per eumdem Dominum Marcum Antonium patruum
Margaritæ dos debeatur, & ad quam summam, & Domini
responderunt deberi iuxta quantitatem, & modum infra
exprimendum.

Quamuis enim anceps sit quæstio, An patruus teneatur
1 dotare fratris filiam † in subsidium, dum illa non habeat,
quo possit dotari, in qua negatiuam sententiam tuentur,
2 *Odof. in l. 2. C. de lib. alen.* eo quia † id nullo iure cautum reperitur, & sequuti sunt, *Imol. in l. 1. num. 2. Cum. num. 17.*
Alex. num. 20. Barbos. in 4. par. num. 142. ff. solut. matr. Silua.
cons. 33. num. 12. Card. Mant. de tacit. lib. 12. tit. 16. numer.
35. Rimmal. Iun. cons. 642. num. 56. & cons. 681. num. 28. Costa de remed. subsid. remed. 64. num. 2. & remed. 66. num. 4.
Mastrill. decis. 85. num. 29. Giurb. ad consuetud. Messan.
3 *cap. 3. glos. 3. num. 64.* Pro affirmatiua autem, quòd † patruus
teneatur dotare filiam fratris inopem non deficiente quodam naturalis rationis dictamine scripserunt *Bald. in l. 1.*
num. 4. ff. solut. matr. Afflict. decis. 371. num. 3. secundùm
quam opinionem iudicatum fuisse in supremo Castellæ
Conuentu testatur, *Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 15.*
num. 67. & in hanc videtur inclinasse *Surd. de aliment. tit. 1.*
quæst. 28. num. 7. & 11. in fin. vbi quòd facile esset hanc opinionem in puncto iuris substinere, quia cum frater non
4 † dum teneatur alere fratrem etiam naturalem, imò spuriũ
§. si quis igitur in Auth. quib. mod. nat. efficiuntur sui. Surd. de
aliment. tit. 1. quæst. 25. num. 28. & firmauit Rota in Romana
alimẽtorum 21. Iunij 1627. coram Reuerendiss. D. Vrgellen.
5 sed etiam filios fratris, † qui subingrediuntur locum patris
in cõmodo recipiendi alimenta ex latè deductis per *Surd.*
de aliment. d. tit. 1. quæst. 28. per tot. & in Romana alimentorum 3. Iunij 1613. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, hinc sequi videtur teneri etiam ad dotem præstandam
6 filiabus, † hæc enim succedit in locum alimentorum præsertim in filijs naturalibus, *l. assiduis, C. qui potio. in pigno. habeantur*, & comprehenditur omnino sub lege Pontificia *in*
cap. cum haberet extra de eo, qui duxit in vxorem quam polluit per adult. qua sancitur naturalibus liberis necessaria esse subministranda, & dos quidem maximè necessaria exi-
7 stimatur, † vt potè sine qua mulier plerunque turpissimo
vitæ instituto, ac illecebris allicitur, vt post *Bald. in cons.*
456. n. 10. lib. 5. disertè differit Card. Paleott. olim nostri ordinis Collega *de noth. & spurijs. q. 49. per tot.* conciliando
controuersias Iurisconsultorum, & antinomias, & sequutus fuit, *Peregr. de iure fisci lib. 3. tit. 18. nu. 56. Surd. de alim.*
tit. 1. q. 23. n. 5. & tit. 9. q. 1. nu. 14. Et hanc sententiam quod
8 Patruus † in subsidium teneatur dotare filiam fratris sumpto argumento ab alimentis ad dotem sequuta fuit *Rota*
in Romana alimentorum 3. Iunij 1613. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.

Nihilominus ex alio capite D. Marcus Antonius ab hoc
munere dotandi Margaritam se subtrahere nullo modo
potest; quemadmodum enim Bernardino Proauo ex obli-
9 gatione iuris † incumbebat hoc onus dotem assignãdi descendenti pronepti etiam spuriæ, *arg. legis dedit dotem ff.*
de collat. bonorum. Ripa in l. 1. num. 74. & 81. ff. solut. matrim.
Menoch. cons. 531. nu. 18. Marescott. var. resolut. lib. 2. cap.
83. num. 39. Costa de remed. subsid. remed. 64. num. 1. & remed. 65. num. 3. cum alijs cumulatis per Giurb. ad consue-
tud.

10 *tud.Messan.c.3.glos.3.n.2*. vbi † firmat tam in auo paterno, quàm materno, & censuit *Rot.apud Card.Seraph.decis.*
11 *58.n.6.& in recent.decis.233.n.1.par.2.* tàm si † matrimonium in sæculo contrahere voluerit, quàm si per ingressum Monasterij spiritualiter nubere, *Bald.in l.fin. C.de dot.promiss.Felin.in c.Ecclesiæ S.Mariæ n.79.de constit.Boer.dec. 126.n.12.Menoch.præsumpt.189 nu.91 lib.4 Sanch.de matr.lib.4.disp.26.n.7.Giurb.d.c.3 glos.3.nu.24.& glos.4.nu.15.* Ita eadem prorsus ratione tenetur Dominus Marcus Antonius hæres, & successor proaui in quem bona transiuerũt
12 hoc onere affecta † nec obligationis vinculum ex successoris persona fuit immutatum, *Bald.in l.fin. C.de dot. promiss. Abb.cons.115.ante n.1.lib.2.benè Card.Mantic.de tacit.lib.12.tit.16.n.26.& tit.18.n.14.Housed.cons.50.n.17.& 18.lib.2. Thesaur.decis.211.n 8.& dixit Rota decis.224.n.1. part.2.recẽt.& in Bononien.alimentorum 28. Martij 1594. coram Penia, quæ est impressa in decis.746.par.4.& decis. 82.par.5.diuers.*

13 Nec prætextu fideicommissi † ab hoc necessario dotandi munere se valet eximere, quia ex dispositione *Auth.res quæ. C.commun.de leg.* bona arctissimo cuique subiecta fi-
14 deicommisso possunt distrahi in subsidium † ad effectum constituendi dotem Moniali pro spiritualibus nuptijs, vt docuerunt, *Bart. in d. Auth.res quæ.n.7.Bald.num.13.latè Peregr.de fideicomm.artic.42. num.57. Menoch.præsumpt. 189.num.89.& 90.lib.4.Fusar.de substit.quæst.531. num.28. Gratian.discept.533.num.22. Sanch.de matrim.lib.1. disp. 33.num.20.& lib.4. disput.26. num.7.* & fuit deductum in
15 alia decisione istius causæ, etiam † pro dote spuriæ, in quã causam rectè itidem fideicommissa alienantur, *Peregrin. de fideicomm.d.art.42.num.38.& cons.115. numer.4. lib.5. Molin.de primog.Hispan. lib.4 cap.6.nu.14. Giurb.ad con-*
16 *suetud.Messan.d.c.3.glos.3.nu.15.* quamuis † fideicommittens expressè id prohibuisset, qui non potest iuris obligationem bonis suis infixam pro bono publico matrimonij
17 contrahendi, & alendi liberos reijcere, & † facere, vt leges non habeant locum in sua dispositione, prout latè fuit cõprobatum *in illa Spoletana fideicommissi 4.Decembris proximè præteriti coram me*, & in his terminis tradunt *Bald. in l.id, quod pauperib. num.39. C. de Episcop. & cleric. Card.Paleott.de noth.& spur.cap.47.num.6.Thesaur.decis. 211.num.3.Vrsil.ad Afflict.decis.99.num.5. Giurb.d.cap.3. num.15.* & fuit dictum in præallegata *Bononien. alimentorum coram Penia*. Vnde tanto magis recipiendum hoc videtur, dum nedum præsumptam ex dispositione iuris, sed & expressum in verbis habemus in hoc Testatoris votum
18 mandantis, vt descendentes congruè, † & iuxta vires patrimonij dotentur, prout legitur in eius testamento, & declarauit *Rota super eodem testamento in Romana fideicommissi de Vittorijs 2.Iunij 1627.coram me.*

Quo vero ad quantitatem Domini cum præsupposito, quod Margarita in Monasterio Deiparæ Virginis in Campo Martio, in quo huc vsque degit educanda, velit susceptum virginitatis propositum habitu, & sacro velo firmare, decreuerunt præstandum esse dotem solitam dari in illo Monasterio cum solitis etiam acconcijs, & regalijs, moderatè tamen arbitrio Rotę, necnon scuta tria quolibet mense ad vitam Margaritæ.

19 Quoniam licet vbi agitur de præstanda † dote naturali filiæ ad mensuram alimentorum regulari soleat, vt consuluerunt, *Bald.cons.457.num.1.ad fin.lib.5. Abb.cons.115.n. 1.& 2.lib.2.Capic.decis.181.n.1.Peregr.de iure fisci lib.3.tit. 18.n.78.Benintẽd.decis.22.n.8.Rota decis.249.num.1.par.2.*
20 *recent.* vel etiam vltra † alimentorum modum si dignitas natalium, mulieris conditio, & mos patriæ id exposcant secundum *Decium cons.211.* qui trium millium, & quingentorum aureorum dotem pro spuria congruam esse respon-
21 dit, quæ † quantitas, attento illo tempore, notabilis erat, *Aret.cons.17.nu.20.* & ita sentit *Card. Paleott. de noth & spur.cap.50.num.20.Surd.de aliment.tit.1.quæst.10. numer. 19.& 20.Peregrin.de iure fisci, lib.3. tit.18. num.78. versic.*
22 *Vel quatenus.* Alimenta autem etiam dum præstantur † ministerationis causa, ex æquitate canonica non iuxta necessitatem victus tantum, sed secundùm status dignitatem, & decentiam sunt decernenda, vt censuit *glos.in l.nepos Proculo, ff.de verb.significat. Molin.de primogen.Hispan.lib.2.c.15. num.55.Peregrin.de iure fisci tit.18.num.22.vers. contra tamen, Thesaur.dec 211.n.22.Gratian.discept.112. num.6.& c.562.num.35.& 613.num.14.& 15 Sanchez respons.mor. lib.4.cap.3.dub. 24. num. 2.* & fuit dictum *in Romana rescissionis contract.22. Aprilis 1613. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Tamen cum ferè id totum ab æqui Iudicis pendeat ar-
23 bitrio, qui † neque rigidam, & solam naturæ indigentiam super qua ex diuersis facti circumstãtijs institerit *Rota apud Card.Caualer.decis.245.& 298 repetitis inter recent.decis. 581.par.1.& dec.249.par.2.* nec etiam lautos, & nimis splẽ-
24 didos † sæculi mores respicere debet, vt monuerunt, *Couarr.de sponsal.c.8 par.2.§.6.nu.8. Peregr de iure fisci lib.3. tit.8.num.32.in fin.Benintend.decis.43.num.2. Molin.de primog.Hispan.lib.2.cap.15.nu.55. Gratian. discept.forens. cap.112.num.13.& 14.& cap.613.num.1.& 2. Rot.in decis. 395 num.1.par.2.recent.& in d.Bononien alimentorum coram Penia, & in Romana taxationis dotis 28. Maij 1631. coram R.P.D.meo Dunozetto.* Rationabilis visa fuit Do-
25 minis taxatio iuxta solitum, quia † mos, & consuetudo in hac materia potissimum pensari debet ex supra deductis. & latè *Gratian. discept.forens. cap.552. num.8.* & signanter in constituenda dote pro Monialibus nubentibus sponso cælesti seruandam esse moderatam Monasterij consuetu-
26 dinem, † & in minori quantitate, quam vbi mulieres nubunt terrestri Sponso obseruarunt *Ana. singul.11. Roman. Iun.cons.85.n.22.& cons.466.n.2.Vrsill.ad Afflict. dec.136. n.3.Franch.decis.44.nu.2.Giurb.ad consuetud. Messan.c.3. glos.3.n.25. Franciscus Antonius Costa cons.25.nu.31. Rota dec.249.n.5.par.4.recent.*

Ex eadem prorsus ratione desumptum fuit præstandum
27 esse solitum acconcium, & regalia necessaria pro † ingressu in Monasterium quæ dotis appendices reputãtur. *Thesaur.dec.195.n.5.Gratian.discept.forens.c.498.n.5. Rota decis.556.n.2.par.1.diuers.& coram Sa.mem.Gregor.XV.decis.80.n.7. vbi Adden.n.11.* cum modificatione tamen, & adhibita differentia, quæ de iure constituitur circa solem-
28 nitates nuptiarum pompas, † & apparatus inter filias illegitimè natas atque ipsas filias legitimas iuxta deducta *per Lup.de illegitimis comment.2.§.1.n.46.Menoch.cons.1162. num.10.*

Et demum ijsdem rationum, & æquitatis nixi motiuis Domini arbitrati sunt præstanda esse scuta tria quolibet mense ad vitam Margaritæ, quia cum abrogatio, legis Ci-
29 uilis sumptæ ex l.12.tab.rigore, † quo filijs illegitimis contra naturalem omnium animantium instinctum alimenta
30 denegabantur; sic enim castitatem istud ius † antiquum coluit, vt pietatem omnem abiecerit teste *Bald.cons.456.n. 10.lib.5.* Hodie lege Pontificia *in cap.cum haberet.extra de eo, qui duxit in vxorem*, iuris diuini, ac naturalis vestigijs insistente clementissimè quibuscumque natis prospectum
31 † fuerit uecessaria vitę subsidia suppeditentur, vtique Moniali præstatio huiusmodi singulis mẽsibus omnino necessaria videtur pro vestitu, & alijs comparandis, quibus tuẽdi, curãdique corporis nostri gratia vtimur, & quibus pauperes Moniales destituuntur, nec ex præstationibus communibus Monasterij suppetunt & hic redditus tanquam pars dotis, & alimentorum pro Monialibus computari so-
32 let, & quidem † omnia, quæ ad vitam conseruandam necessaria sunt comprehendi nomine alimentorum non est dubij iuris, *vt in l legatis.ff.de aliment.& cib.leg.l.verbo victus ff.de verbor.signific.*& in his terminis eleganter disserit *Card.Paleott.de noth.& spur.c.47.n.7.*

33 Nec releuat, quòd cum in † Vrbe sit seruandum ius Ciuile ex Statuto *c.42.lib.1* ideo deneganda sint alimenta, & dos Margaritæ iuxta *disposit. Auth.ex complexu C.de incæstu nupt.* quoniam Canonica æquitas, & Sanctio Celestini III.*in c.cum haberet.* qua durities iuris ciuilis emollitur, pie
34 tasque à natura insita † erga liberos imbuitur, seruanda est etiam, vbi tantum vigent leges Ciuiles, & etiam in terris, & in iurisdictione Imperij, vt plenè comprobat *Card.Paleott.de noth.& spur.c.47. per totum Roland cons.85.n.7 lib. 3.& cons.74.num.35.lib 1.Menoch.præsump.18 .num.25. lib.4.Capic. decis.54. num.1. Gratian. disceptat.forens. cap. 60.num.31.& cap.154. num.16. Marescott.variar.resolut. lib.2.cap 83.num.33.* & fuit dictum *in Romana liquidationis*

nis dotis 15. *Decembris* 1600. *coram Litta*, *& in alia Romana dotis* 5. *Aprilis* 1604. *coram eodem & in Romana alimentorum* 3. *Iunij* 1613. *coram bon. me. Patriarcha Manzanedo* & dispositio dicti Statuti c.42. *lib.*1. non habet lo-
35 cum, quando ius Ciuile expresse reperitur † correctum per ius canonicum, vt in casu isto; tunc enim ius canonicum, non autem ciuile quod sublatum fuit, etiam inter Vrbis incolas seruandum est, prout distinguendo in terminis dicti Statuti declarauit *Rota in Perusina bonorum* 20. *Aprilis* 1592. *coram Penia*.

Minus obstat Constitutio san. mem. Pii V. contra filios illegitimos. Quoniam per eam non fuit sublata constitutio
36 Canonica dicti capituli cum † haberet, pietatis, æquitatis, & rationis plena, tribuens filiis, quod sanguinis, quod charitatis, quod naturæ ius postulat, hoc est alimenta, & vt decuerūt *Bursat. cons.* 255. *n.*13 *lib.*3. *Naua. de spol. Cler.* §. 19. *n.*10. & 11. *Azor. inst. mor. p.*2. *lib.*2. *cap.*4. *n* 7. *q. Marescot. var. resolut. lib.*2. *cap.*83. *Gratian. discept. forens. cap.*586. *nu.* 28. *doctè Surd. cons.* 509. *per tot. & censuit Rota in Bononien. alimentorum* 28. *Martij* 1594. *coram Penia, quæ est etiam impressa post Grouagn. cons.* 37. *lib.*2. vbi quod tam ex bonis
37 patrimonialibus, † quam ex redditibus Ecclesiasticis Clericorum, aut Laicorum debentur dotes filiæ spuriæ, non obstante dicta Constitutione sanctæ mem. Pii V. quæ non derogauit dispositioni *cap. cum haberet*; Neque Margarita hodie agit de succedendo parenti in redditibus Ecclesia-
38 sticis, seu bonis ab Ecclesia receptis, † quæ tanquam peculium Christi, & proiecta ab Ecclesia, quæ est speculum pudicitiæ auferenda esse ab illegitimis, quos habere successores scandalum, & noxium videtur ordini Clericali,
39 sanxit Pius Pontifex, sed de consequenda dote à laico † ex bonis mere laicalibus & nullam habentibus mixturam cū Ecclesiasticis, & in quibus propterea non procedit Bulla sanctæ mem. Pii V. vt respondit *Rota in dec.*214. *par.*2. *diu. & in d. Bononien. alimentorum coram Penia*. Cessatque etiā in casu præsenti suspicio incontinentiæ, ex qua illegitimi
40 † solent esse odio legibus vti excitantes memoriam impudicæ originis, & creduntur imitatores paternę impuritatis *ex c si gens Anglorum* 56. *distinct. c. mulier.* 15. *q.*1. *c. literas*,
41 *c. cum decorem de filijs Presbyt.* Margarita enim † vult in ministerio templi remanere, castasque cum Agna cælesti inire nuptias, adeò vt omnem à parente haustam impuritatis notam penitus absterserit, & quidem per ingressum
42 Monasterii, † & professionem in religione, macula omnis illegitimitatis aboletur, *Aut. de Monach. in princ. Marsil. sign.*278. *n* 9. *Card. Paleott. de noth. & spur. c.*45. *nu.*5. *Anch. qq famil. lib.*3. *c.*36. *n.*13. *&* 14.

In quam sententiam, quod D. Marcus Antonius teneatur præstare dotem prædictam, eo etiam facilius Domini
43 transiuerunt, † quia D. Marcus Antonius satis opibus affluit, & nullam habet legitimam sobolem, ita vt præstatio dotis facienda Margaritæ iuxta solitum illius Monasterij, nullum possit afferre detrimentum filijs legitimis, quorum fauorem multum ponderant iura, & Doctores, *vt in l.*2. *C. de not. lib.* & animaduertit *Rota in decis.*249. *num.*3. *par.*2. *recent.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

☞ * *Idest sub die* 11. *Decembris* 1634. *coram eodem R. P. D. Merlino. Est decisio* 314. *in præcedenti parte.*

R. P. D. GHISILERIO.

Valentina Iuris sedendi.

Die Veneris 26. *Martij* 1635.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli casus, in quibus remissoriæ petitio solet reijci.

SVMMARIVM.

1 *Articuli, quando non sunt releuantes remissoria denegatur.*
2 *Constitutio aliqua, si habeat clausulam, sublata & decretum irritans, tollit omnem obseruantiam in contrarium.*
3 *Correctio incontinenti in eadem dispositione, nullo pacto est præsumenda.*
4 *Remissoria denegatur ad probandum cōtrarium eius, quod iam per Rotam fuit interpretatum.*
5 *Remissoria non datur, ad probandum id, quod probatum non releuat.*
6 *Remissoriæ petitio reijcitur, stante improbabilitate eius, quod prætenditur probari.*
7 *Remissoria nō datur ad euitādas decisiones in causa factas. Remissoria, si petatur ad effectum differendi causæ expeditionem, non conceditur n.*7.
8 *Remissoria non conceditur ad probandum id, quod probatum non releuat.*
9 *Dilatio frustra conceditur, cuius expectatio, & finis potius dispendium, quam commodum affert.*

DECISIO XXXI.

DOMINI perstiterunt in decisis denegando Capitulo remissoriam ex rationibus adductis in decisione 15. ☞ Decembris proximè præteriti coram me *facta; quia certissimum est, quòd articuli non sunt releuantes, cùm ius
1 clarissimum sit, † vt Præpositi debeant sedere immediatè post Canonicos, id est, post personas Canonicorum, iuxta ordinationem Capitularem Ecclesiæ, & Bullam erectionis Præpositurarum fel. rec. Sixti V. xi. in Bullario nouo, in quibus verba dispositiua diriguntur in personas Canonicorum, & non in sedes, seu loca, cōcedendo Præpositis sessionem immediatam post Canonicos in omnibus locis, exceptis capitularibus. Et cum verba clara, certa, & indubitata, non relatiua ad Præpositos antiquos, non indigeant interpretatione; articulata obseruantia Præpositorum, tàm antiquorum, quàm modernorum, detegitur irreleuans; tàto magis, cum stante clausula sublata, & decreto irritanti appositis in dictis literis erectionis Sixti V. tollatur quæli-
2 bet † contraria obseruantia ex allegatis in decisione, quæ reuidetur: Vnde perinde est ac si obseruantia fuisset sublata, vt in terminis *Rot. dec.*72. *par.*1. *recent.* ex quo in illo casu priuilegia remouebant obseruantiam contrariam, atque etiam præscriptionem.

Non obstat, quod ex illis verbis, *immediatè post Canonicos ad instar antiquorum Præpositorum*, dicatur, Bullam erectionis nō determinare certum modum sedendi; quia placuit Dominis responsio aliàs data, tàm in decisionibus D. mei Merlini, quàm in illa, quæ reuidetur: quod illa verba, *ad instar antiquorum Præpositorum*, non stant relatiuè, aut conditionaliter, sed causatiuè: & illa verba, *iuxta ordinem ad id eis præscribendum*, non referuntur ad sessionem respectu Canonicorum, sed inter ipsos Præpositos, de quo non est quæstio, & cùm Papa in dicta erectione prius loquutus fuerit dispositiuè, & certitudinaliter, assignando Præpositis sessionem immediatè post Canonicos; si supradicta verba *iuxta ordinem &c.* respicerent futuram determinationem, & starent indeterminatè respectu actus sedendi, esset dare incontinenti correctionem eiusdem di-
3 spositionis † quod nullo pacto est præsumendum: atque ita cùm in præsenti fuerit satis præscriptus modus sedendi quoad Præpositos antiquos ex Capitulari constitutione, & quoad modernos ex literis erectionis Sixti V. cōsuetudini circa ius sedendi non est deferendum; cum ea tantum procedat, vbi lex non adest scripta, ita loquitur *Felin. in c statuimus de maior. & obed.* Cum igitur Rota non admittat
4 interpretationem † contrariam interpretationi datæ per Dominos, *vt in recent. dec.*212. *num.*1. *par.*1. *& in Meliten. Baiuliuatus* 27. *Nouembris* 1617. *coram bo. me. Archiepiscopo Seleucien. allegata in decisione quæ reuidetur, & corā S. me. Greg. XV. dec.*211. *nu.*6. non est danda remissoria ad
5 probandum id, † quod probatum non releuaret, ex vulgatis, aliàs permitteretur, quod probatio præualeret interpretationi, quam ipsa Rota dedit.

Non obstat, quòd ista interpretatio sit de directo contra id, quod fuit expressè decisum in alia causa *Valentina præheminentiarum coram Reuerendissimo D. meo Decano* 11. *Martij* 1630. *&* 5. *Decembris* 1631. quia dictæ decisiones non aduersantur, nam factę fuerunt in alia causa, & cum supposito verborum, quę in literis non reperiuntur,

prout

prout sunt verba, *iuxta ordinem per Capitulum præscribendum*; nã verba, *per Capitulum*, in literis in Bullario impressis non leguntur, & quia fuit etiam suppositum, quòd verba, *iuxta ordinem ad id eis præscribendum*, fuerint apposita in ordine ad sessionem inter Canonicos, & Præpositos, & tamen ex firmatis in decisionibus Domini mei Merlini, * & hac mea, quæ reuidetur, refertur ad sessionem inter ipsos Præpositos, non autem inter Præpositos, & Canonicos, ex supra deductis. Vltra quòd dicta verba, *iuxta ordinẽ ad id eis præscribendum*, possunt referri ad alios actus, in quibus ordo aliquis non legitur præscriptus, & de quibus in literis non fuit particulariter dispositum; & sic clarè patet dicta verba nõ posse referri ad dictam sessionem, super qua est determinatum, quod fit immediata sessio, & continuata post Canonicos nullo medio interposito, & ideo referenda sunt ad ordinem præscribendum circa alios actus, pro quibus nihil reperitur determinatum, atque ita nõ applicari decisiones Reuerendissimi Domini mei Decini.

Etiam respectu calumniæ denegarunt Domini remissoriam, quæ resultat, tam ex eo, quòd obseruantia contra dictas constitutiones sit improbabilis, cum testes super ea le-
6 gitimè deponentes † non possint inueniri ad eam probandam spatio 40. annorum præscriptam, quo casu denegatur remissoria ex decisionibus allegatis in decisione, quæ reui-
7 detur; quàm etiam cum petatur † remissoria ad euitandas decisiones in hac causa factas, & ad differendam eius expeditionem *Cassad. decis. 3. de dilat.* Et quod plus est, cùm iam Rota firmauerit 12. Iunij præteriti corã R.P.D. meo Merlino, testes pro Capitulo examinatos non probare, & quatenus probarent, huiusmodi etiam probationem non rele-
8 uare, intrat regula, quod † remissoria non datur ad probandum, id quod probatum non releuat; *l. ad probat. C. de probat. Cassad. decis. 2. de dilat. Caputaq. decis. 63. part. 3.* frustra
9 enim conceditur dilatio, cuius expectatio, & finis, potius dispendium, quàm commodum affert, *Caputaq. decis. 66. part. 2.* & ex alijs latius deductis *in 2. part. decis.* quæ reuidetur, cum quibus transierunt Domini.

Et ex his inhærendo supradictæ decisioni 15. Decembris 1634. iterum pro denegatione remissoriæ, vtraque parte informante, fuit resolutum.

* *Est decisio 319. in præcedenti parte.*
* *Iacet sub diebus 16. Decembris 1633. & 12. Iunij 1634. sunt decisiones 252. & 288. partis in præcedenti parte.*

§ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones in hac causa, id est sub diebus 27 Iunij 1635. & 5. Iunij 1637. coram eodem R.P.D. Ghislerio, & tandem pro concessione remissoriæ fuit responsum sub die 15. Martij 1638. coram R.P.D. Panzarolo, quæ decisio erit in sequenti parte. Et generaliter aduertere, ne sæpius id repetamus, quod quando decisiones sunt vltra annum 1637. erunt in sequenti volumine, quod certè nescio an in lucem dabo, nec absolutè hoc tibi negem, quam negatiuam scio, quod læto animo non susciperes.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Iurisdictionis.

Die Veneris 16. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Capitulum qualiter, & quando, possit statuere in materia Anniuersariorum. Nomine Distributionum quotidianarum, an veniant etiam portiones anniuersariorum. Episcopus tantùm potest nouam consuetudinem in Ecclesia, cum consensu tamen Capituli inducere, & quo casu hoc ex se possit facere Capitulum.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ natura, & officium, quæ sit.*
2 *Dubitatio continens certam, ac peculiarem difficultatem, super qua resolutio petitur, peculiaris etiam ac certa debet esse responsio.*
3 *Ecclesiæ antiqua consuetudo non est immutanda ex nouis statutis.*
4 *Distributionum quotidianarum appellatione an comprehenduntur portiones funerales, quæ anniuersaria dicuntur, & diuidi solent inter Beneficiatos, qui intersunt exequijs, et cæteris diuinis Officijs, quibus solet mortuis Christiano ritu parentari. & num. 5.*
6 *in Anniuersariorum diuisione facienda inter Canonicos, & Beneficiatos, seu alios Clericos, qui intersunt diuinis Officijs, seruanda est consuetudo Ecclesiæ.*
7 *Distributionum quotidianarum nomine licèt non veniant illæ portiones, quæ diuiduntur occasione exequiarum gaudent tamen eodem iure, & priuilegio.*
8 *Episcopo solùm permissum est, vt nouam consuetudinem possit inducere in Ecclesia, de consensu tamen sui Capituli, & quando illa sit bona, & laudabilis.*
9 *Capitulum ex se potest per nouam Constitutionem statuere in Ecclesia id, quod iure communi cautum est.*
10 *Ita vt ex eadem constitutione restituenda sit dispositio Iuris communis, quæ ab alia consuetudine fuit abrogata.*
11 *Capitulum potest noua statuta conficere super diuisione Anniuersariorum dummodo ea statuta, non sint contraria obseruantiæ Ecclesiæ, aut voluntati defunctorum.*
12 *pro Anniuersarijs celebrandis, si defunctus reliquerit certam portionem aliquibus Canonicis, aut Beneficiatis, censetur fuisse cuique illorum particulariter legata portio, itaut neque inter eos sit dare ius accrescendi propter deficientiam aliorum.*
13 *Anniuersarijs, quando à testatore nulla conditio præscripta fuit, tunc recurrendum est ad consuetudinem.*
14 *Canonici maiorem portionem obtinere debent, quam Beneficiati in distributione Anniuersariorum.*
15 *ex Instrumentis pluribus consuetudo probari potest.*
16 *Enunciatiuæ, stante antiquitate probant.*
17 *Enunciatiuæ probant, dum continent idem, quod disponitur in instrumentis, in quibus enunciantur.*

DECISIO XXXII.

PRopositi dubium reseruatum in decisione facta in hac causa *sub die 24. Nouembris anni 1632.* * in qua, cum disputaretur, An ius statuendi super Anniuersarijs spectaret ad Abbatem & Capituli Ecclesiæ Collegiatæ S. Felicis in Ciuitate Gerundæ priuatiuè, quoad Beneficiatos eiusdẽ Ecclesiæ; respõderunt Domini ad fauorem Abbatis, & Capituli; sed cum ea exceptione, vt videretur quomodo posset Capitulũ statuere super dictis Anniuersarijs, & hoc ne ex ijs statutis fieret præiudicium Iuribus Beneficiatorum, qui de eisdem Anniuersarijs non solùm participabant; sed illorum administrationem habebant communem cum Capitulo. In cuius dubij disputatione primùm visum fuit Dominis illud in genere definire, Quia cum impossibile esset complecti omnium casuum, & dubiorum resolutionẽ, quæ occasione dictorum statutorum contingere possent nõ aliter huic difficultati occurri poterat, quã propositis regulis generalibus, ex quib. statueretur, quod in vnaquaq. specie, aut casu obseruandum esset, quasi per quandam coactionẽ,
1 & Epitomen plurium casuum, prout † hæc esse naturam, & officium regulæ constat ex sententia Sabini *relata in l. 1. ff. de reg. iur.* cuius dictum ita explicat *Franciscus Duaren. lib. 1. anniuersf. disp. c. 46.* explosa interpretatione *Alciat. lib. 5. Parergon. c. 1.* Deinde responderunt particulari disputationi, quam occasione huius iuris statuendi proposuit Capitulum in hac disputatione, quia cùm ea dubitatio conti-
2 neret certam, † ac peculiarem difficultatem super qua, resolutio petebatur peculiaris etiam; ac certa debebat esse responsio vt habetur *l. vt responsum C. de transact. & notat ibi Scribentes & in l. Dominus ff. de testam. Dec. in l. precib. n. 3. Cagnol. n. 76. C. de impub. & alijs substit.*

Hoc igitur primò loco statuerũt, vt ex nouis statutis nõ
3 immutaretur antiqua consuetudo Ecclesiæ, † cum ita dispositum reperiatur *ex constit. Bonifacij VIII. relata in cap. vnico de cleric. non residen. lib. 6.* licet enim controuersa sit opinio inter Doctores vtrum appellatione distributionum
4 † quotidianarum comprehendantur portiones funerales, quæ anniuersaria dicuntur, & diuidi solent inter Beneficiatos, qui intersunt exequijs, & ceteris diuinis officijs quibus
5 solet mortuis † Christiano ritu parentari, in qua quæstione nega-

negatiuā opinionem amplexi fuerunt *Card. Zabar. in clement. vt hi qui §. illi vero de ætat. & qualit. num. 15 Nauar. cons. 13. de cleric. non resid. n. 2.* Affirmatiuam tuentur *Lapus alleg. 42. n. 1. Ioan. Andr. in d. c. vnico de cleric. non resid. in verb. anniuersar. js, & Gemin. in §. de distributionibus. nu. 2. Felin. in c. ad aures. de rescrip. nu. 14.* Omnem tamen dubitandi causam præsertim respectu diuisionis, quæ de his distributionibus fieri debeat sustulit Bonifacius in eadem Constitutione, Quia cum mandasset, vt in dicta diuisione facienda inter Canonicos, & Beneficiatos, siue alios Clericos, qui fuerint præsentes diuinis officijs seruarentur ordi-
6 nationes † cuiusque Ecclesiæ, in qua erant ijdem Canonici, ac Beneficiati, huic legi voluit, etiam esse subiectas distributiones, quæ conceduntur pro Anniuersarijs Defunctorum, cuius rei rationem considerarunt *Ioan. Andr. & Gemin. in d. c. vnico*, quia licèt nomine quotidianarum di-
7 stributionum † non intelligantur eæ portiones, quæ diuiduntur occasione Exequiarum, gaudent tamē eodem iure, & priuilegio, quod etiam aduertit *Nauar. d. cons. 13. sequitur Azor. instit. moral. p. 2. lib. 7. c. 7. in 4. q. glos. ad pragmat. sanction. in Rubric. quo tempore debeat quis esse in choro in §. ubet etiam in verb. distributiones.*

His positis duos casus Domini considerarunt sub quibus alij cōtineri, & reduci possent; nam aut ijs statutis quærebat Capitulum inducere nouam consuetudinem in Ecclesia circa ipsa Anniuersaria, aut nihil innouare volebat respectu qualitatis, aut formæ eorundem, sed solùm respectu diuisionis faciendæ inter Canonicos, & Beneficiatos, qui ijs interesse debebant. In primo casu negarunt habere Capitulum hanc potestatem cum hoc solum permissum sit
8 † Episcopo, vt nouam consuetudinem possit inducere in Ecclesia de consensu tamen sui Capituli, & quando illa sit bona, & laudabilis, *c. nouit 12. dist. cap. cum consuetudinis de consuetud. & notat Franc. in eodem c. vnico in §. statuimus n. 2. de cler. non resid. lib. 6. Gemin. n. 4. Ioan. And. n. 1.* Excipiebatur ab hac regula vnicus casus, in quo Capitulum per
9 nouam constitutionem † vellet statuere id quod iure communi cautum est ita vt ex eadem constitutione restituen-
10 da sit dispositio iuris communis, quæ † fuisset abrogata ex alia consuetudine inducta in Ecclesia, nam poterit Capitulum ex se id facere vt fuit resolutum in *Illerden. statuti, 3. Decemb. 1593. coram Corduba.*

In altero & secundo casu quo noua statuta respicere debeant solam diuisionem dictorum Anniuersariorum visum
11 fuit Dominis licere † hoc Capitulo cum duabus tamē exceptionibus, siue declarationibus dummodo ea statuta nō sint contraria obseruantiæ Ecclesiæ, aut voluntati Defunctorum ex quorum dispositione habet Ecclesia eadem Anniuersaria, quia nihil statutum sit ex dispositione iuris communis respectu huius diuisionis, recipiebant eadem Anniuersaria legem a voluntate Defunctorum, qui dum certam
12 portionem reliquerunt † aliquibus Beneficiatis, aut Canonicis, cēsebantur fuisse cuique illorum particulariter legata, adeo vt neque inter eos sit dare ius accrescendi propter deficientiam aliorum, vt declarat *Lara in tract. de Anniuersarijs, & Capell lib. 1. c. 17. n. 3. Rebuff. in c. extirpandæ §. qui vero de præben. n. 69. & super Concordat. in tit. de Collat. §. 1. in ver. distributionum.* In casu vero, quo in sui institu-
13 tione nulla conditio præscripta fuerit eisdem † Anniuersarijs, illa recipere debebant a consuetudine cum ad eam se remittat dispositio Iuris Canonici, *in d. c. 1. de cleric. non residen.* arguendo de statuto ad consuetudinem, vt declarauit *Rot. in vna Valentina emolumētorum 16. Decemb. 1585. coram Cantuccio. & 2. Decemb. 1587. coram Bubalo.*

Quæ autem esset hæc consuetudo declararunt DD. in 2. parte huius decisionis in qua responderunt particulari interrogationi Capituli vtrū possent Canonici maiorem portionem obtinere quā Beneficiati in distributione dictorū
14 † Anniuersariorum habita ratione dignitatis personæ, quia illi censebantur maiores ipsis Beneficiatis, vt aduertit eadē decisio *Valentina emolumentorum coram Cantuccio.* Et tria genera Anniuersariorum obseruarunt esse in hac Ecclesia considerata tum fundatione eorundem, tum solemniori ritu cum quo peragebantur, aliqua enim dicebantur simpliciter presbyteralia, quod piacu lare sacrificiū, quod fiebat pro animabus fundatorum, à solo presbytero celebrarentur; Alia dicebantur Conuentualia eò, quòd cum solemniori apparatu peragerentur, & adhiberentur in eodem sacrificio Diaconus, & Subdiaconus, qui sacris operanti assisterent; Tertium maiori etiam cum pompa fiebat, quia seruabantur in eo omnes, & eædem Sacræ Cæremoniæ cum quibus celebrabantur ex consuetudine vniuersalis Ecclesiæ festa Sanctorum primæ, aut secundæ Classis, quæ Anniuersaria *Pugiades* nominantur in festis huius Ecclesiæ. In prioribus Anniuersarijs nulla erat differentia inter Canonicos, & Beneficiatos, cum omnes æqualem portionem haberent pro celebratione eorundem Anniuersariorum: In posterioribus verò Anniuersarijs ostēdebatur contraria huius Ecclesiæ consuetudo, quia tam in Anniuersarijs, quæ Conuentualia appellantur, quàm in alijs Anniuersarijs solemnioribus probatum fuit solitū dandi Canonicis, & alijs tribus personis (nempè Abbati, Clauigero, & Magistro Cātus) maiorem portionem obtinere, quam ceteris Beneficiatis, & ita respectu Conuentualiū ostensum fuit ex nouem instrumētis fundationum dd. Anniuersariorum, in quibus eisdem personis assignabātur modo duodecim, modo decem, & octo, modo viginti quatuor denarij plusquam Beneficiatis: Respectu verò Anniuersariorum, quæ *Pugiades* dicuntur, ita probabatur constitutum fuisse in fundatione Anni 1434. occasione festiuitatis S. Michaelis Archangeli,
15 ex quibus omnibus instrumentis tanquam † numero pluribus visum fuit bene probari eam cōsuetudinem Ecclesiæ per ea quæ notat *Bart. in l. 2. nu. 12. C. quæ sit long. consuet. & in l. semper in stipulationibus. n. 3. ff. de reg. iur. Angel. in l. vetustissimam nu. 1. C. de iur. domin. impetran. Aym. de antiq. temp. par. 1. in verb. ampliatur, n. 16.* Præsertim cum in pluribus illorum (quorum aliqua erant antiqua, & supra centum annos) fieret mentio de hoc solito dandi maiores distributiones Canonicis in celebratione dictorum Anniuersariorum cum probaretur hoc casu id solitum etiam ex
16 enunciatiuis dictorum instrumentorum, † tum ratione antiquitatis eorundem, vt post *glos. in c. cum causam de probat. notat ibi Felin. n. 5. Bald. in l. cum aliquos n. 4. Salic. n. 4. C. de iur. delib. Rot. decis. 388. n. 1. par. 1. diuers. & decis. 223. n. 4. part. 2. recent.* Tum ex quo eædem enunciatiuæ conti-
17 nebant idem † quod disponebatur in dictis instrumentis, vt declarat *Aym. de antiq. temp. in §. superius adducto sub n. 20. & in cons. 134. n. 9. Bald. cons. 2. n. 3. lib. 3. Rot. decis. 176. n. 5. par. 1. recent.*

Et ita vtraque parte &c.

☞ * *Est decisio 309. supra in præcedenti parte. & in eadem parte in hac causa coram eodem R. P. D. Vero pio habes alteram decisionem sub die 24. Nouemb. 1632, est in ordine decisio 351. & coram Reuerendiss. P. D. Coccino tres decisiones sub diebus 12. Decēb. 1622. & 28. Martij 1631. & 24. Nouemb. pariter 1631 & sunt decisiones 321. 32. et 72. & infra in additione adest alia decisio coram R. P. D. Merlino sub diebus 30. Aprilis 1632. & 3. Decemb. 1635. & 24. Aprilis 1637. quas omnes decisiones cōfirmauit Rota corā R. P. D. Ghislerio sub die 10. Mart. 1638. vbi sententiæ Rotales ista tanquam conformes, necnon validæ, & iustæ canonizantur.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommissi de Caetanis.

Die Veneris 23. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Linea masculina, quando est vocata ad fideicommissum, an in ea etiam comprehendantur fœminæ agnatæ. Inuestitura accepta pro se, & descendentibus ex linea masculina, an cōprehēdat masculum natū ex fœmina.

SVMMARIVM.

1 *Linea masculina alicuius familiæ, quando vocatur ad fideicommissum, in eo fœminæ agnatæ non comprehenduntur.*
2 *Quodq. magis procedit, quando adsunt illa verba, familia masculina, ex quibus apparet, quod non tantū fuit contemplata*

plata agnatio simpliciter, sed agnatio masculina.
3 Inuestitura accepta pro se & descendentibus ex linea masculina, non comprehendit fœminam natam ex masculo, & hoc est dictum Castren. communiter receptum. n. 5.
4 Fœmina est principium lineæ fœmininæ.
6 Oratio vnica illa dicitur, quæ ab vnico verbo tota terminatur.
7 Appellatione illorum de domo, & familia, intelliguntur de masculis.
8 Copulatiuæ vna pars, alteram declarat.
9 Copulatiua dictio operatur nedum vnitatem orationis, sed vt qualitas in vno ex copulatis, repetita in alio præsumatur.
10 Oratio vnica perfecta, vna verborum structura, debet tota capi, non autem in partes scindi.
11 Dispositio vnica non est diuidenda in plures casus diuerso modo terminandos.
12 In fideicommisso in casu obitus, succedunt omnes de familia etiam fœminæ, quando adsunt illa verba de domo, & familia.
14 Menoch. cons. 732. n. 31. & 1053. nu. 9 & Mant. de coniect. lib. 8. tit. 11. nu. 9. reijciuntur dum tenent, quòd vocatis descendentibus per lineam masculinam, veniant etiam fœminæ.
15 Et de illis non est curandum, neque recedendum à contraria comuni opinione, maximè, quòd Rota illam sequatur.
16 Proximiores præsumuntur magis dilecti, quam remotiores.
17 Proximior si sit exclusus, an ex hoc censeatur etiam exclusus remotior.

DECISIO XXXIII.

☞ VT sępe dictum fuit * verba pacti inter fratres de Caetanis continent. Voluerunt expresseque consenserũt, quòd omnia, & singula bona in perpetuum remaneant, & remanere debeant inter illos de domo, & familia de Caetanis, & quòd non possint, nec eis liceat, illa extra familiam masculinam dictæ domus de Caetanis quomodocunque, & quandocunque alienare, quæ quidem verba, indubitatum est inducere absolutum, & reciprocum fideicommissum ex allegatis in duabus prioribus decisionibus in hac causa factis, & quidem inter masculos, ita, vt Illustrissima Domina Magdalena filia fœmina bon. mem. Prosperi vltimo loco grauati non possit succedere, etiam durante vita sua. Et ratio huius dicti est, quia quando vocatur linea masculina alicuius familiæ, prout in casu isto, magis communis
1 † sententia est fœminam agnatam non comprehendi sub fideicommisso vt constat ex cumulatis per Fusar. de substit. q. 346. n. 12. quæ conclusio procedit de plano in hoc
2 casu ex verbis illis, extra familiam masculinam, † ex quibus apparet, quòd fratres paciscentes non contemplarunt agnationem simpliciter, sed agnationem masculinam, vt pulchrè per Castrens. alleg. in vltima dec. cons. 190. n. 4. vers. nam interdum lib. 2.

Et huic sententiæ fauet idem Castrens. in l. si maritus nu.
3 5. C. de procur. vbi quòd † inuestitura accepta pro se, & descendentibus ex linea masculina non comprehendit fœminam natam ex masculo, quia illa est principium lineæ fœ-
4 mininæ, † ideo sicuti descendentes ab ipsa, quia non descendunt per lineam masculinam, ita nec ipsa potest succedere, cum sit principium lineæ fœmininæ, & dictum Ca-
5 strensis † est communiter receptum vt patet ex DD. allegatis per Menoch. in cons. 205. n. 20. vol. 3. & Rota sequitur hanc sententiam, vt per Caputaq. decis. 16. nu. 4 & decis. 17. n. 6. & decis. 18. circa finem vers. quoad 2. partem lib. 2. & nouissimè Gratian. discept. 901. nu. 22. qui alios cumulat lib. 5. Caldas. de iur. emphit. lib. 2 q. 24. n. 86. & 92. vbi quod Iason, qui contrarium tenuit est sibi contrarius in l. Gallus §. nunc de lege. nu. 10. vers. limita notabiliter ff. de liber. & posthum. quo loco verè sequitur doctrina Castrensis in d. l. maritus, & ponderat bonas rationes.

Quod autem in isto casu fuerit vocata linea masculina, satis deprehenditur ex verbis illis, Voluerunt expresseque consenserunt, quòd omnia, & singula bona remaneant &c. inter illos de domo, & familia de Caetanis, iunctis verbis immediatè sequentibus, & quòd non possint, nec eis liceat

6 illa extra familiam masculinam alienare. Ista enim † est vnica oratio, quia omnia reguntur à solis verbis Voluerunt, & consenserunt Bart. in l. re coniuncti. n. 22 ff. de legat. 3. & in l. in repetendis col. 2. ante medium vers. certè cum in hoc. ff. de leg. 3. & in l. Seiæ. §. Caio post princ. vers. hic loquit. ff. de fund. instruct. Soccin. cons. 63. sub n. 14. vers. 2. quia lib. 3. Dec. cons. 480. n. 2. vers. his tamen & n. 4. Gozad. in cons. 45. nu. 2 & 6. Paris. cons. 72. n. 34. lib. 4. Rota decis. 374. sub n. 3. vers. ex quo de masculis. & decis. 662. nu. 2. par. 1. diuers. Bellon. sen. cons. 71. n. 8. Honded. cons. 4. n. 12. & in cons. 64. n. 34. vol. 2. & cons. 2. n. 13. & cons. 4. n. 32. vol. 1. Cephal. cons. 527. n. 21. lib. 4. Tobias Nonius cons. 36. num. 19. vers. 3. respondetur Surd. cons. 564. n. 7. lib. 4. Peregr. cons. 23. nu. 4. lib. 3. vbi de communi, & de fideicommissis art. 25. n. 29. Fusar. de substit. q. 403. num. 8. Trentacinq. de substit. par. 4. c. 7. n. 11. vers. in hac q. Et propterea cum in eadem continuata structura verborum prohibuerint dd. fratres alienationem extra familiam masculi-
7 nam vtique sub nomine † illorum de domo, & familia de Caetanis intellexerunt de masculis vt conciliando opiniones dicunt Cephal. cons. 681 n. 16. & seq. Siluan. cons. 64. nu. 18. in fin. & de communi testatur Odd. de compendiosa particul. 6. art. 4. conc. 4. & alios infinitos huius sententię cumulat Fusar. de subst. d. q. 403. nu. 8. & q. 351. nu. 18. quibus addi potest Peregr. de fideic. art. 16. num. 19. qui loquitur in casu, quo sunt duæ dispositiones simul factæ vna post aliam, sed
8 simul coniunctæ, & † consensit huic vltimo dicto, quæ vna pars copulatiuè aliam declarat Roman. cõs. 231. n. 2. Succin. in l. 1. n. 1. ff. de reb. dub. Surd. decis. 124. n. 9. Rot. dec. 453. n. 8.
9 par. 2. vbi quòd dictio copulatiua † operatur nedum vnitatem orationis, sed vt qualitas expressa in vno ex copulatis, repetita in alio præsumatur. Vnica enim oratio perfecta
10 vno † verborum structu posita, debet tota capi, nõ autem in partes scindi, vt post Corneum dicit Boer. dec. 155. nu. 1. & sequitur Rainal. Cors. in tract. indagin. iur. lib. 2. c. 23. nu. 8.
11 & propterea huiusmodi † dispositio non est diuidenda in plures casus diuerso modo terminandos, vt aliud dicẽdum sit de fideicommisso in casu obitus, videlicet vt in isto casu
12 succedant † omnes de familia, etiam fœminæ propter verba de domo, & familia de Caetanis ex adductis in dec. 464. sanct. mem. Greg. & aliud in euentum alienationis vt scilicet in isto casu censeantur vocati masculi, vt benè ad propositum põderat Honded. d. cons. 4. n. 13. vers. dispositio hæc
13 statutaria † & prædicta eo magis placuerunt, cum agatur solum de interpretandis illis verbis, de domo, & familia de Caetanis, vt ad propositum multa congerit Fusar. in cons. 37. n. 13. & seqq.
14 Non obstant † Menoch. cons. 732. n. 31. & cons. 1053. n. 9. Mant. de coniect. lib. 8. n. 11. n. 9. & alij quos allegat Fusar. d. q. 346. n. 19. quia tenent contra communem opinionem videlicet, quòd vocatis descendentibus per lineam masculinam, veniant etiam fœminæ, & ideo de illis non est curã-
15 dum, † neque recedendum à communi maximè quod illam Rota sequatur, & Menoch. sit sibi contrarius vt patet ex supra deductis.

Prædicta eo magis approbarunt Domini, quòd cum il-
16 lis concurrunt plures coniecturæ. † Prima quòd bona nõ possint alienari extra familiam masculinam cum verbis amplissimis ibi quomodocunque etiam ex arduis, & vrgentissimis causis; concurrit etiam quòd agitur de Castris, vnde oritur magna verisimilitudo, quòd voluerint illa conserua-
17 ri inter masculos. † Adest etiam exclusio propriarum sororum Menoch. cons. 95. n. 28 & cons. 204. n. 30. & 585. nu. 7. & seqq. Rota quæ alios adducit d. decis. 663. n. 71. vers. maximè quia par. 1. recent. quæ coniectura vna cum alijs mul-
18 tum facit licet † de per se sola posset habere difficultatem Seraph. decis. 880. n. 2. & seqq. Mantic. decis. 305. n. 1. sanct. mem. Greg. decis. 514. n. 14. & alia quæ possent deduci.

Ex quibus Domini perstiterunt in his resolutis audita hac tertia vice vtraque parte.

☞* Idest sub diebus 25. Februarij 1632. & 30. Ianuarij 1634. & 7 Iunij, & 17. Nouemb. 1634. coram eodem Reuerendiss. P. D. Coccino Decano, sunt in præcedenti parte decisiones 184. 263. 284. 340.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis de Capizuchis.

Die Veneris 20. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Immissio à fideicommissario petita, quando deneganda veniat.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio fideicommissi alterius in continenti probata, quotiescunq. opponitur solet impedire immissionem ex remed. l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll.*
2 *Per rem iudicatam, & per publicum instrumentum, vel per Decisiones Rotæ aliquid constare, paria sunt.*
3 *Decisiones Rotæ ostendunt bonum ius.*
4 *Immissio à fideicommissario petita potest impediri per exceptionem in continenti probata.*
5 *Transactio rem super qua fit, dubiam, nō autem liquidam, & claram præsupponit.*
6 *Concordiæ, conuentiones, & pacta minimè exhibunt rerum dubietates.*
7 *In Transactionibus si apponatur aliquid, quod in ea non possit cadere, sustinetur in vim pacti, vel alterius contractus.*
8 *Hæres postquam transegit cum fideicommissarijs non amplius vti hæres, sed proprio nomine sibi acquirit absque vllo onere.*
9 *Negotium, quis sibi proficuū, & nemini damnosum faciens potest sibi acquirere, & mutare causam possessionis.*

DECISIO XXXIV.

PETRVS de Corbaria constituit fideicommissum ad fauorem descendentium masculorum Petrutij eius filij, cum clausula, ita quòd hęreditas nunquam ad filias, vel descendentes fœminas deueniat, & semper remaneat apud masculos de stirpe Testatoris. Vnde cum Mamphilia filia Hugolini iunioris abnepotis d. Testatoris, Castrum Fabri, & tenutam Salicis, ac alia bona fideicommissaria possedisset, & deinde donasset Nicolao, & Cęsareo suis filijs, defunctoque Cæsareo donationem confirmasset ad fauorem Bādini eius ex Cæsareo nepotis, Hieronymus, & fratres filij Rainutij alterius abnepotis, ac descendentes dicti Testatoris, introduxerunt litem super huiusmodi fideicommisso contra Donatarios, eamque prosecuti fuerunt, non solùm contra Portiam, & Lucretiam filias d. Bandini, & Iuliam Cæsarinam earundem filiarum Matrem & hæredem ab intestato; sed etiam contra Liuiam Capranicam illius hæredē. Rota verò per decisiones sub diebus 27. Ianuarij 1609. ac 16. Decemb. 1607. & 3. Aprilis 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino hodie Decano, firmauit constare de dicto fideicommisso ad fauorem descendentium Petrutij, & vltimo loco nimirum 24. Nouembris 1610. censuit huiusmodi fideicommissum extendi vltra nepotes, & inter dictos descendentes adesse substitutionem reciprocam quorū discussio in prioribus decisionibus fuerat reseruata. Sed Iulia in testamento, sub cuius dispositione decessit, instituta dicta Liuia, omnia bona prædicta supposuit fideicommisso vniuersali, eidemq. hæredi sine liberis, & descendentibus morienti, alios, eorumq. descendentes substituit, quibus omnibus prohibuit alienationem dictorum bonorum. Sed Liuia pro dissoluendis legatis ac ære alieno Iuliæ vendidit Card. Alexandrino pro pretio scutorum quinquaginta septem millium partem tenutæ Salicis, super qua necnon, & Castro Fabri in fideicommisso Petri de Corbaria comprehensis, lis vertebatur, vt supra.

Deinde Marchio Cassani hæres d. Cardinalis, vt illorum de Corbaria præueniret Imminentem ex dicto eorum fideicommisso euictionem, celebrato instrumento concordiæ, iura eorum emit pretio scutorum 24. mil. pacto tamen adiecto vt infra videlicet animo, & intentione, se reualēdi de dicta summa à Liuia, & ab alijs quibuscumq. quomodolibet obligatis, non tamen contra Dominos de Corbaria quoad bona per ipsam Liuiam in dicta tenuta Salicis possessa, & dicto fideicommisso subiecta, super quibus ijdem Domini de Corbaria iura sibi competeñ his verbis reseruarūt, videlicet reseruatis ipsis Dominis de Corbaria omnibus, & singulis iuribus, & actionibus ipsis vigore supradicti fideicommissi, & decisionum vt supra factarū, & alias quomodolibet competeñ, & competituris, super omnibus & singulis bonis per dictam Liuiam possessis intra dictam tenutam Salicis, ac alibi existentibus, subiectis dicto fideicommisso facto per d. q. Petrum de Corbaria respectu illorum recuperationis, eorumq. proprietatis, quæ tandem iura ita sibi ipsis reseruata dicti de Corbaria, præuia tam d. fideicommissi, q. Petri, quàm etiam fideicommissi q. Iulię derogatione, cesserunt ipsi Liuiæ non tanquam hæredi Iuliæ, sed nomine proprio sibi acquirenti per viam concordiæ, & iurium emptionis pro pretio scutorum 16. mil. Defuncta demum Liuia absque liberis, fideicommissarij Iuliæ petierunt immissionem in possessionem dictorum Castri, & tenutæ contra Dominum Franciscum Capizucchum Liuiæ hæredem, quam Rota 10. Iunij 1630. co. à Domino Queippo tunc Rotæ Aud. ex d. fideicommisso Iuliæ, censuit esse concedendam solutis prædicto Domino Francisco scutis 16. mil. non obstante exceptione supradicti antiquioris fideicommissi Petri de Corbaria.

Verum D. Marchio, introducta causa corā R. P. D. meo Verospio super repetitione scutorum 24. mil. contra eosdem fideicommissarios Iuliæ, attenta existentia d. antiquioris fideicommissi Petri ac validitate concordiæ, cum illius fideicommissarijs initæ sententiam fauorabilem reportauit, vnde ceptum est dubitari; An eidem Domino Marchioni hodie petenti confirmationem d. sententiæ, coram R. P. D. meo Panzirolo in gradu appellationis suffragentur resolutiones captæ coram Domino Queippo, ad effectum, vt non obstante pacto, quod nullum Dominis de Corbaria inferret præiudicium immissio in possessionem dictorum bonorum, quæ iam prædicta q. Liuia, & hodie D. Capizucchus possidet, concedatur fideicommissarijs Iuliæ quibus ipse D. Marchio assistit pro suo iure. Ideo proposiū dubiū; An à decisionibus D. Queippi sit receden. & D. affirmatiuè responderunt.

Quoniam licèt satis constet de existentia fideicommissi Iuliæ, & vocatione fideicommissariorum qui sunt in causa, ac de possessione eiusdem Iuliæ in qua obijt, neque dubitetur de identitate bonorum, ac eorumdem fideicommissariorum descendentia; Nihilominus obstat exceptio per dictum D. Capizucchum opposita, qui eo ipso quòd attenta iurium cessione quam Liuia eius auctrix reportauit à Dominis de Corbara, illos repræsentat, & incontinenti docet de eorum antiquiori fideicommisso exclusiuo fideicommissi recentioris, est legitimus contradictor ad impedieñ immissionem fideicommissariorum venientium ex dicto
1 † posteriori fideicommissi Iuliæ, & exceptio alterius fideicommissi incontinenti probata quotiescumque opponitur solet impedire immissionem, *ex remed. l. fin. vt inquit ibi text. in vers. sin autem, & explicat, Bald. nu. 51. de edict. diu. Adrian. Tollen. idem dicit Bart. in l. filiam, ff. ad Trebell. Menoch. de adipiscen. remed. 4. n. 75. Argel de legitim. contrad. q. 4. art. 3. n. 74.*

Constat autem de dicto fideicommisso purificato ad fauorem DD. de Corbaria, ex supra relatis decisionibus Reuerendiss. D. Decani, super quibus vti super articulo ad fauritatem discusso, Rota ordinauerat expeditionem causę; Vnde coram R. P. D. meo Verospio 18 Ianuarij, ac 14. Iunij 1630. agente d. D. Marchione Cassani vt supra, Rota firmauit, tam ipsum Marchionem emptorem vnius partis, quam Liuiam etiam emptricem alterius partis, non expectata reali euictione, eo quod fideicommissum esset in statu Canonizabili potuisse agnoscere bonam fidem, cum pa
2 ria † sint constare per rem iudicatam, & per publicum documentum veluti, quando ex actis, vel etiam ex decisionibus
3 Rotæ, quæ † bonum ius ostendunt *Greg. dec. 524. nu. 4.* esse locum euictioni quia emptor tunc non tenetur expectare, vt per Iudicem euincatur *l. si rem quam in princ. cum ibi not. ff. de euict. glos. in l. cum, & Iudices in verb. instantia. vbi Cyn. num. 12. Cod. de iuram. calum. l. nouissimè, §. 1. & ibi*

ibi Bald.ff.quod fals.auth.gest.Gabr.cons.129.num.13.vol.1. Achill.decis.2.de empt.& vend.cum alijs in causa dictorum scutorum 24.m.coram R.P.D.meo Verospio allegatis.

Cum itaque vt supra fuit enarratum, Liuia emerit, sibique proprio, & particulari nomine acquisiuerit iura illorũ de Corbaria, præuia derogatione supradictorum fideicommissorum, Petri, & Iuliæ, ac regulæ de iure quæsito non tollendo cesserque propterea ipsorum vocatorum immissio, & D.Marchioni agenti, vti creditori hæreditatis Iuliæ obstet pactum, de non reualendo se contra dictos de Corbaria, Liuiæ verò, ac d.D.Capizuccho illius hæredi suffragetur dicta acquisitio, & emptio paris tituli, quæ facit cessare celeritatem executionis datæ testamento non abolito, nec cancellato vt in decisione huius causæ 10.Iunij 1630. emanata coram D.Queipo, superest vt remoueatur obiectum, ratione dictæ transactionis Liuiæ, excitatum quòd scilicet inde conuincatur, ius DD. de Corbaria non esse adeo cla-
4 rum, vt illius exceptio † incontinenti opposita, valeat impedire immissionem petitam à fideicommissarijs Iuliæ, quia transactio rem super qua fit necessario dubiam, non autem
5 claram, † & liquidam præsupponit *l.1.ff.de transact. & l. præses.12.C.eod.tit.*

Hoc igitur obiectum dupliciter remouetur, primò quòd pro dubietate sufficeret diuturna disceptatio, tunc sub Iudice pendens super eo, de quo actum fuit in d.transactione, quamuis iura DD.de Corbaria alioquin tanquã liquida & clara essent in pluribus Rotæ decisionibus approbata, Deinde fuit responsum quòd contrahentes non restrinxerunt se ad simplices terminos transactionis, sed præterea
6 declararunt se deuenire † ad concordiam, cõuentiones, & pacta quæ dubietatis requisitum minimè exigunt, vnde sequitur quòd huiusmodi transactio non sit adeo restricta, vt à proprietate illius significationis, validum argumẽtũ duci
7 possit, † quin potius ea, quæ non cadunt sub transactione, sustineatur in vim pacti, vel iurium emptionis, seu alterius contractus *Salicet.in l.si de certa n.1. C.de transact. Alex. cons.11.n.7.vol.2.Surd.dec.176.n.2.* postquam enim, vtraque pars cessit liti per Dominos de Corbaria intentatę cõ-
8 tra Iuliam potuit † Liuia non amplius vti illius hæres, sed proprio nomine sibi ipsi acquirere absq; vllo onere *per tex. in l.si hæres vers.is qui soluendo est, ff.ad l.falcid.*

Et quemadmodum ijdem de Corbaria, tempore quo obtinuerunt fauorabiles resolutiones Rotæ, nisi superuenisset transactio vel iurium cessio ea ratione impediuissent immissionem fideicommissariorum Iuliæ quia ex supradictis obtinuissent in possessionem immitti se ipsos, ita ipse D.Capizucchus vtens iure per illos de Corbaria cesso dictæ Liuię, à qua habet causam, hodie rectè impedit ne immittantur fideicommissarij Iuliæ vel D.Marchio, qui eo ipso quòd coram R.P.D.meo Verospio similiter vsus est iuribus ipsorum de Corbaria sibi cessis contra eosdem hæredes Iuliæ ad effectum sustinendi suam concordiam necessariò concludit bona huiusmodi pertinuisse ad illos de Corbaria, & consequenter ea nunquam fuisse in dicto posteriori fideicommisso Iuliæ, neque in illius hæreditate pro qua nemo fuit stipulatus.

Neque obstat, quòd Liuia cum possideret, transigendo cum dictis de Corbaria, & reportando ab illis cessionem ad sui fauorem, non potuit præiudicare fideicommissarijs Iuliæ, stante prohibitione alienationis; quia obiectum procederet vbi Liuia tanquam hæres, vel habens causam ab hærede dictę Liuiæ contraxisset, sed cum id egerit nomine proprio, & probetur, quòd ipsi de Corbaria ius habuerint illudque cedere potuerint, nullum ipsa intulit preiudicium dictis fideicommissarijs quia sicuti si agnoscendo bonam fidem, voluisset bona de quibus agitur potuisset dimittere
9 dictis de Corbaria, ita faciendo negotium sibi † proficuũ, & nemini damnosum potuit sibi acquirere, & mutare causam possessionis *l.quoties, §.sicut.ff.de adminis.tut. & in his terminis Bald.in l.fin.nu.49.* vbi dicit esse opinionem *Bart. & communem, C.de edict.Diu.Adr.Tollen.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO

Romana Reinuestimenti.

Die Veneris 23. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur de reinuestimento dotis, scilicet, quando maritus id promisit &c. quod possit ad id compelli.

SVMMARIVM.

1 *Executio cameralis habet executionem paratam, nec admittit exceptiones extrinsecas à contractu.*
2 *Fidei bonæ nihil magis conuenit, quam præstare id, quod cõuentum, aut promissum est.*
3 *Verba amplissima repellunt restrictionem.*
4 *Dictio, altri, includit diuersa ab expressis.*
5 *Pater, non solum habet vsumfructum in bonis aduentitijs filiorum.*
6 *Sed etiam commodum, & quasi vsumfructum in pecunijs aduentitijs eorundem.*
7 *Iudicis prudentia, & pietas est commendanda qui cum minori dispendio debitoris, & absque læsione creditoris iustitiam administrat.*
8 *Mariti culpa, & negligentia non exigentis dotem, non potest præiudicare mulieri.*
9 *Culpam, aut negligentiam allegans, tenetur probare, quod ea cessante actus potuisset perfici.*
10 *Excipiens de non adimplemento debet illud concludenter probare.*
11 *Contractus, quando in re minima non fuit adimpletus, non potest dari de non adimplemento. amplia num.12.*

DECISIO XXXV.

DOMINVS Marchio conuenit, cum D. Pantasilea futura vxore quòd dos scutorum 20.mill. assecuraretur per hæc verba. *Promette che subito, che hauerà il denaro della lite, che hà con li Sig. Rangoni, ò vero in qualsiuoglia modo di altri effetti, & pretensioni di nouo accrescimento di facoltà per altra somma di denaro vguale ò maggiore della dote, inuestire qui in Roma, ò altroue nello stato della Chiesa, cioè nel distretto di Roma, ò vicino à esso in beni stabili ò monti non vacabili li sudetti scudi 20. mila ad arbitrio della Sig. Pantasilea quali debbano stare per fondo dotale di detta Sig. oltre la generale Ipoteca di altri beni di esso Sig. Marchese &c.* Concordata fuit lis cum DD.Ranconibus, & D.Marchio habuit Castrum Zibelli, & loca mõtium Genuæ dempta certa rata, quæ tamen adhuc non fuerunt exacta, & super alijs prætensionibus cõcordauit cum Serenissimo Duce Parmæ, qui promisit d.Marchioni Castrum valoris 100. mila, & vlterius scuta 50.mila in pecunia numerata, *soluenda nedum ipsi D Marchioni sed etiam duobus suis filijs.*

Egit D. Pantasilea coram Aud.Cam. pro d.inuestimento, & obtinuit relaxari mandatum vt auferantur de bonis d.Marchionis bona valoris 17318. per ipsum in causam dotis receptorum ad effectum reinuestiendi; voluit tamen idem Aud. C. quòd dictum mandatum non possit exequi, nisi superuenientibus pecunijs ad d.Marchionem spectantibus ex concordia inita inter ipsum, & Serenissimum Ducem Parmæ. Hodie dubitaui an dictum mandatum esset exequendum, & Domini affirmatiuè respõderunt: quia D.
1 Marchio se obligauit in forma Cameræ, † quæ habet exequutionem paratam, nec admittit exceptiones extrinsecas à cõtractu, *Cassad.dec.vnica de mutuis petitionibus,* & dictũ mandatum est iustũ cum sit purificata cõditio cum qua D.
2 Marchio se obligauit, & ideo nihil magis bonæ fidei † cõgruit quam præstare id quod conuentũ aut promissum est, *l.1.in princ.ff.de pactis l.1.ff.de Edil.Beccius cons.45.n.26.in fin. & seqq.lib.1.Surd.cons.183.n.11.lib.2.*

Quòd autem sit purificata cõditio obligationis, satis patet, cũ D.Marchio habuerit Castrum Zibelli, & illius obligatio non sit restricta ad pecunias, sed extendat etiam ad

Castra ibi: *Ouero in qualsiuoglia modo d'altri effetti, & pretensioni di accrescimento di facoltà &c.* Quæ verba sicut
3 amplissima, † & repellunt restrictionem respectu pecuniarum, quibus fuerunt adiecta, *l. ea tamen adiectio ff. de legat. 3. Surd. cons. 303. n. 34. in fine, & seq. lib. 3. Rota dec 149. n. 3. par. 1. diuersorum, & in recent. dec. 314. nu. 5. par. 2. & hac de plano procedunt si considerentur alia verba. d'altri effetti, e pretensioni &c.* ex quibus clarè patet promissionē non fuisse restrictam ad solam acquisitionem pecuniariam ponde-
4 rando dictionem, † *d'altri*, quæ includit diuersa ab expressis *Gloss. in l. quod in Nerua. in verbo dolum esse in fine. ff. depositi. Felin. in c. bap. n. 4. de rescript.* quare cum D. Marchio acquisiuerit Castrum Zibelli, quod controuertitur vtique illius facultates accreuerunt.

Neque obstat, quòd D. Pantasilea non possit agere antequam D. Marchio habuerit d. summā scutorum 50. millia à Serenissimo Duce Parmæ &c. quia quicquid dicendū esset de hac quęstione mandatum non fuit relaxatum exequendū super dictis pecunijs, sed super bonis Domini Marchionis prudenter tamen, & cū maxima consideratione, & circumspectione D. A. C. voluit non posse exequi d. mandatū, donec D. Marchio exegerit dd. pecunias, quia illis exactis cum longe minori dispendio, poterat satisfacere suæ obligationi. Et si enim duæ tertię partes dictarum pecuniarum spectent ad filios, tamen tertia pars D. Marchionis est scuta 16666. & sic pro summa pro qua fuit relaxatum mandatum deficiunt tantum scuta 752. de quibus D. Marchio faciliter poterat prouidere, maximè quòd habet commoditatem in
5 portionibus spectantibus ad filios, ex quo † pater non solū habet vsumfructum in bonis aduentitijs filiorum *Bald. cons. 324. circa med. vers. nec obstat lib. 3. Ruin. cons. 24. per tot. lib. 5.* sed etiam commoditatem, & quasi vsumfructum
6 † in pecunijs aduentitijs eorund. *Castren. cons. 382. col. 2. vers. si vero quæris.* Quare Domini non solùm nō improbarunt, sed imò valdè commendarunt prudentiam, & pietatē
7 D. Aud. Cam. qui cum † minori dispendio D. Marchionis, & absque læsione D. Pantasileæ Iustitiam administrauit.

Non obstat exceptio non adimplementi opposita contra D. Pantasileam, ex eo quod D. Marchio nō exegerit nomina debitorū à dd. scutis 17318. vsque ad summā scutorū 20. millia cum tamen D. Pantasilea promiserit esse vera, &
8 exigibilia. Quia culpa, † & negligentia mariti non exigētis dotē non potest præiudicare mulieri, *l. Meuio. leg. penultima in princ. §. sicut. ff. solut. matr. l. extraneus. ff. de iure dotiū, l. ob res. ff. de pactis dotal. Rom. cons. 46. num. 3. Corneus cons. 145. num. 13. vol. 2.* hic autem non constat Marchionem pro exatione fecisse tales diligentias, ex quibus dicendum sit dicta nomina non esse exigibilia, & sic D. Pantasileam non adimpleuisse, sed potius constat de contrario.

9 Nec dicatur onus probandi, quòd † Marchio fuerit negligens in exigendo, incumbere D. Pantasileæ, ex adductis per *Surd. in cons. 228. n. 16. lib. 2.* quia in hoc casu onus in-
10 cumbit D. Marchioni cum excipiat † de non adimplemēto, quod debet concludenter probare, ostendendo scilicet quòd credita non fuerint exigibilia, & quòd ipse fecerit omnes diligentias pro exatione alias ex prædictis non docet, nec docere potest de non adimplemento.

11 Considerabant etiā aliqui ex DD. † quòd quando cōtractus in re minima non fuit adimpletus, vt in casu isto cōsideratis omnibus considerandis, non potest dari de non adimplemento *Alciat. in l. cū proponas la 2. nu. 10. ad fin. C. de pact. Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 16. nu. 23.* maximè quòd, & si dictum reinuestimentum sit debitum ex stipulatione cor-
12 respectiua ad dictum adimplementum habet † nihilominus, ex se magnam æquitatem, vt in ea parte, in qua fuit adimpletum, debeat fieri inuestimentum, *ex allegat per Surd. in cons. 101. nu. 22. 26. 34. & seqq.* Eoque magis, quod si placuerit Rotæ, fratres dictæ D. Pantasileæ, offerunt pro fundo dotali, vsque ad integram quantitatem scutorum 20. mil. tot loca montium quæ licèt stent pro euictione Castri Magentiæ nihilominus istud parum referre debet ad D. Marchionem, qui pro ista rata liberabitur ab inuestimēto, & in euentum euictionis semper habebit saluum ius suum. Et ita conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. BVCCABELLA.

Æsina Bonorum.

Die Veneris 27. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Dominium ad effectum rei vindicationis qualiter sit probandum. Bona ecclesiastica quando in emphyteusim conceduntur, quid requiratur, & quando prædicta bona dicantur solita concedi in emphyteusim, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis finita linea, reuertitur ad Dominum directū.*
2 *ad Deuolutionis, & rei vindicationis effectum, dominium plenè, & concludenter est probandum.*
3 *Dominium ad effectum deuolutionis probari potest ex publico instrumento inuestituræ, concurrentibus adminiculis.*
4 *Confessio, & approbatio contra confitentem, & approbantē, plenè probant.*
5 *Alienatio bonorum Ecclesiæ, vt valeat copulatiuè requiritur solemnitas necessaria, & euidens vtilitas.*
6 *Solemnitates, & Beneplacitum Apostolicum in concessione emphyteusis bonorum Ecclesiæ, non est necessarium, si agatur de rebus solitis dari in emphyteusim.*
7 *Bona ecclesiastica, vt dicantur solita concedi in emphyteusim, requiritur, vel vna concessio valida, & solemnis, vel duæ minus solemnes cum cursu 40. annorum adsint.*
8 *Ecclesiasticorum bonorum vna concessio in emphyteusim, ad hoc vt dicatur solemnis, requiritur, quòd verè, & realiter interuenerit Beneplacitum Apostolicum, ita ut non sufficiat præsumpta confirmatio ex obseruantia, & lapsu etiā longissimi temporis.*
9 *Alienantium assertioni non statur, quod res ecclesiasticæ sint solitæ concedi in emphyteusim, sed aliunde constare debet.*
10 *in Concessione emphyteusis bonorum Ecclesiæ, solitorum dari in emphyteusis, si fiat aliqua alteratio, iudicatur noua, ac diuersa concessio, quæ ideo nouam requirit solemnitatem. num. 11.*
12 *Vtilitas euidens requiritur in locatione bonorum Ecclesiæ, etiam quando bona sunt solita locari.*
13 *in Emphyteusim accipiens bona Ecclesiæ, tenetur docere de vera, & euidenti vtilitate Ecclesiæ.*
14 *Emphyteusis concessio de bonis Ecclesiasticis nullatenus tenet, si constet de euidenti damno, & læsione.*

DECISIO XXXVI.

PRætendente D. Episcopo Æsino bona de quibus agitur fuisse ad mensam Episcopalem ob lineam finitam deuoluta non obstante concessione per D. Com. Alexandrum de Anno 1630. à clar. mem. Card. Burghesio fructuū ipsius Episcopatus reseruatario obtenta; Dedi dubium; An de tali deuolutione constaret; eoq. per me hodie proposito Domini affirmatiuè responderunt. Quia cum bona huiusmodi de Anno 1553. fuerint à tunc temporis Episcopo, siue generali illius Vicario in emphyteusim ad tertiam generationem concessa Petro Francisco de Amicis pro annuo Canone denariorum quatuor, eiusdemq. P. Francisci tertia gene-
1 ratio † iā defecerit, deuolutio remanet clara, *vt in §. emphyteusim. Auth. de non alien. reb. Eccl. Castr. cons. 68. n. 1. lib. 2. Clar. in §. emphyteusis. qu. 42. Corbul. de caus. priuat. ob lin. finit. n. 1. Rot. coram Card. Caual. decis. 564. n. 1.*

2 Et quamuis ad effectum deuolutionis, † & rei vindicationis directi Ecclesiæ dominij plena, ac cōcludens probatio requiratur, *l. officium. ff. de rei vindic. Alex. cons. 10. cum duob. seqq. lib. 4. Caputaq. decis. 280. num. 4. par. 1.* Ea tamen visa fuit Dominis resultare ex publico d. inuestiturę instru-
3 mento † quod concurrentibus adminiculis, depromptis ex longi temporis obseruantia, adnotationibus in libris mensæ Episcopalis, ac Canonum per spatium triginta, & vltra annorum in eadem quantitate denariorum quatuor solu-

solutionibus sufficiẽtem facit probationem *Rip.in l.si rem aliquam n.39.ff.de acquir.possess. Cas.de Grass.dec.10.nu.7. de caus.possess.& propr.Seraph.dec.869.nu.3. Rot.decis.141.n.2.par.2.diuers.& decis.290.n.3.& decis.661.n.2.par.1.rec.& dec.105.n.2.& d.dec.650.n.1.coram Caual.& in Romana deuolutionis 28.Maij 1625.coram R.P.D.meo Pirouano & in Romana dotis 24.Nouembr.1624.coram Reuerendiss. Vrgellen.*

Idq.indubitanter in casu proposito procedere existimarunt. Quia hodie agitur contra Co. Alexãdrum qui dictam nouam inuestituram, & concessionem recepit cum explicita narratiua, quòd bona erant emphyteotica, & fuerant ad dictam mensam Episcopalem deuoluta ob lineam finitam d.P.Francisci ex qua resultat eiusdem Com.directi do-
4 minij Ecclesiæ, & deuolutionis confessio, † & approbatio, quæ contra ipsum recipientem plenam probationem facit *Bald.in l.censualis C.de donat. Bart.& Ias.in l.cum tale.§.falsa.ff.de cond.& demonstr.Guidop.q.270.n.3. Crauet.cons.20.n.11.Rol.cons.82.n.37.lib.2.Rot.d.dec.290.nu.3.par.1.recent.& Imolen.bonorũ 22.Iunij 1592.coram Cara.Pãphilio & in Nucerina prædij 3 Martij 1614.corã Card.Sacrato.*

Nec d.deuolutioni,& illius effectui obstat cõcessio prædicta d.Comiti vltimo loco facta,illa enim attendi minimè
5 † debet tanquam nulla ex defectu solemnitatum,& euidẽtis Ecclesiæ vtilitatis,quæ ad similium alienationum,& cõcessionum validitatem copulatiuè requiruntur *c.1.& 2.de reb.Eccl.non alien.in 6. Clem.1. eod.tit.glos.in c.1. in verbo redire,& ibi Abb.nu.17.de rest.in integr.Coudr.var.resol.c.17.n.2.lib.2.Rot.dec.160.num.1.par.2.diuers.& in Toletana parietum 4.Iunij 1604.coram Sacrato.*

6 Neque dici potest solemnitates, & Beneplacitum Apostolicum *iuxta extrauag. ambitiosæ de reb.eccles. non alien.* non fuisse necessarium ex quo agebatur de rebus locari,siue in emphyteusim concedi solitis. Quia solitum ad hunc
7 effectum probari † debet vel ex vna concessione validà,& solemni, quæ præcedat, vel ex duabus minus solemnibus cum cursu 40. annorum *Præp.in c.1.nu.23.& seqq. qui feud. dare possess. Alex.cons.9.n.5.lib.3. Seraph.dec.434.& decis.1451.n.2.Rot.d.decis.160.n.5.par.2.diuers.& in præal. Nucerina prædij coram Sacrato.*

In proposito vero datur tantùm concessio facta de Anno 1533.quæ cum sit vnica, & non solemnis non sufficit ex quo non docetur confirmationem siue Beneplacitum Apostolicum verè,& realiter interuenisse prout requiritur, ita-
8 ut ad istum † effectum non sufficiat præsumpta confirmatio ex obseruantia, & lapsu etiam longissimi temporis *Seraph. d.dec.434.n.1. vers.nec obstat quod ex cursu temporis, & d.decis.1451.n.3.& decis.1490.n.4.*

Nec releuat quod in dicta inuestitura Anni 1553.asserãtur d.P.Francisci antecessores Iure emphyteotico ex legitimo titulo per quinquaginta annos præcedentes possedisse, & consequenter videatur fieri mentio de alia antecedenti concessione,proindeq.non vnicã tantum, sed duas adesse, quoniam iuxta opinionẽ,quam Rota sequitur ad istum effectum est opus docere de duabus inuestituris separatis,ac distinctis per distincta,ac separata instrumenta diuersis tẽ-
9 poribus celebrata;ita † vt non sufficiat quod in 2. fiat explicita mentio de prima nisi de ea etiã aliundè constet,vt fuit expressè firmatum in *d.dec.160.n.3.& 4. par.2.diuers.& in d.dec.1451.n.3.& in d.dec.1490.nu.5. coram Card.Seraph. & in supra alleg.Nucerina præd.j coram Sacrato.*

Præsertim quia d. inuestitura Anni 1553. est restricta ad masculos, & fœminas descendentes per lineam masculinã, posterior vero d.Comiti facta pro masculis, & fœminis descendentibus per lineã;tàm masculinam,quàm fœmininam,
10 cũ clausula ad habendum,& sic† adest manifesta alteratio quã stante huiusmodi concessio nõ substinetur etiamsi sufficienter constet bona fuisse solita locari vel in emphyteusim cõcedi,quia ex tali alteratione,& nouæ qualitatis adie-
11 ctione iudicatur noua ac diuersa cõcessio, † quæ ideo nouam requirit solemnitatem *Dec. in auth. qui rem nu.22. & ibi Cagnol.n.52.C.de sacros.Eccl. Alex.cons.9.n.2.li.3.Clar. in §.emphyteusis q.6 & 28.& in §.feudum q.13. Rot.d.decis.160.n.9.par.2.diuers.Seraph.d.decis.1490.n.7.*

Præterea etiamsi de prætenso solito constaret adhuc tamen concessio prædicta substineri non posset ex defectu
12 euidentis vtilitatis, † quæ requiritur etiam quando bona sunt locari solita *Abb.in cap.vt super n.11.vers.ego credo de reb.Eccl.non alien. Rebuff.de alien.rer.Eccl.num.34.Cas.de Grass.dec.4.n.1.& 12. de reb.Eccl.non alien. Honded.cons.51.nu.89.lib.1.& cons.31.n.16.cum seq.lib.2.Grat discept. forens.579.n.22.Rot.dec.582.par.1.diuers.Caual.dec.288.n.*
13 *5.* De tali enim vtilitate non solum pro parte d. † Comitis non docetur prout clarè, & euidenter doceri debet *Rot.d.*
14 *dec.582.n.1.par.1.diuers.Seraph.dec.413.n.2.* Sed imò † potius constat de euidenti damno, ac læsione cum bona prædicta quæ ex solutione scutorum 250. pro Laudemio apparet esse satis notabilis valoris fuerint ad plures generationes concessa absque vllo canonis augmento sed pro eodemmet redditu denariorum quatuor *Cas.de Grass.d.dec.4.n.12.de reb.Eccl.non alien.&c.*

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ferrarien Iurispatronatus.

Die Lunæ 30. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus fundans pro se, & post eius obitum pro aliquibus personis ab eo nominatis, & hoc cum consensu Ordinarij &c. quæritur, an prædictus fundator in præiudicium nominatorum, possit alijs donare d. iuspatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus,qui fundauit pro suis filijs,& descendentibus, absque qualitate hæreditaria,an possit illis præiudicare.*

2 *Iuspatronatus fundans pro se,& suis descendentibus, post cõpletam stipulationem cum consensu Ordinarij non potest illis præiudicare.*

3 *Filij,si ad iuspatronatus sint admittendi vti successores, illis viuente fundatore nullum ius acquiritur, & ideo illis irrequisitis,potest in alium transferri.*

4 *Iuspatronatus,quando quis fundauit pro se,& alijs ab eo nominatis, & in ipso actu fundationis interuenit cõsensus Ordinarij,iste consensus habetur pro approbatione translationis,& perinde est ac si iuspatronatus donasset.*

5 *Idq.facilius procedit si concurrat stipulatio d. Ordinarij, promittentis Cappellam esse iuspatronatus dotantis, & nominatorum ab ea, quo casu ius irreuocabiliter acquiritur etiam substitutis,post mortem alterius vocati.*

6 *De Donatarij consensu, nec etiam potest donans recedere à donatione in præiudicium substituti, quando est stipulatio Notarij, vel alterius habentis facultatem stipulandi pro substituto.*

7 *Stipulationem significat,verbum,promisit.*

Iudex quilibet stipulari potest pro absentibus.n.7.

8 *Stipulatio Notarij subintelligitur in donatione,quãdo adest verbum,promisit, licet non sit scriptum fuisse promissum sibi stipulanti pro absentibus.*

9 *Iuspatronatus donatio non valet,quando non interuenit consensus Ordinarij.*

10 *Iuspatronatus donatio facta loco pio, vel Ecclesiæ substinetur etiam sine consensu Ordinarij.*

11 *Quæ conclusio non habet locum,quando cum iurepatronatus donatur etiam ipsa Ecclesia,quo casu requiritur consensus Ordinarij.*

12 *Iuspatronatus fundans pro se, & tali familia,non censetur ex hoc abdicasse iuspatronatus à se ipso, & eius hæredibus saltem præmorientibus omnibus de familia vocata.*

13 *Iuspatronatus fundans, si illud reseruet pro se, (& post eius mortem) alijs nominatis, ista reseruatio præsumitur facta de præsenti, ac statim ius quæsitum est illis, & solum executio post eius mortem differtur.*

DECISIO XXXVII.

DOmina Laura de Amatoribus fundauit Iuspatronatus de Anno 1602. in Oratorio B. MARIÆ in Villa Ficaroli Diœc. Ferrarien. pro se, & post eius obitũ pro D. Com. Alphonso Montecatino, & Petro Maria de Gregorijs eorumque descendentibus, pro cuius dote tradidit quædam bona stabilia, sub hac verborum forma, quod non intelligantur dd. bona assignata pleno iure nisi sequuta illius morte, cum clausula ex nunc prout ex tunc, & interim se obligauit de euictione; quæ omnia acceptauit Episcopus, & approbauit, ac promisit, & conuenit d. Oratorium perpetuo fore, & esse de Iurepatronatus d. D. Lauræ ipsorumue per eam, vt supra nominatorum ipsa D. Laura audiente, assentiente, acceptante & gratias agente.

Verum prædicta Fundatrix post 20. annos, & vltra senio iam confecta, & forsan facti oblita donauit d. Iuspatronatus cũ dd. bonis fratribus S. Pauli Ferrarien. donatione inter viuos, illa vero defuncta, & vacãte beneficio per obitũ Capellani, DD. Co. Montecatinus, & Petrus Maria de Gregorijs alium Capellanum præsentauerunt post quam præsentationem dd. Fratres exhibuerunt Instrumentum d. donationis, & introducta lite coram Vicario Ferrarien. obtinuerunt sententiam fauorabilem, à qua pro parte dd. Com. Montecatini, & de Gregorijs interiecta appellatione, & causa ad Rotam delata, dubitatũ an d. donatio suffragetur dd. Fratribus, & DD. negatiuè responderunt.

Nam licèt quæstio sit controuersa inter DD. An ille, qui fundauit Iuspatronatus pro suis filijs, & descendentibus,
1 absque qualitate hæreditaria possit illis præiudicare nec ne ex *Add. per Garz. de benef. par. 5. c. 9. n. 69.* qui tenet negatiuam sententiam, & affirmatiuam, vti veriorem, & communiorem post alios tenet *Gratian. discept. 177. n. 14.* Attamen quidquid sit de hac opinione DD. visum fuit nos versari in diuersis terminis, ex quo in limine d. fundationis Iuspatronatus fuit acquisitum pro fundatrice, & extraneis;
2 Ideoque fundatrix † post completam stipulationem cum consensu Ordinarij extraneis vocatis præiudicare non potuit, vt latè distinguendo aduertit *Lambert. de Iurepatr. li. 1. par. 2. q. 2. art. 6. n. 9. in fin.* Vbi reddit rationem differen-
3 tiæ, † quia in primo casu filij admittuntur, vti successores, quibus viuente fundatrice nullum Ius acquiritur, & ideo ipsis irrequisitis potest in alium transferri; In secundo verò casu extranei se habent vti Donatarij, ac proinde non potest ipsis inuitis in alium transferri, quando tamen, prout hic in actu fundationis interuenit consensus Ordinarij,
4 † qui quidem consensus habet vim approbationis huius trãslationis, perinde est, ac si Iuspatronatus donasset, *Lambert. d. lib. 1. q. 2. n. 6. in fin. Garz. d. c. 9. n. 60. Mart. vol. 9. in princ. n. 43. & seq. Gratian. d. discept. 177. n. 14. vsque ad fin. Rocc. de Iurepatr. vers. ipse vel is num. 33. Calder. cons. 20. de Iurepatr. Riu. decis. 280. per tot. & signanter n. 14. & 17. li. 4.*

Idq. facilius procedit concurrente stipulatione eiusdem Episcopi promittẽtis Oratorium de quo agitur esse Iuspatronatus D. Lauræ dotantis, & nominatorum ab ea, quo ca-
5 su ius † irreuocabiliter acquiritur etiam substitutis, post mortem alterius vocati, prout dixit *Rota in Rom. pecun. 30. Aprilis 1629. coram R. P. D. Merlino.* & in fortioribus terminis, quòd etiam de consensu donatarij, non possit donãs
6 † recedere à donatione in præiudicium substituti, quando adest stipulatio Notarij, vel alterius habentis facultatem stipulandi pro substituto, tenuerunt cumulati per *Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 48. n. 13. Rot. coram Seraph. dec. 472. n. 12. & seq.*

De stipulatione autem Episcopi apparet ex eo, quia in
7 fundatione vsus est verbo promisit, † quod stipulationem significat *Seraph. decis. 427. n. 6. & d. decis. 472. num. 1. Greg. XV. decis. 328. nu. 7.* Et quilibet Iudex stipulari potest pro absentibus *Panorm. in c. Pastoralis. §. præterea n. 5. vers. nota hoc vltimum de offic. Ord. Ias. in l. stipulatio ista 38. §. si stipuler. n. 16. vers. amplia ff. de verb. oblig.* imo subintelligi potest
8 † etiam stipulatio Notarij, licet non sit scriptum fuisse promissum sibi stipulanti pro absentibus *Seraph. d. decis. 472. num. 1.*
9 Rursus d. donatio vti nulla nõ potest subsistere ex † quo non interuenit consensus Episcopi, quamuis enim vera sit conclusio, quòd donatio iurispatronatus facta loco pio,
10 † vel Ecclesiæ sustineatur etiam sine consensu Ordinarij iuxta dispositionem *text. in cap. vnic. de iurepatr. in 6. Rota dec. 9. eod. tit. in nou.* Attamen prædicta conclusio nõ habet
11 locum † quando ius patronatus donatur etiam ipsa Ecclesia fundata (prout hic) quia hoc casu requiritur consensus Episcopi *cap. illud. vbi glos. verb. licet Religioso, & Io. Andr. n. 1. de iurep. Dec. in c. de Monac. n. 29. vers. vnde respondeo de præb.*

Praeterea esto, quòd d. donatio facta fratribus sustineretur, adhuc illa non præiudicaret reseruationi iurispatronatus factæ pro personis nominatis in instrumento fundationis, donec ipsæ extarent, quandoquidem in principio d. donationis adiecta sunt verba donauit, eo iure quo infrascripta bona sunt, vel aliqua eorũ pars esse reperitur, quod ius intelligatur omnino reseruatum cuicunque illud legitimè spectans, vnde d. donatio censetur facta saluo iure iam in fundatione alijs quæsito, & sic quod fundatrix voluerit eã suffragari fratribus deponente familia Patronorum in fundatione vocatorum, non autem ea adhuc durante, eosdem
12 admittere, fundans enim † iuspatronatus pro se, & tali familia non censetur ex hoc abdicasse iuspatronatus à seipso & eius hæredibus saltem præmorientibus omnibus de familia vocata *Calder. cons. 4. de iurep.* quem sequuntur relati per *Garz. de benef. par. 5. c. 9. n. 64. & 67. Rot. diuers. dec. 385. n. 14. par. 1. & coram Seraphin. dec. 378. n. 10.*

Nec obstat quòd reseruatio in fauorem dd. Com. Alphõsi, & Petri Mariæ de Gregorijs sit collata post mortẽ Lauræ fundatricis, & propterea ante illius euentum non possit dici aliquod ius fuisse ipsis acquisitum super dicto iurepatronatus. Quia fuit responsum, reseruationem nihilominus
13 continere factum de præsenti, ac statim † ius quæsitum fuisse, & solam illius executionem fuisse dilatam post mortem Lauræ, *iuxta text. in l. quoties. C. de donation. quæ sub modo.*

Et ita vna tantum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Parochialis à Sala.

Die Lunæ 30. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Clausula, constito de tribus sententijs, quomodo sit intelligenda. Sententia, si iusta, & valida sit, est executioni demandanda, alias secus. Sententia lata contra mortuum, an, & quando sustineatur. Donatio perfecta non est alteranda.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum cum clausula constito de tribus sententijs intelligitur de sententijs validis, & iustis.*
2 *Sententiarum nomen non merentur illæ, quæ non sunt validæ, nec iustæ.*
Sententiæ, quando non sunt validæ, nec iustæ, executionem non merentur. num. 2.
3 *Sententiæ, si sint validæ, & iustæ, executioni demandari possunt.*
4 *Sententiarum validitas colligitur ex reuolutione processus.*
5 *Sententia lata contra mortuum est nulla.*
6 *Sententia lata contra mortuum tenet, dummodo illius mors non deuenit ad notitiam alterius partis, vel Iudicis.*
7 *Narratiua alicuius facti, si sit extensa in literis confirmatorijs, probat illius substantiam, etiamsi instrumentum d. facti, non producatur.*
8 *Iuspatronatus regulariter de sui natura transit ad hæredes etiam extraneos.*
9 *Imol. opinio in l. quod dicitur n. 8. ff. de verb. oblig. quæ recepta est à frequentiori calculo scribentium, quando cesset, & quando intret n. 12.*
10 *Filij quando sunt vocati, vti filij, hæredes, vt intrent, necessaria est vtraque qualitas.*

11 *Dictio-*

12 *Dictionis, necnon, natura est repetere omnes qualitates præcedentes.*

13 *Donatio, si sit perfecta non potest alterari, aut tolli ex noua donatione superueniente, in præiudicium eorum quibus iam fuerat ius quæsitum.*

14 *Donationem iam factam, si quis confirmare intendat, ita interpretanda est, vt se, cum illa prima compatiatur.*

DECISIO XXXVIII.

Rescriptum commissionis in hac causa emanauit cum clausula constito de tribus sententijs, quæ sint exequendæ exequantur, & dato dubio ad præscriptum cōmissionis responsum fuit constare de tribus conformibus.

De numero, & conformitate visum fuit non posse dubitari, prout nec informantes pro D. Octauia dubitant, aut contradicunt; Vnde difficultas præsentis disputationis ad validitatem, & iustitiam sententiarum restringitur, quoniā
1 rescriptum semper intelligitur de † sententijs validis, & iu-
2 stis, alias nomen sententiarum non † merentur, nec executioni per consequens essent mittendæ, *Bart. in l. 4. §. condemnatum ff. de senten. & re iudic. Caputaq. decis. 1 4. par. 3. Seraph. decis. 425. nu. 3. & passim*, Rota transit cū hoc præ-
3 supposito, quòd sententiæ sint validæ, & instæ, vt inde † executioni demandari possint vt è relatis decisionibus per *Martam de clausulis in 19. n. 11.* videri potest.

4 Validitas igitur earundem colligitur † ex reuolutione processus ex quo desumitur probatio deficientiæ actuum ab ijs, qui ex capite nullitatis sententias impugnant.

Non obstat, quòd sententia Rotalis confirmatoria duarum de partibus sit lata contra Petrum, qui prius cessat ad fauorem Hypoliti, & postmodum ante sentētiam mortuus
5 erat, † & tam primo casu intret nullitas sententiæ *Paris. de resign. lib. 1. quæst. 16. num. 25. Lancellot. de attent. cap. 3. nu. 106. Put. decis. 8. lib. 3. Rot. decis. 190. nu. 2. par. 3. diuers.* & secundo casu eodem vitio laboret *Put. decis. 182. lib. 2. in correct. Capic. dec. 1. n. 26. Becc. cons. 116. n. 1. Franc. decis. 245.*

Quia cum versemur in prophanis dum agitur de pertinentia iurispatronatus respectu qualitatis gentilitiæ, aut hæreditariæ, vel mixtæ, nec in actis constat de renunciatione, aut morte Petri, nec aliunde desumitur de scientia ex
6 parte † Actoris, vel Iudicis semper sententia sustinetur etiā quòd sit lata contra mortuum idem *Becc. cons. 110. num. 2. Guidopap. decis. 86. nu. 2. Gail. obser. 109. lib. 4. num. 1. Castill. decis. 60. num. 14. lib. 1. Mastrill. decis. 137. n. 21 libr. 2.* & idem fuit comprobatum *in Romana locationis horti 3. Aprilis 1634. coram D. meo Merlino.*

Iustitia similiter sententiarum est patens ex decisionibus in causa factis, in quibus fuit firmatum patronatum de quo agitur esse mixtum scilicet pro hæredibus sanguinis, articulo ad partes discusso secundum tenorē donationis insertæ in literis Alexandri Sexti de anno 1493. cuius substantia
7 etiam quòd Instrumentum non † producatur benè probatur ex earundem narratiua *Præpos. in c. si Romana nu. 17. distinct. 19. Bellon. cons. 36. nu. 7. & 231. n. 5. lib. 1. Rota decis. 36. nu. 1. par. 1. diuers.* & idem fuit firmatum in alia *Florentina patronatus 1. Martii 1627. coram D. meo Decano.*

Non obstat, quòd, & si placuerit Dominis in vtraque decisione, tàm coram D. meo Queipo, quàm D. meo Panzirolo sequi opinionem contra *Imol. in l. quod dicitur num. 8. ff. de verb. obligat.* illam tamen esse magis, & frequentiori
8 calculo à scribētibus receptam cum distinctione adiectionis copulæ inter verbum filiis, & verbum hæredibus, † cū versemur in materia indifferenti, & transitoria ad quoscūque hæredes, *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 14. tit. 19. num. 25. Peregr. de fideicomm. art 32. nu. 16. Cald. de nominat. qu. 24. nu. 38. Seraphin decis. 456. nu. 1. & 482. nu. 7. & 707. nu. 8. par. 1. recent.* à quibus multi alii allegantur.

9 Quia Domini non absolutè sequuti sunt opinionem † contra Imolam, & alios allegatos, sed in casu de quo agitur, vbi prius Antonio, & ipsius Antonij filijs, & hæredibus non autem filijs, & hæredibus dictum fuerat, deinde subsequebatur alia pars, necnon tibi, pro te, tuisque fratribus, eorūdemq. fratrum, & cuiuslibet eorum filijs & hæredibus; Vn-
10 de sicuti † in prima parte in qua vocati sunt filij hæredes, non autem filij & hæredes absolutum est requiri vtramque qualitatem secundum *Paris. cons. 48. num. 9. lib. 4. Seraph. decis. 604. n. 4. Pinell. in l. 1. part. 3. num. 90. C. de bon. matern. Gabr. cons. 65. num. 9. libr. 10. Gratian. discept. 530. num. 44.* cum alijs in secunda decisione allegatis, ita & in secunda parte idem visum fuit dicendum non obstante copula &, ex quo omnes, quibus facta fuit donatio erant filij, & descendentes Antonij & omnibus æqualiter videbatur pro-
11 uisum propter repetitionem † illam (necnon) cuius natura est repetere omnes qualitates præcedentes *Bald. in l. Seio. §. Caio ff. de fid. instrum. Neuiz. cons. 172. num. 14.* Quæ sine contrarietate fieri non posset si secunda pars donationis diuersimodè esset recipienda scilicet pro quibuscunque hæredibus, & extraneis.

Nec ab eadem opinione recedendum est ex eo quòd vltimo loco productum fuerit instrumentum donationis patronatus huius parochialis à Sala stipulatum vsque de anno 1526. in quo Ioannes Matthei de Pintassis donauit patronatum huius parochialis S. Bartholomæi à Sala Laurentio Cardinali de Puccis filijs, & hæredibus Petri Antonij de Puccijs, & Roberto Antonij de Puccijs, & eius hæredibus; atque ita siue consideretur donatio respectu Cardinalis & Roberti pro hæredibus, siue respectu Alexandri, & Petri
12 pro filijs & hæredibus semper intrat † distinctio Imolæ in supradicta *l. quod dicitur n. 8.* & aliorum qui illum sequuntur vt supra dictum fuit.

Quia cum donatio de hac parochiali vsq; de anno 1493. tempore quo emanarunt literæ Alexandri Sexti esset per-
13 fecta, & pro hæredibus sanguinis ex supra firmatis non † potuit tolli aut alterari ex noua donatione superueniente de anno 1526. in præiudicium eorū quibus ius fuerat quæsitum *l. perfecta C. de donat. quæ sub modo l. illud. C. de collat. Bald. in l. cum à Socero C. de iur. dot. Socc. sen. cons. 115. nu. 12. lib 4. Crauett. cons. 19. nu. 15. Anchar. in cap. suggestum n. 2. de iure patron. Clar. in § donatio q. 1. n. 13. & idem fuit firmatum in Carpentoraten. donationis 29. Ianuarii 1616. coram bo. me. Buratto.*

Et quod magis est ex prohemio & contextu eiusdem instrumenti donationis apparet Io. Mattheū noluisse reuocare aut alterare anteriorem donationem, quia processit ad secundam confirmando illam aliàs per eum factam & ad abundantiorē cautelam, quæ vt se compatiatur, cum prima dicendum est sensisse de filiis hæredibus, vel de hæredibus
14 sanguinis prout in prima disposuit, & † voluit ad euitandā incompatibilitatem, & correctionem aut alterationē primæ donationis, *Menoch. cons. 1167. num. 28 lib. 12. Soc. sen. cons. 249. n. 15. lib. 2. Gabr. conclus. 2. n. 11. de verb. signif.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana, seu Farfen. Hæreditatis.

Die Lunæ 30. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Alimenta, & sumptus litis, vt collitiganti debeantur, quid sit probandum. Confessio Tutoris, Curatoris, &c. quando probet contra minorem.

SVMMARIVM.

1 *Tutoris confessio facta in publico instrumento cum interuentu alicuius consanguinei minoris, Decreto Iudicis ac alias solemniter facta, & pluribus aliis concurrentibus adminiculis contra pupillum probat.*

2 *Confessio Curatoris, Patris, Prælati, & similium concurrentibus adminiculis probat.*

3 *Coniunctio sanguinis facit cessare omnem fraudis suspicionem.*

4 *Collitiganti, ad hoc, vt subministrentur alimenta, & sumptus litis, vltra paupertatem, requiritur saltem præsumptio boni iuris, & quidem non leuis.*

5 *Scriptura in qua non adhibeantur testes, sufficit recognoscatur per testes habentes notam manum, & hoc de stylo Rotæ.*

6 Con-

6 *Confessio geminata etiam extraiudicialis contra confitentem probat.*
7 *Testes singulares si sint adminiculati admittuntur.*
10 *in Contractibus attenditur magis veritas, quam quod simulatè concipitur.*
11 *Tutor bene potest adhibitis solemnitatibus transigere,*

DECISIO XXXIX.

IVxta rescriptum Signaturæ ad instantiam filiorum, & hæredum Leonij mihi directum cum clausula, subministratis alimentis, & sumptibus litis constito de paupertate, & bono iure, super prætenso credito contra Franciscum Butellum occasione negociationis carbonis, proposui dubium. An constet de huiusmodi bono iure, & paupertate, quod Domini supradicta die, quoad bonum Ius negatiuè resoluerunt, quia in transactione post mortem Leonij inita inter Butellum, & vxorem dicti Leonij vti matrem, & Tutricem dd. filiorum legitur facta generalis quietātia, de omnibus hinc inde datis, & receptis cum explicita confessione eiusdem Tutricis, se pluries à prædicto eius viro audiuisse, quòd ipse per Butellum deputatus fuerat in Ministrū dictæ negociationis carbonis, licet forsan in publicis Instrumētis
1 de contrario appareret; quæ confessio † Tutricis med. in publico Instrumento cum interuentu patrui dd. filiorū, Decreto Iudicis ac alias solēniter facta, & plurib. alijs adminiculis suffulta contra pupillos probat *Rot. decis. 111. n. 9. post tract. Zacch. de obligat. Camer. & coram Greg. XV. decis.*
2 *506 nu. 2.* & quòd confessio † curatoris Patris Prælati, & similium concurren. adminiculis probet *glos. in c. dudum il 2. in verb. de veritate ad med. de elect. Bald. in auth. hoc ius por rectum nu. 8. C. de sacros. Eccles. Grat. discept. 716. n. 25. Seraph. decis. 442. nu. 2. Greg. d. decis. 506. nu. 3. 4. & seqq. Rot. decis. 452. nu. 1. par. 4. recent.*
3 Maximè quia vbi interuenit † aliquis sang. coniunctus, omnis fraudis suspicio abesse præsumitur *l. non solū in prin. ff. de rit. nupt. Ias. in l. 1. in fin. C. de transact. Menoch. lib. 5. præsumpt. 4. n. 17. Rot. d. decis. 452. nu. 4. par. 4. recen.* Et quia
4 ad istum effectum vltra † paupertatem requiritur saltē præsumptio boni Iuris, quæ leuis esse non debet, *Couar. pract. c. 6. n. 5. vers. idem ipse, Gabr. cons. 25. sub nu. 9. lib. 1. Rot. coram Greg. XV. decis. 524. nu. 3. & decis. 189. nu. 7. vers. præsumptio boni iuris.*

Inter alia autem adminicula in casu isto pro Butello deducta primo loco per DD. fuit ponderata texera panis per Leonium facta, in qua manu propria se scripsit Agentem Butelli in dicta negociatione, quæ texera sufficit quòd fuerit recognita etiam quoad manū Leonii per testes, qui di-
5 cunt se vidisse pluries scribere d. Leonium, † & habere notam manum ipsius, quod in huiusmodi scripturis, in quibus non solent adhiberi Testes de stylo Rotæ sufficit, *iux. dec. Put. 18. de fid. instrum. & Card. Caual. 553. nu. 3.*

Secundò ponderati fuerunt alii Testes deponen. de confessione Leonij pluries facta quòd ipse erat nudus Minister Butelli, & quod negotiatio fiebat ex pecuniis eiusdem Bu-
6 telli, quæ confessio † geminata etiam extraiudicialis cōtra confitentem probat. *Bart. in l. cum scimus, nu 7. C. de agric. & censit. lib. 11. Castr. cons. 151. n. 2. lib. 1. Rot. in causa Meliten. Abb. 27. Aprilis 1592. coram Gypsio, quæ est decis. 89. sub nu. 5. vers. hinc est post cons. Farin. lib. 1.* Et licet dicti Testes
7 videantur singulares, † cum tamen sint adminiculati à prædicta texera, ac alijs in facto deductis, admittuntur *Corn. cons. 3. 7. n. 13. vers. & licet lib. 3. Aym. de antiq. temp. p. 4. §. sed enim n. 26. Rot. dec. 113. n. 2. post med. vers. deinde, p. 3. rec.*

Tertio concurrunt alii Testes deponen. de paupertate
8 Leonij per quam supradictæ † confessiones quòd idē Leonius esset nudus Minister magis verisimiles redduntur, vt per *Abb. cons. 113. n. 5. p. 2. Paris. cons. 54. nu. 78. lib. 1.*

Nō obstat, quòd Sylua pro lignis necessariis in dicta negociatione carbonis appareat empta ex publico Instrumēto nomine Leonij cum fideiussione eiusdem Butelli, quia
9 placuit responsio, quòd † stan. sumptis id censeatur factum per Butellum honestatis gratia, ne aliàs dicta negociatio cantaret sub eius nominatione iuxta *l. optimam C. de contrah. stipulat. & trad. per Bald. cons. 298. n. 6. vers. nam persona, & cons. 249. n. 2. vers. interdum lib. 1.* Itaut Leonius in dicta emptione syluæ dicatur habere nudum nomen, illa
10 autem verè dicatur facta pro Butello, in his enim † magis veritas attenditur quam quod simulatè concipitur, *l. multum interest, & ibi Castr. n. 3. C. si quis alter vel sibi Franc. March. decis. 46. nu. 4. p. 1. Rot. dec. 806. in fin. vers. si quidem cum seq. p. 1. diuers. & dec. 164. nu. 2. post tract. conc. de cens.*

Minus obstat, quòd supradicta trāsactio fuerit facta per Tutricem, quia fuit responsum, quòd cum in ea supradictis filijs fuerit remissa summa considerabilis, in qua dictus Leonius, vel certum erat, quòd remanebat debitor, vel fal-
11 tē erat dubium an remaneret debitor, vel creditor, benè † potuit Tutrix adhibitis præcipuè supradictis solemnitatibus transigere, vt per *Abb. cons. 39. n. 1. lib. 1. Natt. cons. 45. nu. 6. Roland. cons. 76. n. 4. & seq. lib. 1. Rot. decis. 545. sub n. 4. in fin. p. 1. rec.* Et ita decisum vtraque parte.

¶ *Infra in eadem causa adest altera decisio sub die 28. Ianuarii 1636.*

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Laudemij.

Die Veneris 4. Maii 1635.

ARGVMENTVM.

In hac Magistrali decisione firmatur, quòd quando bona subemphyteuticantur Laudemium non emphyteutæ, sed Domino directo debetur, quod multis comprobatur rationibus.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta secundus si vendat, requirendus est consensus Domini directi, & non primi emphyteutæ.*
2 *Glos. in l. fin. C. de iur. emphyt. in verbis aliis vendere est intelligenda, quando emphyteuta, omne ius à se abdicauit nihil sibi reseruando, sed iste intellectus non recipitur.*
Cum alias dict. glos. ineptè loquuta fuisset si intelligeretur, quando emphyteuta non subemphyteuticauit, sed omne ius à se abdicauit. nu. 4.
3 *Emphyteuta, si in totum alienauerit, nihil sibi reseruando, & sic nouum emphyteutam in locum suum constituendo, desinit esse emphyteuta.*
5 *Laudemium semper debetur illi, qui est maior Dominus, & sic directo.*
6 *Dominus vtilis, vti recognoscens alium Superiorem nō propriè, sed abusiuè dicitur Dominus.*
7 *Dominus directus, est maior, quam vtilis.*
8 *Consensum præstare in subemphyteuticatione spectat ad Dominum directum, & subemphyteutam inuestire, illumque in possessionem inducere.*
9 *Subemphyteuta dicitur habere causam a Domino directo, non ab emphyteuta.*
10 *Laudemium debetur Domino directo occasione consensus præstiti.*
11 *de Rebus, quæ spectant ad Dominum directum sunt consentire, inducere in possessionem & laudemia recipere, quæ non pertinent ad emphyteutam.*
12 *Emphyteuta non videtur esse ratio, ob quam sit inquirendus, & recipere laudemium debeat, in subemphyteuticatione cum cesset in eo qualitas dominii.*
13 *Quippe qui directum nunquam habuit, & vtile transtulit in subemphyteutam, nec possidet ciuiliter, nec naturaliter.*
14 *Emphyteuta, si non potest alienare rem emphyteuticam, nec melioramenta in ea facta, sine consensu Domini directi, ita post subemphyteuticationem, non potest dare licentiam alienandi, quam ipse pro se non habebat, priuando Dominum directum Laudemio, &c.*
15 *Subemphyteuticatio semper intelligenda est, sine praiudicio Domini directi.*
16 *in Emphyteutæ arbitrio, & facultate esse non debet, praiudicare directo Domino.*
17 *Prohibitio alienandi inducta per l. fin. C. de iur. emphyt. nō est restricta ad rem, seu fundum emphyteoticum primo*

loco

loco concessum, sed complectitur omnes, & quascumque meliorationes, quæ ratio militat etiam in alienatione, quæ fit per subemphyteutam.
18 *Ratio eadem, vbi militat, seruandum est idem ius.*
19 *in Subemphyteuticatione, si opus non esset requirere consensum Domini directi, vltra amissionem Laudemiorum, & prælationis, innumera præiudicia ei orirentur, de quibus hic.*
20 *in Feudalibus, licet vassallo alium sub vassallum sine consensu Domini sibi constituere.*
21 *Emphyteuta, nullo modo potest alienare, vel sub emphyteutam constituere sine consensu Domini directi.*
22 *à Feudo ad emphyteusim non tenet argumentum.*
23 *Decis. 75. coram Reuerendiss. P. D. Coccino Decano. declaratur.*
24 *Valasc. opinio, tanquam nulla probabili ratione, vel authoritate munita reiicitur.*
25 *in Subemphyteuticatione consensus Domini directi, omnino necessarius, dicitur causa proxima, & immediata. vide num. 26. & 27.*
In emphyteusis concessione, si sit data licentia alienandi, intelligitur prius requisito consensu Domini.
28 *Prohibitio alienationis emphyteusis, sine consensu Domini directi, venit ex dispositione l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
29 *Concessio censetur facta secundum illius naturam.*
30 *Quindemnia succedunt loco Laudemiorum.*
31 *Bona existentia inter eosdem confines idem de his, quam de aliis est iudicandum.*

DECISIO XL.

☞ FIrmata denuo sub die 20. Maij 1632. * existentia emphyteusis, & directi dominij bonorum, de quibus agitur ad fauorem Capituli S. Petri, prout fuerat prius firmata ☞ die 30. Martij 1629. * corã Eminentiss. D. Cardinale Vbaldo tunc Rotæ Auditore, prosequendo disputationem priùs cœptam, & in dicta decisione die 10. Maij 1635. reseruatam. Iterum proposui dubium pluries propositum, & non resolutum super reuisione secundæ partis alterius decisionis coram me factæ die 1. Martii 1630. in qua fuerat resolutum laudemia in alienationibus fiendis per subemphyteutas deberi primo emphyteutæ, non autem directo domino cuius dubij resolutio diebus 28. Iunij 1632. & 17. Iunij 1633. semper fuit dilata ad kalendas, sed eo supradicta die 4. Maij 1635. reproposito, & articulo maturè discusso, Domini fuerunt in voto integra laudemia, de quibus agitur deberi Capitulo, & non primo emphyteutæ; & sic recedendum à secunda parte decisionis moti ex infrascriptis.

Et primo *ex gloss. in l. final. C. de iur. emphyt. in verb. aliis*
1 *vendere circa medium*, quæ expresè firmat quòd si † secũdus emphyteuta vendat, requirendus est consensus domini directi, & non primi emphyteutæ, quam glossam ibi sequuntur communiter Doctores, & signanter *Ias. num. 46. 48. & 88.* vbi pluries attestatur de communi *Redoan. de rebus Eccles. non alienan. tit. de laudem. quæst. 66. num. 4. & 6. speculat. tit. de locat. §. nunc aliqua quæst. 106. nu. 129. & qu. 126. num.* 152. cum aliis congestis per informantes pro Capitulo. Nec admittendum intellectum exaduerso datum,
2 quòd opinio † glossæ, & illam sequentium sit intelligenda quando emphyteuta omne ius à se abdicauit nihil sibi reseruando, siquidem vltra quòd hic sensus est diuinatiuus, adhuc in totum destrueret glossam, quæ hoc modo intellecta, esset de indubitabili, & contrarium demonstrat glossella marginalis ad dictam glossam, quæ loquitur in emphyteuta emphyteutæ, & *Ias.* exaduerso allegatus *nu.* 46. vbi ponit casum quòd emphyteuta subemphyteuticauerit cum reseruatione annuæ responsionis, & benè explicat, *Caldas. de renouat. emphyt. libr. 1. quæst. 13. nu.* 45. quando
3 enim † emphyteuta in totum alienauit nihil sibi reseruando, & sic nouum emphyteutam in suum locum constituẽdo; desinit esse emphyteuta, ideoque frustra de eius con-
4 sensu quærendo agitur, & glossa ineptè † loquuta fuisset si intelligeretur quando emphyteuta non subemphyteuticauit, sed omne ius, à se abdicauit, vt benè aduertit *Franc. decis.* 437. *num.* 1. & hanc sententiam vltra alios innumeros congestos per informantes pro Capitulo semper sequuta fuit *Rota antiqua & moderna, vt in decis. 1. de locat. vers. de prima quæstione in antiquis, & decis. 168. num. 6. part. 2. di-*
5 *uers.* firmans † laudemium semper deberi illi, qui est maior dominus, & sic directo, vtilis enim dominus vti reco-
6 gnoscens † alium superiorem non propriè sed abusiuè dicitur dominus *Sol. ad constit. Sabaud. gloss. 1. num. 8. & Rota in Romana laudemii 3. Iunii 1613. coram Vbaldo vbi circa principium vers. ea ratione moti, &c.* dicit quòd maior est
7 directus † dominus, quàm vtilis, & fuit dictum in eadem causa *diebus 23. Maii 1614. & 10. Martii 1617. coram eodem bo. me. Vbaldo, & 9. Febr. 1618. coram R. P. D. meo Pirouano*. Et quamuis in primis duab. Rota articulum principaliter firmauerit, non ex dispositione iuris communis, sed ex pacto, tamen sat quòd in eandem sententiam inclinauit etiam circumscripto pacto, de quo ibi, & in alijs duabus idem sensit etiam circumscripto pacto, & ex sola iuris dispositione præcipuè in vltima coram D. Pirouano.

Quæ opinio multis rationibus est munita bene cumulatis per informantes pro Capitulo, & præcipuè quia in
8 subemphyteuticatione † ad directum spectat præstare consensum, & subemphyteutam inuestire, illumque in possessionem inducere, vt est text. clarus in d. *l. fin.* & firmauit
9 Rota in prima parte decisionis nostræ, quo fit vt ab † eo causam habere dicatur non ab emphyteuta, & iure merito
10 quia occasione talis † consensus; & directi dominij debetur laudemium *Rota coram bo. me. Card. Caualer. decisio.*
11 121. *nu.* 1. consentire enim, † inducere in possessionem, & laudemia recipere sunt de dominicalibus, quæ spectant ad proprietarium, non ad emphyteutam, *Papon. inter arrest. Parlam. Parisien. lib. 13. tit. 2. arrest. 9. Caball. milleloq. 179. cum aliis allegatis.*

Addebant Domini, quòd cum consensus debeat præstari à domino eique sit soluendum laudemium, non videtur
12 subesse ratio, ob quam † emphyteuta sit requirendus, & recipere possit laudemium cessante in eo qualitate domi-
13 nij, quippe qui directum nunquam habuit, & † vtile transtulit in subemphyteutam, nec possidet ciuiliter aut naturaliter, vt bene considerat *gloss. in d. l. fin.* & post eam *Ias. num.* 88.

Ex quo consequenter ponderabant DD. valde inconue-
14 niens videri, & absurdum quòd dum emphyteuta ante † subemphyteuticationem habet maius ius retinens penes se vtile dominium sit illi interdicta quælibet alienatio tam rei emphyteoticæ, quam quarumcunque meliorationum, sine consensu domini directi, & tamen translato dominio in subemphyteutam, & sic diminuto illius iure possit ipse dare licentiam alienandi, quam ipse pro se non habebat, priuando dominum directum laudemio, & alijs iuribus sibi ex dispositione legis debitis.

Quæ ratio eo magis vrgere videtur tum ex eo quòd sub-
15 emphyteuticatio † semper est intelligenda sine præiudicio iurium domini directi, vt considerat *Valasc. quæst. 13. sub num. 12. post med. vers.* & id ipsum dixerim, nec debet esse
16 in arbitrio, & † facultate emphyteutæ primo domino præiudicare, tum ex eo quod prohibitio alienandi inducta per
17 legem finalem † non est restricta ad rem, seu fundum emphyteoticum primo loco concessum, sed complectitur omnes, & quascumque meliorationes; quæ ratio militat tam in alienatione, quæ fit per primum emphyteutam, quàm
18 in ea, quæ fit per subemphyteutam, † ideo idem ius est in vtraque specie seruandum.
19 Accedunt innumera præiudicia † vltra amissionem laudemiorum, & prælationis, bene ponderata pro parte Capituli, quæ resultarent directo domino ex mutatione personarum, & possessorum, & præcipuè quòd bona possent deuenire ad manus mortuas, aut personas prohibitas & odiosas Ecclesiæ, & vlteriùs tractu temporis in totum deperdi ius dominicale directum propter mutationem confinium, & possessorum, quæ in casu deuolutionis, aut prælationis non possent verificari ad probandum identitatem, si ipse non requiratur pro consensu in alienatione fienda per subemphyteutam.

Nec obstare fundamenta pro alia parte, & in decisione, quæ reuidetur, ponderata. Etenim quoad DD. in ea allegatos; vel non applicantur; Tum quia quicquid dicant circa consensum emphyteutæ, nunquam tamen excludunt consen-

consensum domini directi, quod pro nunc sufficit, nec propterea ex hoc infertur ad receptionem laudemiorum, cum consensus emphyteutæ adhiberi possit aliis respectibus, vt benè consideratur in decisione D. mei Pirouani: Tum quia loquuntur in materia feudorum, quæ in hoc differt ab em-
20 phyteusi, in feudalibus † enim licet vassallo alium subuassallum sine consensu domini sibi constituere, *c.1.§.1. qual. ol.pot. feud.alien. in vsibus feud.* quod non est in emphyteu-
21 ta, quippe qui nullo modo potest alienare, † vel subemphyteutam constituere sine consensu domini directi, vt *in d.l. fin.* & firmat pars decisionis, & ideo non tenet argumentū
22 à † feudo ad emphyteusim *Card. Mant. de tacit. lib.22.tit. 4.num.19.& bene per Caldas. tit. de renouat. emphyt. libr.1. quæst.13.num.42.& 43.* nec etiam contradicit *decis.75. Reuerendiss.D. mei Decani* super qua altera pars præcipuè in-
23 sistit, † quia licèt dicat eo casu requiri consensum emphyteutæ, non tamen negat consensum domini directi, nec ibi agebatur ad effectum laudemij nec cum directo domino, qui non erat in causa, sed solum ad effectum validitatis contractus, pro interesse ipsorum vocatorum, & comprehensorum in emphyteusi, qui inter ipsos contendebant, prout ita dictam decisionem intellexit Rota in d. *Romana laudemii coram D. Pirouano.*

Ex quibus censuerunt Domini non esse habēdam ratio-
24 nem distinctionis, † *Valasc.* tanquam nulla probabili ratione, vel authoritate munitæ, in qua idem *Valasc. fuit sibi contrarius quæst.28. num.25. vers. ita etiam, hinc iure merito reprobatur per Caldas. de renouat. lib.1.q.13.nu.41.& seq.* vbi respondit ad omnia eius fundamenta.

Regula firmata in eadem secunda parte decisionis circa causam immediatam, seu proximam, & remotam non nocet Capitulo directo domino, quinimo facit pro eo, nam (quicquid exaduerso, & per *Valasc.* dicatur) veritas est
25 quòd directus dominus ex præstatione † consensus omnino necessarij vt supra, dicitur constitutus causa proxima, & immediata, vt bene deducitur in decisione *bo. me. Vbaldi 10. Martii 1617. post Soccin. cons.96. n.2. vers. confirmatur &c. & per Caldas.* loco superius citato & quia quando emphyteuta posset dici causa proxima, Capitulum verò causa
26 remota, regula † tamen procederet si emphyteuta vti causa proxima posset per se sine consensu directi domini, & sic causæ remotæ operari, hoc est alienare, & subemphyteuticare, *Tiraq. in tract. cessan. caus. limit.130. nu.14, 15. & 18, Rota diuers. decis.715.n.7.p.1.* cum alijs per informantes allegatis; secus igitur in isto casu, in quo non potest subemphyteuticare sine consensu domini, vt dictum fuit & in pūcto, bene ad motiuum respondet *Gama decis.147. num.22.*
27 vbi firmat regulam prædictam non † procedere in emphyteusi, quæ specialem rationem habet in contrarium, quia vbi datur primus, & secundus emphyteuta, nunquam consideratur persona primi emphyteutæ, sed domini directi.

Non obstat quòd inter duos contendentes laudemium debeatur illi, qui se concessorem ostendit, quod facit emphyteuta respectu subemphyteutæ, non autem Capitulum qui nullam ostendit inuestituram, quia hoc fundamentum cessat ex duabus decisionibus factis super emphyteusi ad fauorem Capituli, quæ emphyteusis præsupponit concessionem habita ab eodem Capitulo per ipsos emphyteutas, qui etiam idem fassi fuerunt in suis subcōcessionibus, cum quibus decisionibus Domini transiuerunt, & firmata em-
28 phyteusi quamuis pactum, seu prohibitio non † alienandi non possit ostendi, tamen talis prohibitio venit ex dispositione iuris *in d.l. final. C. de iur. emphyt.* Adeò quòd quando etiam esset data facultas alienandi in prima concessione emphyteutæ, quæ in casu nostro non apparet, adhuc semper intelligitur requisito prius domini consensu *Alex. cons.*
29 *106. num.3. lib.4.* Et cum istud pactum sit de † natura contractus emphyteotici, censetur cōcessio facta cum hoc pacto secundum eius naturam *Bald. qui dicit menti tenēdum in cap.1. nu.4. quib. mod. feud. constitui possit Alex. in l. quod dicitur num.24. ff. de verb. oblig. Ias. in l. vt liberis nu.10. & seqq. C. de collat. Molin. de Hispan. primog. lib.1. c.3. num.5. Menoch. præs.100. num.11. lib.3.*

Tandem intentio Capituli recipit non modicum adminiculum ex obseruantia ipsa cum in prima subemphyteuticatione, quæ facta fuit de anno 1615. mulieribus pœnitentiæ fuerit solutum laudemium propter subemphyteuticationem, & quia bona transibant ad manus mortuas reseruatum quindennium per Marcum Antonium emphy-
30 teutam met ipsi Capitulo, quòd quindennium † successit loco laudemiorum, vt est notorium, vnde cum simus in eisdem bonis consistentibus in illis triginta petijs vinearum,
31 vt instrumenta demonstrant, idem est † dicendum in alijs partibus eiusdem vineæ, vt fuit consideratum *corā Card. Caualer. decis.93. num.11.* & in prima decisione huius causæ facta coram Eminentissimo Domino Cardinale Vbaldo. Et ita &c. vtraque parte informante, &c.

☞ * *Est decisio 138. supra in præcedenti parte.*
☞ * *Est decisio 262. supra par.5. recent.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Cremonen Pensionis.

Die Veneris 4. Maii 1635.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli casus, in quibus Rota solet denegare remissoriam, & præsertim an Remissoria concedi possit, postquam sunt publicatæ attestationes, & didicita iustificata, quæ materia grauiter, vt semper solet, & eleganter declaratur à tam egregio Auditore, & huius supremi Tribunalis Decano, & Decore, qui Iuris vtriusque Principatum, & Monarchiam, omnibus applaudentibus, heroicè adeptus est.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non datur, post publicatas attestationes, & didicita testificata super eisdem articulis, vel contrario directis. & nu.10.25.*
2 *Quæ conclusio procedit, nedum, quando vna pars didicit testificata sua, sed etiam testificata alterius partis.*
3 *Et hæc est communis sententia, quicquid aliqui senserint.*
4 *Testium depositiones ad hoc vt dicantur publicatæ, nihil refert, an principalis per se ipsum, vel per eius procuratores vel agentes eas didicerit.*
5 *Quod idem etiam procedit si id fecerit per eius Aduocatum.*
6 *Quæ conclusio non procedit, si testificata fuerint didicita per aliquam extraneam personam, quia illa non præsumitur bene informata.*
7 *Testium publicatio solemnis non requiritur probare, ad effectum, vt didicita dicantur testificata.*
8 *Testificata dicuntur didicita, si in facultate partis remanserint depositiones testium.*
9 *Attestationum publicatio non sufficit, nisi etiam didicita sint testificata, & descriptio attestationum parti facta fuerit.*
11 *Pars, si non didicit testificata, vtique non potest testes subornare.*
12 *Maioritas, & minoritas inducunt contrarietatem.*
13 *Dictioni (in circa) si addita sint verba, (& non più) illa operantur vt dictio (in circa) æqualitatem denotet, vel adeo modicum, vt nihil reputetur. & num.17.*
14 *Dictio (in circa) posita in venditione 20. iugerum, vel circa, nihil importat.*
15 *Qui illa dictio alternatiua, vel non potest inducere, nisi vel æqualitatem, vt nihil importet, vel adeo modicum, vt nihil reputetur.*
16 *Testes benè informati, super qualitate alicuius rei, si res aliter esset, hoc scirent, vel audiuissent.*
18 *Articuli qui post didicita testificata non admittantur.*
19 *Probatio maioris valoris regulariter post didicita testificata, admittitur.*
20 *Remissoria, si frustra petatur, denegatur.*
21 *Remissoria ad coadiuuandas probationes iam factas, etiam post didicita testificata, conceditur. declara nu.22.*
23 *Decis. in causa Mediolanen. bonorum, & aliæ decisiones, & DD. in quibus terminis loquantur. & nu.24.*
26 *Aduersario non licet postquam didicita sunt testificata, reprobare dicta testium partis.*

27 Et

27 Et licet aliqui contrarium sentiant, sed hoc procedit quando ante publicationem pars se opponit contestando velle opponere contra personas, & dicta testium.
28 Remissoria, si pars petat in partibus, in quibus ipse non adest, cessat timor subornationis, & ideo illa non est deneganda.
29 Testium examen illi non denegatur qui nominatis testibus Iudici se absentat secundum cautelam Bald. & aliorum Doctor.
30 Sed multi alij, & quidem grauissimi Doct. tenent contrariũ. Et prima illa opinio merito vsu recepta non est.
31 Et hoc quidem non iniuria, cum alias ridiculum est dicere, quod ex absentia partis cesset subornatio testium, cũ vnusquisque possit considerare, quod pars potest subornare testes, antequam Iudici illos nominauerit.
Atque insuper Viuius asserit quod per 22. annos, quibus ipse fuit aduocatus, numquam vidit d. cautelam in iudicijs recipi, sed bene contrarium num. 31. &
32 Reuerendissimus D. meus Coccinus Rotæ Decanus, spatio triginta sex annorum, quibus est Rotæ Auditor, numquam vidit hanc cautelam seruare.
Quæ tamen cautela posset adhiberi, si aliqua culpa posset iudici imputari nu. 32.
33 Remissoria passim denegatur, propter vehementem calumniam.
34 Calumnia, quando dicatur vehemens in petitione remissoriæ hoc iudicare pendet ab arbitrio Iudicis, qui ex varijs causis solet calumniam concipere, & non concipere.
35 Remissoriæ petitio videtur calumniosa si fuerit petita post longam litem.
36 Remissoriæ petitio videtur calumniosa si post didicita testificata, & emanatas plures decisiones, petatur.
37 Calumniæ præsumptio impedit ne concedatur noua remissoria.
38 Exceptio, quando non fuit opposita à principio, sed ad impediendam executionem causæ, an admittatur.
39 Articuli, quando sunt releuantes ex sola præsumptione calumniæ non denegatur remissoria.
40 Sed hoc intellige, quando cum ipsa releuantia, datur etiam aliquis fumus.
41 Remissoria an alicui sit concedenda necne, pendet plurimum ab arbitrio Iudicis, qui bene attendere debet qualitatem facti.

DECISIO XLI.

HÆC causa pendet in Rota ab Anno 1621. & principaliter agitur de probando valore Prioratus ad effectum sustinendi, vel non sustinendi pensionem impositã ex causa resignationis, & circa hunc valorem Resignatarius vsq; de anno 1620. vigore remissoriæ obtentæ ab Auditore Cameræ examinauit sex testes, & vigore alterius remissoriæ Rotalis decem testes, & de anno 1625. Resignans examinauit in Curia quatuor testes & produxit nonnulla iura, & postmodum de anno 1626. & sequentibus illius procurator, & Agentes habuerunt originalia examinis ipsius resignatarij, & proposita causa super valore d. Prioratus die 29. Maij 1628. * cum postmodum prædictus resignans peteret, & ipse remissoriam causa pluries proposita, hodie Rota censuit, denegandam esse ex duplici capite principaliter.
1 Primò, quia post publicatas attestationes, † & didicita testificata super eisdem articulis, vel directo contrariis, prout sunt isti de quibus hodie agitur remissoria non datur, c. cum venissent. de testib. & ratio est timor subornationis, ca. fraternitatis, & ibi communiter Doctor. eod. tit. & in clem. fin. pariter eod. tit. l. per hanc vbi Bart. nu. 1. & alii C. de temporibus appellationũ. auth. at qui semel, & ibi Bald. in princ. & num. 1. C. de probat. auth. de testibus. §. quia vero Speculator. tit. de test. §. satis vtiliter. Gail. obseruat. 105. num. 3. lib. 1. Thesaur. dec. 262. num. 1. & seq. Farinac. de testib. qu. 75. nu. 337. & seqq. san. me. Greg. dec. 497. num. 1. & dec. 583. n. 1. & fuit resolutum in causa Nepesina tutelæ 7. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Merlino, & alias sæpissimè. Et hæc cõ-
2 clusio procedit, † nedum quando vna pars didicit testificata sua, sed etiam testificata alterius partis d. auth. at qui semel in principio ibi, aut ab aduersario, & ibi etiam gloss. in verb. didicit, & Bart. nu. 22. Castr. n. 1. & 6. ad fin. & quic-
3 quid aliqui in contrarium † voluerint, ista est communis sententia, vt per Marian. Socc. in d. cap. fraternitatis nu. 46. & 62. in fin. vers. insuper etiam, cum alijs congestis per Farinac. de testib. allegata q. 75. nu. 89.

Quod autem fuerint didicita testificata satis patet cum Procurator, & Agentes resignantis habuerint, & penes se
4 retinuerint † processus originales, non enim est opus ad hunc effectum, quòd resignans didicerit testificata per se ipsum, sed sufficit quod didicerit mediante persona Procuratoris, & Agentium, §. quia vero ver. si vero ibi, aut omnino pro eo agens. auth. de testi. & d. auth. at qui semel ibi, vel alias pro eo agens, & ibi gloss. in verb. accepit C. de probat. c. penult. ibi neque per alium de testib. Butr. in d. c. fraternita-
5 tis nu. 14 col. 8. ante med. ver. idem si didicerit † per Aduocatum eius vel alium. Marian. Soccin. ibid. n. 61. vel aliquis iuncto, vers. & summa. Vital. in d. clem. num. 114. ver. nam qualitercunque de testib. cum alis per Farinac. prædicta qu.
6 75. n. 86. Licet secus esset si resignans didicisset † testificata ab aliqua extranea persona; quia illa non præsumeretur bene informata, Butr. in d. cap. fraternitatis n. 14. col. 7. in fin. vers. item de alia publicatione extranei Farinac. d. q. 75. nu. 87. iuncto n. 48. vbi latè.
7 Et licet non probetur publicatio † solemnis nõ refert ad hunc effectum, sufficit enim quòd didicita sint testificata, vt per eundem Farinac. post alios d. q. 75. num. 88. aut quòd
8 † in facultate partis remanserint depositiones testiũ, Bart. in d. auth. at qui semel, n. 18. ver. sed propter. C. de probat. Vital. in d. clem. fin. n. 13. & seqq. sanct. mem. Greg. decis. 583. num. 2. vers. non enim consequentibus, & fuit resolutum in hac causa 14. Ianuarij 1630. coram me.
9 Et ista adeo vera sunt, vt non sufficiat publicatio † attestationum, nisi etiam didicita sint testificata, & descriptio attestationum parti facta fuerit, vt in auth. de testib. §. quia vero post principium cap. cum venissent, & cap. fraternitatis de testib. Et probatur etiam ratione quia cessat hoc casu ti-
10 mor subornationis, ex † quo quando didicita sunt testificata denegatur remissoria. Si enim pars non didicit testifi-
11 cata † vtique non potest testes subornare, vt benè aduertit Matthias Berlichius concl. 38. nu. 82. & seqq. p. 1. secundum nouam impressionem.

Quòd vero articuli dati per resignantem sint de directo contrarii articulis datis per resignatarium satis patet cum articuletur maior quantitas terreni, & maior quantitas fru-
12 ctuum, quam articulauerit resignatarius. Maioritas .n. † & minoritas inducunt contrarietates gloss. in dict. clem. fin. in verb. directo contrarijs. vers. essent autem directo, contraria vbi Imol. n. 8. Card. nu. 3. in princ. in vers. & hanc clem. Vital. n. 121. Butr. in d. cap. confraternitates nu. 13. vers. tertia species, & ibi etiam Abb. n. 11. Marian. Socc. nu. 17. & nu. 91. vers. ad declarationem prædictorum Paris. nu. 7.

Neque obstat quòd articuli sint concepti cum dictione in circa, & sic articuli resignantis non videntur contrarij; fuit enim responsum, quòd debet attendi substantia articu-
13 lorum, nam cum dictę dictioni, † in circa addita sint verba, & non più, illa operatur vt dictio, in circa, vel æqualitatem denotet, vel adeo modicum vt nihil reputetur vt optimè ad propositum Signor. cons. 332. incipiente; cum instrumento,
14 vbi quod dictio in circa † posita in vẽditione viginti iugerum, vel circa nihil importat quia dictio alternatiua nõ potest inducere, nisi vel æqualitatẽ, vt nihil importet, vel adeo
15 modicum † quod nihil reputetur. Et quamuis in nostro casu non adsit alternatiua: tamen eadem est ratio propter dicta verba e non più, & alia sequentia. Et si aliter esset, testes
16 tanquam † bene informati, hoc scirent, vel audiuissent, vt benè ad propositum, Alex. in cons. 120. n. 8. lib. 2. & propterea attento isto intellectu, qui est verissimus inficiari nõ potest quin articuli resignantis sint de directo cõtrarij articu-
17 lis resignatarij, etiam habita ratione ad dictã dictionẽ † in circa modo prædicto expressam, vt ex lectura articulorũ vtriusq; partis satis clarè patet, & ex eadẽ ratione cessat, quòd testes deponant cum dictione in circa, quia nihilominus, & ipsi articuli resignantis sunt de directo contrarij depositionibus testium, etiam habita ratione ad dictionem, in circa, vt pariter ex lectura manifestè constat.

Et quāuis idẽ Dominus Resignãs articulauerit id, quod percipitur ex linosa absque eo quod in articulo contineaperci-

tur numerus perticarum, & in hoc puncto articulus non videatur cōtrarius articulis datis per resignatarium in quibus fuit articulatum, quòd adsunt tantummodo perticæ trecentum pro lino serendo, & articuli continent negatiuam coarctatam. Et insuper idem resignans articulauit, modum percipiendi fructus de linosa, nedum secundum modum expressum in articulis resignatarij, sed etiam secūdum modū expressum in articulis ipsius resignantis. Huic fundamento fuit respōsum, quòd dato etiam sine veri præiudicio, quòd articuli in hac parte non possint dici de directò contrarij alijs articulis datis per resignatarium; tamen sat est, vt non debeant admitti, quòd includantur sub primis de necessitate facti, & probationis, prout verè hoc modo includentur. Nam cum per resignatarium fuerit articulatum, quòd adsunt tantum tornaturæ trecentū pro lino serendo, de necessitate facti, & probationis est quòd fructus linosæ comprehendantur sub dicta probatione perticarum

18 trecentum pro linosa serenda. Quare † etiam istud genus articulorum non admittitur post didicita testificata, *Bart. in d. auth. at qui semel. nu. 24. C. de probat. Angel. in d. §. quia vero n. 19. col. 3. in fin. vers. 1. casu aut. de testib. Butr. in d. c. fraternitatis. n. 13. vers. quædam quæ non comprehenduntur iuncto vers. primo casu de testib. & ibidem etiam Innoc. Ioā. Andr. & alij quos recenset Farinac. de testib. sæpè allegata q. 7. nu. 91. & 92.*

Et circa alium articulū resignantis in quo continetur maior valor, quam contineat articulus resignatarij, fuit per

19 Dominos responsum, quòd licèt regulariter † etiam post didicita testificata admittatur probatio maioris valoris *cap. cum causam, quæ inter œconomum. 42. de testib. Bart. in l. cum furti. n. 4. ibi, & per hoc dico, quod sit esto ff. de in lit. iur. cum alijs congestis per Matth. Berlich. concl. 40. secundum nou. impress. n. 32. par. 1.* tamen in hoc casu non est opus ingredi hanc quæstionem cum ipse resignās produxerit præcia Ciuitatis Cremonæ, quæ præcia non repugnant probationibus resignatarij computato decennio ante resignationem.

20 Quare frustra petitur remissoria † ad probandum maiorem valorem. Vltra quòd huic fundamento obstant illa, quæ in secundo capite statim dicentur.

21 Non obstat, quòd etiam post didicita testificata † datur remissoria ad coadiuuandas probationes iam factas, & sic debet dari ad coadiuuādas probationes factas in Curia per ipsum resignantem, vt est communis sententia Doct. *de qua Farinac. d. q. 75. nu. 155. Matth. Berlich. d. concl. 40. nu. 28. p. 1.* Nam fuit responsum quòd hæc conclusio, vt benè

22 declarat *Farinac. loc. cit.* posset † procedere, si resignans prius suas probationes fecisset, & postmodū resignatarius probasset contrarium tūc didicitis attestationibus resignatarij, non esset prohibendum resignati testes examinare ad confirmandos suos primos testes examinatos, & ad reprobandum dicta testium resignatarij, reprobātes testes ipsius resignantis, nihil enim in tali casu posset imputari ipsi resignanti, si confisus fuisset de prima sua probatione ex quo verisimiliter potuisset credere testes suos verum dixisse, sed ex quo postmodum contrarium appareret ex testibus resignatarij, ideo non obstante illorum publicatione posset resignans alios testes inducere ad confirmandas suas probationes, & ad reprobandum dicta testium resignatarij, qui

23 postea fuissent examinati, & † in istis terminis loquuntur *Doct. & decisiones Rotales in causa Mediolanen. bonorum 30. Maij 1596. & in causa Pampilonen. decimarū 23. Iunij 1600. coram bo. me. Hiero. Card. Pamphilio, & in causa Hispalen. præeminentiarum 25. Iulij 1615. coram bo. me. Card.*

24 *Sacrato*, vel loquuntur † quando non publicatis attestationibus petitur remissoria ad coadiuuandas probationes iam factas, sed casus, de quo agitur est diuersus, cū sint publicatæ attestationes & primo resignatarius habuit remissoriam, & testes examinauit, & postmodum ipse resignans in Curia examinauit testes, & petit remissoriam postquam didicit testificata resignatarij, datis articulis de directò cō-

25 trarijs, quare intrat regula supra firmata quòd post † didicita testificata non datur remissoria cum articuli sint de directò contrarij, vt bene ad propositum *Angel. in alleg. auth. de testib. §. quia vero n. 19. col. 2. vers. in hoc credo verū, Lanfran. de testib. nu. 36. vers. quod est intelligendum.*

Et prædicta comprobātur, quia resignans nihil aliud pe-

26 tit quam reprobare dicta testium resignatarij, quod non licet postquam didicita fuerunt testificata *Abb. in d. ca. fraternitatis nu. 3. ibi oppono vlterius, Ant. Hering. de fideiussorib. c. 4. n. 51. Port. cons. 229. nu. 7. Matth. Berlich. decis. 50. n. 5. qui alios allegat. Et licet speculator. de testib. lib. 1. par. 4. §. 10 n. 1. vers. & post & nu. 3. vers. post publicationem, & alij quos allegat. idem Berlich. d. decis. 50. nu. 4.* teneant contrarium, tamen vt ipse speculator declarat loco proximè allegato *in princ. vers. hac tamen distinctione seruata obiectus,*

27 procedit quando ante publicationem pars † se opponit contestando velle opponere cōtra personas & dicta testiū, & sequitur *Berlich. d. decis. 50. n. 6.* quod non fuit factum in casu isto, sed resignans propria auctoritate absque alio decreto Iudicis didicit mediantibus suo procuratore & agētibus testificata pro parte resignatarij.

Minus etiam obstat, quòd resignans petit remissoriam

28 in partibus, in quibus † ipse non adest, & ideo cessat timor subornationis, quare illa non est deneganda, prout nō de-

29 negatur examen illi, qui nominatis testibus † Iudici se absentat prout est cautela, *Bald. in l. ampliorem 35. num. 5. post princ. vers. ex prædictis inferas C. de appell. Roman. cons. 479. n. 4. cum alijs congestis per Addent. ibi, & alios congerit Farin. alleg. q. 75. nu. 176. vbi etiam refert Doct. attestantes de communi Matth. Berlich. d. concl. 40. n. 26.* Nam fuit respō-

30 sum, † *quòd multi Doct. & quidem grauissimi tenent contrarium, quos allegat ipse Farinac. n. 187. quibus addo Gail. lib. 1. de pace publ. c. 18. nu. 9. & Arman. Pistor. obseruat. 183. n. 15.* sed quicquid sit de hac opinione, vsu non est recepta &

31 merito, vt dicit idem *Farin. loc. cit.* ridiculum est † dicere quod ex absentia partis cesset subornatio testium cū vnusquisque facilè possit considerare, quòd pars potest subornare testes antequam illos Iudici nominauerit & Viuius, quem ipse *Farinac. allegat. optu. 896. num. 8.* dicit quòd per viginti duos annos, quibus fuit Aduocatus nunquam vidit dictam cautelam in Iudicijs recipi, sed bene semper con-

32 trarium fuisse seruatum, & ego spatio triginta † sex annorum, quibus Rotæ Auditor nunquam vidi hanc cautelam seruare, quæ tamen forsan posset adhiberi, si aliqua culpa posset Iudici imputari, alias nequaquam prout voluit Celsus *ad Baldum in d. l. ampliorem sub lit. F. Corsetus sing. 378. lit. L. verb. Testes incip. cautelam nouam nu. 1. Roman. in rubr. de Arbitr. nu. 36. vers. item habet cautelam nouam.*

Secundò, principaliter fuit dictum, denegandam esse

33 remissoriam propter vehementem † calumniam, citra iniuriam loquendo, ex qua passim denegatur, vt fuit resolutum *in causa Caurien. iurisdictionis 26 Februarij 1587. coram Robustерto sanct. mem. Greg. decis. 414. n. 8. Rot. decis. 726. nu. 7. par. 4. diuers. Mantic. decis. 312. num. 9. & decis. 55. n. 5. & est decis. 277. n. 3. par. 1. in posthum. & sunt decisiones meæ impressæ 121. nu. 1. & 339. pariter nu. 1.* huiusmodi autem calū-

34 nia vehemens ex eo deducebatur, quia cum † hoc iudicare pendeat ab arbitrio Iudicis, quia ex varijs causis solet calumniam concipere, vel non concipere, *l. Iudices, & auth. quid eloquentissimi, C. de fid. instr. & fuit dictum in causa Regien. S. Thomæ 10. Decembr. 1586. in vers. dicebant varias esse rationes, coram Robust. Mantic. decis. 312. nu. 10.* quare cum super isto valore fuerit litigatum ab anno 1617. & Re-

35 signatarius fecerit suas probationes † cum post longam istam litem petatur remissoria calumnia videtur vehemens *Innoc. in cap. post electionem de concess. præbend. Bald. in l. Iudices, C. de fid. instr. Felin. in cap. de cætero, nu. 12. de re iudic. Cassad. decis. 3. nu. 1. vers. quæ remissio. de dilat. Caputaqu. decis. 63. part. 3. Mantic. decis. 6. num. 1.* Eoque magis ista procedunt, quia nedum post longam litem, sed post didicita testificata, & emanatas tot decisiones qui-

36 bus fuit per longas disputationes † firmatus valor istius Prioratus petatur remissoria. Vnde eo amplius calumnia est iudicanda vehemens.

37 Et multum facit quia sola præsumptio † calumniæ impedit ne concedatur noua remissoria. *Cassad. decis. 3. num. 1. vers. quæ remissio de dilation. Rot. decisio. 620. num. 4. part. 4. diuers. & decis. 581. num. 2. part. 2. in recent. & fuit resolutum in causa Ragusina matrimonij 10. Martij 1588. coram Bubalo san. mem. Greg. decis. 48. num. 7. Caualer. de-*

38 *cis. 87. num. 2.* vbi quando exceptio non fuerit † apposita principio, sed ad impediendam expeditionem causæ quod

bene

bene applicatur ad hũc casum, *idem Caual. decis. 208. in fin.*

39 Neque obstat quòd quando articuli† sunt releuantes, ex sola præsumptione calumniæ denegatur remissoria, *Aegid. decis. 624. Rota decis. 306. n. 1. post. 2. vol. cons. Farinac.* cum alijs, qui possent allegari, quia fuit dictum hanc conclusio-

40 nem non esse simpliciter veram, † nisi cum ipsa releuantia articulorum detur aliquis fumus, *Cassad. d. decis. 3. nu. 2. de dilat. Verall. decis. 56. n. 3. p. 3. & fuit resolutum in causa Hispalen. præeminentiarum 15. Decemb. 1617. coram bo. me. Mart. Andrea, quæ est decis. 593. nu. 5. p. 2. in posthum. & in alia Burgen. sepulturæ 21. Aprilis 1600. coram bo. me. Episcopo Attrebaten.* In hoc autem casu dato etiam sine veri præiudicio, quòd calumnia non esset vehemens, & articuli releuantes, remissoria non posset concedi, attenta qualitate

41 huius facti, ad quod debet aduertere† Iudex cum istis terminis concedere remissoriam pendeat plurimum ab eius arbitrio, vt considerat *Cassad in d. decis. 3. in fin. de dilat.*

Et ita conclusum, causa per plures vices maturè discussa, & vtraque parte acerrimè informante.

☞ *Vide infra hanc decisionem in Additione, prout in Indice posito in eius fine. Vbi etiam in eadem causa habes alias decisiones in hac causa, videlicet sub diebus 15. Maij 1626. & 27. Ianuarij 1627. & 18. Iunii eiusdem, & 19. Nouembris pariter ann. 1627. & 29. Maii 1628. & 18. Ianuarii 1630.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Hispaleñ Decimarum.

Die Lunæ 3. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Decimarum percipiendi quasi possessione probata, facit, vt posessori sit dandum mandatum de manutenendo. Exemptio à solutione decimarum vt sustineatur, est specialiter derogandum c. nuper de decim. cum sit conciliare.

SVMMARIVM.

1 *In Quasi possessione aliquid faciendi dicitur, quis esse, si fuerit prohibitus ne illud amplius faceret.*
2 *Possessio de tempore motæ litis ad effectum manutentionis attenditur.*
3 *Possessio semel probata, præsumitur continuata, vsque ad tempus motæ litis.*
4 *Testes plures numero, & verisimiliora deponentes in concursu sunt præferendi.*
5 *Testes deponentes super affirmatiua, præferuntur deponentibus super negatiua.*
6 *Possidens, acquiescens prohibitioni sibi factæ, de nõ amplius vtendo sua possessione, desinit possidere.*
7 *Ministri absque scientia Domini, non possunt illi præiudicare, in sua quasi possessione.*
8 *Attestatione aliqua, si quis vsus fuerit, contra eum probat.*
9 *Priuilegia eximentia à solutione decimarum non suffragantur, si non sit derogatum cap. nuper de decim.*
10 *Cap. nuper. de decim. cum sit conciliare, si contra illud disponatur est facienda specifica derogatio.*
11 *Possessor pendente lite est manutenendus.*
12 *Priuilegium non soluendi decimas numquid suffragetur Equiti Hierosolymitano, ad hoc, vt illarum possessor lite pendente non manuteneatur.*

DECISIO XLII.

☞ POst Resolutionem die 3. Aprilis proximi* in causa factam, quòd Capitulo non esset dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi decimas bonorum Equitis Petri Francisci de Baraona, de quibus agitur, ea præcipuè ratione; quia dictus Eques post emissam professionem in Religione Hierosolymitana sub prætextu exemptionis prohibuerit exactoribus Capituli, ne illas amplius exigerent, ipsumque Capitulum tali prohibitioni acquieuerit; ac insuper Equitem prædictum inter alios exemptos anno 1630. describi fecerit, nec aliàs de eius possessione exigendi docuerit. Iterum ad instantiam eiusdem Capituli præfatæ resolutioni nõ acquiescentis proposui causam super ijsdem; Et Domini censuerunt recedẽdum à decisis. Quia immo de dicta quasi possessione Capituli exigendi decimas de bonis Equitis ante professionem non dubita-

1 tur, † & constat etiam ex dicta prohibitione exactoribus Capituli facta ne illas amplius exigerent *iuxt l. manumissiones, ff. de iust. & iur. l. decem ff. de verb. oblig.* & post professionem de ea satis constare visum fuit ex pluribus Testibus, qui expresè dicunt Capitulum illas exegisse à diuersis Colonis, & Arrendatarijs dd. bonorum, tàm de anno 1629. quo Eques professionẽ emisit, quàm de anno subsequenti 1630.

2 sicq; de tempore motæ † litis, quod ad istum effectum manutentionis attenditur, *§. retinendæ instit. de interdict.* & in istis terminis *trad. Rebuff. de decim. q. 9. n. 3. & seq. Menoch. de retinen. remed. 3. n. 134. Rot. dec. 291. n. 1. & dec. 349. nu. 1. post cons. Farinac. lib. 2.*

Nec refragantur Testes adducti pro parte Equitis Petri Francisci deponentes contrarium, scilicet ipsum Equitem, & aliquos eius colonos, & arrendatarios à tempore emissæ professionis pro supradictis bonis decimas Capitulo non soluisse; quia vltra quòd non concludunt quoad alios colonos, & arrendatarios, qui decimas eidem Capitulo soluere potuerunt, prout illas soluerunt, vt supradicti Testes deponunt, nec controuertunt, quòd Capitulum ante professio-

3 nem esset in quasi possessione † exigendi, quæ sufficit ad istum effectum, quia in dubio etiam post professionem cõtinuata præsumitur, *Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina, nu. 23. vers. prima conclusio de caus. poss. & propr. Rot. dec. 223. nu. 7. p. 1. recent.* Fuit responsum, quòd Testes Capituli sunt in

4 concursu præferendi, tum quia † sunt plures numero, & verisimiliora deponunt, *cap. licet causam vers. ex præmissis de probat. Afflict. decis. 362. n. 2. & 6. Gabr. de test. concl. 4. n. 50. Cæsar de Grass. decis. 13. n. 7. & seq. de re iudic.* tum etiã

5 quia isti deponunt super affirmatiua † exactionis, illi vero super negatiua, *glos. in l. diem proferre, § si plures verb. consenserunt ff. de arbitr. glos. fin. in fin. in c. 1. de præscript. in 6. Gabr. de test. d. concl. 4. nu. 1.* & ad effectum manutentionis, *Boccat. de interdict. vti possid. c. 14. n. 37.*

Nec subsistit quòd cum Eques Petrus Franciscus emissa professione solutionem decimarum denegauerit. Capitu-

6 lum huiusmodi † denegationi acquieuerit, sicq; possidere desierit. Quia immo ex deductis patet, quod Capitulum semper continuauit diligentias pro huiusmodi exactione, & anno immediatè subsequenti 1630. post paucos menses manutentionem iudicialiter petijt, ac etiam de facto decimas saltem ab aliquibus colonis, seu arrendatarijs exegit, vt deponunt testes supradicti.

Minùs subsistit, quòd ministri Capituli de anno 1630 descripserint Equitem Petrum Franciscum in Quaderno, seu Libro, in quo alij exempti ab huiusmodi decimarum solutione describi consueuerint. Quia præterquam quod Capitulum de eodem tempore manutentionem contra ipsum Equitẽ ex dicta quasi possessione iudicialiter petijt. Et mi-

7 nistri † absq; sciẽtia ipsius Capituli, quoad dictã quasi possessionem illi præiudicare non poterant, vt per *Rip. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina n. 65. de caus. possess. & propr. Rot. dec. 184. n. 1. & seq. p. 1. diuers. coram Card. Caual. decis. 56. nu. 2. & in causa Colimbrien. præstimoniorum 28. Apr. 1633. corã Reuerendiss. D. meo Decano.* Pro responsione ponderatum fuit, quòd in dicto quaderno non describuntur exempti à solutione decimarum, sed exceptuati ab vniuersali arrendamẽto earundem, solùm ad effectum, vt nõ obstante prætensione exemptionis, vel alia simili causa decimæ, ab ipsis per ipsum Capitulum fideliter exigantur, vt ex attestatione Cancellarij ipsius Capituli ibi (Cuius diezmos se an exceptuado &c. para cogerlos ex fieldad;) quæ quidem attestatio

8 † contra Equitem Petrum Franciscum, qui ea vsus est magis probat, vt per *Rot. decis. 2. de fid. instrum. Put. dec. 334. n. 2. lib. 1. cum similibus.*

Nec demum refragantur priuilegia eximentia Equites Hierosolymitanos à solutione decimarũ; Quia placuit re-

9 sponsio, † quòd cum huiusmodi priuilegia non derogent *c. nuper de decim.* quod vti conciliare specificam derogatio-

10 ne† requirit, *Archid. in c. 1. n. 2. de cõst. in 6. Rota corã Reueren-*

*rendiss. D. meo Decano decis.269.n.6.& decis.341 nu.2.vers.
tamen quia p. 1. recent* ac etiam ex alijs causis Capitulum
prætendat dicta priuilegia Equiti Petro Francisco non suf-
fragari donec ista discutiantur, & de eorum releuantia vi-
11 deatur, † idem Capitulum in eius quasi possessione manu-
teneri debet, *Rot. dec.205.n.3.p.2.recent. coram Greg. XV.*
12 *decis.449.n. 9.* & de † dictis priuilegijs Equitum Hieroso-
lymitanorum d.*decis.341.n.2.& seqq p.1.recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

☞ *Vide infra hanc decisionem in additione prout in Indice posito in eius fine.*

R. P. D. MOTMANNO.

Imolen̄ Successionis.

Die Lunæ 7. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Statutū si disponat, quòd si quis decedat ab intestato sine liberis, relicta matre, vel aliquo ascendenti, seu descendenti aut transuersali ex linea materna, illi sic defuncto, succedant coniuncti ex linea paterna, matre, alijsque coniunctis ex linea materna exclusis, modo quæritur an hoc statutum comprehendat, sororem defuncto coniunctam, aliter, quam ex linea materna.

SVMMARIVM.

1 *Soror defuncti minimè concurrit cum matre ad hæreditatem fratris, in terminis statuti præferentis agnatos.*
2 *Dispositio limitata ad certas personas, ad alias extendi non debet.*
3 *à Statuto casus omissus remanet in dispositione iuris communis, & n.11.*
4 *Soror defuncti de iure communi excludit patruum.*
5 *Statuti verba excludentia lineam maternam à successione, ostendunt eam fuisse mentem statuentium, vt excludatur genus maternum, non vero agnatos, & consanguineos, qui de iure alioquin sunt vocati, & n.13.*
6 *Statuti verba, in eo, quo deficiunt, est iuri consentaneum, vt pariter cesset dispositio d. statuti.*
7 *Remotior, si excluderet proximiorem absurdum esset.*
8 *Soror defuncti remouendo obstaculum successionis patrui, aperit matri viam ad successionem filij, & n.12.*
9 *Soror fratri defuncto si sit consanguinea hoc est ex parte patris tantum coniuncta, cum matre ad successionem eius filii concurrere non potest.*
10 *Regula si vinco, vincentem te &c. procedit, vbi vtraque virtus venit ex eadem causa, vel eodem iure. secus vero, quando veniunt ex diuersa. n. 15.*
14 *Statuta exclusiua matris propter agnatos, eatenus locum habent, quatenus agnati succedant, itaut si excludantur ab alio, vel alias non succedant, tunc cessat dispositio statutaria.*
17 *Mater, ne à luctuosa filij hæreditate excludatur intuitu pietatis, ei deferenda est successio filiorum, in casu à statuto non expresso.*
18 *Statutum, si dicat, defuncto succedant Masculi ex linea paterna intra quartum gradum coniuncti, videtur excludere sororem consanguineam. vide n.20.*
19 *ex Masculorum vocatione insurgit virtualis exclusio fœminarum.*

DECISIO XLIII.

STatuto Imolen̄ sub rub.48.lib.2. circa successionem coniunctorum ita disponitur, quòd si quis vel si qua sine liberis ab intestato decedat relicta matre vel aliquo ascendente, seu descendente aut transuersali ex linea materna, illi sic defuncto, seu defunctæ succedant coniuncti ex linea paterna, matre, alijsq; coniunctis ex linea materna exclusis. Quam dispositionem statuentes postmodum declararunt his verbis quòd mater, & alij ex linea materna non succedant filio vel filijs masculis descendentibus sine liberis, sed coniuncti masculi ex linea paterna vsq; ad quartum gradum defuncti, seu defunctæ succedant, matre, ac alijs coniunctis supradictis ex linea materna exclusis.

Cuius Statuti lectura in parte exclusiua matris, & con-
iunctorum ex linea materna videbatur continere exclusio
nem matris ac lineæ maternæ propter masculos ex linea
paterna, & propter vocationem masculorum in parte in-
clusiua continere fauorem agnationis, ideoq; fœminis ex
eadem linea paterna coniunctis auferre successionem, &
hac ratione 4. Iunij 1632. coram me fuit dictum hæredita-
tem filij sine liberis, & abintestato præmortui spectare non
ad matrem, sed ad patruum ex linea paterna illi coniun-
1 ctum acquiescente sorore defuncti, quæ † cum sit consan-
guinea minimè concurrit cum matre ad hæreditatem fra-
tris, & allegata fuit doctrina *Bart. in l.2.§.videndum nu.1.
ff. ad S.C. Tertull.* in terminis similis statuti præferentis a-
gnatos.

Nihilominus Domini iterum proposita pluries causa su-
per eisdem à dicta resolutione censuerunt esse receden-
dum. Quia verba prædicti statuti quæ excludunt matrem,
aliosq; ex linea materna coniunctos non comprehendunt
sororem defuncto coniunctam aliter quam ex linea mater
2 na, extra quam dispositio exclusiua statuti cum ad † huius-
modi lineam sit limitata, ad alias personas extendi non de-
bet, *Bald. in l. illam num.3. C. de collat. & in l. quicumque nu.
12. C. de seru. fugit. Brun. in tractat. quod extant. mascul. art.
6. quæst.8. vers.2. quæro. Gabr. de statut. conclus.7. num.35.* sed
3 tanquam casus à statuto † omissus remanet in dispositione
iuris communis *l. commodissimè ff. de liber. & posthum.* quo
4 iure attento † soror defuncti excludit patruum §. *si igitur
il 2. Auth. de hæred. ab intest.* vnde sumpta est *Auth. post fra-
tres C. de legitim. hæred.* ita in terminis similis statuti consu-
luisse *Collegium Perusinum inter consil. Angel. 210. ex An-
char. referunt Corn. consil.191. nume.10. vol.4. Dec. cons.71.
num.2. Surd. cons.416. num.19. cum seq. Honded. cons.2. nu.
31. vol.2. Bertazzol. cons. ciuil.95. num.18. Gabr. de success. ab
intest. conclus. 4. num.10.* Verba enim limitatiuè prolata ad
5 lineam maternam ostendunt eam fuisse † mentem statuen-
tium vt excluderent genus maternum, nō vero agnatos, &
consanguineos qui de iure alioqui sunt vocati, vt inquit
Paris. cons.47. num.71. cum seq. vol.3. & in eo quo verba hu-
6 iusmodi deficiunt † est iuri consentaneum vt pariter cesset
dispositio statuti *l. si cum seruum §. non dixit ff. de acquir. hæ-
red. Bald. cons.295. per tot. vol.2.* vbi præterea ratione absur-
7 ditatis quæ sequeretur eo quòd soror etiā carnalis, vel filia
fratris ab agnatis magis remotis excluderetur reijcit supra
relatam opinionem *Bart. in l.2.§. videndum numer.2. ff. ad
S.C. Tertull. & cum Bald. sentiunt Barbat. cons. 16. vol.1.
Aret. cons.27. Soccin. sen. cons.207. vol.2. præter alios allega-
tos per Honded. d. cons.2. vol.2.*

8 Dicta igitur soror remouendo † obstaculum successionis
patrui aperuit matri viam ad successionem filij *l. 2. §. si sit
agnatus ff. ad S.C. Tertull. Bart. in l.1. §. qui habebat ff. de bo
nor. poss. contr. tab. Alex. in d. cons.210. num 2. cum seqq.* &
hanc opinionem non modo communem dicunt *Brun. in
d. tractat. quod stant. mascul. art 6. quæst.3. nu.78. Ruin. cons.
169. numer.15. vol.3. Paris. qui plures allegat d. cons. 47. nu-
mero 74. etiam vol.3. Alb. cons.761. num.36. Gabr. de statut.
conclus.7. numer.35. Giouag. cons.1. nume.35. vol.1.* sed etiam
probauit *Rota in Fauentin. successionis coram bo. me. Card.
Pamphilio, & est decisio 19. inter impress. part.1. recent.*

9 Non obstat quòd in præsenti casu soror † defuncti sit il-
li consanguinea hoc est ex parte patris tantum coniuncta
quæ cum matre ad successionem eius filij iuxta priorem hu
ius causæ decisionem concurrere non potest; Vnde si pa-
truus excludit matrem, & mater excludit sororē defuncti
consanguineam multo magis patruus debet excludere ip-
10 sam sororem iuxta regulam † si vinco vincentem te, &c
quia ad effectum vt cesset dispositio statuti, & casus dicatur
11 omissus, ac proinde remaneat sub dispositione † iuris com-
munis sufficit sola existētia personæ nō exclusæ ab ipso sta-
tuto, quæ nō obstāte quòd ex alio impedimēto prouenicte
12 à iure cōmuni, minimè sit successura, † attamen viam ape-
rit alij succedēti iuxta dictū textum in *l.2.§. sit agnatus ff. ad
S.C. Tertull. Aretin. d. cons.27. numer.1. & 2.* quod repetit
in

in conf.158.n.3.& 4.verf.1.quia Paul.de Caftr.conf.449.etiã. n.3.vol.1.Soccin.fen.conf.28.num.20.verf.fed in cafu noftro vol.4.Ruin.d.conf.169.n.15.vol.3.& Rota d.decif.59.par.1. recent. qui ponunt cafum in perfona excludente quæ licet non fit apta ad fuccedendum, viam tamen aperit matri ea
13 folum ratione quòd perfona à † ftatuto omiffa non verò gradus fucceffibilis ftatutariam ceffare faciat difpofitionem, & cafum fucceffionis reduci ad difpofitionem iuris communis, quæ ratio fuit præcipua *d.decif.59.* & ex his fir-
14 mata conclufio quòd fimilia ftatuta exclufiua matris † propter agnatos eatenus locum habeant quatenus agnati fuccedant itaut fi quando excludantur ab alio, vel aliàs minimè fuccedant tunc ftatutaria ceffet difpofitio, vt per *Dec. in ead dec.allegat.conf.378.qui fub n.3.* pluribus auctoritatibus Doctorum etiam probat dictam opinionem effe communem.

15 Neque applicabilis in hoc cafu eft dicta regula † fi vinco vincentem te, &c. quoniam procedit vbi vtraq; victus venit ex eadem caufa, vel eodem iure, ficuti quando auus maternus exclufus à matre concurrit cum patruo, fecus verò quando veniunt ex diuerfa veluti foror coniuncta non per matrem, fed per patrem, vt declarando dictam regulã refpondit *Soccin.d.conf.28.n.29.vol.4.*& dixit *Rota d.decif. 59. n. 2. in fin.* Cuius dicti ratio ex pluribus Doctorum re-
16 fponfis colligitur, quòd nempè † ius fororis excludentis patruum cum proueniat ex difpofitione iuris communis fit potentius quàm in exclufione matris valeat effe ius patrui prouenienś à ftatuto, & fic à iure fpeciali, vt ex *Bart.in d.l. 1.§.qui habebat n.4.in fin. ff.de bon. poff.contr.tab. Aretin.d. conf.27. ante n.2.& conf.158.n.3.*

17 Accedit fauor matris cui ne à luctuofa † filij hæreditate excludatur intuitu pietatis in dubio deferendam effe fucceffionem in cafu à ftatuto non expreffo per *text. in fin. §. fin autem C. ad S.C. Tertull.* refpondit idem *Aretin. in d. conf.158.n.4.cum alijs in fupradicta decifione 59.allegatis.*

Minus obftat quòd prædictum ftatutum dum dicit fuc-
18 cedant mafculi ex linea † paterna intra quartum gradum coniuncti videatur excludere ipfam fororem confangui-
19 neam, eo quòd ex vocatione mafculorum infurgat † virtua lis exclufio fœminarum. Quia duæ funt partes ftatuti, altera fcilicet exclufiua matris, & coniũctorum ex linea materna, & altera agnatorum inclufiua quæ funt adeò fibi inuicẽ correfpectiuæ, ac correlatiuæ, vt per exclufionem vnius includatur alius, & per vnius inclufionem alius excludatur. Vnde fequitur quòd quemadmodũ in prima parte exclufiua funt folummodo mater, & cõiuncti ex linea materna, ita pars inclufiua eatenus admittit mafculos intra quartũ gradũ agnatos quatenus mater, vel cõiuncti per lineam maternam extant, & concurrũt. Cum vero hic extet alia perfona nõ quidẽ fexus mafculini, fed coniuncta per lineam paternam, qualis eft foror confanguinea à ftatuto minimè confiderata, rectè dicitur quòd cafus ifte fit omiffus, quòdq; fauor agnationis non fit abfolutus, fed correfpectiuus ad ex-
20 clufionem coniũctorum ex linea materna, itaut † inclufio mafculorum ex linea paterna intelligatur in præiudicium cõiunctorum, ex linea materna non autẽ aliorum qui à perfona matris exclufa dependentiam non habent *Bald.in d.l. illam n.3.verf.item non obftat 2.ratio C.de collat.Soccin cõf. 122.n.86.etiam vol.3.& Gabr.conf. 5.n.22.verf. non obftat igitur vol.1.* & ita declarandam effe doctrinam *Bart. in d. l. 2.§.videndum ff.ad S.C.Tertull.* fubiungit *Aretin. in d.cõf. 158.n.4.verf. non obftat ratio, & profequitur Cyriac.controuerf.forenf.c.186.n.22.* Et ita vtraque &c.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Corduben Decimatum de Lucena.

Die Mercurij 10. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur, an Patres Iefuitæ fint in quafi poffeffione exemptionis à folutione decimarum contra Excellentifs. D. Ducem de Cardona.

SVMMARIVM.

1 *Poffidenti de tempore motæ litis datur manutentio.*
2 *in Poffeffione continuanda metimur ius ex parte poffefforis,*
3 *in Quafi poffeffione aliquid exigendi fi quis fe effe non probet, ex hoc refultat, quod aduerfarius fit in quafi poffeffione exemptionis.*
4 *Poffeffio contra priuilegiatos non fuffragatur.*
5 *Priuilegia, quando refpiciant petitorium.*
6 *Sententia lata fuper ftatu in contradictorio iudicio faciunt ius, quo ad omnes, & n.7.*
8 *Decretum irritans, antequam non iuftificetur, non tollit infiftentiam facti.*
9 *Priuilegij exceptio impedit manutentionem.*
10 *Mandatum de manutenendo dependens à negotio principali, tunc eft difcutiendum negotium principale.*
11 *Superior Religionis non poteft renunciare priuilegijs Religionis.*
12 *Clericus non poteft renunciare priuilegijs fori.*

DECISIO XLIV.

FVit per Dominos refolutum, Excellentiff. D. Duci de Cardona non effe dandum mandatum de manutenendo in poffeffione exigendi decimas ex bonis, quæ Patres
1 Iefuitæ poffident, cùm de eius poffeffione non conftet † de tempore litis motæ, fed potius de quafi poffeffione dictorum Patrum nõ foluendi, *§.hodie, inftit.de interdict. Verall. dec.199 par.2.Rota decif.390 in princ.par.1.diuerf.*

Neq; obftat quòd dictus Excellentiffimus D. Dux effet in poffeffione exigeñ decimas fuper iftis bonis, antequam Patres Iefuitæ illa habuerint; & in continuanda poffeffio-
2 ne, † metiamur ius ex parte poffefforis, iuxta *decif. 626. Guid. papæ* Quia huic fundamento dupliciter fuit refpon-
3 fum: & primo quòd cum Dominus Dux non probet † effe in poffeffione exigendi contra Patres Iefuitas, refultat ipfos effe in quafi poffeffione exemptionis & fic poffeffio cõtra anteceffores, non iuuat contra Patres. *Cardinalis in c. nuper in primo notab.de decimis, & facit decif.Put.301.libr. 2.in correct. & Abb.in cap cum in tua.n.6.ad finem verf. & intellige. Anan. Anchar.et Collect.omnes fub n.3.de decimis.*

Secundò fuit refponfum quòd Excellentiffimus D.Dux non probat poffeffionem fuam contra priuilegiatos, quales funt Patres Iefuitę ex priuilegijs Pauli III. Pij IV. & Grego-
4 rij XIII. & ideo poffeffio contra † priuilegiatos ei non poteft fuffragari, *Put.d.decif.301.lib.2.*& facit *Butr.in c. fignificante, fub n. 11. de appellat.* Nec in hoc cafu pòteft dici,
5 quòd priuilegia refpiciant petitorium; cum fuerint † canonizata per plures decifiones, in caufa *Carthaginen.decimarum 20 Februarij, & 10.Decemb.1578.& 26 Ianuar.1579. coram Bubalo*, quæ habentur penes Leonium *in Thefaur. fori Ecclefiaftici par.2.c.27.nu.71.& feqq.& in caufa Ciuit. Caftelli decimarum 25. Iunij 1629.coram R.P.D. meo Ghifilerio.*& fuit etiam dicta exemptio Patrum canonizata per tres conformes latas per tres Auditores infignes, videlicet Bubalum, Seraphinum & Blanchettum: quæ fententiæ & decifiones licet emanauerint in alia caufa, tamen cum fue-
6 rint latæ quodammodo † fuper ftatu in contradictorio iudicio, faciunt ius quoad omnes, *l.ingenuum, vbi glof. Bart. & DD.ff. de ftat. homin.* & in terminis horum priuilegiorum fuit dictum *in d.caufa Ciuit. Caftelli coram R.P.D. meo Ghifilerio.*

Et prędicta eò magis procedunt, cum dicta priuilegia
7 contineant exemptionem † pro bonis acquifitis, & acquirendis, cum fpecifica derogatione *c. nuper de decimis*, & cum claufula fublata, & decreto irritanti, quod inficit titulum & poffeffionẽ, & cum claufula quòd de fubreptione, & obreptione, alijfq; claufulis ampliffimis, quæ operantur, vt nõ poffit aliter iudicari, & fi cõftet de poffeffione cõtraria,
8 ea irritetur. Quod quidem decretum † irritans licèt antequam iuftificetur, nõ tollat infiftentiam facti, attamen in hac facti fpecie ex dd. decifionibus & sẽtẽtijs fatis videtur iuftificatũ: & hæc omnia optime fuerunt confiderata in prę citata caufa Ciuitatis Caftelli Decimarum, & prius agendo de priuilegijs Carthufianorum, *in caufa Adrien. decimarum 14. Decemb.1607.coram bon.me.Patriarcha Manzanedo.*

9 Et eò amplius prædicta debent admitti, quia † exceptio priuilegij impedit manutentionem, *Guidop. dec.* 107. & licet ista decisio debeat intelligi, quando mandatum de ma-
10 nutenendo dependet à negotio principali, † quia tunc est discutiendum negotium principale *Capic. dec.* 72. *Lancell. de attent. c.* 29. *q.* 19. *n.* 4. Attamen idem est in casu isto, cum Dominus Dux prætendat se habere *immemorabilem*, *Patres verò ostendant priuilegia; cum manutentio dependeat ab ipsa immemorabili, illa prius discutienda est an suffragetur aduersus dicta priuilegia.*

Nec obstat quod Prouincialis se concordauerit cum Excellentissimo D. Duce, & renunciauerit priuilegijs Religio-
11 nis: quia ista fuit mera simplicitas, quam † Superiores maiores nullatenus debent sufferre, cum dictus Prouincialis non posset renunciare dictis priuilegijs, quæ sunt concessa, fauore Religionis, non autem personæ particularis; ex qua
12 ratione, † nec clericus potest renunciare priuilegijs fori, ex allegatis *p Grassũ de effectibus clericatus effectu primo n.* 43.

Denique non obstant moderationes priuilegiorum factæ per sanct. mem. Leonem Vndecimum, & S. D. N. quia sunt ad fauorem ecclesiasticorum, non autem laicorum, vnde non faciunt ad punctum.

Ex quibus conclusum fuit, Excellentiss. D. Duci non esse dandum mandatum de manutenendo.

§ *Vide infra in hac causa alias decisiones idest sub diebus 15. Iunij 1635. & 27. Februarij 1636. & 30. Ianuarij 1637. coram eod. Reuerendiss. Coccino Decano, & in sequenti parte adsunt aliæ idest sub diebus 29. Maij 1638. & 5. Iulij eiusdem anni, coram R. P. D. Carrillo, & 7. Februarij 1639. & 13. Maij eiusdem anni coram R. P. D. Merlino.*

R. P. D. MOTMANNO.

Bononien. Successionis.

Die Veneris 11. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Vxor, si decedat, superstitibus, viro, filijsq; si d. vir ducat aliam vxorem, eaq; sine liberis moriatur, cum hoc casu cesset periculum, quod bona in vtilitatem Nouercæ, ac eius filiorum cadant, an intret dispositio l. fœminæ §. illud. C. de secund. nupt. & §. hinc nos. Auth. de nupt. & conclusio est affirmatiua, cum potissima ratio dd. ll. sit, iniuria illata coniugi præmortuæ, & ex ea filijs.

SVMMARIVM.

1 *Parentes transeuntes ad secunda vota tenentur reseruare quæsita ex filijs prædefunctis primi matrimonij, aliis filiis superstitibus natis è d. priori matrimonio, & n.* 3.
2 *L. fœminæ. §. illud. C. de secund. nupt. & §. hinc nos. Auth. de nupt. procedunt etiam in patre secundò nubente ex identitate rationis.*
4 *Mater, vel pater si transeant ad secunda vota, & eorum coniux moriatur sine filiis, an cesset dispositio, l. fœminæ. §. illum C. de secund. nupt.*
5 *Exclusionis causa cessante, cessat etiam ipsa exclusio*
6 *Coniux superstes si transeat ad secunda vota, infert iniuriã præmortuæ coniugi, & ex ea superuiuentibus filiis.*
7 *Sarmient. select. lib. 1. c. 4. n. 3. reiicitur.*
8 *Iniuria illata per maritum vxori prædefunctæ per transitũ ad secunda vota non cessat soluto illo secundo matrimonio.*
9 *Iniuriæ illatæ ratio in parentibus transeuntibus ad secundas nuptias post acquisitam filii prædefuncti hæreditatem modo limitat, quo in aliis factis binubis, antequam filii hæreditas fuerit delata, & n.* 10.
11 *Pater, eo ipso, quod secundæ vxori se coniunxit, lex ipsa dominium rerum filii prædefuncti attribuit aliis filiis.*
12 *Filia exclusa propter masculos, illis deficientibus, & sic cessante causa exclusionis admittitur ad successionem.*
13 *Emphyteuta, qui alienauit, non incurrit in pœnã caducitatis, si ante illius declarationem, & ius successoribus in emphyteusi acquisitum, obtinuerit rescindi venditionem.*
14 *Filia, quæ in corpus suum peccauit, postquam nupserit; & cum marito honestè vixerit, & sic post abstersam maculam, dos debetur.*
15 *Cessante causa, cessat effectus, & obstaculo sublato, res reuertitur ad suum statum, & quando istæ regulæ procedant. vide n.* 16 *& quando non n.* 17.
16 *propter Filiorum numerum, lex concedit priuilegium immunitatis.*
19 *Priuilegium concessum à lege propter numerum filiorum nõ cessat si aliqui dd. filiorum moriantur postea, sed remanet priuilegium, ea ratione, quòd sufficiat, causam adfuisse, quo tempore priuilegium fuit concessum.*
20 *Mater, post obitum viri, non habilitatur ad successionem filij defuncti, cui adhuc impuberi transiens ad secundas nuptias, non petiit tutorem.*
21 *Mulier binuba, non recuperat legatum à primo viro ei relictum, quamdiu castè, ac honestè vixerit.*
22 *Creditor, qui fassus est, se creditorem esse in certa summa, absq; aliqua conditione taxatiua, non videtur fateri sibi plus non deberi.*
24 *Filia, si renunciet bonis paternis, & maternis, in ea renunciatione comprehendi non potest portio bonorum ipsi filiæ acquisitæ, non tanquam hæredi, sed vti, quid suum, vel ex alia causa sibi debitum.*
25 *Renunciationes nõ debent extendi vltra casum expressum.*
26 *Filiæ renũciatio bonorũ paternorum &c. non extenditur ad lucra, quæ in pœnam secundarum nuptiarum ei debentur.*

DECISIO XLV.

Nobilis quondam mulier Peregrina Capella decessit superstitibus Comite Vlixe Bentiuolo eius viro, ac Comite Francisco Alexandro, Georgio, & Blanca, ac Maria filijs, illiq; iuxta dispositionem Statuti successerunt masculi exclusis fœminis. Deinde Comes Vlixes aliam duxit vxorem eaq; sine liberis defuncta obijt Georgius superstitibus dicto Comite Vlixe eius patre, ac duobus fratribus duabusq, sororibus supranominatis. Postmodum Comes Ferdinandus Barbatia Blanchæ filius, & hæres obtinuit disputari dubium an prædictus Comes Alexander Comitis Vlixis hæres vniuersalis quartam partem quintæ portionis hæreditatis Georgii dicto Comiti Vlixi obuentæ teneatur restituere. Ratio dubitandi fuit quòd textus in *l. fœminæ, §. illud. C. de secund. nupt. & in § hinc nos post med. vers. sed quã-*
1 *ta Auth. de nupt.* ea conditione parentibus siue ante, † siue post obitum filii ad secundas nuptias in filii prędefuncti bonis concedunt successionem ab intestato vt proprietatem aliis defuncti fratribus ex priore matrimonio genitis ser-
2 uare teneantur, quarum legum † dispositionem æquè ac in matrem procedere in patre secundo nubente ex identitate rationis notatur per *glos. fin. in eod. §. illud & per auth.* neq; vir quod ex dot. eit, neq; mulier *Collat.* 8. ne bona illis quæ
3 † ex prædefuncto coniuge fuerunt quæsita peruenire possint ad filios secundi matrimonij sicuti considerat *Sarmiẽt. select. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 3. *vers. non obstat*, quæ tamen prouisio non videtur habere locum quando vt in pręsenti casu post obitum secundæ vxoris, nullis ex ea superstitibus filiis delata
4 fuit patri successio filii defuncti quo † tempore cum cesset periculum quòd bona in vtilitatem vitrici vel Nouercæ, ac eius filiorum cedant, cessare quoq; debet legis prouisio; Vnde sequitur quòd soluto secũdo matrimonio Comitis Vlixis ex eo extantibus liberis, & sic remoto obstaculo prædicta successio in bonis Georgii vt supra defuncti spectauerit ad ipsum Comitem Vlixem eius patrem etiam quoad proprietatem quam transmittere potuerit ad Comitem Alexandrum alterum filium, & hæredem, eo quod in materia
5 successionis † cessante causa exclusionis cesset etiam exclusio, *l. pater filium, & l. si instituta ff. de inoffic. testam.*

Verũ his nõ obstantibus hodie contrarium fuit decisũ, nempe Comitem Alexandrum teneri restituere quartam
6 partę portionis vt supra obuentę patri, quia per † illius trãsitũ ad secunda vota irrogata fuit iniuria præmortuæ cõiugi, & ex ea superuenientibus filiis, §. *si autẽ tutelã. vers. nos autẽ Auth. de nupt. & §. prospeximus Auth. de non eligen. secund. nup.* quã supradictę legalis prouisionis potissimã esse
7 rationẽ † cõtra Sarmientũ probat *Sanch. de matrim. l.* 7 *disput.*

8 *spur.89. sub n.2.* eo quod † iniuria illata etiam soluto secundo matrimonio non cesset cum tamen altera ratio conseruationis bonorum soluto eodem secundo matrimonio minimè impediat quominus coniux superstes, si ab vlterioribus nuptijs abstinuerit valeat bona pacta constantibus secundis nuptijs relinquere filijs ex primo matrimonio. Et si-
9 cuti dicta ratio illatæ iniuriæ † in parentibus transeuntibus ad secundas nuptias post acquisitam filij prædefuncti hęreditatē eodem modo militat quo in alijs factis binubis antequam filij hęreditas fuerit delata dicto §. *hunc nos vers. si autem intestatus Auth. de nupt.* adeo vt hæreditatem ante secundas nuptias delatam ipsi amittant, post verò repetitum
10 matrimonium non acquirant, † eo quod vtroq; modo filij prioris matrimonij iniuria sunt affecti *glos. penult. in l. mater, & ibi Sal. c. & alij C. ad S.C. Tertull.* Ita siue de tempore delatæ hæreditatis constet, siue tunc per obitum coniugis solutum fuerit secundum matrimonium, vtroq; casu filijs prioris matrimonij prodest prouisio legis inducta ad eo-
11 rum fauorem. Statim enim ac pater † secundæ vxori se commiscuit lex ipsa dominium rerum defuncti illis attribuit *l. generaliter, §. dominium, C. de secund. nupt. & §. si vero expectet ibi,* & proprietatis erunt Domini secundum tempus mox quo mater coniuncta est alij viro *Auth. de nupt. quæ verba Sanch. in loco præallegato sub d. n. 2. ponderat.*
12. Neq; obstant similia in contrarium adducta veluti † quòd filia exclusa propter masculos, illis deficientibus; & sic cessante causa exclusionis admittatur ad successionem; vel
13 quod emphyteuta qui alienauit non incidit † in pœnam caducitatis si ante illius declarationē, & ius successoribus in emphyteusi acquisitum obtinuerit rescindi alienationem. Vel etiam quòd filiæ quæ in corpus suum peccauit
14 postquam nupserit, & cum marito honestè † vixerit, & sic post abstersam maculam dos debeatur. Quia supradicta procedunt iuxta iuris regulam quòd cessante causa cesset
15 effectus, vel quòd sublato † obstaculo res euertatur ad suū statum, quæ tamen conclusio recipit declarationem, vt scilicet
16 licet locum habeat in his dispositionibus † in quibus requiritur vt causa semper excludat, vel impediat, quo cessante priuatio vel exclusio efficitur temporalis quemadmodum in similibus in quibus requiritur quòd causa dispositionis semper permaneat, vt scilicet deficiant masculi duret alienatio, & constet de perseuerantia in morum dissolutione, ad hoc vt in illis casibus durent effectus exclusionum. Se-
17 cus vero in alijs † quæ aliquo tantum tempore limitato causam requirunt, vt est iniuria filijs irrogata quo tempore parens viduus alij coniugi se coniunxit, cuius iniuriæ effectus est priuatio secundo nubentis coniugis in successione filij quo ad proprietatem quam sufficit eo tempore indu-
18 ctam fuisse quo illata fuit iniuria, sicuti † de priuilegio immunitatis a lege concesso propter numerum liberorum differit *Rot in l. ex facto n. 13. vsque ad 17. ff. de vulg.* vbi probat
19 quòd si aliqui dictorum liberorum postea † moriantur non idcirco cesset, sed permaneat priuilegium ea ratione quod sufficiat causam adfuisse quo tempore priuilegium fuit concessum, sed magis vrgent similia in his terminis adducta per *Peregr. in cons. 78. n. 2. vol. 2. & Menoch. in eadem causa*
20 *consulentem cons. 278* quod scilicet mater post † obitum secundi viri non habilitetur ad successionem filij defuncti cui adhuc impuberi transiens ad secundas nuptias non petijt tutorem respondit *Ruin. cons. 86. n. 4. vol. 5.* & quòd mu-
21 lier binuba † non recuperet legatum a primo viro ei relictum quamdiu castè ac honestè vixerit his atque alijs rationibus latè probat idem *Menoch. vbi præalleg. cons. 278. a nu. 8. vsque ad 20.*

Cum itaque in successione Georgij ab intestato delata duobus fratribus totidemque sororibus nulla ratio haberi debeat Comitis Vlixis eorum patris, sequitur quòd Comes illius filius teneatur Comiti Ferdinando filio Blanchæ sororis dicti Georgij, & eius nepoti restituere quartam partem quintę portionis, quę ex huiusmodi successione eidem patri obuenit eo sub prætextu quòd illius esset capax petitione ac in secundum matrimonium minimè contraxisset non obstante quòd in iudicio vnam ex quinque portionibus hactenus petierit, & obtinuerit, quia cum ad illam nul-
22 la apposita dictione taxatiua † appareat limitatam fuisse eius petitionem sibi ad reliquam de iure debitam adhuc petendam nequaquam præiudicauit § *sim nus vbi Ias. nu. 2. instit. de action. Grammat. decis. 68. nu. 4. cum alijs allegatis coram Greg. XV. decis. 17. etiam n. 4.*

Neque obstat quòd Blancha prædicta mater Comitis Barbaræ qui hodie petit post obitum Georgij, & sic post delatam ei successionem ad fauorem eiusdem Comitis Vlixis
23 patris † renūciauerit bonis non modo paternis, sed etiam maternis, & cōsequenter beneficio *a. l. femina C. de secund. nupt* quia tenor renunciationis est vt infrà videlicet iurium ipsi Blanchæ competentium in bonis, vel hæreditate matris, ac patris, fratrum, & aliorum ascendētium ex causa suc-
24 cessionis seu legitimæ, † vel etiam dotis. In quibus comprædhendi non potest portio bonorum Georgij ipsi renuncianti acquisita non tanquam heredi, sed vti, quid suum vel ex alia causa sibi tanquam creditori debitum per *tex. in d. l. generaliter §. 1 iuncta Auth. sequen. C. de secund. nupt.* dicta
25 enim renunciatio concernit † causam successionis, vel dotis, non autem lucrum proueniens à lege ex causa iniuriæ propter secundum matrimonium illatæ filijs. Ita in similibus terminis *Oldrad. cons 294.* respondit talem renunciationem relatam ad successionem propter diuersam origi-
26 nem causatum non comprehendere quod alio fine, hoc † est ad punitionem parentis transeuntis ad secunda vota, & vltionem illatæ iniuriæ à lege est inductum; quam sententiam probat *Dec. cons. 230. & inter suas obseruationes recenset Gail. obseruat. 98. n. 10. lib. 2.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Vrbeuetana Census.

Die Lunæ 21. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Census impositio facta ab aliquo, contemplatione alterius personæ, secuta eius ratificatione, perinde est, ac si ab ea fuisset celebrata. Censum nulliter impositum ratificans tenetur ad damna, & interesse. Census impositus super fundo alienari prohibito, quando debeantur damna, & interesse loco fructū, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Censum, si quis creauerit, si alius recognouerit bonam fidem, ac censum sui contemplatione impositum fuisse, illiusque pretium recepisse declarauit, & se obligauerit in forma Cameræ ad omnia &c. ex hoc efficitur principalis debitor, perinde, ac si eum imposuisset.*
2 *Communitates, non possunt alienare, vel obligare eorum bona absque licentia Papæ, vel Cameræ Apostolicæ.*
3 *ex Censu nulliter imposito nulli fructus debentur.*
4 *Census nulliter impositus, si quis vti principalis ratificauerit, benè substinetur ad hoc, vt ipse teneatur ad fructus loco damnorum, & interesse.*
5 *per Ratificationem alicuius instrumenti, censetur, quis se obligasse ad omnia contenta in eo.*
6 *Promissio facta ad fauorem alicuius fauere non potest ei, qui in instrumento promissionis non interuenit.*
7 *Clausula quorum interest, aut interesse poterit, continetur sub obligatione Camerali.*
8 *Obligatio restricta ad certam personam taxatiuè & conditionaliter hoc casu clausula, quorum interest non se extendit ad alias personas.*
9 *Census remanet solum sub obligatione personali, si sit imposita super fundo alienari prohibito.*
10 *Census, quando est impositus super fundo expressè alienari prohibito vt debeantur damna, & interesse loco fructuum, sufficit, quòd census sit impositus super fundo certo, & fructifero, etiamsi d. fundus sit prohibitus alienari.*
11 *Census impositio super re expressè alienari prohibita sciente creditore est ab initio nulla, & ex illo non debentur fructus, nec etiam loco damnorum, & interesse.*
12 *Sed hoc intellige, quando Dominus rei non consentit impositioni, ac reclamat, secus vero si id fiat ipso sciente, & consentiente.*

DECISIO XLVI.

COmmunitas Proceni sub die 2. Augusti 1599. imposuit annuum censum scutorum 216. super quadam sua Tenuta, quem vendidit Cornelio Maidalchino pretio scutorum 2700. promittens inter alia d. census impositionem, ac venditionem esse, & perpetuò fore bonas, & validas, &c. & in euentum contrarij, de euictione, tàm generali, quàm particulari teneri voluit.

Die verò sequenti bo. me. Dux Alexander Sfortia recognouit bonam fidem dicti census, illumquè sui contemplatione impositum fuisse, & pretium recepisse declarauit, fructusquè soluere quolibet anno, ac d. Communitatem, & fideiussores indemnes releuare promisit vt in instrumentis obligatione Camerali vallatis Summario n. 1. & 2.

Lite introducta coram A. C. ad instantiam hæredum d. Maidalchini pro consecutione fructuum d. census, fuit Rota consulta, An pro dd. fructibus esset relaxandum mandatum contra Excellentissimum D. Ducem Sfortiam; & per
☞ duas decisiones emanatas *sub diebus* 10. *Martij* 1628.* & 11. *Maij* 1629.* *coram Eminentiss. Cardin. D. meo Vbaldo* affirmatiuè respondit, quarũ vigore A. C. mandatum relaxauit.

Causa appellationis à d. mandato mihi commissa cum clausula, si quid exequẽdum, proposui dubium, an illud esset exequendum, & Domini affirmatiuè pariter responderunt, quia illius validitas non controuertebatur, & de iustitia satis liquere visum fuit ex benè deductis in dd. duabus decisionibus.

Quamuis enim sola Communitas imposuerit dictum censum, illumque vendiderit d. Maidalchino absque interuentu d. D. Ducis, attamen cum Dux die sequenti recognouerit bonam fidem, ac censum sui contemplatione impositum fuisse, illiusque precium recepisse declarauit, ac fructus soluere in forma Cameræ se obligauerit, vtique cense-
1 tur † ratificasse eundem censum, illiusq; principalis debitor effectus fuit, perinde ac si ab initio ipsemet censum imposuisset, & cum eodem Maidalchino contraxisset. *Mohed. decis. 8. de procur. Rot. par. 2. diuers. dec. 132. num. 23. & apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 81 n. 1. cum alijs in dd. decisionibus allegatis.*

Non obstat, quòd impositio d. census fuerit ab initio nulla ex eo quòd Communitas contraxit absq; licentia Papæ,
2 † vel Cameræ Apostolicæ in alienatione, vel obligatione bonorum Communitatum requisita iuxta *constitutionem Sixti V. 42. in Bullar. nou.* §. 5. innouatam per *Clementem VIII. const. 10. §. 12. & notat Cenc. de censib. par. 1. c. 2. qu. 3.*
3 *art. 1. nu.* 16. ac propterea nulli † fructus debeantur idem *Cenc. de censib. par. 2. cap. 2. quæst. 4 art. 7. nu. 1. & seq.* Quia fuit responsum hodie non agi contra Communitatem, cuius fauore dd. constitutiones emanatæ fuerunt, sed contra ipsum Ducem, qui, vt dictum est, ob dictam recognitionẽ effectus fuit principalis debitor d. census: Vndè esto quòd d. census fuerit ab initio nullus quoad ipsam Communitatem, nihilominus quoad ipsum Ducem principaliter obli-
4 gatum † bene sustinetur, ad hoc, vt ipse teneatur ad fructus loco damnorum, & interesse, vt in his terminis recedendo à decisis *coram Cantuccio sub die 29. Martij 1585. apud Cenc. de cens. decis. 45. dixit Rota coram Seraphin. decis. 785. & decis. 787. & in Tudertina census coram Iusto apud eumdem Cenc. de cens. decis. 138. & in Romana census S. Celsi coram eodem decis. 229. Marescott. var. resolut. lib. 2. c. 61 n. 1. & seqq.* & faciunt tradita per *Gregor. XV. decis. 560. & decis. 564.* & fuit dictum in eisdem decisionibus in causa factis coram Eminentiss. D. meo Vbaldo.

Nec releuat si dicatur, censum fuisse nulliter impositum ab ipsa Communitate, non autem à Duce, nec Ducem in instrumento dictæ recognitionis se obligasse in casu nullitatis census, quia cum ipsa Communitas promiserit impositionem, ac venditionem d. census esse, & perpetuò fore bonas, & validas, & in euentum contrarij de euictione tàm generali, quàm particulari teneri voluit, ipseque Dux recognouerit bonam fidem dictæ impositionis ac venditionis, vtiquè Dux tenetur in casu nullitatis census etiam quod ipse censum non imposuerit, nec expresse in instrumento d. recognitionis se obligauerit in casu nullitatis quia ob d. re-
5 cognitionẽ † censetur ratificasse omnia, quæ in instrumento dictæ impositionis continentur, vt supra dictum fuit, & per consequens se obligasse etiam in casu nullitatis census, prout ipsa Communitas teneri voluit ad tradita per *Tiraq. tract. de iur. const. par. 3. limit. 30. nu. 11. & 12.* vbi plures cumulat *Bald. cons. 184. lib. 2. Alex. cons. 127. col. 1 vol. 5. Cas. de Grass. dec. 3. n. 12. de fideiuss.*

Non obstat responsio, quòd huiusmodi recognitio ac promissio fuerit facta ad fauorem Communitatis, ideoquè
6 † illi dumtaxat suffragetur, non autem Maidalchino, qui in instrumento dictæ recognitionis non interuenit, *Gratian. discept. 723. nume. 1. & 5. Rota decis. 33. nume. 3. post Cenc. de cens.* Quia cum in d. instrumento enuncietur, censum impositum fuisse per d. Communitatem ad fauorem ipsius Maidalchini, ipseque Dux recognoscendo bonam fidem se obligauerit ad solutionem fructuum d. census in forma Cameræ, dicta recognitio, ac obligatio suffragatur etiam
7 Maidalchino emptori census propter clausulam, † quorũ interest, aut interesse poterit, quæ sub obligatione Camerali continetur. *Rota decis. 5. n. 10. & decis. 69. n. 4. post Galles. de oblig. Camer. & decis. 246. nu. 2. & decis. 744. nu. 2. part. 1. diuers.*

Non obstat, *d. decisio 33 n. 3. cum Gratian. d. discept. 723.*
8 exaduerso allegatę, quia loquitur de † obligatione restricta ad certam personam taxatiuè & conditionaliter, quo casu clausula, quorum interest, non se extendit ad alias personas ex iuribus ibi allegatis: At in præsenti casu obligatio Ducis non est restricta ad ipsam Communitatem, quinimmo in instrumento dictæ recognitionis enunciatur, censum impositum fuisse ad fauorem Maidalchini, ipseque Dux solutionem fructuum promisit, quæ ipsum Maidalchinum, & non alium respicit, vt fuit in alijs decisionibus põderatum.

Nec dicatur, d. censum remanere sub obligatione perso-
9 nali dumtaxat absque fundo, † ex quo census fuerit nulliter impositus super tenuta Communitatis alienari prohibita: Nam ad effectum, vt debeantur damna, & interesse
10 loco fructuum, sufficit, † quòd census sit impositus super fundo certo, ac fructifero, etiamsi d. fundus sit prohibitus alienari. *Seraph. d. decis. 785. & decis. 782. Rota decis. 138. & 284 apud Cenc. de cens.*

Demum non obstat, quòd Maidalchinus censuarius sciebat, vel scire debebat tenutam, super qua census fuit impositus, alienari non posse per d. constitutiones: Census au-
11 tem impositio † super re expresè alienari prohibita sciente creditore, sit ab initio nulla, & ex illo non debeantur fructus, nec etiã loco damnorum, & interesse. *Rota decis. 309. n. 5. & seqq. post Cenc. de cens. Gratian. decis. 13 nu. 12. & seq. Duard. de censib. §. 1. quæst 26. sub num. 14. vers. Et non tan-*
12 *tum*: quia fuit responsum, † id procedere, quando Dominus rei non consentit impositioni, ac reclamat. *Rota decis. 13. nu. 2. post Cenc. de censib.* secus autem quando, prout hic
13 ipso sciente, † & consentiente census imponitur, *Mantic. decis. 201. Rota decis. 70. par. 2. recent. decis. 29. & decis. 138. n. 5. vers. qua propter, post Cenc. de censib.*

Et ita vtraque &c.

☞ ** *Vide infra has decisiones in Additione prout in Indice in eius fine posito, quas decisiones Rota postea confirmauit in eadem causa coram R. P. D. Ghisilerio sub die 28. Maij 1638. quæ decisio erit in sequenti volumine.*

R. P. D. PANZIROLO.

Romana, seu Ianueñ Assecurationis.

Die Mercurij 30. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Damni repartitio, in materia rerum assecuratarum, quando sit facienda super valore loci à quo.

SVMMARIVM.

1 *Assecurationis substantiale requisitum, quidnam sit.*
2 *in Assecurationum materia tempus contractus attenditur.*

3 *in*

3 *In Assecurationum materia plurimum attendi debent dispositiones Mercatorum.*
4 *Stylus, & cõsuetudo præcipuè attẽditur inter Mercatores.*
5 *pro Assecuratione rei, præmium, quod soluitur, numquam augetur, aut diminuitur si res assecurata crescat, vel decrescat.*
6 *Assecurationis contractus materia est solum illud, quod à principio in risico ponitur.*
7 *Calculatoribus relationi standum est.*
8 *Mercatorum Peritorum iudicio in materia assecurationum plurimum deferri debet.*
9 *Opinio aliqua Mercatorum, in materia assecurationum, si detegatur erronea non debet nocere assecuratis.*
10 *Romana assecurationis 23 Ianuarij 1634. coram eodem R.P.D. Panzirolo. declaratur.*
11 *Obligatio facta de resarciendo quodcumque damnum, intelligendũ est de damno in ordine ad lucrum.*

DECISIO XLVII.

IN decisione, quæ emanauit in hac causa sub die 23. Ianuarij præteriti 1634. * Domini reseruarunt videre an repartitio damni librarum 27. m. sit facienda super valore loci à quo, nimirum super libris 52.m. cum quibus fuit emptum frumentum in Arcipelago, vel potius loci ad quem, vbi fuit æstimatum in libris 97.m. in Ciuitate Ianuæ; & post quintam dubij propositionem hodiè firmatum fuit repartitionem esse faciendam super valore loci à quo, cum hæc sit massa certa, quæ à principio nauigationis fuit posita in risico, & Mercatores pro illius assecuratione receperint certum præmium. Vnus scilicet assecurando pro scutis 100. & reliqui pro alijs certis quantitatibus itaut omnes assecurauerint totum frumentum, & receperint pretium pro eadem † quantitate librarum 52. m. quod est substantiale requisitum assecurationis *leg. pericul. ff. de naut. Fen. Henric. de fideiuss. c. 18. n. 152 vers. celebraturq. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 1. c. 18. dub. 1. Molin. de contract. disput. 507. n. 1. & 3. & 6. vers. solet Rota Ianuen. decis. 36. n. 9.* Pretium enim in loco ad quem quia est variabile, & incertum ex quo pendet à futuro euentu non potest assecurari, nec ab initio taxari certa merces, sed expectanda est certificatio ab euentu, & sic ex solutione præmij facta de tempore contractus clarè visum est resultare, quòd in risico solum fuerit positus valor librarum 52. m. quod † tempus contractus in hac materia attenditur *Santer. de assecurat. par. 3. sub num 42 & latiùs tradita per Strach. de assecur. glos. 6 sub n. 3. ante med. ver. dixerit aliquis*, & tollitur difficultas ex dispositione Consulatus Maris *sub titul. ordini sopra le sig. Marit. c. 1. iuncto c. 26.* prohibente fieri assecurationes frumenti vltra verum costeum, & annullante factas in eo, quod excedit verum costeum vnde secundum hãc dispositionem assecuratio nõ potest cadere nisi super pretio loci à quo, & per hanc rationem si perijsset totum frumẽtum, tam ante, quàm post medium iter assecuratores non debuissent reficere nisi libras 52.m. ex eiusdẽ Cõsulatus Maris dispositione de qua supra; quæ † in his materijs plurimum attendi debet iuxta *decis. Greg. 126. sub n. 6. & in alia Romana assecurationis mercium 23. Maij 1633. coram me*; & facit quia deseruit saltem ad declarandum cõmunem stilum seu cõsuetudinem, quæ similiter inter † Mercatores præcipuè attenditur *Corn. cons. 319. n. 12. li. 3. Paris. cons. 93. n. 8. l. 1. Rota Ianuen. decis. 39 n. 8. vers. communis obseruantia Greg. d. decis. 126 n. 3.*

Et hæc veritas ex eo etiam visa est clarius apparere, quia præmium, quod † soluitur pro assecuratione rei numquam augetur nec minuitur siue res assicurata crescat, siue decrescat in loco ad quem, idq; nõ alia ratione, nisi quia materia cõtractus assecurationis est solum illud quod † ab initio in risico ponitur, & sic in casu nostro erunt solum illæ libræ 52. m. cum quibus fuit emptum frumentum, non autem pretium ex eo redigendum in loco ad quem, de quo regulariter non curant assecuratores, dummodo res assecurata ad eumdem locum salua perueniat.

Præterea fuit ponderatum, quòd sicut damnum reficiendum est librarum 27. m. ita si repartitio fieret super libris 97. m. vnusquisque assecurator pro rata suæ promissionis, teneretur solum reficere ad rationem librarum 28. pro quolibet centenario quo casu facto diligenti computo de ordine DD. refectio damni nullatenus fieret in libris 27. m. prout debetur, sed solum in libris 14560. ac proinde assecurati, adhuc remanerent in damno librarum 12440.

Vlterius considerarunt dd. quòd refectio totius damni spectat ad assecuratores, & tamen si repartitio fieret super libris 97. m. assecurati etiam concurrerent ad illius repartitionem, quia sicut inter lib. 97. m. computatur etiam lucrũ, ita etiam lucrum caderet sub repartitione; & sic etiam per necesse assecurati cõcurrerent ad reparationem damni, cõtra omnem æquitatem.

Et ex hoc colligitur, quòd quamuis prima facie videretur parum referre, an hæc repartitio fieret potius super libris 97. m. vel super libris 52. m. dummodo assecurati quantitatem sibi debitam consequantur, nihilominus ex supra deductis clarè constat de releuantia vnius potius quam alterius modi repartiendi; cum ad integram damni refectionem nulla alia ratione fieri possit repartitio, quam super libris 52. m. quia tunc, separãdo lucrũ à sorte, assecuratores tenebuntur cõtribuere nõ ad rationẽ 28. pro centenario. sed ad rationem 51. & nonaginta quatuor cẽtesimi, & hoc modo integre constituuntur dictæ libræ 27. m. vt indubitanter apparet ex diligẽti supputatione extraiudicialiter facta de
7 ordine † & à pluribus calculatoribus quorũ relationi standum esse tradit *Paris. cons. 96. n. 32. lib. 1. Greg decis. 220. n. 4.*

Accedit quòd iuxta hanc DD. sententiam in hac eadem causa fuit iudicatum inter Mercatores, qui assecurauerunt partem dd. librarum 52. m. tam in Ciuitate Ianuæ quàm in Terra Liburni, & insuper concurrunt fides plurimorum Mercatorum, tàm in Ciuitate Venetiarum, quàm Florentiæ, & Anconæ, qui testantur secundum seriẽ facti enarrati in dicta decisione 23. Ianuarij, repartitionem non aliter esse facien. quam super libris 52. m. in hac autem materia
8 vlum fuit plurimum esse † deferendum iudicio Mercatorũ Peritorum *iux. l. 1. ff. de ventre inspic.* & tradit *Corn. cons. 148. n. 31. lib. 2. Greg. decis. 126. n. 1.* & quamuis in contrariũ adsint fides Mercatorum Ripæ Romanæ, attamen visum est illorum iudicium minus verum cum in casu per ipsos figurato facto calculo, damnum non reficiatur in totum prout esset necesse sed pro duabus partibus, propter quòd cum
9 eorum opinio detegatur † erronea nullum potest afferre præiudicium assecuratis, *l. de ætate § qui iusto cum ibi not. ff. de interrog. act. Rota decis. 524. sub n. 7. par. 3. rec.*

Nec obstat, quòd sicut in allegata decisione huius causæ 24. Ianuarij fuerit resolutum, mandatum esse relaxandum pro damno passo ab assecuratis secundum precium frumenti in loco ad quem, ita etiam super eo debeat fieri repartitio. Quia visum est illam resolutionem nihil commune ha-
10 bere cum præsenti; Ratio enim † illius decisionis fuit quòd cum ab assecuratoribus fuisset promissa salus frumenti in Ciuitate Ianuæ, debuit vigore pacti non solum haberi ratio librarum 52. m. quibus fuit emptum frumentum in Arcipelago, sed etiam illius quantitatis, quam assecurati super lucrati fuissent si frumentum saluum ad Ciuitatem Ianuæ fuisset traductum, quod in totum fuit æstimatum in libris 97. m. Obligatio enim de reficiendo quodcumq; damnum
11 visa est intelligenda † de damno in ordine ad lucrum, cũ frumentum fuerit promissum saluum etiã in ordine ad lucrum, vt benè distinguit *Strach. de assecur. verb. cariche, e da car. car. si glos. 6. n. 3. & seqq.* & latius in dicta decisione; sed non ideo sequitur, quod repartitio damni debeat fieri super eadem quantitate, cum istæ libræ 97. m. nec fuerint ab initio positæ in risico, nec ad illius rationem fuerit solutum præmium; nec repartitio sit facienda super lucro; nec demiq, per eam damnum integrè reficiatur vt supra fuit ostẽsũ. Et ita parte vtraq; * *Est decisio 258. in præcedẽti parte.*

R. P. D. PIROVANO.

Romana, seu Cesenaten̄ Hæreditatis.

Die Lunæ 4. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Personam aliquam, si quis vti talem approbauerit, nec ipse, nec habentes causam ab eo possunt dicere, cũ non

non es talis. Melioramentorum exceptio, quando retardet, & quando non, immissionem.

S V M M A R I V M.

1 *Remedium, quorum bonorum, competit etiam cessionario hæredis.*
2 *Persona, quando semel fuit approbata, non potest amplius improbari.*
3 *Quod procedit, non solum, quoad approbantem, sed etiam quoad habentes causam ab eo.*
4 *Hæres nō potest improbare ea, quæ nō poterat ipse Testator.*
5 *Hæres à placitis defuncti non potest recedere.*
6 *ad Causam, si quis sit admissus ex particulari rescripto, & cum clausula constito de interesse, si ea conditio non verificetur, non aperit iurisdictionem.*
7 *Tertius veniens ad causam, dum cognoscitur an habeat interesse, interim non potest impedire progressum, & expeditionem causæ, quoad alium petentem immissionem.*
9 *Actio exempto non competit, nisi soluto pretio.*
10 *Venditio facta de re aliena, & in præiudicium veri Domini non tenet.*
11 *Venditio est dolosa, quæ fit de re aliena.*
13 *Melioramentorum exceptio solet impedire immissionem, eo quia possessori non datur actio, sed retentio ad eorumdem recuperationem.*
14 *Et hoc casu debet expectari liquidatio secundum praxim, quam Rota seruat.*
15 *Melioramentorum exceptio vt impediat immissionem, duo copulatiuè requiruntur, nempè quòd fuerit impensum, & quod res sit meliorata.*
16 *Melioramentorum exceptio, non retardat immissionem, quando est illiquida, tunc enim succurritur possessori per cautionem de soluendis melioramentis, liquidatione facta.*
17 *Possidere, quis potest vnam rem vigore hypotecæ, & alter eamdem rem potest possidere tanquam Dominus.*

DECISIO XLVIII.

IN reuisione decisionis in hac causa factæ sub die 31. Martij 1634. * multi se opposuerunt ad impediendam immissionem per Dominos de Naldis petitam nempè Agata Massotta hæres Perintij Cacciaguerræ hæredis ex testamento Com. Georgij Cacciaguerræ qui obijt anno 1622. contendens medietatem domus controuersæ ad se spectare iuxta resolutiones in causa factas 6. Nouembris 1619. 15. Ianuarij, & 14. Februarij 1620. Secundò duæ Moniales seu Monasterium S. Blasij de Cesena ex personis earumdem prætendentes se sorores vna Co. Georgij, & altera Comitissæ Vrsinę Manfredæ, & neptes Canonici Michaelis Cacciaguerræ de cuius hæreditate quæritur, & in capita ab intestato de iure admittendæ; Tertio Dominicus Gattus, qui emit domum controuersam à Co. Georgio de anno 1613. & factis pluribus melioramentis postmodum illam vendidit Laurentio Vitali de anno 1614. pro quibus contenditur verum dominium domus controuersæ, sed in omnem casum posse eandem domum retinere pro melioramentis in eadem factis, tàm per Gattum, quam per ipsum Vitalē; Quarto Lucia Cenna vxor Com. Georgij creditrix suæ dotis scutorum 800. tanquam immissa ex remedio Saluiani, Iudicis auctoritate, & decreto.

Fundamentum resolutionis 31. Martij 1634. pro immissione filiorum Capitanei Caroli Naldi fuit quia Co. Georgius Cacciaguerra, ex fratre nepos Canonici Michaelis supradicti ex persona propria, & vti cessionarius Co. Perintij filij Iulij fratris dicti Co. Georgij, & Vrsina Manfredæ filiæ Fiordelisiæ sororis dicti Canonici Michaelis, & Capitaneus Carolus de Naldis nepos ex Vrsina sorore supradicti Canonici Michaelis ex persona propria, & vti cessionarius Antonij eius fratris, & Cæcilię eius sororis, tanquam in capita de iure vocati ex quo non concurrebant cum patruis, inter se faciebant partes æquales in successione Michaelis, & per consequens æqualiter immittendi erunt in possessione bonorum, & hæreditatis Michaelis, atq; ita pro medietate domus controuersæ superueniente postmodum transactione de anno 1620. 20. Augusti inter Co. Georgium & Capitaneum Carolū super iuribus, & hęreditate dicti Michaelis, in qua Capitaneo Carolo fuit dimissa, & cessa tota domus controuersa, & tornaturæ tres terræ in loco Rouersani; Co. verò Georgio residuum bonorum, & hæreditatis prædictæ ritè & rectè Iacintus, Honofrius, & Panutius filij, & heredes Capitanei Caroli egerūt ad immissionem ex remedio † quorum bonorum, ne dum pro coæquali portione vigore successionis debita, sed etiam pro acquisita à Co. Georgio vigore cessionum in ipsa transactione contentarum *Bald. cōs. 186. quæ allegationes col. 3. vers. & quælibet actio lib. 1. Menoch. de adip. remed. 4. n. 249.* cum alijs adductis in vltima decisione causæ quæ reuidetur. 1

Neque obstant quæ hodie petitæ immissioni opponuntur scilicet quòd fratres prædicti non docuerint Capitaneum Carolum eorum patrem descendisse ex Vrsina sorore Canonici Michaelis de cuius hæreditate agitur, & non legitimatis personis immissio dari non possit.

Quia obiectum cessat ex facto; nam sicuti Com. Georgius auctor aduersariorum agnouit Capitaneum Carolum vti filium Vrsinæ prædictæ, & nepotem Michaelis ex eadē sorore litigando, & transigendo cum eo, vt instrumento 2 transactionis, quod datum fuit in actis † nec amplius potest illius personam improbare *Dec. cons. 665. nu. 2. Neuiz. cons. 17. n. 8. Gozad. cons. 3. nu. 19. Imol. & Cin. in l. licet C. de* 3 *procur. Surd. decis. 104. n. 10. & 108. n. 13.* ita nec † habentes causam ab eo possunt dicere Capitaneum Carolum non esse talem *l. ex qua persona de reg. iur. l. cum a matre C. de rei vendic. Tiraq. de retract. consang § 1 glos. 9. n. 47. Surd. cons. 73. n. 34. Rot. decis. 172. n. 1. coram Papa Greg. XV.*

Similiter neq; cōcursus Vrsinę Manfredæ, & Antonij fratris Capitanei Caroli, quamuis augeat numerum personarum, quæ præsuppositæ fuerunt in decisione 14. Februarij 1620. quidquam obstare potest, quandoquidem semper remaneat coæqualis successio inter Co. Georgium, & Capitaneum Carolum, vti respectiuè cessionarios, nempè Vrsinæ vnum, & alterum Antonij fratris.

De iuribus igitur particularium agendum est, ex quibus possit impediri immissio, & quòd Agatam Massottam hæredem Perintij hæredis Co. Georgij ex testamento de ea non est habenda ratio, quia venit ex testamento, & obitu eiusdem Co. Georgij qui contigit biennio post transactionem, nempè de anno 1622. & transactio stipulata fuit de 4 mense Augusti 1620. † atq; ita subsistente transactione prout fuit resolutum hęres non potest improbare quę non poterat ipse testator, *l. cum a matre de rei vendic. Gabr. de reg. conclus. 1. 1. n. 6. Natt. cons. 214. nu. 1. Menoch. con. 89. nu. 37. Surd. cons. 73. n. 34. & 143. nu. 9.* ad multa inferentes ex qui- 5 bus hæres conuincitur † à placitis defuncti non recedere.

Secundò principaliter non obstant iura duarum Monialium Monasterij S. Blasij de Cesena, & seu ipsius Monasterij, quia cum fuerint admissę ad causam cum particulari re- 6 scripto, & cum clausula consti to de interesse, quæ † conditio, cum huc vsq; purificata non fuerit, rescriptum non aperit iurisdictionem quoad eas *glos. in Clem. 1. in verb. reperierint de offic. deleg. Card. in Clem. 1. n. 18. de concess. preb. Rota decis. 1. n. 3 coram Papa Greg. XV.* quinimo donec fuerit cognitum eas esse neptes Canonici Michaelis, vt in gradu coæquali, & successibili, itaut pro eis deueniri possit ad sen- 7 tentiam, interim non possunt tanquam tertiæ † venientes ad iudicium impedire progressum, & expeditionem causæ quoad alios petentes immissionem *Couarr. pract. quæst. c. 14. n. 4. Menoch. cons. 488. n. 7. Ludouic. decis. Perus. nu. 9. & seq. Fachin. lib. 1. controuers. iur. c. 5. Fachin. decis. 261. nu. 9. Surd. decis. 60. n. 6. & 147. n. 6.* & idem firmatum fuit *in decis. 355. n. 1. par. 1. recen.*

Maior difficultas videbatur Dominis respectu personarum Dominici Gatti, & Laurentij Vitalis venientes ad causam tanquam Domini ex quo emerunt domum controuersam à Co. Georgio de anno respectiuè 1613. & 1614. & pro Dominico possessore contendebatur saltem illi deberi retentionem pro melioramentis iam probatis.

Cæterum quoad dominium ex titulo emptionis, & venditionis dixerunt Domini non obstare immissioni petitæ, quia vterq; tàm Dominicus, quàm Laurentius excipiunt ex instrumento emptionis, quod non adimpleuerunt in solutione pretij conuenti scutorum 1500. itaut semper defi- 8 ciat actio, † quæ ante implementum nata dici non potest

l. Iur.

l. Iulianus §. *offerri de actio.empt.Becc.conf.46.n.9.* sed præ-
terea eadem venditio quoad medietatem domus sustineri
9 non potest † tanquam de re aliena, & in præiudicium veri
Domini, *l. si alienam vbi Bald. C. de furt.lib.* 1 *l.2.C. de vsu-*
10 *cap. pro empt.* & cum venditor non sit Dominus † non po-
test dominium in emptorem transferre *glos. in l.exemplo in
prin.in verb.euictionis.ff.de act empt. Afflict.decis.4.nu.3.* &
pluribus conclusionem comprobat *Surd.cons.13.nu.17. &*
11 *36.n.10. & decis.21.n.4.* dicens † dolosam esse venditioné,
& pro alia medietate simili defectu potestatis vendi non
potuit, cum subiaceret obligationi reintegrandi hæredita-
tem dicti Michaelis ad fauorem cohęredum in pari gradu
concurrentium ob alienationem ab eodem Co. Georgio
factam de locis 47. montium hæreditariis cum quibus iam
propriam portionem receperat.

Quo vero ad melioramenta in eadem domo per dictos
Dominicum, & Laurentium facta, quæ ex testibus in causa
formiter examinatis prætenduntur probari; quamuis exce-
12 ptio † melioramentorum soleat impedire immissionem eo
quia possessori non datur actio, sed retentio ad eorundem
recuperationem *l. si in area in fin. de cond.indeb. Neguf. de
pignor.4.membr 2.partis prin.n.9.Capic.decis.17.n.7.Tiraq.
de retract conuent.§.1.glos.7.n.13.Pereg.de fideicom.art.50.
n.80.Thesaur.qu.672.n.10. Menoch.de recup.remed.25.n.*
13 *570.* & debebat † expectari liquidatio secundum praxim
quam Rota seruat *vt in Romana vineæ 14. Iunii 1628. corã
D. meo Merlino & in Perusina de Gratianis 28. Iun. 1630.
coram D. meo Decano.* attamen, quando melioramenta re-
periuntur probata tantummodo in genere vt in præsenti,
sed de valore illorum non constat ex testibus datis, neque
14 probatum legitur, † quantum melioratum, quamuis etiam
probaretur quantum impensum prout necessarium est ad
eum effectum per *l. in fundo cum glos.ff.de rei vendic.Felin.
in c.cum causa.nu.29.vers.sumptus de re iudi. Neguf. de pi-*
15 *gnor.4.membr.5.partis princ. num.* 11. dicens illa † duo co-
pulatiuè requiri quòd sit impensum, & quòd res sit melio-
rata; ac demum quando est pręfixus terminus ad proban-
dum de quo sub die 23. Martii 1620. fol. 354. in extractu,
tunc exceptio melioramentorum, tanquam illiquida non
16 † retardat immissionem, sed succurritur possessori per cau-
tioné de soluendis melioraméntis liquidatione facta *Capic.
decis.17.n.6.Menoch.de recup.remed.15.n.569 Put.de stylo
attestans decis.471.lib.2.quã sæpe Rota secuta est vt in decis.
52.54.86.543.coram bon.mem.Card.Caualerio.*

Quarto, & vltimo iura Luciæ Cennæ immissionem retar
dare non possunt, quia dictum fuit dandam esse immissio-
nem fratribus de Naldis sine præiudicio dictæ Luciæ, quæ
cum iam fuerit immissa ex remedio Saluiani pro consecu-
tione suæ dotis scutorum 800. & debebat sibi satisfieri de
fructibus, seu pensionibus domus non est incompatibile
17 ex diuersis respectibus † quòd illa possideat vigore hypo-
tecæ, & alter possideat tanquam Dominus, *l.3.§. ex pluri-
bus.ff.de acquir. possess. Tiraq.de retract.lignag.§.1.glos.7.n.
62.Surd cons.305.n.56.* Et ita &c.

☞ * *Vide infra hanc decisionem in Additione prout in Indice
posito in eius fine.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Toletana Conseruatoriæ.

Die Mercurii 6. Iunii 1635.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo cui concedatur, & posses-
sio ad dictum effectum qualiter probetur. Et vide ali-
qua circa materiam Conseruatoriæ.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio possessori est concedenda, & n.7.*
2 *Possessio probatur per testes de visu, & certa scientia depo-
nentibus.*
3 *Testes non probant possessionem controuersam, si de aliæ di-
uersæ speciei deponant.*
4 *Confessione propria, nulla est maior probatio.*
5 *Mãdata de manutenẽdo faciunt adminiculũ ad probãdũ.*
6 *Probationes leuiores admittuntur in iudicio summariissimo
manutentionis.*
8 *Possessio antecessoris suffragatur successori in dignitate ad
effectum manutentionis.*
9 *Possessio quando est antiquissima, est manutenenda, etiam si
contra se habeat aliquam assistentiam iuris.*
10 *Conseruatoré in quibus terminis solus Papa possit deputare.*
11 *Vniuersitas Parisiens. & Salamanticen. habet priuilegium
eligendi sibi Conseruatorem.*
12 *In Iudicio summariissimo manutentionis non admittuntur
ea, quæ respiciunt altiorem indaginem.*
13 *Officium aliquod, quando fuit reuocatum, vnà cum eo eua-
nescit causa manutentionis.*
14 *Conseruatoria, valde differt ab executoria.*
15 *Constitut.Gregor.XV. super reuocatione Conseruat. & c. in
quibus Conseruatoriis loquatur.*

DECISIO XLIX.

PRætendente Commendatore Monasterii Ordinis B. Mariæ de Mercede Oppidi Compluti, mandatum de manutenendo in quasi possessione Iuris exercendi Officium Conseruatoriæ in Collegio maiori S. Ildephonsi, seu Vniuersitate Compluteñ, Oppidi de Alcalà de Henares Toletanæ Diœcesis. Proposui dubium sub die 6. Nouembris proximè præteriti; An ei dictum mandatum esset dandum? In cuius disputatione, quia Rector, & Collegiales d. Vniuersitatis inter alia excipiebant de censuris per Commendatores antecessores incursis, tam ob non paritionem literarum executorialium aliàs à Rota coram bo.me. Cardinali Horatio Lancelloto, & Eminentiss. D. Cardinali Verospio ad instantiam eiusdem Vniuersitatis relaxatarum, quã etiam ob varios recursus ad Consilium Regium habitos; viceq; versa idem Commendator alias censuras ob similes recursus per dictum Rectorem incursas obiiceret. Domini tunc mandarunt, quòd vtraq; pars peteret absolutionem; Cumq; nouus Commendator infra mensem dictis executorialibus sufficienter paruerit, & respectu omnium recursuum suorum antecessorum eis plenè renunciauerit, reassumpta fuit disputatio super articulo manutentionis, quam hodie Domini vnanimiter dixerunt, d. Commendatori es-
1 se concedendam, † quia de possessione exercendi dictum
Officium Conseruatoriæ ex pluribus constare visum fuit.
2 Et primò ex pluribus Testibus de dicta possessione, † de
visu, & certa scientia deponentibus, qui propterea benè probant *Felin. in c. cum causam. col. 2. de testib. Bald. in c. presbyter.n.17.C.de Episc. & Cleric. Ruin.cons.245.num 6. vol.5.Gabr.de testib.concl.4.n.58.*

Nec subsistit, quòd prædicti Testes concludant solùm quoad possessionem exercendi iurisdictionem contentiosam in cognitioné causarum dictæ Vniuersitatis (quam nó competere dicto Commendatori, sed Rectori eiusdem Vniuersitatis per sententiam Rotalem declaratum extitit) nó autem quoad possessionem exercendi officium Conser-
3 uatoriæ, † ac propterea tanquam possessio diuersæ speciei
non suffragetur *Rot.decis.17.n.3.4.p.2.diuers.* Nam ex lectura dictorum testium satis apparet, eos distinguere iurisdictionem iudicialem à iurisdictione exercendi officiũ Conseruatoriæ; nam secũdus expresse deponit, Commendatores pro tempore dicti Monasterii B. Mariæ de Mercede visos fuisse iurisdictione Iudicum Conseruatorum cõtra Laicos ad instantiam Scholarium dictæ Vniuersitatis, & cognouisse de eorum litibus; idemq, comprobat secundus super secundo, asserens, se vidisse Commendatores pro tempore semper fuisse Conseruatores Vniuersitatis Compluteñ, & in hac possessione similium Conseruatorum, & vtendi iurisdictione ipsis concessa; & cum eadem distinctione deponit sextus, super secundo, dum inquit, Commendatores pro tempore pacificè, & quietè extitisse in possessione fungendi officio Conseruatoris, & exercendi iurisdictioné iudicialem; & septimus super secundo ait, se vidisse Commendatores B. Mariæ de Mercede fuisse Conseruatores Vniuersitatis Compluteñ, & vti tales, exercuisse officium Conseruatoriæ, & iudicaturæ; idemque melius deponunt

octauus,

octauus, nonus, & vndecimus, qui omnes cum effectu concludunt, Commendatores pro tempore vltra iurisdictionem iudicialem (super qua hodie non petitur manutentio) exercuisse etiam officium Conseruatoris, iura, & priuilegia d. Vniuersitatis conseruando, & defendendo.

Secundò, ex pluribus mandatis per Commendatores antecessores tanquam Conseruatores ad instantiam Rectoris eiusdem Vniuersitatis vsque de anno 1571. relaxatis.

Tertiò, ex confessione emanata tàm in libello de partibus, quàm in commissione Rotali, in quibus Rector Vniuersitatis d. Commendatorem appellat Conseruatorem, 4 eumq; ratione d. officij iurisdictionem exercere, † qua confessione nulla maior probatio, *l. 1. C. de confess. l. cum te. C. de transact. Greg. XV. decis. 458. n. 3. 5. & 6.* maximè cum sit emanata in iudicio, *l. cum precum. C. de liberal. caus. Greg. XV. decis. 585. n. 9.*

Quartò, ex alia simili confessione coram Episcopo Abulen. de anno 1617. in qua Sindicus Vniuersitatis dictum Commendatorem pariter appellat Iudicem Conseruatorem dictæ Vniuersitatis, eius iura, & priuilegia conseruando, & defendendo.

His accedit sententia Rotalis lata ad fauorem Rectoris d. Vniuersitatis de anno 1604. coram bo. me. Cardinali Horatio Lancellotto, quæ dictam possessionem præsupponit; nam licet in ea fuerit declaratum d. Commendatori non competere iurisdictionem iudicialem, sed Rectori, attamē iniungitur eidem Commendatori, vt tanquam Conseruator, semper teneatur ratione sui officij d. iurisdictionem Rectoris defendere, & conseruare.

Eandemq; possessionem præsupponunt duo mandata de manutenen. in quasi possessione exercendi d. officium Conseruatoriæ ad fauorem eiusdem Commendatoris in partibus relaxat. ab Eminentiss. Cardinalibus Cennino, & Mon5 tio tunc Hispaniarum Nuntijs: Quæ mandata faciunt saltē adminiculum *l. Herennius §. sicut. ff. de euict. Gabr. comm. conclus. tit. de sent. n. 1.* & fuit dictum in *Rom. pecun. sub dieb. 10. Maij, & 3. Iulii 1634. coram me.*

Ex quibus omnibus saltem simul iunctis dicta possessio 6 satis, superq; probata remanet, † cum in hoc iudicio summarijssimo retinendę leuiores probationes sufficiant, *Menoch. de retinen. remed. vlt. n. 54. Castr. cons. 3. n. 8. vers. quarto. Seraph. decis. 624. nu. 5. cum vulg.* Et propterea moderno 7 Commendatori manutentio † denegari nō debet, *ad vulg. §. retinendæ instit. de interdict. Bart. in l. 1. vti possid. cum concord.* cum possessio antecessoris suffragetur successori in di8 gnitate † ad effectum manutentionis, *Garz. de benef. par. 5. c. 5. n. 73. cum seqq. Rot. decis. 326. n. 1. & 623. n. 2. par. 2. recent. Greg. XV. decis. 246. n. 1. Reuerendiss. D. meus Decanus decis. 26. n. 3.*

Præsertim quia d. possessio est antiquissima, & spatio 80. 9 annorum, & vltra continuata, quæ † propterea venit manutenenda, etiamsi contra se aliquam haberet iuris resistentiam *Franch. in cap. ad decimas nu. 8. de restit. spol. in 6. Rot. decis. 534. n. 7. par. 1. & decis. 595. n. 7. diuers. & dec. 585. n. 3. part. 1. recent.*

Non obstat, quòd non constet de legitima deputatione dicti Conseruatoris, & solus Papa in istis terminis potuerit 10 deputare Conseruatorem, imò secundum veriorem † nec etiam Legatus, aut Archiepiscopus, aut alius inferior potuerit deputare ex adductis per *Monet. de iudic. Conseruator. c. 4. per tot.* Quia vltra quòd ex literis erectionis huius Vniuersitatis Iulij II. apparet huic Vniuersitati Complutenˉ fuisse communicata omnia priuilegia aliarum Vniuersita11 tum, & signanter † Parisieˉ, & Salamanticeˉ, quæ (vt supponitur) habent huiusmodi priuilegium eligendi sibi Conseruatorem, vt de Vniuersitate Salamantina supponit *Rota coram Seraph. dec. 185. & 595. Monet. d. tract. c. 6. n. 14.* cuius priuilegij vigore Rector, & Collegiales d. Vniuersitatis dictum Commendatorem in Conseruatorem etiam perpetuum eligere potuerunt, prout de facto elegerunt, Domini dixerunt huiusmodi exceptionem tanquam respicie12 tem altiorem † indaginem esse reijciendam ad petitoriū, nec admittendam in hoc summarijssimo iudicio retinendæ.

Nec obstare visum fuit, quòd Episcopus Abulen. vnus ex tribus executoribus deputatis in literis Iuli. II. de anno 1517. subdelegauerit in omnibus Commendatorem, donec eum duxisset reuocandum, & hanc subdelegationem sub ista qualitate dictus Cōmendator acceptauerit, quodq; successor dicti Episcopi de anno 1617. dictam subdelegationem reuocauerit, & de anno 1618. Abbatem S. Bernardi in locum dicti Commendatoris subrogauerit; Vnde inferebatur, Commendatores exercuisse officium Conseruatoris, non iure proprio, sed in vim dictæ subdelegationis, qua 13 postmodum reuocata, † omnem possessionem, & sic causam manutentionis vna cum ea euanuisse iuxta tradita per *Garz. de benef. p. 1. c. 2. n. 87.*

Nam fuit respōsum, dictum Episcopum Abulen. aliosq; in dictis literis nominatos non fuisse deputatos Conseruatores dictæ Vniuersitatis, sed dumtaxat meros executores dictarum literarum, quę aliud non continent, nisi exemptionem à iurisdictione Ordinar. dictæ Vniuersitati, eiusq; officialibus concessam, & Sedi Apostolicæ immediatam subiectionem, vt constat ex eius lectura, quod nil commune 14 habet cum † Conseruatoria, cum hęc valde differat ab executoria iuxta terminum *c. fin. de offic. deleg. in 6.*

Quod satis ex eadem obseruantia comprobatur; in eisdē actibus, ex quibus dicta possessio deducitur, dictus Commendator vocatur, & intitulatur simpliciter Conseruator, non autem subdelegatus, aut subconseruator, vt exaduerso prætenditur.

15 Pariter nō releuat † *Constit. san. mem. Greg. XV. in nou. Bullar. tom. 4. in ord. 9.* in qua reuocantur omnes Conseruatoriæ tàm perpetuæ, quam temporales in vim quorumcumque priuilegiorum concessæ etiam ex titulo oneroso.

Quia, vltra quòd dicta Constitutio non loquitur de Conseruatorijs Vniuersitatum, & Studiorum generalium, An dicta Constitutio comprehendat Conseruatoriam, de qua agitur, necne? hoc non visum fuit Dominis discutiendum 16 in præsenti disputatione, sed reijcien. † ad petitorium, prout etiam alias obiectiones deductas pro parte Rectoris, quæ pariter non visa fuerunt præsentis indaginis.

Et ita vtraq; parte informante, decisum fuit, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Salernitana Portionis fructuum.

Die Veneris 9. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur de probatione vnionis beneficiorum, & præsertim quando de ea agitur incidenter. Restitutio in integrum aduersùs sententiam videtur, quid sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Læsio est fundamentum restitutionis.*
2 *Restitutio contra sententiam, vt detur, sufficit, quæcumque iniustitia, quamuis non notoria.*
3 *Confessio facta in precibus probat contra confitentem.*
4 *Beneficiorum vnio præsumitur, quando vnus solus ea possidet, & vide n. 9. 10.*
5 *Beneficiorū diuersitas præsumitur ex diuersitate possessorū.*
6 *Assertiones Ordinariorum factæ in visitationibus, plurimi sunt momenti.*
7 *ad Beneficij statum firmandum satis solet esse tempus 40. annorum. & n. 8*
9 *Beneficia plura ex quibus constet, quòd semper fuerint administrata, & possessa per vnum, tanquam vnita.*
11 *Beneficium præsumitur vnitū alio, si nominetur illius membrum seu de pertinentijs.*
12 *Beneficiorū vnio probari potest ex enūciatiuis, alijsq; iuribus*
13 *Vnionis effectus, debet probari, ad hoc vt illa releuet.*
14 *Titulus putatiuus sufficit in casibus, in quibus est necessę titulus in præscriptione.*
15 *Beneficiorum vnio, quando incidenter est probanda, sufficiunt leuiores probationes.*
16 *Decis. in Salernitana fructuum 6. Iunij 1616. coram Remboldo. declaratur.*
17 *Clericus vnusquisque viuere debet ex fructibus proprij beneficij.*

DE-

DECISIO L.

RESponderunt DD. in dubio, quòd hodie proposui constare de causis restitutionis in integrum ad fauorem Io Baptistæ de Ferrarijs noui Cantoris in Ecclesia Salernitana, cuius resolutionis fundamentum fuit iniustitia sententiæ aduersus quam hæc restitutionis petebatur. Cum ex
1 ea diceretur probata † læsio super qua eadem restitutio fundari debebat, *l. nam & postea §. si minor. ff. de iureiurando c. 1. de restitut. in integr. Rot. dec. 1. eod. tit. in nouis*, ad quem ef-
2 fectum poterat † etiam satis esse quæcumque iniustitia quamuis non notoria, *Cæs. de Grass. decis. 10. nu. 12. de sentent. & re iudicata, Card. Seraph. decis. 251. n. 2. Rota decis. 492. n. 1. p. 1. recent.*

Et quia duo erant fundamenta eius sententiæ contra quam petebatur hæc restitutio. Quòd scilicet Ecclesia S. Mariæ ad fauorem nuncupatæ esset Parochialis, & quòd non probaretur dismembratio fructuum eiusdem Ecclesiæ, & earumdem fructuum vnio facta dignitati Cantoratus quæ in Ecclesia Salernitana est secunda dignitas post Pontificalem. Plura deducta fuerunt pro parte Io. Baptistę qui hodie possidebat dignitatem eiusdem Cantoratus super probatione huius vnionis respectu vnius beneficij, quod erat in eadem Ecclesia, & nuncupabatur Rectoria. Cum vero contenderet hoc beneficium esse diuersum ab alio beneficio existente in eadem Ecclesia sub nomine Cappellaniæ, cui erat annexa cura animarum. Non impugnabatur alterum sententię fundamentum nisi in ea parte, in qua vi debatur supponi hæc cura etiam respectu Rectoriæ vnitæ dignitati Cantoratus. Cum non fuerit in eadem sententia habita ratio hu us distinctionis, & diuisionis dictorum duorum beneficiorum.

Quæ quidem distinctio visa fuit DD. probari ex pluribus, quia datæ fuerunt ex parte Io. Baptistæ primo confessiones duorum Cappellanorum tam occasione precum porrectarum Archiepiscopo Salernitano in quibus hoc be-
3 neficium Rectoriæ † suppositum fuit diuersum à beneficio quod retinebat Cappellanus cuius nomine supplicatum fuit, *adnotat. in l. precum. C. de liberali causa vbi gloss. 1. & 2. Bald. n. 1. Gabr. de confessis concl. 4. n. 1.* quam etiam occasione vnius instrumenti celebrati inter Cappellanum & Rectorem, in quo ab eodem Rectore fuerunt Cappellano locati fructus suæ Rectoriæ. Ex quo instrumento videbatur rectè etiam colligi posse huius rei probatio dum illud initū fuit inter partes quarum vtraque possidebat suum bene-
4 ficium quia sicut præsumi † deberet vnio si hæc duo beneficia Rectoriæ, & Cappellaniæ probarentur fuisse ab vno
5 solum possessa, ita ex † diuersitate possessorum præsumebatur diuersitas beneficij, *arg. l. si eadem prouincia, ff. de officio assessorum. & §. illud tamen cu §. sequ. Authen. vt Iudices sine quoquam, suffrag. Oldrad. cons. 296. nu. 1. & 2. Rota decis. 724. n. 1. par. 1. recent.*

Secundò visum fuit probari ex Testibus qui examinati ad instantiam Parrochianorum in causa quam i dem mouerunt pro erectione nouæ Parrochiæ, deponebant quod fructus huius Ecclesiæ erant satis pro substentatione non solùm Rectoris & Cappellani, qui tunc aderant in eadem Ecclesia, sed etiam alterius Cappellani, & probare hoc idē visæ sunt exceptiones & replicationes factæ nomine Cappellanorum contra depositiones dictorum Testium, in quibus inter alia quæ dicebantur pro neganda quantitate, & opulentia eorum fructuum siue redditum Ecclesiæ illud deductum fuit quòd illorum medietatem percipiebat Rector quibus conformis erat sententia quæ lata fuit in ea causa, ad fauorem Parrochianorum super erectione nouæ Parrochialis cum fuerit in ea reseruata medietas fructuum ad fauorem Rectoris siue præbendæ Cantoralis Ecclesiæ Salernitan cui dicebatur vnita Rectoria.

Tertiò demum visę sunt hoc idem confirmare plures Ordinariorum visitationes quæ datæ fuerunt pro parte Io. Baptistæ, & in quibus apparebat semper factam fuisse mētionem distinctam Rectoris, & Cappellani. Hæc vero visitationes non solum visæ sunt probare diuersitatem horum duorum beneficiorum ex eo, quod semper existimatū fuit
6 † plurimum momenti in illis inesse vt sæpius tenuit Rota, & in terminis similis assertionis factæ in visitationibus dictum fuit *in Lucana iurispatronatus 11. Ianuarij 1616. coram bo. me. Vbaldo. & coram Card. Caualerio decis. 506. nu. 3.* verum etiam quia probabantur continuatæ per spatium centum annorum, & vltra cum tamen ad firmandum statū
7 † beneficij possit satis esse solum tempus annorum quadraginta ex notatis *in cap. cum de beneficio de præben. libr. 6. & post glos.* ibi in verbo (post) notāt *Franchus num. 9. Anchar.*
8 *n. 1. in 4. notab.* Et hæc omnia fuerunt † considerata ad firmandum existentiam horum duorum beneficiorum in diuersis Ecclesijs huius diœc. Salernitanæ *coram Greg. vt in illius decis. 479. coram Reuerendiss. Seleucien. in decis. sub die 23. Ianuarii 1617. & 18. Febr. 1619. & coram Eminentiss. D. meo Verospio in alia Salernitana Parrochialis 15. Martii 1614.* quibus accedebant plura instrumenta diuersarum solutionum, quæ factæ fuerant diuersis temporibus occasione decimarum Papalium distinctè a Rectoribus & Cappellanis pro tempore ex quibus pariter ostendebatur quòd hæc duo beneficia fuerint possessa tanquam diuisa.

Ex eisdem probationibus quę datæ fuerant super distinctione horum duorum beneficiorum visum fuit etiam probari vnionem beneficij Rectoriæ factam dignitati Cantoratus quod erat alterum ex duobus fundamentis, quæ deducebantur contra sententiam, quæ transiuerat in rem iudicatam, nam, & testes & sententiæ & aliæ probationes superius deductæ eodem tempore, quo mentionem faciebāt eorum duorum beneficiorum Rectoriæ & Cappellaniæ considerabant etiam personam Rectoris tanquam vnam, & eamdem cum persona Cantoris non autem tanquam distinctā, aut diuersam ex quibus rectè colligi poterat quod
9 hæc duo beneficia † semper fuerint administrata, & possessa per Cantorem tanquam vnicum beneficium quod vt dicit *Oldrad. in add. cons. 296.* non solum videbatur esse signū, sed demonstratio vnitatis; & hoc etiam probabatur ex eisdem visitationibus in quibus, vt dictum est apparebat cōsideratam fuisse personam Rectoris, & Cappellani tanquā diuersas; Nam eædem visitationes dum de Rectore loquebātur non distinguebant illius personam à persona Canto-
10 ris; imò in aliquibus earum fiebat expressa mentio † huius vnionis quod tamen non erat necesse secundūm ea, quæ tradit *Garz. de benefic. p. 12. c. 2. n. 256.* cum potuisset satis esse, vt ipsa Rectoria fuisset nominata membrum siue de per-
11 tinentijs Cantoratus † dum non poterat vti talis possideri nisi dato titulo dictæ vnionis, *vt fuit consideratum in decis. Card. Seraph. 1272. nu. 1.* quam refert *Garz. d. nu. 256. & in decis. 1304. n. 3. apud eund. Card. Seraph. & in decis. 626. nu. 2. par. 1. recent.*

Quibus omnibus accedebat titulus eiusdē vnionis desumptus ex Breue Martini Quinti in quo legebatur datum mandatum Ordinario Salernitano vniendi plures similes Rectorias diuersis dignitatibus Ecclesiæ Cathedralis propter cuius tituli concursum satis esse poterat tempus annorum 40. & vltra, quo tam ex dictis enunciatiuis quam ex a-
12 lijs iuribus supra deductis colligebatur fuisse hæc † duo beneficia possessa tanquam vnita, vt declarat ac distinguit *Felin. in cons. 2. n. 2. per tex. cum glos. in c. de quarta de præscript. Rebuff. in praxi tit. de vnione n. 34. & 35. Rota decis. 10. de reb. Eccl. non alienan. in antiq. & decis. 671. nu. 6. p. 2. recent.* Neq; visum fuit ad hunc effectum obstare posse regula Innocentij reuocatoria vnionum cum actus qui dabantur ad probandum hanc vnionem essent posteriores eadem regula dum illa edita fuerat de anno 1584. ij vero actus ex quibus deducebatur possessio horum duorum beneficiorum in persona Cantoris incipiebant ab anno 1557. Nec enim obstare possent si super eo solo titulo, qui oriri videbatur ex Breue Martini V. constitueretur fundamentum huius pro-
13 bationis. Cum † opus tunc esset probare effectum vnionis antequam illa fuisset reuocata per regulam, & in his terminis loquitur Glosator antiquus super *reg. 12. nu. 5. Mandos. ad eamd. regulam q. 5. v. 3. Veral. decis. 11. n. 4. & 5. p. 1.* Cum vero præter eumdem titulum adducatur etiam possessio annorum octoginta, & vltra quibus constat fuisse per Canto-
14 res possessa hæc duo beneficia satis poterat † esse ad hunc effectum solus titulus putatiuus qui colligebatur ex eodem Breui secundum notat *per glos. in d. cap. de quarta de præscript. & in cap. 1. & in verbo causa eod. tit. lib. 6. Abb. in cap. si diligenti eod. tit. nu. 33. & in cap. cum venissent nu. 8. de insti-*

institut. Verall. decis. 361. n. 4. p. 2. imò & iusta credulitas veri tituli, *vt per Felin. in d. cap. de quarta de præscript. n. 24. Rota decis. 3. eod. tit. in nouis*, præsertim cum de ea ipsa vnione
15 quærebatur † incidenter nempè ad effectum obtinendi portionem fructuum qui ante dictam vnionem competebant Rectori, & super quibus nullum ius poterat considerari ad fauorem Cappellanorum, vt fuit in his terminis cõsideratum *in decis. Card. Seraph. 1246. nu. 2. & notat Bart. post glos. in l. quidam in suo ff. de condit. institut. Soccin. iun. in l. naturali ff. nihil commune. ff. de acquir. possess. n. 31.*
16 Ex his quæ dicta sunt poterat etiam colligi responsio ad decis. factam in hac causa *coram bo. me. Remboldo sub die 6. Iunij anni 1616.* super qua nitebatur sententia, quæ hodie dicebatur habere vim iudicati quia data distinctione dd. duorum beneficiorum non poterat obstare probatio facta super qualitate parrochialitatis, quæ neque negabatur respectu Cappellani. Id vero quòd in eadem decisione dicebatur super dismembratione fructuũ quod scilicet non probaretur facta aliqua diuisio ab Ecclesia parochiali. Neque etiam obstare poterat quia præter responsiones datas ex quibus videbatur colligi contraria probatio respectu fructuum Rectoriæ, & illorum vnione facta dignitati Cantoratus satis esse poterat quòd non ageretur de fructibus spectantibus ad Cappellanum qui exercebat in eadem Ecclesia curam animarum, vt super fructibus qui ad Rectorem pertinebant non posset idem Cappellanus aliquod ius pre-
17 tendere dum quisquam† eorum viuere debebat ex fructibus proprij beneficij, *cap. vt quisquam de vita & honestate Clericorum notat Abbas in cap. conquærente de Clericis non residentibus, Verall. decis. 306. n. 5. p. 3.* Et ita &c. vtraq; &c.

R. P. D. MACCHIAVELLO.

Cæsaraugustana Præceptoriæ.

Die Mercurij 13. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Beneficium, quando dicatur Sedi Apostolicæ affectum. Executor mixtus qualiter procedere debet. Triennalis possessio pacifica beneficij quid operetur. Commendæ nostri temporis an sint veri tituli beneficiales.

SVMMARIVM.

1 *Commenda per appositionem manus Papæ remanet Sedi Apostolicæ affecta, vt nemini inferior liceat illa conferre, donec à Papa fuerit de ea aliquis prouisus in titulum.*
2 *ex Effectuatione vera, & reali gratiæ intrat præsumptio iustificationis literarum.*
3 *Beneficij vacatio, quando dicatur consumpta.*
4 *de Commendando mandatum, est contrarium prouisioni in titulum.*
5 *per Electionem vnius ex contrarijs, aliud dicitur sublatũ.*
7 *Causæ duæ, quando concurrunt, vna quæ nocet, & altera, quæ prodest, attenditur causa, quæ nocet tanquã præpotens.*
8 *in Beneficio aliquo affectio, vt inducatur, sola appositio manus Papæ sufficiens est.*
9 *Executor mixtus sub pœna nullitatis omnino tenetur procedere iuris ordine seruato.*
10 *Executor non tenetur citare eum, qui non est legitimus contradictor, veluti si nõ habeat nec titulum, nec possessionem.*
11 *Executor de veritate narratorum potest extra iudicialiter se informare.*
12 *in Triennali possessione beneficii pacifica, si quis erit, non licet amplius gratiæ validitas controuerti nec de nullitate tituli opponi. iuxt. alleg. c. 89.*
13 *Possessio triennalis pacifica antecessoris, quando iuuet etiam successorem.*
14 *Commendæ nostri temporis sunt veri tituli beneficiales, in quibus procedunt regulæ, & Constitutiones Apostolicæ.*
15 *Beneficium affectum, si erat manuale per mortem prouisi, reddit ad suum primæuum statum manualitatis, vide numero 16.*
17 *Clausula, sine præiudicio litis &c. non tollit expressum in gratia.*
18 *Narrata in gratia, quando sufficiat, vt semiplenè probentur.*

DECISIO LI.

PRior Monasterij Calataiubij prætendens Præceptoriam Oppidi de Codos Ordinis Sancti Ioannis Hierosolymitani vacantem per obitum Michaelis Perez de Nueros ad se pleno iure spectare, & ad ipsius nutum esse amouibilem, de ea in titulum manualem D. Francisco Perez de Nueros prouidit; Papa vero illam Domino Francisco Pardo commendauit. Vnde orta lite inter vtrumq; prouisum, dubitare contigit An gratia Domini Pardi esset iustificata, & Rota affirmatiuè respondit.

Omnia enim, quæ in literis continebantur, & quæ Pontifici fuerant exposita satis consona veritati apparuere, & præsertim quòd hoc beneficium esset Sedi Apostolicæ affectum, in qua re consistebat integra huius causæ difficultas, probari visum fuit ex eo quod Michael Clericus sæcularis vltimus huius Præceptoriæ possessor postquam in eius regimine, atque administratione datus fuerat Coadiutor cuidam Gundisaluo antecessori obtinuit etiam à Pontifice tunc regnante (propter multam Prioris Contradictioné, & oppositionem cõtradictam Coadiutoriam) per cessum, vel decessum talis coadiuti eam sibi commendari, vnde hæc Præceptoria per huiusmodi appositionem manus Papæ ita ex tunc remansit Sedi Apostolicæ affecta, vt nemini inferio-
1 ri licuerit amplius illam conferre, † donec à Papa fuerit de ea aliquis prouisus in titulum *Roman. cons. 350. n. 11. vbi addent. Aeneas de falco tract. de reseruat. q. 3. nu. 11. ante med. Garz. de benef. par. 4. c. 4. nu. 68. & seqq.* vbi plures cumulat concordantes *Gonz. glos. 52. num. 11. Put. decis. 154. lib. 1. in correct.*

Nec obstare visa fuerunt, quæ in contrarium afferebantur ad probandum quòd hæc gratia Michaelis, vel executioni demandata, vel penitus iustificata nõ fuerit itaut modo huiusmodi beneficij nequaquam verificetur affectio, nam manifestè ostendebatur in facto, quòd statim sequuta morte Gundisalui, Cæsaraugustanus Literarum executor hanc Præceptoriam d. Michaeli commendauit, eique mandatum de immittendo concessit, cuius vigore dum fuit ab eodem Michaele validè apprehensa, & vsq; ad vltimum vitæ spiritum perseuerat possessio negari non potest quin hu-
2 iusmodi gratia verè, & realiter effectuata remanserit, † ex qua etiam effectuatione bene hodie deducitur iustificationis Literarum præsumptio, vt in specie commenda firmat *Put. dec. 356. n. 4. & seqq. lib. 1. in correct.*

Et sic pariter corruit obiectum desumptum ex eo, quòd, cum in gratia Coadiutoriæ, quæ (vt dixi) fuerat Michaeli iam antea concessa reperiretur etiam futura successio in titulum, & ista per obitum Gundisalui coadiuti credi possit, quòd tunc habuerit effectum, dicendum modo videtur,
3 quòd non potuerit amplius hæc Præceptoria, † ex huiusmodi vacatione consumpta dicto Michaeli commendari *Rot. dec. 498. n. 2. & dec. 523. n. 2. p. 2. recent.* cum stante titulo acquisito super hoc beneficio vigore purificatæ successionis coadiutoriæ, censeri debeat renunciatum fuisse man-
4 dato † de commendando, quod est contrarium prouisioni
5 in titulum, ita per electionem † vnius aliud fuerit sublatũ, vt in specie tradit *Rom. d. cons. 350. n. 14. vers. & huius ratio, cum alijs per ibi adden. in lit. P.* Tollitur enim hęc difficultas ex supradictis, quòd nimirum gratia Commendæ fuit per Michaelem impetrata Gundisaluo adhuc viuente, & sic ante quã futura, successio in titulum effectuari potuerit, & quod idẽ Michael mortuo Gundisaluo possessionem huius præceptoriæ, nõ tanquam titularis, sed vti Commendatarius semper retinuit, pro vt testes optimè deponũt, vndè potius versa vice arguendũ foret per electionẽ Cõmendæ cuicũq; alio titulo collatiuo renunciatũ fuisse, quod quãdo etiã verum non esset, itaut ex claris demonstrationibus appareret, Michaelem nunquã desijsse possidere ex titulo su-
6 pradicto, adhuc tamẽ † huius beneficij nõ excluderetur affectio, quæ ex commenda resultaret, prout cõtra Romanũ tenet *Gamb. de potest. Legat. in vnien. numer. 140. & 144.*

nam

nam semper verum esset dicere, Michaelem fuisse Commē-
datarium, & ratione Commendæ beneficium remansisse
7 affectum, vbi enim duæ causæ concurrunt, † vna quæ no-
cet, & altera quæ prodest attenditur causa quæ nocet tan-
quam præpotens *Grat. discept. 355. num. 19. & Surd. consil. 361. num. 16.*

Nec similiter obstat, quòd hæc Præceptoria non fuerit
Michaeli per Sedem Apostolicam commēdata, sed solum-
modo concessum mandatum de commendando, quoniam
nihilominus affectio est clara quia constat de huiusmodi
8 mandati executione, tum etiam quia ad inducendam † in
aliquo beneficio affectionē sola appositio manus Papæ suf-
ficiens est extrauag. ad Romani §. *Romani quoq. de præb. Paris. de resignat. lib. 12. q. 10. n. 9. Rot. decis. 570. nu. 5. p. 1. rec.*

Neque verificabatur, quòd Cæsaraugustanus executor
nulliter processerit dum literas cōmendatitias in forma di-
gnū Michaeli concessas executioni demandauit absq; præ-
uia processus cōfectione, nec citato Priore Monasterij Ca-
9 lataiubij, & sic non seruato ordine iudicij † quē vti mixtus
executor sub pœna nullitatis omninò seruare tenebatur *Rota dec. 159. nu. 3. p. 1. rec.* Nam responsum fuit quòd cū solus
Michael in possessione huius Præceptoriæ reperiretur, &
Prior dicti Monasterij non esset legitimus contradictor, cū
nec titulum, nec possessionem huiusmodi beneficij haberet
10 † eius citatio non erat necessaria, sicuti etiam processus o-
11 missio actum non vitiauit cum ita † potuerit talis execu-
tor de veritate narratorum extraiudicialiter se informare
Put. decis. 140. lib. 2. Caual. dec. 644. n. 2. & 3.

Sed existimarunt Domini circa effectuatione, & iustifi-
cationem huius gratiæ Michaelis cessare omnem scrupulū
ex eo quod ipse, vti cōmendatarius in triennali pacifica hu-
12 ius beneficij possessione decessit † vndè inferebant non li-
cere amplius talem gratiam controuerti; nec de nullitate
huiusmodi tituli opponi, iuxta Lapi alleg. 89. quia sicuti ip-
se Michael viuēs potuisset ad suam gratiam substinendam
regula de triennali se tueri, ita etiam D. Pardus eius succes-
sor ad probandam affectionē huius beneficij, quæ à validi-
13 tate dictæ gratiæ Michaelis dependet non tenetur modo
talem gratiam iustificare, sed debet circa ipsam eadē regu-
la posse iuuari Sarnen. *super reg. de triennali q. 13. col. vltim. Mohed. decis. 15. de caus. poss. & propriet. Achil. dec. 14. n. 3. & seqq. de probat. Paris. de resign. lib. 11. q. 6. n. 97. Veral. decis. 27. n. 3. p. 1. Card. Seraph. dec. 316. n. 2.* Commēdæ enim
14 nostri † tēporis sunt veri tituli beneficiales, in quibus pro-
cedunt regulæ, & constitutiones Apostolicæ, *Gomez. super reg. de infirm. qu. 13. §. quibus non obstantibus Gonz. super 8. reg. glos. 5. §. 8. n. 3. & seqq. Rebuff. de pacif poss. n. 36. & seqq. Hoied. de incompat. benef. p. . c. 14. nu. 7. vers. videmus ergo Paris. de resign. lib. 2. qu. 17. nu. 11. vbi de communi Garz. de benef. p. 4. c. 4. n. 43. & 48. Rot. decis. 141. n. 6. p. 1. recent. & in Pistorien. seu nullius benef. 18. Octobr. 1634. coram R. P. D. meo Dunozet.*

Ex quibus, cum indubitabilis reddatur gratiæ Michaelis
iustificatio non releuant deducta ad demonstrandū, quòd
nihilominus talis gratia ad effectum de quo agitur D. Par-
do suffragari non possit quamuis n. regulariter dicendum
esset, quòd hæc Præceptoria tanquam manualis statim ac
per mortem Michaelis desijt ei esse commendata ad suum
15 primæuum † manualitatis statum redierit, itaut modo sub
affectione cadere non possit, quæ ex commenda resultaret
Achil. dec. 9. de præb. Gonz. super reg. 8 glos. 5. §. 6. nu. 27. & seqq. Rot. decis. 739. n. 8. p. 1. diuers. & in Cæsaraugustan. Camerariæ 9. Decembr. 1633. coram R. P. D. meo Pirouano ta-
men hæc conclusio non habet locum vbi Papa in prouisio-
16 ne per viam Commendæ † intellexit statum manualitatis
beneficij, prout accidit in casu præsenti in quo cum Ponti-
fex habuerit scientiam manualitatis huiusmodi Præcepto-
riæ commendando voluit illam pro futura prima vacatio-
ne afficere vt optimè limitat idem *Achil. d. dec. 9. de præb. n. 9.* & dixit *Magistraliter Rota in Pampilonen. Thesaurariæ 15. Nouembr. 1617. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

Non obstant clausulæ in litteris commēdatitijs Michae-
17 lis appositæ quia sicuti clausula sine † præiudicio litis, &c.
nō tollit expressum in gratia, & sic quo minus Papa volue-
rit hanc Præceptoriam commendare iuxta *consil. Oldrad. 330. Put. dec. 183. n. 1. lib. 3. in correct. Card. Seraph. dec. 756. n. 2. & Greg. XV. decis. 332. nu. 7.* Sic pariter visum fuit Do-
minis, quod clausula pro hac vice &c. non potuerit impe-
dire, quin ex tali Commenda orta fuerit beneficij affectio,
quæ ab ipsa Commenda tanquam effectus necessarius im-
mediatè, ac inseparabiliter dependebat.

Quo ad reliqua vero, quæ in litteris D. Pardi fuerunt ex-
pressa, iustificatio satis clara apparuit, nam obitus Michae-
lis in possessione & intrusio D. Francisci de Nueros, & Cle-
ricatus ipsius prouisi Apostolici, & qualitates, & valor hu-
ius Præceptoriæ, sicuti etiam valor alterius beneficij, quod
ab eodem D. Pardo possidetur, omnia satis superq; probata
fuere ex publicis, & authenticis scripturis, ex testibus opti-
18 mè deponentibus, vnde insurgit perfecta probatio † cum
tamen ad effectum de quo agitur semiplena sufficeret *Rot. decis. 14. de probat. in antiq. Egid. decis. 114. Mohed. decis. 21. nu. 3. de renunciat.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Iustificationis Creditorum.

Die Mercurii 13. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

In determinandis causis contractuum Cambiorum in-
spectis omnibus partibus eorumdem nempe substan-
tia, permissione, & pretij iustitia, verè, & propriè re-
currendum est ad Canonistas, & Legistas non autem
ad Mercatores sacrorum Canonum, & Legum igna-
ros, cum in hac materia potissimum agatur de inter-
pretatione sacrorum Canonum, Bullarum & Consti-
tutionum Summorum Pontificum. Egregiè dilucida-
tur conclusio ista à tam insigni Auditore Iuris Lam-
pade fulgentissima, ac siderē longe, latèque corru-
scante.

SVMMARIVM.

1 *De Cambiorum qualitate, & quantitate quando agitur, eorū iustificatio absque peritorum iudicio haberi non potest.*
2 *Iudex in his, quæ iudicio, & scientia sua potest terminare, non tenetur peritos eligere. & nu. 9. & 35.*
3 *Iudex in his, quæ iudicio suo distinguere non potest, tenetur peritos eligere ne iudicium probationibus careat.*
4 *Probatio directa, si fieri non potest debent probari circumstātiæ, & hac probatione facta, si Iudex vult, potest facere, quod eligantur periti.*
5 *Iudex, quando indiget iudicio peritorum arbitrium est subsidiarium.*
6 *Stylus, & consuetudo potest probari per testes.*
7 *Iussio Signaturæ Iustitiæ, debet intelligi prout de iure.*
8 *Arbitrium, quando in rescriptis datur, debet intelligi secundum ius.*
10 *ad Iudicem Iurisperitum, cognitio quorumdam casuum indubitatè non pertinet, prout si agatur de fœtu concepto, de partu vitali, de percussione læthali, de ædificijs, de pariete communi & c. similium.*
11 *in Cambiorum contractibus determinandis Iudex non eget iudicio Mercatorum Peritorum.*
12 *Cambiorum contractuum causæ propriè pertinent ad Canonistas, & Legistas; non autem ad Mercatores sacrorum Canonum, & Legum ignaros.*
13 *Cambiorum contractus determinare, an magis spectet ad Canonistas, vel ad Legistas.*
14 *Cambiorum substantia consistit in consensu recipientium, & dantium ad cambium.*
15 *Cambia si sint probanda per testes, litteras, instrumenta, aut per libros, cognitio huiusmodi ad Mercatores Peritos certè non erit referenda sed ad Iudices Iurisperitos.*
16 *Qui secundùm earumdem legum determinationem iudicare debent super concludentia, & validitate probationum.*
17 *super Cambiorum contractus permissione in genere, quam in spe-*

specie, iudicium spectat Canonistis, non autem Mercatoribus, cum agatur de interpretatione sacrorum Canonum, & Pont. Summ. Bullarum.

18 *Cambiorum quæstiones incidentes in Rota deciduntur secundum Canonicas sanctiones, non autem de voto Mercatorum.*

19 *Cambium, an possit contrahi pactione adiecta, vt dans ad cambium pro nundinis futuris possit pro debitore loco nundinarum soluere.*

20 *ad Cambium habens facultatem accipiendi pecuniam, potest de voluntate debitoris accipere a se ipso.*

21 *ad Cambium potest pecunia dari, & taxari certum lucrum ab initio.*

22 *ad Cambium dans mandatum accipiendi pecuniam, si in tẽpore non sit solutum debitum, in mora constituitur.*

23 *In Cambiorum materia determinatio iustitiæ pretii pertinet ad Iurisperitos, non autem ad stylum Mercatorum, in quorum facultate non est valutandi propriam pecuniam acceptam, vel ad cambium datam.*

24 *Sed tenentur sequi pretium per Magistratum impositum, in locis, in quibus nundinæ ipsæ celebrantur.num.*

25 *Cambia non semper sunt vniformia dum pro libito Mercatorum non sequitur valutatio auri, vt dicunt de Marco.*

26 *Cãbia, modo minus, quando plus, & quando damnũ afferũt.*

27 *in Cambiis, si pretium, seu valutatio excederet pretium declaratum per Magistratum in nundinis, per istã inæqualitatem, & sic iniustitiã cambiũ esset reprobatum, & siccũ.*

28 *super Cambiis iteratis concordia emanata, non sufficiunt pro iustificatione quãtitatis debitæ cum non sit in eorum facultate facere licitum quod est per Canones prohibitum.*

29 *Vt propterea ad veritatem detegendam, & confusionem euitandam eligendi sint periti.*

30 *Contrahentium voluntas metiri debet ab eorum potestate.*

31 *Cambia iterata oriri solent, vel ex mandato de accipiendo ad cambium summam contractam & illam recambiando ad effectualem vsque satisfactionem. Vel ex mora in non soluendo, secuta interpellatione. & nu.32.*

33 *Cambiorum reiteratorum cognitio, ex quocumque capite proueniant, spectat non ad Mercatorem, sed ad Iudicem, qui cuncta rimari debet per ocularem inspectionem.*

34 *in Cambiorum materia, periti saltẽ sunt eligendi super calculatione summarum ex illis prouenientium.*

36 *Calculis authoritate Magistratus factis, fides est adhibẽda.*

37 *de Calculi errore dari non potest, stantibus amplissimis renunciationibus.*

38 *Transactio non vitiatur, ex partitarum duplicatione, quia non vitiant, sed vitiantur.*

DECISIO LII.

MOrtuo Alexandro Nappio vsque de anno 1627. Domini Carolus, & Petrus eius fratres, & hæredes cum beneficio legis, & Inuentarij pro debitis dum viueret contractis cum Dominis de Baccellis concordarunt tradere in solutum tot bona hæreditaria in agro Ferrariensi existentia pro illorum extinctione, prout verè illa dederunt per documenta publica specificatis creditis in quatuordecim partitis ascendentibus ad summam scutorum 44. mill. cum obligatione expressa ipsorum de Baccellis manutenẽdi dicta credita vera, toties quoties opus esset; suscepta autem disputatione super iustificatione eorundem, & emanatis iã ☞ resolutionibus coram D. meo Verospio 31. Martij 1634.* & 19. Iunij sequentis, * partitas, primam, secundam, tertiã, quartam, quintam, octauam, & duodecimam esse iustificatas ascendentes ad summam scutorum 32610. determinãdo, ex quinta partita, quæ est scutorum 13. mill. eandem tantummodò esse iustificatam pro scutis 6254. reiectis alijs partitis; ac residuum dictorum scutorum 13. mil. ad aliam disputationem, dum instaretur pro Baccellis audiri super reseruatis, incidit alia quæstio super imperfecta iustificatione partitæ quintæ scutorum 6254. ex illa scutorum 13. mil. quam pro parte fratrum de Nappis dicebatur firmari non posse absque peritorum deputatione, ex quo prouenit ex giratis, & reiteratis cambijs, quæ cambia partium conuentione, aut instrumento concordiæ solidari non possunt propter vsuræ suspicionem, & iustitiæ contractus veritatẽ,

sed requiri positiuam iustificationem, quæ absque peritorum
1 † iudicio haberi non potest, cum agatur de qualitate, & quantitate cambiorum, quorum præcipuum solet esse iudicium *Anchar. cons. 330. num. 8. vers. non est. cum alijs allegatis per Modernum de probat. conclus. 1169.*

Cæterùm, quia hæc petitio difficultate non carebat fuit datum dubium, & eo maturè discusso Domini responderunt non esse locum electioni peritorum.

2 Veræ enim sunt conclusiones, Iudicem † in his, quæ iudicio, & scientia sua potest terminare, si vult, non teneri peritos eligere; in his autem, quę pro iudicio suo distinguere non potest † teneri peritos adhibere, ne iudicium probationibus careat.
3

Primam conclusionem firmatunt *Bald. in l. 2. num. 55.*
4 *C. de rescind. vend.* dicens si directa † probatio fieri non potest, debent probari circumstantiæ, & hac probatione facta, si vult, potest Iudex facere, quòd eligantur periti, & idem tenet *in l. sed nouo iure. num. 16. Cod. si cert. pet. & in l. comparationes, nu. 10. C. de fid. instrum. Menoch. de arbitr. cas. 114. num. 26. Bart. in l. creditores, 5. in 2. lect. in fin. C. de pignor. Felin. in cap. veniens il 1. num. 20. de test. Gratian. discept. 228. num. 17.* omnes rationem adducentes,
5 quoniam arbitrium huiusmodi subsidiarium est, quando † Iudex indiget iudicio peritorum, & in hac materia cambiorum apud *Veral. in manuscript. decis. 65. lib. 1.* Rota dene-
6 gauit dictam electionem, ex quo agebatur de stylo, † & consuetudine, quæ probari poterat per testes, & magis præcisè respondit Rota non esse eligendos peritos *in decisio. 438. num. 3. part. 3. diuers.* vbi commissio impetrata fuerat pro habenda electione peritorum super interpretatione quorundam verborum contentorum in litteris cambij, & rescriptum emanauerat arbitrio, prout in præsenti in quo Signatura Iustitiæ mandauit, vt de nouo Nappij au-
7 direntur super deputatione peritorum, quam iussionem † Domini intellexerunt, prout de iure secundum *decis. Crescent. penult. de constit.* secundum quod & arbitrium quan-
8 do in rescriptis datur solet † regulari; quas exinde resolutiones modernis temporibus sequuta est Rota in *Romana responsionis Canonum 26. Maij 1593. coram bo. me. Penia, & in Perusina dotis 30. Octob. 1630. coram D. meo Decano, & in eius impress. 422. num. 7.*

9 Secundam conclusionem † absque hæsitatione tenuerũt *Felin. in c. proposuisti. de probat. Bald. cons. 233. volu. 1. Aret. cons. 83. num. 11. Anchar. cons. 330. num. 6. Berou. consil. 132. n. 2. vol. 3. Surd. cons. 126. n. 17.* cum alijs infinitis relatis per *Modern. de probat. conclus. 1169.* omnes moti ex *text. l. 1. in princip. ff. de ventr. inspicien.* & asserentes exempla in casibus, quorum cognitio indubitatè non pertinet ad Iudi-
10 cem Iurisperitum, † prout sunt de fœtu concepto, de partu vitali, de percussione læthali, de ædificiis, de pariete cõmuni, & similium, quæ respectiuè in vnaquaque arte possunt considerari, & de quibus non est Iudicis Iuris Consulti cognitio, nec determinatio.

In præsenti autem indubitatè tenuerunt Domini non e-
11 gere iudicio Mercatorum Peritorum † in determinandis causis contractus cambiorum inspectis omnibus partibus eorundem, nempè substantia, permissione, & pretij iustitia,
12 quandoquidem materia hæc pertinet † propriè ad Canonistas, & Legistas, nõ autem ad Mercatores Sacrorum Canonum, & legum ignaros, omissa pro nunc quæstione, an
13 magis ad Canonistas, quam ad Theologos pertineat, † in qua tamen pro Canonistis tenuerunt Petrus de Anchar. in sua disputatione incipiente antiquis, & modernis temporibus Ioannes de Anania illam referens in *c. in ciuitate. n. 13. de vsur. Alex. cons. 1. n. 10. lib. 2. Dec. cons. 111. n. 6. & 602. nu. 9. Natt. cons. 250. nu. 2. cum aliis per Modern. de comerc. §. 1. quæst. 1. num. 19. & 27.*

Nam quoad substantiam contractus cambij, cũ illa con-
14 sistat in consensu partium recipientium, & † dantium ad cambium, & illo deficiente quælibet dispositio fit nulla ipso iure *Crot. cons. 120. n. 20. Berou. cons. 175. nu. 58. vol. 2. Ruis cons. 8. n. 9. vol. 2. Cephal. cons. 94. nu. 37. Rol. cons. 7. nu. 61. vol. 3. Becc. cons. 99. n. 29. Surd. cons. 25. n. 10.* si ille probandus est
15 † per testes litteras, instrumenta, aut per libros, cognitio huiusmodi ad mercatores peritos certè non erit referenda, sed ad Iudices Iurisperitos qui secundũ earundem

16 dem † legum determinationem iudicare debent super cō-
cludentia & validitate probationis, scilicet, an testes, aut
scripturæ secundum regulas iuris probent consensum in
quo consistit obligatio, & an numerus testium sufficiat, &
scripturæ fidem faciant, & similia.

Similiter super permissione contractus cambij, tàm in
17 genere, quàm in specie erit iudicium † Canonistarum, non
autem Mercatorum, cum agatur, de interpretatione sacro-
rum Canonum, & Summorum Pontificum Bullarũ, ac Cō-
stitutionum, vt dicunt *Dec d.cons.111.n.7.& Alex.cons.1.
nu.10.lib.2.* & alij supra allegati, quorum scientiam Merca-
tores non habent, & hinc vidimus incidentes quæstiones
18 super modo licitè cambiandi in Tribunali nostro, † omissis
multis inter cæteras, fuisse decisas secundum Canonicas
sanctiones, non autem de voto Mercatorum; nempè quòd
19 cābium possit cōtrahi pactione adiecta, vt † dans ad cam-
bium pro nundinis futuris possit pro debitore in loco nun-
dinarum soluere, quam pactionem Mercatores appellant
con la recorsa *in causa Romana seu Florentina pecuniaria
12.Ianuarij 1615.coram Archiepiscopo Seleucien.* secundũ
veriorem, de quà *per Nauarr. cons.31.de vsur.lib.5. Mich.
Sal.ad Diuum Thomam 2.2.post q.78.in disp. de camb.q.4.
art.2.controuers.12.nu.1.to.2. Benincas eod.tract.c.4.versus
finem.* cum alijs allegatis *per Modernum Romanum de Co-
23 mercijs.§.1.q.5.nu.83.* similiter quòd habens facultatem †
accipiendi pecunias ad cambium, possit de voluntate de-
bitoris accipere à se ipso, fuit conclusum in *Romana cam-
biorum 18.Iunij 1627.coram me*, in qua fuit dubitatũ, an in
mandato data esset talis facultas, non autem, an posset dari,
cum hoc esset absolutum; & decisum *in Bononien. quadernæ
22.April.1611.coram Card.Horatio Lancelloto, & in Flo-
rentina cambiorum 11. Ianuar.1615.coram Archiepiscopo
21 Seleucien.* præterea quòd † pecunia possit dari ad cambiũ,
& taxari ad certum lucrũ ab initio, fuit decisum licere cum
certis præsuppositis *in causa Ianuen. pecuniaria primo corā
Card.Horatio Lancellotto 6.Iunii 1611.* & deinde *coram
bo.me.Francisco Vbaldo 1.Martii 1613.* qui in eadē causa
pronunciauit pro validitate cambij; rursus dans mādatum
accipiendi pecuniam cambio, vbi in tempore non fuerit
22 solutum debitum, † quod in mora constituatur, & euene-
rit casus continuandi eādem pecuniam super cambijs abs-
que alia interpellatione resolutum fuit *in Placentina cam-
biorum coram D.meo Merlino 9. Iunij 1634.*

23 Denique & determinatio † iustitiæ pretij pertinet ad iu-
ris peritos, non autem ad stylum Mercatorum, in quorum
facultate, non est valutandi propriam pecuniam acceptam
24 & cambio datam, sed tenentur sequi † pretium per Magi-
stratum impositum, in locis, in quibus nundinæ ipsæ cele-
brantur, vt benè aduertit *Cauac de camb. in præludio vers.
respondeo.cum seqq.*& responsum fuit *in decis.304.n.3.par.
25 2.recent.vbi & nu.5.* propterea subiungitur cambia † non
semper esse vniformia, dum pro libito Mercatorum non
sequitur valutatio auri, vt dicunt de Marco, sed modo
26 † plus, quando minus quandoq. damnum afferunt, vt fuit
consideratum in *Mediolanen. cambiorum, inter impressas
315.n.6.par.2.diuers.& 315.nu.9.par.1.recent.* quod si pre-
tium, & seu valutatio excederet pretium declaratum per
Magistratum in nūdinis per istam inæqualitatem, & sic in-
27 iustitiam, † cambium esset reprobatum, & siccum, & ob-
staret Constitutio Pij Quinti, cum qua conueniunt *Naua.
in c.nauiganti.n.25.& Io.Baptista Lupus §.2.n.23.de vsur.
Azor.de instit.moral.p.3.lib.10.tit.de camb.cap.8.*

Non obstat igitur, quòd in instrumento concordiæ pro
scutis 13.mill.comprehendantur omnes partitæ *de maneg-
gi, trafichi, regiri, cambi, & altri affari di qualunque sorte
passati trà le parti transigenti*, & confessiones, aut cōcordiæ
emanatæ super cambijs iteratis non sufficiant pro iustifica-
28 tione quantitatis debitæ, † dum non est in eorum facultа-
te facere licitum, quod est per Canones prohibitum *Bald.
in l.rogati.§.si tibi.n.7.ff. si cert.pet.Rot. decis.52.nu.5.p.1.&
559.n.5.p.2.rec.* vt propterea ad veritatem detegendam, &
29 † confusionem euitandam eligendi sint periti *Abb. in cap.
proposuisti.nu.3. Anchar.cons.330.nu.8. Rimin.iun.cons.30.
n.21.* cum alijs allegatis.

Quoniam factum adhuc nō est indubitatum, quòd in so-
lidatione conuenta comprehendantur cambia iterata, nam
pro prætensis à mense Aprilis vsque ad diem instrumenti
de mense Decemb.1619. Alexandro se opponente, tanquā
quod cessasset à negocio fuerũt leuata, aliæ vero partitæ so-
lutæ per Baccellos de ordine Alexandri, vt dicunt de trat-
te, non continent cambia, sed meram sortem, vt benè in
secunda decisione causæ fuit ponderatum, & denique idē
Alexander in eodem instrumento Ferrariæ reseruauit iusti-
ficationem respectu summæ scutorum 6746. ita vt summa
concordata non excedebat scuta 6254. quæ vel est referen-
30 da ad alia negocia, vel probabiliter referri debet demetiē-
do voluntatem contrahentium ab eorum potestate, *Bald.
in rubr.n.11. C.de contrah. emptio. Specul. de locat.§. nunc
aliqua n.153. Crauett.cons.112.n.11. Mantic. de contract.
lib.4.tit.9.nu.33.* nihilominus si etiam ageretur de iteratis
31 cambijs, cum ex duplici fonte tantummodo causari † so-
leant, vel ex mandato de accipiēdo ad cambium summam
contractam, & illam recambiando ad effectualem vsq; sa-
tisfactionem, vt in supradicta Placentina cambiorum, vel
32 ex mora in non soluendo secuta † interpellatione, *vt in
Mediolanen.pecuniaria 27. Martii 1602. coram bo. mem.
Litta. quæ est decis.52.p.1.recent.* in vtroque autem casu,
cum probationes dependeant à validitate mandati, & ex
actis iudicialibus, scilicet quòd literæ dell'andata fuerint
acceptatæ in ferijs, & renouato cambio cum responsalibus
nouæ literæ fuerint transmissæ, quas vocant *del ritorno*, nō
33 est cognitio Mercatorum, † sed Iudicis, qui cuncta rimari
debet per ocularem inspectionem, an literæ emanauerint,
tàm in primo, quàm in secundo casu secundum præscripta
in Constitutione san.me. Pij V. nō autem an de stylo Mer-
catorum eædem literæ fuerint conscriptæ.

Neque dicatur, quòd cum agatur de partitis continen-
tibus cambia, ideo expectandam esse probationem validi-
tatis, & concursus literarum, sine quibus Baccelli propriæ
obligationi de manutenendo credita vera non satisfece-
runt.

Quoniam hoc non pertinet ad propositam quæstionem,
an Iudex teneatur requirere consilium peritorum, sed ad
aliam, an iustificauerint veritatem creditorum, de qua in
præsenti non est controuersia, & iam fuerit bis decisa corā
D.meo Verospio de mense Martij, & Iunij 1634.

34 Denique non obstat, quòd saltem † periti sint eligendi
super calculatione summarum ex cambiis prouenientium,
pro qua Iudex debet consulere peritos in arte, in qua regu-
35 lariter † peritiam non habet, & vlterius super duplicatione
partitarum, cum sufficiens fumus detur ex partitis pro-
ductis.

Quia Baccelli pro implenda eorum obligatione veritatis
creditorum non egent calculatione summarum, cum illam
habeant ex Instrumento concordiæ certam, & indubitatā,
nedum ex confessione Alexandri, sed cum interuentu Ma-
gistratus, scilicet tunc Cardinalis Legati, quæ sola sufficit,
36 & fidem facit † pro veritate calculi *Rota Ianuen. dec. 141.
nu.1.* & quam partes impugnare non possunt attentis am-
plissimis renunciationibus, quæ leguntur in eodem Instru-
37 mento concordiæ, & solidationis, ex quibus cessant exce-
ptiones de errore calculi, *Bart. in l.2.C.de iur.fisc.lib.10.&
l.1.Cod. de error.calc. Thesaur.decis.260. in princ.* maximè
quia summæ reductæ fuerunt ad scuta 13. mil. ex maiori,
quæ erat 15. mil. & vltra, itaut errores, si qui adessent, di-
stingui non possunt.

Nec allegata partitarum duplicatio, si qua probetur,
potest cogere Iudicem ad assumendum consilium perito-
38 rum quoniam etsi admitterentur, non † vitiant concor-
diam, sed vitiantur, & demuntur à calculo, quod pertinet
ad Iudicem, non autem ad peritum, prout sæpè fuit reso-
lutum *Seraph. decis. 275. & coram me in causa Interam-
nen. transactionis 10.Febr. 1620.20. Decembr. 1627.& 18.
Martii præsentis anni 1635.*

Et ita, &c.

☞ * *Vide has decisiones in Additione, prout in Indice
posito in eius fine. In eadem causa adest infra altera deci-
sio sub die 15. Iunii 1635. coram eodem R.P.D. Pirouano. est
in ordine 55.*

R. P. D. MOTMANNO.

Ianueñ Iuris Honorifici.

Mercurii 13. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Ad Hæreditatem defuncti ab intestato deficientibus aſcendentibus, & deſcendentibus, quis vocetur. Ius honorificum tranſit cum hæreditate. Agnatio, à quo deriuet.

SVMMARIVM.

1 *ex Actorum reuolutione colligitur validitas ſententiæ.*
2 *Aſcendentibus, & deſcendentibus deficientibus, hæreditas defuncti ab inteſtato ad proximiores agnatos defertur.*
3 *cum Hæreditate, quæ eſt quid vniuerſale, tranſit ius honorificum ad inſtar Iuriſpatronatus.*
4 *Graduum nulla datur continuatio, ſublato medio, vel intercedente gradu inhabili.*
5 *Excluſio, ſeu inhabilitas medij fieri non poteſt, quin influat in extremum.*
6 *ab Hæreditate ſi ſit proximior excluſus multo magis cenſetur excluſus remotior.*
7 *Agnatio ſolùm deriuat à coniunctione paterna.*
8 *ad Agnationis effectum coniunctio materna non cōſideratur.*
9 *Excluſio ceſſat, ceſſante cauſa excluſionis.*
10 *Duo vincula fortius ligant. & nu. 11.*

DECISIO LIII.

DOmini dixerunt confirmandam eſſe ſentētiam Rotalē qua pronunciatum fuit D. Paulo non competere ius honorificum Chori, & Capella Eccleſiæ S. Catharinæ Ianueñ Ordinis Sancti Benedicti. Quia de illius validitate †
1 conſtat ex reuolutione proceſſus in quo habentur omnia requiſita iuxta *Caputaq. deciſ. 260. par. 2.* Et de illius iuſtitia abundè cōſtat ex deciſione R. P. D. mei Pirouani in qua cōcluſum fuit huiuſmodi ius ſpectare non ad d. Paulum, ſed ad Iulium Octauium, & Ioanem Antonium, vti proximiores agnatos Hieronymi Saulii, vltimi illius poſſeſſoris ab inteſtato defuncti, tàm attenta iuris communis diſpoſitione,
2 † quòd deficientibus aſcendentibus, & deſcendētibus hæreditas defuncti ab inteſtato ad proximiores agnatos deferatur *Auth. de hæred. ab inteſt. venien. in præſenti l. 2. §. hæreditas, & §. legitima. ff. de ſuis, & legit. §. ſunt autem. verſ. non tamen inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* quam etiā inſpecto *Statuto Ianuen. c. 23. libr. 6. de ſucceſſ. ab inteſt.* quod omnibus deficiētibus ſuccedat agnatus maſculus proximior defuncto ab inteſtato vſque ad quartum gradum incluſiuè & cū
3 hæreditate, † quæ eſt quid vniuerſale, tranſire ius honorificum ad inſtar iuriſpatronatus probatur per text. *in c. ex literis. vbi Bero. nu. 64. de iurep. Felin. in c. cauſam quæ. num. 8. verſ. nam iuſpatronatus. de præſcript. Rot. in Lucana iuriſpatronatus 6. Nouemb. 1598. coram Litta.*

Dicti enim Iulius Octauius, & Ioan. Antonius ſunt pronepotes Antonij, qui fuit frater Vincentij primi acquirentis, & ſic in quarto gradu coniuncti Hieronymo defuncto, & iam pronepoti eiuſdem Vincētij ex filio Auguſtino Paulus verò è contra abnepos Bartholomæi Senioris, qui fuit frater Bandinelli, patris dictorum Antonij, & Vincentij, & ſic in quinto gradu coniunctus dicto Hieronymo, prædictos agnatos in gradu ſucceſſibili pręcedere non poteſt, iuribus præallegatis.

Neque intentioni D. Pauli ſuffragatur, quòd reſpectu Margaritinæ matris mulieris eiuſdē familiæ, quæ fuit neptis Paſqualis alterius fratris d. Vincentij reperiatur quoq; in quarto gradu coniunctus d. Hieronymo. Quia Statutū requirit quartum gradum cum qualitate maſculinitatis coiunctum Et quemadmodum deficiente ea qualitate d. mulier tertium gradum conſtituere non poteſt, ita impoſſibile eſt, quòd ab ea dinumeretur, ac formetur quartus gradus
4 in perſona d. Pauli, eo quòd † ſublato medio, vel intercedēte gradu inhabili, nulla datur graduum continuatio. *Bald.*
5 *in l. quoties, n. 2. C. de ſuis, & legit.* neque fieri poteſt, quin † excluſio, ſeu inhabilitas medij fluat in extremū, vt per text. *in l. tua ff. de ſeruit. ruſtic. prædior.* arguit idem *Bald. in aut. ſi quas ruinas n. 14. C. de ſacroſ. Eccleſ. & conſ. 40. nu. 2. verſ. item excluſo medio. vol. 3. Menoch. conſ. 172. n. 3. cum ſeqq. Ruin. conſ. 18 nu. 2. etiam vol. 3. Hond. conſ. 15. num. 2 vol. 2.* Vltra quòd abſurdum videtur, quòd excluſa matre proxi-
6 miore vti fœmina, admittatur † eius filius, qui eſt remotior. *Ancharan. conſ. 159. verſ. reſtat ergo. Peregr. de fideicomm. art. 26. n. 16. & alij quos allegat Fuſar. conſ. 18. num. 6.*

Nec eidem D. Paulo ſuffragari poteſt coniunctio lineæ maternæ cum paterna, itaut ſumendo proximitatem à matre, & agnationem à patre, tanquā duplici, & validiore munitus vinculo, velit ſuccedere. Quia neque ſanguinis, neq; gradus proximitas deduci poteſt à perſona matris, quæ, vt ſupradictum fuit, vti fęmina eſt inhabilis ad conſtituēdum tertium gradum à Statuto, cū qualitate maſculinitatis, deſideratū, vnde in perſona D. Pauli valeat formari quartus gradus. Quocirca d. vinculum matris vti per ſe impertinēs, & inutile, cum alijs coniungi non poteſt ad effectū, vt ali-
7 quid operetur ſtante Statuto, in quo ſola † coniunctio paterna, quæ facit agnatos §. 1. *inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* non
8 autem materna † conſideratur *Bald. in l. 1 n. 3. Cod. de legit. hæred. Ruin. conſ. 29. nu. 3 & 32. nu. 6. vol. 3. Natt. conſ. 81. nu. 10. Surd. conſ. 31 n. 37. Magon. deciſ. Florent. 105. la 2. n. 19. & 20. cum alijs in d. deciſ. R. P. D. mei Pirouani allegatis.*

Et quamuis d. Margaritina, & Theodora de Saulis ex eo dicantur conſeruaſſe gradū & familiam quòd eorum altera nupſit Bartholomæo Saulio patri, altera vero Franciſco de Saulis auo d. Pauli, in quo tanquam maſculo ideo ceſſet ex-
9 cluſio, † quòd ceſſauerit cauſa excluſionis iuxta *Aym. Crauet.* & aliorum Doctorum opinionem, de qua latè *Fuſar. in tract. de ſubſtit. q. 404. n. 12. & ſeqq.* in hoc tamen caſu, concurrentibus maſculis ex maſculis, qui habent regulam pro ſe cum maſculis ex fęminis, illi ea ratione ſunt ſic præferē-
10 di, quòd duplici † iure nitantur, quia ſcilicet ſunt maſculi, & deſcendunt, ex maſculis, quibus deficientibus alij orti ex fœminis nuptis in agnatione à ſtatuto poſt illos ideo cē-
11 ſentur vocati, quòd † vnico tantum iure nimirum maſculinitatis inſiſtant ſucceſſioni per ea, quæ notat. *Imol. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus. ad Trebellian. & tradunt Ruin. conſ. 49. ante n. 6 vol. 1. & Peregr. d. art. 26. in fin.*

Et ita vtraque, &c.

¶ *In eadem cauſa in præcedenti parte habes alteram deciſionem ſub die 26. Ianuarii 1632. coram R. P. D. Pirouano. eſt in ordine deciſio 89.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Quarti Dotalis.

Die Veneris 15. Iunii 1635.

ARGVMENTVM.

Lucrum dotale, vt debeatur iuxta Statutum Vrbis libr. 1. cap. 132. quid requiratur. Impotentia viri, quando eſt temporalis, vel dubia, vxor quam ſucceſſiuam patientiam præſtare teneatur. & quid ſi reclamauerit intra bimeſtre.

SVMMARIVM.

1 *Lucrum dotale iuxt. Statut. Vrb. libr. 1. c. 132. vt debeatur, matrimonium debet eſſe conſumatum.*
2 *Matrimonium propter impotentiam perpetuā non ſubſiſtit.*
3 *Matrimonium vbi non adeſt, ibi non poteſt eſſe locus lucro dotali.*
4 *Impotentia viri, quando eſt temporalis, vel dubia, vxor tenetur præſtare ſucceſſiuam patientiam per triennium, vt poſſit fieri experientia copulæ coniugalis.*
5 *Mulier ſi infra bimeſtre reclamauerit de impotentia viri, non tenetur vlteriorem patientiam præſtare.*
6 *Cap. 1. de frigid. & malefic. declaratur.*
7 *Cap. laudabilem de frigid. & malefic. diſpoſitio ad nihilum reduceretur, ſi ſola mulieris reclamatio ſufficeret.*

8 Con-

8 *Confessio propria prævalet depositionibus testium, & omnibus alijs probationibus per confitentem faciendis.*
9 *contra Confessionem propriam, maximè quando est adminiculata testibus, non admittitur probatio in contrarium.*
10 *Remissoria non conceditur, tanquã calumniosè petita, quando est propria confessio, præsertim si sit testibus adminiculata.*

DECISIO LIV.

POstquam bis in hac causa fuit resolutum coram me sub diebus 26. Nouembris 1633. * & 20. Decembris 1634. * Dianam Grottam per obitum Alexandri viri non lucratam fuisse quartum dotale, ex eo quòd cum eius † viro matrimonium non cõsumauit, prout requiritur ex Statuto Vrbis, iuxta cuius dispositionem coniuges matrimonium cõtraxerunt, eadem Diana cœpit prætendere d. lucrum nihilominus sibi deberi, ex quo per eam nõn stetit quin matrimonium fuerit consumatum cum per 40. dies cum eius viro cubuerit, ac debitam patiẽtiam præstiterit. Vnde assumpto onere hoc probandi dedit articulos, super quorum releuantia dato particulari dubio, eoque hodie à me proposito DD. eos non releuare responderunt.

Non enim visa fuit releuare articulata mala valetudo, seu impotentia Alexandri. Quia si illa probaretur perpetua & nulla arte sanabilis & non releuaret, quia matrimonium propter impotentiam perpetuam subsistere non posset & 3 consequenter nec potest esse locus † lucro dotali, vt in terminis tenent DD. *in cap. 2. de frigid. & malef.* cum alijs cumulatis in prima decisione.

Si verò probaretur impedimentum, vel impotentiam fuisse temporalem, vel dubiam, & pariter non releuaret. 4 Quia Diana tenebatur præstare † successiuam patientiam per triennium, vt potuerit fieri experientia copulæ coniugalis iuxtà *text. in c. laudabilem, & ibi DD. communiter de frigid. & malef. Mascard. de probat. conclus. 311. n. 3. Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 112. nu. 12.*

Nec releuat quòd Diana infra bimestre reclamauerit, 5 qua stante reclamatione † non tenebatur vlteriorẽ patientiam præstare *c. 1. de frigid. & malefic.* quia licèt *text. in d. c.* 6 1. disponat quòd mulier, † quæ vult agere ad nullitatem matrimonij teneatur infra bimestre reclamare, non tamen dicit, nec inde inferri potest, quòd non teneatur præstare patientiam, vt possit fieri experientia copulæ iuxta disposi- 7 tionem dicti *c. laudabilem*, † quæ quidem dispositio adnihilum deseruiret, si sola mulieris reclamatio sufficeret.

Prout, nec subsistit, quòd Alexander spontè recesserit è domo Dianæ; quia contrarium constat tum ex testibus in alia decisione ponderatis explicitè deponentibus Alexandrum fuisse eiectum è domo, tũ etiam ex monitorio super nullitate matrimonij ad instantiam Dianæ contra eundem Alexandrum exequutum in quo Diana expressè declarauit se nolle amplius cum eo habitare, vnde satis constat ipsam non præstitisse successiuam patientiam, quam præstare tenebatur vt potuerit dici per ipsam non stetisse, quin matrimonium fuerit consumatum vel experimentum adhibitũ iuxta canonicas sanctiones, ex prædicto n. monitorio clara 8 resultat confessio eiusdem Dianæ, † quæ prævalet depositionibus testium, & omnibus alijs probationibus in cõtrarium per ipsam faciend. ad tradita per *Surd cons. 6. num. 1. Greg. XV. decis. 357. n. 3. & ibi Add. n. 7. & decis. 434. nu. 14.* 9 adeò quòd contra propriam confessionem, † præsertim quando prout hic est adminiculata testibus non admittitur 10 probatio, & denegari solet remissoria, tanquam † calũniosè petita prout alias fuit firmata in *Toletana pensionis 29. Maii 1598. coram Litta, Greg. XV. decis. 524. n. 4.*

Et ita vtraque, &c.

* *Sunt decisiones 237. & 307. supra in præcedenti parte.*

R. P. D. PIROVANO.

Romana Iustificationis Creditorum.

Die Veneris 15. Iunii 1635.

ARGVMENTVM.

Soluens pro alio eum liberat, & contra debitorem acquirit actionem, Creditori nil refert, an sit facta solutio per Debitorem, vel per alium. Interesse, quando ab initio possit taxari.

SVMMARIVM.

1 *Soluens pro alio eum liberat, & acquirit actionem contra debitorem, vel negociorum gestorem.*
2 *Soluenti debitum pro alio, actio contraria mandati acquiritur.*
3 *Creditori, si sit facta solutio, nihil refert quòd debitor soluerit, vel alius pro eo.*
4 *Scriptura plenè probat contra scribentem.*
5 *Probatio melior, & concludentior dari non potest, quam propria confessio.*
6 *Computa quomodo in redditione rationum seruanda quando libri haberi non possunt, vel defecerunt.*
7 *Quietantiæ creditorum, siue illorum manu sint scriptæ, siue aliena manu, sed ab eisdem subscriptæ, semper probant.*
8 *Interesse taxatio potest ab initio fieri, dummodo per creditorem postea probetur, tanti sua interesse, quantum ab initio fuit taxatum.*
9 *Literæ probant contra scribentem, & illum obligant.*
10 *Scripturæ, quando sunt recognitæ fidem faciunt, sicut ipsa publica documenta.*
11 *Litis expensæ ex sola verisimilitudine valde iustificantur.*

DECISIO LV.

ABsoluta disputatione, * an periti essent deputandi pro iustificatione creditorum; Quæsitum fuit, an partitæ reseruatæ in decisionibus * D. mei Verospij, & quæ implebant summam scutorum 44. millium in instrumento dationis in solutum expressam, essent iustificatæ, & affirmatiuè Baccellis tantummodo informantibus fuit responsum.

Quinta namque in ordine ad præcedentes iam iustificatas, quæ est scutorum 6746. ex partita scut. 13. mill. Ferrariæ inter partes conclusa, & solidata, & spectabat ad Scarlatinos Mercatores Florentinos concludenter iustificatur ex credito ipsorum de Scarlatinis versus Alexandrũ, & solutione eisdem facta per Baccellos pro Alexandro, per quam 1 siue ex † ordine, & mandato Alexandri illam fecerint, siue simpliciter, modo soluerint debitũ, semper acquisita remãsit actio contra debitorẽ, vel negotiorum gestorẽ, *l. soluẽdo* 2 *de neg. gest. Rota Ianuen. decis. 6. n. 7. & 32. & 33.* vel † cõtraria mandati *l. si vero non remunerandi. §. contrario iudicio, ff. mandati. Rota Ian. decis. 30. n. 1.* & fuit dictum in *Rauennaten. pecuniaria coram me die 26. Iunii 1630.* respectu ve- 3 rò creditoris, cui fuit facta † solutio non refert, quòd debitor soluerit, vel alius pro eo, vt inde per solutionem extinguatur obligatio *Dec. in l. damnum 15. de reg. iur. Bald. in l. aditio in fin. ff. de acquir. hæred. Surd.* latissimè comprobans *decis. 118. nu. 2. & seqq.* de credito autem illorũ de Scarlatinis aduersus Alexandrum sufficienter cõstat ex tribus partitis tractis à Baccellis eisdem Scarlatinis ad computum Alexandri nempè scutorum 1500. sub die 8. Martij 1619. scutorum 1501.10.8. sub die 16. & scutorum 1244.7. sub die 22. eiusdem mensis Martij, & ex alia partita scutorũ 1492. & 14. tracta à Ioanne Paluntio ad computum eiusdem Alexandri, ascendentibus in totũ ad scuta 5538.12.2. quæ omnes partitæ, cum in litteris missiuis fuerint confessatæ tan- 4 quam ab eo debitæ & in summario datæ nu. 4. plenè † probant contra scribentem *l. publia. §. fin. ff. depositi l. si aliquid per Epistolam. l. nec ambigi. C. de donat. Bald. cons. 190. in 2.* 5 *vol. Rot. Ian. dec. 181. n. 1.* nec † probatio melior, aut concludentior haberi potest *l. cum te, C. de transact. Bald. consil. 192. volu. 1.* residuum verò à dictis scutis 5538. 12. & 2. vsque ad summam scutorum 5904.9.8. auri Florentini, quæ constituunt summam dictorum scutorum 6746. excreuit propter cambia decursa à mense Martii quo Scarlatini soluerunt dictas tractas Baccellis, & Paluntio vsque ad mensem Decembris, quo receperunt ab eisdem Baccellis scuta 6746. prout ex litteris vt dicunt *del spaccio* productis, & datis in Summario numer. 15. & ex computo ipsorum de Scarlatinis propria eorum manu 6 subscripto, † cui indubitatè standum est, quando libri

mercatorum, qui defecerunt, vt in præsenti haberi nō pos-
sunt *Rot.Ian.decis.*176.*nu.*22. & eo subsistente non fuit du-
bitatum de solutione eiusdem summæ facta per Baccellos
Scarlatinis pro Alexandro, ex quo quietantiam habent, &
illam produxerunt, & in Summario dederunt num.2. quæ
siue in corpore, manu creditorum sit scripta, siue aliena ma-
7 nu, † sed ab eisdem subscripta semper probat *l. cū antiqui-*
*tas.§.fin.C.de test.Rom.cons.*303.*n.*1. *Surd.dec.*137 *n.*3.& 5.

Sexta partita in ordine scutorum 2275. & ipsa remanet
iustificata, tanquam proueniens ex cambijs quintæ partitæ
scutorum 13. millium ad rationem quinque pro centenario
pro annis tribus cum dimidio, nēpè à mense Ianuarij 1624.
vsque per totum mensem Iunij 1627. quæ ab initio contra-
8 ctus potuerunt † ad certam summam taxari quamuis non
debeantur ante probationem, quòd cambia ascenderint ad
dictam summam secundum veriorem firmatam in *Ianuen.*
cambiorum, siue pecuniaria 1. *Martij* 1613. *coram bon.me.*
Francisco Vbaldo impressa post secundum volumen Consi-
liorum Farinacii in ordine 372. *numer.*8. quæ cambia ex-
cedere, & excessisse pro tempore dictarum feriarum
quinque pro centenario ex litteris *del spaccio*, seu *d'auuiso*,
& del ritorno productis, & datis in Summario num.7. iusti-
ficantur, & solæ sufficerent ad hanc probationem, cum qui-
bus nihilominùs concordant partitæ librorum ipsorum de
Baccellis, in quibus apparent cambia excedere summam
scutorum 3977. & 53. quæ maior est huius 2275.

Septima est partita scutorum 167. quæ ex alia ducatorū
179.3.2. desumitur, bene iustificatur, quia primò fuit tra-
cta per Baccellos ad Zucceros mercatores Venetos pro cō-
puto Alexandri, & ab eisdem mercatoribus retracta ad
Baccellos, vt eam soluerent Herreræ, & Costæ, cuius parti-
tæ illa duo præcipua probantur, nempè quòd Alexander sit
debitor, & quòd Baccelli pro eo soluerint, quia in libris
Baccelli idem Alexander fuit de dicta partita ducatorum
179.3.2. creatus creditor, & de solutione facta Herreræ &
Costæ dantur quietantiæ in actis, & in Summario nu.10 &
partitæ librorum nu.10. & 11.

Nona partita cōtinens scuta 594.64. & ipsa remanet pro-
bata quoad debitum Alexandri, & creditum Baccelli, nam
debitum probatur quoad scuta 400. ex ordine dato ab eo-
dem Alexandro per litteras missiuas productas, & in Sum-
mario datas nu.14. vt soluerent Hieronymo Antiquo eam-
9 dem quantitatem, quæ † proculdubio probant contra scri-
bentem, & illum obligant *Rot.Ian.decis.*49.*n.*1.51.*nu.*4. &
178.*nu.*4. & quietantiæ ab eisdem de Antiquis dantur reco-
10 gnitæ, & in Summ.n.15. quæ eamdem fidem faciunt sicut †
ipsa publica documenta. *l.publica.ff.depositi.§.si quis igitur*
*auth. de instr. caut. & fid. Crauet.cons.*73. *in fin.Surd.decis.*
265.*nu.*27. quo vero ad alia scuta 194. & 43. restantia, cum
proueniant ex cambijs, eadem probantur ex litteris de
spaccio productis, & in Summario nu.16. datis, & ex par-
titis librorum ipsorum de Baccellis extractis formiter, &
calculo nu.17. & 18.

Decima ponitur partita scutorum 64.6. auri stamparum,
quæ pro scutis 40. iustificatur ex veritate debiti Alexandri,
& solutione facta per Baccellos, & iam fuit in alijs disputa-
tionibus admissa, & pro scutis 6.15.2. verificatur ex litteris
del Spaccio, libris, & calculo productis, & datis in Summ.
num.21.

Vndecima subsequitur partita scutorum 779.25. quę pa-
riter quoad debitum, & creditum respectiuè Alexandri, &
Baccelli iustificatur, nam præcedente ordine Alexandri per
litteras, Baccelli soluerunt Acciaiolis, & Martellis scuta
mille auri de Marchis reportata quietantia, quæ datur in
Summario nu.22. & exinde contra posita partita scutorum
800. monetę nomine Alexandri solutorum, residuum quod
erat scutorum 546. ex ordine eiusdem positū fuit super cā-
bijs, vt ex litteris, quæ dantur Summario nu.24. quod post-
modum vsque ad summam 779.25. excreuit ex cambiorū
renouatione, quæ patet ex litteris de spaccio, ex libris eo-
rumdem de Baccellis Summ.nu.23.

Decimatertia partita scutorum 120. continet causam ex-
pensarum, quæ factæ fuerunt in litigando cum dicto Ale-
xandro, pro quibus & si agi non possit non docto de condē-
natione, attamen, cum inter partes fuerint examinatæ, &
de summa scutorum 272. redactæ ad scuta 120. non egent
alia iustificatione, cum non soleat deueniri ad liquidationē
11 nisi cum præsupposito, quod sint debitæ, & ex † hac verisi-
mili confessione, & approbatione oritur sufficiens iustifi-
catio *Achil.decis.*22.*de rest. spol. Rot. dec.*285.*nu.*1.*p.*1. *re-*
cent. & 512.*num.*5. *coram Papa Greg.XV.*

Decimaquarta, & vltima partita in bilancio data legitur
expressa in scutis 1643. & 43. quæ de communi consensu
fuit redacta ad scuta 643.43. exuberanter iustificatur, &
probatur ex litteris del spaccio, libris ipsorum de Baccellis,
& relatione D. Stephani Pallauicini, quæ datur in vltimis
summarijs. Et ita &c.

☞ * *Idest sub die Mercurii* 13. *Iunii* 1635. *coram eodem R.P.D. Pirouano est decisio* 52. *supra in hac eadem parte.*

☞ * *Idest sub diebus* 31. *Martii* 1634. & 19. *Iunij sequentis quas decisiones habes infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Cordubeñ Decimarum de Lucena.

Die Veneris 15. *Iunii* 1635.

ARGVMENTVM.

Laicus, vt dicatur probasse ad se spectare decimas Ecclesiasticas, non sufficit sola probatio immemorabilis, sed etiam debet concurrere fama priuilegij, cum post *Concil.Lateranense c.*14. *in fin.de quo in c.prohibemus de decim.celebratum sub Alex.III. de anno* 1179. requiritur probatio immemorabilis vna cum fama priuilegij, & quando dicta possessio, & dicta fama benè appareat probata.

SVMMARIVM.

1 *Laicus non potest prætendere decimas Ecclesiasticas ad se pertinere, nisi probet tempus immemorabile, vna cum fama concessionis priuilegij Apostolici.*

2 *Et hoc post Concilium Lateranense.*

3 *Testes, vt probent immemorabilem debent esse ætatis quinquaginta quatuor.*

4 *Aetas quattuordecim annorum est sufficiens, vt testis rectè possit deponere de visu.*

5 *Testes debent esse legitimæ ætatis, vt probent.*

6 *Testes, quando dicantur bene deposuisse super immemorabili & nu.*7.

8 *Testes, vt probent immemorabilem debent etiam deponere, quòd maiores a quibus audiuerunt, id audiuerint ab aliis maioribus, sed contra. vide num.* 10. *& ista est communis sententia.*

9 *Ludouis. decis.*196. *declaratur.*

11 *Testes deponentes super immemorabili de visu per quadraginta annos an sufficiat, quod dicant citra, vel & citra. intellige vt nu.*12. & 13.

14 *Testes deponētes super immemorabili, quòd Laicus habeat priuilegium Apostolicum super perceptione decimarum qualiter sufficiat, quod deponant.*

15 *Et an requiratur, quod deponant de aliquo certo priuilegio Apostolico.*

16 *Testes, aliqui, quod certum quid sciant, & alii, quod id nesciant, simul stare possunt.*

17 *Testium aliquorum ignorantia non potest elidere probationem aliorum testium scientium aliquid certè.*

18 *Immemorabilis cessat, si constet de initio.*

19 *Actus contrarius factus ante centum annos non obstat immemorabili.*

20 *Præscriptio immemorabilis interrumpitur si probetur à centum annis citrá contrarium actum fuisse.*
*Secus verò si probetur vltra centum annos vel ducentum annos citra id actum esse.nu.*20. *vide sub nu* 21.

21 *Immemorabilis præscriptionis substantia est, vt de initio non constet.*

22 *Productio facta ab aduersario alteri parti nocere non potest.*

23 *Productio facta ad vnū effectum non nocet, quoad alterum.*

D E-

DECISIO LVI.

DUBITAVI an constet de immemorabili consuetudine percipiendi decimas quæ suffragetur Excellentiss. D. Duci de Cardona, & DD. omissa secunda parte dubij, quæ pendet à priuilegijs Venerabilis Societ. IESV de quibus erit particulariter agendum circa probationem ipsius immemorabilis. Difficultas restringitur ad duo capita. Primò vt videatur, an testes probent d. immemorabilem. Secundo quatenus sic, an conuincantur ex eo, quòd videatur cõstare de initio. Et quantum attinet ad primam firmandum
1 est, quòd non † sufficit sola probatio immemorabilis, sed debet concurrere fama priuilegij, cum post *Concil. Lateran. cap. 14. in fine de quo in cap. prohibemur de decimis celebratum sub Alex. III. de anno* 1179. requiritur probatio
2 immemorabilis † vna cum fama priuilegij Apostolici, *Io. Andr. & alij in cap. cum Apostolica de ijs*, quæ fiunt à Prælatis *Felin in cap. causam. num. 3 de præscript. & in cap. cum contingat. n. 4. vers. si tamen de foro compet. Rebuff. de decim. q. 13. n. 69. & seqq. vbi declarat. Balb. de præscrip. part. 1. secundæ partis principalis q. 7. n. 19. vers. 1. cum seqq. Guidobonus decis. 61. & 62* & millies in Rota fuit resolutum, & duo requisita huius primi capitis satis cõcurrunt, omnes enim testes excedunt ætatem quinquaginta quattuor annorum,
3 quòd tempus † requiritur in testibus vt immemorabilem possint probare, cum debeant deponere de visu per quadraginta annos, quòd nõ possunt rectè facere nisi quadraginta annis, addantur alij quattuordecim, quia illa ætas est
4 † sufficiens vt testis rectè possit deponere de visu per dictum tempus. *Franc. in c. 1. num. 16 de præscript. Gabriel. de præscript. concl. 1. n. 83 sanct. mem. Greg. decis. 298. n. 1. & ibi addentes Seraph. decis. 1179. n. 1. & decis. 1102 n. 5. Couarr.*
5 post alios, qui solùm † firmat, quòd testes debent esse legitimæ ætatis in regula possessor *par. 2. §. 3. n. 8. vers. testes vero de regul. iur. in 6.*

Et quantum attinet ad immemorabilem in Summar. nu. 2. datur copia octo testium, quorum tres sunt Presbyteri examinati in Oppido de Lucena, & duo sunt examinati in Ciuitate Cordubeñ, & tres in Oppido de Benauisi, &
6 alij, qui habentur in processu, qui deponunt † de visu per spatium quadraginta annorum quòd Excellent. D. Dux, & eius antecessores percipiant decimas, & deponunt etiam de auditu à maiorib. & quòd maiores ita viderunt, & nihil in contrarium audiuerunt, & de publica voce, & fama
7 † per verbum fuit, & est ex quib. satis dicitur probata immemorabilis, vt *per Glos. in cap. 1. in verbo memoria de præscript. in 6. vbi notat Lapus, Geminianus, & Francus Parisius cons. 27. n. 31. & seqq. lib. 1.* & alij quos allegat Couarruuias, & communem dicit loco modo allegato, & passim Rota resoluit, & præsertim *in Nepesina iurispatr. 16. Febr. 1596. coram bon. mem. Card. Blanchetto, & in Tullen. iurisdict. 22. Martij 1596. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio Mohedan. decis. 3. de iurepatr. Verall. decis. 283. lib. 1. in manuscript. & decis. 71. par. 2. impressis*, & aliàs sępissimè, & isti testes coadiuuantur ex alijs testibus in alia causa examinatis, qui etiam optimè deponunt, vt in copia, quę data fuit in Summ. n. 4. & 5.

8 Neque obstat, quòd isti testes non deponant maiores † audiuisse ab alijs maioribus quòd requisitum videtur Rotam admisisse in *decis. 196. san. mem. Greg.* & colligi ex mẽte Gl. licèt non habeatur in verbis dixit *Couarr. ad n. 8.* quia
9 fuit responsum, quòd in casu † decisionis san. me. Gregorij illud requisitum erat probatum, & ideo fuit enumeratum inter alia non autem fuit firmatum, quòd pernecesse requi-
10 reretur, † vnde cum ex communi sententia non sit necessarium, de eo non est habenda ratio, vt per *Couarr. d. num. 8. vers. testes verò. Marcus Salon de Pace cons. 16. num 15. Azeued. ad l. 1. tit. 7. lib 5. recopilationum*, quæ est lex 41. *Tauri n. 27. & hunc sensum habuit Rota in causa Conchen. decimarum de Gauenna 31. Maij 1617. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & in causa Illerden. decimarum 15. Martij 1630. coram R. P. D. meo Pirouano, & notant addentes ad dictam decis. 196. san. mem. Greg.*

11 Nec etiam obstat quòd dum testes deponũt de visu per quadraginta annos non dicunt, & citra, † sed solùm quadraginta annos citra absque copula, & sic non videntur cõcludere per totum tempus cum illæ depositiones possint verificari in minori tempore *Bart. in l. Celsus. ff. de vsucap. Balb. de præscript. in vlt. p. num. 14. Seraph. decis. 1102. nu. 3.* nam huic obiectioni fuit responsum, quòd cum aliqui
12 testes deponant † per dictionem semper, perpetuo, & toto d. tempore satis probant per totum tempus 40. annorum. *Cenedus in suis singularib. in verbo perpetuo*, & in puncto per istam rationem *Seraph. dec. 798.* & fuit dictum in *causa Cauallicen. feudi 17. Decemb. 1612. coram R. P. D. meo Pirouano, quæ est in recentiorib. par. 1. decis. 445. num. 3. & 12.* vbi quod sufficiant etiam verba æquipollentia, & *in causa Toletana decimar. 11. Ianuarij 1616. coram bon. mem. Andrea quæ est decisio 702. num. 4. ead. par. 1. recentior.* quod præsertim procedit in testib. examinatis in Hispania, quia
13 † de stylo non solent deponere cum copula, & quamuis deponant per tempus continuatum *Molina de primog. Hispan. lib. 2. cap. 6. num. 39. ad finem Marescott. variar. li. 2. cap. 100. num. 9. Rota d. decis. 702. eod. num. 4. ad med. vers. & licet.*

Quantum attinet ad famam priuilegij de ea quoque de-
14 ponunt dicti testes, & quamuis non † deponant de immemorabili satis est, quòd deponant de fama diuturna, vt suffragetur ad hunc effectum. *Felin. in c. causa. nu. 3. de præscript. & fuit resolutum in causa Tolet. iurisdecimandi coram Orano, quam reassumit Marescott. variar. lib. 1. c. 17. n. 1. & seqq.* vbi respondet contrarijs, & fuit dictum in allegata *decis. 702. n. 2* nec refert, quòd d. testes non deponant
15 † de aliquo certo priuilegio Apostolico, sed de priuilegio Apostolico in genere quia hoc sufficit, vt admisit Rota *in d. dec. 702. n. 3.* in qua approbauit testes dicẽtes, esse famam quòd laicus habebat Bullas Apostolicas, & fuit dictum in allegata causa *Illerden. coram R. P. D. meo Pironano.*

Neq; obstat, quòd aliqui testes dati in Summ. Venerab. Societatis deponant nescire, nec audiuisse, quod Excell. D. Dux habeat, priuilegium Apostolicum, & alij nescire, an habeat priuil. Apostolicum, vel Imperatoris, quia d. D. Dux
16 non vtitur depositionibus † istorum testium, sed aliorũ qui clarè deponũt, & depositio istorum testium non eliditur ex istis testibus datis per Societatẽ, quia stat simul, quòd adsit publica vox, & fama Apostolici priuilegij, & quod ab ali-
17 quibus ignoretur; & † propterea ignorantia istorum testiũ non elidit probationem aliorum super ista fama priuilegij, quòd non sit probatio concludens, ex qua coarctetur negatiuè, *c. in præsentia. de probat.*

Circa secundam inspectionem principalem, in qua consistit Cardo huius difficultatis pro parte Veñ Societatis dicebatur, quòd agitur de decimis Oppidi Lucenæ, sed constat, quòd illud Oppidum de anno 1380. peruenit ad Eleonoram auctricem, & sic post Concilium Lateranẽse, vt patet ex supra deductis, & peruenit tit. permutationis habitæ à tũc Episcopo Cordubeñ, qui loco bonorum receptorum cessit, & transtulit in præd. Eleonoram præfatum Oppidũ Lucenæ cum suis pertinentijs, & decimis Ecclesiæ. Quare
18 † cum constet de initio acquisitionis ipsarum decimarum, cessat immemorabilis, *Molina de primog. Hispan. lib. 2. c. 6. n. 64. vers. in 2. specie vsque ad n. 66. P. Molina Iesuita de iustit. & iur. tract. 2. disp. 76. n. 1. Valenzuola, Velasquez cons. 93. n. 17. Auendan. ad l. 41. Tauri n. 16. Rot. decis. 14. n. 2. par. 1. recent. san. mem. Greg. decis. 467. n. 6.* Huic tamen funda-
19 mento respondebatur, quòd cum iste † titulus denotet actum contrarium ante centum annos, propterea non obest immemorabili, quia actus contrarius factus ante centum annos non obest ipsi immemorabili. *Molina de primogen. Hispan. d. l. 2. c. 6. n. 61. vers. si vero factum. Innoc in c. veniens. n. 2. de verbor. signif. in 6.* vbi inquit, quòd præscri-
20 ptio immemorabilis † interrumpitur si probetur à centum annis citrà, contrarium actum fuisse, secus autem si probetur vltra centum annos, vel a ducentum annis citrà id actũ esse *Speculator in tit. de probation. §. 1. nu. 28. Butr. in c. quid per noual. de verb. signif. Io. Andr. qui se refert ad Innoc. & Speculat. in d. c. veniens col. 1. vbi etiam Geminian. col. 2. Couarr. in d. regula possessor. 2. par §. 3. n. 7. vers. hinc falsum esse apparet, & alij, quos allegat Molina vbi supra, & Caldas Pereira lib. 1. recept. sentent. q. 23. nu. 110. addentes ad decis. sanct. mem. Greg. 51. n. 7. & decis. 208. n. 13. vers. aduertẽdum tamen est. Rota diuers. decis. 214. lib. 2. par. 3. & dec. 243 ead. part.*

part.3.lib.3. & fuit dictum in causa Cauallicen. feudi 26. Aprilis 1613. coram R.P.D. meo Pirouano, quæ est decisio 491.par.1. in posthum.

Hæc responsio nullatenus placuit Dominis in casu de quo agitur, quia si esset attendendus iste titulus ex eo constat de initio præscriptionis, cum Eleonoræ fuerit concessum Castrum vna cum decimis ad Ecclesiam spectantibus aliud enim est quod probetur actus contrarius ante centũ annos in quibus terminis loquūtur prædicti DD. aliud verò quod doceatur de initio præscriptionis ante centum annos, quando enim vltra centum annos ostenditur contrarium actum fuisse non ex eo constat de origine præscriptionis, siquidem potuit esse, quòd post illum actum, vel ante, decimæ spectarēt ad Excellentiss. D. Ducem, quòd præscriptio immemorabilis præsupponit, ideo quamuis testes recordarentur, contrarium actum fuisse non tamen recordatur de huiusmodi præscriptionis initio, seu origine, quod ad esse immemorabilis præscriptionis requiritur scilicet quòd non constet de initio, & propterea quando vltra centũ annos datur verum, atque indubitatum præscriptionis initiũ iam cessat substantia immemorabilis præscriptionis, quę ex
31 hoc præsertim pendet, † vt de eius origine non constet, ideoq. non mirum si in hoc non sit facienda detractio, an initium detur à centum annis citra vel vltra prout sunt verba formalia *Molin. de primog. Hispan. d. lib.2.c.6.n.65. vers. nec obstat vsque ad n.73.* vbi ita declarat per dictam cóclusionem, & benè etiam declarat Caldas Periera sequendo d. distinctionem *Molin. d.q.23.nu.110. vers. sin autem factum recens. P. Molina Iesuita de iust. & iur. disp.75. vers. Aduertit vero. Molina ibi hac tamen doctrinam Rodericus de annuis redditib. lib.1.q.17.n.8. & seqq. Guttier. pract. lib.1.q.16. Gonz. ad reg.8. Gloss.18.n.48. & 49. Garz. de benef. par.5.c.9. n.131. qui alios allegant, & facit Cassad. dec. vlt. n.7. in princ. ibi licet subsequatur de Procuratoribus.*

Secundò respōdebatur (& hæc respōsio placuit Dominis) quod Excell. D. Dux non produxit hunc titulum, sed ipsa
32 Veñ Societas, & ideo ista productio facta † per aduersariũ non potest nocere ipsi D. Duci, cum non nitatur ex isto titulo, sed ex immemorabili, *Cassad. d. dec. vlt. nu.7. post med. ibi, vel si ostensus inualidus de procurat. Crescent. dec.21. nu.4. de probat. Rota dec.731. nu.19. & 20. par.1. diuers. & fuit dictum in causa Cæsaraugustana parochialis de Maella 8. Nouembris 1599. coram non satis laudan. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & est decisio 467. num.7. & 8. san. mem. Greg.* quæ loquitur in fortioribus terminis, scilicet quando productio tituli fuit facta ab ipsamet parte ad alium effe-
33 ctum † non autem vt niteretur ex illo tit. & loquitur in terminis immemorabilis; secus autem esset si Excellentiss. D. Dux produxisset illum titulum, vt eo niteretur *Verall. dec. 83. nu.3. par.1. Rota d. dec.731. nu.18. & seqq. san. mem. Greg. decis.331.* & latè *addentes ad dec. eiusd.353. nu.19.* qui alios cumulant, & *fuit dictum in causa Romana de Aronijs 20. Iun. 1614. coram bon. me. Franc. Vbald. & in Ianuen. Abb. 24. Maij 1624. coram bo. me. Buratto.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

§ *In hac causa vide supra alteram decisionem sub die 9. Maij 1633. coram eodem Reuerendiss. P.D. Coccino Decano. est in ordine decisio 44.*

Et infra adsunt aliæ nempè sub diebus 27. Februarij 1636. & 30 Ianuarij 1637. coram eod. Reuerendiss.

Et in sequenti parte habentur reliquæ scilicet sub diebus 29. Maij 1638. & 5. Iulij eiusdem anni coram R.P.D. Carrillo, & 17. Februarij 1639. & 13. Maij pariter 1639. coram R.P.D. Merlino.

R. P. D. VEROSPIO.

Messanensis seu nullius Feudi.

Die Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Ex præstatione diuturna facta pro re tamquam emphiteutica, quando oriatur præsumptio tituli fauore possessoris, & an vltrà præsumptionem tituli deduci possit etiam præsumptio confirmationis Apostolicę. Possessor in iudicio legis diffamari quando dicatur esse certus de iure aduersarij, vt incipiat esse in mala fide: Citatio ex quibus præsumatur exequuta. Renunciatio litis ex quibus excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Præstatio diuturna, & vniformiter continuata producit nedum præsumptionem approbationis personæ præstantis, sed etiam præsumptionem iustitiæ tituli, cuius causa fiunt præstationes. & quare n.2. & 3.*
4 *Partita extracta ex libris priuatis fidem non facit in præiudicium tertij.*
5 *Confessio solutionis non probat veritatem solutionis, & non præiudicat, & n.6.*
7 *Solutio non habenti mandatum facta non releuat.*
8 *Titulus vt ex præstationibus præsumatur, adducenda est continuatio præstationum vniformiter facta per totam eam temporis seriem, quæ requiritur ad inducendam tituli præsumptionem.*
9 *Actio benè fundata in probatione spolij tolli non potest nisi per exceptionem claram, cui nihil obijci possit in iudicio petitorio.*
10 *Locatio rei Ecclesiæ antea permittebatur vsque in tertiam generationem, hodie verò ex Constitutione Paulina restricta est ad triennium.*
11 *Emphiteusis priuati ea est natura vt censeatur facta in perpetuum.*
12 *Præsumptio concessionis emphiteuticæ resultans ex præstatione diuturna, excluditur quoties ius commune resistit.*
13 *Papæ authoritas supplet omnes solemnitates, quæ requiruntur in alienatione rei Ecclesiæ.*
14 *Præsumptio confirmationis Apostolicæ requisitæ in alienatione rerũ Ecclesiæ oriens ex cursu temporis tanquam fundata in taciturnitate partium, censetur interrupta ex lite. & n.25.*
15 *Præsumptio confirmationis Apostolicæ vtpote solemnitatis extrinsecæ locum habere non potest deficiēte titulo, & quare 16. & 17.*
18 *Decisio Card. Mantic.57. declaratur.*
19 *Præstationes pro re Ecclesiæ tamquam emphiteutica facta tempore vitæ Prælati, qui dicitur concessionem fecisse, quãuis prosint ad inducendam præsumptionem confirmationis Apostolicæ non tamen præiudicant Ecclesiæ ad effectum, vt ex præscriptione oriatur præsumptio tituli, & n.20.21. 22 23. & 24.*
25 *Præscriptio semper hoc continet, vt detrahatur de iure alterius.*
26 *Mala fides vt inducatur in litigante sufficiunt protestationes extraiudiciales ex quibus ille reddi possit certus de iustitia petitionis.*
27 *Mala fides vt inducatur non est opus ministerio iuris, & quare.*
28 *Confessio facta in commissione probat; & est irreuocabilis, num.44.*
Præcipuè si plures sint confessiones. 36.
Vel si iuuetur alijs argumentis. 37.
29 *Bonæ fidei suspensio, aut interruptio præscriptionis iam cœptæ non dantur in iudicio legis diffamari. & quare.*
30 *Possessor in iudicio legis diffamari quando incipiat reddi certus de iure aduersarij, & n.31.*
32 *Lex diffamari duo habet iudicia, & quæ.*
33 *Clausula quam & quas, & clausula cum omnibus incidentibus emergen. adiecta in commissione operantur vt censeatur deductum petitorium & quodcumque aliud iudicium præter expressum.*
34 *Commissio super molestationibus porrecta vt non contineat petitorium restringi debet ad molestationes super sola possessione concludendo quod impetrans à nemine molestari debeat. & n.35.*
38 *Pœnitentia commissionis impetratæ ex quibus deducatur, & num. seq.*
39 *Causa non dicitur introducta ante exequutionem citationis ema-*

emanatę vigore commissionis impetrata.
40 *Lis dicitur deserta ex parte negligentis procedere. Citatio ex quibus præsumatur exequuta à n.40. vsque ad 45.& n. 51.52.& 53.*
41 *Citationis decretum ex stylo Rotę non officit parti quę citata non fuit, sed in pręiudicium eius, qui citationem impetrauit, causa dicitur introducta licet non constet de relatione exequutionis,& n.50.*
Etiam ad effectum pręscriptionis n.42.
43 *Commissionis vsus succedit loco contestationis litis.*
46 *Confessio facta à Procuratore potest quandocumque reuocari à principali.*
Nisi Principalis illa vsus fuerit 47.
Vel à parte fuerit acceptata 48.
49 *Renunciatio litis ex quibus excludatur.*

DECISIO LVII.

☞ TErtio * proposita fuit hæc causa, & post plures disputationes, quæ occasione eius propositionis habitæ fuerunt, capta fuit resolutio conformis duabus alijs decisionibus, vt concedenda esset Ecclesiæ restitutio ad possessionē feudi, quod probabatur olim fuisse sub dominio illius, & causa huius nouæ disputationis non fuit aliqua difficultas, quæ fieret vel super antiqua possessione Ecclesiæ, vel super noua possessione rei, qui in hoc iudicio cōueniebatur, quæ erant duo extrema requisita in hoc iudicio, sed alia exceptio: ex qua ipse reus suam possessionem tuebatur, quia scilicet probari videretur titulus, cuius causa erat in possessione huius feudi propter plures solutiones, quas ostendebat factas Ecclesiæ à suis authoribus, quæ exceptio licèt fuisset discussa in vltima decisione, tamen volui iterum illam subijcere arbitrio Dominorum cum decisio eius dubij sequuta fuisset ad solam informationem Ecclesiæ.

Quod igitur attinet ad hanc exceptionem in eo videbatur positum fundamentum D.Ferdinandi, contra quem fuit intentata hæc actio spolij, vt propter eas solutiones, quas idem asserebat fuisse longo tempore continuatas, & semper sibi conformes reddi hodie videretur tutus aduer-
1 sus eandem actionem, quia ex diuturna † illa præstatione
non solùm censeretur approbata eius persona, sed præsumi deberet, quòd iusto titulo possideret hoc feudum ab Ecclesia cui probabātur factæ eædem solutiones, vt facit *doctrina originalis glossę in l.2. C.de iur.emphit. & voluit Specul. in tit.de emphit q.42.n.169.Bart.in l.competit.C.de pręscrip. 30.vel 40.ann.Bald.in l.si certis annis n.10. C.de pact.& in l. cum de in rem verso n.4.ff.de vsur.& alij relati per Aym.de antiq.temp.p.3.§.vidimus.n.40.Gabr.de præscript.conclus.1.*
2 *nu.18.* † siue huius rei causa referenda sit in tempus, à quo
videtur insurgere hæc coniectura, vt omnia fuerint solemniter acta, vt notāt *Doct.in l.cum de in rem verso.ff.de vsur. & voluit Specul.d.q.42.Alex.in d.l.qui in aliena.n.13.de acquir.hęred.Bald.cons.116.n.2.lib.1.* siue quia ex ea diutur-
3 na † solutione potuerit etiam præscribi ius emphiteoticū,
vt considerauit *Bart.in d.l. cum de in rem verso.ff.de vsur. n.4.& in l.competit.C.de pręscript.30.vel 40.ann. Bald.in l. 2.C.de iur.emphit.n.36.Cyn.n.17.*

Cæterum dubitarunt Domini de hoc fundamento vtrū
posset habere locum in hoc casu, cum ei præsumptioni vi-
deretur obstare, tum qualitas solutionum, tùm etiam qua-
litas rei, quam eędem solutiones probare debebant fuis-
se cōcessam ab Ecclesia; & primò visum fuit dubitari posse
de ijs solutionibus propter exceptiones, quas patiebantur
ex quibus dubitari poterat, vtrùm ex illis sequi deberet ef-
fectus huius præsumptionis, etenim plures earum appare-
4 bant extractæ ex priuatis libris, quæ non † poterant aliquā
fidem facere in præiudicium Ecclesiæ *ex notatis in l.instru-
menta C de probation.*& tradit post alios *Felin in c.2.n.33.
Imol.n.26.de fid.instrum.Verall.decis.155.n.5.lib.2.* Aliquæ
non continebant veram solutionem, sed solam confessionē
solutionis iam factæ quæ neque præiudicare potuisset Ec-
clesiæ, dum ex ea confessione non poterat dici probata
5 † veritas ipsius solutionis ex adductis per *glos. in l.si ex plu-
rib.in verbo Caio.ff.de solution.& quæ notat ibi Bart.& in l.
si ex cautione.C.de non numer.pec.in 1.lect.n.2.& 2.n.9.*& in
terminis confessionis factæ à Prælato voluerunt *Anchar.*
6 *cons.443.n.3.& 4.* † *Castrens.cons.338.num.7.lib.1.Calder.
cons.5.de confess.* Quædam ostendebātur factæ ijs, quos nōn
constabat habuisse mādatum ab Ecclesia siue ab illius Præ-
7 lato, quòd etiam mandatum requirebatur, vt eæ † solutio-
nes potuissent Ecclesiæ præiudicare *secundum l.vero procuratori,& l.qui hominem.§.qui Titio.ff.de solution.cum notatis per Felin.in c.quoniam contra nu.53.de probation.& per Tiraquel.de retract.legal.§.9.glos.vlt.nu.7.* Et demùm omnes apparebant factæ per interualla temporum, nō autem
8 ostendebatur aliqua eorum series † continuata per totum
id tempus, quod requirebatur ad præsumendum hunc titulum, quam cōtinuationem requiri notauit in specie *Ias. in l.si certis annis n.9.& 15.C.de pact.Cyn.ibid.n.10.Dec.n. 11. Bart.qui attestatur de communi in l creditor nu.2. C.de vsur.Menoch.de præsump.lib 3.præsumpt.131.nu.84.* Et hæ
9 quidem exceptiones † hoc casu tantò magis admittendæ
erant, quia cum fundata esset actio Ecclesiæ in probatione vtriusque extremi non poterat eadem actio tolli, nisi per exceptionem claram, & cui nihil obijci possit in iudicio petitorio, *vt in c.ad decimas.de restit.spoliat, lib.6.tradit Cassador.dec.1.eod.tit.num.6.Put.decis.177.num.2.lib.1.* qualis communiter reputari solet ea, quæ sequitur ex confessione partis, aut re iudicata, vt notauit *Innoc.in cap.constitutus de fil.presbyterorum, Ant.de Butrio in c.in litteris n.26.de rest. spoliat.& ibid.Abb.nu.29.Gabr.conclus.1.eod.tit.num.101. Alex.in l.naturaliter §.nihil commune num.12.ff.de acquir. possess.*

Altera ratio, ob quam negarunt Domini admitti posse hanc præsumptionem erat propter qualitatem ipsius rei, quæ dicebatur concessa, quia quando dubitari non posset, vel de veritate earum solutionum siue quod illæ essent tales, quales requirebantur, vt possent ex ijs sequi hi effectus, non tamen potuisset admitti præsumptio, cum ageretur de alienatione rei Ecclesiæ quæ tanquam prohibita locari vl-
10 tra † certum tempus à iure permissum, quod antea non
extendebatur vltra tertiam generationem, vt statuitur in *§.emphiteusim auth.de nō alienand.aut permut.reb.Eccles.* hodie verò *ex Constitutione Paulina* restrictum sit ad triennium, vt notatur in his terminis per *Alex.in d.l.qui in aliena sub n.15 ff.de acquir.hæred. Ruin.cons.75.n.7.lib.1.& in cons.151.n.14.lib.4.* declarans contrariam opinionem procedere in emphiteusi priuati, cuius ea est natura, vt censea-
11 tur concessa in perpetuum, † vt notatur in *l.1.C.de iur.em*
12 *phit.& tradit Imper.§.adeo inst.locat.*& generaliter † hanc
præsumptionem excludi voluerūt in casu quo eidem præsumptioni ius commune resistat *Bald.in l.cum de in rem verso.ff.de vsur.Abb.in c.peruenit n.3.in fin.de censib.& ibi etiam Butr.nu.30.& alij relati per Gabr.de præsumpt.concl. 1.n.63.Caldas de iur.emphit.lib.1.q.15* Nec dicatur, quòd ex spatio totius illius temporis præsumi potuisset authoritas, aut confirmatio Apostolica quibus concurrentibus potuisset alienatio huius prædij etiam ipsa fieri in perpetuum tam ex forma ipsius Constitutionis Paulinæ, in qua solùm prohibentur eæ alienationes fieri inconsulto Romano Pōtifice, quàm ex dispositione iuris communis, secundum quam authoritas Papæ supplere solet omnes alias solemni-
13 tates, quæ requiruntur in † alienationibus rerum Ecclesiæ,
vt *notant Doct.in c.ad audientiā de Eccles.ædific.& fuit dictum in Romana locationis domorum 14.April.1614.coram Eminentis.D.meo Card.Verospio.* Etenim plura visa fuerūt vrgere contra hanc præsumptionem, quia quòd illa in specie non posset admitti in hoc casu primùm id suaderi videbatur ex lite, quæ postea mota fuit super validitate huius concessionis, quia cum ea præsumptio sit fundata in taci-
14 turnitate † partiū illa erat interrupta ex lite, vt tenuit *Rota*
in Valentina Baroniæ 4 Iulij 1603.coram Ortembergo, & antea in vna Auersana tenimenti coram Cantuccio in nouiss.diuers.160.par.2.& fuit dictum in Taurinen.decimarum 27.Iunii 1607.coram Reuerendiss.D.meo Decano. Prętereà neq; admitti potuisset præsumptio eius solemnitatis
15 extrinsecæ deficiente probatione † tituli, cui eadem solē-
nitas adhęrere debebat, vt voluit *Ruin.in d.cons.75.n.8.lib. 1.& in cons.29.nu.4.lib.4.Alex.cons.50.num.7.libr.5. Natt. cons.162.nu.24.Honded.cons.82.n.26.lib.1.& tenuit Rot.coram Card.Seraph.dec.1042.n.4.* Cuius rei duplicem ratio-
16 nem considerant iidem † Doct. Primam ne detur cōcursus
tot præsumptionum nimirum actus gesti, & solemnitatis,

quæ

quæ requirebatur ad validitatem eiuſdem actus vt voluit
inter cæteros *Ruin. in add.conſ.29.n.4. & in conſ.151.n.15.
lib.4.* quem ſequuta fuit *Rota coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano in vna Romana Caſalis. vt in illius deciſione im-*
17 *preſſ. deciſ.301.* Alteram † quia non poteſt præſumi quali-
tas d.ſolemnitatis, vbi non conſtat de ſubſtantia actus, in
qua ratione ſe fundauit *Alex.in adducto conſ.50.n.7.lib.5.*
quem ſequutus fuit *Dec.conſ.442.n.22.*
18 Neque viſum fuit contrarium firmari *in dec.57.* † *Card.
Mantic.*cum potius contrarium colligeretur, tum ex con-
textu illius deciſionis quatenus in ea expreſsè reſeruatum
fuit videre, vtrùm ea conceſſio, quæ videbatur præſumi
poſſe ex tempore, & alijs coniecturis in eadem deciſione
conſideratis fuerit ſolemnis, & vtilis Eccleſiæ, tum ex iis,
quæ poſtea deciſa fuerunt in eadem cauſa, *vt in deciſ.101.
eiuſdem* in qua pluri bus argumẽtis oſtenſum fuit quòd ne-
que in ea deficiebat ſolemnitas, aut vtilitas Eccleſiæ.
Et in hanc ſententiam eo magis deſcenderunt Domini,
quia viſum fuit probari ex parte Eccleſiæ non adeſſe id tẽ-
pus quòd ſufficeret ad inducẽdam hanc præſumptionem;
Nam licèt eæ ſolutiones inciperẽt ab anno 1552. & vltima
ex ijs legeretur facta anno 1632.non tamen totum id tẽpus
videbatur cõcedi poſſe huic preſumptioni ex pluribus ijſq.
validiſſimis rationibus, quæ viſæ fuerunt digne longiori &
diligentiori examine: Duo autem tẽpora viſa fuerunt con-
ſiderari poſſe; Primũ tempus reſpiciebat initium earũdem
19 ſolutionũ, † cum negaretur illas potuiſſe præiudicare Ec-
cleſiæ per totum id tẽpus, quo vixit Prælatus, ex cuius con-
ceſſione ſequuta fuit alienatio, ſecundum vero reſpiciebat
earũdem ſolutionum finem cum hic finis diceretur deſumi
debere à die, quo probabatur motam fuiſſe litem ſuper cõ-
ceſſione huius feudi, de quo tempore non potuerunt eædẽ
ſolutiones prodeſſe poſſeſſori; & reſpectu primi temporis,
quo dicebatur Eccleſia ſibi præiudicaſſe recipiendo eas ſo-
lutiones, viſum fuit id præiudicium ſolùm incipere potuiſ-
20 ſe ab anno 1554. nempe à tempore obitus Prælati, † à quo
facta fuit conceſſio, quia licèt non potuiſſet detrahi id tem
pus, ſi ageretur de ſola preſumptione inducenda, ſed ſola in
21 caſu † præſcriptionis, *vt tenuit Rota in Lunen. Sarzanen.
Terrarum 20.Iunij 1585.coram Cotta quam poſtea ſequuta
fuit coram Card.Seraph.dec.1027.n.13 & in Oſcen.penſio-
nis 4.Ianuarij 1602.coram Card.Lancellotto.* Tamen non
22 agebatur de ſola præſumptione, cum ex curſu † eius tem-
poris preſumi deberet titulus conceſſionis, qui non potuiſ-
ſet acqu ri poſſeſſori niſi in vim præſcriptionis, prout non
obſcurè ſentit *Cyn.*agens de hac præſumptione *in l.2.C.de
iur.emphit. in 10.q.ſub nu.17.* quem ſequutus fuit *Bald.ſub
nu.36.*& in terminis Militis Vaſſalli, qui nullam oſtendere
poſſit inueſtituram, ſed tantùm ſeruitium præſtitum Do-
mino longo tempore *eſt textus in c.ſi quis per triginta ſi de
feudo defunct.cõtentio ſit inter Dominum & agnatos vaſſalli*
cuius authoritate hoc tenuit *ibi Iſernia, & in c.ſciendum
de conſuetud rect.feudi in §.etiam ſi inter Dominum.nu.14.
Afflict.dec.324.n.5.* In hoc vero oſtendebatur caſus huius
23 † deciſionis diuerſus ab ijs, quorum authoritas adduceba-
tur in cõtrariũ, quia in illis agebatur de ſola præſumptione
ſolemnitatis extrinſecæ, qualis cenſetur beneplacitum aut
confirmatio Apoſtolica tractatus, aut cõſenſus Capituli, &
alia, quę licet requirantur ad validitatem conceſſionis, non
tamen ſunt idem cum ipſa conceſſione, & hanc differentiã
benè aduertit *Alex.in adducto conſ.50.n.6.lib.5. Ruin.conſ.*
24 *29.n.4.lib.4.*Et quòd propriè cõuenirent hic termini † prę-
ſcriptionis ex eo præterea ſuaderi poterat quia vtile domi-
nium, quod dicebatur translatum in ea conceſſione, quæ
pręſumi debebat ex ſolutione diuturna, non potuit tranſire
in emphiteutam ſine pręiudicio, & diminutione dominij
directi, qui effectus ſoli pręſcriptioni tribui poterat, in qua
ſemper id agitur, vt detrahatur de iure alterius, vt *declarãt
Doct.in c.vlt.de conſuetud.& ibi Abb.n.20.Card.n.26.in 8.
q.Cyn.in l.2.C.quæ ſit long.conſuetud.n.7.*
25 Super altero tempore, † quo dicebatur deſumi debere
finem earum ſolutionum plura deducebantur tàm fauore
Eccleſię, quàm fauore poſſeſſoris; Dicebatur enim ex parte
Eccleſię fuiſſe interruptum curſum illius temporis per litẽ
motam de anno 1540.corã Regio Viſitatore ad inſtantiam
Promotoris Fiſcalis, & deinde in Rota ad inſtantiam Ga-
ſparis authoris Ferdinandi, qui pendente ea controuerſia
coram Viſitatore cauſam curauit committi bon.me. Card.
Lancellotto; E contra verò pro parte Ferdinandi poſſeſſo-
ris negabatur potuiſſe ſequi hunc effectum interruptionis
dum nullo modo ex his duobus actibus fuit Gaſpar conſti-
tutus in mala fide, ſicut neceſſarium fuiſſet vt diceretur de-
ſijſſe poſſidere pacificè pro tẽpore quod ſupererat, vt com-
pleretur præſcriptio iam cæpta.
Sed plura viſa fuerunt concurrere, quæ poterãt reddere
indubitatam hanc malã fidem poſſeſſoris; nam ea, quæ pri-
mum geſta fuerunt in partibus occaſione controuerſiæ mo
tæ per Promotorem Fiſcalem non poterãt negari quin ha-
berẽt hanc facultatem inducendi in Gaſpare pleniſſimam
notitiam iurium, & huius actionis Eccleſiæ cũ continerent
inſtantiam eiuſdem Procuratoris, & præceptum factũ Ga-
ſpari à Viſitatore Regio, vt exhiberet titulum, cuius cauſa
erat in poſſeſſione huius feudi, vndè obſtare non poterat,
quòd ea omnia nõ fuiſſent acta in forma iudicij, aut coram
Iudice non competenti, quia ad hunc effectum inducendi
26 malam fidem potuerunt ſatis eſſe etiã proteſtationes † ex-
traiudiciales, ex quibus ille reddi potuiſſet certus de iuſti-
tia petitionis non quidẽ miniſterio iuris, ſiue illius effectus
quẽ ſolet producere conteſtatio litis, quando petitio acto-
ris, & reſponſio rei proponuntur in forma iudicij, & coram
Iudice competenti, ſed propter aduentum malæ fidei, quæ
27 tanquam in facto † conſiſtens potuit cauſari etiam ex illa
notitia extraiudiciali, *vt declarat Abb. in c.vt debitus n.10.
de appell.& in c.illud autem nu.10.de præſcript.* & ſequitur
ibi Abbatem *Ant.de Butr.in d.cap.vt debitus idem Abb.in
conſ.19.nu.2.lib.2. Dec.conſ.272 nu.11.*& tenuit *Rot.coram
Put.in deciſ.385.n.1.lib.3.& coram Reuerendiſſ.D.meo De-
cano, vt in eiuſdem deciſ.impreſſ dec.362.n.2.& in Valenti-
na decimarum de Gandia 10.Nouembr.1603.Card.Pam-
philio:* Quæ clariora reddebantur tam ex reſponſione Ga-
ſparis ad eamdem petitionem Procuratoris, quàm ex com-
miſſione ab eo poſtea impetrata aduerſus moleſtias ſibi il-
latas, quia in reſponſione non negauit Gaſpar dominium
28 Eccleſiæ, quinimo viſus fuit illud confiteri † narrandò cõ-
ceſſionem factam ab Eccleſia Scipioni Spataforæ ſuo Au-
thori quod conſiderauit *Abbas* in ſuo caſu ſuper quo con-
ſuluit *in adducto conſ.19.lib.2.*ex ea vero cõmiſſione cauſæ
ipſemet viſus fuit ſe conſtituiſſe in mala fide deducendo in
iudiciũ eas moleſtias, quę antea dicebantur nõ potuiſſe illi
nocere eò quia non fuiſſent propoſitę coram Iudice cõpe-
tenti *arg.text.in l ſicut col.vlt.C.de præſcript.30.vel 40.ann.
& l.1.& 2.C.quando libell.Princip.dat.lit.conteſt.fac.*
Nec dicatur quòd non potuit hanc vim habere eadem
commiſſio tàm attenta natura iudicij quod per eam indu-
ctũ fuit, quam etiam ex voluntate partis, quę illam impe-
trauit, dũ non conſtat quòd poſtea eadem cõmiſſione viſa
fuerit. Etenim vis primę exceptionis cõſiſtebat in eo, *vt in
remedio legis diffamari,*quod fuit intentatũ non poſſet dari
29 ſuſpenſio † bonę fidei aut interruptio pręſcriptionis iã cę-
ptę dum nihil aliud concluditur in eo iudicio ex parte poſ-
ſeſſoris, quam vt is, cõtra quem impetrata fuit cõmiſſio, de-
ſiſtere debeat à moleſtationib. cuius petitionis occaſione
negabatur, quod potuiſſet idem poſseſsor cõſtitui in mala
fide, vt dicebatur tenuiſse *Felin.in c.illud n.10.de præſcrip.*
quem tanquam Authorem huius opinionis ſequutus fuit
*Gabr.concl.6.de action.n.33.Carp.ad ſtat.Mediolan.par.1.
c.112.n.36.*Et ratio huius opinionis erat, quia ſiue conſide-
30 retur ea petitio, ſiue etiam moleſtię illatę poſseſsori, † nũ-
quam potuit poſseſsor dici certus de iure alterius, cum in
ſua poſseſſione non fateretur hoc ius, ſed potius tueretur
propriam poſseſſionem. Moleſtię vero, quas patiebatur, cõ-
ſtituerent in ſola negatione extraiudiciali, ſed verè nihil in
ea opinione firmare voluit *Felyn. vt aduertit Gabr. ead.
concl.6* & contrariam ſententiam *reprobato eodem Felyno*
ſequutus fuit *Claud. de Seyſell. in l. naturaliter. ff.de vſu-
cap.n.26.Rot.apud Caſſador.deciſ.6.ſuper regul.nu.15.*ea ra-
31 tione quia poſtquam conuentus † remedio *dictæ legis* por-
rexit petitiones ſuas, deſinit agens illo remedio eſſe Actor,
& efficitur reus, & inde procedit quòd in hoc remedio du-
32 plex iudicium cõtinetur vnum in quo agitur † de veritate
iactationum, in quo committens cauſam ſuſtinet partes a-
ctoris; Alterum, quod huic ſubſequitur, & in quo probatis

diffa-

diffamationibus fit rea altera pars, quę antea erat actrix, *vt
notant Doct. in d. l. diffamari, & Bald. ibi n. 6. Cagn. nu. 9. Co-
uar. var. ref. lib. 1. c. 18. n. 6. Gaill. lib. 1. obseru. c. 9. n. 7. & c. 11.
n. 2.* Præterea poterat hæc exceptio remoueri ex facto, cum
dicta commissio non posset dici restricta ad eam solam a-
ctionem in remedio *legis diffamari* tum propter clausulas
33 quam & quas, & cum omnibus incidentibus † annexis, &
connexis quæ legebantur in eadem commissione, & qua-
rum effectus erat, vt censeretur in ea deductum etiam pe-
titorium, & quodcũque aliud iudicium præter expressum,
*vt in terminis commissionis signatæ in hoc iudicio notauit
Mandos. in regula de subrogan. q. 14. nu. 16. Mohed. decis. 6.
34 de rescript.* † tum quia ipsa commissio poterat ex sui natu-
ra comprehendere idem iudicium, dum fuerunt in ea nar-
ratæ molestationes super ipsa re, non autem super sola pos-
sessione eiusdem rei, siue aliquid additum, ex quo eadem
commissio videretur restricta ad solam possessionem, *vt de-
clarat, & distinguit Cassad. decis. 6. de rescript. in princ. &
dec. 9. de caus. possess. & propriet. n. 9. Mandos. super ead. reg.
d. q. 14. n. 6 Mohed. decis. 6. de rescript.* vbi id ampliat pro-
35 cedere quamuis facta fuerit mentio de † sola possessione
dummodo tamen in commissione concludatur, quod im-
petrans à nemine debeat molestari *idem decisum fuit in Ro-
mana spolij domus* 18. *Martij* 1560. *coram Orano*, & hæc
omnia visa fuerunt comprobari ex geminata confessione
Ferdinandi, cum illi sæpius contigerit narrare statum suæ
causæ: Et primæ confessioni causam dedit alia commissio,
qua ipse opus habuit super subrogatione noui Iudicis in lo
cum bon. me. Cardinalis Lancellotti, & in ea expresè con-
fessus fuit, quòd causa quæ continebatur in commissione
directa eidem Cardinali Lancellotto erat super cõcessione
in emphiteusim facta Scipioni Spataforæ, cuius erat suc-
cessor Gaspar, qui eam cõmissionem impetrauerat, alia ve-
rò confessio nata fuit ex oppositione quam idem Ferdinã-
dus coactus fuit facere corã Archiepiscopo Panormitano,
Reuerendiss. Archimãdritæ qui causam hodie prosequitur,
quia cum obtinuisset Archimãdrita remitti causam ad Ar-
chiepiscopum Panormitanum tanquam ad Ordinarium
viciniorem opposuit se Ferdinandus Breui in quo cõcede-
batur ea remissio, & deduxit corã Archiepiscopo penden-
tiam litis narrando eadẽ, quæ fuerant supra deducta quòd
scilicet Procurator Fiscalis Ecclesiæ iactauerat se velle liti-
gare cum Gaspare suo Authore super recuperatione huius
feudi eo quia fuisset malè alienatũ, & in euidentem perni-
ciẽ Ecclesiæ, vnde ipse postea causam cõmiserat in Roma-
na Curia, quæ propterea nõ potuisset ab ea auocari. Ex hac
vero confessione non solùm confirmatum fuit quod cõti-
nebatur in prima, quæ emanauit occasione commissionis
subrogatoriæ, vnde potuisset eidem confessioni robur ac-
cedere ac simul ab ea vires recipere hęc posterior sicut erat
natura similium confessionum cum fuerint sępius repetitę,
36 vt tradit † *Bart. in l. cum scimus. C. de agric. & censit. lib. 11.
37 Felyn. in c. si cautio. n. 37. de fid. inuent.* † sed hæc eadem po
sterior confessio apparebat confirmata etiam alijs argumẽ-
tis, quia ad probandam pendentiam eius litis produxit Fer
dinandus in Tribunali Archiepiscopi citationem cum in-
hibitione decretam vigore primæ commissionis obtentæ
de anno 1580. litteras cõpulsoriales expeditas vigore eius-
dem commissionis ab Archimandrita *de anno 1616.* & de-
mum eam ipsam commissionem subrogatoriam obtentam
de anno 1632.

Super altera exceptione, quæ dicebatur fundari in vo-
luntate partis non vtendi commissione, quam obtinuerat,
visa fuerunt Dominis aliqua etiã probari ex facto, quæ non
solùm poterant excludere eam voluntatẽ, sed probare con-
trariam propter vsum eiusdem commissionis, deducebatur
enim ea voluntas, siue potius pęnitentia commissionis im-
38 petratæ ex duobus. Primò quia non apparebat, † quòd ci-
tatio, & inhibitio expeditæ vigore illius cõmissionis fuissẽt
39 exequutæ, & ideo negabatur † vt causa introducta fuisset
ante dictã exequutionem *ex notatis per Doct. in clem. 1. vt
lit. pend. & per gl. in c. placuit 16. q. 3. in §. præscriptionum in
verb. interrupta.* Secundò quia neque postea fuerit aliquid
actum coram Iudice, qui dictam citationem, & inhibitio-
40 nem decreuerat per spatium plurium † annorum, ex qua
negligentia potuit etiam induci desertio litis quando illa
verè fuisset inchoata, *vt voluit eadem gl. in d. c. placuit Bald.
in c. illud n. 4. de præscript. & ibi etiam Felyn. n. 5. Put. decis.
516. lib. 2.* sed non visa fuerunt obstare, quæ primo loco di-
cebãtur super omissa exequutione eiusdem citationis, quia
licèt nõ reperiretur in actis citatio, sub qua notari debuis-
set relatio Exequutoris id tamen non poterat prodesse nisi
soli Ecclesiæ, quæ citata fuerat non autem Gaspari qui ob-
41 tinuerat commissionem, cum in illius † præiudicium cen-
seretur introducta causa ex solo decreto citationis ex stylo
huius Tribunalis de quo attestatur *Mohed. dec. 1. de caus.
possess. & propr. & pluries decisum fuit, vt in dec. 4. vt lit. pẽd.
in antiq. & dec. 6. eod. tit. in nou. & coram Put. dec. 234. lib. 1.
42 Caputaq. dec 169. par. 2.* etiam † ad hunc effectum præscri-
ptionis, *sicuti firmatum fuit coram eod. Put. dec. 385. n. 2 lib.
3. & apud Cassad. dec. 6. sup. reg. n. 5.* quæ eo magis procede-
re poterant stante vsu eiusdem commissionis, qui declara-
43 tus fuit ex pluribus actibus factis tàm ab eodem † Gaspa-
re, quàm à Ferdinando, qui vsus videbatur esse loco conte-
stationis litis, *vt voluit Rom. in cons. 174. nu. 5. & fuit dictum
in Hispal. præeminentiarum* 16. *Nouemb.* 1618. *coram bo.
mem. Vbaldo*, & ea contestatio in necessarium antecedens
probabat etiam exequutionem eiusdem citationis. Præte-
rea visa fuit probari etiam exequutio eiusdem citationis
ex confessione Ferdinandi, qui hanc causam hodie prose-
quitur quia in commissione subrogatoria, quam ille impe-
trauit propter obitum Cardinalis Lancellotti expresè cõ-
fessus fuit dum in ea repetijt statum huius causæ, quòd ni-
mirum citatio, & inhibitio decretæ vigore primæ commis-
sionis fuissent intimatæ in partibus, & quidem ea confessio
non solùm poterat nocere ex eo quod contineretur in di-
cta commissione propter priuilegium ipsarum precũ, qua-
44 rum causa illa effecta fuit irreuocabilis, vt *notat † Bart. in
l. certum §. si quis absente. ff. de confess. & authoritate eiusdẽ
Bart. Abb. in c. ex parte n. 15. Butr. n. 12. de confess. Bald. in l.
si magnam C. de his qui accus. non poss. n. 4.* sed quia lis, quæ
introducta fuerat in prima commissione erat fundamen-
45 tum † huius vltimæ quam obtinuerat Ferdinandus super
subrogatione noui Iudicis in locũ Cardinalis Lancellotti,
quod in necessarium antecedens videbatur supponere exe
quutionẽ ipsius citationis, *vt considerauit Rota coram Cre-
scent. in dec. 2 de iudic.* & licèt replicaretur contra confes-
sionem, quæ in dicta commissione continebatur, quòd illa
46 emanauerit à Procuratore non informato † quam licitum
fuit Ferdinando quandocunque reuocare tamen ipse vsus
fuerat postea eadem commissione, quòd satis erat, vt non
47 posset hodie venire contra dictam † confessionem *ex no-
tatis in c. cum olim de censib. & ibi Innoc. n. 5. & in c. venera
bilis n. 4. de excep. Ias. in l. error n. 8. C. de iur. & fact. ignorãt.*
48 imò eadem confessio dicebatur acceptata à † parte, quæ
acceptatio etiam impedire poterat illius reuocationem, *vt
per eumdem Iason. in d. l. error. nu. 3. & in l. quidquid astrin-
gendæ n. 10. de verb. oblig. Roman. in l. 1. §. si quis simpliciter
n. 13. de verb. oblig. & in cons. 433. n. 11.*

Ex his colligi poterat respõsio ad alteram exceptionem
49 quæ † fundabatur in renunciatione litis, quia ea renuncia-
tio non poterat stare simul cum vsu dd. cõmissionum, & hic
vsus visus fuit probari tam respectu Gasparis, quã respectu
Ferdinandi illius successoris, & non solùm facto, sed etiam
verbis & quod attinet ad Gasparem post impetratam com-
missionem, in qua ille obtinuit, vt causa deuolueretur ad
Curiam concessa fuit ei à Iudice citatio cum inhibitione
quam statim præsentauit in Regia Monarchia vt haberet
licentiam illam exequendi, & pro concessione d. facultatis
diu litigatum fuit in eo Tribunali citato non solùm procu-
ratore Ecclesiæ, sed etiam persona Archimandritæ donec
post spatium duorum annorum tãdem ea facultas speciali
50 decreto illi † concessa fuit, vnde locus erat stylo huius Tri-
bunalis ex quo licèt solũ decretum citationis nõ soleat of-
ficere parti, quæ citata non fuit tamen censetur statim in-
ducta lis respectu, & in præiudicium alterius partis, quę idẽ
decretum obtinuit, & agnouit Gaspar postea pendentiam
51 huius causæ † impetratis litteris compulsorialibus vigore
primæ commissionis directæ Cardinali Lãcellotto, ex quo
visus fuit confiteri antecedentem litem & consequenter
notitiam citationis iuxta aliam declarationem *Rotæ de qua
in decisione Crescentij de iudicijs*, vt nimirum pars cõfiten-
do

do litem videatur in necessariam cõsequentiam fateri omnia quæ necessaria sunt ad illam inducẽdam atque ita non solùm notitiam ipsius citationis, sed etiam quòd eadẽmet
52 citatio fuerit legitimè exequuta; Hæc † verò clariora appa
rebant ex his quæ postea gessit Ferdinandus, quia ille non solùm nouam commissionem impetrauit; quæ tanquam subrogatoria primi Iudicis videbatur supponere antecedentem commissionem ac litem ex ea introductam, sed idem sæpiùs allegauit pendentiam huius causæ tàm in partibus, quàm in curia oppugnando Breue, in quo ad instantiam Archimandritæ remittebatur hæc causa Archiepiscopo Panormitano, donec & ipse vicit in sua oppugnatione
53 obtinendo, vt causa non auocaretur à Curia, † vnde non
poterat hodie negare quòd prima commissio non habuerit effectum, cum hoc non solùm esset contrarium eius, quod ipse pluries confessus fuerat, sed fundamentum suæ defensionis, cuius causa obtinuit in ea impugnatione *ex notatis per Doct. in c. capitulum de rescrip. & ibi Abb. nu. 8. Felyn. n. 9. Bart. in l. Papinianus, §. sed nec impub. sub n. 2. ff. inoff. test. et tenuit Rot. corã Card. Seraph. dec. 974. n. 6. et dec. 620. n. 5.* Et ita &c. vtraque &c.

☞ * *Proposita primo fuit ista causa sub die 18. Iunij 1634. quã decisionem habes infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

Secundò proposita fuit sub die 7. Februar. 1634. quæ decisio est supra in hac eadem parte in ordine 16.

Tertiò proposita fuit sub die 22. Iunij 1635. quæ est præsens.

¶ *Quæ tres Decisiones R. P. D. Verospij fuerunt postea confirmatæ & canonizatæ in eadem causa à Rota coram R. P. D. Merlino sub die 15. Februarij 1636. quæ decisio est infra suo loco. vna cum alia decisione in eadem causa sub die 5. Maij 1636. coram eodem R. P. D. Merlino.*

R. P. D. MERLINO.

Placentina Illegitimitatis.

Die Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Filius, quando dicatur illegitimus, & qualiter, & quibus coniecturis illegitimitas probetur. Testes consanguinei, quando admittantur ad probandum matrimonium, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas probatur ex reuolutione actorum.*
2 *Filius quoties natus est ex coniunctione non vxoria, neque ex iustis nuptijs; secundum Canonicas sanctiones illegitimus est.*
3 *In matrimonij materia omnis controuersia iuxta Pontificios Canones, quocumque in loco, est definienda.*
4 *Leges ciuiles in materia matrimoniali sacras debent sequi & imitari regulas.*
5 *Matrimonium, quando incidenter est probandum ad effectum legitimationis prolis, & successionis filiorum, probatur leuioribus probationibus.*
6 *Matrimonium regulariter probatur per duos testes, masculos, vel fœminas, qui præsentes fuerint matrimonio.*
7 *Testes consanguinei non repelluntur à testimonio ferendo in causa matrimoniali.*
8 *Testes consanguinei, an sint admittendi in materia matrimoniali, in hoc plurimum versatur arbitrium Iudicis, qui pensatis omnibus circumstantijs, cautè perpendere debet, quanta fides sit eis adhibenda.*
9 *Testes consanguinei, sufficienter non probant matrimoniũ, quando constat de malo, & infecto principio concubinatus, seu copulæ fornicariæ præcedentis.*
10 *Ad Matrimonium, & legitimitatem probandam, requiritur vberior, & exactior probatio, quando constat de malo, & infecto principio concubinatus.*
11 *Testes consanguinei ad matrimonium probandum non admittuntur, quando agitur de reparanda iactura publicæ opinionis amissæ Virginitatis, & de resarciendo familiæ honore labefactato, ex impudicitia mulieris. & n. 12.*
13 *Verbum, nullatenus, est vniuersale negatiuum.*
14 *Infamis, quis efficitur ob commissum furtum.*
15 *Testis, si conuincatur de falso, nulla fides est ei adhibenda.*
16 *Ad Matrimonium excludendum quæ coniecturæ admittantur.*
17 *Matrimonium, vel concubinatus ex communi reputatione probari potest.*
18 *Tractatus viri erga mulierem ad legitimitatem, vel illegitimitatem matrimonij probandam plurimum conducit.*
19 *à Matrimonij coniugali fœdere seiunctum est clandestina, & furtiua cohabitatio, & arguit improbum concubitum.*
20 *Vir, dum est in extremo vitæ spiritu, dumq. memor salutis æternæ supremumq. Iudicium DEI, timet, si aliquid dicit, verum dixisse præsumitur.*
Et confessiones tali tempore emanatæ ad probandam veritatem illegitimitatis multum habent ponderis. n. 21. & 22.
23 *Mulier non præsumitur vxor alicuius viri stante magna disparitate nobilitatis, & diuitiarum, & si illa, eo viuente cogitauit alias contrahere nuptias.*
24 *Mulier non censetur vxor illius viri, quæ post eius obitum, nullo questu, nulloq. luctu, nec lugubribus vestibus prosequuta est.*
25 *Filius legitimus alicuius viri nobilis, & diuitis quis nõ præsumitur, si sine pompa, & solemnitate sacro Baptismatis fonte ablutus fuit, nec ad patris mensam, nunquam admissus fuit.*
26 *Illegitimitatis coniecturæ plures iunctæ simul, sufficienter illam probant.*

DECISIO LVIII.

ROTA censuit constare de illegitimitate Antonij de Monroy, & sic confirmandas esse sententias Ordinarij Placentiæ, & Nuncij Hispaniarũ super eadem illegitimita-
1 te latas tanquam validas vt cõstat ex reuolutione † actorũ
iuxta *Caputaq. dec. 260. p. 2.* & iustas ex sequentibus.

2 Quotiescumque enim quis ex coniunctione † non vxo-
ria, neque ex iustis nuptijs progenitus est, secundum Canonicas sanctiones illegitimus *c. dixit c. meretrices. c. nemo 32.*
3 *q. 4.* & in matteria peccati ac signanter in materia † matri-
monij omnis controuersia iuxta Pontificios Canones quocumque in loco est definienda, *c. fin. de 2. nupt. Franch. in c.*
4 *2. de arbitr. in 6.* & leges † ciuiles in hoc sacras debent se-
qui, & imitari regulas, *vt inquit Imperator in auth. vt Cleri apud propter Episc. & auth. quomodo oportet Episc. & eleganter differit Card. Paleott. olim nostri Ordinis collega in tract. de noth. & spur. c. 12. per tot.*

In casu autem præsenti non probari Antonium ex legitimo matrimonio Francisci, & Mariæ fuisse procreatum, sed imò ex damnato per Canones concubitu existimarunt Domini.

Quamuis enim vbi non agitur de matrimonio dirimẽdo,
5 sed incidenter † ad effectum legitimitatis prolis, & succes-
sionis filiorum, leuiores sufficiant probationes, præsumptæ videlicet, & coniecturales *iuxta Gemin. cons. 27. n. 7. Sæpius à Rota canonizatum vt in Parmen. status 20. Mart. 1556. coram Antonio Augustino, & coram Card. Seraph. dec. 979. n. 3. ac dec. 1099. n. 1. & apud bon. mem. Card. Canal. dec. 79.*
6 *n. 1.* & regulariter probetur † per duos testes masculos, vel
fœminas, qui præsentes fuerint matrimonio, *c. super eo il 2. vbi Abb. de test. Dec. in cons. 163. n. 1. Gig. cõs. 33. n. 1. Verall. dec. 205. par. 2. & coram Card. Seraph. dec. 1099. n. 2. & in Leodien matrimonij 27. Iunij 1605. coram Iusto,* etiam si te-
7 stes sint consanguinei, † quos non repelli à testimonio fe-
rendo in causa matrimoniali est *text. in cap. videtur 35. q. 6. Soccin. iun. cons. 29. n. 11. lib. 2. Gabr. de testib. concl. 13. n. 14. Farinac. de testib. q. 54. n. 64. &* 191.

Attamen cum in hac materia probationum, & circa ad-
8 missionem testium † consanguineorum in causa matrimo-
niali plurimum versetur arbitrium Iudicis, qui pẽsat omnibus facti circumstantijs cautè perpendere debet quanta huiusmodi testibus sit adhibenda fides *vt post Hostien. Fel. Aretin. Socin. & alios monuit Couar. super decret. par. 2. c. 8. §. 12. n. 8.* Visum fuit duos testes consanguineos pro Antonio inductos haud sufficienter probare matrimonium inter Franciscum, & Mariam eiusdem parentes, nedum quia

hic

hic constat de malo, & infecto principio concubinatus,
9 † seu copulæ fornicariæ præcedentis inter Franciscum & Mariam, de qua deponunt testes in Summ.n.14. quæ ope-
10 ratur, vt exactior, † ac vberior probatio sit necessaria ad matrimonium, & legitimitatem probandam, vt consuluit *Cephal.cons.82.n.55.& seqq.Caputaq.dec.10.par.2.Rot.dec.244 par.5. diuers. & coram Card.Seraph.dec.978.nu.7.* sed etiam quia testes isti fuerunt examinati postquam Maria fuerat iam diffamata de damnato concubitu fornicario cũ Francisco, & sic testes consanguinei magnum habent in-
11 teresse † quia agitur de reparanda publicę opinionis amissæ Virginitatis Mariæ iactura, & de resarciendo familię honore labefactato ex impudicitia mulieris, vnde testes sunt omnino repellendi iuxta dispositionem *tex. in c.super eo de testib.* ibi, non esse aliquatenus admittendum, *& tradunt Alex.cons.154.nu.2. lib.5. Dec.cons.309 n.2.Gabr.de testib. concl.9.n.22.& dixit Rot.in Mediolan.legitimitatis 5.Octobris 1580. coram Rubeo relata inter Cottæ dec.283.* præsertim quia constat ex testibus datis in Summ.nu.9. magnam dari inter prætensos coniuges disparitatem, Maria quippe pauper erat, vilis, & abiectæ omnino miseræq. conditionis & fortunæ, Franciscus vero nobilitate, potentia, ac diuitijs
12 pollebat, † vnde testes consanguinei, mulieres coniunctæ, & agnatæ incrementum, & honorem diligentes, suspecti omninò censentur, & nullatenus sunt ad testimonium ferendum admittendi, *vt ponderauit Alex.3.in d.c.super eo de testib.Dec.d.cons.309.n.2* vbi aduertit verbum Textus nul-
13 latenus † vniuersale negatiuum *Gabr.d.concl.9.n.10.Bero.q.commun.55.n.1.ad fin.Menoch.de arbitr. Iudic.lib.2.cas.192.n.3.& 4.* & demum quia fides eorumdem testium pluribus labefactatur exceptionibus, primus enim nedum est
14 pauper, sed † & ob commissum furtum infamis, vt deponunt testes dati in Summ.n.4. Secundus vero est pauper, & temerè mendax dum dixit se cognouisse, & tractasse cum Francisco ab annis 59.citra in Oppido de Monroy, & tamẽ ex aliorum depositione in Summ.n.8. probatur nunquam
15 illum habitasse in dicto Oppido, & sic † nullam merentur fidem, vt in his terminis tradunt *Paris.cons.58.nu.29.51.& 52.lib.4.Bero.q.commun.d.q.55.n.2.*

Verùm ex pluribus etiam coniecturis, & præsumptionibus in proposita facti specie deprehenditur inter Mariam, & Franciscum fuisse potius commercium concubinatus, quam matrimonium, vnde eo magis etiam eliditur proba-
16 tio testium, & huiusmodi † coniecturas admitti ad matrimonium excludendum censuit *Rota recedendo ab alijs decisionibus coram Penia decis.244.par.5.diuers.*

Prima quidem desumitur coniectura ex communi reputatione, & fama de simplici concubinatu, & exclusiua, seu negatiua matrimonij probata per testes in Summ.num.14.
17 quæ magni est † momenti ad effectum probandi matrimonium, vel concubinatum *Verall. decis.203.par.2.Rota coram san.mem.Greg.XV dec.35.nu.3.& dec.147.nu.19.& 248 n.3.& in Parmen.status 27.Aprilis 1622. coram Reuerendiss.D.meo Decano.*

Secunda desumitur ex tractatu, quo cum se gessit Franciscus, erga Mariam tanquam concubinam, accedendo ad eam furtim, & clandestinè, & recipiendo, ac retinendo pariter eã in domo occultè, & in alia domo contigua seorsum à se, & tractando etiã illa nuptui tradere Ioanni de Andrada, & instar aliarum famulatum illam habendo vt asserunt
18 testes in Summ.n.11.13.15.& 16. qui tractatus ad † legitimitatem, vel illegitimitatem matrimonij assequendam plurimum conducit ad tradita per *Menoch.de præsumpt.li.3.præs.1.n.82.Rot.coram san.me.Greg.XV.dec.248.nu.11.vbi Adden.n.15.& in recent.dec.406.n.5.& dec.434.n.7.p.1.& in Parmen.status 27. Aprilis 1622. corã Reuerendiss.D.meo Decano,* clandestinaq. & furtiua illa cohabitatio arguit im-
19 probum concubinatum, † & à coniugali matrimonij fœdere seiunctum iuxta tradita *per Guttier.de matrim.c.40.n.8.*

Tertia accedit coniectura deducta ex eo, quòd Franciscus in extremo vitæ spiritu, dum memor salutis æternæ,
20 supremumq. DEI Iudicium timens † veritatem omnino asseruisse præsumi debet, iussit vocari Vicarium pro legitimando Antonio, vt deponit testis in Summ.n.28. atque in testamento disertis verbis declarauit Antonium esse filium naturalem atque in eodem testamento, nec non in funda-
21 tione maioratus præteriit eundem Antonium, † quem tamen si fuisset legitimus, non præteriisset, asserens se monogamum, & tamen bigamum se dicere debuisset si Maria fuisset illius vxor, vt in Summ.n.26.& 27. quæ confessiones
22 tali tempore † emanatæ ad probandam veritatem illegitimitatis Antonii multum habent ponderis *argum. c.litteras de præsumpt. Ferret.cons.150 n.15.Curt.sen.cons 69.nu 2.Crauet.cons.6.n.51.Menoch præsumpt.3.n.1.lib.5 & fuit dictum in Romana filiationis 11.Decemb.1634.coram me.*

Demum aliæ concurrunt coniecturæ, quòd Maria non fuerit vxor Francisci, nec Antonius filius eius legitimus,
23 magna nempè † disparitas nobilitatis, & diuitiarũ, & quod illa viuente cogitauit alias contrahere nuptias, vt ex testibus in Summ.nu.19. & illius obitum nullo quæstu, nulloue
24 † luctu, nec lugubribus vestibus prosequutus est Summ.n.20. Antonius vero sine pompa, & solemnitate sacro Baptis-
25 matis fonte ablutus † est; ad mensam Francisci, nunquam fuit admissus, & in Academia Salamantina studiis incumbens sine famulis degit in domo separata à filiis legitimis, & pro illegitimo semper fuit publicè reputatus, vt deponunt testes in Summ.n.22.23.24. & 25. vnde hæc omnia in
26 simul iuncta † sufficientem illegitimitatis probationem constituere videntur *ad not.per Anchar cons.255.nu.6. Rimin.iun.cons.611.n.41. Surd.cons.1.n.53.*

R. P. D. MERLINO.

Romana Anniuersariorum.

Die Veneris 22.Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Testator, si reliquerit alicui Ecclesiæ Collegiatæ annuã notabilem summam pecuniarum ad effectum Anniuersaria celebrandi pro eius anima an possint renuere Canonici, admittere Beneficiatos, & Clericos eiusdem Ecclesiæ ad celebrationẽ dd. Anniuersariorum, & ad participationem emolumentorum. Doctissimè enucleatur materia ista à tanto, & Regij animi Auditore, viro ad omnia summa nato, & non tam Iurisprudentiæ fortissimo suprà omnem fidem Athlante, sed & cæterarum scientiarum Oraculo, ita vt non iniuria, de eo affirmari potest, quod de Azone dicunt Doctores, & præsertim *Bald. in l.contractus. C.de fid.instrum.* scilicet, quod sit Vas electionis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati regulariter admittuntur cum Canonicis ad Anniuersaria.*
2 *Beneficiati proportionabiliter participant de quotidianis distributionibus, quæ Choro interessentibus diuiduntur.*
3 *Anniuersariorum stipendia propriè non veniunt nomine distributionum quotidianarum.*
4 *Anniuersariorum stipendia continentur appellatione distributionum, & eodem iure regulantur, & terminantur.*
5 *Anniuersariorum stipendia ratione personalis operæ, & ministerij in celebrandis diuinis officijs præstiti conferuntur, prout etiam quotidianæ distributiones.*
6 *Anniuersaria ex peculiari quadam ratione, habent maius priuilegium, & annexionem cum Choro quam distributiones quotidianæ. & n.41.*
7 *Dispensatus à Papa, vt etiam absens possit quotidianas distributiones percipere, non tamen iste percipiet anniuersaria, propriè debita ijs tantum, qui pro redemptione animarum fusis precibus, diuinam opem implorant.*
8 *ex Emolumenti quantitate relicti alicui Ecclesiæ pro celebrandis anniuersarijs, arguitur animus relinquentis.*
9 *Missa solemnis illa non potest dici, quæ cum paruo numero clericorum peragitur,*
10 *ad Missæ solemnitatem requiritur maior numerus ministrorum, & psallentium clericorum.*

11 *Dictio, & , secundum suam proprietatem stat augumentatiuè, & ampliatiuè.*
12 *Superfluum nihil debet esse in dispositionibus.*
13 *Dictio, & , stat limitatiuè dum est posita inter genus præcedens, & speciem subsequentem.*
14 *Sacerdotum nomen latius patet, quam nomen Canonicorũ.*
15 *Bart. doctr. in l. quæsitum. ff. de fund. instruct. admittenda est, nisi sequatur absurdum. & vide n. 17.*
16 *Absurdum vt euitetur receditur etiam à propria nedum ab impropria verborum significatione.*
18 *Intellectus consistens in aucupio vnius ditionis, contra naturam actus, de quo agitur, & contra dispositionem iuris cõmunis reijciendus est.*
19 *Dictio, & , quando est interpretanda, sunt ponderandæ circumstantiæ, & natura negotij.*
20 *Dictio, & , secundùm variorum factorum contingentias, diuersas habet vires, & proprietates.*
22 *Sacerdotum appellatione qui non veniant.*
23 *Sacerdotũ nomine, veniunt etiã Clerici inferioris Ordinis.*
24 *Sacerdotum nomen comprehendit quemcumque Clericum.*
25 *Sacerdotij appellatione, quilibet ordo Ecclesiasticus comprehenditur.*
26 *Solemne pro Ordinario exponitur.*
28 *Consuetudo plurimum attenditur in materia Anniuersariorum & Distributionum.*
29 *Beneficiatorum Ordo S. MARIAE Maioris de Vrbe, institutus fuit cum priuilegijs ad instar Beneficiatorum Basilicæ Lateranensis.*
30 *Opus magis est meritorium, & essentialis præmij, si ex feruenti proueniat charitate, & sic est tunc satisfactorium pro peccatis.*
31 *Charitas læderetur plurimum, si Testatoris anima aliqua ex parte spirituali auxilio enixè expetito fraudaretur.*
32 *Clericorum adstantium frequentior assistentia in suffragiũ animæ, purgatorias pœnas patientis plurimum prodest. Cum ex concursu interessentium oblationi Sacrificij, resultet quasi vnum morale offerens, cum maiori deuotione, reuerentia, & dignitate, necnon etiam fructu pro anima defuncti. n. 32.*
33 *ex Clericorum conuentu precationes adhibentium in anniuersarijs fieri consueto, defunctorum animas releuantur, & beneficia releuant.*
34 *Intercessoribus multiplicatis, & supplicationibus, Diuinũ Numen facilius ac celerius, quis sibi propitium reddit flectitque ad lenitatem.*
35 *Basilicam S. MARIAE Maioris de Vrbe Sanctissima Deipara sibi cælitus delegit, & niuis ambitu inter æstiuos ardores delineauit.*
36 *Testatoris voluntas est seruanda.*
37 *Legatum relictum Capitulo, non censetur, etiam relictum Beneficiatis, cum appellatione Capituli non veniant Beneficiati, & n. 38.*
39 *Canonici sunt administratores anniuersariorum priuatiuè, quoad Beneficiatos.*
40 *Legatum factum solis Canonicis, vel soli Episcopo censetur adhuc relictum vniuerso Clero, & Ecclesiæ.*
42 *Argui potest à labore ad mercedem.*
43 *Anniuersaria debent pro rata distribui Clericis interessentibus.*
44 *Illatio non fit ad diuersa.*

DECISIO LIX.

RΕnuebant DD. Canonici Inclytæ Basilicæ S. MARIÆ Maioris admittere Beneficiatos, & Clericos eiusdem Basilicæ ad celebrationem Anniuersariorum, & ad participationem emolumentorum, quæ pro illis assignauit bon. me. Leo Strotius, Hincq. orta controuersia, eam mihi definiendam commisit Eminentiss. D. meus D. Cardinalis Antonius Barberinus dictæ Basilicæ Archipresbyter, & cum hodie super hac contentione Dominos consuluerim, pro Beneficiatis responderunt scilicet ipsos Beneficiatos admittendos esse, vnà cum DD. Canonicis in Anniuersarijs eiusdem Leonis Strotij, & ad participationem pro eorum rata seu quota (vt dicunt) emolumentorum.

Et in hanc resolutionem impulit Dominos dispositio iuris communis, voluntas eiusdem Leonis Strotij, solitum tam huius Basilicæ, quam aliarum Basilicarum, & fauor animæ testatoris legantis.

Dispositio Iuris communis, quia Beneficiati isti regula-
1 riter admittuntur ad Anniuersaria nisi vel particularis † cõsuetudo, vel statutum in contrarium vigeat, vel aliter a Testatoribus huiusmodi anniuersaria iubentibus cautum fuerit, vt est *text. in c. vnico §. final. iuncto §. statuimus de Cler. non resid. in 6.* ibi, *Canonicis, & alijs Beneficiatis, & Clericis Ecclesiarum ipsarum, qui in ipsis Ecclesijs adfuerint, tribuantur*, & ibi *de distributionib. etiam pro defunctorum anniuersarijs largiendis, idem decernimus obseruandum*; Quemad-
2 modum enim † Beneficiati isti, seu assisij vt appellantur *in c. penult. de Cler. non resid.* participant proportionabiliter de quotidianis distributionibus, quæ Choro interessentib. diuiduntur, ita & eos ad ista stipendia pro anniuersarijs ad-
3 mitti conuenit; stipendia † quippe ista anniuersariorum, licet propriè non veniant nomine distributionum quotidianarum *Card. Zabarell. in clem. vt ij §. illi vero. n. 15. de stat. & qualit. Cler. Azor. inst. mor. par. 2. lib. 7 c. 7. q. 4. Monet. de distribut. p. 1. c. 3. nu. 12. in fin.* Nihilominus appellatione di-
4 stributionum simpliciter † continentur, & regulantur ad instar distributionum quotidianarum, eodemq. iure determinantur, vt deducitur *ex d. c. vnico de cler. non resid. in 6.* ibi, *de distributionibus pro defunctorum anniuersarijs largiendis idem decernimus obseruandum bene Lap. alleg. 42. n. 1. & 3. vbi Adden. alios cumulant. Monet. de distr but. par. 1. q. 3. n. 10. & 11. & p. 2 q. 14. n. 22. Sanch. respons. mor. lib. 2.*
5 *c. 2. dub. 105.* ratione enim personalis † operæ, & ministerij in celebrandis diuinis officijs præstiti conferuntur, prout etiam quotidianæ, distributiones vt post alios tradunt *Couar. var. resol. lib. 3. c. 13. n. 1. Lara de anniuers. lib. 2. c. 1. n. 35.*
6 *& 36.* imò & peculiari quadam ratione maius habent † priuilegium & annexionem cum assistentia in Choro hæc anniuersaria, quam distributiones, quippè quod dispensatus à Papa, vt etiam absens possit quotidianas distributiones
7 † percipere, non tamen percipiet anniuersaria propriè debita ijs tantum, qui pro redemptione animarum fusis precibus diuinam opem implorant, nisi in dispensatione aliter exprimatur vt scripserunt *Monet. de distribut. p. 2. c. 14. nu. 22. Cened. q. canon. c. 1. n. 5.*

Volũtas etiam Leonis Strotij id expostulat, & in hac potissimũ Domini insistebant, ex tota enim serie, & contextu legati apparet, quòd intellexit vocare ad anniuersarium totum Clerum Basilicæ, qui Choro inseruire, ac ministrare solet, & in quota emolumentorum participare, & regulando emolumentum ab onere, si dicti totius Cleri interuentum
8 expoposcit, † consequens est etiam vt omnibus Clericis, & Beneficiatis eiusdem Ecclesiæ voluerit communicari emolumentum anniuersariorum ad *not. per glos. in l. 1. §. qui superficiem verbo agendo ff. de superfic. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 4 tit. 9. n. 8. Surd. cons. 53. num. 37. Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 126. n. 9. vbi Adden. n. 11.*

Quòd autem id senserit desumitur tum quia iussit *vt celebrentur duo anniuersaria, cum Missa solemni decantata, & alijs Missis paruis mortuorum*, ponderando illam qualitatem, *cum Missa solemni*, quæ certè solemnitas deficeret,
9 si cum paruo numero, nẽpe † cum solis Canonicis sacrum illud perageretur, & videretur intellexisse de toto numero illorum qui solemniter in Choro intersunt *arg. l. interdum. §. paterfamilias vbi glos. verbum solemnis exponit*, idest frequens *ff. de hæred. instit. l. si stipulata §. si vxori, & ibi glos. in verbo solemne ff. de donat. int. vir. & vxor. l. hæredes palam. §. sed quid in verbo solemnis numerus. ff. de testam. & faciunt trad. per Suar. in 3 p. D. Thom. tom. 3. quæst. 83. art. 5.*
10 *vers. vltimo loco*, vbi ad solemnitatem † Missæ, maiorem ministrorum numerum, & psallentium Clericorum spectare tradit.

Tum etiam quia mandauit, vt in libro Capituli describerentur bona, seu loca montium emẽda ex pecunijs legatis, *vt onus prædictum Canonici, & Sacerdotes dictæ Basilicæ scire possent, et nullatenus excusentur si deficerent*; Si autem testator sensisset solũ de DD. Canonicis sat fuisset dicere, vt Canonici scire possint, sed dũ addidit *& Sacerdotes*, vehementissimum hinc insurgit argumẽtum, quod senserit etiã
11 de toto Clero prædicto, & dictio illa, † *Et*, secundùm

suam

suam proprietatem stat augumentatiuè,& ampliatiuè. l.ea
tamen adiectio vbi glos.& DD.de leg.3.Paris.cons.7.nu.31.
lib.3.Cened.Singular.50.n.10.& 12.bene Surd.cons.315.nu.
19.Rota decis.680. num.5. par.2.recent.& melius decis.366.
12 n.14. par.2.diuers. & aliter intelligendo † esset omnino su-
perflua, quod non est dicendum, l.si quando.ff.de leg.1.
Mantica. de coniect. vlt.vol. lib.3.tit.6. Surd.dec.320.n.9.
13 Nec tolerari potest interpretatio, quod illa dictio, † &,
stet limitatiuè, dum est posita inter genus præcedens, &
speciem subsequentem, quasi restringat dispositionem ad
Canonicos Sacerdotes, Bart.in l.quæsitum.§.si quis fundum
n.6.ff.de fund.instruct.Rota dec.366.n.2.par.1.diuers.
14 Quoniam immò antecedit species † & subsequitur ge-
nus, nomen enim Sacerdotum latius patet, quam nomen
Canonicorum, vt est gl.insignis in c.qui per pecuniam, verbo
Sacerdotio,& ibid.notat.Card.Turrecremat.1.q.1.& in c.
Guilisarius verbo Sacerdotalis 23.q.4.& admissa interpre-
tatione præallegata sequeretur absurdum, quòd cum Col-
legium Canonicorum sit sectum in tres Classes, Presbyte-
rorum scilicet, Diaconorũ, & Subdiaconorum, ad hęc anni
uersaria solum essent admittendi Canonici Sacerdotes, &
alij Canonici Diaconi, & Subdiaconi excluderentur, adeo
vt hæc anniuersaria, quæ solemniter peragi voluit testator
exiguo admodum cum numero Canonicorum, & qui præ-
sentes, & Presbyteri essent tantummodo celebrarentur, &
15 doctrina † illa Bart. in l.quæsitũ ff. de fund.instruct. admit-
16 tenda est, nisi sequatur absurdum aliquod pro quo † vitan-
do receditur etiam à propria, nedum ab impropria verbo-
rum significatione DD. in l.Gallus §.etiam si.ff.de liber.&
posthum.Bart.in l.omnes populi.nu.58.ff.de iust.& iur. Ruin.
cons.150.n.10.lib.2. Card.Mantic. de coniect. vlt.vol.lib.3.
tit.7.per tot.& ita doctrinam Bart.declarat Rot.in alleg.dec.
17 366.n.17.& 18.par.1.diuers.vbi quòd illa procedit † solùm
quãdo species adijcitur cum aliqua dictione limitatiua, &
constat de voluntate disponẽtis, quòd voluerit restringere,
& declarare genus præcedens, & egregiè explicat Crauet.
cons.227.n.7.& 8. Anton.de Burgos in repet.c.sicut Romana
18 n.174. de rescript. videturq. omnino † reijciendus intelle-
ctus prædictus, veluti cõsistens in aucupio vnius dictionis
contra naturam actus de quo agitur, & contra dispositionẽ
19 iuris communis & sunt ponderandæ † circumstantiæ, &
natura negotij pro vera interpretatione dictionis, &, vt in
his fere terminis dixit Natt.cons.582.n.19.& 20.& faciunt
trad.per Rot. d.dec.366.n.20.par.1.diuers. Surd.cons.313.n.
20 47.vbi quòd copula, &, secundum † factorum contingen-
tias diuersas habet vires, & proprietates.
Minus recipi potest alia interpretatio, vt scilicet testator
intellexerit nomine Canonicorum vocare Diaconos, &
Subdiaconos, nominando verò Sacerdotes intellexerit de
Canonicis Sacerdotibus; Quia rudis nimium testator, &
notarius fuissent, si putasset appellatione Canonicorũ non
21 comprehẽdere † Canonicos Sacerdotes, & ignaro ordine
loquuti fuissent dum priùs Diaconos, & Subdiaconos, &
vltimo loco Sacerdotes admisissent quòd non est præsu-
mẽdum arg.l.quoties.ff.de vsufruct.l.1. C.de censib.lib.12.cũ
alijs per Marant.de ordine iudiciorum in prohemio per tot.
22 Non obstat quòd appellatione Sacerdotum † nõ possint
comprehendi omnes Beneficiati, & Clerici, cum nonnulli
extent qui non sunt Sacerdotes, neque in Sacris Ordinib.
constituti; Quoniam immo Sacerdotum nomine veniunt
23 † etiam Clerici inferioris ordinis, vt est text.in c.si quispiã
Sacerdotum, ibi, Si quispiam Sacerdotum, hoc est Presby-
ter, Diaconus, vel Subdiaconus de cohabit.Cler.& mulie-
rum, & ibidem notat Glos. in verbo Sacerdotum. Hostien.
24 num.1.exponens verbum Sacerdotum, † hoc est quorum-
cumque Clericorum Abb. num.2. & alij Canonistæ com-
muniter, & idem text. habetur in c.si quispiam 81. distinct.
25 & Sacerdotij appellatione quilibet † ordo Ecclesiasticus
intelligitur iux. Glos. in c.si quis 1.q.1. sup. allegat.& tradit
Turrecremat.in c.Sacerdotibus nu.2.dict.31. cum alijs iam
deductis; dumq.Testator voluit solemniter peragi anniuer
sarium, censetur omnino intellexisse de vniuerso Clero Ba
26 silicæ † qui solet Choro interesse, & de emolumentis par-
ticipare, solemne enim pro ordinario exponunt Prateus in
lexicco, & Brisson.de verb.signif.in verbo solemne, & multa
alia adducunt.

Quibus etiam addendum est, quòd testator notabilem
quantitatem pecuniarum reliquit pro dictis anniuersarijs,
quæ si diuidantur proportionabiliter inter Canonicos, &
communicentur etiam Beneficiatis, & Clericis, congrua
erit, & æqua emolumentis aliorum anniuersariorum, si ve-
ro distribuantur inter solos Canonicos exuberans nimis &
27 longe superior alijs anniuersarijs resultabit; vnde † ex quã-
titate emolumenti rectè infertur, quid fuerit dispositum, &
qui debeant percipere iuxt. doctrinam Bart. in l.Titius.n.
2.ff. de leg.3. Card.Mantic.de coniect. vlt.vol.lib.6.tit.12.
per tot.& præsertim n.5.
Solitum quoque concurrit, nedum istius Ecclesiæ, sed
etiam aliarum Basilicarum Vrbis; In anniuersarijs enim fel.
rec.Pauli V.bo.mem.Card.Saluiati, & aliorũ interueniunt
Beneficiati, & Clerici, & quod magis est, simile legatum
idem Strotius reliquit Basilicæ Lateranensi, cum iisdem
conditionibus prout reliquerat Basilicæ S. MARIÆ Ma-
ioris, & tamen in Basilica Lateranensi ad hæc anniuersaria
fuerunt admissi Beneficiati, & Clerici vnà cum Canonicis,
28 & hæc † consuetudo plurimum attendi debet in hac ma-
teria anniuersariorum, & distributionum, vt in c.vnico de
Cler.non resid.in 6.Dec.cons.280.in princ. Paris. cons.32.n.
20.in fin.Vtu.decis.315.n.1. Costa de port.rata q.106. n.3.in
29 fi. Rota dec.713.n.5.par.1.diuers. Præsertim quia ordo † Be-
neficiatorum S. MARIÆ Maioris institutus fuit cum pri-
uilegijs ad instar Beneficiatorum Basilicæ Lateranensis, vt
habetur in Bulla Pij IV.
Fauor demum animæ Testatoris adstipulatur huic reso-
lutioni, quia dum Strotius pro se, & Gentilibus suis in istis
Anniuersarijs fundi preces ad Deum voluit, & etiam expo-
poscit, vt Laici adstantes Deum rogarent pro sua, & Gen-
tilium suorum expiatione, hinc assequimur anxie admodũ
exoptasse notabilem numerum orantium, & maximè in so
lemni hoc liturgiæ Sacrificio exquisiuisse diuinum cultũ, &
30 proximi ædificationem, vt opus esset † magis meritorium,
essentialis præmij, tanquam ex feruentiori charitate pro-
cedens, & sic etiam magis satisfactorium pro peccatis iux.
trad. per Gabr. Biel super Canon miss. lect.58.& Cened.qq.
Can.c.31.n.16. Vnde charitas læderetur plurimum, si testa-
31 toris anima aliqua ex † parte spirituali hoc auxilio enixè
expetito fraudaretur, propter exiguum numerum exoran-
tium, & anniuersario interessentium, vt rectè animaduertit
Monet.de distrib.p.2.c.14.n.22.in fin.vers.vel saltem, quorũ
adstantium Clericorum frequentior etiã assistentia in suf-
32 fragium animæ purgatorias † pęnas patientis plurimum
prodest, cum ex concursu oblationi sacrificij interessentiũ,
resultet quasi vnum morale offerens, cum maiori deuotio-
ne, reuerentia, & dignitate, necnõ etiam fructu pro anima
defuncti, vt post Caiet.Siluest.& alios docet Suar.in 3.p.ad
S.Tho.to.3.q.83.disp.79.sect.8.vers.4.de cæteris prout etiã
33 ex cõuentu Clericorum precationes adhibentium in † an-
niuersarijs fieri consueto, defunctorum animas releuari, &
beneficia participare tradũt D.Cyprian. D.Athanas.Ter-
tull.& alij quos congerit Lauortus var. lucubrat.tit.2.c.15.
n.128.& seqq. Et propterea vniuersi Cleri, Beneficiatorum
scilicet & Clericorum vna cum DD. Canonicis interuen-
tum adhiberi in his anniuersarijs voto testatoris conforme
34 fuisse dicendum est, vt multiplicatis † intercessoribus, &
supplicationibus Diuinum Numen facilius si-
bi propitium redderet, flecteretq. ad lenitatem.
Indecorum autẽ foret, & res plena scandali, si exteri Cle-
rici adsciscerentur, reiectis proprijs addictis Sanctissimæ
35 Deiparæ † in illa sacra æde, quam sibi cælitus delegit,
& niuis ambitu inter æstiuos ardores delineauit, nec
36 seruaretur voluntas † testatoris, qui singulari pietate hanc
Basilicam colebat, & præcipua fide de precib. Clericorum
in ea inseruientium confidit.
37 Non obstat quòd legatum relictum sit † relictũ Capitu-
lo, cuius appellatione regulariter veniunt solum Canonici,
Portionarij verò, & alij sunt extra Capitulum iuxt.glos.pe-
nult.in c.penult.verbo assisios de Cler.non resid.Roman.cons.
332.sub n.1).Rota dec.4.n.5.par.2.diuers.cum similib.
38 Quoniam id obstaret Beneficiatis, † si ex alijs supra pon-
deratis non appareret testatorem intellexisse de vniuerso
Clero Basilicæ vt supradictum est, & solam mentionem fe-
cit ibi de Capitulo, vel quia de capite Basilicę sat visum fuit
memi-

meminisse, vel quia ipsi soli sunt administratores istorum
39 Anniuersariorũ priuatiuè quoad Beneficiatos, vt per *Rot. apud Cas. de Grass. decis. 4. de his quæ fiunt à maiori parte Capituli, & coram Card. Caual. decis. 57. num. 1. & 2. quæ est etiam 183. par. 1. recent. & in Valentina emolumẽtorum 11. Iunij 1595. coram Orano.* Dumq. legati anniuersarij quali-
40 tas, & causa suadet, legatum etiam factum solis † Canonicis vel soli Episcopo censetur adhuc relictum vniuerso Clero, & Ecclesiæ, vt tradunt Canonistæ *cap. requisisti. de testa. Socin. sen. in l. ciuibus nu. 14. ff. de reb. dub. Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 12. n. 4. & tit. 14. nu. 16.* & in terminis anniuersarij *Lara de anniuersar. lib. 1. c. 18. n. 2.*

Non obstat quòd Beneficiati habeant distinctos redditus, & distributiones separatas à fructibus, & distributionibus DD. Canonicorum. Quoniã hæc vera sunt circa fructus certos, & determinatos, non autem in istis Anniuersarijs quæ incerta sunt, & in dies deferuntur, habentq. pecu-
41 liarem, & magis priuilegiatam naturam, † quam ipsę quotidianæ distributiones, vt supra ostensum est ex Moneta, & Cenedo; siq. testator Beneficiatorum interuentum, & preces expetijt, eisdem etiam emolumenta conferre voluisse
42 censeri debet, † arguendo de labore ad mercedem *ad l. Seio. ff. de annuis legat. Magon. dec. Florent. 12. nu. 10. Costa de portione rata q. 13. nu. 3. & 4. & faciunt trad. per Laram de Anniuersar. lib. 2. c. vlt. nu. 27. vers. in memorijs autem,*
43 vbi quòd anniuersaria debent † pro rata distribui Clericis interessentibus, qui dicuntur illorum stipendiarij.

Postremo non obstat, quòd in eadẽ Basilica S. MARIÆ Maioris multa anniuersaria celebrentur à DD. Canonicis sine interuentu Beneficiatorum, & vice versa alia celebrẽtur à Beneficiatis absque DD. Canonicis. Quia non inde fit
44 æqua † illatio ad hæc anniuersaria, in quibus Testatorem & solemnitatem, & interuentum Beneficiatorum voluisse adhiberi ex tot supra deductis ostensum fuit *ad l. Papinianus. ff. de minorib.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis.

Die Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Locationes, quando probent possessionem. Mulieres non possunt esse tutrices. Ex contractu minoris inualido propter defectum solemnitatum, dummodo adsit consensus, an amittatur, & transferatur possessio. reliqua vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Locationes, non constito de alterius possessione, sufficienter probant possessionem.*
2 *Tutor potest constituere in possessione pupillum.*
3 *Mulieribus, siue à Iudice, siue à Testatore tutela dari non potest.*
4 *Actus gestus per Tutores incapaces tutelæ, & per capaces, per istos capaces sustinetur.*
5 *Minor, quando contrahit, sunt necessariæ solemnitates à statutis requisitæ.*
6 *Contractus inualiditas impedit translationem possessionis.*
7 *in Minorum contractibus, etiam stante illorum inualiditate, si adest consensus ipsorum minorum dummodo sint adulti, est sufficiens, vt ab ipsis amittatur, & in alium trãsferatur possessio.*
8 *Possessio, etiam ex contractu nullo transfertur.*
9 *Confessio in contractu inualido probat contra confitentem.*
10 *Confessio minoris, non obstante dispositione statuti, si sit facta in actu voluntario, & concurrant adminicula atque habeat concomitantiam veritatis ei nocet.*
11 *ex Confessione erronea, & ex falsa causa prolata non potest amitti, neque transferri possessio.*
12 *Errantis nullus est consensus.*
13 *Actus nullus ex defectu solemnitatum, validè ratificari potest, dummodo expressa in specie fiat ratificatio.*
14 *Contractus approbatione, vel reprobatione sunt indiuidui.*
15 *Statut. Vrb. lib. 1. c. 145. excludit fœminas, quæ sunt dotatæ, etiam ab hæreditate matris.*
16 *Statuta exclusiua fœminarum procedunt quotiescumque pater ab intestato decessit, secus vero, quando pater eos, scilicet masculos, & fœminas æqualiter instituerit.*
17 *Statuta, vltra casus expressos non debent extendi.*
18 *Statutum disponens ab intestato, non habet locum condito testamento.*
19 *Dotatio facta in casu, & à persona in statuto non comprehensa, non debet operari exclusionẽ ab hæreditate alterius.*
20 *Filia si sit instituta hæres à patre, inde potest se dotare.*
21 *propter Dotem si statutum excludat filias fœminas, requiritur, quod illa sit ab omni onere libera, nulliq. restitutioni obnoxia.*
Vt illa mortua, vir superstes extantibus integrè, illis verò deficientibus, pro quarta parte lucrari possit, iuxta disposit. Statut. Vrb. lib. 1. c. 131.
22 *Dispositioni statuti censetur Testator noluisse stare, si disponat contra d. statuti prouisionem.*

DECISIO LX.

DOMINI censuerunt dandum esse Iuliæ mandatum de manutenendo in possessioue tertiæ partis domorum prouenientium ex hæreditate materna, quia constat eas communi, & hæreditario nomine eiusdem Iuliæ, ac Timothei fratris qui se opponit, & Camillæ alterius sororis fuisse
1 per Tutores locatas cum perceptione fructuum; quæ † locationes, non constito de alterius possessione, sufficienter probant possessionem, *c. cum venissent de restit. spol. Bart. in l. qui vniuersas. § quod per Colonum n. 1. & l. quamuis § 1. n. 2. ff. de acquir. poss. Alex. cons. 118. nu. 18. vol. 2. Mascard. de probat. concl. 1181. n. 5. Menoch. de retin. remed. 3. n. 572. Rota decis. 555. n. 1. par. 1. recent.*

Dicti autem Tutores Iuliam in possessione portionis de
2 quã agitur eodem modo potuerunt † constituere quo ipsum Timotheum in suæ portionis possessione constituerũt. *Rota decis. 439. n. 2. par. 1. diuers.* & inter decisiones *Seraph. 135.* quæ quidem probatio coadiuuatur ex confessione eiusdem Timothei emanata cum interuentu eorũdem Tutorum in instrumento factæ consignationis reliquæ tertiæ partis alterius sororis, dum asseruit quòd huiusmodi domus pro indiuiso ab ipso, & sororibus prædictis possidebãtur, cum perceptione fructuũ pro sua cuiusq; tertia parte.

Cui confessioni nõ obstat, quòd Mauritius, & Bartholus Tutores tantum interuenerint, cum tamen Petrus Paulus pater præter illos in testamẽto dederit alios Tutores, nimirum Ersiliam, & Beatricem vocaueritq. rectè gestum esse, quod ipsi coniunctim fecissent. Quia cum Ersilia esset vxor
3 patrui, & Beatrix non mater, sed nouerca quibus, † vti mulieribus siue à Iudice, siue à Testatore tutela dari non potest, *l. vlt. cum glos. in verb. dari. ff. de tutel. & l. 1. C. quand. mul. tutel. off. fung. pot. Surd. cons. 428. n. 15. Burch. Berlich. de iur. nouercal. par. 2. art. 3. sect. 10. n. 1004.* stante illarum inca-
4 pacitate † interuentus dictorum Tutorum masculorum fuit sufficiens, vt post *glos. fin. in l. 1. vers. si vero vnus C. de testam. tutel. respondit Soccin. cons. 193. n. 1. vol. 2.*

Nec obstat, quòd Timotheus tunc esset minor 20. anno-
5 rum, & non fuerint † adhibitę solemnitates à statuto in cõ-
6 tractibus minorũ requisitæ vnde resultat inualiditas † cõtractus, quæ impedit translationem possessionis. Quia cum
7 ipse esset adultus, sufficit quòd adesset consensus, vt † non obstante nullitate contractus ab ipso amissa, & in alium
8 translata dicatur † possessio, quæ etiam ex contractu nullo transfertur, *l. 1. § vir. vxori vbi Doct. ff. de acquir. poss. Ruin. cons. 137. n. 11. vol. 1. Rota decis. 93. nu. 2. & per tot. par. 2. diuers. & apud Achil. decis. 15. nu. 2. de rest. spol. coram Seraph. decis. 1200. n. 3. & coram Caual. decis. 103. n. 2. vbi allegatur Tiraquell. de const. par. 3. limit. 7. n. 18. qui n. seq.* plures addu-
9 cit tenentes quod † confessio in contractu inualido probat contra confitentem, & in præsenti casu vltra quòd confessio emanauit in actu voluntario, concurrunt adminicula,
10 veluti sunt dictæ locationes † cum exactione pensionum cõtinuatæ quæ propter concomitantiã veritatis plurimum

condiu-

coadiuuāt probationem, vt in his terminis dixit *Rota apud Achil.decis.1. de confess. & in Romana tutelæ coram Aldobrandino, quæ est decis.177.n.6.par.2.diuers.& coram Greg. XV. decis.502.n.11.*

Neque obstat, quod dicta confessio emanauerit cum enunciatiua quòd Camilla altera soror de cuius portione tunc agebatur, esset hæres testamentaria tàm patris, quàm matris; cum tamē mater ab intestato decesserit, & ideo per
11 huiusmodi confessionem tanquam † erroneam, & ex falsa causa prolatam non potuerit amitti, neq; transferri posses-
12 sio eo quod † errantis nullus est consensus; Quoniam vltra quòd respectu hæreditatis paternæ confessio est vera, concurrunt hic tot actus possessorij gesti per Tutores nominè Iuliæ, non vti hæredis testamentariæ matris, sed simpliciter, vt ex dicta falsitate causæ acquisitio facti non facile potuerit impediri; præsertim attenta ipsius Timothei subsecuta approbatione, dum post redditam ab ipsis Tutoribus rationem administrationis, non modo generaliter omnia per illos acta, & gesta, sed in specie, & expresè omnes, & quascumque locationes domorum ratificauit, & actum
13 † nullum ex defectu solemnitatum validè ratificari posse, dummodo expressa in specie sit ratificatio iuxta distinctionem *Aym.in cons.160.n.4.resoluit Rota in Romana hæreditatis 24. Maij 1604.coram Litta.*

Ex quibus cessat quoque aliud obiectum, quòd prædicti actus, vnde sumitur probatio possessionis Iuliæ, eo quòd ante aliquot annos fuerint gesti, & non tangunt tempus motæ litis, ad effectum manutentionis, non sufficiens. Siquidem sufficiens ex instrumentis locationum, cum pacto reconductionis in euentum non disdictæ locationis, insurgit præsumptio continuationis, tàm possessionis sororum, quàm etiam eiusdem Timothei fratris, cum aliam ipse possessionem allegare non possit, quam eodem modo, ex huiusmodi locationibus quæsitam, nullo enim iuris vel facti fundamento probat se possedisse priuatiuè quoad sorores;
14 † neque vnam partem approbare, & aliam reprobare potest, eo quòd contractus approbatione, vel reprobatione sunt indiuidui *Bald.in c.nihil.n.8. de elect. Rota coram Seraph.decis.540.n.5.coram Mantic.decis.13.n.8.*

Minus obstat quòd cum Iuliæ prouenerit dos scutorum trium millium ex testamēto Timothei senioris eius patrui, dicta possessio videatur destituta titulo propter statutum
15 Vrbis *c.145.lib.1.* † exclusiuum fœminarum quæ sunt dotatæ ab hæreditate etiam materna. Quia exceptio dicti statuti vti requirens altiorem indaginem ab hoc iudicio ad petitorium est reijcienda, & nihilominus visum fuit quod
16 huiusmodi statutum procedit quotiescūque † pater ab intestato decessit, & filij masculi extantes parati sunt dotare sorores, secus verò quando (vt in præsenti casu) pater filios masculos, & feminas æqualiter instituendo, sustulit impedimentum statuti excludentis feminas in dictis casibus
17 dotationis, & paratæ voluntatis dotandi, vltra quos † casus ibi expressos ad alios non expressos extendi nō debet *Bart. in l.qui liberis.§.hæc verb.n.7.ff.de vulg.& pupil.substit.Dec. cons.377.n.5.Roland.cons.34.n.30.vol.4. Honded.cons.49.n.47.vol.2.* Neque visum fuit quod dotatio dicti Timothei senioris tanquam extranei tollat quin ipsa Iulia stante di-
18 cto † testamento fratris æqualiter admittatur cum fratribus, quia statutum, quod loquitur ab intestato non habet locum condito testamēto *Bart.in l.fin.n.4.C.de pact. Bald. in l.quicunque C.de seru.fugit.Soc.cons.30.n.31.vol.1.Mer-*
19 *lin.de legit.lib.1.tit.4.q.6.n.19.* & dotatio † facta in casu, & à persona in statuto non comprehensa, vt in præsenti, non debet operari exclusionem ab hæreditate alterius ad *not. per Bald.in l.si mulier, nu.1. C.de iure dot.quod etiam sentit. Menoch.cons.3.n.24.vers.non obstat.tertium in fin.vol.1.*

Denique visum fuit non obstare, quòd mulier prædicta eo
20 quod sit à patre † instituta hæres, inde valeat se dotare, quia cum dicta hereditas ab ipsomet patre supposita fuerit fideicommisso, procedere non potest statutum exclusiuum
21 propter dotem, quam statuentes requirunt ab omni † onere liberam, nulliq. restitutioni obnoxiam, vt eam defuncta vxore, vir superstes extantibus liberis integre, illis vero deficientibus pro quarta parte lucrari possit, iuxta dispositionem alterius statuti c.131.eiusdem libri primi. Vnde patet
22 dictum patrem disposuisse contra mētem statuentiū † qui

voluerunt dotem superstitibus liberis reseruari, vt in similib. terminis dixit *Rota corā Seraph.decis.120.n.2.vers.tertia, et corā Buratto in Romana de Marganis 9. Decēb.1616.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. MERLINO.

Cæsenateñ Successionis.

Die Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius ad obtinendam immissionem bonorum fideicommissariorum qua via agere potest. Filij in conditione positi licèt non dicantur vocati, tamen ab hac regula receditur, quando adsunt plures coniecturæ, quæ contrarium suadeant.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario cōpetit remed.l.fin C.de edict.Diu.Adr toll.si ostendat testamentum in quo est vocatus non cancellatum, nec abolitum, neque in vlla suæ formæ parte vitiatum, & probata identitate personæ, & bonorum.*
2 *Fideicommissarius pro assequenda possessione bonorum fideicommisso subiectorum intentare potest vtile Saluianū interdictum.*
3 *Filij in conditione positi non censentur vocati.*
4 *Filij in conditione positi censentur vocati quando pro eorum vocatione plures, & vrgentes coniecturæ concurrunt.*
5 *Filij in conditione positi, dum sunt ex descendentibus testatoris, vt dicantur vocati, admittuntur leuiores coniecturæ, & præsumptiones.*
6 *Filij in conditione positi censentur vocati, si fuerint substitutæ personæ minus dilectæ.*
7 *Descendentes, quando sunt positi sub conditione legitimitatis, censentur vocati.*
8 *Testator, quando digressus est ad plures gradus substitutionum, oritur præsumptio, quòd primo loco positi sub conditione, censeantur vocati.*
9 *Testator, si fœminas descendentes ex fratre substituit, descendentibus ex filio positis sub conditione, censetur istos vocasse.*
10 *Fideicommissum reale æquè comprehendit vocatos, & positos in conditione.*
11 *Clausula codicillaris, & clausula omni meliori modo, deseruire possunt pro firmanda vocatione filiorum in conditione positorum.*
12 *Filiorum appellatione in conditione positorum, veniunt etiā fœminæ.*
13 *Præscriptio nulla currere incipit contra pupillum, durante pubertate.*
14 *Præscriptio non perficitur, dum non adest bona fides.*

DECISIO LXI.

VINCENTIVS Maraldus scripsit hæredem Andream filium & illi decedenti sine filijs substituit filios masculos Rocchi eius fratris, & filijs Rocchi decedentibus substituit in medietate bonorum filias fœminas Rocchi, & in alia medietate proximiores agnationis de Maraldis, vt in summar. Blancæ nu.1. Successit Andreas primo hæres scriptus, & ex eo defuncto superstes fuit posthuma filia Blanca, cui cum hodie dubitaretur, an esset danda immissió in bonis per Vincentium fideic.subiectis, Domini responderunt dandam esse immissionem, nisi obstent detractiones de quibus particulariter videbitur.

Exhibetur enim Testamentum Vincentij non cancellatū, neque abolitum, neq; in vlla suæ formæ parte vitiatum, in quo Blanca se ad fideic. Vincentij vocatā ostendit, & descendentia ipsius Blancæ ab Andrea filio fideicōmittentis, non controuertitur, & ex testibus datis in summ.n.2.cōstat
1 identitasque bonorum, & quòd † per Vincentium fuerint possessa non impugnatur, vtique Blancæ competit remediū, *l.fin.C.de edict. Diu. Adr.tollend.* vel vtile Saluianū in-

2 terdictum † pro assequenda possessione bonorum fideicō-
missο subiectorum vt passim Rota respondet,& decisiones
cumulatæ fuerunt *in Verulana fideicommissi 26. Iunij, &*
20. Nouembris 1634 coram me.

De vocatione autem & fideicommisso purificato ad fa-
3 uorem Blancæ constare visum fuit, quia licèt † filij, in con-
ditione positi regulariter non censeantur vocati iuxta opi-
nionem *Glos. in l. Lucius la 2. ff. de hæred. instit.* quam con-
stanter retinet Rota, attamen vbi plures, & vrgentes con-
4 iecturæ filiorum suadent vocationem † prout in casu præ-
senti Rota recedit ab opinione Glosæ, & contrariam am-
plectitur sententiam, vt dixit *coram Put. dec. 215. li. 2. Card.*
Seraph. dec. 1329. n. 1. & in recent. dec. 133. n. 1. & dec. 266. n.
3. p. 1. & coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 267. num. 4.
5 dumq. filij in conditione † positi sunt ex descendentibus
testatoris admittit etiam leuiores coniecturas, & præsum-
ptiones ad firmandam illorum dispositiuam vocationem
fideicommissariam, & etiam post alios docuerūt *Thesaur.*
decis. 96. n. 7. Surd. cons. 67. n. 34. Bell. iun. cons. 50. n. 14. Rota
coram sanct. me. Greg. XV. decis. 315. n. 5. & decis. 329. nu. 3.
& in recent. decis. 476. nu. 2. par. 1. cum alijs congestis in Au-
ximana fideicommissi 4. Martij 1630. coram me.

Coniecturæ autem hic adsunt plures, & ponderosæ.

Prima pro vocatione filiorum Andreæ coniectura desu-
mitur ex eo quòd Vincentius in subsequentibus substitu-
tionibus dispositiuè vocauit filios Rocchi fratris, & filios
tàm masculos, quàm fœminas eorumdem filiorum Rocchi
substitutorum vnde si filios Transuersales minus dilectos
6 voluit succedere in fideicommisso eo † fortius dicendū est
vocasse filios Andreæ filij magis dilectos, & descēdentes, ita
arguunt *Hond. cons. 54. n. 37. vers. sexta coniectura*, quā con-
cludētem appellat, *lib. 2. Menoch. cons. 420. n. 9. vers. 4. mo-*
uet me. Surd. cons. 344. n. 6. ad finem, vbi vti vrgentem hanc
coniecturam extollit *Bellon. iun. cons. 19. n. 17. & ponderauit*
Rota apud Card. Seraph. decis. 1329. n. 9. corā san. me. Greg.
XV. decis. 315. n. 6. & 7. dec. 329. n. 8. & 9. & in Bonon. fidei-
com. 14. Maij 1621. corā Eminentiss. D. Card. Verospio.

Secunda deducitur coniectura ex eo quòd filij fuerunt
in conditione positi cum qualitate legitimitatis, ex qua
7 † vbi agitur de descendentibus infertur, testatorem verè
intellexisse vocare ipsos filios legitimos, vt cōsuluit, *Socin.*
iun. cons. 110. n. 15. lib. 3. Crauett. cons. 885. n. 7. Menoch. cōs.
420. n. 13. Fusar. cons. 13. n. 8. Bellon. iun. cons. 19. n. 4. et 5. cons.
86. n. 5. Rot. coram Card. Seraph. decis. 1329. num. 6. atque in
Meleuitana hæreditatis 27. Maij 1619. corā Reuerendiss.
Seleucieñ & in Veliterna fideic. 28. Iunij 1632. coram R. P.
D. meo Verospio.

Tertia resultat ex eo quòd testator digressus est ad plures
8 gradus substitutionum vnde præsumitur † primo loco in
conditione positos omnino voluisse vocare, quam cōiectu-
ram vbi cum alijs iuncta sit, magni esse ponderis, & voca-
tionem inferre sine difficultate, quamuis ex se sola non suf-
ficiat, tradunt *Honded. cons. 54. n. 35. & 36. lib. 2. Bellon. iun.*
cons. 19. n. 11. & cons. 50 nu. 28. & 29. Menoch. cons. 613. nu. 8.
Rota coram san. mem. Greg. XV. decis. 315. n 4. & decis. 329.
n. 5. & in recent. decis. 133. n. 7. ac decis. 28. n. 14. par. 1. & dec.
424. nu. 2. par. 2. & in Auximana fideic. 4. Martij 1630. co-
ram me.

9 Quarta accedit ex eo quòd fœminas † descendentes ex
fratre expressè substituit ergo, & descendentes ex filio mul
to magis vocauit, vt ratiocinatur *Honded. dict. cons. 54. nu.*
41. lib. 2. Bellon. iun. cons. 50. n. 30. & cons. 86. nu. 9. Rota decis.
146. n. 6. par. 1. recent. & coram san. me. Greg. XV. decis. 551.
n. 5. & in d. Auximana fideic. coram me.

Quinta insurgit ex eo quòd Vincētius substituendo vsus
est verbis realibus, declarans velle hæreditatem peruenire
10 ad substitutos; Fideicommissum † autem reale æquè com-
prehendit vocatos & positos in conditione, vt censuit *Rota*
in his terminis coram san. me. Greg XV. decis. 315. n. 13.

Sexta demum additur coniectura ex clausula codicilla-
11 ri & clausula omni meliori modo, quas deseruire † pro fir-
manda vocatione filiorum in conditione positorum scri-
pserunt, *Gabr. cons. 123. nu. 30. lib. 2. Honded. cons. 65. nu. 41.*
lib. 1. & cons. 54. n. 47. lib. 2. Rot. decis. 133. n. 7. par. 1. & decis.
424. nu. 2. par. 2. recent. & in Senogallien. fideicom. 11. Maii
*1626. coram bon. me. Rembold*o, quæ coniecturæ non diui-
sim, & singulæ de per se, sed coaceruatim sunt ponderan-
dæ, ita vt inuicem fulciantur, & fideicommittentis volun-
tatem pro vocatione filiorum satis eliciunt, vt monuerunt
Honded. d. cons. 54. n. 53. lib. 2. Surd. cōs. 539. n. 2. Cabal. cons.
105. n. 25. lib. 1. Bellon. iun. cons. 50. nu. 33. Rot. apud san. mem.
Greg. XV. decis. 315. n. 9. & in rec. decis. 266. nu. 19. & decis.
320. nu. 8. par. 1. rec. & in d. Auxim. fideicommiss. 4. Martij
1630. coram me.

Posito autem quòd filij Andreæ in conditione positi, sint
ad successionem vocati, non ambigebant Domini vocatā
12 etiam censeri Blancam, quia appellatione † filiorum in cō-
ditione positorum veniunt etiam fœminæ, vt est *text. in l. 1.*
C. de condit. insert. & perpendit Honded. cons. 57. n. 25. & 27.
lib. 1. Thesaur. decis. 188. n. 7. & sæpissimè Rota respondit, vt
apud Card. Seraph. decis. 880. n. 1. & decis. 514. nu. 3. & 4. co-
ram san. me. Greg. XV. & in rec. decis. 316. n. 2. & 3. par. 1. ac
decis. 485. nu. 1. par. 4. diuers. & nuper in Bonon. fideic. sub die
18. currentis mensis coram R. P. D. meo Verospio, & hic ap-
paret Testatorem non reiecisse fœminas, dum expressè fœ-
minas neptes ex Roccho fratre vocauit, vnde fortius di-
cendum est admisisse neptes ex filio, & sic descendentes.

Non obstat exceptio præscriptionis, quam ad impedien-
dam immissionem se tuebatur hæres Laurentij Maraldi,
quoniam nec in facto subsistit, quia Blanca nata est de an-
no 1598. & lis mota fuit de anno 1626. vnde Rocchus pa-
cificè non possedit bona per 30. annos subtracta præsertim
pupillari ætate Blancæ quæ durauit vsque ad annum 1610.
13 prout est subtrahenda, cum durante † pubertate contra
pupillos nulla incipiat præscriptio etiam longissimi tem-
poris, *l. sicut C. de præscript. 30. vel 40. annorum glos. in l. fin.*
vers. finali vbi Cyn. Bart. & Bald. C. quibus ex caus. in integ.
rest. non est necessaria, & dixit Rot. in Florentina affranca-
tionis 1. Febr. 1634 coram Reuerendiss. Vrgellen. Nec quā-
tenus lapsum fuisset tempus integrum 30. annorum suffra-
garetur præscriptio Roccho, & habentibus causam ab eo,
quia ipsi innotescebat Blancam esse vocatam in eodem te-
stamento, ex quo idem iura suæ successionis deducebat, sic
14 † deficit bona fides, sine qua non perficitur præscriptio, *c.*
fin. de præscript. c. possessor. de reg. iur. in 6. Geminian. cons. 23.
n. 3. Honded. cons. 17. n. 84. in fin. lib. 1. cum alijs.

Minus obstat deducta transactio in qua Blācæ per Roc-
chum fuerunt assignata plura bona, cum pacto, vt acquie-
sceret, quoniam illa non emanauit super bonis hodie con-
trouersis, neque super testamento Vincentij, sed Andreæ,
& ideo Blancæ non officit agenti ad hæreditatem Vincen-
tij in transactione non comprehensam, prout etiam non
obstare resolutum fuit sub die 27. Iunij 1631. coram me,
quæ decisio in hac disputatione est præsupponenda.

Demum non obstat, quòd Vincentius Testator multa
bona reliquerit filijs Christophori Maraldi, & pro indiui-
duo possederit bona Rocchi fratris, quia super illis non pe-
titur immissio, dum particulariter legata fuerunt per Testa-
torem vel ad eū non spectabant, sed in reliquis bonis dem-
ptis legatis, & bonis spectantibus ad Rocchū eius fratrem.

Quoad alias detractiones oppositas ad impediendam
immissionem ratione expensarum funeris legitimæ trebel-
lianicæ, & similium reijciēdas esse ad aliam disputationem
Domini censuerunt.

Et ita vtraq; parte informante resolutum fuit &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Census.

Die Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Testator, si morti proximus, disponat, quod omnia sua debita soluantur, an censeatur, etiam debita tantum naturalia disposuisse, vt soluantur. Minor contrahens an debeat seruare statuta loci contractus. Vide alia in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Contractus Minorū, sunt nulli, non adhibitis solemnitatibus requi-*

requisitis per Constit. March. libr. 5. c. 25. de contr. minor.

2 Testator, si morti proximus, & de animæ salute cogitans, disponat, vt omnia sua debita soluantur, censetur ita disponendo voluisse, vt soluerentur debita, ad quæ naturali ratione, & conscientia compellente, se esse obligatum intelligebat. & nu. 5.

3 Debitum naturale æquè, ac debitum naturale, & ciuile vires obtinet in iudicio animæ.

4 Bart. in l. id quod pauperibus nu. 22. & l. 2. num. 4. C. de fideicomm. reiicitur

6 Testator, si morti proximus, iubeat, vt omnia sua debita soluantur, ita mandando, videtur disponere pro exoneratione conscientiæ, etiamsi hoc non exprimatur.

7 Dictio, omnia, comprehendit etiam ea, quæ alias in dispositione non comprehenderentur, cum nihil excipiat.

8 Executori, si testator mandauit, vt sua debita soluat, d. executor tenetur soluere non modo ea debita, quæ solùm sunt ciuiliter, seu in foro externo, sed etiam, quæ in foro conscientiæ sunt debita.

9 Contractus in foro conscientiæ non ligat, in quo prætermissæ sunt solemnitates iuris positiui, quod limitatur.

10 Solemnitates in contractibus minorum sunt inuentæ, ad hoc vt euitentur deceptiones, & fraudes.

11 Contractus vt valeant, secundùm limites iuris naturalis, vel gentium, solus consensus est sufficiens.

12 Maior 20. annorum secundum statut. Vrb. lib. 1. c. 47. censetur esse maior 25. annorum.

13 Minor, quando contrahit, etiam attendi debet statutum loci contractus. Et Rota aliquando hanc opinionem amplexa est nu. 14. & aliquando non nu. 16.

14 Forensis in Vrbe existens maior 20. annorum, si contrahat sine solemnitatibus, non potest dici in mala fide.

15 Doctoris dictum, si quis sequatur non potest dici in mala fide.

16 inter Forenses statutum inhabilitans personas, non est seruandum.

17 Rota si aliquando vnam opinionem approbauit, sufficit ad effectum præbendi iustam causam ita credendi, & consequenter excludendi dolum.

18 Contractus, ibi debet censeri celebratus vbi est facta illius ratificatio.

19 Statutum loci illud debet spectari, in quo perfectus est contractus per ratificationem, non autem loci, in quo nomine ratificantis fuit gestus.

20 Contractus nullus ex defectu solemnitatum, ille solus potest annullare, ad cuius fauorem introductæ sunt solemnitates.

21 Minor potest approbare contractum nulliter a se celebratũ.

22 Minor potest renunciare facultati dicendi de nullitate contractus.

23 Census contractus, quamuis nullus, substinetur in foro conscientiæ ad fauorem censuariorum ratione quasi possessionis exigendi, in qua per plures annos existunt.

24 Possidens ius, melius in foro conscientiæ habetur, idq. procedit etiamsi agatur contra tertios possessores.

25 Obligationis conditio non mutatur ex mutatione personæ.

26 Ius metiendum est ex parte actoris.

27 Pensionarius est manutenendus etiam aduersus tertios possessores, & contra successorem in beneficio.

DECISIO LXII.

LIcet in hac causa fuerit resolutum, * quòd impositio census facta per Procuratorem q. Clementini nobilis Vrbeuetani infra ætatem 25. annorum constituti sit nulla
1 ex † defectu solemnitatum Constitutionis Marchiæ *de contractibus minorũ c. 25. lib. 5. vt in decisionibus 24. Ianuarii, & 23. Iunii 1634. coram me emanatis latè fuit deductum.*

Nihilominus quia idem Clementinus maior factus in suo, quod condidit testamento mãdauit, vt omnia eius debita soluerentur, præsertim in instrumentis obligationum cõtenta; ideo proposita causa super ijsdem, Domini ex hoc potissimum capite à decisis recedendum esse censuerunt.

Cũ enim dictus Clementinus Testator morti proximus,
2 de animæ suæ salute cogitaret, censetur ita disponendo, † voluisse vt soluerentur debita, ad quæ, naturali ratione, & conscientia impellente, se esse obligatum intelligebat, vt per *Bald. in l. id quod pauperibus n. 22. C. de Episcop. & Cle-*
3 *ric.* Quia in iudicio animæ debitum † naturale æquè, ac debitum naturale & ciuile vires obtinet, vt inquit idem *Bald. in allegata l. id quod pauperibus n. 22. & l. 2. nu. 4. C. de fideicom.* Quam opinionem profitetur esse veriorem, & *Aretin. in cons. 93. nu. 3.* dicit esse secundum communem intellectũ
4 contra † *Bart. in l. quibus diebus § Dominus, ff. de condit. & demonstr. & in l. legaui, ff. de liberat. legat.* vbi vult similem dispositionem intelligi de debitis, quæ possent probari in quãtitate expressa, & esse sine exceptione, cuius dictum idẽ Aretin. vbi supra distinguendo declarat procedere in contractibus, non autem in vltimis voluntatibus, quas ita debemus interpretari, vt Testator mandando soluit credito-
5 ribus, † tanquam salutis æternæ memor voluerit etiam illis satisfieri, quibus in conscientia esset obligatus, quod etiam dicit *Bald. in d. l. 2. n. 4 C. de fideicomm.* & cum dicta distinctione procedit, *Natt. cons. 402. n. 56.* vbi ponderat dictum
6 Baldi, quòd Testator ita mandando videatur † disponere pro exoneratione cõscientiæ, etiamsi hoc non exprimatur, *Alb. consil. 109. num. fin. Menoch. de arbitr. quæst. 57. num.*
7 4. Maximè attenta illa dictione omnia, quam, † ad effectum vt comprehendat ea, quæ alias non comprehenderentur, cum nihil excipiat, ponderat *Anton. Monach. decis. Florent. 69. num. 8.* & benè conferunt tradita per *Sanch. cons. moral. lib. 4. c. 1. dubit. 47. nu. 3.* vbi de executore cui sit mandatum à testatore, vt soluat sua debita, concludit, quòd teneatur soluere non modo, ea quæ sunt solum ciuiliter, seu in foro externo, sed etiam quæ in foro conscientiæ
8 sunt debita, eo quòd vtraque pertineat † ad exoneratione᷉ conscientiæ Testatoris defuncti, & inter alios Doctor. Hispanos idem affirmat *Alphons. de Azeuedo in recompil. lib. 5. tit. 4. l. 6. nu. 27.*

Hanc autem opinionem omninò retinendam esse, ex eo
9 suadetur, quod etiam Doctores firmantes non obligare † in foro conscientiæ contractum, in quo prætermissæ sint solemnitates iuris positiui, limitant conclusionem, quotiescumq; in eo qui sine solemnitatibus contraxit cum minore, cessat deceptio, & fraus, ad quas euitandas fuerunt introductæ
10 solemnitates, † & non deficit consensus contrahentiũ, qui operatur, vt secundùm limites iuris naturalis, vel gentium
11 contractus teneat, eo enim iure † inspecto, solus consensus est sufficiens quia veritas præualet, *Abb. in c. 1. in fin. de restit. in integr. Gemin. in c. 1. n. 3. de sponsal. lib. 6. Felin. in c. 1. nu. 39. & seq. Dec. nu. 18. vers. quarta conclusio in 1. lect. de const. Boer. dec. 5. n. 74.* latè *prosequitur, Vasq. de success. libr. 3. § 30. n. 2. & seqq.* ferè per tot. ac etiam admittit *Rota in Romana nullitatis obligationis 16. Ianuarii 1626. coram Reu. D. Vrgellen.*

Et in præsenti casu fraudem cessare multipliciter probatur, quoniam cõtractus impositionis census per viam ratificationis fuit gestus à Clementino, dum Romę esset maior
12 20. † annorum, qui iuxta statutum cẽsebatur esse maior 25. annorum, & ita contrahentes nõ temerè, sed probabiliter, credentes non esse seruandas solemnitates dictæ Constitutionis Aegidianæ de contractibus minorum, quæ seruatur
13 Vrbeueteri illas omiserunt, ea ratione, quòd in contrahẽte
13 † etiam minore attenditur statutum loci contractus *Bart. in l. cunctos populos n. 14. de Summ. Trinit.* quod pro generali *regula tradit Bald. cons. 389. volu. 1. & Rot.* etiam in similibus terminis Constitutionis Aegidianæ *ita decidit corã bo. me. Andrea in Senogallien. prædii 5. Iunii 1627. & coram Card. Sacrato in Roman. obligationis 24. Februar. 1620. de Narniense* similiter contrahẽte in Vrbe, ex quibus decisionibus insurgit probatio opinionis, quam aliquando Rota
14 amplexa † fuit, quòd forensis, qui in Vrbe existens maior 20. annorum contraxit sine solemnitatibus, non potest dici
15 in mala fide, quemadmodum de dicto Doctoris, † quod excuset, inquit *Ias. in l. properandum. §. sin autem alterutra nu. 8. C. de iudic. & quamuis Rota coram bo. me. Buratt. apud Pic. ad statut. Vrb. decis. 63. & 64.* contrariam tenuerit opi-
16 nionem, quòd scilicet † inter forenses statutum inhabilitãs personas non sit attendendum, attamen sufficit, quòd ali-
17 quando alteram opinionem approbauerit ad effectum † præbendi iustam causam ita credendi, & consequenter excludendi dolum.

Item plura alia concurrunt ad excludendum dolũ, quod nempè Clementinus de tẽpore initi contractus esset in 24.

ætatis

ætatis suæ anno constitutus,& quòd cum sanguinis nobilitate titulum Baroniæ haberet coniunctum, neque esset rudis, vel simplex, quodq. tam ante quam post contractū censsus Romæ moram traheret cum familia, & fructus huiusmodi census fuerint soluti spatio plurium annorum.

Ac præterea quòd post impetratam relaxationē bonorū, quæ Fisco fuerunt applicata bo.me. Card. Sfortia Tutor filiorum Clementini obtinuerit à Summo Pontifice confirmationē venditionis bonorum subiectorum fideicommisso, vt satisfieret creditoribus in ipsa venditione confirmata descriptis inter quos fuit annoratus creditor census, de quo agitur.

Quibus consideratis negari non potest, quin cesset in contrahentibus fraus, & concurrat bona fides, quæ operatur, vt ipse Clementinus in foro conscientiæ teneretur.

Dictus itaq; census initus in Ciuitate Amerina per Procuratorem, suam recepit perfectionem à ratificatione Cle-
18 mentini Romæ degentis,& cū ibi † contractus debeat cēseri celebratus, vbi facta est illius ratificatio, *Tiraqu. de retract. lignag.§.1.glos.10.n.68.* procedit conclusio, quod spe-
19 ctari † debet statutum loci, in quo perfectus est contractus per ratificationem, non autem loci, in quo nomine ratificantis fuit gestus, *glos. in Clem. si duobus vbi Imol. n. 20. vt. lit. pend. Surd.decis.245.n.7.cum aliis alleg.in Rom. hæred. 14. Maij 1603.coram Litta.*

Vnde cum ante obitum non fuerit à Testatore oppositū de nullitate, consequens est, vt contractus interea habuerit implicitum statum validitatis, quia tunc demum rescindi potuisset vti nullus propter defectum nullitatū dictæ Con-
20 stitutionis Aegidianæ, si voluisset ipse Clemētinus, † ad cuius fauorem diceretur huiusmodi solemnitates esse requisitas, vt respondit *Paul.de Castr. in cons.91.n.5.ver.sed aduertendum vol.1.Surd.dec.179.nu.17.Rot. coram Put.dec.305. lib.1.& post tr.Cenc.de cens.dec.29.n.4.* Sed cum hoc nō fe-
21 cerit, & mandauerit solui generaliter † omnia debita censetur non modo approbasse contractum sub huiusmodi generalitate comprehensum licèt nullum, quod facere potuit
22 *Alb.d.cons.109.n.24.Surd.d.dec.179.n.18.* Sed etiam † videtur renunciasse huic facultati dicendi de illius nullitate.

Præterea d.contractus quamuis nullus sustinetur in foro
23 † conscientiæ ad fauorē censuariorum ratione quasi possessionis exigendi, in qua per plures annos existunt, vt per *Sāch.in d.lib.Con.Moral.4.c.1.dub.14.n.5.& 6.* vbi concludit
24 possidentem † ius melius in foro conscientiæ habere, idq; procedere etiamsi agatur contra tertios possessores proba-
25 tur, quia ex mutatione † personæ non immutatur conditio obligationis, neque ius censuarij, *l.2.§.ex his.ff.de verb. obl.*
26 à quo tanquam † auctore ius metiri debemus, eodē modo quo dicitur pentionarium esse manutenendum etiā contra
27 tertios possessores, † & contra successorē in beneficio *Guidop.dec.629.n.15.Put.dec.151.lib.3.Gig. de pension. q.47.nu. 10.* idem in terminis exactionis census dixit Rot. *dec.99.n. 11.p.1.diuers.vbi addit*, ita fuisse pluries resolutum.

Et ita vtraque parte informante, conclusum fuit Cēsuarijs suffragari testamentum,& sic recedendum à decisis.

☞ * *Idest sub die 23.Ianuarii 1634.& 23.Iunij eiusdem anni sunt decisiones 260.& 294.supra in præcedenti parte.*

§ *Et infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones idest sub die 17.Decembr. 1635.& 18. Aprilis 1636. coram eodem bo.me. Motmanno.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Caueñ Limitum Parochialium.

Die Lunæ 25. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur de probatione Limitum Parochialium.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio non datur sine læsione.*
2 *Testes, quando probant limites inter aliquas Ecclesias esse separatas.*
3 *de Limitibus probandis inter Ecclesias, in antiquis, admittuntur leuiores probationes.*
4 *Testes, qui deponunt de pluribus actibus, & distinctius, præferuntur illis, qui deponunt de aliquo actu tantum, & confusè.*
5 *Testes, qui deponunt de actibus, qui dederunt causam liti, uel alijs subsequutis post motam litem non attenduntur.*
6 *Possessio à Iudice data sine præiudicio alterius interesse habentis, nihil operatur, cum sit conditionalis, stante præiudicio alterius.*

DECISIO LXIII.

PRoposui huiusmodi Causam die 23. Iunij anni proximi præteriti, & Domini, quia pro Ecclesia Sanctissimi Saluatoris informabatur super manutentione, tunc non potuerunt capere resolutionem, sed dixerunt quòd disputetur dubium, an constet de causis restitutionis in integrum, quo propterea hodiè proposito illud negatiuè resoluerunt
1 quia ex iustitia sententiæ Rotalis latæ ad fauorem Ecclesiæ Sanctissimi Saluatoris in vim specialis commissionis cum clausula appellatione remota remanet † exclusa omnis læsio, sine qua restitutio non datur *c.1.& ibi Abb.nu.2.de rest.in integr. Rota decis.1.eodem titulo. in nou. coram Card. Caualerio decis.194.n.2.*

Iustitia verò dictæ sententiæ satis clara visa fuit, resultare, ex eo, quòd separatio seu distinctio limitum inter Parochiam Sanctissimi Saluatoris,& aliam S.Michaelis Archangeli *in decis.20. Maij 1624. coram Reuerendissimo D. meo Decano*, & in dicta sententia Rotali descripta iustificatur ex testibus pro eadem Ecclesia Sanctissimi Saluatoris datis
2 qui dicunt † quòd limites inter Ecclesias præfatas fuerunt, prout in dicta decisione, & sententia Rotali describuntur. Et quòd Parochi seu Cappellani Sanctissimi Saluatoris iuxta dictam distinctionem, iura Parochialia exercuerunt in domibus illorum de Iuuenibus, ac in alijs domibus, & locis controuersis,& deponunt tàm de visu, quàm de auditu
3 ab eorum maioribus, quod sufficit in hac materia, in † qua cum agatur de probandis antiquis limitibus inter Ecclesias leuiores etiam probationes admittuntur concurrentibus præsertim partitis librorum Baptismi, & mortuorum dictæ Ecclesiæ Sanctissimi Saluatoris iuxta *text.in cap.cum causam,& ibi Glos.verb.per libros, verb.testes, & verb. Adminicula, Abb.in princ.vers. sed aduerte, & Felin.nu.12.de probat.cum alijs in dicta decisione 20.Maii 1624.& prius in alia 14.Martij 1622. coram Reu.D. meo Decano deductis.*

Quibus non refragantur testes pro Ecclesia S. Michaelis Archangeli, Nam quoad testes examinatos anno 1592. pla-
4 cuit responsio, quòd illi deponunt de aliquo actu tantum, † confusè absque certa distinctione limitum,& propterea in cōcursu præferēdi sunt alii supradicti testes SS.Saluatoris, qui de pluribus actibus, & magis distinctè, & specificè deponunt, vt per *Gabr.concl 4.n.72. de test.* cum alijs in dictis decisionibus adductis. Quo verò ad testes remissoriales vltimo loco anno 1629 examinatos, fuit responsum, quòd illi verisimiliter non possunt deponere de actibus præcedentibus, item motam anno 1565. quia cum à dicto tēpore motæ litis vsq; ad tempus vltimi examinis effluxerint anni 64. in circa, & alij 14. anni deduci debeant ratione pupillaris ætatis, esset in eis necessaria ætas ferè annorum 80. Vltra,
5 quòd in eorum † depositionibus expressè se restringunt ad actus, qui dederunt causam liti, vel alios subsequutos, post dictum tempus motæ litis; qui propterea non attenduntur *Rota coram S.mem.Greg.XV.decis.9.n.20.& coram Card. Caualerio decis.633.num.10.*

Et tantò minùs in casu isto, in quo plures ex actibus, de quibus supradicti testes deponunt, potuerunt fieri vigore decreti manutētionis, quod emanauit ab Ordinario ad fauorem Parochiæ S.Michaelis Archangeli dicto anno 1565. & durauit vsque ad annum 1619. & loquitur specialiter de domo,& familia Ioannis Antonij Iuuenis, & in eo adest clausula citrà præiudicium Parochiæ SS.Saluatoris tam in
6 petitorio, quàm in possessorio Ordinario, per quam † propterea stante præiudicio dictæ Ecclesiæ Sanctissimi Saluatoris nulla dicitur ibi acquisita possessio, prout *decis.32.lib. 2.* cum alijs adductis per Rotam *decis.513.n.3.p.1.rec.*

Et ita vtraque,&c.

R.P.D.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Locationis.

Die Lunæ 25. Iunii 1635.

ARGVMENTVM.

Agitur de prælatione in possessione rei conductæ concedenda vni ex duobus Conductoribus ad interpretationem legis quoties C. de rei vendication. & plura de materia eius legis.

SVMMARIVM.

1 *Detentator dicitur esse in possessione, & respectu talis possessionis illi competit mandatum de manutenendo ad remouẽdas molestias sibi in huiusmodi possessione illatas, & n.9.*
2 *Conductor in re conducta non habet ius reale, & n.20. & propriè non dicitur possidere, sed esse in possessione.*
3 *Possidere, & esse in possessione differunt remissiuè.*
4 *Conductor aduersus locatorem actionem personalem habet, & num.12.*
5 *Retentio non competit habenti actionem personalem.*
6 *Actio personalis regulariter non transit in singularem successorem.*
7 *Conductor respectu possessionis ciuilis quam retinet locator non sibi sed Domino possidere dicitur.*
8 *Detentatio possessionem reddit plenam aut saltem semiplenã.*
10 *Hipotheca, quam habet Conductor in re conducta non producit aliam obligationem aduersus Locatorem, quam ad præstandam patientiam in vsu rei locatæ, & n.16.*
11 *In obligationibus facti actio pro interesse succedit loco adimplementi.*
13 *Hipotheca accessoria personali obligationi non auget illius vires.*
14 *Retentio conductori quando detur.*
15 *Cautela Bartholi pro conductore contra singularem successorem, & num.17.*
Non habet locum in iudicio summariissimo manutentionis. 18. & quare nu.19.
21 *Oblatio interesse loco adimplementi in obligationibus facti cui detur.*

DECISIO LXIV.

Contendebant super possessione domus ad vsum officinæ Salgamariæ Lucas, & Franciscus occasione locationis, quam eorum vterque obtinuerat super eadem domo, & dubitatum fuit vtrum esset dandum mandatum de manutenẽdo Lucę, qui licet esset posterior in conductione, tamẽ actu retinebat possessionem eius officinæ, siue potius mandatum de euacuando Francisco, cui primò apparebat factum fuisse instrumentum locationis, & Domini pro Lu-
1 ca responderunt, cum plurimùm visa fuerit illi suffragari † ea detentatio, ex qua dicebatur esse in possessione domus conductæ, vt posset se tueri à molestijs primi conductoris, *vt ex ratione text. in l.quoties. C.de rei vendic. determinauit Rot. in decis.2.nu.3. de locat. in antiq. & voluerunt Alex. in consil.122.n.3.lib.5. Socc. Sen.cons.25.n.3. & 7. lib.4. Gomes. var.resol.lib.2.c.2.n.20. in 2.extensione, & reiecta sententia contraria, Ias.in dict.l. quoties de veriori opinione attestatur Purpurat. in addition.ad eumdem limitat. 13. sub nu. 22.*

2 Et quidem visum fuit potiorẽ esse debere causam secundi huius conductoris, quia licèt † ille æquè, ac primus, nullum sortiretur ius reale in re locata, vnde neque dicebatur propriè possidere, sed solùm esse in possessione eiusdem rei,
3 quorum terminorum differentiam benè † declarat *Paulus in l.possideri, §.vlt.ff. de acquir. poss.* tamen poterat se defendere aduersus eumdem primum Conductorem in vim
4 retentionis, quia † cum primus Conductor solùm haberet
5 actionem personalem contra Dominum † rei locatæ non poterat ea vti contra secundum Conductorem ex natura eiusdem actionis, quæ nunquam solet transire in singula-
6 rem † successorem *l.vltim. vbi etiam notant Doct. ff. de contrah. emption. §.in personam Inst. de action.* & considerauit *Rot. decis.2. de locat.* cuius rationes amplexus fuit *Couarr. var. resolut.lib.2.cap.19.nu.8. Gomez. var. resolut. cap.2.lib. 2.nu.20. in loco superius adducto.* Et quamuis hæc etiam detentatio, ob quam secundus Conductor videbatur præferendus primo, diceretur non posse producere hunc effectum neque respectu possessionis ciuilis, quæ numquam fuit amissa à Locatore, vndè etiam erat, quòd ille non dice-
7 batur sibi † possidere sed domino, *vt in l.si id quod, §. & per colonos, & l.qui vniuersas, §. quod per colonum, ff. de acquir. possess. & notant vtrobique Doctores, & in l.1.C. de commu. vsucapionib.* tamen ea detentatio potuit reddere possessio-
8 nem plenam, aut saltem † semiplenam, *vt voluit glos. in §. quod autem ad eas res instit. de vsucapien.* quam tanquam singularem commendat *Angel. in l.si me in vacuam, n. ff. de acquir. possess Ias. in l.traditionib. n.23. C. de pact.* & ex
9 causa eius possessionis † habebat secundus hic conductor sua remedia possessoria ne turbaretur in ea detentatione, vt *declarat in proposito Couarru. d.lib.2. cap.19. nu.8. & tradiderunt Menoch. de retinend. possess. remed. vlt. nu.58. & de recuperand. possess. remed.17. nu.21. idem Couar. pract. cap. 17. n.5. Bald. in c.licet causam nu.35. de probat.*

Nec visa fuerunt obstare, quæ dicebantur ad hunc effectum de anteriori hipotheca, quam Franciscus videbatur habere super domo conducta, cuius causa voluerunt aliqui antiquiorem conductorem præferri debere posteriori, vt præ cæteris tenuit *Ias. in d.l.quoties, num.28.* quem refert *Gamm. decis. Lusitan.130.n.2.* & voluit *Natta in cons.261. n.10. Cephal. cons.718. nu.35.* Ea enim hypotheca non poterat extendi vltra terminos, & naturam ipsius locationis,
10 quæ non admittit in locatore aliam obligationem, quàm ad præstandam patientiam in vsu rei locatæ, vt in *l.adem.*
11 C *locat.* & ideo † ad merum factũ, pro quo succedit actio ad interesse, *vt probat text. in l.qui fundum, cum l.sequ. ff. locat. & tradunt Doct. in l. stipulationes non diuiduntur ff. de verb. obligat. vbi Bart. n.40. gloss. in l.2 §. vlt. ff. de verb. ob-*
12 *lig.* Vndè occasione eius † hypothecæ non poterat considerari in Frãcisco ius aliquod reale tùm propter rationem prædictam, tùm quia eadem hypotheca tanquã accessoria
13 † obligationi personali non poterat augere vires, & naturam eiusdem obligationis, vt benè in proposito considerauit *Surd. cons.331. n.23. Neguf. de pignor prim. membr. 2. p. nu.7.* Non autem poterat hoc idem dici de Luca ad cuius fauorem se etiam obligauerat Dominus pro obseruatione contractus, & manutentione rei locatæ, quia cum præter hypothecam, sub qua habebat generaliter obligata omnia
14 bona locatoris, reperiretur etiam in possessione domus † locatæ, poterat in ea persistere pro suo iure, & interesse tãquam compræhensa sub eadem obligatione, *vt declarat Bart. in l.qui fundum ff.locat. & in l.emptorem, nu.2. C.eod. tit.* quasi tunc demum, & non aliter quàm per viam retentionis possit Conductor siue quicumque alius detentor resistere singulari successori *Alex. cons.118. nu.20. lib.5. Barb. cons.36. nu.25. lib.2.* vbi ad hunc effectum approbat cautelam quam tradit ibi *Bart.* vt in instrumento locationis ap-
15 ponatur † clausula quòd Conductor ex nunc incipiat iure pignoris, & pro suo interesse possidere, sequitur *Couar. var. resolut. capit.15 num.3.* qui conclusionem firmat etiam in terminis hypothecæ generalis, quod etiam voluit *Surd. dict. cons. 331. num.23. Rota coram Gregor. decis.68. num.3. & in Romana locationis domus 15. Ianuarii 1610. corã Ortembergo.* Et licèt etiam respectu Lucæ posset considerari
16 præstatio huius interesse † loco facti siue patientiæ respectu vsus, siue habitationis domus locatæ, vt voluit *Salicet. in d.l. emptorem num.7.* quem refert, & sequitur *Barbat. d. cons.36. num.25.* vbi explicando ex illius mente doctrinam *Bart.* dicit cautelam ab eo traditam intelligi debere apposi-
17 tã solùm † pro faciliori exactione ipsius interesse, & voluerunt Couar. *& Surd. in locis superius adductis Roland. consil.6. n.8. lib.1. Socc. Sen. cons.29. n.11. lib.4.* Tamen non po-
18 terant hæc pertinere ad naturam huius † iudicii summarijssimi manutentionis, quod Lucas hodie prosequebatur,
19 cum in eo solùm queratur de veritate facti reseruata † omni cognitione iurium, quæ possent alteri parti competere tàm in petitorio, quàm in possessorio plenario, vt declarat *Menoch. in tractat. de retinend. possess. remed. vlt. num.36.*

Nemi-

Neuzan.conf.81.nu.17.& censuit Rot. in decis.41.n.8.par. 1. diuers.& coram Greg.decis.275.nu.14. Prout neque pertinere hæc visa sunt ad Franciscum, qui solùm erat in causa, quia cum ratione locationis sibi factæ nullū haberet ius
20 reale in re locata, non poterat † offerre Lucæ id interesse, sed hæc oblatio solùm spectare potuisset ad Dominum ip-
21 sius domus, aut † etiam ad alium singularem successorem in quem translatum fuisset dominium eiusdem domus, in quibus terminis quæstionem proponit *Bartholus, & alii Doctores superius relati* qui eum sequuntur.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Societatis Lignorum.

Die Mercurii 27. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Calculator, & peritus electus ad cognoscendum de quibusdam erroribus in Laudo emanatis, an si vltra prędictos errores, alios etiam errores cognoscat, quando dicatur validè proced re. Contra Laudum, quando non possit veniri.

SVMMARIVM.

1 *Laudum à partibus emologatum habet vim sententiæ, & rei indicatæ.*
2 *Contra rem iudicatam veniri potest minimè.*
3 *Contra Laudum ratificatum veniri non potest.*
Laudum ratificatum dicitur transactio. nu.3.
4 *Periti, electi ad corrigendos aliquos errores puta. 52. non propterea ex hoc prohibetur aliorum correctio si aliqui appareant.*
5 *Quod procedit quando non est apposita aliqua dictio taxatiua, secus vero ècontra.*
6 *Laudum interpretari debet secundum iuris dispositionem.*
7 *Sententia interpretari debet secundum iuris dispositionem.*
8 *Lauda sunt ad instar sententiarum.*
9 *Sententia interpretatur secundum mentem proferentis.*
10 *Sententia interpretari debet ne contineat iniustitiam, vel absurdum.*
11 *Laudum ita interpretari debet, ne contineat iniustitiam, vel absurdum.*
12 *Limitatio debet intelligi præterquam quoad expressa.*
13 *Obligationis Cameralis executio nō est retardanda, propter ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

DECISIO LXV.

Contra decisionem in hac causa factam 25. Maii huius anni opponebatur de defectu auctoritatis Dominici de Rubeis Calculatoris, & Periti electi, ex quo cognouit vltra 52. errores, de quibus in laudo Olignani, cum debuerit solùm habita ratione ad dd. 52. partitas erroneas ex integro Calculū facere, quia ei obstabat laudū à partibus emo-
1 logatum † quòd habebat vim sententiæ, & rei iudicatæ,
2 vnde sicut non potest † contra rem iudicatam veniri, *l. res*
3 *iudicata ff. de reg. iur.* ita nec contra laudum † ratificatum, quod dicitur transactio, *l. non minorem vbi Salicet. Alex. n. 2. in fin. & alii C. de transact. Dec. in cons. 60. n. 3. Soc. consil. 85. nu. 1. lib. 1. idem Dec. cons. 475. nu. 28.*

Cæterum prædictis non obstantibus Domini perstiterūt in resolutis ex rationibus deductis in dicta decisione; Non enim est verum, quòd relatio Dominici de Rubeis contra-
4 uenerit laudo Olignani, quia & si † Olignanus mandauit corrigi dictos 52. errores, non propterea prohibuit corre-
5 ctionem aliorum, si qui apparerent, † cum non fuerit apposita aliqua dictio taxatiua, prout debuisset apponi, vt alia correctio censeretur prohibita ex notatis per *Bart. in l. siquidem C. de transact. Aym. cons. 313. post n. 1. vers. similiter lib. 2.* immo cum mandauerit ex integro fieri computa, dicendum est voluisse errores corrigi, si apparerent, aliàs enim laudum contineret manifestam iniustitiā, & absurdū quare non debet sic interpretari, vt excludatur aliorum er-
6 rorum correctio, cum † laudum interpretari debeat secun-
7 dum iuris dispositionem, vt dicitur de † sententia Iudicis iuxta notata in *l. miles. §. decem ff. de re iudic. Anchar. cons.*
8 *6. num. 7.* quia † lauda sunt ad instar sententiarum, & ideo
9 sicut † sententia interpretatur secundum mentem proferé-
10 tis, & ne contineat † iniustitiam, vel absurdum, ita etiam laudum *Castrens. cons. 357. n. 2. vers. sed quæro, & nu. 3. lib. 1.* Nec potest fieri vis, quod in laudo imponatur perpetuum silentium, nam hoc debet intelligi vltra refectionem cōputorum, alioquin resultaret manifesta contradictio, scilicet, quod cōputa deberent refici, & quod in refectione nō pos-
11 set cognosci super nouis erroribus. quod contineret † absurdum, & iniustitiā, & hoc non est dicendū per supradicta. Et cessat omnis difficultas, quia ex subsecutis clarè apparet quòd ita fuit per partes interpretatū laudum, siquidem vt fuit ponderatum in alia decisione cum fuerint electi duo Calculatores, & Carolus Nutus pro tertio, cui partibus minimè acquiescentibus fuit primo loco electus Franciscus Viualdus, & data ei facultas per hæc verba. *A vedere, & correggere ogni sorte di errore che trouasse hauer fatto Carlo Nuti nella sua relatione come terzo Calculatore, &c. e di più gli danno auttorità, e l'eleggono per terzo Perito sopra le spese che non furono notate nelli negotii di legna, &c. e detto Sig. Francesco Viualdi debba regolarsi, & esseguire cōforme che dichiara esso Olignano*; Et cum postea fuerit deputatus D. Iosephus Bonannus Campsor primarius, fuit magis expressè declarata facultas, quam partes dabant dd. Peritis. Quia dederunt dicto Bonanno facultatem concessam Viualdo per hæc verba. *Si contentano di dare facolta al Sig. Gioseppe Bonanni, che veda, e riueda la sudetta relatione con li libri originali spettanti a detta causa, intenda sopra la discordia del Brandis, e Ciaffeo, e similmente in voce le ragioni dell'vn è l'altra parte, e doue trouasse pregiuditio d'interesse di qualsiuoglia di esse parti l'accommodi, & aggiusti conforme al suo parere, e conscienza*; Partesq. prædictæ se obligarunt in forma Cameræ stare huic relationi, in qua D. Bonanus retulit Oddum esse creditorem in scutis 2357. bon. 46. Denique fuit cum omnibus facultatibus concessis D. Bonanno deputatus Dominicus de Rubeis, qui retulit creditum Oddi ascendere ad scuta 2481. bon. 87. excedendo relationem D. Bonanni solum in scut. 124. bon. 41. Ex quibus clarè patet quòd facultas data istis Peritis, & Calculatoribus deputatis fuit amplissima, & ea mediante partes declararunt qualis fuerit intentio Olignani in suo laudo.

Neque obstat, quòd in dicta facultate legatur clausula. *Cō questo però che debba regolarsi in tutto, e per tutto conforme al laudo*; quia ex prædictis satis se laudo conformarunt D. Bonannus, & Rubeus in suis relationibus, & quatenus ex prædictis verbis posset dici facultas dd. Peritorum limi-
12 tata, & limitatio † debet intelligi præterquam quoad expressa in dicta facultate, in qua legitur concessa reuisio cōputorum, *c. studuisti de offic. deleg. c. 1. de rescript. laté Grat. discept. 8. 9. n. 6. & 17. & seqq. & discept. 828. nu. 28. & 29.*

Non obstant errores oppositi contra istas relationes Pe-
13 ritorum, quia cum adsit obligatio † Cameralis, & cognitio istorum errorum requirat altiorem indaginem, non potest retardari executio ex deductis in alia decisione.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO.

Valentina Iuris sedendi.

Die Mercurii 27. Iunii 1635.

ARGVMENTVM.

Præpositi Ecclesiæ Valentinæ habuerunt, & habent ius, & facultatem sedendi in Choro immediatè post Canonicos Choro assistentes eisque licet occupare sedes vacuas Canonicorum Choro non interuenientium.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas colligitur ex reuolutione actorum.*

2 *Di-*

2 *Dictio, immediatè, quid importet.*
3 *Interpretatio, quæ est clara, germana, & vera, sequenda est.*
5 *Testes, qui non percutiunt tempus ante motam litem, non probant.*
6 *Testes, qui non reddunt congruam, & concludentem rationem sui dicti non attenduntur.*
7 *Testes, si deponant de auditu, vel de credulitate, vel si dicant se parum informatos de re, super qua deponunt nihil releuant.*
8 *Obseruantia contraria in totum eliditur, stante in Constitutione clausula sublata, & decreto irritante.*
9 *Tempus litis est omnino detrahendum ad effectum, vt introducatur obseruantia.*
10 *Obseruantia litigiosa non releuat.*
11 *Obseruantia, quæ dedit causam liti, non est attendenda.*
12 *Obseruantia contraria Constitutionibus, & indultis, non attenditur.*
13 *Clausulæ, sublata, & decretum irritans tollunt contrarium factum, & obseruantiam.*

DECISIO LXVI.

☞ POstquam per duas decisiones coram me factas 15. Decembris 1634. * & 16. Martij 1635. * Rota denegauit Capitulo petitam remissoriam ad probandum modum sedendi obseruatum à Prepositis, & Canonicis tàm antiquis, quàm modernis ex rationibus in dictis decisionibus allatis. Hodie proposito dubio super confirmatione sententię Rotalis, qua fuit pronunciatum Præpositos Ecclesiæ Valentinæ habuisse & habere ius & facultatem sedendi in Choro immediatè post personas Canonicorum Choro assistentiũ, eisq. licuisse & licere occupare sedes vacuas Canonicorum Choro non interuenientium: Talem sententiam tamquam validam, & iustam confirmandam esse fuit resolutum.

1 De validitate constat, ex quo ex reuolutione † processus apparet omnia interuenisse ad effectum validitatis requisita, de quibus per *Caputaqu. decis. 260. p. 2. Rot. in recent. decis. 545. nu. 1. & 589. n. 1. p. 1. recent. & alibi sæpissimè.*

De iustitia pariter constat ex decisionibus in prima instantia factis coram R.P.D. meo Merlino 16. Decembris ☞ 1633. * & 12. Iunij 1634. * necnon ex supradictis duabus coram me factis, in quibus firmatur, Præpositos immediatè post Canonicos sedere debere, secundũ erectionẽ fel. rec. Sixti V. & Constitutiones capitulares æditas de anno 1576. vbi statuitur; Prepositos sedere debere immediatè post Canonicos non obstante contraria interpretatione illius dictionis, *immediatè*, in literis appositæ, quia est bene decla-
2 rata in decisionibus, † vt importet sessionẽ Præpositorum, nullo medio interposito, ex aliàs allegata doctrina *Bald. in l. 1. n. 3. ff. de cõd. insert. Rui. cons. 7. n. 7. vol. 4. Tiraq. in l. si vnquam, verb. reuertatur, n. 125. vers. nam & ea, C. de renoc. donat. cum aliis latè allegatis in dictis decisionibus.*

Interpretatio enim verborum, *immediatè post Canonicos* quòd scilicet, dicta verba habeant relationem ad personas Canonicorum, & non ad sedes canonicales, visa fuit vera,
3 & germana, & adeò clara, vt aliã † quãlibet interpretationem prorsus excludat; ideoq. sequẽda ex deductis in decisionibus in causa factis, quæ Dominis placuerunt, quibus additur *Port. Imol. cons. 33. lib. 3.* Considerarunt etiam Dñi, quòd cum Præpositi habeant eundem habitũ, & ascendant easdem scalulas, quas ascendunt Canonici, & cum illis in-
4 cedãt in processionibus sine discrimine loci, † nullo interiecto medio, illis suffragatur ritus Decoris ecclesiastici, quo attento assessio continuata in Choro, & non discreta & interpellata dari debet, aliàs nisi daretur continuata sessio, verba illa, *immediatè post Canonicos*, nihil operarentur.

Nec Dominis visę fuerunt obstare depositiones testium super obseruantia contraria, & super eo quòd Canonici habent proprias sedes; nã respectu testiũ examinatorũ in Curia iam fuit firmatũ, tàm coram R.P.D. meo Merlino, quã
5 coram me, illorum dicta † non probare, quia non percutiũt
6 tempus ante motam litem, † nec reddunt cógruam, & cõ-
7 cludẽtem rationem sui dicti. Aliqui † deponunt de auditu, aliqui de credulitate, & alii fatentur se parum informatos de prærogatiuis Præpositorũ. Et demum quia non releuãt, vt inferius. Respectu vero testium remissorialium examinatorum in alia *causa Valentina preheminentiarum coram R.P.D. meo Decano*, de quibus Rota mandauit haberi rationem in hac disputatione pariter fuit dictum, illorum dicta non releuare: quia cum Præpositi habeant fundatam intentionem in literis erectionis, & constitutionibus Capitularibus, dum conantur deponere quòd Canonici habeant sedes proprias & fixas, conuincuntur ab ipsis constitutionibus Ecclesiæ, in quibus solis Dignitatibus fixæ sedes assignantur, & inter Canonicos & Præpositos statuitur sessio successiua respectu personarum, non autem sedium; & dum non agitur de confundendo ordine sedendi quando extant Canonici replentes totas sedes canonicales, sed illis absentibus, Canonici non possunt conqueri, quia ipsi sunt primi, & Præpositi post ipsos.

Minus aduersatur, quòd Præpositi dicantur inferiores Canonicis, quia imò quo ad habitum & locum in Choro & processionibus, & alijs actibus (exceptis capitularibus) sunt æquales, vt in literis erectionis cauetur, & in omnem casum huiusmodi articulus tangit causam super preheminentijs, quæ pendet coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Nec prætensa obseruantia contraria super qua deponunt Testes visa fuit posse suffragari, quia in contrarium adest Indultum Sixti V. in forma constitutionis ob publicã vtilitatem ampliationis studij Valentini cum clausula, sub-
8 lata, & decreto irritanti, emanata; ex quo † obseruantia cõtraria in totum eliditur, quia obseruantia detegitur litigiosa ab anno 1597. quo tempore Canonici causam in Rota
9 commiserunt, quòd † tempus litis est omnino detrahendum, *Bart. in l. Celsus n. 27 vbi Bald. ff. de vsucap. Put. decis.*
10 *348. n. 1. lib. 2.* & obseruantia † litigiosa non releuat: Obser-
11 uantia verò † ante motam litem pariter non est attendenda; quia vel dedit causam liti, de qua nulla potest haberi ra-
12 tio; vel est contraria † constitutionibus Ecclesiæ & Indulto Sixti V.

Nec allegata obseruantia antiquorum Præpositorum visa fuit pariter releuare; quia detegitur contraria constitutionibus Ecclesiæ, & in totum elisa ex Indulto Sixti, vbi sessio immediata Congregationi Pręposit orum indulgetur
13 cum clausula, sublata, & decreto irritanti; quæ clausulæ † tollunt contrariam obseruantiam, & factum aliquorum Præpositorum ex allegatis in alijs decisionibus cum quibus Domini transierunt.

Et ita vtraque parte informante pro confirmatione sententiæ fuit resolutum.

☞ * *Prima est decisio 319. supra in præcedenti parte. Altera est decisio 31. supra in hac eadem parte.*
☞ * *Sunt decisiones 252. & 288. in præcedenti parte.*
¶ *Et infra adsunt aliæ decisiones in hac causa, vt habes in fine ad dictam decisionem 31.*

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO

Legionen. Censurarum.

Die Mercurij 4. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

Pœnas in interdicto appositas, quando quis effugiat. Capitulo, quando est intimanda declaratoria, qualiter dicta intimatio fieri debeat, & quid si Capitulum impedimentum præstet. Intimatio, quando fit de forma declaratoriæ, & quando sufficiat scientia.

SVMMARIVM.

1 *Pœnas in Interdicto positas, quis euadit, si in tempore in eo præfixo ad parendum, obtemperauerit.*
2 *Declaratoria cessat, si sit danda contra Capitulum, & intimatio capitulariter non fuerit facta.*
3 *Canonicorum aliquorum negligentia non potest nocere Capitulo.*
4 *Canonici, quando se congregant in Choro, tunc illis potest intimari declaratoria.*
5 *Capitulo si sit intimanda declaratoria, si illud præstat impedimentum, ne capitulariter possit intimari, tunc parti qualiter succurratur.*

6 Capi-

6 *Capituli loci valua, habetur pro habitatione ipsius Capituli.*
7 *Intimatio si sit facienda Capitulo, non debet fieri alicui vti singulis, sed omnibus capitulariter.*
8 *Ex declaratoria forma, non sufficit scientia, sed est necessaria intimatio.*
9 *Intimatio, in materia declaratoriæ, secundum terminos Clem. causam. est necessaria, sed secundum terminos Clem. cum illusio de renunc. sufficit scientia.*
10 *Homini vndequaque probo stante eius integritate Rota aliquid solet deferre.*

DECISIO LXVII.

FVit per Dominos resolutũ constare de paritione itaut Capitulum non inciderit in pœnas interdicti, Cum .n. sub die 11. Aprilis comparuerit in Capitulo Matthæus frater, & Procurator Alphonsi, & petierit procuratorio nomine sibi tradi possessionem, & exhibuerit litteras originales declaratorias nisi infra mensem die 18. eiusdem mensis Aprilis Canonici dederunt possessionẽ realem prædicto Alphonso mediante persona Canonici D. Ioannis de la Cerda procuratoris ad hoc constituti per d. Alphonsum, ex qua
1 traditione possessionis ante lapsum † mensis Canonici euaserunt pœnam interdicti, *ca. praterea il 2. & ibi Franc. in 4. not. de appell.* & in puncto fuit resolutum in *causa Tarraconen. censurarum 15. Decembris 1604. coram b[...] Iusto.*

Neque obstat, quòd sub die 8. Febr. 1635. Alphonsus requisiuerit duos Canonicos Primicerium sc. & procuratorem Capituli, vt illud congregarent ad effectum illi significandi declaratoriam, quod iterum fecit sub die 13. eiusdem mensis cum die 10. eiusdem nonnullos Canonicos ad prædictũ effectum personaliter etiam interpellauerit. Vnde cũ Capitulum non fuerit statim cõgregatum, validè potuerit Alphõsus affigere declaratoriam sub die 9. Febr. & sub die 12. Martij Cedulonos; Quia contrarium visum fuit Domi-
2 nis tam ex eo, quod non constat de † legitima intimatione capitulariter facta qua cessante non intrabat declaratoria *Innoc. in cap. 4. in princ. de eo, qui mittit in possessione caus. rei seruand. Cassad. decis. 2. nu. 4. de pens.* quam ex eo, quod dicta interpellatio facta aliquibus Canonicis, vt Capitulum
3 congregarent, & illorum negligentia non potuit nocere † Capitulo præsertim cum quotidie Canonici se congrega-
4 rent † in Choro, & tũc poterat illis intimari declaratoria, *glos. in c. si Capitulo in verb. factam. de conces. preb. in 6. Calder. cons. 11. de iurepatronatus*, & quando Capitulum præ-
5 stitisset impedimentum erat Alphonso succursum por citationem ad Ecclesiã, & ad Valuas loci ipsius Capituli, quæ
6 pro habitatione † Capituli haberi debet, dictaque citatione non facta nulliter fuit processum *Clem. causam. §. quod si forsan de elect. Mohed. decis. 18. de re iud.* qui alios congerit *Ant. Aug. in Epitom. de sent. excom. §. 11. & fuit resolutum coram me in causa Valentina Gabellæ 9. Iunij 1600.*

Non obstat intimatio facta Choro dissoluto aliquibus
7 Canonicis ex illo egredientibus, quia debuit fieri omnibus capitulariter, & non aliquibus vti singulis, eo magis quòd Canonici pluries se congregarunt etiam in Capitulo, & interpellarunt aduersarium, vt litteras declaratorias sibi intimaret.

Neque facit, quod ex dicta affixione facta 9. Februar. Capitulum potuerit habere notitiam d. declaratoriæ, quia
8 ex forma declaratoriæ † non sufficiebat scientiam, sed erat necessaria intimatio si Capitulum præstabat impedimẽtum etiam sub certa forma vt pulchrè per *Castr. in cons. 362. in fin. vers. nec obstat. lib. 1.* vbi quod secundum terminos *Cle-*
9 *men. causam* est necessaria intimatio secundũm vero terminos *Clem. cum illusio de renunciat.* sufficit sciẽtia, quia in ea non dicitur, quòd sit necessaria intimatio.

Et prædicta eo magis placuerunt Dominis, quia vt dictũ est, Capitulum pluries se congregauit, & petijt sibi intimari declaratoriam originalem, quo facto statim paruit, quibus accedat etiam attestatio de successiua paritione quam facit D. Alphonsus de Castro Agens Capituli vir vndequaque
10 probus cui Rota † stãte integritate personæ voluit aliquid deferre licet quoad primam paritionem veritas elucescat ex prædictis.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Dismembrationis.

Die Mercurii 4. Iulii 1635.

ARGVMENTVM.

Dismembranda si sit cura animarum ab aliqua Ecclesia, vt nullitatis vitio non subiaceat, quid sit seruandum. Personæ industria si sit electa, non potest d. persona subdelegare.

SVMMARIVM.

1 *Dismembratio est quædam species alienationis.*
2 *in Alienatione rerum Ecclesiæ requiritur, & solemnitas, & iusta causa.*
3 *Solemnitates in alienationibus rerum Ecclesiæ requiruntur fauore publico, nè Ecclesiæ depauperentur.*
4 *ab Ecclesia curata, quando est dismembranda cura, vt validè procedatur, requiritur consensus omnium Patronorum & vocandi sunt Parochiani.*
5 *Industria personæ, si fuerit electa per verba personalissima, cessat facultas id alteri concedendi.*
6 *Vicarii assertioni non statur, si agatur de præiudicio tertii.*
7 *Causa dismembrationis beneficii debet esse, vel necessitas vel euidens vtilitas.*
8 *ab Ecclesia Parochiali vt dismembretur cura, impedimentum accedendi ad d. Ecclesiam, vel quid simile debet esse perpetuum.*
9 *Solemnitas & iusta causa requiritur in dismembratione cura ab aliqua Ecclesia, cum d. dismembratio sapiat alienationem.*

DECISIO LXVIII.

☞ DOmini steterunt in decisis die 22. Iunii 1633. * & 15. Ianuarij 1635. * Dismembrationem, de qua agitur fuisse inualidam, tam ex defectu solemnitatis, quam cau-
1 sæ. Nam cum sit quædam † species alienationis *Achil. dec. vnic. de reb. Eccles. non alien. Rot. decis. 1. eod. tit. in nou.* in-
2 dubitatum est † requiri solemnitatem, & iustam causam pro sui validitate.

In casu autem nostro, & causa desideratur, & solemnitas, de qua planè nullibi constat, cum nõ fuerit citatus Rector S. Gregorii, cuius consensus erat adhibendus, & illius vo-
3 catio non requirebatur † solum pro eius interesse, sed pro forma inducta ad rigorem iuris obseruandum in fauorem publicum, ne Ecclesię depauperentur, vt tenuit *Rot. in Toletana parochialis de Madrid. 1. Februar. 1602. coram bo. me. Card. Pamphilio penes Garz. de benef. p. 12. c. 3. nu. 8.* Nec requisitus fuit omnium Patronorum consensus, nec fuerunt vocati Parrochiani, de quorum interesse agebatur,
4 qui cum non fuerint citati; dismembratio † dicitur nulla, tam attenta dispositione iuris communis, quàm etiam ex forma *Sacri Concilii Trid. sess. 7. c. 6. & sess. 24. c. 15. de reform. Rot. decis. 455. nu. 6. p. 2. recent.* Pariter considerabant DD. non accessisse consensum Metropolitanæ requisitum iuxta tenorem Indultorum *bon. me. Card. Ludouisii Rot. in recent. decis. 239. nu. 5. par. 1.*

Neque Dominis visæ fuerũt suffragari indulta concessa à sanct. me. Greg. XV. recol. mem. Cardinali Ludouisio, quia cum in eis non fiat mentio de beneficijs de Iurepatronatus, in illis non comprehenditur hæc Parochialis de Iurepatronatus laicorum; Vlterius dicebant DD. indulta prędicta esse personalia, quæ propterea non poterant cõmunicari aliis, & per consequens talis dismẽbratio non poterat fieri, nisi ab ipsomet Cardinali, cuius industria fuerat electa
5 per verba personalissima in eisdẽ indultis; itaut † sit concludendũ Cardinalem huiusmodi facultatẽ nemini dare potuisse *Castr. cons. 177. ante n. secundum vers. tũ quia illis erat commissa lib. 2. idem cons. 221. ante nu. 5. vers. super tertio respondetur eod. lib. 2. cum aliis allegatis in Romana vinea 19. Nouemb. 1629. coram me*, & quatenus potuisset subdelegare

Vica-

Vicarium, nullibi constat id factum fuisse, nisi ex assertione
6 eiusdem Vicarij, quæ non probat, † cùm in hac re non stetur soli illius assertioni, *Oldrad.cons.261 n.2.Caputaq; decis. 350.p.3.Garz. de benef p.12.c.2.n.120. & 122.*
7 De causa, quæ debet esse, vel † necessitatis, vel euidentis vtilitatis *Rota in Marsicana dismembrationis fructuum penes Garz. de benef.d.p 12.c.3.nu.4. Rota in Nebien dismembrationis 11. Decembris 1615. coram Eminentiss. D. Cardinale Pamphilio*, & ad hoc benè faciunt tradita *per Adden. ad san.mem.Greg.XV.decis.504 nu.8* minus constat, quòd aliqua vigeat, vt potuerit validè fieri dismembratio, cum causæ allegatæ non sint tales, quæ suffragentur ex deductis in dictis duabus decisionibus in hac causa factis, tendunt enim potius ad erectionem simplicis beneficij, quàm ad alium finem. Maxime quia ex ponderatis in vltima decisione 15. Ianuarij præteriti, probatur non constare de continuo impedimento, per quod impediatur aditus ad Ecclesiã S. Gregorij, & DD. ex eo quod articuli dati pro parte Rectoris S. Gregorij ad effectum retardandi executioné mandati de manutenendo, non concludebant perpetuum impedimentum accedendi ad dictam Ecclesiam propter a-
8 quarum inundationem, † vt ad effectum dismembrationis requiritur, vt tenuit *Rot.in rec d decis.259.n 3.& seq.et dec. 484.n.4.p.1.* denegarunt remissoriam 25. Iunij præteriti cõfirmando, quod iam resoluerant 11. Decembris superioris anni.
9 Supradictis accedit, quòd solemnitas, & iusta causa, necessaria in dismembratione † curæ animarum, quæ sapit alienationem; *Lap alleg.66.n.3.& 5. Abb.in c.ad audictiam il primo in prim notab. de Eccles. ædifican. Rot. in decisionibus, quæ referuntur in d.decis.259 n.1 p.1. recent.* copulatiuè requiruntur, nec vnum sine alio sufficit *ca.1.de reb. Eccles. non alien.in 6.Clem 1.eod.tit. Doct.in Can.sine exceptione 12.q.2.cum alijs per Rot.decis.19.n.12.in fin.p.1*
Et cum neutrum probetur, nõ solemnitas, nec iusta causa; merito DD. steterunt in decisis.

* *Prima est decisio 225. in præcedenti parte. Altera est decisio 6. supra in hac eadem parte, vbi in fine posui reliquas decisiones in hac causa.*

R. P. D. MERLINO.

Romana scutorum 4000.

Die Mercurij 4. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

Tolle istas pecunias, si quis alicui dixerit, eo non flagitante, quæritur quomodo iste contractus sit vocandus, aliqui putauerunt esse contractum mutui, alij depositi, alij innominatum, alij donationis &c. sed in hoc quid certi non potest firmari, sed recurrendum est ad præsumptiones, & coniecturas, & in casu decisione fuit decisum ex coniecturis esse donationis contractum. Magistralis, & mirabilis decisio est.

SVMMARIVM.

1 *Donatio in dubio non præsumitur.*
2 *Causa alia, quando desumi potest, immo coniectura qualis qualis, & leuis occasio, semper excludenda venit donatio.*
3 *Donationis materia nostris hisce temporibus adeo recessit à praxi, vt ferè eius memoria deleta videatur.*
4 *Error potius, & fatuitas censenda est, quam donatio.*
5 *Donatio tunc in dubio multo magis excludenda venit, quando summa data, est valde notabilis. & n.6.*
7 *Donationis præsumptio tunc multo magis reijcienda venit, quando dans in liberalitatem non est multum propensus.*
8 *Solitum inter personas eiusdem qualitatis valde attendendum ad eruendam veritatem alicuius facti.*
9 *Animus repetendi summam maiorem arguitur in eo, si repetijt minorem.*
10 *Pecunias, si quis dederit alicui, & eas descripserit in proprio kalendario ex hoc deprehenditur animus repetendi.*
11 *Donatio facta absenti, vt valeat quid requiratur.*
12 *Mandatum aliunde probari debet, quam per assertionem mandatarij.*
Mandatum non præsumitur, nisi de eo doceatur. n.12.
13 *Absens non potest acceptare, et ratificare donationem ei factam per mortem donantis.*
14 *Insinuatio tàm in donatione expressa, quàm in tacita requiritur.*
16 *Pecunias aliquas, si quis Titio nihil flagitanti dederit, qualiter d. contractus sit vocandus, & vbi Doct tractent istam quæstionem. vide n.15.*
17 *Aliqui enim tenent, quòd sit depositum, alii quòd sit contractus innominatus, alij quòd sit donatio sed ista quæstio circumstantiis, & coniecturis dirimenda est, & n.19.*
20 *Donationis præsumptio vehemens depromitur ex arcta cõsanguinitate contrahentium.*
21 *Consanguinitas non sufficiens est pro præsumenda donatione fallit. n.22.*
23 *pro Donatione præsumẽda satis est sola sãguinis necessitudo.*
24 *Liberalitatis, ac munificentiæ præsumptio oritur ex nobilitate, & n 50.*
25 *Nobilitatis propria, & peculiaris virtus est liberalitas.*
26 *Nobilitas hanc sibi quodamodo legem constituit, vt debere se, quod sponte tribuit existimet, & nisi in beneficiis creuerit nihil se præstitisse putet.*
27 *Donatio arguitur ex nobilitate.*
28 *Qualitas similis præsumitur aliquem impulisse ad aliquod faciendum.*
29 *Naturalis sanguinis ratio, & ciuilis militia, vbi concurrunt, faciunt mensuram largitatis superfluentem.*
30 *Donatio tunc multo magis est præsumenda, quando merita donatarii, quæ remunerationem exigunt, & ad donandum donans lacessunt.*
31 *pro Donatione coniectura desumi potest eximia charitate, & amore donatoris erga donatarium.*
32 *Donatio est præcipuum dilectionis argumentum, & pignus.*
33 *Amicus qui est, non mutuat, sed donat.*
34 *Milites in bellorum angustiis sæpe egere solent, & pauperes dicuntur.*
35 *Occasio, & opportunitas potest reddere aliquem efficaciorem ad aliquid operandum.*
36 *Pecunias, si quis dederit alicui & postea numquam illas repetiit, & in testamento de eis nullam mentionem fecit, ex ista taciturnitate resultat donationis præsumptio, quod ampli a n.37.*
38 *Liberalitas, necnon munificentia ex quibus comprobetur.*
39 *pro Donatione arguenda multum influit mos, & consuetudo alicuius largiendi, ac sumptuosè erogandi.*
40 *Donatio vna præbet coniecturam, & præsumptionem ad aliam.*
41 *Pecunias noluisse repetere præsumitur quis, si eas non descripserit ad effectum repetitionis, & præsertim stante eius solito describendi n.42.*
43 *Piaculum detestabile etiam fuit ethnicis.*
44 *Mutans dicitur etiam præstare auxilium.*
45 *Intellectus ille non est recipiendus, qui nullatenus conuenit subiectæ materiæ.*
46 *Contrahentis mens, potius quam verba attendi debet.*
47 *Verba intentioni contrahentiũ præcisè inseruire conuenit.*
48 *Testes deponentes de credulitate admittuntur, si deponant de actu latente in animo.*
46 *Testibus deponentibus de credulitate, tunc multo facilius standum, quando in illa materia super qua deponunt recurrendum est ad coniecturas.*
50 *Testes de credulitate coniunguntur cum testibus de auditu ab ipso principali in eius præiudicium, ad hoc vt insurgat plena probatio.*
51 *Testes singulares non probant donationem, & debent esse omni exceptione maiores.*
52 *Testes singulares admittuntur ad detegendam volũtatem, & ad probandum ea, quæ pendent ab animo.*
53 *Testes singulares, si sint adminiculati pluribus coniecturis plenè probant.*
54 *Maluas.cons.116.n.25.declaratur.*
55 *Testes præsumuntur bonæ fidei, et conuersationis, dum contrarium non probatur.*

56 *Testium fides augetur, si vsq; ad mortem in sua depositione permanserint.*
57 *Testium numerus supplet defectum aliquorum testium.*
58 *Testium dicta non sunt cauillanda, nec rigidè examinanda, dum ex tota serie facti, & ex circumstantijs depræhenditur verisimilia deponere.*
59 *Confessio in præiudicium confitentis attenditur.*
60 *Pecuniæ si ad aliquem peruenerint nil refert, dum non sumus in personis, & contractibus, in quibus non debet probari versio.*
61 *Pecunia recipit functionem in genere suo.*
62 *Coniecturæ, & testium depositiones coniunctim simul, & coaceruatim sunt accipiẽdæ, ita vt ex vniuerso earum cumulo Iudex animum suum informet.*
63 *Testium depositiones, & coniecturæ fulciuntur adinuicem, & mutuo se corroborant.*
64 *Donatio in dubio non præsumitur sed secus est, quando pro donatione concurrunt coniecturæ, adminicula, & testium depositiones.*
65 *in Donationis materia recurrendum est ad coniecturas, ex quibus vbi sunt plures, & efficaces, conflatur vera, & ciuilis probatio.*
66 *Actor quando quis est, & reus, releuatur ab onere durioris probationis.*
67 *ex Mutuo, quis contra aliquem agens concludenter, & plenè debet illud probare.*
68 *Pecunias dans alicui ad certum effectum, & causam, sat est docere se in causam destinatam eas impendisse, quo constito cessat repetitio.*
69 *Donari videtur, quod nullo cogente datur.*
71 *Mathilda Comitissa dixit aliquantulum terræ Ecclesiæ tradidisse, quamuis donasset 30. terræ milliaria.*
72 *Magnificentiæ prudentis proprium est, vbi honorifica occasio se præbet sumptibus non parcere.*
73 *Largitio magna præsumitur facta sanguine coniunctis, dum suppetunt diuitiæ, & concurrit nobilitas. vide n. 74. & 75.*
76 *Donatio facta absenti substinetur etiam sine interuẽtu Nuncij, & epistolæ, si constet de acceptatione donatarij.*
77 *Donatarius absens dum scit donationem sibi factam esse, ex quo agitur de eius lucro censetur eam acceptasse.*
78 *Donatio facta personæ arctiori sanguinis necessitudine coniunctæ absenti substinetur, dum per aliquam personam præsentem, quamuis extraneam sit acceptata, itaut non requiratur ratificatio absentis.*
79 *Donatio tacita facta absenti substinetur etiam nemine acceptante.*
80 *Donatio dum non fuit reuocata per donantes, nec id possunt facere eius hæredes.*
81 *Mandatum probari potest per testes.*
82 *Mandatum etiã probatur coniecturis, & præsumptionibus.*
83 *Statuta intelligenda sunt prout de iure.*
84 *Donatio, quæ consistit in sola traditione insinuari non potest, nec debet.*
85 *Actus, qui non sint capaces insinuationis.*
86 *Donatio, quãdo fit ob causam, quæ respiciat commodum donantis, insinuatione non eget. & n. 87.*
88 *Donatũ militibus ex causa militiæ insinuatione non indiget.*
89 *Militiæ fauore valet donatio inter patrem, & filium inter virum, & vxorem, neque venit in collatione bonorum.*
90 *Donatio causa militiæ, cum sit ad instar donationis causa dotis, & matrimonij, ideo non debet insinuari.*
91 *Militiæ causa est magis priuilegiata, quam causa dotis.*
92 *Studij causa datum à quocumque extraneo subsistit absque insinuatione.*
93 *Reipublicæ interest non minus impleri doctis hominibus, quã liberis.*
94 *Argumentum valet à re literaria ad militiam.*
95 *Milites armis, Doctores verò legibus vitas hominum defendere dicuntur.*
96 *Militiæ causa est magis priuilegiata, quam causa studij.*
97 *Milites nostri temporis gaudent omnibus priuilegijs militaribus, quæ concessa sunt in recompensationem laborum, si arti militari incumbant in expeditione.*

DECISIO LXIX.

Disceptatum fuit, an scuta 4000 quæ à bon. mem. D. Leone Strotio, mediante schedula mercantili, quam vulgo, *ordine di Banco* appellamus fuerunt soluta, sint referenda in titulum, & nomen mutui, vel potius donationis ad fauorem D Pompei Frangipani, & cum pluries discussus fuerit articulus, nulla emanauit resolutio, quia Domini in diuersas ferebantur sententias.

Aliqui enim putabant dd. scut. 4000. referenda esse in
1 causam, & titulum mutui, & mouebantur ex regula, † quòd
donatio non præsumatur, deducta ex *l. campanus. ff. de oper. libert. l. cum de indebito. ff. de probat.* & in terminis pecuniarum traditarum eam firmant *Bertrand. cons. 224. nu. 3. lib. 2. p. 1. Crot. cons. 186. nu 33. lib. 2. Crauett. cons. 86. nu. 2. Rot. Iauen. decis. 72. nu. 2.* quæ loquitur de simili solutione facta mediante Banco S. Georgij *Card. Mant. de tacit. & ambig. Conuent. li. 13. tit. 5 n. 8. in princ. & fin. vers. sed cessantib. Io. Lup. de donat. §. 11. num. 1.* & de traditione apochæ scripsit *Straccha de adiecto p. 4. q. 8. n. 5. in fin. & seq.* Et vbi alia cau-
2 sa desumi potest, † & coniectura etiam leuis, imò qualis,
qualis occasio, semper excludenda veniat donatio, *l. si cum aurum, ff. de solut. Afflict. decis. 44. n. 24. Rimin. Iun. cõs. 274. n. 58. Bim. cons. 91. n. 26.* qui quòd hoc potissimum sibi locũ
3 vendicat nostris hisce temporibus, quibus † donationis ma-
teria adeò recessit à praxi, vt ferè eius memoria deleta videatur. *Rota apud Card. Manc. dec. 90. n. 8 & in recent. de-*
4 *cis. 113. num. 4. p. 1.* potiusq; error, † & fatuitas censenda sit,
quam donatio *Rimin. Iun. d. cons. 274. n. 55. Becc. cons. 90. nu. 18. Oldouin. cons. 53. n. 33.*

Quæ certiora etiam dicebant reddi, attenta summa no-
5 tabili, nempè scut. † 4000. quam repetendi animum habu-
isse D. Leonem, non autem donandi, facilius præsumi debet, vt ponderant *Ruin. cons. 23. n. 38. lib. 5. Crauett. cons. 86. n. 2. & 3. Becc. cons. 72. n. 71. & 77. Decian. cons. 15. n. 5. lib. 3. Honded. cons. 30. nu. 20. lib. 2. & dixit Rota in Mediolanen. Pensionis 1. Decemb. 1605. coram bo. me. Card. Marquemon-*
6 *tio impressa apud Marchesan. de commiss. p. 3. fol. 225.* vbi †
summa scut. 2000. habita fuit pro magna; Necnon etiam attento, quod D. Leo licet multis præfulgeret virtutibus; non multum tamen in liberalitatem propensus notatur ab
7 Informantibus pro D Marchione Strotio; quod, & † con-
tra donationis præsumptionem vrget, vt considerant *Alciat. cons. 31. n. 8. lib. 8. Bertrand. cons. 141. n. 6. lib. 2. Decian. cons. 84. n. 8. lib. 4. Menoch. cons. 422. n. 74.* qui loquitur in Sene *Ciriac. Nigr. controuers. forens. c. 334. numer. 2. & c. 329. num. 88.*

Animaduertebantque etiam hi Domini, Olim eundem D. Leonem quingentos aureos tradidisse bon. mem. Abbati Frangipano fratri D. Pompeij, nullo expresso titulo donationis, nec mutui, & tamen euentus docuit, non fuisse donationem, sed mutuum, quippe constat intra paucos menses dd. quingentos aureos restitutos fuisse, ideoque hoc solitum D. Leonis inter personas eiusdem qualitatis, atten-
8 dendum † esse dicebatur ad eruendam veritatem ambiguę
istius traditionis scutor. 4000. *ad l. si seruus plurimum, §. fin. ff. de leg. 1. Decian. cons. 31. nu. 142. lib. 1. Card. Mant. de tacit. lib. 3. tit. 9. nu. 67. & lib. 13. tit. 21. nu. 32. Rot. apud san. me.*
9 *Greg. XV. decis. 308. nu. 5.* & de solito ad effectum † conij-
ciendi animum repetendi summam maiorem in eo, qui repetit minorem, obseruat *Afflict. decis. 13. nu. 22. vers. decimo, &c.*

Nec perpendere omittebant, qui hanc sententiam tuebantur, quòd in schedula illa directa Bancho S. Spiritus, fuit adiecta clausula, vt receptio D. Marij acciperetur à soluente, & domi repertus fuit liber eiusdem D. Leonis, vbi
10 fuit adnotata solutio istarum pecuniarum, ex qua † descri-
ptione in proprio kalendario deprælendi videtur animus repetendi, & voluerunt *Io. de Amic. cons. 62. n. 21. Zas. singular. respons. lib. 2. c. 13. sub n. 1. Surd. de alim. tit. 6. q. 8. n. 72. Menoch. præsumpt. 30. num. 14. libr. 3. Gratian. discept. 221. num. 17. & dixit Rota in Mediolanen. Pensionis 1. Nouemb. 1605. coram bo. me. Card. Marquemontio.*

Postremo esto etiam quòd fuisset donatio, tamen impugnabatur duplici ex Capite.

Primò,

Primò, quòd esset facta absenti nempè D. Pompeio, tūc
in Castris pro Rege Christianissimo, dum ab obsidione
tueretur Arcem Casalensem, degenti, sine interuentu Nun
11 cij, vel Epistolę † prout requiritur pro validitate donatio-
nis factæ absenti, ex l. 2. §. sed si quis donaturus. ff. de donat.
Clar. in §. donatio. q. 12. Peregr. cons. 69. n. 14. lib. 3. Surd. cons.
352. n. 29. Cabal. cons. 168. nu. 4. lib. 1. Ciriac. Nigr. contr. for.
c. 58. n. 21. schedula autem illa subscripta à D. Leone erat di-
recta Bancho S. Spiritus, & Iussum, vt solueretur Domino
Mario, nullumque ibi aderat verbum, quo iniungeretur D.
Mario transmissio pecuniarum ad D. Pompeium, & tamen
12 mandatum huiusmodi esset † probandum aliter quàm ex
assertione mandatarij, cum illud non præsumatur Card.
Mant. de tacit. lib. 7. tit. 4. n. 1. & seq. Put. decis. 281. nu. 2. lib.
1. Rot. dec. 653. n. 2. p. 1. rec. Nec hodie defuncto iam D. Leo
ne Donante, fieri valet acceptatio, & ratificatio à D. Pom-
13 peio, cum per mortem illius † ordo expirasse videatur, ita-
ut repetitioni pecuniarum per hæredes, locus esse possit ex
d. l. 2. §. sed si quis donaturus ff. de donat. Alex. cons. 24. nu. 9.
l. 5. Crauet. cons. 252. n. 1. Cabal. dicto cons. 168. n. 2. & seq. l. 1.

Secundò, quia tàm de Iure communi ex l. sancimus, C.
de donat. quàm ex dispositione Statuti Vrbis lib. 1. cap. 150.
14 requirebatur insinuatio, † quæ adhiberi debet in quacun-
que donatione etiam pręsumpta, & tacita quæ scilicet non
fit nuncupatim, & expressè verbis certum mentis conceptū
exprimentibus, sed ex præsumptionibus inducitur, vt do-
cuerunt Bart in l. fin. nu. 3. C. de rei vxor. act. Curt. Iun. cons.
126. n. 14. ad med. Gratian. discept. for. c. 693. n. 8. Nec modò
15 inuito hærede D. Leonis, † & in eius preiudicium insinua-
tio fieri potest, Becc. cons. 66. nu. 19. Rimin. Iun. in §. 1. Instit.
de donat. n. 556. & 558. Peregr. cons. 76. n. 23. lib. 1.

Qui verò ex Dominis, contrariā amplectebántur senten
tiam, Quæ tandem hodie præualuit, & resolutum fuit, con-
16 stare de donatione, † aiebant hanc quæstionem fuisse enu-
cleatam à DD. in l. cum quid. ff. si cert. pet. & ex recentiori-
bus I. C. à Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. cas. 88. & de præs.
lib. 3. præs. 34. Mant. de tac. lib. 13. tit. 5. n. 8. Parlad. rer. quo-
tidian. c. 3. nu. 42. Surd. cons. 24. nu. 15. & 16. & cons. 534. per
tot. D. Fachin. controuers. Iur. lib. 2. c. 53. A quibus proponi-
17 tur Thema, quòd Titius Caio nihil flagitanti dicat, † Tol-
le istas pecunias, in quo licet inter se multum certauerint
Doctores, & aliqui putauerint esse contractum mutui, Alij
censuerint esse contractum depositi, Alij innominatum di-
18 xerint, nec defuerint etiam, † qui ad donationem retule-
runt, vt in specie Menoch. d. præsumpt. 34. n. 17. Attamen in
hoc conuenere omnes, totam hanc controuersiam ex facti
circumstantijs, & particularibus coniecturis dirimendam
esse, adeout in ea talem esse existimemus contractum, qua-
lem prudens, & Æquus Iudex existimabit, perpensis omni-
bus, quæ vel personam dantis, vel recipientis merita, &
19 qualitates, vel tempus, vel actus posteriores concernunt, †
& apta sunt ad persuadendum magis vnum, quam alium
contractum initum fuisse, Ita magistraliter scripsit Bart. in
d. l. cum quid. n. 11. vers. sed si simpliciter, & ibid. Alciat. nu.
58. ff. si cert. pet. & sequuti sunt Surd. 534. n. 9. ante fin. & 10.
ac n. 36. & in tract. de alim. tit. 6. q. 11. n. 9. Capic. decis. 180.
n. 11. Menoch. de arbitr. Iud. cas. 88. n. 8. & præsumpt. 34. nu.
28. lib. 3. Anton. Gomes. var. resol. tom. 2. c. 4. n. 5. vers. quod ta-
men intellige, clarè D. Fachin. controuers. Iur. d. ca. 53. vers.
Ego verò.

In hac autem facti specie, plures, atquę vrgentes propo-
nebantur coniecturæ, quę Dominum Leonem actum do-
nationis facere intellexisse arguebant.
20 Prima est arcta consanguinitas † inter ipsum, & D. Pom-
peium intercedens, erant enim Auunculus, & Nepos, ex
qua vehemens depromitur donationis præsumptio, vt cen
suit Bart. in d. l. cum quid sub n. 11. vers. idem si erat forte. ff.
si cert. pet. Socin. iun. cons. 134. n. 79. lib. 3. Surd. cons. 112. nu.
46. in fin. & cons. 173. nu. 36. qui loquitur in nepote, & cons.
534. n. 12. Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 19. n. 6. & 7. Me-
noch. d. præsump. 34. n. 28. Peregr. cōs. 93. n. 14. lib. 1. qui pro ne
pote consuluit Rota decis. 305. n. 5. p. 2. & decis. 322. nu. 11. p.
4. recent. quæ pariter pro nepote emanauit.

Et quamuis non ignorarent Domini, plerosque ex scri-
21 bentibus, existimasse huiusmodi consanguinitatem † non
sufficere pro inducenda donatione, & præsertim Menoch.
cons. 91. n. 53. Surd. cons. 290. n. 60. Tamen quando alijs, vt in
casu præsenti, suffulta est coniecturis, & præsumptionibus,
22 † validissimam esse ad inferendam donationem, & maximi
fieri à Doctoribus animaduerterunt cum Surd. d. cons. 534.
n. 40. vers. respondetur. etenim. & n. 41. & Card. Mantic. de
tacit. lib. 13. tit. 19. n. 9. vers. & in hoc casu, & tit. 22. n. 7. vers.
23 etsi res. imò ab aliquibus consultum fuit, † solam sanguinis
necessitudinem, satis esse pro euincenda donatione, vt Soc-
cin. iun. cons. 48. n. 40. li. 4. & alij relati per Manent. cons. 82.
num. 1. lib. 1.

Secundam recensebant coniecturam, quòd præcipua
24 nobilitate, † tàm donans, quàm donatarius præfulgent, o-
ritur munificentiæ, & liberalitatis præsumptio, quæ pro-
25 pria, & peculiaris est nobilitatis virtus, † vt inquit tex. in
cap. 1. extra de donat. ibi, Hanc sibi quodammodo nobilitas
legem imponit, vt debere se quod spontè tribuit, existimet, &
26 nisi in † beneficiis creuerit, nihil se præstitisse putet, quem
textum literis aureis scribendum dixit Tiraq. de nobilit. c.
27 37. n. 40. & ita pro donatione † arguit Bona. de Curte de no-
bilit. p. 5. nu. 28. Dilect. de art. testandi caut. 2. nu. 1. Michael
Paleaz. de maiorat. p. 1. q. 51. n. 21. Surd. de alim. tit. 6. q. 11. n.
46. Menoch. de arbitr. d. casu 88. n. 49. Card. Mantic. de ta-
cit. lib. 13. tit. 17. n. 7. Honded. cons. 30. n. 1. lib. 2.

Tertia coniectura est, quia aderat causa proportionata,
& verisimiliter impellens Dominum Leonem ad donan-
dum, cum enim ipse semper præcipuo studio partes Regū
Galliarum prosequutus fuerit, lætabatur multum, dum ne-
pos in militari honorifico munere, Regis Christianissimi
armis incumberet, testesq; asserunt, ipsum D. Leonem ge-
stire solitum, dum audiret Nepotem maiorum suorum ve-
stigijs insistere, & Galliarum Regi operam, atq; arma stre-
nuè impendere, quippe pater, patrui, & alij maiores D. Leo
nis pluries in Castris Galliarum Reges insequuti fuerant, &
in Italia pro ijsdem Regibus, ac signanter in bello Senensi,
armorum Duces egerant, & maritimæ classi præfuerant,
28 vnde hanc † qualitatem maximè impulisse D. Leonem ad
donandum censendum est iuxt. l. cum allegas. C. de Castrēs.
pecul. lib. 12. vbi Io. de Platea notat, fratrem præsumi insti-
tutum heredem à fratre contemplatione commilitaris qua
litatis, aditq; in fine, quòd vbi naturalis sanguinis ratio, &
29 † ciuilis militiæ concurrunt, faciunt mensuram largita-
tis superfluentem, l. si hæreditatem ab agnato ff. de Castrens.
pecul. Mascard. de probat. concl. 559. num. 8. & 10. Menoch.
præsumpt. 29. n. 42. lib. 3. Iunctis præsertim meritis, & bellicę
30 virtutis laude † D. Pompei, adeo perspectis eidem D. Leo-
ni, quæ iure quodam suo remunerationem exigerent, & ad
donandum lacesserent Rim. sen. cons. 526. nu. 10. vers. vel a-
lias lib. 3. Bero. cons. 178. n. 8. lib. 2. Surd. cons. 24. n. 4. vers. vel
præcesserunt merita lib. 1.
31 Quarta est coniectura, eximia eiusdem Leonis erga D.
Pompeium charitas, & amor, qui eo vsque processerat, vt
pręgaudio dum de illius virtute, ac splendidis moribus ser-
mo incideret, iniussæ oculis lacrymæ suborirentur, vt di-
cunt testes nempè quartus, ibi, quando parlaua del Signor
Pompeo per l'amor grande, che gli portaua, gli veniuano le la-
grime à gli occhi, & quintus detto Signor Leone mi soggiun-
se, veramente la gentilezza, magnanimità, e bōtà del Signor
Pompeo non si può desiderar maggiore, & dicendo questo gl i
veniuano le lagrime à gli occhi; cum quibus in substantia
concordat etiam primus, & secundus testes, præcipuum
32 autem dilectionis † argumentum, & pignus est donatio se-
cundum doctrinam Philosophi lib. 9. ad Nicomac. cap. 9. &
33 problem. sect. 19. cap. 2. vbi perbelle ad hanc rem ait quod †
non mutuat, sed donat, qui amicus est. & ex nostris obseruant
Bald. in l. 2. n. 5. C. de iur. dot. Rimin. sen. cons. 526. sub nu. 10.
lib. 3. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 78. nu. 2. Menoch.
de arbitr. iudic. casu 88. n. 50. Card. Mantic. de tacit. libr. 13.
tit. 10. n. 8. & tit. 10. sub n. 1. & seq.

Quinta ex eo deducitur, quòd ipse D. Leo Strotius diui-
tijs plurimū affluebat, carebat filijs, nullosq; sanguine pro-
pinquiores habebat, quam D. Pompeium, & fratrem, nec
prægrauatus erat occasione aliorum sumptuū, sed opes so-
lū coaceruabat, D. verò Pompeius nō his pollebat diuitijs,
quę & suam nobilitatem ęquarent, & pro gerendo illo mu-
nere bellico in ardua obsidione suppeterēt, & in hac mate-
ria diuitiæ, & paupertas attētis circūstantijs personarū, &

34 calamitate temporum perpẽdi debent, Militesq; in † bel-
lorum angustijs sæpius egere solent, & pauperes dicuntur,
prout exemplo Scipionis, Fabritij, Valerij Publicolæ, & a-
liorum doctè tradit *Guillelm. de Benedict. in cap. Raynutius,*
verbo testamentum il 1. n. 36. de testam. Vnde verisimile om-
nino est, & prudentiæ congruit, vt ditissimus Auunculus,
egenti nepoti subsidio esse voluerit pecuniarum dono, cu-
35 ius maius etiam precium, † & efficaciorem gratiam conci-
liabat opportunitas, & occasio belli ad tradita per *Bart. in*
d. l. cum quid sub nu. 11. vers. quid enim ff. si cert. pet. Surd. d.
cons. 534. nu. 21. & 42. Menoch. de arbitr. iud. casu 88. nu. 49.
Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 20. n. 7. Aldobran. cons. 99.
sub n. 17. lib. 1.

Sextam desumebant Domini coniecturam, ex quo per
duos ferè annos, quibus D. Leo super vixit numquam re-
petijt pecunias, nullamq; de hoc credito in testamento mẽ-
tionẽm fecit, imò istis nepotibus reliquit Equos, & Hortos
36 ad exquilias, ex † qua taciturnitate valida insurgit dona-
tionis præsumptio, vt scripserunt *Alciat. de præsumpt. regul.*
1. præsumpt. 32. sub n. 6. vers. sed tu aduerte. Surd. cons. 534. n.
27. Osasch. decis. 132. n. 19. Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit.
16. n. 4. & 8. maximè in viro, quem accuratissimum in re fa-
miliari asserunt informantes pro D. Marchione Strotio, le-
gatumq; illud hortorum exquilinorum, & equorum, con-
37 ducit † ad assequendam voluntatem Leonis non repeten-
di pecunias per duos ferè annos ante legatarijs traditas
Faber. in suo Codice lib. 5. tit. 5. diffinit. 8. nu. 2. vers. cui enim.
Honded. cons. 47. n. 34. lib. 1. Rot. coram san. mem. Greg. XV.
dec. 439. nu. 8.

Septima concurrit coniectura, quòd licet D. Leo decorè
parsimoniæ deditus esset, generosum tamen, & magnani-
mum fuisse dicunt testes, dum congrua, & honorifica occa-
sio erogandi sese offerret, benemerito enim famulo dona-
uit prædium notabilis valoris, in expeditione Ferrariæ ma-
gnifico sũptu, & nobili cũ comitatu adhæsit clari nominis
Petro Card. Aldobrandino sanct. mem. Clem. VIII. Pont.
Max. Nepoti, eamdem Ciuitatem pro Sede Apostolica re-
cipienti, & in Galliã ad Henricum IIII. Legato, nec minus
splendidè se gessit, dum in Hispaniam cum bo. me. Ioanne
Francisco Aldobrandino profectus est magnumq; religio-
sæ illius liberalitatis monumentum conspicitur in Sacra
Aede D. Andreę ad Vallem, hoc est Sacellum Aeneis sta-
tuis, Peregrinis lapidibus, & nobili structura absolutum, &
aliàs in dandis muneribus vbi gloriosa ferret occasio, pro-
digus fuit, erga D. Pompeium, ac D. Marium, in hunc Fer-
rariæ pro Sede Apostolica Præfectum Armorum, & in Bel-
gio Pannoniæq; strenuè Militantem, in illum verò Auenio-
ne itidem pro Sede Apostolica Armorum Præfectum, &
in Gallias proficiscentem, ex quibus nedum liberalitatem,
38 sed † & magnificentiam comprobari cõstat ex traditis per
Aristot. lib. 4. Moral. c. 2. & eleganter per *Pontan. in tract.*
de Magnificentia, mos autem iste, & consuetudo largien-
39 di, † ac sumptuosè erogandi, multum influit pro arguenda
etiam donatione in casu præsenti, vt signanter monuerunt
Rimin. sen. cons. 526. n. 11. lib. 3. Aldobr. cons. 99. nu. 18. lib. 1.
40 & vna † donatio præbet coniecturam, & præsumptionem
ad aliam inferendam secundum *Cephal. cons. 325. n. 67. Ga-*
br. cons. 86. n. 27. lib. 2. Menoch. cons. 82. n. 17. Mandel. cons.
241. n. 21. Rimin. iun. cons. 275. n. 63.

Octaua est, quòd si accuratus, & diligens tantopere erat
D. Leo, vtique si mutuare intellexisset, in Codice familiari
adnotasset creditum hoc scutorum 4000. hæredemq; suum
in aliqua nota, vel Codicillis monuisset, vt si quando D.
Pompeium pro restitutione pulsare voluisset, vnde iudi-
cium inchoaret, & probationes desumeret, commodè ha-
41 beret, quòd cum prætermiserit, hinc resultat datum verè
fuisse animo non repetendi, sed donandi, vt dixerunt *Dec.*
cons. 21. sub n. 6. Bursat. cons. 83. n. 13. lib. 1. Surd. cons. 534. n.
29. vers. item non tenuit, & de aliment. tit. 6. q. 11. n. 54. in fin.
Aldobrand. cons. 99. nu. 20 lib. 1. Rota coram Card. Caualer.
decis. 636. n. 3. Præsertim vero, quia alias dum mutuauit D.
Mario scut. 2000. efflagitauit schedulam cum obligatione
42 Camerali à causidico conscriptam, † vnde si idem intelle-
xisset, dum tradidit scut. 4000. transmittenda ad D. Pompe-
ium, modo sibi cauisset, vt benè arguit *Surd. d. cons. 534. sub*
n. 29. Mandel. cons. 12. n. 8. lib. 1.

Nullius vero momenti arbitrabantur Domini illam ad-
notationem in libro nuncupato *Rincontro del Banco,* & in
eo quòd Ministris Banchi S. Spiritus mandauerit, vt à D.
Mario recipiente pecunias apochã receptionis exquirerẽt,
quia hæc gesta sunt in ordine ad cãpsorẽ, vt sibi cõstaret, an
creditor, vel debitor esset mercatoris, nõ autẽ erant in ordi-
ne ad D. Põpeiũ, de quo etiam nulla facta fuit mentio, & in
eodẽ libro *del Rincõtro* adnotatę sũt plures partitę, quas nõ
poterat D. Leo repetere, vt pro operarijs, & alijs mercedib.

Nona est coniectura, alijs omissis, quòd D. Pompeius ad-
huc viuente D. Leone, & sic tẽpore nõ suspecto, quo veri-
tas facile detegi poterat nõ clãculum, sed palàm, & in Ma-
gnatũ cõuiuijs, & cõsessu, asseruit sibi donata fuisse hęc scu-
ta 4000. ab Auunculo, magnificã eius laudans beneficẽtiã,
& attenta nobilitate, ac virtute D. Põpei, in eo suspicandũ
nõ videtur turpe hoc mendaciũ, & indecorũ quodq; pecu-
niã mutuatã, sibi donatam, tàm constanter asseruerit, quod
43 † vti piaculum detestabile etiã fuit ethnicis *ex trad. per A-*
ristot. problem. sect. 19. cap. 2. & faciunt notata per *Crauett.*
cons. 244. n 6. Crot. cons. 332. nu. 10 & 14. Rot. post Pic. adstat
decis. 32. n. 9. siq; verè mutuasset D. Leo pecunias, non autẽ
donasset, nec consultũ fuisset indigẽtijs D. Pompeij in Ca-
stris degentis, & exigua laus acquisita D. Leoni, si tantum à
modicis vsuris liberasset nepotẽ splendidè, & fortiter armis
incumbentẽ, de quo valdè gloriabatur, vt supra dictũ fuit.

Deniq; in hanc resolutionem etiã impulit Dominos de-
positio quatuor testium, qui & familiariter cum D. Leone
sæpius, & sæpius commorari solebant, hi enim asserunt, D.
Leonem dd. pecunias dedisse D. Pompeio, vt honorificen-
tius in Castris degeret, pro tuenda Arce Casalis, & munus
illud præclarum di *Marescial di Campo* dignius obiret.

Primus quippe testis ait, *Il Signor Leone diceua, che ha-*
ueua rimesso li quattro milla scudi al Signor Pompeo, acciò si
facesse honore, & che il danaro lo teneua pronto per seruitio
del Sig. Pompeo suo nepote, & ibi, *Il Signor Leone per amo-*
reuolezza, e beneuolenza ha fatto i detti Regali.

Secundus verò testis inquit, *credo bene, che li detti scudi*
quattro milla li desse al Signor Mario, acciò li mandasse al
Signor Pompeo, & che gli li habbia dato per amoreuolezza,
& per donarli, perche non se ne fece far poliza, come fece à
quelli del Signor Mario, ma gli li mandò spontè, senza esser
richiesto, perche sapeua che si spendeua assai, & ibi, *si moueua*
à far ciò per il grande amore, che portaua al detto Signor
Pompeo, per l'amoreuolezza, & honoreuolezza sua, perche
sapeua benissimo l'honore che faceua à se stesso, alla casa sua,
& à suoi parenti, & ibi, *Io tengo, e credo, che gli li volse dona-*
re, ne altrimente voleua, che se gli restituissero, e questo per le
circonstanze sopradette.

Et quartus testis deponit, *Il Signor Leone mi disse, che*
haueua donato quattro milla scudi al Signor Põpeo, acciò si
facesse honore, e che gli ne hauria anco donato dell'altri, &
ibi, *Il Signor Leone mi disse di sua propria bocca, che gli ha-*
ueua donato 4000 scudi, e che se bisognaua gli ne voleua mã-
dar de gli altri, & ibi, *Il Signor Leone hà mandato, e donato*
4000. scudi come ho detto di sopra, accio potesse resistere alle
spese, si facesse honore, si animasse, si trattasse nobilmente, &
questo lo sò perche detto Signore me l'ha detto di sua propria
bocca più volte.

Quintus autem testis dicit, *Il Signor Leone non mi disse,*
che il Signor Pompeo gli hauesse dimandato i denari, ma mi
disse, che il Signor Põpeo era in vna grã spesa in guerra, e che
si faceua grande honore al pari di qual si uoglia Signore, che
fosse in guerra, & acciò che potesse cõtinuare à farsi honore,
disse hauerli mãdati, e rimessi per aiuto di costa, quod idem
per aiuto di costa repetit hic testis, iterum in sua depositio-
ne, & alij testes dicunt, quod D. Leo pecunias dedit *per re-*
galo, quod verbũ proprius accedit donationi, & idẽ secun-
dus testis subdit, *Il Signor Leone mi soggiunse, veramẽte la*
gẽtilezza, magnanimità, e bõtà del Signor Pompeo nõ si può
desiderar maggiore, e dicẽdo questo gli veniuano le lagrime à
gli occhi, & cõcordat quartus testis asserens, *di questi nepoti*
se ne gloriaua, & à me testimonio hà detto più volte, che erano
Caualieri, intelligens de D. Põpeio, & de D. Mario fratri-
bus, *e che de loro pari ce ne erano pochi in Roma.*

Inepta vero fuissent hæc encomia, & indecoræ lachry-
mæ, si tàm exagerati amoris significationẽ erga nepotẽ D.
Leo

44 Leo in mutuum terminasset † quamuis enim etiam mutu-
ans dicatur auxilium præstare, vt inquit *Bart. in l. cuiusq. n.*
2. ff. ad l. Iuliam maiestatis. tamen hic intellectus non con-
45 gruit † subiectæ materiæ, & beneuolentiæ, atq; enixæ vo-
luntati D. Leonis in nepotem, iuxta tradita per *Aristot.*
46 *problem. sect. 29. c. 2.* mens autem † donantis magis quam
verba attendi debeat, vt arguit *Thesaur. iun. qq. forens. lib.*
47 *2. q. 60. n. 11.* verbaq; intentioni † præcisè inseruire conue-
nit *Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 3. n. 9.* & hunc
terminum *aiuto di costa*, Magnates importare donationem
exposuerunt.

Hisq; testibus Domini plurimum deferebant, quia de-
ponunt de auditu ab ipso D. Leone, assignant congruas ra-
tiones, & asserunt verisimilia, ac multum consentanea tot
supra ponderatis coniecturis, & præsumptionibus.

Et quamuis aliqui ex illis de credulitate deponant, tamē
48 non inde sunt reijciendi, dum deponunt † de actu latente
in animo, an scilicet D. Leo voluerit, & intellexerit donare,
& credulitas nixa est probabilibus signis, & argumentis
Butr. in c. quoties n. 12. de testib. & ibid. Imol. n. 1. Abb. nu. 6.
Felin. n. 9. Ruin. cons. 46. n. 8. lib. 4. Farinac. de testib. q. 68. nu.
74. 81. & 82. dumq; supra firmatum fuit *ex Bart.* & alijs re-
currendum esse ad coniecturas multo faciliùs standum est
testibus deponentibus de credulitate. *Bursat. cons. 241. n. 3.*
& 4. Farinac. de test. d. q. 68. n. 83. & saltem faciunt indicium
49 † efficacissimum. *iuxta tradita per Ias. in rubr. de iure iur.*
50 *n. 9. Farinac. d. q. 68. n. 65.* si qui iungantur hi testes cum alijs, †
qui deponunt de auditu ab eodem Leone serio asserente
se donasse, sufficiens insurgit probatio. *Marsil. cons. 183.*
Farinac. de test. d. q. 68. n. 101.

51 Non obstat, quòd testes sint singulares, † qui non suffi-
ciunt, sed debent esse contestes. ex *Maluas. cons. 186. n. 25.*
& omni exceptione maiores secundum *Alex. cons. 237. lib.*
6. Rota coram Car. Caualer. decis. 203. n. 5.

Quoniam immo stat regula in contrarium, quòd testes
52 singulares † admittuntur ad detegendam voluntatem, &
ad probandum ea quę pendent ab animo, vt consuluit *Ca-*
strens. cons. 395. n. 1. lib. 2. Crauett. cons. 73. num. 33. Rot. apud
Card. Mantic. decis. 313. n. 5. & decis. 423. nu. 1. & in termi-
nis donationis tradit *Surd. cons. 534. sub n. 10. vers. immo per*
testes, & de aliment. tit. 6. q. 11. n. 52. vel saltem adminiculati
53 à tot † coniecturis superius ponderatis plenè probant. *Ce-*
sar de Grass. decis. 3. nu. 6. de probat. Rot. apud san. me. Greg.
XV. decis. 247. n. 6. & decis. 521. n. 4. Maluasias verò d. cons.
54 *116.* † loquitur in casu probandi donationem expressam, in
quo tota probatio nitebatur testibus prout etiam loquitur
Alex. d. cons. 237. quem Rota sequitur apud Card. Caualer.
decis. 203. & solum exigit, vt testes sint probatæ fidei, & fide
55 lis conuersationis, quales † præsumuntur esse isti, dum non
probatur contrarium *Rota decis. 147. nu. 1. p. 1. recent.* maxi-
mè quia ex istis quinque testibus alter est causarum patro-
56 nus, notæ probitatis, alter è vita decessit, & in † hac depo-
sitione vsq; ad mortē permāsit, vnde etiā fides augetur *Rot.*
corā sanct. mem. Greg. XV. decis. 434. num. 5. & ibi Adden.
num. 18.

Alij verò defectus contra testes obiecti ab informanti-
bus pro D. Marchione Strotio, non videntur attendendi,
57 quia numerus † supplet defectum aliquorum testium, &
eorum dicta non sunt cauillanda, nec rigidè examinanda,
58 dum ex tota serie facti, & ex circumstantijs † supra ponde-
ratis deprehenditur multum verisimilia deponere. *Glos. in*
l. 3. verbo numer. ff. de testib. apud Card. Seraph. decis. 1049.
n. 1. & apud san. mem. Greg. XV. decis. 245. nu. 6. & 10 & de-
cis. 340. n. 7. ac decis. 471. n. 1. & in recent. decis. 334. nu 5. p. 2.
& in omnem euentum pro adminiculis vrgentibus saltem
isti testes essent recipiendi.

Nec testis examinatus cōtra donationē conferre potest
pedē cū tot testibus dignioribus, & adminiculatis, est enim
vnicus, agricola, famulus salariatus D. Marchionis Strotij,
deponit inuerisimilia, & ingenuè fatetur, se nescire discri-
men inter mutuum, & donationem, in quo tamen stat tota
vis huius causæ.

Non potest autem ambigi pecunias, licèt solutas D. Ma
rio, peruenisse ad manus Pompei, quia & testes hoc depo-
nunt, & propter hanc donationem D. Pompeius honorifi-
cētius degit in tutela Arcis Casalis, & gratias egit D. Leoni
pro hac donatione, satq; est quòd D. Pompeius fateatur, se
59 recepisse pecunias, † quæ confessio in eius preiudicium at-
tenditur ad tradita per *Afflict. decis. 94. nu. 3. Rota Ianuen.*
decis. 50. n. 2. & decis. 51. n. 2. in fin.

Et tandem nil refert, ac pecuniæ peruenerint ad D. Pom
60 † peium, quia non versamur in cōtractibus, & personis, in
quibus sit necessarium probare versionem, vt per *Card.*
Mantic. de tacit. lib. 8. tit. 13. n. 2. Rot. decis. 681. nu. 4. p. 1. re-
cent. nec eadem pecunia numero erat de necessitate trans-
61 mittenda, quia recipit † functionem in genere suo, & ap-
paret D. Marium longè maiorem quantitatem pecuniarū
transmisisse ad D. Pompeium, & sat est firmare, D. Leonem
intellexisse donare, & hoc, an postea pecuniæ peruenerint
ad D. Pompeium, esset negocium dirimendum inter ipsos
DD. Pompeium, & Marium, & D. Pompeius esset creditor
D. Marij, si pecunias non transmisisset.

Præmissæ autem coniecturæ, & testium depositiones nō
62 seorsim, & vnaqueq; de per se, sed coniunctim insimul, † &
coaceruatim sunt accipiendæ, itaut ex vniuerso earum cu-
mulo Iudex animū suum informet, & veritatē assequatur,
63 coniecturę enim, & dd. depositiones † testium fulciuntur
ad inuicem, & mutuo se corroborant, vt in terminis dona-
tionis monuerunt *Soccin. iun. cons. 79. n. 77. in fin. & seq. li. 3.*
Surd. cons. 534. n. 36. lib. 4. latè Card. Mantic. de tacit. lib. 13.
tit. 16. n. 3. & 5.

Quibus positis, facilis videbatur responsio ad obiecta il-
lorū Dominorū qui pro mutuo sentiebant. Et quo ad præ-
sumptionē exclusiuā donationis, admittitur in dubio illam
64 procedere, † & quamcumq; aliam interpretationē esse ca-
piendam, at secus est dum pro donatione tot coniecturæ,
tot adminicula, & testiū depositiones concurrunt. iuxta tra
dita per *Mandel. cons. 461. n. 16. lib. 3. Vasq; controuers. illu-*
str. c. 83. nu. 6. Castill. quotidian. controuers. p. 2. c. 23. nu. 22. &
seq. & Bart. in d. l. cum quid. ff. si cert. pet. atq; alij superius cu
65 mulati docuerunt, in hac materia † donationis recurren-
dum esse ad coniecturas, ex quibus vbi plures sunt, & effi-
caces, conflatur vera, & concludens ciuilis probatio. *Glos.*
in l. licet Imperator. vbi Ias. n. 33. ff. de leg. 1. Rot. in recent. de-
cis. 496. sub n. 2. p. 2. Card. Seraph. decis. 978. n. 3. 4. & 7. & in
terminis donationis *Aldobrand. cons. 99. n. 15. lib. 1.* Domi-
66 nusq; Pompeius est Actor, & † Reus, itaut releuetur ab o-
nere durioris probationis, at D. Marchio Strotius est A-
67 ctor, & agit ex mutuo, vnde illud debet † concludenter, ac
plenè probare. *l. Actor. l. frustra. vbi Bald. in princip. C. de*
probat. l. qui accusare. C. de edend. Zabarel. cons. 140. nu. 18.
cum alijs per Pacian. de prob. lib. 1. c. 68. n. 53.

Et quod magis est versamur in pecunijs datis ad certum
effectum & causam, nimirum *perche si facesse honore, per a-*
nimarlo, e per rauuiuare la memoria de suoi maggiori, perche
si potesse trattar bene. vnde D. Pompeio sat est docere, se in
68 causam destinatam impendisse pecunias, † quo constito nō
possunt repeti, cum alias ipse huiusmodi impēsas non fuis-
set facturus. *l. sed si mors. §. fin. ff. de donat. inter vir. & vxor.*
ibi, *datum ad villam extruendam, vel agrum serendū, quod*
alioquin facturus non erat, is qui accepit, in speciem donatio-
nis cadere, & tradunt Alex. in d. l. cum quid n. 11. vers. addit
etiam ff. si cert. pet. Felin. in c. si cautio n. 5. vers. item si pecu-
nia de fide instrum. Rimin. sen. cons. 526. n. 12. li. 3. Mascard.
de probat. concl. 554. n. 52. & 53. Card. Mantic. de tacit. li. 13.
tit. 10. nu. 19. deceptusque inde fuisset D. Pompeius, si pe-
cunias cogeretur restituere, quia vel ad Vrbem fuisset re-
uersus, vel parcius impendisset, dumque sponte, & nullo
iure cogente per D. Leonem traditæ fuerunt pecuniæ D.
69 Pompeio, vtique † hinc donationis, præsumptio ex tot
coniecturis supra deducta, maximè coadiuuatur. *ex l. dona-*
ri videtur ff. de donat. repet. in l. donari ff. de reg. iur. Surd.
cons. 96. n. 18. & latius de alim. tit. 6 q. 1. nu. 23.

Quātitas verò pecuniarum, & mores D. Leonis multum
parsimoniæ incumbentis, tolluntur ex deductis in septima
coniectura, nec enim magna erat quantitas attento opulē-
tissimo patrimonio, quod excedebat summam quinquies
70 centena milliū, † & insigni nobilitate dantis, ac recipientis
ad Glos. in l. sed si susceperit. §. 1. verbo modica ff. de indic.
vbi refert exemplum Comitissæ Mathildæ, quæ dixit ali-
71 quantulum Terræ tradidisse † Ecclesiæ quamuis donasset
30. terræ milliaria. *Socc. iun. cons. 79. num 99. vers. & alias*
lib. 3.

lib.3. Surd.de alim.tit.6.q.11.n.47. Tiraq.de nobilit.c.37.n.
*50.*ipſeq; D. Leo decore parcus erat,hoc eſt vbi honorifica
occaſio impendendi non ſe offerret, & in otioſis rebus; at
in rebus grauibus,& vbi dignitatis,& famæ ratio expoſce-
72 ret,ſumptus magnos † facere conſueuit quod eſſe propriũ
prudentis magnificentiæ docuit *Ariſtotel lib.4. moral.c.2.*
& Pontan. in tract. de magnificentia. nec repugnat etiam
73 parſimoniæ deditis largitio magna facta † ſanguine con-
iunctis, dum ſuppetunt diuitiæ, & concurrit nobilitas, vt
ſcripſerunt *Ruin.conſ.162.n.13.lib.5.*qui loquitur in auariſ-
ſimo mulierum genere.*Rimin.iun.conſ.42.n.87. Barz.deci.*
Bonon.83.n.6.
74 Nec applicatur † *deciſ. Mediolanen.coram bon.mem.*
Card. Marcomontio quia ibi ex teſtibus probatur, patruũ
habuiſſe animum repetendi,non donandi, & in codice fa-
miliari adnotauerat in debitum nepotis,quæ deficiunt in
caſu pręſenti immo tot alia ſupra ponderata in contrarium
vrgent.
Exemplum deſumptum ex mutuo dato ab eodem D.
Leone Abbati Frangipano non congruit, quia ibi Abbas
poſtulauerat hic autem D.Pompeius erat abſens, nihilque
57 popoſcerat,*& Doctores in l.cum quod ff.ſi cert.pet.*†faciunt
vim in eo, quod pecunia tradatur non requirenti,ſed ſpon
tè detur,immo exemplum D.Abbatis retorquetur, quia v-
bi D.Leo voluit mutuare, intra paucos mẽſes pecunia fuit
reſtituta,hic autem per duos ferè annos quibus ſuperuixit,
nihil exegit D. Leo, & adnotatio facta in libro *del Rincon-*
tro, atq; recepura exacta à D. Mario in ſchedula directa in
Banco S.Spiritus nihil releuat, vt ſupra oſtenſum fuit in o-
ctaua coniectura.
Nullitas verò donationis, nec videtur ſubſiſtere: Non
deducta ex eo, quòd donatio fuerit facta abſenti ſine inter
uentu Nuncij, & Epiſtolæ. Quia dum conſtat de accepta-
tione pecuniarum per D.Pompeium,qui & D.Leoni litte-
ris gratias egit,vt ex depoſitione Secretarij D. Pompeij, &
76 ex alijs teſtibus luculenter probatum fuit, † vtiq; donatio
etiam facta abſenti ſuſtinetur *ad text. in l.nec ambigi. C de*
donat.& tradunt *Roman.conſ.486.n.1. Alex.conſ.115.nu.1.*
ad 6.lib.6. Bertrand.conſ.208.nu.21.lib.2. Afflict.deciſ.275.
n.8.Peregr.de pact.& conuent.n.12.
77 Et cum primum donatarius † abſens ſciuit donationem
ſibi factam fuiſſe, ex quo agitur de illius lucro, & commo-
do,cenſetur acceptaſſe,& ratam habuiſſe. *Dec.conſ.58.n.2.*
Theſaur.deciſ.70.n.12. Surd.deciſ.206.nu.11.cum alijs con-
geſtis per Menoch.conſ.1153.n.13.& dixit Rot.in Firmana
fideicommiſſi 14.Nouembr.1622.coram bo.me.Vbaldo,&
in Romana donationis 9. Maij 1631.coram R.P.D. meo
Veroſpio.
Et ex Dominis aliqui exiſtimabant, donationem factam
78 perſonæ arctiori ſanguinis neceſſitudine † coniunctæ ab-
ſenti;ſuſtineri dum per aliquam perſonam pręſentem,quã
uis extraneam fuit acceptata, itaut nec requiratur ratifica-
tio abſentis, ſed dominium acquiratur ipſo iure irreuoca-
biliter,*ex Theſaur.deciſ.70.n.16 Pappon.conſ.77.n.21.Rot.*
deciſ.489.n.3.p.1.diuerſ.
Alij vero putabant iura,& Doctores interuentum Nun-
cij, aut Epiſtolæ requirentes, procedere in donatione ex-
preſſa,tacitam vero,atq; præſumptam donationem factam
79 abſenti † ſuſtineri etiam nemine acceptante,quippe quod
ex diſpoſitione legis tunc acquiritur,nec ſcientia donatarij
deficit,ita etiam voluerunt *Bald.in l.2.§.fin.ff.de negoc.geſt.*
Dec.conſ.35.n.2.Ruin.conſ.112.nu.7.lib.1.Trentacinq; var.
reſol.lib.3.tit.de donat.reſol.1. n.7. Aldobrand.conſ.7.nu.15.
lib.2.Non conſ.49.nu.6.Laderch conſ.131.col.2.verſ.nec di-
*catur Card.Mantic.de tacit.lib.13.tit.10 n.3.*dumq; dona-
80 tio † huiuſmodi reuocata non fuit per donantes, neq; per
illius hæredes reuocari poſſe,ex traditis per *Couarr.var.re-*
ſol.lib.1.c.14.n.17.Trentacinq.d. reſol.1.n.14. verſ.licet do-
natio Adden.ad Theſaur. deciſ.70.verſ. limitatur etiam.
Mandatum verò D.Marij,ad effectum tranſmittendi pe
81 cunias D Pompeio ſatis probatur † ex teſtibus qui ad hũc
effectum ſufficiunt.*Boer.deciſ. 281.n.1. Rot.in recent.deciſ.*
82 *166.nu.7.p.1.* cum immo probetur mandatum † etiam ex
coniecturis,& præſumptionibus.*Rot.deciſ.475.nu.8. & 10.*
p.1.& deciſ.89.n.1.ac deciſ.169.n.4 & dec ſ.440.nu.5.p.2.&
R.P.D.Meltius iam ſuper hoc pronunciauit.

Diluitur etiã alia nullitas ex defectu inſinuationis,quia
83 ſtatutum † intelligitur, prout de iure, vt ſenſit *Rot. coram*
Reuerendiſſ.D.meo Decano deciſ.433 nu.6. donatio autem
84 † quæ in ſcriptis non eſt redacta, & in ſola ipſa traditione
conſiſtit,inſinuari non poteſt,nec debet,ad notata per *An-*
gel.in l.1.poſt princip.verſ. & ſic tenet Roman. nu.1.verſ.mi-
nor tamen.Caſtrenſ.nu.4.ff.de donat. & in his terminis di-
xit *Rot.in Romana de Maſſa 13.Iunij,& 4.Iulij 1601.cora*
Corduba,& in Romana pecuniaria 2.Aprilis 1607.coram
bo. me.Patriarcha Manzanedo. nec ratio habenda vide-
tur de Doctoribus, qui contrarium dixerunt, dum Rota
hanc ſequuta eſt ſententiam.
Nec dici poteſt donationem redactã eſſe in ſcriptis ſtan-
te ordine ſubſcripto à D. Leone directo Banco S. Spiritus,
vt pecunia ſolueretur D.Mario; Quia hæc ſcriptura non
continet donationem in fauorem D. Pompei, qui nec etiã
eſt ibi nominatus,ſed eſt loco traditionis pecuniarũ, dona-
tio vero interceſſit ex tacita voluntate oretenus ſignificata
85 eidem D.Mario elicitaq. ex tot coniecturis, & † patefacta
ab eodem D.Leone tot teſtibus,quibus expoſuit ſe donaſſe
D.Pompeo,qui actus non erant capaces inſinuationis.
Aliqui etiam ex Dominis animaduertebãt, donationem
86 hanc poſſe dici ex cauſa,nempè militiæ, † & pro conſeruã-
da auita gloria D. Leonis, & obſequio erga Reges Gallia-
rum, quæ cauſæ reſpiciebant commodum ipſius donantis;
& propterea donatio videtur dicenda ob cauſam, ex *text.in*
l.hoc iure in princ.ibi, ob honorem aliquẽ promittas, & Gloſ.
verb.teneatur.ff. de donat. Crauett conſ.136. num.2.& ſeq.
87 *Gabr.conſ.57.nu.8.& 9.lib.2.*& conſequenter † tanquam
non ſimpliciter,& abſolutè propria donatio, ſed ob cauſam
inſinuatione non indigebat.*Bart.in l.Aquilius n.3.ff.de do-*
nat.Surd.deciſ.214 n.15.Theſaur.iun.qu.forenſ.c.89.num.5.
lib.3.Molin. de contract.diſp.279.nu.5.& 6. & in terminis
ſtatuti *Put.deciſ.260. nu.8.& deciſ.323. num.3.lib.1. in nou.*
Gratian. diſcept.forenſ. c.249.nu.14.
Vnuſq. ex prædictis Dominis plurimum inſiſtebat in eo,
88 quod fauore militiæ indultum videatur, vt datum † mili-
tibus ex cauſa militiæ inſinuatione non egeat, *vt eſt text.in l.*
*ſi quis §.ſimili etiam modo.C.de donat.*vbi licèt ſit caſus quã-
do magiſter militum donat militibus, tamen idem, & mul-
to magis videtur dicendũ vbi extraneus donat militi, quia
hoc priuilegium nõ inſinuandi emanauit fauore militis,cui
donatur,nõ autem donantis, cuius intererat habere facul-
tatem reuocandi donatum omiſſa inſinuatione; Et militiæ
conceſſa fuerunt omnia alia priuilegia,quæ habẽt donatio-
89 nes non inſinuandæ,quippe † quod ſuſtinetur inter patrem
& filium, inter virum & vxorem,neque venit in collatione
bonorum iuxta tradita per *Martin.Laudẽſ.de bell.q.44.&*
48.Io.Redin.de Maieſt.princip.n.6. Lancellott.Gallia de
ſtatut.q.2.n.5.Gemma deciſ.140.per tot.Cabal. reſol. crim.p.
90 *2.caſu 294. n.346. & 347.* eſtq. ad inſtar donationis † cauſa
dotis,& matrimonij,quæ pariter non inſinuatur,imò cauſa
91 militiæ eſt magis priuilegiata, † quam cauſa dotis, vt tra-
dunt communiter *Doct. in l.1.ff.ſolut. matrim. vbi latè poſt*
alios Barboſa in 7.p.nu.1.& ſeq. & quemadmodum datum
92 cauſa ſtudij à † quocumque extraneo, ſubſiſtit etiam abſq;
93 inſinuatione, quippe quod Reipublicæ intereſt † non mi-
nus repleri doctis hominibus quam liberis. *Horat. Lut. de*
priuileg.Scholar.priuileg.22.& 23. Rebuff.priuileg.55.& 64.
latè Barboſ.in l.1.p.7.n.40.& ſeq.ff. ſolut.matrim. Mattien.
ad ll.Caſtellæ tit.10.l.7.gloſ.6.n.13. ita idem iuris ſtatuẽdum
94 videtur quoad donationem ex cauſa militiæ, valet † enim
95 argumentum à re litteraria, ad militiam, † cum milites ar-
mis, Doctores verò legibus vitas hominum defendere di-
cantur,vt habetur in *text.l.aduocati.C.de aduoc diuerſ.iud.*
Chaſſan.in cathalog glor.mund.p.7.conſid.28.Paul. Leon.de
ſubſtit.compendioſ.n.144.Reuſner.deciſ.German.lib.4.deciſ.
96 *2. nu.49.* quin etiam magis † priuilegiata eſt cauſa militiæ
quam cauſa ſtudij,vt poſt *Bart. in l.fin.n.3.ff. de reſtit. in in-*
tegrum ſcripſit *Menoch. conſ. 182. nu. 9.* milites autẽ noſtri
97 † temporis gaudere omnibus priuilegijs militaribus, quæ
conceſſa ſunt in recompenſationem laborum, ſi armi mili-
tari incumbant in expeditione tradunt *Dec. in rubr. C. de*
teſt.milit.n.3.& 5.& conſ.578 n.12. Alciat.in l.verbis ciuili-
bus n.29 ff.de vulgar.Peregr.conſ 84.nu.4.& 24.lib.1.
Et ita vtraque parte informante poſt quintam diſputa-
tionem

tionem pro maiori parte, per Dominos resolutum fuit constare de donatione.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana, seu Ianueñ Locorum Montium.

Die Veneris 4. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Iudex, quando non priuet aliquem sua possessione. Iudicium est ibi terminandum vbi est cœptum. Processus factus per edictum, vt sit validum, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur possessori de tempore motæ litis.*
2 *Restitutioni, aut translationi alicuius locus esse non potest, nisi probetur existentia.*
3 *ad Manutentionis effectum sufficit vnica tantum exactio.*
4 *Iudex nulliter, & iniustè procedens non priuat quem sua possessione, si non habeat se pro spoliato, & n.5. vbi de reintegratione Locorum Montium.*
6 *Iudicium vbi est cœptum ibi debet terminari.*
Causarum continentiæ non sunt diuidendæ. n.7.
7 *Processus per edictum non tenet, nulla facta probatione non tuti accessus.*
8 *Accessus non tuti probatio est necessarium fundamentum processuum per edictum.*
9 *Edictum, vt dicatur valide publicatum quid requiratur.*
10 *Retinens apud se aliquam rem, donec sit penitus liberatus ab aliqua promissione, potest eam apud se retinere, donec cum effectu fuerit plenè liberatus.*
11 *Fideiussio restricta ad annos 15. si illi sint elapsi, & lites intra d. tempus 15. annorum fuerunt incœptæ, tunc non obstante tali lapsu fideiussor potest conueniri.*
12 *Confessio contra confitentem plenè probat.*
13 *Manutentio etiam datur ad statum.*

DECISIO LXX.

Domini censuerunt dandum esse mandatum de manutenendo D. Simoni in possessione locorum Montium
1 † de quibus agitur in qua existebat de tempore motæ litis, *§. retinendæ institut. de interdict.* De illa enim constat tum ex descriptione in libris Montis per Secretarium retentis, & ex litteris patentibus primo loco expeditis ad fauorem dicti D. Simonis, postea vero ad fauorem D. Angeli cum expressa mentione, quòd illa prius spectabant ad dictum D. Simonem, & sub illius nomine erant in libris descripta, tum etiam ex eo quod Angelus egit vigore instrumenti in quo dictus Simon promisit dicta loca montium restituere, & obtinuit ex persona illius in propriam transferri, & consequenter manifestè supposuit ac fassus fuit quòd illa de tempore petitionis, & sic motę litis per eumdem Simonem
2 possidebantur, & penès illum erant † alias enim restitutioni ac translationi prędictus locus esse non poterat *ad l. manumissiones. ff. de iust. & iur. l. decem. ff. de verb. oblig.* cum demum ex partitis plurium excussionum fructuum dictorum locorũ extractis ex libris Depositariorũ de quibus Summ.
3 n.19. cum † *tamen ad effectum manutentionis sufficiat etiam vnica tantum exactio Rip. in cap. cum Ecc. Sutrina nu. 52. & 53. de cauf. propr. Bald. conf. 251. lib. 5. Rom. conf. 311. n. 2.*
Neq; huiusmodi possessione fuit priuatus ex sententia
4 A.C. quia ille nulliter & iniustè processit, † nec ipse Simon habuit se pro spoliato, vt per Doct. *in l. clam. possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acq. poss. & propr. Abb. in cap. conquærente. num 8. de rest. spol. Put. decis. 409. in fin. lib. 2. in correct. decis. 1041 n. 3.* & in terminis reintegrationis in locis montium à
5 Iudice nulliter concessæ † non obstãtibus noua descriptione reintegratione, & mutatione litterarum patentium est *decisio in Romana locorum montium 14. Maij 1629. coram bo. me. Card. Virili.*
Nullitas vero sententiæ prædictæ cum omnibus inde sequutis visa fuit Dominis apparere. Primò ex eo quòd non potuit Angelus deserere Iudicium cœptum in Ciuitate Ianuen. super restitutione dictorum locorum contra Simo-
6 nem, cui etiam fuerant ibi † adiudicata contra regulam, *vbi cœptum ff. de iudic. & §. & quando Authen. de test. Gabr. tit. de iudic. concl. 1. n. 3. ne scilicet continentiæ earum diuidãtur. l. nulli. C. de iudic.*
7 2. Quia A.C. processit per † Edictum nulla præcedente probatione non tuti accessus, quę probatio prius est in Cu-
8 ria facienda, & est † fundamentum necessarium huius generis processum *iux. dec. 17. & 22. de dol. & contum. in antiq. & Cassad. decis. 2. eod. tit. cum similibus adduct. per Vant. de nullit. ex defect. citat. n. 127. & seqq.*
3. Quia in edicti executione simpliciter dicitur illud fuisse publicatum, & Ecclesiæ ostio affixum, & nullibi con-
9 stat id factum fuisse de tempore † quo multi intrabant, & exibant ex Ecclesia, prout requiritur. *iuxt. decis. Crescent. 5. de dol. & contum.*
Iniustitia quoque visa fuit Dominis apertè resultare ex eo, quòd Simon ex conuentione cum dicto Angelo facta retinebat penes se prędicta loca pro sui securitate, & donec foret penitus liberatus & absolutus à promissione euictionis. Vnde non potuit, nec debuit illis, eorumq; possessione priuari, nisi prius esset à dicta promissione, & molestijs illius occasione passis, & per eum ipsi Angelo intimatis, plenè &
10 cum effectu liberatus, sed interim poterat, † & potest sine dubio eas penes se retinere ad *tex. in l. grege §. etiam. ff. de pignor. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 3. n. 33.*
Nec quidquam facit, quòd fideiussio Simonis fuerit restricta ad annos quindecim iam elapsos, nam placuit responsio, quòd cum lites, & molestiæ fuerint motæ intra dictum tempus quindecim annorum, illius lapsus non est cõ-
11 siderabilis, eo enim minimè obstante adhuc † potest Simon conueniri in vim obligationis prædictę intra dictum tempus contractæ. *glos. in l. si cum Hermes. C. locat. Bald. cons. 428. sub nu. 4. lib. 2. Alex. cons. 22. n. 4 vers. hoc præsuppo sito lib. 6. Mantic. de tacit. lib. 16. tit. 14 sub nu. 38. Thes. dec. 325. num. 14.*
Præterea iniustitia deducebatur etiã ex eo, quòd in sententia A.C. Simon fuit condemnatus ad restitutionem fructuum exactorum ex dictis locis montiũ, & tamen ex confessione Angeli constat fuisse illi, & D. Mariæ eius matri in
12 hanc causam soluta scuta tria millia, & vltra, † quæ confessio contra ipsum confitentem plenè probat, *l. cum precum. C. de liber. caus. l. cum te. C. de transact. Surd. cons. 134. sub n. 39. Rota decis. 641. n. 10. p. 1. recent.*
Nec releuat quòd Simon non habuerit dicta loca, nisi pro sui securitate, donec esset plenè absolutus à dicta promissione, vt supra, quia ad effectum illa retinendi in huiusmodi causam conuentam non est illi deneganda manuten-
13 tio, † quæ datur etiam ad statum *iuxt decis. Greg. 169. nu. 3. vbi Adden. n. 6. cum alijs in puncto relatis in d. Romana loco rum montium coram bon. me. Card. Virili.*
Et ita decisum vna tantum parte informante.
¶ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 15. Decembris 1635. coram eodem bo. me. Buccabella.*

R. P. D. MACCHIAVELLO.

Comeñ Iuris conferendi.

Die Veneris 16. Nouembris 1633.

ARGVMENTVM.

Canonicorum electio in Ecclesijs Collegiatæ, quando spectet ad Capitulum, & quando ad Ordinarium.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia, ad hoc, vt dicatur Collegiata, quid requiratur.*
2 *Canonicorum electio in Ecclesiis Collegiatis spectat ad Capitulum.*
3 *Canonicorum electio spectat ad solum Episcopum, quando constat Canonicatus de bonis Episcopi fuisse fundatos.*
4 *Canonicorum electio ad Capitulum spectare potest ex statutis*

tis fundamentalibus, & ex præscriptione longi temporis.

5 *Statuta facta in limine fundationis beneficiorum sunt omnino seruanda.*

6 *Statuta multo magis sunt obseruanda quando à Papa sunt confirmata cum decreto irritanti.*

7 *Disponens aliquid non censetur, in sermonis generalitate, quod contra se ipsum voluerit disponere.*

8 *Ecclesiam fundans ad eum spectat collatio, nisi ei renunciauerit.*

9 *Papæ amplissimam potestatem, restringere, aut diminuere nemo mortalium potest.*

10 *Dispositio generaliter, ac indefinitè facta si non potest intelligi nisi de vno, perinde est, ac si de illo specialis mentio facta fuisset.*

11 *Canonicorum electio, quod possit pertinere ad Capitulum, id acquiri potest ex præscriptione longi temporis, per plures continuatas electiones.*

12 *in Beneficiorum collatione obseruãtia plurimum attẽditur.*

13 *Statutorum verba dubia ab obseruantia interpretationem recipiunt.*

14 *Enunciatiuæ antiquissimæ habent vim famæ.*

15 *Ius eligendi Canonicos Capitulum ex præscriptione acquirere potest.*

16 *Capitulum vigore præscriptionis, potest ius, quod habet Episcopus eligendi Canonicos acquirere.*

17 *in Præscriptione, se fundans illam debet probare.*

18 *Beneficiorum collationes quæ non fuerunt effectuatæ non faciunt aliquod ius.*

19 *Ius cõtra aliquẽ, vt præscribatur, requiritur eius patientia.*

20 *Episcopi præscriptio, circa collationem Canonicatuum interrumpitur per collationem Capituli effectuatam.*

21 *Præscriptio interrumpitur per litem motam.*

DECISIO LXXI.

PLuribus elapsis annorum centenarijs à die erectionis Ecclesiæ S. Euphemiæ de Insula; compertum denique fuit, quòd ex Canonicis, qui successiuis temporibus inibi inseruiere, quamplurimi à Capitulo eiusdem Ecclesię; nonnulli vero ab Episcopo Comeñ electi fuerunt; Vnde orto dissidio cuinam ex ipsis tale ius eligendi deberetur, aiebat Capitulum illud sibi competere. Primo, ex iuris dispositione. Secundo, ex Litteris fundationis per Sedem Apostolicam confirmatis & Tertio ex cursu longi temporis, in quo eius Canonici nuper pacificè elegerant. Verum Rota reiecto primo fundamento, ex alijs duobus subsequentibus motiuis respondit electionem spectare ad ipsum Capitulum non obstantibus quibuscumq; in contrarium adductis per Episcopum electionibus, quas deficiente quadragenaria existimarunt Domini non posse eidem Episcopo ad inducendam præscriptionem contra Capitulum suffragari.

Quamuis enim indubitabile sit Ecclesiam Sanctæ Euphemiæ extitisse, & esse in statu Collegiatæ, vt manifestè desumitur non solum ex eius statuto fundamentali, cuius verba Collegialitatem importare videntur, verum etiam ex varijs confessionibus ipsorum pro tempore Episcoporum, qui de huiusmodi Canonicatibus quandoq; prouidentes, hanc Ecclesiam Collegiatam esse enunciarunt, & similiter ex testibus optimè deponentibus reperiri in ea Ar-
1 chipresbyterum, † & duodecim Canonicos Capitulariter semetipsos congregantes cum arca, sigillo, & cæteris communibus, quæ sunt euidentissima signa Collegiatæ. *Rom. cons.* 436. *n.* 6. *Decian. cons.* 93. *nu.* 1. *lib.* 5. *Card. Mantic. dec.* 107. *n.* 9. *& Card. Seraph. decis.* 1256. *n.* 1.

2 Et quamuis etiam vera sit conclusio, quòd † in Collegiatis Ecclesijs Canonicorum electio spectet ad Capitulum, vt sunt Textus expressi in *c.* 1. *de elect. in* 6. *& in cap. ea noscitur de his, quæ fi. à Præl. & testatur Abb. in cap. cum Ecclesia Cumana, sub n.* 8. *post med. vers. quoad secũdum casum de elect. & in cap. cum venerabilis, nu.* 4. *de except. vbi etiam Felin n.* 37. *vers. fallit. Coras de benef. p.* 2. *c.* 4. *n.* 6. *Diaz reg.* 240. *limit.* 5. *Alba. cons.* 183. *n.* 1. *Silu. de benef. p.* 2. *q.* 22. *n.* 35. *& seqq. Gonz. glos.* 45. *n.* 46. *&* 50. *Rot. decis.* 4. *de concess. præben. in nou. & apud Cassad. decis.* 22. *nu.* 3. *de præben. & Mohedan. decis* 27. *eod. tit. Put. decis.* 130. *lib.* 1. *in correct.* & resolutum fuit in causa *Cæsaraugustana canonicatus* 18. *Aprilis* 1603. *coram bo. me. Attrebaten. & in causa Gerunden. Iuris conferendi* 11. *Martij* 1630. *&* 20. *Nouembr.* 1631. *coram R. P. D. Queipo.*

Tamen animaduersum fuit hanc conclusionem limitari
3 † quando constat Canonicatus de bonis Episcopi fuisse fundatos, tunc enim eorum collatio spectat ad solum Episcopum. *Abb. in ca suggestum n.* 3. *de iurepatron. Seraph. decis.* 1444. *n* 11. *Rot. decis.* 600. *n.* 3. *& seq p.* 2. *recent. & dictum fuit in Callien. Iuris conferendi* 14. *Maij* 1621. *coram bo. me. Vbaldo.* admittiturq; hæc limitatio *in causa Cæsaraugustana Camerariæ* 2. *Iunij* 1631. *coram R. P. D. meo Pirouano.* Vnde cum in casu præsenti ex instrumento fundationis supponeretur Canonicatus, de quibus agitur ab Episcopo Comeñ de bonis mensę Episcopalis, hoc est de quibusdam decimis erectos fuisse existimatum etiam fuit, quòd in supradicto primo fundamento, hoc est in iuris dispositione ad effectum, de quo quæritur pro Capitulo insisti nõ possit.

Sed nihilominus (vt dixi) existimarunt Domini electionem competere ipsi Capitulo ex alijs duobus fundamen-
4 tis, † ex eius scilicet statuto fundamentali, & ex præscriptione longi temporis. *Gonzal. ad reg.* 8 *glos.* 45. *nu.* 71. *Garz. de benef p* 5. *c.* 4. *n.* 72 & primò ex statuto in quo cauetur, ne quisquam in huiusmodi Canonicam absq; fratrum electio-
5 ne intrare præsumat, talis † enim prohibitio statuti editi in limine fundationis venit omnino obseruanda. *Roch. de iurepatron. in verb pro eo, quod de Diœcesan. n.* 32. *vers. ego autem arbitro. Rot. in recentior. decis.* 113. *n.* 5. *p.* 1. maximè cum in ipsius confirmatione ab Alexandro III. Pontifice obtenta hæc eadem ordinatio seu prohibitio sub forma decreti
6 irritantis legatur repetita, vnde † tanto magis arctat ad obseruantiã. *Gonzal. ad re.* 8. *gl.* 67. *n.* 12. *& seq. Rot. dec.* 24. *n.* 5. *& decis.* 149. *n.* 2. *p.* 2. *diuers. & decis.* 41. *n.* 9 *ad fin. p.* 1. *recent.*

Nec verum est, quòd per similem prohibitionem Episcopus, qui hanc Collegiatam erexit eiusdemq; legitimi successores, non remanserint à iure eligendi exclusi, ea videlicet ratione, quia præsumi non debet, quod idem Episco-
7 pus fundator in huiusmodi sermonis † generalitate contra semetipsum disponere voluerit. *Rot. decis.* 741. *nu.* 5 *p* 1. *diuers.* cum immò ad hunc finem necesse fuisset, quòd fun-
8 dans Ecclesiam expressè renunciasset collationi, quæ ex † fundatione sibi competebat, alioquin non possit dici exclusus *cap. significauit, vbi DD. & præsertim Abb. in* 1. *notab. et Felin. n.* 2. *de testib. Glos. in cap. si quis Basilicam. verb. tributaria. de consecrat. dist.* 2. *Lambert. de iurepatron. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 2 *art.* 4. *n.* 12. *&* 14.

Responsum enim fuit, quod cum collatio horum Canonicatuum fieri solummodo posset vel à Papa, vel ab Episcopo Diœcesano, & talis prohibitio apponi non potuerit re-
9 spectu Papæ, cuius amplissimã † potestatem restringere, ac diminuere nequit mortalium vllus, perneccesse concludendum videtur, quod apposita fuerit respectu Episcopi ha-
10 bentis ius collationis in sua Diœcesi; Vbi enim † dispositio generaliter, ac indefinitè facta non potest intelligi nisi de vno, perinde est, ac si de illo specialis mentio facta fuisset. *Gabr. de verb. signif. concl.* 9. *n.* 7. *Rimínal. iun cons.* 507. *n.* 35. *Menoch. cons.* 2. *n.* 78. *& seq. & de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 44. *n.* 26.

Verum tamen quando etiam hæc responsio non sufficeret, itaut nihilominus remanerent dubia verba litterarum fundationis, vnde daretur occasio suspicandi an verè ex ipsis talis, qualis requiritur resultaret expressa Episcopi renunciatio, adhuc tamen cessaret omnis scrupulus ex secundo fundamento, vnde moti etiam fuerunt Domini ad respon-
11 dendum pro Capitulo, nimirum ex † præscriptione longi temporis per plures continuatas electiones Capitulo acquisita, quam in his terminis releuare dixerunt *Gõz. d. glos.* 45. *n.* 71. *Decian. cons.* 93. *n.* 16. *lib.* 5. *Garz. d. p.* 5. *c.* 4. *num.* 72. Cum enim vsq; ab initio erectionis Ecclesiæ per longissimum postea temporis spatium, nimirum vltra centum annos Capitulum de hisce Canonicatibus semper prouide-
12 rit, ex huiusmodi † obseruantia subsecuta clarè enituit, cuã strictè intelligenda sit talis prohibitio; diuturna enim Episcopi abstinentia à successiuis collationibus optimè declarauit ita soli Canonicorum arbitrio electionem fuisse concessam, & ita vetitum, ne quis sine eorum consensu hanc Canonicam Ecclesiam intraret, vt etiã ipsius Episcopi ius debuerit ad hunc effectum per sufficientem renunciatio-

nem

13 nem censeri sublatum, verba † enim dubia statutorum ab
obseruantia interpretationem recipiunt *Rot.decis.574.n.3.
p.1.diuers & decis.608.n.6.p.2.recent.*
Hæc autem diuturna obseruantia deducitur non solùm
14 ex tribus antiquis, & supra centum annos enunciatiuis, †
quæ cum habeant vim famæ, benè probant. *Caputaq; decis.
344.n.2.& decis.347. n.1 p.3.* Verum etiam ex pluribus ef-
fectuatis collationibus, quæ cum continuatæ reperiantur
per quadraginta, & plures annos, potuerunt ad fauorem
15 Canonicorum eligentium † ius eligendi præscribere. *cap.
cum de benefi.de præben.in* 6. vbi notant omnes, & in his ter
minis latè *Garz. d.par.5.c.4.n.75. & seqq.* ita enim Episco-
pus eodem modo remansit à Capitulo exclusus, ac ipse ex
suis vltimis collationibus Capitulum excludere potuisset,
16 si debito temporis interuallo † illas continuatas fuisse pro-
basset. *Cassad.d. decis.22.sub n.3.de præben. Rot.corā Card.
Caualer.decis.97.n.2.& 3. & decis.289.n.3.p.3.recent.*
Quibus sic stantibus punctus difficultatis restringeba-
tur ad videndum an Episcopus ex nonnullis à se factis ho-
rum Canonicatuum collationibus ita ad sui fauoré ius, de
quo agitur, acquisiuerit, vt rectè dici possit Capitulum suá
amisisse eligendi facultatem, & sanè cum ita ageretur de
tollendo iure, quod eidem Capitulo tàm ex fundatione
17 quàm ex † præscriptione competebat, necesse esse existi-
matunt Domini, quòd prætẽsa per Episcopum præscriptio
probaretur quadragenaria *Surd.cons. 262.nu.80. Lotter.de
re benefic.li.2.q.21.n.42.& seqq. Rot.in Corduben.redecima-
rum 14. Martij 1608. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
Verùm cum in huiusmodi probatione Episcopus defece-
rit, eius quatuordecim collationes quæ ad hunc effectum
exhibebantur, fuerunt pro nihilo habitæ.
Hæ enim collationes quamuis incœperint vsq; de anno
1564. non potuerunt tamen quadragenariam formare præ-
18 scriptionem, quia vel tres primæ non † fuerunt effectuatę,
prout de necessitate fieri debuisset: *Calderin.cons.12.de iu-
repatron.Gonzal.glos.45.§ 2.n 37.* vel cum Capitulum con-
tradixerit electioni factæ ab Episcopo de persona Pompei
campatij, nolens ei, vti ab Episcopo electo, possessionem
19 tradere, † defuit eiusdem Capituli, de cuius præiudicio
agebatur, patientia ad hunc effectum necessaria. *Gonzal.
vbi supra n.52.Card. Seraph.decis.1432.n.1.& decis.1437.
n.2.& dec.1463.nu.5. & coram Reuerendiss D.meo Decano
dec.26.n.8.& decis.52.n.3.* vel quando etiam à dictus colla-
tionibus talis incœpisset formari præscriptio, interrupta
20 nihilominus remansisset de anno 1581. de quó † tempore
Capitulum elegit, tradiditq; electo possessionem non ob-
stante, quòd Episcopus eundem Canonicatum alteri con-
tulisset. *Innoc.in cap.dilectus.nu.3. post med.de Cappel. Mo-
nach. Aym.cons 134.n.19.Rot decis.248.n.7.p.2.rec.*
Neq; ista quadragenaria potuit de nouo incipere ad fa-
uorem Episcopi propter collationem ab ipso factam de
21 anno 1586. cum similiter neq; ista, neq; aliæ † post ipsam
subsecutæ effectuatæ probentur, & in omnem casum in-
terrupta etiam ipsa fuisset ab electione facta per Canoni-
22 cos de anno 1622. quæ satis effectuata † probatur ex sub-
secuta possessione, & ex eo, quòd electus de redditibus Ca-
nonicatus disposuit; vltra quòd, si huius quadragenariæ nu-
meratio incipere non potest à dicto anno 1586 ex defectu,
vt dicitur, effectuationis itaut incipere debeat ab altera
collatione anni 1593. prætensa per Episcopum præscriptio
23 clatius interrupta † fuit per litem motam à Capitulo de
anno 1631. ideoq; benè respondit Rota electionem ad ip-
sum Capitulum spectare.
Et ita post quartam dubij propositionem vtraq; parte
informante conclusum fuit.
¶ *Vide infra alias decisiones in hac causa nempe sub die 9.
Maij 1636. coram R. P. D. Pirouano, & sub die 8. Iunij
1637. coram R.P.D. Ghisilerio.*

R. P. D. PIROVANO.

Arimineñ Iurispatronatus.

Die Veneris 16. Nouembris 1635.

ARGVMENTVM.

Successorum appellatione, quando veniant etiam hære-
des extranei. Iuspatronatus, an, & quando transeat
ad fideicommissarium.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus de sui natura est mere hæreditarium.*
2 *Successorum appellatione in materia transitoria ad quoscũ-
que hæredes, veniunt etiam hæredes extranei.*
3 *Successores nomen significat hæredes vniuersales.*
4 *Iuspatronatus fundans præsumitur se voluisse conformare
cum dispositione iuris communis.*
5 *ad iuspatronatus, quis non potest concurrere, si ei obstet ali-
qua qualitas repugnans voluntati fundatoris.*
6 *Iurapatronatus sunt iura directa, & merè honorifica.*
7 *Iuspatronatus non transit ad fideicommissarios, sed remanet
penes hæredem institutum. & nu.14.15.& 18.*
*L. si Patroni, & l.quia proinde.ff.ad Trebell.licèt loquãtur
in patrono liberti, & in iuribus sepulchrorum extendun-
tur tamen etiam ad iurapatronatus. nu.7.*
8 *Iurapatronatus sunt iura merè honorifica separata à com-
modo, & vtilitate.*
9 *Doctorum illa opinio non attẽditur quando multo plures alii
magis communem, & veriorem contrarium asserunt.*
10 *Iuspatronatus, si transit etiam ad hæredes extraneos, potest
etiam transire ad hæredes fideicommissarios.*
11 *Iuspatronatus transit sub titulo vniuersali, quo stante potest
etiam transire ad fideicommissarium.*
*in Fideicommissarium transit vniuersitas rerum, & iu-
rium. nu.11.*
12 *Iurispatronatus natura non repugnat quin possit transire ad
secundum hæredem, & vlteriorem.*
13 *Testatori licet disponere de re sui hæredis.*
16 *Iurapatronatus non veniunt in restitutione fideicommissi,
quia non concernunt corpus hæreditarium.*
17 *in Restitutione fideicommissi non veniunt bona, aut iura quæ
alio iure ad grauatum pertinent.*
19 *ad Iuspatronatus concurrens, de eo, non est habenda ratio, si
non probet ad se spectare neque de quasi possessione præsen-
tandi doceat.*
20 *Præsentationes factæ tutorio nomine, an pupillo suffragẽtur.*
21 *Iuspatronatus competit in stirpes, quando est hæreditarium.*
22 *in Iure præsentandi non est habenda ratio minoris vocis, stã-
te integritate vocis ex maiori voce conflata.*
23 *de Ecclesia Parochiali, quando agitur in eius adiudicatione
ante concursum non est locus gratificationi.*

DECISIO LXXII.

COnclusum fuit Iuspatronatus spectare pro medietate
ad filios Ludouici, & pro alia medietate ad filios Frã-
cisci Mariæ, votaq. esse paria, & faciendum esse cócursum,
nisi obstet testamentũ, de quo erit particulariter vidẽdum.
Paulus namq. de Marchesellis vsque de anno 1440. au-
cta dote Parochialis Ecclesiæ, de qua agitur, ex indulto Eu-
genii IV. obtinuit reseruari Iuspatronatus eiusdem Eccle-
siæ primo sibi ipsi dum vixisset, & post eius obitum Ludo-
uico, & Peregrino eius nepotibus, ac eorum, & cuiuslibet
ipsorũ successoribus, & cum ex Ludouico successerint Ni-
colaus deinde alter Ludouicus, & postmodum Carolus,
qui reliquit post se alterum Ludouicum, & Franciscũ Ma-
riam, ex Peregrino auté nulla probetur descendentia, ideo
Iuspatronatus spectare debet ad filios eorumdem fratrum,
nempe Isabellam, & Ginebriam ex Ludouico pro medieta-
te, & pro alia medietate ad Philippum, Ioannem Baptistã,
& Franciscum Mariam filios alterius Francisci Mariæ, cũ
1 † sit merè hæreditarium, nedum ex sui natura *Clemen.plu-
ries de iurepatr. Lambert.eod.tit.par.prim.lib.1.q.2. nu.25.
Couar.lib.2.c.18 n.6.Dec.cons.149. in princ.Seraph. decisio.
456.n.1.& 756.nu.1.par.2.recent.* sed etiam, quia verba in-
dulti Eugenii IV. hoc ipsum expresse indicant reseruando
patronatum nepotibus, ac eorum, & cuiuslibet ipsorũ suc-
2 cessoribus, quorum successorum † appellatione in materia
trãsitoria ad quoscumque hæredes etiam extraneos, vt in
præsenti veniũt tantùm hæredes vniuersales, *Achil. de iu-
repatron.decis.1.Couar.var.libr.2.c.18.nu.6.& seqq. Pere-
3 gr. de fideicom.art.32.nu.84.* dicens nomen successoris † si-
gnifi-

gnificare hæredes vniuersales per *l. quædam*, *§. nihil de eden. vbi Alex. n. 3.* qui ab eo nomine excludit singulares successores, quoniam in dubio fundator censetur voluisse
4 se conformare cum dispositione iuris communis † de hæreditario, non autem de gentilitio, & particulari determinantis *Rot. dec. 482. n. 7. 675. n. 1. 707. nu. 8. p. 1. recent. cum alleg. per Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 11. n. 19.*

Non obstat fideicommissum Caroli patris Ludouici, & Francisci Mariæ, in quo vocauit solùm masculos descendentes reciprocè semper excludendo fœminas donec ex-
5 tarent masculi, cum quibus filiæ Ludouici non † videntur posse concurrere propter qualitatem voluntati fundatoris repugnantem.

6 Quoniam iura directa, & merè † honorifica, prout sunt iurapatronatus *cap. de iurepatron. cap. quando de iudic. Lambert. hoc tit. lib. 1. p. 2. q. 2. art. 35. n. 1. vers. ego magis claré*, non
7 transeunt ad fideicommissarios, † sed remanent penès hæredem institutum, *l. si patroni*, *l. quia proinde*, *ff. ad Trebell.* quæ iura licèt loquantur in patrono liberti, & in iuribus sepulchrorum, tamen *Bart. in d. l. quia proinde*, mouens quæstionem quid in iurepatronatus; illam soluendo respondit idem ex vi rationis comprehensæ, cum iurapatronatus sint
8 iura merè honorifica separata à commodo, † & vtilitate, prout sunt iura sepulchrorum, & obsequia patronis per libertos debita, & cum *Bart. postmodum transierunt, Alex. Castren. & Imol. in d. l. quia proinde. Bero in c. 1. num. 14. & seqq. de iurepatr. Rocch. de Curt. de iurepatr. in verb. ipse velis q. 9. n. 20. & 21. Lambert. eod. tit. lib. 1. p. 2. q. 2. art. 35. nu. 1.* omnes articulum ad partes discutientes, & hanc vti veriorem secuti sunt *Didacus de testam. §. 9. n. 8. & var. lib. 2. cap. 18. n. 8. Emanuel à Costa in cap. si pater. p. 2. vers. Trebelliani ca. n. 4. de testamen. in 6. Peregr. de fideicomm. art. 6. nu. 37. Graff. in §. fideicommissum qu. 52. Mantic. de contract. lib. 4. tit. 12. n. 6. & 15. Garz. de benef. p. 5. c. 9. n. 17. & idem Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 11. nu. 29. & seqq. Fusar. q. 634. Fachin. controuers. iur. lib. 10. c. 94. & 13. c. 90. Sanchez. respons. moral. dub. 94. n. 2.* & quāuis aliqui contrarium senserint nempè *Roman. in alleg. l. si patroni, & l. Titia, ff. ad Trebell. Molin. de primog. lib. 1. c. 24. & alter Molina de iust. & iur. discept. 187. Guttier. de tutel. p. 3. c. 29. n. 15.* de illorum auctori-
9 tate tamen non est curandum, cum † multo plures magis communem, & veriorem negatiuam dixerint, rationes verò, & argumenta per eosdem ponderata abundè fuerunt sublata per *Bero, Roch. & Lambert. supra relatos*, quæ hoc loco repetere superfluum visum fuit Dominis, sed tantummodo aduerterunt posse facilius euitari illa duo fundamenta, quæ per Romanū afferuntur pro opinione affirmatiua admittendo illius argumentationem, scilicet, quod si iura
10 patronatus transeunt ad hæredes etiam extraneos † poterunt etiam transire ad fideicommissarios, & rursum transeunt iurapatronatus sub titulo vniuersali poterunt etiam
11 transire ad † fideicommissarium, cum ad ipsum transeat vniuersitas rerum, & iurium, nam vis nō est, an quæ possint transire ad hæredes extraneos, aut sub titulo vniuersali, sed quomodo transeant, nam certum est, si clarè pateat de voluntate testatoris, quòd iuspatronatus transire debeat ad
12 fideicommissarium, † illud capiet fideicommissarius, cum non repugnet naturæ patronatus, quin possit transferri in secundum hæredem, & vlteriorem, prout sunt fideicommissarij successiuè vocati *Lambert. d. art. 35. ad fin. Costa in alleg. l. si pater. n. 6. vers. vltimo sicut legatarius Garz. d. par. 5. c. 19. Lotter. ead. q. 11. n. 37.* nā disponendo eo modo, cum manum apponat ad rem suo hæredi debitam per *l. quia perinde*, nulli dubium, quin teneat præcaria dispositio quo-
13 ad patronatum, † cum liceat testatori disponere de re sui hæredis, *l. vnum ex familia. §. si rem, l. filius. §. Dominus ff. de leg. 2. Gabr. cons. 85. n. 6. vol. 1. cum alijs per Peregr. art. 83. n. 5.* si verò contendatur, quòd transeat iuspatronatus ex solo
14 titulo vniuersali fideicommissi † sub implicita testatoris voluntate in hoc versatur difficultas; & quoniam ab ipsa lege, quia perinde separantur, ista iura directa, & merè honorifica ab hæreditate disponentis, tum quia incipiunt debe-
15 ri alio iure, quam hereditario, per *l. quia perinde*, propterea non veniunt in restitutione fideicommissi *Bald. in l. cum virum. n. 21. C. de fideicomm.* dicens, iura sepulchrorum, nec
16 etiam † iurapatronatus venire in restitutione fideicommissi, quia non concernunt corpus hæreditatis *Mantic. de contract. lib. 4. tit. 12. n. 15.* affirmans, non esse verisim le testatorem voluisse iuspatronatus transire ad fideicommissarium, sed penès hæredem remanere, cum ad honorem dū-
17 taxat videatur pertinere, & † regulare est in restitutione fideicommissi non venire bona, aut iura, quæ alio iure ad grauatum pertinent, etiam quod ad hæredem perueniant cum hæreditate disponentis, *l. cohærede. §. cum filia, ff. de vulg. Roman. cons. 276. n. 2. Roland. cons. 65. n. 13. vol. 2. Becc. cons. 24. n. 7.* & latissimè comprobant *Surd. cons. 7. nu. 25. & seqq. & adden. ad decis. 421. n. 15. Papæ Gregorij XV.* & hæc
18 opinio † contra fideicommissarios apud nos in causis decidendis semper fuit recepta *in Aretina Capellaniæ 1. Iunij 1584. coram Bubalo relata per Garz. d. c. 9. nu. 2. Foroliuien. iurispatronatus de Ricasolis 10. Martij 1603. coram Card. Horatio Lancellotto, Vicen. beneficii 19. Decemb. 1619. coram bo. me. Francisco Vbaldo, & Maceraten. iurispatronatus 15. Decemb. 1625. coram eodem*, sed post eius obitum extensa per Dominum meum Decanum in eius locum suffectum *Firmana iurispatronatus 9. Maii, & 28. Nouemb. 1631. coram D. meo Ghisilerio* & nouissimè in causa *Florentina Capellaniæ 29. Maii 1634. coram D. meo Dunozet.*

Ex quibus omnibus sequitur secunda pars resolutionis, scilicet vota esse paria, quoniam ex præsentatis Franciscus habet voces Philippi, & Ioannis Baptistæ filiorum Francisci Mariæ; Cecius vero habet voces Isabellæ, & Iuniperæ filiarum Ludouici.

Quę non augentur ex eo quòd cum illis fœminis concurrant alij, qui præsentarunt Cecium, nempè Odoardus, & Clementinus, tanquam à Peregrino fratre Ludouici se- moris descendentes, quibus ab initio per Paulum simultanee fuit acquisitum iuspatronatus, de quo agitur.

Quia, cum non probent descendentiam, neque statum
19 quasi possessionis præsentandi † de eis non est habenda ratio, & idem fuit firmatum in causa *Pistorien. Archipresbyteratus 28. Iunii 1602. coram Card. Hieronymo Pamphilio.*

Et eo minus iuuari potest ex præsentatione Francisci Mariæ fratris Philippi, & Ioannis Baptistę filiorum alterius
20 Francisci Mariæ per Clementinum † tutorio nomine facta propter infantilem Francisci Mariæ ætatem *Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 2. art. 10.* quia cum agatur de patro-
21 natu hæreditario, in quo † præsentatio fit in stirpes, non autem in capita per *Clement. plures de iurepatr.* & Franciscus habeat maiorem partem stipitis, nempè Philippum, &
22 Ioannem Baptistam, † de tertio non est habenda ratio, tanquam de minori parte, quę non impedit integritatem vocis ex maiori parte conflatam *Card. in Clement. plures n. 5. de iurepatr. Lap. alleg. 3. in fin. Cassad. dec. 5. de iurepat.* & idem fuit resolutum in *d. Foroliuien. iurispatronatus 18. Martii 1602. coram Card. Sacrato.*

Et attenta votorum paritate consequitur tertia pars resolutionis pro concursu faciendo, cum agatur de Parochia-
23 li Ecclesia, in cuius adiudicatione † ante concursum locus esse non potest gratificationi, vt Congregatio Sacri Concilij sæpè resoluit *Gonzal. ad reg. 8. glos. 6. n. 135. & Garz. de benef. par. 9. c. 2. n. 278.* Et ita vtraque &c.

§ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones idest sub die 27. Iunij 1636. coram eodem R. P. D. Pirouano, & sub die 23. Martii 1637. coram Reuerendiss. P. D. Coccino Decano.*

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Meleuitana Antianitatis.

Die Veneris 16. Nouembris 1635.

ARGVMENTVM.

Statutum Religionis Hierosolymitanæ sub tit. de commun. ærar. ç. 15. quid disponat. Antianitas in d. Religione, quando incipiat currere. Remissoriæ petitio, quando reijciatur.

SVMMARIVM.

1 *Antianitas in Religione Hierosolymitana incipit currere à die solutionis passagii, etiamsi ante factas probationes fuerit illud solutum, & n. 4. & 5.*

2 Sta-

2 *Statuti verba, quando sunt clara, tunc non debent admitti testes in contrarium.*
3 *Solutionis passagij tempus in Religione Hierosolymitana solum consideratur ad effectum Antianitatis.*
6 *Remissoria denegatur, quãdo articuli cõtinẽt inuerisimilia.*
7 *Remissoria dicitur continere inuerisimilia, si materiæ articulatæ sint imaginariæ.*
8 *Statutorum verba, quando sunt clara, cessat omnis interpratatio.*
9 *Remissoria denegatur ex vehementi calumnia.*
10 *in Calumnia iudicanda plurimum pollet religio iudicantis, qui ex varijs causis, & personis solet calumniam concipere, & non concipere.*
11 *Ordinat. 14. in tit. de consil. in stat. Religionis Hierosolymitanæ, quid disponat.*
12 *Antianitas in Religione Hierosolymitana incipit currere à die solutionis passagij; etiamsi quis admittatur ex nouis probationibus.*
13 *per Testes non debet probari id, quod per scripturas doceri potest.*
14 *Sumptibus maximis, & laboribus remissoriæ parcendum est, quando aliquid per aliam viam docetur.*
15 *Formam sibi datam, quis tenetur adimplere.*
16 *Dilatio nõ datur ad probandũ id, quod p robatũ nõ releuat.*

DECISIO LXXIII.

ADest Statutum in Religione Hierosolymitana sub
tit. de communi ærario c. 15 à Sede Apost. confirmatum,
in quo disponitur, quòd Quicumq; ordinem profiteri
voluerit, certum quid debeat soluere pro traiectu, seu passagio
antequam ad professionem admittatur, quòd si non
soluerit, Antianitate non gaudeat, & subditur. Nam Antianitatẽ
numerari volumus à die, qua passagij sui solutionem
integrè fecerit. Et propterea pluries Rota resoluit, quòd
1 Antianitas † incipit currere à die solutionis passagij, etiam
quòd ante factas probationes fuerit illud solutũ, & præsertim
corã san. me. Greg. vt in decis. 341. et 449. & in causa Neritonen. Antianitatis 15. Aprilis 1622. coram Remboldo, & in alia Meleuitana Antianitatis 24. Martij 1633. coram R. P. D. meo Vrgellen. & in hac causa 12. Februarii huius anni coram R. P. D. meo Carrillo. * Quare ad euitandas huiusmodi
resolutiones petebatur remissoria, & articulabatur
primò, quòd Antianitas incipit currere à die, qua suscipitur
habitus; & qua probationes præsentantur in Conuentu. Secundò
articulabatur, quòd statutum prædictum intelligitur,
quando vna cum solutione passagij præsentantur probationes
in Conuentu, & idem articulatur in tertio articulo,
licet sub inuolucro verborum, & Domini causa maturè
discussa resoluerunt remissoriam non esse dandam. Etenim
super similibus Articulis fuit denegata in dicta causa Neritonen.
& in dicta Meleuitana, & meritò quidem, quia
2 verba statuti sunt nimis clara, & ideo non debent † admitti
testes in contrarium, *Aegid. decis. 9. Seraph. decis. 1460. nu. 3. & in posthum. decis. 272. n. 5. p. 1. & 584. nu. 2. p. 2. & fuit resolutum in causa Carthaginen. fructuum 2. Maii 1611. coram bo. me. Horatio Card. Lancellotto.*

Et prædicta verba statuti licèt clara ex se sint, nihilominus
etiam coadiuuantur ex sequentibus verbis d. statuti
ibi. Et qui eum ad professionem admiserit non visa solutione
passagij, de suo soluere teneatur, ex quibus clarè patet,
quòd non est opus quòd passagium soluatur quando probationes
præsentantur, sed sufficit quòd antea, vel post dictas
probationes fuerit solutum, & conferunt ad hęc alia verba
sequentia. Nemini tamen postquam passagium soluerit, su-
3 per Antianitate lis moueri possit. Signum euidens quòd †
passagium solum consideratur ad effectum Antianitatis, licet
de per se non sufficiat, nisi factis probationibus, quæ
postquam sunt factę insufflant spiritum dictę solutioni passagij,
adeo vt ab illa die computetur Antianitas. Et prædictis
adstipulatur *ordinatio 26. tit. pariter de communi ærario*,
in qua disponitur, vt qui semel recepti eorum traiectũ,
siue passagium iam solutum, seu aliquam eius partem à cõmuni
ærario recuperauerint censeantur mutasse propositum,
atq; Antianitati acquisitæ renũciasse, ergo apertis ver-
4 bis demonstratur, † quòd Antianitas incipit currere à die
soluti passagij, & ex sequentibus immediatè verbis hoc etiã
clarè deprehenditur ibi Ita quòd si dictum traiectum, siue
passagium de nouo soluerint Antianitatem numerare non
debeant nisi à die secundæ solutionis, & sic manifestè appa-
5 ret quòd Antianitas semper incipit † currere à die solutionis
passagij, non habita ratione ad probationes nisi in quantum
vt dictum est insufflant spiritum ipsi solutioni passagij,
& in tit. 2. de receptione Fratrum ordinatione 19. vbi datur
Forma electionis Commissariorum pro probationibus faciendis,
& describitur formula interrogatoriorum faciendorum,
nullum verbũ dicitur de solutione passagij, euidens
argumentũ, quòd isti sunt actus omninò inter se separati.

Ex quibus inficiari non potest, quin Remissoria sit dene-
6 ganda, non solùm quia verba statutorum sunt clara, sed †
etiam quia articuli continent inuerisimilia, *c. quia non verisimile de præsumpt. Speculat. de probat. §. nunc dicendum. Rot. decis. 23. de testibus in antiq; Tiraquell. in l. si vnquam in præfat. n. 38. in fin. C. de reuocand. donat. Imol. in cap quia verisimile n. 1. de præsumpt. & fuit resolutum in causa Toletana portionis, decima Maii 1595. coram bo. me. Pacen. & in causa Valentina parochial. de Carlet. 8. Martii 1602. corã bo. me. Horatio Card. Lancellotto, quæ est decisio 99. p. 4. diuers. Thanis. decis. 86. san. mem. Greg. decis. 414. n. 3. Caualer. decis. 87. n. 3.*
7 Inuerisimilitudo autem hic videtur patens cum † materiæ
articulatæ potius videantur immaginatæ, vt fierent articuli
irreleuantes, quàm quod ita res se habeat, vt patet in
8 hoc casu ex supradictis, quia † verba statutorum sunt satis
clara, vt fuit resolutum in causa *Ispalen. de Ecisa 16. Nouembris 1579. coram san. mem. Clem. VIII. Greg decis. 211. n. 5.* præsertim cùm nullus, detur fumus, & articuli fuerint
confecti ad euitandas rationes decisionum Rotalium vnde
materia præsumenda est immaginaria, *vt fuit dictum in causa Mediolanen. bonorum 9. Martii 1597. coram bo. me. Hieronymo Card. Pamphilio, & in causa Vlixbonen. iuris conferendi 7. Febr. 1607. coram Card. Lancellotto, Adden. ad decis. 211. san. mem. Greg.* immo visum fuit Dominis di-
9 ctos articulos esse vehementer calumniosos. ex † qua vehementi
calumnia denegatur remissoria *Mantic. decis. 51. n. 5. & in posthum. decis. 277. n. 3. p. 1. & fuit nuper dictum in causa Cremonen. pensionis 4. Maii 1635. coram me.* In iudi-
10 canda enim calumnia plurimum pollet religio † iudicantis,
qui ex variis causis, & personis solet calumniam concipere,
vel non concipere, *l. Iudices & Auth. apud eloquentissimum de fid. instr. & fuit dictum in causa Regien. S. Thomæ 10. Decembris 1576. in vers. dicebant diuersas esse rationes coram Robusterio, Mantic. decis. 312. n. 10. & in puncto similium articulorũ fuit denegata remissoria in d. causa Meleuitana antianitatis 2. Iunii 1634. corã R. P. D. meo Vrgellen.*

Quoad alios Articulos in hac causa *coram R. P. D. meo Carrillo 12. Februarii huius anni fuit dictum non obstare or-*
11 *dinationem* † *14. in tit. de consilio*, in qua disponitur, quòd
præsentatis probationibus in Capitulo Prouinciali, si ab
omnibus nemine discrepante, reijciantur pars amplius nõ
sit audienda, ostenditur enim per euidentiam rei, quòd ab
omnibus probationes non fuerunt reiectæ, & in 2. decisione
facta 5. Martij etiam huius anni dicitur quòd non constat
de decreto d. reprobationis, quia locus in quo describi
debuisset d. decretum fuit relictus in albo, & insuper cum
etiam prætenderetur quòd Antianitas debuisset incipere à
die præsentationis secundarum probationum in Conuentu
ex illis verbis, quòd Antianitas deberet currere, des del
dia de su presentacion, quę tamen verba Rota respondit in
2. decis. esse intelligenda à die, qua Eques Ludouicus se presentauit,
eoq; magis quod Commissarij non possunt apponere
d. conditiones, quia Antianitas debet incipere à die
12 solutionis † passagij, etiam quòd quis admittatur ex nouis
probationibus prout fuit resolutum in d. causa Neritonen.
coram Remboldo. cum in 4. articulo ponatur, quòd solutio
passagij nihil operatur, quando probationes sunt reiectæ.
Et in 5. articuletur quòd tunc censentur ab omnibus reprobatæ,
& nemine discrepante, quando reprobatæ primo fuerunt
à Commissarijs 2. à deputatis à Capitulo, vel Assemblea,
& votum Capitularium fuerit firmatũ, & subscriptũ à
Capitulãtibus. Et 6. articuletur quod probationes Equitis
Ludouici fuerunt præd. modo reprobatæ. Et 7. loco articu-

letur

letur quòd linguæ,& Prioratus possunt decernere Antianitatem tàm purè, quàm sub conditione. Quoad istos inquā articulos visum fuit DD. eos non esse admittendos. Primo quia dato sine veri præiudicio quòd quart.& quint.articulus essent veri,punctus stat in eo, quod deducitur in 6.articulo, & quòd ita fuerunt reprobatę probationes fratris Lu
13 douici quod non est admittendum, † vt probetur per testes cum possit per scripturas probari *Rota decis. 46. de testib.in antiq;& decis.10.nu.2. vers.præterea de offic.deleg.in nou. Felin.in c.1.n.4. de appellat. Afflict.decis.398.nu.4.Put. decis. 356.lib.2.in correct. Rot.decis.772.n.4.p.1.in posthum. & ratio videtur esse secundum Aegidium dec 9. ad parcen-*
14 *dum† Laboribus,& maximis sumptibus,qui fiunt in remissorijs prosequendis Caualer.decis.87.n.1.* vbi in terminis Religionis Hierosolymitanæ fuit denegata remissoria ad probandum, quòd volens ingredi d.Religionem teneatur probare nobilitatem continuam per annos 200. quia hoc potest probari per scripturas 2.quia nec per se quartus & quintus articulus est admittendus, quia vterque est inuerisimilis, & valde calumniosus vt supra dictum fuit. *Nam dicta*
15 *ordinatio 14.tit.de consilio claris verbis* † dicit quòd probationes præsententur in Capitulo Prouinciali,&c. & subdit quòd si aliquæ ex præfatis probationibus per omnes fratres Capitulum Prouinciale celebrantes nemine discrepante reprobatæ,& reiectæ fuerint in Archiuio reponantur, & ipse recipi Prætendens ab ingressu ordinis omnino arceatur,quæ verba adeo aperta, & clara sunt, quod & reprobatio debeat fieri ab omnibus de Capitulo Prouinciali, vt nō sine maxima calumnia tergiuersari possint.

Quantum attinet ad septimum articulum,ille etiam nequaquam releuat,quia hic non agitur de Antianitate,concessa sub conditione à lingua vel Prioratu Religionis sed vt prætenditur ab ipsis Commissarijs,quibus hoc facere minimè licitum fuit; & ideo quicquid possit Religio contra stabilimenta, non inde sequitur, quòd idem dicendum sit de Commissarijs, quibus est data certa forma, vt in stabilimentis Religionis, & præsertim in allegata ordinatione 19.de recept.fratrum, & nullibi legitur quod possint Antia-
16 nitatem concedere purè, vel sub conditione, & † propterea teneantur seruare formam sibi traditam *leg. diligenter. ff. mand* quare iste articulus tanquam irreleuans non est
17 admittendus, cum dilatio non detur † ad probandum id, quod probatum non releuat,*l.ad probationem,& ibi Castr. C.de probat. Cassad.decis.2.de dilat. Caputaq; decis.66. p.3. Olarad.cons.316.n.1. Roman.cons.226.n.3.Cæs.de Gras.decis.1.n.5.& decis. seq.de dilat.& fuit pluries resolutum.*

Et cessat omnis difficultas, quia vt supra dictum est, & ☞ constat ex secunda * decisione R.P.D. mei Carrilli, non est verum in facto quòd Commissarij voluerint Antianitatem incipere à die præsentationis secūdarum probationū.

Et ita conclusum vtraq; parte informante.

☞ *Est decisio 19.supra in hac eadem parte.*

☞ * *Idest sub die 5. Martij 1635. est decisio 25. pariter supra in hac eadem parte.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Auenionen Fideicommissi.

Die Lunæ 19. Nouembris 1635.

ARGVMENTVM.

Interdictum,quorum bonorum,quod competit hæredi, datur etiam eius cessionario. Hæreditatis aditio probatur etiam ex verbis enunciatiuis,immo ex sola cessione, aut donatione alicui facta de hæreditate.

SVMMARIVM.

1 *Testator,si filios præterierit eius testamentum non sustinetur.*
2 *Hæredi proximiori ab intestato, competit interdictum Quorum bonorum.*
3 *Cessionario competit id,quod competebat cedenti.*
5 *Hæreditas non adita regulariter non transmittitur.*
6 *Hæreditatis aditio probatur etiam ex verbis enunciatiuis.*
7 *Clausula, & omni meliori modo,cum dictione copulatiua, implicat etiam alios modos extra expressos.*
8 *Hæreditatem donans, vel cedens, vel ius sibi super hæreditate competens censetur illam adire.*
9 *Filij legitima consolidatur cum suis bonis,et efficitur vnum patrimonium.*

DECISIO LXXIV.

☞ POstquam fuit vltimo loco die 27. Nouembris 1627.* coram Eminentiss.D.Card.Vbaldo in hac causa resolutum substitutionem exemplarem, quam Nicolaus testator Bartholomæo,& Antonio filijs mente captis hæredibus institutis,fecerat ad fauorem Francisci, & Hectoris nepo-
1 tum ex filiabus, esse nullam; ex quo † Testator filias ipsas præterierat contra dispositionem, *l. humanitatis. C. de impub.* & alijs substit. prout antea etiam fuerat firmatum 10. Iuni 1624. coram bo.me. Buratto; intrare tamen substitutionem fideicommissariam ad fauorem eorumdem nepotum quoad bona testatoris; DD. Franciscus,& Catherina nepotes Gabrielię vnius ex d.testatoris filiabus,& eiusdem Gabrieliæ eorum auiæ maternæ donatarij,cessionarij,& hæredes petierunt ab intestato immissionem in bonis mente captorum; super quo hodie proposito particulari dubio, Domini dixerunt immissionem esse dandam; quia sicuti illa
2 Gabrieliæ † vti proximiori hæredi ab intestato competebat ex interdicto quorum bonorum, *l. 1. C. quorum bonorum,cum alijs adduct.per Menoch.de adipisc possess.remed. 1.n.33.& per Rot.decis.115.nu.1.p.1.recent.& coram Card. Caualer.dec.386.n.1.& dec.401.n.3.& seqq.* ita etiam com-
3 petit dict s Gabrieliæ nepotibus, † cessionarijs, ac hæredibus personam illius repræsentantibus,vt per eumdem *Menoch.de adipisc.remed.40.n.236.& seqq.cum alijs allegat.& tenuit Rot.d.dec.115.n.1.vers. quod modo competit par.1.recent.& tradit Grat.discept.709.n.35.* & cum huiusmodi bona in effectu consistant in legitima in bonis paternis dictis
4 filijs mentecaptis debita ipsa immissio † est danda pro tertia parte pro indiuiso ipsius legitimæ dictæ Gabrieliæ debita.*iuxt.not.in l.locus.ff.de acquir possess. Alex. cons.70.nu. 10.& seqq. lib.6.& tenuit Rot.in pluribus causis relat.per addent. ad dec.Greg. XV.185.n.4.* & fuit dictum in causa *Ciuitatis Castelli bonorum 12. Iunij 1617.coram Eminentiss Card.Pamphilio,& in Romana hæreditatis del Conte 29.Nouemb.1621.coram Card.Caual.*

Non obstat,quòd probari non videatur Gabrieliam hæ-
5 reditatem dd.fratrum, dum vixit ab intestato adiuisse, † & quòd hæreditas non adita regulariter non transmittatur, *l.si ex pluribus in princip. ff. de suis, & legitim l. vnica. §. in nouissimo.C.de caduc.tollen.Surd.dec 140.nu 5.& 6.Franc. dec.101.n.24.& seqq.Gomez variar.resol.to.1.c.9.nu.1. Rot. in Firmana fideicommissi de Formonis 9. Iunij 1634. coram R.P.D.meo Panzirolo.* Quoniam de aditione satis constare visum fuit ex mandato procuræ per ipsam Gabrieliam facto de anno 1614. in quo se expressè nominauit sororem vtrinque coniunctam, & hæredem DD. Bartholomæi, & Antonij mentecaptorum, quæ nominatio sufficit ad hunc
6 effectum, cum etiam ex verbis † enunciatiuis hæreditatis aditio probetur *Bart.in l.gerit sub num.14 ff de acq hæred. Mathes.not.34.Ias.in l.ex his verbis.C.de test.milit.sub nu. 8.vers.octauo limita. Ruin.cons.113.n.7.lib.3.Berou.cons 57. n.55.lib.3.Aym.cons.128.n.10 Greg.dec.460.nu.1.* & Procuratores constituit ad ipsius nomine adeundum dd.Bartholomæi, & Antonij hæreditatem, qui mente capti, & nullo condito testamēto decesserunt; ac etiam petendum se immitti in possessionem bonorum, & hæreditatis eorumdem in totum, vel pro parte, qui postea immissionem ipsam effectualiter petierunt,& sic hæreditatem adiuerunt; & l.cet illam petierint ex remedio *l.fin.C.de edict.diu. Adr.toll.* nihilominus se ad illud minimè restrinxerunt, sed vlterius illam etiam petierunt omni meliori modo ex quocumq; alio titulo,seu causa iure,&c.& omni meliori alio remedio possessorio,magis oportuno & proficuo,& sic petitio comprehendit etiam remedium interdicti quorū bonorum, quòd dictæ Gabrieliæ ab intestato venienti competebat, stante clau;

7 clausula,† & omni meliori modo cū dictione copulatiua, quę implicat etiam alios modos diuersos ab expressis, *Dec. cons. 14. nu. 4. Achil dec. vnic. de verb. signif. Rot. dec. 467. n. 7. lib. 3. par. 3. diuers. & dec. 733. n. 9. par. 2. recent.*

Præterea eadem aditio probatur etiam ex donatione, ac cessione postea de anno 1616. per verba amplissima per eādem Gabrieliam facta ad dd. Francisci, & Catherinæ fauo-
8 rem, donans enim † aut cedens hæreditatem, vel ius sibi super hæreditate competens censetur illam adire ad tex. in *l. si auia C. de iur. deliber. Corn. cons. 211. nu. 2. libr. 2. & cons. 110. nu. 4. lib. 4. Aym. cons. 200. nu. 1. Socc. iun. cons. 107. nu. 1. lib. 2. Menoch. cons. 1. nu. 388. Surd. cons. 244. nu. 19. & 523. n. 8. Put. dec. 519. nu. 3. lib. 2.*

Non obstat, quòd dicto Bartholomæo, qui prædecessit successerit dictus Antonius frater superstes ex reciproca per patrem inter ipsos facta. Nam quicquid sit de hoc, placuit responsio; quòd præsupposita tali successione portio legitimę Bartholomæi peruenit ad Antonium, & sic tota le-
9 gitima dd. filijs mentecaptis debita † fuit in ipso Antonio consolidata, & effectum vnum patrimonium iuxt. *l. sed si plures. §. filio. ff. de vulg. & pupill.* proindeq. dictæ Gabrieliæ eiusdem Antonij ab intestato cohæredi adhuc competebat immissio pro integra tertia parte ipsius legitimæ vtrique fratri in bonis paternis debitæ, &c.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

☞ *Est decisio 112. supra par. 5. recent.*

§ *Et infra in eadem causa adest altera decisio sub die 3. Martii 1636. coram eod. bo. me. Buccabella.*

R. P. D. MACHIAVELLO.

Augustana Decimarum.

Die Lunæ 19. Nouembris 1635.

ARGVMENTVM.

Ius decimandi, quando debeatur Monasterio. Testis vnicus in iudicio manutentionis, licet sufficiat, tamen quando id non procedat. Dictum testis à se inducti quando quis possit impugnare.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio regulariter, nisi doceatur de possessione, non conceditur.*
2 *Monasterium, si habeat curam animarum, ei tanquam Parocho debetur ius decimandi.*
3 *Manutentionis denegatio sustineri non potest, probata possessione.*
4 *Testis vnius depositio non attenditur, si deponat de aliquo, de quo per testes optimè informatos nihil fuit dictum.*
5 *Testis vnicus, in iudicio manutentionis non admittitur, quādo adsunt coniectura, & præsumptiones in contrarium.*
6 *Depositioni testis à parte inducti, admodum est deferendum.*
7 *Testem inducens censetur approbare personam, non autem dictum.*
8 *Testis dictum etiam à se inducti, quis potest impugnare, si inueniat esse veritati aduersum.*

DECISIO LXXV.

☞ CVm reuideretur Decisio, quæ in hac causa die 18. Iunij coram me * emanauit, placuit Dominis eam confirmare quoad primam partem, in qua dicebatur Vicarium arcendum esse ab exactione omnium decimarum Ecclesiæ Parochialis Oppidi Fiessen, quoniam adhuc subsistere visa fuerunt fundamenta ibi deducta, quòd nimirum deficiat ei ad hunc effectum non solum titulus, sed etiam possessio; hęc enim quæ penes Monasterium Beati Magni, & testibus o-
primè deponētibus reperiri desumitur, penes ipsum Vica-
1 rium nullo pacto, extare probatur, & sine ea † manutentio regulariter non conceditur ex vulgatis. Titulus verò non ipsi vti simplici Sacramentorum ministro, sed dicto Monasterio, cui talis Ecclesia fuit iam vnita, & in quo simul cum animarum cura residet Parochialitas euidenter assistit, prout etiam ex sententia Rotali iam definitum apparet vnde
2 eidem † Monasterio tanquam Parocho, & possidenti non autē ipsi Vicario tā eius decimandi debetur *Card. in Clem. 1. de offic. Vicar. n. 10.* cum reliquis citatis in supradictæ huius causæ decisione.

Quo vero ad secundam partem, in qua similiter denegabatur Vicario manutentio in possessione quorumdam bonorum, & in quasi possessione exigēdi certam ratam pecuniarum quæ ab ipso pro congrua prætendebantur, Domini recesserunt à decisis dicentes Vicario dandum esse mandatum de manutenendo quoad duo prata in Veidach, & Mosanger existētia, & quoad exactionem sex nummorum pro quolibet prato nouiter ad culturam redacto in Froschensee. Visum enim non solùm fuit ex quadam concordia satis constare de assignatione ei facta horum bonorum à ciuibus Fiessensibus cum consensu Ordinarij; sed etiam sufficienter probari ex testibus quoad dicta bona actualē eius
3 possessionem, vnde existimauit Rota pro † hisce corporibus ac nummis denegationem manutētionis sustineri non posse *vulg. §. retinenda.*

Et quamuis inter huiusmodi testes Vicarij videtur nonus magis eius possessionem ampliare extendendo illam ad alia plura, & præsertim ad decimas caulium, & animalium volatiliū; de ipsius tamen depositione nulla fuit habita ratio, si quidem & cōtrarius apparuit supradictæ concordiæ, & in-
4 uerisimile credebatur,† quòd si ita se reshaberet reliqui testes optimè informati, & pro Vicario deponentes hoc sub
5 silentio inuoluissent, in huiusmodi autem iudicio † neque etiam statur dicto vnius testis quando adsunt coniecturæ & inuerisimilitudines in contrarium, *Rota in Boianen. pensionis coram Penia impress. per Marches. par. 1. fol 618. num. 4. in fin.*

Nec ex eo quòd iste testis ab Abbate dicti Monasterij fuerit inductus dici debet Abbatē ei fidē addidisse, ideoq.
6 eius depositioni † multum esse deferendū, nam responsum
7 fuit quòd inducens testēm † censetur quidem approbare
8 eius personam, non autem dictum, ideoq. potest illud † impugnare si inueniat postea esse veritati aduersum, *glos. in c. præterea vers. si quis de test. Rot. decis. 244. n. 2. p. 1. recent.*

Quo verò afferebantur contra validitatem supradictæ concordiæ, in qua fundatur talis congruæ assignatio, visa fuerunt non esse præsentis indaginis, sed ad petitorium spectare. Et ita vtraque, &c.

☞ * *Habetur infra hæc decisio in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

R. P. D. MERLINO.

Gerunden Iurisdictionis.

Die Lunæ 3. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Capitulum de iure communi habet ius disponendi, & statuendi super distributionibus Anniuersariorum, aliisq. rebus, & negociis ad Ecclesiam spectantibus priuatiuè, quoad Beneficiatos, & vide plura, & pulchra circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *penes Capitulum residet potestas ferendi leges, seu statuta condendi super rebus, & negotiis ad Ecclesiam spectantibus, & pro ipsius tranquillo regimine, & nu. 19.*
2 *Capitulo tanquam corpori mistico Pontifices contulerunt iurisdictionem condendi leges, & statuta pro negotiis ad Ecclesiam spectantibus.*
3 *Iurisdictionis essentialis actus, est lex, & statutum, vel consuetudo.*
4 *Beneficiati, & Clerici non sunt de Capitulo, nec sub Capituli appellatione comprehenduntur.*
5 *Et ideo ius statuēdi super rebus Ecclesiæ nō spectat ad ipsos.*
6 *Obseruantia est multum efficax ad ius ipsum stabiliendum, & indicandum esse receptum.*
Leges moribus coalescunt. nu. 6.

7 *Obſeruantia comprobat iuriſdictionem ad aliquem ſpectare, quoad alios priuatiuè.*
8 *Beneficiati reputantur, tanquam ipſius Eccleſiæ ſerui.*
9 *Beneficiati, cum ſint ſerui Eccleſiæ penes ipſos obſequendi potius neceſſitas, quam imperandi manet auctoritas, & poteſtas iuriſdictionis.*
10 *à Iuriſdictione, tanquam à cauſa efficiente, & neceſſaria emanant conſtitutiones omnes, & ſtatuta. & nu.14.*
11 *Iuriſdictio ſtatuendi ſuper rebus Eccleſiæ, retinetur à Capitulo, tanquam Eccleſiæ caput.*
12 *Statuendi poteſtas, nec ab vtilitate Agentis, neque ab adminiſtratione pendet, ſed a iuriſdictione.*
à Diuerſis, non fit illatio. nu.12.
13 *Laudum eſt ſtricti iuris, & ideo non poteſt extendi ad caſum non expreſſum. & nu.24.*
15 *Legato facto Ciuibus, ſeu Decurionibus Ciuitatis non cenſetur conſiderata perſona ipſorum, ſed Vniuerſitas, & totus Ciuium ambitus iure ſociatus.*
16 *Legatum relictum Aedituo Templi, ſeu Hierofilaci, non ipſius perſonæ, ſed templo, & ſacris ædibus, quarum ipſe cuſtodiam gerit, factum cenſetur.*
17 *in Legatis relictis alicui loco Eccleſiæ &c. ſi perſonæ aliquæ in eis exprimantur, cenſentur ſtare demonſtratiuè.*
18 *Teſtator præſumitur, ſe conformaſſe, cum diſpoſitione iuris.*
19 *Sententia, ſi non ſit lata, ſuper toto eo, quod petitur, cenſetur nulla.*
20 *Beneficiatis ius commune reſiſtit, ne habeant iuriſdictionem in condendis ſtatutis &c. ſuper rebus Eccleſiæ, & in hoc fauet Capitulo, ne biceps corpus, & ſic monſtrum gignatur.*
22 *Beneficiati, ſi conſiderantur vti ſinguli collegium non conſtituunt, ſed ſubſunt Capitulo.*
23 *Beneficiatis, ſine licentia Superioris non eſt permiſſum facere congregationes.*
25 *Verba, in dubio potius cenſentur ſtare demonſtratiuè, quam taxatiuè.*
26 *Dubium quando aliquid eſt, rectè id declarari poteſt ex ſubſequuta obſeruantia.*
27 *Actus interpretatio nulla certior haberi poteſt, quam ab obſeruantia.*

DECISIO LXXVI.

DVabus ſententiis Rotalibus pronũciatum fuit *Ius ſtatuendi, & diſponendi ſuper diſtributionibus anniuerſariorum, aliorumq. ex pia fidelium largitate relictorum, ſpectare ad Abbatem, & Capitulum celebris Collegiatæ S. Fælicis Gerunden. priuatiuè ad Beneficiatos, & eorumdem anniuerſariorum Protectores; Neque prædictis Beneficiatis competere ius conuocandi comitia, ſeq. congregandi abſque Abbatis licentia*: quas ſententias hodie coram me Domini dixerunt eſſe confirmandas, quia validitas earum non impugnabatur, iuſtitia vero ſatis, ſuperq. deducitur ex aſſiſtẽtia iuris communis, ex ſubſequuta obſeruantia, & ex validis rationum momentis.
1 De iure enim communi poteſtas ferendi † leges, ſeu ſtatuta condendi, ſuper rebus, & negociis ad Eccleſiam ſpectantibus, & pro ipſius tranquillo regimine reſidet penes
2 Capitulum, cui tanquam † corpori myſtico Pontifices cõtulerũt iuriſdictionem, cuius eſſentialis actus eſt lex; & ſta-
3 tutum † vel conſuetudo ipſa eam tribuit, fauente tacito ipſorum Pontificum conſenſu, vt colligitur *ex c. cum omnes de conſt. & c. unico ne ſede vacante in 6. gloſ. in c. 2. §. cæterum verbo ſtatutum de verb. ſignific. in 6.* & tradunt *Abb. in cap. cum conſuetudinis num. 4. de conſuetud. Felin. in d. cap. cum omnes n. 9. verſ. vbi autem de conſt.* & benè diſſerit, *Suarez, de leg. lib. 4. c. 6. num. 11. & 12.* Clerici autem, & Beneficiati
4 nõ ſunt de Capitulo, † nec ſub Capituli appellatione comprehenduntur *Compoſtellan. in c. 1. nu. 4. de elect. Abb. in ca. ſcriptum n. 4 eod. tit. Dec. in c. eam te in 2. notab. de reſcript. Rota apud Cæſ. de Graſſ. dec. 4. n. 6. de his quæ fiunt à maiori parte Capituli*, quæ loquitur de Eccleſia Gerundeñ *& fuit deductum in quatuor deciſionibus in hac cauſa coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & coram R. P. D. meo Veroſpio emanatis, atque in Romana anniuerſariorum 25. Iunii præteriti*
5 *coram me*, & propterea ad ipſos † Beneficiatos ius ſtatuendi ſpectare nullatenus poteſt.

Subſecuta vero obſeruantia iuris communis diſpoſitioni conformis oſtenditur, nam Abbas, & Capitulum iuxta temporum, & caſuum emergẽtium neceſſitates, varia ediderunt ſtatuta circa diſtributionem anniuerſariorum, ex iis aliquando portionem augendo Beneficiatis nonnunquam etiam imminuendo, vt apparet ex ſtatutis datis in Summ.
6 nu. 2. & 3. quæ obſeruantia multum † eſt efficax ad ius ipſum ſtabiliendum, & indicãdum id eſſe receptum, cum leges moribus coaleſcant, vt dicit *Iſidor. cap. 1. diſtinct. 1.* &
7 comprobat iuriſdictionem † ipſius Capituli ad condẽdum ſtatuta, & leges priuatiuè quoad beneficiatos iuxta *l. minimè, l. ſi de interpretatione, l. nam Imperator ff. de legib. c. cum dilectus de conſuetudine.*
Iuſq. ipſum, vt ſupra obſeruatum non ſine ratione etiam
8 conſtitutum fuit, quia ſi Beneficiati † reputantur tanquam ipſius Eccleſiæ ſerui, vt deducitur *ex c. penult. de cleric. non reſident.* & notat *Gloſ. in verbo aſſiſios*, vtique penes ipſos
9 obſequẽdi potius neceſſitas, quam imperandi † manet auctoritas, & poteſtas iuriſdictionis, à qua tanquam à cauſa
10 † efficiente, & neceſſaria manant conſtitutiones omnes, & ſtatuta, vt deſumitur *ex c. cum acceſſiſſent, & c. cum in Eccleſia S. Mariæ de conſtit.* & ibidem communiter tradunt Canoniſtæ *c. ſolitæ de maiorit. & obedient. Bart. in l. omnes populi in 1. q. nu. 3. ff. de iuſt. & iur.* & conſentiunt Theologi *cum D. Tho. in 1. 2. q. 90.* & bene *per Suarez de legib. lib. 1. c.*
11 *7. per tot.* & hæc retinetur † à Capitulo tanquam Eccleſiæ capite, vt ſupra dictum fuit.
Obiectum verò in aliis diſputationibus pluries excuſſum, & reiectum, hodie repetitum, quòd Beneficiati debeant, & ipſi ſtatuendi communem cum Capitulo authoritatem habere; tum quia communis eſt illorum vtilitas in his Anniuerſariis, tanquam conflatis ex legatis piis ad ipſos quoque Beneficiatos ſpectantibus; tum etiam quia penes eoſdem beneficiatos reſidet adminiſtratio eorumdem anniuerſariorum iuxta tenorem laudi facti de anno 1400. minimè releuare viſum fuit.
12 Quoniam ſtatuendi poteſtas, † nec ab vtilitate Agentis, neque ab adminiſtratione pendet, ſed a iuriſdictione, quam non habent Beneficiati, vt fuit oſtenſum, vnde à diuerſis non benè fit illatio, *l. Papinianus ff. de minoribus. l. inter ſtipulantem. §. ſacram ff. de verb. locat.* & laudum quod eſt ſtri-
13 cti iuris † diſponens ſuper adminiſtratione nõ poteſt ad iu-
14 riſdictionem † extendi, à qua pendet ius ſtatuendi iuxta *tradita per Ruin. conſ. 116. n. 6. lib. 4. Surd. conſ. 313. nu. 14.*
Nec ex eo quòd aliqua legata fuerint facta Protectoribus anniuerſariorum inter quos ſunt etiam Beneficiati deſumi poteſt argumentum poteſtatis ſtatuendi eiſdem attributæ: Primò quia mẽtio Protectorum potius facta cẽſetur ad deſignandum eorũ miniſterium, & curã adminiſtrandi anniuerſaria, quam ipſorum miniſtrorũ perſonas ipſis etiã teſtatorib. ignotas; prout in legato facto Ciuibus, ſeu De-
15 curionibus Ciuitatis, quod non cenſeatur † cõſiderata ipſorum perſona, ſed Vniuerſitas, & totus ciuium cœtus iure ſociatus reſpondit *I. C. in l. Ciuibus ff. de reb. dub.* & textum rationibus comprobant & exornant *Durand. de arte teſtandi tit. 6. cautel. 7. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſump. 111. n. 6. & ſeqq. & præſumpt. 113. per tot. D. Fachin. controuerſ. iur. lib. 5. c. 41.* & de legato facto Aedituo Templi, ſeu Hierofi-
16 laci, † nõ ipſius perſonæ, ſed templo, & ſacris ædibus, quarum ipſe cuſtodiam habet relictum cenſeri, ſub appellatione illius miniſterii, deſignato loco cui præeſt, reſpõdit *Scæuola in l. annua. §. attia ff. de annuis legat. & ponderat D. Fachin. controuerſ. iur. d. cap 41. ad fin.* pluribuſq. aliis exem-
17 plis † quod in huiuſmodi legatis perſonæ ſtent ſolum demonſtratiuè, & legata debeantur loco, ſeu Eccleſiæ deducit *Card. Seraph. deciſ. 1149. nu. 4. & ſeqq.*
Secundo & multo magis, quia teſtatores quoad hæc le-
18 gata anniuerſariorum † cenſentur ſe conformaſſe cum diſpoſitione iuris prout regulariter præſumitur, *l. cum de Lanionis §. item cacabos ff. de fund. inſtruct. Crauet. conſi. 250. nu. 1. Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 1. tit. 14. num. 15.*
19 & ſic quòd † poteſtas ſtatuendi ſuper illis ſpectet ad eos ad quos ſpectare debere iuris ratio poſtulat, & conſequenter ad ipſum Capitulum.
Minus obſtat fundamentum, quo potiſſimum impugnabantur, ſententiæ Rotales, quòd ſcilicet circa modum ſtatuendi

tuendi nihil fuerit in eis firmatum, & tamen cum super hoc
emanauerit decisio *sub die 16. Martij 1635. coram R.P.D.*
meo Verospio videbatur opus illum per sententiam canoni-
20 zare, † adeo vt hæc sententia dum non fuit lata super toto
eo, quod fuit petitum, censeatur nulla, *ex traditis coram*
Reuerendiss. D. meo Decano dec. 336. n. 1.

Quoniam placuit Dominis responsio, quòd deducta in
decis. R.P.D. mei Verospii circa modum statuendi respiciũt
potius exequutionem, & propterea non fuit opus quidquã
super eo definire in sententia; sed dum statuta edentur per
Capitulum, quæ dispositioni iuris, vel consuetudini legiti-
mè præscriptæ repugnent, tunc opportunis iuris remedijs
poterunt agere Beneficiati, & causam introducere. Vnde
nec in facto subsistit, quòd sententia prolata non fuerit su-
per toto petito, quia Actor, qui est Capitulum, petijt ius
statuendi dumtaxat ad ipsos spectans per sententias stabi-
liri, prout factum fuit.

Quo verò ad alterum caput sententiarum Rotalium cõ-
tinens beneficiatis non competere ius se congregãdi, iusti-
tia desumitur ex ijsdem ferè rationibus quibus fuit cõpro-
batum non competere ius statuendi: quandoquidem circa
21 hoc † iuris communis dispositio pariter ijsdem resistit, &
fauet Capitulo ne biceps corpus, & sic monstrũ gignatur,
c. dilecta, & ibi Abbas nu. 1. & 2. de excess. prælat. & dũ ipsi
22 considerantur, tanquam † singuli, neque collegium consti-
23 tuunt, sed subsunt Capitulo, sine superiori licentia † nõ est
permissum ipsis facere congregationes vt in his terminis
de beneficiatis Ecclesiæ Gerundeñ est decisio *Cæs. de Gras.*
4. nu. 14. de his quæ fiunt a maiori parte Capituli, & in deci-
sionibus in hac causa emanatis coram Reuerendiss. D. meo
Decano plenè fuit deductum.

Nec aduersatur quod in sententia arbitramentali fuerit
quidem concessum Abbati, qui præses est Capituli, ius con-
24 cedendi huiusmodi licentiã, sed tamen sententia † arbitra-
mentalis loquatur solùm de cõgregationibus faciendis oc-
casione anniuersariorum, ideoq. ad alia extendi nõ debeat.

Quoniam mentio facta de cõgregationibus ratione an-
25 niuersariorum videtur potius † stare demonstratiuè, quàm
taxatiuè, prout in dubio præsumitur, *l. fin. § Titia. ff. de libr.*
legat. Crauet. cons. 30. n. 5. Rota coram san. mem. Greg. XV.
decis. 516. n. 8. ideoq. ius Abbatis non censetur restrictum
ad licentiam impertiendam pro Comitijs anniuersariorũ,
sed ad omnes alios actus, & cõgregationes concessũ quod
26 quatenus dubium esset, benè id declarauit subsequuta †
obseruantia, desumpta ex pluribus actibus datis in summ.
n. 6. & 7. capientibus spatium centum annorum & vltra, ex
quibus deprehenditur licentiam per Abbates concessam
fuisse, pro congregationibus faciendis ad quoscumq; alios
27 effectus; nulla autem certior † actus interpretatio haberi
potest, quam ab obseruantia, *l. sed & Iulianus. §. proinde. ff.*
ad Maced. Soc. sen. cons. 145. nu. 1. & 2. lib. 1. Card. Seraph.
decis. 643. num. 6.

Et ita vtraque parte, informante resolutum fuit.

¶ *Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionẽ 32.*

R. P. D. PANZIROLO.

Auenioneñ Fideicommissi.

Die Mercurij 5. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Testator, si hæredem instituit vxorem, cum conditione, quòd si ex ea nullos suscepisset filios de tempore sui obitus, bona teneatur restituere primo filio eius neptis, quæ neptis de tempore conditi testamenti, matrimonium iam contraxerat, sed nondum consumauit. Quæritur modo si d. filius de tempore obitus Testatoris non esset natus, sed in lucem postea prodierit, an fideicommissum sit caducatum, necne.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum, si sit sub conditione iam relata ad filium natum de tempore obitus Testatoris, si de eo tempore filius non sit natus, sed post fideicommissum dicitur caducatum.*

2 *Relatiuum, qui iunctum verbo futuri temporis importat conditionem.*

3 *Dictio, si, importat conditionem.*

4 *Dictio, tunc, restringit dispositionem.*

5 *in Fideicommissario capacitas requiritur de tempore, quo cadit dies fideicommissi.*

6 *in Fideicommisso relicto familiæ ii tantum admittuntur, qui sunt nati tempore mortis testatoris.*

7 *Testator ad illos tantum præsumitur habuisse affectionem, qui eo viuente sunt nati.*

8 *Fideicommissa regulantur à causa intestati.*

9 *Hæreditas ab intestato dum defertur habilitas, vel inhabilitas attenditur de tempore delatæ successionis.*

10 *Testatoris affectio magis cadit in natis tempore ipsius mortis, vti ab eo cognitis, quam in natis post obitum, vti non cognitis.*

11 *Testator, si magnopere dilexit aliquem non est verisimile, quod voluerit ei præferre natos post mortem ipsius, quos non agnouit.*

12 *Testator non præsumitur habuisse rationem perpetuæ cõseruationis agnationis, si vocauit aliquem, & vltra per vulgarem tantum.*

13 *Primogenitura non dicitur facta, si quis non vocauit plures gradus, sed vnam, tantummodò personam.*

14 *Primogenitura non censetur constituta ex ordinatione delationis cognominis, & armorum, si ista ordinatio duret tantum, viuente instituto, vel substituto.*

15 *Dictio, infinitum, intelligitur iuxta subiectam materiam.*

16 *in Voluntate testatoris declaranda principaliter attendi debent coniectura.*

17 *Testator, si dum condidit testamentum erat sexagenarius, & instituit aliquem, qui nondum erat natus, videtur intellexisse, etiam de eo, si nasceretur post ipsius obitum, & sufficiat spes de nascituro. nu. 18.*

19 *Testator, si vocauit filios filiarum non adhuc nubilium præsumitur intellexisse de filiis nascituris post eius obitum.*

20 *Testator, si vocauit filium eius, qui tempore testamenti nullos habebat filios præsumitur intellexisse de filiis nascituris.*

21 *Testator præsumitur prospexisse conseruationi suæ familiæ, quod in perpetuum per hæredes, deferatur nomen, & arma ipsius.*

22 *Verba testatoris, si habeant tractum in futurum inducunt etiam successiuam vocationem per fideicommissariam, amplia vt hic.*

23 *Verisimilitudo multum attenditur in coniecturanda mente Testatoris.*

24 *Primogenitura constituitur ex ordinata vocatione primi, aut secundi, & successiuè aliorum filiorum cum d. onere delationis cognominis, & armorum.*

25 *Testator non est præsumendum, quòd plus dilexerit vnum, qui eo viuente non est natus, quam alium, qui pariter non erat natus.*

Testatori, si aliqui, sunt pariter incogniti, dicendum est quòd æqualiter sint dilecti. nu. 25.

26 *Testatoris enixa voluntas, non debet reddi infructuosa. vide num. 27.*

29 *Rationis diuersitatem non est dare, si semper resultet idem effectus.*

30 *Testator non est verisimile, quòd voluerit excludere filium posthumum, ex hoc quod non est natus tempore sui obitus.*

31 *Testamenti vna pars aliam declarat.*

32 *Voluntas Testatoris declarari potest per duos testes.*

33 *Filios nascituros idem est, quòd Testator vocauerit, vel quod dicta vocatio ex coniecturis colligatur.*

34 *Testatoris mens cui lex nõ resistit, executioni demãdãda est*

35 *Verbum, perpetuum, habet tractum successiuum absque præfinitione temporis.*

36 *Primogenitura verificata in vno ex filijs per eius mortem expirat, itaut non sit extendenda ad alias personas. quod intellige quando constat de clara mente Testatoris.*

37 *Sed secus est, si ex coniecturis appareat de contraria mente disponentis.*

38 *Dictio, tunc, quando stet demonstratiuè, non autem restrictiuè.*

39 *Dictio, tunc, vt stet restrictiuè, requiritur taxatiua, alias non stringit.*
40 *Puri, & purificati idem est iudicium.*

DECISIO LXXVII.

GAspardus de Brancasio Baro Doise de anno 1614. suum
condidit testamētum, in quo D. Dianæ de Gerars eius
vxori res magni valoris legauit sub conditione, quòd si ex
ea nullos suscepisset filios de tempore sui obitus, retentis
iocalibus, ac alijs quibusdam rebus pretiosis, reliquum te-
neretur restituere primo filio masculo, qui erit tunc viuēs,
procreato ex matrimonio contracto de tempore conditi
testamenti, nondum tamen consumato, inter D. Henricū
de Castellana Dominum de Ampus, qui erat filius dictæ D.
Dianæ ex primo matrimonio, & D. Mariam de Brancasio
eiusdem Testatoris neptem, dūmodo dictus primus filius
masculus sit capax successionis, & cum onere, quòd deferat
in perpetuum nomen, & arma eiusdem Testatoris; quòd si
ipse non esset Capax successionis, vocauit secundo genitū,
vel post natum masculum, & quem dicta Diana iudicabit
magis capacem successionis, cum eodem onere delationis
nominis & armorum, prout sunt verba testamenti in quo
idem Gaspardus ostendit maximum desiderium quod ma-
trimonium inter prædictos plenum sortiatur effectum, &
hoc casu ratificat donationem factam sexaginta millium
librarum in contractu matrimonij.

Cum ergo Testator de anno 1620. nullis susceptis liberis
decessisset, D. Diana cœpit possessionem omnium bonorū
sibi vt supra legatorum; sed postea cum de anno 1625. ex
dictis DD. Henrico, & Maria cōiugibus natus fuisset Do-
minicus filius, cęperunt prætendere factum esse locū fidei-
commisso Gaspardi, & sic dictam Dianā, iuxta in eo dispo-
sita, teneri restituere dicto Dominico bona sibi sub condi-
tione legata. Verum cum Diana exciperet, se non teneri,
eo quòd fideicommissum expirasset, fuit introductum iu-
dicium coram Eminentissimo D. Auenionis Legato, cui cū
placuisset exquirere votum Dominorum, hodie dubitaui,
an sit factus locus fideicommisso ad fauorem Dominici, &
quidem pro negatiua videbantur multa cōcurrere. Primò,
1 quòd cum fideicommissum sit † sub conditione relata ad
filium natum de tempore obitus testatoris, ideo cum de eo
tempore Dominicus non esset natus, sed in Lucem prodi-
erit post quinque annos, fideicommissum dicitur caducatū
iuxta *l. vnic. § & cum triplici modo. C. de caduc. toll. l. si co-
gnatis. ff. de reb. dub. l. cum pater. § hæreditatem ibi inter eos
fieri, qui eo tempore vixerint. ff. de leg. 2. Castr. cons. 16. nu. 5.
lib. 2. Honded. cons. 49. nu. 10. lib. 2. Menoch. cons. 1118. nu.
14. & seqq. lib. 12. Pereg. de fideicomm. art. 19. num. 9. & art.
22. num. 72. latè Fusar. de substit. quæst. 318. nu. 55. Rot. de-
cis. 574. nu. 9. par. 4. recent.*
2 Secundò, quia Testator vsus est relatiuo, qui † quod iū-
ctum verbo futuri temporis importat conditionem, *l. sicū
qui meus erit ff. de leg. 1. Surd. cons. 308. nu. 50.* Prout etiam
3 illa dictione, † si ibi, si sit capax successionis, *l. qui promisit.
ff. de cond. indeb. l. si Titio in princ. ff. quand. dies leg. ced.
4 Rot. decis. 505. nu. 1. par. 2. recent.* Ac vsus est † etiam illa di-
ctione, tunc, quæ videtur restringere dispositionem ad tē-
pus mortis Testatoris ibi expressum, *l. 1. §. fi. vbi glos. fin. ff.
de cond. & demonstr. l. in substitutione, §. non simili modo. ff.
de vulg. & pupill. cum vtrobique notatis Fusar. post alios d.
quæst. 318. num. 83. & quæst. 382. nu. 32. Rot. decis. 144. num. 8.
5 in fin. par. 2. recent.* & conditio † capacitatis requiritur de
tempore, quo cadit dies fideicommissi, *l. vbi purè in princ.
ff. ad Trebel. Fusar. d. quæst. 318. nu. 70.* & facit regula quòd
6 in fideicommisso † relicto familiæ, ij tantum admittuntur,
qui sunt nati tempore mortis testatoris, *l. si cognati, & ibi
Doct. ff. de reb. dub. cum alijs relatis per Peregr. de fideicom.
d. art. 22. n. 9. Fusar. dicta quæst. 318. nu. 1.* quia ij soli agnati
vel cognati sunt *§. cum autem vers. planè instit. de hæred. quæ
7 ab intest. defer.* & ad eos † tantum testator videtur habuis-
se affectionem, qua motus disposuit *Peregr. d. art. 22. num.
17. Menoch. cons. 106. num. 14.* & coadiuuatur hæc opinio
8 quia fideicommissa † regulāntur à causa intestati, in qua ha-
9 bilitas, vel inhabilitas † attenditur de tempore delatæ suc-
cessionis, *l. si quis cum haberet. ff. de suis, & legit. Fusar. d. q.
318. nu. 58. & 70.* Pro quo etiam concurrit quòd maior di-
10 lectio cadit in natis † tempore mortis testatoris vti ab eo
cognitis, quàm in natis post obitum vti non cognitis *Fu-
sar. vbi supr. nu. 75.*

Tertiò, quia cum testator magnoperè dilexerit Dianam
11 vxorem verisimile est † quod noluerit ei præferre natos
post mortem ipsius, quos non agnouit, ad text. *in l. si seruus
plurium. §. final. ff. de l. 1. l. Aurelius §. Titius. ff. de lib. legat.
Aym. cons. 62. nu. 8. Menoch. lib. 4. præsumpt. 16. nu. 1.*

Quartò, quia Testator non habuit rationem perpetuæ
12 conseruationis agnationis, † sed vocauit secundo genitū,
& vltra per vulgarem tantum *Fusar. q. 34. nu. 17.* Nec voca-
13 uit plures gradus successiuè, sed vnam † tātummodo per-
sonam ex quo non dicitur facta primogenitura *Peregr. cōs.
70. nu. 22. & seqq. lib. 3. & de fideicom. art. 25. nu. 27. vers. quo
circa Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 15. n. 5. & 6. Fusar. de sub-
stit. q. 499. n. 14. & 15.* Nam quamuis ordinauerit delationē
14 sui nominis, & armorum in perpetuum, † hæc tamen per-
petuitas intelligitur vita durante primi filij masculi ad tex.
in *l. 1. ff. pro soc.* quia vocatio est restricta ad vnum tantum
15 filium, † vt de dictione, in infinitū, quòd intelligatur iux-
ta subiectam materiam in casu simili *Ruin. cons. 143. nu. 10.
lib. 4. Paris. cons. 100. nu. 39. lib. 4. Bero. cons. 155. num. 24. lib.
1. & cons. 18. nu. 5 & cons. 27. nu. 8. lib. 3. Rolan. cons. 84. nu.
11. & seqq. lib. 1. Cassan. cons. 11. nu. 8. Rimin. iun. cons. 279.
num. 66 & seqq. & cons. 499. nu. 84. Surd. cons. 123. num. 14.
& seq. Fusar. de subst. q. 679. nu. 17.*

His tamen alijsq. latè deductis non obstantibus, Domini
resoluerunt, factum esse locum fideicommisso ad fauorem
Dominici, etiam quòd natus fuerit post obitum testatoris,
16 idq. ex eius † coniecturata mente, quæ in his casibus prin-
cipaliter attendi debet iuxta *l. cum ita. §. in fideicomm. ff. de
leg. 2. Socc. in l. si cognatis. nu. 30. vers. infert. 2. ff. de reb. dub.
Paris. cons. 50. nu. 52. lib. 3. Cephal. cons. 196. nu. 3. Rol. consi.
70. nu. 48. vers. nec vis facienda est, & num. seqq. lib. 3. Nat.
cons. 675. num. 12. & seqq. Peregr. de fideicom. art. 22. n. 76.
Fusar. d. q. 318. nu 77 & fuit dictum coram me in Macera-
ten. fideicommissi 7. Febr. 1635.*

Prima igitur coniectura est, quòd de tempore testamen-
ti matrimonium inter DD. Henricum, & Mariam nōdum
erat consumatum, nec poterat cōsumari per aliquot annos,
quo casu cum testator posset cogitare, quod non esset viuus
de tempore procreationis filiorum ex dicto matrimonio,
17 ex quo † erat proximus sexagesimo ętatis anno, videtur in-
tellexisse etiam de filio nascituro post ipsius obitum, *l. 2. ff.
de lib. & posthum. Socc. iun. cons. 172. n. 28. lib. 2. Rui. cons. 22.
nu. 11. in fin. libr. 2. Menoch. cons. 97. nu. 81. late Surd. consil.
18 125. n. 20.* vbi quod † sufficit spes de nascituro, & *n. seqq.* &
19 in puncto de Testatore, qui vocando filios filiarum † non
adhuc nubilium, intellexerit de filijs nascituris, tradit *Ro-
man. cons. 134. nu. 5. vers. in contrarium,* & de Testatore, qui
20 vocauit filium, † eius qui tempore testamenti nullos habe-
bat filios *Castr. cons. 247. n. 3. vers. nec obstat etiam libr. 1. Pe-
regr. de fideicom. art. 22. nu. 74. in fin. vers. illa autem consul-
tatio, & n. 76. Magon. Florent. decis. 91. n. 21. vers. præterea,
& n. seqq. late Fusar. d. q. 318. nu. 8. & 92.*

Secunda coniectura est, quia Testator mandauit, quòd
tam primus masculus si erit capax, quam secundus in euē-
tum incapacitatis primi, deferant in perpetuum nomen, &
21 arma ipsius, † quod indicat Testatorem prospexisse cōser-
uationi suæ familiæ, *Paris. cons. 18. nu. 42. et consil. 19. nu. 33.
& seqq. lib. 2. Alciat. consil. 59. nu. 4. et 5. lib. 3. Cephal. consil.
196. nu. 22. Menoch. consi. 117. nu. 23. libr. 2. Mantic. de con-
iect. lib. 6. tit. 15. num. 15. Seraph decis. 329. n. 3. Rot. decis.
266. nu. 13. p. 1 recent.*

Tertia coniectura deducitur ex successiua vocatione se-
cundi geniti, vel alterius post nati masculi in euentum,
22 quòd primus non sit capax, cum enim ista † verba habeant
tractum in futurum inducunt, etiam successiuam vocatio-
nem per fideicommissariam iniuncto præsertim dicto one-
re perpetuæ delationis armorum, & nominis, quo casu Te-
stator censetur intellexisse etiam de nato post mortem ip-
sius *Peregr. d. consil. vlt. libr. 5. et de fideicom. art. 22. nu. 76. et
seqq. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 12. n. 14. vers. sed ex aduer-
so Sim. de Prat. vlt. vol. lib. 5. interpret. 2. dub. 2. nu. 100. folio
515. Fusar. d. quæst. 318. nu. 97.*

Quarta, ex facultate concessa D. Dianæ eius vxori eligẽ-
di secundogenitum, vel alterum posthumum magis capacẽ
successionis; nã si Testator restrinxisset se ad tempus mor-
tis ipsius, valdè verisimile est, quòd ipse elegisset, & quod
non commisisset huiusmodi electionẽ iudicio fragili vxo-
23 ris, † quę verisimilitudo multum attenditur in coniecturã-
da mente Testatoris, *l. cum res. in princ. ff. de leg. 1. Peregr. d. cons. vlt. num. 7. lib. 5.*

Quinta, quia Testator ex dicta ordinata vocatione pri-
mi, aut secundi, & successiuè aliorum filiorum cum dicto
onere delationis nominis, & armorum, videtur, quòd vo-
24 luerit constituere primogenituram, cum hic sit modus il-
lam constituendi *Roman. cons. 438. num. 13. & 14. Menoch. cons. 1006. num. 49. & lib. 4. præsumpt. 69. n. 15. Molin. de primog. lib. 1. c. 5. nu. 18. & lib. 2. cap. 14. nu. 7.*

Sexta, quia per incapacitatem primi vocatur secundo
genitus, tertio genitus, & alij, & tamen quoad istos testator
non se restrinxit, quòd essent nati de tempore sui obitus;
signum euidẽs, quòd idem intellexit de primogenito, cum
25 non sit verum dicere, quod vnum † dilexerit magis quam
alterum; nam cum omnes essent æqualiter incogniti, dicẽ-
dum est, quòd æqualiter fuerint dilecti, *l. placet. ff. de lib. & posthum. Castr. cons. 247. num. 3. vers. illud autem lib. 1. Rui. cons. 22. n. 12 vers. & istud etiam lib. 2. Cephal. cons. 659. nu. 26. Surd. post alios d. cons. 125. num. 29 vers. postremò Fusar. d. quæst. 318. num. 87.*

Septima, quia aliàs ista tàm enixa vocatio redderetur in
26 fructuosa quo casu Doctores † omnes cõcordant, esse vo-
catum etiam natum post euentum conditionis, *Zanch. in l. hæredes mei 57. §. cum ita par. 4. nu. 222. ff. ad Trebell. Alb. cons. 106. n. 7. Ceph. cons. 318. n. 20. Castr. cons. 247. n. 3. vers. ex quibus lib. 1. Menoch. cons. 566. num. 28. & 30. Fusar. d. q. 318. n. 99.* Quicquid esset dicendum quando fuissent voca-
27 ti plures, quorum aliquis † esset natus de tempore euenie-
tis conditionis, & alij postea nati tractarent de illum remo-
uendo, vt benè distinguit *Fusar. vbi supra nu. 99.*

Octaua, quia re vera, siue dicamus, quòd Testator motus
fuerit ad constituendũ huiusmodi fideicommissum intuitu
matrimonij contracti, & non adhuc consumati inter Mariã
eius neptem, & Henricum, siue intuitu solius Dianæ eius
vxoris, quæ erat mater ipsius Henrici, nunquam dabitur
adæquata ratio cur potius voluerit vocare primum filium
natum ex prædictis de tempore mortis suæ, non autem na-
28 scituros, † cum in vtroque casu resultet idem effectus ad
tex. in l. fin. C. de posthum. hæred. instit. ibi, sed viuo Testato-
re, siue post mortem eius intra decem menses à morte Te-
statoris numerãdos filius, vel filia fuerint primogeniti ma-
29 neat Testatoris voluntas vbi *glos. fin.* quod † non est dare
rationem diuersitatis cum semper resultet idem effectus.

Nona, quia Testator in vocatione propriorum filiorum
vsus est etiam ea dem forma loquendi, nam postquam fecit
vxori tam amplum legatum subiunxit hæc verba: & quod
illis fruatur, & disponat ad eius beneplacitũ in casu supra-
dicto & non alias, quod non habeat liberos ex dicta eius
vxore viuentes tempore sui obitus; & paulo post idem re-
petit ibi: & quatenus dictus Testator nõ habeat liberos ex
dicta eius vxore tempore sui obitus, dicto casu tunc rogat,
& requirit dictam eius vxorem &c. Quare sicut non est ve-
risimile, quòd Testator voluisset excludere proprium filium
posthumum, qui certè non esset natus tempore sui obitus,
30 idem † est dicendum in vocatione filiorum Mariæ neptis
quos videtur propriis filiis subrogasse, vt patet ex contextu
testamenti *glos. in l. ille a quo. §. si de testam. vers. verba. ff. ad Trebel. l. cum alimenta in princ. & ibi Bart. ff. alim. leg. Paris. cons. 50. n. 19. lib. 4. Cephal. cons. 451. nu. 82. lib. 4.* & facit
31 † quod vna pars testamenti alteram declarat *l. qui filiabus in princ. ff. de leg. 1. cum similibus, &c.*

Decima, denique coniectura ex verbis prolatis à Testa-
tore tempore mortis, dum vocatis Henrico, & Maria illos
sic fuit alloquutus; Ego morior, vos estis mei filij, vobis do
meam benedictionem, & omnia bona mea vobis relinquo,
de quo deponunt quatuor testes. Nam si fideicommissum
32 remaneret caducatũ non reliquisset eis bona omnia, † vo-
lũtas autem Testatoris declarari etiam potest per duos te-
stes, vt dicit *Gabr. de reg iur. conclus. 3 nu. 3. & seqq. Mant. de coniect. lib. 5. tit. 15. n. 9. Crass. §. substitutio. quæst. 31. num. 2. Seraph. decis. 1302. num. 4. & 6.*

Et ex his facilè tolluntur iura in contrariũ deducta ete-
nim quę allegantur in primo, & secundo fundamento pro-
cedunt, nisi ex coniecturis constaret de contraria mẽte Te
33 statoris, cum idem sit quòd † Testator expresè vocauerit
filios nascituros, vel quod dicta vocatio ex coniecturis col-
ligatur *Surd. cons. 31. n. 30. vers. secundo dato Rot. dec. 460. n.*
34 *5. par. 1. rec.* mens autem Testatoris, cui † lex non resistit
debet executioni demandari, *§. disponat. Auth. de nupt. Bal. in l. precibus n. 44. C. de impub. & aliis substitut. cum similib.*

Nec obstat, quòd Dominicus fuerit vocatus per vulga-
rẽ, quia quãdo hoc etiam admitteretur, nihilominus ad ef-
fectũ vocationis ipsius, qui est vnicus filius natus ex dicto
matrimonio, sufficit, quòd vocatio non fuerit restricta ad
filium natum de tempore obitus testatoris sine filijs, etiãsi
postea Dominicus nõ fuerit grauatus; & quamuis testator
non fuerit digressus ad plures gradus substitutionum inter
descendentes, vt exaduerso ponderatur, saltẽ digressus fuit
ad plures personas in eodem gradu, quòd sufficit, cũ hodie
non sit quæstio, An huiusmodi fideicommissum sit descen-
siuũ ad omnes gradus, sed solum, An sint vocati filij primi
gradus Mariæ, etiam quod sint nati post obitũ Testatoris;
sicut etiamsi diceretur primogenituram debere terminari
ad vitã vnius, quia licèt de hoc possit dubitari ex præcepto
Testatoris circa perpetuam nominis & armorum delatio-
35 nem, cum verbum, † perpetuum, habeat tractum succes-
siuum absq; præfinitione tẽporis. *Natt. cons. 531. n. 28. latè Fusar. de substit. q. 688. n. 19. & facit Alben. cons. 51. per tot. Molin. de primog. lib. 3. c. 5. n. 24.* vbi quando non adest ta-
xatiua, tantum *Castill. cõtrou. quotid. lib. 2. c. 2. n. 19. & seqq. Magon. Florent. dec. 37. n. 27. & 28.* saltẽ ad decisionẽ præ-
sentis casus satis est, quòd testator nõ se restrinxerit ad na-
tum de tempore sui obitus, quicquid sit, An primogenitu-
36 ra verificata in vno ex dictis filijs per eius mortẽ † expiras-
se dicatur, itaut non sit extendẽda ad alias personas, in qui-
bus terminis ex clara mente Testatoris videtur loqui *Decian. exaduerso cit. cons. 2. n. 69. ad med. lib. 2. Surd. cons. 236. n. 47. Dec. cons. 272. col. fin.* ergo secus quãdo ex coniecturis
37 † constaret de contraria mente disponentis, vt idem *Surd. vbi sup. nu. 46. benè Greg. pariter exaduerso citat. decis. 433. vbi add. num. 21.*

Nec obstant illa verba, qui erit tũc viuens, in quibus pro
parte D. Dianæ fit præcipua insistentia, quia vltra quòd fuit
ostensum Testatorem eodem modo fuisse locutum de pro-
38 prijs filijs; Respondetur, † dictionem (tunc) stare ibi demõ-
stratiuè, non autem restrictiuè, vt benè post alios *Menoch. lib. 4. præsumpt. 36. n. 27. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 14. n. 10.*
39 *vers. sed tamen*, vbi quod requiritur taxatiua; † alias non
restringit *Laderch. cons. 31. nu. 14. Rot. decis. 144 nu. 8. par. 1. recent.* & fuit magistraliter ponderatum in celebri *Viterbien. Castrorum 23. Maij 1635. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

Quare admisso, quòd fideicommissum non fuerit cadu-
catum, tenetur D. Diana restituere Dominico bona prædi-
40 cta à die purificationis, ex regula, quod puri † & purificati
idem est iudicium, *l. vbi purè. ff. ad Trebel. l. omnia. l. cum quidam la 2 ff. de leg. 2. l. si dies. ff. quando dies leg. ced. Peregr. de fideicom. art. 45. n. 1 Fusar. de subst. q. 270. n. 8.*

Et ita vtraque parte, &c.

¶ *Habentur infra in hac causa aliæ decisiones idest sub diebus 10. Maii 1636. & 6. Iunii 1637. & 19. Ianuarii 1637. & 10. Maii, & 1. Iulij eiusdem anni, & 16. Decemb. pariter 1637.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Maceraten. Fideicommissi.

Die Lunæ 10 Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Possessio ciuilis stante lapsu 10. annorum præsumitur habita pro derelicta, & ideo in ea, quis non potest manuteneri. Iudex ritè, & rectè procedens, non solum priuat possessorem sua anteriori possessione, sed

etiam in alium illam transfert. Monitorium ex quibus suppleatur. Procurator, quando præsumatur habere mandatum procuræ,

SVMMARIVM.

1 *Possessio ciuilis per silentium decennale amplius animo non retinetur, & nu. 19.*
2 *in Possessione, quis non debet manuteneri, si pro derelicta illam habuerit.*
3 *Iudex ritè, & rectè procedēs potest possessores eorum anteriori possessione priuare, & illam in alios transferre. nu. 4.*
5 *Hæredi proximiori ab intestato debetur immissio ex interdicto, quorum bonorum, quod competit contra possidentes pro hæredibus, vel possessoribus. & nu. 15.*
6 *Monitorii defectus, suppletur, ex eius certa notitia.*
7 *Articuli in iudicio summario deseruire possunt loco monitorij, & petitionis.*
8 *Procurator præsumitur habere mandatum si iura producat, & litem substineat.*
Mandatum procuræ præsumitur habuisse procurator ex pluribus, & notabilibus expensis in causa factis. n. 8.
9 *Expensæ in litibus non solent fieri, sine mandato illius, cuius interest.*
10 *de Mandati procuræ defectu amplius dari non potest, si quis eumdem procuratorem, vti talem citauerit.*
11 *Minor, validè dicitur constituisse procuratorem, si id fecerit cum interuentu consanguineorum curatoris, & decreti Iudicis.*
12 *Ratificatio gestorum per aliquem vti procuratorem, retrotrahitur, & mandato æquiparatur.*
13 *ante Sententiæ executionem seruandi sunt quatuor termini substantiales ad docendum de appellatione.*
14 *Appellatio in mero possessorio denegatur, & executio illius vigore retardanda non venit.*
16 *Sententia an sit lata in mero possessorio, attenditur eius tenor. amplia nu. 17.*
18 *Identitas bonorum probatur per duas demonstrationes.*

DECISIO LXXVIII.

IAcobo de Leonardis Anno 1616. in Vrbe defuncto, DD. de Bidullis in vim sententiæ A. Cam. super bonis, de quibus agitur immissionem obtinuerunt contra DD. de Archangelis, & litis consortes, eorumdemq. bonorum detentores, qui licèt ab initio appellassent causam tamen appellationis, tunc prosequi non curarunt, & non priusquam Anno 1631. eam committi petierunt cuius commissionis vigore Iudex præfatam sententiam A.C. cum omnibus inde sequutis confirmauit Et cum Archangeli, & litis consortes causam appellationis in tertia instantia, cum facultate manutenendi quem de iure communi obtinuissent, & Iudex eisdem appellantibus mandatum de manutenendo concessisset, ac sententias reuocasset, Bidulli vltimo loco causam in Rota similiter cū facultate manutenendi, quem de iure commiserunt.

Ideo proposito pluries per me dubio Cui sit dandū mandatum de manutenendo. Hodie DD. Bidullis dandum esse responderunt, nedum, quia Archangeli, & litis consortes per taciturnitatem subsequutam à dicto Anno 1616. vsque
1 ad Annum 1631. sicq. per decennium, † & vltra ciuilē possessionem quam alias animo retinere potuissent amisisse, &
2 pro † derelicta habuisse censentur, ita ut in ea manuteneri non possint, *l. si de eo. §. si fortè. ff. de acq. possess. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina sub nu. 23. de caus. possess. & propriet. Put. decis. 276 lib. 1. Rot. decis. 427. nu. 2. par. 3. recent.* sed etiam quia ipsi Bidulli adepti sunt possessionem dictorum bono-
3 rum auctoritate Iudicis qui ritè, & rectè procedens † potuit Archangelos, & litis consortes eorum anteriori possessione priuare, *Angel. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas, n. 2. in fin. ff. de acquir. possess. Rot. decis. 802. num. 7. par. 1. diuers. & decis. 341. nu. 2. par. 3. recent.* illamque in † Bidullos
4 transferre ex *reg. l. iustè possidet. ff. de acquir. possess. de qua per Gabr. de rest. spoliat. conclus. 1. n. 108. & per Rot. in causa Eugubina beneficii 13. Iunii 1594. coram bo. me. Cardinali Pamphilio.*

Præsertim quia ex arbore, & testibus pro Bidullis examinatis apparet; quòd Archangeli, & litis consortes sunt in tertio gradu Iacobo coniuncti Bidulli verò in secundo fi-
5 que proximiores in vno gradu; Quibus propterea † de iure debetur immissio in bonis dicti Iacobi ab intestato defuncti ex interdicto quorum bonorum, quod competit contra possidētes pro hæredibus, vel pro possessoribus, iuxta *l. primam, & ibi Bart. & alii ff. quorum bonorum, l. 1. C. eod. tit. Menoch. de adipiscend. remed. 1. n. 33. & 49. Peregr. de fideicomm. art. 46. nu. 11. & 15. Rota coram Card. Caualer. decis. 386. nu. 1. decis. 401. nu. 3. & 4.*

Non obstat, quòd A. C. nulliter processerit ex defectu monitorij, quia vltra quòd illud fuit factum Archangeli as-
6 seruerunt se de eo habuisse certam notitiam, † quæ supplet illius defectum, *c. cum qui de reg. iur. in 6. Rot. decis. 11. de dol. & contum. in nou. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 10. nu. 3. & in causa Bononien. iurispatronatus coram Gypsio quæ est apud Marches. de commiss. p. 2. fol. 294. nu. 3.* Pro responsione ponderatum fuit, quòd fuerunt ante
7 sentētiam dati hinc inde articuli, † qui in isto iudicio summario possunt deseruire loco monitorij, & petitioni, *Oldr. cons. 24. in princ. Neuizan. cons. 30. num. 12. Rota in causa Romana seu Interamnen. hæreditatis 1. Iulii 1605. coram Eminentiss. Card. Pamphilio.*

Minus obstat defectus mandati procuratorum; Nā quoad Bidullos illud deducitur ex quo Procurator nedum iu-
8 ra produxit, † & litem diu substinuit, sed etiam, quia fecit
9 in ea plures, & notabiles expensas, quæ † sine mandato illius, cuius interest fieri non solent *Bart. in l. cum seruus. ff. de verb. obligat. Put. decis. 27. num. 1. lib. 2. Caputaqu. dec. 190. nu. 4. par. 1. Greg. XV. decis. 44. num. 5.* sed etiam quia idem procurator vti talis citatus fuit pro Archangelis, qui pro-
10 prerea de defectu † mandati amplius opponere nō possunt *Surd. decis. 104. nu. 12. Rota coram Card. Seraph. dec. 193. num. 1. Greg. XV. dec. 180.* Quo verò ad Archangelos, & litis consortes, quorum aliqui erant minores, mandatum be-
11 ne subsistere visum fuit; tum quia fuit factum cum † interuentu consanguineorum, curatoris, & decreti Iudicis iuxta *l. quod pupillus l. non eo minus. C. de procurat. Rota coram Card. Seraph. decis. 1259. nu. 2.* tum etiam quia ipsi constituentes effecti maiores omnia antea gesta per Marcellum
12 expressè ratificarunt, quæ † ratificatio retrotrahitur, & mandato æquiparatur *l. ratihabitionem de reg. iur. in 6. Couar. var. resol. lib. 3. & 16. nu. 5.*

13 Neque subsistit quòd ante executionem † sententiæ essent seruandi quatuor termini substantiales ad docendum de appellatione; Quia placuit responsio quod cum sententia A.C. vt in mero possessorio lata per *Aegidianam lib. 16.*
14 *ca. 2.* denegaretur † appellatio, & executio illius vigore retardanda non erat vt post *Paris. cons. 108. nu. 23. lib. 1. cū aliis alleg. tenuit Rota decis. 173. n. 3. p. 1. rec.* Quòd facilius procedit, cum dicta sententia fuerit lata non contra aliquem titulo particulari possidentem, sed contra Archāgelos pos-
15 sidentes pro † hæredibus seu pro possessoribus, cōtra quos interdictum possessorium quorum bonorū competit ex supradictis; Et quia licèt emanauerit pro Bidullis vti proximioribus; Iudex tamen cognita incidenter proximitate ad effectum solius possessorij nihil de ea expressit in senten-
16 tia quæ propterea dicitur † lata in mero possessorio ex ipsius tenore, qui ad istum effectum attenditur *Corn. cons. 10. n. 3. lib. 4. Seraph. decis. 452. num. 2.* Nec dicitur continere mixturam, sicut si aliquid de proximioritate, vel aliud ex-
17 pressisset, quòd † cum petitorio complicationem haberet in quibus terminis loquitur *Bald. cons. 141. & cons. 331. lib. 1.* & fuit sæpissimè decisum.

Quòd autem bona de quibus agitur, & quorum possessio per Bidullos fuit vt supra capta, sint illa eadem, quæ in hæreditate Iacobi permanserunt satis constare visum fuit ex testamento aui qui Iacobum hæredē instituit, & bona quæ in eo specificauit conueniunt cum istis in pluribus confini-
18 bus, & demonstrationibus, quarum † duæ stante maximè inuentario per Bidullos de Anno 1616. facto ac etiam quòd Archangeli, & litis consortes eadem bona vti proximiores prætendunt sine difficultate sufficiunt iuxt. *l. forma in prin. & ibi glos. verb vicinos. ff. de cēsib. cum aliis adduct. per Rot. decis. 277. n. 4. & decis. 313. in fin. par. 1. recent.*

Præ-

Præterea fuit etiam per DD pōderatum quòd quicquid sit in casu illo An A.C. ri e. & rectè processerit ad effectum denegandi manutentionem Archangelis & litis consorti-
19 bus, sufficit quòd ipsi post lapsum † decennium, & vltra ciuilem possessionem amiserint, & pro derelicta habuerint ex supradictis &c. Et ita vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Domorum.

Die Veneris 14. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Iudicia, quando sunt diuersa, gesta in vno non possunt extendi ad aliud. Iudex non solùm priuare potest possessorem sua naturali possessione, sed etiam ciuili. De nullitate, etiam notoria post annum vigore Statut. Vrb. lib. 1. c. 19. non datur.

SVMMARIVM.

1 *Iudex potens est naturali possessione priuare, & ciuili ab animo possidentes euellere.*
2 *Iudicium diuersum, non potest extendi ad aliud finitum, & terminatum.*
3 *Iudex nulliter, & iniustè procedens, non potest priuare possessorem sua possessione.*
4 *de Nullitate actus iudicialis opponens de ea, dari non potest, nisi transportatis actis illius causæ.*
5 *Iudex præsumitur ritè, & rectè processisse.*
6 *de Nullitate actus intra annum, si datum non fuerit, semper obstat Statut. Vrb. lib. 1. c. 19.*
7 *de nullitate etiamsi notoria agatur, nihilominus intrat Statut Vrb. lib. 1. c. 19.*
8 *Alienans lite pendente, attentat.*
9 *Possessio improba non est manutenenda.*
10 *super Attentatis frustra contenditur, dum non adest lis.*

DECISIO LXXIX.

QVæsitum fuit, an sententia, & mandatum de manutenendo obtenta per Margaritam sint exequēda etiam super domibus Liuiæ pro dote sua adiudicatis, & negatiuè per Dominos responsum fuit.

Præcesserat namq. iudicium vsque de anno 1617. inter Margaritam filiam Francisci ex primo matrimonio, & Dominicum ex secundo matrimonio contracto per eumdem Franciscum cum Liuia super pertinentia hæreditatis dicti Francisci iam prædefuncti cum duplici testamento, & hac lite pendente inter filios, eadem Liuia egit pro residuo suæ dotis scutorum 300. & citatis Margarita, & Dominico obtinuit vsq. de anno 1619. sibi adiudicari medietatem domus hæreditariæ cum domunculis in satisfactione sui crediti dotalis in quarum possessione fuit immissa & manutenta, Margarita demum obtenta sententia super prælatione, & mortuo Dominico eius fratre cuius hæres eadem Liuia mater extitit, contendit ex statuto Vrbis de continuanda possessione, & vigore sententiæ Senatoris Vrbis manuteneri in possessione bonorum hæreditariorum.

Cæterum quia huiusmodi iudicia sunt diuersa, & Liuia habet adiudicationē iudicialem citatis Margarita, & Dominico à quibus in omnem casum respectiuè cōsequi debebat suam dotem visum fuit; neque sentētiam, neque mandatum de manutenendo contra eamdem quę auctore Pre-
1 tore possidet esse exequenda, quia potens est † Iudex, & naturali possessione priuare, & ciuili ab animo illius euellere, *Mohed. dec. 4. de rest. spol. Seraphin. decis. 802. & 1325. n. 1. & 347. n. 2. par. 2. recent.* nec releuat, quòd per eamdē rationem Liuia priuata fuerit per sententiam Senatoris sua naturali, & ciuili possessione bonorum adiudicatorū; quia cum haberet duplicem personam pro dote scilicet contra hæreditatem, & bona Francisci mariti, & tanquam hæres Dominici filij sententia lata in iudicio prælationis non potest extendi ad iudicium adiudicationis bonorum pro do-
2 te iam finitum, † & terminatum; tanquam diuersum, & compatibile cum pertinentia hæreditatis siue ad Margaritam, siue ad Dominicum; *l. cum quæritur cum duabus seqq. ff. de re iudic. Gratian. discept. 765. n. 43. Rot. in Romana dotis impressa post tract. oblig. Camer. decis. 65.*

3 Non obstat, quod adiudicatio sit nulla, & iniusta, quæ propterea non potuit heredem sua possessione per statutū Vrbis delata priuare, *Ang. in l. possidere. §. quia nundinas. ff. de acquir. poss. Rot. dec. 862. n. 7. par. 1. diuers. & 187. n. 2. par. 4. diuers. cum alijs alleg.*

Quia de iustitia sufficienter cōstat ex credito dotali per publicum instrumentum in actis productum, & de nullita-
4 te † cum concernat seriem actorum, & rectitudinem iudicij de ea dari non potest absque actorum illius causæ trans-
5 portatione propter iuris præsumptionē, † quòd Iudex ritè, & rectè processerit, *Alciat. reg. 2. præs. 9. Surd. cons. 39. nu. 7. Rot. decis. 347. n. 3. par. 2. recent.* præterea cum datum non
6 fuerit † de eadem nullitate intra annum, semper videtur
7 obstare statutum Vrbis lib. 1. c. 19. etiāsi ageretur † de nullitate notoria, *Gratian. discept. 46. Marescot. var. lib. 2. cap. 5. num. 5.*

Denique non obstat, quòd eadem Liuia pendente lite
8 alienauerit † eadē bona sibi adiudicata cedendo, & donando Fratrib. S. Marcelli dictam domum, & domūculas cum omnibus iuribus, & sic attentatè Fratres possessionē intra-
9 uerint in quā tanquam improba † non debet manuteneri.

Quia cum versemur in iudicijs diuersis ratione rerum, & personarum, nec lis pendeat super inualida adiudicatione
10 cum fuerit vsque de anno 1629. terminata, frustra † contēditur super attentatis, quæ non dantur sine lite, *Cassad. dec. 6. super reg. Lancellot. de attent. lit. penden. lim. 2. n. 56. & idē fuit dictum in Ariminen. iurispatronatus 26. Ianuarij præteriti coram me, & in Calaguritana Canonicatus 4. Iulij præteriti coram D. meo Merlino.* Et ita &c.

R. P. D. MACCHIAVELLO.

Cæsaraugustana Præceptoriæ.

Die Veneris 14. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Præceptoria aliqua, ex quibus iustificetur, quòd fuerit ita Sedi Apostolicæ affecta, vt post obitum illum possidentis, solùm à Papa, vel reccommendari, vel in titulum concedi potuerit, & vide aliqua circa regul. Cancell. de Triennal.

SVMMARIVM.

1 *Gratiæ effectuatio ex quibus indubitabilis reddatur.*
2 *Beneficij vacatio per omnimodam assecutionem tituli futuræ successionis debet remanere consumpta.*
3 *Commendæ gratia est adeo incompatibilis cum titulo futuræ successionis, vt ex electione vnius clara alterius renuntiatio appareat.*
4 *Decretum annullatiuum appositum in gratia pernecesse euanescit, ac penitus extincta remanet.*
5 *Possessio semel stolidè apprehensa non potest iterum reuiuiscere. & n. 6.*
7 *in possessionem, si quis petat se immitti, fatetur, se non possidere.*
8 *Gratiæ iustificatio, desumitur ex ipsius subsecuta, & continuata effectuatione.*
9 *Gratiæ iustificatio, quando amplius controuerti non possit.*
10 *Regula de Triennali facit præsumere titulum validum.*
11 *Regula de Triennali inducit solummodo præsumptionem validitatis in eo titulo, cuius vigore fuit per triennium cōtinuata possessio. & n. 12.*
13 *Regula de Triennali non intrat, vbi quis non fuit pacificus possessor.*
14 *Possessor pacificus ad effectum Regul. de Triennali, dicitur etiam is, cui incœptum iudicium, nūquam ab alio fuit prosequutum, ita quod lis remanserit extincta.*
15 *Affectio in beneficijs manualibus nunquam intrat absque Pontificis scientia.*

16 Papæ

16 *Papæ scientia potest ex narratis desumi.*
17 *Clausula, pro expressis, quid operetur.*
18 *Gratia posset argui de subreptione si beneficium requireret residentiam, & id non esset expressum.*
19 *Beneficia simplicia ex generali consuetudine residentiam non requirunt.*

DECISIO LXXX.

IVstificatio gratiæ Domini Pardi ad duo præcipua capita
reducebatur, & primò ad videndum an gratia Commẽ-
dæ per Michaelem in huiusmodi beneficio prædecessorem
obtẽta talem effectuationem, atque iustificationem fuerit
sortita, vt deinde hæc Præceptoria ita Sedi Apostolicæ af-
fecta remanserit, vt post obitum eiusdem Michaelis Com-
mendatarij solummodo à Papa vel recommendari, vel in
titulum concedi potuerit; Secundò an reliqua, quæ in sup-
plicationibus Domini Pardi fuerunt Pontifici enarrata, ve
ritati consentanea esse probarentur, & cum de his omnib.
satis superq. constare Domini existimauerint iterum pro
iustificatione gratiæ responderunt, atque ita decisionem,
quæ in hac causa die 13. Iunij labentis anni coram me
* emanauerat pleniori suffragio confirmarunt.
Nam quoad primum attinet, quòd videlicet litteræ Apo
stolicæ ad fauorem Michaelis in forma mandati de Com-
mendando super hoc beneficio expeditæ proprium habue
rint effectũ probari visum fuit ex eo, quòd deputatus in ip-
sis Cæsaraugustanus executor eas ritè, ac rectè executioni
demandauit, dum ipsarum vigore mandatũ de immittẽdo
eidem Michaeli concessit; qui deinde in huiusmodi Præce-
ptoria vti verus Cõmendatarius vsq; ad obitum, & sic spa-
tio vigintiquatuor, quibus superuixit, annorũ semper per-
1 mansit, † vnde indubitabilis redditur talis gratiæ Cõmen-
dæ effectuatio *Rota coram Card. Cauater. decis. 373. n. 1.*
Neque ad subuertẽdum hanc effectuationem sufficere vi
sum fuit, quòd Michael ante huiusmodi gratiam Commẽ-
dæ aliam impetrauerit gratiam Coadiutoriæ cum futura
successione in titulum, cuius executionem postquam mor-
tuo coadiuto prosecutus fuit in Rota, non solùm sententiã
fauorabilem aduersus Priorem Monasterij Calataiubij de
huius Præceptoriæ manualitate contendentem reportauit,
sed etiam immissionem vigore purificatæ successionis Coa
diutoriæ obtinuit, ac denique, vti titularis possessionẽ quo-
que huius beneficij apprehendit, ex quibus colligi posse vi-
debatur potius gratiã Coadiutoriæ quam gratiam Cõmen-
dæ effectuatam fuisse, cum ita per omnimodam assecutio-
2 nẽ tituli futuræ successionis remanere † debuerit consum-
pta vacatio, *Simon. de reseruat. q. 55. Gonz. glos. 15. §. 2. n. 31.
& seq. Rot. dec. 498. n. 2. & decis. 523 par. 2. recent.* Et sic non
potuerit esse amplius locus gratiæ Cõmendæ, quæ est adeo
3 cum supradicto titulo incõpatibilis, vt ex electione † vnius
clara alterius renunciatio desumatur iuxta *Rom. cons. 350.*
Animaduersum enim fuit non solum quòd in dicta gra-
tia Coadiutoriæ antea impetrata aderat sub pœna nullita-
tis expressum, quod Michael teneretur infra sex menses ha
bitum regularẽ suscipere, & infra annum professionẽ emit-
tere, vnde cum huiusmodi cõditiones ab eodem Michaele
in statu Clerici sæcularis, semper existente nunquã fuerint
4 adimpletæ, talis gratia † propter decretum annullatiuum in
ea appositũ pernecesse euanuit, ac penitus extincta reman
sit, *Rot. dec. 665. nu. 2. par. 2. recent. & coram Reuerendiss. D.
meo Decano dec. 51. n. 2.* ideoq. non potuit, nec per iudiciũ
in Rota agitatum, nec per possessionem in partibus à pro-
5 curatore habente generale mandatum † stolide apprehen-
sam iterum reuiuiscere ad not. *per Greg. XV. dec. 440. & ibi
additio Beltram.* sed etiã impossibile esse, quòd Michael ea
6 vti posset deficiente collatione, † quã necessario procedere
debebat habitus regularis susceptio, & professionis emis-
sio, vt in litteris ibi, *ex nũc prout ex tunc, & è contra postquã
habitum, & Crucem susceperis professionem emiseris & c. d.
auctoritate conferimus, & c.* ab huiusmodi enim adimple-
mento litterarum, & non ab actibus omnino nullis validi-
tas, atque effectuatio huius gratiæ dependebat, sed imò cir
ca hoc tollitur omnis difficultas; quia Michael, vt se à litib.
eximeret, quæ super Coadiutoria ipsi inferebantur non so-
lum per posteriorem impetrationẽ gratiæ Commendæ an-
tecedente in gratiam Coadiutoriæ renunciauit, sed etiã di-
ctam possessionem per errorem captã ab eius procuratore
nũquam approbauit, vel ratificauit, verùm etiam expressè
7 repudiauit † dum postea petendo se immitti, & sic fatendo
se non possidere *Greg. XV. dec. 46. n. 4.* præsentauit Ordina-
rio Cæsaraugustano litteras Commendæ earumq. vigore
mandatum de immittendo, possessionemq. obtinuit, atque
in Præceptoria, de qua agitur vti verus Cõmendatarius, nõ
autem tanquam titularis reliquo vitæ suæ spatio permãsit,
ex quibus benè subsistit gratiæ Cõmendæ effectuatio, cum
à gratia Coadiutoriæ non effectuata nõ potuerit impediri.
Quod verò hæc eadem gratia Commendæ Michaelis
8 fuerit similiter iustificata nõ solùm ex ipsius subsecuta, † &
continuata effectuatione benè desumitur iuxta aliàs allega
tam, *Put. dec. 356. lib. 1. in correct.* verùm etiam ex regula de
Triennali iuxta *Lapi allegat. 89.* cum enim ipse vti Cõmen
datarius plurium annorum spatio in pacifica, & quieta hu-
9 ius Præceptoriæ † possessione permanserit in eademq. de-
cesserit, talis gratiæ iustificatio amplius controuerti non po
test *Rot. coram Cassad. decis. 2. & 3. de caus. possess. & propr.
Achil. dec. 14. n. 3. & seq. de probat. Greg. XV. dec. 37. n. 6.* cũ
alijs adductis in decisione huius causæ die 13. Iunij extensa.
10 Neque ex eo, quod regula de † Triennali faciat præsu-
mere titulum validum, licet pari modo arguere ad valida-
tem gratiæ Coadiutoriæ, itaut supradictæ rationes ex non
adimplemento litterarum desumptæ amplius cõtra ipsam
adduci non possint nec de ipsius effectuatione, ac iustifica-
tione dubitari, & ita adhuc subsistere obiectũ, quod fuerit
locus successioni in titulum, & quòd non potuerit amplius
gratia Commendæ effectuari. Nam aduertendum est, quòd
huiusmodi regula inducit solummodo præsumptionem va-
11 liditatis in † eo titulo cuius fuit per triennium continuata
possessio, vt in terminis declarauit *Rota corã Caputaq. dec.
93. incipit allegatio procedit l. b. 1. in manuscr. Put. dec. 350.
sub n. 2. lib. 1. in correct. Card. Seraph. dec. 974. nu. 7.* Ideoque
cum Michael non vti successor in Coadiutoria in titulum,
sed vti Apostolicus Commendatarius in possessione huius
Præceptoriæ obierit, ex supradicta Regula non debet in-
ferri ad validitatem gratiæ Coadiutoriæ, sed ad validitatẽ
gratiæ Commendæ, vt patet, vnde obiectum de Coadiuto-
ria etiam ex hoc capite bene dissoluitur,
Quòd autem Michael semper vti Commendatarius, &
non vti titularis se gesserit apparet ex eo, quod pensionem
in Præceptoria vti Commendatarius soluit, & consensit, ac
in statu Clerici sæcularis, tàm in vestibus, quàm in alijs con-
tinuo permãsit, dum Cappellanus Regius extitit, vixitque
semper extra Monasterium, nec vmquam functionibus
Canonicorum regularium interfuit, condito testamento
obijt in domo fratris sui, eiusq. cadauer fuit ad sepulturam
delatum vestibus clericalibus indutum, quæ sanè omnia
fieri non potuissent, si non in Commendam, sed in titulum
12 qui † regularem statum requirebat hæc Præceptoria fuisset
possessa, & ita ex subsecutis apparet, quòd ipse tali titulo
possidere non potuit, *Caputaq. dec. 125. sub n. 2. par. 1.*
Nec verum est, quod propter litem motam a Priore Mo-
nasterij Calataiubij Michael non fuerit possessor pacificus,
13 † & sic quod non intret in hoc casu regula supradict. de
Triẽnali *Caputaq. dec. 26. n. 4. par. 1.* Quia respõdetur, quòd
gratia Commendæ nunquam fuit controuersa in Rota, nec
alibi, cuius vigore Michael in possessione Præceptoriæ sem
per pacificè remansit, lis verò, quæ in Rota præsupponitur
agitata, quando aliquid haberet commune cum gratia Cõ-
mendæ, nequaquam posset obstare, quia cum Prior in tali
lite succubuerit, & deinde Michaeli mandatum de immit-
tendo vigore Commendæ in hac Præceptoria impetrauе-
rit, nec incœptum iudicium fuerit amplius ab aliquo pro-
14 secutum, † Michael pacificus possessor euasit, quoniam lis
remansit extincta, *Cassad. decis. 5. n. 4. vt lit. pend. Achil. dec.
10. n. 3. eod. tit. Rot. dec. 110. n. 1. lib. 2. par. 3. diuers.*
Et sic stante effectuatione, ac iustificatione gratiæ Com-
mendæ Michaelis, dubitari non potest quin fuerit inducta
in huiusmodi Præceptoria Sedis Apostolicæ affectio.
Non obstat, quòd Michael ita huius Præceptoriæ manua-
litatem in suis litteris Commendatitijs expresserit, vt Pa-
pæ dubitari contigerit, quin potius tale beneficium esset
collatiuum, quam manuale, & quod ita in ipso stante eius
manua-

15 manualitate deficiat affectio, † quæ in beneficijs manualibus absque Pontificis scientia non cadit iuxta *decis.1. in Pampilonen. Thesauraria 15. Nouemb. 1617. coram Reuerendiss. D. meo Decano emanatam*, responsum enim fuit, quòd ex inspectione dictarum litterarum satis clarè appareret fuisse huius Præceptoriæ manualitatem à Pontifice intellectam, cum ex serie narratorum ipsam ad nutum Prioris amouibilem esse sufficienter colligatur, nec nouum sit,
16 † quòd scientia Papæ possit ex narratis desumi, *Felin. in c. in nostra n. 17. vers. 17. corollarium de rescript. Caputaq. dec. 49. n. 5. par. 1.* maximè stante clausula in iisdem litteris Commendatitijs apposita, quod nimirum omnia in lite super
17 manualitate agitata haberētur † pro expressis, quæ operatur, ac si in ipsis status litis, merita causæ, iura, ac omnes qualitates fuissent narratæ, *Mart. de claus. par. 1. claus. 92. Flam. de resignat. rem. 2. lib. 12. q. 14. n. 16. cum relatis à Barbos. in eod. tract. de claus. claus. 102. n. 2.*

Quo vero ad secundum caput iustificationis gratiæ D. Pardi an videlicet cuncta ab ipso narrata vera sint, fuit iam affirmatiuè resolutum in alia huius causæ decisione, quam hodie placuit Dominis confirmare, omnia enim visa fuerunt, tam ex testibus optimè deponeñ, quàm ex authenticis scripturis indubitabili probatione fulciri.

Nihilominus circa hoc opponebatur verum non esse, quòd hæc Præceptoria non requirat residentiam personalem, sed cum in litteris D. Pardi hoc nō legatur expressum, non potest exinde inferri ad non iustificationem gratiæ, licèt si cōstaret, talem residentiam requiri posset huiusmodi
18 gratia † de subreptione redargui adest enim inter vtrumque casum differentia *Greg. XV. decis. 89. in fin.* verumtamen, neque etiam talis residentiæ necessitas poterat probari, cum ex deductis in facto liquido apparuerit hāc Præceptoriam quoad onus residentię redactam fuisse ad instar
19 simplicium beneficiorum, † quæ ex generali consuetudine residentiam non requirunt, *Mandos. de Signat. Grat. in verb. dispensat. vers. beneficia omnia, de non residen. Cæs. de Grass. dec. 4. n. 3. tit. de præb. Roi. dec. 489 nu 1. part. 2. recent.* Ideoq. de ea non fuit necesse mentionem facere, & sic litteræ non solum apparent iustificatæ, sed nec etiam subreptitiæ dici possunt.

Atque ita cum reliquę huius causæ difficultates fuerint iam in alia decisione sublatę, vtraque parte informante resolutum fuit standum esse in decisis, &c. Et ita &c.

☞ * *Est decisio 51. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Census.

Die Lunæ 17. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Moriens, si in suo testamento mandet, quod omnia sua debita soluantur, de quibus debitis censeatur intellexisse.

SVMMARIVM.

1 *Testator, si in testamento mandauit, vt omnia eius debita soluantur, censetur etiam intellexisse de debitis, quæ obligationem ciuilem non habent, sed solum naturalem, & in foro conscientiæ.*
2 *Et huius dicti ratio est, quia cum tunc fuisse præsumitur memorem salutis æternæ.*
3 *Testatoris præceptum de soluendis omnibus debitis, restringendum est ad ea debita, quæ sunt efficacia, & quæ nulla exceptione elidi possunt.*
4 *Doctores intelligendi sunt secundum leges ab eis allegatas.*
5 *Debita sua, si quis inter viuos mandet solui; cessat ratio cogitationis de conscientia exoneranda.*
6 *Moriēs cēsetur magis, quā viuēs de animæ salute cogitare.*
7 *Et ideo si mandet solui debita, præsumitur velle, quod soluantur debita habentia naturalem obligationem, quæ salua conscientia omitti non possunt.*
8 *Debitū bona fide præscriptū salua cōscientia retineri potest.*
9 *Forensis tenetur seruare statuta loci contractus.*
10 *Constitutio irritans contractus sine certa solemnitate celebratos, etiam in foro conscientiæ ratio salutis æternæ, et fauoris animæ suadet, quod stante dubio an intret, quod d. contractus non censeatur irritare. vide n. 11.*
12 *in Testamentis sola voluntas non est sufficiens, sed certæ solemnitates à Iure Ciuili introductæ, requiruntur.*
13 *Opinio aliqua, vt dicatur probabilis sufficit, quòd à Rota aliquando fuerit approbata.*
14 *Constitutio March. de contract. minor. c. 25. lib. 5. non adimit fidem scripturis in contractibus minorum confectis.*
15 *Aequitati naturali congruit, ne quis cum aliena iactura locupletetur.*
16 *Obligatione naturali tenetur, eo ipso quod quis cum aliena iactura locupletatur.*

DECISIO LXXXI.

☞ ITerum Domini censuerunt recedendum esse à decisionibus * huius causæ, in quibus dictum fuerat, impositionem census, de quo agitur, nullam esse ex defectu solemnitatum constitutionis Marchiæ, *de contract. Minor. c. 15. lib. 5.* ac persistendum esse in decisione vltimo loco emana-
☞ ta sub die 22. Iunij præteriti * Quia q. Clementinus emptor in suo sub quo decessit Testamento mandauit vt omnia eius debita, & præcipue quorum apparent obligationes, instrumenta Chirographa soluerentur: Dictus enim Testator in articulo mortis constitutus, ita disponendo,
1 † censetur intellexisse etiam de debitis, quæ obligationem ciuilem non habent sed solū naturalem; ac in foro consciētiæ: *vt per Bald. in l. id quod Pauperibus nu. 22. C. de Episcop. & Cleric. Aret. cons. 93. Alb. cons. 109. Sanchez. cons. moral. lib. 4. c. 1. dub. 47. nu. 3.* & alios in dicta priori decisione alle-
2 gatos; cuius dicti ratio est, quod præsumitur eum † tunc fuisse memorem salutis æternæ: & idcirco suam quoad huiusmodi debita conscientiam voluisse exonerare, cum tali dispositione opus non esset, pro alijs ciuiliter debitis.

Neque obstat, quòd vltra censum vt supra impositum, adessent alia debita Clementini valida, & ad ea tanquam
3 efficacia, † & quæ nulla exceptione elidi poterant, restringi debeat illius præceptum, de soluendis debitis, *vt not. Bart. in l. legaui n. 3. ff. de liberat. legat. Bald. in l. 2. nu. 4. C. de fideicomm. Roman. in rubric. ff. de recept. arbit. nu. 4. Paul. de Castr. cons. 50. n. 2. vol. 1. Cyriac. controu.* 313. & alij quos refert *Surd. dec. 38 & dec. 269. nu. 13.* Nam dicta horum Do-
4 ctorum dum † allegant textum, *in l. si is, §. Flauius, ff. de solut.* sunt intelligenda de eo qui mandat solui debita sua in-
5 ter viuos quo casu † cessat ratio cogitationis, de conscientia exoneranda & propterea mandans non videtur sensisse de solutione debiti habentis solam obligationem naturalem; secus verò in vltima voluntate, eo quòd moriens,
6 † censetur magis quam viuens, de animæ salute cogitare: Et propterea velle, quòd soluantur debita habentia obli-
7 gationem † naturalem; quæ salua conscientia omitti non possunt. Et hanc distinctionem adducunt, *Bald. in d. l. Id quod pauperibus n. 22. C. de Sacrosanct. Eccles. & in l. 2. n. 4. C. de fideicomm. Dec. in Auth. Præterea n. 11. C. vnde Vir. & Vxor. Soccin. in l. quibus diebus, § Dominus, ff. de condit. & demonst. & sequitur Natt. cons. 402. nu. 56.* qui Doctores loquūtur etiam de debito bona fide præscripto; quod cum
8 † salua conscientia possit retineri, non debet applicari ad debita, ad quæ in foro animę quis tenetur, vt post eundem, *Bald. in d. l. Id quod pauperibus n. 22. vers. fuit disputatum, explicant Dec. in d. Auth Præterea n. 11. vers. vel etiam, & Soccin. in l. quibus diebus, §. Dominus n. 10* & ita, & dictum Bartoli in loco præallegato intelligit, *Aretin. cons. 93. sub n. 3. vers. non obstat præmissis.*

Quamuis itaque debitum de quo agitur proueniat ex contractu census, nullis seruatis solemnitatibus, inito cum Clementino Vrbeuetano dum esset annorum 24. & sic infra ætatem 25. annorum constitutus, cuius validitati resistit constitutio Marchiæ de solemnitatibus in cōtractibus minorum 25. annorum requisitis. Attamen quia instrumentum huiusmodi cōtractus fuit per viam ratificationis Romæ celebratum vbi tunc Clementinus commorabatur, & con-

contrahentes potuerunt probabiliter credere quòd Statutum Vrbis loquens de maiore 20. annorum, quod censeatur maior 25. ad effectum validè contrahendi absque solemnitatibus, etiam forenses liget. Iuxta Doctores affir-
9 mantes indistinctè † quòd forensis teneatur seruare Statuta loci contractus, vt per textum *in l. si fundus. ff. de euict. tenent Bart. in l. semper. in stipulationibus n. 3. ff. de reg. iur. & in l. contraxisse ff. de action. & obligat. ac in l. 1. n. 16. & 17. C. de Sum. Trinit. & fid. Cathol. Bald. in rubric. de consuetud. num. 39.* cum alijs allegatis *in Romana, seu Bononien. census scut. 25. mill. 7. Maij 1601. coram Corduba, quæ post tract. Modern. de censib. est decisio 195. n. 4.* & hanc opinionem in istis terminis amplexa est *Rota in Senogallien. prædij 5. Iunij 1617. coram bon. mem. Andrea, & in Romana obligationis 24. Februarij 1620. coram bon. mem. Sacrato.* Vnde valdè dubitabilis reddebatur resistentia dictæ constitutionis Marchiæ. An scilicet mens conditoris illius fuerit etiam irritare contractus minorum 25. iuxta dictam probabilem opinionem celebratos in loco vbi solemnitates aliàs non essent requisitæ itaut nullus effectus nullaque obligatio nequidem in foro conscientiæ ex huiusmodi contractibus orirefur. Dum autem non constat quòd legislator voluerit huiusmodi contractus iuxta dictam opinionem celebratos irritare, etiam in foro conscientiæ ratio salutis æternæ, &
10 fauoris animę suadet sensum dictę constitutionis, † quod perseuerante dubio non censeatur irritare etiã in foro conscientię tanquam benigniorem esse preferendam vt tradit *Paul. Layman. Theol. mor. lib. 1. tract. 4. c. 17. n. sig. sub. tit. de leg.* vbi addit ex hoc principio posse defendi doctrinam *Innoc. & aliorum in c. Quia pleriq. de immunit. Eccles.* Ex his autem Doctoribus qui sentiunt solemnitates statutarias
11 vel dictę constitutionis adeo seruandas esse vt † illis omissis cesset obligatio etiam in foro conscientiæ nemo est qui loquatur in casu legis, vel statuti de quo dubitetur an seruanda sit illius dispositio, sed omnium dicta procedunt in eo casu in quo nulla dubitatio est quin seruandę sint solemnitates, & *Bald. quę alij sequuntur in cons. 285. vol. 3.* loqui-
12 tur † de testamentis in quibus sola voluntas non esset sufficiens sed certæ solemnitates Iure Ciuili introductę vlterius requiruntur, cum tamen in casu pręsenti probabilis adesset opinio quòd non requirantur solemnitates dictę
13 constitutionis, † quàm sufficit à Rota aliquando fuisse approbatam, etiamsi post tempus dicti contractus emanauerint pręallegatę decisiones coram Domino Cardinale Sacrato, & bon. mem. Andrea. Quia vis conclusionis non cõsistit in tempore, sed in Iuribus ex quibus ita semel atque iterum decisum fuisse apparet.

Pręterea vnus ex Dominis considerabat quòd si aliter diceretur, Clementinus ex huiusmodi contractu euasisset locupletior eo quod pecunias verè ac realiter traditas fuis-
14 se probat instrumentum impositionis census † cuius scripturę fidem non adimit dicta constitutio Marchię. Immo quod si nullitas contractus admitteretur inde lucrum dupliciter faceret, primò scilicet quia pecunias accepisset sine causa, & deinde quod in confiscatione bonorum eiusdem ad fauorem heredum ideo Papa mitius egerit, quòd Tutor significauerit huiusmodi debitum esse in heredita-
15 te: Naturali † autem ęquitati congruit ne, quis cum aliena iactura locupletetur *l. Nam hoc natura. ff. de condict. indeb. c. locupletari de reg. iur. in 6.* & eo ipso quod quis aliena cum
16 iactura factus † est locupletior naturali obligatione tenetur *Bart. in constit. ad reprimendum in verb. denũciationem n. 10. & conferunt notata per Gutier. in repetit. Auth. Sacramenta Puberum nu. 84. C. aduers. vendic. Azeued. Recopil. li. 5. tit. 11. l. 22. Parlador. rer. quotid. differ. 12. illat. 3. Cancer. var. resolut. c. 1. de Minor. n. 212.*

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

☞ * *Id est sub diebus 23. Ianuarij 1634. & 23. Iunij eiusdem anni, sunt decisiones 260. & 294. supra in præcedenti parte.*

☞ * *Est decisio 62. supra in hac eadem parte.*

¶ *Et infra in eadem causa adest altera decisio sub 18. Aprilis 1636. coram bon. mem. Motmanno.*

R. P. D. PANZIROLO.

Comen. Beneficij.

Die Veneris 11. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, cum sit indiuiduum, ideo remanet penès quemcumque Patronum insolidum, itaut ex præsentatione vnius patroni, alijs nolentibus præsentare, quis potest institui.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus est indiuiduum, & residet penes quemcumque Patronum insolidum.*
2 *Præsentatio vnius ex patronis sufficit ad petendam institutionem vbi alij non præsentant.*
3 *Communitatis actus, nullo pacto attendi debet, si sit factus in loco, vbi non sunt soliti congregari, nec ad sonum Campanæ vel Tubæ.*
4 *Iuspatronatus, si spectat ad Vniuersitatem non spectat hominibus vti singulis, sed vti vniuersis.*
5 *Communitas, quòd præsentare debeat ad iuspatronatus, vti vnum corpus id colligitur, ex circumstantijs facti, & modo dandi vocem.*
6 *Vniuersitas, si sit conuocata de mandato Consulis, & confirmauit electionem factam ad iuspatronatus, & deputauit homines ad præsentandum, satis ex hoc dicitur præsentare, tanquam vnum corpus, & n. 7.*
8 *Iuspatronatus, si compet at alicui Vniuersitati, Collegio familiæ &c. vti vniuersos, tunc præsentatio fit in capita, & non in stirpes.*
9 *Iuspatronatus si spectat ad plures familias, Collegia, vel Vniuersitates, & simul conueniunt ad præsentandum, non vti diuersa corpora, sed tantum vnum, tunc tale iuspatronatus competit in stirpes.*
10 *Iuspatronatus, si compet at vniuersitati, & sic non iure hereditario filijfamilias possunt præsentare cum patre. limita n. 11.*
Filijfamilias non concurrunt cum patre ad præsentandum in iurepatronatus hæreditario. n. 10.
12 *Consuetudo cõtrarius, est plenè, & concludenter probanda.*
13 *Notario non creditur, nisi de ijs, de quibus fuit rogatus.*
14 *Fides non facit fidem, & maximè si sit facta lite pendente, sine iuramento, & partis citatione. & n. 15.*
16 *Attestationibus factis à parte aduersaria standum non est.*
17 *Iuspatronatus præsumptio vsurpationis cadit etiam in Vniuersitatibus paruis.*
18 *Iurispatronatus probatio qualiter sit facienda per eos, in quibus cadit vsurpationis præsumptio, sed declara, vel limita n. 19. & 20.*
20 *Concilium Tridentinum circa probationem iurispatronatus Potentum, nihil innouauit circa patronos, sed solum circa libertatem beneficij.*

DECISIO LXXXII.

☞ SVb die 25. Maij 1635. * decisum fuit Ioannem Baptistam Zambelium esse instituendum in Ecclesia Parochiali Sanctæ Mariæ loci Comani, sed quia resolutio capta fuerat vna tantũ parte informante, Dubitaui ad instãtiam Sebastiani Massalli, an esset standum in decisis, & Domini respectu vocationis dictæ Parochialis, ac præsentationis ipsius Zambelli factæ tempore habili, coram loci ordinario à maiori parte Communitatis Comani; affirmatiuè responderuut.

Nec visum est obstare, quòd præsentatio ad hanc Ecclesiam nõ solum spectet ad dictam Communitatem Comani, sed etiam ad Cõmunitatem Porzæ, & ideo, cum Zambellus fuerit solum præsentatus ab vna parte Communitatis Comani, & Sebastianus Massallus, tã ab alia parte eiusdem Cõmunitatis, quam ab hominibus Porzæ, Massallus, non autem Zambellus, videatur instituendus; quia huic obie-

obiecto fuit abundè satisfactum, tam in decisione 26. Mar-
tij 1634. quam 25. Maij proximi præteriti; etenim non nega
tur, quòd præsentatio spectet ad vtramque Cõmunitatem,
sed dicitur, quòd cum Communitas Porzæ de tempore va-
cationis fuisset interpellata ad præsentandum, & declara-
uerit se nolle concurrere ad præsentationem alicuius, totũ
ius fuisse deuolutum ad homines Communitatis Comani,
qui Zambellum pro maiori numero præsentarunt, nam
1 † cum ius patronatus sit indiuiduum, & resideat penès quē-
cumq; patronum insolidum, *Rocch. de iurep. verb. ius. q. 6. n.
10. Lambert. eod. tract. lib. 1. p. 1. q. 3. princ. art. 8. in princ. &
n. 8. Turrecrem. in c. pia mentis, n. 13. 16. q. 7. Rota in Pampi-
lonen. iurispatronatus 24. Maij 1613. coram Cardinali Pã-
2 philio*, ideò ad petendam institutionem, † sufficit præsen-
tatio vnius ex patronis, vbi alij non præsentant *glos. in c. 1.
verb. non debent & ibi Abb. n. 7. de iurep. Rota decis. 272. n.
4. & 5. par. 2. recent. & fuit resolutum in Firmana beneficij
13. Maij 1596. coram bo. me. Card. Pamphilio seniore*, itaut
quamuis postea homines Porzæ: Massallum præsentaue-
rint, huiusmodi actus, nullo pacto attendi debeat, vti non
3 factus in loco, † vbi sunt soliti congregari, nec ad sonum
Campanæ, vel Tubæ, prout præsentatus fuerat Zambellus,
nec in vna tantum die, sed partim in vna & partim in alte-
4 ra, nec ab vniuersis, sed à singulis, † vti singulis; cum tamen
vti tales non sint patroni, sed singuli, vt vniuersi, *ad l. quod
maior, vbi glos. Bart. & alij ff. ad municipal. glos. in c. vbi pe-
riculum. §. idem quoque verbo singulis de elect. in 6. & cap. 1.
vers. tractatus de rebus Eccles. non alien. in 6. Felin. in c. cum
omnes. n. 24. & 29. ad fin. vers. est verum de constit.* & in ter-
minis iurispatronatus, *Lap. alleg. 78. nu. 2. vbi Add. verb. à
maiori parte. & n. 4. Lambertin. de iurep. lib. 2. par. 2. q. 2. art.
8. sub n. 17.*

Quòd autem istæ Communitates in præsentationibus
conueniant tanquam vnum corpus; satis patet ex præsen-
tationibus de Anno 1515. in personam Sebastiani Moresi-
ni, de Anno 1559 in personam Dominici Tarilli, & de An-
no 1593. in personam Georgij Domengonij, per cuius obi-
5 tum fuit inducta vacatio præsens, † ex circumstantijs enim
facti, & ex modo dandi vocem, colligitur, an Vniuersitates
conueniant simul tanquam vnum corpus, vt per *Abb. in c.
scriptũ n. 6. de elect. & in c. pastoralis in fine princ. vbi Fel. n.
9. vers.* & subdit *de rescript. Caccialup. in l. omnes populi, nu.
143. ff. de iust. & iur. & fuit resolutum in Taurinen. iurispa-
tronatus 11. Ianuarij & 1. Apr. 1585. coram bo. me. Card.
Pamphilio*, & in casu nostro, ex eo etiam euidenter apparet
quod in dicta vacatione de Anno 1593. qualibet Vniuersi-
tas conuocata de mandato Cõsulis, ratificauit electionem
6 de persona dicti Georgij, † & deputauit quatuor vti Pro-
curatores ad illum præsẽtadum coram Domino Episcopo;
hic enim simultaneus consensus Deputatorum satis clarè
ostendit, istas Communitates præsentare, tanquam vnum
corpus, *l. 2. C. de decur. lib. 10. Doct. in c. cum omnes, vbi Dec.
n. 8. Bero. n. 84. de const. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina, n. 13.
de caus. poss. & propr. Bart. in l. omnes populi. q. 2. princ. vers.
3. dixi ff. de iust. & iure*, & in terminis iurispatronatus, *Ioan.
And. in c. 3. col. 1. de iurep. Abb. cons. 76. in 2 dub. ante nu. 1.
vbi de com. par. 2. Lap. alleg. 8. & 78 n. 2. Lambert. de iurep.
lib. 2. p. 2. q. 2. art. 8. Mantic. d. c. 268. n. 5. post med. vers. tamẽ
extat Sinodalis consuetudo, & fuit resolutum in allegata
Taurinen. iurispatronatus coram Card. Pamphilio.*

Nec obstant ratificationes separatim factæ de præsenta-
tione Anni 1503. prout in summario Massa i numero pri-
7 mo; quia attendendum est, † quid fuerit factum nomine
Communitatis, & aliud censetur ratificatum, & ideo suffi-
cit, quòd præsentatio fuerit facta, tantùm ab vno corpore,
quia hoc etiam censetur ratificatum.

Nec visum fuit releuare, quòd cum ius præsentandi spe-
ctet ad vtramque Communitatem, vnaquæque earum vi-
deatur habere vnam tantum vocem; itaut Zambellus, non
8 dicatur præsentatus à maiori parte hominum Comani, fuit
nam responsum; quòd in † patronatibus competentibus
alicui Vniuersitati, Collegio, seu familiæ, vti ad vniuersos,
præsentatio fit in capita, non autem in stirpes, *Lambert. de
iurepatronatus lib. 1. par. 2. q. 1. art. 25. n. 17. & art. 28. n. 5. &
fuit resolutum in Regien. iurispatronatus 16. Nouemb. 1601.
corã bon. me. Penia, in Florentina iurispatronatus 10. Mar-
tij 1603. coram bo. me. Card. Lãcellotto impressa per Viuian.
de iurepatronatus lib. 4. c. 1. n. 71. vers. & placet referre*; idq.
procedere etiam in pluribus familijs, Collegijs, vel Vni-
9 uersitatibus, quando simul concurrunt ad præsentandum,
non vti diuersa corpora; sed tanquam vnum corpus, *Abb.
in d. c. scriptum. n. 6. de elect. et in d. Capitulo pastoralis in fin.
princ. vbi Fel. n. 9. vers. vbi duo corpora de rescript. Caccia-
lup. in d. l. omnes populi n. 141. ff. de iust. & iur. Silu. de benef.
par. 2. q. 12. n. 18. & 19. fuit resolutum in allegata Taurinen.
coram bon. mem. Pamphilio.*

Nec releuat, quod saltem Zambellus, non fuit præsenta-
tus à maiori parte, dum ex 24. suffragijs sunt demendi tam
illi qui sunt minores, quam etiam filij familias, qui vna cũ
10 patribus præsentare non valebant, † quia cum iuspatro-
natus competat vniuersitati, & sic non iure hæreditario, fi-
lijfamilias possunt præsentare vna cum patribus, *Feder. de
Sen. cons. 111. n. 9. ver. præterea si filius, Rocch. de iurepatron.
verb. competens, q. 7. n. 18. Lambert. d. lib. 2. par. 1. q. 2. art. 6.
& fuit dictum in Florentina Canonicatus 10. Martij 1603.
& 11. Februar. 1604. coram bon. mem. Card. Lancellotto im-
pressa à Viuiano de iurepatronatus lib. 4. cap. 1. num. 71. vers.
& placet referre Rota decisionem, & ibid. col. 9. vers. & in
eadem coram eodem*; quamuis secus esset dicendum,
11 † quando consuetudo esset in contrarium, sed tamen ista
12 consuetudo, tanquam contra ius deberet plenè, † & con-
cludenter probari, nec sufficeret nudum factum, sed quod
voluerint præsentare, & prohibiti, *iuxta cons. Abb. 54. num.
3. pa. 1. & dixit Rota in Burgen. Abbatiæ 23. Ianuarij 1598.
coram bon. mem. Penia.*

Præterquam quod Domini ponderarunt, assertam inha-
bilitatem in præsentantibus, non aliunde probari, quam ex
13 fide Notarij, † cui non creditur, nisi de ijs, de quibus fuit
rogatus *Capuaq. decis. 385. par. 3. Rota dec. 7. n. 2. circa fin.
par. 4. recent. Caualer. decis. 72. n. 5.* & quamuis dicta fides
fuerit etiam subscripta ab alijs quatuor hominibus Com-
14 munitatis Porzæ; nihilominus fides † non facit fidem *leg.
sola. Cod. de testib. cap. attestationes de desponsatur. impub.
Seraph. decis. 106. n. 3.* qui loquitur in Communitate, maxi
15 mè, † quòd fuit facta lite pendente, sine iuramento, & par
tis citatione, *Alex. cons. 33. sub n. 13. lib. 6. Seraph. dec. 1423.
nu. 3. & fuit resolutum in S. Seuerini bonorum 1. Iulij 1611.
coram Card. Pamphilio*, accedente præsertim, quòd fuit
subscripta ab illismet qui præsentarunt Massallum tam in
primo scrutinio 9. Aprilis 1630. quam postea sub die 27. Iu-
16 lij, vnde istorum attestationibus, † vti Zambelli aduersa-
riorum nulla est habenda fides *Lambert. de iurepatr. lib. 2.
q. 10. art. 12. nu. 7.* & fuit dictum *in Pampilonen. Rectoriæ 5.
Nouembr. 1586. coram bon. mem. Orano.*

Sed dato etiam, quòd illi filij familias, ac alij, qui dicun-
tur non esse incolæ, excluderentur à præsentatione, nihilo-
minus, numerus illorum, qui Zambellum præsentarunt, est
maior, quia isti reducerentur ad 21. Auctores vero Massal-
li, essent solum 13. qui iuncti cum illis, qui electionem rati-
ficarunt, essent in totum 17.

Minus obstat, quòd versamur in Communitatibus par-
17 uis, in quibus † cadit suspicio vsurpationis, etiam quod sint
paruæ, vt dixit *Rota coram Reuerendiss. D. meo Coccino De
cano decis. 25. n. 4.* & ideo iuxta disposita per *sacrum Conci-
lium Tridentinum sess. 25. c. 9. de reformat.* probandum fit
18 iuspatronatus, ex fundatione, vel dotatione, † vel docen-
dum de immemorabili cum præsentationibus, quæ spatio
quinquaginta annorum fuerint sortitæ effectum, vt per
Achil. decis. 4. de iurep. Quia in alia decisione, iam fuit re-
sponsum quòd quando principaliter non est quæstio super
19 libertate beneficij, † sed solùm agitur de pertinentia inter
patronos, non requiruntur probationes iuxta formam Cõ-
cilij, sed sufficiunt ordinariæ, vt dixit *Rota in Firmana iu-
rispatronatus 21. Iunij 1593. coram Card. Blanchetto, & in
Sorana iurispatronatus 28. Aprilis 1603. corã bo. me. Card.
Pamphilio*, & in terminis patronorum, in quibus cadit præ-
sumptio vsurpationis tenuit *Rota decis. 522. nu. 3. paulo ante
med. vers. minus obest. decisio par. 4. diuers. Mant. decis. 350.
ante n. 1. Caualer. dec. 89. nu. 3. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 13.
n. 128.* Et ratio est, quia Concilium nihil innouare voluit in-
20 ter ipsos patronos, sed solum † vbi agitur de libertate be-
neficij, & sic de substantia, non autem de pertinentia, inter
ipsos

ipſos patronos, vt benè fuit ponderatum per *Rotam deciſ. 179.n.2.& 3.par.3.recent.*

Verùm quia inter alia, quæ requiruntur pro validitate institutionis neceſſe eſt, quòd conſtet de habilitate illius, qui venit inſtituendus; Ideo Domini ordinarunt, vt circa idoneitatẽ Zambelli, particulariter dubitetur, & ſic quoad hanc partem, nec deciſionem confirmarunt, nec ab ea receſſerunt. Et ita parte vtraque &c.

☞ * *Vide hanc deciſionem infra in additione, prout in Indice poſito in eius fine.*

R. P. D. MERLINO.

Arboreñ Canonicatus.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Impetrans beneficium alicuius ex eo, quod recurſum habuerit ad Iudices laicos, vt illam impetrationem iuſtificet, quid neceſſe ſit vt probet, & quid ſi ille, qui habuit recurſum, fuerit abſolutus à cenſuris ob d. recurſum, & à pœnis inde prouenientibus, etiam in foro exteriori, cum plenaria reſtitutione.

SVMMARIVM.

1 *ad Iudices laicos recurrens eſt excommunicatus.*
2 *ad Iudices laicos recurrens, amittit ipſo iure beneficia obtenta.*
3 *Excommunicatus regulariter non eſt priuatus beneficijs obtentis, neque ad ea retinenda eſt incapax. limita n.2.*
Sed ſi in excommunicatione perſeueret ob contumaciam, & ob contemptum clauium Eccleſiæ, tunc venit priuandus. num.3.
4 *Recurſus ad Iudices ſeculares eſt concludenter probandus ad effectum priuationis beneficiorum quicquid ſit ad effectum denegandi audientiam.*
5 *ob Recurſus ad Iudices laicos ipſo iure incurritur in pœnam priuationis beneficiorum.*
6 *Sed intellige dummodo præcedat ſententia, non condemnãs quidem ad pœnam ipſo iure irrogatam, ſed declarans delictum (ſcilicet recurſum) cui dicta pœna eſt inflicta.*
7 *Et ideo ſine ea quis non poteſt dici priuatus beneficijs.*
8 *Delictum, & priuatio propter illud, vtrumque propter abſolutionem, & reſtitutionem plenariam abſterſum, & abolitum cenſetur.*
9 *per Abſolutionem, & reintegrationem tantundem reſtituitur, quantum per delictum, et condemnationẽ fuerat ablatum, & pœna omnis perimitur, & cauſa ad non cauſam reducitur. & quicquid antea fuit peractum, penitus retractatur. & n.10.*
11 *Abſolutus à cenſuris non inde recuperat beneficia, cum ſint pœnæ diuerſæ priuatio beneficij & excommunicatio.*
12 *Pœna ſpirituali ſublata, non cenſetur ſublata pœna temporalis. limita n.13.*
14 *Bald. in l. placet. C. de ſac. ſanct. Eccl. num.15. quo caſu loquatur.*
15 *Beneficium ſi ſit obtentum poſt incurſam excommunicationem, hoc caſu, ſi obtinens fuerit abſolutus ab excommunicatione, non cenſetur abſolutus à priuatione beneficij.*
16 *Beneficij collatio facta excommunicato eſt nulla, & quamuis is ſit abſolutus, noua indiget collatione, & titulo, vel ſaltem diſpenſatione, quippe cum non intrauerit per oſtium in ouile, & ſic tanquam fur. & n.17.*
18 *Excommunicato, ſi ſit collatum beneficium licèt per abſolutionem ceſſauerit impedimentum excommunicationis, non tamen poteſt conualeſcere, beneficij collatio, cum fuerit ab initio nulla.*
19 *Excommunicatus, cum beneficij titulum non recipiat, ideo ſi ſit abſolutus ab excommunicatione, non poteſt retinere, id quod in excommunicatione non recepit, vel inefficaciter accepit.*
20 *Beneficium poſtquam fuit obtentum, ſi in excommunicatione incurratur ſublato impedimento excommunicationis reuiuiſcit titulus beneficij, per excommunicationem ligatus, non extinctus ac mediante abſolutione in integrum reſtituitur, quaſi poſtliminio reuerſus, & ipſo iure recuperatur. num.21.*
22 *Sententia recipit interpretationem ab actis.*
23 *Beneficij priuatio non incurritur ob irregularitatem ipſo iure, quæcumque illa ſit, niſi per Iudicis ſententiam ſecundũ qualitatem irregularitatis priuetur irregularis.*
24 *Gratia obtenta, ſi laboret vitio obreptionis, & ſubreptionis, ac defectus intentionis Papæ, nullo modo ſubſiſtetur.*
25 *in Gratia obtinenda, ſi aliquid ſit tacitum, Iudex ex circumſtantijs per eum deligendis, atque eius arbitrio inquirere debet, an id retraxiſſet Principem, vel difficiliorem reddidiſſet ad gratiam concedendam.*

DECISIO LXXXIII.

DOMINI reſponderunt Canonicatum de quo agitur non eſſe adiudicandum Petro Paulo. Is enim eum impetrauit per prouiſionem certo modo, ſcilicet ex eo quod Didacus recurſum habuerit ad Iudices laicos, & inde fuerit beneficio priuatus, quam impetrationem viſum fuit non ſatis eſſe iuſtificatam.

1 Quamuis enim recurrens † ad Iudices laicos ſit excommunicatus, nedum ex diſpoſitione Bullæ Cœnæ, ſed etiam ex Conſtitutione Martini V. & Innocentii VIII. quæ incipit Officii noſtri, eſtq. in nouo Bullario in ordine 17. tom. 1. & tali quidem excommunicatione, vt amittat ipſo iure beneficia obtenta, prout diſertè ſancitur in dd. conſt. Secũdùm quas in ſupremis Vrbis Tribunalibus pluries iudicatum fuiſſe teſtatur *Farin. conſ. 68. n. 5. lib. 1.* quod præcipuũ eſt in excommunicatione ob recurſum ad Iudices laicos,
3 quia aliis cenſuris innodatus † regulariter non eſt priuatus beneficiis obtentis, neque ad ea retinenda eſt incapax, ſed ſi in excommunicatione perſeueret ob contumaciam, & ob contemptum clauium Eccleſiæ. Tunc venit priuandus, *vt reſcripſit Cœleſtin. III. in cap. cum bonæ de ætat. & qualit. cap. Paſtoralis, §. verum de appel. & tradunt Butr. in c. Paſtoralis n. 5. Zabarel. n. 5. Abb. n. 7. de Cler. excom. miniſtr. Couarr. in c. alma mater par. 1. §. 7. nu. 2. Suar. de cenſ. diſp. 13. ſect. 1. n. 1. Sanch. reſponſ. Moral. li. 2. c. 2. dub. 11. in princ. n. 1.*

Nihilominus in caſu præſenti ſuppoſito etiam quòd de iſtis recurſibus concludenter conſtaret ad effectum indu-
4 cendæ priuationis, in quo exigitur concludens † probatio, quicquid ſit ad effectum denegandi audientiam, vt diſtinxit *Rot. in Tuden. beneficij 5. Aprilis 1604. coram bo. me. Penia, & in recent. dec. 534. n. 8. ac deciſ. 602. n. 3. par. 1.* & alias
5 paſſim Domini animaduertebant, quòd licèt priuatio † beneficii vim d. conſt. Mart. V. atque Innoc. VIII. ob recurſus ad Iudices laicos, ipſo iure incurratur, tamen cum nõ aga-
6 tur de cenſuris, aut irregularitate incurrendis; † ſed pœna priuationis, ſuper facto ipſo, nẽpe, quod Didacus recurſum habuerit, requiratur antecedens ſententia, non condẽnans quidem ad pœnam ipſo iure irrogatam, ſed declarans delictum, cui dicta pena eſt inflicta, *ita deducitur ex c. cum ſecundum de hæret. in 6. Felyn. in cap. Rodulphus n. 35. verſ. ſed declaratoria. de reſcrip. Couar in 4. decret. 2. par. c. 6 § 8. nu. 10. Gratian. diſcept. forenſ. c. 36 n. 11. & fuit dictum in Forolivien. de Manſignanis 30. Octobr. 1602. corã Penia, in Mãtuana bonorum 1. Decemb. 1578. coram Bubalo impreſſa poſt 1. vol. conſid. Farin. lib. 1. in ordine 16. n. 2. & 3. in Beneuentana Vicariæ 18. Iunij 1617. coram bon. mem. Card. Sacrato,* & in his terminis recurſuum; reſpondit *Rota in Tullen. Monaſterij 15. Februar. 1610. coram eodem bo. me. Card. Sacrato impreſſ. in rec. dec. 355. par. 3.* & ex Neotericis luculenter ex Canoniſtarum, Theologorum opinione explicant *Ferd. de Caſt. Palao de relig. to. 1. tract. 3. diſp. 2. punct. 2. nu. 7. & 8. Sanch. de matrim. lib. 9. diſp. 30. n. 2. & reſponſ. Moral. lib.*
7 *2. c. 2. dub. 23. n. 3.* ſine qua † ſententia Didacus, non potuit dici priuatus, neque inducta fuit vacatio de tempore datæ litterarum prouiſionis Petri Pauli.

Et quod videtur tollere difficultatem apparet quod ante impetrationem Petri Pauli, iam Sanctiſſimus mandauerat

Rotæ, vt absolueret Didacum à censuris ob dd. recursus, &
à pœnis inde prouenientibus etiam in foro externo, cum ple-
naria restitutione, & clausulis amplissimis importantibus etiã
retrotractionem absolutionis ad tempus ante incursam ex-
communicationem, & iuxta formam istius facultatis, & com-
missionis fuit per Rotam absolutus, & propterea de tempore
gratiæ Petri Pauli, nulla amplius aderat priuatio, neque deli-
8 ctum, † cum vtrumque per absolutionem, & restitutionem
plenariam abstersum, atque abolitum censeatur *Franch. in c.
quamuis num. 6. de rescript. in 6. Rol. cons. 45. numer. 29 lib. 4.
Odd. de restit. in integr. par. 1. quæst. 44. art. 2. nu. 6. & art. 4. nu.
31. & facit tex. in l. final. §. final.* & ibi *Bart. & alij DD. C. de*
9 *sent. pass.* vbi, quòd per reintegrationem, † & absolutionem
tantumdem restituitur, quantum per delictum, & condemna-
10 tionem fuerat ablatum, pœnaque omnis † perimitur, & cau-
sa ad non causam redacta, quicquid antea fuit per actum pe-
nitus retractatur, & in his terminis ita fuit resolutum in *præ
alleg. decis. 255. nu. 3. par. 3. recent.*

Non obstat quòd absolutus à censuris non inde recuperet
11 beneficia, † cum sint pœnæ diuersæ priuatio beneficij, & ex-
12 communicatio, & sublata pœna spirituali † non censeatur sub
lata temporalis *ad not. per Bal. in l. placet n. 15. & 16. C. de sac.
sanct. Eccles. Suarez. de censur. disput. 13. sect. 1. §. omissis ergo
vers. & hinc colligimus.*

Quoniam cessat obiectum ex amplitudine clausularũ man
dati Apostolici pro absolutione per Didacum obtenti, quibus
13 præcipitur, nedum vt absoluatur à censuris, † sed etiam à pœ-
nis ob dd. recursus inflictis, & plenariè restituatur, in verbis-
que dicitur absolutionem suffragaturam esse etiam in foro ex-
terno, & sic negari non potest quin Didaco quæcumque pri-
uationis pœna fuerit relaxata, atque plenariè in pristinum sta-
tum repositus.

14 Baldus verò *in d. l. placet, C. de sac. san. Eccles.* loquitur † vbi
expresse constat ex duabus pœnis, vnam tantum fuisse ablatã,
*& Couar. in c. alma mater. par. 1. § 7. num. 2. vers. 7. idem ac
Rebuff. in cap. Pastoralis nu. 62. de cler. excommunic. quos alle-
gat. & seq. Suarez d. sect. 1. vers. hinc colligimus*, loquuntur in
15 beneficio † obtento post incursam excommunicationem.
Quo casu absolutus a censura non dicitur absolutus à priuatio-
ne beneficij, quia tunc collatio facta excommunicato fuit nul-
16 la, † & is quamuis absolutus, noua indiget collatione, & titu-
lo, vel saltem dispensatione, quippe, qui non intrauerit per
17 ostium † in ouile, & sit tanquam fur vt ait *Rebuff. d. c. Pastora-
lis nu. 62. ad fin. & Anch. ibid. n. 3.* vbi quòd licet cessauerit im
18 pedimentum excommunicationis, † tamen non potest con-
ualescere, quod ab initio fuit nullum, & clarius *Henric. Bohic.
ibid. n. 5. vers. vnde Goffred.* asserens, quòd cum excommuni-
catus titulum non recipiat, ideo etiam idem absolutus non po-
19 test retinere, † quod in excommunicatione non recepit, vel
inefficaciter recepit, sed requiritur dispositio: Secus autem in
excõmunicatione incursa post obtentum beneficiũ, quia tunc
20 collatio facta ante superuenientem excommunicationem †
fuit valida, & sublato impedimento censuræ, reuiuiscit titulus
per excommunicationem ligatus, non extinctus, ac mediante
absolutione in integrũ restituitur, quasi postliminio reuersus;
arg. c. nos Sanctorum c. iuratos 15. q. 6. & benè admonuit *Hen
ric. Bohic. in c. Pastoralis sub. num. 5. vers. sed si beneficium*, vbi
21 quod accedente † absolutione titulus ipso iure recuperatur, *&
dixit Rota in præalleg. Tullen. Monasterij coram bon memor.
Card. Sacrato decis. 255. nu. 4. par. 3. recent.*

Minus obstat, quòd absolutio per Rotam Didaco conces-
sa, videatur restricta ad solas censuras; quoniam dum est in exe
cutionem mandati amplissimi, & facultatis concessæ à Pontifi
22 ce in actis producti, ab eadem facultate, & secundum † acta
recipit interpretationem, & ad petitionis; & actorum limites
regulatur, atque intelligitur iuxta tradita *per Bart. in l. ait Præ-
tor. §. si Iudex nu. 1. ff. de re iudic. Alex. cons. 49. numer. 9. lib. 7.
Soccin. sen. cons. 37. nu. 18. lib. 4. Rota apud Card. Seraph. dec.
738. numer. 3. & in Bononien. de Cataneis 1. Februar. 1634.
coram me.*

Obiectum vero priuationis Didaci ob irregularitatem, &
quòd post recursus habitos celebrauerit, minus subsistere vi-
sum fuit, quoniã vltra quòd celebratio de huiusmodi tempore
non probatur, adhuc non releuaret, nullo enim iure sancitum
23 est ob irregularitatem † incurri priuationem beneficij obten-
ti ipso iure, aut dignitatis, quæcumque illa sit, nisi per Iudicis
sententiam secundum qualitatem irregularitatis priuetur, ita
expresse docuerunt *Abb. in c. tanta num. 2. de excess. Prælat. Re-
buff. in prox. benef. tit. de mod. ammitt. benef. num. 50. Nauar. in
manual. c. 27. n. 251. Suarez. de censuris disp. 40. sect. 2. n. 15. &
16. Sanchez. respons. moral. lib. 2. c. 2. dub. 14. nu. 6.*

Demum in hãc resolutionem plurimum etiam impulit Do-
minos vrgens vitium subreptionis, quo laborat gratia Petri
Pauli dum narrare omisit Pontifici absolutionem obtentam à
Didaco in vim amplissimæ commissionis Apostolicæ, si enim
Papa sciuisset Didacum fuisse absolutum, & plenariè restitutũ,
non ita de facili Canonicatum eiusdẽ Didaci qui iam recursi-
bus renunciauerat, & ad veniam, atque pietatem Sedis Apo-
stolicæ supplex confugerat, & absolutionem vberrimam obti
nuerat, non, inquam, concessisset Canonicatum Petro Paulo
24 hæc in sua supplicatione silentio prætermittenti, & † sic oritur
obreptio, & subreptio, ac defectus intentionis Papæ, *cap. super
literis vbi Felin. n. 8. de rescript. Card. Zabar. qui consuluit in
casu similis impetrationis cons. 40. num. 6. Surd. cons. 337. n. 41.
Rota decis. 418. nu. 1. par. 1. recent. & in Mantuana pensionis 4.*
25 *Decembr. 1626. coram me*, vbi etiam firmatum fuit † conie-
cturis, & circumstantijs per Iudicem deligendis, atque eius ar-
bitrio esse inquirendum, an id quod fuit tacitum, retraxisset
Principem, vel difficiliorem reddidisset, *ex Cassador. decis. 12.
nu. 14. de præben. Sanchez. de mat. lib. 8. disp. 21. nu. 19. Rota co-
ram san. me. Greg. XV. decis. 150. n. 4. vbi add. n. 10.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

R. P. D. ROIAS.

Bononieñ Fideicommissi de Blanchis.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Gesta per Iudicem vigore sententiæ latæ in iudicio summarijssimo manutentionis, non dicuntur attentata, cùm ab ea de iure communi non detur appellatio, & quid si in aliquo loco adsit statutum, quod deferat dictæ appellationi.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio nec de iure ciuili datur, in iudicio summarijssimo manutentionis.*
2 *in Sententiæ executionem gesta, non possunt dici attentata si ab ea prohibita sit appellatio.*
3 *Statutum Bononieñ sub rubr. de appellat §. præterea. disponit, quod in quocumque possessorio semel appelletur.*
4 *Statutum deferens appellationi in quocumque possessorio non habet locum in remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
5 *Iudicium summarijssimum possessorium est quasi quædam retentio.*
6 *Manutentia facilius datur, quam immissio.*
7 *Statutum laicale, nullo modo potest extendi ad personas Ecclesiasticas, nec ad causas filius fori.*
8 *Confirmatio statutorum facta à Sede Apostolica in forma cõmuni si sit contra ius communè, nihil aut parum operatur.*
9 *Inferior non potest disponere contra ius.*
10 *Confirmatio non validat, quod est in se nullum.*
11 *Statutum iuri communi contrarium, licet à* Papa *sit confirmatum, nedum per Cardinalem Legatum declarari potest, dummodo tamen reducatur ad ius commune, sed etiam reuocari.*
12 *Ordo iudicarius semper est seruandus iuxta stylum, & consuetudinem fori, vbi causa ventilatur.*
13 *Statutum laicorum deferens appellationi, cum sit ordinatoriũ, trahitur de foro, ad forum. & num. 14.*
15 *Sententia lata in possessorio per cedulam est appellabilis.*
16 *Quod intellige ad effectum deuolutiuum solum non autem suspensiuum.*
17 *Iudicium non alteratur per solam cedulam, nec sententia, quæ alias non est appellabilis fit appellabilis.*
18 *Iudicij natura, & substantia attendi debet, non autem textura verborum.*

19 *Sententia non ex eo dicitur diffinitiua, si Iudex dicat, per hanc nostram diffinitiuam sententiam, si sui natura est interlocutoria.*

20 *Sententia lata in iudicio possessorio, vt non dicatur diffinitiua sufficit, vt ex verbis sententiæ non colligatur fuisse diffinitiuè pronunciatum.*

DECISIO LXXXIV.

SVper successione & possessione bonorum Commitis Pirri de Blanchis orta lite & controuersia inter Moniales S. Mariæ Nouæ dicti Pirri hæredes, & Comites de Blanchis prædicta bona tanquam subiecta fideicommisso Alexandri Senioris ad se spectare prætendentes, fuit per Auditorem generalē Legati Bononień, Dominis de Blanchis concessa immissio in præfatis bonis, & per Vicariū Archiepiscopalē pronunciatum Comites in possessione anteriori dictorū bonorū fore manutenendos, & ad illorum fauorē sequestra reuocanda, & alias prout in sententia, à qua interposita appellatione per Moniales causa in Rota introducta mihi commissa dubitaui An gesta per Vicariū Archiepiscopalem essent attentata & Domini
1 negatiuè respōderunt, ex eo præcipuè quod in iudicio † summarijssimo manutentionis neq; de iure ciuili datur appellatio suspensiua. *l. vnica. C. si de moment. possessione*, vbi communiter Doctores, neq; de iure canonico, *cap. fin. §. de possessione 2. quæst. 6.* latè *Menoch. de retinen. rem. vlt. nu. 48. & seq. Scaccia de appellat. quæst. 17. lim. 6. membr. 2. num. 1. Seraph. decis. 1245. nu. 1. Caualer. decis. 88. nu. 2. Rota decis. 287. nu. 7. par. 2. rec.* & confirmatur ex Constitutione bo. me. Card. Iustiniani olim Bononiæ Legati, quæ expresse prohibet appellationem à sententijs in summarijssimo possessorio latis; Vnde gesta in
2 executionem † sententiæ Vicarij prohibita appellatione dici attentata non valent *Paris. cons. 108. num. 21. lib. 1. Rolan. cons. 77. nu. 20. lib. 2. Lancellot. de attent. c. 12. lim. 25. à nu. 1. vsque ad 10. Card. Caualer. decis. 42. nu. 4.*

Non obstat Statutum Bononień sub rubrica de appellatione
3 *§. præterea* disponens, † quod in quocumq; possessorio semel liceat appellare; Etenim fuit responsum quod cum Comites fuerint immissi in possessionē bonorum de quibus agitur per Auditorē generalem Legati Bononień ex remedio, *l. fin. C. de*
4 *edict. diu. Adr. toll.* quo † casu prædicti statuti dispositio non suffragatur ex traditis per *Menoch. de adip. rem. 4. nu. 833. & seq. Scaccia de appell. quæst. 17. lim. 6. memb. 4. nu. 23. & fuit resolutum in Bononien. fideicommissi de Manzolis 16. Aprilis 1627. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Bononien. bonorum de Barzellinis 20. Nouemb. 1634. coram R. P. D. meo Buccabella.* Minus possit habere locū illius dispositio in sum-
5 marijssimo † manutentionis, cum sit quasi quædā retentio, *l. 1. ff. vti possidetis, & retinendæ instit. de interdictis* quæ facilius da-
6 tur † quā immissio ex *Surd. cons. 253. nu. 22. Guidop. decis. 60. nu. 4. Rot. dec. 295. nu. 1. & 2. par. 2. diuers.*

Vlterius fuit responsum dictum Statutum tanquam laica-
7 le nullo modo posse extendi, † vt comprendat personas Ecclesiasticas, nec causas illius fori ex defectu potestatis statuentium *c. cum Ecclesia B. Mariæ vbi not. omnes de constitut.* Et licet opponatur quod sit confirmatum à Sede Apostolica, cū
8 tamen talis confirmatio † sit in forma communi, *vt fuit resolutum in Bononien. successionis 9. Decemb. 1632. coram bo. me. Vbaldo*, parum aut nil operatur *c. quia diuersitatem vbi Abb. nu. 9. de concess. præben. Cassad. dec. vnic. de confirm. vtil. vel inutil. Rot. in Ferrarien. de Tassonis 14. Iunij 1621. coram Vbaldo seniore*; ideo cum dictum statutum tāquam à populo conditum Sedi Apostolicæ immediatè subiecto non potest subsi-
9 stere, cum inferior † non possit contra ius disponere *l. ille a quo §. tempestiuum. ff. ad Trebell. l. nam magistratus. ff. de arbitr.* hinc est quòd de illo non sit curandum, etiam quod sit confir-
10 matum in forma communi, quæ † confirmatio non validat quod in se nullum est, *Molina, & ab eo citati lib. 2. de Hispanorum primogenijs cap. 7. nu. 7.*

Tandem fuit responsum prædictum statutum per posteriorem Constitutionem Cardinalis Iustiniani fuisse sublatum, cū
11 statutum iuri † communi contrarium licet à Papa confirmatum nedum per Cardinale Legatum declarari (quando tamē reducitur ad ius commune) sed etiam reuocari valeat, *Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 5. vers. an delarationem de constit. Ias. in l. omnino num. 10. C. de testamen. Marescott. var. cap. 38. num. 4. lib. 2. Villadiego de legatis quæst. 10. nu. 13.* & in omnem casum difficultatem tolli ex statuto particulari Curiæ Archiepiscopalis, quod datur in summario Comitis num. 8. disponente quod à decretis, seu sententijs in summarijssimo possessorio non admittatur appellatio, quod attendi debet, cum sententia fuerit lata à Vicario Archiepiscopi,
12 † semper enim ordo iudiciarius est seruandus iuxtæ stylum, & consuetudinem fori vbi causa fuit expedita iuxta doctrinam *Bart. in l. consuetudinis num. 39. C. quę sit longa consuetudo Vant. de nullit. ex defectu num. 57. Caualer. decis. 553. num. 5. Seraph. decis. 1493. num. 3. Rota post secundum volumen cons. Farinac. decis. 305. sub num.* 8. non autem statutum laico-
13 rum deserens † appellationi, quod cum sit ordinatorium *Rota decis. 452. num. 6. par. 1. & decis. 330. sub num. 4. par. 2. diuers.* cum alijs in præallegata *Bononien. de Manzolis*, non
14 † trahitur de foro ad forum, *vt fuit dictum in d. Bononien. de Barzellinis coram D. meo Buccabella*, & sæpe in alijs.

15 Nec facit quod sententia Vicarij lata † sit per cedulam, & sic appellationi locus sit *Rota decis. 183. num. 4. & decis. 187. num. 17. par. 2. recent.* quoniam vltra quod in hoc iudicio nil refert per *tex. in d. l. vnic.* ibi *sententia sortitur effectum. C. si de momen. possess. c. fin. §. si de possessione 2. quæst. 6.* ibi *lata sententia sortiatur effectum*, quoniam id intelligendum est ad ef-
16 fectum † deuolutiuum dumtaxat, non autem suspensiuum vt declarat *Lancellot. de attent. par. 2. cap. 12. lim. 25. num. 1. & firmauit Rota apud Caualer. decis. 42. & in Assisien. bonorum 27. Iunij 1627. coram Card. Virili*; respōdetur quod
17 per solam † cedulam non alteratur iudicium, nec sententia fit appellabilis ex latè deductis coram R. P. D. meo Episcopo Vrgellen. *in Firmana pensionis 23. Ianuarij 1627. registrata apud Modern. de iurepatronatus decis. 94. sub num. 31.* vbi
18 quod substantia, & natura Iudicij † non autem contextura verborum inspici debet, & in proposito bene *Felin. in cap. signif. nu. 6. vers. similiter de rescript. 12.* docet quod licet Iudex dicat per *hanc nostram diffinitiuam sententiam*, non
19 † ex eo dicitur sententia diffinitiua, si sui natura est interlocutoria, quem sequuntur *Crauett. cons. 186. num. 5. Magon. decis. Lucen. 18. num. 28. & seq.* satis enim est quod ex verbis
20 sententiæ non colligatur fuisse diffinitiuè pronunciatum, † & in petitorio seruando requisita iudicij Ordinarij, vt materiam distinguendo respondit *Rota apud Benintend. decis. 79. per totam, & apud Seraph. decis. 1259. nu. 3.*

Ex quibus non constare de attentatis vtraque parte informante censuerunt Domini.

R. P. D. BVCCABELLA.

Meleuitana Status.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Fratribus Capellanis, & Seruientibus Armorum Religionis Hierosolymitanæ an officere possit noua Ordinatio 29. sub titulo de Magistro.

SVMMARIVM.

1 *Antianitas in Religione Hierosolymitana quando incipiat currere.*

2 *Ordinatio tertio præiudicialis substinere non potest.*

3 *Statuta, seu stabilimenta, si sint auctoritate Apostolica, & cum præcepto quod inuiolabiliter obseruentur, confirmata, illis eadem auctoritate non interueniente derogari non potest.*

4 *Ordinatio aliqua, si pendeat ab aliquorum facto, ac voluntate, ex contraria declaratione, & determinatione censetur sublata.*

DECISIO LXXXV.

PRætendentibus Fratribus Cappellanis, & Seruientibus Armorum Sacræ Religionis Hierosolymitanæ nouam ordinationem 29. sub titulo de Magistro tanquam minimè subsistentem eis obijcere non posse, dubitaui an illa ipsis obstaret,

ftaret, & Domini non obstare responderunt; illa enim est nimis præiudicialis, & apertè repugnat ipsius Sacræ Religionis stabilimentis, & statutis etiam Apostolica auctoritate confirmatis; quatenus enim facultatē concedit recipiēdi in diuersis Linguis, ac Prioratibus duos iuuenes cum gratia limitum, apertè repugnat statuto 19. de receptione fratrum, quo expresse cauetur recipiendum teneri probare se intra limites Linguæ, seu Prioratus, in quo recipi petit natum esse. Quatenus vero vult recipiendum in gradu Fratris Cappellani teneri dumtaxat probare suam legitimitatem, recipiendum vero in gradu seruientis Armorum non solum posse ab onere probationes aliquas faciendi dispensari, sed etiā à quauis alia incapacitate, quā possēt habere, contrariatur statuto 18. & ordinationi 36. sub titulo de receptione Fratrum, & demum dum vult talibus, vt supra recipiendis antianitatem incipere debere à die publicationis ipsius ordinationis vergit in notabile damnum, ac præiudicium aliorum Fratrum Cappellanorum, ac seruientium, &
1 est de directo contraria statuto 15. de cōmuni Aerario, † quo cauetur antianitatem incipere, ac computandā esse à die solutionis, vt vocant Passagij, *vt fuit etiam dictum in Neritonen. seu Meleuitana antianitatis 15. Aprilis 1622. coram bo. mem. Ramboldo, in Meleuitana antianitatis 12. Febr. & 5. Martij 1635. coram R. P. D. meo Carrillo, & in ead. 16. Nouemb. 1635. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Ex quibus sequitur
2 ordinationem prædictam tanquam † tertio præiudicialem minimè substineri ex traditis per *Bart. in l. fin. nu. 20. ff. de Colleg. illicit. Abb. in c. cum accessissent nu. 2. vers. si vero statutum, & ibi Dec. nu. 13. & Felin. nu. 4. in 1. declarat. de constit. Rot. decis. 103. nu. 7. par. 2. diuers. & in Comen. habitus 11. Ian. 1613. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Præsertim, quia statuta, ac stabilimenta prædicta fuerunt au-
3 ctoritate Apostolica, & cum præcepto, † quod inuiolabiliter obseruentur, confirmata, ideo illis eadem auctoritate non interueniente derogari non potuit *DD. in l. omnium C. de testam. Bart. in l. omnes populi. nu. 33. ff. de iustit. & iur. Abb. cons. 25. n. 25. lib. 2. Rom. cons. 37. nu. 2. & 116. n. 1. Rot. decis. 204. sub num. 2. par. 3. recent. & decis. 538. nu. 2. coram Card. Seraphino.*

Quinimo ordinatio præfata videtur etiam contra proprium iuramentum de aliquid non decernendo, aut vllo modo concedendo, quod tendat in alicuius damnum, ac præiudicium, ac etiam contra expressam ordinationē, declarationem, ac determinationē ab eisdem capitulantib. in finem Capitoli factā, quòd ordinatio illa nullo modo præiudicium, seu damnum aliquod, vel alterationem gigneret ordinibus, aut præheminentijs cuiuscumque gradus nempè Equitum, Cappellanorum, aut seruientium, adeout appareat etiam ex ipsorummet Capitulantium mente, ac declaratione ordinationem prædictam vti dictis ordinibus Cappellanorum, ac seruientium Armorū præiudicialē virib. non substinere; sed tanquā ab eorumdem
4 facto, ac voluntate pendentem ex huiusmodi contraria † declaratione, ac determinatione sublatam censeri *ad tex. in l. qui alie na. §. fin. & ibi Bar. & Doct. ff. de acq. har. & l. pro herede. ff. eodem l. si ita scriptum. ff. de leg. 1. Bar. & alij in l. non solum. ff. de nou. ope. nunc. Alex. cons. 7. num. 12. lib. 4. Rot. decis. 285. num. 1. par. 4. diuers.*

Et ita vna tantum parte informante resolutum &c.

R. P. D. VEROSPIO,

Romanā Pensionis.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Pensio, si fuerit reseruata super beneficio, super quo pendet vnio ad fauorem alicuius, tunc dicta reseruatio irrita est, si Papæ non fuerit facta mentio, quod super dicto beneficio pendebat vnio.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interposita contra sententiā si non appareat proposita corā Iudice, & nec petita, vel admissa in tempore, tunc nō suspenditur effectus d. sententiæ, & transit in iudicatum.*
2 *Iniustitia potest impedire, ne sententia transeat in iudicatum.*
3 *Resignationis gratiam non est censendum quod Papa voluerit concedere in præiudicium eius, cui fuit facta vnio beneficij stante, quod id ei non fuerit narratum.*
4 *Gratia substantia, si ex aliqua omissa narratiua non fuisset suspensa, sed solum illius executio, tunc non obstat, si id non fuerit expressum.*
5 *Emptionis cōtractus consumitur traditione, quamquam illius substantia perficiatur solo consensu partium.*
6 *in Beneficij conferendi quasi possessione, vt quis dicatur constitutus requiritur, vt is, cui est facta collatio beneficij illius possessionem adipiscatur.*
7 *Beneficium, vt dicatur impletum ex persona eius cui fuit facta collatio, dum tractatur de solo illius fine, tunc ille actus collationis censetur esse absolutus, neque ad sui perfectionem requirit traditionem possessionis.*
8 *in Actu vnionis beneficij, dicuntur ad fauorem eius, cui est facta vnio, omnes fructus beneficij vniti.*
Consensum suum, quis in præiudicium tertii non potest præstare, num. 8.
9 *Beneficij collatio facta authoritate Papæ in vim præcedentis reseruationis non substinetur, si in literis non fuerit facta mētio vnionis, quæ adhuc pendebat de tempore, quo fuit facta collatio, & num. 10.*
21 *Resignatio beneficij vniti non tenet non facta mentione eiusdem vnionis.*
12 *per Resignationem beneficij ad fauorem alterius non infertur præiudicium certum vnioni, si illa de beneficio resignato pēdeat, ex quo possibile est resignatarium præmori posse resignanti.*
13 *Pensio, quæ fuit reseruata sine consensu habentis regressum super beneficio ex cuius fructibus eius pensio solui debeat, non dicitur subreptitia ista gratia sic obtenta, stante incertudine futuri euentus.*
14 *Ius regressus est merè fortuitum, & incertum, cum plura accidere possint, quæ non debeat esse locus idem.*
15 *Gratia redditur subreptitia, si non fuerit narratum id, quod adhuc pendet, & pro certo existere debet.*
16 *in Gratia non est facienda mentio de ijs quorum exitus non est omnino certus, eo quia possint eodem modo esse, prout non esse.*
17 *Pensio reseruata super beneficio, sine consensu eius, qui in illo habet regressum non dicitur nulliter reseruata, dum pendet illius conditio sed tunc redditur irrita quando fit locus eidem regressui.*
18 *Clausula prout ex tunc, operatur, vt vnū tempus alteri insit.*
19 *Gratia subreptione data, non potest reddi valida ex consensu partis.*
20 *Resignationis beneficiorum validitas pendere non potest à cōsensu partium sed tota pendere debet ab auctoritate Papæ.*
21 *Reseruationis pensionis, dum beneficium resignatur, causa efficiens est authoritas Papæ.*
22 *Consensus potest reuocari non obstante quocumque iuramento, si fuerit præstitus super eo, quod non valet à principio sine confirmatione Principis.*
23 *Consensus præstitus quoad vnam rem, non suffragatur, quoad aliam diuersam.*
24 *Pensionis nullitate supposita vsque à prima illius impositione, non potest cōstitui ius aliquod perfectum, & absolutum, itaut si aliquid contra fiat, dicatur, & illatum præiudicium.*
25 *Declaratio, nihil de nouo tribuit.*

DECISIO LXXXVI.

Confirmata fuit in dubio, quod hodie proposui decisio, quæ facta fuit corā me sub die 4. Iulij anni proximi præteriti cum visa fuerit DD. subsistere illius fundamenta, tam in parte in qua firmabatur, quod sententia Rotalis fecisset transitum in rem Iudicatam, quam in alia, in qua declarabatur iustitia eius iudicati, & primo non visæ fuerunt controuerti posse, quæ in eadem decisione considerata fuerunt pro firmi-
1 da re iudicata cum appellatio, † quæ interposita fuerat contra sententiam, quæ dicebatur habere hanc vim neque appareat proposita coram Iudice neque petita aut admissa in tēpore, prout requirebatur ad hoc, vt propter eandē appellationem

tionem potuisset suspendi effectus eiusdem sententiæ, & impe
diri, quod illa in iudicatum non transiret, vt pluribus ostensum
fuit in eadem decisione, & hodie admittebant informantes
pro Dominico, qui fuit condemnatus in eadem sententia.

Non etiam visa fuit controuerti posse Iustitia eius iudicati
quæ fuisset in primis necessaria ad hoc vt rectè actum dicere-
2 tur ex eadem sententia, dum † illius iniustitia potuisset impe-
dire eum transitum, & quidem rationes, ex quibus probaba-
tur iustitia sententiæ deductæ apparebant tam in ea decisione
de cuius confirmatione hodie agebatur, quam in alijs duabus
decisionibus, quæ factæ fuerunt *coram R. P. D. meo Ghisilerio
sub diebus 18. Decembris 1634. & 2. Martii anni 1635.* ante-
quam ea sententia diceretur, cum ostensum in illis fuerit, quod
non poterat substineri gratia resignationis, quam Dominicus
obtinuit, & postea in eadem sententia declarata fuit non va-
lere. Rationes verò nullitatis eius gratiæ erant quia non fuis-
set facta mentio vnionis beneficij super cuius fructibus pen-
sio reseruata fuerat, & quia non censebatur voluisse Papam
eam gratiam concedere in præiudicium Collegij Cælestini,
3 cui facta fuerat vnio † eiusdem Beneficij: Has easdem rationes
amplexi fuerunt D. D. in hoc dubio. Et primo considerarunt,
quòd non poterat excludi necessitas eius narrationis, quæ fuit
omissa in gratia concessa Dominico, eo quia ageretur de vnio
ne, cuius executio suspensa fuerat, & dilata vsque ad tempus,
4 quo beneficium vacaret per obitum aut cessionē Rectoris, †
cum non fuisset ex hoc suspensa substantia ipsius gratiæ, sed
solum illius executio, cōsistens in executione pensionis, vt be-
nè in proposita materia declarauit. *Io. Andr. in add. ad specu-
lat. tit. de præben. in princ. col. 2. vers. absit quæst. Oldrad. consil.
223. num. 7. & in cons. 257. num. 20. cuius authoritatem sequuta
fuit. Rota in decisione sub die 4. Iulij anni proximi præteriti.*
Confirmari hæc poterant alijs exemplis ex quibus videre li-
cebat distingui in iure perfectionem actus ab illius executione
5 vt apparet in † contractu emptionis cuius executio traditione
consumitur, cum tamen illius substantia perficiatur sola con-
uentione partium, *vt notatur in princ. tit. Instit. de empt. &
vend. & declarat Bald. in rubr. C. eod. tit. nu. 3. in fin.* & in pro-
prijs terminis subiectæ materiæ, hoc idem contigit in colla-
tione beneficij, quia licet ad effectum, vt ex ea dicatur quis
6 constitutus in possessione † conferendi, requiratur, vt is, cui fuit
facta collatio beneficij illius possessionē adeptus fuerit, vt de-
clarat *Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina num. 93. de caus. possess.
& propr.* Tamen vbi circumscriptio hoc effectu tractatur de
solo illius fine nempe, vt dicatur impletum beneficiū ex perso-
7 na eius cui facta fuit collatio, ille † actus collationis censetur ex
se absolutus, neque ad sui perfectionem requirit traditionem
possessionis *vt est text. in c. si tibi absenti de præbend. lib. 6. &
notant ibi D.D. Gemin. num. 2. Franc. num. 3. Cassad. decis. 5.
nu. 5. de priuil. & tenuit Rot. decis. 24. nu. 1. de præbend. in antiq.
& decis. 87. de rescript. in antiq. & fuit resolutum in Nouarien.
beneficij 28. Iunij 1632. coram me.*

Altera eaque secunda ratio decisionis propter quam non
potuisset valere reseruatio pensionis ad fauorem Dominici
erat propter præiudicium quod Collegio inferebatur ex ea
8 reseruatione, quia cum in † actu vnionis fuissent translati in fa
uorem eiusdem Collegij omnes fructus beneficij vniti, vt de-
clarat *idem Oldrad. in add. cons. 223. num. 4. & cons. 257. num.
14. & 22.* Certum est, quòd ab eo auferebatur quidquid in gra
tia reseruationis eius pensionis concedebatur Pensionario,
non obstante consensu Rectoris, qui tunc Ecclesiam obtine-
bat, qui non potuisset eum consensum præstare in præiudiciū
ipsius Collegij. Et visa fuerunt DD. confirmari hæc posse
9 alijs exemplis quia propter hanc eandem rationem † appa-
rebat non subsistere collationem beneficij factam authoritate
Papæ in vim præcedentis reseruationis si in litteris non fuerit
facta mentio vnionis, quæ adhuc pendebat de tempore, quo
fuit facta collatio, vt declarat *Felin. in c. in nostra num. 23. de
rescr. in 27. corollar. sequendo authoritatem Rotæ in decis. 23.
de rerum permut. in antiq.* quasi repugnare videatur presum-
pta mens Papæ, qui gratiam concessit non derogandi alte-
10 rius † Iuribus ad cuius fauorem facta fuit vnio dum non fuit
certus de eadem vnione quod etiam tenuerunt *Ioan. de Sel-
ua de benef. par. 3. quæst. 11. num. 7. Rebuff. in prax. benef. tit.
de reuoc. V mon. nu. 33. & probatur ex text. in c. quamuis, &c.
si propter de reser. lib. 6.* Vt etiam ab eadem ratione descende-
11 bat, quod valere † non possit resignatio beneficij vniti non
facta mentione eiusdem vnioni, vt tenuit *Rota apud Put.
decis. 347. num. 9. lib. 1. & ea pluribus comprobat. Oldrad. in
add. consil. 257. num. 20. & 29. & tradit Paris. in tract. de
de resign. benef. lib. 2. quæst. 9. nu. 14. Garz. de benef. par. 11.
12 cap. 4. num. 41.* Quod sane videtur notatu dignum per † resi-
gnationem beneficij ad fauorem alterius non inferatur præiu-
dicium certum vnioni, ex quo possibile est Resignatarium
præmori Resignanti, vt considerauit *Rota coram Puteo in ad-
ducta decis. 347. nu. 5. lib. 1. Paris. resignat. benef. eod. lib. 2.
quæst. 9. num. 8.* Et licèt in terminis Pensionis, quæ fuerit re-
seruata sine consensu habentis regressum super beneficio ex
13 cuius fructibus eius pensio † solui debeat considerari soleat
à DD. eadem incertitudo futuri euentus ad effectum excu-
sandi gratiam à vitio subretionis, *vt trad. Paris. in tract. de
resign. benef. lib. 6. quæst. 2. num. 86. Gig. de pens. quæst. 79. in
princ.* tamen id accidit cum supposito Iuris mere fortuiti, &
14 incerti, quale videtur esse Ius regressus cum † non solum fie-
ri possit, vt tempore, quo debet illi locus apperiri præmor-
tuus fuerit pensionarius. Verum plura possint contingere,
ob quæ non esse debeat locus eidem regressui, vt declarat
*Paris. in adducta quæst. 2. eodem num. 86. & considerauit Ro-
ta coram Put. decis. 97. num. 4. lib. 2. & apud Cassad. decis. 1.
de Pens.* Vnde contrarium statuendum erit vbicumq; certum
15 est, quod existere debeat † id Ius, quod adhuc pendebat
de tempore quo fieri debuisset illius mentio, vt declarauit
*Rota in decis. 2. num. 4. de præbend. in nou. Cassad. decis. 16.
num. 2. eod. tit.* Ita limitando contrariam regulam, quæ habet,
16 vt non sit facienda mentio † de ijs quorum exitus non est
omnino certus, eo quia possint eodem modo esse prout non
esse quam regulam ponit *Felin. in cap. in nostra num. 15. in 7.
Coroll. de rescript. Sarnen. ad reg. de iur. quæs. non toll. q. 4. n. 2.*
Et poterant hæc omnia eo magis procedere in casu proposito
in quo hæc quæstio videbatur tolli ex facto quia cum perfecta
fuisset vnio ex cessione Rectoris ad fauorem Collegij non
poterat dici quod ageretur de præiudicio quod solū esset cer-
tum in genere eo quia illud existere omnino deberet sed de
præiudicio quod iam extiterat, & cuius certitudo probabatur
etiam inspecto præsenti tempore quod admittunt DD. in ter-
17 minis regressus nam licet † pendente illius conditione ne-
gent posse gratiam dici nullum si non facta fuerit mentio, ta-
men concedunt reddi irritam eandem gratiā post quod fuerit
factus locus eidem regressui, vt declarat *Gig. de pens. quæst. 79.
sub nu. 3. Paris. de resign. benef. d. lib. 6. ead. quæst. num. 88. &
fuit resolutum coram Puteo in add. decis. 97. num. 3. lib. 2. &
in decis. 2. de renunciat.* Et propterea etiam ad hunc effe-
ctum considerari natura illius clausulæ prout ex tunc quæ fue-
18 rat apposita in † gratia vnionis propter vim eorumdem ver-
borum ex quibus videbatur vnum tempus alteri inesse. Ita vt
à quolibet eorum desumi posset initium huius nullitatis, ex
notat *in l. si ita stipulatus 136. ff. de verb. oblig. & in l. huius-
modi 64. ff. eod. tit. & notat ibi Ang. num. 2. Alex. num. 3. & in
cons. 83. nu. 6. lib. 2. Cassad. decis. 3. nu. 15. de præbend.*

Et ex his visum fuit satisfieri ad ea quæ in contrarium ad-
ducebantur pro parte pensionarij super consensu, quem dice-
batur præstitisse idem Collegiū pro reseruatione huius pensio
19 nis, † quia data subreptione gratiæ non poterat nullitas eiusdē
pensionis quæ ex ea sequebatur tolli propter consensum ipsius
20 Collegij cū non † potuisset illius validitas pendere à consensu
partium, sed tota depēdere deberet ab authoritate Papæ quæ
21 sola dici poterat causa efficiens eius † pensionis, vt traditur
*in cap. nisi essent, §. quia igitur de præbend. & notant ibi DD.
Sarnen. in compend. vtriusq. signat. quæst. 16. num. 86. Sta-
phil. de Litt. Iust. §. 7. incipit, ad prædict. num. 15. & censuit Ro-
ta in Ripana pensionis 19. Nouembr. 1612. coram R. P. D.
meo Pirouano inter recent. decis. 437. nu. 2. & in Montisfalisci
Pensionis 10. Iunij 1630. coram eod.* Præterea duabus vicibus
dicebatur à Collegio præstitus hic consensus, & ille, qui da-
tus proponebatur ante reseruationem ipsius pensionis ab eo-
dem reuocatus fuerat propter hanc ipsam causam quia scilicet
in eo deficeret beneplacitum Apostolicum, qui quid consen-
22 sus potuit reuocari † non obstante quocunque iuramento cū
non potuisset à principio valere ea promissio sine confirma-
tione Apostolica, vt tenuit *Rota in add. decis. 437. par. 1. re-
cent. nu. 2. in fin. & corā Acchil. decis. 2. de pact. & coram Put.
decis. 343. in princip. lib. 1.* Alter vero consensus qui dicebatur
datus ab eodem Collegio post reseruationem pēsionis in actu

cessionis

cessionis Ecclesiæ facta à titulari, non comprehendebat onus huius pensionis, cum solum in se suscepisset Collegium onera, quæ ad Ecclesiam spectabant ratione curæ. Vnde re-
23 spectu huius † consensus obstare nō poterat, quòd cessio facta à Rectore confirmata fuisset authoritate Apostolica, dum in confirmatione non fuit actum, aut intellectum de hac pensione, vt fuit consideratum in omnibus decisionibus, quæ factæ fuerunt in hac causa.

Neque poterat obijci hic præiudicium pensionarij ad effectum, vt valere non posset cessio in qua ille priuabatur Iure exigendi dictam pensionem ad quod præiudicium dicebatur respexisse confirmatio Apostolica dum legebatur facta sine præ
24 iudicio alicuius. Hæc † enim obiectio tollebatur ex eodem fundamento, quia supposita nullitate ipsius pensionis vsque à prima illius impositione non poterat constitui Ius aliquod perfectum, & absolutum, contra quod potuerit induci id præiudicium vt tradit, *Felin. in c. causā quæ sub n. 26. & in c. super litteris n. 11. in fin. de rescr. Cald. cons. 8. n. 3. eod. tit. Sarnen. ad reg. de iur. quæs. non tollen. q. 1. n. 5. in fin.* Præsertim attenta natura resignationis ex qua dicebatur illa tum id præiudicium cū non
25 fuerit ex ea collatū nouū Ius Collegio sed declaratū † id quod ei competebat ex causa vnionis antea sequutæ prout in hac sola ratione positum erat fundamentum huius decisionis, & latè probat *Ioan. Andr. in addit. ad specul. in tit. de præbend. & dign. in princ. col. 2. Oldrad. cons. 223. & cons. 257.*

Et ita vtraque.

R. P. D. PIROVANO.

Fauentina Iurispatronatus.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Præsentatus est instituendus, si probet vacationem iurispatronatus, familiæ eum præsentantis existentiam, ac pertinentiam, præsentationem infra legitima tempora, ac demum sui ipsius habilitatem.

SVMMARIVM.

1 *Institutio, quibus concurrentibus non possit denegari.*
2 *de Beneficij iurispatronatus vacatione non potest dubitari, si præsentati veniunt ex eadem vacatione.*
3 *Iurispatronatus probatio per instrumentum dotationis, vel erectionis, in iure non potest dari melius.*
4 *de Iurispatronatus fundatione dubitari non potest, quin sit effectuata, si dētur vltimæ præsentationes, possessione subsequuta per obitum immediatè præsentati.*
5 *Præsentationum effectuatio bene solet probari propter continuatam præsentatorum possessionem.*
6 *ab Iurispatronatus, erectione, si transiuerit tempus 100. annorum, inde sufficiens titulus potest allegari.*
7 *Iurispatronatus canonizatoria non facile obtinetur ab Ordinario, cum agatur de eius interesse.*
8 *Iuspatronatus, non est rigorosè probandum, quando Ordinarius non est in causa, nec contenditur cum possessore tanquam de libero.*
9 *in Iurispatronatus erectione interuenire debet auctoritas Ordinarij.*
10 *Vicarius absque speciali mandato Episcopi non potest reseruare iuspatronatus.*
11 *Sed stante decursu 100. annorum cū obseruantia, nedum præsumitur sufficiens mandatum ad hoc, sed etiam confirmatio, & ratificatio Episcopi. nu. 12.*
12 *Præsentandi quasi possessio acquiritur etiam per vnicum actum.*
13 *Præsentatio coram Ordinario de iure fieri debet.*
14 *Præsentatio fieri debet coram eo, cui in limine fundationis, & erectionis fuit reseruatum ius instituendi.*
15 *Concordia, seu transactio facta ab Ordinario, si sit à Papa confirmata, seruanda est, & ligat Ordinarios successores in eadem Ecclesia.*
16 *Præsentatus præsumitur idoneus; si appareat, quod sit Sacerdos cum inde superabundet probatio identitatis, si agatur de beneficio simplici.*
17 *Gratia remanet inanes, & sine effectu si non sit iustificata.*

DECISIO LXXXVII.

IOanne Iacobo tantummodo informante, responsum fuit, eumdem esse instituendum de Beneficio controuerso quia probat vacationem iurispatronatus familiæ de Scar-
1 dauis, existentiam, † ac pertinentiam, præsentationem intra legitima tempora, ac demum sui ipsius habilitatem, quibus cō currentibus institutio non solet denegari, *cap. decernimus, ca. Monasterium 16. quæst. 7. cap. cum Bertoldus. vbi Abb. nu. 12. de re iudic. Rot. decis. 37. nu. 1. par. 2. recent.*

De vacatione Beneficij non est controuersia, ex quo respe-
2 ctu † præsentati veniunt ex eadem vacatione per obitum alterius Iacobi: Existentia verò iurispatronatus ex dotatione, & fundatione, & quòd sit familiæ de Scardauis probatur ex instrumento dotationis cum assignatione bonorum pro dote sufficienti, vsque ad anno 1525. & ex instrumento erectionis Capellæ in titulum S. Martini factæ per Vicarium, tunc Episcopi Fauentini de anno 1529. cum reseruatione iurispatronatus ad fauorem dotantis, & exinde hæredum, & familiæ suæ
3 de Scardauis, qui modus † probandi iuspatronatus per instrumentum dotationis, erectionis, in iure melior dari non potest, *capt. 3. cum gloss. in verb. fundatoris. & capit. nobis de iurepatr. Gonz. ad regul. 8. glos. 18. num. 32. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 38. Rot. decis. 167. nu. 1. par. 2. diuers.* & idem fuit dictum *in causa Illerden. portionis 27. Aprilis 1635. coram me*, quæ
4 fundatio cum dubitari non possit, quin fuerit effectuata, † ex quo dantur vltimæ præsentationes, possessione subsequuta per obitum immediatè præsentati; Nempe de anno 1610. ex præsentatione Terentij per obitum Andreæ Caroli, & de anno 1622. ex præsentatione Iacobi per obitum Terentij, & nouissimè Io. Iacobi per obitum alterius Iacobi de anno 1635. ex
5 quibus † solet probari effectuatio propter dictorum Rectorum continuatam possessionem, *Oldrad. cons. 229. Rot. decis. 452. num. 1. coram Papa Greg. XV. & 224. nu. 7. par. 1. recent.*
6 & vlterius concurrat tempus supra † centum annos à die erectionis, inde sufficiens titulus allegari potest. *Cassad. decis. 2. de probat. Peregr. cons. 33. nu. 21. Rot. decis. 211. nu. 1. par. 1. recent.* & idem fuit firmatum *in Aquilana Capellaniæ 3. Iulij 1634. coram me* quibus accedit confessio partis, enūciatiua libri æstimi eiusdem Ecclesiæ Fauentinæ, in quo descibitur hæc Capellania de iurepatronatus Laicorum de Scardauis, ac demum controuerso huiusmodi iurepatronatus coram Ordinario pro illius existentia ad fauorem istorum de Scardauis pronuncia-
7 uit, quòd non ita de facili contingere potuisset † ab Ordinario, de cuius interesse agitur, obtinere canonizatoriam tituli Patronalis *Rot. decis. 11. nu. 1. de iurepatronat. in nouis, & 413. nu. 2. & 518. nu. 4. par. 1. recent.* & si quid ad rigorosam probationem deficeret, quod ex deductis dicendum non videtur, leuior ni-
8 hilominus sufficeret, ex quo † Ordinarius non est in causa, nec contenditur cum possessore tanquam de libero, sed incidenter de pertinentia ad effectum institutionis quæritur, *Cassad. deo. 1. nu. 1. de probat. Verall. decis. 137. nu. 2. par. 1. Mantic. 244. nu. 5. & 452. nu. 3. coram Papa Greg. XV. Gonz. ad reg. 8. glos. 18. nu. 59.* & nouissimè in fortioribus terminis idem fuit firmatum *in Comen. Beneficij 25. Maij 1635. & 11. Ianuarij 1636. coram D. meo Panzirolo.*

Non obstat, quòd in erectione data non interuenerit expres
9 sus † Episcopi consensus, neque probetur Vicarium, qui tunc
10 erexit Capellam in Beneficium, & Patronatum reseruauit, † haberet sufficiens mandatum ab Episcopo in gratiosis.

Quia ex decursu centum annorum cum obseruantia, ne-
11 dum præsumitur sufficiens † mandatum Vicarij, *Cassad. dec. 3. de procur. Mantic. decis. 86. nu. 10. Rota decis. 598. nu. 8. par. 1. diuers.* sed confirmatio, & ratificatio Episcopi, *Lambert. de iurepatr. par. 2. lib. 1. q. 1. art. 8. & 11. Roch. eod. tit. in verb. pro eo quod Diœcesani q. 7. nu. 19.* idem fuit firmatum. *in decis. 598. nu. 8. par. 1. diuers. & 707. par. 1. recent.*

Præsentatio etiā Io. Iacobi legitima, & valida probatur; Nā respectu præsentantis, quæ fuit Lucretia Scardaua, cum sit in quasi possessione præsentandi ex præsentatione facta de anno 1622. de persona Io. Iacobi Bassi, vacante beneficio per
12 obitum Terentij ex isto solo † actu potuit validè præsentare,

cap. consultationis de iurepatr. Rot. decis. 14 eod. tit. in antiq. Calder. cons. 12. eod. tit. & decis. 452. nu. 20. coram Papa Greg. XV. Respectu verò Quadrimestris ad præsentandum à Canone præscripti bene iustificatur legitima, ratione temporis, quia vacatio beneficij contigit de mense Aprilis 1635. sicuti continent litteræ Apostolicæ Castellini Aduersarij, & præsentatio, quæ datur legitur facta sub die 17. eiusdem mensis Aprilis, quæ & si videatur facta coram Capitulo, & Canonicis Eccle-
13 siæ Fauentinæ, cum tamen de iure coram † Ordinario sit facienda; attamen nihil obstare visum fuit, ex quo in limine fundationis, & erectionis, ius instituendi fuit reseruatum dicto Capitulo, & postmodum inter Episcopum, & Capitulum fuit etiã
14 concordatum, quod ius instituendi Capellanos ad præsentationem Laicorum respectu Capellarum intra Ecclesiam Cathedralem existentium spectaret ad Capitulum, & per Sedem
15 Apostolicam confirmatum, † & inde omnis hæsitatio sublata cum sit semper seruanda, & ligat successores Episcopos in eadem Ecclesia Fauentina, *cap. veniens, cum glos. de transact. & ibi Abb. nu. 2. Rota coram Papa Greg. XV. decis. 52. ibi Add. nu. 3 & in recent. 625. nu. 3 par. 1.*
16 Concurrit denique habilitas Io. Iacobi præsentati, † cum sit sacerdos enunciatus in instrumento præsentationis supradictæ, & ex litteris patentibus datis, *Gram. decis. 81. num. 1.* inde superabundat probatio idoneitatis cum agatur de beneficio simplici.

Neque obstat petitioni Io. Iacobi præsentati prouisio Apostolica Castellini continens gratificationem, quia cum plura contineantur in narratiua litterarum, nempe quòd sit præsentatus a medietate patronorum, & existentia in quasi possessio-
17 ne præsentandi, & neutrum ex prædictis sit † iustificatum, gratia remanet inanis, & sine effectu, *cap. 2. de rescript. Rot. decis. 314. nu. 2. coram Papa Greg. XV. Garz. de benef. par. 6. cap. 2. nu. 60.*

Et ita vna parte tantum informante resolutum fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommissi de Clauarinis.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario in bonis fideicommisso subiectis, quibus concurrentibus, & qualiter sit danda immissio, bona fuisse fideicommittentis quomodo probetur, item etiam qualiter eorum identitas. Fideicommissario, quando non impediatur immissio ob oppositas detractiones.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario datur immissio, vel ex Saluiano interdicto, vel ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
2 *Fideicommissario competit saluianum, vel remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. etiam contra tertium possessorem.*
3 *Descendentia, & consanguinitas qualiter sufficienter remaneat probata.*
4 *in Gradu successibili, si quis sit, præsumitur etiam sit proximior, eo ipso, quod nullus alius comparet, qui se proximiorem prætendat.*
5 *Remotior non admittitur ad successionem, quando adest proximior.*
6 *Exceptio de iure tertij non admittitur ad impediendam immissionem fideicommissario.*
7 *Declaratio facta ex certa scientia, quod cum quis sit proximior alicui, non intendit ei succedere, non potest impugnari à tertio qui non potest dare de nullitate.*
8 *de Nullitate contractus, illi solum possunt dare, ad cuius fauorem est nullus.*
9 *Contractus, si sit nullus ex defectu causæ, habetur pro nullo, si is velit qui nullum dicere potest.*
11 *Bona aliqua, quod fuerint fideicommittentis probatur, si id constet ex Testamento, & Codicillis ipsius.*
12 *Item probatur ex diuisione facta inter fratres de hæreditate paterna.*
13 *Temporis longissimi lapsus inducit mutationem personarum eiusdem familiæ, & excusat variationem.*
14 *Identitas probatur per duas demonstrationes, licet aliæ non verificentur. nu. 15.*
16 *Confinia ex cursu temporis præsumuntur mutata, & sufficit verificatio loci, vbi posita sunt bona, & vnicus tantum confinis.*
17 *Partita formiter extracta ex libris Mortuorum, probant quem esse mortuum.*
18 *Vocatus ad successionem, si declaret se nolle succedere, hoc stante, alteri qui succedere debet, non potest impediri immissio, ac si ille non adesset.*
19 *Conductores simplices non possunt impedire immissionem, prætextu detractionum.*
20 *Fideicommissario, vt impediatur immissio ad effectum soluendi debita Testatoris, debent iustificari.*
21 *Et in hoc non statur assertioni grauati.*
Collateralibus legitima non debetur. nu. 21.
22 *Rationem reddere tenetur grauatus, de bonis fideicommissarijs.*
23 *Detractiones præsumuntur factæ, si hæres grauatus inuentarium non confecerit.*
24 *Inuentarium bonorum hæreditariorum non suppletur per tutelare, cum non tendant ad eosdem effectus, & requirant distinctas solemnitates.*
25 *Hæres grauatus, si alienauerit plura bona hæreditaria, quod ea non sufficiant pro detractionibus, ei incumbit onus probandi, amplia. nu. 26.*
27 *Melioramentorum exceptio, vt impediat immissionem fideicommissario, debet probari.*
28 *pro Melioramentorum iustificatione, quid constare debet.*

DECISIO LXXXVIII.

PRætẽdentibus Dominis Io. Baptista, & Vincentio de Clauarinis per obitum Equitis Gherardi vltimi descendentiũ masculorum vocatorum esse factum locum fideicommisso ad eorum fauorem, petierunt immissionem super tornaturis 32. prædij Cadriani vti spectantibus ad fideicommissum Alexandri Senioris, & super residuo bonorum eiusdem Communis vti comprehenso in fideicommissis Antonij, & Alexandri Iunioris, & fuit per me propositum dubium: An esset concedenda immissio petita, eoq; per Dominos discusso fuit resolutum Io. Baptistæ, & Vincentio dandam immissionem super dd. tornaturis 32. d. prædij Cadriani, & super residuo bonorum eiusdem Communis contra DD. de Piatitijs detinentes titulo conductionis sibi factæ à Gherardo defuncto.

Nam cum dictum prædium pro dicta rata tornat. 32. fuerit possessum per Alexandrum Seniorem, & subiectum eius fideicommisso, & similiter fuerit totum possessum per Alexandrum Iuniorem, & Antonium, & suppositum eorum fideicommissis, & Ioan. Baptista, & Vincentius tanquam proximiores de Casata fuerint vocati in defectum descendentiũ masculorum ab Alexandro Seniore, & expresse substituti in fideicommissis Antonij, & Alexandri Iunioris, consequenter
1 illis immissio denegari non potest, vel † ex Saluiano interdicto, prout fuit semper in Rota obseruatum, vt ex decisionibus relatis per *Seraph. decis. 828. in princ. & firmatis per Rotam coram bon. me. Card. Virili, in Perusina fideicommissi de Cincijs, vel ex remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* quod
2 † competit fideicommissario etiam contra tertium possessorem, vt est communis opinio, *de qua per Rot. decis. 34. num. 24. par. 2. diuers. & decis. 238. num. 1. par. 1. recent. & coram bon. memor. Cardin. Caualer. decis. 204. numer. 4. & alibi passim.*

Quod autem ipsi fuerint vocati vti proximiores ad fideicõmissum Alexandri Senioris fuit iam firmatum coram me 26. Nouembris 1633. in decisione in hac causa facta, & vlterius probatur ex verbis testamenti, & Codicilli, in quibus continetur prædictum fideicommissum, & Io. Baptista eorum auus enunciatur filius Cæsaris fratris ipsius testatoris; Vnde cum ex dicto Io. Baptista sit natus Cæsar Iunior pater ipsorum Ioan. Baptistæ Iunioris, & Vincentij, vt patet ex donatione Antonij, & Alexandri Iunioris, & confessioni Gherardi auctoris

ris DD. de Piaritijs, vtique eorum † descendentia, & consan-
guinitas remanet sufficienter probata, *Rota coram san. me.*
Greg. XV. decis. 42. num. 1. & coram bo. mem. Card. Caualer.
4 *decis. 575. num. 4.* Quod autem ipsi sint proximiores † proba-
tum remanet eo ipso, quod nullus alius comparet, qui se proxi
miorem prætendat *Seraphin. de cis. 1229. num. 1. & 1265. in*
fin. bo. mem. Card. Caualer, d. decis. 575. num. 7. Rot. in Aesi-
na Cappellaniæ 4. Iulij 1603. coram bo. mem. Card. Pamphi-
lio, & in Assisien. bonorum 4. Iulij 1607. coram bo. me. Card.
Caualer & fuit firmatum in Parmen. status 14. Decemb. 1629.
coram Reuerendiss. D. meo Decano, vbi etiam aliæ decisiones
allegantur.

Non obstat quòd extet Isabella Gherardi filia, quæ tanquã
proximio de Casata ipsis Codicillantis excludit Ioan. Bapti-
5 stam, & Vincentium remotiores, † qui non admittuntur
quando adest proximior: Quia (quicquid sit de illius voca-
tione an censeatur exclusa à fideicommisso de quo agitur, sub
prætextu quòd testator fuerit discretiuè loquutus de fœminis,
vel quod habuerit rationem conseruandi agnationem) Domi
nis visum fuit sufficere declarationẽ ab ipsa factã se nolle ratio-
ne suæ personæ impedire Ioan. Baptistã, & Vincentium, quo
minus consequantur plenariam successionem, & integrum
fideicommissum perinde ac si non esset in rerum natura, vt in
duobus instrumentis: & cum ipsa non compareat, nec
petat se vti proximiorem, & in fideicommisso comprehen-
6 sam immitti, hæc exceptio † illius existentiæ respiciens ius
tertij non potest allegari à Piaritijs, vt in terminis reproban-
do *Castr. in cons. 454. num. 2. lib. 1. tradit Surd. cons. 349. num.*
15. 16. & 17. quem sequuta est Rota in Bonon. fideic. de Desi-
derijs 16. Februarij 1630. corã R. P. D. meo Merlino, vbi plu-
res decisiones allegantur; Nec talis declaratio facta ex certa
scientia, & cum omnibus sollemnitatibus necessarijs potest
7 † impugnari à tertio qui non potest dare de nullitate, cum
hoc sit specialiter reseruatum illi soli, qui contraxit prout fit
8 † in minore, & Ecclesia *Surd. decis. 108. num. 3. Seraphin.*
9 *decis. 256. nu. 7. & 339. num. 6.* & in terminis nullitatis † con-
tractus mulieris ex defectu causæ *Rota decis. 206. num. 7. pe-*
nes Cinc. de censib. vnde dubium non est fideicommissum
10 † fuisse apertum, ac purificatum ad fauorem Ioan. Baptistæ,
& Vincentij, vt fuit dictum in *Romana seu Tiburtina Castri*
S. Angeli 26. Nouembris 1616. coram bon. mem. Andrea,
& in ead. 10. Februar. 1620. coram bon. mem. Vbaldo, & in
Bononien. fideicommissi de Lutio 27. Ianuarij 1621. coram
Eminentiss. Card. Verospio.

Prædium Cardiani quoad petium terræ tornat. 32. fuisse
11 in bonis Alexandri Senioris fideicommittentis † constat ex
Testamento, & Codicillis ipsius *Peregr. de fideicom. artic. 44.*
nu. 20. & cons. 48. num. 5. lib. 1. cum alijs per Fusar. de substit.
quæst. 618. nu. 30. & ex allegatis per Reuerendiss. D. meum De-
canum in d. Parmen. status 14. Nouemb. 1629. & ex diuisione
12 † hæreditatis paternæ inter ipsum, & fratres facta de anno
1506. Barbat. cons. 14. lib. 3. Dec. cons. 76. num. 9. lib. 3. cum alijs
per Fusar. d. quæst. 618. nu. 11.

Esse autem idem petium terræ quod hodie detinetur à Pia-
ritijs, probatur ex collatione confinium expressorum in loca-
tione sibi ipsis facta à Gherardo de anno 1627. qui concor-
dant cum confinibus enunciatis in dicta diuisione anni 1506.
facta inter Alexandrum Seniorem, & fratres. Nam concor-
dant Primo in loco, & vocabulo Cadriani: Secundo in pluri-
bus qualitatibus: Tertio in confine viæ publicæ a tribus late-
ribus. Nec facit quod in diuisione anni 1506. dicatur *iuxta*
Albertũ de Clauarinis, & in locatione anni 1627. dicatur *iux*
13 *ta Gasparẽ de Glauarinis*; quia lapsus tanti temporis † inducit
mutationem personarum eiusdem familiæ, & excusat varia-
14 tionem. Vltra quod ad probandum † identitatem duæ de-
monstrationes sufficiunt *iux. doctr. Bart. in l. demonstratio fal-*
sa nu. 14. ff. de condit. & demonstr. Rot. coram san. mem. Greg.
15 *XV. decis. 172. num. 2.* etiam si aliæ † non verificarentur *Ruin.*
cons. 50. nu. 12. lib. 1, Crauett. cons. 198. nu. 2. Rot. in Bonon. fideic-
com. de Desiderijs 5. Martij, & 14. Iunij 1627. coram R. P.
D. meo Merlino in Perusina fideicom. de Gratianis 27. Mart.
1628. coram bo. me. Card. Virili, & in Montis Falisci fideic.
21. Iunij 1630. coram R. P. D. meo Pirouano, præsertim in an-
16 tiquis, quia præsumuntur † ex cursu temporis confinia mu-
tata, & sufficit verificatio loci, vbi posita sunt bona. & vnicus
tantum confinis *san. me. Greg. XV. d. decis. 172. nu. 6. vbi Add.*
num. 10. Rot. in dd. Bonon. fideicom. de Desiderijs coram R. P.
D. meo Merlino, & in Bonon. Terrarum 17. Nouemb. 1628.
coram Eminentiss. Card. Vbaldo, in qua ponderatur qualitas
terrarum, quæ benè applicatur in hoc casu in quo agitur de
petio terræ *aratiuæ, vitatæ, arboratæ, &c.* tàm in instrumen-
to diuisionis, quàm in instrumento locationis facta à Ghe-
rardo Piaritijs.

Et hæc quoad fideicommissum Alexandri Senioris: Nam
quod attinet ad fideicommissa Antonij, & Alexandri Iunio-
ris, in quibus sunt vocati Cæsar, & Gaspar, eorumque filij, &
descendentes legitimi, & naturales, quales sunt Ioan. Baptista
Iunior, & Vincentius, non adest difficultas cum descenden-
tia, & alia requisita sint sufficienter probata. De fideicom-
missis constat ex lectura donationis, ac testamentorum eorũ-
dem, in quibus post eorum lineam finitam expresse vocantur
Cæsar, & Gaspar, Io. Baptistæ filij, & cuiuslibet eorum filij, &
descendentes masculi legitimi, & naturales, & per consequens
Io. Baptista Iunior, & Vincentius; & ex partitis librorum Mor
17 tuorum formiter † extractis probatur obitus Cæsaris, ac etiã
Testatorum, & filiorum in testamento d. Alexandri Iunioris
nominatorum, *Rot. dec. 220. nu. 1. par. 2. diuers. & decis. 700. n.*
4. par. 1. recent. & Gaspar *dedit cessit, & transtulit Io. Baptistæ*
Iuniori, & Vincentio omnia, & quæcumque iura, &c. ita quòd
illius existentia non obstat.

Minus, facit quòd Antonius post finitam lineam masculi-
nam vocauerit pro dimidia sua hæreditatis fœminas descen-
dentes, & sic Isabellam filiam Gherardi; Quia ex declaratio-
18 ne per eam facta cessat difficultas ex supra deductis, † & cũ
ipsa tulerit se de medio, & consenserit, vt Io. Baptista Iunior,
& Vincentius obtineant, non potest impediri immissio, ac si
illa non adesset *l. siue libertus. §. liberti filius, & l. si ex modica.*
§. si filius ff. de bon. libert. l. 2. §. sed si sint sui. ff. ad Trebell. & ita
fuit dictum in d. Bonon. fideicom. de Lutio 27. Ianuar. 1621. co-
ram Eminentiss. Card. Verospio, & prius in d. Romana, seu Ti
burtina S. Angeli 26. Nouembris 1616. coram bon. mem. An-
drea, & deinde in eadem pariter supra allegata 10. Februar.
1620. coram bo. me. Vbaldo. Respectu vero hereditatis, & bo-
norum Alexandri iunioris nullum est dubium, dum expresse
vocauit tantum masculos.

Identitas istorum bonorum Cadriani iustificatur ex eorum
descriptione in declaratione Alexandri Iunioris anni 1585.
combinata cum locatione facta Piaritijs, in quibus exprimun-
tur *idem Palatium, & Domus cum tegete stabulo, puteo, furno,*
& alijs superextantijs, quæ omnia referuntur in diuisione
Gherardi, & fratrum anni 1612. & confirmantur in inuenta-
rio facto ab eodem post obitum Iulij fratris, & ex declaratio-
ne ab ipso facta de anno 1615. se velle retinere bona iure f-
deicommissorum.

Nec dicta immissio potest retardari prætextu detractionũ,
19 quia (vltra quod Piaritij, qui sunt † simplices conductores il-
las facere non possunt, & sic minos de ijs excipere *Peregr. de*
fid. artic. 50. num. 54. Rot. coram bon. mem. Andrea decis. 87.
nu. 13. & Isabella filia Eq. Gherardi nedum non opponit, quin
potius declarauit se consentire successioni Io. Baptistæ, & Vin
centij) tollitur difficultas ex sequentibus.

Nam quod attinet ad fideicommissum Alexandri Senio-
ris nullæ allegantur detractationes, & quatenus fuisset illis lo-
cus, non prodessent Piaritijs, cum illæ pertinuerint ad Anto-
nium, & Alexandrum eius nepotes ea Gherardo Seniore fi-
lio, hæredes ab eo institutos, qui pariter fecerunt fideicommis-
sa purificata ad fauorem eorumdem Ioann. Baptistæ, & Vin-
centij, neque constat de ære alieno eiusque solutione vti ne-
20 cessario requiritur, quoniam † ad istum effectum debent iusti-
ficari debita testatoris ex cumulatis per *Fusar. quæst. 141. nu. 2.*
21 *Rot. decis. 516. nu. 2. par. 2. recent.* neque in † hoc statur asser-
tioni grauati, vt in terminis probant. *Gabr. cons. 118. num. 9. in*
fin. lib. 1. Menoch. in cons. 207. nu. 1. & seq. Rota in d. Rauenna-
ten. saluiani 26. Maij 1634. coram me.

Nec etiam possunt considerari quoad fideicommissum An
tonij qui ipse expresse prohibuit illas, & cum fuerit C[illegible] late-
ralis subsistit prohibitio, ex quo legitima non debetur, & con-
stat eum reliquisse plura alia stabilia, credita. & copiosam sup-
pellectilem præter prædium Cadriani sibi commune cũ Ale-
22 xandro fratre, de quo solo nunc agitur, de quibus † esset à
grauatis reddenda ratio *Pereg. de fideicom. art. 34. nu. 14. Rot.*
coram Seraph. decis. 321. nu. 18. & coram R. P. D. meo Pirou-
ano

uano 25. Iunij 1627. & 19. Ianuar. 1628. in Romana hæred. de Cincijs.

Quo vero ad Alexandrum Iuniorem, cum non doceatur de
23 inuentario hæreditario, † detractationes præsumuntur factæ,
nec impeditur immissio fideicommissariorum, *Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 266. vbi add. n. 16. & in Romana fideicom. de Victorijs 10. Martij 1627. coram R. P. D. meo Merlino, & in Perusina fideicom. de Meniconibus 15. Maij 1624. coram eodem.*

Quamuis enim tutor Attilianus datus Gherardo Iuniori, & fratribus post obitum ipsius Alexandri patris asseruerit in aditione hæreditatis se velle facere inuentarium bonorum hæreditariorum, idemque etiam dixerit eorum mater in assumptione tutelæ, & in actu confectionis inuentarij tutelaris; non tamen docetur fuisse vnquam factum, At inuentarium bono-
24 rum † hæreditariorum non suppletur per tutelare cum tendant ad diuersos effectus, & requirant distinctas sollemnitates, *Grat. discept. 767. nu. 18. Rot. decis. 780. nu. 4. par. 2. rec.*

Multoque magis intrat prædicta præsumptio cum probentur alienationes quam plurium corporum facta à Gherardo,
25 & fratribus quam incumbit † grauato onus probandi non sufficere pro detractionib. *Peregr. d. fideicom. art. 59. nu. 14. Couar. var. li. 2. c. 6. n. 4. Rota in Romana domus ad Peregrinum 10. Martij 1619. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Perusina fideicom. de Gratianis 28. Iunij 1630. coram eodem vbi latè comprobatur talis conclusio, & in Rauennaten. saluiani 26. Maij 1634. coram me*, fuerunt enim maximè considerabiles cum doceatur eas ascendisse ad summū lib. 93. mil. & vltra vnde eo euidentius quæcumque detractiones
26 † præsumuntur consumptæ, nisi contrarium probetur *ex Peregr. Couar. & resolutionibus Rotalibus supra allegatis.*

Minus obstat exceptio melioramentorum, quia quoad fi-
27 deicommissum Alexandri Senioris † non probantur, & Palatium quod dicitur ædificatum ab Alexandro Iuniore, & Antonio cadit sub eorumdem fideicommisso.

Nec probatur quænam melioramenta fuerint facta à Gherardo Iuniore & fratribus, minusque quid fuerit impensum,
28 nec qualis fuerit status antiquus rerum, † quæ omnia sunt necessaria pro illorum iustificatione, sicut sæpius fuit dictum à *Rota, & nuperrimè in Romana domus, seu appartamenti coram R. P. D. meo Dunozetto, & in Tiburtina spolij 21. Maij, superioris anni coram Reuerendiss. D. Decano, vbi cætera allegantur.* Nec calculus super statu hæreditatis allegatus est attendendus cum nunquam fuerit approbatus à Ioan. Baptista, & Vincentio.

Et ita vtraque parte informante pro immissione fuit resolutum, &c.

¶ *In ista causa in præcedenti parte adsunt duæ decisiones scilicet sub diebus 15. Aprilis 1633. & 26. Nouembris eiusdem anni, sunt in ordine decisiones 193. & 235. & infra habentur aliæ duæ idest sub diebus 5. Maij 1636. & 23. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. meo Ghislerio. Et in sequenti parte erunt aliæ nempe sub diebus 8. Martij 1638. coram R. P. D. Roias, & 16. Decembr. eiusdem anni, & 22. Iunij 1639. & 18. Maij 1640. coram eodem.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana seu Farfeñ Hæreditatis.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Tutoris confessio, quando multò fortius probet contra pupillum, confessionis reuocatio, quando fieri non possit. Attestationibus quibus sit standum. Mater dum suscepit tutelam filiorum debet renunciare secundis nuntijs, & hoc sufficit, quod promittat per verba generalia.

SVMMARIVM.

1 *Paupertas alicuius, ex quibus reddatur verisimilis.*
2 *Tutoris assertio, si cum decreto Iudicis, & aliàs solemniter facta sit, tanto magis probat contra pupillum.*
3 *Iudex cum interponit decretum in contractibus minorum prius præsumitur de veritate se informasse, & illam veram reperisse.*
4 *Confessio geminata etiam extraiudicialis plene probat.*
5 *in Inuentario præsumuntur descripta omnia bona hæreditaria, & asserenti contrarium incumbit onus probandi.*
6 *Confessionis reuocatio fieri non potest, postquam transiuit in contractum solemniter celebratum, & iuratum.*
7 *in Transactione rerum minorum, debet adhiberi rerum cognitio, quæ interuenisse præsumitur, si decretum Iudicis interuenit.*
8 *Verbis instrumentis standum est.*
9 *Fides non facit fidem.*
10 *Patruus, si ad fauorem nepotum fuerit examinatus, non est integer testis.*
11 *Attestationi primæ alicuius statur maximè si sit iuramento firmata.*
12 *Attestatio magis verisimilis est attendenda.*
13 *Mater, dum suscepit tutelam filiorum, debet renunciare secundis nuptijs.*
14 *Et ad hunc effectum sufficit, quod mater promiserit generaliter ea omnia facere, & obseruare, ad quæ de iure tenetur, quæ clausula operatur, ac si specialiter secundis nuptijs renunciasset.*
15 *Instrumentum, si sit simulatum non est attendendum.*

DECISIO LXXXIX.

☞ SEquuta resolutione de 30. Aprilis proximi, * quod non constet de bono iure filiorum, & hæredum Leonij ad effectum clausulæ, *subministratis sibi alimentis, & sumptibus litis, &c.* ijdem filij obtinuerunt dubium particulariter, & simpliciter conceptum super bono iure comprehendens propterea, tam bonum ius ipsorum filiorum quam etiam Buttelli; eoque hodie per me proposito, Domini resoluerunt constare de bono iure Buttelli; Quia vltra assertionem matris, & nutricis dictorū filiorum in instrumento transactionis factā quod ipsa pluries audiuit ab eius viro, se fuisse per Buttellū deputatū in ministrum negociationis Carbonis licet forsan in publicis, & priuatis scripturis de contrario appareret, ac etiam vltra confessionem eiusdem Leonij, pluries extraiudicialiter factā probatā, tàm per testes formiter examinatos, quàm per Texeram panis, in qua idem Leonius manu propria se scripsit agentem Buttelli; Necnon vltra paupertatem ipsius Leonij similiter per testes probatam, per quam magis verisimile redditur,
1 † quod Leonius esset nudus minister, vt per *Paris. cons. 54. num. 78. lib. 1. cum alijs d. diè 30. Aprilis in decisione allegatis.*

In præsenti propositione Domini ponderarūt de nouo, quod
2 assertio tutricis vti cum decreto Iudicis, † & alias solemniter facta, tanto magis contra pupillos probat, quia tunc Iudex
3 † præsumitur prius de veritate se informasse, & illam reperisse *Alex. cons. 80. num. 5. lib. 5. Menoch. lib. 2. præsumpt. 75. num. 12. & seqq. Put. decis. 204. lib. 3. Rot. decis. 619. num. 5. in fin. part. 2. recent. & coram Cardin. Caualer. decis. 479. n. 2.*
4 Et quod confessio Leonij vti geminata † etiam extraiudicialis plenè probat. *Surd. decis. 10. num. 8.* Prout etiam quod de paupertate Leonij constat ex inuentario post mortem ipsius ab eadē tutrice confecto, in quo leguntur descripta solum quædam bona mobilia paruæ considerationis, & tamen si in hæreditate adfuissent alia bona præcipuè ista ad negociationem spectantia tutrix in inuentario ea describi curasset, quod cum non fecerit, præsumitur pro inuentario, & sic quod in
5 hæreditate non adessent alia † bona, & quod ista non essent hæreditaria adeo vt contrarium dicenti incumbat onus probandi *iuxt. glos. in l. cum de lege. ff. de probat. Nati. cons. 238. num. 2. Rot. decis. 607. num. 1. par. 1. recent. coram Seraphin. decis. 504. numer. 6. & coram Cardin. Caual. decis. 233. numer. 2. & 146. numer. 3. & seq.* sed etiam, quod ante transactionem ipsa tutrix esset benè conscia, quod eius maritus erat nudus minister in dicta negociatione iuxta supradictam ipsius assertionem, quæ etiam ex dicta paupertate verisimilior redditur, ex quo in dicta negociatione magna summa pecuniarum erat necessaria, tam pro emptione Siluæ, & Lignorum;

gnorum; quam pro expensis quotidianis operariorum, prout
ex transactione apparet. Et quamuis prædicta assertio, ac ma
tris, & tutricis confessio fuerit postmodum ab eadem reuo-
6 cata, † id tamen postquàm transiuit in contractum solem-
niter celebratum, & iuratum cum parte acceptante fieri mini-
mè potuit *Gabr. de confess. concl. 6. num. 12. Surd. cons. 136. num. 8. & 9. Gratian. discept. 789. nu. 34.* eoq. minus dum ve-
ritas ex tot adminiculis remanet comprobata.

Nec potest dici, quod in huiusmodi transactione non fue-
rit adhibita causæ cognitio, ac proinde ea tanto minus sit at-
7 tendenda; Quia vltra quod † propter decretum Iudicis illa
præsumitur, de ea in casu isto sufficienter constare dicitur ex
8 verbis instrumenti ibi causa maturè, † & diligenter cognita,
& inspecta quibus standum est. *Castr. in l. cum hi §. si Prætor num. 2. prope fin. vers. nisi in instrumento. ff. de transact. Alex. d. cons. 80. num. 6. lib. 5. & faciunt tradita per Gabr. cons. 23. nu. 5. vers. idcirco lib. 1. & per Rot. decis. 25. nu. 8. post Pic. super statut. verbis de contract. sine cert. solemnit. non valit. & decis. 343. sub nu. 1. par. 3. recent.*

Neque in contrarium facit, quod in transactione narratū
fuerit esse difficillimæ probationis secundum iuris rigorem ali
quas partitas verificare per quietantias. Quia nihilominus vi-
sum fuit ex hoc non sequi, quin partitæ tam crediti, quam de-
biti vtriusque partis aliunde verificari potuerint saltem de bo-
no & æquo; prout etiam colligitur ex verbis subsequentibus,
ibi Cum inter ipsum Leonium, & Butellum fuerit amicabili-
ter retenta scriptura, & ex eo quia huiusmodi scriptura tem-
pore transactionis vera reperiri potuit, prout etiam in dubio
præsumitur propter Iudicis decretum, & partium attestatio-
nem mediante iuramento factam ex pluribus supra dedu-
ctis.

Neque releuat, quod patruus dd. filiorum faciat fidem,
quod ipse tempore transactionis non vidit compua inter But-
tellum, & Leonium, nec ante, nec post; Quia præterquam
9 quod † fides non facit fidem *l. solam C. de test. c. attestationes. de desponsat. impub. Alex. cons. 33. n. 3. lib. 6. cum similib.*
10 Tanto minus, quia est ad fauorem nepotum, pro quibus † Pa
truus etiam formiter examinatus non esset integer testis, *c. consanguinei 3. quæst. 5. Alex. cons. 80. num. 7. lib. 4. Rot. decis. 326. nu. 3. post cons. Farinac. lib. 2.*

Placuit responsio, quod in concursu, magis standum est at-
testationi eiusdem patrui in instrumento transactionis medio
iuramento coram Iudice, & primo loco factæ per huiusmo-
11 di verba, factis computis amicabiliter † inter dictas partes,
tam dati, quam accepti mediante (exponentia) Procurato-
re, & consanguineo, &c. à qua propterea recedere non po-
tuit *Cæs. de Grass. decis. 3. num. 3. de sponsal. Rot. decis. 290. nu. 3. vers. fuit responsum par. 2. recent.* maximè, quia illa est magis
12 verisimilis † propter attestationem curatoris. & Notarij co
ram Iudice factam, sicque attendenda *iuxt. l. fin. in princ. C. de contrah. & committ. stipulat. Bald. in l. scriptura, nu. 8. C. de fid. instrum. cum similib.*

Minus obstat, quod Catherina non potuerit interuenire in
13 dicta transactione vti tutrix, † ex quo in susceptione tutelæ
non renunciauit secundis nuptijs *iux. author. matri, & auiæ cum ibi notat. C. quand. mulier. tut. offic. fung. poss.* Quia visum
fuit sufficere, quod promiserit generaliter ea omnia facere,
& obseruare ad quæ de iure tenetur, quæ clausula operatur,
14 † ac si specialiter secundis nuptijs renunciasset, seu in Viduita-
te permanere promisisset, vt per *Alex. d. cons. 80. nu. 14. lib. 5. Gratian. discept. 28. nume. 29. 31. & seqq. & discept. 668. num. 19. Rot. coram Cardin. Seraphin. decis. 616. num. 1. & plurib. seq.*

Nec demum obstat, quod in instrumento dicatur in libris
Buttelli pretium Carbonis reperiri descriptum ad credi-
tum Leonij, cum quo etiam compensatur debitum eiusdem
itaut ipse Leonius censeatur Dominus, non autem minister;
Quia fuit responsum, quod eodem honestatis respectu; quo
Sylua fuit empta ab ipso Buttello nomine Leonij, potuit
etiam nomine eiusdem describi totum computum in libris
15 Buttelli, adeout sicut non est attendendum † instrumen-
tum emptionis Syluæ, ex quo satis aliunde constat nomen
Leonij fuisse in eo simulatè appositum, & emptionem ve-
rè fuisse factam pro Buttello *iuxta l. multum interest*, vbi
Castr. num. 3. C. si quis alter: vel sibi cum alijs dicta die 30.
Aprilis in decis. allegat. ita etiam idem secundum (sic) de li-
bris Buttelli ex identitate rationis vulgat. iuribus.

Et ita vtraque parte informante &c.

☞ * *Est decisio 39. supra in hac eadem parte.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Fructus in interdictis, à quo tempore veniant. Declaratoria, quando non soleat dari nisi facta liquidatione.

SVMMARIVM.

1 *Fructus à die litis contestatæ veniunt in interdictis, etiam quòd non fuerint petiti.*
2 *in Interdicto retinendæ summarijssimo veniunt fructus à die motæ litis, licèt non sint petiti.*
3 *in Interdicto retinendæ plenario veniunt fructus vsque ab initio.*
4 *Fructus, quando petuntur tanquam sors principalis deducta in iudicio veniunt vsque ab initio.*
5 *Paritio verbalis, quando sufficiat.*
6 *Iudex si condemnet reum, ne amplius turbet actorem in sua possessione aliquid exigendi, an possit cogi ad satis dandum. & nu. 7.*
7 *in Decretis manutentionis, non fit mentio, nisi de eo, quod de sui natura venit in d. iudicio.*
8 *à Decreto manutentionis datur appellatio stante mixtura cum petitorio.*
10 *Declaratoria non solet dari, nisi prius facta liquidatione.*
11 *Quod intellige, quando pars se opponit, & petit liquidationem alias secus.*
12 *Vel quando pars non confecit libros, prout tenebatur facere.*
13 *Achil. decis. 1. de sent. excomm. qualiter Rota semper intellexit.*
14 *per Epistolam simplicèm non est immutandum id, quod cum maximis laboribus & vigilijs fuit optima ratione firmatum.*

DECISIO XC.

☞ FVit relaxatum mandatum de manutenendo * ad fauo-
rem Portionariorum in possessione exigendi regalia tria
pro qualibet die à tempore, quo fuit æditum prædictum In-
1 terdictum, quia in † Interdictis veniunt fructus à die litis con-
testatæ, etiam quod non fuerint petiti, *l. 3. ff. de interdict. & ibi*
2 *glos. & Bart. Alex. cons. 184. nu. 9. lib. 5.* & in puncto † interdi-
cti retinendæ summarijssimi, *Seraphin. decis. 835. nu. 2. & dec. 1168. nu. 2. & 3. Rota decis. 606. nu. 1. par. 2. in recent. Mantic.*
3 *dec 172 in fin.* imò in interdicto † retinendæ plenario veniunt
fructus vsque ab initio. *Seraph. d. decis. 835. nu. 2. & 3. & d. decis. 1168. nu. 4. & est de mente Putei in decis. 61. lib. 3. in correct.*
4 prout etiam veniunt vsque ab † initio quando petuntur tan-
quam sors principalis deducta in iudicio, *l. cum vnus §. 1. l. libertis. §. manumissis, & ibi Bart. nu. 2. ff. de aliment. & cibar. legat. Franc. decis. 634. c. querelam. & ibi Innoc. num. 3 vers. & nota Hostien. num. 12. ante finem. vers. si tamen petatur de elect. Paleott. decis. 335. quæ est decis. 689. li. 3. par. 3.* & in puncto In-
terdicti retinendæ fuit resolutum in causa *Cæsar augustana pensionis 15. Maij 1586. coram Gypsio, & in causa Calaguritana liquidationis 4. Maij 1611. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Romana pensionis domus 15. Decembr. 1617 corā Buratto & in causa Toletana pensionis 16. Febr. 1618. coram Eminentiss. D. meo Card. Pamphilio & in Mediolanen. pensionis 6. Iunij 1633. coram R. P. D. meo Merlino.*

Vnde stante dicto mandato de manutenendo, dubitatum.
An illi fuerit sufficienter paritum, & quantum ad distributio-
nes futuras, licet Dominis visum fuerit affirmatiue posse re-
5 spondere, † quia quoad istas sufficit paritio verbalis, *Put. decis. 244. lib. 1. in correct. Mohed. decis. 9. de sent. & re iudic.*

&

& fuit dictum *in causa Toletana iuris decimandi 19. Nouembris 1593. coram bo. mem. Hieronymo Cardinale Pamphilio, in causa Toletana Cappellaniæ 14. Aprilis 1595. coram bona me. Card. Millino, & in Burgen. pensionis de Berlieua 10. Decembris 1597. coram bo. mem. Camillo Peregrino, & in causa Cæsaraugustana Canonicatus 28. Maij 1608. coram Eminentissimo D. meo Card. Pamphil. iuniore, & in alia Tullen. seu nullius Senonen. Monasterij 5. Iunij 1608. coram bon. mem. Card. Sacrato*, & aliàs sæpissimè: nec est opus disputare in
6 hoc casu. An Capitulum † potuerit condemnari ad cauendum pro dictis distributionibus futuris soluendis iuxta doctrinam *Menoch. de retinen. rem. 3. quæst. 95. num. 811. & sequenti-*
7 *bus*, quia sufficit, † quòd in hac causa non habeamus talem comdemnationem, vt fuit consideratum in *prædicta causa Burgen. iurisdictionis coram bo. mem. Camillo Peregrino*; nec dicta condemnatio poterat fieri in hoc iudicio summarijssimo, cum fuerit processum per decretum, & notum est, quod
8 in decretis † non fit mentio, nisi de eo, quod de sui natura ve-
9 nit in iudicio manutentionis, † quia aliàs ratione mixturæ daretur appellatio.

Quantũ tamen ad distributiones præteritas visum fuit Dominis, non fuisse sufficienter paritum, quia (vt fuit resolutum
10 ☞ in *hac causa 13. Ianuarij 1634.* * Licèt declaratoria nõ † soleat dari, nisi prius facta liquidatione; tamen duæ fuerunt allatæ limitationes; quas Rota sequitur, videlicet, quod prędicta
11 regula procedat, † quando pars se opponit, & petit liquidationem, aliàs secus, prout in casu isto, quia Capitulum omne aliud petit, quam vt fiat liquidatio, vt in dicta decisione consi-
12 deratur. Secunda fuit limitatio quando † Capitulum non confecit libros distributionum, prout tenetur conficere, & quamuis hodie cesset huiusmodi limitatio, ex quo constat Capitulum libros confecisse, tamen ex eisdem libris resultat maior contumacia Capituli, quia prædicti libri sunt adeo bene distincti, vt statim, & breuiter videri possit, facto computo, quid cuique ex Portionarijs ad rationem regalium trium dietim debeatur; notantur enim in dictis libris qualibet die præsentia & absentia, & in fine cuiuslibet *Hebdomadæ* omnia in vnum colliguntur vt de facili, & quasi vno ictu oculi possit calculari, & solui debitum Portionarijs.

Neque obstat quòd dirigatur actio contra Capitulum, & esset dirigenda contra singulares Canonicos, & contra hæredes defunctorum, quia cessat obiectum, cum vt ex libris Capituli apparet, non fuerit datum ius accrescendi, sed illud, quod non fuit solutum remansit in bursa Capituli contra quod propterea dirigitur actio, quia illud quod fuit sublatum Portionarijs, remansit in manibus, & bursa Capituli.

Neque applicatur decisio *Achill. 1. de sent. excomm.* Quia in dicta decisione firmatur primò, quod etiam absque liqui-
13 datione potest dari declaratoria, quam decisionem tamen † Rota semper intellexit quando pars non petit liquidationem, vt clarè etiam ex tenore ipsius decisionis colligitur dum infra dicit, quòd prædicta conclusio est fundata in contumacia: Secundo dicitur in eadem decisione quod si pars competat, & petit liquidationem cessat contumacia, & non est danda declaratoria; Nam casus noster est longè diuersus, quia declaratoria non fuit lata simpliciter, prout in casu Achillis, sed propter contumaciam Capituli, quod se opponendo non petijt liquidationem, nec tunc libros exhibuit, quos licèt hodie exhibuerit, attamen eo magis resultat illius contumacia non satisfaciẽdo statim Portionarijs de eo, quod ex dictis libris liquido apparet eis deberi.

Nec visum fuit Dominis habendam esse rationem epistolarum Domini Ordinarij, quia etsi illis in alijs multum esset deferendum, tamen cum per plures decisiones acerrimè causa disputata, fuerit cognitum nullam habere rationem se opponendi huic petitioni Portionariorum, propterea visum fuit
14 Dominis, non † esse per simplicem epistolam immutandum id quod cum maximis laboribus, & vigilijs fuit optima ratione firmatum.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

☞ * *Decisiones supra hac manutentione habes supra in precedenti parte, idest sub die 26. Aprilis 1632. & 24. Nouembris eiusdem anni 1632.*

☞ * *Est decisio 354. pariter in præcedenti parte.*

§ *Adsunt etiam aliæ decisiones in eadem causa supra in hac eadem parte, & infra, & in sequenti volumine, vt notaui supra in fine ad decisionem 20.*

R. P. D. MOTMANNO.

Cæsaraugustana de Caspe.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Acta omnia per concordiam extinguntur. Approbatio, vel paritio facta metu Censurarum non præiudicat, cum d. metus dicatur iustus, propter incommoda, quæ patiuntur ab excommunicatis.

SVMMARIVM.

1 *Concordia est quædam remissio.*
2 *Rei iudicatæ virtus cessat, si fuerit remissa.*
3 *Res iudicata per concordiam de medio sublata, non potest amplius allegari.*
4 *Per concordiam ipso iure extinguntur omnes actiones probationes iudiciales, ac totus processus.*
5 *Approbatio, nec acceptatio præsumitur, si aliquid fuit factum metu censurarum.*
6 *Censurarum metus est iustus, propter plurima incommoda, quæ accidunt excommunicatis.*
Censurarum metu paritio facta, minimè nocet, n. 6.
7 *Iudex quando possit procedere ad executionem rei iudicatæ non obstante concordia, & laudo.*
8 *Scripturas, censetur quis approbasse si eas produxit, & postea illas non potest impugnare.*
9 *Exceptio nulla potest proponi post rem iudicatam.*
10 *Vltima derogant prioribus, maximè in quibus fit mentio priorum.*
11 *Obseruantia præsumitur ex confirmatione Apostolica, itaut asserenti contrarium incumbit onus probandi per actus concludentes.*

DECISIO XCI.

IN prosecutione huius causæ mihi commissæ pro successiua paritione litterarum executorialium, quæ circa annũ 1572. ad instantiam Prioris, & Frattum contra Beneficiatos B. Mariæ Oppidi de Caspe Diœcesis Cæsaraugustanæ post tres sententias Rotales fuerunt relaxatæ, dicti Beneficiati opposuerunt de laudo, & concordia per quæ dicebatur à re iudicata fuisse recessum.

Cũ verò de huiusmodi laudo, & concordia ex parte eorundem beneficiatorum, non doceretur, processum fuit contra ipsos ad vlteriorem executionem, sed constito postmodum de concordia, & laudo ac de confirmatione Apostolica inde subsecuta, quam D. Prior produxit in actis, desuper consului Dominos, qui præmissa disputatione censuerunt dictam executionem non sustineri.

Nam confirmatio concordiæ in narratiua continet controuersias super præeminentijs iurisdictione ac distributionibus anniuersariorum, cum successiua mentione trium sententiarum Rotalium conformium, & commissionis restitutionis in integrum. Præterea in illa asseritur varias in gradu restitutionis emanasse resolutiones, ac postea compromissum, & deinde sententiam arbitramentalem diuisionis iurisdictionis, & emolumentorum inter fratres, & beneficiatos latam, non obstantibus dictis sententijs quoad ea super quibus aliter fuerat pronunciatum.

Vnde cum sententiæ Rotales antea fuerint latæ super iurisdictione ac præeminentijs, iureque faciendi Capitulum, & super emolumentis, patet quod partes voluerunt omnia comprehendere in compromisso vt imponendo finem litibus contenta in huiusmodi sententijs, & resolutionibus subsecutis hinc inde remitterent.

1 Nam concordia est † quædam remissio, *Bald. in l. 1. nu. 5. ff. de pact. Ias. in l. de fideicommisso num. 3. Cod. de transactio.*

Capu-

2 *Caputaq; dec. 195. in fin. p. 3.* & consequenter cessauit † vir-
tus rei iudicatæ, *Felin. in cap. inter monasterium num. 31. de
sent. & re iud.* adeo vt illa tanquam de medio sublata per con-
3 cordiam & sententiam arbitrorum, non possit amplius allega-
ri, *Roman. cons. 369. num. 14. vers. 1. quia aduertendum Dec.
cons. 375. num. 2.* & sic non potuit deueniri ad declaratoriam,
4 & aggrauatoriam vigore instantiæ, quæ cum omni actione, †
probationibus iudicialibus, ac toto processu per huiusmodi
concordiam ipso iure fuit extincta, *cap. 1. cum glos. de transact.
cap. 1. de lit. contest. in 6. Rota coram Greg. XV. decis. 286. nu. 6.
& in recent. dec. 414 num. 2. par. 2.*

Et quamuis beneficiati acquieuerint sententiæ declarato-
riæ, & aggrauatoriæ, ac paruerint ac demum obtinuerint ab-
solutoriam à censuris contentis in huiusmodi declaratoria, in-
de tamen inferri non potest ad illius approbationem, & acce-
5 ptationem si quidem † paruerunt metu censurarum & cum
timor censurarum sit iustus, propter plurima incommoda quæ
6 accedunt † excommunicatis, sequitur quòd paritio minimè
noceat. *Roman. d. cons. 369. nu. 14. Gig. de pens. qu. 36. num. 4.
Caput. dec. 330. & 331.*

Neque obstat quod ante relaxationem declaratoriæ, & ag-
grauatoriæ de concordia, & laudo non fuerit oppositum, ne-
que doctum de adimplemento ex parte beneficiatorum, &
7 ideo † Iudex potuerit procedere ad executionem rei iudica-
tæ iuxta *Mohed. dec. 3. de transact.*

Quoniam fuit responsum constare quòd beneficiati de lau-
do opposuerunt saltem extraiudicialiter ex dec. facta coram
me 1. Iulij 1633. Vbi reiecta fuit hæc oppositio, eo quod de hu-
iusmodi laudo tunc non doceretur, cuius tamen confirmatio-
nem Apostolicam cum insertione, altera pars deinde in iudicio
8 produxit, & cum producendo † censeatur illam approbasse,
modo eam impugnare non potest, *decis. Pedemont. 39. nu. 26.
& Rot. decis. 157. num. 4. par. 3. recent.* Sed beneficiati quando-
9 cumque de ea opponere possunt, non obstante † quod post
rem iudicatam nulla sit exceptio proponenda, *l. peremptorias,
C. senten. rescin. non poss.* in quo fundatur præallegata. *Mohed.
dec. 3. de transact.* Quia in casu illius decisionis post concor-
diam, prolata fuerat sententia quæ transitum fecerat in rem
iudicatam, cui non poterat opponi exceptio concordiæ, quæ
præcesserat ipsam sententiam & rem iudicatam, ibi enim res
iudicata fuit vltima in casu vero de quo agitur vltima est con-
cordia quæ attendi debet quia regulariter vltima derogaret
10 prioribus *l. sed & posteriores. ff. de legit.* in ijs maximè in quibus
fit mentio priorum, *l. pacta nouissima C. de pact.*

Quod vero attinet ad probationem adimplementi & obser
uantiæ requisitam ad effectum opponendi de concordia, simi-
11 liter fuit responsum ex † confirmatione Apostolica presumi
obseruantiam, adeo vt parti dicenti non esse obseruatam in-
cumbat onus probandi per actus concludentes, qualis non est
intimatio à Priore facta beneficiatis, cum requisitione quòd
obseruent concordiam, quia huiusmodi actus nihil continet
præterquam partis intimantis confessionem quæ beneficiatis
nocere non potest.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MACCHIAVELLO.

Spoletana Fideicommissi.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommisso subiecta, quando licitè possint alienari. Fideicommissario, si cesset iusta causa, nullatenus est ei deneganda immissio, l. 2. C. de rescind. vendit. quando cesset.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommisso subiecta, rectè possunt alienari, pro restitutione dotis vxori fideicommittentis.*

3 *Emptor bonorum hereditariorum si soluerit debitum dotale fideicommittentis, in reliquo potest a fideicommissario pulsari, & pro illa rata ei non denegatur immissio.*

4 *Fideicommissario immissio denegari non potest, si cesset iusta causa denegationis.*

5 *per Contractus resolutionem, & pretij restitutionem cessat remedium l. 2. C. de rescind. vendit.*

6 *Venditor, si de euictione emptori promiserit, & pro ea speci aliter aliquas res hypotecauerit, secuta euictione tales res emptor pro sua indemnitatis releuatione, retinere potest.*

7 *Emptionis contractus resolutus per euictionem, perinde reputari debet ac si numquam fuerit celebratus.*

DECISIO XCII.

DOnauit Iulius Cæsar de Rosatis Demetrio Patiano Do-
mum quam ex fideicommisso Iulij Cæsaris Senioris re-
stituere tenebatur Confraternitati Sanctissimi Sacramenti, &
litis consortibus. Et deinde (nulla facta mentione huiusmo-
di donationis) illam vendidit Francisco Leopardo, qui pro ea
soluit scuta quingenta vigintiquinque in restitutionem dotis
Rosatæ, ipsius Iulij Cæsaris alienantis vxoris prædefunctæ, &
pro residuo precij duas proprias domunculas in solutum de-
dit: Sed interim Patianus donatarius, habita notitia huiusmo-
di venditionis, adiuit Tribunal Auditoris Cameræ, & non so-
lum mandatum de manutenendo in prefata domo, vigore
clausulæ constituti instrumenti donationis, obtinuit, verum
etiam sententiam fauorabilem, quoad ipsam donationem, re-
portauit, à qua Leopardus appellationem interposuit, sed po-
stea cum ipso Patiano transegit, & ab eo scuta quingenta vi-
gintiquinque pro restitutione dotis soluta, rehabuit, eodemq;
contextu iura omnia dotalia sibi cessa ab Azzonis hæredibus
Rosatæ, illi retrocessit, dictas vero domunculas in solutum
datas (quarum actualem possessionem Iulius Cæsar nunquam
apprehenderat) penes se retinuit. Cùm autem postmodum
per obitum eiusdem Iulij Cæsaris vltimi grauati factus esset lo
cus fideicommisso supradicto, Confraternitas vti ad ipsum vo
cata, petijt eius vigore in tota dicta Domo, immissionem, quæ
☞ preuijs pluribus decisionibus * coram RR. PP. DD. meis
Merlino, & Ghisilerio ab isto in prima instantia, & ab illo in
gradu appellationis (pro vna tantum vice concessæ) per duas
sententias Rotales, fuit eædem Confraternitati denegata, eo
videlicet irrefragabili fundamento, quòd cum talis Domus
1 vendita † fuerit pro dote restituenda, validè potuit alienari,
atque ab onere fideicommissi exempta remansit, iuxta *Auth.
res quæ C. com. de legat.* Verumtamen quia in vltima R. P. D.
mei Merlini decisione, sub die 15. Iunij 1635. emanata, respon
sum fuerat, Confraternitatem fideicommissariam posse pro
supplemento iusti precij experiri iura sua: Causa in gradu re-
stitutionis in integrum mihi commissa, dubitaui, qualis nam
actio Confraternitati competeret, & contra quem esset diri-
genda; Quod dubium ita fuit per Dominos hodie resolutum;
Nimirum facta æstimatione precij domus, dandam esse Con-
fraternitati immissionem pro indiuiso, firmis, quo ad reliqua
permanentibus supradictis huius causæ decisionibus, quæ pru
dentissimæ iuris dispositioni, ac doctissimis rationibus innixæ
fœminarum dotibus iustissimè fauent.

Et sic visa fuit actio dirigenda contra Patianum, quia cum
ipse vigore cessionis iurium dotalium possideat domum, de
qua agitur, ex titulo oneroso solum pro summa scutorũ quin-
gentorum viginti quinque, & quoad illud magis quod ex da-
tione in solutum dictarum domuncularum, huiusmodi do-
2 mum † valere desumitur, habeat super ea simpliciter titulum
lucratiuum *ex text. in l. non quicumque 84. § fundus, vbi Castr.
in 1. & 2. ff. de legat. 1.* vtique potest pro valore excedente cre-
ditum dotale à Confraternitate fideicommissaria, pulsari, cui
3 † propterea denegari non debet in tali domo immissio pro in
diuiso iuxta *decis. Guidop. 496.* cum Patianus donatarius, vltra
4 illam summam pro dote † solutam, nullam habeat iustam cau
sam impediendi talem immissionem. *Rot. decis. 559. num. 5.
par. 1. recent & in Romana, seu Sabinen. census coram Cardin.
Caual. quæ est inter eius impressas decis. 652. num. 4. & 5. confir
mata die 20. Nouemb. 1624. coram bon. memor. Vbaldo, & in
Firmana Saluiani 24. Maij 1632. coram Reuer. P. D. meo
Pirouano.*

Non obstat quòd in d. vltima R. P. D. meo Merlini decisio-
ne conclusum fuerit, Confraternitatem potius agere debere
contra Leopardum; Nam, vt apparet ex lectura talis decisio-
nis, hoc procederet si Confraternitas valeret agere ex capite

læsionis, ex quo sanè agere non valet, cum in venditione facta Leopardo, talis læsio amplius perquiri non possit, quia per re-
5 solutionem † contractus ac recuperationem pretij, cessauit hodie contra eumdem Leopardum *Remedium l.2.C.de rescin den.vendit*, vt in punct. tenet, *Dec.cons.583.nu.9.& Magon. decis.Flor.110.n.9.*

Contra quem Leopardum, nec pariter visum fuit quòd aliqua Confraternitati competat actio sub prætextu: quòd ipse adhuc retineat illas domunculas, quæ cum fuerint iam pro domo controuersa in solutum datæ, videntur esse pars precij illius; nam cum in alienatione dictæ domus Iulius Cæsar venditor, de euictione Leopardo emptori promiserit, & pro ea specialiter dictas domunculas hypotecauerit, secuta euictione per Patianum donatarium, vtique potuit idem Leopardus
6 (molestijs Iulio Cęsari iudicialiter intimatis) tales † domunculas pro releuatione suæ indemnitatis retinere. *Surd.consil. 13.num.23. Rot. Decis.335.num 7.ad med.par.3.recent.* Absque eo quòd Confraternitas vllum ius possit in illis prætendere ex contractu venditionis iam resoluto, qui reputari debet,
7 ac si nunquam fuerit celebratus, cum ita † Leopardus nil aliud egerit, quam ad sua libera primæua iura redire. *Afflict.decis.S. per tot. Morof.de iure offeren.num.35.& seqq.Thesaur.iun.qu. 88.num.11.& seqq.lib.2.*

Sed quia verus valor dictæ domus adhuc non fuit sufficienter probatus, ideo Domini dixerunt, quòd fieri debeat eius æstimatio, vt exinde clarè desumi possit pro qua certa summa eadem Confraternitas actionem habeat.

Et ita Confraternitate, Patiano, & Leopardo informantibus resolutum fuit.

☞ * *Sunt decisiones 317.par.5.recent.& 179.210.& 312.in præcedenti parte.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononien̄ fideicommissi.

Die Veneris 15. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Filiatio legitima qualiter probetur, proximior Testatori, quando quis præsumatur. Electio de digno, omisso digniori, quo casu non substineatur, & in quibus è contra. Fauori suo ante acceptationem quilibet potest renunciare, secus vero post.

SVMMARIVM.

1 *ad Fideicommissum admittitur, qui probat se esse in casu fideicommissi purificati.*
2 *Filiatio legitima probatur per testes, si deponant de nominatione, tractatu ac publica reputatione, & fama.*
3 *Partitæ extractæ ex libris Matrimoniorum, & Baptismatum à Parocho, concurrentibus adminiculis probant legitimam filiationem.*
4 *Filiatio probatur, si quis vti filius hæres vniuersalis fuerit institutus.*
5 *Sororem alicui probatur aliquam esse, si in testamento sororem eam nominauit, & vti talem legatum reliquit.*
6 *in Gradu successibili si quis est, & alius non concurrit, qui prætendat se proximiorem, habet intentionem fundatam, quòd sit proximior.*
7 *Qualitas, quando requiritur ad certum effectum, non est curandum de modo, dummodo habeatur effectus.*
8 *Iuuenis vel senex, ad hoc vt quis dicatur relinquitur arbitrio Iudicis, secundum subiectam materiam.*
9 *Iuuenes vocantur in Ciuitate Bononiæ, potius respectu sexus ad differentiam fœminarum, quàm respectu ætatis.*
10 *in Parochialium concursu, si plures sint admissi, & approbati, dum fit electio digni omisso digniori non substinetur, & hoc ex iure speciali.*
11 *Dignum sufficit eligere omisso digniori, quando sumus extra casum de concursu ad Parochialem.*
12 *Fauori suo quilibet potest renunciare.*
13 *Ius renunciantis, quando habet aliquam mixturam cum honore, & voluntate Testatoris, tunc dicto iuri renunciari non potest.*
14 *Hęres, vel fideicommissarius postquam hereditatem acceptarunt, non possunt amplius illi renunciare.*
15 *Citari, vel vocari illi debent, si de eorum interesse agatur.*
16 *Executor ad aliquem eligendum, si potest se extraiudicialiter informare, potest eligere etiam nemine citato.*
17 *Exceptio de iure tertij non suffragatur ad impediendam immissionem.*

DECISIO XCIII.

QVondam Ioan. Baptista Ramundinus testamentum condidit in quo instituta hęrede vsufructuaria omnium suorum bonorum Ludouica eius vxore, grauauit eam restituere dicta bona filijs masculis legitimis, & naturalibus Melchioris eiusdem Testatoris ex Francisco fratre nepotis, quibus decedentibus absque simili prole legitima, & naturali, voluit quòd exequutores testamentarij quatenus de tempore purificatæ conditionis superuiuerent, sin minus Priores quatuor Ordinum Mendicantium Ciuitatis Bononiæ pro conseruatione agnationis, & familiæ de Ramundinis eligerent iuuenem ex legitimo matrimonio conceptum, & natum de proximioribus cognationis ipsius Testatoris, qui teneretur assumere nomen, & insignia familiæ de Ramundinis, quem sic eligendum ex tunc instituit & substituit vulgariter pupillariter, & per fideicommissum, vt latius in dicto testamento dato in summario num. 1.

Decessit Ludouica hæres vsufructuaria, ac successiuè Aloysius Franciscus filius dict. Melchioris vltimus hæres grauatus absque filijs; Vnde dd. Priores prædefunctis alijs exequutoribus in testamento, deputatis elegerunt Antonium Mariam Beliossum d. Testatoris ex Cornelia sorore pronepotem, qui nomen, & insignia eiusdem Testatoris assumptus cœpit agere coram Auditore Generali Bononiæ, pro recuperatione quorumdam bonorum, dict. fideicommisso subiectorum contra Lucatellos, illorum possessores à quo sententiam contrariam reportauit, causa ad Rotam delata, & mihi commissa dubitaui; An constet de fideicommisso ad fauorem d. Antonij Mariæ Beliossi, seu Io. Batistæ de Ramundinis, & DD. responderunt affirmatiuè.

Existentia siquidem d. fideicommissi non controuertebatur, & de illo satis apparet ex tenore eiusdem testamenti.

Quod autem illud sit purificatum ad fauorem ipsius Antonij Mariæ seu Io. Baptistæ clarè desumitur ex præfata serio facti in qua partes non discrepabant. Cum enim per obitum Aloysij Francisci vltimi hæredis grauati ex linea Melchioris nulla relicta prole factus fuerit locus electioni iuuenis proximioris de cognatione Testatoris, dictiq; Priores ob defectum exequutorum in testamento nominatorum, elegerint ipsum Antonium Mariam, habentem omnes qualitates ab eodem Testatore fideicommittente requisitas, vtique d. fideicommis-
1 sum fuit purificatum ad fauorem † ipsius Antonij Marię electi, qui docet se esse in casu vocationis, *Glos. in l. qui duos verbo superstes fuit ff. de reb.dub.Cran.cons.208.num.3. vers. rursus allegantì Peregr.de fideicom art.43.num.17. Rot.decis.267. num.1.par.2.recent.*

Quòd verò d. Antonius Maria habeat qualitates à fideicommittente requisitas dubitari non potest; Nam quod ipse sit ex legitimo matrimonio conceptus & natus probatur ex testibus formiter examinatis, qui apertè deponunt d. Antonium Mariam esse filium ex Carolo Beliosso, & Valeria Scarpia coniugibus, constante matrimonio susceptum, qui testes cum depo-
2 nant de † nominatione tractatu ac publica reputatione, & fama d. legitimam filiationem sufficienter probant *iuxt. doct. Bart.in l.filium nu. 1. ff. de his qui sunt sui vel alien.iur. Surd. cons.1.num.36.& seqq. Rot.decis.766.n.1.par.2.recent.*

Concurrentibus præsertim partitis formiter extractis à Parocho ex libris Matrimoniorum, & Baptismatum, ex quibus apparet Matrimonium inter prædictos Carolum, & Valeriam contractum præcessisse per 11. menses natiuitatem d. Antonij
3 Mariæ eorum filij, † quæ partitæ iunctis depositionibus dd. Testium legitimam filiationem Antonij Mariæ bene probant, *Rot.in recen.decis.132 n.2.par.2.& inter impress. per Farinac. post 2.lib.2.cons.decis.285.n.2.in fin.*

Quod

Quod autem idem Antonius Maria ſit pronepos Corneliæ
ſororis, Io. Baptiſtæ fideicommittentis, & ſic quòd ſit proxi-
mior de cognatione eiuſdem fideicommittentis probatur ex
eo quòd Carolus pater d. Antonij Mariæ fuit filius d. Corne-
4 liæ, vt elicitur ex teſtamento Corneliæ quæ d. Carolum † vti
eius filium hæredem vniuerſalem inſtituit *Pariſ. conſ. 29. num.
10. lib. 2. Cephal. conſ. 48. num. 18. lib. 1. Peregr. de fideicom. art.
43. num. 77. Reuerendiſs. D. meus Decanus dec. 105. num. 3. ſan.
memor. Gregor. XV. deciſ. 349. num. 5. Rot. in recen. deciſ. 472.
num. 8. par. 1.*

Quòd vero d. Cornelia eſſet ſoror Io. Baptiſtæ fideicommit
5 tentis deſumitur ex eo quod idem Ioan. † Baptiſta illam in d.
teſtamento ſororem nominauit, & vti tali legatum reliquit
Rota coram Greg. XV. dec. 422. n. 1.

Non obſtat quòd Antonius Maria non probauerit ſe pro-
ximiorem de cognatione d. Teſtatoris; Quia cum ipſe ſit in
6 gradu certo, & ſucceſſibili, neque alius concurrat, † qui prę-
tendat ſe proximiorem, habet intentionem fundatam, quod
ſit proximior, *Surd. conſ. 241. num. 25. circa fin. & ſeqq. Rota.
deciſ. 575. num. 7. & fuit dictum in Ferrarien. bonorum de
Taſſonis 6. Aprilis 1615. coram Eminentiſs. D. meo Cardin.
Pamphilio.*

Non obſtat, quod Teſtator voluerit eligi aliquem iuuenem,
qualis non videtur d. Antonius Maria excedens ętatem anno-
rum 50. Nam DD. omiſſa quæſtione quis nam in iure dicatur
iuuenis, vel ſenex, conſiderabāt quòd qualitas iuuentutis in ca-
ſu, de quo agitur, fuit contemplata à teſtatore ad certum effe-
ctum, nempe pro conſeruatione agnationis, & familię de Ra-
mundinis, & ſic habilitatis ad ſuſcipiendam prolem; Vnde cū
d. Antonius Maria de tempore electionis eſſet vxoratus, ac plu
res haberet filios & in dies alios etiam ſuſcipiat, viſum fuit ſa-
tis conſtare de illius iuuentute, ad hoc vt dicatur conſultum vo
7 luntati Teſtatoris † nam vbi requiritur qualitas ad certum
effectum, non eſt curandum de modo illam adimplendi, dum
modo habeatur effectus *Couar. pract. quæſt. cap. 39. n. 7. Mant.
de coniect. lib. 11. tit. 16. nu. 4. Peregr. conſ. 51. nu. 17. lib. 5. Fuſar.
conſ. 50. nu. 11. Put. deciſ. 488. n. 7. lib. 2. in correct. Seraph. deciſ.
589. num. 9. & 11. Rot. in Rom. domus 5. Nouemb. 1582. coram
Robuſterio.*

8 Pręſertim cum ad hoc vt quis dicatur iuuenis, † vel ſenex
reliquatur arbitrio iudicis, ſecundùm ſubiectam materiam iux
ta veriorem opinionem, de qua *Menoch. de arbitr. caſ. 59. nu.
3. & ſeqq. Gail. obſeru. 92. n. 7. lib. 1. Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 8.
n. 249. & ſeqq. Ioſeph. Ludouic. deciſ. Lucen. 13. num. 55. Peguer.
deciſ. 57. num. 21. Rot. in Bonon. bonorum de Muletus 26. Iunij
1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio.*

Quibus accedit communis vſus loquendi Ciuitatis Bono-
9 niæ, in qua iuuenes † vocantur potiùs reſpectu ſexus ad diffe-
rentiam fœminarum, quàm reſpectu ætatis, *vt fuit pondera-
tum in eadem deciſ. Bononien. de Muletis.*

Non obſtat quòd d. Antonius Maria de tempore electionis
haberet duos fratres iuniores, & ſic habiliores ad ſuſcipiēdam
prolem, vnde infertur electionem factam de d. Antonio Ma-
ria iuuene, omiſſis alijs fratribus iunioribus fuiſſe inualidam,
prout in ſimili dicitur de pluribus admiſſis, & approbatis in cō
10 curſu Parochialium, † quòd electio digni omiſſo digniori non
ſubſtineatur, *Garz. de benefic. par. 7. capit. 16. numer. 2. & ſe-
quentibus Rot. deciſio 613. num. 6. par. 1. recen. Gregor. XV. dec.
11. num. 8.*

Nam fuit reſponſum id procedere in concurſu Parochialiū
ex diſpoſitione Conc. Trid. in ſeſſ. 24. c. 18. & particulari Con-
ſtitutione ſan. me. Pij V. ſuper prouiſione Parochialium. non
11 autem in alijs electionibus, † in quibus ſufficit electores elegiſ
ſe dignum etiam omiſſo digniori vt declarat *Adden. ad Greg.
d. dec. 11. n. 8. idem Garz. de benef. par. 7. c. 16. n. 16. Pariſ. d. re-
ſig. lib. 4. q. 16. n. 4.* & in terminis facultatis eligendi datæ in te-
ſtamento, *Bart. in l. cum quidam nu. 6 ff. de legat. 2. Molin. de
primog. lib. 2. c. 5. n. 46. verſ. valebit tamen Molin. iun. de iuſt. &
iur. tom. 3. par. 1. tit. de maior. diſp. 595. ſub n. 2. Sanch. conſ. mo-
ral. lib. 4. c. 1. dubit. 60. n. 11. vbi alios cumulat.*

Et viſa fuit ceſſare difficultas quia dd. fratres d. fideicommiſ-
ſum non agnouerunt, nec voluerunt concurrere in d. electione
quinimo illi expreſsè renunciarunt, atque electionem factam
ad fauorem d. Antonij Mariæ eorum fratris approbarunt, vn-
de perinde haberi debent in conſideratione, ac ſi non extarēt,
12 † cum quilibet poſſit ſuo fauori renunciare *l. ſi quis in conſcri
ben lo Cod. de pact. cap. ſi de terra in fine. de priuil. Surd. conſ.
318. num. 3.*

Non obſtat quòd quando ius renunciantis habet aliquam
13 mixturam cum honore, & voluntate Teſtatoris † tunc d. iur
renunciari non poteſt, *iux. conſ. Caſtr. 259. ſub numer. 5. circ à
med. verſ. dedit enim ipſe Teſtator lib. 1. Calder. conſ. 1. propè
fin. verſ. ſi vero eſſet introductum.*

14 Nam prędicti Doct. † loquuntur in hærede vel fideicom-
miſſario qui Teſtatoris hæreditatem acceptarunt, ac per con-
15 ſequens eius factum ſeu voluntatem impugnare † non poſ-
ſunt, ideòque non applicantur pręſenti caſui in quo cum fra-
tres d. Antonij Mariæ non ſint hæredes Teſtatoris liberè d. iuri
renunciare potuerunt ex allegat.

16 Demum non obſtat quòd dd. fratres debuerint † ſaltem vo-
cari, ſeu citari in d. electione, ex quo de illorum intereſſe age-
batur iuxta *conſ. Zabarell. 139. num. 1. Cuman. conſ. 7. num. 2.*
Quia cum d. electio non eſſet actus iudicialis, dd. Priores de-
putati ad eligendum in teſtamento, potuerunt ſe extraiudicia-
liter informare, ac d. Antonium Mariam conſanguineum Te-
ſtatoris eligere etiam non citatis dd. fratribus, vt in terminis te-
nuerunt *Guttier. canon. qu. lib. 2. quæſt. 67. num. 13. Sanch. conſ.
moral. lib. 4. cap. 1. dub. 62. num. 1. in fin.*

Et in omnem euentum dict. exceptio tanquam de iure tertij
17 non ſuffragatur Lucatellis ad impediendam † immiſſionem
d. Antonij Mariæ *Soccin. ſen. conſ. 78. num. 9. lib. 1. Ruin. conſ.
35. num. 31. lib. 1. Rota coram Martin. Andrea deciſ. 87. num.
14 cum alijs ibi relatis.*

Et ita vtraque &c.

¶ *Habentur infra in eadem cauſa alię Deciſiones idest ſub die 9.
Maij huius anni 1636. coram eodem R. P. D. Dunozetto, &
14. Decembris 1637. coram R. P. D. Ghiſilerio, & in ſequen-
ti parte adſunt alię nempe ſub die 22. Martij 1638. & 29. No-
uembris eiuſdem anni coram eodem Reuerend. Pad. Domino
Ghiſilerio.*

R. P. D. MERLINO.

Meſſanen̄ ſeu Nullius Feudi.

Die Veneris 15. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Eccleſiæ, quando competat remedium Can. Reintegranda 3. quæſt. 1. Prelatus ſi malè alienet bona Eccleſiaſtica, ex hoc non infertur pręiudicium Eccleſiæ. In alienatione rerum Eccleſiæ ſtante curſu longiſſimi temporis, quando pręſumatur, quod interuenerint debita requiſita. Prelati vita iniuſtè alienantis bona Eccleſiæ detrahitur in pręſcriptione dd. rerum contra Eccleſiam, cum pręſumatur, quòd ipſe potius ſuum contractum quàm ſuam Eccleſiam tueri voluerit, & labi tempus permiſerit, iacturamque bonorum CHRISTI ſocorditer ſuſtinuerit, & hoc maximè procedit ſi alienatio fiat in conſanguineum Prelati, nam ſanguinis coniunctio parit oſcitantiam in perſcrutanda vtilitate Eccleſiæ, & quando dolus Prelati in hoc negari non poſſit. Commiſſionem ſuper iactationibus impetrans, an quoad impetrantem operetur interruptionem pręſcriptionis. In alienatione rerum Eccleſiæ potiſſimùm vtilitas attenditur. Singularis, & elegantiſſima eſt deciſio, & in his materijs ad eam recurrere memento.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia, ſi cadat à poſſeſſione facto ſuo, & ex contractu proprio, non intrat remedium reintegranda. 3. q. 1.*

2 pro Possessione recuperāda, quis debet sibi imputare damnum ex propria culpa proueniens.
3 Possessionem, si Ecclesia amittat ex causa iniusta & actu nullo, adhuc datur reintegratio, vigore Can. reintegranda, sed secus si causa sit vera, & actus validus.
4 Can. reintegranda, vt habeat locum perpendenda est iustitia deiectionis è possessione, non autem iustitia, aut vitium possessionis rei. & num. 80.
5 Ecclesia, & minores, quibus est interdicta alienatio bonorum nisi precesserit causa legitima, cum non possint nec animo suam dimittere possessionem, sequitur quòd ex contractu iniusto, & nulliter inito. Ecclesia, & minores, nec etiam cadant à sua possessione, & illam non transferant in contrahentem.
6 Bona Ecclesie, quando sunt malè alienata, peti potest ad ea reintegratio nomine Ecclesie, vel ex conditione legis, vel ex canon. reintegrand. vel ex officio Iudicis.
7 Ecclesia ex facto Rectoris malè alienantis non preiudicatur cum possessio remaneat penes eam.
8 Prelato malè alienanti bona Ecclesie, competit interdictum retinende, tam eius nomine, quàm nomine Ecclesie.
9 in Alienationibus rerum Ecclesiæ, stante cursu longissimi temporis, presumitur interuenisse beneplacitum Apostolicum, atque alia solemnitates, & vtilitas contractus in fauorem Ecclesie.
10 Itaut, qui retinet rem Ecclesiæ releuatur ab onere probandi vtilitatem, & Ecclesia allegans nullitatem alienationis plenè, & concludenter id tenetur probare.
11 Bona Ecclesiastica presumuntur validè alienata, si Iudices delegati ad id cognoscendum, pronunciauerint constare de vtilitate.
12 in Prescriptione contra Ecclesiam requiritur spatium 40. annorum.
13 Prelatus malè, & iniustè alienans bona Ecclesiæ eo viuente contra Ecclesiam non currit prescriptio, quia quemadmodum ipse fuit in culpa, & dolo, suspicari potest, quod labi permiserit tempus tuendo suum contractum, & potius sustinuerit iacturam bonorum CHRISTI.
14 Et ideo tempus supputandum est à die obitus Prelati irritè contrahentis.
15 Tempus vitæ Prelati iniustè alienantis bona Ecclesiastica subducitur in prescriptione, quia is non videtur Prælatus, & legitimus defensor, quo ad illam rem, & cum dereliquerit suam Ecclesiam, censetur vacare toto illo tempore vitæ.
16 Prelati contractus de bonis Ecclesiæ cum consanguineis, sunt suspecti.
17 Beneplacitum Apostolicum in alienatione rerum Ecclesie, vt presumatur requiritur spatium 30. annorum.
18 Lis dicitur inducta ad effectum interrumpendi præscriptionem ex commissione impetrata vna cum inhibitione, quicquid sit respectu citandi.
19 super Iactationibus possessor committens causam factis indicat se dubitare de iuribus suæ possessionis super Iactationibus committens causam animus eius fluctuat, circa titulum, quo possidet, cum existimatione mentis, quòd non sit iustus num. 19.
20 Qui quidem timor vulnerat illius conscientiam, & excitat ad perquirendum super iustitia contractus antecedentis.
21 Committens causam super iactationibus dici non potest, quod tranquillè possideat, & quod sit in bona fide.
22 Mala fides insurgit in possessore ex solicitudine conscientiæ, committendo nempe causam super iactationibus.
23 Prescriptio interrumpitur de Iure Canonico, ex quocumque actu apto inducere malam fidem.
24 Confessio facta in commissione plenè probat contra confitentē.
25 Confessio resultans ex productione scripturarum, est irreuocabilis.
26 Cōmissio super iactationibus, & ex remedio l. diffamari, Cod. de ing. & manum. non inducit litem ad effectum inducendi prescriptionem iuxt. opinionem Felin. sed ipse hoc non dicit, num. 27. & quatenus hoc diceret reprobatur.
28 Lis est vera, quæ intentatur ex l. diffamari C. de ingen. & manum. cum adsit actor, & reus, & Iudex.
29 Diffamatus in materia l. diffamari C. de ingen. & manumiss. licet sit actor in probandis iactationibus, tamen reuera, est reus.
30 Iactationis commissionem impetrans videtur sibi ipsi mouere litem, seque lacessere ad proferendam in iudicio qualitatem sui tituli.
31 Iactationis causam committens, de lite est certus tanquam sibimetipsi mota, & non est amplius opus, vt ex alijs actibus amplius certioretur.
32 ad Prescriptionem impediendam saltem de Iure Canonico, sufficiunt extraiudiciales interpellationes, & molestiæ.
33 in Prescriptione de Iure Canonico requiritur bona fides, tam ad eam inchoandam, quàm ad continuandam, & perficiendam.
34 Prescriptio ad hoc vt cesset, sufficit per minimum temporis spatium abesse bonam fidem.
35 Lis, stante spatio 30. annorum prescribitur.
36 Litem is, qui mouet, potest tacitè ei renunciare.
37 Actus, etiam gesti coram Iudice incompetente declarant voluntatem, & animum agentium.
38 Lis introducta coram Iudice incompetente rumpit prescriptionem non obstante incompetentia, non quidem virtute rei iudicialis, sed propter malam fidem quæ exinde colligitur.
39 Ex productione vnius tituli insufficientis, & iniusti, cessat presumptio alterius tituli sufficientis, & iusti.
40 in Alienatione rerum Ecclesiæ, dum falsa est causa sic etiam titulus est omnino iniustus adeo vt non suffragetur ad excludendum remed. Can. reintegranda.
41 Exceptio, in materia Can. reintegranda non est admittenda, dum non est vndequaque patens, & clara itaut nihil opponi possit.
42 in Alienationibus rerum Ecclesiæ, dum non fuit seruata forma litterarum Apostolicarum si in euidentem dict. alienatio nulla est.
43 Sententia ex actis non iustificata, & sine necessarijs probationibus prolata non est attendenda.
44 super Vtilitate exacta in alienatione rerum Ecclesie non statur assertioni partium, nec executorum, dum iudicialiter procedere tenebantur.
45 Sed de ea constare debet per plenas, & legitimas probationes preuia causæ cognitione, & discussione iudiciaria.
46 ad Probandam euidentem vtilitatem Ecclesiæ in controuersiam deductam non sufficiunt testes examinati in iudicio summario.
47 Iudices Commissarij, stante clausula conscientias vestras oneramus, quandoque possunt se extraiudicialiter informare.
48 Iudicis conscientia, stante clausula conscientiam tuam oneramus debet proficisci non de eius capite, sed ex vtero legis, in ea figendo pedes.
49 Clausula, seruatis seruandis, æquipollet clausulæ, vocatis vocandis, & vide n. 51.
Executor constitutus, cum clausula, vocatis vocandis, debet assumere partes Iudicis, & conficere publica documenta, itaut non sufficiat extraiudicialis informatio, n. 49.
50 Clausula si vobis constiterit, quid importet.
52 Contractuum Ecclesiæ validitas, potissimum consistit circa euidentem vtilitatem itaut non sufficiat, si dicta vtilitas sit dubia.
53 Locationes, licèt de per se regulariter non debent verum valorem rerum, tamen ad dignoscendam vtilitatem, vel damnum contractuum Ecclesiæ, benè deseruiunt.
54 Homines non sunt fatui in conducenda re pluris, quàm valeat, & sine spe certi lucri.
55 Ecclesiæ contractus non dicitur vtilis; sed damnosus, quotiescumque non plus illi datur, quam sit solita percipere.
56 Bona allodialia æstimantur in redditu, quinque pro centenario, & n. 68.
57 Bona iurisdictionalia æstimantur ad rationem duorum cum dimidio circiter pro centenario, & n. 67.
58 pro Pretio legitimo, bonorum iurisdictionalium, calculando, non attenditur fructus ille pecuniarius solum, sed consideratur iurisdictio, & preheminentia dominationis.
59 Francandi facultas æstimatur tamquam pars pretij.
60 Obreptio, & subreptio vitiant Beneplacitum Apostolicum.
61 Subreptio inducitur, quando Principi non fuit narratum id, quod si sciuisset, vel gratiam denegasset, vel difficilius concessisset.
62 in Prelato alienante bona Ecclesiastica non potest dolus denegari, dum pretermisit contractum Ecclesiæ vtiliorem, &

sar-

sanguinis illecebris allectus meliorem conditionem ab alio oblatam respuit.

63 *Prælatus gerit officium tutoris circa res Ecclesiæ.*

64 *Bullas, Collectas, & Pensiones soluendi onus spectat ad Prælatum, & non ad Ecclesiam.*

65 *Ecclesiæ fauore contractus claudicant, & solemnitatum defectus ab ea solum potest allegari.*

66 *in Bonorum Ecclesiasticorum alienationibus perpetuis, concessionibusque in emphyteusim detrahatur sexta pars valoris fructuum, quæ non deducitur in alienationibus temporalibus.*

69 *Pacta, & onera considerantur in venditionibus tanquam pars pretij, & valorem rei augent, & minuunt.*

70 *Ecclesiæ non competit remedium Can. reintegranda 3. quæst. 1. stante productione beneplaciti Apostolici, & sententia Iudicum commissariorum, & sic interuentu solemnitatum.*

Sed via ordinaria agendum est, nempe rei vindicatione, num. 70.

71 *In alienationibus rerum Ecclesiæ non potest dici, quòd fuerint seruatæ debitæ solemnitates, si deficiat causæ cognitio.*

72 *Ecclesiæ contractus remanet nullus non obstante Beneplacito Apostolico si appareat non de vtilitate, sed de damno.*

73 *Ecclesiæ vtilitate cessante in alienatione suarum rerum, contractus est ipso iure nullus.*

74 *in Alienatione rerum Ecclesiæ maior, & intollerabilior est defectus circa vtilitatem, quàm circa solemnitates.*

Alienationis rerum Ecclesiæ tota validitas consistit in vtilitate, num. 75.

75 *Pontifices in alienatione rerum Ecclesiæ nihil aliud exigunt, quàm vtilitatem.*

76 *Solemnitates in alienationibus rerum Ecclesiæ præscribuntur. tanquam media ad intentum vtilitatis finem assequendum, & ad euitandas damnosas circumuentiones Ecclesiarum.*

77 *Ecclesiæ dum contractus est damnosus, & etiam nullus, ipsa Ecclesia dicitur sine iusta causa, & nulliter à possessione cecidisse, & semper intrat æquissimum remedium Can. reintegranda 3. q. 1.*

78 *Bar. in l. si alienam num. 3. ff. solut. matr. declaratur.*

79 *de Ecclesiæ damno in contractu, quando constat, quamuis essent adhibitæ solemnitates, tamen ei competit remedium spolij.*

81 *Prælati ratificatio contractus alienationis rerum Ecclesiæ, si fiat sine solemnitatibus quæ requiruntur in ipsa alienatione nullius est momenti.*

DECISIO XCIV.

SEntentia Rotali pronunciatum fuit, Reuerendissimum D. Archimandritam nomine Ecclesiæ S. Saluatoris, reintegrandum esse ad possessionem tenimenti, seu feudi de Salice, & hodie hanc sententiam confirmandam esse Domini responderunt.

Validitas enim non controuertebatur, & iustitia satis innotescere visa fuit ex doctè, & luculenter deductis in tribus decisionibus in hac causa coram R. P. D. meo Verospio emanatis, * Extrema quippe sunt plenè iustificata, scilicet antiqua possessio Ecclesiæ S. Saluatoris, & recens possessio Ferrantis de Ioenijs, & eius Authorum, & vt in 1. & 2. decisione ostensum fuit, & exceptiones deductæ pro iisdem Ioenijs benè fuerunt sublatæ in postrema decisione R. P. D. mei Verospij, atque hodie iterum coram me.

Tota autem difficultas in eo posita erat, quòd Ecclesia videbatur cecidisse à possessione facto suo, & ex Contractu pro

1 prio, quo casu † non intrat remedium *Cano. reintegranda 3. quæst. 1.* pro recuperanda possessione, sibi enim debet imputa-

2 re damnum † ex propria culpa proueniens. Ita scripserunt *Ripa in cap. sæpe num. 27. de restit. spoliat. Soccin. in l. rem quæ nobis num. 8. ff. de acquir. possess. Alex. cons. 90. numer. 5. lib. 1. Surd. cons. 49. n. 2. Rota apud Caputaq. dec. 170. num. 2. & dec. 172. num. 6. par. 3. & diuers. dec. 131. num. 1. & 132. num. 1. par. 1. & dec. 475. num. 2. par. 2. recent.*

Quæ conclusio cum tunc demum vera sit, quoties factum illud est iustum, validusque Contractus, quia si quis ex cau-

3 sa † iniusta, & actu nullo possessionem amittat, adhuc datur reintegratio, vt desumitur *ex text. d. Can. reintegranda 3. qu. 1. ibi, Per quascumque iniustas causas res Ecclesiæ, aut substantias suas perdidisse*, & animaduertebant, *Abb. in cap. ad Sedem num. 28. de restitut. spolia. Butr. in cap. sæpè num. 12. eodem tit. Alexan. cons. 200. num. 1. lib. 2.* benè *Honded. cons. 23. nu. 40. & 52. lib. 2. Gail. obseru. 75. num. 19. lib. 2. D. Galuan. cons. 19. num. 6. Surd. cons. 28. num. 58.* qui monet perpendendam

4 † esse iustitiam deiectionis è possessione actoris non autem iustitiam, aut vitium possessionis Rei, quod etiam obseruat *Peregr. in cap. consultationibus num. 13. vers. & aduertatur de offic. delegat.* Ecclesia enim, & minores quibus est interdicta alienatio bonorum nisi præcesserit causa legitima, cum non possint, nec animo suam dimittere possessionem, hinc sequitur, quòd ex Contractu iniusto, & nulliter initio Ecclesia, &

5 minor nec † etiam cadunt à sua possessione, & illam non transferunt in contrahentem licèt secus in alijs ideoque nomi-

6 ne Ecclesiæ nedum peti potest reintegratio † ad rem alienatam, vel ex conditione legis, vel ex Canon. reintegranda, vel ex officio Iudicis, vt magistraliter docuit *Bartol. in l. 1. §. si vir. vxori num. 3. & ibidem Crot num. 20. ff. de acquiren. possessio. Soccin. in l. rem quæ num. 9. ff. eodem Menochius. de recuper. remed. 17. num. 15. Honded. dict. cons. 23. num. 56. lib. 2. Maresc. var. resolut. lib. 2. in cap. 25. num. 24. Rota apud Caputaqu. decis. 170. num. 3. & sequentibus, & 182. num. 7. par. 3. & fuit dictum in Neapolitana spolij 3. Iunij 1601. coram bon. memo. Card. Lancellotto impress. apud Marches. de commiss. par. 1.*

7 *fol. 103.* Sed etiam ratione possessionis † semper permanentis penes Ecclesiam, cui ex facto Rectoris præiudicari non potest, competit interdictum retinendæ possessionis, tàm Præ-

8 lato successori, quàm etiam ipsi alienanti † agenti tamen nomine Ecclesiæ, *cap. litteræ, & ibi Abbas. numer. 3. de dilat. Rota apud Caputaqu. decis. 182 num. 9. par. 3. & coram Card. Seraphin. decis. 1417. num. 3. notantque Adden. ad S. memor. Gregor. XV. decis. 116. numer. 5. & in Aquilana bonorum 17. Iunij 1624. coram bon. memor. Remboldo apud Modern. Perus. in tractat. de manut. decis. 11. num. 2. & fuit latè deductum in Colimbrien. Præstimoniorum 10. Decembris 1631. & 18. Iunij 1632. coram R. P. D. meo Dunozetto, & 27. Iun. 1633. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Propterea Ioenij pro fulcienda iustitia Contractus quo ipsi nituntur, & ex quo Ecclesiam S. Saluatoris deiectam fuisse è possessione contendunt itaut non sit reintegranda, deducebant in disputationibus habitis in priori instantia titulum præsumptum, hodie autem coram me titulum etiam expressum addiderunt.

Præsumptus titulus desumebatur ex cursu temporis, quo ab anno 1552. vsq. in præsens Ecclesiæ Sancti Saluatoris per Ioenios asseruntur factæ solutiones vnciarum 80. monetæ, quolibet anno, ratione feudi, de quo agitur per eos possessi, ex quo temporis lapsu videbatur inducta præscriptio iusti tituli emphiteotici: seu feudalis, hincque etiam resultare præsump-

9 tionem, † quòd interuenerit beneplacitum Apostolicum, atque aliæ solemnitates, necnon vtilitas contractus in fauorem Ecclesiæ *Iuxta. glos. in cap. peruenit de emptio. & vendit. Alexand. cons. 7. num. 8. lib. 4. Felyn. in cap. illud numer. 6. de test. & pluries dixit Rota apud Cardin. Seraphin. decis. 1125. numer. 3. & decis. 1174. numer. 3. & diuers. decis. 221. numer. 3. par. 4. & in recent. decis. 684. numer. 1. & 2. & in Mediolanen. rescissionis permutat. 10. Ianuarij 1597. coram bo. mem. Card. Pamphilio apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 113. nume. 3. & 4.* Adeout, is qui detinet rem Ecclesiæ releuetur ab onere

10 probandi vtilitatem Contractus, † & ipsi Ecclesiæ contrarium dicenti incumbat iustificare damnum, & nullitatem alienationis plenè & concludenter, vt scripsit *Bald. in cap. 1. sub num. 7 de his, qui feud. dar. poss. Abb. cons. 41. sub num. 2. par. 1. Paris. cons. 24. numer. 5. lib. 4. Menoch. cons. 114. num. 7. & 14. & dixit Rota diuers. decis. 78. num. 3. par. 2. & decis. 221. num. 1. & 2. par. 4. & in rec. decis. 201. num. 5. par. 1. ac dec. 684 numer. 2. par. 2. & post Cinc. de cens. dec. 30. num. 4.*

Expressus verò titulus modo exhibitus, est instrumentum concessionis istius tenimenti, factæ ab Ecclesia, iure emphyteotico Spataforis, ex quo apparet, quòd à Paulo Tertio concessa fuit Prælato facultas alienandi hoc feudum, quatenus in euidentem vtilitatem Ecclesiæ resultaret alienatio, super

11 quo cum cognouissent Iudices delegati, † & pronunciassent constare de vtilitate, deuentum fuit ad alienationem, pro qua idcirco stat iuris præsumptio. *Soccin. sen. cons. 15. numer. 27. lib. 1. Capic. decis. 16. nu. 4. Rot. apud Card. Seraph. decis. 1174.*

num.2.& diuerſ.dec.22.num.4.par.4.& in rec.dec.625.nu.5.
par.1. & deciſ.684. num. 1. par. 2.

Verùm Domini cenſuerunt neutrum ex prædictis titulis
ſuffragati Ioenijs contra Eccleſiam Sancti Saluatoris.

Non quidem prodeſſe poteſt primus, nempe titulus prę-
ſumptus, quia vltra quòd aſſertæ ſolutiones patiuntur plures
defectus vt in deciſione vltima R. P. D. mei Veroſpij, lapſus
12 temporis annorum 40. † qui eſt neceſſarius in pręſcriptione
contra Eccleſiam, cap.de quarta de pręſcript. cum vulg. imò
neque triginta annorum eſt integer, & completus, prout re-
13 quiritur. Viuente enim Pręlato alienante non † currebat
præſcriptio, quia quemadmodum ipſe fuit in culpa, & dolo,
dum enormiter læſit ſuam Eccleſiam per iniuſtam alienatio-
nem, ita etiam ſuſpicari licet de eodem, vt potius ſuum contra-
ctum, quam ſuam Eccleſiam tueri voluerit, & labi tempus per-
miſerit iacturamque bonorum CHRISTI ſocorditer ſuſti-
14 nuerit, & hac de cauſa tempus † supputañ eſſe à die obitus
Prælati irritè contrahentis ſancitum fuit in Concilio Toleta-
no 9. relato per Gratianum in cap. ſi Sacerdotes 16.quæſt.3. &
reſcripſit Gelaſius Papa Epiſcopis Dardaniæ, vt in cap. poſt
quingentos 16.d.quæſt.3.& tradunt Innoc.in cap.tam ex litteris
num.1.& ibid. Abb.num.10. de reſtitut.in integr. Felin. in
cap.1.num.10.de pręſcript.Guidop.deciſ.150.& 16.num.2.la-
tè Coſta de facti ſcientia, & ignor.diſt.78.nu.3.& ſeqq.& diſt.
80.num.66.vbi poſt Bald.ait, quòd ſubducitur tempus vitę Prę
lati illicitè alienantis, quia is non videtur Pręlatus, & legitimus
15 defenſor, quoad illam rem, & cum dereliquerit † ſuam Ec-
cleſiam, cēſetur illa vacare toto tempore vitæ huiuſmodi Prę-
lati, & dixit Rota coram Reuerendiſs. D. meo Decano deciſ.
445.num 8.& in Lucana bonorum 9.Decemb.1609.coram E-
minentiſs.D.Card.Pamphilio.

Quòd eò magis amplectendum videtur in caſu pręſenti,
quia contra alienantem multa deducunt informantes, vt in
ſumm.num.8.Iuncto etiam quòd feudum alienauit in patrem.
26 Vnde inſurgit maior fraudis, & doli ſuſpicio † cum ſemper
contractus Prælati de bonis Eccleſiæ cum conſanguineis ſint
ſuſpecti, vt ait Gregor.VII.in cap.peruenit 1.quæſt.3.& ibi gloſ.
in verb.grauius. Bartol.in auth.quibuſcumque,num.4.de ſa-
croſ. Eccleſia. Abb.conſ.41.num.1.verſ.ſecundus defectus par.
1.Barbat.conſ.17.num.4.lib.4. Rota apud Ceſ.de Graſſ.deciſ.
4.num.1.de reb.Eccleſ.non alien.& deciſ.181.num.5.& deciſ.
720.num.1.par.1.ac deciſ.65.num.18.par.2.diuerſ.& coram
Card.Seraph.deciſ.1125.num.6.apud Cinc.de cenſ.deciſ.36.
num.11.& in recen.deciſ.430.num.7.par.2.& coram Put. qui
refert Conſtitutiones Pontificum prohibentes alienationes in
conſanguineos deciſ.2.lib.1.& in Nucerina prędij 3. Martij
1614.& 7.Februar.1620.coram bon.memor.Cardin.Sacra-
to.& in eadem.29. Maij 1624.coram me. Vnde cum ſolu-
tiones incœperint de anno 1552. Pręlatus verò diem clauſe-
rit extremum de anno 1554. & lis fuerit inchoata de anno
1580. vtique lapſi dumtaxat fuerunt anni 26. & ſic 14. defi-
ciunt ad complendam pręſcriptionem 40. annorum duo au-
tem, in omnem euentum deficiunt anni, ad complendum
17 tempus 30.annorum, † quo requiritur ad inducendam prę-
ſumptionem beneplaciti Apoſtolici, Rota deciſ.160.nume.6.
par.2.& diu.coram Reuerendiſſimo D.meo Decano deciſ.362.
numero 6.& in recent.deciſio 568.numero 5.in fin.par.4.&
in Valentina Baroniæ 4.Iunij 163.coram Otiemb.

Nec amplius eſſe ambigendum viſum fuit, quin verè de
anno 1580. fuerit inchoata lis, quia ipſemet emptor, ſiue illius
hæredes commiſſionem impetrarunt vna cum inhibitione,
quæ quando etiam non fuiſſet executa, & ad notitiam Præla-
ti non perueniſſet, adhuc tamen ſecundùm opinionem Rotæ
18 dicitur inducta lis ad † effectum interrumpendi pręſcriptio-
nem reſpectu illius, qui procurauit committi cauſam, & in-
hibitionem obtinuit, quicquid ſit reſpectu citandi, ita dixit
Rota apud Caſſad.deciſ.6.numero 3.& 4.& numero 14.ſuper
regul. Cancell. Put. deciſ.385.numero 2.lib.3.in correct. Mo-
bid. deciſ.5.nu.1.de cauſ.poſſ.& propr. vbi quòd hoc eſt ſe-
cundùm practicam, quam Rota ſeruat Creſcen.deciſ.12.eod.
tit. Rota deciſio 4.numero 2. vt lit.pendent. in antiqu. & tra-
dunt Gomeſ.ſuper regul.de trienn.quæſtio.56.numero 4. vbi
plures aliàs deciſiones refert Menoch.de arbitr.iud.caſ.202.
numero 8. Gratian. diſcepta.forenſ.capit.66.numero 27.&
28. qui teſtatur de veriori opinione contra Pariſ. Lancellot.
de attent.par.2.capit.4.numero 35.& ſequentibus vbi.nume-
ro 41. firmat ſatis eſſe commiſſionem fuiſſe obtentam per
19 Procuratorem. Poſſeſſor enim committens † cauſam ſu-
per iactationibus ſatis indicat ſe dubitare de iuribus ſuæ poſſeſ-
ſionis, & quòd animus eius fluctuat circa titulum quo poſſi-
det, cum exiſtimatione mentis, quod non ſit iuſtus, qui qui-
20 dem timor † vulnerat illius conſcientiam, & excitat ad per-
quirendum ſuper iuſtitia contractus antedentis, & ſic non po-
teſt dici, quòd tranquillè poſſideat, & quod ſit in bona fide,
21 quæ vbicumque deficit, & ex † ſollicitudine conſcientiæ,
quòd res ſit aliena, vel iniuſtè poſſeſſa, mala inſurgit fides,
22 quocumque modo illa ſuperueniat, & ex † quocumque
actu apto illam inducere, ſemper de Iure Canonico interrum-
pitur præſcriptio arg.cap.final.de pręſcript.& tradit. Bald.
in l.2.num.7.C.de ſeruit.& aqu.Rimin.iun.conſ.205.num.26.
Put.deciſ.385.num.1.par.3.Barboſ.in l.ſicut num.275.Cod.de
pręſcript. Sufficitque hanc malam fidem colligi ex præſump-
23 tionibus, † & coniecturis, cum illa in animo conſiſtat, Ab-
baſ.conſ.19.num.2.verſ.nam mala fides lib.2. Ruin.conſ.170.
in fin.lib.1.Vaſq.illuſtr.quæſt.cap.73.n.18.Barboſ.in rubr.Cod.
de pręſcrip.n.252.& 337.

Hic autem amplius habemus expreſſam confeſſionem rei
conuenti in commiſſione ſubrogatoria, quod citatio cum in-
hibitione fuit executa, & quòd lis fuerat introducta in Rota,
24 quæ confeſſio † plenè probat contra confitentem, & ha-
bentes cauſam ab eo, vt in ſpecie de confeſſione ſimili facta in
commiſſione eſt Creſcen.deciſ.2.de iud. ipſeq; reus vſus eſt ta-
li commiſſione illam producendo; & ideo cenſetur eamdem
25 † irreuocabiliter approbaſſe, & in ea contenta Rot.deciſ.419.
num.7.par.1.recent.

Ex quibus etiam tollitur; quòd dicebatur commiſſionem
26 ſuper iactationibus, & ex remedio † l. diffamari C.de ingen.
& manumiſ. non inducere litem ad effectum interrumpendi
pręſcriptionem iuxta opinionem Felin. in cap. illud.num.10.
27 de pręſcript. Felinus enim verè hoc non † dicit, vt obſeruat
Caſſad.d.dec.6.num.14.ſuper reg. & quatenus diceret reproba-
tur hæc ſententia per Claud. de Seyſell.in l.naturaliter, num.
35. verſ.tamen contrarium.ff.de vſucap.& Caſſad.d.deciſ.6.
28 num.14.ſuper regul.eſt enim lis † vera, quæ intentatur ex d.
l. diffamari, quia concurrunt requiſita nempe actor, reus &
29 Iudex, & diffamatus † licèt ſit actor in probandis iactationi-
bus tamen reuera eſt reus, vt voluit Bald.in l.diffamari.num.
8.Cod.de ingen.& manumiſſ.& ibidem Cagnol.num.9. Couar.
var.reſolut.lib.1.cap.18.num.4.Gratian.diſc.85.num.1. Dum-
30 que impetrat huiuſmodi commiſſionem ſibi ipſi videtur † mo
uere litem, ſeque laceſſere ad proferendam in iudicio qua ita-
tem ſui tituli, vt per Gomeſ.ſuper regul.de trienn.quæſt.56.nu.
31 6.& quæſt.61.num.19.& 20.de qua lite cum ſit certus † tan-
quam ſibimetipſi mota, non eſt opus, vt ex alijs actibus am-
plius certioretur iuxta tradita per Lancell.de attent.par.2.cap.
4.in pręfat.n.40.

Sed ex abundanti quatenus commiſſio hæc non inſeruiret
pro lite inſeruit tamen ad inducendam confeſſionem Ioenij,
quòd Archimandrita ſucceſſor iactabat, & extraiudicialiter
profitebatur ſe auocaturum bona ab Annibale perperam alie-
32 nata, quæ quidem extraiudiciales † interpellationes, ac mo-
leſtiæ ſufficiunt ad impediendam præſcriptionem ſaltem de
Iure Canonico, iuxta tradita per Butr.in capit. grauis. num.
11.in fin de reſtitut.ſpol. Abbas in cap. vt debitus, num. 11. de
appell. Dec.conſ.272.ſub num. 11. Rota coram Reuerendiſs. D.
meo Decano deciſ.362.num.2.& deciſ.172.nu.6.
33 Hoc enim iure attento requiritur omnino bona fides, † tàm
ad inchoandam, quàm ad continuandam, & perficiendam
præſcriptionem, vt conſtat ex Canon. Concil. Lateranen. ſub
Innocent. III. relato in cap. final. de pręſcript. & ex regula
poſſeſſor.de reg.iur.in 6. Honded.conſ.82.num.39.lib.1. Gra-
34 tian.diſcep.for.cap.403 num.14.& 23. vbi quod ſufficit † ceſ-
ſare bonam fidem per minimum temporis ſpatium, Molin.de
iuſt.& iur.diſp.63.per tot.Rot.dec.164.num.3.par.2.recent.quæ
fides in poſſeſſoribus hic multum labefacta videtur ex ijſdem
actis geſtis à Ioeneijs.

Nec ſuffragatur motiuum quòd poſtquam commiſſa fuit
hæc cauſa de anno 1580. coram bona memor. Cardinali Sci-
pioni Lancellotto nihil deinde amplius geſtum fuerit, & ideo
35 per ſpatium 30.annorum dato etiam, † quòd fuerit inducta
lis, dicatur poſtea extincta Card.Seraphin.dec.1027.num.14.
& 1085.nu.6.& coram Put.dec.516.lib.2.& diu.dec.110.li.2.
par.

36 *par.* 3. Poterat enim is qui mouit litem † tacitè renunciare
liti, & ex acquiescentia per tantum tempus resultat renuncia-
tio ex supradictis.

Quoniam ex confessionibus eorumdem de Ioenijs apparet,
quòd non habuerunt in animo renunciare liti, cum pluries
opposuerint de hac pendentia litis, & protestationes fecerint
in Monarchia Siciliæ, vbi etiam enunciarunt commissionem,
& inhibitionem, ac professi sunt pendere causam, qui qui-
37 dem † actus etiam gesti coram Iudice incompetente decla-
rant voluntatem, & animum agentium, *ex Bartol. in l. gerit.
num.* 18. *ff. de acquir. hær. Paris. cons.* 7. *num.* 27. *lib.* 3. *Rot. co-
ram san. mem. Greg. XV. dec.* 287. *num.* 10. *& dec.* 476. *num.* 3.
38 & interrumpunt etiam præscriptionem † non obstante in-
competentia Iudicis non quidem virtute rei iudicialis, sed pro-
pter malam fidem, quæ exinde colligitur ita docuerunt *Abb.
in cap. vt debitus num.* 10. *de appell. & in cap. illud, num.* 24. *vbi
etiam Felyn. num.* 27. *de præscript. idem Abb. cons.* 19. *num.* 2.
par. 2. *Dec. in cap. at si Clerici, num.* 110. *de iud. Gemin. cons.* 78.
num. 3. *Rip. in rubr. de caus. poss. & propr. num.* 39. *Caball. cons.*
89. *num.* 18. *lib.* 2. *D. Facchin. controu. iur. lib.* 11. *cap.* 71. *vers.* 6.
adducitur, & dixit Rot. coram Put. dec. 385. *lib.* 3. *& coram Re-
uerendiss. D. meo Decano dec.* 172. *num.* 6. *& decis.* 632. *nu.* 1.
& in Conchen. parochialis 14. *Iunij* 1600. *coram Penia*, & his
etiam accedunt aliæ responsiones datæ in vltima dec. R. P. D.
mei Verospij quæ, & adhuc Dominis placuerunt.

At hodie, quoad hunc titulum præsumptum cessare omnem
difficultatem DD. existimabant, cum Ioenij produxerint titu-
lum expressum, qui cum insufficiens sit, ac vitiosus, vt infra
39 ostendetur cessat † præsumptio alterius tituli sufficientis, &
quælibet alia præsumptio ex lapsu temporis deducta, vt dixit
Rota in dec. 208. *num.* 7. *in fin. par.* 4. *recent. & coram bon. mem.
Card. Caual. dec.* 613. *num.* 2. *& in Valentina Baroniæ* 5. *Iulij*
1603. *coram Ortembergo, & in Placentina decimarum* 28.
Maij 1629. *coram Reuerendiss. Vrgellen.*

Titulus vero positiuus, quem modo coram me produxerũt
Ioenij nempe instrumẽtum alienationis factæ in Spataforam,
à quo ipsi causam habent, minus suffragari videtur, quoniam
peccat in pluribus.

Beneplacitum enim Apostolicum non fuit legitimè execu-
tum.

Iniusta fuit confirmatio Iudicum commissariorum.

Et idem beneplacitum est subreptitium, & obreptitium.

Falsaq; est causa in instrumento alienationis inserta, & sic
40 titulus est omnino iniustus † adeout nedum non suffragetur
ad excludendum remedium Can. reintegranda 3. q. 1. vt supra
in princ. decis. fuit probatum, sed nec illius exceptio videretur
41 admittenda, dum non est vndequaq; patens, † & clara itaut
nihil possit opponi, *iux. trad. per Gabr. cons.* 51. *num.* 17. *in fin.
lib.* 1. *Rot. dec.* 741. *num.* 4. *&* 734. *nu.* 5. *par.* 2. *recent.* prout non
42 esse talem apparet exceptionem propositi tituli, quia † nullus
est, & irreleuans, dum non fuit seruata forma litterarum Apo-
stolicarum, si in euidentem, *c. dilecta de rescript. Abb. cons.* 41.
in princ. par. 1. *Card. Seraph. dec.* 337. *num.* 6. *& dec.* 1195. *nu.*
2. *& in recent. dec.* 614. *nu.* 2. *par.* 1. *& dec.* 676. *n.* 5. *par.* 2. *& in
Romana domus* 10. *Aprilis* 1630. *coram Reuerendiss. Vrgellen.*

Non rectè fuit executum beneplacitum Apostolicum quia
Paulus Tertius commisit executoribus, vt perquirerent super
vtilitate huiusmodi contractus, & nullus processus fuit fabri-
catus, nec impleta iniuncta perquisitio; Vnde sententia Iudi-
43 cum † commissariorum tanquam ex actis non iustificata,
& sine necessarijs probationibus prolata, non est attendenda,
vt dixit *Rota decis.* 160. *num.* 7. *par.* 2. *diu. & dec.* 624. *numer.* 4.
par. 2. *recent. & coram bon. mem. Card. Caual. decis.* 215. *num.*
4. *& in d. Romana domus* 19. *Aprilis* 1630. *coram Reueren-
44 diss. Vrgellen.* & super vtilitate exacta † in alienatione bono-
rum Ecclesiæ non statur assertioni partium, nec executorum,
dum iudicialiter procedere tenebantur *iuxt. Bellam. decis.* 677.
Rota decis. 752. *num.* 3. *par.* 1. *& dec.* 209. *numer.* 3. *ac dec.* 597.
num. 2. *par.* 4. *diu. & post Cinc. de cens. decis.* 27. *num.* 4. *dec.* 36.
num. 3. *&* 9. *ac dec.* 37. *num.* 6. *&* 7. *& post Modern. de manut.
45 dec.* 11. *num.* 5. sed de ea constare † debet per plenas, & legi-
timas probationes, præuia causæ cognitione, & discussione iu-
diciaria, vt latè firmatur *in d. decis.* 36. *&* 37. *post Cinc. de cens.
& in alijs prællegatis*, adeout Testes in summario iudicio exa-
46 minati ad probandam † euidentem vtilitatem Ecclesiæ in
controuersiam deductam, non sufficiant; vt censuit *Rota in*

decis. 463. *num.* 1. *par.* 1. *diuers. ac decis.* 210. *num.* 2. *par.* 4.

Et quamuis attenta clausula, conscientias vestras oneramus
47 † quandoque possint Iudices Commissarij se extraiudiciali-
ter informare ex traditis per *Lap. alleg.* 15. *num.* 8. *Bald. in l.* 1.
num. 11. *C. si per plures &c. & cons.* 298. *num.* 7. *lib.* 1. vbi tamen
48 monet † conscientiam debere proficisci non de capite tan-
tum Iudicis, sed ex vtero legis in ea figendo pedes *Menoch. de
arbitr. iud. lib.* 1. *quæst.* 17. *num.* 14. *Lancell. de atteut. par.* 2. *cap.*
12. *limit.* 10. *num.* 8.

Tamen hic adsunt etiam aliæ clausulæ nempe clausula ser.
49 ser. quæ æquipollet clausulæ, † vocatis vocandis, & imponit
onus assumendi partes Iudicis, & conficiendi publica documẽ-
ta, itaut non sufficiat extraiudicialis informatio, prout in ter-
minis huius clausulæ seruatis seruandis dixit *Rot. dec.* 209. *num.*
3. *par.* 4. *diu. & in dec.* 11. *num.* 5. *post modern. Perus. de manut.
atq; in dec.* 36. *num.* 3. *ac dec.* 37. *n.* 4. *post Cinc. de cens. & in Pla
cen. decimarum* 28. *Maij* 1629. *coram Reuerendiss. Vrgellen.*
50 Necnon etiam clausula si vobis † constiterit, quæ pariter
tribuit causæ cognitionem, & legitimas probationes, ac iudi-
cialem processum exigit *Abb. in c. conquærente, num.* 9. *de resti.
spol. Card. Seraph. dec.* 601. *n.* 3. *Rot. d. decis.* 36. *nu.* 6. *& dec.* 37.
num. 5. *post Cin. de cens. ac dec.* 11. *n.* 5. *post modern. Perus. de
manut.*
51 Ex quibus clausulis satis modificatur clausula † conscien-
tias vestras oneramus, quasi dixerit Papa, iudicialiter proceda-
tis, & vti iudicum conscientias vestras oneramus regulando
vestrum iudicium cum legitimis probationibus, vt benè ad-
monuerunt *Alexan. cons.* 218. *num.* 1. *lib.* 2. *Ias. in l. certum, nu.*
19. *C. vnde legit. Io. Bapt. Asin. in prax. §.* 7. *cap.* 5. *limit.* 6. *nu.* 5.
& confert. prælleg. doctr. Bald. d. cons. 298. *n.* 7. *lib.* 1.

Iniusta quoque, & irrita apparet confirmatio facta per Iu-
dices prædictos Commissarios, quia nedum deficit legitima
probatio circa euidentem vtilitatem illius contractus super
52 qua potissimum consistit † validitas contractuum Ecclesiæ,
& debet esse certa, atque indubitata, itaut dubia vtilitas nec
suffragetur *Abb. in d. cap. ad aures num.* 4. *de rebus Eccles. non
alien. Honded. cons.* 37. *num.* 9. *lib.* 2. *Rota apud Cæs. de Grass.
decis.* 4. *num.* 7. *eod. tit. & diuer. decis.* 65. *num.* 19. *ac decis.* 160.
num. 2. *par.* 2. *ac dec.* 607. *num.* 1. *par.* 1. *& in recen. decis.* 544. *n.*
1. *par.* 1. *& decis.* 730. *numer.* 3. *par.* 2. *& post modern. Perus. de
manut. decis.* 11. *num.* 8. sed potius constat de damno Ecclesiæ,
nam ex pluribus locationibus deprehenditur, quòd passim hoc
tenimentum locabatur pro vncijs monetæ 100. & 120. & ta-
men dum fuit perpetuo alienatum solum fuerunt assignatæ
vnciæ 80. monetæ, & sic parens est damnum in vncijs 20. &
53 40. monetæ, quæ locationes † licèt per se solæ regulariter non
probent verum valorem, tamen ad dignoscendam vtilitatem,
vel damnum contractus Ecclesiæ benè deseruiunt, cùm ho-
54 mines non soleant † esse fatui in conducenda re pluris, quam
valeat, & sine spe certi lucri, vt in his terminis dixit *Rota decis.*
65. *num.* 16. *& sequentibus par.* 2. *diu. & in Anconitana bono-
rum* 2. *Martij* 1584. *coram Bubalo, & in Cortonen. bonorum*
28. *Martij* 1588. *coram Platto, & in Romana domus* 19.
55 *Aprilis* 1630. *coram Reuerendiss. Vrgellen.* diciturque † con-
tractus non vtilis Ecclesiæ, sed damnosus quotiescumque non
plus illi datur, quàm sit solita percipere, *Dec. cons.* 142. *num.* 5.
Redoan. de rebus Ecclesiæ non alien. rubr. de caus. recognit. nu.
171. *& dixit Rota in prælleg. Romana domus coram Reue-
rendiss. Vrgellen.*

Augeturque hoc damnum attento quod in prædictis loca-
tionibus non transferebatur iurisdictio in conductores, quæ
tamen translata fuit in hac perpetua alienatione, quòd est mul-
56 ti momenti, quia bona † allodialia æstimantur in redditu
quinque pro centenario, iurisdictionalia verò ad rationem
57 duorum cum † dimidio circiter, vt censuit *Rota apud Car-
din. Seraph. decis.* 1030. *num.* 3. *& in Viterbien. Castrorum* 11.
Maij 1612. *coram bo. mem. Card. Sacrato*, & sic videmus pas-
58 sim, † quòd pro calculando legitimo pretio, ac valore bo-
norum iurisdictionalium, non attenditur fructus ille pecunia-
rius solùm, sed consideratur iurisdictio, & præeminentia do-
minationis.

Non fuit etiam legitimè executa prædicta confirmatio,
& sententia Iudicum Commissariorum, quia in venditione
concessa fuit Scipioni emptori facultas francandi, quæ tamen
non aderat in sententia, & hæc quoque damnum adauget,
59 quia huiusmodi † facultas æstimatur tanquam pars pretij,

Parif.conf.65.num.15.lib.1.Neuiz.conf.91.nu.7. & diminuit
valorum saltem in 6.parte, *vt fuit resolutum coram Card.Sera-
phin.dec.1063.n.5.& 6.& in recent.dec.563.n.5.par.2.*
60 Obreptio pariter, & subreptio vitiat beneplacitũ † Aposto-
licum, quia Papæ non fuit narratum extitisse oblatorem pin-
guiorem conditionem pro Ecclesia præstantem, quod si sciuis-
set, vel facultatem prædictam non concessisset vel difficilius
61 concessisset, † & ideo subreptionem inducit maximè atten-
dendam dum est circa vtilitatem, vel damnum Ecclesiæ, vt di
xit *Rot.apud Card.Seraph.dec.508.num.9.& 10.& dec.1174.
num.7.& in dec.160.num.3.par.1.diu.* immo Papæ fuit narra-
tum, quòd nemo alius comparuerat, qui meliorem offerret
conditionem, quòd falsum erat, vnde expressior oritur nullitas
62 contractus, & in Prælato dolus negari non potest, † dum
prætermisit contractum Ecclesiæ vtiliorem, & sanguinis ille-
cebris allectus meliorem cõditionem ab alio oblatam respuit,
& patri, in damnum Ecclesiæ alienationem fecit immemor
63 officij, quod † gerit tutoris rerum Ecclesiæ, *cap. sine excep-
tione 12.quæst.2.* ibi vt meliora prospiciat, & ibi eligat, quòd
non sit dubium profuturum, *& post glos.in cap. quicumque. 12.
q.3.& ibid. Archid. Card. Turrecrem.* & alios scite explicat.
*Pater Comitul. respons. moral. lib.3.quæst.19. numer. 7. per tot.
Rot.decis.360.num.5.par.1.diu.*
Hic autem nedum maior oblator præcesserat, sed imò abso
lutus emanauerat venditionis contractus, quia idem Annibal
Archimandrita die 8. Martij 1545. hæc eadem bona vendide-
rat Francisco Mariæ patruo, qui patruus in instrumento pro-
miserat retrouendere Ecclesiæ hæc bona, restitutis pecunijs,
quod pactum de retrouendendo in fauorem Ecclesiæ auge-
bat pretium, & meliorem faciebat ipsius concedentis condi-
tionem pro rata sextæ partis valoris, quemadmodum aliud ad-
iectum in fauorem Scipionis diminuit pro eadem rata iuxta
præallegatas decisiones, & sic in duplum hinc augetur detri-
mentũ Ecclesiæ, in contractu inito cum Francisco Maria Præ
latus reseruauerat sibi superioritatem, & iurisdictionem in vas
sallos in hac vero concessione facta Scipioni patri totam à se
abdicauit, & in eumdem patrem transtulit, pactumque affran-
cãdi appositum in fauorem Ecclesiæ fuit retortum in eiusdem
Ecclesiæ damnum, & stipulatum in fauorem patris; concessio
facta Francisco Mariæ erat pro vncijs 80. auri, & alijs mille iure
gallicarum erogandis pro fabrica Ecclesiæ cum pacto expe-
diendi beneplacitum sumptibus eiusdem; concessio vero fa-
cta patri est pro vncijs 80. monetæ, & mille similibus iure gal-
licarum quæ ferè omnes erogatæ fuerunt in extinctionem æ-
ris alieni particularis ipsius Prælati, non autem in beneficium
Ecclesiæ nempe pro bullis, pro collectis, & pro pensione debi-
64 ta Cardinali à Valle, quarum impensarum † onus spectabat
ad Prælatum non autem ad Ecclesiam, prout de expensa bul-
larum tradit *Franch.in cap.cupientes. §. cum hæc de elect.in 6.
Boer.dec.134.num.7.ante fin.* de collectis scripsit *Garz.de ex-
pens.& melior.cap.11.num.47.& 56.ac 58.& cap.12.num.62.*
ac de solutione pensionis est *decis.Cæsar.de Grass.12.num. 11.
de preben.& Card.Seraph.dec. 66.numer. 3.* imò solutio pro
collectis nec etiam iustificatur, cum prætensæ partitæ pro hac
probatione exhibitæ plures exceptiones patiantur itaut vnde-
quaque perniciosissima Ecclesiæ detegatur hæc alienatio.
Neque dicatur contractum illum cum Francisco Maria nõ
habuisse effectum, quia id culpa Prælati accidit, licet enim be-
neplacitum Apostolicum super primo contractu non fuisset
obtentum adhuc tamen in fauorem Ecclesiæ sustinebatur cõ-
tractus pro cuius obseruantia, & pro impetratione beneplaci-
ti illius expensis poterat Prælatus cogere, vt in instrumento le-
gitur, vbi etiam est pactum, quo data fuit facultas Prælato, vt
suis expensis obtineret beneplacitum, & deinde expensas repe
65 teret à contrahente, & huiusmodi † contractus claudicant
fauore Ecclesiæ, & solemnitatum defectus solùm ab ea oppo-
ni possunt *Rot.apud Card.Mant decis.201.nu.1.& in recent.
dec.34.num.5.par.1.ac dec.285.num.3.par.2.& apud Cinc.de
cens.dec.264.n.2.ac dec.265.num. 2.*
Ex quibus etiam sublatum remanet obiectum pro Ioenijs,
66 nempe quòd cum in alienationibus † perpetuis & concessio-
nibus in emphyteusim detrahatur sexta pars valoris fructuum,
quæ non deducitur ex locationibus temporalibus, *auth. perpe-
tua.& ibi Bart.num.4.C.de sacros.Eccles.Card. Seraph. dec.
1073. num. 6.* Vtique si huic sextæ parti addantur vnciæ millæ
solutæ per Scipionem iure Gallicarum, nec non pretium ligno-
rum cannarum, & Mertillæ, ex his omnibus insimul coacer-
uatis, resultet valor æquans vel superans valorem vnciarũ 100.
& 120. expressum in locationibus, & sic adsit vtilitas.
Quoniam prædicta non possunt resarcire iacturam proue-
nientem ex qualitate bonorum iurisdictionalium, quæ in me-
dietate consistit, cum iurisdictionalia, vt dictum fuit æstimen-
67 tur † ad rationem duorum tantùm cum dimidio pro cente-
68 nario, allodialia vero ad rationem †, quinque pro centenario;
insuper mille vncias apparet ex supradictis vel non fuisse solu-
tas, vel erogatas in extinctionem debitorum Prælati nempe
pensionis, collectarum, & expeditionis Bullarum non autem
in vtilitatem Ecclesiæ. Cannarum autem, & lignorum pre-
tium præsupponitur non ascendere ad valorem vnius vnciæ,
& demum ponderando tot pacta preiudicialia Ecclesiæ inser-
ta in instrumento concessionis factæ Scipioni patri, & omis-
sionem aliarum pactionum vtilium eidem Ecclesiæ, quæ posi-
tæ fuerant in concessione facta Francisco Mariæ, vt superius
fuit deductum apparet damnum Ecclesiæ plurimum prepon-
derate dictæ sextæ parti, valori vnciarum mille, & pretio li-
gnorum, ac alijs supra expressis, & certum est, quod huiusmo-
69 di pacta, & onera considerantur tanquam pars † pretij con-
tractus, & valorem rei augetur vel minuunt *l. fundi partem, v-
bi gloss. verb.vendidisti.ff.de contrah.emptio. Tiraquell.de re-
tract.conuent.in præfat.num.21.Menoch.cons.1174.num.40.
Surd.cons.451.num.35.& 36.cum alijs per Giurb.ad consue-
tud.Messanen.cap.6.gloss.12.num.29.*
Non obstat, quòd stante productione beneplaciti Aposto-
70 lici, & sententia Iudicum Commissariorum, † & sic inter-
uentu solemnitatum non competat Ecclesiæ remedium Ca-
nonis *reintegranda 3.q.1.* sed via ordinaria, nempe rei vindi-
catione agendum sit *Bart.in l.si alienam, num.3.& ibid.Castr.
num.3.ff.solut.matr.Natt.cons.288.num.3.cum alijs*, quoniam
71 neque solemnitates fuerunt seruatæ † cum deficiat causæ co-
gnitio, ac processus iudicialis iunctis alijs supra ponderatis, &
quatenus adessent solemnitates, tamen dum euidenter, & in-
continenti apparet de non vtilitate, imò de damno, non ob-
72 stante beneplacito Apostolico obtento, & illius † executio-
ne Ecclesiæ contractus remanet nullus; duo enim copulatiuè
requiruntur in alienatione bonorum Ecclesiæ ad illius validi-
73 tatem, solemnitas scilicet, & vtilitas, † qua cessante, contra-
ctus est ipso iure nullus non obstante beneplacito, & illius exe-
cutione *Card.Seraph.dec.508.& aliàs passim.*
Maiorq; & intolerabilior est defectus circa vtilitatem, quàm
74 circa solemnitates, † tota enim validitas alienationis bono-
rum Ecclesiæ pendet ab vtilitate, & nihil aliud exigunt Ponti-
75 fices, † & præscribuntur solemnitates tanquam media ad
76 intentum vtilitatis finem assequendum, & ad euitandas †
damnosa circumuentiones Ecclesiarum, *Rota apud Mantic.
dec.101 num.5.& in recent.dec.624.num.3.par.1.& dec.730.
num.3. par. 2. recent.* dum autem contractus est damnosus, &
etiam nullus, ex quo deficit vtilitas Ecclesiæ, ipsa dicitur sine
iusta causa, & nulliter à possessione facti cecidisse, & semper
77 intrat † æquissimum remedium Canonis *reintegranda 3. q.
1.* vt consuluerunt in his terminis alienationis bonorum Ec-
clesiæ, *Bertrand.cons.448.num.4.lib.4.Surd.cons.28.num. 91.
& 92.& cons.49.n.17 plenè Peregr.in c.consultationibus, num.
16.& 17. de off.deleg.& dixit Rota apud Caputaq. dec. 181.&
182.num.8.par.3.& in recent.dec.473.num.2. par.2.*
78 *Bart.autem in l. si alienam, num.3. ff.solut. matr.* fatetur †
quidem dari rei vindicationem, sed non inde inferendum est
denegari aliud remedium Ecclesiæ legitimè competens, pro-
ut est spolium, *& Castr. ibid.n.3.* expressè admittit posse age-
re remedio Canonis, siq. daretur remedium reintegrationis
vbi in contractu non essent seruatæ solemnitates, quamuis de
vtilitate constaret, multò magis debet idem remedium com-
79 petere, vbi constat de damno † Ecclesię, quamuis essent ad-
hibitæ solemnitates, prout hoc remedium spolij concessum
fuit in *causa Aquilana bonorum 12.Iunij 1624.coram bon.me
mor.Remboldo, quę est impress.post modern.Perus.de manuten-
tio.dec.11.* in qua decisione recensentur ferè omnes nullitates,
quæ in casu præsenti concurrunt. Quibus etiam benè confert
80 conclusio in principio decisionis firmata, quòd in hoc † iudi-
cio id tantum est attendendum, an deiectio è possessione ex
iusta, vel iniusta causa processerit.
Nec quicquam verò releuat pretensa ratificatio contractus
facta de anno 1548. per Prelatum, qui alienauit, tùm quia non
est

31 est de actis, tum etiam quia vti facta † sine solemnitatibus, quæ requirebantur, prout in ipsamet alienatione nullius est momenti, iux. tradit. per Rotam decis. 204. nu. 7. & 10. par. 4. diu. & in Placentina decimarum 18. Febr. 1630. coram Reuerendiss. Vrgellen.

Et ita vnanimiter per Dominos resolutum fuit sententiam Rotalem esse confirmandam.

☞ * *Idest sub diebus 18. Iunij 1634. & 7. Febr. 1635. & 22. Iunij eiusdem anni, prima est posita infra in Additione, prout in Indice in eius fine posito, aliæ sunt decisiones 16. & 57. sup. in hac ead. par.*

¶ *Infra in eadem causa adest altera decisio sub die 5. Maij 1636. coram R. P. D. Merlino.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Tutelæ.

Die Veneris 15. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Pupilli, aut puellæ non sunt educandi penes illos, qui sunt eis in successione substituti, & hoc propter malignam suspicionem, quodque procedit etiamsi in hoc concurrat voluntas paterna.

SVMMARIVM.

1 *Auus maternus habet de iure intentionem fundatam super educatione neptum, etiamsi illarum mater ad secunda vota transiuerit.*

2 *Auus maternus, si velit penes eum educare neptes, & habitat cum filia, quæ transiuit ad secunda vota, & vitricus per obitum d. puellarum, ex persona vxoris consequuturus, est legitimam, & ideo non cessat suspicio captandæ mortis illarum.*

3 *Pupillus non debet educari penes eum, qui ei in successione substitutus est, ob malignam suspicionem.*

4 *L. vtrum fin. C. vbi pupill. educar. debet. habet locum in patruo, & quocumque alio consanguineo.*

5 *Pupillus non debet educari penes ei substitutum, etiam si in hoc concurrat voluntas patris.*

6 *Pater, si iubeat filium eius pupillum educari penes illum, qui ei succedere debet, Iudex in hoc potest recedere à iudicio paterno.*

DECISIO XCV.

ORta est controuersia inter Antonium Guerram Auum maternum istarum puellarum, & Franciscum Balzanettum patruum, apud quem istæ puellæ deberent educari, in
1 quo articulo dictus auus maternus † habet de iure intentionem fundatam, etiam si mater ad secundas nuptias conuolauerit, *Paris. cons. 56. n. 21. lib. 1. Menoch. de arbitr. casu 168. num. 4. Card. Seraph. decis. 1357.* nec indiget, quod nominetur *Bald. in cons. 423. lib. 2. Gabr. cons. 27. nu. 13. & est doctr. Bart. in l. si quis sub conditione num. 32. ff. de testamentar. tutel.* qui quidem auus posuit dd. puellas in Monasterio Vrbis educandas.

Ex aduerso Franciscus Balzanettus prætendebat educationem, ex quo erat patruus, & relictus a patre dictarum puellarum coadiutor matris in tutela, & dictus auus maternus habitat cum filia, quæ transiuit ad secundas nuptias, & vitricus
2 per obitum dictarum puellarum esset consequuturus ex † persona vxoris legitimam in bonis dictarum puellarum, & ideo non cessat suspicio, quæ consideratur in istis terminis *Abric. in l. 1. C. vbi pupill. educari debet. Surd. de alim. tit. 4. quæst. 13. num. 15. Mastrill. decis. 230. Viu. decis. 16. num. 3. Molfesius ad Constitut. Neapolitan. par. 3. quæst. 11.* & eo magis hæc sunt consideranda, cum auus maternus sit iam decrepitæ ætatis.

Cæterum dicebant Domini, quòd & si hæc consideranda sint, non tamen educatio decernenda est Francisco Balzanetto patruo, quia Testator illum substituit dictis filiabus, &
3 propterea non admittitur † ad hanc educationem ob malignam suspicionem iuxta *tex. in d. l. 1. §. 1. vers. denique. ff. vbi pupill. educ. debet l. fin. C. eodem tit* qui textus habet locum
4 † in patruo, & quocumque alio consanguineo *Bal. cons. 487. lib. 8. in princip. Mastrill. d. decis. 230. num. 20. & seqq.* quæ
5 conclusio præcedit † etiam si concurrat voluntas patris, quæ tamen non concurrit in casu isto, quia fuit solum relictus co-
6 adiutor matris, & in omnem casum † stantibus supradictis Iudex deberet recedere à iudicio paterno, *Menoch. cons. 62. per tot. Surd. de aliment. tit. 4. d. quæst. 13. alleg. num. 15. & 30. Mastrill. d. decis. 230. num. 24. & fuit dictum in causa Tudertina educationis 13. Ianuarij 1634. coram R. P. D. meo Pirouano.*

7 Quibus consideratis, placuit Dominis dictas puellas † esse educandas in Monasterio Vrbis, in quo reperiuntur, & friuola visa fuit prætensio Iosephi Cruciani, ad quem neque ex dispositione iuris, neque ex voluntate Testatoris ista educatio spectat, cum & ipse fuerit solum relictus coadiutor matris quo ad tutelam, vt fuit dictum de Balzanetto.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. BVCCABELLA.

Bononien̄ Bonorum de Barzellinis.

Die Lunæ 18. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Inuentarium contra quos probet, & agitur de probatione identitatis bonorum fideicommisso subiectorum.

SVMMARIVM.

1 *Excessus non præsumitur, & illum alleganti incumbit onus probandi.*

2 *Inuentarium plenè probat identitatem bonorum non solum contra conficientem.*

3 *Sed etiam contra habentes causam ab eo.*

4 *Identitas non probatur ex sola quantitate, & denominatione, quæ alijs etiam partibus conuenit, non potest ab vna ad aliā inferri. & nu. 7.*

5 *ad Identitatem probandam non sufficiunt probationes generales, & æquiuocæ, sed requiruntur speciales, quæ alijs non possint conuenire.*

6 *Identitas bonorum testatoris concludenter probatur, ex diuisione dd. bonorum facta inter fratres.*

DECISIO XCVI.

COntra Decisionem pro D. Cosmo die 20. Nouembris 1634. coram me emanatam plura pro parte D. Vincentij adducebantur, tàm circa id, quòd in Rota esset commissa causa appellationis, ac proinde non potuerit in ea procedi, prout in prima, & quòd sententia Rotalis contineat mixturā, quàm etiam super eo, quòd executio fuerit excessiua; Verum die 25. Maij proximè præteriti proposita causa super iisdem, Domini tunc non aliter attendentes præfatas obiectiones, quas ex pluribus in dicta decisione deductis sufficienter sublatas sentiebant, restrinxerunt difficultatem ad excessum, super quo strictè informari mandarunt, causa denuò eæ vtraque etiam parte informante proposita, sub die 15. Iunij sequentis, fuit dilata illius resolutio; Et cùm iam D. Vincentio non defuerit commoditas temporis ad melius faciendum suas probationes hodie in tertia positione, Cosmo tantùm informante
1 steterunt, in decisis; Quia excessus non præsumitur, † nec pro parte Vincentij allegantis probatur, prout probari debet *Gig. de pens. quæst. 9. num. 10. Lancelott. de attentat. appell. pend. limit. 53. nu. 25. Rota dec. 45. num. 1. de appell. in nou. & in causa Carpentoraten. bonorum 10. Nouembris 1614. coram Eminentiss. D. Card. Verospio.* Immò potius exclusus remanere visus fuit ex eo, quia possessio pro D. Cosmo fideicommissario Alphonsi legitur capta in vim mandati de immittendo de tribus corporibus bonorum nuncupatis, *Grignano, Montirone,*

&

& Castella...*o*, consistentibus in pluribus petijs terrarum iuxtà
descriptionem de eisdem ab Horatio auctore D. Vincentij fa-
2 ctam in Inuentario, quod † propterea sicut identitatem plenè
probaret contra ipsum Horatium conficientem. *l. vlt. C. de*
arbitr. tut. Paris. cons. 45. nu. 20. lib. 2. Rota coram Card. Caual.
3 *decis. 357. num. 2.* Ita etiam probat contra D. Vincentium † ab
eo causam habentem. *Rot. decis. 407. num. 2. par. 2. recent. & co*
ram eodem Card. Caualerio decis. 578. nu. 5.

Non obstat, quòd in mandato de immittendo fuerint ex-
presse exceptuata bona alias in potionem Pyrri obuenta, inter
quæ leguntur tam partes Domus, Areæ, & Tegetis in commu
ni Sanctæ Agathæ certæ longitudinis, & latitudinis, quàm
etiam vna petia terræ in loco nuncupato *la Bassa*, & alia petia
in loco nuncupato *la Chiusura*, & tamen in Instrumento pos-
sessionis appareat capta possessio, tam de parte Domus, Areæ,
& Tegetis in eodem communi Sanctæ Agathæ, quàm etiam
duarum petiarum terræ similiter nuncupatarum *la Bassa*, *&*
Chiusura; Quia placuit responsio, quòd licèt in Instrumento
possessionis bona exequuta describerentur eiusdem quantita-
tis, & nominis, cùm tamen tam domus, quam terræ inter se
cohæreant, & fuerint alias inter plures fratres æqualiter diui-
sæ, prout etiam ex ipso Instrumento diuisionis apparet, ex sola
4 quantitate, & denominatione, † quæ alijs etiam partibus
conuenit, non potest ab vna ad aliam inferri, *vt per Bart. in l.*
demonstratio. num. 18. in fin. ff. de condit. & demonstr. Rota in
causa Ciuitatis Castelli bonorum 4. Martij 1606. coram bon.
mem. Aurebaten. & idem sensit *coram Card. Caualerio decis.*
5 *128. num. 3.* & facit, quòd ad probandam † identitatem non
sufficiunt probationes generales, & æquiuocæ, sed requirun-
tur speciales, quæ non possint alijs bonis conuenire, *Ruin. cons.*
30. num. 6. lib. 1. cum alijs adductis per Rotam decis. 295. nu. 8.
par. 1. recent. & coram Card. Caual. decis. 578. nu. 1.

Præterea pro responsione ponderatum fuit, quod pro par-
te Cosmi identitas portionis domus, areæ, & tegetis per Al-
6 phonsum possesse satis specificè, & concludenter † fuit pro-
bata ex ipsamet diuisione facta inter Pyrrum, & fratres; in cu
ius instrumento cum portio prædicta obuenta Alphonso ijs-
dem prorsus confinibus, mensuris, & ferè verbis expres-
sa habeatur, quibus pars concessa Cosmo eius fideicommis-
sario descripta appparet in instrumento possessionis, & vice
versa discordet in pluribus à portione Pyrri in eodem instru-
mento diuisionis designata, cessat vtique excessus pro Vincen
tio allegatus.

Et quoad petiam nuncupatam *la Bassa*, animaduerterunt
Domini, quòd in dicta diuisione seu exceptuatione mãdati de
immittendo dicitur solùm posita in communi S. Agathæ, nõ
autem ad quod ex supradictis prædijs spectet, & discrepat ab
instrumento possessionis in pluribus confinibus, quia in diui-
sione assignatur à sero via publica, de subtus bona Alphonsi;
desuper Horatij; in instrumento verò possessionis via publica
assignatur à mane, & bona Bonsignorij desuper.

De petia vero terræ nuncupatæ *la Chiusura*, multò minus
dubitarunt, nam vltra quod in dicta exceptuatione non expri-
mitur, ad quod ex prædictis prædijs spectet eademmet Chiu
sura, quæ in diuisione Pyrro fuerat assignata, pro parte Cos-
mi docetur dimissa Vincentio inter petias terræ Montironi sub
num. 5. Neque ab Vniformitate confinium inferri potuit,
vnam, & eandem esse aliam petiam nuncupatam *la Pettarel-*
la, cum prædicta Chiusura in dicto mandato reseruata; Quia
cum in inuentario bonorum Alphonsi tàm petia Chiusuræ,
quàm petia Pettarellæ inuicem distinctæ, & nihilominus ijs-
dem ferè confinibus descriptæ habeantur; necnon inter bona
per Alphonsum possessa vna ab alia omnimodè diuersa reper-
ta fuerit, dimissa petia Chiusuræ, nullus inde resultat excessus
quoad dictam petiam Pettarellæ, quæ inter portiones Pyrri in
prædicta diuisione, seu exceptuatione expressa non legitur, &
cùm in istis prædijs appareant adesse plures petiæ habentes
eosdem confines, diuersam tamen denominationem, & aliæ
7 † eiusdem nominis, tantò minus in huiusmodi vniformita-
te ad reddendam rem certam fundamentum fieri potest ex su-
pradictis. Et ita, &c.

☞ * *Est decisio 315. supra in præcedenti parte.*

§ *In eadem parte in hac causa habentur tres aliæ decisiones co-*
ram R. P. D. Ghisileria sub diebus 12. Decembr. 1633. & 22.
Martij 1634. & 7. Iunij eiusdem anni, sunt in ordine deci-
siones 249. & 272. & 283.

R. P. D. DVNOZETTO.

Sancti Seuerini Dotis.

Die Lunæ 18. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum successiuum, & perpetuum ad fauorem illorum de linea, quando dicatur inductum. Lineæ appellatione, qui veniant. Hæreditas, quando dari possit in Codicillis.

SVMMARIVM.

1 *Obligationi Camerali alicuius, quando est factus locus, contra eum relaxatur mandatum.*
2 *Liberè ad aliquem, vt aliqua res dicatur tradita, quid requiratur.*
3 *Alienationis prohibitio facta inter vocatos, inducit fideicommissum.*
4 *Fideicommissum clarum ad fauorem illorum de linea, dicitur inductum, si testator voluit, quod finita d. linea bona reuertantur ad aliquam Ecclesiam, & nu. 5.*
6 *Testator, quando deficiente linea, vocauit Ecclesiam, ex hoc resultat successiuum, ac perpetuum fideicommissum, inter illos de linea.*
Alioquin d. vocatio locum habere non posset, nisi omnes de linea vocati essent. nu. 6.
7 *Lineæ appellatione regulariter venit solum linea effectiua vocatorum.*
8 *Lineæ appellatione veniunt omnes descendentes.*
9 *Hæreditas in Codicillis nec dari, nec adimi directo potest.*
10 *Sed quando præcessit hæredis institutio in testamento, secunda substitutio facta in Codicillis substinetur in vim fideicommissi.*
Adeo vt hæredes in testamento scripti censeantur grauati communicare hæreditatem, cum hærede dato in codicillis.
11 *in Legatorum reuocatione regulariter non comprehenduntur legata conditionalia, & difformia.*
12 *Ecclesiæ, & loci pij fauor in dubio attendendus est.*
13 *Demonstrationes duæ sufficiunt ad probandam identitatem.*
15 *Res in alios acta, non præiudicat ei, qui in ea non interuenit.*
16 *contra Donatarium non potest procedi via executiua, si donans erat obligatus in forma Cameræ.*
17 *contra Hæredem potest procedi via executiua propter obligationem testatoris in forma Cameræ.*

DECISIO XCVII.

QVondam Camillus Seruantius cum interuentu Alphonsi, Gregorij ac Virgilij eius filiorum de anno 1605. nuptui tradidit Deciam filiam Palmilio Seruantio filio quondam Fuluij cũ dote scur. 3000. soluenda in annuis paghis scur. 300. & cum pacto, quòd illa poni deberent in tuto. Vice versa Fuluius, cum interuentu dicti Palmilij filij, nuptui quoque tradidit Liuiam Clearcho Seruantio alteri filio dicti quondam Camilli, ac dd. Alphonsi, Gregorio, & Virgilij respectiuè fratri cum simili dote scut. 3000. soluenda in annuis paghis scut. 300. quæ pariter dicti Alphonsus, & alij fratres de Seruantijs insolidum promiserunt *ponere in tuto.*

Ortis hincinde diffidijs super solutione dd. dotium, prædictæ partes de anno 1610. fecerunt compromissum in bo. me. D. meum Archiepiscopum Seleuciẽ tunc Ciuitatis Sancti Seuerini Gubernatorem, qui de anno 1611. laudum tulit, in quo inter alia condamnauit d. Palmilium ad cedeñ ratam scut. 1300. dotis sibi promissæ pro Decia vxore dicto Clearcho, cui pro eadem rata dotis sibi promissæ pro Liuia vxore assignauit quandam domum, quam d. Alphonsus vna cum eodem Clearcho, & alijs prædictis fratribus de Seruantijs possidebat, ea tamen lege, quòd Alphonsus teneretur illam tradere liberam ab omni fideicommisso, etiam respectu portionis spectantis ad Clearchum.

De-

Defuncta Liuia, Clearchus eius maritus conuolauit ad secundas nuptias, & postea decessit relictis quibusdam filijs masculis, qui cum occupauerint d. domum vti subiectam fideicommisso quondam Laurentij Lauri, Maria filia, & hæres d. Liuiæ conuenit Constantiam vti hæredem dicti Alphonsi pro recuperatione dotis maternæ, vel ad docendum dotem pro dicta rata scut. 1300. fuisse positam in tuto iuxta obligationem Alphonsi eius auctoris, alias videri relaxari mandatum executiuum pro eadem rata, causaque ad Rotam delata, & mihi commissa, dubitaui, An dictum mandatum esset relaxandum & Domini responderunt affirmatiuè.

Clara siquidem est obligatio dicti Alphonsi, qui vnà cum alijs fratribus de Seruantijs in solidum, ac in forma Cameræ promisit ponere in tuto dotem dictæ Liuiæ vxoris Clearchi fratris vt in apoca materiali data in suum num. 1. Cumq. idem Alphonsus dictam ratam scut. 1300. cessam à Palmilio dicto Clearcho pro dote eiusdem Liuiæ non posuerit in tuto, vtiq;
1 factus est locus stipulationi, † & sic iure merito venit contra eius bona relaxandum mandatum pro dicta rata loco damnorum, & interesse. *Marescott. var. resol. cap. 90. lib. 1. Gratian. discept. cap. 101. nu. 1. Rot. decis. 741. num. 1. par. 1. diuers. & decis. 139. num. 1. post Conc. de cens. & coram Gregor. XV. decis. 88. num. 3.*

Non obstat, quod Alphonsus pro dicta rata scut. 1300. iam assignauerit d. Clearcho domum, de qua agitur vigore dicti laudi, etenim cum filij eiusdem Clearchi ex secundo matrimonio eamdem domum occupauerint tanquam vocati ad fideicommissum quondam Laurentij Lauri, & contra Mariam filiam, & hæredem d. Liuiæ obtinuerint etiam inhibitionem ab A. C. ne eos molestaret possessione eiusdem domus, satis deprehenditur, dotem maternam pro dita rata non esse in tuto, neque domum traditam esse liberam à dicto Alphonso iux
2 ta formam dicti laudi, cum † ad vtrumque effectum requiratur, vt nullum præstetur impedimentum *Abb. in capit. 2. nu. 2. de pact. Imol. ibid. num. 2. Strac. de assecur. in rubr. nu. 6. Glos. in cap. Romanam. §. deinde. in verb. libere. de censib. in 6. Ruin. cons. 219. num. 3. lib. 1.*

Quod autem d. domus fuerit subiecta fideicõmisso quondam Laurentij, satis desumitur ex eius testamento, in quo institutis hæredibus Alphonso, Antonio, Francisco, Virgilio, ac Seuerino de de Seruantijs de Lauris, per hæc verba disposuit.

L'infrascritti saranno i miei heredi nominati da me, cioè il Signor Alfonso Seruantio, &c. alli quali lascio tutto il mio stabile, cioè la casa mia, doue io habito, nel modo, che si troua hoggi fabricata da me, horto, e cortile, con conditione, che tra loro non si possa diuidere, nè darla per dote a qual si voglia Donna giouane, maritata, non maritata, ouero Religiosa, o vedoua, nè per qual si voglia eccesso, che loro facessero, o commettessero possa esser confiscata, ne manco horto di detta casa, che non vi si possa far censi, nè compagnie d'offitio, &c.

Deinde subdit. *E perche la casa della Palombara è del mio patrimonio, non voglio, che sia compresa nello stabile, che io lascio in questo presente testamento, lo lascio a M. Clearco Seruantio de Lauri, &c. con patto che sia sottoposta al fideicommisso come stà specificato in questo presente testamento.*

Et inferius. *Intorno al regresso, che voglio ordinare per la Santissima Madonna de' Lumi, mia auuocata, e di tutta que sta famiglia, &c. Dico che il regresso s'intenda sopra la casa vecchia, finita la linea de' Seruantij de Lauri, che li successori siano di legitimo matrimonio nati, cioè padre, e madre, & loro figliuoli medesimamente nati. Escludo figliuoli naturali, e donne, &c.*

3 Ex quibus liquido constat de fideicommisso super d. domo nedum quia testator † prohibuit illius alienationem, & diuisionem inter ipsos de familia, quæ prohibitio regulariter inducit fideicommissum, *Gozad. cons. 52. num. 5. Dec. cons. 584. num. 8. & cons. 637. nu. 6. & 9. Sim. de Pret. vlt. vol. fol. 263. num. 10. Gabr. de fideicom. concl. 9. num. 26. Fusar. de subst. quæst. 688. numer. 109.* Verum etiam quia deficiente linea de Seruantijs, testator voluit, quòd domus reuerteretur ad Ec
4 clesiam Diuæ Mariæ Luminum, quo casu resultat † clarum fideicommissum ad fauorem illorum, qui sunt de linea *Decian. cons. 3. nu. 64. l. 1. Cephal. cons. 386. nu. 14. Fusar. de substit. dict. q. 688. nu. 89.*

Hinc non obstat, quod dictum fideicommissum fuerit extinctum, ex eo quòd hæredes primo loco vocati decesserint absque filijs. Quandoquidem cum testator in tota eius ferè dispositione vsus fuerit verbis collectiuis, familia, linea, & successoribus ibi: *Per esser mutato l'ordine della familia, &c. Dico, che il regresso a fauore della Santiss. Madoña de' Lumi s'intenda, finita la linea de' Seruātij, de' Lauri, &c. Che li Successori siano di legitimo matrimonio nati, &c.* Sicque appareat, Testatorem vocasse familiam, lineam, & successores, benè desumitur, d. fideicommissum non expirasse inter ipsos voca-
5 tos, sed omnes de familia, ac linea de Seruantijs † ad illud vocatos fuisse, vt in terminis vocationis familiæ tradunt *Peregr. de fideicom. artic. 22. num. 26. vers. verum. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 8. tit. 12. num. 12. & seqq. Fusar. de substit. quæst. 351. num. 1. & num. 9. vers. ego in puris*, & in terminis lineæ idem *Pereg. de fideic. d. art. 22. nu. 24. Fusar. de substit. q. 345. nu. 1. & seqq.*

Præsertim cum testator deficiente dicta linea de Seruantijs vocauerit Ecclesiam Diuæ Mariæ Luminum quo casu resultat successiuum, ac perpetuum fideicommissum inter illos de
6 linea, nam alioquin † d. vocatio locum habere non posset, nisi omnes de linea vocati essent, *Decian. d. cons. 3. n. 64. lib. 1. Fusar. de subst. q. 382. nu. 44.*

Non obstat, quòd regressus intelligatur super domo *della Palõbara*, & non super domo *con horto, e cortile*, ex eo quia dixit Testator, *che il regresso s'intenda sopra la casa vecchia.* Quoniam fuit responsum, quòd ex supra dictis verbis ibi: *Con patto che stia sottoposta al fideicommisso come stà specificato in in questo presente testamento*, liquet vtramque domum subiectam esse fideicommisso ad fauorem familiæ de Seruantijs, & ex alijs etiam rationibus per informantes deductis.

Non obstat quod neque Clearchus, neque eius filij fuerint instituti hæredes in testamento, sed dumtaxat Alphonsus, Antonius Franciscus, Virgilius, ac Seuerinus, sicque cesset fideicommissum ad fauorem dicti Clearchi, eiusque filiorum, cũ
7 † appellatione lineæ, veniat regulariter linea effectiua vocatorum *Bald. cons. 321. per tot. lib. 1. Menoch. cons. 234. num. 8. l. 3. Peregr. de fideicom. art. 22. nu. 24. cum alijs cumulatis per Fusar. de subst. q. 345. nu. 1. & seqq.*

Etenim Testator in codicillis per eum deinde factis d. Clearchum hæredem instituit eodem modo, & cum eisdem prærogatiuis, quibus alij fratres fuerunt instituti hæredes in testamento ibi: *Che il Sig. Clearco figliuolo di M. Camillo Seruantio sia nominato herede, & s'intenda nominato, quanto, e come, e nel medemo modo dell'altri heredi in detto testamento nominati e con tutte quelle prerogatiue.* Vnde tam Clearchus, quàm eius filij, qui sunt de illius linea effectiua, vocati consen-
8 tur † cum appellatione lineæ veniant omnes descendentes. *Fusar. d. q. 345. nu. 1. & 6. Pereg. de fideic. d. art. 22. nu. 24.*

9 Non obstat, quòd hæreditas in † codicillis dari, nec adimi directo possit *l. 2. C. de codicil. §. codicillis instit. eod. tit.* Nam cum præcesserit hæredis institutio in testamento, secunda institutio facta in codicillis, sustinetur in vim fideicommissi,
10 adeout hæredes in testamento † scripti censeantur grauati communicare hæreditatem, cum hærede dato in codicillis *d. l. 2. vers. verbis tamen. C. de codicil. l. 2. §. fin. vers. sed ex fideicommisso petitur, vbi Bart. & alij ff. de iur. codicil. d. §. codicil. vers. nam per fideicom. inst. de codicil. l. sceuola. ff. ad Trebell. Molin. de primog. Hisp. l. 2. c. 8. nu. 38. latè Castil. quotid. contr. par. 4. c. 22. nu. 73. & seqq.*

Non obstat, quòd testator in eisdem codicillis reuocauerit omnia legata pia, & non pia duobus exceptis, & per consequens fideicommissum super domo, de qua agitur, ad quod fuit vocata Ecclesia S. Mariæ Luminum, finita linea de Seruantijs, sit itidem reuocatum.

11 Nam contrarium Domini censuerunt ex eo, quòd in † reuocatione legatorum regulariter non comprehenduntur legata conditionalia, & difformia *iuxta tradita per Ruin. cons. 23. sub nu. 20. lib. 2. Franc. dec. 167. nu. 3.* & cum ademptio in alijs legatis verificari possit, non videtur trahenda ad fideicommissum *Seraph. decis. 1409. num. 4* præsertim in præiudicium
12 Ecclesiæ, † & loci pij cuius fauor in dubio attendi debet. *Bald. in c. in præsentia. col. pen. de prob. Tiraq. de pia caus. priuil. 98. in fin. Gratian. c. 88. nu. 6. & c. 131. nu. 2.*

Non obstat, quòd domus, super qua fuit impositum fideicommissum, non sit illamet, quæ fuit assignata Clearcho pro dote Liuiæ. Quoniam illius identitas satis apparet ex combinatione

natione demonstrationum, & confinium expressorum in testamento cum illis, quæ in instrumento dictæ assignationis expresse fuere.

In testamento namque ista domus hisce finibus enũciatur, *Alli quali lascio tutto il mio stabile, cioè la casa mia, doue io habito nel modo, che hoggi si ritroua fabricata da me con horto e cortile &c.* & in clausula (Actum) prædicta domus cum istis finibus enunciatur ibi: Actum in Ciuitate S. Seuerini, in Quarterio S. Marci in domo prædicti D. Laurentij iuxta bona D. Scipionis Lazzarelli, vias publicas, & alia latera; in Instrumẽto autem assignationis domus vigore d. laudi dicitur: *Diamo, e concediamo, & assegnamo al detto Sig. Clearco per pagamento delli detti scudi 1300. che gli ha conceduti il detto Sig. Palmilio la casa, che hora tengono, e possedono li sopradetti Signori Virgilio, Alfonso, Antonfrancesco, Clearco, e Seuerino fratelli nella Città di S. Seuerino, nel Quartiere di S. Marco in contrada detta la Gadetta, presso li beni, e casa di M. Scipione Lazzarelli da vna parte; & da altri suoi notissimi confini con horto ad essa contiguo, e Palombara alle mura della Città, &c.* Demum Seruantij filij dicti Clearchi, qui obtinuerunt inhibitionem pro manutentione in hac domo vigore dicti fideicõmissi illam cum eisdem ferè confinibus descripserunt ibi: Pro parte & ad instantiam Caroli, Camilli &c. exponentium ipsos instantes esse in pacifica, & quieta possessione vnius domus positæ in Ciuitate S. Seuerini Quarterio S. Marci, & contrada nuncupata la Gadetta, con orto contiguo, e cortile iuxta bona Scipionis Lazzarelli ab vno viam communitatis, & alia latera.

Ex quibus satis apparet de identitate istius domus, cum ad
13 hunc effectum etiam † duæ demonstrationes sufficiant iuxta theoricam, quàm tradit *Bart. in l. demonstratio falsa nu. 14. & seq. ff. de cond. & demonstr. Crau. cons. 112. nu. 3. Surd. cons. 44. nu. 10. Greg. XV. dec. 575. nu. 4. & seq.*

Non obstat, quòd in dicto laudo fuerit conuentum quod Palmilius deberet cedere iura Clearcho, quæ cessio cum adhac facta non fuerit, actio competens contra Alphonsum, seu illius hæredem repellitur exceptione non adimplementi. Quoniam vltra quæ de dicta cessione satis constare videbatur ex assignatione prædictæ domus facta vigore dicti laudi, eodẽ Palmilio ratificante fuit responsum Liuiam, seu Mariam illius hæredem non agere vigore dicti laudi, sed vigore promissio-
14 nis † factæ per Alphonsum in apoca matrimoniali de ponendo in tuto dotem eiusdem Liuiæ, ratione cuius promissionis benè competit actio contra bona Alphonsi ex supra alleg.

Minus obstat transactio inita de anno 1618. inter Alphonsum, & Clearchum; in qua fuerunt cassata priora instrumenta, & actiones hincinde remissæ.

Nam, quicquid sit, an comprehendat necne apocam matrimonialem, cuius vigore hodie agitur, illa tamquam res inter
15 alios acta non † præiudicat Liuiæ, quæ in ea non interuenit. *l. inter alios C. res inter alios acta. l. Modestinus. ff. de excep. cap. inter dilectos de fid. instr.*

Demum non obstat, quòd Constantia non sit hæres, sed
16 donataria Alphonsi, ideoque † contra ipsam agi non possit via executiua, quoniam in duobus Instrumẽtis datis in summ. Mariæ. num. 7. apparet ipsam Constantiam se vocasse hære-
17 dem Alphonsi, & sic videtur contra † ipsam posse agi executiuè propter obligationem in forma Cameræ præstitam per Alphonsum eius auctorem *Galles. de obl. Cam. q. 4. nu. 1. & 12. Rot. dec. 630. num. 1. par. 1. recent.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Pensionis.

Die Lunæ 18. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Pensionem Eques Hierosolymitanus non potest reseruare, si de tempore reseruationis, sit debitor communis Thesauri, & qualiter d. debitum probetur. Et etiam quid requiratur ex parte recipientis, seu reseruatarij.

SVMMARIVM.

1 *Eques Hierosolymitanus, si sit debitor communis Thesauri non potest reseruare pensionem.*
2 *Statuta, si sint confirmata à Sede Apostolica, dicuntur Papalia.*
3 *ex Debiti solutione, præsupponitur illius existentia.*
4 *Priuatio præsupponit habitum.*
5 *Relaxatio præsupponit vinculum.*
6 *Officialibus publicis de iure creditur in concernentibus eorum officium, & nu. 7.*
8 *Qualitas à statuto requisita debet concurrere de tempore actus.*
9 *Episcopus absens à sua Diœcesi, perdit vsum alternatiuæ concessa Episcopis præsentibus, licet absit ex causa trium mensium, a Concilio concessorum. Et ratio est, quia requiritur vera, & personalis, ac personalis præsentia. nu. 10.*

DECISIO XCVIII.

Dubitatur de validitate pensionis reseruatæ à q. Equite Georgio Puiderfila Priore Cathaloniæ, super fructibus illius Prioratus ad fauorem Equitis Arnaldi Dameto, & DD. stante incapacitate Dantis, & Recipientis, resoluerunt, pensionem non esse validè impositam, quia ex dispositione statuti 25. de communi Thesauro, & ordinationis 13. & de commend. debitor communis Thesauri non habet facultatem reseruandi pensionem, & cum de tempore illius reseruationis Prior, qui illam reseruauit, esset debitor communis Thesau-
1 ri, in satis notabili summa, inde sequitur † incapacitas ipsius ad reseruandam pensionem, & ad litteram firmant dicta statuta sæpius *in Rota canonizata in Aquitanien. Prioratus 19. Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano, in Meleuitana Prioratus Nauarræ 18. Februarij; & 14. Iunij 1628. coram bon. me. Card. Virili, in Meleuitana de Mazzara 5. Martij 1635. coram R. P. D. meo Dunozetto, & 15. Iunij præteriti in eadem de Mazzara coram R. P. D. meo Momanno,*
2 & cum ista statuta sint † per Sedem Apostolicam confirmata, dicuntur Papalia, *Abb. in cap. dilecto. num. 14. de præben. Felin. in cap. cum accessissent. num. 4. & 7. vbi etiam Decius nu. 19. de constit.*

Debitum Prioris reseruantis, de tempore reseruationis pensionis iustificatur ex litteris Recipitoris Religionis, & Procuratorum communis Thesauri, & ex fide Secretarij communis Thesauri, in qua legitur constitutus debitor annatæ, à mense Maij 1630. vsque ad mensem Aprilis 1631. quæ ascendit ad scuta 1024. vt ex alia fide eiusdem Secretarij extracta ex libris Tassæ, seu æstimi omnium Prioratuum, & ex solutione eiusdem debiti, facta ab eodem Priore de mense Febr. 1633.
3 † pariter iustificatur debitum præcedens, quia sicuti † pri-
4 uatio præsupponit habitum, *l. decem. ff. de verb. oblig. & not. DD. in l. non videtur rem amittere. ff. de reg. iur. Caputaq. de-*
5 *cis. 108. nu. 10. par. 2.* & relaxatio † præsupponit vinculum, *cap. ad dissoluendum de sponsal.* ita etiam extinctio debiti præsupponit illius existentiam; Neque potest dubitari de attesta-
6 tionibus supradictorum officialium Religionis quia † de iure creditur publicis officialibus, in concernentibus eorum officium, *Surd. cons. 429. num. 38. Osasc. decis. Pedemont. dec. 71. Bursatt. cons. 235. num. 26. Soccin. sen. cons. 181. num. 3. vol. 2. infinitos congerit Dec. cons. 5. num. 1. & seqq.* & in terminis attestationum desumptarum ex libris officialium Meliteñ tenuit *Rota sæpius coram Seraph. decis. 1590. num. 2. in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bo. mem. Seleucien. in Aquitanien. Prioratus 19. Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Meleuitana Commenda de Palliers 4. Decembr. 1634. coram eodem.*

Pariter considerabant Domini debitum supradictum esse de illis debitis inhabilitantibus, & quæ causant incapacitatem ex dispositione statuti 20. & 21. de verb. signif.

Vlterius ex datis in summario, probatur, eum etiam fuisse debitorem eiusdem communis Thesauri pro spolijs Equitum Petri Ceresij, Sebastiani Fornes, & Peræ Romanis Villalongæ in summa scut. 520. vt ex fide ipsius Secretarij, cui at-
7 testanti de officio † suo, vt fuit dictum supra, creditur, ex qua pariter probatur solutio dd. scut. 520. facta communi Thesau-

ro,

to, & ita non solum, ex supra deductis plenè iustificatur realitas debiti, sed etiam probatur de tempore pensionis Priorem reseruantem fuisse debitorem, cum fides extracta ex libris cōmunis Thesauri, percutiant tempus reseruationis pensionis, & tamen qualitas à statuto requisita, quod reseruans pensio-
8 nem non sit debitor, quando reseruat, debet † concurrere de tempore actus, alioquin cessat facultas proueniens ex statuto qualificato, *Io. Andr. & alij in cap. 1. de homicid. in 6. Rot. dec. 551. nu. 1. par. 1. diu.*

Quod pariter debitum inducat in dd. Prioribus conferentibus incapacitatem, probatur ex ordinat. 37. de commun. Thesaur. expressè canente, vt debitores communis Thesauri, qui tales sint descripti in libro Conseruatoris, habeantur in omnibus Tribunalibus pro debitoribus, debito ita præiudiciali, ac si expressum existeret in statuto 20. & 21. de verb. signif.

Et quod dictus Prior pro tali debito fuisset in huiusmodi libro descriptus, iustificatur ex lectura extractionis partitæ, vt in summ. nu. 7.

Et respectu Recipientis, sed reseruatarij apparet nulla reseruatio pensionis, ex eo, quod non erat capax, cum de tempore reseruationis esset absens à Conuentu, & ideo intrat ordinatio Capitularis prima de Commendis, quæ inducit tres inhabilitates, prima, si fratres sint absentes à Conuentu, si triennalem residentiam in Conuentu non compleuerint, & tertia, si duas Carauanas in Triremibus non perfecerint, & absentia Equitis Arnaldi de tempore reseruationis iustificatur ex partitis Tabularum extractis, vbi est annotatus discessus à Conuētu, & reditus ad illum; nec facit quod fuerit absens, de licentia Magni Magistri, quia non ideo minus desinit perdere be-
9 neficium habilitatis ad prætensionem, vt in simili † de Episcopo absenti à sua Diœcesi, qui perdit vsum alternatiuæ concessæ Episcopis præsentibus in Diœcesi, licet absit ex causa trium mensium, sibi à Concilio concessorum *ad trad. per Gonzal. super reg. 8. glos. 43. num. 41. & ita tenuit Rota in Salamantina Canonicatus 21. Iunij 1572. coram Oradino,*
10 quia † requiritur vera, & personalis, ac actualis præsentia, *vt fuit dictum in vna Vrgellen. Canonicatus 7. Maij coram Card. Blanchetto, de qua per Gonzal. vbi supra;* Vnde cum
11 in præsenti, Eques Arnaldus † esset absens, intrant firmata per Rotam *in recent. decis. 103. nu. 1. par. 2.*

Atque ita, cum ad validitatem pensionis requiratur capacitas, tàm ex parte Dantis, quàm ex parte Recipientis, informante tantum Equite Honufrio de Hospital Prioratus Cathaloniæ moderno Priore, fuit resolutum vt supra &c.

¶ *Habetur infra in eadem causa alia decisio sub die 21. Maij 1636. coram eodem R.P.D. Ghisilerio.*

R. P. D. PANZIROLO.

Viceñ Prioratus de Manlleu.

Die Lunæ 18. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Gratia non potest dici subreptitia, si in litteris non fuit narratum, id quod iam per suppressionem, & destructionem penitus fuit de medio sublatum.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium remanet penitus dissolutum, per suppressionem factam à Superiore ob demerita Monachorum, & etiam ipsa essentia beneficiorum remanet omnino sublata.*
2 *Subreptio, vt excludatur attenditur tempus datæ gratiæ.*
3 *Tempus datæ gratiæ debet attendi ad effectum iustificationis cuiuslibet narratiuæ.*
4 *Clausula Motu proprio, posita in gratia, releuat ab onere iustificandi.*
5 *Collegialitas, etiam post sæcularizationem quando nō dicatur destructa.*
6 *Sæcularizatio simplex regulariter non est sufficiens mutare statum præexistentis Collegialitatis.*
7 *Collegialitas amplius non durat, post illius destructionē seu suppressionē, & Canonici nō possunt appellari Canonici Collegij.*
8 *Collegialitas postquam fuit suppressum, illi, qui erant Canonici, in vnum conueuire, & vniuersi non possunt, sed potius vti singuli, & tanquam homines priuati.*
Qui simul habitando non potuerunt de nouo constituere Collegium de medio subtractum. nu. 8.
9 *Papæ solummodo competit facultas erigendi Ecclesiam in Collegiatam.*
10 *Tempus, quando est de substantia alicuius actus, illud debet præcisè probari.*
11 *Gratiam impugnans vti subreptitiam ex defectu narratiuæ, tenetur d. subreptionem plenè probare.*
12 *Probare aliquid plenè, quando quis tenetur, quæ deducitur ex probatione extremorum.*
13 *Probatio, quæ deducitur ex probatione extremorum non est probatio, sed præsumptio.*
14 *Aduerbium, olim, denotat tempus præteritum, & remouet qualitatem de præsenti.*
15 *Relatio debet fieri ad proxima non autem ad remota.*
16 *Papæ mens in quacumque dispositione potius attenditur, quàm verba.*
17 *Probatio plena excluditur per possibilitatem.*
18 *Verba in dubio sunt interpretanda pro validitate actus.*
19 *Beneficium de iure non præsumitur curatum, & sic, quod cura careat.*
20 *In non Effectuatione se fundans debet illam concludenter probare.*
21 *Regula reuocatoria vnionum non habet locum, quando vnus ordo in totum supprimitur, & eius beneficia alteri vniuntur.*

DECISIO XCIX.

Petrus Iacobus Corco iam prouisus de Prioratu S. Mariæ de Manlleu de tecta prouisione inualida, obtinuit gratiā si neutri, pro cuius iustificatione cum prætenderet vnionem de eo factā Monasterio SS. Iacobi, & Dominici de Tremps Ordinis Prædicatorum esse inualidam, disputato dubio sub die 2. Martij 1622. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, decisum fuit pro validitate vnionis; Verum dum quærebatur An esset recedendum à decisis, Petro Iacobo prædicto vita functo, Iacobus Domenech. in illius locum subrogatus fuit, qui prosequendo disputationem iam cœptam, post plures dubij propositiones, tandem hodie fuit resolutum standum esse in decisis: Fundamentum autem resolutionis fuit, quia cum in Principatu Cataloniæ Canonici Regulares S. Augustini à Regularis Obseruantiæ semitis nimis recessissent, & laxioris vitæ effecti fuissent. Clemens VIII. fel. recordat. sub die 2. Augusti 1592. de plenitudine potestatis, ex certa scientia, ac Motu proprio omnia Monasteria, Conuentus, Prioratus, ac loca dicti Ordinis, eorumque statum, & essentiam, ac Conuentum, & Conuentuales in omnibus, & per omnia suppressit, & totaliter extinxit; & Abbates, Priores, Canonicos, omnesque alios eiusdem Ordinis priuauit, & amouit: prout latius in dictis litteris, de quibus in summ. num. 2. stante enim huiusmodi suppressione, vnio prædicta visa fuit Dominis non posse dici subreptitia, ex quo in ea non fuit facta mentio, quòd Prioratus esset dignitas in Collegiata; quia cum per ipsam antecedentem suppressionem factam à Superiore ob demerita Mo-
1 nachorum, non solum † remanserit penitus dissolutum Monasterium, sed & ipsa essentia beneficiorum omnino sublata: *vt per Abb. in c. 2. nu. 12. vers. & ipso facto deport. Prælat. & in c. Abb. nu. 16. vbi Doct. de verb. signif. Innoc. in ca. cum ex iniuncto. nu. 2. de nou. oper. nunc. Felin. in ca. cum dilecta col. fin. verb. destructo Monast. de rescript. Tiraq. tract. cess. caus. in princ. num. 212.* non fuit opus narrare in litteris vnionis quòd Prioratus esset dignitas in Collegiata, dum per decem dies ante, tàm Prioratus, quàm Collegiata iam penitus de medio fue-
2 rat sublata, ad † effectum enim excludendæ subreptionis attenditur tempus datæ gratię *Caputaq. decis. 64. lib. 2. in manu-*
3 *scr. Seraph. decis. 936. nu.* 1. prout quælibet alia † narratiua ad illius iustificationem, *c. eam tē vbi Felin. num. 18. de rescr. Caputaq. decis. 58. par. 2. Ro. decis. 28. num. 2. de rescript. in antiq. & decis. 443. num. 2. par. 2. recent.* Idque etiam confirmatur ex tenore litterarum vnionis, in quibus ipsemet Papa narrat, se post dictam beneficiorum extinctionem, ac suppressionem velle de nouo partem illorum in alios titulos erigere, & instituere, prout erexit, & instituit, & partem vnire, prout vniuit Priora-

tum

tum de quo agitur ex causa augumenti dotis Monasterio prædicto, cum clausulis, quod vnio nullo vnquam tempore possit impugnari, ex eo, quòd præmissa non iustificatis, & verificatis illorum, seu cuiuslibet eorum causis emanauerint, nec interesse prætendentes vocati fuerint, aut ex quocumque capite, vel prætextu de subreptionis, nullitatis, aut intentionis defectu im
4 pugnari possit cum clausula sublata, † & Motu proprio, quæ releuat ab onere iustificandi *Abb. in cap. cum dudum. nu. 3. de priuil. Rot. decis. 656. n. 1. par. 2. recent.* etiam quod data sit oris aperitio *Rot. decis. 189. nu. 1. par. 1. diuers.*

Non obstat, quòd de iure status nobilior sæcularitatis, qui
5 superuenit, non destruxit præexistentem † Collegialitatem, dum constat, quòd etiam post sæcularizationem, Canonici, qui remanserunt plures actus vti tales gesserunt. Quoniam ponderatum fuit nos non versari in simplici sæcularizatione,
6 quæ regulariter † non est sufficiens mutare statum præexistentis Collegialitatis, vt per *Innoc. Io. Andr. Zabarell. Anchar. & Abb. in cap. 2. de Capell. Monach.* sed sumus in sæcularizatione inducta post suppressionem, vt supra factam, & ideo quatenus aliqui ex dictis Regularibus dicerentur, tunc temporis in dicto Prioratu remansisse, non ideo probaretur duratio
7 Collegialitatis, quia post illius † destructionem Regulares prędicti non potuerunt amplius appellari Canonici Collegij sic vt suprà destructi *Innoc. in d. c. cum ex iniuncto. nu. 2. Butr. nu. 4. Host. nu. 9. Zabarell. nu. 5. Buich. nu. 6. de nou. oper. nunc.* nec in vnum conuenire vt vniuersi, sed potiùs vti singuli, & tan-
8 quam homines priuati, qui simul habitando † non potuerunt de nouo constituere Collegium de medio subtractum *text. in c. dilecta, de excess. Prælat. Achil. dec. 10. nu. 5. & seqq. de præb. Gonzal. reg. 8. glos. 19. nu. 15. & fuit dictum in Calagurritana beneficij 1. Febr. 1608. coram bon. mem. Card. Sacrato.* Pro hoc enim esset necesse docere de noua erectione facta à Pa-
9 pa, cui † solummodo competere potuit ista facultas erigendi Collegiatam, non autem locorum Ordinarijs, *Rebuff. in prax. tit. de erect. in Colleg. in princ. & in l. Neratius 85. vers. ius autem. ff. de verb. signif. Fusc. de visit. lib. 2. c. 1. num. 6. Feliucc. de benef. cap. 3. num. 112. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 14. nu. 49.* & de noua erectione tradi *Bald. in c. cum accessissent. nu. 17. vers. est & noua, & vers. item oportet de constit. idem Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 8. nu. 87. & seqq.* Et quatenus etiam Collegialitas probaretur ex actibus, & prouisionibus factis post
10 vnionem, quod absolutè negatur, † tamen quia non percutiunt præcisè tempus vnionis non officiunt, iuxta *l. matrem cum ibi not. C. de probat. cum alijs adductis per Rotam decis. 361. num. 6. par. 2. recent.* Nec tempus intermedium super quo disputatur præsumitur fuisse in statu Collegiali ex probatione temporis antecedentis, & subsequentis vnionem, quia Iacobus Domenech impugnando vnionem, vti subreptitiam ex
11 defectu narratiuæ quod Prioratus esset in Collegiata, † tenetur plenè probare hanc subreptionem, *Rot. decis. 418. nu. 1. par. 1. recent. & coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano decis.*
12 *89. nu. 1. & 2.* & vbi plena probatio † medij temporis requiritur, non sufficit illa, quæ deducitur ex probatione extremorum, *Euerard. in loco, a. g. ab extremi, num. 3. vers. aduerte tamen. Menoch. lib. 6. præsumpt. 36. num. 14. las. cons. 46. num. 36.*
13 *lib. 3.* vbi quia hæc non est probatio, † sed præsumptio; ex quibus etiam cessare videtur, quod Prioratus esset prima dignitas Collegiatæ.

Nec subsistit narratiua, quòd vnio fiat Prioratus qui olim Conuentu & cura carebat, cum tamen certum sit, quod Prioratus olim erat cum cura, quia verba litterarum dicunt, vnum S. Mariæ de Manlleu Vicen. Diœcesis olim prædicti Ordinis S. Augustini cura, & Conuentu caren. Aduerbium enim, olim
14 † licet denotet præteritum tempus, & remoueat qualitatem de præsenti, *glos. in l. nec empt. verb. iam tunc. ff. de contrahen. empt. Tiraq. de retract. lignag. § 1. glos. 9. nu. 51.* Non propterea refertur ad participium, Caren. quasi sensus sit, quod Prioratus
15 olim cura, & Conuentu carebat, quia cum † immediatè sequantur verba Ordinis S. Augustini, ad hoc non autem ad dictum participium referri debet iuxta *glos. in l. 1. verb. dotis nomine. ff. de legat. præstan. Rot. decis. 666. num. 1. par. 1. diu. Greg. dec. 33. nu. 3. & decis. 43. num. 8.* Itaut ex omnibus supra deductis non alia dictæ narratiuæ germana interpretatio esse possit, quam quod Papa Conuentui SS. Iacobi, & Dominici de Tiemps, vniebat Prioratum S. Mariæ de Manlleu, qui olim erat Ordinis S. Augustini, & de tempore vnionis in vim antecedentis suppressionis cura, & Conuentu carebat, saltè
16 ex mente ipsius † Papæ, quæ in quacumque dispositione potius attenditur quàm verba ad *tex. in l. non dubium. C. de legib.* cum alijs cumulatis per *Rotam decis. 350. num. 5. par. 4. recent.* Et in omnem casum cum dictio olim non sit immediatè apposita verbo, caren. sed illis verbis Ordinis S. Augustini, non potest resultare plena probatio, quòd scilicet referatur ad verbum, caren. cum possibile, & magis verisimile sit,
17 quod referatur ad verba Ordinis S. Augustini, quæ † possibilitas excludere videtur plenam probationem, ad quam Iacobus Domenech tenetur iuxta *tex. in l. eaque dicit. ff. de probat. Caputaq. decis. 39. lib. 2. Rota decis. 184. sub num. 1. par. 4. recent.* cum alijs iuribus supra allegatis, & facit quia verba in dubio
18 sunt interpretanda † pro validitate actus, *Gabr. cons. 200. nu. 13. in fin. & nu. 14. lib. 1.*

Nec insuper visa fuerunt releuare, argumenta pro parte Iacobi deducta ad probandum, quòd iste Prioratus, tam ante quam post vnionem fuerit Curatus. Quoniam Domini vltra deducta in decisione coram bon. memor. Manzanedo, quòd scilicet cura parochialis Manlleu fuit vnita Monasterio, non autem Prioratui, itaut Prioratus vel nullam habeat curam, vel
19 si habeat, sit ratione beneficij annexa, † quæ propterea nó est in litteris exprimenda, vt latè *Menoch. de arbitr. cas. 201. num. 67.* cum alijs in dicta decisione citatis. Consideratum
20 fuit, quod assistentia iuris stat, quod beneficium † non sit curatum, & sic quod cura careat, non eget iustificatione, *Staphil. de qual. & stat. benef. num. 2. Rebuff. in prax. tit. seculare beneficium quotuplex. nu. 11. Aegid. dec. 976.*

Demum non obstat contra vnionem regula reuocatoria,
21 quia Iacobus, qui se † fundat in non effectuatione illa concludenter non probauit. *Mandos. super reg. quæst. 7. num. 2. quem sequitur Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 300.* Et in omnem casum regula reuocatoria non habet locum, quan-
22 do vnus ordo † supprimitur in totum, & eius beneficia alteri vniuntur *Put. decis. 2. de vnion. Gonzal. reg. 8. glos. 5. §. 7. nume. 51. & fuit dictum in Perusina vnionis 1. Aprilis 1596. coram bo. me. Blanchetto, & in Gerunden. vnionis 13. Iunij 1611. coram bo. mem. Lancellotto.*

Reliqua verò, quæ obijciuntur, fuerunt optimè sublata in decisione bon. mem. Manzanedi.

Et ita parte vtraque &c.

¶ *Habetur infra in hac causa alia decisio sub die 2. Iunij 1636. coram eodem R. P. D. meo Panzirolo.*

R. P. D. MERLINO.

Camerineñ Saluiani.

Die Mercurij 20. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Immissio ex remedio Saluiani interdicti quibus concurrentibus detur. Solemnitates Constitutionis Marchię in omnibus cōtractibus lęsiuis minorum vel mulierum sunt adhibendæ. Vide aliqua circa materiam continuationis possessionis.

SVMMARIVM.

1 *Census cessionarius in omnibus repræsentat personam Domini cedentis.*
2 *Clausula, constituti plenè probat possessionem contra constitutarium*
3 *Possessionem qui non potuisset dimittere, si eam non habuisset.*
4 *Confessio contra confitentem plenè probat.*
5 *Possessio partis aduersæ, ad effectum vt intret Saluianum, probatur ex litis substentatione, iunctis adminiculis.*
6 *Immissio vigore Saluiani Interdicti quibus concurrentibus non possit denegari.*
7 *Datio insolutum vt valeat, requiritur consensus vtriusque contrahentis.*
Inuitus nemo cogitur acceptare rem insolutum. nu. 7.

8 in

in Actibus omnibus, in quibus minores, vel mulieres lædi possunt, sunt adhibendæ solemnitates constitutionis Marchiæ.
9 *ex Possessione de præterito regulariter arguitur possessio de præsenti, limita nu. 10.*
10 *Tertius non potest attestari de alterius animo, & voluntate. Possessio pendet a voluntate. nu. 10.*
11 *Possessionis continuationis præsumptio tollitur ex contrarijs coniecturis.*
12 *Testis unicus non facit gradum probationis.*
13 *Possidendi titulum, qui non habet iure proprio, censetur possidere iure familiaritatis.*

DECISIO C.

IOannes Baptista de anno 1593. imposuit super prædio Arcoflati annuum censum scut. 76. & illum vendidit Felici pretio scut. 950. vt in summ. pro Hieronyma n. 3. prædictus verò census de anno 1611. cessus fuit per Fælicem Hieronymæ d. summ. nu. 4. & Hieronyma hodie ex interdicto Saluiano pro fructibus dicti census ab anno 1630. decursis, & in posterum decurreñ petit immitti in possessionem duarum apothecarū, & tertiæ partis bonorū existeñ in Castro Plebis Taurinæ, quæ de tempore impositionis census fuisse possessa per Io. Baptistam, & hodie possideri per Andream reum conuentum prætendit; Dominique post tertiam disputationem responderunt dandam esse Hieronymæ immissionem.

De credito enim Hieronymæ cum hypotheca cōstat ex In-
1 strumento cessionis in vim cuius potest exigere fructus, cum † cessionarius census in omnibus repræsentet personam Domini cedentis, iuxta tradita per *Felician. de censibus. to. 1. lib. 3. c. 2. nu. 18. vers. qua quæst. Roderic. de annuis redditibus. lib. 2. quæst. 17. nu. 11. Rota post Cenc. de censib. decis. 68. nu. 3.*

Possessio anterior Io. Baptistæ debitoris de tempore impositi census, & contractæ hypothecæ super istis bonis, probatur ex clausula constituti adiecta in donatione istorum bonorū facta per ipsum Io. Baptistam Andreæ, in vim cuius idē Andreas
2 fuit ad eadem bona associatus, in dicto summ. n. 6. & 7. quæ † clausula constituti plenè probat possessionem constituētis aduersus constitutarium, vt tradunt *Ruin. cons. 169. num. 16. lib. 1. Morot. cons. 58. n. 6. Rota coram Card. Seraph. dec. 415. n. 2. & coram san. me. Greg. dec. 362. n. 1. & dec. 491. n. 10. apud Card. Caual. dec. 524. nu. 20.* Dumque in petitione, & executione mādati de associando per Andream obtenti fuit Io. Baptista ci-
3 tatus, satis deprehenditur possessio Io. Baptistæ, † qui alioquin citatus non fuisset, nec dimittere potuisset possessionem si nō habuisset, vt per *Rotam coram san. me. Greg. XV. dec. 402. nu. 1. & 3. & dec. 426. num. 1. & dec. 630. num. 5. par. 2. & in Romana census 23. Nouemb. 1627. coram Reuerendiss. Vrgellen.* &
4 inde etiam insurgit confessio Andreæ, quòd Io. Baptista † possideret, quæ est optima probatio contra ipsum, *l. cum precum, C. de liber. caus. cum concordan.*

5 Possessio autem posterior Andreæ † rei cōuenti satis deducitur ex substentatione lit s iunctis adminiculis, *Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 491. n. 11. & in Romana Saluiani 20. Nouemb. 1630. coram me.* Quæ adminicula hic nō desunt, nēpe associatio per eumdem Andreā ad hæc bona obtēta, & testiū depositiones de possessione eiusdem, vt in summ. n. 5. Qui-
6 bus concurrentibus, † ex remedio Saluiani denegari non potest immissio, vt dicitur in præallegatis decisionibus, & alibi passim.

Non obstat, quòd Hieronyma satisfacta fuerit de credito fructuum census tàm ex datione insolutum duarum domorum, & prædiorum valoris scut. 2000. vt in summ. Andreæ n. 3. quàm etiam ex fructibus fundi Arcoflati, super quo est constitutus census, quem possedisse prætenditur ex locationibus, & Testibus datis in d. summ. num. 5. & 6.

Quoniam quoad dationē insolutum, placuit respōsio, quòd illa fuit facta Procuratori Hieronymæ nō habenti ad hoc legitimum mandatum, & dictā dationem insolutū ipsa expressè refutauit ministerio Procuratoris ad hoc specialiter constituti, declarando se bona insolutum data velle possidere pro credito dotis anteriori scut. 1300. non autem pro censu, vt in summ. Hieronymæ n. 9. Vnde datio insolutum nonnisi pro causa do-
7 tis expressa suffragari potest, cum regulariter † requirat consensum vtriusque contrahentis, nemoque inuitus cogatur acceptare insolutum, *Surd. decis. 113. per tot. Rot. decis. 42. per tot. par. 1. recen.* Præsertim quia de dotis credito satis constare videtur ex promissione, & solutionibus subsequutis datis in sum. Hieronymæ num. 10. & 13. Et cum in dicta datione insolutum non fuerint adhibitæ solemnitates constitutionis Mar-
8 chiæ, quæ † requiruntur in omnibus actibus, in quibus minores, aut mulieres lædi possunt, tanquam nulla non obest Hieronymæ, ad tradita per *Gozzad. consil. 16. numer. 8. Menoch. de arbitr. iud. cas. 171. numer. 30. & 51. Rotam coram san. mem. Gregor. XV. decis. 260. numer. 3. & post Pic. ad statutum Vrbis decis. 8. num. 3.* & in his terminis receptionis insolutum *in Romana pecuniaria 10. Decembr. 1631. coram me*, atque in omnem casum, vbi iustificaretur, non subsistere titulum dotis expressum, opportunis iuris remedijs posset Hieronyma cogi ad restitueñ bona insolutum recepta, & fructus si quos indebitè perceperat.

Quo verò ad fundum in quo census est fundatus, ex cuius fructibus obijciebatur Hieronymam fuisse pariter satisfactā, fuit responsum, quòd locationes istius prædij Arcoflati factæ per Hieronymam sunt de anno 1614. & 1624. vt in summ. Andreæ num. 6. & modò agit pro fructibus ab anno 1630. ci-
9 tra: vnde licèt regulariter † ex possessione de præterito præsumatur possessio de præsenti, *iux. glos. Doct. in l. siue possideris. C. de probat. Menoch. de præsumpt. præsump. 64. nu. 1. lib. 6.* tamen locum non obtinet, quando huiusmodi præsumptio alle-
10 gatur à tertio contra possidentem, & ad sui commodum, † is enim non potest attestari de alterius animo, & voluntate, à qua pendet possessio, sed debet aliunde probari, ita consuluit *Anchar. consil. 297. num. 11. ver. non obstat si dicatur. Alciat. reg. 2. præsumpt. 21. num. 9. Menoch. de præsumpt. 64. num. 38. libr. 6. Card. Mantic. de tacit. libr. 22. titul. 27. numer. 50. Rota apud Put. decis. 19. lib. 2. & in recen. dec. 559. num. 3. par. 4. & in Elboren. pensionis 3. Iulij 1617. coram Reuerendiss. D.*
11 *meo Decano*. Cumq. dicta continuationis possessionis † præsumptio tollatur ex contrarijs coniecturis, vt respondit *Rota decis. 528. num. 1. par. 3. recent.* in casu isto dantur Testes in summ. nu. 12. deponentes prædium hoc Arcoflati fuisse possessum per filios Ioan. Baptistæ, & ab ijs fructus perceptos, ex quibus d. præsumptio eo facilius excludi videtur, & vrget etiam præsumptio quòd Hieronyma, postquam fuit de fructibus decursi satisfacta, fundum restituerit hæreditati Io. Baptistæ, prout de iure tenebatur.

Nec releuat septimus Testis datus in summ. Andreæ numer. 7. deponens prædium hoc Arcoflati fuisse possessum, at-
12 que hodie etiam possideri à Hieronyma. Tum † quia est vnicus, & sic non facit gradum probationis, *cap. licet, cap. veniens il 1. de testibus lauris iurand. C. eod.* Tum etiam quia ad euitandam contradictionem cum alijs Testibus, & ob sanguinis necessitudinem inter matrem, & filios, potest intelligi, quod Hieronyma possiderit iure familiaritatis, & ad-
13 ministrationis † pro filijs, dum amplius non habebat titulum possidendi iure proprio, ad *l. qui iure familiaritatis. ff. de acquir. poss. Surd. cons. 94. num. 36. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 293. nu. 4. & 6. & in Ariminen. fideicom. 7. Maij 1632. coram me.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Bateñ Iurispatronatus.

Die Mercuris 20. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Scripturæ minus solemni, & priuatæ, quando fides adhibeatur. Donatio Iurispatronatus quando valeat sine consensu Ordinarij, & quando non, & an ex superuenienti consensu eius reualidetur.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura etiam minus solemni fides est adhibenda, stante obseruantia.*
2 *Scriptura priuata iunctis adminiculis, & præsumptionibus plenam fidem facit.*

3 *Iurispatronatus donatio est nulla ex defectu consensus Ordinarij.*

4 *Iurispatronatus donatio non reualidatur ex consensu Ordinarij superueniente, in præiudicium Compatronorum, quibus medio tempore fuit ius quæsitum ex præscriptione.*

5 *Iurispatronatus donatio facta Compatrono, vt valeat, non requiritur consensus Ordinarij.*

6 *in Donatione iurispatronatus præsumitur interuenisse Beneplacitum Apostolicum spatio 30. annorum iuncta obseruantia.*

7 *Ordinarij consensus in donatione Iurispatronatus, quandocumque superueniat, validat donationem etiam in præiudicium tertij.*

8 *Status vltimus attendendus est ad effectum iustificationis gratiæ in præiudicium patronorum, qui alios ad compræsentandum admiserunt.*

DECISIO CI.

VAcante Beneficio, de quo agitur, obtinuit Ludouicus presentari ab illis de familia de Bouijs, & Nicolaus Maria ab alijs de familia de Carduccijs, pro quo Nicolao Maria Ordinarius Bareñ pronunciauit, causa autẽ in gradu appellationis, & seu restitutionis in integrum ad Rotam deuoluta, ac obtenta gratia Apostolica per Ludouicum super prælatione cũ narratiua, quod erat præsentatus à medietate Patronorum, & cum derogatione alterius medietatis, quæsitum fuit, in gratia prædicta esset iustificata, & negatiuè per Dominos fuit responsum.

Quoniam substantia gratiæ, quæ pendet à narratiua præsentionis à medietate Patronorum non iustificatur: huiusmodi enim patronatus initiũ sumpsit à Masotto Alifio, & ab eo descendit Ludouicus filius, qui de anno 1531. præsentauit, & eo decedente nullis relictis filijs sorores illius, nẽpe Laura Romana; & Lucretia ab intestato successerunt; De pertinentia vocis Lauræ, quæ nupsit Paulo Carduccio, à quo descendunt qui præsentarunt Nicolaum Mariam, non est controuersia, & similiter de voce Romanæ quæ nupsit Ioanni Antonio Bouio, à quo descendunt, qui presentarunt Ludouicum, non est quæstio; sed tota difficultas residet, ad quem spectet vox Lucretiæ, vel integraliter, vel pro maiori parte ad Carduccios, aut ad Bouios, vel æqualiter respectiuè vnicuique eorum accreuerit; Nam si ad Carduccios pertinet, gratia Ludouici remanet iniustificabilis, dum ex tribus vocibus, Bouij à quibus fuit præsentatus, vnam tantum habeant, si verò nõ pertineat, aut accrescat vnicuique, narratiua potest iustificari.

Integraliter autem, vel saltem pro maiori parte pertinere ad Carduccios visum fuit, quia eadem Lucretia Reginæ Poloniæ tunc Domicella de anno *1543.* primo Septembris, in euentum, in quem contigisset eam ab intestato decedere, donauit omnia bona sua præsentia, & futura, iura, & actiones Antonio Alifio eius nepoti filio Ioannis Francisci Alifij, ipsius donatricis fratris, mense autẽ sequẽti, nempe prima Octobris eiusdem anni 1543. emanarunt conuentiones inter Romanam eiusdẽ Lucretiæ sororẽ, & qua Romana descendunt Bouij parte vna, & Antonio nomine proprio, & vti Procuratore Lucretiæ, nẽpe, quod donec ipsa Lucretia vixerit, & vacatio beneficij cõtigerit, ipsa sola Lucretia præsentare debeat, & post illius obitũ. Iuspatronatus, & præsentandi remaneat, & remanere debeat penes Romanã, & Lauram, & Antonium donatariũ, & eorum hæredes, & successores, adeo quod in futurũ sint in ea tres voces tantũ in personis prædictorum, & suorum hæredum per stirpes, quia sic inter partes actum fuit; Mense autem Ianuarij die 13. immediatè sequens similes conuentiones stipulatæ fuerunt inter Lauram alteram sororẽ, & Antonium proprio nomine, & procuratorio Lucretiæ, vt ipsa Lucretia donec viueret & vacatio cõtingeret, sola præsentaret, & post illius mortẽ Iuspatronatus remaneret penes Lauram, Romanã, & Antonium, adeo quòd in futurũ sint in ea tres voces, tantũ, quià sic conuentum. Demum eadem Lucretia die 18. Februarij immediatè sequentis condidit testamentũ, in quo hæredem instituit supradictum Antonium eius nepotem, ac postremo In die penultima anni *1544.* idẽ Antonius tàm nomine proprio, quã procuratorio nomine Lucretiæ transegit cum Laura Alifij, & Ludouico Carduccio in casum, inique ipse Antonius decederet ab intestato, vel cõdito testamẽto, portiones, quæ ipsi obuentæ fuerint ex hæreditate quondã Ludouici, & donatione Lucretiæ etiã quoad Iuspatronatus de quo agitur, peruenire debeant ad ipsam Lucretiã viuentẽ, & ea tunc mortua ad Abbatem Franciscũ Carduccium filium prædictæ Lauræ, à qua Carduccij descendunt, qui Abbas Franciscus postea Episcopus creatus moriens instituit Annibalem Carduccium germanum fratrem eius hæredem vniuersalẽ, & eo tunc mortuo, instituit sibi hæredem Colam Mariam alterum eius fratrem germanũ, & vlterius eo decedente sine filijs masculis, voces beneficij iurispatronatus, quæ ad ipsum Testatorem spectant deueniant ad Colam Mariam, & suos hæredes post obitum supradicti Annibalis primi instituti.

Ex quibus respectiuè instrumentis, quæ in summario Carducij disposita dantur, patet, hanc tertiã Lucreciæ vocẽ peruenisse ad Antoniũ eius nepotem, & ab eo in Abbatem Carduccium, & deinde ad Annibalem & demũ quia Annibal decessit sine filijs masculis legitimis peruenit ad Colam Mariam, à quo descenderunt Ioannes Baptista, Hieronymus, & Prosper, qui vltima vacatione præsentarunt Nicolaum Mariam eorum fratrem.

Cæterum quòd Annibal decesserit sine filijs masculis legitimis, benẽ concludunt quinque testes dati in summ. Carduccij nu. 14. qui etiã deponunt, quòd filij Colæ Mariæ tunc dementui, successerunt dicto Annibali tãquam hæredes vniuersales.

Non obstat, quòd huiusmodi donatio, & seu transactio Antonij facta ad fauorem Abbatis Francisci, in qua consistit existentia tertiæ vocis non sit in forma probanti.

Quia hæc scriptura legitur stipulata vsque de anno 1544. & sic supra nonaginta annos, & à suo protocollo extracta de anno *1581.* & coram Ordinario Bareñ producta de anno 1584.
1 & 1596. ex hac † inquam obseruantia etiam scripture minus
solemni fides adhibenda est. *Crauet. cons. 158. num. 1. & 274. nu. 7. Ioseph. Ludou. cons. 38. vers. infertur 5. Rota dec. 418. n. 5. par. 2. recent.* & idem fuit admissum in Tarraconen. Capellarum 18. Februarij præteriti coram me, in qua dictum fuit scri-
2 pturam † priuatam iunctis adminiculis, & præsumptionibus
plenam fidem facere per *l. instrumenta. C. de probat.*

3 Minus etiam releuat, quòd obligatio, & seu † donatio prædicta sit nulla ex defectu consensus Ordinarij, *Rocch. de iurep. in ver. competens. q. 7. in fin. Caputaq. dec. 130. par. 2. n. 3. Gratian. discept. 577. nu. 38.* qui dicebatur non posse reualidari consensu
4 superuento de anno *1628.* in præiudicium † Compatronorũ,
quibus medio tempore fuit ius quæsitum ex præscriptione *Rota dec. 208. nu. 1. & 407. nu. 1. par. 1. diuers.*

Quia, donatio ista facta per Antonium Abbati Francisco Carduccio filio Lauræ ex tribus sororibus potest substineri ex
5 plurib. & signãter quia facta Compatrono † non requirit cõ-
sensum, *Acchil. dec. 19. de iurepatr. Verall. decis. 284. num. 1. par. 1.* & habet præsumptionẽ beneplaciti Apostolici ex decur-
6 su nonaginta annorum † cũ obseruãtia præsentationum anni
1584. & 1596. cũ tamen sufficiant triginta anni, *Rot. dec. 179. nu. 1. par. 2. diuers. & 694. nu. 5. par. 1. recent.* ac demum concurrit tacitus Ordinarij consensus, qui elicitur ex supradictis duabus præsentationibus, in quibus enunciatur Abbas Franci-
7 scus donatarius, † qui sufficit, & quandocumq; superueniat,
semper validat donationem etiam in preiudicium tertij, prout prædicta omnia comprobantur ex *dec. & Add. ad eamdem coram Papa Greg. XV. in ordine 420. nu. 7.*

Demum non obstat sufficere Ludouico vltimum statum desumptum ex præsentationibus anni *1584.* & *1596.* in quibus Carduccij, & Bouij, pro medietate præsentarunt, qui semper
8 † attendendus videtur ad effectum iustificationis gratiæ in pre-
iudicium Patronorum, qui alios ad compræsentandum admiserunt, *cap. consultationibus, de iurepat. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina nu. 93. de caus. poss. & propr. Rot. dec. 174. nu. 3. par. 2. recent.*

Quia si ex dictis duabus præsentationib. & illatum tenore desumatur vltimus status, nedum ex illo actu indifferenti, dum omnes ad præsentationẽ earumdẽ personarum cõcurrerunt, non apparet, quòd paribus vocib. Carduccij, & Bouij præsentauerint, sed totum oppositum, quia enũciarunt Carduccij, se præsentare ad præscriptum cõcordiæ, ibi, in prima anni 1584. 22. Aprilis, & volentes, seruata forma dictæ concordiæ præsentare, quæ concordia cum emanauerit inter partes eadem die 22. Aprilis 1584. & in ea conuentum fuit, quod alternis vicib. Carduccij, & Bouij præsentarent, nempè carduccij prima, & se-

& secunda vice occurrente vacatione, Bouij verò tertio loco: Meritò pro Carduccijs affirmari potest extare vltimũ statum pro duab. vocibus, ex quo ab eadẽ die non occurrerunt aliæ vacationes, quã supra enunciatæ, cui non obstat, quod illa concordia de anno 1633. fuerit ab Ordinario reuocata, quia ex alia causa, nempe, quia omnes Patroni non fuerunt vocati in illo iudicio, non autem iniustitiam pertinentiæ duarum vocum, & in omnem casum sufficit pro declaratione, quod tũc æqualiter non præsentauerint, vt inde euitetur fundamentum vltimi status, quicquid ex inde Bouij probare possint, se in Patronatu pares voces habere, quod adhuc ex deductis non fuit iustificatum. Et ita vtraque &c.

Habetur infra in hac causa alia decisio sub die 9. Iunij 1636. coram eodem R. P. D. Pirouano.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Successionis.

Die Mercurij 27. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Appellatione consanguineorum qui contineantur, & maximè in statutis.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina, non obstante sexu muliebri potest retinere qualitatem ex latere paterno, præsertim in materia indifferenti.*
2 *Consanguineorum appellatione, veniunt etiam cognati.*
3 *in Statutis, attento communi vsu loquendi appellatione consanguineorum veniunt etiam cognati.*
4 *Quod non procedit, quando non simpliciter est prolatum, sed cum qualitate, scilicet ex parte patris.*
5 *Appellatione consanguineorum ex parte patris, veniunt tantum agnati.*
6 *Argui potest ab oppositis.*
7 *Consanguineorum ex parte patris appellatione, quod veniant cognati est impossibile.*
8 *Appellatio consanguineorum ex parte patris, magis latè patet, quam ex linea patris contrarium. nu. 9.*
10 *Filius si decesserit in pupillari ætate, & sic in tempore inhabili ad acquirendum, quicquid reliquit, præsumitur paternum, nisi aliud doceatur, & hoc maximè si non fuerit confectum inuentarium.*

DECISIO CII.

Domini censuerunt sententiam Rotalem immissionis Comitis Petri Donatarij Flaminiæ de Auiamõtijs in possessionem bonorum q. Iosephi etiam Auiamontij in ætate pupillari defuncti, esse confirmandam, tam ex capite validitatis, quæ non controuertitur, quam etiam ex capite iustitiæ *coram R. P. D. meo Verospio latius comprobatæ.*

Dictæ enim Flaminiæ tanquam proximiori ex parte patris debetur successio in patrimonio dicti Iosephi, iuxta dispositionem statuti Vrbeuetani, in quo habetur, quod decedenti nullis superstitibus descendentib. masculis, vel fẹminis, neq; agnatis vsq; in tertium gradũ computandum secundum ius Canonicum, succedant consanguinei proximiores ex parte patris in patrimonio, & proximiores consanguinei ex parte matris in matrimonio. Inde autem deducitur eius proximioritas, quod Iosephus Auiamontius in quinto gradu distat ab Hectore Auiamontio seniore ex persona Francisci eius abnepotis, Flaminia verò descendit ab eodẽ Hectore ex persona Thomæ illius filij, & respectiuè patris ipsius Flaminiæ, cui proculdubio conueniunt qualitates dicti statuti, quod scilicet non existant Iosepho agnati intra dictum gradum, & consequenter ipsa sit proximior, quodq; proximitas eius sit ex parte patris, vt in decisionib. emanatis *coram d. R. P. D. meo Verospio 24. Maij 1632.* * & 24. *Ianuarij 1635.* * in quib. firmatur, quòd Flaminiã in huiusmodi proximitate non antecedente alij nempe Mancini, Alberici, & Testasicci concurrẽtes ad eandem successionẽ, non quidem illi de Mancinis, quia etiamsi coniuncti sint d. Iosepho ex persona Portiæ matris, quæ fuit filia Frãcisci & neptis supradicti Hectoris, non tamen sequuntur lineã dictæ matris, sed patris. Neque Alberici filij Galliacij, qui fuit frater Alphonsæ vxoris Attilij, cui dicti Iosephi, cũ ipsis tanquam descendentib. à persona non agnata patri, aut auo, minimè conuenire possit nomen agnationis ex parte ipsius patris; nec minus Testasiccis fratrib. Lucretiæ quæ fuit mater eiusdẽ Iosephi, & dicuntur illius auunculi, cum sint positi extra illius familiam, non conuenit qualitas proximitatis ex latere patris à statuto requisita; fundamentum autem resolutionis fuit, quod Flaminia sola post Iosephum remansit in gradu promiori ex
1 latere † paterno quæ qualitas, non obstante sexu muliebri, potuit per eam retineri, præsertim in materia indifferenti, *l. maximum vitium. C. de liber. præter.* cum similibus concurrente etiam mente conditorum eiusdem statuti dum in capite successionis agnatorum vsque in tertium gradum masculos prætulerunt fœminis, cui fundamento non obstat, quod statutum in casu decessus sine descendentibus masculis, vel fœminis su-
2 perstitibus agnatis infra tertium gradum vocauerit † proximiores consanguineos, quorum appellatione veniunt cognati ex cumulatis per *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 9. nu. 4. & seqq.* adeo vt statutum in hac parte non possit intelligi de solis agnatis, in quo sensu prædictis Mancinis ex portia sorore Hectoris Iunioris, qui fuit proauus Iosephi, potius debeatur successio vti proximioribus eidem Iosepho, quam Flaminiæ nepti alterius Hectoris senioris aui dicti Hectoris, & oris Iunioris, & sic in sexto gradu distanti à dicto Iosepho, qui gradus est remotior.

Quoniam obiectum procederet, si statutum vocaret consanguineos, nulla eis addita qualitate, quæ distingueret descendentes ex vno latere à descendentibus ex altero, in quibus terminis loquuntur Doctores tenentes, quod in statutis,
3 † attento cõmuni vsu loquendi, appellatione consanguineorum veniant cognati, & sic descendentes ex fœmina ita *Bar. Bald. Imol. & Paul. de Castr. in l. cum quidam. §. quod dicitur. ff. de acquir. hæred. idem Bald. in l. vlt. n. 3. C. de verb. si-*
4 *gnif. Fulgos. in cons. 18. nu. 3.* Secus verò † quando verbum (consanguinei) non est simpliciter prolatum, sed cum qua-
5 litate, vt in præsenti statuto, ibi (ex parte patris.) quibus † verbis significantur agnati, ita exponunt *Paul. de Castr. in cons. 121. n. 3. vol. 1. Paris. cons. 59. n. 27. vol. 3. Curt. iun. cons. 5. nu. 21. & cons. 176. n. 5. & 6. Gabr. cons. 27. n. 1. vol. 2. Peregr. de fideic. art. 22. num. 35.* quæ significatio magis eluceſcit ex verbis subsequentibus ibi, (& consanguinei ex parte matris,) quæ cũ sint opposita præcedentibus, non possunt includere agnatos,
6 eodemque modo † arguendo ab oppositis, impossibile est
7 quod consanguinei ex parte † patris includant cognatos.

Non obstat, quod ille terminis, (ex parte patris,) cum sit
8 latioris significationis quã si diceretur (ex † linea matris,) debeat comprehendere consanguineos tam agnatos, quam cognatos, vt per *Paul. de Castr. in cons. 111. in fi. vol. 1.* Quia in-
9 ter vtrumque dicendi modum nullam adesse † differentiam probat textus *in Cap. vnic. de nat. succes. feud.* vbi quod in principio dicitur, ex latere, in fine demonstratur per illa verba (ex linea,) & ita sentiunt *Ruin. cons. 141. nu. 21. vol. 5. Cur. iun. d. cons. 5. nu. 24. Honded. cons. 4. num. 21. vol. 1. eumq. sensum amplectitur Rota vt in Giennen. pensionis, quæ est 9. inter impressas Card.* Caualer. *& in Mediolanẽ iurispatronatus coram R. P. D. meo Pirouano, quæ similiter inter impressas post modern. in praxi iurispat. est dec. 71.*

Quod verò bona in quibus Rota dedit immissionẽ Comiti Petro cessionario Flaminiæ, prouenerint ex hæreditate paterna Iosephi, deducitur tũ ex confessione illorũ de Testasiccis, quia corã Gubernatore Vrbeuetano petierunt immissionẽ in omnib. bonis hæreditarijs q. Iosephi contẽtis in hac sententia, tũ etiam ex eo, quod eadem bona reperiantur descripta in inuentario Alphonsæ auiæ, ac in alio etiã inuentario ipsorum de Testasiccis vti tutorũ eiusdẽ Iosephi, quibus addito illius decessu
10 in ætate pupillari, ac † inhabili ad acquirendum, nisi probetur, quòd aliunde prouenerint, oritur præsumptio, quod sint bona paterna, quæ præsumptio ex eo etiã augetur, quod non apparet de inuentario bonorum paternorum ex parte dicti Iosephi, vt per *Menoch. cons. 207. nu. 12. vsque ad 17.* & alios in hac positione allegatos. Et ita vtraque.

☞ * *Prima est decisio 349. in præcedenti parte.* * *Altera verè est decisio 10. supra in hac ead. parte.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cordubeñ Decimarum de Lucena.

Die Mercurij 27. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Priuilegium exemptionis à solutione quarumcumq; decimarum concessum Societati IESV per Paulum III. & confirmatum per Pium IV. an afficiat etiam eos, qui sunt in possessione ab immemorabili, cum fama priuilegij Apostolici, percipiendi decimas. Laici ante Concilium Lateranense non erant incapaces decimarum, sed post secus.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concessum, cum clausula, sicque per quoscumque Iudices, &c. iuncta cum clausula, sublata, operatur, vt censeatur os clausum, vt nihil contra priuilegium deduci possit.*
2 *à Decimarum solutione, quando conceditur exemptio, est in specie derogandum, c. nuper de decim. cum contineat conciliarem Constitutionem.*
3 *Papa concedendo exemptionem à solutione decimarum alicui, certa scit illam esse præiudicialem illis, ad quos spectant decimæ, & nu. 23.*
4 *Priuilegium, de non soluenda quarta canonica, suffragatur fratribus, etiam non facta mentione iuris, vel possessionis Capituli.*
5 *Verba (aut alias) posita post mentionem iuris communis, non in alio verificari, quam in iure speciali.*
6 *Decimarum exemptio concessa, cum derogatione iuris communis, aut alias, &c. ex hoc censetur derogatum habenti ius speciale super exactione decimarum.*
7 *Laicus habens immemorabilem pro se cum fama priuilegij ad effectum percipiendi decimas, potest allegare infeudationem ante Concil. Lateranense.*
8 *Laici ante Concilium Lateranense omninò non erant capaces decimarum.*
Laicis ante Concilium Lateranense, Episcopi, & alij Prælati inferiores poterant eis decimas infeudum dare. nu. 8.
9 *Laicus allegans titulum infeudationis decimarum ante Concil. Lateranense, non est ligatus priuilegijs illorum, qui habent exemptionem, de illis non soluendis.*
10 *Laici sunt incapaces decimarum, & ideo non possunt per solam immemoralem capaces fieri, & nu. 11.*
12 *Laicus, vt sit capax decimarum, requiritur, vel priuilegium Apostolicum, vel concessio feudalis ante Concilium Lateranense.*
13 *Laicus, vt sine peccato possit retineri decimas quid requiratur.*
14 *Probatio non debet consistere in sola possibilitate.*
15 *Laicus habens decimas ex titulo Apostolico, efficiuntur eæ de illius patrimonio.*
16 *in Decimis simpliciter donatis, Iudex laicus est Iudex competens.*
17 *super Decimis concordia facta non tollitur ex priuilegio Papæ.*
18 *Laici non ex eo, quod si sint effecti capaces decimarum, d. decimæ sunt execratæ, vt dicimus de iurepatronatus.*
19 *Maior 14. annis de per se potest defendere causam spiritualem, & hoc etiam habet locum in laico maiore 14. annis defendentes decimas ex priuilegio Apostolico, & ante Concil. Lateranense infeudatas.*
20 *Decimæ sunt spirituales, & dependentia, sunt fructus decimarum.*
21 *Decimas habens, laicus ex priuilegio Apostolico, vel in feudum datas ante Concil. Lateranense, pari passu ambulant. & num. 22.*
24 *Decimæ in Hispanijs ad multos laicos spectãt de iure speciali.*
25 *Priuilegia exemptionis à solutione decimarum concessa Patribus Iesuitis fuerunt ob publicam vtilitatem.*
26 *Princeps potest alicui auferre priuilegium ob publicam vtilitatem.*
27 *Cap. ex multiplici, de decim. quando cesset.*
28 *Iudex laicus an sit competens super cognitione fructuum decimarum.*

DECISIO CIII.

PIus Quartus confirmans, approbans, ac etiam plenariè
innouans, & de nouo, quatenus opus sit, concedens priui
legia, & exemptiones à solutione decimarum quarumcumq;
impositionum per Paulum III. prædecessorẽ Societati IE-
SV concessas, pro potiori cautela eamdem vniuersam Socie
tatem IESV, omniaq; & singula illius Domos probationis,
& Collegia vbilibet existentia, præsentia & futura, eorumque
persona, fructus, & redditus, ac prouentus etiam bonorum Ec-
clesiasticorum, secularium, & Regularium quorumcumque;
illis pro tempore vnitorum, aliasq; res, & bona quæcumque
exemit à quibusuis decimis etiã Papalibus, prædialibus, perso-
nalibus, quartis medietatibus, & alijs fructuum partibus, subsi-
dijs charitatiuis, & alijs ordinarijs oneribus etiam pro expedi-
tione contra infideles, defensione patriæ, & alijs quomodoli-
bet etiam ad instantiam Imperatorum, Regum &c. pro tem-
pore impositis, perpetuo liberauit, & exemit, cum clausula,
quod litteræ, & in eis contẽta, de subreptionis, vel obreptionis
aut nullitatis vitio, seu intentionis defectu, quouis prætextu,
quæsitoq; colore, nullo vnquã tempore notari vel impugnari
possent &c. Et sic in præmissis omnib. & singulis per quos-
cumq; Iudices, & Commissarios etiam S. R. E. Cardinales,
sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & inter-
pretandi facultate, iudicari, & definiri debere, &c. irritum, &
1 inane &c. Quæ quidem clausula, † sicq; der quoscumque Iu-
dices &c. iuncta cum clausula, sublata, operatur, vt censeatur
os clausum, vt nihil contra priuilegiũ possit opponi, vt consi-
derat *Gonzal. super reg. 8. nu. 9. glos. 66. nu. 52.* & fel. rec. Gre-
gor. XIII. cum in antecedentibus priuilegijs nõ fuerit deroga-
2 tum *cap. nuper de decim.* † illi derogauit: quæ quidem dero-
gatio specialis erat necessaria, cùm contineat Constitutionem
conciliarem, *Rebuff. de decim. quæst. 14. nu. 56. Rota decis. 122.
& 123. par. 1. diuers. & fuit dictum in causa Oriolen. decimarũ
21. Maij, & 9. Iunij 1586. coram Orano, & in Valentina de-
cimarum 1597. coram bo. me. Hieronymo Card. Pamphilio,* &
huiusmodi priuilegia fuerunt per Rotam canonizata, vt in sen
tentijs bon. mem. Marcelli Bubali, Seraphini Oliuarij, & Lau-
rentij Blanchetti tunc Rotæ Auditorum.

Stante hac serie facti dubitauit, An huiusmodi priuilegia af-
ficiant D. Ducem de Cardona, qui est in possessione ab im-
memorabili tempore, cum fama priuilegij Apostolici perci-
piendi decimas. Et per Dominos affirmatiuè fuit resolutum,
3 quia Papa concedendo † exemptionem, certo scit illam esse
præiudicialem illis, ad quos decimæ spectant, & illis qui illas
possident, siue ex dispositione iuris communis, siue ex alio spe
ciali titulo. Doctores *in cap. dudum. de priuileg. vbi Abb. nu.
1. vers. secus dicit Boatinus. Innoc. nu. 4. vers. sed de proprietate.
Hostien. num. 6. vers. nec obstat. Io. Andr. nu. 5. vers. alij tamen
dicunt. Anchar. num. 3. vers. ideo enim. Cardinalis, col. 1. vers.
vbi quæro, quæ est ratio diuersitatis. Butr. numer. 6. vers. aliqui
dicunt Cassad. decis. 5. de priuil.* qui propriè loquitur de priui-
legio exemptionis à solutione decimarum debitarum de iure
4 speciali, dum ibi concludit quod priuilegium † de non soluen-
da quarta canonica, suffragatur fratribus, etiam non facta
mentione iuris, vel possessionis Capituli; subdens hanc ratio-
nem, quia Papa sciebat, vel cogitabat, quòd illa ab aliquo per-
cipiebatur, & sic quòd præiudicabat his, quibus de iure cõmu
5 ni, aut alias esset debita. Vnde cum illa verba (aut alias) † posi-
ta post mentionem iuris communis, non possint in alio verifi-
cari, quàm in iure speciali, *l. ius singulare. ff. de legib. Glos. in
clem. 1. verbo de iis, de decimis* ideo concludit Cassadorus,
6 quòd censeatur derogatum habenti ius speciale † super exa-
ctione decimarum: & ita reuocando decisiones antiquas meis
temporibus fuit resolutum in causa *Valentina decimarum de
Toralua 10. Decemb. 1601. coram bo. mem. Litta, quæ est decis.
48. par. 1. recent.* & hanc sententiam postea Rota sequuta fuit
in terminis istorum priuilegiorũ, *in causa Gerunden. decima-
rum 5. Iulij 1621. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Neque obstat, quòd Excellentissimus D. Dux habeat
imme-

7 immemorabilem pro † se cum fama priuilegij, & ideo potest
allegare infeudationem ante Concilium Lateranense, *Couar.*
var.lib.1.capit. 17. numer. 5. & in regula possessor. par. 2. §. 3.
8 *num.9.vers. 3.fortius*. Quia ante illud Concilium † laici om-
nino non erant incapaces: nam Episcopi, & alij Prælati inferio
res poterant eis decimas in feudum concedere, vt traditur *in*
c.cum Apostolica.de his quæ fiunt à Prælat. Hostien. in summ.
tit. de decimis §. 3. quæritur nu. 13.circa fin.cap.1.Episcopum,
vel Abbatem &c.in vsibus feudorum. & ideo allegando istum
9 titulum infeudationis, † non est ligatus priuilegijs Patrum So-
cietatis, *Io. Andr.in cap.nuper, num.4.de decim.& ibi Butr.nu.*
5.Anchar.nu.8 Cardinalis col.2.vers. 5. quæro, & admittitur
in dicta decis. Litiæ nu.9.

Huic fundamento fuit responsum, esse extra difficultatem,
quòd laico non suffragatur in istis terminis sola immemorabi-
lis cum allegatione priuilegij, nisi etiam concurrat fama priui-
legij, vel recognitio feudalis, vel aliud æquipollens probetur.
10 Et ratio est, quia laici † sunt incapaces decimarum, & propte-
rea non possunt per solam immemorabilem capaces fieri, *Io.*
Andr. & alij in d.c.cum apostolica, de his quæ fiunt à Prælat.
Felin.in cap.causam, n.3.de præscript. & in cap.cum contingat.
nu.4.vers.si tamen.de foro compet. Rebuff.de decimis. quæst.13.
num. 69. & seqq. vbi declarat *Balb. de præscript. par.1. quintæ*
partis principalis.q.7.nu.19.vers. 1.cum seqq. Guidobon. decis.
61.& 62.late Moneta de decimis c.5.q.5.nu.114.cum seqq. &
fuit resolutum in causa Toletana iuris decimandi 27. Aprilis
1584.coram bon.mem.Card.Blanchetto, quæ est decis.215.nu.
2.par. 2. diuers. quam sequitur *Barbosa in l. Titia 35. ante nu.*
46.vers.tamen Rota.ff.solut.matrim.& in ead.Toletana 7.No
uemb.eiusdem anni coram eodem, & in causa Placentina deci-
marum 30. Ianuarij 1586.coram Bubalo, & in Calaguritana
oblationum 21. Octob. 1588.& in causa Mediolanen. rescis-
sionis permutationis 21. Maij 1597. coram bo.me. Hieronymo
Card. Pamphilio, & in causa Comen.decimarum 10. Aprilis
1595. coram Orano & in causa Burgen. decimarum 5. Iunij
1591. coram eodem. In hoc autem casu testes qui deponunt
de immemorabili, deponunt solum de fama priuilegij Aposto
lici: nullibi autem probatur recognitio feudalis, nec fama infeu
dationis, & propterea non potest allegari, quòd D.Dux habue
rit istas decimas in feudum ab Episcopo: ad hunc enim effectũ
11 requireretur † saltim quòd testes deposuissent esse famã, quòd
ipse Dux habuerit in feudum ab Episcopo dictas decimas *Ri-*
pa in c.2.n.75.vers. & ex his bene infertur, de iudicijs., Couar.
lib.1.var.resolut.c.17.nu.6. vbi quòd requiritur, vel priuilegiũ
12 † Apostolicum, vel concessio feudalis facta per Episcopũ an-
te Concilium Lateranense, *Arnulphus Ruzeus in tract. iur.*
regal.4.par.præfat.nu.6.& 7.Capella Tolosana decis. 440.nu.
2.in addit. vbi quòd laicus potest retinere decimas sine pec-
13 cato, duobus concurrentibus: primò quòd illas possederit ab
immemorabili tempore tanquam vassallus Ecclesiæ: secundò
quòd sit fama eas habuisse ante Conciliũ *Moneta de decimis*
c.5.q.3.num.74.& quæst.5.nu.118. Et propterea in casu isto cũ
neque probetur recognitio feudalis, neque fama concessionis
in feudum ante Concilium Lateranense, sed solum fama priui
legij Apostolici, non est habẽda ratio quòd decimæ potuerint
14 concedi in feudum, cum † non sufficiat ista possibilitas, sed de-
beat probari fama vel recognitio feudalis, vt dictum est.

Non obstat, quòd si D. Dux habet decimas ex titulo Apo-
stolico, illæ præsumantur donatæ, & sic sunt effectæ de illius
15 patrimonio, † & sunt in cõmercio, licet secus esset, si fuissent
concessæ in feudum, *Barbos.in d.l.Titia 35.n.41.cum pluribus*
seqq.ff.solut.matrim.Vasq controuers.illustrium lib.2.ca.89.nu.
3.& 6.Io.Gutier.pract.qq.lib.1. quæst, 14. nu. 3. & q.15.num.
7.Fontenell. de pactis nuptial.claus.4. Glos. 19. par.1. num.83.
August. Barbos. in cap.12. de decimis in 6. In decimis enim
16 simpliciter † donatis Iudicem laicum esse Iudicem competen-
tem, dicunt *Barbos.in d.l.Titia. & Fontanella vbi supra.* Pro-
pterea cum decimæ fuerint effectæ simpliciter de patrimonio
D. Ducis priuilegia Patrum Societatis illas non comprehen-
dunt, *ex cap. ex multiplici, de decimis*, vbi in simili dicitur
17 † quòd ex priuilegio Papæ non tollitur concordia facta super
decimis.

Huic enim obiecto respondetur cũ *Ripa in d.c.2.nu.76.de*
18 *iudicijs*, non ex eo † quòd laici effecti sunt capaces decima-
rum, dictas decimas execratas esse, sicut dicimus de iurepatro
natus, vt in *c.quanto de iurepat.* & distinctio *Barbosa in d.l.*
Titia, non subsistit, quia contrariũ tenet *Rota in dec.2. de iu-*
dicijs, in nouis, quæ secundũ antiquã impressionem est *deci-*
sio 46. in nouis, & 498.in antiquis, inquit enim dicta decisio,
19 quod *c.si annum de iudicijs lib.6.* disponens maiorẽ 14. † an-
nis per se posse defendere causam spiritualẽ, habet locũ in lai-
co maiore 14. annis defendente decimas sibi concessas ex pri-
uilegio Apostolico, & ante Concilium Lateranense infeuda-
tas, propter verba textus ibi, *& alijs causis spiritualibus, &*
dependentibus ab eisdẽ: & subdit decisio prædicta nemini du-
20 bium esse quòd decimæ † sint spirituales, & dependentia sint
fructus decimarũ, vt in puncto notat *Ioan. Menoch. in verb.*
& dependentib. & ibidẽ probus num.7.vers.vt sunt Domini de
21 *Rota*. Ex quib.apparet quod Rota æqualiter † determinat de-
cimas ex priuilegio concessas, & in feudum datas ante Conci-
lium Lateranense, *Sarnen.in d.c.si annum.nu.14. Ias.cons.93.*
col.1.nu.1.lib.1. Ruin.cons.142.nu.2.& 22.in fin. lib.5. Fel.in
c.causam.nu.5.& 17.de præscript. Borgninus Caualc.dec.22.
22 *nu.17. par.1.* & propterea sicuti decimæ † infeudatæ rema-
nent spirituales; ita etiam remanent spirituales decimæ con-
cessæ per Papã. Et hinc sequitur quòd cum Summi Pontifi-
ces exemerint Patres Iesuitas à solutione decimarũ, exemerint
etiã eiusdem ab huiusmodi decimis, quę spectant ad Excellen
23 tissimũ D. Ducem: quia dictum fuit, † Papa sciebat, quòd
decimæ ad aliquem spectabant, vel de iure cõmuni, vel de iu-
24 re speciali, & præsertim in Hispanijs, vbi † ad multos laicos
spectant de iure speciali. Et hoc eo magis procedit, quia pri-
25 uilegia fuerunt concessa Societati † ob publicã vtilitatem: nã
ipsi quotidie concionando, & docendo laborãt pro salute ani-
26 marum, & corporum: † neque agitur de magno præiudicio
Excellentissimi D. Ducis, iuxta notata per *Bart.in l. fi. nu.2.C.*
si contra ius, & vtilit.publ. Vnde non applicatur dispositio *tex.*
27 *in c.ex multiplici*, † cum non agatur de tollenda concordia su
per decimis, sed solum de exemptione à solutione decimarũ,
quã ex prædictis constat Summos Pontifices voluisse concede
re, etiã quod decimæ spectent ad dictum Excellentissimum
D. Ducem. Nec hodie est agendum, An Iudex laicus sit cõ-
28 petens Iudex super cognatione † fructuum decimarum: quia
quicquid dicant DD. allegati per Monetam *de decimis cap.8.*
q.1.nu.15. multi tenent, quos ipse allegat, Iudicem Ecclesiasti-
cum debere cognoscere super fructibus decimarum: & suffi-
ciat opinio Rotæ, quæ hoc tenet in *d.decis.2. de iudicijs.*

Et ita conclusum, vtraque parte informante.

¶ *In hac causa habentur plures decisiones supra, infra, & in se-*
quenti parte, quas annotaui supra ad decisionem 44.

R. P. D. PANZIROLO.

Fauentina Legatorum.

Die Veneris 29. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

In hac decisione discutitur materia, quod quando ali-
cui est data facultas aliquid disponendi inter viuos,
si ea vtatur in sua vltima voluntate, nequaquam
substinetur.

SVMMARIVM.

1 *Facultas data alicui coarctata ad casum dispositionis inter vi-*
uos, non potest illa extendi ad casum dispositionis non inter vi-
uos, & ab ista opinione non est recedendum. nu.2.

3 *Facultas concessa alicui, adimendi aliquid per verba am-*
plissima, ac prægnantia, potest comprehendere etiam dispo-
sitionem vltimæ voluntatis.

4 *Verba generalia, generaliter sunt intelligenda, quatenus per*
alia verba non limitentur.

5 *Verba debent operare suum effectum.*

6 *Verba quantumuis generalia, restringuntur ad speciem adie-*
ctam.

7 *Testamentum ille, qui facit, licet sit viuens, attamen disposi-*
tio in ea facta, non dicitur facta in vita.

8 *Testamentum suum non sortitur effectum, nisi post mor-*
tem.

9 in Testamento contractus possunt celebrari.

10 Clausula, omni meliori modo operatur, vt veniant omnes alij modi etiam non expressi.

11 Clausula, omni meliori modo, posita in testamento, operatur vt veniant omnes alij modi similes illorum, qui sunt expressi, & sic dispositionem vltimæ voluntatis, non autem inter viuos.

12 Relatiuum, aliud, non potest importare modos diuersæ naturæ.

13 Facultas adimendi legata, si alicui non in contractu inter viuos, sed in testamento fuerit data, ipse pariter cui est data d. facultas, poterit in vltima voluntate ea adimere, declara nu. 15.

14 Verba, quando aliquam distinctionem non admittunt, non attenditur subiecta materia.

16 Facultas concessa Titio, aliquid adimendi, intelligitur, dummodo dispositio fiat arbitrio boni viri, & non malo animo.

17 Causa, ex qua, quis mouetur ad aliquid disponendum, colligitur præcedentibus actis.

18 Prohibitio facta à Testatore de nunquam concordando, est præceptum per se malum, & contra bonos mores.

19 Fraus præsumitur, quando quis facit id, quod sibi non prodest, & alijs nocet.

20 Bonæ menti alicuius tribuendum non est, si faciat id, quod aliter facere non poterat.

21 Fraus non excusatur eo prætextu, quòd actus principaliter factus ad vtilitatem alterius sit.

22 Testator, si probauerit quod aliqua domus, non locaretur alicui, etiam pro maiori pensione, non videtur id potuisse facere ex alia causa, quam odij, & mali animi erga illum.

DECISIO CIIII.

CÆsar Nonius anno 1603. in suo vltimo, quod condidit
testamento instituta hærede vsufructuaria Bartholomea
vxore mandauit, quòd tam ipsa, quam Confraternitas Verecundorũ
Ciuitatis Fauentinæ tenerentur inuestire scut. 1200.
in censib. ad rationẽ septem cum dimidio pro quolibet centenario
& anno, cuius annui redditus medietas assignari deberet
Ludouico Nonio eius ex fratre patruele nepoti, qui ab intestato
vniuersaliter ei successisset, eiusq. descendentibus ex linea
masculina, altera vero medietas inuestiretur in alijs similibus
cẽsibus spatio annorum 80. quib. cõpletis Confraternitas
prædicta teneretur assignare dictis legatarijs tam sortẽ principalẽ
dicti census, quã reinuestimentũ dicto tempore factum.
Disposuitq. similiter quod si Ludouicus, eiusq. vt supra descẽdẽtes
vellẽt inhabitare ipsius Testatoris domum, deberet eis locari,
præferendo illos omnib. alijs dictam domum conducere
volentibus pro scutis decem minus. Post hæc autem eidem
Bartholomeæ donec vixerit dedit amplissimã facultatem minuendi,
moderandi, & adimen. in totum, vel in partem cum
causam, & sine causa legata prædicta, eaque applican. alijsq.
locis pijs in testamento nominatis.

Defuncto igitur Testatore, d. Bartholomæa de anno 1625.
suum condidit Testamẽtum, in quo d. Ludouico, & eius descendentib.
legatum supradicti cẽsus ademit, illudq. pro medietate
applicauit Confraternitati Verecundorum, & pro alia
medietate Confraternitati Mortis, iussitq. in euentu litis mouendæ
per dictũ Ludouicum, & eius descendentes super dicto
legato nunquã posse deueniri ad concordiã, & conuentionẽ
aliquam sub pęna caducitatis, & postea de anno 1630. codicillo
eumdem Ludouicum eiusq. descendentes, priuauit commodo
habitationis domus supradictæ expressè prohibens ne illis
fieret locatio, etiamsi vellent pensiones augere.

Mortua demũ Bartholomæa, Confraternitas Verecundorũ
hæres proprietaria adeundo hęreditatem cum recusaret solvere
Ludouico legata prędicta; orta lite inter ipsos coram eminentissimo
D. Cardinale Archiepiscopo Rauennatẽ, fuit lata
sententia ad fauorẽ Ludouici, à qua interposita appellatione,
& causa mihi commissa, dubitaui an legata debeantur Ludouico,
illiusq. descendẽtibus. & Domini pro maiori parte affirmatiuè
responderunt. Moti sunt autẽ; quia cum facultas data à
1 Cæsare Bartholomeæ vxori fuerit coarctata † ad casum dispositioni,
inter viuos, ibi *fin tanto però che essa viuerà naturalmẽte*,
non potuit Bartholomæa illam extendere ad actus vltimæ
voluntatis, *text. est in l. pater filiũ 36. §. fundum Titianum. ff.*
de legat. 3. vbi glos. Goffred. nu. 1. & 2. Alex. nu. 1. Bart. in cons.
76. nu. 4. vers. me tamen ratio mouet. lib. 1. quem sequuti sunt
Alexander in l. stipulatio hoc modo concepta 61. num. 12. ff. de
verbor. oblig. & ibi Crot. num. 105. Curt. iun. in l. fin. num. 59.
& seqq. vbi Cagnol. numer. 245. & seqq. qui de communi testatur.
C. de pact. Rip. in rubr. num. 17. ff. solut. matrim. Rom.
cons. 476. per tot. Alexand. cons. 13. num. 17. lib. 3. Dec. cons. 30.
nu. 3. Paris. cons. 33. nu. 59. & seqq. lib. 3. Cassan. cons. 39. num.
88. Gels. Vgo cons. 32. num. 5. Soccin. sen. cons. 126. nu. 8. vers.
sic. nec obstat quod remanserit lib. 3. Mandel. cons. 559. num. 1.
Crauet. cons. 426. nu. 2. & seqq. Natt. cons. 118. in fin. Menoch.
cons. 184. nu. 6. Cephal. cons. 485. nu. 126. Bertaz. ciuil cons. 113.
num. 4. & seq. Honded. cons. 37. num. 34. lib. 1. Montesperell.
cons. 119. nu. 3. & seqq. Giouagn. cons. 38. num. 18. & 21. lib. 1.
Brun. in tract. quod statut. masc. fœm. non succedunt, art. 6. nume. 225.
vers. quod autem si statutum Petr. Pech. de testam. coniug. cap. 15. nu. 6.
vers. ego sane. Ioan. dilect. de art. testan. tit. 10.
de mut. testam. caut. 2. nu. 2. in fin. Rauden. de annalog. c. 27. nu.
1. & seqq. lib. 1. Trentacinq. var. lib. 3. tit. de donat. resol. 3. nu. 2.
Penuc. de mom. temp. cap. 5. sub nu. 26. Peregr. de fideic. art. 40.
2 *num. 62.* vbi de communi, & post relatũ Iasonem dicit à † traditione
Bart. non esse receden. Gall. de except. except. 27. num.
270. & seqq. Fusar. de substit. quæst. 542. nu. 10. & seq. vbi pariter de communi Thes. dec. 209. nu. 2.

3 Nec obstare visum fuit, quod cum facultas † cõcessa Bartholomeæ
adimendi legata sit concepta per verba amplissima, ac
prægnantia, possit cõprehendere etiã dispositionẽ vltimæ voluntatis,
Ias. d. cons. 130. sub nu. 5. vers. sed præmissis nõ obstan.
lib. 4. & facit Surd. cons. 10. nu. 50. & seqq. Quia obiectum procederet,
4 si generalitas † verborũ non limitaretur ad solos actus
inter viuos per quã restrictionem dispositio testamentaria excluditur,
vt optimè aduertit *Bart. d. cons. 76. nu. 5. vers. nec obstat lib. 1.*
qui etiam paulò inferius vers. nam verba dicit de ne-
5 *cessitate* debere intelligi de dispositione, quæ † dicitur, inter
viuos, quia alias dicta verba in vita sua nihil operarentur, *Dec.*
cons. 30. pro tenui, nu. 3. in princ. Aym. cons. 426. num. 14. vers.
non obstat lib. 3. Celsus Vgo cons. 37. nu. 9. Roman. cons. 476. nu. 4.
vers. cæterum. Alba cons. 559. num. 2. Bertaz. d. cons. ciuil. 113.
6 *num. 4. Montesperell. cons. 119. num. 3.* & ratio est, quia verba †
quantumuis vniuersalia restringuntur ad speciem adiectam,
Oldrad. cons. 8. per tot. Surd. cons. 551. nu. 33. Mantic. decis. 66.
nu. 4. ad fin. & seq. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 294. nu. 11.

Nec releuat, quòd Barthalomęa ademerit legatum cẽsus in
testamẽto, nihilominus ademptio facta fuerit de anno 1625.
& sic per annos quinq. ante ipsius obitum; ita vt sufficiat, quòd
7 ademptio fuerit facta ipsa viuente. Quia licet ille † qui testatur
sit viuens, attamen dispositio facta in testamento non di-
8 citur facta in vita, † ex quo testamentum suum non sortitur
effectum nisi post mortem, *l. 1. ff. de testam.* & propterea tunc
res dicitur fieri, quando suum capit effectum, *l. in tempus. ff. de*
hæred. instit. Gofred. in d. l. pater filium. §. fundum. nu. 1. & 2.
Alciat. nu. 1. ff. de leg. 3. Bart. d. cons. 76. nu. 4. vers. me tamen ratio mouet. lib. 1. Alex. cons. 14. n. 6. lib. 1. Brun. d. tract. quod stat.
mascul. art. 6. nu. 225. vers. quod autem. Penuc. de momen. temp.
cap. 5. sub nu. 26. Peregr. de fideic. art. 40. n. 62. Fusar. de substit.
q. 549. n. 10. Thesaur. d. decis. 209. n. 2. Rauden. de analog. c. 27.
n. 30. & seqq & omnis alij citati, qui Bart sequuntur.

9 Nec facit, quòd etiam in testamento † contractus possint
celebrari, ad latè concessa per *Clar. §. testamentum quæst. 75.* &
ideo dum Bartholomæa in proprio testamẽto declarauit, prædictam
ademptionem legatorum facere velle iuxta facultatẽ
sibi à marito in testamento concessam, ac omni alio meliori
modo, visa est disposuisse, non per viam vltimæ volũtatis, sed
10 per actum inter viuos, ex † quo clausula omni meliori modo
operatur, vt veniant omnes alij modi etiam non expressi, *Caputaq. decis. 124. par. 1. Seraph. decis. 1182. nu. 3.* Quia fuit respõ-
11 sum, clausulam prædictam positam † in testamento importare
omnes alios modos similes expressos, & sic dispositionem
vltimæ voluntatis, non autem inter viuos, *Surd. cons. 77. num.*
12 *27. Pearoc. cons. 24. nu. 5.* etenim relatiuum † aliud, non potest
importare modus diuersæ naturæ, e cumulatis per *Tiber. Decian cons. 54 num. 30. lib. 2. Cephal. cons. 204. n. 49.*

Nec refragatur, quòd cum Bartholomeæ concessa fuerit fa-
13 cultas adimendi legata, non in contractu inter † viuos, sed in
testamento, & sic in vltima voluntate; ipsa pariter in vltima
volun-

voluntate illa adimere potuerit, vt per *Ias. d. cons. 130. sub num. 5. vers. sed pręmissis non obstan. lib. 4.* Quoniam vis non stat in eo, quòd huiusmodi facultas sit potius concessa in contractu, quàm in vltima voluntate sed quòd testator limitauit facultatem ad actum inter viuos, & ideo cum verba per se ipsa non †
14 admittant huiusmodi distinctionem, non attenditur subiecta materia, vt tradit *Bald. cons. 182. num. 6. lib. 1. Surd. cons. 401. num. 23. & in specie Ias. in hoc etiam reprobat Pech. de testam. coniug. lib. 1. cap. 15. num. 6.* & quòd licet in testamento data sit
15 facultas disponendi inuita procedat † conclusio prędicta, vt significet solum actus inter viuos non autem vltimarum voluntatum dixerunt *Crauett. cons. 426. num. 6. Montesper. cons. 119. num. 3. ad med. & seq. Peregr. de fideic. art. 40. num. 62. vbi de communi Fusar. de substitut. q. 549. n. 10. vbi pariter de communi Giouagn. cons. 38. n. 18. in fin. & n. 21. lib. 1.*

Aliqui etiam ex Dominis addebant huiusmodi facultates
16 adimendi verbis quantumuis amplis concessas intelligi † dummodo dispositio fiat arbitrio boni viri, & non malo animo, vt benè admonet *Roma. d. cons. 476. num. 6. vers. cęterum aduerten. & eum sequuntur Cassan. cons. 39. num. 88. Corn. cons. 140. num. 8. & seqq. lib. 2. Menoch. cons. 226. n. 29. Paris. cons. 95. n. 73. & seqq. lib. 2. Bertaz. ciuil. 68. n. 9. & seqq. Adden. ad Guidop. decis. 475. vers. liberam vtilitatem.*

In hoc autem casu videbatur deduci Bartholomæam motam fuisse ex odio, non autem ex arbitrio rationabili ex testi-
17 bus deponentibus de minis præcedentibus † & odio quo prosequebatur Ludouicum, & filios quod releuans reputatur, vt per *Decian. cons. 3. num. 15. ad med. l. 4. Bursatt. cons. 165. num. 25. Menoch. cons. 226. num. 95. & seqq. Gabr. cons. 81. num. 11. l. 2.* eo magis concurrente prohibitione concordandi cum Lu-
18 douico, † quod est preceptum per se malum, & contra bonos mores, *cap. 11. qui sacramento, vbi Archidiac. in princ. caus. 22. q. 4. Soccin. iun. cons. 32. num. 13. li. 3.* & vlterius etiam precepto ne domus locaretur Ludouico, & filijs etiamsi offerrent maiorem pensionem quàm alij, ex quo detegitur malus animus Bartholomeæ, cum preceptum huiusmodi esset nociuum non solum Ludouico & filijs, sed etiam ipsis locis pijs, &
19 nihil ei prodesset; fraus † enim pręsumitur quando quis facit id quod sibi non prodest, & alijs nocet, vt per *Menoch. d. cons. 226. num. 106. & seqq. & num. 29. Soccin. iun. cons. 4. num. 32. lib. 4. Bursatt. cons. 165. num. 43.*

Nec apud prædictos DD. videbatur excusari posse malum animum Bartholomeæ sub prætextu, quòd ademptionem fecerit fauore locorum piorum; dicebant enim, hoc forsan potuisse considerari, si fuisset in facultate eiusdem Bartholomeæ disponere ad fauorem aliorum, quàm locorum piorum. Tunc enim si elegisset loca pia posset habere aliquem colorem, sed cum Cæsar testator dederit ei facultatem limitatam adimendi fauore locorum piorum tantum, non debet attribui bonæ
20 menti † Bartholomeæ, quæ non poterat aliter priuare Ludouicum, & filios, nisi disponendo fauore locorum piorum,
21 itaut causa principalis videatur † fuisse odium, vt Ludouicus & filij non haberent, iuxta deducta, per *Gabr. cons. 81. num. 16. cum pluribus seqq. lib. 2.* præsertim concurrente dicto pręcepto, ne domus locaretur Ludouico, & filijs etiam pro maio-
22 ri pensione, quod non videbatur posse fieri † ex alia causa, quàm odij, & mali animi erga illos, vt supra dictum. Et ita fuit decisum parte vtraque &c.

¶ *Habetur infra in eadem causa alia decisio, sub die 23. Ianuar. 1637. coram eodem R. P. D. Panzirolo.*

R. P. D. GHISILERIO.

Maioricen. Iurisdictionis.

Die Lunæ 3. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Capitulum, si doceat de eius antiquissima obseruantia, seu quasi possessione, vsque ad tempus motę litis, quod adiuncti fuerunt electi, in cognitione causarum Capitularium cum Episcopo, ita sola obseruantia, & quasi possessio suffragatur, quando hoc incidenter fuit deductum in iudicio.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio, quando non principaliter deducitur in iudicio ad effectum illam canonizandi, sed incidenter, probatur ex sola quasi possessione.*
2 *ad Probandum id, quod in iudicio incidenter, & secundario, & per modum causæ deducitur, quęuis probatio etiam leuis, & presumpta dicitur sufficiens.*
3 *Matrimonium, si in iudicio deducitur non principaliter, sed incidenter per modum causæ ad effectum legitimationis, & successionis, qualibet etiam pręsumpta, & coniecturali probari potest.*
4 *Dominium, quòd deducitur in iudicio non principaliter, sed incidenter, non requirit plenam, & cócludenter probationem, sed potest sola possessione probari.*
5 *Obseruantia controuerti non potest si fuit continuata per spatium plusquam longissimi temporis.*
7 *Admittens alium ad secum aliquid faciendum, non potest illi obijcere, quod id facere non poterat.*
9 *Probatio melior dari non potest aduersus confitentem, quàm propria confessio.*
9 *Obseruantia, quando est remota, non est attendenda.*
10 *Obseruantia interpretatiua debet esse proxima, non autem remota.*
11 *Obseruantiæ tempus, dum detegitur proximum, debet suffragari.*
12 *Obseruantia remota non dicitur, si sit infra 40. annos.*
13 *ex Possessione, nulla pręsumptio resultare potest, si sit interrupta per obseruantiam, & vsum in contrarium.*
14 *Iuribus rite extractis ex libris Capitularibus, contra ipsos Capitulares est plena adhibenda fides.*
15 *Iura si sint publica, & litteris legalitatis munita, minus obstat, quod sint recognita.*
16 *Iurium recognitio de stylo Rotæ, potest fieri, quandocumque.*
17 *Concil. Trident. sess. 6. cap. 4. & sess. 25. cap. 6. quando procedant. n. 18. & 19.*
20 *Decis. Cardd. Mantic. Seraph. declarantur.*
21 *Capitula, si omnino recusant se visitari, vel corrigi ab Ordinario, non possunt se tueri concordijs, statutis &c. nisi interuenerit confirmatio ex certa scientia, & cum causæ cognitione.*
22 *Decretum irritans inficit nedum titulum, sed etiam possessionem.*
23 *Decretum irritans inficit possessionem iuris, non autem facti.*
24 *Mandatum de manutenendo datur pro sola detentatione.*
25 *Capitulum, si doceat de sua quasi possessione, quòd Episcopus in causis Capitularibus non possit sine adiunctis procedere, in ea sunt manutenendi, & n. 26.*
27 *Decretum irritans, nihil operatur, dum dubitatur, an intret dispositio generalis.*
28 *Decretum irritans locum non habet quando constat, quòd non est locus dispositioni principali, in qua est appositum.*

DECISIO CV.

Domini resoluendo per Capitulum Maioricen. probari quasi possessionem exemptionis, & concurrendi, ac procedendi cum Episcopo, in causis criminalibus Capitularium, ☞ confirmarunt, resolutiones coram me factas, * videlicet processum fabricatum ab Episcopo Maioricen, contra Thomam Dezbach Canonicum dictæ Ecclesiæ, nó sustineri, cum Episcopus processerit sine adiunctis, contra dispositionem Sacri Concilij Tridentini sess. 25. cap. 6. de reform. ex rationibus, & fundamentis in decisionibus deductis.

Quia cum exemptio non deducatur principaliter ad effectum eam canonizandi, sed incidenter ad effectum nullitatis
1 processus, sine coniudicibus fabricati, † contra dictum Canonicum Dezbach, suffragatur sola quasi possessio, *iuxt. doctr. Bart. in l. quidam in suo numer. 4. vers. secundo casu ff. de cond. instit. Innoc. in cap. solet. de sent. excom. in 6. Rot. diuers. decis. 34. nu. 18. & seqq. par. 2. & decis. 35. ante finem de appellat. in nou. & coram Mantic. decis. 366. num. 10.* Clara est enim iuris conclusio, vt ad probandum, id quod in iudicio incidenter, & se-
2 cundario, & per modum causæ deducitur, quęuis † probatio etiam leuis, & præsumpta dicatur sufficiens, vt patet exemplo matrimonij, quòd si in iudicio deducitur non principaliter,

sed

ſed incidenter per modum cauſæ ad effectum legitimitatis, & ſucceſſionis qualibet probatione etiã præſumpta,& coniecturali probari poteſt, *c.cauſam qui filij ſine legit.gloſ.in cap. lator eod.tit.quam ſequitur Gemin.conſ. 27. quod pluries fuit per Rot.approbatum in Parmen. ſtatus 20. Martij 1556. coram Auguſtino,& 6.Martij 1592. in eadem coram bo. me. Card. Seraph.& per Reuerendiſs. D.meum Decanum in ſua inſigni, & celebri deciſione in eadem Parmen.ſtatus 26.Iunij 1628.cõfirmat 30. Martij 1629.* Item exemplo dominij, quòd quan-
4 do deducitur in iudicio, † non principaliter,ſed incidenter,nõ requirit plenam,& concludentem probationem,ſed poteſt ſola poſſeſſione probari, *Gloſ.Bart.Bald. Angel.Caſtr. & alijs in d.l.quidam in ſuo.ff. de cond.inſtit.Corn. conſ.219.nu.6.libr. 4. Boerius,latè id comprobat.dec.42.nu.8.& alibi paſſim per DD.*

Poſſeſſio Capituli, quòd fuerint electi coniudices, & interuenerint in cognitione cauſarum cum Epiſcopo,probatur, ex deputationibus coniudicum factis pro tempore à Capitulo inſimul cũ Epiſcopo, & continuatis,ab anno 1467.vſque ad annum 1571.quæ iunctę cum deputationibus ab anno 1571.vſq; ad tempus motæ litis, de anno 1632. probant antiquiſſimam
5 poſſeſſionem, † itaut non poſſit controuerti obſeruantia huiuſmodi exemptionis,dum fuit continuata per ſpatium ducentum annorum, & vltra. Coadiuuatur autem hæc poſſeſſionis probatio, non ſolum ex proceſſibus factis per Epiſcopos,con-
6 tra Capitulares,† cum interuentu coniudicum quando euenit caſus, *Mant.deciſ. 207.nu. 2.* ſed etiam ex moderni Epiſcopi
7 confeſſione,† dum in iſta cauſa in ſpecie vocauit coniudices, *Rip.in c.cum Eccleſia Sutrina.nu.93. verſ.6.requirit. de cauſ. poſſ.& propr.* quem ſequuta eſt. *Rot.in Genuen. Iuriſpatronatus 1. Decemb.1606.coram bo.me.Card.Marquemontio,et coram ſan.me.Greg. XV.deciſ.452.nu.15.* Cum igitur Capitulares fuerint admiſſi ad iudicandum de conſenſu Epiſcopi intrant doctrina Ripæ, & deciſiones allegatæ, & dum Epiſco-
8 pus in hac cauſa vocauit coniudices, † aduerſus confitentem nequit dari melior probatio propria confeſſione. *c. per tuas, de probat.c.ſi cautio.de fid. inſtr. Grauet.conſ.61 nu. 3. Rot. diuerſ.dec.98.num.2.par.2.& in recent.dec.436.num.3.par.1.*

9 Non obſtat,quod obſeruantia huiuſmodi † cum ſit remota
10 non ſit attendenda, & obſeruantia interprætatiua † debet eſſe proxima,non remota, *vt tenuit Rota in Comen. decimarum 1. Februar. 1608.coram bon.mem.Card.Sacrato,in Placentina Canonicatus 3. Iunij 1613.coram R.P.D.meo Pirouano, & in recent.deciſ.170.nu.4.par.2.& deciſ.37.nu. 34. par.2.diuerſor.* Quia conſideratis deputationibus, & proceſſibus peractis cũ interuentu coniudicum,in facto non ſubſiſtit,quod obſeruantia ſit remota; dantur enim ſententiæ contra Capitulares, cũ voto coniudicum, de annis 1573. menſe Iunij 1579.menſe Maij 1579.menſe Nouembris 1597.menſe Iunij 1600.menſe Aprilis 1621. menſe Maij ex quarum multiplicitate non ſolũ remouetur defectus non ſequutæ effectuationis poſt factam
11 deputationem coniudicum,† ſed etiam obſeruantiæ tempus detegitur proximum, non remotum, itaut omnino debeat ſuffragari *ex trad.per Bal.in proem ff.nu.2.Soc.conſ.6.num.2.& 3.lib.1.& fuit dictum in Salamantina Cappellaniæ 17. Iunij 1605.coram Ortembergo,& in Bononien. fideicommiſſi de Dulfis 22. Nouemb. 1610.coram Card.Cauale.* & ſæpè in alijs:cũ
12 nõ dicatur† remota obſeruantia,ſi ſit infra 40. annos, *Rota in Tiraſonen.Sacriſtiæ 9.Iunij 1600.coram bon.mem. Iuſto,& faciunt deducta per add.ad dec.325.ſan.me. Greg XV.nu.26.*

Non obſtat, quod huiuſmodi poſſeſſio Capituli fuerit interrupta, per contrariam poſſeſſionem Epiſcopi, qui fabricauit proceſſus abſque adiunctis,quia contraria obſeruantia ſtante,
13 † non poteſt reſultare aliqua præſumptio,propter interruptionem ex contrario vſu reſultantem, *Bart.& alij in l.2.ff.ſolut. matr. Alex.conſ.5.num.7.& conſ.127.ad fin.lib.5. Dec.conſ. 8.num.4.verſ.ſecundo quia vt narrat.& conſ.11.num.12.* Quia etiamſi iura producta,ad probandam poſſeſſionem Epiſcopi procedendi ſine adiunctis, & ſic obſeruantiã fuiſſe diuerſam, eſſent in forma probanti: attamen,cum proceſſus ita facti abſque coniudicibus,vel concernant delicta atrocia,vel caſus incontinentiæ exceptuatos à Concilio in d.c.6. vel concernant proceſſum Camerarium de quo in deciſ. in hac cauſa facta 12.Ianuarij 1635.coram me,nihil releuant, & contrarium apparet ex deputationibus adiunctorum,ex proceſſibus fabricatis contra Canonicos cum adiunctis per Capitulum productis; Neque poteſt fieri vis in proceſſu per ſolum Epiſcopũ fabricato,contra Canonicos Honuphrium Motrelles,& Hieronymum Togores de anno 1631. menſe Februarij, quia vltra quòd Epiſcopus proceſſit contra prædictos,non tanquam Canonicos,ſed tanquam Officiales Cruciatæ à dicto proceſſu appellarunt tanquam grauati, & cauſam in Rota commiſerunt,vt patet ex commiſsione præſentata,& regiſtrata.

Ad ea,quæ deducebantur, contra formam probantem iurium productorũ pro Capitulo,fuit per Dominos reſponſum, ea non obſtare cum ſupradicta iura fuerint extracta, præuijs litteris compulſorialibus, & ad hunc effectum ſufficit, quod fuerint extracta per Secretarium Capituli ex libris Capitular-
14 bus Archiuij,cum aſsiſtentia ſcribę maioris †, Curiæ, Maioricen, ad hoc vt inter ipſos Capitulares plena ſit præſtanda fides, *Caputaque deciſ. 42. part. 1. Rota in Sorana beneficij 8. Mart.1627.coram R.P.D. meo Merlino,* & cum dicta iura
15 ſint publica,† & litteris legalitatis munita, minus obſtat, quod
16 non ſint recognita, maximè quia iurium recognitio, † de ſtylo huius noſtri tribunalis, poteſt fieri quandocumque *ex Cota dec.178.& alijs allegatis per R.P.D. meum Merlinum in Arboren.Canonicatus 16. Nouemb.1633.*

Pariter nihil facit altera difficultas, excitata ex Concilio, dum derogat quibuſcumque cõſuetudinibus etiam immemorabilibus,ſtatutis,priuilegijs,& alijs quibuſcumque,& præſeruat ſolas concordias, vel ſtatuta confirmata ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, quod procedit tam in præteritis,
17 quam in futuris; Quia aut loquimur de c.4.ſeſſ.6.illudq.† procedit in caſu,quando Capitula prætendunt totalem exemptionem à iuriſdictione Epiſcopi in viſitatione, & correctione, & iſte non eſt caſus noſter, quia Capitulum nõ negat ius cor-
18 rigendi,& viſitandi competere Epiſcopo; Aut verſamur † in terminis c.6.ſeſſ.25. vbi diſponitur circa deputationes coniudicum, ſine quorum interuentu, Epiſcopus non poſsit procedere contra Canonicos,& in iſto caſu nos verſamur. Et cũ in eo præſeruentur ſtatuta,conſuetudines,& concordiæ, quæ diſiunctiuè debent intelligi, hoc eſt in Capitulis habentibus vel
19 exemptiones, vel conſuetudines, vel ſententias,† vel iuramenta, vel concordias, vt firmauit *Rota deciſ.743.par.1.diuerſ.* Inde ſequitur Capitulo Maioricen ſufficere conſuetudinem, cui non ſolum non fuit per Concilium derogatum,ſed potius facta expreſſa reſeruatio, vt latè firmauit *Rota in d. deciſ.843.* Iu-
20 ra vero,& deciſiones in cõtrarium adductæ † coram Mantic. Seraph.& alijs pro Epiſcopo allegatis,iuxta declarationẽ Sacræ Congregationis Concilij in Abulen.iuriſdictionis, procedũt in primo caſu,quando capitula recuſant omnino viſitari,
21 vel corrigi,iuxta term.c.4.ſeſſ.6.quo caſu,† Capitula non poſſunt tueri concordijs, ſeu ſtatutis, & alijs, quominus viſitentur,& corrigantur,niſi interuenerit confirmatio ex certa ſcientia,& cum cauſæ cognitione ad effectum,vt non poſsint viſitari,& iſte non eſt caſus noſter.

22 Non obſtat,quòd decretum irritans in † Concilio appoſitũ inficiat nedum titulum,ſed etiam poſſeſsionem, *Rot. deciſ.3. nu.1.de reſt.ſpoliat.in nou.Caſſad.deciſ.1.n.2.eod.tit. Put.deciſ. 197.num.3.lib. 3.* quia decretum irritans inficit poſſeſſionem
23 † iuris,non autem facti. *Put.deciſ.486.num. 2. lib. 2. Seraph. deciſ.1471.num.5.bon.mem.Card.Caual.deciſ.8.nu.3.coram Reuerend, D.meo Decano deciſ.124.n.3. & in Cõpoſtella, ſeu Salamantina iuriſdictionis 14.Iunij 1633.coram R.P.D.meo*
24 *Mormanno,* Ratio eſt quia mandatum † de manutenendo datur pro ſola detentione. vt fuit dictum *in Conchen.limitum 4. Martij 1596.coram bo.me.Card.Blanchetto,* & Capitulũ nõ venit cõtra Conciliũ,ſed docet de ſua quaſi poſſeſsione. Ideo
25 bene intrat,quòd † non ſit priuandum ſua poſſeſsione, vt in his terminis firmat. *Mantic.deciſ. 202.nu. 5.* Vltra quod cum Concilium non adimat iuriſdictionem ſimpliciter Capitulis,
26 ſed illam præſeruet,† quando vigore conſuetudinis, aut ſtatuti,poſſunt Capitula ſe tueri,contra Epiſcopum, vt etiam firmauit *Rota in d.deciſ.743.part.1.diuerſ.nu. 1.& 7.* donec poteſt do-
27 ceri de huiuſmodi conſuetudine,† ſeu quaſi poſſeſsione, nihil operatus decretum irritans, *cap.1. & 2.vt lit.pen. l. Mantic.*
28 *deciſ 291.nu.7.* quia non habet locum,niſi † quando conſtat, quod eſt locus diſpoſitioni principali, in qua eſt appoſitum. *Put.deciſ.1.nu.3.lib.1. Rot.in recent.deciſ.516.num.4.p.1.& deciſ.423.num.5.par.2.*

Quare,cũ ex ſupradictis conſtet de antiquiſsima obſeruantia vſque ad tempus motæ litis,quòd fuerunt electi cõiudices, & interuenerunt in cognitione cauſarum Capitularium,

cum

cum Episcopo, istam solam obseruantiam, & quasi possessionem Capituli, spatio tanti temporis Domini censuerunt suffragari, & sic standum in decisis, vtraque parte &c.

¶ *Idest sub diebus 2. Iunij, & 28. eiusdem mensis, & anni, & 12. Ianuarij 1635. primæ duæ habentur infra in Additione, prout in Indice in eius fine posito. Tertia verò est decisio 4. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Auenionen. Fideicommi.

Die Lunæ 3. Martij 1636.

A R G V M E N T V M.

Hæreditas non adita transmitti non potest, fallit, si agatur de hæreditate ascendentium. Hæreditas dicitur adita ex solo actu constitutionis procuratoris ad adeundum hæreditatem. Hereditatem censetur quis voluisse adire ex eo capite, quòd erat ei magis proficuum.

S V M M A R I V M.

1 *Hæreditatis cessionario datur immissio, sicuti danda erat cedenti.*
2 *Hæreditas non adita, transmitti non potest.*
3 *Hæreditas ascendentium, etiam non adita, transmitti potest.*
4 *in Hæreditate transuersalium ante aditionem transmissio locum non habet.*
5 *de Additione hæreditatis sufficienter dicitur constare, ex constitutione procuratoris ad adeundum, & n. 8. & 15.*
6 *Hæreditatis aditio, tanquam necessarium antecedens præsupponi debet ex donatione, & cessione ab hærede alicui facta.*
7 *Hæreditatem ab intestato, quando dicatur quod hæres validè non adiuerit.*
9 *Mente captus est omnino intestabilis.*
10 *Substitutio exemplaris facta contra formam præscriptam in l. humanitatis C. de impub. est omnino inualida, & nulla.*
11 *Clausula, & omni meliori modo, implicat etiam alios modos diuersos ab expressis.*
12 *Mandati fines nemo præsumitur quòd voluerit excedere.*
13 *Restringere nemo præsumitur se voluisse ad ius, quod ei non potest competere, & n. 19.*
14 *Procurator Domino præiudicare non potest.*
15 *Hæres, ex actu constitutionis procuratoris ad adeundum hæreditatem, inducta censetur hæreditatis aditio, non expectata aditione, vel alio actu per procuratorem faciendo.*
16 *Hæredem quando quis se expressè enunciauit, sine dubio hæreditatem adiuit.*
17 *Principalis verisimile existimare potest, quòd suus procurator deduxerit in iudicio ius quod sibi competebat.*
18 *Scientia requiritur ad effectum ratificationis gestorum.*

D E C I S I O CVI.

NOn acquiescentibus DD. Hectore, & Francisco de Tertullijs resolutioni in hac causa factæ sub die 17. Nouembris præteriti * proposui dubium super ijsdem. Et Domini persistentes in decisis denuò responderunt DD. Francisco, & Catherinæ donatarijs, ac cessionarijs, & hæredibus Gabrieliæ eorum auiæ maternæ ab intestato hæredis Bartholomæi, & Antonij dandam esse immissionem pro tertia parte in possessionem bonorum in eorumdem Bartholomæi, & Antonij hæreditate
1 repertorum quemadmodum † ipsi Gabrieliæ cuius personam repræsentant dari debebat *iuxt. tradita per Menoch. de adipiscen. remed. 1. num. 33. & remed. 4. num. 236. & sequ. cum alijs in decis. alleg.*

Nec obstare censuerunt, quòd denuò obijciebatur Gabrieliam dd. Bartholomæi, & Antonij eius fratrum hæreditatem
2 dum vixit ab intestato † non adiuisse, & consequenter illam
3 non potuisse transmittere, cum non agatur de hæreditate † ascendentium, quæ etiam si adita non fuerit, transmittitur, *l. unic. C. de his qui ant. apert. tabul. Bartol. in l. ventre præterito num. 25. ff. de acq. hæred. Bald. in l. si auia. num. 40. Cod. de iur. delib. Gail. obseru. 131. num. 5. lib. 2.* Sed de hæreditate fratrum,
4 & sic transuersalium, in qua transmissio † ante aditionem locum non habet, *l. 1. §. in nouissimo. C. de cad. toll. l. quoniam sororem. Co. de iur. deliber. l. si ex pluribus ff. de suis & legit. glos. in d. l. vnic. in verbo, in liberos.* Quoniam placuit responsio in
5 decisione data, quòd de aditione † sufficienter constat ex constitutione procuratorum ad adeundum, in qua Gabrielia sese expressè enunciauit hæredem, ac etiam ex donatione, ac cessione per eamdem facta, non quidem generaliter omnium, & quorumcumque iurium; sed specialiter, ac nominatim iurium sibi competentium super successione, & hæreditate dd. eius
6 fratrum sibi vt dixit obtenta, ex qua dubium non † est in necessarium antecedens illius aditionem præsupponi. *Corn. cons. 211. num. 2. lib. 2. & cons. 236. num. 10. lib. 4. Surd. cons. 244. nu. 19. & cons. 523. num. 8. & decis. 138. num. 25. Nicol. Noalis de transmiss. ca. 8. num. 104. Rot. in Auersana iurispatronatus 15. Martij 1620. coram R. P. D. meo Pirouano, quæ est decis. 265. par. 3. recent. & in Romana fideicommissi de Formonis 9. Iunij 1634. coram R. P. D. meo Panzirolo.*

Nec etiam visum fuit obstare, quòd Gabrielia sub die 19. Maij 1614. constituerit Procuratorem ad eius nomine comparendum pro iure ipsi competente vigore testamenti qu. Nicolai eius patris, & attenta substitutione in eo apposita, & ipsius personam aperta petendum cassari inhibitiones per DD. de Saignon, & la Roque obtentas, & consequenter cum videatur voluisse acquirere ex testamento, ac substitutione in eo
7 contenta dici † non possit validè dd. eius fratrum hæreditatem adiuisse ab intestato *iux. text. in l. si is ad quem. ff. de acqui. hæred. vbi glos. & Odofred. & Castr. num. 1. & Ias. in princip. vers. in quarto. Marant. in l. 15. potest num. 166. d. tit. de acquir. hæred. Bald. cons. 142. num. 2. lib. 3. Anchar. cons. 357. col. vlt. vers. ex prædictis concludo, & fuit dictum in Romana de Marescous 25. Iunij 1632. coram Reuerendiss. D. Vrgellen.*

Quia dictus Procurator non solum fuit constitutus ad petendum cassari dictas inhibitiones ratione iuris dictæ constituenti competentis ex testamento paterno, & substitutione in eo facta, quam ad sui fauorem apertam prætendebat, quod potest intelligi de substitione, quoad vsumfructum portionis bonorum in eodem testamento contenta, sed etiam ad obtinendum ipsam admitti ad faciendum actus ibi expressos tanquam vnam ex dicti q. Antonij vltimo loco defuncti hæredib. quod videtur intelligendum de hæredibus ab intestato.

Præterea, quicquid sit de hoc, cum ipsa postea sub die 30. eiusdem mensis vti soror vtrinque coniuncta, & hæres dicti Bartholomæi, & Antonij alios constituerit Procuratores ad eius nomine hæreditatem eorumdem Bartholomæi, & Antonij, seu alterius ipsorum adeundum, & immissionem in posses-
8 sionem bonorum hæreditariorum petendam, Domini † existimarunt ex hoc secundo mandato satis constare de aditione, *vt per glos. in l. procuratorem in princip. vers. statim enim quod mando, vbi etiam Bart. num. 1. vers. vnde eo ipso, & num. 2. ff. de acquir. hæred. Marant. in d. l. is potest num. 68. ff. eod. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 101. num. 26.* Idque esse intelligendum ab intestato, tum quia de testamento, vel substitutione nullam mentionem fecit, tùm quia hæreditas fuerat eidem vti sorori vtrinque coniunctæ qualem se enunciauit ab intestato tantùm delata, immo nec etiam potuerat ex testamento deferri dd. enim Bartholomæus, & Antonius tàm de tempore mor-
9 tis patris, quàm etiam postea vsque ad obitum † fuerant mente capti, & sit omnino intestabiles *l. 2. §. furiosus ff. de iur. codicill. l. furiosum C. qui test. fac. poss. cap. fin. de success. ab intest.* de quo dicta Gabrielia soror scientiam habebat, substitutio vero
10 exemplaris in d. patris testamento † contenta tanquam facta contra formam præscriptam *in l. humanitatis. C. de impub. & alijs subst.* fuerat omnino nulla, & inualida, *vt fuit in hac causa decisum die 10. Iunij 1624. * coram bo. mem. Buratto, & sub die 24. Nouemb. 1627. * coram Eminentiss. D. Card. Vbaldo,* & vbi etiam fuisset, valida Gabrielia in vim illius succedere non poterat, quia ex ea vocata non erat, vnde nullo modo est dicendum voluisse hæreditatem adire ex causa testati de qua mentionem aliquam non fecit, & ex qua adire nullatenus poterat, & omittere causam intestati, ex qua realiter, & cum effectu hæreditas sibi delata fuerat.

Nec quicquam facit, quòd Gabrielia in d. secundo mandato dixe-

dixer[illegible] se de nouo constituere dd. suos speciales Procuratores citrà reuocationem Procuratorum per eam hactenus constitutorum, & consequenter voluisse videatur d. primo mandato inhærere, & ab eo minimè recedere; Quoniam (omisso quòd in eo quoque Procurator constitutus videatur etiam ad petendum ipsam admitti tanquam vnam ex hęredibus ab intestato, vt supra dictum est) fuit responsum ex eo quod noluerit reuocare Procuratorem ad petendum cassari dictas inhibitiones pro iure sibi competente ex testamento eius patris, & attenta substitutione in eo ad ipsius fauorem contenta non benè inferri, dum in secundo Procuratores vt supra constituit dictorum suorum fratrum hæreditatem ab intestato adeundi animum non habuisse; ipsa enim fratrum hæreditas, vt in dicta decisione coram Eminentissimo D. Cardinali Vbaldo facta deductum fuit, diuersum constituebat patrimonium, & erat quid omnino distinctum, ac separatum à d. iure ex paterno testamento competente, quod consistebat in substitutione, quoad vsumfructum eius vita durante; Vnde benè se compatiuntur ista duo, quòd scilicet ipsa voluerit ex secundo mandato dd. fratrum hæreditatem ab intestato adire, & nihilominus primum mãdatum adhuc firmum remanere, vt Procurator in eo constitutus iudicium super d. iure consequendi vsumfructũ in bonis patris sibi ex dicto testamento, & substitutione ad eius fauorem facta, & aperta prosequi posset.

Nec etiam releuat, quòd postea Procuratores in d. secundo
mandato constitui declarauerint velle adire hæreditatem di-
ctæ Gabrieliæ delatam vigore dictæ exemplaris substitutionis
in paterno testamento factæ, quia se ad id non restrinxerunt;
sed addiderunt verba illa (vel etiam alio quocumque titulo, seu
causa) & petierunt immitti non solùm ex *remed. l. fin. Codic. de
edict. Diu. Adr. toll.* sed etiam ex omni alio remedio possesso-
rio magis opportuno, ac proficuo, & addiderunt etiam clausu-
11 lam, † & omni alio meliori modo, quæ implicat etiam alios
modos diuersos ab expressis, *Alexan. cons. 121. num. 12. vers.
nam magna est virtus lib. 1. Dec. cons. 14. num. 4. Rot. decis. 467.
num. 7. lib. 1. par. 3. diuers. & decis. 733. num. 9. par. 2. recent. cum
alijs in decis. alleg.* Præsertim quia nulla ratione dicendum est
12 illos voluisse excedere † fines mandati, & se restringere ad
ius dictæ substitutionis exemplaris, quod d. constituenti nullo
13 modo competebat, ex quo ipsa substitutio de iure † non sub-
stinebatur, nec dictam Gabrieliam comprehendebat, nec ad
eius fauorem aperta fuerat, & nihilominus etiam si illi ad talem
14 substitutionem se expressè restrinxissent non officeret, † quia
non potuissent ipsi Gabrieliæ præiudicare, *ad text. in l. si procu-
rator. C. de procurat. l. cum mandati*, & ibi *glos. in verbo, non po-
tuit. C. mandati. Rot. coram Greg. XV. decis. 75. num. 1. & decis.
268. num. 5.* Nec de medio tollere dictam hæreditatis ab inte-
15 stato aditionẽ, quæ fuerat iam antea inducta in ipsomet actu †
quo illa Procuratores ad adeundum constituit, non aliter expe
ctata aditione; vel alio actu per procuratores faciendo, vt ex-
pressè dicit *Glos. & Bart. in d. l. per Procuratorem, Marant. in
d. l. is potest. nu. 68. ff. de acquir. hæred. & Menoch. d. præsumpt.
101. num. 26. lib. 4. super alleg. Io. Francisc. à Ponte cons. 6. num.
32. Caualer. decis. 244. num. 2* Maximè cum se expressè hære-
16 dem † enunciauerit, & sic sine dubio adiuerit, *iuxt. tex. in leg.
pro hærede. §. 1. ff. de acquir. hæred. & tradita per Bart. in l. gerit.
num. 14. ff. eod. Surd. cons. 576. num. 35. Mant. de coniectur. vlt.
vol. lib. 12. tit. 11. num. 10.*

Nec obstat prætensa ratificatio gestorum per Procuratores
prædictos deducta ex dicta donatione, ac cessione; Tum quia
verisimile est ipsam existimasse illos in iudicium deduxisse ius
17 † intestatæ successionis, quod sibi re vera competebat, nec ap-
paret certam scientiam habuisse, quòd illi aliter gessissent, &
ius dictę substitutionis deduxissent prout ad effectum ratifica-
18 tionis † requiritur secundum *glos. in cap. concertationi in ver-
bo sciuerint. de appell. in 6. Surd. cons. 183. num. 32. Tiraqu. de
leg. concub. glos. 8. n. 183. Rot. decis. 139. num. 8. par. 1. & dec. 109.
num. 2. par. 4. recent. & decis. 136. num. 2. coram Card. Seraph.*
Tùm etiam quia Procuratores ad dictam exemplarem substi-
19 tutionem se non restrinserunt, † sed ius omne ex quouis titu-
lo, & causa competens deduxerunt, immò apparet in iudicio
hic in Curia in secunda instantia coram D. bon. mem. Buratto,
de quo Gabrielia in dicta donatione, ac cessione specialem mẽ
tionem fecit, prædictam exemplarem substitutionem fuisse ex
pressè impugnatam, & id obtentum declarari illam omnino
nullam, & inualidam, dictumque fratrum hæreditatem fuisse
ad ipsam pro tertia parte ab intestato delatam, vt patet ex dicta decis. coram eodem facta.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

☞ * *Est Decisio 74. supra in hac eadem parte.*
☞ * *Est Decisio 802. inter eius impress.*
Est Decisio 112. par. 5. recent.
¶ *Et infra in eadem causa adsunt aliæ Decisiones, idest sub die 4. Febr. 1637. coram R. P. D. Dunozetto, & sub die 1. Iulij eiusdem anni coram R. P. D. Ghisilerio, & 18. Martij 1639. coram eodem, sed ista erit in sequenti pariter.*

R. P. D. V E R O S P I O.

Barchinonen̄ Statuti.

Die Lunæ 3. Martij 1636.

A R G V M E N T V M.

Quæritur an valeat statutum conditum à Capitulo cum auctoritate Episcopi, aut Beneficiati d. Ecclesiæ teneantur prosequi funera quarumdam personarum, quarum cadauera debent sepelliri in dicta Ecclesia, &c. & resolutio est affirmatiua, vide quàm doctè ventilatur ista materia.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum, quando sit confirmandum.*
2 *Legis causa efficiens est potestas.*
3 *Statutum est irritum in quo cauetur, vt Canonici non residentes priuentur eorum redditibus, sed hoc intellige, quando dict. statutum est conditum à Capitulo sine auctoritate Episcopi, secus si cum. num. 4.*
5 *Et hoc procedit generaliter in omnibus, quæ respiciunt statum, aut vniuersalem administrationem Ecclesiæ.*
6 *Statuta pœnalia generaliter probibita sunt.*
8 *Capituli statuta recipiunt robur ab auctoritate Episcopi.*
9 *Legis effectus est mouere efficaciter ad virtutem.*
10 *Consuetudo efficere potest, vt valeat statutum, si illud non possit substineri ex defectu publicæ auctoritatis.*
11 *de Re aliena, quis disponere non potest ex defectu potestatis.*
12 *Episcopus habet potestatem priuandi Beneficiatos, aut alios Clericos Ecclesiæ distributionibus, si ea pœna priuationis tendere possit in augumentum cultus Diuini.*
13 *Statuti lenitas, & maxima moderatio, plurimum commendata reperitur à sacris Canonibus.*
14 *in Statutis, si pœnæ contrauenientium cedere debent in commodum statuentium, huiusmodi statuta solent reprobari ex causa auaritiæ, vel odij.*
15 *à Statuti fine, quando non possit distingui forma eiusdem statuti.*
16 *Legis, aut Constitutionis Ecclesiasticę finis pręcipuus, & particularis esse debet, humanas actiones ad æternam felicitatem, & salutem dirigere.*
17 *Legis pręcipua virtus, & conditio est, vt sit communis omnibus.*
18 *Lex pro communi omnium vtilitate ferenda est.*
20 *Statutum conditum in pręiudicium aliquorum vt substineatur, solet esse satis quęlibet rationabilis causa, ex qua verisimiliter moti sint statuentes ad sic statuendum.*
21 *Statutum ex iusta causa contra aliquem factum, tenet in eius pręiudicium.*
22 *Statutum contra aliquem si sit conditum, potest ille ab eo appellare, siue etiam petere eiusdem statuti reuocationẽ iure actionis infra annum.*
23 *Statuta pręsumuntur confirmata à Sede Apostolica stante obseruantia 30. annorum.*
25 *Actus non dicitur factus voluntariè si quis illum gerat in executionem alicuius statuti.*
26 *Actus voluntarij in executionem pij operis extimari debent post longam obseruantiam, necessarij temporis.*
27 *Testes interessati nullum gradum probationis faciunt.*
28 *Testes, vt probent negatiuam, quid requiratur, & n. 29.*

30 *Te-*

30 *Testes deponentes super affirmatiua preferuntur deponentibus super negatiua.*
31 *Testes, qui sunt magis informati, & sunt conformes probationibus factis preferuntur alijs, & n. 32.*

DECISIO CVII.

QVæsitum fuit in dubio, quod hodie proposui, An substine-
retur statutum Ecclesiæ Barchinonen̄, in quo dispositum
fuit, vt Beneficiati eiusdem Eccesiæ tenerentur prosequi fune-
ra pauperum Peregrinorum aut Mercenariorum, & aliarum
personatum, quarum cadauera sepelliri debent in Ecclesia Ca-
thedrali, vel ex dispositione iuris, vel ex particulari consuetudi-
ne eius Ecclesię, eo quia intra eandem Ciuitatem decessissent,
neque sibi eligissent Ecclesiasticam sepulturam. Et responde-
runt Domini pro confirmatione eiusdem statuti, cum visa fue-
rit probari illius iustitia, considerata tàm auctoritate, & pote-
1 state statuentium, quàm etiam fine eius constitutionis, secun-
dum ea, quæ disputat *D. Thom. in 1.2. quæst. 46.* & notant Ca-
nonistæ *in cap. erit autem 4. distinc. & in cap. consuetudo §. lexe-
rit d. 1. Felin. in cap. Ecclesiam S. Marię num. 39. de constitu. Bero. in cap. 1. num. 220. eod. tit. Rebuff. ad const. Regn. in prohe. glos. 1. num. 61.*
2 Et quod attinet ad potestatem quam tanquam † causam
efficientem legis considerat idem Diuus Thomas *in 1.2. quest. 90. art. 3.* & Canonistæ *super eod. cap. Ecclesia S. Marię, & in cap. cum omnes, de constit.* visa fuit cessare omnis difficultas,
quæ fieri posset in ordine ad hanc qualitatem, dum idem statu-
tum apparebat conditum vsque ab anno 1572. auctoritate E-
piscopi simul cum Capitulo, ita enim declarant DD. disposi-
3 tionem eius *tex.* † *in d. cap. cum omnes, de constit.* quo caue-
tur irritum fore statutum, vt Canonici non residentes priuen-
tur ipsorum redditibus, quod scilicet illud procedat solùm in
4 terminis Capituli statuentis sine auctoritate Episcopi, † non
autem in casu, quo illius auctoritas non deficiat, & inter cęte-
ros dispositionem eiusdem text. explicarunt *Innoc. num. 1. Hostien. num. 15. Io. Andr. num. 24. Abb. num. 3. Anchar. num. 7.*
quos sequutus fuit, *Oldrad. cons. 181. in fin. Bald. in cap. omnes populi num. 11. de iust. & iur.* Quod etiam notant ijdem DD.
5 procedere generaliter in omnibus, † quæ respiciunt statum,
aut vniuersalem administrationem Ecclesiæ, vt præter relatos
voluerunt ibi *Abb. Felin. num. 9. idem Abb. in cap. cum accessissent, num. 4. de const. & in cap. cum consuetudinis, num. 4. de consuetud. vbi etiam Butr. num. 7. Innoc. num. 1. in fin. & tenuit Rota coram Card. Seraph. decis. 538. num. 1. & dec. 1447. num. 2. & in Tirasonen. iuris votandi 3. Martij 1617. coram bona mem. Manzanedo, & in Paduana sedilium 26. Ianuar. 1618. coram Card. Sacrato, & in Vlisbonen. Tenderiorum 1. Iulij 1615. coram bo. me. Vbaldo, inter rec. dec. 257. n. 1. par. 2.*
Ex his verò visa fuit cessare præcipua exceptio, propter quā
Beneficiati impugnabant idem statutum, eo quia ad id opus,
& munus Ecclesiæ cogerentur Beneficiati proposita pęna cō-
tra eos, qui illud subire recusarēt, cum negaretur potuisse eam
pœnam imponi à Capitulo tàm attenta iuris dispositione, se-
6 cundum † quam generaliter prohibita sunt huiusmodi statu-
ta pœnalia, vt notat *Innoc. in dict. cap. cum accessissent. de constit. num. 2.* quàm etiam inspecta consuetudine eiusdem Eccle-
siæ, cum datæ fuerint pro parte Beneficiatorum copiæ senten-
tiarum, in quibus declarabatur quòd non licebat Capitulo eos
priuare suis distributionibus, prout hæc pœna imponebatur in
7 dicto statuto: Nam hæc omnia solùm poterant † habere lo-
cum in statuto condito à Capitulo non autem vbi in confectio
ne eius statuti etiam interuenerit Episcopus simul cum eodem
8 Capitulo, & hoc propter iurisdictionem Episcopalem † à qua
robur capit idem statutum, vt tradit *Bald. in cap. cum omnes, num. 47. de constit.* vbi ita explicat opinionem Innoc. in quibus
etiam terminis loquebantur sententiæ datæ à Beneficiatis, &
notarunt *super eodem cap. cum omnes Io. Andr. num. 11. Butr. num. 19. Hostien. in cap. cum accessissent, num. 9. eod. tit.* immò
non solum ea pœna, tanquam respiciens vim coactiuam vide-
9 hatur continere præcipuum effectum legis, † qui est mouere
efficaciter ad virtutem, vt auctoritate *Arist. probat D. Thom. 1.2. quest. 90. art. 3. in responsione ad secundum Salas in tract. at. de legib. disput. 4. sect. 3. num. 17. & sect. 6. num. 22.* sed vlterius
probata fuit ex parte Capituli contraria consuetudo imponen-
di similes pœnas, ex alijs constitutionibus ab eo æditis, & sen-
tentijs latis super earum confirmatione; quæ consuetudo po-
10 tuisset etiam efficere, vt substineri deberet idem statutum, †
quando illud valere non potuisset ex defectu publicæ auctori-
tatis, quæ sola poterat considerari in Episcopo, vt notat *Hostien. in d. cap. cum accessissent, num. 9. Ias. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. num. 35. in 3. limit.* & tradit *Losseus de iur. vniu. par. 3. cap. 15. n. 6.*
Neque poterat ea pœna reprehendi, eo quia distributiones
quibus Beneficiati priuabantur fuissent illis relictæ, aut ex lege
fundationis assignatæ pro celebrandis Diuinis officijs, quasi
in hoc dici posset Capitulum abusum fuisse potestate, quam
11 habebat simul cum Episcopo † disponendi de re propria eo-
rumdem Beneficiatorum, prout hęc dicebatur fuisset ratio sen
tentiarum, quæ ad eorum fauorem latæ fuerint, & tenuit *Rota apud Cęs. de Grass. in decis. 35. alias 9. de prob. & in decis. 4. de his quę fiunt à maior. par. cap.* in qua sequuta fuit decisionem
factam in alia Barchinonen̄ coram Reomano: Nam hanc po-
testatem habet Episcopus priuandi Beneficiatos, aut alios Cle-
12 ricos Ecclesiæ † distributionibus, si ea pœna priuationis ten-
dere possit in augumentum Diuini cultus, vt tradit *Botteus de synod. in 3. par. art. 1. conclus. 13. numer. 146. Monet. de describ. quotid. par. 1. q. 10. num. 15. q. 10. num. 64.* & notatur *in cap. vnico de Cler. non resid. lib. 6. in §. statuimus.* Pręterea probatur par
ticularis consuetudo Ecclesiæ, etiam respectu qualitatis huius
pœnæ, quia data fuit à Capitulo primùm antiqua Constitutio
condita ab anno 1229. auctoritate Legati Apostolici confir-
mata à Gregorio IX. de anno 1230. in qua concedebatur Ca-
pitulo, vt posset compellere Beneficiatos ad seruitium Ecclesię
per subtractionem portionis quotidianę iuxta modum pręscri
bendum ab Episcopo. Secundò data fuit sententia Rotalis
Reomani firmans id ius ad fauorem Episcopi, & Capituli etiā
respectu quotidianarum distributionum. Tertiò hæc eadem
consuetudo firmata apparebat *in decis. Verall. 370. par. 2.* in
qua fiebat mentio eiusdem sententiæ Reomanni: Quæ omnia
poterant etiam eo facilius admitti considerata tam qualitate
eius pœnæ, quàm illius applicatione, quia cum Beneficiati cō-
pellerentur ad exercitium eius operis sub pœna moderatæ sub-
tractionis dd. distributionum, (quæ ex dispositione eiusdem
statuti conuerti postea debebant in mercedem aliorum Cleri-
corum, quos Capitulum conducere cogeretur loco Benefi-
ciatorum, qui recusarent interesse ijs funeribus) primùm in ea
modicitatæ pœnæ elucebat maxima moderatio, & lenitas ip-
13 sius statuti, † quæ plurimum commendata reperitur ex dispo-
sitione sacrorum Canonum *vt in cap. cum Beatus 45. distinct. & in cap. ea vindicta 23. q. 4.* & notat *Archid. in cap. prodest eadem caus. q. 5. & DD. communiter in cap. pœnis de regu. iur. lib. 6.* Secundò cum ea pœna non deberet cedere in commo-
14 dum statuentium excutiebatur †, inde † omnis suspicio aua-
ritiæ aut odij, cuius causa solent huiusmodi statuta reprobari,
vt considerauit *Hostien. in cap. cum omnes num. 3. & 6. Butr. num. 11. in fin.*
Et hæc visa fuerunt Dominis dici posse in ordine ad potesta
tem, siue causam efficientem huius statuti. Quòd verò attinet
ad illius finem, à quo neque poterat distingui forma eiusdem
15 statuti, tanquam † ea quæ erat principaliter ordinata ad eun-
dem finem secundum *D. Thomam q. 96. art. 1. & qu. 102. eod. art.* ex eo etiam visa fuit declarari posse iustitia eius constitu-
tionis cum actus, qui in ea pręcipiebatur tanquam continens
eximium misericordiæ opus respiceret pręcipuum, & particu-
16 larem finem legis, † aut constitutionis Ecclesiasticæ, qui est
dirigere quantum in se est humanas actiones ad æternam feli-
citatem, & salutem vt docet idem *D. Thomas in par. 2. qu. 90. art. 2.* & ex eo probat *Suarez in tract. de legib. lib. 1. cap. 7. num. 5. & lib. 3. ca. 11.* quod pluribus explicat *Fortun. Garz. in tract. de vlt. fin. iur. Canon. num. 3. Boet. Epon. in tract. de iur. Sacr. lib. 1. cap. 21. num. 21. & 31.* Neque poterat dici deesse eidem
statuto hunc finem, eo quia ille actus associandi corpora De-
functorum imponeretur solis Beneficiatis, atque ita videretur
17 in eo deficere præcipua † virtus, & conditio legis, quæ est vt
sit communis omnibus, vt traditur *in ca. erit autem 4. distinct.* & notant ibi *Doct. & in l. 1. ff. de legib. vbi Angel. num. 3. Ias. n.*
18 2. Nam † quamuis hoc etiam videretur contineri sub fine
legis, vt pro communi omnium vtilitate feratur, vt probat *D. Thom. d. quest. 90 art. 2.* & notant *Doct. in d. cap. erit autem, & in leg. 1. ff. de legibus* non tamen poterat euitari communis hæc
vtilitas, eo quod id opus ex forma tradita in eo constitutione
à so-

à solis Beneficiatis impleri deberet, cum satis esset, quòd illa ta lis dici posset habito respectu ad ipsam Ecclesiã, sed cuius seruitium, ac decus principaliter id opus impendi debebat non obstante quòd in consequentiam videretur id cedere in com-
19 modum Canonicorũ, †aut aliorum Clericorũ, qui in eadẽ cõ stitutione non astringebantur ad exercitiũ eius op eris, vt probat *Suarez d. tract. de legib. eo. cap. 7. sub nu. 7. & c. 6. sub nu. 5. Sot. de iust. & iur. lib. 1. quæst. 1. art. 2. in responsione a d primum*, & voluit *Bart. in l. ambitiosa num. 19. ff. de decret. ab Ord. facien. Angel. cons. 63. num. 3. Nauar. in comment. de finibus human. actuum ad explicat. cap. cum minister 23. qu. 5. sub nu. 18. & 19.* Et hinc est quod ad hunc effectum satis esse solet quæcumque rationabilis causa, ex qua veri similiter moti sint sta-
20 tuentes ad faciendam † eam constitutionem, quæ videatur tendere in præiudicium aliquorum, vt tenet *Felin. in c. cum omnes, nu. 2. Imol. num. 20. Dec. in c. consuluit 29. num. 27. de appellat.* quod in specie explicauit Ias. in terminis statuti facti
21 ab Episcopo cum consensu sui Capituli in præiudicium† Prælatorum inferiorum, aut Ecclesiarum subiectarum *in l. omnes populi nu. 13. ff. de iust. & iur.* & tenuit *Rota coram Card. Seraph. decis. 707. num. 8.*

Præterea considerari poterat ad hunc effectum, vt id statutũ
22 non posset reuocari, tanquam continens †odium, aut grauamen particularium personarum, quod illud apparebat acceptatum ab ipsis beneficiatis, in quorum præiudicium dicebatur conditum, quia licet illi potuissent ab eo appellare, siue etiã petere eiusdem statuti reuocationem iure actionis propter eã nullitatem quam forte potuisset continere, tamen non cense-
23 batur † eisdem concessa hæc facultas nisi per annum à prima illius publicatione, vt tradit *Bartol. in d. l. ambitiosa num. 31. ff. de or. ab Ord. facien. Dec. in d. cap. cum omnes in prima lect. num. 18. de constit. & in d. cap. consuluit de appelat. num. 34.* & voluit. *Roland. in cons. 99. num. 46. lib. 2.* & quidem non solum non probatur in casu proposito hic actus appellationis, siue reclamationis intra dictum tempus, sed vlterius probatum fuit ex testibus inductis à Capitulo, & positionibus datis nomine Beneficiatorum, ita fuisse ab illis obseruatum per spatium 30.
24 annorum & vltra ex† qua obseruantia oriebatur etiam præsumptio confirmationis Apostolicæ, ex notat. per *Doct. in c. illud de præsumpt. & in cap. sicut de re iudic. & fuit resolutum coram Put. decis. 355. num. 5. lib. 2. Mohed. decis. 2. de transact.* & in terminis confirmationis statuti *coram Cardin. Seraph. decis. 507. numer. 3. & vna Vicen. legatorum 26. Maij 1631. coram me.*

Neque visa fuit excludi hæc obseruantia, vel quia ij actus dicerentur processisse ex voluntate ipsorum Beneficiatorum, vt etiam asserebatur in illorum positionibus, vel quia contrarium probare viderentur testes ab eisdem inducti, quatenus concludebant super vsu contrario ipsius statuti: Quia libertas
25 eorum actuum excludebatur, tam ex titulo inducto † ab eodẽ statuto in cuius executionem illi facti præsumebantur, ex adductis per *Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 67. & fuit resolutum in Calaguritana iuris votandi 13. Februar. 1617. coram R. P. D. meo Piro...no*, quàm ex qualitate ipsorum actuũ cum illi tanquam facti in executionem pij operis æstimari deberent post obseruantiã eius temporis necessarij, quamuis di-
26 ci posset, quòd à † principio processerint ex libera voluntate eorumdem Beneficiatorum, vt in terminis similis consuetudinis inductæ super exequijs mortuorum est *text. in cap. ad Apostolicum de Simon.* & ibi generaliter ex ea notant *glos. & Doctor. Abb. in cap. suam nobis num. 7. eod. tit. & fuit resolutum in Segobien. Cantorum 11. Februarij 1604. coram Card. Lancelloto, & 9. Decemb. 1611. coram bo. me. Manzanedo inter recen. decis. 365. num. 3. par. 1. & in Pampilonen. Tributi 13. Nouemb. 1591. coram bo. me. Penia.* Quod pero attinet ad probationem testium non visum fuit ex eorum depositionibus sequi posse hanc probationem, nam præter quam quod maior
27 illorum pars erat ex numero Beneficiatorum, qui †nullam fidem facere poterant propter interesse, quod habebant in causa iuxta regulam *trad. in l. nullus. ff. de testib.* præterea neq; ab ijs probabatur hic vsus contrarius eiusdem statuti, cum id, quod illi asserebant, nempè solitum fuisse hoc opus exerceri à Canonicis hebdomadarijs, non excluderet, quod idem opus, etiam non exercuerint Beneficiati, vnde est, quod in hac mate-
28 ria non admittitur nisi ea probatio, †neque necessario concludat ex vi negatiuæ restrictæ à loco, & tempore, vt tradit *Dec. cons. 649. nu. 9. & 14. Curt. iun. cons. 109. nu. 12. Paris. consil. 13.*
29 *nu. 17. lib. 3.* imò neque satis †esse solet probatio talis negatiuæ nisi illa habeat admixtam probationem vsus contrarij, & quæ manifestè aduersetur dispositis in eodem statuto, vt tenuit *Felin. in cap. cum accessissent. n. 25. & ibi etiam Dec. nu. 74. de constit. Io. And. in cap. Ioannes de cler. coniug. nu. 14.* quem secutus fuit. *Alex. cons. 169. nu. 25. lib. 2. Natt. consil. 575. num. 35.* & tenuit *Rota coram Card. Seraph. decis. 1447. nu. 1. & decis. 113. nu. 4. & decis. 53. nu. 2.* Quibus accedebant depositiones aliorum testium qui fuerunt examinati ad instantiam Capituli, qui cum deponerent super vsu contrario, & obseruantia eius constitutionis poterant tollere vim omnem probationis contrariæ, non solum quia deponentes super affirma-
30 tiua †erant præferendi testibus Beneficiatorum, ex quorum depositionibus solum habebatur contraria probatio negatiua super dicto vsu iuxta regulã tra ditam per *glos. in l. diem proferre, §. si plures de recept. arbitr. & in capit. 1. in fin. de præscript.* notat *Bart. in l. 1. nu. 7. de ventr. inspic. Bald. in l. actori num. 21. C. de probat.* Sed etiam quia apparebant melius informati, cum eorum depositiones essent conformes probationi, quæ colligebatur ex publicis scripturis, & documentis, ex quo
31 etiam accedere poterat† fides eorum depositionibus, vt traditur *in cap. in nostra de testibus*, & notant ibi post *glos. DD. Cynus in l. in exercendis n. 3. C. de fid. instrum.* itaut propter hanc qualitatem præferri deberent depositionibus aliorum testiũ
32 in †quibus non concurrebant hæc adminicula, & voluerunt *Alex. consil. 27. num. 4. lib. 2. Ias. cons. 126. num. 2. in fin. lib. 4. Aym. cons. 400. num. 35.* & tenuit *Rota coram Card. Mantic. decis. 61. num. 11. & coram Greg. decis. 472. num. 2.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis.

Die Mercurij 5. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Testamentum conditum ad fauorem piæ causæ, valet etiam si testamenti scriptura à Notario coram Testibus, non fuerit lecta, nec publicata. Testator quando nõ præsumatur suam voluntatẽ non reuocasse, licèt aliquid dicat, quod sapiat reuocationis.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi scripto in testamento non est deneganda immissio vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. si ostendat testamentum nõ abolitum, non cancellatum, &c.*
2 *Testamentum inter liberos, sicuti etiam ad pias causas sustinetur, etiamsi scriptura a Notario coram Testibus non fuerit lecta, nec publicata.*
Et hoc ea ratione, quia cum hæc respiciant solemnitatem illorũ defectus illud non vitiant, num. 2. & 3.
4 *Testamentum inter liberos, siue ad pias causas, si redarguatur ex capite imperfectæ voluntatis etiamsi quacunque solemnitate sit munitum quibuscumque non obstantibus, testamentum nequaquam sustinetur.*
5 *Voluntas in dubio perfecta præsumitur.*
6 *Testatoris assertionès, quando probantur minori numero, quã 7. testium.*
8 *Verbũ bo aggiustate, adaptari nõ potest voluntati imperfectæ.*
9 *Testamentum, qui dicit esse reuocatum, concludenter dictam reuocationem probare tenetur.*
10 *Testator non dicitur reuocasse testamentum, si faciat aliquod aditamẽtum, seu alterationem, quæ non destruat voluntatem præcedentem.*
11 *Solemnitas testamentaria est quid diuersum à testamento.*
12 *in Testamẽto condito fauore piæ causæ, non est necessaria illius stipulatio, seu publicatio ad illius validitatem, sed solùmodo ad probationem voluntatis.*
13 *Testamentum, quando est conditum fauore piæ causæ, sufficit, vt de eo constet per Testatoris subscriptionem.*

14 Te-

14 *Testator, postquam semel habuit suam voluntatem pro perfecta, licet postea aliquid facere, vel addere cogitauerit, non tamen ex eo, quod non fecit, desinit esse perfecta voluntas, & num 23.*
15 *Scriptura testamenti eius, qui iussit vocari testes non est testamentum.*
16 *Sententiæ scriptura non est sententia, sed quædam præuia dispositio ad sententiam proferendam.*
17 *Testamenti scriptura, antequam coram testibus sit publicata, nihil actum est quod subsistat.*
18 *Testator, non præsumitur voluisse testari si postquam dixit, sibi placere dispositionem, & vocari testes, subdit velle differre in vesperum.*
19 *Testator, si iubeat vocari quemdam Notarium pro stipulatione testamenti, & illo accedente, & redeunte, si semper differat ad aliud tempus, non dicitur habere animum condendi testamentum, vide etiam n. 20. & declara vt n. 21.*
22 *Testamenti reuocatio, vt probetur, quid requiratur.*
24 *Actus, vt substineatur capienda est omnis interpretatio.*
25 *Testis vnicus non probat.*
26 *Clausula, omni alio meliori modo, addita dictione copulatiua (&) vna cum dictione (alio) implicat alios modos diuersos ab expressis.*

DECISIO CVIII.

EXtra Rotam dubitaui, an esset confirmanda sententia immissionis Canonicorum, & Capituli S. Mariæ Maioris de Vrbe in possessionem bonorum hæreditariorum q. Hieronymi de Nardis, & post plures disputationes susceptas super validitate, & perfectione Testamenti, in quo dicta Basilica reperitur instituta contradicentibus sororibus dicti defuncti: Domini censuerunt huiusmodi sententiam vti validam, & iustam esse confirmandam. Nihil enim deficit eorum, quæ ad sententiæ validitatem sunt requisita videlicet: Iurisdictio Eminentissimi D. Cardinalis Archipresbyteri dictæ Basilicæ, cuius Vicarius pronunciauit, deinde citationes, & mandata Procuratorum, de quibus apud *Capuliq. decis. 260. n. 5.*

Iustitia vero deducitur ex eo; quod pro parte dictorum Canonicorum fuit exhibita scriptura authentica testamenti per Notarium facta, & clausa, ac subscriptione sigilloque ipsius Testatoris munita, & denique post illius obitum per eundem Notarium publicata, quæ non abolita, non cancellata, neque in aliqua sui parte vitiata conspicitur, & continet institutionem
1 dictæ Ecclesiæ in tota hæreditate, † cui propterea denegari non potest immissio in possessionem bonorum dicti Testatoris, quorum probauit identitatem iuxta *l. fin.* & ibi *Doct. C. de edict. Diu. Adr. tollen.*

Dicta enim scriptura vltra institutionem continet legata locis pijs, Dominis amicis, & consanguineis relicta, electionem sepolturæ, sepulchri inscriptionem, & denique ipsius Testatoris subscriptionem, ac annuli signatorij impressione munita est, ex quibus de voluntate satis constat, idque omnes conclu-
2 dunt sufficere inter † liberos, ac eadem ratione ob pias causas, etiamsi scriptura à Notario coram Testibus non fuerit lecta, nec publicata, & quod cum sit solemnitas illius defectus testamentum non vitiet *Imol. in l. si is qui, num. 6. ff. de testam.* cuius dictum sequitur ibi *Aretin. vers. credo tamen. Roman. in auth. similiter, num. 63. C. ad l. Falcid. Alexan. num. 12. in fin. de testam. Magdal. de num. test. par. 2. cap. 3. num. 7. Sanch. cons. moral. lib. 4. cap. 1. dub. 7. nu. 6.* qui tenent in hoc casu non
3 esse † necessarias iuris solemnitates, secus vero si scriptura redargueretur ex capite imperfectæ voluntatis, si nempè non fuerit absoluta; sed potiùs quædam præparatio testamenti, quo
4 casu etiamsi † quacumque solemnitate esset munitum, non obstante fauore piæ causæ nequaquam substineretur. *Bald. in l. 1. n. 147. C. de sacros. Eccl. Aretin. in d. l. si is, qui vers. 2. casus. ff. de testam. Oldrad. cons. 119. n. 2. Paul. de Castr. cons. 101. nu. 3. vol. 2. Dec. cons. 488. num. 15. Ias. cons. 196 nu. 11. vol. 2. & cons. 158 sub n. 5. vers. sed præmissis vol. 4. Grammat decis. 2. num. 15. Boer. decis. 33. n. 10. Sanch. d. dub. 7. num. 5. & dub. 9. per tot. Paschal. de patr. potest. par. 2. cap. 8. n. 60. & seqq.*

Cum autem sorores Testatoris ex eo capite impugnarent validitatem dicti testamenti, quòd scilicet non constaret de perfecta voluntate Testatoris, qui post absolutam scripturam Notario pro stipulatione redeunti respondebat; *non ne voglio far altro andate via*; ideo visum fuit pro resolutione causæ tres inspectiones esse faciendas. Prima scilicet, An quo tempore Hieronymus Testator mandauit Notario, vt diligentissimè scripturam exararet, ac hæredis institutionem dictauit aliaque fecit, vt supra, eamdemq; manu propria subscriptam, & sigillo munitam in capsula sub clauis custodia curauit recondi tunc verè perfecta, & absoluta fuerit illius voluntas.

Secunda, An idem Testator deinde reuocauit huiusmodi voluntatem.

Tertia, An saltem per aliqua verba ipse declarauerit à principio voluntatem suam non fuisse perfectam.

Quod igitur ad primam inspectionem attinet, constat hic omnia fuisse adhibita, quæ ad condendum Testamentum validum requiruntur, ipse enim Notarius, qui scripturam confecit, & alius familiaris; qui dum præmissa agerentur domi erat deposuerunt de accuratissima Testatoris diligentia in eo adhibita, quod eidem Notario mandauerit, vt huiusmodi testamentariam suam dispositionem scriberet, ac pluries rescriberet, ac demum ipse subscripserit, & septem proprij sigilli impressionibus iusserit obsignari, ac denique in arcula reponi, ex quibus
5 colligitur voluntas, † quæ in dubio perfecta præsumitur *d. l. si is qui,* vbi *Bald. nu. 3. Imol. num. 2. ff. de testam. Alex. cons. 105. in fin. vol. 7. Ruin. cons. 1. n. 22. vers. non obstat. vol. 2. Rot. coram Card. Seraph. decis. 623. num. 1. & coram Card. Sacrato in vna Romana Testamenti relata per Grat. discep. forens. cap. 550. num. 53.* & in præsenti casu vndecumque clarior euadit dicta voluntas attentis verbis à Testatore prolatis, de quibus Testes deposuerunt, videlicet; *Laudato Dio, adesso son contento, che hò aggiustate le cose mie*, quorum testium alter id est Notarius requisitus de sua opinione circa Testamentum, dicit se illi allegauisse sententiam S. Augustini, quod quicumq; vult exhæredato filio hæredē facere Ecclesiam quærat alterum, qui suscipiat non Augustinum, immò Deo propitio neminem inueniat ipsum verò Testatorem, tunc respondisset: *Pagati tutti li legati, & adempiti tutti li pesi del Testamento che cosa vi resta per la Chiesa.* Qui Testes cum retulerint se ad scripturam, & sint duo
6 sufficientem faciunt probationem eo quòd † huiusmodi assertiones probantur minori numero, quam septem Testium *Seraph. decis. 1302. nu. 6.* probant enim substantiam Testamenti relatiuè ad scripturam, quam viderunt, quemadmodum dicitur de schedula Testamenti existente penes Guardianū S. Francisci, vel alium Tertium, † quod sufficiat probari subiectā fuis-
7 se oculis Notarij, ac Testium, quando fuit consignata ad tradita per *Lam. cap. 1. post tract. de formul. instrum. cum alijs allegatis in Romana hæreditatis de Arigonis 28. Iunij 1627. coram bo. me. Card. Virili.* Dum itaque dicti Testes deponunt de verbis, *Laudato Dio &c.* vt supra prolatis à Testatore, & non ambigunt quin ea dixerit post conditum Testamentum nihil refert, quòd interrogati, an ea dixerit ante, vel postquam subscripsit respondeant se non recordari.

Quoniam licèt ignorent tempus quo Testator ita fuit locutus, non tamen dubitant de perfecta illius voluntatem iam propalata per illa verba, *hò aggiustate le cose mie*, & sic de antecedenti voluntate tunc præordinata, non enim potest intelligi id factum fuisse nisi iuxta ordinem, & naturam rei, id est in ipso actu scribendi, vel post, alioquin illud verbum, *hò aggiustate*,
8 non verificaretur, † eo quòd voluntati imperfectæ adaptari non potest, *Decian. cons. 62. vol. 1.*

Altera inspectio, an scilicet Testator reuocauerit Testamentum versatur circa depositionem supradicti Notarij, in qua dicit se post confectum, & obsignatum Testamentum ex officio quæsiuisse, an Testator vellet illud stipulari coram se, & testibus, ipsum verò Testatorem respondisse *facciamo quanto volete voi, ma adesso mi pare troppo tardi di trouare Testimonij*, eo quod nocturno tempore, & accenso lumine illud subscripserat. Notario verò sequenti die redeunti, & sciscitanti num Testamentum stipulari vellet, Testatorem respondisse, *andate via, non ne voglio far altro sin che non ne parlo col Signore.* Idest cum Marchione, cui Testator inseruiebat.
9 In iure autem certum est, quod qui dicit Testamentum † fuisse reuocatum odeò concludenter debet probare reuocationē, vt verba Testatori eam pernecessè importent, *Laderch. cons. 157. n. 3.* sed in præsenti verba nō sunt eiusmodi quæ recessum à prima voluntate importent, sed potiùs additamentum, seu
10 alterationem, quæ non destruunt † voluntatem præcedentē iam redacta in dispositione ad tradit. per *Mart. vol. 8. n. 14. & 15.*

& 15. cum alijs ibi allegatis, immo admissa etiam supradicta locutione Testatoris, *andate via, &c.* cum sint prolata consecutiuè ad interrogationem Notarij antecedentem super stipulatione, non attingunt Testamenti substantiam, sed illius publi
11 cationem, quæ† solemnitas est, quid diuersum a Testamẽto. *Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 2. tit. 12. n. 1. Honded. cons. 77. num. 2. volum. 1. Mart. d. vol. 8. nu. 15.* Vnde sequitur, quòd si-
12 cuti in Testamento condito fauore piæ causæ non est† necessaria illius stipulatio, seu publicatio ad illius validitatem, sed solummodo ad probationem voluntatis, *l. hac consultissima. §. per nuncupationem* vbi *Paul. de Castr. C. de testam. Boer. decis. 36. nu. 2.* sic illius suspensio, seu omissio non vitiat, nec arguit
13 imperfectionem voluntatis cum in huiusmodi† Testamento ad fauorem piæ causæ, sufficiat, vt de eà constet per testatoris subscriptionem. *Corn. cons. 307. num. 8. vol. 3. Menoch. consil. 167. nu. 10.* & alij allegati per *Tiraq. in Tract. de priuileg. piæ caus. priuil. 4.* quorum opinionem vti veriorem, & magis communem amplectitur. *Rota vt in Mediolanen. de Cusanis 4. Februarij 1606. coram bo. me. Iusto,* in qua actum fuit de schedula testamentaria institutionis Hospitalis suscripta per Cardinalem Cusanum. Atque ita verius est, vt dicatur ex dictis verbis apparere, quòd testator distulit stipulationẽ, pro qua non ipse, sed Notarius erat sollicitus substantiam vero, & perfectionem actus non suspendit cũ ante dictorum verborum prolationẽ iam esset perfectus, & absolutus. Postquam autem Testator se
14 mel habuit† suam voluntatem pro perfecta, licet deinde cogitauerit aliquid facere, vel addere non tamen ex eo, quod non fecit desinit esse perfecta, *l. penult. vbi Aretin. nu. 2. C. de instit. & substit. & l. cum pater. §. vlt. ff. de legat. 2. Alex. cons. 73. num. 3. vol. 1. Ruin. d. cons. 1. nu. 22. volum. 2.*

Hinc visum fuit non applicari huic casui conclusionẽ, quòd
15 scriptum Testamentum eius, † qui mandauit vocari Testes non sit Testamentum. Sed quædã præparatio ad testandum si antequam Testes aduenerint moriatur quemadmodum di
16 citur† de scriptura sententiæ, quod non sit sententia, sed quædam præuia dispositio ad sententiam proferendam. *l. 2. C. de sent. ex libell. recit. c. fin. de sent. & re iudic. in 6.* adeovt antequã
17 scriptura† coram testibus fuerit publicata nihil actũ sit, quod subsistat, vt communiter concludunt Doctores, & præcipuè *Oldrad. d. cons. 19.* vbi de dispositione scribenda per Notarium & deinde publicanda coram eo, & Testibus vocandis *Paul.*
18 *de Castr. cons. 450. vol. 2. de muliere,* quæ postquam† dixisset sibi placere dispositionem, & vocari Testes subdidit velle differre in vesperum, *Ias. in d. cons. 155. vol. 4.* vbi de Testatore qui iusserat vocari quemdam Notarium pro stipulatione, &
19 illo accedente† & redeunte semper distulit eam ad aliud tempus, *Surd. dec. 192.* in casu mulieris quæ post confectam scri-
20 pturam mandauit Notario, vt illam† asseruaret donec ipsa è rure ad Vrbem reuersa eodem Notario, & Testibus vocatis publicari curaret, qui omnes loquuntur in casu quo causa pia erat instituta.

Quoniam vt prælegati Doctores, & præsertim Castrẽsis
21 obseruarunt dicta conclusio† procedit in voluntate quæ ea ratione dicitur imperfecta, quod antecedens dispositio fuerit coarctata, & dependeat à futura publicatione in qua Testator actus perfectionem contulerat ita ex eodem Castren, & alijs colligunt *Paschal. de patr. potest. d. par. 2. c. 8. num. 61. & Amat. Panorm. resolut. 8. n. 19.* in casu vero Testamenti de quo agitur constat de voluntate iam perfectâ ex verbis supra ponderatis, *hò aggiustate le cose mie &c.* cuius reuocationem inducere
22 non potest probatio, quæ non† sit de magis enixa voluntate, quam quæ requiritur ad suspendendum ne perfectio actus introducatur.

Tertiæ vero inspectionis obiectu n sunt eadem verba Testatore prolata, vt supra *hò aggiustate &c. non ne voglio far altro &c.* quæ cum non inducant, vt probatum fuit voluntatis
23 †reuocationem nequaquam indicium facere possunt, quòd Testator saltẽ per illa declarauerit à principio eius volũtatẽ nõ fuisse perfectam, verba enim *hò aggiustate &c.* ostendunt perfectionem scripturæ itaut nihil præterea desideraretur nisi illius publicatio, & verba prolata ad interrogationem Notarij redeuntis pro stipulatione, *non ne voglio far altro, &c.* cum pos
24 sint† referri tam ad stipulationem, quam ad ipsum Testamentum omnis capienda est interpretatio, per quam actus substineatur, *l. vbi est verborum. ff. de reb. dub.* est igitur inspicienda intentio Testatoris potius in dictis verbis, *hò agiustate, &c.* quæ ad aliud referri non possunt quam ad perfectionem, & de quibus etiam deponunt duo Testes quam in dictis alijs verbis æquiuocis, *non ne voglio far altro*, de quibus solus Nota-
25 rius deponit, & consequenter vti † vnicus, & actu extrinseco non facit concludentem probationem. *Bald. in l. errore. num. 2. C. de testam. Innoc. in cap. quoniam contra. nu. 6. de probat. Seraph. decis. 581. nu. 6. & decis. 623. num. 11. cum seqq. Gratian. discept. 550. num. 54.*

Non obstat, quòd Testator in eodem Testamento reliquerit Notario scuta decem, quibus voluit eum esse contentũ pro præsenti testamento, vnde videtur posse colligi, quod Testator considerauerit rogitum Notarij. Quia inde non sequitur, quod voluerit aliter testari, quam cum huiusmodi rogitu, de quo in legato nulla fit mentio: cum huiusmodi legatum intelligi possit factum pro remuneratione laboris, & aperitione Testamenti, quam etiam absque rogitu idem Testator scire potuit debere fieri ab eodem Notario.

Similiter non obstat, quòd idẽ Testator in principio scripturæ dixerit se velle condere Testamentum nuncupatiuum clausum, & sigillo obsignatum, & sic testari cum rogitu Notarij per relationem ad schedulam non obstante subscriptionẽ, & institutione per verba præsenti temporis, *mia herede vniuersale facio la Chiesa &c.* Quia id procederet si Testator se restrinxisset ad hunc modum testandi, ad quem re verâ se non
26 restrinxit cum apposuerit clausulã omni alio meliori † modo, quę addita dictione copulatiua, &, vna cum dictione (alio) implicat alios modos diuersos ab expresso, *Paris. cons. 90. nu. 10. volum. 3. Achil. de vnic. de verbor. significat. Caputaque decis. 124. par. 1.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ferrarien. seu Romana pecuniaria.

Die *Mercurij 5. Martij 1636.*

ARGVMENTVM.

Obligans se in forma Cameræ ad dandum aliquid alicui, si certum quid adimpleuerit, secuto adimplemento, est factus locus obligationi. Non adimplementi exceptio, quando quis non iuuetur.

SVMMARIVM.

1 *Obligans se aliquid soluere alicui, si certa pacta adimpleuerit, constito de adimplemento videtur esse locus obligationi de soluendo.*
2 *Obligatio Cameralis, quando fuit extensa, iuxta formam Cameræ habet executionem paratam.*
3 *non Adimplementi exceptione quis non potest iuuari, dum ipse prius adimplere debebat, & defecit.*
4 *Obligans se aliquid intra certum, & præcisum tempus adimplere cum pacto resolutiuo, si intra d. tempus non adimpleuerit, omnia promissa ei propter id cessant.*
5 *Transactionem, si quis post tempus conuentum ratificauerit, stante pacto, quod post illud non teneretur ratificare, censetur d. exceptioni renunciasse, & in eadem transactione perseuerare.*
6 *Pactum resolutionis in aliquo contractu, operatur dumtaxat volente, & declarante eo ad cuius fauorem apponitur.*
7 *Fideiussor si se obligauerit, si aliquid intra certum tempus fuerit adimpletum, transacto eo tempore amplius non tenetur.*
8 *Fideiussor simplex, quando quis non sit, sed etiam principalis.*
9 *Dictiones tam & quam, tribuunt actum æqualiter.*
10 *Principalis in contractu, quis dicitur, ad quem commodum illius spectat.*
11 *Promissio facta ratione renunciationis matrimonij est inualida, & simoniaca.*
12 *Sed hoc cessat, quando promissio fuit facta ratione damnorum & interesse.*
13 *Papæ confirmatio tollit omne vitium simoniæ.*

DE-

DECISIO CIX.

CVm de anno 1606. orta esset lis super validitate matrimonij initi inter Com. Iulium Cæsarem Stellam, & Comitissam Iuniperam de Rouarellis, eaq; diu in Rota fuisset agitata, Tandem de anno 1612. mediante persona Com. Valerij de Rouarellis deuentum fuit ad concordiam, in qua inter alia conuentum fuit, *che l'vna, e l'altra parte renuntijno ò cedino alla lite,*

Che il Conte Stella dia il consenso per ogni suo interesse sopra il matrimonio, acciò si possa ottenere la dispensa, e presti il consenso alla detta dispensa tante volte quanto sarà dibisogno.

Che la detta dispensa ottenendosi si debbia ottenere a spese del la Contessa Gineura.

Che il Conte Stella debba renunciare a tutte le ragioni che per occasione di detto matrimonio potesse hauere nelli beni del Conte Giouanni Rouarelli.

All'incontro che il Conte Valerio Rouarelli, come Procuratore del Conte Giouanni, Isabella, Gineura, & in nome suo proprio promette, e s'obliga di dare al detto Conte Stella per tutti li danni, & interessi patiti scud. 3500. nel modo infrascritto, cioe subito signata la supplica della dispensa, e cassata la sicurtà di scudi 5000. data dal Conte Valerio de se reppresentando, se sborsino al detto Conte Stella scudi 2000. e che per tutto Giugno prossimo detto Conte Valerio debba pagare al detto Conte Stella altri scudi 1000. al primo di Nouembre prossimo, e lo restante in tanti beni stabili.

Item che tutto questo negotio si debba spedire per tutto il mese di Maggio prossimo, e che questi Capitoli, e concordia habbino il loro effetto pur che segui la dispensa Apostolica, e venghi cassata la detta sicurtà di scudi 1000. e tutte queste cose cioe tanto la dispensa quanto la detta cassatione debbiano essere ottenute per tutto il tempo sopra specificato, altrimenti la presente resti di niuno valore.

Item il Conte Valerio nomine, quo supra, promette far ratificare tutte, e singole cose dal detto Conte Giouanni, Isabella, & Gineura per tutto il mese d'Aprile prossimo.

Cumque dictus Comes Stella pretenderet omnia per eum promissa adimpleuisse egit coram A.C. siue R.P.D. Androsilla deputato contra dictum Valerium, & Iuniperam pro consequutione prędictorum scut. 3500. & mandatum exequutiuũ obtinuit, à quo interposita pro parte Comitis Valerij, & Consortis appellatione causaque per Signaturam mihi commissa proposui dubium, an dictum mandatum esset reuocandum, & DD. pro confirmatione responderunt ea moti ratione.

Quia licèt Comes Valerius se obligauerit solueret postquã fuerit signata supplicatio super dispensatione matrimonij, & postquam fuerit cassata fideiussio prestita per ipsum; nihilominus ex quo pro parte Com. Stellæ docetur † prędicta fuisse exe-
1 quutioni demandata, & effectum sortita intrat e videtur obligatio de soluendo, *Caputaq; decis. 272. num. 1. par. 1. & in Ariminen. nullitatis obligationis 6. Iunij 1629. coram R.P.D. meo Pirouano*; quæ quidem obligatio cum sit extensa iuxta formam
2 Cameræ habet † exequutionem paratam, iureque merito in exequutionem illius fuit relaxatum mandatum exequutiuum iuxta notas iuris conclusiones.

Non obstat, quòd dispensatio obtenta & alia, ad quæ tenebatur Com. Stella non fuerint adimpleta in tempore conuento nempe, per totũ mensem Maij, quia placuit responsio quòd cum Com. Valerius teneretur prius facere ratificare transactionem à D. Iunipera, & alijs de Rouarellis intra mensem Aprilis precedentis, & ratificatio infra dictum tempus non fuerit sequuta, sed longe post, cessat exceptio non adimplemẽ
3 ti pro eius parte opposita, cum non † possit quis exceptione iuuari, dum ipse prius debebat adimplere & defecit, *iux. Theoricam Baldi, & aliorum relatorum à Grat. discept. vltim. num. 21. & seqq. approbatam à Rot. vt decis. 369. par. 4. diuers. in Romana pecuniaria 20. Nouemb. 1624. coram bo. me. Vbaldo, & in Romana assignationis bonorum 26. Iunij 1630. coram Reuerendiss. Vrgellen.*

Prout nec visum fuit obstare quòd prędicta omnia fuerint
4 adimplenda † in tempore præciso cum pacto resolutiuo, per cuius temporis lapsum obligatio Valerij resoluta, & extincta remansit, *Menoch. cons. 120. n. 29. & cons. 212. num. 13. & cons. 246. num. 4.*

Fuit etenim responsum quòd cum Gineura, & Isabella non obstante lapsu temporis conuenti ratificauerint transactionem, videtur tacitè dicto pacto resolutiuo, & exceptioni non
5 adimplementi in tempore renunciasse, † in eademque transactione perseuerare voluisse ad tradita per *Bald. in leg. qui crimen, num. 15. vers. item partes, C. de his qui accus. non poss. Becc. cons. 45. numer. 4. & 5. lib. 1.* & firmatum fuit *in Mediolanen. frumenti 16. Octobr. 1587. coram Orano*; Pactum enim resoluti cum in dicta transactione appositum operatur dumtaxat
6 volente, & declarante † eo, ad cuius fauorem apponitur, non autem quando, prout hic, illi tacitè renunciatur *Rot. decis. 447. num. 6. par. 2. recen. & coram Seraph. decis. 209. numer. 1. & 3. decis. 650. n. 1. Caual. dec. 70. n. 4.*

Nec releuat replicatio quòd prędicta possent applicari respectu Iuniperæ, & Isabellæ principalium, non autem Com. Valerij fideiussoris, respectu cuius tempus mensis Maij apposi-
7 tum in transactione censetur † adiectum causa finiendæ obligationis, adeo vt elapso tempore fideiussor censeatur omnino liberatus *Mantic. de tacit. lib. 16. tit. 21. per tot. Menoch. cons. 246. num. 4. Rot. decis. 567. num. 2. par. 1. diuers.* Quia ex verbis
8 transactionis clarè deprehenditur Com. Valerium † non fuisse simplicem fideiussorem, sed principalem promissorem, nedũ ex verbis ibi. *All'incontro il Conte Valerio come Procuratore, & in nome suo proprio*, ponderatis verbis, *in nome suo proprio*. quæ eum principalem efficiunt.

Verum ex illius subscriptione, ibi, *Io Valerio confermo, & accetto quanto di sopra* tam meo, quam procuratorio nomine, quæ pariter demonstrat in negocio fuisse principalem vir-
9 tute dictionum (tam & quam) quæ † cum tribuant actum æqualiter, *iux. doct. Surd. cons. 317. num. 16. & cons. 401. n. 12.* negari non potest quin eumdem Valerium æque principalem constituant.

Concurrente presertim quòd effectuatio dictæ transactionis tendebat etiam ad commodum, & vtilitatem eiusdem Valerij, qui nisi promissa in transactione adimpleta fuissent non potuisset matrimonium cum Iunipera contrahere, nec ius in donatione facta contemplatione dicti matrimonij acquirere,
10 quod in proposito sufficit, cum principalis † quis in contractu dicatur ad quem commodum illius spectare dignoscitur, *Bart. in l. 3. §. vbi duo, num. 15. ff. de duobus reis Ronchegall. de duobus reis l. 3. §. vbi duo à num. 164. vsque ad num. 168. Rot. decis. 153. numer. par. 2. diuers. & in Romana pecuniaria 28. Nouemb. 1624. coram bo. me. Card. Virili.*

11 Neque pretendi potest inualida, † vel simoniaca promissio ratione renunciationis facta matrimonio *cap. gemma de spon-*
12 *sal.* quia hac ratione, † sed ratione damnorum, & interesse (quæ etiam aliquibus ex DD. nota erant) facta fuit promissio, & sic sustinetur, *vt in d. ca. gemma notat Butrius in vltimis verbis Card. num. 6. in fin. Sanch de Matrimon. lib. 1. disp. 31. n.*
13 *16.* Et bene speciali confirmatione Sanctissimi † sublatum esset hoc vitium si adfuisset. *Glos. in cap. cum pridem verbo illicitè de pactis. Paris. de resignat. lib. 7. quæst. 2. num. 69. & in Pistorien. Archidiaconatus 5. Ianuar. 1629. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Pretensas veras nullitates dicti mandati in facto non iustificari DD. visum fuit.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MOTMANO.

Romana Hæreditatis.

Die Lunæ 5. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Tractatur in hac decisione, quando habeat locum Statutum Vrb. lib. 1. cap. 145. exclusiuum fœminarum propter masculos, & quando cesset.

SVMMARIVM.

1 *in Statutum Vrb. lib. 1. cap. 145. ponuntur tres casus exclusionis.*

Primus est obitus patris, vel aui ab intestato superstitibus filiabus maritatis, & dotat s. num. 1.

Secundus casus est, quando pater vel auus in vltima voluntate relinquunt dotem eisdem filiabus num. 1.

Tertius verò est, quando frater, vel pater parati sunt sorores, vel filias non maritatas, nec dotatas cum effectu dotare, n. 1.

2 *Statuta exclusiua fœminarum cessant, si quis non decedat intestatus.*

3 *Statuti verba, vbi non conueniunt, nec minus conuenire potest illius dispositio.*

4 *Dotationis loco non succedit institutio in hæredem, cum ea potius ius dotationis extinguat, & confundat. & n. 18.*

5 *Frater anteneatur dotare sororem, iuxt. Statut. Vrb. lib. 1. ca. 145. si habeat aliunde dotem sibi constitutam.*

6 *Filia si sit hæres instituta in testamento patris, ex hoc inferri potest ad dotationem à Statuto requisitam.*

7 *Itaut debeat esse contenta de e a parte hæreditatis, quæ fuit illi relicta.*

8 *Pater instituendo hæredes æqualiter filios masculos, & fœminas, censetur eos omnes vno modo dilexisse.*

9 *Statuta exclusiua fœminarum ita demum procedunt, si pater velit.*

10 *pro Dote præsumitur patris mens, quando in testamento simpliciter reliquit filiæ summam aliquam pecuniarum limitatam num. 11.*

11 *Statuti Vrb. lib. 1. cap. 145. mens in eo residet, quod à patre, vel auo, aut à fratre, vel patruo filiabus fœminis detur dos, ad effectum eas excludendi à successione.*

13 *Verba in casibus supradictis, qualificant, & restringunt dispositionem ad præcedentia.*

14 *Statuta tantum referuntur ad illos casus, qui oculis corporeis possunt legi non autem ad alios, qui per verborum interpretationem possunt intelligi.*

15 *Statutum emanatum ad fauorem aliquorum huiusmodi fauor non debet ad alios casus præter expressos extendi.*

16 *Qualitas à statuto requisita dum non potest verificari, cessat eius dispositio.*

17 *Landerch. in cons. 25. declaratur.*

19 *Pater, ex quibus appareat, quòd non obstante statuto exclusiuo fœminarum voluerit filias fœminas ad successionem reintegrare.*

20 *Dos, si alicui fuit legata, quando censeatur testator motus sic ad legandum contemplatione patris potius quam filiæ, cui legauit d. dotem.*

21 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. verba, ibi ab vna ex prædictis personis dotatæ, qualis sit sensus.*

22 *Dictio, prædictis, est restrictiua.*

23 *Dictio, prædictis, refertur ad nominatos, non autem ad innominatos.*

24 *Filia, si non habuerit à patre, vel auo dotem, neque fratres sunt parati eam dotare, cessat Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145.*

25 *Casus à statuto omissus remanet sub dispositione iuris communis.*

DECISIO CX.

DOminus Timotheus Iuliæ eius sorori agenti ad successionem in bonis communis matris opponebat Satutum Vrbis de successionibus ab intestato exclusiuum fœminarũ quod habetur *lib. 1. statutorum cap. 145.* Vnde proposui dubium an dictæ Iuliæ debeatur successio in bonis maternis, ad quod Domini affirmatiuè responderunt.

1 Nam tres in dicto statuto ponuntur casus † exclusionis quorum primus est obitus patris, vel aui ab intestato superstitibus filiabus maritatis, & dotatis, alter dotis per patrem vel auum in vltima voluntate eisdem filiabus constitutæ, & tertius est fratris vel patris parati sorores vel neptes non maritatas nec dotatas cum effectu dotare: Respectu autem Iuliæ nullus ex supradictis casibus applicatur. Non primus quia pater non de-
2 cessit † intestatus (vt habetur in statuto) sed cum testamento superstitibus filiabus non maritatis neque dotatis, (vt in eodem
3 statuto requiritur;) sed innuptis ac indotatis, quibus cum † nõ conueniant verba statuti minus conuenire potest illius dispositio, *leg. 1. §. loquitur. ff. de ac quotid. & est cum simil. Brun. super statut. exclus. fœmin. artic. 6. numer. 79. Surd. decis. 59. num. 1. & seq.*

Neque etiam secundus casus ei applicatur, quia licèt eam pater instituerit hæredem, non tamen dotauit, & loco dotatio-
4 nis † non succedit institutio quæ potius ius dotationis extinguit, & confundit, vt singulariter tradit *Barbos. in l. si cum dotem 23. §. si pater n. 17. in fin. & n. 28. ff. solut. matrimon.*

Minus potest dici quod prædicta Iulia sit in tertio casu eiusdem statuti comprehẽsa, qui est dotationis à fratre vel patruo, quoniam de patruo non constat, quoad Timotheum verò fratrem resolutum fuit 28. Iunij 1630. coram me * ipsum non
5 teneri dictam sororem dotare eo quod haberet aliunde † dotem sibi constitutam, quod ostendit d. fratrem fuisse requisitũ non tamen esse paratum dotare iuxta statutum.

Neque ex eo quod dicta mulier sit instituta hæres in testa-
6 mento patris, & inde valeat † se dotare inferri potest ad dotationem à statuto requisitam iuxta doctrinam *Bart. in l. quod*
7 *autem. ff. de iur. dot.* itaut debeat esse contenta † ea parte hæreditatis, quæ fuit illi relicta, vt respondit *Laderch. cons. 25.* Quia d. pater instituendo æquis portionibus filios masculos, & fœmi-
8 nas censetur eos æqualiter dilexisse, & consequenter † noluisse magis in vno casu quam in alio relinquere pro dote deinde supponendo hæreditatem fideicommisso, clarè ostendit se noluisse dotare ad effectum statuti, cum disposuerit contra illius prouisionem, & sic censetur voluisse recedere ab exclusione statutaria. & potius remanere in terminis iuris communis,
9 & in casu † in quo nulla est inducta exclusio, quæ ita demum procedit si pater velit *Paul. de Castr. in cons. 52. numer. 2. vol. 1. Merlin. de legit. lib. 1. tit. 4. quæst. 6. n. fin. Rot. d. c. 408. nu. 3. par. 2. recent.*

10 Mens autem testatoris pro dote † præsumitur quando in testamento simpliciter reliquit filiæ summam aliquam pecuniariam vt puta mille sine aliqua expressione, quo casu procedit præallegata doctrina *Bart. in d. l. quod autem. ff. de iur. dot.* vt etiam obseruauit *Nat. cons. 363. n. 9. vol. 2.* Secus vero concur-
11 rentibus in † contrarium alijs coniecturis veluti æqualis institutionis masculorum, & fœminarum, ac substitutionis, quæ coniecturæ sunt potentiores ad arguendum quòd testator noluerit relinquere prò dote, sed pinguius prouidere, substitutionem autem esse in hoc casu potentiorem coniecturam dixit *Rot. de. 120. & 139. coram Card. Seraph.*

12 Deinde mens statuentium in eo residet quod à patre, † vel auo aut à fratre vel patruo filiæ fœminæ, detur dos ad effectũ eam excludendi à successione in bonis matris, in alijs vero casibus ex eo patet non esse exclusas, quod ipsi statuentes in parte exclusiua vsi fuerunt verbis relatiuis ibi, *quæ filiæ vel neptes,*
13 *&c.* Et alijs verbis ibi: *in casibus supradictis*, † quæ qualificant, & restringunt dispositionem ad præcedentia, idest, ad filias fœminas habentes qualitates exclusionis à bonis patris, & dotationis à personis ibi nominatis, & ad eos casus tantũmodo
14 referuntur † qui oculis corporeis possunt legi in statuto, non autem ad alios qui per verborum interpretationem possunt intelligi, *l. 1. ff. de his quæ in test. delent. Bart. in l. qui liberis. § hæc verba. ff. de vulgar. & puppillar. Surd. cons. 402. num. 1. in fin. & num. 2. & 3. & cons. 417. num. 4 & in tract. de aliment. tit. 9. cap. 13. num. 30.* Eadem ratione tollitur obiectum quòd statutum de quo agitur emanauerit fauore masculorum, quia hu-
15 iusmodi fauor † non debet ad alios casus præter expressos extendi, sed coercendus est intra limites quos eadem mens statuentium & forma verborum præscripserunt *Bal. in l. 1. Co. de success. edict. quem ibi sequitur Salic. Paul. de Castr. & alij Doctores relati per Dec. cons. 287. n. 9. & per Surd. dec. 9. n. 16.*

Vnde sequitur quòd statuentes prædicti noluerunt compre-
16 hendere casum filiæ fœmine quæ † potuerit dotare se ipsam de bonis hæreditarijs patris postquam fuerunt effecta illius patrimonium, cum in hoc casu non possit verificari qualitas à statuto requisita *Bal. in l. nec que mater nu. 6. C. de iur. dot. Ancha. cons. 80. vers. preterea alia ratione, Dec. cons. 589. nu. 7. & seqq. Curt. sen. cons. 27. Aym. cons. 142. num. 10. Surd. cons. 192. nu. 35. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 1. q. 17. num. 2.*

17 Neque obstat † *Laderchy. cons. 25.* vt supra allegatum, quia procedit in casu statuti in quo disponitur quòd filiæ fœminæ debeant esse contentæ eo quod illis fuerit relictum, pro suis dotibus, secus verò quando (prout in hoc casu) pater non quid certum, pro dote reliquit filiabus fœminis, sed eas titulo vniuersali hæredes vnà cum masculis instituit, per quam institu-
18 tionem † vniuersalem dotatio remansit confusa vt supra fuit probatum, & inde de mente patris quòd non obstante sta-
19 tuto voluerit, † filias fœminas reintegrare ad successionem, *Merlin.*

Merlin de legit.lib.1,tit.4.quæst.6.num.18.& 19.Cyriac. Nig. controuers.284,num.18. Rota.decis.408.num.3, vers. testator enim.par.2.recent.

Cessat quoque aliud obiectum deductum ex legato dotis
per q.Thimoteum d.eius patris consobrinum relicto,quia cum
ipsa esset nata,& cognita testatori qui dotem legauit minime-
que esset nubilis propter minorem ætatem , ideoq; nulla tunc
20 temporis adesset patris obligatio, non potest facile † concludi
quòd dictus q. Thimoteus motus fuerit ad sic legandum con-
templatione patris potius quam filiæ, *Menoch.cons.183.n.13. in fin.Hondcd.cons.90.n.18.vol.1.cum alijs allegatis per Man gil.de imputat.quæst.21,num.34.*& nihilominus admissa etiam
dicta contemplatione propter simile legatum factum, alijs fi-
liabus nasciruris adhuc exclusioni statutariæ resistit non modo
voluntas patris expressa per dictam institutionem , sed etiam
mens statuentium similiter expressa in illis verbis statuti ibi *ab*
21 *vna ex † prędictis personis dotata*,vt sensus sit eos voluisse
filias fœminas ita demum esse exclusas à successione in bonis
matris si propriè fuerint dotatæ ab vna ex personis in ipso sta-
tuto superius nominatis inter quas nulla habetur mentio con-
22 sobrini. Dictio enim *prędictis*, est † restrictiua *d.l.qui liberis.*
23 *§.hac verb.ff.de vulg,& pupil.*& refertur † ad nominatos non
autem ad non nominatos *Gozzad.cons.29.n.15. Ias.cons.15. vol.1.Rot.dec.713.nu.2.& 3.par.2.diuers.*

Cum ergo Iulia non habuerit à patre vel auo dotem,neque
24 d.Thimoteus frater † sit paratus eam cum effectu dotare ,
consequens est vt dicatur in casu à statuto omisso existere , &
25 proinde ad eius fauorem esse † locum iuris communis dispo-
sitioni de æquali in bonis parentum successione,§. *cæterum.in stit.de legit.agnat.succes.l.maximum vitium.Cod.de lib.pręter. l.lege 12.tabularum.C.de legit.hered.§.nullum. Auth. de hered.ab intest.venien.collat.9.*

Et ita vtraque &c,

☞ * *Est decisio 398. par.5.recent.*

Et supra in hac parte in eadem causa adest alia decisio sub die 22.Iunij 1635.coram eod.bon.memo. Motmanno,& infra habentur aliæ idest sub diebus 16. Nouembris.1636.coram eodem,& 12. Decembr.1639.coram R.P.D. Dunozetto, sed ista erit in sequenti parte.

ILLVSTRISS. D. MACCHIAVELLO.

Patriarcha Constantinopolitano.

Romana Computorum.

Die Lunæ 10.Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Relationi tertij Periti omnino standum est,quod ampliatur. Partitæ descriptæ in aliquo libro administrationis,quando pręsumantur suppositæ , falsæ &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Relationi tertij periti standum est.*
3 *Etiamsi discordet ab alijs peritis,qui antea retulerunt.*
Et etiamsi alterutra pars negaret in electione talis periti ipsam consensisse num.3.
4 *Iudex ex officio potest tertium peritum eligere in partium discordia,vel mora.*
5 *Partitæ in libro aliquo administrationis,si nonnullæ reperiantur minimè descriptæ in computo currenti suis loco , diebus , mensibus , & annis ,sed reperiantur illæ omnes in calce libri vno,eodemque tempore coarceuatæ , nullam fidem merentur.*
6 *Partitę aliquæ in libro administrationis, si reperiantur duplicatæ inuerisimiles,vel erroneæ,intrat dubietas veritatis,quo ad reliquas.*
7 *Liber erroneus in quibusdam pręsumitur etiam erroneus in reliquis.*
8 *Partita aliqua in libro administrationis, quando censenda sit duplicata, & n.9.*

19 *in Administratore diligenti omnia adnotare , non est pręsumendus error tantò minus circa prętermissionem aliquarum partitarum,quantò maior est summa,quæ ex prętensis partitis prętermissis constatur.*

DECISIO CXI.

EXegerat D. Hieronymus Fabrius scuta ferè septuaginta
millia spatio septennij, quo bona Eminentiss. D.Cardina-
lis Pallotti administrauerat, vnde pro redditione rationis ami-
cabiliter primo,& deinde iudicialiter coram A. C. pulsatus,
duos introitus , & exitus libros exhibuit , super quibus electis
hinc inde calculatoribus , & in eorum discordia (partibus ta-
men consentientibus) tertio per Iudicem electo perito , com-
pertum deniq; fuit,eundem D. Fabrium remanere debitorem
in scutis 4805.b.92. verum cum ipse huiusmodi veritati non
acquiescens alios duos postea in medium protulisset libros ,
quorum vnus à receptis, alter ab exactionibus officij Guber-
natoratus Vrbis nominabatur , & ex quibus corroborare quã-
plurimas nouas partitas prętendebat quas in fine secundi libri
primo loco exhibiti post finitam administrationem adnotaue-
rat; Tertius ille peritus iubente Iudice iterum omnium Com-
putorum reuisionem ex integro reassumpsit, partitisq; noviter
descriptis diligenter consideratis, ac pro maiori parte tanquam
vel non iustificatis, vel inuerisimilibus , vel duplicatis reiectis,
retulit tandem debitũ dicti Administratoris ascendere ad scu.
4905.b.8. Vnde R.P. D. Mekius iuxta hanc secundam relatio-
nem tertij periti sententiam denique pronunciauit , à qua per
appellationem succumbentis causa mihi commissa , An fuerit
bene iudicatum Rotam bis consului, & cum tota difficultas re
stringeretur ad videndum , vtrum partitæ vltimo loco accen-
sæ,& à tertio perito pro nihilo habitæ essent attẽdendæ, vel po
tius repudiandæ; nec paterentur reliqua dubia , hoc mane in
alijs causis definienda , quod omnes singillatim discuterentur
DD.pro admissione nonnullarum,& pro reiectione quamplu
rium ipsarum quas infra ponam concordarunt, ac sententiam
pro istis confirmandam esse dixerunt, mãdantes, quòd reliquæ
partitæ alia vice particulariter examinentur.

Itaque sententiam A.C.vti validam,ac iustam confirmatio-
ne dignam Domini existimarunt,de validitate enim apparere
visum fuit ex eo, quòd Iudex non secundùm primam sed iuxta
secundam relationem tertij periti pronunciauit ; Nam in ista
posteriori relatione(quicquid sit de prima)dubitari non potest
quin interuenerint omnia ad euitandas nullitates necessaria ,
1 cum hoc euidenter † colligatur ex reuolutione actorum , ex
quibus pariter desumitur,reliqua etiam pręcessisse,quæ pro su-
stinenda ex hoc capite sententia requiruntur iuxta vulgatam
decisionem *Caputaq.260.par.2.*

De Iustitia verò constitit ex iuribus pro parte Eminentiss.
D.Cardinalis in actis productis,ex quibus sine controuersia su
pradicta quantitas exactionis demonstratur,& ex libris per D.
Fabrium exhibitis , ex quibus ipse conuincitur , quòd demptis
veris expensis adhuc tenetur restituere reliquatum suæ admi-
2 nistrationis † iuxta secundam relationem tertij periti , cui stan-
dum est, vt per *Bart.in l.item si vnus §.principaliter nu.3.ff.de recept.arbitr.Rot.dec.354.n.1.& dec.540.num.1.par.1.recent.*
3 etiamsi discordet ab alijs † peritis, qui antea retulerunt *Rotam ibidem decis.294.n.2.* & etiam si alterutra pars negaret in ele-
4 ctione talis periti ipsam consensisse,cum † possit Iudex ex of-
ficio illum eligere in partium discordia, vel mora *Bart.in l.1.§. ex hoc rescripto nu.5.ff.de ventr.inspicien.cum reliquis adductis in Romana pecuniaria 14. Maij 1618.coram bon. mem. Vbaldo,& in Bononien. pecuniaria 4.eiusdem mensis 1635.coram R.P.D. meo Merlino.*

Nec partitæ constantes summam scut. 3065. bo. 16.in fine
secundi libri per D.Fabrium exaratæ post septennium,comple-
tamque administrationem, & postquam factis amicabiliter cõ-
putis se debitorem esse cognouerat,attendi potuerunt, absque
legitima ipsarum iustificatione,quia cum non reperiantur de-
scriptæ in computo currenti suis loco diebus mensib. & annis,
5 † sed omnes in calce secũdi libri administrationis vno eodẽq;
tempore,atq;in confuso aceruatæ fidem nullam per se meren-
tur *Soccin.cons.190.nu.1.lib.2.Plot.de in lit.iuran.§.5.num.31. Rimінald.iun.cons.338.num.44. Sim.de Pret.cons.25.num.13. & ad hoc Gen.de scrip. Ioseph.Ludou.concl.29.ampliat.18.ver. priuat.lib.4.tit.de lib.administr.num.3.4.& 5.Gratian.discep.*

563.num.32.Caputaq.decis.159.num.7.part.2.Rot.dec.690.n.
5.par.1.recent.& in Ariminen.administrationis tutelæ 24. No
uembr.1625.coram R.P.D.meo Merlino, itaut, neque mini-
mè hac ratione, nisi aliunde iustificentur admitti valeant, nam
cum quamplurimæ ex hisce partitis sint duplicatæ, inuerisimi-
6 les,† vel erroneæ, vt ex peculiari earumdem confutatione in-
fra ponenda patebit, quoad reliquas etiam intrat dubietas veri
7 tatis regulariter † enim liber erroneus in quibusdam presumi-
tur etiam erroneus in reliquis *Rot.in Romana tutelæ de Ferra-*
tinis 13. Martij 1595.& in Papien.bonorum 13.Iunij 1600.co
ram bon.me.Card.Hieronymo Pamphilio impress.apud Mar-
ches.tom.1.fol.895.cum sequ.& in Vlixbonen. redditionis com-
putorum 13.Nouemb.1602.coram bon.me.Card. Lancellotto,
& coram Papa Greg.XV.decis.79.n.2.vbi Adden.n.6.& dec.
473.n.4.& in recen.decis.540.nu.2.par.3.

Iustificatio autem similium partitarũ exceptis ijs, quas DD. attendendas esse existimarunt, & ijs quarum disputationem distulerunt, de quibus omnibus suo loco, quoad reliquas, quæ iuxta seriem summarij D. Fabri modo enumerabuntur, nequaquam visa fuit subsistens.

Partita enim numero 2. scut. trium soluta Ioanni Bertantio est duplicata, cum iam de ea in primo lib. administrationis fol. 29. fuerit creatus debitor Eminentiss. D. Cardinalis, vnde non debebat in fine secundi libri hæc eadem partita iterum apponi.

Partita numero 5. scut. 11. soluta cuidam Nouello Pictori pro quadam Imagine coloribus delineatas non visa fuit attendenda, quia cum de ea nulla appareat quietantia, nec enuncietur, quænam sit ista imago non potest stari soli ipsius administratoris reminiscentiæ qui licèt modo asserat talem partitam constare solummodo ex scut. 10. non autem 11. solutis pro integra satisfactione mercedis plurium depictarum Imaginum, tamen neque hoc aliunde probat, quam ex sua simplici assertione, vnde similis replicatio nihil suffragatur.

Partita numero 11. scut. 4. soluta Ganimedi Agricolæ pro operibus ruris, nec visa fuit attendenda, quia cum D. Fabrius
pro ea iustificanda exhibeat quietantiam loquentem de sala-
rio mensis Aprilis debito eidem Ganimedi, & de huiusmodi
salario habita iam fuerit ratio à perito non potest absque vlla
8 iustificatione † admitti alia partita eiusdem mensis, causæ, &
quantitatis, sed censenda est duplicata, *Rot.in Rom. pecuniaria*
de Astallis 1.Feb.1613.coram Reuerendiss. D.meo Decano.

Partita numero 24. scut. 18. soluta pro emendis ac vehendis lignis, nec visa fuit attendenda, quia præterquam quod peritus benè videtur inferre ex secundo libro administrationis fol 94. de ea iam alia vice fuisse datum debitum Eminentiss. D. Cardinali, accedit etiam quòd ordo directus DD. Bonanno, & socijs, & à D. Fabrio pro iustificatione talis partitæ exhibitus non cantat, quod ligna inseruiuerint pro eodem Eminentissimo Domino, vnde nec de eorum, pretio est modo ipse per solam reminiscentiam fundatam in ordine æquiuoco constituendus debitor, cum potuerint dicta ligna ab eodem administratore in proprios vsus conuerti, concurrentibus presertim, verisimilitudinibus per peritum ibidem ponderatis.

Partita numero 3. scut. 4. b. 50. visa fuit duplicata, nam cum talis summa fuerit soluta de ordine D. Ioannis Christophori Torretti tunc administratoris cuidam Dionysio Vulpio pro salario mensis Aprilis, & de ea fuerit iam factus debitor Eminentissimus Dominus in primo libro Administrationis fol. 1. sub die 5. Maij 1624. non debebat iterum talis partita apponi vti diuersa ex eo solùm, quod quietantia facta à Dionysio, & quæ nunc pro iustificatione similis partitæ ostenditur cantaret sub diuersa data, nimirum sub die 12. mensis Maij, cum tamen loqueretur de eodem salario mensis Aprilis, nec dicatur quòd hæc sit alia summa soluta ipsimet D. Ioanni Christophoro pro sua mercede, tum quia est inuerisimile, quòd de tempore, in quo ipse erat administrator ex semetipso sibi non satisfaceret, tum etiam quia nulla apparet quietantie ipsius D. Ioannis Christophori, vnde cum ex hoc capite ista partita careat iustificatione, & addita reperiatur post seprennium nullius ponderis esse potest.

Partita numero sexto scut. 14. bo. 40. soluta pariter Ganimedi, pro operibus vineæ visa fuit duplicata, quia iam D. Fabrius eam apposuerat ad debitum Eminentiss. D. Cardinalis in primo libro administrationis folio 15. nec dici potest, quòd hæc sit alia partita eiusdem quantitatis in eamdem causam eidem Ganimedi soluta, quia absque aliqua iustificatione huiusmodi extemporanea assertio non valet.

Partita numero 12. scut. 2. soluta Ioanni Bertantio sub die
1. Maij 1627. non visa fuit attendenda, quia cum in 1. lib. Ad-
ministrationis fol. 87. fuerit alia similis partita descripta ad de-
bitum Eminentiss. D. Cardinalis sub die 30. Aprilis eiusdem an
ni, nec de dicta partita superaddita in fine 2. libri. administra-
9 tionis ostendatur aliqua quietantia, vel de duplicatione † vel de
veritate dubitare fas est, diuersitas enim vnius diei absque alia
iustificatione in hoc casu non sufficit *Rota in d. Romana pecu-*
niaria coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Partita num. 14. scut. 2. b. 96. soluta Dionisio Villico visa fuit duplicata quia iam legitur adnotata in primo libro Administrationis fol. 152. nec præsumi debet, quòd non sit eadem, dum diuersitas non iustificatur.

Partita numero 23. scut. 50. soluta Paulo Fontanæ non visa fuit attendenda, quia ex apoca ad Bancum transmissa apparet D. Fabrium de dictis scut. 50. non esse creditorem Eminentissimi D. Cardinalis, sed potius cuiusdam Philippi Fundatij, de cuius ordine, vt ipse asserit sibi oretenus dato talem pecuniarum summa dicto Paulo Fontanæ solui mandauit, vnde non potest modo in præiudicium Eminentissimis D. Cardinalis absque vlla iustificatione similem assertionem innouare dicendo, quòd de ordine eiusdem Eminentissimi istas pecunias Coquinario dederit, nam ex libris administrationis liquido apparet huiusmodi ministrum iam fuisse de sua mercede aliunde totaliter satisfactum.

Partita b. 90. soluta sub die 30. Maij 1631. pro medela Equi visa fuit duplicata cum partita descripta in secundo libro Administrationis fol. 267. sub die prima Iunij eiusdem anni, vbi D. Fabrius adnotando quid impensum fuerit pro transportando dicti Equi cadauere de tali farmaco antecedentis diei Eminentiss. D. Card. debitum dedit.

Partita scut. 6. soluta pro Strena secretis Scoparijs Palatij Pontificijs visa fuit duplicata cum iam D. Fabrius, vt apparet ex libro secundo Administrationis fol. 287. ad eumdem finem soluerit scut. 456. b. 80. omnibus Sanctiss. D. N. Officialibus, ac Ministris, inter quos connumerati, & descripti etiam cernuntur ijdem Scoparij.

Partita num. 31. scut. 36. b. 50. quæ dicitur prouenire ex eo, quod erratum fuerit contra D. Fabrium in appretiandis aureis scutis, quæ donata fuere supradictis Officialibus, ac Ministris Papæ pro Strena, nec visa fuit attendenda; quia talis error nec presumitur, nec probatur.

Partita num. 33. scut. 40. pro victu famulorum Eminentissimi D. Card. subministrato à die 15. Ianuarij vsque ad 4. Februarij 1628. nec visa fuit attendenda, quia cum D. Fabrius pro vescendis dictis famulis in dicto tempore adnotauerit dietim expensas in secundo libro Administrationis à fol. 56. vsq; ad fol. 67. talis partita de manifesta duplicatione conuincitur.

Partita num. 36. scutorum 78. soluta cuidam Turpino Pictori pro 18. sacris Imaginibus non visa fuit attendenda quia necessaria iustificatione caret, nam D. Fabrius, nec vnquam cum dicto Turpino tractauit, nec quietantiam aliquam ostendit, & versa vice Eminentissimus D. Card. exhibet quædam libercu lum ipsiusmet Eminentissimi manu descriptum legitur tales Imagines, & delineandas curasse, & delineatas soluisse Reuer. Patrem Virgilium Cepparium Venerabilis Societatis IESV quod deficiente legitima adnotatione in libris Administrationis valde verisimile esse iudicatum fuit.

Partita scut. 714. bonon. 90. quæ exacta dicitur per D. Fabrium à DD. Acciaiolo, & Martello, & consignata per eumdem Eminentissimo D. Card. in eius Cubiculo, nec visa fuit attendenda, tum quia non apparuit quomodo D. Fabrius de ea post septem annos meminerit, tum etiam quia omnis eius verisimilitudo exclusa remansit, ex immediatè subsequuta computorum per litteras ad Eminentissimum D. transmissione, in quibus dictus D. Administrator constituit se debitorem Eminentissimi D. Card. in scutis 376. quæ confessus ibid. fuit habere in bãco ad effectum illa soluendi D. Portio Caualerio quod sane geminantis epistolis non scripsisset si talis partita scutorum 714. 90 vera fuisset cum ita ipse non debitor. sed creditor extitisset ex quo etiam fundamento subueftuntur tresdecim harum partitarum, quæ suis locis distributæ peculiaribus confutantur rationibus, quoniam, & ipsæ adnotari similiter debuissent antequam dicta Computa transmitterentur, vnde tanto minus erroris possibilitas circa pretermissionem harum partitarum

notitarum † in homine obulos quoque adnotare solito considerari potuit quanto maior est summa, quæ ex tot partitis conflatur *Mantic. decis. 370. num. 1.*

Partita scut. 383. b. 30. quæ dicitur fuisse ab Eminentiss. D. Card. extracta è sacculo continente scut. 873. nec visa fuit attē denda, quia schedula in sacculo, vt aiunt inuenta, & in qua manu D. Fabri descripta leguntur hęc verba, *sono leuati scudi 383. baiocchi* 30. potius indicat ab eodem D. Fabrio, qui integram summam dictorum scut. 873. recoperat talem partitam extractam fuisse, quàm ab ipso Eminentiss. D. Maximè concurrente pro huiusmodi veritate eadem verisimilitudine, quæ in cōfutatione alterius immediate antecedentis partitæ fuit supra considerata, & accedente alia validissima coniectura per quā non solum ista partita scut. 383. b. 30. sed etiam alia supradicta scut. 714. b. 90. penitus annihilatur, quod nimirum vtraque ipsarum inseruiuerit prò emendis aureis duplis 400. de quib. iam fuit habita ratio in computis, exactio enim talium partitarum, & duplarū emptio cadunt sub eodem die, & attento valore illius temporis inter dicta scut. 714. b. 90. & 383. b. 30. ex vna, & aureus duplas ex altera intercedit solummodo differētia vnius Iulij, nec D. Fabrius, tunc nouus administrator alias pecunias Eminētiss. D. Card. præ manibus habebat vnde tales duplas emere posset vnde quod ipse proprias pecunias ad talem effectum erogare voluerit existimatum fuit ad credendum difficile.

Partita scut. 101. soluta Raynerio Bruch visa fuit duplicata cum iam de tali solutione fuerit Eminentissimus D. Card. factus debitor in primo libro Administrationis sub die 21. Augusti 1625. vbi D. Fabrius adnotando quid datum fuerit dicto Raynerio pro integra satisfactione omium suorum operum quæ pro eodem Eminentiss. D. extruxerat, istam etiam partitam in tali computorum solidatione includit.

Partita scut. 6. soluta sub die 10. Iunij 1630. Georgio Pozzo visa similiter fuit duplicata cum inueniatur sub eodem die mense, & anno iisdem omnino verbis exalata in libro Computorum fol. 244. itaut identitas controuerti non possit.

Partita scut 8. soluta sub die 8. Iulij 1630. eidem Georgio visa fuit etiam duplicata, quia eodem modo, vt partita immediatè antecedens concordat cum partita descripta in libro Computorum fol. 244.

Partita scut. 6. soluta sub die 22. Iulij 1630. dicto Georgio pro integra eius satisfactione visa fuit pariter duplicata cum partita, quæ extat in libro Computorum fol. 245.

Partita scut. 21. b. 85. visa fuit reijcienda, quia iam à perito de ea fuit habita ratio.

Partita scut. 52. b. 25. soluta Petro Colangelo visa fuit duplicata cum partita descripta in secundo libro Administrationis fol. 227. sub die 20. Ianuarij 1630. eidem soluta, quia licet exhibeatur receputa Petri Colangeli cantans sub die 10. Februarij eiusdē anni, tollitur nihilominus ex ordine ad bancum directo omnis difficultas, quæ ex diuersitate datæ dictæ receputæ pro inducēda diuersitate partitarū oriri posset, in tali enim ordine legitur iniunctū Capsario, quòd de eo quod solueret Colangelo quietantiam acciperet, licèt idem ordinans nimirum D. Fabrius ibidē fateretur aliam ab ipso Colangelo quietantiam de eadem summa ante recepisse hinc enim patet, quòd donec D. Fabrius non ostendit illam aliam quietantiā, quam sibi fieri curauit credendum est tertio perito asserenti se vidisse à tergo supradictæ receputæ manu D. Fabri hæc verba ita descripta, *vuol dire alli* 10, *Gennaro, & non Febraro*, & sic manifestum est Colangelum in mense aquiuocasse, vnde duplicatio istius partitæ satis luculenter apparet.

Partita scutor. 68. bo. 60. soluta Baldassarri Sericario mediāte ordine ad DD. Bonannium, & Socios pro diuersis sericis elaboratis ad Eminentissimum D. Card. transmissis clarissimè visa fuit duplicata cum fuerit alias descripta in libro secundo Administrationis fol. 152.

Partita scut. 50. soluta Chellino, & Brancaualerio pro varijs olosericis vestium ornamentis visa fuit ad vnguem duplicata in secundo libro Administrationis fol. 153.

Partita sc. 125. soluta Sebastiano Casino pro vehendis rebus euidentissima duplicatione laborare visa fuit, cum apposita legatur in secundo libro Administrationis fol. 153. cum iisdem omnino circumstantijs.

Denique partita sc. 25. non visa fuit attendenda, quia iam de ea fuit habita ratio in Computis currentibus.

Et istæ sunt partitæ quæ Dominis visæ fuerunt dignę, quod reijciantur, itaut quoad hanc partem confirmandam esse pro eis A. C. sententiam responderint, quibus non obstat, quòd licet plurimæ in multis conueniant cum partitis in libris Administrationis descriptis cum tamen in aliquo differant censendę sint diuersæ non autem duplicatæ, nam similis obiectio tollitur ex facto, dū apparet ex antecedentibus, quòd partitæ, quæ de duplicatione redarguntur non solum in nihilo differunt, sed ex optimis cōiecturis ipsarum identitas cum partitis semel acceptatis manifestè desumitur, vltra quòd cum tales partitæ nō fuerint, vt supradictum est suis locis descriptæ, sed extra ordinem superadditæ quatenus quoad aliquid reperirentur dissimiles, adhuc non essent sine legitima iustificatione accepto ferendæ ex supra allegatis versiculo nec partitæ.

Sicuti pariter, nec subsistens visa fuit obiectio, quod dum Eminentiss. D. Card. se fundat in libris in quibus huiusmodi partitæ reperiuntur descriptæ non possit illas pro parte acceptare, & pro parte repudiare, sed sicuti adnotatas ad creditum ita etiam sibi ad debitum oppositas teneatur tanquam veras admittere nam faciè soluitur hæc difficultas ex duplici respōsione, prima quòd idem Eminentiss. D. non se fundat in illis libris, sed in iuribus ex parte sua productis ex quibus validè, ac irrefragabiliter probat de quā nummorū quantitate teneatur D. Fabrius æqualem rationē reddere, secundò respondetur, quod dicti libri non impugnātur quinimmo accepto feruntur, & omnes partitæ, quę in ipsis debito ordine, ac suis tēporibus inueniuntur adnotatæ, quāuis quacumq; alia iustificatione careant, nihilominus vti optimę reputantur, sed solūmodo reijciuntur illę partitæ. quæ non continuatę, cum reliquis, sed confusę in fine secundi libri, vt supra dictū est per solam inuerisimilem post septem annos reminiscentiā cernuntur superadditæ, quę cū non adminiculentur ab ordinata librorū descriptione, sed suspicari possit quod ad exequendū creditum cum debito sint coaceruatæ, nisi aliunde iustificentur attendi non possunt.

Partitæ autem, quæ licet superadditæ nihilo tamen minus esse eidem D. Fabrio accepto ferendæ Dominis visæ fuere sunt infrascriptæ.

Nimirum illæ nouem quas tertius peritus iustis de causis iam approbauit, & vlterius.

Partita nu. 19. scut. 1. bo. 50. num quamuis sit valde similis cum alia partita eiusdem quantitatis in lib. 2. Administrationis fol. 29. descripta tamen cū de ea ostendatur particularis quietantia existimatum fuit vtramque esse accepto ferendam.

Item partita nu. 21. scut. 30. bo. 90. soluta pro operibus positis ad colendam vineam, nam licet sub eodem tēpore adsint adeundē finem adnotatæ in libris Administrationis alię expensæ, cum tamen de tali partita appareat similiter separata quietantia; pari ratione argui posse visum fuit, quòd verè D. Fabrius duas non autem vnam partitam soluerit.

Item partita num. 27. scut. 4. b. 80. soluta pro reficiendis tectis imbricatis prædiorum rusticorum, quoniam licet de ea non adsit iustificatio ex beneplacito tamen Eminentissimi D. Card. illam accepto fere licuit.

Item partita num. 34. scut. 138. pro ientaculis trium vilicorum, sed arbitrati sunt DD. esse reducendam ad scut. *49*. b. 80.

Reliquæ vero partitę in fine secundi libri Administrationis superadditæ de quibus hodie discuti non potuit, & quas in aliam disputationem DD. distulerunt sunt hæ videlicet.

Partita nu. 25. scut. 44. soluta Sebastiano Casino, & partita scutor 288. redacta ad scut. 450. pro expensis cambiorum.

Et ita vtraque parte informante decisum fuit, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Viceñ Collegij.

Die Lunæ 10. *Martij* 1636.

A R G V M E N T V M.

Beneficiati cum non faciant Collegium, nec Vniuersitem non possunt se collegialiter congregare, cum regulariter omnia Collegia sint prohibita, eo quia homines non debent facere istas cōuenticulas seu Congregationes cum ex eis timeatur conspiratio

in Principem, seu Rempublicam. Beneficiati quibus concurrentibus possint se congregare.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, cum non faciant Collegium non possunt se collegialiter congregare. & nu. 10.*
2 *Clerici Beneficiati, licet sint plures in eadē Ecclesia, non tamen per hoc dicuntur constituere Collegium, seu facere Capitulum.*
3 *Collegia omnia regulariter sunt interdicta, quia homines non debent facere istas conuenticulas, seu Congregationes, cum ex eis timeatur conspiratio, in Principem, vel in Rempublicam. & nu. 4.*
5 *Beneficiati, vt possint se congregare, quid nam sit necesse.*
6 *Collegia, & eorum Rectores subsunt Maioribus, & Ordinarijs Potestatibus, & ad eorum dictum destrui possunt, & prohiberi.*
7 *Beneficiati, cum nullatenus faciant Collegium, non possunt se congregare sine licentia Ordinarij.*
8 *Beneficiati, si se congregant, prævia tamen licentia Ordinarij, id debent facere, cum assistentia alicuius personæ à d. Ordinario deputandæ, vt ipse scire possit, quid tractent, ne contingat ipsos disponere, vel tractare de his, quæ ad ipsos non pertinent.*
9 *Canonici non tenentur in Capitulo admittere, si nolint, Episcopum, vel Vicarium.*
10 *Canonici habent ius se congregandi.*
11 *Ius se congregandi solum competit Vniuersitati, & Collegio.*
12 *Beneficiati non faciunt, neque Vniuersitatem, neque Collegium.*
13 *Beneficiati subsunt Capitulo.*

DECISIO CXII.

IN hac causa fuit resolutum, & super resolutionibus adest res iudicata, quòd Beneficiati huius Ecclesiæ non faciũt Col-
1 legium, † neq; possunt propterea Collegialiter, se congregare *iuxta glos. in cap. dilecta 14. in ver. inhibeatis. de excess. Prælat. & ibid. Abb. nu. 1. in secundo notab.* vbi inquit nota secun-
2 do quòd licet sint plures Clerici Beneficiati in † eadem Ecclesia: tamen non per hoc dicuntur constituere Collegium, seu facere Capitulũ, cum non possint erigere signa Collegij, nec Collegialiter se congregare, *& num. 5.* reddit rationem, quia
3 scilicet regulariter omnia † Collegia sunt interdicta, quia homines non debent facere istas Conuenticulas, seu Congregationes, cũ ex eis timeatur conspiratio contra Principẽ, seu
4 Ciuitatem, & infert quòd Clerici singulares, † cũ non habeāt aliqua cõmuniter expedienda, non possunt propria auctoritate facere istas Congregationes & cõstituere vnum Collegiũ *idem Abb. in c. nobis de iurepatr. Rot. apud Cas. de Grass. decis. vlt. num. 14. de his quæ fiunt à maior. par. Cap. & est decisio fa. mem. Clem. VIII. 455. par. 1. diuers. & fuit resolutum in causa Gerunden. iurisdictionis 22. Aprilis 1630. coram me, quã Rota sequuta fuit in hac causa 7. Iunij 1632. corã R. P. D. meo Mottmanno,* & in alia Gerunden. iurisdictionis 24. Nouemb. eiusdem anni 1632. coram R. P. D. meo Verospio.*
5 His positis hodie dubitaui An Beneficiati † possint se congregare, & quomodo, & Domini dixerunt posse se congregare tribus concurrentibus. Primò, vt non se congregent *in forma Collegij*, ex predictis. Secundò vt id faciant *petita semper, & omni vice licentia Reuerendissimi Ordinarij*, quia sicuti
6 Collegia † & Rectores eorũ subsunt maioribus, & Ordinarijs Potestatibus, & ad eorũ dictum destrui possunt, & prohiberi, ne incipiant *Innoc. in d. c. dilecta nu. 9. in fine*. Ita à fortiori isti
7 Beneficiati, qui nullatenus faciunt Collegiũ non † possunt se congregare sine licentia Episcopi. Tertio, quòd id faciat *cum assistentia alicuius personæ deputandæ à Reuerendiss. Ordinario* ea ratione, vt ipse sciat quid ipsi tractent, ne contingat ipsos
8 disponere, † aut tractare de his, quæ ad ipsos non pertinent *ex deductis per Abb. supra relatum in d. cap. dilecta*. Nec ad rem pertinet, quod Sacra Congregatio Concilij *in vna Anagnina 27. Septembris 1606.* Respondit Canonicos non teneri
9 in † Capitulo admittere (si nolint Episcopum, vel Vicarium. Quod si aliquis abusus in conuocatione, & celebratione Capituli irrepserit posse Episcopũ tales abusus corrigere, sed non propterea conuocationem Capituli vllo pacto impedire. Quia hæc sententia procedit in Capitulo, quod habet ius se cõ
10 gregandi, † non autem in istis Beneficiatis, qui non constituunt Collegium, vt supra dictum fuit.

Non obstat, quod vti Beneficiati volunt se congregare ad honestũ finem, quia hoc posset illos excusare à pœna, non ta-
11 men per hoc possunt se congregare. Quia hoc solũ † competit Vniuersitati, & Collegio, & in istis terminis, loquitur *Aym. in cons. 4. nu. 14. & 20. Bald. in cons. 370. num. 12. vol. 2. & notat in l. 1. ff. de Colleg. illicit. & in l. 1. ff. quod cuiusque vniuersit. nomin. Bald. in l. nulli nu. 2. Bar. nu. 7. ff. eod. tit.* & fuit optime consideratur *in d. causa Gerunden. iurisdictionis 24. Nouemb. 1632. coram R. P. D. meo Verospio*, non autem competit istis
12 † Beneficiatis, qui non faciunt, neque Vniuersitatem, neque Collegium ex supradictis.

Et hæc eo magis sunt admittenda, quia agitur de præiudicio
13 Capituli Cathedralis, cui † subiacent Beneneficiati, vt fuit dictum in causa *Valentina iuris congregandi 23. Ianuarij 1595. corã recol. mem. Hieronymo Card. Pamphilio cũ alijs plurib. adductis in d. causa Gerunden. iurisdictionis 22. Aprilis 1630. coram me. & in hac causa corũ R. P. D. meo Mottmanno in decisione supra allegata, & in dicta alia Gerunden. coram R. P. D. meo Verospio*, quæ eleganter hæc omnia considerat.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

☞ * *Est decisio 136. in præcedenti parte, vbi etidm habetur alia decisio in eadẽ causa sub die 13. Februarij 1634. coram eodem Reuerendiss. P. D. Coccino Decano.*

R. P. D. ROIAS.

Perusina Spolij.

Die Veneris 4. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Spolium, quando intret, & quando non. Subhastationes, & deliberationes, vt dicantur validæ, quidnam requiratur, & aliqua circa decretum irritans, & clausulam, sublata.

SVMMARIVM.

1 *Extremum primum in spolio, quod est prior possessio spoliati, debet plenè, & concludenter probari.*
2 *Clausula, sublata, & decretum irritans, & similes, inficiunt titulum, & possessionem.*
3 *Decretum irritans inficit titulum, & possessionem, ad effectum, vt denegetur actio spolij.*
4 *Spolium committi non potest, vbi non adest, vel acquiri non potest possessio.*
5 *ad Probandum primum extremum in spolio, sufficit, quòd probetur contra aliquem fuisse factam subhastationem, & deliberationem.*
6 *Extremum primum in spolio probatur ex instrumento immissionis iuncta possessione.*
7 *in Spolio secundum extremum probatur leuioribus probationibus, immò sola litis substentatio sufficit, cum adminiculis.*
8 *in Spolio probatis duobus extremis, qui venit reintegrandus.*
9 *Iudex nulliter & iniustè procedens dicitur spoliare.*
10 *Spoliato à Iudice competit restitutio; sicuti competit spoliato à quocumque priuato.*
11 *contra Tertios possessores non potest procedi pro executione mandati contra alios relaxati via executiua, sed agendum est via ordinaria.*
12 *Deliberatio secundum ius commune debet fieri maiori Oblatori.*
13 *Licitatores postquam obtulerunt, non possunt oblationi renunciare, sed remanent obligati, nec possunt se pœnitere, nisi ita publica expedierit.*
14 *Deliberatio est nulliter facta non præcedentibus administribus licitatoribus.*
15 *Deliberatio rerum stabilium est nulla si emanauit sub decreto, nisi ad primam.*

16 Quod

16 *Quod per Iudicem fieri non potuit, nisi cum decreto infra mensem.*
17 *in Subhastatione bonorum minorum requiritur saltem spatium 20. dierum.*
18 *ex Subhastationis defectu venditio facta Curiæ, est nulla.*
19 *in Subhastationibus rerũ Ecclesiæ, vel minorum augeri quidem potest terminus, ex quo potest venire plus offerens, sed non minui.*
20 *Fiscus non potest procedere ad subhastationem non seruatis solemnitatibus.*
21 *Clausula, sublata, & decretum irritans non præiudicare possunt possessioni iam adeptæ.*
22 *Derogatio non operatur, vt ex tunc, sed ex nunc nec habet in hoc locum retrotractio.*
23 *Extensio in odiosis non fit.*
24 *Alienandi licentia à Principe concessa intelligitur semper seruatis solemnitatibus de iure requisitis.*
25 *Clausulæ accessoriæ, & consequutiuæ sublata principali dispositione, nihil operantur.*
26 *Clausula sublata, & decretum irritans quamuis inficiant titulum, & possessionem, non tamen tollunt detentationem, & insistentiam facti, sufficientem ad obtineñ. reintegrationem spolio seu manutentionem.*

DECISIO CXIII.

PRopter capitale delictum, & bonorum confiscationem
Mutij, Paroli & Cæsaris filiorum & hæredum q. Io Anto-
nij de Parolis prætendentes DD. Comites de Vbaldis factum
fuisse locum substitutioni ad illorum fauorẽ ex testamẽto dicti
Io. Antonij patris fideicomittentis, corã Locumtenente Crimi
nali Ciuitatis Perusiæ, mouerunt iudicium cõtra fiscum super
immissione in dictis bonis, & signanter super bonis S. Maria-
ni & Beltrignanæ comprehensis in fideicommisso Io. Antonij,
& fer. fer. sub die 30. Aprilis 1620. sententiam fauorabilem su-
per immissione in prædictis bonis obtinuerunt, & cum effe-
ctu expulso fisco fuerunt immissi possessione subsequuta.
Verum quia de Anno 1615. DD. de Crispoltis fideiusserũt,
& se obligarunt soluere fisco Apostolico scuta 10. mill. casu
quo Cap. Mutius filius fideicommittentis statum Ecclesiasticũ
ingrederetur per contrauentionem d. Mutij insurrexit fiscus,
& pro solutione dictorum scutorum 10. mill. mandatum exe-
quutiuum exequi fecit super bonis S. Mariani & Beltrignanæ,
quæ subhastari mandauit, & tandem deliberata fuerunt pretio
scutorum 4000. Martiæ matri fideiussorum.
Propterea DD. de Vbaldis contra Crispoltos vti hæredes
Martiæ, & bonorum detentores corã A. C. remedium spolii
intentarunt, cui placuit mihi committere extra Rotam. An
DD. de Vbaldis esset cõcedeñ reintegratio, & dubio in Rota
proposito ex eo præcipuè denegandã insistebant DD. Crispol
ti, quia DD. Comites deficiebant in probanda illorum ante-
1 riori possessione, quod † est primum extremum in hoc iudicio
requisitum; & quod plenè & concludenter probari debet *Ve-
rall. dec. 371. n. 1. par. 2. Rota dec. 165. nu. 1. par. 2. diuers. & co-
ram Card. Caual. dec. 240. nu. 1.* & alias sæpè; Nam ante puri-
ficationem fideicommissi ad eorum fauorem iam fuerat ipsi
per fel. record. Paulum V. derogatũ cum clausula sublata, & de-
creto irritãte, & alijs clausulis, de quibus in Motu proprio, quæ
2 inficiunt † titulum, & possessionem, vt in specie derogationis
fideicommissi cum clausula sublata *firmauit Rota coram Ca-
ualer. dec. 430. nu. 2. & 3. & in Corduben. portionis coram Ru-
beo apud Garz. de benef. par. 6. cap. 3. num. 54. in fin.* & in spe-
3 cie decreti irritantis † quod inficiat titulum, & possessionem
ad effectum vt denegetur actio spolij notarunt. *Cassad. dec. 1.
num. 2. de rest. spol. Aegid. decis. 535. n. 1 Verall. decis. 15. nu. 2.
par. 3. Mobed. decis. 13. nu. 2. de rest. spol. cum alijs in Terraci-
nen. affictus 27. Ianuarij 1627. coram R. P. D. meo Pirouano,*
vnde inferebant informantes pro Dominis Crispoltis cessare
4 omne prætensum, quod committi † non potest, vbi non ad-
est vel acquiri non potest possessio, vt hic stante clausula sub-
lata & decreto irritante.
Cæterum his non obstantibus Domini pro reintegratione
responderunt, nam primum extremum nempe possessio an-
terior Comitum de Vbaldis vltra subhastationem & delibera-
5 tionem bonorum, de quibus agitur contra eos obtentã, † quæ
ad probandum primum extremum sufficiunt *Greg decis. 362.
in prin. & decis. 402. nu. 1. Rot. in Romana sylua 3. Iunij 1626.
6 coram Reuerendiss. D. meo Vrgellen.* satis probatur ex † instru-
mento immissionis iuncta possessione, de qua deponũt testes
*Sum. Com. nu. 4. Rota decis. 462. par. 1. recen. Seraph. dec. 1200.
nu. 1. & fuit dictum in d. Romana sylua.*
Secundum vero extremum possessio videlicet Iunior, &
moderna partis aduersæ plenè probatur per eosdem testes d.
7 Summ. n. 5. licèt sufficiant † leuiores probationes *Rota decis.
8. de rest. spol. in nou.* immo sola litis substentatio sufficiat cum
adminiculis, *Verall. decis. 369. par. 2. Greg. decis. 362. nu. 3.* qui-
8 bus probatis spolium † redditur clarum itaut Domini Comites
veniant reintegrandi ad *tex. in c. conquærente de rest. spol. Bald.
cons. 357. in fin. lib. 2. & cons. 147. lib. 3. Crau. cons. 18. num. 8. &
cons. 302. nu. 4.*
Non obstat quòd Comites fuerint possessione dictorũ bo-
norum per supradictam subhastationem, & deliberationẽ fa-
9 cto Iudicis priuati, quia cum † nulliter & iniustè processerit,
non ideo minus intrat spolium, *Abb. in d. c. conquerente sub n.
8. de rest. spol. Rolan. cons. 6. num. 34. lib. 3. Rota coram Illustriss.
10 D. meo Decano decis. 97.* & spoliato † à Iudice competere re-
stitutionem sicut competeret spoliato à quocumque priuato
respondit Rota *in Anconitana spolij 9. Iunij 1610. coram bon.
mem. Card. Sacrato.*
Nullitas visa fuit patens tum quia contra Comites tertios
11 possessores procedi non poterat † pro exequutione mandati
contra alios relaxati via executiua, sed agendum erat via ordi-
naria, vt docet *Alex. in l. à Diuo Pio §. si super rebus. n. 28. vers.
& pro hoc bene facit. ff. de re iud. Gregor. decis. 22. nu. 1. & fuit
dictum in Romana vineæ 24. Nouemb. 1621. coram bo. mem.
Buratto, & in præalleg. Romana syluæ coram Vrgellen.* tum
etiam quia ad subhastationem, & deliberationem fuit deuen-
12 tum pro minori pretio, cum secundùm † iuris dispositionem
deberet fieri maiori Oblatori *d. l. à Diuo Pio. §. si pignora vbi
Alex. n. 11. l. eum qui. §. melior. ff. de in diem adiect. Bald. cons.
327. nu. 1. ante med. vers. nam ad hoc lib. 2. Asin. de execut. §. 6.
cap. 11. num. 4. Rota in Romana nullitatis subhastationis corã
Litta registrata apud Marches. de Commiss. par. 1. fol. 1245.
& in Romana spolij domus 19. Ianuarij 1615. coram Eminen-
tiss. D. Cardinal. Pamphilio, & in Romana subhastationis 10.
Maij 1623. coram Buratto.*
Et licèt dicatur quòd alij licitatores qui plus obtulerunt, illo-
rum oblationi renunciauerint, ex hoc sequitur vnum de duo-
13 bus vel quod eorum renunciatio non fuit valida, ex † quo re-
manent obligati, nec posse quemquam eorũ pœnitere nisi rei-
publicæ expedierit firmant *Bart. in l. citatio. nu. 4. ff. de public.
Asin. in d. §. 6. c. 2. fol. 138. Rota decis. 376. n. 5. par. 4. recent. &
in Romana domus 19. Decemb. 1631. coram. R. P. D. meo Ve-
rospio*; Alterum quod sequitur est, quòd si fuit valida renuncia-
tio, perinde est ac si licitatores non obtulissent, & consequen-
14 ter remanet † deliberatio nulliter facta non præcedentibus
ad minus tribus licitatoribus, *Bald. in l. ordo. nu. 4. C. de execut.
rei iud. Salust. Tiber. in prax. lib. 1. capit. 42. Gratian. discept.
foren. cap. 739. nu. 22. & fuit resolutum in præalleg. Romana
spolij domus coram Card. Pamphilio.*
15 Vlterius dicta deliberatio fuit etiam nulla, † quia emanauit
sub decreto nisi ad primã diem, quod per Iudicẽ fieri, non po-
16 tuit tam attento stilo subhastandi stabilia, † nisi infra mensem,
de quo testatur *Salust. vbi sup. c. 43. n. 2. Grat. d. c. 439. n. 22. Ro-
ta in d. Romana vineæ corã Buratto, & in d. Romana spolij do-
mus,* quam etiam attenta dispositione iuris communis secun-
17 dùm quod in subhastatione † bonorum minorũ requiritur sal-
tem spatium 20. dierum *auth. hoc ius porrectum, C. de sacros.
Eccles. Surd. cons. 49. n. 15. ad fin. & n. 19. Grat. c. 375. n. 16. Ro-
18 ta decis. 406. nu. 5. par. 4.* quia ex defectu subhastationis † ven-
ditio Curiæ fit nulla, tradit *Belluga Rub. 41. §. leges Regni. n. 43.
in fine, & nu. 45. Bart. in l. Fulcinius 7. §. si quis bona. ff. quibus
ex cau. in poss. Franc. Leo dec. 173. num. 3. lib. 2.* & ita obseruari
in supremis Hispaniæ Tribunalib. docet *Couar. lib. 2 var. c. 11.
nu. 3.* quia & si terminus dicatur pendere à Iudicis arbitrio, in
19 subhastationibus † tamen rerum Ecclesiæ, vel minorum au-
geri quidẽ potest, ex quo potest venire plus offerens, sed non
minui vt docent *Bart. & Io. de Platea in l. si tempora vterque
num. 1. C. de fid. instrum. lib. 10. Surd. vbi sup. nu. 21. Menoch.
de arbitr. casu 185. num. 22. & declarat Gratian. d. cap. 375.
num. 15.*
Minus obstat quòd Cripsolti tanquam cessionarij fisci pro
scutis

ſcutis 4500.prædictas nullitates ceſſare,ipſoq. non teneri prę
tendant ad obſeruationē dictarum ſolemnitatum,cum in con
trarium ſint iura expreſſa in *l.qui fundum,& l.qui diſert a.ff.ſi*
20 *propter public.penſit.*vbi expreſsè † probatur fiſcum non poſ-
ſe procedere ad ſubhaſtationem non ſeruatis ſolemnitatibus
latè *Pereg. de iure fiſci lib.6.tit.4.nu.4.Trentacinque var. re-
ſol.lib.1.tit.de iure fiſci reſol.6.num.8.& ſeq.*

Tandem non obſtat derogatio fideicōmiſſi facta per Pau-
lum V.in fauorem fideiuſſorum caſu quo Mutius contraueni
ret, & ſtatum Eccleſiaſticum ingrederetur cum clauſula ſub-
lata,& decreto irritante,quoniā placuerunt reſponſiones datę
per informantes quòd cum Paulus V. abſolutè,& ſimpliciter
non derogauerit,ſed ſolū in euentum in quem mutius ingreſ-
ſus fuiſſet,Statum Eccleſiaſticum, ſubſecuto ingreſſu poſtquā
DD. Comites vigore fideicommiſſi iam purificati poſſeſſio-
nem prædictorum bonorum ſer.apprehenderant,vtiquę clau
21 ſula ſublata, †& decretum irritans non poterant præiudicare
poſſeſſioni per dictos Comites iam adeptæ,cum derogatio
22 nū operetur vt ex tunc,ſed ex† nunc,nec habeat locum retro
tractio *Franc.in c.ſi Apoſtolicæ Sedis in fi.de praben. cū mul-
tis alleg.per Tiraquel de retract.lignag.§.1.gl. 10.nu,71. Af-
flict.dec.335.nu,11.& 12.Pariſ.conſ.11.nu.83.& ſeq.lib.1. Ro
ta deciſ.539.num.7.par.4.recent.Panormit.reſolut. 26. num.6.*
23 præſertim cum verſemur †in odioſis in quibus non fit exten-
24 ſio,& in omnem caſum licentia alienandi a Principe†conceſ
ſa intelligitur ſemper ſeruatis ſolemnitatibus de iure requiſi-
tis *Rota deciſ.84.nu.4.& ſeq.par.2.diuerſ.*Et tunc clauſulæ de
25 quibus ſupra tanquam† acceſſoriæ & conſequutiuæ nihil o-
perantur, *Rota deciſ.341.nu.2.& 4.& deciſ.652.nu.3.p. 1 re-
cent.& coram Illuſtriſs.D.meo Decano deciſ. 354.num.7.* Et
26 quamuis etiam inficerent titulum & poſſeſſionem tamē †tol
lerent detentationem, & inſiſtentiam facti ſufficientē ad ob-
tinen. reintegrationem in ſpolio ſiue manutentionem. *Card.
Seraph dec.1471.n.5.& 7.Rota deciſ.752.nu.6.par.1.recent.
& fuit reſolutum in Foroliuien.Capella 27.Nouemb.1587.co-
ram bo.me.Orano.*

Ex quibus omnino ceſſare viſum fuit dictum principale
obiectum deductum per informantes pro DD.de Criſpoltis.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana Domorum de Sciandelerijs.

Die Veneris 4. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui intuitu certi matrimonij,vti pars matrimonij,non tantum donatio fuit acquiſita cōiugibus,ſed etiam filijs ex d.matrimonio natis.Filij etiam in contractibus poſiti in conditione cenſentur vocati,ex diſpoſitione Statut.Vrb.lib. 1.c.142. Reliqua vide in ſumarijs.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta alicui occaſione certi, & determinati matrimonij, poſtea contracti, vti pars matrimonij,non ſolum fuit acquiſita coniugibus, cum reſpiciat vtriuſque commoditatē.*
2 *Sed etiam acquiſita fuit filijs ex prædicto matrimonio natis.*
3 *Filij in conditione poſiti,ſecundum Statut. Vrb.lib. 1. c.142. cenſentur uocati.*
4 *Statut.Vrb lib,1.cap.142. procedit tam in vltima voluntate, quam etiam in contractibus.*
5 *Aſſecuratio dotis facta à marito, cum clauſula,ex nunc prout ex tunc,operatur translationem poſſeſſionis vſque de d.tēpore translationis.*
6 *Manutentio regulariter anteriori poſſeſſori datur.*
7 *Iudex nulliter procedens,non priuat aliquem ſua poſſeſſione.*
8 *Minori dari non poteſt curator particularis, niſi ex cauſa, & amoto prius Curatore uniuerſali.*
9 *Curator datus ad lites minori;eſt nulliter datus,Curatore vniuerſali non interueniente.*
10 *Procurator deputatus,ad lites futuras minimè deputatus,intelligitur ſolum ad præſentes.*
11 *Donatio facta intuitu certi matrimonij,inſinuatione non eget.*
12 *Clericus Beneficiatus eſt prohibitus donare filio illegitimo ſtāte conſtitut. Pij V.contra illegitimos.*
13 *Conſtitutio Pij V.contra illegitimos non tollit ea,quorum filius, eſt capax de iure communi.*
14 *Ceſſionarius iura cedentis tenetur plenè iuſtificare.*
15 *Datio inſolutum probat veram numerationem, perinde ac ſi res ipſa debita ſolueretur.*
16 *Mariti negligentia in exigendo dotem,non debet nocere vxori cuius fauore dos fuit promiſſa.*
17 *Mulier dotis hypotecam remittere non poteſt, niſi interuenerint decretum Iudicis, & ſolemnitates ſtatutorum.*
18 *Mulier ex facto proprio,licet nullo, cadit à poſſeſſione.*
19 *Mulier tunc ex facto proprio, licet nullo cadit à poſſeſſione quando interuenit actus facti,& traditio poſſeſſionis.*
20 *per Cenſus impoſitionem non dicitur tranſlata poſſeſſio domus cenſuatę, ſi conſtitutum non reſpiciat d. domum, ſed cenſum.*
21 *Poſſeſſionem, quando quis validè cœpit,intrat retentio,& manutentio ipſius in poſſeſſionem.*
22 *Heres beneficiatus habet priuilegium ne actiones confundantur,ſed ſeparatę preſeruentur.*

DECISIO CXIV.

CVm diſputaretur inter Sciandelerios ex vna, & Ioannem
Gineſium ex altera. Vtri eorum dandum eſſet mandatum
de manutenēdo ſuper domibus de quibus agitur. Domini ſub
die 19.Nouembris ſuperioris anni,ex quo non erant concor-
des ordinarunt, vt videretur de bono iure etiam ad effectum
manutentionis;quo dubio pluries propoſito,tandem hodie di
ctum fuit conſtare de bono iure illorum de Sciandelerijs, &
propterea illis dandū eſſe mandatum de manutenēdo etenim
fuit ponderatum, quòd Reginaldus Sciandelerius de anno
1580. prædictas domos donauit Horatio filio occaſione cer-
ti, & determinati matrimonij poſtea contracti cum Olim-
pia Machera, quæ donatio, vti pars contractus matrimonij
1 prædicti† non ſolum fuit acquiſita Horatio,& coniugi cum
reſpiciat,vtriuſque illorum commoditatem,vt latè *trad. Bec.
conſ.20.num.9.et ſeq.& nu.12.lib.1.Fontanell.de pact.Nuptial.
10.1,clauſ.4.gloſ.1.in princ.ſub nu.10.& 33.& ſeq.gloſ.9.par.1.
numer.32.& ſeqq.Molin.de rit.nupt.lib.3.queſt.6.num. 106.
Gratian,diſt.for.984 nu.24.& ſeqq.& copioſe deductum fuit
in Venuſina legati 23.Iunij 1623. coram Reuerendiſs.D.meo
2 Coccino Decano.*Verum etiam viſum eſt,quòd prædictæ †do
mus iudicio, & diſpoſitione donantis acquiſite fuerint filijs
ex prædicto matrimonio natis, qui modò ſuper d. manutan-
tione contendunt etiam quòd non ſint hæredes Horatij pri-
mi donatarij, quia donator nedum dicti certi ſpecificati ma-
trimonij contemplatione donauit,ſed in contractu eam legē
appoſuit,quod ſi Horatius ſine filijs deceſſiſſet, tunc & eo ca-
ſu bona donata ad donantem reuerterentur,ex qua diſpoſitio
3 ne filij ipſius Horatij dicuntur † in conditione poſiti, & ſic di-
ſpoſitiuè vocati ex Vrbis ſtatuto *lib.1.c.* 142.quod indiſtinctè
4 procedere,†tam in vltima voluntate, quàm etiam in contra-
ctibus tenent *Peregr.de fideic.art.28.num.29.Rota deciſ.142.
num.3.verſ.quæ coniectura par.4.recent.& dictum fuit in Ro-
mana cenſus de muris 11.Ianuarij. 1616. coram Reuerendiſſ.
D.meo Coccino Decano.*

Præterea fuit conſideratum, quod de eodem anno 1589.
Horatius prædictus,de conſenſu Reginaldi patris dotē Olim-
piæ vxoris ſuper omnibus bonis præſentibus, & futuris cum
5 clauſula conſtituti ex nunc prout †ex tunc aſſecurauit, vnde
cum venerit caſus dotis reſtituendæ, clauſula prædicta opera
tur tranſlationē poſſeſſionis vſque de dicto anno 1589. *Alex.
conſ.83.nu.6.verſ.confirmatu,lib.2.Pariſ.conſ.62.nu.23.& cōſ.
26.num.128.lib.2.Rot.deciſ.258.num. 3.par.4.recent.* Et ideo
cum Gymneſius prætendat poſſidere vigore ſui crediti cēſus
initi non priuſquam de anno 1615.non poteſt vigore ſuæ po-
6 ſterioris poſſeſſionis manutentionem conſequi cum †ea regu
lariter anteriori concedatur *Bart.in l.vnic.num.8.verſ.ſi vero
vterque probauit C.vti poſſid. Anch. conſ. 274.nu.1.verſic.&
proculdubio Greg.deciſ.9.num.5.*& alias paſſim.

Vlterius ponderatū fuit,quod Sciandelerij,etiam vigore do
tis maternæ veniunt manutenendi non obſtante immiſſione

Gyne-

7 Gynesio iudicialiter concessæ, quia cum † Iudex nulliter processerit non potuit eos possessione priuare, *Ang. in l. clã possidere. §. qui ad nuditas nu. 2. in fin. de acquir. poss. Corn. cons. 193. nu. 4 lib. 3. Greg. dec. 105. nu. 22.* Nec visum est dubitari posse de nullitate, quia cũ Sciandelerij essent minores, & haberent curatorẽ pro quo ipse Gynesius fideiusserat non potuit idem postea cõtra eosdem iudicium instituere obtenta deputatione al
8 terius curatoris ad lites cum particularis † curator dari non possit, nisi ex causa, & amoto prius curatore vniuersali per *tex. in l. curatorem C. qui dar. tut. vel cur. pos. Rot. post Pic ad Stat. Vrb. dec. 47. nu. 1. Caualer. decis. 257. nu. 6.* Et licèt fuerit citatus Bartholomæus tanquam actor ad lites, tamen ille non fuit
9 deputatus dicto † curatore interueniente, & sic nulliter, *l. neque tutores. 11. vers. pupillus vbi Doctor. C. de procur.* neq; fuit
10 deputatus ad lites futuras, ideo † intelligitur solum ad præsentes *Grat. discept. 145. nu. 14. & seqq.*

Nec prædictis obstare videbatur, quod donatio à Reginal-
11 do facta Horatio filio non fuerit insinuata, quia † cum appareat facta intuitu, & contemplatione certi matrimonij insinuatio non requirebatur *Bald. in l. vlt. num. 5. C. de iur. dot. Caputaq. decis. 3. & dec. 199. par. 3. Surd. dec. 214. num. 14. & seq. Rota decis. 377. nu. 5. par. 2. recent. Gratian. discept. 984. nu. 18. & seqq. & fuit resolutum in Romana donationis de Castellanis 17. Iunij 1630. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

Pariter minus obstare dicebatur, quòd cum Reginaldus, vti
12 Clericus beneficiatus † prohibitus esset donare Horatio filio illegitimo ex constitutione Pij V. omnia illius bona ad Camerã deuoluta fuerunt, itaut cũ postea idem Horatius cum Camera se composuerit, & ab ea prædictorum bonorũ cessionẽ reportauerit, donatio prædicta penitus inutilis remanserit, ex quo bona ad Horatium in vim dictæ cessionis liberè redierunt, & per consequens censum adfauorem Gynesij imponere potuit, quoniam cum ex actis non constet de bono iure Cameræ, nec quòd vere Reginaldus ea bona dotata in prædicta constitutione Pij V. comprehenderet saltẽ isto casu quo donatio facta fuit
13 pro sustentatione matrimonij † cum dicta constitutio nõ tollat ea quorum filius est capax de iure communi *Rot. decis. 487. nu. 1. par. 1. diu. & dec. 319. num. 4. & 5. par. 2. recent. Lup. de illegit. comment. 2. § 1. num. 15.* Cessio obtenta à Camera non
14 suffragatur nisi vltra exhibitionem Instrumenti cessionis † iura etiam cedentis plenè iustificentur, *l. si nomen. C. de hæred. vel act. vend. late Aldouin. cons. 42. nu. 18. & seq. Rot. dec. 162. nu. 6. & 7. post Pacific. de saluian. interd.*

Non releuat, quod Instrumentum dotis non videatur probare integrã illius numerationem, quia respectu scutorũ 800. non cõtrouertitur cum fuerint consignatæ tot gemmæ, ac mobilia, nec pro alijs scut. 500. solutis in cõtanti, & pro scut. 2200. apparet fuisse datum in solutum censum eiusdem summæ, quę
15 datio † probat veram numerationẽ, & perinde est, ac si res ipsa debita solueretur *Aretin. in l. singularia col. antep. circa fi. ff. si cert. pet. & ibi Ias. num. 37. Cagnol. nu. 168. Surd. cons. 145. nu. 15. lib. 1.* Reliquum vero dotis, vel fuit à marito exactum, & tenetur, vel non fuit exactum, pariter tenetur, quia negligẽ-
16 tia viri † in exigendo non debet nocere vxori, cuius fauore dos præmissa fuit *l. mæuia. ff. de iur. dot. Afflict. sup. constit. Regni lib. 3. rubr. 13. sub nu. 6. Cîriac. controu. 110. nu. 5. & seqq. Rota in Romana restitutionis dotis 9. April. 1612. coram Eminentissimo Card. Pamphilio.*

Minus obstat, quod Olimpia vxor census impositioni consenserit, & pro eo se obligauerit, quia cum ad illũ actum neq. Iudicis decretum, neq; statuti solemnitates interuenerint, hy-
17 pothecã dotis, quam † ipsa habebat remittere non potuit latè *Pic. ad statut. Vrbis glos. 7. nu. 10. & seqq. Torin. ad idem statutum inspect. 1. par. 1. dec. 1. nu. 9. & par. 2. dec. 9. nu 7.*
18 Nec dicatur mulierem facto proprio, † licet nullo cadere à
19 possessione, quia procedit solum interueniente † acta facti, & traditione possessionis, *Hondod. cons. 23. num. 26. lib. 1. Rot. decis. 612. nu. 2. par. 1. diuers.* Vnde cum Olimpia non tradiderit ex solo consensu nullo impositioni census nõ transtulit pos-
20 sessionẽ, eoq. minus cum per impositionẽ † census non fuerit translata possessio domorum in Gynesium, quia constitutum non respicit domos censuatus, sed censum vt fuit dictũ *in Interamnem. manutentionis 3. April. 1620. corã bo. me. Vbaldo;* Ideo cum Sciandelerij possessionem domorum cęperint anno 1625. dum mater validè non renunciauit hypothecæ initiat re-
21 tentio, † & manutentio ipsorum in possessionem.

Demũ non est attendendum quòd Sciandelerij neq; de dote materna, neque de donatione aui excipere possint cũ sint hæredes Horatij patris, qui est debitor Gynesij, & sic actiones confusæ remaserint. Quoniam confusio cessare visa est, quia
22 sunt hæredes beneficiati, cuius † priuilegij vigore actiones nõ confunduntur, sed separatæ præseruantur *Bald. in l. si vxor. num. 2. C. de bon. auth. iud. possid. Surd. cons. 7. nu. 31. Mantic. decis. 326. nu. 4. Rota in Romana separationis bonorum 29. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Leodieñ Castrorum.

Die Lunæ 7. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Donatio, vel testamentum per vim, & metum factũ, nullius est roboris. Consuetudine potest induci, quòd valeat testamentum cum minori numero testium, quam septem. Metus ex quibus arguatur. Metus dicitur semper durare, si non cesset causa metus.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum, si exhibeatur non abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua sui parte vitiatum, hæredi scripto debetur immissio.*
2 *Articuli non solent dari, nisi cum magna, & matura consideratione.*
3 *Consuetudo notoria Tabellionum, circa confectiones testamentorum est attendenda.*
4 *Consuetudo, si sit de his quæ respiciunt solemnitatem actuum attendi debet, & est valida.*
5 *Statuto sicuti induci potest, quod valeat testamentum cum minori numero, quam septem testium, ita etiam potest induci consuetudine.*
6 *Statuto æquiparatur consuetudo.*
7 *Testamentum de Iure Canonico coram Parocho, & duobus testibus conditum substinetur.*
8 *Donatio inter virum, & vxorem non subsistit.*
9 *Donatio vi, & metu extorta non substinetur.*
10 *Metus arguitur, si quis sit ferocis, & minacis ingenij, & sit solitus minas per se ipsum, vel alios exequi, & cum his iuncta auctoritate, & potentia; & nu. 11.*
12 *Metus minor sufficit in muliere, quam in viro, propter sexus fragilitatem.*
13 *Metus est difficilis probationis.*
14 *Metus præsumitur & semper dicitur durare, si is cui fuit illatus, nunquam fuit in sua plena libertate.*
15 *Necessitas non habet legem.*
16 *Actus meticulosi nullius sunt momenti. & nu. 17.*
18 *Commissa, quando est causa cum clausula, quod semel tantum liceat appellare, non est procedendum executiuè, sed via ordinaria.*
19 *Dispositiones plures quando concurrunt eiusdem personæ ad fauorem duorum, &c. cessat remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. & est agendum via ordinaria.*

DECISIO CXV.

Nobilis q. Paulus de Stoor, & Maria de Senseille coniuges postquã in Testamento, quod simul, & vnico cõtextu condiderunt, sese ad inuicẽ hæredes instituissent, facto iterũ testamento suũ in vtriusq; ipsorũ bonis, & Dominijs Patriæ Leodiensis, ac Comitatus Namurcensis vniuersalẽ hæredem nuncuparũt D. Paulũ de Berloz eorum nepotẽ, mortuo deinde dicto Paulo de Stoor, Maria Superstes nupsit q. Ioanni Iacobo Comiti de Belgioioso nobili Mediolanensi, ac strenuo in partibus Belgij armorũ, Ductori Regiæ Catholici, quia mẽdato specie cultioris educationis in Italiã dicto D. Paulo, nepote tunc adolescente, primo blanditijs, postmodum vi, ac metu multi-

multipliciter incussis, de quibus infra ipsam Mariam coniugẽ,
vt sibi omniũ bonorum donationẽ faceret, ac deniq. vt se in-
stitueret hæredẽ coegit; Demum cũ resciuisset de vi sibi illata
conquestã fuisse inhumanissimè eã habuit. Vt autem post di-
ctæ coniugi obitũ dictum nepotẽ magis, ac magis ab eiusmo-
di successionis spe excluderet in iudicio, quod coram officiali
Leodiensi instituit ex remed. *l. de diffamari. C. de ingen. ma-
num.* obtinuit sententiã dictæ donationis confirmatoriã con-
tra eundẽ D. Paulum indefensum, cũ quo successiuè assigna-
tis ei nonnullis bonis ex dicta hæreditate prouenientibus ad
quandã transactionem deuenit, sed prædicta omnia idem D.
Paulus post Comitis decessum coram eodem officiali Leo-
diensi in iudicio immissionis contra heredes impugnauit; exhi
bito dictorum q. Pauli, & Mariæ coniugum testamento cum
schedula à Maria proprio sanguine conscripta per quam præ-
cedentem donationem reuocauit.

Verum pro parte dd. hæredum interposita à decreto ad-
missionis articulorum appellatione, causa mihi fuit commissa,
& successiuè Rota præuijs disputationibus petitam ex parte D.
Pauli remissoriam tam pro recognitione dictæ schedulæ quã
etiam pro examine Testium super articulis concernentibus
metum Mariæ, ac Paulo eius nepoti illatum concessit, vt in
decisionibus huius causæ emanatis coram me 4. Iulij 1629. &
prima Martij 1630.

Deinde recusato per dictos heredes Iudice remissoriali, qui
non obstãte eorum appellatione ad vlteriora processerat; ite-
rato expeditis literis remissorialibus, & factis probationibus,
ac firmata earum validitate ex deductis in decisione emanata
sub die 30. Maij anni proximè præteriti, tandẽ proposito du-
bio, An D. Paulo hæredi esset danda immissio in possessionẽ
Castri de Chokier, quod est in Principatu, & Diœcesi Leodié-
si Domini responderunt ei deberi petitam immissionẽ ex di-
1 cto testamento, quod exhibuit † non abolitũ, nec cancellatũ,
nec in aliqua sui parte vitiatum, cuius ad hunc effectũ sola in-
spectio sufficit *iuxta text. in l. fi. C. de edict. D. Adrian. toll.* Quod
verò dictum Castrum fuerit in bonis Mariæ testatricis pro-
bant testes deponentes eam fuisse Dominã dicti Castri, & fas-
sus fuit ipse Comes in supradicta transactione exponendo li-
tem fuisse motam occasione tam dicti Castri, quã aliorum bo-
norum prouenientium à q. Maria, & Paulo de Stoor coniugi
bus prædefunctis, idq. confirmant articuli primo loco ex par-
te eiusdem Comitis, & deinde ex parte illius hæredum dati in
quibus habetur, quod ad dictam Mariam spectabat dictum
2 Castrum de Cokier, articuli † cum non solent dari absq; ma-
gna, & matura consideratione, & propterea eos facere pro-
bationis adminiculum dixit *Rota decis. 320. num. 2. in fin. post
2. vol. cons. Farinac.* quam decis. ad hoc allegat *Add. n. Ad
Greg. XV. dec. 143. nu. 5.*

Dicti autem Testamenti validitas non obstante, quòd tres
tantum testes in eo interuenerint sustinetur, ex consuetudi-
ne patriæ, & Principatus Leodieñ, quæ probata fuit pluribus
documentis similium testamentorum conditorum in Ciuita-
te, & locis dicti Principatus, & Diœcesis Leodieñ ab anno
3 1574. vsque ad annum 1622. ex quibus constat † de noto-
ria consuetudine Tabellionum illarum partium, quam inspi-
ciendam esse post *Cyn. not. Bald. in l. Gallus. § idem creden-
dum. ff. de liber. & posthum. Socin. cons. 94. num. 7. volum. 1.
Dec. cons. 11. num. 9. versic. ad hoc fundamentum. Aym. con-
sil. 134. num. 9.* & huiusmodi testamenta valere, ac subsiste-
re præter officialem attestati sunt Consilium ordinum Prin-
cipatus Leodiensis, & plures Aduocati, alijque Notarij, &
4 practici Curiæ Leodiensis, quæ consuetudo † cum sit de
his, quæ respiciunt solemnitatem actus, vt est numerus septem
testium, *l. omnium. C. de testament. Bart. in l. 1. num. 36. C. de
sum. Trinit.* ea ratione attendi debet, & est valida, quod
5 quemadmodum Statuto potest induci, † vt valeat testamen-
tum cum minori numero, quam septem testium ita induci
6 potest per consuetudinem, quæ Statuto † æquiparatur, &
non est omnino contra ius, sed potius illi conformis, cum de
7 iure Canonico † testamentum coram Parocho, & duobus
testibus conditum sustineatur *cap. cum esses, cap. relatum. de
testam.* quibus conclusionibus, & alijs latè firmatis in termi-
nis similis testamenti hanc consuetudinem approbauit *Rota
in Leodien. Dominij*, quæ est *decis. 497. inter impressas bon.
mem. Card. Caualer.* & in alia extra illius impressas emanata
coram eodem Card. 1. Iulij 1619.

Non obstat posteriores dispositiones, quas dicta q. Maria
de bonis suis, vt supra fecit ad fauorem Comitis, quia quod spe
8 ctat ad donationem, illa † facta fuit constãte matrimonio, &
proinde inter coniuges non subsistit. *tot. tit. ff. & C. de donat.
9 inter vir. & vxor.* & tam ipsa donatio, † quam testamentum
fuerunt per vim, & metum extorta, *l. si donationes. vbi Bald.
C. de his, quæ vi, met. caus. c. cum locum. de sponsal. Greg. XV.
dec. 351. nu. 43.*

Testes enim in hac causa examinati deponunt Comitem
fuisse ferocis, ac minacis ingenij, minasq; vel per ipsum, vel per
10 alios exequi solitũ, † quæ qualitates iuncta auctoritate, & po-
tentia metum arguunt *Ias. in l. de pupillo, § si quis Prætori. nu.
7. ff. de nou. oper. nunciat. Dec. in cap. 1. num. 3. de offic. delegat.
11 Aym. cons. 49. num. 3.* tam ex parte personæ, † cui metus in-
fertur, *glos. in d. cap. cum locum. in verb. metus. de spons.* etiam
antequam quis patiatur læsionem, *Bart. in d. l. si donationis.
in pri. & in l. metum. in princip. ff. de his, quæ vi met. caus.* Et
recensendo varios actus illius inhumanitatis, & sæuitiæ, con-
cludunt metum à Comite illatum dictæ Mariæ vxori fuisse ta-
lem, quod potuisset cadere in constantem virum, cum tamen
12 † in muliere propter sexus fragilitatem minor metus sufficiat,
quam in viro iuxta singularem, *glos. in cap. cum locum. de spon-
sal. Ant. de But. & Abb. in cap. consultationi. num. 4. eod. tit.
Dec. in c. cum in omnib. nu. 3. ff. de reg. iur. Aretin. cons. 24. nu. 7.
Greg. XV. dec. 326. nu. 25. & dec. 374. nu. 7.*

Particulariter verò deponunt, quòd erat miles magni nomi-
nis, & naturæ adeo iracundæ, vt ad qualcunq; etiam leuis of-
fensionis occasiones stricto pugione suis domesticis minare-
tur. Addunt preterea, quod pro arbitrio suo vtebatur militibus
præsertim bannitis, quibus stipatus continuò incedebat, eos-
demq; ad coniugis custodiã adhibebat detractantes eius impe-
riũ fustibus excipi, alios carceribus iubebat mancipari, eorũq;
opera ad munera, & dona per vim extorquenda vtebatur, ve-
nena in promptu habebat; Ad hæc militem palam omnibus
conspicientibus interfecit, famulæ ipsum corripienti, quòd cõcu-
binas foueret protestatus fuit se eãdem interempturum fuisse,
nisi sexus rationem habuisset, quendam ex suis famulis vsque
ad necem fustibus excepit occasione Psitaci ex editiore loco
casu fortuito delapsi, & extincti, quidam ex ipsis testibus depo-
nit, quod Comes eum exhortatus fuisset ad proprium sororiũ
interficiendum; Nuncium publicum seu executorem, quod
illi iudicialem inhibitionẽ intimasset in equali ad columnam
alligatum verberibus affici, ac ei barbam abradi iussit immò, &
auriculam abscindi forcipe iam admota, itaut ex incisione san-
guis diflueret rem omnino perfecturus, nisi amici inopinato
superuenientis preces eum retraxissent, militem oblato præ-
mio induxit, vt virum egregium ei minus fauentem persequere-
tur, collitigantes per violentas mollitiones liti cedere coegit.
Præterea deponunt se vidisse, & audiuisse Comitem (dicti te-
stes erant domestici) minantẽ vxori, tam verbis, quam factis,
quod eam esset derelicturus, ac eius bona diffidaturus, nisi an-
teriorẽ dispositionem, reuocaret, & aliam ad sui fauorem fa-
ceret, perfectamq. testamento confirmaret, sepissimè etiam
afflictæ matronæ querimonias audiuisse, quod se licet per vim
& metum coacta fuisset de suis bonis disponere ad fauorem
Comitis, & in nepotis sui præiudicium; immò eam inquisiuis-
se, quo pacto clam Notarium aliquem conuenire posset ad
effectum reuocandi coram ipso posteriores dispositiones, ac
de vi, & metu sibi illatis protestandi.

Item deponunt, quod idẽ Comes amandato in Italiam D.
Paulo nepote dictam Mariam abduxit ad statiua militum præ
sidiariorum vbi ei interdixit, ne cum vllo, præterquam cum fa
mula gibbosa, & quodam famulo loqui posset, quodq. ipsius
cum alijs colloquia ægreferens ipsis domesticis multa acerba
comminatus fuerit eo, quòd eam ad templũ accedere permi-
sissent, ipsam verò priuato, ac domestico carcere mancipauit,
vbi sub militum custodia cibo, & potu parcè, & infra illius
conditionem subministratis, denegata etiam templum adeun-
di, vt diuinis interesset facultate, tandem præ nimio mœrore
contabescens non sine veneni propinati suspicione extincta
fit. Illud insuper addẽtes, quòd Comes dum morti proximam
accessisset, ac de dispositionibus per vim, & metum, vt su-
pra factis loquentẽ audiret, ori eius pileum obiecerit. Quam-
uis autem dicti testes non deponant, se interfuisse incussioni
metus, quo tẽpore prædictas dispositiones fecit attamen tot,
& tam multiplices circumstantiæ, & coniecturæ, partim
antece-

13 antecedentes tempus donationis, & posterioris testamenti, † & partim subsequentes ad arguendum metum admittuntur, cum sit difficilis probationis, *l. metum. cum ibi not. C. de his, quæ vi met. cauſ. Alex. conſ. 156. nu. 1. vol. 5. Pariſ. conſ. 53. num. 55. & 64. vol. 4. Greg. XV. d. deciſ. 326. n. 2. & 42. & deciſ. 374. n. 1.*
14 Qui metus toties illatus præsumitur durasse † vsque ad extremum ipsius Mariæ spiritum, cum enim dictus Comes fuerit superstes sequitur, quòd mulier numquam fuerit in plena libertate, *capit. 1. cum gloſſ. fin. de his, qui met. cauſ. Bart. in l. 2. n. 7. C. eod. tit. & in l. penult. nu. 7. ff. de condit. ob turp. cauſ. Innoc. in cap. accedens de conuerſ. coniug.* cum alijs allegatis *coram Seraph. deciſ. 771 nu. 8. & Mantic. deciſ. 212. nu. 13.*

Præterea dictas posteriores dispositiones destruit declaratio illarum reuocatoria, quam eadem Maria morti proxima in schedula proprio sanguine cõscripsit, hac expressa causa, quòd ei adempta esset facultas quempiam alloquendi, quòd ei vis illata fuisset, ac ipsa donatio vi, & metu extorta, quę quidem scriptura seruatis seruandis, fuit recognita. Et quamuis careat so-
15 lemnitatibus attenta tamen † necessitate, quæ legem non habet facit legitimam voluntatis probationem, *Anchar. conſil. 337. per tot. &* præcipuè *nu. 2. Pariſ. conſ. 46. nu. 23. vol. 3. Vaſq. de ſucceſſ. lib. 2. § 12. requiſit. 2. nu. 25.*

Minus obstat, quod Dominus Paulus post obitum Mariæ transigendo cum Comite renunciauerit successioni in dicto Castro, & deinde per officialẽ Leodiensem lata fuerit sententia canonizatoria renunciationis. Quoniã dato initio metus, qui D. Paulum vsq; à pueritia in ijsdem ædibus educatũ, percutit omnes deinde actus viuente Comite subsecuti tanquam
16 † meticulosi reputãdi sunt nullius momẽti, *Bald. in l. 2. nu. 10. C. de his, quæ vi metu. Aretin. conſ. 14. n. 17.* latè *Dec. conſ. 219. nu. 4. & 5. Roland. conſ. 2. nu. 86. vol. 1. Seraph. deciſ. 863. nu. 4. & dec. 1166. nu. 1.* Sed nihilominus in facto comprobatur per testes deponentes de periculo vitæ ipsius Pauli, casu quo noluisset transigere, vel si post transactionem initam litem Comiti intentare præsumpsisset, fatenturq; ipsimet testes neutiquam Comite superstite ausuros fuisse, examini se subijcere propter periculũ certissimum, quod ab illo, eiusq; familiaribus damna
17 & persecutionem passuri fuissent, † & ita de timore testium, loquitur *Bald. in cap. cum nuntius. nu. 2. de teſtib.*

Dictam autem immissionem via ordinaria esse conceden-
18 dam, & non executiuè exigit tam commissio † causæ mihi directa cum clausula, quod semel tantum liceat appellare, quam natura iudicij instituti ex ratione dictæ legis finalis, quod quo-
19 tiescunq; concurrentibus pluribus † dispositionibus eiusdem personæ ad fauorem duorum, alter munitus vno ex huiusmodi titulis, cum possessione, dicitur legitimus contradictor ad effectum impediendi summariam cognitionem, *Bart. in d. l. fin. nu. 21. verſ. aut comparet. Roland. conſ. 78. nu. 27. col. 3. Benintend. deciſ. 83. nu. 4. Menoch. de adipiſcen. remed. 4. nu. 165. Angel. de legit. contradict. queſt. 2. art. 1. nu. 45.* quæ praxis est receptissima in hoc Tribunali. *Caputaq. dec. 329. nu. 2. par. 1. Put. deciſ. 131. lib. 2. Seraph. deciſ. 1153. num. 2. & fuit dictum in Lucana maiuſculatus 7. Iunij 1585. coram bon. memor. Orano in Reatina hæreditatis 4. Iulij 1599. coram Iuſto, & in Romana ſucceſſionis 19. Ianuarij 1629. coram Reuerendiſſimo D. Vrgellen.* Et ita, &c.

§ *In eadem cauſa adſunt infra alia deciſiones id eſt ſub die 10. Nouemb. 1636. coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano, & in Additione ſub die 15. Decemb. 1634. coram eodem bon. mem. Motmanno.*

R. P. D. MOTMANNO.

Meleuitana Commendæ de Mazzara.

Die Veneris 15. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Tractatur, quando Milites Hierosolymitani sint capaces Commendarum. Pretij mentio & æstimatio licet faciant præsumere contractum esse emptionis, & venditionis, tamen quibus concurrentibus id cesset.

SVMMARIVM.

1 *Reo, & poſſeſſori ad obtinendum ſufficit vincere per non ius actoris.*
2 *Eques Hieroſolymitanus eſt incapax Commendæ, ſi eſt debitor communis ærarij, tempore, quo ſmutiuit Commendam. vide nu. 4. & 14.*
3 *Eques Hieroſolymitanus non poteſt obtinere Commendam, ſi in actu ſmutitionis illam non petijt. vide nu. 16.*
5 *Fundamentum intentionis alicuius vbi conſiſtit, id concludenter ab eo, eſt probandum.*
6 *Contractus initium, & natura ſpectanda eſt.*
7 *Liber tertij non probat contra tertium.*
8 *Pretij mentio facta in contractu arguit mentem partium fuiſſe faciendi contractum emptionis, & venditionis.*
9 *Aeſtimatio facit emptionem, limita vt hic. & num. 11. 12. & 13.*
10 *Emptionis contractus præſumptio, ex æſtimatione, & mentione pretij, ceſſat, quando de contraria mente contrahentium conſtat.*
11 *Res, quando alicui eſt tradita, & tota vtilitas, non eſt recipientis, ſed eſt communis Domino, qui dedit, tunc ceſſat regula, quod æſtimatio faciat emptionem. & vide nu. 12. & 13.*
15 *Cautela abundans non nocet.*
17 *Smutitio nil aliud eſt, niſi ſimplex oris apertio.*
18 *Verbum conſentire, præſupponit petitionem.*
19 *Scientia præcedere debet conſenſum.*
Reſponſio præſupponit interrogationem nu. 19.
20 *Facultas, ſeu licentia præſupponit prohibitionem.*

DECISIO CXVI.

CVm D. Eques Frater Marcus Lucius Grimaldus non acquiesceret decisioni, in qua 15. Iunij superioris anni ☞ * coram me resolutum fuit, cõfirmandas esse duas sententias conformes adiudicationis Commendæ in hoc Tribunali latas ad fauorem D. Equitis Fratris Renati Cacciæ, nouam disputationem suscepi. Verum examinatis, ac discussis iterum mutis dd. DD. Equitum obiectionibus, Domini non esse à dicta decisione recedendum, censuerunt. Quia ex latè in ea deductis, & hodie comprobatis constat, sententias esse validas, & iustas. Nullam enim in ijs, quæ Equitis Grimaldi incapacitatem respiciunt, difficultatem habuerunt, &
1 quamuis, ea admissa videretur quòd ipsi tanquam reo, † & possessori ad obtinendum adiudicationem Commendæ sufficeret, vincere per non ius Collitigantis æque incapacis *iuxt. text. in l. fin. C. de rei vendic. Biſignet. deciſ. 2. de except. & Caſſand. deciſ. 2. eod. tit.* Ideoque opponeretur. In primis, Eq. Re-
2 natum fuisse cõmunis ærarij debitorem † quo tempore smutiuit Commendam, & propterea esse illius incapacem *iuxt. Statutum Religionis 16. de comm. ærar.* ac insuper eundem
3 in actu † smutitionis non petijsse Commendam *iuxta Statutum 43. in fin. de Commend.* neutram tamen harum obiectionum subsistere visum fuit.

Nam quod attinet ad primum Caput. incapacitatis Eq. Renati oppositæ Domini cõsiderarunt, duo esse genera debitorũ, quæ incapacitatem *iuxt. d. Statutum* inducere cognoscuntur.
4 † Quædam scilicet, quæ appellantur debita ex causa Iurium Communis ærarij ibi (*il fratello che sarà debitore de dritti del nostro Commun Theſoro*) quo nomine (*dritti*) *in Statuto 20. de verb. ſignif.* disponitur, venire debita spoliorum mortuariorum, vacantiũ, responsionum, impositionum, pensionum, passagiorum, & arretagiorum; cuiusmodi debita omnia ipso facto scilicet absq; præuia monitione, & sententia incapacitatẽ inducunt. Alterius, verò generis sunt debita ex causa mutui, & similium, quæ tunc demum inducunt incapacitatem, quando legitima monitio, aut condemnatio, vel partis confessio præcessit *iuxt. Statutum 21. d. tit. de verb. ſignif.*

Quamuis autem Eq. Renatus in libro communis erarij sit descriptus debitor in pluribus partitis quarum quatuor leguntur cũ enunciatiua spoliorũ, reliquæ verò simpliciter sine vlla causa expressione earum tamen veritas ex parte ipsius Eq. Renati redarguitur, vt infra, & ex parte Eq. Grimaldi debita in illis contenta non iustificantur, cum ea qualitate, quæ ad effectum inducendi incapacitatem est requisita, quod facere

tenetur,

5 tenetur, & † quidem concludenter, cum in eo consistat fun-
damentum intentionis *l. vltim. C. de probat. capit. vt circa de*
elect. in 6. cum Clem. Constitutionem eod. tit. Rot. decis. 5. de
except. in antiq.

Dictæ enim quatuor partitæ sunt debitorum, quæ non cum
Receptoribus Erarij immediatè, sed cum alijs, quibus succes-
sit Religio, contracta fuisse apparet, quæ deinde peruenerunt
ad Religionem occasione spolij defunctorum, non autem im-
mediatè ex causa spolij, ac propterea non sunt eius generis de-
bita pro quibus *Statuto 52. de Comm. ærar.* cauetur, quòd libris
receptorum fides adhibeatur quoad debitores ærarij. Quod
ergo debetur Aerario principaliter ex spolio, vel propter spo-
lium est longè diuersum ab eo, quod debetur spolijs, quoniã
in Statut. 42. de Comm. ærario. Iura spoliorum, & mortuatiorũ
dicuntur, fructus remanentes post obitum, quorum naturam
non assumpserunt debita prædicta per mortem creditorũ, sed
6 assumptam in creatione retinuerunt, † eamque spectandam
esse dicit *text. in l. si procuratorem, ff. mandat. cum concordant.*
l. si tantum, ff. ad S. C. Maced. & l. si id, §. 2. ff. pro Soc. Quo
circa inspecto tempore, ac initio quibus hæc debita cum Equi-
tibus particularibus (dum viuerent) fuerunt creata per eam-
dem rationem libri ærarij non probant intentionem Equitis
7 Grimaldi, per quam dicitur libros tertij † non probare contra
Tertium, imò stante lite desuper mota per Equitem Renatũ,
sicuti Equites creditores (si viuerent) cogerentur earum va-
liditatem probare, ita Thesaurus Religionis illorum successor
vti arctor ad id tenetur.

Dictus enim Eques Renatus partitam scutorum 25. cum
enunciatiua (*che deue allo spolio del Sig. Nibbia*) absolute ne-
gat, se debere, & negatiuam confirmat, ex eo quòd neque se-
ptimo anno post obitum d. Nibbiæ hoc debitum ab ærario fuit
petitum, neq; sequentibus anni ex soldea ipsi debita quidquã
fuit ad effectum compensandi retentum, quinnimo quotannis
fuit integrè ipsi soldea persoluta, ac demum quia 25. mensis
Augusti 1632. Secretarius ærari attestatus fuit, eum non esse
ærarij debitorem, *vt in attestationibus datis.*

Alteram partitam scut. 10. cum simili enunciatiua (*deue al-*
lo spolio del Sig. Lamara) eo ipso probatur nõ afficere Equi-
tem Renatum quia constat, obitum dicti Lamaræ contigisse
quinto mense post smutationem de qua agitur, & sic verum
est tempore smutitionis, Equitem Cacciam non fuisse debi-
torem.

Et denique reliquas duas partitas cum simili enunciatiua
(*che deue allo spolio del q. Sig. Priore Mazzinghi, e deue allo*
spolio del q. Sig. Commendatore Migliau) constituentes sum-
mam scutorum nouem eadem ratione constat, non debere,
quod cum Eques Renatus esset creditor ratione soldeæ, ipso
iure ad euitandam pœnam inducta fuerit compensatio, vt di-
☞ ctum fuit in decisione huius causæ coram R. P. D. meo Du-
nozetto.*

Aliæ verò partitæ, vt supra simpliciter descriptæ siue vlla
mentione spoliorũ procul dubio sint alterius generis debitorũ,
& nulla super his monitio, condemnatio, vel Eq. Renati con-
fessio allegetur, nullam vtiq; ipsi incapacitatis notam irroga-
re potuerunt. Sunt autem sex partitæ huius generis debitorũ,
quarum tres continent debita contracta occasione pecuniarũ,
quas idem Eques Renatus à priuatis Equitibus, datis apochis,
accepit: duæ sunt partitæ pecuniarum quas à receptoribus
accedit, ac denique partita quæ continet pretium armaturæ,
per cuius restitutionem cessauit obligatio soluendi pretium in
8 pecunia numerata. Nam licet mentio pretij † arguat, men-
tem partium fuisse faciendi contractum emptionis, &
venditionis, quibus transfertur dominiũ, *Mantic. de tac. &*
ambig. lib. 25. tit. 2. n. 3. iuxt. regulã, quod æstimatio faciat em-
9 tionem, † attamen hæc regula non procedit, quando apparet,
mentionẽ pretij, seu æstimationẽ fuisse factã ad alium effectũ,
10 vt puta sciendi valorẽ, quia tunc † præsumptio emptionis ces-
sat etiã ex tacitamente contrahentium, quæ in præsenti casu
ex eo deducitur, quod armatura fuit tradita militi ad prælium
eunti, non propter suam tantũ, sed etiam Religionis vtilitatem:
11 & vbi tota vtilitas, † non est recipientis, sed est communis
Domino, qui dedit, tunc dictam Regulam non procedere
tradit *Bald. in l. si pascenda, vbi etiam Ias. C. de pact. idẽ Ias.*
in l. ex conuentione nu. 2. vers. 3. Limita, C. eodem: quæ qui-
dem mens præterea colligitur ex eiusdem armaturæ restitu-
12 tione subsecuta, ex quibus intrat limitatio † dictæ Regu-
læ, quam probauit *Rota in Romana restitution. dotis 10. Mar-*
tij 1608. coram bon: mem. Penia, & in alijs allegatis pro Ad-
dent. ad Gregor. XV. decis. 573. num. 16. & verè illa apposi-
tio pretij fuit ad eum effectum, vt si forte Eques Caccia per-
13 didisset armaturam, tunc † sciri posset, quod pretium esset
restituendum.

His ita præmissis, non obstat solutio scut. 42. quam Eq. Re-
natum fecisse de mense Martij 1632. constat ex eodem libro
ærarij inter partitas ad illius creditum appositas; vnde resultat
approbatio supradictorũ debitorum, quæ in notula contrapo-
sita conspiciuntur descripta. Quia hæc solutio legitur sine vl-
la causæ expressione, vt propterea, vel censeatur facta in ex-
tinctione m debitorũ alterius generis, quã spoliorũ super qui-
bus probatũ fuit pendere litem adhuc indecisam, vel quatenus
non possit euitari, quin debitum dicatur confessionatum, at-
tamen cum ea fecerit longe post tempus smutitionis, cuius
actus fuit de mense Iunij anni 1631. inde non potest sumi cõ-
14 fessio, quæ † de tempore smutitionis, prout erat necesse, inca-
15 pacitatem induxerit, vel fuit facta ad abundatiorem † caute-
lam, quæ non debet nocere.

Quo vero ad alterum incapacitatis Caput Eq. Renato op-
positæ, ex eo quod nõ constet eum petijsse, prout tenebatur
Commendam, quam smutiuit *iuxta dictum Statutum 43. de*
16 *Commend.* placuit responsio, quod † verba dicti Statuti de in-
capacibus ad consequendas Commendas, ibi (*Idem quoque*
erit si eodem tempore non petierit) nullam præscribuntur peti-
tionis, quæ requirat scripturam, adeo vt verbalis petitio sit suf-
17 ficiens, cum smutitio † nil aliud sit nisi simplex oris apertio,
quæ vulgo dicitur (*far motto*) *vt in Statut. 23. de verb. signi-*
fic. ibi (*morire*) & verbalem petitionem in præsenti casu in-
teruenisse colligitur ex tenore decreti linguæ, in quo habetur
(*la veneranda lingua consente, che subentrino &c.*) verbum
18 enim † (*consentire*) præsupponit petitionẽ *arg. text. in l. 2. ff. de*
19 *Iudic.* vbi scientia procedere † debet consensum, prout etiã
20 responsio præsupponit interrogationẽ, & facultas, † seu licẽ-
tia præsupponit prohibitionem in *l. fin. C. de Iur. emphit. c. licet*
de regular. & litteræ perditus cambiorum ex nundinis per ne-
cessarium antecedens inferunt existentiam litterarum expe-
ditionis, quæ dicuntur (*dell'andata*) *vt Rota dixit in decisio-*
ne coram me emanata in Romana cambiorum 13. Iunij 1629.
cum alijs ibidem allegatis. Et ita vtraque &c.

☞ * *Vide infra in Additione hanc decisionem prout in Indice*
in eius fine posito vbi etiam in eadem causa habes aliam deci-
sionem nempe sub die 23. Iunij 1634. coram R. P. D. Merlino.

☞ * *Idest sub die 5. Martij 1635. coram R. P. D. Dunozetto est*
decisio 26. supra in hac ead. parte.

R. P. D. GHISILERIO.

Mediolaneñ deuolutionis bonorum.

Die Lunæ 14. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

De probatione dominij rerum emphyteuticarum ad
effectum rei vindicationis. In emphyteusi Eccle-
siastica, vt caducitas intret ob non solutum cano-
nem, requiritur cessatio per biennium, in priuata
vero per triennium.

SVMMARIVM.

1 *ex Instrumento inuestituræ bonorum iunctis adminiculis*
probatur dominium Domini directi ad effectum rei vin-
dicationis.

2 *Inuestituræ instrumentum adminiculatur etiam ad effectum*
deuolutionis ex confessionibus &c. & recognitionibus subse-
cutis.

3 *Testes si deponant de publica voce & fama, concurrentibus*
adminiculis, & maximè in antiquis probant dominium
etiam ad effectum deuolutionis, & caducitatis.

4 *Identitas bonorum ex quibus concludenter probetur.*

5 *de Probatione vltra centum annos quando agitur, indicatur*
antiqua, quo casu sufficiunt leuiores probationes.

6 Do-

6 *Dominio probato, & identitate bonorum, ac caducitate, intrat deuolutio.*
7 *in Emphyteusi Ecclesiastica, si sit appositum pactum, quòd bona deuoluantur in casum non solutionis canonum per biennium, est conforme iuri communi.*
8 *in Emphyteusi priuata, vt bona deuoluantur ob non solutum canonem, requiritur cessatio per triennium.*
9 *Sententiæ, quando apparent iustæ, & adest res iudicata ob lapsum fatalium non potest constare de causis restitutionis in integrum.*

DECISIO CXVII.

☞ LIcet Rota 2. Iunij *1634.* * resoluerit contra Ioannem Mariam Vercollonum, modernum Beneficiatum in Ecclesia S. Ioannis Decollati de Monteueggia, hodie tamen cõsideratis nouiter per eum deductis, ad eius fauorem respondetunt constare de re iudicata duarum sententiarum de partibus latarum pro deuolutione bonorum Ecclesiasticorum, quæ vsque ad anno 1507. fuerunt concessa in emphyteusim Soroldonis, easque esse exequendas; Ratio resolutionis fuit, quia dominium Ecclesiæ, & identitas bonorum controuersorum bene iustificantur.

Nam *iux. decis. Caputaq. 280. par. 1.* ex instrumento inuesti-
1 turæ † bonorum de quibus agitur, celebrato 13. Martij 1507. iunctis adminiculis, probatur dominium Ecclesiæ necessariũ, quando agitur rei vendicatione, latè *Rip. in l. si aliquam rem. num 39. de acquir. possess. Seraph. decis. 869. Rot. par. 2. diuers. decis. 141. num. 2. & in recent. decis. 290. par. 1. vbi nu. 6.* declaratur supradicta decisio Caputaq. & aliæ decisiones coram bon. mem. Cardinali Millino, & Orano, in quibus talis decisio fuit allegata, & approbata.

Hic autem plura concurrunt adminicula, & quidem valde vrgentia, si quidem concurrit antiquitas temporis, ex quo instrumentum inuestituræ sit vltra centum annos; Concurrunt continuatæ solutiones canonum vltra centum annos, etiam ab ipsomet Antonio Maria alias Hieronymo Soroldono moderno emphyteuta, qui pluries tã iudicialiter, quã extraiudicialiter confessus fuit dominiũ Ecclesiæ, ex quibus confessionibus, &
2 recognitionibus subsecutis probatur dominium, & † adminiculatus instrumentum concessionis in emphyteusim, etiam ad effectum deuolutionis, vt firmauit *Rota in Ciuitatis Castelli bonorum 4. Maij 1590. coram bon. me. Card. Pamphilio, & in Imolen. bonorum 22. Iunij 1592. coram eodem Seraph. d. decis. 869. in fin. bo. me. Card. Caual. decis. 105. nu. 3.* & supradicta adminicula corroborantur ex quatuor testibus nouissimè examinatis, vigore remissoriæ, qui plenè depònunt de auditu ab eorum recordatu, de publica voce, & fama, & quòd audierũt dici à maioribus, quòd bona de quibus agitur erant, & sunt de
3 directo dominio Ecclesiæ, quorũ depositio, concurrentibus † supradictis, & maximè in antiquis probat dominium, etiam ad effectum deuolutionis, & caducitatis *Rot. in Sabinen. tenutæ Collis Rampulli 31. Maij 1593. coram Litta, impress. penes Marches. de commiss. par. 1. fol. 79. Mascard. de prob. tom. 1. concl. 577.* vbi plures concordantes cumulat.

Identitas verò bonorum de quibus agitur, satis probatur ex eodem instrumento inuestituræ anni 1507. cui respondent posteriora instrumenta anni 1595. & 1621. Sed quatenus ex posterioribus instrumentis non probaretur cõcludenter bona, de quibus agitur, esse illamet, quæ continentur in dicto instrumento anni 1507. tollitur quæuis difficultas ex probationibus nouiter factis per quatuor testes formiter examinatos cũ interrogatorijs partis, ex quibus concludenter remanet probata
4 identitas † bonorum, & multo magis iunctis instrumento inuestituræ, solutione canonum, & confessione ipsiusmet aduersarij, & maximè cum agatur de probatione vltra centũ annos,
5 † quæ judicatur antiqua, quo casu sufficiunt leuiores probationes, vt latè prosequitur *Marescot. lib. 1. var. c. 12. nu. 20. cum pluribus seqq. Rot. in supra allegata Ciuitatis Castelli bonorum coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Constat namque per depositiones dictorum testium, qui fuerunt eorumdem bonorum cultores, laboratores, & conductores, decẽ petias terræ descriptas in instrumento anni 1507. esse easdemmet, quibus fuit intentatum iudicium deuolutionis, & latæ fuerunt duæ conformes in partibus ad fauorẽ Ecclesiæ, illarumq. confines naturales veluti viæ publicæ, fluminis, & aliorum finium immutabilium, etiam hodie respondere, quãuis sint mutatæ personæ cohærentium, & nonnullæ petiæ sint redactæ ad culturam, & ad vineas, dictisq. testibus est adhibenda fides, ex quo reddunt optimam causam scientiæ, quia sunt de eodem loco de Monteueggia, in quo bona sita sunt, & ab eorum pueritia habuerunt de illis notitiam, & cognitionem, cũ viderint quando illarum nonnulla fuerunt mutata de antiquo statu in modernũ, & quod plus est, distinctim deponunt super vnaquaque petia, & vnoquoque articulo, vt ex lectura depositionum, de quibus in summario.

6 Probato igitur dominio, † & identitate bonorum ex supradictis, intrat deuolutio; vt in alia fuit resolutum, quia ex dicto instrumento concessionis in emphyteusim, constat de pacto expresso, quòd bona deuoluantur in casum non solutionis canonum per biennium, & probatur fuisse cessatum à solutione canonis per plures annos, quod pactum est conforme iuri cõ-
7 muni, † cum in emphyteusi Ecclesiastica requiratur cessatio
8 solutionis canonum per biennium, licèt † in emphyteusi priuata requiratur per triennium.

Atque ita, cum sententiæ de partibus appareant iustæ, & ad-
9 sit res iudicata, ob lapsum fatalium, † non potest constare de causis restitutionis in integrum, sed de re iudicata exequenda.

Et ita ad fauorem informantis fuit resolutum.

☞ * *Vide infra in Additione hanc decisionem prout in Indice in eius fine posito.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Reatina Beneficij.

Die Lunæ 14. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Episcopus, si sit in quasi possessione iurisdictionis, & iuris conferendi aliquod beneficium in sua Diœcesi, si tertius id asserat ad se spectare vigore priuilegij, ei omnino incumbit onus contrarium aliunde probandi.

SVMMARIVM.

1 *Mensis Augusti vigore Regulæ 8. Cancellar. hodie 9. Episcopo non gaudente alternatiua, est expressè reseruatus.*
2 *Cardinales collatores non comprehenduntur sub regula hodie nona Cancellariæ.*
3 *Priuilegium, nõ dicitur emanatum à Papa Motu proprio, sed ad supplicationem partis si adsint illa verba, vestris iustis postulationibus clementer annuimus.*
4 *Papa præiudicare non præsumitur voluisse alicui Episcopo, & illius iuribus.*
5 *Ecclesiam aliquam non præsumitur Papa voluisse ab Episcopi iurisdictione eximere, & ab eo auferre, vt alteri concederet.*
6 *Verba in priuilegio ad suggestionem partis posita, non faciunt probationem nisi verificentur.*
7 *Episcopus si reperiatur in quasi possessione conferendi aliquod beneficium, si alius asserat ad eum spectare talem collationem, ei incumbit.*
8 *in Priuilegio, si adsit aliqua expressio, quæ subsistere non potest, præsumitur facta per errorem, & ex impetrantis suggestione emanasse.*
9 *in Concursu litterarum Apostolicarum, quæ sint præferendæ.*
10 *Episcopus habet intentionem fundatam, & iuris assistentiam quoad collationem Beneficiorum in sua Diœcesi existent.*
11 *Partitis extractis ex libris antiquissimis in publico Episcopatus Archiuio existentibus; fides datur.*
12 *Ecclesia aliqua denotatur esse in Diœcesi, si Episcopus exigat ab ea censum, seu Cathedraticum.*
13 *Actus æquiuoci non releuant.*
14 *Visitationis actus pertinet ad iurisdictionem.*
15 *de Effectuatione collationis beneficiorum quando dicatur constare.*

16 *Litteræ Apostolicæ in forma dignum &c. directæ alicui Episcopo, arguunt iurisdictionem circa collationem beneficij esse Episcopi.*
17 *Fides extraiudiciales, & sine iuramento non probant.*

DECISIO CXVIII.

PEndente controuersia extra Rotam super beneficio S. Pe
tri de Laculo in Territorio Borboni inter Prouisum Apo
stolicum, & Prouisum ab Eminentissimo D. Cardinali Cæsa
rino vti perpetuo Cõmendatario Abbatiæ SS. Quirici, & Iu
littæ; de Ordine S. D. N. proposui dubiũ in Rota; Quænam
collatio sit præferenda, & DD. maturè consideratis pluribus
hincinde deductis, censuerunt collationẽ Apostolicã esse præ
ferendã. Quia cum istud beneficiũ vacauerit de Mense Augu
sti Prouisus Apostolicus habet intentionem fundatã in regu
1 la octaua Cancellariæ hodie nona, in qua † dictus mensis Epi
scopo non gaudente alternatiua expresè legitur reseruatus.
Neq; obstat, quod pro parte dicti D. Card. prætendatur be
neficiũ prædictum, & Ecclesiã Sancti Petri de Laculo spectare
ad dictã eius Abbatiam ex priuilegio, ac litteris Cęlestini Ter-
tij, & consequenter minimè comprehendi sub dicta regula
2 nona, † quæ in verbis expresè excipit Cardinales collatores,
vt aduertit, & exceptionis huiusmodi rationes affert *Gonzal.
ad eamdem reg. glos. 24. nu. 1. 2. & seqq.* Nam fuit responsum
hoc assumptum non probari, quamuis enim Cęlestinus Ter-
tius anno 1195. dictæ Abbatiæ Monasteriũ sub Beati Petri, &
sua protectione susceperit, & quæcumq; bona idem Mona-
steriũ tunc temporis iustè, & Canonicè possidebat, aut in po-
sterum adipisci posset firma, & illibata illius Abbati, eiusque
successoribus permanere statuerit subdens (in quibus hæc
proprijs duximus exprimenda vocabulis locũ ipsum quo Mo-
nasterium situm est, &c. Ecclesiam S. Seueri, Ecclesiam S. Pe-
tri de Laculo &c.) aliaq. bona, & Ecclesias distinctè enumera
uit, ex hoc tamẽ non sequitur dictã S. Petri Ecclesiã re vera ad
Abbatiam spectare; Ex alijs enim præcedentib. litteris Lucij
Tertij apparet Pontificem anno 1182. Ecclesiam Reatinã si-
militer sub Beati Petri, & sua protectione suscepisse, totiusque
illius Diœcesis fines sicut ab illius tunc Episcopi antecessori-
bus possessi fuerant omnino integros, tam eidẽ, quã successo-
ribus in perpetuum conseruari mandasse, & deinde post distin
ctam ipsorũ finium expressionẽ, ac descriptionem subdidisse,
*intra quos fines Plebes omnes cũ Capellis, ac Ecclesijs, & quic-
quid in præsentiarum iustè, & canonicè possides, aut in futurũ
concessione Pontificum, &c. poteris adipisci firma tibi, tuisque
successoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs du
ximus exprimẽda vocabulis, Pleben. S. Mariæ in Anglese &c.
S. Petri in Laculo, &c.* Et sic clarè patet inter alia per dictam
Reatinam Ecclesiam, & illius Episcopum iustè, & canonicè
possessa, quæ distinctè, ac sigillatim recensuit, Ecclesiam istam
S. Petri in Laculo expresè connumerasse.
Vnde cum in dicto Cęlestini priuilegio nulla dd. litterarum
Lucij, & Reatini Episcopi iuris, ac possessionis in illis enuncia
tæ mentio facta fuerit illudque non quidem Motu proprio,
3 † sed ad partis instantiã fuerit concessum, vt patet ex verbis il-
lis, *vestris iustis postulationibus clementer annuimus*, non præ-
4 sumitur Papam voluisse † Episcopo, & illius iuribus præiudi-
care, nec d. S. Petri de Laculo Ecclesiam ab illius iurisdictione
5 eximere, † & ab eo auferre, vt Abbati concederet, iuxta tradi-
ta per *Rot. in dec. 20. nu. 2. par. 2. diuers.* Idenim nullo modo
expressit, sed verba supra relata censentur merè narratiua ad
6 suggestionẽ, & non faciunt probationẽ † nisi aliunde doceа-
tur de eo tempore d. Ecclesiã non amplius per Episcopum, sed
per Abbatem possessam fuisse, vt in terminis priuilegij exem-
ptionis dicit *Innoc. in c. inter dilectos nu. 6. ad fin. de fide instru.
& in c. dudum nu. 1. & sub num. 3. circa fin. & ibi etiam Ioan.
Andr. col. 1. & 2. & Abb. nu. 2. & 3. de priuileg. & excess. pri
uileg. Ruin. in cons. 41. num. 13. lib. 1. Put. dec. 427. num. 2. lib. 2.
in correct.*
Quod eo magis videtur sine difficultate procedere; Tum
quia Episcopus, & sic princ us Dominus, ac possessor adhuc re-
peritur in quasi possessione iurisdictionis, & iurisconferendi
beneficium prædictum vt patebit ex infra dicendis, ideo ipsi
7 d. Card. cõmendatario † priuilegiato omnino incumbit onus
contrarium aliunde probandi, vt distinguendo firmat *Innoc.
in d. c. dudum sub num. 3. vers. si autem priuileg.* quem sequitur
Io. Andr. d. col. 2. vers. in hoc tamen casu; Tum etiam, quia
nullus datur sumus alicuius alterius priuilegij, seu tituli, ex quo
d. Ecclesia, ac beneficium illo medio tẽpore post d. Lucij Ter-
tij litteras ab Episcopo auferri, & Abbati quæri potuerit, nec
de eo in d. Cęlestini priuilegio fit aliqua mentio, ideo d. Eccle-
8 siæ expressio † inter alias ad Abbatiam spectantes per erro-
rem, & ex impetrantis suggestione emanasse præsumitur, vt
in specie respondet, ac declarat *Ruin. d. cons. 41. nu. 15. ad fin.
vers. nec obstat, & nu. seq. lib. 1.*
Præterea in concursu dd. litterarũ visum fuit dominis præ-
ferendas litteras Lucij ad fauorem Episcopi non solum, quia
illæ nominatim exprimunt dictã Ecclesiam S. Petri in Laculo,
& aliunde nullo modo constat illam tunc temporis fuisse ab
9 alio possessam, vel ad alium ex aliquo præcedenti titulo † vel
priuilegio spectasse, proindeq. satis probare videntur, vt per
*Rot. dec. 223. nu. 1. & 2. par. 2. recent. & in Fanen. iurisdictio-
nis 18. Maij 1609. coram Iusto, & in Theatina iurisdictionis
S. Ioãnis in Venere 4. Maij 1612. coram Reuerendiss. D. meo
Decano*; sed etiam quia illa esse intra fines Diœcesis Reatinæ
patet ex ijsdem Lucij Tertij litteris, quas alias ad hunc effectũ
ponderauit Rota *in Sabinen. seu Reatina Abbatia 4. Decemb.
1595. coram Orano*, & aliunde constat, hodie intra eamdem
10 Diœcesim reperiri; Vnde Episcopus habet etiã † pro se iuris
assistentiam, & intentionem fundatam, quod ad ipsum spe-
ctet istius beneficij collatio ex *cap. omnes Basilicæ 16. quæst. 7.
cum alijs alleg. per Rot. in decis. 385. nu. 2. coram Reuerendiss.
D. meo Decano.*
Et quod plus est plura alia concurrunt ex quibus manifestè
deprehenditur d. Cęlestini priuilegium, quod Ecclesiam, ac
beneficiũ de quo agitur effectum non habuisse d. q. enunciati
uã verè ad partis suggestionem emanasse, ac Lucij litteras sem
per in suo robore ac in viridi obseruantia fuisse, & Episcopus
pro tempore iuxta illarũ formam possidere continuasse; Nã
per spatiũ annorum 300. & vltra semper à d. Ecclesia, illiusq;
11 Rectore exegerunt censum, seu Cathedraticum, vt † proba-
tur ex partitis extractis ex libris antiquissimis in publico Epi-
scopatus Archiuio existentibus, quibus propterea fides datur
*glos. in c. ad audientiã verb. censuales de præscript. Felin in c. 1.
n. 9. de fid. inst. Rot. dec. 44. n. 2. par. 4. recent.* huiusmodi autem
12 † exactio denotat Ecclesiam esse in Diœcesi, *c. cum olim, &
ibi Abb. nu. 3. & alij de censib. ipsiq. Episcopo subiectam, Pa-
ris. cons. 22. num. 2. lib. 4. & fuit dictum in eadem Sabinen. seu
Reatina Abbatia.*
Insuper eamdem Ecclesiã sepissimè visitarunt, vt in summa
rio Prouisi Apostolici n. 5. & licet visitationes post Concilium
13 Trident. dici possint actus æquiuoci, † cum non appareant fa
ctæ magis authoritate ordinaria, quam delegata, vt respondit
*Rot. in Aquilana iurisdictionis impressa penes Marches. de
commiss. par. 1. fol. 481. sub nu. 4.* Nihilominus cum appareat
Episcopum etiam ante Concilium visitasse, & Cathedraticum
exegisse sine dubio censetur id authoritate ordinaria fecisse,
14 proindeq. satis probatur subiectio, cum † actus visitandi ad
iurisdictionem pertineat, *c. conquerente de offic. ordin. & facit
text. in c. 1. §. hanc autem, & c. 2. de censib. in 6. cum alijs ad-
duct. per Rot. dec. 168. nu. 2. & 394. nu. 4. par. 1. recent.*
Et demum adest etiam collatio de huiusmodi Ecclesia, ac
beneficio per Episcopum facta de anno 1563. ad fauorẽ Bla-
sij, de cuius effectuatione constat, quia per resignationẽ d. Bla-
15 sij de anno 1610. fuit prouisus Iosephus, † per cuius obitum
anno 1633. vltimo loco vacauit iuxtã *cons. Oldrad. 229. nu. 1.
sæpius per Rot. canonizatum, vt in dec. 360. nu. 7. in fin. par. 2.
recent.* & litteræ Apostolicæ in forma dignum, siue mandatũ
de prouidendo ad dicti resignatarij fauorem fuerunt directæ
16 eidem Episcopo Reatino, † quod pariter illius iurisdictionem
arguit, vt ponderauit Rota in præallegata *Sabinen. seu Reati-
na Abbatia coram Orano.*
Neque dici potest dictum Blasium obtinuisse collationem
etiam ab Abbate; Quia ad hoc probandũm fuerunt datæ sim-
17 plices quædam fides † extraiudiciales, & sine iuramento factæ
quæ non probant, *l. solam. & ibi glos. in verb. solam. C. de test.
Seraph. dec. 106. nu. 3. dec. 1280. nu. 1.* & de contrario, quod
nempe ipse obtinuerit collatione ab Episcopo, eaque vsus fue
rit, & in vim illius beneficium possederit manifestè constat ex
ipsius Episcopi litteris, ac visitationibus, de quibus in dicto
summario Prouisi Apostolici.
Et ita vtraque parte informante decisum.

R. P. D.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Census.

Die Veneris 18. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Testator, si hæredi iubeat, quòd omnia eius debita soluat, de quibus debitis videatur testator intellexisse. Forenses, an teneantur obseruare in contractibus statuta loci, & an in eis, de illis præsumatur ignorantia.

SVMMARIVM.

1 *Constitutiones Marchiæ ad omnia loca Status Ecclesiastici sunt extensa.*
2 *Testator, si mandet solui omnia eius debita, intelligitur voluisse, quòd soluantur etiam ea debita, quæ carent obligatione ciuili, subsistente tamen naturali.*
3 *Et hæc est verior, & magis communis opinio.*
4 *Atque ea est ratio, quia d. debita censentur efficacia, quoad testantem volentem exonerare conscientiam suam.*
5 *Minor contrahens sine solemnitatibus nullo modo propter resistentiam Iuris obligatur in foro conscientiæ.*
6 *Minor contrahens sine solemnitatibus Constitut. Marchiæ, nec ciuiliter, nec naturaliter remanet obligatus.*
7 *Sed ista opinio procedit, attenta præsumptione fraudis, & doli, secus si cesset.*
8 *In Vrbe adest Statutum, quòd maior 20. annorum censeatur maior 25. annorum.*
9 *Minor contrahens quamuis forensis tenetur seruare Statuta loci contractus.*
10 *Solemnitatum rigor in contractibus minorum cessat, quando abest fraus, & dolus, & quando excludatur num. 11.*
12 *Forenses censentur Statuta loci ignorare.*
13 *Contractus aliquis, si fuerit celebratus per procuratorem cum conditione vt ille à principali ratificetur, tunc contractus perfectionem recipit à subsecuta ratificatione.*
14 *Maiores viginti annorum in Vrbe, quamuis forenses valide contrahunt sine solemnitatibus.*
15 *Statutum, quod liget, vel non liget forenses hoc pendet à potestate statuentium.*
16 *Forenses, quod præsumantur ignorare Statuta loci, ista conclusio non procedit simpliciter, sed cum limitatione, nisi sint conuersati in d. loco.*
17 *Forensis præsumitur se informasse de Statuto eius loci, vbi contrahit.*
18 *Mulier forensis contrahendo præsumitur per consanguineos diligenter informata de Statuto loci, vbi aliquis eius contractus est perficiendus.*
19 *Contractus celebratus sine debitis solemnitatibus saltem in foro animæ ratione consensus est obligatorius.*
20 *Veritas, vbi præualet de iure naturali, vel gentium, solus consensus producit obligationem.*
21 *Contractus minorum sine debitis solemnitatibus celebrati, quando ex eis nulla penitus oriatur obligatio.*
22 *In Opinionum concursu, illa est præferenda, quæ est benignior, & fauet animæ, atque obligationem sustinet.*
23 *Ratificatio contractus nulli, quando non censeatur, ratificatur prout ex tunc, neque prout ex nunc.*
24 *Contractus fauore minoris claudicat.*
25 *Minoris contractus, quando est nullus ab illius electione pendet, num illi stare velit, vel dicere de nullitate, & sic de oppositione non constet interim dicitur esse in implicito statu validitatis, & num. 27.*
26 *Alienatio rerum Ecclesiæ sine debitis solemnitatibus quousque Ecclesia non opponit de nullitate, alienatio remanet in implicito statu validitatis.*
28 *Census constitutio, si nunquam fuerit inualida, ex eo recte fructus exigi possunt, tanquam de iure debiti.*
29 *Locupletari, quis non debet cum aliena iactura.*
30 *Contractibus minorum, sine requisitis solemnitatibus celebratis licet Aegidiana auferat validitatem non tamen adimit fidem.*

DECISIO CXIX.

POstquam per binas vices * resolutum fuerat sustineri impositionem census venditi per q. Cornelium Clementinum Nobilem Vrbetanum tunc minorem 25. annorum non obstante solemnitatum defectu de quibus in Constitutione
1 Marchiæ cap. 25. lib. 5. ad omnia † loca Status Ecclesiastici per Summos Pontifices extensa, Domini de Marscianis fundi censuati detentores, necnon eiusdem Clementini hæredes non acquiescebant decisionibus 22. Iunij, & 17. Decembris superioris anni desuper emanatis, in quibus firmatur, quòd dictus q. Clementinus mandando solui omnia eius debita, quorum
2 maximè appareant Instrumenta, & obligationes intelligatur † voluisse, quòd soluatur dictus census, etiamsi propter dictæ Constitutionis resistentiam careat ciuili obligatione, subsistente tamen naturali ratione consensus præstiti, ac insuper quatenus dictus contractus sola obligatione naturali sustineatur opponebant sortē tantum, non item fructus deberi, & consequenter ex fructibus hactenus solutis debito sortis esse satisfactum.

Ideo tertio dubitaui. An à dictis decisionibus esset recedendum, & Domini negatiue responderūt. Quia verior, & magis
3 secundū † communem intellectum, vt dicit *Aret. cons. 93. n. 3.* Est DD. sententia, quòd mandatum Testatoris de soluendis omnibus debitis comprǽhendat etiam debita de iure ciuili minime valida, vt præter allegatos in dictis decisionibus tenet. *Dec. in auth. præterea n. 11. C. vnde vir. & vxor.* vbi considerat rationē, qua mouetur dictus Aretinus, quòd scilicet debitū cē
4 seatur † efficax, & vere debitum, quoad Testatorem volentē exonerare cōscientiam suam *Soccin. in l. quibus diebus §. Dominus etiam nu. 11. ff. de condit. & demonstr. sequuntur Iacob. Nigr. in l. 1. n. 79. ff. si cert. pet. Abb. cons. 109. n. 24. Azeued. lib. 5. recopil. tit. 4. leg. 6. alias Tauri 32. n. 27. Sanchez. cons. moral. lib. 4. c. 1. dub. 47. n. 3. Nell. & Castill. ad d. l. Tauri 32. n. 6. Matienz. ad l. 6. glos. 1. n. 1. ac Menes in l. & si inutiliter nu. 8. C. de fideicom.* ita quoque sentiunt *Badill. in l. cum quis n. 9. C. de iur. & fact. ignor. Io. Garz. de Nobilit. glos. 6. §. 1. n. 10.* quos recenset *Hieron. de Cauall. cōtr. commun. in Specul. Commun. q. 71. n. 6.*

Et quamuis non desint Doctores sentientes minorem cōtrahendo sine solemnitatibus nullo modo in foro conscien-
5 tiæ quidem obligari † propter resistētiam legis, quæ sub decreto irritati mandat adhiberi solēnitates, vt in terminis d. Constitutionis tenet *Boccat. glos. 6. nu. 105. & seq. vsque ad 175.* vbi concludit ex contractu Minoris sine solēnitatibus huius Con-
6 stitutionis † celebrato, neque naturalem, neque ciuilem obligationem oriri, & consequenter, nec in foro conscientiæ Minorem censeri obligatum, quia quos natura non obligat conscientia nō ligat *Bald. in l. 2. in fin. C. de vectig. & commiss.* Eo-
7 rum tamen sententia † procedit attenta præsumptione fraudis, & doli, quæ in præsenti casu cessat ex pluribus circumstantijs alias ponderatis, quòd nempe dictus Clementinus de tempore contractus erat constitutus in 24. anno, & sic ætati annorum 25. proximus, item vir nobilis, non rudis, & qui commo-
8 ratus fuerat, & commorabatur in Vrbe cum familia, † vbi viget Statutum quod maior 20. annorum censetur maior 25. quodque aderat probabilis opinio Doctorum, quòd minor
9 contrahens, quamuis forensis † teneatur seruare Statutum loci contractus, cū præsertim eam opinionem secuta fuerit *Rota coram bon. me. Sacrato in Romana obligationis 24. Februarij 1630. & coram bo. me. Andrea in Senogalien. Prædij 5. Iunij 1617. arg. l. 5. C. quemad. testam. aper.* per quem Textum pro-
10 batur, quòd cessat rigor solemnitatum † quando abest fraus, & dolus, ita respondit *Bald. in cons. 63. in fin. vol. 3. cum alijs allegatis in Ciuitatis Castell. pecuniaria 2. Iulij 1603. coram bon.*
11 *mem. Iusto,* quæ doli, & fraudis exclusio † probatur subsequenti solutione fructuum Census, & perceptione commodi in eo, quod Clemens VIII. fel. recor. circa confiscationem bonorū dicti Clementini condemnati mitius agendo, ad supplicationem filiorum eiusdem Clementini asserentium se vti hæredes patris teneri ad solutionem æri alieni, quo illius hæreditas erat valde grauata, mandauit bona hæreditaria à Fisco relaxari.

Neq; fraudis, & doli exclusio cessat ex eo quod Rota in alijs causis recesserit à dicta opinione quodque contractus huiusmodi non Romæ, sed in Ciuitate Amelina à Clementini Pro-

curatore fuerit celebratus, & quatenus suam receperit perfe-
12 ctionem à ratificatione † Clementini Romæ degentis, nihilominus contrahentes, vti forenses præsumuntur Statuta Vrbis ignorasse. Quoniam, vt in præallegatæ huius causæ decisionibus firmatur opinio probabilis sufficientē causam excludendi dolum, & fraudem præstitit, non obstante, quòd ab ea fuerit recessum, cum vis non stet in tempore, sed in ratione, & probabilitate, & cum in dictis decisionibus præterea fuerat latè probatum, quòd mandatum ad contrahendum Procuratori datū fuit à Clementino in Vrbe, & insuper cum partes mandato
13 non acquiescerent, sed eiusdem ratificationem desideraret, † vtique contractus perfectionē recepit à subsecuta ratificatione q. Clementini in Vrbe degentis, quæ cum ad maiorē cautelam in Instrumento emptionis census fuerit expresse reseruata, operatur vt census non aliter, censeatur creatus nisi quatenus illa superuenit *Text. in l. qui absenti, §. 1. ff. de acquir. possess. cum alijs allegatis per Tiraq. de retract. Lignag. §. 1. glos. 10. nu. 68.* & *est dec. Rota in Romana seu Cartaginen. Pensionis 20. Ianuarij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Neque ex eo, quod dicti contrahentes vti exteri præsumūtur ignorasse Statutum Vrbis cessat perfectio contractus in Vrbe, & consequenter vis, quæ fit in probabili opinione, quòd
14 iuxta dicti Statuti † dispositionem maiores annorum 20. quāuis forenses Romæ validè sine solemnitatibus contraherent. Quia vltra quòd ligare, vel non ligare pendet à iurisdictione
15 statuentium, † itaut propterea sit opus, quòd contrahentes scierint, prædicta conclusio quod forēses presumuntur ignorasse Statuta nō procedit simpliciter, sed cum limitatione, nisi sci-
16 licet † contrahentes, quamuis forenses in loco Statuti fuerint conuersati, vt in præsenti casu Clementinus, qui Romæ moram trahebat, vel sciuerint contractū debere recipere suā perfectionem in loco, vbi debebat fieri illius ratificatio, quia tunc
17 præsumuntur † se informasse de Statuto eius loci, seu Ciuitatis, vbi contractus perficitur, cum possint, & debeant se informare, vt respōdit *Barbat. cons. 56. n. 16. & 17. vol. 2. & sequitur Roland. in tractat. de lucr. q. 13. n. 11.* ita in hoc casu emptor dicti census, & ipse vir nobilis, licet esset Ciuis Amerinus & sic forensis, præsumitur, quòd fuerit informatus de Statuto Vrbis, cum sciret ex præcedenti mandato procuræ Clementinū in ipsa Vrbe morari, vbi ratificatio erat peragenda. Eadem ra-
18 tione etiam † mulier forensis contrahendo præsumitur per consanguineos diligenter informata de Statuto Ciuitatis, vbi perficiendus est contractus, vt respondit *Cuman. cons. 72. n. 2. in fin. & n. 3. & in princ. vers. & tam ipsa quam frater, & Cuman. allegans, & sequuntur Couar. de Sponsal. part. 2. c. 7. nu. 8. vers. sed hoc. Valasc. consult. 138. n. 18. vers. item respondetur.*

19 Contractus itaque, vt supra celebratus † saltem in foro Animæ ratione consensus est obligatorius, eo quod vbi præualet
20 veritas de † Iure naturali, vel gentium, solus consensus producit obligationem *l. consensu, ff. de obligat. & act. §. 1. Instit. de oblig. ex consensu* cum similibus adductis per *Vasq. de Success. lib. 3 § 30. nu. 6.* & alijs allegatis in decisione huius Causæ emanata dicta die 22. Iunij anni præteriti, quam sententiam vltra allegatos Doctores latè con probant *Brun. in tract. de form. & solemnit. tit. de potent. & effect. form. limit. 12. & 26. præcipuè n. 926. Magdalen. de num. test. par. 3. c. 3. n. 105. & seqq. Io. Medin. de restit. q. 23. ad fin. Coroll. 4. vers. ratio est cum Coroll. 5.*

Et huic conclusioni, vt supra etiam fuit deductum, nō refragatur sententia aliorum Doctorum, qui contrarium sentiunt,
21 quoniam † eorum dicta procedunt in casu contractus, qui nō caret præsumptione fraudis, & doli, vel quando agitur de Cōstitutione, vel Statuto, cuius in obseruantia nulla excusatione velari potest, cum alioquin in concursu opinionum, ea tanquā
22 benignior † in dubio præferenda sit sententia, quæ fauet Animæ, & obligationem sustinet, ita differit, *Paul. Laym. in opere Theolog. moral. lib. 1. tract. 4. cap. 16. numer. 9. sub titulo de legib.* cuius dictum approbauit Rota in decisione emanata supradicta die 17. Decembris præteriti.

Minus obstat, quòd Domini de Marscianis, nec non hæredes prædicti admisso præcepto q. Clementini, quò d soluerentur omnia eius debita hodie opponunt, quòd inde non potue-
23 rit oriri, ratificatio † contractus nulli, prout ex tunc, neque prout ex nunc, sed solummodo obligatio, quæ per modum legati relicti in testamento valeat quoad sortem debeti fructus deinde persoluti, cum alias non possent deberi ex contractu ab initio nullo, in eius extinctionem sint imputandi, nam placuit Responsio comprobata dicta die 22. Iunij anni præte-
24 riti, quòd cum respectu Clementini vti minoris † claudicaret contractus, ab illius electione pendebat num illi stare vellet, vel de nullitate dicere, de qua tamen ante obitum non oppo-
25 suit; vnde sequitur, quòd interim † contractus fuerit in statu implicito validitatis, quem potuit irreuocabiliter approbare *l. Iulianus, §. si quis colludenti, & § sed & si quis minorem, ff. de act. empt.* cum alijs cumulatis per *Tiraq. in tract. le mort saisit le vif par. 7. declarat. 1. numer. 5. cum seq. & in l. si vnquam in verb. reuertatur nu. 10. & nu. 393. C. de reuoc. donat.* latè *Surd. decis. 70. num. 23. & seq. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 56. nu. 90. vsque ad 99. Pedemont. decis. 94. num. 23. Gratian. discept. 124. num. 26. & seq. Rot. coram Put. decis. 302. lib. 1. & coram Greg. XV. decis. 467. num. 15. vbi Add. num. 16. & coram me in Romana dotis 16. Decembris 1630.* & hanc conclusionem
26 receptam esse † quoad Ecclesiam contrahentem non seruata forma tradita in *Extrauag. Pauli II. quæ incipit. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alienan.* non obstante decreto irritanti in ea apposito quod inficit contractum, probat *Gonzal. d. glos. 56. nu. 94. vbi num. 96. allegat. Rota decisionem in Romana Census Sancti Celsi coram bo. mem. Cardinali Millino, quæ est decis. 29. post tract. Modern. de Censibus* in terminis contractus nuliter initi ob non adhibitam solemnitatem Beneplaciti Apostolici, vnde quamdiu in præsenti casu contractus Census nō
27 non fuit à Clementino impugnatus, † quinimo pro valido habitus, ac demum in testamento, vt supra approbatus tamdiu mansit in statu validitatis & consequenter, nec ante, nec post illius obitum fuit vnquam inualidus, quousque non impugnabatur contractus erat validus hodie verò concurrit defectus potestatis stante dicta approbatione Clementini, per quam sibi, ac hæredibus suis ademit facultatem dandi de illius nullita-
28 te, cum igitur numquam inualida fuerit † constitutio census, de quo agitur rectè potuerunt, & possunt exigi fructus tanquā iure debiti *Gonzal. vbi supra num. 96. & Rot. post tract. de Censib. dicta decis. 29. num. 4. & 5.*

Denique subsistit ratio euitandi duplicem locupletationem
29 † Clementini, & illius hæredum cum aliena iactura, hoc est cum iactura Censuarij, qui numerauit pecunias, & Cameræ Apostolicæ quæ remisit bona confiscata, & hæc quidem ratio non cessat ex eo, quòd deficiat probatio numerationis pecuniarum ex parte eius, qui emit censum, quodque remissio bonorum facta fuerit Monaldo, qui licet sit filius Clementini, negat tamen se esse illius hæredem, asseritque bona se recepisse ex causa fideicommissi auiti, non autem ex causa solutionis æris alieni, quia de numeratione pecuniarum in actu constitutionis census constat ex instrumento, cui dicta Constitutio
30 Marchiæ seu Aegidiana † quamuis auferat validitatem, non tamen adimit fidem, ne solutio eiusmodi probari possit, & nihilominus inualiditas cessat ex supra deductis.

Quod verò Monaldus, & Catherina sint hæredes dicti Clementini, constat ex binis litteris in forma Breuis expeditis, primo loco super condemnatione quam acceptarunt, deinde super cōfirmatione venditionis Castri Aluiani ad effectum soluendi debita paterna, & signanter censum, de quo agitur, impositum super fundo, in quo non obstante fideicommisso legitimā sibi elegisse ipse Clementinus præsumitur Iuribus vulgar.

Et ita vtraque, &c.

☞ * *Idest 22. Iunij 1635. & 17. Decembris eiusdem anni sunt decisiones 62. & 81. supra in hac eadem parte.*

Et in præcedenti parte in eadem causa adsunt duæ aliæ decisiones nempe sub die 23. Ianuarij 1634. & 23. Iunij eiusdē anni coram eodem bo. me. Motmanno sunt decisiones 260. & 294.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Successionis.

Die Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Mater excluditur à legitima per substitutionem pupillarem. Et quando de dicta substitutione dicatur constare, licèt verbis expressis non sit concepta.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Substitutio pupillaris excludit matrem à legitima & numer. 4. & 16.*
2 *Filio debetur legitima ex bonis paternis, & ea non potest fideicommisso grauari.*
3 *Matri debetur legitima in bonis filij.*
Mater succedit filio ab intestato morienti. nu. 4.
5 *Substitutio, quando dicatur compendiosa licet non sit adiecta, dictio, quandocumque.*
6 *Substitutio compendiosa, si sit facta per verba ciuilia directa, continet pupillarem etiam matre existente in medio. nu. 7.*
8 *Substitutio pupillaris excludit matrem si sit facta per verba directa siue ciuilia, siue non ciuilia.*
9 *Verba, hæredem suum instituit, tanquam prolata à Notario in tertia persona referuntur ad testatorem, non ad hæredem. vide num. 11.*
10 *Substitutio compendiosa non continet pupillarem, quando verba non sunt directa.*
per Pupillarem substitutionem succeditur pupillo, & non testatori. num. 10.
12 *Dictio, suum, & similes, quando non excludant pupillarem substitutionem. vide rationem. nu. 13. & num 16.*
14 *Verba præcedentia, declarantur ex subsequentibus.*
15 *Per Fideicommissariam substitutionem succeditur dumtaxat in bonis testatoris.*
17 *Testator, quando certum sit, quod voluit facere pupillarē substitutionem.*
18 *Verba directa ciuilia sunt apta comprehendere pupillarem substitutionem.*
19 *Conditio, si sine filijs decesserit, non potest conuenire pupillari substitutioni, vide num. 20.*
21 *Pupillarem substitutionem, quando dubium est, an pater voluerit facere etiam matre in medio, recurrendum est ad cōiecturas.*
22 *Testator præsumitur filio infanti substituisse pupillariter, si nō vxorem, sed alterum ei substituit, & nu. 25.*
23 *Matri, quando est relictum vsusfructus extantibus filijs restringitur ad alimenta, secundum opinionem Bulgari communiter approbatam.*
24 *Vsusfructus relictus vxori, sub conditione vitę vidualis, per transitum ad secundas nuptias affectio mariti erga eam cessat.*
26 *Pater, si faciendo filio infanti substitutionem pupillarem, dispo nat, quod tota hæreditas ad aliquem perueniat, si detraheretur legitima pro matre non tota hæreditas ad illum perueniret, & num. 27.*

DECISIO CXX.

QVondam Iulius Perintius in testamento sub quo decessit relicta hærede vsufructuaria D. Comitissa Imperia Incasata eius vxore, donec vitam vidualem duceret, atque instituto in legitima D. Lelio eius filio primogenito, hæredē vniuersalem instituit Vincentium alterum filium in infantili ætate constitutum, cui cohæredem dedit filium masculum nasciturum ex D. Imperia, eosq. ad inuicem substituit, & ambobus decedentibus sine filijs legitimis & naturalibus hæredem suū instituit prædictum D. Lelium, eiq. pariter decedēti sine filijs, alios substituit, & tandem voluit, quòd vltimo vocato decedēte absque filijs masculis, tota hæreditas deuolueretur ad Archiconfraternitatem Sanctiss. Trinitatis de Ponte Sisto.

Cūq. decesserit dictus Vincentius adhuc in infantili ætate constitutus, & posthumo non nato, Contigit coram me dubitari An d. D. Imperiæ deberetur legitima in bonis d. Vincentij filij.

Cuius dubij resolutio pendebat ex eo nempe videre An substitutio d. Vincentij facta ad fauorem Lelij fratris esset pupilla
1 ris, vel fideicommiss. tantum, Etenim † si est pupillaris exclu
dit matrem a legitima, *c. si pater de testam. in 6. l. Papinianus. § sed nec impuberis, ff. de inoffi. testam. Crass. de success. § substitutio quæst. 39. numer. 2.* late *Fusar. de substit. quæst. 156. num. 1.*
2 *& seqq.*

Si verò est fideicommiss. legitima, † quæ filio debetur ex bonis patris *§. 1. Auth. de trient. & semiss. & in Auth. nouiss. C. de inoffi. test. c. Rainutius vers. cum autem. de testam.* non potuit fideicommiss. grauari *l. cohæredi. §. cum filio ff. de vulgar. & pupill. l. omnimodo, & l. quoniam la 2. C. de inoffic. testam.*
3 & consequenter matri † debetur legitima quia ipsa succedit filio ab intestato *Auth. defuncto C. ad Tertul. Mantic. decis. 367. nu & seqq.*

Examinata igitur diligenter serie testamenti d. Iulij Domini censuerunt d. substitutionem esse pupillarem, & per conse-
4 quens † matri non deberi legitimam, verba siquidem testamenti sunt hæc, instituit vincentium eius filium legitimum, & naturalem adhuc in infantili ætate constitutum, & instituit etiā filium masculum nasciturum ex vxore quatenus grauida appareret, & dd. masculos inuicem substituit, sed si ambo decesserint absque filijs legitimis, & naturalibus hæredem suum instituit prædictum D. Lelium eius filium &c. Quia verba fa-
5 ciunt † substitutionem compendiosam, etiam quòd non fuerit adiecta dictio quandocumque *glos. in d. c. si pater. verbor. absque deductione vers. sed ad vltim. de testam. in 6. Bart. in d. l. cēturio, nu. 32. post med. vers. idem si non est apposita. Curt. iun. cons. 172. num. 1. Neuizz. cons. 53. num. 3. Menoch. lib. 4. præsumpt. 51. num. 7. Peregr. de fideic. art. 33. nu. 9. Fusar. de substit. q. 234. num. 6. Rota dec. 732. nu. 10. part. 2. recent.*
6 Quæ quidem substitutio compendiosa cum † sit facta per verba directa ciuilia qualia sunt hæredem instituit. *Ias. in d. l. centurio num. 62. ff. de vul. & pupill. Bald. in rubr. C. de impub. & alijs substit. nu 2. Odd. de comp. subst. par. 4. q. 2. art. 1. verb. instituo in principio & in vers. retenta regula. Intrigl. de substit.*
7 *cent. 3. q. 11. nu. 4.* continet † pupillarem, etiam matre in medio existente *d. c. si pater de testam. in d. l. centurio, & ibi Doct. ff. de vulg. & pupil. Odd de compend. substit. par. 5. qu. 3. de compend. subst. par. 5. q. 3. de comp. fact. a pagan. art. 1. num. 3. Crass. de success. d. §. substitutio. q. 30. nu. 3. Menoch. lib. 4. præsumpt.*
8 *56. num. 2. Peregr. de fideic. art. 34. nu. 21.* vbi quod † excludit matrem si facta per verba directa, siue ciuilia, siue non ciuilia *Fusar. de substit. q. 240. n. 1. & seq. & nu. 12, vbi & alios refert.*

Non obstat quòd dicta verba, hæredem suum instituit tan-
9 quam prolata † à Notario in tertia persona referantur ad testatorem non ad pupillum, *iux. doct. Rip. in l. ex facto nu. 5. ff. ad Trebell. Dec. cons. 371. nu. 4. vers. & hoc in casu isto, Ruin. cōs. 103. nu. 15. lib. 2. cum alijs quos refert. Fusar. de substit. qu. 106.*
10 *nu. 8.* sicque appareat testatorem sibi, † & non pupillo substituere voluisse, quo casu substitutio compendiosa non cōtinet pupilarem, cum per hanc succedatur pupillo non testatori *Castren. cons. 142. num 2. vers. vnum tamen in casu nostro lib. 1. Dec. 6. cons. 371. nu. 4. vers. & hoc in casu isto Ruin. d. cons. 103. num. 14. & seq. lib. 2. Paris. cons. 73. num. 18. & 19. lib. 2. Odd. de comp. subst. d. par. 5. q. 3. de comp. fact. a pag. art. 1. num. 43. Menoch. lib. 4. præsumpt. 34. nu. 6 Fusar. d. q. 106. nu6.*

Quoniam fuit responsum d. limitationem procedere vel
11 † quando non est facta mentio pupillaris ætatis, vel substitutio non est facta verbis directis ciuilibus in quibus terminis loquuntur iura, & Doct. ex allegat. Secus aūt quando prout hic testator fecit mentionē pupillaris ætatis, aut substituit per ver-
12 ba directa ciuilia, quia † tunc dictio suum, & similes non excludunt pupillarem, *Bald. in l. precibus num. 59. & nu. 60. vers. præterea attende C. de impub. & alijs substit. & ibid. Angel. & Salicet. Alciat. in l. 1. num. 6. ff. de vulg. Paris. cons. 73. nu. 54. lib. 2. Honded. cons. 73. num. 35. & seqq lib. 1. Menoch. consil. 362. ante nu. 23. & præsumpt. 54. nu. 23. lib. 4. Fusar. de substit. q. 109. nu. 8. & seq. & q. 241. nu. 65.*
13 Et ratio est, quia vbi testator fecit mentionē pupillaris † ætatis, vel vsus fuit verbis aptis ad pupillarem comprehendendā, vt sunt verba directa ciuilia, liquido constat ipsum voluisse pupillariter substituere, & ideo verba hæredem suum, in bonis suis, sibi substituit, & similia non immutant formā pupillaris, at quando testator simpliciter nulla facta mentione pupillaris ætatis substituit per verba communia vtpote quando sub inuolucro verborum dixit quandocumque decesserit substituo, non apparet quā substitutionem facere voluerit, & ideo hæc
14 verba declarantur † ab alijs verbis subsequentibus, mihi substituo, in hæreditate mea, hæredem meum substituo, vel sibi bonis suis substituit, & sibilibus, tunc enim apparet voluisse tacere solam fideicommiss. per quam succeditur in bonis dumta-
15 xat † testatoris, non autem pupillarem, per quam succeditur etiam in bonis pupilli, *Honded. d. cōs. 73. nu. 35 lib. 1. Menoch. d. præsumpt. 54. nu. 23. Fusar. de substit. q. 241. num. 65.*

In

In proposito autem testator vocauit Vincentium eius filium
in infantili ætate constitutum, sicque fecit mentionem pupil-
laris ætatis, eique substituit Lelium fratrem per verba directa
ciuilia, quæ sunt apta comprehendere pupillarem ætatem, vt
16 supra dictum fuit, & ideo illud † pronomen suum non impe-
dit quominus d. substitutio censeatur pupillaris, & per conse-
quens excludat matrem à legitima *l. si ita scriptum. § qui filio.
ff. de bon. possess. secund. tabul. vbi Bart. nu. 12. Bald. in d. l. pre-
cibus num. 44. C. de impub. com. cons. 152. num. 31 lib. 2. Dec. d.
cons. 371. nu. 3. late Peregr. cons. 32. num. 42. lib. 1. Menoch. de
præsump. lib. 4. præsump. 34. num. 12. Fusar. q. 141. num. 63. &
pluribus cumulatis fuit resolutum in Perusina de Baptistis 28.
Maij 1627. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat quòd prædict. iura loquantur in casu, quo testa-
tor expresse substituit pupillariter, vtpotè quando dixit, & si fi-
17 lius meus decesserit in pupillari ætate, aut alias † quandocum-
què quasi tunc certum sit testatorem voluisse facere substitutio
nem pupillarem. Nam fuit responsum id procedere etiam quā
do testator prout hic substituit per verba apta comprehendere
18 pupillarē, † qualia sunt verba directa ciuilia. *Mant. de coniect.
lib. 5. tit. 2. n. 12. vers. vel nisi facta sit Fusar. d. q. 242. n. 65.*
19 Nec releuat quòd d. substitutio sit † facta sub conditione si
ambo decesserint sine filijs, quæ non potest habere locum in
20 pupillari ætate, etenim d. conditio non † excludit pupillarem
infra tempus pubertatis, *Bart. in d. leg. centurio numer. 17. ff. de
vulg. & pupill. cum alijs, quos late congerit Fusar. d. quæst. 240.
nu. 5. & seqq.*

Sed quatenus versaremur in dubio An dicta substitutio cō-
tineret pupillarem etiam matre in medio existente, ista dubie-
21 tas videtur tolli ex coniecturis quæ hic concurrunt, † quibus
in dubio defertur ad effectum dignoscendi testatorem voluis-
se facere substitutionem pupillarem, *Rota decis. 181. num. 1. &
seq. par. 2. diuers. Mantic. d. dec. 367. n. 10.*

Prima autem coniectura in præsenti casu desumebatur ex
22 eo quòd testator dicto † Vincentio infanti substituit Lelium
alterum filium, quem propterea magis dilexisse censetur quam
vxorem, & ideo cēsetur voluisse pupillariter substituere. *Bart.
in d. l. precibus. num. 14. C. de impub. & alijs subst. Alexan. in
d. l. centurio num. 90. & idem Rip. num. 137. Corn. cons. 28. n. 3.
vers. 2. coniectura lib. 4. cum alijs cumulatis per Menoch. dict.
præsump. 54. num. 14. & Fusar. d. q. 242. num. 60.*
23 Secundo, quia eumdem Lelium substituit in proprietate; †
matri vero reliquit solum vsumfructum, qui extantibus filijs
restringitur ad alimenta secundum opinionem Bulgari com-
muniter approbatam, & quidem sub conditionem vitę vidua-
24 lis, † adeout per transitum ad secundas nuptias affectio erga
illam cessauerit *Mant. d. decis. 367. n. 14. Corn. cons. 28. num. 3.
lib. 4. Menoch. d. præsump. 56. n. 19.*
25 Tertio, quia dicto Lelio, & alijs vocatis testator † non sub-
stituit matrem, sed piam causam, quę excludit fauorem matris
*d. cap. si pater de testam. in 6. Ias. in d. l. precibus, num. 8. Old. de
compend. substit. pact. 5. quæst. 2. num. 4. Rolan. cons. 69 num. 7.
lib. 1. Menoch. d. præsump. 56. n. 18. vers. 4. est exemplum. Fusar.
d. quæst. 242. n. 87.*

Quarto denique quæ apud Dominos non leuiter vrgebat,
desumebatur ex eo, quod in vltimo vocato decedente absque
filijs testator voluit, quòd tota hæreditas deuolueret ad Archi-
26 confraternitatem de Ponte Sisto: Si autem detraheretur † le-
gitima pro matre, vtique non tota hæreditas deuenire posset
ad substitutum, *Mant. de coniect. lib. 5. tit. 7. num. 16. vers. id
quod Bartholomeo, Menoch. de præsump. lib. 4. præsumpt. 56.
num. 12. & seq. Fusar. de substit. d. quæst. 242. num. 104. Mant.
d. decis. 367. n. 11.*

Nec dicatur, quòd Archiconfraternitas fuit substituta sub
conditione omnino incerta, nimirum in casu obitus, nedum
filiorum testatoris sine filijs, sed etiam d. Lelij, eiusque filiorum
aliorumque vocatorum absque filijs, adeout per obitum cuius-
libet ipsorum cum filijs substitutio dictæ Archiconfraternita-
tis prorsus euanuisset.

Etenim DD. casum huius substitutionis non metiebantur à
futuro euentu, sed à voluntate testatoris, qui tandem voluit to-
27 tam hæreditatem deuenturam ad causam piam quod certè †
contingere non posset, si legitima matris esset detrahenda.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. CARRILLO.

Imolen. Emphyteusis.

Die Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis, si sit concessa pro se, & eorum filijs masculis, & in eorum defectu filiabus feminis, quando filij masculi deficiunt, certum est quòd feminę sunt admittendæ. Emphyteusis, quando est hæreditaria, si perueniat ad filios primi acquirentis, & filius decedit cum filijs, illi debent admitti, exclusis patruis, secus tamen est, si emphyteusis sit ex pacto, & prouidentia.

SVMMARIVM.

1 *Vocationi alicuius, quando est factus locus per adimplementum conditionis, ille venit admittendus.*
2 *Stipulatio facta pro se, filijs, & descendentibus, intelligitur ordine successiuo, & n. 3.*
4 *Emphyteusis quando peruenit ad filios primi acquirentis, & filius decedit cum filijs; illi debent admitti exclusis patruis existentibus etiam in proximiori gradu cum primo acquirente, declara n. 5. & 6.*
6 *in Emphyteusi ex pacto, & prouidentia attenditur proximitas primi acquirentis, non vltimi possessoris.*
7 *ab Emphyteusi quis non potest dici exclusus, si in defectum aliorum fuerit vocatus.*
8 *Instrumenta non veniunt attendenda, si non constet de eorum effectuatione.*
9 *Inuestituræ, quæ effectum habuerunt sunt præferendæ alijs.*
10 *in Alienationibus rerum Ecclesiæ ex obseruantia præsumitur beneplacitum Apostolicum.*
11 *Inuestitura facta personæ de diuerso genere à prius inuestitis non recipit interpretationem ab alijs, sed eius tenor inspicitur.*
13 *Possessio, vt releuet, debet resultare ex actu certo, & non æquiuoco.*
14 *Decis. in Rauennaten. emphyteusis 22. Maij 1628. coram Reuerendiss. Coccino declaratur vide n. 12.*
15 *Obseruantia non concluditur ex possessione æquiuoca, & incerta.*
16 *Emphyteusis concessio facta durante tempore primæ concessionis non est attendenda cum sit facta in præiudicium comprehensorum in prima inuestitura.*
17 *in Emphyteusis concessione facta per Ecclesiam, appellatione filiorum non veniunt nepotes.*
18 *Emphyteusis tàm ex lapsu temporis, quàm ex obitu personarum comprehensarum intra illud, ad proprietarium reuertitur.*
19 *Difficultas omnis cessat, quando verba sunt clara.*

DECISIO CXXI.

De anno 1574. die 12. Octobris Hippolytus Bartholinus Rector, & Archipresbyter Ecclesiæ S. Laurentij de Imola concessit in emphyteusim bona, de quibus agitur pro annis 69. Alexandro de Chissimis, & Coralio de Seraphis recipiētibus *pro se & eorum ac cuiuslibet eorum filijs masculis de legitimo matrimonio natis, & nascituris, & in defectum Masculorum pro se, & eorum ac cuiuslibet eorum filiabus fœminis legitimis, & naturalibus,* vt latius in instrumento dato summ. n. 1.

Deinde die 22. Iunij 1575. d. Alexander cessit suam portionem d. Coralio accedente cōsensu eiusdem Rectoris cum eisdē pactis, & cōditionibus prout in d. primo instrumento 1574. & mortuo Coralio relictis tribus liberis Sebastiano, Iacob, & Gentili fœmina de legitimo matrimonio natis dd. bona peruenerūt ad dd. Sebastianū, & Iacobum, & cum postea obijsset Sebastianus sine filijs, & etiam Iacobus relicta Lucretia, bona prædicta peruenerunt ad d. Lucretiam neptem d. Coralij contra

tra quam moto iudicio pro parte Gentilis, & causa mihi commissa dubitaui an ad d. Gentilem spectent bona, de quibus in instrumentis renouationum, & DD. pro Gentili responderunt ea moti ratione.

Quia cum fœminæ fuerint vocatæ deficientibus masculis,
1 & hodie sit factus locus vocationi † per adimplementum conditionis d. Gentilis venit admittenda *Gratian. discept.* 481. *nu.* 48. stipulatio enim pro se filijs, & descendentibus intelligitur
2 ordine † successiuo primo pro se, secundo pro filijs, & deinde pro nepotibus *Clar. in §. emphyteusis q.* 35. *Seraph. dec.* 89. *n.*
3 1. qui ordo succedendi colligitur ex † illis verbis, ibi, *& in defectum masculorum pro se, & eorum ac cuiuslibet eorum filiabus feminis, Bald. cons.* 202. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 5. *Mart. de claus. par.* 2. *claus.* 19. *n.* 3.

4 Nec obstat quod quando emphyteusis † peruenit ad filios primi Acquirentis, & filius decedit cum filijs, illi debeant admitti exclusis patruis existentibus etiam in proximiori gradu cum
5 primo Acquirente, quia doctrina procederet † si ageretur cum masculo, & versaremur in emphyteusi hæreditaria, at vero
6 quia agitur cum fœmina, & sumus † in emphyteusi ex pacto, & prouidentia, attenditur proximitas primi Acquirentis, non vltimi possessoris, *Mant. de tacit. lib.* 22. *tit.* 18. *num.* 39. *Gabr. cons.* 85. *num.* 14. *&* 15. *lib.* 2. *Couar. pract. c.* 38. *nu.* 13. quæ non potest dici exclusa ex eo, quod emphyteusis peruenit primo ad
7 fratres masculos, siquidem non est admissa, † nisi in defectum eorum, & consequenter non potest dici exclusa, *Molin. de primog. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 36. *Peregr. de fideic. art.* 27. *num.* 24. *Gabr. d. cons.* 85. *num.* 17.

Neque obstant duo instrumenta renouationum facta de anno 1562. ad fauorem Nicolæ de Bissolis, & de anno 1563. ad
8 fauorem Vincentij de Piro, quia præterquam quod non † constat de eorum effectuatione cum non appareat d. de Piro nec eius filios possedisse bona, quo casu non releuant *Caputq. dec.* 11. *num.* 4. *&* 5. *par.* 1. posteriores inuestituræ per Rectorem
9 Ecclesiæ factæ subsequuta possessione † 60. annorum præualere debent, *Mantic. de tacit. lib.* 2. *tit.* 19. *num.* 8. *& tit.* 21. *num.* 17. *Soccin. iun. cons.* 76. *num.* 68. *cum duob. sequ. lib.* 1. maximè
10 quia ex d. obseruantia † præsumitur etiam beneplacitum Apostolicum *Greg. decis.* 344. *n.* 15. *Gabr. cons.* 82. *n.* 30. *lib.* 2. *Seraph. decis.* 1042. *Gonz. al. reg.* 8. *gloss.* 12. *n.* 16. & ita inuestitura Coralij tanquam facta personæ de diuerso genere à prius in-
11 uestitis † non recipit interpretationem ab alijs, sed eius tenor inspicitur, *Mantic. de tacit. lib.* 23. *tit.* 22. *numer.* 16. *Surd. cons.* 440. *num.* 44. *Rota in Imolen. bonorum* 11. *Maij* 1615. *coram Card. Sacrato, & in Romana domorum* 21. *April.* 1617. *coram R. P. D. meo Dunozetto.*

12 Nec ex eo quod nunquam † fœminæ hucusque possederint potest excludi obseruantia inductiua præsumptionis Apostolici beneplaciti per possessionem Coralij, & filiorum spatio 60. annorum, ex *decis. Rauennaten. emphyteusis* 22. *Maij* 1628. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Quia cum Coralius eiusq; filij possidere non potuerint nisi vigore dd. inuestiturarum de anno 1574. & 1575. ex quo illi tanquam diuersi generis non erant comprehensi in præcedentib. licet casus vocationis fœminarum non venerit præsumitur beneplacitum interuenisse in dd. inuestitutis 1574. & 1575. fœ-
13 minas † admittentibus deficientibus masculis, cum possessio vigore illarum sit certa, & non æquiuoca *Rota decis.* 240. *nu.* 2. *par.* 2. *diuers.* decisio autem Rauennaten loquitur in personis
14 comprehensis in priori inuestitura, cuius vigore possidebant,
15 vnde † merito infert possessionem esse æquiuocam, nec concludere obseruantiam secundæ ex *doctr. Abb. capit.* 2. *in fin. de cens. Felin. in c. cum Bertold. de re iud. cum alijs ibi addit.*

Denique non obstat, quòd Lucretia dicatur venire ex noua concessione sibi facta, quia vltra quòd de ea nulla est habenda
16 ratio, tanquam facta durante tempore † primo concessionis, quo casu agitur de renouatione cum adhuc bona non sint deuoluta, *Gabr. d. cons.* 85. *num.* 14. *Rot. decis.* 19. *n.* 1. *par.* 1. *diuers.* non est etiam attendenda cum sit facta in præiudicium comprehensorum in prima inuestitura *Paris. cons.* 5. *nu* 17. *&* 26. *lib.* 1. *Mant. decis.* 373. *nu.* 2. *& in Cesenaten. bonorum* 7. *Maij* 1610. *coram Ortembergo.*

Ex quibus DD. dixerunt d. Gentilem habere intentionem plenè fundatam ex expressa vocatione Coralij patris primi Ac
17 quirentis, & cum recepta sit conclusio † in concessione emphyteusis per Ecclesiam facta appellatione filiorum non veni re nepotes, vt plenè deducit *Salic. in l.* 2. *n.* 32. *C. de iur. emphyt. ibique Ias. n.* 191. *Imol. in l. quod dicitur n.* 12. *ff. de verb. obliga. Caldas. de emphyt. lib.* 3. *cap.* 14. *n.* 8. *Maresc. lib.* 3. *var. c.* 17. *n.* 17. 25. *&* 26. & vocatio filiarum propriè verificetur in Gentile, non facit pro coniectura comprehensionis neptum, quòd inuestitura cantet pro annis 69. & ipsis finitis ad renouandum, ex
18 quo † emphyteusis tam ex lapsu temporis, quam ex obitu personarum expressarum intra illud ad Ecclesiam reuertetur. *Ruin. cons.* 167. *n.* 12. *lib.* 1. *Corbul. de caus. priuat. ob tempus finit. nu.* 9. *&* 10. *& in Cesenaten. bonorum emphyteuticorum* 9. *Decembris* 1588. *coram Bubalo*, nec visum fuit habere locū alias coniecturas, quod in similibus inuestituris admittantur tam filiæ disponentis, quam filiæ filiorum ex *Paris. cons.* 53. *num.* 22.
19 *lib.* 2. *Fusar. post alios de subst. quæst.* 484. *n.* 36. † quia cessat omnis difficultas stante expressa vocatione filiarum.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Cæsenaten Vocum seu Molendinorum.

Die Lunæ 21. *Aprilis* 1636.

ARGVMENTVM.

Sacra Congregatio Fabricæ S. Petri stante negligentia, est exequutrix omnium piarum voluntatum. Emens bona hæreditaria ab eo, quem sciebat non esse hæredem, tenetur ad restitutionem.

SVMMARIVM.

1 *Sententia dicitur iusta, si concurrant omnia requisita ad hoc necessaria.*
2 *Fabrica S. Petri Sacra Congregatio est exequutrix piarum voluntatum, quando negligetur eas demandari exequutioni &c.*
3 *Fabrica S. Petri potest stante negligentia, se intromittere in omnibus pijs dispositionibus.*
4 *Collegij erectio causa Studij est dispositio pia.*
5 *Commissio, seu facultas Commissarij si sit in actis producta citata parte, non est opus eam inserere in prima citatione.*
6 *Mandatum præsumitur ex productione iurium.*
7 *Hæredi, quibus concurrentibus non possit denegari immissio.*
8 *Cum Hæreditatis possessore, tanquam hærede putatiuo, quis contrahere potest, & n.* 9.
10 *Sed hæc doctrina limitatur, quoties non constat de hæreditate, & qui sit verus hæres, aliàs competit vero hæredi actio non solum contra hæredem putatiuum alienantem, sed etiam contra possidentem, n.* 11.
12 *Testati causa facit cessare causam intestati.*
13 *Venditio facta lite pendente non tenet.*
14 *Vendere non potest, qui est constitutus in mala fide.*
15 *Emptor dicitur constitutus in mala fide, si ante contractum denuncietur ei, quod res non erat vendentis, & n.* 16.
17 *Mandatum de manutenendo non purgat malam fidem, & hoc maximè si adsit clausula, sine præiudicio partium, &c.*
18 *Fides mala, vt purgetur requiritur sententia super negotio principali.*
19 *Prædo etiam est manutenibilis in sua possessione.*
20 *Contrahens cum alio tenetur inuestigare eius conditionem, & qualitates rei, & eas scire.*
21 *Contrahendum est cum Domino, & non cum detentore rei.*
22 *ex Scientia ministri, infertur ad scientiam societatis.*
23 *Contractus corruunt, stante mala fide.*
24 *Fides mala contrahitur ex inhibitionibus alicui factis, & notorio.*

DECISIO CXXII.

INtroducta causa appellationis in Sacra Congregatione fabricæ à sententia Commissarij eiusdem fabricæ lata contra societatem molēdinorum Ciuitatis Cæsenæ ad fauorem Collegij Nazareni hæredis bo. me. Cardinalis Nazareni super immissio-

missione in possessionem duorum Vocum molendinorum vigore legis vnicæ. *C. de edict. Diuers. Adr. tollen.* placuit Eminentissimo D. Cardinali Bisciæ iuxta mentem Sacræ Congregationis definire hanc causam cum voto huius Sacri Tribunalis, vbi me proponente articulo, & discussis hinc inde deductis censuerunt Domini sententiam Commissarij esse confirmandam, stante eius validitate, & iustitia.

1 Nam respectu validitatis † concurrunt omnia requisita per *Caputaq. dec. 260. par. 2.* q̃ passim seruatur, & ex reuolutione processus remanet probatum, ea interuenisse, quæ ad hunc effectum requiruntur, neque illius validitati afficit oppositus defectus iurisdictionis fabricæ sub prætextu, quòd cum ageretur tantum inter Collegium Nazarenum, & societatem molendinorum Cæsenæ super eo, an istæ duodecim voces fuerint benè redemptæ vigore pacti de retrouendendo, & an Casandra hæres ab intestato potuerit illi retrouẽdere societati molendinorum, & pretiũ potuerit illi rectè solui & sic non agere tur de aliquo interesse fabricæ, cõsequenter illius facultates, & priuilegia non complecterentur istum casum. Quia dictũ fuit, Sacram Congregationem ex amplissimis facultatibus Sum.
2 Pontif. esse † executricem piarum voluntatũ, & quatenus loca pia negligant recuperare bona ab alijs occupata posse illa recuperare, & exequutioni demandare pias dispositiones, & Bulla sanct. mem. Pij V. super exequutione legatorũ piorum
3 fuit declarata, vt illius vigore Tribunal Ven. † fabricæ possit se intromittere in omnibus, pijs dispositionibus quales sunt ere-
4 ctio Collegij † causa studij, & refert Quaranta *in Sum. in Bull. v. Fabrica Sancti Petri §. quoniam iuxta priuilegia*, & latè prosequitur Ritius in suis resolutionibus *resolu. 354. & pluribus seqq.* quæ eo magis facilius procedunt in isto casu, in quo omnia bona hæreditaria Cardinalis Nazareni fuerunt per plura decreta bo. me. Cardinalis Vidoni fabricæ applicata.

Cessat etiam, & secunda nullitas deducta ex defectu citationis, quòd in prima citatione non fuerit inserta copia dictæ Constitutionis sanct. mem. Pij V. à qua desumitur iurisdictio
5 citantis, † quia commissio, seu facultas Commissarij fuit in actis producta, citatã societate, vt ex actũ facto 26. Nouembris 1631. pro fabrica, & Collegio Nazareno contra societatem molendinorum Cesenæ ad docendum de facultatibus Cõmissarij, nec deficit mandatum procuræ: quia fuit exhibitũ in personam P. Archãgeli, vt in Broliardo fol. 10. vltra quod ex pro-
6 ductione plurium † iurium Instrumentorum, & aliorum quatenus non fuisset exhibitum adest præsumptum, quod sufficere pluries tenuit Rota denique non obstant, quæ dicuntur de omissione iuramenti de calumnia quia ex datis in summario iustificatur, dictum P. Archangelum tactis scripturis iurasse de calumnia in forma, vt in Broliardo fol. 37. atque ita ex prædictis remanent sublata deducta contrà validitatẽ sententiæ.

De iustitia vero immissionis concesse Collegio non dubitarunt Domini, cum Collegium coram Iudice docuerit, se hæredem Cardinalis ex testamento in actis producto, non abo-
7 lito, † non vitiato nec casso pariterq. docuerit voces prædictas fuisse in bonis Cardinalis de tempore eius obitus iuxta formã *legis final. C. de edict. Diu. Adr. toll.* quibus concurrentibus nõ poterat Collegio denegari immissio.
8 Non obstat, quod cum possessore † hæreditatis tanquã putatiuo hærede quis contrahere possit, & consequenter quòd Cassandra tanquam proximior ab intestato, & sic hæres puta
9 tiua Cardinalis potuerit retrouendere voces societati, & † societas retroemere ab ipsa exbursando pretium retrouenditionis prout contigit de mense Februarij 1625. *l. fi. ff. de transact. l. fugitiuus, l. cum quis ff. de sol. Mascard. de probat. concl. 148. num. 28. Casarat. cons. 9. nu. 30. Ruin. cons. 150. num. 7. vol. 1. & cons. 171. num. 4. vol. 4. Giurb. decis. 79. nu. 20.* qui cumulat plu-
10 res concordantes, quia hæc doctrina limitatur † quoties non constat de hæreditate, & qui sit verus hæres, tunc enim vero hæredi competit actio non solum contra hæredem putatiuũ
11 † alienantem verum etiam contra possidentem pro restitutione, *l. ac vbi, §. proinde in princip.* & ibi *glos. in verb. hac verba, & verbo possidentem, & in l. item veniunt, §. cæterum, l. si possessor, §. quod si post petitam, & l. si non à Domino, §. si prædo. l. sed si lege. §. si ante, ff. de petit. hered. l. si fundum,* vbi *gloss. C. de rei vendic.* Vnde fit quod cum ante retrouenditionem Cassandra hæres putatiua sit constituta in mala fide, tum ex iudiciali intimatione testamenti Cardinalis ipsimet facta cum illius insertione, ac illius acceptatione, ex qua sciuit hæreditatẽ
12 ad se non expectare † cum causa testati faciat cessare causam intestati, *l. quandiu. ff. de acquir. hæredit. l. quandiu. de reg. iur.*
13 tum expendentia litis, qua non obstante † retrouendidit voces de quibus agitur, & sic nulliter *l. lite, & l. final. C. de litig.* ac demũ ex publica voce, & fama in Ciuitate Cæsenæ, quod Cardinalis instituerat hæredem Collegium Nazarenum, de
14 qua deponunt plures † testes Cassandra constituta in mala fide non potuit retrouendere, *Bart. in l. Celsus. num. 18. ff. de vsu cap. Paris. cons. 72. num. 26. lib. 2. Castr. cons. 382. in princip. lib. 2. Gemin. cons. 54. num. 3. vers. sed ita & Alex. cons. 187. nu. 7. lib. 2.* Nec etiam societas potuit emere, cum eius mala fides oriatur ex scientia denunciationis, & inhibitionis factæ Regulatori societatis, ne quemquam alium recognosceret in Dominum harum vocum, nisi Collegium Nazarenum, & quando
15 ante contrarium denunciatur emptori, quod res non erat vẽdentis ex tali denunciatione constituitur emptor in mala fide *Abb. in puncto in c. si diligenti. num. 14. & 21. de prescript. Lap. allegat. 79. num. 6. bon. me. Card. Caual. decis. 650. num. 2. Gratian. discept. 636. num. 1. & 6. Giurb. d. decis. 79. numer. 4. & 5.* quæ quidem denunciatio, & inhibitio facta regulatori tanquã generali administratori dictæ societatis suffragatur ad instar Secretarij montium in Vrbe, quia ex munere sui officij adnotare debebat in margine partitas loquentes de vocibus hæreditarijs d. Cardinalis, qualiter sibi fuerat præsentatum illius testamentum, in quo scripserat hæredem vniuersalem Collegium,
16 † & factum præceptum de non recognoscendo alium, vt supra, cuius adnotationis vigore nõ potuit societas deuenire ad actum redemptionis absque eorum notitia, *Bart. in l. si Publicanus. §. in omnibus. nu. 2. ff. de Publicanis, & vectigal.*

Neque huiusmodi mala fides remanet purgata ex alio præcepto postmodum eidem Regulatori facto ad instantiam Casandræ, ac mandato de manutenen. quod post etiam ipsa obtinuit, quia mandatum de manutenen. continet clausulam ci-
17 tra † præiudicium partiũ in petitorio, vel plenario possessorio: vnde ad hoc vt esset locus bonæ fidei requirebatur sententia su
18 per † negocio principali, & in omnem casum negari non potest ex omnibus sic gestis societatem habuisse notitiam controuersiæ inter Cassandram, & Collegium, & propterea non debuerit esse satisfacta de sola possessione & mandato de manu
19 tenen. cum etiam † prædo sit manutenendus, sed vlterius tenebatur inuestigare, an dominium re vera ad Casandram specta
20 ret, cum contrahens † cum alio teneatur inuestigare conditionem illius, & qualitates rei, easq. scire, *l. qui cum alio vbi Dec. & Cagn. de reg. iur. Surd. cons. 50. nu. 25.* nec æquum fit, vt con
21 trahat † cum detentore, & non Domino, *Dec. cons. 407. nu. 2.* & ex dicta manutentione non potuit confoueri Casandra, nisi in possessione, neque inde sequitur quod ei potuerit rectè solui, & sicut prætendit societas sibi suffragari mandatum, & præceptum ad instantiam Casandræ intimatum soli Regulatori,
22 cum ex scientia dicti Regulatoris † bene inferatur ad scientiã societatis *Aretin. cons. 153. nu. 2.* ita etiam, vt seruetur æqualitas suffragari debet Collegio contra eamdem societatem sciẽtia Regulatoris deducta ex dicta intimatione testamẽti, ac inhibitione eidem facta, ne alium recognosceret in Dominium
23 quam † exequutores testamentarios, cessante autem bona fide certissimum est, solutionem non potuisse fieri, & bona fi-
24 des cessat stante, inhibitione, & notorio † in Ciuitate Cæsenæ, quod Cardinalis obierat cũ testamento ad fauorem Collegij.

Et ita pro confirmatione sententiæ fuit vtraque parte informante resolutum &c.

R. P. D. CARRILLO.

Recanaten, Prædij.

Die Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Hæres non potest manuteneri in possessione bonorum Testatoris, vigore illius possessionis, cum defuncti possessio non continuetur in hæredem, cessante Statuto hoc disponente, Instantia quando transmittatur in hæredes, & quando non.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, de cuius possessione constat de tempore motæ litis.*
2 *Iuste possidet, qui auctore Prætore possidet.*
3 *Possessio defuncti non transmittitur ad hæredes deficiente statuto continuante possessionem.*
4 *Possessionem, si quis non habeat, transferre non potest.*
5 *Instantia per Testatorem incepta transit ad hæredem, qua mediante potest hæres petere manutentionem.*
6 *Monitorio iudicium introducitur de Iure communi.*
7 *Libellus requiritur ad effectum introducendi litem, stante stylo Curiæ.*
8 *Instantia, vt transmittatur ad hæredem, iudicium debet esse cœptum.*
9 *Lis, vt dicatur introducta non sufficit intimatio Monitorij, sed requiritur etiam reproductio in actis, vt Iudex sit certus de sua iurisdictione num. 10.*
11 *Litis pendentia, ex quibus excludatur.*
12 *in Manutentionis iudicio incidenter petito non requiritur libellus.*
13 *Quod intelige procedere, quando lis fuit prius per monitorium, vel libellum introducta, & postea incidenter petitur manutentio.*
Vel quando Iudex ex officio illam concedit, secus verò ad instantiam partis, & num. 13.
14 *Instantia ad hæredes non transmittitur, cessante lite.*
15 *Iudex ritè, & rectè procedendo potest priuare possessorem sua possessione.*

DECISIO CXXIII.

SVb die 14. Maij 1635. fuit resolutum mandatum de manu-
tenendo A. C. concessum Alexandro, & Catherinæ de
Moronis in possessionem prædij, de quo agitur esse infirman-
dum, & manutentionem concedendam D. Tullio Roberto,
hodie causa super eisdem pluries reproposita Domini steterũt
1 in decisis, cõstat enim de eius possessione † ante, & de tempo-
re motæ litis, *Marescott. lib. 2. var. cap. 64. nu. 1. Couar. pratic.*
2 17. & quod prædictam possessionem † adeptus fuerit auctore
Prætore *l. iuste possidet cum vulgat. ff. de acquir. possess. Greg.
decis. 382. num. 2.*

Nec obstat, quòd Alexander, & Catherina, vti hęredes Pe-
tri Patris, vel Angelæ Matris manuteneri debeant quia vti hæ-
3 redes Patris non possunt manuteneri, cum possessio † defuncti
non transmittatur ad hæredes deficiente statuto continuante
possessionem, vel nisi de nouo apprehendatur *l. cum hæredes,
ff. de acquir. possess. Boccac. in interd. c. 2. n. 25. Greg. decis. 222.
num. 6. vbi Add. nu. 12.* nec tanquam hæredes Angelę Matris,
4 quia non constat, quod ipsa possederit de tempore † obitus,
ideoque non potuit transmittere possessionem, quam non ha-
bebat *Surd. decis. 138. nu. 19.*

Nec etiam illis debetur manutentio sub prętextu, quòd pre-
dicta Angela ante obitum introduxerit iudicium super manu-
5 tentione, & ita quòd instantia per † eam cæpta transiuerit ad
hæredes, qua mediante poterat dari manutentio *Rot. post Pa-
cif. de solu. interd. decis. 141. num. 3.* quia cum non doceatur de
6 aliquo monitorio, † quo iudicium introducitur de Iure, & de
stylo Tribunalis A. C. in hac materia, quod in effectu habet
7 vim libelli *Greg. decis 335. num. 16.* qui requiritur † stante sty-
lo Curiæ *Asin. in prax. iud. cap. 16. §. 22. lim. 3 num. 3.* Non est
verum huiusmodi litem cæptam fuisse, quod necessarium est,
8 † vt instantia transmittatur *Menoch. de retin. remed. 3. nu. 62.
Boccac. de interd. d. cap. 2. num. 23. & 24.* maximè cum ad sub-
9 stantiam Iudicij seu litis pendentiæ † non sufficiat intimatio
Monitorij sed requiratur etiam reproductio in actis, (quæ
10 non extat) vt † Iudex certus sit de sua iurisdictione *Gratian.
discept. 639. num. 1.* & quòd constet de legitimo mandato pró-
curatoris, & quod forma decreti interpositi nisi infra tres cum
11 intimatione fuerit seruata, † quæ cum deficiant excludunt li-
tis pendentiam, *Lancell. de attent. par. 2. in præfatione cap. 43.
num. 63. Caual. decis. 484. n. 4. Gratian. discept. 531. n. 76.*

Denique non obstat, quòd in hoc iudicio manutentionis
12 incidenter petitæ † non requiratur libellus vel Monitorium
ex fide Curialium data, quia respondetur hoc procedere, vel
13 quando lis fuit prius introducta per monitorium, † aut libel-
lum, & postea incidenter petitur manutentio, vel quando Iu-
dex ex officio illam concedit, secus verò ad instantiam partis,
prout contingit in casu præsenti *Menoch. de retin. d. remed. 3.
n. 453. Bald. cons. 438. num. 1. lib. 1.* & ideò cessante lite seu con-
14 tinuatione possessionis non transmittitur † instantia in hære-
des, qui non habent possessionem ex prædictis, & casu quo il-
15 lam haberent † Iudex iustè, & valide procedens eos d. posses-
sione priuauit. *Rot. dec. 802. par. 1. diuers.* vltra quod adest de-
fectus ex non reproductione in actis vt supra.

Nec releuant certæ obiectiones de quibus in decis. quia vl-
tra quod ex deductis in ea tolluntur, placuit Dominis sufficere superius dicta pro manutentione Tullij.

Et ita decisum vtraque.

R. P. D. VEROSPIO.

Granateñ Matrimonij.

Die Lunæ 28. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Consensus in Matrimonio, quid operetur, & vt in eo, ille dicatur præstitus, quid sufficiat. Parochi præsentia in Matrimonio ad quid tantum requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonij validitas dependet à consensu, dum in eo consistit non solum illius materia, sed etiam forma.*
2 *Et hoc quocunque modo idem matrimonium consideretur, siue vt contractus, siue vt Sacramentum.*
3 *Consensus in matrimonio acceptus loco formæ, magis videtur conuenire ipsi matrimonio, tamquam Sacramento.*
4 *Consensus in matrimonio requiritur vt exprimatur aliquo signo exteriori.*
5 *In Matrimonio expressio consensus fieri potest, tum per verba tum etiam per signa extrinseca, dummodo sint apta exprimere consensum de præsenti.*
6 *ad Consensum exprimendum in matrimonio, non est tradita certa verborum formula.*
7 *Et satis est, quod verba prolata, sui natura significari possunt tunc dari consensum, vel inspecto sono, vel significatione verborum.*
8 *Consensus in matrimonio satis dicitur exprimi de præsenti, si contrahentes dicant, habeo, vel teneo te in vxorem, vel in maritum.*
9 *Verba, habeo vel teneo &c. apta sunt significare etiam tempus præteritum.*
10 *Verba in consensu dando in matrimonio debent esse apta declarare consensum de præsenti.*
11 *ad Parochum, & ad contrahentes matrimonium spectat declarare dubietatem verborum prolatorum in consensu dum illa possunt habere plures interpretationes.*
12 *à Parocho præcipue exaudiri debet, & intelligi mutuus consensus contrahentium matrimonium.*
13 *ex Signis etiam potest declarari consensus in matrimonio.*
14 *per Manuum porrectionem datur fides.*
15 *Soror, si deposuerit ad fauorem sororis, non est reijcienda, si illius depositio sit conformis depositionibus aliorum testium.*
16 *Matrimonij fauor operatur, vt detur etiam fides testibus consanguineis.*
17 *Parochi præsentia in matrimonio non requiritur, nisi ad effectum, vt possit constare Ecclesiæ de eodem matrimonio, itaut non obstet eius fuga post datum consensum à coniugibus. num. 18.*

DECISIO CXXIV.

DVbitatum fuit in hac causa de validitate matrimonij, quod dicebatur contractum fuisse inter Ioannem, & Margaritam, cum super illius nullitate latæ fuissent duæ sentẽtiæ in partibus à quibus Margarita appellauit cum verò propositum

positum fuisset hodie coram me id dubium responderũt DD.
pro validitate eiusdem matrimonij cum ex deductis pro parte
Margaritæ visum fuerit probari quòd in illius celebratione,
quæ facta fuit coram Parocho, & testibus iuxta dispositionem
Sac. Concil. Trident. interuenisset suus, & Ioannis consensus
cuius defectus solum adducebatur ad hoc, vt idem matrimo-
1 nium reuocari deberet tanquã nullum. †Et quidem visum fuit,
quod ab eo consensu deprendere deberet validitas huius ma-
trimonij dũ in eo consistebat non solum illius matrimonij sed
2 etiam forma quocumque modo idem matrimonium † consi
derarentur siue vt contractus, siue etiam, vt Sacramentum cu-
ius præcipuè respectu hodie quærebatur de illius validitate vt
videtur esse magis cõmunis sententia, quam ẽt tenuit *D. Tho.
in 4. sent. dist. 26. q. 2. art. 1 & ex eo probat Suarez. ad 3 parte
to. 3. de Sacram. disposit. 2. sect 1. Palud. in 4. sent. dist. 1. quæst.
4. Cardin. Bellarm. de Sacram. matr. lib. 1. contrau. 2. capit. 6.*
3 Cum† vero idem consensus, quatenus accipi debebat loco for
mæ quo modo acceptus magis videbatur conuenire ipsi ma-
trimonio tanquã Sacramento, vt tradit *Palud. dist. 27. quæst.*
4 *2. artic. 2.* requireretur† expresionem signi aliqui exterioris,
& eadem expresio fieri posset tum per verba tum etiam per
5 signa extrinseca dummodo tamen illa, apta † essent significa-
re consensum de præsenti, qui in eo actu dabatur, vt notatur
in *c. tua & in cap. ex parte sponsal. & tradit. gloss. in cap. si quis
diuinis 30. q. 1. Couar. de matrim. 2. par. c. 4. §. 1 n. 1.* Visum fuit
in casu proposito declarari posse validitatem huius matrimo-
nij, non solum ex qualitate verborum, quæ dicebantur prolata
fuisse ab his coniugibus, sed etiam aliorum signorum, quæ pa-
riter probantur conuenisse in illius celebratione etenim Ioan-
nes per apocam priuatam se obligauerat Margaritæ contra-
here cum ea id matrimonium. Vnde nata temporis oportuni
tate, quo in domo contigua domi Margaritæ iacebat in lecto
infirma Alberta filia Catarinæ Dominæ eius domus, & ad eã
inuisendam accesserant tum Margarita, tum ẽt Parochus. Ve-
nit ipse ad eandem domum comitatus duobus testibus sibi an
tea ignotis, cum vero ingressus fuisset cubiculum, in quo om-
nes propè lectum egrè asidebant, occurit ei statim Maria quę
erat soror Margaritæ, & illuc venerat vna cũ eadem Margari-
ta, eumque interrogauit, qua occasione accesisset ad eam do
mum cui interrogationi respondit Ioannes ijs verbis, quæ eũ
dixisse retulit Parochus in sua dispositione dum postea exami
natus fuit inter alios testes. Venio ad viden. D. Margaritam,
quæ est vxor mea, cui respondit Margarita alijs verbis, quę idẽ
Parochus dixit ab ea audiuisse cum recederet indignatus ab
eadem domo, quod scilicet Ioannes erat suus maritus, seu spõ
sus alij vero testes, qui præter Parochum etiam examinat fue-
runt latius explicabant ea verba, quod scilicet illa dixerit. Ego
sto vel ego sum, cum D. marito meo Ioanne. Hæc autem
verba visa fuerunt significare posse ipsum consensum de præ-
6 senti, quia cum ad hunc effectum non sit tradita † certa for-
mula verborum satis erat, quod illa sui natura significare pos-
7 sent tunc dari † eum consensum, vel inspecto sono, vel etiam
significatione eorumdem verborum, vt notatur *in cap. litteris
de sponsal. & in cap. tua eod. tit.* & super similibus verbis teneo
8 vel habeo† te in vxorem considerauit *Paluda. in 4 sent. dist.
26. quæst. 2. art. 4. concl. 3. & post eum Sanch. de matr. lib. 1. di-
sput. 18. num. 10 Couar. in 4. lib. decretal. part. 2. cap 4. §. 1. Gut-
tier. de sponsal. c. 3. num. 4. & lib. 1. canon. quæst. cap. 21. num. 27.
Reginal. in prax. for. per pœnit. lib 31. c. 7. num. 47.*

Neque poterant eadem verba impugnari eo quia apta es-
9 sent significare, †& includere ẽt tempus præteritum, tam sui
natura, vt habetur in *l. verbum erit § quem domum. ff. de verb.
signif. & in l. scribit. § item scribis. ff. de aur. & argent. legato*
quam etiam inspecta eorum significatione, cum illa suppone-
re viderentur quod Margarita etiam antea fuisset vxor Ioãnis
atque ita continerent actum iam gestum cuius causa negaba-
10 tur, quod possent † ea verba satis esse pro declaratione con
sensus præsentis ex *not. in l. Publia. ff. depositi, & super simili-
bus verbis considerauit Alex. in consil. 153. num 1. lib. 5. quem
sequutus fuit Dec. in cons. 310. Paris. cons. 61. nu. 23. lib. 4.* Hæc
enim exceptio, in qua consistebat summa totius difficultatis
visa fuit remoueri posse ex contraria significatione, in qua ap
parebat acceptæ fuisse eadem verba, tam a Parochi, quam e-
11 tiam ab ipsis contrahentibus, † ad quos pertinebat declarare
hanc dubietatem, dum illa vtramque interpretationem reci-
pere poterat, *iux. not. in cap. intelligentia de verbor. signif. &
tradit. Card. in cap. ex litteris de sponsal. Enriq. in summ. lib.
11. de matrim. cap. 11. num. 6. Reginal. in prax. form. pœnit. lib.
31. cap. 7. num. 45.* & quod attinet ad Parochum, cuius intelli-
gentia, erat in primis necessaria ex dispositione Sac. Conc. Tri
12 dentini dum secundum formam in † eo traditam ab eo præ-
cipuè exaudiri debebat, & intelligi mutuus iste consensus. De
clarauit hoc ille dum statim post intellecta verba Ioannis fu-
gam accipere voluit, & prorupit in ea verba, quæ retulit idem
se dixisse, & deponunt alij testes, quod scilicet verba dicta à
Ioanne continebãt magnam impudentiam. Itaut rectè videa-
tur de eo dici posse, quod in simili causa cõsiderauit. *Nauar.
in cons. 11. de clandest. despons.* quod visus fuerit tunc maximè
confirmare id matrimonium, cum voluit illud negare quod
verò attinet ad contrahentes plura superius considerari pote-
rant, quia propter opportunitatem temporis, quam quæsiuit
ipse Ioannes, à quo solo matrimonium hodie impugnatur, &
testes quos idem secum duxit dum accesit ad domũ Catha-
rinę. Præterea hoc ille declarauit coram Prouisore Granaten,
quod, scilicet venerat ad eandem domũ, vt efficeretur spõsus
Margaritæ, primum cum examinatus fuit ad instantiam Fisci,
& deinde iterum postquam reuocauit mandatum, quod de-
derat ad impugnandum id matrimonium.

13 Præterea poterat ea difficultas remoueri ex signis†ex qui-
bus etiam declarari poterat iste consensus, tam ex forma tra-
dita in sacro Concilio, quam etiam ex dispositione sacrorum
Canonum vt *not. gloss. in cap tua de sponsa. & in cap. cum apud
eod. tit. & post D. Thom. tradit Sot. in 4. sent. dist. 21. Palu-
dan. dist. 27. quæst. 2 art. 3. Couar. de matrim. par. 2. cap. 3. §. 1.
num. 1. P. Ledesma in Add. ad 3. partem D. Thom. quæst. 45.
art. 2. dubit. 2.* Cum vero illa necessaria esset, tam ad intelligen
tiam Parochi, quam ad declarationem mentis Ioannis vtrum-
que effectum operari poterat primum ille actus in quo ille, &
14 Margarita sibi fidem inuicem dederunt † per porrectionem
manuum. Secundo hoc declarari potuit ex ijs verbis, quæ cõ-
stat dicta fuisse a Ioanne occasione recessus Parochi, & dum
rogauit eos, qui aderant, vt sibi essent testes eorum, quæ age-
batur. Neque obstare visa fuit depositio eiusdem Parochi ad
effectũ vt non diu posset constare de eo consensu ex dictis si-
gnis eo quia ille negaret in sua depositione se aliud scire pro-
pter verba quæ dixerat se audiuisse ab his coniugibus, quia cõ
trarium colligebatur ex depositionibus aliorũ testium ex qui-
bus constabat quòd ijdem coniuges sibi manus dederunt an-
tequam Parochus recederet, & quod Ioannes tunc requisiuit
fidem eorumdem Testium cum ipse Parochus recedere vo-
luit: ex quibus declarari vel etiam suppleri poterat illius depo-
sitio, cum nõ negaret simpliciter se ea vidisse, & audiuisse, sed
quod nihil sciebat præter ea, quę dixerat super dictis verbis, &
ita in specie deponebant Alberta, quæ erat ea, quæ iacebat in
lecto infirma, & Catherina soror hoc idẽ colligebatur ex di-
cto vnius testis, qui erat ex ijs, quos Ioannes secum duxit, qui-
que illud affirmabat quòd ante recessum Parochi fuisset in spe
cie rogatus à Ioãne, vt esset testis eorũ quæ viderat, & demum
hoc idem deponebat Maria soror Margaritæ cuius testimo-
15 nium non poterat reprobari eo quod†deponere videtur ad fa-
uorem sororis, dum illius depositio erat conformis depositio-
ni aliorum testium, ac præterea erat fauore matrimon. qui fa-
16 uor etiam operari†poterat, vt dari deberet fides eius deposi-
tioni, *vt tradit in c. videtur qui matr. accus. Poss & notant ibi
DD. & in cap. super eo de test. canonich. 15. d. Sacram. dubit.
num. 42. Sagun. de Sacram. matrim. nu. 72.*

Demum non visa fuit obstare posse fuga eiusdem Parochi
vt quod ille noluerit sua præsentia ratum habere id matrimo-
nium quia eius præsentia non erat requisita nisi ad eũ effectũ
17 vt posset constare Ecclesiæ de eodem†matrimonio. Vnde ni-
hil ad illius validitatem conferre poterat quod Parochus no-
luerit illud ratione habere, vt tradit *Sanch. de matr. lib. 3. disp.
39. nu. 1. Cõninch. d. disput. 27. dub. 4. num. 44.* & fuit sæpius re-
solutum in Congregatione Sacr. Concil. refert *Ledesm. de ma-
tr. q 45. art. 5. in 2. dub. vers. quo posito fundamento Gutier.
de matrim. cap. 69. nu. 3. & tenuit Rot. de mente eiusdem S. Cõ-
greg. coram Card. Seraph. decis. 1099. num. 5. & in Vlixbonen.
matr. 16 Nouemb. 1622 coram bo. me. Manzanedo*, & hinc
18 neque nocere potuit illius fuga † postquam intellexit vtrius-
que coniugis voluntatem, vt tradit *Gutier. eod. cap. 66. num. 8.*
vbi refert hoc pluries etiam tenuisse *S Congr. Pont. de matrim.
lib. 5. cap. 21. num. 12.*

In

In eadem causa in sequenti parte adest alia decisio sub die 1. Aprilis 1639. coram eod. R.P.D. Verospio.

ILLVSTRISS. D. MACHIAVELLO.
PATRIARCHA
CONSTANTINOPOLITANO.

Florentina Subdecanatus.

Die Lunæ 28. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Ad Iuspatronatus, quando plures sunt vocati, quo casu censentur admissi pro virili. Filius si de bonis suis proprijs, idest castrensibus, vel quasi castrensibus fundet aliquod iuspatronatus, pater in eo nihil prætendere valet.

SVMMARIVM.

1 *ad Iuspatronatus, quando sunt vocatæ plures personæ, sub verbis appellatiuis, & nominibus proprijs, ad illud tanquam in virile, censentur inuitatæ.*
2 *Castr. consil. 59. lib. 1. in quo casu loquatur.*
3 *Coniecturæ, & præsumptiones præualere non debent instrumẽto publico.*
4 *Romana purpura, si quis insignitus erat, indubitanter credi potest quod propria virtute, suisque laboribus varias diuitias congesserit.*
5 *Clericorum bona dicuntur peculium quasi castrense & non aduentitium.*
6 *Filius familias fundans iuspatronatus ex bonis quasi castrensibus potest de eo ad libitum disponere, itaut pater ratione patriæ potestatis in eo nihil potest pretendere.*
7 *ad Cautelam ea, quæ fiunt non tribuunt aliquod ius.*
8 *Filij possunt acquirere vna cum patre, pro rata.*
9 *ex Actu affrancationis, quando non recte inferatur ad dominium. & num. 10.*
11 *in Hereditate si reperiatur aliquis numerus vocum ad iuspatronatus, dubitari nequit, quod dictus numerus pertineat ad heredes.*
12 *in Possessionis materia, statur etiam tacitæ declarationi possidentium.*
13 *Libro Ciuitatis an standum sit; ad cognoscendum quo titulo nonnulla bona ad aliquem peruenerunt.*
14 *Filia dotata, iuxta Statutum Florentiæ, remanet exclusa tam ab hereditate paterna, quam fraterna.*
15 *Heres alicuius, quod quis nunquam fuerit conuinci potest ex obseruantia, scilicet si nunquam se gesserit pro tali.*

DECISIO CXXV.

Iterum respondit Rota hæreditariũ hoc Iuspatronatus acquisitũ ab initio fuisse septem patronis nimirum Antonio, Raphaeli, & Francisco filijs Alexandri, ipsique Alexandro, Laurentio, Roberto, & Petro fratribus, & ita ex istis septem vocibus quatuor earum simul cum vna tertia parte alterius vocis competere Dominis de Venturis tanquam hæredibus Alexandri, ac trium eius filiorum in totum, Laurentij vero pro tertia parte, ideoque præsentatum ab ipsis fore, præferendum præsentato D. Octauia Cappona habente solummodo iuxta portiones hæreditarias Petri, Roberti, & dicti Laurentij duas integras voces, & reliquas duas tertias partes illius vocis cuius vnam tertiam partem habent Domini de Venturis, & sic confirmata fuit hodie coram me resolutio, quæ sub die 24. Martij 1634. coram Reuerendissimo D. Episcopo Vrgellen. emanauerat, cum propter eius absentiam fuerim ego in hac causa Iudex subrogatus.

Fundamenta enim talis decisionis, & optime subsistere, & a duabus in contrarium allatis difficultatibus subuerti non posse visa fuerunt, nam primo non obstant deducta demonstrandum verum non esse suppositum de numero vocum septenario, & consequenter prætensam earum pluralitatem penes Dominos de Venturis non substineri, quoniam licet præ dia in dotẽ hinc dignitati per Antonium assignata prouenisse dicantur ex substantia Alexandri patris in cuius potestate idẽ Antonius & reliqui duo eius fratres, Raphael scilicet, & Franciscus reperiebantur, itaut propterea nonnulli ipsi Alexandro, potuerit tale iuspatronatus acquiri, dictis vero filijs successiuè hoc est post obitum eiusdem patris, hinc tamen inferri nõ posse iudicatum fuit, quòd Domini de Venturis tanquam habentes causam ab ipsis, non valeant ex eorum quatuor personis nisi vnicam tantum vocem prætendere, nam cum ex instrumento fundationis luculenter appareat Antonium tale Iuspatronatus pro se fratribus patre, & patruis acquisiuisse non nomine collectiuo, sed verbis appellatiuis & proprijs nominibus expressis pernecesse etiam fatendum videtur, quod fuerint ad
1 illud tanquam inuiriles inuitati † singuli, quorum propterea vnicuique propterea vox competere debet iuxta tradita per *Laderch. cons. 18. nu. 8. Capit. decis. 208. nu. 2. ad finem Afflic. decis. 309. nu. 3.* & in terminis Iurispatronatus *Roch. de iurepatron. verbo ipse vel is num. 10 Lambert. eod. tract. lib. 1. par. 2. q. 1. art. 28. num. 5. Gratian. discept. 521. nu. 5.* Quicquid dicendum esset si non ipsemet filius, sed Alexander pater hanc
2 dignitatem acquisiuisset in quibus † terminis loquitur *Castr. cõsil. 59. lib. 2.* cum reliquis adductis pro D. Octauia.

Nec in facto subsistere existimatum fuit quòd vere de tempora erectionis istius iurispatronatus prædia supradicta essent in bonis Alexandri, quoniã præsumptiones & coniecturæ ad hoc probandũ adductæ, nec præualere potuerunt ipsimet Instrumento fundationis contrariũ potius enuncianti, nec exclu-
3 dere aduersas validioresq; præsumptiones † tanquã a tali instrumento adminiculatas indicantes similia prædia ad Antoniũ istius dignitatis primum acquirentem tunc spectasse, is enim
4 acquirens Romana † purpura erat insignitus, idque indubitanter credi potest, quod propria virtute, suisq; laboribus varias diuitias congesserit, iuxta tradita per *Ciriac. controu. 91. nu. 2. & seqq.* Ex quibus non solum tale iuspatronatus fundare potuerit, verum etiam illud cuicumque voluerit stipulare, cum
5 bona † Clericorum dicantur peculium quasi Castrense, non autem aduentitium, vt latè per *Surd. consil. 259. num. 6. & seqq.* Et filius familias fundans Iuspatronatus ex bonis quasi Castrẽ
6 sibus possit de eo ad libitum disponere, itaut pater † ratione patriæ potestatis nullum ius prætendere valeat. *Lambert. de iure patr. lib. 1. par. 1. q. 8 art. 9. num. 3,* quem sequitur *Sanch. consil. moral. lib. 2. cap. 3. dubit. 71. num. 20,* quibus non contrariatur promissio ab eodem Antonio facta, quòd scilicet Raphael, & Franciscus fratres fecissent tale instrumentum de consensu Alexandri patris ratificaturi, quoniam similis promissio cen-
7 seretur facta solummodo ad cautelam, vnde ex † ea arguere non licet dominium talium bonorum ad Alexandrum tunc temporis pertinuisse, vt in terminis dixit *Rot. coram Card. Caualer. decis. 100. nu. 7 vers. nec visum fuit.*

Sed vlterius animaduertebant Domini, quod quatenus etiã admitterentur dicta prædia fuisse de tali tempore possessa ab Alessandro, adhuc tamen non tolleretur huiusmodi resolutionis fundamentũ quoniam vel hinc sequeretur, quod neq; Laurentius, Robertus, & Petrus aliquod ius in hac dignitate tanquam ex bonis Alexandri acquisita potuissent prætendere, & sic quod D. Octauia tanquam habens causam ab istis, nullam penitus vocem ad hoc iuspatronatus haberet, vel si dicendum est. quod idem Alexander consenserit dictis eius fratribus aliquod ius acquiri multo magis asserendum videtur, voluisse etiã proprios filios similiter honorare, cum hoc euidenter colligatur ex supradicto instrumento fundationis, & vt dictũ fuit coram Reuerendissimo Vrgellen. in decisione hodie confir-
8 mata, nullibi reperiatur in iure prohibitum, quòd filij † non possint acquirere simul cum patre pro rata, immò contrarium attestetur *Bart. & DD. in l. Gallus, §. & quidem recte. ff. de lib. & posthum.* cum reliquis in eadem decisione cumulatis.

Nec releuat quòd hæc prædia fuerint postea affrancata ab Alexandro, Laurentio, & eorum fratribus, quasi ad ipsos tantũ eadem prædia, & Iuspatronatus ab initio spectare potuerint, non autem ad filios etiam Alexandri, quia responsum fuit ex
9 huiusmodi † actu affrancationis inferri excludenter non posse dominiũ horum bonorum de tempore fundationis Iurispatronatus vni potius, quàm alteri supradictorum spectasse, cũ quili
10 bet eorum etiam non probato antecedenti dominio † posset consentiente Ecclesia dicta prædia redimere exercendo pactum affrancandi in instrumento appositum ex traditis per *Tiraq. de retract. tit. 1. §. 3. glos. 1. per tot.*

Quibus sic stantibus non obstant secundo loco deducta cõtra alterũ decisionis fundamentum, quod nimirũ Domini de Ven-

Venturis fuerint hæredes Alexandri, & trium eius filiorum, & sic eorum voces obtinuerint, nam quamuis hæreditas Antonij repudiata fuerit a Raphaele fratre, & Alexandro iuniore eiusdem Raphaelis filio, necnon a Ioanne Paulo nepote ex Francisco altero fratre, & ideo videri posſit quòd vox ipsius Antonij per ius non decreſcendi accreuerit alijs compatronis, non autem fuerit in Dominos de Venturis dellata, tollitur nihilominus omnis difficultas ex eo, quod Laurentius Iunior alter filius Raphaelis hanc Antonij hæreditatẽ adiuit, cuius Laurentij hæreditas, ſicuti etiam bona aliorũ fratrum, ac patruorũ, cum ex libris onerum Ciuitatis Florentiæ clarè conſtet peruenisse in Robertum filium Ioannis Pauli, à quo Roberto deſcẽ-
11 dunt Domini de Venturis dubitari nequit, quin † verisſimum ſit penes eoſdem Dominos de Venturis ſupradictum vocum numerum reperiri ex traditis per *Simon. de Pretis lib. 5. interpret. 2. dub. 4. nu. 360. fol. 555. cum adductis in d. deciſione huius cauſæ coram Reuerendiſsimo D. Vrgellen.*

Nec aliquid officit quòd cum Raphael pater Laurentij ſuperſtes fuerit, & ſucceſſerit omnibus ſuis filijs maſculis, & deinde obierit relicta ſolummodo Cornelia filia nupta in Dominis Oricellarijs, excludatur conſequenter quod dictus Robertus ſuccedere potuerit Laurentio mediante cuius hæreditate, hereditas etiã Antonij deferebatur, nam reſponſum fuit, quod cum Raphaeli non ſucceſſerit Cornelia filia, & ipſe Ropertus tunc eſſet proximior agnatus in quem vt patet ex ſupradictis conſtat Alexandri, & filiorum bona deueniſſe per neceſſe etiã dici debet eumdem Robertum mediante perſona Raphaelis
12 ipſi quoque Laurentio ſucceſsiſſe, † cum in hac materia ſtetur etiam tacitæ declarationi poſsidentium, qui ita ſe in libris Ciuitatis deſcribi permiſerunt, vt *in Auximana ſpolij 10. Februarij 1620. coram Buratto, & in Peruſina de Alphanis 1. Februarij 1634. coram R.P.D. meo Dunozetto.*

Nec eliditur huiuſmodi probatio deſumpta ex libris Ciuitatis Florentiæ per reſponſionem quod aſsignatio talium bonorum in dictis libris exarata prouenerit ex laudis, quia non ideo excluditur titulus hæreditarius cum lauda edi potuerint in eiuſdem tituli canonizationem, vltra quod difficultas tollitur ex
13 eo † quod in eiſdem libris enunciantur dicta bona obtigiſse Roberto non ſolum ex laudo, verum etiam ex hæreditate, vt legitur in ſummario D. Octauiæ num. 11. & conferunt tradita per *Caſtr. in l. 1. nu. 3. C. de repud. hered.* quem ſequitur *Caball. conſ. 156. num. 29. lib. 1.*

Quod autem Raphaeli non ſucceſſerit Cornelia filia, pro-
14 batur ex eo, quod ipſa erat † iam dotata, & conſequenter iuxta Statutum Florentiæ, tam ab hæreditate paterna, quam fraterna excluſa prout de tali ſtatuto teſtatur *Lap. allegat. 101. in princ.* quod etiam conuincitur ex obſeruantia dum apparet ip-
15 ſam nunquam † ſe pro hærede geſsiſſe, dum præſertim contingente vocatione iſtius Iuriſpatronatus de anno 1577. de quo tempore ipſa viuebat non fuit ad præſentandum inter compatronos admiſſa. Reliqua, quæ replicantur circa Bullã Iulij Secũdi, & circa mandatum procuræ factum ab Alexandro, & alias ſatis, ſuperq. tolli viſa fuerunt ex reſponſionibus datis coram Reuerendiſs. Vrgellen. in deciſione, iuxta quam hodie vtraq; parte informante reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommiſsi de Glauarinis.

Die Lunæ 5. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Fœminæ, quando non admittantur ad fideicommiſſum, licèt vocationes, & ſubſtitutiones fuerint factæ per verba apta etiam eas comprehendere. Votum conſeruandæ agnationis, quãdo in Teſtatore conſiderari poſſit, & alia de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario, quando obſtent detractiones ad impediendam immiſſionem, & debitam vel ex ſaluiano interdicto, vel ex l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.*

2 *Fœminę veniunt appellatione proximiorum, & deficientibus maſculis admittuntur ad fideicommiſſum.*

3 *Sed iſta concluſio non procedit, quando teſtator diſcretiuè locutus eſt de illis, vel quando habuit rationem conſeruandæ agnationis.*

4 *Fœminæ, quando non cenſeantur admiſſæ ad fideicommiſſũ, licet vocationes, & ſubſtitutiones fuerint factæ, per verba, quantumuis collectiua, & apta comprehendere fœminas, & maſculos.*

5 *Teſtator dicitur diſcretiuè locutus de fœminis, ſi vocauerit lineam maſculinam, deſcendentium, & mandauit fœminas dotari, & num. 6.*

7 *Fœmina ſi ſit excluſa à Teſtatore non poteſt impedire ſucceſſionem aliorum maſculorum proximiorum.*

8 *Teſtator ex quibus probetur, quòd habuerit rationem conſeruandæ agnationis.*

9 *Teſtatoris enixum votum conſeruandæ agnationis, in quibus ſolet conſiderari.*

10 *Familię nuncupatione cenſetur habita ratio conſeruandæ agnationis.*

11 *Teſtator, quando dicatur in vocatione proximiorum de Caſata conſideraſſe ſolum agnationem deficiente deſcendentia ipſius teſtatoris.*

12 *Verbum, illorum, ad quid referatur.*

13 *Dictio (videlicet) eſt declaratiua præcedentium.*

14 *Inſinuatio in actu geminato an requiratur.*

15 *de Inſinuatione tertius dare non poteſt.*

16 *Tertius de proximitate dare non poteſt, inuito eo, de cuius proximitate agitur.*

Surd. conſ. 145. declaratur nu. 16.

17 *Subſtitutio, quando intelligatur tantum de ijs, qui fuerunt proximiores de tempore purificati fideicommiſſi.*

18 *Subſtitutio, quando non ſit extendenda de vno proximiore ad alium, ſed poſtquam ad proximiorem deuenerit, extinguatur fideicommiſſum contrarium, nu. 19. & 20.*

19 *L. cum ita. §. in fideicommiſſo, & l. peto. §. fratre. ff. de leg. 1. quando ceſſent.*

21 *Rei ſuę, vnuſquiſque eſt moderator, & arbiter.*

22 *Hæres cum beneficio l. & inuentarij liberè poteſt diſponere de rebus ſuis, cum d. l. & inuentarij vigore non remanent eius bona hypotecata, ſed conſeruantur illæſa iura ante illi competentia, perinde ac ſi non audiuiſſet, & hæreditas eſſet iacens.*

23 *Hæres grauatus fruſtra opponit contra fideicommiſſarium de ære alieno Teſtatoris, ſi non doceat illud ſoluiſſe.*

24 *Reus non poteſt excipere de eis, quæ ad eum minimè ſpectant.*

25 *Detentori ſat non eſt allegare melioramenta, niſi oſtendat ſe vel illos, quibus ſucceſſit feciſſe.*

26 *In Monialibus non poteſt conſiderari aliqua ſucceſſio.*

27 *Ceſſionarius vigore ceſſionis poteſt agere ſicut ipſe cedens, alioquin nihil operaretur.*

28 *Hæres, ſi omiſerit conficere inuentarium intrat præſumptio ſubtractionis, & occultationis bonorum, & ſatisfactionis detractionum.*

29 *Hærès grauatus ſi non confecit inuentarium, & aliqua bona alienauerit, præſumuntur adequare detractiones, & dicenti contrarium incumbit onus probandi, & nu. 33.*

30 *Bona ſubrogata in locum bonorum fideicommiſſariorum alienatorum veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.*

31 *Melioramenta in reſtitutione fideicommiſſi, vt hæres grauatus detrahat debet probare, quod ipſe illa fecerit.*

32 *Poſſeſſor bonę fidei debet compenſare melioramenta, cum fructibus perceptis à die motę litis ex dd. bonis.*

34 *Inuentarium confitendum ab hærede grauato, non ſuppletur, per inuentarium compilatum à Tutore. amplia, num. 35.*

36 *Dotes filiarum ſuccedunt legitimę.*

37 *Dotes filiarum detrahendę ſunt ex legitima, non autem fideicommiſſo.*

38 *Melioramenta non ſunt detrahenda ad hærede grauato, quando mala fide facta ſunt, ob iudiciales proteſtationes eidem tranſmiſſas ne ea faceret.*

DE-

DECISIO CXXVI.

IN hac cauſa fuit reſolutum eſſe confirmandam deciſionem antea factam 23. Ianuarij currentis anni,* quæ firmat DD. Io. Baptiſtæ, & Vincentio fratribus de Glauarinis vocatis ad fideicommiſſum de quo agitur deberi immiſſionem in tornaturis 32. prædij Cadriani ſubiectis fideicommiſſo Alexandri ſenioris, & in reſiduo bonorum eiuſdem communis vigore fideicommiſſorum. Antonij, & Alexandri Iunioris: Ratio reſolutionis fuit, quia ex deductis in d. deciſione iuſtificātur omnia requiſita neceſſaria ad effectum immiſſionis nec oppoſita à DD. Piaritijs ex perſona Iſabellæ filiæ Gherardi (a
1 quo cauſam habere prætendunt) & in ſpecie † detractiones viſa fuerunt Dominis releuare ad impedien. immiſſionem debitam, vel ex ſaluiano interdicto vel ex *remed. l. fi. C. de edict. D. Adr. toll.* ex allegatis in deciſione quæ reuidetur.

Quod enim attinet ad perſonam Iſabellæ non officit quòd cum fideicommiſſum Alexandri ſenioris per obitum Gherardi vltimi ex deſcendentibus maſculis fuerit purificatū ad fauorem proximiorum de Caſata, Iſabella filia Gherardi tanquam proximior excludat Io. Baptiſtam, & Vincentium: Quia licet
2 vera ſit concluſio, quòd fęminæ † veniunt appellatione proximiorum *ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 464. nu.* 1. & deficientibus maſculis admittantur ad fideicommiſſum *Socin. ſen. conſ. 227. num. 6. lib. 2. Gabr. conſ. 132. nu. 54. lib. 1. Ruin. conſ. 140. nu. 4. & 154. nu. 3. lib.* 2. hæc tamen non procedunt quando teſtator
3 fuit de illis † diſcretiuè loquutus vel quando habuit rationem conſeruandæ agnationis, vt in puncto reſpondit Rota *in rec. deciſ. 203. nu. 8. par.* 2. in quibus caſibus nullatenus fœminæ admiſſæ cenſentur etiam ſi vocationes, & ſubſtitutiones fue-
4 rint † factæ per verba quantumcumque collectiua, & apta cōprehendere maſculos, & fœminas *Bart. in l. hæredes mei. §. cū ita nu. 4. ff. ad Trebell. vbi Caſtr. num. 3. Alex. num. 8. & Rip. num. 75.* & hanc opinionem veram, communiter obſeruari ſolitam firmat *Molin. de Hiſpan. primog. lib. 3. c. 5. nu. 38. & ſeq. Rot. d. dec. 203. num. 2. vbi quam plures Doctores adducuntur.*

In propoſito autem caſu vtraque qualitas concurrit. Quòd enim Teſtator fuerit diſcretiuè loquutus patet, quia vocauit
5 in teſtamento lineam maſculinam deſcendentium † mandans fœminas dotari, & finita eadem linea vocauit in codicillis *proximiores* non quidem ſimpliciter, ſed cum illa adiectione *de caſata illorum de Glauarinis tam legitimos, quàm naturales &c.* deinde in defectum omnium proximiorum mandauit diſtribui bona in maritandis puellis de Caſata de Glauarinis, iuncto teſtamēto cum codicillis *ibi, & ſucceſſiuè omnibus ſuprascriptis Inſtitutis & ſubſtitutis deficientibus, ita quod non reperiatur in rerum natura de dicta proſapia & progenie tunc, & eo caſu, & caſibus prædictis præfatus teſtator voluit, diſpoſuit, & mandauit, quod ſua bona hæreditaria, & hæreditatis ipſius teſtatoris debeant diſtribui in maritandis tantus domicellabus de Glauarinis exiſten. in rerū natura natis ex veris, et legitimis matrimonij &c.* quod manifeſte excludit feminarum cōprehenſionem ſub nomine proximiorū &c. cum implicet cōtra-
6 dictionem, † vt ſub tali nomine comprehēdantur feminæ agnatæ de Glauarinis, & in illorū defectum bona debeant diſtribui pro illis maritandis vt in ſimilibus terminis ponderauit *Rot. in dec. 374. nu. 1. par. 1. diuerſ.* & cum particulariter fuerit prouiſū de dote, & demum ordinatum, vt poſt obitum proximiorum bona diſtribuantur inter Domicellas de Caſata qualis eſt Iſa-
7 bella certum eſt ipſam Iſabellam filiam vltimi maſculi deſcendenti a teſtatore non impedire ſucceſſionē † aliorum maſculorum proximiorum, quales eſſe Ioannem Baptiſtam, & Vincentium fuit iam firmatum coram me *in particulari deciſione 26. Nouembris 1633.*

8 Quod autem fuerit habita ratio conſeruandæ agnationis reſultat ex repetita vbiq; † vocatione maſculorum, ex pluralitate graduum ſubſtitutionis, ex eo quod teſtator admittēs maſculos deſcendentes ex Laura filia, voluit vocari de domo & Caſata illorum de Glauarinis, ex præcepto facto, quòd fœminis tam d. Gherardi, quam eius filiorū, & aliorum eius deſcendentium maſculum ſoluantur ex hæreditate ipſius libr. 1000. in auxilium ſe maritandi ex ſæpius repetitis verbis *de domo, & caſata, & progenie de Glauarinis*, & denique quia in codicillis poſtquam vocauit proximiores rurſus contemplatus eſt maſculos ſub nomine proſapiæ, & progeniei diſponens diſtinctè de feminis, *ibi, & ſucceſſiue omnibus inſtitutis, & ſubſtitutis deficientibus, ita quod non reperiatur in rerum natura de proſapia, & progenie tunc, & eo caſu, & caſibus prędictis mandauit, quod bona hæreditaria debeant diſtribui in maritan. dd. Domicellabus, prout in teſtamento continetur &c.* In quo loquutus fuerat de Domicellabus *de caſata de Glauarinis*, quę om-
9 nia patefaciunt † in teſtatore enixum votum conſeruan. agnationis, & ſolent ad hunc effectum ponderari *Rot. dec. 217. nu. 1. & deciſ. 432. nu. 3. & ſeq. par. 2. rec.* Et quod plus eſt cum teſtator ſubſtituendo proximiores de caſata ipſius videlicet illorum de Glauarinis non fecerit ſimpliciter mentionem caſatæ, vel familiæ, ſed expreſſerit etiam proprium illius nomen de Glauarinis cenſetur reſpexiſſe agnationem etiam ad fauorem
10 trāſuerſalium, nam ex † nuncupatione familiæ cenſetur habita ratio agnationis non perſonarum quo caſu, & omnes de familia et trāſuerſales veniunt, vt poſt *Menoch. conſ. 324. nu. 12. Hier. Gabr. conſ. 124. nu. 59. lib. 1. vbi alios refert*, ita concludit. *Fuſar. de ſubſtit. q. 351. nu. 37. ad fin. & nu. 38.*

Minus releuat quod dicebatur teſtatorē in vocatione pro-
11 ximiorum de Caſata conſideraſſe agnationem † ſolum deficiente deſcendentia ipſius teſtatoris; Secus vero donec exiſteret aliquis, etiā fęmina ex maſculo deſcendens *Rot. deciſ. 230. per tot. par. 2. diuerſ. & dec. 486. num. 6. par. 1. rec. Seraph. dec. 1216. nu. 6. cum alijs in Florentina fideicommiſſi de Guidacijs 21. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto*, nam contrariū ſuadent verba teſtatoris, quia in ea parte teſtamenti in qua vocauit deſcendentes maſculos excluſit indubitate fœminas mandas illas dotari, & deficiente linea maſculina, per lineam rectam, tunc, & eo caſu, & caſibus prædictis inſtituit, & ſubſtituit Laurentium del Carro in cuius locum poſtea in codicillis vocauit proximiores: ergo quemadmodum Laurentius ſucceſſiſſet excluſis feminis, ita & multo magis debet dici de proximioribus de caſata vocatis in codicillis, in quibus diſpoſuit diſtinctè de ipſis, & de Domicellabus de Caſata ex iam dictis idq. etiam apertè oſtēdit, quia vbi meminit de proximioribus de caſata declarans ſe adiecit illa verba videlicet *illorum de*
12 *Glauarinis*, quod verbum *illorum* † neceſſario refertur ad trāſuerſales de familia non autem ad ipſum teſtatorem *Rimin. iun. conſ. 482. num. 46. & ſeq. Fuſar. d. qu. 351. num. 29. verſic. quod ſi vocata eſſet &c. idem Fuſar. conſ. 72.* eoque magis ſtan-
13 te d. dictione (videlicet) quæ † eſt declaratiua præcedentium, *l. ſi venditione. ff. commun. prædior. Soccin. ſenior conſ. 32. nu. 4. lib. 4.*

Itaque firmata ex prædictis excluſione Iſabellæ non eſſet opus ingredi articulum eius renunciationum, quas tamen, etiā ſi non eſſet excluſa, DD. cenſuerunt adhuc ſuffragari actoribus prout fuit deductū in alia deciſione quę reuidetur *in verſ. non obſtat. quod exiet &c.* nimirum quia ipſa nedum non petit fideicommiſſum quin potius expreſſè conſenſit immiſſioni illorū *in toto, & integro fideicommiſſo in omnibus, & per omnia perinde ac ſi non eſſet in rerum natura, & tota hæreditas quouis modo in ipſos coaluiſſet &c.* quibus declarationibus non poteſt
14 obijci defectus cauſæ, & inſinuationis quoniam omiſſo † an in actu geminato requiratur inſinuatio *ex trad. per Gratian.*
15 *diſcept. 531. nu. 3. & 34.* huiuſmodi exceptio competit † ſoli Iſabellæ non autem tertio ſicuti animaduertit eadem deciſio, & fauet *Surd. deciſ. 179. nu. 17. Rot. deciſ. 133. nu. 10. & ſeq. par. 2. diuerſ. & deciſ. 206. nu. 7. poſt Moder. tract. de cenſ. & in Reatina iuris redimendis 26. Maij 1628. coram R. P. D. meo Veroſpio.* Vnde nec licet dd. Piaritijs ea inuita dare de proximiorita-
16 te † illius, vt in puncto dixit. *Rot. deciſ. 73. ſub nu. 4 par. 1. rec. & facit deciſ. 390. ſub nu. 4. ead. par. 1. & dec. 520. nu. 6. & ſeq. par. 2. rec. & fuit dictum in Peruſina fideicommiſſi de Cincijs 1. Ianuarij 1635. coram R. P. D. Dunozetto.* In qua re non obſtat *Surd. conſ. 415.* quia loquitur quando alij vocati non conſentiunt, & in terminis *Caſt. conſ. 454. lib.* 1. quo reprobato ipſemet Surd. tenuit contrarium *conſ. 359. nu. 15. & ſeq. & ſequuta eſt Rot. in Bonon. fideicom. de Deſiderijs 6. Februar. 1630. coram R. P. D. Merlino, & in Papien. penſionis 17. Maij. 1634. corā Reuerendiſſ. Vrgel.* & indiſtinctè hoc ipſum tenēt *Alex. in l. fin. circa fin. verſ. addit Paul. C. de edict. D. Adr. toll. D. Arg. de legit. contr. q. 3. n. 155. & ſeq. Rot. dec. 265. n. 3. par. 1. rec.*

Nec officit quòd dum Alexander ſenior deficientibus maſculis ſubſtituit proximiores de caſata, nec aliter expreſſerit voluntatem ſuam ad vlteriores gradus extendi huiuſmodi ſubſtitu-
17 tio † intelligatur tantum de ijs qui fuerunt proximiores tem-

pore purificati fideicommissi, sicque de Isabella filia Equitis
Gherardi grauati, vltimi defuncti iuxta dispositionem *text. in l. cum ita. §. in fideicommisso, & in l. peto. §. fratre de leg. 2.* itaut
18 hęc substitutio non sit extenden. de vno proximiore † ad aliũ,
sed postquã ad proximiorem deuenerit extinguatur fideicommissum, & ideo Io. Baptista, & Vincentius remaneant exclusi,
Rot. coram Seraph. decis. 812. nu. 1. & in rec. par. 1. decis. 486. nu. 5. siquidem ex pacto resultat clara responsio ex plurib. gradibus substitutionum, cum Alexander primo vocauerit masculos descendentes ex Gherardo filio, deinde masculos descendentes ex Laura filia mandans discretiue fœmina dotari, & demũ deficiente linea masculina descendentiũ substituit proximiores de casata, & successiuo progressus est vsq; ad finem prosapiæ, & progeniei, done aliqui extiterit in rerum natura, & nemine reperto, tunc, & eo casu voluit bona distribui inter domicellas de casata, quæ dispositio continet tractũ temporis successiuum vsque ad deficientiam omnium masculorum de
19 casata, in quo casu limitatur dispositio præallegati † §. *in fideic. & §. fratre* quemadmodum obseruarunt prædictæ *decisiones 822. & 486. allegata in contrarium*, & ex prædictis resultare fideicommissum ordine successiuo gradatim de proximiore
20 in proximiorem, adeo vt admisso proximiore † sequentes non sint exclusi scripserunt *Bald. post Ang. in cons. 321. lib. 1. Barbat. consil. 27. col. 9. lib. 1. cons. 18. col. 6. lib. 2. cons. 14. col. 2. vers. an de solemni lib. 3.* & tradit *Cuman. in d. §. in fideicommisso. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 11. Ias. in l. Gallus. num. 23. ff. de liber. & posthum. Menoch. præsumpt. 71. nu. 4. lib. 4.* & alij plures quos refert *Fusar. q. 382. num. 18.*

Neque refert an ipsa agnouerit fideicommissum, vel ne
21 quia potuit etiam ius agnitum renunciare sequentibus, † cum rei suæ sit vnusquisque moderator, & arbiter, vt post *Ang. de Perus. inter cons. Bald. cons. 403. in 3. dub. nu. 7. & seq. lib. 3.* tradit *Crau. cons. 24. num. 6.* & quamuis ea sit hæres Eq. Gherardi, quem DD. Piaritij prætendunt habere obligatum; tamen
22 non ideo potuit impediri, quin liberè † disponeret de rebus suis, cum fuerit vsa beneficio l. & inuent. propter quod non remanent hypotecata eius bona, sed conseruantur illæsa iura an tea illi competentia, perinde ac si non adiuisset, & hæreditas esset iacens *ex not. in l. fi. §. & si præfatũ C. de iur. delib. Gratian. discept. 998. num. 2.*

Circa detractiones visum est DD. esse distinguenda singula fideicommissa cum vnaquæque habeant suas particulares rationes conuincentes eas, vel non applicari, vel fuisse consumptas.

Et primò quoad fideicommissum Alexandri senioris fru-
23 stra exponunt DD. Piaritij de ære alieno ipsius, † cum non doceant se illud soluisse: prout considerauit *decis. in vers. nã quod attinet, &c. Card. Caualier decis. 476. num. 2.* sic etiam legitima Gherardi, & dos Iuliæ Mãtichetræ eius primæ vxoris per-
24 tinuerũt respectiuè ad ipsum Gherardum, & eius filios † qui dispositerunt ad fauorem DD. fratrum de Glauarinis hodie agẽtium, ideo non prouthi Reis ad quos minime spectant *ex notatis in l. ille a quo §. de testam. vbi Paul. & Alex. ad Trebel.*

Nec potuit dici melioramenta allegata à DD. Piaritijs pertinere ad istud fideicommissum, quia est restrictum ad 32. tornaturas quæ non probantur in Indiuiduo melioratæ, nec docetur Palatiũ Cadriani fuisse super his ædificatũ, quin potius constat de contrario ex instrumento locationis illius per Eq. Gherardũ eis factæ, vbi Palatium describitur seorsum à dd. 32. tornaturis præterquam, quod constat illud fuisse totũ ædificatum ab Antonio, & Alexandro Iuniore auctorib. dictorũ fratrum non autem a DD. Piaritijs, vel ab Equite Gherardo
25 eorum Auctore ex inferius dicendis, nec † detentori sat est allegare melioramenta nisi ostendat se, vel illos, quibus successit fecisse: *Castr. cons. 270. num. 1. vers. ad vnum lib. 2. Honded. cons. 85. num. 41. vol. 1.*

Quoad fideicommissum Antonij opponebatur primo non esse dandam immissionem super tota hæreditate eo quia idẽ Antonius in donatione vniuersali facta Alexandro Iuniori suo fratri (iuxta cuius tenorem disposuit etiam in testamento) voluit, vt post eius mortem succederent eius filij, & descẽdẽtes masculi, finita vero in totum linea masculina bona sua pro dimidia pertineant ad eiusdem fratris sui filias, & descendentes fœminas, altera vero dimidia demptis scutis 1000. soluen. Piç ceptoriæ S. Antonij ad Cæsarem, & Gasparẽ a quibus veniũt dd. fratres actores cum onere soluendi scuta duo auri singulo mense filiabus Alexandri fratris in Monasterio professis, & profiten. propter quam dispositionem contendebant Piaritij cessare immissionem, saltem quoad medietatem hæreditatis cum extent filiæ Alexãdri, licet sint Moniales professæ, & d. Isabella eius neptis ex Gherardo.

Sed visum fuit cessare obiectum, quia filiæ Moniales non fuerunt comprehensæ sub vocatione fœminarum ad d. medietatem quod apertè colligitur dum idem testator prouidit illis discretiuè de duobus scutis auri quolibet mense & considerauit feminas vocatas nupturas esse in sæculo, & suscepturas liberos, propterea quod præscripsit inter istos ordinem succedẽdi, vt scilicet semper præferantur masculi; vnde cum in Monialibus non valeat considerari ista successio non possunt dici
26 † comprehensæ, in quo faciunt deducta per *Menoch. consil. 215. nu. 69. & seqq. Surd. cons. 426. nu. 1. & 18. & cons. 554. nu. 13.* Isabella autem ex geminata præallegata declaratione cessit liberas ædes DD. fratribus Actoribus, immò etiam consensit, vt petant totum, & integrum fideicommissum, & bona hæreditaria *in omnibus, & per omnia, &c.* qui consensus tanquã di-
27 spositiuus operatur vt dd. fratres perinde debeãt obtinere † ac si ipsamet ageret, alioquin nihil operaretur, *Piraq. de legibus connub. glos. 5. nu. 145. Galerat. de renunc. lib. 5. c. 9. num. 4.*

Secundò obijciebatur in isto fideicõmisso Antonij de detractionibus. quas tamẽ Domini censuerunt non obstare, si enim spectentur consistentes in quota, cessant procul dubio, quia versamur in dispositione transuersalis prohibente illas expresse; Quod si considerentur aliæ consistentes in quantitate cessant pariformiter, quia ipse donator mandauit, vt tam Alexander, quam cæteri donatarij teneantur *a die scientia donationis intra sex menses illam ratificare, & in actu ratificationis conficere inuentarium per publicum Notarium, in quo describantur omnia bona tam mobilia, quã immobilia, iura, actiones & nomina creditorum ad ipsum spectantia idemque inuentarium debeat per quemlibet in dd. bonis succedentem reuideri, et de nouo per publicum Instrumentum fieri cum expressa mentione de priori, & vltimo statu existentia, & quantitate bonorum præfatorum*, vt sunt verba donationis: At Gherardus auctor DD. de Piaritijs nullum confecit inuentariũ et si nouerit donationem sicuti patet ex diuisione bonorum facta inter ipsum & fratres de anno 1612. *ubi non fit, nec intelligatur cuicumque dispositioni tam D. Alexandri eorum patris, & D. Antonij eorum patrui, quam quorumcunque aliorum Antiquiorum de Glauarinis renunciatum &c.* Et ex specifica declaratione ipsius Gherardi post obitũ Iulij fratris, quæ fuerunt data in summario *Actorum nu. 8. & 9.* & tamen spreuit præceptum dona-
28 tis omittendo Inuentarium ex qua † omissione intrat præsumptio subtractionis, & occultationis bonorum, & satisfactionis detractionum quemadmodum firmauit. *Rota in Maceraten. legitimæ coram Reuerendiss. Vrgellen. 18. Februarij 1630.* post quam plurimos allegat, quos allegat *Gratian. discept. 570. nu. 20. & seq.* & sepius in alijs causis.

Quod fortius debet dici, quia omissioni Inuentarij accedũt ingentes positiuæ alienationes bonorum hæreditariorũ Antonij, & Alexandri factæ à Gherardo hærede grauatò nempè prædij magni in communi S. Mariæ in Donor. 202. Prædij Viadagolæ tor. 101. quampluriũ Terrarũ in Communi Cadriani tor. 150. circiter, mãsionũ domus Bononieñ aliorũq; re-
29 rum † quæ præsumuntur æquare detractiones, & dicenti contrarium incumbit onus probandi *Bald. in l. cum de lege. ff. de prob. Natt. cons. 199. nu. 11. Gabr. cons. 118. nu. 7. libr. 1. Perég. cons. 69. num. 17. lib. 3. Rot. in Rom. de Stephanellis 24. Aprilis 1617. coram bo. me. Remboldo*, multoque magis quia aliquæ detractiones allegatæ pro dd. Piaritijs non prorsus subsistunt, qualis est dos Lauræ Alamandinæ, quæ ex publico instrumento probatur soluta cũ creditis montium hęreditarijs Antonij, & Alexandri; Itẽ dos Elenæ Beroaldæ matris Alexandri Iunioris non probatur soluta Antonio in summa per eos prætensa; Item prędiolum in eodẽ communi Cadriani, quod dicitur fuis-
30 se redemptum per Equitem Ghærardum † debet censeri subrogatum in locum aliarum terrarum eiusdem communis per eundem alienatorum ascenden. vltra tornaturas 150. *Bart. in l. Imperator. §. cum autem in fine, num. 3. & ibi Bald. Imol. & Cast. ff. de l. 2. Surd. decis. 15. nu. 13. & seq. Thes. lun. li. 2. q. 84. & Ciriac. controu. 282.* Item impensa in ornanda Capella iuxta ordinem Antonij in donatione fuit facta ab Alexandro Iuniore auctore Actorũ prout patet ex processu, qua propter nõ debet

debet referri in creditum Gherardi ex superius allegatis. Item
31 melioramenta Palatij Cadriani non † probantur facta ab eodem Equite, sed potius ab Antonio, & Alexandro, vt inquit secundus testis ex aduerso inductus, qui perfecerant Palatium *di tutto punto &c.* Et Alexander descripsit illud in suo testamento tamquam perfectum, *ibi Palatium de Cadriano cum stabulo domo vetusta tegete, &c.* vnde vel nihil remansit agendum filijs Alexandri, vel si quid egerunt fuit minimi momenti, quod
32 debet compensari cum prædictis † alienationibus, & cum fructibus perceptis à die motæ litis ex eisdem bonis, de quibus agitur *Marescot. var. libr. 2. capit. 112. numer. 34. Rot. decis. 650. num. 6. part. 2. recen.* quibus detractionibus partim sublatis, partim diminutis sequitur eo euidentius eas absorberi à prædictis alienationibus, proindeque frustra peti (ad euitandam immissionem) firmationem status hæreditarij requirentem etiam altiorem indaginem.

Reliquum est fideicommissum Alexandri Iunioris in quo pariter remouentur detractiones, cum ab Equite Gherardo non fuerit confectum Inuentarium hæreditarium propter quam omissionem, licèt non fuerint admissæ detractiones tamen intrat præsumptio satisfactionis ex superius dictis præsertim accedente ingenti alienatione prædictorum bonorum
33 stabilium communium isti Alexandro, adeo † vt alleganti ea non sufficere incumbat onus probandi. *Pereg. conf. 69. nu. 27. lib. 3. Adden. ad Greg. decis. 266. nu. 16 vers. prædicta vero &c. & latè fuit firmatum in prællegata Romana de Stephanellis coram Remboldo.*

Nec profuit eidem Eq. Gherardo Inuentarium tutelare
34 compilatum à Laura Alamandina eius matre, tum quia † de iure vnum non suppletur per aliud, vt præterita *decis. versic. quamuis &c. Rota decis. 780. numer. 4. & decis. 432. numer. 4. part. 4. recen.* tùm etiam quia ipsa Laura non intellexit sup-
35 plere hæreditarium, cum immò protestata † fuerit se velle istud conficere suis loco, & tempore, prout in puncto considerauit *Rota dec. 780. in fin.* Vnde non est opus concertare an in hærede grauato sufficiat descriptio, vel requiratur Inuentarium, quia quoad bona hæreditaria neutrum fuit adimpletum, ideoque adhuc intrat præsumptio satisfactionis ex superius allegatis.

Præterea aliquæ ex prætensis detractionibus consistentibus in quantitate non subsistunt, vel minuuntur, cum sint eædem quæ allegantur respectu Antonij, preut est dos Lauræ Alamandinæ, dos Elenæ Beroaldæ, & melioramenta; quibus propterea aptantur eædem responsiones datæ quoad ipsum Antonium & præsertim circa euidentem absorbitionem ratione ingentium alienationum.

Dotes denique filiarum Alexandri, quæ omnes ingressæ
36 sunt Monasterium cum successerint † loco legitimæ, vel ratione statuti excludentis dotatas, vel quia fuerunt agnitæ tamquam suæ ab ipso Testatore, qui iure institutionis reliquit eis dotem, siue nuberent in Domino, siue in sæculo *ex trad. per Gregor. decis. 565.* sunt detrahenda ex legitima filiorum,
37 † non autem ex fideicommisso, & ideo non est habenda illarum ratio, nisi prius probetur à DD. Piaritijs reperta in hæreditate, & alienata ab hærede grauato eorum auctore non sufficisse, *Rota in Perusina de Gratianis 28. Iunij 1630. coram Reuerendiss. Decano in vers. cum igitur dos succedat, &c.*

Quatenus autem allegabantur melioramenta facta à DD. Piaritijs visa sunt DD. non esse attendenda, cum super illis nulla afferatur probatio, & quatenus probarentur prætenditur ex parte actorum, non esse pro futura tanquam facta mala fide ob iudiciales protestationes eisdem transmissas ne facerent *Gratian. discept. 45 2. num. 22. Moder. de salu. inspect. 2. c. 2. nu. 234.*

Et ita fuit secunda vice pro immissione resolutum vtraque parte informante.

☞ * *Est decisio 88. supra in hac eadem parte, & vide ibi in fine, vbi plures decisiones in hac causa adduxi.*

R. P. D. MERLINO.

Camerinen̄ Bonorum.

Die Lunę 5. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Testatoris æs alienum, si hæres soluat, datur ei retetio in bonis hæreditarijs pro dicta summa soluta. Hæres, quando est creditor defuncti, an possit sibi adiudicare tot bona stabilia, & in quo casu.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi competit retentio bonorum Testatoris pro debitis, & pecunijs solutis creditoribus hæreditarijs.*
2 *Quodque multo magis procedit, quando Testator mandau bona vendi pro soluendo ære alieno.*
3 *Remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. non datur contra possidentes titulo singulari emptionis, cum isti sint legitimi contradictores ad impediendam immissionem. nu. 4.*
5 *Confessio emanata in positionibus probat.*
6 *Inuentarium plenè, & concludenter probat describentem, & habentem causam ab eo.*
7 *Bona, vt dicantur hæreditaria probatio ad hoc, vt releuet, debet percutere tempus mortis testatoris, seu facti inuentarij.*
8 *in Inuentario non præsumitur error, sed certis, & euidentibus probationibus iustificari debet.*
9 *Liber memorialis contra scribentem probat.*
10 *Hæres cum beneficio l. & inuentarij si sit creditor defuncti, potest tot bona stabilia adiudicare, & in solutum recipere, & id fecisse præsumitur ad effectum lucrandi fructus eorumdem bonorum.*
11 *Atque dum in hærede non potest considerari dolus, & fraus appropriando sibi bona hæreditaria, hoc casu factum Iudicis non videtur necessarium.*
12 *Testator quando iussit bona vendi pro soluendo ære alieno, tūc enim censetur hęres breui manu emisse ab hęreditate, & debita hęreditaria pretio soluisse.*
13 *Hęres, si sit creditor defuncti, non debet bona immobilia in solutum recipere, si adsint mobilia & num. 14.*
15 *Bonorum Testatoris non existentia præsumitur, si in inuentario d. bona descripta non sint, quæ si extitissent verisimiliter non fuissent omissa.*
16 *Testator verisimiliter non iussisset bona stabilia vendi pro soluendo ęre alieno, si adfuissent bona mobilia sufficientia.*
17 *Diuisio probatur coniecturis, & pręsumptionibus.*
18 *Diuisio inter partes satis probatur per notulas simplices partium iunctis adminiculis.*
19 *ad Diuisionem legitimam pręsumendam sufficit lapsus decennij, cum possessione pro indiuiso inter pręsentes.*
20 *Tempus, quando est de substantia eius quod est probandum, si testes super eo pręcise non deponunt, nihil probant.*
21 *Hęres renuncians hęreditatem, censetur renunciare solum ius hæreditarium, & quæ consequi poterat tamquam hæres, non autem quæ illi competunt tamquam extraneo.*

DECISIO CXXVII.

IOannes Maria hæredes sibi scripsit Matthæum, & Ioannem Baptistam in vniuerso patrimonio, quod tribus constabat prædijs nuncupatis del Sasso, del Fattore, e del Beccaro, iussitq; pro dissoluendo ære alieno hæreditario vendi tot bona stabilia, vt in summario Antonij nu. 2. Hodie Andreas tāquam filius, & hęres Matthęi, cum peteret immissionem in vim dicti testamenti pro medietate in bonis Io. Mariæ; proposui dubium, an illi danda esset immissio, & per Dominos negatiue resolutum fuit.

Quoniam apparet Ioannē Baptistam cohęredem Matthæi soluisse tot debita hęreditaria Ioannis Marię, vt absorbeant valorem prædiorum *del Sasso, & del Fattore,* immo etiam excedant, & propterea eidē Ioanni Baptistę competit retentio di-
1 ctorum prædiorum pro debitis, & pecunijs † solutis credito-

ribus hæreditarijs *Caſtrenſ. conſ. 186. num. 5. lib. 2. Menoch. conſ. 183. num. 37. Surd. conſ. 290. num. 37. Rota apud Card. Caualerium deciſ. 130. num. 1. in recent. deciſ. 315. num. 6. par. 3.*

Præſertim quando, vt in caſu præſenti, teſtator mãdauit fun
2 dos vendi pro ſoluendo ære alieno, † tunc enim eo magis ſol
uens retinere poteſt bona hæreditaria, vt ponderat *Socci. Iun. conſ. 120. nu. 24. & ſeqq. lib. 1. Surd. d. conſ. 290. nu. 37.*

Prædium vero *del Beccaro* poſſidet Io. Baptiſta, ſiue eius filij, titulo emptionis, cum enim dictum prædium fuerit per Cæſaream Iure dotis euictum, & auocatũ ab hereditate Io. Mariæ vt in ſummario nu. 25. fuit deinde per eandem venditum Io. Baptiſtæ pretio ſcut. 320. dicto ſummario nu. 26. adeo vt con-
3 tra Ioannem Baptiſtam, ſiue eius filios † vti poſſidentes hoc
prædium ex titulo particulari emptionis dari non poſſit immiſſio ex remedio, *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* cum ſint le-
4 gitimi contradictores ad illam impediendã, iuxta tradita per
Crauet. conſ. 674. nu. 2. Verall. dec. 99. lib. 1. in manuſcript. & fuit dictum in *Romana Palatij 5. Iunij 1602. coram bo. mem. Card. Sacrato.*

Quod autem Io. baptiſta ſoluerit tot debita hæreditaria excedentia valorem duorum prædiorum, *del Saſſo, & del Fattore,* viſum fuit Dominis ſatis iuſtificari ex iuribus datis in
5 ſummario. Conſtat enim ex confeſſione † Andreæ potentis
immiſſionem emanata in poſitionibus, necnon ex teſtibus per eum formiter examinatis, tria prædia prædicta *del Saſſo, del Fattore, & del Beccaro,* eſſe valoris ſcut. 1400. vt in ſummario nu. 11. grauata etiam anno cenſu ſcut. 150. dicto ſum. n. 9. 1400.

Debita vero ſoluta per Ioannem Baptiſtam, & detractiones per eum faciendæ, valorem prædictum ſuperant, ſunt enim deducendæ infraſcriptæ partitæ.

Prima eſt ſcutorum 320. pro quibus emptum fuit prædium *del Beccaro,* vt in ſummar. n. 16. 320.

Secunda eſt ſcutor. 750. ſolutorum Franciſcæ matri Ioannis Mariæ pro dotis reſtitutione, vt in ſummario nu. 6. 750.

Tertia eſt ſcutorum 100. quorum debitor erat Io. Maria, ex cauſa legati Franciſcæ, vt ex teſtamento ſommario num. 3. & Franciſca eadem legauit Fratribus Sancti Auguſtini, vt ex teſtamento illius, fueruntque per Ioannem Baptiſtam ſoluta mediante cenſus impoſitione, vt in ſummar. n. 7. 100.

Quarta eſt ſcutorum 68. pro fructibus cenſus hæreditarij Ioannis Mariæ, vt ex apochis recognitis in ſummario nu. 8. qui cenſus tamquam debitum hæreditarium fuit relatus in inuentario confectu per Matthæum patrem Andreæ, ſummario nu. 2. 68.

Quinta eſt ſcutorum 326. quæ ſoluta fuerunt Franciſco Bartellæ pro ſorte, & fructibus cenſus ſpectañ ad Ioannem Mariam, & in inuentario pariter deſcripti, vt in ſummario num. 10. 326.

Sexta partita eſt ſcutorum 150. quæ ſoluta fuerunt diuerſis alijs creditoribus hæreditarijs, vt ex apochis datis in ſummario num. 5. quæ debita in inuentario pariter fuerunt deſcripta. 150.

Ex quibus omnibus conflatur ſumma ſcutorum. 1714.

Et ex his detrahendo valorem prædiorum nempe. 1400.

Debita ſoluta adhuc ſuperant in ſcutis. 314.

Et in maiori etiam ſumma ponderato dicto cenſu ſcutorum 150. quo bona prædicta ſunt grauata.

Non obſtat quod debitum dotis Franciſcæ ſcut. 750. non eſt debitum proprium Ioannis Mariæ, ſed commune, cum Mattheo, & Io. Baptiſta, itaut ſola tertia pars ſpectaret ad Io. Mariã, & pars eiuſdẽ debiti, nẽpe ſcut. 300. iã ſoluta fuiſſent.

Quoniam Inuentario per Mattheum, a quo cauſam habet Andreas confecto, dictum debitum integrè deſcriptũ fuit tam-
6 quàm hereditarium ipſius Io. Mariæ, † quod inuentariũ plenè,
& concludenter probat contra deſcribentem, & ab eo cauſam habentes, *Rota deciſ. 71. num. 3. par. 1. diuerſ. & coram Cardin. Seraphin. deciſ. 1394. num. 1.* & fuit dictum in *Bonon. fideicomm. de deſiderijs 5. Martij 1625. coram me.* Solutio autem ſcut. 300. facta fuit de anno 1566. & apparet non habuiſſe effectum, quia pecuniæ deinde fuerunt depoſitæ penes Io. Mariã, vt ex inſtrumentis exhibitis in ſummario nu. 21. & notula exhibita ad proban. communionẽ debiti, percutere videtur tempus obitus Iulij, & ſic annum 1584. & Io. Maria
7 obijt de anno 1589. itaut non releuet, quia † probatio debet
percutere tempus mortis, ſeu facti inuentarij, iuxta *Bald.*
8 *conſ. 514. nu. 1. lib. 5.* Nec præſumitur error in inuentã, † ſed
certis, & euidentibus probationibus iuſtificari debet, *l. cum de indebito, § fin. ff. de prob. Menoch. conſ. 688. nu. 6.* & fuit latè deductum in *Ariminen. legatorum 14. Maij 1632. coram Reuerendiſs. D. Vrgellen.*

Minus obſtat, quod debita ſoluta diuerſis creditoribus vſq; ad ſummã ſcutor. 250. nõ probentur eſſe hæreditaria, tũ quia in apochis exhibitis talia eſſe recenſentur, & combinando illas cum inuentario dignoſcitur eſſe hereditaria; tum quia demptis etiam iſtis adhuc debita ſuperant, valorem prædiorum vltra ſcuta centum ſexaginta, immò in multo maiori ſumma attento onere cenſus ſcut. 150. dd. bonis infixo, vt ſupra ponderatum fuit.

Nec ſubſiſtit, quod Ioannes Baptiſta eſſet debitor Io. Mariæ in duabus partitis, nempe in vna florenorum 275. & Matthei in alia florenorum 325. Quoniã creditũ Io. Mariæ per
9 cõpenſationem ſublatũ fuit quippe, quod ex † libro memorali
conſcripto per ipſum Io. Mariam, qui contra eum probat *Rip. in l. admonendi nu. 117. ff. de iur. ver. Crauet. conſ. 73. num. 32. & 40. Rota Ianuen. deciſ. 1. nu. 19. & dec. 96. nu. 6.* necnon ex diſpoſitione vnius Teſtis iuncta apocha diuiſionis, conſtat Io. Baptiſtam habuiſſe creditum maioris ſummæ, vt in ſumm. num. 22. & 23.

Quo vero ad creditum Matthæi in florenis 325. in tranſactione inita inter eius filios, & Io. Baptiſtam ipſemet accollauit ſibi debitũ ſcutorum 100. in extinctione reſidui ſimilis credit, vt in ſummario nu. 4. Quibus etiam congruit quod Mattheus in inuentario deſcripſit Io. Baptiſtam creditorem Io. Mariæ in ſcut. 10. Signum quod alia ipſius debita fuerant ſublata, quæ alioquin deſcripſiſſet in inuentario in fauorem Io. Mariæ, quemadmodum deſcripſerat debitum eiuſdem.

Neque aduerſatur quòd Ioannes Baptiſta fuerit ſatisfactus ex præceptione fructuũ prediorum hæreditariorum per tantũ temporis ſpatium nẽpe ab anno 1591. citra; Quoniam cũ Io. Baptiſta adiuerit hæreditatem cũ beneficio legis, & inuentarij,
10 & deinde debita hæreditaria ſoluerit, potuit † totidem bo-
na ſtabilia ſibi adiudicare, & in ſolutum recipere, idque feciſſe preſumitur ad effectũ lucrandi fructus eorumdem bonorũ, vt pluties reſpondit *Rota nempe in dec. 680. n. 1. & 2. par. 1. diuerſ. coram Card. Seraph. deciſ. 1284. nu. 1. & apud ſan. me. Greg. dec. 67. n. 10. & corã Card. Caualer. dec. 327. ſub nu. 3. & in Romana ſeparationis bonorum 24. Ianuar. 1631. coram R.*
11 *P. D. meo Pirouano,* dum præſertim in hærede † non poteſt
conſiderari dolus, & fraus in appropriando ſibi bona hæreditaria, quo caſu factum Iudicis non videtur neceſſariũ iuxta tradita per *Surd. dec. 224. nu. 17. & 19. Rota dec. 71. nu. 4. par. 1. diuerſ.* & notant *Addent. ſanct. me. Greg. XV. deciſ. 67. nu. 26.*
Et quod magis eſt Teſtator iuſſit bona vendi pro ſoluendis de-
12 bitis, † tunc enim cenſetur hæres breui manu emiſſe ab hæ-
reditate, & debita hæreditaria pretio ſoluiſſe, vt animaduerterunt *Soccin. iun. conſ. 129. num. 24. lib. 1. Menoch. conſ. 183. nu. 37. verſ. quantum vero attinet Gratian. diſcept. forenſ. cap. 203. nu. 15.*

Quibus nec reſiſtere viſum fuit quod in hæreditate extarẽt bona mobilia, & negotiũ artis ſericæ, quorum pretio debebat Io. Baptiſta ſoluere debita antequam bona ſtabilia diſtraheret, ſibiq. appropriaret; quia exiſtentia bonorum mobilium de tẽ-
13 pore quo debita fuerunt ſoluta non iuſtificatur, † prout opus
eſſet ad effectum, vt hæres bona ſtabilia in ſolutum recipere non poſſet vt dixit *Rota apud Card. Caualer. deciſ. 130. nu. 4. & ſeqq. & coram bon. me. Andrea deciſ. 69. num. 3.* & diſſerit *Grat. diſcept. forenſ. cap. 214. nu. 16.* & illa mobilia quæ fuerũt per Matthæum in inuentario deſcripta apparent exigui fuiſſe pretij, vt in ſummario nu. 10. & multa legata fuiſſe per *Io. Mariam,* & ſignanter bibliothecam valoris ſcut. 100. legatam eſſe venditori, vt in ſumm. nu. 3.

Quo vero ad negotium artis ſericæ pariter non probatur il-
14 lius exiſtentia de tempore congruo † atque in bono ſtatu, vt
requiritur, quemadmodum in terminis ſimilis negotij, ſeu apothecæ reſpondit *Rota in Spoletana fideicommiſſi 30. Maij 1630. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Immo DD. putarunt ex pluribus ſatis deprehendi negotiũ hoc ſerici de tempore obitus Ioannis Mariæ fuiſſe iam diſſolutũ. Nam datur apocha, in qua conuentum fuit de modo faciendæ diuiſionis dicti capitalis de anno 1583. inter fratres, & nepotem de Calcalarijs, cum reciproca eorũdem quietantia,

tia, & de partibus vnicuiq; assignandis, vt in summ. nu. 1. & de anno 1594. Andreas, & alij de Calcalarijs in Instrumento transactionis omnes diuisiones factas designatas, & acceptatas se iterum approbare professi sunt summ. num. 4. & Matthæus alter ex diuidentibus, & pater Andreæ, in vim d. apochę recepit scut. 450. pro dote suę vxoris, & sic apparet de illius obseruantia, vt in dicto summ. nu. 1. Ioannes Maria autē in libro memoriali adnotauit totum capitale negotij serici in scut. 3000. & partitas pecuniarū exinde receptarum descripsit ascendeñ ad scuta 400. vt in summ. nu. 11. quæ ferè attingunt ratam ad eum spectañ cum prius debita scut. 9 0. essent detrahenda iuxta conuentionem apochæ, & vltra scut. 400. ex eodem libro memoriali apparet ipsum habuisse alia nomina debitorum, & res sericas, & demum in inuentario confecto per Mattheum hoc negotiū non fuit descriptum, quod tamē si
15 extitisset verisimiliter nō fuisset † omissum, & hinc non existentię presumptio oritur *Card. Seraph. dec. 304. nu. 6. Card. Caualer. dec. 246. num. 1. & fuit dictum in Sancti Seuerini dotis 3. Maij 1631. corā me*. Quinetia idem Mattheus in inuentatio videtur fassus diuisionē fuisse effectuatā, dum in eo descripsit ratam nominū debitorum exigendorum iuxta paritiones, vt in summ. num. 11. Ipseq. Io. Maria mandauit bona stabilia
16 distrahi pro extinguendo ære alieno, quod † facile non iussisset si ex capitali negotij serici pręstati id potuisset ex traditis per *Rotam coram Card. Caualer. decis. 90. nu. 3.* prout etiam Ioannes Baptista multos contraxit census, vt in summ. nu. 14. à quibus poterat abstinere erogando capitale negotij serici, ex quibus omnibus simul iunctis resultare videtur sufficiens pro-
17 batio subsequutæ, & effectuatæ † diuisionis ad quē effectum admittuntur præsumptiones, & coniecturæ *glos. in l. penult. C. communia de legat. Menoch. præs. 60. num. 2. & 5. lib. 3. Grat. discept. forens. cap. 951. nu. 3. Rota apud Card. Caual. dec. 651.*
18 *num. 2. post med. & seqq.* & notulas simplices † partium iunctas cum adminiculis satis probare diuisionem censuit *Rot. coram Card. Caual. d. dec. 651. nu. 2. vers. licet autem*, quæ fuit etiam confirmata in eadem *causa sub die 28. Iunij 1628. corā*
19 *bo. me. Card. Virili*, sufficitq. lapsus † decennij cum possessione pro diuiso inter præsentes ad præsumendam legitimam diuisionem, *Dec. cons. 97. num. 5. Cephal. cons. 396. num. 7. & 8. Thesaur. decis. 205. num. 1. Gratian. discept. forens. d. cap. 951. num. 3. Rot. coram Card. Seraph. dec. 1518. nu. 2. & in Vrbeuetana censuum 3. Iunij 1624. coram bo. me. Buratto*.

Hincque eliditur depositio Testium super communione negotij serici, quia non percutiunt certum tempus, quod
20 † cum sit de substantia precisè attingere debebant, ideoque nihil probant ad *l. cum te, C. de probat. Surd. cons. 60. num. 30. Rota apud Cardin. Seraphin. decis. 1172. num. 2. & in recent. decis. 402. num. 5. par. 2.* Dumque aliqui Testes in summar. Andreę num. 15. deponunt Ioan. Baptistam exercuisse negotium serici etiam post obitum Ioan. Marię, potest eorum dictum intelligi vti nomine proprio, & pro sua rata dictum negotium exercuerit post factam d. diuisionem.

Non refragatur autem Ioan. Baptistæ cessio, seu renunciatio hæreditatis Ioan. Marię per eum facta sororibus Andreę. Quoniam ea comprehendit solum ius hæreditarium, & quæ
21 Ioan. Baptista consequi poterat tanquam hæres, † non autem, quæ illi competunt tanquam extraneo soluenti debita Testatoris, & illius bona stabilia pretio numerato creditoribus breui manu quemadmodum ementi iuxta *text. in l. venditor. §. si quid publici. ff. de heredit. vel actio. vendit. & tradunt Corn. cons. 14. num. 11. lib. 3. Vrsill. ad Afflict. dec. 82. num. 1. ad fin. Gabr. cons. 60. num. 9. lib. 1.* & dum hæreditatem cessit separata iam fuerat prędia ab hęreditate, & ex titulo occulto emptionis in Ioannem Baptistam translata, itaut in cessione hæreditatis amplius venire non possent, vt disserit *Gabr. cons. 60. nu. 9. lib. 1.*

Nec facit quod in hæreditate Ioan. Mariæ extaret etiam tertia pars alterius predij ratione hæreditatis Iulij. Quoniam hæc iam cessat fuit filijs Matthei vt in summ. nu. 4. neque super hac pretenditur tentio à filijs Io. Baptistæ.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Ispaleñ Decimarum.

Die Lunæ 5. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Laici, ad hoc vt probent decimas spirituales ad se spectare, quidnam docere debeant, & quando hoc casu denegetur remissoria.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria semper denegatur, quando articulis sunt irreleuantes, inuerisimiles, & impossibiles.*
2 *Laici sunt incapaces iuris decimandi.*
3 *Laici non probant ius decimandi ad eos, docta de possessione, cum illa non releuet ad effectum dominij, nisi sit immemorabilis, & cum fama priuilegij, & nu. 4. 9.*
5 *in Diœcesi Ispaleñ Parochiæ non sunt distinctæ, sed cura animarum vniuersalis spectat ad Archiepiscopum.*
6 *Remissoria non datur super his, in quibus non pendet lis.*
7 *Decimæ, illæ propriè non dicuntur quæ in quota non exiguntur.*
8 *Decimarum appellatione regulariter veniunt spirituales, & non temporales.*
10 *Testes, qui deponere debent super immemorabili, cuius ætatis esse debeant.*
11 *Viuere nemo præsumitur vltra 100. annos.*
12 *Laicus est incapax decimarum absque probatione immemorabilis, & famæ priuilegij.*
13 *Parochus habet intentionem fundatam de iure communi super iure decimandi omnes fructus per quotam decimalem, & illam etiam deducendi ex omni opificio, & negotiatione.*
14 *Reus in sua exceptione est actor.*
15 *ad Maioricatum venienti iure proprio, tanquam noua persona, non nocent ea, quę cum antecessore gesta sunt.*
16 *Acta facta contra antecessorem nocent etiam successori, licèt veniat ex iure proprio, si iste constituit procuratorem ad litem defendendam.*

DECISIO CXXVIII.

Productis articulis pro parte Domini Ducis, & petitis litteris remissorialibus pro examinandis Testibus in partibus, quæsitum fuit an illæ essent concedendæ, & negatiuè fuit re-
1 sponsum, quia articuli sunt irreleuantes, † inuerisimiles, & impossibiles super quibus semper solet denegari remissoria, *l. ad probationem la 2. C. de probat. Cassad. dec. 2. de dilat. Caputaq. dec. 66. & 68. p. 3. Cas. de Gras. dec. 1. nu. 5. eod. tit. & 81. nu. 3. & 122. nu. 1. & 356. nu. 1. coram Papa Greg. XV.*

Irreleuantia primi articuli est patens, dum ponitur, quod D. Dux modernus Medinæ Sidoniæ percepit, & exegit, ac percipere, & exigere solitus est decimas ficuum siccorū, olei & oliuarum, ac laterum in Villis, & territorijs expressis. Quoniam
2 † laici sunt incapaces iuris *decimandi. c. decimas. 16. quæst. 7. c. causam de præscript. c. fin. de rerum permut. cap. 2. de iudic. Rebuff. de decimis. q. 10. nu. 17. & q. 13. nu. 38. & 39.* ideoque
3 probata possessione † illa nō releuat ad effectum dominij, nisi sit immemorabilis, & cum fama priuilegij, dum nō versamur in possessione ante Conciliū Lateraneñ. Secundum veriorē, de qua per *Ioan. Andream in c. cum Apostolica. num. 9. de his, quę fiunt à Prælat. sine consens. Cap. & sequuntur Abb. & alij, Felin. in c. causam, qua. nu. 3. de præscript. & semper apud nos seruatur, vt in Toletana decimarum de Capilla 4. Decembr. 1615. coram bo. me. Andrea*, vbi plenissimè Rotæ opinio firmatur, & exinde in alijs causis fuit responsum, quæ nouissimè fuerunt relatæ *in Cordubeñ decimarum de Lucena 15. Iunij*
4 *1635. coram D. meo Decano*, propterea admissa † etiam possessione articulata, ex ea D. Dux iuuari non potest.

Secundus articulus, qui ponitur ad probandum supradictas decimas esse tēporales, & maioricatui annexas, & merè Laicales, & quod in Regnis Hispaniarum dantur, & soluuntur in

signum

signum vniuersalis dominij, & ipsæ quatenus expressa probarentur non fundant intentionem D. Ducis, nam Capitulũ venit ex dispositione iuris communis, quoad ius vniuersum de-
5 cimandi in locis, & terris supradictis, ex quo in Diœcesi † Ispalen Parochiæ non sunt distinctæ, sed cura animarum vniuersalis spectat ad Archiepiscopum & Capitulum administrat bona Archiepiscopatus, & in actuali possessione percipiendi decimas existit, habetq. generale mãdatum ad hanc causam prosequendam, cum quibus fundare intentionẽ fuit firmatum *in dec. 2. Martij 1635. coram D. meo Verospio.* *Aut igitur Dominus Dux contendit decimas prætensas non esse spirituales, & super his non pendet lis, neque Capitulũ aliquid prætendit,
6 nec † per consequens eget remissoria, sed contra Incolas & Terrarum possessores agendũ est pro temporalibus, vel annuis præstationibus in quantitate frumenti, vel pecuniæ ex contra-
7 ctu pro rebus debitæ, quæ † propriè non dicuntur decimæ, dũ in quota non exiguntur *Bald. cons. 419. lib. 1. Curt. iun. cons. 177. n. 6 & idẽ fuit firmatum in dec. 684. n. 2. & seq. p. 1. r. cent.*
8 & regulariter appellatione † decimarum veniunt spirituales, non autem temporales, *Alciat. cons. 32. t. 1. l. 1. n. 3. & idem fuit dictum in causa Mediol. rescissionis permutationis 22. Martij 1599. coram Card. Hieronymo Pamphilio, & in causa Gerunden. iurispatronatus 10. Maij 1628. coram D. meo Decano.* Aut admittit has decimas esse spirituales, & nihilominus ad se
9 spectare, & duriori eget probatione propter iuris † resistentiã, nempe immemorabili, cum fama priuilegij, vt supra dictũ est, quæ non articulatur, & probata non releuaret, vt mox dicetur.

Tertius, & vltimus articulus continet probationẽ, sed absque fama priuilegij Apostolici sine cuius probatione articulus omnino remanet irreleuans ex veriori opinione super firmata quæ qualitas etiam si adderetur, adhuc irreleuantia esset patens propter impossibilitatem reperiendi testes, qui essent talis ætatis vt possent de tempore ante motã litem deponere: Nam hæc lis initium habuit ante annũ 1568. de quo tẽpore ex appellationis rescripto in Rota fuit commissa, & cũ testes de eo tem-
10 pore debuissent † probare se ætatis annorum quinquaginta quatuor propter requisitum *gloss. c. 1. de præscript. in 6.* vt deponant per 40. annos de visu, & sint ætatis legitimæ ad deponendum annorum scilicet quatuordecim, *Caput. dec. 290. par. 3. Seraph. dec. 1102. n. 5. & 298. n. 1. coram Papa Greg. XV.* Nulli du-
11 bium quòd testes excedere deberent annum 124. † contra præsumptionem, & possibilitatem viuendi, per quam Rota semper reiecit probationem, *vt in dec. 211. nu. 5. coram Papa Greg. XV.* & de minori tempore nempè annorum 88 Rota habuit probationem inuerisimilem *in Vicen. Collegij 13. Februarij 1624 coram D. meo Decano.*

Non obstat, quòd D. Dux non prætendat decimas spirituales, quæ à Capitulo petuntur, sed solùm excipiat contra Capitulum Actorẽ, quòd decimæ, quæ ab ipso prætenduntur sunt
12 temporales, quarũ † Laicus est capax, absque probatione immemorabilis, & fama priuilegij. *Bald. eod. cons. 419. lib. 1. Rot. dec. 424. n. 2. coram Papa Greg. XV. & 313. num. 3. par. 1. recen.* & propterea D. Ducem bene releuari ab huiusmodi probatione, & remissoriam per easdem regulas esse concedendam.

Quoniam vis totius disputationis consistit in probãda pertinentia decimarum olei, oliuarum, ficuum siccarum, & laterũ,
13 quam ex dispositione iuris probat † Capitulum ex iure vniuersali decimandi omnes fructus per quotam decimalem, & illam etiam deducendi ex omni opificio, & negotiatione. *ca. omnes decimæ, c. quicumque 16. q. 7. c. quoniã. de decim. Gonz. super reg. 8. glos. 6. n. 75. Rot. dec. 193. n. 5. p. 2. recen. Rebuff. eod. tit. q. 8. n. 23. cum alijs allegatis in dec. 5. Martii. 1635.* si autem D. Dux prætendat ad se spectare, vel ab ipso non posse vendicari, quia hæc ipsa sit decima temporalis non pertinens ad Capitulum in hac parte non contendit Capitulum participare de decimis temporalibus ad maioratum ratione dominij, & superioritatis pertinentibus si verò prout sunt decimæ spirituales de iure parocho vniuersali debitæ excipit Capitulo non debe-
14 ri, cum in hac † sua exceptione sit Actor, & nihil releuans probandum exponat, probando decimarum temporalitatem, sed decimas prout sunt spirituales ad se spectare merito non articulando immemorabilem, cum fama priuilegij à sua petitione reijciendus est, vt supra fuit dictum.

Neque dicatur in omnem casum non esse necessariã hanc probationem immemorabilis, cum fama priuilegij, dum modernus Dux non est successor illius Ducis, contra quem lis fuit inchoata ante annum 1568. vt propterea ex probationibus, &
15 alijs in causa gestis lædi aut præiudicari non † possit, cum veniat jure proprio ratione maioricatus tanquam noua persona, *Put. decis. 91. lib. 3. Achill. decis. 3. de re iud. & 205. nu. 2. coram Papa Greg. XV.*

Quia obiectum facilè soluitur ex mandato producto ad cõparendum *coram D. meo Verospio*, & defendendum litem super decimis motam per Capitulum contra D. Ducem Alpho-
16 sum eius genitorem. Vnde nulli dubium, † quin fecerit omnia acta sua, & illi obstent, prout antecessoribus obstabãt *Molin. de primog. lib. 4. cap. 8. Peregr. de fideic. art. 53. num. 46.* & ita sensit Rota, quando successor voluit facere acta sua *in d. decis. 205. in princ. coram Papa Greg. XV.*

Et ita vtraque parte informante.

☞ * *Est decisio 22. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. MERLINO.

Messanen seu Nullius feudi,

Die Lunæ 5. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Alienatio rerum Ecclesiæ non subsistit, si careat vtroque requisito necessario in dicta alienatione, scilicet licentia Summi Pontificis legitimè executa, atque euidenti vtilitate. Beneplacitum Apostolicum in alienatione rerum Ecclesiæ, quando corruat.

SVMMARIVM.

1 *Iudices delegati debent esse certi de sua iurisdictione, & ante præsentationem commissionis nulla eis competit iurisdictio.*
2 *Citatio ad viden. iurare testes est necessaria, ad hoc vt examen substineatur.*
3 *Testimonij substantia tota consistit in iuramento.*
4 *Citatum fuisse quem, non statur assertioni Notarij, nec Iudicis id affirmantis.*
5 *Notarij narratiua simplex, quòd testes iurarunt non probat iuramentum testium.*
6 *Notario attestanti de actu præterito, & non gesto coram se ipso, non creditur.*
7 *Testes, quando sunt examinandi citandus est ille de cuius principali interesse agitur.*
8 *in Alienationibus rerum Ecclesiæ Papa concedẽdo beneplacitum, tota voluntas consistit in euidenti vtilitate Ecclesiæ.*
10 *in Alienationibus rerum Ecclesiæ, vtilitas metienda non est ex statu rei in tẽpore calamitoso, sed requiritur causa perpetua.*
11 *Decimas Ecclesiasticas difficillimè Summi Pontifices concedunt personis laicis.*
12 *Decimæ, si laicis concedantur in specie derogandum est Concil. Lateran.*
13 *Cõfirmatio euanescit, si dispositio super qua est innixa corruat.*
14 *Confirmatio Apostolica in alienationibus rerum Ecclesiæ nihil operatur si alienatio non subsistat.*
15 *Prælatus ratificans alienationem bonorum Ecclesiæ, sunt seruandæ eædem solemnitates, quæ requiruntur in ipsa alienatione.*
16 *Patroni consensus in alienatione rerum Ecclesiæ, non tollit, quin exigatur beneplacitum Apostolicum necessarium in dictis alienationibus.*
17 *Testes nullum adminiculum faciunt deficiente iurisdictione, iuramenti atque citatione.*
18 *Vtilitas euidens in alienationibus rerum Ecclesiæ præcise debet tangere tempus alienationis.*

DECISIO CXXIX.

☞ POst emanatam resolutionem coram me, * quòd sententia Rotalis sit confirmanda, Agentes pro Dominis Ioenijs enixe petierunt, super hac reaudiri, & nonnulla iura etiam, seu

seu scripturas in actis produxerunt; Propterea hodie iterum suscepta fuit disputatio super resolutione prædicta, & ponderatis dictis iuribus, Domini vnanimiter censuerunt adhuc stan dum esse in decisis.

Alienatio enim feudi Ecclesiastici, Salicis nũcupati, de quo agitur, caret vtroque requisito pro alienationibus bonorum Ecclesiæ exigito causæ, & solemnitatis, hoc est licentia Summi Pontificis legitimè executa, atque euidenti vtilitate, vt in alia decisione iatè fuit ostensum.

Neque suffragari visum fuit beneplacitum Apostolicũ modo exhibitum, & articulos, ac testium depositiones pro executione eiusdem beneplaciti deficiunt enim solemnitates, & quod peius est, intentio Papæ non fuit adimpleta.

Solemnitates quidem desiderantur, quia beneplacitum prædictum non fuit coram executoribus in actis productũ, prout
1 requirebatur ad effectũ vt † Iudices delegati certi essent de eorũ iurisdictione, & ante hanc exhibitionem nulla eis cõpetebat iurisdictio, prout respondit, *Rota coram bon. mem. Card. Seraph. decis. 1010. nu. 2. & in Burgen. Canonicatus 19. Ianuarij 1598. coram bo. mem. Card. Pamphil. impres. apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 369. nu. 2.*

2 Deest etiam citatio ad videndum † iurare testes, quæ erat necessaria, *cap. 2. vbi Abb. nu. 14. de testibus Bntr. in cap. signifi cauit nu. 2. eod. tit. Rota apud Caputaq. decis. 274. nu. 3. par. 3. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 182. nu. 1.* & alias passim; Nec minus apparet delatum fuisse testibus iuramen-
3 tum, in † quo tamen tota consistit testimonij substantia ad *text. in l. iurisiurandi. C. de testib. c. si testes 4. q. 3. cap. hortamur 3. q. 9. & dixit Rota apud Verall. dec. 266. par. 3. & coram Reuerendiss. D. meo Decano d. dec. 182. num. 1.*

Et quamuis Notarius asserat præcessisse citationem, & ab eodem enuncietur quilibet testis iuratus &c. hoc tamen non sufficit, quia debet positiuè inseri in processu tenor citationis,
4 itaut non stetur † assertioni Notarij, nec Iudicis affirmantis, quem fuisse citatum *Abb. in c. Albericus nu. 6. vers. 1. enim di co, & de testib. Rota decis. 5 5. n. 1. par. 1. diu. & in recent. decis.*
5 *535. nu. 1. par. 1.* nec etiam simplex † enunciatiua Notarij per illa verba *testis iuratus &c.* probat iuramentum testium, cum tunc videatur testari de actu de præterito, & non gesto coram
6 se ipso, in ipso tempore † præciso actus, cui propterea nõ creditur, vt dixit *Rota apud Caputaq. dec. 123. & 248. p. 2. & dec. 295. par. 3. & diuers. dec. 215. nu. 3. par. 4. & in recen. decis. 633. n. 4. par. 2. ac dec. 393. n. 8. par. 1. cum alijs congestis in Squillacen. Abbatiæ 20. Nouemb. 1630. coram me.*

Sed quatenus etiam constaret de citatione adhuc illa non releuaret, quia dicitur fuisse citatum Priorem Ecclesiæ S. Saluatoris, & tamen requirebatur, citatio Promotoris Fiscalis
7 mensæ Archimandritalis cum principaliter † ageretur de præiudicio eiusdem mensæ, prout in simili respondit *Rota in Ferrarien. coram bon. me. Seleucien. quæ est decis. 624. nu. 4. 5. & 7. par. 1. rec.*

8 Non fuit autem † adimpleta voluntas Papæ, quæ tota est in euidenti vtilitate Ecclesiæ, vt inquit *Card. Mantic. decis. 101. num. 5.* nulla enim alia à testibus affertur vtilitatis ratio, nisi quòd hoc tenimentum Salicis, tunc patiebatur frequentes incursiones bannitorum, & inde difficilis reddebatur accessus ad illud ministris Archimandritæ, quæ causa, nec est vera, & quatenus vera fuisset, non est sufficiens.

Non vera, quia de eo etiam tempore lòcabatur hoc feudũ, & à conductoribus soluebatur pensio, & ipse Archimandrita prius transtulerat in patruum, & deinde in Scipionem patrem alienauit, vnde si priuati conductores, & consanguinei alienãtis, poterant, accedere ad feudum, & illud colere, & bannitorũ pericula, difficultatesque euadere multo facilius præstare id po
9 tuisset Archimandrita qui erat Prælatus insignis, magnaq. pollens auctoritate, ac iurisdictione, vnde elicitur † mendaciũ testium, & falsitas causæ per eos deductæ, vt in his terminis bene arguebat, *Dec. cons. 142. sub nu. 6.*

Nec erat sufficiens causa huiusmodi bannitorum inuasio, quia temporale erat hoc impedimentum, cũ non semper probetur territorium illud fuisse à facinorosis hominibus vexatũ,
10 † & ad metiendam vtilitatem Ecclesiæ non debet inspici status rei, ac tempus calamitosum, sed requiritur causa perpetua, *iuxta Castrens. cons. 109. nu. 2. vers. non obstant testes lib. 2. Menoch. de arb. iud. in add. caus. 152. nu. 30. & seq. Gratian. discept. forens. c. 45. n. 11. & 12. Rota apud Card. Seraph. dec. 1073. n. 4. & apud Card. Mantic. decis. 101. nu. 4. & diuers. decis. 65. nu. 5. & 21. par. 2. & decis. 720. num. 10. par. 1. diuers.* vbi quòd non attenditur damnum ob incursum facinorosorum hominum, dum aliunde non constat de vtilitate alienationis factæ, prout in casu præsenti non constat, & apparet quòd allegata hæc bannitorum incursio fuit color quæsitus ad cohonestandum corticem huius alienationis in patrem Prælati.

Immo ex his testibus augetur vitium obreptionis ponderatum in alia decisione, quia hi testes recẽsent inter fructus istius territorij vassallos, & decimas, & tamen in supplicatione, & in breui Pontificio nulla fuit habita mẽtio de decimis, quæ digna
11 erat speciali nota, cum † Summi Pontifices difficillimè concedant decimas Ecclesiasticas personis laicis, & requirebatur
12 in specie derogatio ad Concil. Lateraneñ † prohibens alienationem decimarum in laicos relatum, *in c. prohibemus de decim. vt per Rot. decis. 122. & 123. par. 1. diuers. & fuit dictum in Valentina decimarum 9. Decembris 1602. coram Penia & in Albinganen. decimarum 8. Nouemb. 1607. coram bon. memor. Card. Virili, & in Placentina decimarum 18. Febr. 1630. coram Reuerendiss. Vrgellen.*

Quibus positis euanescit etiam motiuum, quod pro Ioenijs posset desumi ex confirmatione alienationis factæ per executores nuper eidem in actis exhibita quoniam est relatiua ad processum nullum, eò quò d non fuit seruata forma litterarum Apostolicarum si in euidentem, in quo processu fundata est cõ
13 firmatio prædicta, sublato † autem hoc fundamento corruit etiam confirmatio super eo innixa *Castr. cons. 401. n. 3. vers. si ergo processus lib. 1. Crauett. cons. 607. nu. 8.* & in terminis con-
14 firmationis executorum, qui pro † alienatione rerum Ecclesię fuerant deputati tradit *Quarant. in summar. Bullarum verbo alienatio rerum Ecclesiæ sub nu. 12. §. declara primo. vers. non enim Commissarij &c. Ruin. cons. 68. nu. 5. & sub nu. 21. libr. 1. Rota dec. 430. nu. 6. par. 1. recent. & in Aquilana bonorum coram bon. me. Remboldo impress. post Modern. Perus. de manut. decis. 11. nu. 2. & 4. & in Romana domus 19. Aprilis 1630. coram Reuerendiss. Vrgellen.*

Faciliusq. corruit ratificatio Archimandritæ alienantis, quia
15 facta fuit absque solemnitate, † quæ requirebatur in ipsa ratificatione, prout in actu ratificato, *vt fuit firmatum in alia decisione. & præter ibi allegata tenuerunt Gemin. cons. 128. nu. 5. Ias. in l. cum hi §. eam transactionem nu. 2. ad finem ff. de transact. Vinc. de Franc. dec. 35. sub n. 4. post med. cum alijs per Gratian. discept. forens. cap. 981. nu. 44.*

Atque vno verbo tolluntur scripturæ omnes, & iura in actis producta, quia nedum remanet iniustificata euidens vtilitas Ecclesiæ, sed immo constat de euidenti damno ex ponderatis in prima decisione, quod fundamentum Dominis hodie etiam visum fuit inconcussum.

Nec dubitari posse videtur quin in hoc feudo, seu territorio adesset iurisdictio, quia testes pro Ioenijs inducti disertè inter fructus istius territorij recensent vassallos.

Minus autem suffragatur licentia Regis nouissimè in actis producta; quoniam cum Ecclesia Archimandritalis præsupponatur de iurepatronatus Regio, vtique de necessitate, siue de honestate fuit adhibitus Regis consensus pro interesse sui
16 patronatus, sed hic † patroni consensus non tollit, quin exigeretur beneplacitum Apostolicum necessarium in alienationibus rerum Ecclesiarum, vt disertè cauetur *in c. fin. de reb. Eccles. non alien.* ex Concilio Lateraneñ desumpto, & fuit concessus dictus assensus in forma iuris, & dummodo alienatio cederet in euidentem vtilitatem Ecclesiæ, quę hic omnino deficit, vt in alia decisione fuit ostensum.

Qua responsione cadit etiam vis articulorum, & testium examinatorum pro executione cuius Regij assensus, & etiã, quia testes ad effectum de quo agitur pro vtilitate Ecclesiæ iustificã
17 da non faciunt vllũ adminiculum deficiente † iurisdictione, iuramento, atque citatione *iuxta trad. per Abb. in c. 2. n. 14. in fin. de test. Crescent. dec. 2. de test. Osach. dec. 69. nu. 18.*

Et demum depositio istorum testium circa vtilitatem non percutit tempus alienationis factæ in fauorem Scipionis, sed tẽ
18 pus ante decem annos, & tamen † probatio euidẽtis vtilitatis præcisè debet tangere tempus alienationis, vt deducitur ex *tex. extrauag. ambitiosæ de reb. Eccles. non alien.* ibi, tunc in Ecclesiæ euidenti vtilitate, & in terminis ponderant *Honded. cõs. 51. nu. 61. lib. 1. Menoch. de arb. iud. in add. cas. 152. numer. 29. Gratian. discep. forens. capit. 415. numer. 4. Rot. apud Cas. de*

Grass.

Grass.decis.4.num.1. de reb. Ecclesiæ non alien. & coram bon. me.Card.Caual. dec.288.n.5. quod eo maximè videtur dicen-
19 dum † cum versemur in bonis quorum valor, ex cultura, & expulsione bannitorũ, & ex alijs augeri poterat vt animaduertit *Rot.apud Card.Seraph.decis.1073.nu.9.*

Et ita vnanimi DD. consensu resolutum fuit standum esse in decisis.

☞ * *Idest sub die 15. Februarij eiusdem anni 1636. est decisio 95. supra in hac eadem parte, vbi in fine habentur annotatæ tres aliæ decisiones in hac causa coram R.P.D.Verospio.*

R. P. D. V E R O S P I O.

Romana Vineæ.

Die Lunæ 5. Maij 1636.

A R G V M E N T V M.

Possessio ad effectum manutentionis ex quo sufficiat, vt probetur. De nullitate, quando possit opponi post annum non obstante Stat. Vrb. lib. 1. cap. 189. & alia &c.

S V M M A R I V M.

1 *Possessio probari potest ex confessione partis aduersæ nempe si agat iudicio spolij, cum ex hoc non negetur factum ipsius possessionis, quod sufficit ad effectum manutentionis.*
2 *Confessio qualificata diuidi potest, stante contraria præsumptione.*
3 *E possessione si Iudex iubeat aliquem eijci, ex vi necessarij antecedentis præsupponitur illum antea possidere.*
4 *Testes quando probent possessionem, licet non referant aliqua eius signa, ex quibus possessio iustificetur.*
5 *Possessionem actualem, licet quis amiserit, numquam tamen censetur animo dimisisse ciuilem.*
6 *Manutentionem, quis obtinere potest ex sola ciuili possessione.*
7 *Sententia in rem iudicatam transacta, non potest reuocari ex alia sententia ei contraria.*
8 *Sententia ex alia sententia nulla non confirmatur.*
9 *De nullitate non potest opponi post annum, stante statut. Vrb. lib. 1. cap. 189.*
10 *Sed dictum statutum non procedit, quando nullitas est mixta cum spolio, propter iniustitiam sententiæ.*
11 *Sententia lata contra sententiam, vt valeat, debet expresse reuocari sententia contraria, itaut non sufficiat, si fiat tacitè.*
12 *Possessio capta authore Prætore, non potest dici spoliatiua.*
13 *Contractus, si declaretur simulatus, nullius erit effectus.*
14 *Simulatè id quo fit, pro non facto habetur.*
15 *Creditor immissus in possessionem vigore Saluiani, si postquam est satisfactus rem retineat, potest conueniri actione spolij.*
16 *Iura recognoscenda sunt, ad hoc vt probent, maxime stante oppositione partis.*
17 *Melioramentorum fructus spectant ad meliorantem, tamquam ex re propria percepti.*
18 *Melioramenta facta mala fide, postquam iudicium fuit motum super re, ratio aliqua de eis non est habenda.*
19 *Tempus, quando est fundamentum intentionis alicuius, debet præcise, & concludenter probari.*
20 *Possessionis titulus si sit perpetuus, non potest considerari aliquod spolium circa quantitatem temporis possessionis.*
21 *Sententia debet executioni demandari à Iudice qui eam tulit, si non constet de alia deputatione.*

D E C I S I O CXXX.

POstquam Parthemia obtinuerat ex remedio Saluiani immitti in possessionem Vineæ quæ possidebatur à Paulo, tamquam sub directo dominio Capituli Lateranensis, Capitulum, adepta possessione eiusdem vineæ vti ad se deuolutæ, propter moram cõmissam à Paulo in solutione Canonum, inuestiuit de ea Parthemiam, quæ eiusdem possessionẽ adepta fuit, & in actu apprehensionis possessionis declarauit se velle possidere ex vtroque titulo, nempe Saluiani, ratione sui crediti, & Inuestituræ quam obtinuerat à Capitulo Egit Paulus Iudicio spolij in Tribunali Cardinalis Vicarij, tam contra Capitulum, quã contra Parthemiam & obtinuit ex sentẽtia lata in eodẽ Tribunali reintegrari ad possessionem eiusdẽ vineæ, quæ sententia reuocata fuit per alterã quæ transitum fecit in Iudicatum, propter non interpositam à Paulo appellationem; possedit Parthemia per plures annos pacificè eandem Vineã, & ea defuncta, Margarita illius filia, & hæres. Cum vero Paulus suscepta iterum lite obtinuisset cõmitti causam suæ appellationis, & latis duabus sententijs ad sui fauorem reintegratus fuisset ad possessionẽ eiusdem Vineæ, appellatum fuit ab ijs sententijs nomine Margaritæ, & commissa causa in Rota, dubitatum fuit coram R. P. D. meo Merlino primo de Iustitia, & validitate earum sententiarum, & deinde *quia in decisionibus coram eo factis, declaratum fuerat eas esse reuocandas ex vtroq; capite nulitatis, & iniustitiæ*. Disputatum fuit, An concedendũ esset Margaritæ mandatum de manutenendo, quod cum illi concessum fuisset. Paulus ab eo appellauit; & commissa mihi causa eiusdem appellationis, obtinuit hodie coram me dubitari, An dictum mandatum de manutenendo concessum Margaritæ esset confirmandum.

Et responderũt Domini pro confirmatione eiusdẽ mandati, quia possessio Margaritæ, cuius causa debita illi erat manutentio, ex pluribus probabatur. De ea enim primo apparebat
1 ex confessione ipsius † Pauli in libello contra eã dato in Iudicio spolij, in quo licet assereret eam Vineam ab ea iniustè occupatam, non tamen negabat factum ipsius possessionis,
2 quod satis erat ad effectũ huius Interdicti, dum † ea qualitas vitiosæ possessionis facilè poterat ab ea confessione separari; ex *Doctr.Bar.in l. Aurelius, § idem quæsitum, nu.2.ff.de liber.legat.* Quod etiã dici poterat de Sentẽtia Iudicis in qua concessa fuit Paulo reintegratio, cũ eadem Sententia quatenus decla-
3 rabat † Margaritam eijciendam à sua possessione, ex vi necessarij antecedentis præsupponeret illam antea possidere, ex notat *in l. manumissionis, ff. de iustit. & iur. & l. decem, ff. de verb. oblig.* Demum eadem possessio probabatur ex testibus, qui examinati fuerũt ad instantiã Margaritæ, qui testes visi fue-
4 runt probare posse eandẽ † possessionem, quãuis non referãt aliqua eius signa, ex quibus eadem possessio iustificari debuisset, quatenus illa continebat ius, seu facultatem insistendi super ipsa vinea, cũ eorum dispositio referenda videretur ad ipsum factũ possessionis, quod bene ab eisdem testibus percipi poterat, vt declarat, *glos. in l. Stipulatio ista, §. hæc quoque, ff. de verb. oblig. quam secutus fuit Bar. in tract. de testib. num. 170. & in tract. de testimonijs, nu. 9. & 10. Dec. in cons. 400. num. 3. & hæc omnia considerata fuerunt in decis. facta coram R. P. D. meo Merlino, sub die 13. Iunij anni 1629. in quã resolutum fuit, quod concedendum illi erat mandatum de manutenendo, de cuius confirmatione hodie dubitatur.*

Neq; dici poterat, Margaritã priuatam fuisse sua possessione ex sententia Iudicis, quia in his duabus decisionibus decla-
5 rata fuerat nullitas, & iniustitia eius sententię, cuius † causa licet actualẽ possessionem amiserit, numquam tamen censetur animo dimisisse ciuilem, & ex hac sola possessione poterat illa
6 obtinere in hoc † interdicto, vt fuit resolutum in eadem decisione *coram R. P. D. meo Merlino, & notatur in §. retinendis, & per Aretin. ibi. nu. 3. Instit. de interd. Bart. in l. 1. §. vlt. ff. vti possidetis, Menoch. de retin. poss. remed. 3. nu. 22.* Et quidẽ nullitas eius sententiæ, ex qua priuata fuit margarita sua possessione, ex eo deducebatur, quia anterior sententia lata ad fauorem
7 Margaritæ, † transitum fecisset in iudicatum; vnde non poterat illa reuocari ex alia sententia eidem contraria, neque hæc
8 posterior sententia confirmari ex vltima, † cuius vigore Paulus deiecit Margaritam à sua possessione, vt notatur *in l. 1. C. quando prouoc. non est neces. & tradunt ibi Doct. & in c. inter Monasterium, de Sent. & re iud. & ibi Fel. nu. 15. Franch. in c. direct. nu. 10, de appellat.* Neq; visæ sunt satisfacere responsiones, quæ datæ fuerunt pro euitanda hac difficultate, quod
9 scilicet non † potuisset de ea opponi post annum, ex dispositione statuti Vrbis, *in c. 189. lib. 1.* & quod videretur, Iudex reuocasse eam sententiã latam ad fauorem Margaritæ si nõ expressè, saltem tacitè, dum in sua sententia mentionẽ fecit primæ, & secundæ instantiæ, & sententia quam ipse tulit erat conformis sententiæ latæ in prima instantia, & contraria secundæ.

eundæ. Quod enim attinet ad dispositionem statuti, non poterat idem statutum locum habere in hoc casu, quo nullitas di
10 cebatur esse mixta † cum spolio, propter iniustitiam quā eadem sententia continebat, vt sæpius *Rot. interpretata fuit idē statutum, & dec. 1. de constit. apud Cæs. de Grass. num. 2. & in dec. 215. num. 4. par. 1. diuers. & in Romana Societatis 25. Iunij 1610. coram Ortembergo*, & de ea nullitate expresè oppositum fuerat nomine Margaritæ ante aunum. Vnde etiā ex facto tollebatur Ius huius exceptionis: Quod vero attinet ad reuocationem primæ sententiæ, non est verum, quod potue-
11 rit ad hunc effectum satis esse, † quod ea reuocatio facta fuerit tacitè, sed debuisset illa esse expressa, cum non potuisset illatatione euitari contrarietas, quæ erat inter easde m sententiæ, & tradunt *Doct. in d. cap. inter Monasterium, de sent. & reiudic. & ibid. Abb. num. 110. & tenuit Rot. coram Cassad. dec. 1. de Sequestr. posses. fruct. nu. 4. & in dec. 161. num. 2. par. 1. recent. & in Anconitana hæreditatis, 11. Martij 1616. coram bo. mem. Vbaldo.*

Ex capite etiam Iniustitiæ earundem sententiarum, poterat Margarita se defendere in sua anteriori possessione: quia cū illa fuisset immissa in possessione eius Vineæ ex decreto Iu-
12 dicis, † non poterat ea possessio dici spoliatiua, prout illa talis declarata fuit in posterioribus sententijs, non probata nullitate, aut iniustitia eius sententiæ cuius virtute, Margarita adempta fuit, ad notata *in l. iustè possidet, ff. de acquir. poss.*

Neq; ad eadē possessio dici poterat spoliatiua ex alio capite, quia scilicet extinctus fuisset titulus Saluiani, ex quo Margarita fuerat immissa in possessionem huius Vineæ, duplici enim modo deducebatur hec extinctio. Et prima (quę fundabatur in impositione census facta super hac Vinea, & venditione eiusdē census facta a Paulo ad fauorem Parthemiæ, post immissionem quā illa obtinuit super eadem Vinea) tollebatur ex
13 † confessione eiusdem Pauli, cum ille declarauerit contractū eiusdē census fuisse simulatū. Vnde non potuit ex eo oriri effe-
14 ctus extinctionis crediti, ex quo extinctus † etiā fuit titulus Saluiani, cuius vigore Margarita possidebat, ex regula, *text. in l. 4. §. condemnatum de re iud. & in l. non putauit, §. quaui. de bonor. posses. contr. tabul.* Alio modo deducebatur satisfactio Margaritæ. Quia scilicet Parthemia vendidisset Vineam prętio scutor. 350. & ab emptore recepisset fructus recompensatiuos loco pretij eiusdē venditionis, ex quibus non solum poterat dici extinctum hoc creditum, cuius occasione obtinuerat
15 Parthemia immissionem in Iudicio Saluiani, † sed præterea noua actio spolij orta fuit ad fauorē Pauli pro summa quæ excedebat creditū eiusdem Parthemiæ, *arg. tex. in l. clam possidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. poss. & notant ibi Doct. & in l. vlt. ff. de precario, & in terminis huius Interdicti tenuit Rota coram Greg. dec. 254. num. 2. & tradit Scapuccinus de Saluiano lib. 3. q. 12. Pacif. inspect. 4. cap. 1. num. 220.* Sed non visę fuerunt probari solutiones, quæ dicebantur factæ occasione eius venditionis, propter plures exceptiones quas pati videbātur iura in quibus dicebantur eædem solutiones contineri, cū
16 illæ numquam fuissent † recognitæ, non obstante oppositione partis à qua ea recognitio sæpius requisita fuerat, & plures earum dicebantur factæ de ordine, & mandato ipsius Parthemiæ, quod tamen mandatum numquam probatum fuerat. Et visa præterea fuit satisfacere responsio data in decisione R. P. D. mei Merlini, quod cum probatum fuisset ex parte Margaritæ, quod Parthemia illius mater postquam cępit possessionē illius Vineæ, plures impensas in ea fecisset ex quibus
17 illa fuit meliorata, † fructus dictorum melioramentorum ad eam pertinebant, tamquam collecti ex re propria, vt probat *text. in l. cæterum, §. improbe, ff. de rei vendic. quem singularem appellat. Roman. sing. 337. & notarunt super eod. text. Bald. & Ang. nu. 1. & tenuit Rot. coram Puteo dec. 275. lib. 3. Rota decis. 435. n. 15. par. 1. recent. Surd. dec. 282. nu. 30.*

Neq; visa fuerunt obstare quæ deducebantur contra ea melioramenta, quod scilicet illa facta fuissent à Parthemia postquā Paulus eam conuenit in Iudicio spolij, vt propterea tam-
18 quam facta mala fide, non † posset haberi aliqua eorū ratio ad fauorem Parthemiæ siue Margaritæ illius hæredis, vt notatur *in l. domum C. de rei vendic. & fuit dictum in Romana melioramentorum 5. Iunij 1632. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Nō enim visa fuit probari hæc exceptio quòd ea melioramenta facta fuissent à Parthemia pendente lite quod tempus necessario
20 † probandum erat dum in eo constituebatur id fundamentū ex trad. per *Bart. in l. cum actum n. 6. C. de neg. gest. & in l. si is. ff. de iur. fisci. nu. 6. Ias. in rubr. C. qui admitti num. 7.* Et poterat præterea tolli ea mala fides ex declaratione quam fecit ipsa Parthemia in actu apprehensionis possessionis, quòd scilicet volebat vineam possidere non solum ex titulo Saluiani, sed etiam in titulo Inuestituræ cuius respectu non potuisset considerari hæc actio spolij ex retentione possessionis vltra tempus in quo potuisset satisfieri de fructibus dum perpetuus esse debebat titulus qui in ea concedebatur.

Adducebatur etiam altera exceptio contra sententiam in qua fuit cōcessa immissio Parthemiæ in iudicio Saluiani quòd scilicet concessa fuisset executio eidem sententiæ à Iudice diuerso ab eo, qui sententiam tulit; de cuius deputatione, nempe etiam constabat, & quod Parthemia possessionem apprehendisset nō facta prius intimatione Paulo decreti eiusdem Iudi-
21 cis, quæ intimatio non solùm necessaria erat, vt pars † habere potuisset notitiam eiusdem decreti, sed etiam ex forma in eo tradita, vt fuit resolutum coram *Put. decis. 168. lib. 1. Verall. decis. 322. par. 2.* Sed hæc omnia tollebantur ex lectura ipsius mādati de immittendo in quo Notarius attestabatur tàm de deputatione Iudicis, qui eam executionem concessit, quàm de intimatione facta Paulo.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

☞ * *Idest sub diebus 14. Iunij 1628. & 25. Iunij 1629. sunt decisiones 188. & 312. par. 5. recent.*

¶ *In eadem causa habeatur infra alia decisio sub die 5. Iunij 1637. coram eodem R. P. D. Verospio.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononien Fideicommissi de Ramundinis.

Die Veneris 9. Maii 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario, quibus concurrentibus detur remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. Fideicommissi derogationis gratia quando corruat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario etiam competit remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
2 *Bona probantur adesse in hæreditate fideicommittentis ex instrumento diuisionis factæ inter cohæredes.*
3 *Item etiam ex instrumento bonorum hæreditatis facto per hæredem grauatum.*
4 *Confessio non solum probat contra confitentem, sed etiam contra habentes causam ab eo.*
5 *Fideicommissorum derogatio impedit fideicommissario immissionem.*
6 *Verba, volumus, & in primis, & ante omnia, importat conditionem.*
7 *Fideicommissi derogationis gratia remanet inualida, si forma in ea data non adimpleatur.*
8 *Iudex delegatus sine præsentatione commissionis, nullam habet iurisdictionem.*
9 *in Instrumento, si enuncientur aliquæ solemnitates, & solemnitas aliqua necessaria reperiatur omissa, ex hoc non solum eliditur præsumptio dictæ solemnitatis, sed immo oritur contraria præsumptio, quod illa non præcesserit, & nu. 10.*
11 *in Præscriptionibus tempus litis est demendum.*
12 *Præscriptio longi temporis non sufficit in his, quæ sunt grauis præiudicij, sed requiruntur saltim 30. anni.*

DECISIO CXXXI.

☞ Postquam in hac causa sub die 15. Februarij proximè prę teriti * fuit resolutum constare de fideicommisso q. Io. Baptistæ Ramundini ad fauorem Io. Baptistæ Ramūdini alias Antonij Mariç Belliossi dedi dubium an ei danda esset immissio in possessionem prædij Cadriani, de quo agitur, quo hodie proposito fuit per DD. affirmatiuè responsum.

Etenim cùm existentia d. fideicommissi purificati ad fauorem

rem d. Ramundini non contrauertatur, dictumq. prædiū Ca-
driani fuerit in bonis, & hæreditate d. q. Io. Baptistæ fideicō-
mittentis illudq. idem quod hodie detinetur à DD. Lucatellis
aduersarijs vtiq; prædictis concurrentibus immissio vigore,
1 *l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.* d. Ramundino † fideicommissa-
rio denegari nō debet cum remedium *d. l. etiam fideicommis-
sario competat. Peregr. de fideic. artic. 48. num. 5. & seqq. Me-
noch. de adipisc. rem. 4. nu. 166. & seqq. Fusar. de subst. qu. 611.
n. 12. Honded. cons. 64. n. 56. lib. 1. Rot. decis. 472. nu. 1. par. 3.
recent. Reuerendiss. Dom. meo Decano decis. 167. num. 2.
& seqq.*

Hoc autem prædium fuisse in hæreditate d. q. fideicōmit-
2 tentis satis probatur nedum ex instrumento diuisionis † factæ
inter ipsum fideicommittentem, & Melchiorem eius ex fra-
tre nepotem in qua d. prædium fuit eidem fideicommittenti
pro sua portione assignatum *Peregr. cons. 48. nu. 6. & seqq. lib. 1.
& in tract. de fideicom. art. 44. nu. 4. & 5. Fusar. de subst. q. 618.
nu. 17. & fuit dictum in Romana fideicom. de Victorijs 9 De-
cemb. 1626. coram R. P. D. meo Merlino, & in Bonon. fideic.
de Desiderijs 5. Martij 1626. coram eod.* Et ex inuētario bo-
3 norum hæreditatis d. Io. Baptistæ † fideicommittētis facto per
Franciscum Aloysium hæredem grauatum in quo d. prædiū
reperitur descriptum, *Nat. cons. 275. nu. 15. Peregr. d. tract. de
fideic. art. 44. nu. 5. & 6. Rot. in d. Rom. fideic. de Victorijs, &
in d. Bononien. de Desiderijs prox. allegat.* Verum etiam ex cō-
fessione eiusdem Francisci Aloysij emanata in precibus porre-
ctis Clementi VIII. & Paulo V. pro alienatione huius præ-
4 dij cum derogatione fideicommissi quæ confessio † probat
etiam contra Lucatellos ab eo causam habentes, *Aretin. con-
sil. 36. nu. 3. Mascard. de prob. concl. 778. nu. 26. in fin. Fusar. d.
q. 618. nu. 34. & 35. Reuerendiss. D. meus Dec. dec. 120. nu. 2.*

Nec releuat, quod d. Io. Baptista fideicommittens de anno
1604. assignauerit hoc prædium quibusdā suis creditoribus cū
clausula constituti: Quoniā prædicta assignatio non fuit perpe-
tua, sed temporalis, donec scilicet ipsi creditores fuissent de
eorum credito ex fructibus d. prædij satisfacti, qua satisfactio-
ne postmodū subsequuta idem prędium iterum deuenit ad ip-
sum fideicommittentem vt constat ex instrumento d. vendi-
tionis factæ de anno 1606. & alijs iuribus supra ponderatis.

Non obstant Breuia Clementis VIII. & Pauli V. obtenta à
d. Francisco Aloysio vltimo hærede grauato pro derogatione
5 d. fideicōmissi, † quæ impedit fideicommissario immissionē,
Caual. dec. 430. nu. 2. cum alijs allegat. Etenim fuit responsum
dd. Breuia non suffragari, quia Breui Clementis VIII. emana-
uit sub certa forma, & conditione, vt patet ex illis verbis ibi;
Volumus &c. quod in primis, & ante omnia expretio prædij
huiusmodi scuta monetæ 150. in tot locis Montium non va-
cabilium de Vrbe inuestiantur, & subinde illorū, & aliorum vt
infra emendorum fructus in emptionem tot aliorum similiū
locorum per emptorem eiusq. successores &c. annuatim cō-
6 uertantur &c. dicta enim verba, Volumus, in primis, † & an-
te omnia, important formā, & conditionem, vt de verbo, Vo-
lumus dixit *Rot. coram Caual. dec. 612. nu. 17. & corā Seraph.
dec. 1474. nu. 2. & in Placentina decimarum 28. Maij 1629.
coram Reuerendiss. Vrgellen.* & de verbis in primis, & ante om-
nia *Rot. in rec. m. dec. 345. nu. 11. par. 2.* Quæ tamen forma in d.
Breui præscripta seruata non fuit quia Sauinianus emptor d.
prędij ratam d. pretij non inuestiuit, quinimo venditio vigore
eiusdem Breuis subsequuta non habuit effectum vt constat ex
instrumento retrouenditionis eiusdem prędij factæ ad fauorē
7 Francisci Aloysij venditoris, *vt in summ. nu. 2.* ideoq. † gratia
derogationis d. fideicommissi remansit nullius roboris *The-
saur. decis. 99. num. 13. Rimin. iun. cons. 256. num. 36. & seqq.
Cæs. Massent. decis. 31. num. 24. & seqq. Ciriac. controu. 10.
num. 71. Rot. decis. 621. nume. 6. & decis. 773. nume. 9. par. 3.
recent.*

Pariter non suffragatur Breue Pauli V. in quo mandatur fie-
ri Bononiæ inuestimentum in locis Montium vel in stabili-
bus: Quia illud fuit in forma commissaria directum Vicario
generali Bononieñ. cui non apparet fuisse præsentatum, sine
8 qua † præsentatione nullam habuit iurisdictionem, *Card. Se-
raph. dec. 1010. n. 2. & fuit dictum in Burgen. Canonicatus co-
ram bo. mem. Card. Pamphilio impress. apud Marches. par. 1.
fol. 269. nu. 2. & Messanen. feud. 5. huius mensis coram R. P.
D. meo Merlino.*

Non obstat allegata præsumptio d. pręsentationis desumpta
ex lapsu temporis 20. annorum, & vltra nam ista excluditur
ex inspectione instrumenti venditionis d. prædij factæ D. Co-
miti Rauiccio in quo ad vnguem recensentur omnes aliæ so-
lemnitates, hac vna præsentationis Breuis, & licentiæ a Vi-
cario obtentę excepta, vnde cum ex lectura d. Instrumenti ap-
9 pareat quod in enunciatione aliarum solemnitatum, † ista prę-
sentationis reperitur omissa, non solum eliditur præsumptio
d. præsentationis, sed immo oritur cōtraria præsumptio quod
illa non præcesserit, *Crauet. de antiq. temp. par. 3. nu. 30. Gabr.
de presumpt. concl. 1. nu. 57.*

Neque est verisimile quòd contrahentes qui fuerunt adeo
diligentes nedum in enunciandis, sed etiam in iustificādis aliis
solemnitatibus mediante insertione copiæ Breuis Clementis
VIII. & sententiæ vigore illius latæ, & Breuis Pauli V. volue-
10 rint † magis substantialē omittere nempe præsentationem
eiusdem Breuis, & licentiam à Vicario reportatam.

Præterea dicebant DD. non posse fieri vim in asserta obser-
uantia & diuturnitate temporis cum non adsint 30. anni dem-
11 pto † tempore litis prout de iure demendum esse tenuit *Rot. in
recent. decis. 568. n. 5. in fin. par. 4. & coram Reuerendiss. D. meo
Decano 362. n. 6. & in Valentina Baroniæ 4. Iulij 1607. corā
Ortembergo, & in Messanen. seu nullius feudi 15. Febr huius
anni coram R. P. D. meo Merlino,* vbi duo anni tantùm, defi-
ciebant ad complendum tempus 30. annorum ante motam li-
12 tem; & quòd † non sufficiat longum tempus in his quæ sunt
grauis præiudicijs, sed requirantur saltem 30. anni post alios tra-
dunt *Surd. cons. 28. nu. 98. Gabr. cons. 36. num. 49. & seqq. lib. 1.*
vbi testatur de veriori. Et ita vtraque &c.

☞ * *Hęc decisio habetur in Additione prout in Indice in eius
fine posito.*

*Et infra in eadem causa adsunt duę alię decisiones scilicet sub
diebus 14. Decembr. 1637. coram R. P. D. Ghisilerio, & 23.
Martij 1638. coram eodem, sed ista erit in sequenti parte.*

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Leodieñ. Castri de Monbech.

Die Veneris 9. Maij 1636.

A R G V M E N T V M.

Filio decedente ab intestato, non relicto patre, nec li-
beris, eius mater succedit in omnibus bonis, &
quando etiam in feudalibus, fœminæ etiam admit-
mittuntur in feudis Leodiensibus.

S V M M A R I V M.

1 *Filij, si post mortem patris non existentibus liberis decesserint
mater eis ex dispositione iuris communis ab intestato succe-
dit.*
2 *Possessionis causam ex superuenienti titulo censetur quis mutas-
se etiam absque alia declaratione.*
3 *Confessio contra confitentem plenè probat.*
4 *Confessio partis aduersæ sufficit ad effectum manutentio-
nis.*
5 *Mandatum de euacuando per se præsupponit possessionem.*
6 *Litem, si quis ante suam mortem intentauerit, non est dubium
quod in illius hæredes eadem lis, & instantia continuata di-
citur, possunt illam prosequi, & obtinere manutentionem,
quam actor, si viueret obtinuisset. nu. 7.*
8 *Appellationis causa si sit commissa cum clausula sine pręiudi-
cio legitimæ executionis, &c. licèt operetur, quod Iudex à quo
ad executionem suę sententię procedere possit.*
9 *Non tamen impedit quin Iudex ad quem, postea de testa inìu-
stitia, & nullitate sententiæ, ad illius executionis reuocationē
deuenire valeat, etiam per viam manutentionis.*
10 *Sententia, si ex eisdem actis apparet notorie iniusta, nunquam
transit in iudicatum.*
11 *Manutentio etiam in gradu restitutionis in integrum datur.*
12 *in Feudalibus bonis fœminę non succedunt.*
13 *in Feudis Leodiensibus ex particulari consuetudine admittun-
tur etiam fœminę in defectu masculorum.
Et hoc pręsertim procedit si non agatur de feudo seruitium
per-*

personale exquirente, aut tali, quod per fœminam præstari non valeat.

14 *Petitorium ea, quæ respiciunt, petitam manutentionem impedire nullatenus possunt.*

DECISIO CXXXII.

POst resolutiones super validitate renunciationis Adrianæ in hac causa factas, exceptione præcipuè fatuitatis, seu dementiæ eiusdem, non obstante, & post remissoriam vltimò loco super eadem exceptione cum retardatione, vel sine arbitrio Rotæ concessam; quia vtraq; pars prætendebat in possessione Castri, & bonorum de quibus agitur manuteneri, dato desuper, ac hodie secunda vice proposito dubio, cui sit dandū mandatū de manutenendo? Domini pro hæc edibus Cæciliæ responderunt. Quia de ipsius Cæciliæ possessione visū fuit sufficienter constare ex pluribus; Et præcipuè quia ex instrumento diuisionis anno 1565. factæ inter filios Guilielmi Senioris, apparet quod in portionē Valtheri obuenit Castrum cum alijs supradictis bonis de quibus fit etiam mentio in alio instrumēto pactorum dotalium inter Valtherum, & Cæciliam initorū: ac etiam quia ex alijs pro ijsdem hæredibus deductis, constat; quòd idem Valtherus decessit relictis duobus filijs, qui in infantili ætate post patrem decesserunt, ex quibus propterea Cæci-
1 lia mater † in eodem Castro, ac alijs supradictis bonis ab intestato, ex iuris communis dispositione, successit iuxta *text. in Authen. defuncto. C. ad Senat. Consul. Tertul. ac in §. si igitur defunctus in Authen. de hæred. ab intest.*

Itaut causam familiaritatis, quam alias iure familiaritatis ipsa Cæcilia habebat, statim post filiorum obitum, ex hu-
2 iusmodi † superuenienti titulo, etiam absque alia declaratione mutasse censetur, *l. non solum. §. 1. ff. de vsucap. Achil. decis. 4. de caus. poss. & propriet. Rot. dec. 143. nu. 4. par. 2. diuers. & decis. 245. nu. 4. coram Mantic. & dec. 130. nu. 6. coram Reuerandiss. D. meo Decano.*

Rursus quia non solum concurrit in casu isto, quod Godefridus in libello, & positionibus pro eius parte datis, petijt Cæciliā cogi, & compelli ad euacuandam seu dimittendam pos-
3 sessionem eorumdem bonorum, † quæ confessio contra ipsum confitentem possessionem probat *Glos. in l. ab emptione. verb. constituantur, & ibi Angel. num. 4. ff. de pact. & in l. 2. verb. tradita. ff. de acquirend. possessio.* etiam ad effectum
4 manutentionis, *Rota decis. 802. nu. 1. diuers. & dec. 525 nu. 2. par. 2. rec. & dec. 432. nu. 1. coram Card. Caualer. & dec. 200. nu. 2. coram Greg. XV.*

Verum etiam quia exequutionem dictæ petitionis idem Godefridus obtinuit contra Cæciliam relaxari mādatum de-
5 uacuando, quod similiter cum priuatio † præsupponat habitum per seipsum possessionem probat *Roland. cons. 32. nu. 52. lib. 4. Rot. coram Greg. XV. dec. 402. nu. 1. dec. 458. nu. 2. & coram Card. Caualer. dec. 106. nu. 1.*

Stante autem huiusmodi possessione Cæciliæ, quæ etiam mediante particulari commissione, dum ante eius obitum, introduxit litem in Rota tam in petitorio, quam in possesso-
6 rio; non est dubium quod † illius hæredes, cum quibus eadem lis, & instantia continuata dicitur, *l. hæres absent. in princip. ff. de iudic. cap. quia V. & ibi Doct. eod. tit. Soccin. cons. 81. nu. 8. lib. 1.* potuerunt; ac possunt post eius obitum, illam prosequi,
7 † & obtinere manutentionem, quam eadem Cæcilia, si viueret obtinuisset, vt per *Monoch. de retin. remed. 3. num. 62. & tenuit Rota decis. 315. in princip. par. 4. diuers. & in causa Bononien. de Carnalibus 11. Ianuarij 1602. coram bo. memor. Cardin. Pamphilio, post Pacific. de Saluian. decis. 88. num. 3. & 4. ac in Anconitana prędij 29. Nouemb. 1630. coram R. P. D. meo Verospio.*

Non obstat, quod causa appellationis fuerit alias commissa à Nuncio Colonieñ Decano Sancti Ioannis cum clausula; citra præiudicium possessionis obtentæ, & citra retardationē
8 vlterioris executionis: Quia placuit responsio quod licèt huiusmodi clausula operetur, † quod Iudex à quo, ad executionē suæ sententiæ procedere possit, non tamen impedit, quin Iudex ad quem, si postea iniustitia, vel nullitas sententiæ detegatur ad illius executionis reuocationem deuenire valeat, etiam
9 per viam manutentionis, † maximè quando, prout in casu isto, superuenit alia commissio signaturæ cum facultate explicita manutenendi, vt per *Rotam coram Greg. XV. decis. 91. num. 11. & 13. & in causa Romana vineæ 13. Iunij 1624. coram R. P. D. meo Merlino.*

Nec visum fuit adesse prætensam desertionē; Quia ex deductis in facto apparet de appellationis debito tempore interpositione, & de illius prosecutione, vltra quod sententia ex ha-
10 ctenus deductis apparet ex ijsdem actis † notoriè iniusta, quę propterea nunquam transit in rem iudicatam, *Fel. in c. super litteris. nu. 15. de rescript. Cæs. de Grass. dec. 2. nu. 8. de solut. Rot.*
11 *dec. 49. nu. 5. par. 4. diuers.* & manutentio † datur etiam in gradu restitutionis in integrum *Cęs. de Grass. dec. 4. de caus. poss. & propriet. Rot. dec. 111. nu. 8. par. 1. recen. & coram Greg. XV. decis. 458 nu. 8. & 10.* & in qualibet instantia, *c. cum teneamur de appel. Bero. cons. 45. nu. 2. lib. 3. Seraph. dec. 299. nu. 2. Rot. decis. 404 nu. 3. par. 2. recent.*

12 Ad id autem quod in bonis feudalibus † de iure non succedat fœminæ, sed masculi *ex cap. vnic. de natur. success. feud.* fuit responsum quod in feudis Leodiensibus ex particulari
13 † cōsuetudine admittuntur etiā fęminæ in defectu masculorū præsertim dum non agitur de feudo seruitium personale exquirente, aut tali quod per fęminā præstari non valeat prout hanc consuetudinem approbauit *Rota in causa Leodien. nominis; quæ est coram Caualer. decisio. 172. sub numero secundo, versicul. constabat in feudis, & numero tertio, ac in recent. decisio 362. sub numero secundo, cum sequent. parte secunda.* Ac etiam in omnem euentum huiusmodi exce-
14 ptionem † respicere petitorium, & ideo petitam manutentionem impedire nullatenus posse, *Rota coram Greg. XV. decis. 549. numero 6. & decis. 537. num. 2. par. 3. & dec. 408. num. 5. par. 4. recent.*

Et ita vtraque parte informate resolutum fuit, &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt duæ aliæ decisiones, hoc est sub diebus 29. Aprilis 1637. coram Reuerendis. Patr. Dom. Carrillo, & 22. Martij 1638. coram eodem, sed hæc erit insequenti volumine, & infra in Additione habetur alia decisio in eadem causa sub die 15. Decembr. 1634. coram R. P. D. Pirouano.*

R. P. D. PIROVANO.

Comeñ Iuris conferendi.

Die Veneris 9. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Ius eligendi in Ecclesijs Collegiatis, ad quem spectet, declaratur. Persona loquentis in generali sermone, quando comprehendatur, Ecclesiæ nouus status, quanto tempore præscribatur, & alia vt in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *de Statuta Ecclesiæ Collegialis dubitari non potest, quando adsunt signa Arcæ communis, & sigilli cum obseruantia subsecuta.*

2 *Ecclesia, vt dicatur Collegiata, non est necessarium omnium rerum concursus, sed earum quę causam formalem Collegij respiciunt,*

3 *Ius eligendi in Ecclesijs spectat ad Canonicos, & Prælatum. Institutio vero ad Episcopum, numero 4. & hęc est verior opinio, & quę in Rota pręualet. numero 5.*

6 *Constitutio, & confirmatio Apostolica probare potest directè, & in sua substantia statum Ecclesię Collegiatæ.*

8 *Persona loquentis in generali sermone non censetur inclusa.*

9 *Persona loquentis comprehenditur in generali sermone, quando ex necessario consequenti de propria ipsius loquentis intelligi debet.*

10 *Patronatus est illius, à quo dos constituitur.*
11 *Iurispatronatus renunciatio præsumpta, & obscura non sufficit, sed requiritur expressa.*
12 *Decimæ præsumuntur esse illius Ecclesiæ Plebanæ, inter cuius fines reperiuntur.*
13 *Iurispatronatus renunciatio non potest dici obscura, & presumpta, dum verba renunciationis ad aliud referri non possunt.*
15 *Status Ecclesię prescribitur spatio 40. annorum maximè concurrente titulo.*
16 *Ecclesię anterior status per 40. annorum prescriptionem mutatur.*
17 *Prescriptio desumitur ex negligentia.*
18 *in Electionis materia sufficit quilibet actus, quamuis minimus ad conseruandum ius quęsitum, & numero 21.*
19 *Contraria inter se, qualiter cognoscantur.*
20 *Confessioni alicuius censetur, quis acquieuisse, non appellando.*
22 *Actus inualidus non interrumpit prescriptionem.*
23 *ad Ius suum conseruandum agens, non autem ad aliquid acquirendum per patientiam alicuius, probatio consensus illius non est necessaria.*
24 *Actus, qui effectum non habuerunt, an interrumpant prescriptionem.*
25 *Prescriptio non currit non valenti agere, ob aliquod legitimum impedimentum.*
26 *Episcopus conferens beneficium, cum clausula, Quatenus pro hac vice, ad nos pertineat collatio, non videtur constare de eius animo certo, & determinato ad prescribendum, & priuandum illum, ad quem spectat d. collatio.*
27 *Prescriptio tunc difficilius completur, quando consistit in actu negatiuo.*
28 *Prescriptio in iuribus negatiuis non incipit currere, nisi post prohibitionem, & patientiam prohibiti.*

DECISIO CXXXIII.

SEntentia Rotalis determinat ius eligendi spectare ad Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ S. Euphemiæ; causa in gradu appellationis iterum examinata, & discussa pro confirmatione fuit responsum.

Fundamentum resolutionis ex pluribus desumptum fuit pręsupposito statu Ecclesiæ de Collegiata, quam Ordinarius non impugnat, & nihilominus concludenter probatur per Capitulum, & Canonicos ex statuto fundamentali Ecclesiæ confirmato ab Alexandro III. Arca communi, & sigillo, existentia Prælati, & Canonicorum, obseruantia, & confessione Episcoporum; qui in multis collationibus enunciarunt, hanc Ecclesiã Collegiatam, ita ut de illius statu collegiali dubitari non possit
1 † etiam si attenderetur tantum modo signa Arcæ communis, & sigilli cum obseruantia subsequuta, *c. dilecta de excess. Prelat. 10. Andr. in c. nobis de iurepatronatus Innoc. cap. postulati. eod. tit. numer. 1. Decian. cons. 6. numer. 3. & 9. lib. 2. Seraph. decis. 1256. num. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. quęst. 14. num. 79.*
2 dicens non omnium concursum necessarium, † sed eorum quę causam formalem respiciunt Collegij, & prius idem dixit *Rota coram Cardin. Mantic. dec. 175. nu. 1. & 215. num. 1. & in Placentina pręposituræ 26. Aprilis 1627. coram me*, & plures referuntur per *Add. ad decis. 482. numer. 4. coram Papa Greg. XV.*

3 Primò igitur Capitulum, & Canonici hoc ius † eligendi habent ab ipsa iuris dispositione, quia in collegiatis ius eligendi
4 spectat ad Canonicos & Prælatum, Institutio † verò ad Episcopum, *cap. 1. de elect. cap. nullus 16. quest. 7. ca. ea noscitur de ijs quę fi. à Prel. Abb. in cap. cum venerabilis. num. 45. de except.* & quamuis alias variæ fuerint opiniones de quibus *in decis. 4. de concess. preb. in nou. & apud Cassad. decis. 22. de preb.*
5 attamen opinio pro † Collegiata semper apud nos tamquam verior præualuit, sequendo *Cassad. d. decis. 22. & alios allegat. per Garz. de benef. 5. par. cap. 4. num. 64. & seqq. & de hac testat. Put. decis. 130. in corr. par. 1. Mohed. decis. 27. numer. 2. de preb.* & postmodum in alijs causis idem fuit responsum, quæ referuntur *in Gerunden. iuriscons. 24. Nouembr. 1631. coram D. Queipo.*

Secundò Capitulum, & Canonici deducunt ius suum ex constitutione Luitgierij Episcopi Comensis, erigentis Plebem S. Euphemiæ in Collegiatam cùm expressa prohibitione nę vllus in ipsam Canonicam intrare præsumat sine electione fratrũ, quæ postmodum ab Alexandro III. fuit confirmata, quæ con-
6 stitutio, & confirmatio † Apostolica sicuti probant directè, & in sua substantia statum collegiatæ, *cap. nobis de iurepatronatus cap. pia mentis 16. quest. 7. Crau. cons. 68. num. 1. Gonz. in reg. 8. glos. 18. num. 32. Rot. decis. 615. num. 2. par. 1. recent. & in Gerunden. beneficij 21. Febr. 1628. coram me*, ita probant electionem ad Canonicos, & Prælatum spectare, cum de ea habita fuerit expresse mentio, scilicet nullum posse intrare in ipsam Canonicam sine electione fratrum, quæ verba nec possunt euitari ex eo quia in constitutione Luitgierij legatur sine datione fructuum, quasi admittendi non sint noui Canonici nisi in quãtum fructus decimarum assignatarum pro dote exi-
7 gantur, vnde possint sustentari, quia error est † scripturæ registri, non autem originalis constitutionis, quæ ostensa fuit Dominis, qui error magis detegitur ex confirmatione Apostolica eodem regestro in qua dicitur sine electionę fratrum, non autem sine datione fructuum.

Non obstat quod verba illa, nec vllus in ipsam Canonicam intrare presumat sine electione fratrũ non excludant electionẽ, & collationem faciendam per Episcopum prohibentẽ, & successores suos propter naturam verborũ, quæ ad tertios
8 † referuntur, non autem ad personam prohibentis, *l. si mercedem. §. vlt. ff. de acti. emp. Menoch. pres. 44. nu. 1. lib. 3. Rot. dec. 741. nu. 5. par. 1. diuers.*

Quia decisio causæ respondit, quod cum prohibitio generaliter facta legatur, & collatio horum Canonicatuum spectet ad Papã, vel ad Ordinarium, & ad potestatem Papæ vinculan-
9 dã referri non possint, † ex necessari consequenti de propria ipsius loquentis intelligi debet, *Bar. in l. si quis legauerit. l. prima num. 1. ff. de legat. 1. Gabr. de verb. signif. concl. 9. num. 5. & 6.* & idem comprobat *Menoch. ead. presumpt. 44. nu. 26.*

Et eo minus obstare visum fuit, quod cum huiusmodi Canonicatus dotati sint de decimis ad ipsum Episcopum spectan-
10 tibus, † & illius sit patronatus à quo dos constituitur *Imol. in cap. cum M. Ferrariensis sub nu. 3. vers. & idem erit iudicandum de constit. Rot. dec. 17. num. 4. & 5. par. 2. diuers. & 600. nu.*
11 *4. par. 2. rec.* nec sufficiat præsumpta, † & obscura renunciatio iurispatronatus, sed requiratur expressa, *c. significasti de testib. Lambert. de iurep. lib. 1. q. 2. art. 4. nu. 12.*

Quia non sufficit quod decimæ ab Episcopo datę fuerint tã quam propriæ, nisi simul probentur de mensa Episcopali, aut de Beneficijs ad Cathedralẽ spectantibus, ex quo præsumũtur
12 ipsius † Ecclesiæ Plebanæ S. Euphemiæ tamquã intra fines illius debitæ, ad quam de iure spectant non autem ad Ecclesiam maiorem *Calder. cons. 2. de decim. Rebuff. eod. tit. q. 6. nu. 16. & 18. Lap. alleg. 66. nu. 4. & 5. Menoch. cons. 36. nu. 2.* & alijs relatis veriorem esse fuit dictum *in dec. 178. num. 5. par. 1. & 262. par. 2. nu. 1. recent. 892. n. 1. & 508. nu. 5. coram Seraph. & 124. nu. 1. & 3. & 169. num. 1. par. 5. diuersorum*, Vt propterea, cum ex eadem ratione, electio, nominatio, & præsentatio spectet ad Canonicos, & Prælatum eiusdem Ecclesiæ, non autem ad Episcopum, ideo optimo iure prohibitum fuerit neminem possę intrare ipsam Canonicam sinę electione fratrũ ad quos de iure spectat talis electio, & nihilominus cum in limine erectionis Collegiatæ idem dictum fuerit huiusmodi exclusio di-
13 ci non potest præsumpta, aut obscura † quo ad ipsum concedentem, qui habetur pro expresso, dum ad alium verba illa generalia referri non possunt *Surd. cons. 135. num. 3. cum alijs per Becc. cons. 34. num. 14.* neque quoad Collegiatam acquirentẽ ex quo concessio alteri conuenire non poterat nec deniq; quo ad modum prouidendi, quoniam secundum veriorem supra
14 firmatam actus † eligendi, & confirmandi sunt distincti inter Capitulum, & Episcopum.

Tertio denique intentio Collegiatæ deducitur ex vsu, & obseruantia supra centum annos conferendi huiusmodi Canonicatus vacantes, immediate ab ipsa concessione, continuata nempe ab anno 1451. vsque ad annum 1561. quæ de per se, & minori tempore scilicet 40. annorum sufficeret ad præscriben-
15 dũ † statum Ecclesiæ, maximè concurrente titulo, *c. de quarta de prescr. c. cum de benef. de preb. in 6. Ripa in c. cum Ecclesia Sutrina n. 120. de caus. poss. & prop. Balb. de prescr. p. 1. partis quintę principalis n. 1. Rot. dec. 221. n. 1. & 308. n. 1. par. 1. recent. cum alijs alleg. per Add. ad eamd. dec. 434. nu. 20.* Non

Non obstat vltimus status pro ordinario contrarius antece-
denti, qui deducitur ab anno 1564. vsque in præsens ex serie
quatuordecim collationũ, qui cum excedat tempus 40. anno-
16 rum dicebatur sufficiens ad mutandum, † & præscribendum
anteriorem statum ex eadem dispositione, *c. cum de beneficio
de preb. in 6. Felin. in c. in nostra. nu. 43. de rescript. Rot. decis.
163. nu. 3. par. 1. recent.*

Quia omissa discussione an omnes prouisiones sint effectua
tæ cum Capitulum non agat de acquirendo iure conferendi
ab anno 1564. circa, sed de iam quæsito ante dictum annum
conseruando sufficit quilibet actus, aut contrarius, vel permis-
17 sus ad impediendũ cursum 40. annorũ, & † euitandam ne-
gligentiã ex qua desumitur præscriptio. *Abb. in c. illud. nu. 11.
Imol. nu. 7. de prescript. Bal. eod. tit. 3. par. 6. par. princ. q. 1. nu. 1.
& seqq. Franc. Marc. dec. 327. num. 1. par. 2.* & in hac mate-
18 ria electionis † sufficere quemlibet actum quamuis minimũ
ad conseruandum ius quæsitum voluit, *Bald. in c. querelam.
nu. 24. de elect.* & latissimè comprobat *Surd. cons. 323. nu. 46.
vers. respondetur etiam vol. 3.*

De actu contrario constat ex electione facta per Capitulũ
de persona Pompeij Campatij per obitum Canonici Gabriel-
lis Malagridæ vsq; de anno 1581. die 12. Octobris, & de eo-
dem anno 1581. Episcopus Vulpius, sub die 17. Iunij per obi-
tũ sudradicti Gabriellis contulit eundem Canonicatum sic va
cantẽ eidem Pompeio Campatio, quorum vnum si admittra-
tur remouetur alterum, nam concurrente electione Capituli
remouetur libera collatio Episcopi, & data Episcopi, electione,
19 remouetur electio Capituli & ex hoc † dignosci cõtraria dicit
*tex. in l. Pomponius, §. si is in fin. ff. de procur. & l. si inter me, &
te. ff. de except. Surd. cons. 67. nu. 42. lib. 1.* quæ contrarietas eui-
tari non potest, ex eo quod collatio Episcopi præcesserit per
quatuor menses electionem Capituli, & effectum habuerit
tanquã de prouisione Episcopi ex confessione eiusdem Cam
20 patij in visitatione 6. Nouemb. 1593. † cui censetur acquie-
uisse Capitulum non appellando *Bal. in l. 1. num. 2. c. sentent. re
scind. non posse. Mantic. decis. 95. n. 5.* quia dum non constat de
possessione capta per Campatium in vim prouisionis Episco-
pi ante electionẽ prout non constat, nec aliunde de scientia
Capituli doceatur; semper Capitulum dicere potest Campa-
tium non intrasse sine electione fratrum ex quo docet de ele-
ctione per actum capitularem, qui actus sufficit pro conserua-
21 tione † proprij iuris; dum simul esse potest, quod Cãpatius ha
buerit vt dixit collationẽ ab Episcopo, & tentauerit recipi in
Canonicum, & tamen non obtinuit, nisi demum facta electio
ne per fratres post multos menses.

Neque obstat, quod actus ille electionis factus à Capitulo
de persona Cãpatij sit inualidus ex quo quatuor tantũ Canoni
ci interuenerint, nec probetur subsequuta institutio, sed è con-
uerso quod præcesserit electionẽ, & demum quod de ea Epi-
scopus scientiã habuerit ex quibus dicebatur actum illum re-
22 manere inualidum, nec suffragari ad interrumpendum, aut
impediendum cursum tẽporis 40. annorum, *Gonz. ad reg. 8.
glos. 4. 5. §. 2. nu. 31. & 32. Rot. dec. 692. nu. 2. par. 4. diuers.*

Quia ex actu qui datur, vltra Archipresbyterũ Prælatum no
minantur alij decem, qui interuenerunt electioni, & ad cõser-
uationem iuris negatiui Capitulum non tenetur probare effe-
ctuationẽ, suæ electionis, sed quod talis sine electione fratrũ
nõ intrauerit, & quod Campatius fuerit institutus, & ex post
emanauerit electio non sufficit, vt supradictum est nisi probe-
tur receptio ante electionem; demum cum Capitulum agat
23 † de iure suo titulato conseruando, non autem de aliquid ac-
quirendo per patientiam Episcopi, probatio consensus illius
non est necessaria, *Castr. in l. seruitutes præd. num. 9. ff. de ser-
uit. Couar. in reg. possessor. §. initium. num. 8. Rot. dec. 533. nu. 3.
par. 1. recent. cum alijs relatis per Add. ad dec. 249. nu. 7. & seq.
coram Papa Greg. XV.*

De actu similiter contrario patet ex electione facta per Ca-
pitulum de anno 1622. mense Octobris vacante Canonicatu
per obitum Bartholomæi Maynoni de persona Bartholomæi
Vaccani possessione subsequuta mense Ianuarij 1623.

24 Non obstat quod nominatio, † & electio prædicta tanquã
effectum non sortita Episcopo præiudicare non potuerit ad
impediendum cursum 40. annorum, dum vacatio contigit de
mense Octob. per regulas semper reseruato, sedesq. Episcopa
lis vacabat per obitum Episcopi Archinti Iunioris, ac demum
per Sedem Apostolicam ex eadem vacatione prouisus fuerit

Io. Franciscus Christianus de cuius effectuatione dicebatur
non posse dubitari ex quo idem resignauit Canonicatum ob-
tentum in manibus Sanctissimi; & de eo fuit prouisus Paulus
Hieronymus Rezzonicus.

Quia de electione, & nominatione Bartholomæi, & de pos-
sessione per eum apprehensa ex publicis documentis, quæ da-
ta fuerunt, cæterũ quod nominatio, & possessio Vaccani effe-
ctũ non habuerit superueniet te prouisione Apostolica adhuc
non probatur, nõ probato quod Iò. Franciscus resignans prius
habuerit prouisionẽ ab Episcopo, & intrauerit sine electione
fratrum, vel à Papa expulso Vaccano, præterea nominatio, &
electio prædicta, & possessorio sequuta quicquid sit ad euitan
dam prouisionẽ Apostolicam respectiuè, tamen ad conserua-
tionem proprij iuris contra Episcopum semper suffragari po-
25 test Capitulo † non valenti propriam electionem effectuare
propter impedimentum Apostolicæ prouisionis, *l. 1. §. ne au-
tem. c. de annal. except. Honded. cons. 14. num. 13. lib. 2. Surd.
dec. 151. nu. 4. & 236. nu. 14.* atq; ita siue quadragenaria inci-
piat ab anno 1564. siue ab anno 1586. semper interrupta colli
gitur præscriptio; si vero ab anno 1593. deducatur vltra quod
in ea non apparet animus Episcopi determinatus ad præscribẽ
26 dum, & priuandũ Capitulum, prout necessarius est, ex † quo
præseruatur ius cuiuslibet collatoris per clausulam: (Quate-
nus pro hac vice ad nos pertineat collatio) *Calder. cons. vlt. de
caus. poss. & propr. Ripa in c. cum Ecclesia Sutrina nu. 49. eod.
tit. Gonz. glos. 45. §. 2. n. 34.* non etiam integra quadragenaria in
trat propter litem inceptam de anno 1631. quæ tamen obser-
uanda est vsque ad vltimum momentum, *Ias. in l. 3. §. Iubeo.
nu. 17. ff. de acquir. posses. Balb. de præscr. 3. par. 6. partis princ.
quæst. 1. num. 11. Rot. dec. 304. nu. 2. par. 1. recent.* quæ præscri-
27 ptio eo semper difficilius impleri † potest quando versamur
in actu negatiuo, à Sede Apostolica permisso, & confirmato,
ne vllus in Canonicam intrare præsumat sine electione fra-
trum, itaut possessio Episcopi nunquã inceperit, nisi postquam
28 Canonici, & Capitulum volentes † eligere prohibiti fuerint,
& prohibitioni acquieuerint secundũ *glos. in l. qui luminibus. ff.
de seru. Vrb. præd. & Abb. in c. significante. nu. 1. de appellat.
Surd. cons. 130. num. 17. vol. 1. & idem fuit dictum in Ferra-
rien. aquarum 14. Nouembr. 1622. coram me*; vt propterea
non sufficiat Episcopo esse in possessione conferẽdi, nisi prius
docuerit Canonicos, & Capitulum fuisse prohibitos eligere,
& prohibitioni acquieuerint alias semper vti potuerunt iure
suo, ne prouisi ab Episcopo sine ipsorum electione intrare
præsumant Canonicam. Et ita.

¶ *Supra in hac parte adest decisio in eadem causa corã Illustriss. D. Macchiauello Patriarcha Constantinopolitano sub die 15. Nouemb. 1635. est decisio 71.*

Et infra habetur alia coram R. P. D. Ghisilerio sub die 8. Iunij 1637.

R. P. D. PANZIROLO.

Auenioneñ Fideicommissi.

Die Lunæ 10. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Testatoris voluntas, quando præsumatur voluisse vocare, non solum filium alicuius tunc natum, sed etiam nasciturum post ipsius mortem.

SVMMARIVM.

1 *Aduerbium tunc, in vocatione positum non operatur quominus dispositio extendi debeat ad personas similes ad quem testator habuit parem affectionem.*

2 *ex Vocatione successiua personarum, quæ ferè impossibile erat, vt natæ essent de tempore obitus testatoris, vt fuerint vocatæ etiamsi nascantur post eius obitum, ex hoc satis demonstratur.*

3 *Dispositio ne remaneat penitus inutilis, & sine effectu, capienda est omnis interpretatio.*

4 *Testator, si aliquid enixè desiderauit non est verisimile, quòd se voluerit restringere ad casum valde euentualem.*

R 2 Opta-

5 *Optabile quocumque tempore id videtur ex quo resultat commodum, & honor.*

DECISIO CXXXIV.

PLacuit Dominis resolutio capta in hac causa die 5. Decẽbris proximè præteriti, in qua dictum fuit, factum esse locum fideicommisso ad fauorem Dominici; Nam licèt Gaspardus Testator ad successionem vocauerit primum filium masculum Dominorũ Henrici, & Mariæ, qui de tẽpore obitus ipsius, tunc erit viuens (vt sunt verba testamenti) attamen non ex eo quod de dicto tempore Dominicus non extaret, sed natus fuerit post annos quinque à die obitus ipsius Gaspardi, visum est fideicommissum expirasse, cum potius voluntas Testatoris fuerit non solum vocare filium tunc natum, sed
1 etiam nasciturum post ipsius mortem, † itaut aduerbiũ (tunc) in vocatione positum non limitet, quo minus dispositio extendi debeat ad personas similes, ad quas Testator parẽ habuit affectum, vt tradit *Paris.cons.50.num.52.lib.3. Natt.cons.675. num.9.12.& seq. Cephal.cons.196.nu.23.* Maximè dum ipse Testator disposuit, quòd si primogenitus non sit capax successionis, eligatur à D. Diana eius vxore secundogenitus, tertiogenitus & deinceps. Ex hac enim successiua vocatione per
2 sonarum, quæ ferè impossibile erat, † vt natæ essent de tẽpore obitus Testatoris, clarè visum est resultare, vt fuerint vocati filij etiam postea nascituri secundum *Soccin.sen.in l.si cognati. nu.30.ff.de reb.dub. Ruin.cons.108.nu.17.lib.2. Albert.consil. 106.nu.13.& 14. Menoch.cons.496.nu.16. Mantic.de coniectur.lib.8.tit.12.nu.14. vers. illud tamen in dubium. Peregr. de fideicom.art.22.nu.77.vers. vel cum testator digressus fuit, & cons.55.nu.28.lib.1. Fusar.de substit.quæst.318.num.39. versic. ego certè, & facit Rota in Romana pecuniaria 30. Aprilis 1625.coram R.P.D.Merlino. & in Lucana successionis 1. Februarij 1630.coram R.P.D.meo Dunozetto.* Alias enim di
3 spositio remaneret penitus inutilis, † & absque vllo effectu, ad quod euitañ, quælibet alia interpretatio est amplectenda, *Castr.cons.247.nu.3.post medium.vers. illud autem constat lib. 1. Alben.d.cons.106.num.17.& seqq. Fusar.de substit. d. quæst. 318.nu.99.* Maximè quia dum Testator ostendit tàm enixam voluntatem conseruandi in perpetuum nomen, & cognomẽ ipsius in dicto filio nascituro, non est verisimile, quòd voluerit
4 restringere † talem nominis, & armorum delationem ad casum tàm euentualem, quando (scilicet) dictus filius nasceretur ipso dumtaxat viuente, cum potius hoc postea, vel quan
5 documque videatur † optabile tanquam resultans in commodum, & honorem ipsius, *Anchar.cons.113.n.4. Molin.de primogen.lib.2.cap.14.nu.5.& 6. Grat.forens. discept.288.nu.14.* prout hæc eadem interpretatio visa est indubitanter, ac plenius suaderi ex pluribus alijs coniecturis latè in decisione deductis, cum quibus Domini, etiam nunc transierunt.

Et ita fuit decisum, Dominico tantum informante.

☞ * *Est decisio 77. supra in hac eadem parte, vbi in fine adduxi alias decisiones in hac causa.*

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommissi.

Die Mercurij 21. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Testator, si hæredi grauato restitiere, expresse prohibuerit venditionem, locationẽ ad longus tempus, donationem, & hypotecam, sub pena &c. modo si hæres locauerit bona per decennium, an sit factus locus fideicommisso. Fideicommissum dicitur purificatum, si hæres grauatus emiserit professionem in aliqua Religione, etiam capaci bonorum, stante exclusione super hoc facta à testatore.

SVMMARIVM.

1 *Locatio facta ad decem annos, dicitur locatio facta ad longum, & magnum tempus.*

2 *Hæres grauatus, si voluntati Testatoris contrauenerit, qui aliquid prohibuit cum expressa annullatione illius, tunc sine dubio fit locus purificationi fideicommissi.*

3 *Locatio si sit facta ad vitam locatoris, vel conductoris, dicitur facta ad longum tempus. & nu. 6.*

4 *Locatori ad longum tempus competit ius petendæ renouationis locationis.*

5 *Verba quando sunt clara, non est opus alia interpretatione.*

7 *Fructus, & commoditas rei prohibitæ alienari, quando non possint alienari ad longum tempus.*

8 *Interpretatio, vt actus substineatur, ea capienda est.*

9 *Pro actus validitate tunc capienda est interpretatio, quando sumus in dubio, secus si versemur in claris.*

10 *Donatarius omnium bonorum tenetur seruare factum donatis, & è contra.*

11 *Fideicommissarius vtens iure suo, potest agere ad vindicandam rem nulliter alienatam, nec stringitur obligatione sui auctoris.*

12 *Hæres grauatus alienans bona fideicommissaria, quando ex defectu scientiæ excusetur. & nu. 13.*

14 *Hæres grauatus, si locauerit bona fideicommisso subiecta, stante super hoc prohibitione Testatoris, nulliter agit, & in conductorem non transfertur dominium.*

15 *Hæres grauatus, si emittat professionem in qua Religione capaci successionis, quando d. Religio non possit prætendere ad sespectare bona fideicommissaria durante vita dicti Monachi. & n.16.17.19.& 20.*

18 *Testatoris enixa voluntas debet verificari. & nu.21.*

22 *Fideicommissario, quibus concurrentibus est concedenda immissio, vigore l.fin.C.de edict.D.Adr.toll. etiam contra tertium possessorem.*

DECISIO CXXXV.

PRætendentibus Iosepho, & Virgilio Maria de Bauosijs, vocatis in testamento Ioannis de Bauosijs Anno 1609. immissionem in possessionem vnius Prædij positi in Communi Sancti Vitalis, non solum ob locationem per Ioannem alterum fratrem factam de dicto prædio per decennium, & illo finito per aliud decennium, & vlterius, donec dictus Ioannes viueret, itaut quando moreretur, locatio diceretur finita; verum etiam ob emissam a dicto Ioanne professionem in Congregatione Canonicorum Sancti Georgij in Alga, præuia renunciatione amplissima omnium bonorum prætenso fideicommisso subiectorum, contra expressam prohibitionem testatoris, de qua in verbis testamenti ibi: *Perche vuole, & intẽde che li suoi beni, è facolta perpetuamente siano conseruate, e si cõseruino, e peruenghino alli sudetti suoi heredi, &c. acciò si conseruino nella famiglia, & espressamente vieta, e comanda a tutti li suoi heredi, &c. la venditione, locatione a longo tempo, donatione, hipotheca, &c.* respectu verò ingressus in Religionem, ibi: *Perche dichiara, che non s'intẽda, il Monasterio, ò Chiesa sia, è succeda in luogo de figliuoli, dichiarando, e protestando, che la detta prouisione fà non principalmente per escludere il Monasterio, ò Chiesa, ma per conseruatione delli suoi beni nelle persone come sopra, &c.* ad eorum fauorem fuit resolutum.

Quia stante locatione supradicta, & professione emissa in Religione à dicto Ioanne, fuit purificatum fideicommissum ad fauorem supradictorum, & factus locus substitutioni reciprocæ inter dictos Ioannem, Iosephum, & Virgilium Mariã à testatore reciprocè substitutos.

1 Nam respectu locationis, cum locatio † facta ad decem annos dicatur locatio facta ad longum, & magnum tempus, *l. si cum fideicõmissaria. §. Aristo, ff. qui, & à quibus, l. penult. & l. fin. C. de præscript. longi tempor. gloss. in l. secunda, ff. si ager vectigalis, vel emphyt. pet.* & facit quod notat *Gloss. in l. si filius, C. de peric. hered. Alexand. cons. 17. in princip. lib. 4. Dec. cons. 203. Bertrand. cons. 126. nu. 3. Peregr. de fideicom. art. 40. nu. 93. Paris. cons. 118. num. 3. Fusar. de substit. quæst. 525. nu. 5.* Eaque fuerit hæredibus prohibita à testatore, cum expressa annullatione illius in hunc casum contrauentionis, ex locatione prædij fa
2 cta per Ioannem grauatum, † nedum ad decennium, sed ad alium decennium, & donec ipse vixerit indubitatum est purificari fideicommissum *Peregrin. dicto art. 40. n. 109. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 5. tit. 4. num. 11. & tit. 45. num. 12. Fusar. vbi supra*

supra *vers. Idem esset*; vbi firmat idem esse si facta fuisset ad vi-
3 tam, vel locatoris, vel conductoris, † quia ad longum tempus dicitur facta, *ex Ancharan. Immol. & Card. in cap. 1. de reb. Eccles. non alienan. cum alijs ibi adductis.*

Nec facit, quòd cum in instrumento locationis adiectũ fit pactum, quòd eueniente casu fideicommissi locatio statim cẽseatur finita; sequatur, vt partes noluerint conductori aliquod ius acquiri continuandæ locationis, vel petendæ renouatio-
4 nis, sicut † competere solet conductori ad lõgum tempus, sed tantùm voluisse trãsferre commoditatem percipiendi fructus durãte vita grauati, quia cum verba locationis sint clara de ip-
5 so Prædio, & possessione Sancti Vitalis, † non potest applicari, quòd intelligatur tantũ locata commoditas percipiendi fructus, *Bero. cons. 189. nu. 2. in fin. lib. 1.* & magis stante illa clausula, *ponens in locum suum*, necnon altera clausula *constituti*, & cũ testator perpetuò voluerit bona conseruari penes institutos, & substitutos, cum speciali prohibitione locationis ad longum
6 tempus, † locatio ad longum tempus, etiam restricta ad vitam locantis, est contra eius voluntatem, & ipso iure nulla; nec pactum, quòd eueniente morte intelligatur finita, illam
7 sustinere potest. Et hinc patet non applicari conclusionem, † quòd fructus, & commoditas rei prohibitæ alienari, possint locari ad longum tempus.

Minus obstat, quòd licèt Instrumentum sonet in locationẽ rei, tamen vt valeat actus, & non dicatur factus contra prohi-
8 bitionem, debeant † verba intelligi de commoditate fructuũ, non autem de re ipsa, vt tenuit *Rota in Tudertin. Officij 19. Februarij 1589. coram Lancelloto, impressa per Marches. de cõmiss. part. 1. fol. 756. nu. 3. & 4.* quia interpretatio desumpta pro validitate actus, procedit in dubio ad euitandam caducitatẽ,
9 † secus autem quando versamur in claris, vt in isto casu, ex prohibita alienatione à testatore, vt colligitur ex ipsamet *decisione in Tudertina Officij coram Lancelloto.*

Non obstat, quòd ex donatione vniuersali omnium bonorum facta à Ioanne, possit inferri, Iosephum, & Virgilium Mariam teneri ad locationis defensionem, tamquam successores
10 Ioannis donantis, qui locationẽ fecerat; ex quo donatarius † omnium bonorum tenetur seruare factum donantis, & è cõtra, dum competunt actiones quæ contra donantem poterant exerceri, tã reales, quàm personales, *Gul. de Benedictis, in cap. Raynutius, vers. cætera bona, n. 46. vers. vbi verò donator de testamentis, Celsus Vgo cons. 13. n. 22. Gerius Spinus cons. 75. n. 33. & seqq. cum alijs*, quia supradicti Iosephus, & Virgilius Maria fideicommissarij bona non consequuntur a grauato, sed à grauante, & propterea cum omnia donata sint supposita fideicõ-
11 misso, non intrat obiectum, † sed fideicommissarius vtens suo iure potest agere ad vendicandam rem nulliter alienatam, nec adstringitur obligatione sui auctoris, *Bero. cons. 129. n. 5. & 15. lib. 2. Landerch. cons. 138. per tot.*

Pariter non obstat, quod non constet, quòd Ioannes habuerit specificam scientiam huius prohibitionis pœnalis, & gene-
12 ralis scientia testamenti non sufficiat. Quia defectus † scientiæ procedit, quando alienans vult recuperare, & se excusare, *Rota decis. 22. num. 2. part. 1. diuers. & coram Caualer. decis.*
13 *96. num. 4.* non † autem ad effectum auocandi à tertio possessore bona nulliter alienata, vt benè distinguit *Rota decis. 268. nu. 1. part. 2. recent.* & hoc summa ratione, quia stante expressa prohibitione locationis ad longum tempus facta per testa-
14 torem, † locatio fuit nulla, & in conductorem non fuit translatum dominium, *l. cum Pater, §. libertus, vbi gloss. ff. de leg. 2. l. 2. C. pro emptore*, & ideò est locus rei vendicationi, *Barbat. cons. 14. in fin. lib. 2.*

Et ex alio capite censuerunt DD. resultare purificationem fideicõmissi, ex professione per Ioannem emissa in dicta Congregatione, prout ex publico Instrumento, & attestatione Superioris, attentis verbis testatoris qui expresse voluit, vt bona conseruentur in personis institutis, & substitutis, excluso Monasterio; asserendo se id non facere ad effectum excludendi Monasterium principaliter, nec in eius odium, sed propter conser-
15 uationem bonorum suorũ in personis vocatis. Quod sufficit † pro exclusione Monasterii, etiam capacis bonorum, in puncto *Molin. de primogen. lib. 1. cap. 13. num. 91. Peregr. de fideicom. art. 28. num. 82. Intrigliol. de subst. cent. 3 quæst. 63. n. 42. Sanchez in præcepto Decalog. lib. 7. cap. 15. nu. 19. & c. 16. num. 32. Couar. variar. cap. 19. num. 11.*

Nec facit, quod cum Ioannes emiserit professionem in Congregatione capaci successionis, Congregatio possit retinere bona donec ille naturaliter vixerit, ita ut non dicatur pu-
16 rificata condicio substitutionis † conceptæ sub conditione mortis, vt præter allegatos tenuit *Rota in Vrbeuetana hæreditatis 14. Aprilis 1614. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & in Bononien. fideicommissi de Blanchettis 26. Ianuar. 1632. & 9. Decemb. 1633. coram R. P. D. meo Verospio*, quia supradictæ decisiones procedunt in terminis exclusionis Monasterij desumptæ, vel ex coniecturis, vel ex qualitate bonorum, non autem ex dispositione expressa testatoris, ex qua resultat
17 exclusio † Monasterij, stante ratione adducta à testatore in testamento, vt bona perpetuo conseruentur inter personas institutas & substitutas, eo quia præcipua ipsius intentio fuit, vt bona sua perpetuò nedum conseruentur, sed etiam perueniant institutos, & substitutos, vt in familia testatoris conseruentur; quo casu licèt Ioannes sit agnatus, & retineat iura familiæ, tamen cum ipse sit incapax retentionis bonorum, eaque interim non conseruarentur in familia, sed penes Monasteriũ, non ve-
18 rificaretur † enixa voluntas testatoris, vt bona perpetuò conseruarentur in familia, & inter personas vocatas. Ideoque cũ in isto casu mors ciuilis æquipararetur naturali, & eosdem operetur effectus quos mors naturalis, attenta voluntate testatoris, indè resultat Ioannem, licèt professum in Congregatione capaci, esse excludendum à successione fideicommissi, stante
19 expressa prohibitione testatoris, † quod Monasterium non possit succedere loco filiorum, non in odium Monasterij, sed propter conseruationem bonorum in vocatis atque ita omnia in contrarium deducta, non applicantur huic casui, cum loquantur, & procedant, quando ea verbis testatoris contrarium non apparet, quando verò constat de enixa voluntate testatoris, vt bona perpetuo cõseruentur in familia, & inter per-
20 sonas vocatas, tunc † neque viuente Monacho potest Monasterium retinere, *ex Molin. Peregrin. Intrigl. & alijs supra allegatis* quia interim quando bona sunt penes Monasteriũ non
21 conseruantur in familia; nam † si Monasterium posset retinere, perpetuò non remanerent in familia.

Probata autem purificatione sustitutionis, ex professione emissa per Ioannem, & ex locatione per eum facta Prædij de quo agitur ad vitã ipsius, cum inter partes non controuertatur existentia fideicommissi, nec non identitas Prædij, consequen-
22 ter Iosepho, & Virgilio Mariæ † fideicommissarijs debetur immissio, vigore *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* etiam aduersus tertium possessorem, vt pluries resoluit *Rota, vt in decis. 201. n. 9. par. 2. diuers. dec. 237. n. 1. p. 1. recent. & dec. 167. nu. 2. coram R. D. meo Decano, cum alijs relatis in Bononien. fideicommissi de Glauarinis, 23. Ianuarij præteriti, confirmata 5. currentis mensis coram me.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Pensionis.

Die Mercurij 21. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Pensio reseruata super Prioratibus Religionis Hierosolymitanæ, quando dicatur nulliter reseruata.

SVMMARIVM.

1 *Pensio reseruata est nulla, data incapacitate tam reseruantis, quàm eius, cui fuit reseruata.*
2 *Equites Hierosolymitani, quando sunt debitores Communis Aerarij, sunt incapaces ad reseruandum pensiones &c.*
3 *Equites Hierosolymitani, qui sunt debitores Communis Aerarij omnino priuantur Commendis, & administrationibus.*
5 *Inferior non potest propria auctoritate facere ordinationes contrarias ordinationibus confirmatis à Papa.*
6 *Statuta confirmata à Papa, dicuntur Papalia.*
7 *Equiti Hierosolymitano non potest reseruari pensio, si sit absens a conuentu.*
8 *Ordinatio Capitularis prima de Commendis Relig. Hierosolym. licet loquatur tantùm de Magno Magistro, debet*

etiam comprehendere Priores tanquam inferiores, & numer. 9.

10 *Lex eadem est seruanda vbi militat eadem ratio.*

11 *Ecclesiæ, seu piæ causæ fauore licita est extensio.*

DECISIO CXXXVI.

Atentis fundamentis, & rationibus deductis in alia decisione * iterum resoluerunt Doctorum pensionem reseruatam super Prioratu Cataloniæ esse nullam stante incapacitate tàm Equitis Georgij Puiderfilæ reser-
1 uantis † quàm Equitis Arnaldi Dameto, cui fuit reseruata, *Gig. de pensionib. quest. 5. numer. 1. Paris. de resignat. benef. lib. 4. quest. 2. numer. 1. cum seq. & firmatur in decis. quæ reuidetur.*

Incapacitas Puiderfilæ de tempore reseruationis, iustificatur cum verè fuisset debitor communis Aerarij, quo casu in-
2 trat dispositio stat. 25. de communi ærario, vbi † Equites declarantur incapaces ad reseruandum huiusmodi pensiones, quod etiam est conforme stat. 20. & 21. de verborum signi-
3 ficatione, quæ disponunt vt debitores communis ærarij † omninò priuentur commendis, & administrationibus. Vlterius, eidem reseruationi obstant stat. 49. & 50. de commendis, in
4 quibus disponitur quòd † soli Magno Magistro, & habentibus facultatem à Capitulo Generali liceat has pensiones reseruare, nec de viribus dictorum statutorum potest dubitari, stante confirmatione Sixti V. & propterea nihil facit ordinatio 13. de commendis facta in sequentis Capitulo Generali, cum non fuerit à Sede Apostolica confirmata, nec Capitulum Ge-
5 nerale † potuerit ex propria auctoritate facere ordinationes contrarias ordinationibus confirmatis à Papa, de quibus tan-
6 quam de † constitutionibus Papalibus est iudicandum, *Abb. in cap. dilecto. numer. 14. de preben. Felin. in cap. cum accessissent. num. 4. & 7. vbi etiam Dec. nu. 19. de constit. Gabr. de claus. conclus. 3. num. 20. & dixit Rota in Meleuitana preeminentiarum 28. Ianuarij 1628. coram R. P. D. meo Pirouano,* & sæpe alias.

Incapacitas verò Equitis Dameti pensionarij, resultat ex
7 ipsius absentia à conuentu, quæ vigore † ordinationis Capitularis primæ de commendis confirmatæ à Sede Apostolica, inducit incapacitatem pensionarij, etiam si alias Prior potuisset pensionem reseruare, quod tamen in proposito casu non applicatur stante incapacite Puiderfilæ iam canonizata.

Non obstat, quòd d. ordinatio prima, de commendis, lo-
8 quatur tantummodo de Magno Magistro, † quia ex rationis identitate, & maioritate eo magis debet comprehendere Priores tanquam inferiores in hac Religione, vt scilicet Equites inueniantur ad residentiam in conuentu, quod ipsum admisit etiam Rota *in alia Meliten. pensionis 10. Martij preteriti coram me* in terminis statuti 14. loquentis de Magno Magi-
9 stro eo quia † cum militet eadem ratio, illa ordinatio extendatur etiam ad Priores, vt in dicta decisione, & in hoc casu ne maior prærogatiua competat inferioribus quam superiori-
10 bus est concluden. dictam ordinationem primam de † commendis debere procedere in alijs Prioribus inferioribus ex identitate rationis, *Alex. cons. 24. numer. 44. lib. 2. & cons. 75. num. 3. lib. 5. Surd. cons. 443. num. 21. Rot. coram Seraph. decis. 496. num. 12. in recent. decis. 83. numer. 3. par. 2. & in d. Meleuitana pensionis 10. Martij preteriti coram me,* maximè cum agatur de grauandis commendis quod non est permissum, & consequenter est locus extensioni fauore Ecclesiæ, seu alterius piæ causæ, *Roland. cons. 72. nu. 68. & seq. lib. 1. Hond. cons. 95. n. 30. lib. 1.*

Ex quibus, & alijs deductis in alia decisione in hac causa facta 18. Februarij præteriti pro moderno Priore Cataloniæ fuit resolutum in contumaciam partis, quæ pluries citata, & intimata, licet informauerit in voce, non curauit dare scripturas.

☞ * *Idest sub die 18. Februarij est decisio 98. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. PIROVANO.

Paceñ Decimarum.

Die Mercurij 21. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Magno Magistro, & Ordini Sancti Iacobi de Spata concessum est, vt Ecclesiæ in locis desertis, aut in Terris de manu Sarracenorum ereptis per eos constructæ, plena gaudeant libertate à quauis exactione, vide in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Cura animarum potest esse penes Ecclesiam Regularem, vel Monasterium vel Collegium.*

2 *Decimarum exactio denotat dominium Ecclesiæ, esse penes eum, qui eas percipit.*

3 *Ecclesiam Parochialis dicitur de mensa Monasterij, si Monasterium presentet Vicarios amouibiles.*

4 *de Dominio Ecclesiæ, quando principaliter non agitur, sed incidenter ad effectum percipiendi decimas, leuioribus contentatur probationibus.*

5 *Testes benè probant aliquem locum esse intra limites alicuius Parochiæ, si disponant de scientia, & fama publica, & notoria.*

6 *Immemorabilis non suffragatur, quando constat de initio prescriptionis.*

7 *Laicus possessor decimarum non iuuatur ea, nisi probetur cum fama priuilegij Apostolici dum versamur in eo, qui non probat possessionem ante Concil. Lateranense.*

DECISIO CXXXVII.

Præsens causa diu fuit agitata in consilio ordinum in Regnis Hispaniarum à quo emanauit sententia fauorabilis pro mensa Magistrali Equitum S. Iacobi de Spata super iure decimandi Terras loci della Granzia, positi intra fines Ciuitatis de Xeres Paceñ Diœcesis contra Dominum Ferdinandum Bazan eiusdem loci tunc possessorem; cæterum eadē sententia postmodum per Rotā reuocata, tanquam inualida defectu iurisdictionis ex parte Magistratus Ordinum pro eadem mensa Magistrali ad vlteriora fuit processum super iustitia decimandi, & cum hodie dubitatum fuisset, an idem Ferdinandus, & successores teneantur ad decimas Granziæ prædictæ affirmatiuè fuit per Dominos responsum.

Fundat enim eadem mensa Magistralis intentionē suam in priuilegio Alexandri III. in nouo Bullario tom. 1. in ordine Bulla v. incipit Benedictus Dominus in qua Magno Magistro, & Ordini S. Iacobi de Spata conceditur, vt Ecclesiæ in locis disertis, aut in Terris de manu Saracenorum ereptis per eos constructæ plena gaudeāt libertate, nec aliqua per Episcopos decimarum, aut alterius rei exactione grauentur liceatq. eidē Ordini per Clericos suos idoneos easdē Ecclesias cū suis plebibus gubernare, ex quibus verbis satis clarè colligitur gubernium Plebium ordini demandatū fuisse, regendum tamē per Clericos idoneos ad id munus deputandos, & penes eamdem esse curam animarum, prout penes Collegium, aut regularem
1 Ecclesiā † vel Monasterium esse potest, quibus propterea respectiuè debentur, *c. cum contingat. de decim. C. ad decima. de rest. spoliat. in 6. cap. fin. de Paroch. Rot. dec. 371. nu. 1. 677. n. 2. par. 1. 153. nu. 2. & 204. nu. 1. par. 2. recent.* & ad fauorem huius mensæ Magistralis sępè fuit resolutum, *vt in Toletana decimarum 12. Decemb. 1608. coram Card. Sacrato, Valentina decimarum 27. Nouemb. 1596. & 9. Iunij 1597. coram Card. Hieronymo Pamphil.* & nouissimè *in Toletana decimarum de Solana 15. Decemb. 1631. coram D. Queippo.*

Neque dubitari potest de Parochialium proprietate, aut de comprehensione huius Granzia intra limites earumdem.
2 Quoniam duo concludenter iustificantur † nempe exercitium curæ animarū in Ecclesijs Parochialibus loci de quo agitur

tur per Clericos idoneos,& exactio decimarum,ex quibus iun cto priuilegio probatur earumdē dominium tanquam de con structis in Terris ereptis de manu Saracenorū *Card. in clem. 1. nu. 10. q. 9. de offic. Vicar. Glos. in Clem.* frequens in verbo ad mensam *de exceß. Prælat. Crescen. dec. 2. de decim Verall. dec. 339. par. 3. & 102. nu. 3. par. 1. recent.* Dantur enim sex Testes asserentes in Ciuitate de Xeres adesse quatuor Parochiales S. Michaelis, S. Mariæ, & S. Bartholomei, ac S. Catherinæ, & quod prouidentur ab ipso consilio ordinū, & viderunt prouisos possidere per multos annos, † quæ prouisiones proculdubio
3 inferunt curam spectare ad mensam Magistralem deputantē Presbyteros amouibiles, *Seraph. decis. 1304. nu. 1. Rot. dec. 204. num. 1. & 2. par. 2. recent.* & de vniuersali exactione fructuum decimaliū in supradicto territorio de Xeres dantur plures testes tam primi, quam secundi examinis id ipsum concludentes, quia viderunt, audierunt, & publicum, & notorium esse: Et insuper idem cōcludunt testes examinati pro parte DD. de Bazan nedum quoad vniuersalem exactionem, sed etiā quoad particularem huius prædij della Granzia, quæ omnia super abundant, cum non agatur contra Ordinarium cuius præiudicium in eadē constitutione Alexandri III. fuit reseruatum ne-
4 que principaliter de probando dominio Ecclesiarum † controuersiarum, sed incidenter ad effectum percipiendi decimas, *Bart. in l. quidam in suo nu. 4. ff. de cond. instit Menoch. de recup rem. 2. nu. 32. Surd. d. c. 10. nu. 11. Rot. decis. 34. nu. 20. par. 2. diuers.*

Respectu vero comprehensionis Granziæ intra limites de Xeres deponunt sex testes pro mensa examinati, & octo pro
5 DD. de Bazan, quibus absque hæsitatione † standum est cum deponant de scientia, & fama publica, & notoria.

Non obstant igitur exceptiones DD. de Bazan, ad euitandā obligationem soluendi decimas mensæ Magistrali; Nam si fundantur in priuilegio exēptionis, & iuris decimandi, & decimas etiam ab alijs in dicto loco della Granzia exigendi de tali priuilegio in actis non constat, neq; speratur producendum, quia monitus dictus Bazan, ad exhibendum priuilegium quod habet de dicta possessione della Granzia ad exigendū decimas illius respōdit, & declarauit, quod illud non habet, neque aliquid scit de illo, nec vnquam illud habuit quæ responsio legitur in processu fol. 2052. & datur in *summ. nu. 5.*

Super immemorabili autem articulata, & probata vt prætenditur per testes nullū potest constitui fundamentum quia veræ sunt cōclusiones, & sæpe per Rotam receptæ immemo-
6 rabilem † non suffragari quando de initio præscribendi cōstat *l. 2. §. idem labeo il primo. ff. de aqu. pluu. arcen. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqu. quot. & æstiu. Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 3. nu. 7. de reg. iur. Molin. de primog. lib. 2. c. 6. nu 69. Gonz. ad reg. 8. glos. 18. nu. 47. Rot. dec. 46. num. 6. coram Papa Gregor. XV.* Rursum possessorem non iuuari, nisi probetur eum
7 fama priuilegij † Apostolici dum versamur in eo qui non probat possessionem ante Concilium Lateranense, *Io. Andr. in c. cum Apostolica. num. 9. de his quæ fiunt a Prælat. fine cons. Cap. Felin. in c. causam quæ nu. 3. de præscr.* & hæc opinio semper fuit in hoc sacro Tribunali recepta, vt in *Toletana decimarum de Capill. 4. Decemb. 1615. coram bo. me. Andream Pirlaussi me fuit firmata, & nouissimè in Corduben. decimarum de Lucena 15. Iunij. 1635. coram D. meo Decano, & in Hispalen. decimarum ac Almonte 5. Maij præteriti coram me.*

De initio autem possessionis DD. Bazan apertè docetur ex productione Testamenti Garziæ Perez conditi de anno 1395. in quo legitur institutus hæres Garzias eius filius, ea conditione, quod obediret Andaluciæ de Bazan, & quod Granzia, & possessio de Breuales, de quibus Rex D. Petrus ei fecerat donationem, alienari non possent, sed remanerent sub perpetuo fideicommisso, & maioricatu. Quæ omnia repugnant articulis, & depositionibus testium respectu immemorabilis possessionis ipsius Ferdinandi, & successorum dum constat de principio acquisitionis.

De positiua etiam, & concludenti probatione immemorabilis possessionis ex testibus datis, & cum fama priuilegij non constat; nam vltra exceptiones, quæ dantur contra eosdem testes, primi duodecim examinati in eorum depositionibus nullum verbum de fama priuilegij Apostolici, sed de perceptione deximarum intra illud quod vocant priuilegiatum non explicantes de quo priuilegio intellexerint. Alij vero xxij. idem deponunt de situ, & Prædiola Granzia, quod de auditu dicunt priuilegiatum absque distinctione Regij, vel Apostolici priuilegij, itaut nihil concludant quoad substantiam probationis immemorabilis, & priuilegij, in quibus consistit fundamentum defensionis Dominorum de Bazan. Et ita &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Clusina Hæreditatis de Ciolis.

Die Lunæ 2. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Patruus, quando hæredes sibi instituit plures nepotes ex diuersis fratribus an, & ex quib appareat, quod illos vocauit in capita, & non in stirpes.

SVMMARIVM.

1 *Testator, quando hæredes sibi instituit nepotes ex diuersis fratribus, tunc illius hæreditas inter eos debet diuidi in capita, & non in stirpes.*
2 *Et hanc opinionem tanquam melioribus rationibus fulcitam sequitur Rota reiecta contraria opinione Accurs.*
3 *Hæredes plures si sint instituti cum clausula pro æqualis rata, & portione, ex hoc declaratur modus succedendi idest pro virili.*
4 *de Rebus suis vnusquisque præsumitur disponere secundum dispositionem iuris communis.*
5 *Testamenti vna pars expressa declarat alteram partem dubiam.*
6 *Testator in dubio præsumitur vocasse nepotes plurium fratrū in capita, si eis fecerit prælegatum inter eos diuiden. in capita, & ita è contra. nu. 7.*
8 *Coniunctio sola naturalis, non est sufficiens ad inducendum ius accrescendi, nisi etiam concurrat coniunctiua vocatio.*
9 *Vocatio coniunctiua est sufficiens, vt inter vocatos sit præseruatum accrescendi.*
10 *Testator præsumitur se voluisse conformare, cum dispositione statutaria.*
11 *Statuentes, quando omittunt disponere in aliquo casu illum relinquunt in dispositione iuris communis.*

DECISIO CXXXVIII.

CVm post latam sententiam Rotalem dubitaretur. An constaret de re iudicata, quæ sit exequenda, vel potius de causis restitutionis in integrum Domini responderunt, constare de re iudicata, quæ sit exequenda; Quia Ciolus de Ciolis suos ibi hæredes scripsit tres nepotes natos ex duobus fratri-
1 bus, & ideo visum est, quod illius hæreditas debeat inter † eos diuidi in capita, & pro virili non autem in stirpes, *l. si quando. ff. de leg. 1. Azo. in sum. C. de legit. hered.* quem secuti sunt *Castr. in l. fin. C. de impub. & alijs substit. & in l. interdum. num. 2. ff. de hered. instit. Ias. in l. re coniuncti. nu. 43. ff. de legat. 3. Dec. cons. 382. num. 25. Ruin. cons. 163. num. 7. lib. 2. Morot. cons. 1. per tot. Fachin. controu. iur. lib. 6. & 3. Castill. quotid. controu. par. 3. cap. 19. num. 77. vbi num. 81.* quamplurimos cumulat, *Cened. pract. & Canonic, quæst. sing. 77. num. 1. & 4. Thes. dec,*
2 *162.* & hanc opinionem tanquam † melioribus rationibus munitam sequitur *Rota, vt in dec. 391. par. 4. diuers. & fuit dictum in Romana successionis 1. Iulij 1602. coram bo. me. Card. Mellino, & latè in hac causa 18. Febr. 1633. * & 12. Maij 1634. * coram R. P. D. meo Merlino reiecta opinione Accursij in glos. verb. stirpes in auth. cessante C. de legit. hæred. & in §. reliquum vers. fratres, & vers. parentum, auth. de hæred. ab intest.*

Nec visum est obstare, quod quicquid sit de veritate istius opinionis saltem in casu præsenti dicendum sit testatorem expressè voluisse succedi in stirpes, non autem pro virili, dum instituit Alexandrum, & Persium natos ex Petro de Ciolis fratre germano dicti Testatoris ex vna parte, necnon etiā Augustinū de Ciolis natū ex Stephano similiter eius fratre germano pro æquali rata, & portione. Illa enim verba ex vna parte non alia ratione, videntur apposita à testatore nisi ad ostendē-

dum,

dum quod ad vnā partem hereditatis vocauerit Alexādrum,
& Persium, & ad alteram pertem æqualem Augustinum na-
tum ex Stephano altero fratre; fuit enim responsum, quòd cū
dictorum heredum institutio, vnica tantum verborum structu
ra concepta fuerit, & regatur ab vnico verbo instituit verba il-
la ex vna parte potius visa sunt apposita ad demonstrandam
descendentiam vniuscuiusq; institutorum, quam ad æqualiter
hæreditatem inter illos diuidendam, qui sensus ex eo indubi-
tanter visus est etiam apparere dum in vocatione Augustini
testator non repetijt illa verba ex altera parte, sed loco illarū
3 apposuit clausulam pro æquali † rata, & portione, & sic de-
clarauit modum succedendi inter institutos debere esse pro vi
rili, non autem in stirpes, *l. si quando. ff. de leg. 1. Cast. in l. fin. nu. 2. C. de impub. & alijs substit. Ias. in l. re coniuncti. num. 43. ff. de leg. 3. Dec. cons. 382. num. 2. & 5. lib. 2. Ruin. consil. 163. nu. 7. lib. 2. Capic. dec. 208. sub nu. 4.* confirmando se cum di-
4 spositione iuris communis secundum quam † vnusquisq; præ
sumitur de rebus suis disponere *Bar. in l. hæredes mei, §. cum ita num. 4. ff. ad Trebel. Bald. in l. precibus. nu. 44. de impub. & alijs subst. Soccin. sen. cons. 31. nu. 33. lib. 4. Mant. de tacit. lib. 6. tit. 6. num. 2. & seqq.*

Præterea, quod testator voluerit ipsius hæreditatem debe-
re diuidi pro virili colligitur etiam ex prælegato domus eisdē
nepotibus relictæ pro tertia parte diuiden. & sic viritim quæ
5 testatoris voluntas in vna parte testamenti † expressa declarat
dubiam voluntatem eiusdē quod nepotes pluriū fratrum sint
instituti in capita, & non in stirpes, vt in indiuiduo huius casus,
latè *Paris. cons. 4. nu. 10. & seqq. lib. 3.* & quod prælegatum
6 huiusmodi factum nepotibus explicet à testator † in dubio vo-
cauerit nepotes plurium fratrum in stirpes, vel in capita ten-
tum fuit *in Eboroliuien. iurispatronatus Lunæ 10. Decembr. 1601. coram bo. mem. Litta*; vbi dictum fuit successionem
7 in dubio nepotibus † debitam esse in stirpes ex eo quod eis-
dem factum fuerit prælegatum in stirpes diuidendum.

Nec propter præcedentem mentionem factam à testatore
patris Alexandri, & Persij, quæ sufficiebat ad demonstrandas
eorum personas, & descendentiam possunt videri superuaca-
nea sententia verba. Ex vna parte secundum hanc interpetra
tionem: Quia cum testator instituisset hæredes tres nepotes
ex duobus fratribus prædefunctis pro æquali rata, & portione
si suprascipta verba non addidisset inter Alexandrum, & Per-
sium eueniente casu, quod alter eorum moreretur in vita Te-
toris, vel ante aditam hæreditatem non fuisset locus iuri accre-
scendi ad fauorem solius fratris superstitis, sed in eius portio-
ne vacante successisset, etiam Augustinus eorum frater patrue
8 lis; Quia sola coniunctio † naturalis non sufficit ad inducen-
dum ius accrescendi, nisi concurrat etiam coniunctiua voca-
tio, *Rip. in l. re coniuncti. num. 212. ff. de leg. 3. Grat. cons. 18. num. 3. & seq. lib. 1. post Bart. in l. Lucius 45. num. 21. & ibi Ias. num. 31. ff. de vulgar. & pupil. Alex. cons. 30. num. 4. lib. 2. Nau. cons. 130. num. 6. & fuit dictum in vna Firmana fidei-commissi die 28. Nouemb. 1604. coram bo. me. Penia*, & ideo
ad præseruandum inter dictos fratres ius accrescendi testator
9 addidit illa verba ex vna parte, † quæ propter coniunctiuam
vocationem hunc effectum operantur *Grat. d. cons. 18. nu. 8. Menoch. cons. 198. nu. 24. lib. 2.*

Non obstat quòd dicatur statutum Senatum Ciuitatis Do-
minantis ordinare successionem nepotum in stirpes, & non
10 in capita, & ideo testator potius † cum hac statutaria dispositione voluisse, quod filij fratrum ab ipso instituti succederent
in stirpes, & sic Alexandro, & Persio fratribus hæreditas pro
medietate deberetur, & pro altera medietate Augustino ex
alio fratre nepoti deferretur. Quoniam non apparet statu-
tum decidere casum, quando filij plurium fratrum succedent
inter se in hæreditare patrui, sed potius videtur supponere exi
11 stentiam alterius patrui, & ideo † statuentes cum omiserint
decisionem huius casus, illam reliquerunt in dispositione iu-
ris communis, & sic vt supra *Bald. cons. 325. num. 4. vers. 3. & vlt. lib. 3. Soccin. sen. cons. 32. num. 18. lib. 1. Alex. cons. 80. in princip. lib. 1. Roman. cons. 120. in fin. & vbi Adden. verb. remanet.*

Et ita parte vtraque &c.

☞ * *Sunt decisiones 180. & 278. in præcedenti parte.*

R. P. D. ROIAS.

Illerdeñ electionis Priorissæ.

Die Lunæ 22. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Priorissa, si electa à maiori parte Conuentus, & oriatur controuersia super dicta electione, ex eo, quòd alia Monialis prætendat se electam, hoc casu, quæ sit manutenda.

SVMMARIVM.

1 *Possessio, si habeat fomentum à iure multo magis est manutenenda.*
2 *Electio facta à maiori parte, si oriatur difficultas super validitate electionis electa administrat.*
3 *Electi possessio, tunc multo magis est attendenda, quando fuit capta cum consensu totius Conuentus.*
4 *Titulus non requiritur in iudicio manutentionis.*
5 *Possessio posterior cum præsumatur clandestina, non est manutenibilis.*
Possessio capta post appellationem à sententia est attentata.
Possessio capta post inhibitionem Rotalem est attentata, & nulla num. 6.
7 *Sententia est nulla ex defectu citationis.*
8 *Iudex nulliter procedens non priuat quem sua possessione.*
9 *Prioris electio spectat ad totum Conuentum.*
10 *in Possessorio non discutiuntur ea quæ requirunt altiorem indaginem.*
11 *Possessor, quòd lite pendente sit manutenendus, ita clamat textus titulus, vti possidetis, ita possideatis.*

DECISIO CXXXIX.

ELecta Priorissa D. Francisca Moliner per maiorem partem votorum Monialium Monasterij Beatæ Mariæ de Xixena Ordinis Sancti Ioannis Hierosolymitani die 30. mēsis Martij 1634. Congregato Capitulo, & assistētia Fratris D. Gulielmi Rocafull Equitis Ordinis eiusdem vti procuratoris legitimi Illustrissimi Domini Fratris Ludouici de Moncada dicti Ordinis Hierosolymitani Castellani de Ampotta, & tandē sequutis omnibus solemnitatibus in huiusmodi electionibus consuetis, & necessarijs dicti Prioratus possessionem suscepit dicta Francisca.

Domina Isabella de Pomar, quæ tantùm habuit in electione septē suffragia prætendens illa fuisse data a Monialibus antiquioribus nuncupatis del Sguart, ad easque non ad totū Cōuentum spectare electionem Priorissæ, causam super nullitate dictæ electionis introduxit coram Nuncio Apostolico, qui viso Instrumento electionis, & possessionis dictæ D. Frācisceæ, eidem mandatum de manutenendo sine præiudicio Iuriū in petitorio concessit, & licèt dicta Isabella à dicto mandato appellasset ad Sanctissimū, de suo iure diffidens, accessit ad Magnum Magistrum Hierosolymitanū, qui de facto, nec vocata nec citata D. Francisca Priorissa declarauit illius electionem nullam existere, Iusque eligendi fuisse ad ipsum deuolutum.

Qua deuolutione prætensa elegit in Priorissam dictam Isabellam, quæ (licèt violenter) in Sede Priorali fuit collocata, & manu Commissariorum Magni Magistri possessionem missa.

Nunc pro parte dictæ Franciscæ in Rota causa introducta, fuit dubitatum cuinam ex illis esset dandum mandatum de manutenendo, & fuit resolutum ad fauorem D. Franciscæ.

Quia constat de illius electione, & possessione postea subse
1 quuta, † quæ possessio habet etiam fomentum à iure *ex cap.*
indemnitatibus, §. sanè, vers. interim de elect. in 6. vbi electio à
2 maiori parte facta, † tunc si oriatur controuersia super validi-
tate electionis, electa administrat. *gloss. ibidem Io. Andr. & alij communiter, fuit decisum coram Illustrissimo D. meo Decano in Cæsaraugustana Abbatissatus die 1. Martij 1623. alter textus in c. cum nobis 19. in fine de elect. ibi, liberā administrationem*

nem ei tam in spiritualibus, quam in temporalibus. *Lancellot. de attent. appellat. pendent. lim. 5.* In casu autem nostro constat de electione facta nedum à maiori parte, sed à duabus tertijs partibus, quia Moniales erant viginti & octo, ad Scrutinium solum interuenerunt viginti & quinque, & dicta Francisca habuit, vt probatum est, decem & septem Suffragia.

Tum etiam quia possessio dictæ Franciscæ fuit capta con-
3 sentientibus, † & approbantibus omnibus Monialibus totius Conuētus, præstando illi obedientiā, & stante dicto consensu, & titulo, eo magis est attendenda possessio *Cassad. decis. 8. de caus. poss. & propr.* (quamuis in isto manutentionis iudicio nō
4 † attendatur neque requiratur titulus) *Felin. in c. licet causam nu. 9. de probat. Caputaq. dec. 336. par. 2. Rot. in Oueten Iurisdictionis 8. Aprilis 1622. coram Vbaldo.*

Non obstat possessio Isabellæ, quia tanquam posterior præ
5 sumitur † clandestina, & sic non est manutenibilis, & tanquā capta in vim sententiæ M. Magistri lite pendente corā Nun-
6 cio, † & post appellationem interpositam a dicta sententia, & exequutam inhibitionem Rotalem est omnino attentata, & nulla *cap. non solum de appellat. in 6. Rot. decis. 20. de appell. in nou. Gregor. dec. 251. nu. 2. & decis. 305. nu. 1. & decis. 336. nu. 6.* vbi plura inuenies.

7 Vltra quod sententia M. † Magistri est nulla ex defectu citationis D. Franciscæ *Clem. Pastoralis de re iud. Cæsar. de Grass. dec. 11. nu. 2. eod. tit. Caualer. decis. 376. nu. 1.* & Iudex
8 nulliter, & iniuste, † & procedens non priuat sua possessione *Greg. decis. 46. num. 5. & decis. 458. nu. 9. & dec. 555. num. 6.* & ita ex his, & alijs responderunt DD. dictam Franciscam es-
9 se manutenendam † in possessione siue electio spectet ad totum Conuentum prout de iure in *d. cap. indemnitatibus*, siue spectet ad tresdecim Moniales nuncupatas del Sguart, vt pars
10 D. Isabellæ prætendit, † quia hoc respicit altiorem indaginem in petitorio, quo pendente datur manutentio, clamante toto
11 tit. vti possidetis † ita possideatis.

Vna tantum parte &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Vicen. Prioratus de Manlleu.

Die Lunæ 2. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Collegium aliquod si supprimatur ob demerita Regularium in eo commorantium, d. suppressio, quid operetur, item quid importet simplex sæcularizatio Collegialitatis, subreptio, quando euitetur ob taciturnitatem alicuius narratiuæ, & alia vide circa beneficiorum suppressionem.

SVMMARIVM.

1 *Subreptio non inducitur, nisi quoad ea, quæ extant de tempore datæ literarum.*
2 *Collegium suppressum ob demerita Regularium in eo existentium, cum transeat terminos simplicis sæcularizationis sine dubio dicitur mutatus status Ecclesiæ.*
3 *Collegia, si supprimantur propter demerita Regularium, Ecclesiæ tunc de Collegiatis redduntur non Collegiatæ, & Collegia Regularium penitus dissoluuntur.*
4 *Et in his casibus Collegialitas dicitur in totum mori, & in cineres reduci.*
5 *Beneficij extinctio, operatur nedum quoad substantiam, & essentiam beneficij, sed etiam quoad formam, & titulum.*
6 *Collegij simplex sæcularizatio mutat quidem statum, non autem substantiam, seu subiectionem beneficij.*
7 *Subreptio cessat, si non narrentur ea quæ si fuissent narrata, non retraxissent Papam à concessione gratiæ.*
8 *Per Clausulas, Motu proprio, ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, omnia narrata in gratia sufficienter dicuntur probata absque alia iustificatione.*
9 *Ecclesiæ omnes Regulares sunt Collegiatæ.*
10 *Beneficia postquam sunt suppressa non possunt amplius considerari vt eadem beneficia, nisi materialiter.*
11 *Beneficiorum tituli si sint suppressi, & extincti sub reseruatione amplius cadere non possunt.*
12 *Correxisse quis se incontinenti non est præsumendum.*
13 *Collegialitatis status antiquus non destruitur propter superuenientem statum sæcularitatis tanquam nobiliorem.*
14 *Declaratio alicuius rei per retrotractionem dicitur inesse actui vsque à tempore principalis dispositionis.*
15 *Constitutio noua non est retrotrahenda in præiudicium gratiæ per Papam prius alicui factæ, cui per eam iam fuerat ius quæsitum.*
16 *Beneficia aliqua si sint vnita alicui Ecclesiæ, considerantur vti membra dictæ Ecclesiæ, & non remanent vti erant prius.*
17 *ad Diuersa non fit illatio.*
18 *Decis. 323. nu. 7. par. 2. recent. declaratur. & nu. 19.*
20 *Papa, si beneficia aliqua suppressit, & ea perpetuo sibi reseruauit, hoc stante non potest esse, quod illi, qui ante suppressionem ea conferebant, post etiam possint conferre.*

DECISIO CXL.

Hodie pro tertia vice resolutum fuit constare de valida vnione Prioratus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Manlleu, & consequenter gratiam si neutri impetratam à quondam Petro Iacobo Corno in cuius locum Iacobus Domenech fuit subrogatus non esse iustificatā; Dominis namq; visum est inter alia fundamenta illud inconcussè subsistere quod in litteris vnionis non fuit opus narrare Prioratum esse primam Dignitatem in Collegiata, dum de tempore gratiæ obtentæ Colle-
1 gialitas iam erat extincta, & † subreptio non inducitur nisi quoad ea quæ extant de tempore datæ litterarum *Caputaq. dec. 64. lib. 2. in manusc. Seraph. decis. 936. num. 1.* Quod autem Collegialitas in actu vnionis non extaret satis constare videtur dum Pontifex per decem dies ante suppresserat omnia benefici, loca, & Conuentus Regularium Canonicorū Sancti Augustini, vt ex verbis ipsius Breui, ibi Ordinum Sancti Augustini prædictum, omnemque statum, & essentiam, nec non Conuentus &c. Abbatiales mensas dignitates, ac canonicales portiones supprimimus & extinguimus, &c. quæ sup-
2 pressio † cum processerit propter demerita prædictorum Regularium, prætergrediendo terminis simplicis sæcularizationis absque dubio mutauit statum prædictarum Ecclesiarum, & de Collegiatis illas tradidit non Collegiatas, † & Col-
3 legium Regularium remansit penitus dissolutum, vt tradit *Innocent. in cap. 2. nu. 2. de nou. oper. vnit. & ibi Butr. num. 2. Abb. num. 5. Felin. in cap. cum dilecta num. 21. & seq. de rescript. Alber. Brun. de interitu quæst. 5. num. 13. vers. sic & mortuis, & num. 20. Gonzal. reg. 8. glos. 5. §. 7. nu. 153. & seqq.*
4 Collegialitas enim his casibus † dicitur in totum mori, & in cineres reduci ad tradita per *Bal. cons. 322. num. 1. & seq. lib. 4.* Nec aliud importare possunt prædicta verba Breuis statum & essentiam supprimimus, & extinguimus, & quod suppressio de iure ex ipsius verbi significatione importet exstintionē bene
5 ficij, † nedum quoad substantiam & essentiam sed etiam quoad forma seu titulum tradit *Moneta de commutat. vlt. volunt. cap. 12. num. 2. & 5. Garz. de benef. par. 12. cap. 1. num. 1.*
6 Ad differentiam simplicis sæcularizationis, † quæ mutat statum non autem substantiam seu subiectionem de qua per *Abb. in cap. 2. nu. 9. de Capell. Monach.*

Tanto magis quia data prima, & principali causa suppressionis fundata in demeritis Regularium omnia alia, quæ potuis-
7 sent exprimi in litterarum narratiua, vti † non retraxissent Papam ab actu ita illorum omissio nō potuit inducere subreptionem *Mohed. dec. 4. de præbend. Seraph. decis. 483. sub num. 7. Caual. dec. 551. nu. 5.* Ac insuper accedunt clausulæ Motu pro-
8 prio ex certa scientia, & de plenitudine † potestatis per quas omnia narrata in gratia sufficienter ad hunc effectum probata censentur absque aliqua iustificatione, *Seraph. decis. 1484. nu. 10. cum alijs cumulatis in Gerunden. Prioratus 4. Martij 1619. coram bo. mem. Vbaldo.*

Non obstat, quod dicatur extinctionem seu suppressionem fuisse directā in personas regulares obtinētes Prioratus, officia ac beneficia, & dignitates, & propterea a prædictis Eccle-

sijs

ſijs fuiſſe ſolum abdicatam illam qualitatem Regularitatis, Nā
alias ſi Papa voluiſſet deſtruere beneficia etiam quoad eſſen-
tiam, vtique illa ſibi non reſeruaſſet, fuit enim reſponſum, quòd
tituli ac beneficia prædicta, a Regularibus poſſeſſa erant colle
9 gialia, quia † omnis Eccleſia Regularis eſt Collegiata, *Hoſtien. in cap. nobis verſ. quidquid etiam de iurepatr. vbi Abb. num. 8. verſ. item Eccleſiā. & Card. num. 3. verſ. & Hoſtienſ.* dicit, &
quatenus Papa etiam titulos, & beneficia ſibi reſeruaſſet, nihi-
10 lominus dicendum † Eſſet id feciſſe mediante noua quadam
illorum eductione ſeu formatione ex maſſa informi ad quam
in vim ſuppreſſionis fuerat iā redacta, & ideo poſt ſuppreſſio
nē non poſſunt, amplius conſiderari vti eadem beneficia niſi
materialiter. Idque clare etiam colligitur ex verbis ipſius Pa-
pæ, qui dixit aliqua ex dictis beneficijs velle vnire, & nonnul-
la in collegiatas erigere; nam ſi collegialitas per ſuppreſſionē
non fuiſſet eſſentialiter annihilata, ac deſtructa, non fuiſſet o-
pus de nouo erigere. Signum euidens quod ex mente Papæ il
la prior amplius non extabat, ſed erat ita diſſoluta, vt opus
eſſet noua erectione, & ſic non ſubſiſtit quòd Papa voluerit
ſolum tollere illam qualitatem regularitatis, cum re vera totū
ſtatum, & eſſentiam deſtruxerit, & ſic quatenus in litteris ſup-
preſsionis, aut vnionis adeſſent aliqua verba ex quibus poſſet
argui ſæcularizatio, non autem vera ſuppreſsio; debent referri
11 ad bona ipſa ſæcularizata, non autem ad titulos, † quia iſti vti
iam ſuppreſsi & extincti ſub reſeruatione cadere non poſſunt,
Gonz. ad reg. 8. de gloſ. 5. §. 7. num. 33. Monet. de commut. vlt. vo-
12 *lunt. d. cap. 12. nu. 8.* alias enim ſequeretur ſubita correctio † in
eiſdem litteris, & in eodem Capitulo quod non eſt præſumien
dum, *l. non ad ea, vbi gl. & Doct. ff. de cōdit. & demonſtr. Surd. conſ. 352. nu. 4. & ſeqq. & conſ. 445 num. 33.*

Non obſtat quod Papa per ſubſequens Breue, quod datur
in ſumm. nu. 2. declarauerit ſuæ intentionis fuiſſe a prædictis
Eccleſijs, ac beneficijs regularitatē dumtaxat auferre, vnde in-
13 ferri licet quòd ſtatus † nobilior ſæcularitatis ſuperueniens
non deſtruxit antecadentem ſtatum Collegialitatis *Rip. conſil.*
14 *31. nu. 17. alias 3. de elect.* Hæc enim declaratio † Papæ per re-
trotractionem dicitur ineſſe actui vſque a tempore principalis
diſpoſitionis, *l. hæredes palā, §. 1. ff. de teſtam. Rom. conſ. 65. nu. [illegible] med. verſ. ſed authoritatem hanc, & conſ. 482 nu. 9.* Huic
enim obiecto fuit multipliciter reſpōſum, & primo quod hęc
declaratio Papæ manifeſtè repugnat verbis prægnantiſsimis
ſuppreſsionis, & extinctionis omnium beneficiorū ac ēt ſtatus
& eſſentiæ, & ideo cum non cadat ſuper re dubiā ſeu ambigua
non ſortitur naturam veræ declarationis, ſed potius videtur
15 eſſe noua conſtitutio non retrotrahenda in præiudicium † gra
tiæ per Papā prius factæ fratribus Prædicatorū, quibus per eā
iam fuerat ius quæſitum, vt in terminis tradit *Caſtr. in d. l. hæredes pallam. § ſi quid poſt nu. 4. ff. de teſtam. Dec. in l. 1. nu. 3. C. de impub. & alijs ſubſtit. & conſil. 114 nu. 5. Ruin. conſil. 76. num 4. & 5. lib. 5. Rim. iun. conſ. 399. num. 76. Gomez. de iur. quæſt. non tollen. quæſt. 1. 3 verſ & ideo vſq. ad fin. verall. dec. 246. par. 1* & in ſpecie de declaratione facta à Papa per verba
ſuæ intentionis fuiſſe *Anchar. conſ. 398. nu. 4. & 5. Bett. conſil. 3. num. 45. lib. 1.* Secundo fuit reſponſum quod huiuſmodi de-
claratio debet omnino intelligi reſpectu illarum Eccleſiarum
quas de nouo in collegiatas ſæculares erexerat, quibus poſt
nouam erectionem voluit competere ea omnia priuilegia, &
prærogatiuas, quæ illis ante ſuppreſsionem cōpetebant priua-
tiuè quoad ordinarios ac alios, quoſcumque, perinde ac ſi nun
quam fuiſſent ſuppreſſæ, non autem poteſt, aut debet intelligi
de ijs dignitatibus, quas acceſſoriè alijs Eccleſijs, ſeu monaſte-
rijs vniuerat, quia iſtæ cenſentur remanſiſſe vti prædia, & mē-
16 bra. Monaſterij ſeu Eccleſię cui vnio † facta fuit, & ſic vti ta-
lia non retinent aliquam eſſentiam ac ſubſtantiā, ita nec etiam
priuilegium, & prerogatiuas retinere poſſunt, *Gonzal. reg. 8. gloſ. 5. §. 7. nu. 35.* quem ſequitur *Garz. de benef. par. 12. c. 2. nu. 17. vſque ad 20.* & ita de beneficijs ſic, vt ſupra nouiter erectis
ſuper quibus bene cadit declaratio Papæ non poteſt inferri ad
17 Prioratum de quo agitur † acceſſoriè vnitum Eccleſiæ SS. Ia-
cobi, & Dominici *l. Papinianus in princ. ff. de min. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſeſſ.*
18 Nec obſtat quod *in deciſione 323. num. 7. par. 2. recen* † dica
tur in extinctione Ordinis Regularium Canonicorum Sancti
Auguſtini in Principatu Cataloniæ non fuiſſe extinctas † iuriſ-
dictiones, & poteſtatem conferendi, quam habebant dicti
Abbates, propterea poſſet conferre iſta beneficia olim regula-
ria etiamſi hodie reperiantur ſæcularia, & propterea ex
mente Rote apparere quòd non fuerit deſtructa illorum eſſen
tia, ſed tātum mutatus ſtatus Regularis in ſæcularem: Etenim
19 vltra quod deciſio † obiter tantum loquitur, & in hac reſpon-
ſione non ſe fundat, ſed aliam adducit, quæ verior viſa fuit; ſci-
licet Clementem Octauum in eo actu reſeruaſſe in perpetuū
ſibi, ac S. Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni dumtaxat dicta benefi-
cia tam tunc vacantia quam deinceps vacatura, ac illorū pro-
prietatem, & dominium. Vnde ſi Papa beneficia ſibi perpe-
20 tuo † reſeruauit nō ſubſiſtit prima ratio dictæ deciſionis, quod
poſt ſuppreſſionem ab Abbatibus, ea poſſit conferri, & conſe
quenter ex hac prætenſa poteſtate conferendi in Abbatibus
malè inducitur ſimplex ſæcularizatio, non autem vera ſuppreſ
ſio, & annihilatio.

Reliqua vero quæ pro parte Domenech fuerūt deducta viſa
ſunt penitus tolli ex alijs duabus deciſionibus in quibus Do-
mini ſteterunt.

Et ita parte vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana de Ghezzis.

Die Veneris 6. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Mater ſolummodo in ſubſidium tenetur dotare filias. Creditor poſterior vigore ceſſionis ei factæ ab anteriori creditori præfertur alijs. Hæres adeundo hæreditatem, illa efficitur eius proprium patrimonium.

SVMMARIVM.

1 *Pater, quando filias dotare non valet, onus eas dotandi transfertur in bona materna officio Iudicis nobili.*
2 *Filias dotandi onus, cum ſit reale, & tranſitorium ad hæredes, poteſt per filias transferri in extraneos dotantes virtute ceſſionis.*
3 *Creditor licet poſterior ex iure proprio alteri præfertur, ſi ceſſionem habeat ab anteriori.*
4 *Contra Matrem actio ſubſidiaria ad dotandas filias, ceſſat per conſtitutionem dotis factam eiſdem à patre.*
5 *Hæreditas poſtquam eſt adita, non dicitur amplius hæreditas ſed proprium patrimonium adeuntis.*
6 *Filiæ, ſi a patre fuerint promiſſæ de dote, ceſſat ratio ſubſidiaria propter quam deſcendentibus ad ſe dotandum permiſſum eſt deſumere de bonis aſcendentium fideicommiſſo grauatis.*

DECISIO CXLI.

☞ CVm in præteritis diſpoſitionibus * firmatum fuerit Ardic
cionios ſuper hæreditate Caroli Ghezzij pro quatuor
partitis eſſe priores & potiores creditores, quam ſit Bonannus,
Domini voluerunt particulariter videre an ſaltem dictus Bo-
nannus eſſet anterior ob ceſsionem, quam reportauit in actu
ſolutionis dotis à filiabus prædicti Caroli in bonis maternis.

Et dubitationē faciebat, quòd cum de tempore profeſsio-
nis prædictarum filiarum de hæreditate Caroli patris nihil re-
manſiſſe diceretur, ob decoctionem Io. Baptiſtæ ac aliorum
1 filiorum videbatur, quòd onus † dotandi fuiſſet tranſlatū in bo
na materna officio Iudici nobili, quod cum ſit reale & tranſi-
2 torium ad hæredes ſicut eſt actio, potuerit per † filias transferri
in Extraneos dotantes virtute ceſsionis, vt in terminis dotis cō
ſequendæ e bonis fideicommiſſarijs aſcendentium firmant
Bald. in Auth. res quæ. num. 11. C. com. de leg. & ibi communi-
ter omnes, & ideo cum Bonannus vigore prædictæ ceſsionis
videtur factus creditor dotis maternæ longè anterioris, quam
ſit creditum illorum de Ardiccionijs, videbatur, quod ſaltem
3 ex hoc capite eſſet præferendus, quia creditor licet † poſterior
ex iure proprio, alteri præfertur, ſi ceſsionem habeat ab ante-
riori, vt per *Ang. Aretin. conſ. 37. num. 5. verſ. quinimo. Ruin. conſ. 146. num. 4. med. lib. 4.*

Verùm

Verum cum hæc ad trutinam disputationis hodie deducta
fuerint, visum est Dominis cessionem prædictam Bonanno
minimè suffragari pro excludenda anterioritate illorũ de Ar
diccionijs, quia Carolus Ghezzius vsque de anno 1626. de pro
prijs facultatibus constituit dotẽ filiabus in ipso ingressu mona
sterij, & Bonannus mediante cedula bancaria promisit, quod
adueniente tempore emittendæ professionis Carolus soluet
dotẽ promissam, vnde cùm præfata filiæ fuerint iam vt supra
dotatæ a Carolo patre, & dos fuerit illis soluta à Bonanno vti
fideiussore Caroli nullã dicũtur habere actionem contra bona
4 matris, dum per receptionem dotis euidenter cesset actio † illa
subsidiaria cuius vigore tenetur filias dotare iuxta *textũ in l.
neque mater. C. de iur. dot. Bart. in auth. res quæ, nu. 4. Bald. nu.
9. C. com. de leg. Alex. cons. 144. nu. 14. lib. 6. Surd. de alim. tit. 1.
quæst. 14. nu. 13. & seqq. Costa de subsid. remed. 65. nu. 1* Et sic
Bonanno solum vti fideiussori competit actio contra bona
Caroli iuxta ipsius anterioritatem. Vltra quod considerabat v-
nus ex Dominis quòd cum ante aduentum solutionis istarum
dotium, mater dictarum filiarum iam obijsset, & sic per existẽ
5 tiam masculorum † dos materna euasisset patrimonium ma-
sculorum hæredum, *Surd. cons. 562. num. 8. Castill. decis. 59.
num. 66. part. 1. Greg. decis. 219. nu. 6.* statim fuit inducta confu-
sio inter bona, per quam confusionem extincta penitus remã
sit prioritas illa ac potioritas, quã alias mater si viueret, habuis
set in tota substantia relicta per Carolum maritum pro resti-
tutione suarum dotium.

Nec visum est obstare exemplum deductum ab onere do-
tandi filia ex fideicommisso ascendentium, quia cum filiæ à
patre fuerint vt supra de dote prouisæ cessat ratio subsidiaria
6 propter quam descendentibus ad † se dotandum permissum
est desumere de bonis ascendentium fideicommisso grauatis,
*Corn. in d. auth. res quæ. nu. 9. Curt. iun. nu. 15. C. com. de l. Crau.
cõs. 19. nu. 18. Gabr. cons. 119. nu. 19. lib. 2. Costa subsid. remed. 6.
nu. 1. late Fusar. de subsid. q. 531. nu. 121. Magon Flor. decis.
50. num. 26.* Et ita parte vtraque &c.

☞ * *Decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionem 17.*

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen. Fideicommissi.

Die Veneris 6. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Testator si vocauerit ad eius successionem filium primogenitum alicuius, ex quibus præsumatur, quod voluerit, vt ille succederet, quamuis, non fuerit natus, de tempore ipsius testatoris obitus, sed postea.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum inducitur ex successiua vocatione, & numero 2.*
3 *Testator, quando vocat aliquos per tractum in futurum, & successiuam dispositionem per fideicommissariam, censetur vocasse etiam natum post ipsius mortem.*
4 *Ratio diuersitatis potius in vno, quam in alio casu quando assignari non potest in vtroque se qui debet idem effectus.*
5 *Natus si quis tempore testamenti non sit, non potest dici tanquam non cognitus Testatori, quod potuisset præ cæteris diligi.*
6 *Nominis, & armorum testatoris propagatio est actus non minus optabilis vno potius tempore, quam alio.*
7 *Argumentum à communiter accidentibus est in iure validum.*
8 *Testamentum, quando quis condit non solum si sit senex, sed etiam si sit floridæ ætatis semper videtur cogitare de morte.*
Testamentum est actus mortem antecedens. nu. 8.
9 *Vocationis filij nascituri natura, quæ sit, & nu. 10.*
11 *Actus ne redatur caducus, vt euitetur, qualibet interpretatio capi debet.*
12 *Testatoris summus amor erga aliquem non operatur, vt eius testamentum aliter interpretari debeam, quam coniecturæ vrgentissimæ suadent.*
13 *Testatoris mentis adimplementum in vltimis voluntatibus debet esse vltimus finis.*
14 *In Fideicommissis conditionalibus illi tantum censentur vocati, qui existunt de tempore purificatæ conditionis.*
15 *Sed hoc bene est verum, nisi aliud mens testatoris suadeat.*
16 *Testator instituens posthumum, si ipso viuo nascetur, sic intelligitur instituisse, si posthumus nascatur mortuo Testatore, vel e contra.*
17 *Hæredis institutio non admittit substitutionem fideicommissariam.*
18 *Text. in l. commodissimis. C. de lib. & posthum. solum procedit, quando inducitur diuersitas personarum non autem facta extensione de vno tempore ad aliud manet eadem persona vocata, & nu. 19.*
20 *Text. in l. commodissimi. C. de lib. & posthu. loquitur, quando casus omissus est omnino dissimilis expresso quoad mentẽ, rationem, & effectum a Testatore consideratum.*
21 *Argumentum à ratione legis cessante ductum fieri potest.*
22 *Testator, si vocauerit filium, qui tunc erit viuens de tempore sui obitus, per illud aduerbium, tunc, videtur limitari vocatio ad natos non autem extendi ad nascituros.*
23 *Aduerbium tunc, quando stet demonstratiuè.*
24 *Aduerbium, tunc, non stringit, nisi adsit taxatiua.*
25 *Aduerbium, tũc non stat taxatiuè sed potius declaratiuè, quãdo in contrarium adest verisimilis mens disponetis, & numero 26.*
27 *Aduerbium, tunc, non excludit casus similes, si mens disponentis, non repugnet.*
28 *Testatoris mens necessitas vt adimpleatur, facit vt non attendatur proprietas verborum.*

DECISIO CXLII.

CVm in hac causa duæ emanassent decisione ex supra vo-
catione Dominici ad fideicommissum Gaspardi institit,
nihilominus D. Diana audiri tertia vice super eisdem, & cum
DD. ex mera benignitate annuerint petitioni hodie resolue-
runt standum esse in decisis præsuppositis, etiam sine veri præ
iudicio pro probatis articulis, quibus ipsa D. Diana putauit pos
se penitus elidi prima, & vltima coniectura ex decem latè de-
ductis in prima decisione emanata 5. Decembris præteriti,
in qua fuit firmatum Gaspardum in suo Testamento vocas-
1 se filios DD. Henrici, & Mariæ etiam quod † de tempore
mortis ipsius non dum essent nati, quia alias mens Testatoris
adimpleri minimè posset in successiua vocatione, quam fecit
2 de dictis filijs Mariæ † per quam induci fideicommissum, tra-
dit *Bart. in l. centurio num. 36. de vulg. Surd. consil. 448. num.
15. Nat. cons. 675. num. 7. Rimin. Iunior. cons. 564. num. 14. &
seqq. Ruin cons. 22. num. 11. lib. 2. Peregr. de fideicomm. art. 11.
num. 25. & seqq. Fusar. de substit. quæst. 318. num. 77.* Cũ enim
Testator disposuit, quod ad ipsius legatum succedere debeat
primus masculus si sit capax ex dictis Henrico, & Mariæ, &
in euentum incapacitatis illius succedat secundo genitus, ter-
tio genitus, seu alius in ordine cum onere assumendi nomen,
& arma huiusmodi vocatio visa est habere tractum in futu-
3 rum † successiuam dispositionem per fideicommissariam quo
casu Testator censetur vocasse, etiam natum post mortem,
vt tradit *Cephal. cons. 318. num 14 Rimin. Iunior. cons. 145. nu-
mero 42. & seq. Menoch. consil. 496. num. 16. Peregr. consil.
vlt. numero 1. & de fideicomm. artic. 22. numer. 76. & seqq. Si-
mon. de Pret. de inter. vlt. volunt. lib. 5. interpr. 2. dub. 2. num.
100. Fusar. d. quæst. 318. num. 97. Magon. Florent. decis. 9. num.
21. vers. prætérea.*

Atque hic intellectus tanto magis visus est amplectendus
dum Testator vocando secundogenitum, tertiogenitum, &
alios, vt supra non se restrinxit, quòd isti essent nati de tempo-
re sui obitus; ergo idem dicendum erit de primogenito cũ nul
4 la † potest assignari ratio diuersitatis in vno potius quã in alio
cum in vtroque idem effectus sequi debeat nimirũ susceptio-
nis nominis, & armorum ipsius Testatoris, vt est *text. expres-
sus in l. fin. vers. siue viuo testatorem, C. de posth. hered. instit.* de
quo meminit *Ias. in cons. 48. num. 10. ante fin. vers. secundo ad
idem facit, & sub num. 12. vers. quarto facit libr. 2.* præ-
sertim cum de tempore Testamenti nullus ex dictis filijs ad-
huc

huc esset natus, nec de proximo nasci posset cum Maria non-
5 dum esset nubilis, itaut esset ratio cur Primogenitus, † tunc
natus tanquam Testatori cognitus potuisset præ cæteris diligi
per text. in l. placet, ff. de liberis, & posth. Castr. cons. 247. nu. 3.
longè post medium, vers. illud autem lib. 1. Ruin. cons. 22. num.
12. vers. & istud etiam lib. 2. Fusar. d. q. 318. nu. 87. Magon. d.
decis. Florent. 91. num. 22. & seq. cum alijs relatis in sexta conie
ctura prædictæ decisionis.
Et quidem hæc duo visa sunt omnino incōpatibilia, quod
scilicet pro vna parte Gaspardus adeo enixè optauit effectua-
tionem matrimonij iam inter dictos Henricum, & Mariam
contractum, & non adhuc consumatum adhoc, vt in casu obi
tus siue filius primogenitus si sit capax, siue secundus, siue ter-
tius, siue alius in ordine succedere debeat in Legato cū onere
assumendi nomen, & arma Testatoris, vt supradictum est, &
pro alia parte idem Testator huiusmodi successionem dictis
filijs tam liberaliter præstitam limitare voluerit ad solū casum
natiuitatis de tēpore sui obitus, cū tam euidenti periculo, quod
de dicto tempore nullus ex dictis filijs adhuc extaret de quo
matrimonium nondum erat consumatum, & consequenter
tam euentualis esse voluerit assumptio illa nominis, & armorū
cum tamen totum id congruè adimpleri posset ex vocatione
6 nascendorum etiam post obitum Testatoris maximè † quia
propagatio nominis, & armorum Testatoris est actus nō mi-
nus optabilis vno potius tempore, quam alio ex Anchar. cons.
113. nu. 4. Paris. cons. 19. num. 36. lib. 2. Molin. de primog. lib. 2.
cap. 14. numer. 5. & seqq. Gratian. forens. discept. 288. nume-
ro. 14.
Et quamuis pro parte D. Dianæ diceretur, quod sicut Ga-
spardus de tempore dispositionis cogitabat plures se filios cō-
sequi posse, vt patet tā ex lectura testamenti, quam ex eo quòd
esset vegetæ, & robustæ ætatis, ita etiam cogitaret quod de tē-
pore sui obitus filij dicti Henrici, & Mariæ iam in lucē prodis
sent, & ideo mirum non est si ad hunc tantum casum illorum
vocationem limitauerit, quia obiectum nihil penitus visū est
releuare, nam omisso quòd Gasp rdus non curauit quòd se-
cundogenitus, tertiogenitus, & alij quos ad successionem gra-
datim admisit debuissent esse iam nati de tempore sui obitus
vt supra fuit consideratum ita vt illud fundamentū semper fir
mum remaneat contra D. Dianam, ac etiam omisso, quod cū
Gaspardus esset proximus sexagenario suæ ætatis anno dispo-
nendo ad fauorem plurium filiorum sibi nondū natorum vi-
detur potius ostendisse desiderium, quam certam spem illos
7 consequendi sumpto † argumento a communiter accident lib.
quod in iure est validum, l. certi conditio. §. si nummos. ff. si cert.
pet. glos. fi. in l. nequis natales. C. de prob. Decian. cons. 1. nu. 182.
lib. 2. fuit etiam vlterius ponderatum ex illa successiua vocatio
ne filiorum non benè inferri, quod testator illos certè habere
crediderit cum potius vigeat vehemens præsumptio in con-
8 trariu r ex quo non solum senex. † sed quilibet floridæ ætatis,
dum condit testamentum semper videtur cogitare de morte
cum testamentum sit actus mortem antecedens idq; in præ-
senti casu clarè patet ex verbis prohem. d. testam. ibi, quia nihil
certius morte, & nihil hora eius incertius, ideo deueni ad tale te
stamentū, &c. Itaut benè colligi poterit, quòd Gaspardus pro-
pter iustum mortis timorem noluit expectare quòd vel sibi,
vel Hērico Mariæ filius aliquis eo viuēte nasceretur, sed quod
9 illos vocare voluerit quandocumq; nascerentur, vt † est de na-
tura vocationis filij nascituri ad text. in l. secunda. ff. de lib. &
posth. Soccin. iun. cons. 72. nu. 28. lib. 2. Surd. cons. 125. num. 20.
& seqq. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 8. nu. 14. & prout quilibet
10 † vir prudens interrogatus respondisset, l. quo loco. ff. de hær.
instit. l. seruus. ff. de cond. & demonstr. Fusar. de substit. d. q. 318.
num. 9. Quare vt erat contingens quod Gaspardus eodem
anno, vel tribus, vel quatuor seqq. mori posset, ita affirmari mi
nimè debet quòd ipse esset certus de possibilitate adimplemen
ti suæ voluntatis ante mortem, & præcipuè quoad filios DD.
Henrici, & Mariæ, ex quo Maria enunciatus ætatis vndecim
annorum, & de anno 1616. consumatum fuit matrimonium,
& ideo attenta huius facti serie facilè visa est resultare impos-
sibilitas natiuitatis filiorum ex Maria in vita ipsius Gaspardi,
itaut per necesse veniat admittenda vocatio nondum nato-
11 rum, ne † alias dispositio reddatur caduca ad quod euitan,
quælibet interpretatio sumi debet.
Nec obstat, quod testator summo amore prosequutus fue-
rit D. Dianam, quia illius patrimonium ære alieno grauatum vl
tra scut. 30. millia liberauit, itaut illi prędicta bona legauerit in
compensationem patrimonij solius vxoris industria, ac soler-
tia aucti sicut, etiam quod ipse Testator in actu mortis rogaue
rit D. Dianam, vt suam patefaceret volūtatem, & an vellet, vt
iam in testamento disposita mutaret. Quia hæc, & similia non
12 operantur, † vt testamentum aliter interpretari debeat quam
coniecturæ vrgentissimæ suadeant præsertim pro adimplen-
da mente ipsius testatoris, quod in vltimis voluntatibus debet
13 esse † præcipuus finis, Socin. in l. si cognatis nu. 30. vers. infert
secundo. ff. de reb. dub. Cephal. cons. 96. nu. 23. Nat. cons. 675.
nu. 12. & seqq. Peregr. de fideic. art. 22. num. 76. Fusar. d. quæst.
318. num. 77.
Et ex hoc remouetur, quod in fideicommissis conditionali-
14 bus † illi tantum censeatur vocati qui existunt de tempore pu
rificatæ conditionis, l. secunda, §. cum triplici modo. C. de ca-
duc. toll. Cast. cons. 16. nu. 5. lib. 2. cum alijs per Fusar. d. quæst.
15 318. nu. 55. quia regula benè procederet nisi † aliud mens testa
toris suaderet, quo casu à regula indubitanter debet recedi, vt
fuit latè firmatum in hac causa 5. decembris præteriti.
Nec prædictis aduersatur text. in l. commodissimi, C. de lib.
16 & posthum. vbi testator instituens posthumum si ipso viuo †
nascetur si intelligitur instituisse si posthumus nascatur mor-
tuo Testatore, vel è contra huic enim textui multipliciter per
informantes pro Dominico respōsum fuit, & primò, quod iure
17 consultus ibi loquatur de hæredis † institutione, quæ non ad-
mittit substitutio fideicommissaria, Dec. in l. quamuis. num. 1.
vers. secundo respōdetur. C. de impub. & alijs substit. Corn. cōsil.
276. nu. 12. lib. 3. Decian. consil. 1. nu. 146. lib. 1. Menoch. lib. 4.
præsumpt. 26. nu. 15. vers. respondetur tertio. Præterea, & secun
18 do responsum fuit textum † prædictum solum procedere quā
do inducitur diuersitas personarum non autem quando facta
extensione de vno tempore ad aliud manet eadem persona
vocata, vt accidit in casu isto in quo idem Dominicus dicitur
19 † vocatus siue fuerit natus ante siue post mortem Testatoris,
Menoch. d. præsumpt. 26. nu. 13. Fusar. q. 64. nu. 18. Demum ter
tio fuit responsum illum text. loqui quando casus omissus est
20 omnino † dissimilis expresso quoad mentem rationem, & ef-
fectum à Testatore consideratum Decian. d. cons. 1. nu. 145.
vers. respondetur. Menoch. d. præsump. 26. nu. 14. Fusar. d. quæst.
64. num. 19. In casu autem præsenti vocatio Dominici, etiam
quod sit natus post mortem Testatoris nedum apparet dissimi-
lis respectu mentis rationis, & effectus, quòd imò ex coniectu
ra debet dici maxime similis vocationis de eo factę quatenus
esset natus ante dicti Testatoris obitum, & sic prædictus text.
21 in l. commodissime potest retorqueri contra D. Dianam † argu
mento dicto à ratione legis cessante, vt per Euerard. in loco
a ratione casus conuersiua num. 1. & seqq.
Nec releuat, quòd Testator vocauerit filium, qui tūc erit vi-
22 uens de tempore sui obitus per quod aduerbium † tunc vide-
tur limitari vocatio ad natos non autem extendi ad nascituros
iuxta cons. Alciat. 47. nu. 4. vers. non omitto etiam lib. 9. quia iam
in prima decisione fuit responsum aduerbium, tunc, stare
23 † ibi demonstratiuè non autem restrictiuè, vt benè explicat
Menoch. lib. 4. præsumpt. 36. nu. 27. quod regulariter procedit
24 nisi adsit taxatiua, quia alias † aduerbium (tunc) non restringit
Menoch cons. 432. nu. 32. Fusar. de substit. quæst. 460. nu. 11. &
fuit dictum in viterbien. Castrorum 23. Maij 1635. coram Re
25 uerendiss. D. meo Decano, & quod non stet taxatiuè, † sed po-
tius declaratiuè, quando in contrarium adest verisimilis mens
Testatoris, Menoch. cons. 117. nu. 29. Soccin. iun. cons. 145. lib.
3. Surd. cons. 344. num. 13. & quod licèt stet inclusiuè ad substi
26 tutos, qui de tempore purificatæ conditionis † extabunt non
tamen semper exclusiuè ad alios qui postea super nascentur,
Nat. cons. 675. nu. 12. & 13. Magon. d. Floren. 38. nu. 39. Petra
de fideicom. quæst. 111. num. 590. & fuit resolutum in Lucana
successionis 1. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto,
27 quinimò non excludere † casus similes si mens disponentis nō
repugnet, tradit Gozzad. cons. 64. in fin. Cassad. decis. 1. nu. 3.
& 7. de testam. & facit Gonzal. reg. 8. Glos. 65. num. 3. nec Al-
ciat. d. cons. 47. videtur facere ad punctum, quia loquitur in ca-
su quo Testator mentem suam expressè declarauerat exclusi-
uè quoad nascituros nos autem ex pluribus coniecturis habe-
mus, quòd Testator vocauit, etiam nascituros per supradictā
28 necessitatem ipsius mentem adimplendi quo casu non atten
ditur proprietas verborum, Bald. in l. cum virum. nu. 19. ff. de
fideicom. & in l. humon. num. 3. C. de impub. & alijs substit. &
in

in l. qui duos. num. 3. & 16. ff. de reb. dub. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 5. nu. 1. & 2.

Ex quibus, ac alijs iam deductis DD. parte vtraque informante tertia vice resoluerunt standum esse in decisis &c.

¶ *Decisiones in hac causa habes supra ad decisionem 134. & ibi remissiuè.*

R. P. D. CARRILLO.

Venusina Archipresbyteratus.

Die Veneris 6. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

In Beneficijs reseruatio Apostolica est concludenter, & plenè probanda, maxime quando agitur de præiudicio Ordinarij, & prouisi ab eo. Ecclesia quando dicatur Parochialis, & non Collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio plenè est probanda.*
2 *Status vltimus in beneficialibus attenditur.*
3 *Parochialitatem, vt Ecclesia præscribat, sufficit præscriptio triginta, vel quadraginta annorum.*
4 *De Parochialitatis statu legitimè præscripto, quando constet.*
5 *Ecclesia dicitur Parochialis, si vti talis fuerit appellata in Synodis celebratis ab Episcopo pro tempore, & in visitationibus factis.*
6 *Ecclesia in dubio præsumitur Parochialis.*
Ecclesia nunquam præsumitur Collegiata. nu 6.
7 *Ordinarij præsumuntur instructi de qualitate beneficiorum existentium in eorum Diocesi.*
8 *Ecclesia vt dicatur Collegiata, debent probari eius requisita.*
9 *Ex probationibus pluribus imperfectis, resultat plena probatio.*
10 *Probationes quæ sunt valde æquiuocæ, & remotæ, non probant.*
11 *Prouisio Apostolica non mutat statum beneficij.*
12 *Limita, nisi constet de contraria mente Papæ tollendi antiquum statum, & nouum inducendi.*
13 *Archipresbyteratus potest esse ruralis, & sine Collegio.*
14 *Enunciatiuæ inuerisimiles, & de recenti non attenduntur.*
15 *Dignitates, quod erigantur in Ecclesia quæ non sit Collegiata, non est nouum.*
16 *Collegialitas non probatur ex illis signis, quæ spectare possunt ad omnes vti singulos, non autem vti vniuersos, & nu. 17.*
18 *Reseruatio non intrat, quando probatio est æquiuoca.*
19 *Testis vt probent Collegialitatem non sufficit, quod deponant solum de Collegialitate, & requiritur vt deponant de signis ad illam spectantibus.*
20 *Testes qui conquassantur ab alijs testibus, non attenduntur.*

DECISIO CXLIII.

PEr obitum Leonardi Antonij Molfesij die 4. Aprilis 1633. vacauit Archipresbyteratus Ecclesiæ Parochialis Sancti Petri, curam animarum annexam habentis in terra Spinatiolæ Venusinæ Diœcesis, quam Episcopus sub die 18. eiusdem mensis contulit Nuncio de iudice per Synodales Examinatores in concursu approbato, & idoneo reperto, qui pacificam possessionem illius fuit adeptus; deinde anno 1635. Ioannes Gasparrinus impetrauit dictũ Archipresbyteratum, vti reseruatum ex capite primæ dignitatis in Collegiata, & litteris Apostolicis expeditis, & executioni mandatis, sententiam fauorabilẽ obtinuit, & possessionem accepit; à qua sententia appellatione interposita, & causa mihi commissa, dubitaui, An constet de reseruatione, & Domini negatiue responderunt.

1 Quia reseruatio non fuit plenè, & concludenter † probata, prout requiritur, maximè quando agitur de præiudicio Ordinarij, & ab eo Prouisi, *Caual. decis. 266. n 6. Put. dec. 265. num. 3. Rot. decis. 46. nu. 3. & 4. par. 2. diu. & coram Greg. XV. decis. 46. & decis. 53. num. 5.* Potius autem constat de Parochialitate incipiendo ab anno 1564. vsque ad annum 1633.

2 quo vacauit hæc Parrochialis, qui status † vltimus sufficit vt excludatur reseruatio ex capite Collegialitatis, & vt præsumatur Parrochialis, *Caualer. dict. decis. 266. num. 1. & 4. Rot. coram Gregor. XV. decis. 95. num. 3.* tanto magis, cum dictus status sit præscriptus spatio septuaginta annorum pro

3 † parrochialitate, ad quem effectum solum sufficiebat præscriptio triginta, vel quadraginta annorum, *cap. cum de beneficio de preben. in 6. Seraphin. decis. 1129. num. 3. Rot. decis. 489. num. 4. in fin. par. 3. recent. Rota decis. 91. num. 1. p. 1.*

4 *recent.* & ita constat de statu parrochialitatis, † & legitime præscripto per continuatas prouisiones vti de parrochiali successiue effectum sortitas, iuxta *consil. Oldrad. 229. toties à Rota canonizatum, vt in dict. decis. 266. coram Caual. Seraphin. decis. 291. num. 1. Gregor. decis. 711. num. 1. & ibi Addent.*

Concurrunt etiam adminicula desumpta ex litteris Apostolicis prouisionis Cantoriæ eiusdem Ecclesiæ, vbi nuncupatur

5 matrix, & Parrochialis respectiuè, & vti talis † appellatur in Synodis celebratis ab Episcopo pro tẽpore, & visitationibus factis, *Rot. coram Caual. dict. dec. 266. nu 5.* & ex alijs enunciatiuis Episcoporum, quæ omnia simul iuncta plenè probant non esse Collegiatam, cum in illis solũ nuncupetur Ecclesia

6 Matrix per Episcopos, qui præsumuntur † instructi de qualitate beneficiorum existentium in eorum Diœcesibus, *Gregor. dec. 407. nu. 6. in fin. vbi addent. Mantic. decis. 87. nu. 2. Sera-*

7 *phin. dec. 1026. num. 3.* & in dubio semper præsumẽdum † est pro parrochialitate, cum Collegiata non præsumatur, *Rota dec. 3. n. 13. de preben. in antiq.* quandò non probantur necessaria requisita ad Collegialitatem, scilicet, sigillum Archa com-

8 munis, † & descriptio in catasto Episcopi vti de collegiata, & alia de quibus *Abb. in c. nobis, n. 8. Rot. corã Caual. d. dec. 296. nu. 5. Greg. XV. dec. 504. nu. 1. & 2.* & his acccedunt testes ab vtraque parte examinati, qui solum probant Ecclesiam esse re-

9 ceptitiam, & Archipresbyteratum fuisse semper † collatum ab Ordinario, quibus stantibus resultat plena probatio, *Gab. concl. 1. nu. 1. de probat. Greg. dec. 245. nu. 3. & 4.*

Non obstant quæ ex aduerso ponderantur ad probandam

10 prætensam Collegialitatem, quia † cum omnia sint æquiuoca, & valde remota, non probant, *Rota dicta dec. 46. n. 3. & 4. par. 2. diuers.* Primo enim prouisio facta à Sanctissimo de huiusmodi Archipresbyteratu non obstat quia non fuit mutatus

11 status parrochialis ex regula vulgari quod † prouisio Apostolica non mutat statum præcedentem beneficij *Achil. decis. 13. de iurepatr. Caputaq. dec. 189. in princ. par. 3. Rot. decis. 788. nu. 5. par. 3. recent.* nisi constet de voluntate Papæ conferentis

12 tollendi antiquum † statum & nomen inducendi, *Abb. & Fel. in d. c. cum de beneficio de præbend. in 6.* Nec ex eo quod Archipresbyteratus videatur significare nomen dignitatis in collegiata, inferri ad substantiam dignitatis qualificatus, quæ

13 probari debet cum possit † esse Archipresbyteratus ruralis, & sine collegio, *Federic. de sen. cons. 86. n. 1. Rot. in Placent. plebis 5. Nouembr. 1622. coram D. meo Pirouano,* nec huiusmodi prouisio coadiuuatur ex alijs enunciatiuis exaduerso datis, quia

14 vti inuerisimiles, † & de recenti cum sint infra centum annos non suffragantur, *Ias. cons. 81. num. 10. lib. 1. Rot. coram Greg. decis. 387. nu. 14. & dec. 93. nu. 2. par. 3. recent. & dec. 673. nu. 1. par. 2. diuers.*

Secundò non obstat quod in eadem Ecclesia adsint Dignitates Cantoratus & Primiceriatus, quæ sunt inferiores dignitates, quia ex eo non infertur quod sit prima dignitas in colle-

15 giata, & non est nouum † quod dignitates erigantur in Ecclesia, quæ non sit collegiata, *Feder. de sen. d. cons. 86. num. 1.* Nec releuat quod in eadem Ecclesia cõtinuo celebretur Missa conuentualis, & adsint Punctatores & ceremoniarum Magister, & alij Clerici, sigillum, & Archiuium iuxta depositiones Testium, & alia significantia communionem quia cum hæc

16 omnia possint spectare ad omnes † vti singulos non vti vniuersos ex eis non potest argui ad Collegialitatem vt in puncto, *Abb. in d. c. nobis num. 8. in fin. de iurepatr. & in c. dilecta in princ. de excess. Prælat.* cum alijs quos refert, & sequitur *Achil. decis. 10. de preben.* Maximè cum signa sint valde æquiuoca, & conueniant etiã simplici confraternitati, & congregationi

17 Presbyterorũ in † quibus deputantur dd. Officiales, & tamen non sunt Ecclesiæ collegiatæ, *Rot. dec. 13. nu. 3. de prebend. in antiq. Gonzal. super regul. 8. glos. 15. & 16.* & reseruatio non

S intrat

18 intrat † cum probatio sit æquiuoca, *Caual. d. decis. 266. num. 6.*

Denique non obstant testes ex aduerso examinati quia vl-
tra quod patiuntur plures exceptiones ex deductis in facto &
19 deficiunt ratione sui dicti nihil probant cum non † sufficiat
deponere de collegialitate, sed requiritur deponere de signis
necessario illam inducentibus, *Achil. d. dec. 10. nu. 3. de præb.*
conquassantur etiã ex depositionibus testium pro prouiso ab
20 Ordinario † qui melius deponunt, & sunt adminiculati ex plu
ribus coniecturis, & ex vltimo statu qui solus sufficeret, *Socc. iun. cons. 3. nu. 30. lib. 2. Rot. coram Greg. decis. 35. num. 10.*

Et ita decisum vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononieñ Fideicommissi de Turri.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

In vltimis voluntatibus appellatione filiorum semper veniunt fœminæ. Masculinitatis qualitas posita in vna oratione, quando non censeatur repetita in alia, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum facit rem certam, & manifestam.*
2 *Filiorum appellatione in cõditione positorum veniunt indistinctè, tam masculi, quam fœminæ.*
3 *Masculinum semper concepit fœmininum in testamentis, neque ad hoc reciditur propter coniecturas, nisi sint valde vrgentes, & euidentes.*
4 *ad Repetitionem inducendam, non est sufficiens vicinitas orationis, quando oratio diuersas personas comprehendit, & in vnaquaque earum potest diuersa ratio considerari.*
5 *Repetitio conseruandæ agnationis, quando cesset.*
6 *Masculinitatis qualitas non præsumitur repetita, etiam posita in eadem oratione, nisi ratio conseruandæ agnationis fuerit expressa à Testatore.*
7 *Testator si in vno casu expressit qualitatem masculinitatis, & in alio vero non si ratio probabilis differentiæ reddi non potest, cur magis in vno casu, quam in alio expresserit d. qualitatem, tunc mentio filiorum in alia parte non est restringenda ad masculos.*
8 *in Fœminis non est consideranda agnatio.*
9 *Testator præsumitur voluisse vocare neptes, quando non habuit rationem conseruandæ agnationis, sed secus si contemplauit agnationem.*
10 *Clausula, vt supra, repetit qualitatem.*
11 *Masculinitatis qualitas non censetur à Testatore repetita, si verba quæ importabant repetitionem, ad alias qualitates referri possunt.*
12 *Superfluitas potius est toleranda, quam vt propter filia vltimi grauati excludatur à successione transuersales.*

DECISIO CXLIV.

DOmini concorditer tenuerunt, confirmandam esse sen-
tentiam Rotalem reuocatoriam aliarum extra Rotam,
in quibus adiudicata fuit Claræ immissio in possessionem bo-
norum Ludouici de Turri, quia contra eius validitatem nihil
obijcitur, & iustitia est patens, cum fundetur in voluntate di-
1 cti Ludouici de qua constat † ex publico instrumento quod fa
cit rem certam, & manifestam, *Bart. in l. 1. in princip. nu. 8. ff. de nou. oper. enunc. Bal. in l. interest in vlt. notab. C. de solut. Dec. cons. 36. nu. 2. Ruin. cons. 128. nu. 1. lib. 4.*

Fundamentum huius resolutionis deducitur ex verbis testamenti dicti Ludouici, in quo in casum obitus Sigismundi fratris hæredis instituti substituti per hæc verba, & si contingat ipsum Sigismundũ eius fratrem quandocumq; decedere, & naturaliter mori nullis superstitibus, aut relictis masculis legitimis, & naturalibus natis ex legitimo matrimonio, & nullo modo legitimatis, ac in ius legitimationis translatis seu etiam contingat dictum Sigismũdum cum filijs masculis prædictis, & postmodum contingat dictos omnes filios masculos dicti Sigismundi decedere, & mori sine filijs legitimis, & naturalibus natis ex legitimo matrimonio, & non legitimatis vt supra, tunc, & alijs casibus, & eorum quolibet suam hæredem vniuersalẽ instituit & substitui supradictã honestam iuuenẽ D. Claram ipsius testatoris sororem, & filiam dicti quondam Tidei, ipsa tunc super extante, & ea non superextante, instituit & substituit omnes filios legitimos, & naturales dictæ Claræ, vugaliter, pupillariter per fideicommissum, & alias omni meliori modo, quo fieri potuit, & potest, & hanc suam vltimam voluntatem dixit, asseruit, & affirmauit dictus D. Ludouicus testator esse, & esse velle, quam valere voluit, &c. ex quibus verbis constat Claram fuisse tum demum vocatam si filij Hieronymi nepotis Ludouici testatoris ex Sigismundo fratre hærede instituto decederent sine filijs, & propterea existente Anna filia legitima Hieronymi defecit cõditio sub qua
2 vocata est Clara, regula enim est, † quod appellatione filio-
rum in conditione positorum veniant indistinctè, tam ma-
sculi, quam fœminæ, *l. filij appellatione, & l. iusta interpretatione. ff. de verbor. signif. Gabr. de verbor. signific. conclus. 6. nu. 8. Peregr. de fideicomm. art. 25. nu. 1.* præsertim *in vlt. volunt. l. si ita scriptum. ff. de leg. 2. l. si quis ita. ff. de testam. tutel. Dec. cons. 236. nu. 5. Cephal. cons. 45. num.* 10. quia in testamen
3 tis † masculinum semper concipit femininum, *Soccin. iun. cons. 180. nu. 3. lib. 3.* Nec ab ea receditur propter coniecturas, nisi sint valde vrgentes, & euidentes, vt est *Text. clarus in l. 1. in fine. C. de condit. insertis, & tradunt Corn. cons. 230. num. 61. in fin. & se. lib. 3. Tib. Decia. cons. 1. nu. 45. vers. preterea & seq. lib. 2. Gabr. cons. 97. nu. 12. lib. 1. Sim. de Prẽt. cons. 90. num. 30. & Peregr. de fideicom. art. 25. nu. 14. in fin. Rot. diuers. decis. 485. num. 3. par. 4. in Florentina fideicommissi de Guidaccijs 25. Februarij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto, in Spoletana fideicommissi 7. Nouemb. 1629. & 3. Iunij 1630. coram me,* & in alijs cumulatis per R. P. D. meum Verospium in decisione in hac causa facta 18. Iunij 1635.

Et licet qualitas masculinitatis apposita in prima substitutione facta ad fauorem filiorum Sigismundi, censeatur in sequenti repetita propter dictiones, &, seu, etiamsi contingeret ipsum decedere cum filijs masculis prædictis, & postea contingeret dictos omnes filios masculos mori sine filijs legitimis, & naturalibus natis ex legitimo matrimonio, & non legitimatis, vt supra &c. cum vtraque sit posita in eadẽ oratione, & regatus ab eisdem verbis, tunc, & his casibus, & eorum quolibet suam heredem vniuersalem instituit, & substituit supradictam honestam iuuenem D. Claram, ipsius testatoris sororem; attamen in præsenti casu, repetitio admitti non potest, quia ad inducendã repetitionem non est sufficiens vnitas orationis,
4 quando † oratio diuersas personas cõprehendit, & in vnaqua-
que earũ, possit diuersa ratio versari, & propterea cũ versemur in diuersis gradibus substitutionũ, nec possint simul, & eodem tempore verificari, & personæ etiam sint diuersæ, nisi con-
5 currat eadem ratio conseruandi agnationẽ, † in qua consistit
tota vis huius repetitionis non potest ab vna inferri ad aliam pro inducenda repetitione, vt specie deducit *Molin. de Hisp. primog. lib. 3. cap. 5. num. 59. vsque ad 62.* in quo loco disputat hanc quæstionem, & concludit, magis verã opinionem esse,
6 qualitatem masculinitatis non † esse repetitam, etiam positam
in eadem orationem, nisi quando conseruandæ agnationis expressa ratio habita fuerit a testatore, *vt d. nu. 59. vers. sed quamuis, Tib. Decia. d. cons. 1. nu. 152. lib. 2. Ruin. cons. 134. num. 19. lib. 2.* Vltra quod testator volens in præsenti substitutione filios Sigismundi præferre fœminis, requisiuit masculinitatem, cũ vero videret debere vocari fœminas in defectum dictorum masculorũ, tunc sine distinctione vocauit filios vltimi mascu-
7 li, & † vbi probabilis ratio differentiæ reddi potest cur magis
in vno casu, quam in alio expressa fuerit qualitas masculinitatis mentio filiorum in alia parte non est restringenda ad masculos, *Ruin. cons. 93. nu. 15. lib. 2. Soccin. iun. cons. 158. nu. 48. & seq. lib. 2. Gabr. cons. 97. num. 6. lib. 1. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 13. nu. 8.*

Neque ratio agnationis considerata in filijs Sigismundi potest repeti in sequenti substitutione ex tacita mente testatoris, cum non sit verisimile, quod voluerit excludere filias vlti-
8 mi grauati ad fauorem alterius fœminæ, & illius lineæ, † in
quibus non potest conseruari agnatio, & hac eadem ratione

ne non contemplatæ agnationis cessat coniectura, quòd testator excludendo filias fœminas Sigismundi propter Claram, multo magis propter eamdem cēseatur voluisse excludere ne-
9 ptes, quia tunc tantū † habet locum, quando contemplata fuit agnatio secus autem quando, vt in casu nostro, nulla fuit habita ratio agnationis, vt latè deducunt *Gabriel. d. cons. 97. n. 2. & seq. lib. 1. Rot. diuers. decis. 726. n. 4. par. 1. & decis. 485. nu. 3. par. 4. coram Seraph. decis. 880. n. 2. coram san. me. Greg. XV. decis. 514. n. 13. & seq. & in d. Spoletana fideicommissi 7. Nouembr. 1629. & 3. Iunij 1630. coram mo.*

10 Non obstat, quòd clausula illa, vt supra † operetur repetitionem quantitatis masculinitatis, quia vt benè probatur ex deductis in supradicta decisione R. P. D. mei Verospij refertur tantum ad qualitatem legitimitatis, quam testator supra amplioribus verbis expresserat, nempè nullo modo legitimatis
11 aut in ius legitimationis translatis, ideo non † repetit qualitatē masculinitatis, vt ex *Bero. Cephal. Surd. & alijs* allegatis in dicta decisione, & dum repetit qualitatem legitimitatis, nō sub-
12 sistit, quòd hæc clausula remaneat superflua, & potius † tollerari debet superfluitas quam vt filia vltimi grauati excludatur à successione propter transuersales, vt notant *Doct. in l. fin. §. in computatione C. de iur. deliberandi. Corn. consil. 275. Crauett. cons. 127. nu. 8.*

Cum igitur ex supradictis remaneat fundata intentio fœminatum ex regula generali, quæ pro eis assistit, dum de contraria mente testatoris non apparet per coniecturas necessarias, & indubitatas pro exclusione Claræ ad fauorem Annæ fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CARRILLO.

Dertuseñ Vicariæ.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Beneficiorum vnio facta à Papa Schismatico non substinetur, sed si sit confirmata à Papa legitimo sumit vires à confirmatione. Titulus sufficiens ad præscribendum etiam ea, quæ sunt contra ius, ex quibus oriatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in rem iudicatam si ab ea non appelletur.*
2 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
3 *Clemens VII. Pont. fuit schismaticus aduersus Vrbanum VI.*
4 *Confirmatio habet vim nouæ concessionis, quando confirmatur id quod inualidum est.*
5 *Confirmans actum nullum, facit nouam concessionem, & ampliationem.*
6 *Titulus sufficiens ad præscribendum etiam in his, quæ sunt cōtra ius oritur ex cursu longissimi temporis cum bona fide.*
7 *Cum titulus etiam inualidus, & putatiuus sufficiat ad hunc effectum.*
8 *Et sufficit, vt bona fides allegetur, quia præsumitur.*
9 *Vnionis effectuatio ex quibus dicatur constare. & nu. 10.*
11 *Cura animarum quo ad habitum residet penes Monasteriū, cui est facta vnio, & exercitium dicitur tantum translatum in Vicarium.*
12 *Regul. Cancell. reuocatoria vnion. habet tantum locū in vnionibus non effectuatis, non autem in sortitis effectum.*
13 *Dubia plura in aliqua decisione si fuerint reseruata, & postea disputatur aliquod dubium genericum in quo comprehenduntur omnia reseruata, tunc non est opus graduatim illa discutere.*

DECISIO CXLV.

De mense Februarij 1613. vacauit Vicaria Parochialis Ecclesiæ loci de Castellione de la Plana Dertuseñ Diœcesis olim vnita Monasterio Vallis Christi Ordinis Carthusieñ, Ordinatius Dertuseñ eam contulit per concursum vti beneficium liberæ collationis Vincentio Turlo; Vnde Prior, & Monasterium prætendens esse conferendum ad solam ipsorum præsentationem & nominationem, causa fuit cōmissa in Rota coram bo. mem. Vbaldo, & fuit decisum die 28. Nouēbris 1616. collationem esse faciendam ad præsentationem non autem ad concursum, & successiuè die 23. eiusdem mensis iuxta
1 tenorem decisionis lata † fuit sententia (quæ appellatione non interposita) transiuit in rem iudicatam.

Deinde causa fuit denuo bo. mem. Cardinali Sacrato commissa appellationis, nullitatis, & restitutionis in integrum, prout de iure, patito iudicato arbitrio Rotæ, disputatoq. dubio An esset locus arbitrio Rotæ, nonnullis articulis pro confirmatione dictæ sententiæ, vt in *decis. 27. Nouembris 1619.* Denique causa mihi commissa subrogatus in locum Reuerēdissimi D. Vrgelleñ dubitaui sub die 26. Nouembris proximè præteriti. An esset locus executioni sententiæ, & pro parte D. Episcopi petita dilatione: fuit dilata resolutio, & mandatum, vt informaretur super re iudicata. Hodie autē reproposita causa, proposui dubium An constet de causis restitutionis in integrum, & Domini negatiuè responderunt.

2 Quia validitas sententiæ apparet ex reuolutione † actorū, in quibus reperiuntur omnia necessaria pro validitate, *Capu-taq. decis. 262. par. 2.* iustitia verò patet, quia licèt vnio ab initio
3 facta fuerit à Clem. VII. Pont. Schismatico † aduersus Vrbanū VI. postea tamen confirmata fuit per *Martinum V. & Calistum III vt in decis. 352. num. 2. par. 4. recent.* quæ confirmatio
4 habet vim † nouæ concessionis, quando confirmat id quod inualidum est, *c. 1. in fin. de transact. vbi glos. verbo auctoritate Abb. in cap. 1. de confirmat. vtil. vel inutil. Felin. in ca. inter dilectos nu. 14. de fide instrum. Paris. cons. 19. nu. 15. lib. 1. Rota decis. 513. nu. 6. par. 2. recent.* satis enim notum est, quòd confir-
5 mans actum † nullum, facit nouam concessionem, & ampliationem iuxta *text. in cap. si Apostolica, & ibi glos. verbo confirmans de præben. in 6. Bart. in l. moræ. n. 5. ff. de iurisd. omn. iud. Dec. in cap. 1. nu. 46. de confirm. vtil. vel inutil. Ruin. consil. 31. nu. 5. lib. 1. Rota decis. 192. nu. 2. par. 1. recent. & decis. 60. nu. 4. par. 4. recent.*

6 Accedit etiam cursus tanti † temporis cum bona fide, ex quo resultat titulus sufficiens ad præscribendum, etiam in his, quæ sunt contra ius, *c. 1. iuncta gloss.* in verbo legitimè *de præscript. in 6. & in puncto Rot. coram R. P. D. meo Decano d. 295.*
7 *num.* 2. cum titulus † etiam inualidus, & putatiuus sufficiat ad hunc effectum, *l. census vbi glos. & Doct. ff. de vsucap. Glos. in c. 4. de præscript. Rot. decis. 91. nu. 3. in princip. & decis. 324. nu. 8.*
8 *par. 1. recent.* in quibus etiam firmatur sufficere, † vt bona fides allegetur, quia præsumitur *Rota coram D. meo Decano,* vbi proximè *nu. 3.*

Effectuatio autem dictæ vnionis satis constat stante cessio-
9 ne Rectoris beneficij † tunc temporis ad fauorem vnionis, *d. decis. 352. nu. 4.* maximè iunctis multis enunciatiuis antiquissimis litterarum Martini, & Calixti, in quibus referuntur huius
10 modi effectuatio, & possessio vel quasi Ecclesiæ † vnitæ ad ius præsentandi & recipiendi decimas, quæ plenè probant cōcurrentibus alijs adminiculis, de quibus in d. *dec. 352. nu. 5. Rota decis. 130. num. 2. par. 2. diuers. Achil. decis. de iurepatr.*

Vnde cum appareat de validitate vnionis, quæ fuerit effectuata, & quòd Vicario huius Vicariæ fuerit reseruata cōgrua portio, super fructibus, & redditibus Ecclesiæ vnitæ, & soluatur a dicto Monasterio, intrat communis conclusio, quòd cu-
11 ra † quoad habitum resideat penes Monasterium, cui facta est vnio, & exercitium tantum dicatur translatum in Vicarium, *Hostien. & alij in ca. exposuisti de præbend. Felin. in c. postulasti n. 1. vers. sed Abb. de rescript. Rebuff. de congr. portio. nu. 108. Mohed. decis. 5. de decim. Crescent. dec. 2. eod. tit. Verall. decis. 339. par. 3. Seraph. decis. 1009. nu. 4. & 5. part. 2.*

Nec obstat quod opponitur de regula reuocatoria Cancel-
12 lariæ similium vnionum, † quia tantummodo habet locum in vnionibus non effectuatis, non autem in sortitis effectum, prout est ista, cuius vigore præsentatus per Priorem, & Monasterium facta collatione ab Episcopo, cæpit possessionem, & percepit fructus, *Calder. cons. vlt. num. 2. de reb. Eccles. alien. vel non. Boer. decis. 446. num. 2. Mandos. super reg. 12. reseruat. quæst. 5. nu. 3.*

Nec minus visum fuit DD. releuare quicquid deducebatur in memoriali dato pro Episcopo, scilicet quòd deberet disiunctim, & particulariter disputari super reseruatis in dicta deci-
13 sione bo. me. Cardinalis Sacrati, quia † cum in præsenti dubio generico

generico possent omnia reseruata comprehendi, non opus fuit graduatim illa discuttere, tãto magis quod eademmet fuerunt optimè ponderata, & satis discussa in *d. decis. 352. par. 4. recent. coram bo. mem. Vbaldo.*

Et ita decisum vna tantum parte informante, altera pluries citata, & informare renuente.

¶ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 23. Martij 1637. coram eodem R. P. D. Carillo.*

R. P. D. PIROVANO.

Bareñ Iurispatronatus.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Instrumento informi, quando sit adhibenda fides. Obseruãtia, vt releuet, qualiter esse debeat. Actum præsumitur quem facere eo, modo quo efficacius fieri potest. Iuspatronatus quando competat hæredibus pro medietate.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum si careat testibus, clausula. Actum, loco, mense, &c. nullam meretur fidem.*
2 *Obseruantia dat fidem scripturæ etiam informi.*
3 *Obseruantia ad hoc vt releuet quid requiratur.*
4 *Iuribus suis, censetur quis vti voluisse, prout vtilius ad expeditionem, & actus perfectionem expedit.*
5 *Actus aliquis censetur gestus eo modo, quo efficacius expediri potest.*
6 *Patronus duarum vocum absurdum est cogitare, quod præsentando voluerit se restringere ad vnam tantum vocem.*
7 *Præsentatio facta sub nomine collectiuo hæredum, ex hoc sequitur quod Iuspatronatus spectet ad vnumquemque eorum pro medietate.*

DECISIO CXLVI.

Causa proposita sub die 6. Iunij currentis responsum fuit pro Cardutio tantummodo informante, & repropósita hac die dictum fuit, standum esse in decisis, quia Carducius ex tribus vocibus huius patronatus duas obtinet, nempe illas Lauræ, & Lucretiæ, Bouij autẽ vocem Romanæ, cum qua iustificare non possunt gratiam prælationis, scilicet, presentatũ ab ipsis habere maiorem partẽ vocum patronatus, de quo agitur.

Neque obstant, quæ hodie replicantur contra donationem,
& illius obseruantiam, in qua cardo difficultatis huius causæ
positus est, quod Instrumentum non sit in forma probanti, ne
que exhibeatur integrũ, sed per capitula separata, & in ea par-
te vitiosum etiam sit vitio visibili, dum in multis locis alba reli-
1 cta non sunt impleta, & careat testibus, clausula † Actum, lo-
co, & mense, ex quibus dicebatur nullam mereri fidem, &
in consequentiam corruere fundamentum in ea positum ad
acquisitionem vocis Lucretiæ.

Quia decisio causæ respondet huiusmodi scripturam dona
tionis fuisse stipulatam vsque de anno 1544. & sic supra 90.
annos, & à suo Protocollo extracta de anno 1581. ad corã
Ordinario Bareñ producta de anno 1584. & 1596 ex quibus
2 omnibus † desumitur obseruantia, quæ dat fidem etiam scri-
pturæ informi, *l. instrumenta. C. de probat. Bal. cons. 400. vol. 4.*
nu. 5. Surd. cons. 245. nu. 26. Seraph. decis. 1232. nu. 3. & ple-
nius fuit comprobatum *in Romana Iurispatronatus 3. Martij*
1612. coram bo. me. Francisco Vbaldo, & in Anconitana de
Panellis 21. Maij 1618. coram eodem.

Quæ responsio non tollitur ex replicatione data, quod initium obseruantiæ desumatur ab Annibale, qui in præsentatione anni 1584. dixit, pro se, id est, tanquam filius Lauræ, & tanquã hæres Abbatis Francisci postea Episcopi, qui erat eius germanus frater ex eadem Laura communi matre nulla facta mentione de supradicta donatione, & ideo cum dicta præsentatio posset referri ad Abbatem Episcopum Franciscum, habentem portionem in hæreditate Lauræ matris, & ad eum-
dem Abbatem, vti donationem Lucretiæ dicebatur certam
3 † obseruantiam ex incerta expressione desumi non posse,
quæ tamen ad ipsius releuantiam debet esse indubitata *Sur.*
d. cons. 354. numer. 26. & Rota decis. 309. num. 8. coram Papa
Gregor. XV.

Nam, & si Annibal in præsentando posset habere triplicem
personam propriam, scilicet, secundam vero ex persona Ab-
batis Francisci Episcopi ex voce Lauræ communis matris, &
tertiam, vti comprehensus in donatione Lucretiæ ex persona
Antonij, & Abbatis Francisci, non tamen inde sequitur, quod
enunciando se hæredem Abbatis Francisci voluerit separare
iura hæreditaria illius à iuribus ex donatione prouenientibus,
contendant ad eumdem finem, & præsumatur illis voluisse
4 vti, † prout vtilius ad expeditionem, & actus perfectionem
expediret, *Bald. in l. quia verosimile de præsumpt. Crauet. cons.*
318. nu. 4. Menoch. præsumpt. 136. nu. 16. lib. 3. & præsumpt. 5.
5 *nu. 1. lib. 6.* dicens, quem præsumi † actum facere eo modo,
quo efficacius potest, sed admodum absurdum esset, vt quis
6 dum posset præsentare † tanquam patronus duarum vocum
voluerit se restringere ad vnam tantum.

Demum non obstant quæ replicantur quoad vltimum sta-
tum, quod cum factæ fuerint præsentationes nomine collecti
7 uo hæredum Lauræ, & Romanæ, inde consequatur, † quod
Iuspatronatus, & seu illius possessio præsentandi spectet ad
vnumquemq; dictorum stipitum pro medietate, *Rot. dec. 770.*
nu. 1. par. 1. diuer.

Quoniam placuit responsio iam in decisione data statum differentem ex simultanea præsentatione dignosci non posse, & quod magis est, partes enunciasse ad præscriptum concordiæ, quæ paulò ante emanauerat, præsentasse, in qua Cardutij habent duplicatam in præsentando alternatiuam propter maiorem vocum concursum itaut vltimus status pro Cardutijs præualere videatur. Et ita &c.

¶ *Supra in hac eadem parte habetur in ista causa alia decisio sub die 20. Februarij 1636. coram eodem R. P. D. Pirouano, in ordine decisio* 101.

R. P. D. MOTMANNO.

Florentina Pensionis.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

De attentatis, quando dicatur constare. Executor, vt rectè exequatur quid nam requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Gesta appellatione pendente cum sint attentata in primis, & ante omnia sunt reuocanda.*
2 *Literæ Apostolicæ habent executionem paratam.*
3 *Executor debet esse certus de sua iurisdictione.*
4 *Executor datus in litteris, non potest exequi, id ei, quod in litteris mandatur, nisi eas ne ceperit.*
5 *Litteras Apostolicas executor non debet executioni demandare absque illarum iustificatione.*
6 *Cessionarius non potest agere vti talis, nisi producto instrumento cessionis.*
7 *ad Executionem sententiæ non potest procedi stante illius nullitate, & iniustitia.*
8 *Iurisdictionis defectus impedit executionem.*

DECISIO CXLVII.

Dictum fuit constare de attentatis quia Rector die 4. Maij
appellauit à decreto Vicarij Generalis Executoris Apo-
stolici qui 11. eiusdem mensis Maij, & sic pendente appella-
tione mandauit subhastari pignora captà in executione, &
successiuè 16. Iunij sequentis fructus, prouentus, & effectus
spectantes ad Ecclesiam Parochialem penes omnes illius de-
1 bitores ac laboratores sequestrari, quæ † omnia vti gesta pen-
dente appellatione, & consequenter attentata in primis, &
ante omnia reuocari debent, *cap. non solum de appellat. in 6.*

& cap. post appellationem 10.§. appellatione 2.q.6. tot tit. ff. nihil innou. appell. pend. Couar. pract. qq. cap. 23. nu. 1. vers. prima igitur Mohed. dec. 11. nu. 3. de praben.

Non obstat, quod actum fuerit ad pensionem reseruatam
2 vigore litterarum † Apostolicarum quæ paratam habent executionē, Cass ad. dec. 10. nu. 8. de rescript. Mohed. decis. 13. vt lit. penden, & ab executore non liceat appellare, l. 4. ff. de appellat. cum simil. Quia cum dictus Vicarius nō modo processerit tanquā Apostolicus Executor litterarū reseruationis pen-
3 sionis, quas non cōstat ei fuisse præsentatas itaut † nō esset certus de sua iurisdictione sed etiā concesserit mandatum ad instantiam eorum qui egerunt vti cessionatij Domini de Bondelmontibus pensionarij nō docto de cessione ea ratione nul-
4 liter, & iniustè processisse dicitur, quod Iudex Executor † dātus in litteris non potest exequi id quod sibi mandatur nisi litteras potestatis suæ receperit per tex. in cap. super eo. il 2. de appell. not. Hostien. in c. ex quæstione vers. tum vero dicas de restit. spoliat. & dixit Rot. dec. 21. num. 5. & 7. de concess. præben. in nou. Aegid. dec. 110. nu. 1. & 2. cum alijs allegatis per Vant. de nullit. ex defect. iurisd. delegat. nu. 34. & nisi ei constiterit de
5 litterarum iustificatione † sine qua illas non debent demandare executioni Imol. in cap. super litteris num. 19. de rescript. Cas. de Grass. decis. 12. nu. 4. nu. de probat. Rot. in Salamantin. pensionis 18. Aprilis 1573. coram Lancellotto seniore apud Garz. de benef. par. 1. c. 5. nu. 443. Neque cessionarij instantes
6 vti tales potuerunt † agere nisi docto de cessione per productionem instrumenti, Bald in l. Aristo. nu. 3. ff. de acquir. hered. Dec. cons. 102. & cons. 536. vtrobiq. in princip. Quando ve-
7 ro constat de nullitate, & iniustitiā tunc non † posse procedi ad executionem probatur per tex. in cap. inter cæteras de sent. & re iud. & not. Vital. in Clem. 1. num. 107. & 109. etiam de sent. & re iud. Alex cons. 106. nu. 29. vol. 3. & de nullit. ex de-
8 fectu iurisdictionis impediente † exequutionem, Paris. cons. 89. n. 22. etiam vol. 3. & in casu immissionis concessæ pendente appellatione, & sic attentata, Rot. coram Card. Mantic. decis. 33. num. 2. Et ita vtraque parte informante &c.

ILLVSTRISS. D. MACCHIAVELLO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO.

Pampiloneñ Statutorum.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Clerus, licèt non faciat Collegium tamen quando possit se congregare etiam sine licentia Episcopi. Clerus an possit imponere collectas pro exigendis pecunijs ad effectum prosecutionis alicuius litis.

SVMMARIVM.

1 Clerus licèt per se non faciat Collegium, potest tamen constituere vniuersitatem, & ex iusta causa in vnum conuenire.
2 Et hoc procedit etiam sine licentia Episcopi, quando de eius interesse agitur, cum ad eum pertinere huiusmodi licentiæ denegatio, amplia nu. 3.
4 Clerus occasione litis potest coaduuari, vt ea omnia per modum consilij ab ipso ordinetur.
5 Clerus si velit in vnum conuenire occasione litis cessat omnis suspicio conspirationis, & machinationis.
6 Clerus, quando litigat, cum non habeat bursam communem, potest collectas imponere pro exigendis pecunijs necessarijs ad prosecutionem litis inscio etiam superiore.
7 Inuitus nemo cogitur ad litigandum.
8 Commodum, quis non debet sentire cum alienis expensis.
9 Lis, quando non dicantur legitimè introducta.
10 Procurator, si validè produxit alia iura, & obtinuit prorogari fatalia, & alia fecerit quæ impensam requirunt ex his certè præsumitur mandatum.

DECISIO CXLVIII.

IN Diœcesana Synodo ediderat Reuerendissimus D. Episcopus Pampiloneñ quædam statuta à quibus sentiens se grauatum Clerus illico appellauit, sed huic appellationi idem Episcopus non solum detulit, verum etiam Clero ne se congregaret eiusque Procuratori ne contributiones ad litem exigeret, expressè prohibuit. Vnde causa mihi commissa consului Dominos, an Clero se congregare, & collectas imponere liceret, fuitque hoc dubium in omnibus affirmatiuè resolutum.

Quamuis enim Clerus non faciat per se Collegium, potest
1 tamen constituere † vniuersitatem atque ex iusta causa in vnum conuenire, Io. Andr. in cap. constitutionem nu. 3. & ibi Gemin. num. 5. de verb. signific. in 6. Felin. in cap. accedentes. num. 2. versic. quibus etiam adde de præscript. Franc. Marc. decis. 456. num. 10. par. 1. Quod in hoc casu procedit etiam si-
2 ne licentia Episcopi, † quia cum de ipsius interesse agatur nō debet ab eius voluntate, & huiusmodi licentiæ denegatio, & litis extinctio simul penderet Alciat. cons. 103. num. 2. lib. 5. Roland. cons. 17. n. 30. lib. 3. Losaul. de iur. vniuers. par. 1. cap. 3. num. 66. ad fin. & in terminis dixit Rota in Calaguritana contributionum 1. Iulij 1624. coram R. P. D. meo Pirouano, sed
3 vlterius dum hoc sacrum Tribunal Clero congregare † petēti rationabiliter annuit, talis assensus optimè inseruit pro licentia ex tex. in Clem. auditor de rescript.

Nec de iusta causa, pro qua similis Congregatio fieri tenditur suspicari fas est, cum indubitabilis sit litis pendentia,
4 cuius † occasione debet posse Clerus coadunari vt ea omnia per modum consilij ab ipso ordinentur quæ ad arcenda per viam iuris prætensa grauamina necessaria videri possunt, deest enim omnis suspitio conspirationis seu machinationis,
5 † quando prout in præsentia apparet agi de eiusdem Cleri interesse, quod ad hunc effectum, sufficit d. cap. constitutionem verb. signif. in 6. vbi DD. supracitati, & præsertim Roland. d. cons. 17. sub nu. 31 lib. 3.

Et sic dixerunt pariter Domini licere eidem Clero cum non
6 habeat bursam † communem collectas imponere pro exigendi pecunijs ne cessarijs ad prosequutionem litis inscio etiā superiore tum ex supradicto fundamento ne videlicet sit in arbitrio collitigantis impediendo media litem quoque perimere, tum etiam quia hoc non tangit ius indicendi collectas spectans ad Episcopum, sed est quædam simplex contributio pro expediendis proprijs ipsius Cleri negotijs, ve-
7 runtamen cum nemo † inuitus ad litigandum cogi debeat, limitata fuit hæc facultas collectandi, vt nonnisi à sponte dantibus, similes collectas Clerus possit exigere reseruato tamen quod contingente litis victoria, teneantur etiam ij qui modo renuunt contribuere pro rata ne cum alienis expen-
8 sis † commodum sensisse deinde se iactent prout in puncto resolutum fuit in dicta Calaguritana coram R. P. D. meo Pirouano.

9 Neque obstat quod hæc lis non fuerit legitimè † introducta, ex quo persona quæ in iudicio comparuit mandatum non haberet, nec de citatione ad dicendum contra Commissionem appareat, nec statuta de quibus est quæstio probentur esse in rerum natura nam hæc omnia tolluntur ex facto, in quo luculenter ostenditur, & commissionem fuisse Episcopo legitimatam atque in actis reproductam, & personam, quæ agit pro Clero habere saltem mandatum præsumptum, dum omnia huc vsque in hac causa actitata vali-
10 dè reproduxit, & obtinuit prorogari fatalia, & † alia fecerit quæ impensam requirunt, & ex quibus mandatum præsumitur Rot. decis. 440. num. 6. par. 2. recent. & coram Papa Gregor. XV. decis. 176. num. 8. & decis. 324. nu. 2. vbi Addent. num. 6. Existentia vero statutorum negari non potest cum per ipsius Episcopi confessionem demonstretur summ. Cleri num. 2.

Et ita vtraque parte informante decisum fuit.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Fideicommissi, de Formicinis.

Die Veneris 13. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Testator, si vxorem suam hæredem instituat, & vult quod si ipsa transeat ad secunda vota, & filios habeat, tota hæreditas perueniat ad vnum ex filijs, & filios istius filij inuicem substituit, & in casu quod non habeat filios, alium substituit quæritur modò an fiat locus dictæ substitutioni, si vxor moriatur sine filijs.

SVMMARIVM.

1 *Substitutionis casus, quando non euanuit, illa omnino deficit.*

2 *Fideicommissum etiam extenditur ad casum non expressum, stante verisimili volutate testatoris, qui si de eo fuisset interrogatus idem verisimiliter disposuisset, & nu. 6. & 7.*

Intellige si nulla probabilis differentiæ ratio afferri possit numero 2.

3 *Substitutio compendiosa, & continet in se nedum fideicommissariam, sed etiam vulgarem inter ipsos substitutos successiuè vocatos.*

4 *Substitutio compendiosa per aditionem primi hæredis instituti minimè expirat, sed adhuc viget, vt secundo loco substitutus subintret in locum primi perempti, & caducati ob defectum non existentiæ conditionis, amplia nu. 5.*

8 *Clausula codicillaris operatur, vt substitutus censeatur vocatus etiam in casu non natiuitatis filiorum.*

9 *Conditio primo gradui adiecta si deficiat, consequenter etiam secundus substitutionis gradus, tanquam primo subordinatus, euanescit, limitis nu. 10.*

10 *Testator, si filio nascituro aliquem substituit, si non nascatur filius, deficit substitutio, num. 17. & quando id non procedat. num. 12. & nu. 14.*

13 *Dictio, tunc, quando non impediat extensionem ad alium casum.*

15 *Fideicommissum quando non est absolutè odiosum, sed fauorabile non est adeo strictè interpretandum.*

16 *Fideicommissum est censendum fauorabile, si sit factum fauore piæ causæ, & in pios vsus pro salute animæ ipsius testatoris.*

18 *in Testamentis ratio, quæ desumitur ex verisimili mente testatoris multum vrget.*

19 *Per hæredes extraneos Testatori penitus incognitos, si excluderetur substitutus dilectus, & expressè vocatus, hoc absurdum esset.*

DECISIO CXLIX.

Lata per bon. mem. R. P. D. Monaldensem sententia ad fauorem Venerabilis Societatis Sanctissimæ Annunciatæ, eaque postea de anno 1630. per Reuerendiss. D. Vrgelk ñ cõfirmata; Cum eadem Societas prætenderet adesse rem iudicatam, Ego tanquam deputatus ab Eminentiss. D. Cardinali Protectore cum facultate, quod constito de duabus conformibus, seu quod alias prædictarum sententiarum executioni locus esset, illas exequi facerem, Proposui dubium, An constaret de re iudicata, quæ esset exequenda; Et cum hinc inde plura deducerentur, Domini pro nunc firmarunt constare de fideicommisso ad supradictæ Societatis fauorem, de reliquis vero voluerunt vt particulariter videatur.

Fundamentum autem resolutionis fuit, Quia Testator instituta sibi vniuersali hærede D. Catherina eius vxore, voluit, quod si ipsa transiret ad secunda vota, & filios haberet legitimos, & naturales tota hæreditas perueniret ad vnum ex ipsis filijs, qui teneretur suscipere cognomen suæ familiæ de Formicinis, & si filius sic nominatus filios haberet eos inuicem substituit, si autem non haberet, tunc in omnibus bonis substituit dictam Veñ Societatem Sanctissimæ Annunciatæ.

Vnde quamuis dicta D. Catherina, quæ ad secunda vota
1 transiuit, filios non habuerit, & † sic attenta verborum proprietate substitutionis casum minimè euenisse, illamque omnino defecisse videatur *iuxta cons. Old. 177. Osasch. cons. 74. nu. 20. Ceph. cons. 649. nu. 79. Menoch. cons. 326. num. 1. & seqq. Peregr. cons. 55. per tot. lib. 2. Bursat. cons. 19. num. 15. & 22. Honded. cons. 49. nu. 50. lib. 2.*

Nihilominus attenta verisimili Testatoris mente, ac voluntate, qui si de casu non natiuitatis, & nõ susceptionis filiorum
2 cogitasset, † vel interrogatus fuisset, idem verisimiliter disposuisset, ac respondisset, cum nulla probabilis differentiæ ratio afferri possit, dicendum est etiam in hoc casu Societatem fuisse vocata iuxta communionẽ, ac veriorem Doctorum sententiam, quam reprobato dicto *Oldr. cons. tenentur Tiraq. in l. si vnquam in verbo libertis. nu. 41. de reuoc. donat. Decian. cons. 1. nu. 1. & seqq. vsque ad num. 178. lib. 1. Mantic. de coniect. li. 11. tit. 6. nu. 1. vers. sed & diligenter, & nu. 2. Menoch. cons. 432. num. 9. vers. 5. & cons. 880. & cons. 1062. nu. 18. & cons. 1088. num. 24. & de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 65. num. 2. cum seqq. & præsertim nu. 15. 20. & 21. Surd. cons. 236. nu. 26. & 45. vers. sic non aduersatur, & cons. 347. nu. 8. & seqq. & decis. 37. nu. 26. & 27. Odd. cons. 12. nu. 27. & 29. Grass. in §. substitutio. quæst. 10. in fin. Peregrin. de fideic. art. 15. num. 15. & 16. Fusar. de substitut. quæst. 469. num. 96. Gra. discept. 979. nu. 29. & hanc sententiã sequuta fuit Rota nedum in hac causa sub die 29. Maij 1630. corã Reuerendiss. D. Vrgell. Sed etiam in Bonon. de Canobijs 8. Iunij 1601. coram Card. Lancellotto, & in Bononien. bonorum de Grifonibus 18. Febr. 1619. coram bo. mem. Buratto, & in Perusina fideicommissi de Baptistis 28. Maij 1627. & 15. Decemb. 1628. corã R. P. D. meo Pirouano, & in Romana fideicommissi de Angelis 7. Iulij 1627. coram Reuerendiss. Vrgellen. & in Spoletana primogenituræ 18. Febr. 1633. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

3 Præterea substitutio prædicta est compendiosa, † & continet in se nedum fideicommissariam, sed etiam vulgarem inter ipsos substitutos successiuè vocatos, quæ per additionẽ dictæ D. Caterinæ hæredis institutæ minimè expirauit, sed adhuc vi
4 get, & efficit, vt Societas secundo gradu † vocata subintret, ac subrogetur in locum primi perempti, & vocati ob non natiuitatem alicuius filij *iuxt. doctr. Bar. in l. quandiu la 2. ff. de acqu. hered. Socc. cons. 52. nu. 14. lib. 1. Dec. cons. 237. num. 2. Cranet. & cons. 283. sub nu. 1. Surd. cons. 279. nu. 10. & cons. 347. nu. 13. & seqq. Peregr. de fideic. d. art. 15. num. 4. 5. 16. & seqq. Fusar. de substit. d. quæst. 469. nu. 37.*

Et hanc sententiam Domini eo libentius sunt amplexi, Quia testator in casu quo D. Catherina plures haberet filios,
5 † noluit ad illos omnes hæreditatẽ ab intestato transmittere, vel inter eos ad sui libitũ disponere; Sed voluit eam teneri nominare vnum dumtaxat, qui exclusis alijs in omnibus, & per omnia in totum succederet, ea lege, vt suscipere teneretur cognomen de Formicinis pro suæ familiæ, & agnationis conseruatione, quem tamen sic de eius familia effectum in casu mortis siue filijs grauauit ad fauorem Societatis, quam sine dubio succedere voluit, etiamsi alij D. Catherinæ hæredis filij superstites essent, vnde multo magis dicendum est eamdem Societatem vocare voluisse in casu quo nulli filij nascerentur, vel extarent, & sic neque ageretur de grauamine illius, qui esset vt supra de propria familia effectus, neque de propriorum ipsius Catherinæ filiorum exclusione, sed tantum de præferendo eandem Societatem extraneis hæredibus, ac successori
6 bus, & sic † multo magis vrget ratio prædicta ex verisimili Testatoris mente deprompta qua mouentur Doctores supra alleg. vt per *Menoch. d. præsumpt. 65. nu. 5. 9. & 15. ad finem. Surd. d. cons. 347. sub nu. 8. circa fin. vers. & prædicti omnes & nu. 23. post med. & nu. 25.*

Præsertim etiã, quia Testator Societatẽ vocauit cum conditione, quod anno quolibet in die sui obitus teneretur anniuersariũ, ac triginta Missas pro eius anima celebrari facere, reliquos vero suæ hæreditatis fructus erogare in augumentũ subsidij dotalis pauperũ Puellarum, quæ orationem Dominicalẽ, ac salutationem Angelicam quinquies pro suorum peccatorũ remissione recitare tenerentur; Vnde est omnino verisimile illũ voluisse, vt dicta D. Catherina eius vxore primo instituta

ruta deficiente, nec filio aliquo extante, qui mediante dicti co
gnominis eius familiæ de Formicinis assumptione illã confer
uaret, substitutio prædicta minimè euanesceret, nec bona ad
extraneos hæredes sibi incognitos & minimè dilectos transi-
7 rent sed deuenirent ad ipsam † Societatẽ substitutam vt pium
huiusmodi opus pro eius animę salute impleri posset, vt in pro
posito bonere adiecto arguit *Decian. d. cons. 1. nu. 19. & seqq.*
& Rot. in d. Bonon. de Grifonibus coram bo. me. Buratto.
Quibus etiam accedit clausula codicillaris in Testamento
8 adiecta, quæ operatur, † vt Societas vocata censeatur etiã in
casu non natiuitatis filiorũ, vt in specie post *Castr. cons. 394.*
nu. 4. lib. 1. Decian. d. cons. 1. nu. 134. dicit Menoch. d. cons. 432.
nu. 15. & 19. Fusar. de substit. q. 460. nu 46.
Neque obstat, quod ex eo quod D. Catherina filios aliquos
non habuit, defecisse videatur conditionem primo gradui adie
9 ctam, & consequenter etiam † Secundum substitutionis gra-
dum ad Societatis fauorem tanquam illi subordinatũ perijsse,
vt concludunt cõmuniter Doctores in *d. l. quamdiu. Bald. in*
cons. 169. & 279. lib. 1. Paris. cons. 14. num. 18. lib. 3. Natt. cons.
676. nu. 26. & cons. 678. nu. 19. & 20. Thes. decis. 86. in fin. Rot.
decis. 519. num. 2. par. 1. recent. Quoniam fuit responsum nos
non versari propriè in deficientia conditionis qua primus sit
vocatus, sed in casu quo ille non est natus, & sic Societatem
10 secundo loco vocatam adhuc † succedere debere ex verisimi
li Testatoris mente, & rationis identitate vti subrogatam in
locum primi ex vulgari in compendiosa contenta iuxta supe-
rius alleg.
Nec etiam obstat, quod Testator Societatẽ substituisse vi-
deatur filio nominato sine filijs decedenti, non autẽ ipsi Cathe
11 rinæ, † seseq. ad casum expressũ restrinxisse mediãte adiectio
ne illius dictionis (*Tunc.*) Quia verũ nõ est quod Societatẽ no
minatim substituerit filios vt supra decedenti, sed illã simplici-
ter, & absolutè vocauit, si illam filios non haberet, & sic potius
12 respexisset censetur ad † effectum non existentię filiorum, qui
eius familiam mediante nominis assumptione, vt supra confer
uarent, quã ad grauati personam, vt ponderat, *Surd. d. cons.*
13 *236. nu. 39. & 43.* illa vero dictio † (*Tunc*) extẽsionem ad ca
sum non natiuitatis non impedit, *Decian. d. cons. 1. nu. 48 lib. 1.*
Menoch. d. præsumpt. 65. nu. 24. & d. cons. 431. num. 35. & 36.
Surd. d. cons. 236. nu. 46. & d. cons. 247. nu. 18. & d. dec. 37. nu.
31. Grat. d. discept. 979. nu. 31. Rot. dec. 140. nu. 5. par. 2. diuers.
Nec quicquã facit, quod nonnulli ex supra allegatis loquan
14 tur in † in substitutione directa, proindeq; dicta communis opi
nio in fideicommissaria locum habere non videatur, vt respõ-
det *Honded. d. cons. 49. nu. 51.* Quia immo plures expresse lo-
quuntur in fideicõmissaria, vt ex lectura constat, in eaq. etiam
dictam communẽ opinionem locum habere, post alios, quos
congerit, latè ostendat, & bene cõprobat *Surd. d. cons. 347. sub*
nu. 10. vers. quæ opinio & nu. 11. & 12. & sub nu. 22. vers. & per
prædicta cessat, & num. seq. idq. indubitanter procedit quando
15 fideicõmissum non est absolutè odiosum, † sed potius fauora
bile, vt respondit *Menoch. d. cons. 432.* Tale autem est censen-
dum istud de quo agitur vti factũ fauore piæ causæ, & in pios
16 vsus pro salute † animæ; & ipsius Testatoris peccatorũ remis-
sione, *Cephal. cons. 349. nu. 20. Peregr. de fideic. art. 16. num. 60.*
Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 3. nu. 2. 26. & seq. & præsertim sub
num. 29. Fusar. de substit. q. 290. nu. 5. Rot. d. dec. 140. num. 1. 2.
& 3. par. 2. diuers. & Gratia. qui loquitur de dispositione fa-
cta pro maritandis puellis *discept. 782. nu. 16.*
Denique non visum fuit obstare, quod conclusio supra fir-
17 mata non procedat, † quando adest diuersa ratio, & Testator
cogitauit de casu quo filij nõ nascerẽtur, & in eo particulariter
prouidit iuxta tradita per *Gabr. cons. 95. nu. 3. lib. 1. & per Hon*
ded. d. cons. 49. nu. 68. & seq. lib. 2. cum alijs pro Catherina al-
leg. Quia in casu proposito ratio diuersitatis non adest, sed im
18 mo potius illa, quæ ex verisimili † mente Testatoris desumitur
multo magis vrget, vt supra fuit ostensum; nec per dictã sub-
stitutionem excluditur persona magis dilecta, talis enim per-
sona d. Catherina sine filijs defuncta minime extabit, immo
19 absurdum † sequeretur si propter extraneos hęredes Testato-
ri prorsus incognitus excluderetur Societas sine dubio dilecta,
& expresse vocata, cum onere erogandi bonorum fructus in
pios vsus pro salute animæ ipsius Testatoris; In casu vero
quod ipsa Catherina filios non haberet, Testator particularem
aliquã dispositionem non fecit, nec particulariter prouidit vt
ex testamenti lectura constat. Et ita vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Census.

Die Veneris 14. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Creditum dotale, quando non habeat suam prælatio-
nem, Statut. Vrb. de continuanda possessione in
suos hæredes operatur in instanti, & nec momen-
to datur tempus intermedium &c.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum est liberè exequendum stante obligatione Came-*
rali.
2 *Obligatio Cameralis facit rem certam.*
3 *Creditum dotale, quando est posterior in tempore, non habet*
priuilegium prælationis super bonis viri, aduersus creditores
habentes expressam hypothecam.
4 *Mandata executiua non possunt dirigi contrà tertium posses-*
sorem.
5 *Mulier statim mortuo viro, censetur mutare causam possessio*
nis dotis de iure familiaritatis in ius proprium.
6 *Statut. Vrb. de continuanda possessione in suos hæredes non*
admittit concursum, quia operatur in instanti, nec datur con-
siderabile tempus intermedio nec momento quidem.
7 *Et licet iste articulus aliquando in Rota remanserit indecisus,*
an scilicet præualeat possessio medio tempore apprehensa ta-
men postea fuit decisum d. statutum in instanti operari.
8 *Clausula constituti, non operatur, quando concurrint cum*
altero constituto anteriori.
9 *Mater te suscipiat tutelam filiorum, & hæreditatem adeat, si*
bona hæreditaria possideat, & non declaret verbo, aut facto
eius animum d. apprehensionem facere, sine præiudicio insi-
stentiæ bonorum viri, & non curauit actualiter statim posses-
sionem ingredi, censetur illi renunciasse.
10 *Et ideo tunc perdit ciuilem, quam animo retinebat, & alio iu-*
re illi non succurritur, quam actione de dote.

DECISIO CL.

PRo exequutione mandatorum de quibus agitur parte
tantummodo informante fuit resolutum quia de iustitia,
& validitate tam primi, quam secundi mandati constat ex eo
quod Darius prius egerat contra bona hæreditaria Co. Iulij
Cæsaris Stellæ pro fructibus census sibi venditi per Martium
Iordanum in redditu scutorum triginta quinque quolibet an-
no apparente Instrumento publico, & pro renouatione fi-
deiussoris in locum R. P. Stellæ iam de mortui, qui vna cum
Co. Iulio Cæsare eius fratre accesserant impositioni dicti
Census; & exinde Census vna cum omnibus iuribus cessus
fuit per eumdem Darium Ferranti nunc Agenti vsque de an-
no 1615. mense Iulij. Vnde cum creditum fructuum sit cer-
tum, & obligatio de renouandis fideiussoribus in obligatio-
1 ne sit expressa proculdubio primum mandatum liberè † est
exequendum propter vim obligationis Cameralis, & secun-
dum ad effectum deponendi sortem census scutorum scilicet
2 quingentorum † donec fideiussores noui fuerint præstiti in
locum dictorum fratrum, & seu R. P. Stellæ iam demortui,
Gabr. cons. 67. nu. 8. lib. 1. Rot. decis. 741. num. 1. par. 1. diuers. &
686. nu. 1. par. 2. recent.
Nec ad impediendam supradictam executionem, possunt
allegari iura dotalia Comitissæ Isabellæ vxoris Com. Iulij Cæ
3 saris dum creditum † illius posterius est in tempore nec habet
priuilegium prælationis super bonis viri aduersus creditores
habentes expressam secundum veriorem de qua per *glos. &*
Bart. in l. assiduis num. 6. C. qui pot. in pign. habe. Alex. cons. 59.
nu. 8. lib. 2. Mantic. de contract. lib. 11. tit. 22. nu. 30. Foman. de
pact. nuptial. tom. 2. glos. 2. par. 3. nu. 2.
Et eo minus obstare videtur, quod eadem Comitissa sit ter
4 tia possidens † contra quam mandata exequutiua diri i õ pos-
sunt *Alex. in l. à Diuo Pio §. si super rebus. nu. 28. ff. de re iud.*
Galles.

Galleſ. ad form. Camer. 1. par. 2. q. 2. nu. 3. Rot. dec. 22. nu. 1. coram Papa Greg. XV.

Quia de poſſeſſione eſt quæſtio, quæ adhuc ex actis nō probatur, nam ſi illa deſumitur, ex præſumptione ſuperueniente ti
5 tulo repetitionis dotis ſtatim mortuo viro, † vt cenſeatur mutata abſque alia declaratione de iure familiaritatis in cauſam poſſeſſionis ratione dotis ſecundum veriorem quam Rota ſeruat *Achil. dec. 4. de conſ. poſſ. & propr. Put. deciſ. 441. lib. 1. Creſc. deciſ. 5. de reſtit. ſpoliat. Mantic. dec. 71. nu. 1.* & pro indubitata illam firmauit *Rot. dec. 97. nu. 5. par. 5. diuerſ.* huiuſmodi præſumpta mutatio contigit in tempore quo poſſeſſio
6 iam erat † translata in filios Com. Iulij Cæſaris vigore Statuti Vrbis de continuāda poſſeſſione non admittētis concurſum, quia operatur in inſtanti translationē poſſeſſionis in hæredes, nec datur conſiderabile tempus intermedium nec momento quidem vt dixit *Rot. dec. 36. nu. 8. coram bo. me. Andr.* & quāuis *in Romana de Fuſchis 28. Iunij 1619. coram me*, articu-
7 lus † remanſerit indeciſus, an ſcilicet præualeret poſſeſſio medio tempore apprehenſa, attamen exinde tenuit Statutum in inſtanti operari fauore hæredis, vt in *Romana relocationis 21. Iunij 1622. coram b. me. Franciſco Vbaldo*, & articulo diſcuſſo *in Romana ſpolij 31. Ianuar. 1629. coram D. meo Decano.*

Si vero prætenditur probari poſſeſſionē ex clauſula conſtituti Inſtrumenti dotalis præſuppoſito quod etiam de eo cōſtaret, quod firmari non poteſt dum nō informat Comitiſſa. Ni-
8 hilominus cū concurrat † cum anteriori conſtituto Inſtrumenti cenſus ex eo iuuari non poteſt, quia tempore conſtituti dotalis poſſeſſio bonorum conſtituentis iam erat translata fauore cenſuarij pro illius ſecuritate, & hipotheca, *Cuma. conſ. 173. nu. 3. Bero. conſ. 60. nu. 26. vol. 1. Rot. dec. 380. nu. 3. & 662. n. 1. par. 4. diuerſ.*

Quæ poſſeſſionis mutatio, & conſtitutum ſi adhuc poſſent ſuffragari D. Comitiſſæ, pro retentione iurium dotalium, atta-
9 men cū ſuſceperit † ſuorum filiorum tutelā, hæreditatemque adierit, & bona hereditaria poſſederit, nec declarauerit verbo, aut facto eius animum eamdem apprehenſionem facere ſine præiudicio inſiſtentiæ bonorum viri vel curauerit actualiter ſtatim poſſeſſionem ingredi cenſetur renunciaſſe, poſſeſſioni quam prius animo, & corpore conſtituentis conſeruabat per *l. ſi de eo §. 1. ff. de acquir. poſſeſſ. & gloſſ. in cap. cum veniſſet de reſtit. ſpol. Tiraq. de iur. conſtu. par. 3. limit. 21. num. 9. Rot. de-*
10 *ciſ. 694. num. 8. par. 1. recent.* nam tunc † perdit ciuilem quam animo retinebat, & alio iure illi non ſuccurritur, quam actione de dote per *l. dotis cauſa ff. ſol. matrim. Socc. ſen. conſ. 131. nu. 6. lib. 1. Dec. conſ. 232. num. 2. Rol. conſ. 77. nu. 35. vol. 1.* & ita &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis de Capizucchis.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius, ſi petat immiſſionem in bonis fideicommiſſo ſubiectis, ei denegatur remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. ſi alius incontinenti doceat de antiquiori fideicommiſſo. Euictio, quando dicatur canonizata, & immineat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario quibus concurrentibus non poteſt denegari immiſſio.*
2 *Exceptio alterius fideicommiſſi incontinenti probata ſolet impedire immiſſionem ex remedio l. fi. C. de edict. D. Adr. toll.*
3 *Fideicommiſſum dicitur indubitatum, & clarum, ſi de illo conſtet ex pluribus deciſionibus Rotalib.*
4 *Euictio, quando immineat limine.*
5 *Euictio dicitur ineuitabilis, ſtantibus ſuper hoc pluribus deciſionibus Rotæ.*
6 *de Euincentis iure conſtare per rem iudicatam vel per acta, aut per publicum inſtrumentum paria ſunt, ad effectum, vt quis non teneatur expectare euentum realis euictionis, ampliā. nu. 7.*
8 *Tutor agnoſcere poteſt bonam fidem erga creditorem pupilli, aliquid iuſte euincere volentis.*
9 *Vxoris acquiſitiones facta ex proprijs pecunijs ad eius fauorem cedere debent.*
10 *Clauſula appellatione remota appoſita in reſcripto commiſſionis operatur vt ſententia celeri exequutioni demandetur.*
11 *in Bonis, & iuribus ceſſis, nullum ius cedenti competit.*
12 *Euincenti fidem bonam agnoſcendo quis poteſt et dimittere bona, ne videretur in præiudiciū ſuæ exiſtimationis calumniari. vel ſuperuacaneam litem ſubſtinere.*
13 *ſine Damno alterius poteſt quis rem ſibi proficuam facere, & ſibi mutare cauſam poſſeſſionis.*

DECISIO CLI.

HÆredes fideicommiſſarij q. Iuliæ Cæſarinæ non acquieſcebant deciſioni coram me emanatæ ſub die 20. Aprilis 1635. * in qua dictum fuit non eſſe ipſis concedendam immiſſionē in poſſeſſionem bonorum q. Liuiæ Capranicæ dictæ Iuliæ hæredis ratione Caſtri Fabri, & partis Tenutæ Salicis, quæ olim fideicommiſſo q. Petri de Corbaria fuerunt ſubiecta, & deinde ſibi nō vti hæredi dictæ Iuliæ, ſed titulo emptionis proprio nomine acquiſita; Ideo cauſam propoſui ſuper eiſdem, ſed Domini in deciſis perſiſtendum eſſe cenſuerunt.

Nam licèt de exiſtentia fideicōmiſſi dictæ Iuliæ vocatione ipſorum fideicommiſſariorū, eorumq; deſcendentia, & eiuſdē Iuliæ, quo tēpore obijt, poſſeſſione; ac demum de bonorum
1 fideicōmiſſo ſubiectorum identitate minimè † dubitetur, quibus concurrentibus ſine difficultate fideicommiſſarijs deberet immiſſio ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Ad. tollen.* Nihilominus in præſenti caſu intentioni ipſorum obſtat exceptio D. Franciſci de Capizucchis Liuiæ hæredis, ac poſſeſſoris docentis de ſupradicto antiquiori fideicommiſſo Dominorum de Corbaria excluſiuo fideicommiſſi dictæ Iuliæ, quod eſt recentius. Ille enim dum ex ceſſione illorum de Corbaria præuio beneplacito Apoſtolico ad fauorem Liuiæ reportata, eoſdem de Corbaria repræſentat, & incontinenti docet de dicto eorū antiquiori fideicommiſſo proculdubio obtinet partes legitimi contradictoris ad impediendam immiſſionē fideicommiſſariorum dictæ Iuliæ in poſſeſſionē ſupradictorū Caſtri, & par-
2 tis Tenutæ, & exceptio † alterius fideicommiſſi incontinenti probata poſſim impedire ſolet immiſſionē ex dicto remedio, *l. fin.* vt inquiunt, ibi, *Cyn. nu. 21. Bart.* etiam *nu. 21. verſ. ſi vero*, allegat *Bal. nu. 24. Dec. num. 43. C. de edict. Diu. Adr. toll. Menoch. de adipiſcen. remed. 4. nu. 751. Put. dec. 308. nu. 1. lib. 1. & fuit dictum in Bononien. bonorum emphyteuticorum 29. Maij 1581. coram Robuſterio.*
3 Dictum autē fideicommiſſum Dominorum de † Corbaria etiam hodie viſum fuit omnino clarum, & indubitatum, cum de illo ſatis ſuperq. cōſtet ex pluribus Rotæ deciſionibus emanatis coram Reuerendiſs. D. meo Decano, quibus attentis vti ſuper articulo ad ſaturitatem diſcuſſo, & ſuper quo nulla amplius cadebat dubitatio Rota mandauerat expediri cauſam, & inſuper ex eadē ratione, quod huiuſmodi fideicommiſſum eſ-
4 ſet in ſtatu canonizabili, & euictio † immineret in limine ſuper corā R. P. D. meo Veroſpio, & deinde in gradu appellationis coram R. P. D. meo Panzirolo fuit firmatū, quod Marchio Caſſani emptor vnius partis bonorū dicti fideicōmiſſi de Corbaria, & Liuia quæ ſimiliter ad euitandā euictionem eorundē bonorum alterā emit partem; vt ſupra potuerint agnoſcere bonam fidem erga eoſdem de Corbaria non expectata reali eui-
5 ctione, † quæ ſtātibus tot Rotæ deciſionibus erat ineuitabilis,
6 paria enim ſunt conſtare de iure euincentis per rem † iudicatā; vel per acta, aut publicum Inſtrumentum ad effectum, vt quis non teneatur expectare euentū realis euictionis, *l. exempto, in princip. ff. de act. empt. l. ſi domus, §. de euictione, vbi Iaſ. nu. 14. ff. de legat. 1.* cum alijs in cauſa *Romana ſcutorum 24. mill.* idem eaſdemmet partes *coram d. R. P. D. meo Veroſpio*,
7 plenius allegata attento præſertim, † nihil hactenus fuit deductum, vnde prædicti emptores potuiſſent docere quo pacto à tot *Reuerendiſſimi D. mei Decani deciſionibus* ſub titulo *Vrbe uetana fideicōmiſſi*, obtinerent recedi, vt ad comprobationē agnitionis boni iuris euincentis conſiderat *Abb. conſ. 325. nu. 6.*

8 nu. 6. & idem in terminis † tutoris agnoscentis bonam fidem erga creditorem pupilli dixit *Rota in Romana de Ropolis 5. Iulij. 1599. coram bo. me. Litta.*

Neque visum fuit iura Dominorũ de Corbaria ex eo reddi obscura, quòd identitas Tenutæ Salicis non fuerit firmata *coram Reuerend. D. meo Decano*, sed solũmodo dictum, quòd ex eadẽ Tenuta essent adimendę acquisitiones, quia de cõtrario apparet ex alia decisione eiusdem *Ruerendiss. D. mei Decani emanata sub die 27. Nouemb. 1620.* in qua fuit firmatum plenè constare de identitate. Pręterea placuit responsio, quòd acquisitiones respiciebant fauorẽ Liuiæ cum essent factæ de suis,
9 † seu eius viri prædefuncti pecunijs in sũma valdè notabili, & si secus quam à dicta Liuia factæ probarentur illis satisfactum fuisse apparet ex solutione debitorum dictæq. Iuliæ, ac ex venditione facta bo. me. Card. Alexandrino de maiori parte prędictæ Tenutæ in totũ subiectæ fideicõmisso illorũ de Corbaria.

Cum itaque iura supradictorum de Corbaria essent adeò clara, vt nulla tergiuersatione emptoris possent euitare imminentem euictionem non ea ratione inter ipsos, & Liuiam deuentum fuit ad transactionem, quòd aliquid superesset nõ discussum, sed quia ipsis de Corbaria magis placuit litem diuturnã, & dispendiosam terminare per transactionem, quam per
10 sententiam omnino ferendam, & propter clausulam † appellatione remota in rescripto commissionis appositam celeri exequutioni demandandam, in quo ideo omnem rigorẽ adhibere voluerunt, quia sibi magis vtile fore existimarunt pecuniam à Liuia oblatam recipere.

Nec Liuia ipsa transigendo, ac reportando à dictis de Corbaria cessionem ad sui fauorem vllum dictis fideicommissarijs Iuliæ, vel fideicommisso ab eadem cum prohibitione alie-
11 nationis relicto attulit præiudicium, cum in bonis, & † iuribus ita cessis nullum ius illis competeret, sed quemadmodũ agnoscendo bonam fidem potuisset bona dimittere eisdem de Corbaria, sic videretur in præiudicium suæ existimationis calum-
12 niari, *l. quintus. ff. mandat.* vel super † vacaneam litem sustinere, *l. quoties §. denique. ff. de administr. & priuil. tut.* ita sine alterius damno licitè potuit rem facere sibi proficuam, *l. 2. §. item*
13 *varus. ff. de aq. plu. arc.* & † sibi mutare causam possessionis, *l. non solum, §. 1. ff. de vsucap. l. qui bona. §. 1. ff. de acquir. poss. Bar. Socc in l. 3. §. ex pluribus. nu. 10. ff. eod. tit. Achil. dec. 4. de caus. poss. & propr. Put. dec. 44. lib. 1.*

Et ita vtraque &c.

* *Est decisio 34. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerundeñ Canonicatus, & Sacristiæ.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Episcopus, cum semper censeatur prouidere Motu proprio, ideo eius gratia non eget iustificatione.
Episcopus non tantummodo censetur informatus de qualitate beneficiorum suæ Diœcesis, sed etiam personarum.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas probatur ex actis.*
2 *Ordinarij gratia non eget aliqua iustificatione, cum semper censeatur prouidere Motu proprio.*
3 *Possessio instrumentalis, aliquo non existente in possessione, probat quoad omnes iuris effectus.*
4 *Possessio semel probata præsumitur continuata dum contrarium non probetur.*
5 *Episcopus præsumitur informatus de qualitate Beneficiorum suæ Diœcesis.*
6 *Attestationi Episcopi in sui præiudicium creditur.*
7 *Liber, si sit antiquus, & quod in eo est notatum, si non contineat præiudicium tertij ei creditur.*
8 *Liber Ecclesiæ, quando soleat plenam probationem facere.*
9 *Libris Visitationum est fides adhibenda, si contineat ea, quæ ad officium visitantis spectant. & num. 10.*
11 *Prouisi ad aliquod beneficium habilitas ex quo probetur.*
12 *Episcopus censetur habere notitiam non solum beneficiorum, sed etiam personarum suæ Diœcesis.*

DECISIO CLII.

Responderunt Doctorum in dubio, quod hodie proposui pro confirmatione sentẽtiæ Rotalis in qua declarabatur valida collatio secũdæ, seu mediæ Sacristiæ, ac præbendę illi annexæ quę fuerat facta ab Andrea tãquã Sacristę maiori ad fauorẽ Iosephi; Etenim validitas eius sententię probabatur ex actis in quibus apparebant seruata fuisse omnia quæ erant ne-
1 cessaria, † vt eadẽ sententia diceretur ritè lata. Iustitia vero visa fuit probari ex decisione facta *corã R. P. D. Ghislero sub die 15. Decembr. anni 1634.* in qua latè firmata fuerunt tam ea quæ respiciebant pertinentiam collationis, quã habilitatem prouisi, quæ duo solum tenebatur Ioseph probare pro validitate suæ collationis, dum illa facta erat authoritate Ordinarij
2 cuius gratia non indiget illa iustificatione cum † semper censeatur prouidere Motu proprio, vt nouissimè resolutũ fuit in *Hispaleñ dimidię portionis 14. Ianuarij promixè prçteriti coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & fuit antea resolutum *coram Put. dec. 395. lib. 3. & coram Verall. decis. 206. par. 2.* & notant DD. in *Clem. 2. de offic. Ordin.* & ibi, *Card. nu. 13. Abbas nu. 5. Ioan. de Selu. in tract. de benefic. par. 3. quęst. 12. num. 58. & 59.*

Et visa fuerunt probari etiam in hoc dubio ea quæ pertinebant ad potestatem conferentis, quia sine quæratur de possessione primæ, seu maioris Sacristiæ cuius causa dicebatur ad Andream spectasse ius conferendi secundam, de ea apparebat ex Instrumento possessionis quam ille cepit Sacristiæ maioris longè ante dictam collationem: Nam cum eadem possessio non esset ab aliquo occupata satis erat probatio
3 † quæ sequebatur ex eodem Instrumento ad omnes Iuris effectus, iuxta notata in *l. prædia. ff. de acquirend. possess. & in l. non idcircò, C. de fid. instrument. & per Menoch. de retin. posses. remed. 3. num. 575.* & præsumi debeat eadem possessio
4 continuata vsque ad tempus factæ collationis † dum non probabatur, quod medio tempore fuisset interrupta ex præsumptione, *Glos. in l. siue possidetis, C. de probat. de qua idem Menoch. lib. 6. pręsumpt. 64. Alciat. regul. 2. pręsumpt. 21. Couarru. in regul. Iur. lib. 6. par. 2. §. 1. in princip.* Si verò quæratur de iure, quod idem vti Sacristæ maiori competebat super collatione huius secundæ Sacristiæ visum fuit de eo constare ex pluribus, quia data fuit primo attestatio Episcopi, in qua recensendo statum beneficiorum suæ Ecclesiæ inter cætera Iura quæ competebant possessoribus dictorum beneficiorum numerauit etiam hanc prærogatiuam, qua Sacrista maior vtebatur in collatione dictæ Sacristiæ cui quidem attestationi non solum plurimum tribuendum erat ra-
5 tione præsumptionis, quæ aderat pro Episcopo, † vt esset informatus de qualitate beneficiorum suæ Diœcesis, vt notant DD. in *Clement. 2. de offic. Iudic. ordin. Felin. in cap. aduersus, num. 15. de rescript.* Sed etiam propter præiudicium,
6 quod illi videbatur † sequi ex sua confessione, vt considerauit *Rot. coram Put. decis. 237. lib. 2. & in decis. 11. de iur. patron. in nou.* Secundo probabatur hoc ius Sacristæ maioris ex antiquo libro Ecclesiæ, in quo id expressè continebatur, vt ad illum pertineret collatio tam secundæ Sacristiæ, quam locorum illi annexorum, qui liber visus fuit posse hanc proba-
7 tionem facere, † tum propter illius antiquitatem, vt voluit *glos. in cap. cum causam de probat.* & notant post eam DD. *Hostiens. num. 3. Butr. num. 2. Dec. num. 18. Specul. in tit. de probat. § nunc videndum, num. 12. Aym. de antiq. tempor. lib. 1. § 8. nu. 8.* Tum quia id, quod in eodem libro notatum erat, vt collatio huius Sacristiæ pertineret ad Sacristam maiorem non poterat dici, quod contineret præiudicium alte-
8 rius quo casu liber † Ecclesiæ solet per se plenam probationem facere, vt etiam tradunt DD. *in d. cap. cum causam, & in cap. ad audientiam, de pręscript.* & voluerunt *Ancharan. cons. 44. num. 3. Abb. cons. 67. num. 2. lib. 2.* & alij relati per *Aym. d. tractat. de antiq. tempor. eadem par. 1. & § 8. nu. 6.* Et demum hoc idem probari visi sunt libri visitationum in quibus apparebat id Ius Sacristæ maioris sæpius declaratum fuisse ab alijs Episcopis antecessoribus eum, & hi libri possent hanc probationem facere tam ex consuetudine, quam ex dispoli-

9 ſpoſitione iuris, dum ad officium viſitantis ſpectabat † id
quod in illis continebatur ſuper pertinentia dictæ collationis,
vt reſolutum fuit *coram Verall. deciſ.229. par.1. & dec.158. lib.2. & coram Seraph. deciſ.780. num.2. & in Mediolanen. Decimarum Sancti Donati 9. Martij 1612. coram R.P.D. meo Pirouano.* Et horum omnium librorum, & monumentorum fidem apparebat ſequutum fuiſſe Epiſcopum in ſua relatione, ita vt ex hoc etiam poſſet illi conciliari authoritas pro-
10 pter † declarationem quam recipiebat ab eiſdem libris ad quos habebatur relatio iuxta terminos, *l. ante toto, ff. de hæred. inſtit.* cum notatis ibi per DD. *& in l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſt.*

Et hæc DD. conſiderarunt pro confirmatione ſententiæ,
11 & poteſtate conferẽtis, quo vero ad habilitatem † Ioſephi pro-
uiſi, viſum fuit illam etiam probari tã ex litteris patẽtibus eiuſdem Epiſcopi Gerundẽ in quibus apparebat de clericatu collato Ioſepho de licentia ſui Ordinarij, quam ex litteris eiuſdem Ordinarij in quibus ille declarabatur habilis, & idoneus ad quaſcumque dignitates, quæ litteræ potuerunt etiam admitti in fauorem Ioſephi propter eamdem rationem præ-
12 ſumptionis notitiæ, quam cenſetur † habere Epiſcopus non ſolum beneficiorum, ſed etiam perſonarum ſuæ Diœceſis, vt tradit *Card. in d.Clement.2. de offic.ordin. num.13.* & notant DD. communiter *in c. poſt ceſſionem, de probat. & ibi Ioan. Andr. num.11. volum.2. in fin. Butr. num.6. circa med. Calderin. num.32.* ſequuti doctrinam *Innoc. in cap.1. de fid. inſtrum. num.10.* Et ita, &c.

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Anconitana Prædij.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

In ſubhaſtatione, quando quis dicatur obtuliſſe pro alio, & non pro ſe, licet ipſe proprio nomine obtulerit, & ſibi fecerit deliberare rem, ita ut ipſe tantum habeat nudum nomen, & non aliud.

S V M M A R I V M.

1 *Tertius poteſt pro alio rem aliquam emere, & ei acquirit, & non ſibi, licet nomine ſuo obtulerit, & inſtrumentum in propria perſona confecerit.*
2 *in Subhaſtatione, quando quis probetur, quod offerat pro alio.*
3 *Emiſſe aliquid pro alio, & ſuis ſucceſſoribus, & ſimulatè pro ſe, quando quis doceat.*
4 *Confeſſio contra confitentem ſine dubio probat, & maxime quando eſt geminata. & nu.5.*
6 *Veriſimilitudo facit, vt multo magis credatur teſtibus.*
7 *Veritas poteſt colligi ex multis rebus ſimul iunctis.*
8 *Teſtes ſunt conteſtes, ſi vnus de alio mentionem faciat.*
9 *Teſtes de iure præſumuntur conteſtes niſi contrarium doceatur.*
10 *Teſtes ſingulares etiam admittuntur, quando cum illis præſumptiones, & adminicula concurrunt.*
11 *in Teſtibus, vt excludatur contrarietas facienda eſt omnis poſſibilis interpretatio.*
12 *Præiudicare, quis non poteſt alicui ſine eius ſcientia.*
13 *Conſequutiua debent regulari ſecundum præcedentia.*
14 *Debitum eſt ſoluendum in pecunia, & non in fructibus.*

D E C I S I O CLIII.

SEquuta ſubhaſtatione, ac deliberatione Prædij Marianæ de quo agitur pro ſcutis 600. per Ianuariam oblatis; Gaſpar vti donatarius Petri fratris, & hæredis Franciſci cœpit prætendere Ianuarium pro ipſo Franciſco obtuliſſe, proindeque eidem Franciſco prædium fuiſſe acquiſitum; Vnde dato ſuper hoc dubio, eoque propter varias difficultates hinc inde excitatas alias bis propoſito, & non reſoluto, Domini in hac tertia poſitione reſponderunt, Prædium fuiſſe pro d. Franciſco emptum; Quamuis enim Ianuarius proprio nomine obtulerit, ſibique illud deliberari fecerit, & inſtrumentum in
1 perſona † ſua conceperit, nihilominus pro dicto Franciſco,
& ad illius commodum in rei veritate offerre, & emere potuit, *iuxta text. in l.4. C. ſi quis alteri vel ſib. & in cap. fin. cum ibi not. de ſucceſ. ab inteſt. vt in punct. dicit Gabr. conſ.51. nume.6. & 10. lib.2.*

Quod autem ita ſe rei veritas habuerit viſum fuit probari ex Teſtibus pro Gaſpare examinatis, quorum ſecundus, &
2 quintus ſuper tertio † deponunt ipſis præſentibus eodem
tempore, quo Prędium ſubhaſtabatur Franciſcum requiſiuiſſe Ianuarium, vt pro eo ſe conferret ad offerendum in d. Prædij ſubhaſtatione ipſumque Ianuarium annuiſſe, & ſtatim ad hunc effectum diſceſſiſſe, quartus vero teſtis ſuper quinto deponit ex certa ſcientia, Frãciſcum Ianuario conſignaſſe crumenam, ſeu ſacculum pecuniarum, ipſique teſti dixiſſe, quod Ianuarius pro eo emebat d. Prędium, & de eadem conſignatione deponit etiam ſecundus ſuper tertio articulo, & demũ plures alij teſtes affirmant poſt ſubhaſtationem, ac deliberationem d. Petrum vti hæredem dicti Franciſci fratris, qui poſt paucos dies ſequuta deliberatione deceſſerat, Prædium predictum per plures annos poſſediſſe, ex eoque fructus percepiſſe.

3 Stante autem d. tractatu præcedenti, & effectu † poſtea ſub-
ſecuto manifeſtè deprehenditur Ianuarij nomen fuiſſe ſimulatè adiectum, ipſumq; pro d. Franciſco, ac illius hæredibus, & ſucceſſoribus in rei veritate emiſſe iuxta tradita per *Bald. in l. multum intereſt, nu.3. Caſtr. nu.3. in fin. C. ſi quis alter. vel ſib. Dec. conſ.143. nu.18. Soccin. ſen. conſ.129. nu.12. lib.4. Rot deciſ.806. n.3. & 5 par.1. diuerſ. & in Rom. domus 9. Iunij 1617. coram Card. Sacrato.*

Præterea d. ſecundus teſtis ex certa ſcientia quartus vero, & quintus de auditu affirmat dictum Ianuarium poſt factam oblationem, ac deliberationẽ ſtatim ad dictum Franciſcũ fuiſſe reuerſum aſſerendo ſe pro eo, vt promiſerat obtuliſſe, dictumq; Prędium eidẽ Franciſco fuiſſe deliberatum, & vlterius etiã adſunt plures teſtes deponẽtes de ſimili eiuſdem Ianuarij confeſſione, quod ſcilicet ipſe emerat pro dicto Franciſco,
4 † quã dubium non eſt concludentẽ ad effectum de quo agitur
probationem facere vt in ſpecie per *Soccin. ſen. d. conſ.129. nu.13. lib.4. & conſ.264. nu.2. verſ.6. arguitur lib.2. Decian. conſil.68. nu.10. lib.2. Rot. d. dec.806. n.4. par.1. diuerſ. & dec.164. nu.3. poſt Cenc. de cenſ. & coram Card. Caual. dec.221. nu.4.*
5 Maximè † cum fuerit geminata, *Gabr. d. conſ.51. nu.7. verſ.2. quia, & nu.9. verſ.3. quia lib.2. Socc. ſen. d. conſ.264. nu.2. Caual. dec.105. nu.2.*

Et demum adſunt plures teſtes affirmantes Ianuariũ pluries dixiſſe velle ſede dicta emptione pro Franciſco facta declarationem, ſeu recognitionem bonæ fidei facere per publicũ Inſtrumentum, & inſuper concurrit etiã veriſimilitudo ex eo de-
6 ducta, quod Franciſcus alia prædia contigua habebat, † quæ
efficit, vt tanto magis teſtibus prædictis ſit adhibenda fides, *l. ob carmen. §.51. teſtes. ff. de teſtibus. gloſ. & DD. in cap. in nostra. tit. eod. Alex conſ.27. nu.4. lib.2. Aym. conſ 6. nu.65. Farinac. de teſtib. q.65 num.128. Greg. dec.239. nu.2.* ex quibus omnibus maximè ſimul iunctis ſatis conſtare Domini cenſue-
7 runt † ita ſe habuiſſe rei veritatem, vt per *Gabr. d. conſ.51. nu.*
10. lib.2. Rot. coram Card. Caual. d. dec.221. nu.5. verſ. ex quibus omnibus.

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod prædicti teſtes ſint ſingula-
8 res, & inter ſe contrarij; Quoniam aliqui ex illis ſunt † omni-
no conteſtes cum vnus de alio mentionẽ faciat, alij vero tales
9 de iure præſumuntur, cum † de contrario non conſtet, *Innoc.*
in c. qualiter, & quando col.2. de excuſat. Iaſ. poſt Bal. in l.2. nu.4. C. de bon. poſſeſ. ſecund. tabul. Aret. conſ.36. ſub nu.4. Barbat. conſ.25. nu.6. lib.2. Ruin. conſ 105. nu.5. lib.4. Aym. conſil. 78. nu.9. in fin. cum alijs per Greg. dec.390. num.9. Vltra quod
9 in hac materia teſtes etiam ſingulares admittuntur, † quando
cum illis præſumptiones, & adminicula concurrunt, *Decian. conſ.62. nu.92. & ſeqq. lib.3. Aym. de antiq. temp. par.4. §. ſed enim. nu.26. Gab. de teſtib. concl.2. in fin. Farin. in prax. q.162. nu.125. Seraph. dec.1029. nu.12. Rot. dec.113. n.2. in fin. par.3. & dec.403. nu.5. par.4. recent.*

Contrarietas vero aliqua non adeſt, quamuis enim dictus ſecundus teſtis dicat tractatũ de emendo fuiſſe de mane, quartus vero poſt prandium, nihilominus ſtante modico temporis

ris interuallo fieri potest, quod respectu vnius fuerit ante prandium, & sic de mane; respectu vero alterius post prandium,
11 præsertim † quia ad contrarietatem excludẽdam omnis possibilis interpretatio est facienda, *Cap. cum tu vbi glos. & DD. de test. Cæsar. de Graff. dec. 4. nu. 5. de test. & dec. 5. num. 23. de spons. Caputaq. dec. 270. nu. 7. par. 3. Greg. dec. 309. num. 2. & dec. 558. nu. 7. & dec. 578. nu. 7.*

Neque obstat quod Ianuarius post Instrumentum deliberationis mercedem rogitus Not. soluerit, ac possessionem Prædij cœperit, illudq. in Catastro Ciuitatis proprio ipsius nomine describi fecerit. Quoniam omisso, quod non constat mercedẽ soluisse de proprijs pecunijs, & fieri potest, quod soluerit de existentibus in sacculo per dictum Franciscum, vt supradicti testes affirmant consignatis, & possessionis adeptio ac descripto in Catastro non probatur facta sciente, & consentiente
12 Francisco, proindeque † illi eiusq; hæredibus, & successoribus nõ nocere potuit, *Alex. cons. 147. n. 6. vers. licet inter l. 5. Paris. cons. 104. nu. 161. circ. fin. vers. & etiam quia lib. 1. Rot. dec. 16. nu. 5. post Cenc. de cens.* fuit responsum probationes de quibus super præponderare, & illis stantibus dictam possessionis adeptionem, & in Catastro descriptionem fuisse factas consequu
13 tiuè, & coherenter † ad præcedentem emptionem, & ex eadẽ causa ob quam ab initio dictum Ianuarij nomen fuit simulatè adiectum, & animo postea suo tempore faciendi supradictam declarationem, ac bonæ fidei recognitionem, quam testes dicunt Ianuarium pluries se facturum obtulisse.

Nec etiam visum fuit obstare, quod pro parte Ianuarij dicebatur ipsum vti dicti Prędij Dominum assignasse illius fructus dicto Francisco, siue Petro eius fratri, & hæredi in satisfactionẽ sui crediti: Quia de tali assignatione non constat, & aporta per dictũ Petrum, vt dicitur subscripta vltimo loco Dominis exhibita, quoad corpus visa est recentior subscriptione, & diuerso calamo, & atramento scripta, & testes deponunt Petrũ cõsueuisse subscribere folia in albo, illaq; Ianuario tradere, vnde cũ id quod in ea cõtinuetur potuerit per errorẽ ab alio scribi ipso Petro inscio, & absente fundamentũ aliquod in ea fieri non potest, præsertim quia in contrariũ vrgent omnia superius deducta, ex quibus prætensa assignatio visa fuit Domi-
14 nis valde inuerisimilis cõcurrente etiã præsertim, † quod debitũ erat soluendũ in pecunia non autẽ in fructibus, *iuxt. l. 2. §. 1. & ibi Ias. nu. 8. ff. si cer. pet.* & Petrus dicti prędij fructus recolligit in concursũ cũ fructibus aliorũ suorum prædiorum, quæ ipse ibidẽ contigua habebat, vt clare deponunt testes dati in ipsius summario non autem separatim, & distinctè prout alias verisimiliter percepisset, & percipere debuisset, si in creditum venissent imputandi, vt illorum quantitas sciri posset, &c.

Et ita vtraque parte informante resolutum &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Gruppi.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Scriptura in corpore scripta, non probat de iure cõmuni contra scribentem si ab alio fuerit subscripta, sed secus est de stylo Mercatorum. Gruppum aliquod pecuniarum ex quibus doceatur, quod peruenerit ad aliquem capserium.

SVMMARIVM.

1 *Epistola subscripta probat contra subscribentem, perinde ac si tota per eum fuisset scripta.*
2 *Subiectum personæ si deficiat, cui obligatio possit cohærere, sequitur contra eam, nullam oriri obligationem.*
3 *Epistola scripta in corpore ab aliquo contra eum non probat, quando ab altero subscribitur.*
Sed secus est de consuetudine, & stylo Mercatorum num. 3. & num. 6.
4 *Stylo in materia mercantili standum est.*
5 *Stylus inter Mercatores, quando est precisè, & indiuidualiter probatus, tanquam lex, seruandus est.*
7 *Testes probant, stylum ita esse, si deponant ita obseruasse, & ab alijs publicè & palam obseruari vidisse.*
8 *Testes qui deponunt de directo contra proprium interesse magis probant.*
9 *Stylus respiciens decisoria, non dicitur legitime probatus, nisi doceatur obtentus in contradictorio iudicio.*
10 *Stylus extraiudicialis per actus extraiudiciales, quãdo est probandus tunc non requiritur, quod sit obtentus in contradictorio iudicio, siue simus in stylo ordinatorio, siue in decisorio.*
11 *ad Capserij officium solum spectat aperire Gruppos, & creditores facere transmittentes.*
12 *Scriptura posterior, priorem abrogare videtur.*
13 *in Mercantili materia, Rota non solet recedere à iudicio Mercatorum.*
14 *ad Capserij officium pertinet recipere pecunias ad Banchum transmissas.*
15 *Actus præsumitur factus à Ministro ad id specialiter deputato.*
16 *Res plures, quando sub eadem oratione, & sub vnica structura verborum comprehenduntur, non possunt diuerso iure censeri.*
17 *Recepisse aliquid quis præsumitur si appareat, de eius recepta.*
18 *ad Coniecturas recurri solet, quando materia est dubia.*

DECISIO CLIV.

IN alia decisione emanata in hac causa sub die 19. Ianuarij coram Reuerendiss. D. meo Vrgelleñ resolutum fuit decretũ A. C. quo D. Capponius Capserius Banchi D. Flaminij Razzantis condẽnatus fuit ad reddendũ rationem eidem D. Razzanti de Gruppo scut. 500. per Monaldum ad eumdem Banchum transmisso, esse reuocandum, ea præcipuè ratione, quia non probatur Gruppũ ad manus Capserij peruenisse, cũ Epistola vt dicitur (d'auuiso) directa Monaldo continens receputa d. Gruppi, vigore cuius Razzãtes egit, & super qua antedictum decretũ fundatur, quamuis fuerit scripta in corpore manu eiusdẽ Capserij, attamẽ ex quo fuit postea subscripta ab eodem Razzante, contra eundem subscribentem, non autẽ contra Capserium probat receptionẽ Gruppi, nedum ex regu
1 la, quod Epistola † subscripta probat contra subscribentem perinde ac si tota per eum scripta fuisset, iuxta text. *in l. sicut. §. non videtur. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu.* cum alijs cumulatis in d. decisione. Verũ etiam ex eo quia Capponius in eo nunquã nominatur, & propterea cum deficiat subiectum
2 personæ Capponij cui † obligatio possit cohærere, sequitur contra eum nullam oriri obligationem, vt firmat *Rebuff. de Chirogr. & Cedul. recogn. nu. 84.* cum alijs relatis in dicta decisione emanata coram Reuerendiss. D. Vrgelleñ iuxta quam decisionem; causa fuit postea per sententiam reuocatoriã expedita; A qua cum pro parte D. Razzantis fuerit appellatum, causa mihi in secunda instantia cõmissa. Proposui dubiũ. An sententia prædicta esset confirmãda, vel infirmanda; Et DD. ex nouiter pro parte Razzantis deductis, negotio per binas propositiones maturè discusso, vnanimiter infirmandam esse responderunt. Quia fundamẽtum antedictæ decisionis, quod
3 Epistola scripta in corpore à † Capserio contra eum non probet, quãdo ab altero subscribitur, in eaq. Capserius nullo modo nominatur, licet verum sit secundum iuris dispositionem; Contrariũ tamen visum fuit procedere de consuetudine, & stylo Mercatorũ in hac secunda instantia legitimè pro parte Raz
4 zantis probato, † cui quidem stylo in hac materia Mercãtili standum esse firmant, *Sooc. iun. cons. 27. nu. 22. Corn. cons. 319. num. 13. lib. 3. Rota coram Greg. XV. dec. 126. nu. 2. & 3. & in recent. decis. 522. nu. 7. par. 1.* Præsertim quando prout hic præ-
5 cisè, & indiuidualiter † probatur in contingentia facti, tunc enim pro lege seruari debet *Thesaur. decis. 1. num. 9. Rot. decis. 376. nu. 1. in fin. par. 2. recent. Dec. cons. 699. num. 5.* Styllus autem in præsenti casu visus fuit sufficienter probari ex pluribus Testibus formiter examinatis deponentibus, quod Epistola vt dicitur (d'auuiso) continens receptionem Gruppi scripta in
6 corpore à Capserio, & subscripta à D. Banchi, vel alio † Complementario contra eumdem Capseriũ plenè probat receptionẽ Gruppi, reddentibus scientiæ causam, ex quo ita obseruarunt, & ab alijs publicè, & palam obseruari viderunt, addentibus

tibus etiam fundamentum talẽ rationem eiusdem styli ex eo quia, si Epistola contra Capserium non probaret esset in potestate eorum negare receptionem pecuniarum de partibus trãsmissarum, & sic fraudare Dominos Banchi, qui easdẽ litteras missiuas subscribunt, vt dicitur à chiusi occhi, & in sola fi-
7 de Capserij scribentis in corpore, † qui quidẽ Testes deponentes ita obseruasse, & ab alijs publicè, & palam obseruari vidisse, plenè probant stylum, *Bero. cons. 40. nu. 7. lib. 3. Mascard. de probat. conclus. 1344 num. 3. Maresc. var. resol. lib. 2. c. 12. nu. 4. Rot. decis. 416. nu. 3. par. 3. recent.* eoq. magis quia sunt Capse-
8 rij, † & deponunt de directo contra eorum proprium interesse, *Surd. decis. 107. nu. 5. Socc. iun. cons. 61. nu. 19. & 20. libr. 2. Greg. XV. decis. 351. nu. 15.*

Nec visa fuit releuare responsio data pro parte Capserij,
9 quòd stylus respiciens decisoria non † dicatur legitimè probatus, nisi doceatur obtentus in contradictorio iudicio, iuxta *decis. Mant. 357. nu. 3. vers. praeterea*. Quia placuit limitatio data per informantes pro Razzante cõclusionem scillicet nõ procedere, quando agitur de probando stylo extraiudiciali per a-
10 ctus extraiudiciales, tunc enim non requiritur, † quòd sit obtẽtus in contradictorio, siue agatur de stylo ordinatorio, siue decisorio, *Aym. cons. 201. nu. 21. & 22. Menoch. cons. 163. num. 13. & 14. Gratian. decis. March. 237. nu. 18.*

Nec pariter obstare censuerunt, quòd Gruppus peruenerit ad manus D. Curli ministri eiusdem Banchi, prout ex Epistola eius manu subscripta ibi (*si è riceuuto il Groppo in apparenza ben conditionato*) & propterea ipsum teneri reddere rationem. Quia obiectum visum fuit cessare ex antedicta secũda Epistola postmodum scripta per Capserium ibi (*come hauerà visto per altra di Mercordì si riceuette il Groppo, & hauendolo incontrato stargiusto, n'è andato creditore, si come è seguito appresso dell'à piè partite fatemi capitar per lei*) ex quibus verbis manifestè deprehenditur Gruppum è manibus Curli peruenisse ad manus Capserij, qui, vt in Epistola asseruit, cum aperuit & incontrauit, creditumque de eo dedit Monaldo, prout om-
11 nia prædicta facere tenebatur ratione officij Capserij, † ad quem solum spectabat aperire Gruppos, & Creditores facere transmittentes, ad tradit per *Bart. in l. cum seruus 104. sub nu. 4. vers. tunc & ipse ff. de verb. obligat. Bald. in l. si plures nu. 20. vers. ssolue. C. de condit. inser.*

Nec consignatio Gruppi facta per Curlũ Capserio controuerti potest ex eo, quod Curlus non reportauerit à Capserio receptam, vel adnotationem in eius liberculo, prout fieri solet, vt deponũt Testes pro parte Capserij examinati, quia præmisso quod testes id nõ concludunt, videntur solum loqui de pecunijs, quæ exiguntur per Iuuenes in Vrbe, & postmodum consignantur Capserio, de quibus Iuuenes reportant adnotationem in eorum liberculis manu Capserij, non autẽ de Gruppis trasmissis de partibus, in quibus diuersa ratio cõcurrit, quia Iuuenes Gruppos non aperiunt, quapropter ab eorum consignatione faciẽda Capserio remanẽt liberati, statim atq; Capserius propria manu in Epistola, vt dicitur (d'auuiso) scribit Gruppum reinconstrasse, eumq. in integrum reperijsse, absque eo quod egeant alia adnotatione, vel recepura in liberculo, quia Epistola prædicta deseruit loco adnotationis, vel recepturæ, &
12 Iuueni suffragatur, † eaq; sola attendi debet tanquã posterior, per quam prior abrogata censetur ad text. *in l. pacta nouissima C. de pact. Rot. part. 1. recent. decis. 593. nu. 2. & corã Greg. XV. decis. 267. num. 9.*

Prædictaq. omnia facilius DD. visa fuerũt procedere tum attento laudo ad fauorem D. Razzantis lato à Mercatoribus primariis vrbis in Peritos ab vtraque parte electos, qui eundẽ Capponium debitorem Gruppi declararunt, à quo quidem Mercatorum iudicio in materia Mercantili Rota recedere
13 † non solet, *Rota decis. 522. nu. 7. par. 1. recent. Greg. XV. decis. 126. num. 1.* Tum etiam ex pluribus coniecturis suadentibus Gruppum ad manus Capserij peruenisse, quarum.

Prima oritur ex qualitate officij Capserij, ad quem spectat
14 recipere pecunias † ad Banchum transmissas tanquam ad id specialiter deputatum, ex qua quidem præambula deputatione, actus subsequutus receptionis Gruppi interpretationem
15 † recipere debet, adeout semper præsumatur factus à Ministro ad id specialiter deputato, iuxta *glos. in l. quadam mulier 76. in vers. sufficieb at. ff. de rei vendic. Menoch. de præs. lib. 2. præs. 74. nu. 5. & lib. 3. præs. 49 nu. 2. Rot. decis. 522. num. 7. in fi. par. 1. recent.*

Secunda elicitur ex verbis eiusdem Epistolæ, in qua Capponius Capserius scripsit dedisse Monaldo creditum de Gruppo, sicut de alijs partitis ad Banchum per eundem Monaldum transmissis, quæ quidem partitæ quemadmodum ad manus Capserij peruenerunt, quod non controuertitur, ita præsumi
16 debet peruenisse Gruppum, † quia omnes sub eadem oratione, & sub vnica structura verborum cõprehenduntur, & sic non possunt diuerso iure censeri ad *text. in l. cum qui ædes, ff. de vsucap. Rot. Ianuen. decis. 26. nu. 10.*

Tertia desumitur ex eo quod si Capserius Gruppum non recepisset verisimiliter receptam in corpore Epistolæ non
17 scripsisset, vel non dixisset † de eo dedisse creditum Monaldo, vel saltem post scriptam Epistolam Gruppum perquisiuisset, vel aliquo modo reclamasset, *glos. in l. si litterarum. in vers. impedire poterit. C. de resolut.* & in prædictis terminis firmat *Rot. Ianuen. decis. 26. nu. 26. per tot.*

Pro quarta coniectura concurrit incuria Capserij, qui solitus erat similes partitas omittere, vt iustificatur in pluribus partitis datis in Summario Razzantis, iuxta qualitate personæ eiusdem Razzantis optimæ cõditionis & famæ, ex quibus coniecturis simul iunctis dixerunt DD. sufficienter probari Grup-
19 pum ad manus Capserij peruenisse, † cum in materia dubia ad coniecturas recurri soleat, vt firmat text. *in l. cõtinuus 137. §. cum ita ff. de verb. obl. Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 11. num. 8.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana Viginti quattuor millium.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

à Priori contractu, quando censeatur recessum: Cessionarius in omnibus repræsentat personam cedentis. Venditor promittens de euictione, quoad factum, & datum suum tantum, secuta euictione ex facto alterius, quando sit restituendum pretiũ.

SVMMARIVM.

1. *à Contractu priori censetur recessum stante incompatibilitate secundi.*
2. *Clausula, sine præiudicio, intelligitur, præterquam in expressis.*
3. *Cessionarius repræsentat cedentem, & potest repellere agentes cum ijsdem iuribus, & actionibus, sicut poterat cedens.*
4. *Titulo inualido possidens, si superueniat nouus titulus validus, mutare sibi potest causam possessionis. vide num. 3.*
5. *Facti nuda detentatio, est auocabilis.*
6. *Venditor promittens de euictione, nostringendo obligationem ad datum, & factum suum tantum, si sequatur euictio ex facto alterius, non dicitur, commissa stipulatio.*
7. *Venditor, licet obligando se de euictione, pro omittat tantum de facto suo, & dato tamen, si sequatur euictio ex facto alterius d. venditor tenetur ad pretij restitutionem.*
8. *Quæ opinio non procedit, quando emptor sciuit rem esse litigiosam, & subiacere periculo euictionis.*
9. *Venditor, secuta euictione ex facto alterius tenetur ad pretij restitutionem, licet solum promiserit eam de facto suo tantum, & hoc fit ne cum aliena iactura locupletur.*
10. *Res quando adhuc dicitur extare per obligationem de restituendo in casu euictionis secuta.*

DECISIO CLV.

RESolutũ fuerat corã me sub die 20. Aprilis anni præteriti, * D. Marchionem Bonellum non posse agere de euictione contra bona cessa Liuiæ Capranicæ a Comitibus de Corbaria, sed experiri posse suas actiones contra hæreditaria Iuliæ Cæsarinæ, & propterea in hunc sensum sententiam ad eius fauorem latam a R. P. D. meo Verospio esse confirmandam. Cum

Cum autē Marchio audiri voluerit super eisdem, Domini
steterunt in decisis, quia pactum in transactione appositum vi-
sum est illi omnino obstare; nam cum Comites de proximo
euincturi essent non solum partē tenutæ Salicis à Marchione
possessæ, sed etiam reliquum, quod a Liuia detinebatur; Vo-
luerunt quidem cum vtroq; ex his transigere, sed tamen sub
certa, & indubitata spe consequēdi integra scuta quadraginta
millium, quod certè non aliter fieri poterat, quam si bona per
Liuiam possessa à quacumque Marchionis euictione præser-
uarentur: Quia alias dum à Marchione soluebantur Comiti-
bus scuta viginti quatuor millium, & à Liuia alia scuta sexde-
cim millium, quæ faciunt integra scuta quadraginta millium,
si Marchio potuisset se reuelare contra bona per Liuiam tran-
sacta, coacti fuissent Comites restituere Liuiæ scuta sexdecim
millium, & in hac summa fuissent manifestè damnificati; Et
Liuia fatua certè fuisset, si pro consequenda liberatione ab eui
ctionibus Comitum soluisset scuta sexdecim millium, dum ea-
dem bona non minus subiecta remanere debebant euictioni-
bus Marchionis, cum non sua magis interesset, si bona per ip
sam possessa ab vno potius, quam ab alio istorum euinceretur,
sed verius, vt ab vtriusque molestijs omnino illæsa præserua-
rentur. Et hinc est; quod licet Marchio in prohemio transa-
ctionis voluerit sibi reseruare iura de reualendo contra Liuiā
vigore Instrumenti emptionis dictæ tenutæ celebrati cū bo.
mem. Cardinali Alexandrino, nihilominus quia Liuia sub ea
lege cum Comitibus transigere recusabat indispositiua Instru
menti. Marchio manifestè consensit pacto limitatiuo de iuri-
bus non vtendis contra Comites quoad bona in dicta tenuta
Salicis, Castro Fabri, ac etiam alia quæcumque per Liuiam
possessa, & eidem fideicommisso Comitum subiecta, quod
non alia ratione factum fuit, nisi vt Comites libere cum Li-
uia super dictis bonis transigere possent. Per quod pactum
1 indubitanter apparet, recessum fuisse ab illa † generali iurium
præseruatiua tum ratione incompatibilitatis, *Gabr. cons.170.
num.5.lib.2.Surd.cons.145.nu.25.& seq. Rot.dec.262.nu.5.*
2 *par.2.diu.& dec.471.num.6.par.1.recent.* Tum etiam † quia
clausula sine præiudicio intelligitur præterquam expressis *Ol-
drad.cons.320.in fine, Cresc. dec.7.in fin.de iurepatr. Seraph.
dec.1445.num.4.* Quo circa sicut Comites in vim pacti limi-
tatiui poterant quandocumque repellere Marchionem agen
3 tem contra bona prædicta ita; † & Liuia illum repellere pote
rit iure a Comitibus sibi cesso *Bal. in l. emptor. in 1. notab. C. de
hæred. & rati vend. Din. in l. si ager. ff. de rei vend. idem Bal.
in cons.63.lib.2.in princip. Surd. dec.308.in 1. Rot. decis.303.
num.7.par.1.recent.* Propterea, vt in decisione ponderabatur,
iura inter prædictos non fuerunt hinc inde præseruata vt vnus
alterum molestaret super bonis transactis, sed verius vt vnus-
quisque illis vti posset ad proprium commodum, Marchio sci
licet pro tuendis emptis, dum pretio scutorum viginti qua-
tuor millium consecutus fuit plenam liberationem tenutæ à se
posse, quæ cum fuisset empta pro scutis quinquaginta septem
millium, euitauit damnum manifestum in scutis triginta tria
millium Comites quia transigendo cum Marchione, & ab
eo recipiendo scuta viginti quatuor millium, reseruarunt sibi
facultatem transigendi pro residuo cum Liuia, Et denique Li
uia dum pro scutis sexdecim millium acquisiuit illud residuum
liberum a quacumque Marchionis euictione.

Nec prædictis obstat; quod Liuia simul cum executoribus
in venditione facta dicto Cardinali Alexandrino asseruerint
tenutam spectare, & pertinere ad hæreditatem Iuliæ Cæsari-
næ. Quia cum de eo tempore lis fuisset tamen introducta ad
instantiam Comitum de Corbaria, sed non adhuc firmatum
fideicommissum, nec omnino detectum eorum ius, ideo non
est mirum si tenuta tunç fuerit vendita sub narratiua, quod es-
set Iuliæ Cæsarinæ, sed non ideo ex hoc inferri licet, quod
Liuia post detectum ius Comitum non potuerit aquirere pro
se ipsa absque ruptura fidei datæ fideicommittenti, quia id
posset procedere, nisi ipse Marchio magni fecisset ius Comi-
tum, nedum quoad partem tenutæ à se possessæ, sed etiam
quoad bona, quæ a Liuia detinebantur, dum enim ipse consen
sit super illis se non reualere, clarè agnouit bona non spectare
ad Iuliam; Et sic Liuia ea possidens titulo inualido, bene po-
4 tuit ex hoc nouo † titulo valido superuenienti mutare sibi cau
sā possidendi per *text. in l. qui bona §. 1. ff. de acq. posses. Achil.
decis.4.de caus. poss. & propr. Put. dec.44. lib.1. in corr.* Idque
absque aliqua fidei fractura, dum per hoc nihil subtraxit po-
5 sterioribus fideicommissarijs præter nudam, † & eam quidem
auocabilem facti detentationem, *Bal. in c. si vassallos num.2.
versic. quando præcipitur si de feud. fuer. controuers. inter dom.
Ceph. cons.275. num. 30. & seqq. Mantic. de coniect. lib.7. tit.
8. num.19.*

Nec dicatur, quod Liuia tenetur de euictione etiam quoad
ista bona ratione promissionis factæ in instrumento venditio-
nis, quia vel euictio prætēditur vigore promissionis generalis,
& cū hæc fuerit restricta ad sola hæreditaria Iuliæ Cæsarinæ,
dum bona transacta ad ipsius hæreditatem non spectant, pote
terit Marchio contra hæreditaria Iuliæ experiri, & sic habebit
intentum. Vel prætenditur euictio in proprijs Liuiæ, & cū ip-
6 sa obligationē † suam restrinxerit ad datum, & factū suum tā-
tum, secuta euictione ex facto Comitū, vt ipse Marchio agno-
uit, non dicitur commissa stipulatio per *text. in l. qui libertatis
vbi Glos. vers. sed certè aliud est ff. de euict. Cast. in l. emptorem.
§. fin. num.2. ante fin. vers.25. casus. ff. de act. empt. Ias. in l. stipu-
latio ista. nu.11. vers. secus si esset expressa. ff. de verbor. obligat.
Natt. cons.181. sub nu.5. vers. sed hic est aduertendum cum seqq.
Gomez. var. tom.2. c.2. de empt. & vendit. sub num.39. col.11.
vers. secus si particulare. Put. dec.250. lib.2. in correct.*

7 Nec obstat, quod licet venditor promittat de dato, † & fa-
cto suo tantū secuta tamen euictione tenetur ad pretij restitu-
tionē iuxta *tex. in l. fin. §. emptor. C. com. d. l. & in l. emptorem. §.
fin. ff. de act. empt.* quia quidquid sit de veritate huius quæstio-
8 nis, dum Cardinalis acquirens sciuit tenutam † esse litigiosam,
& subiacere periculo euictionis, & ipsemet ad illam emendā
derogatione obtinuit iux. *tex. in l. si fundum. C. de euict. Tiraq.
de retract. lib.1. §. 1. 2. Glos. 1. nu.11. Peregr. de fideic. art.52. nu.
58. vers.3. quando emptor. Put. d. dec.250. lib.2.* Obiectum vide
tur ex eo penitus tolli, quod cum promissio euictionis sub qua
principaliter cadit huius pretij restitutio, fuerit ab initio restri-
cta ad sola hæreditaria Iuliæ Cæsarinæ, & expresse limitata
seu adēpta quoad ista bona quæ erāt de iure Comitum, vtique
poterit Marchio cōtra hæreditaria Iuliæ de pretio se reualere,
vt supradictum est, stante enim expresso pacto Marchio exclu
ditur etiam a restitutione pretij respectu horum bonorum,
cum illa censeantur omnino ab hoc onere liberata, & illud re-
strictum ad sola hæreditaria Iuliæ Cæsarinæ.

Vltra quod videtur cessare omnino difficultas, quia cum ra-
9 tio principalis per quam venditor teneatur † ad pretij restitu-
tionem, fundetur in eo, ne alias locupletetur cum aliena ia-
ctura, illa quidem non militat in Liuia, ad quam pretium tenu
tæ nō peruenit, sed in creditores hæreditarios; Vnde cū illud
10 † adhuc dicatur extare per obligationem de restituendo in ca
su euictionis cum ipsomet Marchione factam *iux. tex. in l. pro
curatoris. §. fin. ff. de tribut. act. Franc. dec.75. nu.9. Ioseph. Lu-
douis. dec. Peru. 45. num.20.* & poterit ipse agere contra eos,
quos elegit in proprios huius pretij debitores, dum voluit sibi
caueri in casu euictionis.

Reliqua vero quæ objiciebantur, fuerunt alias sufficienter
sublata. Et ita parte vtraque informante Domini in decisis
perstiterunt, &c.

☞ * *Vide infra in Additione hanc decisionem prout in Indice
in eius fine posito.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Vineæ,

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Iudex, si executiuè procedat vigore obligationis vul-
neratæ, nulliter procedit. Emptor, si se obligauerit
ad soluendum fructus compensatiuos, donec pre-
tium soluat, quando ad illos non teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda est ei, de cuius possessione de tempore motæ
litis non controuertitur.*
2 *Iudex nulliter, & iniuste procedens non priuat possessorem
sua anteriori possessione.*

3 *Iudex nulliter procedit, procedendo executiuè vigore obligationis Cameralis vulneratæ.*
4 *Obligatio Cameralis quando est vulnerata, cessat via executiua, & est ordinariè procedendum.*
5 *ad Fructus compensatiuos soluendos si quis se obligauit soluere, euanescit eius obligatio, si contractus non habuit effectum.*
6 *Possessor per superuenientiam noui tituli censetur mutasse causam possessionis.*
7 *Dominium, quod quis habeat super aliqua re, quando non dubitatur.*
8 *ex Instrumento concessionis iunctis adminiculis, probatur dominium.*
9 *Sententia, quando deducitur per viam exceptionis, probat etiam sine actis.*
10 *Collusio non præsumitur, si non probetur.*
11 *Collusio, quando excludatur.*

DECISIO CLVI.

ALphōsus Ferrus, & q. Portia Caputa vxor de anno 1618. vendiderunt Vineam, de qua agitur Io. Francisco Rocchæ pretio scutorū mille, ad quorū computū d. Roccha soluit scuta quingenta, mediante datione in solutū vnius cēsus scut. 200. in sorte, & alterius crediti scut. 300. Reliqua vero scut. 500 promisit soluere intra decē annos, & interim fructus compensatiuos ad rationē scutorum quinq; pro quolibet centenario.

Verum quia Moniales Monasterij S. Cosmati de Vrbe, proprietariæ huius Vineæ, tàm ob prædictas, quàm ob alias præcedentes alienationes, factas per d. Alphonsum, ipsis irrequisitis, obtinuerunt à D. Locumtenente Vicarij mandatum de associādo contra d. Roccham emptorem, cuius vigore actualē possessionem dictæ Vineæ adeptæ fuerunt; ideo dictus Roccha egit coram A. C. cōtra d. Alphonsum pro restitutione scutorum quingentorum, in partem pretij solutorum eaq; præuio mandato, sibi restitui obtinuit, ac deinde inuestituram eiusdē Vineæ tamquam deuolutæ à dd. Monialibus reportauit.

Siluit Alphonsus vsque ad annū 1633. de quo tempore iudiciū mouit coram D. Locumtenente Vrbis Vicarij contra ipsū Roccham, pro fructibus recompensatiuis scut. 500. residui de pretij, ac pro illis mandatū executiuum obtinuit quod exequi curauit super eadem Vinea, ac præuia subhastatione, illam sibi deliberari fecit, ac successiuè illius possessionem adeptus fuit.

Deinde egit contra eumdem pro solutione dictorum scutor. 500. in sorte, & mandatum pariter executiuum pro illis obtinuit.

Sed adita Signatura pro parte d. Rocchæ, fuit commissa causa cum facultate manutenendi quem de iure, quoad mandatum relaxatum pro fructibus recompensatiuis: quo vero ad mandatum relaxatum pro scut. 500. in sorte, cum clausula: Si quid exequendum.

Disputato dubio sub die 20. Aprilis anni præteriti, An mandatum pro scut. 500. in sorte esset exequendum, eoq; negatiuè resoluto ex rationibus deductis in decisione, desuper extensa, fuit postmodū suscepta disputatio quo ad mandatum relaxatū pro fructibus, datoque dubio sub die 22. Februarij præteriti. Cui dandum esset mandatum de manutenendo in possessione istius Vineæ, Domini voluerūt gustare de bono iure; & hodie iterum posita causa, & informantibus etiā partibus super bono iure, fuit responsum ad fauorem Ioannis Francisci Rochæ, sicque illi dandum esse † mandatum de manutenendo, cum illius
1 possessio de tempore motæ litis non controuertatur *vulg. §. retinendæ instit. de interd.*

Non obstat possessio dicti Alphonsi capta vigore mandati relaxati à D. Locumtenente Vrbis Vicarij pro fructibus recō-
2 pensatiuis scutor. 500. Quia cum d. Iudex nulliter, † & iniustè processerit, non priuauit dictum Roccham sua anteriori possessione, *Corn. cons. 195. num. 4. lib. 3. Rota decis. 802. nu. 7. vers. quia pro responsione par. 1. diuers. Caual. decis. 535. nu. 3. R. D. meus Decanus dec. 231. nu. 2.* & alias sæpè.

Quod autem Iudex nulliter processerit, patet ex eo, quia re-
3 laxauit dictum mādatum via executiua vigore obligationis† Cameralis, cum tamen obligatio esset vulnerata per decretum latum ad fauorem dicti Rocchę super restitutione aliorū scut. 500. in partem pretij solutorum, & in iudicatum transactū, &
4 ideo cessabat via executiua, † sed ordinariè erat procedendū etiam pro fructibus residui dicti pretij, cum vertatur in contractu indiuiduo, vt fuit firmatum in d. decisione emanata coram me sub die 20. Aprilis anni præteriti.

Iniuste pariter processit, quia condemnauit d. Roccham ad soluendum dd. fructus recompēsatiuos, qui tamen non debē-
5 tur, Quandoquidem, licet Roccha † ad eorum solutionē se obligauerit, pendente solutione scut. 500. in sorte, attamen cū ipse eodem anno passus fuerit realem euictionem à Monialibus directis Dominis ob culpam eiusdem Alphonsi, qui hanc Vineam pluries alienauit ipsis irrequisitis, ac postmodum nouam inuestiturā habuerit à dd. Monialibus, vtique non tenetur am-
6 plius ad solutionem dd. fructuū, † quia ex superueniētia istius noui tituli mutauit sibi causam possidendi, & per consequens Alphonsum excludit ab huiusmodi prætensione, *Achill. dec. 4. ad fin. de caus. poss. & propriet. Crescent. decis. 5. num. 2. de restit. spoliat. Rota decis. 143. nu. 4. par. 2. diuers. & in recent. decis. 761. num. 2. par. 2. Greg. XV. decis. 546. num. 1. & ibi Add. nu. 15.*

Hanc autem Vineam, super qua hodie disceptatur esse sub dominio directo, ac proprietate dd. Monialium, Domini non
7 dubitarunt. Quia, † vltra instrumenta concessionum, concurrunt confessio Francisci Caldori in testamento, à quo ius habet Portia; & depositiones testium pro hæredibus Portiæ examinatorum ac solutio canonis per decennium cōtinuum per eamdem Portiam facta, & confessio geminata eiusdem Alphonsi, & Portiæ eius vxoris, qui dum hanc Vineam vendiderunt Carolo Antonio Braschæ, & dicto Rocchæ, fassi fuerūt, illam esse sub dominio directo, ac proprietate dictarum Monialium, eisq. promiserunt soluere laudemiū pro hac venditione, & illarum consensum obtinere; ex quibus satis dicitur probatum dominium dictarum Monialium cum illud probetur
8 † ex instrumento concessionis iunctis adminiculis, *Bald. in l. cum aliquis. n. 4. C. de iur. delib. Socc. cons. 89. nu. 11. lib. 1. Dec. cons. 428. in fin. cum alijs per Velasch. de iur. emphyt. q. 9. n. 16. vbi plene, & fuit dictum in causa Papien. bonorum 28. Aprilis 1595. coram bo. me. Card. Merlino, & in Ferrarien. 10. Ianuarij 1600. coram eodem, & in alia Ferrarien. de Noccellis 7. Iunij 1627. coram R. D. meo Decano.*

Demum quod hęc Vinea fuerit deuoluta ad prædictas Moniales ob alienationes factas ipsis irrequisitis, satis cōstare visum fuit ad effectum manutentionis, de qua agitur, ex sententia lata ad fauorem dd. Monialium super ista deuolutione, quæ sententia cum non probetur iniusta, illaque deducatur nō per viam actionis ad hoc, vt scilicet intret deuolutio, sed per
9 † viam exceptionis ex quo d. Roccha illam deducit pro tuenda sua possessione, probat etiam sine actis, *Rota dec. 143. n. 5. & seq. p. 2. diuers.* vbi allegatur decisio Accoramboni 35.

Non obstat prætēsa collusio inter dictas Moniales & Roc-
10 cham quoniam illa † non præsumitur, nisi probetur, *Natt. cons. 537. n. 30. & 35. Maschard. de probat. vol. 1. concl. 322. n. 2.* Quinimmo excluditur ex veris alienationibus factis per d. Alphonsum, irrequisitis ipsis Monialibus atque ex acceptatio-
11 ne dictæ deuolutionis & sententiæ super ea latæ; † citato etiā Alphonso, qui nedum litem sibi, seu eius legitimo procuratori intimatam suscipere non curauit, molestias non amouit, promissa non adimpleuit, & à prædicta sententia non appellauit; sed spatio quindecim annorū, & vltra acquieuit, *Rot. dec. 119. n. 10. p. 2. diuers. & dec. 415. n. 3. & 4. p. 1. recent. & in Romana officij 21. Iunij 1632. coram R. P. D. meo* Pirouano *apud Merlin. de mand. de manuten. dec. 321. n. 12. vsque ad 15.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Regień Beneficij.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Beneficium obtinens à Sede Apostolica cum clausula constito de reseruatione, dicta reseruatio est plenè, & concludenter probanda. Iuspatronatus, quando dicatur Ecclesiasticum, & quando dicatur Laicale, etiāsi pertineat ad personas Ecclesiasticas.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fides extracta lite pendente, & sine citatione partis, ac etiam sine literis compulsorialibus fidem non meretur.*

2 *Testes non probant vacationem in mense reseruato, si deponant de simplici auditu obitus in dicto mense.*

3 *Gratia emanata cum clausula, constito cum faciat gratiam conditionalem, est concludenter iustificanda.*

4 *Intentionis fundamentum alicuius non sufficit probare præsumptiuè.*

5 *Iuspatronatus quando competit Ecclesiæ, seu personis Ecclesiasticis ratione Ecclesiæ, censetur Ecclesiasticum, non obstante, quod proueniat à Laico, vel de bonis Laici.*

6 *Et consequenter huiusmodi beneficia cadunt sub regula reseruatoria.*

7 *In Iurispatronatus fundatione, si fuerit conuentum, & illud pertineat ad personas Ecclesiasticas, & illud exerceatur non tanquam Ecclesiasticum, sed Laicale, hoc stante de illo tanquam de Laicali etiam ad effectum excludendi reseruationem iudicandum est.*

8 *Et hoc fit, nè Laici ob operibus pijs abstrahantur, quod contingeret, contra eorum dispositiones beneficia ab eis fundata subijci regulis reseruatorijs.*

9 *In beneficij fundatione, si quis asserat, quod d. beneficium non subsistit potestati Papæ, tanquam impossibilis, turpis, & contra ius conditio reijcienda est, declara vt nu. 10. & 11.*

12 *Beneficium, si attenta fundatione est Sacerdotale, si conferatur alicui, qui adhuc non sit Sacerdos, ipso iure nulla, & inualida est collatio.*

13 *Beneficij prouisio est nulla, & subrepitia, si conferatur non Sacerdoti contra formam fundationis.*

DECISIO CLVII.

COmmissa in Rota ex rescripto Signaturæ cum clausula pa tito Breui arbitrio Rotæ, causa appellationis interpositæ à Com. Guido Canosseo prouiso à moderno Archipresbytero Regieñ de Beneficio vacante per obitum D. Nicolai Malegutij vltimi Rectoris à sententia lata ab A. C. executore literarū Apostolicarum ad fauorem Francisci Raymūdi prouisi à Sede Apostolica vti de vacante per obitum Siluestri Menghi, fuit dubitatum, an intret arbitrium, & conclusum fuit non esse locum arbitrio, & supersedendum in executionem Breuis, quia clausula constito prius quod Siluester in Beneficij possessione existens extra Romanam Curiam de mense Iulij obierit &c. de qua in Breui non fuit iustificata.

Nam fides obitus extracta ex libro defunctorū morbo contagioso in Ciuitate Regij de anno 1631. existente penes Ma-
1 gistratum super gubernio sanitatis, † extracta lite pendente, & sine citatione partis, ac etiā sine literis compulsorialibus fidem non meretur, *rubr. si quis in aliquo, vbi Dec. nu. 9. & 10. C. de eden. Rot. dec. 1. de fid. instr. in nou. Mohed. dec. 8. eod tit. & in recent. dec. 297. nu. 2. par. 2.* & cum non contineat diem certum, & mensem mortis clausula constito, &c. non remanet
2 iustificata, nec testes deponentes de simplici auditu † probant vacationem per obitum Menghi, in mense Iulij ad effectum reseruationis *Aegid. decis. 612. Put. decis. 266. lib. 3.* & tamen
3 clausula constito &c. tanquam fundamentum Breuis † est cōcludenter probanda, ad hoc, vt resultet clara, & aperta reseruatio *Garz. de benef. par. 6. cap. 3. nu. 10. & num. 64. vbi refert decisiones Rotæ. Rota coram san. mem. Gregor. XV. decis. 53. in fin. & coram bo. me. Card. Caualerio dec. 597. nu. 2.* vbi enim
4 quid est fundamentum † intentionis alicuius non sufficit probare præsumptiuè *Rot. decis. 102. nu. 6. par. 1. diuers. coram Seraphin. dec. 1171. nu. 2. & dec. 1249. nu. 3. ita fuit resolutum in Comen. decimarum 8. Iulij 1612. coram bon. mem. Cardinali Sacrato.*

Præterea ex tenore fundationis Beneficij de quo agitur factæ de anno 1057. ab Arduino, & de anno 1058. a Gherardo apparet voluntatem fundatorū fuisse, vt prouisio huius Beneficij spectaret ad Archipresbyterū, & Archidiaconum Regieñ itaut nullus alius in huiusmodi beneficij collatione se ingereret, Idq; fuisse seruatum ostenditur ex obseruātia subsequuta, dum spatio 600. annorum nunquā docetur, nec à Sede Apostolica, nec ab Episcopo Beneficiū, de quo agitur, fuisse colla-

tum, quinimo post diuisionē subsequutam 24. Octobr. 1317. inter Archidiaconum, & Archipresbyterum quatuor Mansionariarum Ecclesiæ Regieñ cum præsentia Episcopi consensum suum præstantis, prouatur ab anno 1339. citra, Mansionarium, seu beneficium controuersum vigore dictæ diuisionis fuisse prouisum ab Archipresbytero, vt ex præsentationibus, & prouisionibus effectuatis à dicto tempore vsque ad annum 1632. quo fuit à D. Commendatario Hieronymo Malegutio moderno Archipresbytero prouisus Guidus Canosseus de quibus in processu.

5 Et quamuis eo ipso, quod iuspatronatus competit † Ecclesiæ, seu personis Ecclesiasticis ratione Ecclesiæ censeatur Ecclesiasticum, non obstante origine, quod scilicet proueniat à Laico, & de bonis Laici *Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. quæst. 1. artic. 8. Couar. pract. quæst. cap. 36. num. 4. Seraphin.*
6 *decis. 1420. num. 1. & 2.* & consequenter huiusmodi † Beneficia cadant sub regula reseruatoria *Gōzal. ad reg. 8. glos. 18. n. 6.* attamen ex quo in actu fundationis conuentum fuit, vt dictum Iuspatronatus pertineret ad dictos Archipresbyterum, & Archidiaconum, illudque exerceretur non tanquam Eccle
7 siasticum, sed Laicale, de illo tanquam de Laicali † etiam ad effectum excludendi reseruationem iudicandum est, licèt quoad pertinentiam sit Ecclesiasticum vt distinxit *Rota in Romana Iurispatronatus 31. Maij 1613. coram bon. mem. Cardinali Sacrato impressa apud Modernos in praxi Iurispatronatus par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 56. Lotter. de re beneficiar. lib. 2. quæst. 10. num. 4.* In tali enim casu militat eadem ratio, quæ in alijs patronatus Laicalibus, ne scilicet Laici ab operibus pijs
8 † astrahantur prout contingeret, si viderent contra eorum dispositiones beneficia ab eis fundata subijci regulis reseruatorijs *Couar. pract. d. c. 36. n. 5. late Gonzal. super reg. 8. glos. 9. §. 1. num. 8.*

De consensu Ordinarij, requisito in fundatione non potest dubitari stante lapsu tanti tēporis, & obseruātia probata nedū per collationes seu institutiones factas ab Archipresbytero, ab anno 1339. citra, vt fuit dictum supra metam 300. annorum exceden, sed etiam ex approbatione quondam Petri Episcopi Regieñ 10. Martij 1188. Nec non ex alia deinde facta à quodam Vgulino Episcopo Regieñ 25. Ianuarij 1392. in quibus asseritur, collationē, prouisionem, & dispositionem beneficiorum Mansionariatum spectare, & pertinere, de iure, & antiqua consuetudine ad Archidiaconum, & Archipresbyterum Regieñ, & per lapsum 300. annorum, & vltra post dictā diuisionem Mansionariarum factam inter Archipresbyterū, & Archidiaconum anno 1317. cum consensu, & præsentia quondā Guidonis Episcopi Regieñ, præsumitur quilibet alius necessarius consensus tam Papæ, quam Ordinarij coadiuuatus per subsequutam illius obseruantiam per prædictum, immò maius tempus cum a die fundationis ab anno 1057. & 1058. respectiuè vsque ad præsens 600. ferè anni abierint.

Nec illa conditio apposita in fundatione, quod si aduenerit, quod aliquis Pontifex, vel aliqua magna paruaque persona voluerit reuoluere vel minorare factum à fundatore, tunc bona reuertantur ad hæredes ibique permaneant, donec venerit potestas, quæ prædictis Presbyteris permittat prouidere &c.
9 videtur impossibilis, † & reijcienda tamquam turpis conditio, & contra ius, ex eo quod Beneficium non subsit Papæ potestati, quia placuit DD. respondere attenta tēporis antiquitate
10 dicta verba habere vim petitionis, & perinde esse, † ac si testator rogasset summum Pontificem, vt sicut non solet derogare, Iuripatronato reseruato Laicis, ita nec velit hoc casu derogare, reseruato personis Ecclesiasticis, vt dictū fuit in dicta *Romana Iurispatronatus coram bon. me. Cardinali Sacrato*, & stan-
11 te ista conditione quam Papa ignorauit † alias censuit Rota intrare arbitrium in retardanda vlteriori executione literarum Apostolicarum, vt in *Lucana bonorum 5. Decembris 1603. coram bon. me. Card. Pamphilio, & in Fanen. Beneficij 28. Iunij 1624. coram bo. me. Vbaldo.*

Denique Beneficium est Sacerdotale attenta fundatione, & obseruantia tanti temporis subsequuta. Ideo prouisio facta Raymundo, qui solum attigit 14. annum, vt ex fide Baptismi de qua in processu fol. 260. est ipso iure nulla, & inualida tam attenta dispositione iuris communis. *Put. dec. 331. in fin. lib. 1. Paris. de resignat. lib. 4. q. 9. nu. 22. Garz. de benef. par. 7. c. 4. nu. 82.* quam etiam attenta dispositione *Sacr. Conc. Trident.*
13 *cap. 5. sess. 25.* vbi † declaratur prouisionem nullam, & subre-

ptitiam si conferatur Beneficium non Sacerdoti contra formam fundationis.

Et ex his, informante tantum Canosseo, fuit resolutum breue non esse executioni demandandum.

R. P. D. PANZIROLO.

Mutineñ Emphyteusis.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Ex persona Coloni, vt heredi acquiratur quasi possessio agrorum defuncti absq; appræhensione, quid requiratur Statuta Laicalia non compræhendunt bona Ecclesiastica.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de manutenendo dandum est ei in concursu, qui docet de sua anteriori possessione.*

2 *ex Possessione vnius rei non rectè infertur ad possessionem alterius.*

3 *Hæres possessionem bonorum defuncti solo ministerio coloni perseuerantis in cultura agrorum acquirere potest absq; alia apprehensione.*

4 *ex Coloni persona, vt acquiratur possessio duo copulatiuè requiruntur.*

Primò, quod Colonus recognoscat hæredem in dominum gerendo actus eius nomine. nu. 4.

Secundò, quod de istis actibus à Colono factis hæres scientiam habeat nu. 4.

5 *Immissio in possessionem agrorum non releuat, sine expulsione Coloni, limita hoc, si Colonus acceptauit præceptum Iudicis num. 6.*

7 *Possessio, quando est vacans, non requiritur aliqua expulsio.*

8 *Bona hæreditaria nunquam dicuntur vacantia, stante statuto de continuanda possessione defuncti in hæredem.*

9 *Statuta Laicalia non procedunt in bonis emphyteuticis Ecclesiasticis.*

DECISIO CLVIII.

ARchidiaconus Mutineñ bona, de quibus agitur in emphytheusim concessit Martyno, & Ioanni Regio, pro se ipsis, ac pro omnibus & singulis quibuscumq; filijs, nepotibus, & personis, legitimis tamen, & naturalibus, & legitimo matrimonio natis ac masculis descendentibus, ita, & taliter, quod donec, & quousq; ex ipsis, seu ex descendent ipsis aliquis in rerum natura quandocunque extiterit emphyteusim totam, & integram habere debeat.

Decessit Martinus nullis relictis liberis, ex Ioanne autē nati fuerunt Pellegrinus, Lucretia, & Polisena: mortuo vero Pellegrino sine masculis, Archidiaconus probata corā Ordinario Mutineñ deficientia lineæ masculinæ, obtinuit decretū de associando, cuius vigore, bonorum possessionē adeptus fuit. Verum cum Lucretia, & Polisena anteriorem possessione allegarent, introducto corā me in iudicio, dubitatum fuit, cui nam
1 dandum esset mandatum de † manutenendo, & resolutū fuit Archidiacono dandum esse, quia in concursu docet de sua anteriori possessione *Bart. in l. si duo. nu. 4 ff. vti possid. Alexand. cons. 188. sub nu. 12. lib. 5. Dec. cons. 302. nu. 7.*

Nō obstat, quod licet Lucretia, & Polisena fuerint posteriores in acquirenda possessione in vim decreti Iudicis, nihilominus ex quo cōmuniter cum Pellegrino fratre omnia bona possidebant, eoq; vita functo eādem possessionem continuarunt, mandando Colonis, omnesq; alios actus, & vt prius exercendo, satis videntur docere de ipsarū anteriori possessione ad effectum manutentionis; Quoniam, cum testes, de quibus in *Sum. num. 2.* non percutiant præcisè bona controuersa, non possunt deseruire ad ostendendum prætensam hanc continuationem
2 possessionis, etenim † ex possessione, vnius rei non infertur ad possessionem alterius *Glos. in l. 3. verb. quamlibet ad fin. ff. de acquir. posses. Ias. ibidem nu. 30. & seq. Nat. cons. 492. nu. 1. & seq. Surd. cons. 135. nu. 63. & seqq. Rot. dec. 162. n. 11. p. 4. diuers.*

Non obstat, quod prædictæ sorores vti hæredes fratris pos-
3 sessionē † bonorum solo ministerio Coloni perseuerantis in cultura agrorum aquirere potuerint absq; alia apprehensione *Zuccard. in l. fin. num. 124. in fin. C. de edict. diu. Adr. tollen. Surd. cons. 117. nu. 8. & cons. 160. n. 28. & seqq.* Quia vt ex persona Coloni possessio acquiratur hæredibus, duo copulatiuè
4 requiruntur, nempe quod † Colonus recognouerit hæredē in Dominum gerendo actus eius nomine, & quod de istis actibus à Colono factis hæres scientiā habuerit *Put. dec. 453. nu. 4. & seqq. lib. 2. in correctis. Seraphin. dec. 466. nu. 1. & seqq. Rot. dec. 77. num. 8. impress. post tract. de manutenen.* de quibus tamen in præsenti casu nihil apparet.

Nec releuat, quod cū immissio Archidiaconi fuerit sine ex-
5 pulsione Coloni, † propterea suffragari non possint *Nat. consil. 538. nu. 10. Surd. cons. 117 nu. 11. & seqq. Honded. cons. 20. nu. 17. lib. 1.* Quia cessat obiectum, ex quo processerat Iudice
6 mandante, quo casu † sufficit Colonum acceptasse præceptū sine alia expulsione, *Angel. in l. clam possidere, § qui ad nundinas. nu. 2. in fin. ff. de acquir. pos. Rot. dec. 802. nu. 6. par. 1. diuers. & dec. 523. nu. 3. par. 2. recent. Greg. decis. 203. nu. 1.* vltra quod cum de tempore, quo Archidiaconus possessionem adeptus
7 est, † bona essent vacātia, nulla requirebatur expulsio *Seraph. dec. 466. nu. 3. in fin. vers non obstat quod prætenditur. Rot. dec. 77. nu. 3. & dec. 79. impress. post tract. de manutenen.*

Non obstat, quod prædicta bona nunquam potuerunt dici
8 vacantia stante † Statuto de continuāda possessione defuncti in hæredes, quoniam similia statuta Laicalia non procedunt in
9 bonis Emphyteoticis Ecclesiasticis, † qualia sunt illa, de quibus agitur *Ias. cons. 152. nu. 9. lib. 4. Pacific. de Saluian. interd. inspect. 3. c. 2. nu. 361. Grauian. for. disc. pt. 732. nu. 76. Peregr. decis. Patau. 127. nu. 8. & seqq. Rot. dec. 716. nu. 2. par. 4. diu. & decis. 513. nu. 1. par. 1. recent.* Et ita parte vtraque &c.

R. P. D. MERLINO.

Camerineñ Saluiani.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Adducuntur plura adminicula, & coniecturæ ex quibus dignoscitur, quod confessio mariti de dote recepta, sit vera, & non simulata, & ficta.

SVMMARIVM.

1 *Dos, quando fuit promissa, & postea subsequantur mariti confessiones de recepto iunctis alijs adminiculis, plenè probant dotis solutionem.*

2 *Dotis solutæ partis veritas, infert etiam veritatem solutionis in alijs partibus.*

3 *Dotis solutio præsumitur ex diuturnitate temporis, postquam fuit promissa.*

4 *Maritus verisimiliter per longam seriem annorum non præstitisset alimenta vxori, si ei dos non fuisset soluta.*

5 *Maritus, si onera matrimonij substinuit, hoc præbet non leue adminiculum veritati solutionis dotis.*

6 *Matrimonia ex solita, & generali consuetudine sine dote non contrahuntur.*

7 *Dotis confessio facta à marito, præsumitur vera, si pater vxoris, qui eam promiserat erat diues, & filia erat vnica. vide nu. 8.*

9 *Testes nulliter examinati, vel in alio iudicio deseruiunt pro adminiculo.*

10 *Confessio dotis facta à marito præsumitur vera, si adsunt verba in continenti, sine incontinenti.*

11 *Dotis confessio facta à marito non præsumitur simulata si emanauit tempore non suspecto.*

12 *ex Relato si constat de errore referentis, illud est attendendum non autem referens.*

13 *Error in tempore dum constat de identitate causæ personarum & contractus non potest vitiare veritatem actus.*

14 *Error in sene facile cadere potest ex obliuione.*

Sent-

Senectus solet esse obnoxia obliuioni. nu. 14.

15 *Dotem habuisse confitens, & post confessionem partis dotem recipiens, ob id oritur præsumptio simulationis & fictionis, quoad omnes summas in confessionibus de recepto contentas.*

16 *Dotis solutionis veritas arguitur ex geminata confessione.*

17 *Præsumptiones validiores elidunt leuiores.*

DECISIO CLIX.

ITerum Domini responderunt, Hieronymæ dandam esse immissionem in bonis, de quibus agitur ex Saluiano ratione crediti fructuum census, non obstante, quod possideat alia bona spectantia ad debitorẽ Census, quia ex diuersa causa, nempe suæ dotis, non autem census se illo possidere declarauit, vt fuit comprobatum in alia decisione sub die 20. Februarij præteriti coram me cuius fundamenta etiam hodie Dominis placuere.

Neque visum fuit elidi titulum dotis, ex quo Hieronyma dicta bona in solutum recepit, quoniam imò ex pluribus satis constare de veritate dotis solutæ, & coniecturas in contrarium propositas irreleuantes esse, reputatum fuit.

Apparet enim ex apoca vsque de anno 1580. celebrata per Marianũ constitutã fuisse Hieronymæ filiæ dotem scut. 1300. & ex depositionibus testiũ, de quibus in Summ. nu. 8. qua posi
1 ta dotis promissione, † subsequutæ postea mariti confessiones de recepto, a ijs munitæ adminiculis plenè probant verã dotis solutionẽ, *gloss. in l. contractibus. §. 1. C. de non num. pecun. Castren. cons. 383. nu. 2 lib. 2. Cephal. cons. 448. nu. 15. & 22. Card. Alban. cons. 8. nu. 9. & 11. Rot. dec. 263. nu. 1. par. 4. diuers. & coram san. me. Greg. XV. dec. 62. nu. 2. & 6. & dec. 468. num. 6. & 8. & in Imolen. Saluiani 27. Nouemb. 1624. coram me.*

Quę adminicula, & præsumptiones vrgentes hic nõ desunt, nempe quod reuera pars dotis in scut. 325. probatur ex Instru-
2 mento effectualiter soluta, vnde partis † solutæ dotis veritas, infert etiam veritatem solutionis in alijs partibus, vt arguit *Soccin. sen. cons. 82. sub num. 2. lib. 2. Sord. cons. 489. num. 22. Rota decis. 62. num. 7. apud sanct. mem. Greg. XV.* cum alijs congestis *in d. Imolen. Saluiani coram me, & in Romana dotis 19. Ianuarij 1635. coram R. P. D. meo Dunozetto*; diuturnum intercessit tempus à die promissæ dotis de anno 1580. ad tem-
3 pus dissoluti matrimonij de anno 1618. † intra quod eo verisimilius præsumenda est actualis solutio, *Cuman. cons. 31. nu. 3. Castr. cons. 58. nu. 4. lib. 2. Rot. dec. 292. nu. 3. par. 2. recent. & coram san. mem. Greg. XV. dec. 468. num. 8.* & per hanc longam annorum seriem maritus semper alimenta vxori præstitit, quæ
4 † verisimiliter non præstitisset si dos non fuisset soluta, vt ponderat *Bal. in l. vnica. nu. 4. C. de priuileg. dot.* plenè *Surd. consil. 489. numer. 8. Rota decis. 155. num. 9. par. 2. diuers. & coram san. mem. Greg. XV. dec. 62. nu. 5. & in d. Imolen. Saluiani co-*
5 *ram me.*, & alia substinuit onera matrimonij, † quod pariter veritati solutionis dotis nõ leue præbet adminiculũ, *Surd. d. cons. 489. nu. 13. Gratian. discept. forens. c. 362 nu. 4. Rot. in Farfen. dotis 10. Nouẽb. 1623. corã bo. me. Vbaldo.* Iuncta etiã soli-
6 ta, & generali consuetudine matrimonia † sine dote non cõtrahendi, & quod Marianus dotis promissor diues erat, & Hieronyma filia vnica, ex quibus circumstantijs, & verisimilitudi-
7 ne desumi, † quod vera sit dotis confessio tradunt *Surd. cons. 480. nu. 8. & 9. & 16. Gratian. discept. forens. c. 362. num. 10. Rot. decis. 155. nu. 4. par. 2. diuers. & fuit dictum in præallegata Imol. Saluiani coram me, & Romana dotis 19. Ianuar. 1635. coram R. P. D. meo Dunozetto*; Necnon etiam attentis testib.
8 datis in summ. Hieronymæ nu. 8. deponentibus de dotis promissione, † & quod Marianus conquærebatur Ioan. Baptistam Generum facultatibus labi, signum quod timebat ne dotem iam solutam dissiparet, ex quibus testibus quamuis et à nul-
9 ter examinatis, † vel in alio iudicio desumi argumentum dotis solutæ censuit *Rot. in Romana dotis 13. Nouemb. 1602. coram Ortemberg*o, & famam ad hanc effectum admitti dixit *Rota*
10 *dec. 155. nu. 2. par. 2. diuers.* præsertim † quia in dd. confessionibus de recepto adsunt verba incontanti, seu incontinenti, quæ aliquã præstare debent coniecturam pro veritate solutionis dotis *ex not. per Alex. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. nu. 14. ff. de verb. oblig. & in Romana restitutionis dotis 5. Decemb. 1618. coram bo. mem. Card. Sacrato*, & ædem con-
11 fessiones emanarunt tempore non suspecto, quod Io. † Bapti-

sta non erat multo ære alieno grauatus; quod perpendunt Doctores ad præsumendã veram dotem solutam, vt *Soccin. sen. in l. 1. nu. 108. ff. solut. matr. Gozzad. cons. 28. nu. 26. & 31. Rot. decis. 683. nu. 5. par. 2. recent. cum alijs in Imolen. Saluiani 17. Nouemb. 1634. coram me.*

Quibus positis corruere omnino videbantur coniecturæ in contrarium deductæ ad probañ confessiones de recepto simulatas esse.

Prima enim non subsistit, quod scilicet detegatur falsa solutio pro scut. 325. in Instrumento redacta, tanquã facta ex pretio domus venditæ de anno 1604. dum eadem solutio reperitur a notata in libro seu folio Io. Baptistæ vsq; de anno 1598. quo nondum vendita fuerat domus; Quoniã placuit responsio, quod dum illa partita in priuato libro descripta habet rela-
12 tionẽ ad Instrumentum vẽditionis domus, vtiq; ex relato † cõstat de errore referentis, & illud est attendeñ, non autem referens dispositio erroneè concepta iuxta tradita per *Surd. decis. 291. nu. 16. Menoch. cons. 1187. nu. 23. in fin. Rot. dec. 127. nu. 10. par. 1. & dec. 158. num. 4. par. 2. recent. & in Maceraten. cessionis 17. Maij 1632. coram me.* Errorque in tempore
13 † dum constat de identitate causæ, personarum, & solutionis non potest vitiare veritatem actus ad tradita per *Doct. in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. 1. Menoch. cons. 337. num. 11.* Dum præsertim agitur de descriptione facta per senem ferè
14 septuagenarium, in quo huiusmodi † error facilius cadere potuit ex obliuione, cui senectus esse solet obnoxia, & potuerunt partes de anno 1598. inire contractum venditionis priuatim, & deinde illum de anno 1604. solemniter in publicum Instrumenti documentum redigere, & relatio folij particularis referenda est ad Instrumentum postea celebrandum.

Minus substinetur secũda coniectura desumpta ex eo, quod Io. Baptista maritus confessus fuerit recipisse totam dotem, vt constat ex apocis de recepto, & deinde post confessiones re-
15 cepit actualiter partẽ dotis nempe scut. 325. vt cõstat ex † Instrumento, quo casu arguitur simulatio, & fictio quoad omnes summas in confessionibus de recepto contentas, vt docuit *Roman. singul. 26. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præs. 129. nu. 21. cum alijs.*

Quoniam procederet obiectum si adnotatio facta in folio priuato contineret diuersam summam ab ea, quæ est in Instrumento, sed cum sit eadem partita, ideo non applicantur præallegatæ doctrinæ, immo potius augetur veritas solutio-
16 nis, † dum geminata est confessio eiusdẽ partis dotis solute *Alex. cons. 45. nu. 7. lib. 1. Sim. de Præt. cons. 100. nu. 11. Gallia ad consuetud. Alex. gloss. 20. q. 7. nu. 4. Rot. in Terracinen. dotis 26. April. 1618. coram Eminentiss. D. Card. Pamphilio, & in Bononien. dotis 25. Febr. 1619. coram bo. mem. Andr.*

Hincq; etiam cessant tertia & quarta coniecturæ ex eodem fonte manentes, quod nempe si vere essent confessiones de recepto coniunctæ cũ Instrumento, sequeretur pro dote fuisse soluta scuta 1625. cum tamen solum deberentur scut. 1300. & quod sicuti pro scut. 325. in Instrumento solutis Hieronyma reportauit multas cautelas, & hypothecas à marito, ita etiam sibi cauisset quoad reliquas summas in cõfessionibus de recepto contentas.

Quoniam satisfacere visæ sunt responsiones, quod dũ eadẽ est sũma in Instrumento relxata, & in libro seu folio descripta, cessat quod fuerit solutum plus debito, quo vero ad cautelas pro solutione scutorum 325. adhibitas, fuit dictum id contigisse ex eo, quia regulariter in Instrumentis Tabelliones cautius agere solent, quam priuati in eorum apocis; nec ideo inferri potest ad simulationem apocarum.

Quinta & vltima coniectura, quod alias Hieronyma callide supposuerit soluisse fructus census, quos non soluerat, tollitur ex facto, nam in summ. præteritæ positionis num. 8. dat. Instrumentum, ex quo apparet Hieronymam vendidisse proprium prædium valoris scut. 4400. scut. 2000. erogasse in extinctionem æris alieni mariti, & signanter fructuum dicti census.

Et demum hasce coniecturas Domini existimarunt supe-
17 rari ab alijs validioribus † supra pro veritate solutionis dotis ponderatis, vt respondet etiam *Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 62. num. 11.*

Et ita vtraque parte informate DD. steterunt in decisis.

ILLVSTRISS. D. MACCHIAVELLO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO.

Grataneñ Decimarum.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Transactio, quid operetur. Priuilegium personale non egreditur personam. Transactio vt substineatur, quid sufficiat. Clausula (casu quo aliquid plus valeret) in transactione posita quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *ex Transactione oritur exceptio litis finitæ, & nouæ litis ingressus impeditur.*
2 *Conductores tenentur stare concordiæ initæ, quousque eorum conductio est duratura.*
3 *Priuilegium concessum fauore aliquarum personarum, extra eas non extenditur.*
4 *Lis super aliqua re quando adest, negari non potest, si postea transigatur, quod d. transactio sit facta super re dubia.*
5 *Transactio, vt substineatur sola lis, vel eius timor sufficiens est.*
6 *Procurator sine speciali mandato donare non potest.*
7 *Clausula, casu, quod aliquid plus valeret, &c. in omnibus contractibus etiam emptionis, & venditionis apponi solet.*
8 *Clausula, casu quo aliquid plus valeret &c. posita in transactione, non faciat, quod d. transactio in donationem transmutetur.*
9 *Procurator, quando dicatur etiam habere mandatum ad donandum.*

DECISIO CLX.

CVm Domini de Fuccheris vti conductores reddituum mensæ Magistralis S. Iacobi de Calatraua prætenderent cõtra pactum per decem integros annos obseruatum exigere quasdã decimas a Collegio Venerabil. Societatis IESV Ciuitatis Granateñ. Dixit Rota obstare eis transactioné initam inter eorum legitimum procuratorem ac Rectorem supradicti Collegij, in qua definitum fuerat, vt Patres tenerentur solum-
1 modo soluere trigesimã, & ex qua transactione oritur † exceptio litis finitæ, & nouæ litis ingressus impeditur, *l. fratris vbi DD. C. de transa. l. eleganter. §. si quis. ff. de condit. indeb. c. 1. de lit. contest. in 6. Roland. conf. 28. nu. 16. vol. 4. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 26. tit. 1. nu.* 8. super decimis enim licita est compositio iuxta *text. in c. fin. de pact. in 6. & dec. 279. in fin. par. 2. recent.* quod eo facilius procedit in casu præsenti, vbi nõ agitur de aliquo præiudicio ipsius mensæ Magistralis cuius iura fuerunt in dicta trãsactione integra præseruata, sed solummodo
2 de temporali eorumdem † conductorum interesse, qui sine dubio tenentur stare concordiæ iam celebratæ, quousque eorum conductio ex duratura ex iuribus allegatis.

Nec obstat exceptio iuris clari, quod dicitur in huiusmodi transactione remissum, nam vltra quod stantibus amplissimis priuilegijs Apostolicis Venerabili Societati IESV concessis, & per quamplurimas decisiones, & tres sententias Rotales, Bubali, Seraphini, & Blanchetti canonizatis dubium est, *An eadem Venerabilis Societas teneatur soluere decimas ipsæ mensæ Magistrali*, ad quã adhuc decisum non fuit. An breui Leo-
3 nis XI. extendatur, † quod certum est fauore tantummodo Ecclesiasticarum personarum emanasse, vt in *Corduben. decimarum 10. Maij 1634. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, accedit vlterius, quod etiãsi ius decimandi fauore mensæ Magistralis clarum esset, adhuc transactio ex hoc capite subuerti non posset, cũ non fuerit in ea super tali iure immediatè trãsactũ, vt patet ex præseruatione supradicta, sed super iure, quod cõpetebat DD. de Fuccheris vti conductoribus, inter quos, &
4 Venerabilẽ Societatem cum ambigi nõ † possit quin lis adesset neq; etiã negari potest transactionem fuisse super re dubia
5 ad effectum enim vt transactio † substineatur sola lis vel eius timor sufficiens est, *l. 1. ff. de transact. Rot. dec. 461. nu. 7. par. 1. & dec. 715. nu. 3. par. 1. recent. & in Meleuitana hereditatis 5. Martij 1625. coram R. P. D. meo Merlino & in Romana dotis 9. Maij 1633. coram R. P. D. meo Buccabella, & 6. Febr. & 3. Iulij coram R. P. D. meo Verospio.*

Neque ex eo quod Procurator DD. de Fuccheris dixerit in transactione, quod casu quo Patres Societatis vltra trigesimã ad aliquid plus tenerentur, id eis titulo eleemosinæ concedebatur, deduci potest hanc non fuisse transactionem, sed dona-
6 tionem, quã idem Procurator † sine speciali mandato facere non poterat, nam verba ista quæ donationem sapere possent, non fuerunt in instrumento transactionis principaliter apposita, sed dependenter ab illa clausula euentuali, *casu quo ad ali-*
7 *quid plus &c.* quæ † clausula in omnibus contractibus etiam emptionis, & venditionis de stylo solet apponi, ideoq; & inde
8 non potuit similis transactionis † contractus in donationem trasmutari cum alioquin omnes cõtractus essent donationes, sed quatenus etiã reperiremur in terminis donationis, adhuc non posset circa eam de facultatibus procuratoris dubitari, cum in mandato ad transigendum concesso legantur amplissi-
9 mæ clausulæ, & facultates etiam faciendi † quascumq; remissiones, & condonationes rerum debendarum tam in magna, quam in pauca summa, ex quibus resultare etiam potestatem donandi, censuit, *Rot. in Fulginaten. redditionis 16. Decemb. 1616. coram Eminentiss. D. meo Card. Pamphilio, & in decis. 311. coram Papa Greg. XV. vbi Addent. nu. 18.*

Et ita cum reliqua, quæ difficultatem facere possent visa fuerint tolli ex facto vtraque parte informante decisum fuit transactionem obstare, &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Perusina Pensionum.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Pensionario, si obijciatur defectus Clericatus, qualiter sufficit, quod illum probet. Ad Clericatum promotus a non suo Ordinario, quando dicatur ritè, & legitimè promotus etiam sine literis dimissorialibus sui Episcopi.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus alicuius bene probatur ex cõfessione partis aduersæ.*
2 *Pro Clerico, si quis fuerit habitus, & deputatus per plures annos, atque sic communiter tentus, præsumitur fuisse verè Clericus, & ritè, ac legitimè promotus.*
3 *ad Canonicatum si quis fuerit a proprio Episcopo promotus, consequens est, quod antea ritè, & rectè ad Clericatum fuerit admissus.*
4 *ad Clericatum à non suo Ordinario, quis non debet promoueri, absque litteris dimissorialibus sui Ordinarij. vt ibi nu. 7.*
5 *Testes, vt probent negatiuam, debent illam coarctare, remouendo actum a sensu.*
6 *Testes debent esse concordes de tempore, & loco ad hoc, vt probent confessionem extraiudicialem.*
8 *Facultatem habens à Sede Apostolica conferendi primam tonsuram, & alios ordines, etiam sine dimissorialibus, ideo si sine eis conferantur, valide conferuntur.*
9 *ad Clericatum præsumitur quis ritè, & rectè promotus, etiam quando fuit ordinatus à non suo Episcopo, si concurrat communis fama, & reputatio.*
10 *ad Clericatum à suo minimè Episcopo si fuerit promotus, vt id substineatur sufficit simplex licentia, vel cõsensus sui Episcopi.*
11 *Scripturarum negatiua, quando non probetur ex diligentijs factis ad effectum illas reperiendi.*

DECISIO CLXI.

CVm D. Bartholomæus Bibbionibus obtinuisset ad sui fauorem reseruari duas pensiones alterã scut. 50. super fructibus

ctibus Ecclesiæ Parochialis. Sancti Aegidium, alteram vero
scutorū 35. super fructibus Beneficiatus Ecclesiæ S. MARIÆ
Maioris Perusinæ, Titulares, qui dictis reseruationibus con-
senserant, prætendentes illas minimè substineri ob defectum
legitimi Clericatus dicti Bartholomæi, causam desuper intro-
duxerunt coram A.C. & cum vtraque pars conuenisset, vt di-
sputaretur dubium in Rota; An constaret de dd. pensionum
nullitate; Eo per me hodie proposito, Domini negatiuè re-
sponderunt.

Quoniam de Clericatu in cuius defectu totum positū erat
Titularium fundamentum, satis constare visum fuit ex plurib.
1 in facto deductis, & signanter ex eorumdē Titularium † con-
fessionibus etiam geminatis, ac pluries repetitis, & emissis tā
in supplicatione pro beneficijs obtinendis cum pensionis re-
seruatione, quam etiam in consensu eidem reseruationi præ-
stito, & successiuis solutionibus terminorum vsque ad anno
1625. factis, in quibus ipsum Bartholomæum expresse Cleri-
cum vocant, & enunciant, & demum in positionibus per eos
medio iuramento in actis datis, vt in summ. nu. 4. & 7. ac etiā
ex, eo quod idē Bartholomæus fuit per plures annos ab om-
nibus cōmuniter pro clerico habitus, ac reputatus, & vti talis
non solum pensiones prædictas, sed etiam Canonicatum in
2 Ecclesia Cathedrali Volaterrana obtinuit, & † sic præsumitur
fuisse verè Clericus, & ritè, ac legitimè promotus vt per *Innoc. in c. Innotuit. in princ. de eo, qui furt. ordin. suscep. Archid. in c. fin. q 2. nu. 2. Gabr. cons. 181. nu. 52. 57. & seq. lib. 2. Paris. de resignat. benef. lib. 4. q. 2. nu. 70.* eoq. magis, quia fuit ab eius pro-
3 prio Ordinario † ad dictum Canonicatum admissus, *Prob. de Monac. in cap. 1. sub nu. 10. vers. & quod tacita de temp. ordin. in 6. Gabr. d. cons. 181. nu. 55. & 57. Paris. d. quæst. 2. num. 68.*

Neque obstant Testes pro parte Titularium examinati ad
4 effectum probandi Bartholomęum fuisse prima Tonsura † ini
tiatum ab Eminentissimo D. Cardinali de Torres, dum esset
Nuncius Apostolicus apud Regem Poloniæ absque litteris di-
missorialibus sui Ordinarij.

Nā quatenus illi, & præsertim primus, qui erat Cācellarius,
dicunt se litteras dimissorias non vidisse nihil concludunt; fie-
ri enim potuit, quod Bartholomæus illas habuerit, & D. Car-
dinali ostenderit, prout id fieri potuisse idemmet prædictus
Testis affirmat, proindeq. negatiuam non probant, cū illam
5 non coarctent † remouendo actum à sensu, & dicendo Bartho
lomæum illas habere non potuisse, quin ipsi viderint, vel de
eis scientiam habuerint prout requiritur *Dec. cons. 649. nu. 10. Rot. coram Greg. XV. decis. 42. nu. 5 & decis. 325. nu. 5.*

Quatenus verò deponere videntur audiuisse tàm a d. Emi-
nentissimo D. Cardinali, quàm etiam à Bartholomæo ordina
tionem prædictam absque litteris dimissorijs factam fuisse,
6 sunt singulares non autem contestes de loco, & † tempore
prout esse debent ad effectum probandi confessionē extraiu-
dicialem; *Castr. cons. 296. nu. 3 vol. 1. Paris. cons. 60. nu. 45. vol. 4. Afflict. decis. 364 nu. 4. Rot. decis. 711. nu. 5. par. 2. recent.*

Præterea etiamsi concludenter constaret Bartholomæum
in rei veritate litteras dimissorias minimè habuisse, non tamē
propterea sequeretur ipsum non fuisse ritè, ac legitimè Cleri
7 cali Tonsura insignitum, cum ad hunc effectum † tales litteræ
non sint præcisè, & absolutè necessariæ: fieri enim pōt, quod
Eminentiss. D. Cardinalis, vel in litteris suæ Nunciaturæ, vel
per aliud Breue particulare specialem facultatem à Sede Apo
stolica primam Tonsuram & alios ordines etiam sine dimis-
8 sorialibus † conferendi habuerit, vel quod aliter licentia, siue
consensus Ordinarij interuenerit; qui sufficit ad hunc effectū,
vt per *Gabr. d. cons. 181. nu 12. & seqq. Paris. d. q. 2. nu. 66.*

Vnde adhuc vrget, & sublata dici nō potest præsumptio ex
prædictis maximè simul iuncti resultās, quod Bartholomæus
9 fuerit ritè ac legitimè ordinatus, quæ † locum habet etiā quan
do quis ordinatur ab Episcopo non suo, si communis opinio,
& reputatio concurrat, vt per *Innoc. Gabr. & alios supra alleg.*

Et ex hoc etiam tollitur obiectū deductum ex fide Notarij
Episcopi Volaterrani attestantis litteras dimissoriales per Bar-
tholomæum obtentas in actis illius Episcopalis Curiæ non re-
10 periri. † Quia cū sufficiat etiam supplex licentia, vel consensus,
quorū neutrum registrari consueuit, negatiua ad effectum de
11 quo agitur necessaria ex diligentijs factis † in actis d. Curię pro
bata dici non potest, vt per *Ruin. cons. 35. nu. 19. lib. 1. Dec. cons. 409. sub num. 12. Cephal. cons. 238. nu. 19. & seqq.*

Et ita vtraque parte informante decisum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Domus.

Die Lunæ 23. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis, si sit concessa alicui, cum facultate nominandi aliquem ad eam, si accidat, quod decedat ab intestato, & sic non facta tali nominatione, an emphyteusis transeat ad hæredes ab intestato, vel reuertatur ad Dominum, & ista materia hic egregiè, & magistraliter declaratur, & resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *in Reintegrationis iudicio eius extrema sunt, anterior possessio actoris, & recens possessio rei.*
2 *Dominij probatio in iudicio reintegrationis non est absolute necessaria.*
3 *Spolij actionem intentans, quid necesse probare debeat.*
4 *Succedens defuncto videtur habere pro se iudicium illius.*
5 *Nominationis vices non potest habere successionem legitimā, & hanc opinionem multi celebres DD. amplexi sunt. numero 6.*
7 *Rota non est solita respicere ad numerum Doctorum, quando adest aliquis anceps quæstio.*
8 *Nominandi facultas habet in se tacitam conditionem, dummodo nominare debens, nominet.*
9 *Gerundium, quando conuertatur in verbum futuri temporis.*
10 *Conditio dependens à libera voluntate alicuius, debet in forma specifica adimpleri.*
11 *Stipulatio censetur commissa super restitutione dotis etiam ad fauorem hæredum vxoris, quamuis in ea stipulatione id nō sit deductum.*
12 *ab Intestato succedentes, videntur ex iuris interpretatione succedere in hæreditate defuncti, secundum eiusdem defuncti voluntatem.*
13 *Nominandi facultas ad emphyteusim concessa alicui, si iste nihil de sua hæreditate disponat, non videtur velle alium successorem in re emphyteotica relinquere præter eum, qui est successurus ab intestato.*
14 *Voluntas defuncti, ex qua quis capit illius successionem ab intestato, an dicatur propria, vel ficta, vel legis præsumptiua.*
15 *Volūtas dispositiua requiritur ad effectum aliquid declarādi.*
16 *Succedens ab intestato, dicitur habere hæreditatem defuncti, quia ipse illam non ademit, non quia illam ei reliquisse videatur.*
17 *Succedens ab intestato, quando dicatur succedere ex voluntate defuncti.*
18 *Nominationis facultatem habens ad emphyteusim, debet intelligi de vera, ac propria nominatione, non autem de præsumptiua.*
19 *Verba in contractibus sunt propriè, ac strictè intelligenda.*
20 *Emphyteuticus contractus reputari debet stricti, iuris, cum non reperiatur inter contractus bonæ fidei.*
21 *In Emphyteusis contractus inspici debet tenor concessionis.*
22 *Conditio aliquo, quando est proprie adimplenda, ei non satisfit per tacitam dispositionem, & nu. 30.*
23 *Conditiones tacitè non possunt adimpleri, quando ille, qui apposuit d. conditiones expressam dispositionem requisiuit.*
24 *Hæredes ab intestato, nō possunt succedere in ea emphyteusis, in qua data fuit inuestitio facultas nominandi, quia adesset præiudicium Domini directi.*
25 *in Emphyteusis dari potest casus, vt plures in eodem gradu reperirentur, cui debita esset emphyteusis eodem modo.*
26 *Io. Andr. opinio in addit. ad speculat in tit. de emph. § nūc aliqua nu. 99. non est recepta, & declaratur nu. 27.*
28 *Persona non dicitur omnino incerta, dum illa est saltem certa in genere.*
29 *Specialia plura in eodem subiecto concurrere non possunt.*
32 *per Hæredis institutionem censetur facta nominatio ad emphyteusim.*

33 *Rot.*

33 *Rot. decis. 576. par. 1. diuers. declaratur.*
34 *Tacita dispositio cessat, dum adest expressa.*
35 *Conditiones inutiles reddi non debent.*
36 *Bald. in cons. 114. lib. 1. intellectus, & alios DD. declaratos. vide num. 38. 39. 40.*
37 *Clausula, & quibus dederis, posita in concessione emphyteusis, quid operetur.*
41 *Mulier, quæ stipulata fuit, reddi sibi partem dotis à marito, vt possit illam relinquere, cui voluerit, ipsa non disponendo de ea, censetur eam voluisse relinquere hæredib. ab intest.*
42 *Text. in leg. si mulier, C. de iur. dot. declaratur.*
43 *Stipulatio concepta pro persona nominanda, non secuta nominatione intelligitur facta pro hæredib. stipulatoris. decl. n. 44.*
45 *Illatio non fit ad diuersa.*

DECISIO CLXII.

CVm nomine Ecclesiæ peteretur reintegratio super domo,
quæ dicebatur esse sub directo illius dominio, non con-
1 trouertebantur ea, † quæ sunt extrema huius iudicij, nempe
anterior possessio ipsius Ecclesiæ & noua, seu recens possessio
rei, sicut etiam non controuertebatur eiusdem Ecclesiæ domi-
2 nium, † cuius tamen probatio non poterat dici absolutè ne-
cessaria ex natura huius interdicti, quod per Ecclesiam inten-
tatum fuit, vt fuit resolutum in *Nullius feudi 3. Martij 1595.*
coram Cardin. Pamphilio, & in Placentina decimarum 9. Iu-
nij 1586. coram Bubalo, & in Ariminen. bonorum 4. Februa-
rij 1611. coram Cardin. Marcomontio. Dubitatum solùm
fuit de extinctione ipsius emphyteusis, quæ extinctio necessa-
3 riò probanda erat ab Ecclesia, † dum in ea fundabat suam
actionem spolij iuxta regulam propositam in *l. 2. ff. de prob. &*
in leg. actor, Cod. eod. tit. quam sequuta fuit *Rota* in his termi-
nis *coram Cardin. Seraphin. decis. 807. num. 2. & decis. 1458.*
num. 1. & in vna *Romana domus de Blanchis 10. Maij 1619.*
coram bon. memo. Buratto. Hæc enim domus, quam petebat
Ecclesia sibi restitui, ab ea primùm concessa fuerat vsque ab an-
no 1514. ad fauorem Polidori de Gherardis pro tertia gene-
ratione, à quo cessa fuerat Liuio Nuncio, & ab hoc, vltimo lo-
co translata in Petrum Buglielmum, & in iam illius coniu-
gem. Cum verò posteriori cessioni ad fauorem Petri non so-
lùm consensisset Ecclesia sub ea conditione, vt emphyteusis
propagaretur, vsque ad tertiam illius generationem, sub qua
concesserat primam inuestituram ad fauorem Polidori; ve-
rùm ab ea obtinuisset Petrus facultatem nominandi vnam per-
sonam in defectum generationis, quæ facultas fuit postea ei-
dem prorogata ad alias duas nominationes. Hinc nata est oc-
casio dubitandi super fine huius emphyteusis, quia solum ha-
buerat effectum prima nominatio facta à Petro in personam
Ioannis Mariæ eius ex fratre nepotis. Altera verò nominatio,
quæ dicebatur ab eodem fieri potuisse, numquam apparebat
ab eo facta, sed loco eius nominationis dicebatur debitam esse
successionem in hac emphyteusi Petro antonio illius filio, &
4 hæredi ab intestato, † cum ille succedendo patri, videretur
habere pro se iudicium defuncti quod poterat esse loco eius-
dem nominationis; in quo articulo visa fuit DD. verior opi-
5 nio eorum, qui tenent non posse vicem huius nominationis †
habere successionem legitimam.
Et visa fuit hæc opinio confirmari posse tàm authoritate
DD. qui illam amplexi fuerunt, quàm etiam rationibus, super
6 quibus eadem opinio fundari videbatur, † Et primò consi-
derata fuit authoritas Doctorum, ex quibus eam disputando
sequuti sunt *Gomes. var. resolut. lib. 2. cap. 11. num. 7. Molin. de*
iust. & iur. disput. 446. num. 3. Caldas. de iur. emphyt. lib. 2. qu.
7. numer. 28. qui refert idem tenuisse *Emanuel. à Costa conci-*
uem suum in tractat. de success. Regni par. 2. in consulendo ve-
rò eidem opinioni adhærere visi sunt *Menoch. cons. 474. num.*
9. Corn. in cons. 165. num. 19. lib. 2. Cephal. cons. 725. num. 36.
& in hanc sententiam visa est etiam inclinasse Rota pluribus
causis, nempe *in Romana vinea de Palude 12. Iunij 1589. co-*
ram Bubalo, in Romana legitimæ 29. Nouembris 1598. coram
Iusto, & in Romana officij scriptoria 5. Iunij 1599. coram
Card. Marquemontio.
Consideratæ fuerunt secundo loco per DD. rationes, quæ
videbantur esse posse fundamenta huius opinionis, ad quas
7 potius, quam ad numerum Doctorum solitum † est respicere
hoc Tribunal, quando in ancipiti quæstione iuris, qualis hæc
erat, cogitur vni potius, quàm alteri sententiæ adhærere, vt fuit
dictum *in Mediolanen. Canonis redintegranda coram Card.*
Seraphino inter impressas decis. 1360. & in nouiss. diuers. de-
cis. 501. par. 1. & in Ariminen. legitimæ 5. Maij 1627. coram
Reuerendiss. Vrgellen. Inter cæteras verò rationes prior visa
8 fuit esse illa, in qua dicebatur, quòd hæc facultas nominandi †
videretur continere tacitam conditionem dummodo eam no-
minationem fecisset emphyteuta, cui competebat talis facul-
tas ex lege inuestituræ, cum hæc esset vis illius relatiui adiecti
9 verbo futuri temporis, in quod resoluebatur † gerundium pro
persona nominanda, quod fuit expressum in concessione fa-
cta ab Ecclesia ex theorica *Bart. in l. inter stipulantē §. sacram.*
num. 5. ff. de verb. oblig. & probat *text. in leg. stichum qui meus*
erit. ff. de legat. primo, & in l. nuper. ff. de legat. 3. vbi etiam hoc
notant DD. & voluit in his terminis *Alex. in cons. 232. num. 4.*
10 *lib. 6.* Et ita cum hæc conditio dependere deberet à libera †
voluntate ipsius emphyteutæ debebat adimpleri in forma spe-
cifica, & per nominationem expressam, non autem poterat di-
ci illi satisfactum ex sola successione venientium ab intestato,
ex doctrina eiusdem *Bart. in l. Gallus. §. & quid si tantum nu.*
3. ff. de cond. & demon. & notant ibi DD. *& in l. qui hæredi, &*
in l. Mæuius ff. de condit. & demonstr. & in terminis huius fa-
cultatis tradiderunt *Caldas. in add. quæst. 7. lib. 2. sub num. 36.*
Molin. de iust. & iur. disput. 446. num. 3. & videtur probari ex
text. in l. si mulier. C. de iur. dot. quem in terminis huius quæ-
stionis ponderat *Caldas. ead. quæst. 7. num. 30.* quia, vt conside-
rat ibi *gloss. in verb. proficiet*, ideo in casu eius legis censetur
11 commissa † stipulatio super restitutione dotis ad fauorem hæ-
redum vxoris, quamuis in ea stipulatione deductum fuisset,
quod daretur illi dos à viro, vt posset de ea testari, quia sub ijs
verbis non continebatur conditio, sed causa ex quibus, & se-
cundum interpretationem gloss. rectè infertur, quod a iud sta-
tuendum esset in casu quo dici posset ex ijs verbis non fuisse
significatam, nisi solam conditionem.
Neque huic rationi visa sunt obstare, quæ notantur à DD.
in l. conficiuntur. ff. de iur. codicill. & traditur etiam in eadem
l. quod scilicet venientes ab intestato videantur ex iuris interpre-
tatione succedere in hæreditate defuncti secundum eiusdem
12 † defuncti voluntatem, super qua ratione præcipuè fundan-
tur authores cōtrariæ opinionis, quatenus volunt satisfactum
esse huic conditioni ex hoc solum, quod ille cui talis facultas
13 concessa fuit, nihil de sua hæreditate disposuerit † quasi visus
sit noluisse alium successorem relinquere in re emphyteotica
præter eum, qui secundum legis dispositionem sibi successurus
erat in vniuersa hæreditate. Quicquid enim sit de veritate eius
opinionis, quam cōsiderant DD. in interpretatione eius legis.
14 Vtrum ea voluntas defuncta, ex † qua videtur aliquis capere
illius successionem ab intestato dici debeat in propria, ac tacita,
vel potius ex legis præsumptione, cuius opinionis authores re-
feruntur a Menochio relatis fundamentis vtriusque sententiæ
lib. 4. præsumpt. præsump. 27. Non tamen poterat illa aliquid
conferre ad implementum huius conditionis cum eadem vo-
15 luntas solum dici posset permissiua non autem dispositiua †
qualis requirebatur pro eiusdem conditionis satisfactione, vt
declarat *Bald. in l. si emancipati, n. 15. C. de collat.* quem sequu-
tus fuit *Alex. in cons. 44. in fin. lib. 5. Bursatt. cons. 266. n. 14.* imò
illud notant Doctor. in explicatione eius legis, quod ita succe-
16 dens in hæreditate defuncti, dicatur eam hæreditatem † ha-
bere, quia defunctus illi eam non ademit, non quia illi eam re-
liquisse videatur, vt voluit *Cuman. in repet. eius legis in fin. Soc-*
cin. iun. in repet. l. cum filio familias, n. 42. ff. de l. ... Cephal. cons.
725. nu. 36. qui hoc notat in terminis successionis emphyteuti-
cæ. Et aliquid amplius voluit *Rota in vna Romana Terrarum*
coram Card. Blanchetto impressa in 1. par. diuers. decis. 304. exi-
stimauit enim speciale esse vt in casu eius legis hæres ab inte-
17 stato dicatur succedere ex voluntate defuncti, † eo quia refe-
rendum hoc videatur ad fideicommissum, quo in casu eius le-
gis grauati erant venientes ab intestato, dum illud non aliter lo-
cum habere poterat, quam si præsupponeretur antecedēs insti-
tutio eorum, quibus id fideicommissum relictū erat *iuxt. not. in*
l. ab eo. C. de fideicommiss. & in l. vnum ex familia. ff. de legat. 2.
Confirmari poterat hæc responsio duobus argumentis, quæ
in casu proposito concludere videbantur, vt ea nominatio, cu-
18 ius facultas concessa fuit deberet intelligi † de vera, ac propria
nominatione, non autem de ea, quæ inducebatur ex interpre-
tatione volūtatis. Et primò id suaderi visū fuit ex natura cōtra-
ctuum,

19 ctuum, quia cum eorum verba † deberent intelligi strictè,
ac propriè, hæc ratio vrgere etiam videbatur, vt ea facultas
restringi deberet ad veram nominationem, & hanc rationem
considerauit *Caldas. in add. quæst. 27. sub num. 37. Corbul. de
iur. emphyt. in tit. de caus. priuat. ob mort. ciuil. num. 41. Gabr.
cons. 19. lib. 1. Surd. cons. 369. num. 4.* & hoc præcipuè dici po-
20 terat de contractu emphyteusis, † dum ille reputari debebat
stricti iuris, tanquam is, qui non reperitur nominatus inter alios
contractus bonæ fidei, de quibus in *§. action. instit. de action. &
trad. Valasch. de iur. emphyt. q. 5. n. 7.* Vnde statutum est in *l. 1.
21 C. de iur. emphyt.* inspiciendum † in eo esse tenorem concessio-
nis, & tradunt ibi DD. *& in cap. 1. de duob. fratr. Ias. in leg. 2.
num. 142. C. eod. tit. de iur. emph.*

Secundò visum fuit posse hoc idem significari ex verbis ip-
sius concessionis, ex qua inuestitus habebat eam facultatem
nominandi, quia cum in illa contineretur, vt posset inuestitus
nominare vnam personam, quam vellet, rectè inde infertur,
quod contrahentes intellexerunt de vera nominatione, quia
22 ex tacita dispositione, † quæ oriretur ex præsumptione legis
non potuisset succedere persona extranea, cuius nominandæ
facultas competere poterat ex generalitate eorum verborum,
& ita ad eam legem respondit *Cephal. in add. cons. 725. nu. 4.
Surd. cons. 369. nu. 41. & reg. generaliter firmat Card. Mant.
de coniect. vlt. vol. tit. 7. num. 14.* quod scilicet non censeatur
aliquis vsus ea facultate, quam habebat disponēdi, ex eo quod
23 decesserit intestatus, si ex verbis, † aut coniecturis colligi pos-
sit, quod is qui talem facultatem concessit, requisiuerit expres-
sam dispositionem, quod etiam tradiderunt *Bursatt. in consil.
266. num. 17. Menoch. cons. 950. num. 18.* quamuis in suo casu
contrarium concludat propter contrarias coniecturas.

Altera ratio considerabatur à Doctoribus, quæ etiam pla-
cuit DD. quare non possint hæredes ab intestato succedere in
ea emphyteusi, in qua data fuit inuestito talis facultas; Ea vero
consistebat in præiudicio Domini directi, quod pluribus mo-
dis poterat contingere, si admitteretur hæc extensio, vt cense-
24 ri deberent † nominati etiam venientes ab intestato, quia non
solū poterat diutius protrahi species successionis ex vita illius,
qui ita ab intestato successisset, quòd præiudicium considera-
uit *Gomes. variar. resol. lib. 2. cap. 11. n. 1.* qui propterea ibi con
cludit, hanc incertitudinem respectu personæ nominatæ sem-
per nocere in casu, quo res apud eam personam non sit perpe-
25 tuò permansura, sed poterat † etiam dari casus, vt plures in eo
dem gradu reperirentur, quibus debita esset eodem modo em
phyteusis, vt considerauit *Angel. in cons. 311. nu. 1. Menoch. in
cons. 474. n. 9.* qui sequutus fuit *Angel. in d. cons. 311. Surd. cons.
309. num. 28.* Neque dici poterat, quod hoc casu pertinere de-
26 beret ad Ecclesiam electio vnius personæ, quæ † succederet in
emphyteusi ex pluribus in eodem gradu existentibus, vt fuit
opinio *Io. Andr. in addit. ad speculat. in tit. de emphit. §. nunc ali
qua, n. 99. in 77. quæst.* Quia præterquam quod illius opinio non
est recepta, vt aduertit *Menoch. in add. cons. 44. in fin. sub n. 12.
Ruin. cons. 36. n. 8. vol. 2.* Preterea, neq; ratio, qua idem vtitur,
conuenire poterat casui proposito, presupponit enim Io. Andr.
27 † in suo casu non solum testamentum, sed quod certa esset vo
luntas testatoris, vt emphyteusis peruenire deberet ad vnum
ex pluribus hæredibus institutis, & ideo tenet, non viriari dispo
28 sitionem propter incertitudinem solius personæ, † quæ ex eis-
dem hæredibus debebat succedere in ea emphyteusi, dum illa
erat saltem certa in genere *iux. doctr. Bart. in l. cum quidam n.
1. delegat. 2. l. quidam relegatus. ff. de reb. dub. & notant ibi Do-
ctores, & in §. incertis instit. de legat.* cuius contrarium contin-
git in casu huius decisionis, quia cessante testamento siue insti-
tutione in eo facta plurium hæredum, dubitari poterat de vo-
luntate testatoris, non solum respectu nominationis, sed etiam
respectu successionis vniuersalis, & ita duplex presumptio ad-
mitti debebat ad fauorem hæredis ab intestato; vna, in qua ipse
censeretur vocatus à defuncto ad vniuersam hæreditatem,
29 cum ea vocatio non procedat nisi † ex interpretatione legis;
altera, in qua ille dici deberet nominatus etiam ad emphyteu-
sim, quam idem defunctus tenebat cum hac facultate *con. reg.
l. 1. C. de dot. promiss. & notant ibi DD. & in l. si is qui pro em-
ptore. ff. de vsucap.*

Tertiā etiam rationem Domini considerarunt pro exclusio
ne hæredis ab intestato, eamque existimarunt desumi posse ex
verbis Breuis Apostolici, quod obtentum fuit super confirma-
tione huius nominationis, quæ antea concessa fuerat ab Eccle
sia; cum enim in ea statueretur, vt finita, siue deficiente tertia
nominatione domus liberè ad ipsam Ecclesiam reuerteretur,
conditio ejus reuersionis videbatur esse impedimento, vt non
posset dici facta nominatio in preiudicium Ecclesie in hoc ca-
su, quo emphyteuta, cui talis facultas competebat decessit sine
testamento, quia propter eam conditionem, neque etiam suf-
30 ficere potuisset † vniuersalis institutio hæredis, sed requireba-
tur quod ille expresè disposuisset de ipsa domo emphyteutica,
vt voluit *Rot. in Rom. vineæ de Palude 12. Iunij 1589. coram Bu
31 balo,* & in simili de decreto reseruato super † officio sub ea-
dem cōditione tenuit in vna *Rom. legitime 29. Nouemb. 1559.
coram Iusto,* in qua sequuta fuit decisionem superius allegatā
coram *Bubalo, & in Romana officij scriptorie 5. Iunij 1609. co-
ram Card. Marquemont. & in ijs decisionibus respondetur ad
decisionem in Rom. domus 16. Iun. 1579. coram Brauo,* in qua
32 firmatur, vt per institutionem hæredis censeatur † facta no-
minatio, & est *in prima parte diuers. decis. 576.* quod scilicet
eadem decisio non procedit, quando adest hoc pactum, vt nō
33 facta nominatione † emphyteusis reuertatur ad Ecclesiam, &
rationem considerauit Rota *in d. decis. coram Card. Marque
montio,* quia non potest hoc casu locum habere tacita vocatio,
34 † dum adest expressa ad fauorem Ecclesiæ in casu non factæ
nominationis, quæ ratio confirmari poterat alia ratione, quia
si dici deberet hoc casu venire etiam hæredes ab intestato, in-
utilis redderetur ea conditio apposita fauore Ecclesiæ, cum illa
35 non posset habere locum nisi in casu, † quo defunctus decla-
rasset, se nolle vti eadem facultate, & hanc rationem consi-
derauit *Syluan. in cons. 14. num. 4. Gabr. cons. 91. num. 13. lib. 1.
Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 7. tit. 7. num. 14.*

Et hæc visa fuerunt DD. esse fundamenta huius opinionis;
quibus non obstare dixerunt auctoritatem DD. qui cōtrariam
sententiam secuti sunt. Quia omnibus responderi poterat con-
sideratis rationibus, quibus illi vtebantur pro cōfirmatione suæ
sententiæ, cum ille, vel non satisfacerent fundamentis, quæ fue
runt considerata pro hac opinione vel obstare non possent, eo
quia termini, in quibus adducebantur, erant diuersi à terminis
propositæ quæstionis, vnde plures ex ijs, neque dici poterant,
quod essent contrarij huic sententiæ, & propter hanc rationē
36 primò non visa fuit obstare auctoritas † *Bald. in consil. 114. li.
1.* quæ secutus fuit *Natt. in consil. 216. num. 6.* quia illi hoc tra-
dunt de ea emphyteusi, quæ fuerit concessa cum clausula, &
37 quibus dederit, nam † cum ea sit natura eius clausulæ, vt em-
phyteusis censeatur transitoria ad quoscumque hæredes, vt ha
betur in *cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. vbi hoc notant
DD.* etiam in emphyteusi Ecclesiastica. Hæc & non alia erat
ratio, quare in ea censeantur vocati etiam hæredes ab intesta-
38 to, & in his terminis loquebantur etiam, † *Curt. iun. cons. 4. nu.
3. quem sequutus fuit Menoch. in cons. 922. num. 2. & in tract.
presumpt. presumpt. 27. num. 11. lib. 4. Surd. cons. 572. num. 31.
Gabr. cons. 91. num. 5. Capric. decis. 221. num. 8.*

Secundò non visa fuerunt obstare ea, quæ notant DD. in ter
minis alterius quæstionis super facultate, quæ fuerit concessa
alicui disponen. de scutis mille, quia omnibus poterat eadem
ferè ratione responderi, quod scilicet illi moueantur ex ampli-
tudine verborum, quæ poterant id operari, vt ea dispositio cen
seretur facta etiam ad fauorem hæredum ab intestato, & hi
39 erant termini, in quibus loquebantur † *Surd. in dec. 272. Soc-
cin. iun. cons. 83. n. 7. lib. 4. Aym. cons. 176. Natt. in cons. 123. nu.
10.* & alij, qui referuntur *à Fusar. de substit. q. 550. num. 1.* quam-
uis hæc opinio apparebat etiam controuersa, vt apparet ex no-
tat. per eundem *Fusar. in addit. qu. 550. sub num. 5.* vbi refert
auctores contrariæ opinionis, quam ipse ibi sequutus fuit, &
eandem opinionem expresè reprobauit *Rot. in vna Bononien.
de Lucio 9. Decemb. 1619. coram Card. Sacrato.*

40 Tertio demum non visi fuerunt obstare, † *Pinell. in l. 2. C. de
bon. mat sub num. 11.* quem sequutus fuit *Castill. lib. 4. controu.
iur. cap. 13. sub num. 12. Sanches respons. moral. lib. 4. dubit. 33.*
quia licet eorum auctoritas adduceretur in terminis propositę
quæstionis; tamen rationes, quibus illi vtebantur, non poterant
tollere fundamenta huius sententiæ: *Etenim probabant suam
opinionem auth. l. 4. C. de contrah. & cōmit. stipul.* in qua statue-
41 batur idem, quòd deciditur *in l. si mulier. C. de iur. dot.* vt † mu
lier, quæ stipulata fuerit, reddi sibi partem dotis à marito, vt
posset illam relinquere cui vellet, non disponendo de ea dote,
censeatur voluisse illam relinquere suis heredibus ab intestato,
cuius legis auctoritati responsum fuit supra ex interpretatione
gloss.

42 gloss. † quod hoc ideo accidit, quia clausula illa, vt relinqueret, cui vellet, non faciebat dispositionem conditionalem, sed solùm declarabat causam siue effectũ stipulationis, cum mulier, cui dos reddenda erat, potuisset liberè de sua dote disponere, Neque obstare poterat, quod notant DD. ex eadem l. vt stipu
43 latio concepta pro persona nominanda, non sequuta † nominatione, intelligatur facta pro hæredibus stipulatoris, vt voluit *Bald. in l. 1. C. de pact. num. 10. in fin. Alexan. cons. 2; 2. num. 3. lib. 6. Dec. cons. 543. num. 3.* & alij, qui referuntur *per Gabr. in tit. de verb. oblig. conclus. 2. nu. 1.* quia, neque hoc poterat pertinere ad terminos propositæ quæstionis, cum id intelligi debe-
44 ret de eo, † cui fuerit res aliqua liberè acquisita, qui propterea potuit illam transmittere ad suos hæredes. Vnde non poterat
45 idem dici de ea emphyteusi, † cuius concessio restricta fuerit ad certam generationem, siue nominationem, vt declarat *Caldas. lib. 2. quæst. 7. num. 30. & 33. Gomes. var. resolut. lib. 1. cap. 11. num. 7.* & hanc distinctionem visus est etiam tenuisse *Gabr. in cons. 143. num. 8. lib. 1. Surd. decis. 272. num. 37.* Et ita, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommissi de Glauarinis.

Die Lunæ 23. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Testator, si præcisè mandauerit hæredi grauato de conficiẽdo inuentario bonorum hæreditariorum, si hæres spreuit preceptum Testatoris, tunc omnimodo contra eum oritur presumptio vsurpationis, & consumptionis detractionum, si aliud non doceatur, quod ampliatur.

SVMMARIVM.

1 *Testator, quando vocauit proximiores de Casata non simpliciter, sed cum aliqua declaratiua adiectione, tunc per istam vocationem fœmina excluduntur à masculis agnatis, etiam remotioribus.*
2 *Detractiones per heredem grauatum non presumuntur factę, quia sunt quid facti, & debent ab allegante probari.*
3 *Testator, si iusserit hæredi grauato, vt inuentarium conficeret, si hæres illud nequaquam confecit, intrat indistinctè presumptio subtractionis bonorum, & satisfactionis.*
4 *Assertioni testatoris hæres grauatus tenetur stare, & num. 5.*
5 *Legata, & debita presumuntur soluta ex pecunijs hæreditarijs, non autem proprijs hæredis grauati.*
6 *Heres grauatus, si alienauerit aliqua bona hereditaria presumitur in eis alienationibus fuisse consumptas detractiones faciendas, donec aliud probetur.*
8 *Consumptionis, & detractionis presumptio per heredem grauatum non conficientem inuentarium, cessat per distinctionem inter fideicommissum vniuersale, & particulare, & qualiter hoc intelligatur, & num. 9.*
10 *Heres grauatus vniuersali fideicommisso non tenetur ad confectionem inuentarij, nisi interpelletur à fideicommissario, neque hoc casu requiritur solemne inuentarium, sed sufficit simplex descriptio.*
11 *Sed intellige hoc non procedere, quando adest preceptum Testatoris de illo conficiendo, cui heres tenetur parere, alias intrat presumptio contra eum.*
12 *Inuentarium tutelare confectum per Tutorem, quando non prosit hæredi grauato, itaut ipse aliud teneatur conficere.*
13 *Hereditas complectitur vniuersum ius, quod defunctus habuit.*
14 *Lites sufficit esse diuersas in specie ad hoc, ne ex gestis in vna resultet preiudicium alteri.*
15 *Bona subrogata in locum bonorum fideicommissariorum perinde est, ac si fuissent ab initio relicta in hæreditate fideicommittentis.*
16 *Pactum in concessione bonorum de renouando de 29. annis, in 29. annos, non tollit effectum perpetuitatis cum dicatur adiectum ad probationem directi dominij.*
17 *Et ista concessio est transitoria ad extraneos.*
18 *Emphyteusis hereditaria venit sub generali dispositione, & in restitutione fideicommissi.*
19 *in Ius alterius qui succedit, eius iure vti debet.*
20 *Inuestitura obtenta ab aliquo, est nullius momenti, si deficiat deuolutio, & adhuc duret prima concessio.*
21 *Clausula, seu alio quouis modo, & Iuris, aut hominis dispositione, &c. includit ius proueniens etiam ex persona loquentis fauore ipsius.*
22 *Clausula, non solum predicto, sed & omni alio meliori modo, designat enixam voluntatem disponentis, & comprehendit quoscunque modos proportionabiles, & aptos, vt dispositio consequatur suum effectum.*
23 *Dos, quando succedit loco legitimæ, non ex fideicommisso, sed de ipsa legitima detrahi debet.*

DECISIO CLXIII.

☞ DOmini perstiterunt in resolutis sub die 23. Ianuarij, * & 5. Maij preteriti * censentes Doctorum fratribus de Glauarinis vocatis ad fideicommissa, de quibus agitur, non esse vlterius retardandam immissionem ex deductis in duabus decisionibus tunc extensis. Quibus non visa sunt obstare ea, quæ in hac tertia disputatione pro Doctorum Piaritijs fuerunt repetita; Nam, dum dicebatur circa fideicommissum Alexandri senioris, Isabellam filiam vltimi masculi descendentis comprehendi appellatione proximiorum ad exclusionem trãsuersalium remotiorum, nec Testatorem fuisse discretiuè loquutum de fœminis descendentibus, nisi quatenus extarent masculi pariter descendentes; visum est obiectum optimè tolli ex verbis Testamenti ponderatis in secunda decisione, quoniam Testator, postquam fœminis descendentibus prouidit de dote fauore masculorum vocatorum retento eodem themate, si deficeret linea masculina descendentium per lineam rectam, tunc vocauit proximiores de Casata non simpliciter, sed cum illa declaratiua adiectione, videlicet illorum de Gla-
1 uarinis, per quam † vocationem fœminas indistinctè excludi à masculis agnatis etiam remotioribus voluere congesti per *Fusar. de fideicom. quæst. 311. num. 22. & qu. 366. num. 24.* vltra allegatos in eadem secunda decisione, in qua etiam fuit plenè probata consideratio agnationis non solum inter descendentes, verum etiam inter transuersales ex pari discretiua commemoratione proximiorum, & fœminarum in qua re non videtur vlterius insistendum, præsertim cum dato etiam, & non concesso Isabellam comprehendi, adhuc non suffragaretur DD. Piaritijs, quia illa renunciauit ad fauorem dictorum fratrum, qua propterea inuita non possunt ipsi excipere de iure illius, prout fuit firmatum in ambabus præcedentibus decisionibus quibus in hac parte agentes pro Doctor. Piaritijs iam videbantur acquiescere.

Circa detractiones placuit quoque Dominis responsio data in alijs decisionibus respectu fideicommissi Alexandri senioris, cuius vigore fuit dictum deberi immissionem super 32. tornaturis Prędij Cadriani, quia scilicet nihil penitus affertur pro Doctor. Piaritijs, quod ex eodem fideicommisso sit
2 detrahendum; cum enim ipse detractiones † non præsumantur, quia sunt quid facti, debent ab allegante probari, alioquin non intrat diminutio fideicommissi, *Bald. consil. 219 num. 4. vers. non tamen lib. 2. Peregrin. de fideicomm. artic. 35 num. 9. vers. tutior tamen, Cardin. Caual. decis. 476. numer. 2.* & fuit *dictum in Bononien. de Poetis 4. Maij 1605. coram bon. mem. Valdo.*

Respectu verò fideicommissi Antonij visa fuit non obstare eadem exceptio detractionum; quia cum ipse in donatione bonorum suorum presentium non confidens de donatarijs, iniunxisset illis specificè gradatim vocatis, vt infra sex menses à die notæ donationis debeant eam ratificare *per Instrumentum publicum, in quo describantur omnia bona tàm mobilia, quàm immobilia, iura, actiones, & nomina debitorum ad ipsum spectantia &c.* Idemque implicitè prescripsisset in Testamento postea condito ad formam eiusdem donationis, nec Eques Gherardus assertus auctor Doctorum de Piaritijs, quantumuis habuerit notitiam prædictorum, vllum vnquam Inuentarium confecerit, sed spreuerit præceptum testatoris; intrat indistinctè ex huiusmodi omissione presumptio subtractionis

3 ctionis bonorum, & satisfactionis, † adeout allegantí bona
hæreditaria non suffecisse incumbat onus probandi huiusmo-
di negatiuam, prout pluries Rota firmauit, & *precipuè in Ma*
ceraten. Legitime coram Reuerendiss. D. Episcopo Vrgellen. &
in Romana de Victorijs coram R.P. D. meo Merlino, ac in alijs
allegatis in præcedentibus decisionibus, & per *Sur. decis. 316.*
num. 14. & seqq. Gratian. discept. 570. num. 20. ac per *Modern.*
de legitim. lib. 2. tit. 2. qu. 4. num. 15. presertim cum ipse testator
asseruerit se habere bona nedum immobilia, sed etiam mobi-
lia, iura, & actiones, ac nomina debitorum ad se spectantia,
quæ expresè mandauit describi in Inuentario, & in principio
donationis enunciauerit pecuniarum summas, & idem ferè re-
petierit in Testamento, ibi, *In omnibus suis bonis mobilibus,*
immobilibus, se mouentibus, iuribus, actionibus, & nominibus
4 *debitorum, &c.* cui † assertioni testatoris hæres grauatus stare
tenetur *Rota in Perusina fideicommissi de Cincijs 8. Iun. 1629.*
coram bo. mem. Card. Virili, & in eadem coram R. P. D. meo
5 *Dunozetto 19. Aprilis 1620.* & tanquam inducentem † eo
vehementiorem præsumptionem subtractionis, & occulta-
tionis ponderauit *Rot. in preallegatis Maceraten. Legitime,*
& Romana de Victorijs, & apud bon. mem. Card. Caual. decis.
246. num. 5. & 6. & passim aduertunt Doctores, adeout lega-
6 ta, & debita † presumantur soluta ex pecunijs hæreditarijs,
non autem proprijs hæredis grauati, *Surd. dec. 15. num. 29. Fu-*
sar. de subst. qu. 668. num. 4.

Et maximè augetur presumptio satisfactionis, quia omissio-
ni Inuentarij, & assertioni Testatoris accedunt ingentes alie-
nationes factæ ab Equite Gherardo, & fratribus Prediorum
sitorum in Communi S. Mariæ in Don, & in loco Viadagaię,
& in ipso Communi Cadriani ascenden. ad tornat. 453. & vl-
tra, quæ pro parte DD. de Piaritijs non negantur, propter quas
7 † alienationes præsumitur fuisse consumptas quasuis detractio
nes, donec contrarium probetur *Rota in preallegata Bononien.*
de Poetis, & in Bononien. de Rubeis 8. Martij 1619. coram bo.
mem. Vbaldo, Addcn. ad san. mem. Greg. XV. decis. 185. nu. 6.
Immo id per euidentiam facti demonstratur, cum Predium
super quo petitur immissio exaduerso detentum, dicatur esse
tantummodo tornat. 218. & sic dimidio plus fuit alienatum.

Nec presumptio oriens ex prædictis cum translatione one-
ris probandi in grauatum tollitur per distinctionem inter fidei
commissum vniuersale, & particulare ex *Angel. Alex.* & alijs
8 allegatis pro DD. Piaritijs, quia isti omnes loquuntur † ad effe-
ctum amissionis detractionum, & inducendi pœnam hæredi
grauato, vt teneatur de suo, asseuerantes omissionem Inuen-
tarij non inferre tantum preiudicij, prout etiam loquitur *Rota*
decis. 519. par. 4. diuers. Secus vero ad effectum præsumendi
subtractionem bonorum & transferendi onus probandi in ne-
9 gantem bona suffecisse, in casu quo † concurrant omissio In-
uentarij, preceptum, & assertio Testatoris, & numerosę aliena-
tiones, prout hic, quod est longè diuersum, & in his terminis
procedunt decisiones, & DD. superius allegati, & interim do-
nec fiat talis probatio, quæ requirit altiorem indaginem, ne-
quit retardari DD. fideicommissarijs immissio.

Et quatenus dicebatur grauatum vniuersali fideicommisso
10 non † teneri ad confectionem Inuentarij nisi interpelletur à
fideicommissario, neque in eo requiri solemne Inuentarium,
sed sufficere simplicem descriptionem; Respondetur primo,
11 hoc non procedere, vbi extat preceptum Testatoris, † cui he-
res tenetur parere, alioquin omnino intrat contra ipsum predi-
cta præsumptio, *Gratian. d. discept. 570. num 23. Rota in Ma*
ceraten. Legitimæ 14. Maij 1627. coram Eminentiss. D. Card.
Vbaldo. Secundo non probatur Equitem Gherardum fecisse
vllam descriptionem, neque potuit iuuari ex descriptione facta
ab Alexandro iuniore primo vocato, tum quia Antonius Te-
stator voluit Inuentarium confici etiam ab alijs gradatim vo-
catis, & in ea descriptione videntur contineri tantum bona di-
strictus Bononien. illi communia ex finalibus verbis instru-
menti ibi, *quæ omnia bona fuerunt, & sunt communia inter ip*
sos Dominos Antonium, & Alexandrum, &c. & in donatio-
ne Antonius asseruit se possidere etiam bona propria, & extra
dictum districtum, ibi, *omnia, & singula eiusdem D. Antonij*
donatoris bona mobilia & immobilia, domos scilicet, & posses-
siones, predia, terras, prata, campos, vineas, pecuniarum sum-
mas, & credita, ac alia quacumque premisso, seu alio nomine
nuncupata tàm Bononiæ, & in illius Comitatu, & districtu, quā
alibi vbicumque existentia, iuraq; & actiones tam patrimonia-
lia, quàm omnia alia vndecumque quæsita, & tàm communia
inter se & dictum Alexandrum eius fratrem, quam propria,
& particularia ipsius donatoris etiam per ipsum in publico Bo-
nonien. Gymnasio, ac alias legendo, & aduocando, necnon ex
hæreditate olim D. Ioannis Gherardi Glauarini, vel quocum-
que alio modo, ac quomodolibet acquisita, quę hic pro singulari-
ter expressis, & declaratis haberi voluit, & vult, &c. Tùm quia
dicta descriptio continet tantùm bona donata, non autem hę-
reditaria quæ ceciderunt sub Testamēto postea facto cum eis-
dem substitutionibus: Non etiam profuit Inuentarium tutela-
re gestum a Tutrice filiorum Alexandri iunioris post eius obi-
tum de anno 1590. quia, vt fuit responsum in alijs decisioni-
12 bus, eadem tutrix noluit per istud suppleri † descriptionem bo
norum hæreditariorum, cum ipsa fuerit protestata se velle illa
recensere suis loco, & tempore, quemadmodum in puncto di-
xit *Rota in recent. decis. 780. in fin. par. 2.*

Et nihilominus quatenus esset attendendum Inuentarium
tutelare (quod tamen predicti fideicommissarij in omnibus di
sputationibus pernegarunt) adhuc tamen fuissent consumptæ
quæcumque pretensæ detractiones ex alienationibus, cum
istæ sint plus dimidio quàm sit predium, super quo solo nunc
petitur à fideicommissarijs immissio.

Et predicta ferè omnia applicantur quoque ad fideicom-
missum Alexandri iuniores, licèt enim in eius Testamento nō
fuerit iniuncta heredibus confectio Inuentarij, tamen eo ipso,
quod illud non confecere, & quod constat de predictis nume-
rosis alienationibus bonorum pro medietate ad illum spectan
tium, intrat eadem presumptio satisfactionis transferens onus
probandi in negantem bona non Inuentariata, & alienata suf-
fecisse ex preallegatis.

Quod autem dicebatur pro DD. Piaritijs in iudicio moto à
fideicommissarijs contra Equitem Gherardum super cautio-
ne fideicommissorum prestandorum fuisse electos Peritos, &
Calculatores super statu hæreditario, ex quorum relatione in-
fertur nihil, aut quid minimum superesse restituendum; cōstat
non sustineri, primò enim non verificatur electio Peritorum,
nisi super valore certorum corporum hæreditariorum, non au
tem super vniuerso statu, qui consistebat etiam in nominibus
debitorum, iuribus, & actionibus, ac etiam in pecunijs de qui-
bus meminit Antonius in donatione, & in mobilibus magni
valoris, quæ ambo isti posteriores Testatores commemora-
rūt, & presertim in suppellectili Palatij Cadriani, quam solam
Alexander in suo Testamento asseuerauit esse valoris libr. 12.
13 mil. at hæreditas † complectitur vniuersum ius, quod defun-
ctus habuit *l. nihil aliud, ff. de verb. signif. l. hereditas. ff. de reg.*
iur. Secundo fuit responsum predictas relationes emanasse in
alio iudicio intentato contra Equitem Gherardum ad alium
effectum, quæ diuersitas apertè colligitur ex libello, & senten-
tia, quæ tendebant solum ad assicurandum, ne pendente puri-
ficatione fideicommissi, vlterius damnificarentur bona, sed cō
seruarentur illæsa fideicommissarijs, vnde predicti Periti nihil
prorsus dixerunt de cæteris iuribus hæreditarijs pertinentibus
ad fideicommissarios, nec de pretensis detractionibus allega-
tis per Equitem Gherardum, ideo non possunt preiudicare in
isto iudicio, quod purificato iam fideicommisso, tendit imme-
14 diatè ad immissionem, & sufficit † lites esse diuersas in specie
ad hoc, ne ex gestis in vna resultet preiudicium alteri, *Aegid.*
decis. 629. Rot. decis. 4. de conf. in Ant. Marescott. var. cap. 107.
num. 7. & 8. lib. 2.

Fuit etiam animaduersum plures detractiones allegatas ex
parte DD. de Piaritijs in notabili summa minimè subsistere,
prout est prediolum situm in eodem Communi Cadriani re-
demptum ab Equite Gherardo, quod tamen attentis quamplu
ribus alienationibus petiarum terræ eiusdem Communis cen-
15 setur † subrogatum in locum alienatorum, & venit in restitu-
tione fideicommissi perindè ac si fuisset ab initio relictum in
hæreditatibus Testatorum, *Surd. decis. 15. num. 10. & seq.* cum
alijs allegatis in precedenti decisione, *vers. quod fortius &c. ad*
med. Item recensetur inter assertas detractiones aliud predium
nuncupatum *della Maddalena* olim concessum per Commē
datarium Ecclesiæ S. Mariæ Magdalenæ de Anno 1588. Ale-
xandro iuniori stipulanti pro se, & hæredibus suis cum clausu-
la *ad habendum &c.* posita in parte dispositiua, & clausula *in*
perpetuum &c. sæpius repetita, & pacto renouandi de 29. an-
16 nis in 29. annos (quod non tollit † effectum perpetuitatis, cum
dicatur adiectum ad probationem directi dominij, non autem

pro

pro substantia contractus, *Rot.decis.438.nu.3.par.1.recent.& in Asculana emphyteusis 27. Iunij 1633. coram Reuerendiss.*
17 *D.meo Episcopo Vrgellen.)* quæ concessio † est transitoria ad extraneos ex deductis *in Mediolanen.Bonorum de Buffalara coram bo.me.Bubalo,quam Rota sæpius sequuta est,* vnde potuit idem Alexander primus inducere fideicommissum super
18 huiusmodi prædiolo,& illud † venit sub generali dispositione,& in restitutione fideicommissi metiendo voluntatem à potestate, *Magon.decis.Lucen.7.num.23.Peregr. de fideicom. art.6.nu.29.Fusar.de fideicom.q.630.nu.5.Card.Caualer.decis.293.nu.1.Rota in Ferrarien.Bonorum 29.Aprilis 1630.coram D.Vrgellen.*& quamuis Gherardus in fine anni 29.neglexisset petere renouationem, tamen illam obtinuit de Anno 1621.tanquam successor Alexandri cum remissione cuiuscū-
19 que caducitatis,& sic venit continuatiuè † ad primæuam concessionem cum eodem onere fideicommissi ex *regul.l.qui in ius.ff.de regul.iur.*quamobrem constat fuisse nullius momenti inuestituram obtentam a DD. Piaritijs de præsenti Anno
20 1636.† deficiente deuolutione, immo adhuc durante prima concessione, *Bald.cons.135.lib.2.Castr.cons.72.per tot.lib.2.*

Nec pariter potest referri in detractiones medietas fideicōmissi Antonij, quæ nullo pacto pertinet ad DD. Piaritios, nec ad filias Alexandri professas in monasterio, sed ad Isabellā filiam Equitis Gherardi, quæ dispositiuè cōsensit totum,& integrū fideicommissum in omnibus,& per omnia petita prædictis DD.fratribus de Glauarinis:qui cōsensus ne sit inanis, debet operari, vt ipsis liceat obtinere super huiusmodi medietate perinde ac obtineret illa, si ageret ex allegatis in præterita decisione,præsertim accedētibus illis verbis, *seu alio quouis modo,& iuris, aut hominis dispositione in ipsos coaluisset,&c.*
21 quæ † includunt ius prouenienes etiam ex persona loquentis fauore ipsius *sanct.me.Greg.XV.decis.2.n.8.& 9.*& vrget clausula *non solum prædicto, sed & omni alio meliori modo*, quæ
22 † designat enixam voluntatem disponentis, & comprehēdit quosuis modo magis proportionabiles, & aptos,vt dispositio consequatur suum effectū perinde,ac si fuissent specialiter expressi etiam ex quacumque alia causa diuersa, & nō deducta, *Achil.dec.1.de verb.signif.Cæs.de Grass.dec.1.n.4.de elect.*& latè cumulat. *Mart.claus.81.num.3.& seq.*

23 Dotes autem filiarum Alexandri sunt † detrahendæ de Legitima non autem de fideicommisso, cum succedant loco Legitimæ, vti firmauit *Rota coram sanct.me.Greg.XV.dec.565.& ibi Adden.* quæ fuit confirmata *coram Reuerendis.D.meo Decano,& in Perusina fideicommissi de Gratianis 28. Iunij 1630.coram eodem, vers.cum igitur dos succedat,&c.*& latè cumulat. *Modern.de legit.lib.1.tit.4. quæst.6.num.14.*

Dos demum Lauræ Alamandinæ non est amplius detrahenda, cum fuerit semel soluta cum effectibus hæreditarijs fideicommittentium, prout fuit probatum per publicum Instrumentum.

Quæ omnia si subducātur, deprehenditur manifestè reliquas prætensas detractiones etiam iunctis allegatis melioramentis quatenus probarentur (prout non visa sunt probari saltem in quantitate prætensa a DD. Piaritijs ex deductis in alijs decisionibus) prorsus absorberi ab alienationibus stabilium longè maioris quantitatis ascendeñ ad tornaturas 453, valoris libr. 92.mil.& vltra,& ab alijs bonis, pecunijs, iuribus, & nominibus hæreditarijs, de quibus non docentur legitimè confecta Inuentaria ex superius deductis, adeout nulla iam videatur superesse dubitatio, quin super hoc solo prædio sit concedenda immissio, concurrentibus omnibus requisitis in isto iudicio recensitis in prima decisione.

Et ita fuit tertio resolutum vtraque, &c.

☞ * *Sunt decisiones 88.& 126.supra in hac parte vbi etiam habentur aliæ decisiones in hac causa.*

R. P. D. GHISILERIO.

Auximana Census.

Die Lunæ 23. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Declaratur in hac decisione, quod exemptionum priuilegia, quantumuis ampla,& prægnantia concessa alicui, non inducunt exemptionem rei, contractus, vel delicti concernentia loca minimè exempta. Mirabilis,& singularis est decisio, tanquam extensa à tàm præclaro,& magno Areopagita.

SVMMARIVM.

1 *Exemptus quantumuis sit aliquis, si tamen conueniatur ratione rei suæ extra locum exemptum, potest coram iudice rei sitæ conueniri.*
2 *Cap.volentes 1.de priuileg.in 6.in Concilio generali Lugdunensi fuit compilatum.*
3 *Exemptionis priuilegia quantumuis sint lata, non includunt exemptionem rei contractus, vel delicti, concernentia loca non exempta.*
4 *Exemptionis plenæ priuilegium quantumuis latum, nō includit locum non exemptum.*
5 *Res vbi est, potest quis conueniri actione reali, non obstante quocumque priuilegio generaliter concesso, quod non possit conueniri nisi sub certo Iudice.*
6 *Contractus rei, vel delicti ratione, quis efficitur de iurisdictione iudicis illius loci, quantumuis contrahens sit exemptus, licet non dicatur, vel efficiatur subditus.*
7 *In exemptione quacumque habet locum cap 1. de priuil.in 6.& est intelligendum de priuilegio plenæ exemptionis, quantumuis lato.& num.12.*
8 *Actio realis, principaliter respicit rem ipsam, & quodammodo ipsi rei videtur cohærere.*
9 *Reus actionem realem defendere tenetur in loco, in quo sita est.*
10 *Et hoc habet locum, etiamsi reus habeat priuilegium, ne teneatur respondere, nisi coram certo Iudice.& nu.11.& 12.*
13 *Clausula derogatoria, intelligitur semper quatenus ea quibus derogatur contrarientur dispositis.*
14 *Clausula reuocatoria alicuius legis, vel statuti, eatenus legem vel statutum, reuocare videtur, quatenus eum ipsa lege reuocante repugnantiam continet,& non in plus.*
15 *Ordo Cisterciensis habuit priuilegia plenæ exemptionis,& post conditum cap.1.de priuileg.in 6.impetrarunt ab Innocencio IV.ne d.cap.derogaret priuilegijs suæ exemptionis.*
16 *Exemptio, quantumuis plena, nunquam includit tres casus.*
17 *Concedit aliquod nouum nunquam intelligitur, si concedatur illud idem, quod erat concessum de iure communi.*
19 *Caput volentes 1.de priuilegio in 6.non intrat, quando exemptio est restricta ad certam speciem iurisdictionis. vide num.20.& 21.*
22 *Bonorum appellatione veniunt bona vbicunque existentia.*
23 *Causæ,& actiones super rebus agitatæ dicuntur quodam modo inhærere ipsi rei.*
24 *Actio realis,& in rem scriptam quoad forum æquiparantur.*
25 *Cap.volentes 1.de priuil.in 6.non procedit, quando exemptus non fuit repertus in loco rei sitæ, itaut non possit ferri diffinitiua contra ipsum, quamuis fuerit citatus.*
26 *Procuratores personas Dominorum repræsentant.*
27 *Possessor conueniri potest actione reali.*
28 *Ciues alicuius loci, Superiore non contradicente, possunt in eorum præiudicium prorogare iurisdictionem eorum, quibus circumscripta exemptione erant subiecti.*
29 *Falsitatis omnem occasionem possunt tollere adminicula.*
30 *Possidere, si quis asserat, non inde sequitur pernecesse perceptio fructuum, nec realis insistentia.*
31 *Possessio instrumentalis non probat perceptionem fructuum.*
32 *Manutentio non tradit possessionem, sed traditam, vel habitam declarat, seu confirmat absque alia executione.*
33 *Fructus præsumuntur percepti à vero,& corporali possessore.*
34 *Fructus veniunt a die motæ litis.*
35 *Manutentio competit ei, qui nunquam desijt possidere.*
36 *Sententiam quando pars aduersa vult infirmare ex nouiter deductis, ita licet parti, qui eam obtinuit, ex nouiter deductis eam defendere.*
37 *Associatio, vt obscuretur non sufficiunt leuiores probationes.*
38 *Hæres tenetur seruare factum defuncti.*
39 *Fructus dotis a marito exigi non possunt, si non substineat onera matrimonij.*
41 *Receptio in solutum est vera solutio.*

42 So-

42 *Solutionem in ſolutum mulier poteſt recipere abſque ſolemnitatibus.*
43 *Confeſſio, ſi habeat relationem ad aliquod inſtrumentum, eo non exhibito, non creditur referenti in prgiudicium tertij.*
44 *Confeſſio facta abſente parte non obeſt.*
45 *Hypoteca limitata ad tempus ſolutionis, non retrotrahitur ad tempus promiſſionis ſed incipit à die traditionis.*
46 *Poſſeſſio non extenditur de re, ad rem.*
47 *Manutentio non impeditur propter creditum illiquidum.*
48 *Statutū excluſiuum fœminarum non excludit eas, niſi ab hereditate dotantis.*
49 *Filius, vel filia, ſiue agendo, ſiue excipiendo tenetur probare aditionem hereditatis matris, quia in ea non datur ſuitas, ſicuti in patre,*
50 *circa Lucrum dotale attenditur ſtatutum viri, non autem vxoris, & num. 52.*
51 *Statutum Lauretanum non defert lucrum dotale, & num. 54.*
53 *Bononien. Dotis 22. Maij 1619. coram Buratto. declaratur.*
55 *Statutum Montis Filatrani defert lucrum dotale marito, cū qualitate reſtitutionis dotis infra annum abſque litigio.*
56 *Conſtitutio March. de minoribus, annullat ipſo iure contractus minorum celebratos ſine ſolemnitatibus requiſitis à dict. conſtitutione.*
57 *Contractus celebratus cum minore ſine ſolemnitatibus non tenet, ipſo ſic volente, ſed ſecus è contra.*
58 *Solemnitates in contractibus minorum ſunt inuentæ ad eorum vtilitatem.*

DECISIO CLXIV.

INhærendo deciſioni in hac cauſa factæ coram me 10. Martij præteriti, * cenſuerunt DD. ſuſtineri reſolutionem ad fauorem D. Camilli Rinuccini pro illius manutentione in poſſeſſione bonorum, de quibus agitur, quam vigore ſententiæ immiſſionis in Saluiano obtinuit à Locumtenente Gubernatoris Marchiæ, quia dictæ ſententiæ validitas, & iuſtitia ſubſiſtit ex deductis in eadem deciſione, & quæ hodie replicantur pro Riccardis, non tollunt fundamenta deciſionis.

Siquidem primum motiuum ratione iuriſdictionis, ex quo fel. record. Paulus Quintus non ſolum Ciues Lauretanos exemit a iuriſdictione cuiuſcumque alterius, ſed etiam illorum bona, vt in Motu proprio ſub Datum Tuſculi quarto Idus Septēbris anno 1620. nihil facit, quominus ex natura actionis Riccardi quantumuis Ciues Lauretani non poſſent conueniri coram Iudice, in cuius iuriſdictione erant bona, quia ponderatis verbis exemptionis, de qua in Motu proprio, ibi; *eandemq; Ciuitatem Lauretanam, eiuſque diſtrictum, Comitatum, & territoriū, eiuſq; homines, res, & bona, iura, cauſas, & actiones quaſcumque a prędicta legatione, ſeu gubernio Prouinciæ Marchiæ fuiſſe, & eſſe penitus, & omnino ſeparatos, ſeparatas, & ſeparata, &c.* patet deſignatam eſſe exemptionem Ciuitatis, Diſtrictus, & Territorij, eiuſq; hominum, rerum, & bonorum: Ideoque non comprehendere perſonas, res, & bona extrà Ciuitatē, Territorium, & Diſtrictum Lauretanum exiſtentia, ita quod intret diſpoſitio Textus *in cap. 1. de priuil. in 6.* vbi ne exempti
1 limites libertatis excedant, declaratur, quòd † quantumcumq; ſint exempti, ſi tamen conueniantur ratione rei ſitæ extra locum exemptum, poſſint coram Ordinario ratione rei ſitę conueniri, ponderando præcipuè illud verbum, *quantumcumque ſint exempti*, quod denotat exemptionem quātumuis amplam recipere prædictam interpretationem datam ab Innocentio Quarto in Concilio generali Lugdunenſi, vbi compilatum fuit
2 dictum † *Capitulum primum de priuileg. in 6. & Gemin. ibid. num. 3.* inquit, nota quod priuilegia exemptionis quantumcum
3 que ſint lata, non includunt † exemptionem ratione rei, contractus, vel delicti concernentia loca non exempta, & *Franc. num. 2.* ait ſecundò, tene menti, quod priuilegium plenæ exem-
4 ptionis quantumcumque latum non includit † exemptionem ratione delicti, contractus vel rei, de qua agitur, dummodo locum non exemptum concernat, & *Paul. de Caſt. in l. fi. in prin. verſ. item ratione poſſeſſionis. C. vbi in rem actio exerceri de-*
5 *beat*, dicit, in loco vbi eſt res, † poteſt quis conueniri actione reali, non obſtante quocumque priuilegio generaliter conceſſo, quòd non poſſit conueniri, niſi ſub certo Iudice, patet ergo, quod ratione delicti, contractus, vel rei efficitur quis de iuriſ-
6 dictione Iudicis illius † loci, quantumcumque contrahens, vel delinquens ſit exemptus licet non dicatur, nec efficiatur ſubditus, *ſecundum gloſſ. ſingularem, in verb. ſubditos, in Clement. 1. de for. compet. & dict. Text. in d. cap. 1. de priuileg. in 6.* habere locum in quacumque exemptione, & eſſe intelligen-
7 dum † de priuilegio plenæ exemptionis quantumcumque lato, pluries firmauit Sacr. Congregatio Concilij, & tenuit *Rota in Baren. iuriſdictionis 20. Maij 1603. coram Eminentiſſ.*
8 *Card. Veroſpio*, ea ratione, quia actio, † qua agitur ad rem principaliter reſpicit rem ipſam, & quodammodo ipſi rei videtur cohærere, *§. omnium inſtit. de action. l. fin. Co. de prẹſcript. long.*
9 *temp. l. non aliàs, §. fin. ff. de iudic.* & ideo reus † eam defendere tenetur in loco in quo ſita eſt, ex qua ratione infert *Barboſ. in l. hæres abſens, §. proindè, in art. de foro ratione rei ſitæ, ff. de iu-*
10 *dic. num. 3.* hanc concluſionem † procedere etiamſi reus habeat priuilegium, ne teneatur reſpondere, niſi coram certo Iu-
11 dice: Nam non obſtante priuilegio tenetur † rem defendere, vbi ſita eſt, propter rationem, de qua ſupra.

Non obſtat amplitudo verborum priuilegij deducta ex illis dictionibus, *penitùs, & omninò, &c.* & infra *perpetuò ſeparamus, & pleniſſimè eximimus, &c.* quia ex ſupra allegatis pro-
12 batum fuit *text. in d. cap. 1.* † procedere in priuilegio plenæ exemptionis quantumcumque lato, nec deciſio *Ro. in Cęſaraugustana Cameraria 26. Nouemb. 1632. coram R. P. D. meo Pirouano*, applicatur huic caſui, ex quo procedit in diuerſis terminis, vt ex lectura patet.

Pariter nihil facit derogatio Concilijs vniuerſalibus, de qua in Motu proprio cum clauſula, *quorum tenores*, quia priuilegiū integrum plura alia continet, quibus applicari poteſt dicta de-
13 rogatio, non autem ſolam iuriſdictionem, & clauſula † derogatoria intelligitur ſemper, quatenus ea, quibus derogatur, contrariētur diſpoſitis, *Alex. conſ. 7. n. 17. li. 7.* Ad quod facit Theorica, *Bart. in extrauag. ad reprimendam in verb. non obſtantib.*
14 *num. 12.* vbi quod clauſula reuocatoria alicuius legis, † vel ſtatuti, eatenus legem, vel Conſtitutionem reuocare videtur, quatenus cum ipſa lege reuocante repugnantiam continet, & non in plus. Hoc dictum refert *Alex. conſ. 22. numer. 2. lib. 1. Ludou. Gomez. in cap. 1. num. 135. de conſtit. lib. 6. Rom. conſ. 57. num. 1. & 2. Rota coram Mant. deciſ. 104. num. 5.* & in terminis etiam fortioribus ſpecialis derogationis extat doctrina *Gemin. in d. c. 1. §. in eos autem de priuileg. in 6. vbi num. 9.* dicit, Ordinem Ci-
15 ſtercienſem † habuiſſe priuilegia plenæ exemptionis, & poſt iſtud Capitulum impetraſſe ab Innocentio IV. auctore iſtius, vt fuit dictum ſupra, ne iſtud Capitulum derogaret priuilegijs ſuæ exemptionis, ſed cum dubitaretur, numquid coram Ordinario poſſent conueniri ſuper decimis prouenientibus ex fundis poſitis in loco non exempto, quia Papa cōceſſerat eis, quod iſtud Capitulum nihil præiudicaret, & refert, ſe affirmatiuè cōſuluiſſe, & ſuo conſilio ſubſcripſiſſe quaſi omnes Doctores Bononienſes, quia inquit de iure communi ante prędictum Capitulum, caſus prędictos non fuiſſe comprehenſos in priuilegijs, licèt igitur Papa conceſſerit gratiam Ciſterciēſibus, ne per prędictum text, prędiudicaretur ſuis priuilegijs, attamē non per hoc ſequebatur, vt virtus comprehenſiua priuilegiorum extenderetur ad caſus, de quibus in dicto textu, & *Franc. in dicto text.* ſequitur hanc opinionem ea ratione, quia quantumcumque
16 ſit † plena exemptio, numquam includit dictos tres caſus, *& n. 1. verſ. eſſet tamen ex hoc*, infert, eſſe neceſſarium, quod in priuilegio declaretur, quod in his tribus caſibus coram Ordinarijs conueniri non poſſint, aliàs per ſimplicem derogationem prędicti Capituli non cenſetur conceſſa iuriſdictio in dictis caſib. & propterea in dicto caſu Ciſtercienſium, Papa concedendo, quod iſta decretalis in nullo deroget illorum priuilegijs, benè dixit, quia illa priuilegia, non includebant iſtos tres caſus, ergo eis non derogauit, nec poteſt fieri vis in illo verbo cōcedimus,
17 per quod videtur aliquod de nouo conceſſum, quia quoties † conceditur illud idem, quod erat conceſſum de iure communi, numquam intelligitur aliquod nouum concedi vt patet *in c. & ſi Chriſtus in fin. de iur. iur. gloſſ. in c. 1. de reſcript.* Quæ do-
18 ctrinæ facilius procedunt in iſto caſu, † in quo, neque in diſpoſitiuis, neque in exequutiuis adeſt ſpecialis derogatio dicti Capituli primi.

Nec releuat, quòd cum exemptio, de qua agitur, non ſit generalis, ſed reſtricta ad certam ſpeciem iuriſdictionis nem-
19 pè legationis, ſeu gubernij Prouinciæ Marchiæ inferatur, † non intrare diſpoſitionem dicti Capituli ex traditis *per Couar.* non intrare diſpoſitionem dicti Capituli ex traditis *per Couar.* quia diſtinctio data *à Couar. re-*

pract. quæſtio. capit. 11. num. 5. qnia diſtinctio data *à Couar. re-* V pro-

probatur in terminis à *Rota in d. Baren. iurisdictionis coram*
Eminentiss. D. Card. Verospio, vbi supra nu. 4. & idem *Couar.*
d. num. 5. in vers. igitur in summa, &c. explicat, vt non proce-
30 dat dictus textus, quando conceditur certa species † iurisdi-
ctionis, vel eximuntur personæ absque circumscriptione loci,
secus autem, quando priuilegium est certo loco circumscriptū,
31 quia eo casu delinquens, aut contrahens extra illum locum, †
etiamsi iure communi fuerit exemptus, ac iuris communis pri-
uilegio munitus, poterit puniri per Iudicem illius loci, vbi deli-
querit, & apud eum Iudicem tenebitur ex contractu respon-
dere, qui Iudex est illius loci, vbi contraxit. Nos autem versa-
mur in hoc secundo casu, vt patet ex verbis.

Quod Motus proprius fel. record. Pauli V. expressè separet
32 bona, & causas quascumque, & appellatione bonorum † ve-
niant bona vbicumque existentia, tollitur ex lectura eiusdem
priuilegij, in quo non eximuntur bona Lauretanorum, sed bo-
na Ciuitatis, districtus, & Territorij, ibi, *eandemque Ciuitatem*
Lauretanam eiusque districtum, Comitatum, & Territorium,
eiusque homines, res, & bona, iura, causas, & actiones quascum
que &c. Vnde non veniunt bona, quæ sunt extra Ciuitatem,
districtum, & Territorium, vt fuit dictum supra. Quod autem
33 causæ & actiones super † rebus agitatæ dicantur quodammo
do inhærere ipsi rei, probatur ex *l. fin. C. de prescrip. long. temp. l.*
non alias. §. fin. de iudic. & benè per Barbos. vbi supra, idemque
34 procedit in actione in rem scripta, quia quoad forum † æquipa
ratur actio realis & in rem scripta, vt dicit *Innoc. in ca. dilectus*
il secundo de rescript. cap. ex parte de for. compet. Tiraquel. in
tract. lignag. §. 8. glos. 5. in princ. vsque ad n. 15. Altera difficultas
35 quod dispositio dicti textus † non procedat, quando exemp-
tus non fuit repertus in loco rei sitæ, itaut non possit ferri diffi-
nitiua contra ipsum, quamuis fuerit citatus, cessat ex eo, quod
sufficit iudicium fuisse agitatum cum eius Procuratore, quia
36 perinde est, ac si Lauretanus ipse fuisset citatus, † cum Procu-
ratores personas Dominorum repræsentent, vt ex allegatis
per *Vinc. de Franch. decis. 177. n. 5. & seqq.* & allegatis in con-
trarium procedunt, quando ageretur actione personali ex pro
missione facta vbique soluendi, sed quando actione reali se-
37 cus, quia hoc casu de iuris dispositione, † possessor conueniri
poterit actione reali, & maximè quando Procurator est in spe
cie constitutus pro defensione rei, vt in isto casu.

Subsistit etiam aliud fundamentum decisionis, quod Lau-
retani superiore, & Protectore non contradicente, qui potest
causam auocare, & reassumere, si velit, non obstante proroga
38 tione; † possunt in proprium præiudicium prorogare iurisdi-
ctionem eorum quibus circumscripta exemptione erant subie
cti, declarant *Nau. Surd. & alij allegati in decisione,* & ita te-
nuit *Rota in Casalen. de Caretus 2. Maij 1582. coram Comi-*
tulo, & sic multo minus possunt post sententiam dare de defe-
ctu iurisdictionis.

Non obstat secundum motiuum contra decisionem dedu-
ctum ratione excessus, ex eo, quod ante dictam sententiam D.
Rinuccinus fuit associatus, vnde presumitur percepisse fructus
& sic summam scutorum 326. pro quibus tunc egit, & quæ po
stea fuerunt comprehensa in dicta sententia immissionis, de
cuius validitate agitur, quia subsistit responsio decisionis, quod
non constat de effectuatione dicti mandati de associādo, quia
non fuerunt eiecti Francisca, & Rascantes, vt ex confessione
Franciscæ, quæ fuit vxor Simonis Gentuloni debitoris census
quoad vnam medietatem tenutæ, de qua confessione in instru
mentis de Anno 1618. & de Anno 1629. & in litteris datis in
summario, & ponderatis in alia decisione, quæ licet sint scriptę
à Tertio, attamen cum obierit de Anno 1628. & esset affinis,
& agens Franciscæ, cessat suspicio, & deseruiunt pro admini-
culo. Et ex detentione Aurelij Rascantis, quoad aliam medie-
tatem, dicta autem confessio est attendenda, tanquam admi-
niculata, nempe possessione Franciscę capta, continuata, & re-
29 nouata, ac inhibitione alteri parti presentata, † quæ adminicu-
la tollunt omnem occasionem falsitatis, *l. instrumenta. Cod. de*
probat. Rota in Ferrarien. pecuniaria 24. Ianuar. 1629. coram
R.P.D. meo Moimanno. Quibus stantibus parum refert, quod
D. Rinuccinus in monitorio super manutentione in possessio-
ne exequuto contra eamdem Franciscam asseruerit, se posside
30 re, quia † inde non sequitur pernecessè perceptio fructuum,
neque realis insistentia, *Rot. decis. 558. num. 2. par. 3. recent.* & in
31 fortioribus terminis de possessione † instrumentali, quòd non
probet perceptionem *bo. me. Card. Caualer. decis. 138. per tot.*
præsertim in concursu aliorum contradicentium, & possiden-
tium.

Non obstat, quod saltem presumatur percepisse fructus ex
illa medietate, in qua Rascantes obtinuerat mandatum de ma
nutenendo de Anno 1627. & sic post annum à die mandati de
associando, quia obiectum procederet si Rascantes acquieuis-
sisset executioni per annum, sed constat, ipsum cœpisse agere
ad manutentionem de eodem Anno 1626. quo D. Rinucci-
nus obtinuerat mandatum de associando, quod sufficit; & si
non doceatur de executione mandati de manutenendo, quia
32 id probat, eum continuasse in anteriori possessione, eo quod †
manutentio non tradit possessionem, sed traditam, vel habi-
tam declarat, seu confirmat absque alia executione, vt benè
animaduertit *Menoch. de retin. remed. vlt num. 57. Rot. coram*
Seraph. decis. 1295. nu. 4. Ideò fructus Anno 1626. presumun-
33 tur ab ipso percepti, † cum esset verus, & corporalis possessor,
qui cum non fuisset citatus in associatione concessa D. Rinuc-
cino, probata illius possessione obtinuit manutentionem, per
quam fuit saltem resoluta associatio D. Rinuccini, & omnia
34 redierunt ad primum principium, ex quo fructus † veniunt à
die moræ litis. Vnde excluditur presumptio perceptionis fru-
ctuum, & probatur respectu medietatis tenutæ, quæ posside-
batur à Francisca, eam impediuisse executionem mandati,
vigore inhibitionis ratione suæ dotis. Respectu verò medie-
tatis, quæ de tempore associationis possidebatur per Rascan-
tem, iustificatur etiam paulò post associationem obtinuisse man
datum, & sic indubitatum est, intrare supra deducta, cum
35 numquam † desierit possidere, aliàs illi non competijsset ma-
nutentio, sed reintegratio.

Non obstat, quod iura probantia dictam associationem non
habuisse effectum, non fuerint producta per D. Rinuccinum
coram Iudice de partibus; quia non fuit opus, ex quo tunc non
36 fuit oppositum de pretenso excessu, & dum hodie pars † vult
infirmare sententiam ex nouiter deductis, ita licet etiam ex no
uiter deductis illam defendere, *Rot. decis. 68. num. 10. & 11. post*
Pacif. de salu. cum alijs per adden. ad decis. Greg. 274. sub nu. 9.
Quare cum pretensa perceptio fructuum non probetur, nisi
presumptiuè, & concurrant tot coniecturæ in contrarium, ta-
lis presumptio non habet locum, maximè quia ad effectum ob
37 scurandi dictam associationem, † sufficiunt leuiores proba-
tiones, & quod non sufficiat ad istum effectum possessio instru
mentalis dixit *Rota coram bon. mem. Caualer. d. decis. 138.* Nec
est adhibenda fides testibus ad perpetuam rei memoriam exa-
minatis ex deductis in alia decisione in §. *Nec facit.*

Minus subsistit obiectum anterioritatis dotis Franciscæ, &
Septimiæ, quia cum non probetur solutio dotis Franciscæ, vt
latè fuit deductum in alia decisione. Nam loca Montium fue-
runt alienata à Luca Feo dotis promissore cuius fuit hæres Frā-
38 cisca, quæ propterea † tenetur seruare factum defuncti, *l. cum*
à matre. C. de rei vend. Imò vti talis tenebatur soluere fructus
39 dictorum locorum Montium, quæ à viro exigi † non potue-
runt, cum onera matrimonij sustinuerit, *glos. in l. de euictione,*
vbi Bart. & Alex. num. 12. & Soccin. nu. 9. ff. de solut. matrim.
Ias. in l. si donatarijs §. 1. nu. 16. ff. de condit. ob caus. Castr. cons.
11. num. 4. vers. quatenus autem lib. 1. Surd. cons. 290. num. 31.
vol. 2. Creditum vero Cataneorum minus fuit à Simone exa-
ctum, sed tempore illius obitus extabat, & à Francisca fuit ces-
40 sum Riccardis, per quam † cessionem dicitur recepisse, idem
insolutum, *Aym. cons. 200. num. 2. Ruin. cons. 107. num. 2. vol. 1.*
41 & consequenter intrat satisfactio, cum † receptio sit vera solu
tio, *Dec. cons. 99. num. 4. Surd. cons. 145. num. 29.* quam solutio-
42 nem potuit mulier † recipere sine solemnitatibus, *Mantic. de-*
cis. 344. num. 7. & fuit dictum in Romana saluiani 9. Decemb.
1633. coram Reuerendiss. D. meo Decano. Quo vero ad pre-
tensam solutionem alterius crediti scutorum 900. in alia deci-
sione fuit dictum, illam non probari, nisi per confessionem ha
43 bentem relationem ad aliud instrumentum, † quo non exhi-
bito, non creditur referenti in preiudicium tertij, licet quanti-
tas sit expressa, vt distinguit *Gratian. decis. Marchie 103. n. 16.*
& 17. & eo magis, quo dicta confessio emanauit Cataneis ab-
44 sentibus, & tempore, quo cēsus † venditus erat D. Rinuccino,
cui propterea non obest, vt de communi *Negusan. de pignor. in*
5. memb. 2. part. sub num. 76. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 20. num.
25. sed quatenus reuera Simon recepisset dicta scuta 900. nihi-
lominus Francisca transeundo ad secundas nuptias, secum as-
portauit vestes, & alia ornamenta pretiosa habita à primo vi-
ro,

ro, necnon ſupellectilia, & tradit Riccardis creditum Accor-
rectorum debitorum Simonis, nonnulla animalia, & præter
bona in dotem data, quæ erant Simonis, alia pro ſe retinuit,
vt in Capitulis matrimonialibus, ac per plures annos percepit
fructus omnium bonorum, quo fit, vt niſi ſit inducta ſolutio,
ſaltem creditum ſit adeo illiquidum, vt non potuerit impedire
immiſſionem D. Rinuccini, vt fuit firmatum in alia deciſione.
Vnde ſi Franciſca non habebat ius contra bona Simonis primi
mariti, non poterat illud cedere, nec aliter transferre in Septi-
miam filiam, neque in Philippum ſecundum virum: ſed dato
etiam quod Franciſca habuiſſet ius, & actionem in bonis Si-
monis primi viri, adhuc tamen non releuaret, cum Procurator
dicti Simonis, qui contraxit ſponſalia, nõ haberet mandatum,
niſi ad obligandum bona illius, poſtquam dos ſoluta fuiſſet id-
eoq; licet probaretur ſolutio, non ſuffragaretur, niſi etiam facta
eſſet ante inſtrumentum cenſus D. Rinuccini, quia tunc hypo-
45 teca limitata † ad tempus ſolutionis non retrotrahitur ad tem-
pus promiſſionis, ſed incipit à die traditionis, vt in terminis te-
nuerunt *Theſaur. q. 16. num. 8. lib. 4. Criuell. deciſ. 133. num. 26.*
Imò quatenus etiam fuiſſet creditrix anterior, attamen non
competijſſet ei retentio, quam potuerit alijs communicare. Nã
reſpectu bonorum, de quibus agitur, in actis non conſtat, Frã-
ciſcam illa poſſediſſe ſimul cum Simone viro iure familiarita-
tis, ita quod non competebat in eis retentio, quæ tamen com-
petit in domo, vel mobilibus, vel alijs iure familiaritatis ab vxo-
re poſſeſſis, non autem in prędijs ruſticis, & alijs, quæ non pro-
46 bantur ab ipſa poſſeſſa viuente viro, † cum talis poſſeſſio non
extendatur de re ad rem, vt in ſpecie tenuerunt *Aretin. conſ.
77. num. 25. & Gabr. conſ. 34. lib. 1.* vbi concludit Vincentiam,
quæ cum viro Caietæ vixit, poſſeſſionem domus poſitæ in Vr
be, quam viuo viro iure familiaritatis non detinuit, occupare
non potuiſſe, nec detinere poſſe, ſed ſemper firmum remanet
motiuum deciſionis, quod cum conſtet, Franciſcam ex pluri-
bus corporibus bonorum q. Simonis primi viri percepiſſe fru-
ctus, prętenſum creditum effectum fuit illiquidum, & niſi ite-
47 rum liquidetur, non poteſt dici conſtare † de credito liquido
ad effectum impediendi manutentionem D. Rinuccini, vt præ-
ter deciſiones in alia allegatas, firmauit *Rota in recent. dec. 609.
nu. 4. par. 4. & dec. 411. n. 24. & 26. par. 5. vltimo loco impreſſ.*
Si igitur Franciſcæ nõ competebat retentio in iſtis bonis, mul-
to minus competere poteſt Septimiæ, quatenus etiam ſubſiſte
rent tituli ab ea prętenſi, cum non poſſit maiora iura habere,
quàm haberet eius mater, ſed neque dicti tituli ſubſiſtunt.

Nam reſpectu tituli dotalis bona, de quibus agitur, data fue-
runt pro medietate dotis Septimiæ, & in hac ipſa eſt creditrix
poſterior ipſi D. Rinuccino, quia cenſus fuit impoſitus a Simo
ne anno 1614. & Septimia nupſit Hieronymo de anno 1629.
Quo vero ad aliam medietatem pro dote Franciſcæ illi ſucceſ-
ſerunt filij primi matrimonij, qui fuerant hæredes Simonis de
bitoris ſine beneficio legis, & inuentarij, vt fuit conſideratum
in *deciſione in §. tertium obiectum.*

Nec ſubſiſtit, quod per mortem Franciſcæ, Septimia eius fi-
lia nupta Hieronymo ſucceſſerit in tertia parte, cuius ratione
informantes pro Riccardis prętendunt ſuſtineri anterioritatem,
quia omiſſo, quod Franciſca reliquit quinque filios, & ſic pars
Septimiæ non fuiſſet tertia, ſed quinta, DD. cenſuerunt obſta-
re ſtatutum Montis Filatrani excluſiuum fœminarum propter
exiſtentiam maſculorum, illudque ſeruandum inter hæredes
Franciſcæ filios primi matrimonij, cum & filij, & parentes ſint
de dicto loco M. Filatrani.

48 Nec facit, quod ſtatutum non excludat fœminas, † niſi ab
hæreditate dotantis, quia dum Septimia dotata fuit etiam in
bonis maternis, & ſignanter in parte hæreditatis Lucę Fei Frã-
ciſcæ obuenta, quam Romæ poſſidebat, Septimia proculdu-
bio remanet excluſa ab hæreditate matris, & ſic ceſſat titulus
hæreditarius, vltra quod in actis non conſtat Septimiam adi-
uiſſe hæreditatem maternam, prout de iure requiritur, quoniã
49 filius, † vel filia, ſiue agendo, ſiue excipiendo, tenetur proba-
re aditionem hæreditatis matris, eo quia in ea non datur ſuitas,
vt in patre, *Alexan. conſ. 132. nu. 2. lib. 6. Magon. deciſ. Lucen.
62. nu. 14. Rot. coram Manuc. deciſ. 198. n. 7. & in Romana do
mus 27. Nouemb. 1619. coram bo. me. Card. Sacrato.*

Minus ſubſiſtit, quod Philippus ſecundus maritus Franciſcę
lucratus fuerit tertiam partem dotis eiuſdem Franciſcæ pręde-
50 functæ ſecundum ſupradictum Statutum M. Filatrani, quia
fuit dictum, ſtandum eſſe Statuto domicilij viri, non autem
51 vxoris, & ſic attendendum eſſe Statutum Lauretanum, †
quod non defert lucrum dotale, vt tenuit *Rota in Peruſina lu-
cri dotis 9. Nouembris 1599. coram Iuſto, inter impreſſ. par. 4.
diuerſ. deciſ. 741. ſub num. 2. & in Bononien. dotis 7. Februarij
1620. confirmata 14. Iunij eiuſdem anni coram bon. mem. Pa-
triarcha Manzanedo*, & in puncto, quod Statutum originis
52 vxoris † non ſit attendendum ad iſtum effectum lucri dotalis,
ſed Statutum domicilij viri, vel diſpoſitio iuris communis deci
dit, *Alex. conſ. 100. n. 12. vol. 3.* quem refert, & ſequitur *Surd.
conſ. 549.* ferè per tot, & pręſertim *n. 5. & 6.* prout non applica-
tur *deciſ. Bononien. dotis de Carandinis 22. Maij 1619. coram
53 bo. mem. Buratto*, † quia in illo caſu maritus, & vxor erant am-
bo de Terra Centi, in qua erat Statutum de lucro dotis, & ſic
54 benè firmauit Rota deberi lucrum, in iſto autem caſu † in Ci-
uitate Laureti non adeſt tale Statutum.

Sed nec etiam pars aduerſa poteſt iuuari Statuto M. Fila-
trani, quia non probauit qualitatem reſtitutionis dotis infra an
55 num abſque litigio, † prout requirit dictum Statutum.

Illa verò, quæ vltimo loco opponebãtur contra deciſionem
ſub prætextu, quod ſententia ad fauorem D. Rinuccini lata, ſit
iniuſta, ex quo fuit fundata in inſtrumento cenſus facti per Si-
monem minorem 25. annis ſine ſolemnitatibus requiſitis a Cõ
56 ſtitutione Marchiæ, quæ † ipſo iure annullat contractus ſine
dictis ſolemnitatibus factos DD. viſa fuerunt ſufficienter ſub-
lata ex deductis in deciſione, & alia potius adduci ad impedien
dam reſolutionem, & inuoluendum factum, quàm ad alium
finem, quia certum eſt, quod de hac nullitate non poteſt oppo-
ni per Riccardos, qui non ſunt hæredes Simonis impoſitoris;
57 vnde intrat concluſio, quod † contractus celebratus cum
minore abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs eſt nullus, minore vo
58 lente, at ipſo nolente eſt validus, & tenet, cum † ſolemnitates
ſint inductę ad fauorem minorum ex allegatis in fine deciſio-
nis, quæ reuidetur, & ratificatio eiuſdem Simonis inducta ex
lapſu quinquennij poſt maiorem ætatem vna cum ſolutione
fructuum cenſus excludit ea omnia, quæ poſſent opponi ad de
ſtruendum contractum.

Ex quibus cum validitas, & iuſtitia immiſſionis conceſſæ
D. Rinuccino remaneat abundè iuſtificata, merito fuit illi con
ceſſa manutentio, prout in alia deciſione, quæ vtraque parte
informante fuit confirmata.

☞ * *Vide infra in Additione prout in Indice in eius fine poſito.*

R. P. D. C A R R I L L O.
Barbaſtrẽ Decimarum.

Die Veneris 27. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

Sententiæ, quandò quis dicatur ſufficienter paruiſſe
per ſimplicem patientiam. Expenſæ litis an com-
prehendantur ſub clauſula parito iudicato.

S V M M A R I V M.

1 *Auditor Cameræ eſt executor litterarum Apoſtolicarum.*
2 *Condemnatus ſi quis non eſt aliquid pręſtandum, vt dicatur paruiſſe, ſufficit, quod prę ſtet ſimplicem patientiam, & nu. 5.*
3 *Patientiæ prę ſtatio operatur obedientiam, & paritionem mandati ſuperioris.*
4 *Expenſæ litis non comprehenduntur in clauſula parito.*
6 *Interlocutiones, & prę cepta contrario imperio Prętoris reuocantur.*
7 *Impugnare, quis non dicitur aliquid, ſi dicat quod id aliqua non comprehendat.*

D E C I S I O CLXV.

DE Anno 1544. Paulus Tertius Eccleſiam Parochialem
Sancti Petri Oppidi de Boltonna erexit in Collegiatam
cum vno Priore, & octo Portinarijs, quibus conceſſit animarũ
curam, omnes fructus, redditus, prouentus, emolumenta, & iu
ra quæcumque Eccleſiæ dicti S. Petri & aliarum Parochialiũ,
vt latius in litteris *Summario Decanonum. 1.* quarum vigore
prædicta erectio effectum ſortita fuit. Deinde Anno 1571. ad
inſtantiam Philippi Secundi Hiſpaniarum Regis Catholici,

Pius Quintus felic. rec. erexit etiam in Cathedralem Ecclesiam Barbastren. cum omnimoda iurisdictione, mensa Episcopali, preheminentijs, & alijs requisitis necessarijs ad Cathedralitatem assignando Decano Barbastren. nouiter erecto, & pro tẽpore futuro inter alios redditus scuta centum quinquaginta, quæ Decanus Oscen. erat solitus percipere in dicto Oppido de Boltonna, vt latius fuit narratum in litteris *Summ. num.* 2.

Introducta lite pro parte Prioris, & Portionariorum coram
1 Auditore Cameræ, ipse † vti exequutor dictarum litterarum Pauli Tertij pronunciauit sententiam pro earum exequutione, & obseruãtia, & excommunicauit Dominum Decanum Barbastren. ob non paritionem, & quia non permiserat liberè, & quietè frui contentis in dictis litteris, à qua sententia appellauit Decanus, & causa in Rota commissa cum clausula, *Parito litteris arbitrio Rotæ, discussoq; dubio coram bon. me. Vbaldo per eius Decisiones sub diebus* 10. *Nouembr.* 1623.* *&* 14. *Iunij* 1624.* & per aliam *sub die* 2. *Mart.* 1635, *coram D. meo Decano*,* fuit resolutum arbitrium non intrare, & iuxta formam decisionum fuit prolata sententia confirmatoria A.C. à qua pariter appellatum fuit, & causa mihi commissa dubitaui, An cõstet de sufficiẽti paritione, & Domini affirmatiuè respõderũt.

Quia pro parte Decani fuit in actis prestita patientia executioni litterarum Pauli Tertij in eius *Summ. nouo num.* 2. & ita
2 sufficienter paritum, ex quo non † est condemnatus ad aliquid prestandum, nec tenetur sententiam approbare, sed solum simplicem patientiam prestare, *Put. decis.* 244. *lib.* 1. *in nou. Mohed.*
3 *decis.* 9. *de re iud.* præstatio enim patientiæ † operatur obedientiam, & paritionem mandati Superioris, tanto magis cum De-
4 canus ex abundanti soluerit expensas *c. Summ. num.* 1. quæ † non comprehenduntur in clausula *parito, Garz. de benef. par.* 6 *cap.* 3. *num.* 170. *Barbos. claus.* 98. *Greg. XV. decis.* 36. *num.* 4. Et cum homines, & habitatores dicti Oppidi de Boltonna se obligauerint soluere decimas Priori, & Portionarijs, & in effectu soluerint d. *Summ. num.* 1. Decanus non tenetur docere de solutione decimarum vsque ad presens, cum ipse non fue-
5 rit obligatus, sed tantum prestando † patientiam tollere impedimentum, ex quo resultat sufficiens paritio, maximè cum in prosequendo litem, nullam afferat molestiam Priori, & Portionarijs super libera perceptione decimarum.

Nec obstat, quod non sufficiat sola prestatio patientiæ, cum Decanus prestiterit impedimentum ex precepto facto à Vicario Episcopi Barbastren. de sibi soluendis decimis, quia cessat obiectum ex eo, quod tale præceptum fuit ante litem, & sententiam A.C. Vnde eius subsequuta sententia, & exequutione super decimis, cum obligatione incolarum de illis soluendis in futurum, ac subsequuta etiam sententia Rotali, & præstatione patientiæ in actis pro parte Decani, proculdubio prædictum preceptum euanuit, & spirauit, quoniam similia præcepta, &
6 interlocutiones † contrario imperio Prætoris reuocantur, & multo magis per sententiam diffinitiuam executioni mandatam cum acquiescentia, & præstatione patientiæ, iuxta notata in *l. quia iussu ff. de re iud.*

Quod facilius procedit, quia cum decimæ non sint comprehensæ in litteris Pauli tertij, si quidem de illis nulla est in litteris
7 facta mentio (vt prætenditur pro parte Decani) ipse † non dicitur illas impugnare, etiam si dicat non fuisse comprehensas, *Soccin. cons.* 63. *numer.* 14. *volu.* 3. *Menoch. cons.* 233. *numer.* 6. *Mart. claus.* 176. *num.* 1. *Gonzal. in regul.* 8. *glos.* 66. *num.* 30. *Rot. decis.* 300. *in fin. par.* 3. *diuers. & fuit dictum in Sabinen. Castri Vaunnæ* 13. *Iun.* 1629. *coram D. meo Dunozetto.*

Et ita decisum vtraque parte, &c.

* *Duæ primæ decisiones habentur infra in Additione, tertia vero est decisio* 21. *supra in hac parte.*

R. P. D. PANZIROLO.

Meliten. seu Visen. Approbationis ad Habitum.

Die Veneris 27. *Iunij* 1636.

ARGVMENTVM.

Nobilitatem suam, quando quis dicatur plenè probasse ad effectum ingrediendi in Religione Hierosolymitana, & quando etiam sit admittendus non obstante minori ætate.

SVMMARIVM.

1 *Testes plenè probant nobilitatem alicuius, si deponant de communi reputatione.*
2 *Nobilitatem alicuius testes probant, si deponant de publica voce, & fama.*
3 *Nobilitas alicuius probatur, si sui ascendentes admissi fuerint ad munera, honores, & officia, ad quę soli nobiles admittuntur, & num.* 4.
5 *Papa potest iubere, vt rigor iuris relaxetur, & æquitas amplectatur.*
6 *Papa, tunc maxime potest relaxare iuris rigorem, quando de nullius preiudicio agitur.*
7 *Antianitas in Religione Hierosolymitana incipit currere à die soluti passagij.*
8 *Circuitus inutiles sunt euitandi.*
9 *Ignorans si aliquid fecerit, non dicitur in culpa.*
10 *Grauari quis non debet ex culpa aliena.*
11 *Arbitrium, vt amplectatur, multum venit attendendum, ne gratia Papæ sit omnino superflua, & ad nihilum deseruiat.*
12 *Ordinatio Religionis Hierosolymitanæ de Consilio edita &c. si non confirmetur postea in Capitulo generali sequenti, tanquam temporanea expirat, & num.* 16.
13 *Rota quando subrogetur in cognitione nobilitatis ad effectum, vt quis recipiatur in Religionem Hierosolymitanam.*
14 *Nobilitas tunc multo magis dicitur probata, dum magis antiqua probatur.*
15 *Nobilitas antecessorum influit, & communicatur in descendentes.*
17 *Lex noua non potest trahi ad præterita.*
18 *Diuidua ea quæ sunt, vitiato vno, tunc alterum non vitiatur.*

DECISIO CLXVI.

CVm D. Bernardus de Almeida Vasconcellos pro suscipiendo habitu Religionis Hierosolymitanæ, probationes suæ nobilitatis bis recipi obtinuisset, & nihilominus ob nullitates in ijs factas reiectæ fuissent, placuit Eminentiss. D. Magno Magistro, ac illius Venerabili Consilio decernere, quod liceret d. D. Bernardo intra biennium exhibere in conuentu nouas probationes, recipiendas à Militibus non suspectis expensis tamen fratris Ludouici Aluarez Baiuliui Lãgoni; A quo decreto interposita appellatione, obtinuit per Breue Sanctissimi rescribi per hæc verba, Nobilitatis tuę probationes huiusmodi quotiescumq; in Sacro Rotæ Auditorio constare feceris, quod ille aliũ preter ætatis defectum minimè patiantur, arbitrio Rotæ prefatæ, etiam respectu minoris ætatis huiusmodi, Apostolica auctoritate tenore præsentium sanamus non obstantibus ordinationibus Apostolicis &c. Vnde cum hodie dubitauerim an intret arbitrium pro sanatione nullitatum, Domini affirmatiuè responderunt, quia tàm ex deductis in primis, quàm in secundis probationibus, visa sunt concurrere omnia alia necessaria pro ipsius D. Bernardi admissione ad habitum iuxta statutum 5. 7. & 17. de recipiendis fratribus absq; eo quod necesse sit alias nouas probationes conficere, siquidem constat de ipsius legitimo natali, ac de puritate sanguinis absque vlla suspicione mixturæ cum Iudæis, alijsq; similibus, sicut etiam de vera nobilitate per legitima documenta, ac insignia. Probatur enim descendentia ex latere paterno, ex familia de Almeida, quæ fuit domina feudi de Maccanedos, ac etiam ex familia Vasconcella, ac Barris; ex quibus sunt Rodericus auus, ac ceteri ascendentes; Ex latere vero materno à familijs Miranda Rebello, & Cardoso de quarum omnium nobilitate constat, tàm ex depositio-
1 ne † testium asserentium de communi reputatione, quæ in hac materia facit plenam probationem *Otobar. de nobilit. Hisp. par.* 3. *c.* 6. *n.* 6. *Seraph. decis.* 207. *nu.* 6. *Rota in Meliten. habitus* 1. *Decemb.* 1607. *coram bo. me. Card. Lancellotto*, quam etiam
2 de † publica voce, & fama, *Caputaqu. decis.* 277. *num.* 5. *par.* 1. *Mantic. dec.* 317. *n.* 2. *Caualer. decis.* 68 *sub n.* 2. Et quod ascendentes omnes d. D. Bernardi vsi sint stemmatibus dictarum familiarum, obtinendo ac fruendo, etiam omnibus illis Ciuita-
3 tis muneribus honoribus, & officijs, † quæ solum nobilibus dantur; Probatur insuper nobilitas ascendentium D. Bernardi ex scripturis à Regio Archiuio Torre de Tombo nuncupato, formiter extractis, inter quas habetur Instrumentum,

in quo

in quo Ioannes de Almeida Eques Ordinis Christi, ac supremus Senator Aloysio de Almeida fratri, ac nobili Aulico Regis Portugalliæ vendit omnia sua bona stabilia. Adest preterea quoddam priuilegium Regis concessum Ludouico de Almeida, ac eius domui, per quod eximitur ab onere gabellarum,
4 ac aliorum quorumcumque onerum, & † in eo d. Ludouicus
nobilis appellatur.

Ex quibus cum non possit dubitari de vera nobilitate D. Bernardi, visum fuit Dominis omnino intrare arbitrium pro sanatione defectuum minoris ætatis, cum in his casibus attenta fa-
5 cultate † Papæ rigor iuris relaxetur, & æquitas veniat amplectenda, *Rota in recent. decis. 558. num. . in fin. par. 1. & decis.*
6 *621. num. par. 3. Caual. decis. 10. num. 2.* Idque eo facilius, †
quia de nullius præiudicio agitur, nam siue attendantur probationes factæ, siue de nouo faciendæ, semper Antianitas debet
7 currere † a die soluti passaggi iuxta stabilimentum 15. de Com. Ærario, & fuit decisum *in Melitен. habitus 15. Aprilis 1622. coram bon. mem. Remboldo, in alia Melitеn. Antianitatis 12. Febr. & 5. Mart. 1635. coram R. P. D. meo Carillo, & in ead. 6. Iun. 1636. coram R. P. D. meo Roias.* Accedit etiam, quod
8 hoc pacto euitantur † circuitus inutiles, *Clem. Auditor de rescript. Natt. cons. 153. num. 9. Surd. cons. 248. num. 18.* & cum D. Bernardus nesciret particularem ordinationem factam in
9 Conuentu super minori ætate, non † fuit in aliqua culpa, & sic non debet grauari culpa illorum, qui scientes ordinationem
10 nihilominus † ad vlteriora processerunt, *l. eleganter cum ibi not. in princip. ff. de dolo, Lap. allegat. 88. num. 4.* it ut non sit mirum, si Consilium agnita bona fide D. Bernardi, nouas probationes voluerit fieri, expensis Baiulini Longoni, non autem D. Bernardi. Et denique pro arbitrio videtur facere quia alias
11 gratia Papæ esset omnino superflua, † & ad nihilum deserui- ret, quod plurimum venit attendendum ad effectum, vt intret arbitrium, *Crass. decis. 8. de re iud. Crescent. decis. 4. de testibus. Seraph. decis. 1154. num. 1.*

Nec obstat ordinatio 14. de Consilio ædita de anno 1603. in qua disponitur, quod probationes debent presentari in Capitulo Prouinciali, & ibi esse inspiciendas, Ac insuper quod probationes sic vt supra presentatæ, & per omnes ipsum Capitulum repræsentantes nemine discrepante reprobatæ, non consignari pretendenti, sed reponi in Archiuio. Hoc enim obie-
12 ctum visum est penitus tolli ex eo, quod cum d. ordinatio †
non fuerit confirmata in Capitulo generali subsequenti tanquam temporanea expirauerit iuxta tertium stabilimentum de verborum signific. vt tenuit *Rota in Melitеn. pens. o. Martij 1636. coram R. P. D. meo Ghisilerio* vltra quod d. ordinatio non decernit inualidas probationes factas in Assemblea, nec imponit aliquam pœnam. Et quatenus dicatur saltem disponere, quod stante reiectione probationum ille nullatenus debent restitui pretendenti, responsum fuit; quod hoc posset procedere, si reiectio facta fuisset à Capitulo Prouinciali, prout ipsa ordinatio disponit, sed cum secuta fuerit in Assemblea, ordinatio non applicatur; & tollitur omnino difficultas, dum pro
13 bationes fuerunt postea admissæ in Conuentu, & † nunc admittuntur in Rota, quæ est subrogata in tali cognitione iuxta *Clem. Auditor. de rescript.*

Nec releuat, quod D. Bernardus non docet, se vel eius pa-
14 trem vel germanum † fratrem fuisse descriptum pro nobili in
libris Regijs, sed tantum reperiri descriptum proauum, quia
15 dum fuit probata nobilitas magis antiqua, quæ deriuatur, † & communicatur in descendentes, videtur, quod pinguius fuerit adimpletum, *l. 1. & l. Senator. C. de dignit. lib. 12.*

Vltra quod in hoc duæ adsunt ordinationes, vna scilicet de
16 anno 1558. & hæc cum non fuerit † confirmata in subsequenti Capitulo generali, non minus euanuit, quam alia, de qua supra dictum fuit; altera vero ordinatio est de anno 1631. & hæc
17 cum emanauerit post completas probationes, & sit † noua lex; non potest trahi ad præterita, *l. leges C. de legibus cap. fin. de constit. cum simil.*

Minus facit, quod in secundis probationibus à D. Bernardo non fuerint presentata insignia patris, & aui, quia preter quam quod etiam in secundo processu fuerunt præsentata insignia, vt ad oculum apparet, sufficit quod illa fuerint primo loco presentata; nam licet factæ fuerint nouæ probationes, attamen videtur bene suffragari posse descriptio armorum prima vice
18 facta, in qua non potest prætendi aliqua nullitas; † ista enim sunt omnino diuidua, & vitiato vno, alterum non vitiatur *cap. si confirmationem, de Eccles. in 6.* præsertim quia cum idem habeatur effectus ex prima descriptione, non erat opus quod de nouo fieret. Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Dotis.

Die Veneris 27. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Dotis causa, cum sit valdè priuilegiata, ideo facit contractus irreuocabiles. Et mulier obligans se ex causa dotis, tenet eius obligatio, etiam nullis adhibitis solemnitatibus statutarijs. Rei iudicatæ natura, quæ sit, vide alia in summarijs.

SVMMARIVM.

Obligatio Cameralis vbique locorum habet executionem paratam.
2 *Dotis causa contractus fiunt irreuocabiles.*
3 *in Mulierum contractibus si requiratur consensus eorum coniunctorum, quorum non intersit, intelligitur de interesse primario, non autem de secundario, & num. 4. & 5.*
6 *Mulier si donet ob causam, tunc non requiruntur solemnitates statutariæ.*
7 *Mulieris obligatio facta causa dotis substinetur, etiamsi non sint seruatæ solemnitates statutariæ.*
8 *pro Legatis non competit via executiua.*
9 *Rei iudicatæ natura est, vt quamocius executioni demandetur.*
10 *Res iudicata generaliter habet executionem paratam.*
11 *Decers alicuius probatur ex partitis extractis ex libris mortuorum.*
12 *Agere, vt quis possit, satis est docere de eius interesse, stante clausula, pro omnibus quorum interest.*
13 *Citatio contra plures hæredes non tenet, si sit facta generaliter contra interesse putantes absque alia expressione.*
Sed secus est, si aliqui sint expressi, & postea exprimatur reliquorum cognomen, maximè stante identitate familiæ.
14 *Mandatum præsumitur ex iurium productione, prosequutione iudicij &c.*
15 *Dotis creditum, licet consistat in pecunia, tamen fauore ipsius matrimonij debentur fructus, non secus ac si creditum consisteret in predijs.*
16 *Mandatum, ne reddatur nullum, & excessiuum, illius verba possunt impropriari.*

DECISIO CLXVII.

AD retardandum processum ad vlteriorem legitimam executionem mandati relaxati ab A. C. ad fauorem Excellentissimi Ducis Martinæ contra bona hæreditaria bon. memor. Flaminiæ Columnæ Principissæ Bozzoli tàm vigore obligationis ipsius de soluendo infra biennium à die celebrationis Instrumenti scuta decem millia pro residuo dotis promissæ eidem D. Duci, de qua in apocha matrimoniali confirmata in vim publici instrumenti, ad quod deuentum fuit cum Iudicis decreto, ac alijs solemnitatibus, quàm etiam vigore testamenti eiusdem Principissæ, in quo ordinauit hæredibus solutionem istius debiti, plura opponebantur per Excellentissimos Dominos de Sabellis hæredes concernentia nullitatem, & iniustitiam dicti mandati, quæ tamen Domini censuerunt non obstare, sed esse procedendum ad vlteriorem executionem.

Ratio resolutionis fundatur in iustitia mandati, quæ resultat tàm ex contractu inter viuos celebrato in constitutione dotis scutorum quinquagintaquinque millium facta ab eadem Principissa, & ab Excellentissimo D. Camillo Columna, quàm ex testamento Principissæ; in quo mandauit Dominis hæredibus huiusmodi debitum solui, ibi, *perciò ordiniamo è vogliamo che l'infrascritti nostri Signori heredi siano obligati di pagar tutto quello, che noi non hauerimo pagato sin' al giorno della nostra mortee,* ex quibus remanet iustificatum creditum D. Ducis, &

potuit executiuè procedi vigore obligationis Cameralis, quæ
1 † vbique locorum habet exequutionem paratam, *Castr. cons. 260. num. 4. p. 1. & in l. post rem iudicatam in fin. ff. de re iudic. Cassad. decis. vnica num. 2. de mutuis petit. Seraph. dec. 1455. n. 2. Rot. dec. 415. num. 10. par. 1. recent. & dec. 686. nu. 2. par. 2.* vbi plura cumulantur, maximè cum versemur in constitutio-
2 ne † dotis, cuius causa contractus fiunt irreuocabiles, *Fontanella de pact. nupt. claus. 4. gloss. 9. par. 1. num. 34.* Etiam si pro parte DD. de Sabellis opponatur de nullitate ex interuentu D. Camilli Columnæ vti coniuncti habentis interesse, quia cum
3 eius interesse non sit principale, & † immediatè, sed secundariè, non inhabilitatur à statuto requirente huiusmodi consensum consanguineorum, vt in puncto tenuit Rota post alios quos refert in *Romana dotis 16. Februar. 1611. coram bon. me. Penia impressa post Pic. ad Statutum Vrbis decis. 25. num. 1. & seq.* Quia cum D. Margarita haberet dotem iam sibi constitutam in primo matrimonio, D. Camillus non tenebatur dotare sororem, & in ista quantitate scutorum decem millium promissa à Principissa de proprio, D. Camillus non habebat interesse, nec aliquod commodum consequebatur saltem princi-
4 pale, sicut necessario requiritur † ad effectum ipsum inhabilitandi ex forma statuti requirentis principale non autem extrinsecum ac secundarium interesse. Et quamuis idem D. Camillus insimul cum Principissa se obligauerit, nihilominus non po-
5 tuit reputari nisi fideiussor D. Principisse, † quæ tanquam principalis se obligauerat, vt post alios tradunt *Corn. cons. 124. sub num. 1. vers. tamen his non obstan. lib. 1. Crauett. cons. 77. nu. 3. vers. hoc ita præsupposito Mantic. de tacit. & ambig. lib. 16. tit. 6. num. 16.* Vnde colligitur D. Camillum tanquam proximiorem potuisse præstare consensum pro validitate obligationis Principissæ.

6 Quibus accedit quod huiusmodi donatio, † vel est acta ob causam, & tunc nō requirit solemnitates statuti, *Surd. de alim. tit. 8. priuil. 27. num. 4 Gabr. cons. 6. num. 1. & 10. lib. 2. Soccin. iun. cons. 77. num. 152. lib. 1. Rota in Romana renunciationis de Melchioris 16. Maij 1620. coram bon. mem. Buratto, & coram Reu. D. meo Decano decis. 433. n. 7.* Vel est facta à muliere
7 ex causa dotis, † quo casu sustinetur etiam si non sint seruatæ solemnitates statutariæ *l. promittendo. ff. de iur. dot. l. fin. C. ad Velleian. Bald. Nouell. in tract. dotis priuil. 17. & 18. Marescott. var. resolut. lib. 1. cap. 43. num. 9.* vbi plures refert *Caputaq. decis. 3. & 199. part. 3. Rota in terminis statuti Vrbis d. deci. 433. num. 1. coram Reu. D. meo Decano.*

Non obstat, quod quatenus obligatio eiusdem Principissæ non sustineretur pariter non posset sustineri relaxatio mandati
8 vigore testamenti, cum secundum opinionem quam seruat † Rota pro legatis, non competat via exequutiua, vt fuit pluries resolutum, & signanter in decisionibus cumulatis à *R. P. D. Verospio in Romana quarti dotalis 15. Decembr. 1634.* quia cum mandatum A. C. transitum fecerit in iudicatum ob non inter-
9 positam in tempore appellationem, & de natura rei † iudicatæ sit, quod exequutioni quanto citius demandetur, cum gene-
10 raliter etiam res iudicata † habeat paratam exequutionem, *l. 2. vbi Bart. & cæteri C. de exeq. rei iud. Guidop. in l. si se non obtulit §. si ex conuentione num. 1. ff. de re iudic. Vestr. in prax. lib. 8. cap. vlt. num. 8. cum alijs adductis in Neapolitana domus 14. Martij 1625. coram R. P. D. meo Pirouano,* talis exceptio nō potest retardare exequutionem mandati.

Nec prædicta exequutio retardari potest pretextu nullitatum, quæ opponebantur contra mandatum, nam prima deducta ex eo, quod Dux Martinæ non probauerit obitum vxoris cum filia superstite, prout necessario tenebatur tanquam fundamentum suæ intentionis stante conditione apposita à Principissa in sua obligatione, quod dicta scuta decem millia reuerterentur ad ipsam, vel eius hæredes in casum obitus D. Marga-
11 ritæ sine filijs, tollitur ex partitis † extractis ex libris mortuorum, in quibus constat prius decessisse matrem, *Imol. cons. 110. num. 8. Rot. in recent. dec. 700. numer. 4. par. 2. & coram sanct. mem. Gregor. XV. dec. 78. num. 2.* cum alijs quæ passim allegantur & ex fide obitus Isabellę filiæ probatur, eam decessisse die 26. Ianuarij 1631. in ætate 22. dierum, & hic manifestè apparet, cum D. Margarita obierit 5. Ianuarij eiusdem, eam decessisse relicta Isabella filia.

Non obstat secunda nullitas, quod Dux egerit hæreditario nomine vxoris, & filiæ, licet agere debuisset nomine proprio, cum dicta scuta decem millium sibi, & non vxori essent promissa, quia cum non se restrinxerit potius ad vnum titulum,
12 quàm ad alterum, stante clausula pro omnibus † quorum interest, apposita in instrumento, potuit agere prout egit virtute illius instrumenti vel contractus docto de interesse ipsius, *Gratian. discept. 653. num. 10. Corn. cons. 139. num. 6. lib. 3. Paris. cons. 8. n. 2. lib. 1. Rot. decis. 728. nu. 2. par. 1. diuers.*

Tertia nullitas, quod ex quatuor heredibus Principissæ, duo tantum fuerint nominatim citati, tollitur ex facto, quia dum fuit expressum nomen Eminentissimi D. Cardinalis Sabelli, ac bon. mem. Excellentissimi Principis, & cæterorum de Sabellis, fuit satisfactum, & dispositioni iuris, & reformationi Pauli V. obiectum autem procederet, quando fuisset facta citatio absque expressione cognominis, & generaliter contra interesse habentes, quo casu procedunt iura in contrarium allegata,
13 secus vero quando prout in præsenti fuit expressum nomen † duorum hæredum & reliquorum cognomen, quia certo constat de persona citata, maximè stante identitate familiæ, coniunctione sanguinis, & quod agebatur in eadem causa, & de communi omnium interesse.

Quarta nullitas fundata in mandato procuræ Pompeij Tomasini remanet sublata, dum ex publico instrumento celebrato die 25. Ianuarij 1628. apparet dictum Pompeium fuisse constitutum Procuratorem non solum a dicto Eminentissimo D. Cardinali, & defuncto Principe tam nomine suo proprio, quā etiam vice, & nomine D. Ducis Federici, pro quo de rato, sed etiam ab Excellentissimo D. Bernardino Principe viuente, & propterea quoad nominatos, res caret difficultate. Quo vero ad D. Abbatem, instat mandatum presumptum, dum idem Pompeius Tomasinus vti omnium procurator adiuit Principissæ hæreditatem produxit testamentum, expediuit manda-
14 tum de immittendo, & † possessionem fuit adeptus, ex quorum iurium productione, prosequutione iudicij, pluries resoluit Rota pro mandato, *Rot. decis. 85. num. 3. par. 2. recent. Caputaq. decis. 183. n. 3. par. 3. san. mem. Gregor. XV. decis. 44. n. 4. & dec. 86. num. 2.* & in alijs, quæ passim allegantur.

Demum non releuat, quod mandatum non potuerit relaxari pro fructibus decursis, & non solutis stante dilatione duorum annorum ad soluendum dotem cum pacto quod ea soluatur sine interesse, quia petitio, & mandatum intelligi debet de decursis post huiusmodi biennium, & pro tempore, quo durauit matrimonium nulla habita ratione, quod creditum consisteret in pecunia, quoniam fauore ipsius matrimonij debentur fru-
15 ctus, non secus ac si † creditum consisteret in predijs, ex quibus promissor perciperet fructus cum vtroque casu militet eadem ratio fauoris, *l. fin. §. preterea, C. de iur. dot. Ruin. cons. 224. num. 13. lib. 1. Surd. de aliment. tit. 1. qu. 42. num. 11.* & ad effe-
16 ctum sustinendi mandatum, ne † reddatur nullum seu excessiuum, illius verba possunt impropriari, vt in istis terminis fuit dictum *Bononien. fideicommissi de Cataneis 1. Februa. 1634. coram R. P. D. meo Merlino.*

Et ex his Domini vtraque parte informante censuerunt esse procedendum ad vlteriorem exequutionem.

¶ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 1. Iulij 1637. coram eodem R. P. D. Ghisilerio.*

R. P. D. MERLINO.

Regien. Pensionis,

Die Veneris 27. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

in Reseruatione secundæ pensionis, si Papæ non fuit integraliter, sed diminutè de prima pensione facta mentio, sic etiam diminutè, & pro rata expresse primę pensionis substineri debet secunda. In reseruatione secundæ pensionis, si non fiat mentio de prima, ipso iure secunda pensio euanescit.

SVMMARIVM.

1. *in Reseruatione secunda pensionis, si nulla est facta mentio primæ pensionis, non substinetur secunda, sed in totum corruit.*

2 Et

2 *Et hoc quidem ipso iure, non autem ope exceptionis, adeo vt non reuiuiscit si prima pensio cesset.*
3 *Quodque procedit etiam si pensio sit reseruata motu proprio.*
4 *Papa non est presumendum, quod voluerit Ecclesiam duplici onere grauare.*
5 *in Reseruatione secundę pensionis, si non fuerit facta mentio integraliter de prima pensione sed diminute fuit narrata, diminutè etiam, & pro rata expressè primę pensionis sustineri debet secunda pensio, & nu. 20.*
6 *Partis ad partem eadem est ratio, quæ totius ad totum.*
7 *Pensionis reductioni locus est quotiescumque non fuit expressum onus extenuans verum valorem beneficij.*
à Valore beneficij regulariter determinatur, & metitur quantitas pensionis. num. 7.
8 *Pensiones sunt diuiduæ, & eatenus substinentur, quatenus vera est expressio facta onerum, & valoris beneficij.*
9 *In actu infirmitas ex vitio subreptionis eatenus datur, quatenus vitium ingreditur actum, & sic vires infirmitatis in actu commensurantur quantitati vitij, & eatenus infirmat, quatenus intrinsecatur in actu. & nu. 10.*
11 *Pensio quando in obulo est nulla, in totum est nulla. declara vt num. 12. & 13.*
14 *Pensio secunda, vt substineatur, sufficit, quod sit facta mentio de pensione antiqua valida, & nu. 19.*
15 *Pensionis reseruatio ex voluntate Papæ perficitur. de potestate Papæ in beneficialibus non licet ambigere. nu. 15.*
16 *In fauore alicuius ea, quæ sunt introducta, non debent in eius odium retorqueri.*
17 *In Negocio aliquo ea, quę tendunt alium finem, non sunt in illo iustificanda.*
18 *Confessio propria contra confitentem est omnium probationum optima.*

DECISIO CLXVIII.

Reseruata fuit pensio scutorum quinquaginta ad fauorem Io. Baptistæ super fructibus Canonicatus Regieñ consentiente Stephano Titulari cum expressione, quod Canonicatus erat grauatus alia pensione ducatorum octuaginta, quę tamen erat ducatorum centum; Genesius successor in Canonicatu ab A.C. obtinuit pronunciari secundam hanc pensionem scutorum quinquaginta, pro viginti ducatis esse reducendam, in quam resolutionem fuerunt etiam hodie Domini, & sic sententiam A.C. esse confirmandam.

Quemadmodum enim si in reseruatione secundæ pensio-
1 nis scutorum quinquaginta, nulla facta fuisset mentio † Primę
pensionis ducatorum centum, non sustineretur secunda pen-
sio, sed in totum corrueret *iux. Oldrad. consil. 22. num. 4. Cas-
sad. decis. 3. & 4. de pension. Paris. de resignat. lib. 6. quæst. 2. nu.
4. Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 561. Lother. de re benef.
lib. 1. quęst. 38. num. 58. & seqq. Rota apud Card. Mantic. de-
cis. 111. num. 3.* Et quidem ipso iure, non autem ope exceptio-
2 nis, adeo † vt nec reuiuisceret, si prima pensio cessaret, vt pro-
bat *Cassad. d. decis. 3. num. 5. & decis. 4. num. 5. de pension. Cre-
scen. decis. 1. num. 1. & 3. de reb. Eccles. non alien. Lother. de re
3 benef. d. quęst. 38. num. 59.* Quamuis etiam † secunda pensio
motu proprio reseruata fuisset *Cassad. d. decis. 3. nu. 4. de pens.
4 Gig. de pens. quæst. 29. nu. 4.* quia non præsumitur, † quod Papa
voluerit Ecclesiam duplici onere grauare, *c. mandatum de re-
script. Oldrad. d. cons. 22. num. 4. Paris. cons. 5. num. 134. lib. 4.
Soccin. sen. con. 260. num. 5. lib. 2. Rot. apud Caputaque decis.
312. num. 3. & 4. par. 2. & in Cęsaraugustana dismembrationis 23. Iunij 1600. coram bo. me. Card. Pamphylio.*

Ita pari ratione dum non integraliter, sed diminutè de pri-
5 ma pensione facta fuit mentio, † diminutè etiam, & pro rata
expressæ primæ pensionis sustineri debet secunda pensio, non
autem pro rata, de qua non fuit facta mentio, quippe quod
Papa non intellexit grauare beneficium maiori onere quam
ducatorum octuaginta, & scutorum quinquaginta; Vnde si
præexistit pensio ducatorum centum, secunda pensio scuto-
rum quinquaginta pro viginti ducatis nō subsistit, partis enim
6 † ad partem eadem est ratio, quæ totius ad totum *l. quæ de to-
ta, & ibi glos. & DD. ff. de rei vendic. Menoch. cons. 671, nu 8.*
7 & reductioni pensionis locus est quotiescumque † nō fuit ex-
pressum onus extenuans verum valorem beneficij, à quo va-
lore regulariter determinatur & metitur quantitas pensionis,
8 quæ cum sit diuidua, † eatenus sustinetur, quatenus vera est
expressio facta onerum, & valoris *iuxta tradita per Cassad.
decis. 4. nu. 4. de pension. Gig. de pens. quęst. 32. num. 8. Rot. apud
Cardin. Mant. decis. 153. per tot. & decis. 173. in princip. & in
Salamantina pensionis 26. Maij 1593. coram Gips. ac Monopolitana pensionis 17. Maij. 1596. coram Orano;* & bene applicatur elegans doctrina *Butr. in cap. super litteris. num.
9 de rescript.* Quod eatenus datur infirmitas in actu ex † vitio
subreptionis, quatenus vitium ingreditur actum, & sic vires
10 infirmitatis in actu, commensurantur quantitati vitij, † &
eatenus infirmat, quatenus intrinsecatur in actu, quam in his
terminis reductionis pensionis sequuta fuit *Rota in Lucana
pensionis 10. Martij 1624. coram R.P. D. meo Pirouano.*

Neque obstat obiectum à Titulari propositum pro annul-
11 landa pensione in totum, scilicet † pensionem in obulo nul-
lam in totum esse nullam, vt respondit *Rota in decis. 626. nu.
5. par. 1. diuers. & in Spoletana pensionis 24. Ianuarij 1622. coram bo. me. Vbaldo.*

Quoniam hoc intelligitur in reseruatione pensionis, cui
12 † conditionaliter fuit consensum, vt puta in resignatione
cum clausula non alias, aliter, &c. vel in pensione reseruata
cum clausula dummodo remaneant centum &c, quo casu si
quantitas in conditione non verificatur in totū vsque ad summam expressam, pensio in nulla sui parte subsistit, quia deficit conditio, sub qua fuit reseruata pensio, & sic forma, ex
13 cuius † defectu in totum corruit, perinde ac si reseruatio facta non fuisset, ita bene explicauit. *Rota coram fel. recordat.
Clemente VIII. in Bononien. translationis pensionis, quæ est
decis. 446. num. 5. & 6. parte prima diuers. & apud Cardin.
Mant. interpretando d. decis. 626. par. 1. diuersor. in decis. 173.
num. 1. & in d. Lucana pensionis 10. Martij 1624. coram R.P.
D. meo Pirouano, Lother. de re benefic. par. 5. quęst. 47. num. 33.
ad 37.* qui non est casus præsentis controuersiæ.

Quod vero obijciebat pensionarius pro substinenda inte-
14 gra † pensione, nempe faciendam esse solum mentionem de
pensione antiqua valida, *Vera decis. 301. numer. 1. & 2. par. 2.
Rot. decis. 666. num. 2. par. 2. recent.* & ideo videatur incumbere onus Titulari probandi pensionem antiquam fuisse verè,
& actualiter solutam, stante decreto, quod esset nulla, nisi realiter, & cum effectu persolueretur, & sic non fuerit necessaria
illius expressio in secunda reseruatione tollitur, quoniam ex
litteris pensionis satis videtur constare de validitate ipsius pē-
15 sionis, cum ex illis appareat de voluntate † Papæ ex qua reseruatio pensionis perficitur, nec de potestate ambigere liceat,
& decretum illud, vt pensio realiter soluatur, alias sit nulla, cū
sit appositum ad excludendas fraudes, & in fauorem successo-
16 ris in beneficio, non † debet hodie in eius odium retorqueri,
& tanquam tendens ad alium effectum non videtur fortasse
17 † opus illam in casu præsenti iustificare, prout de clausula
dummodo remaneant centum pro Rectore in his terminis
respōdit *Rota in Valentina pensionis 25. Iunij 1601. coram bo.
me. Card. Millino.* Sed quatenus etiam exigeretur iustificatio
solutionum, satis ad effectum præsentis casus de illis apparet
ex confessione ipsiusmet Io. Baptistæ pensionarij emanata in
litteris reseruationis pensionis, vbi asseruit pensionem annua-
18 tim ab eo percipi, quæ † est optima omnium probationum
contra confitentem, *l. cum precum C. de liber. caus. l. 1. C. de
confess. Rot. decis. 802. num. 1. par. 1. diuersor. & coram sanct.
mem. Greg. XV. decis. 200. num. 2. & decis. 469. numero 3.
& seqq.*
19 Minus obstat cessare subreptionem, dum Papa sciuit † aliā
extare pensionem; quia id verum est respectu quantitatis expressæ, nempe ducatorum octuaginta, non autem respectu
quantitatis ducatorum viginti non expressæ, de qua Papa co-
20 gitare non potuit, neque † pro hac rata intelligit Canonicatum grauare *iuxt. pręallegatam doctrinam Butr. in cap. super litteris. num. 10. de rescript.*

Et ita vnaquaque parte informante resolutum fuit, &cet.

R.P.D.

R. P. D. PIROVANO.

Arimineñ Iurispatronatus.

Die Veneris 27. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Testamentum patris subiacet vitio nullitatis, si filios præterierit, & quid iuris, si in testamẽto adsit clausula codicillaris Iuspatronatus ad fideicommissarium licet non transeat, tamen aliud est, si contraria mente Testatoris constet.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum est nullum ob præteritionem filiorum. & numer. 9.*
2 *in Testamento, in quo filius est præteritus, si adsit clausula codicillaris, tunc ab intestato succedens censetur grauatus restituere hæreditatem hæredi scripto absque alia conditione. & nu. 10. 12. & 13.*
3 *Iuspatronatus tamquam merè directum, & honorificum non transit ad fideicommissarium. declara vt nu. 5. & 6.*
4 *Fideicommissarius ad successionem venit per obliquum.*
6 *Iuspatronatus stante sic voluntate testatoris ad fideicommissarium transit. & nu. 8.*
7 *Dispositio testatoris vbi est clara, non est dubitandum de eius voluntate.*
11 *Dispositiones illæ, quæ non habent resistentiam iuris, debent suum consequi effectum.*
13 *Fideicommissarijs non est prohibitum à lege, relinquere iura directa.*

DECISIO CLXIX.

Conclusum fuit 16. Nouembris præteriti, * Iuspatronatus, de quo agitur, spectare pro medietate ad filios Ludouici, & pro alia medietate ad filios Fräcisci Mariæ, votaque esse paria, & faciendum esse concursum, nisi obstet testamentũ Ludouici, de quo reseruatum fuit particulariter videre, effectus autem huius partis reseruatæ eo tendebat, si testamentum supradictum sustinebatur, inde filias Ludouici remanere exclusas ab illa medietate Iurispatronatus, & beneficium esse adiudicandum Francisco Cattaneo præsentato à filijs Francisci Mariæ hæredibus Ludouici.

Dixerunt igitur Domini, Testamentum Ludouici suffraga-
1 ri filijs Francisci Mariæ de Marchesellis, quod † & si videatur nullum ob præteritionem filiarum, quæ nunc prætendunt cõcurrere ad præsentandum pro medietate; attamen cum in eo legatur clausula codicillaris amplissima ibi (quod valere voluit iure testamenti nuncupatiui, & si dicto iure non valeret, valere voluit iure legati codicillorum, donationis causa mortis &c.) semper sustinetur dispositiua illa hæredum vocatio,
2 si non iure directo, obliquo tamen, itaut † Filius præteritus ab intestato succedens censeatur grauatus restituere hæreditatem absque alia conditione hæredi scripto per *l. ex ea, ff. de testament. l. vltim. C. de codicill. l. Titia ff. de inoff. testament.* & hanc conclusionem à contrarijs vti veriorem defendunt, & comprobant post infinitos ab eis allegatos *Gabr. de claus. concl. 7. Menoch. præsumpt. 32. nu. 2. lib. 4. Fusar. quæst. 569. nu. 1.*
3 Neque hoc posito obstare videtur, † quod Iuspatronatus tanquam merè directum, & honorificum transire non possit ad fideicommissarios, prout sunt filij Francisci Mariæ ex testa-
4 mento Ludouici eorum patrui, ad cuius † successionem veniunt per obliquum, & tanquam fideicommissarij per *l. quia perinde ff. ad Trebell. Rocch. de iurepatr. in verb. ipse velis q. 9. nu. 20. & 21. Couar. variar. lib. 2. c. 18. n. 2. Pereg. de fideicomm. art. 6. n. 37. Mantic. de contract. li. 4. tit. 12. n. 6. & 15. cum alijs in supradicta decis. 16. Nouembris alleg.*
5 Quoniam vera est conclusio in prima decisione firmata, † vbi agitur de transferendo Iurepatronatus sub titulo vniuersali fideicommissi, & implicita testatoris voluntate, secus tamẽ quando, vt in præsenti, constat de expressa voluntate Testato-
6 ris, † quod voluerit iura directa, & honorifica transire ad fideicommissarios, quia non repugnat naturæ Iurispatronatus, quin
7 possit transferri in secundum hæredem, & vlteriorem vbi † certa est dispositio, nec dubitatur de voluntate testatoris, *Lambert. de iure patr. lib. 1. par. 2. quæst. 2. art. 35. ad fin. Costa in l. si pater. num. 6. par. 2. vers. vltimo si legatarius de testam. Couar. eod. lib. 2. cap. 18. nu. 8. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 19. Lother. de re benef. quæst. 11. nu. 37.* & cum hac distinctione transiuit *Rota in Maceraten. Iurispatronatus, quæ est 24. apud Vivia. de iurepatr. in praxi*, nec ab ea dissentiunt rationes decisionis causæ 16. Nouembris supradictæ.

Constare autem videbatur de sufficienti voluntate Ludoui-
8 ci Testatoris transferendi † Iuspatronatus in Franciscum Mariam fratrem, non autem in proprias filias eo ipso quod illum directè instituit suum hæredem, in quem per supradicta te-
9 sidere debebant iura merè directa, annullato testamento † ob præteritionem filiarum per clausulam codicillarem sustineri non possit, *l. verbis ciuilibus, l. ex pupillari, l. centurio. ff. de vulg.* & testatoris voluntas, vt voluit valere non possit, attamen quia ex ordinatione prædicta duo colliguntur; Vnum impossibile, quod hæres per obliquum directè capiat, & alterum possibilem, quod iura integra hæreditaria ad eundem hæredẽ transeant, sufficit testamentum sustineri ex clausula codicilla-
10 ri, conuertendo † directam vocationem in fideicommissaria, vt exinde dispositio possibilis, quoad iura honorifica, & merè directa, quæ non habent resistentiam iuris respectu transe-
11 untis † suum possit habere effectum. *Bart. in l. 1. q. 1. ff. de iure codicill.* ita per hanc rationem ad sustinendum qualitates
12 directæ vocationis, † sed per clausulam codicillarẽ instauratæ quoad prohibitionẽ detractionis Trebellianicæ ex verbis directis resultantem ex veriori tenuerunt *Alex. cons. 26. nu. 4. lib. 1. 142. num. 6. lib. 2. Crauett. cons. 242. n. 4. & 5. & 295. nu. 1. & seqq. Ruin. cons. 146. nu. 8. vol. 3. Gabr. cons. 113. nu. 4. lib. 1. Pret. de vlt. volunt. fol. 367. Fusar. quæst. 569. nu. 46. Modern. de legum. lib. 5. tit. 2. q. 4. num. 2.*

Neque obstat, quod ex clausula codicillari, & illius effectu potius colligatur contraria voluntas testatoris, dum institutio si non iure directo valuit, se iure fideicommissi; Ideo testator conformando se cum dispositione iuris; voluerit etiam filias hæredes retinere iura directa, & honorifica.

Quia tollitur ista præsumptio ex distinctione supradicta,
13 quod relinquere † iura directa fideicommissarijs non est à lege prohibitum, sed dari hæreditatem directè per fideicommissum, & in hac parte operatur tantummodo clausula codi-
14 cillaris conuertẽdo institutionem directam in † fideicommissariam, non autem dando iura directa, & honorifica, quæ ex voluntate expressa Testatoris possunt transire ad fideicommissarium, quæ dicebatur colligi eo ipso, quod quantum ad se volui, Franciscum Mariam esse hæredem.

Et ita vtraque, &c.

* *Est decisio 72. supra in eadem parte.*
Et infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 23. Martij 1637. coram Reuerendiss. P. D. Coccino Decano.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Cambiorum.

Die Veneris 4. Iulij 1636.

ARGVMENTVM.

Cambia ex quibus iustificentur. Appellatio quoties detur à liquidatione.

SVMMARIVM.

1 *Cambia iustificantur ex transmissione litterarum, & litteris redditis.*
2 *Mercatores ex stylo solent apponere in litteris apices nominum & cognominum.*
3 *Pertio electo ex officio standum est.*
4 *a Liquidatione semel datur appellatio.*

5 *Et ideo, quando ab illo non appellatur, censetur pars illi acquieuisse, nec potest illam impugnare, si de nullo errore doceatur.*

DECISIO CLXX.

AVditor Camere relaxauit duo mandata, & Signatura rescripsit cum clausula, si quid exequendum. Quare post plures citationes in contumaciam partis proposui dubium, An mandata prædicta sine exequenda, & resolutio huius dubij pendet ex duobus; primò vt videatur de iustitia camborũ;
1 secundo de legitima liquidatione, & quantum attinet † ad cãbia, illa iustificantur ex transmissione litterarũ, quæ satis probatur ex litteris redditus, *Rot. decis.951. lib.3. par.3. diuers. & fuit resolutum causa Romana pecuniaria, seu Cambiorum 10. Iunij 1616. coram bon.me. Card. Sacrato, & in Romana cambiorum 13. Iunij 1629. coram R.P. D. meo Motmanno, & in Romana discussionis bonorum 26. Iunij 1630. coram me*, in qua quamplures decisiones concordantes allegantur, & coadiuuantur predicta ex partitis librorum.

Neque obstat, quod in dictis litteris non fuit appositum nomen contrahentium, quia cum adsit instrumentum contractus expressis verbis inter Franciscum Baleonum & Raphaelem Alemanum, & in litteris adsint isti Apices F. B. R. A. quę
2 denotant † nomina contrahentium, hæc sufficiunt, vt seruari ex stylo Mercatorum per attestationes tunc datas, fuit resolutum indicta causa *Romana discussionis bonorum coram me, & facit Alex. in cons.146. nu.26. lib.5. & Rot. decis.63. post 1. volum. cons. Carinacij.*

Quantum vero attinet ad secundum si licet ad liquidationẽ fuit electus Peritus Mercator primarius in Curia, qui habita ratione ad omnia illa, ex quibus iustitia cambij firmatur respectu pecuniæ cambiatæ super banco Antonij Medices, firmauit in duabus relationibus à die prima Iunij 1630. vsque ad diem 11. Iunij 1633. Baleonum esse debitorem in scutis auri in auro stamparum 2673. solid. 6. & denarijs quinque, Respectu vero quantitatis cambiatæ super banco Dominorum de Acciaiolis, ac Martellis retulit debitum ascendere ad scuta 949. 19. & 10. auri in auro.

Et quibus resultat resolutio dubij, quod mandata A. C. sint exequenda, constat enim de iustitia cambiorum, & de eorum
3 legitima liquidatione ex relatione Periti electi ex officio, † cui propterea est standum, *l.2. C. de vsur. & fruct. leg. & ibi Bart. Paris. cons.89. num.5. & cons.96. num.32. lib.1. Rot. dec.354. num.1. par.1. recent. & fuit dictum in causa Romana Viridarij 1. Iulij 1622. coram bon. mem. Francisco Vbaldo.* Nec in hoc casu habendum est in consideratione, quod à liquidatio-
4 ne † semel datur appellatio. Quia pars debitoris non appellauit à dicta liquidatione, & ideo censetur illi acquieuisse,
5 neque hodie potest illam impugnare, † cum de nullo errore doceat, & fuit dictum *in causa Foroliuien. bonorum 10. Iunij 1622. coram R. P. D. meo Merlino.*

Et ita conclusum, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Leodieñ Castrorum.

Die Lunæ 10. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum, vt reuocetur per secundum, vel per donationem, quid requiratur. Et plura circa materiam, quando mandatum reuocetur per mortem mandantis, & quando non. Et alia circa decretum Iudicis in contractibus minorum interponendum.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta post testamentum, si sit facta per vim, & metum, illud non censetur reuocatum ex defectu consensus.*

2 *Derogatio primi actus oritur ex coniecturata agentium voluntate, qui cum faciant actum primo contrarium, videntur à primo velle discedere.*

3 *Sed quando secundus actus non descendit à voluntate agentium, cessat coniecturata voluntas.*

4 *Nullum quod est, nullum producit effectum.*

5 *Testamentum secundum tollit primum.*
Testamentum secundum non tollit primum, quando secundum est nullum, & inualidum. nu.5.

6 *Quod procedit etiam in secundo testamento, si extet clausula cessans, & annullans.*

7 *Consensus deficit in his, quæ fiunt per vim, & metum.*

8 *Moriens non præsumitur immemor salutis æternæ.*

10 *de Metu illato mulieri, quando agitur, non propriè requiritur metus, qui possit cadere in constantem virum.*

11 *Et hoc præsertim, si mulier nunquam fuit in sua plena libertate, & nu.9. amplia nu.12.*

13 *Mandatum morte mandantis reintegra extinguitur.*

14 *Res non dicitur integra respectu procuratoris actoris, quando ipse fuit litem contestatus.*

15 *Res non dicitur integra respectu procuratoris rei, quando in mandato adest clausula releuans.*
Clausula releuans importat satisdationem, nu.15.

16 *Mandatum procuratoris litis Domini effectus expirat lata sententia.*

17 *Clausula releuans posita in mandato, operatur, vt nedum mãdatum actoris non expiret post primam sententiam, sed nec etiam mandatum procuratoris rei.*

18 *Clausula releuans posita in mandato, operatur satisdationem iudicio sisti, & iudicatum solui.*

19 *Mandati reuocatio, quæ fit per mortem, prouenit ex eo, quia deficit consensus, quia mors omnia soluit.*

20 *Mandatum per mortem principalis non expirat, quando ipse promisit iudicatum soluere pro procuratore sciente.*

21 *L. si defunctus 15. ff. de procur. qualiter sit intelligenda.*

22 *Damn, id quod sibi est, nemo præsumitur voluisse sibi eligere.*

23 *Mandatum in quo adest clausula releuans, vt nõ expiret morte mandantis, opus est, quod procurator sit præsens.*

24 *Sufficit tamen etiam ad hunc effectum, quod procurator consentiat dicto mandato tacitè, vel expressè.*

25 *Satisdactio pro procuratore consentiente tacitè, vel expressè, duo facit.*
Primum, quod procurator possit compelli.
Secundum, quod morte non finiatur.

26 *Mandatum morte non expirat, si Dominus sciente procuratore satisdedit.*

27 *Procurator si ante mortem Domini acceptauit mandatum, illud non expirat per mortem Domini.*

28 *Procurator, si sit constitutus cum satisdatione, & non contradixit, non expirat mandatum per mortem Domini.*

29 *Testatoris persona per hæredem repræsentatur.*

30 *Procuratorem, si maior constituat, si per naturam possibile esset, quod efficeretur minor, mandatum reuocaretur.*

31 *Hæredum ætas non est considerabilis, quando à testatore maiori solemniter fuit concessum mandatum alicui.*

32 *Tutor, si constituat pupillo procuratorem, mortuo tutore, illud mandatum non expirat.*

33 *de Tutore, iura, quę loquuntur, habent etiam locum in alijs, qui constituunt procuratorem.*

34 *Minoris bona an possint obligari sine decreto Iudicis. vide distinctionem nu.35.36. & 37.*

38 *Patris authoritas potest facere rem pupilli alienabilem, etiam sine decreto.*

39 *Procurator constitui potest nedum pro minore, sed etiam pro pupillo.*

40 *Minor, si consentiente testatore promittit de bonis ipsius testatoris, & tandẽ illi succedat, valet illa promissio, quia nõ mittitur solo contractu minoris, sed fundatur in contractu maioris.*

41 *Minoris contractus, si non recipiat principale robur à promissione ipsius, sed à consensu maioris, tenet.*

42 *Transactio, si metu sit facta, non potest dubitari de illius nullitate.*

43 *Metus, quando est semel illatus durante eadem causa metus semper præsumitur durare.*

44 *Quod procedit etiam si aliquis actus iucundo, & libero animo & ex interuallo fuerit gestus.*

DE-

DECISIO CLXXI.

PAulus de Stoor, & Maria de Senfeille coniuges condito testamento instituerunt hæredem alterum Paulum de Berlo dictæ Mariæ ex sorore nepotem: decessit Paulus, & Maria secundo loco nupsit Comiti Io. Iacobo, qui ab ea extorsit donationem, ac etiam testamentum inde fieri, & in eo se hæredē institui curauit. Sequuto obitu dicti Comitis Io. Iacobi, & moto iudicio inter Comitem Ludouicum, & alios hæredes dicti Comitis Io. Iacobi, & dictū Paulum in primo testamento hæredem scriptū super successione in bonis dictæ Mariæ, causaq; introducta in Rota, fuit dicto Paulo ad probandum donationē, & testamentum fuisse facta per vim, & metum, cōcessa remissoria, qua reproducta, fuit resolutum donationē, & testamentum fuisset facta per vim, & metum, & propterea dandā esse immissionē dicto Paulo hæredi scripto in primo testamento via ordinaria, & inde super hoc lata sententia. Quare dubitaui an dicta sententia esset confirmanda, & Domini affirmatiuè responderunt, quia dictus Paulus habet fundatam intentionem in testamento, vnde ei non potest denegari immissio via ordinaria ex ponderatis coram R. P. D. meo Motmanno.*

Nec obstat donatio facta post primum testamentū, neq;
1 secundum testamentū, quia cum fuerint facta † per vim, & metum, primum testamentum non censetur reuocatū ex defectu consensus, *l. Lucius §. fin. ff. de testam. milit. l. per errorem. ff. de iurisdictione omnium iudicum Curt. iun. qui bene declarat in l. pacta nouissima. num. 6. versic. adde aliam. C. de pact.*
2 & ratio est, quia derogatio primi † actus oritur ex coniecturata agentiū volūtate, qui cum faciunt actum primo contrarium videntur à primo velle discedere, vt dicunt DD. *in l. pacta no-*
3 *uissima. C. de pact.* sed quando secundus actus † non descendit à voluntate agentium cessat coniecturata voluntas, quia
4 quod nullum est, † nullū producit effectum, *c. non præstat impedimentum de reg. iur. in 6.* Vnde, & si secundum testamen-
5 tū tollat primum, tamen fallit regula, si secundum † testamentum sit nullum, & inualidum, *l. si iure. ff. de leg. 3. §. posterior. instit. quemadmodum testam. infirment. l. hac consultissima. §. si quis autem in 2. resp. C. de testam. l. 2. ff. de iniust. & rupt. testam. l. si filius qui, qui in potestate. ff. de liber. & posthu. l. si quis cum in fi. ff. de vulg. & pupil. Bart. in d. l. si iure. Alexan. in l. si quis ante nu. 8. ff. de acquir. poss. Paris. cons. 46. nu. 27. vol. 3. Couar. in rubr. de testam. in 2. par. nu. 21. Roland. cons. 33. num. 4.* qui dicit hanc conclusionem procedere etiamsi in secundo te-
6 stamento extaret † clausula cassans, & annullans, &c.

Quod autem in donatione posteriori, & in secundo testa-
7 mento deficiat consensus, satis patet, † quia fuerunt facta per vim, & metum; vt probatur ex tota serie facti bene considerata in dicta decisione Domini Motmanni. Primo enim venit considerandū, quod Maria morti proxima, quæ propterea nō
8 præsumitur voluisse mentiri, † ex quo moriens non præsumitur immemor salutis æternæ, *cap. sancimus 1. q. 7. l. fin. C. ad l. Iul. repetund. Alciat. præsump. 4. in princip. reg. 3.* Schedulam proprio sanguine conscripsit, addito, quod vtebatur proprio sanguine pro atramento, quia ei erat sublata facultas aliquē alloquendi, in qua quidem schedula declarauit reuocare dictas posteriores dispositiones, cum per vim, & metū sibi ab ipso Comite Io. Iacobo illatum, fuerint factæ; quæ schedula formiter recognita fuit, & ea vtitur Rota, non quia habeat vim posterioris dispositionis, sed tanquam speciē probationis sufficientis ad probandam vim, & metum, & ad dilucidandam factum. Et quod dicta schedula contineat veritatem, suadetur ex eo, quod dictus Comes Io. Iacobus misso Paulo hærede in Italiā,
9 † Mariam abduxit ad statiua millitum Præsidiariorum, vbi ei interdixit allocutiones cum omnibus, prætérquam cum famula gibbosa, & quodam alio famulo, eamq; postea domestico, & priuato carcere mancipauit sub militum custodia, subministrando illi cibum, & potum longè infra suam conditionem, ablata etiam facultate inuisendi templa sacra, ita quod cum semel templum adiuisset multa acerba domesticis comminatus fuerit, &c. cum Maria de dictis dispositionibus per vim, & metum factis conquereretur, ipse Comes Io. Iacobus crudeliter pileum ori eius obtrusit. Tandem dicta infelix mulier obijt non sine magna suspitione veneni.

Ex quibus omnibus satis videtur probatus metus, & vis, quia
10 agitur de metu illato mulieri, & ideo † propriè non requiritur metus, qui posset cadere in constantem virum, addito ma-
11 ximè, quod hæc mulier nunquam fuit in plena † libertate, vt bene deponunt testes examinati vigore remissoriæ, & latè fuit ponderatum in *decisione Domini mei Motmanni 7. Aprilis huius anni* in qua firmatur; quod metus præsumitur durasse vsq; ad obitum, & respondet alijs contrarijs, ad quam decisionem haberi debet pleniore relatio, frustra enim esset ea omnia,
12 quæ in dicta decisione ponderantur, recenseret † accedat notoria terribilitas dicti Comitis Io. Iacobi, qui erat solitus exequi minas, satis etiam crudeliter, vt in eadem decisione fusius ponderatur, & bene probant testes.

Neq; est verum, quod dicti testes fuerint nulliter examinati ex defectu mandati Comitis Francisci, quia fuit motum iudicium contra Comitem Ludouicū hæredem Comitis Io. Iacobi, qui instituit hæredem dictum Comitē Frācíscum fratrem,
13 & regula † est, quod mandatum morte mandantis in re integra expirat, *l. si quis donationis. C. de act. io. & oblig. l. inter causas in princ. ff. mandatis. l. mandatum. C. eod.* Huic fundamen-
14 to fuit responsum, quod res non dicitur integra † respectu procuratoris actoris, quando ipse litem fuit contestatus, & re-
15 spectu rei, quando in mandato † adest *releuans*, quæ importat satisdationē, vt per *Aufrer. ad decis. 491. Guido pap. in verb. integram Cephal. cons. 382. nu. 12. vol. 3.* Et quamuis posset di-
16 ci, quod mandatum procuratoris † Domini litis effecti expirat lata sententia, *Achil. dec. vlt. de procur. & fuit dictum in causa Reatina Castri Postæ 5. Nouemb. 1586. coram Orano,* tamen ex hoc nō potest inferri, quod hodie non adsit legitimus procurator, ita ut sententia non possit confirmari, quia non agitur simpliciter de procuratore, qui fuit litem contestatus, & sic
17 effectus Dominus litis, sed de procuratore rei, qui † habet clausulā *releuans*, quæ clausula operatur, quod nedum mandatum actoris non expiret post primā sententiam, sed nec etiam mandatum procuratoris rei; ista enim clausula operatur satisdatio-
18 nē de iudicio † sisti, & iudicatum soluendo, *Specul. in tit. de procur. satisd. §. expedito nu. 2. Tiralin. in Clem. 1. num. 49. de procurat. Seraph. dec. 1180. nu. 2. & fuit resolutum in d. Reatina Castri Postæ,* ideo per mortem dicti Comitis Ludouici non censetur reuocatū mandatum, quia tacita reuocatio, quæ fit per mortē,
19 † ex eo prouenit, ex quo deficit consensus, cum mors omnia soluat, & licet, vbi res est integra, quia tunc non interest, neq; Domini, neque procuratoris, quod reuocetur mandatum per
20 mortem, secus tamen est, quando Dominus † promisit iudicatum soluere pro procuratore sciente, quia non est verisimile, nec coniecturandum, quod mandatum tunc reuocetur, cōmitteretur enim stipulatio iudicatū solui contra hæredes Domini, & fideiussores, qui fuissent dati, *Alber. in l. si defunctus 15. num. 3. ff. de procur.* qui etiam subdit, quod ita est intelligen-
21 da dicta † lex si defunctus, cum non sit verisimile quod vo-
22 luisset id, quod esset sibi damni, & † elegisset viam damnosam; ideoque in hoc casu non dicitur res integra inter Dominum, & procuratorem, *Crestem. dec. 11. nu. 2. & 3. de sent. & re iud. Seraph. d. dec. 1180. nu. 2. & fuit resolutum in d. Reatina Castri Postæ.*

Neque facit, quod in istis terminis ad effectum vt manda-
23 tum non expiret morte Domini, opus sit, † quod procurator sit præsens, quando Dominus dat mandatum cum dicta clausula *releuans*, si enim hoc mandatū fiat procuratore absente, & ignorante per mortē Domini mandatū reuocatur *d. l. si defunctus vbi Bart. in summ. num. 3.* Nam fuit responsum suf-
24 ficere etiam, quod † procurator consentiat dicto mandato expressè, vel tacitè, *Castrens. in d. l. si defunctus in sum. nu. 3.*
25 vbi dicit, quod satisdatio † pro procuratore consentiente expressè, vel tacitè, duo facit. Vnum quod procurator potest compelli, alterum quod mandatum morte non finiatur, & idem dicit *Petrus de Bellapertica in repetitione d. l. si defunctus num. 1. & 2. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 23. num. 33.* vbi quod non expirat mandatum, si Dominus
26 sciente † procuratore satisdedit, imo sufficit quod procurator acceptauerit mandatum *Bart. in d. l. si defunctus. num. 3. versic. nota ergo moraliter,* vbi si Dominus decessit, postquam
27 procurator acceptauit mādatum, † illud non expirat per mortem ipsius Domini, *Odofred. num. 1. in princip.* vbi de acceptatione mandati cū satisdatione vers. aut satisdedit pro procu-
28 ratore, & si fuit constitutus cum satisdatione, † & non contradixit, non expirat mandatum per mortem Domini; quæ vltima satis concurrunt in hac facti specie.

Minus

Minus obstat, quod Comes Franciscus frater, & hæres Co
mitis Ludouici erat minor, & propterea procurator Comitis
Ludouici defuncti dicebatur procurator ipsius Comitis Fran-
29 cisci, & non Comitis Ludouici nisi fictione iuris, † quia scili-
cet eius persona per hæredem repræsentatur *Authent. de iure
iurand. à morient. præstit. Soccin. sen. consil. 112, num. 12. lib. 1*
ideoque cum dictus Comes Franciscus esset inhabilis ad con-
stituendum procuratorem, mandatum datum ab auctore per
30 illius mortem reuocatur, sicuti reuocatur, † quando per na-
turam possibile esset, quod is, qui constituit procuratorem,
efficeretur minor; nam hoc casu per mutationem status expi-
rat mandatum. *Soccin. d. cons. 112. num. 12.*

Quia respondetur, quod idem *Soccin. in consil. 87. num. 10.
in fin. vers. nec videtur considerabilis ætas eod. vol. 1.* tenet con
31 trarium, & dicit non videri considerabilem ætatem † hære-
dum, ex quo mandatum fuit solemniter a maiore concessum,
& bene facit, quòd si Tutor constituat pro pupillo procurato-
32 rem, † mortuo tutore illud mandatum non expirat, *Cephal. cō
sil. 382. num. 6. & seqq.* qui dicit, quò iura, quæ loquuntur de tu
tore, habent etiam locum in alijs, qui constituunt procurato-
rem, *Rota decis. 225. par. 3. diuers.*

Nec contrarium dicit *Crescent. in d. decis. 12. num. 3. de re
iud.* quia in casu illo transiuit cum illo fundamento, quod age-
33 batur de decimis, & sic de re spirituali, † quare sufficiebat æ-
tas 14. annorum ad constituendum procuratorem *c. cum an-
num vbi Franc. num. 1. de iudic. in 6. Rota dec. 2. de re iudic. in
nou. & sic* Rota nec respuit nec affirmauit Soccini senioris o-
pinionem *in d. cons. 112.*

Et prædicta confirmatur ex adductis per *Bald. post Din. in*
34 *l. 1. §. si minor. ff. de reb. eor.* vbi quærit † an res minoris possint
obligari sine decreto, & distinguendo respondet, quod aliquā
35 do † dominium præcedit conuentionem, interdum † conuen
36 tio præcedit dominium & interdum vnum non reperitur si-
ne alio, qui tertius est casus noster, & in primo casu, & in secū-
37 do nō tenet obligatio sine decreto, † in tertio casu tenet, quia
nullo momento temporis res fuit in dominio pupilli, sed tran
siuit cum illa affectione prout in casu nostro bona, & iura tran
sierunt in Comitem Franciscum iure hæreditario, & sic cum
isto mandato, vt benè per eundem *Bald. in d. l. 1. in princ. ff. de*
38 *reb. eor.* vbi dicit, quod authoritas patris † potest facere rem pu
pilli alienabilem, & ideo si pater dat in suo testamento faculta
tem tutoribus alienandi rem pupilli, alienatio tenet etiam sine
decreto *Simoncell. de decreto lib. 2. tit. 6. num. 108. cum seqq.
Magon. decis. Florent. 22. num. 7.* Vnde apparet, quod potest
39 constitui procurator † nedum pro minore, sed etiam pro pupil
lo, & optime idem *Bald. in l. fin. in fin. C. de pact.* vbi si minor
40 cōsentiente testatore promittit † de bonis ipsius testatoris, &
tandem illi succedat, dicit, quod valet illa promissio, quia non
nititur solo contractu minoris, sed fundatur in contractu ma-
41 ioris, promissio † enim minoris non recipit principale robur à
contractu ipsius, sed a consensu maioris, quare cum consen-
sus maioris sit causa coadiuuans contractum minoris, & ab
eo contractus minoris principaliter dependeat, ideo promis-
sio tenet, vt multa bene ad propositum deducit *Alex. in con-
sil. 215. num. 1. & seqq. lib. 6.*

Non obstat, quòd post obitum Mariæ, Paulus trāsegerit cū
dicto Comite Io. Iacobo, & renunciauerit successioni in di-
cto Castro, quia dicta renunciatio fuit ab eo facta ad euitan-
dum periculum vitæ, quod a ias illi imminebat, vt deponunt te
stes, qui etiam dicunt, quod si post dictam transactionem ini
42 tam † dictus Paulus præsumpsisset mouere litem dicto Comi-
ti Io. Iacobo, absque vitæ periculo hoc facere minimè potuis-
set, nec aliquis ausus fuisset viuente dicto Comite examini se
subijcere; non potest dubitari de illius nullitate, *vt est text. in
l. interpositas, & ibi glos. & communiter Doct. C. de transact.
& in l. si donationis C. de his quæ vi metuque fiu[n]t, Farinac. in
Fragment. par. 2. in vers. metus. num. 36.* & bis quoque fuit in
ista causa resolutum *4. Iulij 1629. & 1. Martij 1630. coram
R. P. D. meo Motmanno*, cum enim esset iam semel metus
43 † illatus, adhuc durare præsumebatur, ad congesta per *Rotā
coram Greg. XV. S. mem. in decis. 392. num. 1.* maxime, quod
durabat eadem causa metus *cap. 1. cum glos. in vers. postmodū
de ijs quæ vi met. caus. fiunt. plene Farinac. in fragm. in dict.
verb. metus num. 136. Rota apud Manticam decis. 112. sub nu.
13. & coram eodem sanct. mem. Greg. dict a decis. 392. num. 2.
vbi pariter num. 3.* firmatur, id similiter procedere, quamuis
44 † actus iucundo, & libero animo, ac ex interuallo fuerit ge-
stus, & tradit *idem farinaccius vbi proximè in dicto verbo,
motus sub num. 165.*

Et ita conclusum vna tantum parte informante, &c.

☞ * *Idest sub die 7. Aprilis 1636. est decisio 115. supra in hac
parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Bononieñ Transactionis.

Die Veneris 14. Nouembris. 1636.

ARGVMENTVM.

Bona, quando efficiantur litigiosa, & quando non. Bona litigiosa regulariter alienari non possunt, & quādo ista regula cesset declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Nocere non solent ea, quæ fiunt pro abundantiori cautela.*

2 *Licentia obtenta ad aliquid peragendum, si ea non erat necessaria, nocere non debet.*

3 *Beneplacitum Apostolicum solet regulariter requiri ad validitatem alienationis factæ de bonis Ecclesiæ.*

4 *Litigiosi vitij effectus est, vt res litigiosa donari non possit.*

5 *Litigiosa an dicantur bona, debet considerari natura actionis, quo intentata fuit.*

6 *Litigiosum vitium non nascitur super bonis, si actio personalis fuerit intentata.*

7 *Actio personalis efficit etiam bona litigiosa, si principalis controuersia est super bonis, sed contraria opinio est verior numero 8.*

9 *in Actione personali, res nunquam efficitur litigiosa, & ista est communis opinio quam etiam sequitur Rota. nu. 10.*

11 *A lege si aliquid sit præfinitum, id sequendum est.*

12 *Ad personalis actionis formam, quæ propriè accedant.*

13 *in Actione attentata, quomodo cognoscatur, an fuerit actum de dominio ipsius rei.*

14 *in Actione hypothecata, confessaria, & negatoria bona sortiuntur vitium litigiosi ex actione reali, si in ea non agatur de eorum dominio.*

15 *Actio personalis, quando dicatur contraxisse vitium litigiosum, etiamsi bona remaneant libera ab hoc vitio.*

16 *Actor transferendo lite pendente actionem non videtur facere deteriorem conditionem rei, sicuti reus reddere potest cōditionem actoris, tranferendo cum actione possessionem bonorum, & nu. 18.*

17 *Statut. Bonon. lib. 2 declaratur.*

19 *Bona si sint cessa, vt non reddantur inutilia, debent cedi etiā eorum actiones.*

20 *Actio inutilis nascitur in ipso actu alicuius cessionis; quæ natiua appellatur.*

21 *Bona non possunt dici litigiosa, si in eis nulla lis fuit mota.*

22 *Donatio vniuersalis facta alicui effici potest, vt bona donata validè transferantur in eum, etiamsi illa essent litigiosa.*

23 *Venditio loci sacri, aut religiosi accedere potest emptioni maioris partis bonorum.*

24 *Sub vniuersitate, quædam transeunt, quæ ex se venire non possent.*

25 *Donatio, quod sit vniuersalis, non potest dubitari, si legatur facta de omnibus bonis, iuribus, & actionibus, tam præsentibus, quam futuris.*

26 *Pro Donatione vniuersali constituenda, quando nihil amplius possit desiderari.*

27 *Donatio dicitur vniuersalis, & omnia etiam non specificata comprehendit, si donans solum sibi aliquid reseruauit causa testandi.*

28 *Iuspatronatus, licet transeat cum vniuersitate vendita, non potest tamen tranferri in casu, quo illud principaliter expressum fuerit in ipsa venditione vniuersitatis. declarat hanc materiam prout nu. 29. 30. & 31.*

33 *Verba, quæ apponuntur, gratia demonstrationis, non restringunt dispositionem.*

34 *Ora-*

34 *Orationis particularis natura, qua sit.*
35 *Copula, & quando est posita inter genus, & speciem, stat declaratiue.*
36 *Copulæ natura non tam est inspicienda quam vis, & qualitas materiæ.*

DECISIO CLXXII.

Cvm ageretur in dubio, quod hodie proposui super confir-
matione decisionis, quæ facta fuit in hac causa sub die 26.
Nouembris anni 1633. * Duæ exceptiones proponebantur
pro parte D. Phil. Ballatini, qui eam decisionem impugnabat
ad effectum, vt non posset sustineri donatio facta per Lauren-
tium Salam, & cuius validitas declarata fuerat in eadem de-
cisione & prima exceptio in eo consistebat, quod in persona
Marchionis Facchenetti concurreret qualitas potentioris, quæ
nominatim excepta fuerat in licentia, quam Sala obtinuit à
Cardinali Legato pro facienda hac donatione. Secũda, quod
vis, & vsus eius facultatis concessa in licentia obtenta a Cardi
nali Legato consumpta fuissent in donatione quam fecit Lau
rentius Pon peo Bonaccursio, vt propterea non potuisset idẽ
Pompeus cedere ea bona donata ad fauorem Marchionis,
saltem non impetrata noua licentia, & ex hac posteriori ex-
ceptione dicebatur non valere donationem in personam
Marchionis. Etiam in casu, quo illi non obstaret qualitas
potentioris, quæ in prima exceptione continebatur. Sed in
noua propositione huius dubij non visa fuit obstare aliqua ex
his exceptionibus, & responderunt Domini pro validitate
eiusdem donationis ex vnico fundamento, ex quo credide-
runt tolli posse vtramque exceptionem, quod scilicet pro hu-
ius donationis validitate non fuisset necessaria ea licentia Car
dinalis Legati.

Et quidem ex hoc fundamento responderi poterat tam
primæ exceptioni respectu inhabilitatis personæ Marchio-
nis, quam posteriori circa necessitatem nouæ in cessione,
quam dicebatur fecisse Pompeus bonorum sibi donatorum
ad eiusdem Marchionis fauorem, quia cum illa non aliter
censeri deberet impetrata, quam si, aut quatenus ea opus
fuisset, exclusa illius necessitate sublatum quoque censeri de-
bebat impedimentum, per quod, vel prohibebatur Marchio
bona sibi donata recipere, vel non potuissent illi cedi eadem
1 bona à Pompeo ex vulgata iuris regula, quod † nocere non
soleant ea, quæ adhibentur solum pro abundantiori caute-
la, de qua *in l. testamentum, C. de testament. & in l. penult.*
2 *C. de euict.* & in terminis licentiæ obtentæ † in casu, quo il-
la non erat necessaria, hoc idem notauit *Gabriel in consil. 92.
numer. 7. lib. 1.* qui hoc tradit in specie licentiæ concesse su-
per alienatione bonorum. *Decis. cons. 197. numer. 3. Surdus*
3 *cons. 321. nu. 58.* & in terminis Beneplaciti Apostolici, † quod
solet regulariter requiri ad validitatem alienationis factæ de
bonis Ecclesiæ, scripsit idem *Gabr. in cons. 82. num. 19. lib.
2. & tenuit Rota apud Card. Seraph. decis. 1027. numer. 7.
& decis. 519. numer. 3. part. 1. diuers. & decis. 404. nu. 6. par.
2. recent.*

Quod vero potuisset ea licentia omitti neque fuisset neces-
saria pro validitate huius donationis, visum fuit probari ex
eiusdem donationis qualitate, etenim deducebatur hæc ne-
cessitas ex qualitate bonorum, quæ Laurentius donare statue
rat antequam eam licentiam impetraret propter vitium liti-
giosi, quod dicebatur natum fuisse super eisdem bonis occa-
sione litis, quæ mota fuit per eumdem Laurentium donato-
rem, cum propter id vitium nõ solum obstare videretur Mar-
chionis exceptio potentiæ, quæ proponebatur contra illius
personam, & quæ sola potuisset impedire eam donationem,
sed neque videretur illi suffragari licentia obtenta à Lauren-
tio exceptione superius considerata, quod facultas in ea con-
cessa consumpta fuisset in donatione, quàm Laurentius fecit
ad fauorem Pompei, cui alia addi poterat, quod ea licentia
concessa fuerat soli Laurentio, vt propterea non potuisset il-
la vti pompeus in translatione bonorum, quæ ipse antea rece
perat ex donatione Laurentij.

Verum duas rationes DD. considerarunt, ex quibus non
putarunt obstare posse eidem donationi hoc vitium litigiosi,
aut quod ex ea lite, quæ pendere dicebatur, impediri potue-
4 rit alienatio bonorum, † qui proprie erat effectus huius vitij,
vt considerauit *Innoc. in capit. cum M. Ferrar. numero 9.
de constitut. & ibi etiam Bellam. sub num. 14. Specul. in tit. de
appellat. § 11. num. 5.* Et prima ratio fuit, quod bona donata
vere non possent dici eo vitio effecta considerata natura ip-
5 sius actionis † super qua lis pendebat, Agebatur enim de nulli
tate transactionis, quæ facta fuit super eisdem bonis inter Lau
rentium donatorẽ, ac Hieronymũ. & Philippũ de Ballatinis,
& eiusdem transactionis rescissionẽ petebat Laurentius post
renunciationem a se factam istorum bonorum, quorum pro
prietatem voluit transire in Pompeum, cui facta fuit donatio
pẽdente lite super nullitate huius transactionis. Ex qua lite nõ
potuit nasci hoc vitium super ipsius bonis, tanquam ea, quæ
erat super mera actione personali, vt tradit, *Bart. in l. 1. C. de li-
tig. & in l. 1. C. de litig. & in l. 1 §. si inter num. 2. ff. eod. tit. Cyn.
auth. litigiosa nu. 4. C. eod. tit. per text. in l. quamquam. in §. Julia
nus ff. de acq. pluu. arcen.*

Neque potuit hũc effectum operari eadem actio quatenus
in illa agebatur de recuperatione ipsorum bonorum, quæ dice
bantur nuliter fuisse alienata per Laurentium, vt dum princi-
7 palis controuersia erat super ipsis bonis, satis esse † videretur,
vt illa eo vitio censeri deberent affecta ex sententia eiusdem
*Bart. in l. 1. ff. de litig. quem secuti fuerunt Salicet. in l. 3. C. eod.
tit. Fulgen. in c. dilecta nu. 8. de except. Ias. cons. 43. nu. 2. lib. 1. &
alij qui referuntur per Coru. pract. quæst. li. 1. c. 15. nu. 6.* etenim
8 contraria † opinio visa fuit magis communiter recepta, & pri-
mo illam tenuit idem ipse *Bart. in hoc sibi contrarius in d. l. 1.
9 C. eod. tit.* vbi tanquam pro regula constituit, † vt nunquam in
actione personali res efficiatur litigiosa, & eam etiam super
eadem *l. tenuerunt Cyn. nu. 3. Alberic. nu. 1. Bald. nu. 2. Angel.
in 2. col. Innoc. in cap. cum M. Ferrarien. nu. 9. de constit. & ibi
etiam Io. Andr. nu. 23. Abb. in c. Ecclesia S. Mariæ num. 7. vt
lit. pend. & ibi etiam Henric. Boic. sub nu. 14. & 15. Rom. cons.
270. nu. 3.* qui attestatur de communi prout etiam de ea atte-
statur *Honded. cons. 20. nu. 3. lib. 1. Aym. cons. 179. nu. 1.* vbi acri-
ter reprehendit *Ias. contrarium tenentem Phaset. cons. 197. nu.
2. Lancel. de attent. c. 4. in præfat. nu. 481. Osasch. decis. Pedem.
144. nu 7.* quæ est facta in terminis donationis de bonis litigio
sis ad fauorem personæ potentioris. *Intrigl. decis. 39. nu. 9. lib.
10 1.* & hanc etiam † opinionem sequuta fuit Rota in pluribus
causis nempe *coram Card. Seraph. decis. 1134. & in Veneta
donationis coram bo. mem. Burat. 7. Nouembr. anni 1614. &
16. Nouembris anni 1615. & in Vuerbien. fideicom. 4. Aprilis
anni 1625. coram R. P. D. meo Decano,* neque eidem opinio-
ni deerat sua ratio super qua fundari videbatur tot Doctorũ
11 authoritas quia † cum a lege id præfinitum sit, vt tunc demum
res aliqua hoc vitio affecta intelligatur, cum contenditur de
illius dominio, vt in dicta authentica litigiosa, inde sequi vide
batur, quod non poterat hunc effectum operari sola persecu-
tio rei, dum illa fieri poterat citra inuestigationem dominij, vt
contingit in actione exẽpto, siue ex alio contractu, in quo ali-
12 quis petat tradi sibi rẽ, vti debitam ex eodẽ † contractu, quod
propriè accedit ad formam personalis actionis, quam po-
nit *Imper. in §. omnium instit. de action. & in §. item si quis in
fraudem instit. eod. tit.* & hinc ea distinctio communiter etiam
adhiberi solet a Doctoribus ad effectum cognoscendi verum
13 † in actione intẽtata actum fuerit de dominio ipsius rei, quod
potuerit deinde illam afficere in eadem petita fuerit tanquã
sua, vel potius tanquam debita, *vt post Innocent. trad. Compost.
in c. cum M. Ferrarien. nu. 20. de const.* quem ferè omnes ibi
sequuntur, *Specul. in tit. de appell. §. 11. nu. 17. Bald. in d. auth.
litigiosa, C. de litig. nu. 1. Rot. decis. 3. vt lit. pend. in nou.* Imò in
actione reali hoc vitium sortiuntur bona, si in ea non agatur
14 de illorum dominio prout † accidit in actione hypothecaria,
& in actione confessaria, & negatoria, vt fuit sententia eiusdẽ
Bart. in d. l. 2. ff. de litig. vt in l. 1. C. eod. tit. vbi materiam distin-
guit, & admittunt fere omnes, vt tradit *Coru. pract. quæst. lib.
1. c. 15. nu. 6. Papien. in prax. in form. libel. in actione reali in
verb. iuris de legitimis nu. 59.*

Neque alienationi eorumdem bonorum obstare poterat,
quod saltem ipsa actio videretur contraxisse hoc vitium, cum
15 non potuisset illud in ea euitari etiam in casu, † quo bona cen-
seri deberent libera ab eodem vitio, vt tradit *idem Bart. in spe-
cie propositæ actionis personalis in d. l. 1. C. de litig. Bald. nu-
mer. 1. & in l. 1. numer. 6. C. comm. diui d. Cyn. in auth. litigiosa
num. 4. in fin. C. de litig. & alij relati per Papien. in forma li-
bell. super dict. actione reali eod. numer. 59. Lancell. de attent.
part. 2. in præfat. num. 482.* Verum neque visa fuit obstare
posse

posse hæc exceptio, quia prohibitio, quæ dicitur inducta in li-
te saltē respectu cessionis ipsius actionis non procedit in acto
re, sed solū in reo, cum actor transferendo actionē non videa-
16 tur facere posse deteriorē † conditionē rei, sicut ipse reus red-
dere potest conditionē actoris transferendo simul cum actio
ne etiā possessionem ipsam bonorū, & ita iura in hac materia
loquentia intelligenda esse voluit *Lip. in cons. 3. de restitut. spol.
sub nu. 3.* hanc differentiā inter actorem, & reum pulchrè attin
git *Iulia Scarlat. inter cons. Bero. cons. 187. nu. 17. & 18. vol. 1.
quem sequutus fuit Lancel. de attent. lit. pend. par. 3. cap. 22. nu.
27. & considerauit Rota in vna Camerinen. donationis 19. De
cembr. 1605. coram Cardinali Marquem.* & hac ratione re-
17 sponderi poterat ad dispositionem Statuti † Bonon. in quo
prohibebantur cessiones super bonis, aut actione litigiose sine
aliqua distinctione actionis realis, aut personalis vt in lib. 2.
eiusdem Statuti. Quia illud non poterat habere locum in acto
re, vt in terminis similis Statuti Mediolaneñ huic similis tra-
dit *Carpan. in expositione illius Statuti cap. 68. num. 95.* quod
18 etiam colligi poterat ex verbis † ipsius Statuti, cū ex illius in-
spectione appareret conceptum fuisse contra reum, qui dolo
possidere desijsset, & pro validitate cessionis huius actionis po
terat considerari ea etiam ratio, qua vsus fuit *Rip. in d. cons. 3.
restit. spol.* quod cum ex natura actionis personalis non posset
considerari hoc vitium super ipsis bonis, & respectu proprie-
tatis, illorumque sola cedi potuit ab actore, qui ea bona pos-
sidebat, non solum valida fuit cessio dictæ proprietatis, sed
19 etiam actionis ad ea bona consequenda, † cum illa non fue-
rit cessa principaliter, sed solum in consequentiam, ne eadem
proprietas redderetur inutilis, quod non potuit impediri ex li-
te mota, & *Rip. sequutus fuit Menoch. in cons. 513. nu. 13. Ce-
phal. cons. 64. nu. 22. lib. 1.* & demum cōsiderari poterat, quod
actio cessa per Laurentium non erat eadem cum ea, quam ip-
se habebat, & quæ ab ipso deducta fuit in litem, cum in ea
cessione solum translata fuerit in Pompeum Donatariū actio
20 vtilis, quæ † cum censeatur orta in ipso actu cessionis, ideo da
tiua nominatur à *glos. in l. ex legato, C. de legat. in verb.* vtilibus
ad differentiam directæ, quæ natiua appellatur ab eadem *glos.
in l. vltim. C. quand. fisc. vel priuileg. & in l. 1. ff. de actio. &
obligat.* & hanc rationem considerauit *Guidop. questio. 479.*
quem sequutus fuit *Aym. in cons. 279. nu. 1. & Rota in causa
Veneta donationis 16. Nouembris 1615. & 27. Nouembris
1614. coram bon. me. Buratt. inter recent. dec. 665. & dec. 764.
par. 2.*

Et hæc fuit prima ratio, ex qua visum fuit non posse dona-
tioni eorum bonorū obstare hoc vitium litigiosi: quia scilicet
21 nulla † fuisset lis mota super ipsis bonis. Altera ratio fuit, quod
donatio facta per Laurentium ad fauorē Pompei, & Pompei
ad fauorem Marchionis fuisset vniuersalis, quæ efficere pote-
22 rat, † vt bona donata validè transferri potuerint etiā in casu,
quo lis fuisset super illis principaliter intentata, vt tradit *Lan-
cel. de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. nu. 470. & scripserunt Me-
noch. in cons. 513. nu. 14. Cephal. cons. 64. num. 13. & 22. lib. 1.
Decian. cons. 109. nu. 11. lib. 3.* & in specie donationis omnium
bonorum voluit *Anton. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 25. definit. 9.
Io. de Amic. in cons. 24. n. 24. & respondit Rota in dec. Camer.
donationis superius relata coram Cardin. Marquemontio sub
die 19. Decembris 1605.* quod probatur ex ratione *text. in l. mo
dicis. ff. de contrah. empt.* in qua occasione eorum, quæ in ea-
23 dem *l. traduntur,* super venditione loci sacri † aut Religiosi,
vt scilicet ille solum accedere posset emptioni maioris partis
24 bonorum notat *gloss.* quædam transire † sub vniuersitate,
quæ ex se non venirent, & in terminis iurispatr. notant hoc
passim DD. in *c. ex litteris de iurep. eodem tit.* & ibi præcipuè
*Abb. sub num. 12. Innoc. & Io. And. nu. 30. & alij quos sequu-
ta fuit Rota coram Card. Seraphin. dec. 725. nu. 1. & dec. 339.
nu. 3. par. 2. recent.*

Neque visum fuit dubitari posse, quin eadem donatio dici
25 deberet vniuersalis cum illa legeretur facta de omnibus, † &
quibuscumque bonis, iuribus, & actionibus tam præsentibus,
quam futuris, & quæ ad ipsum donatorem quomodocumq;
spectare, & pertinere possent cū sola reseruatione certę quan-
26 titatis pro causa testandi. Itaut nihil amplius † desiderari pos-
sit pro constituendo hoc titulo vniuersali *ex not. per DD. in l.
Lucius 88. ff. de leg. 2. & per Bar. ibi num. 1. & in l. generali. §.
vxori, ff. de vsufr. lega. & respondit Bero. in cons. 44. nu. 5. lib. 2.
Soccin. iun. cons. 89. nu. 10. l. 3.* præsertim considerata natura
illius reseruationis pro certa, ac determinata summa, quæ re-
27 ctè probare † potest translationem aliorum bonorum, quæ
non fuerunt comprehensa sub ea reseruatione, vt voluit *Ay-
mon. in cons. 214. num. 10. & Rota coram Gregor. decis. 569.
num. 2.*

Non etiam visum fuit obstare generalitati eorum verborū,
quod ijs viderentur contraria alia verba eiusdē donationis, in
quibus facta fuit mentio aliquorū bonorum, quæ Laurentius
specialiter donare voluit nempe bona S. Augustini & Gallerię,
quasi ex hoc dici posset principaliter considerata fuisse eadem
bona non autem tanquā content sub vniuersitate omnium bo
28 norum Donatoris ad exēplum iuris patronatus, † quod licet
transire soleat sub vniuersitate vendita, non tamē transferri po
test in casu, quo illud principaliter expressum fuerit in ipsa vē-
ditione vniuersitatis, vt fuit opinio *I. And. in c. 1. de Iurep. sub
nu. 2. lib. 6.* quem alij sequuntur, si quidem non recedendo à
terminis propositi exempli responsum fuit hoc solum proce-
29 dere, in casu in quo super expressum fuerit, tanquam † aliquid
coniunctum siue æque principaliter cum ipsa vniuersitate bo-
norum, non autem quando expressio eiusdem patronatus fa-
cta fuit causa solius declarationis, vt fuit distinctio *Calder. quā
refert Gemin. in eod. c. de Iurep. lib. 6. sub num. 5. & Franch.
ibid. num. 3. Felin. in cap. 4. num. 3. in fin. de Iudic. Lambert.
de iurepat. lib. 1. par. 2. q. 5. art. 20. num. 15. Rocch. de Curt. eo-
dem tract. in verb. ipse, vel ipse à quo num. 47. vbi refert Bald.*
hoc idem tenentem in quodam suo consilio, quamuis contra-
rium concludere videatur cum terminis, illæ honorum, & ho-
norantiarum, quæ venditæ fuerunt, in casu, in quo Bald. con-
30 suluit, non † posset dici terminus vniuersalis, sub quo potuis-
set compræhendi etiam iuspatronatus, infert ibi Rocch. aliud
statuendum esse ex mente Baldi, quando patronatus potuis-
set sub eo termino contineri, & ita etiam interpretatus fuit
*dictum consilium Bald. Lambert. in lib. 1. par. 2. q. 5. artic. 20.
num. 21.* & ratio diuersitatis est manifesta, quia in primo ca-
31 su, in quo iuspatronatus principaliter † expressum fuerit, ces-
sat vis illa accessionis ad vniuersitatem, cuius ratione cense-
tur iuspatronatus consideratum fuisse simul cum eadem vni-
uersitate, neque illius occasione constitutam fuisse particula-
rem, siue nouam aliquam venditionem, vt tradunt DD. in lo-
cis superius relatis, & in *auth. ingress. C. de sacros. Eccles. & ibi
Bart. in 1. lectura sub nu. 14. & 15. & in 2. nu. 30. Ias. nu. 39.
& probat text. in l. hæres meus, §. duæ statuæ d. l. 3. vbi hoc not.
gloss.* occasione legati facti de duabus statuis, atque ita de om-
ni marmore, & tradit *Lambertin. ead. q. 5. lib. 1. par. 2. art. 20.
sub num. 8.* cum igitur in casu propositæ donationis facta fue-
rit expressio, ac mentio generalis omnium bonorum, & iu-
rium tam præsentium, quam futurorum, aut quæ ad ipsum
Donatorem aliquo modo spectare possent; expressio, quæ
postea facta fuit particularium bonorum sub ijs verbis, & si-
33 gnāter bona S. Augustini, & Galleriæ, videtur † adducta fuis-
se ad maiorem declarationem, & vt ex ijs significaretur hanc
etiam bonorum speciem compræhendi sub eo genere, ac no-
ta vniuersali omnium bonorum, & iurium, quia hæc est natu-
34 ra orationis particularis, † in qua expressio specierum facta
fuit, postquam præcessit vniuersalis mentio generis, vt decla-
rat *Bart. in l. quæsitum, § si quis fundum num. 4, ff. de fund. in-
strum. & voluit Alexand. in cons. 1. num. 30. lib. 3. Aym. con-
sil. 127. num. 9.* & in terminis donationis hoc ipsum firmauit,
Rot. in dec. 366. num. 6. par. 1. diuers. & procedunt hæc etiam
in casu, quo expressio specierum addita fuerit copula, & cum
illa etiam dicatur, stare declaratiuè, quando est posita inter
35 genus, † & speciem, vt notabiliter declarat *glos. in rubr. ff. de
seru. & aqu. & in l. 1. in princip. ff. de pact. & in rubr. ff. vnde
legit. & trad. Dec. in auth. ingress. C. de sacros. Eccles.* vbi pro
36 ratione considerat, quod non tam inspicien. sit natura † ipsius
copulæ, quam vis, & qualitas materiæ subiectæ, &c.

☞ * *Habetur ista decisio infra in Additione, prout in Indice po-
sito in eius fine.*

¶ *Adsunt etiam infra in hac causa aliæ decisiones idest sub diebus
8. Aprilis 1637. & 28. Aprilis 1638. coram eodem R. P. D.
Verospio, & 25. Febr. 1639. & 13. Maij eiusdem anni coram
R. P. D. Merlino, sed istæ tres decisiones erunt in sequenti vo-
lumine.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Feretrana Vnionis.

Die Veneris 20. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ etiamſi ſint iuſtificatæ; non ſunt exequendæ, dato fumo de non reſeruatione, ſi ſub illa conditione fuerit expeditæ. Vniones, quando non cadant ſub regulis reuocatorijs vnionum.

SVMMARIVM.

1 *Breue, ac literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, ſunt exequendæ.*
2 *Executio literarum Apoſtolicarum non impeditur per ea, quę requiruntur altiorem indaginem.*
3 *Beneficium, ſi ſit impetratum vti reſeruatum, ſi detur fumus contra reſeruationem, ſuper ſedendum eſt in executione.*
4 *Beneficium quando eſt vnitum, cum non vacat, ſequitur apertè, quod non ſit reſeruatum, nec vti tale poteſt impetrari.*
5 *Vnio beneficiorum bene probatur ex literis Apoſtolicis, in quibus illa cum illius tenoris inſertione fuit confirmata.*
6 *Vnio reuocata, per regulas reuocatorias nullius eſt roboris.*
7 *Vnio facta per Epiſcopum in executionem Concil. Trident. ſeſſ. 24. c. 15. non ſubiacet regulis reuocatorijs.*
8 *Vnio facta ob tenuitatem Canonicatuum, & vt decentius Canonici gradum ſubſtineant, & Eccleſiæ ſeruitium pręſtare poſſint, non cadit ſub regelis reuocatorijs &c.*
9 *Vnio, quando iam habuit ſuum effectum, amplius non ſubiacet regulis reuocatorijs.*
10 *Beneficiorum vnio, vt dicatur ſortita effectum, ſufficit habuiſſe effectum in aliquibus.*
11 *Vnio ſi non appareat iuſtificata, ſuffragari non videtur.*
12 *de Vnionis non iuſtificatione dari non poteſt, ſi in literis Apoſtolicis vnionis adſit clauſula ſublata, & decretum irritans.*
13 *per Decretum irritans, & clauſulam ſublatam, abſque oris aperitione tollitur facultas aliter iudicandi.*
14 *Iuſtificationis prçſumptio inducitur ex lapſu 30. annorum.*

DECISIO CLXXIII.

IMpetrato Beneficio, de quo agitur per D. Hieronymum
vti vacante in menſe reſeruato, & obtenta ab A. C. ſenten-
tia ſuper executione Breuis Capitulum Eccleſiæ Cathedralis
Feretranæ prætendens huiuſmodi beneficiũ eſſe vnitum, Si-
gnaturã adiuit, quæ reſcriben. cũ clauſula *parito Breui arbitrio
Rotæ* mihi cauſam cõmiſit. Vnde propoſito dubio, an intraret
arbitrium; Domini dixerunt intra pro retardatione. Nam
1 quamuis † Breue, ac literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtifica-
tæ, ſint exequendæ *cap. ſi capitulo, vbi gloſ. in verb. exequatur,
de conceſ. præb. in 6. Mohed. dec. 13. in fin. vt lit. pend. Cauall.
dec. 23. nu. 1. & 278. num. 2. Rot. dec. 605. num. 2. par. 2. recent.*
2 & earum executionẽ exceptiones † requirentes altiorem inda
ginẽ non impediant, *Dec in l. fin. nu. 19. C. de edict. Diu. Adr.
toll.* & fuit dictum in cauſa *Salamant. Beneficij 31. Ianuarij
1596. coram Corduba, & in Pacen. Parochialis 27. Iunij
1603. corã bo. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, Rota deciſ.
448. nu. 1. par. 3. recent.* nihilominus quando cauſa fuit cõmiſ-
ſa cũ dicta clauſula *parito arbitrio Rotę*, & beneficiũ fuit impe
3 tratum vti † reſeruatũ, prout hic, ſi detur fumus contra reſer-
uationem, Rot. ſolet ſuperſedere in executione, vt in cauſa
*Neapolitana Rectorię 13. Febr. 1598. coram eodem Cardin.
Pamphil.* & in cauſa *Oritana Parochialis 18. Iunij 1598. coram
eod. Corduba, Greg. dec. 58. nu. 1.*
Vnde cum in caſu propoſito appareat huiuſmodi beneficiũ
4 eſſe vnitum, & ſic non vacare, apertè ſequitur illud † non eſſe
reſeruatum, nec vti tale impetrari potuiſſe *Clem. frequens, §.
quidam etiam Eccleſias, vbi gloſ. in verb. menſa, de exceſ. Prę-
lat. Sarn. in reg. de trien. q. 8. num. 2. & ſeq. Gonzal. ſuper reg. 8.
gloſ. 5. §. 7. nu. 20. Garz. de benefic. par. 12. cap. 2. nu. 15. Gregor.
dec. 419. num. 2. Caual. dec. 373. num. 3. & dec. 435. nu. 2. Rot.
deciſ. 196. nu. 2. par. 2. recent.*
De Vnione vero ſatis conſtare viſum fuit ex literis Apoſto-
5 licis Clementis VIII. & Pauli 5. quibus illa cum † ipſius teno-
ris inſertione fuit confirmata, *Abb. in c. inter dilectas num. 9.
verſ. & credo, Fel. num. 7. verſ. & prędicta, de fid. inſtr. Ruin.
conſ. 31. nu. 7. lib. 1. Surd. conſ. 419. nu. 21. Boer. dec. 247. nu. 8.
verſ. fallit, Rot. dec. 36. nu. 1. par. 2. diuerſ.*
6 Neque obſtat, quod dicta vnio tanquam reuocata per † re-
gulas reuocatorias vnionum ſit nullius roboris, & momenti,
quoniam fuit reſponſum illam non ſubiaceret prædictis regu-
7 lis. Tum quia fuit facta † per Epiſcopum in executionem Co-
cilij Trid. *ſeſſ. 24. c. 15. de reformat.* ob Canonicatuum tenui-
tatem, & vt decentius Canonici gradum ſuſtinere, & Eccleſię
8 † ſeruitium præſtare poſſent, *Seraphin. dec. 1078. nu. 4. Caual.
dec. 449. nu. 3. Gregor. dicta dec. 419. nu. 3.* Tum etiam, quia
7 iam † habuit ſuum effectum, *Garz. d. par. 12. c. 2. num. 283.
Caual. dec. 4 8. nu. 4.*
Nec releuat vnionem non fuiſſe ſortitam effectum in ſpe-
cie quoad beneficium, de quo agitur; nam cum illa fuerit fa-
10 cta de pluribus beneficijs ſimul † iunctis, ſufficit habuiſſe effe-
ctum in aliquibus *Garz. d. par. 12. c. 2. nu. 294. Caual. d. deciſ.
449. nu. 6. & dec. 500. nu. 5. Rot. dec. 612. num 4. verſ. & licet
par. 2. recent. & in Gerunden. vnionis 16. Decembris 1613. co-
ram Eminentiſſ. Veroſpio.*
Neque obſtat, quod vnio prædicta non appareat iuſtificata
11 † ac proinde ſuffragari non videatur *Seraph. dec. 867. num. 2.*
Quia ſtante decreto irritanti clauſula *ſublata*, alijſque clauſulis
12 efficaciſſimis in literis appoſitis † de non iuſtificatione dari
non poteſt, *Ruin. conſ. 31. nu. 6. Seraph. dec. 1043. num. 10. Ca
13 ualer. d. deciſ. 449. nu. 5.* & ſine oris aperitione tollitur † facul-
tas aliter iudicandi notat. per *Card. in cap. quia diligentia, in
tertia oppoſit. de elect. Pariſ. conſ. 38. n. 7. l. 4. Ruin. conſ. 21. n. 15.
& ſeqq. lib. 1. Caputaq. dec. 134. num. 4. lib. 3. Put. dec. 48. num. 6.
lib. 1. in correct.* & fuit dictum in cauſa *Hiſpalen. beneficij
6. Decembr. 1602. coram Litta.*
Præſertim quia à data litterarum Clementis VIII. 4. nonas
Iulij 1607. vſque ad tempus motæ litis die 27. Iulij 1635. in-
14 terceſſerunt anni 33. ex quorum lapſu † inducitur iuſtificatio-
nis præſumptio, cum ad hoc ſufficiat ſpacium triginta anno-
rum iuxta opinionem, quam ſeruat Rota, *Seraph. dec. 642.
nu. 3. Rot. dec. 534. par. 1. diuerſ. & deciſ. 122. nu. 5. & deciſ.
406. ſub num. 3. par. 1. recent.* cum alijs per *Adden. ad deciſ.
Gregor. 431. num. 14.* Et ita vtraque &c.

§ *In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die 13. Feb. 1637. coram eodem bonæ memoriæ Buccabella.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis de Zimenes.

Die Lunæ 16. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Pater, quando in teſtamento hæredes æqualiter inſtituit filios, & filias, tunc ceſſant ſtatuta excluſiua fœminarum, & plura circa Statut. Vrb. lib. 1. c. 145. quando ſcilicet procedat, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. de ſucceſſionibus ab inteſtato, licet habeat locum etiam facto teſtamento, in quo dos filiabus non fuit relicta.*
2 *Tamen id procedit, quando filia fœmina venit impugnando teſtamento, ſecus vero, quando venit ex teſtamento.*
3 *Statuta excluſiua fœminarum ab inteſtato non impediunt, quo minus ipſa fœmina poſſint inſtitui in teſtamento.*
4 *in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. tres ponuntur caſus excluſionis.*
5 *Primus eſt obitus patris vel aui ab inteſtato ſuperſtitibus filiabus maritatis, & dotatis.*
6 *Secundus eſt, quando filiabus fuit conſtituta dos à patre, vel auo*

auo in vltima voluntate.
7 *Tertius est casus, quando frater, vel patruus cum effectu paratus est dotare fœminas.*
8 *Pater, quando hæredem instituit filiam, ista institutio extinguit, & confundit ius dotationis.*
9 *Statut.Vrb. lib.1.c.145. postrema pars continet exclusionem fœminarum etiam à successione in bonis matris, & auiæ qualificatam, &c.*
10 *Quam exclusionem Reformatores necessario addiderunt, quia alioquin filiæ fœminæ non censebantur exclusæ, nisi ab hæreditate dotantis.*
11 *Relatio debet fieri ad proxima, & non ad remota.*
13 *Fœminę vt dicantur exclusę à successione propter Statut.Vrb. lib.1.c.145. duo copulatiuę requiruntur.*
14 *Primo, quod illæ sint dotatę ab aliquibus ex personis ibi nominatis.*
15 *Secundo, vt non semper, sed ita demum excludantur, si adfuerint filij masculi, vel nepotes ex filio masculo.*
16 *Filij, & filię æqualiter de iure communi succedunt in bonis maternis.*
17 *Pater, quando instituit hęredem filiam, censetur recessisse ab exclusione statuti eam non admittentis.*
18 *Contraria inter se duo valde quis non pręsumitur voluisse vno eodemque tempore.*
19 *Admissio ad hæreditatem, & exclusio ab eadem sunt adeo inter se contraria, vt vna posita alterum tollere necessum est.*
20 *Filia, si vigore Statut.Vrb.lib.1.ca.145. non posit excludi ab hæreditate patris, necessario sequitur, quod cesset etiam exclusio ab hæreditate matris, vide rationem numer. 21. & 22.*
23 *Statuentes si aliquid voluissent, id sciuissent disponere.*
24 *Statutum Vrb.lib.1.cap.145. fauet agnationi.*
25 *In Statutis id, quod non legitur, pro omisso habetur.*
26 *Statuti casus, quando cessat, cessare etiam debet Statuti dispositio.*
Statuta exclusiua à successione alicuius non habent locum, nisi in illis casibus, qui oculis corporeis leguntur, & numer.26.
27 *Agnationis fauor non est adeo efficax, vt possit ampliare Statutorum dispositionem.*
28 *Statuta intra suos casus coercenda sunt, & non amplianda.*
29 *Filia, si sit dotata ab vno, qui non reperitur nominatus in Statut.Vrb.lib.1.cap.145. non ex hoc habet locum exclusio.*
30 *Soror dotata ab auunculo, ex hoc non est exclusa à successione in bonis patris, qui eam non dotauerat.*
31 *Dotem filiæ alicuius si quis dederit, etiam eius contemplatione hæc dotatio non potest magis operari, quam si ipse pater dotasset.*
32 *Et ideo aliquid contra eius voluntatem operari nequaquam potest.*

DECISIO CLXXIV.

Placuit Decisio huius causæ, in qua sub die 5. Martij præteriti * resolutum fuit Dominæ Iuliæ æqualiter cum alijs fratribus, & sororibus institutæ in testamento patris, ac præterea petenti successionem in bonis matris non obstare Statutũ Vrbis lib. 1. cap. 145. de successionibus ab intestato; Dictum
1 enim Statutum licet locum habeat † etiam facto testamento, in quo dos filiabus fœminis non fuerit relicta, vt per doctrinã *Bart. in l. fin. col. 2. circa fin. ff. ad Sen. cons. Tertull.* censuit *Rota in Romana supplementi legitimæ 8. Februarij 1593. coram Card. Arigonio, quæ est decisio 36. apud Merlin. in tract. de legitim. & in Romana census de Mutis 24. Maij 1619. coram Reuerendissimo D. meo Decano.* Id tamen procedit, quando
2 filia fœmina venit † impugnando testamentum; secus verò, quando venit ex testamento, vt respondit *Alex. in cons. 131. numer. 2. vers. vnde præterea vol. 1. sequitur Paris. cons. 53. nu. 79. vol. 3. & Rota in Cesenaten. legati 20. Februarij 1595. coram Gypsio, ac in Romana dotis inter impressas Gregorij XV. decis. 538. numer. 4. vbi Adden.* cumulat alias Rotæ auctori-
3 tates ad conclusionem, quod statuta exclusiua † fœminarum ab intestato non impediunt, quo minus ipsæ fœminæ possint institui in testamento, *vt in Bononien. de Capacellis coram bo. mem. Andrea,* quæ inter illius impressas *est decis. 58. & ibi sub num. 16.*

4 Præterea in huiusmodi Statuto tres † ponuntur casus exclu-
5 sionis fœminarum. Primus est obitus patris, † vel aui ab intestato superstitibus filiabus maritatis, & dotatis, de quo hic non est agendum, cum pater Iuliæ obierit testatus, & ipsa superstes,
6 non fuerit eo viuente nupta, ac dotata: Secundus est † dotis constitutæ à patre, vel auo in vltima voluntate, qui casus non applicatur dictæ Iuliæ, vt supra institutæ in testamento patris ea ratione, quod in ea deficit qualitas exclusionis à bonis pa-
7 tris, & loco dotationis non succedit † institutio, quæ potius extingit, & confundit ius dotationis, vt per *Petr. Barbos. in l. si cũ dotem 23. §. si super n. 17. in fin. & nu. 28. ff. solut. matrim.* nulla enim dos in huiusmodi testamento à patre fuit Iuliæ relicta iuxta hunc casum, in quo ad effectum exclusionis supponitur, quod dos sit relicta à patre in testamento, ibi, *Quibus non est constituta dos per patrem, vel auum in sua vltima voluntate.* In
8 tertio † deniq; casu quæ est fratris, seu patrui parati cum effectu dotare sororẽ, seu neptem: Dominus Timothæus frater potuisset à successione, de qua agitur excludere dictam Iuliam, si à patre hæres instituta non esset, & ipse frater eam dotare paratus fuisset: Verum neque in hoc casu visum fuit Iuliam versari, quia pater eam vna cum fratribus hæredem instituit, & dictus frater eo sub prætextu dotem tradere recusauit, quod illam ha
9 beret aliunde. Postrema † verò statuti pars continet exclusionem fœminarum, etiam à successione in bonis matris, & auiæ qualificatã, & restrictã ad præcedẽtia; ibi, *Quæ filiæ, vel neptes ab vna ex prædictis personis dotatæ, vel si vna ex prædictis personis sit parata eas dotare in casibus supradictis, nec matri, nec*
10 *auiæ ab intestato succedant,* quam reformatores † Statutorum Vrbis necessario addiderunt, quia alioquin filiæ fœminæ non censerentur exclusæ, nisi ab hæreditate dotantis. *Glos. & ibi Bald. & Paul. de Castr. in l. 1. C. de legit. hęred. Brun. in trac. de statu. exclus. fœmin. art. 8. q. 16. nu. 59. Gabr. de statut. conclus. 5. num. 1. Thesaur. decis. 62. in princ. Rota decis. 321. num. 1. part. 5. diuers.* Et propterea ne id sequeretur dicti Reformatores vl-
11 terius processerunt specificando † personas, à quarum hæreditate etiamsi non dotauerint, fœminas excludere voluerunt, vt in terminis huius Statuti fuit etiam consideratum in *Romana vineę de Corbinellis 15. Martij 1619. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et quamuis dicta pars statuti in fine addita respiciat exclusionem filiarum, vel neptũ ab hæreditate matris, & auiæ in casu dotationis ab vna ex personis in alia parte nominatis, vel vna ex eis sit parata dotare, non tamẽ inde sequitur, quod ver-
12 ba illa, ibi, *in casibus prędictis* (iuxta † regulã; quod relatio fit ad proxima, & non ad remota) referri debeant ad casus dictæ partis in fine additæ, non autẽ ad præcedentem dispositionẽ, sub eo prætextu, quod in ea vnicus sit positus casus, quo filiæ, vel neptes nõ succedunt patri: Quoniam verius est, quod verba *in casibus prędictis* referantur ad pręcedentẽ partem statu-
13 ti, cum in ea non vnum, sed † duo copulatiuę requirãtur ad ef-
14 fectum, vt fœminæ dicantur exclusæ. Primum † scilicet, vt illę sint dotatæ ab aliquibus ex personis in ea parte nominatis; Secundum, vt non semper, sed ita demum excludantur, si adfue-
15 rint filij masculi, † vel nepotes ex filio masculo, & in his duobus requisitis patet verba illa *in casibus prędictis verificari.*

Iulia igitur in testamento patris cum alijs filijs etiam masculis æqualiter instituta non autem dotata, & exclusa, & proin-
16 de existens in casu à statuentibus omisso † ad æqualiter succedendum in bonis matris ab intestato debet admitti ex dispositione iuris communis *§. cęterum instit. de legit. agn. success. l. maximum vitiũ C. de liber. præter. l. penult. C. de legit. hęred. auth. in successionem, C. de suis, & legit. §. si vero, vers. nullam authen. de hęred. ab intest. venien.*

17 Dicti enim Testatoris voluntatem ita † debemus interpretari, vt filiam instituẽdo censeatur recessisse ab exclusione sta-
18 tuti, ne alias sequatur, quod † vno, eodemque tempore voluerit duo inter se valdè contraria, idest filiam cum masculis ęqualiter instituere, & mediante huiusmodi institutione ita dotare, vt eande à dicta successione statim excluderet: Admissio enim
19 ad hæreditatem, & exclusio † ab eadem adeo inter se pugnãt, vt vna posita alterũ tolli necesse sit, *ad textũ in l. si inter, ff. de except. rei iud. glos. in l. sed et si, §. penult. in verb. si instituto ff. de institu. act.*

Et cessante dotatione, ac exclusione dictæ Iuliæ ab hæredi-
20 tate patris, ex eodem statuto necessario † sequitur, quod cesset etiam exclusio ab hęreditate matris, quia pars statuti, quę excludit

excludit fœminas à successione matris, vel auiæ ab intestato,
est relatiua ad casus in superiori parte expressos, idest dotatio-
nis, ac exclusionis a bonis patris, & relatio legitur tacta pluri
21 bus dictionibus † eam inferentibus, ac oratione continuata, vt
sensus huiusmodi verborum sit, easdem filias, vel neptes, quæ
in superiori parte statuti leguntur exclusæ à successione patris,
22 † nec matris, nec auiæ ab intestato debere succedere, vt in ter-
minis huius statuti sensit Rota *in Romana successionis coram
R.P. D. meo Verospio quæ est dec. 405. n. 18. vers. neque par. 5. di-
23 uers.* Nisi enim statuentes id voluissent, † satis erat omissis
verbis qualificatiuis, & relatiuis) ibi: *ab vna ex prædictis per-
sonis, & in casibus supradictis* simpliciter addere, *& filiæ, vel
neptes dotatæ nec auiæ ab intestato succedant*, vt per modum
discursus *in d. Rom. vineæ de Corbinellis 6. Maij 1614. coram
R. D. meus* Decanus *obseruauit*.

24 Non obstat, quod dictum statutum faueat agnationi, † &
quemadmodum excludit filiam, vel neptem à successione in
bonis matris, & auiæ vbi dos ei fuit relicta à patre, vel auo in
eius vltima voluntate, ita etiam propter eamdem rationem
agnationis debeat excludi filia, vel neptis, cui per patrem, vel
auum, mediante eius cũ fratribus æquali institutione pinguius
fuit in testamento prouisum, huic enim obiecto pluribus re-
25 sponsionibus fuit satisfactum. Primo quia inter casus † exclu-
sionis in statuto enumeratos non legitur huiusmodi casus pin-
guioris prouisionis per institutionem. Secundò, quod semper
verum sit dicere in præsenti casu nullam à patre constitutã fuis
26 se dotem Iuliæ eius filiæ, & sic cessare exclusionem limitatã †
ad casus expressos qui corporeis oculis legũtur, & nõ ad alios,
*Surd. cons. 230. num. 24. & 25. cum allegatis in decisione huius
causæ emanata coram me 5. Martij anni præteriti*. Tertio,
27 quod fauor agnationis non est † adeo efficax vt possit am-
pliare dispositionem dicti Statuti, quod cum excludat filiã sim-
pliciter dotatam, non prohibet quominus pater ita potuerit eã
dotare, & per dotem minimè excludatur, sed illi reseruetur suc
cessio, vt in his ferè terminis differit *Surd. cons. 457. n. 47. vers.
sed ad argumentum vol. 4.* si enim pater mediante dotatione
voluerit excludere filiam à successione in bonis suis, illa debet
quoque remanere exclusa successione in bonis matris defun-
ctæ ab intestato: si verò mediante institutione voluerit filiam
reintegrare ad sibi succedendum, eadem filia erit quoque rein
tegrata ad succedendum matri, & stante huiusmodi discretiua
exclusione fauor agnationis non potest ampliare dispositionẽ
28 statuti contra voluntatem patris, & mente statuentium; † ve-
rum debet coerceri intra casus in eodem Statuto expressos,
*Alex. cons. 59. in fin. vol. 3. Surd. dec. 9. num. 16. & Rota in Ro-
mana successionis 14. Iunij 1630. coram R.P. D. meo Merlino
quæ est decis. 288. num. 29. & 30. par. 5. diuers.*

Minus obstat, quod Iuliæ fuerit constituta dos trium mil-
29 lium scutorum a q. Timoteo fratre patruele † eius patris; quia
dictum statutum ita demum excludit fœminam, si ab vna ex
personis in eo nominatis fuerit dotata, & inter huiusmodi per
sonas frater patruelis non legitur nominatus, qua ratione alias
in præallegata *Romana vineæ de Corbinellis 15. Martij 1619.
coram Reuerendiss. D. meo Decano fuit resolutum*, quod soror
30 dotata ab auunculo non esset † exclusa à successione in bonis
patris, qui eam non dotauerat,

Nec denique obstat, quod dicta dos à q. Thimoteo patrue-
le fuerit relicta Iuliæ contemplatione eius patris, vt super hac
eadem dispositione Thimothei dixit Rota in alia causa, quæ
est *Romana locorum Montium sub die 3. Iulij 1634. coram
R.P. D. meo Buccabella*; Quoniam admissa etiam huiusmodi
31 contemplatione † hæc dotatio non potest magis operari, quã
si ipsemet pater dotasset; cum vero data contemplatione di-
ctus pater non modo voluerit, quod Iulia haberet dotem, sed
præterea vt æqualiter succederet cum filijs masculis, huiusmo-
32 di dotatio † non potest contra eius voluntatem inducere ex-
clusionem a successione in bonis patris, nec per consequens
in bonis matris,

Et ita vtraque parte informante,

☞ * *Est decisio 108. supra in hac eadem parte vbi in fine haben
tur aliæ decisiones in hac causa.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononieñ Denegationis audientiæ.

Die Lunæ 24. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Sententia non potest dici nulla, tamquam lata pendente termino, si ante sententiam d. terminus fuerit reuocatus. Maritus in bonis extra dotalibus nullum ius habet, neque ex persona propria, neque filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio dolose dicitur extorta, si fuerit concessa sub citatione ad dicen. contra iura.*

2 *Sententia non potest dici lata pendente dilatione, si d. dilatio tanquam nuliter extorta fuerit reuocata.*

3 *Articuli sunt reijciendi, quando sunt impertinentes, siue irreleuantes.*

4 *Maritus non potest impugnare transactionem factam ab uxore de bonis extra dotalibus, cum in his nullum habeat interesse.*

5 *Et hoc maximè procedit vxore id prohibente.*

6 *Filij viuente matre, nullum ius habent in bonis maternis.*

7 *Filij non possunt litem agere pro bonis parentum, eorum vita durante propter interesse speratæ successionis.*

8 *à Iudicio debet expelli is, de cuius interesse non constat.*

9 *Agenti ad id, quod sua non interest, denegatur audientia.*

10 *Audientia, vt non denegetur, sufficit sola possibilitas interesse etiam apparenter.*

11 *Interesse sufficit semiplenè probari ad effectum admissionis ad causam.*

12 *Interesse in prosecutione iudicij debet plenè, & concludenter probari.*

DECISIO CLXXV.

DE anno 1622. obijt in Ciuitate Bononieñ Cæsar de Stephanis insignis fabricator Saponis alterati, relictis Magdalena ex prima coniuge ac Domitilla & Cornelia ex Constantia secunda vxore; Postmodũ dicta Constantia secundo nupsit Francisco Fenicio, deinde obijt Domitilla; post cuius obitũ Magdalena, & Cornelia, quæ fuerant nuptui traditæ, mouerunt litem contra dictã Constantiam earum matrem super restitutione Capitalis, & lucrorum negotij d. Saponis, & super exclusione ipsius Constantię à successione d. Domitillę ob eius transitũ ad secunda vota; dictaq; lite indecisa pendente, fuerunt inter istas mulieres celebrata duo instrumenta in quorum primo d. Constantia, reseruata sibi quarta parte lucrorum d. negotij, & iure successionis d. Domitillæ eius filiæ, reliquũ pro vna tertia parte d. Magdalenæ, & pro alia tertia cum dimidia alterius tertiæ d. Corneliæ liberè relaxauit; & in altero ipsi Constantiæ eius vita durante fuit assignatus vsusfructus d. dimidiæ tertiæ partis, vna cum quarta parte vsusfructus librar. sexdecim milliũ ad hæreditatem d. Domitillæ spectan. & deniq; pro dote d. Corneliæ Antonio Bartolotto eius viro fuerunt assignatæ libr. 45655. istis conuẽtionibus exequutioni demandatis; Fenicius maritus d. Constantiæ prætendens dd. instrumenta celebrata absq; eius scientia cessisse, & cedere in euidentẽ sui, suorumq; ex d. Constantia filiorum lesioné, mouit iudicium in partibus, tam suo, quam filiorum nomine, super emendatione, correctione, & reductione dd. instrumentorum, in quo iudicio emanauit sententia declarans petitionem Fenicij fuisse iniustã, eidemque super præmissis denegandam audientiam; dilationemque ad probandum ei concessam fuisse extortam, causa per appellationem ad Rotam deuoluta, mihique commissa, dubitaui, an d. sententia sit confirmanda, vel infirmanda & DD. stante illius validitate & iustitia confirmandam esse responderunt.

1 De validitate siquidem illius constat ex reuolutione actorum, ex quibus apparet omnia requisita interuenisse. Nec

Nec obstant ea, quæ contra illam opponuntur, & primo nõ obstat, quod dicatur illã fuisse latam pendente dilatione eidem
1 Fenicio concessa, quia vltra quod † hoc tollitur ex eo quod huiusmodi dilatio extorta fuit nulliter sub citatione ad dicendũ
2 contra iura illà ante sententiam † fuit reuocata, & sic aliquam nullitatem inducere non valet *Grat.cons.77.nu.17.lib.2. Lancel.de attent.c.7.nu.10. Rot.dec.192.n.16.par.5.in recent.* eoque magis, quia fuit reuocata ex causa calumniæ vel irreleuantiæ, *Rot.in rec.dec.582.nu.1.& 3.par.1.* quæ quidem calumnia & irrelleuantia clare patet ex infra dicendis.

Secundò. Non obstat quod illa fuerit lata non visis actis, quia contrarium conuincitur ex lectura processus, ex quo apparet omnia ex aduerso producta per Iudicẽ fuisse, visa nec nõ depositiones testium, & articulos pro parte Fenicij productos fuisse per eum examinatos, cum illos vti irreleuantes, ac imper
3 tinentes reiecerit, quod iure merito fuit peractum cum † de d. irreleuantia satis DD. hodie cõstare visum fuerit propter quã dd. articuli erant reijciendi, *Ias.in l.si duo patroni.§.idem Iulianus n.33.& 34.ff.de iureiur. Paris.cons.67.n.18.li.4.& seqq. & fuit dictum in Rom. census scut. 10. 12. Ianuarij 1629. coram Eminentiss. Card. Vbaldo.*

De iustitia etiam d. sententia satis apparet siue illa consideretur in ea parte, in qua declarat petitionẽ Fenicicij esse iniustã siue in alia, in qua pronunciat eidem esse denegandam audientiã nam quoad primam partem clara est iustitia, quia cum transactio seu concordi facta inter istas fœminas fuerit inita super rebus, & iuribus extra dotalibus dictæ Constantiæ, non poterat impugnari per Fenicium eius virum, cum maritus ex per
4 sona propria † in bonis extra dotalibus vxoris nullum habeat interesse, *Alex.cons.90.num.5.lib.2. Honded.cons.66.nu.88.*
5 *lib.1.* præsertim vxore, prout hic, † expresse prohibente, *l.hac*
6 *lege.C.de pact.conuent.* nec etiam ex persona † filiorum, cũ & ipsi viuente matre, nullum ius habeant in bonis maternis, *l.1.§.si impuberi.ff.de collat.bon.Rot.dec.708.num.3.par.1.re*
7 *cent.* & in terminis, quod filij † non possint litem agere pro bonis parentum eorum vita durante propter interesse speratæ successionis tenuerunt; *Angel. de Perus.in l.ex consensu.§.filiũ familias.ff.de appellat.Bart.in l.post emancipationem §.illud.ff.de liber.legat. vbi etiam Alex.in 2.Addit.Bald.cons.304.num.1.versic.nam viuo patre.lib.4.Rot.d.dec.708.nu.3.parte 1.recent.*

Et ex his patet irreleuantia d. dilationis obtentæ à Fenicio,
8 nec non iustitia secundæ partis sententiæ, † in qua denegatur audientia Fenicio, quia cũ non constaret de eius interesse, merito fuit à iudicio expulsus, cum agenti ad id, quod sua non in
9 terest † audientia denegetur, *Alex.in l.vbi pactum nu.7.C.de transac.Surd.cons.435.nu.18.Lapus alleg.50.nu.10.*

10 Non obstat, quod ad effectum vt audientia denegari † non possit, sufficiat sola possibilitas interesse etiã apparenter *Cancer.var.res.lib.3.c.16.nu.32.Bal.in l.si defunctus.nu.2.par.1.cum aliis allegatis.* Quia hoc verum, sed procedit ad effectũ admissionis ad causam, nam tunc sufficit semiplenè probare
11 † interesse, secus vero in prosecutione iudicij, nam hoc casu
12 interesse, debet plenè & † concludenter probari, vt notant *DD.in cap.veniens,il secondo de testibus Adden.ad Alex.in l.ille à quo.§.si de testamento.ff.ad Trebell.Felin.in c.cum super nu.16.de re iud.Bal.in cap.veniens.nu.3.& seq.de testibus;* & post eum prosequitur, *Grati.descript.c.439.nu.35.& seqq.*

Et ita conclusum vtraque, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana de Ghezzijs.

Die Lunæ 1. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

In redditione administrationis rationum, quæ expensæ sint admittendæ, & alia circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Partitæ, quando sunt consuetæ, in calculis sunt admittendæ.*
2 *Item si sint verisimiles, & in hac materia sufficit, quod sint conitecturales arbitrio boni viri.*
3 *Super Expensarum quantitate, postquam sunt taxatæ, ille, qui eas fecit, explicitè tenetur super illis iurare.*
4 *Alias dictæ taxationes non interueniente iuramento sunt ipso iure nullæ.*
5 *super Expensarum litis taxatione de stylo Curiæ non præstatur apparenter iuramentum.*
6 *Expensæ non iustificatæ, & inuerisimiles sunt reijciendæ.*
7 *Creditores anteriores si consenserunt, vt creditor posterior eis præferatur, hoc non præiudicat alijs creditoribus magis anterioribus, qui non consenserunt.*
8 *Creditor posterior, qui administrauit bona debitoris, si in redditione rationis remanserit debitor non potest opponere compensationem in præiudicium creditorum anteriorum.*
9 *Obligatio Cameralis continet obligationem pro omnibus, quibus interest.*

DECISIO CLXXVI.

SEcuta Decoctione Io. Baptistæ, ac aliorum fratrum de Ghezzijs, qui artem fundacariam exercebant, ab eorũ creditoribus fuerunt procuratores insolidum deputati, Franciscus Rotella, & Franciscus Leonius ad merces, quæ supererant vendendas, necnon ad exigendas quascumq; pecunias, illasq; deponendas in Sacro Monte Pietatis, ad effectum satisfaciendi creditoribus, iuxta eorũ anterioritatẽ, & potioritatem. Verum cũ Rotella spatio aliquorum annorum satis considerabilẽ pecuniarum quantitatem exegisset, eamq; non nisi in parua summa penes d. Montem deposuisset, Cæcilia, aliæq; sorores illorũ de Ghezzijs creditrices anteriores suarũ dotium a Carolo patre in testamẽto ipsis relictarum, vt constat ex duabus decisionibus corã me emanatis, institerunt vt Rotella compelleretur ad computa reddenda, vnde deputato in Peritum D. Thoma Bacello, cum ipsius calculo Rotella non acquiesceret, fuit de partium cõsensu in Peritum electus D. Mauritius Giribaldus, qui omnes partitas, tam debiti, quam crediti accuratè perpendit, easq; ordinatè subiecit iudicio Dominorum.

Quare cum hodie ad instantiã D. Cæciliæ, ac sororum disputaretur, An, & pro qua summã relaxandum esset mandatum executiuũ, pro faciliori huius articuli resolutione, Domini iuxtà calculũ supradictum ante omnia firmarunt debitũ Rotellæ in scutis 2257.b.37. in cuius cõputum dixerunt esse admittendas omnes expensas descriptas à D. Mauritio in summ. nu. 1. quæ ascendunt ad summã scutor. 707. b. 93. Præterea voluerunt, quod illi accepto ferantur scuta 36. b.20. pro partitis positis in summ.nu.2. Vlterius mandarunt cõputari omnes partitas sub num.4. ascendentes ad scuta 158. b. 5. Ex partitis vero sub nu.5. solũ esse accepto ferenda scuta 30. Et ex descriptis sub nu.9. solũ esse ex computanda scuta 14. pro rebus sericis datis D. Zagarellæ procuratori creditorum ad cõputum salarij; necnon partitã continentem nonnulla bona fundacaria tradita duobus ministris, qui venditioni præerant, quã tamen partitam scutor. 32. Domini reduxerunt ad 24. necnon sub eodem nu.9. admiserunt partitam scutorum 9. pro recognitione tradita iuuenib. Procuratoris, ac Notarij, quæ omnes partitæ simul iniunctæ faciunt summam scutor. 979. b. 18. Quæ quidẽ
1 partitæ visæ sunt admittendæ, tum † quia aliquæ ex illis sunt consuetæ, *Federic. de Senis cons.119.nu 4.& 5. Achil.decis.22.de restit.spoliat. Rot.in recent.dec.283.sub nu.1.in fi.par.1.*
2 tum quia aliæ sunt verisimiles, & in hac materia † sufficit, quod sint coniecturales arbitrio boni viri, *Bald. in l.restituen.in 2.notab.C.de petit.hered. Rot.dec.219.sub nu.1.& dec.569.sub nu.1.par.4.rec.* Maximè cum Rotella post hanc taxatio
3 nem explicitè teneatur iurare super d. expensarum † quantitate, attenta praxi, quã in hac materia seruat Rota *iux.c.constitutus de Procuratoribus.Gloss.in c.1.de elect.in 6.l.in actione.§.1.ff.ad exhiben.* ibi Iudice quantitate taxante, *vbi nu.17.Calder.cons.7.de re iud.Couar.pract.quæst.c.27.in fin.vers.8.Specul.de expensis.§.postremo in princip. Afflict.dec.169.num.9.Rot.dec.219.in fin.vers.& in omnem casum*, nam alias dd. ta
4 xationes † non interueniente iuramento sunt ipso iure nullæ, *cap.cum venissent de eo quod in possess. Vestr.in prax.lib.vlt.c.vlt.n.15.* qui licet dicat quod de stylo Curiæ non præstetur apparenter, tamen † non loquitur in istis terminis, sed de
5 expensis litis.

Reliquas vero expensas à Rotella exhibitas existimatum fuit esse reijciendas, tanquam non iustificatas ac inuerisimiles,
6 & potius de capite confictas ad magis proprium † debitum extenuandum, quod propterea cum supra firmatum fuerit esse scutorum 2257. b. 37. detractis dd. scutis 979. & b. 18. remanebit in scutis 1278. & b. 19.

Verum quia ab ipso allegabatur, quod vltra expensas exhibitas, ei ratione laborum concedi debebat prælatio in credito scut. 321. 28. quod habuit cum Ghezzijs, prout præferri obtinuit in sententia A. C. de consensu maioris partis creditorum, nec non soluendum erat salarium, vt de more procuratoribus, seu exactoribus solui consueuit, idcirco Domini ponderabāt, quod A. C. in d. sententia graduatoria, eum tantum prætulit in concursu illorum creditorum, qui consenserant, quo vero ad illos, qui non consenserant, reseruauit ius probandi dd. labores, eorumque ratione se præferri faciendi, prout iuris fuerit, & propterea d. prælationem dd. sororibus de Ghezzijs † tanquam anterioribus, quæ que non consenserunt, obesse non posse, nisi ratione dictorū laborum pro
7 quibus Domini existimarunt illi esse accepto ferenda scut. 330. in totum comprehenso d. eius credito, quod superant, cum ex actis liquidò constet ex annis quinque cum dimidio, in quibus fuit exactor, in primis duobus tantum laborasse, in alijs vero parum fecisse, ex quibus scutis 330. detractis scutis 73. 65. ab ipso Rotella debitis illis de Ghezzijs pro rebus habitis à fundaco, remanent scut. 256. 35.

Nec dubitarunt hoc esse præmium sufficiens dictorum laborum, quamuis in eo comprehensum sit prædictum creditum, quia cum Rotella sit inter creditores Io. Baptistæ, & sic absque probabili spe consequendi suum creditum, cum non adsint bona sufficiētia pro satisfactione omnium creditorum Caroli, quibus prius debet satisfieri, nedum illorum Io. Baptistæ; certum est huiusmodi prælationem tanti valere, quantum est creditum ipsum, vel ferè tantū, cum præsertim ea mediante Rotella se exemerit à solutione dictorum scut. 73. 65. per
8 ipsum debitorum dd. de Ghezzijs, quæ † alias soluere coactus fuisset reiecta compensatione, quam hodie opponere non posset aduersus creditores anteriores ex deductis per *Rot. in Roman. de Cangijs 16. Nouemb. 1615. coram Sacrato*, nec enim tamquam quantitatem taxassent, nisi de d. credito, quale illud est, rationem habuissent.

Quare de dd. scutis 1278. & b. 19. demptis dictis scutis 256. b. 35. pro salario, debitum Rotellæ erit scutorum 1021. b. 84. Pro quibus resolutum fuit relaxandum esse mandatum contra ipsum, & Leonium, cum ex prædictis vterque sub obligatione Camerali insolidum promiserit reddere bonum, & fidele
9 computum, † tàm de rebus fundacalibus descriptis in inuentario, quam de pecunijs inde retrahendis, alijsq. ab eis exigendis, *Rot. decis. 663. in princip. par. 1. diu. & post Zacch. decis. 99. nu. 7. & dec. 397. num. 5. par. 5. recent.*

Et sic parte vtraque, &c.

¶ *Aliquæ decisiones in hac causa notantur supra in hac parte ad decisionem 17.*

R. P. D. PANZIROLO.

Camerinen. Spolij.

Die Veneris 5. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Ad reintegrationem agens, quid debeat probare; Reintegratio, quando cesset, & quid in d. iudicio attendatur. Tutor, quando perperam dicatur alienasse bona pupillorum.

SVMMARIVM.

1 *de Sententia validitate apparet ex reuolutione actorum.*
2 *in Reintegrationis iudicio debet quis probare suam antiquiorem possessionem, necnon recentem aduersarij.*
3 *Reintegratio non competit, quando quis cecidit à possessione facto proprio.*
4 *in Reintegrationis iudicio magis attenditur, an actor sine iusta causa à sua possessione ceciderit, quam si reus possideat cum vitio, vel sine.*
5 *Et ab ista opinione non est recedendum in iudicando, vel consulendo.*
6 *Alienationis contractus nullitate, aut iniustitia stante sicuti quis non amittit possessionem rei, ita validè potest agere spolio pro reintegratione rei alienatæ.*
7 *Contractus mulierum, celebratus sine solemnitatibus requisitis à Constit. Marchiæ, & statuti loci, redditur manifestè nullus.*
8 *Emptor emens bona mulierum, grauatur probare insinuationem interuenisse, iuxt. Constit. Marchiæ, &c.*
9 *Sanatoria simplex non suffragatur, quando Papa in sanatione de omnibus non fuerit factus certus.*
19 *Et hoc maximè procedit, si nullitas in iudicio antea fuerit deducta.*
11 *Tutor in susceptione tutelæ, tenetur inuentarium, & alia solemnia facere.*
12 *Tutor, si omiserit solemnia facere, non potest præiudicare pupillis.*
13 *Tutor non potest vendere domum paternam pupilli, si extant alia bona.*
14 *Tutor, & emptor bonorum pupilli, quando ambo dicantur in culpa, & in dolo nu. 15.*
16 *Minori succurritur remedio reintegrationis, quando causa in contractu expressa apparet simulata.*
17 *Venditio bonorum pupilli, si fuerit facta pro soluendo ære alieno, emptor debet esse sollicitus de versione in causam dictam. & nu. 18.*
19 *Quod multo magis procedit, quando solutio æris alieni, non solum fuit enunciatum per viam causæ, sed vlterius in pactum deductum.*

DECISIO CLXXVII.

DOminicus Turcarellus institutis sibi hæredibus Lauinia, Mariana, Venantia, & Felice filiabus, dedit illis in tutores, & curatores Angelum Gulielmum, & Marcum Turcarellum; qui Angelus postquam spatio duorum annorum, & vltra se immiscuerat in administratione d. tutelæ, & curæ, coram Iudice onus prædictum repudiauit, & successiuè d. Marcus contutor petijt, & obtinuit se in dictarū sororum tutorem, & curatorem respectiuè confirmari: Post hæc autem Lauinia, & Mariana ætate minores, cū consensu dicti Marci curatoris ac etiam Marcus met vti tutor dictarum Venantiæ, & Felicis pupillarum, vendiderunt supradicto Angelo Gulielmo domū paternam pro pretio florenorum 1200. ad quorum computū statim florenos 500. exbursauit; reliquos vero septingentos certis successiuis temporibus promisit se soluturū cum expressione, quod tam pretium solutum, quam soluendum erogaretur in extinctionem censuum, ac æris alieni hæreditatis paternæ, nec in alium vsum conuerteretur, & si quid ex eo superesset, poneretur in tuto pro prædictis sororibus; Cui quidem contractui accessit decretum Iudicis, qui mandauit pecunias tam receptas, quam recipiendas erogari debere iuxta prædictas conuentiones.

Cum autem Lauinia, & Venantia coram A. C. iudicium spolij contra Angelum emptorem intentassent, necnon etiam contra Petrum Matthæum Vgolinum, ac sententiam fauorabilem obtinuissent, in gradu appellationis coram me dubitatum fuit super illius confirmatione vel infirmatione. Et pro confirmatione resolutum fuit, tum quia de illius validitate ap-
1 paret † ex reuolutione actorum, *Verall. dec. 260. par. 2.* Tum quia de antiquiori possessioni istarum minorum, ac de recenti *Angeli Gulielmi plenè constiit ex ipso Instrumento venditionis,*
2 prout requiritur † in iudicio reintegrationis *Dec. cons. 57. nu. 3. Surd. consil. 28. sub nu. 24. & seqq. Menoch. de recup. remed. 15. num. 383.*

Nec obstare visum fuit; quod dictæ minores facto pro-
3 prio à possessione † ceciderint, quo casu non competit reintegratio, *Put. dec. 276. num. 1. lib. 3. in correctis, Rot. decis. 628. nu. 1. par. 1. recens.* Quia in hoc iudicio magis attenditur, an
4 actor sine iusta causa † à sua possessione ceciderit, quam si reus possideat cum vitio, vel sine *Alex. in l. rem, quæ nobis, num. 19. ff. de acquir. possess. vbi de magis communi, Soccin. sen.*

sen.cons.89.num.21.lib.1. Dec.cons.252.num.4. Alex.cons.200.
num.2.lib.2.& cons.92.num.4.lib.5. Soccin.iun. cons. 34. num.
5 *12.lib.3,* vbi dicit non esse ab ea recedendum in iudicando, †
vel consulendo, plenissimè, *Surd.cons.28.sub nu. 58. Afflict.*
decis.361.num.33.& dixit Rota in Messanen.seu nullius feudi
15.Februar.1636.coram R.P. D.meo Merlino. Stante autem
nullitate, aut iniustitia contractus, sicut mulieres istæ possessio-
6 nem † domus numquam amiserunt, ita validè poterunt age-
re spolio pro reintegratione rei alienatæ, *Bartol.in l.1.§.si vir*
vxori num.3.& ibi Crot.num.2.ff.de acqu.possess. Alex.cons.
3.num.7.lib.6. Becc.cons.25.num.5. Surd.cons.49.numer.17.
Menoch.de recuper.remed.17.num.17.Verall.decis.172.nu.
1.& seqq.par.3.

Nullitas autem euidenter apparet, ex quo iuxta constitutio-
nes Marchiæ, & Statutum loci in similibus contractibus re-
7 quiritur insinuatio, † de qua cum non appareat, contractus
redditur manifestè nullus, *Rot.decis.385.numer.1.par.2.recent.*
Greg.dec.260.num.1.& 3. & in terminis, quod emptor graue-
8 tur probare insinuationem † interuenisse, firmauit *Rota in*
Senogallien.predij 7.Iunij 1619.coram R.P.D.Pirouano,& in
Perusina hæreditatis 10.Decembris 1628.coram bo.me.Card.
Virili. Idque procedit non obstante quod huiusmodi defectus
fuerit postea à Sanctissimo sanatus, quia cum insinuatio requi-
reretur nedum ex Statuto & Constitutione Marchiæ, sed etiã
9 ex ipso Iudicis decreto, vt supradictum est, † debuit Papa in
sanatione de his omnibus esse certus, nam aliàs simplex sana-
toria non sufficit, *Neuiz.cons.8.num.23. Simoncell.de decret.*
10 *lib.3.tit.18.num.222.* maximè cum nullitas † fuisset antea in
iudicium deducta optimè *Innoc. in cap.1.num.1. vers. plenior*
intellectus est.de confirmat.vtil. vel inutil.

Preterea apparet de nullitate, quia tutor qui contractum ce-
11 lebrauit, † in susceptione tutelæ tenebatur inuentarium, ac
alia solemnia facere, *l.fin.C.de arbitr.tutel. Bart.cons.46.nu.2.*
lib.1.Montan.de tutel.cap.52.num.1.& regul.51.num.1.& 2.
Guttier, de tutel.par.2.cap.1.num.1.& seqq. Et sic, cum hæc
12 omnia omiserit non † potuit mediante hac venditione pu-
pillis præiudicare, *Bart.in l. si tutor C.in quibus cas.rest.in inte-*
gr.non est necess.Honded.cons.23.num.48.& seqq.lib.2. Capu-
taq.decis.324.n.1.par.3.Greg decis.350.n.4.& seq.

13 Vlterius constat de nullitate, quia † venditio fuit facta de
domo paterna, etiam quod extarent alia bona, quæ postea ven
dita sunt pro debitis extinguendis, *l.lex quæ tutores, vers. nec do*
mus, vbi Salic.vers.item nota.C.de admitt.tut. Natt.cons.162.
num.10.Guttier.d.tract.par.2.cap.5.num.77.Rot.decis.372.nu.
5.par.1.recent.

Demum nullitas nec minus visa est resultare ex pacto appo
sito in contractu, quod scilicet pretium solueretur creditoribus
hæreditarijs, & si quid superesset poneretur in tuto ad commo
dum vendentium, & non aliàs, sub qua expressione intercessit
decretum Iudicis; vnde cum pars illa pretij, quæ ab initio fuit
soluta, remanserit penes tutorem, & altera pars penes empto-
14 rem, † & per consequens debita extincta non fuerint, vter-
que ex illis dicitur in culpa, *Gratian.forens.discept.45.num.2.&*
15 *3.Giurb.dec.76.num.46.* Et retinen. vterque pretium † penes
se, dicitur in dolo, *Rol.cons.49.num.26.lib.1.latè Guttier. de tu-*
tel.par.3.cap.1.num.55. Et causa in contractu expressa apparet
16 simulata, ac venditio dolosè facta, † itaut meritò succurren-
dum sit minoribus remedio reintegrationis, *Guttier.d.tractat.*
par.2.cap.15.num.27.

Non obstat, quod venditio fuerit ex causa voluntaria ideoq;
emptor non tenetur probare, quod pretium fuerit erogatum
in extinctionem æris alieni. Quia cum venditio facta fuerit
17 pro soluendo † ære alieno, dicitur potius necessaria, & sic
emptor debuit esse solicitus de extinctione prædicta, *Adden.*
ad Gregor.decis.521.num.33.Rota post Modern.Perus.de cens.
decis.8.nu.10.& seqq. Vltra quod cum tàm venditores, quam
emptor in id præcisè conuenissent, & Iudex hac de causa suum
18 decretum interposuerit, vtique emptor tenebatur † esse solli-
citus de versione in causam, propter quam fuit facta venditio,
Innoc.in c.2.n.2.vbi Doct.de depos.Couar.var.lib.2.c.17.nu.3.
Gratian.forens.discept.45.nu.34. Rota post d.tract. de censibus
19 *decis.287.num.4.* Extinctio enim æris alieni † non solum fuit
enunciata per viam causæ, sed vlterius fuit in pactum, & in
conditionem deducta, *Gratian.for.discept.55.nu.7. Seraph.*
decis.1187.num.1.

Et sic parte vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Predij.

Die Veneris 5. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Sententiæ, vt dicantur conformes, requiritur, quod sint validæ, & iustæ. Emptor non potest agere de euictione contra venditorem, si tantum sit auocata ei detentio vigore Saluiani.

SVMMARIVM.

1 *Statutum disponens, quod duæ sententiæ conformes habeant vim trium, intelligendum est de sententijs iustis, & validis.*
2 *Sententiarum nullitate, & iniustitia stante, non est locus statuto de duabus conformibus.*
3 *Sententia prolata à Iudice inferiori, postquam ei est inhibitum à Iudice superiori, est nulla.*
4 *in Inhibitionibus emanatis à Curia, non fit distinctio, an sint Canonicæ necne; sed è stylo Curiæ siue iustæ, siue iniustæ sunt timendæ.*
5 *Iudex si inhibitus à Curia, procedat vigore commissionis sibi factæ ab aliquo Superiore in partibus, dicitur attentare.*
6 *Inhibitio nulla, & iniusta non causat attentata.*
7 *Causarum continentia non sunt diuidendæ.*
8 *Inhibitio, vt inuret, sufficit, vt sententia lata in vna causa, pariat præiudicium in altera, & quod inhibitio afficiat etiam in causa connexa.*
9 *Euictioni non est locus, quando non est auocata possessio, sed solum detentio vigore Saluiani interdicti.*
10 *Creditor immissus vigore Saluiani, non sibi, sed pro debitore dicitur possidere, amplia num.11.*
12 *Vsufructuarij possessio prodest Domino directo.*
13 *Saluianum datur solum creditori ad auocandam pignoris possessionem retinendam, donec de suo credito sit integrè satisfactus.*
14 *Iudex non potest declarare factum esse locum euictioni ex immissione vigore Saluiani.*
15 *Creditor vigore Saluiani interdicti quid tantum possit prætendere in bonis debitoris.*
16 *Euictio, quando est promissa verbis generalibus, tunc ei fit locus etiam per solam auocationem detentionis vigore Saluiani, declara prout num.17.& 18.*
19 *Euictioni, vt sit locus ob auocatam detentionem vigore Saluiani debet id exprimi in instrumento.*
20 *ante Euictionem non potest agi ad pretij restitutionem.*
21 *Detentatione auocata vigore Saluiani, emptor ad quid agere possit contra venditorem.*

DECISIO CLXXVIII.

INtroducto iudicio per Olimpiam Ceulam pro restitutione suæ dotis contra tertios possessores bonorum alienatorum ab Alphonso Sabbatino viro, obtinuit associari ad possessionem vnius prædij positi in Communi Bagnarolæ, donec ex fructibus de suo credito remaneret satisfacta. Domini de Ghellis possessores dicti predij titulo emptionis à Marchione Fontana, pretendentes sequutam fuisse euictionem dicti predij, & Marchionẽ teneri, & obligatum esse ad omnia, & quæcumque damna, expensas, & interesse per ipsos passa iuxta formam suæ obligationis, de qua in Instrumento inter ipsos celebrato 22. Decembris 1628. obtinuerunt sententiam ab Auditore Generali Bononien. in qua fuit pronunciatum stante euictione prædij sequuta euenisse casum, in quem Marchio tenetur ad omnia damna, expensas, & interesse liquidata in summa, & quantitate librarum 34. millia bononenorum, & vlterius condemnatur ad valorem fructuum perceptorum, & percipiendorum per dictam Olimpiam, necnon confirmatur tenuta per dictos de Ghellis capta de bonis eiusdem Marchionis, & quatenus opus sit de nouo conceditur ad præiudicium ipsius Marchionis, siue ad effectum subhastandi, seu ad effectũ

pro

pro se retinendi, donec &c. siue ad effectum insolutum reci-
piendi, & prout eis magis videbitur, quę sententia ab Auditore
Eminentiss. Cardinalis Legati fuit in omnibus cõfirmata. De-
inde causa ad Curiam deuoluta, & mihi de partium consensu
commissa cum clausula, constito de duabus conformibus, &c.
dubitaui iuxta formã rescripti signaturæ, an constaret de dua-
bus conformibus quæ essent exequendæ, & negatiuè fuit re-
solutum, quia licet secunda confirmet primam, tamen cũ statu
1 tum intelligatur de sententijs validis, † & iustis, nõn autem de
nullis, aut iniustis, *vt fuit dictum in Bononien. de Gellis 9. Iunij
1610. coram R. D. meo Decano* in terminis statuti Bononiæ,
de quo agitur in præsenti, & *coram Card. Seraph. dec. 988. n.*
2 *5. & in recent. decis. 660. nu. 3. par. 1.* Stante nullitate, † & iniusti-
tia sententiarum non est locus statuto de duabus conformib.

3 Nullitas secundæ sententiæ deducitur ex eo, † quia fuit pro-
lata post inhibitionem A.C. Iudici inferiori intimatam, qua stã
te intrat nullitas sententiæ postea latæ, cum in inhibitionibus
4 emanatis a Curia † non fiat distinctio, an sint Canonicæ vel
ne, sed ex stylo Curiæ, siue iustæ, siue iniustæ, sint timendæ. *Ro-
ta decis. 201. nu. 1. par. 2. diuers. & faciunt in tertij trad. per Lã
cellot. de attent. post inhibitionem c. 20. ampliat. 22.* per totam
quod si Iudex inhibitus procedat vigore commissionis sibi
5 factæ † aliquo superiore in partibus, dicitur attentare ex ratio-
nibus ibi adductis, nec facit quod inhibitio nulla, & iniusta
6 non † causet nullitatem, seu attentata ad *trad. per Surd. in cons.
424, nu. 32. & per Lancellot. vbi supra limit. 1. num. 3. & seqq.*
quia non applicatur, cum in isto casu constet de iustitia inhi-
bitionis ex pendentia litis coram A.C. legitimè introductę in-
ter Marchionem, & Buschettũ, à quo sibi fuerat venditũ præ-
dium, de quo agitur, vnde potuit Marchio inhibitione obtine
re super causa connexa inter eum, & dictos Ghellos, & adire
7 A.C. ne † continentiæ causarũ diuiderentur, *Rota d. decis. 201.
num. 5. par. 2. diuers.* vbi quod vt intret inhibitio in huiusmodi
causis, sufficit, quod sententia lata in vna causa possit parere
8 † præiudicium in altera, & quod inhibitio afficiam etiã in cau
sa connexa firmauit *Rota in Calagurritana beneficiorum 19.
Aprilis 1613. coram bo. me. Card. Sacrato penes Marches. de
Commiss. par. 2. fol. 487. nu. 1.* De connexitate vero patet, quia
exceptiones competentes Buschetto contra Fontanam compe
tunt Fontanæ contra Ghellos.

De notoria iniustitia sententiarum censuerunt DD. consta-
re, quia in eis datur associatio ad omnia bona Marchionis, &
ad restitutionem lib. 34. millia pro pretio sub prætextu sequutę
euictionis, quæ non probatur, cum Olimpia fuerit immissa in
9 Saluiano, † per quod fuit auocata sola detentio donec fuerit
satisfacta de credito, non autem auocata possessio, vt proinde
non erat locus euictioni *ad l. si cum venditor ff. de euict. Bald.
in l. 1. in fin. ff. de peric. & commod. rei vend. & in d. l. si cum
venditor in princ. Bart. in l. 3. in princ. de act. empt. Gaspar. Ca-
bal. in tract. de euict. §. 3. q. 17. num. 152. & seqq.* vbi latè *& §. 5.
10 num. 44.* quia creditor † immissus in vim Saluiani non sibi, sed
pro debitore dicitur possidere, *Bart. in l. ab emptione num. 8. ff.
de pact. Ias. in l. 1. §. per seruum. num. 8. ff. de acquir. poss.* nulla
habita ratione, quod creditor possideat quidem ciuiliter, & na
11 turaliter quia possidet † ad vtilitatem debitoris, & debitor di-
citur possidere quoad omnes effectus, qui concernunt domi-
nij, & fructuum acquisitionem, *Soccin. vbi sup. num. 9. & Be-
ro. cons. 210. num. 19.* firmat debitorem verè possidere. *Nat. cõ
sil. 535. num. 5. Cephal. consil. 63. num. 21.* Ea ratione quia non
potest creditor possidere, nisi ex iure debitoris, ergo hæc pos-
12 sessio debitori prodesse debet, sicut Domino † prodest posses-
sio vsufructuarij, atque ita cum Saluianum detur solum credi-
13 tori ad auocandam pignoris possessionem retinendã, † do-
nec de suo credito fuerit integrè satisfactus iuxta *not. per Do-
ctor. in l. 1. de Saluian. interd. Ias. in §. item seruian. nu. 85. vbi
Bellon. num. 4. inst. de act.* non poterat ex ista immissione per Iu
14 dicem † declarari factum esse locum euictioni, vt tenuit *Rota
coram san. me. Greg. XV. decis. 88. vbi Adden. num. 12. in Peru
sina bonorum 17. Aprilis 1617. coram bo. me. Buratto in Ro-
mana Spolij 10. Decembris 1627. coram R. P. D. meo Merli-
no, & in Firmana census 3. Decembris 1635. coram eodem, &
in alijs decisionibus,* quæ passim allegãtur in hac materia, nec
per Ghellos repeti integrum pretium quasi prædium, de quo
agitur, & eius possessio fuerit sibi in perpetuum auocata, &
euicta, quia hoc nullibi in iure probatur, sed solum per ipsos po
terat repeti, quod ipsis per auocationem detentionis dicti præ-
15 dij auferebatur, sicque solum valor, † qui ex fructibus prædij
ab Olimpia percipi poterat, vt in istis terminis tenuit *Rota in
Romana domus ad Sanctorum Honuphriũ 29. Aprilis 1626.
& 15. Martij. 1627. coram Reuerendiss. Vrgellen.* Quibus
non obstat, quod etiam per solam auocationem detentionis vi
16 gore † Saluiani fiat locus euictioni promissæ verbis vniuersa
libus, *vt in Romana Saluiani coram R. P. D. meo Merlino 20.
Nouembris 1630. num. 6. & seqq. inter impress. 5. par. recent.
decis. 407.* in qua videtur recessum à Romana spolij supra al-
legata eiusdem D. mei Merlini, quia etiamsi in Romana Sal-
uiani fuerit resolutum pro immissione ad fauorem D. Mar-
chionis Asdrubalis Matthæi tamen compatitur cum resolu-
tione in Romana spolij eiusdem Domini mei Merlini, quia in
17 Romana Saluiani in verbis expressis † appositis in instrumen-
to ad fauorem Marchionis Matthæi extabat obligatio, tam
auocata possessione, quàm non auocata, & propterea censue-
runt DD. in illo casu ad consequendam euictionem, & releua
tionem, non fuisse opus emptori, quod ei possessio fuisset ab-
lata, sed sufficere fuisse auocatam solam detentionem, quia il-
18 la verba tam auocata possessione, † quam non auocata, com-
prehendunt casum auocationis solius detentionis iuncto ver-
bo vniuersali in omni iudicio possessorio, de quo in casu vlti-
mæ decis. D. mei Merlini, talis autem obligatio non potest con
siderari in contractu initio inter Marchionem Fontanam, &
Ghellos ex illis verbis, ibi, sed ipsam rem venditam legitimè,
defendere ab omni, & quocumque iure, & ipsius rei, vt supra,
venditæ, & cuiuslibet eius partis, & iuris possessionem, & rem
ipsam vacuam, & liberam eidem emptori tradere, &c. quia
non possunt comprehendere casum simplicis detentionis, vt
in terminis decisionis in Romana Saluiani, quoniam, vt dici-
tur in illa decisione, prouide D. Marchio Matthæus vsus fuit
19 cautela, † tàm auocata possessione, quam nõ auocata & pro-
pterea clare patet ex resolutione in Romana Saluiani nõ fuis-
se recessum à *dicta Romana spolij 10. Decembris 1627. coram
R. P. D. meo Merlino,* cum vtraque resolutio firma remaneat
in suo proprio casu.

Non obstat, quod ex prægnantia verborũ, & promissionũ
contentatorum sub pacto constituti in instrumento venditio-
nis adiecto ẽt in isto casu deberetur restitutio pretij loco inte-
resse, quia in extẽsione clausulæ constituti nihil reperitur dispo-
situm, quod cogat venditorem erga emptorẽ, nisi in tantũ in
quantum fuerit sequuta euictio, vel in possessorio, quæ in casu
nostro nullatenus concurrit, & proinde si Marchio tenebatur
ad defensionem possessionis, succedit interesse ob damnũ pas
sum in amissione fructuũ, & pro tempore, quo illis Ghelli, vt
fuit dictum supra, priuati remanebunt, & sic cum promissione
quamuis amplæ hunc casum non comprehendant, de eis non
est agẽdum, & quatenus in eis extaret promissio liberãdi a mo
lestijs tamen cum Ghelli non ita egerint, sed ad restitutionem
pretij, sentẽtia in remedio diuerso emanatæ nõ possunt substi-
20 stineri, cũ ante euictionem non possent † agere ad pretij resti-
tutionem, sed tantum pro liberatione à molestijs illatis ab O-
limpia, quæ cum fuisset immissa ad tempus, donec de fructib.
fundi esset satisfacta, & per consequens dum interesse cõsiste-
bat in auocatione temporali fructuum, non erat locus restitu
tioni pecuniarũ pro toto pretio fundi, sed pro rata proportio-
21 nata fructuum † prædij, donec Olimpiæ immissæ esset satisfa-
ctum, vt tenuit Rota *in d. Romana domus 15. Martij 1627.
coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 49. par. 5. recent.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum non consta
re de duabus conformibus exequendis, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Hispaleñ Decimarum de Almonte.

Die Veneris 5. Decembris, 1636.

ARGVMENTVM.

Inter actionẽ negatoriam, & in confessoriam an ad sit differentia. Parochus quando probauerit, quod decimæ alicuius loci ad eum spectent, & non ad Dominum loci vti decimæ tẽporales. Decimæ de quibus fructibus debeantur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Actiones confessoria, & negatoria sunt inter se diuersæ, & num. 2.*
3 *Actionum, & personarum diuersitate stante, non potest argui de vna ad aliam.*
4 *Actiones confessoria, & negatoria nihil commune in se habent, etiamsi in eodem libello cumulentur, & in sententia enunciatæ sint.*
5 *Itaut ex inualiditate vnius sententia remaneat inualida.*
6 *In causa citari illi debent, de quorum interesse principaliter agitur.*
7 *in Actionis negatoriæ prosecutione, quæ requirantur.*
8 *Testes quando concludenter probent, quod aliquis locus existat intra fines alicuius Parochię.*
Confines probantur etiam solis coniecturis, num. 8.
9 *Episcopus si habeat curam vniuersalem omnium Ecclesiarũ suę Diœcesis, ei omnes debentur decimę.*
11 *Parocho, quod debeantur decimę, controuerti non potest, quod multo magis procedit, quando non agitur de maioribus, sed de minutis.*
12 *Decimę nedum de omnibus fructibus integrę debentur, & de omni re fructuum reddente.*
13 *Sed etiam de quacumque alia re, scilicet piscatione, venatione, aucupio, lapidicinis, opificio, negotiatione, ac mercede.*
14 *Vnde excipientibus de consuetudine, & tolleranti a, incumbit onus probandi, & quidem legitimè prescriptam.*
15 *Ecclesia Parochialis non potest pretendere illas decimas ad se spectare, quæ sunt redditus merè prophani, & spectantes ad aliquem maioricatum.*
16 *Ecclesia Parochialis non habet super illis decimis ius, si spectent ad aliquem laicum ratione consuetudinis immemorabilis, & priuilegijs concessi per Summos Pontifices ante Concilium Lateranen. & num. 22.*
17 *Decimarum appellatione non veniunt redditus prophani, sed bene secundum iuris interpretationem, & verbi proprietatem veniunt decimæ spirituales, & num. 18.*
19 *Laicus nullum ius, nullamq; actionem habere potest super decimis, post Concil. Later.*
20 *Laicus decimarum temporalium est capax, & ideo in earum exactione impediri non potest.*
23 *Actori sufficit fundasse actionem suam, ex quo resultet non ius rei.*
24 *in Actione negatoria precipuum est excludere non ius rei.*
25 *de Decimarum materia quando controuertitur, multum vtile est scire, qua actione agitetur.*
26 *Decimarum exactionem Dominus loci Parocho impedire nõ potest, exceptione propriarum decimarum temporalium.*
27 *Decimæ ante omnia soluendæ sunt Rectoribus.*
28 *Decimas spirituales, si Dominus loci perceperit, ad earum restitutionem tenetur. limita num. 29.*
30 *Confessio à sua qualitate separari potest, ad aliquid substinendum.*
31 *Confessio qualificata separari potest, quando contra qualitatem militat iuris presumptio.*
32 *Pater si fuerit condemnatus ad aliquid restituendum, eo mortuo ad id filius non tenetur, quando non probatur, quod sit eius heres. limita num. 33.*
34 *Verba, quæ non sint apta, ad declarandum aliquem esse heredem.*
35 *Successor quod sit filius in domo, statu, & maioricatu aliud est & aliud, si sit filius, & successor in hereditate.*

DECISIO CLXXIX.

Iterata disputatione dixerunt Domini sententiam Rotalem esse confirmandam.

Non enim dubitarunt de validitate sententię propter omissam Incolarum condemnationem quoad onus prestandi, & soluendi decimas Capitulo de fructibus controuersis, quasi nõ prius, quàm discusso eorum iure Dominus Dux iudicialiter cõueniri potuerit ad restitutionem perceptarum decimarum, & inhiberi, ne audeat impedimenta prestare Capitulo in exactione decimæ ad ipsum spectãtis, ac declarari nullum ius, nullamque actionem Domino Duci competere super huiusmodi iure decimandi; quoniam ex lectura petitionis Capituli colligitur propositas fuisse duas actiones; Primam contra Ducem Alphonsum super non iure decimandi, & per consequens non impediendi Capitulum in exactione suarum decimarum spiritualium, & eo casu ad restitutionem exactarum; Secundam vero contra incolas, & oppidanos, possessoresque fundorum decimalium super iure Capituli decimandi, & decimas spirituales percipiendi ex eorum fundis ob Sacramentorum administrationem; quæ actiones, prout sunt negatoriæ, & confessoriæ, dum asseritur in prima, nullum ius reo competere in meo iure decimandi, in secunda vero ius mihi competere decimandi in fundis Incolarum,
1 † cum sint inter se diuersæ, *leg. 2. in princ. ff. si seru. vend. c. bone, il secondo, & ibi Innoc. numer. 5. de postul. Prelat. gloss. in cap. cum Ecclesia Sutrina, in verbo quicquid iuris de caus. poss. & propriet. cap. examinata, vbi glos. in verbo possidebat, vers. & confessoria de iud. Seraph. dec. 1436. num. 4. Ias. in §. eque, num. 54. & seqq. & ibid. Angel. num. 3. &*
2 *Faber instit. de act.* & in terminis decimarum † practicari tanquam diuersas dixerunt *Abb. in cap. tua, num. 11. de decimis, Rebuff. eod. tit. qu. 9. num. 11. & seqq. Roffred. de libell. par. 4. sub rubr. de action. confess.* & negat *Monet. de decimis q. 8. num. 58.* meritò attenta hac diuersitate actionum, & personarum de
3 vna † ad aliam inferri non potest ad parandam processus nullitatem, cum nil commune inter se habeãt, vt propterea quamuis in eodem libello, & petitione cumulatæ fuerint prędictæ
4 actiones, & in sententia Rotali enunciatæ, † & quoad inco-
5 las, & oppidanos deficiant validæ citationes, † non tamen sententia remaneat inualida quoad D. Ducem, qui in rescriptis commissionum fuit comprehensus, & semper legitimè citatus, & contra eum solum potuit dirigi condemnatoria omissis
6 oppidanis, contra quos in actione diuersa † Capitulum non tenebatur prosequi iudicium per *l. de vnoquoque, cum glos. in verbo quos causa. ff. de re iudicat. Dec. cons. 564. num. 8. vers. licet, & cons. 700. in fin. Salycet. l. 1. num. 4. Cod. si adu. rem iud. Ofasch. decis. 157. num. 3. Surd. cons. 103. nu. 3.*

Nec pariter de iustitia eiusdem sententiæ fuit hæsitatum,
7 quia ex parte Capituli omnia requisita, quæ in † prosequutione actionis negatoriæ desiderantur, & quæ ponuntur per *Rebuff. ead. quæst. 9. num. 12. de decim.* probata remanent, nempe prædia decimatoria esse intra fines Parochiæ, agentemque ad decimas esse Curatum: nam primo, & secundo requisito fuit satisfactum in decisionibus causæ; quoniam existentiam
8 † intra fines concludenter probant testes dati deponentes de certis limitibus, & alijs coniecturis, quæ sola sufficerent, *c. cum causam de probat. c. cum olim de censibus. Dec. cons. 164. num. 114. Seraph. decis. 441. num. 3. Hier. à Monte de fin. cap. 50. nu. 7. Rot. decis. 434. num. 4. coram Papa Greg. XV.* Agentes vero habere iura Parochialia benè iustificatur ex eo, quod in Diœc.
9 Hispalen. non reperiuntur † distinctæ Parochiæ, sed cura animarum omnium Ecclesiarum exercetur ab Archiepiscopo, siue illius nomine per Vicarios ab eodem pro tempore deputa-
10 tos; cui proculdubio vti vniuersali Parocho decimæ † omnium prædiorum debentur *cap. fin. de Paroch. Rot. dec. 371. num. 1. 677. num. 2. par. 153. num. 2. 2 4. num. 1. par. 2. recent.* & de hac Diœcesi in specie fuit firmatum *in Hispalen. iuris nominandi 29. Aprilis 1613. coram D. Cardinal. Pamphilio*, cuius Archiepiscopi, & Parochi vniuersali iure hodie vtuntur. Decanus, & Capitulum tanquam generales, & perpetui administratores redditũum, & omnium decimarum Archiepiscopatus, prout in decisionibus causæ latè fuit firmatum, nec super hac probatione apud Dominos remanet difficultas.

Pertinentia autem decimarum controuersarum euitari non potest ex qualitate earumdem, dum dicitur non agi de maiori-
11 bus, sed de minutis † nempe olei, oliuarum, ficuum aridarũ, & laterum, quas colentes agros possunt retinere, & per consuetudinem in libertate tueri, *Rebuff. de decim. quæst. 13. num. 51. Couar. var. lib. 1. cap. 17. num. 8. Monet. de decimis quæst. 1. cap. 5. num. 93.*

Quoniam regulare est, & in decisionibus fuit latè respõsum,
12 decimam, † ne dum de omnibus fructibus integram deberi, & de omni re fructum reddente *c. 1. §. has vero decimas, 16. quæst. 17. cap. quoniam, de decim. Rebuff. quæst. 8. in princ. Monet. eod. tit. cap. 4. qu. 1. Rot. in Mediolanen. decimarum S. Iuliani*
13 *18. Martij 1613. coram D. Card. Pamphilio*, sed, & de † quacumque alia re, venatione, piscatione, aucupio, lapidicinis, opificio, negociatione, ac mercede, idem *Rebuff. dict. quæst. 8. num.*

num.23. Monet.d.cap.4.quæst.1. & cum alijs in prioribus deci-
14 sionibus allegatis. Vnde † excipientibus de consuetudine,
& tollerantia, incumbit onus probandi, & quidem legitimè
præscriptam, *cap.fin. de consuet. cap. cum Ecclesia Sutrina de
caus. poss. & propr.* quæ hucusque pro parte Ducum non fuit
probata.

Non obstant exceptiones Ducis oppositæ petitioni Capi-
tuli, super qua tria determinantur in sententia Rotali; Primò,
scilicet ius decimandi, & percipiendi integras decimas olei, oli-
uarum, ficuum aridarum, & laterum in Oppidis, & Terris
enunciatis spectare, & pertinere ad Canonicos, Decanum, &
Capitulum generales, & perpetuos Administratores redditũ,
& omnium decimarum Ciuitatis, & Diœcesis Hispalen. Se-
cundo, nullum ius, nullamque actionem in & super huiusmo-
di decimis, earumque iuribus eidem Duci, vel pro tempore
successoribus competijsse, minusque competere: Tertiò, eum-
dem Ducem teneri ad restitutionem omnium, & quarum-
cumque decimarum olei, oliuarum, ficuum aridarum, & late-
rum, tàm per ipsum Ducem modernum, quam per eius præ-
decessores exactarum, & perceptarum in exequutione senten-
tiæ liquidandarum.

Quoad primam, & secundam partem exceptiones D. Du-
cis, quæ dantur, dicunt, quod decimæ, quas prętendit pars ad-
15 uersa fuerunt, & sunt redditus † merè prophani, & spectantes
ad maioricatum Comitatus de Niebla, & casu quo sint deci-
16 mæ, spectant similiter Duci ratione consuetudinis † immemo-
rabilis, & priuilegij Ducibus concessi per Summos Pontifices,
ante Concilium Lateranense. Prima exceptio, quæ respicit nō
ius Capituli, est omnino irreleuans, quoniam decimæ, quæ pe-
tuntur per Capitulum, & in quibus Dux nullum ius, nullamq;
17 actionem † habet sunt verè decimæ, non autem redditus pro-
phani nedum iuris pręsumptione, & verbi proprietate, *Alciat.
cons.32.num.2.lib.1.Bald.cons.419.vers.item. & decimę, lib.1.
Rot.decis.485.num.1.par.1.recent. Bertaz.cons. ciuil. 17.num.
15. & seqq. & in Albiganen.decimarum 25. Iunij 1627.coram
bo.mem.Card.Virili*, sed etiam quia tales per Capitulum pro-
18 bantur, à quo vendicantur † ex iure vniuersali Ecclesiarum
Parochialium Ciuitatis, & Diœcesis Hispalen. & ita vigore
Canonis, *c.cum contingat, de decim.ca. ad decimas de restitut.
spoliat.c.fin. de Paroch.* non autem tanquam redditus conuen-
tionales, aut regales. Secunda vero exceptio concernens ius
proprium ipsius Ducis ratione consuetudinis immemorabilis,
& priuilegij Apostolici, cum deficiat in probatione vt in deci-
sionibus causæ fuit firmatum, non suffragatur, quia semper
conuincitur, cum nullum ius, nullamq; actionem haberet pro-
19 pter laici † incapacitatem post Concilium Lateranense obti-
nendi ius decimandi *ex Ioan. Andr. Felin. & alijs allegatis in
Toletana decimarum de Capilla 4. Decemb. coram bo.memo.
Andrea, & latius in decisionibus causę comprobatis.*

Non obstat quod D. Dux non prętendat decimas, quæ ve-
rè sunt spirituales, sed tales exigi possint, sed temporales ratione
20 dominij, & superioritatis, † quæ a Canone non prohibentur,
sed expressè admittuntur *in cap. cum non sit in homine de deci.*
& quarum laicus est capax, *Bald.eod.cons.419.vol.1. Rot.decis.
303.n.3. & 313.nu.3.par.1.recent. cum alijs adductis per Ad-
den.ad decis.404.coram Papa Greg.XV.* vt propterea impedi-
21 ri † non possit in exactione earumdem.

Quia aliud est, quod Dux excipiat de non iure Capituli, vt
decimæ, quæ petuntur, non sint veræ decimę, sed redditus pro
phani spectantes ad maioricatum, & vlterius, quatenus sine de
22 cimæ spirituales adhuc ad eum spectent † ratione consuetudi-
nis immemorabilis, & Priuilegij Apostolici; aliud vero quod
ipse habeat decimas temporales ex contractu, vel superiorita-
te Principum prouenientes, nam de controuersis in primo ca-
su est iudicium per Capitulum motum ciuili actione negato-
ria, in cuius prosecutione Capitulum fundauit intentionem
suam super iure Parochiali, & existentia prædiorum intra limi
tes, vt inde reportet declaratoriam non iuris ipsius Ducis, ac re
motionem impedimenti in exactione decimarum. De secun-
do vero casu non est lis, nec controuersia, nec prętensio, nec
impedimentum ex parte Capituli, quin D. Dux suas decimas,
siue conuentionales, siue regales percipiat ab incolis, & ex prę
23 dijs eorum, si quas habet, & sufficit † Capitulo fundasse inten-
tionem suam, ex qua resultat non ius Ducis in decimis spiritua-
libus, quod est pręcipuum in actione negatoria, vt aduertit
24 idem *Rebuff.quæst.9.numer.11.* dicens multum vtile esse scire,
25 qua actione experiatur, † quamuis Canonistæ non multum
curent de his formulis, & quod non obstante exceptione pro-
priæ decimæ temporalis non possit impediri Parochus vniuer
26 salis † decimator in exatione decimæ spiritualis *fuit resolutum
in Sabinen. decimarum coram Gypsio 12. Maij. 1597.* propter
27 priuilegium decimarum, † quæ ante omnia soluuntur Recto-
ribus per supradictum *c.cum non sit in homine de decim.*

Superest tertia pars respiciens condemnationem omnium,
& quarumcumque decimarum olei, oliuarum, ficuum arida-
rum, & laterum tàm per ipsum Ducem modernum, quàm per
28 eius antecessores exactarum, & perceptarum, † quæ procul-
dubio accedere debet fundatæ intentioni Capituli, vt easdem
remedio rei vendicationis vendicare possit, *c.reuertimini, vers.
quia mihi non reddidistis 16.qu.1.Rebuff.de decim.quæst.9.nu.
6. Monet.eod.tit.c.8.qu.2.num.33. Azor instit.moral.par.1.lib.
7.cap.23.q.9.vers.secunda opinio.*

Non obstat quatenus probetur exacta hæc decima per Du-
29 ces, cum prætendant † illam exigi, non quam temporalem, ad-
huc nihil venire restituen. Capitulo.

Quia, cum nunquam fuerit quæstio inter Capitulum, & Du-
cem super tributis, vel alijs temporalibus decimis, sed super de-
cimis prædiorum, de quibus agitur, & Dux asserat percepisse
vt suas, negando dominium Capituli, meritò iustificata parti-
30 nentia ex parte Capituli confessio † à sua qualitate potest se-
parari ad sustinendam condemnationem, *Bart.in l. Aurelius.
§.idem quæsiuit, num.2.ff.de liber.leg. Crauet.cons.150.num.5.
Gaill. obseru.106.lib.2.Bursat.cons.53.num.19. Rot.decis.802.
num.2.par.1.diuers.Surd. predictos allegans decis.258.nu.12.*
31 confirmans conclusionem, quando vrget contraria † præsum-
ptio aduersus qualitatem, & multo magis quando, vt in præ-
senti, veritas concludenter probata fuit, decimas supradictas
spectare ad Capitulum.

Denique non obstat, quod saltem condemnatio sustineri
32 non possit contra modernum Ducem, † qui non probatur hæ-
res mediatus, neque immediatus Ducis Alphonsi patris, cum
quo lis fuit inchoata, quamuis ipse sit filius, & successor in Du-
catu, & maioricatu.

Quia quoad modernum Ducem, & pro tempore, quo suc-
33 cessit in Maioricatu, condemnatio semper sustinetur †, cum;
fuerit citatus, & procuratores constituerit, qui mandatum ac-
ceptarunt, & causam defenderunt.

Quo verò ad Ducem Alphonsum, & pro tempore, quo ille
decimas percipit, dixerunt Domini modernum Ducem, non
teneri non probato adhuc, quod hæreditatem patris adierit, &
in hac parte sententiam Rotalem esse reformandam, quia ver-
ba mandati dati pro defensione causæ per eumdem modernũ
34 Ducem, & ex quibus desumitur aditio hæreditatis, † non sunt
apta illum declarandi hæredem quamuis fateatur Capitulum
velle contra se, tanquam filium Ducis Alphonsi, & illius suc-
cessorem in domo, statu, & maioricatu agere pro decimis con-
35 trouersis, cum aliud sit successor in domo, † statu, & maiori-
catu, & aliud sit filius, & successor in hæreditate, *Molina de
primogen.lib.1.cap.8.num.15. & cap.10.num.29. & c.14.n.13.*

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante.

¶ *In eadem causa in sequenti volumine habetur alia decisio sub
die 20. Iunij 1639. coram eod. R.P.D. Pirouano.*

R. P. D. PIROVANO.

Romana Census.

Die Mercurij 10. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Vxor, licet habeat omnia bona viri obligata pro resti-
tutione dotis, & preferatur alteris, tamen id cessat,
quando alij creditores sunt anteriores, & habent
expressam hypotecam. Possidens aliquid iure pi-
gnoris, non impedit eius executionem.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet obligata omnia bona sui viri, pro consequutione
suæ dotis, & ideo si ea possideat, non potest contra eam, vt ter-
tiam, agi via executiua.*

2 Cre-

2 *Creditum dotale, quando est posterior alteri credito, non habet priuilegium prælationis, super bonis viri aduersus creditores habentes expressam hypothecam.*
3 *Statutum Vrbis continuat possessionem bonorum patris in filios hæredes in instanti etiam temporis momento.*
4 *Possidens iure pignoris non potest impedire executionem mandatorum subhastationemque ac venditionem, & adiudicationem ad effectum perfectæ exequutionis, nu. 5.*
5 *Clausulæ, constituti, effectus cessat mortuo constituente, dum ab alio possessio fuit occupata, & constitutarij non curarunt apprehendere naturalem, quo casu videntur vtramque amisisse.*
6 *Sed vt hoc cesset, sufficit, quod constitutarij ignorauerint occupationem tertij, vt non dicantur renunciasse iuri suo.*
7 *Ignorantia in dubio semper præsumitur.*
8 *In voluntate alicuius, ea quæ solum dependent, penitus tertio sunt incognita.*
9 *Statutum Vrb. de continuanda possessione in filios, desiderat in eis qualitatem hæreditariam.*
10 *Filij censentur adhiuisse hæreditatem patris, si eius mater tutorio nomine filiorum locauit domos, apothecas, &c. patris.*
11 *Filij, quod adiuerint hæreditatem patris, sufficit hoc probare ex assertione matris tutricis.*
12 *Creditoribus non est prohibitum, ad excludendam possessionem alicuius probare, quod de eo tempore alius erat in possessione.*

DECISIO CLXXX.

Causa repropositi, & Domina Comitissa informante, responsum fuit standum esse in decisis 4. Iulij præteriti ☞ *scilicet mandata exequutiua per A. C. relaxata contra bona hæreditaria Com. Iulij Cæsaris esse exequenda, quia de credito Darij constat ex instrumentis productis, & cessio Ferrantis ab eodem Dario obtenta pariter ex instrumentis exhibitis iustificatur quorum exequutio impediri non potest, ex persona d. Comitissæ vigore iurium suarum dotalium, & se possidere
1 † prætendentis omnia bona sui viri pro consequutione suæ dotis, & vti tertiam non posse via exequutiua molestari; quia prædictis fuit plenè responsum in decisione quæ reuidetur, ex quo creditum, pro quo nunc agitur, anterius est credito dotali
2 non habente priuilegium prælationis † super bonis viri aduersus creditores habentes expressam hypotecam, & possessionē d. Comitissæ non iustificari siue illa deducatur ex constituto, propter anterius constitutum in contractu census appositum, siue noua allegetur post mortem viri iuris præsumptione mutata de causa familiaritatis in causam possessionis ratione suæ
3 dotis obstante statuto Vrbis continuante † possessionem in filios hæredes in instanti circumscripto etiam temporis momēto, per quod omnis actus nedum positiuus, sed etiam voluntatis exclusus remanet.

Et hodie additur cum non allegetur possessio iure domi-
4 nij, sed tantum iure pignoris † non posse impedire exequutionem mandatorum, subhastationemque, ac venditionem, & adiudicationem ad effectum perfectæ exequutionis per *l. à Diuo Pio. § quod si res fuerit. ff. de re iud. l. quamuis in princ. de pignor. acti. Auth. hoc ita. C. de pignor. & hypot. & idem comprobant Bart. in d. l. à Diuo Pio. §. sed & illud vbi etiam Ias. & Alex. Grat. discept. 941. num. 3. & 4.*

Ex quibus patet nil referre, quod D. Comitissa faciat se tertium possidentem, cum teneatur pati exequutionem contra
5 bona hæreditaria sui viri, dū † possidet non iure dominij, sed pignoris, & nihilominus iuuari non potest asserta sua possessione ad euitandum effectum exequutionis, vt in decisione causæ fuit plena comprobatum.

Non obstat, quod respectu anterioris constituti illius cessauerit mortuo constituente dum ab alio possessio fuit occupata, & nec Darius, nec Ferrantes curauerint apprehendere naturalem, quo casu videatur vtramque amisisse, *Rot. decis. 694. nu. 8. par. 1. recent. & in Camerinen. donationis 17. Aprilis.*
6 *1631. coram Episcopo Vrgellen.* quia sufficit † constitutario ignorasse occupationem a tertio, vt iuri suo non dicatur renunciasse *Tiraq. de constit. poss. par. 3. limit. 21. num. 12.* & quæ
7 † ignorantia in dubio præsumitur, & magis indubitanter in præsenti vbi desumitur ex legis præsumptione posita in voluntate possidentis ex alia causa nempe familiaritatis, quæ
8 semper pendet à † declaratione vxoris penitus creditoribus incognita.

Demum non obstat nouam possessionem mortuo viro per D. Comitissam iuris præsumptione superueniente titulo dotis
9 apprehensam bene subsistere, non obstante † statuto desiderante qualitatem hæreditariam in filijs, de qua non docetur, & vlterius non licere tertio creditori excipere contra hæredem esse *saisitum*, & seu a lege factum immediatum possessorem, sed quidem, hoc solum posse allegare ipsum hæredē contra turbantes illius possessionem, *Tiraq. in tractatu le mort saisit par. 7. declarat. 1. num. 1.*

Quia de qualitate hæreditaria filiorū Com. Iulij Cæsaris suf-
10 ficienter constat † ex locationibus domorum, & apothecarū factis per eandem Comitissam tutorio nomine filiorū, & hæredum Com. Iulij Cæsaris, quæ dantur, & sic paternā hæredi-
11 tatem fuisse aditam ex assertione † eiusdem matris, quod sufficit *Marantia in l. si is potest nu. 75. & seqq. de acq. vir. possessione, Crau. cons. 837. n. 7. Rot. dec. 7. coram Greg. XV.* & de facultate excipiendi filios esse hæredes, & possessores immediatos ad exclusionem possessionis matris non videtur posse dubitari cū non contendatur contra filium, aut filios vt inuiti sint hæredes patris, sed ex eorum aditione infertur ad exclusionem prætensam
12 dentium † possessionem, quod creditoribus non est prohibitum ex mente eiusdem *Tiraq. par. 7. decl. 2. nu. 6. & 7.*

Et ita &c.

☞ * *Vide hanc decisionem infra in Aditione prout in Indice in eius fine posito. Aliæ vero decisiones in hac causa erunt in sequenti parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Toletana Decimarum de Gapilla.

Die Lunæ 15. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Laicus aliquis si plenè, & concludenter probauerit, quod ad ipsum spectant decimæ, scilicet per testes deponētes tam de fama priuilegij Apostolici, quā de eius immemorabili perceptione, si pars aduersa dictam probationem conquassare vult, quid debeat docere, & quæ ad hoc non sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Actor postquam fundauit concludenter intentionem suam, si reus excipiat contra eam, fit actor in sua exceptione, quam plenè, & concludenter probare tenetur, vt possit dici sublata, vel in parte elisa contraria probatio.*
2 *Testes bene probant immemorabilem, si deponant iuxta requisita glos. in c. 1. de præscript. in 6.*
3 *Probatio quando est perfecta, & absoluta, non potest tolli, nisi ex eadem vel pari probatione.*
4 *Immemorabilis præscriptio, vt excludatur, satis est, vt ostendatur extare contrariam hominum memoriam.*
5 *Spirituale quod est, cum sit distinctum à dominio temporali, in eius concessione non venit.*
6 *Ius decimandi potest concedi ex priuilegio Apostolico independenter a dominio loci cui competit tale ius.*
7 *Decimarū concessio est posita in libero arbitrio Papæ qui illas donare potest, non solum Regibus sed etiam alijs personis.*
8 *Possessio immemorabilis, si fuerit concludenter probata, vt per alteram partem excludatur, debet etiam afferri concludens probatio,*
9 *Voluntas a potestate metienda est.*
10 *Decimæ Spirituales inter Laicos non possunt permutari, aut vendi.*
11 *Decimæ, de quibus fit mentio in contractibus Laicorū, non aliter sunt interpretandæ, quam decimis temporalibus.*
12 *Dictio illa, & alijs &c. significat ea, quæ non sunt assimilia ab illis rebus, quæ sunt specificata.*
13 *Decimarum nomine ex vsu Hispaniæ nihil aliud [illegible] tur, quam emolumenta debita Principi pro [illegible] nium contractuum.*

14 *Decima, quæ soluuntur pro mercibus adductis in portubus maritimis, numerantur inter regalia Principis.*
15 *Decimæ maris, & vectigalium sunt sæculares.*
16 *Tertiæ Ecclesiasticæ solitæ erant concedi Regibus Castellæ à Sede Apostolica occasione bellorum, quæ sustinebant contra Mauros. vide num. 17. & 18.*
19 *Productione scripturarum, quis iuuari potest omni meliori modo.*
20 *Titulorum plurium concursus admitti potest ad aliquid probandum.*
21 *Titulorum plurium concursus, tunc facilius admittitur ad aliquid docendum, quando tituli sunt inter se compatibiles si vnus dicatur venire in confirmatione alterius.*
22 *Productio facta in vna causa, non potest nocere in diuersa.*
23 *Succedens ex propria persona, & non tamquam hæres, ei non constant quæ per suum antecessorem fuerunt facta.*
24 *Laicus, vt sit capax decimarum præter probationem immemorabilis probari debet fama priuilegij Apostolici.*
25 *Testes non probant famam, si de ea dubitatiuè, & per verbum credo, deponant.*
26 *Testes, vt probent famam, concludere debent, quod aliter esse non posset, quia ipsi id scirent.*
27 *Testes non possunt probare aliquid ante tempus motæ litis, si in eis deficiat ætas.*
28 *Famæ probatio de tempore post motam litem non releuat.*
29 *Testes deponentes super affirmatiua, sunt præferendi illis, qui super negatiua deponunt.*
30 *Testes numero plures sunt præferendi paucioribus, & maxime si illi plures deponant super affirmatiua.*
31 *Testium inhabilitates supplentur ex numero.*
32 *Testium depositiones, si sint fundatæ super aliqua falsa ratione, non sunt attendendæ.*
33 *Scripturæ publicæ testium depositionibus prævalere debent.*
34 *Testes, vt probent, omnes debent reddere vnam rationem.*
35 *Laici vt dicantur capaces decimarum præter immemorabilem, sat est sola probatio priuilegij in genere, nec opus est, vt appareat etiam de causa propter quam idem priuilegium dicatur concessum, & sic Doctor. in hac materia loquuntur, & num. 36.*
37 *Testes, si deponant, quod aliquis in aliquo actu interuenit, ex hoc non dicitur probata negatiua, quod alij non interuenerunt.*
38 *Testes, qui magis specificè deponunt, sunt præferendi illis, qui in confusò testificantur.*
39 *Testes in facto antiquissimo non possunt reddere congruam rationem.*

DECISIO CLXXXI.

CVm hæc causa penderet coram bonæ mem. Cardin. Pamphilio, declaratum fuit sub die 20. Martij anni 1600. quod constabat de immemorabili possessione Ducum de Bexar super iure percipiendi decimas in ditione de Capilla: postea de anno 1616. fuit firmatum coram bo. mem. Andrea, quod constabat de fama priuilegij Apostolici concessi eisdem Ducibus super dictis decimis, vt patet ex illius decisione inter recentiores 702. par. 1. & ab eo demum lata fuit sententia declaratoria huius iuris decimandi: Cum autem ea sententia diceretur fecisse transitum in rem iudicatam ob non prosequutam appellationem, dubitatum fuit coram me, An constaret de tali re iudicata; & sub die 2. Decembris anni 1630. resolutum fuit illam probari reseruato tamen particulari dubio, in quo videretur, An esset procedendum ad eiusdem sententiæ exequutionem; vnde Agentes Serenissimi Cardinalis Infantis Archiepiscopi Toletani nouas probationes fecerunt, quibus productis disputatum fuit, An constaret de illarum releuantia, itaut procedi non posset ad exequutionem eiusdem sententiæ, & rei iudicatæ: Quod dubium, cum pluries propositum fuisset, & nũquam resolutum, tandem hodie per Doctor. decisum fuit, & in eo responsum probationes Cardinalis non releuare.

Etenim considerabant, quod Dux, qui hodie prosequebatur hanc causam, sustinebat in hoc iudicio partes Actoris, & ita, cum ille probasset suam possessionem ab immemorabili tempore in perceptione earumdem decimarum vnà cum fama priuilegij Apostolici ex attestationibus centum, & viginti
1 sex testium, dum postea Serenissimus Cardinalis † excipiebat contra probationem Ducis, fiebat actor in sua exceptione, quàm plenè, & concludenter probare tenebatur, vt posset dici sublata, vel in parte elisa contraria probatio Ducis, vt est *text. in l. 1. ff. de except. & in l. 1. C. de probat. & in l. in exceptionibus, ff. eodem tit.* Neque poterat Cardinali satis esse probatio semiplena propter eamdem probationem Ducis, quia cum testes ab eo adducti deponerent tàm de fama priuilegij Apostolici su-
2 per concessione earum Decimarum, quàm de illarum † perceptione ab immemorabili tempore iuxta formam traditam per *glos. in cap. 1. de præscript. lib. 6.* eadem probatio censeri de-
3 bebat perfecta, & absoluta, † quæ non poterat tolli nisi ex eadem, siue pari probatione iuxta doctrinam *Bartoli in l. admonendi num. 50. ff. de iur. iur.* quod etiam tenuerunt *Iason. in leg. non hoc, num. 15. C. vnde legitimi in 10. limit. Dec. in cap. in præsentia num. 48. de probat. Alex. in cons. 134. num. 1. lib. 2. Rota decis. 628. num. 1. par. 1. diuers.*

Et quidem non visum fuit ex probationibus adductis pro parte Cardinalis tolli immemorabilem possessionem, quę vnà cum fama priuilegij erat fundamentum Ducis: Nam quod attinet ad ipsam possessionem obijciebatur, quod ex duabus scripturis, quæ nouissimè exhibitæ fuerunt, appareret de vitio acquisitionis harum decimarum, quia Oppidum de Capilla vsque ab anno 1408. ab Era Cæsaris, quod est 1370. à partu Virginis donatum fuerat ab Henrico Secondo Rege Castellæ Ioanni Nunez cum omnibus illius redditibus, portorijs, tributis, decimis, atque alijs prouentibus, & post duodecim annos, hoc est anno 1420. ab Era Cęsaris, & humanæ salutis, 1382. venditum fuerat idem Oppidum à Ioanne Nunez Didaco Lopez de Zuniga, à quo descendit Excellentiss. Dux de Bexar, qui causam hodie prosequitur. Hinc verò dicebatur excludi funda-
4 mentum eius possessionis, † cum ad hunc effectum satis esset, vt ostenderetur extare contrariam hominum memoriam, vt tenuit *Rot. coram Put. decis. 426. lib. 2.* & probat *text. in leg. 2. §. item labeo, ff. de aqu. pluuia arcen. & in leg. hoc iure §. ductus aquę ff. de aqu. quotid. & estiua* & tradit *Aym. de antiqu. temp. par. 4. §. absolutis num. 60. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 7. num. 64. in fin.*

Verùm huic obiectioni duobus modis responsum fuit, & primò consideratum fuit, quod aliud erat initium acquisitionis ipsius Oppidi, siue illius iurisdictionis temporalis, & aliud
5 principium Iuris decimandi cum hoc tanquam spirituale, † ac proindè distinctum à dominio temporali non potuisset venire sub ea concessione Regis, vt est *text. in c. tua & in cap. dudum de decimis, & notant ibi DD. in §. cæterum, & in capit. 1. de religiosis domibus glos. in Clem. ne Romani, in §. sanè, in verb. diœcesim de election.* Vndè ex acquisitione eiusdem Oppidi, quam simul cum omnibus illius Iuribus fecerunt maiores Ducis, nihil deduci poterat, quod probare videretur, vt eodem tempore consequuti fuerint, etiam hoc ius decimandi, præser-
6 tim cum † illud potuisset concedi ex priuilegio Apostolico independenter à dominio eiusdem Oppidi, vt aduertit *Glos. in extrauag. 2. Ioannis XXII. in tit. de elect. potest. in verb. decimę, Anton. de Butrio in cap. à nobis de decimis, nu. 5.* vbi quod
7 concessio decimarum est posita † in libero arbitrio Papæ, qui illas concedere potest, non solùm Regibus, sed etiam alijs personis, & scribit *Relluga in speculo Principum, §. tractemus rubr. 13. num. 34.* Et ex hac sola possibilitate excludebatur necessitas probationis Ecclesiæ, cum ad effectum, vt possit ex ea dici
8 sublata possessio immemorabili, † quæ fuit probata ex parte Ducis, necesse esset, vt illa id plenè concluderet iuxta regulam *l. neque natales, C. de probat. & l. ad probationem, Co. eod. tit.* & expressè receptum est in materia decimarum, vt trad. *Molin. de primog. lib. 2. cap. 6. num. 63. & tenuit Rota decis. 313. num. 3. par. 1. recent. & in Cauallicen. feudi 26. Aprilis 1613. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Neque huic responsioni obstare poterat, quod ex eisdem scripturis, in quibus continebatur venditio facta Didaco de Zuniga, continerentur etiam decimæ inter alia iura, quæ fuerunt cessa in venditione eius Oppidi. Nam illæ intelligi de-
9 bebant de decimis, seu responsionibus † temporalibus metiendo voluntatem à potestate contrahentium, cum inter eos tan-
10 quam laicos non potuissent hæ decimæ † spirituales permutari aut vendi, iuxta notata *in cap. cum Apostolica de his, quę fiunt à Prelatis sine concensu Capituli, & ibi glos. in verb. monendus, & per Bald. in cons. 419. lib. 1.* & in his terminis adest plena consultatio *Bero. in cons. 84. num. 43. lib. 1.* vbi quod non aliter

11 aliter interpraetandæ sunt † decimæ, quarum mentio habita
sit à contractibus factis inter laicos. Et quod suadebatur, tum
ex dictione illa, & alijs prouentibus, quæ sequebatur post fa-
ctam mentionem earumdem decimarum, cum ex ea signifi-
12 cari videretur † species decimarum, non dissimilis ab ea, quæ
continebatur sub dictione illa vniuersali, vt probat text. in leg.
si fugitiuis, C. de seru. fugitiu. & in l. quidam relegatus, ff. de reb.
dub. & notat ibi, Bart, & in l. sed, & si quis, §. quæsitum, num. 2.
ff. si quis cautionibus: Tum ex vsu, & consuetudine Hispaniæ
in qua frequens est mentio harum decimarum, & earum no-
13 mine nihil aliud significatur † quam responsiones, aut emo-
lumenta debita Principi pro parte decima pretij omnium con
tractuum, vt testatur Parlador. lib. 1. rer. quotid. cap. 3. §. 7. Gut-
ter. de gabell. quæst. 1. num. 13. Et colligebatur id etiam ex le-
gibus Hispaniæ sub tit. 28. & 29. nouæ recopil. in quibus age-
batur de decimis, quæ soluuntur pro mercibus adductis in por-
14 tubus maritimis, † quæ etiam numerantur inter regalia Prin-
cipis, vt tradit Isern. in cap. 1. in tit. quæ sint regalia, in verbo por-
tus, Capic. in Inuestitura feudali, in titul. feudorum genera, col.
35. versicul. feudum decimarum. Et demum hoc idem sen-
tiebant testes Cardinalis, ex quibus primus super tertio, & sex-
tus super quarto articulo expressè deponebant, quod hæ deci-
mæ, quas dicebatur Rex concessisse, non erant Ecclesiasticæ,
15 sed sæculares, quales sunt † decimæ maris, aut decimæ ve-
ctigalium. Neque sub nomine earum, decimarum intelligi
poterant tertiæ Ecclesiasticæ, quæ erant species, siue portio-
nes decimarum, & solitæ erant concedi Regibus Castellæ à Se
16 de Apostolica † occasione, & in sumptus bellorum, quæ sub-
stinebant contra Mauros; quia præter rationes superius addu-
ctas visa fuit etiam obstare qualitas earumdem decimarum,
vt non possent dici cessæ simul cum donatione huius Oppidi
de Capilla, quæ facta fuit ab Henrico Secundo Rege Castellæ
17 ad fauorem Ioannis Nunez, cum ante † tempora Alexandri
Sexti non solitæ essent eædem decimæ concedi nisi ad tempus,
& prout causa, aut necessitas eorum bellorum ita suadebat, vt
constat ex diplomate Martini Quinti octauo Idus Octobris an
ni 1421. in quo occasione concessionis earumdem decimarum
factæ ad fauorem Ioannis Regis Castellæ Secundi, ac postre-
mi huius nominis, narratur illas non solitas fuisse alio modo à
superioribus Pontificibus concedi, quàm ad certum tempus, &
18 eidem Regi concessæ fuerunt durantibus † bellis, quæ tunc
vigebant, & sub ea lege, ac conditione expressa, vt occasione
eius concessionis non censeretur aliquod ius illi acquisitum, si-
ue eius successoribus super proprietate earumdem decimarũ.
Secundò responsum fuit, quod ea productio non poterat no
cere Duci, qui causam hodie prosequitur, cum titulus acquisi-
tionis eiusdem Oppidi non fuisset ab eo productus: Vnde ille
19 iuuari poterat non † solum omni alio meliori titulo, quem ei
præbere videbatur possessio immemorabilis ex adductis per
gloss. in cap. super quibusdam, in §. præterea de verb. signific. per
Felin. in cap. causam, quæ de præscript. nu. 7. Gabriel. conclus. 1.
eod. tit. sed etiam priuilegio Apostolico, cuius famam expresse
20 probauerat per testes, cum posset admitti concursus † plurium
titulorum in casu quo illi non obstaret ea productio particula-
ris tituli iuxta notata Cassador. decis. vltima de procurator. sub
num. 7. & in decis. 4. de restit. spoliat. num. 11. & fuit dictum in
Cæsaraugustana Parochialis de Mella 8. Nouembris 1599.
coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, & in Ianuen. Abbatiæ
13. Iunij 1633. coram R.P.D. Piruano, & in Corduben. deci-
marum de Lucena 25. Iunij 1635. coram Reuerendiss. D. meo
Decano. Quod quidem facilius admitti solet, quando (prout
21 hoc casu contigit) plures tituli sunt inter se compatibiles † cum
vnus dicatur venire ad confirmationem alterius, vt post alios
declarat Abbas in cap. Abbate num. 12. de verbor. significat.
Dec. cons. 271. num. 5. & 8. & tenuit Rota in Mutinen. Plebis
27. Iunij 1615. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in dicta
Ianuen. Abbatiæ 13. Iunij 163 . Et licet in casu proposito
productæ fuissent eædem scripturæ a patre Ducis, qui hodie
est in causa, in alio iudicio, tamen ea productio non poterat ei
22 nocere tanquam facta in † causa diuersa ex not. per DD. in l.
2. C. de eden. vbi Bald. n. 25. Dec. num 64. Achill. decis. 2. nu. 2.
de confess. & fuit resolutum in Valentina decimarum de Gan-
dia 19. Mart. 1604 coram Cardinali Pamphilio & in Pampi-
lonen decimarum de Gongora 14. Maij. 16 0. coram Greg. in-
ter impress. decis. 467. num. 7. Et poterat satis esse Duci, quod il-
le peteret hodie has decimas ex propria persona, & ratione

23 maioratus, non autem tanquam † hæres sui patris, à quo facta
fuit ea productio ex not. in leg. sæpè, ff. de re iudic. & per Alex.
ibi num. 125. & fuit dictum in Hispalen. decimarum de Aya-
monte 19. Ianuar. 1605. coram Gregor, inter impress, decis. 205.
& in Miranden. vnionis 27. Iunij 1629. coram Reuerendiss.
D meo Decano.
Probata fuit præterea à Duce fama priuilegij Apostolici,
24 quæ necessaria erat præter probationem immemorabilis † pro-
pter prohibitionem inductam à Concilio Lateranen, vt resolu-
tum fuit in hac eadem causa coram bo. mem. Andrea sub die 4.
Decemb. 1615. & in Cordube. decimarum de Lucena 15. Iun.
1635. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & not. DD. in c. cum
Apostolica de his, quæ fiunt à Prælatis sine consensu Capituli,
Couar. var. resolut. lib. 1. cap. 17. num. 6. Rebuff. de decim. qu. 13.
num. 67 Hæc verò probatio duplici ratione impugnabatur, pri-
mò ex contraria fama, quam dicebantur concludere testes Ec
clesiæ: 2. quia non subsisteret ratio, qua mouebantur testes
Ducis; Verùm non visi fuerunt testes Ecclesiæ aliquid afferre,
quod euerteret probationem adductam à testibus Ducis, quia
25 non solum deponebāt de ea fama dubitatiuè † & per verbum
credo, ex quo non poterat dici firmata negatiua, quæ require-
26 batur, vt probatio ab ijs adducta concluderet, itaut † aliter esse
non posset, quin ipsi id scirent ex not. per gloss. in l. 1. in fin. ff. de
itinere actuque priuato, & in authen. de hæred. & facid. §. hinc
nobis vbi Angel numer. 37. Bald. in l. 1. numer. 7. Cod. de bon.
possess. secund. tabul. sed neque percurrebant tempus ante li-
27 tem motam, cum vel deficeret in ijs ætas † quam habere de-
buissent habita ratione temporis, quo eadem lis incæpit, vel etiã
deponerent de tempore post introductam eandem litem, ex
28 quo etiam † elidebatur probatio famæ, quam dicebantur ijdẽ
testes firmare, vt est text. in c. licet. ex quodam de testibus, vt not.
ibi Abbas num. 3. Dec. cons. 82. num. 1. Rota coram Verall. deci.
9. par. 2. & Coram Card. Seraph. decis. 469. & decis. 1450 nu. 2.
Et tollebatur eadem probatio ex contraria probatione firma-
29 ta per testes Ducis quia, cum deponerent super affirmatiua; †
eorum depositio præferenda erat testibus Ecclesiæ, qui super
negatiua deponebant iuxt not. per gloss. in l. diem proferre ff.
de recept. arbitr. & in § si plures, in fi. Bald. in leg. data opera
num. 44. ff. de his qui accusare non possunt, cum alijs relatis per
Gabriel. de testibus conclus. 4. num. 4. præsertim cum essent nu-
30 mero † plures, vt tradit idem Gabriel. concl. 6. n. 1. eod. tit. glos.
in leg. ob carmen, ff. de testibus in §. si testes, & in capit. in nostra,
eod. tit. & not. ibi Doct. & in cap. licet causam §. ex præmissis de
probat. Neque obstare poterat testibus Ducis, quòd diceba-
tur, vt essent eius Vassalli, quia aderant plures, in quibus non
31 concurrebat hæc qualitas, † qui poterant supplere hanc alio-
rum inhabilitatem, vt voluit Gab. eadem conclus. 6. & conclu. 5.
nu. 1. & fuit resolutum in hac causa coram bo. me. Andrea sub
die 4. Decemb. anni 1615. inter illius decisiones impress. deci. 45.
num. 8. & coram Card. Seraph. decis. 241. num. 2
Secundò impugnabatur ratio, qua mouebantur testes Du-
32 cis, vt causa concessionis † eius priuilegij fuerit propter præcla
re, & fortiter gesta maiorum eiusdem Ducis in expeditione bel
li suscepti contra Mauros, & illorum expulsione ab Oppido de
Capilla, quæ ratio dicebatur ostendi falsa, vel ex testibus Card.
33 vel ex publicis scripturis, † quæ testium depositionibus præua-
lere debebāt: Nam, aut causa concessionis earum decimarum
fuit ereptio è manibus Maurorum, & non poterat id aliqua ra-
tione subsistere, cum ex scripturis superius adductis ostensum
fuerit, quod illud non ante possessum fuit à maioribus Ducis,
quàm de anno 1382. quo à Ioanne Nunez venditum fuit Di-
daco de Zuniga de quo tempore effluxerunt anni supra cen-
tum, & quinquaginta, quo ab eo fuerunt expulsi Mauri: Aut
verò concessæ fuerunt illis eædem decimæ independenter à
dominio eius Oppidi cum semper illud possessum fuerit à Re-
gibus Castellæ ab anno 1227. quo Mauri debellati fuerunt sub
Rege Ferdinando Tertio eius nominis & nono Rege Castel-
læ vsque ad annum 1370. quo ab Henrico Secundo eius no-
minis donatum fuit Ioanni Nunez; Et id etiam negabatur
subsistere, cum in Historia huius belli non fieret mentio alicu-
ius personæ huius familiæ, quæ in eo præliata fuerit; imò fe-
lix illius exitus totus ascriberetur virtuti Regis Ferdinandi, qui
non solum in illo præsens fuit, sed fortiter etiam in eo se ges-
sit, & hoc etiam asserebant plures testes inducti pro parte Ec-
clesiæ: qui præterea aliam rationem reddebant, vt id esse
non posset, cum hæc familia Ducum Besarensium originem

ſuam ducat à Regno Nauarræ, à quo nõ ante migrauit in Re
gnum Caſtellę, quam anno 1316. hoc eſt poſt annos octuagin
ta nouem ab expugnatione eius Ooppidi.

Verum non viſa fuit ex hac ratione deſtrui fama ipſius pri-
uilegij, quæ fuit probata ex parte Ducis, cum non vterentur
ea ratione omnes teſtes, ſed ſolum quatuordecim ex duobus,
34 & ſexaginta † a quibus illa probabatur; Vnde ſatis dici poterat
conſtare de probatione eiuſdem famæ ex alijs, qui ſupererant
vſque ad numerum quadraginta & octo, prout illos ſolum ap
parebat cõſideratos fuiſſe in deciſione facta *coram bo.me. An
drea ſub die 11. Ianuarij 1616. inter recent. dec. 702. par. 1. nu.*
7. Neq; dubitari poterat quin ex ijs teſtibus probata eſſet fama,
quamuis illi nulla ratione ad eam vterentur cum ſatis eſſet ſola
35 probatio famæ ipſius priuilegij in genere, † neque opus eſſet,
vt appareret etiam de cauſa, propter quam idem priuilegiũ
36 diceretur conceſſum, ita enim † loquuntur *Doct.* in hac mate-
ria, dum volunt requiri probationem ipſius famæ præter pro-
bationem immemorabilis, vt patet ex relatis per *Fel. in c. cau-
ſam. num. 3. de præſcript. & in c. cum contingat, nu. 4. de for. com-
pet.* & in ſpecie neceſſitatem talis cauſæ reiecit. *Rota in Pampi
lonen. decimarum de Gongora 29. Maij 1603. corã Card Pa-
philio, et in eadem cauſa 8. Martij 1613. coram Reuerendiſs.
D. meo Decano.*

Præterea viſa fuit probari hæc cauſa auctoritate aliorũ Hi-
ſtoricorũ, atque etiam ex depoſitione teſtium ipſius Cardina-
lis, ex quibus habebatur Iacobum de Zuniga ſtrenue pugnaſſe
in bello Toloſano ſub Rege Alphonſo Nono huius nominis,
ita vt maxima pars victoriæ eius belli illius virtuti adſcripta
fuerit, cum primus irrupiſſet in Caſtra Maurorum, & confre-
giſſet catenas quibus illorum valla cingebantur, vnde ad huius
rei memoriam addidit ſtemmati gentilitio octo anulos cate-
nę, quibus proceres huius familiæ ſemper deinde vſi fuerunt;
Cum vero id bellum actum fuiſſet anno 1212. ſatis veriſimile
eſſe viſum fuit eumdem Iacobum interfuiſſe, etiam expulſioni
Maurorũ ex Oppidum de Capilla, quam ex teſtimonio eorũ-
dem Hiſtoricorum, ac depoſitione teſtium conſtat ſucceſſiſſe
poſt quindecim annos, hoc eſt anno humanæ ſalutis 1227. Et
licet ijdem Authores dicant confectum fuiſſe id bellum præ-
ſentia, ac virtute Regis Ferdinandi qui Regi Alphonſo ſucceſ
37 ſit, non tamen dici poteſt probata negatiua, quod alij in eo bel
lo non interfuerint, vnde probatio, quæ ex ijs deſumebatur nõ
poterat tollere fidem probationi Ducis, quæ magis expreſsè,
38 † & in ſpecie continebat geſta, & præclara facinorum ſuo-
rum maiorum ex tradit. per *Innoc. in cap audiuis de præſcrip.
ſub num. 4. & per Iaſ. in l. 1. num. 3. ff. ſolut. matrim.* ſicut neque
dici poterat probata à teſtibus negatiua ſuper diſceſſu huius
familiæ à Regno Nauarræ ante annum 1316. tum quia age-
39 batur de facto antiquiſſimo in † quo nõ poterat ab alijs afferri
congrua ratio propter latitudinem temporis, quod illa com-
prehendere debebat ex notat. per *gl. in l. actor. C. de probat.* &
voluit ibi, *Bald. num. 13. & in c. cum Eccleſia Sutrina num. 8.
de cauſ. poſſ. & propr. Rota coram Gregor. deciſ. 325. numer. 9.*
Tum quia id quod illi dicebant ſuper aduentu eiuſdem fami-
liæ in Regnum Caſtellæ, intelligi debebat de mutatione loci
originis, quam illi fecerunt animo illuc nunquam reuertendi,
quod non concludit, vt alias ipſi non fuerint in eodẽ, aut alijs
Regnis Hiſpaniæ occaſione bellorum, quæ in alijs geſta fue-
runt, in quibus ſuam operam præſtiterint, quæ potuit eſſe cau
ſa conceſſionis eiuſdem priuilegij. Et ita vtraque &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Societatis Lignorum.

Die Veneris 17. Decembris. 1636.

ARGVMENTVM.

Socius, ſi aliquid conducat, cenſetur contrahere no-
mine proprio, & non ſociorum; ſed id fallit ſtanti-
bus adminiculis, & præſumptionibus in contrariũ.

SVMMARIVM.

*1 Socius, ſi aliquid conducat, cenſetur nomine proprio conduxiſ
ſe, etiam ſi pecunijs ſocietatis negotiatus ſit.*
2 Perſona extrinſeca in contractu non cenſetur comprehenſa.
*3 Socius, quod aliquid contraxerit nomine proprio, & ſociorũ,
id ex coniecturis, & præſumptionibus elicitur.*
*4 Socius, quando non cenſeatur acquiſiuiſſe nomine proprio ſed
etiam ſociorum, itaut ceſſet præſumptio, quod perſona extrin-
ſeca in contractu non ſit comprehenſa.*
*5 in Contractu ſocietatis, quando perſona ſubintellecta non red-
dat contractum nullum.*
*6 Socius cenſetur contraxiſſe aliquid etiam nomine ſociorum, ſi
id in libris ſocialibus fuerit annotatum. & nu. 7.*
*8 Frater, ſi acquirat multa bona cum pecunijs communibus hæ-
reditarijs cum alio frater, quando cenſeantur quæſita com-
muni nomine.*
9 Illatio ad diuerſa non fit.

DECISIO CLXXXII.

MArcus Menicuccius vnus ex ſocijs primæ ſocietatis ad-
huc illa durante 15. Iulij conduxit tenutam puteoli no-
mine proprio, & illius affictus incipiebat in die S. Angeli de
menſe Septembris ſequentis, & ſic biduo poſtquam erat finita
dicta prima ſocietas, quare dubitaui die 28. Aprilis huius anni.
An dictus affictus ſpectaret ad dictã primam ſocietatẽ, & dif-
ficultatem faciebat, quia Menicuccius dictam tenutam condu
1 xit † nomine proprio, prout etiam in dubio præſumeretur etiã
quod cum pecunijs ſocietatis negotiatus fuiſſet, *Bald. in l. ſi pa
truus ſub nu. 5. C. commun. vtriuſque iudic. per text. in l. & ma
gis. ff. de ſolution. & in l. Titium, & Meuium. §. profectus, & ibi
Bart. ff. de adminiſtrat. tutor. Felicius de ſociet. c. 3. num. 43. &
ſeqq. Franc. Anton. Coſta conſ. 34. num. 35.* & hoc ea ratione
2 † ne extrinſeca perſona in contractu comprehenſa dicatur *l.
ſi ita ſtipulatus §. Chryſogonus. ff. de verb. oblig.*

Cæterum contrarium fuit reſolutum in caſu, de quo agi-
3 tur, quia ex coniecturis, † & præſumptionibus de facili elici-
tur, quod cõmuni nomine actum fuerit *Bald. in d. l. ſi patruus,
nu. 5. C. commun. vtriuſq. iudic. & ibi etiã Bart. Felicius, d. cap
3. nu. 45. d. Franc. Ant. Coſta loco allegato nu. 37.* Coniecturæ
autem, & præſumptiones euidentiſſimè hic adſunt, nam etiã
quod affictus inciperet poſt biduum à ſocietate finita, attamẽ
eſt aduertendum, quod remanebant effectus ſocietatis vi-
delicet ligna ſciſſa, quæ debebant vehi ad naues, & adhuc ef-
fectum neceſſaria erant animalia, quibus concederentur paſcu
la, vt excomputarentur in vecturis, vt conſtat ex libro ſociali,
4 in ſumm. n. 3. Ex hoc enim ceſſat ratio, quod quis † cẽſetur ac-
quiſiuiſſe nomine proprio, videlicet ne extrinſeca perſona in
contractu comprehenſa dicatur *d. l. ſi ita ſtipulatus. § Chryſo-
gonus. ff. de verb. oblig. Bart. in d. l. ſi patruus, & in d. l. Titium,
& Meuium. §. altero. Alex. conſ. 132. nu. 8. & conſil. 134. in fin.
lib. 5. Petrus de Vbald. de ſociet. par. 1. nu. 3. Menoch. præſumpt.
46. num. 5. lib. 3. Felicius de ſociet. d. cap. 3. num. 4. Franc. Ant.
Coſta d. conſ. 34. num. 36.* in hoc enim caſu non dicitur extrinſe-
ca perſona comprehenſa in contractu, imò ipſimet ſocij, qui
durabant tales quoad effectus ſocietatis etiam ea finita, vnde
5 † ceſſat ratio ſupradicta cum perſona ſubintellecta non red-
dat hunc contractum nullum, *Bald. in l. ſi patruus. nu. 5. Feli-
cius. loco allegato nu 45. in fin. & nu. 46.*

6 Secunda eſt euidẽs coniectura, quia iſte † affictus fuit anno-
tatus in libris ſocialibus in eodem computo paſculi creato ab
initio contractæ ſocietatis, & continuato vſque ad conſuma-
tionem effectuum pendentium in quo annotati ſunt affictus
herbarum conſimiles, & ipſemet Menicuccius in eo annota-
ri fecit retractum dictæ tenutæ, vt in ſummar. nu. 1. & 2. qua-
7 re elicitur † euidens coniectura, quod conductio illius ſociali
nomine fuerit facta *Bart. in d. l. ſi patruus,* vbi in quæſtione de
facto ſibi obuenta de quodam fratre maiore, qui acquiſiuerat
multa bona cum pecunijs hæreditarijs communibus cũ fratre
8 pupillo ad cognoſcendũ An fuiſſent † acquiſita proprio, vel
communi nomine, refert feciſſe ſibi oſtendi librũ rationũ, &
quia in eo dicebatur, hic eſt liber Mercantiæ mei talis, & mei
fratris, determinaſſe dicit, ex hoc apparere bona fuiſſe quæ-
ſita communi nomine *argum. l. Neſennius. ff. de negoc. geſt.* &
hanc Bartoli determinationem approbant etiam ibid. *Bal. &
ceteri Alex. conſil. 132. ſub n. 9. & nu. 12. lib. 1. Menoch, d. præ
ſumpt. 46. num. 7. lib. 3. Felicius loco ſupra allegato nu. 46 verſ.
& ita tenet cum ſeqq.*

Nec

Nec obstat, quod Rota resoluit non esse computan. in so-
cietate tres siluas emptas post diuisionem, quia quoad dictas
siluas non concurrebant coniecturæ, quæ concurrunt in casu
isto; sunt enim negocia noua, quæ nullam habent dependen-
9 tiam à pristina societate, & propterea à prędictis † siluis ad te-
nutam, de qua agitur, non est inferendum, *leg. Papinianus. ff. de minor.*

Ex quibus vtraque parte audita Domini perstiterunt in resolutis.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Bonorum.

Die Veneris 19. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Actorum transportatio in secunda instantia, quando non sit necessaria, & quando secus. Clausulæ, quam, & quas, & similes vt suos operentur effectus, quid sit probandum, identitas bonorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Actorum transportatio non est necessaria, quando quis potest agitare causam tanquam in prima instantia.*
2 *Actorum necessitas transportandi solum existimatur necessaria in causis appellationis, ad effectum, vt possit cognosci de illius iustitia.*
3 *super Sententia tanquam super materia apta fundatur appellatio.*
4 *Clausulæ, quam, & quas, effectus non potest considerari in ordine ad transportationem actorum probata existentia decreti.*
5 *Clausulæ, quam, & quas, & similes, tunc solum operantur, quando ostenditur diuersitas vtriusque causæ, nempe illius, à qua fuit appellatum, & alterius, quam pars velit substinere tanquam in prima.*
6 *ex Actis debet probari diuersitas causæ, vt tunc succedere possit effectus clausularum quam, & quas, & similium, vt liceat in causa procedere tanquam in prima instantia.*
7 *Actorum transportatio semper est necessaria in casu, in quo reperitur commissa causa appellationis, vt scilicet ex ijs sit probanda iustitia d. appellationis.*
8 *Actorum transportatio etiam requiritur, quando causa auocata fuit ab alio Iudice.*
9 *Identitas bonorum ex quibus satis doceatur.*
10 *Identitas bonorum potest etiam probari ex sola expressione loci generalis, & vnius confinis.*
11 *ex Quantitatis diuersitate non potest inferri ad diuersitatem rei, seu corporis bonorum.*
12 *Alex. in cons. 8. sub nu. 2. lib. 4. quo casu loquatur.*
13 *Quantitas non poest dici diuersa, si prius de ea non fuit facta mentio.*
14 *de Actionum identitate, quando non sit dubitandum, sicuti nec etiam de identitate causarum.*

DECISIO CLXXXIII.

CVm hæc causa mihi commissa fuisset ad instantiam Co. Neapolionis Maluasiæ tanquam in gradu appellationis à sententia siue decreto diffinitiuo, quod dicebatur tulisse Auditorem Generalem Card. Legati in Ciuitate Bononiæ, dubitatum ad instantiam Administratorum hæreditatis Sigismundi, qui fuit frater Neapolionis, An ipse prosequendo hanc causam, teneretur ante omnia transportare acta, quæ facta fuerunt in prima instantia coram eodem Auditore, & proposito dubio sub die 27. Iunij huius anni emanauit decisio ad fauorē
Neapolionis, quod ipse non teneretur ad transportationem ali
1 quorum actorum † dum poterat agitare eam causam tāquam
in prima instantia, cuius quidem decisionis ea fuit ratio, quia
non ostendebatur tale decretum Auditoris Card. Legati, vnde
sicut non existente ea sententia aut decreto, non aderat causa
grauaminis, à quo potuisset appellari, ita neque poterat consi-
2 derari hæc necessitas transportationis, † quæ solum existima-
tur necessaria in causis appellationis ad effectum, vt possit ex
ijs cognosci de illius iustitia iuxta notata per *Doct. in leg. hi qui ad ciuilia. C. de appel. & in cap. Romana, §. si vero, & in §. quod si obijciatur, eod. tit. lib. 6. notat Abbas in cap. interposita, supra eod. tit. Gabr. de appell. concl. 5. num. 15.* Sed proposito iterum
eodem dubio, contrarium Domini responderunt cum pro par
te Administratorum hæreditatis Sigismundi probatum fuisset
non deficere tale decretum, super quo tanquam super materia
3 † apta fundaretur appellatio Comitis. Vnde ex diuersitate hu-
ius facti diuersa etiam prodire debebat decisio iuxta notata
per *gloss. in l. si ex plagis §. in cliuo Capitolino. ff. ad l. Aquil. & in l. vt responsum. C. de transact.* & notat ibi *Alciat. sub nu.* 10,
Aegid. cons. 48. num. 15. Neque poterant hoc casu Comiti suf-
fragari clausulæ, quam, & quas, aut aliæ, quæ positæ erant in ea
commissione ad effectum, vt possit sustineri tanquam in pri-
4 ma, quia non † poterat considerari aliquis effectus earum clau-
sularum in ordine ad hanc transportationem probata existen-
tia eius decreti, nam cum illæ solum vim suam operari possent
in casu, quo ostenderetur diuersitas vtriusque causæ nempe il-
lius, a qua appellatum fuit, & alterius, quam pars vellet sustine-
5 re † tanquam in prima non poterat de hac diuersitate apparere
re ante dict. transportationem actorum, itaut probata ex ipsis
6 actis ea diuersitate, tunc demum † succedere posset effectus
dd. clausularum, vt liceat in causa commissa procedere ac si il-
la esset in prima instantia, vt Rota declarauit *in Valentina Parochialis de Campanar. 23. Ianuar. 580. coram Cardin. Blanchetto, & in Placentina vsurarum 15. Iunij 1582. coram Bubalo, & in Fauentina fideicommissi 5. Iunij 1589. coram Litta.*
Quod igitur attinet ad existentiam eius decreti, ostensum il-
lud fuit in hoc dubio pro parte Administratorũ, quia data fuit
copia vnius decreti facti ab Auditore Card. Legati, in quo ap-
parebat suspensum ab eo fuisse immissionem, quam antea con
cesserat ad fauorem Neapolionis super aliquibus bonis emphy
teuticis, quæ ille asserebat ad se deuoluta per mortem Sigismũ
di sui fratris sine filijs, cuius suspēsionis occasione reuocata etiā
fuerunt in eo decreto omnia sequestra, quæ ad eiusdem Nea-
polionis instantiam exequuta fuerunt super ijs bonis super qui-
bus ipse immissionem obtinuerat, & hanc dicebant Admini-
stratores hæreditatis Sigismundi esse causam, quæ hodie pen-
det per appellationem, quam interposuit Neapolio ab eodem
decreto, vt illi prosequenti eandem causam obstaret defectus
transportationis dd. actorum cum illa sit semper necessaria in
7 casu, quo reperitur causa † commissa per viam appellationis ex
ratione superius considerata, quod scilicet probanda ex ijs sit
iustitia ipsius appellationis, & declarauit Rota *in Romana vineæ 5. Iunij 161. coram Cardin. Caualer. inter impress. decis. 119.* & notant *Addentes decis. Greg. 320. sub num. 4.* sicut prop-
8 terea eadem ratione requiritur † eadem transportatio in casu,
quo fuerit causa auocata ab alio Iudice, vt dixit Rota *in vna Anconitana pecuniaria 13. Februarij 1609. coram Card. Sacrato, & in Bononien. Capellaniæ 24. Ianuarij 1611. coram R. P. D. meo Pirouano, & coram Reuerendiss. D. meo Decano in vna Romana fideicommissi 27. Iun. 1608. in impress. deci. 424.*
Neque obstare visa sunt in hoc dubio, quæ considerata fue-
runt in prædicta decisione, & hodie etiam deducebantur pro
parte Neapolionis ad effectum probandi diuersitatem tum
bonorum, super quibus ipse immissione obtinuerat ante d. de-
cretum, tum actionis ab eo motæ in partibus cum bonis, &
actione, quam super illis hodie proponit. Quia vtrumque hoc
fundamentum visum fuit tolli etiam ex facto; & primo exclu-
debatur diuersitas bonorum ex collatione confinium, quos ap
parebant habere bona petita in libello, qui fuit datus coram
Auditore Legati, cum confinibus bonorum, quæ legebantur
habere bona in instrumento inuestituræ, cuius vigore petitur à
Neapolione immissio in hoc iudicio: In eo enim libello pete-
bat Neapolio sibi concedi immissionem super parte terreni si-
ti in communi Creualcorij Bononiensis Comitatus in loco
nuncupato li Ronchi, iuxta viam Ronchotum, iuxta Panna-
rolum, & iuxta bona DD. de Caprarijs, aut alios confines, bo-
na verò concessa in instrumento inuestituræ posita erant in
territorio Comitatus Bononiæ, in quarterio Arboris, & ea
ab vno latere habebant bona Vincentij, & Nicolai Ca-
prarij, ab alijs lateribus viam Ronchotum seu Pannaroli,
viam publicam; & bona Constantij patris Neapolionis,
cui hæc bona concedebantur in dicto instrumento inuesti-

turæ, ex quibus apparet, quod conueniebant inter se tres con fi-
nes in descriptione facta in libello, & instrumento concessio-
nis, nempe bona Caprariorum, via Ronchorum, & Pannaro-
9 lum, † qui satis esse poterant ad ostendendam eorum bonorũ
identitatem, iuxta doctrinam *Bart. in l. demonstratio falsa, nu.*
14. ff. de cond. & demonstr. & per gloss. in l. forma. ff. de censib.
vbi etiam notant DD. & tenuit *Rota in decis. 710. num. 2. par. 1.*
diuers. & coram Card. Seraph. decis. 1209. n. 3. & in Montisfa-
lisci fideicommissi 21. Iunij 1630. coram R. P. D. meo Piroua-
no, & in Perusina fideicõmissi de Menicombus 13. Febr. 1632.
coram Reuerendiss. Vrgellen. imò satis esse potuisset sola expres
10 sio loci † generalis, & vnius confinis, vt etiam dixit *Rota in d.*
decis. 710. n. 3. par. 1. diuers. & in Ciuitatis Castelli bonorum 27.
Martij 1596. coram Card. Pamphilio, & in Bononię. fideicom-
missi de Rubeis 3. Martij 1607. coram Card. Lancellotto, &
coram Card. Caual. decis. 146. num. 2. Neque visa fuit probari
diuersitas horum bonorum ex diuersitate quantitatis terreni,
11 quam dicebantur habere, quia ex diuersitate † quantitatis non
poterat inferri ad diuersitatem rei, seu corporis eorumdem bo-
norum, vt latè probat *Oldrad cons. 197. num. 3.* quem sequutus
fuit *Ioan. Andr. in add. ad specul. in tit. de empt. & vendit. in §.*
sciendum in fin. Abbas in cap. per tuas num. 9. de donat. & ibi
etiam *Imol. num. 10. Dec. cons. 500. num. 3.* Neque contrarium
firmatum fuit in decisione, cum talis diuersitas solum addita
fuerit pro coniectura, cum presupposito quod aliter de ea idẽ-
12 titate non appareret, prout in his terminis loquebatur † *Alex.*
relatus in ead. decis. in cons. 8. sub num. 2. lib. 4. sed tollebatur hęc
coniectura etiam ex facto cum non posset dici probata talis di-
uersitas, eo quia non fuerit expressa in libello aliqua quantitas
bonorum, quæ dici deberet diuersa ab ea, quæ fuit narrata in
instrumento respectu bonorum, quæ in eo concessa fuerunt
ab Ecclesia.

Hac eadem ratione visa fuit ostendi posse identitas actionis
13 nempe facta comparatione † eiusdem libelli, quem dedit Nea
polio coram Auditore Card. Legati cum tenore commissio-
nis, cuius vigore proceditur, quia narratum fuit per Neapolio-
nem in eo libello, quod per mortem Sigismundi sui fratris pu-
rificata fuerat conditio fideicommissi, quod Constantius pa-
ter fecerat ad sui ipsius fauorem, atque etiam quod venerat ca-
sus vocationis ad bona emphyteotica acquisita per eumdem
Constantium pro se, & filijs ab Ecclesia Nonantulæ, quæ om-
nia legebantur narrata etiam fuisse in commissione, quia in ea
expositum fuit nomine Neapolionis, quod ab Auditore Card.
Legati lata fuerat sententia siue decretum diffinitiuum, in quo
declarabatur hæreditatem Comitis Sigismundi spectare ad
Administratores eiusdem hæreditatis, donec nasceretur filius
masculus ex vno ex duobus filijs ipsius Neapolionis, non ob-
stante fideicommisso Constantij, & inuestituris factis per Ab-
bates Nonantulæ, quorum vigore ipse asserebat debitam sibi
esse successionem super eisdem bonis. Vnde apparebat tam
de identitate originis, ex qua vtraque hæc actio nascebatur,
quàm iuris, & causæ earundem actionum, ex quibus sequeba-
14 tur † etiam identitas harum causarum, vt probat textus *in leg.*
cum quæritur, cum duabus seqq. de ff. except. rei iud & in leg. si
mater. 11. §. item Iulianus, & in §. eandem causam. ff. eodem. tit.
& dixit Rota in terminis *in Bononien. bonorum de Capacellis*
18. Maij 1616. coram bo. me. Andrea in decis. 434. num. 2. par.
2. recent. Neque opus erat videre, an actio intentata in parti-
bus fuisset realis, siue potius personalis, aut mixta, dum hæc ea-
dem actio continebatur etiam in commissione.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Fideicommissi de Cardellis.

Die Veneris 19. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Positi in conditione censentur vocati vigore Statut. Vrb. lib. 1. cap. 142. Consil. Oldrad. 21. quando non sit locus. Testator, quando appareat desiderasse agnationis conseruationem.

SVMMARIVM.

1 *Filij positi in conditione censentur vocati ex dispositione Sta-*
tut. Vrb. lib. 1. cap. 142.
2 *Et perinde est, ac si Testator verbis dispositiuis vsus substituis-*
set dictos positos in conditione.
3 *Vocati successiuè, quando plures sunt, licet aliquis caducetur*
gradus, adhuc tamen postea vocati admittuntur.
4 *Testator, si hæredem instituerit sub conditione, quod si filios*
non habuerit, teneatur restituere hæreditatem alteri, & sic
etiam disposuit de alteris substitutis, tunc vno decedente cum
filijs, expirat substitutio.
5 *Testator, quando apparet, quod voluit absolutum fideicommis-*
sum, tunc receditur à cons. Oldrad. 21.
6 *Consequens, qui vult, censetur velle etiam antecedens necessa-*
rium.
7 *Dictiones semper, & in perpetuum interpretantur sine aliqua*
prefixione temporis.
8 *Alienationis prohibitio, quando non fuit facta per modum*
principalis, ac separatæ dispositionis, sed consequutiuè, tunc
restringenda venit iuxta terminos precedentis substitutionis.
9 *Fideicommissum absolutum resultat ex dictionibus semper,*
& in perpetuum.
10 *Testator apparet enixè desiderasse perpetuam suæ agnationis*
ac familiæ conseruationem ex eo, quod vocauit masculos ex-
clusis fœminis, quas competenter dotari voluit.
11 *Item si in defectum agnatorum vocauit alios, cum onere assu-*
mendi nomen, & insignia suæ domus. & num. 12. & 13.
14 *Testatoris verba, quando habent tractum successiuum, tunc*
receditur à consil. Oldrad. 21.
15 *ad Voluntatem testatoris indagandam tota testamenti series,*
& coniecturæ inde resultantes coniungendæ, & perpendendæ
sunt.

DECISIO CLXXXIV.

IVlius Cardellius hæredem instituit Fabritium filium natura-
lem legitimatum, qui semper, & quando moreretur sine fi-
lijs legitimis, & naturalibus, seu descendentibus illorum, & in
defectum legitimorum, & naturalium, sine naturalibus tan-
tum masculis exclusis fœminis, quas mandauit competenter
dotari, substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommis-
sum Alexandrum de Vrsinis eius ex filia nepotem, cum onere
assumendi cognomen, & insignia familiæ testatoris, & casu
quo d. Alexander nollet prędicta adimplere seu si decederet
sine filijs legitimis, & naturalibus masculis sobstituit vulgari-
ter, pupillariter, & per fideicommissum filium masculum natu
maiorem Sulpitiæ, & Iouiæ filiarum d. testatoris, cum condi-
tione, quod debeat se cognominare de domo, & familia de
Cardellis, eiusque Insignijs vti.

Item prohibuit expresse dicto hæredi instituto, & substitu-
to, & successoribus eorum quamcumque alienationem largis-
simo sumpto vocabulo quorumcumque bonorum stabilium;
cum intentio testatoris esset, quod sua bona remanerent sem-
per, & in perpetuum in domo, & familia patris.

Defuncto supradicto testatore obijt Fabritius hæres institu-
tus superstite tamen Iulio filio, cui sine filijs decedenti prede-
cessit d. Alexander relictis Scipione, & Mario filijs, qui hodie
prætendunt fideicommissum esse ad ipsorum fauorem purifi-
catum, Vnde dedi dubium; An de tali fideicommisso con-
staret, eoque proposito, Domini affirmatiuè responderunt.
Nam quamuis Scipio, & Marius expresse substituti non legan-
tur, nihilominus cum tamquam filij legitimi, & naturales ma-
1 sculi d. Alexandri fuerint in † conditione positi ex dispositio-
ne *Statuti Vrbis lib. 1. cap. 142.* censentur tacitè vocati, *Rota*
decis. 424. num. 1. par. 2. & dec. 355. num. 11. par. 5. recent. Gre-
gor. decis. 575. numer. 1. Itaut perinde sit, ac si testator verbis
dispositiuis vsus, substituisset Alexandrum, & si ipse tempore
2 mortis filios haberet, expresse substituisset eius filios, † si verò
non haberet, sed sine aliquibus filijs legitimis, & naturalib. ma-
sculis decederet, substituisset filium masculum natu maiorem
dictarum Sulpitiæ, & Iouiæ vt supra, vt dicit *Gabriel. in consil.*
115. numer. 11. lib. 1. Rota coram Gregor. XV. decis. 315. nu. 10.
Vnde quamuis d. Alexander eorum pater predecesserit, & fi-
dei-

deicommittentis bona consequutus non fuerit, sed substitu-
3 tio quoad ipsum fuerit caducata, †adhuc tamen illius filij tan-
quam successiuè vocati admittendi veniunt ad text. in l. 1. §.
pro secundo. C. de caduc. tol. Bart. in l. quamuis institutus. ff. de
acquir. hared. Castr. consil. 152. nu. 1. lib. 1. Soccin. cons. 52. nu.
15. lib. 1. Curt. iun. cons. 83. nu. 4. Ias. cons. 148. n. 15. lib. 1. & in
terminis. Gabr. d. cons. 115. nu. 3. lib. 1. & Rota decis. 332. num.
6. par. 2. rec.

Nec visum fuit obstare, quod Fabritius hæres vt supra insti
tutus decesserit cum filijs, & consequenter substitutio ad dicti
Alexandri, & aliorũ successiue vocatorum fauorem omnino
4 †expirasse videatur, iuxta vulg. cons. Oldr. 21. Cõmuniter rece
ptum & in Rota pluries canonizatum, vt in dec. 486. nu. 1. et de
cis. 519. n. 2. & 7. par. 1. recent. & dec. 454. n. 1. & 4. & dec. 577.
nu. 1. & dec. 647. nu. 2. coram Card. Caualerio. Quoniam à cõ-
6 silio prædicto & regula in eo firmata passim receditur, † quã-
do extant coniecturæ suadentes testatorem absolutum fidei-
commissum omni casu inducere voluisse, Dec. cons. 477. nu. 4.
& cons. 480. num. 5. Curt. iun. cons. 121. nu. 15. Gabr. de fideic.
concl. 7. nu. 4. Rot. dec. 580. nu. 3. par. 4. recent. & dec. 1373. nu. 1.
coram Card. Seraph. & decis. 463. nu. 6. coram Reuer. D. meo
Decano, & in Romana fideicommissi de Cæsaris 21. Aprilis
1636. coram R. P. D. meo Motmanno.

In proposito vero testator expressè prohibuit hæredem insti-
tuto, & substituto, & successoribus eorũ, quamcumque aliena-
tionem etiam largissimo sumpto vocabulo quorumcumque
eius bonorum stabilium ex eo, quia eius intẽtio erat, quod illa
remanerent semper, & in perpetuum in eius domo, & familia
ex qua prohibitione non quidem nuda, ac simplici, sed vestita
ex ratione prædicta censuerunt Domini resultare absolutum
fideicommissum omni casu ad fauorem illorũ de agnatione,
ac familia, cum enim ipse motus fuerit ad alienationem pro-
hibendam, vt bona semper, & in perpetuum in domo, & fami
lia remanerent, & hoc fieri non possit nisi mediante absoluto
fideicõmisso de vno in aliũ, necessario dicendum est illud con
6 stituere voluisse iuxta regulã, quod † qui vult consequens cense
tur etiam velle omne necessariũ antecedens, Aym. cons. 130.
nu. 10. Curt. iun. cons. 145. nu. 6. & 7. Rota diuers. dec. 121. nu. 2.
& seq. par. 2. & d. dec. 1373. nu. 2. & 3. coram Card. Seraph. &
decis. 167. nu. 1. & 481. num. 4. coram Card. Caualerio, & decis.
44. nu. 2. par. 1. & dec. 580. nu. 5. par. 4 recent. & fuit dictum in
Perusina de Bigazzinis 14. Nouemb. 1605. coram Litta, &
in Bononien. fideicommissi de Secca denarijs 11. Decembris.
1623. & in Bononien. fideicõmissi de desiderijs 26. Iunij 1626.
coram R. P. D. meo Merlino.

Præsertim stantibus dictionibus illis semper, & in perpetuũ,
7 † quæ sine aliqua temporis præfixione interpretantur, l. iurispe
ritus, ff. de excus. tut. Ias. in l. videamus. §. deferre. ff. de in lit. iur.
nu. 8. & 9. cum alijs per Rot. d. decis. 121. nu. 4. par. 2. diuers. &
decis. 10. num. 5. part. 1. & decis. 93. nu. 23. & seq. par. 5. recent.
cum alijs congest. per Fusar. in quæst. 688. nu. 17. & num. 21. ad
fin. vers. non erit igitur.

8 Nec quicquam facit, quod prohibitio, quando non fuit fa-
cta per modum principalis, ac separatæ dispositionis, † sed con
sequutiuè, restringenda, ac intelligenda veniat secundũ termi-
nos præcedẽtis substitutionis factæ sub illa conditione, si sine
liberis, iuxta cons. dec. 636. Quoniam verba dictam alienatio-
nis prohibitionem continentia visa fuerunt posita non quidẽ
consequutiuè, sed principaliter de per se, & per oratiõnẽ sepa-
9 ratam, ac distinctam, proindeq. ex illa stante generali † ratione
cum dictis dictionibus semper, & in perpetuum, resultare abso
lutum fideicommissum, Rota d. dec. 481. n. 6. cor. Card. Caual.
& in d. Bononien. fideic. de desiderijs 26. Iunij 1626. corã R. P.
D. meo Merlino, & in d. Romana fideicom. de Cæsareis 21.
Aprilis 1636. coram R. P. D. meo Motmanno, cum alijs supra
allegatis.

Et præmissa tanto magis Domini procedere censuerunt,
Quia apparet testatorem admodum enixè desiderasse perpe-
tuam suæ agnationis, ac familiæ conseruationem; tum ex eo,
10 quod vocauit masculos exclusis † fœminis, quas competenter
dotari voluit, Io. And. in addit. ad Specul. in rubric. de test. Ale
xand. in l. venia. nu. 6. C. de in ius voc. Soccin. cons. 73. num. 11.
lib. 4. Soccin. iun. cons. 119. n. 35. Ruin. cons. 101. nu. 15. & consil.
146. nu. 4. lib. 2. & cons. 139. nu. 17. li. 3. Natt. cons. 128. n. 2. Me-
noch. cons. 432. sub nu. 5. Greg. decis. 464. nu. 16. Rot. dec. 390. nu.
6. par. 3. recent. tum etiam ex vocatione d. Alexandri ex filia

nepotis cum onere assumendi nomen, & insignia suæ domus,
& familiæ de Cardellis, & manendi in domo habitationis ip-
sius testatoris, & ex simili successiua vocatione filij masculi na
11 ti † maioris dictarum Sulpitiæ, & Iouiæ eius filiarum, cum si-
mili conditione, quod debeat se cognominare de domo, & fa
12 milia de Cardelis, & † vti armis, & Insignijs ipsius testatoris,
Rip. in l. 1. n. 10. C. de pact. & in l. centurio. n. 164. ff. de vulg. Al
ciat. cons. 482. nu. 4. & cons. 573. nu. 7. Paris. cons. 18. nu. 42. & con
sil. 19. num. 32. & seq. lib. 2. Menoch. cons. 117. nu. 23. Mantic.
de coniect. vlt. vol. lib. 6. cap. 15. nu. 15.

Qua enixa voluntate stante multo magis est dicendum per
dictam alienãdi prohibitionem, & rationem illi adiectam per-
petuum, & absolutum fideicommissum omni casu inducere
voluisse iuxta superius deducta, vltra quod concurrunt etiam
aliæ generales coniecturæ, quas Doctores in hac materia pon
13 derare consueuerunt, nempe processus † ad plures substitutio-
num gradus, Soccin. cons. 250. nu. 4. lib. 2. Aym. cons. 98. num. 3.
Grat. cons. 5. nu. 18. li. 2. Menoch. d. cons. 117. nu. 9. & 10. Rot. d.
14 dec. 580. nu. 3. par. 4. recent. & verba tractum † successiuum ha-
bentia. Ruin. cons. 92. nu. 8. & cons. 159. nu. 22. lib. 2. Aym. cons.
22. nu. 7. Rot. dec. 579. n. 10. par. 1. diuers. & decis. 580. nu. 4. par.
4. recent. Quę etiam si de per se non sufficerent ad effectum re
cedẽdi dicto cons. Oldr. iunctæ tamen cum dicta alienationis
prohibitione, & ratione per testatorem expressã, non parum
15 operantur, cum ad hunc effectum tota testamenti † series, &
coniecturæ inde resultantes sint coniungendæ, & insimul con
siderandæ ad certius indagandam testatoris mentem, Rot. de
cis. 266. nu. 19. & decis. 320. nu. 16. par. 1. & decis. 355. num. 10.
par. 5. recent. Seraph. decis. 1329. num. 13.

R. P. D. PIROVANO.

Regieñ Prædij.

Die Veneris 9. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

in Iudicio possessorio spolij, vt obtineatur, quid suffi
ciat probari, & alia circa nullitatem alienationis bo
norum Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 In Spolij iudicio probanda est possessio antiqua, & anterior spoliati, & nouissima rei conuenti.
2 Spoliati possessio anterior probari potest ex instrumento concessionis in emphyteusis.
3 Et comprobari etiam potest per testes qui fuerunt coloni.
4 Possessio rei conuenti nouissima in iudicio spolij satis docetur ex substentatione litis, iunctis adminiculis.
5 Alienatio bonorum Ecclesię, vt valeat, requiritur beneplacitum Apostolicum, & causa necessitatis, aut vtilitatis.
6 Beneplaciti Apostolici in alienatione bonorum Ecclesię negatiua bene probatur ex reuolutione actorum.
7 Ecclesia non potest dici vtilis contr actus quando maiorem vtilitatem percipere potuisset.
8 Facultas concessa in vno casu non extenditur ad alium.
9 In alienatione bonorum Ecclesiæ, si deficiat causa non suppletur per beneplacitum Apostolicum.
10 Beneplacitum Apostolicum in alienatione bonorum Ecclesiæ ex lapsu 30. annorum iuncta obseruantia pręsumitur interuenisse, & num. 11.
12 Reintegrandæ remedium non competit ei, qui ex voluntario contractu cecidit a possessione.
13 Sed hoc non procedit, si nomine Ecclesię fuerit actum, quia semper agi potest remedio reintegrandę, nõ obstante contractu Prælati alienãtis, et maximè à Prælato successores, n. 14.

DECISIO CLXXXV.

DVæ emanarunt sententiæ ad fauorem Patruum Sancti
Augustini super reintegratione ad possessionem prædij,
de quo agitur, & nunc in tertia instantia idem quæritur: An sci
licet Monasterium sit reintegrandum, quod affirmatiuè per
Dominos fuit resolutum.

Probantur enim requisita in actione spolij intentata nempè antiqua,& anterior Patruum
1 † possessio, & nouissima Pauli Emilij rei conuenti, quæ sunt necessaria huius iudicij possessorij, *cap.ad sedem de restit.spoliat. Dec.in cap.bona, num.23.in fi. de appell. Menoch.in preclud.recuper.numer.21. Afflict. decis. 327.num.2.Seraph.decis.31.in princ.& 1055.num.2.*
2 Possessio Monasterij anterior † concludenter probatur ex ipso instrumento concessionis in emphyteusi factæ cum fratribus possessoribus predij controuersi, *leg.quædam mulier.vbi Bald.per illum tex.ff.de rei vend. Felin.in capit. inter dilectos, nu.20.de fid.instrum. Gabr.de loc.conclus. 4.nu.14. Rot.decis.1. de fid.instrum.in antiq.116.nu. 3. coram Papa Gregor. XV. & 314.nu.1.par.1.diuers.* quæ etiam magis comprobatur per testes, qui fuerunt coloni Monasterij
3 † concludentes de tempore 14.annorum antequam Viani intrarent in possessionem dicti predij.
4 Nouissima autem, & seu recens possessio Viani ex sola † litis substentatione probatur *Verall.decis. 369.par.2,362.nu.3. & 485.nu.1.coram Papa Greg. XV.*

Non obstat titulus concessionis in emphyteusim, longæua possessio supra triginta annos, ab anno 1593. quo stipulata fuit concessio, & voluntaria patrum huius predij possessionis in Vianos translatio contraria iudicio reintegrationis.

Quoniam tituli sopradicti nullitas est patens deficiente beneplacito Apostolico,
5 † & causa necessitatis, aut vtilitatis, quæ insimul concurrere debent pro validitate alienationis, *ca.1.de reb.Eccles.non alien.in 6.Clem.1.eod.tit. Couar.var.li. 2.ca.17.nu.2.Garz.de benef.par.12.ca.3.n.4. Rot.decis.160. n.1.& 170.n.1.par.2.diuers.119.n.12.par. 1.recent. & 354.nu. 18.coram Papa Greg.XV.* quæ beneplaciti negatiua,
6 † ex reuolutione actorum bene probatur, & ipsa causa necessitatis in supplicatione narrata non etiam probatur, scilicet quod prædium indigebat meliori cultura, quam monasterium facere non poterat, & quod fiebat pro soluendis debitis, & familiæ sustentatione, quinimò ex testibus datis in Summ. num. 3. totum contrarium probatur, scilicet non indigere maiori cultura, ex quo non solum pro scutis quinquaginta poterat locari, sed pro scutis 200. quorum attestationes manifestant damnum Ecclesiæ, & causæ narratæ errorem, quoniam contractus
7 † vtilis Ecclesiæ dici non potest, vbi maiorem vtilitatem monasterium percipere potuisset, *Abb. in cap.ad aures, num.4.de rebus Eccles.non alien.Cæs.de Grass.decis.4.num.7.eod.tit.& 360.num. 5.par.1.diuers.Seraph.decis.413.nu. 2.*

Nec Viuiani contractum sustinere possunt ex eo, quod concurrat licentia alienandi concessa à Vicario generali Religionis, cui licebat ex indulto Gregor. XIII. tribuente facultatem eidem Vicario consentiendi similibus alienationibus.

Quia vltra quod constitutio præ dicta non concedit facultatem
8 † dandi bona in emphyteusim perpetuam, prout contingit in presenti, sed tantummodo ad secundam generationem, quæ ab anno 1593. præteriulit, et extincta quoad nominatos in inuestitura, non etiam sufficeret authoritas Vicarij, & licentia,
9 & † deficiente causa, vt supra dictum est, quæ per solemnitatem suppleri non potest.

Possessio autem supra triginta annos cum obseruantia ex
10 qua solet † presumi benep acitum Apostolico, *Gabr.conf.82. num.30.lib.2. Seraph.decis.1042.n.2.cum allegat.per addentes ad decis.343 num.5.coram Papa Gregorio XV.* clarè, & apertè deficit à die inuestituræ, quæ contigit de anno 1593. vsque ad annum 1614. quo lis mota fuit nomine monasterij contra
11 Vianos, † nec vltra, & post litem motam deficiente obseruantia computari potest, *Seraph.decis.381.num.14.594. num. 5.par.1.recent.52.num.2.coram Papa Gregor. XV.*
12 Demum, & si vera sit conclusio, quod ei non † competat remedium reintegrandæ, qui ex voluntario contractu cecidit à possessione, *Soccin.in l.remque nobis, numer.8. ff.de acquir. poss. Afflict.decis.392.num.27.cum alleg.per Surd.cons. 49.nu. 3.* & idem tenuit *Rot. in Albinganen.Capellæ 15.Maij 1592. coram Cardin. Arigonio & in Beneuentana spolij 10. Martij, & 16.Iunij 1614 coram D.Card.Verospio,* attamen quando,
13 vt in præsenti, fuit actum non sine monasterij, † & Ecclesiæ, semper agi potest remedio reintegrandæ, non obstante contractu Prælati alienantis, *Rot.decis.116. num. 1.& 5.coram Pa-*
14 *pa Gregor.XV.* maximè a Prælato † successore *vt in Nicien. nullitatis contractus 1.Iulij 1613. coram D.meo Decano,* & latiùs comprobatum etiam ab eodé Prælato alienante *in Colimbrien.præstimoniorum 10.Decembris 1631.coram D.meo Dunozetto.*

Et ita monasterio solum informante fuit resolutum.

R. P. D. PANZIROLO.

Ferrarien. Bonorum,

Die Veneris 16. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Ægidiana non intrat stante iniustitia notoria. Sententia lata in spolio contra possidentes auctore Prætore, quando sit notoriè iniusta. Iudex, quod iniustè, & nulliter processerit, qualiter probandum sit, &c.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana non intrat, quando iniustitia est notoria.*
2 *Sententia lata in spolio contra possidentes auctoritate Pretoris absque eo, quod doceatur, Iudicem processisse nulliter, & iniustè, est notoriè iniusta.*
3 *Iudex, quod nulliter, & iniustè processerit, id adeo clarè demonstrari debet, vt nullo velamine occultari possit.*
4 *de Debiti quantitate dicitur clarè constare ex apoca manu ipsius debitori subscripta.*
5 *Subscribens fatetur expressè omnia in apoca contenta esse vera.*
6 *Actio spolij, quando non possit intentari.*
7 *Spolij actio propter læsionem passam in venditione non competit, sed remedium l.fin. C.de rescind. vendit.*
8 *Læsio omnis presumpta excluditur ex sententia absolutoria, quæ in iudicatum transiuit.*
9 *Spolio agens tenetur plenè, & concludenter probare suam possessionem.*
10 *ex Bonorum aliquorum specificatione non infertur ad non specificata.*
11 *Identitas bonorum probanda est ab eo, qui se fundat in instrumento ipsorum.*
12 *Possessione bonorum, quis mediante adiudicatione alteri facta, priuatur.*
13 *Contractus, & scripturæ confectæ Ferrariæ non facta denuntiatione Gabellarijs, nullius roboris sunt, neque ex eis competitur agendi, siue excipiendi.*
14 *Bona stabilia, vt Ferrariæ acquiri possint, quid in hoc disponat Statut.d.Ciuitatis lib.2.cap.98.& num.15. & 16.*
17 *in Spolijs non fit condenatio ad fructus, nisi à die motæ litis contestatæ preter quam in spolio violento & attentato.*
18 *ad Fructum acquisitionem titulus non requiritur, modo absit mala fides.*
19 *Appellatio datur in possessorio stante mixtura.*

DECISIO CLXXXVI.

Firmarunt Domini non esse locum Ægidianæ, quia sententia lata ad fauorem Comitis Valerij Ruperelli contra Laurentium, & fratres de Consumatis apparet notoriè iniusta,
1 quo casu † Ægidianam non intrare tradit. *Puteu.decis.4.de Aegid. Gregor.decis.491.numer.5.Seraphin.dec.603.in princ. Rota apud Reuerendissimum D. meum Coccinum Decanum decis.446. numer.4.& in recent.decis. 102.num.4. & dec.221. num.7.par. 4.*

Iniustitia vero sententiæ visa est constare, quia lata est in spo
2 lio contra dictos fratres † Iudicis authoritate possidentes, absque eo quod Comes Valerius docuerit, quod Iudex nulliter,
3 aut iniustè processerit, cum tamen de hoc apparere deberet † adeò clarè, vt nullo velamine offuscari posset secundum opinionem, quam sequitur *Rota, vt in recent.decis.668. numer. 1. par.3.Caualer.decis.337.nu.1.& seqq. cum alijs adductis per Grattian.discept.912.num. 53.& seq.*

Quod autem in adiudicando bona, de quibus agitur, Iudex ritè, & rectè processerit visum est probari, quia Laurentius, & fratres egerunt coram Eminentissimo tunc Ferrariæ Legato pro consecutione duarum partitarum, cuius scilicet librarum

1489. 17. & 8. & alterius librarum 2649. occasione mercium
fundacalium venditarum Comiti Ioanni Ruparello, & ser; set.
obtinuerunt mandatum, quod fuit executum super bonis sta-
bilibus, quæ præuia subhastatione dictis fratribus, vti maiorib.
oblatoribus fuerunt adiudicata pro concurrenti quantitate eo-
rum crediti, *vt in Summ. nu. 2.* cuius adiudicationis vigore de
anno 1607. adepti fuerunt possessionem, & in ea pacificè per-
manserunt, vsque ad annum 1621. quo insurrexit dictus Co-
mes Valerius, vti eisdem Comitis Ioannis donatarius eo sub
prætextu, quod Laurentius, & fratres non essent in tanta sum-
ma creditores, & bona adiudicata essent maioris valoris, in
quo iudicio dicti fratres sententiam absolutoriam reportarunt,
4 cum de quantitate debiti † clarè appareret ex apocis manu ip-
siusmet Comitis Ioannis subscriptis, *l. instrumenta domestica*
5 *cum ibi not. de probat.* subscribens enim fatetur expressè † om-
nia in apoca contenta esse vera *l. emptor. §. Lucius, vbi Bart. nu.
2. ff. de pact. Castren. cons. 209 num. 1. lib. 1. Tib. Decian. cons.
29. num. 30. & firmauit Rota in Florentina Pecuniaria 10. De-
cemb. 1612. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quapropter cum Comes Valerius ab hac sententia non ap-
pellasset, perperam de anno 1625. iudicium spolij contra dictos
6 fratres intentauit † ac reintegrationem ad dictorum bonorum
possessionem obtinuit, ex quo illi actio spolij propter læsio-
7 nem nullo modo † competere poterat, sed tantum *remed. l. fin.
C. de rescind. vendit.* prout tradit *Pinell. tit. eod. par. 2. cap. 2. nu.
25.* vbi testatur de veriori, *& recept. Rebuff. ad constit. Regias
tom. 2. tract. de rescind. contract. gloss. 15. num. 38.* qui etiam te-
statur de communi; Præsertim cum dicti fratres haberent sen
tentiam absolutoriam ad eorum fauorem, quæ transitum fe-
8 cerat in iudicatum, † ob non interpositam appellationem, vt
supra dictum est, ex qua videbatur exclusa omnis præsumpta
læsio, vt ponderat *Caualer. decis. 516. sub num. 1. vers. hæc au-
tem tanto magis.*

Secundò de iniustitia huius sententiæ non fuit dubitatum,
9 quia Comes Valerius agens † spolio, tenebatur plenè, & con-
cludenter probare suam possessionem, cum tamen illam non
probauerit, *Rot. diuers. decis. 165. num. 1. & decis. 337. in princ.
& in fin. par. 2. & decis. 543. num. 3. lib. 3. par. 3.* Et quatenus ab
ipso prætendatur probata ex clausula Constituti contenta in
donatione sibi facta, id tamen visum est non subsistere; Tum
10 quia licet in ea † legantur specificata multa alia bona, non po-
test ex illis fieri illatio ad bona, de quibus agitur quæ in dona-
tione non leguntur, *l. fin. ff. de calum. l. Papinianus exuli, ff. de
11 minor.* & identitas bonorum probanda est ab eo, † qui se fun-
dat in instrumento concessionis ipsorum. *Surd. cons. 139. n. 51.
Seraphin. decis. 1137. sub numer. 1. & 2.* Tum quia quatenus
etiam Comes Ioannes hæc bona possedisset de anno 1617. il-
12 lis tamen † mediante adiudicatione priuatus fuisset ante do-
nationem, quæ emanauit de anno 1610. *Angel. in l. qui vniuer
sitas §. item cum Prætor. in fi. ff. de acquir. possess. Imol. in leg.
clam possidere, §. qui ad Nundinas, vers. si autem iuridicè, ff.
eod. tit. Mohed. decis. 4. sub num. 4. de restit. spoliat. Rota diuers.
decis. 62. num. 3. & 4. par. 2.*

Tertiò de iniustitia visum est euidenter constare, ex quo in
sententia dicitur Comitem Valerium, vti donatarium Comi-
tis Ioannis, vt in instrumento in actis exhibito, esse reintegran-
dum, cum tamen donatio appareat euidenter nulla, tàm ex eo,
quod non fuit denunciata Gabellarijs iuxta dispositionem Sta
tutorum Gabellarum Ferrariæ rubr. 4. & 18. vbi quod non fa-
13 cta denunciatione, † contractus, & scripturæ sunt inefficaces
nulliusque valoris, neque ex eis competit ius agendi, vel exci-
piendi, prout in terminis dicti statuti consuluerunt. *Laderch.
cons. 8. num. 8. in fin. & seqq. per tot. Rimin. iun. cons. 72. ante n. 1.
& num. 1. & 20. per tot.* vbi loquitur in Ferrarien. qui extra ter-
ritorium donauit bona in territorio existentia, vt in casu præ-
senti, quam etiam ex eo, quod Comes Valerius est originarius
Ciuitatis, vel Diœcesis Cæsenaten. vbi facta est donatio, & ideo
14 non † potuit acquirere bona stabilia, neque eorum possessio-
nem in districtu Ciuitatis Ferrariæ, cum huic acquisitioni resi-
stat dictæ Ciuitatis Statutum lib. 2. cap. 98. per quod forenses
redduntur incapaces etiam respectu possessionis, licet essent
nati ex ciuibus originarijs, nisi de tempore acquisitionis, vel
postea saltem per quinquennium in dicta Ciuitate, vel distri-
ctu habitauerint, & onera realia, & personalia subijuerint,
15 & † agens possessorio non audiuit, nisi huiusmodi qualitates
probet, prout in terminis dictus *Rimin. iun. cons. 352. num. 21.
cum pluribus seqq. & signanter num. 28. & 30. & num. 32. cum
seq. Laderch. cons. 133. num. 11. & duobus seqq. & num. 20. vers.
sed quando Statutum, & sub num. 21. vers. & in terminis.* Et
quod hæc eadem donatio Comitis Ioannis ad fauorem Co-
16 mitis Valerij † ob resistentiam dictorum Statutorum nulla
sit ad effectum excludendi spolium prætensum latè firmauit.
*Rota in Ferrarien. spolij 25. Iunij 1635. coram R. P. D. meo
Merlino.*

Quartò. Nec minus probatur iniustitia sententiæ, dum fra-
tres prædicti condemnati fuerunt ad fructus perceptos à die
adiudicationum factarum de anno 1607. & ad eos imputan-
dos in sortem eorum crediti, cum tamen iudicium spolij cœptũ
fuerit solummodo de anno 1625. & receptior sit opinio, ac à
17 Rota semper approbata, vt † in spolijs non fiat condemnatio
fructuum, nisi à die litis contestatæ præter quam in spolio vio
lento, & attentato, *vt in decis. 439. num. 1. coram Reuerendiss.
D. meo Coccino Decano & latè in alleg. Ferrarien. spolij 25.
Iunij 1625. coram R. P. D. meo Merlino.* Ea nimirum ratione,
18 quia ad acquisitionem fructuum † titulus non requiritur mo-
do absit mala fides, *l. quæsitum, ff. de acquir. rer. domin. Bald.
cons. 11. in fi. lib. 1. & consil. 118. in fi. lib. 2. Curt. Sen. cons. 72.
col. 3. vers. secunda conclusio. Menoch. consil. 173. & de recu-
per. remed. 4. num. 593.* cum alijs latè cumulatis *coram R. P. D.
Pirouano in Auximana spolij, quæ est decis. 320. sub num. 1. &
2. par. 2. recent.*

Denique non esse locum Ægidianæ putarunt Domini, quia
eo ipso quod sententia concedit reintegrationem Comiti Va-
lerio, vti donatario Comitis Ioannis in vim donationis ab eo
productæ in actis, manifestè continet mixturam, quia Iudex sic
pronunciando, videtur approbare titulum, qui respicit petito-
19 rium. † Et propterea stante mixtura sententiæ, ab ea datur ap-
pellatio. *Bald. cons. 141. sub num. 6. vers. sed hoc tantum dico,
& num. 7. cum seqq. lib. 1.* Quam opinionem in terminis Ægi-
dianæ secuta est Rota apud *Put. deci. 700. tit. de Aegid. & apud
diuers. decis. 263. par. 1. & in recent. decis. 221. num. 5. par. 4.*

Et ita solis fratribus de Consumatis informantibus post plu
res dilationes Comiti Valerio datas decisum fuit, &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Viterbien. Hæreditatis.

Die Veneris 16. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Manutentio data cum clausula sine præiudicio haben
tium iura meliora, & potiora, an sit vera manu-
tentio. Possessio vnius rei non suffragatur quo ad
aliam.

SVMMARIVM.

1 *Possessio instrumentalis est manutenibilis, si de alterius posses-
sione non constet.*
2 *in Mandato de manutenendo, si adsint clausulæ, sine præiudi-
cio habentium iura meliora & potiora, & similes, non suspen-
dunt immissionis effectum sed adhuc is, qui possessionem cœ-
pit, verè possidere dicitur, & manutenendus est.*
3 *Hæreditatis aditio acquisitionem possessionis non operatur, ni-
si illa effectualiter capta fuerit.*
4 *Possessio capta super vno corpore particulari, non suffragatur
quoad reliqua, quorum possessio effectualiter non fuerit capta.*
5 *Nepus est in æquali gradu, cum alijs patruis in successione al-
terius patrui, & num. 6.*
7 *Statutum non comprehendit bona sita extra territorium sta-
tuentium.*
8 *Statutum iuris communis correctorium debet strictè interpre-
tari, vt quanto minus potest, illud corrigat.*
9 *Exceptiones, quando sunt turbidæ, ac dubiæ & altiorem inda-
ginem requirunt, non possunt retardare manutentionem.*
10 *ad Manutentionis effectum sufficit sola possessio de facto, siue
sola detentatio.*
11 *in Manutentionis iudicio non habentur in consideratione ea,
quæ sunt discutienda in petitorio.*

12 *Pro-*

12 *Protestatio aliqua si parti non fuerit intimata, ei nocere non debet.*

DECISIO CLXXXVII.

Resolutum fuit D. Hieronymæ dandum esse mandatum de manutenendo in possessione bonorum q. Poggij, de quibus in Instrumento captæ possessionis, vt in eius Summ. num. 1. pro tertia parte, exceptis tamen nouem corporibus, de quibus in Summ. DD. Laurentij, & Francisci nu. 6.

Quoniam ex Instrumento prædicto clarè constat de ipsa possessione per eam capta mediante persona procuratoris ad
1 id speciale mandatum habentis, † quæ possessio licet instrumentalis; sufficit ad effectum obtinendi manutentionem, cũ non appareat alium de eo tempore possedisse, *l. non idcirco. C. de fid. instrum. Rota dec. 106. nu. 4. par. 1. & dec. 496. nu. 1. par. 4. recent. & dec. 185. nu. 4. & 5. coram Card. Caualer. & dec. 325. nu. 3. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Neque obstat, quod in mandato de immittendo, in vim cuius possessio capta fuit, adsit clausula sine præiudicio habentium meliora, & potiora iura, & dummodo bona sint vacantia. Quia huiusmodi clausulæ operantur quidem quoad dicta nouem corpora, quorum possessio pro parte dd. DD. Laurentij, & Fráscisci sub die 19. Augusti, & sic per diẽ ante capta fuerat; proindeque vacua non erat, non autem quoad reliqua corpora, quorum ipsius possessionem non cœperant, dictæ enim clausulæ, quando de alterius possessione non da-
2 cetur, immissionis † effectum non suspendunt, sed adhuc is, quis possessionẽ cœpit, verè possidere dicitur, & manutenendus venit, vt sensit *Bald. in l. fin. sub num. 41. vers. tamen Iudex. C. de edict. Diu. Adr. toll. Honded. cons. 86. num. 51. & seq. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 48. nu. 18. versic. & iterum. Seraphin. dec. 877. num. 2. Rot. dec. 513. num. 3. par. 1. & decis. 232. num. 3. par. 4. rec. & fuit dictũ in Macer. hæreditatis 27. Nouembr. 1589. & 4. Iunij 1590. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio seniore, & in Sabinen. Castri Mompei 7. Februarij 1618. coram Eminentiss. D. Card. Verospio & in Perusina fideicommissi 12. Decembris 1625. coram R. P. D. meo Piroiuano, & in Tudertina prædij coram Ortembergo impress. penè Modern. Perus. post tract. de manut. decis. 119. num. 6. & seqq.*

Neque obstat, quod dicti DD. Laurentius, & Franciscus ante captam pro parte d. D. Hieronymæ possessionem, hæreditatem adiuerint, & dictorum nouem corporum possessio-
3 nem cœperint; † quoniam aditio acquisitionem possessionis non operatur, nisi illa effectualiter capta fueit, *l. cum hæredes 23. in princip. ff. de acquir. possess. Anchar. cons. 318. sub nu. 2. Afflict. dec. 167. num. 3.* Et quidem cuiuscumque corporis particularis, adeout possessio quoad aliqua nullo modo suffrage-
4 tur † quoad reliqua, quorum possessio effectualiter capta non fuerit, *l. 1. § veteres, & ibi gloss. ff. de acquiren. possess. l. 3. & ibi Ias. nu. 30. ff. eod. Paris. cons 37. nu. 17. lib. 3. Rot. dec. 35. nu. 29. par. 5. recent. & in Maceraten. hæreditatis 11. Maij 1587. coram bo. mem. Card. Pamphil. seniore.*

Nec visum fuit obstare, quod prætenderetur D. Hieronymam esse exclusam ex dispositione Statuti Viterbien. sub rub. 81. Quia certum est, ipsam vti neptem, & in æquali gradu cũ dd. Laurentio, & Francisco existentem habere intentionem
5 fundatam † in iuris communis dispositione, cum illis debeat æqualiter ad successionem admitti, *§. si plures instit. de legit. agnat. success. §. si autem plurium in Auth. de hæred. ab intest.*
6 *Honded. cons. 7. num. 9. lib. 2.* Non obstante, † quod sit fœmina, *l. maximum vitium. C. de præter. Crass. in §. successio. ab intest. q. 30. num. 1. Rot. dec. 196. num. 1. & seq. par. 4. recent.* Statutum vero prædictum bona sita extra territorium Viter-
7 bieñ, & sic statuentibus † non subiecta, minimè comprehendit, *Bart. in l. cunctos populos num. 33. & 41. C. de summ. Trinit. & fid. Cathol.* cum alijs quos sequuta est *Rot. in Balneoregien. bonorum 7. Iunij 1591. & 11. Febr. 1594. coram Pamphilio seniore, & in dec. 255. n. 1. corã Greg. XV. & in Narnien. successionis 22. Maij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.* Quo vero ad reliqua est saltem satis dubitare, An illud locũ habeat, cum de hæreditate patrui, de qua nunc agitur, non lo-
8 quatur, & tanquam iuris communis correctorium † debeat strictè interpretari, vt quanto minus potest, illud corrigat, *cap. cum dilectus iuncta glos. in verb. nec iuri de consuet. & ibi Abb. nu. 21. l. 2. vbi Bar. C. de nox. act. Rot. dec. 359. num. 5. par. 4. & dec. 247. nu. 12. par. 5. recent.*

Vnde exceptio in eo fundata cum sit satis turbida, ac dubia,
9 & altiorem requirat indaginem, † & petitorium respiciat manutentionem per dictam Hieronymam petitam, illam retardare non potest, *Caputaq. decis. 321. par. 1. Rot. decis. 549. num. 6. coram Greg. XV. & dec. 589. num. 5. coram Gard. Ca-*
10 *ual.* Ad hunc etiam effectum † sufficit sola possessio, & detentatio de facto *Castr. in l. Aquilius sub num. 5. de donat. Neuizz. cons. 80. num. 13. Seraphin. decis. 582. nume. 5. Rota dec. 50. num. 29. & dec. 64. n. 2. par. 2. diuers. & dec. 93. nu. 4. par. 4. recent.*

Et ex eadem ratione, nec etiam visa fuerunt obstare, quæ dicebantur de prætenso fideicommisso Lucretiæ, quia illud quoque plures patitur difficultates, quæ postea erunt discu-
11 tiendæ, ideo non † sunt admittendæ nec habendæ in cõsideratione in hoc summarijssimo manutentionis iudicio, *Rota dec. 408. nu. 5. par. 4. recent.*

Protestatio vero per procuratorem matris eorumdem DD. Laurentij, & Francisci facta ante mortem Poggij minus visa
12 fuit releuare; quia cum tunc lis non esset mota, † nec D. Hieronymæ protestatio fuerit intimata ei nocere non potuit, *l. sed & socius. §. 1. ff. pro socio, & tenuit Rota in causa, Romanæ societatis officij 20. Octobr. 1580. coram Card. Blanchetto.*

Et ita vtraque parte informante resolutum, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Auenioneñ Fideicommissi.

Die Lunæ 19. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Ad fructuum restitutionem, quis post motam litem tenetur restituere. Legatario, & fideicommissario, quando debeantur fructus etiam ante motam litem, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Fructus percepti à die mota litis sunt restituendi.*
2 *Litis contestatio adimit bonam fidem.*
in Fructum acquisitione requiritur bona fides. nu. 2.
3 *Fori declinatoria non parit litem.*
4 *Actor, quando coram Iudice suam petitionem dedit, & reus se opposuit satis dicitur lis contestata, etiam parte absente.*
5 *Dominium rei legatæ statim acquiritur legatario, etiam ante illius acceptationem, & nu. 21.*
Legatario etiam ignoranti acquiritur dominium rei legatæ. num. 5.
6 *Legatario statim post mortem testatoris debentur fructus rei legatæ, cum dominium sequatur.*
7 *Fideicommissario regulariter debentur fructus, etiam ante motam litem, quando fideicommissum relictum est in certam diem fauore fideicommissario, & non hæredis.*
8 *Legatum factum alicui, qui nondum est natus, sequuta natiuitate a dicto tempore debentur fructus legati, non autem à die litis contestatæ, cum tali casu non obstet bona fides grauati.*
9 *Titulus, quando est redactus ad non titulum, statim omne ius adimitur ab eo, qui illum titulum habebat.*
10 *Titulus, quando est extinctus, non potest causare amplius bonam fidem ad acquisitionem fructuum.*
11 *Hæres grauatus restituere in diem certam, si venerit, & non restituat, interim non acquirit fructus.*
12 *Infanti non potest aliqua negligentia imputari.*
Infans non habet, nec velle, nec nolle, nu. 12.
Infans, quicquid videt, ignorat. nu. 12.
13 *Ignorans non negligit.*
14 *Fideicommissario, seu legatario acquiritur fideicommissum, seu legatum etiam ignorantibus, sed hoc procedit in fideicommisso, seu legato expresso.*
15 *Non autem in tacito, & resultante ex interpretata voluntate testatoris, & vltra significationem verborum.*

16 *Ex-*

16 *Expressa non possunt dici ea, quæ ex mente, & coniecturis deducuntur.*
17 *in Testamento non nisi tacitè ea continentur, quæ oculi corporis legi non possunt, sed intellectu percipiuntur.*
18 *Hæres habet iustam causam ignorandi ea, quæ scripta non sunt in testamento.*
19 *Legatum relictum filio masculo, qui natus esset tempore mortis testatoris, debetur etiam si filius nascatur post mortem dicti testatoris.*
20 *Legatum an debeatur alicui, quando est dubium, fructus dicti legati ab hærede non sunt restituendi, nisi à die declaratio nis, quo fuit interpretata voluntas testatoris.*
21 *Legatum, quando est purum ipso iure transit in legatarium, sei fideicommissarium, cum acquisitione fructuum à die transitus.*
22 *Sed ista regula non procedit, quando dominium rei legatæ in eos ipso iure non transit, sed opus est traditione, seu constitutione hæredis.*
23 *Hæres grauatus donec non transmittat, seu restituat fideicommissum fructus, ex eo prouenientes, in fideicommissarium non transeunt, sed hoc non procedit, quando fideicommissum transit in fideicommissarium ipso iure.*
24 *Legatum, quando non est expressum, sed tacitum, non potest dici propriè legatum, sed fideicommissum.*
25 *in Legato est speciale, quod dominium rei legatæ transeat in legatarium ipso iure, quod non procedit in fideicommisso.*
26 *Fideicommissaria dispositio, quando non fit per verba expressa, sed solum prouenit ex tacita voluntate, tunc ipsa dispositio non dicitur legatum.*
27 *Legatum non inducitur ex tacita voluntate, sed fideicommissum.*
28 *ad Fructuum acquisitionem sufficit titulus etiam iniustus.*
29 *ad Fructuum acquisitionem bona fides multum operatur.*

DECISIO CLXXXVIII.

SVb die vigesimaoctaua Nouembris præteriti * fuit dubitatum, An D. Diana teneretur ad restitutionem fructuũ à die natiuitatis D. Dominici, vel potius a die litis contestatæ: Et de illorum restitutione post litem contestatam omnes Domini fuerunt concordes, sed de alijs fuit dictum non liquere; Vnde cum hodie causam proposuerim super vtroque
1 articulo, Domini steterunt in decisis † quoad fructus à die motæ litis *iux. tex. in l. 1. §. ex die. ff. de vi, & vi armat. l. quæsitus. §. hoc interdicto de procur. l. 3. vbi gloss. Bart. & alij, ff. de*
2 *interd.* nam litis † contestatio adimit bonam fidem, quæ requiritur in acquisitione fructuum, *l. 1. & 2. in fin. & l. fin. C. de vsur. & fruc. leg.* cum alijs in decisione allegatis.

Quibus visum est non obstare, quod in casu præsenti lis non fuerit contestata, ex quo solum in partibus D. Diana forũ de-
3 clinauit, † quæ declinatoria non parit litem, vt benè firmauit *Mantic. dec. 204. sub num. 8. & seqq.* Quia D. Diana non declinauit propriè forum; sed petijt iudicium Eminentiss. D. Cardinalis Legati, coram quo cum partes conuenissent, fuit in iudicem deputatus R. P. D. Vaius eius Auditor, cui postea
4 placuit exquirere votum Dominorum. Vnde cũ actor † coram Iudice suam petitionem dederit, & reus se opposuerit, satis lis dicitur contestata, etiam parte absente, secundum opinionem Rotæ, de qua *Abb. in cap. 1. num. 7. vers. sed contra vtrumque de lit. contest.*

Tota igitur difficultas fuit restricta ad restitutionem fructuum ante litem motam, quos aliqui ex Dominis allegabant deberi.

5 Primò, quia dominium rei legatæ statim acquiritur legatario, † etiam ante illius acceptationem; imò etiam ipsi legatario ignoranti, *l. cum pater. §. surdo. ff. de leg. 2. Castrens. cons. 171. num. 1. & seqq. lib. 1. Surd. dec. 25. num. 19. vers. de particulari legato*, ergo statim legatario fructus debentur,
6 † cum dominium sequantur *Bart. in l. in fideicommissariam, vbi Rip. num. 14. ff. ad Trebell. Caph. cons. 215. nu. 49. & seqq. Peregr. de fideic. art. 49. nu. 88. & seqq. Mantic. de coniec. lib. 7. tit. 10. nu. 30. & seqq. Fusar. de substitu. quæst. 626. num. 59. Grat. discept. 250. num. 10.*

7 Secundo, quia regulariter fructus debentur fideicommissario † etiam ante motam litem, quando fideicommissum relictum est in certam diem fauore fideicommissarij siue legatarij non hæredis, vt distinguit *tex. in l. si ita relictum. §. Pegasus. ff. de leg. 2.* Ergo cum legatum fuerit factum Dominico
8 sequuta ipsius natiuitate, † videtur quod à dicto tempore illi debeantur fructus, non autem à die litis contestatæ, cum bona fides grauati tali casu non obstet, *l. fideicommissi §. Polidius. ff. de vsur.*

Tertiò, dicebatur legatum deberi Dominico, non ab hærede grauato, sed à legatario, cuius titulus cum redactus
9 † fuerit ad non titulum, stante purificatione conditionis, scilicet natiuitatis Dominici, idcirco legatum statim ab ea die censetur ademptum, *l. sicut adimi, & l. 2. ff. de adim. leg.* Quia
10 prior titulus nõ potest amplius inducere bonam fidem † quo ad fructuum acquisitionem, vt per plura iura probat *Roman. cons. 454. num. 27. Natt. cons. 535. n. 1. Rim. iun. cons. 333. nu. 21. lib. 3. Gratian. discept. 824. nu. 57. Osasc. decis. 160. nu. 2. Surd. decis. 25. nu. 22.*

Quartò, quia D. Diana grauata restituere legatum, hoc
11 medio tempore nõ acquisiuit fructus iudicio testatoris, † sed tantum negligentia non petentis, vt dicit *tex. in l. mulier. §. si hæres, vbi Castrens. ff. ad Trebell. Aym. cons. 316. nu. 2. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 10. nu. 27.* ex quo Dominicus fuit infans
12 & non potuit illi aliqua † negligentia imputari, debet consequi fructus etiam ante motam litem, cum infans non habeat
13 neque velle, neque nolle, & † quicquid videt, ignoret: Ignorans autem non negligit, *l. mater decedens. ff. de testam. Mantic. vbi supra nu. 27. vers. pro pupillis. Bardellon. cons. 25. sub num. 48. Surd. dec. 25. nu. 30.*

His tamen non obstantibus pro maiori parte Dominorum negatiuè resolutum fuit, quia licet verum sit, quod legatum
14 acquiratur legatario, † etiam ignoranti, id tamen intelligi-
15 tur procedere in fideicommisso seu legato expresso, nõ † autem in tacito, & resultante ex interpretata voluntate testatoris, præter & vltra significationem verborum, vt tenet *Bart. in l. seruum filij, §. fin. nu. 2. ff. de leg. 1. vbi Ias. num. 10. & seqq. & præsertim num. 15.* vbi de communi *Torniell. in repet. l. 1. num. 100. & seqq. ff. eod. & in l. à testatore nu. 37. ff. de cond. & demonstr. Mantic. de coniect. lib. 5. tit. 4. nu. 7. late Tiraquell. de legib. connub. gloss. 7. nu. 54. Duen. 207. limit. 1.* Quæ enim
16 ex mente & coniecturis dedicuntur, † non propriè expressa dici possunt, sed impropriè, vt Bartholi & aliorum auctoritate, docet *Tiraquell. de leg. connub. gloss. 7. num. 174.* & ideo
17 non nisi tacitè continentur in testamento, † quia oculis corporeis legi non possunt, sed intellectu percipiuntur, *l. 1. in princip. vers. legi autem. ff. de his quæ in testam. delen. Asin. post Ias. & alios de execut. §. 6. cap. 71. num. 12. & seq.* cessat igitur
18 mala fides ex parte D. Dianæ, † quæ habuit iustam causam errandi ex ijs, quæ scripta erant in testamento, *l. de ætate. §. ex causa ff. de interrogat. act. Bald. cons. 110. col. 2. circa fin. vers. præterea nulli dubium est, lib. 1.*

Quod autem in casu præsenti relictum non sit expressum, sed tacitum, visum est clarè probari, quia verba testamenti vi-
19 dentur † restricta ad filium masculum, qui natus esset tempore mortis testatoris, & tamen Rota censuit Dominicum fuisse vocatũ ad fideicommissum, etiã quod sit natus post ipsius testatoris obitum, *Aretin. in l. conseruus, alias Africanus, alias apud Iulianum 39. alias 40 §. si Titius, col. 2. vers. quod quando in isto legato, ff. de leg. 1. Torniell. in repet. d. l. 1. nu. 100. versic. probatur. ff. eod.* Vbi dicit hanc opinionem absq; dubio esse veram & indubitatã contra Aretin. Ruin. Alex. & alios tenentes contrarium, & sub nu. 102. respondet omnibus eorum fundamentis, ex quibus patet, quod cum reductio tituli D. Dianæ
20 ad non titulũ, † solum fieri potuerit ex interpretatione voluntatis testatoris, non autem ipso iure ex verbis legati. Idcirco fructus ab ea tantum die debeantur, in qua voluntas testatoris interpretata fuit, & sic à die motæ litis, *tex. in l. si quis solutioni in princip. ff. de vsur. & l. qui sine dolo 64. vbi gloss. ff. de reg. iur.*

Secundò. Dicebatur, quod dato & non concesso, quod verfaremur in legato seu fideicommisso particulari, quod regula-
21 riter, quando † est purum, solet ipso iure transire in legatariũ seu fideicõmissarium; cum acquisitione fructuum à die transitus: adhuc illa regula cessat, quando dominium rei legatæ nõ
22 transit ipso iure in † legatarium seu fideicõmissarium, sed traditione aut constitutione hæredis opus est, ita *Bart. in d. l. 1. ff. de leg. 1.* Vbi *Socc.* dicens esse communem. *Rip. nu. 33. Bolog. nu. 207. circa fin.* ibiq. *Ias. nu. 85. & seqq.* eleganter *Torniell.*

in

in repet. d.l.1.nu.101. & seqq. Viu. commun.lib.1. verb.legatū, & inter commun. opin. Viu.tom.2. verb. de legatis tit.26.nu.7. Crass. de success.§.legatum q.69.num.2. Petr.Duen. de reg.iur. reg.210.limit.1. Mantic.de coniect.lib.4.titu.4.num.7. Soccin. cons.41.num.25.lib.4. In præsenti vero casu clarè patet, quod D.Diana tenetur restituere fideicommissum Dominico,& do
23 nec † ipsa non restituat,seu dimittat,fructus ex eo prouenientes in ipsum transire non possunt, vt sunt *text. in l. Imperator. in princip.ff.de leg.2.& in l. si legatarius.ff.de leg.3. Bart. quem sequuntur Doct.in d.l.1.num.8.ff. de leg.1.& ibi Ias.nu.86.* cum alijs relatis per *Petr.Duen. de reg.iur.d.reg.110.limit.7.*

Tertiò deducebatur quod quando legatum non est expres-
24 sum, † sed tacitum non potest propriè dici legatum, sed fideicommissum, & propterea dominium non potest transire ipso
25 iure in fideicommissarium, quia † hoc est speciale in legato ita *Torniell.in d.l.1.nu.101.* vbi asserit,quod licet *tex.in l.2.C.commun.de leg.* dicat, quod eadem verba significant legatum, & fideicōmissum,non tamen sequitur, quod vbi dispositio fidei-
26 commissariā, non fit per verba expressa, † sed solū prouenit ex tacita voluntate,præter & vltra significationem verborum intelligatur ita dispositio legatum, quia hoc non dicitur in illa
27 lege secunda, & ex tacita voluntate non † inducitur, legatum sed fideicommissum.

Quarto ponderabatur, regulam illam,quod minori non petenti fructus nulla potest negligentia imputari, non applicari vllo modo huic casui,in quo D. Diana non fecit fructus suos, occasione morte ipsius minori in petendo,sed ex titulo putati-
28 uo,quod legatum esset caducatum,qui titulus † licet iniustus sufficit pro acquisitione fructuum, *Bal. cons.118. in fin. lib. 2. Curt.sen.cons.72.col.3. vers.2.conclusio. Crot.cons.62. num.20. lib.1. Menoch.cons.1173. nu.4. & de recup.remed.15. nu.593.*
29 *Giurb.decis.89.nu.16.* in hac enim † materia bona fides multū operatur, *Curt.iun.cons.28.nu.6.Bero.cons.60. nu.53.lib.2. late Becc.cons.95.nu.15. Menoch. d.cons.1173.nu.9. vers.3. respondeo. Couar.var.resol. lib.1.c.3.nu.8. Rot.dec.320.nu.1.& seqq.par.2. recent.*

Et sic parte vtraque informante ad fauorem D. Dianæ responsum fuit quoad restitutionem fructuum ante motam litem,&c.

☞ *Vide hanc decisionem infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

R. P. D. PANZIROLO.

Fauentina Legatorum.

Die Veneris 23. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Testator, si reliquerit facultatem hæredi minuendi, moderandi,adimendi in totum vel in partem, cum causa, & sine causa legata ab eo alicui facta, donec dictus hæres viuet naturaliter, qualiter ista facultas intelligatur concessa, latè declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Legata minuendi, & adimendi facultas concessa hæredi, intelligitur restricta ad casum dispositionis inter viuos, non autem vltimæ voluntatis.*
2 *Sed ab ista regula receditur, stantibus coniecturis in contrarium.*
3 *Testator, si eisdem verbis, quibus vsus fuit in institutione heredis, relinquat etiam d. heredi facultatem adimendi legata, tunc heres etiam in vltima voluntate potest illa adimere. amplia. num.4.*
5 *Verba generalissima non possunt plus restringi ad vnum casum quam ad alium.*
6 *Dictio,ideo,de sui natura est restrictiua,& limitatiua.*
7 *Verba quantumuis ampla, & vniuersalia restringi debent ad speciem adiectam.*
8 *Verbum disponere denotat vltimam voluntatem, & nu.9.*
10 *Disponendi facultas, quando alicui datur de aliqua re inter viuos, intelligitur per actus inter viuos. amplia numer. 11. 12.& 13.*
14 *Clausula, sempre mai, quid operetur.*
15 *Copula, & , quando denotet diuersitatem, & requirat concursum copulatorum.*
16 *ex Conditione mortis, vel vitæ, non infertur ad conditionem viduitatis cum vna sit ab altera valde dissimilis.*
17 *de Tempore loqui, & de persona loqui ista sunt multum inter se diuersa.*
18 *Rationis diuersitate concurrente de vna re ad aliam non licet arguere.*
19 *Legata adimendi facultas, est materia odiosa, & propterea strictè venit interpretanda.*
20 *Dictio, alio, intelligenda est de modo simili expresso, & numero 21.*
22 *Relatiuum (quale) restringit dispositionem, tam in substantia, quam in qualitate.*
23 *Clausula, & omni meliori modo,non potest referri ad speciem diuersam,quando non fuit seruata forma præscripta.*
24 *Verba, sin che viuerà important conditionem.*
25 *Forma non seruata, actus nullo modo substinetur.*
26 *Legata adimendi facultas concessa heredi, intelligitur dummodo bona fide, & non malo animo fiat, & nu.30.*
27 *Concordia ineunda cū aliquo, si prohibeatur à testatore, hoc præceptum est de per se malum, & contra bonos mores.*
28 *Odium præsumitur, quod quis habeat in alium, ex minis ab eo in illum factis.*
29 *Surd. in cons.50. nu.50. quo casu loquatur.*
31 *Plot. in cons.54. in quibus terminis procedat.*
32 *Legatum censetur ademptum per testatorem ipsum, quando sit peruenit inimicitia ipso viuente, etiamsi ab ipso praecesserit, quia præsumitur ipsum penituisse.*
33 *Legata adimendi facultas data alteri, non intelligitur data etiam ex causa odij grauis proueniente ab eo, qui talem facultatem habet.*

DECISIO CLXXXIX.

☞ DVbitaui an sit recedendum à decisis sub die 29. Februarij anni proximi præteriti * & negatiuè responsum fuit, quia facultas data à Cæsare Nonio Bartholomeæ vxori minuendi,moderandi,adimendi,in totum,vel in partem, cū causa,& sine causa legata ab eo facta Ludouico Nonio, eius ex fratre patruele nepoti,ac illius descendētibus intelligitur restri-
1 cta ad casum dispositionis inter viuos, † non autē vltimæ voluntatis,per illa verba, *sin tanto però ch'essa viuerà naturalmente,* vt est Text. apertus *in l.pater filium 36. §.fundum Titianum ff.de legat.3.* & est celebre Consilium *Bartoli 76. nu.7. vers. me tamen ratio. mouet. lib. 1. Rom. cons.476. per tot. Dec.cons.30. nu.3. Socc.sen. cons.126. nu 8.vers.nec obstat.lib.3.* præter alios quamplurimos in decisione relatos.

Veritas autem huius conclusionis non controuertebatur ab informantibus pro Societatibus Verecundorum, & Mortis;
2 sed solum allegabatur, ab † hac regula esse recedendum stantibus coniecturis in contrarium, vt tradit *Petrus Pecchius de testamentis coniug.cap.15. in fin.* Prætendebant autem,coniecturas posse desumi ex eo, quod testator instituit hæredem Bartholomæam vxorem per hæc verba, *durante la sua vita naturale sin tanto, ch'essa viuerà, e conseruerà le conditioni vedouili.* In facultate vero adimendi legata dixit, *sin tanto però, che essa viuerà naturalmente, & serverà le conditioni vedouili, come di sopra.* Et propterea cum testator eisdem verbis vsus fuerit in institutione, & in facultate adimendi legata, sicut Bartholomæa ex institutione poterat vti sui rebus relictis, donec vixerit, & vitam viduilem seruauerit, ita di-
3 cta facultas adimendi legata intelligenda fit, vt illi † competat donec vixerit, & vitam viduilem seruauerit, nulla facta distinctione, An id fiat in vita, vel in vltima voluntate, vt aduertit *Iason. in cons.130. sub num.5. vers. sed præmiss. non obstante. lib.4.Crauet.cons. 227. num.13. & seqq. Surdin. conclus.10.nu.11. & seqq.& nu.28. & seqq. Gabr. de fidec. concl.9. num.14. & cons.10.nu.6. Rot.dec.10.num.6.par.1.recent.* Stan-
4 te præsertim amplissima † verborum generalitate, qua testator vsus est videlicet (*piena, ampla, & suprema autorità, facoltà sopraintendenza, padronanza, come a lei più parerà, & piacerà*) sæpius repetita, quæ de sui natura important facultatem, & licentiam liberam, & valde enixam testatoris volunta-
5 tem, quæ † propterea nullo modo restringi posse videbatur ad-

ad casum contractus inter viuos, non autem vltimæ voluntatis, vt post *Soccin. sen. in cons. 133. num. 2. in fin. lib. 3. tradit Menoch. lib. 4. præsumpt. 188. num. 8. Surd. d. consil. 10. num. 51. & seqq.*

6 Fuit enim responsum in præsenti casu, quamcunque† amplissimam verborum prægnantiam debere limitari ad actus inter viuos, stante illa clausula (*fin tanto però, ch'ella viuerà naturalmente*) præsertim ponderando dictionem (*però*) quæ sui
7 natura, †est restrictiua, & limitatiua. *Ruin. cons. 1. num. 12. li. 4. Rota apud Seraph. decis. 447. nu. 3. & in recent. decis. 140. sub nu. 4. par. 3.* Verba enim quantumuis ampla, & vniuersalia,
8 †restringi debent ad speciem adiectam, *Surd. cons. 151. nu 33* & in terminis nostris ponderat. *Bart. in d. cons. 76.* qui loquitur in casu, in quo aderant verba, pro libito suæ voluntatis. *Natt. cons. 118. num. 2. ad finem*, vbi dicebatur, ea viuente posset disponere ad libitum, & *sub num. 5. in fi. cum seq* vult, hoc
9 procedere non obstante, quod verbum † disponere denotet vltimam voluntatem, quia quando datur alicui facultas dispo
10 nendi †eo viuente, intelligitur per actus inter viuos, *Cagnol. in l. fin. num. 246. post med. C. de pact.* vbi etiam si dicat, in vita
11 posset disponere, †& quicquid sibi placuerit facere, *Abb. consil. 559* vbi dictum erat, posset pro arbitrio suæ voluntatis disponere de bonis. *Crauet. cons. 426. in princ. iuncto nu. 4. &*
12 *seqq.* vbi testator dixerat, † quod vxor posset libere disponere prout sibi placuerit, quoad vixerit, & *num. 14 vers. non obstan.* inquit, potestatem libere disponendi, censeri restrictam, & li-
13 mitatam ad tempus vitæ, & sic ad†actum inter viuos, & ob id non posse illud verbum libere operari contra restrictionē expressam testatoris, & *num 24. Giouagn. cons. 38. num. 18. in fine lib. 1.* vbi dictum erat posset in vita libere facere velle suū in totum, vel in parte, *Bertaz. cons. ciu. 113. num. 4. ad med.* vbi reseruata erat facultas disponendi, dum vixerit, suo arbitrio, idque visum est procedere, non obstan. quod in facultate adfit clausula, *tante volte, quante a lei piu piacerà*, & clausula (*sem*
14 *pre mai*) cum hæc verba rectè adaptentur † contractibus, in quibus non minus facultas moderandi, ac minuendi, verum etiam in totum legata reuocandi, semper & toties, quoties potest exerceri, quando reuocans sibi talem potestatem reseruat, vt tradunt *Paris. cons. 90. num. 5. & seq. lib. 3. Anton. Monach. dec. Bonon 71. sub num. 97. & seqq.*

Nec placuit, quod illa verba (*fin tanto però che viuerà naturalmente*) referri debeant solum ad viduitatem, quia potius visum est, testatorem voluisse vtrumque copulatiuè cōcurrere, nempe, quod disponeret per actum inter viuos, & quod serua ret viduitatem, dum dixit (*fin tanto però, ch'ella viuerà & serui*
15 *rà le conditioni vedouili*) in hoc enim casu copula (&) † videtur denotare diuersitate[m], & requirere concursum copulatorum secundum *Paris. cons. 9. num. 6. & 7. lib. 1. Soccin. iun. consil. 79. num. 13. in fin. lib. 2. Gabr. cons. 90. num. 31. lib. 1. Surd. decis. 228. num. 3. Rot. diu. decis. 115. num. 8. par. 1.* & in specie,
16 quod ex conditione mortis, †vel vitæ, non inferatur ad conditionem viduitatis, cum vna sit multum ab altera dissimilis, aduertit. *Soccin. sen. cons. 5 sub num. 4. vers. ista conclusio lib. 3.* & imò *Crauett. in d. cons. 426. num. 6.* loquitur in huiusmodi conditione, quoad vixerit, adiecta vsufructuariæ, & tamen firmat restringere facultatem disponendi ad actus inter viuos. Et ratio differentiæ videtur clara, quia verba illa (*fin tanto che viuerà naturalmente*) denotant tempus limitationis ipsius facultatis, alia vero (*& seruirà le conditioni vedouili*) solum denotant onus personæ adiectum, & ideo non potest ab vno ad a-
17 liud inferri, † cum diuersa omnino sint loqui de tempore, & loqui de persona, nec visum est releuare, quod in alijs partibus testamenti sola conditio viduitatis fuerit considerata, quoniā ex illis casibus longe diuersis, ac diuersas qualitates habentibus, non liceat inferri ad istum, in quo testator dedit facultatem
18 vxori minuendi, † & adimendi legata in parte, vel in totum præsertim concurrente diuersitate rationis, vt per *Menoch. cons. 220. num. 88. Honded. cons. 48. num. 49. & 50. lib. 2.* cum alijs adductis per *Fusar. de substit. quæst. 11. num. 3. & seqq.* Hic autem casus minuendi, & adimendi legata non solum in qualitate ac ratione apparet diuersus ab alijs casibus in testamento contentis, sed vlterius fuit ponderatum, quod facultas præ-
19 dicta adimendi legata† est admodum odiosa, & propterea strictè venit interpretanda ex *Peregr. de fideicom. art. 18. num. 29. vers. & quia in hac materia. Vincent. de Franch. decis. 169. numero 15.*

Nec obstat, quod cum Bartholomæa in testamento vsa fuerit clausula (& omni alio meliori modo,) ademptio legati, si non valuit in vim testamenti, substinenda veniat eo modo, quo substineri debuit, fuit enim responsum, illam dictionem
20 † (alio) intelligendam esse de modo similii expresso, & sic de dispositione in vltima voluntate, vt bene per *Pedroch. cons. 24. num. 1. & 2. Surd. cons. 77. num. 27.* Atque hic sensus redditur indubitabilis, cum ex eo quod Bartholomæa manifestè credidit, ademptionem valere in vltima voluntate, & sic clausula (omni meliori modo) secundum ipsam non potest verificari de alio actu quam vltimæ voluntatis, dum ipsa etiam post te-
21 stamentum, in quo dicta clausula continebatur, †fecit aliam adeptionem per viam codicillorum, & non per actus inter viuos, *Surd. decis. 7. num. 27. & 28. Menoch. cons. 415. nume. 22.* Tum quia in testamento, non apposuit simpliciter, & absolutè clausulam (omni alio meliori modo) sed dixit (*e questa dice esser la sua vltima volontà la qual vuole che vaglia per ragione di codicillo, dichiaratione, & in ogn'altro miglior modo*) & sic voluit dictam vltimam voluntatem valere omni alio
22 meliori modo, non autem per dispositionem inter viuos, †nā illud relatiuum (*quale*) restringit dispositionem, tā in substantia, quam in qualitate, *Morot. cons. 5. num. 5. 6. & 7. Caph. cons. 636. num. 5. & seqq. Menoch. cons. 177. num. 22. ad fin.* Vltra quod fuit etiam consideratum clausulam, (& omni meliori
23 modo) non posse referri†ad speciem diuersam, quando non fuit seruata forma præscripta, *Gemin. in cap. 1. num. 3. de postulat. Prælat. in 6. Grat. cons. 70. num. 19. lib. 1. Eugen. consil. 92. num. 25. lib. 2. Bertazz. consil. ciuil. 65. num. 15. Seraph. de priuil. iuram. priuil. 98. num. 4. Io. Gruell. dec. Dolan. 126. nu. 26. ad fin.* & ideo cum Bartholomæa haberet limitatam facultatē disponendi in contractibus, non autem in vltima voluntate,
24 vt supra dictum est, ex quo verba illa† (*fin che viuerà*) important conditionem, *Bertazzol. cons. ciu. 113. num. 6. & seqq. Ca*
25 *uagn. cons. 25. num. 1. lib. 1.* & conditio regulariter† formam inducat ex cumulatis à *Peregr. de fideic. art. 16. num. 120. & seqq.* Propterea forma non seruata actus nullo modo substinetur.

Secundò, principaliter visum est subsistere aliud fundamentum decisionis, quod scilicet facultas adimendi legata, verbis
26 quantumque amplissimis†concessa intelligatur dummodo bona fide, & non malo animo fiat iuxta *cons. Rom. 476. nu. 4. vers. cæterum, vbi data erat amplissima & libera facultas. Paris. cons. 95. num. 73. & seqq. lib. 2. Corn. cons. 140. nu 8. & seqq. lib. 2. Menoch. consil. 226. nu. 29.* cum alijs in decisione relatis.

In casu autem præsenti odium Bartholomæa visum est euidenter patere, tam ex prohibitione concordiæ iniendæ cū
27 Ludouico, quod est†præceptum per se malum, & contra bonos mores, *Soccin. iun. consil. 32. num. 13. lib. 3.* Quam etiam ex præcepto non locandi domum prædicto, eiusque filijs, etiā si offerrent maiorem pensionem, quam alij, ex quibus actibus mala voluntas Bartholomææ clarè detegitur; præsertim cum ex prædicta prohibitione damnum manifestum locis pijs resultaret, vt in decisione ponderabatur, de quo etiam Bartholomææ odio aduersus Ludouicum, & filios, non minus visum
28 est constare ex testibus, †qui deponunt de minis præcedentibus, *Gabr. consil. 81. num. 11. lib. 2. Menoch. cons. 226. num. 95. & seq.* Non obstante quod opponeretur, testes prædictos non percutere tempus ante testamentum, cum ex eorum depositione præsertim iunctis articulis constet de contrario, & signāter dum deponunt de dicto odio ante matrimonium, quod celebratum fuit per aliquos menses, priusquam Bartholomæa cōderet testamentum.

Nec prædictis visum est contrari auctoritas, *Surd. in cons.*
29 *10. sub num. 50.* quia non loquitur in terminis nostris, † sed de grauato restituere quicquid supererit tempore suæ mortis, & Surdus ibi dicit eidem reseruari quartam pro fideicommissario, quod quidem nihil habet commune cum facultate adimē
30 di legata, †quæ tacitam habet conditionem, dummodo bona fide fiat. Minus autem videtur vigere authoritas *Ploti in cons.*
31 *54.* quia clarè † loquitur in legatario, qui intulit iniuriam vxori testatori legantis, quæ iniuria nullatenus à Ludouico illata fuit Bartholomææ, nec de ea nullo modo docetur. Nec releuat *Card. Mant. in tit. de coniect. li. 12. tit. 5. num. 10.* Ibi enim dicit censeri ademptum legatum per testatorem ipsum, quan
32 do superuenit inimicitia† ipso viuente, etiamsi ab ipso præcesserit, quia præsumitur eum penituisse, sed non dicit, quod facultas

cultas data alteri adimendi legata intelligatur data etiam ex
33 causa odij †grauis proueniente ab eo, cui talis facultas conces
sa fuit, vt successit in casu nostro.

Et sic parte vtraque &c.

☞ *Est decisio 104. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. PANZIROLO.

Colonieñ Occupationis bonorum.

Die Lunæ 26. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

In Spolio antiquo, qualiter sufficiat, vt probetur primum extremum. Bona alicuius Ecclesiæ, licet incorporentur in eius Capitulum, nihilominus requiruntur solemnitates necessariæ in eorum alienatione, &c.

SVMMARIVM.

1 *Spoliato est concedenda reintegratio, constito de eius antiqua possessione, & recenti spoliantis.*
2 *Prælatus non solum nomine proprio potest intentare iudicium spolij contra occupantes Ecclesiæ bona sed etiam nomine ipsius Ecclesiæ.*
3 *in Spolio antiquo primum extremum sufficit, vt probetur per leuiores probationes.*
4 *in Spolio antiquo primum extremum probari potest per probationem præsumptiuam. vt nu. 5. & 7.*
6 *Capellam, si testator mandauit construi ab hærede si postea cõstructa reperiatur, nec apparet a quo, præsumitur construitur, constructa ab hærede in executionem voluntatis testatoris.*
8 *Confessio qualificata, quando pro parte potest acceptari.*
9 *in Spolio, secundum extremum probari potest, tam ex confessione patris, quam ex litis substentatione iunctis adminiculis.*
10 *Bonorum Ecclesiæ incorporatio facta Capitulo d. Ecclesiæ, non substinetur si non appareat factam esse cum debitis solemnitatibus.*
11 *Bona Ecclesiæ, si alienetur fauore alterius Ecclesiæ, nihilominus requiruntur solemnitates necessariæ in alienatione dd. bonorum.*
12 *Ecclesiæ bona, licet alienentur inter personas eiusdem Ecclesiæ, nihilominus sunt seruandæ debitæ solemnitates, ne detur occasio discooperiendi vnum altare, pro altero cooperiendo in diminutionem cultus diuini.*
13 *Spolij iudicium non est retardandum per ea quæ requirunt altiorem indaginem.*
14 *In alienationibus rerum Ecclesiæ, & cursu temporis non præsumitur titulus, vna cum solemnitatibus requisitis.*
Præsumptionum plurium cursus non est inducendus. nu. 14.
15 *in Alienatione bonorum Ecclesiæ requiritur ad eius realitatem & titulus, & solemnitates.*
16 *Præscriptio non potest induci sublato titulo, & bona fide, etiãsi 1000. anni intercesserint.*
17 *Iudicium spolij stante spatio 30. annorum impeditur.*
18 *Præscriptio interrumpitur, si commissio fuerit obtenta, licet nõ fuerit reproducta.*
19 *Præscriptio, vt interrumpatur, sufficiunt etiam extraiudiciales molestationes.*

DECISIO CXC.

DOmini responderunt, esse concedendam reintegratio-
nem Vicariæ ad bona, de quibus agitur, quia constat de
1 † antiqua illius possessione & de recenti Ecclesiæ S. Andreæ,
ac ipsius Capituli contra quod agitur *Abb. in c. cum ad sedẽ, num. 17. de restit. spol. Bald. in l. 3. num. 15. vers. & nota. C. si non compet. iud. Afflict. decis. 327. nu. 2. Rot. decis. 21. nu. 1. de restit. spol. in nou.* Præsertim dum Gerardus, non solum nominæ pro
2 prio, verum † etiam nomine eiusdem Vicariæ, contra Capitu
lum iudicium intentauit, *Rip. in c. sæpè. nu. 14. de rest. spoliat. Caputaque decis. 170. num. 1. decis. 185. par. 3. Rot. decis. 473. nu 2. par. 2. recent.* & fuit latè firmatum *in Colimbrien. præstimoniorum 10. Decembris 1631. & 18. Iunij 1632. coram R. P. D. meo Dunozetto, & in eadem 27. Iunij 1633. & 28. Aprilis 1634. coram Reuerendissimo D. meo Coccin. Decano, & in Messanen. seu nullius terrimenti 28. Iunij 1634. coram R. P. D. meo Verospia.*

Quamuis autem in casu præsenti, ad probandam possessio-
3 nem respectu Vicariæ sufficerent leuiores probationes, † ex
quo agitur de re satis antiqua, *Alex. cons. 24. num. 32. lib. 2. Seraph. decis. 763 nu. 8. Greg. decis. 239. nu. 4.* & in terminis. *Put.*
4 *decis. 74. lib. 1. in correct.* Itaut ad probationem primi † extre-
mi videatur satis esse præsumptiua probatio; *Put. decis. 1. de restit. spoliat. & decis. 74. lib. 3. Rota decis. 394. nu. 2. par. 1. diuers.* Attamen plura concurrunt, ex quibus visum est resultare plenam, & concludentem probationem: Apparet enim primo, quòd in instrumento fundationis huius beneficij, accedente
5 consensu Archiepiscopi, bona † de quibus agitur, assignata fue
runt pro dote illius; vnde cum postea appareat erectũ in Vicariam, & quod dotem habuerit, præsumitur, quod postea eadẽ bona in dotem assignata vere possederit, vt in simili dici
6 tur de testatore, † qui mandauit ab hærede construi Capellã,
nam si postea illa constructa reperiatur, nec appareat à quo præsumitur constructa ab hærede in executionẽ voluntatis testatoris, *Bart. in l. nomina. nu. 3. in fin. C. arbitr. tut. Bald. in l. vnic. C. de alim. pup. præst. Alex. in l. cum seruus. num. 4. vers. ex quo infertur, & ibi Ias. num. 5. vers. vnde infertur. ff. de verb. oblig. Abb. cons. 54. in 2. dub. vol. 1.*

Secundo fuit ponderatum, quod in fundatione bona prædicta fuerunt assignata ipsi Vicariæ cum reseruatione vsusfructus ad fauorẽ fundatoris, donec vixerit, ex qua quidẽ tempo
7 rali cõmoditate fructuum satis † visum est, quod possessio bo
norum verè in dicti beneficii fundationem, seu erectionẽ trãslata fuerit, *glos. in l. 3. verb. animo. ff. de acquir. possess. Castren. cons. 171. num. 1. lib. 2. Alex. cons. 117. num. 5. lib. 2. Corn. cons. 113. in princ. & cons. 117. nu. 1. lib. 3.*

Tertio concurrit responsio Capituli ad vndecimam posi-
tionem, in qua fatetur bona huiusmodi spectasse ad Vicariã,
8 & licet postea subdat ea fuisse incorporata Capitulo, † potest
tamen acceptari confessio respectu assignationis bonorũ relicta qualitate illi addita: ita *Bart. in l. Aurelius. §. idem ff. de lib. & posthum. Greg. decis. 458. num. 4. & 5.*

Respectu vero secundi extremi, possessio visa est probari tã
9 ex dictæ partis † confessione, quam ex litis sustentatione, iun-
ctis adminiculis iuxta *decis. caputaq. 369. nu. 1. par. 2. Greg. dec. 15. num. 1. & decis. 209. nu. 1.*

Non obstat, quod prætendantur bona fuisse incorporata Capitulo ab ipso Vicario pro tempore existente; quia vltra qđ talis incorporatio non exhibetur; in omnem casum etiam ex-
10 hibita nihil releuaret, nisi facta † appareret cum solemnitati-
bus, quæ requiruntur a iure in alienatione bonorum Eccle-
11 siæ, cum solemnitates prædictæ non solum † requirantur in a-
lienatione facta ad fauorem, alterius Ecclesiæ, *Rot. decis. 1. de reb. Eccles. non alien. in nou. & fuit dictum in Neapolitana spolij 3. Iunij 1601. corã bo. me. Lancelloto impress. per Marches. de commiss. p. 1. fol. 103. & in Treuir. bonor. 15. Martij 1621. coram bo. me. Dunozetto.* Verum ẽt in concessione, seu aliena-
12 tione, † quæ fit inter personas eiusdem Ecclesiæ, ne detur oc-
casio discooperiendi vnum Altare, pro altero cooperiendo in diminutionem diuini cultus, *Abb. in cap. sicut nostri. num. 4. de iure iur. Rodoan. de Reb. Eccles. non alien. q. 71. cap. 18. nu. 19. vers. contrarium,* & firmauit Rota *in Elnen. distributionum 4. Decembris 1634. coram R. P. D. meo Buccabella.* Eoque magis hæc exceptio visa est non admittenda, quo respicit petitoriũ,
13 itaut † tanquam requirens altiorem indaginem, non sit apta re
tardare iudicium spolij, *Mohed. decis. 10. in fin. de rest. spoliat. Rot. decis. 724. nu. 5. par. 2. recent.*

Nec releuat prætensa rescriptio cum allegatione tituli perpetuæ locationis, & emphyteusis: quoniam titulus emphyteoti
14 cus non exhibetur, & ex † cursu temporis non præsumitur vna
cum solemnitatibus requisitis in alienatione rerum Ecclesiæ, ne inducatur cõcursus plurium præsumptionum actus, scilicet,
15 gesti, & solemnitatum, † quæ requirebantur ad realitatem eius
dem, *Abb. in c. peruenit. n. 3. in fi. de censib. plenè Ruin. cons. 75. nu. 8. lib. 1. & cõs. 29. lib. 4. Natt. cons. 162. nu. 24. Honded. cons. 82. nu. 26. li. 1. Seraph. dec. 1042. nu. 4.* & dixit Rota in allegata *Messanen. seu nullius feudi 22. Iunij 1635. corã R. P. D. meo*

Ve-

16 *Verospio*. Sublato autem titulo, & bona fide, † non potuit
induci præscriptio, etiamsi spacium annorum mille interces-
sisset, *Butr. in cap. peruenit, de censib. Paris. cons. 27. nu. 119.
lib. 1.*

Minus obstat, quod à tempore prætensæ concessionis in
emphytheusim, de anno 1562. vsq; ad diem moti iudicij efflu-
17 xerint plusquã triginta anni, † cuius temporis spatium impe-
dit iudiciũ spolij, *Crauet. cons. 124. num. 14. Bal. de præscript. 4.
par. 4. part. princ. q. 24.* tum quia talis concessio non exhibetur,
vt supra dictum est: tum etiã quia apparet, quod ante lapsum
18 30. annorum obtenta † fuit commissio contra Capitulum,
quæ licet non appareat reproducta, attamen fuit apta impedi-
re cursum præscriptionis, præsertim cũ inter Vicarium, & Ca-
19 pitulum lites intercesserint, & ad † impediendam præscriptio-
nem sufficiant etiã extraiudiciales molestationes, *Butr. in c. in
grauis. in fin. de restit spol. Abb. in c. vt debitus. nu. 11. de appel.
Dec. cons. 272. sub nu. 11. Rot. coram Reuerendiss. D. meo Cocci
no Decano dec. 362. nu. 2. & dec. 172. nu. 6. Put. decis. 385. sub
nu. 1. per tot. lib. 3.*, & latè firmauit *Rot. in d. Messanen. feudi co
ram R. P. D. meo Verospio, quæ postea fuit confirmata 15. Fe-
bruarij 1636. coram R. P. D. meo Merlino.*

Et ita vtraque parte informante fuit decisum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Tarraconeñ Primitiarum.

Die Lunæ 26. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Decimæ, & primitiæ debentur Monasterio habenti curam animarum, & non Rectori exercenti dictã curam à dicto Monasterio deputato. Cura animarum ex quibus probetur, quod resideat penes Monasterium, & non penes Rectorem.

SVMMARIVM.

1 *Primitiæ prout decimæ debentur Ecclesiæ Parochiali.*
2 *Parochus in primitijs habet intentionem fundatam.*
3 *Primitiæ debentur Monasterio curam animarum habenti in proprietate, non autem Rectori actu habenti curam.*
4 *Verba vniuersalia negatiua non patiuntur aliquam restrictionem.*
5 *Dominij, & possessionis translatio in aliquẽ qualiter probetur.*
6 *Cura animarum, quando probetur, quod resideat penes Monasterium, & non penes Parochum exercentem curam, & nu. 10. & 12.*
7 *de Possessione præsenti, quando arguitur in præteritum.*
8 *Titulo antiquo stante, & nouissima possessione, facit, vt ille, qui est Dominus, fuerit etiam possessor.*
9 *Possessio quadragenaria est apta de per se probare primordialem effectuationem possessionis.*
11 *Rector Parochialis deputatus à Monasterio ad exercendam curam animarum vltra congruam nihil petere potest.*
13 *Indulta Apostolica si habeant datam vltra 100. annos non egent recognitione.*
14 *Iudicis compulsoris authoritas scripturæ extractæ præbet fidẽ.*
15 *Archiuium priuatum Monasterij non solet dare robur scripturis in præiudicium non subditorum Monasterio.*
16 *Scripturæ propriæ possunt authoritate Iudicis compulsari, quando ex longinquis partibus sunt extrahendæ propter periculum amissionis.*
17 *Archiuij fomento, nec subiacent solemnitati iuris in extractione illarum scripturarum, quæ habent formam publicam & legalem, & sunt extractæ a Notario rogato, vel eius successore.*
18 *Scripturæ, quæ habent datam supra centum annos non egent recognitione, aut alio adminiculo.*
19 *Scripturas, quas quis produxit, non potest impugnare.*
20 *Laicus non habet dominium super primitijs, aut decimis.*
21 *Priuilegia odiosa, & Ecclesiæ priudicialia non sunt multiplicanda.*
22 *Inuentario confecto de tempore non suspecto, plurimum est deferendum, ad aliquid probandum.*
23 *de Inuentarij forma probanti quando multum dubitari possit.*
24 *Denunciationes in catastratione bonorum cuiuscumque Ciuitatis nihil probant contra tertium non citatum.*
25 *Ecclesia, vt contra Ecclesiam præscribat, requiritur quadragenaria possessio.*
26 *Testes recusantes respondere interrogatorijs, gradum probationis non faciunt.*

DECISIO CXCI.

AGente Rectore Vimbodini contra Monasterium S. Ma-
riæ Populeti pro vindicatione omnium Primitiarum Ec
clesiæ Parochiali debitarum, eo tantummodo informante, &
præuia decisione emanauit sententia Rotalis ad fauorem Re-
ctoris, de cuius validitate, & iustitia cum agatur in iudicio resti
tutionis in integrum, & hodie quæratur, an constet de causis,
affirmatiuè fuit responsum,
1 Nam etsi de iure primitiæ, † prout & decimæ debeantur
Ecclesiæ Parochiali, *cap. cum contingat. c. tua de decim.* & in
2 hoc Rector fundet † intentionem suam; vt in decisione causæ
firmatur *Put. dec. 169. num. 1. lib. 3. Rot. dec. 449. num. 1. coram
Papa Greg. XV. & 321. num. 4. par. 1. recent. Rebuff. de decim.
quæst. 7. nu. 3.*

Attamen, quia Ecclesia huiusmodi de Vimbodino est de
mensa Monasterij supradicti, inde cessat præsumptio pertinen
3 tiæ primitiarum pro Rectore allegata, ex quo debetur, † Mo-
nasterio curam habenti in proprietate, nõ autem Rectori actu
curam exercenti, *Innoc. in c. Pastoralis, num. 1. de priuileg.* vbi
etiam *Abb. nu. 7. Petrus de Vbaldis de vnio. cap. 2. nu. 1. & 22.
Garz. de benef. par. 12. c. 2. nu. 23. Rot. dec. 758. num. 4. & 799.
nu. 1. par. 1. diuers.*

Probari autem de mensa Monasterij de Populeto, & in pro
prietate spectare ad Abbatem, & Monachos visum fuit; quo-
niam vsq; de anno 1095. Petro Hispaniarum Regi, & succes-
soribus in infinitũ ab Vrbano II. indultum fuit, vt Ecclesias
quas in Sarracenorum terris belli iure acquisiuerint, vel in pro
prijs hæreditatibus fundauerint, liceret eis cum primitijs, & de
cimis earundem, quorumlibet Monasteriorũ ditioni subdere:
de anno autẽ 1172. & 1183. Idelphonsus Rex successor do-
nauit Monasterio, & S. Mariæ de Populeto hanc Villam de
Vimbodino nuncupatam cũ omni iure Regi competenti nul-
4 lo iure reseruato, quæ verba † tanquam vniuersalia negatiua,
sicuti non patiuntur aliquã restrictionem, *Bart. in l. is, qui du-
centa. §. vlt. ff. de reb. dub. Tiraq. in l. si vnquã in verbo reuerta
tur. nu. 95. C. de reuoc. donat. Rot. dec. 121. nu. 4. par. 5. diuers.*
& apta sunt comprehendere abdicationem iurium, & actionũ
percipiendi primitias, & decimas ex indulto Apostolico ac-
5 quisitas, eodẽ modo probant earumdẽ dominij, † & posses-
sionis translationẽ in Monasterium ex donatione Regia pro-
uenientem, *glos. & Abb. in c. de Monacis. vers. si vero ex do-
nat. de præben. idem Abb. in c. cum te. nu. 10. de ætate, & qua-
litate. Felin. in cap. ex parte. num. 1. de rescript.* & per conse-
quens dominium Ecclesiæ Vimbodini esse de mensa Mona-
6 sterij, † & curam habitu residere penes Monasterium, nõ au-
tem pertinere ad Rectorem Vicarium, *Card. in clem. 1. nu. 10.
q. 9. de offic. Vicarij. glos. in clem. frequens. in verb. ad mensam,
& ibi Vital. nu. 83. de exces. Prælat. Cresc. dec. 2. nu. 2. de decim.
Mohed. eod. tit. dec. vlt. & 102. nu. 3. & 5. par. 1. recent.* Nec
dubitari posse videbatur de effectuatione Regiæ donationis,
quoniã dantur quatuor testes pro Monasterio affirmantes de
possessione Monasterij percipiendi decimas, & primitias ab
incoris, & particularibus Vimbodini supra 40. annos, & ex te-
stibus Rectoris dantur alij quinque testes idẽ deponentes per
40. annos, & vltra, quorũ dicta iuncto titulo Regiæ donatio-
nis, & indulti Vrbani II. ad alienandum decimas, & primitias
probant vsq; ab initio donationẽ suum habuisse effectum in
iure percipiendi primitias ex quo bene arguitur de præsenti †
7 possessione in præteritũ, quod Monasteriũ possederit concur-
rente ratione, qua arguere possimus, quod etiã olim possederit
Monasteriũ, vt dicit *Salic. in l. ex persona. C. de probat.* quarta
tio desumitur ex antiquo titulo dominij, & nouissima posses-
8 sione, † vt scilicet ille, qui est Dominus, fuerit etiam possessor
Alciat. de præs. Reg. 2. præs. 21. n. 9. Menoc. eod. tit. præs. 65. lib. 6.

 maxi-

maximè quia non arguitur ex momentanea, sed longæua pos-
9 sessione quadraginta annorum, quæ † de per se apta est proba
re primordialem effectuationem in percipiendo primitias, &
decimas, *glos. in c. cum Ecclesia Sutrina. de caus. poss. & propr. & c. fin. de consuet. Becc. cons. 101. num. 49. Menoch. cons. 276. nu. 10. Honded. cons. 92. nu. 27. lib. 1.*

Prædictis omnibus accedit, quod ab anno 1172. emanatæ
Regiæ donationis vsq; ad annum 1226. quo Capella S. Salua
toris erecta fuit in Parochialem ab Archiepiscopo Tarraco-
neñ cum consensu Capituli cũ reparatione, & diuisione primi
tiarum, nempè Abbati, & Conuentui Populeti medietas spe-
ctaret; Deodato Capellano altera medietas iure Parochialita
tis pertineret, non probatur status Parochialitatis ex parte Re-
10 ctoris, interim autem prout de iure proprietas, & habitus † cu
ræ remansit penes Collegium, & Conuentum exercenda per
deputatum ab Abbate, & Conuentu tanquã de mensa Mona-
sterij, *Put. dec. 290. lib. 1. Gass. ad dec. 11. nu. 3. de præb. Lap. alleg. 5. nu. 7. Oldrad. cons. 67. num. 1. Calder. cons. 18. vers. non obstat. si dicatur. Vital. in clem. 7. de off. Vicarij. Rot. dec. 153. nu.*
11 *4. & 204. nu. 1. par. 2. recent.* & ille, qui habet † exercitium cu
ræ, vltra congruam nihil petere potest, *Mohed. decis. 5. de decim. Cresc. dec. 2. nu. 3. eod. tit. Verall. decis. 139. par. 3. & 174. nu. 3. coram Papa Greg. XV.*

Quod si attendatur status huius Ecclesiæ ab erectione in
Parochialem à dicto anno 1226. citra, & quæ datur Summ.
Abbatis nu. 12. eo magis proprietatem curæ esse penes Mona
sterium probatur, quia consentire assignationi medietatis pri-
mitiarũ, vt in ipso actu 1226. & concedere liuellos, & terras
Rectori, vt in concordia anni 1292. quæ datur Summ. nu. 13.
12 cum referenda sit ad congruam limitandam Rectori † curam
exercenti, benè iustificant proprietatem curæ esse penes Mo-
nasterium, *glos. in clem. vnica. in verb. ad mensam. vbi Imo. nu. 16. Vital. nu. 82. de excess. Prælat. latè Rebuff. de congr. nu. 114. Rot. dec. 153. nu. 5. & 204. nu. 2. par. 2. recent.*

Non obstat, quod indultum Vrbani II. sub anno 1095. da-
tum, Regiæ donationis 1172. & 1183. erectio Parochialis
1226. & assignatio dotis 1297. super quibus Monasterium
fundat intentionem suam ratione proprietatis curæ non sint
in forma probanti.

Quia cum extractæ fuerint ex Archiuio vigore litterarum
compulsorialium Rotæ, & vnaquæque habeat formam publi
cæ, & legalis scripturæ, nec egeant recognitione, cum sint da-
13 tæ † supra centũ annos, de quo tempore non inueniuntur te-
stes, qui illas recognoscant, ac donationes fuerint productæ
etiã ab ipso Rectore, cessare totaliter obiectum visum fuit, nã
14 Iudicis † compulsoris authoritas scripturæ extractæ præbet
fidem *Rot. dec. 43. ac probat. in antiq. Seraph. dec. 1028. in princip. & 18. num. 2. & 679. nu. 4. par. 2. recent.* nec fides illa minui
potest ex eo, quod Archiuium vnde scripturæ fuerunt desum-
ptæ, non sit publicum, sed priuatum ipsius Monasterij, quod
15 † nõ soleat dare robur in præiudicium non subditorũ Monaste
rio, quia etiã propriæ scripturæ possunt authoritate Iudicis cõ-
16 pulsari, quando vt hic, ex longinquis † partibus sunt extrahen
dæ propter periculum amissionis per doctrinã *Bar. in l. prætor ait. §. quod si instrumentũ. C. de edendo*, quã Rota in hac mate-
ria compulsationis sequuta est *in Toletana seu nullius iurisdictionis 20. Decemb. 1621. coram me*, & de qua meminit *Add. ad dec. 292. Papæ Greg. XV. num. 5.* & nihilominus scripturæ
17 † quæ habent formam publicam, & legalẽ prout supradictę, &
à Notario rogato, vel eius successore extractæ non egent fo-
mento Archiuij, nec subiacent solemnitati iuris in ipsa extra-
ctione, *Felin. in c. cum P. Tabellio, nu. 3. de fid. instr. Couar. prac. qq. cap. 19. nu. 3. Rot. dec. 1. de fid. instr. Caputaq. dec. 170. par. 1.* & latè fuit firmatum *in Terraconen. Capellarum 18. Febr. præteriti 1636. coram me.* Neque egent recognitione,
18 † aut alio adminiculo ad eundem effectum, cum habeant da-
tam supra centum annos, *Put. dec. 12. de fid. instr. & dec. 613. nu. 3. par. 2. recent. Mediol. iurispatronatus 13. Febr. 1615. & Mediolanen. decimarum de Varisio 26. Ianuarij 1617.* quæ
allegantur per *Add. ad dec. 3. nu. 5. coram Papa Greg. XV.* ac
demum sufficit, quod Rector produxerit Regias donationes
19 vt illas impugnare † non possit propter approbationem ex ip-
sa productione resultantem, *l. cum precum. C. de liber. caus. c. cum olim de cens. c. cum venerabilis. de except. Surd. cons. 151. num. 16. Honded. cons. 79. num. 80. lib. 1. Vestr. in praxi lib. 6. cap. 1. nu. 4. & 5.*

Neque hæsitandum videbatur super donatione Regia tan
20 quam à laico emanata, dominium nõ † habente super primi-
tijs, aut decimis, *c. dudum. de decim. Rot. dec. 702. nu. 1. par. 1. recent.* quæ dicebatur iuuari non posse ex indulto Vrbani II.
Petro Regi Hispaniarum; non autem Idelphonso Regi Ara-
21 gonum concesso, à quo donationes huiusmodi emanarunt, †
ne multiplicentur priuilegia odiosa, & Ecclesiæ præiudicialia
contra text. *c. priuilegia. dist. 3. Dec. in rubr. de rescru. num. 4. Surd. dec. 255. nu. 3. & 274. nu. 8.*

Quoniam ex Genealogia dictorum Regum, quam passim
Historici Hispani referunt, sufficienter probatur Idelphunsus
donator, Petri Regis Hispaniarum successor, & in donatione
comprehensus in verbis ibi, Petro Hispaniarum Regi, eiusque
successoribus in perpetuum.

Et eo minus iura integra primitiæ per Rectorem prætensæ
defendi possunt ex productione inuentarij de anno 1475. vi-
gore constitutionum Concilij Prouincialis Tarraconeñ edita
rum contra Rectores, & Curatos, tunc de bonis, & iuribus ea-
22 rumdem Ecclesiarum conficiendi, tanquam quod illi † pluri-
mum sit deferendum, quia in tempore non suspecto conditũ
fuit, *Genua de script. priuata lib. 5. de lib. Prælatorum. num. 1. Rot. decis. 673. nu. 7. par. 2. recent.* quod quidem inuentarium
continet primitias controuersas tanquam de iuribus Ecclesiæ
Parochialis Vimbodini.

23 Quia de forma probanti istius inuentarij † multum dubitari
potest non constito ex illius inspectione de signis, & coniectu-
ris legalis, & authenticæ scripturæ, prout supra dictum fuit de
iuribus per Monasteriũ productis, quæ nec etiam iuuatur præ
sentia Iudicis cõpulsoris, nec à Cancellario actorum Cancella
riæ fuit extracta, & nihilominus maior probatio haberi nõ po
test in præiudicium Monasterij non citati, quã quæ solent in-
24 ferre denunciationes † in catastratione bonorum cuiuscumq;
Ciuitatis, quæ nihil probant contra tertium non citatum, *Afflict. dec. 303. in adnot. nu. 5. Menoch. de arbit. lib. 2. casu 110. nu. 26. Bursat. cons. 36. nu. 17. vol. 1.* & deniq; causa narrata re-
cipiendi primitias in toto territorio loci de Vimboldino, nẽpe
quia Ecclesia consueuit recipere primitiã per totum territoriũ,
non est releuans, cum non enuncietur longæua supra 40. an-
25 nos † quæ sola sufficit, vt Ecclesia contra aliam Ecclesiam prę
scribat, *c. de quarta. de præscript. cum alleg.* per informantes.

Non obstat, quod inuentarium iuuetur probatione testium
per Rectores examinatorum concludentium, quasi possessio-
ni Rectorum exigendi primitias controuersas intra fines terri-
torijs Vimboldini.

Quia vltra quod de nullitate, ob defectum citationis a vidẽ-
dum iurare testes, quicquid dicant relatiuè ad articulũ, ad in-
terrogatoria tamen integræ primitiæ concludenter non respõ
dent, quinimo ponderatis depositionibus singulorum testium,
nullus est, qui concludat de perceptione integræ primitiæ, quo
rum dictum solet magis ex interrogatorijs iustificari, quam ex
26 confessione contentorum in articulis, vt † propterea recusans
respondere interrogatorijs, gradum probationis non facit,
Seraph. dec. 836. nu. 2. 700. nu. 32. par. 2. recent. & 503. nu. 10. coram Papa Greg. XV. & cum prædicti testes in parte conue-
niant erectioni Parochialis (de qua agitur) continentis diui-
sionem primitiarum, visum fuit inhærendum dicto eorum-
dem in hac medietate, & ad fauorem Rectoris Vicarij.

Cæterum quia supererat altera quæstio super confinibus
Vimbodini, & comprehensione Villarum intra eiusdem limi
tes in articulis Rectorum expressarum, placuit Dominis ad
aliam diem reseruare hanc disputationem. Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cordubeñ Decimarum de Lucena.

Die Veneris 30. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Agitur, an priuilegia amplissima concessa Iesuitis cir-
ca exemptionem solutionis decimarum suffragen-
tur aduersus possessionem immemorabilem cum
fama priuilegij eas percipiendi ad fauorem Excel-
lentiss. D. Ducis de Cardona.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Patribus Societatis IESV sunt concessa amplissima priuilegia, & exemptiones.
2 Dictio quibusuis, habet vim amplificandi etiam vltra naturam rei, cui adijcitur, & semper auget vim verborum, & aliquid plus operatur.
3 Dictio, etiam, stat extensiuè, augumentatiuè, & ampliatiuè.
4 Dictio, etiam, est ampliatiua, & exprimit casum magis dubitabilem.
5 Cap. nuper de decim. quid disponat.
6 Constitut. cap. nuper de decim. cum sit Concilij generalis, eget particulari derogatione.
8 Papa præsumitur habere notitiam de illis, ad quos ius decimandi spectat de iure communi, non autem de illis, ad quos tale ius spectat ex priuilegio.
9 à Decimarum solutione, si Papa aliquam eximat, hoc priuilegium præiudicat illis, ad quos ius decimandi spectat de iure communi, non autem quibus competit ex priuilegio, & quare.
10 Papa, si eximit aliquem à solutione decimarum, si versemur in decimis antiquis, non est facienda mentio in priuilegio exēptionis, quod ad alium spectarent decimæ, siue de iure communi, siue de iure speciali, scilicet ex priuilegio donationis, aut præscriptionis.
11 Priuilegium de non soluenda quarta Cononica suffragatur fratribus etiam non facta mentione iuris, vel possessionis Capituli.
12 Religioni S. Ioannis Hierosolymitani priuilegium concessum de non soluendo decimas ex terris d. Religionis, non dicitur subreptitium, licet Papę non fuerit facta mentio, quod Milites S. Iacobi de Spata ab immemorabili erant in possessione exigendi.
13 Exemptionum priuilegia suffragantur etiam, quod præiudicent alicui qui habebat ius etiam specialiter, & non de iure communi, cum id Papa possit cogitare, & huius opinionis fuit fel. recor. Clemens VIII.
14 Clemens VIII. non minus doctrina, quam sanctitate fuit conspicuus.
15 Laico, ad effectum percipiendi decimas, non sufficit sola immemorabilis, & nu. 14.
16 Sed cum ea debet interuenire, vel fama priuilegij, vel recognitio feudalis, vel aliud æquipollens.
17 Laicus ad effectum percipiendi decimas, allegando immemorabilem cum fama priuilegij, non dicitur allegare meliorem titulum de mundo.
18 Laici sunt incapaces decimarum cum sint spirituales.
19 Laici tam ante, quam post Concil. Lateranense fuerunt incapaces decimarum.
20 Laici non possunt retinere, nec præscribere decimas, nisi doceant in feudum, vel legitimam concessionem ab Ecclesia recepisse.
21 Incapax, quando quis est alicuius rei, illam per immemorabilem non potest acquirere.
22 Laici ante Concil. Lateranense erant capaces decimarum, sed contraria opinio est verior.
23 Episcopi, & alij Prelati inferiores ante Concil. Lateranense poterant concedere decimas laicis.
25 Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter respectiuè priuilegiatum, & cum oppositione mutua in ordine ad actum eiusdem priuilegij.
26 Vt si vnus habet priuilegium ad exigendum, & alius ad non soluendum.
27 Vel si vnus habet priuilegium, vt propter delictum incarcerari, vel retorqueri non possit, & alius habeat priuilegium, vt quilibet contra se delinquens carceretur, & torqueatur.
28 Priuilegiorum oppositiones, seu conquassationes non intrant, quando constat de voluntate Principis concedentis, vt non habeant locum.

DECISIO CXCII.

Felicis recordationis Paulus Tertius amplissima priuilegia, & exemptiones concessit patribus Societatis IESV, quæ Pius IV. confirmauit addita clausula: Et nihilominus pro
1 potiori cautela perpetuò liberamus, † & eximimus vniuersam Societatem, & omnia & singula illius Domos Probationis, & Collegia vbilibet existentia, præsentia, & futura, eorumq; personas, fructus, redditus, prouentus etiam bonorum Ecclesiasticorum sæcularium, & regularium quorumcumq; illis pro tempore vnitorum, aliasq; res, & bona quæcumque à quibusuis decimis, etiam Papalibus, quartis, medietatibus, & alijs fructuum partibus, subsidijs charitatiuis, & alijs ordinarijs oneribus, etiā pro expeditione contra infideles, defensione patriæ, & alias quomodolibet etiā ad Imperatorū, Regum, Ducum, & aliorum Principum instantiam pro tempore impositis, etiam si in illorum impositione caueatur, quod nulla prorsus exemptio cuiquam aduersus illa suffragetur, ita quod Societas, eiusque domus, Collegia, fructus, res, & bona præfata semper ab illis absque declaratione desuper facienda excepta sint, & esse censeantur.

Et sic ex dicto contextu verborum apparet quod exemit Societatē a quibusuis decimis prædialibus, personalibus, &c.
2 & sic cuiusuis naturæ illæ sint, cum illa dictio, † quibusuis habeat vim amplificandi etiā vltra naturam rei, cui adijcitur, & semper auget vim verborum, & aliquid amplius operatur, *l. 1. cum gloss. fin. & l. quicumque. C. de seruis fugit. Alterius de censur. tom. 1. disput. 15. lib. 5. c. 1. litera E.* & disponit etiam quod
3 decimæ etiam Papales, quæ † dictio (etiam) stat extensiuè, augumētatiuè, & ampliatiuè, vt in *l. 2. C. de testib. Archidiac. in c. in illis, de præb. in 6. Gemin. cons. 125. nu. 10. & cons. 131.*
4 *in princ.* & est dictio ampliatiua, † & exprimit casum magis dubitabilem, *l. etiam. ff. de verb. signif. l. conuenticula. C. de Episcop. & Cleric. l. etiam. C. de tutor. & curator. Surdin. cons. 445. num. 28. Seraph. dec. 530.*

Et tandem sanct. mem. Gregorius XIII. eadem priuilegia confirmauit cum derogatione Concilij generalis, de quo in
5 *c. nuper de decimis* in quo disponitur, † quod Cistercienses, Tēplarij, & Hospitalarij, & alij Religiosi, qui gaudent similibus priuilegijs de fructibus possessionum, quas acquisiuerunt post d. Concilium generale decimas soluere teneatur, si de illis possessionibus prius decimæ soluebantur, quæ quidem consti-
6 tutio † cum sit Concilij generalis egebat expressa derogatione, quoad vtramq; illius partem, *Rebuff. de decimis quæst. 14. num. 56. Rot. decis. 122. & 123. par. 1. & fuit Resolutum in causa Oriolen. decimarum 30. Maij, & 9. Iunij 1586. corā Orano, & in causa Valentina decimarum 9. Iunij 1597. coram bo. mem. Hieronymo Card. Pamphilio.*

Stante hac serie facti, dubitaui 27. Febrarij superioris anni,
7 an priuilegia prædicta exemptionum suffragarentur † aduersus possessionē immemorabilē cum fama priuilegij Apostolici ad fauorē Excellentissimi D. Ducis de Cardona, de qua constare censuit *Rot. coram me 14. Iunij 1635.* & Domini affirmatiuè responderunt, & hodie reproposita causa super eisdē eadē sententia placuit Dominus. Nam & si alias Rota dixerit, quod similia priuilegia solū præiudicant illis, ad quos ius de-
8 cimandi spectat de iure communi, † cuius Papa præsumitur habere scientiā, *Cassador. dec. 1. de priuil. nu. 2.* Non autem illis, quibus tale ius competit ex priuilegio, vel alio titulo particulari, quia huic iuri nunquā censetur derogatum per secundum
9 priuilegium, nisi facta illius speciali mentione † propter præsumptam ignorantiam Papæ, *l. Decurionibus. C. de silentiar. lib. 12. DD. in c. 1. de rescript. Ias. in l. postquam liti. num. 15. & seqq. C. de pactis. Put. decis. 93. num. 4. lib. 3. Rodericus Suarez alleg. 28. num. 9. cum seqq. & fuit resolutum in causa Toletana annatarum 23. Iunij 1589. coram Orano in causa Valentina decimarum 9. Iunij 1597. coram bo. mem. Hieronymo Card. Pamphilio.*

Tamen re postea melius considerata resoluit contrarium in
10 decisionibus statim allegādi, & meritò quidē, quia cum † versemur in decimis antiquis, non est facienda mentio in priuilegio exemptionis quod ad aliquem spectarent, siue de iure cōmuni siue ex priuilegio donationis, aut præscriptionis, *Cassad. dec. 1. de priuileg.* vbi quod priuilegium de non soluenda quar-
11 ta Canonica † suffragatur fratribus etiā non facta mentione iuris, vel possessionis Capituli, & mouetur ex eo, quod Papa sciebat, vel cogitabat, quod illa ab aliquo percipiebatur, & sic quod præiudicabat his, quibus de iure communi, vel alias esset debita, *Verall. decis. 263. lib. 1. in manuscript.* vbi quod priuilegium concessum per Clementē VII. Religio-
12 ni S. Ioannis Hierosolymitani † de non soluendo decimas

ex terris d. Religionis, non est subreptitium, licet non fecerit
mentionem, quod Milites S. Iacobi de Spata fuerint ab imme
morabili tẽpore in quasi possessione exigendi, & inter alias ra-
tiones de per se consideratas eam affert, quod Papa sciebat,
vel cogitabat, quod decimæ ab aliquibus percipiebantur, & al
legat *Cassad. in d. dec. 1, num. 2, de priuileg.* & nouissimè hanc
sententiam sequitur Rota recedendo à decisionibus contrarijs
in causa Valentina decimarũ de Cotalua 10. *Decembr. 1605.*
coram bon. mem. Litta, quæ est decis. 48. par. 1, recent. & in cau
sa Gerunden. decimarũ 5. Iulij 1621. coram bo. mem. Patriar
cha Manzan. & consensit *coram me in causa Floren. Canoni*
catus 15. Decemb. 1614. & corroboratur hæc sententia, quia
13 idẽ seruatur generaliter in priuilegijs exemptionis † quæ suf-
fragantur etiam quod præiudicent alicui, qui habebat ius etiã
specialiter, & non de iure cõmuni, cum id possit Princeps cõ-
gitare, & sanctæ me. Clem. VIII. non minus doctrina, quam
14 † sanctitate conspicuus fuit huius sententiæ, & eã tenent *Do-*
ctor. in c. dudum. de priuil. vbi Abb. num. 1, vers. secus dicit, &
Innoc. nu. 4. vers. sed de proprietate. Hostien. num. 6. vers. nec ob
stat. Io. Andr. nu. 5. vers. alij tamen dicunt. Anchar. nu. 3. vers.
ideo enim, Card. col. 1. vers. vbi quæro, quæ est ratio diuersitatis.
Butrius in 6. vers. aliqui dicunt.

Et ista procedunt etiã quod D. Dux habeat immemorabilẽ
pro se cum fama priuilegij Apostolici, quia cum in hoc casu so
15 la † immemorabilis non sufficiat laico, *Couar. var. resol. lib. 3.*
c. 17. n. 6. vers. 4. ab eadẽ radice. Curt. in c. fin. de consuet. sect. 4.
nu. 33. Arnulphus Ruzzeus in tract. iur. regaliæ 4. par. præfat.
nu. 7. Rebuff. de decimis. q. 13. num. 67. & 68. & de magis com
muni *Rot. dec. 215. num. 2. & 3. par. 2. diuers.* sed cum ea de
16 bet concurrere, vel fama † priuilegij, vel recognitio feudalis,
vel aliud æquipollens debet probari, *Ioa. And. & alij in c. cum*
Apostolica de his, quæ fiunt à Prælat. Felin. in c. causam. nu. 3.
de rescript. & in cap. cum contingat. num. 4. versic. si tamen de
for. competend. Rebuff. de decimis d. quæstio. 131. num. 69. &
seqq. vbi declarat *Balbus de præscript. par. 1. quintæ partis prin*
cipalis quæstio. 7. num. 19. versic. 1. cum seqq. Guidobon. decis.
61. & 62. & fuit dictum in causa Toletana iuris decimandi
27. Aprilis, & 7. Nouemb. 1584. coram bon. mem. Card. Blan
chetto, & coram bo. me. Hieronymo Cardin. Pamphil. in causa
Calaguritana oblationum 21. Octob. 1588. & in alia Comen.
decimarum 10. April. 1595. corã Orano, & in causa Burgen.
decimarum 5. Iun. 1591. coram eod. Ideo D. Dux allegando
immemorabilem cum fama priuilegij non dicitur allegare me
17 liorem titulum de † mundo, sed titulum ex priuilegio, de
quo extat fama, & cui satis fuit derogatum, cum Papa sciret
has decimas antiquas de iure communi, vel speciali ad ali-
quem spectare, vt dictum fuit.

Et meritò quidem non sufficit sola immemorabilis, quia
18 cum laici sint incapaces † decimarum cum sint spirituales,
c. 1. & 2. de decimis. c. causam quæ, vbi Abbas, Fel. & alij de
præscript. Rebuff. de decimis, q. 1. & 2. & d. q. 13. nu. 64. & 65.
& 78. Balbus de præscript. d. quæst. 7. num. 14. & seqq. S. Tho-
mas 2. 2. q. 87. art. 3. Guidob. d. dec. 61. vbi quod omni tẽpore
19 tam ante † quam post Concilium Lateranense laici fuerunt
incapaces decimarum, & propterea nullo tẽpore possunt eas
20 retinere, neque præscribere, nisi doceant † in feudum vel legi
mã concessionem ab Ecclesia recepisse, & fuit pluries resolutũ:
21 Ideo cum laici sint incapaces iuris decimandi, illud † per imme
morabilem non potuerunt acquirere, quod est regulare in om
ni incapace *gloss. in c. nobis. verbo iurisdictione de iurepatrona*
tus. Abb. & Curt. in d. c. fin. de consuetud. sect. 4. num. 32. & 33.
latè Couar. d. lib. 1. var. c. 17. num. 10. Anastasius Germon. de
sacr. immun. lib. 3. c. 19. nu. 6. & seqq. Peregr. de iure fisci. lib. 6.
tit. 8. nu. 18. & seq. Henriquez in summa l. 7. c. 17. n. 2. & latissi-
mè *Anguianus de legib. lib. 1. controuers. 20. cap. 20. num. 5.*
& seqq.

Non obstat, quo ante Concilium Lateranen. laici non
22 erant † incapaces decimarum, quia contrarium est verius ex
23 supra deductis. Poterat bene Episcopus, † & alij Prælati infe-
riores illis decimas concedere, *cap. cum Apostolica de his quæ*
fiunt à Prælato, sed cũ hodie non constet de recognitione feu-
dali, vel aliquo æquipolente, vnde inferatur infeudatio facta
24 ante Concilium Lateranense, † & sola immemorabilis non
sufficiat, vt supra dictũ fuit, & tenet *Ripa in c. 2. nu. 75. vers. &*
ex his bene infertur de indicijs vbi quod requiritur saltim fa-
mæ infeudationis, frustra allegatur, quod priuilegia Societatis
non tollatur infeudationes ex Io. Andr. & alijs allegatis in di-
cta Valentina, quia de infeudatione nullibi constat, nec ea
probatur.

Nec deniq; obstat, quod priuilegiatus non vtitur priuilegio
25 † contra pariter respectiuè priuilegiatum, & cum oppositione
26 mutua in ordine ad actum eiusdem priuilegij, † vt si vnus ha-
bet priuilegium ad exigendum, & alius ad non soluendum, vel
27 si vnus habet priuilegium, vt propter delictũ incarcerari, † aut
torqueri non possit, & alius habeat priuilegiũ, vt quilibet con-
tra se delinquens carceretur, & torqueretur, *Suarez de ll. lib.*
8. c. 13. nu. 2. iuncto nu. 5. Nam fuit responsum quod huiusmo
28 di oppositio non militat in casu isto, cum constet de † volunta
te Summorum Pontificum eximendi Societatem à decimis
etiam quod de iure speciali debeantur alicui, & sic etiam quod
debeantur priuilegiato, vt per *Couar. in regul. possessor. par. 2.*
§. 2. nu. 4. vers. non quidẽ ex eo de præscript.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

¶ *Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionẽ 41.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Alimentorum.

Die Veneris 30. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

In hac decisione firmatur, quod patruus nepotem, & è conuerso nepos patruum alere tenetur, & demõstratur quod hoc sancitum non solum est de iure Cæsareo, sed etiam Pontificio, quinimo iure etiam Diuino. Grauiter, & doctissimè materia ista hic declaratur à tam celeberrimo, & clarissimo Auditore, Iuris fonte vberrimo.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta præstandi onus in linea collaterali non excedit primum gradum.*

2 *Patruus nepotem, & è contra nepos patruum alere non tenetur, & hoc ea ratione, quia id nullo iure cauetur nu. 3. contrarium vide nu. 44.*

4 *Patruus nepotem, & è conuerso nepos patruum egentem alere tenetur.*

5 *Et ista opinio est iuri, & æquitati consentanea, & est verior, & æquior, immò æquissima, vt nu. 6. & 7. & ita varia suprema Tribunalia tenuerunt, vt nu. 8. 9. 10. 11. 12. & 13. atque pluribus testibus fulcitur nu. 14.*

15 *in L. si quis à liberis. ff. de liber. agnoscent verbum illud (parentes) omnino referri videtur ad patrum, & vide nu. 25.*

16 *Verbum (cæterosq;) alias personas præter expressa includit.*

17 *Abauus, vel atauus, atque abnepos vel atnepos, impossibile videtur quod superuiuant.*

18 *Pronepos proauo viuente nasci, seu concipi non solet.*

19 *Patruo nomen illud parentis optimè adaptatur.*

20 *Nepos parricidium dicitur perpetrasse, pœnaque parricidij punitur, si patruum occidat.*

21 *Parentis nomen tripliciter sumitur, primo strictissimè, & sub eo veniunt tantum ascendentes, vsque ad tritauum, secundo strictè, & comprehendit agnatos.*

Tertiò largè, & veniunt agnatos, & cognatos.

22 *Parentis nomen in collateralibus consanguineis verificatur.*

23 *Parentis nomen etiam ad consanguineos, & cæteros coniunctos refertur.*

24 *in Alimentis præstandis Iudex perpendere debet vota singulorum, in quibus æquitas, & charitas concurrit.*

26 *Ratio legis, quando est generalior dicto, illud semper extendit, & ampliat.*

27 *Ampliatio ex generalitate rationis admittitur etiam in odiosis, & exorbitantibus.*

28 *Alimentorum materia fauorabilis est, & ideo in ea est admittenda ampliatio.*

29 *in Alimentorum materiam potius est admittẽda superfluitas, quam quod quis debitis priuetur alimentis, etiam quod sit iniet.*

interpretatio contra ius fuerit.

30 *Alimentorum legatum relictum alicui, quoad cum aliquo moratus fuerit, debetur etiam mortuo eo, cum quo legatarius morari tenebatur.*

31 *Alimenta à nepote eius patruo, & è conuerso debentur ex dispositione iuris Canonici.*

32 *Clericorum bona pauperum esse dicuntur.*

33 *Clericus alimenta præstare tenetur suæ amitæ pauperi, non quidem ex eo, quod bona clericorum sint pauperum, sed ratione propinquitatis, & sanguinis coniunctionis.*

34 *Coniuncti ad vitæ subsidia inter se præstanda tenentur.*

35 *Proximi sanguinis proprij non sunt despiciendi, si egere cognoscatur.*

36 *Coniunctis melius est, vt quis subueniat, quibus pudor est ab alijs sumptum deposcere, aut alicui postulare subsidium necessitatis.*

37 *Nepos patruo alimenta etiam in foro conscientiæ præstare tenetur.*

38 *in Alimentorum materia etiam in foro ciuili, & in teris Imperij ius Canonicum seruandum est.*

Egeno cuilibet est subueniendum. nu. 38.

39 *ex Familia sua nato qui non subuenit, fidem negat, ac infideli deterior efficitur.*

40 *Patruus, est persona valde coniuncta.*

41 *Patruus in sacris litteris sæpissimè sub nomine fratris nuncupatur. & nu. 43.*

42 *Soror etiam dicitur, quæ est filia fratris.*

45 *Lex, si in aliquo casu non prospexisset, tunc ratio naturalis, ipsaque rei æquitas vim legis habet, ac pro lege allegari potest.*

46 *Iudicando magis æqua est tenenda sententia, quamuis contraria sit magis communis.*

47 *Rota ex inueterato stylo in opinionum conflictu æquiorem solet amplecti sententiam.*

48 *Nepos, à quo alimenta petuntur, si sit Comes, vel Marchio, tunc enim ne patruus in Comitatus, seu Marchionatus opprobrium mendicare cogatur, alimenta sunt omnino concernenda, & nu. 61.*

49 *Personis legitimatis iura minus fauent, quam legitimis.*

50 *in Successionis materia legitimus naturali præfertur.*

in Alimentorum materia illegitimus non differt à legitimo. num. 50.

51 *Patruo etiam naturali debentur alimenta, & hoc præcipuè, quando procedit ex nobili prosapia. nu. 52.*

53 *Patruus non tenetur dotare neptem, sed ista opinio est admodum controuersa.*

54 *Alimentorum materia est magis priuilegiata, & vrgentior, quam causa dotis.*

55 *Dos cui non debeatur, multæ sunt personæ, & tamen debentur alimenta.*

56 *Filius non tenetur dotare matrem.*

57 *Filius matri tenetur præstare alimenta.*

58 *Dotare tenetur, ergo tenetur alere, hoc argumentum, sic affirmatiuè sumptum validum est, sed secus, si negatiuè concipiatur, veluti non tenetur dotare, ergo nec tenetur alere.*

59 *Opinio eorum Doctorum contra quos stat veriore. æquior, & receptior sententia, non est attendenda.*

60 *Doctores, qui asserunt, quod patruus alimenta nepoti præstare non tenetur, & è conuerso, reijciuntur.*

62 *Alimenta nepoti, quod non debeantur à patruo, fuit decisum Bononiæ.*

63 *Siluan. in consil. 33. reijcitur.*

64 *Exemplis non est iudicandum.*

65 *Adendi onus transit ad heredem, & quemcumque possessorem bonorum.*

66 *ob Alimentorum specialem fauorem sola triennalis præstatio obligat ad eadem alimenta in futurum præstanda.*

67 *Alimenta, quando quis alicui tenetur præstare non est curandum vnde bona prouenerunt.*

68 *Alimenta quando sunt præstanda non attenditur, an quis aliquo exercitio possit sibi victum quærere, & hoc propter fragilitatem humanæ potentiæ.*

Sed videndum est, an habeat tot in bonis, ex quibus docentur viuere possit. num. 68.

69 *Alere, quando quis aliquem tenetur, Iudex potest illum condemnare ad assignanda bona, ex quorum redditibus alimenta ille percipiat.*

70 *in Alimentorum quantitate taxanda, quid sit considerandum.*

DECISIO CXCIII.

CVm alias Dominus Marcus Bonellus egisset coram A. C. contra Dominum Antoninum Pium Marchionē Cassani prædefunctum eius germanū fratrem pro alimentorum præstatione, obtinuit ea decerni ad menstrua scuta duodecim, sed in gradu appellationis sententiā Rotalem reportauit, qua Dominus Marchio fuit condemnatus ad præstandum sibi dicta alimenta ad rationem scutorum viginti menstruorum, quæ sententia vti in iudicatum transacta, fuit etiam coram me exequutioni demandata pro alimentis decursis vsque ad obitum eiusdem Marchionis.

Cumq. Dominus Marcus instaret sibi assignari aliquod corpus pro dictorum alimentorum consequutione, vesaque vice modernus Marchio filius, & hæres dicti q. Marchionis Antonini prædictæ assignationi se opponeret, quinimo contenderet se ad præstationem dictorum alimentorum non teneri dubitaui, an, & ad quam summam esset faciendum dictum assignamentum.

Et quoad primam inspectionem attinet, Domini præmittebant dictum modernum Marchionē teneri præstare alimenta dicto Marco eius patruo, nā licet iuxta quorundam Doctorū
1 sententiā onus præstandi alimenta in † linea collaterali prætendatur non excedere primum gradum, sicq; patruus nepotem,
2 & è conuerso † nepos patruum alere non teneatur prout tenuerunt *Odofred. in l. 2. nu. 2. post med. vers. sed inter collaterales. C. de alen. liber. Cordub. in l. si quis à liberis. §. idem rescripsit. num. 108. & seqq.* vbi de patruo erga filios fratris prædefuncti, *& nu. 125. vers. ex superiori, & nu. 126.* vbi de filijs fratris erga patruum *ff. de liber. agnosc. Molin. de primog. Hispan. lib. 2. cap. 15. num. 67. iuncto versic. sed quamuis Emanuel à Costa select. interpr. lib. 2. cap. 25. num. 2. Garz. de expens. & melior. ca. 3. num. 45. vers. sed verius. Barbos. in l. 1. q. 4. num. 142. vers. quinimo ff. solut. matrim. Siluan. cons. 33. num. 12. versic. quidquid tamen sit. Riminal. iun. cons. 777. num. 15. vers. prædictis tamen non obstantibus. volu. 7. Vincent. de Franch. decis. 178. à nu. 2. vsque in finem. Marilian. dec. 99. nu. 2. & 3. Mastrill. dec. 8. num. 29. & 30. Ioan. Bapt. Larre. decis. Granaten. disput. 47. nu. 15. & seq.* qui omnes eo præcipuo mouentur fun-
3 damento, † quod nulla lege cautum reperiatur, quod patruus nepotem, & è conuerso nepos patruum alere cogatur, eamq. sequuta fuisse videtur *Rot. in Roma. domus 20. Nouemb. 1630. coram R. P. D. meo Ghisilerio, quæ est dec. 408. num. 12. vers. quia contrarium par. 5. recent.*

Contrariam tamen sententiā, egregiè defensam à Domino Aduocato Eusebio de Eusebijs vnanimiter à Dominis cōmendato, vti veriorem æquiorem, ac magis receptam nimirum,
4 quod patruus † nepotem, & è conuerso nepos patruum egentem alere teneatur, Domini absque difficultate amplexi fuerunt, quam communiter sequuntur *Crot. in l. filiusfamilias. §. Diui nu. 30. in fin. ff. de leg. 1. Rip. ibid. nu. 4. Ferdinand. Loaz. ibidem nu. 96. Bolognet. in l. 1. nu. 134. in fin. ff. solut. matrim. Honded. cons. 79. nu. 25.* vbi etiam veriorem testatur, *& nu. 27. lib. 2. Marcambr. cons. 110. num. 61. Pontan. de aliment. c. 10. nu. 2. in fin. vers. eademq. de causa. Coler. eod. tract. de aliment. lib. 1. c. 9. nu. 28. & seq.* vbi sex efficacibus comprobat rationi-
5 bus, & *num. 30.* iuri, † & æquitati consentaneam sententiam appellat. *Surd. pariter de alim. tit. 1. q. 18. nu. 1. & 6. propè fin.* veriorem testatur, *& num. seqq. vsque ad finem quæstionis Roderic. Aluarad. de coniect. ment. defunct. lib. 2. cap. 2. §. 1. sub nu. 73. vers. moueor etiam, idemq. sentit lib. 3. cap. 1. num. 2.* vbi etiam in foro animæ, ipsum teneri comprobant. *Fachine. controu. iur. lib. 12. cap. 61. à vers. contrariam sententiam,* vbi etiā
6 hanc † æquissimam appellat sententiam, ad obiectaq. contrariæ opinionis respondet. *Io. Bapt. Costa de remed. subsid. remed. 66. nu. 4. in fin. à vers. qui verè loquitur. Afflic. super 3. lib. feud. rub. 28. de natura success. feud. sub nu. 40. circa med. sub vers. item si iure Francorum, & sub vers. nec obstat, quod dictū est supra. Odd. de fideicom. & prohibit. alienat. q. 39. num. 23. Castill. quotid. controuers. lib. 4. p. 4. de coniect. vltim. vol. cap. 61. num. 52. & 53. vsque ad versic. quoad quartum vero,* verissimè comprobat, & ad obiecta partis aduersæ respondet,

7 det, ac veriorem, † & æquiorem affirmat Matt. de iurisd.4.
par.casu 23. num.22. & seq. Ioseph.Ludouic.decis. Lucen. 62.
num.36. par.1. Martin. Monter. à Cueua decis. Aragon. 16.
à num.6. vers.2. pro hac sententia, & plurib.num.seqq. & ferè
per tot.dec.Giurb.dec.5.num.14. & seqq. vbi pluribus rationi-
bus, & auctoritatibus confirmat, ac veriorem testatur, idem-
que sentiunt Aloys.Ricc.in Addit.ad Vinc. de Franch. d. de-
cis. 178. ante vers. ex supradictis igitur in verb. & nota quod
non tantum, & in fine additionis. Angel.in auth.res quæ.sub
nu.2.vers.& ideo non mirum.C.comm.de legat.
8 Et pro hac sententia pluries iudicatum † fuisse in varijs Tri-
bunalibus, vt in supremo Castellæ conuentu testatur Monter.
à Cueu.d.dec.16.nu.11. in fine, & nu.12.Giurb.d.dec.5.nu.14.
Molin.de primog.Hispan.d.lib.2.c.15.nu.72.
9 In alio supremo Castellæ Senatu † iudicatum affirmat Ca-
still.de coniect.vlt.volunt.d.cap.61.sub nu.53.
10 In Regia Aragoneñ Audientia † testantur Monter. à Cueu.
d.dec.16.nu.11. & 12. & Castill. de coniect.d.cap.61.nu.53. à
vers. quæ Senatus illius.
11 In supremo Concistorio Regni Siciliæ † omnium voto de-
cisum testatur Giurb.d.dec.5.nu.14. & in fin.decis.
12 In Sacro Consilio Neapolitano † decisum ex rescripto Cæ-
sareæ Maiestatis affirmat Mart. de iurisd.4.par.casu 23.num.
22. & seqq.
13 Et hanc sententia fuit amplexum hoc Sacrum † Tribunal, &
signanter in Romana alimentorum 13. Iunij 1613. coram bo.
mem. Patriarcha Manzanedo, & nouissimè in Romana do-
tis 14. Martij 1635. coram R.P. D. meo Merlino.
14 Quæ sententia pluribus quoque fulcitur † textibus tam iu-
ris ciuilis, quam Canonici iuris siquidem ciuilis, in l. si quis à
liberis sub vers. vtrum autem.ff.de liber. agnosc. ibi, cæterosque
virilis sexus parentes alere cogatur, quod verbum, parentes,
15 ad patruum † omnino referri visum fuit, quando quidē Do-
mini aduertebant, Imperatorem de patre, auo, vel proauo
ibi non intellexisse, ex quo illos nominatim expresserat; vltra
16 quod verbum illud, cæterosque, † alias personas præter ex-
pressas includit, ad abauum vero, & atauum referri minimè
17 posse, quia impossibilis videtur casus; quod abauus, † vel ata-
uus, atque abnepos, vel atnepos eodem tempore superuiuant,
vt minus fortioribus terminis, quod nec quidē pronepos pro-
18 auo viuente † nasci, seu concipi soleat, bene considerat Socc.
sen.cons.10.sub nu.10. & 11.vol.3.
Vnde pernecesse ad patruum referri debet, præsertim cum
19 patruo † illud nomen parentis optimè adaptetur, vt est textus
clarus in l. sororis proneptem, quæ est 39.ff. de rit. nuptiar. &
de amita.est textus in §.item amitam.instit.de nupt.
20 Hinc videmus, quod nepos parricidium † dicitur perpetras-
se, pœnaque parricidij punitur si patruum occidit, l. 1.ff. ad l.
Pompe.de parricid. Menoch.cons.820.num.1. & faciunt tra-
dita per Alex. Trentacinq. cons. 72. vol.2. vbi tripliciter no-
21 men parentis intelligi ait, † primo sub eo strictissimè venire
solos ascendentes vsque ad tritauum, secundo strictè compre
hendi agnatos, tertio largè venire agnatos, & cognatos, &
22 nomen parentis quandoque etiam † in collateralibus consan
guineis verificari, & quod nomen parentis etiam ad consan-
23 guineos, & cæteros coniunctos † referatur tradunt Aym.con
sil.80.num.12.Ias.in l.2.§.prætor ait.nu.1.ff.de in ius voc. An-
gel. in §.œconomus, versus finem. vers.vlt. nota. Auth. de alien.
& emphyt. Rota decisio.492. num. 1. versus finem. part. 3. in
recent.
Qui intellectus fortius comprobatur ex alijs sequentibus
verbis eiusdē text. in d. l. si quis à liberis, ibi, & cum ex æqui-
tate hac res descendat, charitateq. sanguinis singulorum desi-
deria perpendere Iudicem oportet; vnde cum Iudex in præstā-
24 dis † alimentis perpendere debeat desiderium singulorum, in
quibus æquitas, & charitas sanguinis concurrit, vtiq; patruo
tam coniuncto erunt alimenta per eum decernenda, & pro-
25 pterea quando etiam patruus præcedenti verbo, † parentū,
non esset comprehensus, nihilominus sub hac ratione æquita
tis, & charitatis sanguinis ab Imperatore allata comprehendi
26 deberet, nam quando ratio legis est generalior † dicto illud
semper extendit, & ampliat Surd.cons.67.num.21. & cons.96.
num.20. Tiraq. in tract.cessan.caus. par.1. num.154. & seqq.
Rota in Viterbien.Castrorum 21. Iunij 1628. coram Reueren-
diss. D. meo Decano. Cumque ampliatio propter generalita-
27 tem † rationis admittatur etiam in odiosis, & exorbitantibus,
Surd. cons. sub eodem num. 21. Tiraquell. ibidem num. 158.
28 facilius in hac materia alimentorum, † quæ fauorabilis est, ad-
mitti debet Decian.cons.48. num.22. lib.5. Peregr. de fideic.
art.42. sub num. 87. Cum in eo potius sit admittenda super-
29 fluitas, † quam quod quis debitis priuetur alimentis etiā quod
interpretatio contra ius fieret, vt per optimum textum in l. 1.
C. de legat.tradit Gratian.discept. 104. num.65. Rot.decis.203.
num.5.par.2. diuers. & facit textus in l. Caio Seio.§. Impera-
30 tor.ff.de alim. & cibar.legat. Vbi legatum alimentorum † re-
lictum alicui quoad cum aliquo moratus fuerit, Imperator
fuit interpretatus, deberi etiam mortuo eo, cum quo legata-
rius morari tenebatur.
31 Ex dispositione etiam iuris Canonici hæc alimenta † à ne-
pote eius patruo, & è conuerso deberi probat primo text. in
cap. 1. verb. amitam. de cohabit. cleric. ibi, eis quæ sunt ne-
32 cessaria subministrent, qui textus licet loquatur de † clerico,
cuius bona pauperum esse dicuntur, nihilominus illum teneri
33 præstare alimenta suæ amitæ, non † quidem ex eo, quod bo-
na clericorum sint bona pauperum, sed ratione propinquita-
tis, & sanguinis coniunctionis, iura in eodem cap. & gloss. al-
legata satis demonstrant, vt aduertit Coler. de alim.d.lib.1.c.9.
num.28.sub vers. secundo probatur, vbi refellit Cordub.de La
ra. qui in d.l.si quis a liberis, §.idem rescripsit. nu.107. d. text.
in cap.1. eludere conatur.
Secundò probat textus in cap.cum quidem.§. fin.de iur.iu-
ran. vbi Bal. num.3. & Felin. num.9.in fin. aiunt coniunctos
34 † ad vita subsidia inter se præstanda teneri, vt per hunc etiā
text. alimenta patruo deberi firmat Surd. de alimen. d. tit.1.
q.28.n 3. Moter.Cueu d.dec.16.nu. 10. & seq. Giurb.d.dec.5.
num.17. vers. iure autem Canonico, & dixit Rota in d. Roma-
na alimentorum, vers. quibus non obstat. coram Patriarcha
Manzanedo.
Tertiò, & clarius id probat text. in cap.est probanda. distin-
35 ctio.86. ibi, proximos, † seminis tui † non despicias, si egere
36 cognoscas, melius est enim, vt ipse subuenias tuis, quib. † pu-
37 dor est ab alijs sumptum deposcere, aut alicui postulare sub-
sidium necessitatis, per quem textum etiam in foro conscien-
tiæ nepotem patruo alimenta præstare debere docet Roderic.
Aluarad.de coniect.ment.defunct.d.lib.3.cap.1.nu.
38 Quod ius Canonicum in hac materia alimentorum † ser-
uandum esse etiam in foro ciuili, & terris Imperij firmant in
specie, Giurb.d.dec.5.nu.17. & 24. Monter. à Cueu.d.decis.
16.sub num. 14. & in d.Romana alimentorum coram Patriar
cha Manzanedo, & in d. Roman. dotis coram R.P. D. meo
Merlino.
His accedat auctoritas sacrarum litterarum, quæ iubent, vt
cuilibet egeno subueniamus, vt in Prouerb.5.vers.16. & Lu-
cæ 6. vers.38. necnon auctoritas Apostoli 1. ad Thimoth.5.
39 dum ait, eum, † qui ex sua familia nato non subuenit, fidem
negare, ac in fideli deteriorem effici, prout per dictas auctori
tates hanc sententiam comprobat, idem Coler. d.c.9.num.28.
vers.5. adduci potest.
Potissimè cum versemur in persona adeo coniuncta, qua-
40 lis † est patruus, qui in ipsis sacris litteris sæpissime sub nomi-
ne fratris nuncupatur, vt signanter videmus in Genes. cap.11.
num.8. vbi cum Abraham loqueretur cum Loth, qui erat fi-
lius sui prædefuncti fratris, vt patet ex cap.12. sub vers. Tulit-
que Sarai vxorem suam, ait ne quæso sit iurgium inter me &
41 te, † & inter Pastores meos, & Pastores tuos, fratres enim su-
mus, & in eadem Genesi cap.29.num.15. Vbi cum Laban pa-
truus loqueretur cum Iacob nepote, inquit, num quia frater
meus es, gratis mihi seruies? Idemque probatur ex cap. quæ-
42 ritur. 22. q. 2. ibi, soror enim dicitur, quia filia fratris † erat:
Vnde si iura sunt clara, quod fratrem pauperem quis alere te-
netur, & ad fauorem D. Marci firmauit, Rota dec. 92. par.5.
43 diuers. Cur non idem dicendum de patruo, qui † etiam
in sacris litteris tanquam frater recognoscitur, & nuncu-
patur.
Et hunc corruit præcipuum contrariæ opinionis fundamen
44 tum ex eo desumptum, quod nulla † lege cautum sit à patruo
nepoti, & è conuerso hæc alimenta deberi, cum id, nedum
iure Cæsareo, sed etiam Pontificio, quinimo iure etiam Diui-
no appareat esse sancitum.
Præterea & quando ius scriptum in huiusmodi casu in spe-
45 cie non prospexisset, ipsa ratio † naturalis, ipsaque rei æqui-
tas vim legis haberet, ac pro lege allegari posset, vt in puncto.
adver-

aduertunt. *Facchin. controuerſ. d. lib. 12. cap. 61. verſus finem, verſ. ideo non obſtat. Caſtill. de coniéct. vlt. volunt. cap. 61. ſub num. 53. ſub verſ. & non obſtare quod lex, & ſub verſ. cuius etiã rationem. Surd. de alim. d. tit. 1. q. 28. num. 7. & ſeqq. Monter. à Cueu. d. deciſ. 16. num. 9. & ſub num. 12. & ſeqq. Giurb. d. dec. 5. nu. 16. & nu. 23. & alijs omiſſis Rota in d. Romana dotis cor. D. meo Merlino.*

Quapropter ab hac ſententia non minus iuribus fulcita, quam rationibus à prædictis Doctoribus, ſignanter à Colerio relatis, quamue Doctores communiter, & inter alios Pontanus, Colerius, & Surdus, qui ex profeſſo hanc materiam alimentorum tractarunt, vti veriorem & æquiorem ſequuntur, & iuxta quam tot ſuprema Tribunalia iudicarunt, viſum fuit
46 non eſſe recedendum, maxime † cum in iudicando magis æqua ſit tenenda ſententia, quamuis contraria eſſet magis communis, *Honded. conſ. 59. num. 67. lib. 1. Port. Imol. conſ. 42. nu. 3. Caphal. conſ. 93. nu. 6. lib. 1. & conſ. 766. nu. 17. lib. 2. Lancell. Gal. conſ. 122. nu. 10.*

Tanto magis in hoc Sacro Rotæ Auditorio, quod ex inue-
47 terato ſtylo in opinionum conflictu† æquiorem ſolet amplecti ſententiam, vt dixit *Rota in Arimin. legitime de Scarpionibus 5. Maij 1627. coram Reuerend. Vrgellen.*

Additur ex abundanti multo magis præfatam opinionem recipiendam, quando vt in huiuſmodi caſu nepos à quo ali-
48 menta petuntur, eſt comes, vel Marchio, tunc enim † ne patruus in Comitatus, ſeu Marchionatus opprobrium mendicare cogatur, alimenta eſſe omnino decernenda admittit, etiam contrariæ opinionis ſequaces, vt in ſpecie declarat. *Caſtill. de coniect. vlt. volunt. ad c. 61. ſub nu. 53. verſ. ſtatim tamen*, vbi idẽ ſenſiſſe teſtatur *Cordub. de lar. in d. l. ſi quis a liberis. §. ſi mater. nu. 53. de liber. agnoſc.* & idem ex contrariæ partis ſequacibus *Larre. d. deciſ. Granaten. 47. ſub num. 23. poſt med. verſic. nec habeat adiunctam dignitatem, & 50. in fi. & Maſtril. d. deciſ. 85. num. 35. & ſeqq. lib. 1.* vbi etiam quod conciſtorium determinauit patruo naturali annua ſcuta trecenta, & vlterius quod reſolutio ab vtraque parte fuit approbata.

Et ſic nõ obſtat, quod verſemur in patruo naturali legitima-
49 to, qui † iura minus fauere ſolent, quam legitimo, quoniam omiſſo, quod iura, & Doctores ſupra allegati indiſtinctè loquuntur, fuit reſponſum, id procedere in materia ſucceſſionis,
50 in qua † legitimus naturali præfertur ſecus autem in materia alimentorum, in qua naturalis à legitimo non differt, *Lup. de illeg. & natur. reſtit. liber. comment. 2. §. 1. num. 8. & ſub nu. 28. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5. gloſ. 8. par. 1. num. 77. Surd. de alim. tit. 1. q. 25. num. 31. ad finem, & tit. 7. q. 9. num. 3. Paleott. de noth. & ſpur. cap. 38. in fine, Gratian. diſcept. 567. numer. 26.*
51 *tom. 3.* & in ſpecie, quod etiam patruo † naturali debeantur alimenta firmat. *Maſtrill. d. deciſ. 85. nu. 35. & ſeq. lib. 1. & fuit reſolutum in d. Romana alimentorum 15. Iunij 1613. coram*
52 *Patriarcha Manzanedo.* Præcipuè quando prout † hic patruus ex nobili proſapia deſcendit, vt ponderat idem *Maſtril. d. deciſ. 58. num. 35. & ſeqq. vbi ſup. nu. 79.* ait idem procedere ex maxima æquitate.

Minus obſtant Doctores in contrarium allegati, nempe *Alex. in l. 1. num. 20. verſ. quid de patruo Rip. ibidem poſt Angel. & Imol. nu. 86. ff. ſolut. matr. Afflict. in conſt. Regni. lib. 3. de ſucceſſ. nobil. rub. 24. num. 39. Bal. Nouel. de dot. 6. part. princ. 16. ſpecial. num. 5. verſ. quid autem in patruo. Campeg. de dot. part. 1. q. 29. Pariſ. conſ. 16. num. 79. lib. 2.* Quia prædicti non loquuntur in caſu alimẽtorum, ſed in caſu dotis, ex quo aſſerũt, quod
53 patruus non tenetur dotare † nepotem, quæ concluſio vltra quod eſt admodum controuerſa, cum non deſint contrarium ſentientes, vt ſignanter, *Bolognett. in d. l. num. 134. in fin. ff. ſolut. matrim. & alij*, ac tanquam talis à Rota non admiſſa *in d. Romana dotis coram D. meo Merlino, & in alia Romana dotis 16. Iunij 1635. coram D. meo Pirouano.*
54 Ex ea maxime infertur ad caſum alimentorum, quorum † cauſa magis priuilegiata, eſt & vrgentior, quam cauſa dotis, *Peregr. de fideicomm. art. 42. num. 87. Dec. in l. ſi certis annis. nu. 8. C. de pact. Natt. conſ. 410. num. 15. Gratian. diſcept. 832. nume. 33. Giurb. d. deciſ. 5. ſub num. 40. verſ. ſed diuerſa. Monter. à Cueu. d. deciſ. 16. num. 16.*

Et argumentum de alimentis ad dotem, quo dicti Doctores contrariæ opinionis ſequaces vtuntur multis con funditur
55 exemplis, nec ſemper cõcludit cum † multæ ſint perſonæ, qui bus non debetur dos, & tamen debetur alimenta, filius enim
56 non tenetur † dotare matrem, *l. 1. §. præterea, ff. de tutel. & ration. diſtrah. l. tutor. ſecundum. §. fin. de adminiſtr. tutor. Iaſ. in auth. res quæ. num. 9. C. comm. de legat. Surd. de alimen. tit. 1. q. 28. num. 9. in fi. & num. 10. Monter. à Cueu. d. deciſ. 16. ſub nu.*
57 *20.* eam tamen † tenetur alere *d. l. ſi quis a liberis. ff. de liber. agnoſc. l. tutor. §. fin. ff. de adminiſtr. & pericul. tutor.* cum alijs ſimilibus caſibus, qui per dictum D. Aduocatum afferebantur.

Propterea licet valeat argumentum affirmatiuè ſumptum,
58 tenetur dotare, † ergo tenetur etiam alere, non tamen valet negatiuè ſumptum, videlicet non tenetur dotare, ergo nec alere, vt in terminis affirmant. *Fachinet. controuerſ. iur. lib. 12. c. 61. in fin. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 28. ſub num. 9. a verſ. ſecundo reſpondeo Io. Baptiſta Coſta de remed. ſubſid. remed. 66. nu. 5. Monter. à Cueu. d. deciſ. 16. num. 11. & 20. Giurb. deciſ. 5. numer. 42.*

Et ſic minus releuant cæteri prædicti Doctores: tum quia
59 contra ipſos ſtat verior, magis æqua, † & magis recepta ſententia, vt ex prædictis apparet, tum quia mouentur ea non ſubſiſtenti ratione, quod non reperiatur iure cautum patruo alimẽta à nepote, & è conuerſo deberi, cuius contrarium liquet ex deductis; vel mouentur auctoritate prædictorum, qui in terminis dotis loquebantur, non autem alimentorum, quæ vrgẽtiora ſunt, & magis priuilegiata, tum demum cum illi commu-
60 niter reijciantur, nam † Odofredus vltra quod perfunctoriè loquitur, & ſolum tangit ius alendi, etiam inter Collaterales primi gradus procedere, nec aliud aſſerit, communiter reijcitur à Colerio, Surdo, Fachineo, Giurba, Monterio ſupracitatis. Emanuel a Coſta confutatur à Colerio *de alim. lib. 1. cap. 9. num. 27. & a Giurba deciſ. 5. num. 21. Molina de promogenitura reijcitur a Roderico Aluarado de coniect. ment. defunct. lib. 2. cap. 2 § 2. ſub num. 73. a Caſtillo de coniect. vlt. volunt. c. 61. ſub nu. 53. præſertim verſ. & ita tenendo, & a Giurba, & ab alijs pluribus.* Præterea idem Molina in loco ſuperius citato ſub *verſ. his tamen non obſtantibus quo ad alimenta ad fauorem patrui in ſupremo Caſtellæ conuentu deciſum fatetur. Garzia reijcitur a Colerio de alim. d. cap. 9. nu. 27. & a Giurba deciſ. 5. Vincentius de Franchis confutatur a pluribus, & ſignanter a Monterio d. deciſ. 16. num. 38. & a Giurba præcit. deciſ. 5. & a Caſtillo d. cap. 61. ſub eodem num. 53. Corduba de Lara reprobatur a Giurba d. deciſ. 5. num. 23. a Surdo de alim. tit. 1. quæſt. 28. ſub num. 12. a Colerio Caſtillo, & alijs in locis ſupracitatis.* Vltra quod Corduba contra ipſum Dominum Marchionem retorquetur, nam iſte, vt aduertit Caſtillus loco ſupracitato à ſua ſententia recedit, quando, vt in hoc caſu nepos
61 qui alere † tenetur, eſt vel Comes, vel Marchio, ne in opprobrium talis dignitatis patruus mendicare cogatur.

Denique minus obſtat, quod alimenta nepoti non deberi
62 † deciſum Bononiæ dicat, *Siluan. conſ. 33.* quem refert *Rota. d. deciſ. 408. num. 17. par. 5. diuerſ.* nam *Siluanus d. conſ. 33. vſque ad nu. 12.* ex pluribus efficacibus rationibus cõprobat hæc alimenta deberi, & licet *d. nu. 12. ſub verſ. quidquid tamen ſit aſſerat contrarium deciſum Bononiæ, hoc non releuat.* Tum quia pro fundamento talis deciſſionis Siluanus duas deducit ratio-
63 nes, † videlicet quod non reperiatur iure cautum, illa non deberi, & quod valeat argumentum de dote ad alimenta, quarũ vtraque corruit ex pluribus ſuperius deductis, tum etiam quia
64 ſi eſſet iudicandum exemplis, † licet Bononiæ fuerit ſemel deciſum alimenta nepoti à patruo non deberi, contrarium poſtea pluries fuit deciſum in Regno Aragoniæ. Siciliæ, & alijs ſupremis Tribunalibus ſupra relatis, & etiam in hoc Sacro Rotæ Auditario, vt in præfatis deciſionibus, ex quibus patet etiam reſponſio *ad dictam deciſionem 408. par. 5. diuerſ.*

Quæ ſententia, quod D. Marchio teneatur alere dictum D. Marcum ſuum patruum, multo magis recipienda videtur in huiuſmodi caſu, cum ille ſit etiam hæres tam Marchionis Hieronymi, quam Cardinalis Alexandrini, quam etiam Marchio ſiis Antonini, qui tanquam pater patruus, & frater reſpectiuè D. Marcum alere tenebantur, & ſemper aluerunt, dum viuebant, vnde illis defunctis modernus Marchio ad alimenta ei-
65 dem præſtanda tenetur, cum † onus alendi tranſeat ad hęredẽ, & quemcumque poſſeſſorem bonorum, *l. 2. & l. alimenta, & l. libertis quos teſtamento § manumiſſis. ff. de alimen. & cibar. legat. Alex. conſ. 18. num. 17. verſic. ſic videmus in alimentis lib. 5. Neguſan. reſponſ. 490. num. 7. Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 9. nu. 1105. verſ. declara eam Rot. in Bononien. alimentorum 18.*

Mar-

Martij 1594. coram bon. me. Penia, & in Romana adimentorum 13. Iunij 1608. coram Cardinali Pamphilio.

Maximè cum D. Marcus apud dictum clar. me. Cardinalē
Alexandrinum fuerit nobiliter educatus, *vt in decis. 92. nu. 15.*
66 *par. 5. diuers.* & ob specialem † alimentorum fauorem sola
triennalis præstatio obliget ad eadem alimēta in futurum præ-
standa, *Bart. in tract. de alimen. nu. 3. Alberic. in l. non dubium, nu. 1. C. de testam. Alex. in l. si certis annis. nu. 5. C. de pact. Guidop. quæst. 576. num. 5. Gratian. discept. 108. n. 13. tom. 2. Matthesil. singul. 122. in fine.*

Eoque magis cum nec sit curandum, vnde bona proueniāt,
67 † quando ea, vt in huiusmodi casu ratione sanguinis deben-
tur, *Maresc. var. resolut. lib. 2. cap. 83. nu. 4. versic. dicit quod cū frater. Gratian. discept. forens. 563. num. 21. versus finem. vers. vbi etiam non est quærendum. tom. 3. Molin. de primogen. Hispan. lib. 2. cap. 15. sub nu. 59. Rota decis. 538. nu. 4. & 5. par. 1. in recent.* & ad fauorem D. Marci dixit *Rota d. decis. 92. num. 11. par. 5. diuers.*

Quibus stantibus non obstat alterum obiectū, quòd D. Mar-
cus possit vel militare, vel alio simili exercitio sibi victū quæ-
68 rere; quoniam in hoc casu nō attenditur talis † industria pro-
pter fragilitatem humanæ potentiæ, sed an quis habeat tot in bonis, ex quibus decenter viuere possit, vt alias firmauit Rota ad fauorem eiusdem Marci *coram Reuerend. Vrgellen.* & tradunt *Aldobrand. cons. 28. nu. 26. & seq. lib. 1. Caball. cons. ciuil. 154. nu. 28. & seq. Aym. cons. 199. nu. 5. & seq & Io. Bapt. Lup. in tract. de illegit. & natur. restit. liber. comment. 2. § 1. nu. 35.* Vbi etiam decisum testatur Mantuæ reiecto *cons. Curt. iun.* contrarium sentientis *Marescot. var. resol. li. 2. c. 83. n. 40.* & dixit alias *Rota in Romana alimentorum 17. Iunij 1608 coram Card. Pamphilio, in Viterbien. alimentorum 22. Iunij 1615. coram Card. Verospio, & dec. 628. nu. 3. par. 4. recent.*

Firmato igitur D. Marchionem teneri præstare alimenta
dicto Marco eius patruo, Domini resoluerunt pro eisdem ali-
mentis esse faciendum assignamentum super Palatio magno,
quod possidetur à Domino Marchione hic in Vrbe in platea
SS. Apostolorum, ad hoc vt dictus Marcus ex illius pēsionibus
quantitatem alimentorum sibi designatam liberè, ac pacificè
69 percipere valeat; nam † vbi quis tenetur aliquem alere, Iudex
potest illum condemnare ad assignandum bona, ex quorū red-
ditibus alter alimenta percipiat, prout in hisce casibus fieri cō-
suetum testantur *Bald. in l. 2. sub n. 4. vers. sed pone pater. C. si in fraud. patron. Alex. in l. Imperator. nu. 13. ff. ad trebell. Ias. in l. si constante. num. 199. ff. solut. matrim. Cagnol. in l. fin. numer. 290. C. de pact. Paul. de Castr. in d. l. 2. num. 6. C. si in fraud. patron. Zasi in l. ait prætor. § sed & si quis. numer. 2. versus fin. ff. de iur. iur an. Peregrin. de fideicom. art. 36. num. 16. Marescot. var. resolut. lib. 2. cap. 83. num. 41. Surd. de alimen. tit. 8. priuileg. 88. num. 3. Molin. de primogen. d. lib. 2. capit. 15. num. 72. & dixit Rota in Romana alimentorum 11. Februarij 1605. coram bo. me. Penia.*

Quo vera ad secundam inspectionem attinet, quæ respicit
quantitatem alimentorum, Domini censuerunt dictum assi-
gnamentum esse faciēdum ad rationem scutorum duodecim
pro quolibet mense; hoc modo videlicet, quòd scuta quatuor
prestentur super bonis hæreditarijs Marchionis Antonini fra-
tris dicti Marci, & scuta octo super bonis primogenituræ in-
stitutæ à bo. mem. Card. Alexandrino patruo eiusdem Marci,
quamuis enim dicta alimenta fuerint alias eidem D. Marco
taxata ad rationem scutorum viginti menstruorum. Nihilo-
70 minus quia ex dicto Marchione prædefuncto, † cuius hære-
ditas prætenditur non leuiter diminuta, extant hodie quinque filij legitimi, nempe tres masculi, inter quos adest dictus modernus Marchio, ac duæ fœminæ, status vero bonorum moderni Marchionis, qui possidet omnia bona tàm hæreditaria Marchionis Antonini, & Marchionis Hieronymi, quam primogenituræ dictæ clar. mem. Card. Alexandrini adhuc hodie non linquet; Ideo Domini pro nunc arbitrati sunt dictum assignamentum esse faciendum iuxta modum superius expressum ad prædictam rationem scutorum duodecim menstruorum.

Et ita resolutum vtraque, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Auenionen̄ Vsusfructus.

Die Mercurij 4. Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

Substitutio exemplaris, quando non sustineatur. Testamentum impugnans, quando priuetur omni eius commodo. Fideicommissum, vt dicatur agnitum, quid sufficiat. Vsusfructus & vendi, & alienari potest.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio exemplaris est nulla ob præteritionem filiorum & nu. 6.*
2 *Donatarius repræsentat personam donantis.*
3 *ad Vitæ tempus, si quid alicui fuerit relictum, importat vsumfructum.*
4 *Dispositio purificata, perinde ac de pura iudicanda est.*
5 *Testamentum impugnans, priuandus est omni commodo, ex d. testamento ei relicto. limita nu. 7.*
8 *Pater faciendo substitutionem exemplarem filijs mente captis in suo testamento, reputantur duo testamenta vnum patris, & alterum filiorum, & consequenter duo patrimonia separata.*
9 *Testamentum impugnans, cum clausula, sine præiudicio iurium sibi in eo competen. quid operetur.*
10 *Fideicommissum transmitti non potest sine agnitione.*
11 *Fideicommissi agnitio resultat ex eius petitione iudiciali.*
12 *Voluntatis declaratio sufficit ad agnitionem fideicommissi.*
13 *Vsusfructus potest vendi, alienari & donari.*
14 *Vsusfructus an possit cedi extraneo, controuersum est.*
15 *Vsusfructus, dum dicitur, quod non potest cedi, intelligi debet ad effectum, vtius, siue commoditas reguletur à vita vsufructuarij.*
16 *Vsusfructus morte vsufructuarij extinguitur.*
17 *Testator, si aliquid alicui reliquerit, si filios masculos non habuerit, si habeat nepotem ex filia, an deficiat conditio.*
18 *de Vsusfructus substantia est dare, seu offerre cautionem, si quis illum prætendat.*
19 *Rem melius est habere, quā fideiussorem.*
20 *Testator, si alicui reliquerit vsumfructum, si non valet præstare cautionem hæredi, consulitur vtrique parti per dimissionem rei penes hæredem, qui præstet vsumfructum.*

DECISIO CXCIV.

DE Anno 1624. sub die 10. Iunij * fuit in hac causa resolutum coram bo. mem. Buratto substitutionem exemplarem factam per q. Nicolaū de Tertulijs, Bartholomæo, & Antonio eius filijs masculis mente captis ad fauorē Francisci,
1 & Hectoris eiusdem Nicolai ex filiabus nepotum esse † nullā
ob præteritionem earumdem filiarum contra formam. *l. humanitatis. C. de impub. & ali. substit.* quæ decisio deinde sub die 29. Nouemb. 1627. * fuit cōfirmata corā Eminētiss. D. Card. Vbaldo subrogato Buratti defuncti; & vlterius in hac decisione fuit firmatum intrare substitutionem fideicommissariā ad fauorem eorumdem nepotū exemplariter substitutorū quoad bona, scilicet d. Nicolai testatoris: post quas resolutiones Franciscus & Catharina nepotes donatarij & hæredes Gabrielliæ vnius ex d. testatoris filiabus petierunt ab intestato immissionē in bonis dd. mentecaptorū, & per duas decisiones primam sub die 18. Nouemb. 1635. * secūdam sub die 3. Martij 1636. * proponente R. P. D. meo Buceabella subrogato in locū Eminentiss. Card. Vbaldi fuit resolutum ipsis dandam esse immissionem pro tertia parte bonorum in eorum mente captorū hæ-
2 reditate repertorū, sicuti ipsi Gabrielliæ † cuius personā repræsentāt, dari debebat ex interdicto quorum bonorū iuxta tradita per *Menoch. de adipisc. rem. 1. num. 33. & rem. 4. n. 236.* cum alijs

alijs allegatis in decisionibus, iuxta quarum tenorem D. meo,
Buccabella suam protulit sentẽtiam, quæ exequutioni fuit de-
mandata: Sed quia vltra dd. bona comprehensa in sententia
dd. donatarij prætendebant etiam vsumfructum bonorum fi-
deicommisso Nicolai subiectorum, cõtigit dubitari, an dictus
vsusfructus deberetur, & hodie proposito à me supradicto
dubio fuit resolutum d. vsumfructum deberi.

Nã clara est Nicolai testatoris dispositio, quod in euentum,
in quem aliqua ex suis filiabus nullum haberet filium masculũ,
habeat sua vita durante partem suorum bonorum, quam ha-
3 buissent eius liberi masculi si in rerũ natura extitissent, † quod
relictum ad tempus vitæ vsumfructum importat secundum
communem opinionem, à qua non recedendum esse testatur.
*Menoch. præsumpt. 133. num. 12. lib. 4. & cons. 352. numero 17.
Mantic. de coniect. lib. 9. tit. 2. num 29. Castil. de vsufr. cap. 30.
num.* 13. & fuit in hac causa *d. decis. 19. Iunij 1617. coram bo.
me. Buratto*, Vnde cum d. Gabrielia, a qua donatarij causam
habent nullos susceperit filios masculos, vt in cõfesso est apud
partes, & firmatur in d. decis. Burati, consequenter eidem Ga-
brieliæ, seu eius hæredibus & donatarijs debetur vsusfructus
tertiæ partis bonorum ipsius testatoris, sicuti cum proprietate
fuisset debitus filijs ipsius vigore substitutionis factæ ad illarũ
fauorem à Nicolao testatore, vt pariter firmatur in d. decis. Bu
4 ratti, cum enim † conditio huic legato vsusfructus adiecta sit
purificata, idem est ac si dispositio pura fuisset, *l. vbi pura, ff. ad
Trebell. l. cum quidam, la seconda. ff. de legat. 1. l. si dies in fin.
ff. quand. dies legat. ced. & fuit dictum in altera Auenionen. fi-
deic. 5. Decemb. 1635. coram R. P. D. meo Panzirolo.*

Non obstat, quod Gabrielia in partibus petierit immissio-
nem totius hæreditatis vti hæres vniuersalis Nicolai, & sic im
5 pugnauerit illius testamentum, propter quod † venit priuanda
omni commodo ei ex d. testamento relicto, *l. Papinianus, §.
C. meminisse. ff. de inoff. testam. l. post legatum. ff. de his quibus vt
indig. Bartol. in. Auth. ex causa num. 19. C. de lib. præter.* Quia
fuit responsum, quod licet d. Gabrielia petierit dictam immis-
sionem sub prætextu, quod careret filijs masculis, & quod sub-
6 stitutio exemplaris non potuerit fieri, † nisi de se vti sola su-
perstite ex sororibus mente captorum iuxta dispositione *d. l.
humanitatis*, non propterea impugnauit testamentum pater-
7 num, cum ipsa diuiserit † patrimonia mentecaptorum & pa-
tris, vt fecit etiam. *Rota in hac causa sub die 29. Nouembris co
ram Eminentiss. Card. Vbaldo*, in qua firmatur nullam fuisse
substitutionem exemplarem, validam vero substitutionem fi-
8 deicommissariam, quia duo † reputantur testamenta, nempe
vnum patris, & alterum filij, & consequenter duo patrimonia
distincta, & separata ad tradita per *Castr. 222. sub num. 2. lib. 2.*
cum alijs in decis. allegat. Quapropter petitio & aditio hæredi
tatis facta per procuratores Gabrieliæ ad hoc specialiter con-
stitutos in partibus de anno 1614. fuit de successione sibi
9 per substitutionem exemplarem delata, † idque citra præiudi-
cium vsusfructus sibi competentis ex substitutione fideicom
missaria, per quam clausulam censetur omnia iura sibi compe
tentia ex testamento paterno reseruasse, *l. si debitor. §. 1. iuncta
gloss. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Paris. cons. 23. & 142. lib.
1. Castr. cons. 312. nu. 2. lib. 1.*

Non obstat, quod donatio Gabrieliæ sit restricta ad iura cõ
petentia ex substitutione exemplari de bonis & iuribus mente
captorum, & quod propterea non possit dici agnitum fideicõ-
10 missum paternum, † sine qua agnitione non potuit transferri
ad donatarios, *Peregr. de fideic. art. 2. num. 63. Fusar. de subst.
q. 486. per tot.* Quia vltra quod cessat ex facto, ex quo in dona-
tione sunt comprehensa omnia, & quæcumque iura compe-
tentia super hæreditate Nicolai, responderur agnitionem pro
11 bari † ex petitione iudiciali, in qua expresse Gabrielia sibi re-
12 seruauit ius consequendi vsumfructum, quæ declaratio † volũ
tatis sufficit ad agnitionem fideicommissi, *argum. l. legatum.
ff. de legat. 2. Peregr. de fideicom. art. 2. nu. 63. & fuit dictum in
Viterbien. Castrorum 2. Iunij 1623. corã Reuerendiss. D. meo
Decano.*

Nec obstat, quod in d. donatione non fuerit cessa commo-
ditas, sed vsusfructus, qui non potest cedi, quia imo verior &
13 communior est sententia posse † alienari, vendi, & donari, vt
per innumeros congestos per *Castill. de vsu fr. q. 69. num. 6. &
14 seqq.* & licet sit controuersum, an † possit cedi extraneo, vt per
eundem *Castil. de cap. 69. nu.* 20. tamen hic agitur de donatio-
ne, quæ est permissa, & dum aliqui Doctores tradunt non pos
15 se cedi † debent intelligi ad effectum, vt ius siue commoditas
16 reguletur à vita vsufructuarij, per cuius obitum † vsusfructus
finitur *l. si Socrus. ff. de iur. dot. Bald. in l. vsufructu. vers. 2. præ-
mitto, & Imol. nu. 1. 5. & 10. ff. solut. matr. Mantic. de tacit. li. 5.
tit. 3. num. 11. & 19. Castill. de vsufr. d. c. 69. nu. 13.*

Non obstat, quod legatum d. vsusfructus non fuerit purũ,
sed conditionale, nempe in euentum quod aliqua ex dd. filia-
bus nullum haberet masculum, quæ conditio non debet dici
17 purificata, † ex quo Gabrielia habuit ex Francisca filia Henri-
cum nepotem, quia fuit responsum testatorem intellexisse de
masculis primi gradus non autem de nepotibus ad text. *in l.
in fin. & l. immunitates. ff. de iur. immun. cum alijs per fusariũ
cumulatis q. 404. nu. 1. & seqq.*

18 Non obstat, quod Gabielia nunquam dederit, neque † obtu
lerit cautionẽ, quæ est de substantia vsusfructus, *Ruin. cons. 91.
num. 10. & cons. 202. num. 7. lib. 2. Fulgos. 91. ad fin. Surd. dec.
57. num.* 12. Quia d. cautio non fuit oblata propter litem, quæ
diu fuit agitata super validitate, vel inualiditate testamenti,
nec illa erat necessaria. ex quo hæredes semper habuerunt pro
19 prietatem & vsumfructum in manibus, plus † enim est rem ha
bere, quam fideiussorem, vnde fit quod quando cautio haberi
non valet, consulitur vtrique parti per dimissionem rei penes
hæredem, qui præstet vsumfructum, vt post *Bellon. & alios
Surd. dec. 141. nu. 14. Siluan. cons. 37. nu. 8.*

☞ * *Est decisio 802. inter eius impress.*
☞ * *Est decisio 112. par. 5. recent.*
☞ * *Sunt decisiones 74. & 105. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. BVCABELLA.

Feretrana Vnionis.

Die Veneris 13. Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

De validitate vnionis beneficiorum, quando non possit dubitari. Gratia quando egeat iustificatione, & quando non. Vnio beneficiorum quando dicatur vnica, & non plures, Vnio beneficij facta sine præiudicio possidentis, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Vnio beneficij, quando non fuit facta præbendis distributiuè, sed mensæ capitulari, substineri non potest.*
2 *Sed hoc procedit, quando vnio fuit facta per Ordinarium sine auctoritate Papæ, quia tunc corruit ex defectu potestatis.*
3 *De Papæ potestate circa vnionem beneficiorum non est dubitandum, ideo vnio qualiter cumque fiat substinetur. ampla num. 4.*
5 *Gratia, si non emanauerit motu proprio, sed ad instãtiam partis, indiget iustificatione.*
6 *Gratia non indiget iustificatione, licet fuerit facta ad instantiam partis, stante fluxu 30. annorum.*
7 *Quod intellige, quando adest etiam obseruantia, & effectuatio concurrat.*
8 *Vnio beneficiorum, si quo ad vna partem habuerit effectum, sufficit ad præsumẽdam effectuationem etiam quoad aliam partem.*
9 *Vnio beneficiorum quando sunt plures, & distincta, tunc per effectuationem vnius non infertur ad effectuationem alterius.*
10 *Vnio beneficiorum tantum vnica dicitur, & non plures, si appareat dispositionem vnica oratione, ac verborum structura factam fuisse,*
11 *Vnio beneficiorum dicitur vnica, & non plures, si valor eorum in vnam tantum summam fuit coaceruatus.*
12 *Vnio beneficij facta sine præiudicio possidentis illud, non habet effectum, nisi illud per cessum, vel decessum &c. illius vocauerit.*
13 *Vnio beneficij facta cum clausula sine præiudicio possidentis, non suspendit vnionis perfectionem, sed illius tantum executio-*

tionem protrahit in tempus obitus beneficiati, & ipsius beneficij vacationis.

DECISIO CXCV.

QVæ pro parte D. Hieronymi obijciebatur contra decisionem, coram me in hac causa factam sub die 14. Nouẽbris præt. * Domini censuerunt non obstare, proindeque a decisis recedendum non esse.

Non enim obstat, quod vnio facta non fuerit Præbendis
1 distributiuè † sed mensæ capitulari, & consequenter sustineri non videatur, vt per *Gonzal. supra regul. 8. glos. 37. num. 25. & Rot. decis. 565. par. 2. recent.* Nam placuit responsio, quod hoc
2 procedit, quando † vnio facta fuit per Ordinarium sine authoritate Papæ, quia tunc corruit ex defectu potestatis, iuxta *glos. in clem. fin. in verb. mens. de reb. Eccles non alien. cum alijs in*
3 *d. decis. 565. adduct.* Secus vero quando † Papæ authoritas interuenit, tunc enim cum de potestate dubitari non possit vnio ipsa sine dubio sustinetur, vt probat *glos. in ead. clem. 2. in verb. mensæ in fin. de reb. Eccl. non alien. vbi Abb. num. 6. & Zabarell. num. 9. Oldr. cons. 262. num. 3. Gabriel. cons. 188. sub num. 7. lib. 2. Garz. de benefic. part. 12. cap. 2. §. 2. numer. 168. versic. & ideo.*

In proposito vero vt patet ex litteris *Clem. viij. de quibus in*
4 *summ. capit. num. 1.* præuia narratione vnionis † ex iustis, ac rationalibus causis etiam inhærendo decretis Sacr. Concil. Trident. per Episcopum factę Papa Apostolica authoritate perpetuo vniuit, & incorporauit.

Nec etiam fuit visum obstare, quod cum litteræ prædictæ
5 non emanauerint † motu proprio, sed ad partis instantiam indigeant verificatione, iuxta *decis. Seraph. 877. num. 2.* Quoniã fuit responsum, quod cum à data dd. litterarum effluxerint an
6 ni 33. omnia in illis expressa † verificata præsumuntur, nec hodie alia iustificatio requiritur, *Garz. de benefic. part. 1. cart. 5. num. 478. Greg. decis. 57. vbi ad num. 6. Rot. decis. 7. num. 1. & 287. nu. 16. par. 3. recen.*

Nec quicquam facit, quod ad effectum vt intret huiusmo
7 di iustificationis † præsumptio non sufficiat solus lapsus temporis, nisi etiam obseruantia, & effectuatio concurrat. Quia cum
8 de effectuatione, quoad alia † beneficia dubitari non possit, sufficit ad effectum vt vnio ipsa etiam quoad beneficium de quo agitur effectuata dicatur *Cau. decis. 408. num. 6. Add. ad decis. Gregor. 557. numer. 9. cum alijs alleg. in præd. decis. in hac causa.*

Nec subsistit quod facta non fuerit vnica vnio omnium beneficiorum, sed plures ac distinctè, & consequenter per
9 † effectuationem vnius inferri non possit ad effectuationem alterius, vt per *Gonzal. sup. reg. 8. glos. 5. §. 9. num. 59.* Quia ex lectura dd. litterarum clarè constat vnicam tantum vnionem non autem plures contineri, cum appareat dispositionem vnicã oratione, ac verborum structura pendentem ab eodem ver
10 bo † vnimus, annectimus, & incorporamus in fine ipsius orationis apposito factam fuisse, ad tradit. *per Bald. in l. liber homo 59. §. Titius num. 2. post med. vers. item nota quod diuersitas. ff. de her. instit. & in cons. 151. num. 1. lib. 5. Rot. decis. 568. num. 1. in fin. par. 2. rec.* Quod apertius etiam confirmatur ex eo, quia valor ipsorũ beneficiorum non fuit distinctè, ac separatim expressus, sed insimul, & in confuso in vnam summam
11 coaceruatus, † quod clarè probat vnicam tantum vnionem non tamen plures, ac distinctas factas fuisse prout alias considerauit *Rot. coram Cauál. d. decis. 408. num. 6. vers. tamen, & decis. 449. nu. 7. & decis. 500. num. 5.*

Nec refragatur, quod in litteris prædictis quoad beneficiũ de quo agitur, tunc possessum à Ioanne Andrea fuerit adiecta clausula sine præiudicio d. Ioan. Andreæ, ita vt præsens vnio quoad Ecclesiã, seu Cappellam B. MARIAE de Cella prædi
12 ctam non sit, neque censeatur sortita effectum, † nisi postquã illa per cessum vel decessum, aut alias ex persona d. Io. Andreę vocauerit, & consequenter quoad illud effectuatio suffragari posse non videatur. Quia fuit responsum clausulam prædictã
13 non suspendere vnionis perfectionem, sed illius † tantum executionem protrahere in tempus obitus beneficiati, & ipsius beneficij vacationis, iuxta *tradit. per Oldr. cons. 223. nu. 8. & cons. 257. nu. 15. & 19. Modern. de re benef. li. 1. quæst. 29. n. 36.*

Et ita vtraq; parte informante resolutum fuit &c.

* *Est decisio 174. supra in hac eadem.*

DECISIO CXCVI.

R. P. D. PIROVANO DECANO.

Anconitana Prædij.

Die veneris 13. Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

Emens aliquam rem pro alio, licet nomen proprio contractum perficiat, nihilominus ei ad restitutionem tenetur. Testes, quando sunt varij, & contrarij, quando multo minus attendantur, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Dominium nobis per alium acquiri potest.*
2 *Res pro alio empta, etiamsi emptio sit facta nomine proprio, nihilominus eam rem ei tenetur restituere, pro quo emit.*
3 *Testes, quando sunt varij, & contrarij, nulla fides certè est adhibenda eis & hoc maximè ad resoluendum aliquid, de quo constat per publicum instrumentum.*
4 *Testes, siue sint tres, vel duo in quocumque negocio pro plena, seu sufficienti probatione sufficiunt.*
5 *Testes duo, vel tres contra quoscumque magnos Principes etiã sufficiunt.*
6 *Testes, quando sunt singulares loco, & tempore singularitate obstatiua, non probant, & num. 8.*
7 *In testes, vt contrarietas euitetur, debet capi omnis interpretatio.*
9 *Prandendi tempus vnum omnibus non est, vt Dominus noster iussit turbam illuc discumbere.*
10 *Testes si sint singulares loco, temporeque non probant confessionem.*
11 *Cõfessio extraiudicialis facta absente parte, semiplenè probat.*
12 *Probationes minus perfecta coniungi, possunt ad constituendam veram probationem.*
13 *Procurator, si mandatum susceperit ad aliquid pro alio emendum, cogi potest ad declarandum se pro illo emisse, & rem restituere.*

DECISIO CXCVI.

DIctum fuit sententiam Rotalem esse confirmandã, quia eius validitas non controuertitur, & iustitia probatur ex serie facti per testes de subhastatione prædij concludentes, de mandato Francisci cui dominium ex persona Ianuarij oblato
1 tis fuit quæsitum, † & potuit quæri per ea, quæ dicit *Bald. in l. multum interest, nu. 3. C. si quis alteri vel sibi. Dec. cons. 141. num. 18. Rot. decis. 806. num. 5. par. 1. diuers. cum alleg. in decis. causæ*, & attenta susceptione mandati ad licitandum tenetur,
2 † rem etiam proprio nomine emptam constituenti restituere, *l. si procuratorem. §. fin. ff. mandati. Surd. decis. 304. nu. 11.*

Non obstat, quod cum huiusmodi mandatum ex parte Gasparis prætendatur probari ex testibus vltimo loco examinatis nullatenus contractum videatur, siue tractatum, siue executionem tractatus, siue Ianuarij confessionem subsequentem attendamus, ex quo testes omnes singulares singularita
3 te obstatiua, varij, † & cõtrarij, quibus fides adhiberi nullo modo potest ad resoluendum dominium per Ianuarium acquisitum in iudicio huius prædij subhastationis, de quo per Instrumentum concludens probatio datur *gl. in l. final. vers. manifestum. C. de reb. cred. Surd. cons. 192. nu. 13. & cons. 321. num. 1. coram Papa Greg. XV.*

Quia e mandato suscepto, & de præcedenti tractatu per Ianuarium ad offerendum, & licitandum pro Francisco deponunt secundus, & quintus testis super tertio contestes, & de cõsignatione pecuniæ in sacculo eidem Ianuario per Franciscũ facta deponunt tertius, & quartus testis super tertio, ac demũ de effectuatione subhastationis, & deliberationis prædij pro Francisco ex ore Ianuarij deponunt secundus testis de certa scientia, quartus, & quintus de auditu, qui respectiuè testes, si
4 ue † duo, siue tres in quocumque negotio pro plena, & concludenti probatione sufficiunt *l. vbi numerus, ff. de testib. cap. in omni negocio. cap. licet eod. tit. Decis. 342. in princip. & Surd. cons. 12.*

12.*num.*32. dicens etiam sufficere contra †quoscumque magnos Principes.

Non obstat, quod secundus, & quintus ex quorum depositionibus Ianuarius conuincitur mandatum acceptasse ad offerendum in subhastatione prædij controuersi pro Francisco,
6 sint singulares loco, & tempore singularitate† obstatiua, dum asseritur secundum dixisse tractatum supradictum conclusum fuisse in apotheca Petrobelli, quintū vero in apotheca Ianuarij, neminem probare propter contrarietatem, & repugnantiam, *l. testium. C. de testibus. Anchar. cons.* 147. *nu.* 2. *Crau. de antiq. tempor. par.* 4. *vers. sed enim. nu.* 2. *Rot. decis.* 390. *nu.* 4. *coram Papa Greg. XV.*

Quia pro responsione aduerterunt Domini ad vtramque tā secundi quā quinti testis depositionem, quæ nullam continet contrarietatem, aut diuersitatem, secundus enim iuxta 15. tria dicit, primo fuisse requisitum à Francisco Petrobello, vt offerret prædio equitis Bartholomæi Fanelli, quod tunc subhastabatur subdēs, *e me lo richiese in Bottega sua*, secūdo quod ipse testis recusauit. Tertio ob recusationem statim vocasse Ianuarium, requirens eum in præsentia istius testis quatenus vellet offerre pro emendo dicto prædio, qui Ianuarius accedere ad offerendum promisit, & accessit, hucusque de conclusione tractatus, aut mandati magis in vna apotheca quam in altera nullum verbum, sed tantummodo de loco recusationis mandati in apotheca Petrobelli. Quintus vero testis super tertio concludit tractatum, & susceptionem mandati ex parte Ianuarij, secundo dicit eundem Ianuarium, *si parti di Bottega dicendo al fratello, che voleua andare a far detta offerta*, qui discessus ex apotheca propria, neque responsio ad interrogatorium in causa scientiæ, scilicet prædicto scire per ea, quæ supra deposuit, & quia præsens fuit, audiuit à d. Francisco, & dicto Ianuario, & de loco in apotheca dicti Ianuarij Zanolæ, vllam prorsus continent contrarietatem cum depositione secundi testis, qui de loco in quo Ianuarius fuit à Francisco requisitus nullum verbum, sed tantummodo de loco, in quo ipse testis ad offerendum fuit requisitus, ibi, *me lo richiese in Bottega sua*, & cum hæc sint inter se diuersa, requirere testem, vel requirere Ianuarium ad concludendum contrarietatem, non potest
7 de vno ad alterum inferri, sed† ad illum excludendum sumenda est omnis interpretatio, *Cæs. de Grass. decis.* 4. *nu.* 5. *de testibus Caputaque decis.* 270. *num.* 7. *par.* 3. & 309. *num.* 2. *coram Papa Greg. XV.*

Neque supradictæ distinctioni repugnare videntur dicta eiusdem secundi testis, dum iuxta 16. respondit, ibi, *e fu in questa bottega di Pietrobelli*, quia interrogatorium, & responsio secundi testis respiciunt diuersum actum ab ipsa conclusione tractatus, & mandati suscepti per Ianuarium, nempe in quo loco Franciscus post relationem acquisitionis prædij per oblationem Ianuarij consignauerit pecuniam cum sacculo pro soluendo integro pretio ipsius prædij, vt non mirum si conclusio tractatus facta fuerit in apotheca Zanoli, & consignatio pecuniæ ex interuallo in apotheca Petrobelli.

Quo vero ad exequutionem tractatus, & mandati de qua deponunt idem secundus testis iuxta 16. & quartus testis nominatus *il Paron. Giorgio*, & datus in contestem per Franciscum Matiam Mancinum secundum testem affirmantes Ianuarium ex ore ipsius obtulisse, & redijsse ad Franciscum; qui illi consignaret pecuniam pro pretio soluendo. Similiter non
8 obstat, quod sint singulares† obstatiua singularitate respectu temporis, dum secundus dicit consignationem contigisse de mane, quartus vero testis dicat post prandium.

9 Quia decisio causæ tollit obiectum, quod cum non sit omnibus habitantibus in Ciuitate Anconæ † prandendi tempus præscriptum, & prout in deserto Dominus noster iussit turba illuc discumbere; facile vnus hora sexta erit ieiunus, & alter hora nona refectus.

Et prædicta eo magis verosimiliora redduntur, & comprobantur ex confessione ipsius Ianuarij, de qua deponunt octauus, & nonus testes primi examinis. Primus, tertius, quintus, sextus, septimus, octauus, & nonus secundi examinis dicentes audiuisse ab eodem Ianuario ipsum emisse prædium pro
10 Francisco, & scuta 600. recepisse, qui testes, & si sint† singulares loco, & tempore in referendo confessionem Ianuarij, attamen quia illorum singularitas non est obstatiua, dum non repugnat, quod quis sæpius fassus fuerit debitum, vel mandati exequutionem in diuersis locis, & diuerso tempore, neque diuersificatiua, ex quo depositio de diuersis confessionibus non infert plura debita, aut mandata ad licitandum pro acquisitione prædij, sed verè sit singularitas accumulatiua, & tunc nō
11 prohibentur coniungi istæ probationes, & plenè probent† nē pe hec semiplena de confessione extraiudiciali absente parte, *l. certum. si quis absente. ff. de confess. Ias. in l. admonendi num.* 158. *ff. de iur. iur. Gabr. de confess. concl.* 1. *num.* 52. *Menoch. præs.* 41. *num.* 2. *lib.* 1. *Surd. cons.* 60. *num.* 10. & prima de veritate tractatus, & illius exequtione quatenus de per se perfecta
12 dici non posset, †quam tamen Domini sufficere existimarūt, vt exinde plenam constituant probationem secundum veriorem, de qua in his terminis per *Crau. eod. tract. de antiq. tempor. par.* 4 *vers. sed enim. nu.* 9. & *seqq.*

Quibus maximè conuenit declaratio eiusdem Ianuarij, de qua deponunt testes secundi nominis, primus ab eodem Ianuario audiuisse, quod debebat declarationem facere se pro Francisco emisse prædium, & duodecimus ipsum non negasse facere declarationem, sed prius inter eos ineunda esse cōputa, ex qua videbatur satis aperta rei veritas, & series facti cor
13 respectiua† ad mandatum susceptum per Ianuarium bene probata, per quod de iure cogi potest ad declarandum se emisse pro Francisco, & prædium restituere per *d. l. si procuratorē. §. fin. ff. mandati.*

Et his stantibus non est necessarium quærere de veritate dominij istius prædij acquisiti per Ianuarium per instrumentum deliberationis, & descriptionis ad extimum solutionis mercedis Notarij rogati, & possessionis, & locationis, cum omnia tendant ad firmandum dominium prædij cōtra promissionē, & mandatum susceptum, quod non impugnat factum, sed excipitur nihilominus teneri ad restitutionem prædij.

Et quæ dicebātur de satisfactione crediti Francisci per assignationem fructuum eiusdem prædij satisfacit decisio causæ, cum qua Domini transierunt. Et ita &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Pecuniaria.

Die Lunæ 16. *Februarij* 1637.

ARGVMENTVM.

Hæredi grauato, nisi offeratur ab hærede fideicommissario satisdatio suorum creditorum, non potest cogi ad hæreditatem restituendam. Hæres grauatus soluendo debita testatoris, quibus remedijs vti possit ad consequendam satisfactionem. Legitima filio ex quibus bonis debeatur, & in quo ei sit assignanda.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, si fuerit bonæ fidei possessor, non ante cogi potest restituere hæreditatem, quam sibi offeratur ab hærede fideicommissario satisdatio suorum creditorum.*

2 *Et ita subueniendum est hæredi ad effectum, vt ipse sit tutus ab omni damno.*

3 *Hæres grauatus adeundo hæreditatem potest sibi applicare certam illius portionem, ex qua consequi deinde possit satisfactionem sui crediti, limita hoc nu.* 4. & 5.

6 *in Hæreditate censetur extare illud minus, quod cedere debet in extinctionem crediti hæredis, dum adeundo hæreditatem applicauit sibi certam portionem, vt solueret debita testatoris, & quando hoc habeat locum, vide num.* 7. & *quare id fiat. num.* 8.

9 *Inducta in fauorem alicuius non debent in eius odium retorqueri.*

10 *Hæres grauatus dum soluit debita testatoris, potest vti detractionis sui crediti remedio, vel retinere totam hæreditatem, antequam consequatur satisfactionem ab hærede fideicommissario.*

11 *ad Iudicis officium spectat partem condemnare, vel absoluere ab expensis.*

12 *Iudex reseruando aliquid in sententia videtur partē grauasse.*

13 Iu-

13 *Iudex in sententia potest reseruare liquidationem expensarũ.*
14 *Iudex, quando reseruat liquidationem expensarum cui de iure, illa censetur remissa iudici appellationis ad quem simul cum negotio principali.*
15 *in Fideicommissi restitutione non veniunt ea, quæ hæres grauatus retinet titulo emptionis.*
16 *Legitima, licet debeatur ex singulis corporibus hæreditarijs, cũ sit portio bonorum, qua quis habiturus est ab intestato, & numero 21.*
17 *Tamen ne contingat scindi substantiam vniuersi patrimonij, potest illa assignari etiam in vno, vel pluribus corporibus hæreditarijs.*
18 *Legitima quando assignatur filio non debent eligi viliora corpora hæreditaria, sed potest filius, vel quæcumque alia persona, cui illa debita sit etiam vnum ex melioribus corporibus hæreditarijs, dummodo aliud simile in hæreditate remaneat.*
19 *Legitimæ assignatio non debet fieri auctoritate Iudicis, & eo maximè, quando ille, cui ea debebatur, illam vendidit bona fide, sustineri debet alienatio, nec potest a fideicommissario retractari.*
20 *Legitimæ quantitas an sit minuenda habita ratione æris alienis.*

DECISIO CXCVII.

IN sententia A.C. plura declarata fuerunt ad fauorem Commendatoris Hieronymi Bolognini hæredis grauati in testamento Ioannis Ludouici. Primo enim in ea firmatum fuit creditum Hieronymi aduersus eandem hæreditatẽ in libris sexagies mille atque vna, & sexaginta, & bononenis decem. Secũdò dictũ fuit, quod occasione eius crediti competebat illi retentio omnium bonorũ dictæ hæreditatis, quousque satisfactum esset de eodem credito. Tertio reseruata fuerunt eadẽ iura super liquidatione aliorum creditorum, quæ habebat aduersus eandem hæreditatem, tam occasione melioramentorum, quæ dicebat à se facta in bonis hæreditarijs, quam occasione expensarum, quæ etiam ab eo factæ fuerunt, vel in litibus pro defensione eorundem bonorum, vel occasione funeris testatoris, quæ credita ex processu Compulsoriali facto in hac secũda instantia coram me comperta fuerunt ascendere ad libras quatuor mille, & septingentas ac viginti duas. Quarto demũ dictum fuit, quod spectabat ad Hieronymũ tertia pars Molendini, quod repertum fuerat in eadem hæreditate, ita vt super eo nullum ius competeret hæredibus fideicommissarijs Ioannis Ludouici, de iustitia huius sententiæ quæsitum fuit in dubio coram me proposito, & cum inter partes non controuerteretur quantitas librarum, in qua firmatum fuit in p. illius capite consistere creditum Hieronymi, visa fuit probari iustitia eiusdem sententiæ etiam in alijs capitibus, & ideo DD. respondẽrũt illam esse confirmandam cum eius validitas non controuerteretur à partibus.

Et primò visa fuit probari iustitia eiusdem sententię in secũdo illius capite, in quo concedebat Hieronymo retentionem bonorum hæreditatis Ioannis Ludouici, quia ille tanquã bonę
1 †fidei possessor non ante cogi poterat restituere eandẽ hæreditatem, quam sibi offerretur ab hærede fideicom. satisfactio suorũ creditorum, vt probat text. *in l. quo minus. C. si antiquior creditor*, & in terminis petitionis hæreditatis *in l. vlt. §. sin autem ex contractibus. C. de petitione hæreditatis, & in l. quid si possessor. ff. eod. tit.* vbi quod ita subuenien. est hæredi ad effe-
2 ctum, vt† ille sit tutus ab omni damno, & notauit *Glos. super eadem lege in verb. sententiam Bart. et Castr. sub nu. 1. Roman. cons. 276. nu. 2. Bocr. decis. 44. nu. 14.*

Neque obstare visum fuit, quod Hieronymus adeundo hæ-
3 reditatem Ioannis Ludouici potuisset sibi applicare † certam illius portionem ex qua consequi deinde potuerit satisfactionẽ sui crediti, vt probat text. *in l. creditores. ff. de distract. pign. & in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad S.C. Trebell.* & voluit *in l. 1. §. in comput. C. de iur. delib. nu. 4. & in l. debitori tuo. nu. 4. C. de pact.* Quia non habebat Hieronymus de tempore, quo illi
4 delata fuit hæreditas Ioannis Ludouici aliquod creditum†cuius causa potuisset detrahere portionem, cum solum effectus fuisset illius creditor occasione aliquarum solutionum, quas fecit creditoribus hæreditarijs post aditam eundem hæreditatem, vnde deficiebat causa æris alieni propter quam potuisset fieri detractio eius portionis, neque dici poterat ob eam fuisse eandem causam cum factæ fuerunt solutiones, quasi videre-
5 tur Hieronymus voluisse †tunc emere tot bona vsque ad valorem earumdem solutionum, cum potuisset illa vendere, vt satisfacere, & eisdẽ creditoribus, quibus de suo ære soluit ex notat. *in l. postulante. ff. ad S.C. Trebel. et in l. filius fam. §. Diui. ff. de legat. 1.* & voluit *Menoch. in cons. 183. nu. 36. Peregr. de fideicom. art. 35. nu. 12.* Etenim hoc priuilegium erat solius aditionis, cum in ea solũ habere posset locum ratio, propter quã censetur à l. concessa ea solutio, nempe vt euitetur confusio actionũ, quæ videtur inducta in ipsa aditione itaut ex præsumptione iuris statim censeatur facta ea solutio, & in hæreditate
6 dicatur†extare illud minus, quod cedere debet in extinctionẽ crediti hæredis, & probat text. *in l. debitori. C. de pact. in l. si ei cui. §. 1. ff. de euict.* & notat ibi *Bart. & in l. fiscum. §. aditio. ff. de solut.* & ita declarauit Rota in terminis crediti, quod hæredi superuenerit post aditam hæreditatem *in vna Bonon. fideicom. de S. Petro coram Card. Blanchetto sub die 29. Aprilis, &*
7 *27. Nouembris anni* 1587. quod scilicet† ea præsumptio non habeat locum in hoc casu, sed solum in eo, qui suo debitori hæres extiterit, & velit suum creditum deducere ante aditionem hæreditatis, & eandem opinionem sequuta fuit *coram Card. Caualerio in Bononien. fideicom. de Bonsignoribus 26. Nouembris* 1615. in qua reuocata fuit decisio contraria facta in eadem causa *sub die 15. Decembris anni* 1610. Præterea
8 præsumptio†eius solutionis erat inducta ad fauorem hæredis grauati ad effectum, vt ille non tenetur ad restitutionem fructuum, quos percepit pendente conditione fideicom. quasi illi viderentur ab eo percepti ad re propria, vt voluit *Gloss. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad S.C. Trebel* & notat ibi *Bart. n.*
9 *4. Alex. nu.* 12. vnde non poterat ea præsumptio †conuerti in illius præiudicium, prout illa conuerteretur, si ipse hæres cogeretur inuitus capere tot bona hæreditaria, neq. posset consequi satisfactionem sui crediti in pecunia, & ita esse declarauit *Rota in vna Romana fideicom. de Incoronatis coram Clemente VIII. inter impress. in 1. par. diuers. 680. & in S. Seuerini dotis 4. Maij* 1620 *coram bo. mem. Vbaldo*, & tradit *Bart. in l. si hæres 21. §. cum fideiussor. ff. de fideiussoribus, & in l. si socer.*
10 *num. 2 ff. solut. matrim.* Et quod hæres vtroque†remedio vti posset, vel detractione sui crediti, vel retinere totam hæreditatem antequam consequatur satisfactionem ab hærede fideicom. voluit *Roman. in cons. 276. num. 2.* vbi hoc plurium iurium auctoritate confirmat, & quod retentionis cõmodo vti possit, voluit *Glos. in d. l. stichum. ff. de solut. in §. aditio in verb. retinet, & in l. postulante. ff. ad S.C. Trebell. in verb. petere Bart. & Castr. in l. quia si possessor. ff. de petit. hæreditatis.*

In tertio capite sententiæ reseruatæ fuerunt expensæ quas dicebatur fecisse Hieronymus pro defensione bonorum hæreditariorum aut funeris testatoris, quæ visa fuit etiam in hac
11 parte iusta. Quamuis enim†ad officiũ iudicantis spectare debuisset partem condemnare, aut absoluere ab eis expensis vt notant *DD. in l. terminato. C. de fructibus, & litium expensis*
12 *& in l. 4. C. depositi.* Adeo vt†reseruando aliquid in sententia videatur partem grauasse, vt voluit *Bald. in cons. 153. nu. 2. lib. 1. arg. text. in l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbitris.* tamẽ non reficiebat ea condemnatio, quoniam illius occasione cõcessa fuit Hieronymo retentio bonorum hæreditariorũ, & solum reseruata fuit in sententia liquidatio earum impensarũ,
13 quod rectè† facere potuit Iudex, vt tradit *Glos super eadem l. terminato in verb. competere*, & notarunt ibidem. *Cinus. nu. 3. Bald, nu. 2. & in Authen. generaliter nu. 13. C. de Episc. & Cle-*
14 *ric.* præsertim†cum ipse Iudex non solum sibi reseruasset eã liquidationem. sed cui de iure, vnde illa censebatur remissa iudici appellationis ad quem, simul cum neg. principali deducta fuit cognitio quantitatis earundem impensarum, quod etiam notauit *Glos. in d. l. terminato in verb. præstetur. Bartol. num. 8. Alex. in l. ab executione num. 12. ff. de appellat. Ias. in l. 1 nu. 1. in nouis. nu. 7. C. de iudic. & tenuit Rota in dec. 4. de rest. spoliat. in nouis.*

Visa fuit etiam iusta sententia in postrema illius parte, in qua dictum fuit, quod ad Hieronymum spectabat tertia pars Molendini hæreditarij, itaut super eo nullum ius competeret hæredibus fideicommissarijs Ioannis Ludouici. Hæc enim portio assignata fuerat Victoriæ matri eiusdem Ioannis Ludouici pro sua legitima, in qua ab eo hæres instituta fuerat simul cum Hieronymo, cum vero portio eius Molendini deinde vendita fuisset à Victoria Hieronymo, non poterat dici comprehensa in hæreditate Ioannis Ludouici, aut quod inde se-

sequitur subiecta restitutioni, cum Hieronymus illam retine-
15 ret ex † eo titulo venditionis, & potuisset alienari à Victoria
in causam suæ legitimæ ex notat. *per DD. in l. Marcellus. §.
res quæ. ff. ad S.C. Trebell.* & tradit ibi *Bart. num. 2. Ripa in l. 4.
num. 120. ff. ad l. Falcid. Crass. in § legitima. q. 17. nu. 4.*
Neque visæ sunt obstare duæ exceptiones, quæ adduceban
tur contra eam assignationem. Et prima in qua dicebatur, vt
non potuisset ea legitima cõstitui super hoc Molendino, quod
16 erat ex melioribus corporibus hæreditatis, quia licet † legiti-
ma debeatur ex singulis corporibus hæreditarijs, cum sit por-
tio bonorum, quæ quis habiturus esset ab intestato, vt probat
*text. in l. Papinianus. §. quoniam quarta. ff. de inoff. testam. & in
l. parentibus. C. eod. tit.* & notat *DD. in l. filium. ff. fam. ercisc.*
17 *Crass. in § legitima quæst. 16. num. 1.* contingat † scindi substan
tiam vniuersi patrimonij, potest illa assignari etiam in vno, vel
pluribus corporibus hæreditarijs, vt tradit *Bald. in d. l. filium.
num. 28. Salicet. num. 11.* & tenuit Rota *coram Puteo decis. 29.
num. 6. lib. 2. & in Romana legitimæ 18. Martij 1616. coram
Eminentiss. D. meo Card. Verospio*, & ad hunc effectum non
18 debent eligi viliora † corpora hæreditatis, sed potest filius, si-
ue quæcumque alia persona, cui illa debita sit, eligere etiam
vnum ex melioribus corporibus, dummodo aliud simile in hę
reditate maneat, *vt resolutum fuit in eadem Romana legitimę*,
& tradit *Ripa in d. l. quartam. nu. 128. ff. ad l. Falcid. Alex. nu.
13. Rimin. sen. cons. 160. num. 11. Gabr. de legitim. concl. 4. num.
16. Peregr. de fideic. art. 39. nu. 11.* Neque ad hunc effectum re
quirebatur, quod ea assignatio facta fuisset auctoritate Iudicis,
19 † quia cum vendita fuisset à Victoria pars eius Molendini
bona fide, sustineri debet alienatio tanquam facta in causa
eiusdem legitimæ, neque poterit à fideicom. retractari, vt tra-
dit *Castr. in d. l. Marcellus, §. res quæ. ff. ad Trebel. nu. 3. Bald.
in l. iubemus. num. 3. ff. eod. tit.* & voluit *Honded. in cons. 58. nu.
64. Fabr. de legitim. conclus. 3. num. 9.* quamuis neque dici po-
terat deesse hoc casu auctoritas Iudicis, quia Victoria primũ
immissa fuerat in possessionem tertiæ partis omnium bono-
rum hæreditatis Ioannis Ludouici, & deinde obtinuerat ma-
nutentionem in possessionem eiusdem partis, citatis fideicom
missarijs, qui hodie hanc assignationem impugnant.
Secundò non visa fuit obstare alia exceptio, vt assignatio fa
cta Victoriæ esset excessiua, deducebatur enim hic excessus
eo quia in ea assignatione non fuisset habita ratio æris alieni,
20 quo grauata † esset hæreditas Ioannis Ludouici, ex quo minui
potuisset quantitas eiusdem legitimæ ex notatis per *DD. in l.
ex facto, & in l. quoties. ff. de hæred. instit.* & probatur *in l. Papi
nianus. §. 4. ff. de inoff. testam.* sed non visus fuit probari hic ex-
cessus, quia portio eius Molendini non fuit electa à Victoria
pro satisfactione totius legitimæ, sed solum tanquam tertia
pars, quæ sibi erat debita super eo corpore tam vigore senten-
tiæ, quam ex dispositione iuris, vnde non solum videbatur ex-
cludi hic excessus, dum Victoriæ debebatur legitima etiam
21 † super alijs corporibus, in quibus haberi poterit ratio eius
æris alieni hæreditatis, sed cum neque doceretur à fideicom-
missarijs, vt valor eius tertiæ partis excederet quantitatem cu-
ius illa erat creditrix occasione suæ legitimæ, quod illi proba-
re debuissent ex liquidatione valoris, ac status totius hæredi-
tatis. Et ita vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Lauretana Prædij.

Die Lunæ 16. Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

Possidenti authoritate Iudicis ritè, & rectè proces dentis debetur manutentio; & quando malè processit, vt non manuteneatur, quid requiratur. Et alia circa fructuum acquisitionem.

SVMMARIVM.

1 *Possessor, si appareat, quod possideat authoritate Pretoris, ma-
nutenendus venit.*
2 *Iudex ritè, & rectè procedendo priuat possessorem tàm ciuili,*

quam naturali possessione.
3 *Iudex, quod ritè, & rectè processerit, bene colligitur ex reuolu
tione actorum.*
4 *Emptor fundi, si promisit extinguere census super eo imposi-
tos, stante vrgentia habentium census, &c. præuia cessione
iurium cogi potest extinguere census de proprijs pecu-
nijs.*
5 *Dominij reseruatio, quid operetur.*
7 *Liquidatio fructuum, & expensarum, quando adsunt plu-
res creditores, si non fiat omnibus citatis, non valet.*
8 *Fructus perceptos post motam litem quis tenetur restituere.*
9 *Possessor, dum non fuit in mala fide, fecit fructus suos.*
10 *Ad fructuum acquisitionem titulus non requiritur, dummo-
do absit mala fides.*
11 *ad Fructuum acquisitionem bona fides causari potest ex iu-
stis, & temerarijs titulis.*
12 *aduersus Possidentem authoritate Iudicis, vt competat manu-
tentio, iniustitia debet esse adeo clara, vt nullo velamine of-
fuscari possit.*

DECISIO CXCVIII.

CVm Flauius Barbarubeus obtinuisset mandatum de As-
sociando, illudque executioni iam demandasset contra
prædium Aneti, cępit prętendere Marcolinus d. prædij posses-
sor, quod contra ipsum nulliter, & iniustè fuerit processum: Et
propterea in gradu recursus coram me quæsitum fuit, cuinam
esset concedenda manutentio, & Dominis visum est, quod sit
1 manutenendus † Flauius cum ipse appareat prædium supradi-
dictum authoritate iudicis possidere, *c. in præsentia de renũc.
l. iustè possidet, ff. de acq. poss. Greg. dec. 203. in princ. & nu. 1. &
dec. 336. nu. 14. & decis. 582, nu. 1. & 2. Rota in rec. dec. 173. nu.*
2 *1. par. 1.* & passim alibi. Iudex enim ritè, & rectè † procedendo
Marcolinum tam ciuili, quam naturali possessione priuauit
*Angel. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas, num. 2. in fin.
Roman. num. 3. Alexandr. num. 2. ff. de acquir. possess. Rota,
dec. 141. num 2. & dec. 802. num. 6. par. 1. diuers. Seraph. decis.
1325. nu. 1. Greg. dec. 582. nu. 4. & 5. vbi adden. nu. 8. Rota in re
cent. dec. 173. nu. 2. part. 1.*
Quod autem Iudex ritè, & rectè processerit, dicebatur cla-
3 rè † constare ex reuolutione actorum, iuxta *decis. caputaq. 160.
par. 2.*
Et de iustitia visum est manifestè apparere, quia Achilles
Barbarubeus Flauij supradicti pater de anno 1602. comper-
mutauit cum Iulio Cæsare de Angelis quoddam prædium in
Cõtrata Cassanouæ, pro quo Achilles ei tradidit alia duo prę
dia a se possessa, vnum videlicet in Contrata Fontis Spini Gru
gnaleti, & Mortulæ, alterum vero in Contrata d. Aneti, &
quia d. prædium Iulij Cæsaris erat maioris valoris, d. Achilles
pro adæquatione, seu vt in Instrumento dicitur per giunta, &
ricompensa. promisit soluere scuta 1248. in hunc modum, ita-
tim scilicet scuta centum in manibus ipsius Iulij Cæsaris, alia
scuta quingenta illius creditoribus pro fructibus decursis, &
non solutis, reliqua vero scuta 648. in die Sanctiss. Natiuitatis
ann. 1627. Et casu quo idem Achilles prædictam quantitatem
propriam non haberet, promisit in se accollare tot census ante
riores, illosque in terminos trium annorum extinguere cũ fa-
cultate, quod Iulius Cæsar d. duo prædia ab Achille in com-
permutationem accepta vẽdere posset, pacto apposito, quod
pretiũ ex illis detrahendam deponi debere penes idoneã per-
sonam ad effectum, vt in termino decem dierũ post secutam
venditionem extinguerentur tot debita anteriora ipsius Iulij
Cæsaris, sub pęna nullitatis venditionis quatenus aliter fieret,
cum expressa demum reseruatione dominij in euẽtum in quẽ
aliquis eorum super dictis possessionibus permutatis molesta-
retur; Quare cum Achilles postquam omnia in instrumento
contenta ad impleuisset, molestias passus fuerit ab Hono-
rio Galeotto creditore d. Iulij Cæsaris pro annuo censu con-
tracto de anno 1611. à Capitosto pro alio cẽsu vendito de an-
no 1613. & deniq; pro altero cẽsu imposito ad fauorẽ quorun
dam de Cõpagnonibus, qui postea creditum cesserunt Giardi-
nis, iustè petijt associari ad possessionem d. prædij Aneti, in qua
antea existebat, tam pro rata fructuũ solutorum, quam etiam
pro sorte principali cẽsus illorum de Compagnonibus, qui cũ
instarent pro renouatione fideiussoris, ad hoc euitandum
coactus fuit censum
4 † præuia reportatione cessionis iurium

 ex-

extinguere de proprijs pecunijs, *Bald. in l. creditores: nu. 18. & seq. C. de pignor. Menoch. de adipisc. remed. 5. nu. 77. & fuit resolutum in Bonon. de Zaualijs 13. Iunij 1611. & 4. Iulij 1612. coram bo. mem. Vbaldo*; Quod remedium pariter Achilli
5 competebat in vim † reseruationis dominij in eodem permutationis instrumento contentæ iuxta tradita per *Bald. in l. Titius in princ. & in addit. ff. de seru. asport. Faber in §. venditæ instit. de rerum diuis. Neguz. de pignor. par. 5. memb. 2. num. 18. vers. & etiam facit, Grauian. discept. 730. nu. 7. 17. 18.*

Nec visum est obstare, quod Marcolinus habuerit dictum prædium ab Augustino de Angelis, qui illud in solutum accepit ab ipso Iulio Cæsare pro scutis 370. quia creditũ Augustini visũ est pa i multas difficultates, & pro resolutione huius obiecti sciendũ est in facto, quod Iulius Cæsar prædictus, ac Petrus Antonius eius frater de anno *1599.* per apocam priuatã, quæ postea de anno 1601. mediante instrumento in publicam formam redacta fuit, cesserunt quasdã eorũ terras Nicolao de Angelis, & Alexandro, ac Francisco eius filijs, ac dictorũ eius filiorum filijs ipsis tantum specificè nominatis nulla alia persona, neque etiam illorum hæredibus expressis, cum pacto inter cætera, quod dd. Iulius Cæsar, & Petrus Antonius possent succedere in eisdẽ terris, per hæc verba, *quando della predetta terza generatione mancasse la linea masculina del detto Misser Nicola, & non altrimente.* Vnde cũ de anno *1609.* Nicolaus prædictus, ac Alexander, & Franciscus in d. instrumento nominati obijssent sine filijs, credẽtes Iulius Cæsar, ac Petrus Antonius, quod esset factus locus supradicto pacto ad eorum fauorem, dictarum terrarum possessionem ceperunt, & in ea pacificè permanserunt vsq; ad annum *1629.* de mense Augusti, de quo tempore Iulius Cæsar conuentus fuit in Curia Maceraten. ab Augustino de Angelis dicti Nicolai cessionarij filio pro restitutione fructuum perceptorũ spatio annorum 19. eo quia licet ipse Augustinus non esset expresse nominatus in apoca cessionis, ex quo nondum erat natus, nihilominus satis esset, quod cõprehenderetur in inuestitura facta ad fauorẽ Alexandri aui vsque ad tertiam generationem. Vltra quod etiã prætendebat se in apoca fuisse comprehensum ex quo dum in ea contrahentes paciscuntur, quod durante cessione tenerentur cessionarij tradere Iulio Cæsari, ac Petro Antonio quolibet anno vnam famam frumenti, approbant successionẽ ad fauorem omnium vocatorũ in inuestitura facta prædicto Alexandro auo, ibi, *da seguitarsi di anno in anno, sin tãto che durerà la terza Generatione, come nell' Instrumento, e scritture fatte dal detto Alessandro auo, &c.* cuius Alexandri cum non dubitaretur, quod ipse Augustinus esset nepos, Iulius Cæsar nõ expectata terminatione litis, sed liquidatis fructibus ab ipsis medio tempore perceptis in scutis 342. illisq. additis alijs scut. 28. pro expensis ab Augustino in lite factis, pro dicta quantitate prædium controuersum ei tradidit insolutum, quod postea idẽ Augustinus pro eodem pretio vendidit Ludouico Marcolino, qui hodie ex iure Augustini venditoris prætendit Barbarubeũ non posse agere contra ipsum ratione molestiarum ei illatarũ occasione trium supradictorum censuum; Ea præcipuè ratione, quia cum Achiles in contractu permutationis se obligasset pro rata scutorum 648. extinguere tot credita anteriora, non poterat in præiudicium Augustini, qui vigore apocæ erat creditor de anno 1601. extinguere debita contracta à Iulio Cæsare de anno 1608. & 1609.

Verum pro parte Flauij fuit replicatum obiectũ prædictum nihil releuare, quia licet prætensum creditum Augustini originem sumat ab apoca confecta de anno 1599. & in publ. Instrumentum redacta de anno 1601. attamẽ cum dicti fructus percepti à Iulio Cæsare non fuerint liquidati, nisi de anno 1629. vtique Achilles validè extinxit census, quos ante liquidationẽ in se accollauerat, & cum iuramento, & Camerali obligatione nominatim extinguere promiserat, & de quorum certitudine de tempore extinctionis dubitari non poterat ad text. *in l. nomen debitoris, cum ibi not. C. quæ res pign. obligat. possunt. Bart. in l. fin. § si præfatam, vbi Castren. nu. 4. C. de iure delib. Greg. decis. 311. nu. 17. & seqq.*

Addebat etiam Flauius, quod ista liquidatio fructuum &
7 expensarum in scutis 370. non potuit fieri à Iulio Cæsare † in præiudicium aliorum creditorum ipsis non citatis, *l. nam ita Diuus. ff. de adopt. c. cum ex litteris de in integr. restit. c. Pastoralis. de re iud. Asin. in praxi. §. 1. num. 26.*

Præterea dicebat, quod in omni casu liquidatio apparebat manifestè erronea, dum Iulius Cæsar voluit teneri ad fructuũ restitutionem ab anno 1609. quo cępit prædium possidere, cũ
8 tamen solum teneretur † illos restituere à die motæ litis, & sic ab anno 1629. iuxta text. *in l. 1. §. ex die. ff. de vi, & vi armata. l. quæsitum. § hoc interdicto de procurat.* Dum enim Iulius Cæsar possedit dictas terras, quia per mortem Nicolai, & ipsius filiorum sine filijs putauit esse factum locum pacto ad eius fa-
9 uorem † non potuit malæ fidei possessor, & potuit facere fructus suos, *l. 4. §. fin. ff. fin. regund.* cum ad acquisitionem fructuũ
10 titulus † non requiratur modo absit mala fides; *l. quæsitum. ff. de acqu. rer. domin. Bald. cons. 11. in fine lib. 1. & cons. 118. in fine lib. 2. Curt. sen. cons. 72. col. 3. vers. secunda concl. Menoch. cons. 1173. de recuper. remed. 14. num. 593. latè Rota in recent. par. 2. decis. 320. sub nu. 1. & 2.* vbi dicit, quod quamuis adsit titulus inualidus, & putatiuus modo à iure nõ reprobatus, vt puta rei furtiuæ, vel inuasæ, sed causatus ab errore iuris, vel facti,
11 non oberit possessori ad causandum bonam fidem, quæ † potest causari ex iustis & temerarijs titulis per *tex. in l. sed & si lege. §. fiue. ff. de petit. hæred. & fuit resolutum coram me in Auenionen. fideicommissi 12. Ianuarij currentis anni.*

Ex quibus & alijs, quæ pro eiusdem Flauij parte dicebantur, visum fuit dictum prætẽsum creditum Augustini reddi adeo incertum, vt ex eo nullo modo non posset apparere de iniu-
12 stitia mandati de associando, cum illa, † vt aduersus Iudicis authoritate possidentẽ competat manutentio, debeat esse adeo patens, & notoria, vt nullo velamine possit offuscari, *Felin. in c. Ecclesia S. Mariæ, nu. 23. vbi DD. de constitut. decis. 44. sub num. vlt. Caual. decis. 337. num. 1. & 2. Rota dec. 95. nu. 19. & seq. & dec. 96. nu. 4. & 9. post Modern. de subhast.*

Et sic parte vtraque informante pro manutentione Flauij decisum fuit &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. supplementi legitimæ.

Die Lunæ 2. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Filius naturalis si sit amplissimè dispensatus, nihilominus si adsit cõditio in legitimatione, quod ipse possit succedere ex dispositione paterna, si pater ei nihil reliquerit, ipse nihil potuerit prætẽdere, & quid si pater moriatur ab intestato.

SVMMARIVM.

1 *a Papa, verbum legitimamus, prolatum abstergit omnem maculam natalium in legitimatio.*

2 *Filius naturalis, si sit legitimatus cum conditione quod ipse possit succedere ex dispositione paterna, tũc nec ipse, nec eius hæredes nihil prætendere possunt præter relictum ab eo.*

3 *Legitimatio plena dari potest, quæ tamen habeat effectum successionis limitatum.*

4 *in Legitimatione est speciale, vt declaretur a verbis eiusdem petitionis, adeo vt solum haberi possit ratio formæ, ampla. numero 5.*

6 *Successio ab intestato non continetur sub testamentis, codicillis, substitutionibus, legatis, donationibus, &c.*

7 *Succedens ab intestato non dicitur habere titulum a defuncto sed a lege.*

8 *Succedens ab intestato titulum ei delatum a lege fundatur in præsumpta voluntate defuncti, quam lex videtur interpretari in vocatione agnatorum.*

9 *Succedens ab intestato alicui, dicitur permissiuè admissus, nõ autem per veram dispositionem.*

10 *in Volũtate permissiua solum constat de causa efficienti, in voluntate vero dispositiua vltra causam efficientem, apparet etiam causa formalis, & materialis.*

11 *Legitimatio, si concessa fuerit ad effectum, vt filius succedere possit ex voluntate patris, non competit illi querela inofficiosi, seu ius petendi supplementum legitimæ, & numero 13.*

12 *Legi-*

12 *Legitima est portio successionis debita ab intestato.*
14 *Dictio, alijs, solum referri debet ad res similes expressis, & & indicat cæteros modos expressæ dispositionis.*
15 *Dictio, alijs, etiam si sit coniuncta cum dictione quibuscumque, aut alia vniuersali, nihilominus ad res tantum simil. s expressis referri, & non vltra pot. st.*
16 *Dictiones, alijs, & quibuscumque, &c. declarantur ex alijs, quæ postea sequuntur, & nu. 17.*
18 *Clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, posita in legitimatione, si simpliciter consideretur, est nullius efficaciæ in casu, in quo non fuerunt instituti venientes ab intestato. limita. num. 19.*
20 *Clausula, ad effectum præmissum, de sui natura, habet vim restrictiuam.*

DECISIO CXCIX.

QVæsitum fuit in dubio, quod hodie proposui, An deberetur supplementum legitimæ hæredibus Antonij Mariæ, qui fuit filius alterius Antonij Mariæ eidem natus ex fœmina soluta postquam reperiebatur constitutus in sacris Ordinibus, vt narratur in gratia illi concessa super facultate testandi ex indulto Gregorij XV. cuius dubij decisio visa fuit pendere ex declaratione eiusdem indulti. Quia in gratia concessa Antonio Mariæ patri super facultate disponendi de suis bonis quæ illi acquisita essent ex redditibus bonorū Ecclesiastico rū, siue ex alia quacumque causa, ob quā ad Camerā Apostolicam deuolui debuissent, hoc etiam illi indulgebatur, vt posset de ijs bonis disponere etiam ad fauorem personarū, quæ essent suæ successionis ex iuris dispositione incapaces, & in specie ad fauorē sui filij, ad quē effectum fuit idem filius in d. induito habilitatus ad successionem patris cum iuribus plenæ legitimationis & responderunt DD. non deberi hoc supplemētum; quia licet gratia legitimationis concessa Antonio Mariæ filio esset amplissimè concepta in ordine ad abstergendā omnem maculam natalium, & illa talis etiam dici deberet inspe-
1 cta potestate Papæ concedentis. Cum † vel vnum verbum, legitimamus, ab eo prolatum possit hunc effectum operari vt notant *D D. in c. per venerabilem, qui filij sint legitimi* vbi *Butrius num. 10. in 4. col. Io. Andr. nu 30. Aretin. in l. Gallus. §. & quid si tantum nu. 24 ff. de lib. & posthum. Couar. de sponsalib. 2. par. c. 8. § 8. nu.* 1. Tamen illa erat limitata ad effectū vt potuisset ipse Antonius Maria succedere ex dispositione pater-
2 na. Vnde † non poterat vel ipse vel ex eius persona illius hæredes aliquid consequi præter voluntatem patris & vltra quam illi relictum fuisset in eiusdem testamento, vt voluit *Soccin. in d. l. Gallus. §. & quid si ta um. nu. 20. in 4. limit. ff. de l. b. & posthum. Ias. in rubr. eiusdem tit. n. 16. Alex. cons. 30. nu. 4. li. 1. Dec. in cons. 264. nu. 3. in 2. col. Rip. in cons. 19. de subst. suo nu. 17. in*
3 *2. par.* qui omnes præterea notant dari † plenam legitimationem, quæ tamen habeat effectum successionis li[mi]tatū, quod etiam voluit idem *Dec. in d. cons. 264. & in cons. 258. nu. 10. in fi. Ruin. cons. 75 nu. 11 lib. 3. & tenuit Rota apud Cæs. de Grass. in decis. 2. qui filij sint legitimi, & coram Gregorio decis. 201. num. 7. & in Romana de Bonellis 24. Ianuarij 1635. coram R. P. D. meo Ghisilerio.*

Quod vero in hoc casu legitimatio concessa Antonio Mariæ filio non comprehenderet aliam speciem successionis quā eam, quæ proueniret ex testamento siue alia patris dispositione expressa, visum fuit probari manifestissimè considerato toto tenore eius indulti; etenim in proœmio referūtur preces Antonij Mariæ patris pro obtinenda ea facultate testandi, & in ijs narratur ea sola causa cōcessionis eiusdem facultatis, quod ipse diem extremum suæ peregrinationis testamentaria dispositione præuenire cupiebat, vt sunt expressa verba eiusdē indulti. Vnde ad preces eas referri debebat tū facultas, quæ postea legitur in eodem Breui fuisse illi concessa, tum iura legitima-
4 tionis concessa illius filio, quinimo † erat hoc speciale in legitimatione, vt declararetur a verbis eiusdem petitionis, adeout solum haberi possit ratio formæ, quæ in ea continebatur, etiā
5 in casu, † quo ipsa legitimatio fuisset concessa purè, ac liberè in parte dispositiua Instrumenti, vt in terminis tradit idem *Dec. in cons. 698. num. 1. Paris. in cons. 6. & cons. 9. nu. 42. li. 2.* quem secuti fuerunt *Caphal. cons. 117. nu. 1. Decian. cons. 19. nu 46. lib. 1. & cons. 40. num. 4. lib. 3.* & probat *text. in l. 1. C. de diu. rescript. & cap. inter dilectos de fid. instrum.*

Hoc idem continebatur in parte dispositiua ipsius Breuis, quia in gratia in eo concessa facultatis disponendi solum exprimebantur species expr[e]ssæ dispositionis, vt sunt testamen-
6 ta, † codicilli, substitutiones, fideicommissa, legata, & donationes, sub quibus non poterat contineri successio ab intesta-
7 to, cum ita succedens nō dicatur habere titulum † à defuncto, sed à lege, vt probat *text. in l. obuen. ve. ff. de v rb. signif. & in l. conficiuntur. ff. de iur. codicil lorum. glos. in l. si quis cum nullum ff. eod. tit.* Neque poterat idem t[itul]us suffragari, eo quia licet à lege delatus tamen fundaretur in præsumpta volunta-
8 te † defuncti, quam lex videtur interpretari in vocatione agnatorum, vt notant *D D. in d. l. conficiuntur*, quoru[m] auctoritates referuntur à *Menoch. lib. 4. præsumpt. præsumpt. 27.* quia ea
9 voluntas solum poterat dici permissiua, † non autem quod cōtineret veram dispositionem, qualis requisita fuit in concessione eiusdem facultatis, vt voluit. *Cuman. in repetit. eius. legis in fi. Bald. in l. si emancipati. nu. 15. de collat.* vbi considerat discrimen vtriusque huius voluntatis, & in voluntate permissi-
10 ua solum † constet de causa efficienti; in voluntate vero dispositiua vltra causam efficientem apparet etiam causa formalis, & materialis, vt in terminis legitimationis tenuit. *Ias. in rub. ff. de lib. & posthum. sub nu. 18.* vbi dicit, quod si legitimatio cōcessa fuerit ad effectum, vt filius succedere possit ex volūtate
11 patris, non competit † illi quærela inofficiosi, siue ius petendi supplementum legitimæ, quia cum illa sit portio successionis
12 debitæ ab intestato, non potest † competere aliqua actio ejus occasione ad fauorem eiusdem filij, si ille ex tenore, aut forma legitimationis non reperiatur legitimatus, nisi ad solam successionem ex testamento, & voluit *Dec. in adducto cons. 264. nu. 3. in fi. penult. colum.* vbi amplius dicit non esse hoc casu quærendum, an idem filius dici debeat legitimatus siue potius dispē-
13 satus, cum satis sit vt restrictus fuerit effectus ipsius legitimationis, itaut nō possit illius vigore succedi ab intestato, & *Dec. sequutus fuit in hoc artic. Gabr. in cons. 24. nu. 11 lib. 2. Peregr. consilio 18. num. 2. lib 4. & in tract. de fideicom. artic. 36. num. 8.*

Neque contrarium significare poterant ea verba, & alijs quibuscumque modis, & titulis, quæ post enumeratas species plurium dispositionum legebantur in indulto. Quia dic-
14 tio illa, † alijs, solum referri poterat ad titulos similes superioribus, atque ita indicare cæteros modo expressæ dispositionis, vt declarat *Bart. in l. quidam relegatus in princ. ff. de rebus dub. Dec. in l. quicumque in 2. lectura C. qui admit-*
15 *ti numer. 15.* etiam † quod illa coniuncta esset cum dictione quibuscumque, aut alia vniuersali, & voluit idem *Decius in d. l. quicumque*, & ibi etiam *Ias. sub numero 3. Bald. in l. si fugitiu. numero 6. C. de serm. disfug. Oldrad. consil. 297. numero 5. & consil. 8. numero 2.* Præsertim cum vtraque hæc
16 dictio declararetur etiam † ex alijs, quæ postea sequebantur, in quibus generalitatem eorum verborum apparebat extendi ad alias dispositiones, quæ fieri contingerent ab eodem Antonio Maria, solo verbo siue cum scriptura minus solemni, aut imperfecta. Vnde neque ea generalitas remanere dicebatur sine effectu propter extensionem quam recipiebat ad alias dispositiones quæ licet facta ab ipso Antonio Maria potuissent tamen non valere ex defectu solemnitatum,
17 quæ ad earum validitatem requirerentur. Et † hæc interpretatio etiam admitti potest pro declaratione eorumdem verborum, vt tradit idem *Bartol in l. generali §. vxori. ff. ad Senatus Consultus. Trebel. post glos. ibi in §. si de testamento in verbo verba fideicommissi, & tenuit Rota in decis 533. num. 3. in fin. par. 1. diuersor.* confirmari poterat eadem interpretatio ex alia clausula sine tamen præiudicio venientium ab intestato, aut alia valida dispositione, sub qua apparebat concessam fuisse Antonio Mariæ eam facultatem disponendi ad
18 fauorem sui filij, quia licet clausulā † sine præiudicio venientium ab intestato simpliciter considerata videretur dici posse nullius efficaciæ in casu in quo non fuerunt instituti ij, qui alias ab intestato successissent, vt cēsuit *Rota apud Cæsar de Grass. in decis. 2. & 3. qui filij sint legitimi*, & tradit. *Socc. sen. in l. Gallus §. & quid si tantum nu. 2. in fi. ff. de lib. & posthum. Gabr. in tit. de legit. concl. 8. num. 6.* tamen contrarium ostendebatur ex clausula sequenti, aut alia valida dispositione, per quam
19 apparebat legitimationem huius † filij restrictam fuisse ad solam dispositionem patris, vt consideraiut *Rota coram eodem Cæsar. de Grass. in decis. 4. eod. tit. qui filij sint legitimi*

sub num. 16. & plenè declarat. Castill. de coniect. vltim. volun tate lib. 4. cap. 22. num. 158. Quod clarius etiam probatur ex a-
20 lia clausula ad effectum præmissum positum in concessione ipsius legitimationis, cum illam non solum haberet hanc vim ex sui natura restringendi eandem concessionem quatenus per eam censebantur relati solum ij modi, aut tituli, qui fuerunt superius expressi, vt probat text. *in l. qui liberi. ff. de vulgar. & in l. si pluribus ff. de verb. obligat.* & notat ibi *Angel. in princ. Bart. in l. 1. §. hoc edicto ff. de postul.* sed appareret expressè posita ad eum solum effectum, vt ex illa declararetur eadē concessio. Et ita, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Rauenateñ Emphyteusis.

Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Emphyteusi Ecclesiastica finita, si Ecclesia eam pro se retineret nolit, tunc in noua inuestitura proximiores defuncti sunt præferendi extraneis, & quando constet Ecclesiam nolle pro se eam retinere. Et alia plura circa cōcessionem emphyteusis cum conditione, vt possit reuocari ad benè placitum, & libitum concedentis.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusi Ecclesiastica finita, si Prælatus inuestiat extraneum, oritur declaratio sufficiens ipsum noluisse retinere pro Ecclesia.*
2 *Proprietarius finita emphyteusi debet consanguineos, & heredes vltimi possessoris in inuestitura præferre agnatis.*
3 *Pacta irreleuantia non sunt attendenda.*
4 *Pactum in inuestitura positum, quod ea possit resolui ad libitum concedentis, nō potest poni in voluntate resolutiua vnius, & num. 28. declara. num. 29.*
5 *Contractus essentia, sicuti non potest poni in alterius voluntate contrahentis, ita nec essentia distractus, vel resolutionis propter identitatem rationis.*
6 *Ecclesia, si statim finita emphyteusi declarat nolle pro se retinere inuestiendo extraneum, statim acquiritur ius prælationis proximioribus, & num. 26.*
7 *Ita vt dicatur eis debita inuestitura cum eisdem pactis contentis in antiqua inuestitura, & iuxta illius formam, & num. 31. & 32.*
8 *Pactum in contractu appositum in præiudicium tertij non subsistit.*
9 *Proprietarius, quod voluerit emphyteutam perpetuo inuestire de bonis ei datis in emphyteusim, ex quibus appareat, & nu. 11. & num. 37. & 42.*
10 *In contractu pactum in præiudicio tertij appositum pro non apposito habetur.*
12 *Pacta insolita apposita in contractibus arguunt fraudem.*
13 *Pactum in contractu emphyteusis appositum, quod possit reuocari ad libitum concedentis, debet intelligi, si iuxta, & legitima causa superuenerit.*
14 *Sumptum de sumpto regulariter non probat.*
15 *Ecclesia, finita emphyteusi, potest illam pro se retinere, vel illam præcario, vel alio pacto reuersiuo alicui concedere ad beneplacitum, & sic quandocumque illam ita concessam pro se reuocare potest.*
16 *Conuentio, quæ voluntatem concedentis respicit, ex ipsa sola potest reuocari.*
17 *Ecclesia si velit pro se retinere emphyteusim finitam non tenetur proximiores inuestire, & num. 20.*
18 *Emphyteusis concessio facta cum eisdem pactis appositis in antiqua inuestitura, non dicitur noua concessio, sed reuocatio prioris inuestitura.*
19 *Emphyteusis renouatio, si prouenerit ex mera liberalitate concedentes pro nouo titulo habetur, licet sit facta cum eisdem pactis.*
21 *Emphyteutici contractus à conuentione partium recipiunt formam cum à iure nulla eis præscripta forma sit, ita vt quæcumque pacta etiam insolita possunt apponi in eis.*
22 *Feudum, & emphyteusis possunt concedi ad tempus concedenti bene viso. Et hoc pactum non aduersatur regulis iuris. num. 23.*
24 *Feuda antiquitus concedebantur cum pacto, vt essent ad beneplacitum reuocabilia.*
25 *Feuda hodie vasallis auferri possunt ad beneplacitum Dominorum, nisi adsit tale pactum.*
27 *Ecclesia, tunc finita emphyteusi inuestiendo extraneum, dicitur declarare nolle pro se retinere, quando sumus in concessione pura, & simplici, secus in præcario concessa.*
29 *Contractus emphyteutici nullam habent à iure præscriptam formam.*
30 *ex Consensus defectu vtile per inutile vitiatur.*
32 *Emphyteusi finita, si Ecclesia extraneum inuestiat, si agnati illius, ob cuius mortem fuit finita emphyteusis, prætendant, se esse inuestiendos, tunc iuxta pacta illius extranei inuestitum, non autem iuxta tenorem antiquæ inuestituræ est eis concedenda emphyteusis.*
33 *Ecclesiæ conditio non est deterior efficienda.*
34 *Prælatus conditionem Ecclesiæ meliorem facere debet.*
35 *Concessio aliqua si sit reuocata, dicuntur reuocati quoque omnes effectus ab ea prouenientes, perinde ac si facta nō fuisset.*
36 *Ecclesia, emphyteusi finita, potest à principio totaliter proximioribus præiudicare, retinendo eam pro se.*
38 *In scriptura eadem non datur prius, vel posterius.*
40 *Actus subsecutus, qualitatem voluntatis primordialis demonstrat.*
41 *Voluntas declarata in concursu est potius attendenda, quam præsumpta ad excludendam simulationem.*
42 *Simulationis suspicio, vt excludatur ex pacto insolito, satis est, vt sit permissum à iure.*
43 *Prælatus imperatur, vt vtilitatem Ecclesiæ perquirant.*
44 *Prælatus celebrans contractum pro Ecclesia, tunc ex pactis insolitis in illo appositis cessat omnis suspicio simulationis, si ea vtilitatem Ecclesiæ respiciant, & conueniant iuris dispositioni.*
45 *Prælatus præsumendum est vtilitati Ecclesiæ voluisse prospicere.*
46 *Concessio, quando fuit facta præcario, potest reuocari absque causa. amplia num. 47.*
48 *Menochio cons. 804. num. 42. & alij declarantur.*
49 *Feudorum concessiones ex conuentionibus partium declarantur, seu legem accipiunt.*
50 *Feudum concessum ad beneplacitum potest sine causa reuocari. amplia nu. 53.*
51 *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*
52 *Beneficia, & officia concessa à Principe, sine iusta causa non possunt reuocari.*
54 *Feudi concessio facta pro libito voluntatis, vt reuocetur, sufficit simplex animi motus.*
55 *Clausula pro libito voluntatis latius patet, quam clausula ad beneplacitum.*
Clausula, pro libito voluntatis, importat liberum, & absolutum arbitrium nulla iuris regula limitatum, numero 55.
56 *in Contractibus, nec etiam sillaba debet esse frustratoria.*
57 *Emphyteusis, tunc multo magis potest reuocari, si sit concessa pro libito voluntatis, quando adest iusta causa.*
58 *Instrumenti sumptum, quando fuit extractum ab Archiuio, & ab illius Præfecto, dicitur in forma probanti.*

DECISIO CC.

CVm per obitum Comitis Francisci Mariæ Manzoli absque filijs masculis deuolutum esset Castrum Tuderani cum illius Territorio, & Villi annexis eidem Comiti in Emphiteusim ad tertiam generationem masculinam a mēsa Archiepiscopali Rauennateñ cōcessum, Eminentissimus Cardinalis Capponius eiusdē Ecclesiæ Archiepiscopus infra annū de dicto Castro, & Territorio Marchionē Philippū Capponiū eius fratrē inuestiuit, in corpore cuius inuestituræ declarauit,

uit, ac pacto expresso conuenit sub his verbis. Volens experimento cognoscere vtrum melius regantur populi per huiusmodi infeudationem, aut melius à se per suos Ministros immediatè gubernentur, pacto expresso conuenit, & declarauit, quod præsens concessio, aut infeudatio sit, atque intelligatur reuocabilis ad beneplacitum suæ dominationis Eminentissimæ, itaut si pro bono ipsius Archiepiscopatus, vel Vassallorum sibi videbitur dictum Castrum, & Villas, ac alia supra cōcessa ad suam Rauennatensis Ecclesiam reuocare, & incorporare ipsum Castrum Villas, &c. possit liberè, & ex sui animi dispositione reuocare, applicare, & incorporare prædictæ suæ Rauennatensis Ecclesiæ, &c. absque aliqua contradictione, & sine aliqua obligatione reddendi causam huiusmodi reuocationis, & applicationis, Volens liberè, & sine aliquo impedimento sibi hoc facere licitum esse de facto declarans tamen huiusmodi facultatem durare ad ipsius vitam tantum, & non alias, aliter, nec alio modo.

A qua quidem inuestitura D. Ducissa, & sorores filiæ antedicti D. Comitis Francisci reclamarunt, & infra legitima tempora ab eodem Eminentissimo Archiepiscopo renouationem tanquam proximioribus sibi de iure debitam petierunt, & deinde ab illius denegatione appellarunt. Interim Eminentissimus prædictus experiendo facultatem sibi in prædicta inuestitura reseruatam, declarauit Castrum prædictum cum suis pertinentijs velle pro se, & eius Ecclesia retinere, illudque Mensæ Archiepiscopali vniuit, & incorporauit possessione subsequuta.

Hinc propterea introducta causa iactationis in Rota mihi commissa. Proposui dubium, An dd. Sorores de Manzolis essent inuestiendæ.

Pro cuius affirmatiua resolutione informantes pro sororibus in eo principaliter insistebant quod cum Eminentissimus
Archiepiscopus Castrum prædictum Marchioni Capponio
1 fratri concesserit cum possessione subsequuta, ex quo † oritur declaratio sufficiens ipsum noluisse retinere pro Ecclesia, *Rip. in l. 1. numer. 10. in fin. ff. de priuil. credit. Marescot. in variar. resolut. lib. 1. capit. 3. num. 11. in fin. Mantic. decis. 10. sub numer. 9.* tenebatur D. Ducissam, & sorores vti filias,
2 & hæredes † vltimi possessoris de æquitate prædicto Marchioni Capponio præferre, iuxta doctrinam *Bart. in l. 1. § permittitur. ff. de acquir. quotid. & æstiu.*

Nec obstare asserebant, quod dicta inuestitura fuerat concessa cum pacto resolutiuo ad beneplacitum concedentis.
3 Quia pactum prædictum tanquam irreleuans † ijdem informantes dicebant non esse attendendum.

Pro irreleuantia plura allegabantur. Primò, quia tale pactum videtur contra substantiam, & essentiam infeudationis, quæ licet contineat obligationem reciprocam ex par-
4 te † inuestitorum, non tamen poni potest in voluntate resolutiua vnius, secundum *Bald. in l. inuendentis. numer. 10. versic. præterea. C. de contrahen. empt. Salicet. ibidem numer. 2. post med. versic. præterea.* Vbi quod sicuti essentia, vel ines-
5 sentia contractus † non potest poni in alterius voluntate; ita nec essentia distractus, vel resolutionis propter identitatem rationis, idque confirmat. *Surd. consil. 136. nu. 22. in fin. versic. vtique cum seq. lib. 1.*

Secundò, quia statim atque Ecclesia declarat nolle pro
6 se retinere inuestiendo † extraneum, statim acquiritur ius prælationis proximioribus, *Abb. in cap. bonæ, il 2. num. 28. de post. prælat. Caputaque decis. 303. par. 1. Mantic. decis. 10. num. 6. in fin.*

7 Adeo vt dicatur eis debita inuestitura † cum eisdem pactis contentis in antiqua inuestitura, & iuxta illius formam, & non alio modo, *Calder. de renou. empt. lib. 1. quæst. 3. nu. 7. Marescot. variar. resol. lib. 1. cap. 3. num. 6. Rot. decis. 176. num. 29. par. 5. recent.*

Alias si Prælatus vigore dicti pacti posset ad sui libitum inuestituram reuocare, esset in potestate illius tollere ius con-
8 sequendi reuocationem proximioribus, † in quorum præiudicium pactum prædictum subsistere non debet ad textum *in l. id quod nostrum, ff. de regul. iuris. Tiraquel. de retractat. conuent. §. 1. glos. 7. numero 20. Bald. in l. si constante 19. numero 3. in fin. & numero 4. C. de donatione ante nuptiarum.*

Tertio pariter allegebatur, quod in corpore dictæ inuestituræ apparet concessionem fuisse perpetuam ad tertiam gene-

rationem, vt colligitur ex verbis ibi, *Volens Castrum prædictum, & emphyteusim concedere, hinc est, &c. sponte, &c. in feudum, & emphyteusim, & titulo feudi, & perpetuæ emphyteusis, &c. dedit &c. D. Philippo Capponio, etc. de Primogenito in Primogenitum vsque ad tertiam ipsius Aloisij generationem masculinam inclusiue finitam, & completam, &c.* quæ verba vi-
9 dentur demonstrare animum † Eminentissimi fuisse concedere inuestituram perpetuam, pactumque resolutiuum addidisse solum ad excludendos proximiores in casu quo huic inuestituræ contradixissent, & renouationem, ac prælationem
10 petijssent, qua propter † pactum prædictum in præiudicium dd. Sororum pro non apposito haberi debet, vt in similibus, *Anchar. consil. 160. sub num. 4. post med. vers. contrarium sentio. Afflict. de iur. protho. §. 4. sub num. 15. Corn. consil. 29. nu. 23. lib. 3. Capic. decis. 38. in fin. Carp. ad Stat. Mediolan. par. 1. cap. 417. num. 284. & seq.*

Prædictamque voluntatem concedendi inuestituram per-
11 petuam, non autem resolutiuam † ad beneplacitum comprobant coniecturæ desumptæ, tum ex causa impulsiua benemerentiæ considerata in persona DD. Philippi, & Aloysij de Capponibus, ac narrata in Chyrographo obtento à Sanctissimo, vigore cuius emanauit cōcessio. Tum etiam ex erectione prędicti Castri in titulum Marchionatus ad fauorem eiusdem Capponij. Tum denique ex notabili impensa facta pro obtinendo dictum titulum.

Considerato præsertim, quod pactū prædictum tanquā in-
12 solitum prætendebatur inducere præsumptionem, † quod fuerit appositum ad præiudicandum dd. Sororibus, *Bald. cons. 75. nu. 5. li. 2. Curt. iun. cons. 178. nu. 12. Menoch. cons. 260. nu. 40. & seq. Rot. in recent. decis. 452. nu. 7. par. 3. & decis. 3. nu. 8. par. 5.*

Quartò allegabatur, quod data etiam validitate pacti resolutiui, non ideo potuit Eminentissimus pacto prædicto vti,
13 suumque beneplacitum reuocare † absque iusta, & legitima causa, de qua dicebatur non constare, vt in terminis dicti beneplaciti tenent *Menoch. cons. 804. in 4. dub. sub nu. 62. & sequ. vol. 2. post Isern. Capic. Bolognet.*

Pro quinto, & vltimo fundamento dicebatur pactū præ-
14 dictum non iustificari, quia scriptura vnde sumitur † est in formis, cum sit sumptum de sumpto, quod regulariter non probat *l. 3. cum ibi notat. C. de diuers. rescript. Decis. in Auth. si quis in aliquo, n. 30. C. de eden. Alex. cons. 138. nu. 4. lib. 1. Greg. XV. decis. 432. num. 1.*

Prædictis tamen minimè obstañ contrarium DD. resoluerunt, prædictas scilicet sorores non esse inuestiendas. Et ratio resolutionis fuit, quia cum Ecclesia, & pro ea Eminentissimus
15 Archiepiscopus ante † cōcessam dictam inuestituram potuerit Castrum pro se retinere, vel illud præcario, vel alio pacto reuertiuo ad beneplacitum concedere, sequitur ipsum semper, & quandocumque illam ita concessam reuocare potuisset, iuxta doctr. *Bald. in l. qui se patris nu. 33. vers. & scias. C. vnd. liber. arg. l. Lucius. ff. de donat. Intrigl. de feud. cent. 1. quæst. 18. nu. 24. & 25. Ludou. de Casanat. consil. 43. num. 54. lib. 1.* & facit
16 etiam quod conuentio, quæ † voluntatem concedentis respicit, ex ea sola possit reuocari, *l. 1. cum simil. ff. de præcar.* Adeo vt per reuocationem cum incorporatione, & possessione subsequutis dicitur vtile cum directo dominio irreuocabiliter cō solidatum. Taliter quod Ecclesia, seu Prælatus non tenetur amplius vnquam inuestituram concedere ex cōmuni Doct.
17 opinione iuxta † quam Ecclesia si velit pro se retinere, non tenetur proximiores inuestire, vt in terminis firmant *Valasch. de iur. emphyt. quæst. 2. num. 7. Add. ad Rom. cons. 22. sub littera K. versic. quinto limita.* vbi de magis communi latissimè. *Marescot. variar. resol. lib. 1. cap. 3. Gratian. discept. for. c. 477. num. 17. & cap. 813. num. 35. Afflict. decis. 238. num. 3. versic. fuit ergo conclusum. Benintend. decis. 19. per tot.* & hanc opinionem sequuta fuit *Rot. coram Caputaq. decis. 303. & 304. nu. 1. par. 1.* & in puncto de Ecclesia Rauenateñ adest Magistralis decisio *in Rauennaten. bonorum coram Mantic. inter impres. decis. 10. per tot.*

Quod autem Ecclesia concedendo inuestituram extraneo, potuerit illam præcario, & cum pacto resolutiuo ad beneplacitum concedere, pariter visum fuit DD. de iure subsistere.

Nam quidquid sit, si ista cōcessio prouenisset ex aliqua causa impulsiua, vel necessaria quo casu non aliter fieri potuisset quam iuxta tenorē, & cum ijsdem pactis appositis in antiqua
18 inuestitura ea ratione, quia † non fuisset noua concessio, vel no-

uus titulus, sed renouatio, siue continuatio prioris inuestituræ, *Valasch. de iur. emphyt. q. 11. nu. 15. vers. septimus casus, iuncto vers. nec etiam renouatio Caldas. de renou. q. 3. nu. 1. vsque ad 6. lib. 1. Gratian. discept. for. c. 913. nu. 21.*

Verumtamen cum illa non prouenerit ex aliqua causa ne-
19 cessaria, sed ex mera liberalitate † concedentis pro nouo titulo, & noua concessione habetur, *Menoch. cons. 439. nu. 18.* cum pluribus, quos refert & sequitur *Gratian. discept. for. cap. 724. n. 3. & 4. & seq. & cap. 913. nu. 20.*

Eaque propterea potuit præcario concedi, vel quodcumque pactum concedenti bene visum in illa apponi. Quoniam
20 si Ecclesia potuit à principio pro se retinere, & sic totaliter † præiudicare proximioribus, multo magis potuit inuestituram extraneis concedere, & præcarium, vel pactum adijcere de reuocando quandocumque, & postea reuocare, nec tale pactum, seu præcarium naturæ contractus resistit, cum nulla in
21 isto contractu reperiatur à iure præscripta forma, sed illam † à cõuentione partium recipiat, taliter quod possunt quæcumque pacta etiam insolita, & à communi natura similium concessionum exorbitantia apponi, *cap. 1. de feud. non habent. propr. natur. feud. Menoch. cons. 1. num. 347. Rolan. à Vall. cons. 16. nu. 8. lib. 3. Mantic. de tacit. lib. 23. tit. 22. nu. 8. vsque ad 19. Gratian. discept. for. cap. 719. nu. 29. Surd. decis. 95. nu. 16. & 17. Valasch. de iur. emphyt. quæst. 11. nu. 16. in princ. & circa fin. vers.*
22 *vnde sequitur.* & quod feudum, & emphyteusis † possint cõcedi ad tempus concedenti bene visum tenent, *Bald. in tit. de feud. guard. §. 1. nu. 5. Iacob. de Ardez. super vsib. feud. in Sum. cap. 34. vers. item potest ad certum tempus. argum. l. 2. C. de donat. quæ sub mod. Andr. Isern. tit. de feud. success. num. 9. versic. feudum etiam datur ad diem firmat de Amic. in repet. cap. de his. C. quod feud. dar. poss. nu. 3. fol. mihi 83. Feder. Scanchen. in repet. cap. 1. de feud. guard. nu. 2. & in cap. 1. de feud. pignor. dat.*
23 *§. 2. nu. 1.* & in indiuiduo tale pactum non † aduersare regulis iuris communis, & ob id validissimum esse dixerunt *Zaz. in Epithom. de feud. par. 2. nu. 23. Card. Mantic. de tacit. lib. 23. tit. 22. nu. 31.* Quinimò conuenit in antiquis ipsis feudorum legibus, cum nonnisi cum hoc ipso facto (vt essent ad benepla-
24 citum reuocabilia) † concedi consueuissent, vt est text. *in cap. 1. §. & quia vidimus de his quæ feud. dar. poss.* vbi propterea *Bald. n. 2. vers. nota*, postquam dixit, quod hodie non est in po-
25 testate Dominorum reuocare feuda, & Vassallis auferre, † prout olim fiebat, singulariter subdit, nisi feudum fuisset concessum ad beneplacitum, quem ibi sequuntur *Add. in litera B. & Modern. Neap. tract. de claus. par. 2. claus. 1. num. 1. & num. 8.*

Nec obstare censuerunt DD. præcipuum fundamentum in contrarium allegatum, quod scilicet Ecclesia statim atque de-
26 clarat † nolle pro se retinere inuestiendo extraneum, quæratur ius prælationis proximioribus, iuxta doctr. *Bart.* ab omnibus approbatam *in l. 1. § permittitur, ff. de acq. quotid. æstiu.*

Quia conclusio benè procedit in concessione pura, & sim-
27 plici, secus in præcario concessa, quæ semper, & † quandocũque potest à concedente reuocari vt præter superius allegatos in terminis feudi reuocabiliter concessi tenent *Bald. in l. qui se Patris. num. 33. vers. & scias C. vnd. liber. & cons. 345. nu. 6. vers. sed sine vlla lib. 1. Alexand. cons. 16. nu. 5. lib. 2. Ruin. cons. 1. nu. 12. lib. 1.* vbi ait hoc casu non procedere doctr. *Bald. in d. l. permittitur.*

Pariter nec visa fuerunt obstare allegata contra dictum præcarium, seu pactum reuersiuum, quod non possit fieri concessio resolutiua ad voluntatem alterius, cum sit contra substan-
28 tiam † concessionis, quæ debet esse reciproca, iuxta opinionem *Bald. Salic. Surd. & aliorum.* Quia prædicta possunt procedere in contractibus emptionis, & venditionis, & alijs merè, vltrocitroque obligatorijs; Secus verò in concessioni-
29 bus gratuitis, & in contractibus † emphytheuticis qui nullam habent à Iure præscriptam formam, sed ex mera voluntate concedentis dependet, vt supra firmatum fuit.

Quamuis admissa etiam nullitate, nihil releuaret, quia cum concessio emanauerit sub illius correspectiuitate. Ideo totus
30 contractus annullaretur, quoniam in hac materia † vtile per inutile vitiatur ex defectu consensus, iuxta allegatur *Lap. 80. per tot. Couar. var. resol. lib. 2. cap. 16. num. 5. vers. tandem. Afflict. dec. 107. Rota in Rauennaten. emphyteusis coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 126. nu. 44. par. 5. recent.*

Prout non releuat secundum, quod per inuestituram con-
31 cessam extraneo statim quæratur ius † proximioribus petendi renouationem cum iisdem pactis, & conuentionibus comprehensis in antiqua inuestitura. Quia obiectum potest sibi locum vendicare in concessione necessaria, nempe in renouatione antiquæ inuestituræ, quando scilicet Ecclesia non potuisset pro se retinere; Secus verò in noua concessione, quando prout hic Ecclesia potuit pro se retinere, & concessionem non facere, tunc enim etiamsi proximioribus debita esset in-
32 uestitura, † ea tamen concedi deberet iuxta tenorem inuestituræ, & cum eodem pacto resolutiuo, quo fuit concessa Caponio, non autem iuxta tenorem antiquæ inuestituræ, vt in terminis firmant *Rip. in l. 1. col. 3. post princ. nu. 13. vers. 5. intelli ge. ff. de priuil. credit. Gabr. de iur. emphyt. concl. 1. n. 28. Surd. cons. 181. n. 9. Alex. cons. 9. n. 2. l. 3. Maresc. var. resol. l. 1. c. 3. n. 24. Grat. discept. for. c. 88. n. 36. c. 358. n. 18. cap. 813. nu. 36. & cap. 913. num. 8. Cæs. de Grass. dec. 4. nu. 1. & per tot. de reb. Eccles. non alien. Seraph. dec. 610. num. 11. & dec. 630. nu. 4.*
33 Ne alias deterior † fiat conditio Ecclesiæ, vt post alios optimè concludit *Honded. cons. 51. num. 59. lib. 1.* & in feudo Ecclesiæ iterum concedendo non debet Prælatus attendere for-
34 mam antiquæ concessionis, † sed meliorem facere Ecclesiæ conditionem, secundum text. *in extrauag. ambitiosæ. de reb. Eccles. non alien. & in cap. ex parte. de feud.* & latè tradit *Rot. dec. 360. per tot. par. 1. nouiss. & dec. 193. num. 9. vers. deinde dictum Clar. par. 2. recen. Redoan. de reb. Eccles. non alien. q. 51. c. 6. n. 16. & 22.* & ideo ne ex vsu huiusmodi inutilis reddatur inuestitura ex aduerso petita, videtur illa ad circuitos vitandos deneganda.

Præterquam quod renouatio cum pactis initis cum Caponio, tunc demum concedi debuisset; si Eminentissimus adhuc non declarasset velle pro se retinere. Cæterum cum per dictam declarationem res deuenerit ad casum, à quo incipere non potest, & Ecclesia pro se retineat, non est amplius lo-
35 cus nouæ concessionis, quia reuocata, † vel resoluta concessione, dicuntur quoque reuocati, & resoluti omnes effectus ab ipsa concessione reuocata prouenientes, perinde ac si facta non fuisset, *Aldouin. cons. 4. num. 28. Franc. Aret. Costr. cons. 66. num. 75. Dec. cons. 108. per tot. Giurb. dec. 24. num. 11. & dec. 55. nu. 19. Albigan. dec. March. 35. nu. 63.*

Nec afficit, quod si Ecclesia posset concessionem reuocare, esset in potestate illius tollere ius consequendi renouatio-
36 nem proximioribus, Quia † cum Ecclesia potuerit a principio totaliter proximioribus præiudicare, retinendo Castrum pro se, non videtur per concessionem factam reuocabiliter, & per subsequutam renouationem maius præiudicium intulisse, quam si à principio Castrum pro se retinuisset.

Ad tertium obiectum, quod ex lectura inuestituræ appareat illam fuisse primo concessam ad tertiam generatio-
37 nem completam, † & deinde additum pactum resolutiuum fuit responsum non inde sequi, quod concessio possit per se solam sine dicto pacto subsistere; Quia immò pactum prædictum totam concessionem qualificat, etiam quod non à principio, sed in fine concessionis sit appositum. Sat enim est,
38 quod omnia sint comprehensa in eodem instrumento, † vel scriptura, in qua non datur prius, vel posterius, *l. 2. §. per ius cum ibi notat. ff. de vulg. & pupil. Ias. in l fin. post nu. 3. ff. quod quisque iur. Socc. iun. cons. 78. nu. 38. lib. 3. Gratian. discept. for. c. 646. nu. 18. lib. 4.*

Ad id autem quod dicebatur Eminentissimum Archiepi-
39 scopum habuisse animum concedendi † inuestituram perpetuam, non autem resolubilem, fuit responsum hoc nullibi iustificari; immo contrarium manifestè apparere ex veritate causæ in instrumento expressa, scilicet maioris Ecclesiæ vtilitatis. Iuncta præsertim reuocatione subsequuta, quæ demonstrat Eminentissimum eandem voluntatem habuisse vsque à prin-
40 cipio; actus enim † subsequutus qualitatem voluntatis primordialis demonstrat, *Menoch. præsumpt. 35. numer. 20. & seqq. lib. 6. Card. Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 17. nu. 40. & decis. 313. nu. 7.*

Nec releuant coniecturæ ponderatæ ad demonstrandum dictum pactum simulatè fuisse oppositum. Quia nec repugnant concessioni resolubili ad tempus, nec concludunt simu-
41 lationem, & † in concursu potius attendi debet voluntas expresè declarata, quam præsumpta, vt ad excludendam simulationem latè *Becc. cons. 52. num. 1. & plurib. seqq. Bardellon. cons. 34. nu. 21. lib. 1.*

Prout

Prout nec aliqua suspicio simulationis oriri potest ex eo,
42 quod pactum resolutiuum sit insolitum. Quia sat est, † quod sit permissum à iure, vt suspicio excludatur, *l. qui autẽ in princ. ff. de his, quæ in fraud. credit. Greg. XV. dec. 195. num. 10. cum seq. & dec. 459. nu. 9. & alias sæpe*, & à iure non solum est lici-
43 tum, sed etiam imperatur Prælato † perquirere vtilitatem Ecclesiæ iuxta *d. extrauag. ambitiosæ*. Vnde cessat omnis su-
44 spicio simulationis, cum pactum sit ad vtilitatem † Ecclesiæ appositum, & conueniat iuris dispositioni.

Et cessare videbatur omnis suspicio ex qualitate tanti Præsuli, qui dum inuestituram cum dicto pacto resolutiuo cõcessit, non aliam à principio habuisse voluntatem præsumendum
45 est, † quam suæ Ecclesiæ vtilitati prospicere, quod exitus comprobauit, dum comperto quod Ecclesiæ expediret Castrum, & alia annexa pro Ecclesia retinere, illud à proprio fratre adhuc viuente auocauit, mensæque Archiepiscopali vniuit, & incorporauit.

Neque subsistere putarunt DD. quod dictus Eminentissimus non potuerit dictam concessionem, suumq; beneplacitũ reuocare sine legitima causa, iuxta doctr. *Menoch. cons. 804.*
46 *num. 74.* Quia † contrarium est verius, quando concessio fuit facta præcario, tunc enim absque causa reuocari potest, vt in terminis tenent *Bal. in l. qui se patris. nu. 33. vers. & scias. C. vnd. lib.* quem sequitur *Intrigl. de feud. cent. 1. q. 18. num. 24. & 25. Ludouic. Casanat. cons. 34. num. 54. lib. 1. & alij supra*
47 *citati*. Præsertim quando † intercedit aliquod temporis interuallum, iuxta *Molin. de contract. disp. 298. nu. 3. Valasch. de iur. emphyt. q. 34. nu. 1.*

Nec obstat *Menoch. d. cons. 804. nu. 72.* cum ibi allegatis,
48 nempè *Isern. Capic. & Bolognet.* † quia dd. Doct. non loquuntur in cõtractibus, sed in concessione officiorum *Isern.* enim loquitur de iurisdictione ad vniuersitatem causarum *Capic.* loquitur de officio præceptoris in Aprutio. *Bolognet.* loquitur de cohorte 60. militum concessa ad beneplacitum Regiæ Maiestatis, & propterea non applicatur contractibus, qui. vt hic,
50 ex conuentione legem accipiunt, vt in terminis † de concessione feudi facta ad beneplacitum est *cons. Bald. 345. num. 6. vers. sed sine vlla causa lib. 1.* vbi quod sine causa feudum concessum ad beneplacitum potest reuocari. Et ratio differentiæ est inter contractus, & beneficia concessa à Principe, quia
51 † contractus, vt dixi, ex conuentione legem accipiunt, offi-
52 cia autem, & similia beneficia non possunt † reuocari sine iusta causa, vt considerat *Bald. in l. iurisperitos. ff. de excusat. tutor. & in c. 1. qui success. teneant.*

Et quando in facultate reuocandi concessionem feudalem
53 adest clausula non tantum pro beneplacito; † sed etiam pro libito voluntatis, vt in hoc casu, cessant tradita per *Menoch.*
54 & alios, quia nulla requiritur causa, sed simplex motus † animi sufficit, vt in terminis tradit *Modern. Neap. de claus. d. par. 2. claus. 1. nu. 12.* Cum clausula pro libito voluntatis latius pateat, quam clausula ad beneplacitum, & importet liberum, & abso-
55 lutum arbitrium † nulla iuris regula limitatum, *Gab. cons. 143. nu. 10. lib. 1. Surd. dec. 272. nu. 15. Modern. Lusitan. de claus. claus. 6. nu. 1. & claus. 3. nu. 8.*

Vltra quod in proposito cessare visum fuit obiectum. Tum quia in prædicta inuestitura legitur reseruata facultas reuocandi concessionem, absque aliqua obligatione reddendi causam reuocationis, quæ verba essent penitus frustratoria, si Eminen-
56 tissimus aliquam causam deducere debuisset, quod † non est dicendum, cum in contractibus etiam sillabæ debeant aliquid operari, *Alex. cons. 36. nu. 5. lib. 2. Dec. cons. 48. num. 4. Paris. cons. 21. nu. 58. lib. 4. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 2. titu. 12. nu. 1. & 2.* Tum etiam quia in præsenti casu concurrit legiti-
57 ma causa, † quæ est vtilitas Ecclesiæ, cum experimento compertum fuerit, quod plures, ac maiores redditus percipiuntur ex Castro immediatè possesso, quam ex Canone.

Quintum denique & vltimum obiectum, quod scriptura
58 continens dictum pactum non sit in forma probanti, † tollitur ex eo, quod sumptum fuit extractum ex Archiuio, & ab illius Prefecto, *Ias. in l. admonendi in 2. lect. nu. 355. vers. intelligetamen. ff. de iur. iur. & fuit decisum in Romana iurispatronatus 6. Nouembris 1598. coram Orano.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PIROVANO DECANO.

Regieñ Prædij,

Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum Ecclesiasticorum quando substineri non possit.

SVMMARIVM.

1 *in Alienatione bonorum Ecclesiæ requiritur & solemnitas & causa. & nu. 4.*

2 *Iudicium, quando agitur contra infantem citandus est eius tutor, coniuncti, & affines.*

3 *Reintegratio dari potest tanquam in prima, si in rescripto appellationis adsit clausula, quam, & quas.*

5 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione bonorum Ecclesiæ spatio 30. annorum præsumitur interuenisse.*

6 *in Alienatione bonorum Ecclesiæ materia vtile per inutile vitiatur.*

7 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione bonorum Ecclesiæ ex lapsu 30. annorum tunc præsumitur, quando adfuit obseruantia, secus vero si cessauit.*

8 *Quæ obseruantia deficit, si intra tempus 30. annorum fuerit reclamatum, & ad hoc sufficit qualibet contradictio, & reclamatio extraiudicialis. nu. 9.*

10 *Bona Ecclesiastica, quando sunt alienata sine solemnitatibus, non est opus videre, an causa subsistat propter necessitatem simultanei concursus. & num. 16.*

11 *Emptores bonorum Ecclesiasticorum possunt iuuari præsumptione iustæ causæ post obtentum beneplacitum, & executorum sententiam super euidenti vtilitate.*

12 *Itaut excipienti contra beneplacitum, & rem iudicatam incumbit onus probandi contrarium.*

13 *Venditio bonorum Ecclesiasticorum annullari potest per Ecclesiam, nisi emptores probent requisita solemnitatis, & causæ interuenisse.*

14 *Vtilitatis, & necessitatis enunciatiuæ positæ in instrumento concessionis emphyteusis bonorum Ecclesiæ, solent apponi ad obtinendum beneplacitum Apostolicum, non autem ad illud iustificandum, super qua iustificatione probationes sunt faciendæ.*

15 *Et hoc casu non statur assertioni alienantis, qui non potest fungi officio executoris in approbando contractum.*

DECISIO CCI.

Censuerunt Domini standum esse in decisis 9. Ianuarij currentis anni 1637.* quia requisita in actione spolij intentati concludenter probantur, & nullitas tituli emptionis prædij per Vianos exhibiti est patens deficiente solemnitate,
1 & causa, quæ regulariter † desiderantur in alienatione bonorum Ecclesiæ ex *Constit. Pauli II. de reb. Eccles. non alienat. Clem. 1. eod. tit. Seraph. decis. 508. nu. 1.* cum alijs alleg. in decis. quæ reuidetur.

Neque dubitari potest de validitate sententiarum ex eo, quod processus, super quo emanarunt sententiæ de partibus nulliter peractus fuerit contra infantem citatum ad compa-
2 rendum deputato curatore, † non autem tutore, citatis tantũ vicinis, & omissis coniunctis, & affinibus illius prout de iure requirebatur, *Maranta in praxi par. 4. dist. 16. nu. 56. Afflict. decis. 262. nu. 2. Neuiz. cons. 17. nu. 21.*

Quia iudicium per patres inchoatum de anno 1614. & prosequutum de anno 1628. vnicum est iudiciũ, & non duo iudicia, quod patet quia in prosequutione iudicij de dicto an. 1628. nõ fuit datus nouus libellus, sed repetitus cũ alijs actis cõtra Paulũ Emilium Vianum filiũ Chrisantis, filij alterius Pauli Emilij, vnius ex primis acquirẽtibus, vt in sum. Pauli Emil. n. 7. Vnde cum in primo iudicio fuerit citatus Alexãder Vianus ex primis acquirentibus insolidum pro se, & pro Paulo Emilio Viano eius fratre, qui fuit pater Chrisantis, & iste pater

Pauli

Pauli Emilij nunc possessoris conuenti frustra contenditur de
validitate iudicij, quod sustinet contra Alexandrum primum
acquirentem insolidum cum eius fratre Paulo Emilio,& con-
tra possessores continuatum, & nihilominus cum hodie non
agatur de confirmatione sententiarum,sed de reintegratione,
3 quæ dari potest etiam tanquam † in prima propter clausulam
quam & quas, in rescripto appellationis contentam *Seraph.
decis.*1241.*nu.*2.*&* 546.*nu.*1.*&* 781.*num.*5.*par.*2.*recent.*visum
fuit non esse immorandum super discussione nullitatis opposi
tæ, sed agendum de validitate tituli concessionis in emphyteu
sim, qui dicebatur in prima decis. inualidus deficiente proba-
4 tione beneplaciti Apostolici, & sic solemnitatis, † & etiam
causa vtilitatis, aut necessitatis copulatiuè requisitis in aliena-
tione rerum Ecclesiæ.

Non obstant igitur, quæ replicantur ad probandum solem-
nitatem in huiusmodi contractu interuenisse tam vigore con-
sensus, & approbationis Vicarij Generalis Ordinis vigore Bul
læ Gregor. XIII. 9. in Bullario antiquo authoritatem indul
5 gent is, quam † ex beneplacito Apostolico ex decursu 30. an-
norum, & vltra præsumpto.

Quia quoad indultum impertiendi licentiam Monasterijs
suæ Religionis cum in §. 2. legatur limitatam ad duas genera-
tiones, vel nominationes, concessio vero facta fuerit Alexan-
dro, & Paulo Emilio fratribus Vianis pro ipsis, & eorum fi-
lijs masculis, & legitimis, & descendentibus, ac successoribus
in perpetuum satis patet non intrare approbationem perpe-
tuam defectu potestatis, & eo minus sustineri licentiam intra
6 duas generationes permissas in indulto, quia in hac † materia
vtile per inutile vitiatur secundum opinionē, quam seruat Ro-
ta quicquid alij tenuerint, vt in *Brixien. locationis* 5. *Decemb.*
1590. *quę.*30. *par.*1.*recent. & in Comen. locationis* 20. *Mar-
tij* 1600. *coram Card. Hieronymo Pamph. in Terracinen. af-
fictus* 27. *Iunij* 1627. *coram me, & comprouant Garz. de be-
nef.par.*2.*c.*1.*nu.*55. *Grat. discept.*905.*nu.*10.

De præsumpto autem beneplacito Apostolico ex solo tem-
7 poris decursu 30. annorum † constare non videtur nisi con-
currat insimul obseruantia. *Seraph.* 381.*nu.*14.694.*nu.*5.*par.*1.
*recent.*52.*n.*2.*coram Papa Greg. XV.* quæ obseruantia defecit
8 ex quo intra tempus 30. annorum, nempè † à die alienationis,
quæ contigit de anno 1593. de anno 1614. patres litem conte-
stati fuit contra Vianos,& de inualida,& læsiua prædij aliena-
tione reclamarunt.

Neque obstant quæ deducuntur contra validam litis conte-
stationem,& quod eadem siluerit vsque ad annum 1628. quia
hodie non est necessaria scrupulosa indagatio super validitate
9 contestationis litis cum sufficiat † quælibet contradictio, aut
reclamatio, etiam extraiudicialis ad tollendam obseruantiam,
& acquiescentiam, ex qua oritur præsumptio beneplaciti, vt
plenè fuit firmatum in decisionibus *Messanen. tenimenti, seu
feudi primò coram D. meo Verospio* 22. *Iunij* 1635. *& deinde
coram D. meo Merlino* 15. *Febr.* 1636.

Et prædictis attentis quamuis necessarium non sit ingredi
secundam disputationem super iustitia causę alienationis defi-
10 ciente probatione solemnitatis propter † necessitatem simul-
tanei concursus, vt supra dictum fuit, attamen visum etiam
fuit cessare probationem causę vtilitatis, aut necessitatis alie-
nationis prędij controuersi.

Nam si emptores iuuari possint pręsumptione iustę causę
11 post obtentum beneplacitum, † & executorum sententiam
super euidenti vtilitate, *Seraph. decis.*671.*n.*1. *Mant. dec.*101.
*nu.*2.694.*nu.*5.*par.*1.684.*num.*1.*par.* 2.*recent.* itaut excipienti
12 contra beneplacitum, † & rem iudicatam executorum incū-
bat onus probandi contrarium circumscripto tamen benepla-
cito,& re iudicata sufficit Ecclesię se fundare in Constitutione
13 Pauli Secundi annullante similes † venditiones, nisi requisita
solemnitatis, & causę per emptores probentur, quę probatio
ex parte Viani concludi non potest ex sola patruum assertio-
ne, & Vicarij Generalis consensu,& auctoritate desumptis ex
ipso instrumento emphyt. nisi in actis iustificentur, ex quo
14 † nunciatiuę vtilitatis,& necessitatis solent apponi ad obtinē-
dum beneplacitum, non autem ad illud iustificandum, super
qua iustificatione probationes sunt faciendę, vt benè respon-
dit *Rota decis.*65.*nu.*16.*&* 160.*nu.*7.*par.*2.*diuers.&* 215.*n.*4.
coram bon. mem. Card. Caual. nec statur assertioni alienantis,
15 qui non potest fungi officio † executoris in approbando cō-
tractum *Redoan. de reb. Eccles. non alienan. q.* 23. *num.* 13. &
teste s pro patribus examinati qui dati fuérunt totaliter con-
tradicunt assertioni pręlictę; & lęsionem, ac damnum Eccle-
się concludunt, quamuis sufficiat Monasterio, Vianos defice-
16 re in † probatione beneplaciti, & in probatione causę absque
eo quod se fundet in propria probatione lęsionis, & modici-
tate pretij locationis. Et ita &c.

☞ * *Est decisio 186. supra in hac eadem parte.*

REVER. P. D. PIROVANO DECANO.

Sancti Angeli Lambardorum Iurisdictionis.

Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Monasterium aliquod ex quibus probetur, quod sit extra Diœcesim alicuius Episcopatus, & habeat statum nullius Diœcesis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinario ad effectum exercendi iurisdictionem, canones vl tra fines non assistunt.*
2 *Confines describendi modus qualis dicatur indubitatus.*
3 *Testi vassallo, & amico non est multum credendum.*
4 *ad Confines probandos, testes debent reddere sufficientem ra tionem.*
5 *Confines licet oculis subijciantur tamen illorum distinctio non per sensum visus, sed per actum intellectus haberi de bet, & ideo testes super eis deponentibus debent reddere ra tionem.*
6 *ad Confines probandos sola testium scientia non sufficit, nisi ra tionem scientiæ concludant.*
7 *Ecclesiarum finium distinctio, si esset posita in sola scientia testium, frustra ageretur de diuisione facta per Dionysium Papam.*
9 *Enunciatiuę dum contigit dubitari super enunciato, nec ple nam, nec semiplenam probationem faciunt.*
10 *Abbas Generalis sua Ecclesię, & Ordini siue ignoranter, si ue scienter non potest pręiudicare.*
11 *Pręsumptiones tolluntur ex contrarijs probationibus.*
12 *Probationes validiores in concursu semper pręferuntur alijs debilioribus.*
13 *Territorium, quod sit separatum à iurisdictione Episcopi, ex quo doceatur.*
14 *Licentia audiendi confessiones ab aliquo Monasterio petita Ordinario, & accessio ad publicas supplicationes citra ius, & nomen subiectionis contingere non possunt.*
15 *Testibus vilibus, iunctis alijs exceptionibus multo minus est credendum.*
16 *Testes non probant id, quod deponunt si post eorum attestatio nem, referant se ad alium testem, qui absolutè id negat.*
17 *Prelati confessio expressa si non pręiudicat Ecclesię, multo magis pręiudicabit tacita.*
18 *Monasteria etiam exempta, si parum distent à Ciuitate, pos sunt compelli per Ordinarium ad accedendum ad publicas supplicationes.*
19 *Sententię respicientes statum, si transiuerit in iudicatum fa cit ius quo ad omnes.*
20 *Subiectio, & superioritas iudicatur ex solutione Canonis.*
21 *Testis, qui deponit se aliquid fecisse, & asserat se nescire qua re id fecerit, non releuat.*
22 *Testes singulares loco, & tempore nihil probant, cum pro vno teste reputentur.*
23 *Testes redduntur singulares ex diuersitate loci, & temporis.*
24 *Iudicium cœptum, si remanserit indefinitum, non est haben dum in consideratione.*

DECISIO CCII.

OMissa discussione actum iurisdictionalium in summarissimo retinendæ, quippe qui pendeant, vel à statu nullius Diœcesis huius Abbatiæ S. Guilielmi, vel à statu exempto; nā primo casu semper cessat totalis iurisdictio Ordinarij in Monachos,

chos, & Monasteria existentia extra illius limites. Secundo casu in multis Ordinarij habent iurisdictionem in exemptos; propterea sequendo mentem Dominorum ex integro dubium proposui, an Abbatia S. Guilielmi sit nullius Diœcesis, & Domini causa maturè discussa censuerunt, Abbatiam esse nullius.

Nam quicquid sit de fundamentis, & rationibus decisionis 14. Martij 1635. in qua dictum fuit Monasterium prædictum esse intra fines Diœcesis Sancti Angeli, & dandum esse mandatum de manutenendo D. Episcopo in quasi possessione approbandi confessarios, hodie ex nouo processu remissoriali, & alijs deductis pro Monasterio, clarè patet Abbatiam esse extra fines Diœcesis S. Angeli, & ab omni subiectione liberam probari.

Dantur enim quinque testes formiter examinati vigore litterarum remissorialium Rotæ, & duo in Curia recepti, & postremi super sexto deponunt de situatione Monasterij inter Diœcesim S. Angeli, & Diœcesi Nuscanam, & primus illorum est Vicarius Episcopi Nuscani, & cum prædictis concordant testes de partibus in situatione, primus, & secundus, qui est Boccutus Vicarius Episcopi S. Angeli, ac tertius, & omnes insimul concludunt Casale, & Monasterium S. Guilielmi nūquam fuisse suppositum iurisdictioni S. Angeli, nec de præsenti esse, Ordinariumque nunquam visitasse Monasterium, nec Parochos in concernentibus curam animarum, nec aliquam iurisdictionem exercuisse in Parochianos, Monachos autem nunquam accessisse ad Episcopum S. Angeli pro licentia audiendi confessiones, nec ad processiones, & synodum per Episcopos celebratas, & è conuerso Abbatem Generalem Montis Virginis esse Diœcesanum Monasterij S. Guilielmi, omnimodamque iurisdictionem in Monasterium, & Parochianos exercuisse, Visitationes fecisse, licentias audiendi confessiones Monacis concessisse, Synodum tenuisse, iura quasi Episcopalia habere, & in omnibus locis Congregationi subiectis omnimodam iurisdictionem priuatiuè quoad Ordinarios pro tempore S. Angeli exercuisse.

Quoad situationem, & separationem dicta eorumdem testium bene comprobantur ex inuentario antiquissimo continente scripturas Ordinarij Montis Virginis conseruatas in Archiuio Sanctissimæ Annunciatæ Neapolis, in quo sunt distincti confines Monasterij S. Guilielmi à Territorio, & Diœcesi S. Angeli, & aliorum Episcopatuum, & concordat Martirologium Romanum, in quo dicitur Monasterium S. Guilielmi habere territorium separatum, & declaratio Caroli Secundi, & Roberti eius primogeniti, Monasterium S. Guilielmi non esse de iurisdictione S. Angeli, sed immediatè suppositum Sedi Apostolicæ.

Similiter quo ad Visitationes bene iustificantur dicta testium, quoniam dantur plures factæ per Abbatem Generale ab anno 1588. vsque in præsens, & Synodi celebratæ per Abbatem Generalem dantur vsque de anno 1593. ex quibus veritas depositionum vndique conuincitur, & infertur.

Primo ex situatione intra fines non probata per Episcopū, & extra limites eiusdem probata per Monachos deficere fun-
1 damentum iurisdictionis Episcopi, † cui vltra confines non assistunt Canones, *cap. omnes Basilicæ 16. q. 7. c. conquerente de offic. Ordinarij. Abb. in cap. cum olim. numer. 2. de cens. Anchar. cons. 310. num. 5. Capuaq. dec. 306. par. 1. 145. nu. 6. par. 2. diuers. & 491. num. 2. par. 1. recent. Seraph. dec. 1278. & 1449. nu. 1. & coram Papa Greg. XV. 312. nu. 4.*

Non obstant tres testes pro D. Episcopo examinati super situatione, & comprehensione Monasterij S. Guilielmi intra fines Sancti Angeli, quorum secundus, & tertius assignant certos, & distinctos confines diœcesi prædictæ, nempe ab oriente attingere diœceses Biscicianen. & Laudonien. à meridie se extendere vltra flumen Olfantem, ab occasu pertingere diœcesim Nuscanam, & ab Aquilone adhærere alijs diœcesibus scilicet Montemarano, & Treuico, qui modus describen-
2 di † confines dicebatur indubitatus ad probandum existentiā inter eosdem *c. cum olim vbi Innoc. in princ. de cens. Dec. in c. cum causam quæ. nu. 7. & 8. circa finem de probat.*

Quia vltra exceptiones, quæ dantur contra personas dictorum testium, & ex propria illorum confessione desumuntur;
3 Primus est vassallus, † & amicus Domini Episcopi, secundus est villicus, & operarius, tertius ad opus Testrinum intentus, Rursus super interrogatorijs respondent multa nescire, quæ pertinent ad confinium distinctionem, & nihilominus
4 circa confines ab eisdem allegatos in causa scientiæ † nihil concludunt, dum sufficientem rationē non assignant prout requiritur ad probandum limites, qui & si oculis subijcian-
5 tur; cum tamen illorum distinctio † non per sensum visus, sed per actum intellectus haberi debet, suffragari non possunt absque redditione concludentis rationis, *Bald. cons. 286. nu. 3. lib. 2. Dec. cons. 220. num. 15. Crau. cons. 61. num. 5.* & in his terminis idem fuit dictum *in Aprutina iurisdictionis 10. Martij 1624. coram bo. me. Seleucien.* cui satisfacere non possunt verba testium vno, & eodem sermone deponentium, (*e questo lo so per la longa prattica, che hò hauuta, & ho di quel pae-*
6 *se, & per la publica voce, e fama,*) quoniam in hac † materia sola testium scientia non sufficit, nisi rationes scientiæ illam concludant prout in supradicta Aprutina iurisdictionis testes concludebant, scilicet Episcopum peragrasse totam prouinciam, & finitima loca visitasse iurisdictionem exercuisse; alias
7 si in sola scientia testium posita † esset distinctio finium Ecclesiarum, frustra esset agendum de diuisione facta per Dionysium Papam, de qua *in cap. 1. par. 1. & glos. in cap. 1. verbo ante Christi aduentum in fin. versic. sed diœceses 99. distinct.*
8 & tamen in cursu ferè † quingentorum annorum non dantur actus, qui per scripturam possint dici indubitati ad hanc probationem substinendam.

Neque dicta eorumdem testium ratione carentium adminiculari, aut suppleri possunt ex littera Abbatis Generalis directa Episcopo, aut ex Breue Sanctissimi Domini Nostri, & enunciatiuis, quæ dantur.

Quoniam enunciatiua in Breue transportationis Reliquiarum de anno 1628. & aliæ ex litteris Leonis X. & demum ex historia vitæ S. Guilielmi cum incidenter, & propter aliud fue-
9 rint emissæ, & absentibus Monacis, & † contingat super enunciato disputari, neque plenam, neque semiplenam probationem faciunt secundum veriorem, de qua per *Crauet. de antiq. tempor. par. 1. sectione propositum nostrum principale. num. 24. & seqq. Seraph. decis. 278. num. 2. Rota decis. 31. de probatio. in antiq. & 380. num. 26. par. 5. diuers.* Altera vero
10 enunciatiua litteræ Abbatis Generalis † prouenit ab eo, qui suæ Ecclesiæ, & Ordini siue ignoranter, siue scienter præiudicare non potest, *Calder. cons. 5. num. 1. de confess. Castr. cons. 338. num. 3. lib. 1. Rot. dec. 480. num. 4. par. 1. recent.* & simili litteræ Abbatis respondet *Seraph. d. dec. 1278. num. 3.* & quatenus ex prædictis oriretur aliqua præsumptio, illa bene tolli-
11 tur ex contrarijs † probationibus Monachorum in maiori numero testium, qui magis qualificati sunt respectu personarum Boccuti, & Aulisæ, qui respectiuè officio Vicarij fundabantur in Diœcesi S. Angeli, & Nuscana, & concurrentibus adminiculis inuentarij, Martirologij, ac declarationis Caro-
12 li II. & Roberti ejus primogeniti supra ponderatis, † semper præualere debent in concursu *Crauet. eod. tract. & sect. nu. 34. Rot. decis. 34. nu. 8. par. 4. recent. & in Adrien. seu nullius iurisdict. 28. Maij 1612. & 27. Martij 1613. coram bon. mem. Francisco Vbaldo.*

Secundo principaliter infertur ex eadem testium depositione, Abbatem Generalem Montis Virginis esse Diœcesanum Monasterij S. Guilielmi visitare, licentias confessiones audiēdi concedere, Synodum congregare beneficia conferre, iura quasi Episcopalia habere, & prædicta in locis Congregatio-
13 ni subiectis exercere, † quæ omnia concludunt territorium S. Guilielmi esse separatum, & perinde haberi extra Diœcesim Episcopi in omnibus & per omnia *glos. in clem. 1. §. volumus verbo Diœcesanis, vbi Card. Abb. Vitalin. & Imol. de foro compete. Feder. de Senis cons. 14. num. 4. Rot. decis. 207. in fin. par. 2. diuers. Sereph. d. decis. 1278. nu. 4. & in Squillacen. iurisdictionis coram Andrea, quæ est 54. in eius impress. Adrien. seu nullius iurisdictionis 28. Maij 1612. & 15. Nouembr. 1613. coram bon. mem. Vbaldo, & in nullius, seu Fanen. iurisdictionis 27. Octob. 1617. coram D. meo Decano, Marsicen. iurisdictionis 11. Ianuar. 1621. coram bon. mem. Buratto, & in Pampinlonen. iurisdictionis 15. Decemb. 1623. coram D. meo Merlino.*

Neque in quolibet actu supra per testes enunciato deficiūt scripturæ, & documēta publica comprobantia veritatem depositionum; nam summario Monachorum num. 8. dantur visitationes, & quidem plures factæ in Monasterio S. Guilielmi per Abbatem Generalem, & Visitatores ab eo deputatos continuatæ

tinuatæ ab anno 1588. citra similiter sub num. 9. dantur Synodi celebratæ in Monasterio Montis Virginis, in quibus interuenerunt omnes Parochi, & Rectores Ecclesiarum Parochialium tam sæcularium, quam Regularium, & signanter Abbas S. Guilielmi, qui inibi curam animarum exercet, & nu. 8. Sum. supradicti datur collatio beneficij per Abbatem Generalem, vti ordinarium, & Diœcesanum S. Guilielmi de anno 1608. & de licentijs audiendi confessiones sufficit, quod duo Vicarij Nuscanus, & S. Angeli, concludant affirmatiuã. Demum de iuribus quasi Episcopalibus dantur Summorum Pontificum priuilegia supra enunciata.

Neque obstant depositiones supradictorum testiũ pro D. Episcopo asserentium, Abbatem pro tempore recognouisse
14 Episcopum, & illius superioritatem † petendo licentias audiendi confessiones, & accedendo ad publicas supplicationes, quæ citra ius, & nomen subiectionis contingere non poterant.

Quia de licentia audiendi confessiones non dantur docu-
15 menta publica, sed ex tribus testibus datis † duo sunt viles personæ, quæ non versebantur in palatio Episcopali, aut in illius Cancellaria, vnde solent similia decreta emanare, quibus parum differendum est, & eo minus cum se referant ad
16 Vicarium † Boccutum, qui absolute negat hanc subiectionem. Et de accessu ad publicas supplicationes nihil refert ad
17 fundamentum subiectionis; quia sicuti † expressa confessio Prælati non præiudicat suæ Ecclesiæ *Calder. cons. 5. num. 1. de Confess. Seraph. d. decis. 1278. num. 3. cum alijs supra alleg.* multo minus tacita, quæ resultat ex prædicto accessu maximè
18 in actu merè voluntario, vt in præsenti, in quo non † etiam subiecti absque controuersia ob loci distantiam medij miliaris ab ipsa Ciuitate possunt compelli vt sæpius *Sacra Congregat. Concilij declarauit 5. Maij 1592. & 9. Mart. 1597.*

Tertio denique principaliter infertur ex depositionibus testium Monachorum, Abbatem Generalem Ordinis Montis Virginis exercere omnimodam iurisdictionem in omnibus locis Congregationi subiectis priuatiuè quoad Episcopum Sãcti Angeli, quorum depositiones bene iustificantur ex obseruantia à die, quo emanarunt Bullæ, & priuilegia Celestini, Alexandri, Vrbani, & Clementis supracitata, in quibus iura quasi Episcopalia dicto Abbati Generali conceduntur, & contra Episcopum Auellinum eadem priuilegia fuerunt canonizata, in cuius Diœcesis erat situm Monasterium Montis Virginis, dum per tres sententias pronunciatum fuit, esse nullius, & territorium separatum, quæ sententia tanquam fa-
19 cientes rem iudicatam, & si inter alios, faciunt † tamen ius quo ad monasteria subiecta, cum respiciant statum *Mohed. decis. 8. de sent. & Re Iudic. Seraph. dec. 1422. num. 8.* & firmatur in his terminis in *alleg. dec. Squillacen. Iurisd. 234. par. 4. recent.*

Non obstant actus contrarij totali iurisdictioni abdicatæ, ex quo testes Domini Episcopi, qui dantur Sum. num. 10. deponunt de solutione carolenorum 24. ratione fontis Baptismalis Ecclesiæ Parochialis S. Guilielmi, & ex eadem causa dentur sequestra contra affictuarios Abbatiæ prædictæ sub num. 11.
20 & 12. ex quibus † indicatur respectiuè superioritas, & subiectio *c. cum olim vbi Abb. nu. 3. de cens. c. 1. cum glos. & ibid. Abb nu. 5. de relig. domibus. Cassan. cons. 16. nu. 7. & seqq.*

Quia quoad testes, primus deponit se exegisse tanquam procurator Archipresbyteri Vallatæ eius patrui à procuratore S. Guilielmi 24. & 25. carolenos causam exactionis nesciẽs
21 † sed illam audisse referens, ab Archipresbytero Zona admodum sene, qui tenebat libros introitus Episcopi; scilicet carolenos 24. solui (*per il Ius, che haueua detto Monsignore in detto Monasterio del Fonte Battismale*) & tamen neque locum diem, mensem, aut annum exactionis exprimit, neque nomen procuratoris S. Guilielmi; nec demum exhibentur libri Archipresbyteri Zonæ, qui fuit Vicarius S. Angeli pro iustificatione causæ per testem narratæ, secundus verò testis deponit de visu in actu solutionis per dominum Mercurium procuratorem S. Guilielmi factæ Archipresbytero Zonæ exprimendo locum, & tacendo tempus, & causam exprimendo pro Fonte Baptismali, tertius vero de auditu tantum deponit, quorum depositiones vltra exceptiones contra personas, & in con
22 cursu interioris fidei, † cum sint singulares loco, & tempore, nihil probant, cum pro vno teste reputentur, *Bald. in l. Iusiurandi num. 19. C. de Testibus. Menoch. cons. 96. num. 12. Roland. cons. 95. num. 20. volum. 4. idem Bald. cons. 39. num. 4. volum. 3.* dicens non esse dubitandum quin ex diuersitate lo-
23 ci, † & temporis testes reddantur singulares, quorum singularitas nec potest adminiculari, ex sequestro, & actis in illo iudicio factis pro exigendis dictis carolenis 24. quoniam ex eisdem actis datis Sum. 11. & 12. contrarium colligitur, dum Monaci nunquam comparuerunt, & per consequens subiectionem non agnouerunt consentiendo in iurisdictioné
24 Episcopi, neque verè caroleni exacti fuerunt, † dum iudicium quo ad subhastationem frumenti sequestrati remansit indefinitum.

Et ex prædictis sufficienter visum fuit probari, Monasterium Sancti Guilielmi esse extra fines Diœcesis Sancti Angeli, & habere statum nullius Diœcesis.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien Bonorum.

Die Mercurij 10. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Instrumentum inuestituræ habens pro se petere potest, vt sibi actualis possessio tradatur, maximè si in eo adsit clausula constituti. Inuestituræ instrumentum quid operetur, & quam vim habeat.

SVMMARIVM.

1 *Bona aliqua, si tanquam libera fuerunt cessa, si postea reperiatur, quod non erant libera, si impedimentum submoueatur, perinde est ac si à principio fuissent liberè tradita, & illa possessio capta tunc suffragatur.*
2 *Dominus directus ratione dominij directi solum habet ius impugnandi translationem eius possessionis.*
3 *Possessio corporalis veræ traditionis deficit in possessione cessa ex vi clausulæ constituti.*
4 *Possessori licitum est adire Iudicem, vt sibi actualem possessionem confirmet, & defendat.*
5 *Clausula, constituti, extensa secundum formam traditam à Statut. Bononien. ibi suffragatur pro omni interdicto possessorio.*
6 *Emphyteusis inuestitura suffragatur inuestito non solum respectu acquisitionis dominij, sed etiam respectu possessionis.*
7 *Inuestituræ instrumentum, si non habeat aliquod vitium visibile, quid operetur.*
8 *Adipiscendæ remedium est paratum ita ad fauorem habentis instrumentum inuestituræ, sicut habet remedium Constitut. Diu. Adriani.*
9 *Instrumentum inuestituræ non gaudet minori priuilegio, quam petitio hæreditatis vigore testamenti, amplia num. 10. 11. & 12.*
13 *Actorum aliquorum defectus transportationis negatiuæ est plenè probanda.*
14 *Actorum transportatio præsumitur integrè facta.*
15 *Notarij attestationi, quod omnia acta in aliqua instantia facta fuerunt integrè transportata, multum deferri solet.*
16 *Acta, si non sint facta coram Iudice primæ Instantiæ, sed coram diuerso, vt coram Iudice criminali non sunt transportanda.*
17 *Acta, quæ non sunt facta inter easdem personas non sunt transportanda.*
18 *Acta, quæ ad causam non suffragantur, non sunt transportanda.*

DECISIO CCIII.

Responderunt DD. quod concedenda erat immissio Comiti Neapulioni Maluasiæ super bonis, quæ per eum in hoc dubio petebantur. Etenim obtinuerat ille cessionem horum bonorum ab Emilio de Bolognini, atque alijs eiusdem Emilij fratribus, quorum antea fuisse dicebantur respectu vtilis dominij, & consensum ab Ecclesia, ad quam spectabat pro-

proprietas siue directum dominium eorumdem bonorum, ex quibus titulis vterque visus fuit plenissimè illi suffragari in hoc iudicio, & interdicto possessorio. Et primo visum fuit posse Neapulionem ad hunc effectum vti titulo cessionis, quam apparebat illum habuisse occasione transactionis factæ super his bonis inter Emilium, & alios illius fratres, ac Sigismundum Maluasiam fratrem ipsius Neapulionis; Nam cum ea bona antea vendita fuissent Constantio Patri Neapulionis,& Sigismũdi,repetebat Emilius ab eo hæc bona tanquã male alienata sine consensu Ecclesiæ. Cum vero Sigismundus peteret condemnari Emilium ad restitutionem omniũ damnorum, quæ passus fuerat ob traditionem rei non liberæ, & ad duplum pretij soluti in venditione; inde nata fuit occasio eius transactionis, in qua conuentum fuit, vt cum Bolognini iterum tradere statuissent hæc bona Sigismundo, illa cederent Napulioni, qui inde impetrare deberet consensum ab Ecclesia, & ea cessio facta fuit cum expresso consensu Sigismundi, & in ea addita fuit ad fauorem Neapulionis clausula Constituti, quæ, secuta inuestitura, quam ille postea ab Ecclesia obti-
1 nuit, poterat eidem † suffragari respectu acquisitionis possessionis non secus, ac si ea bona essent libera, vt tradit *Gugliel. de Benedict. in c. Raynutius de testam. in verbo & vxorem nomine Adelasiam dec.2.nu.2. & dec.4.num.6. Cassan. cons.7. nu.35. & cons.8. num.36. Tiraquel. de iure constit. poss. par.3. limit.3. nu.1.* Præsertim cum nulla daretur contradictio Ec-
2 clesiæ, cui solum ratione sui dominij directi † competere poterat hoc ius impugnandi translationem eius possessionis, vt post *Oldrad. in cons.139. num.8. & in cons.247. num.3. firmat Tiraquel. d. limit.3. num.3.* vnde rectè petebat hodie Neapulio immissionem, vel corporalem possessionem facti re-
3 spectu veræ traditionis, quæ † deficiebat in possessione cessa ex vi d. clausula Constituti, vt declarat *Bald. in l. ab emptione sub num.1. ff. de pact. ex mente gloss. in l. Iulianus, §. ex vendito ff. de actio. empt.* & notarunt super eadem *l. ab emptione Angel. num.4. Castren. num.20.* & ante eos, *Cynus in l. 2. num.7. C. quando lic. ab emptio. d.sced.* vel etiam ad maiorem confirmationem eiusdem possessionis actualis, quam fortè an-
4 te assecutus fuisset, cum & † hoc casu licitum sit possessori adire Iudicem, vt sibi eandem possessionem confirmet, ac defendat, vt tradit *Cyn. in l. vlt. num.28. C. de edict. Diu. Adr. toll. & in l.1. num.8. in fin. C. de Carbon. Edict.* & notarunt super eadem *l. vlt. Alberic. n.16. Dec. n.44. Curt. iun. nu.85. Tiraquel.* qui alios refert in *tract. mort. inuestit. viuum par.6. declar.1. num 8. Menoch. de adipisc. poss. remed.4. num.348.* & hoc præcipuè dicendum videbatur inspecta dispositione
5 statuti Bononiensis, cum ea clausula † extensa secundum formam traditam in eodem statuto suffragaretur pro omni interdicto possessorio, vt fuit resolutum in *Bononien. de Gozzadinis 26. Iunij 1613. coram bo. mem. Remboldo*, & in *Bononien. Saluiani 17. Maij, & 13. Nouembris 1624. coram bo. mem. Cardinali Virili.*

Suffragabatur etiam Neapulioni ad effectum huius interdicti titulus inuestituræ, quam ostendebat se obtinuisse ab Ec-
6 clesia iuxta formam conuentionis firmatæ in transactione, cũ ea inuestitura non solum suffragetur † inuestito respectu acquisitionis dominij, sed etiam respectu possessionis, vt tradit *Aluarot. in c.1. de controuersia inuestituræ in princ.* adeout apertum illi censeatur ius respectu huius possessorij statim atque in instrumento ipsius inuestituræ non ostendatur vitium aliquod visibile, & eatenus impediri possit immissio petita illius occa-
7 sione, quatenus † id vitium apertè appareat in ipso instrumento, non autem si illud non sit patens, aut altiorem requirat indaginem, sicuti determinat *Bal. in cap.1. §. insuper nu.3. de prohibit. feud. alienat. per Federic.* & ibi etiam *Isern. nu.60.*
8 *Aluarot. num.4.* & hinc notant feudistæ † ita paratum esse hoc remedium adipiscendæ ad fauorem habentis instrumentum inuestituræ, vt in eo procedatur exemplo constitutionis D. Adriani, cum non gaudeat minori priuilegio hæc immis-
9 sio, quam ea quæ petitur † occasione testamenti, & voluit prætentis *Isern. in d. cap. de probib. feud. alienat. per Federic. Afflict. in cap.1. §.1. num.19. de feud. cognit. Scrader. de feud. par.7. cap.7. nu.23. Rosent. eod. tract. cap.7. q.10. Roland. consil.1. num.51. lib.1. Surdin. cons.571. num.5.* & tenuit *Rot. in Assisien. bonorum emphyteuticorum 17. Aprilis 1600. coram Card. Sacrato*, & in *Ispalen. dimidiæ portionis 17. Decembris 1635. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & hæc etiam pro-
10 cedunt tàm si Vassallus † non sit in possessione, quàm si velit sibi confirmari à Iudice possessionem, quam antea consecutus fuisset, vt animaduertit. *Bal. in d. cap.1. in §. insuper sub*
11 *eodem num.3.* quatenus ibi notat dari hoc possessorium † tam pro adipiscenda quam pro confirmanda possessione *Bart. in l. vti frui in §. virum ff. si vsusfructus petatur sub num.2.* vbi
12 quod † Comes possessor Castri rectè agit, vt declaretur Comes ad suæ possessionis confirmationem, quam Bart. doctrinam secutus fuit *Menoch. in add. remed.4. de adipiscend. poss. sub num.349. Tiraquel. in trac. mortuus inuest. viuum par.6. declar.1. nu.9.*

Et ex his DD. responderunt quod concedenda erat immissio Neapulioni super his bonis, neque visa fuerunt obstare quę ad eandem immissionem impediendam deducebantur pro parte administratorum hæreditatis Sigismundi, vt non essent integra acta prioris instantiæ, quæ nouissimè transportata fue-
13 runt à Neapulione, † quia non probabatur ab ijs hæc negatiua, quæ tamen debuisset plenè probari, dum ad fauorẽ Nea-
14 pulionis aderat non solum præsumptio, † vt transportatio eorumdem actorum esset integra iuxta doctrinã *Bart. in rub. ff. de nou. oper. nunciat.* quam sæpissimè *Rota* sequuta fuit in his terminis, vt in *Pampilonen. Abbatiæ 31. Ianuarij 1600. coram Penia*, & in *Bononien. bonorum Emphyteuticorum 24. Ianuarij 1600. coram eodem*, sed etiam contraria fides Notarij actuarij in qua ille asserebat, quod in processu qui postea productus fuit à Neapulione, aderant omnia & integra, & acta & iura, quæ vel facta vel producta fuerunt, dum causa
15 pendebat in prima instantia, cuius † attestationi plurimum etiam in hac materia deferri solet, vt in eadem decisione *Pampilonen. Abbatiæ 31. Ianuarij 1600. coram Penia*, & in *Bracharen. Parochialis 15. Decemb. 1606. coram Card. Sacrato*, & in *Pistorien. beneficij 13. Ianuarij 1617. coram bo. mem. Buratto*, & licet pro parte Administratorum hæreditatis Sigismundi daretur alia fides Notarij criminalis super existentia cuiusdam processus facti contra eundem Neapulionem occasione huius prædij, cum ille diceretur eius possessionem propria auctoritate inuasisse, & super ea inuasione data fuisset contra illum querela coram Iudice criminali; tamen hæc nihil conferre poterant ad probandam deficientiã eorum Actorum, quæ producta fuerunt à Neapulione in hoc iudicio, cum
16 acta eius processus non possent dici acta † huius causæ, dum illa non erant facta coram Iudicæ primæ instantiæ, sed coram Iudice diuerso nẽpe coram Iudice criminali, vt respondit *Rot. in eadem decis. Bononien. bonorum coram Penia*, & in *Bononien. bonorum de Budriolis 21. Nouembris 1568. coram Cardin. Seraphino inter impress. decis.377. num.6.* & in *dec.564.*
17 *num.3. par.2. recent.* imò neque ea † acta dici poterant facta inter easdem personas, cum Iudicium, cuius acta omissa dicebantur, motum fuisset contra Neapulionem à Procuratore fiscali, ex quo etiam excludi poterat necessitas transporta-
18 tionis, eo quia probatio quæ desumi debebat † ex actis eius Iudicij non posset suffragari nisi ijs personis, cum quibus illa facta fuerunt, & hoc etiam considerauit *Rota* in adducta decisione *Bononien. coram Card. Seraphino sub num.6.* & est doctrina *gloss. in l.2. C. de edendo*, quem sequuti fuerunt ibi *Bart. sub nu.12. in 2. lect. Bal. nu 18. Dec. nu.44. Felin. in c. causam quæ. 11. nu.18. de testib. & attest.*

Et ita vna tantum, &c.

In hac causa habetur infra alia decisio *sub die 1. Iulij 1637. coram eodem R. P. D. Verospio.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Saluiani de Caffarellis.

Die Veneris 13. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Super fundo, quem quis cum alio indiuisè possidet, si semel oriatur hypoteca, per eius diuisionẽ factam cum illo, non extinguitur hypoteca, etiam facta auctoritate Iudicis, nisi habens tale ius in ea interuenerit, vel fuerit citatus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Immissio in vim Saluiani quibus concurrentibus non sit deneganda.*
2 *Saluianum non dantur sine hypoteca.*
3 *Hypoteca, si semel orta sit super fundo, quem quis cum alio pro indiuiso possidet, per diuisionem, quæ postea sequitur, nullo modo extinguitur, sed adhuc fundus remanet pro indiuiso hypotecatus, prout ante diuisionem. amplia nu. 4.*
5 *Diuidentes bona, non possunt præiudicare creditoribus, & hoc maximè, si habeant causam ab eis.*
6 *Iudicis factum reputatur factum partis.*
7 *Bonorum diuisioni facta inter socios auctoritate Iudicis, si non interuenerint creditores, & nec fuerunt citati, ea diuisio eis nullum damnum facit, nec præiudicat.*
8 *in Legatis conditionalibus certæ quantitatis, purificata conditione hypotheca non retrotrahitur ad diem conditi testamenti, vel mortis testatoris.*
9 *Castr. opinio in cons. 446. nu. 1. lib. 2. reijcitur.*
10 *Creditum acquisitum per contractum irreuocabilem inter viuos cum expressa hypoteca, data illius effectuatione per purificationem conditionis ob aliquem defectum, hypoteca retrotrahitur ad tempus celebrati contractus.*

DECISIO CCIV.

Bernardinus Caffarellius Casalia Ardeæ, quæ communiter cum Ioanne Petro possidebat Mario Nepoti donauit, & inter eius descendentes masculos perpetuum, & absolutum fideicommissum constituit, deinde vero in defectu lineæ masculinæ disposuit, & ordinauit, quod Hersilia, & Philippa ipsius d. Bernardini Sorores, si tunc viuerent, sinautem earum filij & descendentes masculi per stirpes, & non per capita habere debeant super dictis Casalibus Ardeæ scuta 4. mill. monetæ pro qualibet ipsarum Sororum, & si non viuerent, illa habere debeant earum, & cuiuslibet ipsarum respectiuè descendentes per stirpes, & non per capita vt supra; Cum autem Marius iunior filius Miximiliani descendentis Bernardini donatoris decesserit sine filijs, dd. Marius Mellinus ex Arsilia, & Octauius, & alij de Mutis ex Philippa descendentes pro consequutione dictorum scutor. 4. mill. iuxta formam dispositionis prædictæ Iudicium Saluiani instituerant cōtra d. Marchionem Caffarellium vti possessorem Casalis Ardeæ, quod antea possidebatur per dictum Bernardinum vna cum Ioanne Petro authore ipsius Marchionis; Vnde præsuppositis legitimatione personarum, & identitate bonorum; nec non monitorio, seu prouocatione iudiciali ad diuidendum facta ad instantiam qq. Prosperi, & Ioannis Petri de Caffarellis contra q. Maximilianum Caffarellum, & eius Tutorem de anno 1576. de deputatione peritorum facta per Iudicem, eorumque relatione subscripta, & medio iuramento in actis data, in qua Casale, de quo agitur, fuit assignatum in parte Dominis Prospero, & Ioanni Petro, & demum præsupposita possessione Casalium de quibus agitur per dictum Bernardinum insimul cum Ioanne Petro dum vixit, & successiuè per ipsos diuidentes, eorumque hæredes, & successores respectiuè abindè citra vsque in præsens retenta, dedi dubium; An dictis Dominis de Mellinis, & Mutis esset danda immissio, eoq; proposito, Domini affirmatiuè responderunt. Quia constat de omnibus ad illam obtinendam requisitis. Creditum enim cum hypotheca probatur ex publico Instrumento donationis Camerali obligatione munito, & cum speciali, & indiuidua obligatione dictorum Casalium Ardeæ, ex quibus sunt detrahenda dicta scuta 4. mill. iuxta dispositionem donantis, & generali etiam omnium bonorū prædictæ donationis obseruantia, possessio vero dicti Bernardini donantis, & Mar-
1 chionis non controuertitur, sed præsupponitur vt † supra, quibus concurrentibus immissio in vim Saluiani non est deneganda. *l. 1. & ibi glos. C. de Prec. & Salu. interd. Gabr. consil. 141. nu. 7. & cons. 46. nu. 2. lib. 1. Menoch. de adipisc. remed. 3. nu. 17. Put. decis. 201. nu. 2. lib. 1 in correct. & interminis donationis. Rot. decis. 539. nu. 1. & seqq. part. 4. & decis. 308. nu. 2. p. 5. recent.*

Neque obstare visum fuit, quod iam Casale, de quo agitur, per diuisionem factam inter Maximilianum descendentem Bernardini, & Io. Petrum obuenerit in portionem ipsius Io. Petri, videatur remansisse liberum, & exemptum ab omni hy-
2 potheca per dictum † Bernardinum contracta, sine qua Saluianum non datur *l. si ex duobus §. sed hac Marcellus ff. de in diem addict. l. lex vectigalis ff. de Pignor. Seraph. dec. 693. nu. 5.* Quia placuit responsio, quod quando hypotheca fuit semel or-
3 ta super fundo, quem quis cum altero † pro indiuiso possidebat; per diuisionem, quæ postea subsequitur nullo modo extinguitur, sed adhuc fundus remanet pro indiuiso hypothecatus prout ante diuisionem *l. si quis putans, §. si fundus, & ibi gloss. in verb. creditori manebit. Bart. n. 1. & 4. ff. comm. diuid. l. 3. §. fin. vbi Bart. nu. 1. ff. qui pot. in pig. hab. l. is qui fundum ff. de vsufru. leg. l. si consensit §. fin. & ibi Doct. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Soccin. cons. 75. nu. 1. lib. 1. Neguss. de Pign. 3. memb. 2. part. quæst. 5. num. 37. & 43. cum alijs alleg. in Ariminen. Saluiani 18. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Motmanno, & in Romana Officij Notariatus 20. Nouembris 1634. coram R. P. D. meo Dunozet.*

Nec releuat, quod dicta diuisio facta fuerit authoritate Iu-
4 dicis; Quia non † propterea præiudicat hypothecæ: Quemadmodum enim diuidentes Creditoribus præsertim, qui non ha-
5 bebant causam ab ipsis, per se non poterant huiusmodi † præiudicium inferre, vt fuit dictum in *Bononien. de Lucio 1. Martij & 9. Nouemb. 1619. coram bo. me. Card. Sacrato,* & sensit Bart. & alij in locis supra allegatis. Ita nec Iudex potuit, nam
6 illius factum reputatur factum partis, & illos, ad quorum fauorem fuerat prædictum Casale pro indiuiso hypothecatum, ci-
7 diuisioni non interuenerint, nec citati † vllo modo fuerint, afficere, aut eis quoquomodo præiudicare non potest, *iuxta doctr. Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres nu. 22. in fin. & nu. 23. ff. de verb. oblig.* & fuit dictum in *Romana Census 18. mill. 5. Maij 1603. coram bon. mem. Card. Millino, & in alleg. Ariminen. Saluiani 14. Iunij 1631. coram Reuerend. P. D. meo Motmanno.*

Nec quiquam facit, quod in legatis conditionalibus certæ
8 quantitatis purificata conditione hypotheca † non retrotrahatur ad diem conditi testamenti vel mortis Testatoris iuxta opinionem *Castr. cons. 446. nu. 1. lib. 2.* & consequenter diuisio intermedio tempore facta bene videatur potuisse præiudicare, cum conditio adiecta adhuc penderet, & nondum purifi-
9 cata fuisset, quoniam ommisso, quod † contra Castr. tenuerunt plures alij alleg. *in Bononien. legati seu Palatij 17. Iunij 1633. coram R. P. D. meo Ghisilerio,* quicquid sit de hoc, vitium fuit nos esse extra hanc difficultatem, cum non agatur de legato, sed de credito acquisito per donationem irreuocabilem inter
10 viuos, ideò expressa hypotheca ipsius donationis † instrumento adiecta, & illius effectus purificata conditione prædicta ob lineæ Marij defectum retrotrahitur ad tempus celebrationis contractus. *l. sub conditione, ff. de sol. l. potior, & l. qui Balneum, ff. qui pot. in pig. hab. l. filius familias, in princ. vbi Bart. & alij, ff. de verb. Crauett. cons. 493. nu. 7. vol. 3. Paris. cons. 11. nu. 62. & seqq. lib. 1. Mātic. de tacit. & ambig. lib. 14. tit. 46. nu. 1. 2. & 5. Cost. de retrotract. cap. 8. cas. 31. nu. 9. & 10. Neguss. de pignor. p. 5. memb. 1. n. 12. Rot. dec. 760. nu. 6. in fin. par. 2. recent.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Ariminen. Iurispatronatus.

Die Lunæ 23. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, quando hæreditas venit restituenda, non transit in fideicommissarium, sed remanet penes hæredem grauatum, & quare. Limita tamen si constet de voluntate testatoris, vt illud in fideicommissarium transferatur.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum patris est nullum ob præteritionem filiorum.*
2 *Testamentum patris tunc est nullum ob præteritionem filio-*

filiorum, quando filij dederunt de nullitate.
3 Sed ista est opinio glos. quæ non est recepta, sed est communiter reprobata.
4 Testamentum, quando est nullum, si habeat clausulam codicillarem, licet non substineatur iure directo, tamen hæres ab intestato per viam fideicommissi hæreditatem tenetur restituere hæredi scripto & nu.17.
5 Iuspatronatus non transit in fideicommissarium, & nu.14.
6 Hæreditate restituta, iura sepulchrorum apud hæredem remanent.
7 Hæres, si quis fuit, & hæreditas ablata sit ei, quasi indigno, penes eum iura sepulchrorum manent.
8 Iuspatronatus liberorum remanet penes hæredem grauatum, & non transit ad fideicommissarium.
9 in Fideicommissarium transeunt ea tantum, quæ commodum pecuniarum continent. vide nu.15.
10 Iuspatronatus est, quid religiosum, & commodum pecuniarum non respicit, sicut ius sepulchrorum.
Iuspatronatus non est de corpore hæreditatis nu.10.
11 Hæres grauatus restituere hæreditatem fideicommissario, non propriè hæreditatem restituit, sed bona per hæreditatem accepta.
12 Hæres grauatus non facit hæredem fideicommissarium.
13 Substitutus ab intestato ex clausula codicillari plus consequi non potest, quam fuisset consecutus, si alio hærede instituto ad sui fauorem fuisset factum fideicommissum. vide num.24.
15 Fideicommissum transit in fideicommissarium, quando constat de voluntate testatoris.
16 in Hæreditate succedens consequitur iuspatronatus hæreditarium, siue sit consanguineus, siue extraneus.
18 Voluntas durare præsumitur, nisi contrarium probetur, & ista est regula, & nu.19. & 26.
19 Voluntas nulla à principio propter aliquem defectum, illo cessante conualescit aliquando, quia voluntas præsumitur.
20 Sponsalia contracta inter infantes licet sint nulla, tamen si nō dissentiunt effecti maiores septennio, conualescunt, quia præsumitur durare voluntas.
21 Testator, quando aliquem hæredem instituit, voluit etiam, vt in eum transeat iuspatronatus, amplia vt hic.
22 Clausula codicillaris in testamento censetur apposita de voluntate testatoris, & ista est verior, & communior opinio.
23 Voluntas ex actu nulla declaratur.
26 Testatoris voluntas non præsumitur mutata.
27 Iuspatronatus, quando transfertur cum vniuersitate bonorum, consensus Episcopi non est necessarius.
28 Iuspatronatus, quando transfertur in compatronum, non requiritur consensus Episcopi.

DECISIO CCV.

HOc Iuspatronatus peruenit ad Ludouicum, & Franciscū Mariam Marchesellos; Ludouicus obijt instituto hærede dicto Francisco Maria fratre, præteritis duabus filiabus fœminis, decessit etiam prædictus Franciscus Maria institutis hæredibus tribus filijs masculis. Adueniente vacatione dicti Iurispatronatus, prædicti filij masculi Francisci Mariæ præsentarunt Franciscum Castaneam; dictæ autem filiæ fœminæ Ludouici Marcum Antonium Cecium, qui obtinuit gratiam Apostolicam cum derogatione medietatis Iurispatronatus, & cum fuerint latæ duæ sententiæ Rotales, in quibus fuit pronunciatum, dictam gratiam non suffragari prædicto Marco Antonio; Dubitaui, An dictæ sententiæ essent confirmandæ, vel infirmandæ.
Et pro infirmatione dicebatur, duo esse præsupponenda;
1 Primum, quod testamentum † Ludouici erat nullū ob prӕteritionē filiarum, l.fin.ff.de liber & posthu.§.aliud quoque Capitulum Auth.vt cum de appel. cognosc. & licet glos.in l.filio prӕterito in verb. tuebitur. ff. de iniusto rupt. testam. teneat hoc de-
2 mum procedere, si filius dederit † de nullitate, & hanc esse cōmunem opinionem dicit Ias.in l. posthumo nu.23. C. de bonor. possess. contra tabul. tamen glos. communiter reprobari dicit Gomez variar.tom.1.c.12.vers.prima est, & opinionem contra glosam communem esse pariter dicit Alex.in l. posthumo
3 nu.16.in fin.& Dec.ibid.nu.9. testatur de veriori, eamq; † veram, & communem opinionem dicit Angel.in d.l. filio prӕterito nu.5.vers.prima est, & dixit Rot.in causa Romana de Marescotti 14. Decemb.1615. coram bo.mem.Card.Sacrato, quæ est decis.770.nu.2.par.2.recent.
Secundum præsupponendū erat, quod cum testamento es-
4 set nullum, quāuis haberet † clausulam codicillarem; nihilominus nō sustinebatur iure directo, sed hæres ab intestato per viā fideicōmissi tenebatur restituere hæredi scripto, Bart. & alij communiter in Auth.ex causa.C.de liber. præter. Bal.cons.36 proponitur quod nu.3.vers modo quæritur lib.3. Alex. cons.26. num.5.lib.1. vbi Apostilla dat concordantes, Roland. cons.71. num.57. & seqq. lib.2. vbi de communi, & idem dicit Gabr. de claus.lib.6.conclus.8. num.9. cum alijs quam pluribus, qui possent allegari.
Hinc inferebatur, quod cum Franciscus Maria habuerit hæ
5 reditatem non iure directo, sed per fideicommissum, † Iuspatronatus non transiuerit in ipsum, cū illud non transeat in fideicōmissarium, vt desumitur ex l.quia perinde, §. restituta. ff. ad
6 Trebel. vbi restituta hæreditate, iura sepulchrorum † apud hæredē remanent, & ex l.si quis fuit hæres ff.de Religios. & sumpt. funer. vbi si quis fuit hæres, & hæreditas ablata sit ei, quasi in-
7 digno, penes eum iura † sepulchrorū manent; ergo idem dicendum est de Iurepatronatus l.si Patroni filius ff. ad Trebell.
8 vbi Iuspatronatus liberorum remanet penes † hæredē grauatum, & non transit ad fideicommissarium quod ampliatur ex eo, quod in fideicōmissarium transeunt ea tantum, quæ com-
9 modum † pecuniarium continent, sed Iuspatronatus est quid religiosum, & commodum pecuniariū non respicit, sicuti ius
10 sepulchrorū, nec est de † corpore hæreditatis, Rocch.de Iurepatronatus in ver. ipse.vel is n.20. & 21. vbi post Imol. respondet contrarijs, Bero.in rubr. de Iurepatr. nu.5. quia hæres gra-
11 uatus † restituere hæreditatem fideicōmissario, non propriè hæreditatem restituit, sed bona per hæreditatem accepta, non
12 enim fideicommissarium † hæredem facit, ita nouissimè arguit Ferdinand. à Castro Palao de Relig. par.2. tract.13. disput.2. punct.4. num.5. & propterea dictus Franciscus Mariæ ab intestato substitutus ex clausula codicillari plus consequi
13 non poterat, † quam fuisset consecutus, si alio hærede instituto, ad sui fauorem fuisset factum fideicommissum Bald. cons.170. num.10. lib.5. Dec.in l. precibus nu.18. C. de impuber. alijs & substitut.
14 Et ita sententia est cōmunis, eamq; † tenuerunt quamplures DD, allegati in decisione in hac causa facta 16. Nouembr. 1635.* coram R. P. D. meo Pirouano, quibus addo Guliel. de Benedictis in c. Rainut. de testam. p.2, in tract. compendios. substit.nu.24.fol.mihi 56. Anton.Gomez variar.tom.1.par.5. nu.29. Didacus Perez in Ordinat. Regni lib.1. tit.6. lib.1. pag. 139.col.2.vers est & alia quæstio. Facchin.controuers. iur. lib. 10.q.94.vers.mihi verior, vbi de veriori Ceuall.in specul. communium opin.q.717.num.4. Ferdinand. à Castro Palao loco supra citato nu.4. vbi de communi Augustin. Barbos. de potest. Episcop.par.3.alleg.71.nu.9.
Cæterum in hac facti specie contrarium, Domini censuerunt, scilicet Iuspatronatus transiuisse in dictum Franciscum Mariā. Et ratio DD. fuit, quia Iuspatronatus transit etiam in
15 fideicōmissarium, † quando constat de voluntate testatoris prout constat in casu isto, Emanuel Costa in cap. si pater ver. Trebellianica nu.6. par.2. vers. vlt. subinfertur de testam. Couar.variar.lib.2.cap.18. num.6. Garz. de benef. par.5.cap.9. nu.19. Lambert.de iurepatr.lib.1.par.2.art.35. ad finem. Modern. de re benef.q.11.num.37.lib.2. Rota apud Viuian. de iurepatr.decis.24. & fuit dictum in hac causa 27. Iunij superioris anni* coram R.P. D. meo Pirouano.
Quod autem in hoc casu constet de voluntate testatoris, quod Iuspatronatus transeat fratrem fideicommissarium, satis patet, quia dictus frater fuit institutus hæres, quare certū est, quod si testamentū potuisset sustineri, quod Iuspatronatus
16 transibat cū hæreditate, qui † enim succedit in hæreditate, cōsequitur etiā Iuspatronatus hæreditarium, siue sit consanguineus, siue extraneus, quia Iuspatronatus transit cum hæreditate, c.cum seculum de iurepat.clemen.plures eod.titu. Abb.in c.1.pariter eod.tit. Azor.in instit. moral.par.2.lib.6.cap.20.qu. 19. in medio Ferdinan.de Castro Palao loco supra allega.nu.2. & propterea, licet testamentum non sustineatur ex prӕteritione filiarum; vt dictum est, & dictæ filiæ ex clausula codicil-
17 lari † per fideicommissum teneatur restituere hæredi scripto, nō præsumitur tamen mutata voluntas testatoris, vt fideicommissa-

missarius, qui capit per obliquum habeat iuspatronatus, quod
18 habuisset, si cæpisset iure directo, vt dixi, voluntas † enim du-
rare præsumitur, nisi contrarium probetur, *Signorol. cons.20.*
n.7. vbi dicit hanc esse regulã, & allegat *tex. in l. cũ qui. ff. de pro*
bat. Decia. cons.61. nu.31. lib.2. qui loquitur in testatore, & sta-
tuentibus, *& cons.15. num.8. lib.3.* & bene faciunt *Federic. de*
Sen. cons.194. in princ. iuncto vers. item cũ vt dictum est. Cal-
der. cons.1. de sponsal. vbi quod voluntas à principio nulla pro-
19 pter aliquẽ defectũ, † illo cessante, conualescit aliquãdo, quia
præsumitur durare, & date exemplũ in sponsalibus contractis
20 inter infantes, quæ licet † sint nulla, tamen si non dissentiunt
contrahentes effecti maiores septẽnio, conualescunt, quia cen
setur durare voluntas, quod bene facit ad propositum nostrũ;
nam testator instituendo fratrem hæredem, voluit etiam in il-
21 lum transire iuspatronatus, & quãuis ista † voluntas fuerit nul
la iura directo, ex quo præterijt filias, tamen durauit per obli-
22 quum ex clausula codicillari, † quæ censetur adiecta ex volũ-
tate testatoris, *Tesar. dec.141. num.2.* vbi de communi *Card.*
Mantic. de coniect. vlt. volunt. tit.10. nu.2. vbi alios allegat, &
de magis communi testatur *Honded. cons.74. nu.43. lib.1.* vbi
de veriori, & magis communi *Turret. de claus. codicillari*
q.4. num.3. & 4. vbi de magis communi, vltra quod etiam ex
22 actu † nullo declaratur voluntas, vt notum est.

Non obstat igitur, quod substitutus ex clausula codicillari
non potest plus consequi, quã consequeretur, si fideicommis-
24 sum ex testamento fuisset relictum, quia hoc regulariter † est
verum, sed in casu isto constat, testatorẽ voluisse iuspatronatus
transire in hæredem à se institutum, licet iste capiat per fidei-
commissum, vt supra probatum est, & sic cessat obiectum.

Et hac responsione tolluntur etiam alia fundamenta, videli
cet, quod iuspatronatus ex eo nõ transit in fideicommissariũ,
quia in eum transeunt tantum ea, quę concernunt commodũ
pecuniarium, & quod hæres grauatus restituere hæreditatẽ,
non censeatur grauatus restituere ipsam hæreditatem, sed bo-
25 na, quæ sunt in hæreditate, † quia ista sunt vera, cessante vo-
luntate testatoris, in hoc autem casu constat de voluntate il-
lius, quod, scilicet restituatur etiam iuspatronatus, quia quan-
tum in se fuit, vsque ab initio, instituendo frattem, illi iuspa-
tronatus etiam reliquit, & quamuis institutio iure directo non
26 valuerit ob præteritionem filiarum, † nihilominus voluntas
testatoris mutata non præsumitur, vt deduxi.

Neque obstat, quod in huiusmodi relicto non interuene-
27 rit consensus Episcopi, quia † cum fuerit translatum iuspatro
natus vna cum vniuersitate bonorum, consensus Episcopi nõ
fuit necessarius, vt colligitur *ex c. ex litteris, & c. cum sæculũ*
de iurepatr. Lambert. de iurepatr. lib.1. par.2. q.1. art.2. Abb.
in d. c. ex litteris. Sanchez cons. moral. tom.1. lib.2. c.3. dub.76.
28 *num.2.* vltra quod † cum fuerit relictum compatrono, con-
sensus Episcopi non erat necessarius, vt per *Rot. apud Vinia.*
decis.110. nu.14. cum ibi allegatis.

Et ita conclusum vtraque parte informante &c.

☞ * *Est decisio 72. supra in hac eadem parte.*
☞ * *Est decisio 170. pariter supra.*

R. P. D. MOTMANNO.

Goanẽ Castrorum.

Die Veneris 27. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Ad scripturæ exhibitionem, vt quis cogi possit, quid requiratur, & ex quibus præsumatur, quod aliqua scriptura sit penes aliquem, & ex quo contrarium arguatur.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in possessione Castrorum non est concedenda, si non constet de inuestitura, & simplex copia priuilegij absque originali non sufficit.*
2 *Inuestituræ litteræ, licet non appareant originales, adminiculis tamen concurrentibus suffragantur.*
3 *Scripturę non originali, stantibus pluribus adminiculis, an sit adhibenda fides in odium nolentis producere scripturam originalem.*
4 *Scriptura data concurrentibus adminiculis probat antiquitatem.*
5 *Testis, licet sit examinatus ad perpetuam rei memoriam, si tamen deponat de facto proprio, magnum veritatis prabet adminiculum.*
6 *Fama in antiquis, & obscuris vrgentem producit coniecturam.*
7 *Scriptura exemplata sumit adminiculum, si contineat nomen Principis, annum eius, diem, & locum.*
8 *Confessio extraiudicialis probat de æquitate Canonica.*
9 *Scripturæ, quæ familiæ decorem concernunt, præsumuntur existere penes primogenitum.*
10 *Scriptura præsumitur existere penes eum, cui interest, ne ea reperiatur.*
11 *Scriptura exemplata sumit adminiculum, stante nobilitate producentis.*
12 *ad Scripturæ exhibitionem, vt quis condemnetur, debet probari penes eum existentia illius.*
13 *Confessio dubia, & incerta non præiudicat, nec vllum producit effectum.*
14 *Confessio extraiudicialis non probatur per testes singulares.*
15 *Testis depositio, si non percutiat id, quod quæritur, non releuat.*
16 *Testis, si dicat, quod id, de quo quæritur, non auderet asserere, ne alterutri ex colligantibus afferret præiudicium, non probat.*
17 *Priuilegiorum scripturæ præsumendum est, quod peruenerint ad heredem vna cum hæreditate.*
18 *Testis, qui nihil concludere noluit, non est attendendus.*
19 *Presumptio sola existentię scripturę penes aliquem tollitur solo iuramento negantis, se amplius eam non habere, nec dolo desijsse possidere.*
20 *Data scripturę, sublatis adminiculis, non probat antiquitatem, cum sit possibile nouam scripturam confectam esse sub data temporis antiquioris loci, anni, & Imperatoris quantumuis antiqui.*
21 *Testes non probant, si nullam dicti sui reddant rationem scientię.*
22 *Testes contestes debent præferri alijs testibus singularibus.*
23 *ad scripturæ exhibitionem, vt quis cogi possit. debet probari existentia de tempore motæ litis.*

DECISIO CCVI.

CVm pro parte D. Petri Orterij peteretur immissio in possessionẽ Castrorum, de quibus agitur, vigore priuilegij seu inuestituræ concessæ ex pacto, & prouidentia Othonis Imperatoris, Rota censuit non esse ea ratione concedendam,
1 quia non constabat † de allegata inuestitura, & simplex copia priuilegij absque originali non sufficiebat, vt in *decisione 14.*
☞ *Iunij 1628.* * *emanata coram Eminentiss. D. Card. Vbaldo tunc Rotę Auditore, & huius causæ Iudice.*

Deinde coram me in dicti Domini Cardinalis locum subrogato suscepta disputatione super dubio, an medietas Castrorum huiusmodi D. Petro deberetur, die 14. Martij 1634.
☞ * capta fuit resolutio affirmatiua eo sub fundamento, quod ex pluribus tunc deductis præsumerentur feudalia ex pacto, & prouidentia concedentis pro primo acquirente, & eius filijs masculis in infinitum. Quã præsumptionem augerent litte-
2 ræ Othonis Primi Imperatoris, † quæ licet non apparerent originaliter, alijs tamen concurrentibus suffragarentur.

Verum quia fuit postremo loco dubitatũ, an exemplo dicti priuilegij, seu inuestituræ Othonis Imperatoris tanquam pluribus adminiculis suffultæ esset fides adhibenda in odium D.
3 Bartholomæi † fratris non exhibentis scripturam originalem, quæ penes eum vti natu maiorem dicitur existere. Iterum proposui causam super dubio, an esset recedendum à decisis corã Eminentissimo D. Cardinale Vbaldo, & Dominis placuit, vt particulariter videretur, an ex dispositionibus trium testiũ examinatorum pro parte D. Petri, & ex alijs in hac causa allegatis constet de tali existentia scripturæ, de qua quæritur, penes dictum D. Bartholomæum, vt teneatur ad illius exhibitionem, & consequenter recedi possit à supradicta decisione.

Plura enim videbantur suadere huiusmodi existentiam penes

nes D. Bartholomæum. Primo data scripturæ sub anno Do-
minicæ Incarnationis 962. & sic ante septingentos annos,
4 † quæ data concurrentibus adminiculis probat antiquitatem,
*Put. decis.9. de fid. instrum. Rota decis.18. circa fin.par.2.
recent.*

Secundò depositio vnius testis ad perpetuam rei memoriã
examinati, qui cum attestetur se ad effectum confitiendi li-
5 brũ Genealogiæ habuisse scripturã originalem, † quæ conue-
niebat cũ exemplo, magnum veritatis præbet adminiculum,
Aret. cons.13.num.9. Caputaqu. dec.208.num.10.par.1. præ-
sertim iunctis alijs testibus deponentibus de publica voce, &
6 fama concessionis Castrorum in feudũ ab Imperatore, † fa-
ma enim in obscuris, & antiquis vrgentẽ quoq; producit con-
iecturam, *c. illud.§.verum de præsumpt. glos.in l. atqui natura.
§ cum me absente.ff.de neg.gest.* & in terminis qualitatis feuda-
lis *Bald. in c.1.§.vassallus.nu.9. si de feud.fuer. controuers. in
vsib. feud. Alciat. de præsumpt. reg.2.præs.3. cum alijs cumu-
latis per Duen.reg. 299. nu.3.*

Tertio loco, ex eo dicta scriptura exemplata sumit admini
7 culum, quod † continet nomen Imperatoris, annum Impe-
rij, diem, & locum iuxta *glos. in l.generali, in verbo serui sui
in fine.C.de Tabular. lib.10.*

Quartò, ex eo adminiculum deducitur, quod testes depo-
nant de existentia penes D. Bartholomæum ex eius confessio
8 ne, † quæ licet sit extraiudicialis, tamen de æquitate canoni-
ca operatur, *glos.in c. quoties, il primo quæst.7. Felin. in cap. si
cautio.nu.27. de fid. instrum.*

Quintò, quod penes eundem D. Bartholomæum fratrem
9 primogenitum præsumitur existere † scripturam originalem,
quæ familiæ decorem concernit, *glos.in cap.si Episcopum.16.
quæst.6. Menoch. de præs.lib.6.præs.61.nu.11. Gratian.discept.
736.num.16.*

Sexto loco, succedit præsumptio, quod dicti D. Bartholo-
mæi innitentis primogenituræ intersit, ne reperiatur scriptura
10 originalis inuestituræ, † quæ fauet D. Petro eius fratri, & hoc
iudicium expendit, *Bar.in l.vlt.sub n.5.ff.de quæst. Mascard.
de probat.concl.831.nu.12, Gurb.dec.29.nu.10. Rot. dec.418.
nu.5.par.2.recent.*

Septimo & vltimo loco adminiculatur nobilitas D. Petri,
11 qui produxit † exemplum, quam in his terminis pro admini-
culo probationis admittit, *Rota coram Puteo dec.349. num.1.
lib.2. & post 2.vol.cons.Farin.dec.120.nu.4.*

His tamen non obstantibus visum fuit Dominis non consta-
re de existentia præfatæ scripturæ penes D. Bartholomæũ ad
effectũ, vt eam exhibere teneatur. Quia tres testes inducti ad
id probandũ ex confessione extraiudiciali ipsius D. Bartholo-
mæi non affirmant, se vidisse scripturã originalem, siquidem
primus deponit per hæc verba, *Hò inteso dire dal Sign. Bar-
tholomeo, che in vna carta grande fusse vna Bolla, o Inuestitu
ra d'Ottone Imperatore*, sed non addit eam esse penes D. Bar
12 tholomæũ, quod est † maximè probandũ ad hoc, vt ad illius
exhibitionẽ condemnetur, *l.3.§.sciendum, & ibi glos.in verb.
13 summatim in fin.ff.ad exhib.* alias confessio tanquam † dubia,
& incerta non præiudicat, nec vllum producit effectum, *l. cer
tum de confess. Rot. dec.685. nu.3.par.1. diuers.* Alter etiam te
stis quamuis magis explicite deponat de prædicta confessione
D. Bartholomæi sub his verbis: *Mi disse, è vero, che hò vna
patente, ò priuilegio dell'Imperatore Ottone della cõcessione de'
Castelli nominati di sopra, ma disse, che non seruiua per non ha
uer sigillo*, nullum tamen facit probationem, tum quia de con
14 fessione, quod D. Bartholomæus † haberet priuilegiũ est sin-
gularis, *cap.licet vniuersis, cum glos. de testib.* tum etiam quia
15 eius depositio nõ percutit priuilegium † authenticum, de quo
est controuersia, & cui non possunt conuenire illa verba: *Che
non seruiua per non hauer sigillo.*

Similiter tertius testis, qui fuit antea ad perpetuam rei me-
moriam examinatus, nullum facit gradũ probationis, quia re
petitus deponit se ex scripturis solis traditis cõposuisse librum
Genealogiæ illorum de Otterijs, nunquam tamen, vidisse ori-
ginalia, sed simplices copias eorumdem, quorũ frustratoria es-
set exhibitio, & in priori examine scripturã sibi traditam appel
16 lasse originalem respectu libri Genealogiæ, † non audere ta-
men talem asserere, ne alterutri fratrum colligantium præiu-
dicium afferat, vel suffragetur, & præterea concludit existen-
tiã illius penes Petrum his verbis: *l'vltima volta, che io restitui
detto priuilegio, lo restituij insieme co'l libro della Genealogia,
e chi hà hauuto il libro, hà hauuto anco il priuilegio*, quod cõ-
firmauit ipse D. Petrus, dum Rotæ ostẽdit librum vnde atten
ta huius depositione sequitur, quod scriptura priuilegij reperia
tur penes ipsum D. Petrum, qui librum ostendit, vel quod co-
pia, quã produxit, sit eadem, quam testis deponit se vna cum li
bro reddidisse, idemq; magis confirmat ipse testis, dum de li-
bro deponit super 5. art. sub alijs verbis videlicet. *Et vltima-
mente mi ricordo d'hauerlo veduto in casa della Sign. Pant.
dell'Atti madre di questi Signori*. Quia cum hæreditas mate
na peruenerit ad D. Petrum solũ, non verò ad alterum fratrẽ
17 inde insurgit præsumptio, † quod scriptura priuilegij peruene
rit ad eundẽ cum hæreditate, vt per *Menoch. d. præsumpt.6.
nu.6 l.6.cũ alijs allegatis per Adden.ad Greg. dec.129. nu.7.*

Et quãuis idem testis super d.5.art. antequam protulisset ve
ba vltimo loco ponderata dixerit: *il libro io lo diedi al Sig.Bar
tholomeo*, & deinde iuxta septimum interrogatoriũ in fide ad-
didit eum habuisse priuilegiũ, qui habuit, & librum ab ipso te-
ste Genealogista vtrumq; restituente, inde tamen referri non
potest, quod D. Bartholomæus habuerit scripturam priuilegij,
quoniam perlecta tota depositione super 5. art. alius longè di-
uersus sensus dicitur, siquidem postquã deposuit se dedisse li-
brum D. Bartholomæo, subdit sequentia: *dopoi mi fu reso, che
vi aggiunsi alcune cose, & questo è stato più volte, vltimamente
mi ricordo hauerlo visto in casa della Signora Panta dell' Atti
madre di questi Signori, doue anco erano præsenti il Sig. Bar-
tholomeo, & il Signor Pietro, de' quali chi l'hebbe io non mi ri-
cordo*, quæ depositio tantum abest, vt probet vltimam existen
18 tiam penes D. Bartholomæum, † quin potius inde iuincitur
testem nihil super hoc voluisse firmare.

Non obstat præsumptio, quod scriptura peruenerit potius
ad D. Bartholomæo vti maiorem natu, quia ex depositione
eiusdẽ vltimi testis deprehenditur alios habuisse penes se priui
legium præter ipsum D. Bartholomæum, dum iuxta dictum
septimum interrogatoriũ respondit: *Il medesimo mi è stato da
to più volte in man da persone della casa di questi Sig. & in parti
colar per le man del Sig. Tancredo Petrucci altre volte da Reso
Cesi, e da seruitori di casa &c.* Vnde constat de promiscua
detentione priuilegij exclusa continuationis penes D. Bartho
19 lomæum, cuius præsumptionem posse tolli † solo iuramento
negantis se amplius habere, neq; dolo desijsse habere censuit
Rota coram me in Romana legati 26. Iunij 1634. in qua ea ra-
tione à prioribus decisionibus fuit recessum, quod præsumptio
continuationis in illis ponderata cessaret ex probationibus de
promiscua retentione localium pens virum, & relictam vxorẽ;
dictus itaq; vltimus testis Genealogista insuper destruit admi-
nicula, vt supra desumpta ex antiquitate datæ, & contentis in
scriptura, & ex testibus de publica voce, & fama feudalitatis,
20 & alijs, data enim priuilegij † sublatis adminiculis, non probat
antiquitatem, cum sit possibile nouam scripturam confectam
esse sub data temporis antiquioris loci, & anni, & Imperato-
ris quantumuis antiqui, *Put.dec.186.nu.2.lib.3.*

Neque ad effectum probandi existentiam suffragantur te-
stes deponentes de publica voce & fama, quod Castra, de qui-
21 bus in scriptura sint feudalia ex concessione Imperiali; † dum
nullam reddant causam scientiæ, vt requiritur iuxta *Afflict.
decis.277.nu.4. & 361.etiam nu.4* & etiam conquassantur ex
testibus pro parte D. Bartholomæi examinatis deponentibus
de allodialitate, & consequenter de non feudalitate, qui cum
deponant de actibus specialibus inferentibus, qualitatem al-
22 lodialitatis, † & sint contestes, debent præferri alijs testibus
examinatis pro parte D. Petri, *Rot. dec.24.nu.14. & dec.245.
nu.5. ante fin. par.1. recent.*

Nullus præterea dictorum testium probat existentiam priui
23 legij originalis † de tempore motæ huius litis, vt etiam requi-
ritur *iuxta text.in l.signi, §. fin. ff. ad exhib.* cum non inciden-
ter, sed principaliter agatur ad effectum fundandi intentionẽ
super feudalitate Castrorum, quam D. Petrus intendit deduce
re ex Priuilegio Ottonis, quod ea de causa petit exhiberi,
quia in iudicio principali petitæ immissionis vigore dicti Pri-
24 uilegij per ipsum intentato † ideo non obtinuit, quod copia il-
lius non faceret probationem, vt in dicta decisione Eminen-
tissimi D. Cardinalis Vbaldi.

Demum adminiculo deducto ex nobilitate D. Petri produ
25 centis, † & grauati onere probandi huiusmodi existentiam,
obijcitur par nobilitas D. Bartholomæi eius fratris, qui nega.
Et ita vtraque parte informante &c.

☞ * *Est decisio 187. parte quinta recent.*
☞ * *Habetur ista decisio in fra in Additione, prout in Indice in eius fine posito.*

R. P. D. PIROVANO DECANO.

Fauentina Iurispatronatus.

Die Veneris 27. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Ad Iuspatronatus mixtum non sunt admittendi ad præsentandum illi, qui sunt de diuersa familia, & quando iuspatronatus dicatur mixtum. Iuspatronatus quando non sit in esse deductum.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus quando est mixtum nempe gentilitium cum qualitate hæreditaria, tunc illi, in quibus deficit qualitas gentilitia, non admittuntur ad præsentandum.*
2 *Familia, quod fuerit vocata ad præsentandum, ex quo infe-ratur.*
3 *Præsentatio ad iuspatronatus, si sit facienda ab vno de familia, non conuenit ei, qui est de diuersa familia.*
4 *Scriptura referens, maiora, quam in scriptura relata continere non potest.*
5 *Iuspatronautus non dicitur in esse deductum, si non adsit consensus Ordinarij, & erectio.*
6 *Verba, iuxta dispositionem, propriè pertinent ad vltimam voluntatem.*
7 *Copula, & de sui natura solet copulare dispositiones.*
8 *Copula, & natura est potius ampliare, quam restringere dispositiones.*

DECISIO CCVII.

VAcante Capella, de qua agitur, Lucretia tamquam de familia de Scardauis presentauit Iacobum Cassanum; Smeralda autem de diuersa familia, nempe de Venturinis præsentauit Io. Paulum Castellinum, qui obtinuit gratiam Apostolicam super prælatione, cum derogatione medietatis Iurispatronatus, quam non esse iustificatam, Iacobo tantummodo informante, fuit resolutum 23. Ianuatij 1636. ☞ * & consequenter dictum Iacobo adiudicandum beneficium; Causa iterum discussa, vtraque parte informante, Domini sub die 16. Maij ☞ præteriti * recesserunt à decisis, existimantes Patronatũ esse hæreditarium, & Smeraldæ pro medietate ius præsentandi cum Lucretia vti hæredis Andreę vltimi Masculi de familia de Scardauis spectare: Cæterum articuli super qualitate Iurispatronatus iterum examinato, & maturè discusso placuit Dominis, recedendo ab vltima decisione, firmare, patronatũ esse mixtum, nempe gentilitium cum qualitate hæreditaria, in 1 quo Smeralda tanquam † de familia de Venturinis concurrere non potest ad præsentandum deficiente in ea qualitate gentilitia, *l. si hæredi plures. ff. de cond. instit. Card. cons. 48. num. 9. & seqq. lib. 4. Gabr. cons. 195. num. 3. lib. 1. Ancharan. cap. 1. num. 3. & Franc. num. 4. de iurepatron. Couar. var. lib. 2. c. 18. num. 7.* & idem fuit dictum *in Mediolanen. Iurispatron. 247. nu. 5. par. 3. recent.*

Et de mixtura scilicet qualitatis gentilitiæ cum qualitate hæreditaria, visum fuit non posse dubitari, quoniam in testamento Martini sub die 23. Februatij 1529. legitur, ipsum testatorem mandasse suis hæredibus, quod Capella S. Martini, quam de suis bonis patrimonialibus dotauit per instrumentum rogatum manu ser Nicolai Viarana post mortem ipsius erigatur in Beneficium intentione consequendi Iuspatronatus, in ea eligendo ex tunc, prout ex nunc Bertholomæum ipsius Testatoris Nepotem, præsentandum per hæredem Antiquiorem de domo sua, & deinceps ad hæredes suos infrascriptos spectet, & quod antiquior de domo semper habeat eligere, & præsen- 2 tare sine contradictione aliorum cohæredum, ex † hac enim prælatione antiquioris de domo, satis infertur familiam de Scardauis fuisse vocatam ad præsentandum, *Bar. in l. pronunciatio. § familia. ff. de verbor. signific. Pereg. de fideicom. art. 22. num 27. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 12. nu. 12. Surd. cons. 279.* 3 *num. 17.* nec conuenire Smeraldæ, † quæ est de familia de Venturinis diuersa ab agnatione, & domo de Scardauis. *Bal. in l. quoties. nu. 6. C. de suis, & leg. Curt. iun. cons. 49. num. 7. Rot. dec. 193. nu. 19. coram Papa Greg. XV.*

Neque obstat responsio data in decisione, quæ reuidetur, scilicet non esse attendendam scripturam supradicti testamenti in determinanda qualitate istius patronatus, sed habendam esse solummodo rationem scripturæ dotationis illius Capellæ, quæ contigit de anno 1525. die 10. Maij, & erectionis factæ à Vicario Fauentino 6. Octobris 1529. in qua dotatione Iuspatronatus reseruatur pro descendentibus masculis, per lineam masculinam descendentibus, & eorum maiori natu, erectionemque esse relatiuam ad eamdem dotationem manu ser Nicolai stipulatam, quæ maiora, quam in scriptura rela- 4 ta continere non potest, † quibus masculis deficientibus, prout verè defecerunt vocationem non posse sustineri pro omnibus de familia. *Surdin. cons. 448. nnm. 23. & in Ianuen. Iurispatronatus 23. Ianuarij 1612. coram D. Cardin. Pamphilio.*

Quia scripturà dotationis non est perfecta dotatio, sed promissio de dotando, & ornando Capellam petitam, quatenus à Canonicis assignetur, & dũmodo dos eidẽ Capellæ per præfatum Martinum in eius vltima voluntate, vel post eius mortem constituatur, quæ promissa fuerunt per Martinum tempore suæ mortis eidem Capellæ relinquere, seu per hæredes suos assignari facere pro dote ipsius Capellæ, & altaris, superueniente autem testamento eiusdem Martini, in quo dotem confirmauit, & ergi facere mandauit Capellam in Beneficium, & tempore quo adhuc Iuspatronatus absque consensu Ordina- 5 rij, & erectione, dici non poterat † in esse deductum. *Lamber. de iurepatr. 5. art. 2. quæst. princ. 1. par. primi lib. in princ. Roch. eod. tract. verbo pro eo, quod de Diœcesani consensu. nu. 1. & 2. Cald. cons. 4. eod. titu. Garz. de Benef. par. 5. cap. 9. num. 68. & dec. 29. nu. 8. par. 4. recent.* cui dubium qui testator, & seu fundator potuerit declarare, & mutare pertinentiam Iurispatronatus reseruandi in erectione.

Scriptura autem erectionis tantum abest, quod excludat dispositionem testamentariam, quin potius illi inhæreat, ponderando narratiuam in petitione hæredem Martini factam coram Vicario pro erectione Capellæ in beneficium, & dispositionem Vicarij in erectionem factam.

Narrauerunt enim Vicario contenta in prima scriptura dotationis, & disposita in scriptura testamenti, deinde subiecerunt volentes mortuo Martino exequi, & exequutioni demandare piam voluntatem eiusdem Martini, & promissa per eum in prima scriptura Præposito, & Canonicus obseruare, petierunt Capellam erigi in beneficium, & ius præsentandi Rectorem sibi reseruari iuxta dispositionem q. Martini, & iuxta tenorem, & formam instrumenti ser Nicolai, ex quibus patet per discretiuam locutionem eosdem hæredes noluisse separare 6 testamentariam † dispositionem ab ipso instrumento dotationis, & prout indicant illa verba iuxta dispositionem, quæ propriè pertinet ad vltimam voluntatem. *Ruin. cons. 214. num. 14. lib. 1. Gabr. cons. 125. num. 17. lib. 1. Rot. decis. 79. num. 1. par. 4.* 7 *diuers.* & copula, Et, quæ de sui natura copulat † vtramque dispositionem, tam in vltima voluntate, quam inter viuos, *l. ea tamen adiectio ff. de leg. 1. Anch. cons. 154. nu. 4. Rot. dec. 33. nu. 6. par. 1. recent.*

Vicarius denique in erigendo Capellam in beneficium, & reseruando Iuspatronatus ad vtramq; scripturam, tam donationis, quam testamẽti rationem habuit, dum dixit audita, & intellecta dicta dispositione, & sibi constito de contentis in instrumento ser Nicolai, Capellaniam ac altare sub vocabulo S. Martini in beneficium sine cura erexit, & successiuè præfatis Scardauis, & eorũ hæredibus per rectã lineam masculinam descendẽtibus, maiori natu eorum, & sanæ mentis Iuspatrona- 8 tus, & præsentandi reseruauit, quæ familia in † duabus illis scripturis dotationis scilicet, & testamenti fuerunt contemplata vna cum eorum descendentia, cum qualitate masculinitatis demonstrata, & ex eis maiori natu, quæ propriè continent, & familiam, & hæredes ad mixturam pertinentia, vt supra dictũ est, nec verba in fine scripturæ erectionis, ibi, & iuxta tenorẽ, & formam instrumenti dicti ser Nicolai limitant, aut restringunt reseruationem pro familia de Scardauis, sed ampliant, & con-

9 & coniungunt vtramque scripturam per copulam &, †cuius naturam esse magis ampliare, quam restringere dispositionem, supra dictum est.

Et ita, &c.

* *Est decisio 87. supra in hac eadem parte.*

* *Videatur ista decisio infra in Additione, prout in Indice posito in eius fine.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Hæreditatis de Zaccaria.

Die Veneris 27. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Immissionem petens fatetur aduersarium possidere. Sententia super immissione in possessionem, quando non sit attendenda. Testator, quando dicatur voluisse vocare prolem propriam, & non illam hæredis.

SVMMARIVM.

1 *Immissionem petens contra aliquem, fatetur se non possidere, sed possessionem esse penes eum, contra quem petit immissionem.*
2 *Sententia super immissione in possessionem, si non constet, quod fuerit executioni demandata, dici non potest, quod per illam sit acquisita possessio, amplia nu. 3.*
4 *Filia venit appellatione prolis.*
5 *Fideicommissi conditio non potest dici purificata ad fauorem alicuius, si etiam adsunt ex vocatis ante eum.*
6 *Testator, quando substituit prolem, ex quo colligatur, quod voluerit substituere prolem suam, non autem hæredis.*
7 *Singularis numerus ad illum, qui est vnus, referri debet.*
8 *Testator, quando vocauit prolem, si simus in dubio præsumitur potius intellexisse de prole propria, quam grauati.*
9 *Sororem non præsumitur testator voluisse anteponere propriæ filiæ.*

DECISIO CCVIII.

DOmini dixerunt Magdalenæ non esse dandum mandatum de manutenendo. Quia tantum abest, quod de eius possessione constet, vt potius ex ipsiusmet confessione appareat de contrario, cum enim petierit contra Catharinam im-
1 missionem, † fassa fuit se non possidere, sed possessionem esse penes Catharinam. *Innoc. in cap. cum venissent, nu. 2. & ibi Imol. nu. 21. de rest. in integr. Greg. dec. 46. nu. 3. & dec. 200. nu. 3. Rot. dec. 561. nu. 2. par. 1. recent.*

Neque obstat sententia super immissione postea lata ad ipsius Magdalenæ fauorem, quia cum non constet fuisse execu-
2 tioni demandatam, dici non potest, † quod per illam fuerit ipsi Magdalenæ acquisita possessio. *Cassad. dec. 7. num. 2. de caus. possess. & propriet. Greg. dec. 546. nu. 9.*

Et Domini petitam manutentionem eo facilius denegan-
3 dam esse censuerunt, quia clarè consta de dictæ † sententiæ iniustitia, & non de iure ipsius Magdalenæ, cum Franciscus, qui tanquam Ioannis Baptistæ filius, & hæres bona de quibus agitur possidebat, sine filijs decesserit, superstite Catharina eius sorore germana, quam etiam in testamento vniuersalem hæredem instituit, & quæ propterea habet sine dubio intentionem fundatam, quod ad ipsam fuerit delata successio, itaut sibi, non autem Magdalenæ dari debuisset immissio, si per eam antea non fuisset capta possessio.

Neque visum fuit obstare, quod testator institutis hæredibus dicto Francisco filio, & posthumo, seu posthumis ex ventre prægnante nasci turis si masculi essent, sin vero fœminæ, mandauerit illas dotari, & deficientibus dictis Francisco, & posthumo, seu posthumis, sine filijs legitimis, & naturalibus substituerit Magdalenam sororem, & consequente cum Franciscus obierit sine filijs, & ex ventre sit, orta dicta Catharina fœmina, videatur factus locus fideicommisso ad ipsius Magdalenæ fauorem. Quia placuit responsio, quod testator non simpliciter vocauit Magdalenam sororem in defectum filiorum masculorum tantum, sed in defectum prolis ipsius, vt patet ex illis verbis Testamenti: (*omnibus vero morientibus, sine filijs, itaut nulla proles legitima, & naturalis in eius hæreditate, & successione, ac domo, & familia ipsius minimè reperiatur, tunc & eo casu testator prædictus substituit, ac succedere voluit in tota, & integra eius hæreditate, & successione, ac domo, & familia, Magdalenam eius germanam sororem, ac eius filios, tàm fœminas, quàm masculos*) vnde cum hodie extet, ac reperiatur Catharina ipsius testatoris filia,
4 quæ † venit prolis appellatione, *Bald. cons. 221. num. 1. lib. 1. ex text. in authent. licet in princip. Cod. de natural. lib. Dec. cons. 495. nu. 6. Boer. dec. 356. Peregr. de fideic. art. 22. num. 22.*
5 *Caual. dec. 125. nu. 2.* non potest dici † purificata conditio, sub qua fuit vocata Magdalena.

Neque dici potest testatorem intellexisse de prole Francisci eius filij, & hæredis, non autem ipsius; quoniam ex testamenti lectura, ac contextu manifestè probatur oppositum. Testator enim non instituit hæredem Franciscum tantum, sed etiã
6 posthumum, seu posthumos, & vlterius eorũ filios † substituit, ac proinde si de hæredum prole intellexisset, vtique dixisset ipsorum in plurali, cum plures essent illi qui fuerunt instituti, & substituti, non autem vsus fuisset illa dictione ipsius,
7 quæ tanquam † singularis numeri ad alium, quam ad ipsummet testatorem referri nequit, *Bar. in l. fin. nu. 2. ff. ad Trebel. Greg. dec. 453. nu. 7.*

Præterea etiam si verba essent dubia, adhuc tamen potius
8 referri deberent ad † testatorem, quam ad grauatum, *glos. in l. ex facto, in verbo sua, & Rip. num. 1. & 7. ff. ad Trebell. Bart. in l. peto 71. § fratre. num. 1. ff. de leg. 2. Ruin. cons. 103. nu. 15. lib. 2. Menoch. cons. 281. num. 25. & seqq. lib. 3. Seraphin. dec. 553. num. 6. & seqq.* Præsertim, quia si aliter diceretur, es-
9 set ante posita † soror propriæ filiæ, quod non est præsumendum, *Seraph. dec. 939. nu. 11. & dec. 1438. nu. 9.*

Et ita &c. vtraque &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Tiburtina Pratorum.

Die Veneris 24. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Ex confessione aduersarij bene probatur possessio alterius partis ad effectum manutentionis. Saluiani fundamentum est, creditum. Copiæ simplici non creditur. Sententia lata siue probationibus est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Pars si appellat aduersarium detentorem, occupatorem, &c. ex hac eius confessione satis probatur illius possessio ad effectum manutentionis.*
2 *Iudex iniustè procedens non priuat possessorem sua possessione, sed adhuc ipse non obstante aduersarij immissione est manutenendus.*
3 *Saluiani fundamentum est creditum, ideo ad effectum in eo obtinendi, de eo est docendum, alias iniustè proceditur.*
4 *Copia simplex probationem non facit.*
5 *Sententia lata sine probationibus est verè notoriè iniusta.*
6 *Fœminæ stantibus masculis non succedunt stante Statu. Vrb. lib. 1. cap. 145.*
7 *Heres non potest agere, nisi pro ea parte, pro qua est heres.*
8 *Excessus sententiam ipsam, & illius executionem in totum vitiat, & inualidam reddit.*

DECISIO CCIX.

REsolutum fuit mandatum de manutenendo dandum esse Dominis de Leouinis; de ipsorum enim possessione de tempore motæ litis constat tàm ex testium depositionibus,

quàm etiam ex ipsiusmet D. Victoriæ cõfessione facta in monitorio, in quo ipsos de Leoninis detentores & occupatores appellauit,& deinde sententiam super immissione ipsis à pos-
1 sessione amotis obtinuit; † quæ confessio hoc modo emissa possessionem ipsam ad manutentionis effectum sufficienter probat, *Rot.decis.561.nu.2.par.1.recent.& dec.402.num.1.& decis.458.n.2.coram Greg.XV.& decis.106.n.1.coram Card. Caualer.& in Firmana prædij 27.Iunij 1636.coram me.*

Neque obstat, quod Victoria in vim dictæ sententiæ A. C. in possessionem immissa fuerit, Quia cum Iudex iniustè pro-
2 cesserit,non priuauit dictos de Leoninis † eorum possessione, sed ipsi adhuc in ea manutenendi veniunt tali immissione non obstante,vt per *D.D. in l.clam possidere. §. qui ad nundinas.ff. de acquiren.possess.Rot.decis.539.num.5.par.3.recent.& decis.233.nu.2.& decis.366.nu.1.& 2.decis.417.nu.2.coram Reuerendiss.D.meo Decano.*

Iniustitia autẽ visa est satis clara,ac notoria, Quia fuit actum in iudicio Saluiani, &c, nihilominus de prætenso credito
3 occasione fructuum census, † quod est fundamentum Saluiani doctum non fuit, prout doceri debebat, *l. 1. C. de præc. & salu. Rot.dec.123.num.1.& decis.743.num.9.par.3.recent. & dec.609.num.1.par.4.& decis.308.numer.1 par.5.recent. cum alijs allegat. per Statil. Pacific.de Saluia.inspect.1.cap.5. num.1.& seqq.* Si quidem prætensi census instrumentum productum non fuit, sed facta dumtaxat repetitio illius, quod alias productum dicebatur sub die 15. Ianuarij contra Sogliar-
4 dos, quod tamen non est instrumentum, sed simplex † copia etiam absque nomine Notarij, quæ probationem non facit, *Auth. si quis in aliquo. C. de eden.cap.1.& glos. in fin.de fid. instrum. Rot.decis.90.nume.6.par.4.& decis.77.num.13.& decis.187.num.2.& 3.par.5.recent.& decis.85.num.6.coram*
5 *Reuerendiss. D. meo Decano.* Adeoq; sententia lata † appareat sine probationibus, & sic verè fuerit notoriè iniusta, *Paris.cons 54.nu.2.lib.4. Cæs.de Grass.dec.13.de sent.& re iudic. Rot.dec.68.n.2.par.1.& dec.173.n.2.p.3.rec.& d.dec.417.n.7.coram R.D.meo Decano.*

Præterea cum ex dictæ copiæ lectura appareat censum, de quo in ea fit mentio, fuisse emptum ab Adriano pro se,& Violante eius vxore, illeque vltra ipsam Victoriam eius filiam reliquerit etiam tres filios masculos, Tiberium scilicet, Andreã, & Vincentium, qui illius hæreditatem adiuerunt, & hodie etiam bona hæreditaria possident, vt probatur ex testium depositionibus; vel ipsa Victoria propter illorum existentiam in
6 totum † exclusa remansit ab ipsius Adriani patris successione ex dispositione *Statuti Vrbis cap.145.lib.1.* vel in omnem ca-
7 sum fuit dumtaxat hæres † pro quarta parte, & pro ea tantum agere potuit,iuxta *tex.in l. 2.ff.si pars hær.pet.Thes.decis.4.nu.8.Surd.cons.415.nu.19.Caual.decis.346.nu.7.* Vnde cum egerit insolidum, & sententiam super immissione pro omnibus
8 prædicti census fructibus reportauerit, manifestè constat † de excessu;qui sententiam ipsam, & illius exequutionem in totũ vitiat,& inualidam reddit, *Bart.& alij in l.si non sortem. §.si centum.ff.de condit.indebit.Rot.decis.135.nu.9.& 10.& decis.359.in fin.par.1.& decis.630.num.2.& 3.decis.690.nu.4.par.2.& 411.nu.4.par.5.recent.*

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Gerunden. Iurisdictionis.

Die Veneris 24. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Præceptum, quando non est positiuum, sed negatiuum, vt ei dicatur sufficienter paritum, quid sufficiat. Appellatio datur ab excessiua taxatione expensarum. Et quando à tertia sententia appellatur, censetur appellatum ab excessiua taxatione expensarum, & non à dicta sententia, cum id fieri non possit.

SVMMARIVM.

1 *Præcepto negatiuo quis dicitur sufficienter paruisse, præstando patientiam.*
2 *Præceptis Iudicis,si quis parendo, reseruet sibi ius &c.ex hoc non dicitur impugnare obedientiam.*
3 *Ius suum sponte deserere nemo cogitur.*
4 *ab Expensarum excessiua taxatione regulariter licitum est appellare.*
5 *Sententia per appellationem dicitur suspensa, & quodammodo tunc extinctum iudicatum, itaut paritionem siue exequutionem non mereatur.*
6 *Contumacia, vbi non est concludenter probata,non est locus censuris.*
7 *à Sententia tertia non est licitum appellare.*
8 *Condemnatio ad expensas est pars sententiæ.*
9 *Clausula, omni meliori modo operatur, vt actus substineatur eo modo,quo validius substineri potest.*
10 *Appellatio in vim clausulę, omni meliori modo, est interpretanda eo modo,quo magis,& melius appellanti expedit. Voluntas à potestate est metienda.nu.10.*
11 *à Sententia tertia super negotio principali non est permissum appellare, ideo si sit appellatum, censendum est ab excessiua taxatione expensarum fuisse appellatum.*
12 *Appellatio interposita ab omnibus grauaminibus, sub eis,& liquidatio expensarum comprehendi potest.*
13 *Appellationis specificæ vim habet forma commissionis obtentæ à Principe.*
14 *Clausula restitutionis in integrum aduersus quæcumque præiudicialia apposita in commissione quid operetur.*
15 *à non Paritione sententiæ ob suspensum iudicatum quis excusatur,& nu.16.*
17 *Fructus, vt quis faciat suos, non requiritur bona fides,sed sat est, quod absit mala.*

DECISIO CCX.

Censuerunt Domini constare de sufficienti paritione; quoniam sententiæ Rotales & litteræ exequutoriales cõtra Beneficiatos Ecclesiæ S. Felicis relaxatæ duo capita continebant.

Primum non licere Beneficiatis se congregare, neque ius statuendi illis competere, sed priuatiuè ad Capitulum specta-
1 re & cum hoc sit præceptum † negatiuum, non autem positiuum,præstando patientiam,nullasque Capitulo turbationes, aut molestias inferendo, beneficiati sufficientes paruisse dicuntur, iuxta distinctionem desumptam ex *Mohed.decis.9.de re iudic.& in recent.decis.319. num.1. par.2.* latè comprobatam *in Leodien. Canonicatus S. Pauli 8. Aprilis 1622. corã me*, & in hac eadem causa *sub die 22. Iunij 1633. eidem coram me*, ac sæpe in alijs, & nuper *in Cæsaraugustana distributionum 28. Ianuarij 1636. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Quamuis etiam in verbali paritionis oblatione Benefi-
2 ciati sibi ius reseruauerint † tam in possessorio, quam in petitorio, per quam cautelam non impugnari obedientiam man-
3 datis Rotalibus debitam, cum nemo cogatur † ius proprium sponte deserere, censuit *Rot. in Cæsaraugustana Canonicatus 15. Martij 1610. coram R. P. D. meo Pirouano, & in recent. dec.319.num.1. ad fin.par.2. atque in Vicen. Canonicatus 10. Nouemb.1623.coram me.*

Alterum vero caput erat,eosdem Beneficiatos teneri ad refectionem expensarum, & licet hoc sit præceptum verè positiuum, actus positiuos ad sui implementum requirens, tamen
4 cum ab excessiua † expensarum taxatione fuerit appellatum, prout regulariter fieri potest, *Clem. appellanti. de appellat. Rota decis.636. sub num.5. par.2. recent.* vtique suspensa dicitur
5 sententia, & quodammodo † tunc extinctum iudicatum; adeo vt paritionem, sine exequutione non mereatur, *l.1.§.fin. vbi Bart.num.1.ff.ad Turpillian.cap.pastoralis § præterea.de offic. delegat. Lancellot.de attent.in præfat.num.108. Rot.decis.23.num.2. de re iudic.in nou. & decis.65.ad med.vers.sed vt ponitur. de appellat.in nou.* & consequenter cessat contuma-
6 cia, † quæ vbi non est concludenter probata, non est locus censuris,*cap.nemo Episcoporum, cap.certum.11.quæst.3.Couar. in cap. alma mater. par.1.§.9.num.1. Auila de censur. par.2.*

*par.2.cap.5.disp.1.dub.8, Cassad. decis,12.sub num.2.de re-
script.cum alijs.*

Neque obstare visum fuit, quod solum fuerit appellatum à
7 tertia sententia Rotali, † contra dispositionem totius tt. *C.
ne liceat tertio prouocare*, non autem fuerit expresse appella-
tum ab excessiua taxatione expensarum.

Quoniam cum in eadem sententia contineatur condemna-
8 tio ad expensas, & sic hæc † sit pars sententiæ, vtique ad
hanc partem referri debet appellatio in vim clausulæ omni
9 meliori modo, † quæ operatur vt actus sustineatur eo modo,
quo validius sustineri potest; *Felin.in cap. cum super num.11.
de offic.deleg. Dec.cons.11.num.20. Rot. decis.229.num.9. &
decis.342. num.13.par.5. recent.* & in terminis appellationis
10 quod in vim dictæ clausulæ sit interprætanda † eo modo,quo
magis, & melius appellanti expedit, scripsit *Negus. iun. resp.
135.num.106.* metiendo etiam voluntatem à potestate, cum
enim à tertia sententia super negotio principali non esset per-
11 missum appellare, † solum ab excessiua taxatione expensarũ
Beneficiatos prouocare voluisse censendum est, *argum. glos.
in l.peto.in princ.ff.de leg.2.Crauet.cons.76.num.4.cum alijs
per Surd.cons.431.num.41. & seqq.* Præsertim attenta gene-
ralitate verborum, qua fuit appellatum, nempè ab omnibus
12 grauaminibus, sub quibus, † & liquidatio expensarum rectè
comprehendi potuit, ex trad. per *Crauet.cons.308.nu.6. Sur-
din.decis.265. numer.30. Gonzal. ad reg.8.glos.6.numer.30.*

Et ipsa commissio expedita super hac taxatione expen-
13 sarum, atque recursus ad Principem habitus † in hoc casu vi-
cem specificæ appellationis substinere videtur, *Bald.in cap.
sancimus.sub nu.3.tit.quo tempor.mil.inuestit.pet.deb.,Scacc.
de appellat.q.17.remed.3.nu.30. & 33. & fuit dictum in Se-
nen.Canonicatus 15. Martij 1624. coram bon.mem.Vbaldo.*
Atque in omnem casum suffragatur clausula restitutionis in
integrum aduersus quęcumque præiudicialia apposita in dicta
14 commissione, quæ † eam vim habet, vt commissio sustinea-
tur, & inhibitio afficiat, donec cognoscatur de iustitra senten-
tiæ, *l.vnic.C.de in integr.restit. postul.Lancell. de attent. restit.
in integ.pend.ampl.2.nu.22.Rot.apud Gas.de Grass.dec.1.nu.3.
de restit.in integr.*

Minus obstat, quod deinde signatura rescripserit pro mo-
derationis inhibitionis in vim dictæ appellationis obtentæ.
Quia sat est de tempore intimatæ declaratoriæ Beneficiatis,ap
pellationem, atque inhibitionem quoad taxationem expensa-
15 rum in suo robore permansisse, † itaut à paritione ob suspen-
sum iudicatum excusarentur, quia propter inhibitionem erat
ab exequutione abstinendum, iuxta tradita per *Lancellott. de
attent.post inhibit.ampl.6.num.2.Rot.coram sanct.mem. Gre
gor.XV.dec.435.num.6.* Vnde tunc non poterat considerari
contumacia, seu non paritionis defectus; & saltem non po-
16 test negari † quin ipsi Beneficiati habuerint aliquam causam
coloratæ excusationis non parendi, dum exequutorialia erat
suspensa per commissionem, & inhibitionem subsequutam,
17 maximè ad effectum faciendi fructus suos, † pro quibus non
requiritur bona fides, sed sat est abesse malam.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

¶ *Plures Decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionẽ 32.*

REVER. P. D. PIROVANO DECANO.

Tarraconeñ Primitiarum.

Die Lunæ 27. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Quæritur, an donatio Villæ Vimbodini facta Mona-
sterio S. Marię de Populeto ab Alphõso Rege &c.
valida fuerit, itaut ei debeantur primitiæ &c.

SVMMARIVM.

1 *Monasterio habenti curam animarum primitiæ debentur,
non autem Rectori curam actu exercenti, vti Vicario.*
2 *Priuilegia vltra expressa, stante restrictiua verba concessio-
num non suffragantur.*
3 *Dominij translatio, quibus iunctis sumatur.*
4 *in Ecclesiam dominium rei donatæ transit ipso iure.*
5 *Indulti verba sunt inspicienda.*
6 *Priuilegia Principum latissimè sunt extendenda.*
7 *Priuilegij causa cessante, cessat etiam ipsum priuilegium.*
8 *Historijs in antiquis solet fides adhiberi.*
9 *Tempus longissimum est potens probare titulum cum suis qua-
litatibus.*
10 *Alienatio rerum Ecclesiæ ex cursu temporis 30. annorum, ha-
bet in se præsumptionem beneplaciti Apostolici cum quali-
tate validitatis, & vtilitatis.*
11 *in Donatione Villæ non comprehenduntur iura spiritualia,
quæ non sunt de iuribus, aut pertinentibus Villę.*
12 *Limita hoc stantibus amplissimis verbis donationis, & potesta
te de eis disponere.*

DECISIO CCXI.

CEnsuerunt Domini standum esse in decisis 26. Ianuarij
☞ præteriti, * quia Ecclesia de Vimbodino ex Regia do-
natione Idelphonsi, de anno 1172. & 1183. Sede Apostolica
permittente, ex indultis *Alex.II, Greg. VIII. & Vrbano II.*
1 probatur de mensa Monasterij † Sanctæ Mariæ de Populeto,
cui primitiæ controuersæ debentur vti curam habenti in pro-
prietate, non autem Rectori, curam actu exercenti, vti Vi-
cario, *Innoc.in cap. Pastoralis, il primo de priuileg. vbi etiam
Abb.num.7. Petrus de Vbald. de vnio.cap.2.numer.1. & 22.
Garz. de benef.par.12, nu.23. Rot.dec.758.nu.4. & 799.nu.1.
par.1.diuers.*

Non obstat, quod prædicta indulta legantur concessa San-
ctio Regi, per Alex. II. Greg. VII. de anno 1073. & post-
modum Petro Regi illius filio de anno 1095. pro Regno suo,
& quoad Ecclesias, quas in Sarracenorum terris iure belli ac-
quisiuisset, & eas, quas in Regno suo ædificare fecisset, vel in
proprijs hæreditatibus fundasset, in quem voluisset distribue-
re liceret, qui Reges, cum de tempore indulti non essent Do-
mini Comitatus Barchinoneñ neq; Principatus Cathaloniæ;
intra cuius limites reperitur Villa Vimbodini, & Parochialis,
de qua agitur, inde dicebatur ad validam huius Ecclesiæ trãs-
lationem in Monasterium S. Mariæ populeti suffragari non
2 posse propter verba † restrictiua concessionem, quoad Re-
gnum, & proprias hæreditates, *Soccin.cons.55.numer.1.lib.1.
Natt.cons.388.num.1. Rot.dec.271.num.1.par.4.recent.*

Quoniam, quidquid sit genealogià Comitum Barchino-
neñ, & Principatus Cathaloniæ ad effectum tamen de quo
agitur, sufficit quod tempore donationis factæ Monasterio
de Populeto Idelphonsus donator esset tunc successor Sanctij,
aut Petri Regum Aragoniæ, ad quorum instantiam, prædi-
cta indulta concessa fuere, nedum ipsis, sed successoribus eo-
rumdem in perpetuum, de qua Idelphonsi successione ante
donationem non dubitatur: Siquidem Raymundus Berega-
rius huius nominis IIII. Comes Barchioneñ vsque de anno
1173. contraxit matrimonium cũ Petronilla filia Ramiri Re-
gis Aragonum, quæ successit in Regno Patris, & hic Rami-
rus fuit filius Idelphonsi fratris Petri, in indulto Vrbani nomi
nati, & ille filius Sanctij in indulto Gregorij enunciati; ex Pe-
tronilla autem, & Raymundo prodijt alter Idelphonsus cui
(tunc annorum *13.* de anno 11*36.*) Petronilla mater Regnũ,
& omnia iura Regalia, & sibi competentia iure belli renun-
ciauit, prout prædicta apud nationales historicos indubitata
sunt, & signanter ponuntur per Zuritam, & recensentur in
initio constitutionum Regni Cathaloniæ, & exaduerso in
hac parte non impugnantur, vnde cum hic Idelphonsus re-
gnauerit vsque ad annum 11*96.* vt testantur supradicti, &
donatio emanauerit ab eodem Idelphonso de anno 1172. &
confirmata fuerit de anno 1183. dubitari non potest, quin à
Rege regnante, & Domino Villæ Vimbodini, donatio validè
facta fuerit respectiuè ad dominium ex paterna Raymundi pa
tris successione acquisitum, intra cuius limites situata reperi-
tur Villæ Vimbodini, ad Regnum per matrimonium cum
Petronilla, & Raymundo patre, & renunciatione matris in-
corporatum, cui est annexa facultas distribuendi decimas, &
primitias, ex Vrbani indulto; quibus iunctis inde sumitur do-
3 minij † translatio, concludenter probari tanquam ab eo pro-
ueniens, qui ante erat Dominus Villæ, & primitiarum, *Spe-
cul.de emphyteusi.§. nunc aliqua num.71. vers.certi sunt modi
dominium probandi, Bart. in l.cum res. numer.5. C. de probat.*

Afflict.

Afflict. decis. 23. num. 4. & 40. num. 3. Crauet. ad vestr. lib. 5.
4 *cap. 14. in fine*, quod eo facilius sustinetur fauore Ecclesiæ, † in quam dominium rei donatæ transit ipso iure, *Bart. in l. 1. in 6. quæst. 5. quæst. princ. C. de sacros. Eccles. Tiraquell. de priuileg. piæ causæ priuileg. 39. Menoc. de arbit. iudic. casu 256. num. 28. Bursat cons. 55. nu. 30.*

Neq; vt dicebatur, necessaria est discussio Genealogiæ Raymundi Berengarij huius nominis IV. ad ostendendū, quod tēpore indulti Vrbani II. de anno 1095. antecessores illius tanquam Comites Barchinonēn. & Prouinciæ Cathaloniæ possidebant Villam Vimbodini, non autem tanquam Reges Aragoniæ, quæ Regna non prius transierunt in Berengarios Comites Barchinonēn. & Prouinciæ Cathaloniæ, quam de anno 1163. per renunciationem Petronillæ.

Quia in hoc non dissentit Monasterium, sed sustinet, & probat Idelphonsum dicti Raymundi filium ex Petronilla Regina de tempore donationis Villæ Vimbodini, quæ contigit de anno 1172. & 1183. fuisse, & Comitem Barchinonen. & Regem Aragoniæ, vigore renunciationis Petronillæ matris sequutæ de anno 1163.

Quod si replicetur indultum Vrbani II. emanasse, pro Regno & Ecclesijs, quæ intra limites Regni Aragonum situatæ reperiebantur; non autem pro Ecclesijs alterius dominij, Raymundi scilicet Comitis Barchinonēn. ad euitandam extensionem Ecclesiæ præiudicialem quo ad dominia Regnorum in futurum acquirenda.

5 Adhuc respondetur, attendenda esse † verba indulti, quæ continent facultatem distribuendi decimas & primitias Regi supplicanti, & successoribus ritè substituendis in perpetuum, de Ecclesijs Villarum, quæ in Sarracenorum terris capere potuerint, vel eis quæ in proprijs hæreditatibus fundauerint, nedum proprijs Cappellis, sed & Monasterijs quibus distribuere voluerint; vnde cum tempore donationis Idelphonsus esset successor ritè substitutus, & Monasterium de Populeto esset intra fines hæreditatum Regis supplicantis propter successionem in Comitatu Barchinonēn. Raymundi patris, nulla verborum potest considerari extensio, sed proprietas; loquendo de Monasterijs beneuisis indefinitè prolatis, quæ non debent re-
6 stringi ad tempus emanati indulti, † sed latissimè interpretanda tanquam Principis priuilegium, *l. beneficium. ff. de Const. Princ. c. cum dilecti. de donat. Silu. cons. 65. n. 23. Ruin. cons. 161. nu. 8. lib. 5. Natta. cons. 159. n. 9. & 10. & 464. n. 12.*

Neque obstat, quod saltem debent probari qualitates indulti requirentis, quod Ecclesiæ quibus decimæ & primitiæ debē-
7 tur, & de quibus data est facultas distribuendi, † sint recuperatæ de tyrannide Maurorum, vel in proprijs hæreditatibus fundatæ, *Socc. cons. 55. nu. 1. lib. 1. Natta cons. 388. num. 1. Rot. dec. 271. n. 1. par. 4. recent.* quas non probari asserebatur, sed potius
8 contrarium ex historijs, quibus † in antiquis fides solet adhiberi, *Caputaq. dec. 90. par. 2. cum alleg.*

Quoniam huiusmodi rigorosa probatio suppletur ex obseruantia effectuatæ regiæ donationis, supra quadringentos an-
9 nos, quæ potens † est probare titulum cū suis qualitatis, prout dicitur de alienatione rerum Ecclesiæ, quæ ex decursu tempo-
10 ris 30. annorum habet in se præsumptionem † beneplaciti Apostolici cum qualitate validitatis, & vtilitatis, *Mantic. dec. 101. Seraph. dec. 1125. nu. 3. & 1307. nu. 7. Rot. dec. 52. num. 3. & 343. nu. 4. coram Papa Greg. XV.*

Quæ obseruantia, eo magis probatur ex diuisione primitiarum cum Capellano, dum Capella S. Saluatoris, hodie Parochialis, vsque de anno 1226. erecta fuit in Curatam, remanente proprietate penes Monasterium, vt in prima decisione fuit firmatum.

11 Demum non etiā releuat, quod in † donatione Villæ Vimbodini, non comprehendātur iura spiritualia, quæ non sunt de iuribus, aut pertinentijs Villæ. *Innoc. in C. ex litteris*, & ibi *But. & Card. de Iurepat. Rot. dec. 399. nu. 1. par. 2. recent.*

Quia huic obiecto, fuit plenè satisfactum prima decisio-
12 ne, ex amplissimis verbis donationis, † nihil penitus pro se retento, quę sunt apta compræhendere spiritualia, de quibus Idelphonsus vigore indulti Vrbani II. poterat disponere.

Et ita decisum est.

☞ * *Est decisio 192. supra in hac eadem parte.*
In eadem causa habes alias decisiones sub diebus 11. Maij 1637. & 2. Decembr. eiusdem anni coram R. P. D. Carillo.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana fructuum Census.

Die Lunæ 27. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Possessor, ad hoc vt faciat fructus suos, quid sufficiat, ita vt ad eorum restitutionem non teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Possessor iniustus, quādo quis est, destituitur omni iure, & titulo qui potuisset illi præbere legitimam causam ad acquisitionem fructuum.*
2 *Possessor non tenetur ad fructuum restitutionem, si in eo non potest considerari mala fides.*
ex Litis contestatione, quis constituitur in mala fide. num. 2.
3 *Possessor, si habeat iustissimam causam possessionis, non tenetur ad fructuum restitutionem.*
4 *Fructus, vt quis faciat suos non requiritur aliquis titulus, qui sit coniunctus cum possessione, sed sat est sola bona fides.*
5 *Titulus ad dominij causam spectat.*
6 *ad Fructuum acquisitionem non requiritur, quod constet positiuè de bona fide, sed sat est, quod desit mala.*
7 *ad Fructuum acquisitionem sat est id medium, quod constituitur inter bonam, & malam fidem.*
8 *Errantes in facto alieno, habent iustissimam causam erroris.*
9 *Errantes etiam in facto proprio, habent iustam causam erroris, dummodo error emanauerit ad persuasionem partis.*
10 *Iudicis auctoritas præbet iustam causam erroris.*
11 *Iuris error non potest excusare a mala fide, si titulus, cuius causa aliquis est in possessione, est nullus, & à iure reprobatus.*
12 *Sed ista sunt intelligenda, si ius illi expressè resistat, non autem, si ei solum non assistat.*
13 *Alienationi rerum minorum factæ sine debitis solemnitatibus ius non assistit.*
14 *Possidens rem prohibitam alienari, tunc solum censetur exclusus ab acquisitione fructuum, si illius alienatio prohibita erat propter vitium, quod inerat in ipsa re.*
15 *Sed secus si alienatio diceretur nulla propter defectum certarum solemnitatum.*
16 *cum Iuris errore si allegetur error facti, excusat à mala fide.*
17 *cum Minore contrahens deceptus tutoris falsa authoritate, non dicitur in mala fide, si non sit id, quod dicit tutor.*

DECISIO CCXII.

POstquam declarata fuit nullitas huius census tanquam impositi ex falsa causa per Virginiam tutricem suorum filiorum, & hæredum quondam Tiberij de Citara, Dubitatū fuit, an illis deberentur fructus, quos perceperant Capitulū, & Canonici Ecclesiæ S. Marci emptores eiusdem census, & à quo tempore: Quo dubio hodie per me proposito DD. responderunt Canonicos teneri ad restitutionem eorumdem fru-
1 ctuum à die motæ litis, cum ab eo tēpore constituti fuissent in mala fide, & ideo tanquā iniusti † possessores destituti fuerunt omni iure, ac titulo qui potuissent illis præbere legitimam causam super acquisitione eorumdem fructuum, vt habetur in *l. sed & si leges §. scire. ff. de pet. hæredit. & in l. certum. C. de rei vendic.* & notant ibi DD. & in *§. si quis à non domino. Instit. de rer. diuis. glos. in cap. grauis. de restit. spol. & ibi Abbas nu. 7. Rot. decis. 4. eod. tit. in nouis.*

Non idem dici poterat de tēpore ante litem motam, quo Canonici perceperunt fructus eiusdē census, qui fuerunt illis
2 soluti à Virginia, aut à filijs Tiberij, cū pro eo † tēpore non posset in ijs considerari in ea mala fides, quæ postea inducta fuit ex litis cōtestatione, vnde rectè illis soluti fuerunt ijdē fructus
3 ex contraria ratione, quia scilicet † possessio, quam habebāt, erat iustissima causa illos acquirendi, vt notant DD. in d. §. si quis

si quis a nõ domino. Instit. de rerum diuis; & probat. *text. in l. bonæ fidei, ff. de acquir. rerum dominio*. Neque ad hunc effe-
4 ctum requirebatur aliquis titulus, † qui esset coniunctus cum eadem possessione, sed satis erat sola bona fides, vt declarat *Bart. in d. l. sed, & si l. §. scire sub num. 2. ff. de petit. hæred.* quasi
5 idem titulus potius † ad dominij causam spectare videretur, & notauit etiam *glos. in d. l. bonæ fidei ff. de acquirendo rerum dominio in verbo possideat. Bald. in l. irritam num. 2. C. de vsucapione pro donato*. Imo neque requirebatur, quod constaret
6 positiuè de bona fide, † sed satis erat, vt deesset mala, cum ad hunc effectum acquisitionis fructuum posset satis esse id me-
7 dium, quod † constituitur inter vtramque; nempè bonam, & malam fidem, vt voluit idem *Bart. in d. §. scire nu. 4.* quem sequuti fuerunt *Berous in cap. grauis de restit. spoliat. num. 21. Felin. in cap. de quarta. num. 31. in fine de prescript. Osascus decis. 160. num. 8.* & tenuit *Rota in addit. decis 320. num. 1. par. 2. recent.* & coram *Card. Seraphino dec. 1006. num. 2. Cass ad. dec. 6. de præbendis nu. 9.* Quod vero non posset in Canonicis considerari aliqua mala fides pro tempore, quo perceperunt fructus, antequam fuisset contra eos mota lis, visum fuit esse extra omnem controuersiam, quia nullitas huius census deducebatur ex falsitate causæ, quæ supposita fuit à tutrice, nempè vt æs alienum, pro quo dissoluendo hic census impositus fuit, esset debitum pupillorum, quod postea compertum fuit ad a-
8 lios spectare, inde enim sequebatur, † quod illi errauerint in facto alieno, quod iustissimam causam erroris præbere putauit *glos. in l. error C. de iuris, & facti ignorantia. Bart. in l. non fatetur num. 6. ff. de confessis, post gl. ibi in verbo, qui errat, & in l.*
9 *Celsus num. 4. ff. de vsucapionibus*, Imò idem † esset, si ille error fuisset in facto proprio, dummodo tamen emanauerit ad persuasionem partis, vt tradit idem *Bart. in d. l. non fatetur, & inde l. Celsus, Castrens. in l. error C. de iuris, & facti ignoran-*
10 *tia*. Et in casu proposito accedebat authoritas † Iudicis, qui eã causam æris alieni tanquam veram suo decreto confirmauit, quod etiam ex se poterat præstare iustam causam erroris, vt colligitur ex singulari doctrina *glos. in l. Titio fundus ff. de condit. & demonstrat.* quam sequutus fuit *Bald. in l. indiuia nu. 5. C. de rei vendic. Angel. in l. 1. ff. de eo per quem factum erit*, & ibi etiam *Ias. num. 18. Aymon cons. 377. num. 1. & consil. 319. num. 14.*

Præterea deberentur etiam fructus possessori si allegaretur
11 error iuris, quia licet idem error † excusare non possit a mala fide, si titulus, cuius causa aliquis est in possessione, sit nullus, aut à lege reprobatus, vt probat *text. in l. quemadmodum C. de agricolis, & censitis lib. 11. & in cap. qui contra de reg. Iur. lib. 6.*
12 Tamen intelligendi hæc sunt, si ius † illi expresse resistat, non autem si ei solum non assistat, vt fuit sententia *Bart. super eadẽ l. sed & si lege §. scire ff. de petit. hæred.* quem sequuti fuerunt. *Felin. in cap. de quarta num. 31. de præscrip. & in cap. cum causa. num. 27. de re iudicata, Berous in cap. grauis de restit. spoliat. num. 21.* Surdus qui pluribus hanc illius declaratione comprobat *in cons. 115. num. 21.* & alij relati per *Couar. variar. resolut.*
13 *lib. 1. cap. 3. num. 8* Et contrarium † in alienatione rerum minoris tenuit expresè *Rota in add. decis. 320. par. 2. recent.* sequendo declarationem eiusdem Bartoli, & voluit *glos. in l. 2. C. si quis ignorans rem minoris esse*, quæ tamen aliam rationem hu-
14 ius rei considerauit, quia scilicet possidens rem alienari † prohibitam, tunc solum cẽsetur exclusus ab acquisitione fructuũ, si illius alienatio prohibita erat propter vitium, quod inesset
15 in ipsa re, secus si ea alienatio diceretur nulla † propter deffectum certarum solemnitatum, & eam glosam sequutus fuit ibi Bald. qui illam apppellat singularem, *& in c. quoniam frequenter §. in alijs num. 6. vt lite non contestata; Iason in l. 1. §. si vir vxori num. 22, ff. de acquirenda possessione. Io. de Platea in l. 1. C. de prædijs decurionum num. 2. lib. 10.* Et visa fuit hoc ca-
16 su cessare omnis difficultas, dum simul † cum errore iuris allegabatur error facti, vt voluit *Felin. in d. c. cum causa num. 7. de re iudicata, & in cap. de quarta nu. 25. de præscriptione*. cuius
17 rei exemplum ibi ponit in eo, qui contraxit † cum minore deceptus falsa tutoris authoritate, & voluit *Angel. in l. quicumque ff. de publiciana in rem actione*, & tradit *glos. super eadem lege. Curt. sen. cons. 71. num. 14. in fine. Osasch. decis. 160. nu 9.*

Et ita &c.

R. P. D. CARRILO.

Leodieñ Castri de Monbech.

Die Mercurij 29. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Manutentio, vt concedatur, quid sufficiat. Litis instantia iam incepta transit ad hæredes. Clausula, sine præiudicio iudicij possessorij, posita in Commissione, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *ad Manutentionis concessionis effectum, sicuti si aduersarius institerit, vt altera pars remoueatur a possessione, & mon tatum obtinuit.*
2 *Possessio regulariter non transit in successores sine apprehensione.*
3 *Sed hoc non procedit, quando aliqua lis antea fuit contestata, & instantia continuata fuit per successores.*
4 *Clausula, sine præiudicio iudicij possessorij, posita in Commissione, quid operetur.*
5 *Clausula sine præiudicio iudicij possessorij, posita in Commissione non impedit, quo minus iudex ad quem possit manutentionem concedere detecta nullitate, & iniustitia sententiæ: amplia num. 6.*
7 *Feminæ etiam admittuntur in Feudis Leodiensis ex consuetudine loci.*
8 *Feminæ tunc multo magis possunt admitti ad feuda, si in eis nullum seruitium personale requiratur, aut tale, quod per feminas possit minime præstari, amplia nu. 9.*
10 *ad Manutentionem impediendam non admittitur exceptio de iure tertij.*
11 *in Manutentionis iudicio non admittuntur exceptiones turbide, aut requirentes altiorem indaginem.*
12 *Actorum transportatio, quod non fuerit integra, alleganti incumbit onus probandi.*
13 *Tertius admissus ad causam in statu, & terminis in quo causa reperitur, non potest impedire causæ expeditionem.*
14 *Inuestituræ instrumentum si quis habeat eius vigore non solũ potest petere manutentionem, sed etiam immissionem pro confirmanda eius possessione.*
15 *Mater de iure communi succedit filio decedenti ab intestato.*
16 *Possessor superueniente nouo titulo, presumitur mutasse causam possessionis absque alia declaratione.*
17 *Possessio titulata in concursu est præferenda, & manutenenda.*
18 *Consuetudo allegata non releuat si non probetur.*
19 *Consuetudo de vno loco ad alium non suffragatur.*
20 *Consuetudo debet iustificari in eodem loco, & in specie casus controuersi.*

DECISIO CCXIII.

EXpedito mandato de manutenendo ad fauorem D. Franciscæ hæredis Cæciliæ in possessione Castri & bonorum, de quibus agitur, die 1. Decembris anni præteriti coram R. P. D. meo Buccabella, ac reuocata per eundem sententia de partibus contradictam Cæciliam lata, fuit pro parte Godefridi, & litis consortium interposita appellatio, causaque mihi commissa cum facultate manutenẽdi quem de iure, dubitaui, Cui sit dandum mandatum de manutenendo; Et Domini pro D. Francisca hærede Cæciliæ responderunt.

Possessio enim d. Cæciliæ plenè probatur, tam ex confessione expressa Godefridi facta in libello, & positionibus, in quibus petit dictam Cæciliam debere cogi ad euacuandam possessionem bonorum, de quibus agitur, quam ex mandato de euacuando in essecutionem eiusdem petitionis, † & libelli
1 obtento; quæ duo etiam separatim sufficiunt ad effectum manutentionis. *Rot. decis. 802. nu. 1. par. 1. diuers. Caual. decis. 432. nu. 1. Greg. decis. 200. nu. 2.* & fuit dictum in hac eadem causa

coram

☞ *coram R.P.D.Buccabella sub die 9. Maij anni præteriti.* *
Qua quidem possessione Cæciliæ stante, quæ litem introdu
xit in Rota super petitorio, & possessorio mediante commis-
sione cum facultate manutenendi possunt eius heredes, & suc
2 cessores sine apprehensione, petere manutentionem, nam† li-
cet regulariter possessio non transeat in successores sine ap-
prehensione ex *l.cum hæredes.ff.de acquir.poss.* hoc tamen nõ
3 procedit, quando prout hic, per litem antea introductam, †in-
stantia continuata fuit. *Menoch.de retin.remed.3.nu.26. Rot.*
decis.315.par.4.diuers. & apud *Pacific.decis.141.num.3.ac in*
recent.dec.411.n.17.part.5.& in Recanaten.prædij 14. Maij
1635.coram me, & benè firmatur in d.decisione R.P.D. mei
Buccabellæ, quæ optime etiam respondet obiectioni deductę
4 ex clausula† sine præiudicio iudicij possessorij apposita in cõ-
missione huius causæ per Nuntium Coloniæ, quia quamuis
prædicta clausula operetur, quod Iudex a quo possit procede-
5 re ad executionem suæ sententiæ, non † tamen impedit quo-
minus iudex ad quem possit manutentionem concedere dete
6 cta nullitate, vel iniustitia sententiæ; maximè † superueniente
particulari commissione Signaturæ Iustitiæ cum facultate ma
nutenendi. *Rot.decis.91.num.11.coram Gregor.XV.& ibidem*
adden.num.13.ad fin. & fuit etiam dictum in *Romana Vineæ*
13.Iunij 1634.coram R.P.D.meo Merlino.

Nec prædicta manutentio impediri potest ex persona D.
Episcopi & Principis Leodieñ ex bene ponderatis in d. deci-
sione R. P. D. mei Buccabellæ. Quoniam in feudis Leodieñ
7 †admittuntur etiam fœminæ ex consuetudine loci, de qua &
in specie Castri, de quo agitur, testantur pares Curiæ feudalis
eiusdem Principis Sum.num.10.& fuit quoque à Rota cano-
nizatum coram *Caual.decis.172.num.1.& 3.& decis.362.nu.*
8 *2.part.2.recent.* Præsertim† cum in huiusmodi feudis nullum
requiratur seruitium personale, aut tale, quod per fœminas
præstari non possit. *Ruin.consil.18,num.17.lib.1.Paris.cons.4.*
num.18.lib.1.Corn.consil.18.num.9.lib.1. Et tollitur difficul-
9 tas stante inuestitura concessa †D.Franciscæ ab eodem Princi
pe Episcopo Leodieñ seu eius Curia feudali Sum.nu.9. quæ
quo ad Godefridum operatur, vt minus possit admitti exce-
10 ptio de † iure tertij ad impediendam manutentionem. *Surd.*
cons.557.num.2.Rot.dec.131.nu.10.par.2.diuers. Tanto magis
11 cum in hoc iudicio summarissimo manutentionis † non ad-
mittantur exceptiones turbidæ, & altiorem indaginem requi
rentes. *Rota coram Gregor.XV. decis.549.numer.2.par.3.*
recent.

Ex quibus responderunt Domini pro manutentione D.
Franciscæ hæredis Cęciliæ non obstantibus exceptionibus
oppositis in memoriali dato pro parte Episcopi, & Godefridi
ad obtinendam dilationem, scilicet de non integra trasporta-
tione actorum, & de interesse eiusdem Principis. Etenim pri-
12 ma cessat ex† quo non probatur deficientia actorum. Secun-
da vero ne interesse eiusdem Principis Episcopi non potest re-
13 tardare expeditionem, †cum ipse Princeps fuerit ad causam
admissus in statu & terminis, nouamque inuestituram eidem
D.Franciscæ hæredi concessit, vt in instrumento quod datur
in d.eius Summ. num.9. cuius vigore bene potest petere non
14 modo manutentionem, †sed etiam immissionem pro confir-
manda eius possessione. ex doctrina *Bald.in c.1.§.insuper.nu*
mero 3.de prohib.feud.alienat.Bart.in l.vtifrui.§.vtrum.ff. si
vsusfruct.petat.Menoch.de adipisc.poss.remed.4.nu.349.Ti-
raq.in retract.le mort.par.6.declarat.1.nu.2.8.& 9.

Præsertim cum vt firmatur in eadem huius causæ decisio-
ne coram R.P.D.meo Buccabella, non sit dubium, quod ipsa
Cecilia à qua causam habet D.Francisca præter vsumfructũ,
quem habebat, etiam deinde successerit filijs præmortuis ab
15 intestato †in proprietate vtilis dominij ex dispositione iuris
communis de qua in *Auth.defuncto. C.ad Tertull.& in §.si*
igitur defunctis.in Authen.de hæred.ab intest. Atque proinde
ex hoc etiam superuenienti nouo titulo mutasse censeatur
16 eius† possessionem respectu pariter istius vtilis dominij etiam
absque alia declaratione. *Dec.cons.400.num.5.cum alijs addu*
ctis per Rotam decis.97.num.4 cum seqq.& decis.108.num.2.
part.5.recent. Ita vt hæc possessio iudicari similiter debeat ti-
17 tulata† tam respectu vsusfructus quam acquisitionis proprie-
tatis seu vtilis dominij, sicque multo mag s etiam in concursu
manutenenda, & præferenda. *Menoch.post alios de retin.d.re*
med.3 nu.374.Rota decis.412.num.2.coram Greg.XV.& post
Modern.Perusin.in tract.mand.de manuten.decis.164.nu.17.

Neque contrarium prætendi potest ea asserta consuetudi-
ne comitatus Lossensis disponere prætendentis filios in ætate
pupillari morientes non transmittere hæreditatem, seu bona
18 ad eorum hæredes ab intestato; quia adhuc †illa probata non
reperitur, & probata non releuaret, cum Castrum de quo agi-
tur, situm sit sub diuerso Comitatu scilicet de Corthesum, in
19 quo talis† non viget consuetudo quæ non suffragatur de vno
20 loco ad alium, sed iustificari debeat in eodem loco, ac in† spe-
cie casus controuersi, ex relatis per *Rotam d. dec.172.num.5.*
& decis.205.num.8.coram Caual. quæ est etiam in recent.de-
cis.422 sub nu.13.par.1.

Et ita decisum D.Francisca hærede tantum informante, al-
tera parte pluries citata, & informare recusante.

☞ *Est decisio 132.supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO DECANO.

Tarraconeñ. Primitiarum.

Die Lunæ 11. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Terminorum, seu confinium probatio ex quibus fa-
tis, superque remaneat iustificata, & maximè si ver
semur in re antiqua.

SVMMARIVM.

1 *Confines concludentes probantur ex scripturis productis, & maximè si concurrant etiam depositiones testium.*
2 *Confinium probatio, quæ fit per instrumenta continentia confinium expressionem, est ad hoc vera, & sufficiẽs probatio.*
3 *Et hoc maximè procedit, quando confines sunt specificati in instrumentis concessionum Principum, quorum erat absoluta potestas.*
4 *Confines si semel probatum fuerit, quod fuerunt distincti, præsumuntur postea etiam in eodem statu durare, nisi aliud ex aduerso doceatur.*
5 *ad Confines probandos conuenit etiam obseruantia.*
6 *Testium examen, quando est nullum, & inualidum, non est attendendum.*
7 *Testes non probant confines si nullam sui dicti rationem afferant, & eam reddere debent etiam non interrogati, cum simus in his quæ solo corporis sensu non percipiuntur.*
8 *Probatio per documenta publica. quando sumus in antiquis semper præualet depositionibus testium.*
9 *pro Termino, seu confine, quod datur, non comprehenditur intra fines, sed adiacet finibus rei seu fundi demonstrati.*
10 *Articuli quando sunt impertinẽtes ad causam, de qua agitur, non est habenda ratio.*

DECISIO CCXIV.

☞ RΕsoluto sub die 26.Ianuarij,* & 27. Aprilis præteriti, *
☞ Ecclesiam de Vimbodino esse de mensa Monasterij de
Populeto, hodie quæritur de parte reseruata, qui sint confines
dicti oppidi de Vimbolino, & eius Ecclesiæ; & esse in præten-
ti, fuit dictum, eosdẽmet, qui fuerunt de anno 1172. & 1183.
iuxta descriptionem in regijs donationibus de dictis annis fa
ctam; nempe ab Oriente in termino de Espulga sicut descen-
dit per Serram de Ximenelis, vsque ad riuum de Milanis, &
vsque ad terminum vestrum intelligendo de Monasterio, &
pertinentijs populeti, & sicut vadit per ipsam Parelladam, quæ
vocatur de Escoba, per Vallem fontis de Cudos, a Meridie in
termino vestro intelligendo, vt supra, ab Occidente in termi-
no de Vinaxa, à Circio, & seu Aquilone in Quadras Subira-
nas, quomodo aqua vergit vsque in terminum de Terres, qui
confines cum specificẽtur in supradictis regijs donationibus,
& in petitione Rectoris de anno 1277. & etiam conueniant
cum enunciatis in scriptura modernis temporibus per Recto-
rem producta, ac etiam verificentur ex depositione testium
1 Monasterij, † absque dubio concludenter videntur probati.
C.cum causam, vbi etiam *Felin.num.1.cum seqq.de probat.*
Bald.cons.286.num.2.vol.2. dicens veram, & sufficientem es-
se

2 se probationem,† quæ fit per instrumenta continentia confi-
nium expressionem quam conclusionem plenè comprobant
relati per *Modern.de probat. conc.401.* maximè quando con-
3 fines sunt specificati in instrumentis† concessionum Principũ,
quorum erat absoluta potestas, vt in præsenti,distinguendi cõ
fines,& in re propria restringendi,vel ampliandi, *Hier.de Mõ
te de finibus Regund.cap.21.num.3.Curt.sen.cons.56.num. 13.
Paris.cons.27.num.1.& 3.lib.1.Seraph.dec.437. numer. 2.&
434.num.7.coram Papa Greg. XV.* & hinc bene inferri potest
4 iuris etiam præsumptione, eamdem confinium †distinctionẽ
vsque in hunc diem continuasse nisi ex aduerso contrarium
probatum fuerit. *Felin.in c.cum causam n.12.de probat. Ruin.
cons.50.num.15.lib.1.Decian.cons.44.num.20.vol.1. Menoch.
præsumpt.46.nu.1.lib.6.* Et eo maxime quia in decisionibus
causæ firmatum fuit, donationes regias vsque ab initio effe-
ctum habuisse,& de illarũ formæ probanti constare, quæ ob-
5 seruantia†æque conuenit confinibus prout conuenit substan-
tiæ donationis,quarum respectu separatur siue a parte; prout
partes per inclusionem intra fines se declarant, siue a totalita-
te aliorum bonorum. *Bald.in rubr.quæst.22.nu.43.C.de contr.
empt.Decius cons.347.nu.1.Crau.cons.105.num.1.*

Non obstat igitur contrariæ probationes, quæ afferuntur
pro parte Rectoris super primo,& secundo articulis datis, ex
quibus alterantur ab omni parte confines.

Quoniã quoad primum articulum,& testes super eo exami-
6 natos, vltra† quod examen nullum est, & inualidum, & testes
in distinctione confinium, nullam eorum dicti reddunt ratio-
7 nem, prout necessarium est, etiam† non interrogati in his, quæ
solo corporis sensu distingui non possunt. *Bald. cons.286.nu.3.
vol.2. Alex.cons.57.num.7. lib.7.* & dum versamur in antiquis
8 † semper præualet probatio per documenta publica testibus
nouissimè examinatis. *Bald.in d. cap. cum causam num. 3. de
probat.* vbi etiam *Felin.num.5. Decis.consil.146. nu.14. Alba.
cons.244.num.19.* ibi, & idem fuit firmatum, & coram me in
Caualliccen.feudi 17. Decembris 1612. cum omnes se referant
ad articulum, deponendo articulum esse verum,& in eo noui
confines specificati non excludant existentiam antiquorum,
neque expresse, neque tacite per incompatibilitatem, nihil pro
hibet quin de antiquis sit habenda ratio; propterea non obstat,
quod in donationibus Regijs detur à meridie pro cõfine Mo
nasterium,& seu pertinentiæ Populeti, & in articulo ponatur
a meridie iuxta Heremitoria Populeti vel illorum terminum,
qui secundum antiquam traditionem est Grangia Mediana,
vel S.Georgij, quia dũ prædicta sunt de pertinentibus ad Mo-
nasterium Populeti,& demonstrationes supradictæ non inclu
dantur intra fines Vimbodini, neque Heremitorium, neque
Gangia Mediana, neque Ecclesia S.Georgij, quandoquidem
9 quod datur pro termino aut confine, non comprehenditur †in-
tra fines, sed adiacet finibus rei aut fundi demonstrati. *Siluan.
consil.57.nu.12.lib.1. Rim.iun.cons.421.num.67.448.num.75.
lib.4.& 619.num.118.lib.6.* benè conueniunt fines inter se, nõ
autem probantur diuersi, cum tendant ad probandum adiacẽ
ciam Monasterij, vel locorum Populeti, quamuis per diuersas
demonstrationes.

De secundo autem articulo, & testibus super eo examina-
10 tis, non est habenda ratio † tanquam de impertinente ad pro-
bationem confinium Vimbodini, de quibus est disputatio, nõ
de terris & partitis intra fines Vimbodini situatis,& tunc erit
agendum, quando de interesse aliorum Rectorum tractabi-
tur in concursu super pertinentia Parochianorum, respectiuè
ad eosdem Rectores pertinentium. Et ita decisum est.

☞ * *Sunt Decisiones 192.& 212. super in hac eadem parte.*

§ *Et infra in eadem causa adest alia decisio sub die 2. Decem-
bris 1637. coram R.P.D. Carrillo.*

R. P. D. CARRILLO.

Venusina Archipresbyteratus.

Die Lunæ 18. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Ecclesia aliqua, quando non dicatur Collegiata, licet
plurima signa concurrant ad probandam eius Col
legialitatem.

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio est plenè,& concludenter probanda, quando agitur
contra prouisum ab Ordinario.*
2 *Collegialitas in aliqua Ecclesia arguitur, si in ea adsint distri
butiones quotidianæ, massa communis, missæ conuentuales,
diuina officia in choro recitata, Archiuium Sigil-
lum, &c.*
3 *Ecclesia non dicitur Collegiata, liceat habeat aliqua signa
Collegialitatis, si non sit numerata, sed receptitia, itaut quili-
bet Clericus ad illius seruitium admittatur.*
4 *Collegialitatis signa æquiuoca non inferunt Ecclesiam esse
Collegiatam.*
5 *Sigillum dicitur priuatum Ecclesiæ, non autem Collegiatæ, si
contineat tantum Imaginem Sancti, vel Sanctæ, Ecclesiæ.*
6 *Probationes æquiuocæ,& illæ, quę conquassantur, à contrarijs
probationibus, non attenduntur.*
7 *Cura animarum non potest dici, quod sit tantum penes cura-
tum, si indistinctè ab omnibus Ecclesię dignitatibus exercea
tur absque eius licentia, & nu.8.9.*
10 *Cura animarum dicitur adesse tantum penes Archipresby-
teratum, licet adsint alij presbyterij, qui de eius ordine eum
adiuuent.*
11 *Archipresbyter absque alia speciali approbatione, & licentia
habet facultatem administrandi Sacramenta.*
12 *Cura animarum dicitur spectare ad Archipresbyterum, si
ipse solus faciat id, quod spectat ad illarum curam.*
13 *Canonicatus possessio, vt valeat, debet accipi capitulariter.*
14 *De Parochiali simplici prouisus, consequenter tanquam de ta
li, debet possessionem accipere.*

DECISIO CCXV.

DOmini steterunt in decisis coram me sub die 6. Iunij an-
☞ ni preteriti, * quia reseruatio huius Archipresbyteratus
1 non fuit plene, † & concludenter probata, prout probari de-
bet, quando agitur contra prouisum ab Ordinario,& constat
de statu parochialitatis præscripto per spatium 70. annorum
vt latius in ipsa decisione, quæ reuidetur *§. quia, & §. con-
currunt.*

Non obstant, quæ de nouo inculcantur ad probandã Col-
2 legialitatem, videlicet quod in hac Ecclesia† adsunt distribu-
tiones quotidianæ, massa communis, missæ conuentuales, diui
na officia in communi choro recitata, Archiuium, & sigillũ,
quæ sunt signa influentia ad Collegialitatem; quia ex illis ne-
cessario non infertur ad Collegialitatem cum ex testibus, qui
3 dantur, probetur† Ecclesiam istam non esse numeratam, sed
receptitiam, & quemlibet Clericum ad illius seruitium admit
ti, & ob id Archipresbyteratum pro tempore vacantẽ fuisse
Archipresbyteratum pro tempore vacantem fuisse ab Ordi-
nario collatum, vt in Summario aliàs dato num. 10. Ideoque
4 prædicta signa redduntur æquiuoca, possunt† enim conuenire
simplici Confraternitati,& congregationi, vt satis fuit ponde-
ratum in *d.decisione coram me §.non obstant,& §.secundo* vbi
plenè prædicta obiecta tolluntur; Archiuium vero tanquam
de recenti erectum admittit eandem responsionem,& sigillũ
5 censetur† priuatum ipsius Ecclesię, non autem collegiatæ, cum
solum contineat Imaginem Sancti Petri, & sic cum similiter
6 sint æquiuoca, & de recenti non† probant, vel conquassantur
ex alijs probationibus Nuntij, *Caual.decis.266. num.4.& 5.
Greg.dec.387.nu.14. Rota in Nolana Primiceriatus 21. Maij
1614. coram Eminentiss. D. Verospio.*

Non etiam obstat nouum obiectum, quod animarum cu-
ra exerceatur indistinctè ab omnibus Ecclesiæ dignitatibus
7 absque licentia Archipresbyteri, & ideo† non possit dici ipse
solus Curatus, dum cura existit penes plures *arg.text.in c.statu
tum de elect.in 6. Oldrad.cons.67. Gonzal.gl.6.num.158.* nam
testes pro parte Gasparini in eius summ.num.3. non probant,
quod exercitium curæ sit ita commune omnibus alijs Presby-
8 teris, vt non habeant aliquam dependentiam† ab Archipresby
tero prout necesse est, ad effectum vt dici possit etiam penes
ipsos residere curam animarum, quo casu haberent locum do
ctrinæ nuper allegatæ, sed potius actus illi administrationis Sa
cramentorum relati per dd. testes potuerunt ab ipsis Presbyte
9 ris exerceri de ordine eiusdem† Archipresbyteri ac tanquam

ab eo

ab eo deputatis vt in casu *text.cap.cũ ob Ecclesiarum de offic.
ord.Rot.decis 52.num.26.par.2.diuers.& latius in Camerin.pa
rochialis seu prioratus 27. Martij præteriti coram me.*

Quod autem d. actus possint dici facti ab ipsis Presbyteris
tanquam dependentibus,& deputatis ab eodem Archipresby
tero,constat ex datis in summario Nuntij num.4.& 6. vbi ap-
paret collationem baptismi factam fuisse de ordine ipsius Ar
chipresbyteri,& recensentur nomina mortuorum,quibus ad-
ministrata fuerunt Sacramenta Confessionis, & Sanctiss. Eu-
10 charistiæ a diuersis presbyteris huius Ecclesiæ † tanquã Coa-
diutoribus Archipresbyteri;necnon ad sunt plures licentiæ da
tæ ab Episcopo audiendi confessiones in quarum concessio-
ne Episcopus facultatem illis tribuit,vt Sacraméta administra-
re possint de licentia tamen Archipresbteri:vnde eo magis in-
fertor ad excludendam residẽtiam curæ penes dictos Presby-
teros vti Collegium, & quod ab eis exerceatur nomine pro-
prio;siquidem si ipsi essent Curati,non indigerent particula-
ri approbatione ad audien. confessiones,sed requireretur insti
tutio autorizabilis Ordinarij pro eorum administratione in
ista Ecclesia,& eo ipso haberent facultatem administrandi Sa
11 cramenta prout habet Archipresbyter†absque alia speciali ap
probatione & licentia, tam attenta dispositione iuris commu-
nis,vt per *Socc.in c cum, & plantare, num. 8, & 23. de priuil.
quam etiam ex dispositione Sac.Concil.Trid.sess.23.cap.15.de
reformat.Suarez de Sacram.pœnit.disp.18.sect.4 nu. 21.*cum
alijs adductis per *Moder.in collect. ad Trid.nu. 18.*

Quibus acedit, quod solus Archipresbyter tempore pascha
tis distribuit,& colligitur bullettinos impressos cum suo nomi-
ne,contrahit matrimonia,describit baptizatorum,& mortuo-
12 rum nomina; quæ omnia probant ad illum non ad Presbyte-
ros animarum curam spectare,*gl.in clem.dudum. verb.impe-
diant de sepultur. Abb.in c.dudum il 2.nu.7.de elect. Rot.decis.
32.num.10.par.2.diu.*

Minus releuat,quod Molfesius antecessor,& Nuntius mo-
dernus Archipresbyteri possessionem acceperint huius Archi
presbyteratus per stallum in choro cum alijs Presbyteris, ete-
13 nim nullibi constat quod prædicta†possessio fuerit capta ca-
pitulariter,& tanquam de prima dignitate in Collegiata pro-
ut erat necessarium, immo apparet prædictos fuisse prouisos
14 tanquam de simplici parochiali,†& sic consequenter tanquã
de tali possessionem accepisse.*Greg.decis.92.nu.5.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

☞* *Est decisio 143.supra in hac eadem parte.*

R. P. D. GHISILERIO.

Gadicen. Decimarum.

Die Lunæ 25. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Remissoriæ petitio reijcitur, si probatio fieri possit per scripturas, vel si petatur contra decisiones, & sententias Rotales in iudicatum transactas, vel si adsit irreleuantia articulorum &c.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non datur ad probandum id, cuius contrarium constat per scripturas.*
2 *Remissoria non datur contra decisiones, & sententias Rotales in iudicatum transactas.*
3 *Remissoria non datur stante irreleuantia articulorum, quæ resultat ex impossibilitate probandi contenta in articulis.*
4 *Sententiæ, & litteræ executoriales obstant omnibus, qui habẽt ius æquale in causa, & num.5.*
6 *Decreto irritanti, & clausula sublata si adsit in aliqua constitutione,non potest dari de non vsu illius.*
7 *Remissoria non datur ad probandam consuetudinem contrariã contra priuilegia per sententias in iudicatum transactas.*
8 *Remissoria ad probandum non vsum denegatur, si detur sufficiens fumus de tali vsu.*
9 *Remissoria sine dubio denegatur non solum si materia sit irreleuans,sed multo magis si sit impossibilis.*

DECISIO CCXVI.

PRætendente Capitulo Ecclesiæ Gadiceñ remissoriam ad
probandum immemorabilem circa non vsum priuilegio-
rum Apostolicorum vniuerso ordini Carthusiano concessorũ
de non soluendis decimis, quando Monasterium, & Mona-
chos Oppidi de Xerez de la Frõtera d.Ordinis Prouinciæ Hi-
spalen.locantur prædia, non autem illa proprijs manibus ex-
coluntur,examinatis articulis in Rota productis negatiuè fuit
1 resolutum, ex quod remissoria†non datur ad probandum id,
cuius contrarium constat per scripturas, *Aegid.decis.9.num.2.
Seraph.decis.1460.num.3.*nec datur contra decisiones,& sen
2 tentias Rotales † transactas in rem iudicatam, *Rot. decis. 39.
num.11.par.2.diuers.in recent. decis.136.par.2. & decis.246.
3 num.1.par.2.*maximè concurrente†irreleuantia articulorum,
quæ resultat ex impossibilitate probandi contenta in arti-
culis.

Nec dubitarunt Domini, quin supradictæ regulæ concur-
rant in isto casu stantibus priuilegijs concessis à Clemente IV.
Honorio IV.Ioanne XXII.Innocentio VI.Martino V.Pio II.
Sisto IV.Gregorio XIV.& Sisto V. pluries per Rotam cano-
nizatis signanter in Granaten. decimarum coram bo.me.Bu-
balo inter conuentum Carthusianorum Ciuitatis Granaten.
& Abbatem,& Rectorem Ecclesiæ Matricis de Alcala per sẽ
tentiam,quæ transitum fecit in iudicatum terminata,vt ex co
4 pia sententiæ,& litterarum executorialium, † quæ obstat alijs
æquale ius habentibus,*Mantic.decis.350.Rot.decis.312.nu.9.
par.1.Recent.*& in istis terminis fuit resolutum *in ciuitatis Ca
stelli decimarum 25.Iunij 1629.coram me,*vbi stantibus priui
legijs concessis Societati IESV,sæpius per decisiones,senten-
tias Rotales, ac res iudicatas confirmatis in iudicio contradi-
ctorio fuit resolutum,nõ esse dandam manutentionem recto-
ribus Parochialium Ecclesiarum Ciuitatis Castelli in quasi pos
5 sessione percipiendi†decimas ex omnibus bonis existentibus
intra fines suarum Ecclesiarum Parochialium à quibuscum-
que personis,*in Adrien.decimarum 14.Decembris 1607.co-
6 ram bo.mem.Manzanedo,*in qua fuit dictum,†stante decre-
to irritanti, & clausula sublata apposita in dd. priuilegijs car-
thusianorum non posse dari de non vsu, *Abb.in cap.vlt.nu.4.
vers.vnde ibi de tregua, & pace, Felin.in cap. 2.num. 6. versic.
lex noua eod.tit.*& ita pluries tenuit *Rota,*atque ita cum ex su-
pradicta sententia Rotali, & *decisione bo. mem. Manzanedo*
probentur priuilegia Carthusianorum per Rotam canoniza-
7 ta,& impetrata,non datur remissoria † ad probandum consue
tudinem contrariam ex allegatis *in Valentin.iuris sedendi 15.
Decembris 1634.& 16.Martij 1636.coram me,* & deinde *in
Meleuitana antianitatis 16. Nouemb. 1635. coram Illustriss.
D.meo Decano.*

Et talis non vsus excluditur ex testibus deponentibus de
possessione Carthusianorum in perceptione decimarum à co
lonis,qui prædia Monasterij conducebant, qui licet non sint
8 formiter examinati dant tamen † sufficientem fumum pro
denegatione remissoriæ,*Rot.decis.491.num.5.par.2.rec.* dicto
rumque testium depositiones adminiculantur ex instrumentis
locationum,in quibus præter alias responsiones,quas ijdẽ con
ductores soluere debeant Monasterio,apparet expresse con-
uentum fuisse etiam super his decimis, quibus omnibus simul
iunctis, clarè patet, probationem faciendum per capitulum
9 per testes,† non solum irreleuantem,sed etiam impossibilem,
cum ex probationibus adductis pro Monasterio constet de
contrario illius quod probare deberent testes examinandi pro
parte Capituli. Vnde cum materia articulata sit contraria
resolutionibus, & sententiæ Rotali, remissoriam esse dene-
gandam resoluerunt Domini.

R. P. D. GHISILERIO.

Legionen. Decimarum.

Die Veneris 29. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Pacta, & transactiones initæ cum personis Ecclesiasti-
cis super decimis pro bono pacis validè sunt,& ve-
niunt

niunt obseruandæ etiam per successores, licet non sint roboratæ à Sede Apostolica Beneplacitum Apostolicum petitum super contractu initio ab Ecclesia aliqua, quando antea quam obtineatur, licitum est recedere à dicto contractu, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Transactio est exceptio litis finitæ, quæ impedit litis ingressũ & regressum ad eam.*
2 *de Transactionis natura est, vt lis totaliter finiatur.*
Transactionem si quis inierit, eam obseruare tenetur. nu. 2.
3 *Super Decimis inter personas Ecclesiasticas licet paci sci pro bono pacis, etiam sine beneplacito Apostolico.*
4 *Pacta, & conuentiones celebratæ cum Abbatibus, Rectoribus & Parochis super rebus ad Parochialitatem spectantibus subsistunt, & ligant successores, quantumuis huiusmodi pactiones, neque a Superioribus neque a Sede Apostolica sint roboratæ.*
5 *Sed hoc intellige in pactis, & pactionibus initis cum personis Ecclesiasticis, secus si fierent cum laicis super alijs iuribus.*
7 *Papæ gratia solo verbo dicitur perfecta.*
8 *Supplicatio sola suffragatur, etiamsi non exhibeantur litteræ expeditæ, si non agatur de canonizando aliquid.*
9 *Obseruantia positiua probatur per testes.*
10 *Obseruantia bene declarat, quod aliquis contractus non sit personalis, sed transitorius ad hæredes.*
11 *Transactiones super decimis, tunc multo magis veniunt attẽdendæ, si sint vtiles, & validæ.*
12 *Res, adhuc integra, quis potest pœnitere, et a cõtractu recedere.*
13 *Beneplacitum Apostolicum, antequam obtineatur super contractu inito super bonis Ecclesiasticis, quando liceat ab eo contractu recedere, itaut res dicatur integra, & nu. 15.*
14 *Beneplacitum Apostolicum si super aliquo contractu initio per Ecclesiam ex abundanti requiratur, tunc ab eo contractu non licet recedere, licet adhuc dictum beneplacitum non fuerit habitum, vel expeditum.*
16 *Obseruantia longa probat consensum.*
17 *Mandatum speciale requiritur ad declarandam mentem mandantis, & ad protestandum.*
18 *Nuncij attestationi statur, si consistat in relatione, se citasse aliquem hoc modo, vel alio, non autem an scriptura intimata sit scripta, vel subscripta ab aliquo.*
19 *Attestationi eius, circa aliquod factum, quod ei non fuit commissum, non statur.*
20 *Nũcij, vel Notarij attestatio de actu prægerito nõ attenditur.*
21 *Protestatio non potest deseruire pro reuocatione mandati, si procuratori non fuerit intimata dicta reuocatio.*
22 *Mandati reuocatio, si non constet, quod valide fuerit facta, non obstat.*
23 *Concordiæ tot sunt, quot sunt personæ, quæ vti singulæ transigunt.*
24 *Consortes plures litis, si consentiant, possunt vnico libello agere.*
25 *Trãsactio inita cõtra rem iudicatã non tenet, nec sustinetur.*
Res iudicata in aliqua causa nõ potest dici quod sit, si lis adhuc pendeat. num. 25.
26 *Res iudicata, ad hoc vt concordia dicatur nulla si sit inita cõtra eam, debet esse clara, & indubitata.*

DECISIO CCXVII.

Lite pendente inter Abbatem S. Facundi, & Rectores octo Parrochiarum loci de Sahagun Prouinciæ Cõpostellan. super iure decimãdi de anno 1572. deputatis quatuor personis ad taxandũ cõgruam necessariam singulis Rectoribus, fuit inita cõcordia, in qua sub beneplacito Apostolico ab Abbate etiam nomine Rectorum intra biennium expediendo fuit conuentum, quod pro congrua Rectorum S. Laurentij, & Sancti Tirsi darentur ducati 50. in pecunia, vna cũ decimis minoribus, & oblationibus taxatis ad alios ducatos 50 pro congrua Rectoris Ecclesiæ Sãctę Trinitatis darentur ducati 100. in euentum quod Rector nollet percipere decimas minores, & oblationes pro congrua rectorum Sancti Martini, S. Petri, & Sanctæ Mariæ Nouæ daretur portio ducat. 30. in pecunia vna cũ decimis minoribus, & oblationibus ad summã ducat. 50. taxatis; Rectoribus verò Ecclesiarũ S. Iacobi, & Sanctę crucis daretur portio 45. ducatorum in pecunia vna cum decimis minoribus, & oblationibus taxatis in summa ducat. 25. pro qualibet Ecclesia, quæ deinde auctoritate Apostolica fuit confirmata ad preces Abbatis Conuentus, & Rectorum, prout in litteris Apostolicis in forma gratiosa, sub dat. Kal. Maij Pontificatus Greg. XIII anno secundo. Et quia Rectoribus reassumpta antiqua controuersia pro parte Abbatis, fuit oppositum de supradicta concordia, placuit Dominis de ea particulariter videre, & causa pluries proposita fuit resolutum dictam concor-
1 diam obstare, quia illa cum sit valida, † est exceptio litis finitæ, quæ impedit litis ingressum, & regressum ad eam. *l. 1. ff. de trã sact. l. si profundo. l. fratris, & l. causas. C. eod. Corn. cons. 167.*
2 *num. 15 lib. 2. Roland. cons. 28. nu. 16. lib. 4.* Cum igitur † de natura transactionis sit, quod lis totaliter finiatur, sequitur quod transactioni stare debeant Rectores, & quod eam obseruare teneantur.

Quod autem sit valida, satis patet, cum sit facta super deci-
3 mis in iudicium deductis super quibus inter † personas Ecclesiasticas licet paci sci pro bono pacis, etiam sine beneplacito Apostolico *ad text. in cap. 1. & cap. fin. de pact. in 6. vbi DD. communiter cap. ex multiplici de decimis cap. 2. de transact.* quia est speciale, quod pacta, & conuentiones celebratæ cum
4 præfatis Abbatibus, Rectoribus, † & Parochis super rebus ad Parochialitatem pertinentibus subsistant, & afficiant successores quantumuis huiusmodi pactiones, neque a Superioribus, neq; a Sede Apostolica sint roboratæ vt bene per *Anchar. in d. cap. fin. de pact. in 6. num. 1. & per tot. & in fine dicti nu. 1. vers. 3. nota, Franch. ibidem, & signanter num. 2.* vbi conclu-
5 dit *d. tex.* procedere in pactis, † & conuentionibus factis cum personis Ecclesiasticis, secus verò si fierent cum laicis super alijs iuribus argumentando a contrarijs iuribus illius textus, & multo magis dicta concordia ligat successores, cum sit confir-
6 mata † authoritate Apostolica, cuius vigore conuentio merè personalis efficitur realis, & per eam successores remanent obligati *cap. veniens, vers. nisi præfati Monaci, & ibi glos. in verbo confirmatum, vbi Butr. nu. 15 Host. numer. 3. & 4. de transaction. Abb. in cap. 2. num. 1. post med. tit. Gemin. cons. 87. num. 1. Ruin. cons. 63. lib. 1.* & ad docendum de confirmatione
7 sufficit sola supplicatio. † quia solo verbo Papæ gratia est perfecta, *capit. quidem, & ibi Butr. num. 10. Imol. num. 8. de renunciatione Cassad. decis. 1. eod. tit. num. 6. vers. si prius, Caputaque decis. 80. par. 3. Put. decis. 54. nume. 2. lib. 2. Sarnen. in reg. de infirm. qu. 18.* præsertim cum non agatur de obtinenda canonizatione, sed deducatur supplicatio per viam exceptio-
8 nis ad impediendum vlteriorem progressum in lite quo † casu sola supplicatio suffragatur, etiam quod non exhibeantur litteræ expeditæ, *Cassad. decis. 8. num. 14. de restit. spoliat. Mohed. decis. 2. in fin. de priuileg.* & supradicta eo facilius procedunt, quia concurrit effectuatio, & obseruantia cum lapsu
9 tanti temporis à die initæ concordiæ vsque ad præsens, † quæ obseruantia positiua probatur per testes *Rot. in Cusent. præcedenti 6, Iunij 1610. coram bon. mem. Seleucien.* ista enim ob-
10 seruantia bene declaratur & concordiam † non esse personalem, sed transitoriam ad successores, *Honded, cons. 92. numer. 27. vol. 1 Rot. diuers. decis. 256. in fin. par. 2.* hoc enim suffraga-
11 tur, vt facilius veniat attendenda tanquam vtilis, † & valida *Mantic. decis. 101. Seraph. decis. 1123. num. 3. & 1307. num. 7. Rot. in recent. decis. 689. num. 1. par. 2.*

Non obstat, quod dicta concordia fuerit reuocata à tribus Rectoribus ante confirmationem Apostolicam per reuocationem consensus, & dissensum Rectorum Abbati intima-
12 tum, quo casu cum res † esset adhuc integra, Rectores potuerunt pœnitere, & a transactione recedere iuxta opinionem, quam Rota perpetuo approbauit, quia procedit obiectum, & potest recedi ante beneplacitum Apostolicum, quan-
13 do † pro forma requiritur; & sub conditione non alias, aliter, nec alio modo, & sunt factæ diligentiæ pro obtinen. beneplacito, nec potuit obtineri, vt declarauit Rota *coram Reuerendissimo D. meo Decano decis. 374. numer. 5. & in recen. decis. 585. nu. 3. p. 1.* Non autem in casu, in quo non adest talis clausula, quia tunc censetur requisitum, quatenus opus sit, in quo casu ante obtentum beneplacitum recedi non potest,
14 † dũ illud ex superabundanti fuit requisitum, & de iure non requiritur prout in isto casu, *Gabr. cons. 97. nu. 7. Put. decis. 32. lib. 2.*

lib. 2. Seraph. decis. 1027. num. 7. Rot. diuers. 519. num. 3. part. 1. & adhuc durabant diligentiæ pro obtinen. beneplacito, prout statim fuit obtentum, & allegata in contrarium procedunt,
15 † quando de iure beneplacitum Apostolicum requiritur, vel adest expressa conuentio partium cum clausula non alias. Vltra quod eo ipso quod omnes tam Abbas, quam rectores sunt positi pro oratoribus in supplicatione, à dicta protestatione censetur recessum, & supplicatio signata ad instantiam
16 omnium iuncta obseruantia † tanti temporis probat consensum, indeque sequitur fieri posse fundamentum in dicta confirmatione illamque dedisse robur concordiæ, dum ante beneplacitum Apostolicum non potuit reuocari.

Sed ex eo censuerunt Domini remoueri omnem difficultatem, quod actus reuocationis fuit factus à Roderico Lopez procuratore, de cuius mandato non constat, cum tamen
17 speciale requiratur † ad declarandam mentem mandantis, & ad protestandum, *ad trad. per. Paris. consil. 108. numer. 48. libro 4. Surd. decis. 181. numero 16. Rota in recent. decis. 68. numero 1. par. 2. & decis. 188. num. 10. & 312. num. 12. par. 5.* & licet dicta scriptura reuocationis appareat subscripta a tribus Rectoribus, nihil tamen operatur, quia attestatio Nuncij in relatione, quod protestatio, & declaratio prædicta fuerit
18 subscripta à tribus Rectoribus, non probat, † cum non sit de concernentibus ad officium Nuncij, cuius officium consistit in referendo se citasse hoc modo, vel alio, non autem, An scriptura intimata sit scripta, vel subscripta ab hoc, vel ab illo, quia id non dependet ab eius potestate, & voluntate, sed a
19 facto tertij, quod factum † non fuit illi commissum, ideoque dicta fides Nuncij probat scripturam fuisse intimatam Abbati, sed non probat, quòd scriptura fuerit subscripta à Rectoribus in et, quia ad hunc effectum requireretur, quod Notarius se rogasset de subscriptione Rectorum, & hinc est, quod cum non agatur de re spectante ad officium Nuncij,
20 & agatur † de actu præterito, nec Nuncio, nec procuratori creditur *Aegid. decis. 611. Rot. decis. 285. par. 2. diuers. & coram Seraph. decis. 1430. num. 4.* Nec dicta protestatio po-
21 tuit deseruire pro reuocatione mandati, cum † non fuerit intimata procuratori in Curia constituto ad obtinen. dictam cõfirmationem *Cast. in l. si procuratores. ff. de procur. Salicet. in l. 1. num. 3. C. de satisd. cum alijs per Rotam decis. 410. par. 1. diuersor.*

Non obstant, quæ dicuntur de subreptione sub prætextu, quod confirmatio Apostolica emanauerit sub narratiua consensus omnium rectorum, cum iam tres reclamassent, quia nõ
22 constat † de valida reuocatione ex defectu mandati illius, qui reuocationem intimauit, nec omnes Rectores reuocarũt, quod sufficit, vt subsistat confirmatio, quæ nullam habet difficultatem quoad alios quinque, qui nunquam recusarunt obseruare concordiam, nec aliquem actum fecerunt in contrarium, & propterea, cum materia sit diuidua, ex quo isti Rectores non faciunt Collegium, nec vnum corpus, & veniunt penitus ex iure separato, nec vllatenus connexo, & taxatio fuit
23 facta diuersimodè respectu vniuscuiusque, tot † sunt concordiæ, quot sunt personæ, ex quo transigerunt, vt singuli iuxta Teoricam *Abb. in cap. dilecta in fi. de excess. Prælat.* ad omne peius subsisteret, quoad alios qui perseuerauerunt in contractu, quia rectores insimul consensisse præsumuntur, ne tot ex-
24 pediretur confirmationes, quot erant personæ interessatæ † ad instar plurimum consortium litis, qui si consentiant, possunt vnico libello agere.

Neque facit, quod non agatur de decimis, & quod materia decimarum expressè excipiatur a concordia, quia fuerunt exceptuatæ tantum decimæ maiores, & concordia legitur restricta ad decimas minores, & similes oblationes, vnde sequi-
25 tur non subsistere, quod transactio † esset contra rem iudicatam, quia non adest alias res iudicata, ex quo causa adhuc pendebat in Rota, & solum erat datum mandatum per modum
26 prouisionis, & tamen res iudicata ad effectum, † vt concordia sit nulla debet esse clara, & indubitata iuxta *decis. 396. & 491. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Ex quibus omnibus concordiam obstare vtraque parte informante resoluerunt Domini &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Pensionis.

Die Veneris 29. Maij. 1637.

ARGVMENTVM.

Confirmatio quid operetur. Tractatur quis possit imponere pensione super Prioratibus, Commendis &c. Religionis Hierosolymitanæ.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio confirmat rem secundum eius naturam.*
2 *in Papa non admittitur quæstio potestatis, sed benè defectus voluntatis, & nu. 6.*
3 *Statuta à Papa confirmata remanet secundum eorũ naturã.*
4 *Religionis Hierosolimitanæ Capitulum generale potest condere statuta, & ordinationes, vigore statutorum a Papa confirmatorum.*
5 *Statuta facta auctoritate Apostolica, nõ egent confirmatione.*
7 *Personæ dicuntur nominatim expressæ, dum redduntur certæ per dignitatem & qualitatem.*
8 *Facultas concessa vigore alicuius statuti dicitur satis concessa specialiter, & nominatim, quamuis fuerit concessa generaliter.*
9 *Nominatim id fit, quod verbis generalibus fit, quibus omnia comprehenduntur.*
10 *ad Cautelã maiorẽ multa fiunt, quæ tamen nõ sũt necessaria.*

DECISIO CCXVIII.

Occasione resolutionis corã me factæ 9. Iunij 1636. in qua fuit dictum pensionem de consensu prioris Cataloniæ tunc existẽtis reseruatam per eius procuratorẽ ad fauorẽ Equitis Raphaelis Cotoner esse nullam a principio ex defectu potestatis, & non potuisse cõualidari a Magno Magistro ex eo, quod priores non habeant facultatẽ imponendi pensiones, sed solus Magnus Magister. Placuit Dominis super hoc particulariter audire Religionẽ in iuribus suis, & discusso articulo, recedẽdo a supradicta decisione, fuit resolutum pensionem, de qua agitur, potuisse reseruari, reiecta ad alteram dispositionem inspectione consensus titularis, & incapacitatis d. Equitis Raphaelis Cotoner. Ratio resolutionis fuit, quia constat de auctoritate Magni Magistri ex priuilegio Apostolico, de quo in constitutione nona fel. rec. Pij IV. ædita anno 1560. & ex statuto 49. de Commendis, in quo disponitur, quod solus Magnus Magister possit pẽsiones reseruare, & illi, quibus nominatim, & specialiter concessa fuit facultas huiusmodi per Capitulum generale, quod statutum fuit deinde confirmatum, nedum per Sixtum V. sed etiam per Paulum V. in confirmatione Capituli generalis anni 1603. ex certa scientia facta.

Pariter constat de potestate Priorum imponendi pẽsiones super suis Prioratibus ex ordinatione 13. de Commendis ædita in comitijs generalibus anni 1612. in qua vt commodius indigentijs Equitum posset subueniri, fuit prioribus, Baiulitiis, & Commendatarijs restituta authoritas & facultas imponendi pensiones super eorum Prioratibus, Baiuliatibus, & commendis ad fauorem quorumcumq; capacium, nec potest dubitari de validitate d. ordinationis, cum fuerit facta à Capitulo generali mediantibus sexdecim Capitularibus repræsentantibus Capitulum generale, ex quo omnes linguæ in eosdem 16. Capitulares compromittunt, vt in stabilimento 1. & 13. de Capitulo. Vnde sequitur constare de valida reseruatione pensionis, de qua agitur, per Priorem Cathaloniæ facta.

Non obstat, quod cum d. ordinatio 13. sit contraria stabilimentis, & interpretationi eiusdem Capituli generalis, nec sit confirmata à Papa non possit tollere antecedentẽ ordinationẽ 10. de Cõmendis, in qua de anno 1603. fuit reuocata facultas antea data Prioribus reseruandi similes pensiones, quã ad relationem Cardinalium Platti, Blãchetti, Arigonij, Tusci, & Pamphilij auctoritate Apostolica confirmauit san. me. Paulus V. quia cum istæ ordinationes de sui natura non sint perpetuæ sed temporales vsque ad sequens Capitulum generale, nec trahantur vltra, nisi rursus in nouis comitijs confirmentur, confirmatio Apostolica nõ facit illas perpetuas, nec illas immutat, sed

2 † sed illis dat robur secundum naturam suam, *l. Aurelius* §. 1. *ff. de liber. legat. Surd. post alios cons.* 330. *num.* 18. *vol.* 3. non ex
3 defectu potestatis Papæ, † sed ex defectu voluntatis, *Peregr. cons.* 63. *num.* 6. *lib.* 1. *Crot. cons.* 65. *nu.* 17. *Rot. decis.* 429. *nu.* 1. & 555. *num.* 2. *par.* 2. *recent. coram san. me. Greg. XV. dec.* 267. *n.* 1. & *ibi adden.* & *dec.* 175. *num.* 7. & 8. *par.* 5. *rec.* & propterea d.
3 ordinatio sic confirmata remansit in eodem statu, † quo erat antea, & sic reuocabilis iuxta suam naturam, & alia statuta cõfirmata à Sede Apostolica, & dum ex statutis cõfirmatis à Pa-
4 pa Capitulum generale potest† condere statuta, & ordinatio-
5 nes, *vt in c. de Capitulo ordinat.* 13. debet† censeri facta auctoritate Apostolica, & sic non egere tali confirmatione.

Vltra quod d. ordinatio 10. præcedentis Capituli generalis nihil facit, stante clausula donec per alia futura Capitula generalia immutatæ, reformatæ, seu abrogatæ non fuerint iuxta dispositionem statutorũ eiusdem Hospitalis, &c. quæ operatur, vt constitutio temporalis vsque in noua comitia generalia non transeat in perpetuum vigore dictæ confirmationis, sed adhuc duret temporalis iuxta naturam similium ordinationũ propter prædictam præseruatiuam in confirmatione constitutam, ex quibus infertur, quod cum in ordinatione anni 1612. fuerit hæc facultas imponendi pensiones restituta Prioribus, Baiuliuis, & Comendatarijs pro Equitibus capacibus, iste dicatur casus limitationis compræhensæ in stabilimento 49. de commendis, in quo non tantum datur facultas Magno Magistro reseruandi pensiones, sed etiam illis, quibus nominatim, & specialiter cõcessum fuerit per Capitulum generale, & propterea dum Capitulum generale de anno 1612. concessit hanc facultatem Prioribus, nihil fecit contrarium statutis, sed potius in executionem auctoritatis sibi per statuta concesse, quorum confirmatio non sustulit hanc facultatem, ex quo Papa confirmando non fecit ordinationem anni 1603. perpetuam non
6 ex defectu† potestatis, sed voluntatis, vt fuit dictum supra, & ex his apparet ordinationem 31. anni 1612. non esse contrariam statuto 49. cum in eo disponatur posse reseruari pensiones ab illis, quibus a Capitulo generali specialiter, & nominatim fuerit concessum, nec ordinationi æditæ anno 1603. quia non durabat amplius.

Nec censuerunt Domini subsistere quod concedere, seu restituere hanc facultatem reseruandi pensiones omnibus prioribus, Baiulibis, & commendatarijs, non sit dare facultatem Prioribus nominatim, & specialiter ad formam d. statuti 49. de Commendis, sed sit eam dare generaliter & vniuersaliter contra d. statutum, quod Sixtus V. & Paulus V. voluerunt inuiolabiliter obseruari debere, decernentes statuta Religionis firma, & in suo robore semper, & perpetuo esse, & permanere debere, quia placuit responsio, quod d. verba nominatim, & specialiter non sunt intelligenda de persona specifica particulariter, & in indiuiduo expressa, sed sufficit quod ordinatio conces-
7 serit facultatem Prioribus; quia in isto casu† dicitur concessa facultas nominatim, cum satis dicantur nominatæ personæ, dum redduntur certæ per dignitatem, & qualitatem expressam, *l. si cognatis, vbi Bart. in fin.* & *Soccin. nu.* 7. *ff. de reb. dub. Paris. cons. vlt. in fi. vol.* 3. *cum alijs per Mantuc. de coniect. vlt.*
8 *volunt. lib.* 8. *tit.* 4. & cum versemur in casu statuti, satis† dicitur concessa specialiter, & nominatim, quamuis fuerit concessa generi, *Glos. in l. hæres seruum in verb. nominatim. ff. de euict.* & *in cap. constitutioni in verb. nominatim de senten. ex communicat. in* 6. *Menoch. cons.* 3. *num.* 27. vbi admittit id nomina-
9 tim fieri, † quod fit verbis generalibus, quibus omnia comprehenduntur.

Nec obstant, quæ latè deducuntur ad probandum, quod statuta confirmata a Papa non possunt reuocari, quia non applicantur, ex quo omnia geruntur auctoritate Apostolica, & vigore auctoritatis concessæ à Sede Apostolica, quod benè cõprobatur ex obseruantia subsecuta, dum vigore d. ordinationis 19. de Commendis semper fuerunt reseruatæ pensiones; vnde dicendum est, quod confirmationes similium pensionũ
10 à Sede Apostolica emanatæ fuerint petitæ† ad maiorem cautelam, cum non sit nouum, quod multoties etiam si cõfirmatio Apostolica non sit necessaria, illa petatur.

Et ita pro validitate pensionis ex capite potestatis Prioris reseruantis fuit resolutum &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ,

Die Veneris 5. *Iunij* 1637.

ARGVMENTVM.

De voluntate Papæ aliquid concedentis, non est controuertendum, quando verba sunt clara de potestate vero nefas est dubitare. Condemnatoriæ sententiæ qualiter sint intelligendæ.

SVMMARIVM.

1 *de Sententia validitate constare dicitur ex reuolutione actorum.*
2 *Verba, quando sunt clara, de defectu intentionis, & voluntatis disponentis dari non potest.*
3 *de Papa potestate dubitare nefas, & sacrilegium est.*
4 *Filijs debetur legitima in bonis matris.*
5 *Fideicommissario non est deneganda immissio in bonis fideicommissarijs propter exceptionem supplementis legitima, si hoc sit omnino incertum, & illiquidum.*
6 *Fideicommissario, si sit concessa immissio etiam super bonis mobilibus fideicommittentis, intelligitur quatenus bona extent, secus vero si non extent.*
7 *ad Fructuum restitutionem condemnatio debet intelligi prout de iure.*
8 *ad Fructuum restitutionem si quis condemnetur à die mota litis, debet intelligi à die mota litis ab eo, ad cuius fauorem sententia lata emanauit, non autem ab initio litis mota ab alio.*

DECISIO CCXIX.

FVit resolutum, causa per omnes Dominos visa, sententiam Rotalem esse confirmandam, de illius enim validita-
1 te† constat ex actorum reuolutione iuxta *decis. Caputaq.* 260. *par.* 1. de iustitia verò ex decisionibus coram R. P. D. meo Pirouano in hac causa factis, & quoad habilitatem personæ ad effectum succedendi secundum Angelæ fideicommittentis dispositionẽ vltra responsiones alias datas in decisione facta sub die 10. Decẽbris 1625. difficultas penitus cessare visa fuit ex amplissima dispositione Sanctissimi, de qua in Summ. n. 5.
2 † cuius verba sunt adeo clara, vt de voluntatis, & intentionis
3 defectu dari non possit, † de potestate vero nefas, ac sacrilegium est dubitare, *l.* 2. *C. de crimen. sacrileg. cap. si quis suadente §. qui autem* 17. *quæst.* 4. *Lambert. de iur. patron. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 8. *art.* 4. *nu.* 1. *Gonz. ad* 8. *regul. glos.* 9 §. 1. *nu.* 70.

Nec visum fuit obstare exceptionem retentionis, quam sibi competere prætendebat D. Iulius occasione legitimæ debitæ beatrici dictæ Angelæ filiæ, à qua ipse fuit in testamento vniuersalis hæres institutus, ac etiam legitimæ Iulij senioris: nam quoad prætensam legitimã Iulij Dominis placuerunt responsiones datæ in dictis decisionib. in hac causa sub die 23. Ianuarij, *& 17. Maij 1630. *& 13. Iunij 1631. Quo vero ad prætensam legitimam Beatricis vltra firmata in decisione corã R. P. D. Pirouano die 30. Aprilis 1632. * & alia, quæ deducebant informantes pro Reuerendiss. D. Francisco circa illius exclusionem propter dotem ex dispositione *stat. Ciuitatis Castelli. lib.* 2. *cap.* 46. ac decisa coram Cardinale Lancellotto sub die 18. Aprilis 1611. & sententiam bo. me. Patriarchæ Mazanedi latam de anno 1620. & die 3. mensis Iulij ad fauorem D. Lutijcitato D. Iulio.

Placuit Dominis ineuitabile fundamentum, quod licet dictæ Beatrici, & illius hæredibus, & successoribus, & sic ipsi D.
4 Iulio † debita fuisset legitima in bonis Angelæ matris adhuc subsisteret alia responsio data in dicta decisione in hac causa sub die 30. Aprilis 1632. quod scilicet non probatur Beatricem bona hæreditaria Angelæ matris vnquam possedisse, & quod constat tam ipsum D. Iulium, quam etiam Clementem eius pa-

patrum plura ex bonis dictæ Angelæ consequutos fuisse, vt latè deducebant informantes pro Reuerendissimo D. Francisco etiam vsque ad consumptionem vtriusque legitimæ, itaut hodie nullo modo agi possit de integra legitima, sed ad summum de illius supplemento, quod est omnino incertum
5 † & illiquidum, & consequenter sub illius prætextu immissio Reuerendissimo D. Francisco fideicommissario retardari nō potest, *Bart. in l. 2. nu. 4. C. quando, & quibus quarta pars lib. 10. Gratian. discept. 198. nu. 20. Rota decis. 184. num. 1. 2. & seqq. par. 4. diuers. & decis. 11. post Merlin. de legitim. & in Perusina fideicommissi de Cincijs 19. Aprilis 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto, & in Romana de Guidis 13. Ianuarij 1631. coram R. P. D. meo Verospio.*

Neque potest primæ sententiæ Rotalis iniustitia deduci ex eo quod dat immissionem et in bonis mobilibus dictæ Angelæ fideicommittentis, & condemnat ad restitutionem fructuū quartæ partis bonorū hæreditariorum eiusdem Angelæ à die motæ litis, quia cum absolutè non condemnet D. Iulium ad ipsorum bonorum mobilium restitutionem, vel reddendā de illis rationem, non est vllo modo contraria resolutioni in hac
6 causa factæ 11. Maij 1618. coram bo. mem. Manzanedo, † & immissio erit concedenda quatenus mobilia extent quatenus vero non extent, sententia in hac parte remanebit sine effectu;
7 condemnatio autem † ad restitutionem fructuum est intelligēda prout de iure *Greg. 176. nu. 3. & 4.* & sic à die motæ litis ab ipso Reuerendissimo D. Francisco, ad cuius fauorem senten-
8 tia lata fuit, non autem ab initio † litis motæ ab alio, vt in specie fuit dictum *in Romana nullitatis obligationis 6. Iunij 1618 coram bon. mem. Remboldo, & in Clusina Poste 18. eiusdem mensis, & anni coram bon. mem. Buratto.*

Et ita decisum vtraque parte &c.

☞ * *Sunt decisiones 340. & 376. in prima parte, & 47. & 121. in precedenti parte.*

¶ *Et in sequenti parte in eadem causa adest alia decisio sub die 23. Martij 1640. coram R. P. D. Merlino.*

R. P. D. PANZIROLO.

Foroliuien. Iurispatronatus.

Die Lunę 5. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Beneficium, quod sit de Iurepatronatus Laicorū, ex quo probari possit, Beneficium de Iurepatronatus impetrans cum narratiua, quod patroni intra quadrimestre non pręsentarunt, quid probare debeat. Patronis currit tempus præsentandi à die scientiæ.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus benè probari potest ex confessione partis aduersę, & maximè si fuerit geminata.*
2 *Iurispatronatus confessiones, quando non agitur de canonizatione iurispatronatus contra libertatem Ecclesię, bene probant ipsius existentiam in pręiudicium confitentis.*
3 *Iurispatronatus assistentia ex quibus bene doceatur.*
4 *de Pręsentationum effectuatione quando non liceat dubitari.*
5 *Beneficium pręsumitur de iurepatronatus, si fuerit pręstitus consensus a patronis pro tēpore, in resignatione illius beneficij.*
6 *Beneficium quādo de vltimo statu dicatur de iurepatronatus.*
7 *Beneficium de iurepatronatus, quod pertineat ad aliquos, ex quo dicatur bene probatum.*
8 *Patroni, si non præsentent intra tempus quadrimestre, expirat eorum auctoritas.*
9 *Patronis tempus quadrimestre ad præsentandum incipit currere a die habitę notitię.*
10 *Beneficium de iurepatronatus, si quis impetret sub pętextu, quod patroni intra quadrimestre non pręsentarunt, debet plene probare, quod habuerunt scientiam vocationis.*
11 *Beneficij iurispatronatus possessor si non in loco beneficij, sed in longinquis partibus decesserit, tunc facilius pręsumitur ignorantia in patronis quam negligentia ad pręsentandum.*
12 *Iura extracta a Notario actuario, non est opus aliqua partis citatione ad hoc, vt dicantur validè extracta.*
13 *Iura, quę nondum sunt effecta de actis notarij actuarij, tunc in illorum extractione requiruntur solemnitates necessariæ.*
14 *Iura postquam sunt in actis producta, dicuntur effecta propria illius Notarij, & sic ab eo extrahi possunt absque alia solemnitate, sicut omnia alia instrumenta suorum antecessorum.*
15 *ad Iuspatronatus presentatus non requiritur, quod sit Sacerdos, si ea qualitas in fundatione non legatur.*
16 *Pręsentatus ad Iuspatronatus, quando non requiratur, quod sit actu Sacerdos.*

DECISIO CCXXI.

DEfuncto Thoma ab Astis vltimo possessore perpetui simplicis beneficij sub inuocatione S. Bartholomæi Ecclesiæ S. Mercurialis Foroliuij de iurepatronatus eorumdem met ab Astis; Hieronymus Vandinus narrans Sanctissimo huiusmodi Collationem fuisse ad Sedem Apostolicam deuolutam, propter lapsum temporis ad præsentandum dictum beneficium impetrauit, & litteris expeditis, ac Foroliuij Vicario præsentatis, in ipsius possessionem fuit immissus. Verum ad Patronorū notitiam obitu dicti Thomæ peruento, statim coram Abbate S. Mercurialis dicti beneficij institutores, & confirmatores Hieronymum Fachineum præsentarunt, qui ab eodem Abbate in possessionem dicti beneficij admitti obtinuit, quibus per Vandinum auditis, commissionem iactationis impetrando, causa fuit mihi commissa, & hodie resolutum fuit beneficium non esse adiudicandum Vandino, cum tam de existentia iurispatronatus, quam de illius pertinentia ad præsentātes Fachineum non dubitetur.

Existentia enim visa est clarè deduci, Primò ex geminata
1 † confessione ipsius Vandini, altera emanata in commissione *Gratian. discept. forens. c. 502. num. 5. & dixit Rota coram Gregor. decis. 555. nu. 9. & in Anconitana censuum 22. Iunij 1629. coram Durano inter impress. in ordine 212. num. 25.* altera in literis Apostolicis, cum in vtraque scriptum legatur, beneficiū esse de Iurepatronatus laicorum ab Astis, quæ quidem confes-
2 siones, cum † non agatur de canonizatione Iurispatronatus contra libertatem Ecclesiæ, bene probant ipsius existentiam in præiudicium Vandini confitentis. *Mantic. decis. 318. nu. 3. Rot. in recent. decis. 397. num. 2. par. 1. & dec. 274. nu. 1. & dec. 738. nu. 2. par. 2. & decis. 172. nu. 1. par. 3. & coram S. mem. Gregor. decis. 452 nu. 2. & ibi adden. num. 22.*

Secundo probatur euidenter, ex testamento q. Ioannis Baptistæ ab Astis anni 1431. qui fundauit, ac dotauit beneficium, de quo agitur de proprijs bonis, & Mutium ab Astis, ac eius hęredes in Patronos nominauit, illique ac suis hæredibus ius præ-
3 sentandi reseruauit, † qui modus bene probat assistentiam iurispatronatus iuxta dispositionem *S. Concilij Trident. sess. 25. cap. 9. de reform gl. in cap. Pigmentis 16. q. 7. Gonz. ad reg. 8. gl. 18. num. 32. Seraph. dec. 1232. nu. 1. & seq. & post Modern. de Iurepatronatus decis. 13. nu. 1 & decis. 17. num. 1. Rot. in recent. decis. 615. nu. 2. par. 1. & decis. 176. nu. 1. p. 4. & coram Durano decis. 100. num. 2. & decis. 179. num. 1.*

Tertio concurrunt præsentationes factæ a descendentibus
4 † fundatoris, & signāter de anno 1517. 1569. & 1621. de quarum effectuatione non dubitatur. *Rot. in recent. decis. 312. nu. 7. & decis. 224. nu. 7. & 8. p. 1. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 386. num. 1.*

5 Quarto adest consensus præstitus a patronis † pro tempore in resignatione istius beneficij. *Rot. decis. 792. nu. 8. p. 1. diuers. & post d. Modern. in praxi de Iurepatronatus dec. 84. num. 1.* & dinique concurrit vltimus status vti de iurepatronatus; cū
6 vacauerit per mortem Thomæ ab Astis, † qui fuit vltimo loco præsentatus à supradictis patronis *ad trad. per Oldrad. consil. 229. num. 2. & seq.*

Nec fuit dubitatum de pertinentia istius beneficij ad illos,
7 qui Fachineum præsentarunt; cum † probent eorum descendentiam ab ipso fundatore, cum titulo hæreditario. *Rot. decis. 146. num. 2. par. 2. & dec. 152. nu. 4. p. 5. recent.*

8 Non obstat quod d. Patroni non præsentauerint infra † tēpus quatuor mensium, & propterea ipsorū auctoritas expirauerit. *c. 1. de Iurepatr. in 6. Cāpanil. diuer. Iur. Canon. dub. 11. c. 13. nu. 392. Mandel. Alb. cons. 790. nu. 11. Caualer. decis. 489. num. 1.*

nu.1.Rot.decis.15.num.2.p.5.recent. quia computatio quatuor
9 mensium in præiudicium†patronorum attenditur à die habitæ notitiæ per patronos *cap. licet de supplen.neglig.prælat. cap. quia diuersitatem de concess. preben. Rebuff.in prax. rubr. de deuolut.nu.10. Rocch.de Iurepatr.in verb. honorificum nu.85. Garz.de benefic.p.10.c.2.nu.15.Lap.alleg.78.n.12.Gabr. cōs. 185.n.6.& seq.lib.2.Veral.dec.284.p.3.Mant.decis.260.nu.3. Rot.decis.421.p.1.diuers.* Vnde pro parte Vandini impetrantis
10 beneficium tamquam deuolutum,†probanda erat vera sciētia patronorum intra quadrimestre tamquā fundamentū suę gratiæ. *Garz.de benefic.c.3..nu.37.& seq.Cass.ad.decis.5.nu.3 de præben. Mohed.dec.17.de præbend. Mantic.dec. 260.nu.1*

Quinimo cum Thomas vltimus possessor beneficij in longinquis partibus obierit, & non in loco beneficij facilius præsu
11 mitur ignorantia†in patronis, quam negligentia, & ideo impetrans tenetur probare scientiam certam, ac indubitatam *ad tex.in clem.causam,vers.plena,& certa de elect. Lap.d.alleg. 78.nu. 12.Caualer.decis.489.num.2.in fin.*

Non obstat, quod iura ex quibus Fachineus iustificauit, tam existentiam iurispatronatus, quā pertinentiam ad patronos, a quibus fuit præsentiatus, fuerint extracta parte nō citata, quia
12 cum fuerint† extracta à Notario, non erat opus aliqua partis citatione, *Decis.in auth. si quis in aliquo num.26.C.de eden. Rot.dec.1.de fid.instrum.in nou.& dec.4. post princ. in antiquis eod.tit.Verall.dec.170.par.1.Rot.dec.50.nu.1.p.2. & dec. 230. nu.4.p.5.* & sic non applicatur decisio in *Foroliuien. beneficij.*
13 *30.Octobris 1592.coram bo.mem.Penia,* quia in ea†agebatur de extractione iurium nondum effecta de actis Notarij actuarij, & sic pro illorum extractione opus erat citatione, in isto au
14 tem casu cum iura fuerunt†in actis producta, dicuntur effecta propria illius notarij, & sic ab eo extrahi potuerunt, sicut omnia instrumenta suorum antecessorum sine aliqua solemnitate. *Gregor. decis.38.num. 2.*

Demum non obstat, quod Fachineus non fuerit actu Sacerdos de tempore præsentationis quia cum in fundatione non
15 legatur, quod presentatus debeat per se†ipsum celebrare, sed potius adsit expressa facultas, vt Missæ quæ in Capella fundatoris celebrari debent, possint ab alijs celebrari, visum est non
16 requiri,†quod præsentatus fuisset actu Sacerdos. *Lap. alleg. 35.nu.2.& seq.quem passim Rot. sequitur Gratian discept.133. nu.10.Rot.dec.719.nu.p.2.recent.* & fuit resolutum in *Bonon. Iurispatronatus 9.decembris 1630.coram R.P.D.meo Ghislerio.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. MERLINO,

Neapolitana Pœnitentiariæ.

Die Veneris 4.Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

In hac magistrali decisione cōcluditur, quod erectio Pœnitentiariæ facta in Ecclesia Metropolitana Neapolitana ab Eminentiss. Cardin. Boncompagno valida fuit, & seruari debet ex rationibus, & causis in decisione adductis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinario spectat deputare viros idoneos pro fidelium confessionibus excipiendis, & iniungendis pœnitentijs, quibus peccata salubriter curentur.*

2 *Ordinarijs per Conc.Trident.iuncta est cura deputandi Sacerdotes, apud quos Christi fideles dolenter confitentes, conscientiæ discussionem faciat, & salutarem medelam pro quibuscumque culpis exquirant.*

3 *Pœnitentiariæ sacrum officium ab ipsis primitiuæ Ecclesiæ tēporibus regebatur à viris integritate vitæ, & scientia conspicuis, non sine magna auctoritate & veneratione.*

4 *Pœnitentiariæ sacrum officium Romæ tempore Marcelli I. per quindecim Cardinales exercebatur.*

5 *Pœnitentiæ sacramentum inter sancta diuinæ bonitatis præsidia, ordinata ad obtinendam Dei indulgentiam maxime necessarium est.*

6 *Per Pœnitentiæ sacramentum spes vitæ reparatur æternæ, & violatum regenerationis donum resarcitur.*

7 *Sacerdotes plurimos extare multum interest, a quibus expiatio omnium culparum etiam reseruatarum excipiatur, et pœnitentes salubri satisfactione purgentur.*

8 *Ministrorum Ecclesiæ numerus debet statui secundum multitudinem personarum.*

9 *Ecclesia, que magis frequentatur a populo ad diuina audienda, decet maiori ministrorū, et operariorum numero repleri.*

10 *Confirmatio Apostolica supplet omnem defectū, si quis adsit.*

11 *in pœnitentiariæ erectione, si consensus Capituli necessarius fuisset, is defectus dicitur ablatus per confirmationem Apostolicam.*

12 *Confirmatio si emanauerit in forma specifica, perinde est, ac si res fuisset a Principe facta, & de nouo concessa, & nu.13.*

14 *in Ecclesia Cathedrali debet adesse vnus Pœnitentiarius.*

15 *Ciuitas Neapolitana est inter celebriores Italiæ, ac populo frequentiores, ideo non est incongruum, vt in ea adsint plures Pœnitentiarijs.*

16 *Fidelibus multum interest, non ab vno tantum, sed a pluribus Pœnitentiarijs facile, & expedite pro eorum culpis veniam consequi posse.*

17 *Pœnitentiarius electus iuxta formam Concil. Trid. non habet ex sola vi sui officij facultatem absoluendi a casibus reseruatis, nisi fuerit sibi specialiter commissa.*

18 *Doleri quis non debet de eo, quod absque aliquo eius incommodo, vel onere est factum.*

19 *Pietas, & munificentia alicuius zelantis Pastoris omnino fouenda videtur.*

20 *Regulares indecorum est, quod se immisceant cum presbyteris secularibus & in eadem Ecclesia ministrent.*

21 *Homines disparis conditionis, ac professionis non decet, vt in eodem officio associentur.*

22 *Exemplum principalium Ecclesiarum Vrbis sequi non debet de dignari qualibet alia Ecclesia.*

23 *Subreptio non intrat ex taciturnitate eius, quod Papam nō redditisset difficiliorem ad gratiam concedendam.*

24 *Idoneitas personarum in magna Ciuitate regulariter præsumitur.*

25 *Pro subreptione euitanda sufficit, quo id, quod non fuit expressum, Papam potuisse in genere cogitare.*

26 *Clausula, sine præiudicio, debet intelligi de alio præiudicio, quam expresso.*

27 *Contradictio, ne incōtinenti sequatur, faciēda est interpretatio. Actus non debent remanere inutiles, num.27.*

28 *Clausulę præseruatiuę nihil de nouo concedunt.*

29 *Episcoporum ordinationes, statuta, &c. stante auctoritate, & confirmatione Apostolica, fiunt perpetuę, & afficiunt etiam successores, licet sint in eorum prę iudicium.*

DECISIO CCXXI.

EMinentissimus D. Cardinalis Boncompagnus Archiepiscopus Neapolitanus pro sua, & auita pietate, ac pro pastorali suo munere solicitus circa curam animarum, & diuini cultus augmentum, in Cathedrali Ecclesia Metropolitana Pœnitentiariam erexit pro absolutione impertienda a culpis, seu casibus Ordinario specialiter reseruatis, illiusque ministerium PP Barnabitis Clericis Regularibus Congregationis S. Pauli commisit, eamque muniri confirmationem Apostolicam obtinuit, sub quo orta controuersia inter DD. Canonicos Cathedralis, & ipsos PP. Barnabitas, & ad Rotam delata, hodie me proponente resolutum fuit, dictam Pœnitentiariæ erectionem sustineri.

Potesta enim concurrit, & iusta causa, in quibus validitas erectionis consistit. Nam ex debito officij Ordinariorum ne
1 dū Archiepiscopus potuit,†sed & pręcipuum illius munus fuit, deputare viros idoneos pro fidelium confessionibus excipiendis, & iniungendis pœnitentijs, quibus peccata salubriter curentur, prout cautū est in *c. inter cætera §. vnde præcipimus de offic.ordin.* & notant Summistæ, vt *Siluester in verbo Episcopus num.11.& Tabien.eodem verbo Episcopus num.17.* Et sacrosancta Synodus Tridentina curam hanc deputandi Sacer
2 dotes, apud quos Christi fideles dolenter†confitentes, consciētiæ discussionem faciant, & salutarem medelam pro quibuscumque culpis exquirant, districtè iniunxit Episcopis, tā *in sess.* 23.

23. cap. 15. quam in *sess. 24. cap. 6. & cap. 8.* Imo & vsque ab
3 ipsis primitiuæ Ecclesiæ temporibus constat, † in hoc Sanctorum Antistitum potestatem, & curam multum vigilasse, vt sacrum Pœnitentiariæ officium regeretur à viris integritate vitæ, ac scientia conspicuis, nō sine magna authoritate, ac veneratione, vt testatum reliquit post *Sozomen. Socr. & Cassiod. Gomes. qui Romanæ Pœnitentiariæ fuit Regens in proœm. ad reg. Cancellar. nu. 14. & 15.* vbi etiam obseruat, tempore Mar-
4 celli Papæ I. hic Romæ † quindecim Cardinales Sacrum hoc officium exercuisse.

Iustior autem, & vrgentior esse non potuit causa pro erectione dictæ Pœnitentiariæ, quam quæ exprimitur in litteris erectionis, nimirum zelus salutis animarum & incrementi cul-
5 tus diuini, cum inter Sancta † diuinæ bonitatis præsidia ordinata pro obtinenda Dei indulgentia, maximè necessarium sit Sacramentum Pœnitentiariæ, per quam spes vitæ reparatur
6 æternæ, & † violatum regenerationis donum resarcitur, vt habetur in *cap. multiplex de pœnit. distinct. 1.* Plurimumque ex-
7 pedit multos extare Sacerdotes, à quibus † expiatio omnium culparum etiam reseruatarum recipiatur, & pœnitentes salubri satisfactione purgentur, iuxta tradita per *Vitalin. in Clem. dudum §. extra ciuitates num. 9. & seqq. de sepult.* vbi quod nu-
8 merus ministrorum debet statui † secundum multitudinem personarum: Et Ecclesias insigniores, qualis est Cathedralis Neapolitana, in quibus ad diuina audienda frequentius con-
9 gregantur fideles, vtique † decet maiori ministrorum, & operariorum numero repleri ad tradita per *Archidiac. in c. clericis nu. 4. 21. q. 1. Innoc. in c. fin. nu. 1. post med. de cleric. non resident. Gonzal. ad reg. 8. glos. 37. nu. 45.* Vnde & ex iustitia causæ, & ex potestate Ordinarij benè validitas dictæ erectionis Pœnitentiariæ iustificatur.

Sed & in controuersiam dictam erectionem reuocari minimè
10 posse visum fuit Dominis, cum † Apostolica fuerit auctoritate roborata, per quam sublatus fuit, si quis aderat defectus ad *tex. in cap. 1. & 2. de confirmat. vtil. vel inutil. Abb. consil. 62. num. 4. vers. 2. principaliter lib. 1. Gabr. con. 183. nu. 12. lib. 2. Card. Seraph. dec. 1080. num. 6. & in rec. dec. 606. nu. 2. par. 3. & decis. 292. num. 3. par. 5.* Et signanter suppletus fuit
11 defectus consensus Capituli, quatenus in dictæ † Pœnitentiariæ erectione fuisset necessarius, vt per *Capic. dec. 16. num. 5. in fin. & seq. Rota apud Cardin. Seraph. decis. 1025. nu. 8. & apud bon. mem. Andr. decis. 54. num. 17. & in Vincen. capellæ 24. Martij 1634. coram R. P. D. meo Pirouano.* Attenta præsertim clausula, *supplentes, &c.* & quod confirmatio
12 † emanauit in forma specifica, dum totus litterarum erectionis tenor in ipsa confirmatione fuit insertus iuxta *glos. in cap. pastoralis §. præterea, verbo ex certa scientia de offic. delegat. Roman. cons. 327. num. 7. in fin. Gabr. cons. 183. num. 13. lib. 2. Rot. dec. 192. num. 3. par. 1. & decis. 166. num. 3. par. 5. recent.*
13 ita vt perinde sit, ac si à Papa facta † fuisset erectio, ac de nouo concessa, *cap. si Apostolicæ de præbend. in 6. Curt. iun. cons. 42. numer. 20. Gozadin. consil. 62. numer. 15. Gratian. discept. forens. cap. 992. num. 10. Rota in recent. decis. 192. numer. 1. par. 1.*

14 Non obstat, quod in eadem Cathedrali Ecclesia † extet iam Pœnitentiarius iuxta præscriptum *S. Concil. Trid. sess. 24. cap. 8. de reformat.* deputatus, & sic minus necessaria videatur nouæ Pœnitentiariæ erectio.

15 Quoniam pro Ciuitate Neapolitana, quæ † est inter celebriores Italiæ, ac populo frequentiores, non est incongruū, vt plures adsint, qui Pœnitētiarij munus exerceant; cum præsertim aduenæ plurimi, ac peregrini terraque, marique, ad eam Vrbem confluant; quorum interest, non ab vno tantum,
16 sed à pluribus † Pœnitentiarijs facile, & expeditè pro eorum culpis veniam consequi posse. Imò opportuna omni-
17 no fuit Pœnitentiariæ erectio, quia † Pœnitentiarius ad formam Concilij electus non habet ex sola vi sui officij facultatem absoluendi à casibus reseruatis, nisi sibi fuerit specialiter commissa, vt consuluit, *Nauar. cons. 50. de pœniten.* & post alios *Barbos. de Canon. & dignit. cap. 26. num. 12.* Pœnitentiarij autem isti per Eminentiss. D. Cardina. Archiepiscopum deputati signanter habent iurisdictionem absoluendi à casibus reseruatis. Neque potest conqueri Reuerendus Ca-
18 nonicus Pœnitentiarius, & Capitulum † de huiusmodi Pœnitentiariæ erectione, dum non inde grauatur vllo onere, Ecclesia, & Ordinarius prouidet de proprio, & in adiutorium DD. Canonicorū sine commodi participatione PP. Barnabitas deputauit, vt in his terminis monuit *Ricc. dec. Neapol. 115.*
19 *in fin. par. 4.* vnde pietas, & munificentia zelantis Præsulis omnino fouenda videtur.

Minus aduersatur, quod indecorum sit, Regulares se im-
20 misceri cum † Presbyteris secularibus, & in eadem Ecclesia ministrare ad *tex. in cap. cum causam post med. vbi glos. verbo asino de elect.* quoniam id procedit, vbi ad vniuersale regimen totius Ecclesiæ secularis Præses deputaretur regularis, vna cum seculari, cum non deceat homines disparis ordinis, ac
21 professionis † in eodem officio sociari, vt habetur in *d. cap. cum causam*, & ita attenta dispositione *S. Concilij Trident. explicat Sanchez, super decalog. lib. 7. cap. 29. num. 71. 72. & 73. in fin.* in casu autē præsenti per Pœnitentiariæ erectionem nulla regularibus in DD. Canonicos seculares datur prælatio, nullaue dignitas, titulus, aut participatio iurisdictionis tribuitur in Capitulum, sed in partem oneris, & ministerij pœnitentiæ largiendæ tantummodo fuerunt assumpti, & hic Romæ in Vaticana Basilica S. Petri, atque in Lateranensi, ac Sanctæ Mariæ Maioris, in quibus degunt Canonici secula-
22 res, compertum est regulares Pœnitentiariæ præesse, ita † vt exemplum hoc sequi quælibet alia Ecclesia non debeat dedignari, prout in simili fuit ponderatum *in Valentina iuris sedendi 12. Iunij 1634. coram me.*

Nec subsistit obreptio desumpta ex eo, quod Papæ non fuit narratum in Ciuitate Neapolitana extare Sacerdotes seculares Theologos, qui munus hoc Pœnitentiariæ æquè benè potuissent obire. Quoniam non inde Pontifex difficilior
23 fuisset in concedenda † Pœnitentiaria regularibus, cum & in Vrbe non desin Sacerdotes seculares huic muneri apti, & tamen ministerium hoc solis regularibus assignatur, vnde cessat obreptio, *cap. cum in litteris vbi Felin. num. 8. de rescript. Cassad. decis. 12. num. 14. de præbend. Rot. decis. 418. num. 1. par. 1. recent. cum alijs.* Potuitque Papa de hoc facil-
24 limè cogitare; nam personarum † idoneitas in magna quantitate regulariter præsumitur *Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 91. num. 9.* Et lucubrationes, ac opera in Theologia, ac omni disciplina à Canonicis Neapolitanis scientia præclaris in lucem edita, & S. D. N. apprimè nota id ipsum abundè
25 testantur, sufficitque † Papam de hoc potuisse cogitare in genere pro subreptione euitanda *Felin. in cap. nonnulli num. 18. de rescript. Put. decis. 38. num. 3. & decis. 210. num. 5. parte prima recent. & in Mantuana pensionis 4. Decemb. 1626. coram me.*

Nec releuat clausula *sine alicuius præiudicio &c.* in Con-
26 firmatione Apostolica inserta &c. quia † debet intelligi de alio præiudicio quam de expresso deputationis regularium pro Pœnitentiaria administranda, ne incontinenti detur contra-
27 dictio, † & actus Confirmationis remaneat inutilis, vt scripsit *Port. Imol. cons. 33. num. 57. vers. respondeo. Cardin. Seraphin. decis. 1445. num. 4. Gratian. discept. forens. cap. 992. n. 8.* & fuit dictum in *Vicen. capellæ 24. Martij 1634. coram R. P. D. meo Pirouano*, & cum, vt supra fuit ostensum Capitulum, nullum ius circa dictam Pœnitentiariæ erectionem ha-
28 beat, † non potest in vim clausulæ præseruatiuæ quidquam prætendere *Becc. cons. 74. nu. 16. & 34. & in d. Vicen. capellæ coram R. P. D. meo Pirouano.*

Demum nec aduersatur, quod huiusmodi Pœnitentiaria non videatur sustineri posse in præiudicium successorū in Ar-
29 chiepiscopatu, quoniam † auctoritas, & confirmatio Apostolica facit illam perpetuam, & quod successores etiam afficiat, *c. veniens, vbi glos. & DD. de transac. Ferret. cons. 230. nu. 2.* & fuit dictum in *Algaren. dismembrationis 14. Nouembris 1616. coram bo. mem. Remboldo.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Vineæ.

Die Veneris 5. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Sententia contra sententiam lata est nulla, contraria non reuocata. Impugnari non potest id, quod semel

mel fuit approbatum, Contra immissum vigore Saluiani, licet competat actio spolij, si percipiat fructus plus de suo credito, tamen quando id non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia contra sententiam vt valeat, debet in posteriori prima reuocari.*
2 *Et hoc præsertim, si eadem prima sententia in iudicatum transiuerit.*
3 *Sententiæ nullitas producit eandem exceptionem, etiam in vltima, per quam illa confirmatur.*
4 *Nullitates tunc multo magis sunt tollendæ, quando pars de eis opponit.*
5 *Spolij actio non potest intentari contra eum, qui authore Pretore possidet.*
6 *Possessio capta nulla præcedente intimatione est inualida, cum sit necessaria ante executionum decreti.*
7 *Notarij relationi, quod ad aliquem actum præcesserit intimatio, non statur.*
8 *pro Actus validitate præsumendum est, stante lapsu longissimi temporis, etiam quod seruatæ non fuissent omnes solemnitates necessariæ.*
9 *Approbatum quando aliquid est, tanquam ritè factum, postea non potest impugnari.*
10 *Spolij actio intrat etiam contra immissum in possessionem ex Saluiano, si vltra quantitatem sui crediti fructus percipiat.*
11 *Venditio non præsumitur habuisse effectum, si postea vendens continuauerit in illius possessionem.*
12 *Fructus percepti propter expensas factas in melioramentis, dicitur quis eos percipere ex re propria.*
13 *Melioramentorum fructus non debentur melioranti, si ea mala fide fecerit.*
14 *Tempus, quando est fundamentum intentionis alicuius, est præcisè ab eo probandum.*
15 *Melioramenta facta, dum non sunt solum vtilia, sed etiam necessaria, semper sunt reficienda, non obstante an sint facta mala fide.*
16 *Sententiam, quando quis impugnare non possit.*
17 *in Contractibus simulatis deficit consensus vtriusque partis.*
18 *Confessionis acceptatio etiam facta in alio iudicio, obstat etiam in diuerso, ita vt dicta acceptatio amplius reuocari non possit.*
19 *in Instrumento aliquo quis non potest se fundare, si illud impugnauerit, & in sua impugnatione obtinuit.*

DECISIO CCXXII.

Confirmarunt Domini in dubio, quod hodie proposui, decisiones factas in causa coram R. P. D. Merlino sub die 14. Iunij anni 1628.* & 25. Iunij anni 1629.* In ijs enim firmatum fuit, quod reuocandæ erant sententiæ, in quibus cōcedebatur Paulo reintegratio ad possessionem vineæ propter nullitatem, & iniustitiam earumdem sententiarum quæ nullitas visa fuit etiam subsistere in hoc dubio, cum non tolleretur ex datis pro parte Pauli, prout neque ab eo excludebatur caput iniustitiæ.

Primò visa fuit obstare nullitas reintegrationis, quæ in ea sententia concessa fuit Paulo, quia cum in penultima sententia non facta fuisset mentio alterius sententiæ latæ ad fauorem Parthemiæ matris Margaritæ, à qua possidebatur hæc vinea, non poterat euitari contrarietas duarum harum sententiarum
1 cuius occasione necessarium fuisset, † quod in posteriori prima reuocaretur, vt notatur in *cap. inter Monasterium de sent. & re iudic.* & notat ibi *Abb. sub nu.16. post glos. in verbo confirmantes. Cassad. decis.1. num.4. de sequestrat. possess. & fruct.*
2 præsertim cum eadem sententia transitum † fecisset in iudicatum, vt habetur *in l.1. C. quand. prouoc. non est necess.* & no-
3 tat ibi etiam Doct. & nullitas eius sententiæ † producebat eandem exceptionem etiam in vltima, per quam illa confirmabatur, vt not. *Bart. in l. si vt proponis num.6. in fin. C. quomod. & quand. Iudex & in l. cum quærebatur 62. num. 4. ff. de re Iud. Bald. in l. tale pactum §. qui prouocauit num.25. ff. de pactis,*
4 maximè stante oppositione alterius partis, † quæ ante vltimam sententiam protestata fuit de hac nullitate, vt considerauit idem *Bart. in d. l. si vt proponis n.6. in fin. Alex. cons. 111. n. 4. lib.4 & tenuit Rota apud Cæsar. de Graff. decis.11. num.3. de sent. & re iudic. & decis.9. nu.8. de caus. poss. & propriet.*

Visa fuit secundo loco obstare iniustitia, quia cum Parte-
5 mia obtinuisset hanc vineam authoritate iudicis, † non poterat contra Margaritam illius hæredem intentari ea actio spolij iuxta notata in *l. iuste possidet ff. de acquir. possess. & in l. qui vniuersas §. Item cum Prætor. ff. eodem tit. Mohed. decis. 4. de restit. spoliat.* Neque visum fuit saltem dici posse vitiosam possessionem Margantæ, eo quia ab illa capta fuisset nulla præ-
6 cedente intimatione, † quæ necessaria erat ante executionem decreti etiam ex forma in eo data, vt fuit resolutum coram *Puteo decis.168. lib.1. & decis.725. num.8. par.2. recent,* adeout
7 in hac parte non posset stari relationi Notarij † qui in mandato asserebat præcessisse eam intimationem ex notat in *authent. si qui in aliquo C. de eden.* & tenuit *Rota in decis.55. nu. 1. p. 1. diuers.* & in *Anconitana censuum 24. Maij 1613, coram bon. mem. Vbaldo.* Etenim ad hanc obiectionem responsum fuit, quod cum a die immissionis concessæ Partem æ lapsi fuissent
8 quadraginta anni, † præsumi poterat pro validitate eius actus, etiam quod seruatæ non fuissent omnes solemnitates necessariæ ex not. *in l. filius fam. C. de petit. hæred.* & per *Bald. in l. sciendum nu.1. ff. de verb. obligat.* & in terminis sententiæ tradit *Aym. de antiq. temp. par.2. nu.52.* Secundo responsum fuit, quod ipsemet Paulus approbauerat hanc immissionem tan-
9 quam † ritè concessam; cum in iudicio ab eo moto de anno 1604. contra Partemiam repetijsset inter alia iura mandatum de immittendo concessum Partemiæ ad effectum probandi illius satisfactionem, eo quia dictam immissionem obtinuisset vsque ad anno 1595. ex remedio, & interdicto possessorio Saluiani.

Non etiam obstare visum fuit, quod idem titulus Saluiani extinctus fuisset propter fructus, quos dicebatur eandem Partemiam percipisse ex hac vinea vltra quantitatem sui crediti,
10 ex quo etiam capite † intrare potuisset hæc actio spolij, vt in terminis huius interdicti tenuit *Rota coram Gregorio decis. 254. n.2.* & in *Romana vineæ de Brunis 4. Decembris 1594. coram Cardinali Blanchetto,* & in *Romana domorum 4. Martij 1616. coram bon. mem. Buratto.* Deducebatur enim hæc satisfactio ex Instrumento venditionis, quam illa fecerat huius vineæ, cum loco pretij, quod fuit scrutorum 350, promissi illi fuissent fructus recompensatiui, quos etiam dicebatur percepisse; Sed responsum fuit vel non probari, quod ea venditio
11 † habuisset effectum, cum postea Partemia continuauerit in possessione eiusdem vineæ, vel quod obstare non poterat quādo etiam illa probaretur, cum ij fructus debiti fuissent Partemiæ ratione melioramentorum, quæ fecerat in hac vinea,
12 quia cum illi percepti fuissent propter expensas † eorumdem melioramentorum, dicebantur percepti ex re propria, & tanquam tales poterat eos lucrari Partemia, à qua fuerunt factæ expensæ dictorum melioramentorum, vt *Rota firmauit corā Puteo decis.275. lib.3. & in decis.435. nu.15. par.1. recent. authorit. text. in l. cæterum §. improbe ff. de rei vendic.* & præter relatos in decisione præterita voluit *Afflict. decis.87. nu.6. Vincent. de Franch. decis.191. nu. 11.* Neque huic responsioni visa fuit obstare replicatio facta à Paulo, quod non possent dici
13 debiti Partemiæ fructus eorum † melioramentorum, eo quia facta ab ea fuissent mala fide ex notat *in l. domum C. de rei vendic. & per Menoch. de recuper. possess. remed.15. nu.540.* Non enim visa fuit probari hæc mala fides, nam illa deducebatur ex tempore litis, quo dicebantur facta fuisse ea melioramenta, & nunquam probata fuit qualitas huius † temporis,
14 quę tamen necessariò probanda erat, dum in ea consistebat fundamentum huius exceptionis, prętereà non poterat obsta-
15 re ea mala fides, dum dicta melioramenta erant † non solum vtilia, sed etiam necessaria, quę semper restitui debent possessori, vt tradit *Menoch. eod. remed.15. nu.537. Bart. in l. in fundo nu.11. ff. de re vendic. & in d. l. domum C. eod. tit. nu. 1.* & tenuit *Rota coram Cardinali Seraphin. decis.898. nu.3.* & in *Romana melioramentorum 5. Iulij 1632. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Imò hęc exceptio neque videbatur allegari posse à Paulo, cum enim ea melioramenta expresse reseruata fuissent Margaritę in posteriori sententia lata ad fauorem ipsius Pauli, cuius vigore

vigore recuperauit possessionem huius vineę, non poterat
16 † hodie amplius eam sententiam impugnare *argum. text. in l. Pomponius ff. de neg. gest. & in cap. quod semel de reg. iur. li. 6.*

Deducebatur etiam satisfactio Partemię ex alio capite, cũ post immissionem, quam obtinuit super hac vinea, diceretur transegisse cum Paulo eiusdem vineę Domino, qui se constituit illius debitorem vnius annui census scutorum 200. quem super eadem vinea imposuit, ex quo etiam potuit satisfieri Partemię de suo credito, sed non visus fuit posse obstare hic titulus, cum ex declaratione ipsiusmet Pauli probaretur contractum eius census fuisse simulatum, qui propterea nõ potuit
17 producere eum effectum satisfactionis † cum deficere in eo videretur consensus vtriusque contrahentis *arg. text. in l. emptione C. plus valere quod agitur & l. ab Anastasio C. mandati, & notat ibi Bald. nu. 3. Bart. in l. nemo potest nu. 11. ff. de leg. 1.* & fuit latè comprobatum *in Auenionen. simulationis 29. Iunij 1635. coram R. P. D. meo Panzirolo.* Neque visum fuit obstare quod ea confessio emanauerit in alio iudicio, quod Margarita intentauit pro consecutione fructuum eiusdem census,
18 quia non solum ea confessio † acceptata fuit à Margarita, quę acceptatio obstare videbatur Paulo, ne ille hodie posset amplius eam reuocare *arg. text. in l. sicut C. de action. & obligat. & in l. contract. C. de fid. Instrum. notat Alexand. in l. quicquid adstringen. nu. 10. ff. de verb. oblig.* & ibi etiam *Ias. nu. 11. & in l. errore nu. 3. C. de Iur. & fact. ignor.* sed iudicatum fuerat pro ea confessione, cum declaratum fuisset nullum Instrumentum eiusdem census, quę quidem ratio efficere poterat, vt non pos
19 set hodie Paulus in eo instrumento se fundare † postquam conatus fuit illud impugnare, & in sua impugnatione obtinuit *ex reg. text. in l. Papinianus § si ex causa ff. de inoffic. testam.* & notant ibi *Doct. & in cap. Capitulum de rescript. Gabr. de reg. Iur. conclus. 1. nu. 44.* & tenuit *Rota coram Cardinali Seraph. decis. 260. nu. 5. & decis. 974. nu. 6.*

Et ita vtraque parte informante &c.

☞ * *Sunt decisione 188. & 312. supra in prima parte.*

R. P. D. GHISILERIO.

Valentina Iuris sedendi.

Die Veneris 5. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

In Ecclesia Collegiata, quando adest Constitutio Capitularis, quod in sedibus primi Chori admittantur dignitates, & Canonici, si ibi sint erecti Præpositi cum eisdem prærogatiuis Canonicorum, poterunt occupare sedes vacuas Canonicorum non interessentium dicti Præpositi.

SVMMARIVM.

1 *Aequiparatio qui operetur.*
2 *Præpositi, qui habent easdem prærogatiuas, quibus gaudent Canonici, si habeant ius sedendi immediatè in Choro post eos, illis licet occupare sedes vacantes Canonicorum choro non interuenientium, & nu. 6.*
3 *Præpositis, si liceat sedere ratione sessionis immediatè post personas Canonicorum, hoc illis non contingeret, si non possent occupare sedes vacuas Canonicorum non interuenientium.*
4 *Sedes dignitatum absentium non possunt ab alijs occupari tanquam propria, & distinctę.*
5 *Sed hoc intellige in concursu cum dignitatibus, secus vero, quando dignitates non extant.*
7 *Sedes Canonicorum, quando non considerentur tanquam sedes dignitatum, sed tanquam sedes Canonicales.*
8 *Personæ plures si habeant easdem prærogatiuas, diuerso iurę censeri non debent.*
9 *Exceptio bene firmat regulam in casibus exceptuatis.*
10 *Testes nulliter examinati sine iurisdictione, & citatione ad viden. iurare testes, non probant.*
11 *Testes non concludunt negatiuam, si illam non coarctent.*
12 *Consensus alicuius non requiritur, quando res aliqua de per se venit in consequentiam.*

DECISIO CCXXIII.

CVm vigore particularis commissionis dubitaretur; An liceret Præpositis Ecclesiæ Valentinæ sedere super sedibus vacuis dignitatũ, proposito per me dubio in Rota adfauorẽ Præpositorũ fuit resolutum, quia cum Canonici possint sedere in sedibus vacuis dignitatũ ex Constitutione Capitulari Apostolica auctoritate confirmata, in qua statuitur, quod super sedibus primi Chori admittantur dignitates & Canonici, inde sequitur hoc etiam esse permissum Præpositis, quibus in litteris Apostolicis erectionis Pręposituram fel. record. Sixti V. conceduntur omnes præheminentiæ, prærogatiuæ, & priuilegia Canonicorum exceptis tamen Capitularibus, siue competant de iure communi, siue ex Constitutionibus Ecclesiæ, vt in decisionibus in prima instantia factis coram R. P. D. meo
☞ Merlino *16.* Decembris 1633. * & 12. Iunij 1634. * & in secunda instantia coram me 15. Decembris 1634. & 16. Martij 1635. * & 27. Iunij eiusdem anni, * & ita per sententias Rota-
1 les fuit pronunciatum, talis æquiparatio † operatur perinde, ac si in specie hoc ius sedendi in sedibus vacuis competens Canonicis esset concessum Præpositis. *Paris. cons. 22. nu. 5. lib. 4. Natta cons. 432. num. 9. lib. 1. Crescent. decis. 9. num. 5. par. 2. Secundo quia de priuileg. Rot. diuers. decis. 8. num. 5. par. 2.* suppositis igitur sententijs Rotalibus, in quibus fuit pronunciatum
2 Præpositos habere ius † sedendo in Choro immediatè post personas Canonicorum Choro assistentium, eisque licere occupare sedes vacuas Canonicorum Choro non interuenientium iuxta supradictas decisiones Præpositi possunt occupare sedes vacuas dignitatum, vt sit illis immediata sessio, vt vnum, & idem sit corpus continuatiuè ex eo, quod dum Canonici possunt sedere super sedibus vacuis dignitatum, ita etiam Præpositis licet sedere ratione sessionis immediatæ quam ipsi ha-
3 bent post personas Canonicorum, † quod illis non contingeret, si occupare non possent sedes vacuas, dignitatum, quia de facili daretur casus, vt inter Canonicos, & Prępositos interponeretur de medio sedes vacua alicuius dignitatis non occupata à Canonicis, qui super illam sederent.
4 Non obstat, quod sedes dignitatum † absentium nõ possint ab alijs occupari tamquam propriæ, & distinctæ, vt in supradictis decisionibus corã D. meo Merlino, & corã me, quia
5 id verum est in concursu cũ dignitatibus, † secus vero quando dignitates non extant, & si Canonici sedent in istis sedibus, ita etiam possunt sedere Præpositi, qui gaudere debent om-
6 nibus † prærogatiuis, & præheminentijs competentibus Canonicis, quo casu dictæ sedes iuxta trad. per *Ioan. Andr. in cap. cum illis. §. fin. in fin. de præben. in 6.* non considerantur
7 † tamquam sedes dignitatum, sed tamquam sedes Canonicales. Vnde non possunt dici semper sedes fixæ, sed strictæ ad tempus, dum Choro intersunt dignitates, & propterea cum illis absentibus consueuerint occupari per Canonicos, nequeũt
8 diuerso iure censeri quoad Præpositos † habentes æqualem cum Canonicis & immediatam post eorum personas in sedẽdo prærogatiuam, vt late in supradictis decisionibus. Neque verum est, quod æquiparatio sit facta in aliquibus tantum, quia ex iam dictis apparet facta in omnibus præheminentijs
9 exceptis tamen actibus capitularibus † itaut exceptio bene firmet regulam in casibus exceptuatis.

Neque censuerunt DD. obstare testes examinatos ad perpetuam rei memoriam, ad probandum quod Præpositi numquam sederunt super sedibus vacuis dignitatum. Quia vltra
10 quod sunt nulliter † examinati sine iurisdictione, & citatione ad videndum iurare testes, quo casu non probant. *Crescent. decis. 1. de testib. Rota in recent. decis. 521. nu. 2. parte 1.*
11 non concludunt † negatiuam cum illam non coarctent. *Alex. cons. 65. num. 3. in fine lib. 1. Rota coram sanct. memor. Greg. XV. decis. 42. num. 5. & 510. nu. 1. coram eod. dec. 163. num. 9. par. 1. diuers.* Nec etiam constat de obseruantia in contrarium, quinimo datur statutum in fauorem Præpositorum, vbi conceditur Canonicis facultas sedendi in sedibus dignitatum, vt dum in dicto statuto firmatur, quod nullus admittatur ad sedendũ super sedibus primi Chori nisi de consensu Capituli non requiritur consensus dignitatum, nisi quatenus sint de Capitulo, quo casu consensus eorum requiritur tanquam

de

12 de Capitulo, † & consensus huiusmodi non requiritur, quia eo ipso quod Canonici sedent in consequentiam Præpositis habentibus sessionem immediatam super illis sedere licet, & dum dignitates absunt, non agitur de aliquo illarum præiudicio, quod sedes vacuæ occupentur ab alijs.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

☞ * *Sunt decisiones 252. & 288. & 319. in præcedenti parte, alia vero sunt decisiones 31. & 66. supra in hac eadem parte.*

§ *In eadem causa infra in sequenti parte adsunt aliæ decisiones scilicet sub diebus 15. Martij 1638 coram R.P.D. Panzirolo, & 22. Iunij 1640. & 19. Nouemb. eiusdem anni coram bo.me mor. Reuerendiss. Coccino Decano.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Valentina Decanatus, & Canonicatus.

Die Veneris 5. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Gratia, quando est concessa motu proprio, non est, quid iustificetur, sed habet ex se paratam executionem. Beneficia sub collectorum dicuntur affecta. Prouisus ab Ordinario quando dicatur legitimus contradictor contra subrogatum gratiosè, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Gratiæ quando non sunt contrariæ, quis potest vtraque vti.*
2 *Gratia motu proprio emanata non eget iustificatione, quia nititur solo verbo Papæ.*
3 *Gratia motu proprio facta habet executionem paratam.*
4 *Motus proprij robur non cessat, etiam si aliquando in gratia dicatur, vt accepimus.*
5 *Gratia, licet sit facta motu proprio, tamen potest dari de defectu intentionis Papæ.*
6 *Beneficia vacantia per obitum sub collectorum sunt reseruata, & ad hoc vt intret reseruatio, debet esse vnicus, sed declara vt nu. 7.*
8 *Papa, dum prouidet de beneficio, cum clausula. Dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, operatur, vt Papa non intelligatur voluisse, prouidere, nisi beneficium sit reseruatum.*
9 *Sub collectorum quod quis fuerit, non potest dubitari, si de illius deputatione facta per Papam constet ex litteris patentibus, & ex depositionibus testium.*
10 *Beneficia subcollectorum, vt dicantur reseruata, an sit necessaria acceptatio d. officij subcollectoriæ.*
12 *Papa vbi manus apposuit, alius non potest in eo se intromittere.*
13 *Subcollectorum beneficia, vt dicantur reseruata, sufficit, quod illa obtinuerit, vel durante officio, vel ante officium, licet de tempore obitus defunctus non esset subcollector.*
14 *Beneficium semel effectum semper remanet affectum.*
15 *Subcollectorem non fuisse vnicum, incumbit onus probandi dicenti contrarium.*
16 *Subrogato gratiosè, quibus concurrentibus non possit denegari immissio, & nu. 17.*
18 *ab Ordinario prouisus, si sit in possessione, tanquam legitimus contradictor potest impedire processum executiuum.*
19 *Beneficium, quando non est reseruatum, vel alias affectum, vel litigiosum, si prouisus ab Ordinario possideat cum titulo, regulariter est legitimus contradictor ad impediendum processum executiuum.*
20 *Ordinarij cessantibus reseruationibus habent parem potestatem cum Papa conferendi, & Papa prouisos ab eis agnoscit pro legitimis contradictoribus.*
21 *Sed hoc intelligendum est, si prouisus exhibeat titulum talem, ex quo si non esset possessor ex dicto titulo in concursu cum prouiso à Papa, ei daretur immissio. alias secus num. 22.*
23 *Immissio subrogato gratiosè non est retardanda, si clarè constet de reseruatione.*
24 *Immissionem gratiosam, si quis iam obtinuerit, non attenditur si postea contradictor exhibeat titulum, amplia nu. 25.*

DECISIO CCXXIV.

VAcante Decanatu, & Canonicatu Ecclesiæ Metropolitanæ Valentinæ, S. D. N. de illis prouidit R. P. D. meo Rojam, qui etiam expediuit subrogationem gratiosam; vnde dubitaui, an ei esset danda immissio, & Domini affirmatiue responderunt ex vtraque gratia, quibus potest; vti non obstante dispositione, *c. vt quis duas de elect. in 6.* quia dictæ gratiæ sunt diuersæ,
1 † non autem contrariæ, vt in istis terminis dixit *Rota coram me in causa Cæsaraugustana de Maella 27. Iunij 1621.* & quidem respectu gratiæ principalis, cum illa
2 sit facta motu proprio, † iustificatione non indiget, quia innititur solo verbo Papæ, *Achil. decis. 10. de prob. Put. d. c. 101.*
3 *lib. 3. in correct.* & propterea habet † executionem paratā, *Seraph. decis. 1484. num. 10. & decis. 1498. nu. 1.* & fuit latè deductum *in causa Casalen. Beneficiorum 10. Decemb. 1627. coram R. P. D. Merlino, quæ est decisio 119. part. 5. recent.*
4 nec dicti motus proprij robur † cessat, etiam quod aliquando in gratia dicatur, vt accepimus, *Achil. d. decis. 10. num. 1. de prob. Put d. decis. 101. & fuit dictum in causa Meten. Monasterij 11. Februarij 1600. coram bon. memor. Litta apud Marches. par. 2. fol. 517. repetita in decis. 24. par. 2. recent. & in Giennen. beneficij de Anduxar. 21. Iunij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano nunc Episcopo Vrgellen. quæ est decisio 196. par. 5. rec.*

5 Neque obstat, quod licet gratia sit motu proprio, † tamen potest dari de defectu intentionis Papæ, *Cassad. decis. 4. vers. non tamen de pension. Bellam. decis. 392.* cum alijs pluribus cumulatis in dicta causa *Casalen. beneficiorum coram R. P. D. meo Merlino num. 3.* in hoc autem casu datur de defectu intentionis, quia Papa prouidit tanquam de reseruato per
6 obitum Gasparis Viues † subcollectoris, & tamen ad effectum, vt intret reseruatio debuit esse vnicus, quia verba regulæ hodie quintæ loquuntur de vnicis subcollectoribus, ad quos
7 refertur verbum illud *vnicorum*, † nam post verbum, Collectorum, debet fieri punctus, vt considerat Alphonsus Soto glossator antiquus super eadem regula, quæ tunc erat quarta in principio, *Rota decis. 12. de præb. in nou. & decis. 11. eodem tit. in antiq. Bellencinus de charit. subsid. qu. 124. Ioan. à Kocchier super hac regula num. 14.* At Gaspar Viues non fuit vnicus subcollector, cum alius fuerit deputatus, & dictus intentionis defectus eo magis augetur, quod Papa apposuit clausu
8 lam: † dummodo collatio ad vos hac vice pertineat, quæ operatur, vt Papa non intelligatur voluisse prouidere nisi beneficium sit reseruatum, *Panunus de potesta. & offic. Capituli sede vacante in septimo præludio sub num. 19. Simonet. de reser uat. quæst. 61. num. 3. & fuit dictum causa Taurinen. Cantoriæ 14. Octobris 1569. coram Oradino, & in causa Romana Clericatus S. Petri 27. Nouemb. 1602. coram bo. mem. Hieronymo Card. Pamphilio.*

Huic enim fundamento fuit responsum, non posse dubitari, quin Gaspar Viues fuerit subcollector, cum de illius depu-
9 tatione † facta per Papam, constet ex litteris patentibus, & ex depositionibus testium, qui sunt modi probandi talem deputationem ex adductis per *Ioan. à Kocchier super hac regula num. 6. Ferd. à Castro Palao in suo opere morali par. 2. tract. 13. disput. 2. dub. 20. num. 6.* nec est in hac facti specie dispu-
10 tandum, † an requiratur acceptatio, cum illa adsit, & non sit necessaria, quicquid dixerit *Ferdinand. à Castro Palao loco citato num. 5. Rot. decis. 11. de præb. in nou. Mandos. super hac regula quæst. 4. Garcias de benefic. par. 5. cap. 1. num. 347. Barbos. alleg. 57. num. 216. Simonet. de reseruat. q. 33. numer. 8. Caput decis. 76. num. 4. par. 3.* Neque etiam ex dicta appositione clausulæ, dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, dicendum est, Papam dubitasse, an beneficia vnicorum subcollectorum sint reseruata, quia non censetur apposita respectu istius reseruationis expressè, sed respectu clausulæ generalis, si-
11 ue præmisso, siue alio quouis modo vacet, itaut † non possit ex illa clausula generali capi vacatio, nisi collatio spectet ad Papam ex illa vacatione, quæ desumitur ex clausulis generalibus, *Hieron. Paul. in praxi Cancellariæ in notis super vacan*

tibus

vibus reseruatis clausula, dummodo eius dispositio, &c. fol. mihi 453. secundum magnam impressionem cum praxi Rebuffi, Seraph. decis. 755. nu. 4.

Remanet igitur solum respondendum, quod nō constet de defectu intentionis Papæ eo, quod probatur alium subcollectorum fuisse deputatum, & multipliciter fuit respōsum. Primò, quod ipsemet Papa deputauit prædictum Gasparem Viues in vnicum subcollectorem, & ideo non potuit inferior alium subcollectorem deputare, cum potestas inferioris depen
12 deat ab ipsomet Papa, nec † inferior possit se ingerere, vbi Papa manus apposuit, *cap. cum inferior de maior. & obed. c. 2. de offic. de offic. leg. Sbroz. de offic. Vicar. quæst. 39. nu. 2. lib. 2. Fusch. de visitat. lib. 2. cap. 20. num. 2. Monet. de commut. vlt. vol. cap. 8. num. 486. Alexand. per illum text. in l. 1. §. sublata. num. 1. ff. ad Trebel. id. Alex. in l. Gallus. §. & quid si tantum, num. 21. vers. 2. limita. ff. de liber. & posthum. Afflict. dec. 361. num. 18.* Secundò fuit responsum quod ad effectum vt benefi-
13 cia subcollectorum sint reseruata, † sufficit quod illa obtinuerint, vel ante officium, vel durante officio, licet de tempore obitus defunctus non est subcollector, *Simonet. de reser. d. q. 33. num. 17. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 365. Barbos. de offic. & pot. Episcopi d. alleg. 57. num. 123. Rot. decis. 255.*
14 *num. 6. par. 5. recent.* quia † beneficium semel affectum semper durat affectum, *Rot. decis. 10. & 12. circa princ. de præb. in nou. & decis. 13. & 14. eod. tit. in antiq. Felin. in cap. in vestra. num. 20. in 21. corrolario. Eneas de Falcon. de reseruat. qu. 3. num. 16. ad fin. versic. subdit. Gaspar de Perusio de reseruat. §. quare autem. num. 13. vers. veniunt etiam.* In hoc autem casu clarè probatur, quod d. Gaspar Viues obtinuit Decanatum, & Canonicatum, dum erat subcollector.

Tertio fuit responsum quod non sufficit probare, alium subcollectorem fuisse deputatum, nisi etiam probaretur, quod de tempore, quo Gaspar Viues obtinuit dicta beneficia, non erat
15 vnicus subcollector, † onus enim probandi, subcollectorem non fuisse vnicum incumbit dicenti contrarium, *Mandos. super hac regula q. 1. num. 3.* vbi refert ita fuisse resolutum in *causa Calagurritana de Logrogno 31. Maij 1546. coram Antonio Augustino, & fuit dictum in causa Salamantina pensionis 25. Iunij 1582. coram bo. mem. Card. Blanchetto.*

Respectu etiam secundæ gratiæ, scilicet subrogationis
16 gratiosæ debetur immissio, quia sufficit docere † de reseruatione, prout clarè docetur ex prædictis. De clericatu, prout docetur ex litteris patentibus iuxta *decis. 68. san. mem. Gregorij,* & de obitu dicti Gaspari Viues in possessione, qui bene proba
17 tur ex testibus in causa examinatis super primo articulo, † & hisce tribus probatis immissio non potest denegari gratiosè subrogato, vt in causa *Miranden. Parochialis 17. Maij 1600. coram bon. mem. Francisco Penia,* quæ habetur apud *Garz. par. 6. cap. 4. numer. 32. Caualer. decis. 450. num. 5. & decis. 559. numer. 1. Rot. decis. 570. numer. 1. par. 1. recent.* & fuit nuper dictum *in Pampilonen. beneficij 4. Aprilis superioris anni coram me.*

Neque obstat, quod D. Franciscus de Borgia tanquam pro-
18 uisus ab Ordinario est in possessione, † & propterea tanquam legitimus contradictor possit impedire processum executiuum.
19 Quia fuit responsum, quod licet quando beneficium † non est reseruatum, vel alias effectum, vel litigiosum, prouisus ab Ordinario, si possideat cum titulo, regulariter est legitimus contradictor ad impediendum processum executiuum, *Put. decis. 120. lib. 1. in correc. per doctr. Bart. in l. fin. num. 21. vers. aut comparet aliquis. C. de edic. Diu. Adr. tollend.* & ratio est,
20 quia cessantibus reseruationibus Ordinarij † habent parem potestatem conferendi, & Papa prouisos ab Ordinarijs agnoscit pro legitimis contradictoribus, *cap. si à sede de præb. in 6. Put. dec. 4. eod. titu. Sarnen. decis. 32. incipiente si à sede, & fuit resolutum in causa Eluen. beneficij S. Saluatoris 16. Decembris 1602. coram bo. mem. Penia,* in qua decisione in hac parte fuit recessum ab alia decisione facta in eadem causa 16. Nouembris eiusdem anni. Hoc tamen est intelligendum, si pro-
21 uisus exhibeat titulum talem, † ex quo si non esset possessor ex dicto titulo in concursu cum prouiso à Papa, ei deberetur immissio, *Zuccard. in l. fin. num. 346. C. de edic. Diu. Adria. tollen.* vbi declarat materiam, & allegando Zuccardum ita resoluit Rota in nostris terminis apud *Verall. in decis. 346. nu. 4. lib. 2. & est decisio in causa Eluen. præceptoriæ 10. Iunij 1611. coram bo. mem. Card. Marcomontio.* Alias sufficit quod audiatur possessor, & discutiatur eius titulus in iudicio executiuo, qui si non erit talis, vt ex eo possit in concursu tituli Papæ ob-
22 tinere immissionem, † non erit sub prætextu appellationis deneganda immissio prouiso Apostolico, prout fuit seruatum in dicta causa *Eluen. benef. S. Saluatoris 16. Decemb. 1602. & 17. Nouembris 1603. coram Penia.*

Ex quibus cum D. Franciscus, dato etiam quod sit possessor, nullum exhibeat titulum, & si exhiberet, non potest esse
23 talis, vt impediret † immissionem R. P. D. Rojas, quia clarè constat de reseruatione, immissio prædicta non est retar-
24 danda. † Accedat ex abundanti, quod nec sufficeret, si post immissionem dictus D. Franciscus exhiberet titulum, *Bart. in d. l. fin. num. 21. C. de edic. Diu. Adr. tollend.* & in istis terminis *fuit dictum in causa Pientina beneficij 18. Aprilis 1587. coram bo. mem. Card. Seraphin, quæ est decisio impressa 357. & in d. causa Eluen. beneficij 16. Decembris 1602. coram Penia,* quod procedit in hoc casu de plano; nam stante clara re-
25 seruatione, etiam † si hodie exhiberetur titulus, nullatenus posse suffragari.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

In eadem causa infra in sequenti parte habentur aliæ decisiones sub diebus 28. Ianuarij 1639. & 25. Februarij eiusdem anni coram R. P. D. Carillo.

R. P. D. GHISILERIO.

Comen. Iuris conferendi.

Die Lunæ 8. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Ius eligendi Canonicos in Ecclesijs Collegiatis regulariter spectat ad Capitulum, & Canonicos, & non ad Episcopum, & si ipse contrarium prætendat, quid probare debeat, & quæ probationes ad hunc effectum nequaquam sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *ad Capitulum, & Canonicos spectat ius eligendi Canonicos in Collegiata.*
2 *ad Episcopum spectat ius instituendi Canonicos.*
3 *ad Episcopum spectat ius eligendi Canonicos in Collegiata, si ipse in limine fundationis dederit dotem de bonis suis.*
4 *Episcopus si asserat, se dedisse dotem de bonis proprijs pro erectione Canonicatuum, id debet plenè, & concludenter probari.*
5 *Canonicatuum dotatio præsumitur facta de bonis Ecclesiæ, non autem Episcopi.*
6 *Beneficia præsumuntur dotata de bonis ipsius Ecclesiæ.*
7 *Episcopus habet potestatem in præordinatione, & protectione Ecclesiarum suæ Diœcesis.*
8 *Attestationibus de recenti standum non est.*
9 *ex Decimatione vnius loci non bene infertur ad decimationem alterius loci separati.*
10 *Præsumptiones non possunt elidere probationem fundatam in assistentia iuris communis.*
11 *Beneficia Ecclesiæ Collegiatæ præsumuntur dotata ex bonis ipsius Ecclesiæ.*
12 *Rector de iure fundat intentionem ad decimas existentes intra suos limites etiam contra Episcopum, ad quem non spectant nisi illæ decimæ, quæ sunt in Diœcesi, nec sunt intra limites alicuius Parochiæ.*
Episcopus habet intentionem fundatam in quarta decimarum et tangen. nu. 12.
13 *Ecclesia, quod sit plebana, bene probatur ex eius erectione.*
14 *Priuilegij tenor est attendendus, & maximè si priuilegium fit confirmatum à Papa, cum decreto irritanti.*
15 *Papæ potestas, semper intelligitur preseruata.*
16 *Dispositio quantumuis generalis ad vnum tantum etiam referri potest, si alijs conueniri non possit.*
17 *Apostilla instrumenti, quando est de manu Notarij, non est necesse*

cesse illius approbatio.
18 Scripturam, quando quis allegat pro fundamento suæ intentionis absque declaratione, vel protestatione, censetur illam in totum approbare, prout reperitur.
19 Papæ asserenti, se vidisse aliquam scripturam authenticam, credendum est.
20 Papa, si in confirmatione narret tenorem actus confirmati, probat actum confirmatũ, absque eo, quod exhibeatur actus confirmatus.
Siue confirmatio sit facta motu proprio, siue ad partis instantiam. num. 20.
21 Papa, si narret in confirmatione actum confirmatum, præsumitur de eo informatus.
22 Confirmatio ex certa scientia facta à Papa, si in ea fuit expressa substantia, probat absque eo, quod doceatur de confirmato.
23 Papæ confirmatio non releuat, si nullam habeat subscriptionem, & careat anno Domini, & Pontificatus Papæ concedentis.
24 Confirmatio Papæ si emanauerit ad instantiam partis, nil plus tribuit quam actus confirmatus.
25 In litteris Apostolicis subscriptio non requiritur, si sint plumbatæ.
26 in Bullarum plica non est necessarium, quod ad sit annus.
27 Pro Gratiæ Apostolicæ validitate sufficit, quod adsit nomen, Pontificis, & dies.
28 Constitutiones plures diuersorum Summorum Pontificum in Bullario leguntur sine anno, & Pontificatu, de quarum fide nefas est dubitare.
29 Obseruantia antiquissima est sufficiens interpretari verba statutorum dubia.
30 Ius eligendi acquiri potest ex præscriptione.
31 Iura etiam informia probant data obseruantia.
32 Actus, qui sunt nulli, & infecti non releuant.
33 Præscriptio in iuribus incorporalibus, & negatiuis, non incipit currere nisi à die prohibitionis, & acquiescentiæ, ampliã nu. 34.
35 Enunciatiuæ simplices, dum contigit dubitari de enunciato, non attenduntur.
36 Vicarius de iure non habet facultatem conferendi beneficia.
37 Præscriptio in iuribus negatiuis non currit, nisi adsint debita requisita.
38 Inualidum quod est, nullum potest præstare impedimentum.
39 Collatio Canonicatus facta per Episcopum, quod habuerit effectum, aliud est, & aliud quod dicta collatio præiudicet Capitulo ad effectum, vt Episcopus præscribat.
40 Beneficij collatio non potest dici, quod fuerit effectuata, si super ea litigetur.
41 Liber priuatus, licet esset recognitus non probat.
Liber priuatus contra tertium non probat. nu. 41.
42 Præscriptio, quando est interrupta, est denuo inchoanda.
43 Præscriptio interrupta non potest continuari.
44 Collatio beneficij si inualidè fuerit facta, perinde est, ac si non esset facta.
45 Iuris conferendi quasi possessionem, vt quis acquirat, inter alia requiritur, quod ipse credat vti iure suo.
46 Episcopi collatio facta de beneficio, cum clausula, dummodo collatio ad eum spectet, ex ea apparet, voluisse conseruare ius aliorum, ad quos spectat.
47 Præscriptio, vt interrumpatur, sufficit actus extraiudicialis.
48 Præscriptionis tota vis consistit in vltimo momento.
49 Tempus de momento ad momentum admittitur in rebus odiosis, & præiudicialibus.
Præscriptio est res odiosa, & præiudicialis. nu. 49.
50 Pro Iurium conseruatione sumenda est interpretatio.
51 Actus quilibet, aut contrarius, aut permissus etiam minimus est sufficiens ad impediendam præscriptionem, & ad euitandam negligentiam.
52 ex Negligentia desumitur præscriptio.

DECISIO CCXXV.

IN hac certa instantia fuit reso'utum confirmandas esse sententias Rotales, in quibus fuit definitiuè declaratum ius eligendi Canonicos in Collegiata Ecclesiæ S. Euphemiæ de Insula Cõmeñ Diœcesis spectare ad Capitulum d. Collegiatæ, & propterea in futuris vacationibus Canonicatuum d. Collegiatæ Canonicos fore, & esse eligendos per d. Capitulum, cũ intentio Capituli nitatur in dispositione iuris communis; & in statuto fundamentali cum præscriptione iuris eligendi per multiplicatas electiones, de quibus latè in decisionibus in causa factis coram R. P. D. meo Pirouano, * & R. P. D. meo Macchiauello, * in quibus optimè firmatur d. ius eligendi non spectare ad Episcopum, sed ad Capitulum.

1 Nam de iure communi ius eligendi † Canonicos in Col-
2 legiatis spectat ad Capitulum, & Canonicos; ius vero † instituendi spectat ad Episcopum *cap. 1. de elect. c. & noscitur de his quæ fiunt à Prelatis, ita tenuit Ioannes de Lignano in c. cum Ecclesia Vulterana de elec. vbi Abb. num. 8. & alij relati per Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num. 64. Cassad. decis. 22. de prebend. num. 3.* dicens hanc esse opinionem communem, & vti talem eam sequutam esse *Rotam vt in Gerunden. Iuris conferen. 24. Nouembris 1631. coram D. Queippo coram Seraphin. decis. 1021. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 283. nu. 1.*

Et quamuis dispositio iuris communis recipiat limitationẽ,
3 quando Episcopus in limine † fundationis dedit dotem de bonis suis, videlicet mensæ Episcopalis; attamen in præsenti casu non potest Episcopus allegare talem donationem, quæ tollat assistentiam iuris communis, in qua intentio Capituli & Canonicorum est fundata; quia limitatio procedit quotiescumque Episcopus dotauit de bonis mensæ propriæ, ipsique
4 allegati hoc tale fecisse † ex bonis proprijs, incumbit onus probandi plenè, & concludenter, vt bene firmatum est in dd. decisionibus in prima, & secunda instantia facti. In isto autem casu non probatur, quod decimæ, ex quibus fuerunt dotati Canonicatus, spectarent ad Episcopum; quinimo cum decimæ, ex quibus fuerunt dotati Canonicatus, spectarent ad
5 Ecclesiam Parochialem iam dotatam, † dotatio præsumitur facta ex bonis Ecclesiæ non autem Episcopi *ad text. in cap. cum contingat, cap. cum in tua de decimis, Rot. coram bo. mem. Cardin. Caual. decis. 203. num. 1. & in Placentina decimarum 10. Maij 1628. coram Reuerendiss. D. Decano,* eo
6 quia beneficia † præsumuntur dotata de bonis proprijs eiusdẽ Ecclesiæ *Abb. in d. cap. cum Ecclesia Vulterana. nu. 8. de elect. cum alijs alleg.*

Nec Episcopus affirmauit in fundatione decimas spectare ad ipsum, & dotasse de bonis proprijs; quia verba illa, decimam vobis in integrum concedo &c. non probant, quod decima esset propria Episcopi, vel quod spectaret ad ipsum: ideo sunt potius referen. ad potestatem Episcopi in præordina
7 tione, & † protectione Ecclesiarum suæ Diœcesis, de qua *in cap. omnes Basilicæ 16. q. 7.* quæ protectio, & præordinatio respicit officium proprium. Et licet dentur attestationes, quibus probatur Episcopum percipere decimas intra limites aliarum Collegiatarum ad effectum præsumendi de præsenti in
8 præteritum; attamen cum sint attestationes † de recenti, obiectum non procedit in ij, quæ tempore possunt mutari: quoniam potest esse, quod Episcopi successores postea acquisiuerint, quo casu dictam conclusionem non haberet locum dixit *Rota coram Mant. decis. 169. num. 3.* nec ex decimatio-
9 ne vnius loci rectè infertur ad decimationem † alterius separati: ideo standum est præsumptioni iuris, quod decimæ spectent ad Ecclesiam, & quod dotatio fuerit facta de bonis Ec-
10 clesiæ, quia præsumptiones † non possunt elidere probationem fundatam in assistentia iuris communis, *Egid. decis. 563. Seraph. decis. 332. num. 2. Rota in Cæsaraugustana Camerariæ 9. Maij 1633. coram R. P. D. meo Pirouano,* vbi quod bene-
11 ficia Ecclesiæ † Collegiatæ præsumuntur dotata de bonis proprijs ipsius Ecclesiæ, ex *Abb. in cap. cum Ecclesia. num. 8. de elect. & alijs alleg.* Vnde censuerunt DD. decimas illius Ecclesiæ Plebanæ, quæ fuerunt applicatæ pro dote non spectare ad Episcopum, sed ad Rectorem illius Ecclesiæ, qui de iu-
12 re fundat intentionem ad decimas intra † limites suæ Parochiæ etiam contra Episcopum, ad quem non spectant nisi decimæ illæ, quæ sunt in Diœcesi, nec sunt intra limites alicuius Parochiæ; excepta quarta decimarum, in qua sola Episcopus habet fundatam intentionem, *vt firmauit Rota in illis Noua rien. decimarum 7. Maij, & 17. Decemb. 1627. 12. Ianuarij 19. Febr. & 5. Decemb. 1629. & 11. Martij 1630. coram R.*
13 *P. D. meo Pirou.* Et ex ipsamet erectione iustificatur, † quod iti

ista Ecclesia erat Plebana, & quia commorantes sub d. Plebe
non soluebant decimas, ibi, quod ibidem essent homines dia
bolica suasione decepti, nulli vnquam decimam dantes, &c.
& inferius, decimam, quam modo comperij diabolica frau-
de teneri, vobis in integrum concedo, & non tantum ipsam,
sed etiam de cæteris omnibus hominibus de ipsa plebe deci-
mam non dantibus vobis plena beneuolētia do, & tradū, &c.
& infra ibi, quam propter supradictam decimam, quam mo-
do inuenimus Episcopus assignauit ius decimandi Canonicis.
Ex quibus apparet cessare fundamentum, quod Canonicatus
fuerint dotati de bonis mensæ Episcopalis.

Subsistit etiam aliud fundamentum deductum ex disposi-
tione statuti conditi in limine erectionis Collegiatæ, de qua
agitur vbi disponitur, quod nemo possit intrare in Canonicā
absq; electione fratrū: quod cum fuerit postmodum confirma
14 tū ab Alex. III. cum decreto irritanti, † eius tenor venit atten-
den. *c. porro de priuileg. Pereg. cons. 33. num. 12. vol. 1. cum alij*
per Rotā in recent. decis. 155. n. 1 p. 1. & stante confirmatione
Apostolica iux. *tex. in c. veniens cum ibi notatis de trans. Episc.*
successorib. aufertur facultas eligendi firma remanente potē-
state confirman. *iux. trad. in c. 1. de elect.* illa enim verba, nul-
lus ingrediatur in Canonicam sine electione fratrum, intelli-
guntur priuatiuè respectu Episcopi, cum nequeant intelligi pri
15 uatiuè ad Papam, cuius † auctoritas semper censetur præ
seruata, & cum nullus alius posse prætendere ius conferendi
in Diœcesi Comen, præter Episcopum, dispositio quantum-
16 uis generalis non potest † intelligi nisi de ipso, & perinde est,
ac si de Episcopo fuisset expressum, *Surd. cons. 73. num. 8. &*
cons. 277. num. 28. Gabr. de verb. signif. conclus. 9. num. 7. Ri-
min. iun. cons. 507. nu. 33. Menoch. cons. 2. nu. 78. & præsumpt.
44. num. 26.

Non obstat, quod prohibitio ne quis intrare præsumat in
hāc Canonicā absq; fratrum electione, fuerit apposita in margi
17 ne absq; approbatione notarij. Tum quia apostilla † est eius
manus, qualis est ipsa scriptura fundationis: quo casu non re-
quiritur approbatio Notarij, *Rota coram Card. Caual. decis.*
122. nu. 26. tum quia stante assistentia communis pro Cano-
nicis, & Capitulo super iure eligendi, Episcopus dum nititur
18 hac scriptura fundationis, † eam allegando pro fundamen-
to suæ intentionis absque declaratione, vel protestatione, te-
netur illam in totum approbare prout reperitur; tanto magis
concurrente supradicta confirmatione Apostolica Alex. III.
in qua narratur tenor fundationis etiam in specie illius partis,
in qua dicitur quod nullus intret in Canonicam sine electione
fratrum; hæc sola confirmatio de per se sufficeret ad proban-
dum fundationem cum dicta assignatione, & prohibitio-
19 ne. Tum quia Papæ asserenti † vidisse authenticum fun-
dationis, standum est iuxta tex. *in clement. 1. de probat.* vbi
asserenti de facto proprio, *Rota decis. 405. num. 1. par. 1. re-*
cent. & decis. 224. par. 3. in Palentina Abbatiæ de Beneuiuere
14. Decembris 1618. coram Reuerendiss. D. meo Decano.
20 Tum quia confirmatio, in qua Papa narrat tenorem † actus
confirmati quotiescumq; in confirmante substantia confirma
ti plena narratur, probat actum confirmatum absq; eo, quod
exhibeatur actus confirmatus, siue confirmatio sit facta motu
21 proprio siue ad partis instantiam, quia † semper præsumitur
Princeps informatur iux. *cons. Bellam. 35. sub num. 7. vers. hoc*
non puto verum. Est enim regulare, quod confirmatio ex cer-
22 ta scientia qualis est ista, vbi fuit expressa substantia, † pro-
bat absque eo, quod doceatur de confirmato, late *Rota diuers.*
dec. 36. nu. 1. & seq. par. 2. & in recent. dec. 92. nu. 3. par. 1. &
399. nu. 4. par. 2.
23 Nec releuat, quod † ista confirmatio nullam habeat subscri
ptionem, careat anno Domini, & Pontificatus Papæ concedē
tis: quæ propterea cū emanauerit ad postulationem partis, nil
24 † plus tribuit, quā actus confirmatus. Dum quia quoad datam,
in ea adest, ibi Datum Romæ apud S. Petrū 10. kal. Maij, &
quoad subscriptionem, illa non requiritur, cum sufficiat; quod
25 litteræ † Apostolicæ sint plumbatæ, prout sunt litteræ confir-
mationis, de qua agitur: quæ licet careant anno, hoc tamen
26 non adimit fidē, quia nō est necessarium, † quod in plica bul-
larū adsit annus, *Felin. in c. 2. nu. 18. de rescript. Ias. in l. si qua be*
neficia. nu. 3. C. de diu. rescript. Rom. cons. 340. nu. 1. & 2. & pro
27 validitate † gratiæ sufficit nomen Pontificis, & dies iuxta tex.
in l. si qua beneficia. C. de diuers. rescript. & ex lectura bullarū,
& constitutionum diuersorum Summorum Pontificum col-
28 lectarum † per Laertium Cherubinum infinitæ leguntur sine
anno, & Pontificatu, de quarum fide nefas esset dubitare.

Supradictis duobus fundamentis accedit obseruantia subse
quuta centum annorū, & vltra, quæ non solum posset suffra-
29 gari pro interpretatione dicti statuti † fundamentalis, etiamsi
verba essent dubia, *Rot. diuers. dec. 256. in fine par. 2.* sed etiam
30 ex ea esset inducta præscriptio ex qua etiā acquiritur † ius eli-
gendi, *Io. And. Butr. Hostien. Abb. Anchar. Ripa, & alij com*
muniter in c. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. & propriet.
Balb. de præscript. par. 1. 5. part. principal. in 8. quæst. sub num. 1.
& bene firmatur in decisionibus in hac causa factis: quo casu
31 † etiam iura informia probant, *Bal. cons. 400. nu. 5. lib. 4. Aym.*
cons. 10. nu. 4. & cons. 158. num. 1. Molin. de primog. Hispalen.
lib. 3. cap. 13. nu. 49.

Nec præscriptio ad fauorē capituli tollitur ex duplici præ-
scriptione Episcopi in contrariū iuris libere conferendi, nempe
ab anno 1453. vsq; ad annū 1536. & ab anno 1564. citra Nā re
spectu prima præscriptionis ab anno 1453. vsq; ad annū 1538. il
la nō iustificatur ex collationibus pro parte Episcopi deductis
quia non probatur quod sint factæ sine electione Capituli, &
nonnulli fuerunt facta in mensibus reseruatis, & ita tanquam
32 nullæ, & infectæ † propter decretum irritās non releuant. Aliæ
vero sunt factæ sine scientia, & patientia Capituli, & non pro-
bantur effectuatæ sciente, & cōtradicente, & deinde acquie-
33 scente Capitulo, vt in iuribus † incorporalibus, & negatiuis re
quiritur iuxta *decis. Guidopap. 631. nu. 2.* præscriptio enim in iu-
ribus incorporalibus, & negatiuis non currit nisi à die prohibi
tionis, & acquiescentiæ, *l. quoties, vbi Bar. ff. de seruit. glos. in l.*
qui luminibus. ff. de seruit. Vrb. præd. l. sequitur. §. si viam. ff. de
vsucap. Rota dec. 536. par. 2. recent. & decis. 265. nu. 36. par. 5.
34 quinimo non probata prohibitione, & acquiescentia, † cense
tur præseruatū ius Canonicorum, itaut nec in minimo illis fue
rit præiudicatū, *Rot. dec. 396. & 713. num. 6. par. 1. diuers. cum*
alijs in decis. 213. num. 4. par. 4. recent. Aliæ vero sunt simplices
35 enunciatiuæ, † quæ non probant vbi principaliter agitur de
enunciato, *auth. si quis in aliq. C. de eden. Rimin. sen. cons. 480.*
n. 12. l. 3. Caph. cons. 540. nu. 34. Gab. cons. 40. nu. 20. lib. 1. Aliæ
36 emanarunt à Vicario, † qui de iure non habet facultatem con
ferendi *c. vlt. de offic. Vicar. in 6. Rota coram bo. me. Card. Ca-*
ual. dec. 28. num. 5. & in Cæsaraugustana Camerariæ 26. No-
uemb. 1632. coram R. P. D. meo Pirouano.

Nec potest iuuari Episcopus alia præscriptione cœpta ab
anno 1564. citra. Tum quia nec quoad hanc præscriptionem
37 † concurrunt supradicta requisita in præscriptione iuris nega
tiui. Tum quia constat de pluribus interruptionibus, vt latè
firmatur in decisionibus DD. meorum Pirouani, & Macchia-
uelli, & præsertim in decisione R. P. D. mei Pirouani, vbi fir-
matur electio Capituli facta de Pompeo Campatio non ob-
stante præcedenti collatione Episcopi, quæ contigit de an-
38 no 1581. quæ non potest dici inualida, & † quod propterea
nullum præstet impedimentum, cum non fuerit facta à ma-
iori parte Capituli; quia subsistit responsio data in decisione
D. mei Pirouani *in §. quia ex actu*, vbi ex mandatis tollitur
prætensa inualiditas electionis Campatij factæ à Capitulo, &
bene iustificatur ex copia electionis data in summario.

Nec facit quicquam declaratio facta per dictum Campa-
tium in visitatione facta per Episcopum de anno 1593. quod
39 habuerit Canonicatum ab Episcopo. cum aliud sit quod † col
latio facta per Episcopum habuerit effectum: aliud quod præ
iudicet Capitulo ad effectum, vt Episcopus præscripserit, quia
sufficit sola contradictio facta per Capitulum, & quod non
adsit illius patientia, quæ requiritur ad præscribendum, vt
fuit dictum supra. Nec ex lite mota per Campatium super
immissione in possessionem domus Canonicalis, potest infer-
ri, quod ante electionē Capituli collatio Episcopi ad fauorem
40 ipsius fuerit effectuata: quia † ex tali lite sequitur collationē
Episcopi nō habuisse effectū, ex quo hac de causa litigabatur,
cū prætenderet ius vigore prouisionis Episcopi, quę deduceba
tur in controuersiā. Quibus non obstat liber antiquus patrui
dicti Campatij, in quo ipse notauit explicite, quod cœpit pos-
sessionem Canonicatus 26. Iunij 1581. & sic ante electionem
41 de ipso factam à Capitulo; quia talis liber † non est recogni-
tus pro libro domus Campatij, & si esset recognitus, nihil pro
baret, quia liber priuati non probat contra tertium.
42 Interrupta autem præscriptione, ea de nouo † esset inchoan
da, & ita excluditur præscriptio inchoata ab anno 1586. quia
de

de anno 1612. Capitulū contulit, & sic de nouo fuit interru-
43 pta præscriptio, † nec potuit continuari: & collatio facta de anno 1593 ab Episcopo habet clausulam, dūmodo collatio ad ipsum spectaret: & ideo cum cū collatio non spectaret liberè ad Episcopum, sed electio spectaret ad Capitulū, vt fuit dictū
44 supra, & firmatur in alijs decisionibus, habetur † perinde, ac si nō esset facta, *Aym.cons.150.nu.8.Rol.cons.58.vol.3.Card. cons.157.nu.8.& seqq.* & tamen ad effectum acquirendi istam
45 quasi possessionem conferendi, † inter alia requisita per *Gonzal.super regul.8.nu.34. & 35.* necesse est, quod prouidentes, eligentes, seu pręsentantes credant vti iurę suo, & iure proprio faciant *glos.in verb.vocem.vers.hoc enim non sufficit.in c.cum Ecclesia Sutrina de caus.poss.& propriet.Cald. in cons.vlt.eod. tit.Lambert.de iurepatr.lib.2.par.1.q.3.art.10.nu.6.& 7.* In hoc autem casu, stante expressa protestatione, quod Episco-
46 pus conferebat, dūmodo ad ipsum spectaret collatio, † apparet ipsum noluisse conferre sine electione Capituli, & voluisse conseruare ius Capituli, vt declarauit *Rot.decis.391.par.1.diuers.* & præscriptio si desumatur ab anno 1593. non solum re-
47 manet interrupta per electionem factam à Capitulo, cum † ad ipsum effectum sufficiat actus extraiudicialis, sed etiā per litē motam de anno 1631. *Abb.cap.illud nu.4.de præscript. Dec. cons.212.n.11. Put.dec.385.num.1.lib.3. Rot.coram Reuerendiss.D.meo Decano dec.362.nu.2.* & ita cum detrahendum sit tempus motæ litis, *Bar.in l.Celsus Hugo nu.27.vbi Bald.ff.de vsucap. Anch. in c.licit causa.nu.14.de probat.* non remanet
48 quadragenaria, & tamen tota † vis præscriptionis perficitur in vltimo temporis momento, *Ias.in l.3 §.habeo.num.15.ff. de acquir.poss.* ex quo præiudicialibus, & odiosis, qualis est præ-
49 scriptio, † computatio temporis etiam de momento ad momentum admittitur, vt bene *Alciat.in l.anniculus.ff.de verb. verbor.signif.Cuiac.in l.3.§.minorem.ff.de minorib.& l.qua ætate.ff.qui testamentum facere possunt.*

Supradicta autem facilius censuerunt DD. applicari huic ca-
50 sui, cum non † agatur de acquirendo iure cōferen. sed de iam quæsito Capitulo conseruan. Quo casu sufficit quilibet actus,
51 † aut contrarius, vel permissus etiam minimus, ad impedien. cursum 40. annorum, & euitan. negligentiam Capituli, ex qua
52 † desumitur præscriptio, ex allegatis *in d.dec. R.P.D.mei Pirouani in §. quia omissa.*

Ex quibus DD. vtraque parte informante, cum non dubitaretur de validitate sententiarum Rotalium, & iustitia bene probetur, pro illarum confirmatione resoluerunt, &c.

☞ * *Idest sub diebus 19. Decemb.1635. & 9. Maij 1636. sunt decisiones 71. & 133. supra hac eadem parte.*

R. P. D. M E R L I N O.

Romana seu Spoletana nullitatis donationis.

Die Lunæ 8. Iunij 1637.

A R G V M E N T V M.

Iudici si sit commissa super iactationibus, & molestationibus causa, an valide pronunciet in petitorio. Contumax, quando habeat priuilegium appellandi intra decem dies à die habitæ notitiæ, & quando non. Donatio non seruatis solemnitatibus statutorum non tenet.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia transit in iudicatum, si in tempore à iure præscripto non appelletur.*
2 *Sententia postquam transiuit in iudicatum, est omnino executioni demandanda.*
3 *Sententia est nulla ex defectu iurisdictionis, si causa fuerit commissa in possessorio, & postea reperiatur pronunciatum in petitorio.*
4 *Iudex potest pronunciare super annexis, & connexis iudicij introducti.*
5 *In diffamationis iudicio quis semper potest obtinere declarari ius suum, & non ius diffamantis, illique silentium imponi.*
6 *Verbum, molestare, est aptum comprehendere tam petitorium quam possessorium.*
7 *Causarum diuersitas cessat, dum id, de quo quæritur, est sequela iudicij inter easdem personas.*
8 *Donatio, quando declaratur inualida, perinde est, ac si non esset facta.*
9 *Sententia, quando est lata per contradictas, tunc, is, contra quem est lata, permissum est appellare intra decem dies à die habitæ notitiæ.*
10 *Contumax verus, & realis quis dicitur, si à principio fuit personaliter citatus.*
11 *Contumaci ficto, & præsumpto indultum est, vel vbi solum procurator est verus contumax, indultum est quadam ex æquitate possit appellare intra decem des à die habitæ notitiæ.*
12 *Donatio facta non seruatis solemnitatibus statutorum loci est nulla.*
13 *Statut. Nursiæ lib.3.rubr.70.exigit in donationibus interuentum duorum Notariorum, quorum alter instrumenti rogitum excipiat, alter vero confectum instrumentum subscribat.*
14 *Instrumenti subscriptio facta per Sacerdotem, non supplet defectum subscriptionis Notarij rogati.*
15 *Sacerdotibus inhibitum est officium Tabellionis.*
16 *Scriptura à Sacerdote facta, vti priuata fides non facit fidē.*
17 *Stylus, quando est contra ius, vt suffragetur, debet probari consuetudo spatio 40. annorum legitimè præscripta.*
18 *Sacerdotibus, si consuetudo aliqua tribueret facultatem exercendi officium Tabellionatus, non releuaret, & tanquam contra honestatem Ecclesiæ esset nulla.*
19 *Instrumentorum reualidatio rogatorum per Notarium suspensum ab officio, vt sit valida, quid requiratur.*
20 *Notarius ad effectum reualidatoriæ instrumentorum ab eo rogatorum, debet probare se esse creatum à personis habentibus potestatem eum admittendi.*
21 *Statutorum confirmatio, si sint contra ius, requiritur, quod fiat mentio de hoc specialiter à Principe.*
22 *Statutum, si habeat fomentum rationis, & publicę vtilitatis, vt scilicet fraudibus obuietur, est seruandum licet contra, vel præter ius sit, stante confirmatione Principis licet in forma communis.*
23 *Donationum materia suspecta est, & deceptionibus multum obnoxia.*
24 *Statuta laicalia non possunt disponere super iuramento. vide num.25.*

D E C I S I O CCXXVI.

SEntentia Rotali pronunciatum fuit, donationē factam per D.Robertū Pauonium Dionysio, esse nullam, & irritam, ideoque reuocandam, à qua cum intra legitima tempora appellatum non fuerit, commissa mihi fuit exequutio rei iudicatæ, & cum hodie dubitauerim: An constet de re iudicata, quę sit exequenda, post tertiam disputationem fuit affirmatiuè responsum.

Validitas enim sententiæ Rotalis ex reuolutione actorum, iustitia autem ex decisionibus satis apparere visa fuit, & constat sententiā latam fuisse sub die 4. Febr. appellationem verò interpositā sub die 24. eiusdem mensis, & sic longè post decen
1 nium ad appellandum à iure præscriptum; vnde † absque dubio transiuit in iudicatum, *auth. hodie C.de appel.c.quoad consultationem de sent.& re iudic. Rota dec.5.de sent.excomm.in nou.& coram san.mem.Greg.XV.dec.492.nu.2.& in Ferra-*
2 *rien.spolij 4.Iulij 1631. coram me,* estque † omninò exequutioni demandanda, *l.si non obtulit.§.si ea conuentione.ff.de re iud.l.2.C.de execut.rei iudic.*

Non obstat defectus iurisdictionis contra sententiam Rotalem obiectus ex eo, quod R.P.D. meo Rojas commissa
3 † fuerit causa super iactationibus, & molestationibus in possessorio, & tamen super nullitate donationis in petitorio fuerit pronunciatum.

Quoniam placuit responsio, quod cum molestationū, quas patiebatur D.Robertus, potissima causa est donatio, qua nixus Dionysius bona ad se spectare, non autem ad D Robertum contendebat, consequenter pro remouendis molestijs ia-ctatis

ctatis à Dionysio, & pro confouendo Roberto in sua posses-
sione, necesse fuit super huiusmodi donationis inualiditate
4 † pronunciare tanquam super connexis, & consequentibus iu
dicij introducti *ex l. diffamari. C. de ingen. & manumiss.* In
5 quo diffamatus semper potest obtinere declarari ius † suum,
& non ius diffamantis illiq; silentium imponi, vt tradunt *Socc.*
in c. proposuisti nu. 26. post med. vers. & aduerte de foro compet.
Ferret. cons. 39. nu. 2. & seqq lib. 1. cũ alijs, & de eius natura
esse videtur, vt possit etiam proferri sententia super petitorio,
6 cum verbum †, molestare aptum sit comprehendere tam peti-
torium, quam possessorium, vt in terminis animaduertit *Mar*
chesan. de commis. par. 3. c. 1. §. 1. nu. 17. & 18. Cess. tq. motiuũ
7 diuersitatis † causarum, dum causa super validitate donationis
erat sequela iudicij super iactationibus inter easdem personas,
super isdem bonis coram Iudice introduci, firmato enim, &
8 canonizato donationem † fuisse inualidam illicò cessabant pre
tensiones iactatæ à Dionysio, & Robertus in sua possessione
muniebatur.

Minus obstat, quod Dionysio permissum fuerit appellare
9 infra decem dies à die habitæ notitiæ, † dum lata fuit sententia
per contradictas iuxta *Rota. decis. 22. in fin. de appellat. in nou.*
indeque excludatur res iudicata.

10 Quia dum Dionysius fuit à principo personaliter citatus, &
sic realiter, & cum effectu est verus contumax iuxta doctrinã
Alex. in l. properandũ §. sin autem nu. 10. C. de iud. Marant. in
specul. par. 6. vers. & quandoque appellatur. nu. 285. Scacc. de
appellat. q. 17. limit. 5. num. 3. Vtiq; non licuit illi appellare post
decem dies à die habitæ notitiæ sententiæ; quod solũ ex æqui
11 tate † quadam indultum est ficto, & præsumpto contumaci,
vel vbi solum procurator est verus contumax, sed debebat ap
pellare intra decem dies à die latæ sententiæ, *ex trad. per Rot.*
dec. 16. de dol. & contum. in nou. Felinan. cap. 1. sub nu. 7. vers.
vnum etiam scias, vt lit. non contest. Milit. in repertorio verbo
appellare non potest, Caputaq. decis. 114. incipien. verus contu-
max in manuscript. lib. 1. Scacc. de appellat. qu. 17. limit. 3. nu. 1.
& 12. & ita procedit *d. decis. 22. de appellat. in nou.*

Quo verò ad iustitiam sententiæ super nullitate donationis
latæ, subsistere illam visum fuit, irrita enim fuit donatio, dum
12 † non fuerunt adhibitæ solemnitates à *Statuto Nursiæ lib. 3.*
rub. 70. exigitæ, nempe interuentus duorũ Notariorum, quo-
13 rum alter instrumenti † rogitum excipiat, alter verò confectũ
instrumentum subscribat, vt per *Rot. apud Card. Seraphin. de-*
cis. 113. nu. 1. & hic vtrumque deficit.

Non obstat respectu subscriptionis, quod instrumentũ fue-
rit subscriptum per Rutiliũ Sacerdotem, quem Notarij vicem
substinuisse prætenditur ex stylo Nursiæ deducto ex pluribus
instrumentorũ subscriptionibus ab eodem Rutilio factis, vt in
14 summario Dionysij nu. 7. Quia imo † Sacerdotis subscriptio
nem non supplere defectum Notarij rogati ad validitatem in-
strumenti requisiti in terminis similis *Statuti Veronen. consu-*
luit Cepol. cons. cri. 64. nu. 35. vsque ad fin. lib. 2. Inhibitum est
15 enim † à iure Sacerdotibus Tabellionatus officium *cap. vt of-*
ficium. §. ad conscribendas de hæretic. in 6. cap. sicut extra ne
16 *cleric. vel Monac.* & scriptura à Sacerdote facta † vti priua-
ta fides, non facit fidẽ, *Capr. cons. 57. nu. 3. Couar. pract. quæ-*
stionum cap. 19. nu. 8. sub vers. quod si Sacerdos in fi. Honded.
cons. 26. nu. 8. lib. 2. Nec allegatus stylus suffragatur, quia cum
17 sit contra ius, opus † esset probare consuetudinem per spatiũ
40. annorum legitimæ præscriptam iuxta opinionem, quam
seruat Rot. & tradunt *Abb. in cap. fin. num. 11. vers. aut con-*
suetudo de consuetud. Alex. cons. 123. num. 1. lib. 5. Rota coram
bon. mem. Card. Caual. decis. 419. num. 5. & decis. 649. num. 4.
Quæ probatio hic deficit, & datur cõtraria attestatio Curia-
lium Nusiæ super obseruantia statuti in sum. d. Roberti nu. 6.
18 imo neq; huiusmodi consuetudinem tribuentem † Sacerdoti
facultatem exercendi officium Tabellionatus releuare, & tan
quam contra honestatem Ecclesiæ esse nullam, opinatus est
Abb. in cap. sicut. num. 18. ne Cleric. vel Monac. & sequutus
est *Carolus Grass. effect. Cleric. effect. 8. num. 24. Griselon. cons.*
170. sub num. 1.

Respectu vero Notarij requisiti ab eodem statuto Nursiæ
pro excipiendo instrumento non obstat, quod Franciscus qui
rogitum instrumenti donationis excepit, quamuis de illo esset
priuatus, & suspensus exercitio officij Tabellionatus, ex Con
stitutione Sanctissimi D. N. ob non initum examen ab eadem
præscriptum, tamẽ fuerit deinde reintegratus à Præfecto Ar-
chiuij, siue ab Eminẽtissimo Camerario, & reualidata instru-
19 menta per eum facta. Quoniã reualidatio † prędicta suffraga
retur, si Franciscus creatus fuisset Notarius per Gubernatorẽ,
vel Præsidem Prouinciæ, secus verò dum per aliũ priuatum, ad
quem non se extendit facultas concessa Præfecto Archiuij re-
stricta ad Notarios dumtaxat creatos per Præsidem vel Gu-
20 bernatorem, vt colligitur ex prohemio † dictæ reualidationis,
vnde Franciscus tenetur probare se ab illis creatum, vt per
Alex. cons. 95. nu. 3. ad fin. & 4. lib. 1.

Neque aduersatur quod prædictum, tanquam statutũ con-
21 tra ius, siue speciali † confirmatione Principis non subsistat,
quia vltra quod posset fortasse dici statutũ huiusmodi esse so-
lummodo præter ius, cum nullibi cautum reperiatur duos No
tarios pro instrumentis excipiendis non posse adhiberi; hoc
22 statutum habet fomentum rationis, † & publicæ vtilitatis, vt
scilicet fraudibus obuietur, & publica documenta eo sint tutio
ra, & maiori fide digna, materia enim donationum suspecta
23 est, † & deceptionibus multum obnoxia, vnde illud statutum
tanquam rationabile, & honestum, cũm sit munitum confir-
matione fel. recor. Pauli V. in forma communi, sustinetur om-
nino, & est seruandum iuxta *Rot. decis. 510. nu. 9. par. 4. diuers.*
& in recent. decis. 51. nu. 10. vers. qua confirmatio par. 1. & in
Bonon. successionis 1. Decemb. 1632. coram bon. mem. Vbal-
do, atque *in Vrbeuetana hared. 25. Maij 1622. coram Reue-*
rendiss. Vrgellen.

Demum non officit, quod idem statutum tanquam laicale
24 non cõprehendat instrumenta iurata, † quoniã dum non di-
sponit super iuramento, sed fidem tantũmodo adimit scriptu-
ræ, sicq; probationẽ ipsam respicit ex motiuo publicæ vtilita-
tis pro euitandis fraudibus, vtiq; locũ sibi vindicat etiã in con-
25 tractibus, † & instrumentis iuratis, quia iuramentum illud nõ
probatur, nec ideo tãgitur à statuto, sed sola probatio, ita *Cast.*
in cons. 10. nu. 2. lib. 2. quem sequuntur *Rol. cons. 43. num. 2. in*
fin. & 3. lib. 3. qui loquitur de simili statuto interuentum duo-
rum Notariorum exigente, & alij per *Giouagn. cons. 83. nu. 31.*
lib. 1. Sanchez super dialog. lib. 3. cap. 22. nu. 10. Barbos. in l. 1.
nu. 75. vers. quod si lex. ff. sol. matr. Cabal. cons. 180. num. 38. &
seqq. lib. 1. & amplexa fuit *Rota in dec. 104. nu. 2. par. . diuers.*
& in Romana seu Florentina donationis 3. Iulij 1628. coram
R. P. D. meo Dunozetto.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononiẽ Transactionis.

Die Lunæ 8. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Alienatio rerum litigiosarum cum sit prohibita à iu-
re, ideo si fiat, non tenet, sed hoc non procedit,
quando quis generaliter omnia sua bona alicui do-
nauit, quia tunc sub ea donatione veniunt etiam di-
cta bona. Donatio, quãdo dicitur vniuersalis. Singu
laris est decisio tanquam extensa à tam celeberri-
mo Auditore maximi quidem nominis, & fęlicis,
fœcundique ingenij nato.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rerum lite pendente ad fauorem personarum poten*
tium, est prohibita.
2 *Licentia obtenta ad maiorem cautelam non potest inualidare*
actum alias ex sui natura validum.
3 *Bonorum translatio impeditur ex aliquo eorum vitio reali.*
4 *Donationis causa, quando est vniuersalis, tunc sub ea vniuer-*
salitate veniunt etiam bona litigiosa.
5 *Donatio rectè potest vocari vniuersalis, si contineat omnia*
bona donantis.
6 *Donatio, vt dicatur vniuersalis, satis non est sola generalitas*
verborum, sed requiritur corpus aliquod vniuersale.
7 *Dictiones, quantumuis vniuersales effici non possunt, quin*
singulæ species certarum rerum distinctè considerentur
in

in suas singularitates.

8 *Decis. in causa Lucana iurispatronatus 9. Iunij 1598. coram Litta, qualiter sit intelligenda.*

9 *Donatio non potest dici vniuersalis, si sit restricta ad aliquem locum.*

10 *Expressio vnius rei excludit ea, quæ sub dicta re non circumscribuntur.*

11 *in Donatione omnium bonorum, nomen bonorum stante designatione certi loci est aptum comprehendere, seu de sui natura significare vniuersitatem.*

12 *Innocent. dictum in c. ex litteris de iurep. non recipitur.*

13 *Iuspatronatus, cum sit spirituale, ideo prohibitum est regulariter alienari, & hac de causa cedi non potest principaliter, sed solum cum vno ex ijs corporibus quibus est annexum.*

14 *Alienatio rei litigiosæ solum est prohibita à lege, vt occurratur fraudibus, aut machinationibus litigantium.*

15 *Alienationis rei litigiosæ prohibitio non afficit rem ipsam, sed personas collitigantium.*

16 *Alienatio bonorum litigiosorum si fiat à tertio, qui non est in lite, valet.*

17 *Alienatio bonorum litigiosorum facta lite pendente valet, si illa fuerint cessa in donatione omnium bonorum.*

18 *Collitigans nemo præsumitur ita demens, vt donet omnia sua bona alicui, ad hoc vt noceat alteri collitiganti.*

19 *Bonorum litigiosorum alienatio est prohibita stante dolo, & fraude alienantis.*

20 *Iuspatronatus transit sub venditione omnium bonorum.*

21 *Creditum aliquod, quando non possit dici modici valoris.*

22 *Alienatio bonorum litigiosorum non potest dici, quod sit facta in personam potentiorem, si is non habeat aliquod officium, cuius occasione dici possit illi subdita persona collitigantis.*

23 *Cessio bonorum litigiosorum facta in Ecclesiam, non potest dici, quod sit facta in potentiorem, si illa non habeat potestatem in collitigantem.*

24 *Licentiam ad aliquid alienandum, si quis obtinuerit, dicitur consumpta in actu alienationis.*

25 *Actus, non potest dici consumatus, si adhuc non sit perfectus.*

26 *Donandi licentiam aliquid certa personæ si quis obtinuerit, non potest mutare personam, declara prout nu. 27.*

28 *Alienatio bonorum feudalium facta sine consensu Domini directi non tenet.*

29 *Alienatio bonorum si sit prohibita ad aliquam causam, cessante dicta causa alienatio potest in quamcumque personam fieri.*

30 *Ratio alicuius rei cessat stante diuersitate personarum.*

31 *Alienatio rei feudalis facta personæ non nominatæ tenet, si consensus præstitus à Domino, non respiciebat personam, cui debebat fieri alienatio, & vide nu. 32. & 33.*

DECISIO CCXXVII.

DVbitatum fuit in hac causa, an esset valida donatio, quã Marchio Facchenettus obtinuit à Laurentio Sala super bonis, quæ idem Laurentius antea renunciauerat Hieronymo, & Philippo de Ballattinis postquam ille iudicialiter impugnare cœpit eandem donationem à se factum, cum autẽ duæ exceptiones proponerentur contra validitatem donationis factæ ad fauorem Marchionis; actum fuit de prima exceptione sub die 26. Nouem. anni 1633.* & conclusum illã non obstare, eo quia non concurreret in Marchione qualitas potentioris, ob quam dicebatur eam donationem valere non posse tum ex dispositione iuris, † quæ prohibebat fieri alienationẽ lite pendente ad fauorem similium personarum quæ prohi-
1 bitio habetur *in l. 1. & tot. tit. C. ne liceat potent. & in l. 1. & 2. ff. de alienat. iud. mut. fact.* tum ex licentia Cardinalis Legati, quæ impetrata fuit à Laurentio ante ipsam donationẽ, cum concessa illi fuisset sub hac conditione expressa dummodo nõ fieret in potentiorem. Actum deinde fuit de altera exceptione sub die 14. Nouemb. anni præteriti, * & cum illa contineret, quod non potuisset Marchioni suffragari licentia cõcessa Laurentio, dum ille eadẽ bona donauit Pompeio Bonacursio, qui postea ea cessit Marchioni, responsum fuit non obstare tam hanc, quam etiam primam exceptionem, eo quia nõ fuisset ea licentia necessaria, cũ potuissent à Laurentio valide donari eadẽ bona non obstante lite, vnde ea licentia vide-
2 batur solum obtenta pro † maiori cautela donatoris, quæ non potuisset efficere, vt donatio nõ subsisteret, dum illa erat ex sui natura valida, & hoc fundamentum comprobatum fuit in decisione tunc facta. Primo ex qualitate actionis deducta in iudicio, quod motũ fuit à Laurentio, quia cum illa esset merè per-
3 sonalis, non poterat afficere bona renunciata † aliquo vitio reali ex quo impediretur illorum translatio *ex doctr. Bart. in l. 1. §. si inter. ff. de litig. & in l. 1. C. eod. tit. quam etiam tenuit Cyn. in auth. litigiosa. num. 4. Bald. num. 2. C. eod. tit. & alij relati per Couar. pract. q. c. 15. nu. 6.* Secundo ex qualitate ipsius donationis eo quia illa fuisset vniuersalis sub qua in consequẽ-
4 tia venire potuissent, † etiam bona litigiosa, vt tradit *in glos. d. auth. litigiosa, § 1. in verb. diuisio authoritate eius text. & in l. in modicis. ff. de contrahen. empt.*

Verum ad tollendam vim huius fundamenti impugnabatur à Ballatinis posterior hæc ratio super generalitate ipsius donationis eo, quia non haberet Laurentius, quando eam donationem fecit alia bona præter bona donata, & ideo petita fuit ab illis remissoria, in qua probarent, quod omnia bona possessa à Laurentio restringebantur ad bona, quæ erant sub lite, & ab eo donata fuerunt Marchioni, sed cum proponeretur dubium super concessione eius remissoriæ, placuit DD. in disputatione habita sub die 15. Maij præteriti, vt iterum disputaretur dubium super decisione vltimo loco facta. Quo dubio hodie proposito DD. confirmarunt eandem decisionem, tum ex eo fundamento, tum etiam ex alio, quod approbatũ fuerat in prima decisione, vt potuissent donari Marchioni ea bona etiam in casu quo illorum alienationi obstaret lis mota per Laurentium.

Et super primo fundamento, de quo actum fuit in vltima decisione, considerarunt DD. habuisse Laurentium hanc facultatem libere transferendi ea bona præcipuè ex qualitate ip-
5 sius donationis, † cum illa verè fuisset vniuersalis, ad quem effectum extimarunt satis esse generalitatem ipsius donationis, & quod illa contineret omnia bona donatoris *arg. text. in l. bonorum 208. ff. de verb. signif. & in l. quoties. §. vniuersorum. ff de vsufr. & quemadmod. quis vtatur tradit Bart. in l. si quis seruum. §. si cui certam. num. 2. ff. de leg. 2. Dec. cons. 237. num. 4.*

Neque obstare visum fuit, quod contra hanc qualitatem eiusdem donationis opponebatur, vt non posset ad eam satis
6 sola generalitas verborum, sed requireretur † corpus aliquod vniuersale, sub quo bona donata continerentur, cum propter quascumque dictiones licet vniuersales effici non videretur
7 quin † singulæ species eorumdem bonorum non possent distinctè considerari, siue ea generalitas resolui, vt dicitur, in suas singularitates *arg. text. in l. si chorus. ff. de leg. 3. & notant DD. in terminis iurispatronatus in cap. litteris eod. tit. vbi hoc tenuit Innocen. quem sequuti fuerunt Ioan. Andr. num. 3. Hostiens. num. 5. Butr. numer. 6. & alij relati per Couar. var. resol. lib. 2. cap. 5. num. 10. & tenuit Rota in Lucana iurispatrona-*
8 *tus 6. Iunij 1598. coram Litta.* Ea enim decisio † intelligenda erat in casu, quo donarentur bona, aut iura restricta ad aliquem certum locum prout in his terminis loquebatur etiam *Innocen. & Ioan. Andr. in d. cap. ex litteris*, quia propter
9 commemorationem eiusdem loci non poterat † eo casu donatio dici vniuersalis, vt declarat *Crot. in d. c. ex litteris. nu. 31. & 32. Bero. num 60. Lambertin. de iurepatr. lib. 1. par. 2. q. 5. art. 14. in 6. considerat. sub num. 7. & 10.* sicut etiam propter
10 expressionem factam eiusdem loci non poterant † in ea contineri iura, & actiones, quæ loco non circumscribuntur, *arg. tex. in l. Caius. ff. de leg. 2. & in l. si fideicommissum. §. tractatu. ff. de iudic. & tenuit Bal. in l. 1. num. 4. ff. de stat. homin. Ias. in l. cunctos populos in 2. lectura. num. 92. cap. de summ. Trinit. & fide. Cathol. & in §. item seruiana num. 42. instit. de action.* Ve-
11 rum in generali donatione omnium bonorum contrarium verius erat cum seclusa ea restrictione ex designatione † certi loci ipsum nomen bonorum aptum esset sui natura significare eam vniuersitatem, vt probat *tex. in l. bonorum 208. ff. de verb. signif.* & hanc opinionem in ijsdem terminis iurispatronatus tenuit *Abb. in d. c. ex litteris. nu. 12. & in q. 5. cuius initiũ est augerio, & ante eum. Rofred. in libell. iur. patron. quem refert Io. Andr. adductus pro contraria opinione sub num. 3. Dec. cons. 127. num. 3.* vbi illam dicit communem *Ferret. cons. 179. nu. 2. Rocch. de iur. patr. in verb. ipse, vel ipse à quo in 23. q. Lambertin. eod. art. 14. quæst. 5. nu. 10.* & hanc opinionem amplexa fuit

Rota coram Puteo decis.241.lib.2. & coram Card.Seraph.de-
12 *cis.725.* reiecta † contraria opinione innocentij, quam etiam di
cit communiter reprobari, *& in Pampilonen. beneficij 10.
Maij 1595. coram Iusto.*

Præterea in alienatione, aut donatione iurispatronatus po-
terat etiam considerari ratio aliqua particularis ad effectum, vt
transferri non posset, nisi sub ea forma, quæ ratio non videba-
tur conuenire alienationi bonorum litigiosorum, quia illud
13 † tanquam spirituale, ac propterea prohibitum alienari nõ po-
terat principaliter cedi, sed solum cum vno ex ijs corporibus,
quibus esset annexum, hoc vero non poterat dici de alienatio-
ne bonorum litigiosorum, cum prohibitio, vt eadem bona alie
nari non possint, non sit generalis, aut perpetua, sed solum à iu
14 re inducta ad certum effectum, vt occurratur † occultis frau-
dibus, aut machinationibus colligātium, vt sunt expressa ver-
ba *tex. in l. censemus C. de litig. & notauit Cuiac. super eod. tit.
Bart. in l. qui petitorio nu.3. ff. de re vendic.* & hinc est quod ea-
15 dem prohibitio non † censetur afficere rem ipsam, sed solum
16 personas collitigantium, & ideo valet alienatio bonorum † li-
tigiosorum si illa facta fuerit à tertio, qui non sit in lite, vt pro-
bat *tex. in l. 1. ff. de litig. in 2. respons. & notat ibi glos. in verbo
non poterat Angel. in auth. de litig. num.3.* & plures etiam sunt
casus, in quibus censetur à iure permissa alienatio eorumdem
bonorum, qui referuntur in *d.l. censemus*, & in specie quod
17 † valeat alienatio bonorum facta lite pendente, si illa cessa-
fuerint in donatione vniuersali, vt voluit *Anton. Fab. in suo
Cod. lib.8. titu.5. definit.9.* quasi videatur hoc casu cessare om
nis suspicio fraudis, aut doli, cum reperiri non possit persona
18 ita demens, † quæ donet omnia bona sua solum, vt noceat
collitiganti, & idem etiam voluit *Cephal. in cons. 64. num. 17.
& nu. 22.* quem sequutus fuit *Menoch. cons.516. num.14. Lan
cell. de attent. lit. pend. limit.7. num.4. & tenuit Rota in Came-
rinen. donationis 19. Decembris 1605. coram Cardin. Mar-
quemontio.*

Neque generalitas eius donationis poterat excludi, eo quia
Laurentius non haberet alia bona præter ea quæ erant in li-
te, quod erat præcipuum fundamentum illorum de Ballatinis;
vnde titulus ille vniuersalis dicebatur consistere in sola genera
19 litate verborum, ex quo non potuisset tolli † suspicio frau-
dis, aut doli, propter quam prohibita erat à iure alienatio eo-
rumdem bonorum, & tradunt DD. in terminis propositi exē-
pli iurispatronatus *in d. cap. ex litteris, & ibi Butr. nu.6. in fin.
Ioan. Andr. n.3. Roch. de iurepatr. in verbo ipse, vel is a quo ead.
q.23. n.42.* vbi ita limitat opinionem, quam ibi sequutus fuit, vt
20 possit iuspatronatus † transire sub venditione omnium bono
rum, etenim hæc exceptio tollebatur ex facto, quia probatũ
fuit habuisse Laurentium alia bona præter bona donata, &
primo ostensum fuit, ad eum spectare aliqua loca montium,
quæ illi cessa fuerunt à Marchione occasione permutationis,
quam cum eo fecit aliorum bonorum, quæ ipse Laurentius
antea possidebat; Secundo probatum fuit ad eum spectasse
creditum librarum quatuor mille, & tercentum occasione vẽ
ditionis vnius domus factæ Hieronymo Suigo, à quo postea
Marchio illam redemit; Tertio habuisse aliud creditum libra-
rum quinque millium occasione successionis illi debitæ in hæ
reditate Lucretiæ amitæ ex dispositione statuti Bononieñ, ne-
21 que hæc duo posteriora credita dici poterat esse modicæ, † si-
ue etiam nullius extimationis; quia vtrumque apparebat com-
prehensum fuisse sub ea donatione, & primum ex computa-
tum fuit Suigo in redemptione eius domus, quam fecit Mar-
chio, vti donatarius Laurentij, alterum vero solutum fuit ab
hæredibus Lucretiæ post illius mortem Pompeio Bonacursio,
cui primo facta fuit ea donatio.

Et hæc DD. considerarunt super secundo fundamento vlti
mæ decisionis, vt propter vniuersalitatem ipsius donationis re
ctè translata fuerunt in Marchionem ea bona, quæ cessa illi
fuerunt a Laurentio non obstante lite, quæ dicebatur super ijs
introducta, verum visum fuit subsistere etiam aliud fundamẽ
tum, quod consideratum fuit in prima decisione, & eidem
Marchioni non obstaret qualitas potentioris, quæ excepta fuit
in licentia Cardinalis Legati, & super qua etiam fundabatur
prohibitio legis; etenim ea donatio non solum apparebat fa-
cta à Laurentio bona fide; sed neque poterat in persona Mar-
22 chionis considerari ea qualitas, † dum non aderat in eo ali-
quod officium, cuius occasione dici posset illi subdita persona
Ballattini, vt in terminis huius edicti, ac prohibitionis à lege
inductæ super alienatione bonorum litigiosorum tenuit *Rota
in Ariminen. bonorum 28. Aprilis 1589. coram Plauto,* & tra
dit *Socc. in l. 1. C. ne liceat potentioribus. Specul. in tit. de cess.
act. §. 1. Roman. cons. 518.* vbi dixit hoc procedere etiam in
23 cessione facta † ad fauorem Ecclesiæ, dummodo illa non
habeat potestatem in collitigantem, & communem opinio-
nem esse testatur *Sarnen. ad regul. de subrog. collitig. quæst.1.
num.2.*

Neque huic fundamento visum fuit obstare, quod licentia
concessa Laurentio habuisset suum effectũ ex donatione, quã
ille fecit ad fauorem Pompeij, vnde dicebatur opus fuisse no-
ua licentia pro donatione, quã Pompeius fecit ad fauorẽ Mar
chionis eorũdem bonorum, quæ illi donata fuerunt à Lauren
24 tio, cum ius † eius licentia consumpta fuisset in actu primæ
donationis, *arg. tex. in l. cum pater certam. ff. de leg.2. & in l. bo
ues. § hoc sermone. ff. de verb. signif.* & in terminis licentiæ ob-
tentæ super re prohibita alienari tenuit *Rota in decis.465. nu.5.
par.2. recent.* Hęc enim exceptio visa fuit tolli ex facto, quia do
natio, quã Marchio obtinuit à Pompeio, nõ fuit noua donatio,
sed declaratio primæ donationis, quam ipse Põpeius recepe-
rat à Laurentio, quod ille facere potuit vigore primæ licentię,
25 † cum actus eius primæ donationis non fuisset perfectus, vt
probatur *ex text. in l. hæc conditio 10. ff. de cond. & demonstr.
& l. 1. §. hæc autem. ff. quod quisque iur. & tradit Tiraquel. d. l.
boues. limit 6.* vbi ita limitat regul. eius legis *Felin. in c.2. nu.5.
in 5. limit. de treg. & pac. Ias. in l. si quis ex argentarijs. §. præ-
tor ait nu.10. ff. de eden.* Neque huic responsioni obstare pote
rat noua exceptio, vt non potuisset mutari, persona, cui eadẽ
26 donatio † fieret, cum à Laurentio obtenta fuisset licẽtia no-
minatim, vt donaret Pompeio, vt in terminis eiusdem licen-
tiæ concessæ super facultate alienandi tenuit *glos. in cap. impe-
rialem de prohib. feud. alienat. per Federic.* & notauit Came-
rarius *fol.44. col.1. in 2. conclus. Isern. num.4. & voluit Dec. in
cons.395. nu.2. Rosental. de feud. cap.9. 1. membr. conclus.33.*
Nã hæc exceptio visa fuit procedere posse in terminis, in qui-
bus loquebantur DD. relati, nempe quotiescumque subesse
27 potest † alterius præiudicium in mutatione nouæ personæ, vt
contingit in alienatione bonorum feudalium propter serui-
28 tium, quod ratione eorumdem † bonorum est debitum Do-
mino directo à vassallo, cuius ratione non valeat alienari sine
illius consensus, *vt in d. c. Imperialem,* sed in casu, quo prohi-
bitio alienationis eorumdem bonorum est fundata super ali-
29 qua causa particulari, satis est si ea causa deficiat, † neque vide
tur illa restringi posse ac certam personam, vt considerauit *Ti-
raquel. super ead. l. boues in 10. limit. Bald. in l. fideicommissa
10. §. si quis alicui. ff. de leg.3.* & hanc differentiam inter aliena-
30 tionem bonorum feudalium, & aliorum, in quibus nõ † pos-
sit considerari hæc ratio ex diuersitate personæ; bene explica-
uit *Molin. de primog. lib.4. cap.5. num.32.* quem sequutus fuit
alter *Molin. in tract. de iust. & iur. tract.2. disp.652. num.3.
auth. text. in l. cum seruo. ff. de contrahen. empt.* iuxta declaratio
nem allatam ibi per glos. in verbo quod iusserit, imo etiam in
terminis rei feudalis valet alienatio facta personæ diuersæ ab
ea, pro qua impetratus fuit consensus à Domino, si idem con-
31 sensus † non respiciat personam, cui debet fieri alienatio, sed
vel obligationem, vel actum ipsius donationis, vt tradit *Ca-
mer. in d. c. Imperialem fol.44. ead.2. conclus. sub lit. S.* ita vt si
32 expressum sit nomen vnius personæ † non censeatur additum
vt restringatur concessio, sed solum gratia frequentioris vsus,
& idem voluit *fol.52. col.3. vers. hinc quoque videmus, & nota-
uit Liparul. in addit. ad Isern. in d. c. Imperialem. col.6. vers.*
33 *Sempronio,* & in casu, quo † alienatio sit facta personæ simi-
lis qualitatis expressæ in consensu, idem tenuit *Scrader. in tra
ctat. de feud. par.8. cap.4. num.21.*

Et ita &c.

☞ * *Habetur infra hæc decisio in Additione prout Indice posito
in eius fine.*

☞ * *Est decisio 173. supra in hac eadem parte.*

¶ *In eadem causa in sequenti parte adsunt alia decisiones, idest
sub diebus 28. Aprilis 1638. coram eodem R. P. D. Verospio,
& 25. Februarij 1639. & 13. Maij eiusdem anni coram
R. P. D. Merlino.*

R. P. D.

R. P. D. GHISILERIO.

Hortana Spolij.

Die Mercurij 10. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Spolium quibus probatis intret, & qualiter bene probetur primum extremum. Iudex procedens iuris ordine non seruato, dicitur spoliare. De obligando aliquem, quando agitur, requiritur, quod ipse id certò sciat, & alia circa nullitatem deliberationis.

SVMMARIVM.

1 *in Spolio primum extremum bene probatur ex mandato, subhastatione, & deliberatione contra spoliatum facta.*
2 *ad Possessionem probandam, nulla melior probatio dari potest quam propria confessio aduersarij.*
3 *Confessio non solum probat contra confitentem, sed etiam contra habentes causam ab eo.*
4 *in Spolio secundum extremum probatur ex litis subhastatione iunctis adminiculis.*
5 *In Spolio secundum extremum probatur leuioribus probationibus.*
6 *Iudex ritè, & rectè procedens, priuat possessorem omni, & quacumque possessione.*
7 *Iudex, quando nulliter, & iniuste procedit, aut alias non seruato iuris ordine, intrat spolium.*
8 *Debitum proueniens ex falsa causa non substinetur.*
9 *Obligatio mulieris, si sit ex falsa causa in parte, redditur nulla in totum propter decreti Iudicis indiuiduitatem.*
10 *Creditor, quando accipit pecunias sub vsuris ex eo, quod debitor ei suum creditum non soluit, requiritur citatio personalis, non sufficit dimissa copia domi.*
11 *Cum requiratur, quod debitor certo sciat, se grauari vsuris, ad effectum, vt deliberet, quod velit facere.*
12 *de Obligando aliquem, quando agitur, tractatur de re valde præiudiciali.*
13 *Mandatum relaxatum, & executum plus debito, executio est nulla, & per consequens deliberatio illius vigore, facta, tanquam procedens ex radice infecta pariter nulla est.*
14 *Reintegrationi vt sit locus, sufficit excessus etiam in minimo.*
15 *Iudex non potest relaxare mandatum contra non obligatum.*
16 *Pignoris distractio magni valoris non debet fieri, quando adsunt alia minora, in quibus bene creditum solui potest.*
17 *Executio, quando sit super melioramentis factis sub bonis emphyteoticis, non potest de facto occupari etiam vtile dominium, & ius emphyteoticum.*
18 *in Subhastatione, & deliberatione nomine melioramentorum, intelligitur etiam ius emphyteoticum. limita nu.20.*
19 *Verba vniuersalia, ob eorum vniuersalitatem omnia comprehendunt, & nihil penitus excludunt.*
21 *in Subhastatione nomine melioramentorum comprehenduntur sola melioramenta si pretium oblatum correspondeat.*
22 *ex Pretij qualitate dignoscitur, quid veniat in venditione.*
23 *Emphyteusis à melioratione differt.*
24 *Emphyteuta alijs suas meliorationes, vel ius emphyteoticum potest transferre.*
25 *Dictio, vel, ponitur inter diuersa.*
26 *Emphyteoticum ius potest stare sine melioramentis.*
27 *Melioramenta, quæ fiunt in re emphyteotica, ex pacto possunt remanere penes emphyteotam, vel eius heredes, finita concessione.*

DECISIO CCXXVIII.

Commissa mihi vti Prelato, & extra Rotã, causa appellãtionis interpositæ à Diamante de Rubeis à sententia lata ad fauorẽ Capituli, & Canonicorum Hortañ, reuocatoria duarũ latarũ in spolio ad fauorem d. Diamantis; consului Dominos, An constaret de spolio commisso occasione mandati exequutiui relaxati à Prætore Hortano contra Michaelem, & Diamantem coniuges. In quo dubio affirmatiuè fuit resolutũ, quia necessaria extrema in hoc iudicio concludenter probantur.

Nam primum extremũ anterioris possessionis Diamantis,
1 & Michaelis, † probatur primo ex mandato, subhastatione & deliberatione contra ipsos coniuges facta, ex firmatis in *Bononien. Portonis 29. Feb. 1608. coram bo. me. Card. Marquemontio, in Perusina societatis 31. Iunij 1624. coram bo. mem. Vbaldo, Rot. coram san. me. Greg. XV. dec. 362. in princ. & dec. 402.* & ex instrumento concessionis terreni, de quo agitur, factæ à Capitulo ad fauorẽ illorum de Bastianellis, vbi legitur concessum fuisse prædium, quod olim possidebant dd. Diamantes,
2 & Michael coniuges: † qua confessione nulla melior probatio, vt in puncto possessionis sic narratæ tenuit *Rota in Colonien. præcedentiæ 9. Iunij 1627. coram Eminentiss. Cardin. Vbaldo*: illaq; plene probant possessionem illorũ nedum con-
3 tra Capitulum concedentem sub hac confessione, † sed etiam contra Bastianellos & lis consortes recipientes prædium cum tali assertione, ad trad. per *Castr. in l. cum falsa. nu. 4. C. de iur. vel fact. ignor. cum alijs alleg.*

Secundum autem extremum, videlicet iunior, & moderna possessio illorum de Bastianellis, vltra quod non controuerti-
4 tur, ex sola † litis sustẽtatione iunctis adminiculis, de quibus in facto, plene probatur, *Caputaq. dec. 369 par. 2. Rot. decis. 119.*
5 *par. 1. recent.* Licet † sufficiant leuiores probationes, *Rot. decis. 8. de restit. spol. in nou. & in Romana silua 3. Iunij 1626. coram Reuerendiss. Vrgellen.*

Non obstat titulus deductus ex emptione, præuia adiudica-
6 tione, & mandato Iudicis, † qui ritè & rectè procedendo, priuauit omni, & quacumque possessione, *l. iustè possidet. ff. de acquir. poss. Ang. in l. clam possidere §. qui ad nundinas num. 2. ff. eod. san. mem. Greg. XV. dec. 362. nu. 4. & 5.* Quia cum Iudex
7 nulliter & iniustè, † aut alias non seruato iuris ordine processerit, non ideo minus intrat spolium, *l. meminerit. C. vnde vi. Abb. in c. cum causa in 4. not. de offic. deleg. Caputaq. decis. 186. par. 3 Cas. de Grass. decis. 1. nu. 4. de constit.*

Quod autem Iudex nulliter & iniustè processerit, patet ex eo, quod data etiam validitate obligationis Diamantis, pro scutis centũ, pro alijs resultantibus ex interesse societatis officij, vti non erat obligatus Michael ipsius viri, ita nõ tenebatur obligare se mulier pro illorum solutione, & sic istud debitum, †
8 vti proueniens ex falsa causa, nõ sustinetur, cũ deficiat consensus mulieris se obligantis illius enim obligatio, tanquam ex fal-
9 sa causa in parte, † redditur nulla in totum propter decreti Iudicis indiuiduitatum, vt in puncto obligationis mulierum, fuit resolutum *Romana census 13. Febr. 1632. coram R. P. D. meo Merlino*, & bene applicantur allegata per *Gratian. discept. 691. nu. 32. & seqq.*

Nec facit, quod pro soluendis dictis scutis centum, fideiussores Michaelis acceperit ad societatem scuta centũ auri iul. 11.
10 pro scuto, deindeq; † pro soluenda hac societate acceperint scuta centum auri iul. 12. quia dicti fideiussores non poterant accipere pecunias sub vsuris, nisi præuia citatione personali, cũ pro hoc non sufficiat citatio domi dimissa copia: sed requi-
11 ratur, † quod debitor certo sciat se grauari vsuris, ad effectũ, vt deliberet, an velit se ab ipsis eximere, & certo sciat, sub cuius
12 periculo vitæ societas contracta fuerit, † cum agatur de materia valde præiudiciali, vt resoluit Rota *coram Eminentiss. Cardin. Pamphil. in Romana fructuum, & interesse 10. Decembr. 1619. impressa per Zacch. de societ. dec. 7.* plura congerit *Gratian. discet. 829. per tot. & 987. nu. 8. cum seqq.* Ex quibus omnibus apparet, Michaelem non fuisse debitorem nisi scutorum centum, neque potuisse se compelli ad fructus societatis.

Qua propter cum mandatum contra Diamantem fuisset rela-
13 xatum, & exequutum † pro plus debito, executio est nulla, & per consequens deliberatio illius vigore facta, tanquam proce-
14 dens à radice infecta; qui excessus etiam in minimo † attenditur, vt locus sit reintegrationi, *Ias. in l. si non sortem. §. si centũ. n. 2. ff. de cond. indeb. Afflict. dec. 358. nu. 7. cum alijs alleg. Rota in Romana spolij domorum 21. Februarij 1600. coram Iusto, penes Marches. de commiss. par. 3. fol. 45. & dec. 630. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Accedit quod Iudex relaxauit etiã mandatũ contra Michae-
15 lem, cũ tamen Michael in concordia non † se obligasset, sed solũ ipsius mulier, ideoq; non poterat condemnari à Iudice.

Vlterius exequutio apparet facta super melioramentis, canapa, & alijs fructibus in prædio existentibus, & super omnibus alijs iuribus ad d. Michaelem & Diamantem pertinentibus; subhastatio vero, & deliberatio fuit restricta ad melioramenta pro scutis 193, monetæ, nulla facta mentione canaparum & aliorum iurium: quæ scuta 193. cum sufficerent pro
16 credito, † non debebat fieri distractio pignoris, nimirum prædij, quod erat magni valoris, *l. magis puto. §. ne passim. ff. de reb. eor.* cum alijs per *Rot. coram bon. mem. Cardin. Caual.*
17 *decis.* 58. & inde sequitur esse locum spolio, cum † non potuerit de facto occupari etiam vtile Dominium, & ius emphyteoticum, vt tenuit *Rota in Ariminen. spolij 1. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Merlino, & decis. 105. num. 2. par. 4. diuers.* & antea *in Romana spolij bonorum 21. Februarij 1600. coram Iusto*. Venditis autem solum melioramentis, possessio prædij remansit penes Michaelem, & Diamantem coniuges debitores.
18 Non obstat, quod in subhastatione & deliberatione, † nomine melioramentorum intelligatur ius emphyteoticum, præsertim ponderando vim illorum verborũ in instrumento executionis, *vna cum suis iuribus, membris, & pertinentijs vniuersis ad dictos Michaelem & Diamantem spectantibus*: quę
19 ob sui vniuersalitatem † omnia iura compræhendunt, & nihil penitus excludunt, *l. Iulianus, & l. testatorem in princ. ff. de leg. 3. l. hoc artic. ff. de hæred. instit.* quia hoc non procedit in
20 isto casu, † in quo melioramenta fuerunt dumtaxat deliberata pro scut. 193. & ex instrumento concessionis prædij per Capitulum factæ Bastianellis post subhastationem, constat sola melioramenta separata à iure emphyteotico fuisse illis vẽ-
21 dita pro scutis 250. Vnde necessariò dicendum, † in subhastatione nomine melioramentorum comprehendi sola melioramenta, quibus pretium oblatum correspondet: quia ex pretij
22 qualitate † dignoscitur illud quod venditur, *glos. in l. 1. vbi Bart. nu. 43. ff. de superfic.*
23 Differre autem emphyteusim † à melioratione, patet *ex c. vlt. de locato, & l. fin. C. de iur. emphyt.* vbi disponitur posse em-
24 teotam alijs suas meliorationes, † vel ius emphyteoticum
25 transferre: quia dictio, vel, ponitur † inter diuersa, *Bal. in l. fin. num. 5. C. famil. hercisc. Menoch. cons. 416. num. 17.* Po-
26 test enim ius emphyteoticum stare sine melioramentis, † quæ
27 possunt etiam ex pacto remanere apud emphyteotã, vel eius † hæredes, finita concessione, vt tradunt *Bald. Angel. & Alex. in l. Senatus. §. Marcellus, in fi. ff. de leg. 1. Ruin. cons. 135. num. 16. cum alijs per Menoch. cons. 689. nu. 12. lib. 7.*

Ex quibus vtraque parte informante fuit resolutum constare de spolio.

R. P. D. MOTMANNO.

Fauentina Bonorum.

Die Lunæ 15. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Testator si mandauerit, quod hæres non adiret hæreditatem, nisi certum opus ab eo destinatum perficeret in totum, si mortuo testatore constet de mente hæredis volũtatem testatoris adimplendi, quamuis id non sit perfectum, nihilominus potest adire hæreditatem & percipere fructus.

SVMMARIVM.

1 *de Hæredis mente, quando constet ad effectum adimplendi mentem testatoris.*
2 *Factum quod non est, potest ad perfectionem perduci, dum cessat mora.*
3 *sine Mora non committitur pœna.*
4 *Decretum ad aliquid perficiendum, si emanauerit asente parte, non constituit eam in mora, nisi probetur, quod ad eius notitiam peruenerit.*
5 *Caducitati non est locus, si testator in casu moræ, non apparet alios vocasse.*
6 *Voluntati testatoris non dicitur quis contrauenire, si actuiliam adimpleat.*
7 *Deuolutio non incurritur sine dolo.*
8 *Deuolutio censetur apposita in pœnam contrauentionis.*
9 *Pœna sine dolo non incurritur.*

DECISIO CCXXIX.

INstitutis à Bernardo Fecho hæredibus Presbyteris Regularibus Boni Iesus Ciuitatis Rauenateñ, idem testator illis iniunxit onus ædificandi Ecclesiam cum Conuentu in domo suæ solitæ habitationis loci Mutilianæ Fauentineñ Diœcesis ibique tenendo quatuor Sacerdotes cum alijs sibi beneuisis.

Vbi vero dicti hæredes nollent, vel non possent ibidem habitare, vel Ecclesiam cum Conuentu nollent ædificare, tunc & eo casu, testator prædictus voluit de bonis suis ita disponi, vt ex ijs erigeretur Canonica Presbyterorum eiusdẽ loci Mutilianæ, qui tenerentur præmissa adimplere, sed quia testator in codicillis prohibuit ne dicti Regulares adirent hæreditatem illiusque fructibus gauderent, nisi perfecta prius in totum Ecclesia. Dubitaui an ex eo, quod defuncto ipso testatore dicti Presbyteri cœperunt possessionem bonorum huiusmodi hæreditatis constet de tali contrauentione, quæ illis obstet ad effectum, vt sit locus deuolutionj, de qua supra, & Dominis visum fuit de ea non constare.

Quoniam prædicti hæredes habitarunt, & habitant in loco per testatorem designato ibidemque fundarunt Ecclesiam, &
1 consequenter constat de † mente ipsorum hæredum adimplendi voluntatem testatoris. Et quamuis nondum perfecta Ecclesia adiuerint hæreditatem, illiusque fructus perceperint, non tamen adeo contrauenerunt præcepto testatoris, vt possit dici euenisse casum deuolutionis. Nullibi enim ipse testator determinauit tempus perficiendi fabricam Ecclesiæ. Vn-
2 de quod factum non est † potest ad perfectionem perduci
3 dum cessat mora, sine qua pœna non † committitur, vt à contrario sensu probat *text. in l. magnam cum ibi not. per Doct. C. de contrah. & commit. stipul. & dixit Cephal. in cons. 497. nu. 6. cum seqq.*

Nec nocent verba decreti facta in visitatione, quibus Episcopus mandauit adhiberi diligentiam in Ecclesiæ constru-
4 ctione, quia cum decretum † emanauerit absentibus Patribus regularibus dicta verba non possunt importare interpellationem, quæ constituat in mora eos ad quorum notitiam non probatur illud peruenisse *reg. text. & gl. cum ibi not. in l. item veniunt. §. ponamus. ff. de petit. hæred.*

5 Neque ex testamento vel ex codicillis apparet † de vocatione aliorum Presbyterorum in casu defectus perfectionis fabricæ, fructus verò percepti fuerunt à Presbytero regulari executore testamentario, quem ex depositionibus testium constat summam non exiguam de proprio impendisse in huiusmodi fabricam, & soluisse legata relicta ab ipso testatore, ac etiã debita hęreditaria, & pręterea duos ex presbyterijs regularibus
6 in Ecclesia inchoata fuisse retentos, † vt missas ibi celebrarent ijsque alimenta præstari debuerunt, quæ omnia potuerunt retardare Ecclesiæ perfectionem, dum ipsi executori licuit sibi de bonis hæreditarijs satisfacere.

7 Insuper Domini considerabant in hoc casu † abesse dolum, sine quo non incurritur deuolutio, *glos. in l. si seruum prætor. in verb. nõ videri. ff. de acquir. hær. Abb. cons. 97. n. 35. Dec. cõs. 9. nu. 27. vol. 2. Rot. in Macer. hæred. 3. Iunij 1619. corã bo.*
8 *mem. Francisco Vbaldo,* quia deuolutio censetur † apposita in pœnam contrauentionis, *l. vnic. C. de his qua pœn. nomine. Ang. Aretin. in l. 4. §. Cato nu. 22. ff. de verb. oblig. Seraph. dec.*
9 *794. nu. 23.* & pœnam sine dolo † non incurri est *textus in l. non sancimus. C. de pœn. l. aliud fraus. ff. de verb. signific. & l. non solum. §. 1. de alienat. iudic. mutana. caus. fact. cum alijs allegatis in d. Maceraten. caducitatis coram bo. mem. Vbaldo.*

Et ita informantibus solum Patribus Regularibus Boni Iesus fuit resolutum.

R. P. D. MERLINO.

Fauentina Legatorum.

Die Lunæ 15. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Testator si dederit facultatem heredi circa ademptionem legatorum, quoad naturaliter vixerit, qualiter intelligatur data ista facilitas declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Verba generalissima coarctantur ex verbis specialibus infra posita.*
2 *Legata adimendi facultas, si sit relicta heredi, quoad naturaliter vixerit, intelligitur data facultas, si disponat inter viuos, secus si in vltima voluntate.*
3 *Vendere, donare, vel pignorari fundum, si hæres fuerit prohibitus, quoad viueret, ista prohibitio operatur, vt in vita non possit disponere, sed secus in vltima voluntate.*
4 *Dictio, però, est taxatiua, demonstratiua, limitatiua, & aduersatiua casui supra expresso.*
Dictio, però, inducit conditionem, & formam, nu. 4.
5 *Verba in dispositionibus non debent remanere absque aliqua virtute, & effectu.*
6 *Verba prohibitiua ad instar negatiuæ dispositionis, magis, & potentius operantur, quam verba affirmatiua.*
7 *Facultas disponendi in vita, seu quoad vixerit, intelligitur tãtum de actu facto inter viuos, non autem porrigitur ad vltimam voluntatem.*
8 *Textum in aliquo casu si habeamus, pro omnibus Doctoribus idem affirmantibus, sufficit, quod ille allegetur.*
9 *Conditiones debent aliquid plus operari. quam si dispositio esset facta simpliciter, & nu. 10. & 11.*
11 *Ias. in cons. 130. num. 5. lib. 4. reprobatur.*
12 *Testamentum non recipit robur, nec sortitur effectum nisi post mortem testatoris.*
Dispositiones recipiunt robur de tempore perfectionis. numero 12.
Interpretatio textuum destructiua non est recipienda, num. 12.
13 *Mortuus non potest disponere, nec in contractu, nec in vltima voluntate.*
14 *Testamenti vna pars declaratur ab altera.*
15 *Verbum vnum, & idem in eadem dispositione diuersimodè non debet recipi.*
16 *Heredi, si testator dederit facultatem adimendi legata, qualiter intelligatur data.*
17 *Ira, & odio, quod quis aliquid fecerit, ex quo colligatur.*
18 *Voluntariè non dicitur, quis aliquid fecisse, si ex necessitate id fecerit.*

DECISIO CCXXX.

VErba Testamenti Cæsaris Nonij (*Essa Signora Bartolomea, fin tanto però che viuerà naturalmente, e seruarà le conditioni viduali, habbia piena, ampla, e suprema auttorità, facoltà, e sopraintendenza, cioè di diminuire, moderare, e leuare in tutto, o in parte ad ogni, e qualunque persona, e luogo pio*)
1 licet sint† generalissima, tamen coarctantur ab illis verbis (*fin tanto però ch'essa viuerà naturalmente, e seruarà le conditioni viduali*) & sic censetur data facultas, si disponat inter viuos,
2 †non autem in vltima voluntate, vt est textus *in l. pater filium 36. §. fundum Titianum ff. de leg. 3* Vbi quis fundum Titianum, quoad viueret, vetuit venundari, donari, pignorari, & I.
3 C. declarauit illa verba, † *quoad viueret*, operari, vt in vita non posset disponere, posset autem in vltima voluntate. Et optimè inter se ad vnguem respondent hæc verba (*fin tanto che essa viuerà naturalmente*) & verba textus *quoad viueret*; Immo vrgentiora videntur verba testamenti, de quo agitur, si ponderetur primò illa dictio (*però*) quæ significat quandam animaduersionem testatoris admonentis, tunc demum voluisse valere di-
4 spositionem, si fiat in vita, importat † enim taxatiuam restrictionem, & limitationem, estq. aduersatiua casui supra expresso, ac conditionem, & formam inducit ad *l. pro herede. §. quod si tamẽ ff. de acquir. hered. Bald. cons. 195. num. 11. & 12. lib. 2. Paris. cons. 38. nu. 75. lib. 3. Ias. in l. possideri. §. ex contrario. num. 4 ff. de acquir. possess. Rimin. iun. cons. 240. num. 14. & seqq. Surd. cons. 475. nu. 39. Barz. decis. 97. num. 4. Osasch. decis. 128. num. 16. Aldobrand. cons. 89. num. 4. lib. 1.*
Secundò, quod in testamento, de quo agitur, adest etiam illud verbum (*naturalmente,*) quod deficit in *d. §. fundum Titia-*
5 *num. ff. de leg. 3.* & hoc verbum † non debet esse sine aliqua virtute, & effectu iuxta regulam, *l. 1 §. hec verba, & ibi Bart. ff. quod quisque iuris. cap. si Ciuitas, de sent. excommunic. in 6, Rot. decis. 242. num. 9. par. 5. recent.*
Tertiò, demum, quod nos versamur in dispositione affirmatiua, ibi, (*habbia piena auttorità, come le piacerà di sminuire &c.*) verba autem *§. fundum Titianum*, sunt prohibitiua, ibi, *quoad viueret vetuit venundari, &c.* & tamen certum est,
6 † verba prohibitiua ad instar negatiuæ dispositionis magis, & potentius operari, quam verba affirmatiua *l. hoc genus. ff. de cõdit. & demonstr. Dec. in l. 1. nu. 13. C. de pact. & cons. 490. nu. 6, Crauet. cons. 294. num. 5. Mant. de coniect. lib. 11. tit. 10. nu. 11,* vnde si prohibitio *d. § fundum Titianum* temperatur, vt non intelligatur prohibita dispositio, & alienatio in vltima voluntate propter illa verba, *quoad viueret*, multo magis facultas à Cæsare data Bartholomææ alterandi, & communicandi legata. restringenda est ad actus inter viuos, stantibus illis verbis (*fin tanto però che viuerà naturalmente.*) Et in hoc receptissima est opinio, *Bart. cons. 76. num. 4. vers. me mouet ratio libro*
7 *1.* quod † facultas disponendi *in vita*, seu *quoad vixerit*, intelligitur solum de actu inter viuos, non autem porrigitur ad vltimam voluntatem, & Bartholum sequuntur innumeri ferè doctores diligenter congesti in vtraque decisione* R.P.D. mei Panziroli, quorum multi loquuntur in his terminis, *quoad vixerit, &c*, quibus addi possunt *Stracc. ad Crau. cons. 222. num. 10. post med. Phanuc. in tract. de moment. tempor. cap. 1. num. 26. ad med. vers. hinc etiam. Gratian. discept. forens. cap. 539. nu. 9.* qui dicit hanc esse communem Doctorum opinionem *Marcell. Marcian. cons. 52. num. 3.* qui pariter de communi testa-
8 tur, sed pro omnibus sufficit *text.* † *in d. §. fundum Titianum*, & ratio etiam euidens, quæ stat pro opinione Bartholi, quia si facultas disponendi *in vita* traheretur ad dispositionem per vl-
9 timam voluntatem illa† verba (*fin tanto però che viuerà*) nihil penitus operarentur, & satis fuisset concedere simpliciter facultatem disponendi.
Nec subsistit responsio, *Ias. consil. 130. sub nu. 5. versic. nec obstat fundamentum lib. 4.* quod scilicet dicta verba *quoad vixerit*, seu *in vita sua*, operarentur, si habens huiusmodi facultatem decessisset ab intestato, quoniam hic in casu intestati legata relicta à Cæsare substitissent non ex vi verbum (*fin tanto però che viuerà*) sed quia eatenus legata lata à Cæsare sustine-
10 bantur, † quatenus contraria dispositio, vel ademptio nõ emanasset a Bartholomæa, & sic effectus validitatis legatorum referendus fuisset ad non vsum facultatis disponendi Bartholomeæ, non autem ad limitationem, & restrictionem resultantem ex illis verbis (*fin tanto però, che viuerà naturalmente,*)
11 † quæ propterea semper remanerent sine effectu, & *Ias. d. cons. 130. lib. 4.* signanter reprobatur *per Crauet. cons. 426. nu. 6. Montesperel. cons. 119 nu. 3 ad med. & seqq. Petr. Pech. de test. coniug. lib. 1. c. 15. sub num. 6. vers. ego sanè. Peregr. de fideicom. art. 40. num. 62. Gratian. discept. forens. cap. 539. num. 7.* vbi etiã animaduertit *Ias. sibi esse contrarium. Giouagnon cons. 38. nu. 18. in fi. & nu. 21. lib. 1. Fusar. de substit. q. 549. nu. 10.*
Non obstat, quod Bartholomæa per multos annos vixerit post testamentum, & sic dicatur ademisse legata in vita, & dũ
12 verè naturaliter viuebat, quoniam cum testamentum † non recipiat robur, nec sortiatur effectum, nisi post mortem testatoris, de illo tempore tantum dicitur facta dispositio, quo recipit perfectionem, non autem in vita disponentis, sique aliter intelligeremus, destrueretur conclusio desumpta ex *d. § fundum Titianum, & thorica Bartholi cons. 76. lib. 1.* Et semper remanerent sine efficacia verba illa (*fin tanto però, che viuerà natu-*
13 *ralmente possa disporre,*) quia certum est, † quod mortuus nõ potest disponere, nec in contractu, nec in vltima voluntate.
Quæ, & eo facilius procedere videntur ponderando, quod in eodem testamento Cesar vsus fuit ijsdem verbis restritiuis, dum instituit hæredem Bartholomæam vxorem in vsufructu,

prout

prout vsus fuit in facultate data eidem Bartholomeæ de mutãdis, & adimendis legatis; vnde quemadmodum verba institutionis coarctant ius vxoris, vt solum in vita posset percipere v-
14 sumfructum, & nihil ad hæredes transmittere, ita† pari ratione eadem verba apposita in facultate adimendi legata eandẽ recipere debent interpretationem, vt scilicet Bartholomæa posset adimere in vita idest per actum, qui in vita eiusdem Bartholomæe esset perfectus, & absolutus, non autem per dispositionem vltimæ voluntatis, quæ suum capit effectum post
15 mortem, cum vnum, & idem† verbum in eadem dispositione positum diuersimode non sit accipiendum iuxta tradita per *Ruin. cons. 168. nu. 15. lib. 3. Surd. cons. 53. num. 12. & cons. 152. nu. 39. Rota decis. 247. nu. 20. part. 5. recent.*

Ad generalitatem verborum, & ad clausulam (*omni meliori modo,*) &c. optimè respondebat D. Aduocatus Ronconius, & amplexa etiam fuit Rota in duabus decisionibus coram R. P. D. meo Panzirolo emanatis, quæ odie pariter Dominis placuerunt.

Quibus etiam placuit motiuum, quod ademptio facta a Bartholomæa non erat attendenda, quia & ex testibus, & ex toto dispositionis contextu apparet, non bona fide, sed malo animo, & ex odio, quo Bartholomæa contra Ludouicum, & eius filios legatarios exardebat processisse dictam ademptionem, facultatem autem datam a Cæsare marito Bartholomæe vxo
16 ri semper† intelligendam esse, dummodo fiat ex bona fide, & non ex odio, vt aduertẽ runt *Roman. cons. 476. num. 4. versic. cæterum aduertendum. Menoch. cons. 126. num. 29. Bertaz zol cons. ciu. 68. num. 9. cum alijs.* Prohibuit enim Bartholomæe concordiam inter loca pia, & dictum Ludouicum atque vt dissidia perpetua essent, in casu concordiæ vocauit alia loca pia, noluitq. vt eidem Ludouico, eiusque descendentibus locaretur domus etiam si maior pensio ab eis offerretur, & tamen testator iusserat ipsum præferri minori, etiam cum pensione, quę
17 omnia iunctis depositionibus testium benè† inferũt mulierẽ illam ira, & odio agitatam fuisse dum hæc legata ademit Ludouico ex fratre patruele nepoti dicti testatoris, qui & ab intestato erat successurus.

Nec excusari posse videtur hęc mulier ab odio, eo quod vo
18 cauerit piam causam; quia electio huiusmodi piæ† causæ non emanauit à voluntate eiusdem mulieris, sed a iussu testatoris, intulitque potius præiudicium piæ causæ, dum concordiam vetuit, & locationem domus, etiam pro maiori pensione eidẽ Ludouico, & filijs fieri prohibuit, vt appositè consideratur in vtraque decisione R. P. D. mei Panzirolii.

Ex quibus Domini dixerunt sententiam Rotalem esse confirmandam.

☞ * *Prima est sub die 12. Februarij 1635. altera vero est sub die 29. Februarij 1636. & sunt decisiones 18. & 104. supra in hac eadem parte.*

R. P. D. GARILLO.

Rheginen Communiæ.

Die Lunæ 22. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Beneficij fundator potest imponere eam legem, vt illud conferatur certo generi personarum veluti oriundis illius loci &c. & ea lex est seruanda.

SVMMARIVM.

1 *Citationis defectus non aduersatur sententiæ, si non fuerint citati illi, qui non erant in causa.*
2 *Iudex si potest audire aliquos extraiudicialiter, non est necessaria citatio.*
3 *Consuetudo potest vigere, quod quis antequam admittatur ad causam, teneatur probare se esse originarium loci, quæ probatio fieri potest absque citatione.*
4 *Consuetudo immemorabilis qualiter probetur.*
5 *Consuetudini standum est, si versemur in casu, in quo ius non resistit.*
6 *Beneficij fundator potest apponere eam legem, vt beneficium conferatur certo generi personarum, vel oriundis ex certo loco, Regno, Communitate &c. & non alienigenis &c.*
7 *Et hoc tam de iure Diuino, quam iure Canonico. num. 8. & de iure Ciuili. num. 9.*
10 *Concil. Trident. mandat seruari in collatione beneficiorum qualitates, conditiones, vel consuetudines, quæ secundum aliquas constitutiones requiruntur.*
Et hoc adeo verum est, vt Pontifex intendat vnicuique in sua patria prouidere, & quod prouisio facta extero, non facta mentione originis sit irrita, & subreptitia.
11 *Statuta, seu consuetudines, quod ad beneficia admittantur tantum illi, qui sunt illius loci, optima ratione sunt fundata, & bono Reipublicæ regimine.*
Quia extranei communiter non resident corruptis alienæ Prouinciæ moribus, vel parum aptis naturales inficiunt.
Et Parochiani non ita effecti admittent eorum doctrinam, numero 11.
12 *Beneficij fundatoris voluntas defraudaretur, si bona de suo patrimonio assignata suis oriundis, & naturalibus ad extraneos transmitterentur.*
13 *in Beneficij collatione semper sunt præferendi hi, ex quorum bonis sunt fundata beneficia.*
14 *Ecclesijs, Sacerdotijs, ac diuino cultui sanctius, & diligentius exhiberetur ministerium, si ad beneficia admitterentur tantum oriundi, & naturales, vbi dicta beneficia sita sunt.*
15 *Consuetudo irrationabilis nunquam præscribitur.*
16 *Consuetudo, quod ab beneficia tantum admittatur oriundi, & naturales loci, est rationabilis, iusta, & sancta, & tanquam talis est admittenda.*
17 *In beneficiorum collatione attendenda est consuetudo.*
18 *Alteri per alterum non debet fieri iniqua conditio.*

DECISIO CCXXXI.

FRancisçum Firmianum esse admittendum in Cappellanum, & ad percipiendos fructus seu distributiones quotidianas Ecclesiæ titulos Immaculatæ Conceptionis nuncupatæ Communiæ Terræ Fluminis Morum Rheginen Diœces. & in hoc sententiam Ordinarij esse confirmandam tanquam validam, & iustam censuerunt Domini.

Validitas resultat ex reuolutione actorum, cui non aduersa
1 tur defectus citationis † ad sententiam contra Archipresbyterũ, & alios Presbyteros, *l. de vnoquoque. ff. de re iudic. clem. pastoralis eod. tit. Gabr. de citat. concl. 1. Marant. in prax. par. 6. verb. citat.* Quia licet in decreto manutentionis Firmiano concessæ per vicarium Episcopi asseratur in hac causa audiuisse Archipresbyterum, tamẽ in summario nullibi constat, quod Archipresbyter, & alij Presbyteri fuerint in causa, & ideo cũ
2 † potuerit illos audire extraiudicialiter, non erat necessaria citatio, nam poterat vigere consuetudo, quod antequam Firmia
3 nus admitteretur, † teneretur probare se esse originariũ Terræ Fluminis, quæ probatio posset fieri coram Ordinario absque aliqua citatione *adnot. in cap. quoniam frequenter. §. sunt & alij, vbi Abb. vt lite non contest. Crass. commun. tom. 1. lib. 4. tit. 10. num. 305.*

Iustitia verò probatur ex immemorabilis cõsuetudine Vniuersitatis, quæ requirit duo copulatiuè ad hoc, vt quis admittatur in Cappellanum & ad participationem fructuum eiusdem Ecclesiæ. Primum quod sit oriundus ex Terra Fluminis Morum, & alterum quod parentes ipsius sustinuerint onera realia, & patrimonialia eiusdem Vniuersitatis quæ immemorabilis consuetudo probatur per testes remissoriales, vt in sum. num. 1. cum seqq. deponentes de visu, & certa scientia per 40. annos ante motam litem, & de auditu à maioribus referentes plures fuisse exclusos, & inclusos in contradictorio iudicio vi
4 gore & iuxta formam d. † consuetudinis, & ita semper obseruatam concurrentibus alijs requisitis per *glos. in verb. memoria cap. 1. de præscript. in 6. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. c. 6. num. 39. & ibi adden. & nouissimè Castill. de tertijs Reg. Hisp. cap. 26 & 27. per tot. Rota in Cauallicen. feudi 17. Decembris 1612. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Cui quidem consuetudini standum est, cum versemur in
5 his, quibus† ius non resistit, quinimò permissum est fundatoribus posse in fundatione hanc legem apponere, vt beneficia
6 † conferantur certo generi personarum, vel oriundis ex certo Regno, loco, Communitate, seu Republica, & non alienigenis,

7 nis, tam de iure diuino † *Deuteron. cap. 17. ibi non poteris alte-*
rius gentis hominem facere Regem, & in cap. 18. ibi Prophetam
8 *de gente tua*, quam de † iure Canonico, *cap. bona il 2. de postu-*
lat. Prælat. §. quia verò ibi non poteramus salua conscientia ei-
dem Ecclesiæ de persona alterius Regni prouidere c. nec pro de-
fectu de elect. c. nec è meritis c. nullus 61. distinct. c. final. de cle-
ric. peregrinan. c. Alphorosus 98. dist. c. neminem 70. distinct.
9 † de iure ciuili *l. in Ecclesia ibi in vico natus C. de Episc. & Cle*
ric. l. vna C. non licere hab. lib. 11. sacr. Concil. Trid. sess. 25. c. 5.
de reform. vbi iubetur seruari qualitates, conditiones, vel con-
10 suetudines, quæ secundum aliquas † constitutiones requirun
tur in conferendis beneficijs, quo adeo verum est, vt Pontifex
intendat vnicuique in sua patria prouidere, & quod prouisio
facta extero, non facta mentione originis sit irrita, & subre-
ptitia ex iuribus adductis, vt optimè docet *Rebuff. in prax. be-*
nef. tit. ac rescript. mixt. reg. 20. glos. de pacif. possess. num. 217.
Perez lib. 1. ordinamen. tit. 3. lib. 18. vers. qua ningun. Greg. Lo-
pez in l. 13. tit. 15. vers. de benef. 3. p. q. 26. Spin. de testam. glos. 3.
num. 34.

Quæ statuta, seu consuetudines fundantur etiam optima
ratione, & bono reipublicæ regimine, quia extranei commu-
11 niter non resident, corruptis alienæ Prouinciæ moribus, † vel
parum aptis naturales inficiunt, & Parochiani non ita affecti
admittent eorum doctrinam, & quia cum beneficia sint fun-
data ex redditibus illius Regni, Reipublicæ, Ciuitatis, seu loci,
fraudarentur etiam fundatores eorum vltima voluntate, si bo-
12 na illa de proprio † patrimonio assignata otriundis, & natura-
libus, *Gonzal. in reg. 8. glos. 9. §. 1. num. 8.* ad extraneos transfer-
13 rentur. Maximè quia semper hi præferendi † sunt, ex quorum
bonis sunt fundata beneficia, & sic huiusmodi consuetudinē,
seu statutum tanquam laudabilem admittunt vltra supra rela-
ti, *Innoc. in cap. quia diuersitatem de concess. preben. Panorm.*
in c. ad decorem de inst. Dec. consil. 541. num. 14. 695. num. 23.
Parci. cons. 38. num. 13. & 14. lib. 4. Couar. in pract. cap. 35. nu.
5. Azebed. lib. 1. nou. recopil. tit. 3. lib. 14. optimè & latissimè.
Mandos. in regul. 16. Cancell. quæst. 39. Duennas reg. 202. in
fin. Gutier. lib. 2. Canon. c. 11. num. 29. Gonzal. in reg. 8. glos. 9. §.
1. per tot. ex theolog. Diu. Tho. 22. q. 63. art. 2. ad 4. vbi dicit,
14 quod vtinam vbique locorum fieret, † quia Ecclesijs, Sacer-
dotijs, ac diuino cultui sanctius, & diligentius exhiberetur mi-
nisterium, *Sot. de iust. & iur. lib. 3. quæst. 6. ar. 2. Salon. 2. 2. q. 63.*
art. controu. 3. cum alijs.

Vnde non obstat, quod dicebatur de prædicta consuetudi-
15 ne, scilicet quod esset irrationabilis, quæ † nunquam præscribi
tur *ex cap. fin. de consuetud.* Quia ex supra ponderatis, satis su-
perque constat consuetudinem esse rationabilem, imò iustā,
16 & sanctam, ac † vti talem esse admittendam, vt per *Sanchez.*
moral. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 8. num. 1. & 2.

Nec releuat Bulla Leonis X. de qua fit mentio in sententia
Vicarij Reginen, quam exhibere Domini mandarunt, quo-
niam ex eius lectura cessauit dubitatio, in ea enim nihil statui-
tur super dicta Ecclesia in ordine ad consuetudinem, de qua
agitur, sed solùm cōtinet vnionem alterius Ecclesiæ ruralis S.
Prophoniæ factam huic Ecclesiæ immaculatæ Conceptionis
quæ cum asseratur esse de iurepatronatus laicorum, Pontifex
disponit, quod nemo possit admitti ad Archipresbyteratum,
nisi sit originarius illius loci, quo verò ad alios Presbyteros ni
hil disponit, quia eorum receptio ad Communiam non pen-
17 det à nominatione Patronorum, sed à cōsuetudine, † quæ po-
tuit facere legem, vt nemo recipiatur ad participationē emo-
lumentorum, nisi habeat vtramque qualitatem originis scili-
cet, & quod parentes soluerint onera.

Nec obstat, quod Firmianus non habeat ambo requisita
iuxta consuetudinem prædictam, cum de præsenti non docea
tur eius parentes sustinere onera vniuersitatis, quia sufficit,
quod soluerint aliquo tempore, dum morati sunt in d. Terra
Fluminis Mortum, & in hoc casu dixerunt Domini statutum es
se temperandum. Nam si postea ob discessum parentum one-
ra prædicta soluta non fuerunt, hoc non potest præiudicium
inferre Firmiano, qui cum sit verè originatus, debet ad Com
muniam admitti, licet in præsenti non habeat parentes, qui
18 dicta onera sustineant, † per ipsum enim non stetit, quin solu-
tio facta fuerit *adnot. in reg. iur. ex l. non debet 7. de reg. iur. l.*
transactione matris 26. de transaction.

Et ita decisum vna tantum &c.

§. *Habetur in eadem causa infra in sequenti parte alia decisio sub die 10. Maij 1638. coram eodem R. P. D. Carrillo.*

R. P. D. CARRILLO.

Tiburtina Hæreditatis.

Die Lunæ 22. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De re iudicata, quæ veniat exequenda, quando dicatur constare. Testamentum, si quis tanquam nullum velit impugnare, quia testator non erat mentis compos, quid probare debeat, & quæ probationes ad hoc non sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Appellans, si intra terminum iuris non rediȷt pro Apostolis, nec causa reperitur commissa infra d. terminum, sententia transit in iudicatum.*

2 *Appellationis causa, quando infra annum, & ex causa infra biennium non fuerit prosecuta, sententia transit in iudicatū.*

3 *Fatalia omnia, quin sint lapsa, & causa deserta remanserit, quando non possit dubitari.*

4 *Restitutionis in integrum causa peti, & terminari debet intra quadriennium a tempore quo lapsus fuit annus, vel bienniū datum ad prosequendam appellationem.*

5 *Appellationis causa, quando non fuit prosecuta, tunc res iudicata venit omnino exequenda, non secus ac si a principio non fuisset appellatum.*

6 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*

7 *Procurator constitutus ad aliquam litem, quando reuocatur, debet intimari reuocatio parti, & procuratori cōstituto, alias si tanquam talis citetur, substinetur citatio in preiudicium cō stituentis. num. 8.*

9 *Citatio facta ad primam diem cadit sub prima die iuridica.*

10 *Citatio facta ad hodie per totam, tenet stante citatione personalis.*

11 *Sententia, si sit, si sit lata eadem die, qua fuit præsentata Iudici inhibitio, vt actus substineatur, præsumendum est inhibitionem sententiæ fuisse subsecutam.*

12 *Termini non debent confundi, sed singula, singulis referri.*

13 *Commissio si sit directa alicui cum praciso rescripto, vt quandam certam personam substituat, tunc pro eius deputatione non requiritur aliqua citatio.*

14 *Procurator, quod acceptauerit mandatum, quando dubitari non possit. ampla nu. 15.*

16 *in Commissione, quando adest clausula, quam & quas, tunc pronunciatio optimè substinetur prout in prima.*

17 *Causæ merita non sunt amplius controuertenda stante sententia, & re iudicata.*

18 *Mentis sanæ quilibet præsumitur ex præsumptione iuris. Mentis compotem quemcumque censeri, naturale est num. 18.*

19 *Testator presumitur sanæ mentis, nisi contrarium probetur, & allegant fauorē de tempore testamenti, vel alterius actus, incumbit onus probandi, & quidem concludentissimè.*

20 *Contra Præsumptionem iuris naturalis requiritur exactissima probatio.*

21 *Testes examinati in iudicio criminali, non probant in ciuili.*

22 *Testes examinati in iudicio criminali, vt probent in ciuili, debent in eo repeti cum interrogatorijs.*

23 *Ingenium imbecille vt quis habeat, vel imaginationem læsam aut actus faciat non omnino conuenientes homini sanæ mentis, & nihilominus quod non sit in statu dementiæ ista simul stare possunt. vide rationem, nu. 24.*

24 *Homines sanæ mentis, etiam si ex accidenti faciant aliqua leuia, non reputantur dementes.*

25 *Testatoris dementia non reuelat, nisi fuerit probata de tempore testamenti, & quidem concludenter.*

26 *Testes qui deponunt super furore testatoris debent interrogari, quæ signa, quos motus, vel actus fecerit testator, vt ex illis percipi possit furor testatoris.*

27 Te-

27 *Testator an fuerit furiosus, id percipi non potest ex momento temporis, sed ex quodam discursu, & multitudine actuũ.*

28 *Testibus deponentibus de dementia alicuius non creditur, nisi assignent rationem, licet non fuerint interrogati,*

29 *Testator præsumendum est, quod fuerit sanæ mentis, si fecerit testamentum prudenter, & bene ordinatum.*

30 *Et hoc sufficit ad eius validitatem, etiam si fuisset factum ab eo, qui aliquando habuit dilucida interualla,*

31 *Testator, quod fuerit mentis sanæ nulla maior coniectura dari potest, quam ea, quæ desumitur ex qualitate testamentariæ dispositionis.*

32 *Notario asserenti testatorem fuisse sanæ mentis, standum est, quando signa, & actus sani iudicij præcesserint,*

33 *Testamentum, quando est validum, cum omnibus solemnitatibus iuris conditum, consequenter heredem in eo institutum dicitur fuisse validè, & ritè institutum,*

DECISIO CCXXXII.

POstquam Ioan. Baptista Zacconius sub die 5. Aprilis 1610. suum vltimum condiderat testamenrum, in quo hæredem vniuersalem instituerat Petrum Paulum de Angelis, Franciscus Crucius, & alij venientes ab intestato præuia porrectione quærelæ coram A.C. obtinuerunt condemnari Notorium tanquam culpabilem, & de iure punibilem, testamentumque ab eo stipulatum esse falsum, ac vti tali nullam fidem in iudicio, nec extra esse adhibendam, sed interposita appellatione ab ista sententia per dictum D. Paulum hæredem institutum, fuit causa commissa D. Cardinali Vicario, & Vicemgerens ab eo deputatus Notarium absoluit à crimine falsi, ac testamẽtum validum declarauit, vt in sententia ab eo prolata summ. num. 4. A qua licet fuerit pro parte crucij, & aliorum appellatum, & per Iudicem fuerit terminus iuris assignatus, tamen nihil fuit postea in causa actum nisi de anno 1634. de quo tempore fuit causa commissa in Rota super interesse ciuili dumtaxat. Quare cum pro parte Petri Pauli fuerit obtenta alia cõmissio mihi directa super præfixione termini ad docendum de appellatione, eiusque legitima prosequutione proposui dubium, An constaret de re iudicata, quæ veniret exequenda, & DD. affirmatiuè responderunt.

Ratio resolutionis fuit; tum quia fuit appellatum à sententia lata super validitate testamenti, & appellantes intra termi-
1 num assignatum, † scilicet 30. dierum non redierunt pro Apostolis, nec causam appellationis committi curarunt, *cap. ab eo in princip. vbi glos. de appell. in 6. clem. quamuis. §. similiter. eod. tit. Rot. decis. 57. nu. 4. de appell. in nou. vers. mouetor. Mant. decis. 92. nu. 1. Crescent. decis. 2. nu. 1. de appel.*

Tum etiam quia causam appellationis non fuerunt prose-
2 quuti intra † legitima tempora, hoc est intra annum, & ex causa intra biennium. Nam 10. Iulij 1611. appellarunt, & de anno 1634. commiserunt causam in Rota quoad interesse ciuile, itaut per 20. circiter annos siluerint. Vnde non potest dubitari,
3 † quin sint lapsa omnia fatalia, & causa deserta remanserit, *Auth. ei qui. C. de tempor. & repar. appell. cap. personas. cap. cũ sit Romana. de appell. Clem. sicut. eod. tit. Alexan. cons. 164. nu. 2. lib. 2. Surd. cons. 139. Vestr. de stil. Cur. lib. 7. cap. fin. num. 8. Mantic. decis. 276. num. 2.* Immò quod fuerit lapsum omne tẽpus restitutionis in integrum aduersus lapsum terminum ad
4 prosequendam appellationem, † quia restitutio peti, & terminari debet intra quadriennium à tempore, quo lapsu fuit annus, vel biennium, *l. fin. C. de temp. in integr. rest. Clem. 1. de restit. in integr. glos. in cap. 1. verb. quadriennij. eod. tit. in 6. Morl. de integr. restit. in prælud. num. 15. & 16. cum seqq. Osasch. cons. 30. num. 6. Rota decis. 13. num. 2. par. 2. recent.*

5 Ex quibus res iudicata venit † omnino exequenda, non secus, ac si ab initio prouocatum non fuisset, *ex d. cap. cum sit Romana l. 1. post rem iudicatam. ff. de re iudic. l. 2. C. de execut. rei iudic. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. par. 1. §. 1. n. 6. Mausson. de execut. lib. 1. ampliat. 35. per tot. Boer. decis. 295. nu. 8. in fin.* maximè cum proueniat ex scientia valida & iusta,

6 Validitas de tegitur ex reuolutione actorum, † in quibus apparet concurrere omnia, quæ ad hunc effectum requirit, *Rot. apud Capucaque vulg. decis. 260. par. 2. & decis. 204. par. 1. recent.* non obstantibus nullitatibus ex aduerso oppositis.

Non obstat prima nullitas deducta ex eo, quod fuerit citatus Barattanus, quæ prætendebatur nunquam acceptasse mandatum procuræ, immò quod fuisset reuocatum quia acceptatio mandati procuræ clarè apparet in comparatione facta in actis causæ per ipsum Barattanum procuratorem cõstitutum, vt ex fide publica notarij data in respõsionibus pro Petro Pau-
7 lo, cui non † officit reuocatio, cum non fuerit sibi, nec procuratori constituto intimata, prout requirebatur, *cap. insinuationem. C. mandat. 13. de procur. Gonzal. in reg. 8. glos. 63. nu. 51. Gratian. discept. forens. cap. 18. num. 37. Ximen. Toletan. in concordan. vtriusque iur. par. 1. & 2. in tit. de procur. Vant. de nullit. tit.*
8 *ex defect. mandat.* & citatio † in præiudicium constituentium sustinetur. *Felin. in cap. ex parte Decani. nu. 24. de rescript.*

Nec obstat secunda principalis nullitas desumpta ex citatione ad sententiam exequuta ad hodie per totam sub prima Iulij cum expressione ad p. d. & nihilominus sententia fuerit prolata sub eadem die 1. Iulij. Quia ex lectura ipsius citationis data in summario Crucij nu. 3. tollitur obiectum. Etenim cursor in pede eiusdem citationis retulit illam fuisse exequutam contra fiscum sub die 28. Iunij ad p. d. & sic ad oculum patet, quod
9 illa cadebat sub † die prima Iulij, quæ fuit prima dies iuridica ob festa SS. Apostolorum Petri, & Pauli, & commemorationis S. Pauli præcedentia. Vnde contra eum vti in causa principalem non potest dubitari, quin sententia fuerit ritè, & rectè prolata; respectu vero fisco adhærentium cursor retulit cita-
10 tionem fuisse exequutam sub eadẽ die prima Iulij per tot. † sicut fieri potuit, stãte executione personali, *Seraph. decis. 1115.* in qua decisione licet dubitaretur de validitate sententiæ ex a-
11 lio capite, scilicet quia fuerat lata eadem die, † qua iudici erat præsentata inhibitio, & Rota resoluit pro sustinendo actus præsumendum esse inhibitionem fuisse sententiæ subsequutam, tamen neque negari potest, quin in casu d. decisionis sententia fuisset lata vigore citationis exequutæ ad hodie per totam, & Rota pro eius validitate respondit, *vt ibi sub nu. 2. vers. maxi-*
12 *mè cum citatio.* ideo prædicti † termini citationum non debent confundi, sed singulis singula referri, *gl. in l. si negotium, verb. gestorum. C. negot. gest. Surd. cons. 376. nu. 20. Rot. decis. 750. nu. 1. par. 1. diuers.*

Minus releuat tertia nullitas ex defectu citationis pro deputatione Vicemgerentis, ex quo inferri prætenditur non ad-
13 fuisse iurisdictionem quia cum commissio † fuisset directa D. Cardinali Vicario cum præciso rescripto, vt Vicemgerentem deputaret, nulla alia requirebatur citatio, Vicarius enim fuit in hoc merus exequutor, *Rot. decis. 191. num. 7. Part. 2. recent.* & in omnem euentum prædicti defectus tollerentur per seruationem terminorum substantialium postea factam citatis alijs
14 procuratoribus à Crucijs, & litis consortibus constitutis, † de quorum acceptatione non dubitatur ex traditis per *Rot. in Toletana pensionis 10. Nouembris 1628. coram R. P. D. meo Du-*
15 *nozeto*, maximè cum non fuerint producta iura de † nctio, & *Rot. Coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 319. num. 8. & in Bracharen. de Garfei 27. Nouemb. 1600. coram Sacrato.*

Prout etiam potuit Vicemgerens pronunciare super validitate testamenti, eiusque executione, tum quia sententia lata in prima declarauit testamento nullam fidem esse adhibendam, &
16 tum etiam quia in commissione aderat † clausula quam, & quas quo casu optimè sustinetur pronũciatio, prout in prima, *Rot. decis. 23. de rescript. in nouo Mart. de claus. p. 1. claus. 120. nu. 2. Marches. de commiss. par. 2. & par. 1. pag. 200. num. 59. pag. 62.* vbi decisiones Rotales refert *Seraph. decis. 1241. num. 2. & 3. Achill. decis. 14. num. 1. & seqq. de rescript.* & ex his dixerunt DD. nullitates prædictas non obstare.

Iustitia verò constat ex testamento nũcupatiuo facto à publico Notario rogato coram Vicario, & septem testibus, & amplius alijs solemnitatibus iuris, cuius validitas non potest amplius
17 controuerti stante † dicta sententia, & re iudicata non obstante prætensa dementia testatoris, quia de ea non constat, & re-
18 gula stat in contrarium, vt quilibet † præsumatur sanæ mentis ex præsumptione iuris, siquidem naturale est vnumquemque censeri mentis compotem, *l. nec codicillos. C. de Codicill. Dec. consil. in l. furiosam. numer. 30. C. qui testam. fac. poss. Honded. consil. 78. num. 53. lib. 2. Menoch. præsumpt. 181. num. 7. lib. 1. Caual. decis. 366. num. 3. & fuit dictum in Meliten. testamenti 17. Februarij 1612. coram bo. me. Manzanedo.* vbi Rota firmat pro
19 indubitato testatorem sanæ mentis præsumi, † nisi contrarium probetur, & alleganti furorem de tempore testamenti, vel alterius actus, incumbit onus probandi, & quidem concludentis-
20 simè. Nam contra præsumptionem iuris † naturalis requiritur exactis-

exactissima probatio, *l. fin. C. de testam. d. l. nec codicillos. C. de codicill. glos. in c. cum dilectus de success. ab intestat. Bald. in l. furiosum. C. qui testam. fac. poss. Spin. de testam. glos. 10. in rubric. num. 9. 10. & 11. Anton. Gomez. in l. 3. tauri num. 7. & 8. Rot. decis. 525. num. 1. par. 4. recent. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 178. num. 8. in fin. & nu. 9.*

Nec releuant testes in iudicio criminali examinati, quia vl
21 tra† quod tanquam examinati in iudicio criminali non pro
bant in ciuili, *Bald. in l. 2. num. 23. Alex. num. 26. C. de eden. Felin. in c. causam, quæ il 1. num. 4. de testib.* nec subsistit in fa
cto, quod fuerint ritè, & rectè, examinati, sed potius saluis
exceptionibus contra eorum dicta, & persona adducen
22 dis, †animo eos repetendi cum interrogatorijs, prout de iure
debebat, *Caual. in punct. d. decis. 366. num. 5.* euacuatur eorum
23 fides, ex quo bene possunt stare simul, vt quis habeat† inge
nium imcille, vel imaginationem læsam, aut actus faciat non
omnino conuenientes homini sanæ mentis, & nihilominus
quod non sit in statu dementiæ, vt ex auctoritate *Galeni lib. 3. de loc. affect.* firmat *Menoch. cons. 683. num. 14. ad fin.* & ratio
24 est, quia prædicta omnia non excluditur vsum rationis, †seu
intellectum, nec mentis alienationem inducũt, quandoque vi
ri sanæ mentis, etiamsi ex accidenti faciant aliqua leuia, non
reputantur dementes, *Rot. decis. 525. num. 5. par. 4. recent. & decis. 178. numer. 18. 19. & 21. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

25 Et vlterius probatio dementiæ non releuat, †nisi probata
concludenter de tempore testamenti, vt superius dixi, nec suf
fragatur aliqua probatio percutiens tempus antea, vel post te
stamentum, quoniam testis deponens super furore debet inter
26 rogari quid vidit, †quæ signa, quos motus, vel actus fecerit te
stator, vt ex illis percipi possit furor, & dementia testantis, nã
27 accidentia non possunt percipi ex momento† temporis, sed
ex quodam discursu, & multitudine actuum, *Bald. in cap. causamque, de testibus. Aretin. in l. 1. si cert. pet. col. 3.* Immo testi
28 bus de dementia deponentibus non creditur, † nisi assignent
rationem eorum dicti, licet non fuerint interrogati, *Rot. decis. 107. num. 4. par. 2. diuers.* vbi plures DD. refert, *& d. decis. 525. num. 3. par. 4. recent. & curam Reuerendiss. D. meo Decano d. decis. 178. num. 10.*

Vnde cum ex qualitate testamenti resultent signa, & actus sanæ mentis, ex quo testator reliquit plura legata locis, & causis pijs, omnes nepotes venientes ab intestato institutionibus particularibus, & legatis honorauerit dictumque D. Petrum Paulum hæredem institutum de sua familia de Zacconibus
vocari mandauerit, absque dubio præsumendum est testatorẽ
29 fuisse sanæ† mentis cum fecerit testamentum prudenter, & re
ctè ordinatum, vt patet ex eius lectura summ, Petri Pauli nu.
1. quod sufficit ad eius validitatem, etiamsi fuisset factum ab
30 eo, † qui aliquando habuisset dilucida interualla, quia nul
la maior sanæ mentis coniectura datur, quam illa quæ desumi
31 tur ex qualitate testamentariæ† dispositionis, *l. patronus. § fin. ff. de legat. 3. Bartol. in l. 2. de bonor. possess. furios. & infant. delat. Bald. in l. furiosum. C. qui testam. fac. poss. Anton. Gomez in d. l. 3. tauri num. 8. degum. text. in l. Titia. in fin. ff. de legat. 3. Rota Coram Caual. d. decis. 366. num. 7. & d. decis. 525. numero 7. par. 4. & recent.* & in terminis *in Romana hæreditatis de Gracchis 5. Decembr. 1618. coram bon. mem. Remboldo.*
32 Maximè quia Tabellioni asserenti testatorem† fuisse sanæ mẽ
tis, prout hic, standum est, cum prædicta signa, & actus sani iudicij præcesserint, *Spin. de testam. in d. glos. 10. in rubr. numer. 11.*

Ex quibus vtraque parte informante responderunt DD. pro
re iudicata quoad partem sententiæ, quę fuit in Rota commis
33 sa super negocio ciuili, quia testamentum est validum† cum
omnibus solemnitatibus iuris conditum, & consequenter hæredem in eo institutum fuisse ritè, & rectè institutum.

§ *Aliæ decisiones in eadem causa habentur in sequenti parte, idest sub diebus 15. Martij 1639. & 16. Maij eiusdem anni coram eodem R.P.D. Carillo.*

REVEREND. P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Domus.

Die Lunæ 22. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De dominio domus alicuius quando dicatur constare ad effectum, vt ille sua insignia super dicta domo apponere queat. Præsumptiones, & coniecturæ quando dicantur veræ probationes.

SVMMARIVM.

1 *Dominium bonorum emphyteoticorum quando sumus in antiquissimis, nedum probatur per instrumenta locationum, & perpetuæ emphyteusis.*
2 *Sed etiam per coniecturas & præsumptiones.*
Coniecturæ, & præsumptiones dicuntur veræ probationes, quando à iure sunt approbatę. nu. 2.
3 *Canonum solutiones solæ sufficiunt, si sint supra 30. annos ad probandum directum dominium in vim præscriptionis.*
4 *Libris per Ministros legales tentis, & in Archiuijs conseruatis standum est.*
5 *Laudemij solutio confert ad probandum directum dominiũ eius, cui soluitur.*
6 *Confessio emanata à possessore probat nedum contra confitentem, sed etiam contra habentem causam ab eo.*
7 *Testis vnicus deseruire potest pro adminiculo, sicuti & alia imperfecta probatio, quando admittuntur coniecturę, & præsumptiones.*
8 *ex Signi appositione an oriatur concludens probatio dominij, & num. 10.*
9 *ad Deuolutionis, & rei vindicationis effectum probatio concludens requiritur.*
10 *ex Signi probatione non oritur concludens probatio ad effectũ deuolutionis, & rei vendicationis.*
11 *Signa apponuntur pro coniectura ad probandam identitatem domus.*
12 *Signa in rebus solent apponi ad effectum recognoscendi rem propriam, non autem probandi.*
13 *Probatio præsumptiua ad quemcumque etiam effectum admittitur, quando coniecturę sunt à iure approbatę.*
14 *Identitatis probatio est necessaria ad effectum tam recognitionis, quam vindicationis.*
15 *Identitas domus satis probatur ex situatione eiusdem domus inter alias, quas constat esse emphyteoticas eiusdem Domini, & ex solutione laudemij &c.*
16 *Domus si in eodem situ constructæ, & eleuatę fuerint, non possunt diuerso iure censeri.*
17 *in Confinium probationis materia multum solet deferri congruentiæ, & vere similitudini.*

DECISIO CCXXXIII.

QVæsitum fuit, An constet de dominio Ecclesię S. Iacobi Hispanorum respectu domus controuersæ ad effectum apponendi insignia eiusdem Ecclesiæ, & affirmatiuè fuit responsum.

Quia cum huiusmodi Canon prætensus per Ecclesiam S. Iacobi desumatur ex acquisitione facta per Petrum de Mengibar vsque de anno 1515. ab Alexio de Crescentijs, qui dicto Petro vendidit proprietatem & dominium directum cuiusdã Horti siti in Regione Campi Martij, quem ille prius concesserat in locationem, & emphyteusim perpetuam septem personis respondentibus annuatim ducatos 25. de carolenis, & exinde idem Petrus de anno 1527. asserens in dicto situ fabricatas fuisse quasdam domos dictam proprietatem, & responsionem reliquerit in testamento, cum quo decessit, eidem Ecclesiæ S. Iacobi, indubitatum est nos versari in tempore antiquissimo supra centum annos, in quo nedum † admittuntur probationes dominij per instrumenta locationum, & perpe-

tuæ

2 tuæ emphyteusis sed etiam per coniecturas,† & præsumptiones, cum & illæ dicantur veræ probationes, quando sunt à iure approbatæ *l. licet Imperator. ff. de leg. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 36. nu. 3. & de arbitr. cas. 42. num. 5.* & in terminis semper fuerunt admissæ, *vt in decis. 81. num. 12. & 262. nu. 9. par. 5. diuers. & in Romana deuolutionis domus 28. Maij 1625. coram me.*

Primò igitur accedunt dictæ acquisitioni, & testamentariæ dispositioni solutiones Canonum ab anno 1529. vsque ad an-
3 num 1611. factæ à possessoribus domorum,† quæ solæ sufficerent etiam supra 30. annos ad probandum directum dominiū in vim præscriptionis, *Alex. cons. 4. num. 2. vol. 2. & cons. 8. nu. 2. vol. 7. Seraph. decis. 869. num. 3. 290. num. 4. par. 1. 315. num. 3. par. 3. recen. cum alleg. in supradicta Romana deuolutionis domus vers. tertia accedit,* & quamuis pro dictis solutionibus non dentur quietantiæ originales, attamen sufficienter iustifi-
4 cantur ad hunc effectum† ex libris eiusdem Ecclesiæ S. Iacobi per ministros legales bene tentis, & in Archiuijs conseruatis, *Felin. in cap. ad audientiam nu. 16. de præscript. Roman. consil. 127. num. 1. Decian. cons. 146. num. 14. Crau. cons. 146. num. 4. & 434. num. 14. Rot. ead. decis. 290. num. 5. par. 1. & 325. nu. 3. part. 3. recent.*

Secundò concurrit solutio laudemij facta per Alexandrum Peanum mandatarium Gubernatoris Vrbis, qui hanc domum emit ab Antonio Pace sutore de consensu eiusdem Ecclesiæ
5 S. Iacobi vsque de anno 1529. quæ bene† confert ad probandū directum dominium eius, cui soluitur *Bart. in l. fin. nu. 2. C. de præd. decur. lib. 11. Mantic. de contract. lib. 22. tit. 3. nu. 16. dec. 400. nu. 8. & 420. num. 3. par. recent.*

Tertiò dantur reuelationes Francisci de Peanis filij & hæredis Alexandri factæ penes Secretariū fabricæ S. Petri in executionem Motus proprij Pij Quinti, qui fatetur domum per ipsum possessam esse subiectam ratione directi dominij Ecclesiæ Sancti Iacobi Hispanorum, & soluere iulios sexdecim &
6 baiocos quatuor cum dimidio, quæ confessio† tanquam a possessore facta probat nedum contra confitentem, sed etiam contra habentem causam ab eo, *Rui. cons. 50. nu. 11. vol. 1. Rota decis. 776. nu. 1. par. 1. diuers. 246. num. 4. & decis. 290. numer. 2. par. 1. recent.*

Quartò adest vnius testis depositio de auditu à Virginia possessitrice huius domus, quæ à supradicto Francisco de Peanis & deinde suffragium ab ipsa causam habet, quod semper dicta domus fuit tenta, & habita de proprietate Ecclesiæ S.
7 Iacobi Hispanorum, qui licet† vnicus, attamen pro adminiculo deseruire potest, sicuti & alia imperfecta probatio ad hunc effectum solet admitti, *Bar. in l. 2. num. 3. ff. de appellat. recep. Caputaqu. decis. 206. nu. 6. & seqq. par. 2.*

Non obstat, quod prædicta sit præsumptiua, non autem ve-
8 ra probatio pro appositione† signi necessaria, ex quo oritur cōcludens probatio dominij, *Afflict. decis. 23. nu. 4.* & sufficeret
9 ad effectum deuolutionis, & rei vindicationis† pro qua concludens probatio requiritur, *Rot. decis. 181. nu. 1. par. 4. recent. cum allegat.*

Quoniam etsi vera sit conclusio ad effectum caducitatis, &
10 vindicationis requiri concludentem† probationem dominij, non tamen ex probatione signi oriri hanc probationem con-
11 cludit *Afflict. in alleg. decis. 23. num. 4.* sed ponitur† pro coniectura ad probandam identitatem domus, quinimò signa huiusmodi solere apponi ad effectum recognoscendi rem pro-
12 priam† non autem probandi respondit. *Rota decis. 69. num. 8. par. 5. diuers. & 279. num. 1. par. 4. recent.* & nihilominus præsumptiua probatio ad quemcumque etiam effectum admitti-
13 tur vt supra firmatum fuit, quando† coniecturæ, vt in præsenti, sunt à iure approbatæ, & plenè comprobatur in *alleg. decis. 81. num. 12. par. 5. diuers.*

Demum nō obstat defectus probationis identitatis domus
14 signandæ omnino† necessariæ ad effectum tam recognitionis quam vindicationis.

Quia sufficienter probatur ex situatione eiusdem domus in-
15 ter alias, quas constat† esse emphyteoticas eiusdem Ecclesiæ, ex consensu in earum alienationibus præstito cum receptione laudemij, & recognitionibus possessorum, & appositione lapidum, quæ cum in eodem situ constructæ, & eleuatæ fue-
16 rint† non possunt diuersæ esse, *Menoch. præsumpt. 101. num. 11. lib. 2. Rot. decis. 262. num. 8. p. 5. recent.* & in hac mate-
17 ria probationis confinium multum† solet deferri congruentiæ, & vere similitudini, *Decian. cons. 20. num. 17. lib. 3. Rota decis. 334. num. 2. par. 2. recent. Grat. discept. 88. 3. nu. 6.* quæ eo magis certificatur ex quo Franciscus ex quo causam Virginia & suffragium habuerunt, fassus fuit esse eandem domum Canoni subiectam Ecclesiæ S. Iacobi Hispanorum.

Et ita vtraque &c.

¶ *In sequenti parte in hac causa adsunt aliæ decisiones, idest sub diebus 10. Maij 1638. & 12. Nouembris eiusdem anni, & 8. Aprilis 1639. coram R. P. D. Carillo.*

R. P. D. MOTMANNO.

Narnieñ Bonorum.

Die Veneris 26. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Census an constituat tertiam speciem bonorum distinctam à bonis mobilibus, vel immobilibus declaratur, & conclusio est negatiua.

SVMMARIVM.

1 *Census est quoddam ius percipiendi annuam responsionem ex rebus immobilibus.*

2 *Census non sunt res immobiles, neque immobiles, sed quamdā tertiam speciem bonorum à mobilibus, vel immobilibus distinctam constituen. vide nu. 3.*

4 *Census connumerantur inter bona immobilia, & veniunt sub appellatione immobilium.*

5 *Census nunquam constituunt tertiam speciem bonorum, sed habentur pro immobilibus.*

6 *Præstationes, quæ renascuntur, & pullulant, sunt in fructu.*

7 *in Fructu omne id, quod est, possidetur, vel quasi possidetur.*

8 *Census essentia non consistit in solo, & in simplici iure exigendi responsionem, sed verius in emptione rei fructiferæ prolibitu venditoris.*

Census consistit in fructu singulis annis redeunte. nu. 8.

9 *Ius ex quo nascitur, & renascitur fructus est quid diuersum ab actione, qua exigitur annua pecunia.*

Census est quasi seruitus, & ipsius rei, in qua est impositus, pars inseparabilis. num. 9.

10 *Census statim euanescit, perempta vel destructa re, seu domo, cui cohæret, & neque substinetur, si domus, vel prædium reædificetur.*

11 *Census si sit impositus super aliquo molendino, si illud destruatur, non substinetur super molendino reædificato.*

12 *Quia molendinum de nouo structum, cum sit aliud ab antiquo, non potest esse obnoxium oneri solutionis imposito super alio diuerso ædificio.*

DECISIO CCXXXIV.

POst captam resolutionem quòd in generali donatione Talphiniæ comprehendantur bona hæreditaria Nicolaicæ eius fratris, cum adhuc quæreretur, An eadem donatio cōprehenderet census ab ipsa post factam huiusmodi donationē acquisitos, denuo proposui causam super ijdem, & Dominicē fuerunt quoad census, vt supra, acquisitos recedendum esse a posteriori huius causæ decisione sub die 7. Martij prætermanatæ*.

Nam licet post donationem bonorum immobilium vbique locorum existentium addita sit in eodem instrumento donatio bonorum mobilium, ac iurium, & actionum pertinentium & cōpetentium in futurū, eaque ratione census postea acquisiti inter iura in futurum competentia viderentur debere con-
1 numerari, eo quod census† est quoddam percipiendi annuam responsionem ex rebus immobilibus, vt definit *Cens. in tract. de cens. part. 1. capit. 1. quæst. 3. artic. 2. in princ.* & attenta huiusmodi definitione, ac verbi proprietate census non sunt

2 sunt res immobiles, † neque mobiles, sed quandam tertiam speciem bonorum à mobilibus, & immobilibus distinctam constituen̄, vt per *Bart. in l. mouentium. ff. de verb. sign. Abb. in cap. nulli num. 9. & 10. de reb. Eccles. non alienand. & in cap. relatum il 2. de testamen. Bald. in l. iubemus. num. 4. C. de sacrosanct. Eccles. Roman. in l. nam quod. §. & si quis num. 2. ff. ad Trebell. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 6. num. 3. & fuit dictum in decisionibus Rota 3. 81. & 82. apud Cenc. in d. tract. de cens. per textus*, quos allegant prædicti *Doctores in l. quam Tuberonis. § in peculio. ff. de pecul. l. à Diu. Pio. §. venditione. ff. de re iud. & in l. vlt. in fin. C. de præscript. long. tēp.* quod tum
3 demum procedere, † quando iura huiusmodi per se possunt consistere declarant *Bald. in cons. 232. num. 2. circa fin. vol. 2. Alex. in d. l. à Diuo Pio. §. in venditione nu. 2 vers. addo quod consueuit. ff. de re iud. & in cons. 125. num. 4. volu. 1. Guidopap. cons. 52. num. 1. versic. vbi vero non subest talis necessitas. Nat. in cons. 146. num. 13.* & addunt ita debere intelligi dictum *Bart. in l. 1. C. si aduersus transact. in d. l. mouentium. ff. de verbor. signific.* ac aliorum Doctorum, qui ad hoc solent allegari.

Nihilominus quia census de quibus agitur, alio modo consistere non possunt, quam super re immobili, & consequenter necesse est, vt rei immobili cohæreat ideo indistinctè connu-
4 merantur, † inter immobilia, & veniunt sub donatione immobilium, ita *Abb. in d. cap. nulli. nu. 10. vers. sed tamen distingue de rebus Eccles. non alien. Tiraq. de retract. lignag. §. 32. glos. vnico. num. 84. vers. ex quibus Gabr. cons. 141. num. 17. volum. 2.* qui per dictam rationem cohærentiæ ibi firmat hu-
5 iusmodi census nunquam constituere speciem, † sed haberi pro rebus immobilibus, idem dixit *Rota coram Card. Seraphin. decis. 224. num. 4. & tenent Iason. in l. sciendum. nu. 23. ff. qui satisdare cogantur. Paris. cons. 86. num. 6. volum. 3. Ruin. cons. 82. num. 5. volum. 2. & alij Doctores cumulati per Surd. decis. 204. num. 1. Cenc. in d. tract. de cens. par. 1. cap. 3. quæst. 11. artic. 2. num. 6. & Valasc. de iur. emphyt. quæst. 12. num. 5. per Clementinam exiui. §. cumq. annus redditus de verbor. signific. & text. cum glos. in l. iubemus nulli vbi Bald. numer. 2. C. de sacrosanct. Eccles. l. fin. C. de vend. rebus Ciuit. lib. 11. Authen. de non alienand. §. sed hæc ergo vbi Aretinus numero tertio, & in Authent. vt ij, qui oblig. hab. §. si vero habeat redditus, idem Bald. in l. etiam numero octauo. C. de execut. rei iudic.* vbi pro ratione huius conclusionis tradit. quod præsta-
6 tiones, quæ † renascuntur, & pullulant, sunt in fructu, & omne id quod est in fructu, possidetur vel quasi possidetur. Nisi sint census eius generis, qui sola actione personalj debentur, cum tamen alij census quales sunt ij, de quibus agitur rei
7 † cohærentes actione reali, vel mixta debeantur, vt in cons. præalleg. distinguit, & comprobat *Gabr. n. 19.* & sequitur *Grat. discept. 29. numero 1.* quam differentiam interpositam fecit etiam *Bart. in l. fin. quorum bonorum*, vt obseruauit *Ruin. cons. 82. nu. 5. vol. 2.*

Alia etiam ratione probatur census essentiam non consiste-
8 re in solo & simplici iure exigendi responsionem, † sed verius in emptione partis rei fructiferæ redimibilis pro libito venditoris, quia census consistit in fructu singulis annis redeunte, &
9 ius ex quo nascitur † & renascitur fructus, est quid diuersum ab actione, qua exigitur annua pecunia, vt inquit idem *Gabr. cons. 148. in volum. 3.* immo est quasi seruitus, & ipsius
10 rei pars inseparabilis, adeout perempta, vel destructa re, † seu domo, cui inhæret, statim census ipse euanescat, neque sustineatur etiamsi domus vel prædium reædificetur, vt de censu constituto super molendino post impositionem distructo,
11 quod non sustineatur super molendino † reædificato ex *Nauar. de vsur. quæst. 25. numero 118. dixit Rota coram Card. Seraphin. decis. 1418. numero quarto*, quia molendinum de nouo structum, cum sit aliud ab antiquo, non
12 † potest esse obnoxium oneri solutionis imposito super alio diuerso ædificio, vt plurium recentiorum auctoritatibus comprobat *Cenc. in d. tract. de cens. parte tertia, capitulo primo, quæstione prima, articulo tertio, numero sexto, per text. in lege quid tamen. §. primo ff. quib. mod. vsufruct. vel res amitt. & in l. si ita legatur. §. fin. ff de leg. 1.* quas leges adducunt in his terminis, *Azor. instit. moral. par. 3. lib. 10. cap. 16. sub littera D, & Ludou. Auedan. in tract. de cens. Hispanorum cap. 60. num. 14.*

Quod autem census, de quibus agitur, non comprendantur sub dicta donatione, ex eo etiam maximè constat, quod Talphinia suā in tres partes ad inuicem distinctas diuisit dispositionem. Primò enim donauit quæcumque bona immobilia. Secundò mobilia, tertio etiam loco iura, & actiones, & sic tertiam constituit speciem bonorum distinctam à mobilibus, & immobilibus, & denique in istis bonis immobilibus dum se restrinxit ad bona præsentia, non censetur voluisse comprehendere bona futura, & consequenter census, vt supra post donationem acquisitos.

Et ita vtraque &c.

☞ * *Habetur ista decisio infra in Additione, prout in Indice in eius fine posito.*

R. P. D. VEROSPIO.

Arianeñ Archidiaconatus.

Die Veneris 26. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Ordinarius, si conferat dignitatem maiorem post Pontificalem vacantem in Ecclesia Metropolitana, aut Cathedrali, vel in alijs Collegiatis, nulliter confert, cum ea sint reseruata per regul. 4. Cancel. Item quando ad effectum d. reseruationis requiratur redditus decem florenorum annuorum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Dignitates vacantes in Ecclesijs Metropolitanis, aut Collegiatis, si sint maiores post Pontificalem dignitatem sunt Sedi Apostolicæ reseruatæ in vim regul. 4.*
Regul. Cancel. 4. vt habeat locum, non solum requiritur qualitas dignitatis, sed etiam vt illius redditus, excedat annuum valorem 10. florenorum, nu. 1. & 14.
2 *Obitus beneficiati in possessione beneficij non potest dubitari, si ambo litigantes veniant ex eadem vacatione.*
3 *Beneficij valor quando non possit dici mutatus.*
4 *Ordinarius solet prouidere Ecclesiæ non autem personæ.*
5 *Negatiua excessus, si sit fundamentum gratiæ, est concludenter probanda.*
6 *Beneficij valor vt iustificetur, sufficit quæcumque probatio, etiamsi sit minor quam semiplena.*
7 *Ordinarius præsumitur habere notitiam beneficiorum suæ Diœcesis.*
8 *Prouisiones quando dicantur effectum sortitæ.*
9 *Dignitas aliqua, quod sit solita conferri cum Canonicatu, probari potest ex consuetudine inducta per diuturnam possessionem.*
10 *Protonotariatus qualitas probari potest ex litteris, vel instrumento collationis.*
11 *Doctoratus qualitas probari potest ex instrumento doctoratus.*
12 *ad Beneficium aliquod quod quis sit idoneus, probari potest ex attestatione eius, cui fuit commissa executio litterarum.*
13 *Ordinarij collationis nullitas probatur, si beneficium collatum sit reseruatum Sedi Apostolicæ.*
15 *Valoris qualitas ad hoc, vt sit locus regul. 4. Cancel. est necessaria in dignitatibus vacantibus in Ecclesijs Collegiatis, non autem in Metropolitanis, & nu. 16. & 19.*
17 *Dictionis, ac, natura est coniungere, & copulare.*
18 *Qualitas in fine narrata debet referri ad rem quæ vltimo loco est narrata.*
19 *Cancellaria in dignitatibus vacantibus in Ecclesijs Cathedralibus, aut Metropolitanis, nunquam requirit expressionem valoris, sed secus in Collegiatis. vide rationem nu. 20.*

DECISIO CCXXXV.

RESponderunt DD. in hoc dubio, quod erat iustificata gra
tia Iacobi, cum visa fuissent probari singula, quæ ab eo
narrata fuerunt; Primò enim narratū fuit, quod dignitas Ar-
chidiaconatus, qui in eadem gratia petebatur, erat maior post
Pontificalem, quod illa vacabat per mortem Leandri, & quod
illius fructus non excedebant annuum valorem vigintiquatuor
ducatorum auri de Camera, quę omnia narrata fuerunt in cō-
cessione eiusdē dignitatis facta alteri parti ab Ordinario Aria-
nensi, quia apparebat illam factam fuisse cum eodem supposi
to, quod hæc dignitas vacaret per obitū eiusdem Leandri, &
fundamentū eius collationis erat, quod eadē dignitas non ha-
beret aliquos fructus, seu redditus, itaut licet illa esset maior
in Ecclesia post Pontificalem dignitatem, atq; ita videretur re
1 seruata dispositioni Sedis Apostolicæ in vim regulæ † quartæ,
non tamen posset habere locum eadem reseruatio, dum ex
dispositione ipsius regulæ, non satis erat sola qualitas, quam
hæc dignitas habebat, vt esset prima in Ecclesia post dignitatē
Pontificalē, sed prætereа requirebatur, vt illius redditus exce-
derēt annuum valorem decem florenorū: neque videtur dubi
tandum, quin ex ea dici posset iustificata gratia Iacobi respe-
2 ctu † obitus vltimi possessoris, dum tam ipse Iacobus, quam
prouisus ab Ordinario veniebant ex eadem vacatione iuxta
notat. per *Egid. in decis. 590. & fuit resolutum in Pacen. Cano
nicatus* 10. *Febr.* 1612. *coram Penia, & 11. Decembris 1613.
coram R. P. D. meo Pirouano*, & in alijs pluribus relatis per
Garz. de benf. par. 10. cap. 1. num. 74. Prout etiam in confes-
sione contenta in eadē gratia dici poterat probata ea negatiua
quod fructus huius dignitatis non excederent annuum valorē
vigintiquatuor ducatorum, cum inter collationem factam ab
Ordinario, & gratiam Iacobi non intercedebat spacium duo-
rum mensiū, quia prouisio Ordinarij apparebat facta vltima
die mensis Decemb. anni 1633. gratia vero Iacobi habebat da
tam sub nonis Kalen. Martij anni 1633. quæ erat dies 21. Fe-
bruarij sequentis anni 1634. à Natiuitate; vnde ab eo tempo
3 re prouisionis Ordinarij non potest dici † mutatus valor huius
dignitatis, vt cōsiderant DD. ad effectum probationis eiusdē
valoris, & in terminis valoris narrati à parte consideratum fuit
in *decis. Verall.* 330. *par.* 3. & declarauit *Rot. in Hispalen. be-
nef. 1. Maij 1590. coram Bubalo*, relata per eumdem *Garz.
par. 5. cap. 3. num. 304. & in Tirasonen. Capellania 28. Nouem
bris 1605. coram Card. Pamphilio*. Neque huic probationi
obstare poterat, quod ea gratia concessa fuisset ab Ordinario,
4 † qui solet prouidere Ecclesiæ, non autem personæ, quia cum
prouisus ab Ordinario velit excludere reseruationem, eo quia
beneficium non excedat annuum valorem decem florenorū,
qualis dicebatur requisitus ex dispositione eiusdē regulæ quar
5 tæ. Negatiua † eius excessus dicebatur esse fundamētum gra
tiæ, quam idem obtinuit ab Ordinario, vnde censebatur fate
ri omnia contenta in eadem gratia, vt fuit resolutum coram
eodem *Verallo in decis. 186. inter manuscript. par. 1.* & tradit
Garz. de benef. d. par. 5. cap. 3 nu. 203.

Secundo, narratus fuit valor aliorum beneficiorum, quæ
Iacobus obtinebat, cum vero pro iustificatione valoris eorun-
6 dem beneficiorū satis esse posset † quæcumque probatio etiā
quod illa esset minor semiplena iuxta not. *per Egid. in d. 683.
& coram Card. Seraph. dec. 1199. nu. 2.* & tradit idem *Garz.
par. 6. c. 2. num. 266.* data fuit probatio super valore vnius bene-
ficij in Ecclesia Parochiali S. Stephani Ciuitatis Ariani ex in-
uentario bonorum, & redditum Cappellæ, in qua situm
erat id beneficium, quod inuentarium apparebat factum oc-
casione visitationis habitę ab Ordinario super hac cappella cu
7 ius attestationi plurimum deferendum † erat propter noti-
tiam, quam censebatur habere beneficiorum suæ Diœcesis iux
ta notata per *DD. in clemen. 2. d. officio Ordin. vbi Card. nu.
13. Felin. in c. ad aures. nu. 15. de rescript.* Respectu vero Ca-
nonicatus, quem etiam ipse Iacobus obtinebat in eadem Ec-
clesia Ariani, quod ille non excederet 24. ducatos auri de Ca-
mera, sicut de eo narratum fuit, visum fuit probari ex pluribus
prouisionibus factis, tum de hoc Canonicatu, tum de alijs Ca-
nonicatibus huius Ecclesiæ, cum hac narratiua, & expressione
eiusdem valoris. Et ex ijs prouisionibus etiā apparebat, quod
cum dd. Canonicatibus erat compatibilis dignitas Archidiaco
natus, quæ fuit altera qualitas narrata in gratia cum eæ proui-
8 siones inciperent ab anno 1582. & † omnes fuissent hoc mo-
do conceptæ, atque etiam probaretur effectum sortitæ ex suc
cessione vnius in hac dignitate per obitum alterius, ex quibus
9 rectè dici poterat probata ea qualitas, † cum ad hunc effectū
potuisset satis esse consuetudo inducta ex diuturna possessio-
ne, vt notant *DD. in cap. 1. de consuetud. lib. 6. post glos. ibi in
verb. vnicum, & in cap. eam te. de rescript. Put. decis. 189. lib. 3.
Garz. de benef. par. 11. cap. 5. nu. 246.*

Narrata fuit tertio in gratia qualitas personæ Iacobi, quod
scilicet erat Doctor, & Prothonotarius Apostolicus, &
demum idoneus ad obtinendam dignitatem huius Archidia-
10 conatus, de quibus non visum fuit posse dubitari, cum † qua-
litas Doctoratus, ac Prothonotariatus probaretur ex litteris
vel instrumento collationis eidem factæ vtriusque huius di-
11 gnitatis, vt de instrum. Doctoratus notant *DD. in l. si so-
lemnibus C. de fid. instrument.* & ibi *Bald. numer. 1. Salycet.
num. 2. Alexand. cons. 107. num. 2. volum. 7.* & de litteris col-
lationis tradit *Abb. in cap. nostri, numero quarto, & in cap.
qualiter, numero primo de elect. Paris. de resignat. benef. lib. 8.
quæst. 2. num. 7.* de illius vero habilitate costaret ex attestatio-
12 ne Episcopi Auellini, cui commissa fuit † executio litterarum,
quæ etiam admitti solet ad earum iustificationem, vt tenuit
*Rota coram Put. decis. 356. numero quarto lib. 1. & decis. 140.
numero secundo lib. 2. & in Conuersanen. Capellæ 14. Decem-
bris 1592. coram Mantic. inter impress. decis. 208. numero
quarto*, & voluit *Abb. in cons. 41. num. 21. lib. 2. Ioan. Andr.
in cap. sicut. nu. 11. de re iudic.*

Quarto demum narratum fuit, quod hæc dignitas nulliter
collata fuisset per Episcopū Arianeñ, & in hac parte etiam re-
manebat iustificata gratia, cū nullitas collationis factæ ab Or-
13 dinario probaretur † ex reseruatione eiusdem dignitatis indu-
cta ex regula quarta Cancellariæ, in qua dispositioni Sedis A-
postolicæ reseruantur omnes dignitates quæ sint in Ecclesijs
14 Cathedralibus & Metropolitanis † maiores post Pōtificales,
aut principales in Collegiatis, vt valorem decem florenorū au-
ri cōmuni æstimatione excedant. Neq; excludebatur reserua-
tio eo, quia non probarentur fructus huius dignitatis excede-
re valorem decem florenorum, cū imò nulli essent illius reddi-
tus, vt constat ex tribus prouisionibus factis huius dignitatis
ante vltimam illius vacationem. Quia hæc qualitas valoris so-
15 lum erat necessaria in dignitatibus vacantibus † in Ecclesijs
Collegiatis, non autem in Cathedralibus, aut Metropolitanis.
Et hoc quidem visum fuit probari ex verbis eiusdem regulæ,
quia apparebat factam fuisse in ea hanc distinctionem inter
has duas Ecclesias vt in Metropolitanis & Cathedralibus, quæ
primo loco nominatæ fuerunt, satis esset sola qualitas maioris
16 dignitatis post Pontificalē in † Collegiatis verò præter quali-
tatem primæ dignitatis necessaria esset etiam alia qualitas valo-
ris, prout hoc ostendebat clausula, sub qua nominatæ fuerunt
dignitates, quæ vacarent in hoc vltimo genere Ecclesiarum,
*nec non valorem 10. florenorum auri cōmuni æstimatione ex-
cedentes principales in Collegiatis*. Quæ clausula videbatur ita
concepta ad tollendā habitationem, quæ super ea esse poterat
secundū verba regulæ antiquæ à tempore Iulij III. cum in illa
legeretur posita hæc qualitas valoris post expressionem factā
17 omnium, Eccles. quæ etiam nominabantur cum † dictione
ac, cuius natura est coniungere, & copulare, vt probat text. in
l. 2. §. & cum placuisset. ff. de origin. iuris, & notant ibi *DD. &
in l. 2. ff. de stat. homin. Ioan. And. in c. cum accessissent. num.
de constit.* Quamuis in ea etiam videretur contrarium dicen-
18 dū eo, quia qualitas illa valoris solum † referri possit ad Eccle-
sias Collegiatas, quæ vltimo loco nominatæ fuerunt, vt tenet
*Felin. in c. ex parte num. 38. circa fin. de rescript. sequen. decis.
Fastol. 46.* quos refert *Mandos. super hac regul. 3. q. 6. num. 3.*
& licet idem Mandos. contrariam sententiā sequatur secundū
verba regulæ antiquæ, tamen priorem opinionem tenet *Al-
phonsus antiquus glosator super eadem regula* & eam etiam ser-
uat Cancellaria, quæ in dignitatibus existentibus in Ecclesijs
19 Cathedralibus, aut Metropolitanis † nunquam requirit hanc
expressionem valoris, vt cōstabat ex attestatione plurium ex-
peditorum, quorum fidē sequuta fuit *Rota in vna Salernitana
Monasterij 19. Iunij 1598. coram Card. Lancellotto.* & vide-
batur hoc etiā suaderi ex ratione differentiæ, quæ poterat assi-
20 gnari inter easdem Ecclesias propter † maiorem præeminen-
tiam, quam habent dignitates Ecclesiæ Cathedralis, vt tradit
Staph. de litteris gratiæ, de modo, & forma impetrandi in tit.
quan-

quando dignitates includantur in litteris beneficialibus sub num.6. & notat *Anchar. in cap. de liberatione. num. 1. de offic.delegat. lib.6.*| Et ita &c.

§ *Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 4. Decemb. 1637.coram R.P.D.Motmanno.*

R. P. D. MOTMANNO.

Gerunden Coadiutoriæ.

Die Veneris 26. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Affectio ex appositione manus Papæ, dum concessit aliquam coadiutoriam, si in subrogatione habeat vim collationis, cum sit fundamentum gratiæ ad effectum obtinendi immissionem, ideo est concludenter probanda.

SVMMARIVM.

1 *in Subrogatione gratiosa habente vim collationis tertium requisitum probandum ad effectum obtinendi immissionem, est affectio ex appositione manus Papæ.*

2 *Affectio super beneficio ex appositione manus Papæ, pendet à validitate gratiæ, & a iustificatione causæ, qua Papa motus fuit ad concedendum quatenus constat de veritate narratorum.*

3 *Papa non est præsumendum, quod voluerit præiudicare Collatoribus Ordinarijs, nec illos præuenire circa collationem beneficiorum, nec inficere prouisionem ex futura vacatione.*

4 *Beneficium non afficit decretum latum ex falsa causa.*

5 *Gratiæ causa cessante, cessat etiam ipsa gratia.*

6 *Coadiutoriam si quis impetrauerit sub narratiua, quod aliquis Canonicus non potest amplius in choro propter aduersam valetudinem inseruire, id concludenter debet probare.*

7 *Testes reddentes optimam causam sui dicti, bene probant eorum testificationes.*

8 *Infirmitas ad effectum Coadiutoriæ cum futura successione debet præstare perpetuum impedimentum.*

9 *Narrata in gratia ad effectum, vt gratia non subsistineatur, sufficit, quod per aduersarium probetur, quod res ita non sese habet.*

10 *Testes conciliantur, si alij deponant, quod aliquid est factum, alij vero dicunt, quod id debuit fieri.*

DECISIO CCXXXVI.

Vacantibus de mense Iunij anni 1623. Canonicatu, & Præbenda, ac Beneficio Sanctæ Anastasiæ, cum præpositura Eleemosynæ Panis Ecclesiæ Gerunden. per obitumq. Francisci Ballæ, Episcopus, & Capitulum, ac Sacrista maior dictæ Ecclesiæ eorumdem Canonicatus, & Præbendæ, ac Beneficij & Præpositure ordinarij Collatores respectiue Ioanni Canonicatum, & præbendam, Hieronymo verò beneficium cum dicta Præpositura similiter contulerunt.

Verum quia Iosephus Balla de mense Martij præcedentis obtinuerat se in dicti Francisci Coadiutorem cum futura successione, quoad Canonicatum, & Præbendam ac Præposituram auctoritate Apostolica deputari, ac ad ius, & possessionẽ Coadiuti gratiose subrogari, cuius subrogationis vigore petebat se in illorum possessionem immitti. Dubitaui, an dicto Iosepho esse danda immissio, & Domini eam denegandam esse censuerunt.

Nam licet de Clericatu subrogati, ac de obitu Coadiuti in possessione nulla sit inter partes controuersia, non tamen probata est affectio ex appositione manus Papæ, dum coadiutoriam concessit, quod in subrogatione † habente viro collationis, vt hic est tertium requisitum, immo fundamentum gratiæ ad effectum obtinendi immissionem, & idcirco concludenter probari debet, vt dicit *Rota in Burgen. de Pancorup 28. Nouembris 1588.coram Gypsio.*

1 (margin)

Cum enim à validitate gratiæ, & à iustificatione causæ, qua
2 Pontifex motus fuit ad concedendum, † pẽdeat affectio eatenus censetur Papa apposuisse manum, quatenus constat de ve-
3 ritate narratorum, sine qua ipse non prætendit † Collatoribus ordinarijs præiudicare, nec illos præuenire *Gonz. ad reg.8.glos. 52.nu.45.cum seqq.* neque inficere prouisionem ex alia futura
4 vacatione, vt de † decreto lato ex falsa causa, quod non afficiat beneficium respondit *Roman. cons.335.num. 11. not. Prob. ad Monach. in cap. sibi qui. num.20. de rescript. & dixit Rota decis.12. de concess. præbend. in antiq. & in Elnen. Canonicatus 6. Iunij 1631. coram R.P.D. meo Ghisilerio*, vti exornatur con-
5 clusio, quod cessante † causa gratiæ, cessat & gratia, vt per *Tiraq. in tract. cessante caus. num.116.*

In hoc autem casu narratum fuit, quod Franciscus aduersa
6 valetudine teneretur, quodque subinde, † & præsertim post quamcumque corporis exercitationẽ sanguinem expueret, ac insuper Coro, officijsq. diurnis, & nocturnis interesse, atq. eleemosynis, quæ ex officio Præposito incumbunt, a dministrare non posset. Et nihilominus ex testibus constat prædictũ Franciscum de mensibus Ianuarij, Februarij, Martij, & Aprilis, ac etiam ante, & post vsque ad festum S. Barnabæ d. anni, & sic de tempore datæ gratiæ comparuisse in Choro, & Horis Canonicis diurnis, pariter ac nocturnis interfuisse, missasque
7 in eadem Ecclesia celebrasse. Qui testes † optimam scientiæ causam reddunt, quia ipsimet viderunt, & de dicto tempore suum ibidem residentiam fecerũt; immò is, qui fuit deputatus officialis ad notandum nomina celebrantis, refert ipsum Franciscum de dicto mense Ianuarij ter, & vigesies celebrasse de mense verò Februarij quotidie, de mense Martij semel, & vigesies, ac de mense Aprilis vigesies octies adeo vt controuerti nequeat, quin excludat veritatem causę, vt supra narratæ quod scilicet Franciscus, adeo infirmæ esset valetudinis, vt Choro,
8 & diuinis officijs interesse non posset, talis † enim infirmitas ad effectum Coadiutoriæ cum futura successione perpetuum debet præstare impedimentum, *Caputaque decis.140.n.2. par.1. Gonz. ad reg.8.glos.5.§.9.nu.89. Rota in Ginnen. Thesaurariæ 24. Nouemb. 1634. coram R.P.D. meo Verospio.*

Et quamuis replicetur Franciscum supradicta saltem fecisse non sine detrimento valetudinis, attamen sufficit ad ex-
9 clusionem causæ, quod simpliciter † fuerit expressum non posse officijs diurnis interesse, & non fuerit additum sine periculo sanitatis de quo periculo deponunt Medici vti testes examinati pro parte dicti Coadiutoris, sed non concludunt, quod propterea Franciscus omitteret residere, & alia non posset facere, vt Papæ fuit narratum.

Verumtamen testes prædicti optimè conciliantur, dũ alij
10 deponunt de eo, † quod est factum alij vero de eo, quod Franciscus iuxta Medicorum consilium facere non debuisset.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen Vsusfructus.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Testatoris mens ex illius verbis est colligenda. Hæres, quando non dicatur impugnasse mentem testatoris ad hoc, vt illius commodo priuetur. Vsusfructus si alicui sit relictus, vt faciat fructus suos, debet offerre cautionem de bene vtendo.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*

2 *Testatoris mens ex illius verbis potissimum est colligenda.*

3 *Testator si disposuerit, quod quis aliqua re gaudeat eius vita durante, ista verba nihil aliud importare videntur nisi vsumfructum.*

4 *Mentecaptis quis veniat substituendus.*

5 *ad Sorores etiam extenditur l.humanitatis.C.de impub.& alijs substit.*

6. *Hæres nullum commodum sentire debet ex testatoris voluntate, si eam impugnauit. limita nu.9.*

7 *Substitutio exemplaris facta a patre filijs mente captis non reputatur testamentum patris, sed filiorum.*

8 *Substitutio exemplaris euanescit, cessante filiorum dementia.*

10 *Vsusfructus si alicui fuerit relictus, debet dare cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, alias si eam non obtulerit, non facit fructus suos, limita hoc si res remansit semper penes hæredem.*

11 *Rem plus est habere, quam fideiussorem.*

12 *Vsumfructum, quis bene potest donare pro tempore suæ vitæ.*

13 *Fructus possunt locari ad vitam vsusfructuarij.*

DECISIO CCXXXVII.

CEnsuerunt Domini sententiam R.P.D. Dunozetti esse confirmandam, vti iustam, & validam, validitas enim
1 † illius apparet ex reuolutione processus, in quo omnia necessaria interuenerunt. *Caputaque, decisio. 260. parte 2.*

Iustitia verò clarè detegitur ex decisione emanata super hac eadem causa 4. Februarij præteriti, in qua fuit firmatum DD. Francisco, & Catherinæ de Granoliacs competere vsumfructum tertiæ partis bonorum fideicommisso Nicolai de Tertulijs subiectorum, vti Donatarijs Gabrielliæ ipsius Nicolai filiæ ea ratione, quia Nicolaus in sua dispositione sub qua decessit, hæredes vniuersales instituit DD. Antonium, & Bartholomæum eius filios mentecaptos; illosque recipere substituit, eiusdemque sine filijs legitimis decedentibus, substituit vulgariter, exemplariter, & per fideicommissum primos liberos masculos Gilettæ, Ludouicæ, & Gabrielliæ ipsius testatoris filiarum, & casu, quo aliqua ex dictis filiabus nullum haberet masculum, disposuit, quod d. filia tunc gaudere eius vita durante illa durante illa parte, & portione bonorum, quam eius liberi masculi consecuti fuissent, si in rerum natura extitissent. Quare mortuis Antonio, & Bartholomæo, superstitibus ex Giletta Hectore, & ex Ludouica Francisco; visum fuit non posse dubitari, quin factus fuerit locus vsufructui d. tertiæ partis bonorum Nicolai, ad fauorem Gabrielliæ, quæ nunquam filios masculos
2 suscepit, † prout non controuertitur stante clara mente testatoris, quæ ex illius verbis potissimum eligenda est, *l. labeo, §. idem Tubero. ff. de suppellect. leg. Fusar. de substit. quæst. 257. numero 21. Rota decis. 130. numer. 3. part. 1. recent.* quæ ver-
3 ba nihil aliud videntur importare nisi vsumfructum † dum dicitur, quod filia gaudeat eius vita durante illa portione bonorum, quam eius filij masculi, si tales ipsa habuisset consecuti fuissent, vt per *Cephal. consil. 158. numero 5. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 29.* & fuit firmatum *in hac causa die 19. Iunij 1617. coram bona memor. Buratto,* & repetitum, 4. *Februar. prædicti coram R. P. D. meo Dunozetto.**

Nec potest dici, quod Gabriellia contrauenerit paterno testamento, dum impugnauit substitutionem exemplarem, quam testator Bartholomæo, & Antonio filijs mentecaptis fecerat ad fauorem Francisci, & Hectoris eius nepotum sub
4 prætextum, † quod ipsa vti sorori mentecaptorum debuerit substitui iuxta dispositione, *l. humanitatis, C. de impub. &*
5 *alijs substit.* quæ extenditur etiam † ad sorores *Ripa in l. ex facto numero 9. ff. de pupill. & exempl.* & latè comprobat. *Fusar. de substitut. quæst. 189. numer. 2.* & sic nullum potuis-
6 se sentire commodum † ex paterna voluntate, quam impugnauit *Roman. consil. 116. numer. 11.* Nam fuit ponderatum Gabrielliam non impugnasse paternum testamentum in ea parte, in qua ea substitutio continebatur; sed potius frater-
7 num, † quia substitutio exemplaris facta per patrem filijs mentecaptis reputatur filiorum testamentum, *Ripa in l. ex facto, numer. 5. ff. de vulg. & pupill.* & cessante dementia, cessat e-
8 tiam † exemplaris substitutio, vt latè per *Fusar. de substitut. quæst. 199. numer. 1.* Vnde cum Nicolaus duplicem fecerit substitutionem, vnam exemplarem, alteram fideicommissariam, duo reputatur fecisse testamenta, vnum pro filijs, alterum pro se, & consequenter duo patrimonia distinxisse, & ideo cum Gabriellia diuiserit in sua petitione vtramque hæreditatem, & illam suorum fratrum petierit vigore exemplaris, illam vero patris in vim fideicommissariæ substitutionis
9 † videtur approbasse paternum testamentum, & sic non debuit priuari vsufructu illius vigore sibi delato, vt latè fuit ponderatum in hac causa 4. *Februarij coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Nec visum fuit obstare, quod cum Gabriellia nunquam
10 dederit, neque obtulerit cautionem † de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, non potuerit facere fructus suos, ex *Fulgos. consil. 52. ad finem, & Ruin. consil. 91. num. 10. & consil. 202. num. 7. lib. 2. Decian. consil. 607. num. 3. & consil. 608. num. 2. Ruin. sibi contrarius consil. 88. numer. 9. lib. 5.* & post eos *Gabr. de vsufruct. conclus. 1. num. 40. versic. contrarium, & num. 49. Carocc. de locat. & conduct. in verbo vsusfructus. quæst. 10. fol. 83. Surd. decis. 57.* Nam Dominis placuit responsio data coram R.P.D. meo Dunozetto, quod cum dicta bona fuerint semper penes Hectorem, & Franciscum, d. cautio
11 non erat necessaria, cum plus sit † habere rem quam fideicommissorem, & propterea bene potuit Gabriellia donare dictum vsumfructum DD. Francisco, & Catharinæ eius nepotibus pro tempore, quo vixit *l. non vtitur, & ibi glos. in verb. donatus. ff. de vsufruct. Castill. de vsufruct. quæst. 69. numero 6.*
12 *& seqq.* vt in simili, quod fructus † possint locari ad vitam vsusfructuarij dixit *Borgnin. decis. 25. numer. 8. versic. cum igitur libr. 2. Mantic. de tacit. lib. 5. tit. 3. num. 11.*

Et sic vna tantum parte &c.

☞ * *Est decisio 195. supra in hac parte, & infra in eadem causa adest altera decisio sub die 11. Decembris 1637. coram R. P. D. Ghisilerio, & in sequenti parte habetur alia sub die 18. Martij 1639. coram eodem R.P.D. Ghisilerio.*

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Legati.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Testator si mandauerit, vt solueretur vxori omnis ee summa pecuniarum, cuius ipsa assereret, se esse illius creditricem, iubens vt in hoc staretur soli illius declarationi, qualiter sit intelligendum hoc legatum, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor potest sequi fidem eius debitoris circa declarationem ab eo factam de suo credito.*

2 *Testator mandare potest, vt stetur declarationi sui creditoris circa id, quod ei debet.*

3 *Pecunia nomen de sui natura aptum est comprehendere omnem speciem debiti.*

4 *Legatum quando venit interpretandum, attendi debet communis vsus loquendi.*

5 *Pecunia approbatione secundum communem vsum loquendi venit tantum pecunia numerata.*

6 *in Legatis semper sumenda est ea interpretatio, quæ sit contra legatarios, & minus non noceat hæredi.*

7 *Facultas concessa sub verbis amplissimis, & generalissimis, non debet restringi ad vnam tantum speciem rei.*

8 *Verba, quomodolibet, vel quomodocumque non respiciunt aliquam restrictionem.*

9 *in Interpretatione vltimarum voluntatum particularis vsus, seu consuetudo testatoris præferendus venit communi vsui, seu consuetudini.*

10 *Legatum non strictè interpretandum stante coniunctione quæ intercedit inter legatarium, & testatorem.*

11 *Legatũ est latè interpretandum stantibus pluribus argumentis*

tis beneuolentiæ, quæ testator legatario ostendit in testamento.

Maritus, si relinquat aliquod legatum vxori, non est strictè interpretandum, numero 11.

12 *Maritus si leget aliquid vxori, non habet locum illa regula, quod interpretatio legati sit facienda in dubio ad fauorem hæredis contra legatarios.*

13 *Creditor, si vigore facultatis à testatore ei concessæ potest declarare quantitatem sui crediti, tunc illius causa debet constare ex alijs probationibus. limita num. 15. & 16.*

14 *Statuto si caueatur, vt stetur iuramento damnum passi, circa d. damnum passum, debet prius probari damnum fuisse datum, & postea est admittendus ad iurandum super extimatione damni passi.*

17 *Creditor dicitur amisisse facultatem ei relictam à testatore circa declarationem sui crediti, si dolosè dictam declarationem fecerit.*

18 *Conuentio facta inter contrahentes de stando iuramento, siue simplici declarationi alterius partis, cessat supradicta conuentio, stante dolo iurantis, siue declarantis.*

19 *in Arbitrij cuiusuis concessione, quamuis liberi, & pleni semper censetur exceptus dolos illius, cui dicitur dictum arbitrium concessum.*

20 *Procuratoris dolus non debet imputari principali.*

21 *Procuratoris dolosa declaratio non potest dici facta à principali præsertim vt illi ascribi debeat aliquis dolus.*

22 *Crediti generalis petitio facta cum protestatione detrahendi quamcumque summam antea solutam, remouet omnem suspicionem doli, cum eius effectus sit, vt non intelligatur facta ea petitio, nisi pro vero credito.*

23 *Error est excusabilis, si consistat in facto alieno.*

DECISIO CCXXXVIII.

EX testamento Hieronymi relicta fuerunt Helenæ suæ vxori duo legata, in primo mandauit testator, vt illi solueretur omnis ea summa pecuniarum, cuius ipsa assereret se esse illius creditricem, iubens vt in hoc staretur soli illius declarationi addita ratione, quia notam habebat illius integritatem in secundo legato, quod tamen relictum fuit in codicillis, voluit idem testator, vt ipsi Helenæ soluerentur lib. 1200. sub ea tamē cōditione, quod traderet suo hæredi partē vnius domus, quam illa de suo ære emerat, & quædam bona mobilia, quæ reperiebantur in domo sui ipsius, & pertinebant ad hæreditatem Benedicti fratris eiusdem suæ vxoris. Has summas cū Helena consequi vellet, declarauit se esse creditricem occasione primi legati in certa pecuniarum quantitate, & obtinuit condemnari heredem ad illius solutionem vigore duarum sentētiarum, ex quibus vltima moderata fuit condemnationem factam in prima, cum ante eam præcessisset noua illius declaratio, in qua confessa fuit suum creditum ascendere ad solam eā quantitatem quæ postea ei concessa fuit, vigore vltimæ sententiæ, vnde dubitatum fuit coram me, an deberetur Helenæ legatum pro summa contenta in eadem sententia. Et DD. proposito hodie dubio responderunt deberi.

Et verò non controuertebatur, an valere posset ea declaratio Helenæ, dum illa eam fecit vigore licentiæ, quæ fuit eidem
1 concessa † à Hieronymo suo debitore, qui potuit, in hoc sequi
illius fidem, notant DD. *in l. Theopompus ff. de dote prælegata, & in l. vlt. ff. de prætorijs stipulat. speculator. in tit. de probat. §. videm. nu. 7.* & in terminis legati facti à debitore in testamen
2 to † in quo idem mandauerit, quod stari deberet declinationi
creditoris voluit *Alex. in cons. 54. lib. 2. arguendo de contract. ad vltimas voluntates. Io. Crotus in repetitione l. nemo potestatem. 6. ff. de leg. 1. Peregr. de fideicom. art. 33. nu. 59.* & latè dicto articulo tenuit *Rota in vna Romana legati coram bon. memor. Andrea sub die 22. Iunij, & 15. Decembris anni 1616.* solum dubitatum fuit de eā declaratione propter aliquas exceptiones, quæ contra illam opponebantur, ex quibus fieri videbatur, vel quod ea facultas non fuisset Helenæ ita libere cōcessa, vel saltē, quod ipsa amisisset eam potestatem. Et prima exceptio consistebat in declaratione eius facultatis, quæ dicebatur cōpleti solam speciem pecuniæ numeratæ, cuius verè debitor fuisset Hieronymus, & hæc exceptio dicebatur probari ex eiusdem testamento, quia cum legata fuisset Helenæ omnis summa pecuniarum, cuius illa declarasset se esse creditricem, negabatur potuisse illam vti eadem facultate etiam respectu aliorum creditorum, quæ habebat aduersus testatorem petendo, vt fecit, cum plura bona mobilia, quæ ab eodem testatore alienata fuerant, & ad se spectabant ex hæreditate Benedicti sui fratris, tum quædam bona immobilia pertinentia ad eadem hæreditatem, ac demum fructus, quos dicebatur testator per-
3 cepisse ex eisdem bonis. Et verò licèt nomen † pecuniæ sui natura aptum sit comprehendere omnem speciem debiti, vt probat *text. in l. pecuniæ appellatione. ff. de verb. significat. & in l. pecun. verb. ff. eod. tit. notant DD. in l. 1. §. creditum ff. si cert. pet. & post gl. ibi in verbo pecunia.* Tamen dicebatur non posse il-
4 lam hoc casu complecti eas species, quia cum ageretur de † interpretatione legati, attendi debebat communis vsus loquen-
5 di, secundum quem in nomine ipsius † pecuniæ intelligebatur sola pecunia numerata, vt tradit *Bart. in l. talis scriptura. nu. 2. ff. de leg. 1.* & ibi etiam *Ias. nu. 22. Rebuff. in d. l. pecuniæ appellatione 4. ff. de verb. significat. Franciscus Curt. in tract. de sequestro q. 1. num. 2.* Et hoc etiam suaderi videbatur, eo quia contraria interpretatio redundare poterat in præiudicium hære-
6 dis, † vnde est, quod in legatis semper sumitur ea interpretatio, quæ sit contra legatarios, & minus noceat hæredi, vt probat *text. in l. si ita sit scriptum 14. ff. de leg. 1. & in l. numis. ff. de leg. 3. tradit Dec. in l. semper in obscuris nu. 2. ff. de reg. iur. & consil. 46. nu. 2. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 1. nu. 30.*

Verum hæc exceptio visa fuit cessare consideratis verbis eiusdem legati propter plures dictiones vniuersales, ex quibus apparebat testatorem voluisse solui vxori suæ omnem summā pecuniarū, cuius illa declarasset se esse *quomodolibet, aut quomodocumque* creditricem, quia natura harum dictionum non
7 patiebatur, vt facultas ei concessa restringi deberet † intra terminos solius pecuniæ numeratę, sed complectebatur omnem speciem debiti, quæ consisteret in pondere, numero, aut mensura, vt notāt *DD. in l. talis scriptura. ff. de leg. 1. & ibi Bart. nu. 1. & in l. generali. §. vxori. ff. de vsufruct. legato vbi Idem Bart. nu. 4.* & voluit *Ang. cons. 331. nu. 1. Rolan. cons. 87. nu. 9. volu. 2.*
8 *Natta cons. 160. nu. 29.* & eas dictiones quomodolibet, † aut quomodocumque in his terminis ponderauit *Ang. d. cons. 331. Alex. cons. 155. nu. 3. lib. 2. Rota coram Card. Seraph. decis. 317. num. 3. & decis. 350. nu. 2. glos. in l. Balista. ff. ad Trebellianum*, & probatur auctoritate eius textus. Neque huic interpretationi dici poterat obstare communis vsus loquendi, quia præterquam illic probatus non fuit, prætereà ei præferri debe-
9 bat particularis † vsus siue consuetudo testatoris, ex qua apparebat eum solitum fuisse redigere sua credita, quæ consisterent in certa specie ad æstimationem pecuniæ, & probatur id etiam expressè ex *text. in l. si seruus plurium 53. §. si numerus, ff. de leg. 1. & in l. numis. ff. de leg. 3. notant DD. in l. hæredes palam. ff. de testam.* & ibi *Castrens. in §. 1. nu. 5. Aret. nu. 9. Rom. num. 7. Card. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 9. num. 1. & lib. 6. tit. 12. nu. 2.* Præterea suadetur hæc interpretatio ex qualitate personæ, cui idem legatum factum fuit, quia poterat in eo recipi hæc extensio tam propter coniunctionem, quæ in-
10 tercedebat † inter eam, & testatorem, quam etiam propter plu
11 ra argumenta beneuolentiæ, quæ ille eidem † ostendit in testamento, vt in terminis declarationis legati facti ad fauorem vxoris tenuit *Rota coram Card. Seraph. decis. 240. nu. 5.* & voluit *Surd. in cons. 446. num. 27. Thesaur. decis. 168. num. 7. Al-*
12 *ciat. cons. 121. nu. 10. lib. 9.* vbi dicit hoc casu non habere † regulam contrariam, vt interpretatio legati facienda sit in dubio ad fauorem hæredis ad contra legatarios.

Secunda exceptio respiciebat etiam interpretationē eiusdem facultatis, quia negabatur illam intelligi debere de declaratione, quam Helena facere potuisse super substantia sui crediti, sed solum respectu quantitatis, itaut in probatione causæ
13 eiusdem crediti requireretur, † quod de eo constaret ex alijs probationibus, & declarationi Helenæ solum commissa fuerit quantitas, cuius (probato ipso credito) illa assereret se esse creditrice, vt voluit *Bart. in l. diuus. ff. de militari testam. nu. 2. & in l. si quādo. nu. 4. C. vnde vi,* vbi quod si ex dispositione
14 statuti concessum sit, vt stetur † iuramento damnum passi, debeat prius probari datum fuisse damnum, & postea admitti illius iuramentum super æstimatione eiusdem damni, & idē tradit *Cinus in d. l. si quando nu. 4.* & ibi etiam *Bald. Dec. cons. 83. nu. 3.* Sed hæc exceptio visa fuit tolli ex verbis eiusdē testamēti cum ex ijs appareret voluisse testatorem, vt ad vxorem
15 suam pertinere deberet declaratio eius crediti, † tam respectu quan-

quantitatis, quam respectu substantiæ siue causæ illius, & hoc
visæ sunt significare eædem dictiones *quomodolibet, & quomo*
documque, quibus dictum fuit habere debere locũ declaratio-
nem ab ea faciendam, cum illæ non possent intelligi de sola
quantitate crediti, quod illa haberet contra hæreditatem testa
toris. Et visa fuit hæc exceptio tolli posse etiam ex facto, quia
16 datæ fuerunt singulæ causæ, † ex quibus descendebat id cre-
ditum Helenæ, & respectu bonorum immobilium, quę posses
sa fuerunt à testatore ex hæreditate Benedicti, ac respectu fru
ctuum, quos ille percepit ex illius bonis datæ fuerunt primò
probationes ex instrumentis acquisitionum omnium eorum-
dem bonorum, secundo ex testibus, qui deponebant de fructi
bus perceptis à Hieronymo, tertiò demum ex inuentario hæ-
reditatis Benedicti quod ille confecerat tanquam procurator
suæ vxoris in quo descripta erant tam singula corpora eorũ
bonorum, quam etiam plurium bonorum mobilium pertinẽ-
tium ad eamdem hæreditatem.

Adducebatur etiam tertia exceptio, & in ea dicebatur ami-
sisse Helenam eam facultatem, quæ illi concessa fuerat à testa-
tore. Hæc vero exceptio consistebat in dolo, qui videbatur cõ
siderari posse super prima declaratione ab ea facta, quia cũ in
illa petita fuissent plura bona, quorum ipsa non erat creditrix,
17 & probabatur † ex eiusdem confessione in secunda declaratio
ne nõ poterat amplius recipi ea declaratio, vt in terminis tra-
dit *Crotus in d. l. nemo potest ff. de legat. 1. num. 61.* & in termi-
18 nis conuentionis factæ † inter contrahentes de stando iura-
mento, siue simplici declarationi alterius partis voluit *Angel.*
in l. vlt. ff. de prætorijs stipulat. nu. 3. & ibi etiam *Imol. n. 3. in fi-*
ne, Cumanus nu. 2. Iason. in l. iusiurandum, quod ex conuentio-
ne. nu. 2. ff. de iureiurando in 2. limitat. Plotus de in litem iurã
do. §. 48. nu. 4. cuius rei ea videbatur esse ratio, quia in conces-
19 sione cuiuscumque arbitri quamuis † pleni, & liberi semper
censetur exceptus dolus illius, cui dicitur idem arbitrium con-
cessum fuisse, vt notant *DD. in l. creditur. §. Lucius ff. manda-*
ti, & ibi Bart. num. 2. Bald. num. 1. Albericus num. 5. Bart. in d.
l. vltima. nu. 3. in fin. ff. de prætorijs stipulat. & in l. fideicommis
sum. num. 5. ff. de legat. 3.

Verum huic exceptioni responsum fuit etiam ex facto. Nã
ex duobus dicebatur probari hic dolus primum ex petitione
pretij bonorum mobilium, quæ dicebantur possideri ab ea-
dem Helenas secundo ex petitione fructuum prædij nuncupa
ti *de Boschi* per spatium duorum annorũ, quos illa cõfessa fuit
in secunda declaratione fuisse a se perceptos. Sed non visus fuit
20 probari aliquis dolus respectu petitionis † bonorum mobilium,
cum in prima declaratione non petita fuissent omnia bona
mobilia, sed solum ea deficiebant ex hæreditate Benedicti,
constabat ex eadem declaratione, in qua apparebat Helenam
se restrinxisse ad solum valorem eorum bonorum, quæ à Hie
ronymo alienata fuerunt: quod vero attinet ad fructus bono-
rum mobilium visus fuit hic dolus ex pluribus excusari posse,
quia ea petitio facta fuit ab illius procuratore, & quidem cum
expressa protestatione detrahendi quamcumque summam,
quæ antea soluta fuisset sua principalis; vnde non solum ea
21 declaratio non poterat dici facta ab Helena, † præsertim ad ef
fectum, vt illi adscribi deberet hic dolus, sed per eam clausulã,
quæ fuit addita in declaratione facta ab eodem procuratore
22 † remouebatur omnis suspicio doli, cum eius effectus esset, vt
non intelligeretur facta ea petitio, nisi pro vero debito, vt vo-
luit *glos. in §. sed hac quidem instit. de actionib.* & notauit,
ibi *Iason. nu. 3. & in §. si agens. num. 2. instit. eod. tit. Speculat. in*
tit. de libell. concept. §. nunc ostendamus. nu. 12. Præterea dicti
fructus non percepti fuerunt ab Helena, sed à conductore
23 eius prædij, vnde † ex hoc etiam capite poterat excusari
error commissus in eorum quantitate tanquam consistens in
facto alieno, ex notatis per *glos. in l. error. C. de iuris, & facti*
ignorantia, & in l. vlt. ff. pro soc. not. Bart. in dict. l. error. &
in l. non fatetur num. 6. ff. de confessis, & in terminis tenuit *Ro-*
ta coram Gregor. decis. 432. numero 11.

Et ita &c.

R. P. D. CARRILLO.

Pictauen. Commendæ.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo in concursu, cui sit concedendum. Ob recursum habitum ad Iudices laicos, quando quis non dicatur incidisse in excommunicationem.

SVMMARIVM.

1 *Possessio instrumentalis, alio non existente in possessione, est manutenibilis.*
2 *Possessio comprobari potest ex locatione.*
3 *Possessio tanto est iustior, quanto est à proprietate causata.*
4 *Collatio alicuius rei facta alicui tribuit ius.*
5 *Titulus non requiritur in iudicio manutentionis.*
6 *Possessio antiquior est manutenenda, non autem recentior, cũ præsumatur iniusta.*
7 *Sententia transit in iudicatum ob non interpositam appellationem.*
8 *Beneficia ordinis Hierosolymitani non dantur, nisi verè professis in eadem religione.*
9 *Rota non attendit sententias de partibus, nisi quatenus sint iustæ.*
10 *Titulus oppositus vigore sententiæ, de qua pendet causa appellationis, & restitutionis in integrum aduersus eam, redditur valde turbidus.*
11 *Restitutionis in integrum iudicio pendente, non potest denegari manutentio anteriori possessori.*
12 *Sententia quæ non fuit effectuata, non attenditur.*
13 *Sententia, quando plura obstant, non est executioni demandanda.*
14 *Recursus ad Iudices laicos ad effectum, vt quis dicatur incidisse in excommunicationem sunt probandi.*
15 *Recursus ad Iudices laicos, non dicitur habitus ab eo, qui coactus fuit comparere coram Iudice laico ad hoc, vt desisteret à cognitione causæ pendentis in Rota.*
Bulla in Cœna Domini prohibens recursum ad Iudices laicos, & capit. quoniam de Immunit. Eccles. in 6. sunt restricta ad illos, qui impediunt iurisdictionem Ecclesiasticam. numero 15.
16 *Inhabilitatem ad aliquid obtinendum, vel continuandum, si quis alicui opponat, vt eum faciat inhabilem ad id consequendum, vel continuandum in sua possessione debet eius inhabilitas per tres sententias declarari.*

DECISIO CCXXXIX.

PRætendentibus tam Commendatario Petro de Vounes
de Fontenay, quam Equite Francesco de Petit de la Ha-
quiniere manuteneri in possessione Commendæ, de Mou-
lins & Loudum intra limites Prioratus Aquitaniæ Ordinis
Hierosolimitani, fuit dubitatum in Rota, cui dandũ esset man
datum de manutenendo, quod concedendum esse Equiti Frã
cisco le petit fuit resolutũ, quia de illius anteriori possessione
constat ex publico Instrumento adeptæ possessionis Commẽ-
1 dæ, de qua † agitur, quæ possessio alio non possidente est manu
tenibilis, *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess. l. non idcirco,*
vbi Bald. C. de fid. instrum. Rot. decis. 102. num. 3. par. 1. diuers.
& decis. 92. num. 1 par. 1. recent.
2 Et illa comprobatur ex locatione bonorum † Commendæ
Gabr. conclus. 4. nu. 2. de locat. Menoch. de retinend. remed. 3.
num. 572. & in his terminis *Modern. Roman. de saluian. in-*
spect. 1. cap. 6. num. 11. Rota coram bon. mem. Greg. XV. decis.
18. nu. 2. Idq; eo magis cũ ea abundanti constet de titulo ex lit-
teris antianitatis cum collatione facta ex nunc prout ex tunc,
ac iure quæsito ad Commendatam vacaturam, † quo casu tan-
3 to iustior ex possessio, quanto est a proprietate causata, vt pro
manutentione ponderat *Rota coram bon. mem. Gregor. XV.*
decis.

4 *decis.323. ubi Add. num.7.* quæ collatio † ius tribuit, vt tenuit *Rota in Campanien. Prioratus* 18. *Maij* 1618. *coram bo. mem. Archiepiscopo Dunozetto*, quæ sunt ex abundanti, cum
5 in iudicio manutentionis † non requiratur titulus, *Rota diuers. decis.595.nu.8.par.1. & coram san. mem. Gregor. XV. decis. 307.nu.2.*

Non obstat prætensa possessio Commendatoris Petri de Vounes, quia fuit posterior, cum Eques Franciscus adeptus fuerit possessionem die 24. Martij 1626. Petrus autem die 28.
6 Augusti 1627. vnde possessio Equitis Francisci † vti antiquior est manutenenda, non autem possessio Commendatoris Petri recentior, quæ ideo præsumitur iniusta, *cap. licet causam vbi Bald. de probat. Bart. in l. si duo sub num.4. ff vti possidetis, Rota in Lunen. Sarzaneñ beneficij* 13. *Iunij* 1625. *coram Reuerendiss. Vrgellen.*

Neque obstat, quod cum Eques Franciscus insteterit, & obtinuerit per diffinitiuam sententiam, quæ fecit transitum
7 in iudicatum † ob non interpositam appellationem declarari nullam & inualidam professionem ab eo factam, illumque sæcularem haberi, fuerit effectus incapax ad essequendum, & retinendum Commendam, tam ex dispositione iuris com-
8 munis, quam Statuti 63. de Commendis explicitè † prohibentis, quod beneficia huiusmodi Religionis non dentur nisi verè professis in eadem Religione: quia cum Rota non
9 † non attendat sententias de partibus, nisi quatenus sint iustæ, *Guidop.decis.215. num.9. & 362. num.1. Put. decis.407. nu.1. Cæs. de Grass.decis.10.num.12.& seqq.* de re iudicata, & alibi sæpius, & pendeat causa appellationis, & restitutionis in
10 integrum † aduersus dictam sententiam ex rescripto Sanctissimi, redditur turbida exceptio inualiditatis tituli opposita per Commendatorem, & per consequens pendente iudicio re-
11 stitutionis in integrum, non potest denegari † manutentio anteriori possessori iuxta opinionem, quam seruat Rota coram *Cæs. de Grass. decis.4. in fine, de caus. possess. & propriet. decis.38. par.1. diuers. decis.* 144. inter impressas penes *Cinc. de censib. decis.* 111. *num.8. par.1. recent.* & in alijs allegatis *coram san. mem. Gregor. XV. decis..458. num.*8. tanto magis,
12 quia dicta sententia non fuit in aliquo effectuata, † cū Eques Franciscus semper habitus, & tractatus fuerit vti Eques Religionis tum in Assembleis, tum in Conuentu Melitæ, tum per litteras à Magnis Magistris scriptas, & propterea si hodie illi denegaretur manutentio, nihil aliud esset, quam executioni
13 † demandare sententiam alterius Tribunalis, contra quam supra deducta obstant.

Pariter censuerunt Domini manutentionem non posse im-
14 pediri prætextu recursuum ad Iudices † laicos, quia non probantur tales decursus, propter quos sit incursa excōmunicatio & ex expressa protestatione pēdentię litis in Rota nullus potest cōsiderari recursus prohibitus in Bulla Cœnæ Domini, *c. quoniam de Immunitate Ecclesiæ in* 6. quorum dispositio cum sit restricta ad illos, qui impediunt iurisdictionem Ecclesiasti-
15 cam, † non procedit in istis terminis, in quibus Eques Franciscus fuit coactus comparere coram Iudice laico, ad hoc, vt desisteret à cognitione causæ pendentis in Rota, & sic potius vrget contra Commendatorem Petrum, quam contra Equitem Franciscum, qui commisit causam appellationis in Rota, & propterea cum Eques le Petit sit reus, & possessor, & so-
16 lum † veniat excipiendo contra Commendatarium venientem pro consequenda possessione, non potest ex recursibus iudicari inhabilis ad continuandam possessionem Commendæ, nisi prius per tres sententias ipsius inhabilitas declaretur.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Dotis.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Dotis promissio facta per mulierem valet, & substinetur, etiamsi in eius obligatione non interuenerint solemnitates statutariæ, quod procedit, siue mulier dotare teneatur, siue non, quæ conclusio solum limitatur, quando mulier est minor, &c.

SVMMARIVM.

1 *Mulieris obligatio facta de soluendo dotem alicui, valet, & tenet, licet non sint seruatæ solemnitates statutariæ.*

2 *Dotis promissioni facta à muliere sine solemnitatibus lex fauet, ne scilicet mulier indotata & sine viro remaneat.*

3 *Dotis augumentum, quando est promissum à muliere post matrimonium iam contractum, tunc in eius obligatione sunt seruandæ solemnitates statutariæ.*

4 *Contractus promissionis dotis perficitur consensu, & pro eo nō requiritur scriptura, nisi ad maiorem probationem.*

5 *Contractus inest in alio stante relatione vnius ad alium.*

6 *Mulieris confessio, si sit adminiculata ex multis scripturis, & instrumentis, ei præiudicat etiam sine solemnitatibus.*

7 *Mulier extranea, quando promittit dotem alicui, tunc in eius obligatione sunt seruandę solemnitates statutariæ, sed Rota semper resecuit istam opinionem. nu.8.*

9 *Dos reperitur specialiter priuilegiata, vt mulier possit se pro dote obligare, & nu.16.*

10 *Mulieres omnes absque alia distinctione, si promittant dotem, omnino compellendæ sunt ad obseruandam promissionem.*

11 *Mulier, quando est minor, tunc in promissione dotis tenetur obseruare solemnitates statutarias, si obligatio dotis sit voluntaria, & nu.14.*

12 *Mulier promittendo dotem, si sit maior, obligatur indistinctè, siue ex voluntate, siue ex necessitate promittat.*

13 *Mulier, dum se obligat, ex causa necessaria, tunc solemnitates statutariæ non requiruntur.*

15 *Mulier, dum voluntariè se obligat, requiruntur solemnitates statutarię in obligatione, secus verò si necessariè.*

17 *Mulier minor non reperitur specialiter priuilegiata, circa promissionem dotis, ideo in eius promissione sunt seruandę solemnitates statutariæ.*

18 *Clausula facultatiua, procedendi ad vlteriorem exequutionem, intelligi debet ex eisdem actis, non autem de nouo deducendis.*

19 *Sed ista conclusio non procedit, quando reus deducit aliquid noui coram Iudice appellationis, quo casu licitum est etiam actori noua deducere ad eligendum ea, quæ nouiter à reo excipiuntur.*

20 *Obligatio mulieris, non tenet, si vnus ex duobus proximioribus requisitus à statuto, in eius contractu interuenit, & nullo consanguinitatis, vel affinitatis gradu erat coniunctus.*

21 *Mulier, quando obligatur, proximiores, qui interueniunt ex forma statuti in eius contractu, in eo non debent habere interesse.*

22 *Testes, si deponant de actu facto certa die post decennium, nisi reddant aliquam specificam rationem, non concludunt in dicto.*

23 *Testes, si deponant inuerisimilia, non sunt habendi in consideratione.*

24 *Testes, vt excludant consanguinitatem alicuius cum alio, vt probent, qualiter deponere debeant.*

25 *Mulieris obligatio non inualidatur ex eo, quod proximiores, qui ex forma statutorum in eius contractu interuenerunt, habebant in eo interesse, si illud non primarium, sed secundarium erat.*

26 *Subscriptio ex Statut. Vrb.lib.1.cap.149. requiritur etiam in donatione, quæ fit contemplatione matrimonij contrahendi, quando non processit ex causa necessaria, vel non contineat aliquod commodum donantis.*

27 *Donatio, quando non est mera, & simplex, sed impropria donatio, tunc non subiacet dispositioni statutorum requirentium certas solemnitates in ea. amplia nu.28.*

29 *Testator, si erat debitor alicuius, & mandet hæredi, quod soluat debitum, tunc eius voluntas seruanda est non in vim legati, vel testamentariæ dispositionis, sed in vim præcedentis obligationi, quam dum voluit seruari, re ipsa censetur adempta facultas dandi de illius nullitate.*

30 *Et*

30 *Et hæres sic adeundo hæreditatem, dicitur se obligasse ad dictum præceptum.*

31 *Testator, si mandet hæredi, vt soluat aliquod debitum, si constet de eius promissione, censendum est, quod voluit id obseruari, & adimpleri, quomodo se obligauerit.*

Cum validitas, vel inualiditas pendeat ab eius voluntate, & potuit sic præcipere.

32 *Scripturarum productio potest fieri, etiam post relaxationem mandati pro eo conualidando, & executione sustinenda.*

33 *post Mandati relaxationem tunc multo magis potest fieri scripturarum productio, si fiat per viam replicationis ad tollendas exceptiones.*

34 *pro Legatis consequendis non competit via executiua.*

35 *Legatum nullo modo potest appellari præceptum testatoris tendent ad implendam obligationem iam ab eo contractam.*

DECISIO CCXL.

IN decisione in hac causa facta 27. Iunij superioris anni coram me * resolutum fuit attenta clausula rescripti appellationis procedendum esse ad vlteriorem executionem mandati ab A. C. relaxati ad fauorem Excellentissimi Ducis Martinæ contra bona hæreditaria bon. mem. Flaminiæ Columnæ Principissæ Bozzoli tam ex capite validitatis, quam ex capite iustitiæ d. mandati, quæ deducebatur ex eo, quod Principissa in apoca matrimoniali redacta postea in publicum Instrumentum se obligauerat soluere scuta 10000. pro residuo dotis D. Margaritæ eius neptis promissæ eidem D. Duci, quam obligationem dictum fuit esse validam, cum ad eam deuentum fuerit cum Iudicis decreto, & alijs solemnitatibus requisitis ex *Statuto Vrbis cap.* 151. Quæ solemnitates statutariæ,
1 quando non fuissent seruatæ, nihilominus † dictum fuit sustineri eam obligationem tanquam factam ex causa dotis iuxta *tex. in l. promittendo ff. de iur. dot. & in l. fin. C. ad Velleianum.* Hodie verò informantes pro Excellentissimis DD. Sabellis hæredibus D. Principissæ instant potissimum super nullitate obligationis ad effectum retardandi exequutionem mādati, quia talis obligatio legitur facta postquam matrimoniū fuerat iam contractum per mensem antea per verba de præsenti, & pro augumento dotis D. Margaritæ, quæ erat dotata in scutis 45000. vltra dicta scuta 10000. à D. Principissa promissa, vnde cessabat causa, propter quam fauetur promis-
2 sionis dotis, † ne scilicet mulier indotata, & sine viro remaneat, qui sunt proprij termini, *l. fin. C. de Velleia.* Et ideo cū promissio facta fuerit pro dotis augumento post matrimoniū
3 iam contractum præsumitur † in fraudem statuti, & in ea seruandæ sunt solemnitates requisitæ à statuto iuxta *cons.* 10. *Gabr. lib.* 1. quem sequuta fuit *Rota decis.* 433. *num.* 3. & 479. *num.* 14. & *seqq. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in causa Romana augumenti dotis* 13. *Nouembris* 1619. *coram bon. mem. Buratto.* His tamen non obstantibus causa pluries proposita, & ab omnibus Dominis discussa iterum fuit dictum constare de validitate, & iustitia mandati relaxati ab A. C. & esse procedendum ad vlteriorem exequutionem.

Considerando primo seriem totius negotij, quia sicut con-
4 tractus perficitur consensu, † & pro eo non requiritur scriptura, nisi ad maiorem probationem, ita recurrendum est ad totam huius facti seriem, ex qua apparet, quod præcessit primo apoca Capitulorum matrimonialiū inter D. Ducem Martinæ, & D. Margaritam, in quibus in constitutione dotis, & iurium dotalium assignantur Duci scuta 10000. promissa per apocam à D. Principissa, quæ promissio legitur expressa etiā in mandato procuræ facto in personam R. P. D. Caraccioli ad contrahendum matrimonium, in quo clarè dicitur quod intendit contrahere cum hac expressa conditione cum relatione ad Capitula, & demum tertio in instrumento contractus matrimonij apparet repetita; vnde licet instrumentum promissionis fuerit solemniter postea factum à Principissa Bozzoli de tempore contracti matrimonij, tamen censetur factū
5 in exequutionem præcedentis conuentionis, † & reputari debet ac si ab initio factum fuisset ante celebrationem matrimonij, in quo apparet realiter facta d. promissio, vt fuit dictum *in Romana quarti dotalis* 15. *Martij* 1624. *coram bo. mem. Buratto, & in Bononien. dotis* 3. *Iulij* 1624. *coram eodem.* Nec facit quod dicitur, vt hæ scripturæ, & confessiones Principissæ non sint attendendæ tanquam factæ sine solemnitatibus, quæ requiruntur, quia cum hæc confessio, & narratiua instrumenti vltimi, in quo dicitur promissionem fa-
6 ctam fuisse ante celebrationem matrimonij, † sit adminiculata ex tot scripturis, & instrumentis, præiudicat mulieri etiam sine solemnitatibus, vt per *Achil. dec.* 1. *de confess. Seraphin. dec.* 1134. *nu.* 3. & 1443. *nu.* 1.

Non obstat replicatio, quæ fit per DD. de Sabellis, quod quando etiam ista promissio dotis facta fuisset ante contractū matrimonium, nihilominus necessariæ fuissent solemnitates
7 statuti, ex quo Principissa erat extranea † D. Margaritæ, eamque non tenebatur dotare, quo casu necessarias esse huiusmodi solemnitates dixit *Rot. decis.* 22. *num.* 7. *post Pic. ad Statut. Vrbis*, quia hæc distinctio inter causam voluntariam,
8 & causam necessariam † in constitutione dotis fuit semper reiecta a Rota in muliere maiori obligante se pro dote ea ra-
9 tione, quia scilicet in isto † casu dos reperitur specialiter priuilegia, vt mulier possit se pro dote obligare *d. l. fin. C. ad Velleian.* ibi, *vel spoponderit pro qualibet muliere, cum qua matrimonium licitum est, omnino compellatur suam confessionem adimplere, &c.* Quæ verba non sunt restricta ad eas tantum
10 mulieres, quæ necessario dotantur, sed omnes † generaliter comprehenduntur, & in his terminis tenuit, *Rota in Romana dotis* 29. *Maij* 1602. *corā Ortembergo penes Pacific. de salu. in postremo editione decis.* 103. *n.* 4. & 5. vbi firmatur, quod causa voluntaria distinguatur à necessaria in muliere minore,
11 † quæ voluntariam obligationem dotalem non facit sine solemnitatibus, quæ ratio non militat in muliere maiori, quæ in-
12 distinctè obligatur † siue ex voluntate siue ex necessitate, ita etiam distinxit *Rota in Bononien. census* 20. *Febr.* 1609. *coram Marquemontio decis.* 177. *num.* 11. *par.* 1. *recent.* ea ratione, quia in hoc non esset magis priuilegiata causa dotis,
13 quam sit quælibet alia causa necessaria, † quæ per se non indiget solemnitatibus in sua obligatione, cum tamen dos sit
14 priuilegiata, & pro ea se obligare † possit sine vlla distinctione maior viginti quinque annis siue masculus, siue femina, dotem pollicitus pro qualibet mulier, vt sunt precisa verba *d. tex. in l. fin. C. ad Velleian.*

Neque censuerunt Domini obstare, quod *Rota* vltimo in *Romana in liberationis* 17. *Iunij* 1635. *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, probauerit opinionem pro solemnitatibus in
15 voluntaria obligatione, & in sola necessaria † censuerit eam sustineri sine solemnitatibus, quia dicta decisio procedit in mulierre prohibita contrahere, & sic non potest intelligi de mulie-
16 re maiori, in qua contrarium † fuit expresse firmatum in dicto *tex. l. fin. C. ad Velleian.* ideo refertur ad mulierem minorem, quæ cum non sit specialiter priuilegiata etiam in dotali-
17 bus prohibetur contrahere † sine solemnitatibus statutarijs, cum qua distinctione conciliantur omnia, quæ in contrarium possent adduci.

Et in omnem casum extat secunda obligatio Principissæ cum solemnitatibus statutarijs stipulata 27. Maij 1627. nempè cum præsentia ducrum propinquorum, decreto Iudicis, & narrata causa dotis ad formam statuti; contra quam non obstat primò quod non sit in actis, & de actis, quo posito non
18 possit de nouo in actis poni, & fieri de actis, quoniam † clausula facultatiua procedendi ad vlteriorem exequutionem intelligi debet ex eisdem actis non autem ex de nouo deducendis, vt sæpè firmauit *Rota in Tudertina officij Cancellariæ* 19. *Ianuarij* 1598. *coram Lancellotto qua est* 53. *in prima editione. Staul. de saluian. & decis.* 173. *num.* 1. *coram bon. memor. Card. Caualer.* Quia dicta conclusio non procedit, quando
19 reus deducit † aliquid noui coram Iudice appellationis, quo casu licitum est etiam actori noua deducere ad elidendum ea, quæ nouiter à reo excipiuntur, vt fuit dictum in *Anconitana bonorum* 21. *Maij* 1603. *coram bo. mem. Iusto, & in Romana pretij fundaci* 1. *Iunij* 1607. *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*, faciunt tradita *in decis. Cæs. de Grass.* 2. *num.* 7. *de iudic.* vnde cum in hoc iudicio executiuo DD. de Sabellis fecerint nouas probationes in Rota examinando plures testes, potuit etiam D. Dux Martinæ producere secundum instrumentum obligationis ad tollendam exceptionem de nouo deductam contra exequutionem.

Non obstat, quod mandatum A. C. non possit sustineri in
20 vim secundæ obligationis, cum pro vno † ex duobus proximioribus requisitis à statuto interuenerit Marchio à Balneo

nullo

nullo consanguinitatis, vel affinitatis gradu coniũctus, vt ex testibus in Rota examinatis pro DD. de Sabellis, pro alio vero
21 D. Camillus Columna, cui summè † intererat quod dictum Principissa validè se obligasset, ne ipse vti correus obligatus insolidum pro dd. scut. 10000. in apoca matrimoniali remaneret sine spe releuationis, si cogeretur soluere, nam respectu Marchionis à Balneo, licet testes examinati deponant tota die 27. Maij 1627. sub qua stipulatum fuit secundum instrumentum, extitisse in Vrbe Eminentissimum Cardinalem Sabellũ, & bon. mem. Principem Paulum, necnon Excellentissimum Principem Bernardinum filium Pauli proximiores d. Principissæ, eosque commodè illius stipulationi potuisse interueni-
22 re, si fuissent vocati, cum deponant † de actu facto certa die post decennium, nisi reddant aliquam specificam rationem, non concludunt in dicto, & potius dicuntur deponere inueri-
23 similia; testis autem deponens inuerisimilia, † non habetur in consideratione, & in omnem casum non probant concludenter, quod Marchio à Balneo non sit consanguineus,
24 cum non excludant illius parentelam, & proximioritatẽ † per gradus distinctos prout necessario requiritur, cum agatur de fundamento intentionis DD. de Sabellis.

Quod vero D. Camillus pro altero proximiori adhibitus non potuerit validè hoc præstare, ex quo habebat interesse, cessat, cum illius interesse, vt fuit dictum in decisione, quæ
25 reuidetur, † sit secundarium, non autem principale, quia licet tam ipse, quam Principissa se obligauerint vti principales principaliter, & insolidum, tamen quoad ipsos DD. Camillum, & Principissam, Dom. Camillus dicitur fideiussor, quia Principissa declarauit scuta 10000. esse soluenda de suis proprijs pecunijs, & agnosceñ obligationem D. Camilli esse fideiussoriam; stipulata est reuersionem dd. scutorum 10000. in casu obitus Margaritæ sine filijs ad sui fauorem eiusque hæredum, vnde negari non potest quin istud negotium re, & veritate pertineret ad solam Principissam, & quin D. Camillus esset merus fideiussor, & consequenter agatur de eius interesse secundario ex allegatis in alia decisione.

26 Non obstat, quod deficiat subscriptio † requisita *ex Stat. Vrbis lib. 1. cap. 149.* etiam in donatione, quæ fit contemplatione matrimonij contrahendi, quando non processit ex causa necessaria, vel non continet aliquod commodum donantis, quia cum ille contractus habeat suam correspectiuitatem, & causam, nempe dotis, & fuerit appositum onus pacti reuersiui in casum in quem. Margarita decederet sine filijs,
27 † non potest considerari vti mera, & simplex, sed impropria donatio, quæ non subiacet dispositioni statuti Vrbis certas solemnitates requirentis, vt in puncto post *Bart. probat Ruin. cons. 126. nu. 19. lib. 3.* cum alijs latè deductis per *Rotam in Romana viridarij 19. Februarij 1590. coram Orano, & in Camerinen. bonorum de Octonibus 17. Februarij 1623. coram*
28 *bo. me. Remboldo,* etiam si onus huiusmodi concernat † commodum solius donatarij vt per *Natt. cons. 609. nu. 29.*

Supradictis accedit testamentum eiusdem Principissæ Flaminiæ, in quo enunciata propria obligatione soluendi scut. 10000. mandauit suis hæredibus, vt soluerent eandem summam, seu totum id, quod per ipsam testatricem non fuisset
29 solutum vsque ad diem sui obitus, † quæ voluntas seruanda est non in vim legati, vel testamentariæ dispositionis, sed in vim præcedentium promissionum, quas dum voluit seruari re ipsa censetur hæredibus ademisse facultatem dandi de ea-
30 rum nullitate, & adeundo hæreditatem, dicuntur † se obligasse ad obseruationem d. præcepti, quod non potest cessare ex eo, quod Principissa ignorauerit nullitatem obligationis,
31 quia verè aderat eius promissio, quam voluit † per hæredes obseruari, & adimpleri quoquomodo se obligauerit, vt per *Abb. cons. 109. num. 2. & seqq.* & cum validitas, vel inualiditas penderet ab eius voluntate, potuit sic præcipere *Alb. d. cons. 109. num. 23. Surd. decis. 269. num. 14.* Nec facit, quod post causam commissam in Rota fuerit quoque productum
32 testamentum, cum talis productio † potuerit fieri etiam post relaxationem mandati pro eo conualidando, & executione substinenda *Seraph. decis. 781. num. 3. Caputaq. decis. 114. & 332. par. 3.* vbi quod ita seruatur in Rota præsertim cum sit
33 facta productio † per viam replicationis ad tollendas exceptiones, quo casu potest productio quandocumque fieri, etiã pro sustinenda exequutione, vt tenuit *Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 56. nu. 5.*

34 Non obstat, quod pro Legatis non competat via † exequutiua, quia non agitur de legato, nec prætenditur à Duce Martinæ vigore legati; legatum enim diceretur si testatrix reliquisset scuta 10000. D. Margaritæ, & istud debuisset compensari cum dote promissa, sed forma & circumstantiæ facti
35 demonstrant præceptum † testatricis tendens ad adimplendam obligationem iam contractam nullo modo posse appellari legatum, & sic non applicari quod pro legatis non competat via exequutiua.

Et ex his partibus auditis pro confirmatione supradictæ decisionis fuit resolutum, &c.

☞ * *Est decisio 168. supra in hac parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Bononieñ Bonorum.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Clausula, constituti, cum contineat fictum modum traditionis, ideo eam pro se habens, rectè potest petere, vt actualis possessio tradatur. In iudicijs executiuis, aut possessorijs, quando concedatur, vel denegetur remissoria.

SVMMARIVM.

1 *in Cessione, quando adest clausula, constituti, rectè agi potest ad traditionem ipsius actualis possessionis.*
2 *Clausula, constituti, dicitur continere fictum modum traditionis.*
3 *Inuestituræ instrumentum habet executionem paratam ad formam l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
4 *Cessio, stante stipulatione ei adiecta dicitur habere naturam contractus nominati.*
5 *in Contractibus nominatis altero deficiente in promissione cogi potest ab alio ab eamdem promissionem implendam, antequam contractus rescindatur.*
6 *Inuestituræ instrumentum cum habeat paratam executionẽ, non impeditur eius effectus, nisi per exceptionem probatam, vel incontinenti probandam.*
7 *in Iudicijs executiuis, aut possessorijs, quare remissoria non concedatur.*
8 *Remissoria conceditur etiam in iudicijs executiuis ad fundandam replicationem rei contra exceptionem actoris.*
9 *in Iudicijs executiuis non datur remissoria ad fundandam intentionem rei, quæ consistit in exceptione, quam ille facit contra petitione actoris.*
10 *Remissoria in iudicijs possessorijs non aliter datur, nisi cum clausula sine præiudicio retardationis, &c. etiam in casu, quo constet de releuantia articulorum.*

DECISIO CCXLI.

☞ Actum fuit in hoc dubio de confirmatione decisionis factæ in hac causa sub die 10. Martij proximè præteriti,* cum vero in ea concessa fuisset immissio Co. Neapulioni super bonis emphyteoticis, quæ eidem cessa fuerunt à Bolognini cum consensu Sigismundi sui fratris, administratores hæreditatis Sigismundi petebant remissoriam, in qua probare volebant non habuisse effectum ea duo instrumenta facta ad fauorem Neapulionis nempe cessionis, quam illa obtinuit à Bologninis, & consensus, quem super ea cessione dicebatur præstitisse Sigismundus, sed non visum fuit Dominis propter hanc exceptionem impediri posse immissionem concessam Neapulioni, & ideo responderunt in hoc dubio confirmandam esse decisionem præteritam, sed quia visa fuit esse posse in aliqua parte releuans probatio facienda per administratores d. hæreditatis, dixerunt illis concedendam esse remissoriam sine retardatione eiusdem immissionis, & processus exequutiui super ea faciendi.

Et ratio primæ partis huius decisionis visa fuit esse eadem, quæ

quæ considerata fuit in decisione præterita, quod cum in eo
1 instrumento cessionis adesset clausula, † constituti, rectè ex ea agere poterat Neapulio ad traditionem ipsius possessionis actualis, quæ non fuerat in eum translata ex vi
2 eiusdem clausulæ propter fictum † modum traditionis, quem illa dicitur continere, vt notatur *in l. quod meo. ff. de acquir. possess.* & tradit ibi *Bart. num.* 10. *& in l. interdum. ff. eod. tit.* & in terminis eius clausulæ tradit *Alex. in cons.* 28. *num.* 7. *lib.* 2. *Corn. cons.* 344. *num.* 2. *lib.* 1. *Menoch. de adipiscen. poss. remed.* 5. *num.* 36. *Tiraquel. de iur. const. possess. par.* 1. *nu.* 10. & hoc præcipuè visum fuit dici posse, dum Ecclesia, sub cuius dominio erant ea bona, quæ cessa fuerunt, non solum nō se opponebat huic immissioni, sed nouam inuestituram concesserat Neapulioni, cuius occasione poterat ille etiam im-
3 missionem obtinere super eisdem bonis, dum † & ipsum instrumentum inuestituræ habebat exequutionem paratam ad formam, *l. vltim. C. de edict. D. Adria. tollend.* tenuit *Bald. in cap.* 1. *§. insuper. de prohib. feud. alien. per Federic. sub numer.* 3. & ibi etiam *Isern. num.* 60. *Aluarot. num.* 4. *Rosental. de feud. cap.* 7. *q.* 20.

Neque obstare visa sunt ea quæ obijciebantur ab administratoribus hæreditatis Sigismundi, quod non habuissent effectum hæc duo instrumenta, eo quia non fuisset à Neapulione impletum pactum quod dicebatur inter partes solo consensu stipulatum fuisse, vt ipse Co. Neapulio promitte deberet euictionem nonnullorum bonorum, quæ Sigismundus vendere statuerat, quod quidem ex pluribus obstare non poterat. Nā non solum contrarium ostendebatur a Neapulione ex cōcessione, quæ illi postea facta fuit ab Ecclesia cum consensu Sigismundi, & ex solutionibus Canonum plurium annorum, quos etiam ostendebat à se factas, sed neque propter hanc exceptionem non adimplementi potuisset impediri effectus eius
4 cessionis, quia cum propter stipulationem † in ea adiectam videretur illam habere naturam contractus nominati, non potuisset ab ea recedi, nisi mutuo sui, & fratris consensu, adeout
5 eorum altero deficiente in sua promissione † cogi posset ab alio ad eamdem promissionem implendam antequam contractus rescinderetur, vt not. *in l. inciuile. C. de re vindic. & in l. sicut. C. de act. & oblig.* & notat ibi *Bart. & in l.* 2. *num.* 7. *C. de cond. ob causam. Card. Mantic. de tac. & ambig. conuent. lib* 1. *tit.* 8. *num.* 12. & obstare poterat etiam administratoribus, quod ea exceptio probata non fuisset, quia propter
6 exequutionem, † quæ debita erat ijs instrumentis, non potuisset illa impediri, nisi ex ea exceptione, quæ vel probata fuisset, vel posset incontinenti probari, vt notant *Doct. super eadem l. vltima, C. de edict. D. Adria. tollend.* & ibi *Bart. num.* 2. *Bald. num.* 16. *Menoch. de adipiscen. possess. remed.* 4. *num.* 8. & in terminis immissionis debitæ occasione inuestituræ, tradit *Isern. in d. §. insuper sub nu.* 60. *Ossasch. decis. Pedem.*
7 26. *num.* 15. & ideo cautum est, vt non † detur remissoria in his iudicijs possessorijs, aut alijs in quibus exequutiuè procceditur, vt fuit resolutum coram *Verallo decis.* 262. *par.* 1. *& coram Cardin. Seraphin. decis.* 294. *nu.* 1. *& decis.* 1364. *num.* 1.
8 & licet remissoria concedatur etiam in iudicijs † exequutiuis ad fundandam replicationem rei contra exceptionem actoris, vt fuit dictum in *Bononien. fideicommissi de Maluezzis* 2. *Iunij anni* 1628. *coram Card. Virili.* Non tamen illa admittitur
9 ad probandam intentionem rei, † quæ propterea consistit in exceptione, quam ille facit contra petitionem actoris iuxta notat. *in l.* 2. *§. illud. ff. de excep. & in l. non except. C. eodem tit.*

Et ex his DD. dixerunt dandam esse immissionem Neapulioni, & sine illius retardatione remissoriam administratori-
10 bus cum non alia ratione illa † concedatur in iudicijs possessorijs etiam in casu, quo constet de releuantia articulorum, vt dixit *Rota coram Card. Seraphin. in adducta decis.* 294. *& in Hispalen. dimidiæ portionis* 14. *Ianuarij* 1636. *coram Reuerendiss. D. Decano.*

Et ita, &c.

☞ * *Est decisio* 204. *supra in hac parte.*

R. P. D. MERLINO.

Gerunden. Scribaniæ.

Die Mercurij 1. *Iulij* 1637.

ARGVMENTVM.

Bona Ecclesiastica, vt alicui possint concedi ex causa meritorum, quid requiratur, bona Ecclesiastica vt alienari possint sine solemnitate, & beneplacito Apostolico, quia sunt solita alienari, quid debeat interuenire.

SVMMARIVM.

1 *Bona Ecclesiastica alienari solita possunt absque solemnitate, & beneplacito Apostolico concedi.*

2 *Remissoria probatio indulgenda non est, quando aliquid probari potest per scripturas, & instrumenta.*

3 *Meritorum motiuum solet esse causa sufficiens pro concessione bonorum Ecclesiæ, vt inuitentur homines ad benefaciendum Ecclesijs.*

4 *Patroni causarum præsumuntur satisfacti pro operis ab eis nauatis in præteritum stante cursu longi temporis.*

5 *Vtilitas in alienatione bonorum Ecclesiæ debet esse certa, & euidens non autem turbida, ita ut conditio Ecclesiæ patenter melior fiat, & locupletior.*

6 *Merita gratis impensa, & beneficia in Ecclesiam collata, quatenus sint causa sufficiens pro concessione bonorum Ecclesiæ.*

7 *Aduerte tamen, quod non sufficit, quod sint colorata, & in occasionem sumpta, sed debent esse vrgentia, & insignia.*

8 *Beneficia si non præstent ius aliquid agendi, & beneficiatum nedum ex antidorali obligatione, sed & ciuili, vel saltem officio Iudicis compellant ad remunerandum, si ei fiat aliqua donatio dicitur liberalis, & gratuita, non autem proprie remuneratoria.*

9 *in Concessione bonorum Ecclesiæ semper requiritur euidens vtilitas.*

10 *Prelatus, quod ob benemerita possit concedere, vel alterare concessiones bonorum Ecclesiasticorum, in puncto iuris ista opinio valde periculosa est.*

11 *Remissoria non est danda, quando materia articulata apparet irreleuans.*

Remissoria non est danda ad probandum id, quod probatum non releuat, & potius dispendium, quam commodum adferi litigantibus num. 11.

12 *in Alienatione bonorum Ecclesiæ non suffragatur causa tantum, sed & solemnitas, hoc est beneplacitum Apostolicum copulatiuè requiritur.*

13 *in Locatione bonorum Ecclesiæ non requiritur beneplacitum Apostolicum, quando ea sunt solita locari.*

14 *Sed hoc non procedit, quando solitum alteratur, quoniam alteratio est noua alienatio.*

15 *in Concessione rei Ecclesiasticæ solitæ alienari debet esse euidens vtilitas Ecclesiæ etiam inspecto tempore præsenti, quo fit renouatio, non autem tempore, quo res cœpit alienari, seu in emphyteusim concedi primo loco.*

16 *Quæ vtilitas deficit, vbi solitum alteratur in præiudicium Ecclesiæ, & res conceditur vni pro minori precio, & cum deterioribus conditionibus, quam antea fuit concessa, vel tunc possit concedi alteri.*

17 *Bona Ecclesiastica, vt possint concedi sine solemnitatibus, quia sint solita alienari, requiritur, vt duret eadem causa primæ concessionis, & res perseueret in statu primo, neque sit mutata, secus verò si cessauerit, & fuerit mutata.*

18 *Bona Ecclesiastica solita alienari, si fuerint applicata, & incorporata mensæ Prelati, tunc sine solemnitate amplius concedi non possunt.*

DE-

DECISIO CCXLII.

INsigni Iuriſconſulto D. Ioani Petro Fontanellæ, per Abbatem S. Petri Biſuldini Ordinis S. Benedicti de anno 1614. conceſſa fuit in emphyteuſim Scribania, de qua agitur pro annua penſione librarum 70. quam cõceſſionem cum impugnaret modernus Abbas, pro iuſtificanda illius validitate ab eodẽ Fontanella petita fuit remiſſoria, & DD. hodie denegandam cenſuerunt huiuſmodi remiſſoriam.

Quo enim ad articulos, in quibus aſſeritur Scribaniam iſtã ab annis 40. & vltra ſolitam fuiſſe locari pro libris annuis 70.
1 indeque tanquam rem ſolitam † alienari, potuiſſe abſque ſolemnitate, & beneplacito Apoſtolico concedi, *Ceſ Graſſ. deciſ.3. num.*14. *& deciſ.*4.*num.*8. *de reb. Eccleſ. non alien. cum alijs.* Viſum fuit DD. non eſſe dandam remiſſoriam, quia ſolitum huiuſmodi poteſt probari per ſcripturas, & inſtrumenta
2 † conceſſionum, vnde non eſt indulgenda probatio remiſſoriæ per teſtes, *Rot. apud Card. Seraph. deciſ.* 1466.*num.*3. *& in recent. deciſ.*3 14. *num.*1 *par.*1. *& apud Card. Caualer. deciſ.*87. *num.*1. & in terminis ſoliti, ſeu conſuetudinis ſimilis, *fuit dictum in Leodien. vſusfructus* 28. *Ianuarij* 1628. *coram Reuerendiſſ. Vrgellen. & in Romana, ſeu Spoletana ſucceſſionis* 30. *Maij* 1631. *coram me.*

Quo verò ad alios articulos, in quibus explicantur merita laboris impenſi, & patrocinij præſtiti per ipſum Fontanellam in cauſis Eccleſiæ, necnon obligatio eiuſdem Fontanellæ, & ſucceſſorum ſedulam nauandi operam in futurum, pro tenen-
3 dis iuribus in cauſis Eccleſiæ ſine vlla mercedis ſpe, † quorum meritorum motiuum eſſe ſolet cauſa ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccleſiæ, vt inuitentur homines ad benefaciendum Eccleſijs, *Alex. conſ.*55, *nu.*6. *lib.*1. *Redoan. de reb. Eccleſ. non alien. q.*22. *nu.*23. *&* 24.

Exiſtimarunt DD. merita expreſſa non eſſe æquiualentia, & coæqualia conceſſioni inueſtituræ, & damno inde reſultanti ipſi Eccleſię, cũ Scribania alias ante hanc conceſſionẽ fuerit locata pro libris annuis 150. & Fontanella eam receperit ſolũ pro annua penſione librarum 70. & ſic cum damno Eccleſiæ vltra dimidiam antiquæ penſionis, labor autem, & aduocatio impenſa in cauſis eiuſdem Eccleſiæ patrocinandis non tanti facienda videntur, vt dictam facturam reſarcire valeant,
4 cum præſertim pro operis in præteritum nauatis † patronus præſumi poſſit ſatisfactus, ſtante curſu quindecim annorum, per quod tempus præſtitum fuerat patrocinium, vt aſſeritur in inueſtitura facta D. Fontanellæ de anno 1614.

Quo verò ad patrocinium pollicitum pro cauſis in futurũ, cum fieri poſſit Eccleſiam impoſterum nullas paſſuram eſſe forenſes controuerſias, & ſic aduocatione promiſſa non egere, ſequitur omninò incertam, & euentualem eſſe huiuſmodi vti-
5 litatem, † quæ tamen, vt ſuffragetur pro alienatione bonorum Eccleſiæ debet eſſe clara, & euidens, non autem turbida, itaut conditio Eccleſiæ patenter melior fiat, & locupletior, vt per *Abb. in cap. ad aures nu.*4. *de reb. Eccleſ. non alienand. Rot. apud Ceſ. Graſſ. deciſ.*4.*n.*7. *de reb. Eccleſ. non alienand. & diuerſ. deciſ.*65. *num.*4.20. *&* 23. *& deciſ.* 367. *nu.*5, *&* 7. *par.*5. *recent.* Merita autem gratis impenſa, & beneficia in Eccleſiam collata, eatenus ſunt cauſa ſufficiens pro con-
6 ceſſione bonorum Eccleſiæ, quatenus † ſunt ad eam commenſurata, & correſpondentia, illorumque reſpectu adhuc Eccleſia, non obſtante tali conceſſione, ſeu alienatione remaneat cum lucro, & vtilitate euidenti iuxta tradita per *Oldrad. conſ.*126. *num.*8. *Ioan. Lop. in repet. rub. de donat. int. vir. & vxor.* §.50.*n.*28. & bene explicat *Molin. de iuſt. & iur. diſp.*145. *verſ. de remuneratoris, & verſ. de moderatis.* Nec enim ſuffi-
7 cit, ſi beneficia ſint colorata, † & in occaſionem ſumpta, ſed debent eſſe vrgentia, & inſignia, vt monuit *Ioan. Andr. in addit. ad ſpeculat. in rubr. de reb. Eccleſ. non alienand. Oldrad. d. conſ.*126. *num.*6. *Ioan. Lop. d.* §.50. *nu.*31. *Monach. conſ.*112. *n.*11. *verſ. & iſta Sanch. de matrim. lib.*6. *diſp.*6. *n.*5. Adeout aliqui auctores exiſtimauerint, ſi beneficia non præ-
8 ſtent ius aliquod agendi, & beneficiatum nedum ex antidorali obligatione, ſed & ciuili, † vel ſaltem officio Iudicis, compellant ad remunerandum, conceſſionem remanere liberalẽ, & gratuitam donationem, non autem propriè remuneratoriam, ita *Pinel. in l.*1. *par.*3. *nu.*60. *verſ. mihi ſemper placuit. C. de bon. matern. Ceual. com. cont. com. q.*237. *num.*22. *Coſt. de portio. rat. q.*52. *num.*8. *Giurb. ad conſuetud. Meſſan. par.*1. *cap.*10. *num.*12. Quæ opinio, vbi agitur de conceſſione facta per
9 Eccleſiam, in † qua ſemper requiritur euidens vtilitas, videtur multum rationabilis, & bene ſcripſit *Natt. conſ.*295. *ſub nu.*4. quod tunc Prælatus remunerare poteſt, ſi habeat tantundem, prudenterque etiam monuit *Roſental. de feud. cap.*4. *concl.*39.
10 *num.*4. concluſionem illam, † vt Prælatus ob benemerita poſſit concedere, vel alterare, in puncto iuris periculoſum eſſe. Quæ magnitudo & qualitas meritorum, & proportio cũ alteratione penſionis à libris 150. ad 70. in caſu præſenti nullo modo conſiderari poteſt ex ſupradictis, ſed inde apparet euidens damnum ipſius Eccleſiæ vltra dimidium. Et propterea materia articulata apparet irreleuans, & ſic eſt danda remiſ-
11 ſoria, † ad probandum id, quod probatum non confert ad cauſam, & diſpendium potius, quam commodum adfert litigantibus *Menoch. deciſ.*5. *num.*6. *de probat. Caſſad. deciſ.*2. *num.*1. *de dilatio. Caputaq. deciſ.*54. *num.*3. *& deciſ.*66. *nu.*3. *& fuit dictum in Romana ſeu Spoletana ſucceſſionis* 30. *Maij* 1631. *coram me.*

Præſertim, quia data, ſine veri præiudicio, etiam meritorum vrgentia, adhuc illa ſola non ſuffragatur, cum non cauſa
12 tantum, ſed † & ſolemnitas, hoc eſt beneplacitum Apoſtolicum copulatiuè exigatur in alienationibus bonorum Eccleſiæ, *Rot. apud Card. Seraph. dec.* 508. *nu.*1. *& in recent. dec.* 430. *nu.*4. *par.*2. *& dec.*367. *nu.*1. *par.*5. quæ ſolemnitas hic deficit, vt ſupra fuit deductum.

Neque dicatur, quod vbi probatum fuerit Scribaniam eſſe ſolitam locari, tunc non ſit neceſſaria ſolemnitas beneplaciti Apoſtolici. Quoniam omiſſo, quod pro facienda hac pro-
13 batione, remiſſoria non eſt opus, † cum per inſtrumenta fieri poſſit, vt ſupra dictum eſt, quatenus etiam legitimè probaretur, non releuaret; tum quia vbi ſolitum alteratur, prout factum fuit in caſu præſenti à libris annuis 150. ad 70. non po-
14 teſt adhuc res in emphyteuſim concedi ſine beneplacito Apoſtolico iuxta doctrinam *Dec. in authent. qui rem. num.*22. *& ibidem Cagnol. num.*58. *Cod. de ſacroſ. Eccleſ. Curt. iun. de feu. par.*2. *q.*6. & ſequuta fuit *Rota in Rauennaten. emphyteuſis* 22. *Maij* 1628. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, quæ eſt deciſ.* 176. *num.* 42. *& ſeq. par.*5. *recent.* Alteratio quippe eſt noua alienatio, vt poſt alios aduertit *Ferdin. à Caſtro Palao de religio. tom.*2. *tract.*11. §.4. *num.*4. & in conceſſione rei ſolitæ alienari debet adeſſe euidens vtilitas Eccleſiæ etiam inſpecto tem-
15 pore præſenti, quo fit renouatio, † non autem tempore, quo res cœpit alienari, ſeu emphyteuſim concedi primo loco per *tex. in extrauag. ambitioſæ, ibi, tunc Eccleſiarum euidenti vtilitate de reb. Eccleſ. non alien.* & tradunt *Honded. conſ.*51. *nu.*60. *&* 61. *lib.*1. *Borgnin. deciſ.*30. *num.*15. *&* 79. *par.*2. *Molin. de iur. diſput.*468. *num.*17. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.*813. *num.*37. *&* 41. *Ferdinan. à Caſtro Palao d.* §.4. *num.*4. *verſ. ſecunda conditio. Rot. apud Ceſ. Graſſ. deciſ.*3. *num.* 16. *& deciſ.*4. *per tot. de reb. Eccleſ. non alienand. & deciſ.*582. *ante num.*1. *& deciſ.*607. *numer.*1. *par.*1. *diuerſ. & in Romana domus* 29. *Nouembr.* 1587. *coram Blanchetto, & in Vlixbonen. prædij* 14. *Ianuarij* 1603. *corã Ortembergo*, & nuper *in Aeſina bonorum* 27. *Martij præteriti coram R. P. D. meo Bucca-*
16 *bella*, quæ vtilitas deficit, vbi ſolitum alteratur † in præiudicium Eccleſiæ, & res conceditur vni pro minori pretio, & cum deterioribus conditionibus, quam antea fuit conceſſa, vel tunc poſſit concedi alti, vt per *Gabr. de iur. emphyt. concluſ.*1. *num.*28. *Honded. d. conſ.*51. *num.*59 *lib.*1. *Trentacinq. var. reſol. lib.*3. *tit.*1. *reſol.*5. *num.*8. *Mareſcot. var. reſol. lib.*1. *cap.*3. *num.*24. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.*88. *num.*36. *&* 37. *Roſental. de feud. par.*7. *concl.*24. *nu.*19. *vbi adden. litt. X. Ferdin. à Caſtro Palao d.* §.4. *ſub nu.*4. *Rot. deciſ.*195. *nu.*9. *par.*2. *diuerſ.*

Tum etiam quia ad hoc vt res ſolita alienari poſſit ſine ſo-
17 lemnitate concedi, requiritur, vt duret † eadem cauſa primæ conceſſionis, & res perſeueret in ſtatu primo, neque ſit mutata, ſecus autem ſi ceſſauerit & fuerit mutata, vt per *Abb. in c. vt ſuper n.*11. *verſ. eo crederem de reb. Eccleſ. non alienan. Rebuf eod. tract. nu.* 33. *Borgnin. dec.*30. *n.*8. *&* 10. *nu.*48. *&* 53. *& nu.*85. *& dec.*31. *n.*113. *& ſeq. Schrader. de feu. par.*4. *c.*2. *nu.*20. *Rot. apud Ceſ. Graſſ. deciſ.*4. *nu.* 17. *de reb. Eccleſ. non alien. & coram Card. Seraph. deciſ.*1490. *nu.*7. *& in Mediolanen. bonorum* 23. *Ianuarij* 1593. *coram Orano*, quod requiſitum neque fuit articulatum in caſu præſenti.

Et

18 Et demum quia quando res solita † concedi fuit applicata, & incorporata mensæ Prælati, tunc sine solemnitate amplius concedi non potest iuxta *Guidopap. decis. 154. Clar. in §. feudum quæst. 13. vers. bene verum. Schad. de feud. par. 4. cap. 2. num 24. Rosental. de feud. cap. 8. concl. 33. per tot. Ferdin. à Castro Palao d. §. 4. num. 3. & sub num. 4. versic. tertia conditio.*

Ex quibus vtraque parte informante, resolutum fuit denegandam esse remissoriam.

¶ *Infra in hac parte habetur alia decisio in hac causa sub die 27. Nouembris 1637. Et in sequenti parte adsunt duæ aliæ, & quidem singulares, & magistrales sub diebus 26. Februarij 1638. & 21. Maij eiusdem anni coram eodem R. P. D. meo Merlino.*

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen. Fideicommissi.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Fideicommissi existentia illius purificatione, & dentitate bonorum probata, non potest denegari immissio fideicommissario, & quando d. immissio non impediatur propter debita testatoris soluta ab hærede grauato.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario, quibus probatis non possit denegari immissio saltem in vim saluiani, etiam quod agatur de fideicommisso particulari.*
2 *Fideicommissario non potest impediri immissio ex eo, quod grauatus prætendat bona retinere ob credita hæreditaria ab eo soluta cum cessione iurium.*
Quando ista debita erant in modica quantitate, si potuerint compensari cum fructibus ab eo perceptis ex bonis fideicommissarijs.
3 *Dotis creditum, mulier grauata restituere bona hereditaria, non potest prætendere illud ex dd. bonis extrahere si cum fructibus ab ea perceptis de d. bonis, potuerit compensari.*
4 *Hæres grauatus restituere, si soluat debita hereditaria, & reportet iurium cessionem, ista cessio iurium nihil operatur, sed tantum habet vim liberationis, & quietationis.*
5 *Funeris impensæ sunt compensandæ cum rebus, quæ probantur remansisse penes hæredem grauatum de tempore obitus testatoris.*
6 *Authorizare ad sui fauorem aliquod factum nemo valet.*
7 *Filius non tenetur pro debito patris, & ideo non contra eum est dirigenda actio, sed contra patrem debitorem.*

DECISIO CCXLIII.

PRosequentes disputationem super reseruatis in decisione emanata sub die 11. Maij proximi præteriti. * Hodie Domini responderunt dandam esse immissionem D. Dominico de Castellana in bonis qu. Gaspardi de Brancassio possessis à D. Diana de Gerardis, reseruato tamen eidem D. Dianæ certo corpore pro scut. 1000. & ratio resolutionis fuit, quia cum iam per tres decisiones resolutum fuit de existentia fideicommissi, illiusque purificatione ad fauorem D. Dominici, ac
1 demum † de identitate bonorum, non potest ei denegari immissio saltem in vim saluiani, etiam quod agatur de fideicommisso particulari, *Gabr. cons. 44. num. 2. & 3. lib. 2. latè Surd. decis. 76. num. 6. Seraph. dec. 828. num. 1. Rot. decis. 368. nu. 1. par. 5. rec. & post Perg. de fideicom. art. 45. nu. 49. tradit Fusar. de substit. q. 611. nu. 2.*

Nec visum est obstare, quod D. Dianæ competat retentio saltem ob credita hæreditaria per ipsam soluta cum cessione
2 iurium, † quia cum ista consistant in modica quantitate, responsum fuit esse compesanda cum fructibus ab ea perceptis in multa maiori quantitate ex bonis fideicommisso subiectis,
3 † vt in fortiori de credito dotis probat *Text. in l. mulier, la prima. §. cum proponeretur, vers. quod si tantos fructus. ff. ad Trebell. Castr. Alex. & alij in l. quod de bonis. §. quod auus. ff. ad l. Falcid. Rip. in l. fideicommissariam. num. 19 ff. ad Trebell. Paris. cons. 25. num. 65. lib. 2. Socc. iun. cons. 57. num. 13. lib. 3.*
4 *Natt. cons. 321. num. 4.* & sic cessio † iurium nihil operatur, sed tantum habet vim liberationis seu quietationis, *Pereg. de fideicommiss. artic. 52. num. 34. Rot. in recent. decis. 426. nu. 3. par. 2.*

Nec releuant impensæ funeris, quia etiam istæ visæ sunt
5 compensandæ † cum animalibus, alijsque fructibus, qui in magna quantitate remanserunt penes D. Dianam de tempore obitus testatoris, *Peregr. cons. 38. num. 17. vers. propositio est verissima post med lib. 4. Fusar. de substit. q 670. num. 3. & faciunt tradit per Rot. in decis. 399. num. 18. par. 5. recent.* sed tollitur omnis difficultas, dum cautius prouidendo indemnitati ipsius D. Dianæ pro omnibus supradictis creditis, ac expensis, relinquitur ei certum corpus scut. 1000. vt supra dictum fuit.

Minus releuant scut. 500. soluta Io. Iacobo sub prætextu, quod ei hanc summam oretenus reliquerit D. Trial Auctor d. q. Gaspardi, quia de tali legato, seu mente testatoris aliunde non constat, quam ex propria declaratione recipientis, quod
6 † non valet authorizare factum ad sui commodum ad *Text. in l. omnibus. C. de test. Alex. cons. 90. sub nu. 13. lib. 6. Seraph. dec. 289. nu. 4. Ludouic. decis. 42. nu. 2.*

Demum non obstat scut. 700. quæ dicunt soluta à D. Diana ipsi D. d'Ampus, quia ista nihil habent commune cum D.
7 Dominico fideicommissario, † qui non tenetur pro debito sui patris, sed est dirigenda actio contra ipsum D. d'Ampus, *vt tot. tit. C. ne filius pro patre.*

Et sic D. Dominico tantum informante resolutum fuit.

☞ * *Habetur hæc decisio infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

¶ *Et in eadem causa adsunt supra aliæ decisiones, idest sub diebus 5. Decemb. 1635. & 10. Maij 1636. & 6. Iunij 1636. & 19. Ianuarij 1637. sunt decisiones 77. 134. 142. & 189. & infra pariter in hac parte habetur alia decisio sub die 16. Decembr. 1637. coram eodem R. P. D. Panzirolo.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Pecuniaria.

Die Veneris 6. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Patruus, si de nepte multū confidens, plura bona sub eius nomine emerit, si eā agnoscens bonam fidem erga patruum, & pro exoneratione conscientiæ declarauerit cum debitis solemnitatibus, quod d. bona non spectant ad eam, sed ad patruum, an substineatur d. declaratio, & ei præiudicet. In confessione mulieris quando non requirantur solemnitates statutariæ.

SVMMARIVM.

1 *in Confessione etiam habet locum Statut. Vrb. lib. 1. c. 151.*
2 *Probatio per viam confessionis est efficacior alijs.*
3 *in Instrumento si quis exprimat, aliquid nomine alicuius emisse, & ille nominatus fateatur, quod in veritate alius fuit emptor, & ipse solum de nudo nomine deseruiuit, hoc casu statur eius assertioni, & non instrumento.*
4 *Confessio confitenti præiudicat.*
5 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. requirit personam patris in contractu celebrando per filium, non solum ad authorizandam eius personam, sed etiam pro interesse ipsius, si agatur de bonis, in quibus pater habet vsumfructum.*
Filij contractus celebratus sine præsentia patris à Statuto Vrb. lib. 1. cap. 151. requisita, non annullatur, si filius expressis,

pressit, se non bene conuenire cum patre numer. 5. & pater id etiam declarauit. nu. 7.
6 *pro Decreto Iudicis præsumitur.*
8 *Iudicis authoritas supplet præsentiam patris requisitam in contractu filij, quando d. filius non bene se habet cum patre, prout supplet, quando pater est absens.*
9 *in Confessione mulieris, quando est simplex, tunc requiruntur solemnitates Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151.*
10 *in Confessione mulieris tunc non requiruntur solemnitates Statut. lib. 1. c. 151. quando est adminiculata, vel si habeat aliquas præsumptiones pro se.*
11 *in Confessione mulieris requiruntur solemnitates Statut. Vrb. lib. 1. c. 151. quando ipsi statuto potest fieri fraus.*
Fraudis suspicio tollitur ex cōtrarijs præsumptionibus. nu. 11.
12 *Mariti confessio de receptione dotis probat concurrentibus adminiculis.*
13 *Procuratoris confessio probat concurrrentibus adminiculis, quæ tamen alias non probat.*
14 *Procurator non potest voluntariè confiteri.*
15 *Procurator aliquid confitendo non potest efficere, vt Dominus in pœnas incidat.*
16 *Fraudare quis non præsumitur voluisse eum, quem vnicè diligebat.*
17 *Mulier si sit pauper, & non sit industriosa, non est verisimile, quod ipsa acquisiuerit notabilem summam pecuniarum.*
18 *in Probationibus Iudex debet amplecti verisimilitudinem.*
19 *Verisimilitudo dicitur cognata naturæ.*
20 *à Verisimilitudine argumentum valet tanquam à ratione naturali.*
21 *Bona aliqua si quis ex proprijs pecunijs emisset, non est verisimile, quod ipse semper tacuisset, si alius fructus illorum percepisset.*
22 *Verisimilitudo iuncta cum alijs adminiculis facit plenam probationem.*
23 *Verisimili vno applicato pluribus verisimilibus facit plenam probationem.*
24 *Confessio quando fuit facta ad exonerandam conscientiam, assimilatur, & æquiparatur dispositioni ad fauorem animæ, & piæ causæ.*
25 *Cōfessio mulieris facta ad piam causam, tunc in ea non requiruntur solemnitates statutariæ.*
26 *Mulier non iuuatur Velleiano, si promisit soluere debita viri præmortui pro exoneranda illius conscientia.*
27 *Legatum factum à muliere secundo viro, vt pro eius anima illud distribuat, validum est, & non debet iudicari in fraudem.*
28 *in Legato pio facto à muliere cessat omnis suspicio fraudis.*
29 *Legatum annuum à marito vxori factum distribuendum pro exoneratione illius conscientiæ, validum est absque fraudis suspicione.*
30 *Pia causa in generali prohibitione non continetur.*

DECISIO CCXLIV.

MArcus Antonius Incasatus Imperiam filiā Cosmi fratris sui, qui se abdicauerat omnia bona, aluit penes se, & matrimonio collocauit Iulio primo viro cū dote scut. 4000. multumq; illi confidens, plura bona emit sub nomine dictæ Imperiæ, quæ de anno 1615. existens vidua, agnouit bonam fidem erga patruum, & pro exoneratione suæ conscientiæ declarauit mediante publico, & solemni, ac iurato Instrumento cum decreto Iudicis, & auctoritate specialis curatoris ad hoc deputati in defectū proximiorum iuxta formā Statuti Vrbis dictas acquisitiones suo nomine factas, tam viuente dicto Iulio primo viro, quā tempore viduitatis spectare ad prædictum Marcum Antonium Patruū, quia de illius proprijs pecunijs fuerunt factæ, ipsamq; habuisse in eis tantū nudum nomen. Iterum postea nupsit dicta Imperia D. Fabio cum dote scutor. 10. milliū tradita ab eodem Marco Antonio, qui demum obijt de anno 1629. relicto hærede Lelio filio dictæ Imperiæ ex primo viro, qui obtinuit in Rota committi causas iactationis, & iactationum *super hæreditate dicti Marci Antonij contra Imperiā, quæ citata apposuit de pendentia litis in Foro Capitolino. in quo cū solum penderet iudicium particulare super certo corpore de quo non agitur in Rota.* Hodie dubitaui, an dicta declaratio suffragetur Lelio hæredi prædicti Marci Antonij.

Et Domini affirmatiuè responderunt, quia cū ista declaratio fuerit ab Imperia facta cum solemnitatibus Statuti Vrbis
1 c. 151. lib. 1. quod † regulariter habet locum etiā in confessione, *Crescen. dec. 2. de confess. Put. dec. 7. & 55. lib. 3.* suffraga-
2 tur Lelio, nam ista est probatio † efficacior alijs, *l. cum te, C. de transact.* vbi latè *Ias. Alex. cons. 13. in princ. lib. 1.* vbi apostil-
3 la in verbo confessio, & in puncto, quod si quis exprimat † in instrumento emisse nomine alicuius, & ille nominatus fateatur, quod in veritate alius fuit emptor, & ipse solum de nudo nomine inseruiuit, stetur tali confessioni, & non instrumento
4 dicit *Socc. iun. cons. 228. in causa Gabrielis lib. 2.* quia † confessio confitenti præiudicat, *l. cum præsum. C. de liber. caus.*

Neque obstat, quod in hac confessione Imperiæ non interuenit præsentia patris, quæ vltra proximiores requiritur à sta-
5 tuto, & quæ videtur requiri, † nedum ad integrandam personam filiæ, sed etiam pro interesse patris, si agatur de bonis, in quibus pater habet vsufructū ex adductis per Picum ad istud Statut. glos. 18. Nam fuit responsum, quod Imperia expressit, se non bene conuenire cum patre, & super hoc Iudex præsumi
6 tur se informasse, † cum præsumitur pro decreto Iudicis, *Castrens. cons. 432. nu. 2. lib. 1. Alex. cons. 80. nu. 1. vol. 5. sanct. me. Greg. decis. 406. nu. 7. vers. præsumitur. Rot. dec. 316. nu. 1. par. 1. diuers. & in recent. dec. 545. sub nu. 4. par. 4. ead. Rota apud Picum decis. 11. nu. 11.* quod maximè procedit, quia Cosmus pater declarauit, quod de dicto anno 1615 quo fuit facta dicta
7 confessio, non bene se habebat cū filia, † hæc enim declaratio multum facit, vt innuit *Rota d. decis. 11. nu. 11. in fin. vers. maximè cum in hoc iudicio,* quare dicendum est, quod aucto
8 ritas Iudicis suppleuit præsentiam † patris, prout supplet, quando pater est absens, *Carpan. ad Statut. Mediolan. par. 1. cap. 416. nu. 126.*

Et cessat difficultas, quia licet, vt supra dictum fuit, regulariter in confessione mulieris requirantur solemnitates dicti Sta
9 tuti cap. 151. lib. 1. Hæc † tamen regula procedit in simplici confessione, & ita sunt intelligendæ *decisiones Putei 7. & 55. lib. 3.* supra allegatæ, secus autē in confessione adminiculata,
10 vel quæ habet aliquas † præsumptiones pro se, prout est in casu nostro, sicuti infra dicemus, & ita declarauit *Rota apud Acchil. dec. 1. de confess.* quam Rota pluries sequuta fuit *Seraph. dec. 617. nu. 11. & dec. 1134. nu. 3. & dec. 1443. nu. 1. & coram bo. mem. Episcopo Atrebaten. in causa Romana societatis 9. Febr. 1607. apud Zacchiam de societ. offic. decis. 24. nu. 5. Rot. diuers. dec. 177. nu. 6. par. 2. coram sanct. me. Clem. VIII. & in recent. decis. 771. nu. 4. vers. cessare,* & alias decisiones allegant *Addentes ad dec. 188. sanct. mem. Greg. nu. 11. vers. tamen* & tenent *Gabr. cons. 51. num. 15. vol. 2. Boccac. ad constit. Piceni glos. 8. n. 24. vers. quas decisiones,* vbi etiam quod *Rota in d. dec. apud Acchillem,* ita intellexit decisiones Putei, *Pic. ad dictum Statut. glos. 7. nu. 42.* & verè iuxta *decis. Acchill.* est quoque intelligenda *dec. Cresc. 1. de confess.* vbi dicit statutū habe-
11 re † locū etiam in confessione, quando ipsi statuto potest fieri fraus, hoc enim cessat, dum in contrariū adsunt præsumptiones, quæ tollunt suspicionē fraudis, *cap. literas de restit. spol. l. Diuus. ff. de restit. in integr.* Hinc videmus in simili, quod con-
12 fessio mariti † de receptione dotis probat concurrentibus cōiecturis, *Gabr. de iure dot. concl. 4. nu. 4. Mohed. decis. 2. de con-*
13 *fess.* & idem in confessione procuratoris, † quæ probat concurrentibus adminiculis, *Put. decis. 416. lib. 3.* quæ tamen alias
14 non probaret, quia † procurator non potest voluntariè confiteri, *Doctores in c. 1. vt lit. non contest.* neque efficere confiten
15 do, vt Dominus † incidat in pœnas, *Alex. cons. 73. nu. 8. lib. 6. Roland. cons. 71. in fin. lib. 2.* ita Boccacius loco citato, vbi quod sic vidit seruari per Dominos.

Adminicula in hoc casu sunt clarissima, quia considerata persona Marci Antonij patrui, nulla adesse videtur causa, cur voluerit, extorquendo similem confessionem à nepote, illam fraudare, dum ipse non habebat filios, neque filias, sed istam neptem vnicè diligebat, eum illam in propria domo receperit,
16 aluerit, ac dotauerit, † vnde redditur inuerisimile, quod illam fraudare voluerit, & sic non credendum, *Aym. cons. 40. nu. 3. vbi latè Rimin. iun. cons. 362. nu. 15. & 16. lib. 4.*

Secundum adminiculū est ex qualitate ipsius Imperiæ, quæ pauper erat, dum Cosmus illius pater omnia bona distraxerat,
17 & reseruauerit solū sibi scuta 22. menstrua, quare est † inuerisimile, quod mulier pauper, nec taliter industriosa posset acqui-
18 rere tot pecunias, vt dicta bona emeret. Iudex enim in † probationibus

bationibus debet verisimilitudinem amplecti, *Aretin. conf. 9. vol. 2. Aym. conf. 61. num. 9. & conf. 32. num. 5. & conf. 75. num.*
19 *4. & conf. 135. num. 33.* quia verisimilitudo dicitur † cognata naturæ, *Aym. d. conf. 61. nu. 9. Ofasch. decis. 170. nu. 8. & seqq.*
20 & valet argumentum à verisimilitudine tanquam † à ratione naturali, *Riminald. iun. d. conf. 362. nu. 18. lib. 4. Ofasch. loco allegato.*

Tertium adminiculum est, quod ab anno 1615. quo fuit facta declaratio vsque ad annum 1629. quo obiit Marcus Antonius, Imperia semper tacuit, & Marcus Antonius percepit fru-
21 ctus dd. bonorum, non enim verisimile est, quod † si dicta bona fuissent empta ex proprijs Imperiæ pecunijs, ipsa tacuisset, maximè quod habebat virum D. Fabium I.C. vigilantissimũ,
22 & hæc tertia inuerisimilitudo iuncta, † cum alijs facit plenam probationem, vt per *Dec. cõs. 596. n. 9. Marsil. sing. 396. Aym.*
23 *conf. 258.* vbi loquitur de vno † verisimili applicatio pluribus verisimilibus, quod faciat plenam probationem.

Et prædicta adminicula, & coiecturæ eo magis casu nostro operantur, vt d. confessio etiam sine solemnitatibus statutarijs
24 probet, † quod fuit facta ad exonerandam conscientiã, & sic assimilatur, & æquiparatur dispositioni factæ ad fauorem ani-
25 mæ, & causæ piæ, in † qua solemnitates non sunt necessariæ, vt in specie concludit *Francus decis. 237. n. 2. & 4. & notat Tiraquell. de pia caus. in præfat. col. 3. in princ. vers. item relictũ post glos. in l. si quis. Titio. ff. de legat. 2. Bart. in l. Lutius. ff. de alim. & cibar. legat. Corneus conf. 322. nu. 6. col. 3. vers. & maximè lib. 3. Bald. in Auth. similiter. n. 2. vbi Roman. numer. 2. col. 1. C. ad l. Falcid. Gratian. discept. 831. nu. 1. & discept. 878. num. 21. & 22. & dixit Rota in causa Romana molendini 4. Martij, & 27. Iunij 1633. coram R. P. D. meo Pirouano*, & hinc est, quod
26 mulier non iuuatur Velleiano, si † promisit soluere debita viri præmotui pro exoneranda illius conscientia, *Franc. d. decis. 237. nu. 2. & seqq. Caball. conf. ciuili 2. per tot. vol. 1. Paschal. de virib. patriæ potest. p. 3. c. 5. nu. 18. vers. multo magis*, & alij relati *per Thor. in compend. decis. Neapolit. par. 1. vers. mulier vidua*
27 *fol. 544.* & hinc est etiam, quod legatum † factum à muliere secundo viro, vt pro eius anima distribuat illud validum est, & non iudicari in fraudem, *l. hac æditali, C. de secund. nupt.* quia
28 est legatum pium, † & in ipsa causa omnis fraudis suspicio cessat *Io. Baptista Hodierna in repetit. d. l. hac æditali q. 37. n. 1. & 2.* & legatum annum à marito vxori factum distribuendũ pro
29 exoneratione illius conscientiæ † validum est absque fraudis
30 suspicione, cum pia causa in generali prohibitione † non contineatur *glos. in c. 2. de reb. Eccles. non alien. Tiraquell. de priuil. piæ causæ in præfat. circa finem, Caball. resol. criminal. casu 232. nu. 34. & alia exempla adducit Hodierna loco cit. num. 5. cum plurib. seqq.*

Et ita conclusum articulo maturè discusso, licèt solus Lelius informauerit &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Die Veneris 6. Nouemb. 1637.

ARGVMENTVM.

Ratificatio licet æquiparetur mandato, tamen quando non retrotrahatur. Supplicatio sol quando non attendatur, & quando probet.

SVMMARIVM.

1 *Successor potest petere manutentionem à suo antecessore petitam.*
2 *Ratificatio mandato æquiparatur.*
3 *Ratificatio non retrotrahitur, si agatur de præiudicio tertij.*
4 *Coadiutoria dicitur effectuata, si coadiutor possideat.*
5 *Iudicandum non est iuxta formam supplicationis.*
Et hoc intellige verum ad commodum supplicantis.
6 *Supplicatio probat, quando tantum agitur ad probandam impetrationem, & præcedentem vacationem.*

DECISIO CCXLV.

FVerat resolutum sub die 7. Nouembris superioris anni * sex Portionarios, de quibus agitur, esse manutenendos in possessione exigendi tria regalia; Cum autem dubitaretur à qua die inciperet huiusmodi manutentio, Domini censuerũt, quo respectu Ludouici, Hieronymi, Thomę, & Hyacinthi sit dandum dictum mandatum à die prouisionis, & qua cæperunt inseruire, quia constat illos esse successores quatuor ex illis vigintinouem, à quibus ab initio litis fuit petitum mandatum de manutenendo, & cum Portionatus sit, qui possidet,
1 Portionarius † successor in illo potest petere manutentionem, vt abundè fuit dictum in decisione facta 13. Iunij 1636.* quæ conclusio non fuit impugnata in decisione facta 7. Nouẽbris superioris anni, quæ reuidetur, nec potest impugnari, Quo verò ad alios duos nempè Michaelem Portionarium, & Ioannem Beneficiatum, de quorum successione non benè constat, censuerunt Domini dãdum esse mandatum à die ratificatio-
2 nis litis, ratificatio † enim æquiparatur mandato, non tamen in
3 hoc casu trahitur retro, cum agatur † de præiudicio Capituli, *Paris. conf. 14. in princip. nu. 3. lib. 1. Dec. conf. 247. nu. 5. vers. 6. & vltimo, Rimin. iun. conf. 203. nu. 55. & seqq.*

De successione verò Ludouici constat, quia ipse fuit prouisus per obitum Ioannis Hurtado, qui fuit coadiutor cum futura successione Antonij Iuste, qui est nominatus inter illos viginti nouem Portionarios, qui ab initio petierunt manutentionem.

Et de successione Hieronymi cõstat, quia fuit coadiutor Augustini Lopez nominati in dicta prima petitione mandati de
4 manutenendo, quæ coadiutoria † præsumitur effectuata ex quo d. Hieronymus possidet iuxta *cons. Oldradi 229.*

Successio Thomæ probatur, quia ipsi resignauit Nicolaus Perez, qui habuit coadiutoriam Ioannis Martialis nominati in prima petitione supradicta.

Et tandem de successione Hiacynthi constat, quia ipse permutauit cum Andrea Alonso, qui successerat Martino Castellon vni ex nominatis vt supra.

Neque obstat, quòd ista successio probetur solum per sup-
5 plicationes † signatas, & ideo refragetur regula de non iudicando iuxta formam supplicationis, quia hoc est verum ad com-
6 modum impetrantis, sed cum hodie agatur solum † ad probandam impetrationem, & præcedentem vacationem, supplicatio probat, attenditur, *Vuamesius conf. 222. nu. 5. vol. 1. & conf. 340. n. 11. vol. 2.* qui mouetur auctoritate *Rotæ decisione 27. de rescript. in nou.* & dictum sequitur *Cochier. super regul. de non iudicando. n. 33. vers. 7. stabitur signaturæ. & dicto n. 33. per tot.* ponit alias limitationes quarum aliquæ benè possunt applicari ad hunc casum *Cassador. dec. 8. de restit. spoliat. Seraph. decis. 538. san. mem. Greg. dec. 540. nu. 6.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

* *Habentur istæ decisiones infra in Additione prout in Indice in eius fine posito. Alias decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionem 20. quibus adde aliam decisionem sub die 3. Decembris 1640. coram R. P. D. Panzirolo.*

R. P. D. CARRILLO.

Elboreñ Iuris conferendi.

Die Veneris 13. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Præsentandi quasi possessionem ad certa beneficia alicuius Diœcesis, si quis prætendat habere, id quidem concludenter probare tenetur, cum Ordinarij habeant intentionem fundatam in iure, circa collationem omnium beneficiorum existentium intra fines suæ Diœcesis &c.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius habet intẽtionem fundatam de iure cõmuni super colla-*

collatione omnium beneficiorum existentium intra fines suæ Diœcesis, & nu.6.
2 *Itaut alleganti contrarium, incumbit onus plene, & quidem concludenter probandi, & hoc maximè, si repugnet vltimus status.*
3 *Iurispatronatus donatio, vt suffragetur, quid sit probandum.*
4 *Iuspatronatus, quando est suspectum de vsurpatione, ad illud probandum, requiritur immemorabilis ante Concil.*
5 *Post vero Concilium immemorabilis cum præsentationibus continuatis spacio 50. annorum.*
6 *Donatio alicuius rei, si sit facta sub illis verbis, quod iura sibi competentia sine præiudicio iuris alterius donat, ex hoc conuincitur, quod alius in ea re habet interesse.*
7 *Obseruantia deseruit pro interpretatione dispositionum.*
8 *Ecclesia donata ex dispositione iuris non veniunt beneficia in ea existentia.*
9 *Ecclesia aliud est, & aliud beneficium in Ecclesia.*
10 *Episcopus non potest subijcere beneficia libera ad iuspatronatus, nec etiam cum consensu Capituli.*
11 *Successori quis per donationem non potest præiudicare.*
12 *Præsentandi ius ex priuilegio sublatum est vigore Concil. Trident.*
13 *Præsentationes, si non appareant continuatæ, nec effectum sortitæ, non suffragantur.*
14 *Sententia non præiudicat iuribus non citati.*
15 *ex Sententijs nullis non probatur aliqua possessio.*
16 *Præsentandi quasi possessionem, vt quis acquirat, quid requiratur.*
17 *in Beneficijs semper vltimus status attenditur, dum non constat de vltimo statu antecedenti.*
18 *Testes, qui simpliciter deponunt de auditu, non releuant.*
19 *Testes, qui coadiuuantur ex præsumptione iuris, sunt alijs præferendi.*

DECISIO CCXLVI.

PRetendebat Religio de Auis antiquitus fuisse in quasi possessione præsentandi ad beneficia existentia in Ecclesijs Sanctæ Mariæ de Beja, & Sancti Ioannis de Coruche Eboren̄ Diœc. vigore donationũ de prædictis Ecclesijs factarum ipsius Religionis Magistro, & successoribus ab Alphonso Portugalliæ Rege sub diebus 2. Nouemb. 1286. & 20. Maij 1308. & ideo de anno 1571. iudicium super spolio intentauit coram Religionis Conseruatore contra Archiepiscopũ Eboren̄ sententiamq; reintegratoriã reportauit, quæ in gradu appellationis fuit per Franciscum Rabello confirmata: vnde introducta causa in Rota variæ emanarunt decisiones circa nullitates dd. sententiarum coram R. P. D. Corduba, & Patriarcha Manzanedo, in cuius locum subrogatus dubitaui, an sententiæ de partibus essent iustæ, & Domini post quartam dubij propositionem eas esse iniustas responderunt.

Ea moti præcipuè ratione, quia sententiæ latæ fuerunt con-
1 tra Ordinarium, qui habet † intentionem fundatam de iure cõmuni super collatione omnium beneficiorum existentium intra fines suæ Diœcesis, *c. regula 10. quæst. 1. cap. omnes Basilica 16. quæst. 7. c. ex frequentibus de instit. Gonzal. in regul. 8. § 1. in proœm. nu. 21. & glos. 11. nu. 38. Rot. dec. 416. nu. 1. par. 2. recent. etiã si beneficia existerẽt in Ecclesia Regulari c. Abb. vbi abb. nu. 3. de verb. signif. Vital. in clemen. vnic. n. 16. de supplen. neglig. Prælatorum Gonzal. sup. regul. 8. glos. 23. nu. 22. Rot. in Vrbeuetana beneficij 15. Decembris 1625. & 9. Iunij 1627. coram Reuerendiss. Vrgellen.* alleganti autem contrarium incũ-
2 bit † onus plenè, & quidem concludenter probandi maximè quando repugnat vltimus status, de quo infra *Seraphin. decis. 1120. nu. 1.*

Quæ concludens probatio in præsenti desumi minimè potest ex dd. donationibus Regis Alphonsi datis in sum. Reli-
3 gionis num. 5. & 32. quia ex illis non † probatur iuspatronatus competijsse Regi donanti, prout probari debet ad effectum vt donatio suffragetur, *l. quod in venditione, & l. quod sic ff. de hær. vel act. vendit. speculat. in tit. de emphyteutico § nunc aliqua vers. 58. Bart. in l. si sic. §. 1. vlt. qu. ff. de leg. 1. cum alijs allegat. ibi per Alex. Nati. cons. 10. num. 7.* & requiritur, prout in
4 casu præsumpto † vsurpationis probatio per immemorabilem ante Conc. *Acchil. decis. 4. de iure patron.* & post Conc. per
5 immemorabilem cum præsentationibus † continuatis spacio 50. annorum vt in terminis Imperatoris est *decis. Put. 369. nume. 1. lib. 2. & in terminis donationis Regiæ Mohedan. dec. 10. nu. 2. de iure patron. ac in terminis donationum Regum Portugalliæ. Rot. in Bracharen. iurispatron. de Ganfei 5. Iunij 1606. coram Sacrato, & in Bracharen. Parochialis 30. Ianuarij pręt. coram R. P. D. meo Verospio.*

Et in omnem euentum cum in dd. donationibus nulla fiat mentio de huiusmodi beneficijs, immò potius quodammodo excipiãtur, vt ex verbis donationis Ecclesiæ S. Mariæ de Beja *ibi se donare iura sibi competentia sine præiudicio iuris alieni, &c.* Ex quibus apertè conuincitur, quod alius in dicta Ecclesia haberet ius, quod non potest considerari, nisi respectu
6 Archiepiscopi, † qui habet ius cõferendi beneficia intra suam Diœc. donationes intelligẽdæ sunt de Prioratibus, & Præceptorijs dd. Ecclesiarũ prout obseruantia docuit, quæ bene de-
7 seruit pro interpretatione, † vt cõprehendantur beneficia existentia in Ecclesia donata, *Corn. cons. 188. num. 10. lib. 4. Becc. cons. 101. nu. 49. Hond. d. cons. 92. num. 27. volu. 1. Rot. dec. 256.*
8 *in fin. p. 2. diuers.* & eo magis, quia ex dispositione iuris † donata Ecclesia non veniunt beneficia in ea existentia; siquidem
9 aliud est Ecclesia, & † aliud beneficium in Ecclesia *Cardin. in c. fin. de iurepatr. vbi Abb. nu. 1. verb. in capta Calder. cons. 18. in princ. eod. tit. Cassad. dec. 21. de præben.*

Nec prædictũ iuspatronatus iuuari potest ex concordijs, seu potius donationibus Religioni factis de annis 1293. & 1318. vt in sum. num. 6. & 43. in quibus Episcopi d. temporis vltra iuspatron. Religioni donatum per regem Alphonsum donarunt etiã ipsi ius præsentandi ad beneficia simplicia, de quibus agitur, quoniã prædictæ donationes Religioni suffragari non
10 possunt, tum quia deficiebat potestas in Episcopis, † qui non potuerunt subijcere iuripatronatus beneficia libera, nec etiam cum Capitulo, *Abb. in cons. 106. lib. 2. Bero. cons. 44. n. 33. lib. 1. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. nu. 128. & seqq. Calder. cons. vlt. de iurepatr. Rot. decis. 318. nu. 7. par. 5.* tum quia huiusmodi dona-
11 tiones non egrediuntur † suos Auctores, & ita non potuerunt præiudicare successoribus, *cap. veniens. de transact. Abb. in cap. cum olim. num. 4. de priuileg. Calderin. cons. 12. de rebus Eccles. non alienand. Dec. cons. 152. Rot. decis. 715. par. 4. di-*
12 *uers.* tum & etiam quia tale ius præsentandi † ex priuilegio fuit sublatum ex dispositione *Sacr. Concil. Trident. in cap. 6. sess. 25. de reform. Rot. decis. 658. nu. 3. par. 1. recent. Seraph. decis. 1395. nu. 4.*

Neque potest prædicta Religio fouere suum ius ex præsentationibus factis à Priore, & Beneficiatis ad ista beneficia,
13 quia † cum non appareant continuatæ, nec effectum sortitæ, non suffragantur *Oldrad. cons. 229. nu. 2. Rocch. de Curte de iurepatr. verb. competens. n. 37. Ioan. de Selua de benef. 2. par. q. 7. nu. 7. Gonzal sup. regul. 8. glos. 45. § 2. nu. 37. Calderin. cons. 12. de iurepatr. Put. decis. 136. num. 3. lib. 3.* nam quoad Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Beja dantur duæ sententiæ latæ de anno 1453. & 1492. ad fauorem aliquorum, qui dicuntur prouisi à Priore & Beneficiatis, sed cùm non fuerint latæ inter eos, quorum vnus prætenderet hebere beneficium vti liberum, & al-
14 ter vti de iurepatr. † non possunt præiudicare iuribus Archiepiscopi, qui non fuit citatus ad tradit. *per Mohed. decis. 8. in fine de sent. & re iud. præsertim cum appareant latæ à Iudice inferiori, & non ab ordinario Rot. dec. 172. num. 2. par. 3. recent.*
15 & ideo ex his non probatur aliqua possessio † seu affectuatio, *Alex. cons. 4. nu. 4. vol. 5. Rot. decis. 3. nu. 6. & 7. de restit. spol. in nou. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 185. num. 2.* prout nec etiã releuant litteræ patentes Archiepiscopi permutationis de anno 1459. cum non appareat de præsentatione
16 seu consensu partis, ac de effectuatione † prout requiritur ad effectum acquirendi possessionem, *Gomez. in regul. de annal. quæst. 47. & in regul. trien. quæst. 60. Calder. cons. 6. de caus. poss. Caputaq. dec. 337. 338. 339. & 418. par. 2.*

Quo verò ad Ecclesiam de Coruche licet dentur prouisiones beneficiorum in ea existentium factæ ab Archiepiscopis vti de deuolutis, & plures cõfirmationes, in quibus enunciatur, quod fiebant de præsentatis à Priore & Beneficiatis, tamen cũ nulla ex dd. prouisionibus ostendatur suũ debuisse effectũ præter institutionẽ Baptistæ Cottæ, qui postea beneficiũ resignauit vti liberũ. Visum fuit Dominis non releuare ex supracitatis maximè contra Ordinarium, pro cuius parte datur vltimus status istorum beneficiorum vti de libera collatione, quod probatur etiam ex sententijs reintegratorijs ad possessionem præsentandi

ſentandi ad fauorem Religionis obtentis, & omnes collationes Archiepiſcopi ſuum ſunt effectum ſortitæ, quod nec a par
17 te negatur, & ſic intrat concluſio, quod dum non conſtat † de valido ſtatu antecedenti ſemper in beneficijs vltimus ſtatus attendatur *Calderin.conſ.23. ſub nu.1. ad fin.verſ. & hæc videntur de præben. Simonet.de reſeruat.q.170. Lotter.de re benef.q.34. numer.26.& ſeqq. cum alijs cumulat. per adden. ad Gregor. X V. deciſ.77.num. 12.& bene diſtinguit Rot. deciſ. 229. par.1.recent.*

Non obſtant teſtes examinati pro parte Religionis, etenim
18 vltra alias exceptiones ſunt de ſimplici auditu, † & non deponunt à quibus id audiuerint de tempore reſtricto ante motam litem prout requiritur *Anchar.in cap. licet. cauſam nu. 14. de probat.Put.dec.548. nu.1.lib.2.* & pro parte Archiepſcopi dantur alij teſtes, qui deponunt Archiepiſcopum fuiſſe, & eſſe in pacifica poſſeſſione liberè conferendi omnia beneficia pro tẽpore vacantis in ſuis menſibus exiſtentia in dd. Eccleſijs ſcientibus, & patientibus Prioribus, & Beneficiatis, qui tradiderunt poſſeſſionẽ, quæ depoſitio teſtiũ coadiuuatur ex præſumptio-
19 ne iuris † quam habet Archiepiſcopus ſuper iure conferendi in dd. Eccleſijs, & ideo attendenda, & præferenda eſt tradit, *per tex.in l.3 ff. de teſtib. & bene gloſ. ſingular.in cap.1.de præſcript.lib.6. Abb.in c. licet,cauſam de probat. nu.9.& in c. auditis.de preſcript.nu.15. Felin. & Imol. in c. in noſtra de teſtib, Bald. in l. ob carmen.ff.de teſtib.Pariſ.conſ.88, volu.3. Aretin. conſ.44.Gabr.concluſ.4.lib.1. de teſtib.num.23. Greg.dec.325. nu.16.& 17. &c.*

Ex quibus dixerunt Domini ſententias eſſe iniuſtas, ſiue illæ fuerint latæ ſuper ſpolio, ſiue ſuper proprietate,

Vtraque parte informante &c.

¶ *In hac cauſa in ſequenti parte aderunt aliæ deciſiones, ſcilicet ſub diebus 1. Martij 1638.& 1.Iunij 1640.& 4. Iulij pariter 1640. coram eodem R. P. D. Carrillo, & ſub die 5. Decemb. etiam 1640. coram R. P. D. Panzirolo.*

REVEREDISS. P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Incoronatis.

Die Veneris 13. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione poſiti, vigore ſtatuti Vrb. lib. 1. c. 142. cenſentur vocati, quod ſtatutum habet locum non tantum in deſcendentibus, ſed etiam in tranſuerſalibus, Oldrad. conſ.21. quando ſit inhærendum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione poſiti habent expreſſam vocationem ex Statuto Vrbis lib.1. 142.*

2 *Statut. Vrb. lib.1. cap.142. non ſolum habet locum in deſcendentibus ſed etiam in tranſuerſalibus.*

3 *Nepotes, & pronepotes alicuius, ſi in infinitum vocati ex mente, & verbis teſtatoris, pariter grauati ſunt reſtituere poſt obitum eorum alijs à teſtatore vocatis.*

4 *in Conditione poſiti, ſicuti non differunt in vocatio ab eis, qui directè ſunt nominati, ita in referente omnes comprehenduntur, ſi ſupradicti ſint certi, & ſub dictione vniuerſali.*

5 *Verbum, ſupradicti, aut ſupranominati ad quid ſit referendum.*

6 *Fideicommiſſum ex quibus conjecturis ad infinitum, & in perpetuum preſumatur à teſtatore praordinatum, nu.7.*

8 *Conditio, ſi omnes deceſſerint ſine filijs, deficit, ſi vnus moriatur cum filijs.*

9 *Oldrad.conſ. 21. tunc inhærendum eſt, quando teſtator iniunxit grauamen tantummodo filijs ad inuicem, vel reſpectiuè ad alios.*

10 *Secus vero, quando idem grauamen iniunctum eſt filijs filiorum in infinitum vel expreſsè, vel per conjecturas. & vide nu.11. vſque ad finem.*

DECISIO CCXLVII.

MArcellus de Incoronatis vſque de anno 1563. teſtamentum condidit, cum quo deceſſit inſtitutis hæredibus, Cæſare, Ioan. Baptiſta, Coronato, Camillo, & Franciſco eius filijs, quos ad inuicem ſubſtituit, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum quandocumque deceſſerint ſine filijs, nepotibus, vel pronepotibus, & ex eiſdem deſcendentibus in infinitum, legitimis, & naturalibus maſculis, fœminis omninò excluſis.

Et caſu quo omnes ſupradicti decederent ſine filijs, vel nepotibus, aut pronepotibus ex eiſdem deſcendentibus in infinitum legitimis, & naturalibus maſculis, vltimo morienti ſubſtituit Paulum de Incoronatis eiuſdem teſtatoris nepotem ſi ſuperuixerit, ſin autem eiuſdem filios ſiue nepotes maſculos legitimos, & naturales ex eiſdem deſcendentes maſculos, vt ſupra in infinitum.

Deceſſerunt omnes filij teſtatoris ſuperextantibus ex Franciſco duobus maſculis iam profeſſis in Dominicana Religione, & ſimiliter ex Paulo vocato, & multis ab hinc annis defuncto ſuperextat D. Angelus, qui habuit in patrem Marcum Antonium progenitum à Paulo, nominatim per Marcellum primo loco ſubſtituto; vnde cum prætenderetur lineam Marcelli fuiſſe extinctam, & locum factum lineæ Pauli, quæſitũ fuit, an conſtet de fideicommiſſo, quod ſuffragetur D. Angelo, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Quoniam nedum filij Marcelli ſunt vocati, & inuicem ſubſtituti, ſed & eius nepotes, & pronepotes in infinitum, tanquã
1 in conditione poſiti, habent expreſſam vocationem † ex Statuto Vrbis 142. lib.1. itaut in actiua, & ſucceſſiua vocatione inter ſe non differant diſpoſitiuè nominati ab alijs in conditione poſitis, *Gabr.conſ.115.nu.11.lib.1.Peregr.art.28.num.2.& 25.Bellon.iun.conſ.86. nu.30.Peregr.conſ. 55.num. 1.lib.4.Rot. deciſ.403.nu.3.424.nu.1.par.2.recent.& 575.nu.2. coram Pa-*
2 *pa Greg.XV.* & hanc ex ſtatuto † vocationem, non ſolum habere locum in deſcendentibus, ſed etiam in tranſuerſalibus reſolutum fuit *in Albanen fideicommiſſi 13. Ianuarij 1606. in Romana domus ad Peregrinum 11. Martij 1629. corã D. meo Decano & in Romana fideicommiſſi de Surdis 27. Febr.1617. coram bo.me. Franciſco Vbaldo.*

Quod ſi nepotes, & pronepotes Marcelli in infinitum ſunt
3 vocati, † ex mente, & verbis eiuſdem teſtatoris, pariter grauati ſunt reſtituere poſt obitum profeſſorum deſcendentibus ex linea Pauli.

Ex verbis namq; colligitur vltimum morientem, grauatum eſſe reſtituere lineæ Pauli, ibi & caſu, quo ſupradicti omnes decederent ſine filijs, nepotibus, aut pronepotibus ex eiſdem deſcendentibus in infinitum legitimis, & naturalibus maſculis vltimo morienti ſubſtituit Paulum, ſi ſupravixerit, ſin autem eiuſdem filios, ſiue nepotes maſculos in infinitũ, illa enim verba, & caſu quo ſupradicti omnes, ſicuti poſiti in conditione, non differunt in vocatione ab eis, qui directè ſunt nominati,
4 ita in referẽte omnes comprehenduntur, † quia ſupradicti ſunt certi, & ſub dictione vniuerſali ex proprietate ſermonis comprehenſi, prout Rota ſimilia verba ponderando reſoluit *in deciſ.315.nu.11. coram Papa Gregor.XV. & in Spoletana fideicommiſſi, quę eſt 269. nu.6. par.5. diuerſ.* poſtea confirmata 14.Febr.1633. coram D. meo Ghiſilerio, & idem reſpõdit declarando ſimilia verba *Menoch. conſil.334. num.8. Gratian.conſ.5.num.59. Corneus conſ.146.numer.13.volum.2. Decian. reſponſio. 84. numer. 13. volum. 3.* & in ſpecie, quod
5 † verbum ſupradicti, aut ſupranominati ſit referendũ ad filios in conditione poſitos, latè comprobat *Ciriac. controu.96.n.48.*

Senſumq; ad mentem teſtatoris proximum maximè etiam
6 ſuadent conjecturæ, † & præſumptiones ex eodẽ teſtamento deſumptæ, & per informantes pro D. Angelo ponderatæ, & ſignanter digreſſio ad plures gradus ſubſtitutionum, qualitas maſculinitatis, iuncta temporis perpetuitate, ex verbis in infinitum, & fœminarũ excluſione, ac formula eadem ſuccedendi inter deſcendentes Pauli, quæ indicant teſtatorẽ cogitaſſe, nedum deficientem filiorum hæredum, qui poterant breui tempore deficere, ſed & aliorum deſcendentium ad cõmodum lineæ Pauli, per quam fideicõmiſſum ad remotiſſimũ tempus erat protrahendũ, quod videtur ex toto cõtextu teſtatoris præcipuum propoſitum, vt ad infinitum fideicõmiſſi ſubordinatio

tio deseruiret, & hanc perpetuitatis præsumptionem, & ad re-
7 motissimum tempus directam, † semper Domini in pluribus causis magni fecerunt, vt *in decis. 231. nu. 4. part. 2. decis. 6. nu. 16. 21. nu. 3. 180. nu. 8. 216. nu. 13. part. 5. diuers. & in Bononien. fideicommissi de Scadinarijs 11. Decembris 1623. coram D. meo Merlino, & in Viterbien. Castrorum coram D. meo Decano, quæ est 194. nu. 7. eadem p. 5. diuers.*

Neque obstat, quod cum defecerit conditio, si omnes decesserint sine filijs, sub qua vtraque linea fuit vocata, ex quo Franciscus alter ex filijs Marcelli institutis decessit relictis duo-
8 bus filijs masculis, † semper intrat consilium Oldradi 21. passim receptum ad fideicommissi exclusionem, *Couar. in c. Rainaldus num. 3. vers. sed & illud. de testam. Mantic. de coniect. l. 11. tit. 6. num. 8. Surd. cons. 446. n. 11. Rot. decis. 486. nu. 1. part. 1. & 125. nu. 1. par. 3. recent.*

Quia tunc inhærendum est rationibus Oldradi, quando te-
9 stator † iniunxit grauamen tantummodo filijs ad inuicem, vel respectiuè ad alios, secus autem quando idem grauamen iniunctum est filijs filiorum in infinitum, vel expresse per illa verba,
10 & casu quo omnes supradicti, vel per coniecturas † mentem declarantes, vt in præsenti per supradicta, quia tunc fideicommissum inducitur, & ab opinione Oldradi receditur *Grat. cons. 5. num. 58. & 85. Paris. cons. 7. nu. 37. lib. 3. Decia. cons. 84. nu. 26. lib. 3. Peregr. de fideic. art. 29. num. 41. Menoch. cons. 334. num. 18.* & cum hac declaratione transiuit *Rota coram Mantica decis. 375. num. 7. & in Spoletana fideicommissi 269. num. 2. par. 5. diuers.*

Nec mouit Dominos, quod verba illa casu quo omnes su-
11 pradicti decederent sine filijs, † sint referenda ad testatoris filios, non autem ad alios in conditione positos, *Ruin. cons. 96. nu 11. lib. 2. Caphal. cons. 17. num. 15. & 30. Bellon. iun. cons. 43.*
12 *num. 14.* qui omnes videntur loqui in † terminis clausulæ; si omnes, & idem dicebatur firmatum in *decis. 486. nu. 4. par. 1. recent.*

Quia retenta opinione, quod descendentes in infinitum, ab illis quinque filijs Marcelli testatoris, sint expresse vocati, prout alij nominatim substituti, auctoritates prædictæ bene se ipsas declarant, dum præsupponunt in conditione positos non
13 esse vocatos, & tunc illorum opinio rectè procederet, † quia relatio ad non vocatos fieri non potest.

Et quæ replicantur, quod filij vltimi decedentis non sint in conditione positi, & per consequens, neque vocati, & grauati, sed soli illi præcedentium bene euitatur ex verbis expressis testamenti, ibi quos ad inuicem substituit quandocumque decesserint sine filijs, nepotibus, aut pronepotibus. Vnde patet
14 omnes † descendentes, sub conditione esse comprehensos, grauamen vero ad fauorem lineæ Pauli, esse iniunctum tantummodo vltimo morienti.

Et ita &c.

¶ *In sequenti parte in hac causa aderunt aliæ decisiones, idest sub diebus 13. Maij 1639. & 5. Nouembris eiusdem anni, & 5. Martij 1640. coram eodem Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano.*

R. P. D. PIROVANO DECANO.

Bononien. Fideicommissi.

Die Veneris 27. Nouemb. 1637.

ARGVMENTVM.

Fœminæ, quando, & ex quibus verbis colligi po-
1 test, quod etiam à testatore sint vocatæ ad primogenituram.

SVMMARIVM.

1 *Fœminæ in primogenitura, quando etiam intelligantur comprehensæ.*
2 *in Primogenitura, quod fœminæ sint vocatæ facienda est interpretatio, nisi aliud in eius institutione sit cautum.*
3 *Progeniei appellatione comprehenduntur fœminæ cessante ratione conseruandæ agnationis.*
4 *Proximior vltimo possessori decedenti præferendus est in primogenituræ successione.*
5 *in Primogenitura remotiores excluduntur, dum in linea, in qua manet primogenitura adsunt capaces.*
6 *de Voluntate eius qui primogenituram instituit, si constet, quod voluerit excludere fœminas, tunc masculi alterius lineæ remotiores excludunt fœminas, & quando dicatur de ea voluntate constare. nu. 7. & 8.*
9 *Testatoris verba adiectiuè prolata, directè ad casum ab eo non prauisum deseruire non possunt.*
10 *Extensio contra grauatum non fit de casu ad casum, de persona ad personam, de tempore ad tempus.*
11 *Extensio de linea ad lineam certè non fit contra grauatum, quando lineam vocari est ingressum fideicommissum, & de linea extant descendentes.*
12 *Verba contra vocatum, quando constituant regulam, & num. 13.*
14 *Verba aliqua, si habuerunt suum effectum, non sunt vlterius trahenda ad totam dispositionem.*
15 *Argumentum à perpetuitate desumptum quando emittetur.*
16 *Testatoris verba (intendendo sempre) qualificant totam dispositionem, quando in principio, vel fine testamenti independenter & de per se principaliter ponuntur.*
17 *Verba, quæ possunt habere suum effectum, non sunt vlterius extendenda.*
18 *Argumentum ab euitanda superfluitate validum est.*
19 *Dictio (sempre) perpetuitatem indicat, & infert ad omne tempus & ad omnes casus dispositio est intelligenda.*
20 *Argumentum ab euitanda superfluitate est valde leue.*
21 *Superfluitas saluatur, si aliquid fuerit prolatum ad maiorem ipsius dispositionis declarationem.*
22 *Testator non præsumitur voluisse ordinem à lege determinatum in succedendo primogenituræ alterare, scilicet donec de eadem linea extant descendentes ad aliam non fiat transitus.*

DECISIO CCXLVIII.

Causa de nouo proposita, & sæpius examinata, hodieque ab omnibus Dominis maturè discussa, conclusum fuit recedendum esse à decisis 20. Iunij 1636. & ita de fideicommisso constare ad fauorem fœminarum lineæ Ioannis Pauli, filij primogeniti Cæsaris, filij Isabellæ.

Fœminæ enim descendentes ex primogenito Isabellæ, qui fuit Cæsar, proculdubio vocatæ dicuntur post masculos eiusdem lineæ, & gradus ex illis verbis, *& morendo la detta mia figliuola* (loquendo de Isabella) *voglio che la mia facoltà vada al primogenito di detta mia figliuola, e così di progenie, in progenie, alli primogeniti de figliuoli, nepoti, e pronepoti in infinito di*
1 *detta mia figliuola*, quorum natura, & proprietas † est, quamuis latinè prolata comprehendere fœminas, *Bald. in l. multis. nu. 1. ff. de statu hom. & cons. 275. num. 6. cum seqq. lib. 2. Couar. variar. resol. lib. 3. cap. 5. n. 5. versic. rursus septimo dicens. quamuis Traquel. de primog. quæst. 10. nu. 13.* de hac opinione Bal-
2 di dubitauerit; attamen pro fœmina inhærendum, † nisi aliud cautum expresse fuerit in prima primogeniorum institutione, *Lup. in rubr. de donat. inter vir & vxor. § 69. nu. 26. Molina de primogenijs. lib. 3. cap 4. nu. 4.* & maximè in occurrenti ca-
3 su, per expressionem † de progenie in progeniem, quæ comprehendit fœminas, cessante ratione conseruandæ agnationis, vt in præsenti *Crass. in § fideicommissum quæst. 15. num. 5.* & conclusionem latissimè comprobat *Menoch. cons. 926. nu. 24. Parlador. de substit. post Sexquicent. quæst. 5. num. 5. Fusar. quæst. 385. nu. 12.* & dum superest ex Paulo primogenito Cæsaris Comitissa Iulia, semper est præferenda Comiti Lucretio
4 filio alterius Comitis Lucretij secundogeniti Cæsaris, † vti proximior vltimo possessori decedenti; in cuius Pauli lineam, sicuti primo ingressa est successio, ita cæteri remotiores exclu-
5 duntur, donec † capaces in eadem reperiuntur, *Molin. de primog. lib. 3. cap. 6. nu. 29. Guttier. canon. qq. lib. 2. cap. 14. Peregr. de fideic. art. 27. nu. 14. Fusar. quæst. 387. nu. 55.* cum aliis plenè deductis per *Giurbam de success. feud. § 2. glos. 10. num. 21. & seqq.*

Non obstat, si dicatur quando constat de contraria volun-
6 tate excludendi fœminas eius, qui primogenituram instituit, tunc masculi alterius lineæ remotiores excludunt fœminas, *Rimin. iun. cons. 544. num. 97. Paris. cons. 72. numer. 95. lib. 4. Bursat.*

Bursat. cons.229. num.112. Menoch. cons.1006. num.8. Grat. discept.621. num.4. & seqq. & de voluntate testatoris excludendi fœminas, dicebatur sufficienter constare ex verbis eiusdem testamenti, ibi, *emancando lei* (loquendo de Isabella) *senza figliuoli, intendēdo sempre de maschi, voglio che succeda la seconda genita*, cuius dictionis sensus, & virtus tendit ad
7 exclusionem fœminarum, † in quacumque tempore, & casuum diuersitate, & in omnibus æqualem reddit testatoris dispositionem, *l. 1. in verbo semper, vbi glo. & Bart. ff. solut. matrim. Pancir. cons.91. num.2. Peregr. de fideicom. artic.27. nu.2. Decia. cons.1. n.258.* dicēs testatorem per illa verba, *intendēdo*
8 *sempre de maschi*, considerasse perpetuum quoddam † tempus, per quod voluit fideicommissum durare, & idem declarando sequitur *Grat. discept. 621. num. 18. & Casanat. consil.47. num.122. Molin. de primog. lib.3. cap.5. num.62. Fusar. q. 403. num.37.*

Quoniam aduerterunt Domini, casum à testatore præordinatum non euenisse, dum Isabella decedens reliquit Cæsarē masculum, & ab eo Cæsare progeniti fuerunt Paulus primogenitus, & Lucretius secundogenitus, qui Paulus pater est Committissæ Iuliæ, Lucretius verò alterius Lucretij genitor, vt propterea verba illa, *intendendo sempre de maschi*, tamquam adiectiuè prolata, ad casum deficientiæ Isabellæ sine
9 masculis, directæ ad casum à testatore non præuisum † deseruire non possunt, scilicet quādo Isabella masculos suscepisset, & deinde masculus progenitus fœminam tantum reliquisset, extensiuè autem omnes Regulæ iuris contradicunt, dum non fuit habita ratio conseruandæ agnationis, nec aliæ
10 coniecturæ vrgent, † nam de casu ad casum, de persona ad personam, de tempore ad tempus non fit extensio contra gratiatum, *Oldrad. cons.21. Surd. cons.55. num.24. & 96. nu.8. lib.1. Mantic. de coniect. lib.3. titu.19. num.8. Peregr. de fideicom. artic.1. num.36. Fusar. latiss. qu.460. num.1. & seqq.* & eo minus in transitu de linea ad lineam, quando lineam vo-
11 cati † est ingressum fideicommissum, & de linea extant descendentes, *Molin. de primogen. lib.3. cap.6. num.29. & seqq. Peregr. de fideicom. artic.27. num.14. Fusar. quæst.387. nu.55.* cum alijs supra adductis.

Nec dicatur, quod eadem verba, *intendendo sempre*, prolata fuerint à testatore per modum regulæ, & declarationis ad vniuersam dispositionem excludendo fœminas in quocumque casu, & gradu, aut linea, masculis existentibus, & concurrentibus.

Quia tam allegati in prima decisione pro masculis, quam adducti pro Comitissa Iulia conueniunt in supradicta conclusione, quando per modum regulæ testator se declarat ad ex-
12 clusionem feminarum, sed in applicatione discordant, † quando scilicet talia verba regulam constituant contra fœminas, & tunc regulam constituere voluerunt, *Casanat. cons.47. 50. & 53. Castil. lib.2. controu. cap.71. & 72. Ramon. cons. vltim. num.73. 494. & 50. addent. ad Molin. de primog. lib.3. cap.5.*
13 *num.50. & seqq.* quando † talia verba leguntur in initio dispositionis, vel in fine independenter apponuntur, non autē quando adiectiuè, & accessoriè, & in medio orationis ad casum præordinatum sub conditione si sine filijs, quoniam tunc cum habeant suum effectum in distinguendo prælationem masculorum ab ipsis fœminis, & qualificando conditionem,
14 cui adijcitur, † absque eo quod trahatur ad totam dispositionem vlterius non sunt extendenda, *Bart. in l. final. versicul. si enim illa clausula ff. de reb. dub. Bald. cons.412. nu.4. lib.3. Rot. dec.257. num.2. par. 5 diuers.* & secundum hanc distinctionē ponderatis auctoritatibus in decisione, quæ reuidetur allatis,
15 & in hac eadem positione additis, † benè euitatur argumentum à perpetuitate desumptum.

Nam omnes nempè *Pancir. cons. 91. nu.20. Peregr. art. 27. num.2. Menoch. cons.836. in fin. Decian. cons.1. nu. 258. vol. 1. Casanat. cons.47. nu.122. Grat. discept.621. nu.18. & 19. Molin. de primog. lib.3. cap.5. nu.62. Parlad. quæst.1. ex addicendis Sexquicent. num.5. Becc. cons.123. num.9. Fusar. quæst.403. nu. 37. Mota decis.57. num.4.* omnes, inquam, in casibus ab eis
16 propositis determinant verba illa qualificare † totam dispositionem, quando in principio, vel fine testamenti independenter, & de per se principaliter ponuntur; de clausula autem in medio orationis posita, & adiecta conditioni, & declarationi deseruiens, non fuit de illorum intentione quæstionem defi-
17 nire, quæ propterea † cum possit habere suum effectum, vt dictum fuit, non sunt vlterius extendenda.

Nec mouit Dominos argumentum ab euitanda superflui-
18 tate, dum † sufficiebat dicere *intendendo de maschi*, absque eo, quod adderetur dictio, *sempre*, perpetuitatem indicans, &
19 inferens † ad omne tempus, & ad omnes casus dispositionem esse intelligendam.

Quoniam vltra quod argumentum ab euitanda superflui-
20 tate, † est admodum leue, vt dicunt *Alciat. in l.3. num.3. ff. de lega.3. Mantic. de coniect. lib.3. tit.6. nu.8. Peregr. de fideic. art. 34. num.21. Surd. cons.325. nu.14.* attamen visum fuit non carere sua causa, & effectu, dum testator expressè voluit primogenituram incipere à masculo, non autem à fœmina, propterea si Isabella non reliquisset masculos, & à proprijs fœminis incipere non poterat propter subsequentem substitutionem de sorore secundogenita, & eius filijs masculis meritò poterat dubitari absque dictione, semper, quod à fœminis prouenientibus ex sorore secundogenita, incipere possit primogenitura in præiudicium masculorum sororis tertiogenitæ, dum esset prouisum tantummodo in casum, in quem Isabella decessisset sine filijs masculis, & addi potest, quod testator, in pluribus partibus testamenti, repetijt eadem verba, *intendendo sempre*, quę prolata cernuntur ad maiorem ipsius dispositionis declaratio-
21 nem † cum qua declaratione saluatur superfluitas, *Alexandr. cons.33. num.5. lib.1.* cum alijs plenè adductis per *Surd. consil. 325. nu.14.*

Cæterum vbi primogenitura cæpit habere suum effectum, intrando lineam Cæsaris masculi, filij Isabellæ, vt in præsenti non voluit, neque cogitauit testator, ordinem primogenituræ
22 † in succedendo, à lege determinatum alterare; scilicet donec de eadem linea extant descendentes, ad aliam non fiat transitus, vt supra firmatum fuit. Et ita &c.

In eadem causa in sequenti parte habentur aliæ decisiones coram eodem Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano sub die 18. Iunij 1638. & coram R.P.D. Roias sub diebus 27. Iunij 1638. & 30. Ianuarij 1640.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Virduneñ Monastesij.

Die Veneris 27. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Arbitrium pro cumulatione petitorij cum possessorio, quando intret. Papa quando dicatur prouidere de beneficio tanquam reseruato, & quando nō, & plura circa naturam clausularum positarum in beneficiorum prouisionibus.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium intelligitur datum prout de iure.*
2 *Arbitrium valde minuit de vigore iuris, & operatur, vt relicta vtroque extremo rigoroso, sertur æquitas.*
3 *Possessorij cumulatio cum petitorio de æquitate intrat, quando possessorium pendet à petitorio.*
4 *Reseruationes, seu affectiones Apostolicæ inficiunt titulum, & possessionem.*
5 *Regul. secundæ Cancellariæ exclusio quando intret, & quando cesset nu. 6.*
7 *Priuilegiorum derogatio contenta in regula octaua non trahitur ad regulas antecedentes.*
8 *in Beneficij prouisione facta à Papa tanquam de reseruato solet apponi clausula, dummodo collatio ad nos &c.*
9 *Clausula, dudum &c. solet apponi in prouisione beneficij, quando Papa prouidet ratione vacationis in mense reseruato, & regulariter solet apponi in alijs reseruationibus, & nu.10.*
11 *Clausula, dummodo de tempore datæ præsentium, beneficium non sit prouisum æquipollet clausulæ, dummodo de tempore datæ præsentium non sit alterius ius quæsitum.*
12 *Clausula, dummodo de tempore datæ præsentium non sit alteri ius quæsitum, solet apponi in prouisione beneficij facta à Papa.*

Papa, quando concurrit cum Ordinario in beneficio non reseruato.

13 *Papa, quando præsumitur voluisse conferre beneficium, etiamsi non fuisset reseruatum.*

14 *Beneficium per appositionem manus Papæ, adeo remanet affectum, vt de illo, nisi ipse Papa potest disponere. amplia num. 15.*

15 *Papa, quando dat administratorem, vel Commendatarium alicui Prælaturæ, si postea Capitulum eligat Prælatum, non tenet electio.*

16 *Papa dando administratorem alicui Ecclesiæ, prouisionem sibi reseruare videtur, itaut quicquid ab alio fiat, irritum est.*

17 *Monasterium, quando reperitur taxatum in libris Cameræ vltra florenos 200. auri intrat reseruatio 2. regul. etiam quod agatur de Monasterio habente Conuentum, si sit solitum commendari, & nu. 18.*

19 *Monasteria, quæ sunt solita commendari, cum æquiparentur Episcopatibus prouidentur in Concistorio.*

20 *Mensis Februarij est reseruatus.*

21 *Matrimonij contractus inducit vacationem beneficiorum, etiam quod nulliter fuerit contractum, præterquam ex defectu consensus.*

Matrimonium, qui contrahit contra Canones, non debet esse melioris conditionis, quam qui secundum Canones contrahit, nu. 21.

22 *Reseruatio regulæ octauæ habet etiam locum in cessatione Commendæ in mense reseruato.*

23 *Regul. 8. Cancell. nedum tollit omnia priuilegia, quantumuis amplissima, sed etiam habet decretum irritans.*

24 *Decretum irritans inficit titulum, & possessionem, & numer. 33.*

25 *Reseruatio, quando est notoria, tunc si aliquis ab alio, quàm à Papa prouidetur de beneficio reseruato, eius titulus, & possessio est infecta, licet in reseruatione in corpore iuris clausa, non adsit decretum irritans, vel alias super certo corpore beneficij.*

26 *Decretum irritans, quando non est iustificatum, non tollit insistentiam facti. limita nu. 27.*

28 *Sub Concordatis Germaniæ non comprehenditur Ciuitas Virdunen.*

29 *Concordata Germaniæ à Leone X. non simpliciter fuit extensa ad Ciuitatem Virdunen. sed fauore Capituli quoad alternatiuam mensium tantum.*

30 *Extensio limitata, vltra eam nihil operatur.*

31 *Regul. 15. Cancell. reuocat facultates conferendi beneficia reseruata, seu affecta, & nu. 34.*

32 *Regul. 15. Cancell. licet non legatur inter regulas Innocentij VIII. attamen à cæteris ab eo Pontificibus ad nostra vsque tempora approbata, & inter regulas semper inserta reperitur.*

35 *in Confirmationibus non veniunt ea, quæ sunt insolita, neque ea quæ de facili concedi non consueuerunt.*

36 *Confirmatio dicitur continere insolita, & ea, quæ de facili concedi non solent, si agatur de maximo præiudicio Sedis Apostolicæ.*

37 *Clausula, in omnibus, & per omnia, quando non reducat omnia ad æqualitatem, & nu. 38.*

39 *in Collatione beneficij reseruati licet à Papa non fuerit apposita clausula, dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, non tamen sequitur, quod Papa noluerit.*

40 *Clausula, dummodo collatio, &c. non solet apponi in gratia concessionis beneficij facta motu proprio.*

41 *in Beneficij prouisione facta à Papa motu proprio, tanquam de reseruato, veluti ex capite Prothonotariatus, tunc prouisus Apostolicus, etiam concurrente alterius partis iustificatione, quoad gratiam propriam non tenetur iustificare prothonotariatum, à quo resultat reseruatio, sed alia pars tenetur probare contrarium, nu. 42.*

43 *Clausula, dummodo &c. ponitur quando Papa prouidet simpliciter de reseruato, de ratione mensis, vel ex alia reseruatione particulari, secus autem quando prouidet prinsipaliter de affecto.*

44 *Clausula, dummodo de tempore datæ præsentium &c. in gratijs subintelligitur, si non adsit.*

45 *Et quando ista clausula ponitur in reseruatis non operatur, quod Papa noluerit prouidere tanquam de non reseruatis, & num. 46.*

47 *Clausulæ præseruatiuæ iuris tertij positæ in gratijs Papæ, sunt intelligendæ, quod præseruent, quatenus illud, quod præseruatur, sit canonicum, & validum, non autem inualidum.*

48 *Possessio solo animo amittitur.*

DECISIO CCXLIX.

SAnctissimus D. N. rescripsit in hac causa, vt in petitorio, & possessorio, etiam summarissimo simul & semel procedatur arbitrio Rotæ, & quamuis † arbitrium intelligatur,
1
prout de iure, nihilominus valde minuit de rigore iuris, &
2 † operatur, vt relicto vtroq; extremo rigoroso, seruetur æquitas, *Bald. cons. 177. num. 4. lib. 1.* prout DD. & decisiones Rotalibus fusè relatis firmat *Ludouicus Postius in suo tract. mandati de manutenen. obseruat. 7. num. 66. & seqq. Greg. dec. 326. num. 50.* ideo indubitatū erat apud partes, quod attenta æqui
3 tate, † intrat pro dicta cumulatione arbitrium, quando possessorium pendet à petitorio iuxta *Castrens. in consil. 43. incipiens, videtur dicendum, in princip. & num. 2. vers. sed in casu nostro lib. 1.* vel quando possessio est turbida *Lancell. de attent. par. 3. cap. 29. q. 19. num. 4. & seqq. Verall. dec. 200. par. 2. Rot. decis. 265. num. 1. & decis. 557. num. 3. par. 1. recent. quæ est apud Caualer. decis. 284. num. 1. & 4.* prout etiam *decis. 507. n. 3. apud eundē cū alijs allegatis in decis. 542. n. 2. p. 2. rec.*

Quantum attinet ad primum, vt excluderetur dependentia possessorij, plura deducebantur ad excludendas quoque reser
4 uationes, † seu affectiones Apostolicas, in quibus velut inficientibus titulum, & possessionem, tota consistebat difficultas.

Primò enim dicebatur, quod cum Capitulum istius Monasterij elegerit, prout expresse declarauit in actu electionis, Abbatem vigore concordatorum Germaniæ, in quibus disponitur in hæc verba. Item placet nobis, quod in Metropolitanis, & Cathedralibus, etiam non immediatè subiectis Sedi Apostolicæ fiant electiones canonicæ, quæ ad dictam Sedem pro obtinenda confirmatione deferantur intra tempus
5 constitutum per Constitutionem Nicolai Tertij &c. † intrabat exclusio regulæ secundæ Cancellariæ, *Cocchier. super d. reg. num. 16. Lotter. de benefic. lib. 2. quæst. 34. num. 17.* Cum huiusmodi concordata per Leonem Decimum Pontificem fuerint extensa ad Ciuitatem Virdunen. *Put. decis. 45. in princ. lib. 1. correct. & fuit dictum in causa Virdunen. electionis Episcopatus 15. Nouembris 1593. & 23. Maij 1594. coram bon. memor. Hieronymo Card. Pamphilio, & 23. Martij 1595. coram Litta, & in alia Virdunen. Canonicatus 13. Feb. 1617. coram Andrea, quæ in illius impressis est decis. 190. Lotterius vbi supra lib. 2. qu. 28. nu. 63.*

Secundò deducebantur litteræ Paschalis Secundi, in quibus decreuit, vt Religiosi istius Monasterij à nemine molestari debeant in electione Abbatis, prout addebatur etiam cōfirmatio Eugenij Tertij, qui disposuit, vt obeunte Abbate huius Monasterij pro tempore, nullus illi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, aut pars Capituli sanioris, secundum Dei timorem, & Diui Benedicti Regulam prouiderint eligendum. Et denique afferebatur etiam concessio sanct. me. Clem. VIII. facta Congregationi in illis partibus erectæ, & sub qua prætenditur esse Monasterium, de quo agitur, qui quidem Summus Pontifex prædictæ Congregationi communicauit omnia, & singula, priuilegia, gratias, indulgentias, immunitates, exemptiones, libertates, fauores, & indulta Monasterio Casinensi, seu Sanctæ Iustinæ de Padua, illiusq; de singulis Monasteijs per quoscumq; Romanos Pontifices, & Sedem Apostolicam, aut alias quomodolibet concessa, & in futurū concedenda, quam communicationem confirmauit etiā sanct. mem. Paulus Quintus. Vnde inferebatur, quod cum Congregatio Cassinensis habeat priuilegia Eugenij Quarti, vt quotiescumque Monasteria vacauerint etiam apud Sedem, & qualitercumque vacare contigerit, etiamsi speciales, vel generales reseruationes adsint, electio spectet ad Capitulum, si tunc celebrabitur, vel Præsidentem; ideo stantibus dictis
6 priuilegijs, Monasterium istud † non comprehenditur sub dicta regula secunda *Garzias de benef. par. 5. cap. primo numer. 219.* eaque est ratio, quia derogatio priuilegiorum contenta

7 tenta in regula octaua † non trahitur ad regulas anteceden-
tes, *Rota decis.767. num.3. & 4. parte secunda recent. & fuit*
dictum in causa Vrgellen. optionis 10. Ianuarij 1622. coram
Remboldo.

Tertiò, ac tandem ponderabatur etiam, quod in gratia, de
qua agitur, concessa Eminentissimo, & Reuerendissimo D.
Cardinali Bichio, videtur Sanctiss. D. N. habuisse sensum pro
uidendi de non reseruato, vt potest colligi ex pluribus, & pri-
8 mo dum non apposuit in dicta prouisione clausulam, † dum-
modo collatio ad nos hac vice pertineat, quæ solet apponi,
quando Papa prouidet de reseruato, *Panuin. de offic. & potest.*
Capituli sede vacant. in 7. prælud. sub num.19. Simonet. de re
seruat. q.61. num.3. & fuit dictum in causa Taurinen. Canto-
riæ 14. Octobris 1569. coram Oradino, & in causa Romana
Clericatus S. Petri 27. Nouembris 1601. coram bon. memor.
Hieron. Card. Pamphilio. Secundò, dum pariter omisit clau
9 sulam, dudum &c, quæ similiter apponitur, † quando Papa
prouidet ratione vacationis in mense reseruato vt fuit dictum
in causa *Romana Capellaniæ 9. Decembris 1602. coram bon.*
mem. Card. Millino, prout etiam regulariter poni consueuit
10 † in alijs reseruationibus, vt notat *Hieronymus Paulus in pra*
xi Cancellariæ in notabilibus super vacantibus reseruatis
post practicam Rebuff. nouiter impressam fol. mihi 454. vers.
nota quando vacat dignitas principalis. Tertio denique, quod
Sanctissimus D. N. habuerit dictum sensum prouidendi de
non reseruato, sed simpliciter concurrendi, videtur satis de-
prehendi ex eo, quod aposuit in hac eadem prouisione clausu-
la, dummodo de tempore datæ præsentium eidem Monaste-
rio de Abbate prouisum, aut illud alteri commendatum cano
11 nicè non existat, † quæ clausula videtur æquipollere clau-
sulæ, dummodo de tempore datæ præsentium non sit alte-
rius ius quæsitum, apponi solitæ, quando Papa concurrit cum
12 † Ordinario in beneficio non reseruato, *Sarnen. super regul.*
de iure quęsit. non tollen. quęst.1. in princ. cum allegatis in Pa-
derbornen. Canonicatus 29. Martij 1620. coram me, & notat
etiam *Hieronymus Paulus loco precit. post princip. fol. mi-*
hi 458.

Verum istis minimè obstantibus Domini vnanimiter cen-
suerunt intrare arbitrium pro cumulatione possessorij cum pe-
titorio, & moti sunt, quia cum Sanctiss. D. N. præuia narrati-
ua, quod Commenda per dimissionem factam in manibus
Sanctitatis suæ à Nicolao Francisco, vel per contractum ab
ipso matrimonium de mense Februarij, cessabat in isto Mo-
nasterio, subdens verum, & vltimum vacationis modum per
13 verba, † & si ex illo quæuis generalis reseruatio, & in corpo
re iuris clausa resultet, &c. pro expresso habentes &c. motu
proprio præfato Eminent. & R. D. Cardin. Bichio dictũ Mo-
nasterium commendauerit, per supradicta verba idem San-
ctissimus declarauit, non solũ prouidere ex affectione propter
Commendam, sed ex quacumque alia reseruatione. Et pri-
mo quantum attinet ad affectionem, certum est, quod huius-
modi Monasterium cessante in eo Commenda per contra-
14 ctum matrimonij, † per appositionem manus Papa adeo
affectum remanebat, vt de eo nullus alius præter S. D. N. di-
sponere posset, quousque aliquis de illo in titulum prouidere-
tur, *Roman. cons.350. num.11. & ibi Addentes in littera M*,
qui allegant concordantes *Mohed. decis.9. nu.4. de præb. Cre-*
scent. decis.2. de Paroch. & alios cumulat *Gonzal. ad regul.8.*
15 *glos.12.* in quo casu non erat necessaria † alia inhibitio, nec
decretum, *Gaspar. de Perus. de reseruat. q.10. per tot. Gabr.*
cons.166. num.6. lib.1. Gonzal. vbi supra glos.52. num.6. & 7.
vbi docet quibus iuribus nitatur affectio, & in terminis ele-
ctionis, *Roman. d. cons.350. nu.12.* subiungens, quod quan-
16 do Papa dat administratorem, vel commendatarium † ali-
cui Prælaturæ, si postea Capitulum eligat Prælatum, non te-
net electio, quia Papa Administratorem, seu Commendata-
17 rium dando, illius Ecclesiæ prouisionem † sibi reseruasse vide
tur, itaut quicquid per Capitulum agitur circa electionem, sit
irritum, *Compostell. in cap. cum nobis. num.12. de elect.* nec
dici potest, quod in Commenda concessa præfato Nicolao
Francisco nunc Duci Papa disposuerit, quod illo cedente, vel
decedente, non amplius fieret Commenda, sed prouideretur
tanquam de Regulari, quia decretũ istud non refertur ad Mo-
nasterium, de quo agitur, sed alia beneficia, quæ insimul prædi
cto Nicolao Francisco fuerant commendata, vt clarè patet
ex lectura dictæ prouisionis.

Secundo, cum Monasterium istud repertatur taxatum in
18 libris Cameræ, † vltra florenos 200. auri, intrat reseruatio
regulæ secundæ, etiam quod agatur de Monasterio habente
Conuentum, cum sit solitum commendari, *Sarnen. de subro*
gam. collitig. q.15. in fin. Mandos. super hac reg. quęst.3. nu.3.
Anastas. Germon. de indult. Cardinal. §. regularia num.7. &
nouissimè Ioannes Cocchier super hac reg. nume.20. & fuit di-
ctum in causa Astoricen. Prioratus 14. Iunij 1599. coram bo.
memor. Card. Millino, Seraph. dec.1305. nu.6. & dec.1498.
19 *pariter nu 6.* huiusmodi enim Monasteria † cum æquiparen-
tur Episcopatibus, prouidentur in Consistorio, *Lap. alleg.84.*
nu.11. vers. & de illis.

Tertiò, considerarunt etiam Domini, quod cessauit Com-
20 menda in mense Februarij, qui est reseruatus, † quando non
est locus alternatiuæ, per contractum matrimonij, quod indu-
cit vacationem beneficiorum, & cessationem Commendæ
21 etiam quod nulliter fuerit contractum, præterquam † ex de-
fectu consensus, ne sit melioris conditionis ille, qui contra
Canones, quam qui secundum Canones contrahit, *cap. cum*
qui de præb. in 6. Abb. in cap.1. num.7. de Cleric. coniug. latissi
mè Gonzal. ad reg.8. glos.15. in princip. num.4. in 4. modo va-
candi, & glos.57. num.44. & 46. & sic intrat reseruatio regulæ
22 octauæ, quæ habet locum etiam in cessatione † Commen-
dæ in mense reseruato, vt bis discusso articulo, *fuit resolutum*
in Compsana Iurispatronatus 12. Nouembris 1607. & 20. Iu-
nij 1609. coram bon. mem. Francisco Penia Rotæ Decano, quę
decisiones habentur impressæ in recent. par.1. decis.141. & 194.
23 quæ quidem regula 8. nedum tollit omnia priuilegia † quan-
tumuis amplissima, sed vt videre est ex illius inspectione, &
ex deductis latè per *Gonzal. glos.35. per tot. glos.40. & glos.67.*
24 habet decretum irritans, † quod inficit titulum, & posses-
sionem, vt per *Gonzal. d. glos.67. Rot. dec.3. de restit. spoliat. in*
nou. & dec.2. eod. tit. in antiq. Cassador. dec.1. eod. tit. Mohed.
decis.15. de caus. possess. & propr. quod procedit, etiam quod
decretum nõ sit positum in reseruatione in corpore iuris clau-
25 sa, vel alias super certo † corpore beneficij, eadem enim mi
litat ratio, vbi reseruatio est notoria *Put. decis.190. num.5.*
lib.3. in antiq. & decis.196. eod. lib.3. in correct. Simonet. de re
seruat. q.40. & fuit resolutum coram me in causa Beneuentana
beneficij 14 Decemb. 1601.

Nec dicatur hoc esse verum, quando decretum est iustifica
26 tum, † quia alias non tollit insistentiam facti ex decisioni-
bus allegatis in causa *Militen. Parochialis 1604. 17. Iunij co-*
ram me, quia in hoc casu est iustificatum, vt patet ex prædi-
27 ctis, & hoc procedit quamuis reseruatio † requirat aliquam
discussionem, si de facili potest iustificari, *Put. d. dec.190. nu.5.*
lib 3. in antiq.

His ergo firmatis non officiunt in contrarium deducta; nõ
primò quidem concordata Germaniæ, quia quicquid dicendũ
esset in terminis dictorum concordatorum, de quo articulo
28 non est disputandum, Ciuitas † Virdunen͂ sub illis non com
prehenditur, vt sunt plures decisiones antiquæ, & fuit dictum
in præfata *Virdunen. electionis Episcopatus coram bon. mem.*
Hieronymo Cardin. Pamphilio, & in alia Virdunen. Canoni-
catus 3. Martij 1600. coram bon. memor. Iusto. Et quamuis
Leo Decimus extenderit huiusmodi concordata ad Ciuitatẽ
29 † Virdunen͂ ista tamen extensio non fuit simpliciter facta, sed
fauore Capituli, quoad alternatiuam mensium tantum *Ioan.*
Paul. decis.85. quę est decis.840. par.3. lib.2. diuers. & est ca-
dem cum decis. Putei 45. lib.1. in corr. Anton. Augustin. in tit.
de indult. nu.22. & fuit dictum in Virdunen. Canonicatus 10.
Aprilis 1581. coram bon. mem. Card. Seraphino in illius im-
pressis decis.510. & in precitatis Virdunen͂ electionis Episcopa-
tus, & Virdunen. Canonicatus. Ac proinde cum in casu isto
non agatur de alternatiua concessa Capitulo, Leonis Decimi
30 † extensio ad prædictam alternatiuam limitata nihil opera-
tur, *l. in agris. ff. de acquiren. rer. domin. l. cancellauerat. ff. de*
his quæ, in testam. delentur. l. cum seruus. in princip. vbi Bal.
ff. de contrahen. empt. latè Tiraqu. in tract. cessan. causa par.1.
num.142.

Secundò, non officiunt priuilegia, nam quantum attinet
ad priuilegium Paschalis Secundi, & Eugenij Tertij, quatenus
illa sint in forma probanti, quod tamen pro parte dicti Emi-
nentissimi D. Cardinalis negatur, in omnem euentum cense-
31 rẽtur reuocata per regulam decimamquintam, ex qua † re-
uocantur facultates conferendi beneficia reseruata, seu affe-
cta,

ɛta,prout eſt iſtud Monaſterium ex ſupra deductis, quæ qui-
32 dem regula, licet non legatur inter regulas Innocentij† Octa
ui,attamen à cæteris ab eo Pontificibus, ad noſtra vſque tem-
pora approbata,& inter regulas ſemper inſerta reperitur, vt di
cit *Cochier ſuper ead.regul.in princ.*& habet pariter decretum
33 irritans,quod inficit,vt dictum eſt†titulum,& poſſeſſionem.
Quo verò ad priuilegium Eugenij Quarti conceſſum Congre
gationi Caſſinenſi reſponſum fuit, dictum priuilegium non
loqui quando Monaſterium eſt ſolitum,prout in caſu iſto cō-
mendari,& quatenus etiam loqueretur de Monaſterijs ſolitis
34 commendari,cenſeretur† reuocatur per dictam regul. 15. &
in omnē caſum communicatio dictorum priuilegiorum per
Clementem Octauum conceſſa,& Paulum V.confirmata nō
ſuffragatur,quia in ea non veniunt in ſolita, neque ea, quæ de
35 facili† concedi non conſueuerunt,niſi illorum ſit facta men-
tio ſpecialis,*Butr.conſ.19.num.6.Rot.deciſ.55.num.148.par.2.
diuerſ.& fuit reſolutum in Valentina decimarum 28.Nouemb.
1603.& in Carthaginen. decimarum 29. Martij 1604.corā
bo.me Pena* contenta in priuilegio Eugenij Quarti contineāt
36 inſolita,& ea,quæ de facili concedi non ſolent,patet†ad ſen-
ſum,cū agatur de maximo præiudicio Sedis Apoſtolicę. Nec
37 ſuffragatur clauſula in communicatione poſita †ibi,in omni-
bus,& per omnia,quæ licet ea omnia inter ſe reducat ad æqua
litatem,iſta tamen æqualitas, ſiue adæquatio non porrigitur
38 ad ea,†quæ de facili Princeps non ſolet concedere, prout nec
ad inſolita,*Iaſ.in l.1.num.21.delegat.1.Butr,in d conſ.19.nu.
10.Rimin.iun.conſ.46.num.100.vol.1.Natt.conſ.4.nu.6.vol.1.*
& ad alia obiecta,quæ fieri poſſent,reſpondent appoſitę prædi
ctæ deciſiones.

Tertiò,ac denique non officit Papam videri ſenſiſſe proui-
dere tanquam de non reſeruato,nam quantum attinet ad clau
ſulam,dummodo collatio ad nos hac vice pertineat,licet omiſ
39 ſa fuerit,non propterea ſequitur,†quod Papa noluerit proui-
dere tanquam de affecto,& reſeruato,vt in puncto dixit *Rota
in Romana Clericatus S.Petri 21.Maij 1603.coram bo. me.
Cardin.Pamphilio*,nec in gratia,qualis eſt iſta,facta motu pro
prio tanquam de reſeruato,ſolet apponi huiuſmodi clauſula,
40 † dummodo collatio,&c.prout nec reperitur appoſita in gra
tia Commendæ motu proprio facta *in fauentina Monaſterij
coram Seraphino,quæ eſt d.deciſ.1484.num.12.& 14. in illius
impreſſis*,prout nec etiam reperitur in alia ſimili gratia motu
proprio facta de præpoſitura Comeñ, vt conſtat ex *deciſ. in
cauſa Comen.Præpoſituræ 21.Iun.1611.coram R.P.D.meo Pi
rouano*,in qua fuit propterea conſideratum, quod cum gratia
41 eſſet facta motu proprio,tāquam†de reſeruato ex capite Pro-
thonotariatus, prouiſus Apoſtolicus etiam concurrente alte-
42 rius partis iuſtificatione,quoad gratiam†propriam non tene-
batur iuſtificare Protonotariatum,à quo reſultabat reſeruatio;
ſed alia pars tenebatur probare contrarium iuxta *gloſ. in clem.
1. in verb.fuiſſe narratum de prob. Achil.dec.1. eod. tit.* Quo
verò ad clauſulam,dudum &c.licet fuerit miſſa non inde reſul
tat,quod Papa voluerit prouidere de non reſeruato, quia ani-
43 maduertendum eſt, † quod huiuſmodi clauſula apponitur,
quando Papa prouidet ſimpliciter de reſeruato, vel ratione
menſis, vel ex alia reſeruatione particulari, ſecus autem quan-
do prouidet principaliter de affecto, *Rebuff.in prax.in forma
declarat.nouæ prouiſionis num.* 10. Tandem quantum attinet
ad clauſulam,dummodo de tempore datæ præſentium eidem
Monaſterio de Abbate prouiſum,vel alteri commendatum
canonicè non exiſtat, licet Papa illam in iſta prouiſione appo-
ſuerit,non ideo tamen inferri poteſt,quod Papa noluerit pro-
uidere tanquam de reſeruato,nam primo conſiderarunt Do-
44 mini, quod huiuſmodi clauſula,† etiam ſi expreſſa non foret,
ad huc tamen intelligeretur, non ſolum vi regulæ de non tol-
len.iure quæſit. ſed etiam vigore diſpoſitionis iuris cōmunis,
*Felin.in cap.capitulum.nu.16.verſ.adducitur ratio de reſcript.
Sarnen.in d.reg.de iure quæſit.non toll.quæſt.1.nu.1 & ibi Mā
doſ.quæſt.2.num.5.& dixit Rota in cauſa Calaguritana benefi
cij de Fuemazor 21.Maij 1614.coram bo.me.Buratto,quæ eſt
deciſ.579.num.1.par.3.recent.*& propterea hæc clauſula quan
do apponitur in reſeruatis non operatur, quod Papa noluerit
45 prouidere,†tanquam de reſeruatis,maximè ponderando etiā
quod clauſula, dummodo collatio ad nos hac vice pertineat,
non ponitur reſpectu reſeruationis expreſſæ, quam Papa non
ignorat,ſed reſpectu clauſulæ,ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis
modo,ita ut pars non poſſit ex clauſulis generalibus capere va
46 cationem,niſi beneficium ſit reſeruatum,immò † non appo-
nitur, quando Papa prouidet ſimpliciter de reſeruato abſque
clauſula ſiue præmiſſo &c.*Hieronym.Paul.in prax.Cancella-
rię in notabilibus ſuper vacantibus reſeruatis,clauſula dummo
do,fol.mihi 453.ſecundum nouam impreſſ.poſt praxim Rebuff.
Seraph.deciſ.755.num.4.& allegando d. deciſionem Comen.
bene declarat.Lotter.de re benef.lib.2.quæſt.51.nu.5.& ſeqq.*
Secundo fuit etiam reſponſum,quod licet per huiuſmodi clau
ſulam ius Monachorum fuerit præſeruatum,id tamē venit in-
telligendum quatenus dictum ius fuiſſet canonicum, & vali-
47 dum,†non autem inualidū,prout in caſu iſto, vt patet ex præ-
dictis,ita in terminis huius clauſulæ poſitę in gratia ſimilis Cō-
mendæ dixit *Rota in prȩcitata Fauentina Monaſterij coram
bo.me.Card.Seraphino,quę eſt d.deciſ.1484.num.12.& 14.&
rurſus in eadem cauſa 17. Maij 1604.pariter impreſſa. 1498.
n.4.* Ac proinde cum Papa intellexerit de iure canonico,& va-
lido excludente reſeruationes, non poteſt inferri,quod volue
rit potius concurrere, quam prouidere de reſeruato.

Quantum denique attinet ad ſecundum caput principale,
quod cumulatio poſſeſſorij cum petitorio intret ex poſſeſſio-
ne turbida,id non poteſt controuerti,cum ex deductis poſſeſ-
ſio prætenſi electi in Abbatem reddatur nedum turbida, ſed
immò nulla, prout eandem nullitatem agnouit ipſemet ele-
ctus in ſuo mandato procuræ, in quo ſatis declarauit,ſe ipſum
48 habuiſſe pro ſpoliato † cum poſſeſſio ſolo animo amittatur,
Butr.in cap.cum ad ſedem.num.25.de reſt.ſpol.cum vulgar.

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

¶ *In hac cauſa infra in ſequenti parte habetur alia deciſio ſub
die 28.Februarij 1638.coram eodem bo.me.Coccino.*

R. P. D. MOTMANNO.

Calaritana Primatus.

Die Veneris 27. Nouembris. 1637.

ARGVMENTVM.

Calaritana Eccleſia eſt prima Metropolis, & anti-
quior Sardiniæ, quod probatur ex pluribus monu-
mentis veterum Scriptorum,& Conciliorum,reie-
cta intentione Archiepiſcopi Turritañ, & Ar-
boreñ.

SVMMARIVM.

1 *Proba iones, quæ ad propoſiti articuli deciſionem non faciūt,
ſunt reijciendæ.*
2 *S.Clemens Papa ante adeptum Pontificatum fuit primus Epi
ſcopus Sardiniæ, & in Ciuitatę Calaritana primam ſedem
Epiſcopalem fixit.*
3 *in Calaritana Eccleſia à tempore cuius initij memoria non
Extat,dies S.Clementi Papæ, & martyri feſtus quotannis,
ſolemni ritu celebratur.*
4 *Tenendum eſt indubitanter, quod omnes opinantur.*
5 *S.Clemēs Epiſcopus Sardiniæ &c. in ordine diſcipulorum
Domini eſt quinquageſimus ſecundus.*
6 *S.Petrus poſt ſtabilitam Romę ſedem diſcipulos,quos ſibi ad-
ſciuerat, ad diſceminandum Chriſti Euangelium ad cęte-
ras Orbis Orientalis partes ablegauit,& nu.7.*
8 *Sardinia ponitur inter Inſulas maris Mediterranei, quod
ad occaſum vergit.*
9 *S.Petrus Aſiam, & cæteras Orientis regiones peregit,& popu
los, qui ex circunciſione erant, Euangelicę prędicationis le-
gibus imbuit.*
10 *S. Clemens comitatus fuit S. Petrus progredientem ad ſedem
primam Romę ſtabiliendam.*
11 *SS.Clemens,Ignatius,& Papias fuerunt S.Petri Apoſtoli di-
ſcipuli.*
12 *Polycarpus Smyrnę Epiſcopus ſectator fuit eius diſcipuli, qui
ſupra pectus Domini in cęna recubuit.*
13 *S.Clemens Principis Apoſtolorum familiaris extitit.*
Apoſtolorum conſuetudo erat,vnicuique ciuitati, eum creden
14 *di in Epiſcopum, quem illic ad prędicandum mittebant.*
15 Eccle-

15 *Ecclesiarum traditiones sunt seruandæ, & custodiendæ, ac in rebus, ac factis vetustissimis communi maiorum opinione receptis, standum est fidissimæ antiquitati.*

16 *Ecclesiasticæ traditiones ita obseruandæ, vt a maioribus traditæ sunt ac veluti leges Apostolicæ, ob reuerentiam eorum, qui illis ab initio præfuerunt, ac successorum qui inualuerunt.*

17 *Pro Ecclesiæ Calaritanæ antiquitate firmanda, quid plurimi faciat.*

18 *Concil. Nicæno primum fuit celebratum anno Domini 325. cum interuentu 318. Episcoporum.*

19 *Ciuitas Sardicen. quatenus intelligatur de Ciuitate Sardis, non est Prouinciæ Daciæ, sed Lidiæ in Asia minori.*

20 *Concilium Sardicen. vbi fuit celebratum, Ciuitas illa non in Dacia, neque in Lydia, sed in Thracia, seu in Illyrico manet.*

21 *Protogenes, quod fuerit Episcopus Calaritanus, ex quo deducatur.*

22 *Turritana Ciuitas preclara est, & fuit antiquissima Romanorum colonia.*

23 *Turritana Ciuitas habuit SS. Prothum Presbyterum, & Ianuarium Diaconum Fidei Christianę Prędicatores a S. Caio Papa missos, anno salutis 290.*

24 *S. Clemens Papa ducentorum ferè annorum spatio S. Caium Papam precessit.*

25 *Antiquius dicitur, quod tempore precedit.*

26 *Iura antiquiora, & monumenta facientia mentionem de vna re & posteriora facientia mentionem de altera, expedi possunt ad probandum qualis res sit antiquior.*

27 *Ius Metropolis respicit habere suffraganeos.*

28 *Episcopo Calaritano, equè ac Turritano fuerunt assignati plures suffraganei, & nu. 29.*

30 *ex Episcopatus suffraganei antiquitate vt possit argui ad antiquitatem Episcopatus Metropolitani, quid requiratur.*

31 *Enunciatiuę, quę inuicem se conquassantur, non sunt habendę in consideratione.*

DECISIO CCL.

FVit alias commissa bo. me. Horatio Cardinali Lancellotto
tunc Rotæ Auditori causa, quæ vertitur super primatu In-
sulæ, & Regni Sardiniæ inter Calaritañ, Turritañ, & Arbo-
reñ eiusdem Regni Archiepiscopos: Et hodie coram me in di
cti Cardinalis Lancellotti locum post Eminētissimum D. Car
dinalem Verospium suffecto, dubitaui, An sedes Calaritana
sit prima Metropolis, & antiquior Sardiniæ? Quo dubio pro-
posito, ac pluribus ex veterum scriptorum, & Conciliorum
monumentis vtrinque prolatis appellationibus, nuncupatio-
nibus, subscriptionibus, & enunciatiuis, ijsque partim admissis,
& partim reiectis, vti æquiuocis, aut parum, aut nihil ad huius
1 articuli † decisionem facientibus, visum fuit Dominis probari,
quod sedes Calaritana sit antiquior, reseruato, vt de reliquis
ad Iuris Metropolici cognitionem spectantibus particulari-
ter videatur.

Nam sedis Calaritanæ antiquitatem primo loco demon-
2 strat illius Ecclesiæ celebris traditio, quod Beatus † Clemens an
te adeptum Summum Pontificatum fuerit primus Episco-
pus Sardiniæ, & in Ciuitate Calaritana primam sedem Epi-
scopalem fixerit, vnde Capitulum eiusdem Ecclesiæ, & Cle-
rus tàm Ciuitatis quàm Diœcesis à tempore, cuius initij homi
num memoria non extat, diē Sancto Clementi Papæ, & Mar
3 tyri festum † quotannis solemni ritu cum processione missa, cā
tu, & Concione celebrare consueuerunt.

Dictæ traditioni, & consuetudini testimonium medio iura
mento perhibuerunt viri Ecclesiastici Calaritani affirmantes
insuper Altare maius dictæ Ecclesiæ dicatum esse Beato Cle-
menti, ac Beato Saturnino etiam Martyri Calaritano. Qui te-
stes, cum deponant de communi reputatione sine contradi-
4 tione à tempore immemorabili plenè probant, quia † indubi-
tanter est tenendum, quod omnes opinantur, *Innoc. & alij.
Cant. in cap. veniens. nu. 6. vers. indubitanter de verb. signific.
Dec. in c. cum causam. num. 10. de probat. & D.D. communi-
ter in l. si arbiter. ff. eod. tit.*

Cui traditioni consensit Historia Ecclesiastica de Discipu-
lis à Beato Petro Apostolo missis ad diuersas Ecclesias institu-
endas, quos ordinauerat Episcopos, & inter illos fuisse San-
ctum Clementem confirmant omnes tam antiqui, quam re-
centiores qui Discipulorum Domini cathalogum ediderunt;
Præsertim vero primus Cabillonensis Episcopus in Cathalo-
go edito post Topographiam Sanctorum Martyrum, quæ
extant in Martyrologio Francisci Maurobyci Abbatis Messi-
nensis, & Petrus Subertus Episcopus Sancti Pauli Prouinciæ
Tholosanæ *in tract. de cultu Vineæ Domini par. 7. capit. 3.* vbi
5 ponit Clementem Episcopum † Sardiniæ quinquagesimum
secundum in ordine Discipulorum, & Ioannes Chappius,
tam in epistola dicti libri dedicatoria ad Franciscum Rotho-
magensem Archiepiscopum, quam in calce operis profitetur
se exemplar eius censuræ, & limæ suppositum quam diligen-
tissimè reuoluisse, in quo nulla ademisse, aliqua vero addidis-
se affirmat. Quorum auctorum hic nimirum Subertus obijt
anno 1405. Alter verò nempe Episcopus Cabillonensis scri-
psit anno 1450. cuius dictum debet intelligi de Beato Cle-
mente Episcopo non Sardis, vt in eius cathalogo legitur,
quæ Ciuitas est Lydiæ in Asia minori, sed Sardiniæ, quem-
admodum scripsit Petrus Subertus, & intellexit illius operis
euulgator accuratissimus Ioannes Chappius in cathalogo
discipulorum Christi edito in quarta parte Thesauri Sacer-
dotalis fol. 6. & annotauit Franciscus Samatinus Ecclesiæ
Lateranensis Beneficiatus, vt conueniat cum Historia Ec-
clesiastica Cardinalis Baron. annal, tom. 1. pag. 343. editio-
nis Vaticanæ, in qua habetur quod anno a Christi natiui-
6 tate 46. Sanctus † Petrus post stabilitam Romæ Sedem Di-
scipulos, quos sibi adsciuerat ad disceminandum Christi E-
uangelium ad cæteras orbis Occidentalis partes ablegauit,
idest vt dicitur *in capit. quis nesciat 11. distinct.* ad omnem
7 Italiam, & Galliam, Hispaniam, † & Africam, Insulasque
interiacentes, & sic Sardiniam, quæ à *Pompon. Mela de sit.
8 Orb. lib. 2. cap. vltim.* ponitur inter Insulas Maris † Medite-
ranei, quod ad occasum vergit vt idem *Auctor scribit lib.
1. cap. 1.* cum antea ex *S. Leone Papa sermon. 1. natal. SS.
Apostolorum tradit Baron. Annal. d. tom. 1. anno 44. fol. 309.*
Idem Sanctus Petrus Asiam, & cæteras Orientis Regiones
9 peragrasset & populos † qui ex circumcisione erant, Euan-
gelicæ predicationis legibus imbuisset; Et ex ijs Presbyteris
qui eum sequebatur singulis Ciuitatibus, quas pertransibat,
dedisset Episcopos, & quod Clemen. eundem Beatum Apo-
stolum vlterius progredientem ad Sedem primam Romæ
10 stabiliendam † comitatus fuerit, non obscurè indicat *Nice-
phorum Historic. Eccles. lib. 3. capit.* 18. vbi quod SS. Cle-
11 mens Ignatius, & Papias † fuerunt Beati Petri Apostoli di-
scipuli; Polycarpus verò Smyrnæ Episcopus, quæ Ciuitas
12 Asiæ minoris est, sectator fuit † eius discipuli, qui supra pe-
ctus Domini in Cœna recubuit, subdens paulò inferius,
13 quod idem Clemens † Principis Apostolorum familiaris ex-
titerit.

Vnde cum in Cathalogis Archiepiscoporum Turritano-
rum, & Arborensium non reperiatur inter illarum Ecclesia-
rum Præsules adscriptus Sanctus Clemens, magis confirma-
tur antiqua, & constans traditio, quod ipse fuerit primus, qui
in Sardinia præfuit Ecclesiæ Calaritanæ iuxta Apostolorum
14 consuetudinem vnicuique Ciuitati † eum præficiendi in Epi-
scopum, quem ad prædicandum mittebant, vt ex Tertul. Ire-
næo, & alijs rerum Ecclesiasticarum auctoribus obseruauit
*Rota in Cæsaraugustana Cathedralitatis coram Reuerendissi-
mo D. meo Decano, quæ est decisio 353. inter impressas par. 5.
recent,* Ecclesiarum autem traditiones esse seruandas, & custo-
diendas, ac in rebus & factis vetustissimis communi maiorū
15 opinione † receptis retinendum esse morem fidelissimæ anti-
quitatis ad effectum firmandi primæuum Cathedralis Eccle-
siæ statum, probauit Rota in eadem Cæsaraugustana Cathe-
dralitatis primo coram Reuerendissimo D. meo Decano in
decisione impressa vt supra, & deinde coram me vti vlterioris
instantiæ Iudice sub die 14. Ianuarij 1637. *per text. in cap. ri-
diculum, & cap. illam 12. distinct. & in l. testamenta. C. de
testam. Bartol. & alijque Doct. in l. more. ff. de iurisd. omn. iu-
dic.* ita idem *Card. Baron. d. tom. 1. annal. sub anno 57. pag.
474. & 493. ex S. Hieronymi epistola 28. ad Lucin.* scribit tra-
16 ditiones Ecclesiarum, † ita obseruandas vt à maioribus tra-
ditæ sunt, ac veluti leges Apostolicas, ob reuerentiam eo-
rum illis ab initio præfuerunt, ac successorum qui inualue-
runt, vt ex *Niceph. Hist.* meminit *Petr. Tholos. de Repub. lib.
12. cap. 9. in fin.*

Maxi-

Maximum verò fundamentum pro firmanda antiquitate
17 sedis Calaritanæ fecerunt Domini † in subscriptionibus Episcoporum, qui anno Domini 314. Concilio Arelatensi primo interfuerunt, in quo constat Quintium alias Quintianum, vt rerum Sardiniæ scriptores promiscuè nuncupant, sub his verbis subscripsisse videlicet. Ex prouincia Sardiniæ ciuitate Calari Quintius Episcopus cum ante hæc tempora nulla adferatur similis probatio ex parte Turritañ, & Arboreñ Archiepiscoporum.

Aliud præterea antiquitatis Ecclesiæ Calaritanæ argumé-
18 tum, seu vestigium educitur ex Concilio generali Nicæno † primo anno Domini 325. celebrato cum interuentu 318. Episcoporum inter quos subscripsit Protogenes tanquam Sardiniæ Episcopus, vt ex Illesca in vita Iulij Papæ Primi recolit *Ioannes Franciscus Fara de reb. Sardin. libr. 1. pag. 79.* vbi corrigit subscriptionem in eo, quod loco Sardiniæ apponitur
19 Sardiceñ Prouinciæ Daciæ, quia Ecclesia Sardiceñ † quatenus intelligatur de Ciuitate Sardis, non est Prouinciæ Daciæ, sed Lydiæ in Asiæ minori cuius Episcopus tunc Artemidorus eodem Concilio subscripsit primus in ordine Episcoporum Prouinciæ Lydiæ his verbis: Artemidorus Sardeñ. Quatenus
20 vero dicta denominatio deriuetur à Sardica, vbi Concilium † Sardiceñ fuit celebratum, Ciuitas illa non in Dacia, neque in Lydia, sed in Thracia, siue in Illyrico, vt in relatione dicti Cōcilij inquit *Niceph. hist. Eccles. lib. 9. c. 12.* Vnde licet suspicari errorem Codicis in dicta subscriptione, vt animaduertit idē Ioannes Franciscus Fara de rebus Sardin. in loco præallegato.
21 Dictum verò Protogenem † fuisse Episcopum Calaritanum ex eo deducitur, quod quemadmodum Beatus Clemens ab antiquis scriptoribus fuit denominatus Episcopus Sardiniæ, ita Protogenes non abs re in prædicto Concilio antonomasticè nuncupauerit se talem.

His itaque vt supra firmatis non obstat, quod Ciuitas Tur-
22 ritañ præclara † itidem, & antiquissima Romanorum colonia habuit SS. Prothum Presbyterum, & Ianuarium Diaconū
23 fidei Christianæ † Prædicatores à B. Caio Summo Pontifice missos anno salutis 290. vt ex historia Magistri Gribaldi recolit *Fara d. lib. 1. de reb. Sardin. pag. 75.* Quia dictorum Sanctorum missio non excludit sedis Calaritanæ initium à B. Clemē-
24 te deductum, † qui ducentorum ferè annorum spatio B. Ca-
25 ium antecessit. Id verò antiquius dicitur, quod tempore † præcedit, quo argumento in causa præcedentiæ inter Canonicos Regulares S. Augustini Congregationis Lateraneñ, & Monachos D. Benedicti Congregationis S. Iustinæ de Padua vsi fuerunt Professores Collegiorum Bononieñ, Paduañ, & Fer-
26 rarieñ, necnon Ioa. Baptista Caccialupo expendentes † antiquiora iura, & monumenta facientia mentionem de vna Religione, & posteriora facientia mentionem de altera, quorum Doctorum Concilia extant impressa post vol. cons. Card. Zabarelli.

Neque visum fuit quicquam detrahi posse antiquitati sedis
27 Calaritanæ ex eo, quod careat suffraganeis, cum † id ius Metropolis respiciat, cuius articuli cognitio ad aliam disputationē reiecta est, vltra quod videtur posse solui obiectum ex Prouinciali post *pract. Cancell. Apost. Hieronymi Pauli & prax. benefic. Rebuff. edito*, ac ex notitia Episcopatuu n totius orbis Christiani per Aubertum Miræum Antuerpieñ Ecclesiæ Canoni-
28 cum collecta, in quibus legitur Calaritano † æquè ac Turritano assignatos esse plures Suffraganeos, & non dissentit *Abb. Ioachim super Isaiam Prophet.* in descriptione † Sardiniæ, dū
29 sub Arbore inscripta Sardinia collocat † Calaritanum cum tribus alijs Episcopatibus, deinde sub Turritano Ampurienſem, & reliquos.

Minus dictę antiquitati detrahere posse visū fuit, quod in historia S. Simplicij Episcopi Pausaniæ Ciuitatis Sardiniæ, de qua in Martyrologio Romano sub die 15. Maij legatur eum fuisse passum martyrium anno salutis 300. sub Diocletiano Imperatore, & sic antequam Concilium Arelateñ primum sub Constantino celebraretur. Vnde Dominus Modernus Archiepiscopus Turritañ infert, quòd cum Episcopatus Pausaniæ, vti Ampurieñ vnitus, recenseatur inter Ecclesias Metropolis Turritanæ suffraganeas, consequetur sedes Turritañ sit antiquior Calaritana, cuius mentio in d. Concilio Arelatensi primo facta sub anno Domini 314. est posterior præfato martyrio.

Quoniam quicquid sit de antiquitate Episcopatus Pausaniæ, ab eo non potest rectè inferri antiquitas sedis Turritañ
30 ex iure Metropolico † nisi simul doceatur, quod huiusmodi ius eidem Ecclesiæ Turritanæ fuerit concessum, quo tempore Sanctus Simplicius Episcopus coronam martyrij accepit, & nihilominus ex *Baronio in annotatione ad Martyrolog. sub die 30. Maij litt. B.* constat vetera Ecclesiæ Turritañ monumēta in Codice antiquo Sardico idiomate descripta testari, quod anno Domini 517. die 4. Maij, & sic longè post martyrium S. Simplicij facta fuit Dedicatio illius Ecclesiæ, cuius dedicationis sub eodem anno, & die etiam meminit *Io. Arca de Sanctis Sardiniæ lib. 2. fol. 27.*

Reliquas verò denominationes, & enunciatiuas pro parte Domini Archiepiscopi Turritani deductas, cum non sint an-
31 tiquiores & collatæ † cum alijs enunciatiuis Calaritani inuicē conquassentur, visum fuit ad hunc effectum non esse habendas in consideratione. Et ita vtraque &c.

¶ *In hac causa in sequenti parte habentur aliæ decisiones coram R.P.D. Ghislerio, idest sub diebus 14. Iunij 1638. & 10. Decembris eiusdem anni, & 27. Aprilis 1640.*

R. P. D. MERLINO.

Gerundeñ Scribaniæ.

Die Veneris 27. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Probatio per instrumenta quando fieri potest, testes non sunt admittendi, & sic denegatur remissoria, & vide plura ad hoc, vt concessio bonorum Ecclesiæ in emphyteusim valeat, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non datur ad probandum per testes id, quod per scripturas doceri potest.*
2 *Probatio per instrumenta cum sit sincerior, expeditior, & magis tuta, frustra recurritur ad testes, qui vel obliuione, vel alio defectu labi possunt.*
3 *Instrumentis lux veritatis assistit.*
4 *Testes non admittuntur, & sic denegatur remissoria, vbi articulus non respicit factum, quod subiaceat oculis, seu notitiæ testium.*
5 *Articulus, quando est iuris, & pendet à iudicio, tunc Iudex ex sua peritia, & ex dispositione iuris depromit expeditionem causæ non ex testium opinione, vel credulitate.*
6 *Remissoria non datur, quando materia articulata est irrelèuans, conteritur enim tempus, & litigantes vexantur tedio, & expensis, dum ad inanes probationes conuertuntur.*
7 *Emphyteusis requirit scripturam, nec aliter probari potest secundum communem sententiam.*
8 *Inuestituræ, & publica instrumenta ex consuetudine generali vbique locorum receptum est, vt fiant super emphyteuticis concessionibus, & præsertim in his, quæ ab Ecclesia recipiuntur.*
9 *in Alienatione bonorum Ecclesiæ duo copulatiuè requiruntur, & solemnitas nempè beneplacitum Apostolicum, & causa, seu vtilitas euidens, & indubitata.*
10 *Beneplacitum Apostolicum non requiritur in locatione bonorum Ecclesiæ, quotiescumque docetur de vna locatione solemni ac legitimè facta nempè cum beneplacito Apostolico. Vel de duabus non solemnibus, per quadraginta annos effectum sortitis.*
11 *Beneplacitum Apostolicum requiritur in locatione bonorum Ecclesiæ, etiamsi ipsa res materialis sit solita alias concedi, si in conditione, vel alio modo fuerit alteratum, tunc enim dicitur noua concessio, & nu. 12.*
13 *in Concessione emphyteusis bonorum Ecclesiæ dicitur solitum alteratum ea facultate nominandi concessa vltimo inuestito, quæ in antiquis concessionibus non legebatur.*
14 *Decis. 622. lib. 3. par. 3. diuers. & similes declarantur.*
15 *Conductor non præsumitur voluisse iacturam facere super re conducta, etiamsi locatio sit ad breue tempus.*
16 *Vtilitas in concessione emphyteusis bonorum Ecclesiæ consideratur de tempore vltima concessionis.*

17 *Vti-*

17 *Vtilitas etiam requiritur in concessione rei Ecclesiæ solitę con cedi in emphyteusim.*
18 *Satisfactionis præsumptio quando intret.*
19 *in Concessione bonorum Ecclesię color quęsitus ad hoc, vt appareat vtilis, non attenditur.*
20 *Sanguinis coniunctio parit oscitantiam in scrutanda Ecclesiæ vtilitate, & solet inducere suspicionem circa concessionē.*
21 *Bonorum Ecclesię ad hoc vt dicatur vtilis, non statur assertioni contrahentium.*
22 *Incertitudo tollit vtilitatem requisitam in alienationibus bonorum Ecclesię.*
23 *Vtilitas in alienatione bonorum Ecclesię de tempore contractus debet esse euidens & certa, itaut non sufficiat Ecclesiam remanere sine damno.*
Sed opus est ipsam fieri locupletiorem, & lucrum consequi a concessione.

DECISIO CCLI.

☞ DOmini steterunt in decisis * scilicet denegandam esse remissoriam, & præmittebant tres conclusiones in iure verissimas, & passim à Rota receptas.

Prima est conclusio, quod non datur remissoria ad proban
1 dum per testes, † quod potest probari per scripturas *Bellamer. decis. 9.* vbi testatur de stylo Palatij, & Romanæ Curiæ. *Felin. in cap. 1. num. 4. de appellat. Rot. decis. 271. num. 2. par. 5. recent. & apud san. mem. Greg. XV. decis. 253. num. 2. & coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 131. num. 13.* præter allegatos in alia decisione huius causæ, cum enim probatio per instrumenta sit sincerior, expeditior, & magis tuta, frustra recurrimus
2 † ad testes, qui vel obliuione, vel alio defectu labi possunt, & ideo incertior redditur eorum depositio, & minus secura probatio, vt per *Bellam. d. decis. 9. & Bald. consil. 109. in princ. lib.*
3 4. vbi quod † instrumentis lux veritatis assistit, *Crau. consil. 54. num. 15. cum alijs.*

Secundam præmittebant conclusionem, quod non admit-
4 tuntur testes, & sic denegatur remissoria, † vbi articulus non respicit factū, quod subiaceat oculis, seu notitiæ testium, si enim sit articulus iuris, & pendeat à iudicio, tunc Iudex ex sua peritia, & ex dispositione iuris depromit determinationem cau-
5 sæ, non autem ex testium † opinione, vel credulitate, vt fuit dictum *in Corduben. re decimarum 26. Martij 1607. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, in Toletana Canonicatus 13. Nouembris 1609. coram Card. Lancellotto, in Viterbiensis bonorum 10. Decembris 1613. corā bo. mem. Patriarcha Mā zanedo, in Hispalen. prgeminentiarum 15. Nouembris 1617. coram bo. me. Andrea, quę est decis. 593. num. 1. & 8. par. 4. recent. & in Valentina iuris. sedendi 15. Decemb. 1634. & 16. Martij 1635. coram R. P. D. meo Ghisilerio.*

Tertia conclusio est, quod non datur remissoria, quando materia articulata est irreleuans, conteritur enim tempus, & li-
6 tigantes vexantur tædio, & expensis, dum ad † inanes probationes conuertuntur, *Rot. decis. 136. num. 2. & decis. 503. nu. 2. par. 2. ac decis. 250. nu. 1. & decis. 129. nu. 1. par. 5. recent. & in d. Valentina iuris sedendi coram R. P. D. meo Ghisilerio.*

Ex his postea Domini inferebant, non esse dandam in casu præsenti remissoriam, quia si respicimus primos articulos, illi continent, quod res solita fuit locari, & quod de hac Scribania factæ fuerunt plures concessiones pro annua pensione librarum 70. ex quibus deducunt informantes pro D. Fontanella potuisse etiam illi concedi pro eadem pensione absque alia so-
7 lemnitate, Verum cum emphyteusis † de sui natura requirat scripturam, nec aliter probari possit, secundum communiorē sententiam, de qua testatur *Soccin. sen. consil. 120. numer. 24. lib. 4. Rolan. cons. 87. nu. 9. & 10. Surd. decis. 10. nu. 1. Valasch. de iur. emphyt. quęst. 7. num. 2. & 7. Molin. de contract. disput. 447. num. 4. & seq. Gratian. discep. foren. cap. 188. num. 1. & 2. & dixit. Rot. apud Card. Seraph. decis. 627. num. 1. & in recēt. decis. 400. num. 10. & decis. 630. num. 6. par. 1.* & consuetudi-
8 ne vniuersali vbique locorum receptum est, vt fiant inuestituræ, & publica documenta † super emphyteoticis concessionibus, præsertim in his, quæ ab Ecclesia recipiuntur, propterea si de articulatis per D. Fontanellam concessionibus extant scripturæ, debent illæ in actis exhiberi, ad effectum probandi solitum, non autem super hoc testes induci.

Quo vero ad articulos, qui concernunt valorem meritorū patrocinij præstiti a D. Fontanella, & periculum, quod subire poterit monasterium in futuris litibus, quas defendere promisit idem Fontanella, indeque etiam an requiratur beneplacitum Apostolicum, & an adsit vtilitas, benè intrat secunda conclusio vt Rota hæc omnia debeat diffinire ex iuris principijs, & iuxta Doctorum axiomata, non autem depromere resolutiones ex iudicio, & opinionibus testium.

Circa alios autem articulos intrat tertia conclusio de irrele-
9 uantia, quæ est patens ex eo, † quod in alienationibus bonorum ecclesiasticorum requiruntur duo copulatiuè, & solemnitas nempè beneplacitum Apostolicum, & causa nempè necessitas, seu vtilitas euidens, ac indubitata, vt colligitur *ex c. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. ex clem. 1. necnon ex extrauag. ambitiosę eod. tit. Decis. cons. 142. num. 4. Surd. cons. 181. nu. 14. Rot. decis. 160. num. 1. & decis. 178. nu. 1. & 10. par. 2. diuers. & in recent. decis. 430. numer. 1. & 4. par. 2. & decis. 367. nu. 1. par. 5.* & fuit firmatum in 1. decis. & præter ibi allegatos ex recentior. combrobant *Donat. Anton. Marin. quotid. resol. ca. 6. per tot. Ferdinan. à Castro Palao tract. 11. disput. vni. § 2. numero 1. & seqq.*

Hic autem deficit vtriusque, solemnitas quidem deficit quia
10 licet ea non requiratur in re solita locari, † quotiescunque docetur de vna locatione solemni, ac legitimè facta, nempe cum beneplacito Apostolico, vel de duabus nō solemnibus per 40. annis effectum sortitis, iuxta doct. in am. *Alex. in cons. 9. nu. 6. lib. 3. & cons. 189. num. 19. lib. 2. Rota apud Card. Seraph. decis. 434. nu. 5. & in rec. decis. 367. num. 18. & 19. par. 5. & in Nucerina prædij 24. Maij 1624. coram me,* & in præsenti casu duæ quidem exhibeantur concessiones, prima de anno 1570. & altera de anno 1590. vsque ad 1614.

11 Tamen huiusmodi solitum non suffragatur, † quia dictæ inuestituræ antecedētes non sunt conformes huic postremæ inuestituræ receptæ de anno 1614. per D. Fontanellā, vna enim ex dictis antiquis concessionibus facta fuit ad vitam vnius tantum personæ, altera vero est facta ad vitam vnius, & illius duntaxat successoris, postrema autem hæc inuestitura D. Fontanellæ est ad tertiam generationem, cum facultate nominandi attributa tam ipsi D. Fontanellæ, quam eius filio, seu nominando, vt in processu compulsoriali fol. 23. Et sic non leuis adest al-
12 teratio, ac proinde intrat cōclusio, † quod expediendum erat beneplacitum Apostolicum, etiamsi res ipsa materialis solita fuerit alias concedi, si in conditionibus, vel alio modo fuerit alteratum, tunc enim dicitur noua concessio, & noua alienatio, *Dec. in authen. qui rem num. 122. C. de sacrosanct. Ecclesia Clar. in § emphyteusis. quæst. 6. vers. scias tamen benè, Vrsil. ad Afflict. decis. 305. num. 8. vers. 1. quod ista, & num. 9. vers. & 2. Cauagnol. ad Menoch. cons. 79. num. 2. & 3.* & fuit firmatum in alia decis. atque etiam *In Imolen. bonorum 21. Maij 1593. coram bo. me. Card. Pamphilio,* & in terminis alterationis hu-
13 iusmodi resultantis ex † facultate nominandi concessa vltimo inuestito, quæ in antiquis concessionibus non legebatur, est *Card. Seraph. decis. 1490. num. 7. & Rot. decis. 367. num. 20. par. 5. recent.*

Neque applicantur *decis. 622. lib. 3. par. 3. diuers. & in Caesaraugustana officij notariatus 27. Nouembris 1620.* atque in *Turritana Scribaniæ 1. Iulij 1633. coram Reuerēdiss. D. meo*
14 *Decano.* Quia illæ † decisiones emanarunt in casu quo concessiones factæ fuerant ad vitam vnius tantum hæc vero D. Fontanellæ est in tertiam generationem, & in defectum generationum ipse poterat tam in contractu, quam in vltima voluntate, etiam in articulo mortis nominare, & primo nominatus poterat eodem modo quandocumque alium nominare, vnde non potest negari, quin hic agatur de maiori preiudicio Ecclesiæ, quę diuturniori tempore erit priuata vtili dominio Scribaniæ, quod non cadebat in casu dd. decis.

Vtilitas etiam deficit, immò euidens est damnum Ecclesiæ, concessa enim fuit hæc Scribania D. Fontanellæ pro libris annuis 70. vt in processu compulsoriali fol. 22. & seq. & tamen anno antecedenti locata fuerat pro annuis libris 150. dict. processu fol. 21. Quæ locatio licet esset ad triennium, tamen nec in
15 huiusmodi locatione † ad breue tempus præsumitur, quod conductor voluerit facturam facere, & concurrit etiam, quod D. Fontanella ipsum sublocauit per duo triennia, immò continuauit ab anno 1615. vsque ad annum 1628. semper pro annuis libris 150. vt in processu cōpulsoriali fol. 32. fac. 1. & fol. 34. fac. 2. & fol. 36. fac. 2. & fol. 66. fac. 2. & fol. 79. fac. 1. ex quibus

bus locationibus excluditur vtilitas, immò probatur damnum Ecclesiæ, quia si & ipsam locasset temporaliter, non autem in emphyteusim concessisset, longè duplo plus percepisset, quam percepérit ex hac concessione emphyteotica, & vtilitas ad
16 hunc effectum debet considerari† de tempore reuocationis, siue vltimæ concessionis factæ D. Fontanellæ, vt in verbis dispositum est *in extrauag. ambitiose de reb. Eccles. non alien.* ibi *tunc Ecclesiarum euidenti vtilitate Rot. apud Cæs. Grat. decis. 4. per tot. eod. tit. Gratian. discep. forens. cap. 379. nu. 22. & 23.* & fuit in alia decis. firmatum necnon etiam *in Bononien. deuolutionis 15. Decemb. 1621. Coram Reuerendiss. D. meo Decano*,
17 & huiusmodi vtilitas requiritur† etiam in concessione rei solitæ in emphyteusim concedi, vt post alios aduertit *Honded. cons. 51. nu. 62. lib. 1. & cons. 37. nu. 12. lib. 2. Gratian. discep. foren. c. 415. nu. 5. & 6.*

Nec dicatur patrocinium D. Fontanellę æquipollere annuę illi præstationi lib. 150. & sic excludi damnum, & læsionem Ecclesiæ. Quoniam si pro tempore præterito consideratur patrociniū potest intrare præsumptio satisfactionis, nō est enim
18 verisimile, quod D. Fontanella per† spatium quindecim annorum post tot impensos labores, vt asseritur in inuestitura, & ob tentas in causis monasterij fauorabiles sententias, nusquam sa-
19 larium exegerit, & hic potius videtur color† quæsitus pro conestanda cōcessione emphyteotica facta a patruo, qualis erat ille abbas monasterij in fauorem D. Fōtanellæ nepotis ipsius
20 Abbatis, quæ sanguinis cōiunctio oscitantia † in scrutanda Ecclesiæ vtilitate solet inducere, & suspicione concessionis, vt notant *Doctores in authen. quibuscunque C. de sacros. Eccles. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 29. nu. 1. & seq. Rot. decis. 181. nu. 1. & decis. 360. nu. 16. p. 1. & decis. 18. nu. 5. & decis. 65. n. 18. par. 2. diuers. & post Cinc. de cens. decis. 8. nu. 9. & decis. 36. nu.*
21 *11.* Nec assertio† contrahentium in hoc attenditur, vt bene in his terminis per *Ias. cons. 73. per tot. lib. 3. Federic. de Sen. consil. 143. & Rolan. cons. 25. nu. 19. lib. 1. Rot. decis. 27. nu. 4. & decis. 28. nu. 1. ac decis. 36. nu. 9. & decis. 37. nu. 6. & 7. post Cinc. de cens. & decis. 160. nu. 4. par. 2. diuers.*

Pro futuro autem tempore patrociniū erat omnino incertum, & an D. Fontanella esset superuicturus, & an monasteriū passurum esset vexationes forenses, itaut opus fuerit policito
22 patrocinio, quæ† incertitudo tollit vtilitatem requisitam pro alienationibus bonorum Ecclesiæ, quæ vtilitas de tempore cōtractus debet esse certa, & euides, adeout non sufficiat Eccle-
23 siam remanere sine damno, sed opus sit† ipsam fieri euidenter locupletiorem, & lucrum consequi à concessione ex traditis per *Archidiacon. in cap. sine exceptione. nu. 15. Bellam. nu. 6. & 12. quæst. 2. Rota decis. 65. n. 4. p. 2. diuers. Card. Seraph. decis. 433. nu. 2. & decis. 503. nu. 12. & in d. Bononien. deuolutionis 15. Nouemb. 1621. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Semperq. obstat defectus solemnitatis, nempe beneplaciti Apostolici,
24 quod vt supra† fuit ostensum, requirebatur propter alterationem; Et demum quatenus concurreret vtilitas, hoc pendet à iudicio Rotæ proferendo, secundum iuris conclusiones, non autem ab assertionibus testium.

Et ita vtraque parte informantes resolutum fuit standum esse in decisis.

☞ * *Idest sub die 1. Iulij 1637. & decisio 253. supra in hac parte.*
§ *Et in sequenti parte aderunt aliæ, videlicet sub die 26. Februarij 1638. & 21. Maij eiusdem anni coram eodem R. P. D. Merlino.*

R. P. D. MATTHEIO.

VIARVM PRAESIDE.

Romana Eleuationis Muri.

Die Veneris 27. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Murum proprium quis ad quamcumque magnitudinem potest eleuare. Et plura adducuntur ad probandum, quod proprietas alicuius muri ad aliquē spectet. & ad hoc etiam perpenduntur nonnulla signa, & adminicula, ex quibus potest indagari, quod murus licet positus inter duo Curtilia non sit cōmunis, sed ad aliquem iure dominij spectet. Et aliqua habentur circa interpretationem Statuti Vrban. lib. 1. cap. 107.

SVMMARIVM.

1 *Murus proprius quis extollere potest vsque ad cælum.*
2 *Opus præsumitur eius, cuius expensis fuit factum.*
3 *Factum aliquod si requirat impensam, is fecisse præsumitur, qui ad id tenebatur.*
4 *Seruitus non præsumitur.*
5 *Impensę præsumptio cèssat, cessante necessitate.*
6 *Iactatio rerum suarum non est præsumenda.*
7 *Damnum infectum peti potest propter iustum metum ruinæ.*
8 *Necessitas causatiua sufficit, vt quis dicatur cogi, licet non inferatur præcisa necessitas.*
9 *Ratio duplex, seu vinculum fortius stringit.*
10 *Murus dicitur destinatus ad altius tollendum, si sint in eo relictę morsę ad colligandum murum altius tollen.*
11 *Morsæ relictæ in muro, apto vocabulo dicuntur dentes.*
12 *Muri diuisorij communia signa quæ sint.*
13 *Expensam aliquam non præsumitur quis fecisse in re sibi præiudiciali.*
14 *Error in factis hominum non est accommodandus.*
15 *Murus præsumitur constructus ab eo, qui reliquos etiam parietes vniformes construxit, & nu 16.*
17 *Coniectura est sumenda ex verisimili, & non ex dissimili.*
18 *Murus aliquis an sit de recenti constructus, ex quibus perpendatur.*
19 *Muri proprietas ex quibus signis dignoscatur.*
20 *Signa posita in muro eodem tempore quo fuit constructus, non possunt dici clam posita.*
21 *Stillicidij quanta sit vis, ad præsumendam proprietatē muri.*
22 *Dubia non potest dici res, quæ constat ex pluribus actibus, verisimilibus coniecturis, & signis.*
23 *Dominium est difficilis probationis.*
24 *Singula, quę non prosunt iuncta iuuant.*
25 *Confessio emanata, quia pars noluit respondere potius, quando dicatur certa, & indubitata.*
26 *Iudex non potest tollere ius quæsitum parti.*
27 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 68. concernit formam actus, & respicit iuris rigorem.*
28 *Appellatio datur à repositione decreti facti, quod positiones haberentur pro confessatis.*
29 *Appellatio datur à pronuncia, de habendo positiones pro confessatis.*
30 *Murus præsumitur communis, si sit positus inter duo curtilia. & num. 31.*
31 *Murus tunc præsumitur communis, si sit positus inter duo curtilia, quando sumus in dubio, aliud in cōtrarium nō apparēs.*
31 *Præsumptio procedit solū in casu dubio, ideo cessat reperta veritate.*
33 *Murus præsumitur eius, cuius domus non potest stare sine dicto muro, & tota in eo recumbit, & nu. 47.*
34 *Murus præsumitur eius, cuius tecto est coopertus, & vide num. 35. & 36.*
37 *Murus præsumitur eius cuius parietes eum colligant, cum talis colligatio arguat proprietatem.*
38 *Factum præsumitur ab eo gestum, de cuius vtilitate agitur.*
39 *Signa proprietatis muri, quæ præualere debeant.*
40 *Murus aliquis si totus spectet ad aliquem, ad eundem etiam spectabit murus illi coniunctus, si sit in eadem magnitudine, quę grassities appellatur.*
41 *Muri dominium anterius, si quis probauerit, omnia signa ex aduerso in eo probata inferentia communionem, præsumuntur extare in pariete iure seruitutis, vel liberalis concessionis.*
42 *Donatio in dubio non præsumitur.*
43 *Seruitus interdum potius est præsumenda, quàm donatio.*
44 *Murus si sit indagandum, an sit communis, vel proprius ex solis signis, inclinandum est pro eo, qui plura, & vrgentiora signa inducit. amplia num. 45.*
46 *Præsumptio fortior præualet, & confudit aliam.*
48 *Puteus non arguit dominium, nec communem muri, quia potest fodi prope fundum vicini etiam nullo spatio relicto,* quod

quod tamen intellige, si vicinus damnum non patiatur.n. 49.

50 *Muri communio non probatur per signa æquiuoca, & possibilia tantum, cum non veniant attendenda.*

51 *Testis ratio non probat, quando est æquiuoca.*

52 *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.*

53 *Probatio debet concludere pernecesse.*

54 *Testis deponens per verbum, videtur, non probat.*

55 *Murus, si fuerit probatum, quod ad aliquem iure dominij spectat, si vicinus aliquid faciat in eo, quod arguat commune, præsumitur id factum iure familiaritatis, vel per factum illicitum.nu. 56.*

Interpretatio omnis est facienda, vt excludatur donatio. nu. 55.

57 *Murus, quod fuerit factus in solo alicuius, ex quo bene dignoscatur.*

58 *Murum proprium, quis potest eleuare quamuisdiu steterit ad illum eleuandum cum hoc sit mera facultatis.*

Actus facultatiui nec etiam per mille annos præscribuntur. num. 58.

59 *in Seruitutibus negatiuis non incipit currere præscriptio, nisi a die prohibitionis.*

60 *Domus plures, si à diuersis possideantur communiter, quando deuenitur ad earum diuisionem, censetur constituta seruitus luminibus non officiendi.*

61 *contra Seruitutem ne luminibus officiatur, quando quis non dicatur venisse.*

62 *Muri eleuatio si fiat ad emulationem, prohibenda est, etiamsi fiat in muro proprio, & ex quo cognoscatur, quod fiat ad emulationem.*

63 *Aemulatio non est presumenda in viro nobili.*

64 *Aemulatio in ædificando non intrat ex eo, quod damnum inferatur vicino.*

65 *Libertas est res inæstimabilis.*

66 *Domum suam, vt quis securam reddat, si ædificet, non dicitur ædificare ad emulationem.*

67 *Murus presumitur in dubio communis pro diuiso.*

68 *Murum communem socius eleuare potest pro sua medietate.*

69 *Socius potest eleuare murum communem etiam inuito socio ad vsum destinatum.*

70 *Quod procedit etiamsi prohibenti noceret in diminutione luminum.*

71 *Et ratio est, quia in pariete ordinato ad eleuandum non consideratur offensio prohibentis, sed tantum vtilitas facientis.*

72 *Luminum offensio consideranda est tantum in muro diuisorio.*

73 *Statutum Vrbis lib. 1. capit. 107. concedit eleuationem muri communis, & referuntur verba.*

74 *Statuti determinatio, quando est clara, non est vlterius inuestigandum.*

75 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 107. declaratur, & nu. 84.*

76 *Statutum si simpliciter, & indistinctè loquatur, intelligendũ est simpliciter, & indistinctè.*

77 *Muri eleuatio, si potest fieri ad plures, & diuersos vsus, non est restringenda ad vnum tantum, & nu. 78.*

79 *Constitutio aliqua si loquatur per separatas dispositiones hoc casu vltima dispositio dicitur pendere à prima, nec repetere qualitates primæ, & nu 80.*

81 *Statuta non sunt ita interpretanda, vt sint superflua, & nihil operentur.*

82 *Constitutio de iure congrui concedit pro ampliandis ædificijs, nedum vsum muri communis, sed etiam alieni.*

83 *in superfluitatem ne incidamus, omnis intellectus capi debet, etiam in materia stricta, & odiosa.*

85 *Bero. Bursat. & alij in quibus terminis loquantur.*

DECISIO CCLII.

1 MVrus, de quo agitur, totus spectat iure dominij ad D. Christophorum, proinde potest eleuari, ne † dum ad altitudinem septem palmorum, verum etiam ad vlteriorem, *l. altius cum ibi not. C. de seruit. & æcqu. nouiss. Rota in Gerunden. altius non tollen. 24. Nouembris 1636. coram D. Decano.*

Fundamentum est, quia totus apparet constructus per illius Auctores, & eorum expensis; siue attendatur dicti Muri necessaria natura; siue qualitas eiusdem; siue etiam attendantur
2 signa, & coniecturæ, vno † enim ex his modis probatur cuius expensis factum sit opus controuersum, *iuxt. theor. Bald. in l. fin. §. in computatione. nu. 2. C. de iure delib.* multo igitur magis si omnes concurrant, vt in præsenti casu.

Et primò quidem si attenditur necessaria natura parietis, cũ iste paries sustentet onus terreni curtilis D. Christophori, præsumitur factum ab eius antecessoribus, ad quos spectabat dicti
3 oneris sustentatio, † quia vbi factum requirit impensam, is fecisse præsumitur, qui ad id tenebatur *Bart. in l. fin. C. de alim. pupill. præstan. in l. cum seruus. ff. de verb. oblig. Bald. in l. 1. versic. penult. C. de fruct. & lit. expens. Surd. cons. 181. nu. 45.* qui alios refert *Menoch. præsumpt. 11, lib. 6. Cost. de fact. scient. & ignoran. inspect. 35. Rot. apud Gregor. XV. decis. 250. num. 7.* & in terminis Muri, *Cæpol. de seruit. Vrb. præd. cap. 40. num. 50.* & inter consilia Ciuilia *cons. 35. num. 12. lib. 1.*

Et licet esset vtilis etiam domui D. Seraphini dicti terreni sustentatio, tamen non aderat ex eius partes necessitas, nec ad illam cogi poterant eius auctores citra ius seruitutis oneris ferendi, † quæ non præsumitur, *l. si in ædibus. C. de seruit. & aqua.*
4
5 qua necessitate † cessante, cessat omnis præsumptio impensæ,
6 alias † daretur iactatio rerum suarum contra text. *l. cum de indebit. ff. de probat.*

Quemadmodum cogi poterãt antecessores D. Christophori saltẽ causatiuè petita ab eis cautione de damno infecto, † quę
7 sine dubio peti poterat propter iustum metum ruinæ dicti terreni, *l. hoc amplius. vers. integra autem re. ff. de damn. infect. l. in hac stipulatione. ff. eod.* & necessitas causatiua sufficit, vt
8 † quis dicatur cogi, licet nõ inferatur necessitas præcisa, *Bal. in l. si quis instituatur, §. sed si bonorum. num. 2. ff. de hæred. institut.*

Quod fortius admittẽdum videtur, quia curtile D. Christophori absque vallo dicti parietis non poterat manuteneri in altitudine quatuordecim palmorũ supra curtile D. Seraphini sine graui; & quotidiano dispendio propter continuum terræ delapsum, & ita duplici instante necessitate vehementior vrget præsumptio, quod fuerit constructus ab eius antecessorib.
9 argumento eorum, † quæ dicuntur de duplici ratione, & vinculo *cap. 1. de treg. & pac l. penult. §. si vero; C. de adopt.*

Si verò spectatur qualitas parietis, ex quo dictus paries est
10 destinatus ad altius eleuandum, † vt indicant morsæ relictæ ad eum colligandum in casu maioris eleuationis, *Honded. cons.*
11 *80. n. 25. & 30. Surd. cons. 126. n. 25.* vbi tales morsas † apto vocabulo vocat dẽtes. Altitudo, grossities, apta & consistens materia eiusdem Muri absque merlis, corona, tecto, & superficie ad dorsum asini, † quæ sunt signa communia parietis diui-
12
sorij tantum, vt per *Thesaur. decis. 41. nu. 24. Menoch. consil. 1237. nu. 27. 43. & 44.* Stantem inquam tali destinatione, nullo
13 modo verisimile est auctores D. Seraphini aliquid † expendisse in opere ipsis præiudiciali, nam pro sola clausura minor altitudo, & minor grossities sufficiebat, vt est in arte notissimũ,
14 & nimis fatuè egisse expendendo † in eo, in quo nemo sanæ mentis expendisset, vnde istæ error accommodari non potest actibus hominum, vt inquit *Bald. in l. quoties. nu. 2. ff. de hæred. institut.*

Præterea dictus parietis est vniformis alijs parietibus curtilis D. Christophori eiusdem structuræ, vetustatis, & grossitiei, & vna cum ipsis integrat, & in quadrum constituit dictum curtile, vt cognitum fuit ex loci inspectione proinde valde ve-
15 risimile est fuisse constructum ab eius auctoribus, † qui reliquos etiam parietes vniformes construi fecerunt, *Thesaur. decis. 219. num. 3.* Nec releuat dicere dictum murum constituere etiam curtile dicti D. Seraphini; quia non constituit illud in
16 eam formam, nec cum ea vniformi, & simili concurrentia † parietum, quæ res oculis subiecta aperte testificatur ad fauorem D. Christophori, *arg. l. lex, quæ tutores. §. sed si parens. vers. testificatione operis. C. de administrat. tutor. l. si irruptione. §. fi. vers. oculisque suis subiectis locis. ff. fi. regund.* coniect. † enim sumun-
17 tur ex similibus, non ex dissimilibus, *Bald. in l. pactum eius. nu. 8. ff. de hæred. institut.*

Accedit pro maiori euidẽtia huius rei, quòd curtile D. Seraphini fuit in esse cõstitutũ post constructionẽ dicti parietis, nã murus in quo adest fons, & qui claudit aream, & recentior muro controuerso, & muro portæ curtilis D. Christophori, cum quo connectitur id, quod facies loci clare ostendit, quæ est
18 † sufficiens probatio in hac materia ad cognoscendum, an aliquod opus sit de recẽti factum, vt post *Bald. Afflict. & Natt.* voluit *Surd. decis. 300. nu. 13.* & generaliter de visione oculari, ponit,

ponit *Burſat.conſ.*111.*num.*12. vbi inquit ſuperare quamcumque aliam probationem.

Denique ſi attendantur coniecturæ, & ſigna ex parte D. Chriſtophori extant plura ſigna longa ſerie cōgeſta in folio ad partes, quorum aliqua ſunt cōtemporanea ipſi parieti, & taliter in pariete poſita, vt nullo modo poni potuerint eo modo quo extāt, niſi ab ipſis fabris murarijs in ipſo actu ædificationis
19 † eiuſmodi ſunt canale infundo ſcalę recapiēs aquas pluuias, & illas tranſmittent in curtile D. Seraphini, murelli, vt dicitur, à caſſetta, ferrè per totam longitudinem parietis, & inter eos quædam vaſchetta deſeruiens pro tranſportandis aquis in ciſternā, ſex annuli fereis in ſuſtinendis vitibus, & alijs oneribus, quæ omnia, vt conſtat ex aſpectu, ſunt infixa in præfato muro abſq; ruptura, ſeu vt dicitur ſquarcio, abſque gypſo, vel alio ſimili glutino, & ita ceſſat ratio clandeſtinatis ex aduerſo addu-
20 cta, nā ſi prædicta ſigna fuerunt poſita eodē tempore † cum ipſo muro, non potuerunt clam poni à D. Chriſtophoro, ſeu à ſuis auctoribus, ita argumentantur *Surd.d.conſ.*126.*num.*25.

Licet ad demonſtrandum ſupradictam proprietatem ſufficeret D. Chriſtophoro ſolum ſtillicidium ſui tecti caſſitans ſu-
21 pra murum controuerſum, † cuius ſtillicidij quanta ſit vis, & efficacia ad hunc effectum ponunt *Florian.in l.ſeruitutes.§.Lucius Titius, ff.de ſeruit.vrb.præd.Franc.Marc.dec.*499.*par.*1. *Surd.conſ.*74.*num.* 8.

Ex his omnibus ſimul iunctis ſufficienter probatur murū, de quo agitur, eſſe proprium D. Chriſtophori; id quod ēt pluries periti extra iudicium aſſumpti firmiter atteſtati ſunt, neq;
22 enim dici poteſt res dubia, † quæ conſtat per tot actus veriſimiles, coniecturas, & ſigna, *l.vbi eſt verborū, & ibi Soccin. in 3. notab.ff.de rebus dubijs. Aimon.conſ.*269.*n.*4. maximè in re dif-
23 ficilis † probationis ſicut eſt dominium, *Surd.* qui plures congerit *deciſ.*10.*nu.*5. ad cuius probationem habet locum illa re-
24 gula, quæ non proſunt ſingula, † vnita iuuant, *Caualer. deciſ.* 42.*nu.*10.*& deciſ.*202.*n.* 1. & multo magis in re antiquiſſima prout eſt murus in hoc caſu, *Bald.in l.cum ſuper.nu.*2.*C.de rei vendic.Caſſad.deciſ.*2.*nu.*3.*de probat.*

Quod ſi addatur etiam confeſſio D. Seraphini in poſitionibus habitis pro confeſſatis, res redditur omnino certa, & indu-
25 bitata ſtante ſtatuto Vrbis c.68. cuius † forma ad vnguem fuit obſeruata, & proinde debet attendi eius diſpoſitio. *Rota in Romana quarti dotalis 27.Iunij* 1625.*coram Buratto, quæ eſt deciſio* 882.*in ordine inter impreſſas ſub nu.* 5. & licet D. Aſſeſſor repoſuerit à dicta pronuncia, non eſt habenda ratio dictæ re-
26 poſitionis, † quia non potuit tollere ius parti quæſitum ex ſtatuto, *Innocent.in cap.quod ſuper his de voto, Abb.in cap.ex parte il* 3.*in* 2.*notab.de decim.Felin.in cap. Capitulum col.* 17. *de*
27 *reſcriptis*, præſertim cum ſtatutum † concernat formā actus, & reſpiciat iuris rigorem, *Oſaſch.deciſ.*81. *num.*6. & ideo ab
28 eiuſmodi repoſitionibus regulariter † datur appellatio, *Scacc. de appellat.quæſt.*17.*limit.*47.*membr.* 1.*nu.*64. qui alios referens teſtatur de communi, nouiſſimè *Fenzon.in annot. ad ſta-*
29 *tutum cap.*68.*nu.* 107. ſicuti datur † etiam à pronuncia de habendo poſitiones pro confeſſatis, *Bald.in l.*1.*C.quorum appellat.non recip.Franc.in cap.fin. ad finem de confeſſ.in* 6. quos citat *Lucas Pet.in ſua prax.lib.*2.*nu.*16.

Quibus ita firmatis,

30 Non obſtat, quod paries præſumi debeat † communis, & cōſequenter non eleuādus inuiſo D. Seraphino, *vulg.l. Sabinus.*
31 *ff.de com.diuid.*ex quo eſt poſitus † inter duo curtilia *ad Bart. in l.inter quos.ff.de damn.infect.* quia hoc procedit in dubio alijs in contrarium nō apparentibus, *Soccin.ſen.conſ.*44 *col.* 2. *verſ.poſtremo etiam lib.*6.*Menoch.præſumpt.*73.*nu.* 22. *lib.* 6.
32 *& d.conſ.*1237.*nu.*1. præſumptio enim † procedit ſolum in caſu dubio, *gloſ.in l.vnica.§.accedit.verb. præſumatur.C.de rei vindic.*ideo ceſſat repetta veritate, *l.fin.quod met.cauſ. l.nuptura.in fin.ff.de iur.dot.Surd.conſ.*181.*nu.*2.

Minus obſtat, quod dictus paries coniungatur muro morſarum, qui propter tubam camini excedentem dimidiam, lodiam illi inhærentem, & loculum ſtatuæ, vt vulgo dicitur la nicchia prætenditur communis. Quia immò murus morſarum eſt proprius D. Chriſtophori, & ita retorquetur obiectum, tū
33 quia eſt pars integralis † eius domus, quæ non poteſt ſtare ſine dicto pariete, & tota in eo recumbit, vt patet ad oculum, *Corn.conſ.*227.*nu.* 1. *verſ. & tanquam pars ſuæ domui, The-*
34 *ſaur.deciſ.cit.*219.*nu.*3. tum quia eſt coopertus † tecto D. Chriſtophori, *Beron.conſ.*132.*num.*1.*verſ.ſuper iſto pariete. lib.*
3. *Aldobran.poſt Corneum ab eo citatum conſ.* 77.*num.*20.*lib.*
35 2. tum etiam quia eſt altior, † & antiquior lodiæ, & domus D. Seraphini, idem *Corn.vbi ſupra* quem refert, & ſequitur *Aldo-*
36 *brand.conſ.cit.nu.*17.*lib.*2. Præterea extat in eo † caminus longè antiquior alio D. Seraphini, & in parte inferiori latrina, *Grammat.conſ.*164.*num.*4.*poſt Cepol.cap.*40.*num.*21. eſt colli-
37 gatus cum duobus parietibus † proprijs eiuſdem D. Chriſtophori, quæ colligatio arguit proprietatem, *Gratian. diſcept.* 263.*nu.*6.*&* 7. Demum adſunt morſæ, quæ præſumuntur relictæ ab auctoribus d.D. Chriſtophori, quibus vtilis erat futura dicti muri intermedij eleuatio cum dictis ſignis colligandi,
38 † factum enim præſumitur ab eo, de cuius vtilitate agitur, *l.* 2.*§.idem labeo ff.ne quid in loco publico.Coſt.de fact.ſcient. &*
39 *ignor.inſpect.*34. quæ ſigna præualere debent in concurſu, † vt infra proximè demonſtrabitur, præſertim quia caminus D. Seraphini, in quo fit magna vis eſt recentiſſimus, vt viſio ſufficienter probat ex *Surd.vbi ſupra*, ex quo igitur paries morſarum totus, & integer ſpectat ad D. Chriſtophorum, totus etiā paries controuerſus ad eundē ſpectabit, cum ſit illi coniun-
40 ctus † in eadem magnitudine, quam groſſitiem appellant, vt concludit *Crot.conſ.citat.num.*17. *&* 18. *lib.* 2. *Menoch. præſumpt.cit.*73.*nu.*18.*verſ.*12.*eſt ſignum.lib.*6.*Gratian.d.diſcept.* 263. *num.*6.

Similiter non videntur obſtare ſigna oppoſita ex parte D. Seraphini, ſcilicet lodiola, foramina, puteus, & retentio vaſorum quæ ſaltem arguunt communionem, vt dicebatur. Nam in primis reſpondetur ex quo conſtat de dominio, & anteriori poſſeſſione D. Chriſtophori vſque ab initio, omnia ſigna exad-
41 uerſo tāquā † poſteriora præſumi extare in pariete iure ſeruitutis, vel liberalis conceſſionis, ita declarant *Cepol.de ſeruit. vrb. præd.cap.*40.*nu.*30. *Ruin.conſ.*55.*nu.*5.*&* 6.*lib.* 4.*Corn. d.conſ.* 227.*nu.*2.*verſ.non obſtat.Grammat.d.conſ.*164.*num.* 4. *& ſeq. Maſcard.de probat.concl.*1144.*nu.*6.*verſ.quando prius.vnus eſſet in poſſeſſione totius parietis.Honded.d.conſ.*80.*n.*30.*Surd. d.conſil.*126.*nu.*30.*verſic. quando non conſtat, quod à principio paries fuit vicini*, & comprobatur hoc ea ratione, quia ſi
42 præſumeretur communio, eſſet † donatio dimidiæ, quæ in dubio non præſumitur, ita *Cepol.& Grammat.loc.cit.*& confert ad hoc doctrina *Bald.in conſ.*223.*in fin. volum.*1. vbi vult in-
43 terdum † magis præſumi debere ſeruitutem, quam donationem, quando ſic præſumendo minus vertitur præiudicium partium, vt in propoſito caſu.

Deinde reſpondetur licet poſſet eſſe aliquod dubiū, an murus ſit proprius, vel communis, & indaganda eſſet ex ſolis ſi-
44 gnis facti † veritas, adhuc inclinandum eſſet pro D. Chriſtophoro, qui plura, & vrgentiora ſigna allegat; *Crot.d.conſil.*153. *num.*23.*Cagnol.in l.vbi repugnantia.nu.*5.*ff. de reg. iur. Theſaur.deciſ.*219.*nu.* 4. *Menoch.d.conſ.* 1237.*nu.* 12. *& ſeq. & d. præſumpt.*73.*num.*19. *Aldobrand.conſ.cit.*77.*nu.*17.*Burſat.conſil.* 111.*num.*19.& hanc eandem opinionem amplexa eſt, *Rota in Romana feneſtrarum* 30.*Octobris* 1617.*coram Vbaldo*,
45 præſertim cum † non appareat fuiſſe ſolutum pretium correſpondens communioni totius parietis, vt poſt *Cepol.* & alios
46 firmat *Rot.prox. cit.* & ratio eſt, quia † fortior præſumptio præualet, & confundit aliam, ita in terminis, *Ruin. conſil.* 55. *num.*6.& plures, ac vrgentiores coniecturæ ſemper vincunt, *l. Diuus.ff.de reſt.in integr. Dec.conſ* 470.*num.*10. *Rot. dec.*64. *part.*1.*& deciſ.*258.*num.*20.*par.*5.*diuerſor. in poſthum. deciſ.* 41.*num.*16.

Et hæc reſpōſio certior euadit, quia ſigna D. Seraphini nullius, vel leuis momenti ſunt, vt patet diſcutiendo ſingula.

Nam in primis lodiola; vltra quod eſt recentior, vt in viſio
47 ne iudiciali notatum eſt, non incumbit parieti, nec ſuper eo † requieſcit, cum habeat ſuſtentaculum per ſe ipſā, *Bald.in l.fiſtulā*
48 *ff.de ſeruit.vrb.præd.* puteus nullum arguit † dominium, nec communionem, quia poteſt fodi propè fundum vicini, etiam nullo ſpatio relicto, vt tradit *Cepol.c.*45.*nu.*8.*& c.*47.*num.* 12.
49 Vbi teſtatur de obſeruantia, dūmmodo † vicinus damnum nō patiatur, prout non patitur in caſu noſtro, attento quod ſuperficies aquæ eſt infra fundamentum parietis, vt pariter in viſione iudiciali animaduerſum fuit.

Foramina, quæ deſeruire poſſunt pro trabibus pontium
50 † ſunt ſigna æquiuoca, & poſſibilia tantum proinde non attendenda, *Rot.deciſ.*268.*num.fin.par.*5.*diuerſ.* ſicuti dicitur de
51 teſte, cuius ratio † nō probat, quando eſt æquiuoca, *Bald.in l hæredes palam. num.* 3.*ff. de teſtam.* potuerunt enim fieri ab

52 vtraque parte, & in his terminis intrat regula, nō probat † hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, de qua per *Bald. d. cons. 223. Capol. cons. 35. n. 16. vers. nam ad hoc responderunt* & probatio
53 † debet necessariò concludere, vt in specie communionis muri dicit *Corn. cons. 227. n. 2. Honded. cons. 80. n. 37. lib. 1.*

Retentio vasorum per totam longitudinem muri non pro-
54 batur concludenter, quia primus testis deponit † per verbum videtur, *l. testium. C. de test.* & quatenus esset probata, non releuat, quia per modicum tempus, & de recenti longe post constructionem parietis, vnde præsumi debent dicta vasa reten-
55 ta, vel iure familiaritatis, † vel ex tollerantia ad excludendam quantum fieri potest donationem, vt per *Capol. & Grammat.*
56 *locis citatis*, seu etiam † illicitum factum, quod admittit, *Ruin. d. consil. 55.*

Neque etiam aduersatur, quod murus sit fundatus in solo inferiori D. Seraphini, Quia immò fundatus est in solo D. Christophori, nam si ducatur recta linea, prout à perito fuit ducta
57 in secunda loci inspectione iudicialiter facta † ab extremitate muri portæ spectantis ad D. Christophorum, remanet paries iste etiam cum scarpa intra dictam lineam & consequenter in solo D. Christophori, vt in puncto dicit *Bero. cons. 132. nu. 1. 3.* quod tanto magis comprobatur, quia intra eandem lineam relinquitur etiam murus morsarum, cui coniungitur ad filium paries, de quo est contentio.

Minus resistit, quod hic murus diu steterit, & per multos an-
58 nos in ea forma; quia nihilominus potest eleuari, † cum istud sit meræ facultatis, cui non præscribitur, quamuis per mille annos nō fuerit eleuatus, nisi præcedente prohibitione, & legitima acquiescentia, ita in terminis eleuationis muri *Thesaur. d.*
59 *decis. 24. nu. 4 Honded. d. cons. 80. n. 35.* & regulare est † in seruitutibus negatiuis, vt non acquirantur, nisi præcedente prohibitione, *Glos.* celebris, & communiter recepta *in l. qui luminibus ff. de seruit. vrb. præd. Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina. nu. 50. de caus. possess. & propriet. Rot. decis. 265. num. 36. par. 5. diuers.*

Minus iuuat dicere domum D. Seraphini, & aliam D. Christohori fuisse olim communes inter DD. de Cincijs, & in earū
60 diuisione † censeri constitutam seruitutem luminibus non officiendi, vt per *Bursat. cons. 57. n. 11. & seq.* Quia non probatur ista communio domorum, cum sint plures familiæ de Cincijs, & quælibet in domo sua habitauerit, ita in specie ad simile obiectum respondet *Honded. cit. cons. 80. n. 38.* sed posito etiā quod esset constituta seruitus, ne luminibus officiatur, adhuc non obstaret prætensæ eleuationi, quia nihilominus videretur tanta pars. Cæli in quacumque parte plani nobilis post eleuationem septem palmorum, quanta de præsenti conspicitur, vt
61 in demonstratione ad partes data, quod sufficit, vt † non dicatur fieri contra impositam seruitutem, ne luminibus officiatur, vt benè explicat *Capol. c. 36. nu. 2. vers. sed tunc secundo quæritur*, Ioannes Coppen *obseruat. 78. n. 11.*

Denique non subsistit, quod prætensa eleuatio fiat ad æmulationem, ex quo valde nocet luminibus D. Seraphini, & nihil,
62 vel parum prodest D. Christophoro, † quo casu prohibenda est etiam in proprio pariete. *l. opus nouum. ff. de operibus public.*
63 quia vltra quod in viro nobili † cessat omnis æmulationis præsumptio ad ea, quæ tradit *Crauet. cons. 244. num. 6. Mascard. de probat. concl. 1046. nu. 1. & 2.* non verificatur, quod dicitur de graui damno D. Seraphini propter offuscationem luminum, immò ei nullum, vel leue damnum affertur, quia eleuatio septem palmorum non impedit solem, neque aëris benignitatem, neque flatum ventorum, vt benè dignoscitur ex plāta, & profilo, deinde admisso etiam, quod aliquod damnum
64 inferretur respectu luminum, non tamen intraret † æmulatio concurrente etiam vtilitate D. Christophori, vt plenè fuit decisum in *d. Gerunden. altius non tollendi.* præsertim quia vtilitas D. Christophori est multum considerabilis, & non parua,
65 † cum intendat in suo curtili consequi libertatem, quæ est res
66 inæstimabilis, *l. libertas. ff. de reg. iur.* & securam † reddere suam, & vicini domum sublata facultate descensus è lodiola in curtile, & è contra, quam vtilitatem considerat *Capol. cons. cit. 35. num. 9.*

Verum ex abundanti, & ad tollendam penitus omnem difficultatem dato etiam quod murus esset communis, adhuc
67 posset attolli; aut enim est communis † pro diuiso, vt in dubio præsumitur secundum *Corn.* & alios relatos per *Menoch. præsumpt. cit. 73. num. 26.* & certum est D. Christophoro non
68 posse prohiberi † eleuationem pro sua medietate, *Dec. cons. 388.* vbi ampliat etiam si murus esset pro clausura destinatus, *Socc. d. cons. 44. col. 1. li. 4.* dicens communem, *Thesaur. d. dec. 41. num. 21. Menoch. d. cons. 1237. nu. 17.* aut est communis pro indiuiso, & idem est dicendum, tam attento iure communi,
69 quàm statuto Vrb. cap. 107. nam de iure † socius potest inuito socio eleuare parietem ad hunc vsum destinatum, vt latè tradendo regulam firmat *Thesaur. d. decis. 41. n. 3.* sequitur *Me-*
70 *noch. d. cons. 1237. n. 18.* quæ regula procedit, etiam † si prohibenti noceret in diminutione luminū ita in terminis *Ias. cons. 99. col. 1. lib. 1.* cum alijs adductis per *Thesaur. vbi supra, nu. 2.*
71 & ratio est, quia in pariete † ordinato ad eleuandum non cōsideratur offensio prohibentis, sed tantum vtilitas facientis, vt
72 inquit idem *Thesaur. d. decis. 24. nu. 5.* vbi vult † offensionem luminum considerandam esse in muro diuisorio tantum; at qui paries, de quo in causa, est destinatus ad altius tollendum, vt supra dictum est.

73 Statutum verò Vrbis cap. 107. † expresse concedit eleuationem muri communis per hæc verba, si aliquis paries sit inter aliquos communis, liceat vnicuique trabem, seu lignum in eo immittere, & ex eo vtilitatē capere, & (etiam si luminibus vici-
74 ni officiatur) altius tollere, vnde cum † habeamus claram statuti determinationem, non est vlterius inuestigandum secundū *Bald. in l. Gallus. §. si eius ff. de liber. & posthum.* Neque potest
75 dici statutum † restringi ad vsum fabricæ propter mentionē factā in principio de immissione trabium; quia multipliciter respōdetur, primum quod trabes, & ligna possunt immitti extra
76 vsum fabricæ, vt de se patet; secundo statutum simpliciter, † & indistinctè loquitur de eleuatione, proinde simpliciter, & indistinctè debet intelligi, *l. 1. §. generaliter. ff. de legat. præstand.*
77 & eleuatio, quæ potest fieri † ad plures, & diuersos vsus non est restringenda ad vnum tantum ex adductis per *Honded.*
78 *cons. 4. nu. 69.* & aliquando maior est vtilitas in eleuatione † ad alios fines quam in ordine ad fabricam.

Tertiò. Pro responsione considerandum est, quod statutum non loquitur consequutiuè sed per expressas, & separatas di-
79 spositiones, vt patet ex cōtextu verborum, † quo casu vltima dispositio non dicitur pēdere à prima, nec repetere qualitates primæ, *Paris. cons. 40. n. 27. vol. 2. Gabr. cons. 111. n. 21. lib. 1. Rot. decis 80. n. 11. par. 5. diuers.* & ideo eleuatio concessa in vltima
80 dispositione non est intelligenda cum immissione † trabium ad vsum fabricæ, nec ad illum vsum restringenda, vt in proposito euitandæ restrictionis dixit *Rot. decis. 75. n. 7. par. 5. diuers.*

Denique si admitteretur talis restrictio statutum esset super-
81 fluum, † & nihil operaretur tum quia de iure communi permittitur eleuatio, etiam cum præiudicio luminum, vt dictū est,
82 tum quia † constitutio de iure congrui paulo ante statutū edita concedit pro ampliandis ædificijs, nedum vsum muri com-
83 munis, sed etiam alieni, & tamen † omnis intellectus capi debet, ne incidamus in superfluitatem, etiam in materia stricta, & odiosa, *Surd. cons. 127. nu. 9. & decis. 195. nu. 1.*

84 Sufficit ergo statuto, quod † murus altius tollendus, sit destinatus, & aptus ad id, & non factus tantum ad claudendū prout est murus de quo est quęstio, altitudinis trigintaquinque palmorum, latitudinis duorum apię, & consistentis materię, non coronatus, neque vllo alio modo terminatus, & scissurę, quę vi dentur non procedunt ab intrinseco extenuitate, vel debilita-
85 te, & ita cessant adducta per *Bero.* † *Bursat. & alios in locis ex aduerso allegatis*, quia procedunt in terminis murorum tātum, nec destinati, nec apti ad altius eleuandum ob tenuitatem, & parum aptam materiam.

Quare sublatis omnibus in contrarium deductis, & re in tāta luce constituta constanter pronunciandum est pro eleuatione, vt pronunciatum fuit ad fauorem D. Christophori.

R. P. D. CARRILLO.

Tarraconeñ Primitiarum.

Die Mercurij 2. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Donatio alicuius loci facta Ecclesiæ per verba vniuersalia, nullum ius donanti præseruant, & sic proculdubio comprehēdit etiam iura spiritualia, & sic ius per-

percipiendi primitias, & decimas, si donans de eis ad libitum poterat disponere. Cura animarum quādo dicatur habitu remansisse penes Monasterium.

SVMMARIVM.

1 *Donationis verba, quando sunt vniuersalia negatiua, nullam restrictionem patiuntur.*
2 *Donatio vniuersalis rei comprehendit dominium cum possessione.*
3 *Monasterium, si habeat curam animarum, ea habitu residet penes Monasterium, non autem pertinet ad Rectorem Vicarium.*
4 *Rector quando non possit prætendere ius super primitijs, & decimis.*
5 *Primitiæ, & decimæ debentur Monasterio, si curam animarum habeat in proprietate, non autem rectori actu curam exercenti, vti Vicario.*
6 *Obseruantia subsecuta est de per se sola sufficiens ad præsumēdam effectuationem eius vsque ab initio.*
7 *Curæ animarum habitus, quando dicatur remansisse penes Monasterium, exercitium verò penes rectorem deputatum ab Abbate, vti de mensa Monasterij.*
8 *Rectori quando à Monasterio fuit assignata congrua pro exercitio curæ, id significat, quod proprietas d. curæ pertinet ad Monasterium.*
9 *Iudicis compulsorialis auctoritas fidem præbet scripturis extractis.*
10 *Scripturæ propriæ, etiam compulsari possunt authoritate Iudicis, quando ex longinquis partibus sunt extrahendæ, propter periculum amissionis, nu.11.*
12 *Archiuij fomento non egent scripturæ, si habeant publicam formam, & legalem, & sint extractæ à Notario rogato, vel eius successore.*
13 *Scripturæ non egent recognitione, aut aliorum adminiculo adiuuari, si sint antiquissimæ.*
14 *in Donatione alicuius loci facta à Laico, non comprehenditur acquisitio primitiarum, & decimarum.*
15 *in Donatione alicuius villæ non veniunt primitiæ, & decimæ, cum ea non sint de iuribus, & pertinentijs ipsius Villæ.*
16 *Donationis verba, quando sunt vniuersalia, nullum ius donanti præseruant, & sic sine dubio sunt apta comprehendere iura spiritualia, si donans de eis poterat disponere ad libitum.*
17 *Inuentarium non probet contra tertiam, si ea non citato fuerit confectum.*
18 *Denunciatio facta in æstimo bonorum cuiusuis Ciuitatis non præiudicat tertio non citato.*
19 *contra Ecclesiam, vt præscribatur, quid requiratur.*
20 *Testes sunt nulliter examinati ex defectu citationis ad videndum eos iurare.*
21 *Indultum concessum alicui, vt possit aliquid ad libitum donare &c, non debet extendi extra limites rei concessæ.*
22 *Dominium distribuendi aliquid in illum transit, qui prouenit ab eo, qui antea Dominus erat.*
23 *Ecclesiæ dominium rei donatæ acquiritur ipso iure.*
24 *Priuilegij verba latissimè veniunt interpretanda, quando dictum priuilegium prouenit a Principe.*
25 *Obseruantia longissima est apta probare titulum cum suis qualitatibus.*
26 *Alienatio rei Ecclesiæ ex decursu 30. annorum includit in se beneplacitum Apostolicum cum qualitatibus validitatis, & vtilitatis.*
27 *Confines concludenter probari possunt per testes.*
28 *Confinium probatio benè corroboratur expressionibus factis in instrumentis cōcessionis Principum, quorum absoluta erat potestas confines distinguendi, restringendi, & Ampliandi.*
29 *Confines semel probati, præsumuntur continuati, nisi contrarium appareat.*
30 *Obseruantia aliqua, si conueniat substantiæ rei principalis, ita etiam conuenire potest eius accessorijs.*
31 *Testes deponentes circa confinium distinctionem, etiam non interrogati debent reddere rationem.*
32 *Testes, qui patiuntur plures defectus non sunt præferendi probationi resultanti ex publicis instrumentis, maximè si versemur in facto antiquo.*

DECISIO CCLIII.

RESpondetunt Domini pro confirmatione sententiæ rotalis, qua pronunciatum fuit Ecclesiam parrochialem villæ de Vimbodino esse de mensa Abbatis, & Monasterij S.Mariæ de Populeto, eidemq. Abbati, & Monasterio propterea deberi primitias omnium fructuum, qui in dictæ ville districtu colliguntur, salua medietate rectori assignata pro curę exercitio, attenta eius validitate, & iustitia.

Validitas sententiæ ex reuolutione actorū, iustitia vero ex tribus decisionibus* lōga serie, & eruditè per R.P.D. meo Pirouano extensis satis apparere visa fuit; siquidem constat Vrbanum Secundū concessisse Petro Hispaniarum Regi, illiusq; in regno successoribus facultatem (sunt verba indulti) vt possint *Ecclesias, quas in Saracenorum terris belli iure acquisierint, vel in proprijs hereditatibus fundauerint, sibi suisque heredibus cum primitijs, & decimis propriarum, vel quarumlibet aliarum Ecclesiarum quorumlibet Monasteriorū ditioni subdere vt in sum. antiq. Monasterij num. 5.* Et huius indulti vigore similiter constat, Ildephonsum Regem Petri successorem donasse territorium, seu districtum villæ de Vimbodino prædicto Monasterio de Populeto cum translatione omnium iurium competentium, & competiturorum nihil penitus sibi reseruato, *vt in eod. sum. num. 4.*

1 Vnde sequitur quod sicut verba† donationis sunt adeo vniuersalia negatiua, vt nullam patiantur restrictionem. *Tiraq. in l. si vnquam verb. reuertatur nu. 95. C. de reuocand. donat. Rot. decis. 121. nu. 4. par. 5. diuers.* ita benè probent in donatione ipsa esse compræhensa omnia iura, & actiones percipiendi primitias, & decimas ex indulto Apostolico acquisitas eodem modo, quo ipse Rex donator habebat, †earumque dominium cum possessione fuisse translatum in Monasterium *glos.* 2 *& Abb. in cap. de Monachis vers. si verò de præben. Felin. in c. ex parte num. 1. de rescript.* & consequenter dominium Ecclesiæ de Vimbodino esse de mensa ipsius Monasterij donatarij, †penes quod residet habitu cura animarum, non autem 3 pertinere ad Rectorem Vicarium *cap. extirpandæ §, qui verò, vbi Abb. vers. nota ibi congruentem de præben. Crescen. decis. 2. de decim. Rot. decis. 102. num. 3. & 5. par. 1. rec.* & sic cessat 4 præsumptio † iuris, quam Rector habet super primitijs, & decimis *ex cap. cum conting. & cap. cum tua de decim.* cum in præsenti debeantur Monasterio tamquam curam habenti in pro-5 prietate, † non autem Rectori actu curam exercenti vti Vicario *Innoc. in cap. pastoralis num. 1. de priuileg. vbi Abb. nu. 7. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 23. Rot. decis. 758. num. 4. & 799. num. 1. diuers.*

Maximè stante effectuatione prædictæ regiæ donationis, de qua deponunt testes ab vtraque parte examinati, probantes monasterium percepisse decimas, & primitias dictæ villæ de Vimbodino per spatiū 40. annorū, & vltra, quæ depositiones iuncto titulo regię donationis, & indulti Apostolici benè concludunt donationem ipsam ab initio suum habuisse effectū, arguendo non à momentanea, sed à lōgæua possessione 40. an-6 norum, & vltra, quæ† obseruātia subsequuta de per se sola sufficeret ad inducendam effectuationem ab initio incipiendis decimis, & primitijs ad tradit per *Honded. cons. 92. nu. 27. lib. 1. Menoch. cons. 276. num. 10.*

Quod clarius patet ex eo, quod ab anno 1172. tempore donationis vsque ad annum 1226. quo cappella S. Saluatoris fuit in parocchialem erecta, nullus parrochialitatis status pro parte Rectoris fuit ostensus, & sic cum erectio prædicta facta fuerit cū consensu Abbatis, & Capituli, cum assignatione medie-7 tatis primitiarum, & concessione liuellorū, †ac terrarum pro congrua Rectoris, manifeste denotat habitum curæ remansisse penes collegium, & conuentum, exercitium verò penes deputatū ab Abbate vti de mensa Monasterij *Vitalin. in clem. 1. nu. 7. de offic. Vicar. Calderin. cons. 18. vers. nō obstat. Oldrad. cons. 67. nu. 1. Rot. decis. 153. nu. 4. & decis. 204. nu. 1. par. 2. recent.* Prædicta enim assignatio medietatis primitiarum cum 8 concessione liuellorum, & terrarum pro constituenda† congrua Rectori pro exercitio curæ pariter verificat proprietatem ad Monasterium pertinere *cap. de Monachis, cap. auaritiæ de præben. latè Rebuff. de congrua nu. 114. Rot. d. decis. 53. num. 5.*

numero 5.& 204.num.2.par.2.recent.

Quibus non aduersatur obiectum, quod scripturæ monasterij non sint in forma probanti; quia contrarium visum fuit apparere, ex quo indultū Vrbani Secundi datum anno 1095. Regiæ donationes 1172.& 1183. Erectio parrochialis, & assigatio dotis 1297. super quibus Monasterium fundat suam intentionem, fuerunt omnia extracta ex archiuio vigore cōpul-
9 sorialium rotalium seruatis de iure seruandis, † Iudicis autem compulsoris auctoritas fidem præbet scripturis extractis ad not. *in c.cum P.tabellio de fid.instrum. Rot. decis. 43. de probat.in antiq. Seraph. decis.* 1028. *in princip.* Quæ fides illis diminui minimè potest ex eo quod Archiuium non sit publicū, sed priuatum ipsius Monasterij, quoniam auctoritate Iudicis
10 etiam † scripturæ propriæ compulsari possunt, quando (prout
11 hic) ex longinquis partibus sunt extrahendæ † propter periculū amissionis ex doctr. Bart. quam passim sequitur *Rot.* in hac materia, vt in *decis.292.num.5.coram Papa Greg.XV. ibique adden.* Et vlterius prædictæ scripturæ, quia habent formam pu-
12 blicam, & legalem, & sunt extractæ à Notario † rogato, vel eius successore, non egent fomento Archiuij, *Couarr.in pract. cap.19.nu.3.Rot.decis.1.de fid.instrum.in nou.* nec debent re-
13 cognitione, aut alio † adminiculo coadiuuari, cum sint antique, & supra centum annos. *Put.decis.12.de fid.instrum. Adden.ad Greg.XV.dec.3.num.5.* & latius *in prima decis. huius causa, §.quia cum.*

Pro vt nec releuat, quod in donatione regia tamquam à
14 laico facta compræhēdi nequeat † acquisitio primitiarū, & decimarum. *ex c.dudum de decim. Rot.decis.702.nu.1.par.1.recent.* & donata villa de Vimbodino non intelligantur donatæ
15 primitiæ, & decimæ, cum † eæ non sint de iuribus, & pertinentijs ipsius villæ. *Rota decis.399.par.2.recent.* Quia cessat obiectum ex verbis indulti Vrbani Secundi ibi, *Petro Hispaniarū Regi, eiusque successoribus in perpetuum*, & ex verbis generalibus. *Ildephonsi donantis nihil sibi penitus reseruato*; Vnde cum Ildphōsus Rex donator sit legitimus successor Petri Regis supplicātis, & verba ipsius donationis sint vniuersalia nul-
16 lum ius † donanti præseruantia, & proculdubio sint apta ad comprehendendum etiam iura spiritualia, bene potuit de illis vigore indulti ad libitum disponere.

Minus nocet inuentarium pro Rectore datum continēs primitias de quibus agitur, tamquam de iuribus parrochialibus Ecclesiæ de Vimbodino, nam vltra quod dubitatum fuit de
17 eius forma probanti, in omnē euentū nullum † gradum probationis faceret contra Monasterium non citatum, cum repu-
18 tetur tamquam denunciatio facta in æstimo † bonorum cuiusuis Ciuitatis, quæ non præiudicat tertio non citato *Afflict.decis.303.in ad not.nu.5.Menoch.de arbitrar.li.2.cas.110.n.26.* consuetudo autem recipiendi primitias in toto districtu Villæ
19 Vimbodini non suffragatur, cum non † appareat longæua supra 40. annos, vt requiritur in *cap. de quarta de præscript.* quæ consuetudo haud iuuari potest ex testibus pro rectore examinatis super quasi possessione exigendi primitias intra fines ter-
20 ritorij Vimbodini, apparent enim nulliter † examinati ex defectu citationis ad videndum iurare testes, & nullus eorum respondet concludenter interrogatorijs super integra perceptione primitiarum, & ideo eorum dicta consideratum fuit posse verificari in medietate primitiarum assignata Rectori in erectione Capellæ Sancti Saluatoris in parochialem pro cura exercenda.

Nec obstat, quod indulta concessa Sanctio Regi per Alexādrum Secundum, & Gregorium Septimum de anno 1073. & postea Petro Regi Sanctij filio per Vrbanū Secundū de anno 1095. vt possint Ecclesias, quas ædificauerint proprijs hæreditatibus, vel acquisierint ex Saracenorum terris iure belli, dona-
21 re, & distribuere ad libitum, † debeant intelligi tantum quoad Ecclesias, & Villas suorum Regnorum, non autem quo ad comitatum Barchinonen, & Principatu Cathaloniæ intra cuius limites reperitur villa de Vimbodino.

Quia quicquid sit de genealogia Comitum Barchinonen, & Principatus Cathaloniæ, de quā latè Zurita, Marian, & alij relati per R.P.D. *meum Pirouanum in 2.decis.§. quoniam*, ad effectum, de quo agitur sufficit, quod de tempore donationis Ildephonsus donator esset successor Sanctij, aut Petri Aragoniæ Regū, quibus, & eorū successoribus in perpetuum priuilegia, seu indulta prædicta concessa fuerunt. Quod autem dictus Ildephonsus fuerit eorumdē successor patet, Etenim Raymundus Berēgarius huius nominis. Quartus Barchinonen Comes contraxit matrimonium de anno 1137. cū Petronilli filia Ramiri Regis Aragonum, quæ successit in Regno patris; iste autem Ramirus fuit filius Ildephonsi fratris Petri in indulto Vrbani nominati, & Petrus fuit filius Sanctij in indulto Gregorij enunciati; Ex prædicto matrimonio contracto inter Petronillam, & Raymundum natus fuit alter Ildephonsus, cui Petronilla mater Regnū, iura omnia Regalia, sibique competentia iure belli renunciauit, prout recensetur in initio Constitutionum Regni Cathaloniæ, & inter partes non controuertitur.

Ex quo infertur, quod cum Ildephonsus regnauerit vsque ad annum 1196. & donatio emanauerit ab eodem de anno 1172. & confirmata de anno 1183. dubitari non possit quin à Rege regnante, & Domino Villæ Vimbodini facta fuerit, & quod in ea compræhendatur dominium ex paterna Raymundi Patris successione acquisitum intra cuius limites sita est villa Vimbodini, & consequenter ratione indulti Vrbani Secūdi
22 fuisse trans atum in ipsum dominium † distribuendi decimas, & primitias tamquam prouenien̄s ab eo, qui antea erat Dominus villæ, & primitiarum. *Bart.in l.cum res, nu.5.C.de probat. Afflict.decis.23.nu.4.& decis.40.nu.3.*

Quod facilius sustinetur fauore Ecclesiæ monasterij cui do-
23 minium rei † donatæ ipso iure acquiritur. *Tiraq.de priuileg. pia causa priuileg.39.Menoch.de arbitr.cas.256.n.28.* & licet indultum Vrbani Secūdi dicatur emanasse pro Regno, & Ecclesijs sitis intra limites regni Aragoniæ non autem pro Ecclesijs alterius dominij prouenientis ex Raymundo Comite Barchinonen. adhuc tamen considerata facultate distribuendi decimas, & primitias Regi supplicanti, & successoribus in perpetuum concessa de Ecclesijs, quæ in Saracenorum terris recuperauerint, vel quas in proprijs hæreditatibus fundauerint, ex proprietate verborum compræhenderetur prædictum Monasterium S. Mariæ de Populeto tamquam situm intra fines hæreditatum Regis supplicantis propter successionē in comitatu
24 Barchinonen. ex persona Raymundi patris; Verba enim † indulti non debent restringi ad tempus concessionis sed latissimè tamquā priuilegia Principū sunt interpretanda *ex l.beneficium, ff.de const.Princip.c.cum dilecti de don. Ruin. cons.161.*
25 *n.8.lib.5 cum alijs.* stante præsertim obseruantia † effectuatæ regiæ donationis supra 400. annos, quæ sufficiens est ad probandum titulum cū suis qualitatibus, prout dicitur de aliena-
26 tione † rerum Ecclesiæ, quæ ex decursu 30. annorum includit in se beneplacitum Apostolicum cum qualitatibus validitatis, & vtilitatis, *gl.in cap.peruenit, vbi Imol.nu.10.de empt.& vendit. Mantic.decis.101.Rot.coram Greg.decis.52.nu.3.& 345. nu.4.* Denique non obstat, quod opponebatur circa identitatē confinium d. villæ de Vimbodino, quia vt in tertia decisione probatur, confines sunt ijdemmet, qui fuerunt specificati de annis 1172.& 1183. in donationibus regijs, cum igitur illi conueniant cum enunciatis in petitione Rectoris facta de anno 1277. ac cum enunciatis in alia scriptura de recenti per Rectorem producta, & ex abundanti fuerint verificati per testes pro
27 monasterio examinatos, dubitari † non potest, quin appareant concludenter probati *c.cum causam vbi Felin.nu.1.Bald.cons.286.nu.2.vol.2.* quod corroboratur ex eorum expressione fa-
28 cta in instrumentis concessionum Principum, † quorum absoluta erat potestas confines distinguendi, restringendi, & ampliandi, *Hier.de monte fin.regun.c.21.nu.3.Paris.cons.27.n.1.& 434.& 3.lib.1.Curt.sen.cons.56.n.33.Seraph.decis.437.n.1.&*
29 *nu.1.coram Greg.XV.* & sic de iure præsumuntur † continuati vsque in præsentem diem, dummodo contrarium non appareat *Menoch.præsumpt.46.nu.1.lib.6.* Accedente præcipuè ef-
30 fectuatione dd. donationum Regum, quæ obseruantia † sicut conuenit substantiæ donationis, ita etiam conuenit confinibus ex doctrina *Bald.quæst.22.nu.43.C.de contrah.empt.*

Testes verò Rectoris licet alterent confines prædictos in
31 primo & 2. articulis, tamen † vltra quod sunt nulliter examinati, nullamque reddant rationem eorum dicti circa districtionem confinium, vt debebant etiam non interrogati *Bald.con-*
32 *sil.286.nu.3.vol.3.* non sunt præferendi † probationi resultanti ex publicis documentis dum versamur in facto antiquo *Bald. in d.cap cum causam nu.3.de probat.vbi Felin.nu.5.Dec.cons.146.nu.14.Alban.cons.244.nu.16.Rot.in Cauallicen.feudi 17. Decembris 1612.coram R.P.D.meo Pirouano.*

Et ita decisum vna tantum parte informante, altera pluries citata, & nunquam comparente &c.

** Idest*

* Idest sub diebus 26. Ianuarij 1637. & 27. Aprilis, etiam 1637. & 11. Maij eiusdem anni, & sunt decis. 192. 212. & 215. supra in hac eadem parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Canonicatus, & Sacristiæ.

Die Veneris 4. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Consensus super aliqua re præsumitur præstitus stante antiquitate temporis. Et plura circa iustificationem narratorum in gratia.

SVMMARIVM.

1 *Qualitas aliqua, si sit narrata in gratia, est necessaria illius iustificatio ad effectum validitatis dictæ gratiæ.*
2 *Consensus circa aliquam rem præsumitur præstitus ex antiquitate temporis, & nu. 3.*
Solemnitates extrinsecæ omnes præsumuntur interuenisse ad validitatem actus gesti. nu. 2.
4 *Visitatores, si descripserint in suis libris, quod cura animarum spectabat ad aliquem, ex hoc oritur præsumptio, vt d. Visitatores vidissent qualitatem tituli, cuius occasione cura geritur, & nu. 5.*
6 *Qualitas aliqua si de facto narrata sit, sufficit etiam, vt sic iustificetur.*
7 *Qualitas aliqua sufficit, quod de facto iustificetur, si gratia principaliter non fundetur super ea.*
8 *Coadiutoriæ causa concessionis, requiritur vt subsistat, & sit probata, ad effectum vt inducta sit affectio, cuius occasione erepta sit Ordinario potestas conferendi. declara nu. 9.*
10 *in Gratia quacumque illud debet plenè, & concludenter probari, in quo ipsa gratia fundatur, reliqua verò, quæ dicuntur pars gratiæ, sufficit, quod semiplenè probentur, etiam ex fama. nu. 11.*
12 *Causa probata, censetur etiam adesse eius effectus.*
13 *Vacationis vna species, si fuerit narrata Papæ, si ea non subsistat, an liberæ remaneant manus Ordinarij circa collationem, & quid si plures sint narratæ causæ. nu. 14.*
15 *de Beneficio alicui indigno si fuerit mandatum, vt prouideretur, poterunt inferiores collatores, ad quos spectat collatio, de eodem beneficio prouidere, sicut si mandatum fuisset prouideri sub certa conditione, quæ deficeret.*
Secus verò si mandata fuisset prouisio pro persona, cui non potest sine dispensatione prouideri. vide rationem num. 16. & num. 17.
18 *Papa, si mandet beneficium simpliciter conferri, non facta alicuius mentione, videtur potius habuisse rationem necessitatis Ecclesiæ, quam eius personæ, cui postea fuit facta collatio.*
19 *in Coadiutoriæ gratia potius tractatur de necessitate Ecclesiæ, quam de vtilitate prouisi.*
20 *in Coadiutoriæ gratia quid potissimum attendatur.*
21 *Coadiutoriæ effectus non tollitur ex sola inhabilitate personæ, cui commissa fuit cura, & administratio Ecclesiæ propter inhabilitatem Coadiuti.*

DECISIO CCLIV.

Contra gratiam concessam Ioanni Augustino tria opponebantur in hoc dubio. Primò, quod non esset probata infirmitas Petri vltimi possessoris, cuius occasione deputatus fuerat illi coadiutor in eadem gratia. Secundò, quod deficeret probatio curæ annexæ huic Sacristiæ, quę dicebatur secunda, seu media, vt à Petro possidebatur simul cum Canonicatu. Tertiò, quod non esset probatus valor eiusdem Canonicatus, & aliorum beneficiorum, quæ obtinebat Ioannes Augustinus de tempore gratiæ, quæ omnia simul cum qualitate curæ narrata ab eo fuerunt in eadem gratia. Sed non visæ fuerunt DD. obstare eæ exceptiones, & responderunt pro confirmatione decisione factæ *sub die 18. Maij proximè præteriti*, * in qua resolutum fuit ad fauorem eiusdem Ioannis Augustini, quod iustificata erat gratia ab eo obtenta, & quod illa obstabat prouisioni concessæ Iosepho ab Ordinario, super eodem Canonicatu, & Sacristia, & primo visa fuit probari infirmitas, de qua deponebant plures testes, & inter eos quatuor quorum depositiones præcipuæ consideratæ fuerunt in præterita decisione propter notitiam, quam poterant habere eius valetudinis Petri Coadiuti, quia vnus erat illius frater qui in eadem domo cum eo morabatur, alter Aromatarius, qui ad eum continuò accedebat occasione medicamentorum, quæ illi parabat ex sua officina, reliqui duo nempè Medicus, & Chirurgus illum semper curauerunt in ea valetudine, & deponebant de illius qualitate, & causis, atque etiam de eiusdem processu vsque ab obitum, ex eorum verò depositionibus cōstabat, quod erat ea valetudo distillatio cerebri in ventriculū, & alias corporis partes ex qua succedebant plura, & diuersa sinthomata & morbi etiam grauiores, quia excepta superiori venticulo præter difficilem concoctionem cibi causabat illi propter connexionem, quam habet idem ventriculus cum cerebro magnas vertigines, & alienationem à sensibus, descendens verò ad pectus, & interiora thoracis eum penè ad tabem redegerat, cuius rei indicia erant expuitiones, & excrementa ex ore pessimi odoris, ac mixta sanguine, quæ ostendebāt exulcerationem pulmonum, à qua deinde succedunt excreationes purulentæ, ac liquor & tabes in toto corpore.

Neque obstare visum fuit quod ij testes in sua depositione non assererent, *t ea valetudo Petri fuisset continua, quæ qualitas † dicebatur etiam necessaria ad validitatē gratiæ, dum
1 fuit in illa narrata iux. *not. per Aegid. in decis. 116. & dec. 76.* & in terminis similis gratiæ tenuit *Rota apud Verall. dec. 128. 129. & 130. par. 1. & corā Puteo decis. 63. lib. 2.* Quia contrariū colligebatur ex eorum depositionibus cum omnes ferè in hoc conuenirent, quod cœpit hic morbus ingrauescere de mense Martij anni 1630. hoc est per sex menses ante impetrationem gratiæ, & quod ille terminauit cum morte Coadiuti, & licet decimus sextus testis, qui est medicus super quarto articulo diceret, quod cessauit ea distillatio, cum fuisset Petro adhibitum cauterium in brachio sinistro, tamen subdit, quod facta fuit maior irruptio humorum, qui in epiplexiam, ac deinde in apoplexiam terminarunt, ex qua tandem ille occubuit.

Secundò impugnabatur qualitas curæ animarum, quæ narrata fuit tanquam annexa huic Sacristiæ, cum verò ad probationem huius qualitatis adductum fuisset in decisione præterita instrumentum confectum anno 1338. in quo apparebat restitutam fuisse eidem Sacristiæ curam animarum sublato officio Vicariatus, cui antè illa commissa fuerat opponebat Ioseph, quod non constabat ex eo instrumento de hac qualitate, dum non probabatur consensus Sacristæ maioris, qui est patronus huius mediæ Sacristiæ. Sed non visa fuit obstare hæc exceptio, quia idem consensus præsumi poterat ex anti-
2 quitate † temporis, prout aliæ omnes solemnitates extrinsecæ, quæ requisitæ fuissent ad validitatem eius actus, *argum. tex. in l. qui in aliena. ff. de acquir. hæredit. & in l. si filius familias. C. de petit. hæredit. & notant ibi DD. & in l. sciendum. ff. de verb. oblig. Felin. in cap. sicut. nu. 29. de sent. & re iudic.* etenim constabat ex depositionibus plurium testium, atque etiam ex libris visitationum, quod ea cura semper postea administrata
3 fuit a secundo Sacrista, vnde rectè † poterat ex cursu totius eius temporis, quod intercessit à suppressione Vicariatus præsumi consensus Sacristæ maioris, vt tradit idem *Felin. in terminis de eo, qui diu tenuit aliquam Ecclesiam tamqam Rector in dicto cap. sicut de sent. & re iudic. eod. num. 29. & in cap. illud num. 5. in fine de præsump.* & voluit ibi etiam *Abb. num. 7. Ancharan. in cap. 1. num. 10. de reg. iur. lib. 6.* & hunc effectū
4 præcipuè operari poterat probatio, quæ colligebatur ex libris† visitationum circa administrationem eius curæ, apud secundum Sacristam, cum oriretur ex ijs præsumptio, vt Visitatores vidissent qualitatem tituli, cuius occasione eadem cura regebatur, vt tradit ibidem *Abb. nu. 8.* docens contrarium obseruari debere, quando † aut propter negligentiam Superiorū, aut
5 ex alia causa constaret non fuisse Ecclesiam, aut Beneficium visitatum, & idem voluit *Felin. sequen. Abb. in d. cap. sicut de re iud. nu. 31. & in cap. illud. num. 8. de præsumpt.* & satis præterat
6 erat eam qualitatem † de facto probasse, tum quia illa ita fuit narrata iux. *notat. per Aegid. in adducta decis. 116. in fine, & in decis.*

subesse rationem, quare magis ad vnum Capitulum orationis quam ad aliud referatur dicta clausula interposita, quod motiuum cessat ex supradictis.

Et quamuis verbum reseruauit positum in principio, determinet vtrumque, ea tamen determinatio respicit quodlibet
18 determinatum cum sua qualitate † non enim est inconueniens, quod illa inæqualiter determinet propter diuersam vtriusque naturam, vel diuersam rationem, ita *Aret. in §. hinc nobis num. 37. in fin. Auth. de hæred. & Falcid. Paris. cons. vlt. num. 15. volum. 3. & fuit dictum in Interamnen. hæreditatis de Paradisis 6. Martij 1606. coram Eminentiss. D. Card. Pamphil.* Denique quod dicta dignitas sit maior post Pontificalē in Ecclesia Arianeñ, quodque narratiua valoris per nō excessum 24. ducatorum verificetur etiamsi nullos fructus habeat, nullus remansit dubitationi locus, quin hæc omnia, prout & valor beneficiorum obtentorum fuerint iustificata, ex deductis in dicta decisione R. P. D. mei Verospij.

Et ita vtraque &c.

☞ * *Idest sub die 26. Iunij 1637. est decisio 236. supra in hac parte.*

R. P. D. PANZIROLO.

Auenioneñ Fideicommissi.

Die Mercurij 9. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Maritus, ex quibus præsumatur, quod voluit, vt eius vxor dotem suam prætendere non posset, si ei reliquerit aliquod legatum, itaut eius mens fuerit, vt intraret compensatio. Quæ materia egregiè declaratur, prout est solemne tàm præstantissimi Auditoris profundissimæ scientiæ, & eminentissimi ingenij.

SVMMARIVM.

1 *Verba vniuersalia omnia comprehendunt.*
2 *Testes, licet non probent confessionem, si non sint contestes de loco, & tempore, faciunt tamen adminiculum ad faciendum plenam probationem.*
3 *Hæreditatis appellatione omnia credita actiuè, & passiuè comprehenduntur.*
4 *Aes alienum licet non sit in bonis testatoris, est tamen in illius hæreditate.*
5 *Compensandi voluntas in testatore ex quibus verbis arguatur.*
6 *Testator, si purè, & simpliciter prohibuerit legatario, ne aliud præter legatum petere possit, si aliquid petat, non auditur.*
7 *de Testatoris noua dispositione probanda, quando agitur, necessaria est depositio septem, vel saltem quinque testium contestium.*
8 *de Testatoris voluntate declaranda quando agitur, quatenus verba sint dubia sufficiunt testes singulares, num. 9. & sufficiunt duo testes contestes etiam mulieres, & alias minus idonei. num. 10.*
11 *Testes deponentes de facto proprio plusquam semiplenè probant.*
12 *Testes deponentes de facto proprio iunctis adminiculis plenè probant.*
13 *Valor alicuius rei ex quo plenè remaneat probatus.*
14 *Fideicommissum, quando est sub conditione, potest euenire, & non euenire.*
15 *Fructus percepti ab hæreditate viri solent cum dote compensari ab vxore.*

DECISIO CCLVI.

CVm D. Diana opposuisset se immissioni petitæ à D. Dominico de Castellana in bonis q. Gaspardi de Brancassio prætendens, quod ante omnia ex hæreditate ipsius esset detrahenda dos sibi debita vna cum nonnullis alijs creditis, placuit
☞ DD. sub die 10. Maij præteriti * firmare exceptionem dotis
immissioni non obstare, reseruato quod de alijs videretur, cū
autem sub die 13. Nouembris dubitauerint, an esset standum
in decisis, fuit dilata resolutio, & ordinatum, vt strictè infor-
maretur super voluntate testatoris desumenda ex testibus, &
super quantitate legati in euentum fideicommissi, hodie au-
tem repropositа causa DD. steterunt in decisis: Quia quando
etiam coniecturæ in decisione deductæ de per se non induce-
rent pernecesse compensationem cum dote, prout scribentes
pro D. Diana probare conabantur, attamen visa est tolli om-
nis difficultas tam ex testibus, quam ex quantitate relicta D.
Dianæ: Primus enim testis deponit se audiuisse testatorem di-
centem, quod remuneratus fuerat eius vxorem mediante le-
gato, quod ei reliquerat, quod erant vasa argentea, anuli, ar-
gentum signatum, & non signatum, & propterea volebat,
quod esset contenta, & nihil aliud prætendere posset: vnde
1 cum hæc verba sint vniuersalia, † visa sunt comprehendere
omnem debiti speciem, ac etiam debitum dotis, vt respōdent
Ruin. cons. 60. num. 6. & cons. 79. nu. 8. & cons 81. num. 7. lib. 2.
Aym. cons. 149. num. 3. Abb. cons. 81. num. 2. in fin. par. 1. Me-
noch. cons. 56. num. 36 vers. 10. Afflict. decis. 44. sub num. 16.
vers. enim si ergo verba generalia. Hic autem primus testis vo-
cat in contestem Dominum de Massarquis, qui pariter depo-
nit se audiuisse tribus diuersis vicibus à testatore loquente de
legato, quod fecerat vxori, quod cōsistebat in vasis argenteis,
auro, & argento signato, & non signato, lapidibus pretiosis,
anulis, iocalibus, & indumentis, quod volebat ipsam esse con-
tentam, & satisfactam remanere dicto legato, & quod non
posset prætendere rem vllam super suis bonis, & hæreditate
pro quauis causa, & occasione his etiā accedit depositio ter-
tij, & quarti testis, qui licet non sint contestes de loco, & tem-
pore, attamen deponunt ipsos hunc eundem sermonem au-
2 diuisse à testatore, † & sic negari non potest, quin saltem eo-
rum dictum deseruiat pro adminiculo ad faciendam plenam
probationem *Castr. cons. 281. nu. 10. ad fin. vers. item non ob-*
stat lib. 1. Aym. cons. 35. num. 15. & cons. 73. num. 35. & consil.
178. num. 8. Caphal. cons. 141. num. 12. Surd. cons. 94. num. 66.
Cacheran. decis. Pedemont. 99. nu. 29. Greg. decis. 374. num. 22.
Accedente præsertim dicto alterius testis, qui deponit de audi-
tu ab alijs, quam à testatore.

Præterea DD. ponderabant, quod secundus, tertius, &
quartus testis deponunt, quod testator vltra legatum nolebat
vxorem debere consequi aliquid de ipsius hæreditate, per quę
verba videtur magis probari animus compensandi cum credi-
3 to dotali, quia † appellatione hæreditatis omnia credita
actiua, & passiua comprehenduntur, vt firmat *Bart. in l. liber-*
ti libertæque sub num. 24. vers. autem dixit relinquo centum. C.
de oper. libert. Mantic. de coniect. lib. 10. tit. 4. num. 23. vers. sed
rursus est aduertendum. Seraph. decis. 451. nu. 50. Rot. dec. 527.
4 *num. 4. par. 1. diu.* licet enim æs alienum non sit † in bonis te-
statoris, est tamen in illius hæreditate, *l. pro hæreditarijs. C. de hæ-*
reditar. act. l. hæreditas. ff. de reg. iur. & quintus testis deponit
testatores illis pluries dixisse voluntatem suam esse, quod reli-
quiæ suorum bonorum illius fideicommissarijs integrè redde-
5 rentur, † ex quibus verbis clarè etiam colligitur voluntas
compensandi ad *tex. in l. nomen debitoris. §. fin. ff. de leg. 3. l. 1. §.*
cum dicitur. ff. si cui plus quam per legem Falcid. Peregrin. de
fideicomm. art. 3. num. 90. & sic sumus omnino extra casum, in
6 quo testator purè, † & simpliciter dixit se nolle D. Dianam
aliquid petere de bonis suis, itaut petendo dotem, videatur
petere id, quod est extra bona viri per ea, quæ tradit idem
Bal. vbi supra sub nu. 34. Surd. cons. 112. sub nu. 81. & seq. Se-
raph. dec. 451. sub num. 1, & 2. quia versamur in terminis longè
diuersis, vt supra dictum est.

Nec Dominis visum est, quod pro parte Dominici agatur
7 de probanda noua dispositione testatoris, † quo casu neces-
saria esset depositio septem, vel saltem quinque testium, qui
essent inter se contestes, *l. hæredes palam. §. si quid post, vbi*
DD. ff. de testamen. Mantic. de coniect. lib. 12. tit. 16. num. 10.
in fin. Natt. cons. 366. numer. 16. & 19. vers. opus est igitur, Se-
raph. decis. 1302. n. 5. quia fuit consideratum hic non agi de
probanda noua dispositione, seu de ademptione legati, sed
8 solum de declaranda voluntate † testatoris, quatenus verba
testamenti remaneant dubia, vt bene declarat *Afflict. d. de-*
cis. 44. num. 27. vers. testator dixit, & num. 29. vers. ex quo pro-
batur,

batur, Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 1. nu. 2. Rot. dec. 761. nu. 3.
9 par. 3. recent. ad quem effectum sufficiunt † testes etiam singulares Castr. cons. 395. nu. 1. vers. isti quidem testes, post med. lib. 2. Aym. cons. 73. num. 33. & cons. 714. num. 16. Soccin. iun. cons. 178. num. 6. & seq. lib. 2. Rot. decis. 765. num. 7. par. 2. recent. Seraph. d. decis. 1302. nu. 1. & quod sufficiant duo testes
10 † contestes etiam mulieres, & alias minus idonei, tradit Signorol. cons. 188. num. 15. Mandell. cons. 529, numer. 2. vbi de communi, Surd. cons. 129. num. 28. in fin & cons. 356. num. 12. Mantic. de coniect. lib. 12. tit. 16. sub num. 2. & seq. Caual. decis. 381. nu. 6. & seq.

Præterea quod hæc fuerit voluntas testatoris, visum est coadiuuari ex ipsa quantitate legati, quod ascendere ad scuta 30. mill. probant semper testes, quorum primus deponit de facto
11 proprio, † quia scilicet fuit appreciator, seu æstimator bonorum & sic plus quam semiplenè probat Rot. coram Seraph decis. 889 num. 3. & in rec. decis. 252. nu. 2. par. 2. & decis. 113.
12 num. 11. par. 5. & accedentibus adminiculis † plenè probare tradit Rot. apud Reuerendiss. D. Coccin. Decan. decis. 19. num. 2. & dec. 95. num. 1. & decis. 473. num. 1. & seq. pro adminiculis autē optimè visi sunt deseruire alij septem testes de-
13 ponentes de auditu à testatore, & communiter ab alijs † ex quibus valor remanet plenè probatus, Pinell. in l. 2. par. 3. cap. fin. nu. 17. C. de rescind. vend. Natta cons. 331. nu. 2. cum alijs per Rot. in rec. dec. 481. nu. 4. par. 3.

Sed vltra hanc quantitatem fuit etiam consideratum, quod D. Diana vigore Capitulorum Matrimonialium debet consequi scuta duo millia auri, & præter hæc vigore testamenti alia scuta 200. auri ipsius vita durante.

Vlterius visa est magna consideratione digna euentualitas
14 fideicommissi, quod cum esset sub conditione, † quæ poterat non euenire, D. Diana omnia bona consequebatur, vt in proposito casu considerat Decius in auth. præterea num. 12. in 3. limit. C. vnde vir. & vxor, & Tiraquell. in l. si vnquam in verb. susceperit liberos num. 173. ad med. C. de reuoc. donat. Menoch. præsumpt. 109. nu. 35. vers. cæterum solet ambigi lib. 4. Honded. cons. 50. nu. 35. lib. 2.

Accedit insuper quod D. Diana percepit fructus bonorum fideicommisso subiectorum per annos tresdecim, qui dicun-
15 tur ascendere circiter ad alia scuta 30. mill. † quos fructus solere cum dote compensari dicit tex. in l. mulier. la prima. §. cū proponeretur, vers. quod si tantos fructus. ff. ad Trebell. DD. in l. quod de bonis is, §. quod auus. ff. ad l. Falcid. Rip. in l. fideicommissariam. nu. 19. ff. ad Trebell. Paris. cons. 25. nu. 65 lib. 2. Natta cons. 321. sub num. 4.

Et sic parte vtraque informante visum est iterum esse decidendum, exceptionem dotis non obstare.

☞ * Vide hanc decisionem infra in Additione prout in Indice in eius fine posito. Plures alias decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionem 77.

R. P. D. CARRILLO.

Meleuitana Erectionis Collegiatæ.

Die Mercurij 9. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Litteræ Apostolicæ, circa concessionem petitam, vt aliqua Ecclesia erigeretur in Collegiatam, ex quibus benè dicantur iustificatæ, itaut veniant exequendæ. Papa ex quibus moueri præsumitur, vt Ecclesia aliqua erigatur in Collegiatam.

SVMMARIVM.

1 *Gratia, quando fuit iustificata, consequenter est executioni demandanda.*
2 *Sententia, quando transiuit in iudicatum, super causa nulla remanet controuersia.*
3 *Populi frequentia est apta inducere Papam ad concedendum, vt aliqua Ecclesia in Collegiatam erigatur.*
4 *Populi frequentia facit locum, & Ecclesiam insigniorem per augumentum cultus diuini.*
5 *Testes duo regulariter in omni materia concludenter probant.*
6 *Doctores, Clerici Equites, Milites, Scholares, Notarij, & diuites non connumerantur inter plebeios.*
7 *Ecclesia aliqua, & locus ex quibus reddatur insignis.*
8 *Narratiua, quod aliqua Ecclesia sit insignis, ex quibus benè dicatur iustificata.*
9 *Populi frequentia, & certa assignatio dotis, hæc sunt sufficientes ad inducendum Papam, ad concedendum, vt Ecclesia aliqua erigatur in Collegiatam.*
10 *in Gratia narrata omnia non egent iustificatione, sed tantum ea, quæ in iure sunt expressa, & quæ possunt mouere Papam ad gratiam concedendam nu. 11.*
12 *Testes, qui non sunt informati de re, super qua deponunt, non releuant.*
13 *Testes, si non reddant rationem, nec concludunt negatiuam coarctatam, non veniunt attendendi.*
14 *Testes numero plures sunt præferendi paucioribus.*
15 *Testes qui magis distinctè deponunt, sunt præferendi illis, qui in confuso deponunt.*
16 *Testes vniuersitatis pro ea probant, si ex eorum depositionibus non resultet aliquod interesse ipsis, vti singulis.*
17 *Gratiam alicui factam, quis non potest impugnare, si cesset eius præiudicium.*
18 *in Gratia non sunt narranda, nisi ea quæ de iure veniunt exprimenda, nec est curandum, an Papa si sciuisset, difficilius concessisset.*
19 *Cappas in Collegiata, si petatur deferri, non est in iure cautum, quod narretur Papæ, quod illæ non deferuntur in Cathedrali.*
20 *Narrata in gratia quando iustificata sunt, non est curandum de eis qualitatibus, quæ non erant de iure exprimendæ, si non fuerint expressa, sed gratia est executioni demandanda.*
21 *per Solutionem componendæ quasi contrahitur inter impetrantem, & Papam.*
22 *Dictio, vt infra, repetit omnes qualitates inferius expressas, ac si essent specialiter ibi expressæ.*
23 *Cultus diuini augumentum magis præponderat, quàm ratio præiudicij, quod aliquibus potest deferri circa diminutionem honoris, seu decoris.*
24 *Papa solet voluntati fundatorum rerum spectantium ad cultum Diuinum adhærere, vt alij quoque imitentur, & ita dictus cultus Diuinus augeatur.*
25 *Gratia est indiuidua.*
26 *Papa, non est præsumendum quod voluerit concedere alicui Oppido exemptionem ab Ordinario, cum hæc sit valdè ei præiudicialis, & Cathedrali Ecclesiæ onerosa.*
27 *Et hoc maximè si sit parua distantia inter Oppidum, & Ciuitatem, quod esset causa, vt quotidie orirentur plurima dissidia inter Ordinarium, & exemptos.*
28 *Papa per exemptionem non præsumitur voluisse præiudicare Ordinario.*
29 *Exemptionem realem, & personalem ab iurisdictione Ordinarij Papa petentibus solet concedere, constito de eius sæuitia atroci in subditos, aut vexationibus iniustis, aut de aliqua tyrannia, &c.*

DECISIO CCLVII.

Sententiam Rotalem, quæ pronunciatum fuit litteras Apostolicas non esse iustificatas, nec exequendas quoad delationem cappatum, & exemptionem, hodie dixerunt Domini esse reformandam quoad delationem capparum, in alijs verò confirmandam, attentis nouis probationibus, quibus clarius constat narratiuam gratiæ de assignatione dotis annui redditus, de numero focularιorum 500. circiter, de frequentia populi, de Doctorum, ingenuorum, & diuitum copia, agrorum-
1 que fertilitate † esse iustificatam, & consequenter executioni mandandum cap. si capitulo, vbi glos. verb. exequatur de con cess. præben. in 6. Rot. decis. 506. nu. 1. par. 1. recent.

Etenim assignatio dotis annui redditus narrata pro erigendi Parochiali in Collegiata, & pro Præpositura, Canonicatibus, & Præbendis ad diuini cultus augumentum fundatis satis comprobatur ex eius assignatione facta tutè, securè, validè, & per-

perpetuò ex latè deductis tam in prima, * quam in secunda * decisione R. P. D. Pirouani, lata desuper sententia tanquam
2 in prima instantia, quæ transiui † in iudicatum, & ideo super hoc hodie nulla remanet controuersia.

Frequentia verò populi ex numero 500. focularior um circi
3 ter, † quæ in materia erectionis Collegiatæ apta est induce
4 re Pontificem ad concedendum, cum faciat locum, & † Ecclesiam insignem per augmentum cultus diuini *Vital.in clem. grauis de sent. excomm.nu.56. in puncto, Rot. decis.29.num.8. & 11. par. 2. diuers.* probatur tam ex libro Parochiali status animarum Oppidi summ. Philippi nu. 6. quam ex quatuor testibus coram executore, & duobus in Curia summ.addit.n.1. & quinque nouiter examinatis summ. num.9. & 10. vigore remissoriæ Rotalis, qui sunt natiui, & oriundi ex eodem lo-
5 co, & benè informati, & † concludenter probant etiam si fuerint numero pauciores ad not. *in cap. in omni negocio cap. licet de testibus cum vulgat.*

Narratiua Doctorum, opulentorum, ingenuorum, incolarum, & fertilitatis agrorum pariter etiam iustificatur ex d. nota status Parochiæ, in qua descripti sunt 10. Doctorum, inter quos septem iuris ciuilis, & tres Theologi, 19. Presbyteri, 32. Clerici, 50. Scholares, duo Notarij, 9. Officiales vniuersitatis loci, 43. Milites stipendiati, 88. Agricolæ diuites soluentes decimas, & primitias eodem summ. num.6. quod etiam comprobatur ex testibus nouiter examinatis deponentibus de nomine, & cognomine prædictorum in narratiua enunciatorũ d. summ. num.9. & 10. referentibus etiam territorium esse fertile, & plures originarios de Bircarcara esse condecoratos habitu Militiæ Hierosolymitanæ summ. num.11. & quod omnes incolæ tam viri, quam mulieres sunt 2500. quorum 1959. sunt capaces Sacramentorum, & licet de incolis prædictis aliqui sint plebei attamen omnes sunt ingenui; non autem serui-
6 lis conditionis d. summ. num.7. & Doctores, † Clerici, Equites, Milites, Scholares, Notarij, diuites non connumerãtur inter plebeos, *Tiraquel. de nobil.c.8.nu.1. c.9.nu.1. c.32.num.2.* & sic locus censetur numerosior.

Qualitas autem insignitatis loci iustificatur ex antiquitate, & ex quo huic Oppido subiecta sunt alia quinque scilicet Attardi, Alliæ, Bordi, Almari, & Balzani d. summ. num.12. quæ loca, præter Balzani, quamuis fuerunt postea dismembrata de iurisdictione loci Bircarcaræ quoad spiritualia, remanent tamen adhuc subiecta iurisdictioni militari Capitanei, & officialium eiusdem Bircarcaræ in d. summ. num. 14. & vlterius testes deponunt dictum Oppidum esse ornatum pluribus turribus lapideis, necnon Ecclesijs, & quod continuo ad illud accedit multitudo populi, & confluentia ex Oppidis vicinis d. summ.num.13. & quod in eo residet Capitaneus Armorum, & Officiales, tam super regimine populi quam super re militari d.summ. num.6. & 14.

Quibus accedit insignitas Ecclesiæ, cum matrix duarũ Parochialium Attardi, & Alliæ, & aliarum 35. Ecclesiarum, satis capax, & ampla in suis structuris, & ædificijs; commoda, & organo, alijsque necessarijs ad diuinum cultum in ea celebrandum ornata, ob cuius antiquitatem præcedit omnes alias Parochiales, excepta Cathedrali summ. num.6. & 7. quæ om
7 nia, † & maximè frequentia populi faciunt locum, & Ecclesiam insignem, *DD. in cap.statutum num.23. de rescript.in 6. Card. in clem.1. nume.28. vbi Vitalin. num.2. de foro compet. Fotter. de re benefic. lib.1.q.15.num.5.* & in terminis Collegiatæ considerauit *Rota dec.29.num.4. & 5. par.2. diuers.* vnde ex his, & alijs deductis in summario Philippi constat, quod Bircarcara sit Clericis, Equitibus, Militibus, Doctoribus, Scholaribus, Agricolis, Diuitibus, & alijs Incolis insignita, Ecclesijs, seu Templis decorata, platea, & vicis, hortis, campis, ac ædificijs vrbanis & rusticis, culta, frugibus, segetibus, arboribus, vineisque abundans, mercatorum commercijs, & mecanicis artibus numero sufficienti repleta, ambitu, & situ
8 magna, caput aliorum locorum, & consequenter satis † remanet iustificata prædicta narratiua tam ex testibus, & libro Parochiali status animarum, quam *ex historia Religionis Hierosolymitanæ de anno 1590. par.3. lib.1. d.summ.num.12.* quæ probat *Caputaq. decis. 160. par.2.* Immò etsi non fuissent iustificata omnia in gratia narrata, sed solum frequentia populi,
9 & certa assignatio † dotis; quæ sufficientes sunt mouere Papam ad concedendum, adhuc erectio sustineretur, & gratia
10 in totum esset executioni demandanda. Omnia † enim in gratia narrata iustificatione non indigent, vt docet *Rota coram Seraph.decis.330.* sed tantum ea, quæ in iure expressa
11 † sunt, & quæ Papam mouere possunt ac concessionem.

Non obstat depositio quatuor Equitum Ordinis Hierosolymitani nationis Florentinæ asserentium prædictum locum esse rusticum, & siluestrem, quia, vltra quod sunt exteri, & non sunt verè informati de qualitate loci, & personarum, cum de-
12 ponant eos † transiuisse semel, aut bis per illum locum summ. num.18. & ita non probant *Rot. decis.256. num.4. post 2. volum. Farinac.* & patiuntur alias exceptiones, de quibus in fa-
13 cto non reddunt rationem, † nec concludunt negatiuam coarctatam, & sic eorum depositio infringitur, *Crauett.consil.2. num.4. Rot.decis.380. num.18. par.5. recent.* ex quo præferendi sunt testes examinati pro insignitate Ecclesiæ, & loci,
14 quia sunt † numero plures, *cap.licet causam de probat.* & deponunt de affirmatiua, *Gabr. conclus.4. num.1. & 5. de testibus, Rot.decis.56. num.8. coram Andrea*, & quia sunt magis
15 versati in loco, & melius informati, & deponunt magis † distinctè tam circa habitationes, quam circa personas, & etiam si sint de vniuersitate eiusdem loci Bircarcaræ, cum † ex eorum depositionibus non resultet aliquod commodum ipsis vti singulis,
16 vestimenta, & qualitates ex nuper adduct. etiam si sint de vni
cap. insuper de testib.Curt.in tract. de test.concl.3. nu.1. Couar. pract.c. 18.nu.4. Rot.decis.136. nu.1. par.1. & decis.330.nu.3. & 4. par.2.recent.

Nec etiam obstat consideratio facta in 3. decisione huius causæ super inuerisimilitudine mentis Pontificis circa concessionem ad deferendum cappas ex eo, quia cum Cathedralis Meleuitana non haberet talem prærogatiuam, non sit præsumendum, quod Papam illam voluerit concedere Collegiatæ: quoniam vltra quod cessat obiectum, ex quo etiam ipsa Cathedralis vtitur simili indulto non solum cappis, & rocchetto, sed etiam mozzetta violacea, vt in summ. num. 19. & summ. no-
17 uo num.1. & 2. & sic † cum maiori prærogatiua, vnde cessat eius præiudicium, *Cardin. Manuc.decis.331. infra.* Respondetur etiam quod gratia non potest dici subreptitia, vel obreptitia ob non factam expressionem, quod Canonici Ca-
18 thedralis non vtebantur cappis, quia † in gratia non sunt narranda, nisi ea quæ de iure veniunt exprimenda, nec est curandum, an Papa si sciuisset, difficilius concessisset, *Calder. consil.6. ante fin. vers. per prædicta de præben. Felin.in cap.postulasti. num.1. col.4. in fin. vers. declara etiam notabiliter de rescript. Rot. decis.100. num.23. par.5. recent.* & in iure non est
19 cautum, vt requiratur ad effectum deferendi cappas † in Collegiata, narrare, quod non deferuntur in Cathedrali, & ita non potest corruere narratiua ex hoc capite, cum remaneant
20 † iustificatæ cæteræ qualitates narratæ, *Rot. d. decis. 29. nu.8. par.2. diuers.* maximè quia pro obtinenda ista gratia soluti fuerunt à fundatore pro componenda 420. ducati summ.num.5. hincque præsumitur facilius concessa eodem modo, quo fuit
21 petita, cum per solutionem † componendæ quasi contrahatur inter impetrantem, & Papam, *Cassad.decis.1. de pact. Gonzal.in reg.8.glos.28.nu.27. & 28. cum seqq.*

Præterea indultum deferendi cappas, fuit concessum in eadem gratia erectionis secundum intentionem, & petitionem Philippi fundatoris, qui ita, & non alias voluit dotare Ecclesiã, eamque erigere in Collegiatam, vt patet ex procemio gratiæ
22 per illam dictionem (vt infra) † quæ repetit omnes qualitates inferius expressas, ac si essent specialiter ibi expressa secundum *text. in l. si testamentum 6. de instit. & subst.* & ideo præsumi debet, quod etiã si Papa sciuisset Canonicos Cathedralis cappis non decorari, nihilominus illas concessisset Collegiatæ, ne Philippus retraheretur ab erectione, cum magis præponderet
23 ratio † augmenti cultus diuini, quod sequitur per erectionẽ quam ratio præiudicij, quod inferri potest Canonicis Cathedralis circa diminutionem honoris, seu decoris, vt per Se-
24 raphin. decis.847.num.3. nam Papa † solet voluntati fundatorum adhærere, vt alij quoque inuitentur, & ita cultus diuinus augeatur, *Lambert. de iurepatr. lib.1.par.1.q.9. princip. num.82. cum seqq.*

Quo vero ad exemptionem censuerunt Domini in hac parte sententiam esse confirmandam, nec aduersatur obiectum,
25 quod cum gratia † sit indiuidua, censeatur etiam narratiua iustificata quoad exemptionẽ. Nam vltra quod negatur obiectum ex decisione R. P. D. mei Pirouani, & ex duabus sententijs disiunctum, & separatim ab eodem prolatis, ex quibus apparet

apparet gratiam esse diuiduam, dictum fuit quod ex verisimi-
26 li mente Pontificis apparet † noluisse concedere exemptionē tanquam valde præiudicialem Ordinario, & Cathedralis Ecclesiæ onerosam, *Federic. de Sen. cons. 247. nu. 2. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 24. num. 184.* attenta parua distantia inter Oppi-
27 dum & Ciuitatem, quod esset causa, † vt quotidie orirentur plurima dissidia, & contentiones inter Episcopum, & taliter exemptos, *Bellam. cons. 20. in princ.* Quibus consideratis certum est quod verisimiliter Pontifex huiusmodi exemptionem
28 non concessisset, † cum non præsumatur voluisse inferre tale præiudicium Ordinario, *Bellam. d. cons. 20. num. 9. Paris. de resignat. benef. lib. 3. q. 11. nu. 6, Mandos. in tract. de signat. grat. verb. exemptionem, & verb. erectiones, cap. mandato vbi glos. verb. non fuit de rescript. Rot. decis. 21. nu. 5. de preben. in nou.* maximè deficientibus causis ex parte Episcopi occasione sæ-
29 uitiæ atrocis in subditos, aut vexationum iniustarum, † aut tyrannidis, quibus, seu alijs motus Pontifex potuisset præsumi concedere voluisse huiusmodi exemptionem realem, & personalem, *Roland. cons. 18. num. 8. lib. 3. & cons. 40. nu. 32. lib. 4. Guidopap. dec. 62. vbi adden. verb. atrociter Lotter. vbi supra d. quest. 24. à num. 30. vsque ad nu. 112. cum seqq. Cassad. decis. vlt. de priuil. num. 4.*

Et ita decisum ter causa proposita vtraque parte audita.

☞ * *Idest sub diebus 12. Decemb. 1633. & 10. Februarij 1634. habentur istæ decisiones infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

R. P. D. GHISILERIO.

Auenionen̄ Vsusfructus.

Die Veneris 11. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Testator, si alicui reliquerit vsumfructum alicuius rei, ille vsufructuarius non facit fructus suos, nisi ab eo, vel ab alio eius nomine percipiantur, nec dicto Vsufructuario datur actio, vel petitio vsusfructus priusquam satisdederit, & interim hæres lucratur fructus, nec eos tenetur restituere.

SVMMARIVM.

1 *Vsufructuarius rem possidens facit fructus suos etiam ante cautionem, tam de restituenda re, quàm de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri.*
2 *Et ista est communis opinio.*
3 *Vsufructuarius si possidente proprietario cautionem non offerat, nec proprietarium interpellet, fructus suos non facit, cum non possideat, nec adimpleat.*
4 *Itaut hoc casu vsufructuarius nō potest petere fructus, nec proprietarius tenetur illos restituere, & hæc est receptissima, & menti tenenda conclusio.*
5 *Fructus percepti per hæredem, antequam vsufructuarius præstet cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, vsufructuario non debentur.*
6 *Quia hæres non tenetur ante cautionem sibi præstitam vsufructuario dimittere res, quarum vsusfructus est relictus, nec fructus ex eis perceptos.*
7 *Et hæredi imputari non potuit si dictam cautionem non petijt, quia illam vsufructuarius, & iam non petitam debuit offerre alias non potuit hæres in mala fide constitui.*
8 *Vsufructuarius, si non satisdet etiam hærede non petente non facit fructus suos, sed interim hæres eos lucratur, nec tenetur eos restituere, & 21.*
9 *Et ratio est, quia fructus non acquiruntur vsufructuario, nisi ab eo, vel ab alio eius nomine percipiantur, vel à solo separentur. & nu. 20.*
10 *Non vsufructuario datur actio, vel petitio vsusfructus antequam satisdederit de arbitrio boni viri fruiturum, vsurum, &c. & nu. 11.*
12 *de Vsusfructus substantia licet cautio de vtendo arbitrio boni viri non sit cum sæpe sine ea detur vsusfructus.*
13 *Est tamen de substantia illum petendi, itaut ante hanc oblationem vsufructuario fructus minimè debeantur.*
14 *Hæres non dicitur constitutus in mora, nec in mala fide, si ille cui debetur vsusfructus, illum non petijt, nec præstitit cautionem, & nu. 15. & 24.*
16 *Text. in l. si vsusfructus C. comm. de leg. & alij in quo casu loquuntur.*
17 *Hæres non tenetur restituere fructus ab eo perceptos vsufructuario ante cautionem præstitam.*
18 *Intercedente verò mora ipsius hæredis in eo punitur, quod condemnatur ad fructus perceptos à die moræ litis, quamuis non præstiterit cautionem.*
19 *Rem habere plus est, quam fideiussorem.*
22 *Vsufructuarius inopia laborans, ratione impotentiæ, lex sibi dimissionem præstandi cautionem indulget, secus vero inopia cessante.*
Et in primo casu bona debent remanere penes hæredem, vel alium extraneum, qui tenetur aliquid annuum ei præstare.
23 *Vsufructuarius si propter inopiam non potest inuenire fideiussorem de bene vtendo &c. debet petere vsumfructum & vlterius probare inopiam, vel allegari & iurare non posse inuenire fideiussorem.*
25 *ex Lutibus diuersis, quæ nihil habent inter se commune, non debet inferri de vna ad aliam.*
26 *Hæres, vt constituatur in mora, ad tradendum vsumfructum vsufructuario, copulatiuè requiritur, & petitio, & oblatio fideiussoris, & an quis excusetur ex dubietate. nu. 27.*
28 *Iuris ignorantia præsumitur in muliere ob sexus fragilitatem, & vide nu. 29.*
30 *Vsufructuarius vt acquirat fructus, possessio legitima sufficit etiam ante cautionem proprietario præstitam, post verò petitam cautionem non sufficit possessio, cum iam vitiosa esse incipiat.*

DECISIO CCLVIII.

CVm in gradu appellationis coram me Iudice deputato per Eminentiss. Cardinalem Legatum, Domini dubitauerint de iustitia duarum sententiarum, in quibus fuit pronunciatum Dominis Francisco, & Catherinæ de Granullias nepotibus donatarijs, & hæredibus Gabriellæ vnius ex filiabus Nicolai de Tertullijs testatoris deberi vsumfructum tertiæ partis bonorum ipsius testatoris fideicommisso subiectorum, hac die illas censuerunt reuocandas.

1 Quia licet regula sit, vsumfructuarium † rem possidentem facere fructus suos etiam ante cautionem tam de restituenda re, quam de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri secundum Azonem, quem sequuntur *Bart. & Fulgos. in l. si cuius. ff. de vsufruct. Bart. Alberic. in l. 4. C. de vsufruct. Bald. in l. 1. numer. 15. & Salic. numero sexto, Cod. eodem Bart. in l. si homo numero tertio. ff. de vsucapion. Imol. in cap. fin. numer. 19. de pignor. & ibi Panormit. ad fin. Angel. Aret. in princip. numero quarto, instit. de vsufruct. Soccin. cons. 131. ad fin. lib. 1. Corn. consil. 137. numero octauo, lib. 3. Cassan. consuetud. Burgundiæ rubr. 4. §. 6. glos. & Seraiencie numero tertio, fol. 613. columna prima. Beltran. consil. 40. numero sexto, lib. 2. Soccin. iun. consil. 72. numero octauo, lib. 2. vbi latè Angel. Aret de test. glos. 93. numero secundo. Alexand. cons. 120. numero quinto, lib. 6.* tradit omnes ita tenere *Ioan. Sicard. in d. l. 4. C. de vsufruct. numero septimo. Dec. cons. 607. numero tertio. Ruin. consil. 60. numero secundo, volum. secundo,* cum alijs innumeris relatis per *Castill. in tractat. de vsufruct. capit. 16. numero nono, & per Piñel. secunda parte lib. 1. C. de bon. mat. num. 77. & seqq.* vbi concludit hanc esse ma-
2 gis communem † opinionem, & cauendum à glos. in multis locis, magisq; ab ijs, qui contradicunt putantes hoc receptum non esse; attamen stante limitatione dictæ regulæ, quod si vsu-
3 fructuarius † possidente proprietario cautionem non offerat, nec proprietarium interpellet, fructus suos non faciat, cum non

non possideat, nec prædicta adimpleat, inde sequitur in isto casu, in quo non controuertitur vsumfructum nunquam fuisse à Gabriellia vsufructuaria, nec à Francisco, & Catherina eius cessionarijs petitum, nullaq; fuisse vnquam eius nomine præstitam, vel oblatam cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, sed Hectorem, & Franciscum de Tertullijs hæredes proprietarios, qui semper à die obitus Antonij vltimo defuncti vnius ex filijs dicti Nicolai, hæredibus institutis bona possiderunt ad restitutionem tertiæ partis fructuum condemnari
4 non potuisse cum in tali casu receptissimum sit, † fructus ab vsufructuario peti nō posse, nec proprietarios teneri illos restituere, *Odofred. in l. 1. in fin. vers. sed in quæst. C. de vsufr.* bene distinguit *Bart. in l. vxori sub nu. 1. ff. de vsufr. leg.* vbi in fine dicit teneñ menti. & sic de facto consuluisse pluries *Bald. in d. l. 1. num. 15. vers. sed si alius. C. de vsufruct. & cons. 163. lib. 1. Ruin. cons. 50. nu. 11.* vbi concludit secundum *Bar. in d. l. vxo-*
5 *ri*, fructus perceptos per hæredem, antequam † vsufructuarius præstet cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, vsufructuario non deberi idē concludit *cons. 202. nu. 5. in fin. lib. 2.* quia hæres nō tenetur ante cautionem sibi præsti-
6 tam vsufructuario dimittere res, quarum vsufructus † est relictus, nec fructus ex eis perceptos ex regula, de qua *in l. Iulianus. §. offerri de act. empt.* per quem textum patet, quod hære-
7 di imputari non potuit, si dictam cautionem nō petijt, † quia illam etiam debuit non petitam offerre, alias non potuit hæres in mala fide constitui *Pinel. in d. l. 1. C. de bo. mat. par. 2. sub d. num. 77. vers. nec obstat, & vers. sed hac regula*, vbi de communi. Ad hoc faciunt tradita per *Caual. can. de vsufr. mulier. relict. num. 13. & 9.* vbi quod si vsufructuarius non satisdet,
8 † etiam hærede nō petente non facit fructus suos, sed interim hæres eos lucratur, nec tenetur restituere, *Surd. d. dec. 57. nu. 12.* & hanc opinionem tenuit Rota coram *Manuc. decis. 43. nu. 4.* Ratio autem, qua mouentur Doctores est, quia fructus
9 † non acquirūtur vsufructuario, nisi ab eo, vel ab alio eius nomine percipiantur, vel à solo separentur ad text. *in l. si fur. vbi glos. in verb. percipiantur. ff. de vsufr. & l. si vsufructuarius vers. Iulianus ait. ff. quib. mod. vsufruct. amitt.* nec vsufructua-
10 rio datur † prius actio, vel petitio vsusfructus, quam satisdederit, *l. si vsusfructus. ff. de vsufr. in princip.* ib. si vsusfructus legatus sit, non prius dandam actionem vsufructuario, quam
11 satisdederit, se boni † viri arbitrio vsurum, fruiturum, &c. Quia licet cautio ista de vtendo arbitrio boni viri non dicatur
12 de substantia vsusfructus, † cū sæpè sine ea detur vsusfructus, vt est *glos. communiter approbata instit. de vsufr. in verb. salua rerum substantia, vbi Io. de Platea, Aretin. & alij scribentes, & alia glos. in l. si vsusfructus. §. planè in verb. hanc cautionem. ff. vsufr. quemad. cau.* est tamen de substantia petendi,
13 † ita quod ante hanc oblationē vsufructuario fructus minime debeantur, *Bald. cons. 163. num. 1. vers. & ista videtur mihi lib. 1. & cons. 454. per tot. lib. 5. Ruin. cons. 91. nu. 10. & cōs. 202. nu. 7. lib. 2. Castil. d. tract. de vsufr. cap. 8. nu. 17. & 18.* atque ita cum Hector & Franciscus proprietarii perceperint fructus, & non fuerint interpellati per Gabrielliam, siue per Franciscum, & Catherinam cessionarios petendo vsumfructum, & præ-
14 stando cautionem, † non possunt dici constituti in mora, nec in mala fide itaut teneantur restituere fructus.

Non obstat, quod ex declaratione in actis facta in Tribunali Auenioneñ per procuratores Gabrielliæ ab ea constitutos vsque de anno 1614. ad adeundam hæreditatem Antonij, & Bartholomæi de Tertullijs probetur petitū fuisse vsumfructū consistentē in substitutione fideicommissaria Nicolai, dum declararunt nomine Gabrielliæ velle adire hereditatem delatam vigore exēplaris substitutionis, vel alio quouis titulo citrà præiudiciū vsusfructus eidem exponenti competentis, instando tolli inhibitiones per Tertullios hæredes proprietarios obtentas, ex quibus prætendunt informantes negari non posse, quin fuerint in mora, cum vsq; ab eo tempore litem sustinuerint, & recusauerint soluere vsumfructum. Quia Domini censuerunt, non subsistere in facto, quod hæredes proprietarij negauerint vsumfructum Gabrielliæ, sed solum inualiditatem exēplaris, cum voluerint sustinere validitatem fideicommissariæ, quod satis patet, cū acceptauerint testamentum, & se obligauerint ad solutionē legatorum in eodem testamento contentorū, & inhibitiones fuerunt vigore illius ne de facto molestarentur vigore exemplaris. Vnde cum inhibitiones non fuerint ad effectum euitandi præstationem legati vsusfructus, sed ad se, eorumq; possessionem hæreditario nomine retentam tuen-
15 dum, & conseruandum, nullo pacto dici possunt † constituti in mora, itaut occasione moræ possint cōdemnari ad fructus perceptos. *Nec textus in l. si vsusfructus mihi in biennium, & tradita per Bal. qui dicit ita se consuluisse in l. 2. num. 11. C. comm. de leg. & in l. 1. nu. 23. ff. de vsur. & fruct. &c. nec Angel. in cons. 356. num. 7.* & alij in contrarium allegati applican-
16 tur huic casui, cum † procedant data mora ipsius hæredis, Vnde nulla intercedente mora hæredis, vt in isto casu ex supra de-
17 ductis, iuxta magis cōmunem fructus ante † præstitam cautionem ab eo percepti non debent vsufructuario restitui iuxta supradictam doctrin. *Bart. in l. vxori* cum alijs supra allegatis,
18 intercedente enim mora ipsius hæredis, † in eo punitur, quod condemnatur ad fructus perceptos à die motæ litis, quamuis & vsufructuarius nullam præstiterit cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, iuxta *text. in d. l. 1. ff. vsufruct. quemad. cau.*

Et ex his censuerunt Domini corruere responsionem datā in decisionibus *Dominorum meorum Dunozetti 4. Feb. 1637. & Panziroli 1. Iulij eiusdem anni*, * quod dicta citatio nō esset necessaria in hoc casu, cum bona semper fuerint detenta penes Hectorem, & Franciscum de Tertullijs hæredes, & pro-
19 prietarios, ex regula quod plus † sit habere rē, quam fideiussorem. Quoniam in his terminis quando proprietarij possident, & percipiunt fructus ante oblatam cautionem, intrat communis sententia supra relata, vt nō restituantur fructus vsufructuario, qui debeat ad effectū consequendi bona relicta offerre cautionem licet non petitam, quia ex iuribus, & auctorita-
20 tibus supra allegatis, fructus † non aliter fiunt vsufructuarij, quam si ab eo, vel alio eius nomine percipiantur, nec vsufructuario datur actio, vel petitio vsusfructus priusquā satisdederit. Vnde infertur, vt explicat *Ruin. d. cons. 50. lib. 2.* qui alios consonantes refert, illumq; sequitur *Manuc. d. dec. 43.* etiam
21 hæredes non esse in mora, & interim † fructus bona fide percipere, nec proinde debere restitui, nec *Surd. decis. 141. nu. 14. & Siluan. cons. 37. nu. 8.* relati in decisionibus DD. meorum tol-
22 lunt responsionem, quia procedunt solum in casu, quo † vsufructuarius inopia laborat, ita quod ratione impotentiæ lex sibi dimissionē prædictam indulgeat, secus vero inopia cessante, quia in primo casu bona remanere debent penes heredem, vel alium extraneū, qui tenetur præstare aliquid, annuum pro vsufructu, ideoq; illorum dicta non applicantur in hoc casu in
23 quo hæc via non fuit electa, † cum debuisset peti vsusfructus, & vlterius probari inopia, vel allegari & iurare non posse inuenire fideiussorem. *Surd. decis. 141. num. 2. 10. & 11.* cum alijs *Grat. discept. 901. nu. 12. & 13.* & ita cum nulla petitio vsusfructus interuenerit, nullaq; cautionis oblatio, probatio paupertatis, vel alia, certum est nos versari in terminis iuris communis, secundum quod fructus iure proprio percepti ab hæredibus
24 non interpellatis, † nec constitutis in mora, non sunt restituendi vsufructuario, qui non petijt, neque cautionem præstitit.

Minus censuerunt Domini obstare quod Gabriellia ex cuius persona agunt Franciscus, & Catherina cessionarij excusari debeat à prædicta oblatione, & præstatione cautionis propter litem, quæ diu fuit agitata super validitate, vel inualiditate testamenti, vt dicitur in dicta decisione Domini mei Dunozetti, quia cum lis nunquam fuerit agitata ante primam sententiam, super vsufructu, sed super exemplari, super qua Hector, & Franciscus iam acquieuerant, & super fideicommis-
25 saria, super qua Gabriellia succubuit, † lites istæ diuersæ nihil habentes commune cum vsufructu, non possunt constituere Franciscum, & Catherinam cessionarios Gabrielliæ in statu melioris cōditionis *ad l. non solet. ff. de reg. iur.* Debebat enim Gabriellia vsufructuaria petere vsumfructum cum oblatione cautionis, nulla habita ratione reseruationis factæ in aditione hæreditatis per suos procuratores, quia reseruatio, de qua in aditione non est petitio, nec est oblatio cautionis; quæ copu-
26 latiuè requiruntur contra proprietarium possidentem, vt constituatur in mora restituendi fructus ante præstitam cautionem perceptos ex supra allegatis.

Demum non obstat, quod Gabriellia iuris ignara non potuerit certo scire, an verè sibi debitus esset vsusfructus, cum ab initio venerit ad causam Henricus nepos ex filia prætendens ex-
27 cludere Gabrielliam † auiam tāquam primus filius masculus, ideoq; ista dubietas sufficiat ad excusandam mulierem à non præstita

28 præstita cautione, in qua propter sexus fragilitatem † præsumitur ignorantia, *l. regula in princ. ibi quod, & fœminis. ff. de iur. & fact. ignor. facit text. in l. cum de indebito. §. 1. ff. de probat. Cyn. in l. 3. vers. tertiò quæro. C. de vsufr. Salyc. in l. 1. sub nu. 6. vol. 2. C. eodem Alberic. in d. l. 3. in fine*, cum alijs cumulatis per *Simon. de Prat. de interpret. vlt. vol. lib. 4. dub. 10. sub n. 80. vers. hoc præcipuè*. Quia omnes in contrarium allegati expresse loquuntur, quando mulier ante præstitam cautionem percepit fructus, & fuit in possessione, nam alias sine possessio-
29 ne, † etiam quod sit mulier, non excusatur ex allegatis per *Surd. decis. 281. nu. 5.* ita distinguunt *Soccin. iun. cons. 72. nu. 23. & 24. idem Surd. vbi supra Castr. cons. 357. in fin. vol. 2. Bero. cons. 60. num. 51. & seqq. vol. 2.* idemque ex aliis obseruat, & optimè comprobat *Pinell. d. 2. par. l. 1. C. de bon. mat. numer. 79. Castill. in d. tract. de vsufr. d. cap. 16. num. 13.* data tamen adeptione possessionis sine vitio, & cum in isto casu Tertullij non Gabriellia possederint bona subiecta fideicommisso, clarè patet iura, & auctoritates in contrarium allegatas non
30 applicari & quamuis possessio † legitima ad lucrandos fructus sufficiat etiam ante cautionem, post petitam tamen cautionē non sufficiat possessio, quia iam vitiosa esse incipit sic post *glos. Bart. Fulgos. Imol. Panorm. Alex. Soccin. Bald & Salic. resoluit Pinel. d. l. 1. par. 2. C. de bon. matern. d. nu. 77. in fin.* & idem probarunt *Io. Sicard. in d. l. 4. C. de vsuf. nu. 7. Florian expressim in l. si cuius num. 6. in vers. aut fuit petita, & non præstita. ff. de vsufr. Paris. cons. 61. numer. 5. vol. 3. Crauett. consil. 300. num. 2.*

Ex quibus omissis ijs, quæ deducebantur ex capite inualiditatis dictarum sententiarum, sententias pro Francisco, & Catherina cessionarijs latas, Domini censuerunt esse reuocandas.

☞ * *Prima est decisio 195. altera vero est decisio 238. supra in hac parte. Et in sequenti parte coram eodem R. P. D. Ghislerio in hac eadem causa habetur alia decisio sub die 18. Martij 1639.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO DECANO.

Oscen̄ Iurisdictionis.

Veneris 11. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Ordinarij, cum habeant intentionem fundatam in iure super exercitio iurisdictionis in sua Diœcesi, quousque eis non sit inhibendum. Ordinarij non habent iurisdictionem contra Regulares &c.

SVMMARIVM.

1 *contra Ordinario, cum habeant intentionem fundatam in iure super exercitio iurisdictionis in sua Diœcesi non est inhibendum, donec cognoscatur de iuribus prætendentium exemptionem, aut præscriptionem, nu. 2.*
3 *in Visitationis, & executionis piarum voluntatum materia, plura in iure sancita sunt.*
4 *Regulis non semper, & indistinctè inhærendum est.*
5 *Ordinarijs circa iurisdictionem non assistitius contra Regulares, quod procedit etiam si Ordinarij sint Sedis Apostolicæ delegati. nu. 6.*
6 *Regulares superiorum vigilantiæ relinquuntur.*
7 *Titulus vigore priuilegij allegari potest.*
8 *in Possessione sua, quis turbari non debet, dum cognoscitur de eius releuantia.*
9 *Concilio Tridentino censetur derogatum, licet de Tridentino non sit facta mentio, stante derogatione Conciliorum.*
10 *Ordinarius, quando dicatur processisse vti piæ operis executor in casibus à iure concessis.*
11 *Ordinarij tanquam Sedis Apostolicæ delegati in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos sunt executores.*
12 *Ordinarius cessante negligentia non potest priuare exequutores testamentarios suis facultatibus.*
13 *Appellatio de iure semper datur ad vtrumque effectum, scilicet deuolutiuum & suspensiuum.*
14 *Iudex pro sua iurisdictione tuenda, & partium securitate, debet inhibere partibus instantibus.*

DECISIO CCLIX.

PAtres Societatis prætendentes se esse grauatos ex processu, & sententia Ordinarij Oscen̄, appellarunt, & causa ad Rotam delata cum facultate inhibendi causa cognita hodie fuit dubitatum, an esset inhibendum, & Domini affirmatiuè responderunt.

Nam etsi vera sit conclusio, & per Rotam sæpè recepta cō-
1 tra Ordinarios † nedum de iure communi habentes fundatam intentionem in exercitio eorum iurisdictionis, *c. conquærente de off. Ordinarij, c. cum persona. de priuil. in 6. c. 6. ū venerabilis, c. cum de Xenodochijs de relig. domibus*, sed etiam ex decretorum *Tridentini dispositione c. 8. sess. 21. c. 8 sess. 22. cap.*
2 *20. sess. 25.* non esse inhibendum, donec † cognoscatur de iuribus prætendentium exemptionem, aut præscriptionem, *Caputaq. dec. 201. par. 2. Toletana iurisdictionis, quæ est 396. par. 1. & in eadem 493. par. 2. recent. & Theatina iurisdictionis 501. ead. par. 2. & 525. par. 3. recent.*
3 Attamen quia tam in materia visitationis, quàm † executionis piarum voluntatum, vtroq; iure plura sancita fuerunt, *c. tua nobis. de test am. clem. 1. & vnica eod. tit. clem. 2. de relig. domib.*
4 *& cap. 8. sess. 21. c. 8. sess. 22.* non semper, & indistinctè regulę † inhærendum est, sed videndum quo iure Ordinarius processit contra Rectorem, & alios executores, vel tanquam piæ operis exequutor, vel tanquam Visitator.

Si de hac postrema parte materiam visitationis tangente ageretur, & qui non est casus, nec Ordinarius, & seu eius Vicarius ex tenore monitorij transmissi intendit visitare Collegiū Patrum, quoad regimen & regularem disciplinam, aut bonorum Ecclesiasticorum conseruationem, tunc indistinctè esset
5 inhibendum, quoniam ius † non assistit Ordinarijs cōtra Regulares quinimò in decretis supradictis excipiuntur propter regulare obseruantiam, quę in eorum Monasterijs viget, quo-
6 rum † Superiorum vigilantiæ relinquitur, & de iure competit etiam quod Ordinarij sint Sedis Apostolicæ delegati. *clem. 2. & vbi glos. in verbo alia & ibi Vitalin. in §. hoc igitur. num. 4. & seq. de statu Monac. & in clem. quia contigit. nu. 73. de relig. domib.* quæ iuris assistentia eo minus Ordinarijs deseruire posset contra Patres Societatis, habentes priuilegia Pauli Tertij, Pij Quarti, & Gregorij Decimitertij, cum clausulis amplissimis exemptionis ab omni superioritate, exemptione, & visitatione quorumcumque Ordinariorum, cum susceptione sub prote-
7 ctione Sedis Apostolicæ cum † quibus possunt allegare titulū, & à die datæ illorum obseruantiam, & dum cognoscitur de re-
8 leuantia in eorum libertatis, † & exemptionis possessione turbari non possunt, *c. cum persona. in fine priuil. in 6.* & comprobāt *Anchar. ibid. n. 12. Gemin. nu. 3. & 4. Franc. nu. 2.* Hancq. declarationem sequuta est *Rota decis. 491. num. 4. & 5. 685. num. 2. par. 1. 382. num. 5. par. 2. recent. Seraph. decis. 595. num. 3. & 1279. in fine*, & idem fuit firmatum *in Lauretana iurisdictionis 12. Maij 1635. coram Episcopo Vrgellen.* & seruari debet, cū priuilegia Patrum post Concilium Tridentinum superue-
9 nerint cum derogationibus † Conciliorū, quæ sufficiunt etiā quod de Tridentino in indiuiduo mentio facta nō fuerit, vt in causa *Sancti Angeli pensionis 16. Decembris 1594. coram Card. Hieronymo Pamphilio 179. nu. 6. p. 2. rec. & in Alerien. pensionis 20. Martij 1626. coram D. meo Decano.*

Rectius igitur existimarunt Domini inspecto tenore moni-
10 torij dici posse Ordinarium † processisse vti piæ operis exequutorem in casibus à iure concessis, *c. tua nobis, de test. clem. vnica, eod. tit. c. quia contigit de relig. domib.* ad quæ iura *Conciliū Tridentinum* se remisit *in cap. 8. sess. 22.* ibi Episcopi etiam, tā-
11 quam Sedis Apostolicæ delegati in casibus a iure concessis † omnium piarum dispositionum tàm in vltima voluntate, quam inter viuos sint exequutores.

Cæterum quia iura prædicta prouident in casu negligentię, abusus dissipationis, & dilapidationis bonorum quicquid sit, an etiam in hoc secundo casu intrent priuilegia Societatis; attamen de negligentia Rectoris Collegij adhuc non constat, & eo minus aliorum exequutorum, qui nominati fuerūt in testa-
12 mento Ludouici, quos † Ordinarius suis facultatibus priuare non potest, *Bald. cons. 39. nu. 2. lib. 5. Castr. cons. 456. nu. 1. lib. 2. Alex.*

Alex.conf.106. nu.6.lib.6. merito cessante causa, & culpa alio rū exequutorum ius in hac parte non assistit Ordinarijs, ad sustinendum inordinatum processum, & grauamen dissimulari
13 nō potest propter, quod de iure semper datur appellatio † ad vtrumq; effectum deuolutiuum & suspensiuum, *c. non solum, c. Romana. §. si autem de appell. in 6. l. appellatione, C. eod. titu.* & Iudex pro sua iurisdictione tuenda, & partium securitate
14 † ne aliquid innouetur potest, & debet inhibere partibus instantibus, *Lancell. de attent. cap. 4. ampl. 10. num. 2. & cap. 20. num. 7. & seqq. Menoch. conf. 35. nu. 14. lib. 1.*

Et ita conclusum fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommissi de Ramundinis.

Die Lunæ 14. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Bona, quod sint fideicommissaria, ex quibus doceri possit. Fideicommissi derogatio, quando dicatur nulliter obtenta. Assignatio, quando fuit conditionalis, deficiente conditione, resoluitur dicta assignatio.

SVMMARIVM.

1 *Bona, quod sint fideicommissaria, doceri potest ex instrumento diuisionis factæ inter cohæredes, vbi asseritur, quod bona erant fideicommissaria, & nu. 4.*
2 *Dominium non probatur ex solo titulo.*
3 *Dominium probatur ex confessione.*
5 *Fideicommissi substantia si fuerit probata per confessionem, ipsa etiam bona probari possunt per confessionem, quod sint fideicommissaria.*
6 *Inuentarium plenè probat contra conficientem.*
7 *Confessio non solum probat contra confitentem, sed etiam contra habentes causam ab eo, vt ipsi non possint illam impugnare, nec illi contrauenire.*
8 *Forma, & conditione data super aliquo actu, si non adimpleatur actus habetur pro non facto.*
9 *Gratia, quando laborat vitio subreptionis, vel obreptionis, non potest substineri.*
10 *Principali deficiente corruit accessorium.*
11 *Antecedenti destructo, corruit id, quod ex eo sequitur.*
12 *Breue quando est commissarium, qualiter sit procedendum.*
13 *Fideicommissi derogatio nulliter executa, & subreptiè obtenta non impedit immissionem.*
14 *Identitas vt probetur sufficit, quod verificentur duo confines.*
15 *Clausula constituti, operatur translationem possessionis naturalis, & ciuilis.*
16 *Assignatio, quando fuit temporalis, deficiente causa propter quam fuit facta, resoluitur d. assignatio.*
Clausula constituti importat translationem dominij, & dationem insolutum.
17 *Datio insolutum, quando non dicatur facta, sed potius pignoris constitutio.*
18 *Bona si fuissent data insolutum, non fuisset conuentum, vt illa restituerentur.*
19 *Datio insolutū est sui natura perpetua, & translatiua dominij.*
20 *Clausula constituti debet intelligi secundum subiectam materiam.*
21 *Testatoris prohibitio non potest impedire ius creditorum.*
22 *Bona hypotecata, & obligata transeunt cum suo onere.*
23 *Bona omnia descripta in inuentario ex quibus præsumatur, quod sit vltimi defuncti.*
24 *Hæres, si quis sit relictus ad certum tempus, non potest alienare proprietatem bonorum.*
Vxori vigore iurium dotalium competit tantum ius pignoris, & hypotecæ in bonis mariti defuncti. nu. 24.
25 *ad Errorem confessionis probandum requiruntur probationes exactissimæ, & indubitatæ.*
26 *Error ex quibus excludatur.*

DECISIO CCLX.

COmmissa mihi causa appellationis interpositæ à sententia Rotali lata ad fauorem Ioannis Baptistæ Ramūdini, alias Antonij Mariæ Beliossi super immissione in possessionem præ dij Cadriani possessi à DD. de Lucatellis, & admissio ad causam Comitæ Francisco de Pepulis vti necessario defensore Comitis Hieronymi Ranuccij, dedi dubiū, An dicta sententia esset confirmanda, quod fuit affirmatiuè resolutum, quia de validitate non est ambigendum, cum sit lata seruatis seruandis, & iustitia est clara, & patens *ex decisionibus in hac causa factis coram R. P. D. meo Dunozetto 15. Februarij, * & 9. Maij 1636.**

Fundamentū resolutionis fuit, quia Dominis visū fuit ex bene deductis in dictis decisionibus probari prædiū, de quo agitur, fuisse in hæreditate Ioannis Baptistæ Ramundini fideicōmittentis de tempore obitus. Primo ex instrumento diuisio-
1 nis factæ inter ipsum fideicommittentē, & Melchiorē † eius ex fratre nepotem, in qua prædium Cadriani, de quo agitur, pro sua portione fuit assignatum fideicommittenti *Fusar. de substit. q. 618. num. 17. Mascard. de prob. concl. 778. nu. 21.* & li-
2 cet ex solo † titulo non probetur dominium, *l. cum res. C. de*
3 *prob.* probatur tamen † ex confessione, de qua in instrumento diuisionis, vt notatur *in l. cum te. C. de transact. & in l. cum precibus. C. de probat. Tiber. Decian. resp. 76. num. 9. lib. 3.* quia cum bona fuerint diuisa tāquam communia, & propria, vter-
4 que tam Ioānes Baptista fideicommittens, † quam Melchior fassi sunt dicta bona esse eorum, *Ruin. conf. 40. nu. 3. lib. 4.* & sicut substantia ipsius fideicommissi probatur per instrumenta diuisionum, in quibus fit mentio fideicommissi, ita quoq; &
5 ipsa bona quod † sint fideicommisso subiecta, probatur per confessiones auctorum, *l. non intelligitur. §. tacitè iuncta gloss. in verb. probationibus. ff. de iur. fisc.* vbi etiam *Bart. Socc. iun. conf. 181. nu. 34. lib. 2.* Secundò ex inuentario facto per Ludouicam hæredē grauatam, in quo apparet descriptū huiusmodi
6 prædium tanquam hæreditariū Ioannis Baptistæ † fideicōmittentis, quod pariter plenè probat, *l. fin. C. arbitr. tut. l. fin. C. de iur. delib. Rot. diuers. dec. 800. num. 23. par. 1. & dec. 407. nu. 2. par. 2. & coram san. me. Greg. XV. dec. 575. nu. 3. vbi addent.* Quæ omnia bene cōprobantur ex lectura duorum Breuium Clementis Octaui, & Pauli V. in quibus hæres grauatus pro eximendo prædium, de quo agitur, ab onere fideicommissi, fatetur illud fuisse subiectum fideicōmisso per dictum Ioannē
7 Baptistam testatorem facto, quam confessionē Lucatelli † habentes causam ab eo nō possunt impugnare, neq; illi contrauenire, vt in specie tradit *Soccin. in d. conf. 181.* & probat text. *in l. cum à matre. C. de rei vendic.* prout nec etiam iuuari possunt derogationibus obtentis à supradictis Summis Pontificibus, cū respectu Breuis Clementis VIII. non fuerit seruata forma in dicto Breui præscripta, vnde sequitur, quod conditio-
8 ne, † & forma non impleta, derogatio executoris deputati habeatur pro nō facta. Respectu vero Breuis Pauli V. nec illud
9 quicquā facit, cum sit manifestè subreptitium, & † obreptitiū, ex quo fuit narratū vigore Breuis Clementis non inueniri emptorem, dum inuestimentum fieri debebat in locis montiū in Vrbe, & tamen fuerat antea facta venditio vigore Breuis Clementis VIII. & ita deficiente fundamento secundi Breuis, &
10 † secundæ derogationis, corruit etiā ipsum Breue, & derogatio in eo contenta, *cap. cum Paulus 1. q. 1. l. flaminiū. §. vitiam. vers. idem seruius. ff. de damn. infect.* quia antecedenti destru-
11 cto † corruit etiā id, quod ex eo sequitur, *l. apud antiquos, & ibi Bald. C. de furt. l. si sponsus. §. 1. ff. de donat. int. vir. & vxor.* Vltra quod dictum Breue numquam fuit præsentatū exequutori, vt ex deductis *in decisione R. P. D. mei Dunozet. 19. Maij 1636.* in hac causa, prout necessariò requirebatur, quia Papa non derogauit fideicommisso, sed concessit gratiam pro derogatione in forma Commissaria, ideoque cum Breue esset
12 Commissarium, & esset concedenda † licentia per executoré, debebat præcedere sententia illius, & seruari forma Breuis, *decis. c. delicta. de rescrip. Abb. conf. 41. par. 1. Rota in recent. decis. 614. num. 2. par. 1. & 676 num. 5. par. 2. in Romana domus 10. Aprilis 1630. coram Reuerend. Vrgellen. & in Messanen. seu nullius feudi 15. Februarij 1636. coram R. P. D. meo Merlina.*
13 Vnde cum derogatio † fideicōmissi nulliter executa, & subreptitiè obtenta non impediat immissionem, vt tenuit Rota in

Romana

Romana Casalis Palazzetti 10. Iunij 1615. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo inter recent. decis. 718. nu. 6. ad med. par. 2. meritò fuit resolutum in d. dec. R. P. D. mei Dunozetti non obstare Breuia Clementis Octaui, & Pauli Quinti obtenta à dicto Francisco Aloysio vltimo hærede grauato pro derogatione fideicommissi.

Et ex instrumento diuisionis, inuentario, & derogationibus fideicõmissi remanet probata identitas, quia eadem confinia enunciata in petitione conueniunt cum dicto instrumento diuisionis, inuentario, & derogatione fideicommissi, tam circa denominationẽ, quã circa loci qualitatem, & quoad confi-
14 nia, & numerum tornaturarum, licet † ad istum effectum sufficiat, quod verificentur duo confines iuxta doctrinam Bart. in l. demonstratio falsa num. 20. ff. de cond. & demonstr. Aym. cons. 57. nu. 7. Menoch. cons. 21. nu. 33. Rot. in rec. dec. 131. nu. 5. & seqq. par. 1. & in Bononien. fideicommissi de Desiderijs 14. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Merlino.

Supradictis non obstat, quod Ioannes Baptista fideicõmittens de anno 1564. assignauerit omnia bona sua suis creditoribus, & in specie prædium Cadriani, de quo agitur, cum clausula constituti, vt apparet ex instrumento assignationis, quæ
15 clausula operatur † translationẽ possessionis naturalis, & ciuilis, l. quod meo. vbi Bar. nu 3. ff. de acqu. poss. cum alijs adductis per Tiraquel. de verb. constitu. in princ. nu. 1. quia cum hæc assignatio fuerit temporalis, donec scilicet ipsi creditores fuissent
16 de credito satisfacti, sequuta satisfactione, assignatio fuit † resoluta cum reuersione bonorum ad ipsum fideicõmittentem, & ideo clausula constituti importans translationem dominij, & dationem insolutũ, non applicatur huic casui, in quo ex ipso instrumento apparet bona non fuisse data insolutum, sed ad vtendũ, & fruendum, donec impleretur satisfactio, obligatis creditoribus de custodiendo, & conseruando bona assignata, fidele cõputum reddendo, & retrocedendo omnia prædicta bona stabilia, & credita Montium, &c. Ex quibus verbis appa-
17 ret dictã assignationem † non fuisse dationem insolutum, sed constitutionem pignoris, vt in terminis Surd. cons. 243. lib. 2.
18 nu. 2. & seqq. quia si bona fuissent data insolutum, non † fuisset conuentũ de illis restituendis, vt bene considerat d. cons. nu. 5. in fin. & in omnẽ casum quatenus etiam assignatio prædicta non fuisset constitutio pignoris, sed datio insolutum sui
19 natura perpetua, & translatiua † dominij, adhuc cessat difficultas, dum ex pacto constat illam fuisse resolubilem, atq; ita consulendũ est, vt tenuit Menoch. cons. 201. nu. 41. lib. 3. hanc censeri insolutum dationem resolubilem tamen sequuta satis-
20 factione creditorum, & sic clausula † constituti, & alia, quæ important translationem dominij, ac dationem insolutum ita debere intelligi, vt cum subiecta materia cõueniant, scilicet ad satisfaciendum creditoribus, & post satisfactionem recuperãdi bona ad eum finem assignata, ne sequatur repugnantia, vel absonus intellectus, & dum diuisio inter fideicommittentem, & nepotem annotatio in inuentario, & confessio facta in precibus porrectis pro alienatione prædij, cum derogatione fideicommissi sunt posteriora assignatione prædicta, euentus probauit prædium fuisse assignanti restitutum, & sic intrat præsumptio secutæ satisfactionis, alias creditores non acquieuissent alienationi factæ per hæredem, nisi ipsi fuissent antea satisfacti de eorum credito.

Nec obstat, quod fideicommissum non comprehendat bo-
21 na ab ipsomet testatore obligata cum prohibitio † testatoris non possit impedire ius creditoris, quia hæc obligatio testatoris non tollit quin prædium, de quo agitur, non remanserit in
22 eius bonis, nõ sequuta aliter alienatione, & bona interim † hypotecata, vel obligata remanent, & transeunt cũ suo onere, Castr. & alij in l. Iulianus. §. idem Celsus. ff. de act. empt. Rot. in Ariminen. saluiani 18. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Motmanno, in Romana domus 20. Febr. 1636. coram R. P. D. meo Verospio, & in Romana saluiani de Caffarellis 13. Martij præteriti coram R. P. D. meo Buccabella, & vigore dictæ obligationis prædium fuit eidem fideicommittenti in sua portione in instrumento diuisionis assignatum.

Minus obstat, quod inuentariũ non probet istud prædium fuisse in hæreditate Ioannis Baptistæ fideicommittentis tanquã factum per Ludouicam vxorem testatoris hæredẽ institutam, addita protestatione, quod non intendebat fateri aliqua bona esse in hæreditate Ioannis Baptistæ, quia etiam si dictũ inuentarium non sit factũ à Francisco Aloysio, sed à Ludouica, atta-

men ex eo apparet, quod Ludouica successit in hoc prædio vti,
23 possessio per testatorem, & sic intrat præsumptio, † quod omnia bona in inuentario descripta sint vltimi defuncti, Aym. cons. 127. nu. 7. Dec. cons. 74. nu. 16. Surd. cons. 310. nu. 15. & dicta clausula præseruatiua non operatur nisi casum, in quem aliunde constaret, quod bona non essent hæreditaria.

Nec quicquã facit, quod eadẽ Ludouica hæres, eadem bona inuentariata renunciauerit, quia talis renunciatio nõ importat dominij translationẽ, non solũ, quia in testamento fuit tan-
24 tũ relicta † hæres ad certum tempus, & propterea non potuit alienare proprietatẽ, sed etiam quia vigore iuriũ dotalium ipsi cõpetebat tantũ ius pignoris, & hypotecæ, ad tradita per Rotã in S. Seuerini dotis 16. Decemb. 1616. & 1. Iulij 1620. coram bo. mem. Vbaldo, & dum post obitum Ludouicæ, iuxta formã dispositionis fideicõmittentis possessio fuit restituta Francisco Aloysio fideicommissario, inde sequitur cessionem suorum iurium, super bonis hæreditatis Ioannis Baptistæ factam per prædictam Ludouicam ad fauorem Pompei de Florauantibus non præiudicasse vocatis ad fideicommissum.

Quæ dicuntur de errore confessionis Francisci Aloysij in precibus porrectis Clementi octauo, & Paulo Quinto, Domi nis visa fuerunt non releuare, cum ad probandum errorem re-
25 quirantur probationes † exactissimæ, & indubitatæ, maximè cũ agatur de hærede informato, qui millies fassus fuit prædiũ, de quo agitur, ad se spectare vigore fideicõmissi q. Ioannis Baptistæ Ramundini, in precibus porrectis Clementi Octauo, in iustificatione gratiæ coram Vicario Curiæ Archiepiscopalis Bononiæ, in instrumento venditionis in vim prædictæ deroga-
26 tionis factæ Capitaneo Protesilao de Sauignanis, † in quo pro reintegratione fideicomissi iuxta formã Breuis se obligauit facere reinuestimentũ ad commodum vocatorũ, in nouis precibus porrectis Paulo V. ad effectum deueniendi ad nouã alienationem, in instrumento alienationis factæ per eundem Comiti Francisco Ranuccio, in quo pro validitate actus, & ad docendum quod non obstante fideicommisso posset deueni re ad venditionem dicti prædij, præinsertum fuit Breue derogationis Clementis Octaui, sententia Vicarij Bononien. & Breue Pauli V. & demum dictus emptor se obligauit ad reinuestimentum ad fauorem fideicommissariorum, ex quibus penitus excluditur error.

Quare ex supradictis Domini pro confirmatione sententiæ Rotalis resoluerunt.

☞ * Sunt Decisiones 93. & 191. supra in hac parte.
¶ Et in sequenti parte adsunt aliæ decisiones in hac causa, idest sub diebus 15. Martij 1638. coram eodem R. P. D. Ghisilerio, & 19. Nouemb. eiusdem anni coram R. P. D. Verospio.

R. P. D. MERLINO.

Interamneñ Successionis.

Die Lunæ 14. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Inter partes contrahentes de fideicommisso conuentionali, si fuerit conuentum, vt si quis eorum decederet sine filijs, &c. deberet eligere vnum de eorum domo, seu familia, si ille non fecerit dictam electionem, ad quem dicatur deuoluta facultas illa eligendi.

SVMMARIVM.

1 ex Declaratione insurgit confessio, qua nulla maior est probatio.
2 in Arbitrio alicuius id, quod potius non est, adimplendũ venit.
3 Fideicommissi conuentionalis vigore, in quo adest hypoteca, competit fideicommissario particulari saluianum.
4 Electio de familia alicuius; si facienda sit ab aliquo vigore pacti ad hoc, vt electus succedat in bonis, si ille nunquam elegerit, apertum est ius illis de familia, perinde ac si electio facta fuisset.
5 Electio vnius de familia, si ad hæredem spectet, si ipse non elegerit

elegerit, electio transit ad heredem eiusdem.

6 *Sed melius in hoc distingue. Aut emolumentum proueniens ex electione spectat ad heredem, & tunc ipsa etiam electio spectabit ad eius heredem.*

Quando vero electionis facultas non venit in consequentiam iuris preambuli, & emolumenti transmissibilis, nec iure proprio, competentis ad heredem, tunc nec eidem heredi competit electio, num.8.

7 *L. si ita stipulatus ff. de verb. oblig. loquitur vbi res eligenda transmissibilis est ad heredem.*

9 *Electio facienda vnius de familia per heredem, quando facta non est, tunc omnibus eiusdem familia ius competit, & actio datur nulla habita ratione proximitatis gradus.*

10 *Electio facienda per heredem de vno de familia, si non fiat, tunc non omnes de familia, sed proximior tantum, vel pares in gradu veniunt.*

11 *Illegitimi, seu naturales non sunt de agnatione, nec de familia, & hoc procedit de rigore iuris, nu. 16.*

12 *Ius non petentis tertius allegare non potest.*

13 *Electio vnius de familia, si per aliquem erat facienda, quando non fuit facta, Iudex potest comparenti omnia bona spectantia ad eligendum assignare, communicaturus postea cæteris eorum ratam, si & postquam prodierint in iudicium.*

14 *Et si non prodierint, quod extent alijs proximiores excipientibus & non actori incumbit onus probandi.*

15 *Et nec Iudex tenetur inquirere an alij adessent.*

17 *de Contractus interpretatione, quando agitur, magis standum est opinioni partium, & quid ipsi senserint, quam quid generaliter in abstracto, & de rigore iuris sit statuendum.*

18 *Spurius vt non possit dici de domo, seu familia, quando iste rigor possit relaxari, & qualiter possit probari, quod sit de domo. nu. 19.*

20 *Solutio presumitur facta de pecunijs eius proprijs ad quem vigore preambuli contractus spectabat debitum.*

21 *Antecessores, si expressè non possunt præiudicare successoribus, id nec etiam poterunt facere per pactum iuratum cum stipulatione Notarij vallatum.*

22 *Taciti vis, & potestas non debet esse maior, quam expressi.*

23 *Indirectè non est faciendum id, quod directè fieri non potest.*

24 *in Transactionis fine, si partes speciali remedio sibi prouiderunt, vt non possit recedi ab ipsa transactione, & nolens possit cogi ab obseruantiam, tunc data inobseruantia, alijs transigentibus solum remanet ius agendi ad adimplementum.*

Non autem agendi ad resolutionem contractus. nu. 24.

DECISIO CCLXI.

Conuentum fuit in transactione, *Che de gl'altri dui terzi morendo M. Fabio senza figli legitimi, e naturali, vna parte ne venga a M. Galeazzo, & l'altra parte ad vno di Casa di Nucula ad elettione di detto M. Fabio, & l'altra parte a Liuia, & Dionora &c.*

Obijt Fabius sine filijs institutis hæredibus RR. Canonicis Cathedralis Ecclesiæ Interamnen. nulla facta electione, cui ex familia Nucula illa tertia pars deferenda esset; Et cum in d. transactionis instrumento adesset obligatio, & amplissima hypoteca omnium bonorum pro obseruantia, coram Aud. C. intentauit Ioannes Nucula saluianum pro hac tertia parte, & sententiam immissionis in saluiano obtinuit; quam hodie Domini dixerunt esse confirmandam, validitas enim illi benè defumitur ex lectura processus, iustitia autem ex eo, quod omnia requisita saluiani sunt iustificata.

Possessio antiqua Fabij ex pluribus, & signanter ex instrumento apprehensionis possessionis ipsorum Canonicorũ post mortem Fabij, qui declararunt dicta bona à Fabio eorum auctore fuisse possessa; Ex qua † declaratione insurgit confessio, 1 qua nulla maior est probatio.

Possessio vero recens reorum conuentorum, nedum ex litis sustentatione, sed etiam optimè iustificatur ex eodem instrumento apprehensionis.

Creditum cum hypoteca apparet ex ipsa concordia, quæ continet fideicommissum conuentionale ad fauorem vnius 2 de familia, etiam si Fabius non elegerit, † in illius enim arbitrio positum non erat, an omninò velit restituere, sed potius, cui restituat, *l. virum 8. §. cum quidam. ff. de reb. dub. Peregr. de fideicommi. art. 33. nu. 17. Fusar. de substit. qu. 503. nume. 94.* & vigore talis fideicommissi conuentionalis, in quo 3 adest hypoteca † competit fideicommissario particulari siluianum, *Gabr. cons. 44. nu. 1. lib. 2. Rota apud Seraph. decis. 828. n. 3. & apud bo. mem. Buratt. decis. 693. nu. 1.* & quamuis electio vnius de familia Nucula facienda esset ab ipso Fabio, ibi, *Ad elettione di esso Fabio*, attamen cum ipse † nunquam ele- 4 gerit, apertum est ius illis de familia perinde, ac si electio facta fuisset, *l. vnum ex familia, in princ. l. cum pater. §. hereditatem. ff. de leg. 2. l. fideicommissaria. §. fin. ff. de fideicommiss. libert.* cum alijs.

5 Neque obstat, quod electio istius de familia † transiuerit ad hæredes eiusdem Fabij ad *l. si ita stipulatus fuerim 76. ff. de verb. oblig. Abb. cons. 80. nu. 1. lib. 2. Thes. quæst. forens. l. cap. 49. par. 1.* Quoniam DD. placuit distinctio, quod aut emolumen- 6 tum proueniens † ex electione, spectat ad hæredem, & tunc ipsa etiam electio ad hæredem, vt spectet, necesse est, vt eidem hæredi detur actio necessaria pro cõsecutione sibi debiti emo- 7 lumenti, & in his terminis loquitur † *d. l. si stipulatus fuerim*, quia ibi res eligenda erat transmissibilis ad hæredem, & in his etiã terminis debent intelligi quotquot ab informantibus pro Canonicis allegabãtur, quoties vero electionis facultas nõ venit in consequentiam iuris præambuli, & emolumenti trans- 8 missibilis, nec iure proprio † competentis ad hæredem, tunc nec eidem hæredi competit electio, ita egregiè, *Castr. in d. l. si stipulatus fuerim. ff. de verb. oblig. num. 1. in fin. Molin. de primogenit. Hispan. lib. 2. cap. 4. num. 62. Gomez. var. resolut. lib. 2. cap. 11. num. 41. vers. quod iterum, Castill. quotidian. controuers. lib. 5. cap. 87. num. 25. vers. tertium quod competat, & facit Gamma decis. 18. num. 1. in fin.* versamur autem in hoc secundo casu, quia tertia hæc pars reseruata in concordia pro vno de familia Nucula non spectabat, nec iure proprio erat transmissibilis ad hæredes Fabij, sed ad familiam Nuculam.

Non obstat dilemma propositũ ab informantibus, pro ijsdem Canonicis, quod aut amplectimur sententiã illorum, qui 9 dixerunt non † facta electione vnius de familia omnibus eiusdem familiæ ius competere, & actionem dari nulla habita rationẽ proximitatis gradus, quã tenuerunt post alios *Alexand. cons. 13. n. 3. l. 4. Molin. de primog. l. 2. c. 4. n. 41. Surd. cons. 168. n. 6. & cõs. 268. n. 32. Fusar. de subst. q. 505. n. 1. & seqq. Peralta in d. l. vnum ex familia. §. rogo. nu. 1415. 16. & seqq. Sessa decis. 436. in fin. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 7. glos. 1. par. 3. nu. 39.* Et retenta hac opinione iniusta esset sentẽtia pro Ioanne tantum lata, cum solum pro eius rata danda ei esset immissio, & cæteris consortibus eiusdem familiæ itidem debita fuisset eorum rata.

Aut vero retinemus sententiam, quod non omnes de fa- 10 milia, sed proximior tantum, † vel pares in gradu veniãt non facta electione per Fabium, quam amplexi sunt, *glos. in d. l. vnum ex familia; §. si falcidia. in verb. necessaria. vers. quia si non eligat Imol. ibidem num. 10. Padill. num. 6. vers. & glos. ibidem.* vbi testatur de communi *Simon. de Prçt. de interpr. vlttim. vol. fol. 329. num. 74. Gabr. cons. 132. quæst. 11. nu. 1. lib. 1. & alij.* Et hinc etiam sententiæ fauere videntur *text. in l. peto Luci. § fratre herede. l. cum ita. §. in fideicommisso. ff. de leg. 2. l. fin. C. de verbor. signific.* & tunc etiam iniusta appareat d. sententia pro Ioanne lata, tum quia cum ipse Fabius esset natura- 11 lis † non erat de agnatione, & consequenter nec habebat proximiorem, *l. 4. ff. vnd. cognat. §. filium. auth. quib. mod. nat. effic. sui. Ruin. cons. 9. num. 1. 2. 4. & seqq. lib. 4.* Et ita nec Ioannes erat illius agnatus, & multo minus dici potest proximior, tum etiam quia si proximiori solum deuoluebatur hæc electio, cum plures personæ extent in hac familia Nucula, erat per gradus indaganda proximitas, quod fuit omissum à Iudice.

Quoniam neutra opinio obstaret, & dilemma bene euitatur, si retinemus primam opinionem, quod omnes admittan- 12 tur, hoc non suffragatur Canonicis, qui † non possunt allegare ius non petentiũ, & cum alij non comparuerint, Iudex comparenti Ioãni potuit totam tertiam partem assignare commu- 13 nicaturus † postea cæteris eorum ratam, si & postquã prodierint in iudicium, in puncto est, *Glos. in d. l. vnum ex familia. § rogo. in verb. sed omnes. ff. de legat. 2.* & faciunt tradita per *Surd. cons. 141. nu. 26. Peregr. de fideicommiss. artic. 43. nu. 60. recent. Rot. decis. 693. num. 2. par. 2. & decis. 134. num. 2. par. 5.* in Ro-

in Romana fideicommissi de Guidis 25. Iunij 1629. & 28. Iunij 1630. coram R. P. D. meo Verospio. Et quod extent alij
14 proximiores † incumbebat excipientibus Canonicis, non autem Ioanni actori, *Rota apud Cardin. Seraph. decis. 1259. num. 1.*

Si verò retinemus aliam opinionem, quod solùm admittatur proximior, sat est pro iustificatione sententiæ, quod ne-
15 mo † comparuerit præter Ioannem, nec Iudex tenebatur inquirere, an alij adessent, tuncque solùm facienda fuisset computatio, & distinctio graduum, si causa fuisset acta in concursu plurium de familia.

Ad id autem, quod dicebatur Fabium, tamquam illegitimũ
16 † non fuisse de agnatione, nec familia Nucula responsum fuit procedere de iuris rigore, sed cum transigentes eum habuerint pro agnato, & agatur de interpretatione eiusdem transa-
17 ctionis, † magis standum est opinioni partium, & quid ipsi senserint, quàm quid generaliter in abstracto, & de rigore iuris sit statuendum, *l. vlt. ff. quæ res pignor. oblig. poss. l. in conuentionibus. ff. de verb. signific. Alexan. in l. si tibi. num. 3. ff. si cert. pet. cum alijs per Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 2. tit. 7. num. 3. & seqq.* & in omnem casum, si proximitas respectu Fabij tanquam illegitimi non posset considerari, sufficeret Ioãni esse agnatum respectu cæterorum eiusdem familiæ Nuculæ, qui sunt legitimi, neque hic ratio vrget aliqua, quæ illegiti-
18 mos excludat, vnde † relaxari potest rigor ille, vt spurius non possit dici de domo Nucula ex notat. *per Card. Paleott. de spurijs cap. 60. nu. 3. & 4. & seqq.*

Nec obstat, quod Ioannes non probet se esse de domo Nucula, quia nedum hoc probatur ex tractatu eiusdem Fabij vl-
19 tra epistolas, † quæ solæ non sufficerent, *l. non epistolis 13. l. nudis 14. C. de probat.* sed etiam ex testibus probauit, & ex testamento, & alijs instrumentis.

Tandem non obstat, quod transactio non fuerit adimpleta, immò fuerit impugnata ab antecessoribus de familia Nucula, quoniam hoc non adimplementum vsque adhuc non fuit probatum, & Fabius retinuit hæc bona in vim transactionis, & solutiones factæ de scutis 705, ad fauorem R. C. A.
20 præsumuntur factæ † de pecunijs proprijs Galeatij, ad quem vigore præambuli contractus transactionis spectabat hoc debitum; ex traditis per *Bart. in l. triticum. ff. de verb. oblig. Crauett. cons. 91. num. 3. & cons. 198. num. 13. Corn. cons. 22. num. 5. circa med. lib. 1. sanct. mem. Greg. XV. decis. 468. num. 5. & decis. 511. num. 2.* & benè hanc difficultatem tollit D. Saxus in responsione facti, quæ etiam tolli videtur, quia si antecessores istius familiæ expresse non potuerunt præiudicare successoribus in eadem familia, quominus ipsi admitterentur ad hanc
21 tertiam partem, † nec pactum iuratum cum stipulatione Notarij vallatum reuocare, *Bart. in l. qui Romæ. §. Flauius, ff. de verb. oblig. & ibi Alex. num. 9. Ias. num. 19. & 20. Couar. var. resol. lib. 1. cap. 14. num. 10. & 11. Card. Mant. de tacit. lib. 13. tit. 48. num. 12. & 13. Gratian. discept. forens. cap. 575. num. 13. vers. additur, & 14.* multò minus potuerunt non adimplendo, vel contraueniendo, vel alio modo indicto auferre ius illud
22 iam quæsitum per instrumentum, & stipulationem, † alias maior vis, & potestas esset taciti, quàm expressi, vt in simili arguebat *Surd. cons. 301. num. 57.* & indirectè fecissent, quod
23 directè facere † non potuerunt, quod est iuri absonum; & cũ partes in fine transactionis speciali remedio sibi prouiderint, vt non posset recedi ab ipsa transactione, & nolens posset sem-
24 per cogi ad obseruantiam, hodie solùm remaneret † ius transigentibus agendi pro adimplemento, non autem agendi ad resolutionem contractus. *Bero. cons. 53. numer. 5. & seqq. lib. 3. Honded. cons. 34. numer. 8. in fin. lib. 2. Ciriac. controuers. 129. num. 28.*

Et eadem responsione tollitur, quod Fabius declarauerit in quadam schedula non teneri restituere vni ex familia, quia hoc non erat in eius arbitrio, nec potuit vocatis præiudicare.

Et ita vtraque parte informante &c.

SEQVVNTVR NONNVLLÆ DECISIONES SACRÆ ROTÆ ROMANÆ NON DVM IMPRESSÆ

Quæ in suprà relatis Decisionibus allegantur in eisdem causis, factæ.

R. P. D. VBALDO.

Cremonen. Pensionis.

Die Veneris 23. Iunij 1623.

ARGVMENTVM.

Valor beneficij ad effectum regressus qualiter benè probetur. Fructuum liquidationis materia est probatio difficilis, & ideo leuioribus contentatur probationibus.

SVMMARIVM.

1 *Probatio maior non datur, quam propria confessio.*
Confessio præualet etiam probationis instrumentariæ.
2 *Confessioni tunc multo magis est standum, quando valde verisimilis redditur.*
3 *Pater præsumitur capere bonum consilium pro filio.*
4 *Locationes, licet non probent verum valorem rei, tamen probant, quod tantum ex fructibus d. rei percipiebatur.*
5 *Pro Afflictu nemo præsumitur velle soluere eam summam, nisi illam, quam ex fructibus percepturus est.*
6 *Verisimilitudo multum attenditur in probationum materia.*
7 *Damnum, quod quis sua culpa sentit, sibi, & non alijs debet imputare.*
8 *Confessio adminiculata fortius probat.*
9 *Confessio partis, præsertim iurata, præualet quibuscumque testibus.*
10 *Confessio minoris in quibus casibus attendi soleat.*
11 *Testes, vt probent negatiuam, debent eam coarctare.*
12 *Testes de auditu, & de proprio iudicio non probant.*
13 *Fructuum liquidatio reputatur materia difficilis, & ideo probatur leuioribus probationibus. declara vt numero 14. & 15.*

Allegan-

Allegatur ista decisio infra in decisione 226. quæ est in eadem causa sub die 23. Maij 1625. coram eodem bon.mem. Vbaldo.

DECISIO CCLXII.

Eseruata pensione scutorum 2100. auri in auro super fructibus Prioratus, de quo agitur ad fauorem D. Episcopi resignãtis, cum narratiua, quod fructus ascenderent ad summã annuam scutorũ 2200. auri in auro, fuit ad instantiam D. Hieronymi resignatarij commissa causa reductionis dictæ pensionis A. C. qui etiam pro reductione pensionis ad valorem fructuum pronunciauit, & in gradu appellationis cũ clausula, sine retardatione solutionis pensionis, & solutis pluribus terminis pensionis ad summam expressam. Dubitaui, ad quam summam ascendat valor Prioratus, in casu, & ad effectum, de quo agitur; & cum effectus prætendatur duplex, si declaretur, fructus non ascendere ad tantam summam, alter ad euitandum regressum resignanti reseruatum in casibus expressis in litteris Apostolicis; alter ad repetendum, quod solutum prætenditur D. Episcopo vltra fructus, Domini re mature discussa, censuerũt; ad effectũ regressus, fructus Prioratus ascendere ad valorem narratum, ad effectum verò restitutionis coadiuuandum esse probationes pro D. Hieronymo, mouebantur ex confessione ipsius D. Hieronymi in litteris Apostolicis resignationis ad fauorẽ suũ, & reseruationis pensionis ad fauorem suum, & reseruationis pensionis ad fauorem Episcopi, quod valor Prioratus ascendebat ad summam scutorum 2200. de quo D. Hieronymus se esse bene informatum; & plenissimam notitiam habere asseruit; quæ confessio fuit ratificata per eundem D. Hieronymũ, cum in publico instrumento promisit eandem pensionem soluere in eadem summa, in supplicatione, & litteris expressa, cum eisdem clausulis, & decretis, & modo, & forma in eadem supplicatione, & reseruatione contentis cum iuramento, & obligatione Camerali, & cum fideiussione, & præsentia Excellentiss. D. Comestabilis patris sui, ideo ad effectũ regressus cuius decretum habetur in eisdem litteris, huic confessio-
1 ni † videtur standum, cum non detur maior probatio, *l. cum te. C. de trans. cum alijs plenè per Surd. cons. 60. num. 1. & ferè per tot. lib. 1. Rota in Siracusana fideicommissi coram me, quæ est decis. 436. num. 2. par. 1. recent.* & præualet probationi etiam instrumentariæ *Aym. cons. 61. num. 3. cum alijs per Rot. decis. 98. num. 1 & 2. par. 2. diuers.* & tanto magis huic confessioni
2 † videtur standum. Quia valde verisimilis redditur, tum ex accessione facta per Excellentiss. D. Philippum patrem D. Hieronymi, qui pro soluenda tanta pensione fideiussit cum non sit, verisimile, voluisse fideiubere pro solutione dictæ pensionis, nisi verè sciuisset, valorem narratum esse verum, nec ali-
3 ter passus fuisset filium obligari, cum pater † præsumatur bonũ capere consilium pro filio, *l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. cum alijs per Surd. cons. 451. nu. 29. lib. 3.* tum ex duabus locationibus bonorum Prioratus factis ad nouenniũ tempore non suspecto pro dicta summa scutorum 2200. auri, altera de anno 1603. altera de anno 1613. ante factam, vel
4 tractatam resignationem. Quæ locationes † licet non probent valorem rei, tamen probant, quod tantum ex fructibus Prioratus percipiebatur, *Rota decis. 65. nu. 24. & seq. par. 2. diuers. quam secuta est Rota in Nouarien. bonorum coram Penia, quæ est decis. 725. nu. 2. par. 4. diuers.* cum non sit verisimile, quem-
5 quam † voluisse tantam summam soluere pro affictu, nisi eam
6 esset ex fructibus percepturus, quæ verisimilitudo † multum attenditur in materia probationum. *Rota coram Sanctiss. decis. 245. num. 3. & decis. 273. num. 6. & seqq.* & in terminis locationis fuit dictum *in Mediolanen. pensionis 23. Maij 1607. coram Illustriss. Sacrato, & alias referunt Addentes ad decis. 101. nu. 5. coram Sanctiss.* vnde cum potuerit D. Hieronymus continuare in vltima locatione, quæ durabat vsque ad annum
7 1624. sibi debet imputare, † si minores fructus ex prioratu percepit, *l. si hæredis in fin. ff. de leg. 1. glos. in l. pen. in verbo non nocet. ff. si quis aliq. test. prohib. c. damnum. de reg. iur. in 6. cum alijs per Surd. decis. 94. nu. 6.* Vnde Domini ex supradictis concludebant ad effectum regressus, de quo in decreto Papæ su-
pra expresso fructus ascendere ad valorem narratum, & con-
8 fessatum per partes, quæ confessio † adminiculata vt supra, efficit, vt eo fortior, & durior in contrarium probatio à titulari exigatur, vt in his terminis fuit dictum *in Pennen. pensionis 20. Decembr. 1613. coram me, quæ est decis. 550. num. 2. in fin. par. 1. recent.*

Non obstant igitur testes examinati pro D. Hieronymo, qui deponunt de quantitate fructum Prioratus, quod non ascendat ad summam articulatam scutorum 1890. de quibus latè in summario. Quia omisso, An dicti testes sint validè examinati, quod tamen controuertitur pro parte Episcopi, respon-
9 debatur in primis præualere confessionem partis, † præsertim iuratam, quibuscumque testibus, *Bald. cons. 192. sub nu. 8. lib. 2. Aym. d. cons. 61. sub num. 3.* adeout nec reduci possint ad concordiam *Doct. in l. 2. §. creditum, vbi Dec. sub num. 6. ff. si cert. pet. Aym. cons. 171. num. 10. Caput. decis. 283. numero 7. part. 3.*

Neque facit, quod sit confessio minoris, quia hunc defe-
10 ctum supplet iuramentum, præsentia patris, & † adminicula locationum, & verisimilitudo, de quibus supra dictum est, quibus casibus confessio etiam minoris solet attendi ad *decis. Acchil. primam de confess. sæpè canonizatam.*

Præterea respondebatur, dictos testes deponentes de quantitate terrarum Prioratus, non tamen bene coarctare negati-
11 uam, quod scilicet esse non possit, vt Ecclesia habeat alia † bona, iura & redditus, quin ipsi scirent, prout requiritur ad istum effectum, *Gabr. de testib. concl. 4. num. 6. & seqq. cum alijs per Farinac. eod. tract. quæst. 65. nu. 228. vbi de communi, Rota decis. 325. nu. 5. & 6.* vbi respondetur ad id, quod testes sint verisimiliter informati, *& decis. 510. nu. 1. coram Sanctiss. & decis. 550. num. 3. circa fin. par. 1. recent. in Salamantina Parochialis 21. Iunij 1595. coram Orano, & in Lunen. Sarzanen. Parochialis 3. Iunij 1605. coram Litta, quæ fuerunt datæ.*

Et addebatur, quod ijdem testes super quantitate fructuũ
12 deponunt † plerque de auditu, & de proprio iudicio, & ideo non probant, *Rota d. decis. 550. nu. 3. in fin.* & conuincuntur ex locationibus & alijs supra adductis.

Non obstat, quod materia liquidationis fructuum repute-
13 tur difficilis probationis, & ideo sufficiant leuiores † probationes ex decis. 245. coram Sanctiss. cum alijs allegatis. Quia non
14 procedit, stantibus tot præsumptionibus, † & propria confessione in contrarium, quo casu requiritur plenior, & exactior probatio, vt *d. decis. 550. par. 1. recent.* & fuit supra deductum. Et ita etiam respondetur ad propalationes factas per colonos, & massarios, vltra quod continent tantum quantitatem fructuum, non autem valorem. Et addebat vnus ex Dominis, quod à propalationibus licet quidem sumere argumentum af-
15 firmatiuè, quod tantum † fuerit recollectum quantum fuit propalatum, *vt in alia Cremonen. pensionis coram R. P. D. Caualerio* exaduerso allegata, sed non negatiuè, vt non fuerit plus collectum, prout in præsenti intenditur probari.

Concluserunt ergo Domini, coadiuuandum probationes, si D. Hieronymus prætendit se plus soluisse, quam reuera collegerit ex fructibus Prioratus ad effectum repetendi, licet ad effectum regressus censuerint, fructus ascendere ad valorẽ narratum ex supra deductis.

Et ita fuit decisum.

¶ *Supra in hac parte in eadem causa habetur alia decisio satis magistralis sub die 4. Maij 1635. coram bo. me. Reuerendiss. Coccino quæ est in ordine decis. 41. & infra plures aliæ, adsunt, idest sub diebus 23. Maij 1625. coram eodem bon. me. Vbaldo, & 15. Maij 1626. & 27. Ianuarij, & 18. Iunij, & 19. Noueb. 1627. & 29. Maij 1628. & 14. Ianuarij 1630. coram eodem Coccino. sũt in ordine decis. 266. 267. 268. 269. 270. 272. et 277.*

R. P. D. VBALDO.

Barbastreñ Decimarum.

Die Veneris 10. Nouembris 1623.

ARGVMENTVM.

Arbitrium, an intret ad reuocandam executionem rei

rei iudicatæ iam consumatam, vel inceptam. Executio sententiæ, quando dicatur facta, vel cepta.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *In executione sententiæ, & rei iudicatæ non supersedetur, postquam est consumata, vel saltem incepta.*
3 *Restitutio in integrum non datur post executionem inceptam vigore rei iudicatæ.*
4 *Immò, & sufficit, quod solum sit petita executio, secundum stylum Rotæ.*
5 *De executione sententiæ, quando non possit dubitari.*
6 *Sententiæ dicitur quis acquieuisse non appellando, saltem intra tempus.*
7 *Sententiæ dicitur quis acquieuisse, si passus sit illius executionem.*
8 *Sententiæ executio, vt reuocetur, non est agendum per viam arbitrij.*
9 *Arbitrium datur ad executionem supersedendam, non autẽ ad retractandam iam factam.*
10 *Clausula, arbitrio, remittit aliquid de rigore iuris.*
11 *Transumpto Iudex fidem adhibere potest, si pars hoc non opponat.*
12 *Via executiua spatio 30. annorum præscribitur.*
13 *In præstationibus annuis tot præscriptiones requiruntur, quot sunt anni.*
14 *In iudicio iactationum, est probanda possessio.*
15 *Decisio 801. nu. 1. par. 1. diuers. declaratur.*
16 *Sententiæ tenor in parte dispositiua, & principali attenditur.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 21. quæ est in eadem causa sub die 2. Martij 1635. coram bon. mem. Reuerendiss. Coccino Decano, & infra in decisione sub die 14. Iunij 1624. coram eodem bona mem. Vbaldo, quæ est sequens.

DECISIO CCLXIII.

Lata sententia per auditorem Cameræ pro executione litterarum Apostolicarum fel. record. Pauli Tertij, quæ emanarunt vsque de anno 1544. super erectione Ecclesiæ Parochialis S. Petri Oppidi de Boltania tunc Osceñ, & nunc Barbastren. Diœcesis in Collegiatam, cum translatione curæ Animarum, & creatione vnius Prioris, & octo Portionariorũ, quibus applicauit omnes fructus, reditus prouentus, iura, & emolumento certarum Ecclesiarum ibi expressarum, quæ sententia dicitur transitum fecisse in iudicatum ob non interpositam appellationem saltem in tempore, Signatura commisit causam in Rota cum clausula parito litteris, arbitrio Rotæ, ideo proposito de more dubio super arbitrio, illud non intra-
1 re Domini censuerunt, arbitrium† enim regulatur à iure, *Cæs. de Graff. decis. 7. num. 6. & 7. & decis. 8. in princ. de sent. & re iud. Rota decis. 365. num. 1. par. 1. recent. & decis. 698. num. 1. par. 2.* & sepissimè in alijs, de iure autem est, vt non supersedea-
2 tur in vlteriori executione sententiæ, † & rei iudicatæ, postquam est consummata, vel saltem incœpta, *Rota decis. 64. nu. 1. & decis. 201. num. 1. par. 2. recent. fuit dictum in Mutinen. Canonicatus 23. Maij 1612. coram me*, quæ decisio loquitur de executione iam cœpta, non retardan. vigore clausulæ, arbi-
3 trio, sicut etiam† restitutio non datur post executionem incœptam vigore rei iudicatæ *Put. decis. 285. lib. 2. Rota apud Cæs. de Graff. decis. 1. nu. 14 de rest. in integr. quæ est decis. 346. nu. 6. par. 1. diuers. & in dicta Mutinen.* immò sufficeret solum esse
4 petitam † executionem secundum stylum Rotæ, *Alex. cons. 223. num. 6 lib. 6. Ripa in l. 4. §. condemnatum, num. 30. in fin. ff. de re iud. Put. decis. 10. de rest. in integr. Rota d. decis. 346. nu. 6. par. 1. diuers.*

Quod autem facta, vel cœpta fuerit executio, sententiæ A. C. apparet, quia sicuti monitorium A. C. super executione litterarum Apostolicarum necnon solutione omnium fructuum, & emolumentorum facienda Priori, & Portionarijs, fuit ad eorum instantiam executum, tam contra homines in consilio congregatos dicti Oppidi de Boltania, quam contra Decanum Barbastreñ, vt in summar. num. 6. in sententia eiusdem A. C. super dicta executione, & consignatione dictorũ emolumentorum, cum impositione perpetui silentij ipsi Decano, fuit intimata dictis hominibus, qui se obtulerunt paratos soluere omnes fructus, & præsertim decimas iuxta tenorem dictæ sententiæ, obligan. se in forma Cameræ, prout etiam fuit secuta & realis, & actualis solutius, vt in dicto summario
5 nu. 9. & 10. vnde quoad istos non potest dubitari† de executione sententiæ, vt in fortioribus terminis tradit *Rota in Burgen. præeminentiarum coram Reuerendiss. Patriarcha, quæ est decis. 138. num. 3. par. 2. recent.*

Quo verò ad Decanũ Barbastren. non solũ videtur acquie-
6 uisse† sententiæ non appellan. saltem intra tempus iuxta *l. fin. vbi glos. & Doct. C. de senten. quæ sin. cert. quant.* sed etiam pas-
6 sus† est executionem soluen. impensas, ad quas fuit per d. sententiam condemnatus, ad tradita per *Alexan. cons. 136. in causa, & lite nu. 2. lib. 2. ad quem se remittit Felin. in c. cum inter num. 2. in fin. de sent. & re iud.*

Nec obstare videntur, quæ obijciuntur circa nullitatem, &
8 iniustitiam d. sententiæ, quia aut deducuntur ad reuocan. †executionem iam factam, & hoc fieri non potest per viam arbitrij, sed alia via esset agendum, vt per *Rot. decis. 64. & d. decis. 201. par. 2. recent.* Vbi quod arbitrium datur ad executionem
9 † suspendendam, non autem ad retractan. iam factam, & idẽ fuit dictum *in Aquilana beneficiorum 19. Decembris 1608. coram Reuerendiss. Patriarcha, & in Tuden. Parochialis 3. Decembris 1601. corã bo. mem. Card. Sacrato apud Mo. ern. de commission. fol. 433. & 437. par. 1.* aut ad effectum, vt supersedeatur in vlteriori executione, præsertim stan. clausula,
10 arbitrio, † quæ remittit aliquid de rigore iuris, iuxta *decis. Crescen. quartam de testibus*, & respondebatur, dictas nullitates, & iniustitiam posse vitari.

Prima enim nullitas allegatur ex productione tantum transumpti litterarum Apostolicarum coram A. C. non exibitis
11 litteris originalibus, sed fuit responsum, fuisse productũ† transumptum, cui parte præsertim non opponen. potuit Iudex adhibere fidem, *Felin. in c. quoniam contra num. 13. de prob. Put. decis. 245. nu. 3. lib. 3. in nou.*

Secunda nullitas ex eo deducebatur, quod fuit actum de executione litterarum Apostolicarum, quæ emanarunt de anno 1544. quæ si eo tempore fuerunt executæ, expirauit officiũ executoris, si non fuerunt executæ, fuit præscripta via executi-
12 ua spatio plusquam sexaginta annorum cum tamen † triginta sufficerent, *Sarnen. in compend. vir. signat. circa fin. vers. pretterea est aduerten.* Rota post allegatos *in Callien. fructuum 12. Nouemb. 1615. coram bo. mem. Andrea, quæ est decis. 689. nu. 5. par. 1. recent.* Sed fuit responsum, quod in dictis litteris datur facultas A. C. vbi, & quando expedierit, & pro parte Iuratorum, & Consiliariorum, ac Vniuersitatis, nec non prioris dictæ erectæ Ecclesiæ pro tempore existen. & capituli, seu alicuius eorum fuerit requisitus, faciat dictas litteras, & in eis contenta firmiter obseruari, & dicto Priori, & Capitulo de applicatis Vicariatum fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè responderi, contradictores per censuras compescen. Ex quibus apparet, facultatẽ executori concessam fuisse successiuam quoad effectum compescendi se opponentes dispositioni dictarum litterarum, & remouendi impedimenta, vnde cum litteræ continerent, vt responderetur Priori, & Capitulo de fructibus annuatim poterat quotannis peti executio, & remotio molestiarum, non obstan.
13 præscriptione, cum in† annuis præstationibus, tot præscriptiones requirantur, quot sunt annis, *l. cum acutissimi, §. in ijs etiã vbi glos. & Doct. C. de prescript. 30. vel 40. ann. Mysing. de cõmuni cent. tertia obseru. 13. Guido Pap. decis. 406. in fin. Gall. lib. 2. obser. 73. nu. 1. & seqq. cum alijs adductis in Vormatien. census 23. Iunij 1614. coram me, quæ est decis. 304. post tractat. de censibus.*

14 Similiter nec alia nullitas visa fuit releuãs, quod† actum fuerit iudicio iactationũ non probata possessione Capituli, *iuxta decis. Rot. 801. par. 1. diuers.* quia immò sufficit docere de iure, seu interesse, *Aret. cons. 68. num. 6. vers. item non est dubium*, &
15 ita loquitur *dicta† decis. 801. nu. 1. & Gabr. de action. conclus. 6. num. 37. in fin.* prout Capitulum docuit ex dictis litteris Apostolicis erectionis Collegiatæ, cum assignatione omnium fructuum, quæ etiam fuerit effectum sortitæ vt probatur ex collatione Prioratus secuta de ann. 1555. & sic ante erectionem

Eccle-

Ecclesiæ Cathedralis Barbastren. vt in summ. numero 2.

Alia verò nullitas ex eo, quod fuerit actum in iudicio iactationum, non super executione litterarum, sed super bonis, & ideo via ordinaria esset agendum in partibus ex allegatis per informãtes, vel quatenus fuisset expedien. in Curia, debuerint seruari termini substantiales, cessare videbatur ex ipso facto, ex quo monitorium A. C. emanauit cum insertione literarum Apostolicarum, & in eo concluditur, vt Decanus Barbastrẽn. & alij in executione nominandi debeãt supradictas litteras Apostolicas, & contenta in eis quæcunque inuiolabiliter obseruare, & adimpleuisse, & debitæ executioni demandasse; & sententia pariter expresse in dispositiua loquitur de fructibus consignan. & traden. Priori, & Portionarijs iuxta formam & tenorem dictarum litterarum, neque obstat, quod sententia declaret, molestationes per Decanum illatas Priori, & Portionarijs fuisse illicitas, cum impositione perpetui silentij, tamen illæ sunt clausulæ accessoriæ, & solitæ apponi, & tamen certum
16 est, attendi† tenorem sententiæ in parte dispositiua, & principali ad consilium *Dec. 28. num. 38. Rota decis. 263. nu. 1. par. 1. diuers. cum alijs allegatis in Romana melioramentorum 24. Nouembris 1617. coram me.*

Quæ tanto magis videbantur amplecten. stan. iustitia dictæ sententiæ circa fructus, quos mandauit tradi, & consignari Priori, & Portionarijs cũ Decanus Barbastren. nihil aliud prætendere posse videatur, quam partẽ, quam in Oppido de Boltania habebat Decanus Oscen. quæ consistebat in pecunia, & ascendebat ad scuta centum quinquaginta, vt in summ. nu. 3, itaut nihil aliud in dictis fructibus, siue iuribus, & alijs obuentionibus dictæ Collegiatæ applicatis habere possit Decanus Barbastren. in quem sunt translata iura Decani Oscen. post erectionem Cathedralis Barbastren. factæ a sanctæ memoriæ Pio Quinto, de anno 1571. Vnde iure optimo fuit pronunciatum, molestias a Decano Barbastren. super dictis fructibus illatas, fuisse illicitas, vt supra dictum est.

Et ita fuit decisum.

¶ *Infra in sequenti parte in eadem causa habetur alia decisio sub die 15. Iunij 1640. coram R. P. D. Carillo.*

R. P. D. VBALDO.

Barbastren. Decimarum.

Die Veneris 14. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Transumpto Litterarum Apostolicarum quibus cõcurrentibus Iudex, seu executor fidem habere possit, ita vt sit certus de sua iurisdictione. Executor postquam functus est officio suo, non potest amplius in noua executione se intromittere, & quando id non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium non intrat post executionem factam.*
2 *Arbitrium operari potest, vt supersedeatur in vlteriori executione, quando iudex nulliter, & iniustè processit.*
3 *Iudex debet esse certus de sua iurisdictione.*
4 *Transumptum non potest dici mera copia, si habeat subscriptionem, & signum Notarij.*
5 *Iudex parte non opponente potest adhibere fidem scripturæ etiam informi.*
6 *Litterarum Apostolicarum sumpto authentico extracto ex Palatio Apostolico omnino est fides adhibenda.*
7 *Litterarum Apostolicarum defectus originalis quando opponitur, sufficit producere sumptum authenticum extractum ex Palatio Apostolico.*
8 *Copia impressa litterarum Apostolicarum sufficit ad firmandam iurisdictionem.*
9 *Put. decis. 245. nu. 3. lib. 3. & Achill. decis. 2. nu. 6. & 7. de offic. delegat. declaratur.*
10 *Pensionis translatio est nulla ob non productas litteras originales facultatis transferendi coram executore, sed tantum exemplum, sed declara vt hic.*
11 *Opinio illa est æquior, quę est pro validitate actus.*
12 *Executor postquam functus est suo officio, cessat eius iurisdictio.*
13 *Iudex postquam plenè functus est officio suo, si interueniat noua turbatio, non potest se intromittere, tanquam functus officio suo.*
14 *Executor, ex quibus appareat, quod non sit deputatus tantum quoad primam executionem, sed etiam ad vlteriores, si molestię superueniant.*
15 *Executio non dicitur perfecta, si executor functus non sit officio suo.*
16 *Clausula, inducẽtes, & inductum defendentes, non facit, quin postquam executor induxit in possessionem expiret eius iurisdictio, cum non duret post annum. nu. 17.*
18 *Executor saltem ex ęquitate potest iterum defendere, & manutenere, si molestię prouenant ex causa antiqua.*
19 *Executori, quando dicatur data successiua, & non terminata facultas exequendi.*
20 *In Fructibus quę annuatim debentur, vt prescribantur, tot requiruntur præscriptiones, quot sunt anni.*
21 *Animarum cura exercentibus ius commune assistit super perceptione decimarum.*
22 *Sententię sunt stricti iuris.*
23 *Iura extracta lite pendente, & sine citatione partis non probant.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 21. quę est in eadem causa sub die 2. Martij 1635. coram bo. me. Reuerendiss. Coccino.

DECISIO CCLXIV.

☞ DOmini steterunt in decisis in hac causa 10. Nouembris
1 præteriti,* arbitrium enim non †intrat post executionẽ factam, vt per *Rot. decis. 64. num. 1. par. 2. in recent. cum alijs in*
2 *decisione allegatis.* Et licet operetur, vt supersedatur† in vlteriori executione quando Iudex nulliter, & iniustè processit, vt in *Celsonen. Preceptorię coram R. P. D. meo Decano, quę est decis. 177. nu. 2. in eius impress.* Tamen in hoc casu Domini censebant, non adesse nullitatem vel iniustitiam sententiæ A. C. qui concessit executionem litteris Apostolicis, & postea fuit commissa causa in Rota, cum clausula. Parito litteris arbitrio Rotæ, & quantum pertinet ad nullitates, ad eas fuit satisfactũ in decisione, Primo enim opponebatur, quod coram A. C. nõ
3 fuerit productum originale litterarum Apostolicarum, †sed transumptum, quod non videtur sufficere, cum iudex debeat esse certus de sua iurisdictione. *Rota decis. 21. de concess. preb. in nou. Ferret. cons. 85. nu. 4. Put. dec. 245. lib. 3. in nou. quę est eadem decis. cum decis. 2. Acchil. de offic. deleg. & late Rota decis. 143. par. 2. in recent.* Sed fuit responsum in primis, illud tran-
4 sumptum non fuisse † meram copiam, cum habeat subscriptionem, & signum notarij, ad notata *in cap. 1. de fide instrumentorum.*

Præterea placuit etiam responsio decisionis, quod Iudex
5 parte non opponen. potest† adhibere fidem scripturæ etiã informi, & sufficit, quod hodie exhibeatur transumptũ authen-
6 ticum extractum ex Palatio Apostolico, prout extractum † & productum fuit, cui omnino est fides adhibenda, *Rota dec. 28. de probat. in antiq. cum alijs per Rot. in causa Burgen. Abbatię 14. Martij 1612. coram me.* Et quod sufficiat † producere
7 transumptum authenticum, quando pars opponit tradit *Put. d. decis. 245. num. 3. & Acchill. d. decis. 2. num. 6. & 7. de offic.*
8 *deleg.* & quod sufficiat †copia impressa etiam ad firman. iurisdictionem, *Rot. decis. 689. in fin. par. 4. diuers. allegan. Put. in d. decis. 245. & fuit firmatum in causa Bononien. pensionis 1. Iunij 1616. coram R. P. D. meo Pamphilio, vbi etiam allegatur alia Bononien. translationis pensionis 20. Iunij. 1601. coram Illustriss. Card. Millino, & fuit resolutum in causa Neapolitana translationis 22. Maij 1623. coram R. P. D. meo Canalerio.*

Nec subsistit, quod in casu Put. & Acchil. Rota fuerit mota ex auctoritate processus fulminati, in quo fuit insertũ tran-
9 sumptum literarum, pro quo processu stat præsumptio, †quia Put. ibidem num. 4. dicit, & tanto magis quia non eramus in nudo

audo exemplo propter processum fulminatum, vnde hoc ibi dicitur augumentatiuè, non autem restrictiuè & stat præsumptio pro processu fulminato, hic maior riget præsumptio pro transumpto authentico, desumpto ex Palatio, postquam fuit appositum.

Non obstant decisiones, quæ in contrarium possunt allegari, quæ emanarunt pro nullitate translationis pensionis ob non
10 productas litteras originales facultatis † transferendi, sed tantum exemplum, quia apparet, Rotam non fuisse motam ex hoc solo motiuo, sed etiam ex alijs, *vt in d. decis. 143. par. 2. recent. in Florentina pensionis 17. Maij 1617. coram me, & in*
11 *alijs*, & in omnem euentum aliæ Rotæ opinio † iuxta decisiones Put. & alias supra relatas, est æquior pro validitate actus *l. quoties. ff. de re dub.*

Secunda erat principalis nullitas, etiam in alia causæ propositione opposita, quod fuerit actum de executione litterarum
12 Apostolicarum, quæ emanarunt de anno 1544. quo † casu aut expirauit iurisdictio executoris, si eas tunc executus est, aut est præscripta spatio 30. annorum ex allegatis in decisione, & nunc per informantes. Sed fuit responsum quoad pri-
13 mum quod licet alias quando Iudex † plenè executus fuit, si interueniat noua turbatio, non potest se intromittere, tanquã functus officio suo, vt per *Innoc. in c. pro illorum. num. 3. vers. in alijs autem. de præb.* Tamen in proposito est aduertendum, quod in litteris datur facultas A. C. vbi & quando expedierit, & pro parte Iuratorum, & Consiliariorum, necnon Prioris de nouo erectæ, Ecclesiæ pro tempore existen. & Capituli, seu alicuius eorum fuerit requisitus faciendi dictas litteras, & in eis contenta firmiter obseruari, contradictores per censuras compescen. vnde apparet, quod A. C. fuit datus executor,
14 † nedum quoad primam executionem litterarum Apostolicarum; sed etiam si postea superuenirent molestiæ, & sic ex prima executione A. C. non dicitur functus officio suo, quia
15 † executio non fuit perfecta, *Anchar. cons. 92. nu. 3. vsque ad fin. bene Bart. cons. 139. circa fin. lib. 1. Bero. cons. 14. nu. 3. lib. 1. Rota decis. 201. n. 3. par. 2. recent.*

Nec obstat, quod clausula, inducentes, & inductum defen-
16 dentes, † non faciat, quin postquam executor induxit in pos-
17 sessionem, expiret eius iurisdictio, cum † non duret post annum, *Abb. in d. c. pro illorum. nu. 11. de præb. Felin. in c. quærenti. in fin. vbi de communi de offic. deleg. prout etiã testatur Card. cons. 10. num. 4. Put. decis. 20. lib. 2. in nou.* quia respondetur, vltra quod si molestiæ proueniant ex causa antiqua, tenet Card.
18 eod. num. 4. quod † executor saltem ex æquitate possit defendere, & manutenere, in hoc casu cessare difficultatem ex facul
19 tate concessa A. C. quam apparet, † fuisse datam successiuã, & non terminatam, & cum non deficiat potestas, & voluntas Papæ concedentis, constat in executore non deficere iurisdictionem ex supradictis.

Quo verò ad secundum de præscriptione, placuit responsio data in decisione, quod cum litteræ contineant, vt Priori & Capitulo de fructibus annuatim respondeatur, poterat quotã-
20 nis peti executio, † & tot sunt necessariæ præscriptiones, quot sunt anni, vnde non potest dici præscripta executio ex allegatis in decisione, & tanto magis cum causa agatur inter Vltramontanos, *Put decis. 253. n. 1. lib. 1. in nou.*

Circa alias nullitates, cum non multum insisterent informantes, Dominis placuerunt responsiones datæ in decisione, ex qua etiam satis putarunt constare de iustitia sententiæ, cum Decanus Barbastren nihil aliud prætendere possit, quàm portionem scutorum annuorum 150. quam in Oppido de Boltania percipiebat Decanus Oscen, & fuit à sanct. mem. Pio V. assignata à dicto Decano Barbastreñ in erectione illius Ecclesiæ in Cathedralem, vnde cum Decanus nihil possit prætendere
21 super decimis, † remanet clara assistentia iuris pro Priore, & Portionarijs Ecclesiæ de Boltania exercentibus curam animarum *c. cum in tua. c. cum contingat. de decim. cap. fin. de Paroch. cum alijs per Rot. decis. 16. nu. 1. & decis. 55. nu. 8. coram R. P. D. Decano in eius impress.* & sæpissimè alias, & consequẽter sententia, quæ illis mandat consignari decimas, & alios fructus dicto Priori, & Portionarijs iuxta tenorem litterarum Apostolicarum, de quibus supra remanet iusta.

Nec placuit, quod illa assignatio pecuniarum in Bulla erectionis Pij Quinti stet demonstratiuè, quia ibi nulla fit æstimatio decimarum, sed solum applicantur Decano Barbastreñ scut. 150. quæ solebat percipere Decanus Osceñ in Oppido de Boltania. Nec subsistit, quod in sentẽtia tollatur Decano istud ius, quia in sententia de hoc planè nullum verbum, & ideò cẽ-
22 seri debet Decano esse quoad hoc, saluum suum ius, † cum sententia sit stricti iuris, *l. si quis à liberis. §. si vel pacem. vers. meminisse. ff. de liber. agnosc. cum alijs per Rot. in Illerden. visitationis 26. Nouemb. 1612. coram me, quæ est decis. 440. nu. 5. par. 1. recent.*

Nec demum obstat, quod Decanus dicatur locasse, & ipsum Capitulum conduxisse aliquando istas decimas, quia re-
23 spondebatur istas locationes † fuisse extractas lite pendente, & sine citatione partis, ideo non releuant.

Ex quibus Domini, vtraque parte informante permanserunt in decisis.

☞ * *Est decisio præcedens. Et infra in sequenti parte aderit alia decisio sub die 25. Iunij 1640. coram Reuerendiss. P. D. Carrillo.*

R. P. D. VBALDO.

Cremoneñ Pensionis.

Die Veneris 23. Maij 1625.

ARGVMENTVM.

Testes, quando dicantur conformes ad probandam aliquam summam. Seminis impensa licet de iure spectet ad colonum partiarium, tamen quando id cesset &c.

SVMMARIVM.

1 *Testes aliqui si deponant de maiori summa, & alij de minori, in illa minori dicuntur omnes concordes.*
Cum in summa maiori insit minor.
2 *Seminis impensa spectat ad Massarium, & Colonum partiarium.*
3 *Seminis impensa licet de iure spectet ad Colonum, tamen ex pacto, vel consuetudine spectare potest ad Dominum.*
4 *Consuetudinem quando testes probent.*
5 *Impensa, quæ fit pro factore ad custodiam, & recollectionem fructuum, & qui curet, vt agri diligenter colantur, non spectat ad Colonum.*
6 *Quia contra ipsum factor inuigilat, ne iura Domini vsurpentur, vel negligantur, & ideo talis impensa spectat ad Dominum.*
7 *Colonus non tenetur ad culturam eorum, quæ sunt seruata Domino.*
8 *in Fructibus calculandis debent deduci onera, & expensæ.*

Allegatur ista decisio infra in decisione 267. quæ est in eadem causa sub die 15. Maij 1626. coram bon. mem. Reuerendiss. Coccino, & in decisione 268. sub die 27. Ianuarij 1627. coram eodem, & in decisione 269. sub die 18. eiusdem anni, & in decisione 272. sub die 29. Maij 1628. coram eodem.

DECISIO CCLXV.

☞ IN hac causa fuit resolutum die 23. Iunij 1623.* Valorem fructuum Prioratus, de quo agitur, ascendere ad quãtitatem narratam ad effectum regressus resignanti reseruari in casibus expressis in litteris Apostolicis. Ad effectum verò repetendi quantitatem pensionis, quam Illustrissimus Resignatarius prætendit soluisse vltra fructus, coadiuuandas esse pro ipso probationes, vt in decisione tunc extensa: quare expedita remissoria, & ad Curiam remissa, Dubitaui, an esset à dicta decisione recedendum; quo dubio sæpè proposito, Domini die 21. Ianuarij 1624. mandarunt informari strictè super valore, circumscripto effectu, & die 13. Ianuarij præteriti voluerunt videri strictè de oneribus circa quæ causa semel, & iterum proposita; Tandem hodie resoluerunt probari onera iuxta modum

modum in decisione exprimen. cum reseruatione, vt de reliquis videtur, & quidem quoad onera, testes alias dati die 3. Martij præteriti in summario D. Hieronymi nu. 2. conueniunt in expensa seminandi salmas 50. delinosa, & in expensa triũ
1 ducatorum pro qualibet salma, & licet† alij deponant de maiori summa, tamen informantes capiunt summam minorem, in qua omnes concordant, videlicet, in ducationis 150. *iuxta decis. Afflict. 240. nu. 3. vers. 2. dubitatur, & nu. seq. Seraphin. decis. 111. sub nu. 2. Rot. decis. 551. num. 1. in fin. par. 1. recent. & decis. 558. num. 2. coram fel. record. Greg. XV. & ibi Adden. n. 9. Farin. de oppos. contra testes quæst. 64. num. 233. vbi de communi.*
2 Neque obstat, quod ista impẽsa seminis† pertineat ad Massarium & Colonum partiarium, *l. ex conducto. §. sed & si talis ibi ne vltra damnum seminis amissi. ff. locat. Surd. decis. 201.*
3 *nu. 3. & seq.* quia quicquid sit de iure † certum est ex consuetudine, vel conuentione posse contrarium obtinere. *Abb. in c. tua nobis, num. 3. in fin. de decim. Cotta in suis memorialibus in verb. colonus. in fin. vers. nisi tamen consuetudo post Soccin. cons.*
4 *99. col. 3. lib. 1.* de qua † consuetudine satis deponunt dicti testes, & in specie quintus super septimo. ibi *Secondo l'vsanza del luogo è toccato, e tocca pro rata al Padrone, &c.* Et de conuentione apparet ex capitulis firmatis inter locatorem huius Prioratus, & Massarios, vbi inter cætera adest pactum, vt omnes fructus dempto lino, diuidantur pro medietate inter Dominum, & Colonum, ex lino autem duæ partes spectẽt ad Dominum, vna ad Colonum, dum tamen Dominus det tertiam partem linosæ pro semine, vt in summario Episcopi nunc dato num. 3. Item conueniunt testes, quod pro extirpando lino fit expensa scutorum 350. vt in d. summ. D. Hieronymi nu. 3. Item conueniunt, quod pro ducẽda aqua Dominus facit expensam in ducatis 120. Necnon pro vase ad conducendam istam aquam expenduntur ducatoni 38. vt in dicto summ. nu. 4. & 5. Et licet respondeatur, istam impensam pro parte pertinere ad Massarium, tamen summa prædicta est de parte, quæ pertinet ad Dominum, vt patet ex lectura depositionis testiũ, qui computata parte Massariorum deponunt de maiori summa, vt in summ. num. 4. Item testes probant, quod pro factore ad custodiam, & recollectionẽ fructuum, & qui curret, vt bona Prioratus rectè, & diligenter colantur, expenduntur quo-
5 tannis ducatoni 60. vt in summ. nu. 6. & † hæc impensa vtique
6 non pertinet ad Colonum, † quia contra ipsum factor inuigilat, ne iura Domini vsurpentur vel negligantur, *l. 2. vers. sub aspectu. C. quando, & quibus quarta pars deb. lib. 10. Alex. in l. diuortio. §. fin. sub nu. 5. vers. iuxta hoc. ff. sol. matr. Cotta in suis memorial. in verb. fructus vers. vlterius.*

Præterea testes conueniũt, quoad onus reparationis domorum Prioratus in ducatonis annuis 15. assumendo summã minorem, licet nonnulli testes deponant de ducatonis 20. ex supra allegatis, & hoc onus reprobationis certum est pertinere ad Dominũ, non autem ad Colonum, sicut etiam onera, quæ narrantur circa culturam pratorum, nempè pro excauandis foueis, & bulla pro accommodandis pratis, in quibus expenduntur quotannis ducatoni 35. vt testes deponunt d. summ. nu. 8.
7 & 9. quæ non pertinent ad Colonum, cum prata, & † eorum fructus reseruentur ipsi Domino, & addũtur ducatoni 11. pro incisione stipulatum dicto summ. nu. 10.

Demum additur impensa, quæ fit quotannis in paramentis Ecclesiæ in annuis ducatonis decem, necnon pro taxis soluendum in Ciuitate Cremonæ in summa minori, quæ est ducati annuorum 18. vt in sum. nu. 11. & 12. Quæ omnia onera, omissis alijs, de quibus pars Domini Hieronymi non curant, ascendunt ad summam ducatorum 807. quæ secundum communes regulas essent deducenda in calculandis fructibus Priora-
8 tus, qui non intelliguntur, † nisi deductis oneribus, & expensis *Felin. in cap. ad aures. nu. 13. de rescript. Cass. ad decis. 19. sub nu. 2. de præb. Rot. decis. 189. nu. 2. par. 1. diuers. & decis. 736. nu. 3. par. 2. recent. fuit dictum in Feretrana pensionis 4. Decembr. 1623. coram me, & alios sæpe.*

Cæterum de quantitate bonorum, & fructuum Prioratus, Domini voluerunt, vt particulariter videretur.

Et ita fuit decisum.

☞ * *Est decisio 263. supra in hac parte. Vide etiam in eadẽ causa decisiones 41. sub die 4. Maij 1635. coram bo. me. Reuerendis. Coccino, & 277. sub 14. Ianuarij 1630. coram eodem.*

REVEREND. P.D. COCCINO DECANO.

Cremonen. Pensionis.

Die Veneris 15. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Beneficium aliquod, quod non possideat nisi certa bona, ex quibus testibus dicatur bene probata ista negatiua. Testes in dubio qui magis sint attendẽdi.

SVMMARIVM.

1 *Testes, quando bene coarctent negatiuam, quod quis non possideat, nisi certa bona.*
2 *Domus, quæ inseruit pro habitatione Rectoris beneficij, nõ debet imputari in fructibus eiusdem beneficij, & nu. 3. & 4.*
5 *Testibus qui sunt bene informati de re, de qua deponunt, in dubio standum est, & nu. 8.*
6 *Summa maior inest minori.*
7 *Testibus numero pluribus credendum est.*
8 *In valore beneficij firmando in certa regulariter non imputantur.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 41. sub die 4. Maij 1635. coram eodem bo. me. Reuerendiss. Coccino, quæ est in eadem causa.

DECISIO CCLXVI.

☞ Cum in decisione facta 23. Maij superioris anni coram bon. me. Vbaldo * fuerit reseruatum, vt videretur de quantitate bonorum, & fructuum, ideo super ista reseruatione hodie consului Dominos, qui vtraque parte informante, quoad primam partem dubij censuerunt, quantitatem bonorum esse illam, de qua deponunt testes vltimo loco examinati pro parte Illust. D. Hieronymi Columnæ qui benè deponunt,
1 & coarctant negatiuam. † cum fuerint Coloni, & sint versati in loco, & subdant quod stante prædicta particulari practica, & cognitione esse non potest, quod si prioratus haberet alia bona, ipsi hoc non scirent. *Pinell. in l. 2. C. de rescind. vend. par. 3. c. 4. nu. 11. vers. sic etiam, Cas. de Grass. decis. 10. num. 4. de test. & lato fuit deductum in causa Aquen. pensionis 19. Decembris 1608. coram bo. me. Horatio Card. Lancellotto.*

Neque obstat, quod videntur adesse alia bona vltra specificata per dictos testes, videlicet domum cum viridario, salicetta, & quatuor prædia terræ in territorio castri leonis, vt patet ex instrumento adeptionis possessionis præfati Domini Hie-
2 ronymi, quia† quoad domum non negatur, sed cum inseruiat pro Cappellano, vt in eodem instrumento dicitur, non debet computari in fructibus, vt illorum valor augeatur, & non negatur etiam adesse alias domos pro colonis, sed nec illæ sunt
3 computandæ in fructibus ad illorum valorem augendum, † cũ inseruiant pro laborantibus, & Massarijs, & testes etiam de istis domibus satis ad hunc effectum deponunt, dum dicunt *Santa Marta grande hà sei Massarie habitate, & incoltiuate à talibus & talibus Massarijs & S. Marta piccola non hà habitatione alcuna.* Quo vero ad dicta prædia non negatur adesse,
4 sed de illis deponunt impl icitè testes cum ista bona† soleant locari cum petio magno, vt in eodem instrumento dicitur, & testes deponunt eodem instrumento dicitur, & testes deponũt *Il Prioraio hà vn corpo di possessione, quale consiste in diuersi pezzi di terra, che tutti hoggi sono vniti, se bene altre volte era diuiso in diuersi pezzi.*

Quantum attinet ad 2. partem dubij circa quantitatem fructuum in sequentibus partitis testes vtriusque partis conueniunt, videlicet quoad formentatam, vt dicunt & siliginem 210. in salmis. 200.
Millium. 12.
Legumina. 50.
Fœnum in Curribus.

Conue-

Conueniunt etiam testes, quod bona ex quibus pecuniæ percipiuntur videlicet quoad.

Guzza fame pertiche 12. ad rationem lib.8. pro pertica ducatones in circa 10.

Valles pertiche 9. ad rationem lib. 14. pro pertica habent in redditionibus duc. 9.

Campazzo pertiche 50. ad rationem lib. 2.

Pro pertica habet in rediribus ducatones. 8.

Difficultas est circa alios fructus, nã quoad triticũ siue frumentum testes Ill. D. Hieronymi deponunt de salmis 70. videlicet septimus, & octauus super tertio articulo, cũ quibus videtur concordare etiam tertius testis, qui deponit de frumento frumentata, & siligine in salmis 280. Vnde si quoad frumenta tam, & siliginem demantur sal. 210. de quibus supra dictũ est, vt concordet cum alijs testibus eius depositio circa frumentũ remanebit in sal. 70. sed difficultas est, quia quintus testis Illust. D. Hier. deponit super tertio de salmis centum, frumenti 2. testis super eodem 3. articulo de salmis cẽtum, & quartus super nono pariter de sal. 100. in ista discrepantia testium, cum testes allegati pro parte Ill. D. Hier. sint benè informati, cum fuerint spatio 16. annorum Massarij videretur in dubio standum
5 eorum depositionibus, sed cum dictus quintus testis, † qui est etiam bene ipse bene informatus deponat de salm. 100. cum quo alii duo testes concordant, de hoc habebitur ratio, cum agetur de valore fructuum.

Quoad vinum primus testis super tertio deponit de stariis 130. vini, cum quo concordat quartus cum deponat de stariis
6 150. in summa† enim maiori in est minori; cæterum cum tertius, quintus, septimus, & octauus testes super eodem tertio deponant de stariis 50. vini, visum fuit Dominis standum esse i-
7 stis testibus, † tum quia sunt numero plures, tum etiam quia sunt melius informati.

Quoad linum testes sequentes D. Hier. deponunt de quantitate terrarum, quæ ad linum coluntur, videlicet de perticis 350. nempe septimus super tertio, & ibidem etiam octauus & etiam tertius, qui omnes super hoc bene deponunt, sed quintus testis eiusdem D. Hieron. deponit alio modo videlicet *de pesi settecento di lino in Balze*, & alij testes: vltra hanc summã deponunt etiam de linosa, ex qua oleum conficitur, sed dixerunt Domini, quod de hoc erit agendum, cum de valore tractabitur, & tunc erit considerandum an sit habenda ratio quantum perticæ locantur, vel sit habenda ratio fructuum, & in hoc articulo cum testes D. Hieronymo deponant de per-
8 ticis 350. alij verò testes de perticis 360. † visum fuit attendendam esse depositionem testium D. Hieron. quia videntur melius informati.

Quantum attinet ad pascua septimus, & octauus testes D. Hier. deponunt de perticis 120. tertius testis deponit de perticis 130. aut 140. quintus verò testis eiusdem deponit de perticis 250. habebitur ratio de his, quando agetur de valore fructuum.

Quoad bona S. Martæ paruæ, quæ cõsistunt in perticis 59. non controuertitur adesse ista bona, de quibus explicitè deponunt aliqui testes, sed respondetur, & benè, quod etiam alij deponunt de istis bonis, & propterea dum deponunt circa quãtitatem fructuum, quæ ex dictis bonis percipitur, vtique comprehenduntur in necessariam consequentiam etiam fructibus dictorum bonorum, quare circa hoc non est insistendum.

Quoad regalia, quæ soluuntur per colonos, vnicus tantum testis deponit, quod Coloni soliti sint soluere quolibet anno quinque paria capponum, oua quinquaginta, duo pondera casei, vnum suem, & nonnulla opera rusticana, sed cum ista sint,
9 † quodammodo incerta, quę regulariter non computantur in firmando valore. *Rebuff. de Congr. port. q. 11. nu. 88. Perez de anni vers. lib. 2. c. 1. & fuit dictum in causa Romana pensionis 2. Nouemb. 1618. & 6. Nouemb. 1619. coram R. P. D. meo Buratto.* Ideo habita ratione ad qualitatem probationis, & ad naturam rei, an sint computanda, habebitur ratio, dum de fructuum valore agetur.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

☞ * *Est decisio 266. quæ est precedens, & vide etiam decisionem 263. quæ est in eadem causa.*

¶ *Infra in eadem causa habentur aliæ decisiones, idest sub dieb. 27. Ianuarij, 18. Ianuarij 1630. coram eodem bon. mem. Reuerendiss. Coccino Decano. sunt in ordine decis. 268. 269. 270. 272. & 277.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cremonen. Pensionis.

Die Mercurij 27. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

In computando valore fructuum beneficij, de quo non sit habenda ratio. Testes, quando non probent quantitatem fructuum perceptorum, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *In Valore beneficij computando, nõ est habenda ratio eorum, ex quibus rector non percipit fructus, & numero 4. amplia, numero 6.*

2 *Rectoris beneficij frater si inhabitet in domo d. Rectoris censetur inhabitare non vti conductor, sed vti frater Rectoris commoditatis gratia.*

3 *Intentio, & actus debent attendi.*

5 *Interpretatio omnis est, facienda ad saluanda dicta testium.*

7 *Testes non probant quantitatem fructuum solitorum percipiendorum, si non deponant de pluribus annis ante, & post & sic de toto decennio.*

8 *Testes non probant, si deponant de possibilitate, non autem de effectu.*

9 *Testes, qui sunt melius informati, sunt præferendi alijs.*

10 *ex Testis inductione censetur approbata persona non dictum.*

11 *Exceptiones friuolæ si opponantur testibus, non sunt habendæ in consideratione.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 41. in eadẽ causa sub die 4. Maij 1635. coram eodem bon. me. Reuerendiss. Coccino.

DECISIO CCLXVII.

☞ Contra decisionem in hac causa factam 15. Maij superioris anni * pro parte R. D. Resignantis tria opponebantur. Primum quod in calculo bonorum approbato, in decisione non fuit apposita domus cum viridario, & saliceta. Secũdum quod in eodem calculo bonorum fuerunt prætermissa quatuor petia terrarum nempe Ferrabo, la Luna, la Maringa, & la Breda, sic nuncupata. Tertium quoad calculum fructuũ fuit impugnata quantitas vini in eo, quod fuerit taxata ad sextaria 50. prout fuerat probatum ex testibus datis pro Illust. D. Resignatario, & tamen extant testes deponentes de sextarijs 130. & 150.

His tamen non obstantibus Domini perstiterunt in resolutis, quia quoad domum & viridarium, & saliceta cum illa nõ
1 locentur, nec aliquos fructus † ex illis percipiat Rector, sed inseruiant pro Capellanis, & alijs Ministris non erant calculãda in ponenda quantitate fructuũ, super qua testes fuerunt inducti, & quamuis aliquando Marchio Montotius inhabitauerit dictam domum, certè cum esset frater R. D. Resignantis, &
2 † in ijs partibus reperiretur, non est mirum, si illic inhabitauerit, cum censeatur in habitasse non tanquam conductor, sed
3 vti frater Rectoris commoditatis gratia, quæ intentio, † & actus debent attendi, *l. non omnis. ff. si cer. pet.*

Non obstat, quod testes non videantur bene informati, cum nihil deponant de dicta domo, viridario, & salticetis, quia cum præfati testes fuerint inducti ad probandum
4 quantitatem fructuum † & dicta domus, & alia non afferant fructum ex ratione prædicta, propterea dicendum est testes de illis non deposuisse, cum sit facienda omnis interpre-
5 tatio † ad saluanda dicta testium ex adductis per *Verall. decis. 3. num. 2. & 3. par. 2.* & quod plus est, hæc domus quotan-
6 nis egerit impensa †scutorum quindecim pro illius reparatione, vt fuit firmatum in decisione facta 23. Maij 1625. *coram bo. me. Vbaldo.*

Quantum attinet ad secundum, quod in calculo fuerint omissa quatuor prædia, satis fuit in decisione responsum, quod illa coniunguntur, & locantur cum possessionibus Sanctæ Martæ vt dicitur *grande, e piccola*, & testes in totum deponunt de perticis 3076. Coarctantes negatiuam, & dicũt quod sunt diuersa petia terræ, quæ difficillimè possunt recenseri; cessat demum omnis difficultas, quia ex instrumento initio inter resignantem, & Resignatarium expressa habetur mentio harũ terrarũ, & dicitur, quod licet nunc appareant iacere vltra aquam, tamen ex aspectu loci apparet antea citra aquam fuisse, & annexa cum petijs terræ magnæ & subditur, quod cum illo prædio solent locari.

Circa tertium quoad quantitatem vini, illis duobus testibus
7 deponentibus de sextarijs 130. & 150. non est standum, † cum non deponant de pluribus annis ante, & post, sed deponunt de præteritis annis non autẽ de toto decennio. Primus enim de eo anno, ibi *nel detto anno del mio affitto*. Quartus dicit *pos-*
8 *sono essere stara* 150. & sic de possibilitate nõ † autẽ de effectu. Vltra quod vt fuit consideratum in decisione, alij testes depo-
9 nentes de dictis sextarijs 50. sunt in melius † informati, & fuit consideratũ in alia decisione, Nec est facienda vis, quod testes
10 fuerint inducti ab Illust. D. Resignatario, † quia vulgaris est cõclusio quod ex inductione censetur approbata persona nõ di-
11 ctum, & exceptiones datæ etiam contra † alios testes tanquã satis friuolæ non fuerunt habitæ in consideratione.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

☞ * *Est decisio præcedens, & infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus* 18. *Iunij, &* 19. *Nouembr.* 1627. *&* 29. *Maij* 1628. *&* 14. *Ianuarij* 1630. *coram eodem Reuerendiss. Coccino, sunt in ordine decisiones* 269. 270. 272.

☞ * *Est decisio* 226. *pariter supra in hac parte.*

REVERENDISS. COCCINO DECANO.

Cremonẽ. Pensionis.

Die Veneris 18. *Iunij* 1627.

ARGVMENTVM.

Testes, quando dicantur concordes, in probando valore. Depositiones testium in dubio quæ sint magis attendende Testes inducens censetur approbare eius personam, non autem eius dictum, & ista est obseruantia Rotę.

SVMMARIVM.

1 *in Valore probando testes rectè deponunt, si per decem, & vltra annos testificent.*
2 *Testes, dum idem concludunt, licet per diuersa media, dicuntur contestes.*
3 *Testis nihil probat, si eius depositio sit imaginaria.*
4 *Testis parũ informatus de re, supra qua deponit, & multo magis si deponat de auditu, nullatenus est attendendus.*
5 *Testis si concludat per verba includentia possibilitatem, certam probationem excludunt.*
6 *Testes vt probent valorem secundum stylum Rotę, debet deponere de decennio.*
7 *Testes qui sunt potioris numeri, sunt præferendi paucioribus.*
8 *Testes in probando valore, illi sunt præferendi alijs, qui deponunt de minori summa.*
9 *Testes aliqui si deponant de maiori summa, & alij de minori, in ista minori omnes dicuntur contestes.*
10 *Testem producens censetur approbare personam, & nõ dictũ.*
11 *Solitum, quando concurrit cum dicto testis, probat aliquid saltem in genere.*
12 *Probationes clariores, & magis distincta in omnem casum sunt præferendæ.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 41. quæ est in eadem causa sub die 4. Maij 1635. coram eodem bon. mem. Reuerendiss. Coccino.

DECISIO CCLXVIII.

HOc dubium, ad quam summam ascendat valor prioratus fuit propositum die 13. Ianuarij 1635. coram bo. me. Vbaldo, & tunc non resolutum, sed ordinatum, quod videretur super oneribus, quæ ascendere ad ducatonos 807. fuit firma-
☞ tum 23 Maij eiusdem anni coram eodem, * reseruato vt videretur, ad quam summam ascendat quantitas bonorum, & fructuum. Et cum per obitum ejusdem Vbaldi ego in causa essẽ suffectus, die 15. Maij superioris anni, proposui prædictum dubium reseruatum, ad quam summam ascenderet quantitas bonorum, & fructuum, & fuit firmatum, prout in dicta decisione, quod circa quantitatem certorum fructuum, de quibus statim dicetur, videretur in disputatione dubij super valore,
☞ quæ decisio fuit confirmata 27. Ianuarij præteriti. * Hodie verò reassumpsi primum dubium hoc est, ad quam summam ascendat valor Prior atus, cuius dubij resolutio pendet ex duobus. Primò circa quantitatem fructuum in dicta decisione facta 15. Maij reseruatorum, quæ consistit in frumento, & pascuis, ac in regalijs Colonorum. Secundò circa valorem omnium fructuum Prioratus simul coaceruatorum.

Et quod ad primum visum fuit, non esse recedendum à depositionibus testium III. Hieronymi, videlicet septimi, & octaui, qui deponunt de salm. 70. per spatium decem, & vltra anno-
1 rum, † ideoq. in materia valoris bene probant *Garz. de benef. par.* 5. *c.* 3. *nu.* 220. Cum quibus concordat etiam tertius testis, qui deponit de frumento, frumentata, & siligine in salmis 280. Vnde si quo ad frumentatã, & siliginem demantur salmę 220. in quibus omnes testes concordant, vt reducantur ad cõcordiam cum alijs, depositio illius remanebit in salmis 70. & sic
2 omnes † erunt simul contestes cum per diuersa media idem concludãt, *Caccialup. in l. admonendi nu.* 91. *ff. de iur. iur. Pert. de fideicom. quæst.* 12. *nu.* 488. *in fi. & seqq. Ludouic. decis. Perus.* 9. *nu.* 14. Ideoque fuit conclusum quantitatem frumenti taxandam esse ad dictas salmas 70. non obstantibus depositionibus aliorum testium nempe secundi quarti, & quinti de salmis centum, quia secundus super quinto dixit. *Hò fatta consideratione ad anno per anno, che cosa può, & ha potuto rendere; ma nõ quella, che ha resa, perche non sono andato a vederla*, & sic nihil cõ-
3 cludit, † cum illius depositio sit imaginaria, & vt ipse fatetur nõ dependens a facto, sed a propria opinione, quartus vero super quinto dicit. *Non sò render conto d'anno in anno, perche non sono stato in fatto a maneggiare le dette entrate, ma sò bene per l'Informatione, che hò hauuta dalli fittaroli, & ho inteso dal-*
4 *li Massari &c.* Et ideo tanquam † parum informatus, & deponens de auditu, non probat *l. testium. C. de testibus Rota apud Caputaq; in terminis valoris decis.* 264. *nu.* 6. *cum seq. par.* 3. deponit insuper per verba *puol rendere*, quæ tanquam in-
5 cludentia † possibilitatem, probationem certam excludunt, *Bald. in l. ad probat. nu.* 1. *vers. ex quo noto C. de probat. Gabr.* 168. *num.* 10. *lib.* 2. & in terminis eiusdem valoris considerauit *Rota in Bonon. de Pauolinis* 29. *Aprilis* 1613. *coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Hierosolymitano*. Quintus deniq;
6 præterquam quod deponit solũmodo de quinque annis † citra non autem de decimo, prout opus est secundum stylũ Rotæ, de quo *Sarnen. in regul. de val. quæst. vltim. quem refert Garz. de benef. par.* 5. *cap.* 3. *nu.* 200. dum dicit quod primo, & quarto anno fuerunt recollectæ salmæ 70. potius coadiuuat testes Il-
7 lust. D. Hieronymi qui in omnem casum sunt † præferendi in concursu cum illorum ratione potioris numeri, *l. ob carmen. § si testes. & ibi glos. ff. de testib. Gabr. eod. tit. concl.* 4. *num.* 50.
8 tum etiam † quia de minori summa deponunt, *Farin. qui testatur de communi de testib. quæst.* 64. *num.* 33. *Seraph. decis.* 111.
9 *sub nu.* 2. *Rota decis.* 551. *nu.* 1. *p.* 1. *recent.* in qua † dicuntur omnes contestes bene *Add. ad decis.* 558. *nu.* 9. *san. me. Greg. XV.*

Quo verò ad pascua hodie non controuertebatur, quod essent perticæ 120. & ideo Domini circa hoc putarunt non esse insisten.

Quo verò ad regalias Colonorum nihil fuit dictum pro parte Reu. D Mõtorij, sed pro parte Illustr. D. Hieronymi dicebatur, quod de illis non constabat nisi per depositionẽ vnius testis, qui licet ab eo fuerit inductus, non ideo tamen probat cõtra ipsum prout voluerunt aliqui Domini, quia Rota seruat cõ-
10 trarium, † cum ex productione censeatur approbata persona non dictum, *Bald. in cap. cum in nostra nu.* 4. *de testibus, & in l. bona fidei nu.* 27. *C. de reb. creat. Alex. cons.* 66. *colum.* 2. *vers.*

uerſ. item non obſtat lib. 2. Pariſ. conſ. 88. nu. 85 lib. 3. latè Hond. conſ. 84. nu. 49. vol. 2. Rot. deciſ. 594 nu. 2. par. 3. diuerſ. & fuit dictum in cauſa Verecellen. Canonicatus 31. Maij 1600. coram bon. mem. Iuſto, & tunc nemini cum eſſem ex iunioribus in Rota, ſeniores dixiſſe, quod Rota ſemper tenuit hanc ſententiam. Hoc quamuis regulariter ſit verum, Domini tamē cenſuerunt de iſti regalijs habendam eſſe aliquam rationem, ex quo certū eſt in Lombardia ſolitum eſſe ſolui iſtas regalias,
11 † quod ſolitum cum concurrat cum dicto prædicti teſtis, ſaltem probat in genere, quod regaliæ ſoluuntur Ioan. Andr. in cap. final. col. 1. ad fin. de ſucceſſ. ab inteſt. Caſ. de Graſſ. deciſ. 3. nu. 6. de probat. ſan. mem. Greg. deciſ. 247. nu. 6. & ideo cum habenda ſit ratio iſtarum regaliarum in genere ad quam ſummā debeant computari, videbitur, dum agetur circa effectum valoris.

Quartum attinet ad ſecundum circa valorem omnium fructuum pro parte R. D. Monitorij non controuertebatur valor nonnullorum fructuum, circa quos pro parte Illuſt. D. Hieronymi fuerunt dati teſtes in ſumm. num. 7. qui infraſcripta deponebant frumentum eſſe valoris ducat. 4. pro ſalma.

Frumentatam, & ſegalam eſſe valoris ducat. 3. pro ſalma.
Milium eſſe valoris ducat. 2. pro ſalma.
Legumina eſſe valoris ducat. 3. pro ſalma.
Vinum eſſe dimidij ducat. pro ſtario.
Paſcua locari ad rationem vnius ducat. pro pertica.
Fœnum æſtimari pro ducat. tribus pro quolibet curru.
Bona Guzza fame habere in reditibus duc. 10.
Bona della Valle ducat. nouem.
Bona del Campazzo ducat. octo.

Difficultas igitur conſiſtit in valore lini, & quoniam partes concordant in quantitate terrarum quæ ad linum coluntur in perticis 350. vt fuit etiam firmatum in dicta deciſione ſub 26. Maij coram me, viſum fuit DD. de illo habendam eſſe rationem ad ducatonos quatuor pro qualibet pertica prout cōmuniter ſolēt locari i terreni à Cotica, vt deponit primus teſtis Illuſt. D. Hieronymi, cui accedunt quatuor teſtes R. D. Montorij qui vniformiter aſſerunt, che il Padrone affitando i terreni nudi à cotica, ne caua effettiuamente 40. lire in circa per pertica franche, e libere da ogni ſpeſa. Ideoq; Domini dixerūt, quod cum hic habeatur ratio redditibus ſecundum caſum in quo dd. terræ locarentur à cotica in ſtatuenda quantitate fructuū de quibus agitur non eſt conſiderandus reditus milij, quod poſt reccollectionem lini ex iiſdem terris percipitur, nec minus habendæ ſunt in conſideratione impenſæ, quæ fiunt pro dictis terris colendis, quoniā vtrumque pertinet ad conductorem, cui terræ locantur a cotica, licet ſecus eſſet in caſu, in quo Dominus proprijs, vt dicitur manibus eaſdem terras coleret, quia tunc habenda eſſet ratio tam fructuum omnium & ſic etiam milij, quam expenſarum, vt benè deponunt teſtes eiuſdē
12 R. D. Montorij, quorum depoſitionibus tāquam † clarioribus, & magis diſtinctis, ac ideo in omnem caſum præferendis, maximè ſuper reddit u, qui colligitur ex locatione terrarum à cotica de quo alij teſte confuſè, & ſingulariter deponūt viſum fuit DD. omnino eſſe adhærendum.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

☞ * Eſt deciſio 273. ſupra in hac parte.
☞ * Eſt deciſio præcedens. Et infra adſunt alia deciſiones in eadem cauſa, hoc eſt ſub diebus 19. Nouemb. 1627. & 29. Maij 1628. & 18. Ianuar. 1630. coram eodem bo. me. Reuerendiſs. Coccino.

REVERENDISS. COCCINO DECANO.

Cremoneñ. Penſionis.

Die Veneris 19. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Teſtes deponentes ſuper valore fructuum aliquorū prædiorum vt probent, qualiter deponere debeāt. Item teſtes teſtificantes ſuper hanc materiam, vtrū ſint præferendi qui deponunt de minori, vel maiori quantitate.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes deponētes ex certa & perfecta ſcientia fundata in optimis rationibus, dubitandum non eſt, quin reſultet ex eis pleniſſima probatio, num. 2.*
3 *Cognitionem radicatam in intellectu ſupponit viua vox.*
4 *Teſtis dictum non valet, niſi deponat viua voce.*
5 *Teſtis deponens à veriſimilitudine, quando non bene inferat ad veritatis cognitionem.*
6 *Teſtis depoſitio, ſi non pendeat a vera, ſed poſſibilis probatione, an probet.*
7 *Teſtis de auditu non probat.*
8 *Ex teſtis depoſitione teſtificantis per verbum poteſt, non poteſt deduci certa probatio.*
9 *Teſtes minimè probantes non poſſunt concurrere cum alijs teſtibus plene, & concludenter deponentibus.*
10 *Teſtes deponentes de minori quantitate dicuntur etiam cum illis, qui deponunt de maiori, concordes, & num. 19.*
11 *Bald. in cap. 1. de teſtam. qualiter ſit intelligendus.*
12 *Teſtes deponentes ſimpliciter de minori quātitate, non contradicunt, neque negant maiorem ſummam.*
13 *Teſtibus deponentibus de minori quantitate ſtatur, & confunditur probatio facta de maiori quantitate, & minor quantitas attenditur.*
14 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua ſunt præferendi teſtibus ſuper negatiua, fallit nu. 16.*
15 *Negatiua coarctata habet vim affirmatiuæ.*
17 *Teſtes probant negatiuam, quando illam coarctant cum cauſa ſcientiæ.*
18 *Teſtes in concurſu, quando inuicem ſe conquaſſantur, neutri eſt credendum Sed intellige, quando ita ſunt contrarij, vt nō poſſint concordari.*
20 *Teſtes ſi deponant ſuper ætate, dicuntur concordes, & compatibiles, licet aliqui deponant de ætate maiori, cum minor inſit in maiori.*
21 *Teſtes ſi ſint concordes, non eſt locus conquaſſationi.*
22 *Teſtium depoſitiones, vt coadiuuentur, & reducantur ad concordiam, ne deſtruantur, facienda eſt omnis poſſibilis interpretatio.*
23 *Teſtes deponentes de maiori quantitate pro reo ſunt præferendi, licet in aliquo ſint inferiores teſtibus actoris.*
24 *Teſtes in materia probationis valoris ſemper attenduntur illi, qui deponunt de minori ſumma Dec in conſ. 448. num. 16. & Burſat. conſ. 7 nu. 9. in quo caſu loquantur.*
26 *Probatio imperfecta, abſurdum eſſet, quod tolleret, & deſtrueret probationem perfectam.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 41. quæ eſt in eadem cauſa ſub 4. Maij 1635. coram eodem bo. mem. Reuerendiſſ. Coccino.

DECISIO CCLXIX.

IN vltima deciſione in hac cauſa facta ſub die 18. Iunij prę teriti * de duobus actum fuit, primò de quantitate fructuum reſeruatorum in alia deciſione facta coram me ſub die 15. Maii anni preteriti * videlicet de frumento, paſcuis, & regalijs Colonorum ſecundo actum fuit de valore omnium fructuū, & circa primum firmarunt Domini frumentum eſſe taxandū ad ſalm. 70. paſcua ad pertica 120. & de regalijs Colonorū habendam eſſe aliquam rationem, quando agetur circa effectū valoris circa vero ſecundum firmarunt valorem fructuum ad hanc ſummam videlicet.

Frumentum eſſe valoris	duc. 4.	
Frumentatam, & ſegalam	duc. 3.	
Milium	duc. 3.	pro ſalma.
Legumina	duc. 3.	

Vinum eſſe valoris dimidij ducatoni pro ſtario.
Paſcua locari ad rationem vnius ducatoni pro pertica.
Fœnum æſtimari ad ducatonos tres pro quolibet curru.
Bona Guzza fame habere in redditibus ducatonos. 10
Bona della Valle ducatonos 9
Bona del Campazzo ducatonos 8
Linum perticæ 350. quatuor ducatonos pro qualibet pertica.

 Et

10 *Negligens in re ſua nemo præſumitur.*
Suum iactare nemo præſumitur. nu. 10.
11 *Teſtes numero inferiores poſtponuntur alijs numero potioribus.*
12 *Teſtes deponentes ſuper quantitate fructuum prædiorum, illi præferuntur, qui deponunt de minori ſumma.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 41. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 4. Maij 1635. coram eodem bo. me. Reuerendiſs. Coccino.

DECISIO CCLXXI.

☞ SVb die 18. Iunij præteriti * in firmando valore fructuum Prioratus, Domini cenſuerunt habendam eſſe rationem valoris frumentatæ ad ducatonos tres pro ſalma, lini vero ad ducatonos quatuor pro qualibet pertica. Vnde iuxta ordinē
☞ datum ſub die 19. Nouembris præteriti. * Cauſa hodie ſuper hoc iterum propoſita, quoad frumentatam perſtiterunt in reſolutis, quo verò ad linum dixerunt illius valorem reducendū eſſe ad ducatonos tres pro qualibet pertica, & in hac parte recedendum eſſe à deciſis.

Quantum enim attinet ad linum, non controuertebatur, quin habita ratione arrendamenti, quod percipitur quatenus terræ colantur cura, & expenſis Domini illius valor debeat taxari ad ſummam trium ducatorum, quam ſummam in eorum dictis ſufficiēter concludunt ſeptem teſtes quatuor ſecundæ remiſſoriæ nempè ſecundus ſuper ſexto, tertius iuxta nonum, quintus ſuper tertio, & ſeptimus iuxta nonum & tres primæ remiſſoriæ, videlicet primus ſuper ſexto, ſecundus,
1 & ſextus ſuper eodem deponentes † ex certa ſcientia funda
ta in optimis cauſis per ſpatium decem, & amplius annorum, computato anno fertili cum ſterili, ac de publica voce, & fama coarctantes inſuper negatiua, itaut dubitari non poſſit,
2 † quin ad effectum firmandi valores, ſufficienter probent adnotata *in l. pretia rerum. §. nonnullam & ibi Doct. ff. ad l. Falcid. Caſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 4. de teſtib. Rot. deciſ. 479. numer. 1. par. 2. recent.* & in puncto reſolutum fuit *in cauſa Cremonen. penſionis 22. Iunij 1615. coram Caualer.* Quibus non obſtat teſtis ſecundæ remiſſoriæ, qui deponit de quatuor ducatonis, quia vel in effectu concordat, ex quo imputat millium non detractis expenſis, vel in omnem euentum cum ip-
3 ſe † ſit vnicus, & deponat de vnico anno ſui affictus, præferuntur ſeptem ipſi teſtes de integro decennio, & vltra deponentes.

Sed quia difficultas in hoc conſiſtebat, an eſſet habenda ratio arrendamenti quator ducatonorum pro pertica, quod quatuor teſtes Reuerendiſſimi D. Montorij aſſerunt percipi in territorio Cremonenſi quando terræ locantur, vt vulgo dicitur, à cotica, itaut valor iſte poſſibilis debeat attendi in hoc articulo, quicquid ſit an in caſu iſto ſufficiat poſſibilitas contra factum in quo Illuſtriſſimus D. Cardinalis habet fundatam intentionem, viſum fuit Dominis ceſſare omnem difficultatem, quia cum vt ijdem teſtes deponunt perceptio maioris, vel mi-
4 noris quantitatis pendeat à qualitate terreni, † & ipſi fateantur expreſsè nullam ſe habere cognitionem qualitatis terrarū huius Prioratus illorum dictum nihil concludit, *l. penult. ff. de reb. cor. l. ſi fundum. in princip. ff. de leg. 1.* cum alijs benè ad propoſitum allegatis per *Alexand. conſ. 54. num. 4. & 5 lib. 6.* quem in his terminis paſſim ſequitur *Rota vt videre eſt apud Seraph. dec. 1377. nu. 4. & dec. 1462. pariter nu. 4.*

Nec obſtat, quod ijdem teſtes dicant bona iſtius Prioratus non eſſe conditione inferiora conuicinis, & ideo cum aſſerant dictas terras conuicinas eſſe bonæ qualitatis, & locari pro ducatonis quatuor, idem quoque concludant quoad bona Prioratus. Quia vt ipſimet fatentur, de terris Prioratus nullam ha-
5 bent cognitionem, & hoc † deponunt ſolum de auditu, vnde nihil probant, quia ſenſus auditus non accōmodatur principali facto ſuper quo ædificatur, ſed tertij, vt concludunt *Doct. in l. teſtium. C. de teſt. & in c. licet ex quadam de teſtib. Socc. conſ. 118. nu. 7 verſ. 2. confirmatur vol. 1.*

Vnde viſum fuit non eſſe recedendum à certa, determinata, ac ſpeciali valoris probatione, de qua alijs teſtes ex certa
6 ſcientia cum fundamento veræ, † & realis perceptionis redituum per ſpatium tanti temporis concludenter deponunt; quæ ſpecialis probatio circa bona iſta particularia eſſet etiam præferenda, quatenus ageretur de concurſu, cum generali
7 † probatione quoad totum territorium ex allegatis per *Rota apud ſanct. memor. Gregor. deciſ. 472. num. 7.* vt in ſimili, quod
8 conſuetudo loci particularis † præualeat generali totius territorij, *Bart. in l. 2. numer. 41. C. quæ ſit longa conſuetud. Pariſ. conſ. 25. num. 42. vbi alios refert lib. 4.* & ad effectum ſolutionis decimarum vbi concurrit generalis conſuetudo Diœce-
9 ſis, † & particularis Parochiæ, attendenda ſit particularis, fuit reſolutum in cauſa *Calagurritana decimarum 19. Martij & 7. Iunij 1610. coram Illuſtriſſ. Caualerio, quæ ſunt in rec. deciſ. 279. & 289. par. 2.* & nuper *coram me in Placentina decimarum 10. huius menſis.* Maximè cum generalis iſta probatio aſſertæ poſſibilitatis non ſolum videatur poſſe diminui ex fide duorum Canonicorum Cremonæ, qui cum optimis cauſis ſcientiæ teſtantur de ſolis tribus ducatonis, ſed etiam reſpectu bonorum huius Prioratus reddatur admodum inueriſimilis, ex quo non eſt credendum, quod ſi iſta bona potuiſſent, vel conſueuiſſent locari à cotica cum reddituu quatuor ducatonorum, non fuiſſent ab ipſomet D. Epiſcopo, & alijs tanto tempore culta proprijs impenſis cum reddituu trium ſo-
10 lummodo ducatonorum, cum nemo † præſumatur in re ſua negligens, & quod ſuum iactare velit, vt in ſimili ad effectum liquidationis fructuum arguit *Rot. apud Seraphin. deciſ. 1397. nu. 4.*

Quantum verò attinet ad frumentatam quinque teſtes duo nempè ſecundæ, & tres primæ remiſſoriæ, qui habent requiſita ſuperius ponderata concludunt valorem frumentatæ non exceſſiſſe ſummam ducatonorum trium. Quibus non obſtant alij teſtes, qui deponunt de libris 34. & ſic de tribus du-
11 catonis cum vno quarto. Tum quia ſunt numero † inferiores, *cap. licet cauſam de probat. Caſ. de Graſſ. deciſ. 3. num. 7. de re iudic. Gabr. de teſtibus concl. 4. num. 30.* tum quia in con-
12 curſu † præferuntur teſtes deponentes de minori quantitate, in qua teſtes etiam de maiori dicuntur eſſe concordes, maximè ſi deponentes de minori coarctent negatiuam, vt abundè fuit firmatum in *præteritis deciſionibus coram me 18. Iunij, & 29. Nouemb. præteriti.*

Atque ex his tollitur confeſſio Illuſtriſſimi D. Cardinalis, emanata in narratiua reſeruationis penſionis, & in alijs actibus, cum euidenter appareat erronea, & conſequenter non attendenda, quamuis iurata, & geminata, ac parte præſente facta ex reſponſionibus his omnibus particulariter datis per informantes pro eodem Illuſtriſſimo Cardinali, quæ Dominis placuerunt.

Vnde ſtantibus his, & alijs, quæ fuerunt firmata in præteritis deciſionibus, valor fructuum iſtius Prioratus remanet firmatus ad hanc ſummam.

Frumentum	ſalm.	70	duc. 4		280
Frumentata, & ſegala	ſalm.	210	duc. 3 pro ſalma		630
Millium	ſalm.	200	duc. 2		400
Legumina	ſalm.	112	duc. 3		36
Vinum	ſtária	50	duc. mez.	pro ſtar.	25
Paſcua	pertic.	120	duc. 1.	pro pertic.	120
Fœnum	curr.	50	duc. 3.	pro curru	150
Linum	pertic.	350	duc. 3	pro pertic.	1050
Bona guzza fame.					10
Bona della Valle					9
Bona del Campazzo					8
Regalia reſeruata arb. Dominorum ſub die 18. Iunij præteriti, in totum					2733
Ex quibus detractis oneribus, & impenſis firmatis ſub die 23. Maij 1625. coram bo. me. Vbaldo * ad ſummam					827
Remanet in totum firmatus valor Prioratus ad ſummam ſcut.					1926

Et ita concluſum vtraque parte informante.

☞ * *Sunt deciſiones 269. 270. & 263. ſupra in hac eadem parte. Et infra habes aliam deciſionem ſub die 14. Ianuarij 1630. eſt deciſio 277.*

EMI-

EMINENT. ET REVEREND. D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Census.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Bonam fidem recognoſcens in contractu cenſus ad quid, & quando dicatur ſe obligaſſe,& quid ſi contractus reperiatur nullus reſpectu eius, qui iam impoſuit cenſum. Obligatio Cameralis ad quos ſe extendat &c. Pecuniæ vera numeratio ex quibus verbis deprehendatur.

SVMMARIVM.

1 *in Cenſu recognoſcens bonam fidem, perinde eſt ac ſi ab initio cenſum impoſuiſſet, & cum eius creditore contraxiſſet.*

2 *Obligatio Cameralis extenditur etiam ad enunciatiuè nominatos in instrumento.*

3 *Obligatio Cameralis vt ad aliquem extendatur, non requiritur, vt ipſe interueniat in contractu, ſed ſufficit ſtipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, & intererit.*

4 *Communitates Status Eccleſiaſtici non poſſunt obligare bona ſua, ſtante Bulla Sixti V.*

5 *Obligans ſe etiam in caſu nullitatis contractus cenſus, data eius nullitate, tenetur ratione ſaltem damnorum, & intereſſe tam ad fructus, quam ad ſortem, & nu.6.7. & 8.*

9 *Verba, habuerunt, & receperunt, & ad ſe traxerunt coram me Notario, & teſtibus, important veram, & realem ſolutionem.*

10 *in Cenſus contractu ſufficit, quod in ipſo actu impoſitionis ab initio interueniat pecunia, quamuis poſtea illius loco extinguatur debitum, vel aliud fiat de illa pecunia de conſenſu partium.*

11 *in Cenſus contractu, quæ fiunt ex poſt facto non tollunt, nec inualidant contractum impoſitionis cenſus ritè factum pecunia vere, & realiter interueniente.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 46. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 21. Maij 1635. coram R.P.D. Dunozetto.

DECISIO CCLXXII.

Confirmarunt hodie Domini deciſionem in hac cauſa factam, * quod ſit relaxandum mandatum contra D. Ducem Sfortiam; quia licet in primo inſtrumento impoſitionis cenſus inter Communitatem, & Maidalchinum D. Dux non interuenerit, ſufficit tamen quod ipſa die ſequenti recognouerit bonam fidem, declarando cenſum fuiſſe impoſitũ ſui contemplatione, & promittendo ſolutionem fructuum, necnon Communitatẽ, & fideiuſſores indemnes conſeruare.
1 Nam † per talem recognitionem, & declarationem perinde eſt ac ſi ipſe ab initio cenſum impoſuiſſet, & cum Maidalchino contraxiſſet iuxta *deciſ.81.nu.1. apud Modern.de oblig. Camer.& dec.132.nu.23.par.2. diuerſ.* & firmatur in deciſione, de qua agitur.

Non obſtat, quod Maidalc hinus non ſit nominatus in inſtrumento recognitionis bonæ fidei, quia contrarium apparet ex lectura, dum enunciatur, fuiſſe impoſitum cenſum per
2 Communitatem ad fauorem D. Maidalchini, ad quem † propterea quamuis enunciatiuè nominatum extenditur obligatio Cameralis D. Ducis, *Rot.dec.5.num. 10.& dec.69.num.4.& dec.85.nu.1.& 2. poſt d.tract. de oblig. Camer.*

Et ex his ceſſat obiectum, quod Maidalchinus non interuenit in d. inſtrumento recognitionis bonæ fidei, quia ſufficit
3 obligatio Cameralis D. Ducis † iuncta ſtipulatione Notarij pro omnibus, quorum intereſt, & intererit, *Rot.deciſ.97.nu.1. poſt d.tract.de Camer.oblig.& dec.769 ſub nu.1.par.4.diuerſ. Gratian.diſcept.forenſ.cap.204.nu.42.lib.2.*

Et hoc maximè procedit ſtante promiſſione D. Ducis de ſoluendo fructus, quæ promiſſio reſpiciebat ſolum perſonam
4 Maidalchini, cui fructus erant ſoluendi, † & alias fruſtratoria eſſet talis promiſſio, niſi intelligatur facta ad illius fauorem, *Mantic. de tacit. lib.14.tit.14. nu.30.*

Non obſtat exceptio nullitatis cenſus, quia quicquid ſit re-
5 ſpectu Cõmunitatis, ad cuius † fauorem loqui videntur conſtitutiones Pontificiæ reſpectu D. Ducis, qui ſe principaliter obligauit, & bonam fidem recognouit, ceſſat prætenſa nullitas, vt latè fuit firmatum in deciſione cauſæ, in qua pariter
6 fuit oſtenſum, quod D.Dux etiam ſtante nullitate cẽſus,† vigore ſupradictæ ſuæ obligationis tenetur ſaltem ratione damnorum, & intereſſe tam ad ſortem, quam ad fructus, vt firmauit *Rota in deciſ ſanct. mem. Greg.560.nu.1.& 2.& dec.*
7 *564. per tot.* & in terminis Communitatis † obligatæ pro intereſſe Domini, qui bonam fidem recognouit, fuit tantum *in deciſ.284. apud Moder.Peruſ.de cenſ.*
8 Idque præſertim cum ſe obligauerit etiam † in caſu, quod cenſus eſſet inualidus reſpectu Communitatis, vt in *d. dec.5. Greg.nu.8.& deciſ.564.nu.4.*

Obiectum quod cenſus fuerit impoſitus ſine pecunia ceſſat ex inſtrumento, ſtantibus illis verbis, habuerunt, & receperũt,
9 & ad ſe traxerunt coram me Notario, & teſtibus, † quæ verba important veram, & realem ſolutionem ad tradita per *Bald. in l.ſi ex cautione num.14.C.de non numer. pecun. Bart. in l.ſi ita ſtipulatus §.Chryſogonus.n.3.vbi Alex.n.14.ff.de ver. oblig. Alex.conſ.179. num.6.lib.2.Surd.dec.284.n.7.Rota dec. 132.nu. 5.par.2.poſt lib.conſ.Farinac & deciſ.404.n.1.p tr.2. diuerſ. in recent. & dixit Rota in Interamnen. cenſus 2.Iunij 1621. coram bon. mem. D. meo Vbaldo*, & ſufficit, quod ab
10 initio interuenerit pecunia † in ipſo actu impoſitionis cenſus quamuis poſtea illius loco extinguatur debitum, & aliquid aliud fiat de illa pecunia ex conſenſu partium, prout dicitur eueniſſe in caſu noſtro, dum D. Dux voluit emere cum pecunia d. cenſus granum à Communitate pro indigentia ſuæ do-
11 mus: quæ enim fiunt † ex poſt facto in hac materia non tollunt, nec inualidant contractum impoſitionis cenſus ritè factum pecunia verè, & realiter interueniente, vt ſupra, & in his terminis fuit dictum *in Beneuentana cenſus 18. Martij 1613. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano quæ eſt deciſ.468. num.4.& 5. par.1. in recent.& in Romana, ſeu Nepeſina cenſus 13. Maij 1624. coram bon. mem. Remboldo, & in eadem 6. Maij 1626. coram eodem*, & nouiſſimè *coram me in Senogallien. cenſus 31. Martij 1628.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

☞ * *Ideſt ſub die 10. Maij 1628. coram eodem Eminentiſſ. Vbaldo. Et infra in ſequenti parte habetur in eadem cauſa alia deciſio ſub die 28. Maij 1638. coram R.P.D. Ghiſilerio.*

EMINENT. ET REVEREND. D. CARD. VIRILI.

Peruſina de Fideicommiſſi de Cincijs.

Die Veneris 9. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Confeſſio teſtatoris etiam incidenter facta probat etiam contra hæredem hæredis. Iocalia, & bona mobilia preſumuntur adeſſe iuxta qualitatem perſonæ, & patrimonij.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio teſtatoris non ſolum probat contra hæredem, ſed etiam contra hæredem hæredis.*

2 *Et amplia hoc etiamſi dicta confeſſio ſit facta incidenter.*

3 *Iocalia magni valoris præſumitur vxor habuiſſe, attenta qualitate perſonarum.*

4 *Vxor grauata reſtituere præſumitur ſatisfacta de reſiduo dotis ex bonis mobilibus, ſi erant notabilis ſummæ.*
Bona mobilia ex qualitate perſonæ, & patrimonij arbitrantur. nu.4.

5 *Facta non præſumuntur, niſi probentur.*

6 *Teſta-*

6 *Testator, si mandauerit hæredibus, vt eis vxori restituant dotem, omni exceptione remota, quid hoc importet.*
7 *Aes alienum, quando ex bonis fideicommisso subiectis sit soluendum.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 8. quæ est in eadem causa sub die 19. Ianuarij 1635. coram R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCLXXIII.

DOmini steterunt in decisis coram me sub die 8. Iunij 1628. * ex deductis in decisione.

Non obstat, quod Olimpia hæres grauata soluerit scuta 1100. pro restitutione dotis Isabellæ vxoris fideicommittentis, hoc modo nempè scut. 600. mediante accollatione census debiti per hæredem Isabellæ, necnon scut. 500. in contanti, pro quibus habendis imposuerit censum scut. 250. & tandem soluerit scut. 219. pro fructibus prædictorum censuum, & ideo sit danda retentio, vel facienda restitutio, quia cū Olimpia, & Isabella occasione retrouenditionis censuum hæreditariorum Petri Hieronymi receperint scut. 732. baioc. 50. vtiq; ista scut. 732. baioc. 50. sunt imputanda in satisfactionem crediti supradictæ dotis.

Vlterius cum adessent iocalia valoris scut. 216. baioc. 75. Ista etiam summa debet imputari in diminutionem supradicti crediti dotis.

Non obstat, quod inuentarium fuerit factum à Monaldo hærede Isabellæ, quia cum ista iocalia fuerint reperta penes Isabellam vxorem Petri Hieronymi, vtique inuentarium erat faciendum à Monaldo hærede Isabellæ, & veritas iocalium
1 comprobatur ex assertione † ipsius Petri Hieronymi in eius testamento, quod aderant iocalia, quæ assertio nedum probat
2 contra hæredem, sed etiam contra hæredem hæredis † etiam quod sit facta incidenter *Natt. cons. 235. nu. 11. in fin. & seq. & cons. 400. nu. 5. Cephal. cons. 386. nu. 29. Decian. cons. 76. nu. 16. vers. 2. lib. 3. Peregr. cons. 48. nu. 5. lib. 1. & de fideic. art. 44. nu. 20. vers. item assertio. Barz. decis. Bonon. 2. num. 11.* & est verisi-
3 mile quod † adessent, iocalia valoris scut. 216. baioc. 75. attenta qualitate personarum.
4 Ex mobilibus quoque quæ ex qualitate personæ, † & patrimonij arbitrantur potuit solui residuum dotis, *l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad trebell. Peregr. de fideicom. art. 35. nu. 22.* & si fuit facta solutio fructuum census, fuerunt versa vice percepti fructus bonorum fideicommissi.
5 Non obstat, quod prætendatur reinuestimentum † scut. 732. in alijs censibus, quia hoc non probatur.

Motiuum quod Olimpia, & Virginia tenerentur de suo restituere dotem Isabellæ, non placuit Dominis, licet enim testa-
6 tor mandarit hæredes institutas, vel aliquam ipsarum superuiuentem, sin autem hæredes substituendos teneri restituere dotem Isabellæ omni exceptione remota, tamen non expres-
7 sit, quod soluerent de proprio, vnde æs † alienum soluendum est ex bonis subiectis fideicommisso, *l. Papinianus. §. quarta. ff. de inoff. test. Greg. decis. 266. nu. 2. & decis. 425. nu. 2.*

Et ita vtraque parte &c.

* *Est decisio 184. supra in prima parte, vbi etiam habes aliam decisionem in hac causa sub die 19. Aprilis 1630. coram R. P. D. Dunozetto, & est decisio 368. & infra adest altera decisio 19. Aprilis 1630. coram eodem est in ordine decisio 276.*

EMINENT. ET REVEREND. D. CARD. VBALDO.

Piscien. Beneficij.

Die Mercurij 7. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus ex quibus præsumatur, & probetur, quod sit hæreditarium, & non gentilitium, itaut presentatus à maiori parte patronorum necessariò veniat instituendus.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à maiori parte patronorum est instituendus.*
2 *Præsentatus à medietate patronorum, quando sit instituendus.*
3 *Iuspatronatus quando est hæreditarium, & non gentilitium, in eo descendentes admittuntur in stirpes, & non in capita.*
4 *Iuspatronatus, quod sit hæreditarium, & non gentilitium in dubio hoc ius præsumit.*
5 *Iuspatronatus dicitur hæreditarium si testator vocauerit hæredes ad illud nulla facta mentione agnationis.*
6 *Iuspatronatus non dicitur gentilitium ex eo, quod vocauerit filios, & descendentes stipitum per lineam masculinam.*
Quia hoc solum concludit, quod fuerit contemplata qualitas descendentiæ masculinæ, quæ fuit expressa.
7 *Iuspatronatus præsumitur hæreditarium, si super hoc adsit obseruantia.*
8 *in Iurispatronatus materia obseruantia multum venit attendenda, & maximè si sit proxima fundationi.*
9 *Effectum ea, quæ non habuerunt, non veniunt attendenda.*
10 *Iurispatronatus status non potest firmari ex actibus æquiuocis.*
11 *Iuspatronatus an sit hæreditarium vel gentilitium, ista dubietas benè potest declarari ex subsecutis præsentationibus effectum sortitis.*

Allegatur ista decisio supra in decisionibus 2. & 14. quæ sunt in eadem causa sub diebus 29. Ianuarij 1635. & 31. eiusdem mensis, & anni coram Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano.

DECISIO CCLXXIV.

VAcante Capella, de qua agitur, per mortem Antonij Bartholomæi de Pagnis de iurepatr. quinque patronorum à q. Georgio Nicolai de Piscia in suo testamento relictorum descendentes à tribus ex quinque patronis præsentarunt Tiberium; descendentes vero ab alijs duobus præsentarunt Hieronymum, quæritur modo quis sit instituendus, & Domini dixe-
1 runt esse instituendum Tiberium tanquam præsentatum † à maiori parte *iux. not. in clem. plures de iurepatr. Rot. decis. 202. nu. 1. par. 2. recent.*

Non obstat, quod inter dd. descendentes à tribus patronis adsit fœmina descendens ab altero illorum, quia, vlua quod etiam fœmina descendens videbatur vocata in testamento, cessat difficultas quia quando non esset vocata, adhuc Tibe-
2 rius remaneret † præsentatus à medietate patronorum, quod ei sufficit ad obtinendam institutionem stante eius gratia Apostolica cum derogatione alterius medietatis.

Non obstat, quod descendentes à dictis duobus patronis, qui præsentauerunt Hieronymum sint numero plures, quam sint descendentes ab alijs tribus, qui præsentarunt Tiberium,
3 quia cum istud iuspatronatus sit hæreditarium, & † non gentilitium, in eo descendentes admittuntur in stirpes, & non in capita *Clemen. plures de iurepatron. Rot. decis. 251. nu. 1. par. 2. recent.*

Quod autem sit hæreditarium, & non gentilitium, suade-
4 tur primo † ex iuris præsumptione, *iuxt. trad. per Abb. in c. 1. de iurepatron. Couar. lib. var. cap 18. numer. 7. Rot. decis. 482. num. 7. par. 1. recent.* Secundò quia dum testator vocauit supradictos quinque patronos, nullam fecit mentionem agna-
5 tionis † quinimmo illam exclusit, cum vltra filium vocauerit alios patronos de diuersis familijs per *Rimin. iun. cons. 244. numer. 203. san. mem. Greg. decis. 464. num. 19.* nec aliquid facit, quod testator vocauerit filios, & descendentes stipitum per
6 lineam masculinam, quia hoc solum concludit, † quod fit contemplata qualitas descendentiæ masculinæ, quæ fuit expressa *Surd. cons. 448. sub num. 23.* & in his terminis quod & vocatione descendentiæ masculinæ non sit gentilitium tenuit *Rota in Tredent. fideicommissi de Corradis 23. Aprilis 1587. coram Gipto, & in Ianuen. Iurispatronatus 23. Ianuarij coram*
7 *Eminentiss. Card. Pamphilio.* Tertiò denique pro hac † qualitate hæreditaria concurrit obseruantia subsequuta tam in præsentatione 1478. proxima fundationi, quæ fuit facta cum expressa qualitate hæreditaria, quam ex alia de anno 1533. in

qua

qua patroni descendentes à suo particulari stipite præsentarūt non autem vti singuli, necnon vltima præsentatio facta in persona ipsius Hieronymi non in capita, sed expressè quo erant
8 descendentes duorum stipitum, quæ obseruantia † maximè venit attendenda in ista materia præsertim cum ex dicta præsentatione de anno 1478. desumatur obseruantia, vt dixi proxima fundationi *Rota in Burgen. quindenniorum 5. Decemb. 1601. coram Seraphino, quæ est decis. 1410. nu. 7. san. mem. Gregor. dec. 325. nu. 1.*

Non obstat aliæ præsentationes de anno 1562. & 1564.
9 quia prima nō cōstat, † quod fuerit effectuata, & altera tanquā æquiuoca attendi non debet, cum in ea non exprimatur, an
10 † consensus fuerit præstitus à patronis tanquam singulis, vel
11 tanquam vniuersis, & in dubio † intrat præsumptio hæreditaria, vt supra, & potest dubietas etiam ex illis præsentationibus claris declarari.

Et ita decisum reseruato, vt particulariter videatur, an in Tiberio requiratur qualitas sacerdotij.

§ *In eadem causa in sequenti parte adsunt duæ aliæ decisiones sub diebus 14. Decembris 1635. & 11. Aprilis 1636. coram R. P. D. Rojas.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cremonen. Pensionis.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Positiones ad quid sint inuentæ. Et an semper sit eis respondendum, & quid de stylo Rotæ seruetur. Testium publicationes de stylo Curiæ quando fiant, & quid eis æquipolleat.

SVMMARIVM.

1 *Positiones inuentæ sunt, vt pars releuetur ab onere probandi per confessionem partis.*
2 *Positiones, quando dicantur exhibitæ, prout de iure requiritur.*
3 *ad Lites abbreuiandas Rota de stylo seruat, quod semper sit respondendum positionibus pertinentibus, & impertinentibus.*
4 *Testium solemni publicationi æquipollet visio partis.*
5 *Testium publicatio formalis non solet in Curia fieri nisi in tertia instantia.*
6 *Testium nomina nunquam panduntur, quando datur summarium eorum attestationum.*
7 *Testium publicatio, quando est facta, amplius non sunt admittendi articuli de directo contrarij, prout nec super eisdem admittuntur.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 41. quæ est in eadem causa sub die 4. Maij 1635. coram eodem Reuerendiss. Coccino.

DECISIO CCLXXV.

1 FVit per Dominos resolutum R. D. Montorium teneri respondere positionibus, cum fuerint inuentæ, vt pars † releuetur ab onere probandi per confessionem aduersarij, *c. 1. vbi glos. in præambulo. vers. pro intellecta ibi, & fuerunt inuentæ, & in verb. statuimus vers. fiunt autem positiones de confessis in 6. l. eum qui. ff. de iur. iuran. l. 2. §. quod obseruari. C. de iuramento calumn. Ias. in l. qui iurasse. § si pater. num. 7. de iur. iurand. Surd. decis. 22. num. 4.* fuerunt enim exhibitæ in Rota
2 prout de iure requiritur † ad effectum, vt videatur, an sint impertinentes, impossibiles, captiosæ & negatiuæ *glos. 1. in d. cap. 1. de confess. in 6. vers. & sunt in scriptis.* Licet de stylo
3 Rota seruet ad abbreuiandum lites, † quod semper sit respondendum positionibus pertinentibus; & impertinentibus *Rota decis. 24. de testibus antiquis.*

In proposito autem positiones nullam continent ex prædictis qualitatibus, ex quibus sint reijciendæ. Ponitur enim quod R. D. Montorius habuit examen testium apertum, ita ut potue-
4 rit videre nomina, & cognomina testium, † quare cum ista visio æquipolleat solemni publicationi, vt per *Vitalin. in clemen. final. num. 114. vsque ad num. 118. de testibus obstat admissioni articulorum contrariorum, quam prætendit idem D. Montorius. C. fraternitatis de testibus.*

5 Non obstant quod in Curia non soleat † fieri publicatio formalis nisi in tertia instantia; quia licet hoc sit verum; verū est
6 etiā, quod nunquam panduntur nomina testium, † sed solū datur summarium, & ista seruantur de stylo *Vestr. in prax. lib. 7. cap. 1. num. 4.* & ideo cum fuerit alteratus iste stylus, & visa
7 integra depositio, cum nominibus testium, & † ex supradictis visio habeat vim publicationis, non sunt admittendi articuli de directo contrarij prout nec super eisdem admittuntur, *Seraph. decis. 688. san. mem. Greg. decis. 496.*

An autem procuratores Domini Montorij teneantur respondere positionibus, si opus erit videbitur.

§ *Plures decisiones in hac causa vide supra in decisione 273.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana fideicommissi de Cincijs.

Die Veneris 19. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Bona ab hæredibus acquisita, quando dicantur acquisita, seu empta nomine potius proprio, quam hæreditario. Præsumptio subtractionis bonorum hæreditariorum, quando intret in hęrede.

SVMMARIVM.

1 *Bona empta per hęredem, quando dicantur hęreditaria effecta.*
2 *Bona empta ab hęrede pro se ipsis, & eorum hęredibus cum clausula, ad habendum, censentur empta nomine proprio, non autem nomine hęreditatis.*
3 *ex Inuentario probatur an bona aliqua aderant in hęreditate.*
4 *Confessio testatoris non solum probat contra hæredem, sed etiam contra hæredem hęredis.*
5 *Presumptio subtractionis semper intrat in hęrede, donec non reddit rationem de bonis hęreditatis.*
6 *Bona mobilia præsumuntur esse in notabili quantitate, & qualitate stante nobilitate, & diuitijs testatoris.*

Allegatur presens decisio supra in decisione 8. quæ est in eadem causa sub die 19. Ianuarij 1635. coram eodem R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCLXXVI.

☞ PEr binas resolutiones * emanatas coram Illustrissimo D. meo Card. Virili firmatum fuit D. Ludouico Cincio vocato ad fideicommissum Petri Hieronymi dandam esse immissionem in possessionem domorum, & censuum, de quibus agitur, non obstante quod pro parte hæredū Olimpiæ, (quæ fuit hæres grauata d. Petri Hieronymi) prætenderetur retentio, vel restitutio scut. 1100. per eandem Olimpiam solutorum pro ære alieno antedicti Petri Hieronymi fideicōmittentis: quia cum ipsa occasione retrouenditionis censuum hæreditariorū dicti Petri Hieronymi receperit scut. 732. baioc. 50. ac ad eius manus peruenerint iocalia, & mobilia eiusdem Petri Hieronymi, quæ simul excedunt prædictam quantitatem scut. 1100. præsumitur ex ijs integraliter satisfacta.

Verum quia pro parte dd. hæredum nouissimè allegabatur dicta scut. 732. baioc. 50. fuisse ab eadem Olimpia reinuestita ad commodum hæreditatis d. Petri Gieronymi, ita ut propterea dici non posset, quod ipsa ex dictis pecunijs fuerit satisfacta, placuit Dominis pro tertia vice dictis hæredibus audientiā conce-

concedere. Vnde re proposito à me dubio, an esset standum, in bis resolutis, Domini affirmatiuè responderunt.

Nam licet hodie pro parte dictorum hæredum dentur plura instrumenta censuum in totum scut. 712. in sorte qui prætenduntur acquisiti ex precio aliorum censuum per Olimpiā alienatorū, non propterea sequitur, quod sint hæreditarij Pe-
1 tri Hieronymi, quia non † constat fuisse acquisitos, etiam nomine dictæ hæreditatis prout necessariò requiritur *Pereg. consil. 31. nu. 18. lib. 4. Rota in Anconitana censuum coram bon. mem. Buratto relat. post tract. de cens. decis. 98.*

Non obstat, quod dicta instrumenta cantent ad fauorē hæredum Petri Hieronymi, quia aduerterunt DD. ex dictis censibus duos solum vnum scut. 100. venditum à Capitaneo Baltassare Christpolto 2. Iunij 1612. alterum vero scutor. 100. vēditum à Fantaiuto 18. Iunij 1616. fuisse acquisitos nomine hæreditatis, & pro omnibus quorum interest, cæteri vero fuerunt acquisiti ab hæredibus d. Petri Hieronymi pro se ipsis, & eorū
2 hæredibus † cum clausula (ad habendū) vnde censentur acquisiti nomine proprio non autē nomine hæreditatis, *Peregr. de fideic. art. 44. nu. 28. in primo & d. cons. 31. nu. 11. vers. secundus casus, & nu. 16. in fin. lib. 4. Menoch. cons. 213. nu. 23. Rota in prædicta Anconitana censuum coram bo. mem. Buratto.*

Circa ea, quæ replicabantur de non existentia iocalium, & mobilium placuit DD. responsio data in decis. quę reuidentur,
3 illā scilicet probari † ex inuentario facto à Monaldo iuncta assertione facta Petro Hieronymo fideicōmittente in suo testa-
4 mento, † quæ nedum probat contra Olimpiam hæredem, verum etiā contra illius hæredes, *Caphal. cons. 386. nu. 29. Decia. cons. 76. nu. 16. vers. 2. lib. 3. cum alijs in dd. dec. citat.* licet cōst. solum de precio retracto ex iocalibus scut. 216. baioc. 75. & non de pretio mobiliū, tamen donec de dictis mobilibus red-
5 datur ratio semper militat † præsumptio subtractionis in maiori quantitate, quā importet residuum dd. scut. 1100. vt fuit sæpius dictum in *Maceraten. legitima 14. Aprilis 1627. corā*
6 *R. P. D. meo Vbaldo*, inspecta † præcipuè qualitate, & statu Petri Hieronymi diuitis, & nobilis, ex quibus alias Rota quantitatem mobilium fuit arbitrata *in Perusin. de Alphanis 20. Decemb. 1621. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et ita vtraque, &c.

¶ *Idest sub diebus 8. Iunij 1628. & 9. Iunij 1629. prima est decisio 184. supra par. 1. altera vero est decisio 274. in hac parte, & in d. par. 1. habetur alijs decisio in eadem sua causa sub die 19. April. 1630. coram eodem R. P. D. Dunozetto est in ordine decisio 368.*

R. P. D. MERLINO.

Cæsenateñ Successionis.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Transactio, quando non substineatur, l. si diuersa C. de transact. quando non procedat.

SVMMARIVM.

1 *à Iudicij limine, quis est omninò repellendus, si per transactionem negotium fuit omninò definitum.*
2 *Transactio est nulla, si nulla adfuit causa transigendi, nec lis, nec timor litis.*
3 *Transactio super testamento non valet, si illud nec exhibitum, nec visum fuit.*
4 *Clausula si fuerit commissa cum clausula quam & quas, &c. cum omnibus annexis, connexis & dependentibus, censetur omne ius competens in iudicio deductum.*
5 *L. si diuersa. C. de transact. non habet locum, quando quis non impugnat transactionem, sed prætendit quod aliquid non fuerit comprehensum in d. transactione & nu. 6.*
7 *L. si diuersa C. de transact. non procedit, quando transactio est nulla.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 61. quæ est in eadem causa sub die 22. Iunij 1635. coram eodem R. P. D. Merlino.

DECISIO CCLXXVII.

CVm informantes pro D. Blanca instarent disputari dubiū iam subscriptum, an eadem Blanchæ danda esset immissio in bonis repertis in hæreditate Vincentij, informantes pro D. Laurentio obiecerunt transactionē, ex qua prætendebatur
1 Blancam actricem † à limine iudicij repellēdam esse, eo quod per dictam transactionem negocium omninò definitum fuerit, vnde antequam dubium prædictum proponerem, volui consulere Dominos, an obstaret transactio, & Domini negatiuè responderunt.

Quia cū agatur super hæreditate Vincentij, nihil facit transactio, in qua ne verbum quidem habetur de hac hæreditate, sed tota emanauit super testamento Andreæ, cuius testamenti validitas in dubium reuocabatur ob allegatam dementiā eiusdem Andreæ, & sic nihil commune habet cum Vincentio, de cuius viuida mente non controuertitur, & dicta transactio nunquam meminit de ipso Vincentio, & quatenus citra veri præiudicium, transactio de hæreditate Vincentij loqueretur,
2 non est attendenda, † quia nulla aderat causa transigendi, nec lis, nec timor litis, nec exhibitum fuit, vel visum testamentum
3 † eiusdem Vincentij, & ideo transigi super illo non poterat *ad l. de hic. ff. de transact.*

Non obstat in Rota non fuisse commissam causam nisi super hæreditate Andreæ quoniam cum per viam appellationis à decreto A. C. causa deuenerit ad Rotam, & coram A. C. fuerit in actis productum testamentum Vincentij, & multa ibi deducta, quæ causam super hæreditate eiusdem Vincentij attingunt, vnque hæc causa super dicta hæreditate videtur etiā
4 in Rota commissa stante clausula † quam, & quas &c. cum omnibus annexis, connexis, & dependentibus, ex qua clausula censetur omne ius competens in iudicium deductum, & in commissione comprehensum, *Cæs. Grass. decis. 1. numer. 2. de iudic. Menoch. cons. 366. nu. 8. in fin. Rota decis. 360. nu. 3. par. 1. recent. & alias sæpius.*

5 Non obstat dispositio *l. si diuersa † C. de transact.* quia Blanca non impugnat transactionem, sed solum prætendit quoad hæreditatem Vincentij nihil fuisse dispositum in transactione, vt verè non fuit dispositum, & ideo non est locus
6 † restitutioni acceptorum iuxta terminos *d. l. si diuersa C. de transact.* præsertim quia non agitur modo ad executionem super nullitate transactionis, sed vt detegatur ipsa nullitas, quatenus posset dici transactionem comprehendere hæreditatem Vincentij, & sic non est necesse accepta antea restitue-
7 re, fietque hæc restitutio, si postquam nullitas fuerit † detecta ex integro, tunc petetur tota hæreditas etiam comprehensis bonis Vincentij perinde ac si nulla trāsactio esset facta ad tradita per *Menoch. cons. 644. num. 14. Rota in Mediolanen. legati 15. Decembris 1593. coram Gipsio, & apud sanct. mem. Greg. XV. decis. 271. num. 16. & notant ibi Adden. num. 8. & fuit dictum in Toletana iurispatronatus 11. Febr. 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et ita vtraque parte informate resolutum fuit transactionem non obstare.

R. P. D. MERLINO.

Gerundeñ Administrationis.

Die Veneris 30. Aprilis 1632.

ARGVMENTVM.

Ius administrandi bona, redditus, & prouentus &c. alicuius Ecclesiæ Collegiatę, quando ex pluribus capitibus spectet simul, & simultaneè ad Canonicos, & Capitulum. Subrogatio in locum alicuius quid operetur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas ex quibus colligatur.*
2 *Administratio bonorum, & redditum Ecclesiæ spectat ad omnes Canonicos simul, & Capitulum.*
3 *Et hoc procedit tam vbi agitur de Ecclesijs Regularibus quam de Collegijs secularibus, & nu.4.*
5 *Subrogato in locum alicuius competunt omnia iura tam actiuam, quam passiua eius, in cuius locum est subrogatus, nisi expressè tollantur, & nu.7.*
6 *Capitulo competit tunc multo magis administratio bonorum Ecclesiæ, si concurrat obseruantia.*
8 *Verbum remanere quid importet.*
9 *Papa non præsumitur voluisse decidere id, quod nesciuit.*
10 *Papa, quādo indulget Episcopis collationem beneficiorum etiā in mensibus reseruatis, si collatio Episcopi sit simultanea cum Capitulo, indultum huiusmodi etiam suffragatur Capitulo connexo.*
11 *Capitulum quando veniat appellatione Episcopi.*
12 *In Actibus negatiuis non potest vlla acquiri præscriptio sine reclamatione, & contradictione aduersarij.*
13 *Præscriptio aliqua non potest prætendi, si non appareat de lapsu temporis necessarij.*
14 *Præscriptio impeditur per clausulam sublata, & decretum irritans.*

Decisio ista allegatur supra in decisione 32. quę est in eadem causa sub die 16. Martij 1635. coram R. P. D. Verospio.

DECISIO CCLXXVIII.

SEntentias Rotales in quibus pronunciatum fuit ius administrandi & respectiuè exercendi bona, redditus, & prouentus, aliaque iura quæcumque etiam iurisdictionalia Ecclesiæ Beatæ Mariæ Villæ Bertrandi, eiusq; Mensæ Capitularis spectare, & pertinere simul, & coniunctim ad Canonicos, & Capitulum, vna cum Archipresbytero dictæ Ecclesiæ, nullumque ius soli Archipresbytero sine illis competere, saluis tamen eidem Archipresbytero iuribus super fructibus Piatantiæ, & Camerariæ, illi soli in Bulla erectionis dictæ Ecclesiæ in Collegiatam particulariter assignatis, circa quæ nec quidquam prætendit Capitulum, hodie Domini vti validas, & iustas confirmandas esse censuerunt.

Quo enim ad validitatem ex reuolutione actorum apparet de commissione causæ, mandatis procuræ, citationibus, &
1 † alijs necessarijs pro sententiarum validitate, de quibus per *Caputaq. decis.260. par.2.*

Quo verò ad iustitiam, illa bene deducitur, & ex iuris communis dispositione, & ex particulari præscripto fundationis, seu erectionis dictæ Ecclesiæ Collegiatæ, iuncta etiam conformi subsequuta obseruantia.

2 De iure enim cōmuni administratio bonorum, † & redditum Ecclesiæ spectat ad omnes Canonicos simul, & Capi-
3 tulum, nedum vbi agitur de Collegijs † Regularibus, quale ab initio fuit Ecclesia S. Mariæ, *cap.nouit.cap.c.quanto.cap.ea no-*
4 *scitur de his quæ fiunt à Prælat.sine cons.Capit.* sed & in † Collegijs secularibus quale est ad præsens Capitulum dictæ Ecclesiæ, *c. relatum de testam. glos. in c.penult. verb. Assisios de Cleric. non residen. cum alijs deductis in decisionibus in hac causa emanatis sub die 16.Feb.1629.* * & 13. Maij 1630.* *coram R. P. D. meo Verospio.*

Ex tenore autē fundationis dictæ Ecclesię, de qua in summ. num.3. clarius hoc deducitur, dum ibi decernitur, vt bona omnia acquisita, & acquirenda cōmuniter ab omnibus, possideātur, & proprietatis bonorū vsurpatio singulis Canonicis districte interdicitur, cui fundationis legi adhæsit etiā sanctæ mem. Clemens Octauus in Bulla Secularizationis, & erectionis in Collegiatā huius Ecclesiæ, data in sum. nu.6. in qua conceditur simultanea fructuū exactio, & administratio ipsis Canonicis, vna cum Archipresbytero, quæ simultanea administratio, quatenus etiā disertis verbis in Bulla Secularizationis non esset concessa; adhuc tamen intelligeretur reseruata, stante quod ius huiusmodi simultaneæ administrationis dicta Ecclesia retinebat in statu Regularitatis, per secularizationē autem solum censentur mutata, & sublata priuilegia, & iura concernentia
5 Regularitatē, in cæteris † verò iura omnia, tam actiua, quā passiua integra remanent, & illæsa ipsa Ecclesiæ, & Capitulo seculari subrogato, nisi expressè tollantur. *Innoc.in c. Abbate.in fin. & ibi Butr.nu.22. Abb.nu.16.de verbo.signif.Oldrad.cons. 267.nu.1. & seqq.Gemin.cons.125.nu.12.Rip.cons.3.nu.16. de electio. & fuit dictum in Tarraconen. Sacristiæ 19. Martij 1601. coram Iusto.*

6 Fauet demum Capitulo circa dictā administrationem † subsequuta obseruantia, dantur siquidem in sum.nu.5. plures concessiones bonorum, & alij actus iurisdictionales coniunctim, & simultaneè gesti per Abbatem, & Conuentum, seu Canonicos, quæ obseruantia licet obtenta in statu Regularitatis, videtur etiā suffragari post sæcularizationem, per quam Archipres-
7 byter, & Capitulum in locū Abbatis, & Canonicorum, † cum iurium translatione subrogati fuerunt ad tradita per *Rip.d.respons.3.nu.22. de elect.* cum alijs supra deductis, & sanctæ memoriæ Clemēs in declaratione Bullæ Secularizationis pluries
8 adhibuit, ac repetijt verbū † *remanere*, per quod infertur reseruatū fuisse Archipresbytero, & Capitulo omne ius, quod habebant Abbas, & Conuentus in primo statu Regularitatis ad *glos.in l.cum autem.§.fin.verb.remansissent. ff. de edilit. edicto. Bero.cons.204.nu.46.lib.1. Menoch.cons.238.nu.34.*

Non obstat, quod idem Clemens Octauus declarauerit suæ intentionis non fuisse applicare iurisdictionē dignitatibus Celsonen. quibus applicata fuerat mensa Abbatialis S. Mariæ, sed, vt iurisdictio remaneret penes Archipresbyterum, indeq; deducatur quoad iurisdictionalia Capitulum non habere ius simultaneū cum Archipresbytero, quoniam placuit responsio, quod cū declaratio prædicta emanauerit ad dirimendas controuersias circa iurisdictionē vertentes inter Ecclesiam, seu dignitates Celsonen. atq; Ecclesiam Collegiatā B. Mariæ, non autem inter Archipresbyterum, & Capitulum dictæ Ecclesię, quorū dissidia non intellecta, neq; tunc fortasse existentia in-
9 ter † eos, dici non potest quod Pontifex voluerit decidere, hinc sequitur quod dum Papa voluit iurisdictionē spectare ad Archipresbyterum, cōprehensiuè etiam Capitulo connexo, & Archipresbytero tanquā suo Capiti adiacenti pertinere intellexit, excludendo à iurisdictione dumtaxat Ecclesiam Celsonen. intendentem ad se spectare vigore applicationis sibi factæ, & includendo Capitulum repræsentatū per Archipresbyterum tanquā primam dignitatem, quemadmodum vbi Papa
10 † indulget Episcopis collationem beneficiorum etiā in mensibus reseruatis, si collatio Episcopi sit simultanea cum Capitulo, indultum huiusmodi suffragatur etiam Capitulo connexo,
11 † quod venit tunc appellatione Episcopi vt pluries resoluit Rota, & signanter ad casum præsentem applicando; & alijs doctrinis roborando luculenter respondit in hac causa, in decisione emanata sub die 11. Decembris 1630.* coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Non obstant actus coutrarij per Archipresbyterum facti, quoniā vel per eos fuerunt conseruata iura Capituli consortis tanquā à suo capite gestos, præsertim non constito de animo contrario eiusdem Archipresbyteri, vel nō docto de scientia, & patientia Capituli, sed immo de reclamationibus, & contra-
12 dictione ipsi Archipresbytero non potuerunt † vllam acquirere præscriptionem, maximè quia non apparet de lapsu tem-
13 poris ad inducendā † præscriptionē necessarij, quæ per † clau-
14 sulam *sublata*, & decretum irritans apposita in Bulla erectionis fuisset etiam impedita, vt plenè deductum fuit in decisionibus R. P. D. Verospij, & Reuerendissimi D. mei Decani, cum quibus etiam hodie Domini transiuerunt &c.

Et ita Capitulo tantum informante resolutum fuit &c.

☞ * *Sunt decisiones 252. & 373. supra par.1.*

☞ * *Est decisio 414. supra eadem parte.*

¶ *Et in præcedenti parte adsunt plures aliæ decisiones in eadē causa idest sub die 24. Nouemb.1632. & 24. Nouemb. 1634. coram R.P. D. Verospio, & 12. Decemb. 1622. & 28. Martij 1631. sunt decisiones 321. & 32. coram bo. mem. Reuerendiss. Coccino, & supra in hac parte habentur duæ aliæ decisiones sub die 3. Decemb. 1635. & 24. Aprilis 1637. coram eodem R. P. D. Merlino, prima est decisio 76. alia est decisio 211. quas omnes decisiones Rota confirmauit sub die 10. Martij 1638. coram R. P. D. Ghislerio, quæ decisio erit in sequenti parte.*

EMI-

ſuper eo reſcripto Cardinalis Legati quaſi id colligi videretur
ex eodem reſcripto, vt etiam in Ciuitate ſubiecta dari poſſet
hæc potentia, ſine qua non fuiſſet opus addere eam limitatio-
nem, & prohibitionem, ne bona, quorum alienatio concedi
petebatur, deuenirent in potentiorem pluribus enim modis vi
ſum fuit, quod poſſet huic obiecto reſponderi, ſicut plures e-
rant caſus, ex quibus verificari poterat ea limitatio poſita in di
cto reſcripto: Nempe ſi facta fuiſſet eadem alienatio in ipſum
32 Senatum, ſiue † quamcumque aliam Vniuerſitatem, aut Col-
legium, a ut etia in alias perſonas particulares, quarum iuriſ-
dictio cum eſſet extra dictionem Eccleſiaſticam, illarum po-
tentia non ſubijciebatur iuriſdictionis Card. Legati, & gene-
33 raliter in omnibus ijs, † quibus conuenire poterat hæc quali-
litas, & nomen potentioris, de quibus *gloſſ. in cap. potuit de lo-
cat.* & in terminis huius edicti, *Aym. in conſ. 205. nu. 44. Ioan.
de Platea in l. vlt. in fin. C. de iur. Reipub. lib. 11.* Præterquam
hæc, & ſimiles clauſulæ referebantur potius ad ſtylum Cancel
lariæ, & Datariæ, quæ ſicut teſtatur *Sarnen. in reg. de ſubrogā.*
34 *quæſt. 1.* ita ſemper † reſcribere conſueuerunt in alienationi-
bus factis lite pendente, etiam quod illę fiant ad fauorum pri-
uatæ perſonæ ad effectum concurrendi fraudibus, & impe-
diendi ſimulatas ceſſiones.

Et hæc Domini conſiderarunt ſuper prima exceptione, &
obiectione cōtra hanc donationem, qua ſublata crediderunt
etiam tolli aliud vitium ſimulationis eiuſdem donationi oppo
35 ſitum: quia cum de veritate † actus non dubitetur, neque con
trouertatur factum ipſius donationis, ſimulatio verſabatur cir
ca ſolam perſonam Bonaccurſij, qui eandem donationem re-
36 cepit pro Marchione Fachenetto, † quæ ſimulatio non eſt à
iure damnata, dummodo in perſona, cuius nomē tacitum fuit,
non concurrat aliqua qualitas, propter quam eidem prohibi-
tum ſit contrahere, vt declarat *Bald. in l. cum precibus in fin.
C. de proba. & in l. multum. C. ſi quis alt. vel ſib. Bero. conſ. 166.
nu. 2. lib. 1. Menoch. de pręſ. lib. 3. pręſumpt. 125. Card. Sera-
phin. deciſ. 660. nu. 4. & deciſ. 1210. num. 6.* Immò etiam in ter-
minis edicti *ne lic. potentior.* neque ſatis cenſetur eſſe ſola po-
tentia illius, cui facta dicitur ceſſio, aut donatio niſi ſimul con-
37 currat dolus, & eadem ceſſio † probetur malitioſè facta, &
animo opprimendi aduerſarium, vt notant Doct. ſub vtroque
tit. & inter cæteros *Bald. in l. 1. nu. 2. Butrig. in fin. in 4. notab.
C. ne lic. potentior. Abb. in ca. 2. de alien. iud. mut. cauſ. fact. nu.
4. Specul. tit. de ceſſione actionis. §. 1. num. 5. Sarnen. ad reg. de
ſubrogan. in adduct. q. 1. num. 3. & fuit reſolutum coram Ve-
rall. deciſ. 150. lib. 1.* Et ita &c.

¶ *In hac cauſa in ſequenti parte tres aliæ deciſiones habentur, prima ſub die 28. Aprilis 1628. coram eodem R.P.D. Veroſpio, aliæ vero ſub dieb. 25. April. 1639. & 13. Maij eiuſdem anni coram R.P.D. Merlino.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO DECANO.

Meleuitana erectionis Collegiatæ.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Litterę Apoſtolicę circa erectionem alicuius Eccleſię Parochialis in Collegiatam ex quibus bene dicantur iuſtificatę, & pręſertim quando dicatur ſuffi ciens, & perpetua dos aſſignata ad hunc effectum, et quid ſi ſit conſtituta in cenſibus.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ ſemper ſolent exe cutioni demandari.*
2 *Teſtes quando dicantur deponere de certa ſcientia, & nu. 5.*
3 *Teſtes duo ſufficiunt in qualibet materia pro plena probat.*
4 *Teſtes examinati ſine citatione partis coram Iudice, ſemper pro adminiculo deſeruiunt pro pleniori probatione.*
6 *ad Valoris beneficij narrati iuſtificationem ſufficiunt teſtes deponentes de publica voce, & fama, amplia num. 7.*
8 *Inſtrumenta acquiſitionis bonorum probant dominium, quā do ſunt adminiculata.*
9 *de Dominio quando agitur incidenter, probatur ex ſola poſ-ſeſſione.*
10 *pro, & contra Poſſeſſorem ſemper vrget conſequentia, ſi poſ-ſidet, ergo fructus percepit.*
11 *Fructus, quod præſumatur quis percepiſſe, ſufficit probare, quod poſſederit.*
12 *Verba, non aliter, ſolent remouere ſenſum ab actu.*
13 *Cenſus imputantur inter bona immobilia.*
14 *Beneficiorum dotes poſſunt conſtitui ſuper cenſibus.*
15 *Et hoc multo magis procedit, quando partim eſt ſuper bonis immobilibus, & partim ſuper cenſibus.*
16 *Dominij pręſumptio quando intret.*
17 *Euictionis promiſſio in omnibus contractibus admittitur, & ſeruari ſolet pro aſſecuratione.*
18 *Ratificatio contractus non eſt neceſſe, vt fiat, ſi in pręſentia eius ſit celebratus.*
19 *Emptionis, & venditionis contractus de ſui natura ſunt perpetui.*
20 *Cenſus ſunt redimibiles ex parte venditorum.*
21 *Beneficij dos, quando eſt ſuper cenſibus dato, quod illi redimantur, pretium eorum eſt inueſtienaum in alijs cenſibus, vel in ſtabilibus, ad hoc vt ipſa dos perpetuetur.*
22 *Dotem, qui dat pro emenda dote Eccleſiæ, & ipſam Eccleſiam dotare videtur.*
23 *Cenſus ſecundum Bullam Nicolai, & Martini non poſſunt conſtitui vltra ſummam decem pro centenario.*
24 *poſt Dominij tranſlationem incrementa, & decrementa ſpectant ad Dominos, & non ad transferentes.*
25 *Gratia ſufficit, vt iuſtificetur ſecundum tempus data, & valorem de illo tempore, non autem de futuro probare.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in Deciſione 258. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 9. Decembris 1637. coram R.P.D. Carrillo. Allegatur etiam infra in ſequenti Deciſione.

DECISIO CCLXXXII.

CEnſuerunt Domini litteras Apoſtolicas Inquiſitori Meleuitano directas mandantes Eccleſiam Pararochialem de Bircarcara erigi Collegiatam eſſe exequendas.

In eiſdem enim litteris multa narrantur, quæ viſa fuerunt
1 ſufficienter ad eundem effectum iuſtificata, & iuſtificatæ †
ſemper ſolent exequutioni demandari *ca. ſi capitulo cum gloſ.
in verb. exequatur de conceſſ. pręben. in 6. Rot. deci. 48. & 506.
num. 1. par. 1. recent.*

Frequentia namq; populi, quæ in litteris promittitur quin-
gentarum ſcilicet familiarum, Doctorum, & a'icrum ingenuo
rum virorum, & opulentorum copia, agrorumq; fertilitas con
cludenter probatur ex teſtibus coram exequutore examinatis,
2 & alijs duobus in Curia parte citata receptis de certa † ſcien-
tia deponentibus, quia diu habitauerint in dicto Oppido de
Bircarcara, & de præſenti habitant, & alij nati in eodem loco
ſunt, & educati, quibus in Curia validè examinatis, ſi eiſdem
3 ſimpliciter adhærendum ſit, † ſufficit pro plena pr batione
cum ſint duo, *cap. in omni negocio, cap. licet de teſtibus. leg. vbi
numerus. ff. eod. tit. de teſtibus, gloſſ. in cap. pręſul. 2. qu. 4.* quàm
pro ſingulari notat *Abb. in cap. quoties in princip. de teſtibus.
Surd. conſ. 12. num. 33. lib. 1.* quod ſi addentur alij teſtes coram
4 exequutore examinati † etiam ſine citatione partis, de cuius
intereſſe agitur, ſemper pro adminiculo deſeruiunt pro plenio
ri probatione, *Caputaq. deciſ. 208. num. 10. par. 1. Seraph. deci.
525. num. 1. Rot. deciſ. 18. nu. 3. & 661. nu. 1. par. 2. recent.*

Capacitas eiuſdem Eccleſiæ ſucceſſiuè narratur in ſui ſtru-
ctura ampla, & commoda, ac paramento & organo, alijſque
ad diuinum cultum in ea peragendum neceſſarijs competen-
ter inſtructa, quæ omnes qualitates ex eiſdem teſtibus tàm co-
ram exequutore, quàm in Curia examinatis quorum dicta dá-
tur ſumm. num. 2. & 3. ſimiliter probantur cum ratione ſcien-
5 tiæ, † quia habitent, & habitauerint in dicto Oppido, vbi ſita
eſt Parochialis in Collegiatam erigenda, qui ſuper primo etiá
reſpondent ſupplicantem eſſe iuriſconſultum, & Prothonota-
rium, & Parochum ipſius Eccleſiæ, prout ipſe in litteris ſeta-
lem eſſe Sanctiſs. inſinuauit.

Valor etiam Parochialis huiuſmodi narratus per aſcenſum
ad centum ducatos de Camera ex eiſdem teſtibus qui dantur
ſumm.

summ.num.6. concludenter probatur cum ratione eorum di-
cti, quia viderunt notulas recollectionis fructuum, & primi-
6 tiarum,& quod audierunt à Beneficiatis illius Ecclesiæ, & †
de publica voce,& fama, quod sufficit ad iustificationem nar-
rati valoris beneficij, *Put.decis.29.lib.1. Rota decis.143.num.*
2.coram Papa Gregor.XV. etiam admittens hanc probatio-
7 nem, † cum vnico teste,& fama.

Denique narratiua assignationis dotis Collegiatæ ex nunc scutorum monetæ Meleuitanæ 420. & post obitum oratoris scutorum 300. similium probatur ex publicis instrumentis ac-
8 quisitionis stabilium, & censuum in actis productis, † quæ instrumenta quando vt in præsenti sunt adminiculata, probant dominium, *Ang.in l.officium,num.2.ff.de rei vend.Socci.sen. cons.89.num.9.& 11.lib.1.& 187.num.2.lib.2.Rot.decis.290. num.1.par.1.recent.*

Adminicula autem plura concurrunt, nempe possessio bonorum iuxta tenorem instrumentorum, fructuum perceptio, ac fama, de quibus deponunt testes dati summ.nu.8. & secun-
9 dum sufficere † solam possessionem firmauit *Bart.in leg.quidam in suo ff.de cond.& institut.Seraphin.decis.832.num.1. Vaschez.illustr.controuers.lib.2.cap.70.num.19.* semper enim
10 vrget consequentia pro & contra possessorem, si possidet, † ergo fructus percipit *l.Iulianus.§.ex vendito.ff.de act.empt. Rot.in nouis.decis.5.de preben.Seraph.decis.1245.num.7.* vt
11 ideo sufficiat † probare aliquem possedisse, cum semper præsumatur fructus percepisse.

Non obstat, quod huiusmodi gratia emanauerit sub conditione ibi (mandamus quatenus si & post quam dictus Philippus redditu in annuum huiusmodi pro dote tutè, & securè, ac validè, & perpetuo assignauerit non antea, nec aliàs dictam Parochialem Ecclesiam erigas,) quæ conditio cum purificata fuerit ex instrumentis productis quoad securitatem redditus, neque quoad perpetuitatem dicebatur semper deficere Papæ
12 voluntatem propter formam † verborum (& non aliàs) quæ solent remouere sensum concedentis ab actu, *Gloss. & Baldo in l.si quidam.Cod.de except.Seraph.decis.838.nu.7. cum aliys allegatis.*

Quia quoad validitatem bonorum assignatorum Domini non dubitarunt siue consistant in stabilibus, siue in censibus,
13 quia & ipsi census † inter immobilia computantur, & validè
14 dotes beneficiorum possunt super eis constitui, *Clem. exiui de Paradiso.§.cumque annui redditus de verb.signific. Surd. decis.204.per tot.Seraph.decis.224.num.4.Mantic.decis.14. num.1.& decis.84.num.13.& 85.num.7.penes Cenc.de cens.*
15 & eo facilius sustinetur † assignatio dotis, quando consistit partim in stabilibus,& partim in cẽsibus vt infra dicetur. *Lambertin.de iurepatr.lib.1.par.1.q.5.art.2.num.3.*

Quo verò ad securitatem respectu eorum, a quibus stabilia, & census fuerunt empta vltra instrumenta requisitionum, quę
16 fuerunt in actis exhibita, concurrit preterea † præsumptio dominij eorundem ex rationibus supradictis, ac demum promissio particularis,& specialis ipsius fundatoris de euictione, quæ
17 sufficere debet, & in omnibus † contractibus admittitur, & seruari solet pro assecuratione.

Neque verum est, quod aliqui ex istis censibus sint vendici à marito,& vxore cum promissione de rato, quæ secuta non est, quia conditiones de ratificando non leguntur in instrumentis
18 exhibitis,& quatenus reperirentur † contractus fuerunt in præsentia vxorum celebrati, quæ validè contractus predictos approbarunt.

Demum quod dotis assignatio perpetuo durare habeat, si perpetuitas referatur ad naturam contractus emptionis, & venditionis ex stabilibus, quæ datur pro annuo redditu scutorum 375. dubitari non potest quin assignatio futura sit perpetua,
19 cum & † ipsi contractus tàm ex pacto, quàm de sui natura sint perpetui, *Couar.var.resol.lib.3.cap.10.num.5.vers.quarto quoties,& idem fuit dictum in Romana census 9. Decemb.1619. coram D.meo Cardinali Verospio.*

Si verò eadem assignatio referenda sit ad census qui secun-
20 dum Bullam Pij V. † perpetui non sunt sed redimibiles ex parte venditorum,& tunc sufficit, quod ex pretio redigendo pos-
21 sint emi alij census vel stabilia ad hoc vt † ipsa dos perpetuetur & sustineatur, *Lambert.de iurepatronatus lib.1.par.1. quæst.5.art.2.num.3.vers.non negarem tamen*, & rationem assignat *Roch.eodem tit.in verbo,& adotauit quæst.18.nu-
22 mero 28.* quia qui dat † pretium pro emenda dote,& ipsam Ecclesiam dotare videatur.

Quod si replicetur ex pretio redigendo posse emi alios census, vel stabilia, sed non in eadem quantitate redditus, ex quo census assignati, & secundum instrumenta in actis exhibita fuerunt constituti super bonis alienantium ad rationem octo, nouem,& decem pro centenario, & ad rationem dicti redditus forte non reperiretur inuestimentum.

Vltra consuetudinem illarum partium, in quibus census cõstituuntur ad rationem nouem,& decem pro centenario, inhærendo Constitutionibus Nicolai,& Martini prohibentibus
23 impositiones censuum tantummodo † vltra summam decem pro centenario: aduerterunt Domini quod pro stabilibus scutorum 375. de perpetuitate non est dubitandum,& pro possibili diminutione redditiuum respectu censuum pro complenda dote promissa in summa scutorum 720. in totum loco censuum assignandorum pro adæquanda summa scutorum 720. præter scuta 375. in stabilibus fuerunt assignata scuta 420. atque ita scuta 75. vltra summam promissam scutorum 720. pro dote quæ sufficiunt pro euitanda casuali diminutione ex censibus prouenienda, & vlterius idem fundator obligauit se, & omnia bona sua in casum prędictæ diminutionis ad manutenendum annum redditum assignatum, quod nec etiam de iu-
24 re tenebatur, ex quo incrementa, † & decrementa post dominij translationem spectant ad Dominos, non autem ad transferentes *l.1.& 2.Cod.de peric.& commod.rei vendi, Natt. cons.353.num.4.Menoch.cons.26.num.16.Peregr.de fideico.*
25 *art.10.num.11.& seq.* & dotantes teneantur tantummodo † iustificare gratiam secundum tempus datæ,& valorem de illo tempore non autem de futuro probare, *Felin.in c.eam te,nu. 3.de rescript.Caputaq.decis.33. par.3.* Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO DECANO.

Meleuitana erectionis Collegiatæ.

Die Veneris 10. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Tractatur de iustificatione narratiuæ in litteris Apostolicis. Iura extrata lite pendente,& sine citatione partis, quando dicantur in forma probanti, licet non sint extracta à Notario de eis rogato,& plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Narratiua sufficit iustificari quoad nudum factum.*
2 *Illatio non fit ad diuersa.*
3 *ad Dominiu rei emptæ acquisitionem requiritur, vt venditor sit satisfactus de pretio.*
4 *Acquisitio rei emptæ, quando non sit certa,& secura.*
5 *Instrumenta extracta lite pendente,& parte non citata, nõ probant, quod multo magis procedit si sit extractum a Notario de illis non rogato, amplia num.6.*
7 *Notarij rogati de instrumẽtis, possunt illa extrahere etiam lite pendente,& parte non citata.*
8 *Iura extracta per Notarios de eis rogatos habentur loco originalium.*
9 *Iura extracta per Notarios de eis non rogatos, non probant.*
10 *Notarius quando exemplat instrumenta Notarij demortui,& id facit auctoritate Iudicis, Statuti, vel Principis, valet talis extractio etiam parte non citata.*
11 *Notarius, quod sit successor in officio Notarij demortui stan dum est eius assertioni.*
12 *Instrumenta Notarij demortui non conseruantur apud successorem vti haredem.*
13 *Notarius an sit legalis, necnon istud dubium tollitur, si adsint litteræ legalitatis in instrumento de quo quæritur.*
14 *Notario non creditur asserenti se de tali instrumento rogatum, nisi exemplatum exhibeatur.*
15 *Notario creditur danti fidem de scripturis in actis suis existentibus.*
16 *Notarij quod dent fidem de actis ab ipsis rogatis quandoque practicatur.*

17 *Notarij assertio de aliquo instrumento quando est certa per expressionem diei, mensis, & anni, & est etiam adminiculata per alia instrumenta, Rota dictæ assertioni multum deferre solet.*
18 *Clericus in actu dispositiuo inter viuos æquiparatur vsufructuario habenti facultatem de iure beneficium libere disponendi in vita, & num. 19.*

Allegatur præsens decisio supra in Decisione 258, quæ est in eadem causa sub die 9. Decembris 1637. coram R. P. D. Carrillo.

DECISIO CCLXXXIII.

DVm hæc causa super eisdem esset proposita responsum fuit, standum in iam resolutis 12. Decembris 1633. * quia narratiuæ litterarum erectionis sunt iustificatæ quoad omnia, & signanter quoad securitatem, & perpetuitatem dotis Ecclesiæ erigendæ assignatam.

Non obstant quæ secundum ordinem narratorum in litteris contra iustificationem replicantur. Et primò quod testes inducti non probent capacitatem Canonicarum ædium pro Præposito, & duodecim Canonicis prout in dispositiua litterarum continetur.

Quia testes dati, & in prima Decisione ponderati bene probant narratiuam existentiæ Ecclesiæ in sua structura, & ædificijs capacis ample, & commodæ. Cæterum quod in dispositiua Canonici, & Præpositus teneantur apud illam personaliter residere, & in eiusdem Canonica insimul cohabitare, & testes de structura canonicæ nihil deponunt, non pertinent ad iustificationem narratiuæ, neque ad conditionem, quod ante nec aliàs non constructis ædibus canonicalibus Parochialis erigatur in Collegiatam, sed ab obligatione Canonicorum
1 postquam fuerit erecta; propterea de narratiua quæ † sufficit iustificari quoad nudum factum. *Aegid. decis. 116. in fin. Rot. decis. 410. num. 4. par. 1. & 99. num. 3. par. 2. recent.* ad obliga-
2 tionem per Papam positam in litteris non bene † tanquam ex diuersis inferri potest.

Neque pariter releuant, quæ contra securitatem, & perpetuitatem dotis assignatæ denuo opponuntur nempe in instrumentis acquisitionis bonorum, quæ pro dote dantur Ecclesiæ erigendæ 1608. 1613. 1616. 1617. 1623. 1628. 1630. 1632. pro-
3 bari quidem venditores de pretio fuisse satis actos, prout ad † acquisitionem domin necessarium est § *vēditæ instit. de rer. diuis. l. quod vendidi. ff. de contrahen. empt. Surd. cons. 38. nu. 27. lib. 1.* sed adhuc debita venditorum in prędictis instrumentis per Philippum accolata non probari extincta, & ideo non
4 sint certæ & securæ acquisitionis, † donec per creditores ratione illarum anterioris hypotecæ possunt vendicari, & euinci, *Gloss. in l. si mandato. §. fui. ff. mand. Bald. in l. 1. Cod. si aduersus vend.*

Quia ex facto demptis nonnullis modicæ summæ tollitur obiectum. Nam in pede eorundem instrumentorum dantur extinctiones partitarum accollatarum in processu à folio, 45. cum seqq. In primo namque 1608. dantur omnes extinctiones, in secundo 1613. idem legitur. In tertio 1616. est aduerten. quod soluuntur vnciæ 61. in contanti, nec constat de aliqua accollatione prout ponitur in summ. Capituli. In quarto 1617. verum est quod non constat de extinctione obligationis vnciarum 14. In quinto 1623. etiam verum est quod non constat de extinctione vnciarum 37. sexta vero acquisitio de anno 1628. facta pretio vnciarum 95. non est assignata in dotem Collegiatæ, sed adhuc remanet in patrimonio Philippi. septima 1630. verum est etiam vnciæ decem accollatæ non fuerunt solutæ. Ac demum 8. 1632. fatetur etiam non fuisse solutas vncias sex, quæ in totum non solutæ ascendunt ad summam vnciarum 63.

Cætera vero septem instrumenta acquisitionum, quæ dantur in summ. Capituli num. 3. nempe prima Maij, & 3. Nouembris 1608. 6. Februar. & 28. Nouembris 1613. 5. Nouembris 1622. 10. Decembris 1626. & 19. Nouembris 1627. quamuis contineant in corpore accollationes soluendi creditoribus venditorum maiorem partem pretij, attamen in pede earundem dantur notæ ab eodem Notario firmatæ de extinctionibus iuxta formam obligationum instrumentorum principalium.

Non obstat, quod tam instrumenta prędicta, quàm alia fue-
5 runt † extracta lite pendente, & parte non citata, & ex illis duo quæ dantur in summ. num. 3. & alia decem in eodem summ. num. 6. fuerunt extracta, nedum lite pendente, & parte non
6 citata, sed etiam à Notario † de eisdem non rogato, & absque specificatione auctoritatis illa exemplandi, & tradendi, quibus nulla solet dari fides.

Quia quoad Notarios viuentes de instrumentis rogatos etiā
7 lite pendente, † & parte non citata non possunt dubitare, *Felin. in cap. cum P. tabellio nu. 3. de fid. instr. Bald. in l. fi. ad fin. Cod. de eden. Rot. decis. 1. de fid. instrum. in nou. Caputaq. decis. 170. par. 1. Rot. decis. 38. num. 1. & 59. num. 4. coram Papa Gregor. XV. & 454. num. 1. in eiusdem impressis*, vbi firma-
8 tur † esse loco originalium.

Quo verò ad extracta per Notarium non rogatum vera est
9 conclusio, † quod illa non probant, *Rot. decis. 1. de fid. instr. in nou.* sed etiam eadem declaratur, quando auctoritate Iudi-
10 cis, Statuti, vel Principis habent auctoritatem † exemplandi instrumenta Notarij demortui, vt possint edere parte non citata, *Ias. in l. cogentur num. 14. ff. de eden. Carpan. ad statut. Mediolan. stat. 377. num. 3. & 3. Card. Zabarel. cons. 72. in fin. Couar. pract. quæst. cap. 19. num. Caputaq. decis. 351. par. 2. & in Mediolan. decimarum S. Donati 23. Ian. 1612. corā me*, vbi aliæ decisiones Rotales referuntur admittendo quod
11 † de successore in officio stari debeat assertioni extrahentis. Quod etiam fuit firmatum *in decis. 3. nu. 1. coram Papa Gregor. XV.*

Non potest in dubium reuocari auctoritas Notariorum, qui huiusmodi instrumenta exemplarunt ex eo, quod non dicant in eorum subscriptione se esse à iudice deputatos, vel successores in officio Notarij demortui vel demortuorum, sed dicatur, Extracta per me Notarium infrascriptum dictorum
12 actorum Conseruatorem quasi apud eos † possint instrumenta conseruari tanquam hæredes, *Ias. ead. l. cogentur, num. 13. ff. de eden. Guidopap. decis. 118. num. 1.* quia tollitur æquiuocatio ex quo hodie non probatur iste Notarius extrahēs, quod fuerit hæres, neque est verisimile quod succederet vniuersis Notarijs morientibus, ex quo enunciatio quod sit Conseruator non ad vnius solius Notarij acta potest referri, sed ad acta aliorum demortuorum, quorum instrumenta à Conseruatore fuerunt exemplata. Et vlterius litteræ legalitatis Magni Ma-
13 gistri remouent omnem difficultatem, † ex quo approbant auctoritatem Notarij quoad scripturas, quas subscripsit, ita ut semper persona extrahentis dicatur Principis auctoritate instrumentum exemplasse secundum opinionem, quam de Iudicis auctoritate tenet *Ias. in d. l. cogentur, num. 14. ff. de eden.* Quod si replicetur admissa etiam valida extractione, non tamen notas instrumentorum, quæ aut in margine dictorum instrumentorum, aut in pede earundem positæ sunt posse dici in
14 forma probanti, cum non credatur † Notario asserenti se de tali instrumento rogatum, nisi exemplatum exhibeatur, *Ang. in l. si donatio. ff. de donat. Afflict. decis. 8. num. 2. & 275. in fin. Becc. cons. 5. num. 5. Honded. cons. 31. num. 23. vol. 2.*

Quia multum interest. An credatur Notario enuncianti, & dicenti in alio instrumento constare de tali instrumento à se-
15 met rogato, & aliud est, An credatur Notario danti fidem † de scripturis in actis suis existentibus. Primo casu vera est conclusio firmata: sed nos versamur in illo. Secundo casu creditur *Mil. in suo repert. vers. notarius si iuratus, Rot. decis. 368. nu. 5. coram Papa Greg. XV. Modern. de probat. conclus. 1096.*
16 *num. 10. alios allegant*, & quotidie practicatur, quod † Notarij dant fidem de actis ab ipsis rogatis. Et nos versari in hoc secundo casu probatur, quia dantur notæ instrumentorum extinctionis separatim, & post clausulam actum per verba formalia processu fol. 47. die 29. Nouembris indict. 11. 1613. in actis mei Notarij Simonis extat recuperatio &c. & ita cantāt cæteræ extinctiones, obligatio non accollatarum, sed prætere-
17 rea quando assertio † Notarij de aliquo instrumento est certa per expressionem diei, mensis, & anni, ac etiam est adminiculata ex concursu tot aliorum instrumentorum, quæ ad inuicem se coadiuuant, vt in presenti Rota solet multum deferre in hac materia probandi, vt in *Veliterna Casalis 7. Iun. 1574. coram Card. Scipione Lancellotto, & 275. num. 5. coram san. mem. Papa Greg. XV.*

Restant alia septem instrumenta acquisitionum censuum, quæ leguntur stipulata sub ratificatione, certarum personarum in ipsis expressarum, & quæ dantur summ. Capituli num. 5. qua non

non secuta, aut adhuc non probata, dicebatur dotem, neque securam, neq; perpetuam dici posse prout litteræ desiderant.

Verum quia summa omnes contentæ in supradictis septem instrumentis vnà cum vncijs 63. non solutis, vt supra accollatis non excedunt in sorte, neque in redditu summam scutorum 75. per Philippum assignatam vltra scuta 720. pro dote narrata in litteris, ad quæ 75. non tenebatur, & vlterius quia se obligauit pro euictione, & etiam in casum diminutionis redditus censuum, & venditores censuum sub ratificatione nihilominus obligati remanent. Visum fuit perpetuitatem, & securitatem dotis assignatæ sufficienter probatam remanere.

Quæ dos etiamsi probaretur constituta de redditibus beneficiorum, non deficit in Philippo facultas disponendi, cum
18 versemur in actu dispositiuo inter † viuos, in quo clericus æ-
19 quiparatur vsufructuario habenti facultatem † de iure beneficium liberè disponendi in vita, *cap. fin. de pecul. Cleric. Ias. cons. 75. num. 4. lib. 3. Seraph. decis. 594. num. 7.*

Etita &c.

* *Est Decisio præcedens.*

R. P. D. MOTMANNO.

Soaneñ Castrorum.

Die Lunæ 14. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Castri concessio, qualiter intelligatur facta, declaratur tàm quando sumus in Castro Ecclesiastico, quàm in Laicali.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio inferioris præsumitur feudalis.*
2 *Feudi concessio præsumitur in dubbio facta conformis dispositioni legis.*
3 *Castra, quamuis iurisdictionalia, si sint sita extra statum Ecclesiæ, præsumuntur concessa titulo potius donationis, quàm in feudum. declara vt num. 4. & 5.*
6 *Iurisdictionis concessio in statu Ecclesiæ in dubbio præsumitur Feudalis, non autem facta titulo donationis.*
7 *Ecclesia non præsumitur donare bona sua contra dispositionem. text. in c. non liceat Papæ 12. q. 2.*
8 *Minimum. quod est in dubio est sequendum.*
9 *Concessio in feudum non est adeo magni præiudicij, sicuti est donatio.*
Per donationem perditur dominium directum, cum sit speties alienationis, num. 9.
10 *Actus æquiuocus non concludit ad obseruantiam.*
11 *Exemplum exempli non potest dici in forma probanti esse.*
12 *Exemplum exempli concurrentibus adminiculis suffragatur.*
Probationes præsumptiuæ præsertim ad obtinendum feudum, non sufficiunt.
14 *Status vltimus quando non attendatur.*

Allegatur præsens decisio supra in Decisione 207. quæ est in eadem causa sub die 27. Martij 1637. coram eodem bon. mem. Motmanno.

DECISIO CCLXXXIV.

Nobilis qu. Sinulphus Otterius in suo sub quo decessit testamento disposuit, quod in Castris Otterij, & S. Ioannis succederet ille quem vel ipse vel eo defuncto Magnus Dux Hetruriæ nominauerit ex filijs quos numero sex reliquerat superstites; In alijs verò Castris, videlicet Montorij & Supani reliquos quinque filios hæredes æqualiter instituit, ac tam filios, vt supra nominando, quam alijs quinque prædictis, filios eorum primogenitos substituit, & præterea, deficiente linea dicti hæredis, vt supra nominandi, pariter substituit quemcumque masculum ex prædictis alijs quinque filijs superstitem. Nominatus autem asseritur Flaminius, cui successit Sinulphus iunior, & is postquam d. Castra Otterij, & S. Ioannis eidem Magno Duci vendidisset decessit sine liberis; Attilius verò vltimus ex præfatis quinque filijs, superstites reliquit Bartholomæum & Petrum, inter quos orta est controuersia super successione, tàm ad pretium dictor. Castrorum Otterij S. Ioannis, quàm ad medietatem aliorum Castrorum Montorij scilicet, & Supani. Et proposito desuper dubio Domini censuerunt D. Petro deberi medietatem dicti pretij, reseruato vt de alijs particulariter videretur.

Ratio autem dictæ resolutionis fuit, quia prædictus testator Castra, de quibus agitur nuncupauit iurisdictionalia sub his verbis, cum omnimoda iurisdictione ac mero & mixto im-
1 perio iurisdictio † autem inferioris præsumitur feudalis. *Bald. in cap. num. 3. de nat. feud. Ruin. cons. 22. num. 7. vol. 1.* cum *alijs alleg. per Card. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 5. num. 23.* & quidem ex pacto & prouidentia concedentis pro primo acquirẽte, & eius filijs masculis in infinitum, dum enim aliud non apparet, feudum vti rectum, & proprium habetur
2 ex verisimili mente ipsius concedentis, quæ † in dubio conformis dispositioni legis esse præsumitur, *Bald. in cap. 1. nu. 3.* apud quem *controu. feud. termin.* id est vt perpetuò & æqualiter transeat ad filios masculos, *cap. 1. §. & quia de his qui feud. dar. poss. ca. vnic. de success. feud.* & hanc sententiam vti veriorem præter Doctores quos copiosè allegat *Osasch. decis. Pedem. 161. num. 8. probauit Rot. coram Gregor. XV. decis. 418. num. 13. vbi add. num. 14.*
3 Cui præsumptioni non obstat quod Castra quamuis † iurisdictionalia cum sint sita extra Statum Ecclesiæ præsumantur concessa potius titulo donationis, quæ Principi laico magis conuenit quàm in feudum. Quia præsumptio donationis
4 in concessione Imperatoris vel alterius Principis laici † procedit, vel in casu concessionis in qua cum signis denotantibus feudum concurrat verbum donamus, vt in casu concessionis Principatus Albaniæ factæ per verba damus donamus, de qua per *Oldrad. cons. 159.* cui similes est concessio Regis Aragoniæ facta de septem Castris Montis Lirinensis, his verbis, dono, laudo, & in perpetuum concedo super qua consulit *Ias. in cons. 45. vol. 1.* & similia verba habentur in alijs concessionibus, de quibus per *Dec. cons. 32. & cons. 468. per Alciat. in consil.*
5 *199. & Menoch. cons. 191.* vel vbi † præualent & magis vigent media de donatione, quam verba designantia feudum, vt considerauit *Rota coram me in Meleuitana feudi 4. Decembris 1630.* vel etiam præsumptio donationis procedit, quando cum qualitate Principis donantis concurrit qualitas donatarij, vt in dicto casu Oldradi in quo Rex pater donauit Principi Tarentino eius filio, & in casu Iasonis in quo alius Rex concesserat septem Castra Deo, Beatæ Virgini ac Monasterio. Quod ve-
6 rò concessio † iurisdictionis in Statu Ecclesiæ in dubio censeatur feudalis non autem facta titulo donationis iuxta doctrinam *Bald. in cap. ad audientiam num. 5. de præscriptio.* id ea
7 ratione procedit, quia Ecclesia † non præsumitur donare bona sua contra dispositionem textus *in cap. non liceat Papæ 12. q. 2.*
8 & in dubio † sequendum est quod minimum; Concessio
9 enim in feudum non est † adeo magni præiudicij sicuti est donatio, per quam perditur dominium directum, cum sit species alienationis *l. non solum. C. de præd. & alijs reb. min. c. nulli, & ibi glos. de reb. success. alien.* vel non & ita respondit *Abbas. cons. 82. num. 6. & 7.*

Neque dictam præsumptionem concessionis ex pacto, & prouidentia illidunt quæ obijciuntur de institutione primogenituræ & illius obseruantia. Quia Sinulphus senior in d. eius testamento filios suos nulla addita qualitate primogenituræ instituit, & quamuis illis decedentibus substituerit primogenitos attamen cum post d. Sinulphi obitum Flaminio eius filio successerit Sinulphus iunior, qui decessit sine liberis, nulla inde sumi potest coniectura, quod magis vigore primogenituræ ex testamento quàm ex pacto, & prouidentia antecessorum possederit Castra, † is enim actus cum sit æquiuocus non conclu-
10 dit ad obseruantiam *cap. in præsentia de probat. Abbat. in ca. 2. in fin. eod. tit. Rot. decis. 294. num. 6. par. 2. diuers.*

Quinimò eandem præsumptionem augent litteræ Othonis Primi Imperatoris continentes inuestituram, ac insuper testes deponentes de exercitio iurisdictionis, & sic de qualitate ip-
11 sius inuestituræ, quæ litteræ quamuis vti exemplum † exempli *Rot. decis. 14. Iunij 1628. coram Eminentissimo Domino Cardinale Vbaldo* tunc Auditore non fuerint admissæ ad ef-
12 fectum, vt possint dici in forma probanti. Attamen concurrenti-

rentibus alijs premissis suffragantur, vt per *Caputaque decis. 234.par.1.Put.decis.205.lib.2.* & fuit dictum in *Regien.Iurispatronatus 10.Maij 1623.coram R.P.D. meo Pirouano.*

Accedit quod cum D. Bartholomæus Castra de quibus agitur non possideat, sed contendat impedire, ne Petrus frater gaudeat successione clara, & sibi coequali ad effectum, vt ea integraliter obtineat, suam intentionem plenius, & magis concludenter probare debet, quàm per præsumptionem qualitatis hæreditarię ductam ab institutione primogenituræ, & acti-
13 bus inde subsecutis, quia præsumptiuæ † probationes præsertim ad effectum obtinendi feudum non sufficiunt; vt dixit *Rota in Sabinen. Montis rotundi 25. Iunij 1627. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & etiam per Cameram Apostolicam fuit decisum in *Balneoregien. Castrorum, quæ est decis. 127.par.1.recent.*

Minus potest considerari vltimus Status cum qualitate hæ-
14 reditaria, † attento quod constat de forma antiqua in dictis litteris Othonis primi contenta, quæ per dictum Sinulphum seniorem non potuit immutari *Bald.in cap.1.§.fin.num.2. de feud.guard.& Castald.& in l.1.num.39.quan.non petit.part. Card.Zabar.consi.92.num.1.Rot.in Paduana feudi 20. Decembris 1627.coram R.P.D.meo Merlino.*

Et ità fuit decisum vtraque parte informante &c.

¶ *In eadem causa habetur supra par.1. alia decisio sub die 14. Iunij 1628.coram Eminentiss.& Reuerendiss.Card.Vbaldo, est in ordine decisio 187.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana, seu Cesenateñ Hæreditatis.

Veneris 31. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

De validitate transactionis, quando non sit hesitandum. Hereditatis cessio, seu renunciatio si nullis sit coarctata terminis, quid comprehendat.

SVMMARIVM.

1 *de Transationis validitate non est dubitandum, quando est facta à maioribus, & de re dubia.*
2 *Cessio hæreditatis quando dicatur facta cum verbis amplissimis.*
3 *Dominium, & possessio tam naturalis, quàm ciuilis dicitur translata in cessionarium stante generalitate verborum, & clausularum.*
4 *Renunciatio generalis nullis coarctata terminis refertur ad omnia.*
5 *Immissio cohæredi pro sua portione denegari non potest, vel ex remedio quorum bonorum, vel ex leg.fin. Cod. de edict. D. Adr. toll.*
6 *Cessionario competit eadem via ad agendum, quæ competebat cedenti.*
7 *Hæreditas est materia, quæ est cessibilis, & transmissibilis ad hæredes.*

Allegatur ista Decisio supra in Decisione 48. quæ est in eadem causa sub die 4. Iunij 1635. coram eodem Reuerendissimo Pirouano Decano.

DECISIO CCLXXXV.

Hodie non hæsitatur de successione debita Fratribus de Naldis in bonis, & hæreditate Michaelis, quia iam per tres Decisiones fuit resolutum illam deberi, & pro duabus partibus ex quatuor.

Cæterum quia exinde fuit trāsactum inter Co. Georgium Cacciaguerram, & Capitaneum Carolum Naldum super iuribus hæreditatis dicti Michaelis communis dictarum partiū pattui, & respectiuè emanauerint cessiones, nempè ex parte Co. Georgij ad fauorem Capitanei Caroli, pro domo in Vrbe sita, & tornaturis tribus terræ in loco Rouersani, ex parte verò Capitanei Caroli ad fauorem Co. Georgij pro residuo hæreditatis dicti Michaelis, nunc contigit dubitari, An Dominis Honutrio, & fratribus de Naldis, qui veniunt ex persona Capitanei Caroli obstet transactio supradicta, itaut sit debita immissio in possessionem totius supradictæ domus, & non obstare ipsis tantummodo fratribus informantibus fuit resolutum.

Quia de validitate transactionis non potest dubitari cum
1 fuerit à maioribus, † & lite iam introducta super pertinentia hæreditatis Michaelis stipulata *l.2.C.de transact.l.cum hi.§.si cum lis ff. eodem titulo.Natt.consil.543.nu.34.Crauett.consil. 175.num.4. Mantic.de contract.lib.26.tit.1.numer.13.* & eo minus hæsitari de pertinentia duarum partium ex quatuor dictæ hæreditatis stantibus resolutionibus in causa factis. Vnde cum Comes Georgius in eadem transactione Carolo dederit, cesserit, concesserit, & transtulerit omnia iura, actiones, & prætensiones, quæ, & quas habere posset, tam tunc acquisitas,
2 quàm in futurum acquirēdas super domo controuersa, † cum clausulis ad habendum, cum omnibus iuribus, & positione in sui locum, & statum, inde sequitur propter generalitatem verborum, & clausularum translatum fuisse, & dominium suarum
3 portionum, & possessionem tam Ciuilem, † quàm Naturalem *l.pluribus ff.de acceptil.l.emptor.§.Lucius cum gloss.ff. de pact.Bald.in l.tres fratres in 4.not.eod.tit.& conf.184.re-*
4 *futato ad finem lib.4.* dicens generalem renunciationem † nullis coarctatam terminis referri ad omnia, & latè comprobat *Tiraq. in l.si vnquam num.15.& sequ.de reuoc.donat. Gabr. de retr.Spol.conclus.1.num.57.Honded.cons.23.n.1.lib.1.*

Atque ita sicuti pro dimidia non esset deneganda immis-
5 sio ex remedio quorum bonorum, vel *l.fin.de edict.diu.Adr. toll.*& sentit *Menoch.de adip.remed.1.num.35. ex sententia*
6 *Salyc.& aliorum* eodem modo hæredes † Caroli succurrendi erunt respectu portionum acquisitarum per cessionem, & iurium translationem *Bald.cons.186. quia allegationes col.3. vers.& qualibet dictio lib.1.*& latissimè comprobat *Menoch. de adipisc. remed.4.num.249.* propter materiam, quæ est cessibilis, & transmissibilis ad hæredes.

Et ita &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Pecuniaria, seu Iustificationis creditorum.

Die Veneris 31. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Census, quando à principio contractus sunt validè cōstituti, nullo modo redditur nullus ex pacto inualido, quod postea fuit adiectum. Fines mandati quando non dicantur excessi. Et reliqua circa iustificationem creditorum.

SVMMARIVM.

1 *in Censu non possunt apponi aliqua pacta, ex quibus pretium à venditore inuito peti possit.*
2 *Census creatio, quando validè est facta non potest reddi nulla ex pacto inualido.*
3 *Protestatio posita in ipso cōtractu satis est ad conseruandum ius protestantis.*
4 *Dominium ab aliquo quando non dicatur abdicatum.*
5 *Dominium, vt vni acquiratur, necesse est, vt ab alio amittatur.*
6 *Dominij legitima signa, in aliquo quando possint argui.*
7 *Creditor principalis, non solum tenetur conseruare indemnem fideiussorem pro summa, pro qua fideiussit, sed etiam quo ad omnia damna, & interesse, quæ passus est occasione dictæ fideiussionis.*
8 *Mandati fines non sunt excedendi.*
9 *Dictio, seu secundum eius naturam stat ampliatiuè.*
10 *Mandatum debet explicari secundum verisimilem mentem mandantis.*

11 *in*

11 *in Mandato an adsit excessus, debet considerari causa, cuius occasione fuit datum.*
12 *Mandati finis non dicuntur excessi, si aliquid fuit factum, vt facilius adimpleretur, & num. 13.*
14 *Mandati excessus tollitur ex amplitudine verborum eiusdem mandati, & num. 15.*
16 *Partitæ contrapositio quid importet.*
17 *Veritas facti dum probatur, tunc non attenduntur fides contrarium attestantes.*
18 *Mercatori integerrimæ fidei plurimum est deferendum.*
19 *Verba (per saldo) quid importent.*
20 *Cambiorum iustitia, & realitas aliundè quàm ex assertione partis debet probari.*
21 *in Partium potestate esse non debet facere licitum id, quod est à iure vetitum.*
22 *Confessionis partis circa damnum passum standum non est.*
23 *Obligatio non debet extendi ad id, quod est exceptum, & num. 24.*
25 *pro Instrumento stat præsumptio.*
26 *Indebiti solutio est probanda per eum, cuius interest.*

Allegatur presens decisio supra in decisionibus 52. et 55. quæ sunt in eadem causa sub diebus 13. et 15. Iunij 1635. coram Reuerendissimo P.D. Pirouano Decano.

DECISIO CCLXXXVI.

Actum fuit in hoc dubbio super iustificatione creditorum, quam fratres de Baccellis promiserant vsq; ad summam scut. 44. mill. cum à Carolo, & Petro de Nappis hæredibus cum benef. leg. & inuent. Alelexandri fratris, acceperunt tot bona in solutum pertinentia ad hæreditatem eiusdem Alexandri. Et quia plura erant ea credita, & proueniebant ex pluribus, ac diuersis causis, quarum quælibet diuersam, ac distinctam veritificationem exposcebat; singulas eorumdem creditorum causas, & rationes considerare voluerunt Domini: Sed ex omnibus ijs partitis, quæ constituebant dictam summam scut 44. mill. & propositæ fuerunt in hoc dubio, octo dixerunt esse iustificatas, & summam ex illis prouenientem, quæ erat scutor. 32610.73. monetæ, & scut. 40. auri stamparum. Super reliquis voluerunt, vt melior iustificatio daretur.

Prima partita, quæ visa fuit iustificari, continebat summam scut. 8230.56. quorum apparebat esse debitricem hæreditatem Alexandri occasione fructuum census, qui ab eodem Alexandro dùm viueret, impositus fuerat, & venditus pro pretio scut. 15. mill. Roberto Primo: & pro iustificatione huius partitæ, datum fuit instrumentum dictæ venditionis, & cessio eiusdem census deinde facta à Roberto ad fauorem Thomæ de Baccellis, per quam trāsiuit in eumdem Thomam dominium eiusdem census, illique cæperunt esse debiti dicti fructus, qui à die impositionis vsque ad diem dationis in solutum ascendebant ad summam scutorum 13650.

Neque visa sunt obesse ea, quæ dicebantur contra validitatem eiusdem census ex pacto extinctionis, & liberationis, ad quam ipse Alexander se obligauerat intrà terminum quinque annorum ad fauorem Thomæ de Baccellis, quem in instrumento venditionis promiserat accessurum ad fauorem Roberti emptoris, quasi in cessione postea facta eiusdem cēsus à Roberto, & declaratione, quæ in eadem cessione continebatur, quod d. censum emisset intuitu, & contemplatione ipsius Thomæ, idem pactum dici posset factum cum creditore eiusdem census, quod non solum erat contra prohibitionem factam in Constitutione Pij V. de non apponendis pactis, ex quibus
1 pretium à venditore inuito peti posset. † Verum etiam contra naturam huius contractus, vt post *Sot. de iust. & iur. lib. 6. q. 5. art. 3. concl. 1. Couar. var. resol. lib. 3. c. 8. n. 7.* & alias declarauit *Rota in vna Meleuitan. census 16. Martij 1615. coram Reuerendiss. D. meo Decano,* & antea coram *Card. Seraph. decis. 269. num. 2. & decis. 1006. num. 1. & coram Card. Blanchetto in vna Romana census 1 . Iunij 1594.*

Pluribus enim modis visum fuit remoueri posse hanc obiectionem, quia idem pactum non solum non legebatur in eodem instrumento impositionis, & venditionis, sed in alio se-
2 parato; quò circa † creatio census valida non potuit reddi nulla ex pacto inualido, quod postea adiectum fuit iuxta theoricam *Bart. in l. pluribus §. & si placeat nu. . ff. de verb. oblig. & in l. vbi ita donatur ff. donat. causa mort. num. . in fin. Bero. in rubr. de appellat. nu. 17.* Verùm in ipso instrumento impositionis expresse excepta fuerant omnia, & quæcumque pacta, quæ essent contraria eidem Constitutioni. Cùm eadem prote-
3 statio † tanquam posita in ipso contractu ad limitandam illius obligationem satis fuerit ad conseruandum ius protestantis, vt notat idem *Bart. in l. non solum §. morte nu. 23. ff. de oper. nou. nunciat. Alex. nu. 13.* & alij communiter, & in terminis protestationis factæ in instrumento impositionis census tenuit *Gab. cons. 47. nu. 7. lib. 2.* cuius auctoritatem sequuta fuit *Rot. in Foroliuien. census 13. Nouembris 1589. coram Orano;* & in *Beneuentana census 24. Martij 1593. coram Card. Pamphil. & in Romana census 14. Ianuarij 1602. coram Cardin. Sacrato.* Et omnis difficultas cessabat, quia verè probabatur, quod idem census fuerit in sui impositione acquisitus Roberto, tàm ex ipso instrumento impositionis, in quo apparebat d. venditionem factam fuisse eidem Roberto, quam ex cessione postea sequuta ad fauorem Baccelli, cum fecisset Robertus eam cessionem non solum cum expressa reseruatione, vt dicti census pretium sibi restitueretur, verùm voluerit, quod neque illi posset acquiri dominium eiusdem census, nisi solidatis computis & omnibus partitis, quarum sibi debitor erat Baccellus, ex quibus patet, quod etiam post cessionem pertinuit idem census ad Robertum cedentem, quia cum a futuro euentu pendere deberet, vt dominium dicti census acquireretur Baccellis, dum dari poterat casus quod ijdem nunquam soluissent, vel illius pretium,
4 vel alia debita, quæ habebant cum Roberto, † nunquam ab ipso abdicatum fuit idem dominium ex ratione, quam ponit *Bartol. in l. si ego hac mente num. . ff. de negot. gest. & in leg. si sponsus §. si vxor. num. 2. ff. de donat. inter virum & vxor.* quia
5 scilicet necesse sit, vt vni acquiratur, † dominium ad effectum, vt ab alio amittatur, & declarat *Imol. in l. communis, §. Procurator. ff. de acquir. possess. Alexand. cons. 232. num. 5. lib. 6.* Et licet in d. instrumento cessionis conuentum fuisset, vt pendente ea conditione fructus exigerentur à Baccellis, eam tamen facultatem exigendi voluit Robertus cedens semper
6 posse reuocare, dum eadem conditio pendebat, † ex quo etiā videntur argui posse in Roberto signa eiusdem dominij; *argu. l. fructus, & lex. diuerso. ff. de rei vendic.*

Secunda partita continebat summam scut. 6194.44. quorum 5250. erant pro fructibus, quos Baccelli soluerant occasione alterius census, in quo ipsi fideiusserant pro Alexandro, & quem ab eodem Alexandro emerat idem Robertus pro pretio scut. 10. mill. & ab illius hæredibus fuit postea assignatus Ariolis, & Brignolis mercatoribus Ianuensibus, & creditoribus eiusdem Roberti: Reliqua verò scuta 944.44. erant ex causa damnorum, quæ ijdem Baccelli passi fuerant propter assignationem a se factam eisdem Ariolis, & Brignolis ratæ pargis alterius census scut. 15. mill. pro fructibus, qui etiam decurrerunt d. census scut. 10. mill. Et quidem visa fuit iustificari hęc partita respectu prioris eius summæ scut. 5250. dum ipsi Baccelli tanquam fideiussores in dict censu eodem modo obligati erant ad solutionem dd. fructuum facieñ Ariolis, & Brignolis, quibus cessus fuit idem census, sicut ad eādem solutionem cogi potuissent a Roberto, cui se obligauerant simul cū Alexan. Altera verò summa scut. 944.44. etiam visa fuit iustificari, quia, cum loco fructuum, quorum debitores erant, assignassent Baccelli ex censu scut. 15. mill. quem possidebant, partem eius census pro dicta summa scut. 5250. priuati fuerunt fructibus d. census vsque ad eam summam, pro quibus etiam debent conseruari indemnes ab Alexandro cuius fauore se obligarunt, cum
7 in obligatione principalis creditoris erga † suum fideiussorem, non solum contineatur ea summa, pro qua quis fideiussit verum etiam omnia damna, & interesse, quæ passus est occasione eiusdem fideiussionis iuxtà responsum Pauli in *l. si mādato meo §. si fideiussor ff. mandati, & notant Doct. communiter in cap. peruenit de fideiuss. vbi Abb. num. 2. Butr. nu. 6. Hostien. num. 4. BertaZol. de claus. Instrum. claus. 43. num. 1.*

Contra hoc creditum, siue validitatem huius census plura opponebantur, quæ tamen non visa fuerunt Dominis obstare. Et primò non dixerunt probari, quod Petrus Baccellus
8 Procurator Alexandri † excesserit fines sui mandati, dando in fideiussores Thomam, & Fortunatum de Baccellis suos fratres, licèt enim in mandato, quod habuit Petrus Procurator

Ale-

Alexandri ad hunc censum imponendum, data fuerit illi facultas, vt posset promittere, quod obligationi dict. census accessuri essent Hieronymus Triumphus siue alij fideiussores; ex quo discretiuo modo loquendi negabat Nappij, quod fuisset data potestas obligandi etiam Baccellos præter ipsum Triumphum; Non tamen visum fuit quod ex hac obligatione pluriuin fideiussorum argui posset aliquis excessus; tùm quia potεrat illa dictio,
9 † seu, stare ampliatiuè, vt hanc etiam esse naturam eius dictionis tradit *Bart. in l. si quis ita legauerit. ff. de aur. & arg. leg. Dec. in l. petens num. 11. C. de pact. & in cons. 69. num. 5. Bald. in l. cum quidam num. 4. de verb. signif.* Tum
10 quia idem mandatum explicari debebat secundum † verisimilem mentem mandantis, qua inspecta non poterat vis fieri in obligatione fideiussorum, sed solum in reperiendo eo inue-
11 stimento, cuius causa datum fuit † d. mandatum *l. Creditor. §. si inter maritum. ff. mandati c. petitio vestra de procurat. & ibi gloss. in verb. intentio. Put. dec. 21. n. 3. lib. 3. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuen. lib. 7. tit. 15. n. 25.* Et ità cum faciliùs redderetur idem inuestimẽtum ex accessione, & obligatione plu-
12 rium fideiussorum † ex hac sola facilitate videtur, quod iustificari possit idem mandatum, vt fuit in fortioribus terminis resolutum coram me in *Romana collectæ 21. Februarij 1633.* cum scilicet potestate data ab vniuersitate super inuestimento faciendo in censibus, vsi fuissent ij, quibus dicta facultas con-
13 cessa fuit in inueniendo, † qui darent pecunias sub diuerso contractu societatum officiorum, quin hoc esse, & venire ex natura ipsius mandati obseruauit *Roman. cons. 64. num. 9.*

Alter excessus notatus fuit in eodem mandato, eo quod pecuniæ, quæ erant pretium eiusdem census, non fuerint depositatæ in bancho illorum de Baccellis, vt in dict. mandato etiam præcipiebatur, sed relictæ in bãcho Roberti, qui dedit easdem pecunias ad censum, donec in d. censu non accesserunt Baccelli. Sed & hic excessus visus fuit facillimè euitari posse tam ex
14 amplitudine † verborum eiusdem mandati, in quibus conditiones, & cautelæ ad fauorem emptoris omnes remittebantur arbitrio Procuratoris ad not. per *Bart. & alios in l. si Procurator C. de procura. & in l. procurator, cui generaliter, vbi idem Bart. nu. 2. ff. eod. tit. Card. Mantic. de tac. & ambig. conuent. lib. 7. tit. 16. nu. 24.* vt propterea hoc etiam potuerit facere ex
15 facultate sibi concessa, & pro cautione emptoris, † vt non amouerentur pecuniæ ex eiusdem bancho ante accessionem Baccelli, quàm quia ex omissione eius depositi, neque aliquod damnum euenit Nappis, cum antequam ipse Baccellus accederet, non passi fuerunt aliquod interesse, aut ceperint esse debitores fructuum d. census ad fauorem emptoris ex conuentione super hoc facta ab eodem Procuratore.

Tertiò contra hunc censum opponebatur, quod ille non habuerit effectum; cum pecuniæ nunquam amotæ fuissent ex bancho Roberti, & eidem probarẽtur postea restitutæ in proprijs illius libris, in quibus ipse idem Robertus, qui constitutus fuit debitor totius eius summæ scut. 10. mill. legebatur creatus creditor eiusdem summæ ex contrapositione facta similis par-
16 titæ ad partitam debiti, quæ † contrapositio importare videbatur, vel restitutionem eiusdem census, vel saltem abolitionẽ prioris partitæ, in qua apparebat Robertus debitor d. summæ secundum fidem plurium mercatorum super hoc datam.

Verùm ea, quæ dicebantur super effectu non secuto huius census, visa fuerunt ex pluribus redargui posse, cum contrariũ probaretur ex solutione earum pecuniarum facta Baccellis creditoribus Alexandri, vt continebatur in mandato dato ab ipso Alexandro, ex declaratione facta à Baccellis in proprijs libris, in quibus apparet eidem Alexander descriptus creditor eius summæ ex assignatione eiusdem census facta ab hæredibus Roberti, Ariolis, & Brignolis. Et demum ex emptione eiusdem census, quã vltimo loco, & de anno 1632. fecit ipse Thomas Baccellus ab eisdem Ariolis, & Brignolis. Ex his verò cessare visa sunt ea, quæ dicebantur de abolitione eius partitæ, in qua continebatur hoc creditum Alexandri in summa scuta 10. mill. eidem soluta pro pretio dicti cẽsus propter mutationem, quæ videbatur facta eiusdem partitæ in persona Roberti ex contrapositione similis summæ. Quia nihil innuare poterat fi-
17 des mercatorum, † dum probabatur, quod aliter se habebat veritas totius huius facti. Et ad eum effectum ostendebatur præterea facta mutatio dictæ partitæ, vt declarauit medio iuramento D. Iosephus Bonannius, qui erat tunc temporis Capserius Roberti, & à quo ea nominum mutatio facta fuit in li-
18 bro inscripto *quaderno di Cassa*, cuius attestationi † plurimum Domini detulerunt, cum idem sit hodie mercator in Vrbe, & reputatus integerrimæ fidei.

Contra tertiam partitam nihil opponebatur, & illa visa fuit etiam iustificari ex instrumento locationis domus, quam Alexander inhabitauit Ferrariæ; cum summa scut. 750. quam eadem partita continebat, proueniret ex pensionibus eiusdem domus, ad quas ipse Alexander se obligauit in dicto instrumento ad fauorem Thomæ Baccelli.

Quarta partita proueniebat ex fructibus alterius census, quẽ sub fideiussione eiusdem Thomæ imposuerat Alexander, & vendiderat ad fauorem Vincentij Cei pro pretio scut. duorum millium. Pro iustificatione huius partitæ datum fuit instrumentum eiusdem census, & solutionis factæ per Baccellos vsque ad summam scut. 960. quæ continebantur dicta partita. Quod verò eędem solutiones hodie negarentur à Petro de Nappijs hærede Alexandri, non ideò visum fuit dubitari posse de veritate eius partitæ, quia veritas earumdem solutionum probabatur ex declaratione facta ab vno ex Tutoribus hæredum dicti Vincentij, quod fructus dicti census soluti fuerũt vsque ad eam summam ipsi Vincentio dum viueret cum quietantia in calce eiusdem declarationis pro dicta summa. Et præterea ex libris ipsius Thomæ Baccelli, qui cum esset Procurator dictorum hæredum, & sibimet soluisset eos fructus ad creditum eorumdem hæredum, non poterat dici, quod fides eius solutionis adduceretur potius in fauorem ipsius Thomæ, cuius erant dicti libri, quàm in fauorem hæreditatis Alexandri, quæ ex ea confessione, quam ijdem libri continebant, liberationem consequebatur respectu hæredum Cei quibus vti Dominis d. census debiti erant ijdem fructus. Et reddebantur eæ solutiones etiam verisimiles tùm ex veritate eius census probata in d. instrumento, cum non doceret Petrus, quod huic credito, quod ex eodem censu proueniebat, vnquam satisfactum fuisset ab Alexandro, tùm ex quo idem Petrus neque ostendebat, quod aliquæ molestiæ vnquam sibi datæ fuerint occasione eiusdem crediti, quod pariter videbatur ostendere veritatem earundem solutionum.

Quinta partita continebat summ. scut. 13. mill. & hanc dixerunt Domini esse iustificatam pro summa scutor. 6254. quia cum tota hæc summa constitueretur ex pluribus partitis, quas inter se solidarunt Baccelli, & Alexander Nappius, apparebat in instrumento facto super ea solidatione, quod ipse Alexander solum sibi reseruauerat hanc iustificationem respectu summæ scutor. 6746. quæ erant residuum dictorum scut. 13. mill.

Reliquæ verò partitæ non solum acceptatæ fuerunt ab Ale-
19 xandro, id, quod importare videbantur verba † illa (*per saldo*) itaut ipsum saldum habitum fuerit a partibus pro causa sufficienti ad constitutionem huius noui debiti, & crediti respectiuè vt notat *Salicet. l. vnic. C. de confess. num. 6. post glos. in leg. si ex pluribus in verb. reliqua. ff. de solut. Alexand. cons. 83. nu. 5. & 8. lib. 1. & cons. 141. num. 4. lib. 6.* verum legebatur in eodem instrumento promissio facta ab Alexandro, quod ipse ex causa, aut respectu earumdem partitarum non erat requisiturus à Baccellis aliam iustificationem, aut meliorem liquidationem.

Neque ad hunc effectum dixerunt Domini obstare posse, quod solidatio, de qua in d. instrumento, facta fuisset super cambijs, quorum ipse Alexander secutus fidem Baccelli se consti-
20 tuit, & declarauit debitorem quasi iustitia, † & realitas dictorum cambiorum aliunde probari deberet, quam ex assertione
21 partium, nè dici possit, quod fuerit † in eorundem partium potestate licitum facere quod à iure vetitum erat ex not. per *Bar. in leg. si forte num. 4. & 5. ff. de castr. pecul. Ias. in leg. si. donatione, n. 4. ff. de collat.* & in his terminis confessionis factæ super
22 cambijs; aut interesse, quod † vna ex partibus passa fuerit, *Bald. in l. rogasti. §. si tibi. nu. 7. ff. si cert. pet. Rot. decis. 54. num. 5. par. 1. & decis. 559. num. 5. par. 2. recent.* Etenim pro satisfactione huius obiectionis considerarunt Domini, quod hæc iustificatio petebatur hodie ex Baccellis vigore instrumẽti dationis insolutum, in quo totum hoc creditum scut. 13. mill. pro quo obligatam habebant hæreditatem Alexãdri enunciatum fuit tanquam proueniens ab alio instrumento, quod per aliquot annos ante celebratum fuerat Ferrariæ cum eodem Alexandro. Vnde ea omnia, quæ opponi potuissent contra hoc primum instrumentum, & super veritate partitarum, quæ fuerunt in eodẽ instrumento acceptate, & approbatæ à partibus non

Non poterant pertinere ad iustificationem promissam in alio instrumento, cuius vigore hodie agunt Nappij, nō solum quia partitæ enunciatæ in primo illo instrumento non fuerunt expressæ in hoc posteriori, vt propterea obligatio quam ex eo-
23 dem instrumento Baccelli habent † iustificandi non possit extendi ad actionem, quam Nappij mouere non possunt, nisi virtute primi contra regulam, *leg. quicquid adstringendæ. ff. de verbor. obligat*, verum etiam quia neque alia iustificatione videbatur opus esse, dum illud etiam probabatur ex eo priori in-
24 strumento † quod hæc iustificatio data tunc fuit, cum ex pluribus partitis, & summis creatum fuit hoc debitum scut. 13. mill. itaut ipsi Nappij necesse habeant probare contrarium, quod scilicet, non fuerit ea iustificatio sufficiens propter præ-
25 sumptionem, quæ oriri † videbatur ex eodem instrumento, *l. cum precibus vbi Bald. not. C. de probat. Gloss. in §. vlt. instit. de fideiuss. Gloss. in cap. bonæ 23. in verb. per rerum naturam de electione.*

Supererant tres partitæ ex ijs, quæ visæ fuerunt Dominis in hoc dubio verificari, nempe octaua, decima, & duodecima, & quidem octaua non impugnabatur à Nappijs, & propterea probabatur ex epistola Alexandri, in qua inter cætera, quæ in eadem Epistola continebantur approbabat ipse Alexander Tractā, quam Paluncij mercatores Anconitani fecerant Thomæ Baccello super persona, & nomine ipsius Alexandri de summa, quæ petebatur in hac partita, nempe scut. 269. 19. 11.

Decimam partitam dixerunt Domini esse iustificatam pro sola summa scutorum 40. auri stamparum, quamuis id, quod in eadem partita petebatur, ascenderet ad scuta 64. 6. monetæ, quia pro ea summa apparebat recepisse Baccellos mandatum ab Alexandro, vt etiam in eadem summa probabatur deinde facta ab eisdem Baccellis solutio in executionem eiusdē mandati. Reliqua verò summa, quæ deficiebat ad perficiendā d. scut. 64. tanquam proueniens ex interesse, & cambijs eius pecuniæ prima vice solutæ, dixerunt quòd peti hodie non poterat, dum non probabatur veritas eorumdem cambiorum.

Demum pro iustificatione duodecimæ partitæ, in qua petebantur scut. 9951. 73. Dixerunt Domini satis esse, quod huius partitæ & summæ non essent creditores Baccelli, sed quod illius onus in se susceperint ita mandantibus ipsis fratribus de Nappijs in dicto instrumento dationis insolutum, & ita cum ad probandam veritatem huius partitæ idem Baccellus ostendisset mandatum sibi datum in dicto instrumento, & solutiones deinde factus totius summæ Philippo Mannello, qui erat creditor eiusdem partitæ, & quantitatis in ea contentæ, nihil præterea visum fuit requiri ad illius iustificationem, quia causa, ob quam ipse Mannellus erat creditor eorumdem fratrum de Nappijs, non poterat cadere sub iustificatione, quæ fuit in dicto instrumento promissa respectu creditorum, quæ ipse Baccellus habebat contra hæreditatem Alexandri tam ex voluntate partium declarata in eodem instrumento, quam quia contraria probatio, quod scilicet ea summa fuisset Mannello
26 indebitè soluta solùm poterat pertinere ad Nappios, † qui creditum eiusdem Mannelli impugnabant secundum regulam firmatam *in l. cum de indebito. ff. de probat.*

Et ita DD. responderunt super iustificatione harum partitarum informante vtraque parte.

¶ *Infra adest alia decisio in eadē causa sub die 19. Iunij 1634. coram eodem R. P. D. Verospio, & in sequenti parte habentur aliæ Decisiones sub diebus 20. Iunij, & Iuly 1639. coram Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano, & 26. Martij, & 18. Iunij 1640. coram R. P. D. Cerro.*

R. P. D. GHISILERIO.

Mediolaneñ deuolutionis bonorum.

Die Veneris 2. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Agens ad deuolutionem bonorum emphyteuticorum quid plenè probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum emphyteuticorum deuolutio intrat, si per plures annos fuerit cessatum in solutione canonis.*
2 *Dominium plenè probari debet, si agatur rei vindicatione.*
3 *Bonorum emphyteuticorum identitas probanda est per agentem rei vindicatione.*
4 *ad Deuolutionem rei emphyteuticæ procedi non potest, si dominium, nec identitas fuerit probata.*

Allegatur presens decisio supra in decisione 117. quæ est in eadem causa sub die 14. Aprilis 1636. coram eodem R. P. D. Ghisilerio.

DECISIO CCLXXXVII.

Commissa mihi causa appellationis interpositæ à duabus sententijs conformibus, altera Vicarij Mediolaneñ, altera verò Iudicis Synodalis Delegati Apostolici, latis super deuolutione bonorum stabilium, sola Ordinarij auctoritate in emphyteusim concessorum Hieronymo, & fratribus de Soroldonis per Paulinum Soroldonum tunc temporis Beneficiatum in Ecclesia Sancti Ioannis Decollati de Monte Veggia, ex quo non soluerunt Canones iuxta concessionem de anno 1507. eaque deserta ob non prorogationem fatalium, & obtenta commissione exequutoriali pro parte Ioannis Mariæ Vercelloni moderni Beneficiati, cum dubitassem, An constaret de re iudicata, quæ sit exequenda, vel potius de causis restitutionis in integrum, contra informantem resolutum fuit, quia licèt ex dicto instrumento concessionis in emphyteusim
1 constet de pacto expresso, † quod bona deuoluantur in casum non solutionis Canonum per biennium & probetur, quod fuerit cessatum à solutione Canonis per plures annos, indeq; intret deuolutio vt sunt textus aperti *in l. 2. C. de iur. emph. & in auth. qui rem. C. de sacrosanct. Eccles. in potuit extra de locat.*
2 attamen cum Ioannes Maria agat rei vindicatione, † necesse est vt plenè probat dominium, *l. officium de rei vindica. leg. in rem actio. C. eod. Speculat. in tit. de locat. §. nunc aliqua num. 72. Caputaq. decis. 280. par. 1. num. 1.* necnon identitatem bo-
3 norum † emphyteusi subiectorum, vt firmauit Rota *in Romana relocationis domus 28. Maij 1635. coram R. P. D. meo Pirouano, & aliàs sæpissimè.*
4 Et quia ex hactenus deductis † non fuit probatum dominium Ecclesiæ, nec identitas bonorum controuersorum, ideo non potuisse procedi ad deuolutionem fuit resolutum &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Maioriceñ Iurisdictionis.

Die Veneris 2. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Episcopus, vt ab initio solus procedere possit ad summariam informationem, & detentionem Canonici accusati de publico concubinatu, et de alijs atrocioribus delictis depositionem, aut degradationem requirentibus, quid seruare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus in criminibus ex incontinentia prouenientibus, & in atrocioribus, vbi de fuga timetur, & opus est personali detentione, potest ab initio solus ad summariam informationem, & necessariam detentionem deuenire.*
2 *Delicta, quæ, & qualia sint atrocia, arbitrio Iudicis relinquitur.*
3 *Arbitrium regulari debet à iure.*
4 *Iudex pro informatione Curiæ testes sibi bene visos potest capere.*

5 Te-

5 *Testium numerus non est effrenatus, si sit intra 40.*
6 *ad Fauorem alicuius inducta, non debent in eius odium retorqueri.*
7 *Episcopus, ad hoc, vt solus possit ad summariam informationem, & necessariam detentionem procedere in aliquo casu, duo requiruntur.*
8 *Primo, vt agatur de delictis atrocioribus depositionem, aut degradationem requirentibus.*
9 *Secundò, quod timeatur de fuga.*
10 *Episcopus stante suspicione fugæ Clerici accusati de atrocioribus delictis, potest procedere de facto absque adiunctis, & quando non dicatur procedere de facto, num. 11.*
12 *Rei absentia, & fuga ex quo præsupponatur, & num. 13.*
13 *Concil. Trident. sess. 25. ca. 6. de reform. in contextu loquitur causatiuè vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, non autem conditionaliter, si de fuga timetur.*

Allegatur presens Decisio supra in decisionibus 4. et 306. quæ sunt in eadem causa sub diebus 12. Ianuarij 1635. et 3. Martij 1636. coram eodem R. P. D. Ghisilerio.

DECISIO CCLXXXVIII.

CVm ad quærelam Fiscalis Curię Episcopalis contra Thomam Dezbach Canonicum dictæ Ecclesiæ de publico cócubinatu, & de alijs atrocioribus delictis in quærela expressis Episcopus, seu eius Vicarius Generalis, examinatis spatio nouem dierum pluribus testibus, non obstante quod fuit requisitus à Capitulo ad procedendum contra dictum Thomam cum adiunctis, iuxta formam Concilij Tridentini *sess. 25. cap. 6. de reformatio.* relaxauit mandatum de capiendo, & tandem eo non reperto, relaxauerit contra illum monitorium ad personaliter comparendum sub pœna excommunicationis maioris, & ducatorum mille; idemque Canonicus habita notitia de supradicto monitorio, præuia protestatione nullitatis ex defectu iurisdictionis, timore censurarum, comparuerit, ac in carceribus se constituerit; dubitabatur; An Episcopus processerit iuxta formam Concilij Tridentini, & affirmatiuè fuit resolutum, cum ex verbis Concilij in *d. cap. 6.* Episcopus
1 † in criminibus ex incontinentia prouenientibus, & in atrocioribus depositionem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur, & opus sit personali detentione, possit initio solus ad summariam informationem, & necessariam detentionem procedere, ex ratione per text. *in d. capit. 6. allegat.* ibi *ne iudicium eludatur.*

Quod autem agatur de delictis atrocioribus depositionem, aut degradationem requirentibus, patet; quia incontinentia cum qualitate proueniente ex concubinatu cum certa muliere probatur ex testibus, & tale delictum est de comprehensis in Concilio; cætera vero delicta de quibus in querela sunt atrocissima, cum tendant ad homicidia; ad assecurandum bandi-
2 tos, & homines diffidatos &c. & † quæ, qualiaque sint delicta atrocia relinquitur arbitrio Iudicis. *ex allegat. per Bernardin. Diaz. in prax. crim. cap. 135. numer. 2. & 3. Rot. in puncto in Conchen. iurisdictionis 3. Martij 1617. coram bonæ memor. Card. Sacrato, in Calciaten. iurisdictionis 21. Iunij 1621. &*
3 *6. Iunij 1622. coram bon. memor. Remboldo;* quamuis † arbitrium huiusmodi regulari debeat à iure.

Non obstat, quòd Concilium loquatur de summaria informatione recipienda per Episcopum, tum quia facultas capiendi summariam informationem non legitur restricta ad aliquē
4 certum numerum testium, sed potest † Iudex capere pro informatione Curiæ testes sibi bene visos, ne aliàs Fisco pereant
5 probationes: Tum etiam quia non est effrenatus † numerus testium infra 40. *cap. cum causa, vbi Glos. in verb. effrenatam de testib. cap. latores de cler. excomm. & leg. 1. in fin. de testibus Rot. in Corduben. portionis 11. Februar. 1628. coram Reuerendiss. D. meo Vrgellen.* & dum facere summarias probationes
6 respicit fauorem Episcopi, † si voluit facere plenas pinguius adimplendo, hoc non est retorquendum contra ipsum.

Verum, cum ad hoc vt intret limitatio Concilij in eo, quod
7 † Episcopus initio solus possit ad summariam informationem
8 & necessariam detentionem procedere, † duo copulatiuè requirantur, nimirum, quod agatur de criminibus ex incontinentia prouenientibus; seu de delictis atrocioribus depositionem,
9 aut degradationem requirentibus, & † alterum, quod timeatur de fuga: superest videre, an hoc secundum requisitum pro-
10 betur in casu de quo agitur, quia stante suspicione fugæ, † Episcopus poterat procedere de facto sine Adiunctis, sed cum nō
11 processerit de facto, † dando ordinem ministris vt caperent Canonicum inquisitum stante suspicione fugę, sed de iure procedendo per viam monitorij cum comminatione censurarum post factam perquisitionem domi, affigendo banna in teminis,
12 quæ ex se pręsupponunt † absentiam, & fugam rei, & hic modus procedendi non pertineat ad periculum fugæ, sed pręsupponat
13 iam fugam, † & absentiam rei, in hoc stat maxima difficultas: An Episcopus processerit contra formam Concilij in relaxando dictum monitorium contra absentem, cum tantum absit, quod Episcopus ex hoc euitaret fugam, qui est casus exceptus in Concilio, vt potius pręsupponeret iam fugam, & indicaret absenti, quid contra ipsum fiebat, eiq; dabatur notitia processus facti, seu faciēdi contra ipsum, ita vt criminis reus potius inuitetur ad fugiendum, quam euitetur fuga: supradictis
14 fuit responsum, † Concilium in contextu dicti capituli loqui causatiuè, vbi de fuga timetur, nè iudicium eludatur, non autem conditionaliter, si de fuga timetur. Vlterius etiam fuit dictum, supradictum monitorium vitiari, non vitiare; & ideo licet Domini admitterent monitorium vnà cum omnibus inde sequutis absq; interuentu Adiunctorum fuisse nullum, tamen & ob id informatio summaria fuit nulla.

Sed cum monitorium relaxatum contra Canonicum vitietur, & sit nullum, vt dixerunt Domini & possit dubitari, an informationes captę à solo Episcopo ad effectum relaxandi monitorium sint habendæ in consideratione ad alios effectus, nimirum ad effectum condemnandi dictum Canonicum, vel an debeant ex integro recipi coram Adiunctis, maximè quia post carcerationem Episcopus intimauit Cōiudicibus per eum gesta, & eos conuocauit ad procedendam ad vlteriora: causa sufper eisdem erit denuo proponenda, quia Capitulum exemptum, vt constat ex datis per ipsum, & supponitur in dubio nō intendit prosequi ad defensionem Canonici, sed Capituli, ne Episcopus possit solus procedere nisi in casibus permissis à Concilio, & interuenientibus debitis requisitis.

Et ita &c.

¶ *Infra in eadem causa, vide aliam decisionem sub die 28. Iun. 1634. coram eodem R. P. D. Ghisilerio, est decisio 297.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Brixineñ Parochialium.

Die Lunæ 12. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Mandati de manutenendo petitio quando reijciatur. Possessio nequaquam acquiritur per actum attentatum, nec per ea, quæ fiunt per modum prouisionis.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio non datur sine possessione.*
2 *in Possessorio iudicio non releuant ea, quæ respiciunt possessorium.*
3 *ex Attentatione colligi non potest aliqua possessio.*
4 *Iurisdictionem quis exercere non potest in non suos.*
5 *Actus per modum prouisionis facti non tribuunt aliquem statum manutenibilem, & num. 6.*

Allegatur ista Decisio supra in Decisione 5. quę est in eadem causa sub die 15. Ianuarij 1635. coram eodem R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCLXXXIX.

PRætendēte Abbate Monasterij Mōtis S. Georgij Brixineñ Diœcesis mandatum de manutenēdo in quasi possessione deputādi Rectores tàm sæculares, quā Regulares in Ecclesijs Paro-

Parochialibus, de quibus agitur, proposui dubium, an ei d. mādatum esset dandum, & DD. quoad deputationem regularium negatiuè responderunt.

Quicquid enim sit de possessione deputandi Rectores sæculares, quàm informantes pro Illustrissimo Principe, & Ordinario Brixineñ non impugnabant, de possessione tamen quoad deputationem regularium nullibi constare visum fuit,
1 sine † qua manutentio non datur §. *retinendæ instit. de interd. Rot. decis. 4. nu. 11. par. 2. diu. & decis. 63. & 605. num. 1. par. 1. rec. cum vulgar.*

Non obstant quædam concessiones dd. Parochialium factæ Abbati d. Monasterij ab Ordinarijs Brixineñ pro tempore, & à Sede Apostolica confirmatæ de quibus *in summ. Ab-*
2 *bat. à num 2. vsque ad 6.* Quia † illæ visæ sunt respicere petitorium, nec discutiendæ in hoc summarijssimo iudicio.

Non obstat prætensa confessio d. Illustris. Ordinarij desūpta ex eius litteris *in summ. n. 3.* Nam prima sub datum 18. Iunij 1632. continet, quod habita notitia per ministros Concistoriales, quod Abbas d. Monasterij erga Presbyteros à se præ-
3 sentatos varia mandata, & precepta sine aliqua iurisdictione † attentabat, eosdemque omnimodè sibi subijcere præsumebat, iniungitur eidem Abbati, vt imposterum à similibus a se abstineat, ex qua narratiua Ordinarius non fatetur possess onē Abbatis quoad deputationem regularium, quinimò apparet, non fuisse locutum de regularibus, qui Abbati sunt omni iure subie-
4 cti, sed potius de sæcularibus, in quos iurisdictionem † non habet, & tamen illam in eosdem exercere præsumebat.

Altera verò sub datum 3. Decembris eiusdē anni 1632. cōtinet, quod habita notitia per eosdem ministros Concistoriales, quod quidam frater Iacobus conuentualis ad vnam ex dd. Parochijs destinatus, Dominicis dumtaxat diebus diuina officia peragebat, & quod incolæ nimis de hoc conquerebātur, mandatur d. Abbati vt d. Conuentualis debeat in ea residere, vsque ad vlteriorem ordinationem d. Concistorij, de cuius li-
5 centia ipse in d. Parochia permanebat † per modū prouisionis & donec reperiretur secularis ad curam idoneus, qui actus nō meretur attendi ad effectum obtinendi manutentionem pe-
6 titam, cum huiusmodi actus per modum prouisionis facti † non tribuant statum manutenibilem, *Abb. in c. dum vos nu. 1. de Offic. Ordin. Rebuff. de sent. prouis. in præfat. n. 37. & fuit dictum in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram Reuerendissimo D. meo Vrgellen.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MERLINO.

Anconitana Prædij.

Die Lunæ 19. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Vsusfructus mortuo vsufructuario ipse iure consolidatur cum proprietate, etiamsi proprietarius ignoraret mortem vsumfructuarij. Filio quando nullum ius competat in legitima.

SVMMARIVM.

1 *Vsusfructus vti ius personale cohærens personæ morte Fructuarij finitur, & cum proprietate consolidatur.*
2 *Vsufructuario statim mortuo illicò ius, & possessio ciuilis proprietarij ipso iure trahit ad se possessionem naturalem, quæ erat penes fructuarium, etiamsi proprietarius ignoraret obitum fructuarij.*
3 *per Vsufructuarij mortem ius vsusfructus nec in hæredem, etiam vniuersalem ipsius vsufructuarij transire potest.*
4 *Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio.*
5 *Filio nullum ius competit in legitima, si pater ipsi reliquit vsumfructum alicuius prædij, cum expressa prohibitione detractionis legitimæ, & in casu contrauentionis ei reliquit debitam summam pro legitima sua, & d. filius supradictam dispositionem acceptauit.*
6 *Legatum vsusfructus, an imputetur in legitimam.*
7 *Legitimæ supplementum quando petitur, pro eo non datur retētio, sed competit actio personalis contra hæredes à quibus petendum est.*
8 *Mater, si donet filio omnia sua bona, & quidem verbis amplissimis, in ista donatione censetur etiam comprehensa legitima, debita matri donanti ob mortem filij prædefuncti.*

Allegatur præsens decisio supra in decisiones 9. quę est in eadem causa sub die 24. Aprilis 1635. coram eodem R. P. D. Merlino.

DECISIO CCXC.

CVm sub die 5. Maij præteriti in hac causa disputaretur, cui dandum esset mandatum de manutenendo in possessione prædij Poluerisij, de quo agitur; An scilicet Stracchis, vel Crescijs, mandarunt DD. vt videretur de bono iure eorumdē, vnde proposito hodie dubio, de cuius bono iure constet, fuit resolutum constare de bono iure illorum de Crescijs.

Benuenutus enim in suo testamēto instituit hęredes proprietarios istius prædij ipsos Crescios, hæredē vero vsufructuariā eiusdē prædij reliquit Fiordalisam matrem, à qua causam habent Stracchi, dum ab ea fuerunt hæredes instituti, vnde cum
1 ipsa Fiordalisa vsufructuaria iā obierit, intrat conclusio, † quod vsusfructus vti ius personale cohærēs personę, morte fructuarij finitur, & cum proprietate consolidatur, §. *finitur instit. de vsufruct. l. corruptionem. C. eodem Dec. cons. 42. nu. 33. li. 5. [le-nè Menoch. cons. 201. num. 26. Castill. de vsufruct. cap. 61. nu. 3.*
2 adeo, vt illicò ius, & possessio ciuilis proprietarij † ipso iure trahat ad se possessionem naturalem, quæ erat penes fructuarium, etiamsi proprietarius ignoraret obitum fructuarij, *Bart. in l. si arrogator. nu. 12. ff. de adopt. Natt. cons. 419. nu. 3. Menoch. cons. 139. nu. 16. & 21. Gabr. cons. 124. nu. 4. & 5. lib. 2.* nec in
3 hæredem etiam † vniuersalem ipsius vsufructuariæ, & sic neque in Stracchos transire potest ius vsusfructus, *l. non solum. §. tale ff. de liberat. legat. l. vsus aquæ. ff. de vsufruct. & habit. l. pecoris. ff. de seruit. rustici per d. Deccian. consil. 42. numer. 33. libr. 5. cum alijs per Castill. de vsufruct. d. capit. 61. numer. 13.*

Non obstat prætensa per Stracchos ex persona Fiodalisæ retentio istius prædij ex triplici causa, & iure primo ratione scutor. 1000. quæ Fiordalisa sibi reseruauit super hoc prædio, dum illud donauit Benuenuto secundò, ex causa dotis eiusdē Fiordalisæ; tertiò, ex causa legitimæ debitæ Fiordalisæ matri in bonis Benuenuti filij, & Ioannis Michaelis alterius filij prædefuncti.

Quoniam quoad scut. 1000. apparet in hanc causam relicta fuisse per Benuenutum matri bona mobilia, & animalia, vt in summ. num. 10. quæ post mortem Benuenuti probatur peruenisse ad manus eiusdem Fiordalisæ, & ea fuisse acceptata
4 pro iuribus suis, vt in d. summ. nu. 4. adeo vt hac † solutione fuerit sublata omnis obligatio Benuenuti, & extinctum ius crediti scut. 1000. Fiordalisæ, §. 1. *instit. quibus modis toll. oblig. Bar. in l. si quis alienum. num. 5. ff. de solut. Surd. decis. 113. num. 2. &* Stracchi post mortem Fiordalisæ perceperunt fructus istius prædij per 8. annos, qui abundè suppetunt pro dicti crediti satisfactione.

Quoad dotem constat pro hac fuisse assignatum Fiordalisæ, & expressè receptum ab ea in hanc causam prædium Posatoris, in quo dos ipsa consistebat, vt in summ. num. 9.

Quo vero ad legitimam Benuenuti ius nullum videtur cōpetere Fiordalisæ, quia Benuenutus reliquit vsumfructum prę-
5 dij Fiordalisæ cum † expressa prohibitione detractionis legitimæ, & in casu contrauentionis ei reliquit scut. 300. pro legitima, vnde cum Fiordalisa legatum acceptauerit censetur, sibi præclusisse viam agendi pro legitima, *iux. cautel. Soccin. iun. cons. 122. nu. 8. lib. 1. Pereg. de fideic. art. 36. nu. 62. Mader. Foroliuien. de legit. lib. 3. c. 2. q. 7. nu. 6. Rot. decis. 653. nu. 13. par. 1. recent. & fuit dictum in Anconitana legitimæ 15. Ianuarij 1629. & 18. Ianuarij 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto.*
6 vel in omnem casum vsusfructus † prædij per Fiordalisam retentus per sexennium est in ipsius legitimam imputandus, iuxta tradit. *per Surd. d. cons. 388. num. 24. Marescott. var. resol. lib. 2. c. 86. num. 21. Rota apud Seraph. decis. 1365. cum alijs per adden. ad san. mem. Greg. XV. dec. 186. nu. 6.*

Adeo vt quatenus vsufructus non sufficeret, posset præten
7 di dumtaxat supplementum legitimæ, pro † quo non datur retentio, sed competit actio personalis contra hæredes a quibus est petendum, vt per *Maresc.var.res.c.121.num.72.& 73. lib.2. Grat. discept.forens.c.198. num.18. & 20. Rot.decis.184. nu.11. & 12.par.4.diuers.& post Madern. Foroliuien.de legit. decis.11.nu.4.& 5.*

Respectu verò legitimæ Io. Michaelis præmortui Benuenu-
8 to, dum Fiordalisa donauit † ipsi Benuenuto omnia sua bona, & quidem verbis amplissimis, censetur etiam in donatione cō prehensa ista legitima tunc debita matri donanti ob mortem filij prædefuncti, *Socc.sen.cons.50.nu.1.& seqq.lib.2.Menoch. cons.71.num.5.& seqq.* Peregr. *de fideicom. artic.36.num.78. Mader. Foroliuien. de legit lib.3.tit.20.q.26.nu.15.& seq.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Pecuniaria, seu Iustificationis creditorum.

Die Lunæ 19. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

In hac decisione plura adducuntur circa probationem, & iustificationem creditorum, & aliqua habentur circa realitatem cambiorum. Ab instrumento, quando remoueatur omnis suspicio doli, & fraudis.

SVMMARIVM.

1 *Census extinguitur per compensationem.*
2 *Contractus quando fuit celebratus, vt validè alteretur, requiritur consensus vtriusque partis.*
3 *de Facti veritate quando constat, non est curandum de aliorum attestationibus.*
4 *Cambiorum realitas, & iustitia dependere non debet à sola confessione, & declaratione partium.*
5 *Instrumento, quando aliqua fides non sit adhibenda.*
6 *Instrumentum quando est celebratum coram Superiore, tunc cessat omnis suspicio doli, & fraudis.*
7 *Pecuniæ valor augetur, ac etiam minuitur ratione diuersitatis locorum, in quibus sit æstimatio eiusdem pecuniæ.*
8 *Procurator si soluat debitum aliquod iussu sui principalis, si repertatur quod sit indebitum, hoc debet ascribi principali, non autem procuratori.*
9 *Confessio facta sub assertione aliena non præiudicat confitenti, si res aliter sit, cum dicatur esse in iusto errore.*

Allegatur præsens decisio supra in decisionibus 51. & 55. quæ sunt in eadem causa sub diebus 13. & 15. Iunij 1634. coram Reuerendissimo P. D. Pirouano Decano.

DECISIO CCXCI.

COnfirmarunt Domini in dubio, quod hodie proposui decisionem factam coram me sub die 31. Martij præteriti, * in qua occasione iustificationis promissæ per Baccellos creditorū, ex quibus ipsi obligatam habebant hæreditatē Alexandri de Nappijs actum fuit de veritate eorumdem creditorum. Cum autem in ea decisione firmata fuisset quantitas scut. 32610. monetæ cum scut. 40. auri stamparum ex scutis 44000. super quibus hæc iustificatio petebatur nō fuit in hoc dubio controuersa nisi sola quantitas scutorum 30630. quæ tamen iterum visa fuit iustificari non obstantibus exceptionibus, quæ adductæ fuerunt in propositione huius dubij per fratres Alexandri, quibus eadem iustificatio promissa fuit.

Et sequendo ordinem eiusdē decis. non visa fuerunt reuocari posse in dubiū primæ duæ partitæ, quæ fuerūt in ea approbatæ, quod enim attinet ad exceptionem nullitatis census, ex qua prior impugnabatur, vt eodē censu sublato non possent videri debiti fructus scutorū 8230. qui illius occasionē petebātur in hac partita; cū ex pluribus fundamentis firmata fuisset validitas eius census, quæ non visa fuerunt opus hic repetere. Verum præcipuè considerarunt DD. in hoc dubio, quod colligi videbatur ex ipso instrumento cessionis, quā fecit Robertus huius census ad fauorem Thomæ, & in qua dicebatur cōtineri hæc declaratio, quod idē census fuisset acquisitus ad commodū eiusdem Thomæ, cum id cōmodum ex forma, & lege data in eo instrumento non solū non deberet antea ad ipsum Thomam pertinere, quàm ille satisfecisset Roberto cedenti de tota, & integra summa scut. 15000. quę fuerunt erogata in emptione dicti census, sed ea declaratio, quod idem cēsus fuisset impositus ad cōmodum Thomæ nominatim facta fuisset pro tempore, quo sequuta fuisset satisfactio eiusdem Roberti, vt propterea nullo modo dici posset, quod à principio conuētū fuisset contrarium, quod scilicet idē census esset ipsius Thomæ simulato nomine Roberti, quibus accedebat probatio, quæ sequi videbatur ex instrumento emptionis cum eiusdem census acquisitionis stipulatus fuisset Robertus non solū sibi, sed etiā suis hæredibus sicut etiā quod Thomas datus fuerat in fideiussorem ab Alexandro pro maiori cautione Roberti emptoris, ex quo visum fuit cessare omnem dubitationem, cum si ipse fuisset à principio Dominus huius census, non opus fuisset, quod ipse se obligasset ad fauorem Roberti.

Contra secundam partitam, quæ continebat summam scut. 6194. occasione fructuum alterius census plures exceptiones datæ fuerunt in superiori decisione, sed omissis alijs vnā profecuti fuerunt Nappij in hac disputatione, quæ erat, vt idem census fuisset extinctus, & hinc etiam inferebatur, quod aliqui fructus decurrere nō potuerint occasione dicti census. Hæc autē extinctio deducebatur ex eo, quia cū summa scut. 1000. quæ fuerāt pretium, quo emptus fuerat hic census depositata fuisset in banco Roberti, apparebat in libris eius rationis bancariæ, quod eiusdē summæ debitor constitutus fuerat Robertus ab ipsa die venditionis, quæ fuit 24. Iulij anni 1617. vsque ad diem 2. Ianuarij 1629. Ab hac verò die dicebatur opposita fuisse debito Roberti hæc scut. 1000. quæ erant ad creditum Alexandri, & sub eodē die in computum eiusdem Alexandri, & è cōspectu illius crediti fuisse notatam in partita debiti hāc contrapositionem, & hinc desumebatur extinctio dicti census, siue ea nominū mutatio importaret veram solutionē siue
1 etiam † cōpensationem per extonationem, vt dicitur factam de ijsdem partitis, vt fuit resolutum in his terminis *in Prænestina census 4. Martij 1630. corā Reuerendiss. D. meo Decano,* & de consuetudine recepta inter mercatores testatur *Soccin. sen.cons.65. nu.5.col.2.lib 4. Rota Ianuen. d.16. nu.8.* quorum auctoritatem sequuta fuit *Rota coram Card. Caual.deci.165. num.1. Greg.decis.366. nu.3.*

Sed quo idem census non fuerit extinctus ex pluribus comprobatū fuit in decisione, de cuius confirmatione agitur. Hodie Domini vnum addiderunt, quod scilicet nunc ipsum sensum vigere visus est confessus fuisse ipsemet Alexander, dum post eam mutationē, quę supponitur facta dd. partitarum cessit eiden Baccello hanc summā scut. 1000. & cum ea extinxit creditum, quē ille secum habebat pro summa scut. 23000. hinc enim apertè colligebatur, quod non poterat dici, vt fuerit hic census extinctus, siue quod istius pretium restitutum fuerit Roberto, prout videtur supponi ex ea mutatione partiarum, dum illa non obstante disposuit Alexander de pretio dicti census, neq; ad hunc effectum visum fuit referre posse, quod in instrumento celebrato Ferrariæ, in quo Alexander fecit Baccello cā cessionem, fuerit ab eodē Alexandro impugnata validitas dicti census, cum expressa protestatione quod nolebat eundem censum acceptare vti validè, & legitimè factum, quia prætereaquam huic protestationi contradixit Baccellus scilicet, qui propterea nō potest, quod eidem protestationē consenserit propterea ad effectū, de quo agitur, nihil facere poterat ea protestatio, quia ad ea, quæ respiciebant nullitatē dicti census excusius nullitatis causa potuit emanasse eadem protestatio, late responsum fuerat in preterita decisione, & hodie agebatur de sola existentia eiusdē census ad quam probandā sat erat ostendisse, quod Alexander disposuerit de pecunijs, quæ dicebantur fuisse restituta Roberto, & his etiam accedebat, quod neque probabatur fuisse factam aliquā reuocationem dd. partitarum,
2 † non solū quia opus fuisset ad hunc effectū consensum vtriusque partis, nec potuisset eam mutationem facere pro-
pria

prìa auctoritate, *vt fuit resolutum in Romana pretensæ participationis* 15. *Decembris* 1614. *coram bo.mem. Buratto*, & latè firmat *Menoch. consl.296. nu* 10. sed quia neque hanc mutationem continebat adnotatio facta à Capserio, cum sicut consideratũ fuit in superiori decisione, & constat ex attestatione eiusdem Capserij ad alium effectum facta fuerit ea declaratio, nempe claudendi computa, quæ ipse Capserius habebat cum
3 Roberto, quãquam non poterãt videri hęc necessaria † dum aliunde probabatur veritas huius facti, vt scilicet eæ pecuniæ non fuerint restitutæ Roberto ad notata per *Bart. in l. non fatetur. ff. de confessis. Bald. in l. vlt. num. 4. C. probat. & voluit Rota in his terminis in adducta Romana participationis coram bo.mem. Buratto*.

Contra quintam partitam repetitæ fuerunt hodie eædem exceptiones, quæ contra illam deductę fuerant in præterita disputatione, quod scilicet nõ satis esse posset pro illius iustificatione instrumentũ, quod anno 1619. celebratũ fuerit Ferrariæ inter Alexandrum, & Thomam Baccellum, quia cum ex eodẽ instrumento appareret, quod summa scut. 13000. cuius Alexander se cõstituit debitorẽ, haberet originem à cambijs, quæ inter has partes decurrerant occasione diuersarum negociationum, illud verò instrumentũ nihil præterea contineret quã confessionem earumdẽ partium super quantitate dd. cambiorum non poterat idem instrumentum maiorem probationem facere ea, quã in effectu continebat, & ita sicuti non poterant
4 dici probata sufficienter cambia, † quæ in eo instrumento firmata fuerunt, ac liquidata inter partes, dum ea liquidatio non poterat pendere ex sola confessione, aut declaratione earum-
5 dem partium, ita neque poterat ipsum † d. instrumentum aliquam fidem facere, dum adducebatur pro verificatione promissa in alio instrumento dationis insolutum confecto inter easdem partes de anno 1627. cuius promissionis occasione suscepta erat hæc disputatio.

Sed pluribus modis visum fuit DD. tolli posse hoc fundamentum, & primo negarunt quod tota, & integra ea summa scut. 13000. cuius se declarauit debitorẽ Alexander in instrumento Ferrariæ contineret materiã cambiorum super qua nõ potuisset stari dicto, aut confessione siue Thomæ creditoris, siue etiã ipsius Alexandri debitoris, etenim omissa ea declaratione ac diuisione, quã fecerunt hę partes totius sũmę eius scut. 13000. quã diuisionẽ retinere etiam voluit Rota in decisione præterita, quod scilicet pro summ. scut. 6254. non posset exigi ali iustificatio, sed solũ pro residuo, quod erat scut. 6746. quæ summa forte continere poterat materiã cambiorum. Quod tota summa scut. 13000. cuius Alexãder se constituit debitorem habuerit originẽ ex alijs causis, probabatur ex ipso instrumento in quo apparebat fuisset narratam non eam solã causam sed plures, cũ eam summam confessus fuerit Alexãder se accepisse postquam vidisse omnes causas, & negocia, ex quibus dependebat, & causa, tum fuerat hoc suum debitũ, & sicut sunt præcisa verba eius instrumenti declarauit in eo Alexander cõsiderata à se fusse *tutte le partite, conti, restretti, e bilanci de negotij, ma, maneggi, traffighi, raggiri, cambij, & altri affari di qualunque sorte*, quæ intercesseãt inter ipsum & Baccellos, siue illius rationẽ, vsq; ad eam diẽ, & constat præterea quod non solũ in eo instrumento aderant aliquæ partitæ quarũ ipse Baccellus erat creditor ex alia causa, quã ex iam dicta cambiorum, vt expressè cõfessus fuit ipsemet Alexãder de summa scut. 13000. quã Baccellus ex ordine sibi dato ab eo Alexandro soluerat, vt ibi dicitur pluribus vicibus cuidam illius amico, sed quod in solidatione in eo facta nõ fuit habita ratio pecuniæ, quæ debitæ erant Baccellus pro cãbijs, quia cum debitũ Alexandri ex causa eorum omniũ negociorũ esset summa scut. 15420. fuerunt ex illis detracta scut. 2410. quæ tanquã prouenientia ex cãbijs, noluit ipse Alexander acceptare, & ad hunc effectum. Considerarunt præterea Domini qualitates, & circũstantias omnes eiusdẽ instrumenti, quia constat ad illud deuentũ fuisse post lõgam discussionẽ, & considerationem habitã super dictis partitis, quinimo post plures difficultates, & controuersias, quæ ortæ fuerant occasione dictæ solidationis, & postea compositæ ope cõmunium amicorũ, eum ex his omnibus. & in specie ex dictis tractationibus, quę præcesserunt ante eiusdem instrumẽti celebrationẽ nõ posse dici, quod in sola partium confessione fundata sit probatio, quæ ex eodem instrumento. Coiligebatur, & cũ his etiã concurrebat auctoritas Cardinalis Legati,
6 in cuius præsentia † celebratũ fuit hoc instrumentũ, ex qua visum fuit cessare omnem suspicionem doli, aut fraudis, præsertim cum illius opera dicantur fuisse terminatæ eæ differentiæ, quæ ortæ fuerant inter has partes ante celebrationẽ d. instrumẽti ad notat per *glos. in l. Titio fundus in verb. actiones. ff. de cond. & dem. & per Alex. in cons. 75. nu. 11. lib. 5. Soc. cons. 11. nu. 9. lib. 3.* & demũ, quod ea ipsa cambia, quæ dicebantur cõtineri in ijs partitis, quæ fuerunt cõprehensę in hac solidatione, neq; erant ex eo genere cambiorũ, super quibus prohibitũ erat stare cõfessioni partium cũ solũ contineret litteras cãbij, quas cũ recepisset Baccellus ab Alexandro siue ab alijs ad illius coputum, ipse postea ex ordine eiusdẽ transmiserat Placentiã, vt sibi satisfaceret de pecunia: cuius soluendæ mandatũ acceperat in d. litteris, ex quibus visum fuit tolli omnem difficultatẽ, quia non agebatur de aliquo augumento, aut lucro, quod sequi possent pecuniæ cambiatæ ex circuitu nouorum cambiorũ, in quibus expositæ fuissent propter moram debitoris, ad quem effectũ opus fuisset probare veritatẽ eorumdem cãbiorum per transmissionem litterarum, sed de restitutione, & repetitione pecuniæ solutæ per Baccellũ, cuius respectu non poterat considerari ea suspicio, quæ considerari solet in materia cambiorũ, quia si quid amplius solutũ fuit ratione pecuniæ cuius cambiandæ mandatũ datum fuerat in d. litteris, id non dicitur datum vltra sortem, sed solũ plus eo, quod solutum fuit pro eadẽ
7 pecunia, cuius † valor augetur, aut etiã minuitur ratione diuersitatis locorũ in quibus fit ęstimatio eiusdem pecunię, vt pluribus concludit *Bald. in cons. 348. nu. 6. lib. 1. & in rub. C. de constit. Pec. Alex. cons. 61. nu. 13. lib. 1. & fuit dictum coram Card. Seraph. dec. 562. nu. 1.* & hinc quia aliquas pecunias coactus fuerat Baccellus ponere sub cambijs, ex quo non fuerunt acceptatæ litteræ, quas ipse transmiserat Placentiam, illas ab eodem Alexandro recuperare non potuit, & sunt eæ pecuniæ, quas supra dictum fuit detractas fuisse ex summa scut. 15420. in quibus probatum fuerat consistere creditum Baccelli.

Vltima partita, quę reuocata fuit hodie indubiũ per hæredes Alexandri erat ea, quã etiam cõsiderauit vltimo loco decisio, & inter partitas assignatas in instrumẽto dationis insolutũ erat in ordine 12. Cũ verò super hac partita nulla alia iustificatio daretur quam instrumentum solutionis scut. 9950. quam Baccelli fecerunt Philippo Mannello creditori d. summæ negabant Nappij, quod posset dici sufficiens hæc iustificatio non probata causa ex qua Mannellus esset creditor d. summæ.

Sed huic obiectioni satisfactũ fuit in eadẽ decisione, quod non poterat hæc iustificatio pertinere ad Baccellos, quia cum illi secuti ordinẽ datum à Nappijs, extrinxerint hoc debitũ, falli videbatur fuisse suæ promissioni ostensa liberatione Man-
8 nelli. Itaut ipsi Nappijs † non autẽ Baccellis adscribendũ sit, si indebitum erat id, quod solutum fuit ab eisdem Baccellis *ad not. in l. si procurator 8. §. fin. & l. dblus 44. ff. mand.*

Nec visa sunt subsistere, quæ hodie replicabantur. Contra hanc responsionem quod cum ordo, ac mandatum soluendi, quod dederunt Nappij fundaretur in assertione, quã fecerunt Baccelli super existentia talis crediti nõ potuerit eisdẽ Nappijs præiudicare confessio d. debiti, quasi potuerint ijdem Nappij
9 ignorare veritatẽ huius debiti, & ea † confessio facta videretur sub assertione partis, vt tradit *Bart. in l. Celsus. num. 4. ff. de vsucap.* dicens hunc errorem esse iustũ *Card. Alciat. cons. 59. nu. 1. lib. 6. Hypp. Rim. cons. 338. nu. 69.* etenim non visum fuit, quod posset id colligi ex eo Instrumento, in quo d. solutio demandata fuit, vt scilicet ipsi Baccelli confessi fuerint, quod Mãnellus esset creditor eius summę, dum hoc creditum narratum fuit per verba impersonalia, vt asseritur, quæ nulla ratio suadebat, vt magis referentur ad eosdẽ Baccellos quam ad Nappios, cum possent vtrisq; conuenire, & quod huius debiti hæreditarij notitiam ipsi Nappij habuerint probatum ex eodẽ Instrumento cum fuissent in eo narratæ molestiæ, quas Baccelli vti fideiussores Alexandri illis inferebant ex causa huius crediti, à quibus molestijs se ijdem Nappij liberarent, commiserũt Baccellis onus solutionis huius debiti, qui propterea bene se possunt hodie nominare creditores hęredis Alexandri postquam probarunt extinctionem eiusdem debiti.

Est decisio 287. supra in hac parte.

In sequenti parte aderunt aliæ decisiones in eadem causa sub diebus 29. Iunij 1639. & 1. Iulij eiusdem anni coram Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano, & 26. Martij & 18. Maij 1640. coram R. P. D. Cerro.

R. P. D. MERLINO.

Meleuitana Commendæ de Mazzara.

Die Veneris 23. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Constitutiones à Papa confirmatæ non possunt per alium inferiorem infirmari. Hierosolymitanus miles, quibus concurrentibus possit prætendere aliquam Commendam, & si plures Milites concurrant ad eam prætendendam, quis eorum præferatur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quis consequi non potest ratione incompatibilitatis.*
2 *Inferiores non possunt immutare ea, quæ facta sunt à Superioribus.*
3 *Papa, quod confirmat, nemo infirmat.*
4 *Clausula sublata, & decretum irritans vitiant, & inficiunt quamcumque aliam dispositionem.*
5 *Hierosolymitanus Miles, si per aliquod tempus præfixum manere debeat in aliqua Commenda, donec durat illud tempus, aliam prætendere non potest.*
Et hoc idem procedit, quando non constat de melioramentis faciendis in Commenda. nu. 6.
7 *de Meliorationis negatiua dicitur constare, dum positiuè non probatur affirmatiua realis meliorationis.*
8 *Ex defectu iurisdictionis, & potestatis corruunt omnia gesta.*
9 *Confirmata ea, quæ sunt à Sede Apostolica, non possunt ab alio tolli.*
11 *Hierosolymitanus Miles, quando omninò reddatur inhabilis ad consequendam aliquam Commendam.*
Item etiam, quando dicatur habilis. nu. 12. & nu. 14.
13 *Reus, & possessor an possit excipere de iure tertij.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 26. quæ est in eadem causa sub die 5. Martij 1635. coram R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCXCII.

DIxerunt Domini Commendam de Mazzara nõ esse adiudicandam Eq. Fr. M. Lucio Grimaldo, sed Eq. Fr. Renato Cacciæ, quia illi obstat incapacitas, huic fauet habilitas, & concursus omnium qualitatum, quæ à Statutis Religionis Hierosolymitanæ pro assequendis Commendis exiguntur.

Incapacitas Eq. Fratris Grimaldi ex tribus desumitur. Primò ex capite incompatibilitatis, quia ipse de tempore smutitionis factæ pro hac Cõmenda possidebat Baiuliuatũ de Papia, & Cõmendam de Cremona, vt constat ex sententia Consilij ordinarij in summario D. Renati nu. 1. & 2. & proinde ratione incompatibilitatis non poterat consequi tertiam Com-
1 mendam † obstante statuto, seu stabilimento religionis *c. 2. in tit. de Commendis*, necnon & dispositione iuris communis in *cap. dudum il 2. de elect. c. ordinarij. §. in conferendo de offic. ordin. & tradit Federic. de Sen. cons. 132. nu. 3.*

Non obstat, quod Baiuliuatus de Papia fuerit suppressus à 16. Capitulantibus, vt in d. summario nu. 3. & sic cesset in Eq. Grimaldo incompatibilitas duplicis Baiuliuatus, quoniã cum Baiuliuatus Papien. erectus fuisset, & confirmatus auctorita-
2 te *fel. record. Clem.* VIII. *vt in summ. nu. 4.* nõ potuit † per in-
3 feriores mutari, aut infirmari, quod enim Papa † confirmat, nemo infirmat, vt inquit *Bal. in l. rescripta nu. 4. C. de precibus Imper. offerend. Dec. in c. cum accessissent. num. 42. de constit. Card. cons. 16. nu 4. Gemin. cons. 30. nu 6. & 7.* præsertim quia
4 † in d. erectione Baiuliuatus Papien. adsunt clausulæ sublata, &c. & decreti irritantis, quæ vitiant, & inficiunt quamcumq; contrariam dispositionem *Rota coram R. D. meo Decano decis. 51. nu. 2. & seqq. & in recent. dec. 142. nu. 4. par. 2. cum alijs.* Immo data etiam validitate dictæ suppressionis, adhuc subsistit incompatibilitas, quia Eq. Grimaldus possidebat Baiuliuatum Cremonæ, cuius loco sibi remanebat Commenda de Pa-
5 pia in titulũ de melioramento, † & ideo durante adhuc quinquennio illius administrationis, alteram de Mazzara sub eodem titulo, nedum consequi, sed nec etiam permutare poterat, quamuis dimitteret prædictam de Papia ex statutis Religionis *c. 36. in tit. de commend.*

Secundò incapacitas Eq. Grimaldi deducitur ex eo, quod
6 non constat ipsum fecisse † melioramenta in Commenda Baiuliuatus Papiæ, prout ad illa tenebatur, & de illis signanter doceret, vt disponitur in statutis Religionis *c. 16. de tit. commend.*
7 adeo vt de negatiua meliorationis non factæ † dicatur cõstare, dum positiuè non probatur affirmatiua, & realis melioratio, vt censuit *Rota in Aquitanien. Prioratus 19. Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano*, & proinde redditus est incapax ad aliam Commendam, vt expresse disponitur *in d. c. 16. tit. de commend.*

Neque eidem Eq. Grimaldo suffragatur habilitatio & remissio obligationis faciendi melioramenta facta per dd. sexdecim capitulantes in summ. nu. 2. Iniuncto onere soluendi
8 scuta 50. dumtaxat. Quoniã ex defectu potestatis, † & iurisdictionis nõ subsistit dicta habilitatio; Illi enim Capitulares habent iurisdictionẽ restrictam ad correctionem, & reformationẽ morum, vt in *c. 1. tit. de Capitulo*, nec videntur potuisse abrogare, aut dispensare circa dispositionẽ *d. c. 16. tit. de cõmend.* præscribentis facienda esse melioramenta, præsertim cum illud, & alia statuta Religionis Hierosolymitanæ sint auctorita-
9 te Apostolica confirmata, † & huiusmodi habilitatio sit præiudicialis communi vtilitati Religionis, cuius habilitationis irreleuantiam, & nullitatem videntur etiam agnouisse Procuratores linguæ, dum recusarunt recipere d. scuta 50. vt in summ. nu. 7. & inde fuit in smutitione facta de hac Commenda reprobatus ipse Eq. Grimaldus vt in d. Summ. nu. 1.

Tertiò incapacitas Eq. Grimaldi resultat ex eo, quod apparet ipsum esse debitores ærarij in scutis 284. fol. 84. ex causa administrationis Commendæ Cremonæ, & in scutis 182. fol. 123. ex causa administrationis Cõmendæ Inureæ, vt ex descriptione, & lista Receptoris ærarij in summ. nu. 2. cui plena
10 † fides adhibetur ex dispositione statuti 52. *tit. de ærario*, & debitũ dicitur sufficienter probatum eo ipso quod non docetur de solutione, ad quã tenebatur vigore *stat. c. 2. & 20. tit. de ærario*, vt in terminis censuit *Rota in d. Aquitanien. Prioratus 19. Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano*, & quidem de tẽpore factæ smutitionis pro hac Commenda vigebat debitum Eq. Grimaldi cũ reperiatur descriptus debitor de mense Aprilis *1630. 1631.* pro annis antecedentibus *1629.* & *1630.* vt in d. summ. num. 10. Smutitio autem fuit facta sub die 14. Iunij 1631. & de mense Iulij 1632. volens Eq. Grimaldus discedere à Cõuentu, coactus fuit præstare fideiussorem de soluendo debitum, vt in summ. nu. 10. vnde posito hoc debito, Eq. Gri-
11 maldus omnino incapax, † & inhabilis factus fuit ad obtinendam Commendam iuxta dispositionem statutorũ Relig. Hierosolymit. *c. 24. & 26. tit. de ærario, & c. 43. tit. de commend.* secundum quæ sæpius iudicauit Rota, *vt in prædallegata Aquitanien. Prioratus coram R. P. D. meo Pirouano, & in Meleuitana Prioratus Nauarræ 18. Februarij, & 14. Iunij 1628. coram bo. mem. Card. Virile.*

12 Capacitas autem, & habilitas Eq. † Cacciæ pro hac obtinenda commenda satis deducitur ex eo, quod expresse professus est, vt in Summar. nu. 13. fecit decem carauanas nauales, vnum succursum, & quinque nauigationes voluntarias, & residentiã continuam per 13. & vltra annos in conuentu, vt in Summ. nu. 15. Se opposuit in concursu, petijt admitti, appellauit à sententia in fauorem Eq. Grimaldi, & appellationẽ prosequutus est, vt in Summ. nu. 1. 11. & 12. & sic seruata fuerunt omnia requisita per statuta *in c. 7. & 8. 43. & 63. tit. de commendis* ad effectum obtinendi Commendas, & ipse Eq. Cacciа maioris est benemerentiæ, quam Eq. Grimaldus, dum tecit decem carauanas, alter vero trestantum, vt in Summ. num. 17. ideoque merito est præferendus, vt disponit statutum *cap. 1. tit. de commend.*

Non obstat, quod in smutitione istius Cõmendæ se opposuerint quatuor alij Equites magis antiani, & benemeriti, quam Eq.

Eq. Caccia, nempè Petrus Paulus Cotta, Petrus Saracenus,
13 Petrus Medices, & Franciscus Lolius, de quorum † iure potest excipere Eq. Grimaldus, dum est reus, & possessor *iux. trad. per Rot. coram S. M. Gregor. XV. decis. 417. nu. 4. vbi add. nu. 6.*

Quoniam cessat motiuum, ex eo, quod tres primi Equites iam alias assequuti sunt commendas cum hac incompatibiles, vt in Summ. num. 19. 20. & 21. & sic eorum ius cessauit, fuitque extinctum perinde, ac si se non opposuerit, nec ipsi causam appellationis sunt prosequuti. Alter verò nempè Fr. Franciscus Lolius ius suum cessit, & renunciauit Eq. Cacciæ d. Summario num. 23. vnde ab Equite Grimaldo allegari nō potest, sed data incapacitate Eq. Grimaldi, & capacitate
14 Eq. Cacciæ † huic omninò est adiudicanda commenda iuxta deducta *in Aquitanien. Prioratus 21. Februarij 1625. coram bo. mem. Seleucien.*

Prout hodie adiudicandam esse in titulum sui cabimenti Domini responderunt, Ipso tantum informante Domino Caccia.

§ *Habetur infra in hac parte alia decisio sub die 15. Iunij 1635. coram bon. mem. Motmanno, est decisio 304. Et in sequenti parte adsunt aliæ sub diebus 20. & 23. Iunij 1636. & 1. Iulij eiusdem anni, & 24. Aprilis 1637. coram eodem Motmanno, & 9. Decembris 1639. & 13. Aprilis 1640. coram Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano.*

R. P. D. VEROSPIO.

Messanen. Tenimenti.

Die Mercurij 28. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Primū, & secundum extremum in spolio qualiter, & quomodo veniant probanda ad hoc, vt in eo iudicio obtineatur, & præsertim circa probationem primi extremi, quod exactiorem requirit probationem. Instrumenti extracta à Notario de eis non rogato, quando probent, licet non sint adhibitæ solemnitates necessariæ.

SVMMARIVM.

1 *In Spolij iudicio vt obtineatur, probanda est possessio anterior spoliati, & posterior spoliantis.*
2 *Prælatus potest agere nomine Ecclesiæ spolij actione, licet ipse facto proprio ceciderit à possessione.*
3 *in Iudicio spolij secundum extremum probatur per leuiores probationes, & sufficit sola litis substentatio cum adminiculis.*
4 *Confessio propria vincit omnes alias probationes.*
5 *in Spolij iudicio primum extremum iuxta stylum Rotæ requirit exactiorem probationem.*
6 *Verbum, spectare, est patens, comprehendens tam petitorium, quam possessorium.*
7 *Ius, & possessio alicuius, quando aperte per partem dicatur confessata.*
8 *Possessio ciuilis remanet penes concedentem rem in emphyteusim, & sola possessio naturalis transfertur in emphyteutam.*
9 *Bona Ecclesiæ alienari non possunt.*
10 *Confessio licet sit indiuidua, tamen ea diuidi potest, quando contra aliquam partem militat præsumptio iuris.*
11 *Ratificatio tacita confessionis, ex quibus oriatur.*
12 *Mandatum præsumitur stante difficultate aliquid obtinendi.*
13 *Mandatum præsumitur propter impensam.*
14 *ex Instrumentis locationum effectum sortitis probatur possessio locantis etiam in præiudicium tertij, & hoc maximè si d. instrumenta sint adminiculata. & nu. 15. & 16.*
17 *Confessio geminata habet vim confessionis iudicialis.*
18 *Actus iurisdictionis regulariter non solent fieri, nisi à Dominis, & possessoribus rerum suarum.*
19 *Testes examinati ad perpetuam rei memoriam licet non probent, deseruire tamen possunt pro adminiculo.*
20 *Confessio auctoris notet etiam successori.*
21 *Quod multo magis procedit, quando successor vsus est ea, quia tunc propriam sibi fecit.*
22 *Iura extracta lite pendente sine citatione partis non probant.*
23 *Iura extracta à successore in officio eius Notarij, qui de eis rogatus fuerat probant absque alia solemnitate.*
24 *Et ea fides est adhibenda, ac si extracta essent ab ipso Notario rogato.*
25 *Instrumenta extracta à Notario, qui præpositus est eorum custodiæ, cum dicatur subrogatus in locum Notarij demortui, probant absque alia solemnitate.*
26 *Notarij præsumuntur tales, quales se subscripserunt.*
27 *ex Literis legalitatis, tam de Iure, quam de stylo Curiæ probari notariatus.*
28 *Remedium recuperandæ cessat, quando adest præscriptio.*
29 *Tempus vitæ Prælati alienantis bona Ecclesiæ deduci debet; vt præscribatur remedium recuperandæ quando dicta bona male fuerunt alienata.*
30 *Tempus litis demi debet in præscriptionibus.*
31 *in Commissione impetrante, vt inducatur bona fides, sufficit, quod fuerit obtenta citatio, licet non fuerit reproducta.*
32 *Litis initium ex quibus satis dicatur probata.*

Allegatur præsens decisio supra in decisionibus 16. & 57. quæ sunt in eadem causa sub diebus 7. Februarij 1635. & 22. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. Verospio. allegatur etiam in decisione 94. quæ est pariter in eadem causa, & quidem præclara, & magistralis sub die 15. Februarij 1636. coram R. P. D. Merlino.

DECISIO CCXCIII.

Resolutum fuit in dubio, quod hodie proposui, vt Ecclesia S. Saluatoris Messanen. restituenda esset ad possessionem tenimenti, quod hodie detinebatur per D. Ferdinandum Iuuenium, cum probaretur vtrumque extremum requisitum in hoc
1 iudicio ipsa videlicet † possessio Ecclesiæ anterior, & noua eiusdem Ferdinandi, vt notatur *in cap. conquerente, & in capit. cum ad sedem, & in cap. sæpe de restit. spoliat. Cæs. de Grass. dec.*
2 *3. eod. tit.* neque eidem Ecclesiæ nocere posset, quod ab † ea possessione cecidisset facto sui Prælati, dum poterat hæc actio spolij intentari nomine eiusdem Ecclesiæ, vt etiam notatur per *Doct. in d. cap. sæpe vbi Rip. nu. 14. Abb. in cap. accedens il primo n. 19. eod. tit. de restit. spoliat. Verall. decis. 170. num. 1. & dec. 181. par. 3. Rot. decis. 473. nu. 2. par. 2. rec. & fuit dictum in Columbrien. præstimoniorum 28. Aprilis præteriti coram Reuerendiss. Domino meo Decano.*

3 Et quantum attinet ad probationem secundi extremi, † pro quo satis esse solent leuiores probationes, & sola litis sustentatio cum adminiculis *Cæs. de Grass. decis. 4. nu. 2. eod. tit. de rest. spol. Veral. decis. 369. nu. 1. par. 2.* visum fuit illud non posse controuerti postquam ipse Ferdinandus in commissione causæ se no-
4 minauit eiusdem tenimēti possessorem, cum † eius proprij oris confessio vinceret omnes alias probationes, *c. per tuas de probat. l. cum precum, C. de liberal. caus.* & in terminis probationis huius extremi, *tenuit Rot. coram Greg. decis. 116. num. 1. & coram Cardinali Caualerio decis. 524. num. 2.*

5 Primum verò extremum, quod exactiorem † probationem requirere solet, iuxta stylum huius Tribunali, de quo attestatur *Sarnen. in reg. de infirm. resign. & dictum fuit coram Verall. decis 370. num. 1. par. 2. & in nouissimis diuers. 337. & decis. 165. num. 1. par. 2. & decis. 543. nu. 3. par. 3.* visum fuit, & ipsum probari ex pluribus, & primo ex eiusdem D. Ferdinandi confessione, in ea ipsa commissione, in qua se nominauit possessorem huius tenimenti, quia non solum in ea asseruit, id tenimentum
6 olim spectasse ad ipsam Ecclesiam, quod verbum, † tanquam late patens poterat comprehendere tam petitorium, quam possessorium, *vt in cap. licet causam de probat. & notant ibi Innoc. & Hostien. nu. 1. Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina nu. 53. ad fin. Rip. nu. 132. de caus. poss. & propr. Rot. decis. 881. numer. 1. par. 4. diu. Osasch. decis. Pedem. 4. nu. 2.* Sed ius, & possessionem suam

suam in eadem commissione deducebat ex titulo concessionis
emphiteuticæ, de qua primus acquirens, & suus principalis in-
7 uestitus fuerat, ex cuius tituli qualitate † hoc modo narrata vi-
deri poterat probata ex confessione partis possessio Ecclesiæ
etiam de præsenti, quia cum inde sequeretur, quod saltem pos-
8 sessio ciuilis semper fuerit penes eandem Ecclesiam, † dum so-
la possessio naturalis acquisita fuit emphiteutæ ex eâ conces-
sione secundum *glos. in l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. possess. &
notat ibi Bart. nu. 12. Ias. in l. naturaliter n. 15. ff. eod. tit. Menoch.
de recuper. poss. remed. 1. num. 68.* & è contra eidem confessioni
9 obstare videbatur præsumptio iuris, quæ erat, vt bona † Eccle-
siæ alienari nō possint propter prohibitionem *c. 2. de reb. Eccl.
non alienan. extrauag. ambitiosè eod. tit.* præsertim si iurisdictio-
nem habeant annexam, vt habebat id tenimentum poterat di-
10 uidi ea confessio, & acceptari in ea † parte, in qua supponeba-
tur possessio Ecclesiæ, reiecta alia parte eiusdem confessionis
in qua continebatur alienatio facta ab eadem Ecclesia iuxta
doctr. *Bart. in l. Aurelius §. idem quæsiuit de libero legat.* sæpius
in hoc Tribunali receptam, nec visum fuit posse impugnari eā-
dem confessionē, ex quo non constabat de mandato illius, qui
dictam confessionem obtinuit, quia cum illius vigore pendeat
causa ad instantiam ipsius Ferdinandi, eaque idem hodie vta-
tur, non potest negari quin per hunc casum saltem inducta fue-
11 rit tacita † ratificatio eius confessionis, quæ in d. commissione
continetur *cap. cum olim de cens. Rot. decis. 39. de procur. in nou.
Put. decis. 336. num. 1. lib. 2.* quamquam poterat etiam præsumi
mandatum vsque ab initio, tum propter difficultatem in obti-
12 nenda eadem commissione † cum expedita fuerit in Signatu-
13 ra Gratiæ, tum propter impensam, quæ † facta fuit in illius im-
petratione, vt post *Oldrad. in cons. 136. declarat Sarnen. in reg.
de trienn. q. 38. Cassad. decis. 1. & decis. 3. nu. 4. de procur.*

Secundò visum fuit probari anteriorem possessionem Eccle
siæ, ex quatuor instrumentis locationum, ex quibus duo, quæ
14 ostendebantur effectum † sortita mediante solutione pensio-
nis & affictus facta ad fauorem Ecclesiæ poterant probare
eiusdem Ecclesiæ possessionem etiam in præiudicium tertij, vt
notatur in *cap. cum venissent de rest. spoliat. vt per glos. in ca. qui
vniuersitas. §. quod per colonum. ff. de acquir. poss. Bart. ibidem
nu. 1. & in l. quamuis § si conauctor. n. 2. ff. eod. tit. cum alijs, quos
refert Gabr. concl. 4. nu. 3. de locat. Menoch. de retin. remed. 3. n.
572. & in terminis spolij firmauit Rota coram Greg. decis. 116.
num. 3. decis. 300. nu. 2.* Alia duo instrumenta super quibus non
dabatur alia recognitio propter confessionem conductoris fa-
15 ctam in ipso instrumento locationis poterant deseruire loco †
adminiculi propter quæ ea duo instrumenta tunc magis proba-
bant, vt per eundem *Gabr. d. conclus. 4 nu. 16. & notat Bart. in l.
ad probationem C. locati Felyn. in cap. inter dilectos, nu. 4. de fid.
instrum. Soccin. sen. cons. 187. lib. 2. nu. 17.* vbi in specie ponderat
16 hoc adminiculū, † quod desumitur ex concursu plurium instru-
mentorū, *Rot. dec. 275. n. 3. p. 3. diuers.* præsertim cū essent facta
17 cū eodē conductore quo † casu propter vim geminatæ confes-
sionis videbantur habere vim confessionis iudicialis ad notata
per *Bart. in l. cum scimus, C. de agric. & censit. lib. 11. & Felyn.
in cap. si cautio nu. 39. de fid. instrum. & pluribus explicat Surd.
cons. 188. n. 11. Ias. in l. admonendi, nu. 138. ff. de iur. iur.* & his ac
cedebant alia plura adminicula, quæ eo magis confirmabant
probationem huius primi extremi, quia data fuerunt pro parte
Reuerendissimi Archimandritæ qui hodie prosequitur hoc ius
Ecclesiæ plures actus iurisdictionales facti à suis antecessoribus
ante alienationem huius tenimenti, ex quibus videbatur colligi
18 posse probationem possessionis Ecclesiæ cum † hij actus regu-
lariter fieri non soleant nisi à Dominis, & possessoribus rerum
suarum ad notata per *Doct. in l. 2. de acquiren. poss. & per Innoc.
in cap. licet causam numer 7. de probat.* quem refert, & sequitur
*Roman. cons. 70. num. 13. Ruin. cons. 173 nu. 9. vol. 4. Natt. cons.
572. nu. 19. vol. 3.* cum alijs relatis per *Mascard. de probat. con-
clus. 187. nu. 2.* & cum illis concurrebant testes deponentes de
publica voce, & fama, quod hoc ipsum tenimentum, quod ho-
die detinetur per Dominum Iouenium, fuerit possessum ab Ec
clesia S. Saluatoris, qui testes licet examinati ad perpetuam rei
19 memoriam † bene poterant deseruire pro adminiculo, & de-
mum aderat alia confessio Gasparis Iouenij authoris ipsius D.
Ferdinandi in alia commissione, quod hoc tenimentum ante
dictam confessionem spectaret ad Monasterium, siue Eccle-
20 siam S. Saluatoris, quæ non solum illi præiudicare † videbatur,
vt solet regulariter omnis confessio authoris secundum *reg. l.
cum à matre, C. de rei vendic.* sed quia eandem confessio-
21 nem ipse etiam visus erat acceptasse, ac propriā fecisse † dum
vsus fuit ea commissione, in qua dicta confessio contineba-
tur illam inserendo in commissione, quam ipse obtinuit, & eius vigore causa fuit mihi commissa.

Nec visa fuerunt obstare, quæ obijciebantur contra fidem,
& formam probantem eorum instrumentorum, in quibus hæ
22 probationes continebantur, eo quod extracta † fuissent pen-
dente lite, ac sine citatione partis, quod enim attinet ad iura,
ex quibus probantur actus iurisdictionis, quos Archimandri-
tæ exercuerant diuersis temporibus super hoc tenimento
23 † cum illi extracti fuissent à successore in officio eius Nota-
rij, qui rogatus fuerat super dictis actibus, non fuit opus ali-
qua citatione partis in illorum extractione eodem modo, quo
24 neque illa fuisset necessaria † si dati fuissent ijdem actus à
Notario rogato secundum notata per *Bart. in l. si quis ex ar-
gentarijs §. coguntur nu. 3. ff. de eden. Decan. auth. si quis in ali-
quo nu. 26. Ias. nu. 5. in x. fallen. C. de eden. & per Rot. dec. 649.
num. 7. & decis. 706. nu. 6. par. 2. recen. & coram Greg. decis. 3.
nu. 1.* alia verò iura in quibus continebantur instrumenta earū
quatuor locationum, visa fuerunt, & ipsa esse in forma probā-
25 ti, quia cū extracta fuissent à Notario, † qui præpositus erat
illorum custodiæ, ipse etiam dicebatur subrogatus in locū No
tarij defuncti, vt fuit nuper resolutū in *Meleuitana erectionis
collegiatæ 1. Februarij præteriti coram R. P. D. meo Pirouano,
& antea coram eodem in Mediolan. Decimarum S. Donati
23. Ianuarij 1612.* vbi aliæ decisiones referuntur, & tradunt
Doctores in d. auth. si quis in aliquo, & ibi Alex. num. 5. in fin.
& in hoc credebatur eorundem Notariorum attestationibus,
26 quod scilicet essent tales, quales † se subscripserunt in exem-
platione eorum actorum, aut instrumentorum secundum sty
lum huius Tribunalis de quo *Verall. decis. 245. & decis. 266.
par. 2. relat. in d. dec. Mediol. Decimarum. Rota coram Reue
rendiss. D. meo Decano dec. 88. nu. 3.* præsertim cū de vtriusq;
notariatu, & deputatione fidem fecerunt litteræ testimoniales
Senatus Messanæ, vulgo appellatæ literæ legalitatis, ex qui-
27 bus † tam de iure; quam de stylo Curiæ, solet idem notaria-
tus etiam probari, vt notat idem *Aufrer. in addit. ad Cappel.
Tolos. decis. 330.* referendo dictum *Specul. in titu. de instrum.
edit. §. vlt. in vers. quid ergo. Bal. in l. computationes, num. 25. C.
de fide instrum. Felin. in c. 1. nu. 18. in fin. eod. tit. & dictum fuit
in Farfen. territorij 12. Iunij 1606. coram Penia, & coram
Reuerendiss. D. meo Decano d. decis. 88. nu. 1. & coram Greg.
decis. 14. nu. 1. & decis. 38. nu. 4.*

Demum non visa fuit obstare exceptio præscriptionis, quæ
etiam in hoc dubio opponebatur per scribentes pro D. Ferdi-
28 nando, ne posset habere locū hoc † remedium recuperan-
dæ, quia exceptio hæc tollebatur ex facto, cum non probaretur
elapsum fuisse spatiū tanti temporis, quantum requirebatur ad
29 effectum præscribendi contra Ecclesiam deducto † tempo-
re, quo vixit Archimandrita, qui hoc tenimentum alienauit,
& deducto tempore litis motæ vigore primæ commissionis
30 † vsq; ab anno 1580. per Gasparem Iuuenium authorem Fer
dinandi, prout vtrumque tēpus deduci debet, & de primo est
*tex. in c. si Sacerdotes 16. q. 3. & not. Bal. in l. 1. nu. 1. in fin. C.
de bon. matr. Guidop. dec. 150. Rot. dec. 445. corā Reuerendiss.
D. meo Decano nu. 8. & de secundo notant DD. in cap. illud
post glos. ibi in verb. interruptio de præscript. & in c. cum nouissi
mi, §. imò C. de præscr. 30. ann. Rot. decis. 208. nu. 4. par. 1. recent.*
neque ad hunc effectum refragari poterat, quod nō fuisset re-
producta citatio obtenta vigore eius prime cōmissionis, quia
31 ad effectum, vt inducta fuerit † mala fides in impetrante, &
inde interruptus cursus præscriptionis, satis erat, quod eadem
citatio fuisset obtenta licet non executa *Cassad. decis. 6. nu. 5.
super reg. Rot. dec. 4. num. 2. vt lit. pend. in antiq. Put. decis. 385.
nu. 3. lib. 3.* & tollitur etiam difficultas, quia cum ea prima com
missione fuerit vsus D. Ferdinandus obtinendo illius vigore
commissionem subrogatoriam in locum bo. mem. Card. Lan
cell. cui fuit directa prima commissio satis dicitur probatum
initium ipsius litis, vt est in proposito *decis. Verall. 156. par. 2.*

Et ita &c.

¶ *Supra in hac parte habetur alia decisio in eadem causa sub die 5. Maij 1636. coram R. P. D. Merlino, & est decisio 129.*

R. P. D.

R. P. D. GHISILERIO.

Maioricen̄ Iurisdictionis.

Die Mercurij 28. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Episcopo qualiter, & quomodo sit concessum agere contra Capitulares accusatos de criminibus atrocioribus depositionem, aut degradationem requirentibus, sine adiunctis, latè, & doctè dilucidatur.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus in criminibus atrocioribus depositionem, aut degradationem requirentibus vbi de fuga timetur, quid agere debeat.*
2 *Ad informationis summariæ effectum, sufficit qualis qualis informatio.*
3 *Concil. Trid. sess. 25. cap. 6. de reform. prohibere videtur, ne in illis casibus Episcopus capiat plenam probationem, dum in principio dicit, quod procedat cum adiunctis, & solum limitat, quo ad summariam informationem.*
4 *Et ista facultas Episcopi non est ad certum numerum restricta.*
5 *Episcopus vigore Concilij Trident. sess. 25. capit. 6. de reform. non habet facultatem procedendi solus, nisi vbi de fuga timetur excepto casu illius summariæ informationis, & detentionis personæ.*
6 *Concil. Trid. sess. 25. cap. 6. de reformat. quid disponat.*
7 *Processus nomine intelligitur prima citatio.*
8 *Citatio est primus actus, & processus.*
9 *Episcopus stante Concil. Trident. sess. 25. cap. 6. de reform. sine adiunctis prohibitus est etiam monere, ex quo exercitium iurisdictionis, sic communicatur adiuncto, vt vnus sine altero procedere prohibeantur.*
10 *Iudex, si habeat adiunctum, nec citatio, nec comparitio, nisi ab vtroque, & coram vtroque fieri debet.*
11 *Iudex habens adiunctum, si sine eo procedat, nulliter procedit.*
12 *Citatio est de processu.*
13 *Citatio est fundamentum ordinis iudiciarij.*
14 *Actionum omnium instituendarum principium ab illa parte edicti proficiscitur, qua Prætor edicit de ius vocando.*
15 *per Citationem iurisdictio perpetuatur.*
16 *Episcopus prohibetur Capitulares citare, & monere sine adiunctis.*
17 *Libelli vim habet monitorium.*
18 *Monitorium concessum in causa ciuili, per comparitionem resoluitur in simplicem citationem ob clausulam, si quis senserit se grauatum, in eo apponi solitam.*
19 *Monitorium de comparendo in criminalibus arctat omninò ad comparendum.*
20 *Monitorium in criminalibus si sit intimatum, reus contumax potest condemnari.*
21 *Iudex si ad capturam procedere potest, potest etiam in ordine ad illam relaxare monitorium.*
22 *Iurisdictio cui est data, ea quoque concessa videntur, sine quibus iurisdictio explicari non potest.*
23 *Iudex delegatus an ante litis contestationem citare possit re, & verbo.*
24 *Iudex delegatus à Principe potest procedere ad capturam personæ suspectæ de fuga, cum alias sit prohibitum.*
25 *Citatio realis dicitur, quæ fit per capturam personæ.*
26 *Iudex delegatus potest citare re, & verbo.*
27 *Carcerare qui potest suspectum de fuga, sine dubio potest etiam eumdem verbo citare.*
28 *Iudex delegatus quilibet, etiam ante litem contestatam potest verbalem citationem facere.*
29 *Arbiter etiam habet potestatem citandi verbo.*
30 *Carcerandi suspectum de fuga, qui facultatem habet, potest etiam verbo citare in ordine ad primum.*
31 *Episcopo in casu, de quo in Concil. Trid. sess. 25. cap. 6. de reform. est permissa citatio personalis, seu detentio personæ, dum subest timor fugæ, sed citatio verbalis illi est prohibita.*
per Citationem verbalem inchoatur iudicium. num. 31.
32 *Iurisdictio absque coerctione ex causa dari potest. & numer. 33.*
34 *Iurisdictio sine coerctione, & coerctio sine iurisdictione præscribi potest.*
35 *per Præscriptionem id quod acquiri potest, haberi etiam potest ex Constitutione supremi Principis.*
36 *Præscriptio equiparatur concessioni Principis.*
37 *ex Iurisdictionis defectu ea, quæ sunt nulla, non possunt reintegrari, seu confirmari.*

Allegatur præsens decisio supra in decisionibus 4. & 106. quæ sunt in eadem causa sub diebus 12. Ianuarij 1635. et 3. Martij 1636. coram eodem R. P. D. Ghisilerio.

DECISIO CCXCIV.

☞ Reproposita * causa super dubio: an Episcopus Maioricen. processerit iuxta formam Concilij Tridentini *sess. 25. c. 6. de refor.* contra Thomam Desbach Canonicum dictæ Ecclesiæ ob varia delicta inquisitum, DD. resoluerunt rectæ resolutionem coram me factam secunda carentis mensis ita esse intelligendam; videlicet dispositionem Sacri Concilij fuisse seruatam vsque ad relaxationem monitorij exclusiuè, ab inde autem non fuisse seruatam, sed Episcopum processisse à monitorio infra contra formam *d. cap. 6.* Sacri Concilij.

Ratio autem primæ partis huiusce resolutionis fundatur in
1 verbis Concilij, quibus attentis, † Episcopus in criminibus ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinarijs, & in atrocioribus delictis depositionem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur initio solus ad summariam informationem deuenire, & ad necessariam detentionem procedere potest, ne iudicium eludatur; & cum in hoc casu Thomas fuerit quærelatus de pluribus delictis, vt in quærela, Episcopus potuit inquirere super omnibus delictis summariè; itaut non obstet, quod dicatur, Episcopum non fecisse summariam informationem, sed plenariam, attento nu-
2 mero testium examinatorum, & † quod ad effectum summariæ informationis sufficiat qualis qualis informatio, &
3 Concilium videatur prohibere, quod Episcopus solus † capiat plenam probationem, dum in principio disponit, quod procedat cum adiunctis, & solum limitat quoad summariam informationem in atrocibus delictis, vt fuit dictum supra, quia si consideretur vnumquodque delictum de per se, & probationes factæ super delictis, de quibus fuit accusatus, clarè apparebit, quod informatio fuit summaria, & non plena-
4 ria, vlt ra quod † facultas Episcopi non est ad certum numerum testium restricta.

Quantum vero attinet ad monitorium, & ad gesta post illius relaxationem, cum non emanauerint in ordine ad suspicionem fugæ, sed in ordine ad punitionem, & Episcopus non
5 habeat iurisdictionem procedendi solus, † nisi vbi de fuga timetur, excepto casu illius summariæ informationis, & necessariæ detentionis personæ, non potuisse procedere nisi cum adiunctis iuxta Concilium fuit resolutum; & in hac parte placuerunt deducta in prima decisione.

6 Quia cum Concilium vbi supra disponat, vt † Capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex capitulo duos de quorum consilio, & assensu Episcopus, vel eius Vicarius, tam in formando processu quam in cæteris omnibus actibus vsq; ad finem causæ inclusiuè procedere teneatur, & in proposito casu constet post summariam informationem Episcopum misisse, vt apprehenderet Canonicum eumque non fuisse repertum, ideo dum postea idem Episcopus voluit procedere contra ipsum, ac illum monere ad comparendum intra 24. horas, prout fecit, debuit in huiusmodi monitorio decernendo consensum adiunctorum adhibere; quia si Episcopus prohibetur proce-
7 dere, & nomine † processus intelligitur prima citatio, §. *omnium autem actionum instituendarum instit. de pœn. temer. litigant. Clement. 1. vbi glos. in verb. citationes in fine de iudic.*

&

8 & ipsa citatio sit † primus actus, & processus; *ita tenet Angel. & Bart. in l. 1 ff. de in ius vocan. Lanfranc. in repet. cap. quoniam contra de probat. §. citationes n. 54. Ludou. à Sarauia in tract. de iurisd. adiunctorum coadiuuantium Episc. q. 16.*
9 *num. 7. & seqq.* Ergò Episcopus † sine adiunctis prohibitus est etiam monere, ex quo exercitium iurisdictionis si communicatur adiuncto, vt vnus sine altero procedere prohibeatur,
10 nec † citatio, neque comparitio, nisi ab vtroque, & coram vtroque fieri debeat, *cap. causam matrimonij cap. cum causam de offic. deleg. l. duo ex tribus, ff. de re iud. ita declarat Ruin. cons. 5. col. 4 volu. 5. quem sequitur Mandos. de sign. iust. commission. 8. §. Adiunctum, vers. Adiunctus autem*: & quod
11 prior Iudex † sine adiuncto nulliter procedat concludit *Gemin. cons. 24. vers. super 6. dub. num. 11. in fin.* Præter autem
12 supradicta † quod citatio sit de processu, *tenet glos. in c. prudentiam in verb. si quis citra formam. & in cap. Pastoralis, §. Item de offic. & potest. Iud. de leg & in cap. quoniam contra falsam de probat. & alij quos citat Carpan. ad statut. Mediol. cap. 1. verb. citationes nu. 8. Lancell. de attent. lit. pend. par. 2.*
13 *cap. 4. in præfat. num. 32. & seq.* vbi citationem † firmat esse fundamentũ ordinis iudiciarij. *Specul. in tit. de citat. in princip.* ea ratione, quia principium omnium actionum instituendarũ
14 † ab ea parte edicti proficiscitur, quæ Prætor edicit de in ius vocando *d. §. omnium instit. de pœn. temer. & litig. & not. Bart.*
15 *& alij in rubr. ff. de in ius vocan.* & per citationem † iurisdictio perpetuatur, *cap. gratum. cap. relatum de offic. & potest. Iud. deleg. & cap. plures vbi glos. in verb. inchoante eod. tit. in 6.*
16 Vnde si Episcopus prohibetur Capitulares citare, & † monere sine adiunctis iuxta Concilium in dicto cap. 6. Episcopus Maioricen. non potuit transmittere monitorium, quod vim
17 † habet libelli; *Ias. in l. ex quacumque ff. si quis in ius nu. 13. Adden. ad Bart. in extrauag. ad reprimen. in verb. in figura num. 19.* Et licet monitorium concessum in causa ciuili, per
18 † comparitionem resoluatur in simplicem citationẽ, ob clausulam, si quis senserit se grauatum in eo apponi solitam. *Parisc. cons. 113. num. 1. lib. 4. Alex. cons. 143 num. 6. lib. 7. Innoc. in cap. fin. nu. 8. de cohabit. cleric. & mulier. Bart. in l. 1. nu. 3 C. de execut. rei iudic. vbi communiter Doct. Mandos. de monit. quæst. 17. nu. 4. Rota in recent. decis. 520. num. 10. par. 2.* Tamen
19 monitorium de cõparendo † personaliter in criminalibus arctat omninò ad comparendum. *Mandos. vbi supra num. 4.*
20 & ideo non potest negari, quin sit de processu, cum † ex sola illius intimatione reus contumax condemnari possit; latè *Caball. resol. crimin. cas. 181. per tot.*

Non obstat, quod si Episcopus in casibus in decreto Con-
21 cilij exceptis potest procedere † ad capturam, possit etiam in ordine ad illam relaxare monitorium. *Roman. in l. 2. num. 1. & 2. ff. de Iurisd. omn. Iudic.* quia non applicatur, nam cum in
22 *tex. in d. l. 2.* dicatur; quod cui est data Iurisdictio ea quoque concessa esse videantur, sine quibus iurisdictio explicari non
23 potuit, quæret ibi *glos. in verb. non potuit*, an delegatus † ante litis contestationem citare possit re, & verbo, & tenet quod sic, & cum ea *DD. communiter, Roman. autem ibi nu. 1 super*
24 *eadem glos.* & dicta eius prosequendo dicit; delegatum † à Principe posse procedere ad capturam personæ suspectæ de fuga, cum alias sit prohibitus, *vt in auth. de defens. Ciuitatum, §. si vero ignoti & in auth. de exhib. reis §. si verò*, quia citatio
25 † realis dicitur, quæ fit per capturam personæ, *l. consentaneum. C. quomod. & quando Iudex l. plerique de in ius vocan. Castr. in d. l. 2. nu. 5.* deinde vero quia *glos. in d. verb. non potuit*,
26 dicit, quod talis delegatus † potest citare re, & verbo, expeditus quoad citationem realem, in qua consistebat tota difficultas, quærit de citatione verbali, & cum glossa dicit quod potest citare verbo, sed non dubitat, quod qui potest carcerare
27 † suspectum de fuga, non possit etiam verbo illum citare, quia de hoc non est difficultas, vt ibidem dicit *Castr. num. 4.*
28 vbi quod quilibet † delegatus, etiam ante litem contestatam, potest verbalem citationem facere, *Iacobin. de Sancto Georg.*
29 *in d. l. 2. num. 8.* vbi quod in hoc omnes concordant, † quia etiam arbiter habet potestatem citandi verbo *l. sed interpellatus. §. 1. de arbitr.* sed quia glos. vtrumque firmauerat, ideo Roman. etiam probat quod talis potest verbo citare, sed non
30 propterea dicit, quod cui concessa est facultas † carcerandi suspectum de fuga, possit etiam verbo citare in ordine ad primum, sed quia ipse habet vtramque potestatem.

Cessare autem difficultatem in hoc casu dixerunt Domini,
31 quia Episcopo est permissa † citatio realis, seu detentio personæ, dum subest timor fugæ, & è conuerso, illi est prohibita citatio verbalis, per quam, vt fuit dictum supra inchoatur
32 processus, & ideo ex † causa datur iurisdictio absque coërctione contra dictum text. *vt in cap. cum contingat de defor. com-*
33 *pet.* vbi DD. communiter notant dari † etiam iurisdictionem sine coërctione, & sine mulcta, & sequutus est, *Alex. in d. l. 2. de iurisd. omn. iud. nu. 4. & fuit dictum in Burgen. iuris præsiden die 19. Decemb. 1633. coram R. P. D. meo Merlino.* igi-
34 tur sicut datur iurisdictio absq; coërctione, † & vnum etiã potest præscribi sine altero, vt per *Abb. in d. c. cum contingat. num. 15. & per Io. de Imol. ibi num. 2. & per Rot. in d. Burgen.* ita Concilium potuit concedere iurisdictionem Episcopo deueniendi ad detentionem, & sic quod Episcopus possit citare
35 reum re, & prohibere citationem verbalem, quia † quod potest acquiri per præscriptionem, potest etiam haberi ex Con-
36 stitutione Supremi Principis, cum † præscriptio æquiparetur concessioni Principis, *Surdu. cons. 556. num. 6. Menoch. cons. 90. num. 79.*

Quare cum ex verbis Concilij Episcopus de Adiunctorum consilio, & assensu monitionem facere teneatur, inde sequi-
37 tur monitorium cum omnibus inde sequutis, † tanquam nullum ex defectu iurisdictionis eius, à quo emanauit, non posse reintegrari, seu confirmari, *Anchar. cons. 297. nu. 3. vers. tertio dicitur nullum.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

☞ * *Proposita fuit hæc causa sub die 2. Iunij 1634. est supra in hac parte decisio 289.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Laudi.

Die Lunæ 3. Iulij 1634.

ARGVMENTVM.

Actio personalis contra cohæredes quousque detur. De census impositione quãdo apertè dicatur constare. De laudo quando non sit habenda ratio.

SVMMARIVM.

1 *Actio personalis datur contra hæredes pro portionibus hæreditarijs.*
2 *de Census impositione non est dubitandum, quando ea constat per instrumentum publicum.*
Instrumentum publicum facit probationem probatam, ac manifestam. nu. 2. & 3.
4 *Hæredes, quod successerint in hereditate equis portionibus, ex quo appareat.*
5 *Laudum initum inter partes non obstat quando per tres sententias fuit sublatum.*

Allegatur hæc decisio supra in decisione 23. quæ est in eadem causa sub die 2. Martij 1635. coram eodem bo. mem. Motmanno.

DECISIO CCXCV.

DIctum fuit contra Io. Antonium hæredem Marcelli impositoris census relaxandum esse mandatum executiuũ pro restitutione medietatis fructuum eiusdem census, quos Iosephus cohæres integrè soluit Collegio Oradino creditori
1 reportata iurium cessione, quia contra hæredes † actio personalis datur pro portionibus hæreditarijs, *l. pro hæreditarijs C. de hered. action. cum alijs in decisione huius causæ 11. Ianuarij 1627. allegatis coram Reuerendiss. D. meo Vrgellen.*

Præterea de impositione census facta per Marcellum institutorem dubitari non potest, quia probatur per publicum in-
2 strumentum, † quod facit probationem probatam, ac manifestam, *c. cum dilecti vbi Abb. nu. 2. de donat. Bald. in l. interest* etiam

etiam.num.2.C.de ſolut. Rot. in Rom.pecuniaria 5.Nouembris 1627. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.

Similiter de integra ſolutione dd. fructuum facta per Ioſe-
3 phum cum reportatione ceſſionis iurium conſtat † ex alijs in-
ſtrumentis datis in eius ſummario num. 7.

Quod verò in hæreditate Marcelli debitoris pro ſua quiſq;
4 medietate vel æquis portionibus † ſucceſſerint Ioſephus &
Io. Antonius, ex eo apparet, quod prædictus Marcellus hære-
des ſuos cum fideicommiſſo reciproco inſtituit Ludouicum,
Io. Baptiſtam, & Io. Antonium, defuncto autem Ludouico
ſine filijs Ioſeph ſucceſſit Io. Baptiſtæ eius patri.

Non obſtat exceptio laudi aliàs pro parte Io. Antonij oppo-
5 ſita, quia iam fuit ſublata † per tres ſententias Rotales confor-
mes propter illius nullitatem firmatam ex pluribus latè in de-
ciſionibus ſub titulo Perusina laudi cora RR. Dominis meis
☞ Decano, * & Vrgellen. * & denique coram me * deductis.

Et ita vna tantum &c.

☞ * *Ideſt ſub diebus 13. Martij 1628. & 11. Maij 1629. & 22. Aprilis 1630. & 13. Nouembr. 1632. ſunt ſupra in par. 1. deciſiones 155. 282. & 369. vltima verò eſt 159. in par. 2. Et infra habetur alia deciſio in eadem cauſa ſub die 27. Aprilis 1635. coram eodem bo.me. Motmanno eſt deciſio 302.*

R. P. D. MOTMANNO.

Leodien̄ Caſtrorum.

Die Veneris 15. Decembris. 1634.

ARGVMENTVM.

Commiſſio ſanatoria nullitatum arbitrio Rotæ, quā-
do habeat locum. Mandatum quando morte con-
ſtituentis extinguatur, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Donatione indignus eſt, qui alicui per vim, & metum reuocare fecit teſtamentum ad effectum, vt ei ille donaret bona ſua.*

2 *Clauſula (conſtito de bono iure) poſita in commiſſione ſanatoria nullitatum dicitur ſatisfactum, ſi in aliqua parte negotij principalis conſtet de bono iure obtinentis talem commiſſionem.*

3 *Acta facta contra procuratorem, cuius mandatum morte conſtituentis expirauerat, non ſubſtinentur.*

4 *Mandatum morte conſtituentis re integra extinguitur.*

5 *Mandatum morte non extinguitur, ſi conſtituens obligauit ſe de iudicatum ſoluendo, & pro eo fideiuſſit.*

6 *Mandatum re non integra, morte conſtituentis non extinguitur. nu. 12.*

7 *Mandatum per mortem conſtituentis reuocatur ex coniectura, quod mors omnia ſoluit. num. 8.*

9 *Mandatum, ideo re integra morte reuocatur, quia non intereſt Domini, nec procuratoris.*

10 *Damnoſum, ſi quid eſt alicui, non præſumitur id voluiſſe. Damnoſam viam, nemo præſumitur voluiſſe eligere. num. 10.*

11 *Procurator conſtitutus, cum clauſula releuationis, concepta his verbis, de quibus hic, & cum fideiuſſione, iſta clauſula, quid operetur.*

13 *Mandatum in inhabilem non tranſit.*

14 *Procuratorem conſtituere poteſt maior 14. annorum.*

15 *Clauſula (arbitrio Rotæ) operatur relaxationem rigoris iuris ciuilis.*

16 *Aequitas maxima, quando ſuperabundat, tunc multo magis intrat commiſſio ſanatoria.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſionibus 115. et 172. quæ ſunt in eadem cauſa ſub diebus 7. Aprilis 1636. coram eodem bon. mem. Motmanno, et 10. Nouemb. eiuſdem anni coram bon. mem. Reuerendiſs. Coccino.

DECISIO CCXCVI.

POſtquam iteratò conceſſi, & expeditis remiſſorialibus
fuerunt examinati teſtes ſuper vi, & metu Mariæ vxori il-
latis per Comitem eius virum, compertum eſt eos depoſuiſſe
partim ante, partim verò poſt allegatum in iudicio obitū Co-
mitis Ludouici dicti viri hæredis, ac collitigantis; Vnde pro par
te Comitis Franciſci ipſius Ludouici fratris, ac ſucceſſoris op-
ponebatur de nullitate examinis facti citato Procuratore eiuſ-
dem Ludouici iam defuncti; Verùm vt multiplicatio expen-
ſarum, & inutiles circuitus euitarentur, ex aduerſo præſentata
mihi fuit commiſſio ſanatoria nullitatum, quatenus adeſſent
cum reſcripto, vt illis non obſtantibus conſtito de bono iure
D. Pauli ad vlteriora procederem in negocio principali arbi-
trio Rotæ.

Et propoſito dubio, An intraret arbitrium, Domini affirma-
tiuè reſponderunt, quia conſtat de teſtamento, in quo Maria
prædicta inſtituit Paulum, eius ex vxore nepotem, quam diſpo
ſitionem perimere non poſſunt poſteriores diſpoſitiones Ma-
riæ factæ ad fauorem d. q. Comitis ſui viri, cum ipſamet illas
nedum voce, ſed etiam ſcripto propter vim à d. marito illatam
reuocauerit, quæ omnia confirmant teſtes etiam deponentes
1 de huiuſmodi declaratione, † per quam Comes prædictus cē
ſetur indignus donatione, ita notant *Bart. in l. final. q. antepen.*
ff. ſi quis aliq. teſt. probib. Bal. in l. 1. n. 15. cū Salic. in fin. C. eod.
tit. Parſ. conſ. 67. n. 119. vol. 3. Card. Mantic. de coniect. vlt. vol.
lib. 2. tit. 7. nu. 5. ex quibus ſatisfactum eſt dictæ clauſulæ appo-
ſitæ in commiſſione ſanatoria, quæ requirit quod in aliqua
2 parte negocij principalis conſtet de † bono iure obtinentis
commiſſionem ad effectum, vt non attendatur nullitates. *Ve-*
ſtr. in prax. lib. 8. cap. 3. n. 9. & faciunt quæ dixit *Rota poſt Zac-*
ch. ad Galleſ. de oblig. Camer. deciſ. 51. nu. 5.

Nullitas autem examinis ex eo deducitur, quòd poſt obitū
Comitis Ludouici collitigantis, & eiuſdē obitus iudicialē alle-
gationē, ac illius ſucceſſoris indicationem minimè ſubſiſtant
actus proceſſus remiſſoriæ contra d. D. Comitē Ludouicū de-
3 functum, neq; ſuſtineantur † contra Procuratorem, cuius man
datū morte d. Comitis conſtituentis expirauerat, vt per *Paul.*
de Caſtr. in l. ſi deceſſerit n. 5. ff. qui ſatiſd. cog. Verùm hoc obie
ctum in præſenti caſu ceſſat, quia citationes, & alij actus præ-
dicti concepti fuerunt in perſonam non modo d. Comitis, ſed
etiā Procuratoris ad lites omnes ampliſſime ab ipſo conſtituti
cum clauſula releuationis ab onere ſatiſdationis de iudicio ſiſti
& iudicatum ſoluendo conclusio enim quòd † per mortem
4 Domini mandantis re integra euaneſcit mandatum, *de qua in*
§. item ſi ad hoc. inſtit. de mand. & l. mandatum. C. eod. tit. cum
alijs adductis per *Gabr. de procur. concluſ. 2. num. 1. & Card.*
Mantic. de ambig. contract. lib. 7. tit. 23. in princ. recipit limita-
5 tionem in caſu procuratoris † pro quo ipſe Dominus conſti-
tuens ſatisdedit *iux. tex. expreſſ. in l. ſi defunctus. cum gloſ. in*
verb. compellendus. ff. de procur. quia obligatio Domini de iu-
6 dicatum ſoluendo, † & fideiuſſio operantur, quod res nō di-
catur integra; & propterea morte promittētis non extinguatur
Bald. in d. l. ſi defunctus. n. 3. ff. de procur. Bald. in d. l. ſi manda
tum. nu. 4. C. mandat. Dec. in c. relatum. num. 2. verſ. notandum
7 *de offic. deleg. Caputaq. deciſ. 188. num. 1. par. 2.* quoniam † re-
uocatio mādati per mortem inducta eſt ex coniectura, quod
8 mors † omnia ſoluit; & vbi mors contingit re integra, ideo
9 mandatum cenſetur tacitè reuocatum, quia nō intereſt † Do-
mini neq; procuratoris; quæ tamen coniectura capi nō poteſt
quotieſcumque ſciente procuratore Dominus pro eo iudica-
tum ſoluere promiſit. Quia tunc inter Dominum & procura-
torem, ea ratione res integra non dicitur, quod per admiſſio-
nem reuocationis committeretur ſtipulatio iudicatum ſolui
contra hæredes Domini conſtituentis, ac fideiuſſores, quod
10 non eſt dicendum neque veriſimile eſt Dominum † voluiſſe
id, quod ſibi damno eſſet, cùm nemo præſumatur velle elige-
re viam ſibi damnoſam, *Odofred. in d. l. ſi defunctus. nu. 2. &*
Alber. nu. 3. ff. de procur. & ita cenſuit *Rota in Reatina Caſtri*
Poſtæ 15. Nouemb. 1586. coram bon. me. Orano quam deciſio-
nem ſequuta eſt *in Romana cenſus ſeu hæreditatis vlt. Ianuarij*
1597. coram Litta.

11 Dicta autem clauſula releuationis † his verbis cōcepta eſt,
Et volens d. Conſtituens releuare Procuratorem ſuum, & per
eum ſubſtituendos ab onere ſatiſdationis, cauit de rato habendo

iudicio sistendo, & iudicatum soluendo, & inde, & per omnia fideiussis &c. quæ clausula licet procurator fuerit absens, quo tempore cautio fuit præstita: operatur quod eo consentiente constitutioni, vel patiente ita fieri, aut non contradicente cōpelli possit ad præstandam defensionem, quodque vt supra

12 probatum est, † per mortem ipsius constituentis non cesset mandatum, quæ duo singulariter notant *Paulo de Castr. in d. l. si defunctus. num. 3. & ibidem Bellapert. nu. 1. & num. 2. Odofred. nu. 1. & Fulgos. nu. 3. ff. procur. Manuc. de ambig. d. lib. 7. tit. 23. num. 33.*

Cessat quoque difficultas excitata contra prædictam limitationem, quod scilicet non procedat in præsenti casu, attenta minori ætate, in qua de tempore obitus q. Comitis Ludouici erat constitutus Comes Franciscus illius successor in quem

13 † tanquam inhabilem non potuerit transire mandatum iuxta *rescen. decis. 11. de sent. & re iudic.* quia constat d. successorem

14 tunc fuisse maiorem octodecim annorum, cum tamen † ad constituendum procuratorem sufficiat hæredem esse maiorē annis 14. *c. vlt. de iudic. in 6.* cuius textus dispositionem æquitas suadet, vt amplectamur stante clausula arbitrio Rotæ, quę

15 † operatur relaxationem rigoris iuris ciuilis.

Cum itaque citato procuratore, cuius mandatum non erat reuocatum, testes fuerint examinati super interrogatorijs datis pro parte sui principalis in locis à Iudice remissoriali iuxta facultatem ei traditam deputatis necnō assistentibus Notario, & interprete pro parte eiusdem Principalis nominatis, ac adhibitis omnibus diligentijs in similibus adhiberi consuetis,

16 maxima † æquitas superabundat pro commissione sanatoria, quam agentes pro D. Paulo de Berlo cumularunt, vt allegatis pluribus decisionibus Rotæ antiquæ, & modernæ fuit dictum in *Nullius iurisdictionis 11. Decembr. 1617. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Neque validitati d. examinis obstat allegata omissio interrogatorium specialium, quoniam ex processu apparet fuisse exhibita ad effectum vt super illis interrogarentur duo tantū testes, quos ex eorum depositionibus patet super contentis in huiusmodi specialibus interrogatorijs fuisse diligenter examinatos.

Et ita vtraque parte informante fuit conclusum.

¶ *Supra in prima parte adest in hac causa altera decisio sub die 4. Iunij 1629. coram eodem bo. me. Motmanno, est decis. 315.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO DECANO.

Leodieñ Castri de Mombech.

Die Veneris 15. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Contractum, si quis tanquam nullum impugnare intendat ex eo, quod dicat, quod sit factus ab aliquo, qui erat demens, fatuus, etc. vt obtineat, quid probare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Mulierum contractus, quando substineantur.*
2 *Contractus dementium, & fatuorum nullius sunt roboris.*
3 *Contractus, vt annulletur ex eo, quod quis dicatur esse à mente alienus, hoc debet plenè, & concludenter probari.*
4 *Dementiam de tempore contractus, quid debet probare, & nō de alio tempore, si intendat annullare contractum ex eo causa dementiæ.*
5 *Simplicitas, Innocentia Fatuitas, & Stupiditas, cum differāt a furioso, & mente capto, quando quidem in prima specie non carent intellectu, licet integrum animi vigorē non habeant, in secunda vero spero vsum rationis non habent. nu. 6.*
7 *Simplicitas, Innocentia &c. non sunt sufficientes ad annullandum renunciationem, nec alium quemcumque actum, etiam matrimonij, aut professionis aut donationis, aut testamenti.*
8 *Contractus celebratus ab eo, in quo concurrunt diuersa signa dementiæ, sed non caret totali vsu rationis, & intellectus pro valido reputatur. & num. 19.*
9 *Animi qualitas, aliter quam per actus exteriores probari nō potest.* *ex Actibus exterioribus declarantur interiores. nu. 9.*
10 *Probatio, si reddatur æquiuoca, imperfecta, vel irreleuans, nō attenditur.*
11 *Dementia, vt probetur solent considerari multa signa.*
12 *Fatuus matrimonium contrahere nequit.*
13 *Actus, vt substineatur, quis præsumitur sanæ mentis.*
14 *Dementiæ allegatæ præsumptio, tunc multo magis cessat, quando quis facit actus, qui personæ prudenti potius, quam mente capto conueniri possunt.*
15 *Dementia an probetur ex eo, quod quis capillos aliquando suos delacerauit, & alaphis, & pugnis seipsum percussit.*
16 *ad Dementię signa non inferunt ea, quę possunt prouenire ab atrabili, & malanconia.*
17 *Dementię & carentię intellectus pręsumptio oritur ex datione curatoris. limita nu. 19.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 132. quę est in eadem causa sub die 9. Maij 1636. coram bo. me. Buccabella.

DECISIO CCXCVII.

Visum fuit Dominis esse recedendum à decisis in hac causa 21. Aprilis 1632. quia renunciatio facta per Adrianam de vsufructu Castri cōtrouersi de anno 1570. ad fauorē Vualteri, & Cæciliæ eius coniugis, & prolis suspiciendæ, valida est, tanquam facta cum causa scilicet matrimonij contemplatione, & Mamburno loco curatoris, & Iudicis decreto, quibus

1 † concurrentibus similes contractus semper sustinentur. *Tiraq. de leg. connub. glos. 8. nu. 91. Lamberteng. de contract. mulier. glos. 5. nu. 23. & 87.* quod etiam fuit firmatum nouissimè in Romana pecuniar a 11. Decembris coram me, & in prima decisione admittitur.

Neque obstat principale fundamentū eiusdem decisionis Adrianam de tempore translationis vsusfructus, & seu renū-

2 ciationis fuisse dementem, & fatuam, atque † ita ob carentiam sensus, & rationis contractum nullum, & inualidum remansisse, §. *mutum. vers. furiosus instit. de inutil. stipul. Manuc. de contract. lib. 1. tit. 12. num. 5. & lib. 3. tit. 10. num. 6. Surd. cons. 89. nu. 26. & 30.*

Quia, etsi ad eamdem dementiam probandam detur instrumentum diuisionis celebratæ inter Gulielmum, & Vualterum, & Agnetem filios alterius Gulielmi de anno 1565. in quo Adriana cessit vsufructum Castri controuersi, sibi quæsitum per obitum Gulielmi sui mariti, ad fauorem filiorum suorum, & in ea prætendatur contineri particulam datam scilicet (quo verò ad nostram matrem Adrianam impotem mentis, obligamus nos illam manutenere communibus expensis) ac etiam formiter sint examinati plures testes super eadem dementia deponentes, ac demum paulo post instrumentum renunciationis, de anno 1570. mensæ Iulij stipulatum eidem Adrianæ vti dementi curatores fuerint deputati sub die 4. Septembris eiusdem anni 1570. Non tamen visum fuit prædicta in sua specie taliter esse probata, vt sufficiant ad annullandum actum renunciationis fauore prolis Ceciliæ, & Vualteri suspiciendæ sequutum.

Non enim in ipsa confessione Gulielmi, & Vualteri fratrū diuidentium potest constitui fundamentum, quia datur instrumentum diuisionis per extensum, in quo talis obligatio fratrū de alimentanda matre impote mentis non legitur, & quatenus adesset de tali defectu esset intelligendum, qui non impediret Adrianam ad se obligandum, ex quo in tali diuisione nō fuerunt adhibitæ solemnitates pro stultis requisitæ.

Neque testes dati in eorum ratione concludunt talem mentis alienationem in Adriana, quæ sufficiat pro annullatione a-

3 ctus † renunciationis, quæ tamen probatio ad eundem effectum deberet esse plena, & concludens, *Hond. cons. 78. nu. 70. lib. 2. Menoch. præsumpt. 18. nu. 7. lib. 1. Rota decis. 577. nu. 7. par. 1. diuers. & 384. num. 2. par. 1. recent.* nec sufficit probatio de a-

4 liquo tempore, † sed de continuo, & de tempore contractus debent testes concludere *l. 2. & l. qui testamento. §. quecumque ff. de testam. Roer. decis. 23. nu. 78. Hond. cons. 78. nu. 71. volu. 1. & decis. 364. nu. 3. par. 1. recent.*

Deponunt enim omnes qui sunt sex, non dementia, & stultitia Adrianæ, sed quod erat simplex innocens, & debilis suorum

rum sensuum,& vocabatur fatua domicella absq; expressione signorum stultitiæ ,& dementiæ, & quod nunquam habuit
5 dilucida interualla, quæ simplicitas,† innocentiam, fatuitas,& stipiditas,cum differant à furioso,& mente capto,quãdo quidem in prima specie non careant intellectu, licet integrum a-
6 nimi vigorem non habeant,in secunda vero † specie vsum rationis non habeant *Castrens. in l. si frater. in princ. C. qui test. fac.poss. Decis.cons.* 112.*num*.2.*Paris.cons*.88.*nu*.37.*& seq. Menoch.præsumpt.*45.*num*.66.*&* 68.*lib*.6.*Rota decis.* 107.*nu*.29. *&* 129.*num*. 15.*par*.2.*diuers.* ideo sufficiens non est ad annul-
7 landum renunciationem,prout nec alium† quemcumque actũ etiam matrimonij,aut professionis, aut donationis, aut testamenti, *Rota d.decis.*107.*num*.26.*sequendo Soccin.sen.cons.* 47. *num*.9.*lib*.3.*& Galliaula in l*.1.*num*.62.*ff. de verb.oblig.& decis*.366.*num*.4.*coram bo.mem. Card.Caualerio*, & in fortiori casu de testamento Rutilij Gracchi non obstante, quod in eo
8 concurrerent diuersa signa dementiæ,† sed non careret totali vsu rationis,& intellectus pro valido fuit responsum 15. *Decembris* 1618.*coram bo.me.Remboldo.*

Præterea ijdem testes eorum dicti rationem non afferunt, quare Adriana sit demens,& stulta,aut ita stupida vt careat in totum vsu rationis,prout necessarium est,quando agitur,vt in
9 præsenti de probandi qualitate animi,quæ aliter † quam per actus exteriores probari non potest,ex quibus interiora inducantur secundum *Glos. in l.is qui.§. dius in verb. sermonibus, quam ibidem sequuntur Bart.& Bald.de tutor.& curator. datis ab his Soccin.sen.cons.*42.*nu*.6. *lib*.1. *Alex. cons.*147.*nu*. 16. *lib*.7.sed tantummodo dicant fatuam, simplicem,stupidam ,
10 quæ qualitas vt dicebatur non aufert totalem vsum† intellectus,& rationis,ideo probatio remanet imperfecta, & æquiuoca,& irreleuans pro annullatione renunciationis, maximè quia ad concludendam veram dementiam,furorem , & insa-
11 niam,ac carentiam intellectus,† solet ponderari multa signa, & præsumptiones per Doctores, quæ cumulantur per *Menoch.præsumpt.*45.*num*.22.*& seq.lib*.6. & de illis per testes nulla mentio habetur.

Quinimmò pro eadem Adriana multa concurrunt ad probandum,quod non careret intellectu,nam testes deponunt de fatuitate & simplicitate Adrianæ, etiam dum esset puella ,& tamen matrimonium contraxit,cum viro suo habitauit absq;
12 alia dementiæ † querela,quod alias contrahere non potuisset *cap.dilectus de sponsal.Dec.cons.*112.*in princ.* Præterea filijs suis diuidentibus bona paterna post obitum patris interuenit cum suo mamburno , seu tutore de anno 1565, renunciando proprio iuri vsufructus, & à Magistratu fuit admissa, & idem contigit in renunciatione , quã fecit de anno 1570. in qua fuit
13 à Magistratu pariter admissa,quo casu præsumitur fuisse† sanæ mentis ad eundem actum sustinendum, *Dec.cons.*448. *nu*.14. *Paris.cons*.88.*num*.34.*lib*.3.*Boer.q*.23.*num*.80.*Menoch.eadẽ præsumpt*.45.*nu*.21.*vers. ita etiam* quando à Magistratu,& fa-
14 cilius id admittens quando † actus ille personæ prudenti conuenit sequendo *Dec.d.cons.*448.*nu*.15.*& Rota decis.*377.*nu*.4.*par*.1.*diuers.& idem admittitur in allegata decis.*366.*nu*.8. *coram bo.me.Card. Caualerio.* & de huiusmodi actu renunciationis facto per Adrianam contemplatione matrimonij Vualteri eius filij cũ Cæcilia,ac prolis ab eis suspiciendæ dubitari non potest, quin conueniat personæ sanæ mentis,cũ tendat ad propagationem suæ descendentiæ,& conseruationem , ac etiam fuerit factum in executionem præcedentis diuisionis de anno 1565. ratificata,in quibus omnia prudenter, & cautè gesta per Adrianam leguntur.

Non obstat,quod sextus testis deponat Adrianam capillos,
15 † aliquando suos de lacerasse,& alaphis , & pugnis se ipsam percussisse;quia vltra quod singularis est, non videtur probabile dementiæ signum , cum potuerit ab atrabili,& malanconia
16 prouenisse , † quæ non infert ad signum dementiæ indubitatum,vt latè differit,& probat idem *Menoch.d. præsumpt.* 45. *num*.58.*lib*.6.

Demum non releuat,quod eidem Adrianæ post duos menses à die renunciationis factæ deputati fuerint ei curatores,vti
17 dementi,quod inter† signa ad probandam dementiam,& carentiam intellectus solet ponderari per *Ang.& Salic.in l. cum. T e C.de probat.*& alios per eundem *Menoch. allegatos in d. præsumpt*.45.*nu*.44.

Quia ex lectura eiusdem deputationis tollitur obiectum, in
18 qua non declaratur Adrianam† insanam,& stultam,sed ad assertionem parentum exponitur,propter impotentiam mentis
19 non esse idoneam ad se suasque res gerendas,quæ† mentis impotentia potest intelligi de tali etiam,quæ non inferat ad carentiam totalis intellectus vt supra fuit distinctum.

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante &c.

§ *In eadem causa supra in hac parte habetur alia sub die* 29. *Aprilis* 1637.*coram R.P.D.Carillo,& est decisio* 214.*& infra aderit altera sub die* 22. *Martij* 1638.*coram eodem R.P.D. Carillo.*

REVERENDISS. P.D. COCCINO DECANO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Die Lunæ 15. *Ianuarij* 1635.

ARGVMENTVM.

Ad declaratoriæ relaxationem , quando deueniatur, quibus seruatis procedatur ad aggrauatoriam.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum Rotale postquam parti est præsentatum, si negligat illud obbedire,contra eam relaxatur declaratoria.*
2 *Declaratoria postquam ritè,& rectè est intimata,& pars fuit expectata per decem dies,& accedentibus terminis ad vidẽdum se grauari,tunc bene proceditur ad aggrauatoriam.*
3 *Censuras,quando quis substinet, rectè deuenitur ad aggrauatoriam.*
4 *Obedire labijs non sufficit, si operibus postea contradicatur.*

Allegatur præsens decisiò supra in decisione 20. quæ est in eadem causa sub die 12. Februarij 1635. coram eodem Reuerendiss. Coccino.

DECISIO CCXCVIII.

Capitulum statuit,quod singulis diebus darentur portionarijs regalia tria pro distributionibus,quod statum per plures annos fuit obseruatum,donec Capitulum cœpit prætendere,fructus esse diminutos , cuius contrariam præuijs pluribus relationibus Peritorum,vt in decisionibus in hac causa iactis, plenè constitit Rotæ.Quare ab ea fuit concessum mandatum de manutenendo dictis Portionarijs cum comminatione cen
1 surarum,illudq; fuit legitimè intimatum† dicto capitulo,quod cum neglexerit obedire,fuit cõtra illud relaxata declaratoria, qua ritè,& rectè intimata , & affixa in locis solitis, cum à die intimationis Capitulum fuerit expectatum , nedum per decẽ dies,prout requiritur,sed etiam per plures menses , accedenti-
2 bus terminis ad videndum se aggrauari,qui † singuli debent seruari ad primam diem, vel etiam per totam, cum interuallo decem dierum inter vnum,& alium à singulorum publicatione,vt habetur in formulario Rotali *num*.5.*&* 8. *Vestr. in praxi lib*.8.*cap.fin.nu*.19. *Marches.de commiss.par*.1.*cap*. 5. *nu*.212.*fol*.215.superest,vt detur aggrauatoria,quam Domini re-
3 soluerunt esse† dandam, quia Capitulum non paret, sed censuras sustinet, *Abb.in cap*.2.*in princip.& nu*.9.*de cler.excom. administr. Specul.tit.de accusat.* § *sequitur porrò num*.2. *Soccin.in cap.perpendimus nu*.248.*&* 252.*de sent.excom. Vestr.in praxi lib*.5.*cap*.14.*num*.4.*& melius dicto lib*.8.*c. fin.num*. 19. *&* 20.*Adden.ad decis*.2.*num*.53.*& fuit dictum in causa Vallis oletana pensionis* 29. *Nouembris* 1624.*coram R.P.D. meo Merlino,& in causa Leggion.Canonicatus* 14.*Martij* 1625. *coram bo.me.Mazanedo.*

Exceptuarunt tamen ab ista aggrauatoria Decanum Thesaurarium,Archipresbyterum de Belchite , & Canonum Petrum Moles, qui tanquam obedientiæ filij ab initio promptã
4 obedientiam obtulerunt, non autem alias dignitates,quæ† etsi labijs hoc idem professæ sint,operibus tamen contradixerũt.

Plures decisiones in hac causa habentur supra ad decisionem 12. *quibus adde aliam sub die* 3. *Decembris* 1640.*coram R.P.D. Panzirolo.*

R.P.D.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana scutorum 24. mil.

Die Veneris 20. Aprilis. 1635.

ARGVMENTVM.

Iura realia ex fideicōmisso competentia quibus hypotecis preualeant. Iura personalia licet non possint cedi tamen, quādo id cesset, et quando non dicantur personalia. De euictione emptor, quando nequaquam agere possit. Exceptiones omnes, quę competebant venditori, competunt etiam emptori, quod procedit etiam si nō doceatur de cessione iurium.

SVMMARIVM.

1 *Iura realia ex fideicommisso competentia praualere debent quibuscunque hypotecis ab alijs, quam à fideicommittente post ipsius fideicommittentis obitum.*
2 *Contrahentium mens colligitur ex proemio.*
3 *Creditor qui consentit debitori alienanti, ius pignoris remittit.*
4 *Limitatio est exceptio, quæ modificat actum.*
5 *Cessionarius succedit in ius cedentis, & reputatur eadem persona.*
6 *Iura personalia cedi non possunt.*
7 *Iura mixta sunt apta transire in quemcumque successionem tam actiuè, quam passiuè.*
8 *Fideiussoribus etiam competunt exceptiones rei cohærentes, licet sit personalia.*
9 *Iura non dicuntur personalia, si verba personalia apposita in contractu, sint apposita ad designandas persona contrahentium.*
10 *Iura personalia rei cohærentia competunt cuicumque singulari successori.*
11 *Emptor potest se defendere iuribus, & exceptionibus competentibus venditori.*
12 *Cessione etiam non facta emptor potest se defendere iuribus cōpetentibus venditori.*
13 *de Euictione agere non potest emptor, si scienter emit bona litigiosa.*
14 *de Euictione promittens in certis bonis, non tenetur in alijs.*
15 *Euictionis casus, quando non euenit, nulla oritur actio contra promittentem de ea.*
16 *Bona litigiosa quando emuntur, valde verisimile est, quod sint empta viliori pretio, vt communiter accidit.*
17 *Emens rem litigiosam viliori pretio, si illa ei euincatur, sibi imputet.*
18 *in Decisionibus, à quibus Rota postea recessit, non est faciendum fundamentum.*
19 *Bona hæredis non possunt dici ipsius propria, si reperiantur supposita antiquiori fideicommisso.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 155. quæ est in eadem causa sub die 16. Iunij 1636. coram eodem R.P.D.Panzirolo.

DECISIO CCXCIX.

DVm Comites de Corbaria tenutam Salicis, & Castrum Fabri, tamquam fideicommissariam q. Petri eorum maioris à Iulia Cæsarina, & successiuè à Liuia Capranica illius hærede, auocare tentabant: Placuit bo. me. Cardinali Alexandrino, obtenta derogatione vitij litigiosi, emere partem dictę tenutę precio scutorum 57. mil. cum promissione Liuiæ venditricis de euictione generali in solis hæreditarijs Iuliæ, & in proprijs bonis. quatenus ea sequuta fuisset ex facto, & dato suo tantum.

Verum cum Dominus Marchio Bonellus dicti Cardinalis hæres, euictionem tenutæ de proximo secuturam timeret, ex quo Comites per plures decisiones Rotales obtinuerant canonizari fideicommissum eiusdem tenutæ, bonorum identitatem, & cætera incumbentia, præsertim cum causa reperiretur commissa appellatione remota, itaut sola superesset sententia ferenda egit de acquirendis iuribus dictorum Comitum, prout tandem mediante solutione scutorum 24. mil. tenutæ liberationem consequutus est, cum expressa protestatione repetendi dictam quantitatem à Liuia, & ab alijs quibuscumque quomodolibet obligatis etiam vigore cessionum, & obligationum factarum à creditoribus, & Legatarijs Iuliæ Cæsarinæ ad fauorem dicti Cardinalis, non tamen contra Comites de Corbaria, qui Comites viceuersa in eodem instrumento declararunt ad talem concordiam deuenisse cum reseruatione singulorum iurium, & actionum ipsis competentium, tam vigore fideicommissi q. Petri, quam decisionum Rotalium iā tunc emanatarū, & alias quomodolibet competentiū super omnibus, & singulis bonis possessis per Liuiam intra dictam tenutā Salicis, & alibi existentibus pro illorum recuperatione.

Eodem tempore animaduertens Liuia, etiam sibi euictioné imminere, tam in dicto Castro Fabri, quam in alia parte tenutæ Salicis à se possessæ, ex quo euictio totius pēdebat ab vno, eodemque fideicommisso, emit pariter iura dictis Comitibus, vt supra reseruata, precio scutorum 16. mil. pro se ipsa, non vt hærede Iuliæ Cæsarinæ, sed nomine proprio, ac veluti priuata & pro eius hæredibus, & successoribus quibuscumque.

Post hæc autem cum Marchio pro recuperandis dictis scutis 24. mil. obtinuisset sententiam fauorabilem, ac etiam relaxari mandatum contra bona hæreditaria Iuliæ, cæpit prætendere inter hæc etiam comprehendi debere, & Castrum, & partē illam tenutæ, quam Liuia, vt supra præuia iurium cessione sibi facta à Comitibus liberauerat; vnde cum dubitassem, An sententia R.P.D. mei Verospij esset confirmanda, vel infirmanda, Domini ordinarunt, vt prius videretur super intellectu pacti, & post plures causæ propositiones, tandē re maturè discussa, fuit hodie resolutum Domini Marchioni obstare pactū, cum illud non alia ratione videatur in transactione appositum, nisi quia Comites ad propriam ipsorum, non autē ad Marchionis vtilitatem, voluerunt posse quandocumque auocare à Liuia reliquum tenutæ, & alia bona per eā possessa, ac eidē fideicōmisso subiecta, Et sic manifestè repugnat quod hæc eadem bona post transactionem, subiecta remanserint euictionibus Marchionis. Etenim reseruatio ab ipso facta repetendi dictam quantitatem à Liuia, seu ab alijs, debet restringi ad bona, quæ fuerint verè hæreditaria Iuliæ, non autem extendi ad comprehensa sub fideicommisso Comitum, cum hæc tamquā non propria Iuliæ, non solum excluderentur vigore pacti, sed
1 etiam quia† iura realia ex huiusmodi fideicommisso Comitibus competentia præualere debuerunt quibuscunque hypothecis acquisitis ab alijs, quam à fideicommittente post ipsius fideicommittentis obitum, *l. fin. §. sin autem, C. comm. de legat. Rota decis. 110. numero 34. versic. alienatio vero, part. 1. diuers.*

Idque manifestius visum est apparere, etiā ex eo, quia licet Marchio in transactione protestatus esset de se releuando a Liuia, & alijs obligatis absque vlla limitatione, itaut nec etiam
2 Comites censerentur exclusi, nihilominus† ex prohemio colligitur Liuiam recusasse contrahere cum his reseruationibus generalibus, & ideo in dispositiua dum Marchio repetijt suorum iurium præseruatiuam, consensit etiam pacto limitatiuo de illis non vtendis contra comites quoad bona in dicta tenuta Salicis possessa per Liuiam, & alia eidem fideicommisso sub-
3 iecta; quare Marchio consentiendo pacto prædicto, †censetur solum cessionem iurium sibi factam limitasse quoad tenutam sibi venditam, respectu vero residui possessi à Liuia omnino remisisse, *l. 2. & fin. C. de remiss. pign. l. si debitor. §. 1. & l. sicut §. si voluntate ff. quibus mod. pign. vel hypothec. sol. Negus. de pign. 3. membr. 6. par. num. 12. post princ. vers. neque ergo.* Et propterea sicut si Comites auocassent à Liuia tenutam, & alia bona non potuisset Marchio contra illam se releuare stan-
4 te pacto prædicto, cum† limitatio sit exceptio, quæ modificat actum, *Surd. decis. 163. num. 17. vers. & ius;* ita huiusmodi re-
5 seruatio† suffragatur Liuiæ ratione cessionis iurium ab eisdē Comitibus acquisitę, *l. emptori, C. de hæred. vel act. vend. Surd. cons. 22. nu. 16. & seqq.* Vnde attenta serie totius facti, visum est Dominis intentionem contrahentium aliam non fuisse, quam singulorum indemnitati consulere in quantum pollent

pollent

poſſet; Marchioni quidẽ dum precio ſcutorum 24.mil. acquiſiuit plenam liberationem tenutæ a ſe poſſeſſæ, quæ cum fuiſſet empta pro ſcutis 57. mil. euitauit damnum de proximo euenturum, ſaltem in ſcutis 33. mil. Comitibus, quia vltra receptionem ſcutorũ 24. mil. præſeruarunt ſibi iura vendicandi reſiduum fideicommiſſi, quod poſſidebatur à Liuia, vel conſequẽdi æſtimationem eodem modo, quo factum fuerat cum Marchione; Et denique Liuiæ, quia iura Comitum emendo acquiſiuit hoc bonorũ reſiduum, cuius pariter ſibi euictio imminebat, quod certè nullatenus emiſſet, ſi alias dictis euictionibus affectum remanſiſſet. Et ſic à primo ad vltimum iura inter prędictos viſita ſunt fuiſſe hinc inde præſeruata, non vt vnus alterum moleſtaret, ſicut Marchio intentat, ſed verius, vt vnuſquiſque illis vti poſſet ad proprium commodum; Marchio pro tuendis emptis, Liuia pro reſiduo acquirendo, & Comites, vt ab vtroque pro rata tutè pretium conſequerentur.

6 Nec obſtat quod iura Comitum † vti perſonalia cedi non potuerint. Quia licet iſta iura perſonam tangant, rei tamen
7 cohærent, & ideo dicuntur † mixta perſonæ competentia ratione bonorum, & ſunt apta tranſire in quemcumque ſingularem ſucceſſorem actiuè, & paſſiuè, *Imol. in l. ex perſona. ff.*
8 *de fideiuſſ.* vbi quod ſimiles exceptiones rei cohærentes, † cõpetunt etiam fideiuſſoribus, licet ſint perſonales. *Vegius conſ. 56. nu. 21. & ſeqq.* Quinimò ex lectura pacti viſum eſt potius colligi, verba illa (ipſis cõpetentia) fuiſſe apposita ad deſignan.
9 perſonas illorum, † cum quibus fuit facta cõuẽntio, non vt pactum perſonale cõſtitueretur, ſecundum aduertentiã *Bart. in l. qui in futurum, §. ſi ex altera, nu. 1. verſ. certè regula, & in l. Iuriſgẽtium, §. pactorum, ff. de pactis. Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 7. num. 3. verſ. ſed id non, tam ex verbis.* Et ceſſat difficultas, quia ſolum hic agitur de repellendo Marchione agente de eui
10 ctione, † quo caſu etiam perſonalia rei, cohærentia competunt cuicũque ſingulari ſucceſſori, *Roman. conſ. 311. in princ.*
11 & regulare eſt, quod emptor poſſit ſe defendere iuribus, † & exceptionibus competentibus venditori, *l. emptori, C. de euict. Pariſ. conſil. 104. num. 56. lib. 1. Aymon. conſ. 148. num. 1. Rota*
12 *deciſ. 97. n. 1. par. 2. in recent.* Etiam † non facta ceſſione iuriũ, *l. qui a debitore. ff. qui pot. in pig. hab. Surd. conſ. 183. num. 18. Rot. coram Mantic. deciſ. 69. num. 3. coram Reuerendiſs. D. meo Coccino Decano deciſ. 359. nu. 2. & in cauſa Spoletana Saluiani 2. Aprilis 1607. coram Eminentiſs. D. Cardinali Pamphilio.* Ergo multo magis ſtante ampliſſima ceſſione.

Nec dicatur, quod quatenus etiam iſta bona fuerint effecta propria ipſius Liuiæ, nihilominus poteſt Marchio contra ea experiri vigore promiſsionis factæ Cardinali in inſtrumento
13 venditionis; quia cum † Cardinalis ſciuerit, bona eſſe litigioſa, Marchio, vt illius hæres non valet agere contra bona propria Liuiæ per text. *in l. ſi fundũ, C. de euict. Tiraq. de retract. lib. 1. §. 12. gloſ. 1. nu. 14. Peregr. de fideicom. art. 52. nu. 58. verſ. tertius quando emptor, Fuſar. poſt alios de ſubſtit. quæſt. 599. nu. 17. Put. deciſ. 250 lib. 2. in correctis.* Et tollitur difficultas, quia Liuia in venditione promiſit de euictione generali in ſolis hęreditarijs Iuliæ. Vnde cum iſta bona non ſpectarent ad Iuliæ
14 hæreditatem, ſed Comitem, vt ipſe Marchio † agnouit magnificando concordiam à ſe factam, non potuerunt à Liuia hypothecari, ad text. *in l. 1. §. 1. ff. de pign. l. rem alienam, ff. de pign. act.* Et dum Liuia ſe obligauit de proprijs, id fecit non generaliter, ſed quatenus euictio ſequeretur ex dato, & facto
15 ſuo tantum, qui caſus, † cum non euenerit, nulla oritur actio contra ipſam, vt ponderat *Caſtrenſ. in l. emptorem, ff. fin. nu. 1. poſt med. verſ. ſecundus caſus. ff. de act. emptor. Natta conſ. 181. nu. 7.* vitta quod vnus ex Dominis addebat, nil mirum, ſi Liuia voluerit ſe obligare de dato, & facto ſuo tantum, quia cũ
16 iſta bona de tempore emptionis eſſent litigioſa, † valdè veriſimile eſt fuiſſe empta viliori precio, vt communiter contingit,
17 itaut Marchio non † poſſit conqueri, iuxta trad. per *Rot. deciſ. 648. nu. 2. par. 1. in recent. & coram Greg. XV. deciſ. 553. num. 12. & ſeqq.*

Minus viſum eſt releuare, fuiſſe iam deciſum coram Dominis meis Quæippo, & Motmanno, quod ſolutis ſcut. 16. mil. D. Franciſco Gapizucco hæredi Liuiæ, fideicommiſſarij Iulię Cæſarinæ, eſſent immittendi in poſſeſſionem bonorum, ſuper quibus Liuia concordauerat, & ideo Marchionem poſſe agere de euictione contra eadem bona, tãquam hæreditaria eiuſ-
18 dem Iuliæ; Quia hodie † Domini à dictis deciſionibus receſſerunt proponente cauſam eodem Domino meo Motman-

no, ex eo præcipuè, quod dicta bona nullo modo poterant di-
19 ci hæreditaria Iuliæ, cum, tum ex ſupra deductis † reperirẽtur ſupposita antiquiori fideicõmiſſo Corbariorum, firmato per tot deciſiones Rotales, & a Marchione in ſua tranſactione approbato, & ex alijs rationibus latè in dicta deciſione ponderatis.

Admiſſa ergo hac pacti intelligentia, Domini cenſuerunt, Marchionem experiri quidem poſſe contra bona hæreditaria Iuliæ, non autem contra iſta hic pacto ſubiecta, ac proinde ſententiam R. P. D. mei Veroſpij in hunc ſenſum eſſe confirmandam. Et ita deciſum parte vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Peruſina Laudi.

Die Veneris 26. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Bona aliqua, quod peruenerint ad hęredes, ex quibus dicatur conſtare. In diuiſione facienda inter cohęredes de bonis hęreditarijs quãdo procedatur per viam permutationis. Teſtes examinati per viam exceptionis, quando non probent, ſi agatur per viam actionis.

SVMMARIVM.

1 *Negatiua qualitatis, & quãtitatis ab opponente debet probari.*
2 *in Bonis fratris ſoror nõ poteſt prætendere aliquã legitimam.*
3 *in Diuiſione facienda, quando inter diuidentes ſit agendum per modum permutationis, & nu. 4.*
5 *de Liquido ad non liquidum non datur compenſatio.*
6 *Laudum, quando eſt per ſententiam declaratum nullum, non eſt amplius habendum in conſideratione.*
7 *Teſtibus examinatis in alio iudicio per viam exceptionis, deinde agendo per viam actionis, quis non poteſt vti.*
8 *Put. deciſ. 64. lib. 1. declaratur, & nu. 10.*
9 *Teſtes per viam exceptionis examinati non probant pro inducente, quando inſtituens nouum iudicium illis vult vti per viam actionis.*

Allegatur pręſens deciſio ſupra in deciſione 23. quę eſt in eadem cauſa ſub die 2. Martij 1635. coram eodem bo. me. Motmanno.

DECISIO CCC.

CVm hæredes Io. Antonij ſe opponẽtes relaxationi manda
ti executiui pro reſtitutione medietatis fructuum, quos Io
ſephus iunior Ioannis Baptiſtæ cohæredis filius integre per-
ſoluit Collegio creditori ratione cenſus hæreditatis Marcelli
non acquieſcerent deciſionibus in hac cauſa fact s 3. Iulij ſu-
perioris anni, * & 2. Martij præteriti, * denuo propoſui cau-
ſam ſuper eiſdem, & Domini perſtiterunt in deciſis.

Quia ex teſtibus pro parte eiuſdem Ioannis Antonij exami
natis, ac ex inuentario illius hæreditatis, quod prædicti hære-
des confecerunt, conſtat duo prædia de hæreditate Marcelli
fuiſſe eidem Io. Antonio in executionem præcedentis cõcor-
diæ conſignata per D. Ioſephum, qui ad reſtitutionem medie
tatis bonorum huiuſmodi hæreditatis in ea fuerat condemna
tus, & ideo rectè petit ſibi reſtitui pro medietate fructus cen-
ſus, quos integrè perſoluit Collegio creditori hæreditatis dicti
Marcelli debitoris.

Cui ſolutioni nõ obſtat, quod neque dicta conſignatio præ
diorũ, de qua ſimpliciter deponunt teſtes, neque eorũ deſcri-
ptio facta in inuentario ſine confinibus probent ea eſſe medie
tatem bonorum, quæ Marcellus reliquit in ſua hæreditate,
vel excludant alios cenſus propter æquationem ſupradictę hę
reditatis Marcelli faciendam pro integra medietate, eo quod
in laudo poſt dictam concordiam lato Io. Antonius fuit etiã
conſtitutus creditor d. Ioſephi iunioris ratione legitimæ de-

 bitæ

bitæ Vincentiæ eius forori defunctæ in bonis Iosephi senioris
communis Patris; Quoniam eo ipso, quod ex tenore concor-
diæ constat Iosephum teneri Ioanni Antonio consignare inte
gram bonorum Marcelli medietatem, & de actu consignatio
nis non dubitatur, onus probandi, quod prædia consignata nõ
æquent medietatem, incumbit dictis Ioannis Antonij hæredi
bus, qui possident bona consignata vigore eiusdem cõcordiæ,
& inficiantur eorum quantitatem iuxta conclusionem, quod
1 Negatiua† qualitatis, & quantitatis ab opponente debeat pro
bari de qua *per gl. in l. 2. vers. negatiuę qualitatis ff. de probat. et in c. bona il 1, in verb. per rerum naturam de elect.* quam con-
clusionem comprobat *Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 50. nu. 16.* & concursus aliarum causarum deductus ex credito
legitimæ, vt supra debitæ cum ratione illius inita fuerit specia
lis conuentio de consignandis Ioanni Antonio bonis paternis
non impedit, neque dubiam reddit probationem consignatio
nis d. medietatis bonorum Marcelli ex causa præcedentis cõ-
cordiæ, ad quam ea etiam ratione referri debet huiusmodi cõ
2 signatio prædiorum, quod in bonis ipsius Marcelli, cum † ipse
non esset Pater, nulla Ioanni Antonio, neque eius sorori com-
petebat legitima.

Neque ex eo quod integrum Miraldoli prædiũ, non autem
pro medietate traditũ Ioanni Antonio fuerit, excluditur cau-
sa dictæ æquationis faciendæ habita ratione ad quantitatem
3 bonorũ, eorumque diuisionem† inter ipsos peragendã per mo
dum permutationis, cui similis est decisio *l. 1. cum glos. et Bald. C. comm. vtr. iud.* ita enim facienda erat diuisio vt pars vnius
4 prædij communis, quod in totum concederetur † vni permuta
retur cum parte alterius, quod in totum concederetur alteri,
quemadmodum explicat *Corn. in cons. 108. nu. 4. vol. 3.*

Neque obstat, quod attento credito d. legitimæ, & illius fru
ctuum in summa scutorum 1960. videatur locum esse compẽ-
sationi cum credito fructuum census, de quibus agitur, Quia
cum de huiusmodi credito legitimæ aliunde non constet, quã
5 ex laudo, † quod vti nullum à Rota iam declaratum, aliquem
effectum producere non potest, creditum ibi firmatum rema
6 net illiquidum, & de illo ad creditum fructuum census, † quod
est liquidum compensatio fieri non potest *l. vltim. C. de compensat.*

Neque obstat, quod testes fuerint examinati in alio iudicio
7 ad instantiam d. Ioannis Antonij per viam exceptionis, † quib.
propterea Iosephus nunc agendo nomine Collegij, vti non
possit *iux. Put. decis. 64. lib. 1.* Quia ex actis patet eos fuisse exa-
minatos ad instantiam ipsius Io. Antonij agentis pro executio
8 ne d. laudi, & decisio† Putei solummodo dicit, quod testes per
9 viam exceptionis examinati non probãt pro inducente, † quã-
do instituentes nouum iudicium illis vult vti per viam actio-
10 nis, neque dicta† decisio vllo modo concludit, quod testes ita
inducti minimè probent in quocumque iudicio contra ipsum
inducentem.

Et ita vtraque parte, &c.

☞ * *Sunt decisiones 296. & 23. supra in hac parte.*

§ *Et in prima parte habentur nonnullæ decisiones in hac causa, idest sub diebus 13. Martij 1628. & 11. Maij 1629. coram reuerendissimo Vrgellen. & 22. Aprilis 1630. coram bo. me. Reuerendiss. Coccino, sunt decisiones 155, 282. & 369. & in par. 2. adest alia sub die 13. Nouembris 1632. coram eodem Coccino est decisio 159.*

R. P. D. P A N Z I R O L O.

Comeñ Beneficij.

Die Veneris 25. Maij. 1635.

A R G V M E N T V M.

Beneficij vacatio, existentia Iurispatronatus, habilitas ad obtinendum d. beneficium, & præsentatio facta à patronis intra legitima tẽpora, quando hæc omnia sunt probata, institutio non est deneganda præsentato. Iuspatronatus si spectet ad vniuersitatem, quando requiratur exacta probatio ob timorem vsurpationis, & quando non.

S V M M A R I V M.

1 *Præsentato quando non possit denegari institutio.*
2 *Beneficium non potest dubitari an sit vacans, si vtraque pars veniat ex eadem vacatione.*
3 *Iurispatronatus existentia, & effectuatio, quando dicatur plenè probata.*
4 *Præsentati habilitas ex quo iustificetur.*
5 *Instrumenta faciunt plenam probationem.*
6 *de Iurepatronatus Vniuersitatis quando agitur, hoc casu ob timorem vsurpationis præter effectuationem præsentationum spatio 50. annorum requiritur immemorabilis.*
7 *Immemorabilis probatio requiritur, quando vniuersitas prætẽdit ad se spectare iuspatronatus, quod procedit etiam si vniuersitas sit parua.*
8 *Iurispatronatus lis quando solum est inter præsentatos, & Ordinarius non est in causa, tunc licet simus in personis, in quibus cadat præsumptio vsurpationis non requiritur tam exacta probatio.*
9 *Ordinarius, quando non dubitat de iurepatronatus, leniores probationes admittuntur.*
10 *Vniuersitas, quando præsentat communiter vti vnum corpus, ea præsentatio est attendenda, & non illa facta seorsim a personis particularibus.*
11 *Præsentatio facta longe post tempus ad præsentandum in Edicto præfixum non attenditur.*
12 *per Vniuersitatem quando aliquid peragendum est, si legitimè fuerit congregata, & aliqui non venerint, tunc illi pennitus de habendi sunt, ac si de vniuersitate non essent, neque in numero.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 82. quæ est in eadem causa sub die 11. Ianuarij 1636. coram eodem R. P. D. Panzirolo.

D E C I S I O C C C I.

PRo maiori parte Communitatis loci Comani, & Io. Baptista Zambello solum informantibus Domini responderũt
Zambellum esse instituendum in Ecclesia Parochiali S. Ma-
riæ eiusdem loci, quia in eo concurrunt omnia requisita. Vide-
1 licet vacatio beneficij, † existentia iurispatronatus, habilitas ad
obtinen. d. Ecclesiam, & præsentatio à patronis infra quatuor
menses facta coram *Ord. cap. cum Bertoldus vbi Abb. nu. 12. iure pat. Rot. decis. 337. nu. 1. par. 2. rec. & in Neocastren. Capp. 10. Iunij 1615. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Burgi S. Sepulcri beneficij 25. Maij 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*
2 Quod beneficium esset vacans, † non controuertitur inter
partes, cum omnes veniãt ex eadem vacatione *Put. decis. 171. nu. 1. lib. 3. Aegid. decis. 268. Rot. decis. 544. num. 4. par. 1. recen.*
prout neque dubitatur de iure patronatu ad fauorem Com-
munitatis Comani, & Porzæ, quia à Præfatis de anno 1515.
fuit præsentatus Sebastianus Moresinus; & per illius obitum
de anno 1559. Dominicus Tarillus, & per obitum huius de
anno 1593. Georgius Domengonus, qui cępit possessionẽ be
neficij, & quod aliæ præsentationes sortitæ fuerint effectum,
3 ideo cum† vnus præsentatus, & prouisus fuerit per obitum al-
terius, existentia iurispatronatus, & effectuatio dicitur plenè
probata, iuxta vulgatum *Oldr. cons. 229. n. 2. quod sequitur Rota vt in decis. 154. nu. 4. par. 2. recen. & decis. 295. sub nu. 2. par. 3.* fuit dictum *in allegata Burgi Sancti Sepulcri beneficij 25. Maij 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*
4 Habilitas vero Zambelli præsentati † probatur ex litteris
presbyteratus datis à Cancellario Episcopatus rogato, vt in
Sum. nu. 9. ad text. in c. 2. vbi Abb in primo notabili de Cler. pereg. Rota decis. 725. num. 3. in fin. par. 1. recen. 455. num. 7. par. 2. recent.

Et quod denique præsentatio Zambelli infra quatuor men
ses coram Ordinario emanauerit, Probatur, ex quo obitus
vltimi possessoris fuit de mense Martij 1630. & præsentatio
Zambelli coram Ordinario fuit die 11. Aprilis eiusdem anni,
5 vt ex† præsentationum instrumentis apparet, quæ plenam fa
ciunt probationẽ *Alciat. de præsumpt. reg. 13. præs. 3. n. 8. Ofasc.*
Pe-

Pedam. decis. 72. num. 4. Rot. decis. 634. num. 2. par. 1. rec.

Non obstat quod agatur de iurepatronatus vniuersitatis in
6 qua ob timorem †vsurpationis præter effectuationem præsen tationum spatio 50. annorum requiratur immemorabilis ex dispositione *S. Conc. Trid. cap. 9. de refor. vers. 15.* de qua im-
7 memorabili non constat, cũ tamen ea requiratur, etiam† quod iuspatronatus spectaret ad paucam vniuersitatem, prout dixit *Rota apud Reuerendiss. D. meum Coccinũ Decanum decis.*
8 *25. per tot.* Quia cum lis † sit solum inter præsentatos, & Ordinarius non dissentiat, nõ requiritur tam exacta probatio, vt in iurepatronatus vniuersitatis considerat *Franc. Zipa in alyt. lib. 3. de iurep. n. 5. & 6. Lotter. de re benef. lib. 2 quæst. 13. num.*
9 *128.* quando enim† Episcopus nõ dubitat de patronatu, leuiores probationes admittuntur *Cass ad. decis. 1. nu. 7. de probat. Mantic decis. 244. nu. 5. Greg. decis. 452. num. 5. Rota in d. Burgi S. Sepulcri beneficij 25. Maij 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*

Pariter neque obstare dixerunt, quod etiam Massalius ipsius Zambelli aduersarius fuerit præsentatus ab Vniuersitate Porzæ Compatrona, quia in vltima decisione huius causæ coram me sub die 26. Iunij superioris anni, latè tollitur obiectũ; Tum quia homines Comani, & Porzæ præsentabãt commu
10 niter, vt vnum †corpus, & ideo præsentatio seorsim facta à dictis hominibus Porzæ non iuuat. Tum quia facta fuerat lite pendente inter Massalum, & Zambellum, & vti attentata
11 nullius erat momenti. Tum etiã quia dicta præsentatio† emanauit longe post tempus ad præsentandum in Edicto præfixum, vt latæ in d. decisione dicitur, ex qua etiam tollitur, quod Massalus fuerit etiam præsentatus ab aliquibus hominibus Comani; quia cum talis præsentatio non fuerit facta à supradictis in loco solito ad sonum campanæ, vel tubæ congregatis,
12 ideo† nullum potest fieri fundamentum, quia tales non venientes habentur, ac si de vniuersitate non essent, neque in numero computantur. *Innoc. in c. 1. de maior. & obed. & in cap. 2. de oper. nou. nunc. Abb. in c. in causis. nu. 9. de elect. frater Sigismund. de elect. dub. 13. num. 5. Franc. decis. 783. nu. 1. & seqq. par. 1. Goffred. in sum. de elect. nu. 19. Rot. in March. Gerund. Canonic. 22. Iunij 1633 coram R. P. D. meo Merlino.*

Et ita vnica &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Meleuitana Commendæ de Mazzara.

Die Veneris 15. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Equites Hierosolymitani vt validè impetrent Commendas, quidnam sit necessarium, & declarantur nonnulla statuta Religionis Hierosolimitanę. Debita debent liquidè probari, & maximè si agatur, vt eorum causâ quis incurrat in aliquam pœnam.

SVMMARIVM.

1 *De sententiæ validitate dicitur constare ex reuolutione actorum.*
2 *Clausula, quam, & quas) si adsit in commissione, remanet iurisdictio Iudicis, vt etiam deserta appellatione validè feratur sententia, tanquam in prima.*
3 *Beneficia sunt incompatibilia, quando requirunt personalem residentiam.*
4 *Commendam Equites Hierosolymitani vt possint obtinere, quid requiratur, & nu. 5.*
6 *Debita quando non sunt liquida, non debent censeri debita, præsertim ad inducendam pœnam.*
7 *Debitum cum credito compensatur ipso iure, ad euitandam pœnam.*
8 *Miles, si redeundo ex prælio, restituat eius armaturam, cessat obligatio soluendi, pretium.*
9 *Debita contracta ratione mutui, nõ comprehenduntur in Stat. 20. de verb. signif. Relig. Hierosolym. & nu. 10. 12. & 18.*
11 *Statut. Relig. Hierosolym. 24. tit. de verb. signif. de com. arar. declaratur.*
13 *Statuta in vno, eodemq; volumine compilata vnum ab alio debet recipere interpretationem.*
14 *Commendæ Equitibus Hierosolymitanis non dantur sine petitione.*
15 *Actus præsumitur factus iuxta formam statutorum, de eo loquente.*
16 *Antianitatis sola prerogatiua Equiti Hierosolymitano nõ est sufficiens ad effectum smutitionis, sed etiam oppositio cum petitione requiritur.*
17 *Oppositionem cum petitione, si Eques Hierosolymitanus neglexerit facere, perdit ius, quod ei competebat ratione Antianitatis ad consequendam Commendam.*
19 *Attestationes, quando non sint attendendæ.*
20 *Statut. Relig. Hierosolym. 8. de verb. signif. tit. de comm. erar. quid disponat.*
21 *Eques Hierosolymitanus non potest obtinere plures commendas si sint incompatibiles.*
22 *Facultatem habens circa aliquod negocium, ea non potest extendi ad diuersum, & nu. 25.*
23 *Religio Hierosolymitana repræsentatur per Capitulum generale, & non per 16. Equites Capitulantes.*
24 *Statutorum derogatio Religionis Hierosolymitanę reseruata est tantum Capitulo generali. & nu. 26.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 116. quę est in eadem causa sub die 11. Aprilis 1656. coram eodem bo. me. Motmanno.

DECISIO CCCII.

VAcante Commenda Beatæ Mariæ de Mazzara Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, illam in lingua Italiæ petierũt Dominus Eques Frater Marcus Lucius Grimandus, & Domi nus Eques fratres Petrus Paulus Cotta, ipso verò Cotta desi stente à petitione sua, eadem lingua consensit, vt in illius locũ iuxta cuiusque Antianitatis turnum subintrarent alij quatuor Equites, quorũ vltimus Dominus Eques Frater Renatus Caccia, cæteris subrogatis à petitione desistentibus, mouit litem Domino Equiti Grimaldo, & per binas sententias conformes latas in hoc Tribunali Commendam huiusmodi sibi tanquã capaci adiudicari obtinuit, quas Domini hodie in tertia instã tia coram me dixerunt esse confirmãdas, vti validas, & iustas.
1 Quoniam de omnibus† ad validitatem requisitis sufficienter cõstat ex reuolutione actorum iuxta *Caputaq. decis. 260. p. 2.*

Non obstant, quæ iterum aduersus illã opponuntur, quod scilicet prior dictarum sententiarum fuerit lata in secunda instantia sine vlla propagatione fatalium appellationis per ipsum Equitem Renatũ interpositæ à decreto prouisionis Cõmendæ facto in partibus ad fauorem Equitis Grimaldi. Alterã verò fuerit prolata sub citatione reproducta post effluxum fere dimidium mensis à die illius executionis, quia primæ nullitatis satisfacit decisio R. P. D. mei Dunozetti, * quod stante
2 clausula (quam, & quas) apposita in commissione, † remansit iurisdictio Auditoris, vt etiam deserta appellatione, validè tulerit sententiam, tanquam in prima *Rot. coram Put. decis. 343. lib. 3. & in Elboren. iuris conferendi 8. Februarij 1600. coram corduba penes Marches. de commiss. num. 6. tom. 3. par. 393.* Et altera etiam nullitas cessat ex eo, quòd dies productionis cĩ tationis fuit prima iuridica post diem illius executionis, & festa Paschalia, quæ intercesserunt.

Iustitiam autem earumdem sententiarum incapacitate D. Equitis Grimaldi, & capacitate D. Equitis Renati Cacciæ latè comprobant decisiones in hac eadem causa emanatæ coram R. P. D. meo Merlino, * & coram R. P. D. meo Dunozetto, quod scilicet cõstat, Equitem Renatum esse professũ, satisfecisse Carauanis num. decem, succursui vni, voluntarijs nauigationibus quinque, residentiæ in Conuentu 13. annorũ, & vltra, ac præterea se opposuisse in concursu ad Commendam, petijsse admitti, appellasse à sententia ad Equitis Grimaldi fauorem prolata, commisisse causam, eamq. prosequutum fuisse, atque ratione benemerentiæ superare D. Equitem Grimaldum, qui tres solum Carauanas se perfecisse docuit, & quo tẽpore fecit smutitionem huius Cõmendę possidebat Baiuliuatũ
3 Papiæ; & commendam Cremonæ, quæ sunt † incompatibiles cum alia Commenda requirente residentiam personalẽ

Conc.Trid.sess.7.cap.4.& sess.24.cap.17.de reformat. ac non
4 modo † melioramenta in eodem Baiuliuatu,& illius visitatio-
nem,quo tempore eum possedit iuxta *Statut. 9. de visitat.* sed
5 præterea † quinquennalem residentiam *à statut. 14. de com-
mend.* requisitam facere omisit.

Et D.Equitis Renati Cacciæ capacitatem non adimunt de
bita in pluribus partitis constituentia summam scut. 44.per ip
sum contracta , ac communi ærario Religionis persoluenda.
Quia,vt in dicta decisione R. P.D. Dunozetti fuit dedictum,
partim erant litigiosa, & sic nondum liquida, quæ propterea
6 non debent censeri debita,† præsertim ad inducendam pœ-
nam incapacitatis,& inhabilitatis in stabilimento 21.*de verb.
signific.* expressam *l.igitur ff.de liber.caus. Dec.in l.quod te.n.5.
ff.si cert.pet.*& in terminis stabilimentorum eiusdem Militiæ
Hierosolimitanæ,*Put.decis.393.lib.2.*partim verò ipse cōpen-
7 sauit † cum suis creditis,& compensationis beneficio ipso iure
pœnam euitari probant *Text.in l.si ambo.§.quotiens.ff.de cō
pensat.glos.in l.si constat in verb.ipso iure.C.eod.tit. Abb. in c.
fin.num. 11.de deposit.* partim denique contracta fuerint post
tempus smutitionis Commendæ , & hæc minimè potuerunt
reuocare capacitatem antecedentem.

Neque obstant aliæ partitæ debitorum vlterius ad exclusio
nem capacitatis dicti Equitis Renati coram me oppositæ vna
scilicet scut. 16. pro pretio armaturæ eidem ad prælium eunti
traditæ,& altera pecuniarum, quas ipse mutuo accepit : quia
quoad primam probatur , quo eamdem armaturam restituit,
8 & eo † ipso quod constat à Milite redeunte ex prælio fuisse re-
stitutam,cessat obligatio soluendi pretium,*l.in commodato. §.
fi.ff. commodat.* ad alia vero debita contracta ratione mutui
9 *Stat.26.de comm.ærar.* in quo huius generis debita † iuxta *Sta
tut. 20.de verb.signific.* minimè sunt expressa extendi non de-
bet,quod autem non sint comprehensa, probatur, qu a verba
dicti Statuti de comm.ærario sunt hæc(*il fratello,che sarà de
bitore dei dritti del nostro commun Thesoro*) & per verbum
(*Dritti*)hoc est iura communis ærarij,*d.Statut.20.de verbor
sign.* disponitur, intelligenda esse de spolijs,mortuarijs,vacā-
tibus,responsionibus,impositionibus,pēsionibus,passagijs,&
10 arretagijs,in quibus † nulla prorsus habetur mentio de debi-
tis ex causa mutui contractis, quæ propterea dicto Equiti Re
nato non præiudicant.

Neque dictæ distinctioni obstat *Stat.24.eod.tit. de comm.
11 ærar,* indistinctè disponens,† quod nullus debitor ærarij Cō-
mendas,& beneficia Religionis assequi valeat, atque ita debi
tores ex alia,quauis causa,quam iurium communis ærarij com
prehendat,quia paulo post sub eodem tit.sequitur dictum Sta
tutum 26.de arcendis à smutitione debitoribus,cum qualitate
huiusmodi iurium,& ad effectum priuationis etiam spei con
12 sequendi Commendas,addita fuerunt † *Statut. 20. & 21. de
verb.signific.* quæ vt supra fuit demonstratum, non modo re-
stringant huiusmodi iura ad debita ibi expressa , verum etiam
tam à priuatione, quàm ab incapacitate excipiant debita alte-
rius generis,vbi præterea habetur declaratio , quod debitores
iurium absque monitione,& sententia censeantur incapaces,
secus verò alij debitores,& ab istis statutis dictum *Statut. 24.
13 de comm.ærar.* cum † sint in vno,eodemque volumine compi
lata,debet recipere interpretationem iuxta doctrinam *Bald.
in cap. 1.sub nu.1.de præscript.*

Minus obstat,quod in actu smutitionis legatur,Equitē Gri-
maldum , & Equitem Cottam , non vero alios petijsse Com-
14 mendam,† quæ sine petitione non debetur *iuxta Statut. 43.
de commend.* quia ex eodem actu constat. de admissione alio-
rū,& etiam Equitis Renati , qui propterea in locum Equitis
Cottæ,vbi à petitione destitisset,fuerunt subrogati, quod mi-
15 nimè cōtigisset,nisi dicti Equites quoque petijssent † iuxta for
mam statuti,cuius dispositioni actum fuisse conformem præ
sumitur *Rota decis.309. in fin.par.1.diuers.*

Demum non obstat,quod trecenti ferè Equites sint magis
Antiani,quam dictus Eques Renatus Caccia,ad quos in ordi
ne antianitatis respectiuè pertineret Commenda, de qua agi-
16 tur;Quia sola prærogatiua antianitatis ad effectum † smutitio
nis non est sufficiēs, sed requiritur oppositio cū petitione,qui
bus deficientibus,dicti omnes Equites perinde habentur,ac si
17 non essent,† eo quod censentur neglexisse ius , quod ipsis ra-
tione antianitatis competebat ad Commendam , & ad illam
incapaces reputantur *ex dicto Statut.43.de Commend.*

E contra verò incapacitatem Equitis Grimaldi ex eo,quod
de tempore smutitionis non reperiretur debitor communis
ærarij descriptus in libris eiusdem ærarij, nec in lista recepto-
ris, quæ tunc temporis , nondum ad Conuentum esset trans-
missa, non remouet attestatio Magni Magistri , & concilij,in
qua habetur. quod nō sufficiat ad effectum incapacitatis , quē
esse in partibus debitorem iurium communis ærarij, si ex li-
bris Cameræ computorum in Conuentu appareat non esse ta
lem, etiamsi post factam smutitionem ex lista Receptoris ad
Conuentum, deinde trāsmissa comperiatur , quod in partibus
de tempore smutitionis celebratæ, erat descriptus debitor æra
18 rij . Si quidem † *Statuto 2.& 20.de comm, ærar.iuncta ordi-
natione Capitulari 23.eodem tit.* disponitur quod responsio-
nes,& iura huiusmodi singulo quoque anno solui debeant re-
ceptoribus in capitulo Prouinciali,& à prima die mēsis Maij,
vsque ad festum Sancti Ioannis Baptistæ alia etiam *ordina-
tione Capitulari 16.sub tit.de Capit.* cauetur, sufficere ad effe-
ctum incapacitatis quod eo tempore dumtaxat nō appareat
solutio,& prædictum *Statut. 21. de verb. signific.* loquens de
incapacitate ob eiusmodi iura non soluta est intelligendum
de solutione non facta termino in præcedentibus statutis assi-
gnato . Dicta autem statuta , & ordinationes continent con-
19 trarium eius,† quod prædicta attestatio,quæ propterea in cō-
cursu non est attēdenda ad *text.in cap. licet causam de probat.
cum alijs allegat.coram bon.mem. Litta in Taurinen.Cappel
la S.Lazzari 22.Martij 1596.* & lista cōtinet debitum Equi
tis Grimaldi ex causa administrationis Commendæ de Cre-
mona in summa scutorum 284.fol.82.contractum 16.Aprilis
anni 1631.quod iuxta *Statutum Religionis 26. de comm.ærar.*
de tempore smutitionis debebat apparere solutum, & quam-
uis idem Eq.Grimaldus 14.Iunij subsequentis, quo die proces
sit ad actum smutitionis , fecerit depositum scut.80. pro toto
eo,in quo apparere posset,ipsum esse ærarij debitorē,nihilomi
nus cum sub prætextu, quo se talem esset minimè appareret,
paulò post sibi depositum reddi obtinuerit, nullo iure euitari
potest incapacitas incursa ob non factam solutionem.

Neque alterum ex causa administrationis Commendæ de
Inurca , similiter incursam incapacitatem ob non factam so-
lutionem scut.182.fol.123.excusare potest lis orta inter ipsū,
& Membristam eiusdem Commendæ , quia constat, eum-
dem Equitem Grimaldum , non obstante controuersia, fuisse
à Receptore descriptum debitorem idque iure ipsum potuis-
20 se facere probatur *Statut. 20.sub tit. de comm.ærar* † in quo
Receptoribus datur electio exigendi à quouis eorum,idest ab
eo,qui obtinet membrum, vel a Priore, Baiuliuo,& Commē
datario Commendæ , a qua membrum dependet. Neque ex
subsecuta condemnatione Membristæ in summa scut. 160.
vllum inferri potuit præiudicium iuri antea D.Equiti Renato
quæsito , vltra quod nihilominus ex eadem condemnatione
constat, ipsum Equitem Grimaldum adhuc remansisse debi-
torem in residuo.

Denique subsistunt reliqua duo capita incapacitatis Equi-
tis Grimaldi ex deductis in decisione R. P. D.Merlino,quod
scilicet de tempore smutitionis obtineret Baiuliuatum de Pa-
21 pia,† cum Commenda de Cremona,quæ sunt incompatibi-
les cum tertia,quodq. in Commenda dicti Baiuliuatus omise
rit facere melioramenta.

Quibus non obstat, quod per suppressionem Baiuliuatus,
illiusq. translationem ad Commendam de Cremona factam
per 16. Equites Capitulantes remotū fuerit obstaculū incom-
patibilitatis , ac præterea per eosdē Capitulātes super defectu
melioramentorum cum eo accepta pecunia fuerit dispēsatū.
Quia facultas dictorum 16. Capitulantium restricta ad mores
reformandos,legesq. instituendas,ac ad deliberandum de cæ-
teris ordinationibus , alijsque negotijs statum publicum con-
22 cernentibus,*vt in Stat.1.de capit.circa fin.* non † debet exten-
di ad facultatem habilitandi incapaces, supprimendi,& trans-
ferendi dignitates Religionis à Sede Apostolica institutas ip-
sis nullibi tributam,neque ad priuilegia de vnien,& dismem-
bran beneficia Religionis per Pium Papam Quartum aliosq.
23 Summos Pontifices concessa eidem Religioni,† quæ per Ca
pitulum generale , non verò per 16. Equites Capitulantes re-
præsentatur, minusq. ad facultatē dispensandi super defectu
melioramentorum cum derogatione statutorum, quæ eidem
24 Capitulo † generali est reseruata, vt habetur in *stabilimento 3.
sub tit. de verb. signific.* Neque dictæ responsioni potest oppo-
ni decretum Magni Magistri Garzes,per quod prohibetur ip-
sis

ijs sexdecim Capitulantibus, ne de aliquo negocio gratiam cõcernente tractent absque speciali rescripto Capituli generalis. Quia quicquid sit de huiusmodi decreto, quod non ampliat facultatem eisdem Capitulantibus traditam *in præallegat. Statu*
25 *to 1. de Capit.* remanet semper verum, †quod neque per priuilegia Apostolica, neque per stabilimenta Religionis, minusq; per dictum decretum vlla ipsis tributa sit facultas dispensandi vel gratias concedendi cum derogatione statutorum. quæ vt
26 supra †pertinet ad vniuersum Capitulum Generale.

Et ita vtraque &c.

☞ * *Idest sub die 5. Martij 1635. est decisio 26. supra in hac part.*

☞ * *Idest sub die 23. Iunij 1634. est decisio 295. supra in hac part.*

§ *Et infra in sequenti parte adsunt aliæ decisiones in eadem causa sub diebus 20. & 23. Iunij 1636. & 1. Iulij eiusdem anni, & 24. Aprilis 1637. coram eodem bo. me. Motmanno, & 9. Decẽbris 1639. & 13. Aprilis 1640. coram Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano.*

ILLVSTRISS. D. MACHIAVELLO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO.

Augustana Decimarum.

Die Lunæ 18. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Cura animarum si sit penes aliquam Ecclesiam Regularem, & reperiatur deputatus simpliciter Vicarius pro Sacramentorum administratione, tunc d. Vicario ius non assistit pro obtinenda manutentione super perceptione decimarum, cum ipse non sit verus Rector cum cura principaliter resideat penes Monasterium.

SVMMARIVM.

1 *Possessionem suam quis probare nequit, si iam probatum existat, quod ea penes alium manet.*

2 *Ecclesia Parochialis si sit vnita Ecclesiæ Regulari, tunc cura animarum principaliter residet in Monasterio, & non penes Vicarium, & nu. 13.*

3 *Decimæ tanquam patrimonium Rectoris de iure ei debentur.*

4 *ad Causam quis censetur admissus in statu, & terminis, in quo reperitur.*

5 *Tertius admissus ad causam in statu, & terminis, in quo reperitur, ei obstat sententia lata, ac si contra ipsum indiuidualiter promulgata esset.*

6 *Vicarius in decimis sibi assignatis pro congrua habet intentionem fundatam.*

7 *Manutentio dari non potest, si non constet de possessione.*

8 *Vicario Parrochiali licet debeatur congrua portio, non tamen potest pro ea illorum bonorum manutentionem prætendere, quæ non fuerunt ei ad hunc effectum assignata.*

9 *Transactiones si per sententiã fuerint declaratæ nullæ, & inualidæ non obstant.*

10 *Beneplacitum Apostolicum non præsumitur in alienationibus rerum Ecclesiæ etiam stante lapsu 30. annorum si non appareat de obseruat de obseruantia.*

11 *de Obseruantia in alienationibus rerum Ecclesiæ debet certitudinaliter constare, vt ex lapsu 30. annorum præsumatur interuenisse beneplacitum Apostolicum.*

12 *Testes non probant possessionem alicuius, si deficiat in eis sufficiens causa scientiæ.*

14 *Testes quantum fieri potest reducendi sunt ad concordiam.*

15 *in Confessione ea interpretatio sumenda est, quæ cum veritate facti magis concordat, & minus quam fieri potest, præiudicat confitenti.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 75. quæ est in eadem causa sub die 19. Nouemb. 1635. coram eodem Illustris. Patriarcha.

DECISIO CCCIII.

LAta per Reuerendissimum D. meum Decanum sententia Rotali, in qua pronunciatum fuit cõtra Communitatem, & Homines loci Fiessen, Monasterio Beati Magni vigore antiquæ vnionis deberi omnes decimas, quæ intra limites Ecclesiæ Parochialis eiusdem loci, etiam ex nouualibus colligebantur. Accidit quod modernus huiusmodi Ecclesiæ Vicarius prætendens tales decimas ad se pertinere, commissionem impetrauit, cum qua pro suo iure, & interesse obtinuit ad causam admitti, petijtq. manuteneri in illarum exactione, quod cũ ei nullo iure competeret, fuit per Dominos vnanimiter denegatum.

Nam consideratum fuit, quod vel petebatur mandatum de manutenendo in quasi possessione percipiendi integras decimas dictæ Parochialis, & hoc concedi nequaquam poterat,
1 quia Vicarius non solum †non probabat possessionẽ, quæ penes Monasterium extare colligebatur ex testibus, verum etiã deficiebat ei iuris assistentia, quoniam ipse non est verus Rector. sed simpliciter Vicarius pro Sacramẽtorũ administratio-
2 ne deputatus, vnde cura principaliter residet †in Monasterio, cui talis Ecclesia ab Augustano Episcopo iã fuit vnita, ideoq.
3 huiusmodi decimæ tanquam patrimoniũ Rectoriæ, † nõ ipsi Vicario, sed dicto Monasterio tanquam Parocho de iure debentur *Cardin. in Clem. 1. de offic. Vic. nu. 10. Caputaque decis. 339. nu. 2. lib. 3. Mohed. decis. 5. de decimis Rot. decis. 710. nu. 3. par. 2. recent.* Accedente præsertim quod Vicarius fuit ad hãc
4 causam †admissus in statu & terminis, in quibus illa reperiebatur iuxta *text. in c. vt lit. pend. in 6.* & ita non poterat exactionem decimarum prætendere, quæ per sententiam Rotalem
5 fuerat iam Monasterio concessa, † obstabat enim ei talis sententia ac si contra ipsum indiuidualiter promulgata fuisset *Innoc. in c. cum super de re iudic. num. 6. in fin. Put. decis. 71. nu. 1. lib. 3. in correct. Mohed. decis. 3. de iudic. Rot. decis. 431. num. 5. par. 1. recent. & corã Greg. XV. decis. 259. & 303. nu. 1. & in Nouarien. decimarũ 29. Aprilis 1633. coram R. P. D. meo Verosp.*

Vel potius petebatur manutentio in possessione quorundã bonorum, & in quasi possessione exigendi certam ratam pecuniarum, quæ eidem Vicario pro congrua sustentatione loco decimarum assignata fuisse dicebãtur, & neque hoc visũ
6 fuisse posse concedi, quamuis enim non †solum Parochus, sed etiam Vicarius in decimis assignatis pro congrua habeat fundatam intentionem *Gonzal. super regul. 8. glos. 5. d. 3. num. 26.* tamen in nostro casu de simili assignatione per Monasterium facta nullibi apparet, nec de actuali ipsius Vicarij possessione sufficiẽter docetur, ideoque †manutentio
7 quoad hanc partem sufficiẽter docetur, ideoque †manutentio dari non poterat *vulgat. §. retinẽda instit. de interd.* licet enim
8 Vicario debeatur congrua portio, † non tamen potest pro ea illorum bonorum manutentionem prætendere, quæ non fuerunt ei ad hunc finem assignata.

Neque obstant allegatæ transactiones, quoniam tanquam
9 nullæ & inualidæ iã †à Rota coram Eminentiss. D. meo Cardinale Vbaldo sub die 28. Martij 1631. penitus reiectæ fuerũt
10 deficit enim in ipsis consensus Monasterij, †ac beneplaitum Apostolicum, quod ex lapsu 30. annorum non potest in hoc casu præsumi, cum non appareat de obseruantia, *Rota inter rec. decis. 694. nu. 5. par. 1. & coram Reuerendiss. Domino meo Decano decis. 301. num. 3. & decis. 362. num. 5.* cum concordãtibus adductis per *Adden. ad Greg. XV. dec. 354. nu. 18. ante*
11 *med.* de qua quidem† obseruantia deberet etiam constare certitudinaliter, non autem præsumptiue *Marescot. var. resolut. lib. 1. c. 13. num. 13. & 14. Add. ad Greg. XV. d. decis. 354. nu. 18. & Reuerendiss. Dominus meus Decanus d. decis. 301. nu. 4.* hic autem de ea nullo modo constat, vnde nullum fieri potest in tempore fundamentum.

12 Non obstant testes ad probandum †Vicarij possessionẽ adducti, quia vel nihil probant deficiente in eis sufficienti causa scientiæ, vel sub possessione Vicarij intelligendi sunt de pos-
13 sessione Monasterij, à quo ipse dependet, & in† quo residet Parrochialitas ex iam dictis, vt sic tollatur omnis contrarietas per opportunam conciliationem, cum testibus Monasterij deponentibus de possessione Abbatis, sunt enim testes quã†ma-
14 xime fieri potest reducendi ad concordiã *Greg. XV. decis. 351. num. 38.* Neque repugnant verba Abbatis in articulis, dum asseruit Monasterium pendere quotannis tantum ex decimis

pro alimentatione Vicarij, quia hoc potius arguit decimas col
ligi ab Abbate, & Vicariũ ricere congruam de manu ipsius, il-
15 la enim in confessionibus † amplectenda est interpretatio,
quæ cum veritate facti magis concordat, & minus quam fieri
potest præiudicat confitenti, *Nau. conf. 245. nu. 3. Surd. cons. 5. nu. 45. & seqq. Rot. dec. 121. nu. 18. par. 1. diuers.*

Et ita vtraque &c.

Infra in sequenti parte aderit alia decisio in eadem causa sub die 27. Iunij 1639. coram R. P. D. Bicho.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana, seu locorum Montium.

Die Mercurij 15. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Sententiæ nullitas quando sit ineuitabilis. Iudicium, licet debeat agitari vbi res est sita, tamen hoc fallit in actione personali. Monitorij publicatio, vt dicatur validè facta, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, quando non priuet quem sua possessione.*
2 *in Executiuis licita est variatio.*
3 *Sententiæ nullitas est ineuitabilis, si Iudex sit incompetens.*
4 *Iudicium debet agitari, vbi res sita est.*
5 *Iudicium, si agatur vigore actionis personalis, tunc non est adeundus Iudex loci sitæ rei, sed forus illius qui conuenitur.*
6 *per Edictum processus vt valeat, debet prius probari non tutus loci accessus.*
7 *Testes, in diuersa causa examinati in alia non faciunt fidem nisi in ea fuerint repetiti.*
8 *Iudex si habeat facultatem informandi se extraiudicialiter, ei talis facultas non suffragatur, si appareat eum velle iudicialiter procedere. nu. 9.*
10 *Monitorij sola publicatio non est satis in valuis Ecclesiæ, si non legatur eam fuisse factam in valuis Ecclesiæ, & nu. 13.*
11 *Et ea est ratio, vt citatio deuenire possit ad notitiam citati.*
12 *Aduerte etiam, quod originale ipsius citationis debet affigi, & persistere per aliquas horas in valuis Ecclesiæ.*
14 *Dictio, penitus, idem importat quam ex toto, in totum, & omnino.*
15 *Rerum retentione loco assecurationis, quando quis non possit priuari.*
16 *Sententiæ nullitas, aut iniustitia ex nouiter deductis potest probari, quando sententia fuit lata minus legitimè non citata parte.*

Supra ad decisionem 70. quæ est in eadem causa sub die 4. Iulij 1635. coram eodem bon. mem. Buccabella.

DECISIO CCCIV.

PErsistentes Domini in decisis sub die 4. Iulij præteriti *
denuò resoluerunt D. Simoni dandum esse mandatum
de manutenendo in possessione locorum Mõtium, de quibus
1 agitur, quia constat de eius † possessione de tempore motæ li-
tis, quia non fuit per sententiam A. C. priuatus, cum ille nulli-
ter, & iniustè processerit, ipseque se non habuerit pro spoliato
ex adductis in decisione.

Nec visum fuit obstare, quod pro parte D. Angeli dicebatur
sibi licuisse deserere iudicium Ianuæ cœptum, & nouuum in-
2 stituere, tum quia illius instantia fuerat perempta tum † etiam
quia in executiuis licita est variatio secundum *Ias. cons. 9. n. 43. & cons. 28. nu. 8. lib. 1. Caputaq. decis. 50 nu. 5. par. 1. & fuit dictum in Romana dotis 10. Septembris 1632. coram R. P. D. meo Pirouano*. Quia dato etiam quod hoc sit verum, adhuc ta
men in isto iudicio nullitas sententiæ prędictæ est ineuitabilis,
3 quoniam A. C. non erat iudex competens, † neque ratione
personæ, quæ ei minimè subiecta erat, nec etiam ratione rei,
cum regula *l. fin. C. vbi in rem. act. & cap. fin. de for. compet.*
4 quod † respetti possit in loco vbi sita est non procedat, si peta
5 tur actione personali, quia in hoc casu non est † inspiciendus
locus rei sitæ, sed forus illius, qui conuenitur iuxta *glos. in l. forma. §. si vero quis verb. leuari. vers. in personali. ff. de cens. Bart. in d. l. fin. C. vbi rem. act. Abb. in d. c. fin. nu. 43. vers. secus si agitur, Surd. cons. 168. nu. 53.*

Præterea etiam si A. C. fuisset Iudex competens, adhuc ta-
men intraret secunda nullitas in decis. deductæ ex eo quod
6 ipse processit per † ædictum non probato prius non tuto acces-
su ad locum Ciuitatis Ianuę, vbi d. Simon commorabatur iux
ta Praxim relatam in formulario terminorum, quam repetunt Vant. de nullit. ex defect. citat. num. 127. & Vestr. lib. 4. cap. 2. nu. 3. vers. & tunc.

Neque enim ad hoc sufficiunt testes dati in summario An-
geli nu. 15. quia non fuerunt examinati, vel repetiti in hac cau
7 sa, ideo † in ea probationem aliquam non faciunt *cap. inter dilectos. vers. nec attestationes de fide instrum. l. 1. & tot. tit. rem int. alios act. & DD. in l. 2. C. de eden. Mantic. decis. 105. nu. 8. Caual. decis. 233. nu. 5.*

Nec quidquam facit quod A. C. possit super hoc se etiam extraiudicialiter informare.

Quia dato, quod hoc sit verum, nihilominus ex quo in casu
8 proposito † apparet eum voluisse sequi cognitionem resultan-
tem ex actis huius causæ, vt constat ex verbis illis monitorij
(constituto prius nobis per testes fide dignos de mandato no
stro examinatos ad dictum Simonem monẽdum in dicta Ci-
uitate tutum non patere accessum) suffragari non potest talis
9 facultas se etiam † extraiudicialiter informandi, qua apparet
vsum non fuisse ex regula, quod potuit noluit &c. *cap. cum super Abbatia de offic. deleg. l. multum interest. C. si quis alteri vel sibi Vant. de nullitat. ex defect. iurisdict. ordin. nu. 170. Cassad. dec. 7. de appellat. num. 7.*

Et demum benè etiam subsistit tertia nullitas pariter in de-
10 cisione ponderata, † ex eo quod sola publicatio monitorij in
valuis Ecclesiæ non fuerit satis, cum non legatur eam fuisse
factam, dum multitudo populi intrabat, & exibat iuxta *decis. Crescent. 5 de dol. & contum. Rot. decis. 1057. libr. 3. p. 3. diuers. Marches. de commis. appellat. in cur. cap. 5. num. 280. fol. 222.*
11 idque ea ratione, † vt scilicet citatio deuenire possit ad noti-
tiam citati, propter quam *in decisione* Ianuen. *separationis thori coram Reuerend. D. meo Decano sub die 16. Feb. 1632.* dictum
12 fuit originale ipsius citationis, † debere affigi, ac persistere per
aliquot horas in valuis Eccl. Maioris, & Cassad. *dec. 4. nu. 2. de dol. & contum. & decis. 1. de appellat.* requirit vt etiam publicè
13 legi † debeat tenor ipsius citationis.

Quod verò attinet in iniustitiam eiusdem sententiæ subsi-
stunt ea, quæ Domini in decisione ponderarunt, quod scilicet
ex conuentione dictus Simon retinebat loca montium, donec
remaneret quietatus, liberatus, & pænitus absolutus à promis-
sionibus, & obligationibus per eum factis pro dicto Angelo
de euictione, & legitima defensione palatij, & viridarij vendi-
ti, vnde cum infra tempus 15. annorum superuenerint mole-
stiæ, & non doceatur illas fuisse omninò sublatas, ita vt dictus
Simon à dicta eius obligatione totaliter liberatus remanserit
14 iuxta propriam significationem, † & importantiam illius di-
ctionis pænitus, idem significantis, quod ex toto in totum, &
omninò *Surd. cons. 167. num. 16. cum alijs congestis per Grat.*
15 *dict. 157. nu. 1. & Barbos. dict. 249. nu. 3. & 4.* Non potuit † in-
terim dictorum locorum retentione priuari.

Non obstat, quod de prædictis nullitatibus, & iniustitia cõ-
stat ex nouiter deductis. Nam placuit responsio, quod senten-
16 tia prædicta fuit lata ipso † Simone non legitimè citato, qui
propterea ante illam iura sua deducere minimè potuit, &c.

Et ita vtraque parte informante &c.

* *Est decisio 70. supra in hac parte, & in sequenti parte aderit alia sub die 15. Iunij 1638. coram Reuerendiss. P. D. Pirouano.*

R. P. D. GHISILERIO.

Auximana Census.

Die Lunæ 19. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Possessionem capiens authore Prætore, vt iuste possidere dicatur, quid sufficiat. Iudex loci, in quo sita sunt bona, est competens non obstantibus quibuscumque priuilegijs exemptionis personæ rei concessis. & plura habentur, quando quis comparet coram Iudice sibi non cõpetenti, an dicatur cõsensisse in iurisdictionem. Dotis exactio est probanda ad hoc, vt maritus possit conueniri ad illam restituendam.

SVMMARIVM.

1 *Possessionem capiens authore Prætore iustè possidere censetur, nisi de nullitate, & iniustitia ita clarè doceatur, vt nulla tergiuersatione defendi possit.*

2 *Sententiam iustam, & validam habens contra se, non potest prætendere manutentionem, etiam si constaret de eius possessione.*

3 *Iudex ritè, & rectè procedens priuat possidentem possessione per immissionem, etiam absque expulsione possessoris.*

4 *Ciues Lauretani non possunt alibi conueniri quam in Ciuitate Laureti tamquam exempti à iurisdictione Gubernatoris Marchiæ.*

5 *Actio, quando est merè realis, postulat, vt dirigatur contra bona.*

6 *Iudex loci in quo sita sunt bona, est Iudex competens, non obstantibus quibuscumque priuilegijs personæ rei concessis.*

7 *Mons Philatranus est subiectus iurisdictioni Gubernatoris Marchiæ, non autem Gubernatoris Laureti.*

8 *coram Iudice sibi non competenti comparens simpliciter, dicitur consentire in illius iurisdictionem, ita vt amplius non potest allegare defectum iurisdictionis.*

9 *Consensus tacitus sufficit, vt quis consentiat in iurisdictionem.*

10 *Fori declinatoriæ oppositio non releuat, si ab ea fuerit recessum per sequentes comparitiones sine protestatione factas.*

11 *Protestationes iudiciales debent repeti in quolibet actu, alias censetur ab eis recessum.*

12 *Iurisdictio iudicis prorogari non potest in præiudicium eius, cui concessa est ad effectum impediendi, vt is quandocumque causam ante latam sententiam auocare non possit. Sedsecus est in præiudicium partis consentientis.*

13 *Iurisdictio in proprium præiudicium comparentis prorogari potest.*

14 *de Iurisdictionis defectu dari non potest, post quam quis consensit in Iudicem, & maximè post sententiam.*

15 *Exempti possunt prorogare iurisdictionem eorum, quibus circumscripta exemptione erant subiecti.*

16 *Immissio vigore Saluiani si sit excessiua, redditur nulla in totum.*

17 *Fructus vt dicantur percepti per possessorem, non sufficit sola possessio instrumentalis.*

18 *Mandatum de associando non dicitur habuisse effectum, si bona ab alijs possideantur, & nu. 23.*

19 *Compensatio non admittitur à credito vnius ad creditum alterius.*

20 *Testes examinati ad perpetuam rei memoriam non probant. amplia nu. 21.*

22 *Testium primæ depositioni standum est, & maximè si sit adminiculata.*

24 *ad Possessionem capiendam requiritur mandatum procuræ.*

25 *ad Manutentionem impediendam si allegetur excessus, debet plenè probari.*

26 *Excessus ab allegante est concludenter probandus.*

27 *Excessus regulariter non præsumitur.*

28 *Saluianum interdictum non competit contra creditorem habentem hypotecam anteriorem.*

29 *Retentio cui detur.*

30 *Creditori hypotecario anteriori non potest impediri immissio per creditum dotale posterius.*

31 *de Iure tertij opponi non potest.*

32 *de Iure tertij opponi potest, quando est exclusiuum iuris agentis.*

33 *in Hæredem actiuè, & passiuè transeunt omnes actiones.*

34 *Sententia, quando non potest dici iniusta ex eisdem actis, sequitur quod Iudex iustè processerit.*

35 *Iudex tunc spoliare dicitur, quando notoriè constat de nullitate, & iniustitia sententiæ.*

36 *Sententia an sit iusta, nec ne, hoc venit discutiendum ex eisdẽ actis, non autem ex nouiter deductis.*

37 *in Executiuis non attenditur possibilitas iuris deducendi, sed quod est deductum, vel probatum.*

38 *Iura post sententiam producta non suffragantur.*

39 *pro Dotis repetitione nulla competit actio vxori, nisi dotis consignatio probetur.*

40 *Dotis exactio nisi probetur, nec maritus, nec eius heredes tenentur aliquid restituere.*

41 *Dos vt dicatur tradita, quid necessario veniat probandum.*

42 *Confessioni mariti de receptione dotis non creditur, etiam si præcesserit dotis solutio.*

43 *Confessioni mariti de receptione dotis tunc multo minus est standum, si sit facta in præiudicium creditorum.*

44 *Instrumentum non dicitur in forma probanti, si careat die, anno, testibus, & subscriptione Notarij.*

45 *de Credito claro, & liquido constare debet ad hoc, vt possit impediri manutentio per illud.*

46 *Creditum dicitur liquidum, quando interuenit vel confessio partis, vel res iudicata.*

47 *Mandatum executiuum relaxatum per contradictas nemine contradicente, creditoribus non potest præiudicare habentibus anteriorem hypotecam.*

48 *Contractus minorum sunt nulli, non seruatis solemnitatibus requisitis à constitutione Marchiæ, quæ sunt necessariæ etiã in contractibus forensium.*

49 *Contractus celebratus cum minore absque solemnitatibus statuarijs est nullus minore volente, ac ipso volente est validus, & tenet.*
Et ratio est, quia solemnitates sunt inductæ fauore minorum.

50 *Nullitatis contractus ab illo tantum potest allegari, cuius fauore specialiter est nullus.*

51 *Fides baptismatis non probat, si non sit extracta à Parocho, seu ab alio de eius mandato.*

52 *Fides baptismatis extracta ab eo, ad cuius officium non spectat baptizare, non attenditur.*

53 *Minor censetur ratificasse contractum ab eo celebratum sine solemnitatibus, si maior factus illum obseruauerit per lapsum quinquenij cum solutione fructuum.*

54 *Contractus ignorantiam quis non potest allegare, si ipse illum celebrauerit.*

55 *Ignorantia non præsumitur, nec attenditur.*

56 *Vrbeuetana census, & Tudertina nullitatis obligationis declaratus.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 165. quæ in eadem causa sub die 23. Iunij 1636. coram R. P. D. Ghisilerio.

DECISIO CCCV.

DOminus Camillus Rinuccinus creditor Simonis Gentiloni ratione fructuum decursorum cẽsus ad sui fauorem impositi in sorte scutorum 4200. super tenuta di Monte Pole sco probatis extremis necessarijs in Saluiano, obtinuit à Locũtenente Gubernatoris Marchiæ contra Capitaneũ Philippum & Hieronymũ eius filium de Riccardis detẽtores supradictæ tenutæ immitti in possessionẽ, donec fuerit satisfactus de fructibus eiusdem census decursis, & in futurum decurrendis, & deuoluta causa per appellationem in Curia coram A. C. Dictis de Riccardis fuit concessum mandatum de manutenendo, à quo interposita appellatione, & commissa causa in Rota,

ta,propositoq; dubio, Cui esset dandum mandatum de manutenendo ad fauorem D. Rinuccini fuit resolutum.

Ratio resolutionis fuit, quia ex instrumento publico constat de illius possessione adepta vigore dictæ sententiæ in Saluiano latæ, & cum ipse authore Prætore cepetit possessionem,
1 † iustè possidere censetur, nisi de nullitate, & iniustitia sententiæ ita clarè doceatur, vt nulla tergiuersatione defendi possit. *Abb. in c. cum causam nu. 4. vers. secus si de offic. deleg. Aym. cons. 5. num. 8. & cons. 302. num. 2. in princ. Rot. coram Card. Seraph. dec 616. nu. 8. & 9. in Romana de Bombellis 31. Maij 1613. corã bo. me. Card. Sacrato, in Romana melioramentorũ 9. Decemb. 1616. coram bo. mem. Vbaldo, in Romana vineæ 7. Febr. 1620. corã bo. me. Archiepiscopo Dunozetto, & Rauenat. Saluiani 26. Maij 1634. coram me.* Vnde Riccardi contra
2 quos fuit lata sententia iusta, & valida, † non possunt prætendere manutentionem, licet constaret de illorum possessione, quia iudex ritè procedens, priuat possessione per immissionē
3 etiam sine † expulsione possessoris. *Angel in l. qui vniuersas §. item cum prætor de acquir. poss. vbi Imol. num. 1. & cæteri Doctores. Alex. nu. 3. & Ias. nu. 20. Abb. in c. cum quibus nu. 10. de sent. & re iudic.*

Obiecta autem, quæ per Riccardos adducebantur contra validitatem, & iustitiam sententiæ Dominis non sunt visa releuare.

Non primum ex defectu iurisdictionis sub prætextu, quod Riccardi rei conuenti Ciues Lauretani non possent alibi con-
4 ueniri, quã in Ciuitate Laureti tamquam exempti † à iurisdictione Gubernatoris Marchiæ, vigore Motus proprij fel. rec. Pauli V. sub dat. Tusculi 4. Idus Septemb. anni 1620. de quo *in Lauretana iurisdictionis 2. Iunij 1631. coram Illustriss. Vr-*
5 *gellen.* quia tollitur ex natura actionis, † quæ cum sit merè realis, postulat, vt dirigatur contra bona, vnde intrat conclusio,
6 † quod Iudex loci, in quo sita sunt bona sit Iudex competēs, non obstantibus quibuscumq; priuilegijs personæ Rei concessis, *ad text. in c. 1. de priuil. in 6.* & in puncto *Castrens. in l. fin. C. vbi in rem actio. Barbos. in l. hæres absens, §. proinde num. 3. ff. de iudic.* in articulo fori ratione rei, *Soccin. in cap. sanè num. 14. de foro compet.* & sic cum bona super quibus fuit facta exequutio sint in territorio Montis Philatrani subiecto
7 iurisdictioni Gubernatoris † Marchiæ, non autem Gubernatoris Laureti, certum est, quod Riccardi quantumuis priuilegiati tenebantur respondere coram iudice rei sitæ. Vlterius Riccardi simpliciter comparendo coram Gubernatores Mar-
8 chiæ consenserunt in illius iurisdictionem † itaut amplius non possint excipere de defectu iurisdictionis, *vt per Felin. in cap. cum omnes num. 8. de constit. Ias. in l. si vnus, §. pactus me pete-*
9 *ret num. 9. de pactis*, quia sufficit † consensus tacitus. Nec fa-
10 cit oppositio † declinatoriæ *Sanctæ me. Greg. XV. decis. 43. num. 3. Afflict. super Constit. Neapol. lib. 1. rubr. 37. num. 38.* quia ab ea fuit recessum per sequentes comparitiones sine,
11 † protestatione factas, sed vt operaretur, debebat repeti in singulis actibus præiudiciarijs, *vt fuit dictum in Romana nullitatis subhastationis 15. Nouembris 1577. coram Brauo, & coram Sanctæ mem. Gregor. XV. decis. 44. num. 7. & 8. Mo-*
12 *hedan. decis. 2. de iudic.* Et licet † iurisdictio prorogari non possit in præiudicium eius, cui concessa est ad effectum impediendi, vt is quandocumque causam ante latam sententiam
13 auocare non possit: Attamen † secus est in præiudicium ipsius partis consentientis, quia potest per eam iurisdictio in proprium præiudicium prorogari. Neque post prorogationem
14 maximè verò † post sententiam potest is, qui consensit dare de defectu iurisdictionis, vt in terminis declarat *Natta consil. 636. num. 62.* & benè distinguit *Surd. cons. 47. num. 36. post med. vers. & ita dicit se intelligere.* Et quod exempti possint
15 prorogare iurisdictionē † eorum, quibus circumscripta exēptione erant subiecti, *tradunt Doctores in cap. si diligenti de foro compet. Gemin. cons. 83. num. 9. Corn. cons. 214. nu. 8. lib. 2. Ferret. cons. 102. n. 18. Rota coram sanctæ mem. Greg. XV. dec. 325. nu. 23. & coram Seraph. decis. 595. nu. 7.*

Non secundum ratione excessus, quia fuerunt in sententia comprehensa scuta 326. pro quibus idem D. Rinuccinus de mense Ianuarij 1626. associatus fuerat ad possessionem fundi censuati, ex qua possessione non docto de aliquo legitimo
16 impedimento, † fructus præsumuntur percepti, & per consequens prædicta immissio vigore Saluiani tamquam excessiua redditur nulla in totum, *Rota in recent. decis. 90. num. 3. in fine, & 282. num. 1. par. 3.* quia debiti quantitas fuit diminuta mediante dictorum fructuum perceptione. Nam huic obiecto fuit responsum, non probari effectuationem dictæ associationis, sed solam possessionem instrumentalem, quæ
17 ad effectum, † vt fructus præsumantur percepti, non suffragatur, sed probanda est realis, & actualis possessio, *bon. mem. Cardinalis Caualerius decis. 138. per totam*, quia licet constet de instrumentali possessione, non tamen sequitur, quod possessor fructus perceperit, sed pro parte D. Rinuccini abūdè
18 iustificatur mandatum de associando non † habuisse effectū ex quo bona ab alijs possidebantur. Siquidem respectu medietatis prædij illa possidebatur per Franciscam relictam Simonis Gentiloni debitoris ratione suæ dotis, & ex eo quod eadem Francisca statim sequuta morte Simonis, de anno 1624. fuit adepta possessionem fundi censuati in eaque continuauit vsque ad obitum de anno 1630. de hac medietate non fuit capta possessio in vim dicti mandati de associãdo, vt ex confessione Franciscæ, de qua in litteris datis in Summario num. 6. ibi, *Hora essendo comparsi detti sbirri di lancio sono andati in detta Palombara del Rascanti, & hanno preso tenuta di quella, e terre annesse, e nell'altra parte, che sempre hò goduto io pacificamente di detta possessione, che si dice la Polombara nuoua con some 30. di terra in circa, detti sbirri non si sono appressati, anzi hauendo io mãdato l'hinibitione mia nei confini delle Terre sudette, che godeua detto Sig. Simone, che al presente godo io a conto della mia dote, &c.* & inferius, *& hauemo preso relatione del balio non solo della presentata di detta inhibitione, ma anco fede authentica di detto balio, che alla parte della possessione, che possedeua detto Sig. Simone, e che io posseao come sopra, la detta Corte non s'è appressata ne hà fatta essecutione alcuna, &c.* Respectu vero alterius medietatis dicti prædij, illa possidebatur ante associationem ab Aurelio Rascante titulo emptionis; & quia in associatione per D. Rinuccinum obtenta non fuerat citatus Rascantes, ipse obtinuit ab A. C. de eodem anno 1626. manuteneri in sua
19 possessione, † quibus stantibus D. Rinuccino creditori remanent salua primeua iura, *l. stychum, §. si creditor debitoris vbi Bart. ff. de solut. Rot. decis. 634. nu. 9. par. 1. recentior. & in Romana censuum 7. Maij 1629. coram me.*

Nec facit, quod ad probandam perceptionem fructuum
20 fuerint examinati testes per Riccardos, tum † quia fuerunt examinati ad perpetuam rei memoriam, & Petrus Thomæ Mancini fuit examinatus 5. Martij 1635. & Ioan. Franciscus,
21 Ioannis Antonij Stacciotti 7. Martij eiusdem anni, & † sic lite pendente absque iurisdictione, & partis citatione non solum non probant, sed nec etiam faciunt adminiculum, tum etiam quia primus testis in alio præcedenti examine sub die 7. Nouembris 1634. contrarium expressè deposuit dicens, *Qualmente prima di Luglio dell'anno 1633. l'Illustriss. Sig. Camillo Rinuccino di Firenze, nè altri per lui hanno mai tenuti, ne presi frutti di sorte alcuna dalla possessione di some 33.*
22 *in circa, &c.* Et propterea standum † est primæ depositioni, maximè cum sit adminiculata ex inhibitione dotali ad fauorem Franciscæ, quæ possidebat fundum censuatum ratione suæ dotis, & impediuit exequutionem mandati de associando, & pariter adminiculatur ex instrumento possessionis per eam de nouo adeptæ 2. Nouembris 1628. & in instrumento dotali celebrato 18. Iulij 1629. cum Philippo Riccardo, cui in specie assignauit in dotem fundum censuatum, respectu alte-
23 rius medietatis fundi censuati, nec habuit † effectum mandatum de associando, quia Rascantes nunquam dimisit suam possessionem, & vt fuit dictum supra, obtinuit manuteneri contra D. Rinuccinum de mense Iunij, & sic ante tempus recollectionis fructuum, deindeque 10. Octobris 1627. suam medietatem vendidit Reuerendiss. Achiepiscopo Firmano, vt ex instrumento venditionis. Vltra quod obiectum penitus tollitur ex eo, quod possessio fuit capta per Florellum, qui
24 † non habebat mandatum procuræ ad capien. possessionem, vt benè iustificatur ex mandato dato in Summario illorum de Riccardis num. 11. ex cuius lectura apparet dictum Florellum 30. Martij 1628. & sic per duos annos post fuisse constitutum Procuratorem ab Archiepiscopo Firmano ad exigendum proprium creditum ex causa census ab hæredibus Simonis Gentiloni, & propterea patet, non fuisse captam possessionē per Florellum nomine D. Rinuccini, sed nomine Archiepi-
25 scopi Firmani, quibus omnibus simul iunctis satis patet, † pl-

prætensum excessum non iustificari ad effectum impediendi
manutentionem D. Rinuccini possidentis anctoritate iudi-
cis, *vt tenuit Rota allegata Rauennatensi Saluiani, 26. Maij*
26 *1634. coram me*, & tamen excessus ab allegante est † conclu-
denter probandus, *l. 2. de probation. Aym. cons. 211. numer. 29.*
27 *Caputaq. decis. 301. par. 2.* quia regulariter excessus † non
præsumitur, *Rota decis. 44. de appellat. in nou. Seraphin. decis.*
1189. num. 1. & 2. Rota in Narnien. dotium 28. Maij 1631.
coram me.

Tertium obiectum anterioritatis crediti dotalis Franciscæ,
& Septimiæ pro quo Riccardi prætendebant retentionem,
28 ex quo Saluianum † interdictum non competit contra cre-
ditorem habentem hypothecam anteriorem, pariter non sub-
sistit, quia si Riccardi deducunt eorum creditum ex dote Frã-
ciscæ, non dicitur anterius, ex quo Francisca iam decesserat,
& sic illius dos soluto matrimonio iam redierat ad filios pri-
mi matrimonij, qui fuerant hæredes Simonis debitoris sine
beneficio legis, & inuentarij, sicq; deficiebat huiusmodi credi
tum in Philippo, vt in marito dictæ Franciscæ, qui propterea
29 non poterat prætendere retentionem, † quæ non datur nisi
creditori, qualis non erat Philippus iam effectus debitor dotis,
quam restituere tenebatur hæredibus dictæ Franciscæ, si ve-
rò deducant anterioritatem crediti ex dote Septimiæ, illud est
posterius, quia cẽsus fuit impositus à Simone anno *1614.* quo
tempore Septimia non solùm non habebat creditum dotale,
sed nec etiam erat nata, & Septimia nupsit Hieronymo de an
30 no 1629. & sic eius creditum dotale longè posterius † non
potest impedire immissionem petitam per creditorem hypo-
thecarium anteriorem, *Mantic. decis. 42. nu. 3. & 69. nu. 1.* &
alias pluries.

31 Neque dicatur posse in hoc casu Riccardos dare † de iure
tertij nempè filiorum, & hæredum Franciscæ, quibus compe-
tebat retentio dictorum bonorum ratione crediti materni an-
terioris impositioni census ad fauorem D. Rinuccini, cũ hæc
32 exceptio † sit exclusiua iuris agentis; Nam Dominis placuit re-
sponsio quod cum filij & hæredes Franciscæ sint etiam hære-
des Simonis debitoris census, & adiuerint hæreditatem ipsius
Simonis simpliciter, nullo confecto inuentario, in illos tran-
33 sierunt † omnes actiones actiuæ, & passiuæ, itaut tamquam
debitores D. Rinuccini non potuerint impedire illius immis-
sionem.

Secundo, respondebant Domini, quod in actis iudicis de
partibus, qui tulit sententiam de tempore latæ sententiæ non
constabat de anterioritate ex instrumento dotali, & quod in
illis non fuerat probatum matrimonium. Vnde cum dicta
34 sententia † non possit dici iniusta ex eisdem actis, sequitur,
quod iudex iustè processerit, & quod possessio tradita D. Ri-
35 nuccino non sit spoliatiua, quia tunc iudex dicitur † spoliasse,
quando notoriè constat de nullitate, & iniustitia sententiæ,
Felin. in c. dilectus de rescript. Crauett. cons. 202. & notorietas
36 discutienda sit ex eisdem † actis, non autem ex nouiter dedu-
ctis, *Io. Monach. in c. venerabilibus nu. 2. ibi sed ex quibus ex*
nouis non. de sent. excomm. in 6. Corn. cons. 10. nu. 3. lib. 4. Rota
decis. 479. num. 2. par. 4. diuers. quia in executiuis non attendi-
37 tur possibilitas iuris deducendi, † sed quod est deductum, &
38 probatum, *vt tenuit Rota in terminis*, quod iura † post senten-
tiam producta non suffragentur, *in Romana aditionis hæ-*
reditatis 23. Februarij 1613. coram Reuerendiss. D. meo
Decano.

Demum non obstat, quod tam inspecto tempore promis-
sionis dotis Franciscæ, de mense Maij 1614. quam inspecto
tempore contracti matrimonij sub die 22. Iulij eiusdem anni
per Franciscã per verba de præsenti cũ Simone Gentilono in
Ecclesia Lauretana constet de anterioritate crediti dotalis an-
te impositionẽ census ad fauorem D. Rinuccini 29. Octobris
eiusdem anni 1614. & quicquid sit de quæstione inter Docto
res. An tacita hypotheca pro dote oriatur à die promissionis
in chirographo sponsaliũ. An vero à die contracti matrimo-
nij, remouetur quæuis difficultas per Riccardos stante matri-
monio contracto per verba de præsenti inter Simonẽ, & Fran
ciscam per trimestre ante impositionẽ census D. Rinuccini.
Quia cum non constet de actuali solutione dotis, quoad loca
montium promissa, imo plura eorũ alienata reperiantur per
Lucam Pheum dotis promissorem. Ideo Franciscæ nulla cõ-
39 petit actio pro repetitione dotis in pecunia, † nisi dictorum
locorũ consignationem probet, vel ea non reperiri culpa ma-
riti; Alias illi competit solummodo actio ad loca montiũ pro
missa, *l. ita constante, l. sequenti, & l. res quæ ff. de iur. dot. l. etiã,*
vbi Bal. ff. de fund. dot. Nec pro residuo dotis probatur exa-
40 ctio creditorum assignatorum, & propterea † nec maritus
nec illius hæredes tenetur restituere pecuniam, *l. Mauia, ff. so-*
lut. matr. Rot. in Romana dotis 15. Iunij 1612. coram Eminen
tiss. Card. Pamphil. Et difficultas non potest tolli ex eo, quod
41 dicta credita fuerint data æstimata, quia † necessariò requiri-
tur expressa traditio in solutum post promissionem quantita-
tis præcedentis, vt declarat *Vinc. de Franch. decis. 108 nu. 7.*
& sequentibus. Nullamque posse fieri vim in iuribus produ-
ctis per Riccardos ad probandam exactionem, indubitatum
42 est, † quia non creditur confessioni de recepto scutorũ 900.
factæ a Simone, etiam si precesserit dotis promissio. *Menoch.*
lib. 3. præsumpt. 13. nu. 24. Surd. decis. 116. num. 9. ad fin. & se-
quentib. cum ipse Simon ære alieno grauatus confessus fuerit
in præiudicium creditorum, & dictum instrumentum confes-
sionis sit relatiuum ad aliud instrumentũ, de quo non constat,
43 † quare in præiudiciũ creditorum non probat, nisi exposito in
actis instrumento relato; *Authen. si quis in aliquò, vbi Docto-*
res, C. de eden. Aliud instrumentum concordiæ cũ hæredibus
44 primi viri nõ releuat, cum non sit in forma † probanti, ex quo
caret die, anno, testibus, & subscriptio Notarij, *Authen. vt præ*
pon. nomen Imper. vers. vnde sancimus Couar. practicar. quæst.
c. 20. nu. 2. & 5. Felin. post alias in c. 1. col. 4. de fid. instrum. Ro
ta decis. 16. nu. 1. par. 1. & dec. 195. nu. 1. par. 4. diuers. Sed ces-
sat difficultas, quoniam constat, Franciscam possedisse plura
corpora bonorum defuncti mariti, quorum fructus debent mi
nuere sortem crediti dotalis, & ex illorum perceptione idem
creditum effectum fuit illiquidum, & nisi iterum liquidetur
45 non potest dici de credito liquido, † & claro constare ad ef-
fectum impediendi manutentionem D. Rinuccini, *bo. mem.*
Cardinalis Caualerius dec. 539. n. 5. & 6. vbi dicitur non pos-
46 se dici constare † de credito liquido, nisi interuenerit, vel con-
fessio partis, vel res iudicata, *Rota in recentior. decis. 537. par. 1.*
& 741. par. 2. & coram Seraphino dec. 73. nu. 1. & 983. nu. 7. in
Bononien. census 23. Nouembris 1627. coram Reuerendiss. Epi-
scopo Vrgellen.

Adducebatur etiam per Riccardos, Franciscam obtinuisse
ab A.C. mandatum executiuum contra bona hæreditaria pri-
mi viri pro scutis 3127. sine præiudicio residui, quod nihil cõ-
cludit. Quia cum fuerit relaxatum per contradictas nemine
47 † contradicente, non potuit præiudicare creditoribus haben-
tibus hypothecam de tempore mandati, *ad text. in l. si supera-*
tus, ff. de pignor. & in l. si mater, §. fin. ff. de exception. rei iudic.
Bald. cons. 122. num. 5. lib. 3. Surd. decis. 256. num. 5. in fine, &
num. 6.

Neque obstat quartum obiectum deductum ex nullitate
contractus impositionis census impositi à Procuratore ad il-
48 lum imponendum constituto à Simone minore 25. annis, †
non seruatis solemnitatibus requisitis à Constitutione Mar-
chiæ, quas etiam requiri in contractibus Forensium resoluit
Rota in Romana, seu Tudertina nullitatis obligationis 4. Iunij
1614. coram bo. me. Buratto, & in Vrbeuetana census 24. Ianua
rij, & 23. Iunij 1634. coram R.P.D. meo Motmanno. Quia
obiectum tollitur pluribus responsionibus. Primo, quia contra-
49 ctus celebratus cum minore absque † solemnitatibus statua-
rijs est nullus minore volente, at ipso nolente est validus, & te-
net, cum solemnitates sint inductæ ad fauorem minorũ. Nec
ista exceptio potest opponi per Riccardos non hæredes Simo
50 nis impositoris, † quibus tantum hoc est specialiter reseruatũ,
Surd. decis. 108. nu. 3. Seraphin. decis. 256. nu. 7. & 339. num. 6.
Rota dec. 206. nu. 7. penes Cinc. de censib. & in Bononien. de Gla
uarinis 23. Ianuarij 1636. coram me. Secundo, non constat de
51 dicta minoritate de tempore latæ sententiæ, † quia fides ba-
ptismatis non fuit extracta à Parocho, nec ab alio de manda-
52 to Parochi, nec ex libro existente in Ecclesia parochiali, † sed
est fides Cancellarij ad cuius officium non spectat baptizare;
ideoque non probat *Seraphin. dec. 1182. num. 1.* Tertio, respõ
53 detur ex lapsu quinquennij † cum solutione fructuum per Simo
nem factum maiorem induci ratificationem contractus, *l.*
fin. C. si maior fact. Menoch. de recuper. remed. 15. num. 178.
& cons. 242. nu. 32. lib. 3. Gabr. cons. 20. n. 35. vol. 2. & cum ver-
54 semur † in contractu facto ab ipso minore, non potest alle-
gari

55 gari illius ignorantia, quæ post † maiorem ætatem non præsumitur, neque attenditur, *l.2.l.cum quis,& l.penult.C.de iur.*
56 *& facti ignor.* Quartò fuit dictum supradictas † resolutiones *in Vrbeuetana census coram R. P. D. meo Motmanno, & in Romana, seu Tudertina nullitatis obligationis coram bo.mem. Buratto*, non applicari, quia in isto casu concurrunt diuersæ qualitates, quæ non interuenerant in casibus dictarum decisionum, vt colligitur ex illarum lectura.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum ad fauorem D. Rinuccini.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO DECANO.

Fauentina Iurispatronatus.

Die Veneris 16. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Præsentato quibus probatis institutio denegari nequeat. Iuspatronatus quando dicatur gentilitium & quando hæreditarium. Ad præsentandum in iurepatronatu gentilitio quis admittatur, & quis excludatur.

SVMMARIVM.

1 *pro Iurispatronatus adiudicatione, quæ sint præcipua requisita.*
2 *Præsentatus, quando non veniat instituendus. & nu. 5.*
3 *Iuspatronatus quando dicatur hæreditarium.*
4 *Iurispatronatus qualitas gentilitia, quando transeat in hæreditariam.*
6 *in Iurepatronatu gentilitio præsentare debet antiquior de domo.*
7 *ad Præsentandum in iurepatronatus gentilitio non est admittendus, qui non est de agnatione.*
8 *Iuspatronatus quando est gentilitium non transit ad extraneos si superfit aliquis de familia. num. 9. & 12.*
10 *Hæres extraneus est capax iurispatronatus.*
11 *Iurispatronatus qualitas an sit gentilitia, quid sit attendendum.*
13 *Scriptura relata tota censetur inesse in referente.*
14 *ad Iuspatronatus sufficit, quod quis præsentatus sit ab eo, qui ex publicis documentis probatur patronus.*
15 *Præsentatus ad iuspatronatus si in supplicatione narrauerit, quod fuit præsentatus à medietate patronorum in quasi possessione præsentandi existentium, an teneatur docere de ista quasi possessione.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 208. quæ est in eadem causa sub die 27. Martij 1637. coram eodem Reuer. P. D. Pirouano Decano.

DECISIO CCCVI.

IAcobo tantummodo informante dictum fuerat eidem adiudicandum esse beneficium, de quo agitur, quia probabat vacationem, existentiam iurispatronatus familiæ de Scarducis, pertinentiam ad eos, qui illum præsentarunt, & præsentationem intra legitima tempora, denumque sui ipsius habilita-
1 tem, quæ sunt † præcipua requisita pro obtinenda adiudicatione, *cap. Monasterium 16.q.7.cap.cum Bertoldus vbi Abb.nu. 12. de re iud. Rota dec.337 nu.1.par.2.recent.* & idem fuit firmatum *in Pistorien. Beneficij coram me, quæ est dec.232.nu.1. par. 5. diuers.* & ad præsentationem Castellini aduersarij, illiusque gratiam Apostolicam respondebatur non probari fuis-
2 se præsentatum à medietate † patronorum, & existentiam in quasi possessione præsentandi prout narratiua litterarum continebat.

Causa hodie vtraque parte informante reproposita censuerunt DD. recedendum esse à decisis.

Quia Castellinus probat, & ipse patronatum, illumque esse
3 † hæreditarium, nam Martinus de Scarducis fundator moriens de anno 1529. mense Februarij instituit suos hæredes Andream, & Bartholomæum. Alter vero Andreas vltimus masculus superstes de linea de Scarducis, & ipse de anno 1607. in vltima voluntate instituit hæredes Lucretiā filiam Io. Euangelistæ fratris sui, & Smeraldam sororem germanā, quæ Smeralda habuit in filium Bartholomæum de Veturinis, cui ab intestato decedenti successit Smeralda filia, quæ Castellinū præsentauit; Vnde quicquid sit statu gentilitio aut mixto cum hæreditario anteriori de tēpore vitæ Andreæ propter qualitatem in fundatione huius beneficij per eundem Martinum fundatorem appositam de anno 1625. mense Maij, ibi, hac tamen lege, vt Patronatus reseruetur ipso Martino fratri, & nepotibus suis masculis ex ipso eius fratre prædefuncto Ser Francesco nuncupato, & eorū descendentibus masculis per rectam lineā eorum masculinam ordine tamen seruato. Attamen masculis deficientibus de eadem linea de Scarducijs prout defece-
4 runt cum persona Andreæ exinde † transiuit in hæreditarium, & ad personas Lucretiæ, & Smeraldæ eiusdem Andreæ hæredes *Calder.cons.4.de Iurepatr. Ferr.cons.131.nu.12. & 13. Anch.cons.81.Couar.var.l.2.c.18.n.6. Rot.eod.tit.in antiq.& x.in nou.Seraph.dec.364.n.3.& 378.nu.3.& seq.* & idem fuit comprobatum *in Pistorien. Iurepatron. 3. Martij 1628. coram D. meo Merlino*, & hoc stante dubitari non potest quin Castellinus præsentatus fuerit à medietate Patronorum, & narratiuam suæ gratiæ, iustificauerit, per quam venit præferendus
5 Iacobo ab hæredibus Lucretiæ præsentato, qui † cum sola medietate vocum institutionem obtinere non potest, *cap.3.de Iurepat. clem. plures eod.tit.Gonzal. super reg.8.glos.45.nu.61. Cassad.dec.2.n.2.de iurepatr.Roch.eod.tit.in verb.ipsi en.6.7.*

Neque obstat, quod versemur in Patronatu gentilitio, aut saltem mixto cum hæreditario pro hæredibus de familia de
6 Scarducijs, in quo † præsentare habeat antiquior de Domo, quæ duæ qualitates agnationis, & hæredis cum concurrant in Lucretia, quæ præsentauit Iacobum, & deficiant in Smeralda de extranea agnatione probatur nempe de Venturinis diceba-
7 tur † ad præsentadum non posse concurrere per *tex.in l.si hæredi plures, ff.de cond.Instit.Card.cons.48.per tot.Paris.cons.48. n.9.seqq.p.4.Gabr.cons.195.lib.1.n.3.* & donec superstit aliquis
8 de † familia iuspatronatus nō transire ad extraneos. *Anchar. in c.1.nu.3. in 2.not.vers.ego credo,& Franc.nu.44.de iurepat. in 6.Couar.var.lib.2.c.18.nu.1.cum allegatis.*

Quia dantur tres scripturę pertinentes ad erectionem huius Patronatus. Prima de mense Maij 1525. quæ est conuentio cū Capitulo Fauentino super concessione Capellæ in Ecclesia Cathedrali facta Martino, & per ipsum dotandæ cum reseruatione Iurispatronatus pro descendentibus masculis per rectam lineā masculinam eius nepotū. Secunda est, testamentū eiusdē Martini mense Februarij 1529. in quo mādat, quod Capella S. Martini in Ecclesia Fauentina, quam ipse testator ex bonis suis patrimonialibus dotauit animo consequendi iuspatronatus pro se, hæredibus suis, & hæredibus hæredum in infinitum, & dixit apparere de huiusmodi dotatione instrumētū rogatum per Nicolaum de Viarana post eius mortem erigatur in beneficium intentione prædicta consequendi iuspatronatus in ea, & quod antiquior de domo semper habeat præsentare. Tertia scriptura est ipsa erectio facta per Vicariū Episcopi Fauentini, qui erigit Capellam in beneficium, & Scarducijs, eorumque hæredibus per rectam lineam masculinam descendentibus maiori natu eorum iuspatronatus reseruauit, terrasque, & bona relicta & relicta per dictum Martinū in suo testamento eidem altari pro sua dote perpetuò appropriauit omni meliori modo, quibus positis.

9 Responsum fuit, iuspatronatus non fuisse † reseruatum familiæ, sed ad fauorem masculorū de Scarducijs, quibus deficiētibus vocatio non sustinetur pro omnibus de familia *Surdin. cons.448.nu.23.& in his terminis tenuit Rot.in Ianuen. Iurispatronatus 23. Ianuar.1612.coram D.Card. Pamphil.& in Pisciem beneficij 7. Nouembr.1629.coram Card.Vbaldo* propterea ex masculis lineæ superstite tantummodo Andrea iurispatronatus remansit hæreditarium, & cum ea qualitate transiuit ad feminas saltem Lucretiam, & Smeraldam hæredes ab
10 eodem Andrea institutas, † & capaces quantumuis extraneas secundum *Anchar. d. cons.81.& alios supra allegatos.*

Neque

Neque dicatur ad cognoscendam qualitatem gentilitij nõ
11 esse † attendendam conuentionẽ factam cum Capitulo, quæ est prima scriptura, sed tertiam ipsam, quæ est erectio & quid Vicarius determinauerit, prout resolutum fuit in *Camerinen. Pensionis coram D. meo Verospio 16. Ianuarij præteriti*. Vicariumq; Scarducijs, eorumque hæredibus per rectam lineã masculinam descendentibus maiori natu reseruasse iuspatronatus, quæ verba conueniunt Lucretiæ, quæ præsentauit Iaco
12 bum sit agnata de familia † de Scarducijs, & hæres, ad quam donec superstes est pertinet iuspatronatus, nec ad extraneos transire potest *Anchar. & Franc. in cap. 1. de Iurepatr. cum alijs supra allegatis*.

Quoniam tertia scriptura nempe erectio habet duas partes; in prima hæredes Martini petierunt tertiam Capellam per Capitulum Martino assignatam, & concessam per præfatũ Vicarium in beneficium erigi sub titulo S. Martini. In secunda voluerunt tunc, & in futurum maioribus natu existentibus de linea masculina prædicta seruari iuspatronatus præsentãdi Rectorem, iuxta formam & tenorem instrumenti offerentes se paratos assignare bona, & omnia facere ac quæ de iure tenentur. Vicarius vero vtriq; parti satisfaciendo erexit, & reseruauit iuxta formam, & tenorem dicti instrumenti Ser Nicolæ, quod est tertia scriptura, atq; ita cum hæredes se restrinxerint ad instrumẽtum concessionis in eorum petitione, & Vicarius reseruauerit, & approbauerit, iuxta tenorem dicti instrumenti nec in hac parte discordat. Nulla est habenda ratio secundæ scripturæ nempe verborum testamenti eiusdem Martini, sed tantummodo ipsius creationis sequendo, & terminos decisionis prædictæ Camerinẽ. pensionis, quoniam illa prima scri-
13 ptura † relata tota est in erectione illam referente, *leg. asse toto. ff. de hered. instit. Surd. decis. 212. nu 14 & 291. nu. 18. cum alijs ab eodem relatis*.

Denique non obstat quod Castellinus non iustificauerit alteram narratiuam litterarum, quod fuerit præsentatus à medietate patronorum in quasi possessione præsentandi existentium.

Quia omissa disputatione an potius sit standum supplicationi Castellini, in qua non legitur talis narratiua vel potius litteris illam continentibus, visum fuit sufficere præsentatum
14 fuisse ab eo qui † ex publicis documentis probatur patronus, qui non indiget possessione ad sustinendam præsentationem,
15 vt propterea omissio istius † qualitatis non vitiet gratiam, vt in his terminis fuit responsum in *Maceraten. iurispatronatus 6. Nouembris 1628 coram Card. Vbaldo*.

Reliqua vero concernentia iustificationem gratiæ Castellini difficultate carebant, & Domini transierunt cum responsionibus datis per informantes.

Et ita, &c.

¶ *In eadem causa supra in hac parte habetur alia decisio sub die 23. Ianuarij 1636. coram eodem Reuerendiss. Pirouano Decano. est decisio 87.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Die Veneris 13. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Beneficiati licet lite pendente renunciauerint beneficio non propterea censentur renuntiasse instantię, & ratæ distributionem sibi debitæ pro tempore, quo iam interfuerunt in Choro, & ideo possunt illius petere per viam manutentionis, quæ eis deneganda non est, constito de possessione.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda est sine difficultate si constet de possessione.*

2 *Beneficiati licet renunciauerint beneficium, non propterea censentur renunciasse ratæ distributionum sibi debitæ pro tempore, quo interfuerunt in Choro.*

3 *Beneficiatus renuncians beneficio, non amouetur ab eo possessio distributionum præteritarum, & solum illa non suffragatur quoad futuras.*

4 *Beneficiati si sint in quasi possessione percipiendi distributiones quotidianas, possunt illas petere per viam manutentionis, non obstante quod resignauerint portiones & nu. 5.*

6 *in Beneficialibus possessio acquiritur Ecclesiæ, seu ipsis beneficijs, & sic successores possunt petere manutentionem nomine ipsorum beneficiorum.*

7 *Beneficiati non faciunt Collegium.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 246. quæ est in eadem causa sub die 6. Nouembris 1637. coram eodem bon. memor. Reuerendiss. Coccino.

DECISIO CCCVII.

Post resolutiones factas matureq; discussas, quod portionarijs erat debitum mandatum de manutenendo in possessione exigendi tria regalia quolibet die pro horis diurnis, vt in ☞ decisionibus factis die 24. Nouembris 632.* & 28. Ianuarij 16;3. quas præcesserant, aliæ duæ decisiones sub diebus 30. Aprilis, & 21. Iunij 1621. super eadem manutentione. & aliæ plures, quibus firmatum fuit non esse diminutos redditus in ista Ecclesia, in expeditione d. mandati de manutenendo fuit competitum, quod procurator existens in Curia non habeat mandatum nisi pro decem portionarijs, cum alij per cessum, vel decessum fuissent mutati, & alij post recessum primi procuratoris, secũdo procuratori non dederant mandatũ, ideo fuit tunc pro illis decẽ expeditum mandatum prædictũ, reseruatio, vt pro alijs videretur. Et hodie dubitaui An portionarijs in primo mandato de manutenẽdo reseruatis idẽ mãdatum esset recedendum, & Domini affirmatiuè respondenrunt, quia de possessione portionariorum constat in genere, scilicet vel ipsos, vel antecessores percepisse dicta tria regalia, vt fuit firmatum in hac causa, quare Martino Sanchez, & Hieronymo Clua, qui interfuerunt in principio litis, vt constat
1 ex libello dato in summ. nu. 14. absque † difficultate est danda manutentio, cum constet de eorum possessione, §. *hodie inst. de interdict. cum vulgar.*

Idẽ mandatum est dandũ quatuor alijs, qui lite pendente re-
2 signarunt suas portiones, † quia non propterea censentur renunciasse instantiæ, & ratæ distributionum sibi debitę pro tempore, quo interfuerunt in Choro; non enim per renunciatio-
3 nem portionis fuit amota possessio † quoad distributiones præteritas, sed solum illa non suffragatur quoad futuras, vn-
4 de cũ illi portionarij essent in possessione percipiendi † dictas distributiones, possunt illas hodie petere per viam manutentionis, non obstante quod resignauerint portiones, nam, vt di-
5 ctum est, non renunciarunt, † itaut per viam manutentionis non possunt petere distributiones sibi debitas, dum retinebantur præstimonia.

Et idem dicendum est pro alijs, qui successerunt in portionibus per obitum, vel per resignationem, nam certum est in iu-
6 re, quod possessio acquiritur † Ecclesiæ & in casu nostro ipsis beneficijs, & portionibus: vnde successores possunt petere manutentionem nomine ipsarum portionum, *Innoc. in c. cum super nu. 4. de caus. possess. & propriet. Nau. cons. 562. num. 10. in fin. vers. secundo presuppono. Paris. cons. 24. nu. 7. vol. 1. Cassa. decis. 7. nu. 13. de caus. possess. & propriet. Rot. decis. 1. de restit. spoliat. in nou. & fuit resolutum in causa Colimbrien. præstimoniorum 10. Decemb. 1631. & 18. Iunij 1632. coram R. P. D. meo Dunozetto, & in eadem 27. Iunij 1633. & 28. Aprilis 1634. coram me, & vltimo loco coram R. P. D. meo Ghislerio in causa Bononien. dismembrationis 14. Iunij 1634.* & in fortioribus terminis de Cappellanis manualibus dixit *Rota in causa Salamantina stipendiorum 16. Ianuarij 1606. coram bo. mem. Horatio Card. Lancellotto.*

7 Non obstat, † quod portionarij non constituant Collegiũ, quia non petunt manutentionem ratione Collegij, sed aut ratione propriæ personæ, vel nomine suæ portionis: vnde ex prædictis nihil ad rem, quod non faciant Collegium.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

☞ * Est

☞ * *Est decisio 156. supra in præcedenti parte.*

Et plures Decisiones in hac causa annotaui supra in hac parte ad decisionem 20. quæ est in eadem causa coram eodem Coccino.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Die Veneris 7. Nouembris. 1636.

ARGVMENTVM.

Recursus ad Iudices laicos in materia fori Ecclesiastici, sufficit vt probetur qualibet leui probatione, si agatur, vt denegetur audientia, sed si tractetur de amissione iuris quæsiti tunc concludenter est probandus. Beneficiatus si sit excommunicatus an lucretur distributiones, & quid si interueniat in Choro. Excommunicatum se esse, an quis fateatur, petendo absolutionem.

SVMMARIVM.

1 *Ad Iudices laicos non potest recurri in materia fori Ecclesiastici.*
2 *Probatio qualibet quantumuis leuis probat recursum ad Iudices laicos ad effectum denegandi audientiam, nisi obtineatur absolutio.*
3 *Recursus ad Iudices laicos in dubio præsumitur factus ad instantiam eius de cuius interesse agitur.*
4 *Excommunicatus non solum non facit fructus suos beneficij, sed nec etiam lucratur distributiones. declara vt num. 5. & 6.*
7 *Censuræ incurruntur ipso iure.*
8 *Distributionum priuatio est sequela excommunicationis.*
9 *Recursus ad Iudices laicos debent concludenter probari, quando tractatur, vt pars aliquid amittat.*
10 *Excommunicationis scientia quando agitur de priuatione, non sufficit, vt eā probetur præsumptiuè.*
11 *Recursus ad Iudices laicos, quando agitur de priuatione non probatur ex mandato de comparendo coram Iudicibus laicis, cum illud intelligatur in causis licitis.*
12 *Sed hoc non procedit, quando concurrunt præsumptiones vehementes, & vrgentes.*
13 *Coniecturæ, & præsumptiones tales esse debent, vt probent.*
14 *de Amissione iuris quærendi, quando agitur, sufficit probatio præsumpta.*
15 *de Distributionibus iam lucratis, vt quis amittat, si hoc agatur, non potest dici, quod tractetur de iure quærendo, sed benè de iure quæsito.*
16 *Distributiones debentur ratione labori, & operis impensi in vinea Domini, nimirum in Ecclesia.*
17 *Distributiones dantur tamquam merces.*
18 *Absolutionem ab excommunicatione si quis petat, censetur incurrisse in eam.*
19 *in Excommunicationem incursio necessariò non infertus ex absolutione petita cum possit peti ad cautelam.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 246. quæ est in eadem causa sub die 6. Nouembr. 1637. coram bona memoria Reuerendissimo Coccino.

DECISIO CCCVIII.

POst mandatum de manutenendo concessum decem portionarijs in possessione exigendi tria regalia pro distributionibus quotidianis diurnis, fuerat resolutum esse etiam dandam manutentionem cæteris Portionarijs, & Beneficiatis, &c. ad hunc effectum sufficere quod antecessores fuerint in hac possessione, quia successores ratione suorum beneficiorum poterant petere dictam manutentionem, vt pluries fuit firmatum: Sed quia in expeditione dicti mādati fuerunt excepti sex portionarij, & beneficiati, ex quo apparebat eorum nomine fuis-
1 se † habitos recursus ad Iudices laicos in materia fori Ecclesiastici, *c. grauem. de sent. excom. c. qualiter, & quando de iudic. & habetur in Bulla Cœnæ Dñi* §. 16. Certumque sit quod quæ-
2 libet probatio quantumuis † leuis probat recursum ad effectum denegandi audientiam nisi prius obtineatur absolutio, *Felin. in cap. prudentiam §. sexta nu. 16. alias 4. vers. istis tamen non obstantib de off. & post Iud. deleg. Dec. in cap. dilecti il 1. nu. 12.*
3 *de appell. Seraph. decis.* 1094. vbi quod recursus † in dubio præsumitur factus ad instantiam partis interesse habentis, vt fuit etiam resolutū *in causa Astoricen. Prioratus 13. Maij 1598. coram Litta, & in causa Placentina Cappellaniæ 19. Februarij* 1601. *coram bo. me. Card. Millino*, Ideò Domini mandarunt, vt ab eis peteretur absolutio, & hodie quod dicti portionarij paruerunt mandato Rotę, & obtinuerunt absolutionem, dubitaui An, &c. pro quo tempore eis sit danda manutentio.

Pro parte Capituli dicebatur nullam eis esse debitam ma-
4 nutentionem, cum excommunicatus † non solùm non faciat suos fructus beneficij, sed nec etiam lucretur distributiones ex cumulatis per *Monet. de distrib. par. 2. quæst. 15. num. 18. Seraph. decis.* 1164. *n.* 2. Huic fundamento respondebatur, quod
5 haberet locum, si portionarij † non interfuissent in Choro, *Petr. Nauar. lib. 2. de restit. cap. 2. in noua editione difficile prima num. 243. fol. mihi 2*6. *Henriquez in summa lib. 13. de excomm. cap. 3. nu. 3. & cap. 14. nu. 3. in fin. & cap. 52. num. 3. in comment. littera X.* & probabilem opinionem putat *Sanchez de matrim. lib. 3. disput. 51. nu. 12. Garz. de benefic. par. 7. capit. 13. num. 91.*

Cæterum hæc responsio non placuit Dominis, quia quic-
6 quid dicendum sit de prædicta opinione, † illa procedit in foro conscientiæ, non autem in foro fori, vt expresse loquuntur DD. prædicti, & illam etiam impugnat *Monet. de distrib. loco citato num.* 25. vbi se remittit ad concordantes allegatos per *Sanchez. vbi supra nu.* 10. nec in hoc casu, cū agatur de excōmunicatione, est distinguendum, an requiratur prius declara-
7 toria, quia † censuræ incurruntur ipso iure, & priuatio distri-
8 butionum † est sequela excommunicationis, vt sentiunt omnes DD. prædicti, *Ferdinand. de Castro Palao de relig. tom. 1. tract. 3. disput. 2. punct. 2. nu. 1.*

Secundò dicebatur quod agebatur in hoc puncto, non de
9 recursibus ad effectum denegandi audientiam, † sed ad effectum, vt distributiones censerentur amissæ, quo casu recursus
10 debet concludenter probari, prout etiam scientia † excommunicationis quando agitur de priuatione, nec sufficit probare recursum, vel scientiam excommunicationis præsumptiuè, *Mohed. decis. 4. de probat. Put. decis. 6. eod. tit. & 24. & nu. 4. lib. 1. in correct. & fuit dictum in causa* Paten. *pensionis 23. Octob. 1593. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in causa Tuaen. beneficij 25.* Iunij 1604. *coram pia mem. Francisco Penia, quæ est decisio 212. nu. 3. post 2. vol. cons. Farin.* in qua aliæ decisiones recensentur *Rota decis. 602. num. 3. par. 1. recent.* in qua dicitur, quòd etiam stante mandato de comparendo coram Iudicibus
11 laicis, ad effectum pœnæ non probatur † recursus ad instantiam illius, qui dedit mandatum, cum illud intelligatur in causis licitis, & hæc responsio placuit Dominis.

Neque obstat, quod prædicta non procedant quando con-
12 currunt præsumptiones † vehementes, & vrgentes, *vt in causa Mediolanen. matrimonij 22. Martij 1574. coram Cotta. & in Oscen. Archidiaconatus 10. Iunij 1602. coram bo. me. Horatio Card. Lancellotto*, quia hic non concurrunt prædictæ coniecturæ, & præsumptiones vehemētes, ex quibus oriatur pro-
13 batio concludens, tales † enim debent esse coniecturæ, & præsumptiones, vt probent *Aym. cons. 73. nu. 19. & consil. 178. n. 1. & fuit dictum in allegata causa Oscen. & in Casalen. Præpositure 21. Aprilis 1597. coram bo. me. Gypsio.*

14 Minus etiam facit, quod quando agitur † de amissione iuris quærendi, sufficiat probatio præsumpta, *Put. d. decis. 6. in fin. de prob. Mohed. d. decis. eod. titul. in fin.* quas decisiones sequuta fuit *Rot. in causa Burgen. Abbatiæ 7. Februarij 1586. coram Episcopo Lauretano*, in qua allegatur *gloss. in clement. 1. de concess. prabend. & ibi Anchar. numer. 26. &*

15 *& latè in d. Tuden. beneficij.* Quia in hoc casu† non agitur de iure quærendo sed de iure quæsito admittẽdo, scilicet de perdendis distributionibus, quas portionarij lucrati fuerunt ex ser
16 uitio præstito Ecclesiæ, distributiones† enim debentur ratione
17 laboris, & operis impensi in vinea Domini, † nimirum in Ecclesia, & tanquam merces dantur *Paris. cons. 33. num. 3. vol. 4. Gig. post alios cons. 144. num. 6. & 13. Gonzal. §. 7. prohem. num. 162. & 165.*

18 Denique non obstat quod portionarij petendo † absolutio-
19 nem. Quia respondet hoc necessario non inferri † ex dicta absolutione petita, cum potuerit etiam peti ad cautelam, *Rota decis. 34 num. 9. par. 1. recent.*

Ex quibus cum non probentur recursus ad effectum, vt portionarij amittant distributiones, dixerunt Domini eis manutentionem deberi pro tempore quo inseruierunt.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

¶ *Decisiones plures in hac causa annotaui supra ad decisionẽ 20.*

R. P. D. PANZIROLO.

Aueniones Fideicommissi.

Die Veneris 28. Nouembris. 1636.

ARGVMENTVM.

Possessor quando teneatur ad fructuum restitutionẽ, Fideicommissarius quando teneatur ad subeunda onera ei per testatorem imposita. Onus impositum fideicommissario per testatorem, quando dicatur iniunctum in vim modi, & non conditionis.

SVMMARIVM.

1 *Possessor tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum post litem motam.*
2 *Fides bona cessat in possessore per interpellationem.*
3 *Fructus suos nemo potest facere sine bona fide.*
4 *Fructus hæreditatis non spectant ad fideicommissarium si voluntatem testatoris non adimpleuit.*
5 *Fideicommissarius non tenetur ad onera ei imposita à testatore si possessionem fideicommissi nondum adimpleuit.*
6 *Testator quando imponit onus fideicommissario, vt eius nomen, & arma assumat, censetur iniunctum tale onus, in vim modi non autem conditionis.*
7 *per Modum ea, quæ disponuntur per testatorem, quis non tenetur adimplere, nisi post adeptum lucrum.*
8 *Fideicommisso, quando dicatur factus locus.*
9 *Consula, dummodo, cum sit modalis, supponit emolumentum iam quæsitum.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 189. quæ est in eadem causa sub die 19. Ianuarij 1637. coram eodem R.P.D. Panzirolo.

DECISIO CCCIX.

Firmata per tres decisiones vocatione D. Dominici ad fideicommissum q. Gaspardi etiam quod fuerit natus post d. Gaspardi obitum fuit cępta disputatio, An D. Dominico solum debeantur fructus à die litis contestatæ vel potius à die natiuitatis ipsius, & quidem respectu fructuum decursorum
1 post litem † motam omnes Domini dixerunt regulam esse pro Dominico, *iux. tex. in l. 3. vbi glos. Bart. & alij communiter. ff. de interdict. l. 1. §. ex die vi, & vi armata l. quæsitum, §. interdicto de precar. Seraph. decis. 385. num. 1. Caual. decis.*
2 *409. num. 1.* per interpellationem enim † cessat bona fides,
3 sine qua nemo potest facere† fructus suos, vt latè *Surd. cons. 25. num. 1. & seqq.*
4 Neque visum est obstare quod dicti fructus nec etiam Dominico debeantur post litem motam, ex quo non † assumpsit nomen, & arma testatoris iuxta ipsius præceptum, fuit enim
5 responsum Dominicum ad hoc onus † non teneri antequam possessionem fideicommissi apprehenderet, vt per *Molin. de primog. lib. 2. cap. 12. num. 11. & cap. 14. num. 12.* qui testatur de magis communi opinione *Rot. decis. 39. per tot. & num. 5.*
6 *par. 1. diuers.* & ratio est † quia similia grauamina censentur iniunctam in vim modi non autem conditionis *Bart. in l. cum mota num. 2. C. de transact. Molin. vbi sup. nu. 9.* & ideo non
7 est necesse † adimplere, nisi post adeptum lucrum, vt tradit *Bart. & alij communiter in l. quibus diebus. §. Tonnus, num. 1. vers. die 9 de condit. & demonstr. Castrens. cons. 292. in princ. li. 2. Aym. cons. 59. num. 1. Peregr. de fideicom. art. 11. num. 23. Rota d. decis. 39. per tot. par. 1. diuers. & fuit resolutum in Romana Casalis Anguzzani 29. Martij 1632. coram Reuerendiss. Vrgellen. & in ead. 1. Decemb. 1634. coram R.P.D. Carillo.*

Minus releuat, quod fideicommissum non possit dici purificatum ad fauorem Dominici, donec ipse à D. Diana non declaretur capax ad succedendum secundum voluntatem testatoris, quia sequuta morte illius, ac ipsius Dominici natiuitate visum est DD. quod statim fideicommissum fuerit purificatum absque alia D. Dianæ declaratione circa Dominici capacitatem vel incapacitatem, cum incapacitas in ipso solum ex post oriri possit. vel ratione delicti vel religionis ingressus, vel similium, & propterea ad acquiren. hoc fideicommissum
8 † non erat expectandum aliud tempus, quam natiuitas ipsius, & mortis testatoris, vt dictum est, quod clarè demonstrant verba suæ vocationis cum clausula dummodo sit capax quæ
9 clausula, † cum sit nodalis, supponit emolumentum iam quæsitum, vt supra fuit ponderatum, & sic DD. non dubitarunt Dominico deberi fructus à die motæ litis.

Verum circa illorum restitutionem ante motam litem dictum fuit non liquere.

Et sic vtraque parte &c.

☞ * *Idest sub diebus 6. Decembris 1635. & 10. Maij 1636. & 6. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. Panzirolo, sunt supra in hac parte decisiones 77. 134. & 142. In eadem causa pariter supra habentur aliæ decisiones sub diebus. 1. Iulij 1637. & 9. Decembris 1637. coram eodem sunt decisiones 244. & 257. & infra adest altera sub die 11. Decemb. 1637. est decisio 312.*

R. P. D. MOTMANNO.

Narnien Bonorum.

Die Veneris 7. Martij. 1637.

ARGVMENTVM.

Iura, & actiones an veniant in donatione generali omnium bonorum. Donationes tot esse dicuntur, quot sunt Capitula. Census inter quas species bonorum comprehendantur, & quando veniant appellatione stabilium, vel mobilium.

SVMMARIVM.

1 *Donatio, quando est omnium bonorum in quouis loco existentium, non includit iure & actiones.*
2 *Iura, & actiones vti incorporalia loco non circumscribuntur.*
3 *Surdus, in consil. 450. numero 53. quo casu loquatur, & num. 4.*
5 *Donationes tot esse dicuntur, quot sunt capitula in d. donatione.*
6 *Stipulationes tot esse dicuntur, quot sunt res, vel summa in stipulationem deductę.*
7 *Pręsentationes tot esse dicuntur, quot sunt actus pręsentationis.*
8 *Sententia tot esse dicuntur, quot sunt capitula sententia.*
9 *Donatio, si sit vniuersalis nihil penitus excepto, vel reseruato, omne ius comprehendit.*
10 *Ius de futuro, idest ius quod spe competit, pacto cedi, & tolli potest.*
11 *Contrahentes præsumendum est id voluisse, quod expresserunt.*

12 *Donans omnia bona præsentia, & futura, si illi superueniant bona feudalia, maioratus, vel alia subiecta fideicommisso, tunc fructus illorum veniunt in donatione.*
13 *Donatio generalis refertur ad commoditates, quarum aliena tio prohibita est.*
14 *sub Iurium futurorum nomine venit ius acquisitum ex fideicommisso.*
15 *Census inter iura connumerantur licet fundo cohæreant.*
16 *Census dicuntur consistere in eodem loco, in quo res censuata sunt sitę.*
17 *Census sunt quid separatum, & distinctum ab ipsa re.*
18 *Census aliud est, & aliud res censuata.*
19 *Census perinde est, ac aliæ res incorporales, quę nec tangi, nec circumscribi possunt.*
20 *Iura tunc veniunt appellatione bonorum stabilium, vel mobilium, si constet de mente disponentis, & nu. 21. & 22.*
23 *Donatio causa mortis non transmittitur ad hæredes, pręmoriente donatario.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 235. quæ est in eadem causa sub die 26 Iunij 1637. coram eodem bo. mem. Motmanno.

DECISIO CCCX.

NIcolaus in vltimo, sub quo decessit testamento, Talphi-
niæ sorori, ac hæredi substituit Victoriam, & Posthumiã
his verbis: *E morendo la Sig. Talfinia sostituisco in detta here-
dità, e beni le Signore Vittoria, e Postumia Nipote mie, e figlie
della detta Signora Talfinia, e morendo le dette Signore Vitto
ria, e Postumia senza figli, o figliuole legitime, e naturale, vna
succeda all'altra in detta heredita interamente.* Verum tur-
bato ordine à testatore præscripto, Victoria, & Posthumia
prædecesserunt Talphiniæ & proinde cum earum substitutio
fuerit caducata, Rota dubitauit. An in donatione, quam di-
cta Talphinia, & Sulpitia eius soror fecerunt omnium bono-
rum suorum, iurium, & actionum ad fauorem ipsarum Victo
riæ, & posthumiæ tunc viuentium, comprehendantur bona
vt supra à Nicolao relicta, ita ut posterior dispositio testamen-
taria eiusdem Talphiniæ, facta ad fauorem filiorũ Victoriæ,
non capiat portionẽ bonorum ex dicta donatione debitam
Posthumiæ, & deinde Catharinæ filiæ, & post illius obitum
Dionysio eiusdẽ Catherinæ patri superstiti: & proposito à me
dubio, An sententiæ Rotales essent confirmãdæ, quibus pro-
nunciatum fuit, medietatem bonorum hæreditatis q. Nicolai
spectasse, & spectare ad dictum Dionysium: Domini sub die
27. Iunij præteriti responderunt. Bona dicti q. Nicolai in hu-
iusmodi donatione comprehendi cui resolutioni cum altera
pars non acquiesceret, iterum proposui causam super eisdem:
& Rota hodię in decisis persistendum esse censuit.

Nam verba donationis sunt hæc, *Donauerunt domos, vi-
neas pręedia, terras, syluas, & omnia alia quacumq; ipsarum bo
na immobilia, seu stabilia, quomodocumque nuncupata, tam
Narnię, quã in alio quocũque loco existentia, etiam si talia fo-
rent, quę sub generali verborum locutione non venirent, & ma-
gis explicitam requirerent mentionem, ac bona mobilia, credi-
ta, debitorumque nomina quacumque, necnon omnia iura, &
actiones ad easdem donatrices, quomodocumque, & qualiter-
cumque spectantia, pertinentia, & competentia in futurum, etiã
reales, & personales, vtiles, directas, tacitas, expressas, hypote-
carias, pignoratitias, anomalas, & alias quascũq; quomodoli-
bet nuncupatas, eisdem quomodolibet competentes, & competi-
turas, nihil penitus excepto, & reseruato, nisi infra dicen-
dis &c. Ad habendum &c.* Ambæ vero donatrices vsumfru
ctum bonorum, vt supra donatorum, sibi reseruarunt, & præ
terea Talphinia sibi reseruauit facultatem testandi, seu dispo-
nendi de scutis trecentis.

Vnde patet prædictas mulieres donasse primo loco domos
vinea, prædia, & similia deinde bona mobilia, & successiuè
credita, & nomina debitorum postremo iura, & actiones, quo
modocumq; spectantia, & competentia in futurum, & sic iu-
ra futura, quorum appellatione non comprehenduntur alia
1 in superiore enumerata, eo quod † donatio præcedens est om
niũ bonorum in quouis loco existentium, & sic nõ includit iu-
2 ra, & actiones, quæ † vti incorporalia loco non circumscribun
tur, *l. Caius*, vbi not. *Imol. ff. de leg. 2. Bald. in l. 1. sub num. 4.
ff. de stat. hom.* Ias. *in l. stipulatio hoc modo concepta. in fin. ff. de
verbor. obligat. & in §. item Seruiana. nu. 42. instit. de action.*
& alios congerit *Surd. cons. 450. num. 53. qui num. 47.* allegat
Bertrand. in cons. 320. num. 8. & 9. vol. 4. dicentẽ, quod in suo
themate, oratio denotans futura bona, referẽda erat ad iura &
actiones, vltimo loco positas in donatione, non autẽ ad bona
mobilia, & immobilia, de quibus donator primo loco men-
3 tionem fecerat, & dictum *Bertrand.* sequitur idem † *Surd.* in
suo casu qui erat donationis omnium bonorum mobilium,
& immobilium, ac animalium se mouentium, quibus ver-
bis donator nihil apposuerat, quod futurum respiceret, sed cõ
tinuato sermone subdiderat, ac iura, & actiones reales, per-
nales, quæ, & quas reperientur in eius bonis, tempore mor-
4 tis, † deberent referri ad iura, & actiones, non autem mobilia
& immobilia, ac se mouentia.

5 Inde etiã sequitur tot esse donationes, quot † in dicta dona-
tione sunt capitula, vel res in ea contentæ, quemadmodum di
6 cimus tot † esse stipulationes, quot sunt res, vel summæ in sti-
pulationem deductæ. *l. scire debemus, & l. quod dicimus. ff. de
7 verb. obl.* ac tot † esse præsentationes, quot sunt actus præsen-
tationis, *Lap. allegat. 8. nu. 4. & Dec. cons. 542. nu. 6.* & simili-
8 ter tot esse † sententias, quot sunt capitula sententiæ, *l. etiam.
§. ex causa, vbi glos. ff. de minor. Dec. cons. 349. n. 3. Surd. d. cons.
450. nu. 59. in fine, & nu. 59. Rot. in Bononien. fideicommissi de
Manzolis 16. Febr. 1629. Reuerendiss. D. meo Decano.*

Cum itaq; Talphinia haberet ius, quatenus fideicommissum
Nicolai efficeretur caducum, & omne ius sibi quomodolibet
competens, & competiturum, vt supra donauerit, nihil peni-
9 tus † excepto, & reseruato consequens est, vt in huiusmodi do
natione comprehenderit etiam istud ius sibi competens, qua-
10 tenus caducum efficeretur fideicommissum, ius enim † de
futuro, id est ius, quod spe competit, pacto cedi, & tolli po-
test, *l. & heredi. §. filiifamilias. ff. de pact. glos. in l. 1. C. eodem
tit. vbi Cin. nu. 5. Bart. nu. 4. in 2. membr. suæ distinctionis,* cum
alijs relatis per *Surd. in cons. 498. num. 5.* & huic intellectui nõ
contradicit, quod Talphinia, in capitulis matrimonialibus
Posthumiæ, reseruauerit successionem bonorum, de quibus
agitur cum relatione ad testamentum Nicolai fideicommit-
tentis; quoniam stant simul, quod quatenus Posthumia præ-
moueretur, Talphinia cesserit iura sua quatenus verò superui-
ueret, bona subiecta fideicommisso promitteret suo tempo-
re eidem restituere.

Præterea visum non posse dici, quod non sit verisimile
Talphiniam in actu donationis cogitasse de huiusmodi iure,
11 illudq; cessisse, quia potius † præsumendum est eam voluisse
id, quod expressit, vt in eo qui donat bona præsentia, & futu-
12 ra, si illi superueniant † bona feudalia, Maioricatus, vel alia
subiecta fideicõmisso tradunt Doct. quod fructus percepti ex
13 huiusmodi bonis, veniunt in donatione, † quia donatio gene-
ralis refertur ad cõmoditates, quarũ alienatio non est prohib
ta, §. 1. *instit. de vsu & habit. l. necessario. §. vult. ff. de peric. &
commod. rei vend. & l. arborib. §. vsufructuarius. ff. de v-
sufr. Bal. in l. res quar. 18. nu. 2. C. de iur. dot. Molin. de primog.
Hispan. lib. 1. c. 20. num. 12. Barbos. in l. vsufructu nu. 3. & 5. ff.
solut. matr. Couar. var. lib. 1. c. 8. num. 7 vers. quod si patre. An
ton. Gom. s. etiam var. resol. tom. 2. cap 15. num. 17. vers. 2. im
Alter. Molin. Tholog. de iustit. & iur. tom. 1. disput. 7. nu 22. Vas
lasc. consult. 66. nu. 26. Fusar. de substit. q. 706. nu. 9.* vbi allegat
Rot. decis. 480. nu. 1. par. 1. diuers.

Et quamuis in præsenti casu, Talphinia bonorum donatorũ
vsumfructum sibi reseruauerit; attamen ad remouen. ũ obie-
ctum inuerisimilitudinis, quod donando nõ cogitauerit de iu
re sibi in futurum competituro, procedit argumentatio, quod
sicuti sub donatione bonorum præsentium, & futurorum ve-
niunt etiam commoditates percipiendæ ex bonis subiectis fi-
deicommisso, vel feudalibus, quæ superuenerunt post dona-
tionẽ nulla per Doctores difficultate mota, quod de huiusmo
14 di bonis donator non cogitauerit, ita † sub nomine iurium fu
turorum venit ius acquisitum ex fideicommisso.

Quo verò ad census post donationẽ acquisitos Talphiniæ,
Domini eadem ratione dixerunt comprehendi sub donatio-
15 ne iurium, in futurum competentium, quia census † inter iura
connumerantur, licet enim fundo cohæreant, & propterea,
secundum aliquorũ Doct. opinionem dicantur consistere in
16 eod. loco, in quo † res censuatæ sunt sitæ, & ideo censeri inter
immobi-

immobilia, *Clem.exiui.§.cumq.census.de verb.signif.Cenc.de censi.par.1.cap.3.lib.1.art.2.num.4.* attamen, iuxta diffinitio-
17 nem,& verbi proprietatem † sunt quid separatum, & distin-
ctum à re, vt intellexit *Rot. decis. 41.& 82.inter impressas post dicti Cenc.tract. de censib. & in Romana fructuum census 27. Nouembris 1623.coram bon.mem. Vbaldo*, vbi quod aliud est
18 † census,& aliud res censuatæ: quam sententiam comprobat *Roderic. de annu.reddit.lib.1.quæst.3.nu.9.* quia census perin-
19 de ac res aliæ incorporales, † neque tangi, neque loco circū-
scribi possunt *Tiraq. de retract. lignag.§. 1.glos.6.num.3.* nisi
20 tamen ex mente legis,aut testatoris, † vel contrahentiū ne-
cessariò recenseri debeant inter bona stabilia, vel mobilia, iuxta doctrinam *Abb.in c. nulli num. 9. & 10. de reb.Eccles.* vbi exemplificans in dispositione bonorum mobilium, & immo-
21 bilium eius, † qui disponendo voluit comprehendere totū patrimonium tenet, quod ex mēte ita disponentis necessariò iura, & actiones tanquam tertias species alterum extremorum debeat assumere, vt in dispositione comprehendātur, & *Abb.* secuti sunt *Greg. Lopez.partid.2.tit.17.in summ. Foller.in praxi de censib.verbo huiusmodi census,nu.24.cum sequen.* ac plerique alij allegati per *Tiraq. & Roderic. vbi supra*, idemque sentit *Rot.in Auenionen. Collectarum coram Cardinali Lancellotto,inter impressas post dictum tract.de censib.decis.3.in 6. conclusione.*

In hoc autem casu non est necessaria ad alterutrum genus bonorum applicatio, cùm dictæ mulieres discretiuè donauerint bona stabilia, ibi *Domos, Vineas &c.* deinde mobilia,& po-
22 stremò iura,& actiones,per quem † discretiuum loquēdi modum,constituerunt tertiam speciem donatorum, distinctam à bonis mobilibus,& immobilibus vt facit text. *in l.à diuo Pio,§. in venditione,ff.de re iudic.& in l.quam Tuberonis,§.in peculio.ff. de pecul.*& per vtrumque text. *Bart.in l. Centurio.nu. 28. ff.de vulg.* quas leges ad hunc effectum attendi debere, respondit *Oldrad.cons.219.*

Nec obstat,quòd donatio facta primo,& principaliter Victoriæ, & Posthumiæ, debuisset saltem in eorū personis posse sortiri effectum,vt stipulatio dicatur facta pro eorum hæredibus,quod tamen est hodie impossibile, & consequenter, tam ratione earumdem,quàm etiā ratione hæredum, ab ipsis causam habentium, inualida sit donatio, quia placuit responsio, quod constat de donatione facta expresè,non modo ad fauorem mulierum,sed etiam ad fauorem filiorum,& filiarum, dū moriente aliqua earum sine filijs, Talphinia donatrix voluit vt vna alteri, vel illarum filij in eisdem bonis, ac iuribus integraliter succederent: vnde patet donationis effectum non ad Victoriam,& Posthumiam tantum limitari,sed etiam ad succes-
23 sores post mortem ipsarum donatariarum esse collatum: † obiectum vero procedit in donatione causa mortis, quæ præmoriente donatario ad illius hæredes non transmittitur, *l. non omnis.in princ.vbi Dec.n.7.& 8 ff.si cer.pet.§.1.instit.de donat.* & ita etiam respondit *Rot.in Anconitana prædij 24. Ianuarij 1635.coram R.P.D.meo Merlino.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen̄ Fideicommissi.

Die Lunæ 11. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Legatum in dubio licèt non censeatur factum animo compensandi cum debito, tamen quando, & ex quibus coniecturis dignoscatur, quod testatoris mens fuerit, vt intraret compensatio.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in Saluiano competit fideicommissario constito de fideicommisso, & de identitate bonorum.*
2 *Identitas bonorum fideicommissariorum, ex quibus bene remaneat probata.*
3 *in Identitate bonorum probanda leuiores probationes sufficium.*
4 *Legatum in dubio non censetur relictum animo compensandi debitum, ab ista tamen regula receditur ex coniecturis. num. 5.*
6 *Testator præsumitur voluisse compensare dotem cum legato relicto eius vxori, si fideicommissum ab ipso factum notabiliter remaneret extinctum.*
7 *Bona mobilia vsu consumuntur.*
8 *Dos cum legato præsumitur testator voluisse compensare, si fecit fideicommissum, & opus esset distrahere bona immobilia pro soluendo debito dotis. amplia nu. 9.*
10 *Testator præsumitur voluisse vt legatum compensaretur cum debito, si expresserit certa bona cum quibus nolebat, vt intraret compensatio.*
11 *à Tituli principio posterior formatur euentus.*
12 *Compensatio debiti cum legato est, facienda, si testator iusserit, vt legatarius præter legatum quidpiam aliud petere, vel prætendere possit.*
13 *Quod procedit etiamsi, minus sit in legato quàm in debito.*
14 *Voluntatis declaratio probari potest ex duobus testibus.*
15 *Compensandi animus ex quibus verbis non tollatur.*
16 *Acceptatio censetur facta cum omnibus suis qualitatibus.*

Allegatur ista decisio supra in decisione 257.quæ est in eadem causa sub die 1. Iulij 1637.coram eodem R.P.D. Panzirolo.

DECISIO CCCXI.

DOmino Dominico de Castellana petenti immissionem
in bonis fideicommissarijs qu. Gaspardi de Bracassio,op-
posuit se D.Diana de Gerardis sub prætextu, quod ex d. fidei-
commisso in primis detrahenda dos ipsius,quæ est 15 mill. au-
reorum, augumentum dotale, legatum sibi factum à fideicō-
mittente impensæ funeris ac nonnulla alia,quæ a scribentibus
pro ea recensentur, sed Domini responderunt exceptionem
dotis immissioni non obstare, reseruato, quod de alijs videre-
☞ tur. Nam cum ex tribus decisionibus* de purificatione fidei-
commissi ad fauorem D. Dominici clarè constet, & appareat
1 de identitate bonorum,competit illi immissio in saluiano,† cū
agatur de fideicommisso particulari, *Gabr.cons.45.n.11.li.1.&*
Fusar. de sub- cons.44.n.2.li.2.Peregr.de fideicom.art.45.n.49.
stit.q.611.n.2.Surd.dec.76.n.6.Seraph.dec.828.n.1.Rot.in re-
cent.dec.180.n.1.2.& 3.& dec.368.n.1.p.5.& fuit resolutum in
Parmen.Status 14. Nouemb.1629.coram Reuerendis.D.meo
Coccino Decano.
Identitas vero bonorum visa est plenè probari, † tum ex te-
2 stibus optimè deponentibus,tum etiam,quia plura expresse in
testamento exprimuntur, & hoc benè probat identitatē con-
tra D.Dianam habentem causam à testatore *Bal.cons.89.n.3.*
lib.5.Caph.cons.386.n.29.Pereg.de fideic.art.44.nu.3. & quod
3 in hac materia † sufficiant leuiores probationes tradunt *Se-*
raph.dec.1209.n.3.& dec.1344.nu.1.Rot.in recent.dec. 119.n.
4.& dec.407.& dec.459.nu 3.par.1.
Nec obstat exceptio retentionis dotis, ac iurium dotalium
4 quia licet legatum regulariter, † non præsumatur relictum ani
mo compensandi debitum, vt est *tex. in l. vnica.§.primū.vers.*
sciendum,vbi Bart.Bald.& alij C.de rei.vxor. act.Caph cons.
184.per tot.Paris.cons.95.nu.10.lib.2. Roland.cons.65.num. 18.
& seqq.lib.2. cum alijs latè relatis per *Surd.in cons.112.n.43.&*
seqq.lib.1.
Ab hac tamen regula recedi † ex coniecturis testantur *Bal.*
5 *in l.quoniam nouella.n.9.C.de inoff.test.Castren.cons.193.nu.2.*
vers.tamen non obstan.lib.1. Aym.cons.149 n.3. Honded.cons.
50.n.11.lib.2. Menoch.cons.56.nu.19.Gabr.cons.106.nu.8.li.1.
Mantic.de coniect.lib.10.tit.2. num. 16. idem Menoch præ-
sumpt.110.nu.22.lib.4.Gratian.discept.284.nu. 1. Afflict.dec.
44.nu.20.& seqq.
Quod autem in casu præsenti plures, & quidem vrgentissi-
mæ coniecturæ concurrant pro inducenda cōpensatione de-
ducebatur,primo quia testator fuit maximè sollicitus,quod hu-
iusmodi fideicommissum perueniret ad primū filium mascu-
lum Dominorum de Ampus,& Maria, cum onere assumen-
6 di nomen, & insignia familiæ, & tamen † si non induceretur
cōpensatio, fideicommissum remaneret notabiliter extinctū,
quo casu semper inducitur cōpensatio, *l.2.ff.de Milit.test. Ay-*

mo. cons.686. num.7. vers. postremo. Mantic. de coniect. lib.4.
tit.1. num.25. Menoch. præsumpt.110. num.49. vers. vel esset
valde exhausta lib.4. Afflict. d. decis.44. num.21.25.27. ferè
7 enim fideicommissum reduceretur ad sola † mobilia, quæ vsu
consumuntur, Paris. cons.55. in fin. lib.2. Peregr. de fideicom.
8 art.10. nu.40. Menoch. d. præsumpt.110. nu.25. vbi dicit † ex
eo solo oriri coniecturam compensationis, vbi si aliter diceremus;
opus esset distrahere bona immobilia pro soluendo debito
dotis, Greg. decis.285. nu.3. in fin. Rot. in recent. decis.254.
num.4. par.5.

Secundò deducebatur, quia multa ex bonis legatis, quæ re-
9 manent penes D. Dianam, & sunt grauata † onere fideicom-
missi, conueniunt cum credito dotali, & iuribus illius Castren.
in l. si cum dotem. §. si pater. ff. solut. matr. Ruin. cons.223. nu.2.
lib.5. Aym. cons.149. num.5. & cons.301. in fin. Menoch. consil.56.
num.25. & cons.688. num.6. & 8. lib.4. præsumpt.110.
num.32. & seq.

Tertiò, quia testator declarauit, quæ bona non voluerit
compensari, videlicet ea, quæ antea eidem vxori donauerat,
10 † ex qua declaratione elicitur coniectura, quod si & in legato
noluisset creditum dotale compensari, hoc quoque expressisset,
Soccin. sen. cons.10. num.25. & seq lib.1. Paris. cons.69. nu.
31. lib.1. Aym. d. cons.149. num.4. Menoch. d. præsumpt.110.
nu.34. & 40.

Quartò, quia testator ferè omnia sua bona libera legauit
D. Dianæ, restituēda tamen dicto primo filio masculo Domi
norum d'Ampus, & Maria, qui filius si natus non fuisset, com-
pensatio inducebatur cum, dicto amplissimo legato, ex quo
penes hæredem vniuersalem, nihil fere remanebat cum quo
dos solui posset, vnde videtur testatorem sic legando habuis-
11 se animum compensandi, à † quo principio tituli posterior
formatur euentus, l. regula. §. licet ff. de iur. & fact. ignor.
Surd. cons.202. nu.6. Gratian. discept.648. nu.13.

Quintò demum, quia ex quinque testibus probatur testato
12 rem bona libera reliquisse D. Dianæ † ad hoc, vt contenta re-
maneret, nec aliquid quidpiam petere, vel prætendere posset
super alijs bonis, Bald. in l. liberti libertaque num. 28. C. de
oper. libert. Ruin. cons.136. num.7. lib.2. Mantic. de coniect.
13 lib.10. tit.2. sub num.17. † vbi quod conclusio procedit, etiā
si minus sit in legato, quam in debito, quando testator vo-
14 luit, † quod legatarius nihil amplius petere posset, quæ decla
ratio voluntatis sufficeret, si ex duobus tantum testibus proba
retur, Bart. in l.2. in princip. nu.39. ff. de vulg. & pupil. Bald.
in l. precibus. num.12. C. de impub. & alijs substit. Mantic. de
coniect. lib.5. tit.14. nu.12.

Non obstat, quod testator dixerit se fecisse tam amplium le-
15 gatum D. Dianæ propter obsequia † ab illa recepta, & ob
benemerita, quia hoc non concludit animum compensandi,
& satisfaciendi debito dotis, ac iurium dotalium, Aym. d.
cons.149. nu.17. Menoch. d. præsumpt.110. num.37. Afflict.
decis.44. num.10. & visum est Dominis satis esse, quod asser-
tio testatoris verificari potuerit in legato vniuersali, quod to-
tum D. Dianæ debebatur, si filius masculus ex Dominis de
Ampus, & Maria non nascebatur, sicut etiam verificari po-
tuit in fructibus percipiendis ante dictam natiuitatem, & in
perceptis vsque ad diem motæ litis, quapropter cum testator
voluerit compensare; & D. Diana acceptauerit, iura dota-
16 lia fuerunt extincta, cum † acceptatio censeatur facta cum
omnibus suis qualitatibus; Alex. cons.132. nu.2. lib.2. Soccin.
cons.225. nu.1. lib.2. Surd. cons.60. nu.27. & cons.150. num.20.
Menoch. præsumpt.109. nu.45.

Et ita super exceptione dotis, ac iurium dotalium parte
vtraque informante decisum fuit reseruato, vt super alijs exceptionibus
per eandem D. Dianam deductis particulariter
dubitetur.

Idest sub diebus 16. Decembris 1635. & 10. Maij 1636. & 6. Iunij. eiusdem anni coram eodem R. P. D. Panzirolo, sunt supra in hac parte decisiones 77. 134. & 142. Alias decisiones in hac causa annotaui supra ad decisiones 244. & 310.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden Canonicatus, & Sacristiæ.

Die Lunæ 18. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Papa per concessionem Coadiutoriæ dicitur apponere manus super beneficio, ita vt remaneat affectum. Coadiutoria data cum futura successione, vt Coadiutor ea gratia frui possit, debet iustificare ea, quę ab illo sunt narrata ad effectum, vt illam impetraret.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium per appositionem manus Papę remanet affectum, & per istam affectionem impedita remanet facultas illud conferendi, & nu.23.*
2 *Papa, si ex qualitate aliqua ei narrata, fuerit motus ad concedendam gratiam, illa qualitas est plenè iustificanda.*
3 *Liber Baptismatis ex communi consuetudine probat ętatem, & num.4.*
5 *Testis probat ętatem, si deponat ex iudicio suo, & per aspectum.*
6 *Testis ętatem probat, si dicat, aliquem habere certam ętatem quia ita ab ipso audiuit.*
7 *Frater si deponat super ætatem sui fratris, illius dicto est plena fides adhibenda.*
8 *Testes probant infirmitatem alicuius, si sint plenè de ea informati, vel ratione diuturnę consuetudinis, vel ratione consanguinitatis? peritię, nu.9.*
10 *Infirmitas coadiuti bene dicitur comprobata, si post non multum tempus a die concessionis gratię, dictus coadiutus obijt.*
11 *Possessio beneficij semel probata præsumitur continuata, vsque ad obitum, amplia nu.12.*
13 *Coadiutorię gratia solet concedi etiam in beneficijs non habentibus curam animarum.*
Qualitas narrata Papę non est iustificanda, si solitum sit etiā concedere gratiam petitam absque ea qualitate narrata, numero 13.
14 *Instrumentis antiquissimis plurima est adhibenda fides.*
15 *Libri si continent ea, quę ad alicuius officium spectant, eis credendum videtur.*
16 *ad Curam animarum spectat, excipere confessiones, Populo Sacramenta administrare, eique publicas ferias, ac ieiunia indicere, defunctorum corpora tumulare, &c.*
17 *Testium defectus tolluntur ex eorum numero.*
18 *Testium dicta recipiunt magnam auctoritatem, ex approbatione aduersarij dum illa non impugnat.*
19 *Excludi quis potest ab aliqua sua pretensione, ex illius non iure.*
20 *Papa concedendo coadiutorias. Primò prospicit Ecclesię occurrendo tunc pręsenti illius necessitati propter infirmitatem coadiuti, tum futurę eius vacationi.*
21 *Secundo videtur voluisse prouidere coadiutori de beneficio pręueniendo tempus vacationis, quæ est successora per obitum coadiuti.*
22 *Coadiutor, si velit succedere in beneficio in locum coadiuti, tenetur iustificare omnia narrata, cum ex ijs omnibus censetur Papa motus ad eam gratiam concedendam.*
23 *Papa concedendo aliquam coadiutoriam censetur motus solum ad eam concedendam propter necessitatem, & vtilitatem Ecclesię & nu.24.*
25 *Coadiutorię gratia, etiam si sit nulla propter exceptionem contingentem in personam coadiutoris, tamen gratia sortiri debet effectum suum respectu Ecclesia, cum non possit propter eam exceptionem dici, quod Papa etiam Ecclesię non prouidisset, ita vt non cessat affectio.*
26 *Coadiutorię [illegible], si tempore vacationis non fuerunt expedita, post mortem coadiuti non possunt expediri.*

27 *ad Coadiutoriæ validitatem est necessarius consensus coadiuti.*
28 *in Coadiutorijs cum concedantur duæ gratiæ, tamen si vna deficiat, non tamen expirat altera.*
29 *Coadiutori gratia respectu futuræ successionis, quando non dicatur dependere à gratia, per quam prouidetur necessitati Ecclesiæ, & coadiuti.*
30 *Regul. de non iudican. iuxt. form. supplic. quando cesset, & qualiter sit intelligenda ibid. nu. 32.*
31 *Supplicationis sola signatura sufficit, quando non agitur super canonizatione gratiæ, sed super absolutoria, quam quis petit, tanquam possessor.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 255. quæ est in eadem causa sub die 4. Decembris 1637. coram eodem R. P. D. Ghisilerio.

DECISIO CCCXII.

CVm in dubio proposito ageretur de confirmatione de-
cisionis factæ in hac causa sub die 16. Iunij præteriti,
in qua declarata fuerat validitas collationis factæ ab Ordi-
nario ad fauorem Iosephi non impugnabantur à Ioanne Au-
gustino ea, quæ fuerunt fundamentum eiusdem decisionis,
nempè pertinentia eius collationis ad Ordinarium, & habili-
tas Iosephi; sed cum præbendam, & officium huius secunda
Sacristiæ illi annexum, quam Iosephus obtinuerat, sibi con-
ferri per mortem Petri vltimi illius possessoris obtinuisset Ioã-
nes Augustinus ex concessione Sedis Apostolicæ viuente eo-
dem Petro, cui deputatus fuit coadiutor, cum spe futuræ suc-
cessionis dicebat suam gratiam obstare prouisioni Iosephi,
1 cum propter † appositionem manus Papæ inducta fuisset af-
fectio, & ex ea impedita Ordinario facultas conferendi iuxta
notata *in cap. 1. & capit. 2. de confirmat. vtil. vel inutil. & in
cap. vt nostrum, de appellat. vbi notat Innoc. & Abb. num. 1.
Mandos. in prohem. regul. Cancell. §. 5. num. 1.* Vnde in noua
disputatione huius dubij solũ actum fuit de iustificatione gra-
tiæ coadiutoriæ concessæ Ioanni Augustino, & an probata es-
sent ea, quæ ab illo narrata fuerunt in impetratione eiusdem
2 gratiæ, cũ non aliter potuisset induci ea affectio, † dũ ex ijs cen-
sebatur Papa motus, vt dictam gratiam illi concederet, vt fuit
resolutum *in Oxomen. Canonicatus 19. Nouembris 1614. co-
ram bo. mem. Buratto, & in Leodien. Canonicatus S. Dionysij
25. Maij 1636. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Elnen.
Canonicatus 16. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Ghisilerio.*

Et responderunt Domini iustificatam esse gratiam Ioannis
Augustini, & perinde illam obstare prouisioni Iosephi, & pri-
mo visa fuit probari ætas annorum quinquaginta quatuor,
quæ fuit in illa narrata de persona Petri, ea enim probabatur
3 † ex libro Baptismatis, & ex partita extracta ex eodem libro,
in qua notatur illum natũ fuisse die octaua Martij 1577. qui
4 liber ex communi † consuetudine solet ætatem probare, vt
tradit *Mandos. sup. regul. 8. q. 10. num. 3. in fine*, & tenuit Rota
*coram Verallo decis. 314. par. 1. & coram Card. Seraphino de-
cis. 1138. num. 2.* Præterea super eadem ætate Petri depone-
bant plures testes, ex quibus. Tertius iuxta duodecimum illã
5 concludebat † ex iudicio suo, & per aspectum iuxta Theori-
cam *Bart. in l. de ætate, ff. de minor.* quam Rota sequuta fuit
*coram eodem Verall. decis. 131. nu. 2. par. 1. & in Maceraten.
legitimæ 14. Martij 1627. coram Eminentiss. Card. Vbaldo.*
Quintus verò viderat partitam eiusdem libri Baptismatis, &
6 idem † audiuerat ab ipso Petro, quam attestationem admisit,
*Rota in dicta Elnen. Canonicatus coram R. P. D. meo Ghisile-
rio*, & erat hic testis frater Petri, quod plurimum etiam con-
7 ferre poterat ad effectum, † vt illius dicto esset in hoc plena
adhibenda fides, vt tradit *Bart. in d. l. de ætate, sub num. 7. ff.
de minor.*

Secundò visa fuit probari infirmitas Petri cum fuerit narra-
tum in gratia, quod ille pluribus infirmitatibus vexaretur, &
præcipuè destillatione, quæ à cerebro in stomachum deflue-
bat; hanc illius infirmitatem probabant quatuor testes è plu-
ribus, qui fuerunt examinati, è quibus vnus erat Medicus, al-
ter Chirurgus, quorum opera Petrus vsus fuerat in sua valetu-
dine, tertius Aromatarius, qui medicamenta composuerat oc-
casione eiusdem valetudinis, quartus demum intimus illius
8 amicus, vnde omnes poterant de ea fidem facere † tanquam
plenè informati, vel ratione diuturnæ consuetudinis ex notat.
in cap. venienti. de test. & in l. consensu. C. de repud. & tradit
Bart. in l. si quando nu. 4. C. vnde vi. Felin. in c. in litteris nu. 6.
9 *de testib.* vel ratione † eorum peritiæ adnotata in *l. septimo
mense. ff. de stat. homin & in l. 1. ff. de ventr. inspic.* & in termi-
nis similis gratiæ coadiutoriæ tenuit *Rota in d. Elnen. Canoni-
catus 6. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Ghisilerio, & in Gien-
nen. Thesaurariæ 22. Maij 1614. coram bon. memor. Buratto.*
Et hanc illius valetudinem comprobauit præterea euentus, cũ
10 Petrus obijsset elapsis duobus † mensibus à die concessionis
gratiæ, quod etiam *Rota* consi deraui t *in d. decis. Elnen.*

Narratum fuit tertio loco seruitium, quod Petrus Ecclesiæ
præstiterat spacio decem, & nouem annorum, & illud visum
fuit probari ex instrumento possessionis quo ostendebatur eũ
11 cæpisse officium huius Sacristiæ, quia cum præsumi † debe-
ret ea possessio continuata vsque ad obitum iuxta præsumptio
nem. *Glos. in l. siue possidet. C. de probat.* ex illa probatum erat,
12 etiam seruitium Ecclesiæ pro † toto tempore, cum præsumi
deberet Petrum non solum retinuisse possessionem huius Præ-
bendæ, & officij Sacristiæ, quin etiam Ecclesiæ debitum ob-
sequium impendeuit. *argum. text. in cap. 1. de seruit. in ord.
facien. vbi gloss. in not. in verb. stimare, & in cap. cum in iu-
uentute, §. quis præterea. de præsumpt. & in l. cum Pater. §. ro-
go. ff. de legat. 2.*

Quarto demum narratum fuit, quod huic Sacristiæ annexa
esset cura animarum; verum licet hæc qualitas non indigeret
iustificatione, cum etiam in alijs beneficijs, quæ non habent
13 hanc curam † soleant concedi similes gratiæ coadiutoriæ, vt
propterea dici non posset, quod ea qualitas extraxisset Papam
à concessione eiusdem gratiæ, iuxta not. per *Aegid. decis. 4.
de rescript. Felin. in cap. super litteris nu. 5. eod. tit. Cassad. dec.
12. nu. 15. de præben.* tamen illa remanebat, etiam in hac par-
te iustificata, quia ostensum fuit in duobus instrumentis, quod
Episcopus Gerundæ primum erexerat officium Vicarij perpe-
tui, cui commisit curam animarum, quæ antea annexa erat se-
cundæ Sacristiæ; Secundò, quod idem officium Vicarij per-
petui extinctum fuerat, & restituta eidem Sacristiæ cura ani-
marum, è quibus instrumentis, primum apparebat factũ an-
no 1329. alterum anno 1338. & vtrumque eorum plurimam
14 fidem † merebatur propter eius antiquitatem, iuxt notat. *per
glosam in cap. cum causam de probat. & ibi Abb. nu. 3. Butr.
num. 2. Speculat. eod. tit. §. videndum nu. 12. Aymon. de antiq.
temp. lib. 1. §. 8. nu. 8.* Præterea probata fuit qualitas huius curæ
ex libris visitationum, quæ factæ fuerunt in hac Ecclesia ab
Ordinarijs anno 1404. & 1417. in quibus libris plurimum,
15 etiam momenti visum fuit inesse, cum præter † eorum anti-
quitatem continerent ea, quæ pertinebant ad officium visita-
toris ex notat. *per DD. in clemen. 2. de offic. ordin. & per Bart.
in l. quædam, § numu'arios, num. 3. ff. de eden.* quem alij ibi
sequuntur, & in his terminis tenuit *Rota coram Verallo decis.
158. par. 2. & in vna Lucana Iurispatronatus 11. Ianuarij
1616. coram bo. me. Vbaldo, & coram Card. Seraph. decis. 78.
num. 2.* Ex ijs verò libris apparebat plura solita fuisse exerceri
per Sacristam, quæ expectare solent ad habentem curam ani-
16 marum, nempè † excipere confessiones, Populo Sacramen-
ta administrare, eique publicas ferias, ac ieiunia indicere, de-
functorum cadauera tumulare. *iuxt. not. in clem. dudum, de se-
pult.* & tradit *Barbos. de offic. & potest. Parochi lib. 1. cap. 16.
lib. 2. cap. 12. num. 10.* Et demum super hac qualitate depone-
bant quinque testes examinati pro parte Ioannis Augustini, ac
tres alij examinati ad instantiam Iosephi, ex quibus illa etiam
probari visa fuit non obstantibus exceptionibus, quæ contra
17 eosdem testes proponebantur, cum illæ † tollerentur, vel ex
numero ipsorum testium, iuxt. notat. *per glosam in l. 3. in verb.
vbi numerus. ff. de testib. & per DD. in l. si qui ex argentarijs
§. cogentur, ff. de edend. & ibi Alex. nu. 2. Ias. num. 6. Dec. in
cap. licet causam, num. 80. de prob.* vel ex eorum qualitate pro-
18 pter auctoritatem, quam recipiebant ex † approbatione ip-
siusmet Iosephi, qui hodie illos impugnat iuxt. notat. *in l. si
quis testibus, C. de testibus, & per Abb. in cap. præteritum
nu. 6. eodem titu.* & ibi etiam *Felin. num. 7. Ias. in rubr. ff. de
iureiuran.*

Et hæc Domini dixerunt esse necessaria pro iustificatione
huius gratiæ, quæ fuit concessa Ioanni Augustino, quia reli-
qua, quæ fuerunt narrata in litteris, nempe valor præbendæ,
& Sa-

& Sacristiæ secundæ illi annexæ, & valor beneficiorum, quæ
ille obtinebat, licet alias necessaria, tamen nõ visa fuerunt per-
tinere posse ad decisionem huius dubij, cum in eo non agere-
tur de probando aliquo iure ipsius Ioannis Augustini, ex quo
ille iam obtinuisset immissionem, & hodie reperiretur in pos-
sessione eiusdem Præbendæ, & Sacristiæ; satis illi erat nullitas
19 collationis factæ ab Ordinario in persona Iosephi, † quem sa
tis erat eidem Ioanni Augustino excludere ex illius non iure ex
notat. per *DD. in l. qui accusare. C. de eden. & ibi Dec. nu. 14.
Felin. in c. olim nu. 10. de rescript. Cassad. decis. 3. eod. tit. & de-
cis. de except.* ea verò duo facere censetur Papa in concessione
20 similium gratiarum; primo prospicere † Ecclesiæ, occurren-
do tum præsenti illius necessitati propter infirmitatem coadiu
ti, tum futuræ eiusdem vacationi. Secundò videtur voluisse
21 prouidere coadiutori † de beneficio præuenendo tempus va-
cationis, quæ est successura per obitum eiusdem coadiuti inter
vtrãque verò prouisionẽ ea videtur esse differentia, quia vt po
22 sterior locum habere possit, † tenetur coadiutus iustificare om
nia narrata, dum ex ijs omnibus Papa censetur motus ad eam
gratiam illi concedendum, vt notant *DD. in c. vlt. de præsump.
& in c. 1. de lit. contest. lib. 6. & ibi Io. Andr. nu. 2. Gemin. nu. 5.
Felin. in cap. constitutus nu. 1. de rescript. Innoc. in cap. super lit
teris. nu. 19. eod. tit.* Sed non poterat idem dici de prima pro-
23 uisione, quia vt censeatur inducta affectio, ob quam † adem-
pta fuit Ordinario potestas conferendi, satis est, vt vera sint
ea, quæ fuerunt causa appositionis manus Papæ, nempè ne-
24 cessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, † ex quibus solum Papa cense-
tur motus, vt ipsi Ecclesiæ prouideret de coadiutore, vt reso-
lutum fuit *in Oxomen. Archidiaconatus 19. Nouembr. 1614.
coram bo. mem. Buratto*, in qua declarata fuit decisio facta in
eadem causa sub die 10. Martij eiusdem anni, *& in Elnen. Ca
nonicatus 6. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Ghisilerio*, in
qua Rota sequuta fuit vltimam decisionẽ *in dicta causa Oxo-
25 men.* & ita gratia etiam si nulla propter exceptionem, † quæ
contingat in personam coadiutoris, tamen gratia debet sorti-
ri effectum suum respectu Ecclesiæ, cum non possit propter
eam exceptionem dici quod Papa eidem Ecclesiæ non proui
disset, vt consideratum fuit *in dicta Oxomen. Archidiacona-
tus, & in Toletan. Cappellaniæ prima Decembris 1606. coram
Card. Sacrato inter recent. dec. 587. par. 2.* & notauit *Gonzal.
ad regul. 8. glos. 52. nu. 48.*
Ex hac ratione tollebatur etiam altera exceptio, quæ oppo
nebatur contra gratiam concessam Ioanni Augustino; quod
26 cum tempore vacationis non fuissent † expeditæ litteræ su-
per coadiutoria non potuissent ille expediri post mortem co-
adiuti, quasi defecisse videretur illius consensus, qui erat ne-
27 cessarius ad validitatem † eiusdem gratiæ iuxt. notat. *in c. 1. de
Cler. ægrot. lib. 6. & per Rota in Tollen. seu nullius Monaste-
rij 29. Martij 1610. coram Cardin. Sacrato, & in Argentina
coadiutoriæ 21. Febr. & 2. Maij 1631. coram R. P. D. meo
Ghisilerio.* Nam contrarium verius esse probatur ex distin-
ctione earum duarum gratiarum, quæ continentur in gratia
28 coadiutoriæ, ex quibus fiebat, † vt licet vna videretur defecis-
se, non tamen dici poterat expirasse altera, vt tenuit Rota *co-
ram Puteo decis. 98. lib. 2.* quem refert *Gonzal. ad regul. 8. glos.
5. §. 9. num. 53.* & hoc præcipuè suaderi videbatur ex pluribus
clausulis, quæ erant in gratia Ioannis Augustini, cum in ijs di-
ceretur, vt esse deberet locus futuræ successionis ad illius fauo
rem, etiam si beneficium vacasset de tempore datæ, aut si ipse
de tempore vacationis, coadiutoris officium exercere non
cæpisset, cum clausula ex nunc prout ex tunc, & è contra, quę
29 omnia ostendere poterant, † quod gratia futuræ successionis
non dependebat à gratia, in qua prouidebatur necessitati Ec-
clesiæ, aut coadiuti, & ea considerauit *Gonzal. super eadem
glosa d. §. 9. num. 55.* Neque visa fuit obstare regula de non iu-
30 dicando iuxta formam supplicationis, † quia cum non agere-
tur, vt adiudicaretur beneficium Ioanni Augustino, siue fu-
per canonizatione gratiæ, sed super sola absolutori, quam
31 idem petebat tanquam possessor, † satis erat sola Signatu-
ra supplicationis, vt tenuit Rota *coram Mohed. dec. 34. alias
2. de priuileg. & coram Cassador. decis. 8. de restitut. spoliat. &
dec. 2. de sent. & re iudic.* & tradit *Sarnen. ad regul. de non iu-
32 dicand. iuxt. form. suppl. cap. 1. num. 7.* vbi ita declarat † intel-
ligendam esse eam regulam. *Gabr. cons. 190. nu. 13. lib. 1.*
Et ita vtraque &c.

☞ * *Est decisio 152. supra in hac eadem parte.
Et in sequenti parte aderit alia decisio in eadem causa sub die 15.
Martij 1638. coram R. P. D. Merlino.*

GLORIA IN EXCELSIS DEO,
ET IN TERRA PAX.

FINIS

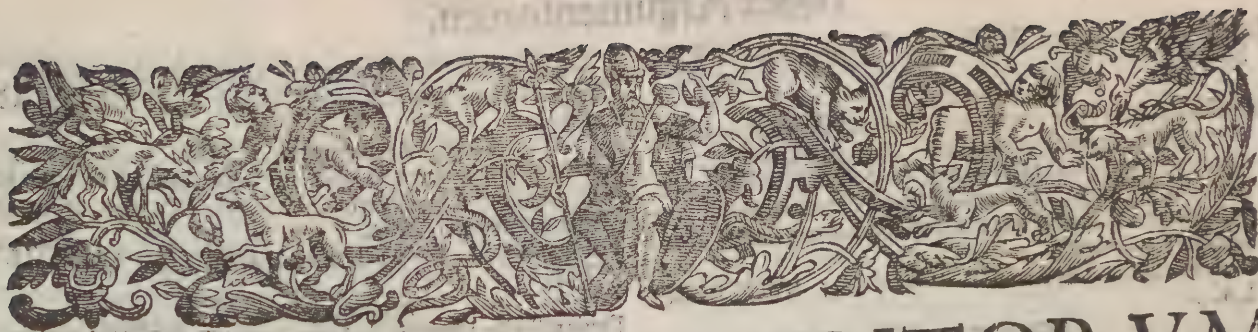

INDEX DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ IN HOC VOLVMINE ADDITARVM

QVÆ ALLEGANTVR IN IPSIS DECISIONIBVS IN EISDEM CAVSIS FACTIS.

Ma-

INDEX ARGVMENTORVM DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ QVÆ IN PRÆSENTI VOLVMINE CONTINENTVR.

VNA CVM INDICE CAVSARVM PRO VT IN VOLVMINE IACENT.

Toletana Iurispatronatus. *Die Luna 29. Ianuarij 1635.* COCCINO.

Argumentum. I.

Executoriales, quanto temporis interuallo, & quid sit necesse, vt dicantur prescritæ, ita vt ius exequendi remaneat extinctum, & quid Rota in hoc seruet. Executorialium virtus non prescribitur, quando executio est cœpta, sed nondum perfecta, item quãdo versamur in materia habent tractum successiuum, & quidnam ad hoc requiratur.

Piscien. Beneficij. *Die Lunæ 29. Ianuarij 1635.* PIROVANO.

Argumentum. II.

Iuspatronatus relictum pluribus personis, quando eis relictum pro virili intelligatur. Iuspatronatus relictum pluribus vti singulis, tunc vnusquisque qualiter possit præsentare. Qualitas iurispatronatus, quando non sit necesse disputare.

Mediolanen. Pensionis. *Die Veneris 19. Ianuarij 1635.* MERLINO.

Argumentum. III.

Quamquam de stylo supremorum Tribunalium condemnatio ad restitutionem fructuum decursorum non soleat fieri, nisi à die motæ litis, quo tempore reus possessor constituitur in mala fide, & excitatur ad inquirendum de iuribus suæ possessionis, tamen hæc regula fallit, quando petuntur fructus non vti fructus accessorij ad aliquod subiectum, sed tanquam sors, & vti capitale de per se. Item fallit quoties adest mala fides in possidente, quia tunc debentur fructus etiam ante motam litem à die, quo mala fides superuenit, Item fallit, quando à bonæ fidei possessore fructus non sunt consumpti, sed adhuc extant, vel si non extent possidens factus est locupletior, vt quia auctum fuit eius patrimonium, tunc illi debent restitui, vel eorum æstimatio.

Maioricen. Iurisdictionis. *Die Veneris 12. Ianuarij 1635.* GHISILERIO.

Argumentum. IV.

Episcopus contra Capitularem accusatum de incontinentia, aut de alijs criminibus atrocioribus, vt validè procedat contra eum ad summariam informationem sine Adiunctis, ad effectum illum carcerandi, quid obseruare debeat.

Brixinen Parochialium. *Die Luna 15. Ianuarij 1635.* DVNOZETTO.

Argumentum. V.

In Parochialibus secularibus vnitis alicui Dignitati, vel Monasterio, quando deputati debent Vicarij perpetui seculares, & non Regulares, & quando è contra.

Bononien. Dismembrationis. *Die Lunæ 15. Ianuarij 1635.* GHISILERIO.

Argumentum. VI.

In Beneficij Curati dismembratione quidnam requiratur, vt validè fiat. Cura animarum si ab aliqua Ecclesia dismembratur est necessarius consensus Patronorum, & Parochianorum.

Aretina Cappellaniæ. *Die Luna 19. Ianuarij 1635.* CARRILLO.

Argumentum. VII.

Citatio ad dicendum contra Commissionem infra annum, potest quandocumque produci. Acta diuersa à causa non sunt transportanda. Sententia lata à Iudice allegato suspecto, quando sit nulla. Subrogato gratiosè in beneficio quibus probatis detur immissio.

Perusina Fideicommissi de Cincijs. *Die Veneris 19. Ianuar. 1635.* DVNOZETTO.

Argumentum. VIII.

Fideicommissum non censetur inductum in casu mortis, ex verbis consequutiuis post prohibitionem delicti &c. Item pariter, quando fideicommissum non cẽseatur inductum in casu mortis ex prohibitione alienationis.

Anconitana Prædij. *Die Mercurij 24. Ianuarij 1635.* MERLINO.

Argumentum. IX.

Donatio, quando dicatur inter viuos, non obstante, quòd in instrumento donationis sit facta mentio mortis, latè, & doctè declaratur in hac magistrali decisione.

Donatio, vt dicatur facta causa mortis, quidnam sit necessarium, exponitur.

Vrbeuetana Successionis. *Die Mercurij 24. Ianuarij 1635.* VEROSPIO.

Argumentum. X.

Tractatur, qualiter filiatio probetur. In materia probationum, quale tempus dicatur antiquum. Instrumentum quando dicatur antiquum.

Auenionen. Simulationis. *Die Mercurij 29. Ianuarij 1635.* PANZIROLO.

Argumentum. XI.

Pœnæ appositæ in contractibus matrimonialibus penitus sunt irritæ, nec violans fidem ad aliquid tenetur, Simulatio ex quibus probetur.

potest nouam consuetudinem in Ecclesia, cum consensu tamen Capituli inducere, & quo casu hoc ex se possit facere Capitulum.

Romana Fideicommissi de Caetanis. *Die Veneris 23. Martij 1635.* COCCINO.

Argumentum XXXIII.

Linea masculina, quando est vocata ad fideicommissum, an in ea etiam comprehendantur fœminæ agnatæ. Inuestitura accepta pro se, & descendentibus ex linea masculina, an comprehendat masculum natum ex fœmina.

Romana Hæreditatis de Capizuchis. *Die Veneris 20. Aprilis 1635.* MOTMANNO.

Argumentum XXXIV.

Immissio à fidei commissario petita, quando deneganda veniat.

Romana Reinuestimenti. *Die Veneris 23. Aprilis 1635.* COCCINO.

Argumentum XXXV.

Tractatur de reinuestimento dotis, scilicet, quando maritus id promisit &c. quod possit ad id compelli.

Æsina Bonorum. *Die Veneris 27. Aprilis. 1635.* BVCCABELLA.

Argumentum XXXVI.

Dominium ad effectum rei vindicationis qualiter sit probādum. Bona Ecclesiastica quando in emphyteusim cōceduntur, quid requiratur, & quando prędicta bona dicantur solita concedi in emphyteusim, & quando non.

Ferrarieñ Iurispatronatus. *Die Lunæ 30. Aprilis 1635.* DVNOZETTO.

Argumentum XXXVII.

Iuspatronatus fundans pro se, & post eius obitum pro aliquibus personis ab eo nominatis, & hoc cum consensu Ordinarij &c. quæritur, an prędictus fundator in pręiudicium nominatorum; possit alijs donare d. iuspatronatus.

Florentina Parochialis à Sala. *Die Lunę 30. Aprilis 1635.* PIROVANO.

Argumentum XXXVIII.

Clausula, constito de tribus sententijs, quomodo sit intelligenda. Sententia, si iusta, & valida sit, est executioni demandanda, aliàs secus. Sententia lata contra mortuum, an, & quando sustineatur. Donatio perfecta non est alteranda.

Romana, seu Farfen. Hæreditatis. *Die Lunæ 30. Aprilis 1635.* BVCCABELLA.

Argumentum. XXXIX.

Alimenta, & sumptus litis, vt colliganti debeantur, quid sit probandum. Confessio Tutoris, Curatoris, &c. quando probet contra minorem.

Romana Laudemij. *Die Veneres 4. Maij 1635.* GHISILERIO.

Argumentum. XL.

In hac Magistrali decisione firmatur, quòd quando bona subemphyteuticantur, Laudemium non emphyteutæ, sed Domino directo debetur, quod multis comprobatur rationibus.

Cremoneñ Pensionis. *Die Veneris 4. Maij 1635.* COCCINO.

Argumentum. XLI.

Referuntur nonnulli casus, in quibus Rota solet denegare Remissoriam, & pręsertim an Remissoria concedi possit, postquam sunt publicatæ attestationes, & didicita iustificata, quæ materia grauiter, vt semper solet, & eleganter declaratur à tam egregio Auditore, & huius supremi Tribunalis Decano, & Decore, qui Iuris vtriusque Principatum, & Monarchiam, omnibus applaudentibus, heroicè adeptus est.

Hispaleñ. Decimarum. *Die Lunæ 3. Maij 1635.* BVCCABELLA.

Argumentum XLII.

Decimarum percipiendi quasi possessione probata, facit, vt possessori sit dandum mandatum de manutenendo. Exemptio à solutione decimarum vt substineatur, est specialiter derogandum c. nuper de decim. cum sit conciliare.

Impleñ Successionis. *Die Lunæ 7. Maij 1635.* MOTMANNO.

Argumentum. XLIII.

Statutum si disponat, quod si quis decedat ab intestato sine liberis, relicta matre, vel aliquo ascendenti, seu descendenti, aut transuersali ex linea materna, illi sic defuncto, succedant coniuncti ex linea paterna; matre, alijsque coniunctis ex linea materna exclusis; modo quæritur, an hoc statutum comprehendat sororem defuncto coniunctam, aliter, quam ex linea materna.

Cordubeñ Decimarum de Lucena. *Die Mercurij 10. Maij 1635.* COCCINO.

Argumentum XLIV.

Tractatur, an Patres Iesuitæ sint quasi possessione exemptionis à solutione decimarum contra Excellentiss. D. Ducem de Cardona.

Bononien. Successionis. *Die Veneris 11. Maij 1635.* MOTMANNO.

Argumentum XLV.

Vxor si decedat, superstitibus, viro, filiisque si dict. vir ducat aliam vxorem, eaque sine liberis moriatur, cum hoc casu cesset periculum, quod bona in vtilitatem Nouercæ, ac eius filiorum cadant, an intret dispositio l. fœminæ §. illud. C. de secund. nupt. & §. hinc nos Auth. de nupt. & conclusio est affirmatiua, cum potissima ratio dd. ll. sit iniuria illata coniugi præmortuæ, & ex ea filijs.

Vrbeuetana Census. *Die Lunę 21. Maij 1635.* DVNOZETTO.

Argumentum XLVI.

Census impositio facta ab aliquo, contemplatione alterius personæ, secuta eius ratificatione perinde est, ac si ab ea fuisset celebrata. Censum nulliter impositum ratificans tenetur ad damna, & interesse. Census impositus super fundo alienari prohibito, quando debeantur damna, & interesse loco fructuum, & quando non.

Romana, seu Ianueñ Assecurationis. *Die Mercurj 30. Maij 1635.* PANZIROLO.

Argumentum XLVII.

Damni repartitio, in materia rerum assecuratarum, quando sit facienda super valore loci à quo.

Romana, seu Cesenateñ Hæreditatis. *Die Lunæ 4. Iunij 1635.* PIROVANO.

Argumentum XLVIII.

Personam aliquam, si quis vt talem approbauerit, nec ipse, nec habentes causam ab eo possunt dicere, tu non es talis. Melioramentorum exceptio, quando retardet, & quando non, immissionem.

Toletana Conseruatoriæ. *Die Mercurij 6. Iunij 1635.* DVNOZETTO.

Argumentum XLIX.

Mandatum de manutenendo cui concedatur, & possessio ad dictum effectum qualiter probetur. Et vide aliqua circa materiam Conseruatoriæ.

Salernitana Portionis fructuum. *Die Veneris 9. Iunij. 1635.* VEROSPIO.

Argumentum. L.

Tractatur de probatione vnionis beneficiorum, & pręsertim quādo de ea agitur incidenter. Restitutio in integrum aduersus sententiam vt detur quid sufficiat.

Cæsaraugustana Preceptoriæ.

Die Mercurij 13. Iunij 1635. MACHIAVELLO.

Argumentum LI.

Beneficium, quando dicatur Sedi Apostolicæ affectum. Executor mixtus qualiter procedere debet. Triennalis possessio pacifica beneficij quid operetur. Commendæ nostri temporis an sint veri tituli beneficiales.

Romana Iustificationis Creditorum. *Die Mercurij 13. Iunij 1635.* PIROVANO.

Argumentum LII.

In determinandis causis contractuum Cambiorum inspectis omnibus partibus eorumdem nempe substantia, permissione, & pretij iustitia, verè, & propriè recurrendum est ad Canonistas, & Legistas non autem ad Mercatores sacrorum Canonum, & Legum ignaros, cum in hac materia potissimum agatur de interpretatione sacrorum Canonum, Bullarum, & Constitutionum Summorum Pontifirum.

Egregiè dilucidatur conclusio ista à tam insigni Auditore Iuris lampade fulgentissima, ac sydere longè, lateque corruscante.

Ianueñ Iuris Honorifici. *Die Mercurij 13. Iunij 1635.* MOTMANNO.

Argumentum LIII.

Ad Hæreditatem defuncti ab intestato deficientibus ascendentibus,

tibus, & descendentibus, quis vocetur. Ius honorificum transit cum hæreditate. Agnatio à quo deriuet.

Romana Quarti Dotalis. *Die Veneris 15. Iunij 1635.* DVNOZETTO.

Argumentum LIV.

Lucrum dotale, vt debeatur iuxta Statutum Vrbis lib. 1. cap. 132. quid requiratur. Impotentia viri, quando est temporalis, vel dubia, vxor quam successiuam patientia præstare teneatur, & quid si reclamauerit intra bimestre.

Romana Iustificationis Creditorum. *Die Veneris 15. Iunij. 1635.* PIROVANO.

Argumentum LV.

Soluens pro alio, eum liberat, & contra debitorem acquirit actionem. Creditori nil refert, an sit facta solutio per debitorem, vel per alium. Interesse, quando ab initio possit taxari.

Corduben. Decimarum de Lucena. *Die Veneris 5. Iunij 1635.* COCCINO.

Argumentum LVI.

Laicus, vt dicatur probasse ad se spectare decimas Ecclesiasticas, non sufficit sola probatio immemorabilis, sed etiam debet concurrere fama priuilegij, cum post *Concil. Lateranense cap. 14. in fin. de quo in cap. probihemur de decim. celebratum sub Alexand.* III. *de anno* 1179. requiritur probatio immemorabilis vna cum fama priuilegij, & quando dicta possessio, & dicta fama benè appareat probata.

Messanensis seu nullius Feudi. *Die Veneris 22. Iunij 1635.* VEROSPIO.

Argumentum LVII.

Ex prestatione diuturna facta pro re tamquam emphyteutica, quando oriatur presumptio tituli fauore possessoris, & an vltrà presumptionem tituli deduci possit etiam præsumptio confirmationis Apostolicæ. Possessor in Iudicio legis diffamari quando dicatur esse certus de Iure aduersarij, vt incipiat esse in mala fide. Citatio ex quibus præsumatur exequuta. Renunciatio litis ex quibus excludatur.

Placentina Illegitimitatis. *Die Veneris 22. Iunij 1635.* MERLINO.

Argumentum LVIII.

Filius quando dicatur illegitimus, & qualiter, & quibus coniecturis illegitimitas probetur. Testes consanguinei quando admittantur ad probandum matrimonium, & quando non.

Romana Anniuersariorum. *Die Veneris 22. Iunij 1635.* MERLINO.

Argumentum LIX.

Testator, si reliquerit alicui Ecclesiæ Collegiatæ annuam notabilem summam pecuniarum ad effectum Anniuersaria celebrandi pro eius anima, an possit renuere Canonici admittere Beneficiatos, & Clericos eiusdem Ecclesiæ ad celebrationem dict. Anniuersariorum, & ad participationem emolumentorum.

Doctissimè enucleatur materia ista à tanto, & Regij animi Auditore, viro ad omnia summa nato, & non tam Iurisprudentiæ fortissimo suprà omnem fidem Athlante, sed & cæterarum scientiarum Oraculo, ita vt non iniuria, de eo affirmari potest, quod de Azone dicunt Doctores, & præsertim *Bald. in l. contractus, Cod. de fid. instrum.* scilicet, quod sit Vas electionis.

Romana Hæreditatis. *Die Veneris 22. Iunij 1636.* MOTMANNO.

Argumentum LX.

Locationes, quando probent possessionem. Mulieres non possunt esse tutrices. Ex contractu minoris inualido propter defectum solemnitatum, dummodo adsit consensus, an amittatur, & transferatur possessio. Reliqua vide in Summarijs.

Cæsenaten. Successionis. *Die Veneris 22. Iunij 1635.* MERLINO.

Argumentum LXI.

Fideicommissarius ad obtinendam immissionem bonorum fideicommissariorum qua via agere potest. Filij in conditione positi licèt non dicantur vocati, tamen ab hac regula receditur, quã do adsunt plures coniecturæ quæ contrarium suadeant.

Vrbeuetana Census. *Die Veneris 22. Iunij 1635.* MOTMANNO.

Argumentum LXII.

Testator, si morti proximus disponat, quòd omnia sua debita soluantur, an censeatur, etiam debita tantum naturalia disposuisse, vt soluantur. Minor contrahens, an debeat seruare statuta loci contractus. Vide alia in Summarijs.

Cauen. Limitum Parochialium. *Die Lunæ 25. Iunij 1635.* BVCCABELLA.

Argumentum LXIII.

Tractatur de probatione Limitum Parochialium.

Romana Locationis. *Die Lunæ 25. Iuni 1635.* VEROSPIO.

Argumentum LXIV.

Agitur de prælatione in possessione rei conductæ concedenda vni ex duobus Conductoribus ad interpretationem legis quoties C. de rei vendication. & plura de materia eius legis.

Romana Societatis Lignorum. *Die Mercurij 27. Iunij 1635.* COCCINO.

Argumentum LXV.

Calculator, & peritus electus ad cognoscendum de quibusdam erroribus in Laudo emanatis, an si vltra prędictos errores, alios etiam errores cognoscat, quando dicatur validè procedere. Contra Laudum, quando non possit veniri.

Valentina Iuris sedendi. *Die Mercurij 27. Iunij 1635.* GHISLERIO.

Argumentum LXVI.

Præpositi Ecclesiæ Valentinæ habuerunt, & habent ius, & facultatem sedendi in Choro immediatè post Canonicos Choro assistentes, eisque licet occupare sedes vacuas Canonicorum Choro non interuenientium.

Legionen. Censurarum. *Die Mercurij 4. Iulij 1635.* COCCINO.

Argumentum LXVII.

Pœnas in interdicto appositas, quando quis effugiat. Capitulo quando est intimanda declaratoria, qualiter dicta intimatio fieri debeat, & quid si Capitulum impedimentum præstet. Intimatio, quando sit de forma declaratoriæ, & quando sufficiat scientia.

Bononien. Dismembrationis. *Die Mercurij 4. Iulij 1635.* GHISILERIO.

Argumentum LXVIII.

Dismembranda si sit cura animarum ab aliqua Ecclesia, vt nullitatis vitio non subiaceat, quid sit seruandum. Personæ industria si sit electa, non potest d. persona subdelegare.

Romana scutorum 4000. *Die Mercurij 4. Iulij 1635.* MERLINO.

Argumentum LXIX.

Tolle istas pecunias, si quis alicui dixerit, eo non flagitante, quæritur quomodo iste contractus sit vocandus, aliqui putauerunt esse contractum mutui, alij depositi, alij innominatum, alij donationis, &c. sed in hoc quid certi non potest firmari, sed recurrendum est ad pręsumptiones, & coniecturas, & in casu decisione fuit decisum ex coniecturis esse donationis contractum. Magistralis, & mirabilis decisio est.

Romana seu Ianuen. locorum Montium. *Die Veneris 4. Iulij 1635.* BVCCABELLA.

Argumentum LXX.

Iudex, quando non priuet aliquem sua possessione. Iudicium est ibi terminandum vbi est cœptum. Processus factus per edictũ, vt sit validum, quid requiratur.

Comen. iuris conferendi. *Die Veneris 16. Nouembris 1635.* MACCHIAVELLO.

Argumentum LXXI.

Canonicorum electio in Ecclesijs Collegiatis, quando spectet ad Capitulum, & quando ad Ordinarium.

Ariminen. Iurispatronatus. *Die Veneris 16. Nouembris 1635.* PIROVANO.

Argumentum LXXII.

Successorum appellatione, qnando veniant etiam hæredes extranei. Iuspatronatus, an, & quando transeat ad fideicommissarium.

Meleuitana Antianitatis. *Die Veneris 16. Nouembris 1635.* COCCINO.

Argumentum LXXIII.

Statutum Religionis Hierosolymitanæ sub tit. de commun. ærar. cap. 15. quid disponat. Antianitas in d. Religione, quando incipiat currere. Remissoriæ petitio, quando reijciatur.

Auenionen. Fideicommissi. *Die Lunæ 19. Nouembris 1635.* BVCCABELLA.

Argumentum LXXIV.

Interdictum quorum bonorum, quod competit hæredi, datur etiam eius cessionario. Hæreditatis aditio probatur etiam ex verbis enunciatiuis, immò ex sola cessione, aut donatione alicui facta de hæreditate.

Augu-

Me-

Ar-

Argumentum CXXXVIII.

Patruus, quando hæredes sibi instituit plures nepotes ex diuersis fratribus, an & ex quibus appareat, quod illos vocauit in capita, & non in stirpes.

Illerden electionis Priorissæ. *Die Lunæ 22. Iunij 1636.* ROIAS.

Argumentum CXXXIX.

Priorissa, si electa à maiori parte Conuentus, & oriatur controuersia super dicta electione, ex eo, quod alia Monialis prætendat se electam, hoc casu quæ sit manutenenda.

Vicen. Prioratus de Manlleu. *Die Lunæ 2. Iunij 1636.* PANZIROLO.

Argumentum CXL.

Collegium aliquod si supprimatur ob demerita Regularium in eo commorantium, d. suppressio, quid operetur, item quid importet simplex sæcularizatio Collegialitatis, subreptio quando euitetur ob taciturnitatem alicuius narratiuæ & alia vide circa beneficiorum suppressionem.

Romana de Ghezzis. *Die Veneris 6. Iunij 1636.* PANZIROLO.

Argumentum CXLI.

Mater solummodo in subsidium tenetur dotare filias. Creditor posterior vigore cessionis ei factæ ab anteriori creditori præfertur alijs. Hæres adeundo hæreditatem, illa efficitur eius proprium patrimonium.

Auenionen. fideicommissi. *Die Veners 6. Iunij 1636.* PANZIROLO.

Argumentum CXLII.

Testator si vocauerit ad eius successionem filium primogenitum alicuius, ex quibus præsumatur, quòd voluerit, vt ille succederet, quamuis non fuerit natus, de tempore ipsius Testatoris, obitus sed postea.

Venusina Archipresbyteratus. *Die Veneris 6. Iunij 1636.* CARRILLO.

Argumentum CXLIII.

In beneficijs reseruatio Apostolica est concludenter, & plenè probanda, maximè quando agitur de præiudicio Ordinarij, & prouisi ab eo. Ecclesiæ quando dicatur Parochialis, & non Collegiata.

Bononien. Fideicommissi de Turri. *Die Lunæ 9. Iunij 1636.* GHISILERIO.

Argumentum CXLIV.

In vltimis voluntatibus appellatione filiorum semper veniunt fœminæ. Masculinitatis qualitas posita in vna oratione, quando non censeatur repetita in alia, & quando secus.

Dertusen. Vicariæ. *Die Lunæ 9. Iunij 1636.* CARRILLO.

Argumentum CXLV.

Beneficiorum vnio facta à Papa Schismatico non substinetur, sed si sit confirmata à Papa legitimo, sumit vires a confirmatione. Titulus sufficiens ad præscribendum etiam ea, quæ sunt contra ius, ex quibus oriatur.

Baren. Iurispatronatus. *Die Lunæ 9. Iunij 1636.* PIROVANO.

Argumentum CXLVI.

Instrumento informi, quando sit adhibenda fides. Obseruantia, vt releuet, qualiter esse debeat. Actum præsumitur quem facere eo modo, quo efficacius fieri potest. Iuspatronatus quando competat hæredibus pro medietate.

Florentina Pensionis. *Die Lunæ 9. Iunij 1636.* MOTMANNO.

Argumentum CXLVII.

De attentatis, quando dicatur constare. Executor, vt rectè exequatur, quid nam requiratur.

Pampilonen. Statutorum. *Die Lunæ 9. Iunij. 1636.* MACCHIAVELLO.

Argumentum CXLVIII.

Clerus, licet non faciat Collegium, tamen quan possit se congregare etiam sine licentia Episcopi. Clerus an possit imponere collectas pro exigendis pecunijs ad effectum prosecutionis alicuius litis.

Romana fideicommissi de Fornicinis. *Die Veneris 13. Iunij 1636.* BVCCABELLA.

Argumentum CXLIX.

Testatoris, si vxorem suam hæredem instituat, & velit, quod si ipsa transeat ad secunda vota, & filios habeat, tota hæreditas perueniat ad vnum ex filijs, & filios istius filij inuicem substituit, & in casu quòd non habeat filios, alium substitui quæritur modo an fiat locus dictæ substitutioni, si vxor moriatur sine filijs.

Romana Census. *Die Veneris 14. Iunij 1636.* PIROVANO.

Argumentum CL.

Creditum dotale, quando non habeat suam prelationem; Statut. Vrb. de continuanda possessione in suos hæredes operatur in instanti, & nec momento datur tempus intermedium &c.

Romana Hæreditatis de Capizucchis. *Die Lunæ 16. Iunij 1636.* MOTMANNO.

Argumentum CLI.

Fideicommissarius, si petat immissionem in bonis fideicommisso subiectis, ei denegatur remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. si alius incontinenti doceat de antiquiori fideicommisso. Euictio, quando dicantur canonizata, & immineat.

Gerunden. Canonicatus, & Sacristiæ. *Die Lunæ 16. Iunij 1636.* VEROSPIO.

Argumentum CLII.

Episcopus, cum semper censeatur prouidere Motu proprio, ideo eius gratia non eget iustificatione. Episcopus non tantummodo censetur informatus de qualitate beneficiorum suæ Diœcesis, sed etiam personarum.

Anconitana prædij. *Die Lunæ 16. Iunij 1636.* BVCCABELLA.

Argumentum CLIII.

In subastatione, quando quis dicatur obtulisse pro alio, & non pro se, licèt ipse proprio nomine obtulerit, & sibi fecerit deliberare rem, itaut ipse tantum habeat nudum nomen, & non aliud.

Romana Gruppi. *Die Lunæ 16. Iunij 1636.* DVNOZETTO.

Argumentum CLIV.

Scriptura in corpore scripta, non probat de iure communi contra scribentem si ab alio fuerit subscripta, sed secus est de stylo Mercatorum. Gruppum aliquod pecuniarum ex quibus dicatur, quod peruenerit ad aliquid capserium.

Romana Viginti quattuor millium. *Die Lunæ 16. Iunij 1636.* PANZIROLO.

Argumentum CLV.

à Priori contractu, quando censeatur recessum. Cessionarius in omnibus repræsentat personam cedentis. Venditor promittens de euictione, quoad factum, & datum suum tantum, secuta euictione ex facto alterius, quando sit restituendum pretium.

Romana Vineæ. *Die Lunæ 16. Iunij 1636.* DVNOZETTO.

Argumentum CLVI.

Iudex, si executiuè procedat vigore obligationis vulneratæ, nulliter procedit. Emptor, si se obligauerit ad soluendum fructus compensatiuos; donec pretium soluat, quando ad illos non teneatur.

Regien. Beneficij. *Die Veneris 20. Iunij 1636.* GHISILERIO.

Argumentum CLVII.

Beneficium obtinens à Sede Apostolica cum clausula, constito de reseruatione, dicta reseruatio est plenè, & concludenter probanda. Iuspatronatus, quando dicatur Ecclesiasticum, & quando dicatur Laicale, etiamsi pertineat ad personas Ecclesiasticas.

Mutinen. Emphyteusis. *Die Veneris 20. Iunij 1636.* PANZIROLO.

Argumentum CLVIII.

Ex Persona Coloni, vt hæredi acquiratur quasi possessio agrorum defuncti absque appræhensione, quid requiratur. Statuta Laicalia non comprehendunt bona Ecclesiastica.

Cametinen. Saluiani. *Die Veneris 20. Iunij 1636.* MERLINO.

Argumentum CLIX.

Adducuntur plura adminicula, & coniecturæ ex quibus dignoscitur, quod confessio mariti de dote recepta, sit vera, & non simulata, & ficta.

Granaten. Decimarum. *Die Veneris 20. Iunij 1636.* MACCHIAVELLO.

Argumentum CLX.

Transactio quid operetur. Priuilegium personale non egreditur personam. Transactio vt substineatur, quid sufficiat. Clausula (casu quo aliquid plus valeret) in transactione posita quid operetur.

Perusina Pensionum. *Die Veneris 20. Iunij 1636.* BVCCABELLA.

Argu-

Ro-

Soanen.

Bono-

Index Argumentorum.

Bononien. Transactionis. *Die Lunæ 8. Iunij 1637.* VEROSPIO.

Argumentum CCXXVII.

Alienatio rerum litigiosarum cum sit prohibita à iure, ideo si fiat, non tenet, sed hoc non procedit, quando quis generaliter omnia sua bona alicui donauit, quia tunc sub ea donatione veniunt etiam dicta bona. Donatio, quando dicitur vniuersalis. Singularis est decisio tanquam extensa à tàm celeberrimo Auditore maximi quidem nominis, & fœlicis, fœcundiq. ingenij nato.

Hortana Spolij. *Die Mercurij 10. Iunij 1637.* GHISILERIO.

Argumentum CCXXVIII.

Spolium quibus probatis intret, & qualiter benè probetur primum extremum. Iudex procedens iuris ordine non seruato, dicitur spoliare. De obligando aliquem, quando agitur, requiritur, quod ipse id certò sciat, & alia circa nullitatem deliberationis.

Fauentina Bonorum. *Die Lunæ 15. Iunij 1637.* MOTMANNO.

Argumentum CCXXIX.

Testator si mandauerit, quod hæres non adiret hæreditatem, nisi certum opus ab eo destinatum perficeret in totum, si mortuo testatore constet de mente hæredis voluntatem testatoris adimplendi, quamuis id non sit perfectum, nihilominus potest adire hærditatem & percipere fructus.

Fauentina Legatorum. *Die Lunæ 15. Iunij 1637.* MERLINO.

Argumentum CCXXX.

Testator si dederit facultatem hæredi circa ademptionem legatorum, quoad naturaliter vixerit, qualiter intelligatur data ista facultas, declaratur.

Rheginen Communiæ. *Die Lunæ 22 Iunij 1637.* CARILLO.

Argumentum CCXXXI.

Beneficij fundator potest imponere eam legem, vt illud conferatur certo generi personarum veluti oriundis illius loci, &c. & ea lex est seruanda.

Tiburtina Hæreditatis. *Die Veneris 26. Iunij 1637.* CARILLO.

Argumentum CCXXXII.

De re iudicata, quæ veniat exequenda, quando dicatur constare. Testamentum, si quis tanquam nullum velit impugnare, quia testator non erat mentis compos, quid probare debeat, & quæ probationes ad hoc non sufficiant.

Romana Domus. *Die Lunæ 22. Iunij 1637.* PIROVANO.

Argumentum CCXXXIII.

De dominio domus alicuius quando dicatur constare ad effectum, vt ille sua insignia super dicta domo apponere queat. Præsumptiones, & coniecturæ quando dicantur veræ probationes.

Narnien. Bonorum. *Die Veneris 26. Iunij 1637.* MOTMANNO.

Argumentum CCXXXIV.

Census an constituat tertiam speciem bonorum distinctam à bonis mobilibus, vel immobilibus declaratur, & conclusio est negatiua.

Arianen Archidiaconatus. *Die Veneris 26. Iunij 1637.* VEROSPIO.

Argumentum CCXXXV.

Ordinarius, si conferat dignitatem maiorem post Pontificalem vacantem in Ecclesia Metropolitana, aut Cathedrali, vel in alijs Collegiatis, nulliter confert, cum ea sint reseruata per reg. 4. Cancell. Item quando ad effectum d. reseruationis requiratur redditus decem florenorum annuorum, & quando non.

Gerunden Coadiutoriæ. *Die Veneris 26. Iunij 1637.* MOTMANNO.

Argumentum CCXXXVI.

Affectio ex appositione manus Papæ, dum concessit aliquam coadiutoriam, si in subrogatione habeat vim collationis, cum sit fundamentum gratiæ ad effectum obtinendi immissionem, ideo est concludenter probanda.

Auenionen Vsusfructus. *Die Mercurij 1. Iulij 1637.* PANZIROLO.

Argumentum CCXXXVII.

Testatoris mens ex illius verbis est colligenda. Hæres quando non dicatur impugnasse mentem testatoris ad hoc, vt illius commodo priuetur. Vsusfructus si alicui sit relictus, vt faciat fructus suos, debet offerre cautionem de bene vtendo.

Bononien Legati. *Die Mercurij 1. Iulij 1637.* VEROSPIO.

Argumentum CCXXXVIII.

Testator si mandauerit, vt solueretur vxori omnis ea summa pecuniarum, cuius ipsa assereret, se esse illius creditricem, iubens vt in hoc staretur soli illius declarationi, qualiter sit intelligendum hoc legatum, declaratur.

Pictauen Commendæ. *Die Mercurij 1. Iulij 1637.* GHISLERIO.

Argumentum CCXXXIX.

Mandatum de manutenendo in concursu, cui sit concedendum. Ob recursum habitum ad Iudices laicos, quando quis non dicatur incidisse in excommunicationem.

Romana Dotis. *Die Mercurij 1. Iulij 1637.* GHISILERIO.

Argumentum CCXL.

Dotis promissio facta per mulierem valet, & substinetur etiamsi in eius obligatione non interuenerit solemnitates statutariæ, quod procedit, siue mulier dotare teneatur siue non; quæ conclusio solum limitatur, quando mulier est minor, &c.

Bononien Bonorum. *Die Mercurij 1. Iulij 1637.* VEROSPIO.

Argumentum CCXLI.

Clausula, constituti, cum contineat fictum modum traditionis, ideo eam prosæ habens, rectè potest petere, vt actualis possessio tradatur. In iudicijs executiuis, aut possessorijs, quando concedatur, vel denegetur remissoria.

Gerunden Scribaniæ. *Die Mercurij 1. Iulij 1637.* MERLINO.

Argumentum CCXLII.

Bona Ecclesiastica, vt alicui possint concedi ex causa meritorum, quld requiratur. Bona Ecclesiastica vt alienari possint, quia sunt solita sine solemnitate, & beneplacito Apostolico, quid debeat interuenire.

Auenionen Fideicommissi. *Die Mercurij 1. Iulij 1637.* PANZIROLO.

Argumentum CCXLIII.

Fideicommissi existentia illius purificatione, & identitate bonorum probata, non potest denegari immissio fideicommissario, & quando d. immissio non impediatur propter debita testatoris soluta ab hærede grauato.

Romana Pecuniaria; *Die Veneris 6. Nouembris 1637.* COCCINO.

Argumetum CCXLIV.

Patruus, si de neptæ multum confidens, plura bona sub eius nomine emerit, si ea agnoscens bonam fidem erga patruum, & pro exoneratione conscientiæ declarauerit cum debitis solemnitatibus, quod d. bona non spectant ad eam, sed ad patruum, an substineatur d. declaratio, & ei præiudicet. In confessione mulieris quando non requirantur solemnitates statutariæ.

Cæsaraugustana Distributionum. *Die Veneris 6. Nouembris* 1637. COCCINO.

Argumentum CCXLV.

Ratificatio licet æquiparetur mandato, tamen quando non retrottrahatur. Supplicatio sola quando non attendatur, & quando probet.

Elboren. Iuris conferendi. *Die Veneris 13. Nouembris 1637.* CARRILLO.

Argumentum CCXLVI.

Præsentandi quasi possessionem ad certa beneficia alicuius Diœcesis, si quis prætendat habere, id quidem concludenter probare tenetur, cum Ordinarij habeant intentionem fundatam in iure circa collationem omnium beneficiorum existentium intra fines suæ Diœcesis, &c.

Romana Fideicommissi de Incoronatis. *Die Veneris 13. Nouembris 1637.* PIROVANO.

Argu-

Argumentum CCXLVII.

Filij in conditione positi, vigore Statuti Vrbis lib.1. cap.142. censentur vocati, quod statutum habet locum non tantum in descendentibus, sed etiam in transuersalibus. Oldrad. consil.21. quando sit inhærendum, & quando non.

Bononien. Fideicommissi. *Die Veneris 27. Nouembris 1637.* PIROVANO.

Argumentum CCXLVIII.

Fœminæ, quando, & ex quibus verbis colligi potest, quod etiam à testatore sint vocatæ ad primogenituram.

Virdunen. Monasterij. *Die Veneris 27. Nouembris 1637.* COCCINO.

Argumentum CCXLIX.

Arbitrium pro cumulatione petitorij cum possessorio, quando intret. Papa quando dicatur prouidere de beneficio tanquam reseruato, & quando non, & plura circa naturam clausularum positarum in beneficiorum prouisionibus.

Calaritana Primatus. *Die Veneris 27. Nouembris 1637.* MOTMANNO.

Argumentum CCL.

Calaritana Ecclesia est prima Metropolis, & antiquior Sardiniæ, quod probatur ex pluribus monumentis veterum Scriptorũ, & Conciliorum, reiecta intentione Archiepiscopi Turritañ, & Arboreñ.

Gerundeñ Scribaniæ. *Die Veneris 27. Nouembris 1637.* MERLINO.

Argumetum CCLI.

Probatio per instrumenta quando fieri potest, testes non sunt admittendi, & sic denegatur remissoria, & vide plura ad hoc, vt concessio bonorum Ecclesiæ in emphyteusim valeat, quæ requirantur.

Romana Eleuationis Muri. *Die Veneris 27. Nouembris 1637.* MATTHEIO.

Argumentum CCLII.

Murum proprium quis ad quamcumque magnitudinem potest eleuare. Et plura adducuntur ad probandum, quod proprietas alicuius muri ad aliquem spectet, & ad hoc etiam perpenduntur nonnulla signa, & adminicula, ex quibus potest indagari, quod murus licet positus inter duo Cortilia non sit communis, sed ad aliquem iure dominij spectet. Et aliqua habentur circa interpretationem Statuti Vrb lib.1.c.107.

Tarraconeñ Primitiarum. *Die Mercurij 2. Decembris 1637.* CARRILLO.

Argumentum CCLIII.

Donatio alicuius loci facta Ecclesiæ per verba vniuersalia nullum ius donanti præseruant, & sic proculdubio compræhendit etiam iura spiritualia, & sic ius percipiendi primitias, & decimas, si donans de eis ad libitũ poterat disponere. Cura animarum quando dicatur habitu remansisse penes Monasteriũ.

Gerundeñ Canonicatus, & Sacristiæ. *Die Veneris 4. Decembris 1637.* VEROSPIO.

Argumentum CCLIV.

Consensus super aliqua re præsumitur præstitus stante antiquitate temporis. Et plura circa iustificationẽ narratorũ in gratia.

Arianeñ Archidiaconatus. *Die Veneris 4. Decembris 1637.* MOTMANNO.

Argumentum CCLV.

Clausulæ positæ in commissione, si respiciant fauorem partis, impediunt, eis non iustificatis, ne procedatur ad vlteriora, intellige si pars opponat, secus è contra. Clausula ex integro, posita in commissione quid operetur, alia vide in summario.

Auenioneñ Fideicommissi. *Die Mercurij 9. Decembris 1637.* PANZIROLO.

Argumentum CCLVI.

Maritus, ex quibus præsumatur, quod voluit, vt eius vxor dotem suam prætendere non posset, si ei reliquerit aliquod legatum, itaut eius mens fuerit, vt intraret compensatio. Quæ materia egregiè declaratur, prout est solemne tam præstantissimi Auditoris profundissimæ scientiæ, & eminẽtissimi ingenij.

Meleuitana Erectionis Collegiatæ. *Die Mercurij 9. Decembris 1637.* CARRILLO.

Argumentum CCLVII.

Litteræ Apostolicæ, circa concessionem petitam, vt aliqua Ecclesia erigeretur in Collegiatam, ex quibus benè dicantur iustificatæ, itaut veniant exequendæ. Papa ex quibus moueri præsumitur, vt Ecclesia aliqua erigatur in Collegiatam.

Auenioneñ Vsusfructus. *Die Veneris 11. Decembris 1637.* GHISILERIO.

Argumentum CCLVIII.

Testator, si alicui reliquerit vsumfructum alicuius rei, ille vsufructuarius non facit fructus suos, nisi ab eo, vel ab alio eius nomine percipiantur, nec dicto vsufructuario datur actio, vel petitio vsusfructus priusquam satisdederit, & interim hæres lucratur fructus, nec eos tenetur restituere.

Osceñ Iurisdictionis. *Die Veneris 11. Decembris 1637.* PIROVANO.

Argumentum CCLIX.

Ordinarij, cum habeant intentionem fundatam in iure super exercitio iurisdictionis in sua Diœcesi, quousque eis non sit inhibendum. Ordinarij non habent iurisdictionem contra Regulares, &c.

Bononieñ Fideicommissi de Ramundinis. *Die Lunæ 14. Decembris 1637.* GHISLERIO.

Argumentum CCLX.

Bona, quod sint fideicommissaria, ex quibus doceri possit. Fideic ommissi derogatio, quando dicatur nulliter obtenta. Assignatio, quando fuit conditionalis, deficiente conditione, resoluitur dicta assignatio.

Interamneñ Successionis. *Die Lunæ 14. Decembris 1637.* MERLINO.

Argumentum CCLXI.

Inter partes contrahentes de fideicommisso conuentionali, si fuerit conuentum, vt si quis eorum decederet sine filijs, &c. deberet eligere vnum de eorum domo, seu familia, si ille non fecerit dictam electionem, ad quem dicatur deuoluta facultas illa eligendi.

Cremonen. Pensionis. *Die Veneris 23. Iunij 1623.* VBALDO.

Argumentum CCLXII.

Valor beneficij ad effectum regressus qualiter benè probetur. Fructuum liquidationis materia est probatio difficilis, & ideo leuioribus contentatur probationibus.

Barbastren. Decimarum. *Die Veneris 10. Nouembris 1623.* VBALDO.

Argumentum CCLXIII.

Arbitrium, an intret ad reuocandam executionem rei iudicatæ iam consumatam, vel incæptam. Executio sententiæ, quando dicatur facta, vel cæpta.

Barbastreñ Decimarum. *Die Veneris 14. Iunij 1624.* VBALDO.

Argumentum CCLXIV.

Transumpto litterarum Apostolicarum quibus concurrentibus Iudex, seu executor fidem habere possit, itaut sit certus de sua iurisdictione. Executor postquam functus est officio suo, non potest amplius in noua executione se intromittere, & quando id non procedat.

Cremoneñ Pensionis. *Die Veneris 23. Maij 1625.* VBALDO.

Argumentum CCLXV.

Testes, quando dicantur conformes ad probandam aliquam summam, Seminis impensa licet de iure spectet ad colonum partiarium, tamen quando id cesset, &c.

Cremoneñ Pensionis. *Die Veneris 15. Maij 1626.* COCCINO.

Argumentum CCLXVI.

Beneficium aliquod, quod non possideat nisi certa bona, ex quibus testibus dicatur bene probata ista negatiua. Testes in dubio qui magis sint attendendi.

Cremonen. Pensionis. *Die Mercurij 27. Ianuarij 1627.* COCCINO.

Argumentum CCLXVII.

In computando valore fructuum beneficij, de quo non sit habenda ratio, Testes, quando non probent quantitatem fructuum perceptorum, & alia &c.

Cremonen. Pensionis. *Die Veneris 18. Iunij 1627.* COCCINO.

Argumentum CCLXVIII.

Testes, quando dicantur concordes, in probando valore, Depositiones testium in dubio quæ sint magis attendendæ. Testes inducens censetur approbare eius personam, non autem eius dictum, & ista est obseruantia Rotæ.

Cremonen. Pensionis. *Die Veneris 19. Nouembris 1627.* COCCINO.

Argumentum CCLXIX.

Testes deponentes super valore fructuum aliquorum prædiorum, vt probent, qua iter deponere debeant. Item testes testificantes super hanc materiam, vtrum sint præferendi qui deponunt de minori, vel maiori quantitate.

Vrbeuetana Census. *Die Lunæ 10. Maij 1628.* VBALDO.

Argumentum CCLXX.

In Contractu census recognoscens bonam fidem cum obligatione Camerali, benè contra eum potest relaxari mandatum executiuum, & quid stante nullitate census respectu imponentis fauore speciali, si d. recognoscens bonam fidem amplissimè se obligauit etiam in casu nullitatis.

Cremonen. Pensionis. *Die Lunæ 29. Maij 1628.* COCCINO.

Argumentum CCLXXI.

Testatur de probatione valoris fructuum prædiorum, qualiter scilicet concludenter probetur.

Vrbeuetana Census. *Die Veneris 11. Maij 1629.* VBALDO.

Argumentum CCLXXII.

Bonam fidem recognoscens in contractu census ad quid, & quando dicatur se obligasse, & quid si contractus reperiatur nullus respectu eius, qui iam imposuit censum. Obligatio Cameralis ad quos se extendat &c. Pecuniæ vera numeratio ex quibus verbis deprehendatur.

Perusina fideicommissi de Cincijs. *Die Veneris 9. Iunij 1629.* VIRILI.

Argumentum CCLXXIII.

Confessio testatoris, etiam incidenter facta probat etiam contra hæredem hæredis. Iocalia, & bona mobilia præsumuntur adesse iuxta qualitatem personæ, & patrimonij.

Piscien. Beneficij. *Die Mercurij 7. Nouembris 1629.* VBALDO.

Argumentum CCLXXIV.

Iuspatronatus ex quibus præsumatur, & probetur, quod sit hæreditarium, & non gentilitium, itaut præsentatus à maiori parte patronorum necessariò veniat instituendus.

Cremonen. Pensionis. *Die Lunæ 14. Ianuarij 1630.* COCCINO.

Argumentum CCLXXV.

Positiones ad quid sint inuentæ. Et an semper sit eis respondendum, & quid de stylo Rotæ seruetur. Testium publicationes de stylo Curiæ quando fiant, & quid eis æquipolleat.

Romana Fideicommissi de Cincijs. *Die Veneris 19. Aprilis 1630.* DVNOZETTO.

Argumentum CCLXXVI.

Bona ab hæredibus acquisita, quando dicantur acquisita, seu empta nomine potius proprio, quam hæreditario. Præsumptio subtractionis bonorum hæreditariorum, quando intret in hærede.

Cæsenaten. Successionis. *Die Veneris 27. Iunij 1631.* MERLINO.

Argumentum CCLXXVII.

Transactio, quando non substineatur, l. si diuersa C. de transact. quando non procedat.

Gerunden. Administrationis. *Die Veneris 30. Aprilis 1632.* MERLINO.

Argumentum CCLXXVIII.

Ius administrandi bona, redditus, & prouentus &c. alicuius Ecclesiæ Collegiatæ, quando ex pluribus capitibus spectet simul, & simultaneè ad Canonicos, & Capitulum. Subrogatio in locum alicuius quid operetur.

Piscien. Beneficij. *Die Mercurij 27. Aprilis 1633.* VBALDO.

Argumentum CCLXXIX.

Ex Præsentatis quis veniat instituendus. Iuspatronatus in dubio non gentilitium hæreditarium præsumitur, & ex quibus colligi potest, quod testator exclyserit istam qualitatem gentilitij, itaut non respexerit ad agnationem.

Mediolanen. Pensionis. *Die Lunæ 6. Iunij 1633.* MERLINO.

Argumentum CCLXXX.

Fructus licet non debeantur, nisi à die motæ litis, & hoc propter malam fidem, in qua constituitur possessor propter dictā motionem, hoc tamen non procedit, quando fructus non petuntur vti accessorij, sed vti sors principalis, quia tunc integri, & vsque à principio debentur.

Bononien. Transactionis. *Die Sabbati 26. Nouembris 1633.* VEROSPIO.

In Rota Martiniana.

Argumentum CCLXXXI.

Alienatio omnis interdicta est, quæ fieri contingit lite pendente, & maximè si sit facta in potentiorem personam, vt terror incutiatur in aduersarium, & plura adducuntur ad demonstrandum, qualis hoc casu dicatur persona potentior, & qualis non.

Meleuitana erectionis Collegiatæ. *Die Lunæ 12. Decembris 1633.* PIROVANO.

Argumentum CCLXXXII.

Litteræ Apostolicæ circa erectionem alicuius Ecclesiæ Parochialis in Collegiatam ex quibus bene dicantur iustificatæ, & præsertim quando dicatur sufficiens, & perpetua dos assignata ad hunc effectum, & quid si sit constituta in censibus.

Meleuitana erectionis Collegiatæ. *Die Veneris 10. Februarij 1634.* PIROVANO.

Argumentum CCLXXXIII.

Tractatur de iustificatione narratiuæ in litteris Apostolicis. Iura extracta lite pendente, & sine citatione partis, quando dicantur in forma probanti, licet non sint extracta à Notario de eis rogato, & plura circa hanc materiam.

Soanen. Castrorum. *Die Lunæ 14. Martij 1634.* MOTMANNO.

Argumentum CCLXXXIV.

Castri Concessio, qualiter intelligatur facta, declaratur, tā quando sumus in Castro Ecclesiastico, quàm in Laicali.

Romana, seu Cesenaten. Hæreditatis. *Die Veneris 31. Martij 1634.* PIROVANO.

Argumentum CCLXXXV.

De validitate transactionis, quando non sit hæsitandum. Hæreditatis cessio, seu renunciatio si nullis sit coarctata terminis, quid comprehendat.

Romana Pecuniaria, seu Iustificationis creditorum. *Die Veneris 31. Martij 1634.* VEROSPIO.

Argumentum CCLXXXVI.

Census, quando à principio contractus sunt validè constituti, nullo modo redditur nullus ex pacto inualido, quod postea fuit adiectum. Fines mandati quando non dicantur excessi. Et reliqua circa iustificationem creditorum.

Mediolanen. deuolutionis bonorum. *Die Veneris 2. Iunij 1634.* GHISILERIO.

Argumentum CCLXXXVII.

Agens ad deuolutionem bonorum emphyteuticorum quid plenè probare teneatur.

Maioricen. Iurisdictionis. Die Veneris 2. *Iunij 1634.* GHISILERIO.

Argumentum CCLXXXVIII.

Episcopus, vt ab initio solus procedere possit ad summariam informationem, & detentionem Canonici accusati de publico concubinatu, & de alijs atrocioribus delictis depositionem, aut degradationem requirentibus, quid seruare debeat.

Brixinen. Parochialium. Die Lunæ 12. *Iunij 1634.* DVNOZETTO.

Argumentum CCLXXXIX.

Mandati de manutenendo petitio quando reijciatur. Possessio nequaquam acquiritur per actum attentatum, nec per ea, quæ fiunt per modum prouisionis.

Anconitana Prædij. *Die Lunæ 19. Iunij 1634.* MERLINO.

Argumentum CCXC.

Vsusfructus mortuo vsufructuario ipso iure consolidatur cum proprietate, etiamsi proprietarius ignoraret mortem vsufructuarij. Filio quando nullum ius competat in legitima.

Romana Pecuniaria, seu Iustificationis creditorum. *Die Lunæ 19. Iunij 1634.* VEROSPIO.

Argumentum CCXCI.

In hac decisione plura adducuntur circa probationem, & iustificationem creditorum, & aliqua habentur circa realitatem cambiorum. Ab instrumento, quando remoueatur omnis suspicio doli, & fraudis.

Index Argumentorum.

Meleuitana Commendæ de Mazzara. *Die Veneris* 23. *Iunij* 1634. MERLINO.

Argumentum CCXCII.

Constitutiones à Papa confirmatæ non possunt per alium inferiorem infirmari. Hierosolymitanus miles, quibus concurrentibus possit prætendere aliquam Commendam, & si plures Milites concurrant ad eam prætendendam, quis eorum præferatur.

Messanen. Tenimenti. *Die Mercurij* 28. *Iunij* 1634. VEROSPIO.

Argumentum CCXCIII.

Primum, & secundum extremum in spolio qualiter, & quomodo veniant probanda ad hoc, vt in eo iudicio obtineatur, & præsertim circa probationem primi extremi, quod exactiorem requirit probationem. Instrumenta extracta à Notario de eis non rugato, quando probent, licet non sint adhibitæ solemnitates necessariæ.

Maioricen. Iurisdictionis. *Die Mercurij* 28. *Iunij* 1634. GHISILERIO.

Argumentum CCXCIV.

Episcopo qualiter, & quomodo sit concessum agere contra Capitulares accusatos de criminibus atrocioribus depositionem, aut degradationem requirentibus, sine adiunctis, latè, & doctè dilucidatur.

Romana Laudi. *Die Lunæ* 3. *Iulij* 1634. MOTMANNO.

Argumentum CCXCV.

Actio personalis contra cohæredes quousque detur. De census impositione quando apertè dicatur constare. De laudo quando non sit habenda ratio.

Leodien. Castrorum. *Die Veneris* 15. *Decembris* 1634. MOTMANNO.

Argumentum CCXCVI.

Commissio sanatoria nullitatem arbitrio Rotæ, quando habeat locum. Mandatum quando morte constituentis extinguatur, & quando secus.

Leodien. Castri de Mombech. *Die Veneris* 15. *Decembris* 1634. PIROVANO.

Argumentum CCXCVII.

Contractum, si quis tamquam nullum impugnare intendat ex eo, quod dicat, quod sit factus ab aliquo, qui erat demens, fatuus, &c. vt obtineat, quid probare debeat.

Cæsaraugustana Distributionum. *Die Lunæ* 15. *Ianuarij* 1635. COCCINO.

Argumentum CCXCVIII.

Ad declaratoriæ relaxationem quando deueniatur, & quibus seruatis procedatur ad aggrauatoriam.

Romana Scutorum 24. mil. *Die Veneris* 20. *Aprilis* 1635. PANZIROLO.

Argumentum CCXCIX.

Iura realia ex fideicommisso competentia quibus hypotecis præualeant. Iura personalia licet non possint cædi, tamen quando id cesset, & quando non dicantur personalia. De euictione emptor, quando nequaquam agere possit. Exceptiones omnes, quæ competebant venditori, competunt etiam emptori, quod procedit etiam si non doceatur de cessione iurium.

Perusina Laudi. *Die Veneris* 27. *Aprilis* 1635. MOTMANNO.

Argumentum CCC.

Bona aliqua, quod peruenerint ad hæredes ex quibus dicatur constare. In diuisione facienda inter cohæredes de bonis hæreditarijs quando procedatur per viam permutationis. Testes examinati per viam exceptionis, quando non probent, si agatur per viam actionis.

Comen. Beneficij. *Die Veneris* 25. *Maij* 1635. PANZIROLO.

Argumentum CCCI.

Beneficij vacatio, existentia Iurispatronatus habilitas ad obtinendum d. beneficium, & præsentatio facta à patronis intra legitima tempora, quando hæc omnia sunt probata, institutio non est deneganda præsentato. Iuspatronatus si spectet ad Vniuersitatem, quando requiratur exacta probatio ob timorem vsurpationis, & quando non.

Meleuitana Commendæ de Mazzara. *Die Veneris* 15. *Iunij* 1635. MOTMANNO.

Argumenium CCCII.

Equites Hierosolymitani vt validè impetrent Commendas, quidnam sit necessarium; & declarantur nonnulla Statuta Religionis Hierosolymitanæ. Debita debent liquidè probari, & maximè si agatur, vt eorum causa quis incurrat in aliquam pœnam.

Augustana Decimarum. *Die Lunæ* 18. *Iunij* 1635. MACCIAVELLO.

Argumentum CCCIII.

Cura animarum si sit penes aliquam Ecclesiam Regularem, & reperiatur deputatus simpliciter Vicarius pro Sacramentorum administratione, tunc d. Vicario Ius non assistit pro obtinenda manutentione super perceptione decimarum, cum ipse non sit verus Rector, cum cura principaliter resideat penes Monasterium.

Romana, seu Ianuen. Locorum Montium. *Die Mercurij* 15. *Decembris* 1635. BVCCABELLA.

Argumentum CCCIV.

Sententiæ nullitas, quando sit ineuitabilis Iudicium, licet debeat agitari vbi res est sita tamen hoc fallit in actione personali. Monitorij publicatio, vt dicatur validè facta, quid requiratur.

Auximana Census. *Die Lunæ* 10. *Martij* 1636. GHISILERIO.

Argumentum CCCV.

Possessionem capiens authore Prætore, vt iustè possidere dicatur, quid sufficiat. Iudex loci in quo sita sunt bona, est competens nō obstantibus quibuscumque priuilegijs exemptionis personæ rei concessis, & plura habentur quando quis compareret coram Iudice sibi non competenti, an dicatur consensisse in iurisdictionem. Dotis exactio est probanda ad hoc vt maritus possit conueniri ad illam restituendam.

Fauentina Iurispatronatus. *Die Veneris* 16. *Maij* 1636. PIROVANO.

Argumentum CCCVI.

Præsentato quibus probatis institutio denegari nequeat. Iuspatronatus quando dicatur gentilitium, & quando hæreditarium. Ad præsentandum in iurepatronatus gentilitio quis admittatur, & quis excludatur.

Cæsaraugustana Distributionum. *Die Veneris* 13. *Iunij* 1636. COCCINO.

Argumentum CCCVII.

Beneficiati licet lite pendente renunciauerint beneficio, non propterea censentur renunciasse instantiæ, & ratæ distributionum sibi debitæ pro tempore, quo iam interfuerunt in Choro, & ideo possunt illas petere per viam manutentionis, quæ eis deneganda non est, constito de possessione.

Cæsaraugustana Distributionum. *Die Veneris* 7. *Nouembris* 1636. COCCINO.

Argumentum CCCVIII.

Recursus ad Iudices laicos in materia fori Ecclesiastici, sufficit vt probetur qualibet leui probationem, si agatur, vt denegetur audientia, sed si tractetur de amissione Iuris quæsiti, tunc concludenter est probandus. Beneficiatus si sit excommunicatus an lucretur distributiones, & quid si interueniat in Choro. Excommunicatum se esse, an quis fateatur, petendo absolutionem.

Auenionen. Fideicommissi. *Die Veneris* 28. *Nouembris* 1636. PANZIROLO.

Argumentum CCCIX.

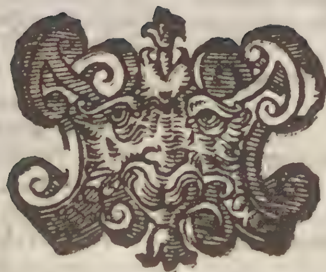
Possessor quando teneatur ad fructuum restitutionem. Fideicommissarius quando teneatur ad subeunda onera ei per testatorem imposita. Onus impositum fideicommissario per testatorem, quando dicatur iniunctum in vim modi, & non conditionis.

Narnien. Bonorum. *Die Veneris* 11. *Maij* 1637. MOTMANNO.

Argumentum CCCX.

Iura, & actiones an veniant in donatione generali omnium bonorum. Donationes tot esse dicuntur, quot sunt capitula. Census inter quas species bonorum comprehendantur, & quando veniant appellatione stabilium, vel mobilium.

ARGVMENTORVN FINIS.

INDEX

INDEX RERVM ET MATERIARVM LOCVPLETISSIMVS SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONVM A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO SELECTARVM

ARPHABETICO ORDINE DIGESTVS.

Alie-

An-

Assi-

de Bo-

CA-

CAPITVLVM.

CARCER.

CARDINALIS.

CASVS.

CAVSA.

Clau-

S. CLEMENS.

CLERICATVS.

CLERICVS.

CONFINIS.

CONFIRMATIO.

CONIECTVRA.

CONIVNCTIO.

CONSANGVINEVS.

CONSERVATOR.

CONSTITVTIO.

CONSVETVDO.

CONTINVATIO.

CONTRACTVS.

Con-

CONTRAHENTES.

CONTVMAX.

CONVENTIO.

COPIA.

COPVLA.

CREDITOR.

Cre-

De-

Dispo-

D O S.

E M.

f Quia

F A L S I T A S.

F A M A.

F A M I L I A.

F A V O R.

F E V D V M.

FIDEICOMMISSARIVS.

 immis-

Fidei-

Fructus

Ignoran-

ex In-

INTENTIO.

INTERDICTVM.

INTERESSE.

INTERPRETATIO.

INTIMATIO.

IVDICIVM.

IVRA.

IVRAMENTVM.

de Iu-

Iuspa-

Ma

O B S E R V A N T I A.

O D I V M.

O F F I C I V M.

Offi-

P A P A.

Papa,

PERITVS.

PERSONA.

POENA.

POENITENTIA.

P O P V L V S.

P O S I T I O.

P O S S E S S I O.

ad

per

PRÆSENTARE.

PRÆSENTATIO.

PRÆSENTATVS.

PRÆSTATIO.

Pri-

Pro-

Qua-

reinte-

ex Scientia ministri, infertur ad scientiam societatis. dec. 122. num. 22. *Ghisilerio.*

TESTATOR.

Testa-

TESTIS.

TITVLVS.

Titu-

TRANSACTIO.

Verba

VERISIMILIA.

per

INDEX DECLARATIONVM DIVERSORVM CAPITVLORVM VARIARVM CONSTITVTIONVM

Regularum Cancellariæ, Legum, Statutorum, Decisionum, & Doctorum, quæ in hoc Volumine continentur.

CAPITVLA.

CONSTITVTIONES.

REGVLÆ CANCELLARIÆ.

Regul.

DECISIONES.

DOCTORES.

A

B

C

Castr.

FINIS.

Decis.
Recēt.
Pars. 7.

